Digitized by Google

I. C. 6.

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

1.C.6

Google

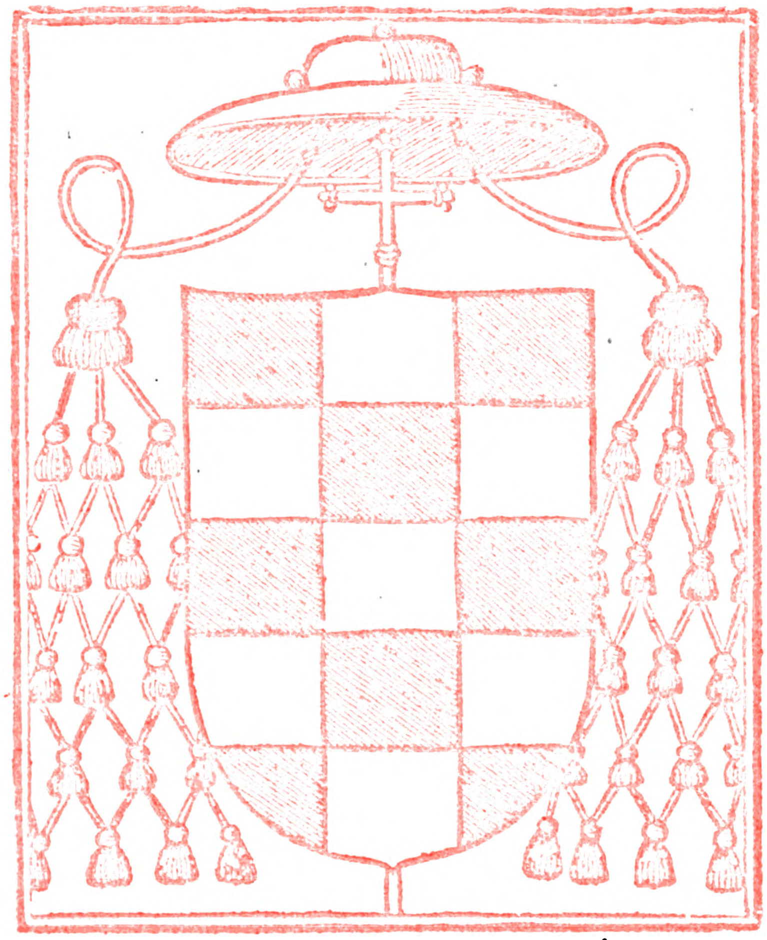
Digitized by Google

Digitized by Google

ÖNB
+Z119507502
Digitized by Google

Digitized by Google

Haec tibi pentadecas tetragonon reſpicit illud
Hoſpitium petri ⁊ pauli ter quinq; dierum.
Namq; inſtrumētum vetus hebdoas innuit: octo
Lex noua ſignatur. ter quinq; receptat vtrunq;.

Quarta pars Veteris teſtamenti Hebraico Grecoq; idiomate nunc primum impreſſa: adiuncta vtriq; ſua latina interpretatione.

BIBLIOTHECA PALAT. VINDOBONENSIS.

Digitized by Google

Ad ſanctiſſimum ac clementiſſimum dominum noſtrū .D. Leonem Decimum diuina prouidentia Pontificem maximum Reuerendiſſimi in Chriſto patris ac dñi. D.F. Franciſci Simenii de Ciſneros Sacroſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli. S.Balbinæ Preſbyteri Cardinalis Hiſpaniæ Archiepiſcopiq; Toletani ac regnorū Caſtellæ Archicācellarii &c. In libros veteris ac noui teſta, multiplici lingua impreſſos.

Prologus,

Multa ſunt beatiſſime Pater: quæ ad excudendas impſſoriis formis originales ſacræ ſcripturæ liguas nos incitarūt. Atq; hæc iprimis. Qꝛ cū vniuſcuiuſq; idiomatis ſuæ ſint verborū ꝓprietates: quarū totā vim nō poſſit quantūlibet abſoluta traductio prorſus exprimere: tum id maxime in ea lingua accidit: ꝑ quam os domini locutum eſt. Cuius littera q̄uis ex ſe mortua ſit & uelut caro: quæ non prodeſt quicq̄ (Nam ſpiritus eſt qui uiuificat) quia tamen Chriſtus uerborum figuris uelatus intra eius uterum manet incluſus: nō dubiū: quin tam admiranda ſit fœcunditate repleta: tā exuberanti myſteriorū copia cumulata: ut cū plena ſemꝑ ſit & redundās: flumina de uentre eius fluāt aquæ uiuæ: unde hi quibus datū eſt reuelata facie gloriā dñi ſpeculari: ut in eandē imaginē trāſformētur poſſint aſſidue haurire mira diuinitatis eius arcana. Quippe cū nulla dictio nulla litterarum cōnexio eſſe poſſit: ex qua non emergāt & ueluti pullulent reconditiſſimi cœleſtis ſapientiæ ſenſus. Ex quibus cū non poſſit eruditiſſim9 quiſq; interpres niſi unicū explicare: neceſſe eſt ut poſt interp̄tationē maneat adhuc ſcriptura grauida: uariiſq; ac ſublimibus intelligētiis plena: quæ nequeant aliūde q̄ ex ipſo archetypæ linguæ fonte cognoſci. Accedit: ꝙ ubicunq; latinorū codicū uarietas eſt: aut deprauatæ lectionis ſuſpitio (id quod librariorū impitia ſimul & negligentia frequentiſſime accidere uidimus) ad primaʒ ſcripturæ originē recurrēdum eſt: ſicut beatus Hieronym9 & Auguſtin9 ac cæteri eccleſiaſtici tractatores admonēt: ita ut librorū veteris teſtamēti ſynceritas ex Hebraica ueritate: Noui aūt ex Græcis exemplaribus examinetur. Vt ipſa igitur originalia in prōptu haberet quicūq; diuinarū litterarū ſtudioſus: poſſetq; nō ſolis riuulis eē contētus: ſed ex ipſo fonte ſaliētis aquæ in uitā æternam ſitim pectoris extinguere: iuſſim9 archetypas ſacræ ſcripturæ linguas cuʒ adiunctis variarū linguarū tranſlationibus impreſſioni mādari Sāctitatis tuæ nomini dedicādas. Atq; imprimis nouū teſtamentum Græco Latinoq; ſermone excudendū curauimus ſimul cum Lexico græcarum omniū dictionum: quæ poſſunt in eo legentibus occurrere: ut his quoq; qui nō integrā linguæ cognitionem adepti ſunt ꝓ uiribus conſuleremus. Deinde uero anteq̄ Vetus teſtamentum aggrederemur: Dictionariū p̄miſimus Hebraicorum Chaldaicorūq; totius Veteris inſtrumēti vocabulorū. Vbi nō tantum multiplex ſignificatio cuiuſq; dictiōis exprimitur: ſed (quod ſtudioſis vtiliſſimū fore credim9) locus ſcripturæ in cuiuſq; ſignificati teſtimoniū citatur. Rurſus: cū nō ſolus litteræ occidentis cortex: ſed introrſus latitans ſpūs viuificantis nucleus maxīe ſit a ſtudioſo diuinæ ſcripturæ requirēdus: atq; huius præcipua pars ex propriorū noīm interpretatione depēdeat: quorū ab æterno p̄uiſa impoſitio icredibilē opeʒ affert ad ꝓpalandos ſpirituales abſtruſoſq; ſenſus & detegēda arcana myſteria: q̄ ſub ipſo litteralis textus vmbraculo ſpiritus ſanct9 velauit. Idcirco interp̄tationes ꝓpriorum noīm a viris linguarum ꝑitia p̄cellētibus maxima diligentia iuſſimus elucubrari: & ſecundum alphabeticā ſeriem diſpoſitas Dictionario adiūgi. Quibus ſuccedit legēdorū hebræorū characterū inſtructio & eiuſdē idiomatis Grāmatica ex plurib9 receptæ fidei Hebræis autorib9 collecta & ad latini artificii normā reducta. Quibus omnibus ueluti pro p̄ludio ita pactis: ad excuſſionem diuerſarum ueteris teſtamēti linguarū nos conuertimus: adiicientes etiā ſingulis earum ſuam latinam tranſlationem. Qua ī re aperte Beatitudini tuæ teſtari poſſumus Pater ſanctiſſime: maximā laboris noſtri partē in eo p̄cipue fuiſſe uerſatā: ut & uirorūʒ in linguarū cognitione eminentiſſimorū opera uteremur & caſtigatiſſima oīmi ex parte uetuſtiſſimaq; exemplaria pro archetypis haberem9: quorūquidē tā Hebræorū q̄ Græcorū ac latinorū multiplicē copiā uariis ex locis nō ſine ſūmo labore cōquiſiuimus. Atq; ex ipſis quidē græca Sāctitati tuæ debem9: qui ex iſta apoſtolica bibliotheca antiquiſſimos tū ueteris tum noui teſtamēti codices perq̄ humane ad nos miſiſti: qui nobis in hoc negocio maximo fuerūt adiumento. Cōſumata itaq; excuſſione Noui teſtamenti Græce Latineq; impreſſi cum ſuo Lexico. Impreſſo etiā hebraico Chaldaicoq; dictionario: cui adiuncta eſt Grāmatica cum nominum propriorū interpretationibus. Abſolutis præterea annotationibus differentiarum Veteris teſtamenti: quas cum Nicolaus de Lyra non omnino abſolutas edidiſſet: eas nos ꝑ uiros linguarum peritiſſimos multis in locis addi fecim9. Tandē diuino auxilio Vetus teſtamentum multiplici lingua excudi fecimus. Quæ omnia nunc ad Sanctitatē tuā mittimus. Nā cui potius vniuerſæ uigiliæ noſtræ dicādæ ſūt q̄ apoſtolicæ iſti ſedi: cui oīa debemus? Aut quis libētius ſacros Chriſtianæ religionis libros ſuſcipere & amplecti debet: q̄ ſacer Chriſti uicarius? Accipiat igitur Sāctitas tua læta frōte munuſculum: quod in domini gazophylacium offerimus: ut incipiant diuinarum litterarū ſtudia hactenus intermortua nunc tandem reuiuiſcere. Obſecramus aūt beatitudinē tuam enixiſſime: vt libros hoſce: qui nūc ſe ſacris iſtis ueſtigiis ſupplices aduoluūt examines: & ad ſeueriſſimi iudicii tui cēſurā reuoces: vt ſi Chriſtianæ reip. vtiles fore videbūtur: editionis beneficium a ſanctitate tua recipiāt. Nam eos nos hucuſq; cōtinuimus: ſacrū iſtum apoſtolici faſtigii oraculum cōſulturi. Sed iam hæc ad Beatitudinem tuam ſatis. Nunc ad inſtruendum de operis artificio lectorem cōuertimur.

Digitized by Google

Prologus.

Ad lectorem de his que ad lectionem Veteris teſtamenti diuerſis linguis nunc primũ impreſſi: ſunt prænotanda.

VT intelligas ſtudioſe lector modũ & ordinẽ: quẽ in hac veteris teſtamẽti ĩpreſſiõe ſeruauimꝰ: ac inde poſſis hoc libro facile uti: nõnullorũ te admonitũ prius eẽ oportet. Imprimis igitur id eſt p̄mittendũ: ꝙ cũ uetus teſtamentũ a ſacris doctoribus trifariã diuidatur: hoc eſt in legẽ: quã Pentateuchũ appellãt: & ĩ libros deinde agiographos: ac demũ in eos qui dicuntur ꝓphetales: in his oĩbus non eſt idẽ numerus linguarũ. Sed Pentateuchus quidẽ triplicẽ linguã habet: Hebraicã videlicet Chaldaicã & Græcã: q̈s imprimẽdas iuſſimus cũ aliis tribus latinis interp̄tatiõibus iuxta correſpõdentibus: ita ut Hebraicæ ueritati reſpondeat latina beati Hieronymi tranſlatio: Chaldaicæ uero alia latina fere de uerbo ad uerbũ a uiris eiꝰ liguæ peritiſſimis elaborata. Græcæ ãt ſeptuaginta interp̄tuꝫ editioni: interlinearis latina traductio. Agiographi deinde libri ſimul & Prophetales duplici lingua excudũtur: hoc eſt Hebræa & Græca cũ aliis duabꝰ latinis trãſlatiõibus illis correſpondentibus. Nã Chaldaica in cæteris libris p̄terq̃ in Pẽtateucho corrupta eſt aliquibus in locis & fabulis meriſq; Thalmudiſtarũ nugis cõſperſa: ĩdigna prorſus quæ ſacris codicibus inſeratur. Verum quia quibuſdam in locis ubi integra eſt littera & ĩcorrupta: mirũ in modũ fauet Chriſtianæ religioni: idcirco reliquos libros totiꝰ ueteris teſtamẽti e Chaldaica lingua in latinã uerti fecimus: & diligẽtiſſime cũ ſua latina traductiõe cõſcriptos in publica Complutẽſis noſtræ vniuerſitatis Bibliotheca reponi. At uero libri extra canonẽ: quos eccleſia potius ad edificationẽ populi: q̃ ad auctoritatẽ eccleſiaſticorũ dogmatũ confirmandã recipit: Græcã tm̃ hñt ſcripturã: ſed cũ duplici latina interp̄tatione: altera beati Hieronymi: altera ĩterlineari de verbo ad verbũ: eo modo quo in cæteris. Hæc autẽ de numero linguarum huius libri oportuit in uniuerſum p̄libaſſe. Nunc de modo quo linguas in libro ipſo diſpoſuimus: breuibꝰ agendũ eſt. Primum itaq; aperto codice duæ ſe tibi chartarũ facies hinc & inde offerẽt: quarũ unaquæq; tres columnas habet. Ex quibus ea quæ ad marginẽ exterioreꝫ ſita eſt: Hebraicam continet veritatem. Quæ vero interiori margini adhæret Græca eſt ſeptuaginta interp̄tum editio: cui ſupponitur latina interlinearis traductio de uerbo ad uerbum. Mediam aũt inter has latinã beati Hieronymi tranſlationẽ uelut inter ſynagogam & Orientalẽ eccleſiam poſuimꝰ: tanq̃ duos hic & inde latrões mediũ aũt Ieſuꝫ hoc eſt Romanã ſiue latinã Eccleſiã collocãtes. Hæc enim ſola ſupra firmã petrã ædificata (reliquis a recta ſcripturæ intelligẽtia q̃nq; deuiãtibus) ĩmobilis ſemper in veritate ꝑmanſit. Diſponuntur vero colũnæ ipſæ hoc modo: ut ſingulis lineis Hebraicis correſpõdeãt binæ lineæ latinæ e regiõe: hoc tamen ſemꝑ obſeruato. ut omnes colũnæ tã in principio q̃ in fine cõſentiant: niſi ubi loci anguſtia non patitur: quod rariſſime dep̄hẽdes.

Deinde quia inſtitutũ nr̃m eſt: non ſolũ his cõſulere: qui abſolutã linguarũ peritiã ſunt aſſecuti: ſed his etiaꝫ opem ferre qui parũ in eis ꝓfecerunt: utriſq; enim debitores ſumus: neminẽq; eſſe cupimus: quẽ ꝑegrinorum idiomatum difficultas abſterreat a diuinorũ librorum penetralibus adeundis. Idcirco vt Hebraicas dictiões facile poſſit quicũq; diſtinguere: & ſuã latinã interp̄tationẽ cuiq; aſſignare: inter ſingulas dictiões Hebraicas ſuperponũtur minutæ litterulæ latinæ alphabetico ordine ꝓcedẽtes: quibus cõſimiles aliæ in latina ꝓxima colũna correſpõdent: ut ꝑ ſimilitudinem litterulæ cognoſcatur: quæ dictio latina ad quã Hebraicã ſit referẽda. Quãdo uero interpres ꝑ circũlocutionem pluribus dictionibus unicam interp̄tatur: aut e diuerſo unica dictiõe plures amplectitur: tũc una litterula toti circũlocutioni uel etiã compendio deſeruiet. Ex his p̄terea litterulis nõnullas repies: quibꝰ tenue punctũ ſubſcribitur hoc modo. ꝰ Quod quidẽ punctũ deſignat: uel dictionẽ hebraicã ſubiacentẽ multiplicẽ eſſe & æquiuocã: ac ꝓinde reconditũ aliquod ſecretæ intelligẽtiæ myſterium claudere: quod poſſit facile cõſulto Dictionario a ꝑſpicacibus mẽtibus ĩueſtigari: uel denotat ſaltẽ: ipſam eius ſignificationeꝫ in latina colũna poſitã potius tranſlatitiã eſſe & ſoli ſenſui ſubſeruientẽ: q̃ ꝓpriã omnino & litteraleꝫ. Rurſus quia inuenire primitiua ſiue radices dictionum Hebraicaruꝫ & Chaldaicarum a prima origine deuiantium res eſt ꝑquam neceſſaria ad reperiẽda in Dictionario uocabula: ſed tantæ difficultatis: ut hoĩes eius linguæ peritiſſimi frequẽter in ea titubent: ac nõnunq̃ etiã labantur: artificium excogitauimus q̃ vtiliſſimum: quo poſſit quiſpiã uel primis dũtaxat Hebraicis rudimẽtis imbutus radicẽ cuiuſq; dictionis in promptu habere: ut iã his adminiculis adiuti: Hebræorũ (ut ait beatus Hieronymus) nauſeam & ructum faſtidiẽtes: p̄ceptores eorum conſulere nõ egeamus. Aduertendũ itaq; eſt: ꝙ cũ dictioni Hebraicæ ſiue Chaldaicæ correſpondet alia in margine (quod dignoſces ex ſimili litterula utriq; dictiõi impoſita) tunc dictio ipſa ſicut eſt in margine notata: querẽda eſt in vocabulario. Illc enim ſunt primæ litteræ ſubſtãtiales primitiui. Reliquæ uero dictiões Hebraici textꝰ: quibꝰ nulla dictio primitiua reſpõdet in margine: ex primis earũ tribus aut q̃nq; etiã ſolis duabus litteris ſunt in dictionario requirendæ. Præterq̃ ubi p̄ceſſerit aliqua ex his quinq; litteris beth: he: caph: lamed: mem: quocunq; apice ſubiecto: dum modo ſit apice deſuper notata hoc modo בְּ הַ כְּ לְ מִ Tunc enim talis littera ꝓ articulo ſeu p̄poſitione ſumitur: ac proinde cum non ſit littera ſubſtantialis auferẽda eſt: & proximæ tres uel quãdoq; etiã ſolæ duæ litteræ ſequentes erũt primæ litteræ primitiui: ex quibꝰ dictio ipſa in uocabulario repietur. Quod eodẽ modo intelligendũ eſt de ו vau littera etiaꝫ ſi nunq̃ tali ſigno notetur. Vbicunq; enim alicui dictioni p̄ponitur: ſemꝑ pro coniunctione copulatiua vſurpatur: quare tollere eã oportebit. Atq; hæc quidẽ ſuccincte dicta ſunt: ut legentibus Hebraicã litterã ſtatim abſq; arte ſeu conſideratõe vlla pateat dictionis primitiuũ. Quod ſi curioſus lector non ſolo vſu contentus artẽ reperiendarũ radicũ noſſe deſiderat: legat vltimum capitulum noſtræ Hebraicæ Grãmaticæ in fine Hebraici dictionarii: quod tamen ut abſq; librorum reuolutiõe facile occurreret: in pricipio

Digitized by Google

Pētateuchi duximꝰ apponendū. Illud ē etiā cōſiderādū ꝙ in hebraicis characteribꝰ ſciēter omiſimꝰ apices illos quibus nunc vtuntur Hebræi pro accentibus. Nā hi cuꝫ ad nullam vel ſignificati vel ꝓnunciationis differentiaꝫ ꝑtineant: ſed ad ſolam cantus ipſorum modulationem: merito a veteribus Hebreis reiecti ſunt: quos in hoc imitari maluimus. Verum ne locus accentus cuiuſqꝫ dictionis ignoraretur: hoc modo ꝓuidimus: vt quoniam dictiones Hebraicæ vt plurimum in vltima habent accentū: oēs huiuſmōi dictiōes nullo prorſus apice notarētur: reliquæ vero non habentes accentum in vltima (quæ rariſſime occurrunt) ſuper ſyllabam vbi prædominatur accentus: apice ſignarentur hoc modo אֶ֫רֶץ . Cæterum in diſtinctione clauſularum colo etiam vtuntur Hebræi & commate: ſed ita: vt colum ſit duplex punctum: ſicut cōma apud latinos: hoc modo: Comma vero tale ſignū ‸ Quod autem ad Græcam ſcripturam attinet: illud te nō latere volumus: non vulgaria ſeu temere oblata exemplaria fuiſſe huic noſtræ impreſſioni archetypa: ſed vetuſtiſſima ſimul & emendatiſſima: quæ ſanctiſſimꝰ dñs noſter Leo Decimus Pontifex maximus ceptis noſtris aſpirans ex ipſa apoſtolica Bibliotheca ad nos miſit: tantæ integritatis: vt niſi eis plena fides adhibeatur: nulli reliqui eſſe videantur: quibus merito ſit adhibenda. Quibus etiam adiunximus alia non pauca: quorum partem ex Beſſarionis caſtigatiſſimo codice ſumma diligentia tranſcriptam Illuſtris Venetorum Senatus ad nos miſit: partem ipſi magnis laboribus & expenſis vndiqꝫ cōquiſiuimus: vt copia emendatorum codicum abunde ſupereſſet. Latinam itidem Beati Hieroymi tranſlationem contulimus cum ꝙ̃plurimis exemplaribus venerādæ vetuſtatis: ſed his maxime: quæ in publica Complutēſi noſtræ vniuerſitatis Bibliotheca reconduntur: quæ ſupra octingenteſimum ab hinc annum litteris Gotthicis cōſcripta ea ſunt ſynceritate: vt nec apicis lapſus poſſit deprehendi. Aliqua tamen nomina ꝓpria vitio ſcriptorum aliter ſcripta ꝙ̃ in originalibus vtriuſqꝫ teſtamēti habentur intacta dimiſimus; atqꝫ id quidem conſulto. Nam ſi nunc in eis litteram aliquam mutaſſemꝰ: nequaꝙ̃ poſſent reperiri in tractatu interpretationum: quem iuxta vulgatam horum nominum ſcripturam alphabetico ordine pridem confeceramus. Adnotauimus tamē in ipſis interpretationibus eadem nomina ꝓpria non ſolum ponentes ea ſicut communiter ſcribuntur: ſed etiam ꝓut habentur ad litteram in ſuis originalibus. Demum in libro pſalmorum illud eſt admonendum: communem tranſlationem latinam: qua vtimur: poſitam eſſe ꝑ interlineari ſupra græcam ſeptuaginta interp̄tū editionē: quia ei de verbo ad verbum fere correſpōdet. Eam autem quam beatus Hieronymus iuxta hebraicā tranſtulit veritatem in medio duarum columnarum fuiſſe locatam. Vale.

Incipit ꝓlogus in Eſaiam ꝓphetam.

NEMO CVM ꝓphetas verſibus viderit eſſe deſcriptos: metro eos eſtimet apud hebreos ligari. & aliquid ſimile habere de pſalmis uel operibꝰ Salomonis. Sed quod in demoſthene & tullio ſolet fieri ut ꝑ cola ſcribantur & cōmata: qui vtiqꝫ ꝓſa & non uerſibus conſcripſerunt. Nos quoqꝫ utilitati legentium ꝓuidentes: interpretationem nouam nouo ſcribendi gn̄e diſtinximus. At primum de eſaia ſciendū ꝙ in ſermone ſuo diſertus ſit: quippe ut uir nobilis & urbanæ elegantiæ: nec habens quicꝙ̃ in eloquio ruſticitatis admixtum. Vñ accidit ut p̄ cæteris florem ſermonis eius: trāſlatio non potuerit conſeruare. Deinde etiā hoc adiiciendum ꝙ nō tam ꝓpheta dicendus ſit ꝙ̃ euangeliſta. Ita enī vniuerſa xp̄i eccleſiæqꝫ myſteria ad liquidum ꝑſecutus eſt: ut non putes eum de futuro uaticinari ſed de p̄teritis hiſtoriā texere. Vñ conicio noluiſſe tunc tp̄is ſeptuaginta interp̄tes fidei ſuæ ſacramenta ꝑſpicue ethnicis ꝓdere: ne ſanctuꝫ canibus & margaritas porcis darent. quæ cū hanc editionem legeritis ab illis aīaduertetis abſcondita. Nec ignoro quanti laboris ſit ꝓphetas intelligere: nec facile quēpiam poſſe iudicare de interp̄tatione: niſi intellexerit ante q̄ legerit. Nos quoqꝫ patere morſibus plurimorum: q ſtimulante inuidia quod cōſequi non ualent deſpiciunt. Sciens ergo & prudens in flammam mitto manū. & nihilominus hoc a faſtidioſis lectoribus p̄cor: vt quō græci poſt ſeptuaginta tranſlatores: aquilā & ſymmachū & theodotionē legūt: uel ob ſtudiū doctrinæ ſuæ: uel ut ſeptuagita magis ex collatione eorum intelligant: ſic & iſti ſaltem vnum poſt priores habere dignentur interp̄tem. Legant prius & poſtea deſpiciant: ne uideantur non ex iudicio ſed ex odii p̄ſumptione ignorata damnare. Prophetauit autem Eſaias in hieruſalem & in iudæa: necdū decem tribubus in captiuitatem ductis: ac de utroqꝫ regno nunc cōmixtim nūc ſeparatim texit oraculum. Et cum interdum ad p̄ſenteꝫ reſpiciat hiſtoriam & poſt babyloniæ captiuitatem reditum populi ſignificet in iudæam: tamen oīs eius cura de uocatione gentiū & de aduentu xp̄i eſt. Quem quanto plus amatis o paula & euſtochium tāto magis ab eo petite: ut ꝓ obtrectatiōe p̄ſenti qua me indeſinēter æmuli laniāt: ipſe mihi mercedē reſtituat in futuro: qui ſcit me ob hoc in peregrinæ linguæ eruditiōe ſudaſſe: ne iudei de falſitate ſcripturarum eccleſiis eius diutiꝰ inſultarēt.

Explicit ꝓlogus.

Incipit argumentum.

ESAIAS in hieruſalem nobili genere ortus ē: ibiqꝫ ꝓphetauit. Sub manaſſe rege ſectus in duas partes: occubuit. Sepultuſqꝫ eſt ſub quercu rogel: iuxta tranſitum aquarum quas oliꝫ ezechias rex iacto obſtruxerat puluere.

Digitized by Google

Trāſla. gre. lxx. cū iter. latina.

A Uerbū qđ factū eſt ad eſaiā filiū amos de
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἠσαΐαν υἱὸν ἀμὼς περὶ τῆς
iudea ⁊ de hierl'm. q̄r erit in nouiſſimis die
ἰουδαίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. ὅτι ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέ
Mich. 3.a. b⁹ manifeſt⁹ mons dñi. ⁊ dom⁹ dei in ſū=
ραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου. καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐπ' ἄ
mitatib⁹ mōtiū. ⁊ eleuabit' ſup colles. ⁊
κρων τῶν ὀρέων. καὶ ὑψωθήσεται ἐπάνω τῶν βουνῶν. καὶ
venient ad eū oēs gētes ⁊ ibūt gētes:
ἥξουσιν ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη καὶ πορεύσονται ἔθνη,
multe ⁊ dicēt: venite ⁊ aſcēdam⁹ ad montē dñi:
πολλὰ καὶ ἐροῦσι, δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου,
⁊ ad domū dei iacob. ⁊ annūciabit nobis
καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἰακώβ. καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν
viā ſuā: ⁊ ābulabimus in ea. ex eñi ſiō exi
ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. ἐκ γὰρ σιὼν ἐξελεύ
bit lex: ⁊ verbū dñi de hierl'm. ⁊ iudicabit
σεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ
inter gētes. ⁊ arguet pplm multū. ⁊ cōncī=
ἀναμέσον τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν. καὶ συγκό
B dent gladios ſuos in aratra ⁊ lanceas
ψουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας
Mich. 3.b. ſuas in falces. ⁊ nō accipiet gēs cōtra gētē gla
αὐτῶν εἰς δρέπανα. καὶ οὐ λήψεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος μάχαι
diū: ⁊ nō diſcēt vltra pliari. ⁊ nūc dom⁹
ραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. καὶ νῦν ὁ οἶκος τοῦ
iacob venite ⁊ ambulem⁹ in lumine dñi. dereliqt
ἰακώβ δεῦτε καὶ πορευθῶμεν τῷ φωτὶ κυρίου. ἀνῆκεν
eñi pplm ſuū domū iacob. quia repleta
γὰρ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ ἰακώβ. ὅτι ἐνεπλή
eſt vt abinitio regio eoꝝ augurijs: vt
σθη ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἡ χώρα αὐτῶν κληδονισμῶν, ὡς ἡ τῶν
alienigenaꝝ: ⁊ filij multi alienigene nati ſunt eis.
ἀλλοφύλων, καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγεννήθη αὐτοῖς.
repleta eſt eñi regio eoꝝ argēto ⁊ auro. ⁊
ἐνεπλήσθη γὰρ ἡ χώρα αὐτῶν ἀργυρίου καὶ χρυσίου. καὶ
nō fuit nūer⁹ theſauroꝝ eoꝝ. ⁊ repleta eſt terra e=
οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν θησαυρῶν αὐτῶν. καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ ἵπ
quis: ⁊ nō fuit nūer⁹ curruū eoꝝ. ⁊ repleta
πων, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν ἁρμάτων αὐτῶν. καὶ ἐνεπλή=
eſt terra abominationib⁹ opeꝝ manuū eoꝝ. ⁊
C σθη ἡ γῆ βδελυγμάτων τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ
adorauerūt quos fecerūt digiti eoꝝ. ⁊ icuruauit ſe
προσεκύνησαν οἷς ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν. καὶ ἔκυψεν
homo: ⁊ humiliat⁹ eſt vir. ⁊ nō dimittā eos. ⁊
ἄνθρωπος, καὶ ἐταπεινώθη ἀνήρ. καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς. καὶ
nūc ingredimini in petras ⁊ abſcōdimini in terrā:
νῦν εἰσέλθετε εἰς τὰς πέτρας καὶ κρύπτεσθε εἰς τὴν γῆν,
a facie timoris dñi: ⁊ a glīa fortitudinis
ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος
ei⁹: qñ ſurrexerit frāgere terrā. nā oculi dñi
αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν. οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ κυρίου
ſublimes: at homo humilis. ⁊ humiliabit' altitudo
ὑψηλοί, ὁ δὲ ἄνθρωπος ταπεινός. καὶ ταπεινωθήσεται τὸ ὕψος
hoim. ⁊ exaltabit' dñs ſol⁹ in die illa.
τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὑψωθήσεται κύριος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
dies eñi dñi ſabaoth: ſup oēm arrogātē ⁊ ſup=
ἡμέρα γὰρ κυρίου σαβαώθ, ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν καὶ ὑπε
bum: ⁊ ſup oēm excelſuꝫ ⁊ ſublimē. ⁊ hūilia
ρήφανον, καὶ ἐπὶ πάντα ὑψηλὸν καὶ μετέωρον. καὶ ταπει
bunt'. ⁊ ſup oēm cedrū libani excel
νωθήσονται. καὶ ἐπὶ πᾶσαν κέδρον τοῦ λιβάνου τῶν ὑψη
ſaꝝ ⁊ ſublimiū. ⁊ ſup oēm arborē glādis baſan.
λῶν καὶ μετεώρων. καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου βασάν.
⁊ ſup mōtē excelſū: ⁊ ſup oēm collē excelſū: ⁊
καὶ ἐπὶ ὄρος ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ
ſup oēm turrim excelſā: ⁊ ſup oēm muꝝ excelſū.
ἐπὶ πάντα πύργον ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πᾶν τεῖχος ὑψηλόν.
⁊ ſup oē nauigiū maris. ⁊ ſup oēm aſpectū naui
καὶ ἐπὶ πᾶν πλοῖον θαλάσσης. καὶ ἐπὶ πᾶσαν θέαν πλοί
D um pulchritudinis. ⁊ hūiliabit' oīs homo
ων κάλλους. καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρωπος.

Trāſla. B. Hie.

Uerbum quod vidit eſaias filius amos ſuper iudeam & hieruſalem. Et erit in nouiſſimis dieb⁹ preparatus mons domus dñi in vertice montiū: & eleuabitur ſup colles. Et fluēt ad eū oēs gentes: & ibunt populi multi & dicent. Venite aſcendamus ad montē domini: & ad domum dei iacob & docebit nos vias ſuas & ambulabim⁹ in ſemitis eius: quia de ſiō exibit lex: & verbum domini de hieruſalem. Et iudicabit gentes: & arguet populos multos. Et conflabunt gladios ſuos in vomeres: & lanceas ſuas in falces. Non leuabit gēs cōtra gentē gladiū: nec exercebuntur vltra ad preliū. Domus iacob venite & ambulem⁹ in lumine dñi. Proieciſti ei pplm tuū domū iacob: qa repleti ſunt vt olim: & augures hūerūt vt philiſtiim: & pueris alienis adheſerūt. Repleta ē terra eius argento & auro: et nō eſt finis theſauroꝝ ei⁹. Et repleta ē terra eius equis & innumerabiles quadrige eius. Et repleta eſt terra eius idolis. Opus manuū ſuaꝝ adorauerūt: qđ fecerūt digiti eorū. Et incuruauit ſe homo & hūiliat⁹ ē vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petrā & abſcōdere in foſſa humo a facie timoris dñi: & a gloria maieſtatis ei⁹. Oculi ſublimis hoīs hūiliati ſunt: & incuruabitur altitudo virorū. Exaltabitur aūt dñs ſolus in die illa: quia dies dñi exercituum ſuper oēm ſupbū & excelſum: & ſup oēm arrogātem: & humiliabitur: & ſup oēs cedros libani ſublimes & erectas: & ſuper omnes quercus baſan: & ſuper omnes mōtes excelſos: & ſuper omēs colles eleuatos: & ſuper omnem turrem excelſam: & ſup oēm murum munitū: & ſup omnes naues tharſis: & ſuper omē quod viſu pulchrū eſt. Et icuruabitur oīs ſublimitas hoīm:

Tex. heb. Eſa. ij.

הדבר אשר חזה ישעיהו בן
אמוץ על יהודה וירושלם: והיה
באחרית הימים נכון יהיה הר בית
יהוה בראש ההרים ונשא מגבעות
ונהרו אליו כל הגוים: והלכו עמים
רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר
יהוה אל בית אלהי יעקב וירנו
מדרכיו ונלכה בארחתיו כי
מציון תצא תורה ודבר יהוה
מירושלם: ושפט בין הגוים
והוכיח לעמים רבים וכתתו
חרבותם לאתים וחניתתיהם
למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב
ולא ילמדו עוד מלחמה: בית יעקב
לכו ונלכה באור יהוה: כי נטשתה
עמך בית יעקב כי מלאו מקדם
ועננים כפלשתים ובילדי נכרים
ישפיקו: ותמלא ארצו כסף וזהב
ואין קצה לאצרתיו ותמלא ארצו
סוסים ואין קצה למרכבתיו:
ותמלא ארצו אלילים למעשה
ידיו ישתחוו לאשר עשו אצבעתיו:
וישח אדם וישפל איש ואל תשא
להם: בוא בצור והטמן בעפר
מפני פחד יהוה ומהדר גאונו: עיני
גבהות אדם שפל ושח רום
אנשים ונשגב יהוה לבדו ביום
ההוא: כי יום ליהוה צבאות על
כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל:
ועל כל ארזי הלבנון הרמים
והנשאים ועל כל אלוני הבשן:
ועל כל ההרים הרמים ועל כל
הגבעות הנשאות: ועל כל מגדל
גבה ועל כל חומה בצורה: ועל
כל אניות תרשיש ועל כל שכיות
החמדה: ושח גבהות האדם

Pritiua. heb.

Cap. ij.

יום כון
היה
רבב הלך
עלה ירה
יצא ירה
יכח
את חנה
זמר נשא
למד לחם
עון
שפק מלא
רבב
עשה
שחה עשה
צבע שחח
שפל נשא
טמן
פנה נאה
שוח
שגב
רום
אלן
גדל
חמה בצר
אנה שכה

Digitized by Google

וְשַׁפַל רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׂגַּב יְהוָה שׂגב
לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ וְהָאֱלִילִים כָּלִיל בדד כלל
יַחֲלֹף׃ וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים וּבִמְחִלּוֹת חלף בוא צור חלל
עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר פנה
גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃ בַּיּוֹם גאה
הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֵת אֱלִילֵי שׁלך
כַסְפּוֹ וְאֵת אֱלִילֵי זְהָבוֹ אֲשֶׁר
עָשׂוּ לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחְפֹּר פֵּרוֹת עשׂה שׁחה
וְלָעֲטַלֵּפִים׃ לָבוֹא בְּנִקְרוֹת הַצֻּרִים
וּבִסְעִפֵי הַסְּלָעִים מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה
וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ
הָאָרֶץ׃ חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר
נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא׃ חשׁב

Cap. iij. כִּי הִנֵּה הָאָדוֹן
יְהוָה צְבָאוֹת מֵסִיר מִירוּשָׁלַםִ סור
וּמִיהוּדָה מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה כֹּל שׁען
מִשְׁעַן לֶחֶם וְכֹל מִשְׁעַן מָיִם׃ גִּבּוֹר גבר
וְאִישׁ מִלְחָמָה שׁוֹפֵט וְנָבִיא וְקֹסֵם לחם שׁפט
וְזָקֵן׃ שַׂר חֲמִשִּׁים וּנְשׂוּא פָנִים נבא שׂור
וְיוֹעֵץ וַחֲכַם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לָחַשׁ׃ נשׂא פנה יעץ בין
וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם וְתַעֲלוּלִים עלל
יִמְשְׁלוּ בָם׃ וְנִגַּשׂ הָעָם אִישׁ בְּאִישׁ משׁל
וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יִרְהֲבוּ הַנַּעַר בַּזָּקֵן רהב
וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד׃ כִּי יִתְפֹּשׂ אִישׁ קלה כבד
בְּאָחִיו בֵּית אָבִיו שִׂמְלָה לְכָה קָצִין תפשׂ קצן
תִּהְיֶה לָּנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת היה כשׁל
יָדֶךָ׃ יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר לֹא נשׂא
אֶהְיֶה חֹבֵשׁ וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין היה
שִׂמְלָה לֹא תְשִׂימֻנִי קְצִין עָם׃ כִּי שׂום
כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה נָפָל כִּי
לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל יְהוָה לשׁן עלל
לַמְרוֹת עֵנֵי כְבוֹדוֹ׃ הַכָּרַת פְּנֵיהֶם מרה כבד
עָנְתָה בָּם וְחַטָּאתָם כִּסְדֹם הִגִּידוּ נכר פנה
לֹא כִחֵדוּ אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גָמְלוּ ענה נגד
לָהֶם רָעָה׃ אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב [illegible] צדק
כִּי פְרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ׃ אוֹי פרה אכל

et humiliabitur altitudo virorum: et eleuabitur dñs ſolus in die illa: & idola penitus coterentur. Et introibūt in ſpelūcas petrarū & in voragines terre a facie formidinis dñi: & a glōa maieſtatis eius: cum ſurrexerit percutere terrā. In die illa proiiciet homo idola argenti ſui & ſimulachra auri ſui que fecerat ſibi: vt adoraret talpas & veſpertiliones. Et ingredietur ſciſſuras petrarū & in cauernas ſaxorū a facie formidinis dñi: & a gloria maieſtatis ei9 cū ſurrexerit percutere terrā. Quieſcite ergo ab homine cuius ſpūs in narib9 eius ē: qa excelſus reputat9 ē ipſe.

3.

Ecce enim dñator dñs exercituū auferet ab hieruſalem & ab iuda validum & fortem: omne robur panis & omne robur aque: & fortem & virū bellatorē & iudicem & pphetā & ariolū & ſenē principē ſup quinquaginta: & honorabilē vultu: & cōſiliariū: & ſapientē de architectis: & prudentē eloquii myſtici. Et dabo pueros principes eorū: & effeminati dñabūtur eis. Et corruet ppl'us vir ad virū: & vnuſqſq3 ad pximū ſuū. Tumultuabitur puer cōtra ſenē & ignobilis cōtra nobilē. Apprehēdet enī vir fratrē ſuū domeſticū pris ſui & dicet. Veſtimētū tibi eſt: pricepſ eſto nr: ruina autē hec ſub manu tua. Rñdebit ī die illa dicēs. Nō ſū medic9: & in domo mea nō eſt panis neq3 veſtimētū. Nolite cōſtituere me principē ppli. Ruit enī hierlm & iudas cōcidit: qa lingua eorū & adinuētiones eorū cōtra dñm vt pūocarēt oculos maieſtatis ei9. Agnitio vultus eorū rñdebit eis: & peccatū ſuū qſi ſodoma pdicauerūt: nec abſcōderūt. Ve aie eorū: qm reddita ſunt eis mala. Dicito iuſto qm bene: quoniā fructū adinuētionū ſuarū comedet. Ve

τ cadet altitudo hoim. τ exaltabit dn̄s
καὶ πεσεῖται τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὑψωθήσεται κύρι
ο9 ſolus in die illa. τ manufacta oia
ος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ τὰ χειροποίητα πάντα
abſcōdent inferētes in ſpelūcas τ in
κατακρύψουσιν εἰσενέγκαντες εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς
ſciſſuras petrarū τ in foramina terrea fa Lu.23.
χισμὰς τῶν πετρῶν καὶ εἰς τὰς τρώγλας τῆς γῆς, ἀπὸ προ
cie timoris dñi: τ a glīa fortitudinis e-
σώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐ
ius: cū ſurrexerit ɔfringere terrā. nā die illa eiīj
τοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ
ciet homo abominatiōes ſuas argēteas τ
βαλεῖ ἄνθρωπος τὰ βδελύγματα αὐτοῦ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ
aureas q̄s fecerūt adorare vana τ veſ
χρυσᾶ ἃ ἐποίησαν προσκυνεῖν τοῖς ματαίοις καὶ ταῖς νυ
pertiliones. ingredi in foramina duriſſime petre
κτερίσι. τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὰς τρώγλας τῆς στερεᾶς πέτρας
τ ſciſſuras petrarū a facie timo
καὶ τὰς χισμὰς τῶν πετρῶν ἀπὸ προσώπου τοῦ φό-
ris dñi τ a glīa fortitudinis ei9: cū ſurre
βου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἀνα-
xerit cōterere terrā. deſiſtite vobis ab hoīe: cui reſ
στῇ θραῦσαι τὴν γῆν. παύσασθε ὑμεῖς ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἡ πνοὴ
piratio in narib9 eius qm in quo reputat9 eſt.
ἐν μυκτῆρι αὐτοῦ ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη. Ca.3.

Ecce iā dñator dñs ſabaoth auferet de
Ἰδοὺ δὴ ὁ δεσπότης κύριος σαβαὼθ ἀφελεῖ ἀπὸ
hieruſalē τ de iudea validū τ validā.
ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν.
robur panis τ robur aque: gigātē τ fortē τ ho
ἰσχὺν ἄρτου καὶ ἰσχὺν ὕδατος, γίγαντα καὶ ἰσχύοντα καὶ ἄν
minē bellatorē τ iudicē τ pphetā: τ cōiectorē
θρωπον πολεμιστὴν καὶ δικαστὴν καὶ προφήτην, καὶ στοχα-
rē τ ſeniorē: τ pricipē ſup q̄nquagita: τ admirabilē
στὴν καὶ πρεσβύτην, καὶ πεντηκόνταρχον, καὶ θαυμαστὸν
cōſiliariū: τ ſapiētē architectū: τ prudentē audito
σύμβουλον, καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα, καὶ συνετὸν ἀκροα-
rē. τ inſtituā iuuenes pncipes eorū: τ illuſo-
τήν. καὶ ἐπιστήσω νεανίσκους ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπαῖ
res dñabunt eis: τ corruet ppl's:
κται κατακυριεύσουσιν αὐτῶν. καὶ συμπεσεῖται ὁ λαός,
homo ad hoīem: τ homo ad pximū
ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον, καὶ ἄνθρωπος πρὸς τὸν πλησίον
ſuū. offendet puer cōtra ſenē: igno
αὐτοῦ. προσκόψει τὸ παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτην, ὁ ἄ
bilis cōtra nobilē: qz apprehēdet homo fra-
τιμος πρὸς τὸν ἔντιμον, ὅτι ἐπιλήψεται ἄνθρωπος τοῦ ἀδελ
trē ſuū: vel domeſticū patris ſui dicēs: veſti
φοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ οἰκείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ λέγων, ἱμά
mētū habes pnceps eſto nr: τ cibus me9 ſub
τιον ἔχεις ἀρχηγὸς γενοῦ ἡμῶν, καὶ τὸ βρῶμα τὸ ἐμὸν ὑπὸ
te ſit. τ reſpōdēs in die illa dicet: nō ero
σὲ ἔστω. καὶ ἀποκριθεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐρεῖ, οὐκ ἔσομαί
tu9 pnceps: nō enī in domo mea eſt panis neq3 veſtimētū:
σου ἀρχηγός, οὐ γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐστὶν ἄρτος οὐδὲ ἱμάτιον,
nō ero pnceps populi hui9: qz corruit hieruſa
οὐκ ἔσομαι ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ τούτου, ὅτι ἀνεῖται ἱερουσα
lē: τ iudea cōcidit: τ lingue eorū cū
λήμ, καὶ ἰουδαία συμπέπτωκε, καὶ αἱ γλῶσσαι αὐτῶν με
iniquitate q̄ erga dñm nō credentes. quare nūc humilia
τὰ ἀνομίας τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦντες. διότι νῦν ἐταπει
ta eſt gloria eorū: τ cōfuſio vult9 eorū reſtitit
νώθη ἡ δόξα αὐτῶν, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀντέστη
eis. at peccatū ſuū quaſi ſodomorū annūciauerūt
αὐτοῖς. τὴν δὲ ἁμαρτίαν αὐτῶν ὡς σοδόμων ἀνήγγειλαν
τ manifeſtauerūt. ve anime eorū: qm ɔſuluerūt cōſi
καὶ ἐνεφάνισαν. οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι βεβούλευνται βου
liū malū cōtra ſe dicētes: alligem9 iuſtū: qm
λὴν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν εἰπόντες, δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι
inutilis nobis ē. igit fruct9 operū ſuorū co
δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι. τοίνυν τὰ γενήματα τῶν ἔργων αὐτῶν φά

ESAIAS.
ΗΣΑΙΑΣ.

A Uisio quā vidit esaias filiꝰ amos: quā vi
Ὅρασις ἣν εἶδεν ἠσαΐας υἱὸς ἀμὼς, ἣν εἶ
dit, contra iudeam ꝛ cōtra ierusalē
ὅ δεν κατὰ τῆς ἰουδαίας καὶ κατὰ ἱλ︦ῆμ
in regno ozie ꝛ ioatham achaz
ἐν βασιλείᾳ ὀζίου καὶ ἰωάθαμ καὶ ἄχαζ
ꝛ ezecie: qͥ regnauerūt in iudea. audi celū ꝛ auri
καὶ ἐζεκίου, οἳ ἐβασίλευσαν τῆς ἰουδαίας. ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνω
bꝰ pcipe tra: qꝛ dn̄s locutꝰ est. filios genui ꝛ exaltaui: ip
τίζου γῆ, ὅτι κ︦ς ἐλάλησεν. υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐ
si aūt me spreuerūt. cognouit bos possessorē: ꝛ asinꝰ
τοὶ δέ με ἠθέτησαν. ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον, καὶ ὄνος τὴν
presepe dn̄i sui: israel aūt me nō cognouit: ꝛ ppl'us
φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός
me nō itellexit. ve gēs peccatrix: pple plene pctis:
με οὐ συνῆκεν. οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλὸν, λαὸς πλήρης ἁμαρτι
semē nequā: filii iniq dereliquistis dn̄m:
ῶν, σπέρμα πονηρὸν, υἱοὶ ἄνομοι ἐγκατελίπετε τὸν κύριον,
ꝛ ad iracūdiā cōcitastis scm̄ israel: alienati sunt
καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ, ἀπηλλοτριώθησαν
in retro. qd vltra pcutiemini addētes iniqtatē? om
εἰς τὰ ὀπίσω. τί ἔτι πληγῆτε προστιθέντες ἀνομίαν; πᾶ
B ne caput in laborē: ꝛ omne cor i tristiciā a
σα κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην ἀπὸ
pedibꝰ vsqꝫ ad caput nō est in eo sanitas: vulnus
ποδῶν ἕως κεφαλῆς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία, τραῦμα
liuor plaga tumens: nō est malagma ipone
μώλωψ πληγὴ φλεγμαίνουσα, οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖ
re neqꝫ oleum neqꝫ alligaturas. tra vestra deserta
ναι οὔτε ἔλαιον οὔτε καταδέσμους. ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος αἱ
ciuitates vr̄e succense igni: regionē vr̄aꝫ corā vobis
πόλεις ὑμῶν πυρίκαυστοι, τὴν χώραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν
alieni deuorant eam. ꝛ desolata ē subuersa
ἀλλότριοι κατεσθίουσιν αὐτήν. καὶ ἠρήμωται κατεστραμμέ
a ppl'is alienis. derelinquetur filia si-
νη ὑπὸ λαῶν ἀλλοτρίων. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ θυγάτηρ σι
on sicut tētoriū i vinea: ꝛ sicut pomorū custodia in cu-
C ὼν ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σι-
cumerario: sicut ciuitas obsessa. ꝛ nisi dn̄s sa-
ro.9.f. κυηράτῳ, ὡς πόλις πολιορκουμένη. καὶ εἰ μὴ κύριος σα
baoth reliquisset nobis semen: qsi sodoma vtiqꝫ facti
βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς σόδομα ἂν ἐγενή
fuissemꝰ: ꝛ qsi gomorra vtiqꝫ assimilati eēmꝰ. audite verbū
θημεν, καὶ ὡς γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν. ἀκούσατε λόγον
dn̄i principes sodomorū: attendite legē dei nr̄i
κυρίου ἄρχοντες σοδόμων, προσέχετε νόμον θεοῦ ἡμῶν
ppl's gomorre. qd mihi mltitudo victimaꝝ vr̄aꝝ dicit
λαὸς γομόρρας. τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν λέγει
dn̄s: plenus sum holocaustis arietū: ꝛ adipē
κύριος; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ
agnorū: ꝛ sanguinē taurorū ꝛ hircoꝝ nō volo: ne-
ἀρνῶν, καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐ
qꝫ veneritis appere mihi. qs eñi quesiuit hec de
δ᾽ ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι. τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ
manibꝰ vr̄is: calcare atriū meū: nō appone-
τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου, οὐ προσθή-
tis. si obtuleritis. similaginē: vanū: incensum
σεσθε. ἐὰν φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον, θυμίαμα
D abominatio mihi est. neomenias vr̄as ꝛ sab-
βδέλυγμά μοί ἐστι. τὰς νουμηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάβ-
Hiere. bata ꝛ diem magnū nō feram. ieiuniū ꝛ o-
56.e. βατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέξομαι. νηστείαν καὶ ἀρ
cium ꝛ neomenias ꝛ festiuitates vr̄as odio hꝫ
γίαν καὶ τὰς νουμηνίας καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ
aīa mea: facti estis mihi i satietatē. nō āpliꝰ remit
ἡ ψυχή μου, ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονήν. οὐκέτι ἀνή-
tam pctā vr̄a. cū extēderitis
σω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. ὅταν ἐκτείνητε

Incipit Esaias propheta.

VISIO ESAIE
filii amos: quam
vidit super iudam & hie
rusalem: in diebus
ozie ioatham: achaz:
& ezechie regum
iuda. Audite celi: & au
ribus percipe terra:
qm̄ dn̄s locutus est. Fi-
lios enutriui & exaltaui:
ipsi aūt spreuerunt me.
Cognouit bos possesso
rem suū: & asinꝰ presepe
dn̄i sui: israel autē me
non cognouit & ppl'us
meus nō intellexit. Ve
genti peccatrici: poplo
graui iniqtate: semini
neqꝫ: filiis sceleratis.
Dereliquerunt dominū:
blasphemauerūt sanctū
israel: abalienati sunt
retrorsuꝫ. Supͣ quo p-
cutiā vos vltra addētes p̄
naricationē? Omē caput
languidū & oē cor me-
rens. A plāta pedis vsqꝫ
ad verticē nō est in eo sa
nitas. Vulnꝰ & liuor &
plaga tumēs: nō ē circū
ligata nec curata medi-
camine neqꝫ fota oleo.
Terra vr̄a deserta: ciuita
tes vr̄e succēse igni: re-
gionē vestrā corā vobis
alieni deuorāt: & desola-
bitur sicut i vastitate ho-
stili. Et derelinqͥtur filia
sion vt vmbraculū in vi
nea: & sicut tuguriū in cu
cumerario: sicut ciuitas
q̄ vastatur. Nisi dn̄s ex-
ercituum reliquisset no
bis semen: quasi sodoma
fuissemꝰ & qͣsi gomorra
siles essemꝰ. Audite ver
bū dn̄i principes sodo
morū: pcipite auribꝰ le
gē dei nr̄i ppl'us gomor
re. Quo mihi multitudi
nē victimarū vr̄arū dicit
dn̄s? Plenꝰ sum. Holo-
causta arietū & adipē pin
guiū & sanguinē vitulo-
rum & agnorum & hir-
corum nolui. Cum
veneritis ante cōspectū
meū: quis quesiuit hec
de manibꝰ vr̄is vt ambu
laretis in atriis meis? Ne
offeratis vltra sacrificiū
frustra. Incēsum abomi
natio est mihi. Neome-
niā & sabbatū & festiuita
tes alias nō ferā. Iniqui
sūt cetꝰ vr̄i. Calēdas vr̄as
& solēnitates vr̄as odiuit
aīa mea. Facta sūt mihi
molesta. Laboraui susti
nens. Et cū extenderitis

Cap. j.

חזון ישעיהו בן אמוץ אשר
חזה על יהודה וירושלם בימי — חזה יום
עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי
יהודה: שמעו שמים והאזיני ארץ — שמע און
כי יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי
והם פשעו בי: ידע שור קנהו
וחמור אבוס בעליו ישראל — חמר אבס
לא ידע עמי לא התבונן: הוי גוי — בין
חטא עם כבד עון זרע מרעים — רוע
בנים משחיתים עזבו את יהוה — שחת
נאצו את קדוש ישראל נזרו — קדש
אחור: על מה תכו עוד תוסיפו סרה — אחר נכה
כל ראש לחלי וכל לבב דוי: מכף — יסף סור
רגל ועד ראש אין בו מתם פצע — חלה דוה
וחבורה ומכה טריה לא זרו ולא — חבר נכה
חבשו ולא רככה בשמן: ארצכם — טרה זור
שממה עריכם שרפות אש אדמתכם — שרף
לנגדכם זרים אכלים אתה ושממה
כמהפכת זרים: ונותרה בת ציון — הפך יתר
כסכה בכרם כמלונה במקשה — סכך לון
כעיר נצורה: לולי יהוה צבאות — קשא נצר
הותיר לנו שריד כמעט כסדם — יתר שרד
היינו לעמרה דמינו: שמעו דבר — היה דמה
יהוה קציני סדם האזינו תורת — קצן און
אלהינו עם עמרה: למה לי רב — ירה
זבחיכם יאמר יהוה שבעתי עלות — אמר עלה
אילים וחלב מריאים ודם פרים — מרא
וכבשים ועתודים לא חפצתי: כי — עתד
תבאו לראות פני מי בקש זאת — בוא ראה
מידכם רמס חצרי: לא תוסיפו — פנה יסף
הביא מנחת שוא קטרת תועבה — בוא שוא
היא לי חדש ושבת קרא מקרא — תעב
לא אוכל און ועצרה: חדשיכם — קרא
ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי — יכל
לטרח נלאיתי נשא: ובפרשכם — יעד היה
לאה

כפיכם אעלים עיני מכם גם
כי תרבו תפלה אינני שמע
ידיכם דמים מלאו: רחצו הזכו
הסירו רע מעלליכם מנגד עיני
חדלו הרע: למדו היטב דרשו
משפט אשרו חמוץ שפטו יתום
ריבו אלמנה: לכו נא ונוכחה יאמר
יהוה אם יהיו חטאיכם כשנים
כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע
כצמר יהיו: אם תאבו ושמעתם
טוב הארץ תאכלו: ואם תמאנו
ומריתם חרב תאכלו כי פי יהוה
דבר: איכה היתה לזונה קריה
נאמנה מלאתי משפט צדק ילין
בה ועתה מרצחים: כספך היה
לסגים סבאך מהול במים: שריך
סוררים וחברי גנבים כלו אהב
שחד ורדף שלמנים יתום לא
ישפטו וריב אלמנה לא יבוא
אליהם: לכן נאם האדון יהוה
צבאות אביר ישראל הוי אנחם
מצרי ואנקמה מאויבי: ואשיבה
ידי עליך ואצרף כבר סיגיך
ואסירה כל בדיליך: ואשיבה
שפטיך כבראשנה ויעציך
כבתחלה אחרי כן יקרא לך עיר
הצדק קריה נאמנה: ציון במשפט
תפדה ושביה בצדקה: ושבר
פשעים וחטאים יחדו ועזבי יהוה
יכלו: כי יבשו מאילים אשר
חמדתם ותחפרו מהגנות אשר
בחרתם: כי תהיו כאלה נבלת
עלה וכגנה אשר מים אין
לה: והיה החסן לנערת ופעלו
לניצוץ ובערו שניהם יחדו
ואין מכבה:

עלם
רבה פלל
זכה
סור רוע
חדל יטב
שפט חמץ
יתם רוב
ילן יכח
אמר היה
שנה לבן
אדם תלע
היה אבה
אכל מאן
מרה פה
היה זנה
קרה אמן
לון רצח
סיג מהל
שור
סרר
שפט רוב
בוא אדן
אבר נחם
צור נקם
איב שוב
צרף סור
בדל
חלל קרא
קרה אמן
שפט שבה
שוב
כלה בוש
חפר גן
היה
נוץ שנה
כבה

manus veſtras: auertam oculos meos a vobis: & cū multiplicaueritis orationem: non exaudiā. Man⁹ enī vr̄e ſanguine plene ſunt. Lauamini: mūdi eſtote: auferte malū cogitationū vr̄arū ab oculis meis. Quieſcite agere puerſe: diſcite benefacere. Querite iudiciū. Subuenite oppreſſo: iudicate pupillo: defendite viduā: & venite & arguite me dicit dn̄s. Si fuerint pctā vr̄a vt coccinū q̄ſi nix dealbabūtur: & ſi fuerint rubra q̄ſi vermiculus: velut lana erūt. Si volueritis & audieritis: bona terre comedetis. Quod ſi nolueritis & me ad iracūdiā puocaueritis: gladi⁹ deuorabit vos: qa os dn̄i locutū ē. Quō facta eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicii! Iuſticia habitauit in ea: nunc aūt homicide. Argentū tuū verſum eſt in ſcoriam: vinū tuū mixtum eſt aqua. Principes tui infideles: ſocii furū. Omnes diligunt munera: ſequūtur retributiones. Pupillo non iudicant: & cauſa vidue non ingreditur ad illos. Propter hoc ait dominus deus exercituū fortis iſrael. Heu ego conſolabor ſup hoſtib⁹ meis: & vindicabor de inimicis meis. Et cōuertā manū meā ad te & excoquā ad puꝝ ſcoriam tuā: & auferā omne ſtannum tuū: & reſtituā iudices tuos vt fuerūt prius: & conſiliarios tuos ſicut antiquitus. Poſt hec vocaberis ciuitas iuſti: vrbs fidelis. Sion in iudicio redimetur: & reducēt eā in iuſticia. Et conteret ſceleſtos & peccatores ſimul & q dereliq̄rūt dn̄m cōſumentur. Confundētur enim ab idolis q̄bus ſacrificauerūt. Et erubeſcetis ſuper hortis quos elegeratis cū fueritis velut quercus defluentib⁹ foliis: & velut hortus abſq̧ aqua. Et erit fortitudo vr̄a vt fauilla ſtuppe: & opus veſtrum quaſi ſcintilla & accendetur vtrunq̧ ſimul & non erit qui extinguat.

manus: auertā oculos meos a vobis.
τὰς χεῖρας, ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ᾽ ὑμῶν.
⁊ ſi multiplicaueritis orationē: nō exaudiā vos:
καὶ ἐὰν πληθύνετε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν,
nā manus vr̄e ſanguine plene. lauamini: mūdi Infra. 59. a.
αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. λούσασθε, καθα-
eſtote: auferte nequitias ab aīabus
ροὶ γίνεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν
vr̄is: corā oculis meis. ceſſate a E
ὑμῶν, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου. παύσασθε ἀπὸ
nequitijs vr̄is: diſcite bonū facere: querite
τῶν πονηριῶν ὑμῶν, μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐκζητήσα-
iudiciū: liberate iniuria oppreſſū. iudicate pupillo: ⁊ iu-
τε κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικούμενον. κρίνατε ὀρφανῷ, καὶ δι-
ſtificate viduā. ⁊ venite ⁊ diſceptem⁹ dicit do-
καιώσατε χήραν. καὶ δεῦτε καὶ διελεγχθῶμεν λέγει κύ-
minus. ⁊ ſi fuerint peccata vr̄a ſicut rubeū: q̄ſi
ριος. καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς
niuē dealbabo. ſi āt fuerit ſicut coccinū: velut lanā deal-
χιόνα λευκανῶ. ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡσεὶ ἔριον λευ-
babo. ⁊ ſi volueritis ⁊ exaudieritis me: bona
κανῶ. καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ
terre comedetis. ſi āt nō volueritis neq̧ audieritis
τῆς γῆς φάγεσθε. ἐὰν δὲ μὴ θέλητε μηδὲ εἰσακούσητέ
me: gladius vos deuorabit: nā os dn̄i lo-
μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται, τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐ-
cutū eſt iſta. quomō facta ē meretrix ciuitas fidelis ſiō F
λάλησεν ταῦτα. πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ σιών
plena iudicio: in q̄ iuſticia dormiuit in ea: nūc āt
πλήρης κρίσεως; ἐν ᾗ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ, νῦν δὲ
homicide. argentū vr̄m reprobū: caupones tui mi-
φονευταί. τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκιμον, οἱ κάπηλοί σου μίσ-
ſcēt vinū aque: ꝑncipes tui nō obediūt: ꝑticipes
γουσι τὸν οἶνον ὕδατι, οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι, κοινωνοὶ
furū: diligētes munera: ſequentes retributionē. pu-
κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδομα. ὀρ-
pillis nō iudicātes: ⁊ iudiciū viduaꝝ nō attendētes. ꝓpt hoc Hiere. 5. g.
φανοῖς οὐ κρίνοντες, καὶ κρίσιν χηρῶν οὐ προσέχοντες. διὰ τοῦ-
hec dicit dn̄ator dn̄s ſabaoth. ve fortes iſ-
το τάδε λέγει ὁ δεσπότης κύριος σαβαώθ. οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ἰσ-
rael nō ceſſabit enī me⁹ furor ꝯtra aduerſarios:
ραήλ, οὐ παύσεται γάρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς ὑπεναντίοις,
⁊ iudiciū de inimicis meis faciā: ⁊ inducā ma-
καὶ κρίσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ποιήσω, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖ-
nū meā in te: ⁊ igne examinabo te ad puꝝ: at inobediē-
ρά μου ἐπὶ σέ, καὶ πυρώσω σε εἰς καθαρόν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦν-
tes ꝑdam. ⁊ auferā oēs iniquos a te et oēs
τας ἀπολέσω. καὶ ἀφελῶ πάντας ἀνόμους ἀπὸ σοῦ καὶ πάν-
ſupbos. ⁊ inſtituā iudices tuos ſicut prius
τας ὑπερηφάνους. καὶ ἐπιστήσω τοὺς κριτάς σου ὡς τὸ πρότερον
⁊ cōſiliarios tuos ſicut abinitio. ⁊ poſt hec G
καὶ τοὺς συμβούλους σου ὡς τὸ ἀπ᾽ ἀρχῆς. καὶ μετὰ ταῦτα
vocaueris ciuitas iuſticie metropolis fidelis ſiō. cū
κληθήσῃ πόλις δικαιοσύνης μητρόπολις πιστὴ σιών. μετὰ
enī iudicio ſaluabiš captiuitas eius ⁊ cū ele-
γὰρ κρίματος σωθήσεται ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς καὶ μετὰ ἐλεη-
moſyna: ⁊ cōterenš iniqui ⁊ peccatores ſimul
μοσύνης, καὶ συντριβήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα
⁊ q̄ dereliquerūt dn̄m cōſumenš: quia con- Ro. 6. d.
καὶ οἱ ἐγκαταλείποντες τὸν κύριον συντελεσθήσονται, διότι αἰσχυν-
fundenš ab idolis ſuis q̄ ipſi voluerūt: ⁊
θήσονται ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν ἃ αὐτοὶ ἠβούλοντο, καὶ
erubuerūt in hortis que deſiderauerūt. erūt enī ſicut te-
ἐπῃσχύνθησαν ἐν κήποις ἃ ἐπεθύμησαν. ἔσονται γὰρ ὡς τε-
rebinth⁹ q̄ depoſuit folia: ⁊ ſicut hortus
ρέβινθος ἀποβεβληκυῖα τὰ φύλλα, καὶ ὡς παράδεισος
aquā nō hn̄s. ⁊ erit fortitudo eoꝝ ſicut ſtipula ſtuppe:
ὕδωρ μὴ ἔχων. καὶ ἔσται ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ὡς καλάμη στιππύου,
et opa eoꝝ q̄ſi ſcintille ignis. ⁊ ſuccēden-
καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ὡς σπινθῆρες πυρός. καὶ κατακαυθή-
tur iniqui ⁊ peccatores ſimul: ⁊ nō erit q̄ extinguet
σονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων

medēt. ve iniquo mala ſcd̄m opera manuū eiꝰ
γενήσεται. οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ, πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ
accidēt ei. pplſ meꝰ: exactores veſtri deuorant
C συμβήσεται αὐτῷ. λαός μου, οἱ πράκτορες ὑμῶν καλαμῶ-
vos: ⁊ exactores dn̄antur vr̄i. pplſ meꝰ:
ται ὑμᾶς, καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες κυριεύουσιν ὑμῶν. λαός μου,
Luce. beatificātes vos decipiunt vos: ⁊ ſemitas
22.d. οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς πλανῶσιν ὑμᾶς. καὶ τὰς τρίβους
pedū vr̄orū conturbant. ſed nūc cōſtituetur
τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐκταράσσουσιν. ἀλλὰ νῦν καταστήσεται
ad iudiciū dn̄s. ⁊ ſtatuet ad iudiciū pplm̄ ſuū. ipſe dn̄s ad
εἰς κρίσιν κύριος. καὶ στήσει εἰς κρίσιν τὸν λαὸν αὐτοῦ. αὐτὸς κύριος εἰς
iudiciū veniet cū ſenioribus ppl̄i ⁊ cū prī
κρίσιν ἥξει μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀρ-
cipibus ſuis. vos aūt qd incēdiſtis vineā meā: ⁊
χόντων αὐτοῦ. ὑμεῖς δὲ τί ἐνεπυρίσατε τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ
rapina pauperis ī domibꝰ vr̄is: qd vos iniuria afficitis
ἡ ἁρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν; τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε
pplm̄ meū: ⁊ faciem mēdicoꝝ cōfunditis?
τὸν λαόν μου, καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν καταισχύνετε;
dicit dn̄ator dn̄s exercituū. hec dicit dn̄s: p eo qḋ exaltate ſūt
φησὶν κύριος κύριος στρατιῶν. τάδε λέγει κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ὑψώθησαν
filie ſion ⁊ ambulauerūt excelſo collo ⁊ in
αἱ θυγατέρες Σιὼν καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῷ τραχήλῳ καὶ ἐν
nutibꝰ oculorū ⁊ itinere pedū ſimꝰ trahē-
D νεύμασιν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν ἅμα σύρου-
tes tunicas ⁊ pedibꝰ ſimꝰ ludentes. ⁊ hu
σαι τοὺς χιτῶνας καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι. καὶ τα-
miliabit dn̄s dn̄atrices filias ſion. ⁊ dn̄s nudabit
πεινώσει κύριος ἀρχούσας θυγατέρας Σιών. καὶ κύριος ἀνακαλύψει
turpitudinē ipaꝝ in die illa: ⁊ auferet dn̄s
τὸ ἀσχύνωμα αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἀφελεῖ κύριος τὴν
gloriā veſtimēti earū. ⁊ tunicas ſloriatas: ⁊ tor-
δόξαν τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν, καὶ τοὺς κοσύμβους, καὶ τοὺς μη-
ques: ⁊ bullam: ⁊ ornatū faciei earum.
νίσκους, καὶ τὸ κάθεμα, καὶ τὸν κόσμον τοῦ προσώπου αὐτῶν.
⁊ cōpoſitionē ornatus glie. ⁊ olfactoriola ⁊
καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ κόσμου τῆς δόξης. καὶ τοὺς χλιδῶνας καὶ
armillas ⁊ diſcriminalia ⁊ ānulos ⁊ dextra-
τὰ ψέλια καὶ τὰ ἐμπλόκια καὶ τοὺς δακτυλίους καὶ τὰ περιδέ-
lia ⁊ inaures: ⁊ circūpurpurea ⁊ clauatā purpurā:
ξια καὶ τὰ ἐνώτια, καὶ τὰ περιπόρφυρα καὶ τὰ μεσοπόρφυρα,
⁊ veſtimenta per domū: ⁊ pſpicua laconica: ⁊
καὶ τὰ ἐπιβλήματα κατὰ τὴν οἰκίαν, καὶ διαφανῆ λακωνικά, καὶ τὰ
byſſina ⁊ hyacīthina ⁊ coccinea: ⁊ byſſum cū auro ⁊
βύσσινα καὶ τὰ ὑακίνθινα καὶ κόκκινα, καὶ τὴν βύσσον σὺν χρυσίῳ καὶ
hyacintho contextam: ⁊ palliola clauſa. ⁊ erit p
ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένην, καὶ θέριστρα κατάκλειστα. καὶ ἔσται ἀντὶ
odore ſuaui puluis: ⁊ p zona: funiculo cīgeris: ⁊ p ornatu
ὀσμῆς ἡδείας κονιορτός, καὶ ἀντὶ ζώνης, σχοινίῳ ζώσῃ, καὶ ἀντὶ τοῦ κόσμου
capitis aureo: caluiciū hēbis ppꝰ opera tua. ⁊ p
τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσίου, φαλάκρωμα ἕξεις διὰ τὰ ἔργα σου. καὶ ἀντὶ
tunica clauate purpure: pcingeris cilicio. ⁊ filius tuꝰ pul-
τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου, περιζώσῃ σάκκον. καὶ ὁ υἱός σου ὁ καλ-
cherrimꝰ quē diligis: gladio cadet. ⁊ fortes vr̄i gladio
λιστος ὃν ἀγαπᾷς, μαχαίρᾳ πεσεῖται. καὶ οἱ ἰσχυροὶ ὑμῶν μαχαίρᾳ
cadent. ⁊ humiliabuntur. ⁊ lugebūt thece ornatus
πεσοῦνται. καὶ ταπεινωθήσονται. καὶ πενθήσουσιν αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου
veſtri. ⁊ derelinqueris ſola ⁊ ad terrā pſterneris.
ὑμῶν. καὶ καταλειφθήσῃ μόνη καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ. Ca. 4.

ET apprehēdēt ſeptē mulieres hoiem vnū. in illa die
Καὶ ἐπιλήψονται ἑπτὰ γυναῖκες ἀνθρώπου ἑνός. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
dicentes: panē nr̄m comedemꝰ ⁊ veſtimēta nr̄a indue-
ρᾳ λέγουσαι, τὸν ἄρτον ἡμῶν φαγόμεθα καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν περιβα-
mur: verūtn̄ nomē tuū vocetur ſup nos. aufer oppro-
λούμεθα, πλὴν τὸ ὄνομά σου κεκλήσθω ἐφ᾽ ἡμᾶς. ἄφελε τὸν ὀνει-
briū nr̄m. in die illa illucebit deꝰ in cōſilio cū
δισμὸν ἡμῶν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπιλάμψει ὁ θεὸς ἐν βουλῇ με-
gloria ſup terrā vt exaltet ⁊ glorificet qḋ reliquum
τὰ δόξης ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ὑψῶσαι καὶ δοξάσαι τὸ καταλειφ-
eſt iſrael. ⁊ erit quod relictū eſt
θὲν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ἔσται τὸ ὑπολειφθὲν ooooooooooooooo

[c]impio in[d] malū.[f] Retribu
tio[c] eni[g] manuū eius[h] fiet
[i]ei.[k] Populū meū[l] exacto
res ſui[m] ſpoliauerūt:[n] & mu
lieres[o] dn̄ate ſunt[p] eis.[q] Po
pule meꝰ[r] q te btm̄ dicunt
ipſi te[s] decipiūt:[t] & viam
[u]greſſuū tuoꝝ[x] diſſipant.
[y]Stat[z] ad iudicādū[a] dn̄s:[b] &
ſtat[c] ad iudicādos[d] pplos.
[e]Dn̄s[f] ad iudicium[g] veniet
[h]cum[i] ſenibus[k] ppl̄i ſui[l] &
principibꝰ eius.[m] Vos enī
[n]depaſti eſtis[o] vineā: &[p] ra
pina[q] pauperis[r] in domo
vr̄a.[s] Quare[t] atteritis[u] po
pulū meū[x] & facies[y] pau-
peꝝ[z] cōmolitis?[a] dicit[b] dn̄s
[b]exercituū.[c] Et dixit[d] dn̄s
[e]deus.[f] Pro eo[h] ꝙ[i] eleuate
ſunt[k] filie[l] ſion[m] & ambula
uerūt[n] extēto[o] collo:[p] & nu
tibus[q] oculorū[r] ibant:[s] &
plaudebāt &[t] ambulabāt
[u]& pedibus ſuis[x] cōpoſito
gradu icedebāt:[y] decalca
bit[z] dn̄s[a] verticē[b] filiarum
[c]ſion:[d] & dn̄s[e] crinē earū
[f]nudabit.[g] In die[h] illa[i] au-
feret[k] dominus ooooooooo
[m]ornamentū[n] calciamen
torum[o] & lunulas oooo
[p]& torques &[q] monilia[r] &
armillas ooooooooooooooo
[s]& mitras &[t] diſcriminalia
[u]& periſcelides oooooooo
[x]& murenulas[y] & olfacto
riola[a] & inaures & oooooo
[b]ānulos[c] & gēmas in[d] frō
te pendētes &[e] mutatoria
[f]& palliola[g] & linteami-
na[h] & acus oooooooooooo
[i]& ſpecula[k] & ſyndones[l] &
vittas oooooooooooooooo
[m]et theriſtra.[n] Et erit[o] pro
[p]ſuaui odore[q] fetor ooooo
[s]& pro[t] zona[u] funiculus
[x]& pro ooooooooooooooo
[y]criſpanti[z] crine[a] caluiciū
[b]& pro[c] faſcia pectorali co
[c]cilicium.[b] Pulcherrimi
quoqꝫ[i] viri tui oooooooo
[k]gladio[l] cadent[m] & fortes
tui[n] in prelio. ooooooooo
[o]Et merebunt[p] atqꝫ luge
bunt[q] porte eius:[r] et deſo
lata[s] in terra[t] ſedebit.

4.

ET apprehēdēt[b] ſeptē
[c]mulieres[d] virū[e] vnū
[f]in die[g] illa[h] dicentes. ooo
[i]Panē nr̄m[k] comedemus
[l]& veſtimētis nr̄is[m] operie
mur:[n] tm̄modo[o] inuocetur
[p]nomē tuū[q] ſup nos[r] aufer
[s]opprobriū nr̄m.[t] In die
[u]illa[x] erit[y] germē[z] dn̄i[a] i ma
gnificētia[b] et gloria[c] fructꝰ
[d]tre[e] ſublimis:[f] & exultatio
[g]his q ſaluati fuerit d[h] iſrl̄.
[i]Et erit oīs[k] q relictꝰ fuerit

לְרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה
לּוֹ׃ עַמִּי נֹגְשָׂיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ
בוֹ עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים וְדֶרֶךְ
אֹרְחֹתֶיךָ בִּלֵּעוּ׃ נִצָּב לָרִיב יְהוָה
וְעֹמֵד לָדִין עַמִּים׃ יְהוָה בְּמִשְׁפָּט
יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְאַתֶּם
בִּעַרְתֶּם הַכֶּרֶם גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם׃
מַלָּכֶם תְּדַכְּאוּ עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים
תִּטְחָנוּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה יַעַן כִּי גָבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן
וַתֵּלַכְנָה נְטוּיוֹת גָּרוֹן וּמְשַׂקְּרוֹת
עֵינָיִם הָלוֹךְ וְטָפֹף תֵּלַכְנָה
וּבְרַגְלֵיהֶם תְּעַכַּסְנָה׃ וְשִׂפַּח אֲדֹנָי
קָדְקֹד בְּנוֹת צִיּוֹן וַיהוָה פָּתְהֵן
יְעָרֶה׃ בַּיּוֹם הַהוּא יָסִיר אֲדֹנָי אֵת
תִּפְאֶרֶת הָעֲכָסִים וְהַשְּׁבִיסִים
וְהַשַּׂהֲרֹנִים׃ הַנְּטִפוֹת וְהַשֵּׁרוֹת
וְהָרְעָלוֹת׃ הַפְּאֵרִים וְהַצְּעָדוֹת
וְהַקִּשֻּׁרִים וּבָתֵּי הַנֶּפֶשׁ וְהַלְּחָשִׁים׃
הַטַּבָּעוֹת וְנִזְמֵי הָאָף׃ הַמַּחֲלָצוֹת
וְהַמַּעֲטָפוֹת וְהַמִּטְפָּחוֹת וְהָחֲרִיטִים׃
הַגִּלְיֹנִים וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפוֹת
וְהָרְדִידִים׃ וְהָיָה תַחַת בֹּשֶׂם מַק
יִהְיֶה וְתַחַת חֲגוֹרָה נִקְפָּה וְתַחַת
מַעֲשֶׂה מִקְשֶׁה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִיל
מַחֲגֹרֶת שָׂק כִּי תַחַת יֹפִי׃ מְתַיִךְ
בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וּגְבוּרָתֵךְ בַּמִּלְחָמָה׃
וְאָנוּ וְאָבְלוּ פְּתָחֶיהָ וְנִקָּתָה
לָאָרֶץ תֵּשֵׁב׃
וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד
בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר לַחְמֵנוּ נֹאכֵל
וְשִׂמְלָתֵנוּ נִלְבָּשׁ רַק יִקָּרֵא שִׁמְךָ
עָלֵינוּ אֱסֹף חֶרְפָּתֵנוּ׃ בַּיּוֹם הַהוּא
יִהְיֶה צֶמַח יְהוָה לִצְבִי וּלְכָבוֹד
וּפְרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת
לִפְלֵיטַת יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה הַנִּשְׁאָר

גָּמַל עָשָׂה
עָלַל נָשָׂה
אָשַׁר תָּעָה
יָצַב רִיב
דּוּן שָׁפַט
בּוֹא שׂוּר
עָנָה בַּיִת
מָה דָּכָא
כָּנָה טָחַן
אָמַר גָּבַהּ
יָלַךְ נָטָה
גָּרַן שָׂקַר
הָלַךְ
עָכַס
כָּנָה פּוֹת
עָרָה סוּר
פָּאַר
בַּיִת
חָלַץ עָטַף
טָפַח גָּלָה
סָדַן צָנַף
רָדַד
הָיָה
עָשָׂה קָשָׁה
פְּתִגִיל תָּאַר
בּוּה יָפָה
מָתָה נָפַל
גָּבַר לָחַם
אָנָה נָקָה
יָשַׁב
Cap. iiij.
חָזַק נָשָׂה
אָכַל לָבַשׁ
קָרָא
הָיָה צָבָה
כָּבַד פָּרָה
נָאָה פָּאַר
פָּלַט שָׁאַר

Digitized by Google

Tex.heb.Eſa.v.

בציון והנותר בירושלם קדוש
יאמר לו כל הכתוב לחיים
בירושלם : אם רחץ אדני את
צואת בנות ציון ואת דמי ירושלם
ידיח מקרבה ברוח משפט וברוח
בער : וברא יהוה על כל מכון הר
ציון ועל מקראה ענן יומם ועשן
ונגה אש להבה לילה כי על כל
כבוד חפה : וסכה תהיה לצל יומם
מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם
וממטר :

Cap. v.

אשירה נא לידידי שירת דודי
לכרמו כרם היה לידידי בקרן בן
שמן : ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו
שרק ויבן מגדל בתוכו וגם יקב
חצב בו ויקו לעשות ענבים ויעש
באשים : ועתה יושב ירושלם
ואיש יהודה שפטו נא ביני ובין
כרמי : מה לעשות עוד לכרמי ולא
עשיתי בו מדוע קויתי לעשות
ענבים ויעש באשים : ועתה
אודיעה נא אתכם את אשר אני
עשה לכרמי הסר משוכתו והיה
לבער פרץ גדרו והיה למרמס :
ואשיתהו בתה לא יזמר ולא יעדר
ועלה שמיר ושית ועל העבים
אצוה מהמטיר עליו מטר : כי כרם
יהוה צבאות בית ישראל ואיש
יהודה נטע שעשועיו ויקו למשפט
והנה משפח לצדקה והנה צעקה :
הוי מגיעי בית בבית שדה בשדה
יקריבו עד אפס מקום והושבתם
לבדכם בקרב הארץ : באזני יהוה
צבאות אם לא בתים רבים
לשמה יהיו גדלים וטובים מאין
יושב : כי עשרת צמדי כרם יעשו

Priꝛtiua.heb.

יתר קדש
אמר כתב
חיה
בנה
דוח שפט
כון
קבא
כבד סכך
היה חסה
סתר
שיר ידד
עזק סקל
נטע בנה
גדל קוה
עשה
עשה מדע
קוה
ידע
סור שוך
רמס
שות בתת
זמר עדר
שמר
צוה מטר
שעשע קוה
שפט ספח
נגע קרב
קום ישב
בדד
בית רבב
היה
עשה

Traſla.B.Hie.

in ſion & reſiduus in hieruſalem ſanctus vocabitur ois qui ſcriptus eſt in vita in hieruſalem. Si ablue rit dominus ſordem filiarum ſion: & ſanguinem hieruſalē lauerit de medio eius in ſpiritu iudicii & ſpiritu ardoris. Et creabit dñs ſup omnē locū montis ſion & vbi inuocatus eſt nubē per diem & fumū et ſplēdorē ignis flāmātis in nocte. Sup oēm ei gloriā ꝓtectio: & tabernaculū erit i vmbraculū diei ab eſtu: & i ſecuritatem & abſconſionē a turbine & a pluuia.

5.

Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei: vinee ſue. Vinea facta ē dilecto meo: in cornu filio olei. Et ſepiuit eā & lapides elegit ex ea: & plantauit vineā electā. Et edificauit turrim in medio ei⁹: & torcular extruxit ī ea. Et expectauit vt faceret vuas: & fecit labruſcas. Nūc ergo habitatores hieruſalē & viri iuda iudicate iter me & vineā meā. Quid eſt qđ debui vltra facere vinee mee & non feci ei? an ꝙ expectaui vt faceret vuas & fecit labruſcas? Et nunc oſtendam vobis quid ego faciam vinee mee. Auferam ſepem eius & erit in direptionē. diruā maceriā ei⁹ & erit in cōculcationē: & ponā eā deſertā. Non putabitur & nō fodietur: & aſcendēt ſup eā vepres & ſpine & nubibus mādabo ne pluāt ſuper eā imbrē. Vinea aūt domini exercituum domus iſrael eſt: & viri iuda germē eius delectabile. Et expectauit vt faceret iudiciū: et ecce iniqtas: & iuſticiā: et ecce clamor. Ve q̇ cōiungitis domum ad domū et agrū agro copulatis vſq; ad terminū loci. Nunqđ habitabitis vos ſoli ī medio terre? In aurib⁹ meis ſūt hec dicit dñs exercituū. Niſi domus multe deſerte fuerint grandes & pulchre abſq; habitatore. Decē enim iugera vinearū facient

Traſ·Gre.lxx.cũ iter.latina.

in ſion ⁊ quod reſiduū ē hieruſalē. ſancti vocabun-
ἐν σιὼν καὶ τὸ καταλειφθὲν ἱερουσαλὴμ· ἅγιοι κληθήσον-
tur oēs q̄ ſcripti ſunt in vitā in hieruſalē. q᷑
ται πάντες οἱ γραφέντες εἰς ζωὴν ἐν ἱερουσαλήμ· ὅτι ἐκ-
abluet dñs ſordē filioꝝ ⁊ filiarum ſi-
πλυνεῖ κύριος τὸν ῥύπον τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων σι-
on. ⁊ ſanguinē hierlm̄ emundabit de medio eius.
ών· καὶ τὸ αἷμα ἱερουσαλὴμ ἐκκαθαριεῖ ἐκ μέσου αὐτῆς·
in ſpiritu iudicii: ⁊ ſpū ardoris. ⁊ veniet
ἐν πνεύματι κρίσεως, καὶ πνεύματι καύσεως· καὶ ἥξει
⁊ erit oīs loc⁹ mōtis ſion. ⁊ oīa q̄ in
καὶ ἔσται πᾶς ὁ τόπος τοῦ ὄρους σιών· καὶ πάντα τὰ πε-
circuitu eius obūbrabit nubes p diē ⁊ ſicut fumi
ρικύκλῳ αὐτῆς σκιάσει νεφέλη ἡμέρας καὶ ὡς καπνοῦ
⁊ lucis ignis ardentis nocte: omni gl̃ia ꝓte
καὶ φωτὸς πυρὸς καιομένου νυκτός, πάσῃ τῇ δόξῃ σκε-
getur. ⁊ erit in vmbrā ab eſtu ⁊ in
πασθήσεται· καὶ ἔσται εἰς σκιὰν ἀπὸ καύματος καὶ ἐν
ꝓtectiōe ⁊ in abſcondito a duricie ⁊ pluuia.
σκέπῃ καὶ ἐν ἀποκρύφῳ ἀπὸ σκληρότητος καὶ ὑετοῦ. Ca.5.
Cantabo iā dilecto meo cāticū dilecti mei
Ἄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ μου ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου
vinee ſue. vinea facta ē dilecto:
τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ· ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ,
in cornu in loco pingui: ⁊ maceriā circūpoſui ⁊ vallū
ἐν κέρατι ἐν τόπῳ πίονι· καὶ φραγμὸν περιέθηκα καὶ ἐχα-
feci: ⁊ plantaui vineā electā. ⁊ edifica-
ράκωσα καὶ ἐφύτευσα ἄμπελον σωρήχ· καὶ ᾠκοδόμη-
ui turri in medio eius: ⁊ torcular fodi in eo:
σα πύργον ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ προλήνιον ὤρυξα ἐν αὐτῷ, Mat. 12.c.
⁊ expectaui vt faceret vuam. ⁊ fecit ſpi-
καὶ ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλήν· καὶ ἐποίησεν ἀκάν-
nas. ⁊ nūc hhabitātes hieruſalē ⁊ homo
θας. καὶ νῦν οἱ ἐνοικοῦντες ἱερουσαλὴμ καὶ ἄνθρωπος τοῦ
iuda: iudicate iā in me ⁊ inter vine-
ἰούδα, κρίνατε δὴ ἐν ἐμοὶ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμπελῶ-
am meā: qđ faciā vltra vinee mee: ⁊ nō
νός μου, τί ποιήσω ἔτι τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐ-
feci ei. qm̄ expectaui vt faceret vuas: fe
ποίησα αὐτῷ· διότι ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ σταφυλήν, ἐποί-
cit aūt ſpinas. nūc ergo nūciabo iā vobis: qđ ego faci-
ησε δὲ ἀκάνθας. νῦν οὖν ἀναγγελῶ δὴ ὑμῖν, τί ἐγὼ ποιή- B
am vinee mee. auferā maceriā eius ⁊
σω τῷ ἀμπελῶνί μου· ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ καὶ
erit in direptionē. ⁊ deſtruā murū eius ⁊
ἔσται εἰς διαρπαγήν· καὶ καθελῶ τὸν τεῖχον αὐτοῦ καὶ
erit in conculcationē. ⁊ dimittā vineā meā:
ἔσται εἰς καταπάτημα. καὶ ἀνήσω τὸν ἀμπελῶνά μου,
⁊ nō putabit̃ neq; fodietur. ⁊ aſcendet in
καὶ οὐ μὴ τμηθῇ οὐδὲ μὴ σκαφῇ· καὶ ἀναβήσεται εἰς αὐ-
eā ſicut i iculta tra vepres. ⁊ nubib⁹ manda-
τὸν ὡς εἰς χέρσον ἄκανθα. καὶ ταῖς νεφέλαις ἐντελοῦ-
bo ne pluāt in eā imbrē. nā vinea
μαι τοῦ μὴ βρέξαι εἰς αὐτὸν ὑετόν. ὁ γὰρ ἀμπελὼν κυ-
dñi ſabaoth: dom⁹ iſrael eſt ⁊ homo iu-
ρίου σαβαώθ, οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἐστί καὶ ἄνθρωπος τοῦ ἰού-
da nouella plātatio dilecta. expectaui vt faceret iudiciū:
δα νεόφυτον ἠγαπημένον. ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ κρίσιν,
fecit aūt iniqtatē ⁊ nō iuſticiā: ſed clamorē.
ἐποίησε δὲ ἀνομίαν καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγήν.
ve q̄ cōiūgitis domū ad domū: ⁊ agrū ad agrū
οὐαὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν C
appꝛopiquātes: vt primo auferant aliqđ. nūqđ hitabi-
ἐγγίζοντες, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνταί τι. μὴ οἰκήσε-
tis ſoli ſup terrā: audita ſūt. n. in aures dñi ſaba
τε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς; ἠκούσθη γὰρ εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβα-
oth hec. ſi enī fuerint dom⁹ multe: in deſertū
ὼθ ταῦτα· ἐὰν γὰρ γένωνται οἰκίαι πολλαί, εἰς ἔρημον
erunt magne ⁊ pulchre: ⁊ nō erunt q̄ habitēt
ἔσονται μεγάλαι καὶ καλαί, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦν-
in eis. vbi enī operātur decē iuga boū: facient
τες ἐν αὐταῖς. οὗ γὰρ ἐργῶνται δέκα ζεύγη βοῶν, ποιήσει

Digitized by Google

Trãſla.gre.lxx.cũ iter.latina.	Trãſla.B.Hie.	Tex.heb.Eſa. v.	Pꝛĩtiua.heb.

lagunculã vnã. ꝛ q̃ ſeminat artabas ſex: faciet mẽſuras
κεράμιον ἕν. καὶ ὁ σπείρων ἀρτάβας ἕξ, ποιήσει μέτρα
tres. ve q̃ ſurgitis mane ꝛ ſiceram ſectã=
τρία. οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωῒ καὶ τὸ σίκερα διώκοι=
tes: expectantes veſperã. nã vinũ ſuccendet eos:
τες, οἱ μένοντες τὸ ὀψέ. ὁ γὰρ οἶνος συγκαύσει αὐτούς,
cũ enĩ cithara ꝛ pſalterio ꝛ tympanis ꝛ ti=
μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐ
bijs vinũ bibunt. at opa dñi nõ reſpi=
D λῶν τὸν οἶνον πίνουσι. τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέ=
ciunt: ꝛ opa manuũ eius nõ conſiderãt.
πουσι, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσι.
igitur captiuus pplꝰ meꝰ factꝰ eſt. qꝛ nõ cognoueſt
τοίνυν αἰχμάλωτος ὁ λαός μου ἐγενήθη, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι
ipſi dñm: ꝛ multitudo facta ẽ mortuoꝝ: ppt̃ fa
αὐτοὺς τὸν κύριον, καὶ πλῆθος ἐγενήθη νεκρῶν, διὰ λι=
mẽ ꝛ ſitim aque. ꝛ dilatauit ifernꝰ ani
μὸν καὶ δίψαν ὕδατος. καὶ ἐπλάτυνεν ὁ ᾅδης τὴν ψυ
mã ſuã: ꝛ aperuit os ſuũ vt nõ ceſ=
χὴν αὐτοῦ, καὶ διήνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλι
ſet. ꝛ deſcẽdent inclyti ꝛ magni ꝛ
πεῖν. καὶ καταβήσονται οἱ ἔνδοξοι καὶ οἱ μεγάλοι καὶ
diuites ꝛ exultans in ea ꝛ humilia
οἱ πλούσιοι καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ καὶ ταπεινω
bitur homo ꝛ inhonorabitur vir: ꝛ ocu=
θήσεται ἄνθρωπος καὶ ἀτιμασθήσεται ἀνήρ, καὶ ὀφθαλ=
li ſublimes humiliabũtur: ꝛ exaltabit̃ dñs
E μοὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται, καὶ ὑψωθήσεται κύρι=
ſabaoth in iudicio: ꝛ deꝰ ſctũs glĩficabit̃
ος σαβαὼθ ἐν κρίματι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος δοξασθήσεται
in iuſticia ꝛ paſcẽtur direpti q̃ſi tau
ἐν δικαιοσύνῃ καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρπασμένοι ὡς ταῦ
ri. ꝛ deſerta eoꝝ q̃ capti ſunt agni comedẽt.
ροι. καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φάγονται.
ve q̃ trahitis pctã q̃ſi funiculo lõgo: ꝛ q̃ſi
οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας ὡς σχοινίῳ μακρῷ, καὶ ὡς
iugi corrigia vitule iniq̃tates: q̃ dicitis ci=
ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας, οἱ λέγοντες τὸ τά
to appropiquẽt q̃ faciet vt videamꝰ. ꝛ veniat cõſiliũ
χος ἐγγισάτω ἃ ποιήσει ἵνα ἴδωμεν. καὶ ἐλθέτω ἡ βουλὴ
ſancti iſrael vt ſciamꝰ. ve q̃ dicitis malũ bo=
τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ ἵνα γνῶμεν. οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν κα
nũ: ꝛ bonũ: malũ ponẽtes tenebras lucẽ: ꝛ
λόν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ
lucẽ tenebras: ponẽtes amarũ dulce: ꝛ dulce
τὸ φῶς σκότος, οἱ τιθέντες τὸ πικρὸν γλυκύ, καὶ τὸ γλυκὺ
amarũ. ve ſapiẽtes ĩ ſpis ꝛ corã ſeipſis ſcien=
πικρόν. οὐαὶ οἱ σοφοὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν ἐπιστή
Pro. 17.c. tes. ve potẽtes veſtrũ: bibẽtes vinũ: ꝛ po
μονες. οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ὑμῶν, οἱ πίνοντες τὸν οἶνον, καὶ οἱ δυ
tentes miſcentes ſiceram: iuſtificãtes impiũ
νάσται οἱ κεραννύντες τὸ σίκερα, οἱ δικαιοῦντες τὸν ἀσεβῆ
F ppter munera ꝛ iuſtũ iuſti tollẽtes. ppter hoc
ἕνεκεν δώρων καὶ τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου αἴροντες. διὰ τοῦτο
queadmodũ cõburetur ſtipula a carbone ignis ꝛ
ὃν τρόπον καυθήσεται καλάμη ὑπὸ ἄνθρακος πυρὸς καὶ
cõburetur a flãma reſoluta: radix eorũ q̃ſi
συγκαυθήσεται ὑπὸ φλογὸς ἀνειμένης, ἡ ῥίζα αὐτῶν ὡς
puluis erit: ꝛ flos eoꝝ ſicut puluis aſcendet. nõ
χνοῦς ἔσται, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κονιορτὸς ἀναβήσεται. οὐ
enĩ voluerũt legẽ dñi ſabaoth: ſed oraculũ ſancti
γὰρ ἠθέλησαν τὸν νόμον κυρίου σαβαώθ, ἀλλὰ τὸ λόγιον τοῦ ἁγίου
iſrael exacerbauerũt. ꝛ iratꝰ eſt furore dñꝰ ſabaoth cõtra
ἰσραὴλ παρώξυναν. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος σαβαὼθ ἐπὶ τὸν
pplm ſuũ. ꝛ iniecit manũ ſuã ſup eos:
λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐπέβαλε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς,
ꝛ percuſſit eos ꝛ exacerbati ſũt mõtes: ꝛ facta ſũt
καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη, καὶ ἐγενήθη τὰ
morticinia eorũ q̃ſi ſtercꝰ in medio vie: ꝛ in oĩbꝰ his
θνησιμαῖα αὐτῶν ὡς κοπρία ἐν μέσῳ ὁδοῦ, καὶ ἐν πᾶσι τού
Infra. 9. nõ eſt auerſus furor eius: ſed adhuc manꝰ eius
τοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ

laguũculã vnã & triginta modii ſementis facient modios treſ. Ve q cõſurgitis mane ad ebrietatẽ ſectandã & potãdũ vſq; ad veſpã vt vino eſtuetis. Cithara et lyra & tympanũ et tibia & vinũ in cõuiuiis vr̃is et opꝰ dñi nõ reſpicitis: nec opa manuũ eiꝰ cõſideratis. Propterea captiuꝰ ductꝰ eſt pplꝰs meꝰ: qa nõ habuit ſcientiã: & nobiles eius interierũt fame: et multitudo eius ſiti exaruit. Propterea dilatauit ifernꝰ aiam ſuã: et apuit os ſuũ abſq; vllo termino. Et deſcẽdẽt fortes eiꝰ et ppl̃s eius & ſublimes glioſiq; eiꝰ ad eũ. Et incuruabitur hõ & hũiliabitur vir: et oculi ſubliminũ deprimẽtur. Et exaltabitur dñs exercituũ in iudicio: et deus ſctũs ſctificabitur in iuſticia. Et paſcẽtur agni iuxta ordinẽ ſuũ: et deſerta in vbertatẽ verſa aduene comedẽt. Ve q trahitis iniqtatẽ in funiculis vanitatis: et q̃ſi vinculũ plauſtri peccatũ. Qui dicitis feſtinet: et cito veniat opus eius vt videamꝰ: & appropiet et veniat conſilium ſancti iſrael: et ſciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum: & bonũ malum: ponentes tenebras lucem & lucem tenebras. ponentes amarum in dulce & dulce in amarũ. Ve q ſapiẽtes eſtis i oculis vr̃is: & corã vobiſmet ipſis prudẽtes. Ve q potẽtes eſtis ad bibendũ vinũ: & viri fortes ad miſcendã ebrietatẽ. Qui iuſtificatis ipiũ p muneribus & iuſticiã iuſti aufertis ab eo. Propter hoc ſicut deuorat ſtipulam lingua ignis & calor flãme exurit: ſic radix eorũ ſicut fauilla erit: et germen eoꝝ vt puluis aſcendet. Abiecerũt eni legẽ dñi exercituum: et eloquiũ ſcti iſrael blaſphemauerũt. Ideo iratꝰ eſt furor dñi in pplm ſuũ: & extẽdit manũ ſuã ſup eum: & pcuſſit eũ. Et cõturbati ſũt mõtes et facta ſũt morticinia eoꝝ qi ſtercus i medio plateaꝝ. In his oĩbꝰ nõ eſt auerſus furor eiꝰ: ſed adhuc manus eius

בַּת אֶחָת וְזֶרַע חֹמֶר יַעֲשֶׂה אֵיפָה׃	
הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ	שָׁכַם רָדַף
מְאַחֲרֵי בַנֶּשֶׁף יַיִן יַדְלִיקֵם׃ וְהָיָה	אָחַר דָּלַק
כִּנּוֹר וָנֶבֶל תֹּף וְחָלִיל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם	כָּנַר חָלַל
וְאֵת פֹּעַל יְהוָה לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה	נָבַט עָשָׂה
יָדָיו לֹא רָאוּ׃ לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי	רָאָה בָּל
דָעַת וּכְבוֹדוֹ מְתֵי רָעָב וַהֲמוֹנוֹ	יָדַע כָּבַד
צִחֵה צָמָא׃ לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל	מָתָה הָמַן
נַפְשָׁהּ וּפָעֲרָה פִיהָ לִבְלִי חֹק	רָחַב שָׁאַל
וְיָרַד הֲדָרָהּ וַהֲמוֹנָהּ וּשְׁאוֹנָהּ וְעָלֵז	פֶּה
בָּהּ׃ וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל אִישׁ	שָׁאַן
וְעֵינֵי גְבֹהִים תִּשְׁפַּלְנָה׃ וַיִּגְבַּהּ	שָׁחַח שָׁפַל
יְהוָה צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל	גָּבַהּ
הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃ וְרָעוּ	גָּבַהּ שָׁפַט
כְבָשִׂים כְּדָבְרָם וְחָרְבוֹת מֵחִים	קָדַשׁ רָעָה
גָּרִים יֹאכֵלוּ׃ הוֹי מֹשְׁכֵי הֶעָוֹן	מָחָה
בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה	גּוּר אָכַל
חַטָּאָה׃ הָאֹמְרִים יְמַהֵר יָחִישָׁה	עָבַת
מַעֲשֵׂהוּ לְמַעַן נִרְאֶה וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה	מָהַר חוּשׁ
עֲצַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְנֵדָעָה׃ הוֹי	עָשָׂה רָאָה
הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע	קָרַב בּוֹא
שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ	יָעַץ קָדַשׁ
שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר׃	יָדַע רוּעַ
הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם	שׂוּם
נְבֹנִים׃ הוֹי גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת יָיִן	מָרַר מָתַק
וְאַנְשֵׁי חַיִל לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃ מַצְדִּיקֵי	פָּנָה
רָשָׁע עֵקֶב שֹׁחַד וְצִדְקַת צַדִּיקִים	בִּין
יָסִירוּ מִמֶּנּוּ׃ לָכֵן כֶּאֱכֹל קַשׁ	שָׁתָה צָדַק
לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשַׁשׁ לֶהָבָה יִרְפֶּה	סוּר
שָׁרְשָׁם כַּמָּק יִהְיֶה וּפִרְחָם כָּאָבָק	רָפָה
יַעֲלֶה כִּי מָאֲסוּ אֵת תּוֹרַת יְהוָה	הָיָה
צְבָאוֹת וְאֵת אִמְרַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל	עָלָה יָרָה
נִאֵצוּ׃ עַל כֵּן חָרָה אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ	קָדַשׁ
וַיֵּט יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים	נָטָה נָכָה
וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסּוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת	רָגַז הָיָה
בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ	כָּסַח חוּץ
	שׁוּב

Digitized by Google

Primiua. heb.	Tex. heb. Eſa. vj.
נטה רחק	נטויה: ונשא נס לגוים מרחוק
	ושרק לו מקצה הארץ והנה
קלל בוא	מהרה קל יבוא: אין עיף ואין
כשל נום	כושל בו לא ינום ולא יישן ולא
ישן פתח	נפתח אזור חלציו ולא נתק שרוך
אזר שרך	נעליו: אשר חציו שנונים וכל
שנן	קשתתיו דרכות פרסות סוסיו
צור חשב	כצר נחשבו וגלגליו כסופה:
גלל	שאגה לו כלביא ישאג ככפירים
שאג כפר	וינהם ויאחז טרף ויפליט ואין
נהם אחז	מציל: וינהם עליו ביום ההוא
פלט נצל	כנהמת ים ונבט לארץ והנה
צור ערף	חשך צר ואור חשך בעריפיה:
Cap. vi.	בשנת מות המלך
שנה ראה	עזיהו ואראה את אדני ישב
רום	על כסא רם ונשא ושוליו מלאים
	את ההיכל: שרפים עמדים
עלה	ממעל לו שש כנפים שש כנפים
כסה פנה	לאחד בשתים יכסה פניו
	ובשתים יכסה רגליו ובשתים
עוף	יעופף: וקרא זה אל זה ואמר
קדש	קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות
נוע אמה	מלא כל הארץ כבודו: וינעו אמות
קרא	הספים מקול הקורא והבית
מלא	ימלא עשן: ואמר אוי לי כי
דמה שפה	נדמיתי כי איש טמא שפתים
	אנכי ובתוך עם טמא שפתים
ישב	אנכי יושב כי את המלך יהוה
ראה עוף	צבאות ראו עיני: ויעף אלי אחד
לקח	מן השרפים ובידו רצפה במלקחים
זבח נגע	לקח מעל המזבח: ויגע על פי
פה	ויאמר הנה נגע זה על שפתיך
סור כפר	וסר עונך וחטאתך תכפר: ואשמע
שמע שלח	את קול אדני אמר את מי אשלח
	ומי ילך לנו ואמר הנני שלחני:
אמר ילך	ויאמר לך ואמרת לעם הזה

Traſla. B. Hie.

extenta. Et eleuabit ſignū in nationibus pcul: & ſibilabit ad eum de finibus terre: & ecce feſtinus velociter veniet. Non eſt deficiēs neqꝫ laborās in eo: nō dormitabit neqꝫ dormiet neqꝫ ſoluetur cingulū renū eius: neqꝫ rūpetur corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acute: & oēs arcus eius extenti. Vngule equorum eius vt ſilex: & rote eius qſi impetus tempeſtatis. Rugitus eius vt leonis: rugiet vt catuli leonum. Et frendet & tenebit predā & āplexabitur: & non erit qui eruat: & ſonabit ſuper eum in die illa ſicut ſonitꝰ maris. Aſpiciemus in terrā: et ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata ē in caligine eius. 6.

IN anno quo mortuꝰ eſt rex ozias vidi dominum ſedentem ſup ſoliū excelſū et eleuatū: & ea q̄ ſub ipo erāt replebant templum. Seraphim ſtabant ſuper illud: ſex ale vni: et ſex ale alteri. Duabus velabant faciē eius: et duabus velabant pedes eius: & duabus volabāt. Et clamabant alter ad alterū & dicebant. Sanctus ſctūs ſcts dominꝰ deus exercituū: plena ē oīs terra gloria eius. Et cōmota ſūt ſup liminaria cardinū a voce clamantis: & domus repleta ē fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui: quia vir pollutus labiis ego ſū: et in medio populi polluta labia hñtis ego habito: et regem dominum exercituū vidi oculis meis. Et volauit ad me vnꝰ de ſeraphim & in manu eius calculꝰ quē forcipe tulerat de altari: & tetigit os meum et dixit. Ecce tetigit hoc labia tua: et auferetur iniqtas tua: & pctm tuū mūdabitur. Et audiui vocem dñi dicentis. Quem mittam et quis ibit nobis? & dixi. Ecce ego: mitte me: et dixit. Vade & dices populo huic.

Traſ. Gre. lxx. cū iter. latina.

excelſa. ergo eleuabit ſignū in gētibꝰ p-
ὑψηλά. τοιγαροῦν ἀρεῖ σύσσημον ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς μα-
cul: ⁊ ſibilabit eos ab extremo terre. ⁊ ecce G
κρόθεν, καὶ συριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. καὶ ἰδοὺ
cito leuiter veniunt. nō eſurient neqꝫ labora-
ταχὺ κούφως ἔρχονται. οὐ πεινάσουσιν οὐδὲ κοπιάσου-
būt neqꝫ dormitabūt neqꝫ dormient neqꝫ ſoluent
σιν οὐδὲ νυστάξουσιν οὐδὲ κοιμηθήσονται οὐδὲ λύσουσι τὰς
cīgula eorū a lumbis ſuis: neqꝫ rumpē-
ζώνας αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀσφύων αὐτῶν, οὐδ' οὐ μὴ ῥαγῶ-
tur corrigie calciamentorꝫ eorꝫ: quorꝫ ſagitte
σιν οἱ ἱμάντες τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν, ὧν τὰ βέλη ὀ-
acute ſūt: ⁊ arcus eorū extenti. pedes
ξειά ἐστι, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν ἐντεταμένα. οἱ πόδες τῶν
equorū eorꝫ vt ſolida petra reputati ſūt. rote
ἵππων αὐτῶν ὡς στερεὰ πέτρα ἐλογίσθησαν. οἱ τροχοὶ
curruū eorꝫ qſi tēpeſtas īpetū faciūt vt leones ⁊
τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ὡς καταιγὶς ὁρμῶσιν ὡς λέοντες καὶ
aſſiterūt ſicut catuli leonis. ⁊ apprehēdet ⁊ clama
παρέστησαν ὡς σκύμνοι λέοντος. καὶ ἐπιλήψεται καὶ βοή-
bit qſi fera ⁊ eiiciet: ⁊ nō erit liberans e-
σει ὡς θηρίον καὶ ἐκβαλεῖ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ῥυόμενος αὐ-
os. ⁊ clamabit ppter ipſos die illa: ſicut vox
τούς. καὶ βοήσει δι' αὐτοὺς τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς φωνὴ
maris inundantis. ⁊ inſpicient in ce-
θαλάσσης κυμαινούσης. καὶ ἐμβλέψονται εἰς τὸν οὐρα-
lū ſupra ⁊ infra. ⁊ ecce tenebre dure in indi-
νὸν ἄνω καὶ κάτω. καὶ ἰδοὺ σκότος σκληρὸν ἐν τῇ ἀπο-
gētia eorū.
ρίᾳ αὐτῶν. Ca. 6. A

ET factū eſt anno quo mortuꝰ eſt rex
Καὶ ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ οὗ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς
ozias: vidi dñm ſedentē ſup ſoliū excelſum ⁊
ὀζίας, εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ
eleuatū: ⁊ plena domꝰ gloria eius: ⁊ ſe-
ἐπηρμένου, καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ σε-
raphim ſtabant i circuitu eius: ſex ale vni
ραφεὶμ εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ, ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνὶ
⁊ ſex ale vni: ⁊ quidē duabꝰ velabant
καὶ ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί, καὶ ταῖς μὲν δυσὶ κατεκάλυ-
faciem: at duabꝰ velabant
πτον τὸ πρόσωπον, ταῖς δὲ δυσὶ κατεκάλυπτον τοὺς
pedes: ⁊ duabꝰ volabant. ⁊ clamabāt
πόδας, καὶ ταῖς δυσὶν ἐπέταντο. καὶ ἐκέκραγον ἕ- B
alter ad alterū: ⁊ dicebāt: ſctūs ſctūs ſctūs
τερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἔλεγον, ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύ-
dñs ſabaoth: plena oīs terra gloria eius. ⁊ eleuatū
ριος σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἐπήρ-
eſt ſupliminare a voce qua clamauerūt. ⁊ domꝰ i
θη τὸ ὑπέρθυρον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἧς ἐκέκραγον. καὶ ὁ οἶκος ἐνε-
pleta eſt fumo ⁊ dixi: o miſer ego qꝛ cōpunctus
πλήσθη καπνοῦ. καὶ εἶπον, ὦ τάλας ἐγὼ ὅτι κατανένυγ-
ſum. qꝛ hō exiſtēs ⁊ immūda labia hñs: in medio ppli
μαι. ὅτι ἄνθρωπος ὢν καὶ ἀκάθαρτα χείλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ
polluta labia hñtis. ego habito: ⁊ regē dñm ſa-
ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ, καὶ τὸν βασιλέα κύριον σα-
baoth vidi oculis meis. ⁊ miſſus eſt ad me
βαὼθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. καὶ ἀπεστάλη πρός με
vnꝰ ex ſeraphim: ⁊ in manu hēbat carbūculū: quē forci-
ἓν τῶν σεραφείμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβί-
pe tulit de altari: ⁊ tetigit os meū:
δι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου,
⁊ ait: ecce tetigit hoc labia tua: ⁊ auferet C
καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἥψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς
iniqtates tuas: pctā tua mūdabit. ⁊ audi-
ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. καὶ ἤκου-
ui vocē dñi dicētis: quē mittā: ⁊ qs ibit
σα τῆς φωνῆς κυρίου λέγοντος, τίνα ἀποστείλω, καὶ τίς πορεύ-
ad pplm iſtū? ⁊ dixi: ecce ego ſum: mit
σεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ εἶπον, ἰδοὺ ἐγώ εἰμι, ἀπόστει-
te me. ⁊ dixit: vade: ⁊ dic pplo huic:
λόν με. καὶ εἶπε, πορεύθητι, καὶ εἰπὸν τῷ λαῷ τούτῳ,

Digitized by Google

auditu audietis: ⁊ nõ itelligetis. ⁊ videntes
ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνιῆτε. καὶ βλέποντες
Mat. 13.b. videbitis: ⁊ nõ videbitis. icraſſatũ eſt enĩ cor
Marci 4.d. βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία
Luce. 8.b. ppli huiꝰ: ⁊ auribꝰ ſuis grauiter audie
Actuũ. 24.f. τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκου
Ro.11. b. rũt: ⁊ oculos ſuos clauſerũt: ne for
σαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήπο
D te videãt oculis ⁊ auribꝰ audiãt
τε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι
⁊ corde itelligãt: ⁊ cõuertãt ſe ⁊ ſanẽ
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσωμαι
eos. ⁊ dixi vſq; quo dñe? ⁊ ait: donec
αὐτούς. καὶ εἶπα ἕως πότε κύριε; καὶ εἶπεν, ἕως ἂν
deſolẽtur ciuitates vt nõ habitẽtur: ⁊
ἐρημωθῶσι πόλεις παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι, καὶ
domꝰ vt nõ ſint hoies: ⁊ terra relin
οἶκοι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους, καὶ ἡ γῆ κατα
quetur deſerta. ⁊ poſt hec lõge faciet de
λειφθήσεται ἔρημος. καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θε
us hoies: ⁊ multiplicabũt dere
ὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πληθυνθήσονται οἱ ἐγκατα
licti ſup terrã. ⁊ adhuc in ea eſt
λειφθέντες ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔτι ἐπ' αὐτῆς ἐστι τὸ
decimatio. ⁊ rurſum erit in depdationẽ: ſicut terebin
Luce. 1.a. ἐπιδέκατον. καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομήν, ὡς τερέβιν
thus ⁊ ſicut glãs qñ exciderit ex theca ſua.
θος καὶ ὡς βάλανος ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς.
ſemẽ ſctũ colũna fundatiõis eiꝰ.
σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς.

Ca.7.

A 4.Re. 16.a. Et factũ eſt in diebꝰ achaz filii ioa
Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἄχαζ υἱοῦ ἰωά
thã filii ozie regis iuda: aſcẽdit raſin
θαμ τοῦ υἱοῦ ὀζίου βασιλέως ἰούδα, ἀνέβη ῥασὶν
rex arã: ⁊ phacee filiꝰ romelie rex
βασιλεὺς ἀράμ, καὶ φακεὲ υἱὸς ῥωμελίου βασιλεὺς
iſrael in hierũ ad bellãdũ cõtra eã: ⁊ nõ
ἰσραὴλ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ πολεμῆσαι αὐτήν, καὶ οὐκ
potuerũt debellare eã: ⁊ nũciatũ ẽ in
ἠδυνήθησαν πολιορκῆσαι αὐτήν, καὶ ἀνηγγέλη εἰς τὸν
domũ dauid dicentibꝰ. cõſenſit arã ad ephra
οἶκον δαυὶδ λεγόντων· συνεφώνησεν ἀρὰμ πρὸς τὸν ἐφρα
im: ⁊ cõmota eſt aĩa eiꝰ ⁊ aĩa ppli eiꝰ:
ἰμ, καὶ ἐξέστη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐ
quẽadmodũ in ſylua lignũ a vẽto mo
τοῦ, ὃν τρόπον ἐν δρυμῷ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σα
uetur. ⁊ dixit dñs ad eſaiam: egredere tu in occur
λευθῇ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἠσαΐαν, ἔξελθε σὺ εἰς συνάν
ſum achaz tu ⁊ relictus iaſub filiꝰ tuꝰ: ad
τησιν ἄχαζ σὺ καὶ ὁ καταλειφθεὶς ἰασοὺβ ὁ υἱός σου, πρὸς
natatoriã ſupioris vie agri fullonis:
τὴν κολυμβήθραν τῆς ἄνω ὁδοῦ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κναφέως,
⁊ dices ei: obſerua vt ſileas ⁊ ne timeas: neq;
καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι καὶ μὴ φοβοῦ, μηδὲ
aĩa tua cõſternet a duobꝰ lignis titionũ
ἡ ψυχή σου ἀσθενείτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων τῶν δαλῶν
fumigãtiũ iſtoꝝ. qñ enĩ ira furoris mei
τῶν καπνιζομένων τούτων· ὅταν γὰρ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ μου
fuerit: iterũ ſanabo. ⁊ filiꝰ arã ⁊ filiꝰ
γένηται, πάλιν ἰάσομαι. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀρὰμ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
romelie q2 cõſuluerũt conſiliũ malũ: ephraim
ῥωμελίου ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηράν, ἐφραὶμ
⁊ filiꝰ romelie de te dicẽtes: aſcendamꝰ ad
B καὶ ὁ υἱὸς ῥωμελίου περὶ σοῦ λέγοντες, ἀναβησόμεθα εἰς
iudeã. ⁊ colloquẽtes eis reducamꝰ
τὴν ἰουδαίαν. καὶ συλλαλήσαντες αὐτοῖς ἀποστρέψωμεν
eos ad nos: ⁊ regnare faciamꝰ eis fili
αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, καὶ βασιλεύσωμεν αὐτοῖς τὸν υἱ
um tabel. hec dicit dñs ſabaoth: nõ manebit
ὸν ταβεήλ. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, οὐ μὴ μείνῃ
cõſiliũ hoc neq; erit:
ἡ βουλὴ αὕτη οὐδ' οὐ μὴ ἔσται,

Audite audientes & nolite intelligere: & videte viſionẽ & nolite cognoſcere. Exceca cor populi huiꝰ & aures eius aggraua & oculos eius claude: ne forte videat oculis ſuis & auribus ſuis audiat: & corde ſuo intelligat & conuertatur & ſanem eũ. Et dixi. Vſquequo dñe? Et dixit. Donec deſolẽtur ciuitates abſq; habitatore: & domus ſine homine: et terra relinquetur deſerta: & longe faciet dominus hoies: et multiplicabitur q̄ derelicta fuerat in medio terre: & adhuc in ea deciatio. Et cõuertetur & erit in oſtẽſionẽ ſicut terebinthus & ſicut quercus que expandit ramos ſuos. Semen ſanctum erit id quod ſteterit in ea.

7. Et factum eſt in diebus achaz filii ioathã filii ozie regis iuda aſcendit raſin rex ſyrie: & facee filius romelie rex iſrael in hieruſalem ad p̄liandũ cõtra eã: & non potuerũt debellare eam. Et nũciauerũt domui dauid dicentes. Requieuit ſyria ſup effraim: & commotum eſt cor eius & cor populi eius ſicut mouẽtur ligna ſiluarũ a facie venti. Et dixit dominus ad eſaiã. Egredere in occurſum achaz tu & q derelictus eſt iaſub filius tuus: ad extremum aqueductus piſcine ſuperioris in via agri fullonis: & dices ad eũ. Vide vt ſileas. Noli timere & cor tuũ ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium iſtorum in ira furoris raſin regis ſyrie & filii romelie: eo q̄ cõſiliũ inierit contra te ſyria in malum & effraim & filius romelie dicentes. Aſcẽdamꝰ ad iudã & ſuſcitemus eũ & auellamus eum ad nos: & ponamꝰ regem in medio eius filium tabeel. Hec dicit dominus deus. Non ſtabit & non erit iſtud: ſed caput

שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל תָּבִינוּ וּרְאוּ — בין ראה
רָאוֹ וְאַל תֵּדָעוּ׃ הַשְׁמֵן לֵב הָעָם — ידע שמן
הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע — כבד שעה
פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע — בוא
וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ׃ — בין שוב
וָאֹמַר עַד מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד
אֲשֶׁר אִם שָׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב — שאה עיר
וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה — ישב בית
תִּשָּׁאֶה שְׁמָמָה׃ וְרִחַק יְהוָה אֶת
הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב — עזב
הָאָרֶץ׃ וְעוֹד בָּהּ עֲשִׂירִיָּה וְשָׁבָה — עשר שוב
וְהָיְתָה לְבָעֵר כָּאֵלָה וְכָאַלּוֹן — היה אלן
אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם זֶרַע — נצב
קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ׃

Cap. vij.

וַיְהִי בִּימֵי אָחָז — היה יום
בֶּן יוֹתָם בֶּן עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
עָלָה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וּפֶקַח בֶּן
רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם
לַמִּלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכֹל לְהִלָּחֵם — לחם לחם
עָלֶיהָ׃ וַיֻּגַּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר — נגד
נָחָה אֲרָם עַל אֶפְרָיִם וַיָּנַע — נוח
לְבָבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ כְּנוֹעַ עֲצֵי יַעַר
מִפְּנֵי רוּחַ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְשַׁעְיָהוּ — פנה אמר
צֵא נָא לִקְרַאת אָחָז אַתָּה וּשְׁאָר — יצא
יָשׁוּב בְּנֶךָ אֶל קְצֵה תְּעָלַת — עלה
הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֶל מְסִלַּת שְׂדֵה — עלה סלל
כוֹבֵס׃ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִשָּׁמֵר וְהַשְׁקֵט — כבס שמר
אַל תִּירָא וּלְבָבְךָ אַל יֵרַךְ מִשְּׁנֵי — שקט ירא
זַנְבוֹת הָאוּדִים הָעֲשֵׁנִים הָאֵלֶּה — זנב שנה
בָּחֳרִי אַף רְצִין וַאֲרָם וּבֶן רְמַלְיָהוּ׃ — חרה
יַעַן כִּי יָעַץ עָלֶיךָ אֲרָם רָעָה — רוע
אֶפְרַיִם וּבֶן רְמַלְיָהוּ לֵאמֹר׃
נַעֲלֶה בִיהוּדָה וּנְקִיצֶנָּה וְנַבְקִעֶנָּה — עלה קוץ
אֵלֵינוּ וְנַמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ — בקע מלך
אֵת בֶּן טָבְאַל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לֹא תָקוּם וְלֹא תִהְיֶה׃ כִּי רֹאשׁ — קום היה

Digitized by Google

אֲרָם דַּמֶּשֶׂק וְרֹאשׁ דַּמֶּשֶׂק
רְצִין וּבְעוֹד שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה
יֵחַת אֶפְרַיִם מֵעָם׃ וְרֹאשׁ אֶפְרַיִם חתת
שֹׁמְרוֹן וְרֹאשׁ שֹׁמְרוֹן בֶּן
רְמַלְיָהוּ אִם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי לֹא אמן
תֵאָמֵנוּ׃ וַיּוֹסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֶל יסף
אָחָז לֵאמֹר׃ שְׁאַל לְךָ אוֹת מֵעִם
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק שְׁאָלָה אוֹ עמק
הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה׃ וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא גבה עלה
אֶשְׁאַל וְלֹא אֲנַסֶּה אֶת יְהוָה׃ אמר שאל
וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ נָא בֵּית דָּוִד הַמְעַט נסה
מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ לאה
גַּם אֶת אֱלֹהָי׃ לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא
לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה
וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּ אֵל׃
חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ אכל ידע
מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב׃ כִּי מאס רעע
בְּטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר מָאֹס בָּרָע בחר
וּבָחֹר בַּטּוֹב תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר עזב
אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי מְלָכֶיהָ׃ יָבִיא קוץ פנה
יְהוָה עָלֶיךָ וְעַל עַמְּךָ וְעַל בֵּית שנה בוא
אָבִיךָ יָמִים אֲשֶׁר לֹא בָאוּ יום בוא
לְמִיּוֹם סוּר אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה
אֵת מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יִשְׁרֹק יְהוָה לַזְּבוּב אֲשֶׁר בִּקְצֵה שרק זבב
יְאֹרֵי מִצְרָיִם וְלַדְּבוֹרָה אֲשֶׁר דבר
בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר׃ וּבָאוּ וְנָחוּ כֻלָּם בוא נוח
בְּנַחֲלֵי הַבַּתּוֹת וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים בתת נקק
וּבְכֹל הַנַּעֲצוּצִים וּבְכֹל הַנַּהֲלֹלִים׃
בַּיּוֹם הַהוּא יְגַלַּח אֲדֹנָי בְּתַעַר גלח
הַשְּׂכִירָה בְּעֶבְרֵי נָהָר בְּמֶלֶךְ שכר
אַשּׁוּר אֶת הָרֹאשׁ וְשַׂעַר הָרַגְלָיִם
וְגַם אֶת הַזָּקָן תִּסְפֶּה׃ וְהָיָה ספה
בַּיּוֹם הַהוּא יְחַיֶּה אִישׁ עֶגְלַת חיה
בָּקָר וּשְׁתֵּי צֹאן׃ וְהָיָה מֵרֹב
עֲשׂוֹת חָלָב יֹאכַל חֶמְאָה עשה

ſyrie damaſcus & caput damaſci raſin. Et adhuc ſexaginta & quinq̨ anni & deſinet effraim eſſe populus: & caput effraim ſamaria: & caput ſamarie filius romelie. Si non credideritis non permanebitis. Et adiecit dominus loqui ad achaz dicens. Pete tibi ſignum a domino deo tuo in p̄fundum inferni ſiue in excelſum ſupra. Et dixit achaz. Non petam: & non tentabo dominum. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Nunqd parū vobis eſt moleſtos eſſe hoībus: qa moleſti eſtis et deo meo? Propter hoc dabit dominus ipſe vobis ſignum. Ecce virgo concipiet & pariet filiū & vocabitur nomen ei⁹ emanuel. Butyrum & mel comedet: vt ſciat reprobare malum & eligere bonum. Quia anteq̄ ſciat puer reprobare malum et eligere bonum: derelinquetur terra quam tu deteſtaris a facie duorū regū ſuorū. Adducet dn̄s ſuper te & ſup populum tuū & ſup domū patris tui: dies qui nō venerunt a diebus ſeparationis effraim a iuda cum rege aſſyriorum. Et erit in die illa: ſibilabit domin⁹ muſce que eſt in extremo fluminum egypti: & api que eſt in terra aſſur: & veniēt & requieſcent omnes in torrētibus valliū: & in cauernis petrarum & in oībus fruiectis & in vniuerſis foraminibus. In die illa radet dominus in nouacula cōducta in his qui trans flumen ſunt in rege aſſyriorum caput & pilos pedum: & barbam vniuerſam. Et erit in die illa. Nutriet homo vaccam boum & duas oues: & pre vbertate lactis comedet butyrū.

ſed caput arā damaſc⁹: ⁊ caput dama
ἀλλὰ κεφαλὴ ἀρὰμ δαμασκός, καὶ ἡ κεφαλὴ δαμα
ſci raſin. ſed in ſexagīta ⁊ quinq̨ ānis deficiet
σκοῦ ῥασίν. ἀλλ᾽ ἔτι ἑξήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐκλείψει
regnū ephraim a pp̄lo: ⁊ caput ephraim:
βασιλεία ἐφραὶμ ἀπὸ λαοῦ, καὶ ἡ κεφαλὴ ἐφραΐμ,
ſamarie. ⁊ caput ſamarie: fili⁹ rome
σομόρων. καὶ ἡ κεφαλὴ σομόρων, υἱὸς τοῦ ῥωμε-
lie. ⁊ ſi nō credideritis: neq̨ itelligitis. ⁊ ad-
λίου, καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνεῖτε. καὶ προ-
iecit dn̄s loqui achaz: dicēs: pete ti-
σέθετο κύριος λαλῆσαι τῷ ἄχαζ, λέγων, αἴτησαι σε-
bi ſignū a dn̄o deo tuo: in p̄fundū aut i
αυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, εἰς βάθος ἢ εἰς
excelſū. ⁊ dixit achaz: nō petā neq̨ tenta-
ὕψος. καὶ εἶπεν ἄχαζ, οὐ μὴ αἰτήσω οὐδὲ μὴ πειρά-
bo dn̄m. ⁊ dixit: audite iā dom⁹ iuda.
σω κύριον. καὶ εἶπεν, ἀκούσατε δὴ ὁ οἶκος ἰούδα.
nūqd parū vobis agonē exhibere hoīb⁹: ⁊ quomō
μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς
dn̄o exhibetis agonē: p̄pter hoc dabit dn̄s ip-
κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐ-
ſe vobis ſignū. ecce virgo in vtero accipi
τὸς ὑμῖν σημεῖον. ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψε-
et ⁊ pariet filiū. ⁊ vocabis nomē eius
ται καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ
emmanuel. butyrū ⁊ mel comedet: anteq̄ ſciat
ἐμμανουήλ. βούτυρον καὶ μέλι φάγεται, πρὶν ἢ γνῶναι
ipſe preponere mala vel eligere bonū. ideo
αὐτὸν προελέσθαι πονηρὰ ἢ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. διότι
anteq̄ ſciat puer bonū aut malū: diſſuadet ma
πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἀπειθεῖ πο-
licia eligere bonū. ⁊ derelinquet
νηρίᾳ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. καὶ καταλειφθήσεται ἡ
terra q̄ tu times a facie duoꝝ regū.
γῆ ἣν σὺ φοβῇ ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων.
ſed adducet ſup te de⁹ ⁊ ſup pp̄lm tuū
ἀλλὰ ἐπάξει ἐπὶ σὲ ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου
⁊ ſup domū patris tui dies: q̄ nōdū
καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἡμέρας, αἳ οὔπω
venerūt ex qua die abſtulit ephrai a iuda
ἥκασιν ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀφεῖλεν ἐφραὶμ ἀπὸ ἰούδα τὸν
regē aſſyrioꝝ. ⁊ erit in die illa ſibi-
βασιλέα τῶν ἀσσυρίων. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συ-
labit dn̄s muſcis: q̄ dn̄abūt parti fluminis egyp
ριεῖ κύριος μυίαις, αἳ κυριεύσουσι μέρος ποταμοῦ αἰγύ-
ti: ⁊ api q̄ eſt in regiōe aſſyrioꝝ: ⁊ veni
πτου, καὶ τῇ μελίσσῃ ἥ ἐστιν ἐν χώρᾳ ἀσσυρίων, καὶ ἐλεύ-
ent ⁊ requieſcent oēs in vallib⁹
σονται καὶ ἀναπαύσονται πάντες ἐν ταῖς φάραγξι τῆς
regiōis ⁊ in foraminib⁹ petraꝝ ⁊ in
χώρας καὶ ἐν ταῖς τρώγλαις τῶν πετρῶν καὶ εἰς τὰ
ſpelūcas ⁊ in omnē ſciſſurā ⁊ in oī ligno.
σπήλαια καὶ εἰς πᾶσαν ῥαγάδα καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ.
in die illa radet dn̄s in nouacula lebria
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυρήσει κύριος ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμε-
ta trans flumē regis aſſyrioꝝ:
θυσμένῳ πέραν τοῦ ποταμοῦ βασιλέως ἀσσυρίων,
caput ⁊ pilos pedū ⁊
τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας τῶν ποδῶν καὶ τὸν
barbā auferet. ⁊ erit in die illa nu-
πώγωνα ἀφελεῖ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θρέ-
triet homo vitulā boū ⁊ duas oues ⁊
ψει ἄνθρωπος δάμαλιν βοῶν καὶ δύο πρόβατα καὶ
erit a ſmultū facere lac: comedet butyrū:
ἔσται ἀπὸ τοῦ πλεῖστον ποιεῖν γάλα, φάγεται βούτυρον,

C

mat.i. d. Lu.i.c

D

Digitized by Google

qꝛ butyrū ⁊ lac comedet oīs relict⁹
ὅτι βούτυρον καὶ γάλα φάγεται πᾶς ὁ καταλειφθεὶς
ſup terrā. ⁊ erit in die illa erit oīs loc⁹
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς τόπος
vbicūq̧ fuerit mille vites mille ſiclis: ī ſolitudinē
οὗ ἐὰν ὦσι χίλιαι ἄμπελοι χιλίων σικλῶν, εἰς χέρσον
erunt ⁊ ī ſpinā. cū ſagitta ⁊ arcu
ἔσονται καὶ εἰς ἄκανθαν. μετὰ βέλους καὶ τοξεύματος
ingredietur illuc: qꝛ terra iculta ⁊ vepres erit vni-
εἰσελεύσονται ἐκεῖ, ὅτι χέρσος καὶ ἄκανθα ἔσται πᾶ-
uerſa terra. ⁊ oīs mōs aratus arabit: nō
σα ἡ γῆ. καὶ πᾶν ὄρος ἀροτριώμενον ἀροτριωθήσεται, οὐ
veniet illuc terror. erit eñ ē ſolitudine ⁊
μὴ ἐπέλθῃ ἐκεῖ φόβος. ἔσται γὰρ ἀπὸ τῆς χέρσου καὶ
ſpina in paſcua ouis ⁊ cōculcationē bouis.
ἀκάνθης εἰς βόσκημα προβάτου καὶ καταπάτημα βοός.

Ca.8. ET dixit dñs ad me: ſume tibi librū
Καὶ εἶπε κύριος πρός με, λάβε σεαυτῷ τόμον
nouū magnū: ⁊ ſcribe in eo ſtilo hoīs:
καινὸν μέγαν, καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι ἀνθρώπου,
A vt velociter depdationē faciat ſpolioꝝ. adeſt eñ
τοῦ ὀξέως προνομὴν ποιῆσαι σκύλων. πάρεστι γάρ
⁊ teſtes mihi fac fideles hoīes:
καὶ μάρτυράς μοι ποίησον πιστοὺς ἀνθρώπους, τὸν οὐ-
vriā ſacerdotē ⁊ zachariā filiū barachie. ⁊ acceſ-
ρίαν τὸν ἱερέα καὶ ζαχαρίαν υἱὸν βαραχίου. καὶ προσῆλ-
ſi ad pphetiſſam: ⁊ in vtero accepit: ⁊ pepe
θον πρὸς τὴν προφῆτιν, καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβε, καὶ ἔτε-
rit filiū: ⁊ dixit dñs mihi: voca nomē ei⁹.
κεν υἱόν, καὶ εἶπεν κύριός μοι, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
cito ſpolia: velociter pdare. qꝛ anteq̄
ταχέως σκύλευσον, ὀξέως προνόμευσον. διότι πρὶν
ſciat puer vocare patrē vel matrē acci
ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, λή-
piet fortitudinē damaſci ⁊ ſpolia ſamarie
ψεται δύναμιν δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα σαμαρείας
corā rege aſſyrioꝝ. ⁊ adiecit dñs loqui
ἔναντι βασιλέως ἀσσυρίων. καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαί
mihi adhuc dicēs: eo ꝙ nō vult pplꝰ iſte
B μοι ἔτι λέγων, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν τοῦτον τὸ
aquā ſiloā q̄ vadit quiete: ſed vult
ὕδωρ τοῦ σιλωὰμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῆ, ἀλλὰ βούλε-
habere raaſin ⁊ filiū romelie regē
σθαι ἔχειν τὸν ῥαασὶν καὶ τὸν υἱὸν ῥομελίου βασιλέα
ſup vos: ppř hoc ecce dñs adducit ſup vos aquā
ἐφ᾽ ὑμῶν, διὰ τοῦτο ἰδοὺ κύριος ἀνάγει ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸ ὕδωρ
fluminis fortē ⁊ multā: regē
τοῦ ποταμοῦ τὸ ἰσχυρὸν καὶ πολύ, τὸν βασιλέα τῶν
aſſyrioꝝ ⁊ gloriā ei⁹. ⁊ aſcendet ſup om
ἀσσυρίων καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ πᾶ-
nē vallē veſtrā: ⁊ deābulabit ſup oēm murū
σαν φάραγγα ὑμῶν, καὶ περιπατήσει ἐπὶ πᾶν τεῖχος
veſtrū: ⁊ auferet a iudea hoīem: q̄ po-
ὑμῶν, καὶ ἀφελεῖ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας ἄνθρωπον, ὃς δυ-
terit caput leuare. aut fortē pficere aliqd.
νήσεται κεφαλὴν ἆραι. ἢ δυνατὸν συντελέσασθαί τι.
⁊ erūt caſtra ei⁹: vt ipleāt
καὶ ἔσται ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, ὥστε πληρῶσαι τὸ
latitudinē regionis tue. nobiſcū de⁹: ſcitote gētes
πλάτος τῆς χώρας σου. μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός, γνῶτε ἔθνη
vincimini: exaudite vſq̧ ad extremū terre: potētes
ἡττᾶσθε, καὶ ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ἰσχυκότες
vicimini. ſi eñ iterū pualueritis: iterū vincemi-
C ἡττᾶσθε. ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν ἡττηθήσε-
ni. ⁊ quodcūq̧ cōſiliū cōſultaueritis: diſſipabit do-
σθε. καὶ ἣν ἂν βουλὴν βουλεύσησθε, διασκεδάσει κύ-
min⁹. ⁊ verbū quodcūq̧ locuti fueritis: nō manebit in
ριος. καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμείνῃ ἐν
vobis: qꝛ nobiſcū de⁹. ſic dicit dñs forti manu:
ὑμῖν, ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός. οὕτως λέγει κς τῇ ἰσχυρᾷ χειρί,

oooooooooooooooo ooo oooooooooooooooooooooooo ooooo

Butyrū enī & mel māducabit omnis q relictus fuerit in medio terre. Et erit in die illa: omnis locus vbi fuerint mille vites: mille argenteis: in ſpinas et in vepres erūt. Cum ſagittis & arcu ingredientur illuc. Vepres enī & ſpine erūt in vniuerſa terra. Et omēs montes qui in ſarculo ſarrictur nō veniet illuc terror ſpinarum & veprium: & erit in paſcua bouis & in conculcationem pecoris. 8.

ET dixit dñs ad me. Sume tibi librū grandē: & ſcribe in eo ſtilo homis: velociter ſpolia detrahe cito: predare. Et adhibui mihi teſtes fideles vriam ſacerdotem & zachariā filium barachie. Et acceſſi ad pphetiſſā & cōcepit & pepit filiū. Et dixit dñs ad me. Voca nomē eius: accelera. ſpolia detrahe: feſtina p̄dari: qa āteq̄ ſciat puer vocare patrē ſuū & matrē ſuā: auferetur fortitudo damaſci & ſpolia ſamarie coram rege aſſyriorum. Et adiecit dñs loqui ad me adhuc dicens. Pro eo ꝙ abiecit populus iſte aquas ſyloe que vadunt cum ſilentio & aſſumpſit magis raſin et filium romelie: propter hoc ecce dominus adducet ſuper eos aquas fluminis fortes & multas: regem aſſyriorū & oēm gloriā eius. Et aſcendet ſuper omnes riuos eius & fluet ſuper vniuerſas ripas eius: & ibit per iudam inundās & trāſiens vſq̧ ad collum veniet. Et erit extēſio alarū ei⁹ implens latitudinem terre tue o Emanuel. Cōgregamini popli & vincemini & audite vniuerſe pcul terre. Cōfortamini & vincemini: accingite vos & vincemini: inite cōſiliū & diſſipabitur: loquimini verbū & nō fiet: qa nobiſcū de⁹. Hec enim ait dñs ad me. Sicut in manu forti

כי חמאה ודבש יאכל כל הנותר | יתר
בקרב הארץ׃ והיה ביום ההוא
יהיה כל מקום אשר יהיה שם | היה קום
אלף גפן באלף כסף לשמיר | שמר
ולשית יהיה׃ בחצים ובקשת
יבא שמה כי שמיר ושית תהיה | בוא
כל הארץ׃ וכל ההרים אשר
במעדר יעדרון לא תבוא שמה | עדר בוא
יראת שמיר ושית והיה למשלח | שלח
שור ולמרמס שה׃ | רמס
ויאמר יהוה אלי קח לך | Cap. viij.
גליון גדול וכתב עליו בחרט | אמר לקח
אנוש למהר שלל חש בז׃ ואעידה | גלה גדל
לי עדים נאמנים את אוריה | אנש חוש
הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו׃ | בזז עוד
ואקרב אל הנביאה ותהר ותלד בן | אמן
ויאמר יהוה אלי קרא שמו מהר | קרב נבא
שלל חש בז׃ כי בטרם ידע הנער | הרה ילד
קרא אבי ואמי ישא את חיל | אמר
דמשק ואת שלל שמרון לפני מלך | נשא
אשור׃ ויסף יהוה דבר אלי עוד | פנה
לאמר׃ יען כי מאס העם הזה
את מי השלח ההלכים לאט | אט
ומשוש את רצין ובן רמליהו׃ | שוש
ולכן הנה אדני מעלה עליהם את | עלה
מי הנהר העצומים והרבים את | עצם רבב
מלך אשור ואת כל כבודו ועלה
על כל אפיקיו והלך על כל | אפק
גדותיו׃ וחלף ביהודה שטף ועבר | גדה
עד צואר יגיע והיה מטות כנפיו | צור נגע
מלא רחב ארצך עמנו אל׃ | נטה
רעו עמים וחתו והאזינו כל מרחקי | רוע חתת
ארץ התאזרו וחתו התאזרו | אזן רחק
וחתו׃ עצו עצה ותפר דברו דבר | אזר יעץ
ולא יקום כי עמנו אל׃ כי | פור
כה אמר יהוה אלי כחזקת היד | קום

Pritiua.heb. Tet.he.Eſa.ix. Traſla.B.Hie. Traſ.Gre.lxx.cũ interp.latina.

וְיִסְּרֵנִי מִלֶּכֶת בְּדֶרֶךְ הָעָם הַזֶּה ילך
לֵאמֹר׃ לֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אמר
אֲשֶׁר יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קָשֶׁר
וְאֶת מוֹרָאוֹ לֹא תִירְאוּ וְלֹא
תַעֲרִיצוּ׃ אֶת יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ ערץ
תַקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרַאֲכֶם וְהוּא קדש ירא
מַעֲרִצְכֶם׃ וְהָיָה לְמִקְדָּשׁ וּלְאֶבֶן קדש
נֶגֶף וּלְצוּר מִכְשׁוֹל לִשְׁנֵי בָתֵּי כשל שנה
יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשֵׁב בית פחח
יְרוּשָׁלִָם׃ וְכָשְׁלוּ בָם רַבִּים יקש ישב
רבב
וְנָפְלוּ וְנִשְׁבָּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ׃ שבר יקש
צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי׃ עור חתם
וְחִכִּיתִי לַיהוָה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו ירה חכה
מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי לוֹ׃ הִנֵּה סתר פנה
קוה
אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי יְהוָה
לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל אות יפת
מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת הַשֹּׁכֵן בְּהַר צִיּוֹן׃
וְכִי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם דִּרְשׁוּ אֶל אמר
הָאֹבוֹת וְאֶל הַיִּדְּעֹנִים הַמְצַפְצְפִים אוב צפצף
וְהַמַּהְגִּים הֲלוֹא עַם אֶל אֱלֹהָיו יִדְרֹשׁ הגה דרש
בְּעַד הַחַיִּים אֶל הַמֵּתִים׃ לְתוֹרָה מות ירה
וְלִתְעוּדָה אִם לֹא יֹאמְרוּ כַּדָּבָר
הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין לוֹ שָׁחַר׃ וְעָבַר בָּהּ
נִקְשֶׁה וְרָעֵב וְהָיָה כִּי יִרְעַב וְהִתְקַצַּף קשה רעב
וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו וּפָנָה קצף
לְמָעְלָה׃ וְאֶל אֶרֶץ יַבִּיט וְהִנֵּה נבט
צָרָה וַחֲשֵׁכָה מְעוּף צוּקָה וַאֲפֵלָה צור עוף
מְנֻדָּח׃ כִּי לֹא מוּעָף לַאֲשֶׁר נדח
מוּצָק לָהּ צוק

Cap. ix.

כָּעֵת הָרִאשׁוֹן הֵקַל אַרְצָה קלל
זְבֻלוּן וְאַרְצָה נַפְתָּלִי וְהָאַחֲרוֹן
הִכְבִּיד דֶּרֶךְ הַיָּם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן גְּלִיל כבד גלל
הַגּוֹיִם׃ הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ
רָאוּ אוֹר גָּדוֹל יֹשְׁבֵי בְּאֶרֶץ צַלְמָוֶת ראה גדל
אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם׃ הִרְבִּיתָ הַגּוֹי רבה
לֹא הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ גדל פנה

erudiuit me ne irem in via populi huius dicens. Non dicatis cõiuratio. Omnia enim que loquitur populus iſte: coniuratio eſt: & timore eius ne timeatis neq; paueatis. Dominum exercituum ipſum ſanctificate: ipſe pauor veſter & ipſe terror vr̃: & erit vobis i ſanctificationẽ: in lapidẽ autẽ offenſionis & petrã ſcandali duabus domib9 iſrael: & in laqueum & in ruinam habitantibus hieruſalem. Et offendẽt ex eis plurimi: et cadent & conterẽtur & irretiẽtur & capiẽtur. Liga teſtimoniũ: ſigna legẽ in diſcipulis meis: expectabo dominũ qui abſcondit faciem ſuam a domo iacob & preſto labor eum. Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi dominus in ſignum & in portentum iſrael a dño exercituum qui habitat in monte ſion. Et cum dixerint ad vos: querite a phytonibus & a diuinis qui ſtrident in incãtationib9 ſuis: nũqd nõ ppl̃s a deo ſuo reqret viſionẽ p viuis ac mortuis? Ad legem magis & ad teſtimoniũ. Quod ſi nõ dixerint iuxta verbũ hoc: nõ erit eis matutina lux. Et trãſibit p eam & corruet & eſuriet: & cũ eſurierit iraſcetur: et maledicet regi ſuo & deo ſuo. Et ſuſpiciet ſurſum: & ad terram intuebitur: & ecce tribulatio & tenebre & diſſolutio & anguſtia & caligo perſequens: & nõ poterit auolare de anguſtia ſua. 9.

PRimo tempore alleuiata eſt terra zabulon & terra neptalim: & nouiſſimo aggrauata eſt via maris trans iordanẽ galilee gentium. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã: habitãtib9 in regione vmbre mortis: lux orta eſt eis. Multiplicaſti gentem & non magnificaſti leticiã. Letabuntur coram te

receſſerũt ab itinere vie populi hui9 di
ἀποστρέφουσι τῇ πορείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου λέ-
centes: ne forte dicãt durũ: oẽ eñ quodcũq; dixerit
γοντες, μήποτε εἴπωσι σκληρόν, πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ
ppl̃s hic durũ eſt. at timorẽ ei9 ne time
λαὸς οὗτος σκληρόν ἐστι. τὸν δὲ φόβον αὐτοῦ οὐ μὴ φο-
eritis: neq; cõturbemini. dñm virtu
βηθῆτε, οὐδ' οὐ μὴ ταραχθῆτε. τὸν κύριον τῶν δυνάμε-
tũ ipſm ſctificate: & ipe erit tu9 timor: & ſi in ipſo
ων αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται σου φόβος, κἂν ἐπ' αὐ-
cõfiſus fueris: erit tibi in ſctificationẽ & nõ vt lapi
τῷ πεποιθὼς ἦς, ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα, καὶ οὐχ ὡς λί-
dis offenſioni occurretis: neq; vt petre rui-
θου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδ' ὡς πέτρας πτώ-
ne. at dom9 iacob in laqueo & in cõualle
ματι. οἱ δὲ οἶκοι ἰακὼβ ἐν παγίδι καὶ ἐν κοιλώματι
ſedẽtes in hieruſalẽ. pp̃ter hoc ĩpotẽtes erũt
ἐγκαθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ. διὰ τοῦτο ἀδυνατήσουσιν
in ipſis multi: & ruent & cõterentur
ἐν αὐτοῖς πολλοί, καὶ πεσοῦνται καὶ συντριβήσονται
& appropinquabũt: & capient hoĩes in ſecuritate exiſtẽ
καὶ ἐγγιοῦσι, καὶ ἁλώσονται ἄνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ ὄν-
tes. tũc manifeſti erũt ſigillãtes legẽ
τες. τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ
ne diſcant. & dicet expectabo deũ q̃ auertit
μὴ μαθεῖν. καὶ ἐρεῖ μενῶ τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα
faciẽ ſuã a domo iacob: & cõfi
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰακώβ, καὶ πε-
dens ero in eo. ecce ego & pueri
ποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ. ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία
quos dedit mihi de9: & erũt ſigna & portẽta i
ἅ ἔδωκέ μοι ὁ θεός, καὶ ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα ἐν
domo iſrael a dño ſabaoth. q̃ habi
τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ παρὰ κυρίου σαβαώθ, ὃς κατοι-
tat in mõte ſion. & ſi dixerint ad vos: que
κεῖ ἐν τῷ ὄρει σιών. καὶ ἐὰν εἴπωσι πρὸς ὑμᾶς, ζη-
rite vates & de terra
τήσατε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς
loq̃ntes & vana loq̃ntes: q̃ de ventre lo-
φωνοῦντας καὶ τοὺς κενολογοῦντας, οἳ ἐκ τῆς κοιλίας φω-
quentur: nõne gẽs ad deũ ſuũ requiret: q̃d re
νήσουσιν, οὐκ ἔθνος πρὸς θεὸν αὐτοῦ ἐκζητήσουσι; τί ἐκ-
quirent de viuis mortuos: legẽ eñ in adiu
ζητήσουσι περὶ τῶν ζώντων τοὺς νεκρούς; νόμον γὰρ εἰς βοή-
toriũ dedit: vt dicãt nõ ſicut verbũ hoc:
θειαν ἔδωκεν, ἵνα εἴπωσιν οὐχ ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο,
pro quo nõ eſt munera dare de ipſo. & veniet ſup
περὶ οὗ οὐκ ἔστι δῶρα δοῦναι περὶ αὐτοῦ. καὶ ἥξει ἐφ' ὑ-
vos fortis fames: & erit vt eſurieritis: cõtriſtabi
μᾶς σκληρὰ λιμός, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσε-
mini & male dicetis principi & q̃ patrie:
σθε καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα καὶ τὰ πάτρια.
& ſuſpiciẽt in celũ ſurſum & in
καὶ ἀναβλέψονται εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ εἰς τὴν
terrã deorſũ inſpicient. & ecce tenebre tribulatio &
γῆν κάτω ἐμβλέψονται. καὶ ἰδοὺ σκότος θλῖψις καὶ
anguſtia & tenebre vt nõ videre. vſq; ad tps.
στενοχωρία καὶ σκότος ὥστε μὴ βλέπειν. ἕως καιροῦ.
HOc primũ velociter bibe: velociter fac. regio
ΤΟῦτο πρῶτον ταχὺ πίε, ταχὺ ποίει. χώρα
zabulon: terra neptalim & reliqui maritimã
ζαβουλών, ἡ γῆ νεφθαλεὶμ καὶ οἱ λοιποὶ τὴν παραλίαν
& trans iordanẽ galilea gẽtiũ ppl̃s
καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου γαλιλαία τῶν ἐθνῶν ὁ λαὸς
ſedẽs in tenebris: vidit lucẽ magnã: q̃ habitat
ὁ καθήμενος ἐν σκότει, ἴδε φῶς μέγα, οἱ κατοικοῦντες
in regione & vmbra mortis: lux orieẽ ſup vos.
ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς. τὸ
plurimũ pte ppl̃i deduxiſti in letitia: &
πλεῖστον τοῦ λαοῦ κατήγαγες ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ
letabũtur in cõſpectu tuo:
εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου,

D
heb. 2.c
A
Mat. 5.c.

Digitized by Google

ſicut q letãtur in meſſe. ⁊ queadmodũ diuidẽtes
ὡς οἱ εὐφραινόμενοι ἐν ἀμήτῳ. καὶ ὃν τρόπον οἱ διαιρούμενοι
ſpolia: qꝛ ablatũ eſt iugũ qḋ ſupra ipos poſitũ: ⁊
σκῦλα, διότι ἀφῄρηται ὁ ζυγὸς ὁ ἐπ᾽ αὐτῶν κείμενος, καὶ ἡ
virga q̃ ſup collũ eoꝝ. nã virgã
ῥάβδος ἡ ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτῶν. τὴν γὰρ ῥάβδον τῶν
B exactorũ diſſipauit ſicut i die madiam: qꝛ
ἀπαιτούντων διεσκέδασεν ὡς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐπὶ μαδιάμ, ὅτι
oẽm ſtolã cõgregatã dolo: ⁊ veſtimẽtũ cũ cõ
πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλῳ, καὶ ἱμάτιον μετὰ κα
mutatiõe reſtituẽt. ⁊ volent eẽ igne cõbuſti
ταλλαγῆς ἀποτίσουσι. καὶ θελήσουσιν εἶναι πυρίκαυστοι,
qꝛ puer nat⁹ eſt nobis: fili⁹ dat⁹ ẽ nobis. cui⁹ pncipat⁹ fa
ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν. οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενή
ct⁹ eſt ſup hũero ei⁹: ⁊ vocat̃ nomẽ ei⁹ ma
θη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ. καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ με
gni cõſilii nũci⁹: admirabilis cõſiliari⁹: de⁹ fortis:
γάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος, θεὸς ἰσχυρός,
potẽs: pꝛīceps pacis: pater futuri ſeculi.
ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.
adducã.n. pacẽ ſup pꝛīcipes ⁊ ſanitatẽ ei⁹: ⁊
ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ ὑγίειαν αὐτοῦ, καὶ
magn⁹ pꝛīcipat⁹ illi⁹: ⁊ pacis ei⁹ nõ erit finis
μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος
ſup thronũ dauid ⁊ regnũ ei⁹ vt corri=
ἐπὶ τὸν θρόνον δαυίδ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατορθῶ=
gat illud ⁊ auxilliet̃ in iudicio ⁊ in iuſticia
σαι αὐτὴν καὶ ἀντιλαβέσθαι ἐν κρίματι καὶ ἐν δικαιοσύνη
ex nũc ⁊ in ſeculũ: zelus dñi ſabaoth faci=
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ ποιή
et hec. moꝛtẽ miſit dñs ſup iacob: ⁊ venit
σει ταῦτα. θάνατον ἀπέστειλε κύριος ἐπὶ ἰακώβ, καὶ ἦλθεν
ſup iſrael: ⁊ ſcient oĩs pplꝯ ephꝛaim: ⁊
C ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ γνώσονται πᾶς ὁ λαὸς τοῦ ἐφραΐμ, καὶ οἱ
ſedẽtes in ſamaria in ſupbia ⁊ excelſo coꝛde dicen
καθήμενοι ἐν σαμαρείᾳ ἐφ᾽ ὕβρει καὶ ὑψηλῇ καρδίᾳ λέγον=
tes: lateres ceciderũt: ſed venite poliam⁹ lapides
τες, πλίνθοι πεπτώκασιν, ἀλλὰ δεῦτε λαξεύσωμεν λίθους
⁊ excidam⁹ ſycomoꝛos ⁊ cedros: ⁊ edificabim⁹:
καὶ ἐκκόψωμεν συκαμίνους καὶ κέδρους, καὶ οἰκοδομήσωμεν
nobis turri. ⁊ allidet de⁹ inſurgẽtes cõtra
ἑαυτοῖς πύργον. καὶ ῥήξει ὁ θεὸς τοὺς ἐπανισταμένους ἐπὶ
mõtẽ ſiõ ſup eũ: ⁊ inimicos ei⁹ diſſipabit.
ὄρος σιὼν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ διασκεδάσει.
ſyriam a ſolis oꝛtu ⁊ grecos a ſolis oc
συρίαν ἀφ᾽ ἡλίου ἀνατολῶν καὶ τοὺς ἕλληνας ἀφ᾽ ἡλίου δυ
caſu: deuoꝛãtes iſrael toto oꝛe. in
σμῶν, τοὺς κατεσθίοντας τὸν ἰσραὴλ ὅλῳ τῷ στόματι. ἐπὶ
oib⁹ his nõ eſt auerſus furoꝛ me⁹: ſed eſt man⁹ excel
πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμός μου, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ ὑψη
ſa: ⁊ pplꝯ nõ eſt cõuerſus: donec pcuſſ⁹ ẽ. ⁊ dñm
λή. καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐπεστράφη, ἕως ἐπλήγη. καὶ τὸν κύριον
exercituũ nõ q̃ſiuit. ⁊ abſtulit dñs ab
τῶν δυνάμεων οὐκ ἐζήτησαν. καὶ ἀφεῖλε κύριος ἀπὸ
iſrael caput ⁊ caudã: magnũ ⁊ paruũ: in vna
ἰσραὴλ κεφαλὴν καὶ οὐράν, μέγαν καὶ μικρὸν ἐν μιᾷ ἡ=
die: ſenem ⁊ eos q facies admirant̃:
μέρᾳ, πρεσβύτην καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας,
hoc caput. ⁊ pphetã docẽtẽ iniqua: hic
αὕτη ἡ ἀρχή. καὶ προφήτην διδάσκοντα ἄνομα, οὗτος
cauda. ⁊ erũt btificãtes ppl̃m iſtũ
ἡ οὐρά. καὶ ἔσονται οἱ μακαρίζοντες τὸν λαὸν τοῦτον
ſeducẽtes: ⁊ ſeducũt: vt abſoꝛbeãt eos.
πλανῶντες, καὶ πλανῶσιν, ὅπως καταπίωσιν αὐτούς.
D ppt hoc ſup adoleſcẽtulis eoꝝ nõ letabit̃ dñs.
διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται κς.
⁊ pupilloꝝ eoꝝ ⁊ viduaꝝ eoꝝ nõ miſerebit̃: qꝛ
καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν καὶ τὰς χήρας αὐτῶν οὐκ ἐλεήσει, ὅτι
oẽs iniqui ⁊ praui ⁊ oẽ os loquit̃ iniuſta. in
πάντες ἄνομοι καὶ πονηροὶ καὶ πᾶν στόμα λαλεῖ ἄδικα. ἐπὶ
oib⁹ his nõ eſt auerſus furoꝛ ei⁹: ſed adhuc man⁹ ei⁹ excelſa.
πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή.

ſicut q letãtur in meſſe:
ſicut exultãt victores ca
pta pꝛeda qñ diuidũt ſpo
lia. Iugũ eni oneris eius
& virgã humeri eius: &
ſceptrũ exactoris eius
ſuperaſti ſicut in die ma
dian. Quia ois violenta
predatio cum tumultu:
& veſtimentum mixtũ
ſanguine erit in cõbu
ſtionem & cibus
ignis. Paruul⁹ eni nat⁹
eſt nobis & filius datus ẽ
nobis: & fact⁹ eſt princi
patus ſup humerũ ei⁹: &
vocabitur nomẽ eius ad
mirabilis cõſiliari⁹: deus
fortis: pr̃ futuri ſeculi:
pꝛiceps pacis. Multipli
cabitur ei⁹ ĩperiũ: & pa
cis nõ erit finis ſup ſoliũ
dauid & ſup regnũ eius:
vt cõfirmet illud & coꝛ
roboret in iudicio & iu
ſticia ammodo & vſq; in
ſempiternũ. Zelus do
mini exercituum faciet
hoc. Verbum miſit do
minus iacob:
et cecidit in iſrael. Et
ſciet omnis populus
effraim & habitãtes ſa
mariam in ſuperbia
et magnitudine cordis
dicentes. Lateres
ceciderũt: ſed q̃dris lapi
dib⁹ edificabimus: ſyco
moros ſucciderũt ſed ce
dros imutabim⁹. Et ele
uabit dñs hoſtes raſin
ſup eũ: & inimicos eius
in tumultũ vertet: ſyriã
ab oriente & philiſtiim
ab occidente: & deuora
bant iſrael
toto ore. In omnibus
his non eſt auerſus
furor ei⁹: ſed adhuc ma
nus ei⁹ extẽta: & ppl's nõ
eſt reuerſus ad pcutien
tem ſe: & dñm exercituũ
non inquiſierunt. Et
diſperdet dñs ab iſrael
caput & caudã incuruã
tem & deprauantem die
vna. Longeuus & ho
norabilis ipſe eſt
caput: & propheta do
cens mendacium: ipe eſt
cauda. Et erunt qui bea
tificent populum iſtum
ſeducẽtes & qui beatificã
tur precipitati. Propter
hoc ſuper adoleſcẽtulis
eius nõ letabitur dñs: &
pupillorũ ei⁹ & viduarũ
non miſerebitur. Quia
ois hypocrita ẽ & neq̃:
et vniuerſũ os locutũ eſt
ſtulticiã. In oib⁹ his nõ
ẽ auerſus furor ei⁹: ſed
adhuc man⁹ eius extẽta.

כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ	קצר גיל
בְּחַלְּקָם שָׁלָל׃ כִּי אֶת עֹל סֻבֳּלוֹ	
וְאֵת מַטֵּה שִׁכְמוֹ שֵׁבֶט הַנֹּגֵשׂ בּוֹ	נטה
הַחִתֹּתָ כְּיוֹם מִדְיָן׃ כִּי כָל סְאוֹן	חתת סאן
סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה	גלל
בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת	היה אכל
אֵשׁ׃ כִּי יֶלֶד יֻלַּד לָנוּ בֵּן נִתַּן לָנוּ	
וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא	היה שרה
שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד	קרא יעץ
שַׂר שָׁלוֹם׃ לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה	שור שלם רבה
וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא דָוִד וְעַל	
מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ	מלך כון
בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד	שפט
עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה	עלם עשה
זֹּאת׃ דָּבָר שָׁלַח אֲדֹנָי בְּיַעֲקֹב	
וְנָפַל בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְיָדְעוּ הָעָם	
כֻּלּוֹ אֶפְרַיִם וְיוֹשֵׁב שֹׁמְרוֹן בְּגַאֲוָה	ישב גאה
וּבְגֹדֶל לֵבָב לֵאמֹר׃ לְבֵנִים	
נָפָלוּ וְגָזִית נִבְנֶה שִׁקְמִים גֻּדָּעוּ	גזז בנה
וַאֲרָזִים נַחֲלִיף׃ וַיְשַׂגֵּב יְהוָה	חלף שגב
אֶת צָרֵי רְצִין עָלָיו וְאֶת אֹיְבָיו	צור
יְסַכְסֵךְ׃ אֲרָם מִקֶּדֶם וּפְלִשְׁתִּים	סכסך
מֵאָחוֹר וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל	אחר אכל
בְּכָל פֶּה בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב	שוב
אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ וְהָעָם לֹא	נטה
שָׁב עַד הַמַּכֵּהוּ וְאֶת יְהוָה צְבָאוֹת	נכה
לֹא דָרָשׁוּ׃ וַיַּכְרֵת יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל	כרת
רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וְאַגְמוֹן יוֹם	כפף
אֶחָד׃ זָקֵן וּנְשׂוּא פָנִים הוּא	נשא פנה
הָרֹאשׁ וְנָבִיא מוֹרֶה שֶּׁקֶר הוּא	נבא ירה
הַזָּנָב׃ וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי הָעָם הַזֶּה	היה אשר
מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו מְבֻלָּעִים׃ עַל כֵּן עַל	תעה בלע
בַּחוּרָיו לֹא יִשְׂמַח אֲדֹנָי וְאֶת יְתֹמָיו	בחר שמח
וְאֶת אַלְמְנֹתָיו לֹא יְרַחֵם כִּי כֻלּוֹ	רחם
חָנֵף וּמֵרַע וְכָל פֶּה דֹּבֵר נְבָלָה בְּכָל	רוע
זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃	

Digitized by Google

כִּי בָעֲרָה כָאֵשׁ רִשְׁעָה שָׁמִיר — שָׁמַר
וָשַׁיִת תֹּאכֵל וַתִּצַּת בְּסִבְכֵי הַיַּעַר — אָכַל צִית
וַיִּתְאַבְּכוּ גֵּאוּת עָשָׁן׃ בְּעֶבְרַת — אָבַךְ גָּאָה
יְהוָה צְבָאוֹת נֶעְתַּם אָרֶץ וַיְהִי — עָתַם הָיָה
הָעָם כְּמַאֲכֹלֶת אֵשׁ אִישׁ אֶל — אָכַל
אָחִיו לֹא יַחְמֹלוּ׃ וַיִּגְזֹר עַל יָמִין — חָמַל גָּזַר
וְרָעֵב וַיֹּאכַל עַל שְׂמֹאול וְלֹא — יָמַן אָכַל
שָׂבֵעוּ אִישׁ בְּשַׂר זְרֹעוֹ יֹאכֵלוּ׃ — שָׂמַל אָכַל
מְנַשֶּׁה אֶת אֶפְרַיִם וְאֶפְרַיִם אֶת
מְנַשֶּׁה יַחְדָּו הֵמָּה עַל יְהוּדָה
בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ — שׁוּב
נְטוּיָה׃ — נָטָה

Cap. x.

הוֹי הַחֹקְקִים חִקְקֵי אָוֶן וּמְכַתְּבִים
עָמָל כִּתֵּבוּ׃ לְהַטּוֹת מִדִּין דַּלִּים — כָּתַב נָטָה
וְלִגְזֹל מִשְׁפַּט עֲנִיֵּי עַמִּי לִהְיוֹת — דּוּן שָׁפַט
אַלְמָנוֹת שְׁלָלָם וְאֶת יְתוֹמִים — עָנָה
יָבֹזּוּ׃ וּמַה תַּעֲשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה — בָּזַז עָשָׂה
וּלְשׁוֹאָה מִמֶּרְחָק תָּבוֹא עַל מִי — שָׁאָה
תָּנוּסוּ לְעֶזְרָה וְאָנָה תַעַזְבוּ — רָחַק בּוֹא
כְּבוֹדְכֶם׃ בִּלְתִּי כָרַע תַּחַת אַסִּיר — נוּס עָזַב
וְתַחַת הֲרוּגִים יִפֹּלוּ בְּכָל זֹאת — כָּבַד אָסַר
לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ הוֹי — הָרַג נָפַל
אַשּׁוּר שֵׁבֶט אַפִּי וּמַטֶּה הוּא בְיָדָם
זַעְמִי׃ בְּגוֹי חָנֵף אֲשַׁלְּחֶנּוּ וְעַל — נָטָה
עַם עֶבְרָתִי אֲצַוֶּנּוּ לִשְׁלֹל שָׁלָל — שָׁלַח
וְלָבֹז בַּז וּלְשׂוּמוֹ מִרְמָס כְּחֹמֶר — צָוָה
חוּצוֹת׃ וְהוּא לֹא כֵן יְדַמֶּה וּלְבָבוֹ — בָּזַז שׂוּם
לֹא כֵן יַחְשֹׁב כִּי לְהַשְׁמִיד בִּלְבָבוֹ — רָמַס חוּץ
וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מְעָט׃ כִּי יֹאמַר — דָּמָה חָשַׁב
הֲלֹא שָׂרַי יַחְדָּו מְלָכִים׃ הֲלֹא — שָׁמַד כָּרַת
כְּכַרְכְּמִישׁ כַּלְנוֹ אִם לֹא כְאַרְפַּד — אָמַר שׂוּר
חֲמָת אִם לֹא כְדַמֶּשֶׂק שֹׁמְרוֹן׃
כַּאֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי לְמַמְלְכֹת — מָלַךְ
הָאֱלִיל וּפְסִילֵיהֶם מִירוּשָׁלַםִ — פָּסַל
וּמִשֹּׁמְרוֹן׃ הֲלֹא כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי — עָשָׂה
לְשֹׁמְרוֹן וְלֶאֱלִילֶיהָ כֵּן אֶעֱשֶׂה

Succenſa eſt enim quaſi ignis impietas: veprem & ſpinā vorabit. Et ſuccēdetur in dēſitate ſalt9: et conuoluetur in ſuperbia fumi. In ira oooooo domini exercituū conturbata eſt terra: et erit popul9 quaſi eſca ignis. Vir oooooooooooooooooo fratri ſuo nō parcet: & declinabit ad dexteram et eſuriet: & comedet ad ſiniſtram & non ooo ſaturabitur. Vnuſqſq; carnem brachii ſui vorabit: manaſſes effraī: & effraim oooooooooooooooo manaſſen: & ſimul ipſi contra iudam. oooooooo In oībus his nō eſt auerſus furor eius: ſed adhuc manus eius extenta.

10.

Ve qui cōdunt leges iniqs: & ſcribentes iniuſtitiā ſcripſerunt: vt opprimerēt i iudicio pauperes: & vim facerēt cauſe humiliū popli mei: vt eſſent vidue preda eorū & pupillos oooooooooooo diriperent. Quid facietis in die viſitationis ooo & calamitatis de longe venientis: ad cuius ooo confugietis auxilium: et vbi derelinquetis oooooo gloriam veſtram: ne in curuemini ſub vinculo: et cum interfectis cadatis. Super omnibus his nō eſt auerſus furor ei9: ſed adhuc man9 eius extēta. Ve aſſur. Virga furoris mei & bacul9 ipſe ē. In manu ei9 indignatio mea. Ad gentē fallacē mittā eū: & cōtra pplm furoris mei mādabo illi: vt auferat ſpolia & diripiat predā: & ponat illū in cōculcatione q̄ſi lutū platearū. Ipſe aūt nō ſic arbitrabitur: & cor ei9 nō ita eſtimabit: ſed ad cōterendū erit cor ei9 & ad internitionē gentiū nō paucarū. Dicit enī. Nūqd nō principes mei ſimul reges ſūt? Nunqd nō vt carchamis: ſic calāno: & vt arphat: ſic emath? Nūqd nō vt damaſc9: ſic ſamaria? Quomodo inuenit manus mea regna idoli: ſic & ſimulachra eorum de hieruſalem oooo & de ſamaria. Nunquid non ſicut feci oooooooooo ſamarie & idolis eius: ſic faciam oooooooooooo

τ ſuccēdet ſicut ignis iniq̄tas: τ ſicut gramē aridū deuora
καὶ καυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ἀνομία, καὶ ὡς ἄγρωστις ξηρὰ βρω
bitur ab igne. τ ſuccēdetur in dēſitatib9
θήσεται ὑπὸ πυρός. καὶ καυθήσεται ἐν τοῖς δάσεσι τ͂
ſylue. τ deuorabit que ī circuitu colliū
δρυμοῦ. καὶ συγκαταφάγεται τὰ κύκλῳ τῶν βουνῶν
oia. in ira furoris dn̄i ſuccenſa eſt tra oīs:
πάντα. διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου συγκέκαυται ἡ γῆ ὅλη,
τ erit pplſ q̄ſi ſuccenſus ab igne. homo
καὶ ἔσαι ὁ λαὸς ὡς κατακεκαυμένος ὑπὸ πυρός. ἄνθρωπος
fratris ſui nō miſerebit: ſed declinabit ad de
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλεήσει, ἀλλ' ἐκκλινεῖ εἰς τὰ δε
xterā: q2 eſuriet. τ comedet ad ſiniſtrā: τ nō
ξιά, ὅτι πεινάσει. καὶ φάγεται ἐκ τῶν ἀριστερῶν, καὶ οὐ
ſaturabit homo comedēs carnes bra
μὴ ἐμπλησθήσεται ἄνθρωπος ἐσθίων τὰς σάρκας τ͂ βρα
chii ſui. comedet eñ manaſſes ephrai: τ
χίονος αὐτοῦ. φάγεται γὰρ μανασσῆς τοῦ ἐφραίμ, καὶ
ephrai manaſſe: q2 ſimul obſidebunt iu
ἐφραὶμ τοῦ μανασσῆ, ὅτι ἅμα πολιορκήσουσι τὸν ἰοῦ
dam. in his oibus nō eſt auerſus furor:
δαν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμός,
ſed adhuc man9 ei9 excelſa.
ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή. Ca. 10.

A

Ve ſcribētib9 iniq̄tatē: ſcribētes eñ iniq̄
Οὐαὶ τοῖς γράφουσι πονηρίαν, γράφοντες γὰρ, πο
q̄tatē ſcribunt. declinātes iudiciū medicoꝝ: rapiē
νηρίαν γράφουσιν. ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, ἁρπά
tes iudiciū pauperꝝ ppli mei: vt eēt ipis vi
ζοντες κρίμα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χή
dua in direptionē: τ pupill9 in predā. τ qd fa
ραν εἰς διαρπαγὴν καὶ ὀρφανὸν εἰς προνομήν. καὶ τί ποι
cient in die viſitatōis: nā tribulatio
ήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς, ἡ γὰρ θλῖψις
vſa de longe veniet. τ ad quē confugient
ὑμῶν πόρρωθεν ἥξει. καὶ πρὸς τίνα καταφεύξονται τοῦ
vt adiuuētur: τ vbi derelinquetis gloriā veſtrā: vt nō
βοηθῆναι, καὶ ποῦ καταλείψετε τὴν δόξαν ὑμῶν; τοῦ μὴ
corruatis in deductionē: τ ſub interfectis ca
ἐμπεσεῖν εἰς ἀπαγωγήν, καὶ ὑποκάτω ἀνῃρημένων πε
dent. τ ſup oib9 his nō eſt auerſus furor eius: s.f.f. et.9.a.
σοῦνται. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ἡ ὀργὴ αὐτ͂,
ſed adhuc man9 ei9 excelſa. ve aſſyriis virga

B

ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή. οὐαὶ ἀσσυρίοις ἡ ῥάβδος τοῦ
furoris mei: τ ira eſt in manib9 eoꝝ. irā meā
θυμοῦ μου, καὶ ὀργή ἐστιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. τὴν ὀργήν μου
in gentē iniquā mittā: τ meo pplo precipiā
εἰς ἔθνος ἄνομον ἀποστελῶ, καὶ τῷ ἐμῷ λαῷ συντάξω
vt faciat ſpolia τ predā: τ cōculcet ciui
ποιῆσαι σκῦλα καὶ προνομήν, καὶ καταπατεῖν τὰς πό
tates: τ ponat eas in puluerē. ipe aūt nō ſic co
λεις, καὶ θεῖναι αὐτὰς εἰς κονιορτόν. αὐτὸς δὲ οὐχ οὕτως ἐνε
gitauit: τ aio nō ſic arbitrat9 eſt: ſed diſcedet
θυμήθη, καὶ τῇ ψυχῇ οὐχ οὕτω λελόγισται, ἀλλὰ ἀπαλλά
mens ei9: τ vt diſperdat gētes nō paucas. τ
ξει ὁ νοῦς αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἔθνη οὐκ ὀλίγα. καὶ
ſi dixerint ei: tu ſol9 es pꝛīceps. τ dicet: nō tu
ἐὰν εἴπωσιν αὐτῷ, σὺ μόνος εἶ ἄρχων. καὶ ἐρεῖ, οὐκ ἔλα
li regionē que ſupꝛa babylonē τ chalanē: vbi
βον τὴν χώραν τὴν ἐπάνω βαβυλῶνος καὶ χαλάνης, οὗ
turris edificata eſt. τ tuli arabiā τ damaſcū
ὁ πύργος ᾠκοδομήθη. καὶ ἔλαβον ἀραβίαν καὶ δαμασκὸν
τ ſamariā. ſicut tuli has: oēs

C

καὶ σαμάρειαν. ὃν τρόπον ἔλαβον ταύτας, πάσας τὰς
pꝛīcipat9 capiā. vlulate ſculptilia in hieruſa
ἀρχὰς λήψομαι. ὀλολύξατε τὰ γλυπτὰ ἐν ἱερουσα
lem τ in ſamaria. quēadmodū.n. feci ſama
λὴμ καὶ ἐν σαμαρείᾳ. ὃν τρόπον γὰρ ἐποίησα σαμα
rie τ manufactis eius: ſic faciam
ρείᾳ καὶ τοῖς χειροποιήτοις αὐτῆς, οὕτως ποιήσω ooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

& hieruſalē & ſimulachris ei⁹: & erit
καὶ τῇ ἱερουσαλὴμ καὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτῆς. καὶ ἔσται
cū ipleuerit dñs cūcta faciēs in mōte ſion
ὅταν συντελέσῃ κύριος πάντα ποιῶν ἐν τῷ ὄρει σιὼν
& hierlm: & inducet ſup mētē magnā ſup
καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπάξει ἐπὶ τὸν νοῦν τὸν μέγαν ἐπὶ τὸν
principē aſſyrioꝝ & ſup celſitudinē glīe o-
ἄρχοντα τῶν ἀσσυρίων καὶ ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς δόξης τῶν ὀφ-
culoꝝ ei⁹. dixit eñi in fortitudie faciā: & ſa
θαλμῶν αὐτοῦ. εἶπε γὰρ ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω, καὶ τῇ σο-
piētia intellect⁹ auferā terios gētiū: & fortitudinē eoꝝ
φίᾳ τῆς συνέσεως ἀφελῶ ὅρια ἐθνῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν
depredabor. & pſuadebo ciuitates habitatas: &
προνομεύσω. καὶ σείσω πόλεις κατοικουμένας, καὶ τὴν
orbē hītatū totū cōprehendā manu vt nidū: &
D οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ ὡς νοσσιάν, καὶ
ſicut derelicta oua tollā. & nō eſt q fugi-
ὡς καταλελειμμένα ὠὰ ἀρῶ. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς διαφεύξε-
et me aut reſiſtat mihi & aperiēs os garriēs. nūqd
ταί με ἢ ἀντείπῃ μοι καὶ ἀνοίγων στόμα καὶ στρουθίζων. μὴ
gloriabitur ſecuris ſine incidēte cū ea: aut exalta-
δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ, ἢ ὑψωθή-
bitur ſerra ſine trahēte eā: ſimiliter ſi quis
σεται πρίων ἄνευ τοῦ ἕλκοντος αὐτόν; ὡσαύτως ἐάν τις
leuauerit virgā vel lignū exaltabit lignū. & nō ſic: ſed
ἄρῃ ῥάβδον ἢ ξύλον ὑψωθήσεται ξύλα. καὶ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ
mittet dñs ſabaoth in tuū honorē ignominiā: in
ἀποστελεῖ κύριος σαβαὼθ εἰς τὴν σὴν τιμὴν ἀτιμίαν, καὶ εἰς τὴν
tuā gloriā ignē ardentē incēdet. & erit lumē
σὴν δόξαν πῦρ καιόμενον καυθήσεται. καὶ ἔσται τὸ φῶς τοῦ
iſrl in ignē: & ſctificabit eū in igne ardēti: & come-
ἰσραὴλ εἰς πῦρ, καὶ ἁγιάσει αὐτὸν ἐν πυρὶ καιομένῳ, καὶ φάγε-
det ſicut fenū ſiluā. die illa. extinguētur
ται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ἀποσβεσθήσεται
mōtes & colles & ſaltus: & deuorabit
τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ καὶ οἱ δρυμοί, καὶ καταφάγεται
ab aīa vſq ad carnes. & erit fugiens q̃ſi fugi-
ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν. καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύ-
ens a flāma ardēte. & relicti
γων ἀπὸ φλογὸς καιομένης. καὶ οἱ καταλειφθέντες
eoꝝ numer⁹ erunt: & puer paru⁹ ſcribet e-
αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παιδίον μικρὸν γράψει αὐ-
os. & erit in die illa nō āpli⁹ adiiciet
τούς. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκέτι προστεθήσεται
reſiduū iſrael. & hi q ſaluati fuerīt de iacob
E τὸ καταλειφθὲν ἰσραήλ. καὶ οἱ σωθέντες τοῦ ἰακὼβ
nō āpli⁹ cōfidentes erūt ſup iniuriātes
οὐκέτι μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας
eos: ſed erūt cōfidētes ſup deū ſctm
αὐτούς, ἀλλ' ἔσονται πεποιθότες ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ
iſrael in veritate. & erit reſiduū ia-
ἰσραὴλ τῇ ἀληθείᾳ. καὶ ἔσται τὸ καταλειφθὲν τοῦ ἰα-
cob ſup deū fortē. & ſi fuerit ppls iſrael
κὼβ ἐπὶ θεὸν ἰσχύοντα. καὶ ἐὰν γένηται ὁ λαὸς ἰσραὴλ
Ro. 9. f ſicut arena maris: reliquie eoꝝ ſal-
F ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα αὐτῶν σω-
Infra. uabūtur. verbū eñi cōſumēs & abbreuiās in iuſti
28. f. θήσεται. λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιο-
cia. q2 verbū abbreuiatū dñator dña exerci-
σύνῃ. ὅτι λόγον συντετμημένον κύριος κύριος δυνάμε-
tuū faciet in orbe t̃re vniuerſo. ppt hoc hec di-
ων ποιήσει ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ. διὰ τοῦτο τάδε λέ-
cit dñs ſabaoth: ne timeas ppls me⁹ habitan
γει κύριος σαβαώθ, μὴ φοβοῦ λαός μου οἱ κατοικοῦν-
tes in ſion ab aſſyriis: q2 ī virga pcutiet te.
τες ἐν σιὼν ἀπὸ ἀσσυρίων, ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε.

hieruſalē & ſimulachris eius? Et erit cum impleuerit dominus cūcta opera ſua in monte ſion & in hieruſalem: viſitabo ſuper fructum magnifici cordis regis aſſur: & ſuper gloriam altitudinis oculorum eius. Dixit enim. In fortitudine manus mee feci: & ī ſapiētia mea intellexi. Et abſtuli terminos populorum et principes eorum depredatus ſum: & detraxi q̃ſi potēs in ſublimi reſidētes. Et īuenit q̃ſi nidū manus mea fortitudinē populoꝝ: & ſicut colligūtur oua q̄ derelicta ſūt: ſic vniuerſam terrā ego cōgregaui: & nō fuit q moueret pennā & apiret os & gāniret. Nunquid gl̃ia bitur ſecuris cōtra eum qui ſecat in ea: aut exaltabitur ſerra cōtra eū a quo trahitur? Quō ſi eleuetur virga cōtra eleuātē ſe: & exaltetur baculꝰ q vtiq̧ lignū eſt. Propter hoc mittet dñator dñs exercituū in pinguibꝰ eius tenuitatē: & ſubtꝰ gloriā eiꝰ ſuccēſa ardebit q̃ſi cōbuſtio ignis: & erit lumē iſrael in ignē & ſctūs eiꝰ in flāmā: & ſuccēdetur & deuorabitur ſpina eius & vepres ī die vna: & gl̃ia ſaltus eius & carmeli eiꝰ ab aīa vſq̧ ad carnem cōſumetur. Et erit terrore profugus: & reliqe ligni ſaltꝰ eius pre paucitate numerabūtur: & puer ſcribet eos. Et erit in die illa: non adiciet reſiduū iſrael: & hi qui fugerint de domo iacob inniti ſup eo qui percutit eos ſed īnitetur ſuper dominū ſanctum iſrael in veritate. Reliquie cōuertētur: reliqe inquā iacob ad deū fortem. Si enim fuerit populus tuus iſrael quaſi arena maris reliqe cōuertētur ex eo. Cōſumatio abbreuiata īnūdabit iuſticiā. Conſumatione enī & abbreuiationē dñs deꝰ exercituū faciet in medio oīs terre. Propter hoc: hec dicit dñs deus exercituū. Noli timere ppl̃s meus habitor ſion ab aſſur. In virga enim percutiet te

לִירוּשָׁלִַם וְלַעֲצַבֶּיהָ׃ וְהָיָה כִּי
יְבַצַּע אֲדֹנָי אֶת כָּל מַעֲשֵׂהוּ בְּהַר — בצע עשה
צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִָם אֶפְקֹד עַל — פקד
פְּרִי גֹדֶל לְבַב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְעַל — פרה
תִּפְאֶרֶת רוּם עֵינָיו׃ כִּי אָמַר — פאר
בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי וּבְחָכְמָתִי כִּי — כח
נְבֻנוֹתִי וְאָסִיר גְּבוּלֹת עַמִּים — בין סור
וַעֲתוּדֹתֵיהֶם שׁוֹשֵׂתִי וְאוֹרִיד — גבל עתד
כַּאבִּיר יוֹשְׁבִים׃ וַתִּמְצָא כַקֵּן יָדִי — שסה ירד
לְחֵיל הָעַמִּים וְכֶאֱסֹף בֵּיצִים — אבר מצא
קנן
עֲזֻבוֹת כָּל הָאָרֶץ אֲנִי אָסָפְתִּי — עזב
וְלֹא הָיָה נֹדֵד כָּנָף וּפֹצֶה פֶה — נדד
וּמְצַפְצֵף׃ הֲיִתְפָּאֵר הַגַּרְזֶן עַל — צפצף פאר
הַחֹצֵב בּוֹ אִם יִתְגַּדֵּל הַמַּשּׂוֹר — גדל נשד
עַל מְנִיפוֹ כְּהָנִיף שֵׁבֶט וְאֶת מְרִימָיו — נוף רום
כְּהָרִים מַטֶּה לֹא עֵץ׃ לָכֵן יְשַׁלַּח — רום נטה
הָאָדוֹן אֲדֹנָי צְבָאוֹת בְּמִשְׁמַנָּיו — שלח אדן
רָזוֹן וְתַחַת כְּבֹדוֹ יֵקַד יְקֹד כִּיקוֹד — שמן רזה
אֵשׁ׃ וְהָיָה אוֹר יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ
וּקְדוֹשׁוֹ לְלֶהָבָה וּבָעֲרָה וְאָכְלָה — קדש
שִׁיתוֹ וּשְׁמִירוֹ בְּיוֹם אֶחָד׃ וּכְבוֹד — שמר כבד
יַעְרוֹ וְכַרְמִלּוֹ מִנֶּפֶשׁ וְעַד בָּשָׂר
יְכַלֶּה וְהָיָה כִּמְסֹס נֹסֵס׃ וּשְׁאָר — כלה נסס
עֵץ יַעְרוֹ מִסְפָּר יִהְיוּ וְנַעַר יִכְתְּבֵם׃ — ספר כתב
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יוֹסִיף עוֹד — יסף
שְׁאָר יִשְׂרָאֵל וּפְלֵיטַת בֵּית — פלט
יַעֲקֹב לְהִשָּׁעֵן עַל מַכֵּהוּ וְנִשְׁעַן — שען נכה
עַל יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת׃ — קדש
שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר יַעֲקֹב אֶל אֵל — שוב
גִּבּוֹר׃ כִּי אִם יִהְיֶה עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל — גבר היה
כְּחוֹל הַיָּם שְׁאָר יָשׁוּב בּוֹ כִּלָּיוֹן — כלה
חָרוּץ שׁוֹטֵף צְדָקָה׃ כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה — חרץ שטף
אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עֹשֶׂה בְּקֶרֶב
כָּל הָאָרֶץ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה צְבָאוֹת אַל תִּירָא עַמִּי יֹשֵׁב — ירא
צִיּוֹן מֵאַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּכָּה — נכה

ומטהו ישא עליך בדרך מצרים׃ — נטה נשא
כי עוד מעט מזער וכלה זעם — זער
ואפי על תבליתם׃ ועורר עליו — כלה
יהוה צבאות שוט כמכת מדין — נכה
בצור עורב ומטהו על הים
ונשאו בדרך מצרים׃ והיה ביום
ההוא יסור סבלו מעל שכמך — סור
ועלו מעל צוארך וחבל על — צור עלל
מפני שמן׃ בא על עית עבר — פנה בוא
במגרון למכמש יפקיד כליו׃ עברו — פקד כלה
מעברה גבע מלון לנו חרדה — עבר לון
הרמה גבעת שאול נסה׃ צהלי
קולך בת גלים הקשיבי לישה — קשב
עניה ענתות׃ נדדה מדמנה ישבי — ענה
הגבים העיזו׃ עוד היום בנב — עוז
לעמד ינפף ידו הר בית ציון — נוף
גבעת ירושלם׃ הנה האדון יהוה
צבאות מסעף פארה במערצה — סעף ערץ
ורמי הקומה גדועים והגבהים — רום גדע
ישפלו׃ ונקף סבכי היער בברזל — שפל
והלבנון באדיר יפול׃ — אדר נפל

Cap. xi.

ויצא חטר מגזע ישי
ונצר משרשיו יפרה׃ ונחה עליו — פרה נוח
רוח יהוה רוח חכמה ובינה
רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת — יעץ גבר
יהוה׃ והריחו ביראת יהוה ולא — ידע רוח
למראה עיניו ישפוט ולא — ראה שפט
למשמע אזניו יוכיח׃ ושפט — שמע יכח
בצדק דלים והוכיח במישור — ישר
לענוי ארץ והכה ארץ בשבט — ענה נכה
פיו וברוח שפתיו ימית רשע׃ — פה שפה
והיה צדק אזור מתניו והאמונה — מות אזר
אזור חלציו׃ וגר זאב עם כבש — אמן גור
ונמר עם גדי ירבץ ועגל וכפיר — רבץ כפר
ומריא יחדו ונער קטן נהג בם׃ — מרא
ופרה ודב תרעינה יחדו ירבצו — דוב רעה

et baculū ſuum leuabit
ſuper te in via egypti.
Adhuc enī paululū mo
dicūq3 & conſumabitur
indignatio mea & furor
me⁹ ſup ſcelus eorū. Et
ſuſcitabit ſup eū dñs ex
ercituū flagellū iuxta pla
gā madian in petra oreb
& virgā ſuam ſup mare:
& leuabit eam in via egy
pti. Et erit in die
illa: auferetur onus ei⁹
de humero tuo:
& iugum eius de collo
tuo: & cōputreſcet iugū
a facie olei. Veniet in
aioth: tranſibit
in magrō: apd̄ magmas
commēdabit vaſa ſua.
Tranſierūt curſim: ga
baa ſedes nr̄a. Obſtu
puit rama: gabaa ſaulis
fugit. Hinni
voce tua filia gallim: at
tende laiſa
paupcula anathot. Mi
grauit medemena habita
tores gabin cōfortamini.
Adhuc dies ē vt in nobe
ſtetur. Agitabit manū
ſuā ſup montē filie ſiō &
collem hieruſalem. Ec
ce dominator dominus
exercituum confringet
lagunculam in terrore
& excelſi ſtature ſuccidē
tur: & ſublimes
hūiliabuntur. Et ſubuer
tētur cōdenſa ſaltus eius
ferro: & libanus cū ex
celſis cadet. 11.

Et egredietur virga
de radice ieſſe:
& flos de radice ei⁹ aſcē
det. Et requieſcet ſup eū
ſpiritus domini: ſpirit⁹
ſapientie & intellectus:
ſpiritus cōſilii & fortitu
dinis: ſpūs ſcientie & pie
tatis. Et replebit eū ſpūs
timoris domini. Non
ſecūdum viſionem ocu
lorum iudicabit: neq3
ſecundū auditum auriū
arguet. Sed iudicabit
in iuſticia pauperes &
arguet in equitate
pro māſuetis terre. Et
percutiet terram virga
oris ſui & ſpiritu labiorū
ſuorū interficiet impiū.
Et erit iuſticia cingulū
lumborū eius: & fides
cinctoriū renū eius. Ha
bitabit lupus cū agno:
& pardus cum hedo ac
cubabit. Vitulus & leo
et ouis ſimul morabun
tur: & puer paruulus mi
nabit eos. Vitulus & vr
ſus paſcētur: ſil' requieſcēt

plagā eius inducit ſup te: vt videas viā egypti.
πληγὴν γὰρ ἐπάγει ἐπὶ σέ, τοῦ ἰδεῖν ὁδὸν αἰγύπτου.
adhuc.n.parū: & ceſſabit ira: & ſuſcitabit ſup
ἔτι γὰρ μικρόν, καὶ παύσεται ἡ ὀργή. καὶ ἐγερεῖ ἐπ᾽ αὐ
eos dñs de⁹ exercituū ſcdm plagā ma
τοὺς κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων κατὰ τὴν πληγὴν μα
diam in loco tribulatōis. & furor ei⁹ in via q̄ ad
διὰμ ἐν τόπῳ θλίψεως. καὶ ὁ θυμὸς αὐτοῦ τῇ ὁδῷ τῇ κα
mare in viā q̄ ad egyptū. & erit in
τὰ θάλασσαν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν κατ᾽ αἴγυπτον. καὶ ἔσται ἐν τῇ
die illa auferet iugū ei⁹ a te: & cor
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀφαιρεθήσεται ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ κα
rūpetur iugū ab hūeris vr̄is. veniet.n.i
ταφθαρήσεται ὁ ζυγὸς ἀπὸ τῶν ὤμων ὑμῶν. ἥξει γὰρ εἰς τὴν
ciuitatē aggai: & tranſibit i magedo: & in mach
πόλιν ἀγγαΐ, καὶ παρελεύσεται εἰς μαγγεδώ, καὶ ἐν μαχ
mas ponet vaſa ſua: & ptranſibit vallē
μὰς θήσει τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ παρελεύσεται φάραγγα
& veniet in aggai: timor apphēdet rama: ciuitatē ſaul
καὶ ἥξει εἰς ἀγγαΐ, φόβος λήψεται ῥαμά, πόλιν σαούλ
fugiet: hīni vocē tuā filia gallim: au
φεύξεται. χρεμέτισον φωνήν σου θύγατερ γαλλίμ, ἐπά
di laiſſa audiet i anathoth. obſtupuit medebena &
κουε λαϊσά, ἐπακούσεται ἐν ἀναθώθ. ἐξέστη μαδεβηνὰ καὶ
habitātes gebi. cōſolamini hodie in via
οἱ κατοικοῦντες γεβίμ. παρακαλεῖτε σήμερον ἐν ὁδῷ
vt maneat. cōſolamini i mōte filiā ſion:
τοῦ μεῖναι. παρακαλεῖτε ἐν τῷ ὄρει τὴν θυγατέρα σιών,
& colles in hierl̄m. ecce dñator dñs ſabaoth
καὶ οἱ βουνοὶ ἐν ἱλήμ. ἰδοὺ ὁ δεσπότης κύριος σαβαώθ
cōturbat glorioſos cū fortitudine: & excelſi
συνταράσσει τοὺς ἐνδόξους μετὰ ἰσχύος, καὶ οἱ ὑψηλοὶ τῇ
ſupbia cōterētur: & ſublimes humiliabūtur.
ὕβρει συντριβήσονται, καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται.
& cadent excelſi gladio: at liban⁹ cū
καὶ πεσοῦνται ὑψηλοὶ μαχαίρᾳ, ὁ δὲ λίβανος σὺν τοῖς
excelſis cadet.
ὑψηλοῖς πεσεῖται. Ca. 11.

Et egrediet virga de radice ieſſe: &
Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης ἰεσσαί, καὶ
flos de radice ei⁹ aſcendet: & requieſcet
ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ἀναβήσεται, καὶ ἀναπαύσεται
ſup eū ſpūs dñi: ſpūs ſapiētie & intelle
ἐπ᾽ αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσε
ctus: ſpūs cōſilii & fortitudinis: ſpūs ſciētie
ως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως
& pietatis replebit eū. ſpūs timoris dei
καὶ εὐσεβείας ἐμπλήσει αὐτόν. πνεῦμα φόβου θεοῦ
nō ſecūdū gloriā iudicabit: neq3 iuxta ſermonē
οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν
arguet: ſed iudicabit humili iudiciū: & arguet
ἐλέγξει, ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῷ κρίσιν, καὶ ἐλέγξει
humiles terre: & pcutiet terrā ver
τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς, καὶ πατάξει γῆν τῷ λό
bo oris ſui. & in ſpū p la
γῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ἐν πνεύματι διὰ χει
bia ipſū iterficiet. & erit iuſticia cinctus
λέων ἀσεβῆ ἀνελεῖ. καὶ ἔσται δικαιοσύνῃ ἐζωσμένος
lūbos ſuos: & veritate iuolut⁹ late
τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἀληθείᾳ εἰλημμένος τὰς πλευ
ra ſua. & ſimul paſcet lup⁹ cū agno:
ρὰς αὐτοῦ. καὶ συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀρνοῦ, .2.the. 2.l
& pardus ſimul accubabit cū hedo: & vitu
καὶ πάρδαλις συναναπαύσεται ἐρίφῳ, καὶ μοσχάρι
lus & leo & taur⁹ ſimul paſcētur. & pu
ον καὶ λέων καὶ ταῦρος ἅμα βοσκηθήσονται. καὶ παι Infra. 65.b.
er paru⁹ ducet eos. & bos & vrſus paſ
δίον μικρὸν ἄξει αὐτούς. καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βο
centur ſimul: & ſimul erūt.
σκηθήσονται ἅμα, καὶ ἅμα ἔσονται

F G A B

catuli eorū. τ leo ſicut bos comedet paleas:
τὰ παιδία αὐτῶν. καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα,
τ puer paruul⁹ in foramē aſpidū. τ in cubi-
καὶ παιδίον νήπιον ἐπὶ τρώγλην ἀσπίδων. καὶ ἐπὶ κοί-
le ꝓpagationū aſpidū manū immittet. τ nō ma-
την ἐγγόνων ἀσπίδων τὴν χεῖρα ἐπιβαλεῖ. καὶ οὐ μὴ κα-
lefacient: neq; poterūt perdere ullū in
κοποιήσωσιν, οὐδ' οὐ μὴ δύνωνται ἀπολέσαι οὐδένα ἐπὶ
C mōte ſctō meo. qꝛ repleta eſt ois terra
τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα γῆ τοῦ
cognoſcēdi dnm ſicut aqua multa operiet ma
γνῶναι τὸν κύριον ὡς ὕδωρ πολὺ κατακαλύψει θαλάσ-
Ro.15.c. ria. τ erit in die illa radix ieſſe: τ
σας. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ ῥίζα τοῦ ἰεσσαί, καὶ
q̄ cōſurgit vt pīceps ſit gētiū. in ipo gētes ſperabūt. τ
ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν. ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι. καὶ
erit requies ei⁹ honor. τ erit in die il-
ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ τιμή. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
la apponet dn̄s oſtēdere manū ſuā: vt zelet
νῃ προσθήσει κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλῶ-
reliquū populi: qđ derelinquet ab
σαι τὸ καταλειφθὲν τοῦ λαοῦ, ὃ ἐὰν καταλειφθῇ ἀπὸ
aſſyriis τ ab egypto τ a babylone τ
τῶν ἀσσυρίων καὶ ἀπὸ αἰγύπτου καὶ ἀπὸ βαβυλῶνος καὶ
ab ethiopia τ ab elamitis τ a ſolis oꝛ-
ἀπὸ αἰθιοπίας καὶ ἀπὸ ἐλαμιτῶν καὶ ἀπὸ ἡλίου ἀνατο-
tu: τ ex arabia. τ leuabit ſignū in gētes. τ cōgrega
λῶν, καὶ ἐξ ἀραβίας. καὶ ἀρεῖ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη. καὶ συνά-
D bit q̄ perierāt ex iſrael. τ diſperſos iu
ξει τοὺς ἀπολομένους ἰσραήλ. καὶ τοὺς διεσπαρμένους ἰου-
da cōgregabit ex quatuoꝛ alis terre. τ auferetur
δα συνάξει ἐκ τῶν τεσσάρων πτερύγων τῆς γῆς. καὶ ἀφαιρε-
tur zelus ephꝛai. τ inimici iuda peribūt.
θήσεται ὁ ζῆλος ἐφραΐμ, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἰούδα ἀπολοῦνται.
ephꝛaim nō emulabit iudā: τ iudas nō tribulabit
ἐφραῒμ οὐ ζηλώσει τὸν ἰούδαν, καὶ ἰούδας οὐ θλίψει τὸν
ephꝛaim. τ volabūt in nauib⁹ philiſtii. ma
ἐφραΐμ. καὶ πετασθήσονται ἐν πλοίοις ἀλλοφύλων. θάλασ-
re ſimul ꝑdabūtur: τ eos q̄ a ſolis oꝛtu τ
σαν ἅμα προνομεύσουσι, καὶ τοὺς ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν καὶ
idumeā: τ in moab pꝛimū man⁹ inici-
ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦ-
ent. at filii ammō pꝛimū obedient. τ deſola-
σιν. οἱ δὲ υἱοὶ ἀμμὼν πρῶτοι ὑπακούσονται. καὶ ἐρημώ-
bit dn̄s mare egypti: τ iniiciet
σει κύριος τὴν θάλασσαν αἰγύπτου, καὶ ἐπιβαλεῖ τὴν
manū ſuā ſup flumen ſpū violēto: τ
χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν πνεύματι βιαίῳ, καὶ
ꝑcutiet ſeptē valles: ita vt trāſire eū
πατάξει ἑπτὰ φάραγγας. ὥστε πορεύεσθαι αὐτὸν
in calciamētis. τ erit via reſiduo
ἐν ὑποδήμασι. καὶ ἔσται δίοδος τῷ καταλειφθέντι
ꝑplo meo q̄ derelict⁹ eſt ab aſſyriis. τ
λαῷ μου τῷ καταλειφθέντι ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων. καὶ
erit iſrael ſicut i die q̄ egreſſus ē de terra
ἔσται τῷ ἰσραὴλ ὡς τῇ ἡμέρᾳ ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ γῆς
A egypti.
αἰγύπτου.

Ca.12.

Et dicet in die illa: bñdicā tibi dñe:
Καὶ ἐρεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, εὐλογήσω σε κύριε,
Exo.15.a. ps.117 qm̄ iratus es: τ auertiſti furoꝛē tuū τ
διότι ὠργίσθης, καὶ ἀπέστρεψας τὸν θυμόν σου καὶ ἠ-
miſert⁹ es mei. ecce de⁹ me⁹ ſaluatoꝛ me⁹ cōfidēs e-
λέησάς με. ἰδοὺ ὁ θεός μου σωτήρ μου πεποιθὼς ἔσο-
ro in eo τ nō timebo. qm̄ glīa mea
μαι ἐπ' αὐτοῦ καὶ οὐ φοβηθήσομαι. διότι ἡ δόξα μου
τ laus mea dn̄s: τ fact⁹ ē mihi in ſalutē.
καὶ ἡ αἴνεσίς μου κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν.
τ haurite aquā cū gaudio de fontib⁹
καὶ ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν
ſaluationis. τ dicet
τοῦ σωτηρίου. καὶ ἐρεῖς

catuli eorū: & leo quaſi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab vbere ſup foramina aſpidis: & in cauerna reguli q ablactat⁹ fuerit manū ſuā mittet. Non nocebūt & nō occidēt in vniuerſo monte ſctō meo: q̄a repleta eſt terra ſcīa domini ſicut aque maris operientes. In die illa radix ieſſe q ſtat in ſignū populorū: ipm̄ gētes depcabūtur: & erit ſepulchrum eius glorioſum. Et erit i die illa: adiiciet dominus ſecundo manum ſuam ad poſſidendum reſiduū populi ſui: quod relinq̄tur ab aſſyriis et ab egypto & a phetros & ab ethiopia & ab elam & a ſennaar & ab emath & ab inſulis maris. Et leuabit ſignū in nationes: & cōgregabit profugos iſrael. Et diſperſos iuda colliget a quattuor plagis terre: & auferetur zelus effraim & hoſtes iuda peribunt. Effraim non emulabitur iudam: & iudas non pugnabit contra effraim. Et volabūt in humeros philiſtiim per mare ſimul predabuntur filios orientis. Idumea & moab preceptum manus eorū & filii ammon obediētes erūt. Et deſolabit dominus linguam maris egypti: & leuabit manū ſuam ſup flumē in fortitudine ſpirit⁹ ſui: & pcutiet eum in ſeptē riuis ita vt tranſeant per eum calciati. Et erit via reſiduo populo meo qui relinquetur ab aſſyriis: ſicut fuit iſraeli in die illa qua aſcendit de terra egypti.

12.

Et dices in die illa. Cōfitebor tibi dñe qm̄ irat⁹ es mihi: cōuerſus eſt furor tu⁹ & cōſolatus es me. Ecce de⁹ ſaluator meus: fiducialiter agā & nō timebo. Quia fortitudo mea & la⁹ mea dn̄s de⁹: & fact⁹ es mihi in ſalutē. Haurietis aq̄s in gaudio de fontibus ſaluatoris: & dicetis

ילדיהן ואריה כבקר יאכל תבן: — אבה אכל
ושעשע יונק על חור פתן ועל — תבן
מאורת צפעוני גמול ידו הדה: — אור גמל
לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר — רוע שחת
קדשי כי מלאה הארץ דעה את — ידע
יהוה כמים לים מכסים: והיה — כסה
ביום ההוא שרש ישי אשר
עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו — דרש
והיתה מנחתו כבוד: והיה ביום — היה נוח
ההוא יוסיף אדני שנית ידו — כבד יסף — שנה
לקנות את שאר עמו אשר — קנה
ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס — שאר
ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת
ומאיי הים: ונשא נס לגוים — אי
ואסף נדחי ישראל ונפצות — דחה
יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ: — קבץ
וסרה קנאת אפרים וצררי — סור צור
יהודה יכרתו אפרים לא יקנא — כרת קנא
את יהודה ויהודה לא יצר את — צור
אפרים: ועפו בכתף פלשתים — עוף
ימה יחדו יבזו את בני קדם — בזז
אדום ומואב משלוח ידם ובני — שלח
עמון משמעתם: והחרים יהוה — שמע חרם
את לשון ים מצרים והניף — לשן נוף
ידו על הנהר בעים רוחו
והכהו לשבעה נחלים והדריך — נכה דרך
בנעלים: והיתה מסלה לשאר — סלל
עמו אשר ישאר מאשור כאשר — שאר
היתה לישראל ביום עלתו מארץ — היה עלה
מצרים:

Cap. xij.

ואמרת ביום ההוא אודך יהוה — ידה שוב
כי אנפת בי ישב אפך ותנחמני: — נחם ישע
הנה אל ישועתי אבטח ולא — בטח
אפחד כי עזי וזמרת יה יהוה — פחד עזז
ויהי לי לישועה: ושאבתם מים — היה
בששון ממעיני הישועה: ואמרתם — שוש עין

Digitized by Google

בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ
בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו
הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃ זַמְּרוּ יְהוָה
כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל
הָאָרֶץ׃ צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן
כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

Cap. xiij.

מַשָּׂא בָּבֶל אֲשֶׁר
חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן אָמוֹץ׃ עַל הַר
נִשְׁפֶּה שְׂאוּ נֵס הָרִימוּ קוֹל לָהֶם
הָנִיפוּ יָד וְיָבֹאוּ פִּתְחֵי נְדִיבִים׃
אֲנִי צִוֵּיתִי לִמְקֻדָּשָׁי גַּם קָרָאתִי
גִבּוֹרַי לְאַפִּי עַלִּיזֵי גַּאֲוָתִי׃ קוֹל
הָמוֹן בֶּהָרִים דְּמוּת עַם רָב קוֹל
שְׁאוֹן מַמְלְכוֹת גּוֹיִם נֶאֱסָפִים
יְהוָה צְבָאוֹת מְפַקֵּד צְבָא מִלְחָמָה׃
בָּאִים מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מִקְצֵה
הַשָּׁמָיִם יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ לְחַבֵּל
כָּל הָאָרֶץ׃ הֵילִילוּ כִּי קָרוֹב יוֹם
יְהוָה כְּשֹׁד מִשַּׁדַּי יָבוֹא׃ עַל
כֵּן כָּל יָדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל לְבַב
אֱנוֹשׁ יִמָּס׃ וְנִבְהָלוּ צִירִים וַחֲבָלִים
יֹאחֵזוּן כַּיּוֹלֵדָה יְחִילוּן אִישׁ
אֶל רֵעֵהוּ יִתְמָהוּ פְּנֵי לְהָבִים
פְּנֵיהֶם׃ הִנֵּה יוֹם יְהוָה בָּא אַכְזָרִי
וְעֶבְרָה וַחֲרוֹן אַף לָשׂוּם הָאָרֶץ
לְשַׁמָּה וְחַטָּאֶיהָ יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה׃
כִּי כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְסִילֵיהֶם לֹא
יָהֵלּוּ אוֹרָם חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ
וְיָרֵחַ לֹא יַגִּיהַּ אוֹרוֹ׃ וּפָקַדְתִּי
עַל תֵּבֵל רָעָה וְעַל רְשָׁעִים
עֲוֹנָם וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן זֵדִים וְגַאֲוַת
עָרִיצִים אַשְׁפִּיל׃ אוֹקִיר אֱנוֹשׁ
מִפָּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר׃ עַל
כֵּן שָׁמַיִם אַרְגִּיז וְתִרְעַשׁ הָאָרֶץ
מִמְּקוֹמָהּ בְּעֶבְרַת יְהוָה צְבָאוֹת
וּבְיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ׃ וְהָיָה כִּצְבִי מֻדָּח

ידה
ידע עלל
זכר שגב
גאה ידע
רנן
גדל קדש
שפה נשא
רום נוף
בוא נדב
צוה קדש
גבר עלז
גאה המן
דמה שאה
מלך אסף
פקד לחם
בוא רחק
כלה
ילל קרב
שדד בוא
רפה
אנש מסס
בהל צור
אחז ילד
חול תמה
פנה בוא
כזר חרה
שמם שמד
כבב כסל
הלל יצא
נגה
רעע
שבת גאה
זוד גאה
ערץ שפל
יקר אנש
פזז אפר
רגז רעש
קום ידה
צבה נדח

In die illa. Confitemini domino & inuocate nomē eius. Notas facite in ppl'is adinuētiões ei9: memētote q̄m excelſū eſt nomē eius. Cantate dño q̄m magnifice fecit: annūciate hoc in vniuerſa terra. Exulta & lauda habitatio ſion: quia magn9 in medio tui ſanctus iſrael. 13.

Onus babylonis: q̄d vidit eſaias filius amos. Super montem caliginoſum leuate ſignum: exaltate vocem leuate manū: & ingrediantur portas duces. Ego mandaui ſanctificatis meis: & vocaui fortes meos in ira mea exultātes in gloria mea. Vox multitudis in montibus q̄ſi ppl'o℞ frequētiū: vox ſonitus regum gentium congregatarū. Dominus exercituum precepit militie belli venīētibus de terra procul. A ſummitate celi dominus & vaſa furoris eius vt diſperdat omnem terram. Vlulate quia prope eſt dies domini: quaſi vaſtitas a domino veniet. Propter hoc omnes manus diſſoluentur: & omne cor hoīs tabeſcet & contereтur. Torſiōēs & dolores tenebunt: quaſi parturiens dolebūt. Vnuſqſq3 ad proximū ſuum ſtupebit: facies combuſte vultus eorū. Ecce dies domini veniet crudelis & indignatōis plenus & ire furoriſq3 ad ponendā terrā in ſolitudinem: & pctōres eius cōterendos de ea: quoniā ſtelle celi & ſplendor earum non expādēt lumē ſuū. Obtenebrat9 eſt ſol in ortu ſuo: & luna nō ſplēdebit in lumie ſuo. Et viſitabo ſuper orbis mala: & cōtra impios iniqtatē co℞. Et reqeſcere faciā ſupbiā infideliū: & arrogantiā fortiū humiliabo. Precioſior erit vir auro: & homo mundo obrizo. Super hoc celum turbabo: & mouebitur terra de loco ſuo: ꝓpter indignationē dñi exercituū: & ꝓpt dīē ire furoris ei9. Et erit q̄ſi damula fugiēs

in die illa: cōfitemini dño: clamate nomen ei9: ānūciate in gētib9 glioſa ei9: memētote: q2 exaltatū ē nomē ei9: laudate nomē dñi: q̄m excelſa fecit. ānūciate hec in omni terra. exultate ⁊ letamini habitātes ſion q2 exaltat9 ē ſctūs iſrael in medio ei9.

ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, βοᾶτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ, μιμνήσκεσθε, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὑμνήσατε τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψηλὰ ἐποίησεν. ἀναγγείλατε ταῦτα ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε οἱ κατοικοῦντες σιὼν ὅτι ὑψώθη ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραὴλ ἐν μέσῳ αὐτῆς.

Ca. 13.

Viſio cōtra babylonē quā vidit eſaias fili9 amos ſup mōtē cāpeſtrē. exaltate ſignū: eleuate vocē eis: ne timeatis: applaudite manu: aperite principes: ego precipio: ⁊ ego adduco eos. gigātes veniūt iplere furorē meū: gaudētes ſimul ⁊ ſuperbiētes. vox gētiū multarū ſup mōtes: ſimilis gētiū multarū: vox regū ⁊ gētiū cōgregatarū dñs ſabaoth ꝓcepit gēti bellicoſe. venite de terra ꝓcul: a ſūmitate fūdamēti celi: dñs ⁊ ꝓliatores eius vt diſperdat totū orbē terre. vlulate: ꝓpe eſt dies dñi: ⁊ cōtritio a deo veniet. ꝓpter hoc ois man9 diſſoluet ⁊ ois aia hoīs tremebit: ⁊ turbabūtur legati: ⁊ dolores ipſos hēbūt ſicut mulieris pariētis. ⁊ cōdolebūt alter ad alterū: ⁊ ſtupebūt: ⁊ faciē eo℞ ſicut flāma mutabūt. ecce eī dies dñi venit inſanabilis ⁊ idignatōis furoris ⁊ ire ad ponēdū orbē terre deſertū ⁊ pctōres ꝑdere ex eo. nā ſtelle celi ⁊ orion ⁊ ois ornat9 celi lumē ſuū nō dabūt. ⁊ obtenebrabit ſole oriēte: ⁊ luna nō dabit lumē ſuū. ⁊ mādabo orbi t're vniuerſo mala: ⁊ ipiis ipietates eo℞: ⁊ ꝑdā ſupbiā iniquo℞. ⁊ iniuriā ſuperbo℞ humiliabo: ⁊ erūt relicti honorati magis quā aurū obrizū. ⁊ homo magis honorabilis erit q̄ lapis q̄ ex ophir. nā celū iraſcet ⁊ terra mouebit a fundamētis ei9: ꝓpter furorē ire dñi ſabaoth: in die qua venerit furor eius. ⁊ erūt relicti quaſi damula fugiens:

Ὅρασις κατὰ βαβυλῶνος ἣν εἶδεν ἠσαΐας υἱὸς ἀμώς. ἐπ' ὄρους πεδινοῦ ἄρατε σημεῖον, ὑψώσατε τὴν φωνὴν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, παρακαλεῖτε τῇ χειρί, ἀνοίξατε οἱ ἄρχοντες, ἐγὼ συντάσσω, καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς. γίγαντες ἔρχονται πληρῶσαι τὸν θυμόν μου, χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες. φωνὴ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὁμοία ἐθνῶν πολλῶν, φωνὴ βασιλέων καὶ ἐθνῶν συνηγμένων κύριος σαβαὼθ ἐντέταλται ἔθνει ὁπλομάχῳ. ἔρχεσθε ἐκ γῆς πόρρωθεν, ἀπ' ἄκρου θεμελίου τοῦ οὐρανοῦ, κύριος καὶ οἱ ὁπλομάχοι αὐτοῦ καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ὀλολύζετε, ἐγγὺς γὰρ ἡμέρα κυρίου, καὶ συντριβὴ παρὰ θεοῦ ἥξει. διὰ τοῦτο πᾶσα χεὶρ ἐκλυθήσεται καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου δειλιάσει, καὶ ταραχθήσονται οἱ πρέσβεις, καὶ ὠδῖνες αὐτοὺς ἕξουσιν ὡς γυναικὸς τικτούσης. καὶ συμφοράσουσιν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἐκστήσονται, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὡς φλὸξ μεταβαλοῦσιν. ἰδοὺ γὰρ ἡμέρα κυρίου ἔρχεται ἀνίατος καὶ μηνίδος θυμοῦ καὶ ὀργῆς θεῖναι τὴν οἰκουμένην ἔρημον καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς. οἱ γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ὠρίων καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς αὐτῶν οὐ δώσουσιν. καὶ σκοτασθήσεται τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς. καὶ ἐντελοῦμαι τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ κακά, καὶ τοῖς ἀσεβέσι τὰς ἀσεβείας αὐτῶν, καὶ ἀπολῶ ὕβριν ἀνόμων. καὶ ὕβριν ὑπερηφάνων ταπεινώσω, καὶ ἔσονται οἱ ἐγκαταλελειμμένοι ἔντιμοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον. καὶ ἄνθρωπος μᾶλλον ἔντιμος ἔσται ἢ ὁ λίθος ὁ ἐκ σουφείρ. ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται καὶ ἡ γῆ σεισθήσεται ἐκ τῶν θεμελίων αὐτῆς, διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου σαβαώθ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἂν ἐπέλθῃ ὁ θυμὸς αὐτοῦ. καὶ ἔσονται καταλελειμμένοι ὡς δορκάδιον φεῦγον,

B ps. 14. 1. para. 16. l.
A
B nah. 2. c.
Eze. 32. c.
C

Digitized by Google

τ quaſi ouis errās: τ nō eſt cōgregās: ita
καὶ ὡς πρόβατον πλανώμενον, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων, ὥσ
vt hō in pplm ſuū cōuertat: τ ho
τε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι, καὶ ἄνθρω
mo in regionē ſuā ipellet. q enī capt⁹ fuerit erit
πος εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διώξεται. ὃς γὰρ ἂν ἁλῷ ἡττηθή=
victus: τ qcūqꝫ cōgregati ſūt cadēt in gladio.
σεται, καὶ οἵτινες συνηγμένοι εἰσὶ πεσοῦνται ἐν μαχαίρᾳ.
τ filios eoꝝ allidēt corā eis: τ do
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ῥήξουσιν ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τὰς οἰκί
D mos eoꝝ diripiēt: τ vxores eoꝝ habe
ας αὐτῶν προνομεύσουσι, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἕξου=
būt. ecce ſuſcitabo vobis medos: q argentū nō repu
σι. ἰδοὺ ἐπεγείρω ὑμῖν τοὺς μήδους, οἳ ἀργύριον οὐ λογί
tant: neqꝫ auri indigētiā habent: arc⁹ adoleſ
ζονται, οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι, τοξεύματα νεανί=
cētiū cōterēt: τ filioꝝ vroꝝ nō miſerebūt:
σκων συντρίψουσι, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν οὐ μὴ ἐλεήσωσιν,
neqꝫ ſup filiis tuis parcēt ocul' eoꝝ.
οὐδὲ ἐπὶ τοῖς τέκνοις σου φείσονται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.
τ erit babylon q vocat inclyta a regib⁹
καὶ ἔσται βαβυλὼν ἣ καλεῖται ἔνδοξος ἀπὸ βασιλέων
chaldeoꝝ queadmodū ſubuertit de⁹ ſodomā τ go=
χαλδαίων ὃν τρόπον κατέστρεψεν ὁ θεὸς σόδομα καὶ γό=
gen.19 c. morrā: nō habitabitur in eternū neqꝫ igredient
μοῤῥα, οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα οὐδ' οὐ μὴ εἰσέλθω
tur in eā p multas gñatiōes: neqꝫ igredientur
σιν εἰς αὐτὴν διὰ πολλῶν γενεῶν, οὐδ' οὐ μὴ εἰσέλθωσιν
in eā arabes: neqꝫ paſtores requieſcēt in
εἰς αὐτὴν ἄραβες, οὐδὲ ποιμένες οὐ μὴ ἀναπαύσονται ἐν
ea: τ requieſcent in ea beſtie: τ iplebū
αὐτῇ, καὶ ἀναπαύσονται ἐν αὐτῇ θηρία, καὶ ἐμπλησθή=
tur dom⁹ ſonitu. τ accubabūt ibi ſirenes
σονται αἱ οἰκίαι ἤχου. καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ σειρῆνες
τ demones ſaltabūt ibi: τ onocentauri illic habita
καὶ δαιμόνια ὀρχήσονται ἐκεῖ, καὶ ὀνοκένταυροι ἐκεῖ κατοι
bunt. τ nidificabūt ericii in domib⁹ eoꝝ.
κήσουσι. καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν.
A Cito venit τ nō tardabit: τ dies eoꝝ nō
Ταχὺ ἔρχεται καὶ οὐ χρονιεῖ, καὶ ἡμέραι αὐτῶν οὐ μὴ
ptrahētur: τ miſerebit dñs iacob: τ eliget
ἐφελκυσθῶσι, καὶ ἐλεήσει κύριος τὸν ἰακὼβ, καὶ ἐκλέξεται
adhuc iſrael: τ requieſcet ſup terrā eoꝝ τ
ἔτι τὸν ἰσραήλ, καὶ ἀναπαύσεται ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ
aduena apponet ad eos: τ adiūget
ὁ γειώρας προστεθήσεται πρὸς αὐτούς, καὶ προστεθήσεται
ad domū iacob: τ accipiēt eos gētes: τ indu
πρὸς τὸν οἶκον ἰακὼβ, καὶ λήψονται αὐτοὺς ἔθνη, καὶ εἰσά=
cent in locū eoꝝ τ poſſidebūt: τ
ξουσιν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν καὶ κατακληρονομήσουσι, καὶ
multiplicabunt ſup terrā dei in ſeruos τ ancil
πληθυνθήσονται ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ θεοῦ εἰς δούλους καὶ δού
las: τ erūt captiui captiuātes
λας, καὶ ἔσονται αἰχμάλωτοι οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐ
eos: τ ſubiicientur dñantes eis. τ erit
τούς, καὶ κυριευθήσονται οἱ κυριεύσαντες αὐτούς. καὶ ἔσται
die illa releuabit dñs te a dolore τ
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναπαύσει κύριός σε ἀπὸ τῆς ὀδύνης καὶ
ira tua τ ſeruitute tua dura qua ſer=
τοῦ θυμοῦ σου καὶ τῆς δουλείας σου τῆς σκληρᾶς ἧς ἐδού
B uiſti eis. τ ſumes planctū hūc ſup regē
λευσας αὐτοῖς. καὶ λήψῃ τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ βασιλέα
babylonis. τ dices in die illa: quomō ceſſa
βαβυλῶνος. καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πῶς ἀναπέ=
uit exactor τ ceſſauit ſollicita
παυται ὁ ἀπαιτῶν καὶ ἀναπέπαυται ὁ ἐπισπουδα=
tor. cōtriuit dñs iugū peccatorū:
στής. συνέτριψε κύριος τὸν ζυγὸν τῶν ἁμαρτωλῶν, τὸν
iugū principū: pcutiēs gētē furore: plaga iſanabili
ζυγὸν τῶν ἀρχόντων, πατάξας ἔθνος θυμῷ πληγῇ ἀνιάτῳ

---

et qſi ouis: & nō erit q cōgreget. Vnuſqſqꝫ ad populū ſuū cōuertetur: & ſinguli ad terrā ſuā fugiēt: ois q inuētus fuerit occidetur: & ois q ſuperuenerit cadet in gladio. Infantes eorū allidētur in oculis eoꝝ: diripiētur domus eorū: & vxores eorū violabuntur. Ecce ego ſuſcitabo ſuper eos medos qui argentum non querant nec aurum velint: ſed ſagittis paruulos interficiēt: & lactantibus vteris non miſerebūtur: & ſup filios nō parcat ocul⁹ eoꝝ. Et erit babylon illa ciuitas glīoſa in regnis iclyta in ſuperbia chaldeorum: ſicut ſubuertit deus ſodomam & gomorrā. Non habitabitur vſqꝫ in finē: & nō fundabitur vſqꝫ ad gñationē & generationem. Nec ponet ibi tentoria arabs: nec paſtores reqeſcent ibi: ſed reqeſcent ibi beſtie: & replebūtur dom⁹ eoꝝ draconib⁹. Et habitabūt ibi ſtruthiōes: & piloſi ſaltabunt ibi: & reſpondebūt ibi vlule in edibus eius & ſirenes in delubris voluptatis.

14.

Prope eſt vt veniat tēpus ei⁹: & dies ei⁹ non elongabuntur. Miſerebitur enim dominus iacob & eliget adhuc de iſrl: & reqeſcere eos faciet ſup humū ſuā. Adiungetur aduena ad eos: & adherebit domui iacob. Et tenebunt eos populi & adducent eos in locum ſuum. Et poſſidebit eos dom⁹ iſrael ſuper terram domini in ſeruos & ancillas: & erunt capiētes eos q ſe ceperāt & ſubiicient exactores ſuos. Et erit in die illa cū requiē dederit tibi dñs a labore tuo & a cōfuſione tua & a ſuitute dura qua ante ſeruiſti: ſumes parabolam iſtam contra regē babylonis & dices. Quō ceſſauit exactor: quieuit tributum. Contriuit dominus baculū impiorum: virgā dominātium cedentē populos idignatione: plaga inſanabili:

ובצאן ואין מקבץ איש אל עמו
יפנו ואיש אל ארצו ינוסו׃ כל
הנמצא ידקר וכל הנספה
יפול בחרב׃ ועלליהם ירטשו
לעיניהם ישסו בתיהם ונשיהם
תשכבנה׃ הנני מעיר עליהם
את מדי אשר כסף לא יחשבו
וזהב לא יחפצו בו׃ וקשתות
נערים תרטשנה ופרי בטן לא
ירחמו על בנים לא תחוס עינם׃
והיתה בבל צבי ממלכות תפארת
גאון כשדים כמהפכת אלהים
את סדם ואת עמרה׃ לא תשב
לנצח ולא תשכן עד דור ודור
ולא יהל שם ערבי ורעים לא
ירבצו שם׃ ורבצו שם ציים
ומלאו בתיהם אחים ושכנו שם
בנות יענה ושעירים ירקדו שם׃
וענה איים באלמנותיו ותנים
בהיכלי ענג
וקרוב לבוא עתה וימיה
לא ימשכו׃ כי ירחם יהוה את
יעקב ובחר עוד בישראל והניחם
על אדמתם ונלוה הגר עליהם
ונספחו על בית יעקב׃ ולקחום
עמים והביאום אל מקומם
והתנחלום בית ישראל על אדמת
יהוה לעבדים ולשפחות והיו
שבים לשביהם ורדו בנגשיהם׃
והיה ביום הניח יהוה לך מעצבך
ומרגזך ומן העבדה הקשה
אשר עבד בך׃ ונשאת המשל
הזה על מלך בבל ואמרת איך
שבת נגש שבתה מדהבה׃ שבר
יהוה מטה רשעים שבט משלים׃
מכה עמים בעברה מכת בלתי

קבץ
פנה נוס
מצא דקר
ספה נפל
עלל רטש
שסס בית
שכב עור
חשב
חפץ
רטש פרה
רחם חוס
היה צבה
מלך פאר
גאה הפך
ישב
שכן
אהל רעה
רבץ ציה
בית אוח
בנה ענה
שער רקד
אי תנן
הכל
Cap. xiiij
קרב עות
יום משך
רחם נוח
לוה גור
ספח
בוא קום
נחל
היה
שבה רדה
עצב רגז
דהב
נטה
נכה

Text.heb.	Prītiua.heb.
סרה רדה באף גוים מרדף בלי	סור רדף
חשך נחה שקטה כל הארץ	נוח
פצחו רנה גם ברושים שמחו	ברש
לך ארזי לבנון מאז שכבת לא	
יעלה הכרת עלינו שאול מתחת	עלה שאל
רגזה לך לקראת בואך עורר	
לך רפאים כל עתודי ארץ	עתד
הקים מכסאותם כל מלכי גוים	קום
כלם יענו ויאמרו אליך גם אתה	ענה אמר
חלית כמונו אלינו נמשלת	חלה
הורד שאול גאונך המית נבליך	משל ירד
תחתיך יצע רמה ומכסך תולעה	שאל המה
איך נפלת משמים הילל בן	כסה תלע
שחר נגדעת לארץ חולש על	הלל
גוים ואתה אמרת בלבבך	גדע חלש
השמים אעלה ממעל לכוכבי	עלה עלה
אל ארים כסאי ואשב בהר	ככב רום
מועד בירכתי צפון אעלה על	ישב יעד
במתי עב אדמה לעליון אך	צפן
אל שאול תורד אל ירכתי בור	במה דמה
ראיך אליך ישגיחו אליך יתבוננו	עלה ירד
הזה האיש מרגיז הארץ	ראה שגח
מרעיש ממלכות שם תבל כמדבר	בין רגז
ועריו הרס אסיריו לא פתח	רעש מלך
ביתה כל מלכי גוים כלם שכבו	שום דבר
בכבוד איש בביתו ואתה	עיר אסר
השלכת מקברך כנצר נתעב	כבד
לבוש הרגים מטעני חרב יורדי	שלך תעב
אל אבני בור כפגר מובס	טען ירד
לא תחד אתם בקבורה כי ארצך	בוס
שחת עמך הרגת לא יקרא	יחד קבר
לעולם זרע מרעים הכינו לבניו	קרא
מטבח בעון אבותם בל יקומו	עלם רוע
וירשו ארץ ומלאו פני תבל	טבח קום
ערים וקמתי עליהם נאם יהוה	פנה
צבאות והכרתי לבבל שם	עיר קום
	כרת

ſubiicientē in furore gē
tes: perſequentē crudeli
ter. Conquieuit & ſiluit
omnis terra: ∞∞∞∞
gauiſa eſt & exultauit:
abietes quoqꝫ letate ſūt
ſuper te: & cedri libani.
Ex quo dormiſti non ∞
aſcēdit qui ſuccidat nos.
Infernus ſubter te ∞∞
cōturbatus eſt in occur
ſum aduētus tui: ſuſcita
uit tibi gigantes. Om
nes principes terre ∞∞
ſurrexerūt de ſoliis ſuis:
oēs principes nationū.
Vniuerſi reſpondebunt
& dicent tibi. Et tu ∞∞
vulneratus es ſicut &
nos: nr̄i ſilis effectus es.
Detracta eſt ad inferos
ſupbia tua: cōcidit cada
uer tuū. Subter te ſterne
tur tinea: & opimētū tuū
erunt vermes. Quō ce
cidiſti de celo lucifer qui
mane oriebaris. Corrui
ſti in terrā q vulnerabas
gentes: qui dicebas in
corde tuo: in ∞∞∞∞∞
celum aſcendam: ſupra
aſtra ∞∞∞∞∞∞∞∞
dei exaltabo ſolium me
um: & ſedebo in monte
teſtamēti i laterib⁹ aqui
lonis: aſcendam ſuper ∞
altitudinē nubiū: ſimilis
ero altiſſimo. Veruntñ
ad infernum detraheris
in profundum laci. ∞
Qui te viderint ad te in
clinabūtur teqꝫ pſpicīēt.
Nunquid iſte eſt vir qui
turbauit terram: ∞∞∞
qui concuſſit regna: qui
poſuit orbem deſertum
& vrbes eius deſtruxit:
vinctis eius nō aperuit
carcerē. Oēs reges gē
tiū vniuerſi dormierunt
in gloria vir i domo ſua:
tu autem ∞∞∞∞∞∞
piectus es de ſepulchro
tuo quaſi ſtirps inutilis
pollut⁹ & obuolutus cū
his q iterfecti ſūt gladio &
deſcēderūt ad fūdamēta
laci. Quaſi cadauer pu
tridū nō hēbis cōſortiū
neqꝫ cū eis in ſepultura.
Tu eni terrā tuā diſperdi
ſti: tu pplm tuū occidiſti.
Nō vocabitur in eternū
ſemē peſſimorū. Prepa
rate filios ei⁹ occiſioni in
iniqtate patrū eoꝝ. Nō
cōſurgent nec heredita
būt terrā: neqꝫ iplebūt
faciē orbis ciuitatū. Et
cōſurgā ſup eos dicit dñs
exercituum: & perdam
babylonis nomen ∞∞

pcutiēs gentē plaga furoris q nō pepercit: requie
παίων ἔθνος πληγῇ θυμοῦ ἣ οὐκ ἐφείσατο, ἀνεπαύσα
uit cōfidēs. oīs terra clamat cū leticia: ⁊
το πεποιθώς· πᾶσα ἡ γῆ βοᾷ μετ' εὐφροσύνης, καὶ τὰ
ligna libani gauiſa ſunt ſup te: ⁊ cedr⁹
ξύλα τοῦ λιβάνου εὐφράνθησαν ἐπὶ σοί, καὶ ἡ κέδρος τ
libani ex quo tu dormiuiſti: nō aſcēdit q ſuccidat nos.
λιβάνου ἀφοῦ σὺ κεκοίμησαι, οὐκ ἀνέβη ὁ κόπτων ἡμᾶς.
īfern⁹ ſubter irricat⁹ eſt occurrēs tibi: cōſurrexe
ὁ ἅδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι, συνηγέρθη C
rūt tibi oēs gigātes q dñati ſunt terre: q ſuſcita
σάν σοι πάντες οἱ γίγαντες οἱ ἄρξαντες τῆς γῆς, οἱ ἐγεί
uerūt de ſedib⁹ ſuis oēs reges gentiū.
ραντες ἐκ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντας βασιλεῖς ἐθνῶν.
vniuerſi rñdebūt ⁊ dicēt tibi: ⁊ tu ca
πάντες ἀποκριθήσονται καὶ ἐροῦσί σοι, καὶ σὺ ἑά
ptus es ſicut ⁊ nos. in nobis aūt reputat⁹ es: deſ
λως ὥσπερ καὶ ἡμεῖς. ἐν ἡμῖν δὲ κατελογίσθης, κα
cendit aūt ad īferos glīa tua: multa leticia tua.
τέβη δὲ εἰς ἅδου ἡ δόξα σου, ἡ πολλὴ εὐφροσύνη σου.
ſubter te ſternēt tineā. ⁊ operimentū tuū
ὑποκάτω σου στρώσουσι σῆψιν. καὶ τὸ κατάλυμμά σου
vermis. quomō cecidit de celo lucifer mane
σκώληξ. πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωῒ
exoriens. cōtrit⁹ es in terrā q mittebas
ἀνατέλλων. συνετρίβης εἰς τὴν γῆν ὁ ἀποστέλλων
ad oēs gētes. tu aūt dixiſti in corde tuo:
πρὸς πάντα τὰ ἔθνη. σὺ δὲ εἶπας ἐν τῇ καρδίᾳ σου,
in celū aſcendā: ſup aſtra
εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι, ἐπάνω τῶν ἄστρων τοῦ D
celi ponā ſoliū meū. ſedebo in mōte ſublimi ſup
οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου. καθιῶ ἐν ὄρει ὑψηλῷ ἐπὶ
mōtes excelſos qui ad aqlonē. aſcendā ſu
τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ τὰ πρὸς βορρᾶν. ἀναβήσομαι ἐπά
per nubes: ero ſimilis altiſſimo. nūc
νω τῶν νεφελῶν, ἔσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ. νῦν
aūt in īfernū deſcēdes ⁊ in fundamēta terre.
δὲ εἰς ἅδην καταβήσῃ καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
vidētes te admirabunt̄ ſup te: ⁊ dicēt. hic
οἱ ἰδόντες σε θαυμάσουσιν ἐπὶ σοί, καὶ ἐροῦσιν. οὗτος
hō q cōturbabat terrā: q cōcuſſit reges:
ὁ ἄνθρωπος ὁ παροξύνων τὴν γῆν, ὁ σείων βασιλεῖς,
q poſuit orbē terre deſertū ⁊ ciuitates ei⁹ de
ὁ θεὶς τὴν οἰκουμένην ἔρημον καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ κα
ſtruxit. exiſtētes ī vīculo nō ſoluit. oēs re
θεῖλεν. τοὺς ἐν ἀπαγωγῇ οὐκ ἔλυσεν. πάντες οἱ βα
ges gētiū dormierūt in honore: hō in
σιλεῖς τῶν ἐθνῶν ἐκοιμήθησαν ἐν τιμῇ, ἄνθρωπος ἐν
domo ſua. tu aūt pīecteris in mōtib⁹ ſicut
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. σὺ δὲ ῥιφήσῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς νε
mortu⁹ abominabilis cū multis mortuis con
κρὸς ἐβδελυγμένος μετὰ πολλῶν τεθνηκότων ἐκκεκεν E
foſſis gladio deſcēdētiū ad īferos. quēadmodū
τημένων μαχαίρᾳ καταβαινόντων εἰς ἅδου. ὃν τρόπον
veſtimētū ī ſanguie mixtū nō erit mūdū: ſic
ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρόν, οὕ
neqꝫ tu eris mūdus. qr terrā meā pdidi
τως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός. διότι τὴν γῆν μου ἀπώλε
ſti ⁊ pplm meū occidiſti. nō manebis in
σας καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας. οὐ μὴ μείνῃς εἰς τὸν
eternū tpſ: ſemē malū ꝑpara filios
αἰῶνα χρόνον, σπέρμα πονηρὸν ἑτοίμασον τὰ τέκνα
tuos vt occidātur p pctīs pr̄is eoꝝ: vt
σου σφαγῆναι ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἵνα
nō reſurgāt ⁊ hereditēt terrā: ⁊ iple
μὴ ἀναστῶσι καὶ κληρονομήσωσι τὴν γῆν, καὶ ἐμπλή
ant terrā bellis. ⁊ inſurgā eis
σωσι τὴν γῆν πολέμων. καὶ ἐπαναστήσομαι αὐτοῖς
dicit dñs ſabaoth: ⁊ pdā eoꝝ nomē
λέγει κύριος σαβαώθ, καὶ ἀπολέσω αὐτῶν ὄνομα

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Digitized by Google

⁊ reliquias ⁊ semē hec dicit dn̄s: ⁊ po
καὶ κατάλειμμα καὶ σπέρμα τάδε λέγει κύριος, καὶ θή
nam babylonē deſertā: ita vt habitent ericii:
σομαι τὴν βαβυλῶνα ἔρημον, ὥστε κατοικεῖν ἐχίνους,
⁊ erit in nihilū. ⁊ ponā eā luti barathrū in
καὶ ἔσαι εἰς οὐδέν. καὶ θήσω αὐτὴν πηλοῦ βάραθρον εἰς
ꝑditionē. hec dicit dn̄s ſabaoth. quēadmodū dixi:
ἀπώλειαν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. ὃν τρόπον εἴρηκα,
ſic erit. ⁊ quēadmodū deliberaui ſic manebit vt
οὕτως ἔσαι. καὶ ὃν τρόπον βεβούλευμαι οὕτως μενεῖ τοῦ
perdā aſſyrios ſup terrā meā ⁊ ſup
ἀπολέσαι τοὺς ἀσσυρίους ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς καὶ ἐπὶ
mōtes meos: ⁊ erūt in cōculcationē: ⁊ aufe
τῶν ὀρέων μου, καὶ ἔσονται εἰς καταπάτημα, καὶ ἀφαι
retur ab eis iugū eoꝝ: ⁊ gloria eoꝝ
ρεθήσεται ἀπ' αὐτῶν ὁ ζυγὸς αὐτῶν, καὶ τὸ κῦδος αὐτῶν
ab humeris eoꝝ auferet. hoc cōſiliū qđ
ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτῶν ἀφαιρεθήσεται. αὕτη ἡ βουλὴ ἣν
cogitauit dn̄s ſup vniuerſū orbē. ⁊ hec
βεβούλευται κύριος ἐπὶ ὅλην τὴν οἰκουμένην. καὶ αὕτη
G man⁹ excelſa ſup oēs gētes. q̄ eīm de⁹ ſctūs
ἡ χεὶρ ἡ ὑψηλὴ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. ἃ γὰρ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος
decreuit: qs diſſipabit? ⁊ manū ei⁹
βεβούλευται, τίς διασκεδάσει; καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ
excelſam qs auertet? āno quo mortu⁹ eſt
τὴν ὑψηλὴν τίς ἀποστρέψει; τοῦ ἔτους οὗ ἀπέθανεν
achaz rex: factū eſt verbū hoc. ne lete
ἄχαζ ὁ βασιλεύς, ἐγενήθη τὸ ῥῆμα τοῦτο. μὴ εὐφραν-
mini philiſtiim oēs: cōtritū eſt eīm iugū
θεῖητε οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, συνετρίβη γὰρ ὁ ζυγὸς
ꝑcutiētis vos. ex eīm ſemine ſerpētū egre
τοῦ παίοντος ὑμᾶς. ἐκ γὰρ σπέρματος ὄφεων ἐξελεύ-
dietur genimina aſpidū. ⁊ genimina eoꝝ egre
σεται ἔκγονα ἀσπίδων. καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐξε-
dietur ſerpētes pēnati: ⁊ paſcētur mēdi
λεύσονται ὄφεις πετόμενοι, καὶ βοσκηθήσονται πτω
ci ꝑ ipſm. mēdici aūt hoīes in pace requi
χοὶ δι' αὐτοῦ. πτωχοὶ δὲ ἄνθρωποι ἐπ' εἰρήνης ἀνα-
eſcent. interficiet aūt in fame ſemē tuū: ⁊
παύσονται. ἀνελεῖ δὲ ἐν λιμῷ τὸ σπέρμα σου, καὶ
reliqas tuas iterficiet. vlulate porte ciuitatū
τὸ κατάλειμμά σου ἀνελεῖ. ὀλολύξατε πύλαι πόλεων.
clament ciuitates cōturbate philiſtiī om-
κεκραγέτωσαν πόλεις τεταραγμέναι οἱ ἀλλόφυλοι πάν
nes: q2 ab aqlone fumus venit: ⁊ nō eſt vt ſit.
τες, ὅτι ἀπὸ βορρᾶ καπνὸς ἔρχεται, καὶ οὐκ ἔστι τοῦ εἶναι.
⁊ qđ rn̄debūt reges gētiū: q2 dn̄s funda
καὶ τί ἀποκριθήσονται βασιλεῖς ἐθνῶν; ὅτι κς ἐθεμελίω
uit ſion. ⁊ ꝑ ipſm ſaluabunt̄ ppl̄i multi.
σε σιών. καὶ δι' αὐτοῦ σωθήσονται λαοὶ πολλοί. Ca. 15.
A Verbū cōtra moab. nocte peribit moa
Ῥῆμα κατὰ τῆς μωάβ. νυκτὸς ἀπολεῖται ἡ μωα
bites: nocte eīm vaſtabit mur⁹ moabi
Hiere. 48.f. βῖτις, νυκτὸς γὰρ ἀπολεῖται τὸ τεῖχος τῆς μωαβί
Eze. 7. c. tidis. cōtriſtamini in nobiſmetipis. peribit eīm ⁊ debon: vbi
τιδος. λυπεῖσθε ἐφ' αὐτοῖς. ἀπολεῖται γὰρ καὶ δηβών, οὗ
ara vr̄a. illuc aſcēdetis ad plorādū: ſup nabau mo-
ὁ βωμὸς ὑμῶν. ἐκεῖ ἀναβήσεσθε κλαίειν, ἐπὶ ναβαῦ τῆς μω
abitidis vlulate: ſup oē caput caluiciū
αβίτιδος ὀλολύξατε, ἐπὶ πάσης κεφαλῆς φαλάκρωμα
oīa brachia cōciſa: in plateis
πάντες βραχίονες κατατετμημένοι, ἐν ταῖς πλατείαις
eoꝝ ꝑcingite ſaccos: ⁊ plāgite ſup te
αὐτῶν περιζώσασθε σάκκους, καὶ κόπτεσθε ἐπὶ τῶν δωμά
ctis ei⁹: ⁊ in vicis eius oēs vlulate cū
B των αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς πάντες ὀλολύζετε μετὰ
fletu. q2 clamauit eſebon. ⁊ eleale vſq3 iaſſa audita
κλαυθμοῦ. ὅτι κέκραγεν ἐσεβών. καὶ ἐλεάλη ἕως ἰασσὰ ἠκού
eſt vox eoꝝ. ꝓpter hoc lumbi moabitidis
σθη ἡ φωνὴ αὐτῶν. διὰ τοῦτο ἡ ὀσφὺς τῆς μωαβίτιδος
clamāt: aīa ei⁹ cognoſcet. cor moabitidis
βοᾷ, ἡ ψυχὴ αὐτῆς γνώσεται. ἡ καρδία τῆς μωαβίτιδος

& reliquias & germen
& progeniem dicit dn̄s.
Et ponā eā in poſſeſſio
nem ericii: & in paludes
aquarum: & ſcopabo
eam in ſcopa terens:
dicit dominus exerci-
tuum. Iurauit dominus
exercituum dicens. Si
non vt
putaui ita erit: & quo-
modo mente tractaui:
ſic eueniet: vt conterā
aſſyrium
in terra mea: & in mon
tibus meis cōculcē eū et
auferetur ab eis iugū ei⁹:
& onus illi⁹ ab humero
eorū tolletur. Hoc cōſi
liū qđ cogitaui ſup oēm
terrā: & hec eſt manus
extenta ſuper
vniuerſas gentes. Dn̄s
exercituum decreuit:
& qs poterit infirmare?
Et man⁹ eius extēte: &
qs auertet eā? In anno q̄
mortuus eſt rex achaz:
factū eſt onus iſtud. Ne
leteris philiſtea omis tu:
qm̄ cōminuta eſt virga
ꝑcuſſoris tui. De radice
eni colubri egredietur
regulus: & ſemē eius ab
ſorbēs volucrē. Et paſcē
tur priogenita pauperū:
& paupes fiducialiter re
qeſcent: & interire faciā
in fame radicē tuā & re-
liqas tuas iterficiā. Vlu
la porta: clama ciuitas
pſtrata eſt philiſtea oīs.
Ab aqlone eni fum⁹ ve
niet: & nō eſt q effugiat
agmen eius. Et quid re
ſpodebitur nūciis gētis?
Quia domin⁹ fundauit
ſion: & in ipſa ſperabūt
pauperes populi eius.

15.

ONus moab. Quia
nocte
vaſtata eſt ar moab con
ticuit: quia nocte
vaſtatus eſt murus mo
ab: cōticuit. Aſcēdit do
mus & dybon ad excelſa
in planctū ſup nabo &
ſup medaba moab vlula
bit. In cūctis capitibus
eius caluiciū: & oīs bar-
ba radetur. In triuiis ei⁹
accincti ſunt ſacco: ſup
tecta eius & in plateis ei⁹
omnis vlulatus deſcen
det in fletum. Clamabit
eſebon & eleale: vſq3 ia
ſa audita eſt
vox eorū. Sup hoc ex-
pediti moab vlulabunt
anima eius vlulabit ſibi.
Cor meum ad moab

ושאר ונין ונכד נאם יהוה ׃
ושמתיה למורש קפד ואגמי — שום ירש
מים וטאטאתיה במטאטא השמד — מאטא
נאם יהוה צבאות ׃ נשבע יהוה — שמד שבע
צבאות לאמר אם לא כאשר
דמיתי כן היתה וכאשר יעצתי — דמה היה
היא תקום ׃ לשבר אשור — קום
בארצי ועל הרי אבוסנו וסר — בוס סור
מעליהם עלו וסבלו מעל שכמו — עלל
יסור ׃ זאת העצה היעוצה על כל — סור יעץ
הארץ וזאת היד הנטויה על — נטה
כל הגוים ׃ כי יהוה צבאות יעץ
ומי יפר וידו הנטויה ומי ישיבנה ׃ — פור שוב
בשנת מות המלך אחז היה המשא — שנה נשא
הזה ׃ אל תשמחי פלשת כלך — שמח
כי נשבר שבט מכך כי משרש — שבר נכה
נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף ׃ — פרה עוף
ורעו בכורי דלים ואביונים לבטח — רעה בכר
ירבצו והמתי ברעב שרשך — אבה רבץ
ושאריתך יהרג ׃ הילילי שער — מות הרג
זעקי עיר נמוג פלשת כלך כי — ילל
מצפון עשן בא ואין בודד — מוג
במועדיו ׃ ומה יענה מלאכי גוי — צפן בוא
כי יהוה יסד ציון ובה יחסו — בדד יעד
עניי עמו ׃ — ענה לאך
— חסה
— ענה

Cap. xv.

משא מואב כי בליל
שדד ער מואב נדמה כי בליל — נשא
שדד קיר מואב נדמה ׃ עלה הבית — דמה
ודיבון הבמות לבכי על נבו ועל — במה בכה
מידבא מואב ייליל בכל ראשיו — ילל
קרחה כל זקן גרועה ׃ בחוצתיו — גרע
חגרו שק על גגתיה וברחבתיה — גג
כלה ייליל ירד בבכי ׃ ותזעק — זעק
חשבון ואלעלה עד יהץ נשמע — שמע
קולם על כן חלצי מואב יריעו — ירע
נפשו ירעה לו ׃ לבי למואב

יזעק בריחיה עד צער עגלת — זעק ברח
שלשיה כי מעלה הלוחית בבכי — שלש עלה
יעלה בו כי דרך חורנים זעקת — בכה עלה
שבר יעערו׃ כי מי נמרים משמות — עור שמם
יהיו כי יבש חציר כלה דשא — היה חצר
ירק לא היה׃ על כן יתרה
עשה ופקדתם על נחל הערבים
ישאום׃ כי הקיפה הזעקה את — נשא נקף
גבול מואב עד אגלים יללתה — גבל
ובאר אילים יללתה׃ כי מי דימון
מלאו דם כי אשית על דימון — שות יסף
נוספות לפליטת מואב אריה — פלט ארה
ולשארית אדמה׃

Cap. xvj. שלחו כר מושל ארץ
מסלע מדברה אל הר בת ציון׃ — משל דבר
והיה כעוף נודד קן משלח — נדד קנן
תהיינה בנות מואב מעברת — שלח היה
לארנון׃ הביאי עצה עשי פלילה — בנה עבר
שיתי כליל צלך בתוך צהרים — בוא יעץ
סתרי נדחים נודד אל תגלי׃ — עשה פלל
יגורו בך נדחי מואב הוי סתר — שות צלל גלה
למו מפני שודד כי אפס המץ — נור היה
כלה שד תמו רמס מן הארץ׃ — פנה שדד
והוכן בחסד כסא וישב עליו — מיץ תמם כון
באמת באהל דוד שופט ודרש
משפט ומהר צדק׃ שמענו גאון — שפט
מואב גא מאד גאותו וגאונו — גאה
ועברתו לא כן בדיו׃ לכן ייליל
מואב למואב כלה ייליל — בד ילל
לאשישי קיר חרשת תהגו אך
נכאים׃ כי שדמות חשבון אמלל — אשש הגה נכה
גפן שבמה בעלי גוים הלמו
שרוקיה עד יעזר נגעו תעו — שרק תעה
מדבר שלוחתיה נטשו עברו ים׃ — דבר שלח
על כן אבכה בבכי יעזר גפן שבמה — בכה
ארוך דמעתי חשבון ואלעלה — רוה

clamabit: vectes ei9 vſq ſegor vitulam consternantē: per aſcenſum enim luith flens aſcendet: & in via oronaim clamorem cōtritionis leuabūt. Aq enim nemrim deſerte erunt: quia aruit herba: defecit germen: viror omnis interiit. Secundum magnitudinem operis & viſitatio eorū. Ad torrentem ſalicum ducent eos: quoniā circuibit clamor terminū moab. Vſq ad gallim vlulatus eius: & vſq ad puteū helim clamor eius: qa aque dybon replete ſunt ſanguine. Ponā eni ſup dybon additamenta: his qui fugerint de moab leonē: & reliquiis terre. 16.

EMitte agnum domine: dñatorem terre de petra deſerti ad mōtem filie ſion. Et erit ſicut auis fugiēs: & pulli de nido euolātes: ſic erunt filie moab in tranſcenſu arnon. Ini conſilium: coge concilium: pone quaſi noctem vmbram tuam in meridie. Abſconde fugientes: & vagos ne prodas. Habitabūt apud te pfugi mei. Moab eſto latibulū eorū a facie vaſtatoris. Finit9 eſt eni puluis: cōſumatus eſt miſer: defecit q cōculcabat terrā. Et preparabitur in mīa ſoliū: & ſedebit ſup eum in veritate in tabernaculo dauid iudicās & q̄rens iudiciū & velociter reddēs qd iuſtū eſt. Audiuimus ſupbiā moab: ſupbus eſt valde. Supbia ei9 & arrogātia ei9 & idignatio eius: pluſq̄ fortitudo ei9. Idcirco vlulabit moab ad moab: vniuerſus vlulabit. His q letātur ſup muros cocti lateris loqmini plagas ſuas: qm̄ ſuburbana eſebon deſerta ſunt. Et vineā ſabama dñi gentiū exciderunt. Flagella ei9 vſq ad iazer puenerūt: errauerūt in deſto: ppagines ei9 relicte ſunt trāſierūt mare. Sup hoc plorabis in fletu iazer: & vineā ſabama. Inebriabo te lachryma mea eſebon & eleale:

clamat in ipſa vſq ſegor: vitula eni eſt trima:
βοᾷ ἐν ἑαυτῇ ἕως σηγώρ, δάμαλις γάρ ἐστι τριετής,
ſup aſt requiē luith. ad te flen
ἐπὶ δὲ τῆς ἀναπαύσεως τῆς λουιθ. πρὸς σὲ κλαίον
tes aſcēdēt via oronaim. clamat cōtritio &
τες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ ἀρωνιίμ. βοᾷ σύντριμμα καὶ
cōcuſſio: aqua nebrim deſerta erit: & her
σεισμός, τὸ ὕδωρ τῆς νεβρείμ ἔρημον ἔσαι, καὶ ὁ χόρ
ba ei9 deficiet. herba eni viridis nō erit. nūqd D
τος αὐτῆς ἐκλείψει. χόρτος γὰρ χλωρὸς οὐκ ἔσαι. μὴ
& ſic debet ſaluari? iducā eni ſup val
καὶ οὕτως μέλλει σωθῆναι; ἐπάξω γὰρ ἐπὶ τὴν φά
lem arabes: & capient eā. attigit eni
ραγγα ἄραβας, καὶ λήψονται αὐτήν. συνῆψε γὰρ ἡ
clamor terminū moabitidis. agallim: &
βοὴ τὸ ὅριον τῆς μωαβίτιδος. τῆς ἀγαλλείμ, καὶ
vlulatus ei9 vſq ad puteū elim: vlula
ὀλολυγμὸς αὐτῆς ἕως τοῦ φρέατος τοῦ ἐλείμ, ὀλο
tus ei9. nā aqua dibon replebit
λυγμὸς αὐτῆς. τὸ γὰρ ὕδωρ τὸ δηβὼν πλησθήσεται
ſanguine. inducā eni ſup dibon additamēta. & tollā ſe
αἵματος. ἐπάξω γὰρ ἐπὶ δηβὼν προσθήκας. καὶ ἀρῶ τὸ σπέρ
mē moab & ariel & reliquū adama.
μα μωὰβ καὶ ἀριὴλ καὶ τὸ κατάλοιπον ἄδαμα. Ca. 16.

Mittam agnū dñantem ſup terrā. nūqd pe A
ΑΠοστελῶ ἀμνὸν κυριεύοντα ἐπὶ τὴν γῆν. μὴ πέ
tra deſerta eſt mōs filie ſion? eris eni
τρα ἔρημός ἐστι τὸ ὄρος τῆς θυγατρὸς σιών; ἔσῃ γὰρ
ſicut auis volātis pullus ablat9 filia
ὡς πετεινοῦ ἀνιπταμένου νεοσσὸς ἀφῃρημένος θύγατερ
moab. deide aūt arnon plura cōſule. facite
μωάβ. ἔπειτα δὲ ἀρνῶν πλεῖστα βούλευσον. ποιεῖ
tegmē plāctus ipſi ſemp. in meridiane
τε σκέπην πένθους αὐτῇ διαπαντός. ἐν μεσημβρινῇ
tenebris fugiūt obſtupuerūt. ne ducaris: hītabūt iuxta
σκοτίᾳ φεύγουσιν ἐξέστησαν. μὴ ἀχθῇς, παροικήσου
te fugitiui moab. erūt ptectio vobis a
σί σοι οἱ φυγάδες μωάβ. ἔσονται σκέπη ὑμῖν ἀπὸ
facie pſequētis. qr ſublatū eſt auxiliū tuū &
προσώπου διώκοντος. ὅτι ἤρθη ἡ συμμαχία σου καὶ
pīceps periit cōculcās a terra. &
ὁ ἄρχων ἀπώλετο ὁ καταπατῶν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ
diriget cū mīa ſoliū. & ſedebit ſup illū
διορθωθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος. καὶ καθίεται ἐπ' αὐτοῦ
cū veritate in tabernaculo dauid: iudicās & reqrēs iudiciū
μετὰ ἀληθείας ἐν σκηνῇ δαυίδ, κρίνων καὶ ἐκζητῶν κρίμα
& feſtinās iuſticiā. audiuim9 iīuriā moab. B
καὶ σπεύδων δικαιοσύνην. ἠκούσαμεν τὴν ὕβριν μωάβ.
cōtumelioſā valde ſuperbiā. & iīuriā e
ὑβριστὴν σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν, καὶ τὴν ὕβριν αὐ
ius & idignatio ei9 nō ſic. diuinatio tua. vlu
τοῦ καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ οὐχ οὕτως. μαντεία σου. ὀλο
labit moab: in eni moabitide oēs vlula
λύξει μωάβ, ἐν γὰρ τῇ μωαβίτιδι πάντες ὀλολύ
būt. in habitātib9 aūt ſeth: meditaberis: &
ξουσι. ἐν τοῖς κατοικοῦσι δὲ σέθ, μελετήσεις, καὶ
nō cōfunderis. cāpi eſebon lugebūt: vi
οὐκ ἐντραπήσῃ. τὰ πεδία ἐσεβὼν πενθήσει, ἄμ
nea ſabama. abſorbētes gētes: cōcul
πελος σεβαμά. καταπίνοντες τὰ ἔθνη, καταπατή
cātes vites eius: vſq iazer nō cōiū
σαντες τὰς ἀμπέλους αὐτῆς, ἕως ἰαζὴρ οὐ μὴ συνά
gatis: errate p deſertū: miſſi ab ea
ψητε. πλανήθητε τὴν ἔρημον, οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπ' αὐτῆς
relicti ſunt. trāſierūt eni mare. ppter hoc C
κατελείφθησαν. διέβησαν γὰρ τὴν θάλασσαν. διὰ τοῦτο
plorabo in fletu iazer vineā ſabama.
κλαύσομαι εἰς τὸν κλαυθμὸν ἰαζὴρ ἄμπελον σεβαμά.
arbores tuas deiecit eſebō & eleale
τὰ δένδρα σου κατέβαλεν ἐσεβὼν καὶ ἐλεαλὴ

Digitized by Google

q̄ ſup meſſe ⁊ ſup videmia tua con-
ὅτι ἐπὶ τῷ θερισμῷ καὶ ἐπὶ τῷ τρυγητῷ σου κατα-
culcabo ⁊ oīa cadēt. ⁊ auferet̃ letitia
πατήσω καὶ πάντα πεσοῦνται. καὶ ἀρθήσεται εὐφροσύ-
hie.48 ⁊ exultatio de vineis ⁊ in vi-
νη καὶ ἀγαλλίαμα ἐκ τῶν ἀμπέλων καὶ ἐν τοῖς ἀμπε-
neis tuis nō letabunt: ⁊ nō calcabūt
λῶσί σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται, καὶ οὐ μὴ πατήσωσιν
D vinū in torcularib⁹: ceſſauit em̄. ꝓpter hoc vē-
οἶνον εἰς τὰ ὑπολήνια, πέπαυται γάρ. διὰ τοῦτο ἡ κοι-
ter me⁹ ad moab ſicut cithara ſonabit: ⁊ īteriora mea
λία μου ἐπὶ μωὰβ ὡς κιθάρα ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου
ſicut murū renouaſti: ⁊ erit vt cōfundaris tu.
ὡσεὶ τεῖχος ἐνεκαίνισας, καὶ ἔσται εἰς τὸ ἐντραπῆναί σε,
q̄ laborauit moab ſup altarib⁹. ⁊ ĩgredie-
ὅτι ἐκοπίασε μωὰβ ἐπὶ τοῖς βωμοῖς. καὶ εἰσελεύσε-
tur ad manufacta ſua: vt oret ⁊
ται εἰς τὰ χειροποίητα αὐτῆς, ὥστε προσεύχεσθαι καὶ
nō valebit liberare eā. hoc verbū locut⁹
οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτήν. τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐλάλη-
eſt dn̄s ad moab. ⁊ nūc locut⁹ eſt dn̄s dicēs:
σε κύριος ἐπὶ μωάβ. καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων,
in trib⁹ annis annoꝝ mercenarii ignominia afficiet̃ glīa
ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα
moab: in oīb⁹ diuitiis multis. ⁊ relin-
μωάβ, ἐν παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. καὶ κατα-
quetur pauciſſim⁹ ⁊ nō honorabilis.
λειφθήσεται ὀλιγοστὸς καὶ οὐκ ἔντιμος. Ca.17.
A Verbū hoc cōtra damaſcū. ecce damaſcus
Τὸ ῥῆμα τοῦτο κατὰ δαμασκοῦ. ἰδοὺ δαμασκὸς
auferet̃ a ciuitatib⁹: ⁊ erit in ruinā dereli-
ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων, καὶ ἔσται εἰς πτῶσιν καταλε-
cta in ſeculū. in cubile gregū ⁊ requi-
λειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα. εἰς κοίτην ποιμνίων καὶ ἀνάπαυ-
em: ⁊ nō erit pſequēs. ⁊ nō ãpli⁹ erit munita
σιν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ διώκων. καὶ οὐκέτι ἔσται ὀχυρὰ τοῦ
ad cōfugiendū illuc ephraim. ⁊ nō ãpli⁹ erit re-
καταφυγεῖν ἐκεῖ τὸν ἐφραίμ. καὶ οὐκέτι ἔσται βασι-
gnū in damaſco ⁊ reliquū ſyroꝝ. nō
λεία ἐν δαμασκῷ καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν σύρων. οὐ
enī tu melior es filiis iſrael ⁊ glīa e-
γὰρ σὺ βελτίων εἶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ τῆς δόξης αὐ-
orū. hec dicit dn̄s ſabaoth: erit in die il-
τῶν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
la defectio glīe iacob: ⁊ pīguia glīe
νῃ ἔκλειψις τῆς δόξης ἰακώβ, καὶ τὰ πίονα τῆς δόξης
eius cōmouebūt. ⁊ erit quēadmodū ſi qs cōgregaue
αὐτοῦ σεισθήσεται. καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγά-
B rit meſſem q̄ ſtetit ⁊ ſemē ſpicaꝝ metet: ⁊ erit quē-
γῃ ἄμητον ἑστηκότα καὶ σπέρμα σταχύων ἀμήσῃ, καὶ ἔσται ὃν
admodū ſi qs cōgregauerit ſpicā in valle dura ⁊ relicta
τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ στάχυν ἐν φάραγγι στερεᾷ καὶ κατα-
fuerit in ea ſtipula. aut ſicut grana oliue duo vel tria
λειφθῇ ἐν αὐτῇ καλάμη. ἢ ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο ἢ τρεῖς
in ſūmitate ſublimi: vel q̄ttuor aut quinq̄ in ramis
ἐπ᾽ ἄκρου μετεώρου, ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ τῶν κλάδων
eoꝝ derelinquent̃. hec dicit dn̄s de⁹ iſrael:
αὐτῶν καταλειφθῶσι. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
die illa cōfidens erit hō ſup eo
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πεποιθὼς ἔσται ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ ποι-
q̄ fecit eū. at oculi eius in ſanctū
ήσαντι αὐτόν. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ
C iſrael reſpiciēt: ⁊ nō cōfidētes erūt in
ἰσραὴλ ἐμβλέψονται, καὶ οὐ μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ
altarib⁹: neq̄ in operib⁹ manuū eo-
τοῖς βωμοῖς, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ-
rū q̄ fecerūt digiti eoꝝ: ⁊ nō ĩvide-
τῶν ἃ ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν, καὶ οὐκ ὄψον-
būt arbores: neq̄ abominatiōes eoꝝ.
ται τὰ δένδρα, οὐδὲ τὰ βδελύγματα αὐτῶν. τῇ
die illa erūt ciuitates
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται αἱ πόλεις

---

quõ ſup videmiā tuā & ſup meſſem tuā vox calcantiū irruit. Et auferetur leticia & exultatio de carmelo: & in vineis non exultabit neq̄ iubilabit. Vinum in torculari non calcabit qui calcare cõſueuerat: vocē calcantiū abſtuli. Sup hoc venter me⁹ ad moab q̄ſi cithara ſonabit: & viſcera mea ad murum cocti lateris. Et erit cū apparuerit qđ laborauit moab ſup excelſis ſuis: ingredietur ad ſctā ſua vt obſecret: & nõ valebit. Hoc verbū quod locutus eſt dominus ad moab ex tunc: & nunc locutus eſt dicens. In tribus annis quaſi anni mercennarii auferetur gloria moab ſup omni populo multo: & relinquetur in eo paru⁹ & modicus nequaq̄ multus.

17.

Onus damaſci. Ecce damaſcus deſinet eſſe ciuitas: & erit ſicut aceru⁹ lapidum in ruina. Derelicte ciuitates aroer gregibus erunt: & requieſcent ibi & non erit qui exterreat. Et ceſſabit adiutoriū ab effraim & regnum a damaſco: & reliquie ſyrie ſicut gloria filioꝝ iſrael erunt dicit dominus exercituum. Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob: & pinguedo carnis ei⁹ emarceſcet & erit ſicut cõgregās in meſſe qđ reſtiterit & brachium eius ſpicas leget. Et erit ſicut querens ſpicas in valle raphaim: & reliquetur in eo ſicut racem⁹: & ſicut excuſſio olee duarum vel trium oliuarum in ſummitate rami: ſiue quattuor aut quinq̄. In cacuminib⁹ eius fructus ei⁹ dicit dñs deus iſrael. In die illa inclinabitur homo ad factorem ſuū: & oculi eius ad ſanctum iſrael reſpicient: & non inclinabitur ad altaria que fecerunt manus eius: & que operati ſunt digiti eius: non reſpicient lucos & delubra. In die illa: erunt ciuitates

---

כי על קיצך ועל קצירך הידד — קוץ קצר
נפל: ונאסף שמחה וגיל מן — הדד אסף
הכרמל ובכרמים לא ירנן לא — גול רנן
ירעע יין ביקבים לא ידרך — רוע דרך
הדרך הידד השבתי: על כן — שבת
מעי למואב ככנור יהמו וקרבי — מעה כנר
לקיר חרש: והיה כי נראה כי — המה ראה
נלאה מואב על הבמה ובא — לאה בוא
אל מקדשו להתפלל ולא יוכל: — קדש פלל
זה הדבר אשר דבר יהוה — יכל
אל מואב מאז: ועתה דבר
יהוה לאמר בשלש שנים כשני — שנה
שכיר ונקלה כבוד מואב בכל — שכר קלה
ההמון הרב ושאר מעט מזער — כבד המן
לוא כביר: — רבב זער
כבר

Cap. xvij.

משא דמשק הנה
דמשק מוסר מעיר והיתה מעי — נשא סור
מפלה: עזבות ערי ערער — היה עיה
לעדרים תהיינה ורבצו ואין — נפל
מחריד: ונשבת מבצר מאפרים — עדר היה
וממלכה מדמשק ושאר ארם — חרד שבת
ככבוד בני ישראל יהיו נאם יהוה — בצר מלך
צבאות: והיה ביום ההוא ידל — כבד היה
כבוד יעקב ומשמן בשרו ירזה: — דלל
והיה כאסף קציר קמה וזרעו — שמן רזה
שבלים יקצור והיה כמלקט — אסף קצר
שבלים בעמק רפאים: ונשאר בו — קום לקט
עוללות כנקף זית שנים שלשה — שאר
גרגרים בראש אמיר ארבעה — עלל שנה
חמשה בסעפיה פריה נאם יהוה — אמר רבע
אלהי ישראל: ביום ההוא ישעה — סעף פרה
האדם אל עשהו ועיניו אל קדוש — שעה
ישראל תראינה: ולא ישעה אל — קדש
המזבחות מעשה ידיו ואשר — ראה
עשו אצבעתיו לא יראה והאשרים — זבח עשה
והחמנים: ביום ההוא יהיו ערי — צבע ראה
עיר

יזעק בריחה עד צוער עגלת — זעק ברח
שלשיה כי מעלה הלוחית בבכי — שלש עלה
יעלה בו כי דרך חורנים זעקת — בכה עלה
שבר יעערו כי מי נמרים משמות — עור שמם
יהיו כי יבש חציר כלה דשא — היה חצר
ירק לא היה על כן יתרה
עשה ופקדתם על נחל הערבים
ישאום כי הקיפה הזעקה את — נשא נקף
גבול מואב עד אגלים יללתה — גבל
ובאר אילים יללתה כי מי דימון
מלאו דם כי אשית על דימון — שות יסף
נוספות לפליטת מואב אריה — פלט ארה
ולשארית אדמה

Cap. xvj.

שלחו כר מושל ארץ
מסלע מדברה אל הר בת ציון — משל דבר
והיה כעוף נודד קן משלח — נדד קנן
תהיינה בנות מואב מעברת — שלח היה
לארנון הביאי עצה עשי פלילה — בנה עבר — בוא יעץ
שיתי כליל צלך בתוך צהרים — עשה פלל
סתרי נדחים נודד אל תגלי — שות צלל
יגורו בך נדחי מואב הוי סתר — גלה
למו מפני שודד כי אפס המץ — נוד היה
כלה שד תמו רמס מן הארץ — פנה שדד — מיץ תמם
והוכן בחסד כסא וישב עליו — כון
באמת באהל דוד שופט ודרש — שפט
משפט ומהר צדק שמענו גאון — גאה
מואב גא מאד גאותו וגאונו
ועברתו לא כן בדיו לכן ייליל — ילל
מואב למואב כלה ייליל
לאשישי קיר חרשת תהגו אך — אשש נכה
נכאים כי שדמות חשבון אמלל — נכה
גפן שבמה בעלי גוים הלמו
שרוקיה עד יעזר נגעו תעו — שרק תעה
מדבר שלוחתיה נטשו עברו ים — דבר שלח
על כן אבכה בבכי יעזר גפן שבמה — בכה
אריוך דמעתי חשבון ואלעלה — רוה

clamabit: vectes eius vſque ſegor vitulam
conſternantē: per aſcen
ſum enim luith flens
aſcendet: & in via oro-
naim clamorem
cōtritionis leuabūt. Aq̄
enim nemrim deſerte
erunt: quia aruit her
ba: defecit germen:
viror omnis interiit. Se
cundum magnitudinem
operis & viſitatio eorū.
Ad torrentem ſalicum
ducent eos: quoniā cir-
cuibit clamor
terminū moab. Vſque
ad gallim vlulatus eius:
& vſque ad puteū helim
clamor eius: q̄a aque dy
bon replete ſunt ſangui-
ne. Ponā eni ſup dybon
additamenta: his qui fu
gerint de moab leonē:
& reliquiis terre. 16.

Emitte agnum domi
ne: dn̄atorem terre
de petra deſerti ad mō-
tem filie ſion.
Et erit ſicut auis fugiēs:
& pulli de nido euolātes:
ſic erunt filie moab in
tranſcenſu
arnon. Ini conſilium:
coge concilium:
pone quaſi noctem vm
bram tuam in meridie.
Abſconde fugientes: &
vagos ne prodas.
Habitabūt apud te pfu
gi mei. Moab eſto lati-
bulū eorū a facie vaſtato
ris. Finitus eſt eni puluis:
cōſumatus eſt miſer: de
fecit q cōculcabat terrā.
Et preparabitur in mia
ſoliū: & ſedebit ſup eum
in veritate in taberna-
culo dauid iudicās & q̄-
rens iudiciū & velociter
reddēs qd iuſtū eſt. Audi
uimus ſupbiā moab: ſup
bus eſt valde. Supbia eius
& arrogātia eius & idigna
tio eius: pluſque fortitudo
eius. Idcirco vlulabit mo
ab ad moab: vniuerſus
vlulabit. His q letātur ſu
p muros cocti lateris lo
quimini plagas ſuas: qm̄
ſuburbana eſebon deſer
ta ſunt. Et vineā ſabama
dn̄i gentiū exciderunt.
Flagella eius vſque ad iazer
puenerūt: errauerūt in
deſerto: ppagines eius re
licte ſunt trāſierūt mare.
Sup hoc plorabis in fle
tu iazer: & vineā ſabama.
Inebriabo te lachryma
mea eſebon & eleale:

clamat in ipſa vſque ſegor: vitula enim eſt trima:
βοᾷ ἐν ἑαυτῇ ἕως σηγώρ, δάμαλις γάρ ἐστι τριετής,
ſup enim requiē luith. ad te flen
ἐπὶ δὲ τῆς ἀναπαύσεως τῆς λουίθ. πρὸς σὲ κλαίον
tes aſcēdēt via oronaim. clamat cōtritio et
τες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ ἀρωνιίμ. βοᾷ σύντριμμα καὶ
cōcuſſio: aqua nebrim deſerta erit: et her
σεισμός, τὸ ὕδωρ τῆς νεβρίμ ἔρημον ἔσται, καὶ ὁ χόρ
ba eius deficiet. herba enim viridis nō erit. nūquid
τος αὐτῆς ἐκλείψει. χόρτος γὰρ χλωρὸς οὐκ ἔσται. μὴ
et ſic debet ſaluari? inducā enim ſup val
καὶ οὕτως μέλλει σωθῆναι; ἐπάξω γὰρ ἐπὶ τὴν φά
lem arabes: et capient eā. attigit enim D
ραγγα ἄραβας, καὶ λήψονται αὐτήν. συνῆψε γὰρ ἡ
clamor terminū moabitidis. agallim: et
βοὴ τὸ ὅριον τῆς μωαβίτιδος. τῆς ἀγαλλείμ, καὶ
vlulatus eius vſque ad puteū elim: vlula
ὀλολυγμὸς αὐτῆς ἕως τοῦ φρέατος τοῦ ἐλείμ, ὀλο
tus eius. nā aqua dibon replebit
λυγμὸς αὐτῆς. τὸ γὰρ ὕδωρ τὸ δηβὼν πλησθήσεται
ſanguine. inducā enim ſup dibon additamēta. et tollā ſe
αἵματος. ἐπάξω γὰρ ἐπὶ δηβὼν προσθήκας. καὶ ἀρῶ τὸ σπέρ
mē moab et ariel et reliquū adama.
μα μωὰβ καὶ ἀριὴλ καὶ τὸ κατάλοιπον ἀδαμά. Ca.16.
Mittam agnū dn̄antem ſup terrā. nūquid pe A
Ἀποστελῶ ἀμνὸν κυριεύοντα ἐπὶ τὴν γῆν. μὴ πέ
tra deſerta eſt mōs filie ſion? eris enim
τρα ἔρημός ἐστι τὸ ὄρος τῆς θυγατρὸς σιών; ἔσῃ γὰρ
ſicut auis volātis pullus ablatus filia
ὡς πετεινοῦ ἀνιπταμένου νεοσσὸς ἀφῃρημένος θύγατερ
moab. deinde aūt arnon plura cōſule. facite
μωάβ. ἔπειτα δὲ ἀρνῶν πλείονα βουλεύου. ποιεῖ
tegmē plāctus ipſi ſemp. in meridianis
τε σκέπην πένθους αὐτῇ διαπαντός. ἐν μεσημβρινῇ
tenebris fugiūt obſtupuerūt. ne ducaris: hītabūt iuxta
σκοτίᾳ φεύγουσιν ἐξέστησαν. μὴ ἀχθῇς, παροικήσου
te fugitiui moab. erūt ptectio vobis a
σί σοι οἱ φυγάδες μωάβ. ἔσονται σκέπη ὑμῖν ἀπὸ
facie pſequētis. qr ſublatū eſt auxiliū tuū et
προσώπου διώκοντος. ὅτι ἤρθη ἡ συμμαχία σου καὶ
pīceps periit cōculcās a terra. et
ὁ ἄρχων ἀπώλετο ὁ καταπατῶν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ
diriget cū mia ſoliū. et ſedebit ſup illū
διορθωθήσεται μετ᾽ ἐλέους θρόνος. καὶ καθιεῖται ἐπ᾽ αὐτοῦ
cū veritate in tabernaculo dauid: iudicās et reqrēs iudiciū
μετὰ ἀληθείας ἐν σκηνῇ δαυίδ, κρίνων καὶ ἐκζητῶν κρίμα
et feſtinās iuſticiā. audiuimus iniuriā moab. B
καὶ σπεύδων δικαιοσύνην. ἠκούσαμεν τὴν ὕβριν μωάβ.
cōtumelioſū valde ſuperbiā. et iniuriā e
ὑβριστὴν σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν, καὶ τὴν ὕβριν αὐ
ius et idignatio eius nō ſic. diuinatio tua. vlu
τοῦ καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ οὐχ οὕτως. μαντεία σου. ὀλο
labit moab: in enim moabitide oēs vlula
λύξει μωάβ, ἐν γὰρ τῇ μωαβίτιδι πάντες ὀλολύ
būt. in habitātibus aūt ſeth: meditaberis: et
ξουσι. ἐν τοῖς κατοικοῦσι δὲ σέθ, μελετήσεις, καὶ
nō cōfunderis. cāpi eſebon lugebūt: vi
οὐκ ἐντραπήσῃ. τὰ πεδία ἐσεβὼν πενθήσει, ἄμ
nea ſabama. abſorbētes gētes: cōcul
πελος σεβαμά. καταπίνοντες τὰ ἔθνη, καταπατή
cātes vites eius: vſque iazer nō cōti
σαντες τὰς ἀμπέλους αὐτῆς, ἕως ἰαζὴρ οὐ μὴ συνά
gatis: errate p deſertū: miſſi ab ea
ψητε. πλανήθητε τὴν ἔρημον, οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπ᾽ αὐτῆς
relicti ſunt. trāſierūt enim mare. ppter hoc C
κατελείφθησαν. διέβησαν γὰρ τὴν θάλασσαν. διὰ τοῦτο
plorabo in fletu iazer vineā ſabama.
κλαύσομαι εἰς τὸν κλαυθμὸν ἰαζὴρ ἄμπελον σεβαμά.
arbores tuas deiecit eſebō et eleale
τὰ δένδρα σου κατέβαλεν ἐσεβὼν καὶ ἐλεαλή

Digitized by Google

qꝛ ſup meſſe ꝛ ſup videmia tua con
ὅτι ἐπὶ τῷ θερισμῷ καὶ ἐπὶ τῷ τρυγητῷ σου κατα-
culcabo ꝛ oīa cadēt. ꝛ auferet̄ letitia
πατήσω καὶ πάντα πεσοῦνται. καὶ ἀρθήσεται εὐφροσύ
hie.48 ꝛ exultatio de vineis ꝛ in vi-
νη καὶ ἀγαλλίαμα ἐκ τῶν ἀμπέλων καὶ ἐν τοῖς ἀμπε
neis tuis nō letabunt̄: ꝛ nō calcabūt
λῶσί σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται, καὶ οὐ μὴ πατήσωσιν
vinū in torcularib⁹: ceſſauit eñ. ꝓpter hoc vē
οἶνον εἰς τὰ ὑπολήνια, πέπαυται γάρ. διὰ τοῦτο ἡ κοι-
D ter me⁹ ad moab ſicut cithara ſonabit: ꝛ iteriora mea
λία μου ἐπὶ μωὰβ ὡς κιθάρα ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου
ſicut murū renouaſti: ꝛ erit vt cōfundaris tu.
ὡσεὶ τεῖχος ἐνεκαίνισας, καὶ ἔσαι εἰς τὸ ἐντραπῆναί σε,
qꝛ laborauit moab ſup altarib⁹. ꝛ īgredie-
ὅτι ἐκοπίασε μωὰβ ἐπὶ τοῖς βωμοῖς. καὶ εἰσελεύσε
tur ad manufacta ſua: vt ꝛoret ꝛ
ται εἰς τὰ χειροποίητα αὐτῆς, ὥστε προσεύχεσθαι καὶ
nō valebit liberare eā. hoc verbū locut⁹
οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτήν. τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐλάλη-
eſt dñs ad moab. ꝛ nūc locut⁹ eſt dñs dicēs:
σε κύριος ἐπὶ μωάβ. καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων,
A in trib⁹ annis annoꝝ mercenarii ignominia afficiet̄ glīa
ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα
moab: in oīb⁹ diuitiis multis. ꝛ relin
μωάβ, ἐν παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. καὶ κατα-
quetur pauciſſim⁹ ꝛ nō honorabilis.
λειφθήσεται ὀλιγοστὸς καὶ οὐκ ἔντιμος. Ca.17.

A Uerbū hoc cōtra damaſcū. ecce damaſcus
Τὸ ῥῆμα τοῦτο κατὰ δαμασκοῦ. ἰδοὺ δαμασκὸς
auferet̄ a ciuitatib⁹: ꝛ erit in ruinā dereli-
ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων, καὶ ἔσαι εἰς πτῶσιν καταλε-
cta in ſeculū. in cubile gregū ꝛ requi-
λειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα. εἰς κοίτην ποιμνίων καὶ ἀνάπαυ
em: ꝛ nō erit pſequēs. ꝛ nō āpli⁹ erit munita
σιν, καὶ οὐκ ἔσαι ὁ διώκων. καὶ οὐκέτι ἔσαι ὀχυρὰ τοῦ
ad cōfugiendū illuc ephraim. ꝛ nō āpli⁹ erit re-
καταφυγεῖν ἐκεῖ τὸν ἐφραίμ. καὶ οὐκέτι ἔσαι βασι-
gnū in damaſco ꝛ reliquū ſyroꝝ. nō
λεία ἐν δαμασκῷ καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν συρίων. οὐ
enī tu melior es filiis iſrael ꝛ glīa e-
γὰρ σὺ βελτίων εἶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ τῆς δόξης αὐ-
oꝝ. hec dicit dñs ſabaoth: erit in die il-
τῶν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
la defectio glīe iacob: ꝛ piguia glīe
νῃ ἔκλειψις τῆς δόξης ἰακώβ, καὶ τὰ πίονα τῆς δόξης
eius cōmouebūt. ꝛ erit quēadmodū ſi qs cōgregaue
αὐτοῦ σεισθήσεται. καὶ ἔσαι ὃν τρόπον ἐάν τις συναγά-
B rit meſſem q̄ ſtetit ꝛ ſemē ſpicaꝝ metet: ꝛ erit quē
γῃ ἀμητὸν ἑστηκότα καὶ σπέρμα σταχύων ἀμήσῃ, καὶ ἔσαι ὃν
admodū ſi qs cōgregauerit ſpicā in valle dura ꝛ relicta
τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ στάχυν ἐν φάραγγι στερεᾷ καὶ κατα
fuerit in ea ſtipula. aut ſicut grana oliue duo vel tria
λειφθῇ ἐν αὐτῇ καλάμη. ἢ ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο ἢ τρεῖς
in ſūmitate ſublimi: vel q̄ttuoꝛ aut quinq̧ in ramis
ἐπ' ἄκρου μετεώρου, ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ τῶν κλάδων
eoꝝ derelinquent̄. hec dicit dñs de⁹ iſrael:
αὐτῶν καταλειφθῶσι. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
die illa cōfidens erit hō ſup eo
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πεποιθὼς ἔσαι ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ ποι
q̄ fecit eū. at oculi eius in ſanctū
ήσαντι αὐτόν. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ
C iſrael reſpicient: ꝛ nō cōfidētes erūt in
ἰσραὴλ ἐμβλέψονται, καὶ οὐ μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ
altarib⁹: neq̧ in operib⁹ manuū eo
τοῖς βωμοῖς, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ
rū q̄ fecerūt digiti eoꝝ: ꝛ nō videbūt
τῶν ἃ ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν, καὶ οὐκ ὄψον
arboꝛes: neq̧ abominatiōes eoꝝ.
ται τὰ δένδρα, οὐδὲ τὰ βδελύγματα αὐτῶν. τῇ
die illa erūt ciuitates
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται αἱ πόλεις

qm̄ ſup videmiā tuā & ſup meſſem tuā vox calcantiū irruit. Et auferetur leticia & exultatio de carmelo: & in vineis non exultabit neq̧ iubilabit. Vinum in torculari non calcabit qui calcare cōſueuerat: vocē calcantiū abſtuli. Sup hoc venter me⁹ ad moab q̄ſi cithara ſonabit: & viſcera mea ad murum cocti lateris. Et erit cū apparuerit qđ laborauit moab ſup excelſis ſuis: ingredietur ad ſctā ſua vt obſecret: & nō valebit. Hoc verbū quod locutus eſt dominus ad moab ex tunc: & nunc locutus eſt dicens. In tribus annis quaſi anni mercennarii auferetur gloria moab ſup omni populo multo: & relinquetur in eo paru⁹ & modicus nequaq̄ꝫ multus.

17.

Onus damaſci. Ecce damaſcus deſinet eſſe ciuitas: & erit ſicut aceru⁹ lapidum in ruina. Derelicte ciuitates aroer gregibus erunt: & requieſcent ibi & non erit qui exterreat. Et ceſſabit adiutoriū ab effraim & regnum a damaſco: & reliquie ſyrie ſicut gloria filioꝝ iſrael erunt dicit dominus exercituum. Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob: & pinguedo carnis ei⁹ emarceſcet & erit ſicut cōgregās in meſſe qđ reſtiterit & brachium eius ſpicas leget. Et erit ſicut querens ſpicas in valle raphaim: & relinquetur in eo ſicut racem⁹: & ſicut excuſſio olee duarum vel trium oliuarum in ſummitate rami: ſiue quattuor aut quinq̧. In cacuminib⁹ eius fructus ei⁹ dicit dñs deus iſrael. In die illa inclinabitur homo ad factorem ſuū: & oculi eius ad ſanctum iſrael reſpicient: & non inclinabitur ad altaria que fecerunt manus eius: & que operati ſunt digiti eius: non reſpicient lucos & delubra. In die illa: erunt ciuitates

כי על קיצך ועל קצירך הידד | קיץ קצר
נפל: ונאסף שמחה וגיל מן | הדד אסף
הכרמל ובכרמים לא ירנן לא | גיל רנן
ירעע יין ביקבים לא ידרך | רוע דבה
הדרך הידד השבתי: על כן | שבת
מעי למואב ככנור יהמו וקרבי | מעה כנר
לקיר חרש: והיה כי נראה כי | המה ראה
נלאה מואב על הבמה ובא | לאה בוא
אל מקדשו להתפלל ולא יוכל: | קדש פלל
זה הדבר אשר דבר יהוה | יכל
אל מואב מאז: ועתה דבר
יהוה לאמר בשלש שנים כשני | שנה
שכיר ונקלה כבוד מואב בכל | שכר קלה
ההמון הרב ושאר מעט מזער | כבד המן
לוא כביר: | רבב זער
| כבר
משא דמשק הנה | Cap.xvij.
דמשק מוסר מעיר והיתה מעי | נשא סור
מפלה: עזבות ערי ערער | היה עיה
לעדרים תהיינה ורבצו ואין | נפל
מחריד: ונשבת מבצר מאפרים | עדר היה
A וממלכה מדמשק ושאר ארם | חרד שבת
ככבוד בני ישראל יהיו נאם יהוה | בצר מלך
צבאות: והיה ביום ההוא ידל | כבד היה
כבוד יעקב ומשמן בשרו ירזה: | דלל
B והיה כאסף קציר קמה וזרעו | שמן רזה
שבלים יקצור והיה כמלקט | אסף קצר
שבלים בעמק רפאים: ונשאר בו | קום לקט
עוללות כנקף זית שנים שלשה | שאר
גרגרים בראש אמיר ארבעה | עלל שנה
חמשה בסעפיה פריה נאם יהוה | אמר רבע
אלהי ישראל: ביום ההוא ישעה | סעף פרה
C האדם אל עשהו ועיניו אל קדוש | שעה
ישראל תראינה: ולא ישעה אל | קדש
המזבחות מעשה ידיו ואשר | ראה
עשו אצבעתיו לא יראה והאשרים | זבח עשה
והחמנים: ביום ההוא יהיו ערי | צבע ראה
| עיר

מעזו כעזובת החרש והאמיר | עזז עזב
אשר עזבו מפני בני ישראל | אשר פנה
והיתה שממה׃ כי שכחת אלהי | היה
ישעך וצור מעזך לא זכרת על
כן תטעי נטעי נעמנים וזמרת | נטע
זר תזרענו׃ ביום נטעך תשגשגי | זרע שגשג
ובבקר זרעך תפריחי נד קציר | פרח
ביום נחלה וכאב אנוש׃ הוי | אנש
המון עמים רבים כהמות ימים | המה המה
יהמיון ושאון לאמים כשאון | שאה
מים כבירים ישאון׃ לאמים | כבר שאה
כשאון מים רבים ישאון וגער | רבב
בו ונס ממרחק ורדף כמץ הרים | נוס רחק
לפני רוח וכגלגל לפני סופה׃ | מוץ פנה
לעת ערב והנה בלהה בטרם | גלל
בקר איננו זה חלק שוסינו | שסה
וגורל לבוזזינו׃ | גרל

Cap. xviij

הוי ארץ צלצל | צלל צלל
כנפים אשר מעבר לנהרי כוש׃
השלח בים צירים ובכלי גמא | צור כלה
על פני מים לכו מלאכים | פנה ילך
קלים אל גוי ממשך ומורט | לאך קלל
אל עם נורא מן הוא והלאה | משך מרט ירא
גוי קו קו ומבוסה אשר בזאו | קוה בוס
נהרים ארצו׃ כל ישבי תבל
ושכני ארץ כנשא נס הרים
תראו וכתקע שופר תשמעו׃ כי | ראה שפר
כה אמר יהוה אלי אשקוטה | שמע שקט
ואביטה במכוני כחם צח עלי | נבט כון
אור כעב טל בחם קציר׃ כי | חמם צחח
לפני קציר כתם פרח ובסר | קצר פנה
גמל יהיה נצה וכרת הזלזלים | תמם היה נוץ
במזמרות ואת הנטישות הסיר | זמר נטש
התז׃ יעזבו יחדו לעיט הרים | סור תזז
ולבהמת הארץ וקץ עליו העיט וכל | עזב
בהמת הארץ עליו תחרף׃ בעת | קוץ חרף

fortitudinis eiꝰ derelicte ſicut aratra. & ſegetes que derelicte ſunt a facie filiorum iſrael: et erit deſerta. qa oblita es dei ſaluatoris tui & fortis adiutoris tui nō es recordata. Propterea plantabis plātationē fidelē: & germē alienū ſeminabis. In die plātationis tue labruſca: & mãe ſemē tuū florebit. Ablata eſt meſſis in die hereditatis: & dolebit grauiter. Ve multitudini ꝓplorꝫ multorū vt multitudo maris ſonātis: & tumultus turbarum ſicut ſonitus aquarum multarū. Sonabunt populi ſicut ſonitus aquarꝫ inundātium: & increpabit eū & fugiet ꝓcul. Et rapietur ſicut puluis montiū a facie venti: & ſicut turbo coram tēpeſtate. In tempore veſpere: & ecce turbatio: in matutino & non ſubſiſtet. Hec eſt pars eorum qui vaſtauerunt nos: & ſors diripientiū nos. 18.

VE terre cymbalo alarꝫ: que eſt trans flumina ethiopie: qui mittit in mare legatos & in vaſis papiri ſuper aquas. Ite angeli veloces ad gentem conuulſam & dilaceratam: ad populū terribilem poſt quē nō eſt alius: ad gentē expectantē & cōculcatā cuiꝰ diripuerūt flumina terram eius. Oēs habitatores orbis qui moramini in terra: cū eleuatū fuerit ſignū in mōtibus videbitis: & clangorē tube audietis: quia hec dicit dn̄s ad me. Ego quieſcam & conſiderabo in loco meo ſicut meridiana lux clara eſt: & ſicut nubes roris in die meſſis. Ante meſſem enī totus effloruit: & immatura ꝑfectio germinauit: & p̄ſcindētur ramuſculi eius falcibus: & que derelicta fuerint abſcindentur: excutiētur & relinquētur ſimul auibꝰ montiū & beſtiis terre: & eſtate ꝑpetua erūt ſup eum volucres: & oēs beſtie terre ſup illam hyemabūt. In tp̄e

tue derelicte quēadmodū reliq̄rūt amor
σου ἐγκαταλελειμμέναι ὃν τρόπον κατέλιπον οἱ ἀμοῤ-
rei et euei a facie filioꝝ iſrael: et
ῥαῖοι καὶ οἱ εὐαῖοι ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ
erūt deſerte: q̄r dereliquiſti deū ſaluatorē
ἔσονται ἔρημοι, διότι κατέλιπες τὸν θεὸν τὸν σωτῆρά
tuū: et dn̄i dei tui nō es recordata. ꝓpter hoc plā-
σου, καὶ κυρίου θεοῦ σου οὐκ ἐμνήσθης. διὰ τοῦτο φυ-
tabis plātationē ifidelē et ſemē ifidele. at
τεύσεις φύτευμα ἄπιστον καὶ σπέρμα ἄπιστον. τῇ δὲ
die qua plātaueris errabis. et mane ſi ſeminaueris
ἡμέρᾳ ᾗ ἂν φυτεύσῃς πλανηθήσῃ. τὸ δὲ πρωῒ ἐὰν σπείρῃς
florebit in meſſem in die hereditatis. et ſicut pa-
ἀνθήσει εἰς ἀμητὸν ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας, καὶ ὡς πα-
ter hoīs hereditabit filios tuos. ve multitudini gē- D
τὴρ ἀνθρώπου κληρώσῃ τοὺς υἱούς σου. οὐαὶ πλῆθος ἐθ-
tiū multarū: ſicut mare inundās ſic cōturba-
νῶν πολλῶν, ὡς θάλασσα κυμαίνουσα οὕτως ταραχ-
bitur. et ſonitꝰ gētiū m̄ltarū q̄ſi aqua ſonabit ſicut a-
θήσεται. καὶ ἦχος ἐθνῶν πολλῶν ὡς ὕδωρ ἠχήσει ὡς ὕ-
qua multa gētes multe: q̄ſi aque multe vi im-
δωρ πολὺ ἔθνη πολλά, ὡς ὕδατος πολλοῦ βίᾳ φε-
pulſe. et exterminabit eos: et ꝓcul e-
ρομένου. καὶ ἀποσκορακιεῖ αὐτούς, καὶ πόῤῥω αὐ-
os ꝓſequet᷑: ſicut puluerē mōtiū ventilatū a fa-
τοὺς διώξεται, ὡς χοῦν ὀρέων λελικμωμένον ἀπέναν-
cie vēti: et ſicut puluerē rote tēpeſtatis im-
τι ἀνέμου, καὶ ὡς κονιορτὸν τροχοῦ καταιγίδος φε-
pellētis. ad veſperā erit luctꝰ priuſq̄ mane et nō
ρούσης. πρὸς ἑσπέραν ἔσται πένθος πρὶν ἢ πρωῒ καὶ οὐκ
erit. hec pars predantiū nos. here-
ἔσται. αὕτη ἡ μερὶς τῶν προνομευσάντων ἡμᾶς. κλη-
ditas hereditātibꝰ nos.
ρονομία τοῖς κληρονομήσασιν ἡμᾶς. Ca.18.

VE terre nauiū alarū trans flumi- A
Οὐαὶ γῆς πλοίων πτερύγων ἐπέκεινα ποτα-
na ethiopie. q̄ mittit in mari obſides et
μῶν αἰθιοπίας. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ ὅμηρα καὶ
epiſtolas papyraceas ſup aquā. ibunt
ἐπιστολὰς βιβλίνας ἐπάνω τοῦ ὕδατος. πορεύσον-
enī nūcii leues ad gētē excelſam. et pere-
ται γὰρ ἄγγελοι κοῦφοι πρὸς ἔθνος μετέωρον. καὶ ξέ-
grinū ppl'm et durū. q̄s eſt vltra? gens ſine
νον λαὸν καὶ χαλεπόν. τίς ἐστιν ἐπέκεινα; ἔθνος ἀνέλ-
ſpe et cōculcata. nūc flumina terre
πιστον καὶ καταπεπατημένον. νῦν οἱ ποταμοὶ τῆς γῆς
oīa ſicut regio habitata habitabit̄. re-
πάντες ὡς χώρα κατοικουμένη κατοικηθήσεται. ἡ χώ-
gio eoꝝ q̄ſi in ſignū a mōte leuabit̄ ſicut tu-
ρα αὐτῶν ὡς εἰς σημεῖον ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀρθῇ ὡς σάλ-
be vox audibile. q̄r ſic dixit dn̄s mihi. B
πιγγος φωνὴ ἀκουστόν. διότι οὕτως εἶπε κύριός μοι.
ſecuritas erit in mea ciuitate. ſicut lux ardo-
ἀσφάλεια ἔσται ἐν τῇ ἐμῇ πόλει. ὡς φῶς καύμα-
ris in meridie: et ſicut nubes roris diei meſ-
τος μεσημβρίας, καὶ ὡς νεφέλη δρόσου ἡμέρας ἀμη-
ſis erit. ante meſſē q̄n cōſūmatꝰ fuerit flos
τοῦ ἔσται. πρὸ τοῦ θερισμοῦ ὅταν συντελεσθῇ ἄνθος
et acerba floruerit florē germinās. et auferet ra-
καὶ ὄμφαξ ἀνθήσῃ ἄνθος ὀμφακίζουσα. καὶ ἀφελεῖ τὰ βο-
cemulos paruos falcibꝰ. et ſarmen-
τρύδια τὰ μικρὰ τοῖς δρεπάνοις. καὶ τὰς κληματί-
ta auferet et abſcidet. et relinquet ſimul
δας ἀφελεῖ καὶ ἀποκόψει. καὶ καταλείψει ἅμα C
auibus celi et beſtiis terre.
τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
et cōgregabūt᷑ ſup eos volatilia ce-
καὶ συναχθήσεται ἐπ' αὐτοὺς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
li: et oēs beſtie terre ſup eā veniēt.
νοῦ, καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς ἐπ' αὐτὴν ἥξει.
in tp̄e
ἐν τῷ καιρῷ

Traſla.gre.lxx.cū inter.lati.

D illo deferetur munera dño sabaoth de pplo tri
ἐκείνῳ ἀνενεχθήσεται δῶρα κυρίῳ σαβαὼθ ἐκ λαοῦ τε
bulato ⁊ diuulſo. ⁊ a pplo magno: ex
θλιμμένου καὶ τετιλμένου. καὶ ἀπὸ λαοῦ μεγάλου, ἀπὸ
nūc ⁊ in eternū tps. gēs ſperās ⁊ cōcul
τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον. ἔθνος ἐλπίζον καὶ κατα
cata: q̄ eſt in parte fluminis regiōis: in
πεπατημένον, ὅ ἐστιν ἐν μέρει ποταμοῦ τῆς χώρας, εἰς
locū vbi nomē dñi ſabaoth: in mōtē ſctm̄.
τὸν τόπον οὗ τὸ ὄνομα κυρίου σαβαὼθ, εἰς ὄρος ἅγιον.
Viſio egypti. Ecce dñs ſedet ſup nu
Ὅρασις αἰγύπτου. ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέ
Ca.19 bē leuē ⁊ veniet in egyptū: ⁊ mouebūtur ma
A λης κούφης καὶ ἥξει εἰς αἴγυπτον, καὶ σεισθήσεται τὰ χει
nufacta egypti a facie ei9. ⁊ cor
ροποίητα αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἡ καρδία
eorū deficiet in ipis: ⁊ inſurgent egy
αὐτῶν ἡττηθήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐπεγερθήσονται αἰγύ
ptii in egyptios: ⁊ debellabit hō fra
πτιοι ἐπ' αἰγυπτίους, καὶ πολεμήσει ἄνθρωπος τὸν ἀδελ
trē ſuū: ⁊ hō pximū ſuū. ciuitas in
φὸν αὐτοῦ, καὶ ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ. πόλις ἐπὶ
ciuitatē: ⁊ lex in legē. ⁊ cōturbabit ſpūs
πόλιν, καὶ νόμος ἐπὶ νόμον. καὶ ταραχθήσεται τὸ πνεῦμα
egyptiorū in ipis. ⁊ cōſiliū eorū diſſipa
τῶν αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς. καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν διασκε
bo. ⁊ īterrogabūt deos eorū ⁊ ſimu
δάσω. καὶ ἐπερωτήσουσι τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἀγάλ
lachra eorū ⁊ de terra loqn̄tes ⁊ ven
ματα αὐτῶν καὶ τοὺς ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντας καὶ τοὺς ἐγ
triloquos. ⁊ tradā egyptū in man9 ho
γαστριμύθους. καὶ παραδώσω τὴν αἴγυπτον εἰς χεῖρας ἀν
minū dñorū durorū. ⁊ reges duri dñabū
θρώπων κυρίων σκληρῶν. καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύ
tur eis. hec dicit dñs ſabaoth. ⁊ bibēt
σουσιν αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. καὶ πίονται
aquā q̄ iuxta mare egyptii. at fluui9 defi
ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν οἱ αἰγύπτιοι. ὁ δὲ ποταμὸς ἐκλεί
ciet ⁊ ſiccabit. ⁊ deficiēt flumina ⁊
ψει καὶ ξηρανθήσεται. καὶ ἐκλείψουσιν οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ
foſſe fluminis. ⁊ ſiccabit ōis cōgrega
διώρυγες τοῦ ποταμοῦ. καὶ ξηρανθήσεται πᾶσα συναγω
tio aque: ⁊ in ōi palude calami ⁊ papyri. ⁊
B γὴ ὕδατος, καὶ ἐν παντὶ ἕλει καλάμου καὶ παπύρου. καὶ
viride oē q̄ circū flumē. ⁊ oē ſemina
τὸ χλωρὸν πᾶν τὸ κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ. καὶ πᾶν τὸ σπειρό
tū p flumē ſiccabit a vētis. ⁊ ge
μενον διὰ τοῦ ποταμοῦ ξηρανθήσεται ἀνεμόφθορον. καὶ στε
ment piſcatores: ⁊ gemēt oēs mittētes ha
νάξουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ στενάξουσι πάντες οἱ βάλλοντες ἄγ
mū in flumen. ⁊ mittētes ſagenas ⁊ ex
κιστρον εἰς τὸν ποταμόν. καὶ οἱ βάλλοντες σαγήνας καὶ οἱ ἀμ
pādētes retia lugebūt. ⁊ cōfuſio accipiet operātes
φιβολεῖς πενθήσουσι. καὶ αἰσχύνη λήψεται τοὺς ἐργαζομένους
linū depuratū: ⁊ operātes byſſum. ⁊ e
τὸ λίνον τὸ σχιστὸν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν βύσσον. καὶ ἔσον
rūt operātes ea in dolore. oēs faciētes
ται οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ ἐν ὀδύνῃ. καὶ πάντες οἱ ποιοῦντες
ceruiſiā ad decipiēdū: cōtriſtabūt ⁊ alas dolebūt. ⁊ ſtul
τὸν ζῦθον, λυπηθήσονται καὶ τὰς ψυχὰς πονέσουσι. καὶ μω
ti erūt pricipes taneos. ſapiētes cōſiliarii re
ροὶ ἔσονται οἱ ἄρχοντες τάνεως. οἱ σοφοὶ σύμβουλοι τοῦ βα
gis. cōſiliū eorū euaneſcet. quomō dicetis re
σιλέως, ἡ βουλὴ αὐτῶν μωρανθήσεται. πῶς ἐρεῖτε τῷ βασι
gi filii prudētū. nos filii regū q̄ ab initio. vbi
λεῖ υἱοὶ συνετῶν. ἡμεῖς υἱοὶ βασιλέων τῶν ἐξ ἀρχῆς. ποῦ
ſunt nūc ſapiētes tui ⁊ ānūciēt tibi. ⁊ di
εἰσι νῦν οἱ σοφοί σου καὶ ἀναγγειλάτωσάν σοι. καὶ εἰπάτω
cant qd̄ cogitauit dñs ſabaoth ſup egyptū. defecerūt pri
σαν, τί βεβούλευται κύριος σαβαὼθ ἐπ' αἴγυπτον. ἐξέλιπον οἱ ἄρ
cipes taneos. ⁊ exaltati ſūt pricipes mēpheos. ⁊ decipiēt
χοντες τάνεως. καὶ ὑψώθησαν οἱ ἄρχοντες μέμφεως. καὶ πλανήσουσι

Traſla.B.Hie.

illo deferetur mun9 do
mino exercituū a poplo
diuulſo & dilacerato: a
populo terribili poſt
quē nō fuit alius: a gen
te expectante & cōculca
ta: cui9 diripuerūt flumi
na terrā eius ad locum
nominis dñi exercituū
montem ſion. 19.

ONus egypti. Ecce
dñs aſcēdet ſup nu
bem leuē: & ingredietur
egyptū & cōmouebūtur
ſimulachra egypti a fa
cie ei9: & cor egypti tabe
ſcet in medio ei9. Et con
currere faciā egyptios ad
uerſus egyptios: & pugna
bit vir cōtra fratrē ſuū: &
vir cōtra amicū ſuū: ciui
tas aduerſus ciuitatē re
gnū aduerſus regnū: &
dirūpetur ſpūs egypti in
viſcerib9 eius: & cōſiliū
eius pcipitabo: & iterro
gabūt ſimulachra ſua &
diuinos ſuos: & phyto
nes & ariolos:
et tradam egyptum in
manu dominorum
crudelium: & rex fortis
dominabitur eorum ait
dominus exercituum.
Et areſcet
aqua de mari: & fluui9
deſolabitur atq̧ ſiccabi
tur: & deficiēt flumina.
Attenuabūtur & ſiccabū
tur riui aggerū. Calam9
& iuncus marceſcet: nu
dabitur alue9 riui a fonte
ſuo. Et omnis ſemētis
irrigua ſiccabitur: are
ſcet & non erit. Et mere
bunt piſcatores: & luge
bunt omnes mittentes
in flumen hamū: & ex
pandentes rete ſuper
faciē aquarū emarceſcēt.
Cōfundētur q opabātur
linum: plectentes & te
xentes ſubtilia.
Et erunt irrigua eius fle
ctentia: omnes
qui faciebāt lacunas ad
capiendos piſces. Stulti
pricipes taneos: ſapien
tes cōſiliarii pharaonis
dederūt cōſiliū inſipiēs.
Quō dicetis pharaoni.
Filius ſapiētū ego: fi
lius regum antiquorū.
Vbi nunc ſunt ſapien
tes tui? Annuncient
tibi & indicent quid co
gitauerit dñs exercituū
ſup egyptū. Stulti facti
ſunt principes taneos:
emarcuerūt principes
memphcos: deceperūt

Tex.he.Eſa.xix.

הַהִיא יוּבַל שַׁי לַיהוָה צְבָאוֹת עַם
מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט וּמֵעַם נוֹרָא מִן
הוּא וָהָלְאָה גּוֹי קַו קָו וּמְבוּסָה
אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל מְקוֹם
שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת הַר צִיּוֹן׃
מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה
יְהוָה רֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם
וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו וּלְבַב
מִצְרַיִם יִמַּס בְּקִרְבּוֹ׃ וְסִכְסַכְתִּי
מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ
בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעִיר
מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה׃ וְנָבְקָה רוּחַ
מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ וַעֲצָתוֹ אֲבַלֵּעַ
וְדָרְשׁוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֶל הָאִטִּים
וְאֶל הָאֹבוֹת וְאֶל הַיִּדְּעֹנִים׃
וְסִכַּרְתִּי אֶת מִצְרַיִם בְּיַד אֲדֹנִים
קָשֶׁה וּמֶלֶךְ עַז יִמְשָׁל בָּם נְאֻם
הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְנִשְּׁתוּ
מַיִם מֵהַיָּם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃
וְהֶאֶזְנִיחוּ נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאֹרֵי
מָצוֹר קָנֶה וָסוּף קָמֵלוּ׃ עָרוֹת עַל
יְאוֹר עַל פִּי יְאוֹר וְכֹל מִזְרַע
יְאוֹר יִיבַשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ׃ וְאָנוּ
הַדַּיָּגִים וְאָבְלוּ כָּל מַשְׁלִיכֵי
בַיְאוֹר חַכָּה וּפֹרְשֵׂי מִכְמֹרֶת עַל
פְּנֵי מַיִם אֻמְלָלוּ׃ וּבֹשׁוּ עֹבְדֵי
פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת וְאֹרְגִים חוֹרָי׃
וְהָיוּ שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים כָּל
עֹשֵׂי שֶׂכֶר אַגְמֵי נָפֶשׁ׃ אַךְ אֱוִלִים
שָׂרֵי צֹעַן חַכְמֵי יֹעֲצֵי פַרְעֹה עֵצָה
נִבְעָרָה אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה
בֶּן חֲכָמִים אֲנִי בֶּן מַלְכֵי קֶדֶם׃
אַיָּם אֵפוֹא חֲכָמֶיךָ וְיַגִּידוּ
נָא לְךָ וְיֵדְעוּ מַה יָּעַץ יְהוָה
צְבָאוֹת עַל מִצְרָיִם׃ נוֹאֲלוּ שָׂרֵי
צֹעַן נִשְּׁאוּ שָׂרֵי נֹף הִתְעוּ אֶת

Primitiua.heb.

יָבַל
מָשַׁךְ מָרַט
יָרֵא קָוָה
בּוּס
קוּם

Cap. xix.

נָשָׂא
קָלַל בּוֹא
נוּעַ פָּנָה
מָסַס
לָחַם
מָלַךְ בָּקַק
יָעַץ בָּלַע
אָטַם
עָזַז מָשַׁל
אָדַן
חָרֵב
זָנַח
צוּר עָרָה
יָאַר פֶּה
זָרַע יָבֵשׁ
אָנָה דָּגָה
שָׁלַךְ
כָּמַר
פָּנָה בּוֹשׁ
שָׂרַק
הָיָה שׁוּת
דָּכָא עָשָׂה
שׁוּר יָעַץ
בָּעַר אָמַר
אֵיפֹה נָגַד
יָאַל
תָּעָה

Digitized by Google

Pritiua.heb. Tex.he.Esa.xix. Trāſla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

מִצְרַיִם פִּנַּת שְׁבָטֶיהָ׃ יְהוָה מָסַךְ [פנה]
בְּקִרְבָּהּ רוּחַ עִוְעִים וְהִתְעוּ אֶת [עוה תעה]
מִצְרַיִם בְּכָל מַעֲשֵׂהוּ כְּהִתָּעוֹת [עשה]
שִׁכּוֹר בְּקִיאוֹ׃ וְלֹא יִהְיֶה לְמִצְרַיִם [שכר קאה]
מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רֹאשׁ וְזָנָב [היה עשה]
כִּפָּה וְאַגְמוֹן׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה [כפף]
מִצְרַיִם כַּנָּשִׁים וְחָרַד וּפָחַד מִפְּנֵי [נשה פנה]
תְּנוּפַת יַד יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר [נוף]
הוּא מֵנִיף עָלָיו׃ וְהָיְתָה אַדְמַת
יְהוּדָה לְמִצְרַיִם לְחָגָּא כֹּל אֲשֶׁר [חגג]
יַזְכִּיר אֹתָהּ אֵלָיו יִפְחָד מִפְּנֵי [זכר פחד]
עֲצַת יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר הוּא [פנה יעץ]
יוֹעֵץ עָלָיו׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ חָמֵשׁ [היה]
עָרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מְדַבְּרוֹת [עיר דבר]
שְׂפַת כְּנַעַן וְנִשְׁבָּעוֹת לַיהוָה [שפה שבע]
צְבָאוֹת עִיר הַהֶרֶס יֵאָמֵר לְאֶחָת׃ [אמר]
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיהוָה [היה זבח]
בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם וּמַצֵּבָה [נצב]
אֵצֶל גְּבוּלָהּ לַיהוָה׃ וְהָיָה לְאוֹת [גבל]
וּלְעֵד לַיהוָה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם [עוד]
כִּי יִצְעֲקוּ אֶל יְהוָה מִפְּנֵי לֹחֲצִים [צעק פנה]
וְיִשְׁלַח לָהֶם מוֹשִׁיעַ וָרָב וְהִצִּילָם׃ [שלח ישע]
וְנוֹדַע יְהוָה לְמִצְרַיִם וְיָדְעוּ [נצל ידע]
מִצְרַיִם אֶת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא
וְעָבְדוּ זֶבַח וּמִנְחָה וְנָדְרוּ נֶדֶר
לַיהוָה וְשִׁלֵּמוּ׃ וְנָגַף יְהוָה אֶת
מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא וְשָׁבוּ עַד [רפא]
יְהוָה וְנֶעְתַּר לָהֶם וּרְפָאָם׃ בַּיּוֹם [שוב עתר]
הַהוּא תִּהְיֶה מְסִלָּה מִמִּצְרַיִם [היה סלל]
אַשּׁוּרָה וּבָא אַשּׁוּר בְּמִצְרַיִם [בוא]
וּמִצְרַיִם בְּאַשּׁוּר וְעָבְדוּ מִצְרַיִם
אֶת אַשּׁוּר׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל [היה]
שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה [שלש]
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְהוָה
צְבָאוֹת לֵאמֹר בָּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם [ברך]
וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל׃ [עשה]

egyptū angulū popu-
lorū eius. Dn̄s miſcuit
i medio ei⁹ ſpiritū verti
ginis. Et errare fecerunt
egyptum in omni ope
re ſuo: ſicut errat
ebrius & vomens. Et
non erit egypto
opus q̄ faciat: caput
& caudam
incuruantem & refrenā
tem. In die illa erit
egyptus q̄ſi mulieres &
ſtupebūt & timebūt a fa
cie cōmotionis manus
domini exercituū quã
ipſe mouebit ſuper eã.
Et erit terra
iuda egypto in pauorē.
Omnis qui illius
fuerit recordatus: paue-
bit a facie
conſilii domini exerci-
tuum: quod ipſe
cogitauit ſuper eam. In
die illa erunt quinq;
ciuitates in terra egy-
pti loquentes
lingua chanaan & iurā-
tes per dominum
exercituum. Ciuitas ſo
lis vocabitur vna.
In die illa erit altare do
mini
in medio terre egypti
et titulus domini
iuxta terminum eius:
& erit in ſignum
& in teſtimoniū dn̄o ex
ercituū in terra egypti.
Clamabūt enim ad do
minum a facie tribulātis
& mittet eis ſaluatorem
& ꝓpugnatorē q liberet
eos. Et cognoſcetur dn̄s
ab egypto: & cognoſcēt
egyptii dn̄m in die illa:
& colent eū in hoſtiis &
in muneribꝰ: & vota vo
uebunt domino & ſol-
uent. Et percutiet dn̄s
egyptū plaga: & ſanabit
eam & reuertentur ad
dn̄m: & placabitur eis
& ſanabit eos. In die
illa erit via de egypto
in aſſyrios: & intrabit
aſſyrius egyptum
& egyptius in aſſyrios
& ſeruient egyptii
aſſur. In die illa erit iſ-
rael
tertius egyptio & aſſy
rio: benedictio
in medio terre: cui be
nedixit dn̄s exercituum
dicens. Benedictꝰ popu
lus meus egypti: & opus
manuū mearū aſſyriꝰ he
reditas aūt mea iſrl. 20.

egyptū τ tribꝰ. dn̄s eni miſcuit e- C
τὴν αἴγυπτον καὶ τὰς φυλάς. κύριος γὰρ ἐκέρασεν αὐ-
is ſpm̄ erroris. τ errare fecerūt egyptū
τοῖς πνεῦμα πλανήσεως. καὶ ἐπλάνησαν τὴν αἴγυπτον
in oibꝰ operibꝰ eius: ſicut errat ebriꝰ τ
ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς, ὡς πλανᾶται ὁ μεθύων καὶ
vomēs ſimul. τ nō erit egyptiis opus qđ fa-
ὁ ἐμῶν ἅμα. καὶ οὐκ ἔσαι τοῖς αἰγυπτίοις ἔργον ὃ ποι
ciet caput τ caudā: pricipiū τ finē. die
ήσει κεφαλὴν καὶ οὐρὰν, ἀρχὴν καὶ τέλος. τῇ ἡμέρᾳ
illa erūt egyptii ſicut mulieres in tremore τ in
ἐκείνῃ ἔσονται αἰγύπτιοι ὡς γυναῖκες ἐν τρόμῳ καὶ ἐν
timore a facie manꝰ dn̄i ſabaoth: quā
φόβῳ ἀπὸ προσώπου τῆς χειρὸς κυρίου σαβαὼθ, ἣν
ipſe iniiciet eis. τ erit regio egyp
αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς. καὶ ἔσαι ἡ χώρα τῶν αἰγυ-
tiorū iudeis in terrorē. ois q̄ noiaue-
πτίων τοῖς ἰουδαίοις εἰς φόβητρον. πᾶς ὃς ἐὰν ὀνομά
rit eā ipſis: timebūt ꝑ cōſiliū qđ
σῃ αὐτὴν αὐτοῖς, φοβηθήσονται διὰ τὴν βουλὴν ἣν
dn̄s ſabaoth decreuit ſup illā. die il-
κύριος σαβαὼθ βεβούλευται ἐπ' αὐτήν. τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
la erūt quinq; ciuitates in terra egypti: loquētes
νῃ ἔσονται πέντε πόλεις ἐν γῇ αἰγύπτῳ, λαλοῦσαι
lingua chananitide. τ iurātes noīe
τῇ γλώσσῃ τῇ χαναανίτιδι. καὶ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι
dn̄i ſabaoth. ciuitas ſolis vocabitᷣ. vna ciuitas.
κυρίου σαβαὼθ πόλις ἀχερὲς κληθήσεται μία πόλις.
die illa erit altare dn̄o in regiōe
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν χώρᾳ
egyptiorū. τ titulꝰ ad terminū eiꝰ dn̄o.
αἰγυπτίων. καὶ στήλη πρὸς τὸ ὅριον αὐτῆς τῷ κυρίῳ.
τ erit in ſignū in ſeculū dn̄o in regiōe e- D
καὶ ἔσαι εἰς σημεῖον εἰς τὸν αἰῶνα κυρίῳ ἐν χώρᾳ αἰ-
gypti. q: clamabūt ad dn̄m ꝓpter tribu
γύπτου. ὅτι κεκράξονται πρὸς κύριον διὰ τοὺς θλίβον
lātes eos. τ mittet eis hoiem: q̄ ſal
τας αὐτούς. καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς ἄνθρωπον, ὃς σώ-
uabit eos. iudicās ſaluabit eos. τ notꝰ erit do-
σει αὐτούς. κρίνων σώσει αὐτούς. καὶ γνωστὸς ἔσαι κύ-
minꝰ egyptiis. τ cognoſcēt egyptii do-
ριος τοῖς αἰγυπτίοις. καὶ γνώσονται οἱ αἰγύπτιοι τὸν κύ-
minū in die illa. τ faciēt ſacrificiū τ do
ριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ποιήσουσι θυσίαν καὶ δῶ
nū: τ vouebūt vota dn̄o: τ reddent.
ρον, καὶ εὔξονται εὐχὰς τῷ κυρίῳ, καὶ ἀποδώσουσιν.
τ ꝑcutiet dn̄s egyptios plaga. τ ſanabit e-
καὶ πατάξει κς̄ τοὺς αἰγυπτίους πληγῇ. καὶ ἰάσεται ἰάσει
os. τ cōuertentur ad dn̄m: τ exaudiet e-
τούς. καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς κν̄, καὶ εἰσακούσεται αὐ
os. τ ſanabit eos ſanitate. die illa erit
τῶν. καὶ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι
via egypti ad aſſyrios. τ igredietur aſſy
ὁδὸς αἰγύπτου πρὸς ἀσσυρίους. καὶ εἰσελεύσονται ἀσσύ
rii in egyptū: τ egyptii ibūt ad aſſy
ριοι εἰς αἴγυπτον, καὶ αἰγύπτιοι πορεύσονται πρὸς ἀσσυ
rios. τ ſeruiēt egyptii aſſyriis.
ρίους. καὶ δουλώσουσιν οἱ αἰγύπτιοι τοῖς ἀσσυρίοις. τῇ
die illa erit iſrael tertiꝰ inter egypti-
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι ἰσραὴλ τρίτος ἐν τοῖς αἰγυπτί-
os τ inter aſſyrios benedictꝰ in terra: cui be
οις καὶ ἐν τοῖς ἀσσυρίοις εὐλογημένος ἐν τῇ γῇ, ἣν εὐ-
nedixit dn̄s ſabaoth dicēs. bn̄dictꝰ pp̄ls
λόγησε κύριος σαβαὼθ λέγων. εὐλογημένος ὁ λαός
meꝰ q̄ i egypto τ q̄ in aſſyriis. τ hereditas
μου ὁ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ὁ ἐν ἀσσυρίοις. καὶ ἡ κληρονομία
mea iſrael.
μου ἰσραήλ.

Ca. 20.

A Anno quo ingressus est tarthan in azotũ qñ
Τοῦ ἔτους οὗ εἰσῆλθε ταναθὰν εἰς ἄζωτον ἡνί
missus ē a sargon rege assyrioꝝ: ⁊ debel
κα ἀπεστάλη ὑπὸ ναρνὰ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ ἐπο
lauit azotũ ⁊ cepit eã. tũc locu
λέμησε τὴν ἄζωτον καὶ κατελάβετο αὐτήν. τότε ἐλά
tus est dñs ad esaiam dicẽs. vade ⁊ aufer
λησε κύριος πρὸς ἠσαΐαν λέγων. πορεύου καὶ ἄφελε
saccũ de lũbis tuis: ⁊ calciamẽta
τὸν σάκκον ἀπὸ τῆς ὀσφύος σου, καὶ τὰ σανδάλιά
tua solue a pedib⁹ tuis. ⁊ fecit sic:
σου ὑπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου. καὶ ἐποίησεν οὕ
B vadens nudus ⁊ discalciat⁹. ⁊ dixit
τως, πορευόμενος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος. καὶ εἶπεν
dñs quẽadmodũ ãbulauit esaias seru⁹ me⁹ nu
κύριος ὃν τρόπον πεπόρευται ἠσαΐας ὁ παῖς μου γυμ
dus ⁊ discalciat⁹. trib⁹ ãnis erũt signa ⁊
νὸς καὶ ἀνυπόδετος. τρία ἔτη ἔσται σημεῖα καὶ
portẽta egyptiis ⁊ ethiopib⁹: q2 sic
τέρατα τοῖς αἰγυπτίοις καὶ αἰθίοψιν, ὅτι οὕτως
C aget rex assyrioꝝ captiuitatẽ egyp
ἄξει βασιλεὺς ἀσσυρίων τὴν αἰχμαλωσίαν αἰγύ
ti ⁊ ethiopũ. iuuenes ⁊ senes: nu
πτου καὶ αἰθιόπων. νεανίσκους καὶ πρεσβύτας, γυμ
dos ⁊ discalciatos discoopertos cõfusio
νοὺς καὶ ἀνυποδέτους ἀνακεκαλυμμένους τὴν αἰσχύ
nẽ egypti. ⁊ cõfundent victi egyptii
νην αἰγύπτου. καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέντες οἱ αἰγύπτιοι
D in ethiopib⁹: in qb⁹ fuerãt cõfisi egy
ἐπὶ τοῖς αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες οἱ αἰγύ
ptii: erãt eñ eis glia. ⁊ dicẽt habi
πτιοι, ἦσαν γὰρ αὐτοῖς δόξα. καὶ ἐροῦσιν οἱ κατοι
tãtes in insula hac. ecce nos fuim⁹ confi
κοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ. ἰδοὺ ἡμεῖς ἦμεν πεποι
si in eis in auxiliũ: q nõ potuerũt sal
θότες εἰς αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, οἳ οὐκ ἠδύναντο σω
uari a regib⁹ assyrioꝝ ⁊ quomõ nos sal
θῆναι ἀπὸ βασιλέων ἀσσυρίων καὶ πῶς ἡμεῖς σωθη
uabimur? Uisio deserti.
σόμεθα; ὅραμα τῆς ἐρήμου. Ca. 21.

A Sicut tẽpestas p desertũ trãsiẽt de deserto veni
Abac. 2. a. Ὡς καταιγὶς δι' ἐρήμου διέλθοι ἐξ ἐρήμου ἐρχο
Ioh. 5. d. ens de terra. horribilis visio ⁊ dura ãnũciata est
μένη ἐκ γῆς. φοβερὸν τὸ ὅραμα καὶ σκληρὸν ἀνηγγέλη
mihi: puaricãs puaricatur. iniqu⁹ iniq agit. cõtra me ela
μοι, ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ. ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. ἐπ' ἐμοὶ οἱ ἐλα
mite ⁊ legati persarũ cõtra me veniũt. nũc
μῖται καὶ πρέσβεις τῶν περσῶν ἐπ' ἐμὲ ἔρχονται. νῦν
ĩgemiscã ⁊ cõsolabor meipm. ppter hoc repleti sũt
στενάξω καὶ παρακαλέσω ἐμαυτόν. διὰ τοῦτο ἐνεπλήσθη
lũbi mei ãgustia: ⁊ dolores apphẽderũt me sicut
ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως, καὶ ὠδῖνες ἔλαβόν με ὡς τὴν
parientẽ. iniq egi ne audirẽ. festinaui
τίκτουσαν. ἠδίκησα τοῦ μὴ ἀκοῦσαι. ἐσπούδασα τοῦ
ne viderẽ. cor meũ aberrat. ⁊ iniqtas
B μὴ βλέπειν. ἡ καρδία μου πλανᾶται καὶ ἡ ἀνομία
me inundat. aĩa mea institit in timorẽ. pa
με βαπτίζει. ἡ ψυχή μου ἐφέστηκεν εἰς φόβον. ἑτοι
rate mensam. bibite comedite. surgẽtes
μάσατε τὴν τράπεζαν. πίετε φάγετε. ἀναστάντες οἱ
pricipes arripite clypeos. q2 sic dixit domi
ἄρχοντες ἑτοιμάσατε θυρεούς. ὅτι οὕτως εἶπε κύρι
nus ad me: vadens tibi statue speculatorẽ. ⁊ qđ
ος πρός με. βαδίσας σεαυτῷ στῆσον σκοπόν. καὶ ὃ
cũqȝ videris ãnũcia. ⁊ vidi ascẽsores eqtes duos.
ἂν ἴδῃς ἀνάγγειλον. καὶ εἶδον ἀναβάτας ἱππεῖς δύο.
ascẽsorẽ asini: ⁊ ascẽsorẽ cameli. audi auditio
ἀναβάτην ὄνου, καὶ ἀναβάτην καμήλου. ἀκρόασαι ἀκρό
C nẽ multã. ⁊ voca vriã in
ασιν πολλήν. καὶ κάλεσον οὐρίαν εἰς

In anno quo ingressus ē thartã in azotũ cum misisset eum sargõ rex assyriorum & pugnasset contra azotum & cepisset eã: in tpe illo locutus est dominꝰ in manu esaie filii amos dicens. Vade & solue saccum de lumbis tuis: & calciamenta tua tolle de pedibus tuis. & fecit sic: vadẽs nudꝰ & discalciatꝰ. Et dixit dñs. Sicut ambulauit seruus meus esaias nudus & discalciatus: trium annorum signũ & portẽtũ erit sup egyptũ & sup ethiopiã: sic minabit rex assyriorum captiuitatem egypti & trãsmigrationem ethiopie: iuuenẽ & senẽ: nudã & discalciatam discoopertis natibꝰ ad ignominiã egypti. Et timebũt & cõfundentur ab ethiopia spe sua: & ab egypto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa. Heccine erat spes nostra: ad quos cõfugimus in auxiliũ vt liberarent nos a facie regis assyriorũ. Et quõ effugere poterimus nos? 21.

Onus deserti maris. Sicut turbines ab africo veniũt: de deserto vẽit: de trra horribili. Visio dura nunciata est mihi. Qui incredulus ē infideliter agit: & qui depopulator ē vastat. Ascẽde elam: obside mede oẽm gemitũ eiꝰ cessare feci. ppterea repleti sunt lũbi mei dolore: & angustia possedit me sicut angustia parturiẽtis. Corrui cũ audirẽ: cõturbatꝰ sum cũ viderẽ. Emarcuit cor meũ: tenebre stupefecerũt me. Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculũ. Pone mensa: cõtẽplare in specula. Comedẽtes & bibẽtes: surgite pricipes arripite clypeum. Hec enim dicit mihi dñs. Vade & pone speculatorẽ: & qđcunqȝ viderit annunciet. Et vidit currũ duorum equitum: ascensorem asini & ascensorẽ cameli & cõtẽplatꝰ est diligẽter multo intuitu. Et clamauit leo. Super

Cap. xx.
בשנת בא תרתן אשדודה — שנה בוא
בשלח אתו סרגון מלך אשור — לחם לכד
וילחם באשדוד וילכדה: בעת
ההיא דבר יהוה ביד ישעיהו
בן אמוץ לאמר לך ופתחת השק — הלך
מעל מתניך ונעלך תחלץ מעל — חלץ
רגליך ויעש כן הלך ערום ויחף: — עשה ערם
ויאמר יהוה כאשר הלך עבדי — אמר
ישעיהו ערום ויחף שלש שנים — שנה
אות ומופת על מצרים ועל כוש: — יפת
כן ינהג מלך אשור את שבי — נהג שבה
מצרים ואת גלות כוש נערים — גלה
וזקנים ערום ויחף וחשופי שת — חשף שות
ערות מצרים: וחתו ובשו מכוש — ערה חתת
מבטם ומן מצרים תפארתם: ואמר — בוש נבט
יושב האי הזה ביום ההוא — פאר
הנה כה מבטנו אשר נסנו שם — נוס
לעזרה להנצל מפני מלך אשור — נצל פנה
ואיך נמלט אנחנו: — מלט

Cap. xxi.
משא מדבר ים
כסופות בנגב לחלוף ממדבר בא — נשא דבר
מארץ נוראה: חזות קשה הגד — חלף בוא
לי הבוגד בוגד והשודד שודד — ירא חזה
עלי עילם צורי מדי כל אנחתה — בגד שדד
השבתי: על כן מלאו מתני חלחלה — עלה
צירים אחזוני כצירי יולדה — שבת חול
נעויתי משמע נבהלתי מראות: — צור ילד
תעה לבבי פלצות בעתתני את — עוה
נשף חשקי שם לי לחרדה: — בהל ראה
ערך השלחן צפה הצפית אכול — שום
שתה קומו השרים משחו — צפה אכל
מגן: כי כה אמר אלי אדני לך — שור
העמד המצפה אשר יראה יגיד: — הלך
וראה רכב צמד פרשים רכב — עמד צפה
חמור רכב גמל והקשיב קשב — ראה נגד
רב קשב: ויקרא אריה על — חמר קשב
— קרא ארה

Digitized by Google

מְצַפֶּה אֲדֹנָי אָנֹכִי עֹמֵד תָּמִיד יוֹמָם   תָּמַד
וְעַל מִשְׁמַרְתִּי אָנֹכִי נִצָּב כָּל   שָׁמַר יָצַב
הַלֵּילוֹת׃ וְהִנֵּה זֶה בָא רֶכֶב אִישׁ   בּוֹא
צֶמֶד פָּרָשִׁים וַיַּעַן וַיֹּאמֶר נָפְלָה   עָנָה אָמַר
נָפְלָה בָּבֶל וְכָל פְּסִילֵי אֱלֹהֶיהָ   פָּסַל
שִׁבַּר לָאָרֶץ׃ מְדֻשָׁתִי וּבֶן גָּרְנִי   דוּשׁ
אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגַּדְתִּי לָכֶם׃   נָגַד
מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר   נָשָׂא
שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלֵּיל׃
אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר וְגַם לַיְלָה
אִם תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֵתָיוּ׃   בָּעָה שׁוּב אָתָה
מַשָּׂא בַּעְרָב בַּיַּעַר בַּעְרַב תָּלִינוּ   לִין
אֹרְחוֹת דְּדָנִים׃ לִקְרַאת צָמֵא
הֵתָיוּ מָיִם יֹשְׁבֵי אֶרֶץ תֵּימָא   יָמַן
בְּלַחְמוֹ קִדְּמוּ נֹדֵד׃ כִּי מִפְּנֵי   פָּנָה
חֲרָבוֹת נָדָדוּ מִפְּנֵי חֶרֶב נְטוּשָׁה   נָטַשׁ
וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה וּמִפְּנֵי כֹּבֶד   דָּרַךְ
מִלְחָמָה׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֵלָי   לָחַם
בְּעוֹד שָׁנָה כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְכָלָה   שָׁנָה שָׂכַר
כָּל כְּבוֹד קֵדָר׃ וּשְׁאָר מִסְפַּר קֶשֶׁת   כָּבַד סָפַר
גִּבּוֹרֵי בְנֵי קֵדָר יִמְעָטוּ כִּי יְהוָה   גָּבַר מָעַט
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר׃

Cap. xxij. מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה
לָּךְ אֵפוֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת׃   נָשָׂא חָזָה
תְּשֻׁאוֹת מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה   אֵיפָה עָלָה גָּג שׁוֹא
עַלִּיזָה חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי חֶרֶב   הָמָה קָרָה
וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה׃ כָּל קְצִינַיִךְ   עָלַז מוּת
נָדְדוּ יַחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ כָּל   לָחַם קָצַן
נִמְצָאַיִךְ אֻסְּרוּ יַחְדָּו מֵרָחוֹק בָּרָחוּ׃   מָצָא
עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר   שָׁעָה מָרַר
בַּבֶּכִי אַל תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל   בָּכָה אוּץ
שֹׁד בַּת עַמִּי׃ כִּי יוֹם מְהוּמָה   שָׁדַד הָמַם
וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת   נוּס בּוּךְ
בְּגֵיא חִזָּיוֹן מְקַרְקַר קִיר וְשׁוֹעַ   חָזָה
אֶל הָהָר׃ וְעֵילָם נָשָׂא אַשְׁפָּה   קָרַר

speculam dñi ego sum
stans iugiter per diem:
& super custodiam meã
ego sum stans totis
noctibus. Ecce iste ve-
nit ascensor vir
bige equitum: & respõ-
dit & dixit. Cecidit
cecidit babylon & omĩa
sculptilia deorum eius
cõtrita sunt in terra. Tri-
tura mea & filii aree mee
que audiui a domino
exercituum
deo israel annũciaui vo-
bis.
Onus duma. Ad me
clamat ex seyr.
Custos quid de nocte?
custos quid de nocte?
Dixit custos. Venit ma-
ne & nox.
Si queritis querite: cõ-
uertimini & venite.
Onus in arabia. In sal-
tu ad vesperã dormietis:
in semitis dodanim. Oc-
currentes sitienti
ferte aquam qui habita-
tis terram austri
cum panibus occurrite
fugienti. A facie enim
gladiorũ fugerũt a facie
gladii imminẽtis:
a facie arcus extenti: a
facie grauis
prelii: quoniam hec di-
cit dominus ad me.
Adhuc in vno anno q̃si
in anno mercenarii: &
auferetur oĩs gloria ce-
dar: & reliquie numeri
sagittariorum fortiũ de
filiis cedar imminuẽtur.
Dñs enim deus israel
locutus est. 22.
ONus vallis visionis.
Quidnam
quoque tibi est: quia ascen-
disti & tu omnis in tecta
clamoris plena: vrbs
frequens ciuitas
exultans. Interfecti tui
non interfecti gladio:
nec mortui in bello.
Cuncti principes tui
fugerunt simul: du-
reque ligati sunt. Omnes
qui inuẽti sunt vincti pa-
riter: procul fugerunt.
Propterea dixi. Recedi-
te a me: amare
flebo. Nolite incũbere
vt cõsolemini me super
vastitate filie popli mei.
Dies enim interfectionis
& cõculcationis & fletuũ
domino deo exercituũ
in valle visionis. Scru-
tans murũ: & magnific9
super montẽ. Et elam
sumpsit pharetram: &

speculã dñi. & dixit: steti super totã di- Abac. 2.a. hie. 50. Apo. 4.b.
τὴν σκοπιὰν κυρίου. καὶ εἶπεν, ἔστην διὰ παντὸς ἡμέ-
ei: & super castra steti tota nocte.
ρας, καὶ ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἔστην ὅλην τὴν νύκτα.
& ecce ipse venit ascẽsor bige. & re-
καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἔρχεται ἀναβάτης συνωρίδος. καὶ ἀπο-
spõdẽs ait: cecidit cecidit babylon & om-
κριθεὶς εἶπεν, πέπτωκε πέπτωκε βαβυλὼν καὶ πάν-
nia simulachra eius: & manufacta e-
τα τὰ ἀγάλματα αὐτῆς, καὶ τὰ χειροποίητα αὐ-
ius cõtrita sunt in terra. audite dere-
τῆς συνετρίβησαν εἰς τὴν γῆν. ἀκούσατε οἱ κατα-
licti & dolẽtes audite q̃ audiui a
λελειμμένοι καὶ ὀδυνώμενοι ἀκούσατε ἃ ἤκουσα πα-
dño sabaoth: de9 israel ãnũciauit vobis.
ρὰ κυρίου σαβαώθ, ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ ἀνήγγειλεν ὑμῖν.
Verbũ idumee. ad me clama
Τὸ ῥῆμα τῆς ἰδουμαίας. πρὸς ἐμὲ καλεῖ
de seyr. custodite propugnacula custo-
παρὰ σηείρ. φυλάσσετε ἐπάλξεις φυλάσ-
dio mane & nocte. si q̃sieris q̃re. &
σω τὸ πρωῒ καὶ τὴν νύκτα. ἐὰν ζητῇς ζήτει. καὶ
apud me habita in saltu vespe dormies in
παρ' ἐμοὶ οἴκει ἐν τῷ δρυμῷ ἑσπέρας κοιμήσῃ ἐν
via dedan. in occursum sitiẽti aquã ferte
τῇ ὁδῷ δαιδάν. εἰς συνάντησιν διψῶντι ὕδωρ φέρετε
habitãtes in regiõe theman panib9 occurrite fugiẽ- D
οἱ ἐνοικοῦντες ἐν χώρᾳ θαιμὰν ἄρτοις συναντᾶτε φεύ-
tibus propter multitudinẽ occisorum: & propter
γουσι διὰ τὸ πλῆθος τῶν κτενομένων, καὶ διὰ τὸ
multitudinẽ errantiũ: & propter multitudinẽ gla-
πλῆθος τῶν πλανωμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῆς μα-
dii: & propter multitudinẽ arcuũ ex-
χαίρας, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοξευμάτων τῶν δια-
tentorũ: & propter multitudinẽ eorum q̃ ceciderũt in
τεταμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πεπτωκότων ἐν
bello. quia sic dixit mihi dñs. adhuc ãnus
τῷ πολέμῳ. ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριος. ἔτι ἐνιαυτὸς
q̃si ãnus mercenarii deficiet gl'ia cedar: &
ὡς ἐνιαυτὸς μισθωτοῦ ἐκλείψει ἡ δόξα κηδάρ, καὶ τὸ
reliquũ sagittationũ fortiũ filiorum cedar
κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων τῶν ἰσχυρῶν υἱῶν κηδὰρ
erit paruũ. quia dñs locut9 est de9 israel.
ἔσται ὀλίγον· διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θεὸς ἰσραήλ. C. 22.
VErbũ vallis visiõis. q̃d factũ ẽ tibi nũc A
Τὸ ῥῆμα τῆς φάραγγος σιών. τί ἐγένετό σοι νῦν
quia ascẽdistis oẽs in tecta vana. ĩpleta
ὅτι ἀνέβητε πάντες εἰς δώματα μάταια. ἐνεπλή-
est ciuitas clamãtiũ. vulnerati tui nõ vul-
σθη ἡ πόλις βοώντων. οἱ τραυματίαι σου οὐ τραυ-
nerati gladio. neque mortui tui mortui bello.
ματίαι μαχαίρας. οὐδὲ οἱ νεκροί σου νεκροὶ πολέμου.
oẽs primates tui migrauerũt. simul ab
πάντες οἱ ἄρχοντές σου πεφεύγασι. ἅμα ἀπὸ τοῦ
arcu ligati sunt. & fortes in te lõge
τόξου δεδεμένοι εἰσί. καὶ οἱ ἰσχύοντες ἐν σοὶ πόρρω
fugerũt. propter hoc dixi dimittite me. amare fle-
πεφεύγασι. διὰ τοῦτο εἶπα ἄφετέ με. πικρῶς κλαύ-
bo. nolite cõtendere cõsolari me super cõ-
σομαι. μὴ κατισχύσητε παρακαλεῖν με ἐπὶ τὸ σύν-
tritione filie populi mei. quia dies tu-
τριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου. ὅτι ἡμέρα τα-
mult9 & perditiõis & cõculcatiõis. & er-
ραχῆς καὶ ἀπωλείας καὶ καταπατήματος καὶ πλά-
ror a dño sabaoth in valle visionis er- B
νησις παρὰ κυρίου σαβαὼθ ἐν φάραγγι σιὼν πλα-
rant. a paruo vsque ad magnũ errãt super
νῶνται. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πλανῶνται ἐπὶ τὰ
mõtes. at elamite tulerũt pharetras:
ὄρη. οἱ δὲ ἐλαμῖται ἔλαβον φαρέτρας,

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

& aſcēſores hoīes ſup equos & cōgregatio pu-
καὶ ἀναβάται ἄνθρωποι ἐφ' ἵπποις καὶ συναγωγὴ παρὰ
gne. & erūt electe valles tue replebū
τάξεως. καὶ ἔσονται αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές σου πλησθή-
tur q̄drigis. at eq̄tes ſtipabūt portas tuas
σονται ἁρμάτων. οἱ δὲ ἱππεῖς ἐμφράξουσι τὰς πύλας σου
& reuelabūt portas iuda: & īſpiciēt
καὶ ἀνακαλύψουσι τὰς πύλας ἰούδα, καὶ ἐμβλέψονται τῇ

C die illa in electas domos ciuitatis. & reue
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς οἴκους τῆς πόλεως. καὶ ἀνα
labūt abſcōdita domoꝝ arcis, dauid. & vide
καλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων τῆς ἄκρας δαυίδ. καὶ ἴδο
rūt q̄m plures ſunt. & auerteſt aquā anti
σαν ὅτι πλείους εἰσί. καὶ ἀπέστρεψαν τὸ ὕδωρ τῆς ἀρχαί
que piſcine in ciuitatē. & q̄m deſtruxeſt do
ας κολυμβήθρας εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὅτι καθῄλωσαν τοὺς οἴ
mos hieřlm ad firmādos muros ciuitati. & feci-
κους ἱερουσαλὴμ εἰς ὀχύρωμα τείχους τῇ πόλει. καὶ ἐποι
ſtis vobis aquā iter duos muros. in-
ήσατε ἑαυτοῖς ὕδωρ ἀναμέσον τῶν δύο τειχέων. ἐσώτε
tra piſcinā antiquā. & nō īſpexiſtis i
ρον τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀρχαίας. καὶ οὐκ ἐνεβλέψατε εἰς
eū q̄ a pricipio fecit eā. & q̄ creauit illā
τὸν ἀπ' ἀρχῆς ποιήσαντα αὐτήν. καὶ τὸν κτίσαντα αὐτὴν

D nō vidiſtis. & vocauit dn̄s ſabaoth in die illa
οὐκ εἴδετε. καὶ ἐκάλεσε κύριος σαβαὼθ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
fletū & plāctū & raſurā & cicturā ſaccoꝝ. ipſi
κλαυθμὸν, καὶ κοπετὸν καὶ ξύρησιν καὶ ζῶσιν σάκκων. αὐτοὶ
aūt fecerūt gaudiū & leticiā: iugulātes vi
δὲ ἐποιήσαντο εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα, σφάζοντες μό
tulos & ſacrificātes oues: ita vt cōederēt carnes & bi
σχους καὶ θύοντες πρόβατα, ὥστε φαγεῖν κρέατα καὶ πι

1.Cor. 15.d. bāt vinū dicētes. comedam⁹ & bibam⁹: cras eñi mori
εῖν οἶνον λέγοντες. φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀπο
mur. & reuelata hec ſūt in aurib⁹ do
θνήσκομεν. καὶ ἀνακεκαλυμμένα ταῦτά ἐστιν ἐν τοῖς ὠσὶ κυ

E mini ſabaoth: q̄m nō dimittet vobis hoc pctm̄ donec
ρίου σαβαώθ, ὅτι οὐκ ἀφεθήσεται ὑμῖν αὕτη ἡ ἁμαρτία ἕως
moriamini. hec dicit dn̄s ſabaoth. vade in
ἂν ἀποθάνητε. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. πορεύου εἰς τὸ
paſtophoriū ad ſomnā q̄ſtorē & dic ei: qd
παστοφόριον πρὸς σομνὰν τὸν ταμίαν καὶ εἰπὸν αὐτῷ, τί
tu hic? & qd tibi eſt hic? q̄m excidiſti tibi hic
σὺ ὧδε; καὶ τί σοι ἐστὶν ὧδε; ὅτι ἐλατόμησας σεαυτῷ ὧδε
ſepulchꝝ: & feciſti tibi in excelſo ſepulchꝝ: &
μνημεῖον, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ἐν ὑψηλῷ μνημεῖον, καὶ
ſcripſiſti tibi in petra tabernaculū: ecce iā dn̄s ſaba
ἔγραψας σεαυτῷ ἐν πέτρᾳ σκηνήν; ἰδοὺ δὴ κύριος σαβα
oth eiiciet & cōteret virū. & auferet ſtolā
ὼθ ἐκβαλεῖ καὶ ἐκτρίψει ἄνδρα. καὶ ἀφελεῖ τὴν στολήν
tuā & coronā tuā glīoſam. & pỉciet te in regionē
σου καὶ τὸν στέφανόν σου τὸν ἔνδοξον. καὶ ῥίψει σε εἰς χώραν
magnā & abſq; mēſura: & ibi morieris. & ponet
μεγάλην καὶ ἀμέτρητον, καὶ ἐκεῖ ἀποθανῇ. καὶ θήσει τὸ
currū tuū pulchrū ignominiā. & domū pricipis
ἅρμα σου τὸ καλὸν ἀτιμίαν. καὶ τὸν οἶκον τοῦ ἄρχοντός
tui in cōculcationē: & auferēris a diſpēſatiōe
σου εἰς καταπάτημα, καὶ ἀφαιρεθήσῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας

F tua & de gradu tuo. & erit in die illa.
σου καὶ ἐκ τῆς στάσεώς σου. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
vocabo puerꝝ meū eliachim filiū helchie: &
καλέσω τὸν παῖδά μου ἐλιακεὶμ τὸν τοῦ χελκίου, καὶ
induā illū ſtolā tuā. & coronā tuā dabo
ἐνδύσω αὐτὸν τὴν στολήν σου. καὶ τὸν στέφανόν σου δώσω
illi. & potētiā & diſpēſatiōnē tuā dabo in
αὐτῷ. καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν οἰκονομίαν σου δώσω εἰς
manꝰ eiꝰ. & erit q̄ſi pr̄ habitātibꝰ
τὰς χεῖρας αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς πατὴρ τοῖς ἐνοικοῦσιν
hieřlm: & habitantibꝰ iuda. & dabo
ἱερουσαλήμ, καὶ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἰούδα. καὶ δώσω
ei claue domꝰ
αὐτῷ τὴν κλεῖδα οἴκου

Trāſla.B.Hie.

currum hominis equitis: & parietem nudauit clypeus. Et erunt electe valles tue plene q̄driga rum: & equites ponent ſedes ſuas in porta: & reuelabitur operimē tū iude. Et videbitis in die illa armamētariū domus ſaltus: & ſciſſuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicate ſunt. Et cōgregaſtis aq̄s piſcine inferioris: & domos hieruſalē numeraſtis: & deſtruxiſtis domos ad muniendum murum. Et lacum feciſtis inter duos muros: ad aquam piſcine veteris: & non ſuſpexiſtis ad eū qui fecerat eā: & opatorē eius de longe nō vidiſtis. Et vocauit dominus deus exercituum in die illa ad fletum: & ad planctū ad caluiciū: & ad cingulū ſacci: & ecce gaudiū & leticia: occidere vitulos & iugulare arietes: comedere carnes & bibere vinū. Comedamꝰ & bibamus: cras eñi moriemur. Et reuelata eſt i auribꝰ meis vox dn̄i exercituū: ſi dimittetur iniq̄tas hec vobis: donec moriamini: dicit dominus exercituum. Hec dicit dominus deus exercituum. Vade ingredere ad eū q habitat in tabernaculo ad ſobnā p̄poſitū templi: & dices ad eum. Quid tu hic: aut q̄ſi q̄s hic. Quia excidiſti tibi hic ſepulchrū: excidiſti in excelſo memoriale: diligēter in petra tabernaculum tibi. Ecce dn̄s aſportari te faciet: ſicut aſportatur gallus gallinaceꝰ & q̄ſi amictū ſic ſubleuabit te. Coronās coronabit te tribulatiōe q̄ſi pilā mittet te i terrā latā & ſpacioſam. Ibi morieris & ibi erit currus glīe tue: & ignominia domꝰ dn̄i tui. Et expellā te de ſtatiōe tua: & de miſterio tuo deponā te. Et erit in die illa: vocabo ſeruum meū eliachī filiū helchie: & induā illū tunica tua: & cīgulo tuo cōfortabo eū & poteſtatē tuā dabo in manu eius: & erit q̄ſi pater habitātibꝰ hierlm & domui iuda. Et dabo clauem domus

Text.heb.Eſa.xxij.

ברכב אדם פרשים וקיר ערה
מגן: ויהי מבחר עמקיך מלאו רכב
והפרשים שת שתו השערה:
ויגל את מסך יהודה ותבט ביום
ההוא אל נשק בית היער: ואת
בקיעי עיר דוד ראיתם כי רבו
ותקבצו את מי הברכה התחתונה:
ואת בתי ירושלם ספרתם ותתצו
הבתים לבצר החומה: ומקוה
עשיתם בין החמתים למי הברכה
הישנה ולא הבטתם אל עשיה
ויצרה מרחוק לא ראיתם: ויקרא
אדני יהוה צבאות ביום ההוא
לבכי ולמספד ולקרחה ולחגר
שק: והנה ששון ושמחה הרג בקר
ושחט צאן אכל בשר ושתות
יין אכול ושתו כי מחר נמות:
ונגלה באזני יהוה צבאות אם
יכפר העון הזה לכם עד תמתון
אמר אדני יהוה צבאות: כה אמר
אדני יהוה צבאות לך בא אל
הסכן הזה על שבנא אשר על
הבית: מה לך פה ומי לך פה כי
חצבת לך פה קבר חצבי מרום
קברו חקקי בסלע משכן לו: הנה
יהוה מטלטלך טלטלה גבר
ועטך עטה: צנוף יצנפך צנפה
כדור אל ארץ רחבת ידים שמה
תמות ושמה מרכבות כבודך
קלון בית אדניך: והדפתיך ממצבך
וממעמדך יהרסך: והיה ביום
ההוא וקראתי לעבדי לאליקים
בן חלקיהו: והלבשתיו כתנתך
ואבנטך אחזקנו וממשלתך אתן
בידו והיה לאב ליושב ירושלם
ולבית יהודה: ונתתי מפתח בית

Priītiua.heb.

היה בחר
שית
גלה נבט
בקע ראה
רבה קבץ
בית נתץ
חמה קוה
עשה
נבט
רחק
ראה קרא
בכה ספד
שוש
אכל
שתה מות
גלה
כפר
הלך בוא
רום
שכן
טיל
עטה
מות רכב
כבד קלה
יצב עמד
הרס
לבש
חזק משל
נתן
ישב
נתן פתח

דוד על שכמו ופתח ואין סגר
וסגר ואין פתח ותקעתיו יתד
במקום נאמן והיה לכסא כבוד — קום אמן
לבית אביו ותלו עליו כל כבוד — כבד תלה
בית אביו הצאצאים והצפעות — יצא
כל כלי הקטן מכלי האגנות ועד — כלה
כל כלי הנבלים ביום ההוא
נאם יהוה צבאות תמוש היתד — מוש
התקועה במקום נאמן ונגדעה — תקע
ונפלה ונכרת המשא אשר עליה — גדע כרת
כי יהוה דבר — נשא

Cap.xxiij. משא צר הילילו
אניות תרשיש כי שדד מבית — ילל אנה
מבוא מארץ כתים נגלה למו — גלה
דמו ישבי אי סחר צידון עבר — דמם
ים מלאוך ובמים רבים זרע שחר
קציר יאור תבואתה ותהי סחר — קצר יאר
גוים בושי צידון כי אמר ים — בוא היה
מעוז הים לאמר לא חלתי — בוש עזז חול
ולא ילדתי ולא גדלתי בחורים — בחר
רוממתי בתולות כאשר שמע — בתל
למצרים יחילו כשמע צר עברו — חול
תרשישה הילילו ישבי אי
הזאת לכם עליזה מימי קדם — עלז יום
קדמתה יבילוה רגליה מרחק — יבל
לגור מי יעץ זאת על צר
המעטירה אשר סחריה שרים — עטר שור
כנעניה נכבדי ארץ יהוה צבאות — כבד
יעצה לחלל גאון כל צבי להקל — גאה צבה
כל נכבדי ארץ עברי ארצך — קלל
כיאר בת תרשיש אין מזח
עוד ידו נטה על הים הרגיז — רגז
ממלכות יהוה צוה אל כנען — מלך
לשמד מעזניה ויאמר לא תוסיפי — עזז אמר
עוד לעלוז המעשקה בתולת — יסף עשק
בת צידון כתיים קומי עברי

dauid ſup humerū ei⁹: & apiet & nō erit q claudat. Et claudet: & nō erit qui apiat. Et figā illū pa xillum in loco fideli: & erit in ſolium glorie domui patris ſui: & ſuſpendā ſup eū oēm gloriā domus patris eius: vaſorum diuerſa genera omne vas paruulum a vaſis craterarum vſq ad omne vas muſicorū. In die illa dicit dominus exercituum: auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli: & frangetur & cadet: & peribit quod pependerat in eo: quia dñs locutus eſt.

23.

ONus tyri. Vlulate naues maris: qa vaſtata eſt dom⁹ vñ venire cōſuerant: de terra cethim reuelatū eſt eis. Tacete q habitatis in inſula: negociatio ſidonis. Tranſfretātes mare repleuerūt te in aqs multiſ: ſemē nili meſſis fluminis fruges ei⁹: & facta eſt negociatio gentiū. Erubeſce ſidon ait mare fortitudo maris dicēs. Non parturiui & non peperi: & non enutriui iuuenes: nec ad incrementū perduxi virgines. Cū auditū fuerit in egypto: dolebūt cum audierint de tyro. Tranſite maria: vlulate qui habitatis in inſula. Nunqd nō hec vr̄a eſt q̄ glr̄abatur a dieb⁹ priſtinis in antiqtate ſua? Ducent eā pedes ſui longe ad pegrinandum. Quis cogitauit hoc ſup tyrū quondā coronatā. Cu⁹ negociatores principes: inſtitores ei⁹ inclyti terre. Dominus exercituū cogitauit hoc: vt detraheret ſupbiā oīs glr̄ie: & ad ignominiā deduceret vniuerſos iclytos terre. Tranſi terrā tuā q̄ſi fluuiū filia maris: nō ē cingulū vltra tibi. Manū ſuā extēdit ſup mare cōturbauit regna. Dñs mādauit aduerſus chanaan: vt cōtereret fortes eius: & dixit. Non adiicies vltra vt glorieris calūniam ſuſtinens virgo filia ſidonis. In cethim conſurgens tranſfreta:

dauid ſup humerū ei⁹ ꝛ aperiet. ꝛ nō erit
δαυὶδ ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ καὶ ἀνοίξει. καὶ οὐκ ἔσται
claudens. ꝛ caudet: ꝛ nō eſt aperiens. ꝛ dabo
ὁ ἀποκλείων. καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀνοίγων. καὶ δώσω
glr̄iam dauid ei. ꝛ iperabit: ꝛ nō erit cōtradicēs.
τὴν δόξαν δαδ αὐτῷ. καὶ ἄρξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων.
ꝛ cōſtituā eū principē in loco fideli: ꝛ erit in ſolium glorie dom⁹ pr̄is ei⁹.
καὶ στήσω αὐτὸν ἄρχοντα ἐν τόπῳ πιστῷ, καὶ ἔσται εἰς θρόνον δόξης τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
ꝛ erit cōfidēs ſup eū ois glr̄oſus in domo pr̄is
καὶ ἔσται πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶς ἔνδοξος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς
ſui a paruo vſq ad magnū. oē vas paruum: a vaſe craterarū. ꝛ pēdebūt
αὐτοῦ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. πᾶν τὸ σκεῦος τὸ μικρόν, ἀπὸ σκεύους τῶν ἀγανῶν. καὶ ἔσονται ἐπηρτημένοι
ei in die illa. hec dicit dn̄s ſabaoth: mouebit hō ſtabilit⁹ in loco
αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, κινηθήσεται ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐστηριγμένος ἐν τόπῳ
fideli: ꝛ auferet ꝛ corruet ꝛ diſſoluet gloria in eū: q2 dn̄s locut⁹ eſt.
πιστῷ, καὶ ἀφαιρεθήσεται καὶ πεσεῖται καὶ ἀπολυθήσεται ἡ δόξα ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι κύριος ἐλάλησεν.

Ca.23

VIſio tyri. Vlulate naues carthaginis: q2 periit: ꝛ nō vltra veniūt de terra citioꝛū ducta eſt captiua: cui ſimiles facti ſunt habitātes in inſula. negociatores phenicie trāſfretātes
Τὸ ὅραμα τύρου. ὀλολύξατε πλοῖα καρχηδόνος, ὅτι ἀπώλετο, καὶ οὐκέτι ἔρχονται ἐκ γῆς κιτιαίων ἦκται αἰχμάλωτος, τίνι ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ. μετάβολοι φοινίκης διαπερῶντες
mare in aqua multa ſemē negociatoꝝ q̄ſi meſſiū illatarū negociatores gētiū. erubeſce ſidon dixit mare. at fortitudo maris ait
τὴν θάλασσαν ἐν ὕδατι πολλῷ σπέρμα μεταβόλων ὡς ἀμητῶν εἰσφερομένων οἱ μετάβολοι τῶν ἐθνῶν. αἰσχύνθητι σιδὼν εἶπεν ἡ θάλασσα. ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς θαλάσσης εἶπεν,
nō parturiui neq peperi: neq enutriui iuuenes neq exaltaui virgines. cū aūt auditū fuerit in egypto: apphēdet eos dolor de tyro. abite in carthaginē. vlulate habitātes in inſula hac. nō hec erat cōtumelia vr̄a q̄ ab initio:
οὐκ ὤδινον οὐδὲ ἔτεκον, οὐδὲ ἐξέθρεψα νεανίσκους οὐδὲ ὕψωσα παρθένους. ὅταν δὲ ἀκουστὸν γένηται ἐν αἰγύπτῳ, λήψεται αὐτοὺς ὀδύνη περὶ τύρου. ἀπέλθετε εἰς καρχηδόνα. ὀλολύξατε οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ. οὐχ αὕτη ἦν ἡ ὕβρις ὑμῶν ἡ ἀπ᾽ ἀρχῆς,
anteq̄ traderet ipſa. q̄s hec cogitauit ſup tyrū. nūqd minor eſt aut nō p̄ualet? negociatores ei⁹ chanaan principes iclyti terre. dominꝰ ſabaoth cogitauit diſſoluere oēm iniuriam glr̄ioſorū: ꝛ ignominia afficere oē inclytū ſup terrā. opare terrā tuā. ꝛ eū naues nō vltra veniūt de carthagine. at man⁹ tua nō vltra p̄ualet per mare q̄ p̄uocat reges. dn̄s ſabaoth p̄cepit de chanaan perdere ei⁹ fortitudinē: ꝛ dicent nō vltra adiicietis iniuriari ꝛ iniuria afficere filiā ſion. ꝛ ſi abieris in cithim:
πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτήν. τίς ταῦτα ἐβουλεύσεν ἐπὶ τύρον. μὴ ἥσσων ἐστὶν ἢ οὐκ ἰσχύει; οἱ ἔμποροι αὐτῆς χαναὰν ἄρχοντες οἱ ἔνδοξοι τῆς γῆς. κύριος σαβαὼθ ἐβουλεύσατο παραλῦσαι πᾶσαν τὴν ὕβριν τῶν ἐνδόξων, καὶ ἀτιμάσαι πᾶν ἔνδοξον ἐπὶ τῆς γῆς. ἐργάζου τὴν γῆν σου. καὶ γὰρ πλοῖα οὐκέτι ἔρχεται ἐκ καρχηδόνος. ἡ δὲ χείρ σου οὐκέτι ἰσχύει κατὰ θάλασσαν ἡ παροξύνουσα βασιλεῖς. κύριος σαβαὼθ ἐνετείλατο περὶ χαναὰν ἀπολέσαι αὐτῆς τὴν ἰσχύν, καὶ ἐροῦσιν οὐκέτι οὐ μὴ προσθῆτε τοῦ ὑβρίζειν καὶ ἀδικεῖν τὴν θυγατέρα σιών. καὶ ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς κιτιεῖς,

Joh. 3. c. Apo. 3. b.

A

B

C

neq; illic tibi requies erit. ⁊ in terrā chaldeo
ὀυδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔςαι· καὶ ἐις γῆν χαλδαί
rū. ⁊ ipſa deſolata ē ab aſſyriis. neq; illic tibi re
ων· καὶ αὐτὴ ἠρήμωται ἀπὸ τῶν ἀσυρίων· ὀυδὲ ἐκεῖ σοι ἀνά
quies erit: q̄ꝛ paries ipſius cecidit. vlula
παυσις ἔςαι, ὅτι ὁ τοῖχος αὐτῆς πέπτωκεν· ὀλολύ
te naues carthaginis.q̄ꝛ periit munitio ve
ζετε πλοῖα καρχηδόνος· ὅτι ἀπόλωλε τὸ ὀχύρωμα ὑ
ſtra. ⁊ erit in die illa: derelinquet ty
μῶν· καὶ ἔςαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καταλειφθήσεται τύ
rus ānis ſeptuagita ſicut tpē regis vni⁹: q̄ſi tem
ρος ἔτη ἑβδομήκοντα ὡς χρόνος βασιλέως ἑνός, ὡς χρό
pus hoīs. ⁊ poſt ſeptuaginta ānos erit tyrus
νος ἀνθρώπου· καὶ μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ἔςαι τύρος
q̄ſi cāticū meretricis.ſume citharā.circue ciuitatē mere
ὡς ᾆσμα πόρνης. λάβε κιθάραν· ῥέμβευσον πόλιν πόρ
trix obliuioni tradita.bn̄ cithariza. plurimū cāta. vt
νη ἐπιλελησμένη· καλῶς κιθάρισον· πολλὰ ᾆσον· ἵνα
tui mēoria ſit. ⁊ erit poſt ſeptuagita ānos
σου μνεία γένηται· καὶ ἔςαι μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη
viſitationē faciet de⁹ tyri. ⁊ iteꝝ reſti
ἐπισκοπὴν ποιήσει ὁ θεὸς τύρου· καὶ πάλιν ἀποκα
tuetur in priſtinū: ⁊ erit emporiū omni
τασαθήσεται ἐις τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἔςαι ἐμπόριον πά
bus regnis orbis terre. ⁊ erit eius
σαις ταῖς βασιλείαις τῆς ὀικουμένης· καὶ ἔςαι αὐτῆς ἡ
negociatio ⁊ merces ſctā dn̄o. nō ipſis cō
ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιος τῷ κυρίῳ· ὀυκ αὐτοῖς συ
gregabit: ſed habitātib⁹ corā dn̄o. om
ναχθήσεται, ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου· πᾶ
nis negociatio ei⁹: comedere ⁊ bibere ⁊ īpleri
σα ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλησθῆ
in ſymbolū: memoria corā dn̄o.
ναι ἐις συμβολήν, μνημόσυνον ἔναντι κυρίου. C.24.

A
Ecce dn̄s diſſipat orbē terre totū ⁊
Ἰδοὺ κύριος καταφθείρει τὴν ὀικουμένην ὅλην καὶ
deſolabit eū: ⁊ reuelabit faciē eius.
ἐρημώσει αὐτήν, καὶ ἀνακαλύψει τὸ πρόσωπον αὐτῆς·
⁊ diſſemiabit habitātes in eo. ⁊ erit ppl's
καὶ διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ· καὶ ἔςαι ὁ λαὸς
ſicut ſacerdos.⁊ ſeru⁹ ſicut dn̄s. ⁊ ancilla
ὡς ὁ ἱερεύς· καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος· καὶ ἡ θεράπαινα
ſicut dn̄a. erit emēs ſicut vendēs. ⁊ fene
ὡς ἡ κυρία· ἔςαι ὁ ἀγοράζων ὡς ὁ πωλῶν· καὶ ὁ δανεί

Oſee.4.b.
rans ſicut fenus accipiēs. ⁊ debens ſicut cui debet.
ζων ὡς ὁ δανειζόμενος· καὶ ὁ ὀφείλων ὡς ᾧ ὀφείλει·
diſſipatiōe diſſipabit terra. ⁊ direptiōe depdabitur
φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ· καὶ προνομῇ προνομευθήσεται
terra. nā os dn̄i locutū eſt hec. luxit
ἡ γῆ· τὸ γὰρ ςόμα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα· ἐπένθησεν
terra ⁊ corrupt⁹ eſt orbis. luxeſt excelſi
ἡ γῆ καὶ ἐφθάρη ἡ ὀικουμένη· ἐπένθησαν ὁι ὑψηλοὶ τῆς
terre. ⁊ terra iniq̄ egit pp̄ter habitātes eā.
γῆς· καὶ ἡ γῆ ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν·

B
q̄ꝛ trāſgreſſi ſunt legē dn̄i: ⁊ diſſipaue
διότι παρέβησαν τὸν νόμον κυρίου, καὶ διεσκέδα
runt. mutaueſt pcepta teſtamētū eternū.pp̄ter hoc maledictio
σαν· ἤλλαξαν τὰ προςάγματα διαθήκην ἀιώνιον· διὰ τοῦτο ἀρὰ
vorabit terrā. q̄ꝛ peccaueſt habitātes e
ἔδεται τὴν γῆν· ὅτι ἡμάρτοσαν ὁι κατοικοῦντες αὐ
am.pp̄ter hoc paupes erūt habitātes in
τήν· διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται ὁι κατοικοῦντες ἐν
terra.⁊ dimittētur hoīes pauci. lu
τῇ γῇ· καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι· πεν
gebit vinū. lugebit vitis. gemēt oēs
θήσει ὄινος· πενθήσει ἄμπελος· ςενάξουσι πάντες
leti aīa: ceſſauit letitia
ὁι ἐυφραινόμενοι τὴν ψυχήν, πέπαυται ἐυφροσύνη
tympanorū. ceſſauit cōtumacia ⁊ diuitie ipi
τυμπάνων· πέπαυται αὐθάδεια καὶ πλοῦτος ἀσε
orū. ceſſauit
βῶν· πέπαυται ooooooooooooooooooooooooooooo

ibi quoq; non erit re-
quies tibi. Ecce terra
chaldeorum talis popu
lus non fuit: aſſur oooo
fundauit eā. In captiui-
tatē traduxerūt robuſtos
eius: ſuffoderūt domos
ei⁹: poſuerūt eā in ruinā.
vlulate naues maris: q̄a
deuaſtata eſt fortitudo
veſtra. Et erit in die illa:
in obliuione eris o tyre
ſeptuaginta annis: ſi-
cut dies regis vnius. ooo
Poſt ſeptuagita annos
erit tyro oooooooooooooo
quaſi canticū meretricis.
Sume tibi citharā: circu
e ciuitatē meretrix ob-
liuioni tradita. Bn̄ cane:
frequenta canticum vt
memoria tui ſit. Et erit
poſt ſeptuaginta annos:
viſitabit dominus oooo
tyrū & reducet eam ad
merces ſuas: & rurſum
fornicabitur cū vniuer
ſis regnis ſuper faciem
terre: & erunt negotia-
tiones ei⁹: & merces eius
ſanctificate dn̄o. Non
cōdētur neq; reponētur
quia his qui habitaue-
runt corā domino erit
negociatio eius vt man-
ducent in ſaturitatem &
veſtiantur vſq; ad vetu-
ſtatem. 24.
Ecce dn̄s diſſipabit
terrā & nudabit eā:
& affliget faciē ei⁹ & diſ-
perget habitatores eius.
Et erit ſicut ppl's: ſic ſa
cerdos: & ſicut ſeruus ſic
dn̄s ei⁹ & ſicut ancilla ſic
dn̄a eius. Sicut emēs: ſic
ille q vēdit. Sicut fenera-
tor: ſic is qui mutuū acci
pit. Sicut q repetit: ſic q
debet. Diſſipatione diſſi
pabitur tra: & direptiōe
pdabitur. Dn̄s ei locut⁹
eſt verbū hoc. Luxit &
defluxit terra et īfirma
ta ē: defluxit orbis & īfir
mata eſt altitudo populi
terre: & terra infecta eſt
ab habitatoribus ſuis:
q̄a trāſgreſſi ſunt leges:
mutauerūt ius: diſſipa-
uerūt fedus ſempiternū.
Propter hoc maledi-
ctio vorabit terrā: & pec
cabūt habitatores eius:
ideoq; inſanient cultores
ei⁹: & relinquētur hoīes
pauci. Luxit videmia:
infirmata eſt vitis: ooooo
ingemuerūt oēs q letabā
tur corde. Ceſſauit gau
diū tympanorū: quieuit
ſonitus letātiū: cōticuit

גַּם שָׁם לֹא יָנוּחַ לָךְ ׃ הֵן אֶרֶץ — נוח
כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה אַשּׁוּר
יְסָדָהּ לְצִיִּים הֵקִימוּ בַחוּנָיו עֹרְרוּ — ציה קום
אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂמָהּ לְמַפֵּלָה ׃ הֵילִילוּ — בחן עור
אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי שֻׁדַּד מָעֻזְּכֶן ׃ — שום נפל
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְנִשְׁכַּחַת צֹר — ילל אנה
שִׁבְעִים שָׁנָה כִּימֵי מֶלֶךְ אֶחָד — עזז שכח
מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר — יום
כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה ׃ קְחִי כִנּוֹר סֹבִּי — היה
עִיר זוֹנָה נִשְׁכָּחָה הֵיטִיבִי נַגֵּן — שיר זנה
הַרְבִּי שִׁיר לְמַעַן תִּזָּכֵרִי ׃ וְהָיָה — לקח כנר
מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִפְקֹד יְהוָה — סבב שכח
אֶת צֹר וְשָׁבָה לְאֶתְנַנָּה וְזָנְתָה — יטב נגן
אֶת כָּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ עַל פְּנֵי — רבה זכר
הָאֲדָמָה ׃ וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ — שוב פקד
קֹדֶשׁ לַיהוָה לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן — זנה אתנה
כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי יְהוָה יִהְיֶה — זנה מלך
סַחְרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה — פנה
עָתִיק ׃ — אצר חסן
— היה
— כסה
— עתק

Ca. xxiiii
הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ — בקק בלק
וְעִוָּה פָנֶיהָ וְהֵפִיץ יֹשְׁבֶיהָ ׃ וְהָיָה — עוה פוץ
כָעָם כַּכֹּהֵן כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו כַּשִּׁפְחָה — פנה
כַּגְּבִרְתָּהּ כַּקּוֹנֶה כַּמּוֹכֵר כַּמַּלְוֶה — קנה מכר
כַּלֹּוֶה כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר נֹשֶׁא בוֹ ׃ — לוה
הִבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבּוֹז תִּבּוֹז — בקק בזז
כִּי יְהוָה דִּבֶּר אֶת הַדָּבָר הַזֶּה ׃
אָבְלָה נָבְלָה הָאָרֶץ אֻמְלְלָה
נָבְלָה תֵבֵל אֻמְלָלוּ מְרוֹם עַם — רום
הָאָרֶץ ׃ וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ
כִּי עָבְרוּ תוֹרֹת חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ — ירה
בְּרִית עוֹלָם ׃ עַל כֵּן אָלָה אָכְלָה — פור ברת
אֶרֶץ וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֵי בָהּ עַל כֵּן — עלם
חָרוּ יֹשְׁבֵי אֶרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ — אשם
מִזְעָר ׃ אָבַל תִּירוֹשׁ אֻמְלְלָה גָפֶן — חרה שאר
נֶאֶנְחוּ כָּל שִׂמְחֵי לֵב ׃ שָׁבַת מְשׂוֹשׂ — אנש זער
תֻּפִּים חָדַל שְׁאוֹן עַלִּיזִים שָׁבַת — ירש אנח
— שוש תפף
— שאה עלז

Digitized by Google

משוש כנור׃ בשיר לא ישתו יין
ימר שכר לשתיו׃ נשברה קרית
תהו סגר כל בית מבוא׃ צוחה
על היין בחוצות ערבה כל
שמחה גלה משוש הארץ׃ נשאר
בעיר שמה ושאיה יכת שער׃
כי כה יהיה בקרב הארץ בתוך
העמים כנקף זית כעוללת אם
כלה בציר׃ המה ישאו קולם ירנו
בגאון יהוה צהלו מים׃ על כן
באורים כבדו יהוה באיי הים
שם יהוה אלהי ישראל׃ מכנף
הארץ זמרת שמענו צבי לצדיק
ואמר רזי לי רזי לי אוי לי
בגדים בגדו ובגד בוגדים בגדו׃
פחד ופחת ופח עליך יושב הארץ׃
והיה הנס מקול הפחד יפול
אל הפחת והעולה מתוך הפחת
ילכד בפח כי ארבות ממרום
נפתחו וירעשו מוסדי ארץ׃
רעה התרועעה הארץ פור
התפוררה ארץ מוט התמוטטה
ארץ׃ נוע תנוע ארץ כשכור
והתנודדה כמלונה וכבד עליה
פשעה ונפלה ולא תסיף קום׃
והיה ביום ההוא יפקד יהוה
על צבא המרום במרום ועל
מלכי האדמה על האדמה׃ ואספו
אספה אסיר על בור וסגרו על
מסגר ומרב ימים יפקדו׃ וחפרה
הלבנה ובושה החמה כי מלך
יהוה צבאות בהר ציון ובירושלם
ונגד זקניו כבוד׃

Cap. xxv

יהוה אלהי אתה
ארוממך אודה שמך כי עשית
פלא עצות מרחוק אמונה אמן׃

כנר שיר · שתה מרר · שתה שבר · קרה תהה · שאר · שמם שאה · כתת היה · עלל · בצר נשא · רנן נאה · אור אי · צנת צדק · רזה · פוח · נוס נפל · עלה · לכד רום · פתח רעש · יסד רוע · פור מוט · שכר · נוד לון · יסף · פקד · אסר · סגר יום · בגדן · רום ידה · עשה יעץ · אמן

dulcedo cithare. Cum cantico non bibēt vinū: amara erit potio bibētibus illā. Attrita ē ciuitas vanitatis: clauſa eſt ois domꝰ nullo introeūte. Clamor erit ſup vino in plateis: deſerta ē ois leticia: tranſlatū eſt gaudium terre. Relicta eſt in vrbe ſolitudo: & calamitas opprimet portas. Quia hec erunt in medio terre: in medio populorū. Quō ſi pauce oliue q̄ remāſerūt excutiātur ex olea & racemi cū fuerit finita videmia. Hi leuabūt vocē ſuā atq̧ laudabūt: cū gl̄ificatꝰ fuerit dn̄s hinniet de mari. ꝓpter hoc in doctrinis gl̄ificate dn̄m: in inſulis maris nomē dn̄i dei iſrael. A finibꝰ terre laudes audiuimꝰ gloriā iuſti. et dixi. Secretū meū mihi: ſecretū meū mihi. Ve mihi. Preuaricātes preuaricati ſunt: & preuaricatōe tranſgreſſorū ꝑuaricati ſunt. Formido et fouea & laq̄us ſup te: q habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foueā: & qui ſe explicauerit de fouea. tenebitur laqueo: qa cataracte de excelſis apte ſūt & cōcutiētur fundamēta t̄re. Cōfractiōe cōfringetur t̄ra. cōtritiōe cōteretur t̄ra. Cōmotione cōmouebitur terra: agitatione agitabitur terra ſicut ebriꝰ: & auferetur q̄ſi tabernaculū vniꝰ noctis. Et grauabit eam iniq̄tas ſua & corruet: & nō adiiciet vt reſurgat. Et erit in die illa. Viſitabit dominus ſuper militiam celi in excelſo: & ſuper reges terre qui ſunt ſup terra. Et cōgregabūtur in cōgregatione vniꝰ faſcis in lacū: & claudētur ibi i carcere: & poſt multos dies viſitabūtur. Et erubeſcet luna & cōfundetur ſol: cū regnauerit dn̄s exercituū in monte ſion & in hieruſalem: & in cōſpectu ſenū ſuoꝝ fuerit glorificatus. 25.

Domine deus meus es tu & exaltabo te: confitebor nomini tuo: q̄m feciſti mirabilia: cogitationes antiquas fideles amen.

vox cithare. erubuerūt nō bibeūt vinū. amara facta eſt ſicera bibētibꝰ. deſerta eſt ois ciuitas. claudet domū ne igrediātur. vlulate pro vino vbiq̧. ceſſauit ois letitia. abiit oē gaudiū terre. ⁊ derelinquentur ciuitates deſerte. ⁊ domꝰ derelicte peribūt. hec oia erūt in terra in medio gētiū. quēadmodū ſi q̄s excutiat oliuā: ſic excutient eos: ⁊ ſi quieuerit vindemia. ⁊ iſti voce clamabūt. at derelicti ſup terrā: letabunt ſimꝉ cū gl̄ia dn̄i. cōturbabit aqua maris. ꝓpt hoc gl̄ia dn̄i in iſulis erit maris. nomē dn̄i gl̄ioſum erit dn̄i dei iſrael. ab alis terre portēta audiuimꝰ. ſpes iuſto. ⁊ dicēt: ve ꝑuaricantibꝰ ꝑuaricātes legē. timor ⁊ fouea ⁊ laqueꝰ ſup vos habitātes in terra. ⁊ erit fugiens timorē cadet in foueā. at egrediēs de fouea: capiet a laqueo. q2 feneſtre de celo aperte ſunt. ⁊ cōcutientur fundamēta terre. turbatiōe cōturbabit terra. ⁊ depauperatiōe depaupabit terra. declinauit: ⁊ cōmouebit ſicut tugurīū pomoꝝ terra. q̄ſi ebriꝰ ⁊ crapulatus. ⁊ cadet ⁊ nō poterit ſurgere. inualuit eīn ſup eā iniq̄tas. ⁊ erit in die illa iducet deꝰ ſup ornatū celi manū: ⁊ ſup reges terre. ⁊ cōgregabūt ⁊ concludent in munitionē ⁊ in carcerē. ꝑ multas gn̄atiōes viſitatio erit eoꝝ. ⁊ liq̄fiet later: ⁊ cadet murus: ⁊ cōfundet luna: ⁊ erubeſcet ſol. q2 regnabit dn̄s in ſion: ⁊ in hierl̄m: ⁊ i cōſpectu ſenioꝝ gl̄ificabit.

φωνὴ κιθάρας. ἠσχύνθησαν οὐκ ἔπιον οἶνον. πικρὸν ἐγένετο τὸ σίκερα τοῖς πίνουσιν. ἠρημώθη πᾶσα πόλις. κλείσει οἰκίαν τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. ὀλολύζετε περὶ τοῦ οἴνου πανταχῆ. πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη. ἀπῆλθε πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς. καὶ καταλειφθήσονται πόλεις ἔρημοι. καὶ οἶκοι ἐγκαταλελειμμένοι ἀπολοῦνται. ταῦτα πάντα ἔσται ἐν τῇ γῇ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν. ὃν τρόπον ἐάν τις καλαμήσηται ἐλαίαν, οὕτως καλαμήσονται αὐτούς, καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυγητός. καὶ οὗτοι φωνῇ βοήσονται. οἱ δὲ καταλειφθέντες ἐπὶ τῆς γῆς, εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυρίου. ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. διὰ τοῦτο ἡ δόξα κυρίου ἐν ταῖς νήσοις ἔσται τῆς θαλάσσης. τὸ ὄνομα κυρίου ἔνδοξον ἔσται κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ. ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς τέρατα ἠκούσαμεν. ἐλπὶς τῷ εὐσεβεῖ. καὶ ἐροῦσιν, οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον. φόβος καὶ βόθυνος καὶ παγὶς ἐφ᾽ ὑμᾶς τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔσται ὁ φεύγων τὸν φόβον ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον. ὁ δὲ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου, ἁλώσεται ὑπὸ τῆς παγίδος. ὅτι θυρίδες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεῴχθησαν. καὶ σεισθήσεται τὰ θεμέλια τῆς γῆς. ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ γῆ. καὶ ἀπορίᾳ ἀπορηθήσεται ἡ γῆ. ἔκλινεν, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ. ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν. καὶ πεσεῖται καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι. κατίσχυσε γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς ἡ ἀνομία. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ τὴν χεῖρα, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς. καὶ συνάξουσι καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα καὶ εἰς δεσμωτήριον. διὰ πολλῶν γενεῶν ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν. καὶ τακήσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος, καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος. ὅτι βασιλεύσει κύριος ἐν σιών, καὶ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνώπιον τῶν πρεσβυτέρων δοξασθήσεται.

Ca.25.

Domine deꝰ meꝰ gl̄ificabo te laudabo nomē tuū: q2 feciſti admirabiles res: cōſiliū antiquū verū

Κύριε ὁ θεός μου δοξάσω σε ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου, ὅτι ἐποίησας θαυμαστὰ πράγματα, βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινήν

C D A
Hie.48 g.

fiat. qꝛ poſuiſti ciuitates in tumulū: ciuitates muni
φύοιτο. ὅτι ἔθηκας πόλεις εἰς χῶμα. πόλεις ὀχυ-
tas vt caderēt eoꝝ fundamēta ipſoꝝ ci-
ρὰς τοῦ πεσεῖν αὐτῶν τὰ θεμέλια τῶν ἀσεβῶν πό-
uitates: ī eternū nō edificabit. ꝓpter hoc bñdicet
λεις, τὸν αἰῶνα οὐ μὴ οἰκοδομηθῇ. διὰ τοῦτο εὐλογήσει
tibi ppl's mendicꝰ. ꝛ ciuitates hoim iiqtatē ſuſtinē
σε ὁ λαὸς ὁ πτωχός. καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμέ-
tiū bñdicent tibi. fuiſti em̄ oī ciuitati hūili
νων εὐλογήσουσί σε. ἐγένου γὰρ πάσῃ πόλει ταπεινῇ
B auxiliator. triſtibꝰ ꝓpter iopiā ꝓtectio: ab ho-
βοηθός. τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἔνδειαν σκέπη, ἀπὸ ἀν-
minibꝰ malis liberabis eos: vmbraculū ſitientiū. ꝛ
θρώπων πονηρῶν ῥύσῃ αὐτούς, σκέπη διψώντων. καὶ
ſpūs hoim iiuriā patiētiū bñdicēt tibi. q̄ſi ho
πνεῦμα ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε. ὡς ἄν-
mines puſillanimes ſitiētes in ſion. qꝛ liberabis eos
θρωποι ὀλιγόψυχοι διψῶντες ἐν σιών. ὅτι ῥύσῃ αὐτοὺς
ab hoibꝰ ipiis: qbꝰ nos tradidiſti. ꝛ
ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδωκας. καὶ
C faciet dñs ſabaoth oibꝰ gētibꝰ. ſup
ποιήσει κύριος σαβαὼθ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. ἐπὶ τὸ
mōtē iſtū bibēt in letitia bibēt vinū. vn-
ὄρος τοῦτο πίονται ἐν εὐφροσύνῃ πίονται οἶνον. χρί-
gētur vnguēto in mōte hoc. trade hec
σονται μύρον ἐν τῷ ὄρει τούτῳ. παράδος ταῦτα
oīa gentibꝰ. nā cōſiliū hoc ſup oēs
πάντα τοῖς ἔθνεσιν. ἡ γὰρ βουλὴ αὕτη ἐπὶ πάντα τὰ
gētes. deuorauit mors ꝓualens. ꝛ rurſum abſtu
ἔθνη. κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας. καὶ πάλιν ἀφεῖ-
lit deꝰ oēm lachrymā ab oī facie.
λεν ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου. τὸ
opprobriū ppli abſtulit ab oī terra. nā os
ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς. τὸ γὰρ στό-
D dñi locutū eſt: ꝛ dicēt die illa: ecce
μα κυρίου ἐλάλησεν, καὶ ἐροῦσι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἰδοὺ
deꝰ nr̄ ī quo ſperabamꝰ ꝛ exultabamꝰ ſup
ὁ θεὸς ἡμῶν ἐφ' ᾧ ἠλπίζομεν καὶ ἠγαλλιώμεθα ἐπὶ τῇ
ſalute nr̄a. ꝛ letabimur qꝛ requiē
σωτηρίᾳ ἡμῶν. καὶ εὐφρανθησόμεθα ὅτι ἀνάπαυσιν
faciet deꝰ ſup mōtē hūc. ꝛ cōculcabi
ποιήσει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο. καὶ καταπατηθή-
tur moabitis: quēadmodū calcāt areā in
σεται ἡ μωαβῖτις, ὃν τρόπον πατοῦσιν ἅλωνα ἐν ἁ-
curribꝰ. ꝛ remittet manꝰ ſuas: quēadmodū
μάξαις. καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὃν τρόπον
ꝛ ipſe humiliauit vt pderet. ꝛ humi-
καὶ αὐτὸς ἐταπείνωσε τοῦ ἀπολέσαι. καὶ ταπει-
liabit ſuperbiā eiꝰ: ſup q̄ manꝰ iiecit.
νώσει τὴν ὕβριν αὐτοῦ, ἐφ' ἃ τὰς χεῖρας ἐπέβαλεν.
ꝛ altitudinē refugii domꝰ tue humiliabit
καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ οἴκου σου ταπεινώσει
ꝛ deſcendet vſq̄ ad pauimētū.
καὶ καταβήσεται ἕως τοῦ ἐδάφους. Ca.26.
A Die illa cātabūt canticū iſtud in
ΤΗ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσονται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐπὶ τῆς
terra iuda dicētes: ecce ciuitas fortis ꝛ ſalu-
γῆς ἰούδα λέγοντες, ἰδοὺ πόλις ὀχυρὰ καὶ σωτή-
tare nr̄m. ponet murū ꝛ circūmurale. aperite
ριον ἡμῶν. θήσει τεῖχος καὶ περίτειχος. ἀνοίξατε
portas igrediat ppl's cuſtodiēs iuſticiā. ꝛ cu-
πύλας εἰσελθέτω λαὸς φυλάσσων δικαιοσύνην καὶ φυ-
ſtodiēs veritatē. apphendens veritatē ꝛ cu-
λάσσων ἀλήθειαν, ἀντιλαμβανόμενος ἀληθείας καὶ φυ-
ſtodiens pacē. qꝛ in te ſperauimꝰ dñe vſq̄ ī
λάσσων εἰρήνην. ὅτι ἐπὶ σοὶ ἠλπίσαμεν κύριε ἕως
ſempiternū. deꝰ magnꝰ eternus:
τοῦ αἰῶνος. ὁ θεὸς ὁ μέγας ὁ αἰώνιος,

Quia poſuiſti ciuitatem in tumulū: vrbē fortem in ruinam domum alienorū vt non ſit ciuitas: & in ſempiternū nō edificetur. Sup hoc laudabit te pplus fortis: ciuitas gentiū robuſtarū timebit te. Quia factꝰ es fortitudo paupi: fortitudo egeno i tribulatiōe ſua: ſpes a turbine vmbraculū ab eſtu. Spūs eni robuſtorū q̄ſi turbo ipellēs parietē. Sicut eſtꝰ in ſiti: tumultū alienorū hūliabis: & q̄ſi calore ſub nube torrēte ꝓpaginē fortiū marceſcere facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte iſto conuiuiū pinguiū: cōuiuiū vindemie: conuiuium pinguium medullatorum: vindemie defecate. Et precipitabit in monte iſto faciem vinculi colligati ſuper omēs populos: & telam quā orditus eſt ſup oēs nationes. Precipitabit mortē in ſempiternū. Et auferet dñs deus lachrymā ab omī facie: & opprobriū popli ſui auferet de vniuerſa tra: qa dominus locutus eſt. Et dicent in die illa. Ecce deus noſter iſte: expectauimꝰ eū: & ſaluabit nos. Iſte dñs: ſuſtinuimꝰ eū: exultabimus & letabimur in ſalutari eius: qa requieſcet manus dñi in monte iſto. Et triturabitur moab ſub eo: ſicuti teruntur palee in plauſtro. Et extēdet manus ſuas ſub eo: ſicut extendit co natans ad natādum: & humiliabit gloriam eius cū alliſione manuū eiꝰ. & munimenta ſublimiū murorum tuorū concident. & humiliabūtur: & detrahentur in terram vſq̄ ad puluerem. 26.

IN die illa cantabitur cāticū iſtud in terra iuda. Vrbs fortitudinis nr̄e: ſaluator ponetur in ea murus & antemurale. Aperite portas & ingredietur gens iuſta: cuſtodiēs veritatē. Vetꝰ error abiit: ſeruabis pacē: pacē quia in te ſperauimus. Sperastis in dño in ſeculis eternis: i dño deo forti in perpetuū.

Tex.he.	Pmitiua.heb.
כי שמת מעיר לגל קריה בצורה	שום קרה
למפלה ארמון זרים מעיר	בצר נפל
לעולם לא יבנה: על כן יכבדוך	עלם בנה
	כבד
עם עז קרית גוים עריצים ייראוך:	עזז ערץ
כי היית מעוז לדל מעוז לאביון	היה
בצר לו מחסה מזרם צל מחרב	עזז אבה
כי רוח עריצים כזרם קיר:	צור חסה
כחרב בציון שאון זרים תכניע	ציה שאה
חרב בצל עב זמיר עריצים יענה:	כנע ענה
ועשה יהוה צבאות לכל העמים	
בהר הזה משתה שמנים משתה	שתה
שמרים שמנים ממחים שמרים	מוח
מזקקים: ובלע בהר הזה פני	זקק פנה
הלוט הלוט על כל העמים	
והמסכה הנסוכה על כל הגוים:	נסך נסך
בלע המות לנצח ומחה אדני	
יהוה דמעה מעל כל פנים וחרפת	פנה
עמו יסיר מעל כל הארץ כי	סור
יהוה דבר: ואמר ביום ההוא הנה	
אלהינו זה קוינו לו ויושיענו	קוה ישע
זה יהוה קוינו לו נגילה ונשמחה	גיל שמח
בישועתו: כי תנוח יד יהוה	ישע נוח
בהר הזה ונדוש מואב תחתיו	דוש
כהדוש מתבן במו מדמנה:	תבן דמן
ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרש	פרש
השחה לשחות והשפיל גאותו	שפל גאה
עם ארבות ידיו: ומבצר משגב	בצר שגב
חומתיך השח השפיל הגיע	חמה שחח
לארץ עד עפר:	
ביום ההוא יושר	Cap.xxvj
השיר הזה בארץ יהודה עיר עז	שור עזז
לנו ישועה ישית חומות וחל: פתחו	ישע שות
שערים ויבא גוי צדיק שמר	חיל בוא
אמונים: יצר סמוך תצר שלום	צדק אמן
שלום כי בך בטוח: בטחו ביהוה	סמך נצר
עדי עד כי ביה יהוה צור עולמים:	שלם בטח
	עלם

Digitized by Google

כִּי הֵשַׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה שׁחח רום
יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילָהּ עַד אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה קרה שׂגב
עַד עָפָר׃ תִּרְמְסֶנָּה רָגֶל רַגְלֵי נגע רמס
עָנִי פַּעֲמֵי דַלִּים׃ אֹרַח לַצַּדִּיק ענה דלל
מֵישָׁרִים יָשָׁר מַעְגַּל צַדִּיק צדק
תְּפַלֵּס׃ אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה ישר עגל
קִוִּינוּךָ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת פלס שׁפט
נָפֶשׁ׃ נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה קוה אוה
אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי שׁחר
כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק
לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ יֻחַן רָשָׁע בַּל חנן
לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יְעַוֵּל עול
וּבַל יִרְאֶה גֵּאוּת יְהוָה׃ יְהוָה ראה גאה
רָמָה יָדְךָ בַּל יֶחֱזָיוּן יֶחֱזוּ וְיֵבֹשׁוּ רום חזה
קִנְאַת עָם אַף אֵשׁ צָרֶיךָ בושׁ צור
תֹאכְלֵם׃ יְהוָה תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם אכל שׁפת
לָנוּ כִּי גַּם כָּל מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ שׁלם
לָּנוּ׃ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ עשׂה
אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ לְבַד בְּךָ נַזְכִּיר זלת בדד
שְׁמֶךָ׃ מֵתִים בַּל יִחְיוּ רְפָאִים בַּל זכר מות
יָקֻמוּ לָכֵן פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם חיה קום
וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ׃ יָסַפְתָּ לַגּוֹי שׁמד
יְהוָה יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבָּדְתָּ רִחַקְתָּ אבד
כָּל קַצְוֵי אָרֶץ׃ יְהוָה בַּצַּר פְּקָדוּךָ כבד
צָקוּן לַחַשׁ מוּסָרְךָ לָמוֹ׃ כְּמוֹ קצה צור
הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק צוק ישׂר
בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה׃ קרב ילד
הָרִינוּ חַלְנוּ כְּמוֹ יָלַדְנוּ רוּחַ חול זעק
יְשׁוּעֹת בַּל נַעֲשֶׂה אֶרֶץ וּבַל יִפְּלוּ היה פנה
יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי הרה חול
יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי ישׁע עשׂה
טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים נפל חיה
תַּפִּיל׃ לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר מות קום
דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט רֶגַע קוץ
עַד יַעֲבָר זָעַם׃ כִּי הִנֵּה יְהוָה נפל הלך
יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ לִפְקֹד עֲוֹן יֹשֵׁב בוא חבה
עבר
יצא קום

Quia incuruabit habitãtes in excelſo: ciuitatẽ ſublimẽ humiliabit: humiliabit eã vſq; ad terrã: detrahet eã vſq; ad puluerẽ. Cõculcabit eã pes: pes pauꝑis gresſus egenorum. Semita iuſti oo recta eſt: rectus callis iuſti ad oooooooooooooooo ambulandũ: & in ſemita iudiciorum tuorũ dñe ſuſtinuimus te: nomen tuũ & memoriale tuũ in deſiderio aĩe. Aĩa mea deſiderauit te in nocte: ſed in ſpũ meo in p̃cordiis meis de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra: iuſticiã diſcẽt hitatores orbis. Miſereamur ĩpio: & nõ diſcet iuſticiã facere. In terra ſctõrũ iniqua geſſit: & non videbit gloriam domini. Domine ooooo exaltetur manus tua vt nõ videãt: videãt & cõfundantur zelãtes populi: & ignis hoſtes tuos deuoret. Domine dabis pacem oooooooooooo nobis: oĩa enim opera tua es nobis. Dñe deus noſter poſſederunt nos domini abſq; te: tantum in te recordemur nominis tui. Moriẽtes non viuãt: gigãtes nõ reſurgãt. Propterea viſitaſti & contriuiſti eos & ꝑdidiſti oẽz memoriã eorum. Indulſiſti genti dñe: indulſiſti genti. Nũquid glorificatus es? Elõgaſti oẽs terminos terre. Dñe in anguſtia reqſierunt te: in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut q̃ cõcepit cũ appropinq̃uerit ad partũ: dolens clamat in doloribus ſuis: ſic facti ſumus a facie tua dñe. Cõcepimus: & q̃ſi parturiuimus & peperimus ſpm̃. Salutes non fecimus in terra: ideo nõ ceciderũt habitatores terre. Viuent mortui tui: ĩterfecti mei reſurgẽt. Expgiſcimini & laudate q hitatis ĩ puluere: quia ros lucis ros tuus & terrã gigantiũ detrahes in ruinã. Vade populus meus: intra in cubicula tua: claude oſtia tua ſup te: abſcõdere modicũ ad momẽtũ: donec ꝑtrãſeat indignatio. Ecce enĩ dñs egredietur de loco ſuo: vt viſitet iniqtatem habitatoris oooo

q humiliãs deduxit habitãtes in excel
ὃς ταπεινώσας κατήγαγεν τοὺς κατοικοῦντας ἐν ὑψη
ſis. ciuitates munitas deſtrues ⁊ deduces vſq; ad
λοῖς· πόλεις ὀχυρὰς καταβαλεῖς καὶ κατάξεις ἕως
pauimẽtũ. ⁊ cõculcabũt eas pedes mãſuetorũ
ἐδάφους· καὶ πατήσουσιν αὐτὰς πόδες πραέων
⁊ humiliũ greſſus. via iuſtorũ recta fcta eſt.
καὶ ταπεινῶν βήματα· ὁδὸς εὐσεβῶν εὐθεῖα ἐγένετο· B
⁊ pparata via iuſtorũ. nã via
καὶ παρεσκευασμένη ἡ ὁδὸς τῶν εὐσεβῶν· ἡ γὰρ ὁδὸς
dñi iudiciũ. ſperauim⁹ in noĩe tuo ⁊ in
κυρίου κρίσις· ἠλπίσαμεν ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου καὶ ἐπὶ
mẽoria quã deſiderabat aĩa mea. de nocte cõſurgit
τῇ μνείᾳ ἣ ἐπεθύμει ἡ ψυχή μου· ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ
ſpũs me⁹ ad te de⁹. qꝛ lux p̃cepta
πνεῦμά μου πρὸς σὲ ὁ θεός· διότι φῶς τὰ προστάγματά
tua ſup terrã. iuſticiã diſcite habitãtes in
σου ἐπὶ τῆς γῆς· δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ
terra. ceſſauit eñi ipi⁹. nõ diſcet iuſticiã
τῆς γῆς· πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβής· οὐ μὴ μάθῃ δικαιοσύ-
am ſup terrã. veritatẽ nõ faciat. auferat ipi
νην ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλήθειαν οὐ μὴ ποιήσῃ· ἀρθήτω ὁ ἀσε-
us vt nõ videat gloriã dñi. dñe excelſum tuũ
βὴς ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου. κύριε ὑψηλός σου
brachiũ ⁊ nõ ſcierũt. ſciẽtes aũt cõfunden
ὁ βραχίων καὶ οὐκ ᾔδεισαν· γνόντες δὲ αἰσχυνθήσον-
tur. zelus app̃hẽdet populũ ierudituũ. ⁊ nũc ignis C
ται· ζῆλος λήψεται λαὸν ἀπαίδευτον· καὶ νῦν πῦρ τοὺς
aduerſarios cõedet. dñe deus nr̃ pacem da nobis.
ὑπεναντίους ἔδεται· κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν εἰρήνην δὸς ἡμῖν·
oĩa .n. reddidiſti nobis. dñe deus nr̃ poſſide
πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν· κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν κτῆσαι
nos dñe extra te aliũ non ſcimus. nomen
ἡμᾶς κύριε ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν· τὸ ὄνομά
tuũ vocam⁹. at mortui vitã nõ videbũt. neq;
σου ὀνομάζομεν· οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν· οὐδὲ
medici nõ ſuſcitabũt. ppt hoc iduxiſti ⁊
ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσωσι· διὰ τοῦτο ἐπήγαγες καὶ
ꝑdidiſti ⁊ tuliſti oẽ maſculinũ eorũ. adde eis
ἀπώλεσας καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν· πρόσθες αὐτοῖς
mala dñe. adde mala glorioſis terre. domine
κακὰ κύριε· πρόσθες κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς· κύ-
mie i tribulatiõe recordati ſum⁹ tui: i tribulatiõe parua doctri
ριε ἐν θλίψει ἐμνήσθημέν σου, ἐν θλίψει μικρᾷ ἡ παι-
na tua nobis. ⁊ ſicut parturiẽs cũ appropinqt ad pa
δεία σου ἡμῖν· καὶ ὡσεὶ ὠδίνουσα ἐγγίζει τοῦ τε-
riendũ ⁊ in dolore ſuo clamat: ſic fcti ſu-
κεῖν καὶ ἐπὶ τῇ ὠδῖνι αὐτῆς ἐκέκραξεν, οὕτως ἐγενήθη-
mus dilecto tuo. ppter timorẽ tuũ dñe in D
μεν τῷ ἀγαπητῷ σου· διὰ τὸν φόβον σου κύριε ἐν
vtero accepim⁹ ⁊ parturiuim⁹ ⁊ peperim⁹: ſpi
γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμεν καὶ ἐτέκομεν, πνεῦ-
ritũ ſalutis tue quẽ feciſti ſup terrã. nõ cade
μα σωτηρίας σου ὃ ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς· οὐ πε-
mus: ſed cadẽt habitãtes in
σούμεθα, ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς
terra. ſurgẽt mortui ⁊ reſurgent q in
γῆς· ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς
monumẽtis. ⁊ letabunt q in terra. nã ros
μνημείοις· καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ· ἡ γὰρ δρό-
q a te ſanitas ipſis eſt. at terra impio
σος ἡ παρὰ σοῦ ἴαμα αὐτοῖς ἐστι· ἡ δὲ γῆ τῶν ἀσε-
rũ cadet. vade ppl's me⁹: igredere in cubicu
βῶν πεσεῖται· βάδιζε λαός μου, εἴσελθε εἰς τὰ ταμι-
la tua: claude hoſtiũ tuũ. abſcõdere
εῖά σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου· ἀποκρύβηθι
modicũ quãtuliſcũq;: donec ptranſeat ira dñi.
μικρὸν ὅσον ὅσον, ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ κυρίου·
ecce eñi dñs a ſctõ iducit irã
ἰδοὺ γὰρ κύριος ἀπὸ τοῦ ἁγίου ἐπάγει τὴν ὀργὴν
ſup hitantes
ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας oooooooooooooooooooooooooooooo

Digitized by Google

ſup terrā. ꝛ reuelabit terra ſanguinē ſuū. ꝛ
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀνακαλύψει ἡ γῆ τὸ αἷμα αὐτῆς. καὶ
nō abſcōdet iterfectos vltra.
οὐ κατακαλύψει τοὺς ἀνῃρημένους ἔτι. Ca.27.
A In die illa iducet de⁹ gladiū
Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς τὴν μάχαιραν
ſctm̄ ꝛ magnū ꝛ forte ſup
τὴν ἁγίαν καὶ τὴν μεγάλην καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐπὶ τὸν
draconē colubrū fugientē ſup draconē colubrū tor
δράκοντα ὄφιν φεύγοντα ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκο
tuoſū. ꝛ occidet draconē q̄ in mari.
λιόν. καὶ ἀνελεῖ τὸν δράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ. τῇ ἡ
die illa vinea bona deſideriū cātare ſcd̄m
μέρᾳ ἐκείνῃ ἀμπελὼν καλὸς ἐπιθύμημα ἐξάρχειν κα
eā. ego ciuitas munita: ciuitas oppugnata fru
τ' αὐτῆς. ἐγὼ πόλις ὀχυρά, πόλις πολιορκουμένη μά
ſtra potū dabo illi. capiet̄ eni nocte. die aūt ca
την ποτιῶ αὐτήν. ἁλώσεται γὰρ νυκτός. ἡμέρας δὲ πε
det mur⁹ ei⁹. nō eſt q̄ nō apphendit e
σεῖται τὸ τεῖχος αὐτῆς. οὐκ ἔστιν ἣ οὐκ ἐπελάβετο αὐ
am. igit̄ ppter hoc fecit dn̄s de⁹ oia q̄cūq3
τῆς. τοίνυν διὰ τοῦτο ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς πάντα ὅσα
B cōſtituit. cōbuſtus ſum. clamabūt oēs habitā
συνέταξεν. κατακέκαυμαι. βοήσονται πάντες οἱ ἐνοι
tes in ea. faciam⁹ pacē illi: faciam⁹
κοῦντες ἐν αὐτῇ. ποιήσωμεν εἰρήνην αὐτῷ, ποιήσωμεν
pacē q̄ veniūt filii iacob. germiabit ꝛ florebit
εἰρήνην οἱ ἐρχόμενοι τέκνα ἰακώβ. βλαστήσει καὶ ἐξανθήσει
iſrael ꝛ iplebit̄ orbis terre fructus ei⁹.
ἰσραὴλ καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ οἰκουμένη τοῦ καρποῦ αὐτοῦ.
nūqd ſicut ipſe pcuſſit ꝛ ipſe ſic pcutiet̄? ꝛ
μὴ ὡς αὐτὸς ἐπάταξε καὶ αὐτὸς οὕτως πληγήσεται; καὶ
ſicut ipſe occidit ꝛ ipſe ſic occidet̄? ri
ὡς αὐτὸς ἀνεῖλεν καὶ αὐτὸς οὕτως ἀναιρεθήσεται; μαχό
xans ꝛ exprobās emittet eos. nōne tu eras q̄
μενος καὶ ὀνειδίζων ἐξαποστελεῖ αὐτούς. οὐ σὺ ἦσθα ὁ
meditabaris ſpū duro iterficere eos
μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ ἀνελεῖν αὐτοὺς
ſpū furoris: ppterea auferet̄ iniqtas ia
πνεύματι θυμοῦ; διὰ τοῦτο ἀφαιρεθήσεται ἡ ἀνομία ἰα
cob. ꝛ hoc eſt bn̄dictio ei⁹. cū abſtulero
C κώβ. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ εὐλογία αὐτοῦ. ὅταν ἀφέλωμαι
ei⁹ pctm̄: qn̄ poſuerit oēs lapides
αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, ὅταν θῶσι πάντας τοὺς λίθους τῶν
altariū cōciſos vt puluerē minutū. ꝛ nō mane
βωμῶν κατακεκομμένους ὡς κονίαν λεπτήν. καὶ οὐ μὴ μεί
būt arbores eoꝝ ꝛ idola eoꝝ ſuccenſa
νῃ τὰ δένδρα αὐτῶν καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐκκεκαυμένα
q̄ſi luc⁹ lōge habitās. grex remi
ὥσπερ δρυμὸς μακρὰν τὸ κατοικούμενον. ποίμνιον ἀνει
ſſus erit ſicut grex derelict⁹. ꝛ erit mul
μένον ἔσται ὡς ποίμνιον καταλελειμμένον. καὶ ἔσται πο
to tpe in paſcua. ꝛ ibi requieſcent: ꝛ poſt
λὺν χρόνον εἰς βόσκημα. καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται, καὶ μετὰ
multū tps nō erit in ea oē viride: qꝛ
πολὺν χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ πᾶν χλωρόν, διὰ τὸ
D exſiccatū eē. mulieres venietes ab ſpectaculo venite. nō eni po
ξηρανθῆναι. γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε. οὐ γάρ λα
pul⁹ eſt hn̄s itellectū. ppterea nō miſerebit̄ q̄ fe
ός ἐστιν ἔχων σύνεσιν. διὰ τοῦτο οὐ μὴ οἰκτειρήσῃ ὁ ποιή
cit eos: neq3 q̄ plaſmauit eos nō miſerebit̄. ꝛ
σας αὐτούς, οὐδὲ ὁ πλάσας αὐτοὺς οὐ μὴ ἐλεήσῃ. καὶ
erit in die illa: cōcludet dn̄s a foſ
ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συμφράξει κύριος ἀπὸ τῆς διώ
ſa fluminis vſq3 ad torrentē egypti. vos aūt cōgregate
ρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως ῥινοκορούρων. ὑμεῖς δὲ συναγάγετε
filios iſrael p vnū vnū. ꝛ erit in die il
τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ κατὰ ἕνα ἕνα. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
la clangēt tuba magna ꝛ veniēt q̄ peri
νῃ σαλπιοῦσι τῇ σάλπιγγι τῇ μεγάλῃ καὶ ἥξουσιν οἱ ἀπο
erāt in regiōe aſſyrioꝝ: ꝛ q̄ perierāt in
λόμενοι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἀσσυρίων, καὶ οἱ ἀπολόμενοι ἐν

[q]terre[r] contra eum:[s]& re
uelabit[t]terra
[x]ſanguinem ſuum.[y]& nō
[z]operiet[a]vltra
[c]interfectos ſuos. 27.

I[a]N die[b] illa[c] viſitabit
[d]dominus[e] in gladio ſuo
[f]duro &[g] grandi
[h]& forti:[i]ſuper[k]leuiathan
[l]ſerpentē[m]vectem:
[n]& ſuper[o]leuiathā[p]ſerpen
tē[q]tortuoſum:[r]& occidet
[s]cetum[u] qui[x] in mari eſt.
[y]In die[z] illa
[a]vinea[b]meri[c] cantabit[d]ei.
[e]Ego[f] dominus
[g]qui ſeruo eam:[h]repente
[i]propinabo ei:[k] ne forte
[l]viſitetur[m] contra eam.
[n]Nocte[o]& die[p]ſeruo eam:
[q]indignatio[r]nō eſt[s] mihi.
[t]Quis[u]dabit me[x] ſpinā &
[y]veprem[z] in prelio?[a] gra
diar[b]ſuper eam:
[c]ſuccendā eā[d]pariter.[e]An
potius[f] tenebit[g] fortitudi
nem meā?[h]Faciet[i] pacem
[k]mihi:[l]pacē[m]faciet[n] mihi.
[o]Qui egrediūtur ipetu a
[q]iacob:[r]florebit[s]& germi
nabit[t]iſrael[u]et implebunt
[x]faciem[y]orbis[z]ſemine.
[a]Nunqd iuxta plagā[b] pcu
tiētis ſe[c] pcuſſit eū?[d] Aut
[e]ſicut occidit[f] interfectos
ei⁹: ſic[g]occiſus eſt?[h] In mē
ſura cōtra menſurā[i] cum
abiecta fuerit[k]iudicabit eā
[l]meditatus eſt[m]in ſpū ſuo
[n]duro[o]p die[p] eſt⁹.[q] Idcirco
[r]ſup hoc[s]dimittetur[t]iniq
tas domus[u] iacob:[x] & iſte
[y]oīs[z]fructus vt[a]auferatur
[b]pctm̄ eius.[c] Cū poſuerit
[d]oēs[e]lapides[f]altaris[g]ſicut
lapides[h] cineris[i] alliſos:
[k]non[l]ſtabūt[m] luci[n] & delu
bra.[p]Ciuitas[o]enī[q]munita
[r]deſolata erit:[s] ſpecioſa
[t]relinqtur: &[u]dimittetur
[x]q̄ſi deſertū.[y]Ibi[z]paſcetur
[a]vitulus[b]& ibi[c]accubabit:
[d]& conſumet[e] ſūmitates
eius.[f] In ſiccitate[g] meſſis
illius[h]cōterētur[i]mulieres
[k]veniētes &[l] docētes[m] eā.
[o]Nō[n]eſt[p]enī[q]ppl's[r]ſapiēs:
[s] ppterea[u]nō[t]miſerebitur
eius[y]qui fecit eū[z]& qui for
mauit eū[a]nō[b]pcet ei.[c] Et
erit[d]i die[e]illa[f]excutiet[g]dn̄s
[h]ab alueo[i] fluminis[k] vſq3
ad[l] torrentē[m]egypti:[n]&
vos[o] cōgregabimini[p] vn⁹
&[q]vn⁹[r]filii[s]iſrael.[t] Et erit
[u]in die[x]illa:
[y]clāgetur[z] i tuba[a]magna:
[b]& veniēt[c]qui pditi fuerāt
[d]de terra[e]aſſyriorum:[f] &
qui eiecti erant[g]de terra

הָאָרֶץ עָלָיו וְגִלְּתָה הָאָרֶץ	גלה
אֶת דָּמֶיהָ וְלֹא תְכַסֶּה עוֹד עַל	כסה
הֲרוּגֶיהָ׃	
בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד	Ca. xxvij פקד
יְהוָה בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה	
וְהַחֲזָקָה עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ	לוה
וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת	
הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם׃ בַּיּוֹם הַהוּא	תנן
כֶּרֶם חֶמֶר עַנּוּ לָהּ׃ אֲנִי יְהוָה	ענה
נֹצְרָהּ לִרְגָעִים אַשְׁקֶנָּה פֶּן	שקה
יִפְקֹד עָלֶיהָ לַיְלָה וָיוֹם אֶצֳּרֶנָּה׃	פקד נצר
חֵמָה אֵין לִי מִי יִתְּנֵנִי שָׁמִיר	יחם נתן
שַׁיִת בַּמִּלְחָמָה אֶפְשְׂעָה בָהּ	שפר לחם
אֲצִיתֶנָּה יָּחַד׃ אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי	פשע צית
	חזק עזז
יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִּי׃	עשה שלם
הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב יָצִיץ וּפָרַח	בוא שרש
יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְנֵי תֵבֵל תְּנוּבָה׃	ציץ פרח
הַכְּמַכַּת מַכֵּהוּ הִכָּהוּ אִם כְּהֶרֶג הֲרֻגָיו	נוב נבה
הֹרָג׃ בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה	סאה רוב
הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים׃	קדם
לָכֵן בְּזֹאת יְכֻפַּר עֲוֹן יַעֲקֹב וְזֶה	כפר
כָּל פְּרִי הָסִר חַטָּאתוֹ בְּשׂוּמוֹ כָּל	פרה סור
אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי גִר מְנֻפָּצוֹת	זבח גיר
לֹא יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים׃ כִּי	נפץ קום
	בצר
עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב	שלח עזב
כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם	דבר רעה
יִרְבָּץ וְכִלָּה סְעִפֶיהָ׃ בִּיבֹשׁ קְצִירָהּ	רבץ קצר
תִּשָּׁבַרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת	שבר נשה
אוֹתָהּ כִּי לֹא עַם בִּינוֹת הוּא עַל	בוא אור
	את
כֵּן לֹא יְרַחֲמֶנּוּ עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ לֹא	רחם
יְחֻנֶּנּוּ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַחְבֹּט	חנן חבט
יְהוָה מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד נַחַל	
מִצְרָיִם וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד	לקט
אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא	בנה
יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים	תקע שפר
בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ	גדל בוא

Digitized by Google

מצרים והשתחוו ליהוה בהר   שחה
הקדש בירושלם:
Ca.xxviij הוי עטרת גאות שכרי אפרים
וציץ נבל צבי תפארתו אשר   גאה צבה
על ראש גיא שמנים הלומי יין: פאר
הנה חזק ואמץ לאדני כזרם   הלם
ברד שער קטב כזרם מים כבירים
שטפים הניח לארץ ביד: ברגלים   נוח
תרמסנה עטרת גאות שכורי   רמס גאה
אפרים: והיתה ציצת נבל צבי   שכר היה
תפארתו אשר על ראש גיא שמנים   פאר
כבכורה בטרם קיץ אשר יראה   בכר קיץ
הראה אותה בעודה בכפו יבלענה: ראה כפף
ביום ההוא יהיה יהוה צבאות   בלע היה
לעטרת צבי ולצפירת תפארה   צפר
לשאר עמו: ולרוח משפט ליושב   שפט ישב
על המשפט ולגבורה משיבי   גבר שוב
מלחמה שערה: וגם אלה ביין   לחם
שגו ובשכר תעו כהן ונביא   שגה תעה
שגו בשכר נבלעו מן היין תעו   נבא בלע
מן השכר שגו בראה פקו   פוק
פליליה: כי כל שלחנות מלאו   פלל
קיא צאה בלי מקום: את מי   בל קום
יורה דעה ואת מי יבין שמועה   ירה ידע
גמולי מחלב עתיקי משדים: כי   בין שמע
צו לצו צו לצו קו לקו קו   גמל עתק
לקו זעיר שם זעיר שם: כי בלעגי   שד צוה
שפה ובלשון אחרת ידבר אל   קוה זער
העם הזה: אשר אמר אליהם   לשון דבר
זאת המנוחה הניחו לעיף וזאת   נוח נוח
המרגעה ולא אבוא שמוע: והיה   רגע אבה
להם דבר יהוה צו לצו צו לצו   שמע
קו לקו קו לקו זעיר שם זעיר
שם למען ילכו וכשלו אחור   אחר
ונשברו ונוקשו ונלכדו: לכן   שבר יקש
שמעו דבר יהוה אנשי לצון משלי   לכד לוץ

egypti: & adorabūt dominum in monte ſancto in hieruſalem.

28.

Ue corone ſuperbie ebriis effraim: & flori decidenti glorie exultatiōis eius qui erāt in vertice vallis pīguiſſime errantes a vino: Ecce validus & fortis dominus ſicut impetus grandinis turbo cōfringēs: ſicut īpetus aquarū multarū inundantiū & emiſſarum ſup terrā ſpacioſā. Pedibus cōculcabitur corona ſupbie ebriorum effraim & erit flos decidens glorie exultatiōis eius: qui eſt ſup verticē vallis pinguium: q̄ſi tēporaneū ante maturitatē autūni. Q̄d cū aſpexerit vidēs ſtatim vt māu tenuerit deuorabit illud. In die illa erit dominus exercituum corona glorie: & ſertū exultationis reſiduo populi ſui: & ſpiritus iudicii ſedenti ſuper iudiciū & fortitudo reuertentibus de bello ad portam. Verū hi quoq; pre vino neſcierūt: & pre ebrietate errauerūt. Sacerdos & ppheta neſcierūt pre ebrietate: abſorpti ſunt a vino: errauerūt in ebrietate: neſcierūt vidētē ignorauerūt iudicium. Oēs enī menſe replete ſūt vomitu ſordiūq;: ita vt nō eſſet vltra locus. Quē docebit ſciētiā? & quē intelligere faciet auditū? Ablactatos a lacte: auulſos ab vberibus: q̄a māda remanda: manda remāda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicū ibi modicū ibi. In loquela enī labii & lingua altera loq̄tur ad populum iſtum: cui dixit. Hec eſt reqes mea: reficite laſſū: & hoc eſt meū refrigerium: & noluerūt audire. Et erit eis verbū dñi māda remanda: māda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicū ibi modicum ibi: vt vadāt & cadant retrorſum: & cōterātur & illaqueētur & capiātur. Propter hoc audite vbū dñi viri illuſores q̄ dñamini ſup

egypto. ⁊ adorabūt dñm ſup montē
αἰγύπτῳ. καὶ προσκυνήσουσι τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ
ſctm̄ in hierlm̄.
ἅγιον ἐν ἱερουσαλήμ. Ca.28.
A Ue corone iiurie mercenarii ephra
Οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως οἱ μισθωτοὶ ἐφρα-
im flos cadēs de gloria ſup verticē
ἰμ. τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆς δόξης ἐπὶ τῆς κορυφῆς
mōtis pinguis. ebrii ſine vino. ecce
τοῦ ὄρους τοῦ παχέος. οἱ μεθύοντες ἄνευ οἴνου. ἰδοὺ
fortis ⁊ durꝰ furor dñi ſicut grādo q̄ deſcẽ
ἰσχυρὸς καὶ σκληρὸς ὁ θυμὸς κυρίου ὡς χάλαζα κατα-
tur nō hñs vmbraculū violētia decidēs. ſicut
φερομένη οὐκ ἔχουσα σκέπην βίᾳ καταφερομένη. ὡς
aque multe multitudo trahēs regionē in terra faci
ὕδατος πολὺ πλῆθος σύρον χώραν. ἐν τῇ γῇ ποιή-
et requiē manibꝰ. ⁊ pedibꝰ cōcul
σει ἀνάπαυσιν ταῖς χερσί. καὶ τοῖς ποσὶ κατα-
cabitur corona iiurie. mercenarii
πατηθήσεται ὁ στέφανος τῆς ὕβρεως. οἱ μισθωτοὶ τοῦ
ephraim ⁊ erit flos cadēs de ſpe
ἐφραίμ. καὶ ἔσται τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆς ἐλπίδος
glie in ſūmitate mōtis excelſi. ſicut p̄
τῆς δόξης ἐπ᾽ ἄκρου τοῦ ὄρους τοῦ ὑψηλοῦ. ὡς πρό-
cox ficus: vidēs eā: priuſq̄ in manū eā
δρομος σύκου, ὁ ἰδὼν αὐτό, πρὶν εἰς τὴν χεῖρα αὐτὸ
capiat: volet illā deuorare. die illa B
λαβεῖν, θελήσει αὐτὸ καταπιεῖν. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
erit dñs ſabaoth corona ſpei orna-
ἔσται κύριος σαβαὼθ ὁ στέφανος τῆς ἐλπίδος ὁ πλα-
ta glia: relicto meo pplo ⁊ de
κεὶς τῆς δόξης, τῷ καταλειφθέντι μου λαῷ καὶ κα-
relinquē in ſpū iudicii ſup iudiciū. ⁊
ταλειφθήσεται ἐν πνεύματι κρίσεως ἐπὶ κρίσιν. καὶ
fortitudinē phibētiū īterficere. hi em̄ vino decepti
ἰσχὺν κωλυόντων ἀνελεῖν. οὗτοι γὰρ οἴνῳ πεπλανη-
ſunt. errauerūt ppter ſicerā ſacerdos ⁊ p-
μένοι εἰσίν. ἐπλανήθησαν διὰ τὸ σίκερα. ἱερεὺς καὶ προ-
pheta excideſt mēte ppter vinū. vacillauert ab
φήτης ἐξέστησαν διὰ τὸν οἶνον. ἐσείσθησαν ἀπὸ τῆς
ebrietate ſicere: errauerūt. hoc eſt phaſma.
μέθης τοῦ σίκερα, ἐπλανήθησαν. τοῦτό ἐστι φάσμα.
maledictio comedet hoc cōſiliū. hoc em̄ cōſiliū p
ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν. αὕτη γὰρ ἡ βουλὴ ἕνε-
pter auariciā. cui āñciauimꝰ mala. ⁊ cui
κεν πλεονεξίας. τίνι ἀνηγγείλαμεν κακά. καὶ τίνι
āñciauimꝰ nūciū. ablactati a C
ἀνηγγείλαμεν ἀγγελίαν. οἱ ἀπογεγαλακτισμένοι ἀπὸ
lacte. ⁊ abſtracti ab ubere. tribulatio
γάλακτος. καὶ οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ μαστοῦ. θλῖ-
nē ſup tribulationē. expecta ſpē ſup ſpē
ψιν ἐπὶ θλῖψιν. προσδέχου ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι
adhuc parū adhuc parū: ppt irriſionē labio
ἔτι μικρὸν ἔτι μικρόν, διὰ φαυλισμὸν χειλέ-
rū. ppt linguā alterā qz loq̄nt pplo 1.Cor.
ων. διὰ γλώσσης ἑτέρας ὅτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τού- 14.d.
huic dicētes ei. hec requies eſurien
τῳ λέγοντες αὐτῷ. τοῦτο τὸ ἀνάπαυμα τῷ πεινῶν-
ti ⁊ hec cōtritio: ⁊ nō voluerūt audire. ⁊
τι καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα, καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἀκούειν. καὶ
erit eis ſermo dei: tribulatio ſup tribulationē: ſpes
ἔσται αὐτοῖς τὸ λόγιον τοῦ θεοῦ, θλῖψις ἐπὶ θλῖψιν, ἐλπὶς
ſup ſpē: adhuc parū adhuc parū. vt vadāt ⁊
ἐπ᾽ ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρόν. ἵνα πορευθῶσι καὶ
cadāt in retro: ⁊ periclitenē ⁊ cōte-
πέσωσιν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ κινδυνεύσωσι καὶ συντρι-
rantur ⁊ capiātur: ppter hoc audite ver
βήσονται καὶ ἁλώσονται, διὰ τοῦτο ἀκούσατε λό- D
bū dñi viri tribulati. ⁊ pñcipes
γον κυρίου ἄνδρες τεθλιμμένοι. καὶ οἱ ἄρχοντες

ppli hui⁹ in hierlm. q2 dixiſtis feci
τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ἱερουσαλήμ. ὅτι εἴπατε ἐποιή-
mus teſtamētū cū īferno: ⁊ cū morte
σαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου, καὶ μετὰ τοῦ θανάτου
pactū. tēpeſtas irruēs ſi ptrāſierit: nō veniet
συνθήκην καταιγὶς φερομένη ἐὰν παρέλθη, οὐ μὴ ἔλθη
Amos 9.c. nobis. poſuim⁹ mēdaciū ſpē noſtrā: ⁊ mēda
ἡμῖν. ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν, καὶ τῷ ψεύ-
cio ptegemur. pp hoc ſic dicit dñs:
δει σκεπασθησόμεθα. διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος,
ecce ego imittā in fundamēta ſiō lapidē pcioſum
ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια σιὼν λίθον πολυτελῆ
electū angularē pcioſum in fundamēta ei⁹.
ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαῖον ἔντιμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς.
ro. 9.ſ ⁊ credēs in eo nō cōfundet. ⁊ ipona
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. καὶ θήσω
iudiciū in ſpem. at mia mea in ſtateras:
κρίσιν εἰς ἐλπίδα. ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς,
E ⁊ q̄ credūt fruſtra mēdacio. q2 nō ptrāſi-
καὶ οἱ πεποιθότες μάτην ψεύδει. ὅτι οὐ μὴ παρέλ-
bit vos tēpeſtas ⁊ nō auferet vobis teſtamētū
θη ὑμᾶς καταιγὶς καὶ μὴ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην τοῦ
mortis ⁊ ſpes vr̄a q̄ ad īfernū nō per-
θανάτου καὶ ἡ ἐλπὶς ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν ᾅδην οὐ μὴ ἐμ-
manebit. tēpeſtas veniēs ſi ptrāſierit: eritis ei
μείνη. καταιγὶς φερομένη ἐὰν παρέλθη, ἔσεσθε αὐτῇ
in cōculcationē. cū ptranſierit: tollet vos mane
εἰς καταπάτημα. ὅταν παρέλθη, λήψεται ὑμᾶς πρωῒ
mane ptranſibit vos: ⁊ in nocte erit ſpes
πρωῒ παρελεύσεται ὑμᾶς, καὶ ἐν νυκτὶ ἔσται ἐλπὶς
mala. diſcite audire āguſtiati. nō poſſum⁹
πονηρά. μάθετε ἀκούειν στενοχωρούμενοι. οὐ δυνάμεθα
pugnare. ipi aūt infirmamur vt nos cōgregemur. ſicut
μάχεσθαι. αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ ἡμᾶς συναχθῆναι. ὡς
mōs ipior cōſurget. ⁊ erit in valle
περ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται. καὶ ἔσται ἐν τῇ φάραγγι
gabaon. cū furore faciet opa ſua ama
γαβαών. μετὰ θυμοῦ ποιήσει τὰ ἔργα αὐτοῦ πι-
F ritudis op⁹. at furor ei⁹ aliene utet. ⁊
κρίας ἔργον. ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτρίως χρήσεται. καὶ
amaritudo ei⁹ aliena. ⁊ vos ne letemi
ἡ πικρία αὐτοῦ ἀλλοτρία. καὶ ὑμεῖς μὴ εὐφρανθεῖη-
ni: neq cōfortētur vobis vincula. q2 cōſu
τε, μηδὲ ἰσχυσάτωσαν ὑμῖν οἱ δεσμοί. διότι συντετε-
matas ⁊ abbreuiatas res audiui a
λεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα ἤκουσα παρὰ
dño deo ſabaoth q̄ faciet ſup oēm terrā.
κυρίου θεοῦ σαβαὼθ ἃ ποιήσει ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
aurib⁹ pcipite ⁊ audite vocē meā: attēdite ⁊
s.10.f. ἐνωτίζεσθε καὶ ἀκούετε τῆς φωνῆς μου, προσέχετε καὶ
audite ſermōes meos. nūqd tota die debet
ἀκούετε τῶν λόγων μου. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν μέλλει
arans arare? aut ſemē pparare anteq pparet
ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν; ἢ σπόρον προετοιμάσαι πρὶν ἐργά-
ret terrā? nōne cū cōplanauerit ei⁹ faci-
σασθαι τὴν γῆν; οὐχ ὅταν ὁμαλίσῃ αὐτῆς τὸ πρόσω-
G em tūc ſemiat paruū git aut cyminū. ⁊ rur-
πον τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον ἢ κύμινον. καὶ πάλι-
ſum ſemiat triticū ⁊ ordeū ⁊ far in finib⁹
ν σπείρει πυρὸν καὶ κριθὴν καὶ ζέαν ἐν τοῖς ὁρίοις
tuis. ⁊ erudieris iudicio dei tui ⁊ letabe-
σου. καὶ παιδευθήσῃ κρίματι θεοῦ σου καὶ εὐφραν-
ris. nō eñi cū duricia mūdatur git
θήσῃ. οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται μελάνθιον
neq rota plauſtri circuet ſup cyminū: ſ3
οὐδὲ τροχὸς ἁμάξης περιάξει ἐπὶ τὸ κύμινον, ἀλλὰ
virga excutit git. at cyminū cū
ῥάβδῳ ἐκτινάσσεται τὸ μελάνθιον. τὸ δὲ κύμινον μετὰ
pane comedet. nō eñi in eternū ego ira-
ἄρτου βρωθήσεται. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ ὀργι-
ſcar vobis.
σθήσομαι ὑμῖν.

populum meum qui eſt
in hieruſalem.
Dixiſtis enim: percuſſi
mus fedus cum morte:
& cum inferno fecimus
pactum. Flagellum
inundās cum tranſierit:
nō veniet ſup nos: quia
poſuim⁹ mēdaciū ſpem
noſtrā: & mēdacio ptecti
ſumus. Idcirco hec di-
cit dñs deus. Ecce ego
mittā in fundamētis ſiō
lapidē: lapidē probatū:
angularē pcioſum: in
fūdamēto fūdatū. Qui
crediderit non feſtinet.
Et ponā in pondere iudi
ciū: & iuſticiā in mēſura.
Et ſubuertet grādo ſpē
mēdacii: & ptectionem
aque inūdabūt: & dele
bitur fedus vr̄m cū mor-
te: & pactū vr̄m cū īfer
no nō ſtabit. Flagellum
inundās cum tranſierit:
eritis ei in cōculcationē.
Quādocunq pertrāſierit:
tollet vos: quoniā ma-
ne diluculo pertranſibit
in die & in nocte: & tan
tummodo ſola vexatio
intellectū dabit auditui.
Coanguſtatū eſt eñi ſtra
tū: ita vt alter decidat: &
palliū breue vtrūq ope
rire non pōt. Sicut eñi in
monte diuiſionū ſtabit
dñs: ſic in valle q̄ eſt in
gabaō iraſcetur vt faciat
opus ſuum: alienum eſt
opus eius: vt operetur
opus ſuū. Peregrinū eſt
opus ei⁹ ab eo. Et nunc
nolite illudere ne forte
cōſtringātur vīcula vr̄a.
Conſumationē enim &
abbreuiationē audiui a
domino deo exercituū
ſup vniuerſam terram.
Auribus pcipite & audi-
te vocē meā: attendite
& audite eloquiū meū.
Nunqd tota die arabit
arans vt ſerat: proſcin
det & ſartiet humū ſuā?
Nonne cum adequaue
rit faciem eius: ſeret
git & cyminū ſparget:
& ponet triticū p ordinē
& ordeum & milium
& viciam in finibus ſuis.
Et erudiet illū in iudicio:
deus ſu⁹ docebit illum.
Non enim in ſerris tri-
turabitur git: nec rota
plauſtri ſr cyminū circui
bit: ſ3 i virga excutietur
git: & cyminū i baculo:
panis aūt cōminuetur.
Verū non in perpetuū
triturās triturabit illū:

הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ כִּי
אֲמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת מָוֶת
וְעִם שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חֹזֶה שׁוֹט — שָׁאַל עָשָׂה
שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר לֹא יְבוֹאֵנוּ כִּי — שָׁטַף עָבַר
שַׂמְנוּ כָזָב מַחְסֵנוּ וּבַשֶּׁקֶר נִסְתָּרְנוּ׃ — בּוֹא שׂוּם
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי — חָסָה סָתַר
יִסַּד בְּצִיּוֹן אָבֶן אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת — פָּנָה
יִקְרַת מוּסָד מוּסָּד הַמַּאֲמִין לֹא — יָסַד אָמַן
יָחִישׁ׃ וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה — חוּשׁ שׂוּם
לְמִשְׁקָלֶת וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב — שָׁפַט שָׁקַל
וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטֹפוּ׃ וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם — שָׁטַף כָּרַת
אֶת מָוֶת וְחָזוּתְכֶם אֶת שְׁאוֹל — חָזָה שָׁאַל
לֹא תָקוּם שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר — קוּם
וִהְיִיתֶם לוֹ לְמִרְמָס׃ מִדֵּי עָבְרוֹ — הָיָה רָמַס
יִקַּח אֶתְכֶם כִּי בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יַעֲבֹר — לָקַח עָבַר
בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה וְהָיָה רַק זְוָעָה
הָבִין שְׁמוּעָה׃ כִּי קָצַר הַמַּצָּע — בִּין שָׁמַע
מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס׃ — יָצַע שָׂרַע
כִּי כְהַר פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה — נָסַךְ צוּר
כְּעֵמֶק בְּגִבְעוֹן יִרְגָּז לַעֲשׂוֹת — כָּנַס קוּם
מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ וְלַעֲבֹד — רָגַז עָשָׂה
עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ׃ וְעַתָּה אַל — עָשָׂה
תִּתְלוֹצָצוּ פֶּן יֶחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם
כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת — לוּץ חָזַק
אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עַל כָּל הָאָרֶץ׃ — יָסַר חָרַץ
הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְשִׁיבוּ — אָזַן קָשַׁב
וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי׃ הֲכֹל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ — חָרַשׁ
הַחֹרֵשׁ לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ׃ — פָּתַח שָׂדַד
הֲלוֹא אִם שִׁוָּה פָנֶיהָ וְהֵפִיץ — פָּנָה פּוּץ
קֶצַח וְכַמֹּן יִזְרֹק וְשָׂם חִטָּה שׂוֹרָה — זָרַק
וּשְׂעֹרָה נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ׃
וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו יוֹרֶנּוּ׃ כִּי — סָמַן
לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח וְאוֹפַן — שָׁפַט יָרָה
עֲגָלָה עַל כַּמֹּן יוּסָּב כִּי בַמַּטֶּה — חָרַץ דּוּשׁ
יֵחָבֶט קֶצַח וְכַמֹּן בַּשָּׁבֶט׃ לֶחֶם — אָפַן סָבַב
יוּדָק כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ — נָטָה חָבַט
— דָּקַק
— דּוּשׁ

והמם גלגל עגלתו ופרשיו לא | גלל
ידוקנו: גם זאת מעם יהוה צבאות | דקק
יצאה, הפליא עצה הגדיל תושיה: | פלא יעץ
הוי אריאל אריאל | ישה

Cap. xxix.

קרית חנה דוד ספו שנה על | קרה ספה
שנה חגים ינקפו : והציקותי | חגג נקף
לאריאל, והיתה תאניה ואניה | צוק היה
והיתה לי כאריאל: וחניתי כדור | אנה חנה
עליך, וצרתי עליך מצב, והקימתי | צור נצב
עליך מצרות : ושפלת מארץ | קום צור
תדברי ומעפר תשח אמרתך | דבר
והיה כאוב מארץ קולך, ומעפר | שחח
אמרתך תצפצף : והיה כאבק | צפצף
דק המון זריך, וכמץ עבר המון | המה זרה
עריצים, והיה לפתע פתאם : | מוץ
מעם יהוה צבאות תפקד ברעם | פקד
וברעש וקול גדול, סופה וסערה | גדל
ולהב אש אוכלה : והיה כחלום | חלם
חזון לילה המון כל הגוים הצבאים | חזה
על אריאל, וכל צביה ומצדתה | צבא צוד
והמציקים לה : והיה כאשר | צוק
יחלם הרעב והנה אוכל והקיץ | חלם אכל
וריקה נפשו, וכאשר יחלם הצמא | קוץ
והנה שותה, והקיץ והנה עיף | שתה
ונפשו שוקקה, כן יהיה המון | היה
כל הגוים הצבאים על הר ציון :
התמהמהו ותמהו : השתעשעו | מהה
ושעו, שכרו ולא יין, נעו ולא | שעשע
שכר: כי נסך עליכם יהוה רוח | שוע נוע
תרדמה, ויעצם את עיניכם, | רדם עצם
את הנביאים ואת ראשיכם | נבא
החזים כסה: ותהי לכם חזות | חזה היה
הכל כדברי הספר החתום, אשר | חזה חתם
יתנו אתו אל יודע הספר לאמר | נתן ידע
קרא נא זה, ואמר לא אוכל | יכל
כי חתום הוא: ונתן הספר על

neq̄ꝫ vexabit eum rota plauſtri nec vngulis ſuis cōminuet eum. Et hoc a domino deo exercituū exiuit vt mirabile faceret conſiliū: & magnificaret iuſticiam. 29.

Ue ariel ariel ciuitas quam expugnauit dauid. Additꝰ eſt annus ad annū: ſolemnitates euolute ſunt. Et circūuallabo ariel: & erit triſtis & merens et erit mihi quaſi ariel. Et circūdabo q̄ſi ſpherā in circuitu tuo: & iaciā cōtra te aggerē & munimēta ponā in obſidionē tuā. Hūiliaberis: de terra loqueris: & de humo audietur eloquiū tuū. Et erit q̄ſi phytonis de terra vox tua: & de humo eloquium tuum muſitabit: & erit ſicut puluis tenuis multitudo vētilātiū te: & ſicut fauilla ptrāſiēs multitudo eorū q cōtra te p̄ualuerūt. Eritq̄ꝫ repēte: cōfeſtim a dn̄o exercituū viſitabitur in tonitruo & cōmotione terre: & voce magna turbinis & tēpeſtatis: & flāma ignis deuorātis. Et erit ſicut ſomniū viſionis nocturne mltitudo oīm gētiū q̄ dimicauerūt cōtra ariel: & oēs q militauerūt & obſederūt & p̄ualuerūt aduerſus eā. Et ſicut ſomniat eſuriēs & comedit: cū aūt fuerit expgefactus vacua ē aīa eiꝰ. Et ſicut ſomniat ſitiens & bibit: & poſtq̄ꝫ fuerit expgefactus adhuc ſitit: & anima eius vacua eſt: ſic erit multitudo oīm gentiū q̄ dimicauerunt cōtra montē ſion. Obſtupeſcite & ammiramini: fluctuate & vacillate: inebriamini & nō a vino: mouemini & nō ab ebrietate: qm̄ miſcuit vobis dn̄s ſpm̄ ſoporis. Claudet oculos veſtros: prophetas & principes veſtros qui vident viſiones operiet. Et erit vobis viſio omniū ſicut verba libri ſignati: quem cum dederint ſcienti litteras: dicent: lege iſtum: & reſpondebit nō poſſū: ſignatꝰ eſt eni. Et dabitur liber

nec vox amaritudinis mee cōculcabit vos. ⁊
οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς. καὶ
hec a dn̄o ſabaoth egreſſa ſūt portēta.
ταῦτα παρὰ κυρίου σαβαὼθ ἐξῆλθεν τὰ τέρατα.
inite cōſiliū. exaltate vanā cōſolationē.
βουλεύσασθε. ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν. Ca. 29
Ue ciuitas ariel. quā dauid expugnauit: cō
Οὐαὶ πόλις ἀριήλ. ἣν δαυὶδ ἐπολέμησεν, συ- A
gregate germina ānū ſup annū. comedetis eñ
ναγάγετε γεννήματα ἐνιαυτὸν ἐπ᾽ ἐνιαυτόν. φάγεσθε γὰρ
cū moab. tribulabo eñ ariel. ⁊ erit eius
σὺν μωάβ. ἐκθλίψω γὰρ ἀριήλ. καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ
fortitudo ⁊ diuitie mihi. ⁊ circūdabo ſicut dauid
ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος ἐμοί. καὶ κυκλώσω ὡς δαυὶδ
ſup te. ⁊ circūdabo in te vallū. ⁊ edifica
ἐπὶ σέ. καὶ κυκλώσω εἰς σὲ χάρακα. καὶ οἰκοδομή-
bo. ponā circa te turres ⁊ humiliabunt
σω. θήσω περὶ σὲ πύργους καὶ ταπεινωθήσονται οἱ
ſermōes tui in terrā. ⁊ in terrā verba tua oc-
λόγοι σου εἰς τὴν γῆν. καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύ-
cidēt. ⁊ erit ſicut loquētes de terra vox
σονται. καὶ ἔσται ὡς οἱ φωνοῦντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνή
tua. ⁊ uſq̄ ad pauimētū vox tua īfirmabit. ⁊
σου. καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσει. καὶ
erūt ſicut puluis de rota diuitie ipſo-
ἔσται ὡς κονιορτὸς ἀπὸ τροχοῦ ὁ πλοῦτος τῶν ἀσε-
rū: ⁊ ſicut fauilla q̄ rapit multitudo eoꝝ q̄ oppͥſſerūt B
βῶν, καὶ ὡς χνοῦς φερόμενος πλῆθος τῶν θλιψάντων
te: ⁊ erit ſicut pūctꝰ repēte a dn̄o ſa-
σε, καὶ ἔσται ὡς στιγμὴ παραχρῆμα παρὰ κυρίου σα-
baoth. viſitatio eñ erit cū tonitru ⁊ cōmotiōe
βαώθ. ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται μετὰ βροντῆς καὶ σεισμοῦ
⁊ voce magna. tēpeſtas valida ⁊ flāma i-
καὶ φωνῆς μεγάλης. καταιγὶς φερομένη καὶ φλὸξ πυ-
gnis deuorās. ⁊ erūt ſicut iſomniās in ſom-
ρὸς κατεσθίουσα. καὶ ἔσται ὡς ὁ ἐνυπνιαζόμενος ἐν ὕπ-
nio diuitie gētiū oīm. quicūq̄ militauerūt
νῳ ὁ πλοῦτος τῶν ἐθνῶν πάντων. ὅσοι ἐπεστράτευσαν
cōtra ariel. ⁊ oēs q̄ pugnauerūt cōtra hie-
ἐπὶ ἀριήλ. καὶ πάντες οἱ στρατευσάμενοι ἐπὶ ἱε-
ruſalē ⁊ oēs cōgregati ſup eā ⁊ tri-
ρουσαλὴμ καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ οἱ θλί-
bulātes eā. ⁊ erūt ſicut in ſomno bibētes ⁊
βοντες αὐτήν. καὶ ἔσονται ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ πίνοντες καὶ
comedētes. ⁊ cū ſurrexerit: vanū eoꝝ inſomniū.
ἔσθοντες. καὶ ἐξαναστάντων, μάταιον αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον. C
⁊ quēadmodū iſomniat ſitiēs ⁊ bibēs: ⁊ cū ſur-
καὶ ὃν τρόπον ἐνυπνιάζεται ὁ διψῶν καὶ πίνων, καὶ ἐξα-
rexerit adhuc ſitit. at aīa eiꝰ fruſtra ſperauit: ſic
ναστὰς ἔτι διψᾷ. ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν, οὕ-
erūt diuitie oīm gētiū: quotquot mili-
τως ἔσται ὁ πλοῦτος πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅσοι ἐπεστρά-
tauerūt cōtra mōtē ſion. deficite. obſtupeſcite ⁊ ine-
τευσαν ἐπὶ τὸ ὄρος σιών. ἐκλύθητε. ἔκστητε καὶ κραι-
briamini nō a ſicera neq̄ꝫ a vino. q2 pota-
παλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα οὐδὲ ἀπὸ οἴνου. ὅτι πεπό-
uit vos dn̄s ſpū cōpūctionis. ⁊ claudet
τικεν ὑμᾶς κύριος πνεύματι κατανύξεως. καὶ καμμύσει
oculos eoꝝ ⁊ p̄phetaꝝ ſuoꝝ ⁊
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ τῶν προφητῶν αὐτῶν καὶ τῶν
principū ſuoꝝ vidētes abſcōdita. ⁊ erūt vobis
ἀρχόντων αὐτῶν οἱ ὁρῶντες τὰ κρυπτά. καὶ ἔσονται ὑμῖν
oīa verba hec ſicut verba libri
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου
ſignati huiꝰ cuicūq̄ꝫ dederit illū homi-
τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου ὃ ἐὰν δῶσιν αὐτὸ ἀνθρώ-
ni ſcienti l̄ras dicētes: lege iſta. D
πῳ ἐπισταμένῳ γράμματα λέγοντες, ἀνάγνωθι ταῦτα.
⁊ dicet. nō poſſum legere ſignatꝰ eſt eñ. ⁊
καὶ ἐρεῖ. οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι ἐσφράγισται γάρ. καὶ
dabitur liber iſte in manus hoīs
δοθήσεται τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς χεῖρας ἀνθρώπου

nō ſciētis lrās: ⁊ dicet ei. lege hoc.
μὴ ἐπιστάμενου γράμματα, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ. ἀνάγνωθι τοῦτο.
⁊ dicet nō ſcio lrās. ⁊ ait dñs. appropī
καὶ ἐρεῖ οὐκ ἐπίσταμαι γράμματα. καὶ εἶπε κύριος. ἐγγί
q̄t mihi pp̄ls iſte ore ſuo: labiis honorāt
ζει μοι ὁ λαὸς οὗτος στόματι αὐτοῦ, τοῖς χείλεσι τιμῶσί
me. at cor eoꝝ lōge abeſt a me. fruſtra aūt
Mat. 15.a. με. ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. μάτην δὲ
Marci colūt me: docētes ꝑcepta hoīm ⁊
7.a. σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ δι
doctrinas. ppterea ecce ego addā vt trāſferā
δασκαλίας. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ προσθήσω τοῦ μεταθεῖ
ppl̄m iſtū. ⁊ trāſferā eos. ⁊ pdā
E ναι τὸν λαὸν τοῦτον. καὶ μεταθήσω αὐτούς. καὶ ἀπολῶ
ſapiētiā ſapiētū ⁊ itellectū prudētiū abſcō
τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν κρύ
1.Cor. dā. ve pfundū cōſiliū faciētes ⁊ nō p dñm. ve
1.c. ψω. οὐαὶ βαθεῖαν βουλὴν ποιοῦντες καὶ οὐ διὰ κυρίου. οὐ
in abſcōdito cōſiliū faciētes ⁊ erūt i tenebris ope
αὶ οἱ ἐν κρυφῇ βουλὴν ποιοῦντες καὶ ἔσται ἐν σκότει τὰ ἔρ
ra eoꝝ. ⁊ dicēt q̄s nos vidit: ⁊ q̄s nos
γα αὐτῶν. καὶ ἐροῦσι τίς ἡμᾶς ἑώρακε; καὶ τίς ἡμᾶς
cognoſcet: aut q̄ nos facim⁹. nōne vt lutū
Eccl. 13.b. γνώσεται; ἢ ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν. οὐχ ὡς ὁ πηλὸς τοῦ
figuli reputabimini: nūqd dicet figmentū ficto
κεραμέως λογισθήσεσθε; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλά
ri nō tu me plaſmaſti: aut factura factori
σαντι οὐ σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα τῷ ποιήσαν
F nō ſapiēter me feciſti: nō adhuc parū ⁊ tranſfe
τι οὐ συνετῶς με ἐποίησας; οὐκέτι μικρὸν καὶ μετα
Infra. retur liban⁹ ſicut mōs chermel. ⁊ mōs
32.c. τεθήσεται ὁ λίβανος ὡς τὸ ὄρος τὸ χερμέλ. καὶ τὸ ὄρος
chermel in ſyluā reputabit: ⁊ audiēt
τὸ χερμὲλ εἰς δρυμὸν λογισθήσεται; καὶ ἀκούσονται
in die illa ſurdi verba libri. ⁊ q̄ in
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κωφοὶ λόγους βιβλίου. καὶ οἱ ἐν τῷ
tenebris ⁊ q̄ in nebula. oculi cecoꝝ videbūt
σκότει καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίχλῃ. ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ὄψονται
⁊ exultabūt medici ppter dñm in letitia. ⁊
καὶ ἀγαλλιάσονται οἱ πτωχοὶ διὰ κύριον ἐν εὐφροσύνῃ. καὶ
ſpe deſtituti hoīes iplebunt leti
ἀπηλπισμένοι τῶν ἀνθρώπων ἐμπλησθήσονται εὐφροσύ
G tia. defecit iniqu⁹ ⁊ periit ſuperb⁹. ⁊ exter
νης. ἐξέλιπεν ἄνομος καὶ ἀπώλετο ὑπερήφανος. καὶ ἐξω
minati ſunt iniq̄ agētes p malitia ⁊ faciētes
λοθρεύθησαν οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ καὶ οἱ ποιοῦντες
peccare hoīes i verbo. oēs aūt arguen
ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ. πάντας δὲ τοὺς ἐλέγχον
tes in portis offenſionē ponēt. ⁊ obliquauerūt
τας ἐν πύλαις πρόσκομμα θήσουσι. καὶ ἐπλαγίασαν
in iniq̄s iuſtū. ppter hoc hec dicit dñs ſup
ἐπ᾽ ἀδίκοις δίκαιον. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ
domū iacob quā ſeparauit ex abraam. nō mō cōfun
τὸν οἶκον ἰακὼβ ὃν ἀφώρισεν ἐξ ἀβραάμ. οὐ νῦν αἰσχυν
detur iacob: neq3 nūc faciē mutabit iſ
θήσεται ἰακώβ, οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ ἰσ
rael. ſed cū viderit filios ſuos opa mea
ραήλ. ἀλλ᾽ ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου,
ppt me ſctificabūt nomē meū. ⁊ ſctificabūt ſan
δι᾽ ἐμὲ ἁγιάσουσι τὸ ὄνομά μου. καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγι
ctū iacob. ⁊ deū iſrael timebūt. ⁊
ον ἰακώβ. καὶ τὸν θεὸν τοῦ ἰσραὴλ φοβηθήσονται. καὶ
ſcient ſpū errātes itelligētiā. at
γνώσονται οἱ τῷ πνεύματι πλανώμενοι σύνεσιν. οἱ δὲ
muſſitatores diſcent obedire. ⁊ lingue
γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν. καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ
balbutiētes diſcēt loqui pacē.
ψελλίζουσαι μαθήσονται λαλεῖν εἰρήνην. Ca.30.
A Ue filii apoſtate hec dicit dñs. ⁊ feci
Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται τάδε λέγει κς. καὶ ἐποιήσα
ſtis cōſiliū nō p me ⁊ pactū nō p ſpm̄ meū.
τε βουλὴν οὐ δι᾽ ἐμοῦ καὶ συνθήκας οὐ διὰ τοῦ πνεύματός μου.

neſcienti litteras: dice
turq3 ei: lege:
& reſpondebit: neſcio
litteras.
Et dixit dominus. Eo
q' appropinquat pp̄lus
iſte ore ſuo: & labiis ſuis
glorificat me: cor aūt ei⁹
longe eſt a me: & timu
erunt me
mandato hominum &
doctrinis: ideo ecce ego
addam vt ammiratione
faciam populo huic mi
raculo grādi & ſtupēdo.
Peribit enī ſapiā a ſapiē
tib⁹ eius: & itellect⁹ pru
dētiū ei⁹ abſcōdetur. Ve
q̄ pfundi eſtis corde vt a
dño abſcondatis cōſiliū
quorum ſunt in tene
bris opera: & dicunt.
Quis videt nos & quis
nouit nos? Peruerſa eſt
hec via cogitatio: q̄ſi ſi
lutū cōtra figulū cogitet
& dicat op⁹ factori ſuo:
nō feciſti me: & figmen
tū dicat fictori ſuo: non
intelligis. Nōne adhuc
in modico & in breui cō
uertetur liban⁹ in cher
mel: & chermel in ſaltū
reputabitur. Et audient
in die illa ſurdi verba li
bri:
& de tenebris & caligine
oculi cecorum
videbunt. Et addent mi
tes in domino
leticiā: & pauperes ho
mines in ſancto
iſrael exultabūt: qm̄
defecit qui pualebat cō
ſumatus eſt illuſor: & ſuc
ciſi ſunt oēs q vigilabāt
ſup iniqtatē q peccare fa
ciebāt hoīes in verbo: &
arguentē in porta ſupplā
tabāt: & declinauerūt fru
ſtra a iuſto. Propter hoc
hec dicit dñs ad domū
iacob q redemit abraā.
Nō modo cōfundetur
iacob: nec modo vult⁹
eius erubeſcet: ſed
cū viderit filios ſuos opa
manuū meaꝝ in medio
ſui ſanctificantes nomē
meū: & ſctificabunt ſan
ctum iacob & deum iſra
el predicabunt
& ſcient errantes ſpiri
tu intellectum: & muſſi
tatores diſcent legem.
30.
Ue filii deſertores
dicit dominus vt facere
tis conſilium & non
ex me: & ordiremini telā
& non per ſpiritū meū:

אשר לא ידע ספר לאמר קרא
נא זה ואמר לא ידעתי ספר ׃
ויאמר אדני יען כי נגש העם — אמר
הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו — פה שפה
רחק ממני ותהי יראתם אתי — היה
מצות אנשים מלמדה ׃ לכן הנני — צוה למד
יוסף להפליא את העם הזה — יסף פלא
הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו
ובינת נבניו תסתתר ׃ הוי — סתר
המעמיקים מיהוה לסתר עצה — עמק יעץ
והיה במחשך מעשיהם ויאמרו — חשך עשה
מי ראנו ומי ידענו ׃ הפככם אם — אמר ראה
כחמר היצר יחשב כי יאמר — חשב
מעשה לעשהו לא עשני ויצר — עשה
אמר ליצרו לא הבין ׃ הלוא עוד — בין
מעט מזער ושב לבנון לכרמל — זער שוב
והכרמל ליער יחשב ׃ ושמעו ביום
ההוא החרשים דברי ספר
ומאפל ומחשך עיני עורים
תראינה ׃ ויספו ענוים ביהוה — ראה ענה
שמחה ואביוני אדם בקדוש — אבה קדש
ישראל יגילו ׃ כי אפס עריץ וכלה — גול ערץ
לץ ונכרתו כל שקדי און ׃ מחטיאי — ליץ כרת
אדם בדבר ולמוכיח בשער — חטא יכח
יקשון ויטו בתהו צדיק ׃ לכן כה — קוש נטה
אמר יהוה אל בית יעקב אשר — תהה צדק
פדה את אברהם לא עתה יבוש — בוש
יעקב ולא עתה פניו יחורו ׃ כי — פנה חור
בראתו ילדיו מעשה ידי בקרבו — ראה עשה
יקדישו שמי והקדישו את קדוש — קדש
יעקב ואת אלהי ישראל יעריצו ׃ — ערץ
וידעו תעי רוח בינה ורוגנים — תעה בין
ילמדו לקח ׃ — למד
הוי בנים סוררים — Cap. xxx.
נאם יהוה לעשות עצה ולא — עשה יעץ
מני ולנסך מסכה ולא רוחי — נסך

Pritiua.heb. Ter.heb.Eſa.xxx.

לְמַעַן ספות חטאת על חטאת ׃ ספה
ההלכים לרדת מצרים ופי לא ירד פה
שאלו לעוז במעוז פרעה ולחסות עזז חסה
בצל מצרים ׃ והיה לכם מעוז
פרעה לבשת והחסות בצל מצרים בוש חסה
לכלמה ׃ כי היו בצען שריו היה שור
ומלאכיו חנס יגיעו ׃ כל הבאיש לאך נגע
על עם לא יועילו למו לא לעזר באש
ולא להועיל כי לבשת וגם יעל
לחרפה ׃ משא בהמות נגב בארץ נשא
צרה וצוקה לביא וליש מהם צור לבא
אפעה ושרף מעופף ישאו על פעה עוף
כתף עירים חיליהם ועל דבשת נשא עיר
גמלים אוצרתם על עם לא יועילו ׃ אצר יעל
ומצרים הבל וריק יעזרו לכן עזר
קראתי לזאת רהב הם שבת ׃
עתה בוא כתבה על לוח אתם ועל
ספר חקה ותהי ליום אחרון חקק היה
לעד עד עולם ׃ כי עם מרי הוא עלם מרה
בנים כחשים בנים לא אבו שמוע אבה שמע
תורת יהוה ׃ אשר אמרו לראים ירה ראה
לא תראו ולחזים לא תחזו לנו חזה
נכחות דברו לנו חלקות חזו
מהתלות ׃ סורו מני דרך הטו מני תלל נטה
ארח השביתו מפנינו את קדוש שבת פנה
ישראל ׃ לכן כה אמר קדוש קדש
ישראל יען מאסכם בדבר הזה
ותבטחו בעשק ונלוז ותשענו בטח לוז
עליו ׃ לכן יהיה לכם העון הזה שען היה
כפרץ נפל נבעה בחומה נשגבה בעה חמה
אשר פתאם לפתע יבוא שברה ׃ שגב פתה בוא
ושברה כשבר נבל יוצרים כתות יצר כתת
לא יחמל ולא ימצא במכתתו חמל מצא
חרש לחתות אש מיקוד ולחשף חתה יקד
מים מגבא ׃ כי כה אמר אדני
יהוה קדוש ישראל בשובה

Trāſla.B.Hie.

vt adderetis peccatum
ſuper peccatum. ꝏꝏ
Qui ambulatis vt deſcē
datis i egyptū: & os meū
nō interrogaſtis: ſperā
tes auxiliū in fortitudine
pharaonis & hn̄tes fidu
ciā in vmbra egypti: &
erit vobis fortitudo pha=
raonis in cōfuſionē: &
fiducia vmbre egypti in
ignominiā. Ierāt eni in
taphnis principes tui &
nuncii tui vſq; ad thanes
ꝑuenerūt. Oēs confuſi
ſunt ſup ꝑplo q eis pro
deſſe nō potuit. Nō fue
rūt in auxiliū & in aliquā
vtilitatē: ſed in cōfuſio=
nē & i opprobriū. Onꝰ
iumētorū auſtri. In tra
tribulatiōis & anguſtie:
leena & leo ex eis vipe=
ra: & regulus volās: por
tātes ſup humeros iumē
torū diuitias ſuas: & ſup
gibbum camelorū the
ſauros ſuos ad populū q
eis ꝓdeſſe non poterit.
Egyptꝰ enī fruſtra & va
ne auxiliabitur. Ideo cla
maui ſup hoc ſupbia tm̄
eſt: qeſce. Nunc ingreſ
ſus ſcribe ei ſup buxū: &
in libro diligēter exara
illud: & erit i die nouiſſi
mo in teſtimoniū vſq; in
eternū. Populus enī ad
iracūdiā ꝓuocās eſt: & fi=
lii mēdaces: filii nolētes
audire legem domini.
Qui dicunt videntibus
nolite videre: & aſpiciē
tibꝰ: nolite aſpicere no
bis ea q̄ recta ſunt. Loq=
mini nobis placētia: vi
dete nobis errores: au=
ferte a me viā: declinate
a me ſemitam: ceſſet a
facie noſtra ſanctus ꝏ
iſrael. Propterea hec
dicit ſanctus ꝏꝏꝏꝏ
iſrl̄. Pro eo ꝙ reproba=
ſtis verbum hoc ꝏꝏꝏ
& ſperaſtis in calūnia &
in tumultu: & innixi eſtis
ſuper eo: ꝓpterea erit
vobis iniquitas hec ꝏ
ſicut interruptio cadēs
& reqſita in muro excel
ſo. Qm̄ ſubito dum non
ſperatur veniet cōtritio
eius: & cōminuetur ſicut
conteritur lagena figuli
cōtritione perualida &
nō inuenietur de fragmē
tis eiꝰ teſta in q̄ portetur
igniculꝰ de incēdio: aut
hauriatur parū aque de
fouea: quia hec dicit ꝏ
dn̄s deus ſanctus iſrael.
Si reuertamini ꝏꝏꝏ

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

addere . pctā ſup pctā eūtes deſ
προσθεῖναι ἁμαρτίας ἐφ᾽ ἁμαρτίαις. οἱ πορευόμενοι κα
cendere in egyptū. me aūt nō iterrogauerūt vt auxiliū
ταβῆναι εἰς αἴγυπτον· ἐμὲ δὲ οὐκ ἐπηρώτησαν τοῦ βοη
acciperēt a pharaone: ⁊ vt ꝓtegerētur ab egyptiis.
θῆναι ὑπὸ φαραώ, καὶ σκεπασθῆναι ὑπὸ αἰγυπτίων·
erit enī vobis ꝓtectio pharaōis in cōfuſionē: ⁊ cōfi
ἔσται γὰρ ὑμῖν ἡ σκέπη φαραὼ εἰς αἰσχύνην, καὶ τοῖς πε
dētibꝰ in egypto opprobriū. q2 ſunt in tāis prin
ποιθόσι ἐπ᾽ αἴγυπτον ὄνειδος· ὅτι εἰσὶν ἐν τάνει ἀρ
cipes nūcii mali. fruſtra laborabūt ad pplm:
χηγοὶ ἄγγελοι πονηροί· μάτην κοπιάσουσι πρὸς λαόν,
q nō ꝓderit eis: neq; in auxiliū neq; in
ὃς οὐκ ὠφελήσει αὐτούς, οὔτε εἰς βοήθειαν οὔτε εἰς
vtilitatē: ſed in cōfuſionē ⁊ opprobriū. Viſio
ὠφέλειαν, ἀλλ᾽ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος. Ὅρασις
quadrupedū q in deſerto. In tribula
τῶν τετραπόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐν τῇ θλί B
tiōe ⁊ āguſtia leo ⁊ catulꝰ leonis i=
ψει καὶ τῇ στενοχωρίᾳ λέων καὶ σκύμνος λέοντος ἐκεῖ
de ⁊ aſpides ⁊ genimina aſpidū volantiū: q
θεν καὶ ἀσπίδες καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων, οἳ
ferebāt ſup aſinos ⁊ camelos diuitias ſuas ad
ἔφερον ἐπὶ ὄνων καὶ καμήλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν πρὸς
gentē. q nō ꝓderit eis in auxiliū ſed in
ἔθνος· ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐτοὺς εἰς βοήθειαν ἀλλ᾽ εἰς
cōfuſionē ⁊ opprobriū. egyptii inania ⁊ vana ꝓ=
αἰσχύνην καὶ ὄνειδος· αἰγύπτιοι μάταια καὶ κενὰ ὠφε
derūt vobis. ānūcia eis q2 vana cōſo
λήσουσιν ὑμᾶς· ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅτι ματαία ἡ πα
latio vr̄a hec. nūc ergo ſedēs ſcribe in
ράκλησις ὑμῶν αὕτη, νῦν οὖν καθίσας γράψον ἐπὶ
buxo hec ⁊ in librū. qm̄ erit in diet
πυξίου ταῦτα καὶ εἰς βιβλίον· ὅτι ἔσται εἰς ἡμέρας
tpe iſta ⁊ vſq; in eternū. q2 pplʼs icre=
καιρῶν ταῦτα καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα· ὅτι λαὸς ἀπει
dulꝰ eſt filii mēdaces. q nō voluerūt audire le
θής ἐστι υἱοὶ ψευδεῖς· οἱ οὐκ ἠβούλοντο ἀκούειν τὸν νό
gem dei. dicētes ꝓphetis ne ānū=
μον τοῦ θεοῦ. οἱ λέγοντες τοῖς προφήταις μὴ ἀναγ=
cietis nobis. ⁊ viſiones vidētibꝰ ne loq̄
γέλλετε ἡμῖν· καὶ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσι μὴ λα
mini nobis. alia nobis loq̄mini: ⁊ ānūciate
λεῖτε ἡμῖν· ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε, καὶ ἀναγγέλλετε
nobis alterū errorē: ⁊ auertite nos a
ἡμῖν ἑτέραν πλάνησιν, καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ C
via hac. auferte a nobis ſemitā hāc
τῆς ὁδοῦ ταύτης· ἀφέλετε ἀφ᾽ ἡμῶν τὸν τρίβον τοῦτον,
⁊ auferte a nobis verbū iſrael. ꝓpter hoc
καὶ ἀφέλετε ἀφ᾽ ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ ἰσραήλ. διὰ τοῦ=
hec dicit dn̄s ſct̄us iſrael: q2 nō obedi=
το τάδε λέγει κύριος ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ, ὅτι ἠπειθήσα=
ſtis verbis iſtis ⁊ ſperaſtis in mēdacio:
τε τοῖς λόγοις τούτοις καὶ ἠλπίσατε ἐπὶ ψεύδει,
⁊ q2 murmuraſti ⁊ cōfiſus fuiſti ſup ver=
καὶ ὅτι ἐγόγγυσας καὶ πεποιθὼς ἐγένου ἐπὶ τῷ λό
bo iſto: ꝓpter hoc erit vobis pctm̄ hoc q̄ſi
γῳ τούτῳ, διὰ τοῦτο ἔσται ὑμῖν ἡ ἁμαρτία αὕτη ὡς
murꝰ kadēs ſubito ciuitate munita ca
τεῖχος πῖπτον παραχρῆμα πόλεως ὀχυρᾶς ἑαλωκυί
pta: cuiꝰ ſubito adeſt ruina. ⁊ rui=
ας, ἧς παραχρῆμα πάρεστι τὸ πτῶμα· καὶ τὸ πτῶ
na eiꝰ erit q̄ſi cōtritio vaſis teſtacei ex fi
μα αὐτῆς ἔσται ὡς σύντριμμα ἀγγείου ὀστρακίνου ἐκ κε
guli officina cōminuti: ita vt nō iueniaſ in eis teſta: in
ραμίου λεπτοῦ, ὥστε μὴ εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς ὄστρακον, ἐν
q ignē tollas: ⁊ in q abſtrahas aq̄ parū.
ᾧ πῦρ ἀρεῖς, καὶ ἐν ᾧ ἀποσυρεῖς ὕδωρ μικρόν.
hec dicit dn̄s ſct̄us iſrael. cū cō=
ταῦτα λέγει κύριος ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. ὅταν ἀπο
uerſus
στραφεὶς ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Digitized by Google

D
igemueris: tūc ſaluaberis. ⁊ ſcies vbi fuiſti q̄n cōfi
στενάξῃς, τότε σωθήσῃ. καὶ γνώσεις ποῦ ἦσθα ὅτε ἐπε-
ſus es in vanis. vana fortitudo vr̄a facta
ποίθεις ἐπὶ τοῖς ματαίοις. ματαία ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ἐγενή-
eſt. ⁊ nō voluiſtis audire. ſed dixiſtis ſup̄ equos
θη. καὶ οὐκ ἐβούλεσθε ἀκούειν. ἀλλ᾽ εἴπατε ἐφ᾽ ἵππων
fugiemus. ꝓpter hoc fugietis. ⁊ dixiſtis ſup̄ leui
φευξόμεθα. διὰ τοῦτο φεύξεσθε. καὶ εἴπατε ἐπὶ κού-
bus aſceſoribꝰ fugiemꝰ. ꝓpter hoc leues erūt
φοις ἀναβάταις φευξόμεθα. διὰ τοῦτο κοῦφοι ἔσονται οἱ
ꝑſequētes vos. per vocē viniꝰ fugiēt mille ⁊ ꝑ
διώκοντες ὑμᾶς. διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται χίλιοι καὶ διὰ
vocē quinq̄ fugiēt multi. donec relinquamini
φωνὴν πέντε φεύξονται πολλοί. ἕως ἂν καταλειφθῆτε
q̄ſi malꝰ nauis ſup̄ mōtē: ⁊ q̄ſi ſignū ferēs ſup̄ collē.
ὡς ἱστὸς ἐπ᾽ ὄρους, καὶ ὡς σημεῖον φέρων ἐπὶ βουνοῦ.
⁊ rurſum expectat deꝰ vt miſereat̄ vr̄i. ⁊ ꝓpt̄
καὶ πάλιν μένει ὁ θεὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι ὑμᾶς. καὶ διὰ
hoc exaltabit̄ vt miſereat̄ vr̄i. q̄ꝛ iudex do
τοῦτο ὑψωθήσεται τοῦ ἐλεῆσαι ὑμᾶς. διότι κριτὴς κύ-
minꝰ deꝰ vr̄ eſt. bt̄i oēs ꝑſeuerātes in
ριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐστι. μακάριοι πάντες οἱ ἐμμένοντες ἐν
eo. q̄ꝛ ppl̄s ſct̄ꝰ in ſion h̄itabit. ⁊ hieru
αὐτῷ. διότι λαὸς ἅγιος ἐν σιὼν οἰκήσει. καὶ ἱερουσα-
ſalē fletu plōrꝫit: miſerere mei: miſerebit̄ tui. vo
λὴμ κλαυθμῷ ἔκλαυσεν, ἐλέησόν με, ἐλεήσει σε. τὴν φω-
cē clamoris tui q̄n vidit exaudiuit te. dabit
νὴν τῆς κραυγῆς σου ἡνίκα εἶδεν ἐπήκουσέ σε. δώσει
E
dn̄s vobis panē tribulatōis ⁊ aquā āguſtā. ⁊ neq̄q̄ vltra
κύριος ὑμῖν ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ στενόν. καὶ οὐκέτι
appropinq̄būt tibi decipiētes te. q̄ꝛ oculi
μὴ ἐγγίσωσί σοι οἱ πλανῶντές σε. ὅτι οἱ ὀφθαλμοί
tui videbūt seducētes te: ⁊ aures tue
σου ὄψονται τοὺς πλανῶντάς σε, καὶ τὰ ὦτά σου
audiēt verba poſt te decipientiū
ἀκούσονται τοὺς λόγους τῶν ὀπίσω σε πλανησάντων
dicētes hec via: ābulemꝰ in ea: ſiue ad dexterā
οἱ λέγοντες αὕτη ἡ ὁδός, πορευθῶμεν ἐν αὐτῇ, εἴτε δεξιὰ
ſiue ad ſiniſtrā. ⁊ auferes idola deargētata
εἴτε ἀριστερά. καὶ ἐξαρεῖς τὰ εἴδωλα τὰ περιηργυρωμένα
⁊ deaurata minuta facies. ⁊ diſper
καὶ τὰ περικεχρυσωμένα λεπτὰ ποιήσεις. καὶ λικμή-
ges ſicut aquā a mēſtruata. ⁊ ſicut ſtercꝰ abijcies
σεις ὡς ὕδωρ ἀποκαθημένης. καὶ ὡς κόπρον ὤσεις
ea. tūc erit pluuia ſemini terre tue. ⁊
αὐτά. τότε ἔσται ὁ ὑετὸς τῷ σπέρματι τῆς γῆς σου. καὶ
panis germinis tui erit abūdātia ⁊ pin-
ὁ ἄρτος τοῦ γεννήματός σου ἔσται πλησμονὴ καὶ λιπα-
guis. ⁊ paſcēt tua iumēta in die il
ρός. καὶ βοσκηθήσονταί σου τὰ κτήνη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
la locū pinguē ⁊ ſpacioſum. tauri vr̄i ⁊
νῃ τόπον πίονα καὶ εὐρύχωρον. οἱ ταῦροι ὑμῶν καὶ οἱ
boues operātes terrā comedēt paleas cōmix
βόες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν γῆν φάγονται ἄχυρα ἀναπεποι-
tas in ordeo vētilato. ⁊ erit ſup̄ oī mōte
F
ημένα ἐν κριθῇ λελικμημένῃ. καὶ ἔσται ἐπὶ παντὸς ὄρους
excelſo ⁊ ſup̄ oī colle eleuato aqua ꝑ-
ὑψηλοῦ καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ δια-
tranſiens ī die illa: q̄n perierit mul-
πορευόμενον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀπόλωνται πολ-
ti ⁊ q̄n ceciderit turres. ⁊ erit lumē
λοὶ καὶ ὅταν πέσωσι πύργοι. καὶ ἔσται τὸ φῶς τῆς
lune ſicut lumē ſolis. ⁊ lumē ſo
σελήνης ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλί-
lis erit ſeptuplū: in die q̄n ſanauerit do
ου ἔσται ἑπταπλάσιον, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν ἰάσηται κύ-
minꝰ cōtritionē ppl̄i ſui: ⁊ dolorē
ριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀδύνην
plage ſue curauerit. ecce nomē dn̄i
τῆς πληγῆς σου ἰάσεται. ἰδοὺ τὸ ὄνομα κυρίου

et quieſcatis ſalui eritis.
In ſilentio & in ſpe
erit fortitudo veſtra. Et
noluiſtis:
& dixiſtis. Nequaq̄: ſed
ad equos fugiemꝰ. Ideo
fugietis. Et ſup̄ veloces
aſcendemus. Ideo
velociores erūt qui pſe-
quētur vos. Mille hoies
a facie terroris vnius: &
a facie terroris
quinq̄ fugietis: donec
relinquamini
q̄ſi malus nauis in verti
ce montis & quaſi ſignū
ſup̄ collē. Propterea ex
pectat dn̄s vt miſereatur
veſtri & ideo exaltabitur
parcens vobis: quia deꝰ
iudicii dominus. Beati
omnes qui expectant
eum. Populus enim ſiō
habitabit in hieruſalē.
Plorās nequaq̄ plora-
bis miſerās miſerebitur
tui. Ad vocē clamoris tui
ſtatiꝫ vt audierit: r̄ndebit
tibi. Et dabit vobis dn̄s
panē arctū & aq̄ꝫ breuē
& nō faciet auolare a te
vltra doctorē tuū: & erūt
oculi tui videntes p̄ce
ptorē tuū: & aures tue au
dient verbū poſt tergū
monētis. Hec eſt via:
ambulate in ea: & nō de
clinetis neq̄ ad dexterā
neq̄ ad ſiniſtrā. Et conta
mīabis lamias ſculptiliū
argenti tui & veſtimētū
cōflatilis auri tui: & diſ-
perges ea ſicut imūdiciā
mēſtruate. Egredere di
ces ei: & dabitur pluuia
ſemini tuo vbicūq̄ ſemi
naueris in terra: & pa-
nis frugum terre
erit vberrimꝰ & pīguis.
Paſcetur in poſſeſſio-
ne tua in die illo agnus
ſpacioſe: & tauri tui
& pulli aſinorū qui ope
rantur terram: cōmixtū
migma comedent ſicut
in area ventilatum eſt.
Et erunt ſuper omnem
montem excelſum:
& omnem collem ele-
uatum riui
currentiū aquarū in die
interfectionis multorū
cū ceciderint turres. Et
erit lux lune ſicut lux
ſolis: & lux ſolis erit ſe
ptempliciter:
ſicut lux ſeptem dierū
in die qua
alligauerit dominꝰ vul-
nus populi ſui:
& pcuſſurā plage eius ſa
nauerit. Ecce nomē dn̄i

ונחת תושעון בהשקט ובבטחה
תהיה גבורתכם ולא אביתם׃
ותאמרו לא כי על סוס ננוס על
כן תנוסון ועל קל נרכב על
כן יקלו רדפיכם׃ אלף אחד
מפני גערת אחד מפני גערת
חמשה תנסו עד אם נותרתם
כתרן על ראש ההר וכנס על
הגבעה׃ ולכן יחכה יהוה לחננכם
ולכן ירום לרחמכם כי אלהי
משפט יהוה אשרי כל חוכי
לו׃ כי עם בציון ישב בירושלם
בכו לא תבכה חנון יחנך לקול
זעקך כשמעתו ענך׃ ונתן לכם
יהוה לחם צר ומים לחץ ולא
יכנף עוד מוריך והיו עיניך
ראות את מוריך׃ ואזניך תשמענה
דבר מאחריך לאמר זה הדרך
לכו בו כי תאמינו וכי תשמאילו׃
וטמאתם את צפוי פסילי כספך
ואת אפדת מסכת זהבך תזרם
כמו דוה צא תאמר לו׃ ונתן
מטר זרעך אשר תזרע את
האדמה ולחם תבואת האדמה
והיה דשן ושמן ירעה מקניך
ביום ההוא כר נרחב׃ והאלפים
והעירים עבדי האדמה בליל
חמיץ יאכלו אשר זרה ברחת
ובמזרה׃ והיה על כל הר גבה
ועל כל גבעה נשאה פלגים
יבלי מים ביום הרג רב בנפל
מגדלים׃ והיה אור הלבנה כאור
החמה ואור החמה יהיה שבעתים
כאור שבעת הימים ביום
חבש יהוה את שבר עמו
ומחץ מכתו ירפא׃ הנה שם יהוה

נוח ישע
שקט היה
גבר אבה
אמר נוס
קלל רכב
קלל
פנה
נוס יתר
חכה
רום
שפט חכה
בכה חנן
ענה
צרר
כנף ירה
היה ראה
שמע
הלך אמן
שמאל צפה
פסל נסך
זרה
יצא אמר
זרע
בוא
רעה קנה
רחב
בלל
חמץ אכל
רוח זרה
גדל
חמם היה
יום
מחץ רפא

Pritina. heb. Text. heb. Eſa. xxxi.

בָּא מִמֶּרְחָק בֹּעֵר אַפּוֹ וְכֹבֶד מַשָּׂאָה רחק נשא
שְׂפָתָיו מָלְאוּ זַעַם וּלְשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ שפה
אֹכָלֶת׃ וְרוּחוֹ כְּנַחַל שׁוֹטֵף עַד שטף צור
צַוָּאר יֶחֱצֶה לַהֲנָפָה גוֹיִם בְּנָפַת חצה נוף
שָׁוְא וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עַמִּים׃ תעה לחה
הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ שור היה
חָג וְשִׂמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל קדש הלך
לָבוֹא בְהַר יְהוָה אֶל צוּר חלל
יִשְׂרָאֵל׃ וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת הוֹד שמע
קוֹלוֹ וְנַחַת זְרֹעוֹ יַרְאֶה בְּזַעַף ראה
אַף וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה נֶפֶץ וָזֶרֶם
וְאֶבֶן בָּרָד׃ כִּי מִקּוֹל יְהוָה יֵחַת חתת
אַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה׃ וְהָיָה כֹּל נכה
מַעֲבַר מַטֵּה מוּסָדָה אֲשֶׁר יָנִיחַ עבר נטה
יְהוָה עָלָיו בְּתֻפִּים וּבְכִנֹּרוֹת יסד נוח
וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה נִלְחַם בָּם׃ כִּי לחם נוף לחם
עָרוּךְ מֵאֶתְמוּל תָּפְתֶּה גַּם הִיא ערך תמל
לַמֶּלֶךְ הוּכָן הֶעְמִיק הִרְחִב מְדֻרָתָהּ פתה כון
אֵשׁ וְעֵצִים הַרְבֵּה נִשְׁמַת יְהוָה דור רבה
כְּנַחַל גָּפְרִית בֹּעֲרָה בָּהּ׃

Cap. xxxi הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם
לְעֶזְרָה עַל סוּסִים יִשָּׁעֵנוּ שען בטח
וַיִּבְטְחוּ עַל רֶכֶב כִּי רָב וְעַל
פָּרָשִׁים כִּי עָצְמוּ מְאֹד וְלֹא שָׁעוּ שעה
עַל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְהוָה קדש
לֹא דָרָשׁוּ׃ וְגַם הוּא חָכָם וַיָּבֵא בוא
רָע וְאֶת דְּבָרָיו לֹא הֵסִיר וְקָם רעע סור
עַל בֵּית מְרֵעִים וְעַל עֶזְרַת פֹּעֲלֵי קום רעע
אָוֶן׃ וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא אֵל
וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וְלֹא רוּחַ וַיהוָה
יַטֶּה יָדוֹ וְכָשַׁל עוֹזֵר וְנָפַל עָזֻר נטה עזר
וְיַחְדָּו כֻּלָּם יִכְלָיוּן׃ כִּי כֹה אָמַר כלה
יְהוָה אֵלַי כַּאֲשֶׁר יֶהְגֶּה הָאַרְיֵה הגה ארה
וְהַכְּפִיר עַל טַרְפּוֹ אֲשֶׁר יִקָּרֵא כפר קרא
עָלָיו מְלֹא רֹעִים מִקּוֹלָם לֹא רעה חתת
יֵחָת וּמֵהֲמוֹנָם לֹא יַעֲנֶה כֵּן יֵרֵד המן ענה

Trãſla. B. Hie.

venit de longinquo ardẽs furor eiꝰ & grauis ad portandũ. Labia eiꝰ repleta ſũt idignatõe: & lingua eiꝰ q̃ſi ignis deuorãs. Spũs eius velut torrẽs inundãs vſq; ad mediũ colli: ad ꝑdendas gentes in nihilũ & frenũ erroris qd̃ erat ĩ maxillis populorũ. Canticũ erit vobis ſicut nox ſanctificate ſolẽnitatis: & leticia cordis ſicut qui ꝑgit cũ tibia vt intret in montem domini ad fortem israel. Et auditam faciet dominus gloriam vocis ſue: & terrorẽ brachii ſui oñdet in cõminatione furoris: & flamma ignis deuorãtis. Allidet in turbine & ĩ lapide grãdinis. A voce eñi dñi pauebit aſſur virga percuſſus: & erit trãſitus virge fundatus quam requeſcere faciet dominus ſuper eum in tympanis & citharis: & in bellis precipuis expugnabit eos. Preparata eſt eñi ab heri tophet a rege ꝑparata ꝓfunda & dilatata. Nutrimẽta eiꝰ ignis & ligna multa flatus domini ſicut torrens ſulphuris ſuccendens eam. 31.

Ue qui deſcendunt in egyptum ad auxiliũ in equis ſperantes: & hñtes fiduciã ſuꝑ quadrigis: qa multe ſunt: & ſuꝑ eq̃tibus: qa ꝑualidi nimis: & nõ ſunt cõfiſi ſuper ſanctum iſrael: & dominum non requiſierunt. Ipſe autem ſapiens adduxit malum: & verba ſua nõ abſtulit. Et conſurget cõtra domũ peſſimorũ & cõtra auxiliũ operãtiũ iniquitatẽ. Egyptus homo & non deus: & equi eorum caro & non ſpiritus. Et dominꝰ inclinabit manũ ſuã: & corruet auxiliator: & cadet cui preſtatur auxiliũ: ſimulq; oẽs cõſumẽtur qa hec dicit dñs ad me. Quomodo ſi rugiet leo & catulus leonis ſuꝑ predam ſuã cum occurrerit ei multitudo paſtorũ: a voce eorũ non formidabit: & a multudine eorũ nõ pauebit: ſic deſcẽdet

Trãſ. Gre. lxx. cũ iter. latina.

venit poſt tp̃s multũ. ardẽs furor cũ glĩa.
ἔρχεται διὰ χρόνου πολλοῦ. καιόμενος ὁ θυμὸς μετὰ δόξης. G
eloquium labiorũ eiꝰ eloquiũ ire plenũ. ꝛ
τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ, τὸ λόγιον ὀργῆς πλῆρες. καὶ
ira furoris eiꝰ q̃ſi ignis deuorat. ꝛ ſpũs eiꝰ
ἡ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ ὡς πῦρ ἔδεται. καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
ſicut aqua ĩ valle trahẽs veniet vſq; ad collũ: ꝛ di-
ὡς ὕδωρ ἐν φάραγγι σῦρον ἥξει ἕως τραχήλου καὶ διαι-
uidet. cõturbabit gẽtes in errore vano ꝛ ꝑſequet
ρεθήσεται. ταράξει ἔθνη ἐπὶ πλανήσει ματαίᾳ καὶ διώξεται
eos error. ꝛ aſſumet eos. in cõſpectu
αὐτοὺς πλάνησις. καὶ λήψεται αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον
eorũ. nũqd ſemꝑ opʒ vos letari ꝛ igre-
αὐτῶν. μὴ διαπαντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι καὶ εἰσπο-
di ad ſctã mea iugiter q̃ſi feſta celebrãtes ꝛ
ρεύεσθαι εἰς τὰ ἅγιά μου διαπαντὸς ὡσεὶ ἑορτάζοντας καὶ
q̃ſi gaudẽtes vt igrediamini cũ tibia ad mõtẽ
ὡσεὶ εὐφραινομένους εἰσελθεῖν μετὰ αὐλοῦ εἰς τὸ ὄρος τοῦ
dei ad deũ iſrael. ꝛ auditã faciet deꝰ
θεοῦ πρὸς τὸν θεὸν τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἀκουστὴν ποιήσει ὁ θεὸς
gloriã vocis ſue. ꝛ furorẽ brachii
τὴν δόξαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ. καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βραχίονος
ſui oñdet cũ furore ꝛ ira ꝛ flãma deuorã-
αὐτοῦ δείξει μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ φλογὸς κατεσθιού-
te fulminabit vehemẽter. ꝛ ſicut aqua ꝛ grãdo de-
σης κεραυνώσει βιαίως. καὶ ὡς ὕδωρ καὶ χάλαζα συγ-
ſcẽdẽs vehemẽtia. ꝑ enĩ vocẽ dñi vicentur
καταφερομένη βίᾳ. διὰ γὰρ φωνῆς κυρίου ἡττηθήσονται
aſſyrii plaga ꝑcutiet eos. ꝛ erit ei ꝑ
ἀσσύριοι τῇ πληγῇ ᾗ ἂν πατάξῃ αὐτούς. καὶ ἔσται αὐτῷ κυ-
circuitũ: vñ erat ei ſpes auxilii: in quã ipſe
κλόθεν, ὅθεν ἦν αὐτῷ ἡ ἐλπὶς τῆς βοηθείας, ἐφʼ ᾗ αὐτὸς
cõfidebat. ipſi cũ tympanis ꝛ cithara pugna-
ἐπεποίθει. αὐτοὶ μετὰ τυμπάνων καὶ κιθάρας πολεμή-
bũt cõtra eũ ex cõmutatiõe. tu enĩ añ dies decipi-
σουσιν αὐτὸν ἐκ μεταβολῆς. σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπατη-
eris. nũqd ꝛ tibi paratũ eſt regnare: vallẽ ꝓfundã:
θήσῃ. μὴ καὶ σοὶ ἡτοιμάσθη βασιλεύειν, φάραγγα βαθεῖαν,
ligna poſita: ignẽ ꝛ ligna multa. furor dñi q̃ſi val-
ξύλα κείμενα, πῦρ καὶ ξύλα πολλά. ὁ θυμὸς κυρίου ὡς φά-
lis a ſulphure ſuccẽſa.
ραγξ ὑπὸ θείου καιομένη. Ca. 31.

Ue q̃ deſcẽdũt in egyptũ ad auxiliũ:
Οὐαὶ οἱ καταβαίνοντες εἰς αἴγυπτον ἐπὶ βοήθειαν, A
in eq̃s cõfidẽtes: ſũt ꝛ in curribꝰ. ſũt enĩ multi
οἱ ἐφʼ ἵπποις πεποιθότες καὶ ἐφʼ ἅρμασιν. ἔστι γὰρ πολλὰ
ꝛ ſuꝑ eq̃s multitudo valde. ꝛ nõ audierũt confi-
καὶ ἐφʼ ἵπποις πλῆθος σφόδρα. καὶ οὐκ ἤκουσαν πεποι-
dẽtes ſuꝑ ſctm̃ iſrael: ꝛ deũ nõ exq̃ſierũt.
θότες ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ, καὶ τὸν θεὸν οὐκ ἐξεζήτησαν.
ꝛ ipſe ſapiẽter adduxit ſuꝑ eos mala. ꝛ verbũ eiꝰ
καὶ αὐτὸς σοφῶς ἤγαγεν ἐπʼ αὐτοὺς κακά. καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ
nõ fruſtrabit ꝛ īſurget ſuꝑ domos hoim̃ ma-
οὐ μὴ ἀθετηθῇ καὶ ἐπαναστήσεται ἐπʼ οἴκους ἀνθρώπων πο- B
lorũ. ꝛ ſuper ſpẽ eorũ vanã egyptiꝰ
νηρῶν. καὶ ἐπὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν τὴν ματαίαν αἰγύπτιος
hõ ꝛ nõ deus. equi eorũ carnes ꝛ nõ auxi-
ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός. ἵπποι αὐτῶν σάρκας καὶ οὐ βοή-
liũ: at dñs īducet manũ ſuã ſuper eos. ꝛ la-
θεια, ὁ δὲ κύριος ἐπάξει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπʼ αὐτούς. καὶ κο-
borabũt auxiliãtes ꝛ ſimul oẽs peribũt.
πιάσουσιν οἱ βοηθοῦντες καὶ ἅμα πάντες ἀπολοῦνται.
qꝛ ſic dixit mihi dñs. quẽadmodũ cũ rugierit leo
ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριος. ὃν τρόπον ὅταν βοήσῃ ὁ λέων C
vel catulꝰ leonis ſuꝑ preda quã cepit ꝛ clamauerit ſuꝑ e-
ἢ ὁ σκύμνος ἐπὶ τῇ θήρᾳ ᾗ ἔλαβεν καὶ κράξωσιν ἐπʼ αὐ-
um donec īpleant mõtes voce eiꝰ ꝛ victi
τὸν ἕως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἡττη-
ſunt ꝛ ꝑ multitudinẽ furoris terrefacti ſunt. ſic
θῶσαν καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοήθησαν. οὕτως
deſcendet
καταβήσεται

Digitized by Google

dñs ſabaoth vt ꝑlietur ſup mõtẽ ſion. ſup
κύριος σαβαὼθ ἐπιστρατεῦσαι ἐπὶ τὸ ὄρος σιών. ἐπὶ τὰ
mõtes ei⁹. ſicut aues volantes: ſic ꝓteget
ὄρη αὐτῆς. ὡς ὄρνεα πετόμενα, οὕτως ὑπερασπιεῖ
dñs hierlm ⁊ liberabit ⁊ fouebit ⁊
κύριος ἱερουσαλὴμ καὶ ἐξελεῖται καὶ περιποιήσεται καὶ
ſaluabit. cõuertimini ꝓfundũ cõſiliũ cõſultãtes
D σώσει. ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν βουλευόμενοι
⁊ iniquũ filii iſrael. qꝛ die illa negabũt
καὶ ἄνομον υἱοὶ ἰηλ´. ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπαρνήσον
hoĩes manufacta ſua argentea ⁊
3.2.d. ται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητα αὐτῶν τὰ ἀργύρεα καὶ τὰ
aurea q̃ fecerũt man⁹ eoꝝ. ⁊ cadet aſſur.
χρυσᾶ ἃ ἐποίησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν. καὶ πεσεῖται ἀσσούρ.
nõ gladi⁹ viri: neqꝫ gladi⁹ hoĩs vora
οὐ μάχαιρα ἀνδρός, οὐδὲ μάχαιρα ἀνθρώπου καταφά
bit eũ. ⁊ fugiet nõ a facie gladii.
γεται αὐτόν. καὶ φεύξεται οὐκ ἀπὸ προσώπου μαχαίρας.
at iuuenes erunt victi. petra eñ circũdabũ=
οἱ δὲ νεανίσκοι ἔσονται ἥττημα. πέτρα γὰρ περιληφθήσον
tur q̃ſi vallo ⁊ vincent: at fugiens capiet.
ται ὡς χάρακι καὶ ἡττηθήσονται, ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται.
hec dicit dñs: beat⁹ q̃ hꝫ in ſion ſemẽ
τάδε λέγει κύριος, μακάριος ὃς ἔχει ἐν σιὼν σπέρμα
⁊ domeſticos in hierlm.
καὶ οἰκείους ἐν ἱερουσαλήμ. Ca.32.

A Ecce eñ rex iuſtus regnabit. ⁊ pri
Ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει. καὶ ἄρ
cipes cũ iudicio iꝑabũt. ⁊ erit hõ
χοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι. καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος
occultãs ſermões ſuos ⁊ abſcõdet vt ab aqua
κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφ᾽ ὕδα
q̃ fert. ⁊ apparebit in ſion ſicut flumẽ cur
τος φερομένου. καὶ φανήσεται ἐν σιὼν ὡς ποταμὸς φε
rens iclytũ in terra ſitiẽti. ⁊ nequaq̃ erũt cõfiden
ρόμενος ἔνδοξος ἐν γῇ διψώσῃ. καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποι
tes in hoib⁹: ſed aures dabũt ad audiendũ
θότες ἐπ᾽ ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὰ ὦτα δώσουσιν ἀκούειν
⁊ cor infirmoꝝ attẽdet audire. ⁊
καὶ ἡ καρδία ἀσθενούντων προσέξει τοῦ ἀκούειν. καὶ αἱ
• lingue balbutiẽtes: cito diſcent loqui pa=
γλῶσσαι ψελλίζουσαι, ταχὺ μαθήσονται λαλεῖν εἰρή
cẽ. ⁊ nõ vltra dicẽt ſtulto vt pꝛĩceps ſit. ⁊ nõ vltra
B νην. καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχειν. καὶ οὐκέτι
dicẽt miniſtri tui tace. nã fatu⁹ fatua lo=
μὴ εἴπωσιν οἱ ὑπηρέται σου σίγα. ὁ γὰρ μωρὸς μωρὰ λα
quet. ⁊ cor ei⁹ vana itelliget: ad ꝑfici
λήσει. καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει, τοῦ συντε
endũ iniq̃ ⁊ loquẽdũ ad dñm errorẽ: vt diſp=
λεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς κύριον πλάνησιν, τοῦ διασπ
gat aĩas eſuriẽtes ⁊ aĩas ſitiẽtes
εῖραι ψυχὰς πεινώσας καὶ τὰς ψυχὰς τὰς διψώσας
vacuas faciat. nã cõſiliũ maloꝝ iniqua cogi
κενὰς ποιῆσαι. ἡ γὰρ βουλὴ τῶν πονηρῶν ἄνομα βουλεύ
tat: iterficere hũiles in ſermonib⁹ iniqs: ⁊ diſſi
σει, καταφθεῖραι ταπεινοὺς ἐν λόγοις ἀδίκοις, καὶ δια
pare verba humiliũ in iudicio. at pii
σκεδάσαι λόγους ταπεινῶν ἐν κρίσει. οἱ δὲ εὐσεβεῖς
ſapientia cogitauerũt. mulieres diuites ſurgite ⁊
συνετὰ ἐβουλεύσαντο. γυναῖκες πλούσιαι ἀνάστητε καὶ
audite vocẽ meã. filie in ſpe audi
ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου. θυγατέρες ἐπ᾽ ἐλπίδι ἀκού=
te verba mea. dieb⁹ anni memoriã fa
σατε τοὺς λόγους μου. ἡμέρας ἐνιαυτοῦ μνείαν ποι
cite in dolore cũ ſpe: cõſumata eſt vindemia: ceſ
ήσασθε ἐν ὀδύνῃ μετ᾽ ἐλπίδος, ἀνήλωται ὁ τρυγητὸς, πέ
ſauit ſemen ⁊ nõ vltra veniet. obſtupeſcite cõtriſta
παυται ὁ σπόρος. καὶ οὐκέτι μὴ ἔλθῃ. ἔκστητε λυπήθη=
mini cõfidẽtes: exulte vos
C τε αἱ πεποιθυῖαι, ἐκδύσασθε

dñs exercituũ vt prelie
tur ſuper montem ſion
& ſuper collem eius. Si=
cut aues volantes ſic
proteget dominus exer
cituum hieruſalem:
ꝓtegẽs & liberãs: tran
ſiens & ſaluãs. Couerti=
mini ſicut in ꝓfundũ re
ceſſeratis filii iſrael.
In die enim illa abiiciet
vir idola
argenti ſui: & idola auri
ſui que fecerunt
vobis manus veſtre in
peccatũ: & cadet aſſur
in gladio non viri: &
gladius non hominis
vorabit eũ: & fugiet nõ
a facie gladii: & iuuenes
eius vectigales erunt: &
fortitudo ei⁹ a terrore trã
ſibit: & pauebũt fugiẽtes
principes ei⁹. Dixit dñs
cuius ignis eſt in ſion &
caminus eius
in hieruſalem. 32.

Ecce in iuſticia re=
gnabit rex: & prici=
pes in iudicio ꝑerũt. Et
erit vir ſicut q abſcondi=
tur a vento & celat ſe a
tẽpeſtate ſicut riui aqua
rum in ſiti: & vmbra pe
tre prominentis in terra
deſerta. Non caligabũt
oculi videntium:
& aures audientiũ diligẽ
ter auſcultabunt: & cor
ſtultorũ intelliget ſcien
tiam: & lingua balborũ
velociter loquetur &
plane. Non vocabitur
vltra is q̃ inſipiẽs eſt pri
ceps: neqꝫ fraudulẽtus
appellabitur maior. ſtul
tus enim fatua loq̃tur:
& cor ei⁹ faciet iniq̃tatẽ
vt perficiat ſimulationẽ
& loq̃tur ad dñm frau=
dulenter & vacuam faciat
animã eſurientis: & po
tum ſitienti auferat.
Fraudulẽti vaſa peſſima
ſunt. Ipſe ei cogitatiões
cõcinnabit ad perdẽdos
mites in ſermone mẽda
cii cũ loq̃retur paup̃ iudi
ciũ. Princeps vero ea q̃
digna ſunt principi cogi
tabit: & ipſe ſup duces
ſtabit. Mulieres opulẽ
te ſurgite: & audite
vocẽ meã: filie cõfidẽtes
ꝑcipite auribus eloquiũ
meũ. Poſt dies & annos
& vos cõturbabimini cõ
fidẽtes. Cõſumata eſt ei
vindemia: collectio vltra
nõ vẽiet. Obſtupeſcite
opulente: cõturbamini
confidentes: exulte vos

יהוה צבאות לצבא על הר ציון
ועל גבעתה׃ כצפרים עפות כן | עוף
יגן יהוה צבאות על ירושלם | גנן
גנון והציל פסח והמליט׃ שובו | גנן נצל
לאשר העמיקו סרה בני ישראל׃ | מלט
כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי | עמק סרר
כספו ואלילי זהבו אשר עשו | מאס
לכם ידיכם חטא׃ ונפל אשור | עשה
בחרב לא איש וחרב לא אדם
תאכלנו ונס לו מפני חרב ובחוריו | אכל נוס
למס יהיו׃ וסלעו ממגור יעבר | בחר היה
וחתו מנס שריו נאם יהוה | גור עבר
אשר אור לו בציון ותנור לו | חתת שור
בירושלם׃ | תנר

Ca.xxxij.
הן לצדק ימלך מלך ולשרים
למשפט ישרו׃ והיה איש כמחבא | מלך שפט
רוח וסתר זרם כפלגי מים | עור חבא
בציון כצל סלע כבד בארץ | ציה
עיפה׃ ולא תשעינה עיני ראים | שעה
ואזני שמעים תקשבנה׃ ולבב | קשב
נמהרים יבין לדעת ולשון עלגים | מהר בין
תמהר לדבר צחות׃ לא יקרא | ידע לשן
עוד לנבל נדיב ולכילי לא | מהר צחח
יאמר שוע׃ כי נבל נבלה ידבר | קרא נדב
ולבו יעשה און לעשות חנף | כלה אמר
ולדבר אל יהוה תעה להריק | דבר עשה
נפש רעב ומשקה צמא יחסיר׃ | ריק
וכלי כליו רעים הוא זמות יעץ | שקה חסר
לחבל עניים באמרי שקר | כלה זמם
ובדבר אביון משפט׃ ונדיב נדיבות | ענה
יעץ והוא על נדיבות יקום׃ | אבה שפט
נשים שאננות קמנה שמענה | קום
קולי בנות בטחות האזנה אמרתי׃ | נשה קום
ימים על שנה תרגזנה בטחות | בנה אזן
כי כלה בציר אסף בלי יבוא׃ | יום רגז
חרדו שאננות רגזה בטחות פשטה | בצר בלל
בוא

ועֹרה וחגורה על חלצים: על שדים עור שוד
ספדים על שדי חמד על גפן שדה
פריה: על אדמת עמי קוץ שמיר פרה שמר
תעלה כי על כל בתי משוש עלה בית
קריה עליזה: כי ארמון נטש שוש קרה
המון עיר עזב עפל ובחן היה עלז המן
בעד מערות עד עולם משוש עלם
פראים מרעה עדרים: עד יערה רעה ערה
עלינו רוח ממרום והיה מדבר רוח דבר
לכרמל והכרמל ליער יחשב: חשב
ושכן במדבר משפט וצדקה שפט
בכרמל תשב: והיה מעשה הצדקה ישב עשה
שלום ועבדת הצדקה השקט שלם שקט
ובטח עד עולם: וישב עמי בנוה
שלום ובמשכנות מבטחים שכן בטח
ובמנוחות שאננות: וברד ברדת נוח ירד
היער ובשפלה תשפל העיר: שפל
אשריכם זרעי על כל מים
משלחי רגל השור והחמור: שלח חמר

Ca. xxxiij הוי שודד ואתה
לא שדוד ובוגד ולא בגדו בו
כהתמך שודד תושד כנלתך תמם שדד
לבגד יבגדו בך: יהוה חננו לך נלה בגד
קוינו היה זרעם לבקרים אף קוה
ישועתנו בעת צרה: מקול ישע צור
המון נדדו עמים מרוממתך המן
נפצו גוים: ואסף שללכם אסף
החסיל כמשק גבים שקק בו: חסל שקק
נשגב יהוה כי שכן מרום מלא שגב רום
ציון משפט וצדקה: והיה אמונת שפט אמן
עתיך חסן ישועת חכמת ודעת ידע
יראת יהוה היא אוצרו: הן אצר
אראלם צעקו חצה מלאכי לאך שלם
שלום מר יבכיון: נשמו מסלות מרר בכה
שבת עבר ארח הפר ברית מאס שמם סלל
ערים לא חשב אנוש: אבל כור ברת
עיר אנש

& cõfundemini: accigite
lũbos vr̃os. Sup vbera
plangite: ſup regione
deſiderabili: ſuper vinea
fertili. Super humũ po
puli mei ſpine & vepres
aſcendent: quãtomagis
ſup oẽs domos gaudii
ciuitatis exultantis. Do
mus enim dimiſſa eſt:
multitudo vrbis relicta
eſt: tenebre & palpatio
facte ſunt ſup ſpelũcas
vſq3 in eternũ. Gaudiũ
onagrorũ paſcua gre-
gum: donec effundatur
ſuper nos ſpiritus de ex
celſo. Et erit deſertum
in chermel: & chermel
in ſaltum reputabitur:
& habitabit in ſolitudine
iudicium: & iuſticia
in chermel ſedebit. Et
erit opus iuſticie
pax: & cultus iuſticie ſi
lentium
& ſecuritas vſq3 in ſempi
ternũ. Et ſedebit populꝰ
meꝰ in pulchritudine pa
cis: & in tabernaculis fi-
ducie: & in reqe opulẽta.
Grando aũt in deſcẽſiõe
ſaltus: & humilitate hu
miliabitur ciuitas.
Beati qui ſeminatis ſu
per omnes aquas:
immittẽtes pedem bo-
uis & aſini. 33.

Ve qui predaris.
Nõne & ipſe preda
beris? Et q ſpernis: nõne
& ipſe ſperneris? Cũ cõ
ſumaueris depdationẽ:
depdaberis: cum fatiga
tus deſieris cõtẽnere: cõ
tẽneris. Dñe miſerere nr̃i:
te enĩ expectamus: eſto
brachiũ nr̃m in mane:
& ſalus nr̃a in tpe tribu
latiõis. A voce angeli fu
gerũt populi & ab exalta
tiõe tua diſperſe ſunt gẽ
tes. Et congregabũtur
ſpolia vr̃a ſicut colligitur
brucꝰ velut cũ foſſe ple
ne fuerit de eo. Magnifi
catus eſt dñs q̃m habita
uit in excelſo: ipleuit ſiõ
iudicio & iuſticia: & erit
fides in tpibus ſuis. Diui
tie ſalutis ſapia & ſcĩetia
timor domini ipſe eſt
theſaurus eius. Ecce
videntes clamabunt fo
ris: angeli
pacis amare flebũt. Diſ
ſipate ſunt vie:
ceſſauit trãſiens p ſemi-
tã: irritũ factũ eſt pactũ:
piecit ciuitates nõ repu
tauit homines. Luxit &

nũde eſtote. accingimini ſaccis lũbos vr̃os. ⁊
γυμναὶ γένεσθε· περιζώσασθε σάκκους ὀσφύας ὑμῶν· καὶ
ſup vbera plangite: de agro cõcupiſcẽtie ⁊
ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε, περὶ ἀγροῦ ἐπιθυμήματος καὶ
vite genimĩnis. in terra ppl'i mei ſpina ⁊ herba
ἀμπέλου γενήματος. ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου ἄκανθα καὶ χόρτος
aſcendet ⁊ ex oĩ domo letitia auferet. dom
ἀναβήσεται καὶ ἐκ πάσης οἰκίας εὐφροσύνη ἀρθήσεται· οἶκοι
derelicte diuitias ciuitatis dimittẽt ⁊ domos
ἐγκαταλελειμμένοι πλοῦτον πόλεως ἀφήσουσιν καὶ οἴκους
deſiderabiles. ⁊ erũt ville ſpelũce vſq3 in eter
ἐπιθυμητούς· καὶ ἔσονται αἱ κῶμαι σπήλαια ἕως τοῦ αἰῶ
nũ gaudiũ onagroꝝ. paſcua paſtoꝝ: donec D
νος εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων· βοσκήματα ποιμένων, ἕως ἂν
adueniat ſup vos ſpũs de excelſo. ⁊ erit deſertũ cher ſ.29.c.
ἐπέλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πνεῦμα ἀφ᾽ ὑψηλοῦ· καὶ ἔσται ἔρημος ὁ χερ
mel ⁊ chermel in ſyluã reputabit̃. ⁊ requieſcet
μὲλ καὶ ὁ χερμὲλ εἰς δρυμὸν λογισθήσεται· καὶ ἀναπαύσε
in deſerto iudiciũ: ⁊ iuſticia ĩ carmelo ha
ται ἐν τῇ ἐρήμῳ κρῖμα, καὶ δικαιοσύνη ἐν τῷ καρμήλῳ κατοι
bitabit. ⁊ erũt opa iuſticie pax. ⁊
κήσει· καὶ ἔσται τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης εἰρήνη· καὶ
obtinebit iuſticia requiẽ. ⁊ cõfiden
κρατήσει ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν· καὶ πεποιθό-
tes erũt vſq3 in eternũ: ⁊ habitabit pp'ls e-
τες ἔσονται ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ κατοικήσει ὁ λαὸς αὐ-
ius in ciuitate pacis. ⁊ hitabit cõfidẽs: ⁊ re-
τοῦ ἐν πόλει εἰρήνης· καὶ ἐνοικήσει πεποιθώς, καὶ ἀνα-
qeſcent cũ diuitiis. at grando ſi deſcenderit: nõ
παύσονται μετὰ πλούτου. ἡ δὲ χάλαζα ἐὰν καταβῇ, οὐκ
ſup vos veniet. ⁊ erũt inhabitãtes in ſyluis cõfi
ἐφ᾽ ὑμᾶς ἥξει· καὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πε
dẽtes ſicut q in cãpeſtri. beati ſeminãtes ſup
ποιθότες ὡς οἱ ἐν τῇ πεδινῇ· μακάριοι οἱ σπείροντες ἐπὶ
oẽm aquã: vbi bos ⁊ aſinꝰ calcat.
πᾶν ὕδωρ, οὗ βοῦς καὶ ὄνος πατεῖ. Ca. 33.

Væ q miſeros facit vos. vos aũt nemo fa- A
Οὐαὶ τοῖς ταλαιπωροῦσιν ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποι
cit miſeros. ⁊ reprobãs vos: nõ reprobat. capient̃
εῖ ταλαιπώρους· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, οὐκ ἀθετεῖ· ἁλώσονται
reprobãtes ⁊ tradent̃. ⁊ q̃ſi tinea in veſtime
οἱ ἀθετοῦντες καὶ παραδοθήσονται· καὶ ὡς σὴς ἐπὶ ἱματί
to: ſic ſuperabunt̃. dñe miſerere nr̃i: in te eñi cõ-
ου, οὕτως ἡττηθήσονται. κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ σοὶ γὰρ πε
fidimꝰ. factũ eſt ſemẽ incredulo4 in pditionẽ.
ποίθαμεν· ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν·
at ſalus nr̃a in tpe tribulatõis. ppt vocẽ timoris tui
ἡ δὲ σωτηρία ἡμῶν ἐν καιρῷ θλίψεως. διὰ φωνὴν τοῦ φόβου σου
obſtupuerũt ppl'a timore tuo ⁊ diſperſe ſunt gẽtes.
ἐξέστησαν λαοὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη.
nũc aũt cõgregabunt̃ ſpolia vr̃a parui ⁊ magni.
νῦν δὲ συναχθήσεται τὰ σκῦλα ὑμῶν μικροῦ καὶ μεγάλου.
quẽadmodũ ſi qs cõgregauerit locuſtas: ſic illudẽt
ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ ἀκρίδας, οὕτως ἐμπαίξουσιν
vobis. ſanctꝰ deꝰ q habitat in celis. repleta eſt ſiõ
ὑμῖν. ἅγιος ὁ θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς· ἐνεπλήσθη σιὼν
iudicio ⁊ iuſticia in lege tradent̃. in theſau
κρίσεως καὶ δικαιοσύνης ἐν νόμῳ παραδοθήσονται· ἐν θησαυ
ris ſalus nr̃a. illic ſapia ⁊ ſcientia ⁊ pietas
ροῖς ἡ σωτηρία ἡμῶν· ἐκεῖ σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια
ad dñm hi ſũt theſauri iuſticie. ecce iã in time
πρὸς τὸν κύριον· οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης· ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φό
re vr̃o ipſi timebunt. qs timuiſtis: timebunt
βῳ ὑμῶν αὐτοὶ φοβηθήσονται· οὓς ἐφοβεῖσθε, φοβηθήσονται
a vobis. angeli .n. mittentur loquentes pacem. B
ἀφ᾽ ὑμῶν· ἄγγελοι γὰρ ἀποσταλήσονται λαλοῦντες εἰρήνην·
amare flentes aduocantes pacem. deſolabunt̃
πικρῶς κλαίοντες παρακαλοῦντες εἰρήνην· ἐρημωθήσονται
eñi horũ vie. ceſſauit timor gẽtiũ. ⁊ teſta
γὰρ αἱ τούτων ὁδοί· πέπαυται ὁ φόβος τῶν ἐθνῶν· καὶ ἡ διαθή
mẽtũ tollit̃. ⁊ nõ reputauit ipſos hoĩes. luxit
κη αἴρεται· καὶ οὐ μὴ λογίσησθε αὐτοὺς ἀνθρώπους. ἐπένθησεν

Digitized by Google

terra.cōfuſus ē liban⁹.paludes fact⁹ ē ſarō.manifeſta erit
ἡ γῆ. ᾐσχύνθη ὁ λίβανος. ἕλη ἐγένετο ὁ σαρών. φανερὰ ἔσαι
galilea τ carmelus. nūc cōſurgā dicit dñs.
ἡ γαλιλαία καὶ κάρμηλος. νῦν ἀναςήσομαι λέγει κύριος.
nūc gl'ıabor: nūc exaltabor: nūc videbitis: nūc eru
νῦν δοξασθήσομαι, νῦν ὑψωθήσομαι, νῦν ὄψεσθε, νῦν αἰ=
beſcetis: vana erit fortitudo ſpūs vſi. ignis
σχυνθήσεσθε, ματαία ἔσαι ἡ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος ὑμῶν. πῦρ
vos deuorabit. τ erūt gētes cōbuſte ſicut ſpi=
ὑμᾶς κατέδεται. καὶ ἔσονται ἔθνη κατακεκαυμένα ὡς ἄκαν
na in agro ꝓiecta τ cōbuſta. audiēt q̄
θα ἐν ἀγρῷ ἐρριμμένη καὶ κατακεκαυμένη. ἀκούσονται οἱ
lōge ſunt q̄ feci: τ ſciēt q̄ appropiquāt fortitudinē
πόρρωθεν ἃ ἐποίησα, καὶ γνώσονται οἱ ἐγγίζοντες τὴν ἰσχύν
meā. receſſeſt q̄ in ſion iniq̄.apphēdet tremor
μου. ἀπέςησαν οἱ ἐν σιὼν ἄνομοι. λήψεται τρόμος τοὺς
iniquos. q̄s ānūciabit vobis:q2 ignis ardet: q̄s ānūcia
ἀσεβεῖς. τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ὅτι πῦρ καίεται; τίς ἀναγ
bit vobis locū eternū: āmbulans in iuſticia:
γελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον αἰώνιον; πορευόμενος ἐν δικαιοσύνῃ,
loquēs rectā viā: q̄ odit iniq̄tatē τ iniuſticiā: τ
λαλῶν εὐθεῖαν ὁδόν; μισῶν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰς

C man⁹ excutiēs a munerib⁹.obturās aures:vt
χεῖρας ἀποσειόμενος ἀπὸ δώρων. βαρύνων τὰ ὦτα, ἵνα
nō audiat iudiciū ſanguinis:claudēs oculos:
μὴ ἀκούσῃ κρίσιν αἵματος, καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς,
vt nō videat iniq̄tatē. hic hītabit in excelſa ſpelūca pe
ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν. οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέ
tre fortis. panis ei dabit τ equa ei⁹ fi=
τρας ἰσχυρᾶς. ἄρτος αὐτῷ δοθήσεται καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῦ πι
delis. regē cū gl'ia videbitis. τ oculi vſi
στόν. βασιλέα μετὰ δόξης ὄψεσθε. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν
videbūt terrā de lōge. aīa vſa meditabit timorē.
ὄψονται γῆν πόρρωθεν. ἡ ψυχὴ ὑμῶν μελετήσει φόβον.
vbi ſunt litterati: vbi ſūt cōſiliatores:
ποῦ εἰσὶν οἱ γραμματικοί; ποῦ εἰσὶν οἱ συμβουλεύοντες;
vbi eſt numerās nutrientes paruū τ magnū
ποῦ ἐςὶν ὁ ἀριθμῶν τοὺς συντρεφομένους μικρὸν καὶ μέγαν
pp'lm:cui nō dederūt cōſiliū:neq̄ ſciebat ꝓfūdā vocē.ita vt

1.Cor. 2.d. λαόν; ᾧ οὐ συνεβουλεύσαντο, οὐδὲ ᾔδει βαθύφωνον. ὥστε
nō audiret pp'ſs cōtēptibilis. τ nō eſt audiē=
μὴ ἀκοῦσαι λαὸς πεφαυλισμένος. καὶ οὐκ ἔςι τῷ ἀκούον=
ti itelligētia.ecce ſion ciuitas ſalutare nſm ocu
τι σύνεσις. ἰδοὺ σιὼν ἡ πόλις τὸ σωτήριον ἡμῶν οἱ ὀφθαλ
li tui videbūt hierl'm ciuitas diues. tabernacula q̄ nō ꝯmo
μοί σου ὄψονται ἱηλμ' πόλις πλουσία. σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σει

D uebunt:neq̄ mouebunt paxilli tabernaculi ei⁹ in
σθῶσιν οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν οἱ πάσσαλοι τῆς σκηνῆς αὐτῆς εἰς
eternū tp's. neq̄ funiculi ei⁹ nō dirūpent.
τὸν αἰῶνα χρόνον. οὐδὲ τὰ σχοινία αὐτῆς οὐ μὴ διαρραγῶσιν.
q2 nomē dñi magnū vobis erit. flumia τ foſſe
ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου μέγα ὑμῖν ἔσαι. ποταμοὶ καὶ διώρυγες
late τ ſpacioſe. nō āmbulabis hāc viā.
πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι. οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδόν.
neq̄ trāſibit nauis agitata remigio.nā de⁹ me⁹ magn⁹
οὐδὲ πορεύσεται πλοῖον ἐλαῦνον. ὁ γὰρ θεός μου μέγας
eſt. nō ꝑtrāſibit me dñs. dñs iudex nſ:
ἐςίν. οὐ παρελεύσεταί με κύριος. κύριος κριτὴς ἡμῶν,
dñs prīceps nſ: dñs rex nſ: dñs ip
κύριος ἄρχων ἡμῶν, κύριος βασιλεὺς ἡμῶν, κύριος αὐ=
ſe nos ſaluabit.dirupti ſūt funiculi tui: q2 nō ꝑua
τὸς ἡμᾶς σώσει. ἐρράγησαν τὰ σχοινία σου, ὅτι οὐκ ἐν=
luerūt. mal⁹ tu⁹ iclinat⁹ ē. nō demittet vela. nō
ίσχυσεν. ὁ ἱςός σου ἔκλινεν. οὐ χαλάσει τὰ ἱςία. οὐκ
eleuabit ſignū: donec tradat in vaſtationē. igit
ἀρεῖ σημεῖον, ἕως οὗ παραδοθῇ εἰς προνομήν. τοίνυν
multi claudi ꝑdā facient. τ nō dicat
πολλοὶ χωλοὶ προνομὴν ποιήσουσιν. καὶ οὐ μὴ εἴπῃ ὁ
pp'ſs ihabitās i ea:laborabo. dimiſſū ē eñi eis
λαὸς ὁ ἐνοικῶν ἐν αὐτῇ, κοπιῶ. ἀφέθη γὰρ αὐτοῖς ἡ
delictū.
ἁμαρτία.

Ca.34.

elanguit terra: cōfuſus eſt libanus & obſorduit. Et factus eſt ſaron ſicut deſertū: & cōcuſſa eſt baſan & carmelus. Nunc cōſurgā dicit dominus: nunc exaltabor: & nunc ſublimabor. Cōcipietis ardorē & parietis ſtipulam: ſpūs veſter vt ignis vorabit vos: & erunt populi quaſi de incendio cinis: ſpine congregate igni cōburentur. Audite qui longe eſtis que fecerī: & cognoſcite vicini fortitudinē meā. Conterriti ſunt in ſion peccatores: poſſedit timor hypocritas. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorāte: aut q̄s habitabit ex vobis cū ardoribus ſempiternis? Qui ambulat in iuſticiis & loq̄tur veritatē: q̄ ꝓiicit auariciā & calūniā: & excutit manus ſuas ab omi munere. Qui obturat aures ſuas ne audiat ſanguinē: & claudit oculos ſuos ne videat malū. Iſte in excelſis hītabit: munimēta ſaxorū ſublimitas eius. Panis ei dat⁹ eſt: aque ei⁹ fideles ſunt. Regē in decore ſuo videbūt oculi ei⁹: cernēt terrā de longe. Cor tuū meditabitur timorē. Vbi eſt litterat⁹: vbi legis verba pōderās: vbi eſt doctor paruulorū? Populū ipudentē nō videbis ꝑp'lm alti ſermonis: ita vt nō poſſis itelligere diſertitudinē ligue ei⁹ in q̄ nulla ē ſapiā. Reſpice ſiō ciuitatē ſolēnitatis nr̄e. Oculi tui videbūt hierl'm hītationē opulentā tabernacl'ꝫ qd' nequaq̄ trāſferri poterit: nec auferētur claui eius in ſempiternū & oēs funiculi ei⁹ nō rūpētur: q̄a ſolūmodo ibi magnificus eſt dñs nr̄. Loc⁹ fluuiorū riui latiſſimi & patentes: nō trāſibit ſup eū nauis remigū neq̄ trireмis magna trāſgredietur eū. Dñs ei iudex nr̄: dñs legifer nr̄: dñs rex nr̄. Ipe ſaluabit nos. Laxati ſunt funiculi tui: ſed nō preualebūt. Sic erit malus tu⁹: vt dilatare ſignū nō q̄as. Tūc diuidētur ſpolia ꝑdarꝫ multarꝫ: claudi diripiēt rapinā: nec dicet vicin⁹ elāgui. Pp'ls q̄ hitat in ea auferetur ab eo iniq̄tas. 34.

אמללה ארץ החפיר לבנון קמל
והיה השרון כערבה ונער בשן
וכרמל : עתה אקום יאמר יהוה
עתה ארומם עתה אנשא : תהרו
חשש תלדו קש רוחכם אש
תאכלכם : והיו עמים משרפות
שיד קוצים כסוחים באש יצתו :
שמעו רחוקים אשר עשיתי ודעו
קרובים גברתי : פחדו בציון
חטאים אחזה רעדה חנפים מי
יגור לנו אש אוכלה מי יגור לנו
מוקדי עולם : הלך צדקות ודבר
מישרים מואס בבצע מעשקות
נער כפיו מתמוך בשחד אוטם
אזנו משמוע דמים ועוצם עיניו
מראות ברע : הוא מרומים ישכן
מצדות סלעים משגבו לחמו נתן
מימיו נאמנים : מלך ביפיו תחזינה
עיניך תראינה ארץ מרחקים :
לבך יהגה אימה איה סופר איה
שוקל איה סופר את המגדלים : את
עם נועז לא תראה עם עמקי שפה
משמוע נלעג לשון אין בינה : חזה
ציון קרית מועדנו עיניך תראינה
ירושלם נוה שאנן אהל בל יצען
בל יסע יתדותיו לנצח וכל חבליו
בל ינתקו : כי אם שם אדיר יהוה
לנו מקום נהרים יארים רחבי
ידים בל תלך בו אני שיט וצי
אדיר לא יעברנו : כי יהוה שפטנו
יהוה מחקקנו יהוה מלכנו הוא
יושיענו : נטשו חבליך בל יחזקו
כן תרנם בל פרשו נס אז חלק
עד שלל מרבה פסחים בזזו
בז : ובל יאמר שכן חליתי העם
היושב בה נשוא עון :

תפר
שבה
קום אמר
רום נשא
הרה ילד
אכל היה
שרף שוד
כסח רחק
עשה ידע
קרב
גור
יקד עלם
ישר מאס
עשק נער
תמך
ראה רוע
רום שכן
צור שגב
אמן יפה
חזה ראה
רחק הגה
ספר שקל
גדל עזז
ראה
לעג לשון
קרה יעד
ראה צען
נסע
נתק אדר
קום
ילך אנה
שוט ציה
עבר חקק
ישע חזק
נסס
רבה
אמר חלה
ישב

Digitized by Google

C.xxxiiij.
קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ | קשב
תִּשְׁמַע הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל | שמע
צֶאֱצָאֶיהָ׃ כִּי קֶצֶף לַיהוָה עַל כָּל | יצא
הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל כָּל צְבָאָם הֶחֱרִימָם | חרם
נְתָנָם לַטָּבַח׃ וְחַלְלֵיהֶם יֻשְׁלָכוּ | שלך
וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בָאְשָׁם וְנָמַסּוּ הָרִים | עלה מסס
מִדָּמָם׃ וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם | מקק
וְנָגֹלּוּ כַסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם וְכָל צְבָאָם | גלה
יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת | נבל
מִתְּאֵנָה׃ כִּי רִוְּתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי | רוה
הִנֵּה עַל אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל עַם חֶרְמִי | ירד
לְמִשְׁפָּט׃ חֶרֶב לַיהוָה מָלְאָה דָם | שפט
הֻדַּשְׁנָה מֵחֵלֶב מִדַּם כָּרִים | דוש כָּר
וְעַתּוּדִים מֵחֵלֶב כִּלְיוֹת אֵילִים כִּי | עתד כלה
זֶבַח לַיהוָה בְּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל | גדל
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃ וְיָרְדוּ רְאֵמִים עִמָּם
וּפָרִים עִם אַבִּירִים וְרִוְּתָה אַרְצָם | אבר רוה
מִדָּם וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁן׃ כִּי יוֹם | דשן
נָקָם לַיהוָה שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב | שנה שלם
צִיּוֹן׃ וְנֶהֶפְכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ | ריב הפך
לְגָפְרִית וְהָיְתָה אַרְצָהּ לְזֶפֶת | היה
בֹּעֵרָה׃ לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא תִכְבֶּה | כבה
לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׁנָהּ מִדּוֹר לָדוֹר | עלם עלה
תֶּחֱרָב לְנֵצַח נְצָחִים אֵין עֹבֵר | חרב
בָּהּ׃ וִירֵשׁוּהָ קָאַת וְקִפּוֹד וְיַנְשׁוֹף | קבד נשף
וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ בָהּ וְנָטָה עָלֶיהָ קַו | שכן
תֹהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ׃ חֹרֶיהָ וְאֵין שָׁם | תהה בהה
מְלוּכָה יִקְרָאוּ וְכָל שָׂרֶיהָ יִהְיוּ | חרר מלך
אָפֶס׃ וְעָלְתָה אַרְמְנֹתֶיהָ סִירִים | קרא שור
קִמּוֹשׂ וָחוֹחַ בְּמִבְצָרֶיהָ וְהָיְתָה נְוֵה | היה עלה
תַנִּים חָצִיר לִבְנוֹת יַעֲנָה׃ וּפָגְשׁוּ | קמש היה
צִיִּים אֶת אִיִּים וְשָׂעִיר עַל רֵעֵהוּ | תנן חצר
יִקְרָא אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית | בנה ציה
וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ׃ שָׁמָּה קִנְּנָה | שער קרא
קִפּוֹז וַתְּמַלֵּט וּבָקְעָה וְדָגְרָה | רגע נוח
בְצִלָּהּ אַךְ שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת | קפז מלט
צלל קבץ
דיה

Accedite gētes & audite: & ppl'i attēdite: audiat terra & plenitudo eius orbis & omne germen eius: quia indignatio dn̄i ſuper omnes gentes: & furor ſup vniuerſam militiā eorū. Interfecit eos & dedit eos in occiſionē. Interfecti eorū pijcientur: & de cadaueribꝰ eoꝝ aſcēdet fetor. Tabeſcent mōtes a ſanguine eorū & tabeſcet oīs militia celorū: & cōplicabūtur ſicut liber celi: & oīs militia eorū defluet ſicut defluit foliū de vinea & de ficu: qm̄ inebriatus eſt in celo gladiꝰ meus. Ecce ſuper idumeā deſcendet & ſup populū interfectionis mee ad iudiciū. Gladius dn̄i repletꝰ eſt ſanguine. incraſſatus eſt adipe de ſanguine agnorū & hircoꝝ & de ſanguine medullatorū arietū. Victima eī dn̄i in boſra: & interfectio magna in terra edom. Et deſcendēt vnicornes cū eis: & tauri cū potētibus. Inebriabitur terra eorū ſanguine: & humꝰ eorū adipe pinguiū: qa dies vltionis domini annus retributionū iudicii ſion. Et cōuertētur torrētes eius ī picē: & humꝰ eius in ſulphur: & erit terra eius in picem ardentem nocte & die: non extinguetur in ſempiternū aſcendet fumꝰ eius: a gn̄atione in gn̄ationē deſolabitur in ſecula ſeculoꝝ. Non erit tranſiēs p eam: & poſſidebūt illā onocrotalus & ericiꝰ & ibis & coruꝰ habitabūt in ea. Et extēdetur ſup eā menſura vt redigatur ad nihilū: & perpēdiculū in deſolationē. Nobiles eiꝰ nō erūt ibi: regē potiꝰ iuocabūt & oēs principes eiꝰ erūt in nihilū. Et orietur in domibꝰ eius ſpine & vrtice & paliurꝰ ī munitionibꝰ eiꝰ: & erit cubile draconū & paſcua ſtruthionū & occurrēt demōia onocētauris: & piloſus clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia: & iuenit ſibi requiē. Ibi habuit foueā ericiꝰ: & enutriuit catulos: & circūfodit: & fouit in vmbra eiꝰ. Illuc congregati ſunt milui

Accedite gētes ⁊ audite pricipes. au-
Προσάγετε ἔθνη καὶ ἀκούσατε ἄρχοντες. ἀκου- A
diat terra ⁊ in ea habitātes. orbis terre ⁊ ppl's q̄
σάτω ἡ γῆ καὶ οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες. ἡ οἰκουμένη καὶ ὁ λαὸς ὁ
in ea. qr furor dn̄i ſup oēs gētes. ⁊ ira
ἐν αὐτῇ. διότι ὁ θυμὸς κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ὀργὴ
ſup numerū eoꝝ vt pdat eos ⁊ tra
ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τοῦ ἀπολέσαι αὐτοὺς καὶ παραδοῦ-
dat eos in occiſionē. at vulnerati eoꝝ pijciēt
ναι αὐτοὺς εἰς σφαγήν. οἱ δὲ τραυματίαι αὐτῶν ῥιφήσονται
⁊ mortui. ⁊ aſcēdet eoꝝ fetor ⁊ rigabunt
καὶ οἱ νεκροί. καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμὴ καὶ βραχήσεται
mōtes a ſanguine eoꝝ. ⁊ cōtabeſcet celū ſicut
τὰ ὄρη ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν. καὶ ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς ὡς
liber ⁊ oēs ſtelle cadēt ſicut folia ex vi
βιβλίον καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέ-
te: ⁊ ſicut cadūt folia ex ficu. qm̄ inebriat⁹ eſt gla
λου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. ὅτι ἐμεθύσθη ἡ μά-
dius me⁹ in celo. ecce ſup idumeā deſcē
χαιρά μου ἐν τῷ οὐρανῷ. ἰδοὺ ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν κατα- B
det: ⁊ ſup ppl'm pditiōis cū iudicio.
βήσεται, καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας μετὰ κρίσεως.
gladi⁹ dn̄i replet⁹ ē ſanguie īcraſſat⁹ eſt a pigue
ἡ μάχαιρα κυρίου ἐνεπλήσθη αἵματος ἐπαχύνθη ἀπὸ στέα-
dine agnoꝝ: ⁊ ab adipe hircoꝝ ⁊ arietū: qr ſacrificiū
τος ἀρνῶν, καὶ ἀπὸ στέατος τράγων καὶ κριῶν, ὅτι θυσία
deo in boſor. ⁊ occiſio magna in idumea.
τῷ θεῷ ἐν Βοσόρ. καὶ σφαγὴ μεγάλη ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ.
⁊ ſimul cadēt robuſti cū eis ⁊ arietes ⁊
καὶ συμπεσοῦνται οἱ ἁδροὶ μετ᾽ αὐτῶν καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ
tauri: ⁊ īebriabit terra a ſanguie: ⁊
ταῦροι, καὶ μεθυσθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ τὸ
puluis eoꝝ. ⁊ ab adipe eoꝝ īplebi-
χῶμα αὐτῶν. καὶ ἀπὸ τοῦ στέατος αὐτῶν ἐμπλησθήσε-
tur. dies eñ iudicii dn̄i ⁊ ānus retributio-
ται. ἡμέρα γὰρ κρίσεως κυρίου καὶ ἐνιαυτὸς ἀνταποδό-
nis iudicii ſion adeſt. ⁊ cōuertētur torren
σεως κρίσεως σιὼν πάρεστιν. καὶ στραφήσονται αἱ φάραγ-
tes ei⁹ in picē: ⁊ terra ei⁹ in ſulphur. ⁊ erit
γες αὐτῆς εἰς πίσσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτῆς εἰς θεῖον. καὶ ἔσται
terra ei⁹ in picē ardentē. nocte ⁊ die: ⁊
ἡ γῆ αὐτῆς εἰς πίσσαν καιομένην. νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ
nō extinguet in eternū tp̄s. ⁊ aſcēdet
οὐ σβεσθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον. καὶ ἀναβήσεται ὁ
fum⁹ ei⁹ ſurſum. in gn̄atōes deſolabit. ⁊ in tē-
καπνὸς αὐτῆς ἄνω. εἰς γενεὰς ἐρημωθήσεται καὶ εἰς χρό- C
pus multū deſolabit. ⁊ habitabūt ī ea aues
νον πολὺν ἐρημωθήσεται. καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ ὄρνεα
⁊ ericii ⁊ ibides ⁊ corui. ⁊ iniiciet
καὶ ἐχῖνοι καὶ ἴβεις καὶ κόρακες. καὶ ἐπιβληθήσεται
ſup eā funicul⁹ geometrie deſerti. ⁊ onocētauri
ἐπ᾽ αὐτὴν σπαρτίον γεωμετρίας ἐρήμου. καὶ ὀνοκένταυροι
habitabūt in ea. pricipes ei⁹ nō erūt.
οἰκήσουσιν ἐν αὐτῇ. οἱ ἄρχοντες αὐτῆς οὐκ ἔσονται. οἱ
nā reges ei⁹ ⁊ pricipes ⁊ magnates e-
γὰρ βασιλεῖς αὐτῆς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐ-
ius erūt in pditionē. ⁊ renaſcēt in ciuitatib⁹
τῆς ἔσονται εἰς ἀπώλειαν. καὶ ἀναφύσει εἰς τὰς πόλεις
eoꝝ ſpinea ligna ⁊ in munitionib⁹ ei⁹. ⁊ e-
αὐτῶν ἀκάνθινα ξύλα καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς. καὶ ἔ-
rūt cubilia ſirenū ⁊ aula ſtruthionū: ⁊ occur
σονται ἐπαύλεις σειρήνων καὶ αὐλὴ στρουθῶν, καὶ συναντή-
rēt demonia onocētauris: ⁊ clamabūt alter ad
σουσι δαιμόνια ὀνοκενταύροις, καὶ βοήσονται ἕτερος πρὸς
alterū. illic requieſcēt onocētauri. inuenerūt eñ ſi
τὸν ἕτερον. ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὀνοκένταυροι. εὗρον γὰρ αὐ- D
bi requiē. illic nidificauit ericiꝰ: ⁊ ſaluauit terra
τοῖς ἀνάπαυσιν. ἐκεῖ ἐνόσσευσεν ἐχῖνος, καὶ ἔσωσεν ἡ γῆ
filios ei⁹ cū ſecuritate. illic cerui occurrerūt
τὰ παιδία αὐτῆς μετὰ ἀσφαλείας. ἐκεῖ ἔλαφοι συνήντησαν

Digitized by Google

⁊ viderūt facies adinuicē. nūero trāſierūt:
καὶ εἶδον τὰ πρόσωπα ἀλλήλων. ἀριθμῷ παρῆλθον,
⁊ vna ex eis nō periit: altera alterā nō q̄ſie
καὶ μία αὐτῶν οὐκ ἀπώλετο, ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζή
runt: q2 dn̄s ipſis p̄cepit: ⁊ ſpūs
τησαν, ὅτι ὁ κύριος αὐταῖς ἐνετείλατο, καὶ τὸ πνεῦμα
ei⁹ cōgregauit eas. ⁊ ipſe immittet eis
αὐτοῦ συνήγαγεν αὐτάς. καὶ αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς
ſortes. ⁊ man⁹ ei⁹ diuiſit eis vt paſcerent.
κλήρους. καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ διεμέρισεν αὐτοῖς βόσκεσθαι.
in eternū tp̄s hereditabitis. in gn̄atiōes gn̄ationū
εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον κληρονομήσετε. εἰς γενεὰς γενεῶν
requieſcēt in ea.
ἀναπαύσονται ἐπ' αὐτῆς. Ca.35.
A Letare deſertū ſitiēs. exultet ſolitudo ⁊
Εὐφράνθητι ἔρημος διψῶσα. ἀγαλλιάσθω ἔρημος καὶ
floreat q̄ſi liliū. ⁊ florebūt ⁊ exultabūt deſer
Infra. 60.c. ἀνθείτω ὡς κρίνον. καὶ ἐξανθήσει καὶ ἀγαλλιάσεται τὰ ἔρη
ta iordanis. ⁊ gl'ia libani data eſt ei:
μα τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἡ δόξα τοῦ λιβάνου ἐδόθη αὐτῇ,
⁊ honor carmeli. ⁊ p̄pl's me⁹ videbit glo
καὶ ἡ τιμὴ τοῦ καρμήλου. καὶ ὁ λαός μου ὄψεται τὴν δό
riā dn̄i: ⁊ altitudinē dei. cōfortate man⁹ re
ξαν κυρίου, καὶ τὸ ὕψος τοῦ θεοῦ. ἰσχύσατε χεῖρες ἀνει
miſſe ⁊ genua diſſoluta cōſolamini
μέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα παρακαλέσατε. οἱ
puſillanimes mente: cōfortate ne timeatis. ecce
B ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ, ἰσχύσατε μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ ὁ
de⁹ nr̄ iudiciū retribuit ⁊ retribuet. ip=
θεὸς ἡμῶν κρίσιν ἀνταποδίδωσι καὶ ἀνταποδώσει. αὐ
mat.15 ſe veniet ⁊ ſaluabit nos. tūc aperient oculi ce
c. τὸς ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς. τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυ
corū ⁊ aures ſurdoꝝ audiēt. tūc ſaltabit ſicut ceru⁹
φλῶν καὶ ὦτα κωφῶν ἀκούσονται. τότε ἁλεῖται ὡς ἔλαφος
claud⁹: ⁊ expedita erit lingua mutoꝝ aperta:
ὁ χωλός, καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων ἀνεῳγμένη,
C q2 rupta ē in deſerto aqua: ⁊ torrēs in terra ſitiēte. ⁊
ὅτι ἐρράγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ φάραγξ ἐν γῇ διψώσῃ. καὶ
erit ſaquoſa in paludes: ⁊ in ſitientē terrā fons aque
ἔσται ἡ ἄνυδρος εἰς ἕλη, καὶ εἰς τὴν διψῶσαν γῆν πηγὴ ὕδα
erit. illic letitia auiū. caula gregis arū
τος ἔσται. ἐκεῖ εὐφροσύνη ὀρνέων. ἔπαυλις ποιμνίου κα
dinis ⁊ paludes. erit illic via pura ⁊ via ſctā vo
λάμου καὶ ἕλη. ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς καθαρὰ καὶ ὁδὸς ἁγία κλη
cabit: ⁊ nō ptranſibit illac immūdus: neq3 erit illic
θήσεται, καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ ἐκεῖ ἀκάθαρτος, οὐδὲ ἔσται ἐκεῖ
via immūda. at diſperſi ābulabūt ſup eā
ὁδὸς ἀκάθαρτος. οἱ δὲ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ' αὐτῆς
D ⁊ nō errabūt. ⁊ nō erit illic leo: neq3 vlla
καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσιν. καὶ οὐκ ἔσται ἐκεῖ λέων, οὐδὲ τῶν
malarū beſtiaꝝ nō aſcēdet ſup eā: neq3 inuenieē il
πονηρῶν θηρίων οὐ μὴ ἀναβῇ ἐπ' αὐτήν, οὐδὲ μὴ εὑρεθῇ ἐ
lic. ſed ābulabūt in ea redēpti ⁊ cōgre
κεῖ. ἀλλὰ πορεύσονται ἐν αὐτῇ λελυτρωμένοι καὶ συνη
gati p dn̄m. ⁊ cōuertent ⁊ venient in ſiō
γμένοι διὰ κύριον. καὶ ἀποστραφήσονται καὶ ἥξουσιν εἰς σιὼν
cū letitia. ⁊ letitia ſempiterna ſup caput
μετ' εὐφροσύνης. καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς
eoꝝ. ſup eni caput eoꝝ laus ⁊ exulta=
αὐτῶν. ἐπὶ γὰρ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν αἴνεσις καὶ ἀγαλλί
tio. ⁊ gaudiū cōp̄hēdet eos. fugit
αμα. καὶ εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς. ἀπέδρα
dolor ⁊ triſticia ⁊ gemitus.
ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός. Ca.36.
Et factū eſt quartodecimo anno re
A Καὶ ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους βα
4.Re. gnante ezechia aſcēdit ſenacherim rex aſ=
18.c. σιλεύοντος ἐζεκίου ἀνέβη σενναχειρεὶμ βασιλεὺς ἀσ
2.Pa. ſyrioꝝ ſup ciuitates
32.a. συρίων ἐπὶ τὰς πόλεις ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

alter ad alterū. Requiri=
te diligenter in libro ꝏ
domini & legite: vnum
ex eis non ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
defuit: alter alterū nō
queſiuit: quia quod ex
ore meo p̄cedit: ille mā
dauit: & ſpūs ei⁹ ipſe cō
gregauit ea: & ipſe miſit
eis ſortē: & man⁹ ei⁹ diui
ſit eā illis i mēſurā. Vſq3
in eternū poſſidebūt eā:
in gn̄atione & gn̄atione
habitabūt in ea. 35.
Letabitur deſerta &
inuia: & exultabit ſo
litudo & florebit q̄ſi liliū.
Germinans germinabit
& exultabit letabūda &
laudās. Gloria libani da
ta eſt ei: decor carmeli &
ſaron. Ipſi ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
videbunt gloriam dn̄i &
decorem dei noſtri. ꝏꝏ
Confortate manus diſ=
ſolutas & genua debilia
roborate. Dicite puſil=
lanimis confortamini &
nolite timere: ecce de⁹
veſter vltionem ꝏꝏꝏ
adducet retributionis:
deus ipſe veniet ꝏꝏꝏ
& ſaluabit nos. Tunc
aperientur oculi ꝏꝏꝏ
cecorū: & aures ſurdo=
rum patebūt. ꝏꝏꝏꝏ
Tūc ſaliet ſicut ceru⁹ clau
dus: & aperta erit ligua
mutorum: quia ſciſſe
ſunt in deſerto aque ꝏ
& torrentes in ſolitudi=
ne: & que erat arida ꝏꝏ
in ſtagnū: & ſitiēs in fon
tes aquaꝝ. In cubilibus
in q̄bus pri⁹ dracones hi
tabāt: orietur viror cala=
mi & iunci: & erit ibi ſe
mita: & via ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ſancta vocabitur. Non
tranſibit per eam ꝏꝏꝏ
pollutus: & hec erit vo=
bis directa via: ita vt ſtul
ti non errent per eam.
Non erit ibi leo: ꝏꝏꝏ
& mala beſtia non aſcē
det per eam: nec ꝏꝏꝏ
inuenietur ibi. Et ambu
labūt q̄ liberati fuerint &
redēpti a dn̄o: cōuerten
tur & veniēt in ſion cum
laude & leticia ſempiterna
ſuper ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
caput eorum. Gaudium
& leticiam obtinebunt:
& fugiet dolor & gemi=
tus. 36.
Et factū eſt in quar=
todecimo ꝏꝏꝏꝏ
anno regis ezechie:
aſcendit ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ſennacherib rex aſſyrio
rum ſuper oēs ciuitates

אשה רעותה׃ דרשו מעל ספר איש רעה
יהוה וקראו אחת מהנה לא
נעדרה אשה רעותה לא פקדו כי עדר
פי הוא צוה ורוחו הוא קבצן׃ והוא פה
הפיל להן גורל וידו חלקתה להם נפל גרל
בקו עד עולם יירשוה לדור עלם ירש
ודור ישכנו בה׃ שכן
Ca.xxxv.
ישושום מדבר וציה ותגל ערבה שוש דבר
ותפרח כחבצלת׃ פרח תפרח ותגל גיל פרח
אף גילת ורנן כבוד הלבנון נתן כבד
לה הדר הכרמל והשרון המה שרה
יראו כבוד יהוה הדר אלהינו׃ ראה
חזקו ידים רפות וברכים כשלות רפה
אמצו׃ אמרו לנמהרי לב חזקו מהר
אל תיראו הנה אלהיכם נקם ירא
יבוא גמול אלהים הוא יבוא בוא גמל
וישעכם׃ אז תפקחנה עיני ישע פקח
עורים ואזני חרשים תפתחנה׃ פתח
אז ידלג כאיל פסח ותרן לשון דלג רנן
אלם כי נבקעו במדבר מים לשן בקע
ונחלים בערבה׃ והיה השרב
לאגם וצמאון למבועי מים בנוה נבע
תנים רבצה חציר לקנה וגמא׃ תנן חצר
והיה שם מסלול ודרך ודרך סלל
הקדש יקרא לה לא יעברנו קרא עבר
טמא והוא למו הלך דרך ואוילים אול
לא יתעו׃ לא יהיה שם אריה תעה היה
ופריץ חיות בל יעלנה לא ארה פרץ
תמצא שם והלכו גאולים׃ ופדויי חיה עלה מצא גאל
יהוה ישבון ובאו ציון ברנה פדה שוב
ושמחת עולם על ראשם בוא רנן
ששון ושמחה ישיגו ונסו עלם שוש
יגון ואנחה׃ נשג נוס יגה
Ca.xxxvi.
ויהי בארבע עשרה
שנה למלך חזקיהו עלה היה רבע
סנחריב מלך אשור על כל ערי עלה

Digitized by Google

Priitiua.heb. Tex.he.Eſa.xxxvj. Traſla.B.Hie. Traſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְפְּשֵׂם׃ וַיִּשְׁלַח תפש שלח
מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת רַבְשָׁקֵה מִלָּכִישׁ
יְרוּשָׁלַיְמָה אֶל הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ
בְּחֵיל כָּבֵד וַיַּעֲמֹד בִּתְעָלַת הַבְּרֵכָה עמד עלה
הָעֶלְיוֹנָה בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃ וַיֵּצֵא עלה סלל
אֵלָיו אֶלְיָקִים בֶּן חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר כבס
עַל הַבָּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח
בֶּן אָסָף הַמַּזְכִּיר׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם זכר אמר
רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ נָא אֶל חִזְקִיָּהוּ כֹּה
אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר מָה גדל
הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃ אָמַרְתִּי
אַךְ דְּבַר שְׂפָתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה שפה יעץ
לַמִּלְחָמָה עַתָּה עַל מִי בָטַחְתָּ כִּי גבר לחם
מָרַדְתָּ בִּי׃ הִנֵּה בָטַחְתָּ עַל מִשְׁעֶנֶת שען
הַקָּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה עַל מִצְרַיִם רצץ
אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ סמך בוא
וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְכָל
הַבֹּטְחִים עָלָיו׃ וְכִי תֹאמַר אֵלַי אמר
אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלוֹא הוּא
אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת בָּמֹתָיו וְאֶת סור במה
מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַםִ זבח
לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ׃ פנה שחה
וְעַתָּה הִתְעָרֶב נָא אֶת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ ערב
אַשּׁוּר וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים נתן
אִם תּוּכַל לָתֶת לְךָ רֹכְבִים יכל נתן
עֲלֵיהֶם׃ וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֵת פְּנֵי שוב פנה
פַּחַת אַחַד עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים
וַתִּבְטַח לְךָ עַל מִצְרַיִם לְרֶכֶב בטח
וּלְפָרָשִׁים׃ וְעַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי בל
יְהוָה עָלִיתִי עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת עלה
לְהַשְׁחִיתָהּ יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה שחת
אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃
וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח אֶל
רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר נָא אֶל עֲבָדֶיךָ
אֲרָמִית כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל
תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי הָעָם דבר עם

iuda munitas & cepit eas. Et miſit rex aſſyriorũ rapſacen de lachis in hieruſalem ad regem ezechiam in manu graui: & ſtetit in aqueductu piſcine ſuperioris in via agri fullonis. Et egreſſus eſt ad eum eliachim filius helchie qui erat ſuper domũ: & ſobna ſcriba: & ioahe filius aſaph a commentariis. Et dixit ad eos rapſaces: dicite ezechie. Hec dicit rex magnus rex aſſyriorũ. Que eſt iſta fiducia qua confidis: aut quo cõſilio vel fortitudine rebellare diſponis? Super quem habes fiduciam: quia receſſiſti a me? Ecce cõfidis ſuper baculum arundineum confractũ iſtum ſup egyptũ: cui ſi inixus fuerit homo: intrabit in manum eius: & perforabit eã: ſic pharao rex egypti omnib9 qui cõfidunt in eo. Qd ſi reſponderis mihi: in dño deo noſtro confidimus: nonne ipſe eſt cuius abſtulit ezechias excelſa & altaria: & dixit iude & hieruſalem: coram altari iſto adorabitis: & nunc trade te domino meo regi aſſyriorum & dabo tibi duo milia equorum: nec poteris ex te prebere aſcenſores eorum: & quomodo ſuſtinebis faciem iudicis vnius loci ex ſeruis dñi mei minoribus? Quod ſi cõfidis in egypto in quadriga & in equitibus: & nunc numquid ſine domino aſcendi ad terram iſtam vt diſperderẽ eam? Dñs dixit ad me. Aſcende ſuper terram iſtam: & diſperde eam. Et dixit eliachim & ſobna & ioahe ad rapſacen. Loquere ad ſeruos tuos ſyra lingua: intelligim9 enim: ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi

munitas: ⁊ cepit eas. ⁊ miſit rex
τὰς ὀχυράς, καὶ ἔλαβεν αὐτάς. καὶ ἀπέστειλεν βασι-
aſſyrioꝝ rapſacẽ ex lachis in hierl̃m ad
λεὺς ἀσσυρίων τὸν ῥαψάκην ἐκ λάχης εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς
regẽ ezechiã cũ virtute multa. ⁊ ſtetit in
τὸν βασιλέα ἐζεκίαν μετὰ δυνάμεως πολλῆς. καὶ ἔστη ἐν
aq̃ductu piſcine ſupioris i via
τῷ ὑδραγωγῷ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ
agri fullonis. ⁊ egreſſus ẽ ad eũ eliachim fi
ἀγροῦ τοῦ κναφέως. καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτὸν ἐλιακεὶμ ὁ
lius helchie magr̃ aule ⁊ ſomnas ſcriba:
τοῦ χελκίου ὁ οἰκονόμος καὶ σομνᾶς ὁ γραμματεύς,
⁊ ioath fili9 aſaph a cõmentariis: ⁊ dixit
καὶ ἰωὰχ ὁ τοῦ ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος, καὶ εἶπεν
eis rapſaces: dicite ad ezechiã: hec dicit
αὐτοῖς ῥαψάκης, εἴπατε δὴ πρὸς ἐζεκίαν, τάδε λέγει
rex magn9: rex aſſyrioꝝ. qd cõfi
ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας, βασιλεὺς ἀσσυρίων. τί πεποι-
dens es? nũqd in cõſilio aut in ſermonib9 labioꝝ preliũ
θὼς εἶ; μὴ ἐν βουλῇ ἢ ἐν λόγοις χειλέων παράταξις
fit? ⁊ nũc in quẽ cõfidis: qꝛ recedis
γίνεται; καὶ νῦν ἐπὶ τίνα πέποιθας, ὅτι ἀπειθεῖς
a me? ecce cõfidens es. ⁊ ſup virgã
μοι; ἰδοὺ πεποιθὼς εἶ. καὶ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν
arundineã cõfractã hanc ſup egyptũ cui ſi
καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην ἐπ᾽ αἴγυπτον ἐὰν
innixus fuerit vir ſup eã. intrabit in ma
ἐπιστηριχθῇ ἀνὴρ ἐπ᾽ αὐτήν. εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖ-
nũ eius ⁊ pforabit eã. ſic eſt pharao
ρα αὐτοῦ καὶ τρήσει αὐτήν. οὕτως ἐστὶ φαραὼ βα-
rex egypti: ⁊ oẽs cõfidẽtes in eo.
σιλεὺς αἰγύπτου, καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αὐ-
Si aũt dicitis in dño deo nr̃o confi
τῷ. εἰ δὲ λέγετε ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποί-
dim9. nõne ipſe eſt cui abſtulit ezechias excelſa
θαμεν. οὐκ αὐτός ἐστιν ὧ ἀφεῖλεν ἐζεκίας τὰ ὑψηλὰ
ei9 ⁊ altaria ei9: ⁊ dixit iude ⁊
αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ ἰούδα καὶ
hieruſalẽ corã facie altaris hu
τῇ ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τού-
ius adorabitis nũc: tradite vos dño meo
του προσκυνήσετε νῦν, μίχθητε δὴ τῷ κυρίῳ μου τῷ
regi aſſyrioꝝ: ⁊ dabo vobis duo millia equoꝝ
βασιλεῖ ἀσσυρίων, καὶ δώσω ὑμῖν δισχιλίαν ἵππον
ſi poteritis dare aſcenſores ſup eos. ⁊ quomõ
εἰ δυνήσεσθε δοῦναι ἀναβάτας ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ πῶς δύ-
poteſtis ſtare in faciẽ ducũ loci vni9 ſerui
νασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν οἰκέ-
ſũt q cõfidũt in egyptiis in equũ ⁊
ται εἰσὶν οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αἰγυπτίοις εἰς ἵππον καὶ
aſcenſorẽ. ⁊ nũc nõ ſine dño aſcẽdim9 ad
ἀναβάτην. καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὴν
regionẽ hãc oppugnare eã. dñs dixit ad
χώραν ταύτην πολεμῆσαι αὐτήν. κύριος εἶπεν πρός
me aſcẽde ſup eã: ⁊ diſperde eã. ⁊ dixit
με ἀνάβηθι ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ διάφθειρον αὐτήν. καὶ εἶπεν
ad eũ eliachim ⁊ ſomna ⁊ ioas ad ra
πρὸς αὐτὸν ἐλιακεὶμ καὶ σομνᾶς καὶ ἰωὰς πρὸς ῥα-
pſacẽ. loq̃re iã ad ſeruos tuos ſyria
ψάκην. λάλησον δὴ πρὸς τοὺς παῖδάς σου συρι-
ce. audim9 eñi nos: ⁊ nõ loq̃ris ad nos iu
στί. ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς, καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς ἰου-
daice: ⁊ quare loq̃ris in aures hoim
δαϊστί, καὶ ἵνα τί λαλεῖς εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀνθρώπων

B

C

ſtantiũ ſup murũ. ⁊ ait ad e-
τῶν ἑστηκότων ἐπὶ τῷ τείχει. καὶ εἶπεν πρὸς αὐ-
eos rapſaces: nũqd ad dñm tuũ an ad vos
τοὺς ῥαψάκης, μὴ πρὸς τὸν κύριόν σου ἢ πρὸς ὑμᾶς
miſit me dñs meꝰ verba hec lo-
ἀπέστειλέ με ὁ κύριός μου τοὺς λόγους τούτους λα-
qui: nõne ad hoies ſedẽtes
λῆσαι, οὐχὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθημένους
ſup murũ vt comedãt ſtercus ſuũ ⁊
ἐπὶ τῷ τείχει ἵνα φάγωσι τὴν κόπρον αὐτῶν καὶ
bibãt vrinã ſuã vobiſcũ ſimul? ⁊ ſtetit rapſa-
πίωσι τὸ οὖρον αὐτῶν μεθ' ὑμῶν ἅμα; καὶ ἔστη ῥαψά-
ces ⁊ clamauit voce magna iudaice: ⁊ ait
κης καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαϊστί, καὶ εἶπεν
audite iã verba regis aſſyrioꝝ.
ἀκούσατε δὴ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων.
hec dicit rex: nõ decipiat vos ezechias
τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκίας
verbis: qbꝰ nõ poterit liberare vos: ⁊ nõ di-
λόγοις, οἷς οὐ μὴ δύνηται ῥύσασθαι ὑμᾶς, καὶ μὴ λε-
cat vobis ezechias q: liberabit vos deꝰ ⁊ nõ
γέτω ὑμῖν ἐζεκίας ὅτι ῥύσεται ὑμᾶς ὁ θεὸς καὶ οὐ μὴ
tradet ciuitas iſta in manu regis aſſyrioꝝ.
παραδοθῇ ἡ πόλις αὕτη ἐν χειρὶ βασιλέως ἀσσυρίων.
D nõ audiatis ezechiã hec dicit rex aſſyrioꝝ.
μὴ ἀκούετε ἐζεκίου τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων.
ſi vultis bñdici: egredimini ad me: ⁊ co-
εἰ βούλεσθε εὐλογηθῆναι, ἐκπορεύεσθε πρός με, καὶ φά-
medite vnuſqſq; vitẽ ſuã ⁊ ficus: ⁊
γεσθε ἕκαστος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὰς συκάς, καὶ
bibite aquã ciſterne ſue. donec veniã ⁊ acci-
πίεσθε ὕδωρ τοῦ λάκκου αὐτοῦ. ἕως ἂν ἔλθω καὶ λά-
piã vos in terrã: ſicut terra vr̃a terra frumẽti ⁊ vi-
βω ὑμᾶς εἰς γῆν, ὡς ἡ γῆ ὑμῶν γῆ σίτου καὶ οἴ-
ni ⁊ panũ ⁊ vinearũ. nõ ſeducat vos
νου καὶ ἄρτων καὶ ἀμπελώνων. μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς
ezechias dicẽs: deꝰ liberabit nos. nũqd liberauerũt
ἐζεκίας λέγων, ὁ θεὸς ῥύσεται ἡμᾶς. μὴ ἐρρύσαντο οἱ
dii gentiũ vnuſqſq; ſuã regionẽ de manu
θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐκ χειρὸς
regis aſſyrioꝝ? vbi eſt deꝰ emath ⁊ arphath?
βασιλέως ἀσσυρίων; ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς ἐμὰθ καὶ ἀρφάθ;
⁊ vbi deꝰ ciuitatis ſepharuaim? nũqd potueſt
καὶ ποῦ ὁ θεὸς τῆς πόλεως σεπφαρουέμ; μὴ ἐδύναν-
liberare ſamariã de manu mea? qs
το ῥύσασθαι τὴν σαμάρειαν ἐκ χειρός μου; τίς τῶν
deoꝝ oĩm gentiũ haꝝ: q libe-
θεῶν πάντων τῶν ἐθνῶν τούτων, ὅστις ἐρρύ-
rauit terrã ſuã de manu mea: vt liberet dñs
σατο τὴν γῆν αὐτῶν ἐκ χειρός μου, ἵνα ῥύσῃ κύριος
hierũm de manu mea? ⁊ ſiluerũt ⁊ nemo
ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρός μου; καὶ ἐσιώπησαν καὶ οὐδεὶς
ei rñdit verbũ: q: preceperat rex
αὐτῷ ἀπεκρίθη λόγον, διὰ τὸ προστάξαι τὸν βασιλέα
nihil rñderi. ⁊ ingreſſus ẽ eliachim filiꝰ hel-
μηδὲν ἀποκριθῆναι. καὶ εἰσῆλθεν ἐλιακεὶμ ὁ τοῦ χελ-
chie magiſter aule ⁊ ſomna ſcriba ⁊ ioas filiꝰ
κίου ὁ οἰκονόμος καὶ ὁ σαμνᾶ γραμματεὺς καὶ ἰωὰς ὁ τοῦ
aſaph a cõmentariis ad ezechiã ſciſſi
ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος πρὸς ἐζεκίαν περιεσχισμένοι
tunicas: ⁊ nũciauerũt ei verba
τοὺς χιτῶνας, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους
rapſacis.
ῥαψάκου.
Ca.37.

qui eſt ſup murũ. Et
dixit ad eos rapſaces.
Nunqd ad dñm tuũ &
ad te miſit me dñs meus:
vt loquerer omnia ver-
ba iſta: & non potius
ad viros qui ſedent in
muro
vt comedãt ſtercora ſua:
& bibant
vrinam pedum ſuorum
vobiſcũ? Et ſtetit rapſa-
ces: & clamauit voce ma-
gna iudaice: & dixit.
Audite verba regis ma-
gni
regis aſſyriorum. Hec
dicit rex. Non vos
ſeducat ezechias: quia
non poterit
eruere vos: & non vo-
bis tribuat fiduciam
ezechias ſuper domino
dicens. Eruens
liberabit nos dominus:
non dabitur ciuitas
iſta in manu regis aſſy-
riorum. Nolite
audire ezechiam. Hec
enim dicit
rex aſſyriorum. Facite
mecum benedictionem:
& egredimini ad me: &
comedite vnuſqſq; vineã
ſuã: & vnuſqſq; ficũ ſuã:
& bibite vnuſquiſq; aquã
ciſterne ſue: donec ve-
niam & tollã vos ad ter-
ram: que eſt vt terra ve-
ſtra: terrã frumenti & vi-
ni terram panũ & vinea-
rum. Nec conturbet
vos ezechias: dicens.
Dominꝰ liberabit nos.
Nunquid liberauerunt
dii gentiũ vnuſquiſq;
terrã ſuã de manu regis
aſſyriorũ? Vbi eſt deus
emath & arphat? Vbi eſt
deus ſepharuaim?
Nũqd liberauerũt ſama-
riã de manu mea? Quis
eſt ex omnibus diis ter-
rarum iſtarum qui
eruerit terram ſuam de
manu mea: vt eruat
dominus hieruſalẽ de
manu mea? Et ſiluerunt:
& non rñderunt ei ver-
bum. Mandauerat enim
rex dicens: ne reſpon-
deatis ei.
Et igreſſus eſt eliachim
filius helchie qui erat
ſuper domum & ſobna
ſcriba & ioahe
filius aſaph a commen-
tariis: ad ezechiam
ſciſſis veſtibus: & nun-
ciauerunt ei
verbum rapſacis. 37.

אשר על החומה: ויאמר רבשקה — חמה
האל אדניך ואליך שלחני אדני
לדבר את הדברים האלה הלא
על האנשים הישבים על החומה
לאכל את חראיהם ולשתות את — שתה
שיניהם עמכם: ויעמד רבשקה — עמד
ויקרא בקול גדול יהודית ויאמר — קרא
שמעו את דברי המלך הגדול — גדל
מלך אשור: כה אמר המלך אל
ישיא לכם חזקיהו כי לא יוכל — נשא יכל
להציל אתכם: ואל יבטח אתכם — נצל בטח
חזקיהו אל יהוה לאמר הצל
יצילנו יהוה לא תנתן העיר — נתן
הזאת ביד מלך אשור: אל
תשמעו אל חזקיהו כי כה אמר — שמע
המלך אשור עשו אתי ברכה — עשה
וצאו אלי ואכלו איש גפנו — יצא
ואיש תאנתו ושתו איש מי — שתה
בורו: עד באי ולקחתי אתכם אל — בוא
ארץ כארצכם ארץ דגן ותירוש — ירש
ארץ לחם וכרמים: פן יסית — סות
אתכם חזקיהו לאמר יהוה יצילנו — נצל
ההצילו אלהי הגוים איש את
ארצו מיד מלך אשור: איה אלהי
חמת וארפד איה אלהי ספרוים
וכי הצילו את שמרון מידי: מי
בכל אלהי הארצות האלה אשר
הצילו את ארצם מידי כי יציל
יהוה את ירושלם מידי: ויחרישו — חרש
ולא ענו אתו דבר כי מצות — ענה צוה
המלך היא לאמר לא תענהו:
ויבא אליקים בן חלקיהו אשר — בוא
על הבית ושבנא הספר ויואח
בן אסף המזכיר אל חזקיהו — זכר
קרועי בגדים ויגידו לו את — קרע נגד
דברי רבשקה:

Digitized by Google

C.xxxvij. ויהי כשמע המלך חזקיהו ויקרע
את בגדיו ויתכס בשק ויבא בית היה קרע כסה בוא
יהוה וישלח את אליקים אשר שלח
על הבית ואת שבנא הספר ואת
זקני הכהנים מתכסים בשקים שק
אל ישעיהו בן אמוץ הנביא: נבא
ויאמרו אליו כה אמר חזקיהו אמר
יום צרה ותוכחה ונאצה היום צור יכח
הזה כי באו בנים עד משבר וכח בוא בנה
אין ללדה: אולי ישמע יהוה שבר כוח
אלהיך את דברי רבשקה אשר ילד שמע
שלחו מלך אשור אדניו לחרף
אלהים חי והוכיח בדברים אשר חיה יכח
שמע יהוה אלהיך ונשאת תפלה פלל
בעד השארית הנמצאה: ויבאו מצא בוא
עבדי המלך חזקיהו אל ישעיהו:
ויאמר אליהם ישעיהו כה תאמרון אמר
אל אדניכם כה אמר יהוה אל
תירא מפני הדברים אשר שמעת ירא פנה
אשר גדפו נערי מלך אשור אותי: את
הנני נותן בו רוח ושמע שמועה נתן שמע
ושב אל ארצו והפלתיו בחרב שוב נפל
בארצו: וישב רבשקה וימצא מצא
את מלך אשור נלחם על לבנה לחם
כי שמע כי נסע מלכיש: וישמע
על תרהקה מלך כוש לאמר יצא
להלחם אתך וישמע וישלח לחם שלח
מלאכים אל חזקיהו לאמר: כה לאנ
תאמרון אל חזקיהו מלך יהודה אמר
לאמר אל ישאך אלהיך אשר נשא
אתה בטח בו לאמר לא תנתן נתן
ירושלם ביד מלך אשור: הנה
אתה שמעת אשר עשו מלכי עשה
אשור לכל הארצות להחרימם חרם
ואתה תנצל: ההצילו אתם אלהי נצל
הגוים אשר השחיתו אבותי את שחת

Et factū eſt cum audiſſet rex ezechias ſcidit veſtimenta ſua: & obuolut⁹ eſt ſacco: & intrauit in domū dn̄i. Et miſit eliachim qui erat ſuper domum: & ſobnā ſcribam: & ſeniores de ſacerdotib⁹ opertos ſaccis: ad eſaiam filium amos prophetam: & dixerunt ad eū. Hec dicit ezechias, Dies tribulatiōis & correptionis & blaſphemie dies hec: quia venerūt filii vſq; ad partū: & virtus non eſt pariendi. Si quomodo audiat dn̄s deus tuus verba rapſacis quem miſit rex aſſyriorū dn̄s ſuus ad blaſphemādum deū viuentē: & exprobrandū ſermonib⁹ quos audiuit dn̄s deus tuus. Leua ergo orationem pro reliquiis que reperte ſunt. Et venerunt ſerui regis ezechie ad eſaiam: & dixit ad eos eſaias. Hec dicetis domino veſtro. Hec dicit dominus. Ne timeas a facie verborū que audiſti: quibus blaſphemauerūt pueri regis aſſyriorum me. Ecce ego dabo ei ſpiritū & audiet nūciū: & reuertetur ad terram ſuā: & corruere eū faciā gladio in terra ſua. Reuerſus eſt aūt rapſaces: & inuenit regem aſſyriorū preliantē aduerſus lobnam. Audierat enim qa profectus eſſet de lachis: & audiuit de taracha rege ethiopie dicentes: egreſſus eſt vt pugnet cōtra te. Quod cū audiſſet miſit nuncios ad ezechiam: dicens. Hec dicetis ezechie regi iude loquentes. Non te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens: nō dabitur ieruſalem in manu regis aſſyriorum. Ecce tu audiſti omnia que fecerunt reges aſſyriorū omnibus terris quas ſubuerterunt: & tu poteris liberari? Nunqd eruerūt eos dii gentium: quos ſubuerterunt patres mei

Et factū eſt cū audiret rex ezechias. A
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βασιλέα ἐζεκίαν.
ſcidit veſtimenta ſua & indutus eſt ſacco &
ἔσχισεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ 4.Re.
aſcēdit in domū dn̄i. & miſit eliachim magiſtrū 19.d.
ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου. καὶ ἀπέστειλε τὸν ἐλιακείμ τὸν οἰ
aule & ſomnā ſcribā & ſenio
κονόμον καὶ σομνᾶν τὸν γραμματέα καὶ τοὺς πρεσβυ
res ſacerdotū indutos ſaccis ad ieſaia
τέρους τῶν ἱερέων περιβεβλημένους σάκκους πρὸς ἠσαΐ
am filiū amos pphetā: & dixerūt ei. hec di
αν υἱὸν ἀμὼς τὸν προφήτην, καὶ εἶπαν αὐτῷ. τάδε λέ
cit ezechias. dies tribulatiōis & opprobrii & redargu
γει ἐζεκίας. ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀνειδισμοῦ καὶ ἐλεγ
tiōis & ire hodierna dies. qz venit dolor parien
μοῦ καὶ ὀργῆς ἡ σήμερον ἡμέρα. ὅτι ἥκει ἡ ὠδὶν τῇ τικτού
ti. virtutē aūt nō hʒ ad pariēdū. ſi quo mō audiat
σῃ. ἰσχὺν δὲ οὐκ ἔχει τοῦ τεκεῖν. εἴπως εἰσακούσαι
dn̄s de⁹ tu⁹ verba rapſaci q̄ miſit rex aſſyrioꝝ dn̄s eius ad exprobrādū deo vi
κύριος ὁ θεός σου τοὺς λόγους ῥαψάκου οὓς ἀπέστειλε βασιλεὺς ἀσσυρίων ὁ κύριος αὐτοῦ ὀνειδίζειν θεὸν ζῶν
uēti: ꝑ improperat verba q̄ audiuit dn̄s de⁹ tu⁹. &
τα, ὀνειδίζειν λόγους οὓς ἤκουσε κύριος ὁ θεός σου. καὶ
depcaberis ad dn̄m deū tuū p dereliç
δεηθήσῃ πρὸς κύριον τὸν θεόν σου περὶ τῶν καταλελειμ
tis his. & venerūt ſerui ezechie ad eſaiā.
μένων τούτων. καὶ ἦλθον οἱ παῖδες ἐζεκίου πρὸς ἠσαΐαν.
& ait illis eſaias: ſic dicetis ad dn̄m
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἠσαΐας, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύρι
nrū vſm. hec dicit dn̄s ne timueris a B
ον ὑμῶν. τάδε λέγει κύριος μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν
verbis q̄ audiſti: qb⁹ improperauerūt me legati re
λόγων ὧν ἤκουσας, οὓς ὠνείδισάν με οἱ πρέσβεις βα
gis aſſyrioꝝ. ecce ego īmittā ſup eū ſpiritū: &
σιλέως ἀσσυρίων. ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς αὐτὸν πνεῦμα, καὶ
audiēs nunciū reuertet in regionē ſuā &
ἀκούσας ἀγγελίαν ἀποστρέψει εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ
cadet gladio in terra ſua. & reuerſus ē ra
πεσεῖται μαχαίρᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστρεψε ῥα
pſaces & inuenit regē aſſyrioꝝ ob
ψάκης καὶ κατέλαβε τὸν βασιλέα ἀσσυρίων πο
ſidentē lobnā. & audiuit qz diſceſſit a la
λιορκοῦντα λέβναν. καὶ ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ λα
chis. & egreſſus ē tharra rex ethiopū: vt obſide
χης. καὶ ἐξῆλθεν θαρρὰ βασιλεὺς αἰθιόπων, τοῦ πολιορ
ret eū. & audiēs reuerſus eſt & mi
κῆσαι αὐτόν. καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψε καὶ ἀπέστει
ſit nūcios ad ezechiā dicēs. ſic dicetis eze
λεν ἀγγέλους πρὸς ἐζεκίαν λέγων. οὕτως ἐρεῖτε ἐζε
chie regi iudee. nō decipiat te de⁹
κίᾳ βασιλεῖ τῆς ἰουδαίας. μὴ ἀπατάτω σε ὁ θεός
tu⁹ in quo tu cōfiſus es in eo dicēs: nō trade
σου ἐφ᾽ ᾧ σὺ πέποιθας ἐπ᾽ αὐτῷ λέγων, οὐ μὴ παραδο
tur hierlm in manu regis aſſyrioꝝ. ecce
θῇ ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ βασιλέως ἀσσυρίων. ἰδοὺ
tu nō audiſti q̄ fecerūt reges aſſyrioꝝ om
σὺ οὐκ ἤκουσας ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσσυρίων πᾶ
ni terre quā deſtruxeſt & tu liberaberis? nūqd
σαν τὴν γῆν ὡς ἀπώλεσαν καὶ σὺ ῥυσθήσῃ; μὴ ἐρ
liberauerūt eos dii gētiū quos pdiderūt
ρύσαντο αὐτοὺς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς ἀπώλεσαν οἱ
patres mei. &
πατέρες μου. τήν τε C

gozan ⁊ charran ⁊ raſe in regiõe theemath:
γώζαν καὶ χαῤῥὰν καὶ ῥασεμαιμσὶν ἐν χώρᾳ θεεμάθ,
vbi ſunt reges emath: ⁊ vbi arphath: ⁊ vbi
ποῦ εἰσὶν οἱ βασιλεῖς ἐμάθ, καὶ ποῦ ἀρφάθ, καὶ ποῦ
ciuitatis ſepharnaim: ana ⁊ aua: ⁊ accepit eze
πόλεως σεπφαρουΐμ, ἀναϊεοῦ καὶ γαυσά; καὶ ἔλαβεν ἐζε
chias libros a nũciis: ⁊ legit il-
κίας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνέγνω αὐ-
lũ. ⁊ aſcẽdit in domũ dñi ⁊ aperuit illũ: corã
τό. καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἤνοιξεν αὐτὸ, ἐναντίον
dño: ⁊ orauit ezechias ad dñm dicẽs. do
κυρίου, καὶ προσηύξατο ἐζεκίας πρὸς κύριον λέγων. κύ
mine ſabaoth deꝰ iſrael q̃ ſedes ſup cheru
ριε σαβαὼθ ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερου-
bim: tu es deꝰ ſolꝰ oĩs regni orbis
βίμ, σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος πάσης βασιλείας τῆς οἰκου-
terre. tu feciſti celũ ⁊ terrã. iclina
μένης. σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. κλῖνον
dñe aurẽ tuã. exaudi dñe. aperi dñe
κύριε τὸ οὖς σου. εἰσάκουσον κύριε. ἄνοιξον κύριε
oculos tuos. inſpice dñe ⁊ vide. ⁊
τοὺς ὀφθαλμούς σου. εἴσβλεψον κύριε καὶ ἴδε. καὶ
audi oĩa verba ſenacherib: q̃ mi-
ἄκουσον πάντας τοὺς λόγους σεναχειρὶμ, οὓς ἀπέ-
ſit ad exprobãdũ deũ viuẽtẽ. in veritate enĩ dñe:
στειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα. ἐπ' ἀληθείας γὰρ κύριε,
deſolauerũt reges aſſyrioꝝ orbẽ terre totũ ⁊
ἠρήμωσαν βασιλεῖς ἀσσυρίων τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ
regionẽ eoꝝ. ⁊ iecerũt idola eoꝝ
τὴν χώραν αὐτῶν. καὶ ἐνέβαλον τὰ εἴδωλα αὐτῶν
D in ignẽ. nõ enĩ dii erãt: ſed opa manuũ ho
εἰς τὸ πῦρ. οὐ γὰρ θεοὶ ἦσαν, ἀλλ' ἔργα χειρῶν ἀν-
minũ: ligna ⁊ lapides ⁊ deſtruxerũt eos. tu
θρώπων, ξύλα καὶ λίθοι καὶ ἀπώλεσαν αὐτούς. σὺ
dñe deꝰ nr̃ ſalua nos de manu eoꝝ. vt cogno
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν. ἵνα
ſcãt oẽ regnũ terre: qꝛ tu es deꝰ ſo-
γνῷ πᾶσα βασιλεία τῆς γῆς, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς μό-
lus. ⁊ miſſus ẽ eſaias filiꝰ amos ad ezechiã ⁊ dixit
νος. καὶ ἀπεστάλη ἡσαΐας υἱὸς ἀμὼς πρὸς ἐζεκίαν καὶ εἶπεν
ei. hec dicit dñs deꝰ iſrael. audiui q̃ ora
αὐτῷ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἤκουσα ἃ προ-
ſti ad me de ſenacherib rege aſſyrioꝝ.
σηύξω πρός με περὶ σεναχειρὶμ βασιλέως ἀσσυρίων.
hoc verbũ qd' locutꝰ eſt de eo deꝰ. deſpe
οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ ὁ θεός. ἐφαύλι-
xit te ⁊ ſubſannauit te virgo filia ſion
σέν σε καὶ ἐξεμυκτήρισέ σε παρθένος θυγάτηρ σιών
ſup te caput mouit filia hierl'm cui
ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε θυγάτηρ ἱερουσαλὴμ τὸν τίνα
exprobraſti ⁊ irritaſti. aut ad quẽ exaltaſti
ὠνείδισας καὶ παρώξυνας. ἢ πρὸς τίνα ὕψωσας τὴν
vocẽ tuã ⁊ leuaſti in excelſum oculos tuos in
φωνήν σου καὶ ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς
ſanctũ iſrael. qꝛ p nũcios exprobraſti
τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ. ὅτι δι' ἀγγέλων ὠνείδισας
dño. tu enĩ dixiſti multitudinẽ curruũ ego
κύριον. σὺ γὰρ εἶπας τῷ πλήθει τῶν ἁρμάτων ἐγὼ
aſcẽdi in altitudinẽ mõtiũ ⁊ in extrema liba-
ἀνέβην εἰς ὕψος ὀρέων καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ λιβά-
ni: ⁊ ſuccidi altitudinẽ cedri eiꝰ ⁊ pulchri
νου, καὶ ἔκοψα τὸ ὕψος κέδρου αὐτοῦ καὶ τὸ κάλ-
tudinẽ cupreſſi. ⁊ intraui i altitudinẽ ptis
λος τῆς κυπαρίσσου. καὶ εἰσῆλθον εἰς ὕψος μέρους
ſylue
τοῦ δρυμοῦ

gozan & aran: & reſeph & filios eden q̃ erãt in thalaſſar. Vbi eſt rex emath & rex arfath & rex vrbis ſcpharuaim ana & aua? Et tulit ezechias libros de manu nunciorũ: & legit eos & aſcendit in domum domini: & expandit eos coram domino. Et orauit ad dominum dicens. Domine exercituum deus iſrael qui ſedes ſup cherubim: tu es deus ſolus omnium regnorum terre: tu feciſti celum & terram. Inclina domine aurem tuam & audi: aperi dñe oculos tuos & vide: & audi omĩa verba ſennacherib que miſit ad blaſphemandũ deũ viuentẽ. Vere enim domine deſertas fecerũt reges aſſyriorum terras: & regiones earũ: & dederunt deos earum igni: non enim erant dii: ſed opera manuum hominum: lignum & lapis: & cõminuerunt eos. Et nunc dñe deus noſter ſalua nos de manu eius & cognoſcãt oĩa regna terre: quia tu es dominus ſolus. Et miſit eſaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dominus deus iſrael. Pro quibus rogaſti me de ſennacherib rege aſſyriorum: hoc eſt verbum qd' locutus eſt dñs ſuper eum. Deſpexit te & ſubſannauit te virgo filia ſion: poſt te caput mouit filia hieruſalẽ. Cui exprobraſti: & quẽ blaſphemaſti: & ſuper quẽ exaltaſti vocẽ: & leuaſti altitudinẽ oculorũ tuorũ ad ſanctũ iſrael. In manu ſeruorũ tuorũ exprobraſti dño: & dixiſti. In multitudine q̃drigarũ mearũ ego aſcendi in altitudinẽ montiũ iuga libani: & ſuccidam excelſa cedrorũ eiꝰ: electas abietes illius: & introibo altitudinẽ ſũmitatis eiꝰ: ſaltũ carmeli eius: ego

גּוֹזָן וְאֶת חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי עֶדֶן אֲשֶׁר	
בִּתְלַשָּׂר׃ אַיֵּה מֶלֶךְ חֲמָת וּמֶלֶךְ	
אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לָעִיר סְפַרְוָיִם הֵנַע	נוע
וְעִוָּה׃ וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת הַסְּפָרִים	לקח
מִיַּד הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵהוּ וַיַּעַל	לאך קרא
בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי	עלה פרש
יְהוָה׃ וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ אֶל יְהוָה	פנה פלל
לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי	
יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה הוּא	
הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת	בדד מלך
הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם	עשה
וְאֶת הָאָרֶץ׃ הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ	נטה
וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶךָ וּרְאֵה	
וּשְׁמַע אֵת כָּל דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר	
שָׁלַח לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃ אָמְנָם	
יְהוָה הֶחֱרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת	חרב
כָּל הָאֲרָצוֹת וְאֶת אַרְצָם׃ וְנָתֹן אֶת	
אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה	
כִּי אִם מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן	עשה
וַיְאַבְּדוּם׃ וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	אבד
הוֹשִׁיעֵנוּ מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָּל מַמְלְכוֹת	ישע מלך
הָאָרֶץ כִּי אַתָּה יְהוָה לְבַדֶּךָ׃ וַיִּשְׁלַח	שלח
יְשַׁעְיָהוּ בֶן אָמוֹץ אֶל חִזְקִיָּהוּ	
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי	
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל	פלל
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ זֶה הַדָּבָר	
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו בָּזָה לְךָ	בוז
לָעֲגָה לְךָ בְּתוּלַת בַּת צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ	בתל
רֹאשׁ הֵנִיעָה בַּת יְרוּשָׁלָם׃ אֶת	נוע
מִי חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל מִי הֲרִימוֹתָה	רום
קּוֹל וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ אֶל קְדוֹשׁ	נשא רום
יִשְׂרָאֵל׃ בְּיַד עֲבָדֶיךָ חֵרַפְתָּ אֲדֹנָי	קדש
וַתֹּאמֶר בְּרֹב רִכְבִּי אֲנִי עָלִיתִי	אמר רבב
מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת	כרת
קוֹמַת אֲרָזָיו מִבְחַר בְּרֹשָׁיו וְאָבוֹא	בחר בוא
מְרוֹם קִצּוֹ יַעַר כַּרְמִלּוֹ׃ אֲנִי	

Digitized by Google

Prītiua.heb.Tex.heb.Eſa.xxxvij. | Trāſla.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

קרתי ושתיתי מים ואחרב בכף קרה שתה
פעמי כל יארי מצור הלוא שמעת חרב צור
למרחוק אותה עשיתי מימי קדם רחק את
ויצרתיה עתה הבאתיה ותהי עשה יום
להשאות גלים נצים ערים בוא היה
בצרות׃ וישביהן קצרי יד חתו שאה גלל
ובשו היו עשב שדה וירק דשא נצה עיר
חציר גגות ושדמה לפני קמה׃ חתת בוש
ושבתך וצאתך ובאך ידעתי גג פנה
ואת התרגזך אלי׃ יען התרגזך קום ישב
אלי ושאננך עלה באזני ושמתי יצא בוא
חחי באפך ומתגי בשפתיך רגז
והשבתיך בדרך אשר באת בה׃ שום
וזה לך האות אכול השנה ספיח חח שפה
ובשנה השנית שחיס ובשנה שוב בוא
השלישית זרעו וקצרו ונטעו אכל ספח
כרמים ואכול פרים׃ ויספה פליטת שנה שחס
בית יהודה הנשארה שרש למטה שלש
ועשה פרי למעלה׃ כי מירושלם פרה פלט
תצא שארית ופליטה מהר שאר
ציון קנאת יהוה צבאות תעשה פרה עלה
זאת׃ לכן כה אמר יהוה אל מלך יצא
אשור לא יבוא אל העיר הזאת עשה
ולא יורה שם חץ ולא יקדמנה בוא
מגן ולא ישפך עליה סללה׃ ירה קדם
בדרך אשר בא בה ישוב שפך
ואל העיר הזאת לא יבוא נאם בוא שוב
יהוה׃ וגנותי על העיר הזאת
להושיעה למעני ולמען דוד גנן
עבדי׃ ויצא מלאך יהוה ויכה ישע
במחנה אשור מאה ושמנים לאך נכה
וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה חנה
כלם פגרים מתים׃ ויסע וילך וישב שכם
סנחריב מלך אשור וישב בנינוה׃ כלל מות
ויהי הוא משתחוה בית נסרך נסע שוב
אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו היה שחה
בנה

fodi & bibi aquam: & ſiccaui veſtigio pedis mei omnes riuos aggerū. Nūqd nō audiſti que olim fecerim ei? Ex diebus antiquis ego plaſmaui illud: & nunc adduxi: & factum eſt in erradicationē colliū cōpugnantiū & ciuitatū munitarū. Habitatores earū breuiata manu cōtremuerūt: & cōfuſi ſunt: facti ſunt ſicut fenū agri & gramen paſcue & herba tectorū q exaruit anteq̄ matureſceret. Habitationē tuā & egreſſum tuū: & introitū tuū ego cognoui: & inſaniā tuā cōtra me. Cum fureres aduerſum me ſupbia tua aſcendit in aures meas. Ponā ergo circulū in naribus tuis: & frenū in labiis tuis: & reducā te in via per quā veniſti. Tibi aūt hoc erit ſignū. Comede hoc anno q̄ ſponte naſcūtur: & in āno ſcđo pomis veſcere. In anno autē tertio ſeminate & metite: & plātate vineas: & comedite fructū earū. Et emittet id qđ ſaluatū fuerit de domo iuda & qđ reliquū eſt radicē deorſum: & faciet fructum ſurſum: qa de hieruſalē exibūt reliq̄e: & ſaluatio de monte ſion. Zelus domini exercituū faciet iſtud. Propterea hec dicit dominus de rege aſſyrioꝝ. Non intrabit ciuitatem hanc & non iaciet ibi ſagittā: & non occupabit eam clypeus: & non mittet in cuircuitu eiꝰ aggerē. In via qua venit: ꝑ eā reuertetur: & ciuitatem hanc non ingredietur dicit dominus. Et protegam ciuitatem iſtam vt ſaluem eam propter me & propter dauid ſeruū meū. Egreſſus eſt autē angelus dñi: & percuſſit in caſtris aſſyriorum centum octoginta quinq̄ milia. Et ſurrexerunt mane: & ecce oēs cadauera mortuoꝝ. Et egreſſus eſt & abiit: et reuerſus ē ſenacherib rex aſſyrioꝝ: & habitauit in niniue. Et factū eſt cum adoraret in templo neſrach deum ſuum: adramelech & ſaraſar filii eiꝰ

E

ꝛ poſui pontē: ꝛ deſolaui aquas ꝛ oēs
καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρήμωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν
cōgregationē aque. nō hec audiſti olim q̄ ego
συναγωγὴν ὕδατος. οὐ ταῦτα ἤκουσας πάλαι ἃ ἐγὼ
feci: a dieb⁹ antiq̄s decreui. nūc aūt oſtē
ἐποίησα; ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων συνέταξα. νῦν δὲ ἐπέ-
di: vt deſolarē gētes ī munitiōib⁹: ꝛ habitātes in ci-
δειξα, ἐξερημῶσαι ἔθνη ἐν ὀχυροῖς, καὶ οἰκοῦντας ἐν πό-
uitatib⁹ munitis. remiſi man⁹ ꝛ exaruerūt ꝛ
λεσιν ὀχυραῖς. ἀνῆκα τὰς χεῖρας καὶ ἐξηράνθησαν καὶ
fuerūt q̄ſi fenū aridū in tectis ꝛ vt gramē.
ἐγένοντο ὡς χόρτος ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων καὶ ὡς ἄγρωστις.
nūc aūt ociū tuū ꝛ exitū tuū ꝛ
νῦν δὲ τὴν ἀνάπαυσίν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου καὶ τὴν
introitū tuū ego ſcio. at furor tu⁹ q̄ iratus es
εἴσοδόν σου ἐγὼ ἐπίσταμαι. ὁ δὲ θυμός σου ὃν ἐθυμώθης
ꝛ amaritudo tua aſcēdit ad me. ꝛ ipōnā circulū
καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη πρός με. καὶ ἐμβαλῶ φιμὸν
in naſum tuū ꝛ frenū in labia tua. ꝛ
εἰς τὴν ῥῖνά σου καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χείλη σου. καὶ
reuerti faciā te via q̄ veniſti in ea. hoc aūt tibi
ἀποστρέψω σε τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθες ἐν αὐτῇ. τοῦτο δέ σοι τὸ
ſignū. comede hoc āno q̄ ſeminaſti: at
σημεῖον. φάγε τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἃ ἔσπαρκας, τῷ δὲ

F

anno ſecūdo reliq̄as. at tertio
ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ τὸ κατάλειμμα. τῷ δὲ τρίτῳ
ſeminātes metite ꝛ plātate vineā ꝛ
σπείραντες ἀμήσατε καὶ φυτεύσατε ἀμπελῶνα καὶ
comedite fructū eoꝝ. ꝛ erūt dereli
φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῶν. καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμ-
cti in iudea: mittēt radicē deorſum ꝛ faci-
μένοι ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, φύσουσι ῥίζαν κάτω καὶ ποιήσου
ent ſemē ſurſū. q2 de hierl͞m exibūt reli
σι σπέρμα ἄνω. ὅτι ἐξ ἱλῆμ ἐξελεύσονται οἱ καταλελειμ-
cti: ꝛ ſaluati de mōte ſion. zelus dñi ſabaoth
μένοι, καὶ οἱ σωζόμενοι ἐξ ὄρους σιών. ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ
fecit hec. ꝓpterea ſic dicit dñs ad regē
ἐποίησε ταῦτα. διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κς ἐπὶ βασιλέα
aſſyrioꝝ: nō īntrabit in ciuitatē hāc neq̄
ἀσυρίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐδὲ μὴ
mittet in eā ſagittā: neq̄ mittet in eā ſcutū.
βάλῃ ἐπ' αὐτὴν βέλος, οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεόν,
neq̄ circūdabit ſup eā vallū. ſed via q̄

G

οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ' αὐτὴν χάρακα. ἀλλὰ τῇ ὁδῷ ᾗ
venit in ea reuertet: ꝛ in ciuitatē hāc
ἦλθεν ἐπ' αὐτῇ ἀποστραφήσεται, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύ
nō īntrabit. hec dicit dñs: ꝓtegā
την οὐ μὴ εἰσέλθῃ. τάδε λέγει κύριος, ὑπερασπιῶ
ſup ciuitatē iſtā vt ſaluē eā: ꝓpter
ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτήν, δι' ἐ-
me ꝛ ꝓpter dauid ſeruū meū. ꝛ egreſſus ē ange-
μὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου. καὶ ἐξῆλθεν ἄγγε-
lus dñi ꝛ occidit de caſtris aſſy
λος κυρίου καὶ ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀσυ
rioꝝ centū octogīta ꝛ quinq̄ milia. ꝛ
ρίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε χιλιάδας. καὶ
ſurgētes mane iuenerūt corpora mortua. ꝛ
ἀναστάντες τὸ πρωὶ εὗρον τὰ σώματα νεκρά. καὶ 4.Re. 19.d. Eccl. 48.g.
abiit reuerſus ꝛ reuerſus eſt ſennacherim
ἀπῆλθεν ἀποστραφεὶς. καὶ ἀπέστρεψεν σενναχηρεὶμ
rex aſſyrioꝝ: ꝛ habitauit in niniue. ꝛ cū
βασιλεὺς ἀσυρίων, καὶ ᾤκησεν ἐν νινευῇ. καὶ ἐν τῷ
ipſe adoraret in domo aſſarach dei ſui: adra
αὐτὸν προσκυνεῖν ἐν οἴκῳ ἀσαρὰχ θεοῦ αὐτοῦ, ἀδρα-
melech ꝛ naraſar filii ei⁹:
μελὲχ καὶ νασαρὰς οἱ υἱοὶ αὐτοῦ,

pcuſſerūt eū gladiis. ipi aūt ſaluati ſūt in
ἐπάταξαν αὐτὸν μαχαίραις. αὐτοὶ δὲ διεσώθησαν εἰς
armeniā. τ regnauit aſaradan filiꝰ eius
ἀρμενίαν. καὶ ἐβασίλευσεν ἀσορδὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ
p eo.
ἀντ' αὐτοῦ.

Ca.38.

Factū eſt aūt in tpe illo egrotauit ezechias
A Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐμαλακίσθη ἐζεκίας
vſq̧ ad mortē. τ venit ad eū eſaias filiꝰ amos
4.Re. ἕως θανάτου. καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν ἠσαΐας υἱὸς ἀμὼς ὁ
20.a. pphēta τ dixit ad eū. hec dicit dñs: diſpone
2.Pa. προφήτης καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν. τάδε λέγει κύριος, τάξαι
32.f. de domo tua. morieris eñi tu τ nō viues. τ
περὶ τοῦ οἴκου σου. ἀποθνήσκεις γὰρ σὺ καὶ οὐ ζήσῃ. καὶ
cōuertit ezechiā faciē ſuā ad parietē.
ἀπέστρεψεν ἐζεκίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον,
τ orauit ad dñm dicēs. o dñe: memēto do-
καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον λέγων. ὦ δὴ κύριε, μνήσθητι κύ-
mine quomō ābulaui ī cōſpectu tuo cū veritate in corde
ριε ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετὰ ἀληθείας ἐν καρδίᾳ
vero τ placita in cōſpectu tuo feci. τ fle
ἀληθινῇ καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα. καὶ ἔκλαυ-
uit ezechias fletu magno. τ factū eſt verbū dñi
σεν ἐζεκίας κλαυθμῷ μεγάλῳ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
ad eſaiam dicēs. vade τ dic ezechie. hec
πρὸς ἠσαΐαν λέγων. πορεύθητι καὶ εἰπὸν ἐζεκίᾳ. τάδε
dicit dñs deꝰ dauid patris tui: audiui
λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πατρός σου, ἤκουσα τῆς
orationē tuā τ vidi lachrymas tuas. ecce adiicio
1.Reg. προσευχῆς σου καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου. ἰδοὺ προστίθημι
2.g. ad tps tuū quindeci ānos. τ de manu re-
Lu.2.c πρὸς τὸν χρόνον σου πεντεκαίδεκα ἔτη. καὶ ἐκ χειρὸς βα-
B gis aſſyrioꝝ liberabo te τ ciuitatē hāc: τ
Eccl. σιλέως ἀσσυρίων ῥύσομαί σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ
48.d. ptegā ſup ciuitatē hāc. hoc aūt tibi
ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης. τοῦτο δέ σοι τὸ
ſignū a dño qz faciet deꝰ verbū hoc
σημεῖον παρὰ κυρίου ὅτι ποιήσει ὁ θεὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο
qd locutꝰ eſt. ecce ego verto vmbrā graduū
ὃ ἐλάλησεν. ἰδοὺ ἐγὼ στρέφω τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν
quos deſcēdit decē gradus domꝰ pa-
οὓς κατέβη τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πα-
tris tui sol. auertā solē decē gra-
τρός σου ὁ ἥλιος. ἀποστρέψω τὸν ἥλιον τοὺς δέκα ἀνα-
dus quos deſcēdit vmbra. oratio ezechie re-
βαθμοὺς οὓς κατέβη ἡ σκιά. προσευχὴ ἐζεκίου βα-
gis iudee qñ elanguit τ ſurrexit de
σιλέως τῆς ἰουδαίας ἡνίκα ἐμαλακίσθη καὶ ἀνέστη ἐκ
iſirmitate ſua. Ego dixi in excelſo
τῆς μαλακίας αὐτοῦ. Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει τῶν
dieꝝ meoꝝ vadā ad portas īferi. relin-
ἡμερῶν μου πορεύσομαι ἐν πύλαις ᾅδου. καταλεί-
quā ānos reſiduos: dixi nō vltra videbo
ψω τὰ ἔτη τὰ ἐπίλοιπα, εἶπα οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἴδω
ſalutare dei in terra viuentiū. nec vltra
τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἐπὶ γῆς ζώντων. οὐκ ἔτι οὐ μὴ
videbo hoiem cū habitantibꝰ: defeci a cognatio-
ἴδω ἄνθρωπον μετὰ κατοικούντων, ἐξέλιπον συγγενεί-
ne mea: dereliqui reliquū vite mee. exiuit τ
ας μου, κατέλιπον τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου. ἐξῆλθεν καὶ
receſſit a me ſicut diuertēs tabernaculū q̄d fixerat
ἀπῆλθεν ἀπ' ἐμοῦ ὥσπερ ὁ καταλύων σκηνὴν πήξας.
ſpūs meꝰ apud me factꝰ eſt ſicut tela texētis ap-
τὸ πνεῦμά μου παρ' ἐμοὶ ἐγένετο ὡς ἱστὸς ἐρίθου ἐγγι-
ppiquātis ad ſuccidēdū. in die illa traditꝰ ſum. vſq̧
ζούσης ἐκτεμεῖν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόθην. ἕως
mane q̄ſi leo ſic cōtriuit oia
πρωῒ ὡς λέων οὕτως συνέτριψε πάντα τὰ

percuſſerūt eum gladio: fugeruntq̧ in terram ararath & regnauit aſaraddon filius eiꝰ pro eo.

38.

IN diebus illis egrotauit ezechias vſq̧ ad mortē: & introiuit ad eum eſaias filius amos propheta & dixit ei. Hec dicit dñs. Diſpone domui tue: qa morieris tu & non viues. Et conuertit ezechias faciem ſuā ad parietē: & orauit ad dominum & dixit. Obſecro dñe memento queſo quō ambulauerim coram te in veritate: & in corde perfecto: & quod bonū eſt in oculis tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factum eſt verbum domini ad eſaiam: dicens. Vade & dic ezechie. Hec dicit dominꝰ deus dauid patris tuis. Audiui orationem tuam: vidi lachrymas tuas. Ecce ego adiiciā ſuper dies tuos quindecim annos: & de manu regis aſſyriorū eruam te: & ciuitatē iſtam & protegam eam. Hoc autē tibi erit ſignum a domino: quia faciet dominus verbum hoc quod locutus eſt. Ecce ego reuerti faciam vmbram linearum per quas deſcēderat in horologio achaz in ſole retrorſum decem lineis. Et reuerſus eſt ſol decem lineis per gradus quos deſcenderat. Scriptura ezechie regis iuda cum egrotaſſet & cōualuiſſet de infirmitate ſua. Ego dixi in dimidio dierū meorū vadā ad portas īferi. Queſiui reſiduum annorū meorum. Dixi non videbo dominū deum in terra viuentium: non aſpiciā hominē vltra & habitatorē qetis. Gñatio mea ablata eſt: & cōuoluta eſt a me q̄ſi tabernaculū paſtoꝝ. Precisa ē velut a texēte vita mea: dū adhuc ordirer ſuccidit me. De mãe vſq̧ ad veſpā finies me: ſperabā vſq̧ mane. q̄ſi leo: ſic cōtriuit oia

הִכֻּהוּ בַחֶרֶב וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ
אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה
חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבוֹא אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ
בֶן אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו
כֹּה אָמַר יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת
אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃ וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ
פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה׃
וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה זְכָר נָא אֵת
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת
וּבְלֵב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי
וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃ וַיְהִי דְּבַר
יְהוָה אֶל יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃ הָלוֹךְ
וְאָמַרְתָּ אֶל חִזְקִיָּהוּ כֹּה אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי
אֶת תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת דִּמְעָתֶךָ
הִנְנִי יוֹסִף עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה׃ וּמִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר אַצִּילְךָ
וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי עַל
הָעִיר הַזֹּאת׃ וְזֶה לְּךָ הָאוֹת
מֵאֵת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃ הִנְנִי
מֵשִׁיב אֶת צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר
יָרְדָה בְמַעֲלוֹת אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אֲחֹרַנִּית
עֶשֶׂר מַעֲלוֹת וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר
מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרָדָה׃
מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֲלֹתוֹ
וַיְחִי מֵחָלְיוֹ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי בִּדְמִי
יָמַי אֵלֵכָה בְּשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל פֻּקַּדְתִּי
יֶתֶר שְׁנוֹתָי׃ אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה
יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא אַבִּיט
אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדֶל׃ דּוֹרִי
נִסַּע וְנִגְלָה מִנִּי כְּאֹהֶל רֹעִי קִפַּדְתִּי
כָאֹרֵג חַיַּי מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי מִיּוֹם
עַד לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃ שִׁוִּיתִי
עַד בֹּקֶר כָּאֲרִי כֵּן יְשַׁבֵּר כָּל

נָכָה מָלַט
מָלַךְ בָּנָה
C.xxxviij
יוֹם
בּוֹא
נָבָא אָמַר
צָוָה מוּת
חָיָה סָבַב
פָּנָה פָּלַל
הָלַךְ פָּנָה
עָשָׂה
בָּכָה
גָּדַל הָיָה
הָלַךְ
פָּלַל רָאָה
יָסַף יוֹם
גָּנַן
עָשָׂה
שׁוּב עָלָה
שׁוּב
כָּתַב חָלָה
חָיָה חָלָה
דָּמָה יוֹם
יָלַךְ שָׁאַל
שָׁנָה רָאָה
נָבַט
יָשַׁב
גָּלָה מִן
רָעָה חָיָה
בָּצַע
שָׁלַם שָׁוָה
אָרָה שָׁאַר

Digitized by Google

עצמותי מיום עד לילה תשלימני׃
עגר צפצף כסוס עגור כן אצפצף אהגה כיונה
הגה דלל דלו עיני למרום אדני עשקה
רום דבר לי ערבני׃ מה אדבר ואמר לי
דדה שנה והוא עשה אדדה כל שנותי על
ספר חיה מר נפשי׃ אדני עליהם יחיו
חלם ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני
חיה שלם והחייני׃ הנה לשלום מר לי מר
בלה ואתה חשקת נפשי משחת בלי
שלך גוה כי השלכת אחרי גוך כל חטאי׃
שאל ידה כי לא שאול תודך מות יהללך
הלל שבר לא ישברו יורדי בור אל אמתך׃
ירד חי חי הוא יודך כמוני היום אב
ידה לבנים יודיע את אמתך׃ יהוה
ידע
ישע נגן להושיעני ונגינותי ננגן כל ימי
יום חיה חיינו על בית יהוה׃ ויאמר ישעיהו
נשא מרח ישאו דבלת תאנים וימרחו
שחן חיה על השחין ויחי׃ ויאמר חזקיהו
עלה מה אות כי אעלה בית יהוה׃

Ca. xxxix בעת ההיא שלח
מראדך בלאדן בן בלאדן מלך
בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו
שמע חזק וישמע כי חלה ויחזק׃ וישמח
שמח ראה עליהם חזקיהו ויראם את בית
נכתה את הכסף ואת הזהב ואת
הבשמים ואת השמן הטוב ואת
כלה מצא כל בית כליו ואת כל אשר נמצא
באצרתיו לא היה דבר אשר
ראה לא הראם חזקיהו בביתו ובכל
משל ממשלתו׃ ויבא ישעיהו הנביא אל
המלך חזקיהו ויאמר אליו מה
בוא אמרו האנשים האלה ומאין יבאו
אמר רחק אליך ויאמר חזקיהו מארץ רחוקה
בוא ראה באו אלי מבבל׃ ויאמר מה ראו
בביתך ויאמר חזקיהו את כל
אשר בביתי ראו לא היה דבר

ossa mea. De mane vſ-
q₃ ad veſperã finies me.
Sicut pullus hirundinis
ſic clamabo: meditabor
vt colũba. Attenuati ſũt
oculi mei ſuſpiciẽtes in
excelſũ. Dñe vim patior:
ſpõde ꝑ me. Quid dicã
aut qd rñdebit mihi: cũ
ipſe fecerit. Recogitabo
omnes annos meos in
amaritudine anĩe mee.
Dñe ſi ſic viuitur: & in
talibꝰ vita ſpũs mei. Cor
ripies me & viuificabis me
ecce in pace amaritudo
mea amariſſima. Tu aũt
eruiſti aĩam meã vt nõ
periret: ꝓiecisti poſt ter
gum tuũ oĩa pctã mea.
Quia nõ infernꝰ cõfite
bitur tibi neq₃ mors lau
dabit te: nõ expectabũt
qui deſcendũt in lacũ ve
ritatẽ tuã. Viuens viuẽs
ipſe cõfitebitur tibi ſicut
& ego hodie. Pater filiis
notã faciet veritatẽ tuã.
Dñe ſaluũ me fac & pſal
mos nr̃os cãtabimus cũ-
ctis diebꝰ vite nr̃e in do
mo dñi. Et iuſſit eſaias
vt tollerent maſſam de
ficis & cataplaſmarẽt
ſup vulnꝰ: & ſanaretur.
Et dixit ezechias.
Quod erit ſignũ: quia
aſcendam in domũ dñi?

39.

IN tempore illo miſit
merodach baladan
filius baladan rex
babylonis libros & mu
nera ad ezechiam.
Audierat enĩ ꝙ egrotaſ
ſet & cõualuiſſet. Letatꝰ
eſt aũt ſup eis ezechias:
& oſtẽdit eis cellam
aromatum: & argenti
& auri &
odoramentorum & vn
guenti optimi: &
oẽs apothecas ſupel-
lectilis ſue & vniuerſa q̃
inuẽta ſunt in theſauris
eius. Non fuit verbũ qđ
non oſtẽderet eis ezechi
as in domo ſua: & in oĩ
poteſtate ſua. Introiuit aũt
eſaias ꝓpheta ad eze-
chiam regẽ: & dixit ei.
Quid
dixerunt viri iſti: & vn
de venerunt
ad te? Et dixit ezechias.
De terra longinqua
venerũt ad me de baby
lone. Et dixit. Quid vide
rũt in domo tua? Et dixit
ezechias. Omnia
que in domo mea ſunt
viderũt. Non fuit res

oſſa mea. ab eni die vſq₃ ad noctẽ traditꝰ ſum. q̃ſi
ὀςᾶ μου. ἀπὸ γὰρ τῆς ἡμέρας ἕως τῆς νυκτὸς παρεδόθην. ὡς Jo. 4.
hirũdo ſic clamabo. ⁊ q̃ſi colũba ſic medita d.
χελιδὼν οὕτως φωνήσω. καὶ ὡς περιστερὰ οὕτως μελετή
boꝛ. defecerũt eni mei oculi vt aſpicerẽ ego in
σω. ἐξέλιπον γάρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν με εἰς
excelſum celi ad dñm: q̃ eruit me ⁊ abſtu
τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὃς ἐξείλετό με καὶ ἀφεί D
ſtulit a me doloꝛẽ aĩe ⁊ ipſe fecit. do-
λετό μου τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς καὶ αὐτὸς ἐποίησε. κύ
mine de ipa eni ãnũciatũ ẽ tibi. ⁊ ſuſcitaſti meũ
ριε περὶ αὐτῆς γὰρ ἀνηγγέλη σοι. καὶ ἐξήγειράς μου τὴν
ſpm̃ ⁊ cõſolatꝰ vixi. ecce in pace amaritudo mea.
πνοὴν καὶ παρακληθεὶς ἔζησα. ἰδοὺ ἐν εἰρήνῃ πικρία μου.
liberaſtis eni meã aĩam vt nõ pereat. ⁊ ꝓieci-
ἐρρύσω γάρ μου τὴν ψυχὴν ἵνα μὴ ἀπόληται. καὶ ἀπέρ
ſti poſt me oĩa pctã mea. nõ eni
ριψας ὀπίσω μου πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. οὐ γὰρ
q̃ in iferno laudabũt te: neq₃ moꝛiẽtes be
οἱ ἐν ᾅδου αἰνέσουσί σε, οὐδὲ οἱ ἀποθνήσκοντες εὐλο
nedicẽt tibi: neq₃ ſperabũt q̃ in iferno miſericoꝛ
γήσουσί σε, οὐδὲ ἐλπιοῦσιν οἱ ἐν ᾅδου τὴν ἐλεημοσύ-
diã tuã: viuẽtes bñdicẽt tibi quẽadmodũ ⁊ ego.
νην σου, οἱ ζῶντες εὐλογήσουσί σε ὃν τρόπον κἀγώ.
ab eni hodierno die filios faciã: q̃ ãnũcia-
ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, ἃ ἀναγγελοῦ-
bũt iuſticiã tuã dñe ſalutis mee. ⁊
σι τὴν δικαιοσύνην σου κύριε τῆς σωτηρίας μου. καὶ
nõ requieſcã bñdicẽs tibi cũ pſalterio oĩbꝰ
οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου πάσας τὰς
diebꝰ vite mee in cõſpectu domꝰ dei.
ἡμέρας τῆς ζωῆς μου κατέναντι τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ.
⁊ dixit eſaias ad ezechiã: accipe maſſam ficuũ
καὶ εἶπεν ἠσαΐας πρὸς ἐζεκίαν, λάβε παλάθην σύκων
⁊ tere ⁊ cataſplama ⁊ ſanꝰ eris. ⁊ di
καὶ τρίψον καὶ κατάπλασαι καὶ ὑγιὴς ἔσῃ. καὶ εἶ
xit ezechias. qđ ſignũ q₂ aſcendã in domũ
πεν ἐζεκίας. τί τὸ σημεῖον ὅτι ἀναβήσομαι εἰς τὸν οἶκον
dei?
τοῦ θεοῦ;

Ca. 39.

IN tp̃e illo miſit merodoch filiꝰ bala A
ΕΝ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε μαιωδὰχ υἱὸς λαα 4. Re.
adan rex babylonie epiſtolas ⁊ lega 20. d.
δὰν ὁ βασιλεὺς τῆς βαβυλωνίας ἐπιστολὰς καὶ πρέσ
tos ⁊ munera ezechie. audiuit eni q₂ egrotauit vſq₃ ad
βεις καὶ δῶρα ἐζεκίᾳ. ἤκουσε γὰρ ὅτι ἐμαλακίσθη ἕως
moꝛtẽ: ⁊ ſurrexit ⁊ gauiſus ẽ ſup eis ezechias gau
θανάτου, καὶ ἀνέστη καὶ ἐχάρη ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐζεκίας χα
dio magno. ⁊ oſtẽdit eis domũ aroma
ρὰν μεγάλην. καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν οἶκον τοῦ νεχω-
tũ ⁊ ſtactes ⁊ thymiamatũ ⁊ vnguẽ-
θᾶ καὶ τῆς στακτῆς καὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τοῦ μύ-
ti ⁊ argẽti ⁊ auri: ⁊ oẽs
ρου καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χρυσίου, καὶ πάντας B
domos vaſoꝝ gaze: ⁊ oĩa q̃cũq₃ erãt
τοὺς οἴκους τῶν σκευῶν τῆς γάζης, καὶ πάντα ὅσα ἦν
in theſauris eiꝰ: ⁊ nõ fuit aliqđ qđ nõ oſtẽdat
ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν οὐδὲν ὃ οὐκ ἔδει
eis ezechias in domo ſua. ⁊ venit eſaias
ξεν αὐτοῖς ἐζεκίας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ ἦλθεν ἠσαΐας
ꝓpheta ad ezechiã: ⁊ ait ad eũ: qđ di
ὁ προφήτης πρὸς ἐζεκίαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τί λέ-
cunt hoĩes iſti: ⁊ vnde venerũt ad te.
γουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, καὶ πόθεν ἥκασι πρὸς σέ.
⁊ ait ezechias: de terra de longe venerũt de baby
καὶ εἶπεν ἐζεκίας, ἐκ γῆς πόρρωθεν ἥκασιν ἐκ βαβυ-
lone ad me. ⁊ dixit eſaias: qđ viderũt in
λῶνος πρός με. καὶ εἶπεν ἠσαΐας, τί ἴδοσαν ἐν τῷ D
domo tua? ⁊ ait ezechias: oĩa q̃ in do
οἴκῳ σου, καὶ εἶπεν ἐζεκίας, πάντα τὰ ἐν τῷ οἴ-
mo mea viderũt: ⁊ nõ eſt in domo mea
κῳ μου ἴδοσαν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου

Digitized by Google

quę nō viderūt ſed ⁊ q̄ in theſauris meis. ⁊
ὃ οὐκ ἴδοσαν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου. καὶ
ait illi eſaias: audi verbū dn̄i ſabaoth.
εἶπεν αὐτῷ ἠσαΐας, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σαβαώθ.
ecce dies veniūt dicit dn̄s ⁊ auferent om
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ λήψονται πάν-
nia q̄ i domo tua ⁊ q̄cūq; cōgregauerūt pa-
τα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ ὅσα συνήγαγον οἱ πατέ-
D tres tui vſq; ad diē hāc in babylonē venient. ⁊
ρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς βαβυλῶνα ἥξει. καὶ
nihil relinquēt. dixit aūt deꝰ qꝛ ⁊ a
οὐδὲν οὐ μὴ καταλείψωσιν. εἶπε δὲ ὁ θεὸς ὅτι καὶ ἀπὸ
filiis tuis q̄s genuiſti accipiēt ⁊ facient
τῶν τέκνων σου ὧν ἐγέννησας λήψονται καὶ ποιήσουσιν
eunuchos in domo regis babyloni
σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνί-
orū. ⁊ ait eſaie ezechias: bonū verbū dn̄i q̄d
ων. καὶ εἶπεν ἠσαΐᾳ ἐζεκίας, ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου ὃν
locutꝰ es: fiat pax ⁊ iuſticia in die
ἐλάλησας, γενέσθω δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡμέ-
bus meis.
ραις μου.

Ca. 40.

Conſolamini cōſolamini ppl̄s meꝰ dicit
A Παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε λαός μου λέγει ὁ
deꝰ vr̄. ſacerdotes loq̄mini ad cor hieruſa
θεὸς ὑμῶν. ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν ἱερουσα-
lem cōſolamini eā. qꝛ repleta eſt humili
λὴμ παρακαλέσατε αὐτήν. ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπείνω-
tas eiꝰ. ſolutū eſt eiꝰ pctm̄. q̄d aūt recepit
σις αὐτῆς. λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία. ὅτι δὲ ἐδέξατο
de manu dn̄i duplicia pctā ſua. vox
Mat. 3. a. ἐκ χειρὸς κυρίου διπλᾶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῆς. φωνὴ
Marci 1. a. clamātis in deſerto parate viā dn̄i: re
βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθεί-
Lu. 3. c ctas facite ſemitas eiꝰ. oīs vallis iple
Jo. 1. c ας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. πᾶσα φάραγξ πλη-
bitur ⁊ oīs mōs ⁊ collis humiliabit. ⁊
ρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται. καὶ
erūt praua in directa ⁊ aſpera in cāpos planos:
ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖα καὶ ἡ τραχεῖα εἰς πεδία λεῖα,
⁊ apparebit gl̄ia dn̄i ⁊ videbit: oīs caro
καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ
ſalutare dei: qꝛ dn̄s locutꝰ eſt. vox dicē-
σωτήριον τοῦ θεοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν. φωνὴ λέγον-
B tis: clama. ⁊ dixi: q̄d clamabo? oīs caro fenū
Eccl. 40. c. τος; βόησον. καὶ εἶπα, τί βοήσω; πᾶσα σὰρξ χόρτος
Iaco. 1. c. ⁊ oīs gl̄ia hoīs q̄ſi flos feni: aruit fe
καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου, ἐξηράνθη ὁ χόρ-
nū ⁊ flos cecidit qꝛ ſp̄ūs dei iſufflauit
τος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἐνεφύσησεν
in eo vere fenū eſt ppl̄s: exſiccatū eſt fenū
ἐν αὐτῷ ἀληθῶς ὁ χόρτος ἐστὶν ὁ λαός, ἐξηράνθη ὁ χόρτος
flos cecidit: at verbū dei nr̄i manet in eter
ἄνθος ἐξέπεσεν, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰ-
nū. ſup mōtē excelſū aſcēde q̄ euangelizas ſion.
ῶνα. ἐπ᾽ ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος σιών.
exalta in fortitudīe vocē tuā q̄ euāgelizas
ὕψωσον ἐν τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος
hierlm̄ exalta noli timere. dic ciuitatibꝰ
ἱερουσαλὴμ ὑψώσατε μὴ φοβοῦ. εἶπον ταῖς πόλεσιν
iuda. ecce deꝰ vr̄ ecce dn̄s cū virtute ve
ἰούδα. ἰδοὺ ὁ θεὸς ὑμῶν ἰδοὺ κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχε-
nit: ⁊ brachiū cū dn̄atiōe. ecce merces eiꝰ
Infra. 62. d. ται, καὶ ὁ βραχίων μετὰ κυρίας. ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ
cū eo ⁊ opus in cōſpectu illiꝰ ſicut paſtor
C μετ᾽ αὐτοῦ καὶ τὸ ἔργον ἐναντίον αὐτοῦ ὡς ποιμὴν
paſcet gregē ſuū ⁊ brachio ſuo
ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ
cōgregabit agnos.
συνάξει ἄρνας

quam non oſtenderim eis in theſauris meis. Et dixit eſaias ad ezechiam. Audi verbum domini exercituum. Ecce dies venient: & auferentur oīa que in domo tua ſunt: & que theſaurizauerūt pr̄es tui vſq; ad diē hanc in babylone. Non relinquetur q̄cq̄: dicit dn̄s. Et de filiis tuis qui exibunt de te quos genueris tollent: & erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Et dixit ezechias ad eſaiam. Bonum verbū domini quod locutꝰ es. Et dixit. Fiat tantū pax & veritas in diebus meis. 40.

Conſolamini conſolamini popule meꝰ: dicit deus veſter. Loquimini ad cor hieruſalem & aduocate eam: quoniā cōpleta ē malitia eius dimiſſa eſt iniquitas illius. Suſcepit de manu dn̄i duplicia ꝓ omnibus peccatis ſuis. Vox clamantis in deſerto. Parate viam domini: rectas facite in ſolitudine ſemitas dei noſtri. Om̄is vallis exaltabitur: & omnis mons & collis humiliabitur: & erunt praua in directa & aſpera in vias planas. Et reuelabitur gloria domini: & videbit omnis caro pariter q̄ꝙ os dn̄i locutum eſt. Vox dicentis. Clama: & dixi. Quid clamabo? Omnis caro fenum: & omnis gloria eius quaſi flos agri. Exſicatū eſt fenum & cecidit flos: quia ſpiritus domini ſufflauit in eo. Vere fenū eſt ppl̄s. Exſiccatū ē fenū & cecidit flos verbum autē dei nr̄i manet in eternū. Super montem excelſum aſcēde tu qui euāgelizas ſion: exalta in fortitudine vocē tuā qui euangelizas hieruſalem. Exalta: noli timere. Dic ciuitatibus iude. Ecce deus veſter. Ecce dominus deus in fortitudine veniet: & brachiū eius dn̄abitur. Ecce merces eius cum eo: & opus illiꝰ corā illo. Sicut paſtor gregē ſuū paſcet in brachio ſuo congregabit agnos: in ſinu ſuo

אֲשֶׁר לֹא הִרְאִיתִים בְּאֹצְרֹתָי׃ — ראה
וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע
דְּבַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים — יום בוא
וְנִשָּׂא כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר
אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶל
לֹא יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה׃ וּמִבָּנֶיךָ — יתר בנה
אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד — יצא ילד
יִקָּחוּ וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ — לקח היה
בָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשַׁעְיָהוּ — סרס היכל
טוֹב דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר
כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי׃ — היה שלם
נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי — יום

Cap. xl.

יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם׃ דַּבְּרוּ עַל לֵב — אמר
יְרוּשָׁלַםִ וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה
צְבָאָהּ כִּי נִרְצָה עֲוֺנָהּ כִּי לָקְחָה — רצה
מִיַּד יְהוָה כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ׃
קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ — קרא דבר
יְהוָה יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה — פנה סלל
לֵאלֹהֵינוּ׃ כָּל גֶּיא יִנָּשֵׂא וְכָל — נשא
הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב — שפל
לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה׃ וְנִגְלָה — ישר גלה
כְּבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו — כבד ראה
כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ קוֹל אֹמֵר קְרָא — פה
וְאָמַר מָה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר — קרא חצר
וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה׃ יָבֵשׁ
חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה
נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם׃ יָבֵשׁ
חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם — קום
לְעוֹלָם׃ עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לָךְ — עלם
מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ — עלה בשר
מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָםִ הָרִימִי אַל — רום כוח
תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה — ירא עיר
אֱלֹהֵיכֶם׃ הִנֵּה אֲדֹנָי יְהוִה בְּחָזָק
יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ — בוא
אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ — פנה
יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ — רעה קבץ

Digitized by Google

Tex. heb. Eſa. xl.

Tex. heb.	Primitiua heb.
יִשָּׂא עָלוֹת יְנַהֵל׃ מִי מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ	נָשָׂא נָהַל
מַיִם וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְכָל	כול
בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס	שָׁלַשׁ
הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם׃ מִי תִכֵּן	אָזַן
אֶת רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ׃	יָעַץ יָדַע
אֶת מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח	יָעַץ בִּין
מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ דַעַת וְדֶרֶךְ	לָמַד שָׁפַט
תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ׃ הֵן גּוֹיִם כְּמַר	יָדַע בִּין
מִדְּלִי וּכְשַׁחַק מֹאזְנַיִם נֶחְשָׁבוּ	דָּלָה חָשַׁב
הֵן אִיִּים כַּדַּק יִטּוֹל׃ וּלְבָנוֹן אֵין	אִי נָטַל
דֵּי בָּעֵר וְחַיָּתוֹ אֵין דֵּי עוֹלָה׃ כָּל	חָיָה עָלָה
הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ מֵאֶפֶס וָתֹהוּ	תֹּהוּ
נֶחְשְׁבוּ לוֹ׃ וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּן אֵל	חָשַׁב דָּמָה
וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ׃ הַפֶּסֶל נָסַךְ	דָּמָה עָרַךְ
חָרָשׁ וְצֹרֵף בַּזָּהָב יְרַקְּעֶנּוּ וּרְתֻקוֹת	רָקַע
כֶּסֶף צוֹרֵף׃ הַמְסֻכָּן תְּרוּמָה עֵץ לֹא	סָכַן רוּם
יִרְקַב יִבְחָר חָרָשׁ חָכָם יְבַקֶּשׁ	רָקַב בָּחַר
לוֹ לְהָכִין פֶּסֶל לֹא יִמּוֹט׃ הֲלוֹא	בִּקֵּשׁ כּוּן
תֵּדְעוּ הֲלוֹא תִשְׁמָעוּ הֲלוֹא הֻגַּד	מוּט יָדַע
מֵרֹאשׁ לָכֶם הֲלוֹא הֲבִינֹתֶם מוֹסְדוֹת	שָׁמַע נָגַד בִּין יָסַד
הָאָרֶץ׃ הַיֹּשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ	
וְיֹשְׁבֶיהָ כַּחֲגָבִים הַנּוֹטֶה כַדֹּק	נָטָה דָּק
שָׁמַיִם וַיִּמְתָּחֵם כָּאֹהֶל לָשָׁבֶת׃	מָתַח יָשַׁב
הַנּוֹתֵן רוֹזְנִים לְאָיִן שֹׁפְטֵי אֶרֶץ	
כַּתֹּהוּ עָשָׂה׃ אַף בַּל נִטָּעוּ אַף בַּל	תֹּהוּ
זֹרָעוּ אַף בַּל שֹׁרֵשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעָם	
וְגַם נָשַׁף בָּהֶם וַיִּבָשׁוּ וּסְעָרָה כַּקַּשׁ	
תִּשָּׂאֵם׃ וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה	נָשָׂא דָּמָה
יֹאמַר קָדוֹשׁ׃ שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם	שָׁוָה אָמַר
וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה הַמּוֹצִיא	קָדַשׁ נָשָׂא
בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא	רוּם רָאָה
מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא	יָצָא סָפַר קָרָא
נֶעְדָּר׃ לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר	אָמַץ כּוּחַ
יִשְׂרָאֵל נִסְתְּרָה דַרְכִּי מֵיְהוָה	עָדַר אָמַר
וּמֵאֱלֹהַי מִשְׁפָּטִי יַעֲבוֹר׃ הֲלוֹא	דָּבַר סָתַר
יָדַעְתָּ אִם לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם	שָׁפַט עָבַר עָלַם

Trāſla. B. Hie.

leuabit: fetas ipſe portabit. Quis menſus eſt pugillo aq̄s: & celos palmo ponderauit? Quis appēdit tribus digitis molem tr̄e: & librauit in pōdere montes & colles in ſtatera? Quis adiuuit ſpm̄ dn̄i: aut q̄s cōſiliarius eius fuit: & oſtēdit illi? Cū quo iniit cōſiliū: & inſtruxit eū & docuit eū ſemitā iuſticie: & erudiuit eum ſcientia & viam prudentie oſtendit illi? Ecce gentes quaſi ſtilla ſitule: & quaſi momentū ſtatere reputate ſunt. Ecce iſule quaſi puluis exiguus: & libanus non ſufficiet ad ſuccēdendū: & aīalia ei⁹ nō ſufficiēt ad holocauſtū. Oēs gentes q̄ſi nō ſint: ſic ſunt corā eo: & q̄ſi nihilū & inane reputate ſunt ei. Cui ergo ſimilē feciſtis deum aut quā imaginē ponetis ei? Nūqd ſculptile cōflabit faber: aut aurifex auro figurabit illud & laminis argēteis argētari⁹. Forte lignū & iputribile elegit artifex ſapiēs: q̄rit quō ſtatuat ſimulachrū q̄ non moueatur. Nunqd nō ſcietis? Nunqd nō audietis? Nūqd nō annūciatū eſt vobis ab initio? Nūqd nō intellexiſtis fundamēta tr̄e? Qui ſedet ſuper gyrū terre: & hitatores eius ſunt q̄ſi locuſte. Qui extēdit velut nihili celos: & expandit eos ſicut tabernaculū ad inhabitādū. Qui dat ſecretorū ſcrutatores q̄ſi nō ſint: iudices terre velut inane fecit. Et quidē neq̧ plātato neq̧ ſato neq̧ radicato in terra trūco eorū. Repente flauit in eos: & aruerūt: & turbo q̄ſi ſtipulā auferet eos. Et cui aſſimilaſtis me & adequaſtis dicit ſāctus. Leuate in excelſū oculos vr̄os: & videte q̄s creauit hec. Qui educit in numero militiā eorū: & oēs ex noīe vocat. Pre multitudīe fortitudinis & roboris virtutiſq̧ eius: neq̧ vnū reliquum fuit. Quare dicis iacob: & loq̄ris iſrael? abſcondita eſt via mea a domio: & a deo meo iudicium meū tranſibit? Nūquid neſcis: aut non audiſti? Deus ſempiternus

Trāſ. Gre. lxx. cū īter. latina.

τ pregnātes cōſolabit. q̄s menſus eſt
καὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσας παρακαλέσει. τίς ἐμέτρησε
manu aquā τ celū palmo τ oēm
τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ καὶ πᾶσαν
terrā pugillo: q̄s ſtatuit mōtes pōdere τ rupes ſtate
τὴν γῆν δρακί; τίς ἔστησε τὰ ὄρη σταθμῷ καὶ τὰς νάπας ζυ
ra: q̄s cognouit mētē dñi: aut q̄s cōſiliari⁹ eī⁹ fu
γῷ; τίς ἔγνω νοῦν κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένε
it: q̄ inſtruet eū: aut quē cōſuluit τ — Sa. 9. c. Ro. 11. d.
το; ὃς συμβιβάσει αὐτόν, ἢ τίνα συνεβουλεύσατο καὶ
inſtruxit eū: aut q̄s oſtēdit ei iudiciū: aut viā
συνεβίβασεν αὐτόν; ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν
itelligētie: q̄s oſtēdit ei ſi oēs gētes ſicut ſtil — D
συνέσεως; τίς ἔδειξεν αὐτῷ εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς στα
la a ſitula τ ſicut momētū ſtatere reputate ſūt τ q̄ſi
γὼν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν καὶ ὡς
ſaliua reputabunt: at liban⁹ nō ſufficit ad cōburēdū
σίελος λογισθήσονται; ὁ δὲ λίβανος οὐχ ἱκανὸς εἰς καῦσιν
τ oīa q̄drupedia nō ſufficiūt ad holocau
καὶ πάντα τὰ τετράποδα οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπω
ſtū: τ oēs gētes q̄ſi nihil ſūt τ in nihilū
σιν, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὡς οὐδέν εἰσι καὶ εἰς οὐδὲν
reputate ſūt ei. cui aſſimilaſtis dñm: τ cui
ἐλογίσθησαν αὐτῷ. τίνι ὡμοιώσατε κύριον, καὶ τίνι
imagini aſſimilaſtis eū: nūqd imaginē fecit fa
ὁμοιώματι ὡμοιώσατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέ
ber aurifex cōflās aurū circūdeaura
κτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσω
uit eū: imaginē fabricauit eū: lignū eīn ipu
σεν αὐτόν, ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτόν; ξύλον γὰρ ἄση
tribile eligit faber τ ſapiēter q̄rit quomō ſtatuet e
πτον ἐκλέγεται τέκτων καὶ σοφῶς ζητεῖ πῶς στήσει αὐ
ius ſimulachrū vt nō moueat. nōne ſcietis: nōne audi — E
τοῦ εἰκόνα ἵνα μὴ σαλεύηται. οὐ γνώσεσθε; οὐκ ἀκού
etis nō ānūciatū eſt a pricipio vobis: nō cognouiſtis
σεσθε; οὐκ ἀνηγγέλη ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν; οὐκ ἔγνωτε τὰ
fundamēta terre: q̄ tenet gyrū terre: τ
θεμέλια τῆς γῆς; ὁ κατέχων τὸν γῦρον τῆς γῆς, καὶ οἱ
inhabitātes in ea q̄ſi locuſte q̄ ſtatuit q̄ſi camerā
ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ ὡς ἀκρίδες· ὁ στήσας ὡς καμάραν
celū τ extendit q̄ſi tabernaculū ad hitandū: q̄
τὸν οὐρανὸν καὶ διατείνας ὡς σκηνὴν κατοικεῖν, ὁ δι
dat principes in nihilū regere: at terrā q̄ſi nihil
δοὺς ἄρχοντας εἰς οὐδὲν ἄρχειν, τὴν δὲ γῆν ὡς οὐδὲν
fecit. nō eīn plantabunt neq̧ ſerent: neq̧
ἐποίησεν. οὐ γὰρ μὴ φυτεύσωνται οὐδὲ μὴ σπείρωσιν, οὐδὲ μὴ
radicabit in terra radix eoꝝ: flauit ſup eos τ are
ῥιζωθῇ εἰς τὴν γῆν ἡ ῥίζα αὐτῶν· ἔπνευσεν ἐπ᾽ αὐτοὺς καὶ ἐξη
facti ſūt τ tēpeſtas q̄ſi ſtipulas aſſumet eos.
ράνθησαν καὶ καταιγὶς ὡς φρύγανα ἀναλήψεται αὐτούς. — F
nūc ergo cui me aſſimilaſtis τ exequabor eis
νῦν οὖν τίνι με ὡμοιώσατε καὶ ὁμοιωθήσομαι αὐτοῖς
dixit ſanct⁹. eleuate ſurſū oculos
εἶπεν ἅγιος. ἀναβλέψατε τὸ ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς
vros τ videte: q̄s oſtēdit hec oia. q̄ edu
ὑμῶν καὶ ἴδετε, τίς κατέδειξε ταῦτα πάντα; ὁ ἐκ
cit iuxta nūerū ornatū ſuū oēs in no
φέρων κατὰ ἀριθμὸν τὸν κόσμον αὐτοῦ πάντας ἐπ᾽ ὀνό
mine vocabit a multa gl'a τ robore fortitudinis — Infra. 48. b. mat. 17 b.
ματι καλέσει ἀπὸ πολλῆς δόξης καὶ ἐν κράτει ἰσχύος οὐ
nihil a te abſcōditū ē. nō eīn dicas iacob τ q̄d locut⁹ es iſ
δέν σε ἔλαθεν. μὴ γὰρ εἴπῃς ἰακὼβ καὶ τί ἐλάλησας ἰσ
rael. abſcōdita eſt via mea a deo τ de⁹
ραήλ· ἀπεκρύβη ἡ ὁδός μου ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ θεός
me⁹ iudiciū abſtulit τ receſſit. τ nūc nō no
μου τὴν κρίσιν ἀφεῖλεν καὶ ἀπέστη. καὶ νῦν οὐκ ἔγ
ſti niſi audiſti de⁹ etern⁹
νως εἰ μὴ ἤκουσας θεὸς αἰώνιος — G

deus q̄ fabricauit terios terre: nō eſuriet ne
θεὸς ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς, οὐ πεινάσει οὐ
q laborabit: neq̄ eſt inuētio prudētie ei⁹
δὲ κοπιάσει, οὐδὲ ἔστιν ἐξεύρεσις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ,
q̄ dat eſurietib⁹ fortitudinē: ⁊ nō dolentib⁹
διδοὺς τοῖς πεινῶσιν ἰσχὺν, καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις
merorē. eſurient eīn iuniores ⁊ laborabūt ado=
λύπην. πεινάσουσι γὰρ νεώτεροι καὶ κοπιάσουσι νεα
leſcētes: ⁊ electi īfirmi erūt. at expectātes
νίσκοι, καὶ ἐκλεκτοὶ ἀνίσχυες ἔσονται. οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν
deū mutabūt fortitudinē: aſſumēt alas q̄ſi aq̄le: cur
θεὸν ἀλλάξουσιν ἰσχὺν, πτεροφυήσουσιν ὡς ἀετοί, δραμοῦν
rēt: ⁊ nō laborabūt. gradient̄ ⁊ nō eſuriēt.
ται, καὶ οὐ κοπιάσουσι. βαδιοῦνται, καὶ οὐ πεινάσουσι.

C.41
A
INnouamini ad me īſule: nā pricipes mu
Ἐγκαινίζεσθε πρός με νῆσοι, οἱ γὰρ ἄρχοντες ἀλ
tant fortitudinē: appropinquēt ⁊ loquant̄ ſimul.
λάττουσι ἰσχὺν, ἐγγισάτωσαν καὶ λαλησάτωσαν ἅμα.
tunc iudiciū ānūcient. q̄s ſuſcitauit de ori
τότε κρίσιν ἀπαγγειλάτωσαν. τίς ἐξήγειρεν ἀπ᾽ ἀνα
ente iuſticiā: vocauit eā ad pedes ſuos:
τολῶν δικαιοσύνην, ἐκάλεσεν αὐτὴν κατὰ πόδας αὐτοῦ,
⁊ vadet. dabit ī cōſpectu gētiū: ⁊ reges īſtu=
καὶ πορεύσεται. δώσει ἐναντίον ἐθνῶν, καὶ βασιλεῖς ἐκ
porē mittet: ⁊ dabit in terra gladios eoꝝ: ⁊ ſicut
στήσει καὶ δώσει εἰς γῆν τὰς μαχαίρας αὐτῶν, καὶ ὡς
ſtipulas piectas arc⁹ eoꝝ. ⁊ pſequet̄ e=
φρύγανα ἐξωσμένα τὰ τόξα αὐτῶν. καὶ διώξεται αὐ=
os: ⁊ ptrāſibit in pace viā pedū e=
τούς, καὶ διελεύσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ὁδὸν τῶν ποδῶν αὐ
ius: q̄s operat⁹ ē ⁊ fecit hec: vocauit e=
τοῦ, τίς ἐνήργησε καὶ ἐποίησε ταῦτα; ἐκάλεσεν αὐ=
B
a q̄ vocat ea a gñationū pricipio. ego de⁹ prim⁹:
τὴν ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς. ἐγὼ ὁ θεὸς πρῶτος,
⁊ in vētura ego ſū. viderūt gētes ⁊ timu
Infra. 44.a.⁊ 48.b.
καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα ἐγώ εἰμι. ἴδοσαν ἔθνη καὶ ἐφο
erūt termini terre obſtupueſt. appropīq̄ueſt ⁊ vene
βήθησαν τὰ ἄκρα τῆς γῆς ἐξέστησαν. ἤγγισαν καὶ ἦλθο=
rūt ſimul iudicās vnuſq̄ſq̄ p̄ximo.: ⁊ fratri
σαν ἅμα κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον, καὶ τῷ ἀδελφῷ
auxiliatur⁹. ⁊ dicet: p̄ualuit vir faber lignari⁹ ⁊ erarius
βοηθῆσαι. καὶ ἐρεῖ, ἴσχυσεν ἀνὴρ τέκτων καὶ χαλκεὺς
pcutiēs malleo ſimul pducēs. aliq̄n q̄dē dicet ſolida
τύπτων σφύρα ἅμα ἐλαύνων. ποτὲ μὲν ἐρεῖ ἄμβλυ=
tio bona eſt: cōfortauerūt eā ī clauis ponēt e=
σμα καλόν ἐστιν, ἰσχύρωσαν αὐτὰ ἐν ἥλοις θήσουσιν αὐ=
am ⁊ nō mouebit̄. tu aūt iſrael puer me⁹ iacob
τὰ, καὶ οὐ κινηθήσεται. σὺ δὲ Ἰσραὴλ παῖς μου Ἰακὼβ
quē elegi ſemē abraam quē dilexi: quē aſſum=
ὃν ἐξελεξάμην σπέρμα Ἀβραὰμ ὃν ἠγάπησα, οὗ ἀντελα=
pſi ab extremo terre ⁊ a ſūmitatib⁹ ei⁹ vo
βόμην ἀπ᾽ ἄκρου τῆς γῆς καὶ ἐκ τῶν σκοπιῶν αὐτῆς ἐκά
caui te: ⁊ dixi tibi puer me⁹ es: elegi te ⁊
λεσά σε, καὶ εἶπά σοι παῖς μου εἶ, ἐξελεξάμην σε καὶ
C
nō dereliqui te: ne timeas: tecū eīn ſum.
οὐκ ἐγκατέλιπόν σε, μὴ φοβοῦ, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι.
ne erres: ego eīn ſum de⁹ tu⁹ q̄ cōfortaui te: ⁊
μὴ πλανῶ, ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ θεός σου ὁ ἐνισχύσας σε, καὶ
auxiliat⁹ ſū tibi: ⁊ roboraui te dextera iuſta
ἐβοήθησά σοι, καὶ ἠσφαλισάμην σε τῇ δεξιᾷ τῇ δικαίᾳ
mea. ecce cōfundent̄ ⁊ erubeſcent oēs
μου. ἰδοὺ αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες
aduerſantes tibi. erūt eīn q̄ſi nō exiſtentes
οἱ ἀντικείμενοί σοι. ἔσονται γὰρ ὡς οὐχ ὑπάρχοντες.
⁊ peribūt oēs aduerſarii tui. q̄res e=
καὶ ἀπολοῦνται πάντες οἱ ἀντίδικοί σου. ζητήσεις αὐ
os: ⁊ nō īuenies hoīes q̄ inſanient
τούς, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς τοὺς ἀνθρώπους οἳ παροινήσουσιν
in te. erūt eīn q̄ſi nō exñtes: ⁊ nō erūt
εἰς σέ. ἔσονται γὰρ ὡς οὐκ ὄντες, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ
pugnātes cōtra te: q̄ꝛ ego
ἀντιπολεμοῦντές σε, ὅτι ἐγὼ ὁ

dominus qui creauit ter
minos terre & non
deficiet neq̄ laborabit:
nec eſt inueſtigatio ſapie
eius: q dat laſſo virtutē:
& his q nō ſunt fortitu=
dinē & robur multipli=
cat. Deficient pueri
& laborabunt: & iuue=
nes in īfirmitate cadent.
Qui aūt ſperant in dñō
mutabūt fortitudinem:
aſſumēt pēnas ſicut aq̄=
le: currēt & non labora=
bunt: ambulabūt & nō
deficient. 41.
TAceant ad me inſu=
le: & gentes
mutent fortitudinē. Ac
cedant & tunc loquētur:
ſimul ad iudiciū ꝓpinq̄
mus. Quis ſuſcitauit ab
oriente iuſtū: vocauit eū
vt ſeq̄retur ſe. Dabit in
cōſpectu ei⁹ gentes: & re
ges obtinebit. Dabit q̄ſi
puluerē gladio ei⁹: ſicut
ſtipulā vento raptā arcui
ei⁹. Perſeq̄tur eos trāſi=
bit in pace: ſemita ī pedi
b⁹ ei⁹ nō appebit. Quis
hec opatus eſt & fecit vo
cans gñationes ab exor
dio. Ego dñs primus &
nouiſſim⁹ ego ſum. Vi
derūt inſule & timuerūt:
extrema terre obſtupue
rūt: appropinq̄uerūt &
acceſſerūt. Vnuſq̄ſq̄ p
ximo ſuo auxiliatur: &
fratri ſuo dicet cōfortare.
Cōfortauit faber erari⁹
percutiens malleo eum
qui cudebat tunc tpis:
dicens glutino bonum
eſt: & confortauit eum
clauis vt non moueba=
tur. Et tu iſrael
ſerue meus iacob quē
elegi: ſemen
abraā amici mei: in quo
apprehendi te:
ab extremis terre & a
longinquis ei⁹ vocaui te:
& dixi tibi. Seruus meus
es tu: elegi te & non
abieci te. Ne timeas qa
ego tecū ſum: ne decli
nes quia ego deus tuus.
Confortaui te & auxilia
tus ſum tibi: & ſuſcepi
te dextera iuſti mei. Ecce
cōfundētur & erubeſcēt
oēs q pugnāt aduerſum
te. Erunt q̄ſi nō ſint: &
peribūt viri q cōtradicūt
tibi. Queres eos & non
inuenies viros rebelles
tuos & erunt q̄ſi nō ſint
& veluti conſūptio hoīes
bellantes aduerſum te:
quia ego dominus

יהוה בורא קצות הארץ לא — ברא קצה
ייעף ולא ייגע אין חקר לתבונתו — יעף יגע
נתן ליעף כח ולאין אונים — בין כח
עצמה ירבה ויעפו נערים — רבה
ויגעו ובחורים כשול יכשלו — בחר כשל
וקוי יהוה יחליפו כח יעלו אבר — קוה חלף
כנשרים ירוצו ולא ייגעו ילכו — עלה רוץ
ולא ייעפו

Cap. xlj.

החרישו אלי איים ולאמים — חרש אי
יחליפו כח יגשו אז ידברו יחדו — נגש דבר
למשפט נקרבה מי העיר ממזרח — שפט קרב
צדק יקראהו לרגלו יתן לפניו — עור זרח
גוים ומלכים ירד יתן כעפר חרבו — קרא נתן
כקש נדף קשתו ירדפם יעבור — פנה רדה הדף רדף
שלום ארח ברגליו לא יבוא מי — שלם בוא
פעל ועשה קרא הדרות מראש
אני יהוה ראשון ואת אחרנים
אני הוא ראו איים וייראו — ראה ירא
קצות הארץ יחרדו קרבו ויאתיון — קצה חרד
איש את רעהו יעזרו ולאחיו — אתה עזר
יאמר חזק ויחזק חרש את צרף — אמר חזק
מחליק פטיש את הולם פעם — חלק פטש
אמר לדבק טוב הוא ויחזקהו — הלם
במסמרים לא ימוט ואתה ישראל — סמר מוט
עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע
אברהם אהבי אשר החזקתיך
מקצות הארץ ומאציליה קראתיך — קצה אצל
ואמר לך עבדי אתה בחרתיך ולא
מאסתיך אל תירא כי עמך — ירא
אני אל תשתע כי אני אלהיך — שעה
אמצתיך אף עזרתיך אף תמכתיך
בימין צדקי הן יבשו ויכלמו כל — ימן בוש
הנחרים בך יהיו כאין ויאבדו — כלם חרה היה אבד
אנשי ריבך תבקשם ולא תמצאם — ריב בקש
אנשי מצתך יהיו כאין וכאפס — מצא נצה
אנשי מלחמתך כי אני יהוה — לחם

Digitized by Google

Priuatiua.heb.	Tex.he.Eſa.xli.
תם ימן	אלהיך מחזיק ימינך האמר לך
ירא	אל תירא אני עזרתיך : אל
תלע מתה	תיראי תולעת יעקב מתי ישראל
	אני עזרתיך נאם יהוה וגאלך
קדש שום	קדוש ישראל : הנה שמתיך
מרג חרץ	למורג חרוץ חדש בעל פיפיות
פה דוש דק	תדוש הרים ותדק וגבעות כמוץ
שום זרה	תשים : תזרם ורוח תשאם וסערה
נשא פוץ	תפיץ אתם ואתה תגיל ביהוה
גול	בקדוש ישראל תתהלל : העניים
הלל ענה	והאביונים מבקשים מים ואין
אבה בקש לשן	לשונם בצמא נשתה אני יהוה
ענה עזב	אענם אלהי ישראל לא אעזבם :
פתח שפה	אפתח על שפיים נהרות ובתוך
עין שום	בקעות מעינות אשים מדבר
דבר יצא	לאגם מים וארץ ציה למוצאי
נתן שוט	מים : אתן במדבר ארז שטה והדס
ברש	ועץ שמן אשים בערבה ברוש
דהר אשר	תדהר ותאשור יחדו : למען
שום שכל	יראו וידעו וישימו וישכילו יחדו
עשה	כי יד יהוה עשתה זאת וקדוש
רוב אמר	ישראל בראה : קרבו ריבכם יאמר
נגש	יהוה הגישו עצמותיכם יאמר
נגד	מלך יעקב : יגישו ויגידו לנו את
קרה	אשר תקרינה הראשנות מה
שום ידע	הנה הגידו ונשימה לבנו ונדעה
בוא שמע	אחריתן או הבאות השמיענו :
נגד אחר	הגידו האתיות לאחור ונדעה כי
יטב רעע	אלהים אתם אף תיטיבו ותרעו
שעה ראה	ונשתעה ונראה יחדו : הן אתם מאין
תעב בחר	ופעלכם מאפע תועבה יבחר בכם :
עור צפן	העירותי מצפון ויאת ממזרח שמש
אתה זרח	יקרא בשמי ויבא סגנים כמו
קרא בוא	חמר וכמו יוצר ירמס טיט : מי
יצר רמס	הגיד מראש ונדעה ומלפנים
נגד ידע	ונאמר צדיק אף אין מגיד אף אין
בנה אמר צדק	

Trāſla.B.Hie.

deus tuus apprehēdens
manū tuā: dicenſq́ʒ tibi.
Ne timeas: ego adiuui
te. Noli
timere vermis iacob:
qui mortui eſtis ex iſrael.
Ego auxiliatus ſum tibi
dicit dñs: & redemptor
tuus ſanctus iſrael. Ego
poſui te
quaſi plauſtrū triturans
nouū: habēs roſtra ſer-
rantia. Triturabis mon
tes & cōminues: & col-
les quaſi puluerē pones.
Ventilabis eos: & vētus
tollet: & turbo diſperget
eos: & tu exultabis in
domino: in ſancto iſrael
letaberis. Egeni
& pauperes querunt a-
quas & non ſunt:
lingua eorum ſiti aruit.
Ego dominus
exaudiam eos: deus iſra
el: non derelinquā eos.
Aperiā in ſupinis colli-
bus flumina & in medio
camporum fontes. Po-
nam deſertum
in ſtagna aquarū & ter-
ram inuiam in riuos
aquarū. Dabo in ſolitu
dine cedrū & ſpinam &
myrtū & lignū oliue. Po
nam in deſerto abietem
vlmum & buxum ſimul
vt
videant & ſciant & reco
gitent & intelligant pari
ter: quia manus dñi fe
cit hec: & ſanctus
iſrael creauit illud. Pro
pe facite iudiciū vr̄m di-
cit dominus: afferte ſi qd
forte habetis dixit
rex iacob. Accedant &
nuncient nobis
quecunq́ʒ ventura ſunt.
priora que
fuerūt nūciate: & pone
mus cor nr̄m: & ſciem⁹
nouiſſima eorū: & que
vētura ſunt īdicate nobis.
Annūciate que ventura
ſunt in futurū: & ſciem⁹
quia dii eſtis vos. Bene
quoq́ʒ aut male ſi pote-
ſtis facite & loq̄mur & vi-
deam⁹ ſimul. Ecce vos
eſtis ex nihilo: & opus ve
ſtrū ex eo qđ nō eſt. Abo
minatio eſt q elegit vos.
Suſcitaui ab aquilone &
veniet ab ortu ſolis. Vo
cabit nomē meū: & addu
cet magiſtratus q̄ſi lutū:
& velut plaſtes cōculcās
humū. Quis ānūciauit
ab exordio vt ſciam⁹: &
a pricipio vt dicam⁹ iuſt⁹
es. Nō eſt annūciās neq́ʒ

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

deus tu⁹ tenēs dexterā tuā: dicēs tibi ne ti
θεός σου ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου, ὁ λέγων σοι μὴ φο- D
meas iacob paruule iſrael: ego auxiliat⁹ ſū tibi: dicit
βοῦ ἰακὼβ ὀλιγοστὸς ἰσραήλ, ἐγὼ ἐβοήθησά σοι, λέγει
deus tu⁹ redimēs te iſrael: ecce feci te q̄ſi
ὁ θεός σου λυτρούμενός σε ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐποίησά σε ὡς
rotas plauſtri nouas ſerrarū modū. ⁊ triturabis
τροχοὺς ἁμάξης καινοὺς πριστηροειδεῖς. καὶ ἀλοήσεις
mōtes: ⁊ cōminues colles: ⁊ q̄ſi puluerē pones: ⁊
ὄρη, καὶ λεπτυνεῖς βουνούς, καὶ ὡς χοῦν θήσεις, καὶ
vētilabis ⁊ ventus auferet eos: ⁊ tēpeſtas diſp-
λικμήσεις καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς, καὶ καταιγὶς δια-
get illos. tu aūt letaberis in ſanctis
σπερεῖ αὐτούς. σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς ἁγίοις
iſrael: ⁊ exultabūt pauperes ⁊ ino-
ἰσραήλ, καὶ ἀγαλλιάσονται οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐν-
pes. querēt enī aquā ⁊ nō erit: lingua eo-
δεεῖς. ζητήσουσι γὰρ ὕδωρ καὶ οὐκ ἔσται, ἡ γλῶσσα αὐ-
rū pre ſiti exaruit. ego dñs exaudi-
τῶν ἀπὸ τῆς δίψης ἐξηράνθη. ἐγὼ κύριος ἐπακούσο-
am de⁹ iſrael: ⁊ nō derelinquā eos: ſed
μαι ὁ θεὸς ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς, ἀλ-
aperiā in mōtib⁹ flumina: ⁊ in medio cā-
λ' ἀνοίξω ἐπὶ τῶν ὀρέων ποταμούς, καὶ ἐν μέσῳ πε-
porū fontes: ⁊ faciā deſertū in paludes: ⁊
δίων πηγάς, καὶ ποιήσω τὴν ἔρημον εἰς ἕλη, καὶ τὴν
ſitientē terrā in aq̄ductib⁹. ponā in inaquoſā terrā
διψῶσαν γῆν ἐν ὑδραγωγοῖς. θήσω εἰς τὴν ἄνυδρον γῆν E
cedrū ⁊ buxū ⁊ myrtū ⁊ cupreſſum ⁊
κέδρον καὶ πύξον καὶ μυρσίνην καὶ κυπάρισσον καὶ
populū. vt videāt ⁊ cognoſcāt ⁊ cogitēt ⁊ noue-
λεύκην. ἵνα ἴδωσι καὶ γνῶσι καὶ ἐννοηθῶσι καὶ ἐπιστῶν-
rint ſimul: q᷑ man⁹ dñi fecit hec: ⁊ ſanct⁹
ται ἅμα, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα, καὶ ὁ ἅγιος
iſrael oſtēdit. appropiquat iudiciū vr̄m. dicit
τοῦ ἰσραὴλ κατέδειξεν. ἐγγίζει ἡ κρίσις ὑμῶν. λέγει
dñs de⁹. appropiquauerūt cōſilia vr̄a dicit rex iacob
κς ὁ θεός. ἤγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν λέγει ὁ βασιλεὺς ἰακώβ.
appropinquēt ⁊ annūcient vobis q̄ ventura
ἐγγισάτωσαν καὶ ἀναγγειλάτωσαν ὑμῖν ἃ συμβήσε-
ſunt: priora q̄ erāt dicite. ⁊ appone-
ται, ἢ τὰ πρότερα τίνα ἦν εἴπατε. καὶ ἐπιστήσο-
mus ſenſū: ⁊ ſciemus q̄ nouiſſima: ⁊ ventu-
μεν τὸν νοῦν, καὶ γνωσόμεθα τί τὰ ἔσχατα, καὶ τὰ ἐπερ-
ra dicite nobis: annūciate futura
χόμενα εἴπατε ἡμῖν, ἀναγγείλατε τὰ ἐπερχόμενα
in nouiſſimo: ⁊ ſciemus q̄ dii eſtis. bñfa-
ἐπ' ἐσχάτου, καὶ γνωσόμεθα ὅτι θεοί ἐστε. εὖ ποιή- F
cite ⁊ malefacite admirabimur ⁊ videbim⁹ ſi-
σατε καὶ κακώσατε θαυμασόμεθα καὶ ὀψόμεθα ἅ-
mul: q᷑ vnde eſtis vos. ⁊ vñ opus
μα, ὅτι πόθεν ἐστὲ ὑμεῖς, καὶ πόθεν ἡ ἐργασία
vr̄m: de terra abominationū elegerūt vos. ego
ὑμῶν, ἐκ γῆς βδελυγμάτων ἐξελέξαντο ὑμᾶς. ἐγὼ
aūt ſuſcitaui eū q̄ ab aq̄lone ⁊ q̄ a ſolis or-
δὲ ἤγειρα τὸν ἀπὸ βορρᾶ καὶ τὸν ἀφ' ἡλίου ἀνατο-
tu: vocabunt nomine meo. veniāt prīci-
λῶν, κληθήσονται τῷ ὀνόματί μου. ἐρχέσθωσαν ἄρχον-
pes: ⁊ ſicut lutū figuli ⁊ ſicut figul⁹ cō-
τες, καὶ ὡς πηλὸς κεραμέως καὶ ὡς κεραμεὺς κα-
culcans lutū: ſic cōculcabimini. q̄s
ταπατῶν τὸν πηλόν, οὕτω καταπατηθήσεσθε. τίς
enī annūciabit q̄ a principio vt cognoſcam⁹ ⁊ q̄ an-
γὰρ ἀναγγελεῖ τὰ ἐξ ἀρχῆς, ἵνα γνῶμεν καὶ τὰ ἔμ-
tea. dicem⁹ q᷑ vera ſunt. nō eſt
προσθεν. ἐροῦμεν ὅτι ἀληθῆ ἐστιν. οὐκ ἔστιν

G

pdicẽs: neq; audiẽs vr̃os ſermones.pncipiũ ſion
ὁ προλέγων, οὐδὲ ὁ ἀκούων ὑμῶν τοὺς λόγους. ἀρχὴν σιὼν
dabo: ⁊ hierlm cõſolabor in via. de eni
δώσω, καὶ ἱερουσαλὴμ παρακαλέσω εἰς ὁδόν. ἀπὸ γὰρ
gẽtibꝰ ecce nulla. ⁊ a ſimulachris eoꝝ nõ
τῶν ἐθνῶν ἰδοὺ οὐθεὶς. καὶ ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν οὐκ
erat q̃ ãnũciaret. ⁊ ſi iterrogauero eos vnde eſtis: nõ
ἦν ὁ ἀναγγέλων. καὶ ἐὰν ἐρωτήσω αὐτοὺς πόθεν ἐστέ; οὐ μὴ
rñdebũt mihi. ſunt eni q̃ faciũt vos ⁊ fruſtra
ἀποκριθῶσί μοι. εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς καὶ μάτην
seducẽtes vos.
πλανῶντες ὑμᾶς. Ca.42.

A Iacob puer meꝰ aſſumã eũ. iſrael
Mat. 12.d. Ἰακὼβ ὁ παῖς μου ἀντιλήψομαι αὐτοῦ. ἰσραὴλ ὁ
electꝰ meꝰ ſuſcepit eũ aĩa mea. dedi
ἐκλεκτός μου προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου. δέδωκα τὸ
ſpm̃ meũ ſup eũ. iudiciũ gẽtibꝰ educet. nõ
πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν. κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἐξοίσει. οὐ
clamabit: neq; dimittet: neq; audietᷣ foras vox e-
κεκράξεται, οὐδὲ ἀνήσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἔξω ἡ φωνὴ αὐ-
ius. calamũ fractũ nõ cõteret: ⁊ linũ
τοῦ. κάλαμον συντεθλασμένον οὐ συντρίψει, καὶ λίνον
fumigans nõ extiguet: ſed in veritate educet iudi-
καπνιζόμενον οὐ σβέσει, ἀλλὰ εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρί-
ciũ. ſplẽdebit ⁊ nõ cõteretᷣ donec ponat ſup
σιν. ἀναλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται ἕως ἂν θῇ ἐπὶ τῆς
terrã iudiciũ. ⁊ in noĩe eiꝰ gẽtes ſperabũt. ſic
γῆς κρίσιν. καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. οὕ-
dicit dñs deꝰ q̃ fecit celũ ⁊ deſtxit
τως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ πήξας
illud q̃ firmauit terrã ⁊ q̃ in ea: ⁊ q̃ dedit flatũ
αὐτὸν στερεώσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ διδοὺς πνοὴν
pplo q̃ ſup eã: ⁊ ſpm̃ calcantibꝰ eã.
τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς, καὶ πνεῦμα τοῖς πατοῦσιν αὐτήν.
ego dñs deꝰ vocaui te in iuſticia ⁊ apphẽdã
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρατήσω
manũ tuã: ⁊ cõfortabo te: ⁊ dedi te in fe-
τῆς χειρός σου, καὶ ἐνισχύσω σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθή-
Infra. 46.b. dus generis iſrael in lucẽ gẽtiũ: vt apires oculos ce-
κην γένους ἰσραὴλ εἰς φῶς ἐθνῶν, ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς τυ-
corũ: ⁊ educeres de vinculos ligatos: de domo car-
φλῶν, καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν δεδεμένους, ἐξ οἴκου φυ-
B ceris ſedẽtes in tenebris. ego dñs deꝰ hoc meũ
λακῆς καθημένους ἐν σκότει. ἐγὼ κς ὁ θεός τοῦτό μου
eſt nomẽ. gloriã meã alteri nõ dabo: neq;
ἐστὶ τὸ ὄνομα. τὴν δόξαν μου ἑτέρῳ οὐ δώσω, οὔτε τὰς
virtutes meas ſimulachris. q̃ a pricipio ecce venerũt: ⁊
ἀρετάς μου τοῖς γλυπτοῖς. τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ ἥκασι, καὶ
noua q̃ ego ãnũciabo. ⁊ anteq̃ ãnũcientᷣ manifeſta
καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγελῶ. καὶ πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐδηλώ-
ſũt vobis. cãtate dño cãticũ nouũ: glĩficate no-
θη ὑμῖν. ὑμνήσατε τῷ κυρίῳ ὕμνον καινόν, δοξάζετε τὸ ὄνο-
mẽ eiꝰ ĩ terminis terre. q̃ deſcendũt in
μα αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν
mare ⁊ nauigãt in eo ⁊ iſule ⁊ hitantes
θάλασσαν καὶ πλέοντες αὐτὴν καὶ νῆσοι καὶ κατοικοῦντες
eas. letare deſertũ ⁊ vici eiꝰ: vil-
αὐτάς. εὐφράνθητι ἔρημος καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, ἐπαύ-
le ⁊ q̃ hitant cedar. letabuntᷣ ha-
λεις καὶ οἱ κατοικοῦντες κηδάρ. εὐφρανθήσονται οἱ κα-
bitãtes petrã. de ſũmitate mõtiũ clamabũt
τοικοῦντες πέτραν. ἀπ' ἄκρου τῶν ὀρέων βοήσουσι
dabũt deo gloriã. virtutes eiꝰ in inſulis
δώσουσι τῷ θεῷ δόξαν. τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις
nũciabũt. dñs deꝰ virtutũ egredie-
ἀπαγγελοῦσιν. κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύ-
tur ⁊ cõteret bellũ: ſuſcitabit zelũ ⁊
σεται καὶ συντρίψει πόλεμον, ἐπεγερεῖ ζῆλον καὶ
C clamabit ſup inimicos ſuos cũ fortitudine. ta-
βοήσεται ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ μετὰ ἰσχύος. ἐσιώ-
cui a ſeculo
πησα ἀπ' αἰῶνος

[a]predicens [c]neq; [d]audiens
[e]ſermones veſtros. ooooo
[f]Primus [g]ad ſion dicet: [h]ec
ce [i]adſunt: [k]& hieruſalem
[l]euãgeliſtam [m]dabo. [n]Et
vidi [o]& non erat oooooooo
[q]exiſtis [p]quiſq; [r]qui iniret
cõſiliũ: [s]& iterrogatꝰ [x]rñde
ret [x]verbũ. [y]Ecce [z]oẽs [a]in-
iuſti & [b]vana [c]opera eorũ
[d]ventus [e]& inane [f]ſimula-
chra eorum. 42.
ECce [b]ſeruus meus:
[c]ſuſcipiam oooooooo
[d]eum [e]electus meꝰ [f]cõpla
cuit ſibi in illo [g]aĩa mea.
[h]Dedi [i]ſpm̃ meũ [k]ſup eum
[l]iudiciũ [m]gentibꝰ [n]pferet.
[o]Non [p]clamabit [q]neq; [r]ac-
cipiet perſonam: [s]nec oo
[t]audietur [x]vox eius [u]foris.
[r]Calamum [s]quaſſatum
[a]non [b]conteret: [c]& linum
[d]fumigans [e]non oooooooo
[f]extinguet. [g]In veritate
[h]educet [i]iudicium: [k]non
[l]erit triſtis [m]neq; [n]turbulẽ
tus [o]donec [p]ponat [q]in terra
[r]iudiciũ: [s]& legẽ eius [t]in-
ſule [u]expectabunt. [x]Hec
[y]dicit [z]dominus [3]deus [b]cre
ans [c]celos oooooooooooooo
[d]& extendẽs eos: [e]firmãs
[f]terrã [g]& que germinãt ex
ea: [h]dans [i]flatum [k]populo
qui eſt [l]ſup terrã: [m]& ſpm̃
[n]calcantibus [o]eam. [p]Ego
[q]dominus [r]vocaui te oooo
[s]in iuſticia: [t]& apprehendi
[u]manũ tuã: [x]& ſeruaui te.
[y]Et dedi te [z]in fedus [a]po-
puli [b]in lucem [c]gentiũ: [d]vt
aperires [e]oc̃los [f]cecorũ [g]&
educeres [h]de concluſione
[i]vinctũ: [k]de domo [l]carce-
ris [m]ſedentes in [n]tenebris.
[o]Ego [p]dñs: [q]hoc eſt [r]nomẽ
meum. [s]Gloriã meã [t]alteri
[u]non [x]dabo: [y]& laudẽ meã
[z]ſculptilibꝰ: [a]q̃ prima fue-
runt [b]ecce [c]venerunt: [d]no
ua quoq; [e]ego [f]annuncio:
[g]anteq̃ [h]oriantur [i]audita
[k]vobis [l]faciam. oooooooooo
[l]Cantate [m]domino [n]canti
cum [o]nouum: [p]laus eius
[q]ab extremis [r]terre. [s]Qui
deſcẽditis in [t]mare [u]& ple-
nitudo eius: [x]inſule [y]& ha-
bitatores earũ. [z]Letetur
[a]deſertũ [b]& ciuitates eius
in [c]domibus [d]habitabit [e]ce
dar. [f]Laudate [g]hitatores
[h]petre: [i]de vertice [k]mõtiũ
[l]clamabũt. [m]Ponẽt [n]dño
[o]gloriã [p]& laudẽ eiꝰ [q]in in-
ſulis [r]nũciabũt. [s]Dñs [t]ſicut
fortis [u]egredietur [x]ſicut vir
[y]preliator [z]ſuſcitabit [a]zelũ.
[b]Vociferabitur [c]& [d]clama
bit [e]ſup [f]inimicos ſuos [g]cõ
fortabitur. [h]Tacui: [i]ſemp

מַשְׁמִיעַ אַף אֵין שֹׁמֵעַ אִמְרֵיכֶם׃
רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַםִ
מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃ וְאֵרֶא וְאֵין אִישׁ
וּמֵאֵלֶּה וְאֵין יוֹעֵץ וְאֶשְׁאָלֵם וְיָשִׁיבוּ
דָבָר׃ הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם
רוּחַ וָתֹהוּ נִסְכֵּיהֶם׃
הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ
בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי
רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃
לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא
יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃ קָנֶה רָצוּץ
לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא
יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט׃ לֹא
יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד יָשִׂים בָּאָרֶץ
מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵילוּ׃ כֹּה
אָמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם
וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ
נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ
לַהֹלְכִים בָּהּ׃ אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ
בְצֶדֶק וְאַחְזֵק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ
לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ
עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר
אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ׃ אֲנִי
יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא
אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים׃ הָרִאשֹׁנוֹת
הִנֵּה בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד
בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ
מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ
אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם׃ יִשְׂאוּ מִדְבָּר
וְעָרָיו חֲצֵרִים תֵּשֵׁב קֵדָר יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי
סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יִצְוָחוּ׃ יָשִׂימוּ
לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃
יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת
יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ
עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃ הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם

שָׁמַע
הִנֵּה
בָּשַׂר נָתַן
רָאָה יָעַץ
שָׁאַל שׁוּב
עָשָׂה
תֹּהוּ
Cap. xlij.
תָּמַךְ בָּחַר
רָצָה נָתַן
שָׁפַט יָצָא
צָעַק נָשָׂא
שָׁמַע רָצַץ
שָׁבַר
כָּבָה
כָּהָה רוּץ
שׂוּם יָרָה
אִי יָחַל
נָטָה
יָצָא
חָזַק נָצַר
נָתַן בְּרִית
סָגַר
אָסַר
כָּבַד
הָלַל פָּסַל
בּוֹא נָגַד
צָמַח
שׁוּר
יָרַד
דָּבַר
עִיר יָשַׁב
רָנַן צָוַח
שׂוּם
נָגַד
גָּבַר לָחַם
עוּר יָרַע
צָרַח חָשָׁה
עָלַם

חרש אפק
ילד פעה
שמם שאף
חרב יבש
שום
הלך
ידע דרך
שום חשך
פנה עקש
ישר עשה
אחר בוש
נסך
נבט
ראה
לאך שלח
שלם ראה
רבב שמר
שמע
גדל ירה
אדר בזז
שסה פוח
בחר כלא
חבא בזז
נצל שסס
שוב אזן
קשב אמר
אבה הלך
חרה שפך
יחם עזז
לחם להט
סבב בער
שום
Cap.xliij.
ירא
עבר
שטף ילך
כוה

אֶחֱרִישׁ אֶתְאַפָּק כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה
אֶשֹּׁם וְאֶשְׁאַף יָחַד׃ אַחֲרִיב
הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל עֶשְׂבָּם אוֹבִישׁ
וְשַׂמְתִּי נְהָרוֹת לָאִיִּים וַאֲגַמִּים
אוֹבִישׁ׃ וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא
יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת לֹא יָדְעוּ אַדְרִיכֵם
אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לָאוֹר
וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישׁוֹר אֵלֶּה הַדְּבָרִים
עֲשִׂיתִם וְלֹא עֲזַבְתִּים׃ נָסֹגוּ אָחוֹר
יֵבֹשׁוּ בֹשֶׁת הַבֹּטְחִים בַּפָּסֶל
הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ׃
הַחֵרְשִׁים שְׁמָעוּ וְהַעִוְרִים הַבִּיטוּ
לִרְאוֹת׃ מִי עִוֵּר כִּי אִם עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ
כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם
וְעִוֵּר כְּעֶבֶד יְהוָה׃ רָאוֹת רַבּוֹת
וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוֹחַ אָזְנַיִם וְלֹא
יִשְׁמָע׃ יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃ וְהוּא עַם בָּזוּז
וְשָׁסוּי הָפֵחַ בַּחוּרִים כֻּלָּם וּבְבָתֵּי
כְלָאִים הָחְבָּאוּ הָיוּ לָבַז וְאֵין
מַצִּיל מְשִׁסָּה וְאֵין אֹמֵר הָשַׁב׃
מִי בָכֶם יַאֲזִין זֹאת יַקְשִׁב וְיִשְׁמַע
לְאָחוֹר׃ מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב
וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים הֲלוֹא יְהוָה זוּ
חָטָאנוּ לוֹ וְלֹא אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ
וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ׃ וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו
חֵמָה אַפּוֹ וֶעֱזוּז מִלְחָמָה וַתְּלַהֲטֵהוּ
מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע וַתִּבְעַר בּוֹ וְלֹא
יָשִׂים עַל לֵב׃

וְעַתָּה כֹּה
אָמַר יְהוָה בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ
יִשְׂרָאֵל אַל תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ
קָרָאתִי בְשִׁמְךָ לִי אָתָּה׃ כִּי
תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וּבַנְּהָרוֹת
לֹא יִשְׁטְפוּךָ כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ
לֹא תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר בָּךְ׃

ſilui: patiens fui: ſicut parturiens loquar. Diſſipabo & abſorbebo ſimul: deſertos faciam montes & colles & oē germen eorū exiccabo. Ponam flumina in inſulas & ſtagna areſaciam. Et ducam cecos in viam quam neſciūt: & in ſemitis q̈s ignorauerunt ambulare eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem & praua in recta. Hec verba feci eis: & nō dereliqui eos. Cōuerſi ſunt retrorſum. Cōfundantur cōfuſione qui cōfidūt in ſculptili: qui dicunt conflatili vos dii noſtri. Surdi audite: & ceci intuemini ad videndū: qs cecus niſi ſeruus meus: & ſurdus niſi ad quē nūcios meos miſi? Quis cecus niſi q venūdatus eſt? Et qs cecus niſi ſeruus dñi? Qui vides multa: nōne cuſtodies? Qui aptas habes aures: nōne audies? Et dñs voluit vt ſanctificaret eum: magnificaret legē & extolleret: ipſe aūt populus direptus & vaſtatus. Laqueus iuuenū oēs: & in domibus carcerū abſconditi ſunt. Facti ſunt in rapinā: nec eſt q eruat: in direptionē: nec eſt qui dicat: redde. Quis eſt in vobis q audiat hoc: attēdat & auſcultet futura? Quis dedit in direptionē iacob & iſrael vaſtantibus. Nōne dñs ipſe cui peccauimus? Et noluerūt in viis eius ambulare: & non audierunt legem eius. Et effudit ſup eum indignationē furoris ſui & forte bellū: & cōbuſſit eum in circuitu & non cognouit: & ſuccendit eum: & non intellexit.

43.

Et nunc hec dicit dñs creans te iacob & formans te iſrael. Noli timere: quia redemi te: & vocaui te nomine tuo. Meus es tu. Cum tranſieris per aquas tecum ero & flumina non operient te. Cum ambulaueris in igne non cōbureris: & flamma non ardebit in te

nūq̄d & ſemp tacebo? & ſuſtinebo. ſicut pariēs
μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι καὶ ἀνέξομαι. ὡς ἡ τίκτουσα
patiēter egi ercitpā & areſaciā ſimul: vaſtabo mōtes: &
ἐκαρτέρησα ἐκστήσω καὶ ξηρανῶ ἅμα, ἐρημώσω ὄρη, καὶ
colles: & oē fenū eoꝝ areſaciā: & ponā
βουνούς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ, καὶ θήσω
flumina in iſulas: & paludes ſiccabo: & adducā cecos
ποταμοὺς εἰς νήσους, καὶ ἕλη ξηρανῶ, καὶ ἄξω τυφλοὺς
p viā quā neſcierunt: & ſemitas q̄s ignorauerūt fa-
ἐν ὁδῷ ᾗ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ τρίβους ἃς οὐκ ᾔδεισαν πα-
ciā calcare eos: faciā eis tenebras in lucē:
τῆσαι αὐτούς, ποιήσω αὐτοῖς σκότος εἰς φῶς,
& praua in directa. hec verba faciā il-
καὶ σκολιὰ εἰς εὐθεῖα. ταῦτα τὰ ῥήματα ποιήσω αὐ-
lis & nō derelinquā eos: ipſi aūt cōuerſi
τοῖς καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς, αὐτοὶ δὲ ἀπεστράφη-
ſunt retrorſū: cōfundimini cōfuſione q cōfidētis in
σαν εἰς τὰ ὀπίσω, αἰσχύνθητε αἰσχύνην οἱ πεποιθότες ἐπὶ
ſculptilib⁹ dicētes cōflatilib⁹. vos eſtis
τοῖς γλυπτοῖς οἱ λέγοντες τοῖς χωνευτοῖς. ὑμεῖς ἐστὲ
dii nři. ſurdi audite: & ceci reſpici-
θεοὶ ἡμῶν. οἱ κωφοὶ ἀκούσατε, καὶ οἱ τυφλοὶ ἀναβλέ-
te vt videatis. & q̄s cecus niſi pueri mei: &
ψατε ἰδεῖν. καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ᾽ ἢ οἱ παῖδές μου, καὶ
ſurdi niſi dñantes eoꝝ: q̄s cecus ſicut q re-
κωφοὶ ἀλλ᾽ ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; τίς τυφλὸς ὡς οἱ ἀπε-
ceſſit & excecati ſunt ſerui dei. vidiſtis
χηκώς. καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. ἴδετε
ſepe & nō cuſtodiſtis: aperte aures &
πλεονάκις. καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε, ἀνεῳγμένα τὰ ὦτα καὶ
nō audiſtis. dñs de⁹ voluit vt iuſtificaret &
οὐκ ἠκούσατε. κύριος ὁ θεὸς ἐβούλετο ἵνα δικαιωθῇ καὶ
magnificaret laudē: & vidi: & fuit ppl's va-
μεγαλύνῃ αἴνεσιν, καὶ εἶδον, καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς πε-
ſtatus & dirept⁹: nā laque⁹ in
προνομευμένος καὶ διηρπασμένος, ἡ γὰρ παγὶς ἐν τοῖς
cubilib⁹ vbiq̃ & in domib⁹ ſimul vbi abſcōderūt
ταμείοις πανταχοῦ καὶ ἐν οἴκοις ἅμα ὅπου ἔκρυψαν
eos facti ſūt in direptionē: & nō erat q erue-
αὐτούς. ἐγένοντο εἰς προνομήν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμε-
ret predā: & nō erat dicēs. redde. q̄s in vobis
νος ἅρπαγμα, καὶ οὐκ ἦν ὁ λέγων. ἀπόδος. τίς ἐν ὑμῖν
q hec exaudiet: & in futura cognoſcat.
ὃς ταῦτα εἰσακούσεται, καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα γνώσῃ;
q̄s dedit in depdationē iacob & iſrael vaſtā-
τίς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ τοῖς προ-
tibus? nōne de⁹ cui peccauerūt: & nō volu-
νομεύουσιν; οὐχὶ ὁ θεὸς ᾧ ἡμάρτοσαν; καὶ οὐκ ἠβού-
erūt in viis ei⁹ ābulare: neq̃ audire
λοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορεύεσθαι, οὐδὲ ἀκούειν
legē ei⁹: & induxit ſup eos irā fu-
τοῦ νόμου αὐτοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὀργὴν θυ-
roris ſui: & p̄ualuit cōtra eos bellū: &
μοῦ αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσεν κατ᾽ αὐτοῦ πόλεμος, καὶ
cōburētes eos p circuitū: & nō cognouerūt vnu-
οἱ συμφλέγοντες αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕκα-
ſq̃ eoꝝ: neq̃ poſuerūt ſup aīam.
στος αὐτῶν, οὐ δὲ ἔθεντο ἐπὶ ψυχήν.

Ca.43.

Et nūc ſic dicit dñs de⁹ q fecit te
Καὶ νῦν οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας σε
iacob: & q plaſmauit te iſrael. ne timeas qm̄
ἰακώβ, καὶ ὁ πλάσας σε ἰσραήλ. μὴ φοβοῦ ὅτι
redemi te: vocaui te noīe tuo. me⁹
ἐλυτρωσάμην σε, ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου. ἐμὸς
es tu. & ſi trāſieris p aquā tecū ſū
εἶ σύ. καὶ ἐὰν διαβαίνῃς δι᾽ ὕδατος μετά σου εἰμί,
& flumina nō cooperiēt te. & ſi trāſieris p i-
καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλείσουσί σε. καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυ-
gnē nō cōbureris. flāma nō exuret te.
ρὸς οὐ μὴ κατακαυθῇς. φλὸξ οὐ κατακαύσει σε.

D

A

qꝛ ego dn̄s deꝰ tuꝰ ſanctꝰ iſrael ſaluās te
ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου ὁ ἅγιος ἰσραὴλ ὁ σώζων σε.
feci cōmutationē tuā egyptū ⁊ ethiopiā ⁊ ſye-
ἐποίησα ἄλλαγμά σου αἴγυπτον καὶ αἰθιοπίαν καὶ σου
nē ꝓ te. ex quo honorabilis factꝰ es i cōſpectu meo. glo
ήνην ὑπὲρ σοῦ, ἀφ᾽ οὗ ἔντιμος ἐγένου ἐναντίον μου. ἐδο
rificatꝰ es ⁊ ego dilexi te. ⁊ dabo hoies
ξάσθης καὶ ἐγὼ ἠγάπησά σε. καὶ δώσω ἀνθρώπους ὑ
ꝓ te: ⁊ pricipes ꝓ capite tuo. ne time
πὲρ σοῦ, καὶ ἄρχοντας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς σου. μὴ φο
as: qꝛ tecū ſum. ab oriēte adducā ſemē
βοῦ, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι. ἀπὸ ἀνατολῶν ἄξω τὸ σπέρμα
tuū ⁊ ab occidēte cōgregabo te. dicā aqloni adduc:
σου καὶ ἀπὸ δυσμῶν συνάξω σε. ἐρῶ τῷ βορρᾷ ἄγε,
B ⁊ africo: ne phibeas. adduc filios meos a terra
καὶ τῷ λιβί, μὴ κώλυε. ἄγε τοὺς υἱούς μου ἀπὸ γῆς
de lōge: ⁊ filias meas a termio terre:
πόῤῥωθεν, καὶ τὰς θυγατέρας μου ἀπ᾽ ἄκρου τῆς γῆς,
oēs q̄ iuocāt nomē meū: in eni glīa
πάντες οἱ ἐπικαλοῦσι τῷ ὀνόματί μου, ἐν γὰρ τῇ δόξῃ
mea creaui illū ⁊ plaſmaui eū ⁊ fe
μου κατεσκεύασα αὐτὸν καὶ ἔπλασα αὐτὸν καὶ ἐποίη
ci illū. ⁊ eduxi ppl̄m cecū: ⁊ oculi
σα αὐτόν. καὶ ἐξήγαγον λαὸν τυφλόν, καὶ ὀφθαλμοί
ſūt ſimilr̄ ceci: ⁊ ſurdas aures hn̄tes. om
εἰσιν ὡσαύτως τυφλοί, καὶ κωφὰ τὰ ὦτα ἔχοντες. πάν-
nes gētes cōgregate ſūt ſimul: ⁊ cōuenient pricipes
τα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα, καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες
ex eis. qs cōicabit hec: aut q̄ a pricipio qs ānūcia
ἐξ αὐτῶν. τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα; ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς τίς ἀναγγε-
bit? adducāt teſtes ſuos ⁊ iuſtificent
λεῖ; ἀγαγέτωσαν τοὺς μάρτυρας αὐτῶν καὶ δικαιωθήτωσαν
⁊ dicāt vera. eſtote mihi teſtes ⁊ ego te
καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ. γίνεσθέ μοι μάρτυρες κἀγὼ μάρ
ſtis dicit dn̄s deꝰ: ⁊ ſeruus meꝰ quē elegi
τυς λέγει κύριος ὁ θεός, καὶ ὁ παῖς μου ὃν ἐξελεξάμην
vt ſciatis ⁊ credatis ⁊ itelligatis: qꝛ ego ſū.
ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε καὶ συνῆτε, ὅτι ἐγώ εἰμι.
ante me nō fuit alius deꝰ: ⁊ poſt me nō
ἔμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος θεός, καὶ μετ᾽ ἐμὲ οὐκ
erit: ego deꝰ. ⁊ nō eſt ꝑter me ſaluās. ego
ἔσται, ἐγὼ θεός. καὶ οὐκ ἔστιν παρὲξ ἐμοῦ σώζων. ἐγὼ
Oſee. 13.b. ānūciaui ⁊ ſaluaui ⁊ nō erat in vobis alienꝰ.
ἀνήγγειλα καὶ ἔσωσα καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος.
vos mihi teſtes ⁊ ego dn̄s deꝰ ab initio: ⁊
ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ
nō eſt q̄ de manibꝰ meis eruat: faciā ⁊
οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐξαιρούμενος, ποιήσω καὶ
qs auertet illud? ſic dicit dn̄s deꝰ redi
τίς ἀποστρέψει αὐτό; οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ λυτρού
mēs vos ſanctꝰ iſrael. ꝓpter vos mittā
μενος ὑμᾶς ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. ἕνεκεν ὑμῶν ἀποστελῶ
C in babylonē ⁊ ſuſcitabo fugiētes vniuerſos: ⁊ chal
εἰς βαβυλῶνα καὶ ἐπεγερῶ φεύγοντας πάντας, καὶ χαλ
dei in nauibꝰ vincient: ego dn̄s deꝰ ſctūs vr̄ q̄ oſtē
δαῖοι ἐν πλοίοις δεθήσονται, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ὑμῶν ὁ κα
di iſrael regē vr̄m. qꝛ hec dicit do
ταδείξας ἰσραὴλ βασιλέα ὑμῶν, ὅτι τάδε λέγει κύ-
minꝰ: q̄ dat in mari viā ⁊ in aqua vehemēti ſe
ριος, ὁ διδοὺς ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ τρί
mitā: q̄ eduxit currꝰ ⁊ equū ⁊ multitudinē robuſtā
βον, ὁ ἐξαγαγὼν ἅρματα καὶ ἵππον καὶ ὄχλον ἰσχυρόν.
ſed dormierūt ⁊ nō reſurgent. extincti ſūt q̄ſi
ἀλλ᾽ ἐκοιμήθησαν καὶ οὐκ ἀναστήσονται, ἐσβέσθησαν ὡς
linū extinctū. ne memineritis prioꝝ ⁊
λίνον ἐσβεσμένον. μὴ μνημονεύετε τὰ πρῶτα καὶ
ātiqua
τὰ ἀρχαῖα

quia ego dominus deꝰ tuus ſanctus iſrael ſaluator tuus. Dedi ꝓpiciationē tuā egyptū & ethiopiā & ſaba pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis & glorioſus: ego dilexi te. Et dabo hoies pro te: & ppl̄os pro aīa tua. Noli timere quia ego tecum ſum. Ab oriente adducā ſemen tuū: & ab occidēte congregabo te. Dicā aquiloni da: & auſtro noli prohibere. Affer filios meos de lōginquo: & filias meas ab extremis terre. Et oēm qui inuocat nomen meū: in gloriā meā creaui eum: formaui eum & feci eū. Educ foras populū cecum & oculos habentē: ſurdum & aures ei ſunt. Omnes gentes cōgregate ſunt ſimul: & collecte ſunt tribus: quis in vobis annūciet iſtud: & q̄ prima ſunt audire nos faciet? Dēt teſtes eoꝝ & iuſtificētur: & audiāt & dicant. Vere vos teſtes mei dicit dominus: & ſeruus meꝰ quem elegi vt ſciatis & credatis mihi: & intelligatis: quia ego ipſe ſum. Ante me non eſt formatus deus: & poſt me nō erit. Ego ſum: ego ſū dominus: & non eſt abſq; me ſaluator. Ego annūciaui & ſaluaui: auditum feci: & non fuit in vobis alienus. Vos teſtes mei dicit dominꝰ & ego deus. Et ab initio ego ipſe: & nō eſt q de manu mea eruat. Operabor & qs auertet illud? Hec dicit dn̄s redemptor veſter ſanctus iſrael. Propter vos emiſi babylonem: & detraxi vectes vniuerſos & chaldeos in nauibꝰ ſuis gloriātes. Ego dominꝰ ſanctus veſter: creans iſrael: rex veſter. Hec dicit dominus qui dedit in mari viam: & in aqs torrētibꝰ ſemitam. Qui eduxit q̄drigā & equū: agmen & robuſtum. Simul obdormierunt nec reſurgēt: & contriti ſunt quaſi linū & extincti ſunt. Ne memineritis priorum & antiqua

כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
מוֹשִׁיעֶךָ נָתַתִּי כָפְרְךָ מִצְרַיִם כּוּשׁ
וּסְבָא תַּחְתֶּיךָ׃ מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי
נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ וְאֶתֵּן אָדָם
תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ׃ אַל
תִּירָא כִּי אִתְּךָ אָנִי מִמִּזְרָח אָבִיא
זַרְעֶךָ וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָּ׃ אֹמַר
לַצָּפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל תִּכְלָאִי
הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה
הָאָרֶץ׃ כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי
בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו׃
הוֹצִיא עַם עִוֵּר וְעֵינַיִם יֵשׁ
וְחֵרְשִׁים וְאָזְנַיִם לָמוֹ׃ כָּל הַגּוֹיִם
נִקְבְּצוּ יַחְדָּו וְיֵאָסְפוּ לְאֻמִּים מִי
בָהֶם יַגִּיד זֹאת וְרִאשֹׁנוֹת יַשְׁמִיעֻנוּ
יִתְּנוּ עֵדֵיהֶם וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ
וְיֹאמְרוּ אֱמֶת׃ אַתֶּם עֵדַי נְאֻם
יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי לְמַעַן
תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי
אֲנִי הוּא לְפָנַי לֹא נוֹצַר אֵל
וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה׃ אָנֹכִי אָנֹכִי יְהוָה
וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃ אָנֹכִי
הִגַּדְתִּי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין
בָּכֶם זָר וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם יְהוָה
וַאֲנִי אֵל׃ גַּם מִיּוֹם אֲנִי הוּא
וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעַל וּמִי
יְשִׁיבֶנָּה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה גֹּאַלְכֶם
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי
בָבֶלָה וְהוֹרַדְתִּי בָרִיחִים כֻּלָּם
וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם׃ אֲנִי יְהוָה
קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם׃
כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ
וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה׃ הַמּוֹצִיא רֶכֶב
וָסוּס חַיִל וְעִזּוּז יַחְדָּו יִשְׁכְּבוּ
בַּל יָקוּמוּ דָּעֲכוּ כַּפִּשְׁתָּה כָבוּ׃
אַל תִּזְכְּרוּ רִאשֹׁנוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת

קָדַשׁ
יָשַׁע
כָּפַר נָתַן
יָרֵא זָרַח
בּוֹא עָרַב
קָבַץ צָפַן
נָתַן יָמַן
כָּלָא בּוֹא
רָחַק קָצָה
קָרָא כָּבַד
בָּרָא יָצַר
עָשָׂה יָצָא
קָבַץ אָסַף
נָגַד שָׁמַע
נָתַן עוּד
צָדַק שָׁמַע
אָמַר
יָדַע אָמַן
בִּין פָּנָה
יָצַר
הָיָה
בָּלַל יָשַׁע
נָגַד שָׁמַע
זָרָה
נָצַל פָּעַל
שׁוּב
קָדַשׁ
יָרַד בָּרַח
אָנָה רָנַן
קָדַשׁ בָּרָא
נָתַן
עָזַז נָתַב
יָצָא עָזַז
שָׁכַב קוּם
כָּבָה
זָכַר

אל תתבננו׃ הנני עשה חדשה — בין
עתה תצמח הלא תדעוה אף אשים — צמח ידע
במדבר דרך בישימון נהרות׃ — שום דבר
תכבדני חית השדה תנים ובנות — כבד חיה
יענה כי נתתי במדבר מים נהרות — תנן בנה
בישימון להשקות עמי בחירי׃ — נתן שקה
עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו׃ — בחר הלל
ולא אתי קראת יעקב כי יגעת — ספר
בי ישראל׃ לא הביאת לי שה — בוא
עלתיך וזבחיך לא כבדתני לא — עלה
העבדתיך במנחה ולא הוגעתיך — עבד יגע
בלבונה׃ לא קנית לי בכסף קנה — לבן קנה
וחלב זבחיך לא הרויתני אך — רוה
העבדתני בחטאותיך הוגעתני — עבד
בעונותיך׃ אנכי אנכי הוא מחה
פשעיך למעני וחטאתיך לא
אזכר׃ הזכירני נשפטה יחד ספר — זכר זכר
אתה למען תצדק׃ אביך הראשון — שפט צדק
חטא ומליציך פשעו בי׃ ואחלל — מלץ חלל
שרי קדש ואתנה לחרם יעקב — שור נתן
וישראל לגדופים׃ — גדף

Ca. xliiij. ועתה שמע יעקב
עבדי וישראל בחרתי בו׃ כה אמר
יהוה עשך ויצרך מבטן יעזרך — עשה עזר
אל תירא עבדי יעקב וישרון — ירא
בחרתי בו׃ כי אצק מים על צמא — יצק
ונזלים על יבשה אצק רוחי על
זרעך וברכתי על צאצאיך׃ — יצא
וצמחו בבין חציר כערבים על — חצר
יבלי מים׃ זה יאמר ליהוה אני — אמר
וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתב — קרא כתב
ידו ליהוה ובשם ישראל יכנה׃ — כנה
כה אמר יהוה מלך ישראל וגאלו
יהוה צבאות אני ראשון ואני
אחרון ומבלעדי אין אלהים׃ ומי — בל
כמוני יקרא ויגידה ויערכה לי משומי — קרא נגד
ערך

ne ītueamini. Ecce ego facio noua & nunc orientur: vtiq̄ cognoſcetis ea. Ponam in deſerto viam: & in inuio flumina. Et glorificabit me beſtia agri: dracones & ſtruthiões: quia dedi in deſerto aquas: & flumina in inuio: vt darem potū poplo meo electo meo. Populū iſtum formaui mihi: laudē meā narrabit. Non me inuocaſti iacob: nec laboraſti in me iſrael. Non obtuliſti mihi arietem holocauſti tui: & victis tuis non glorificaſti me. Non te ſeruire feci ī oblatione: nec laborē tibi p̄bui in thure. Non emiſti mihi argēto calamū: & adipe victimarū tuarū nō inebriaſti me. Verū tñ ſuire me feciſti ī pctis tuis: p̄buiſti mihi laborē in iniq̄tatibus tuis. Ego ſum ego ſum ipſe qui deleo iniq̄tates tuas ꝓpter me: & pctōrū tuorū nō recordabor. Reduc me in mēoriā: & iudicemur ſimul: narra ſi qd hēs vt iuſtificeris. Pater tuꝰ primus peccauit: & interp̄tes tui p̄uaricati ſunt in me. Et cōtaminaui principes ſctōs: & dedi ad interniciionē iacob & iſrael in blaſphemiam. 44.

Et nunc audi iacob ſerue meꝰ: & iſrael quem elegi. Hec dicit dñs faciēs & formans te ab vtero auxiliator tuꝰ. Noli timere ſerue meꝰ iacob: & rectiſſime quē elegi. Effundam enim aquas ſuper ſitientem: & fluenta ſuper aridam. Effundā ſpiritū meū ſup ſemē tuū: & benedictionem meā ſup ſtirpē tuā & germinabūt inter herbas quaſi ſalices iuxta preterfluentes aquas. Iſte dicet dñi ego ſum: & ille vocabit in nomine iacob. Et hic ſcribet manu ſua dño & in nomine iſrl aſſimilabitur. Hec dicit dñs rex iſrael & redemptor eius dñs exercituū. Ego primus & ego nouiſſimꝰ: & abſq̄ me non eſt deꝰ. Quis ſimilis mei. Vocet & annūciet: & ordinē exponat mihi. Exq̄ cōſtitui mihi

ne recogitetis. ecce ego facio noua q̄ nūc ori
μὴ συλλογίζεσθε. ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ καινὰ ἃ νῦν ἀνατε- 2. Cor. 5. b. Apo. 21.
ētur ⁊ cognoſcetis ea ⁊ faciā in deſerto viā
λεῖ καὶ γνώσεσθε αὐτὰ καὶ ποιήσω ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν
⁊ in inaquoſo flumina: bñdicēt mihi beſtie
καὶ ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποταμούς. εὐλογήσει με τὰ θηρία τοῦ
agri: ſirenes ⁊ filie ſtruthionū: q2 dedi in
ἀγροῦ, σειρῆνες καὶ θυγατέρες στρουθῶν, ὅτι ἔδωκα ἐν
deſerto aquā ⁊ flumina in inaquoſo vt bibere faciā
τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ καὶ ποταμοὺς ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποτίσαι
genꝰ meū electū ppl̄m meū quē acq̄ſiui
τὸ γένος μου τὸ ἐκλεκτὸν λαόν μου ὃν περιεποιησάμην
virtutes meas vt narret nō mō vocaui te iacob:
τὰς ἀρετάς μου διηγεῖσθαι. οὐ νῦν ἐκάλεσά σε ἰακώβ, D
neq̄ laborare te feci iſrael. nō obtuliſti mihi o-
οὐδὲ κοπιάσαι σε ἐποίησα ἰσραήλ. οὐκ ἤνεγκάς μοι πρό-
ues holocauſti tui: neq̄ in victi-
βατα τῆς ὁλοκαρπώσεώς σου, οὐδὲ ἐν ταῖς θυσί-
mis tuis glorificaſti me: nō ſeruiuiſti in hoſtiis: ne-
αις σου ἐδόξασάς με, οὐκ ἐδούλωσας ἐν θυσίαις, οὐ-
q̄ laborē feciſti in thure: neq̄ emiſti mihi thy-
δὲ ἔγκοπον ἐποίησας ἐν λιβάνῳ, οὐδὲ ἐκτήσω μοι θυ-
miama argēto: neq̄ adipē hoſtiarū tuaꝝ cō-
μίαμα ἀργυρίῳ, οὐδὲ τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν σου ἐπεθύ-
cupiui. ſed in pctis tuis defendi te: ⁊ in
μησα. ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου ὑπερήσπισά σε, καὶ ἐν
iniq̄tatibꝰ tuis. ego ſum. ego ſum ipſe q̄ deleo
ταῖς ἀδικίαις σου. ἐγώ εἰμι. ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ ἐξαλείφων
iniq̄tates tuas ꝓpter me ⁊ pctōꝝ tuoꝝ nō
τὰς ἀνομίας σου ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τὰς ἁμαρτίας σου οὐ
recordabor. tu aūt memēto ⁊ iudicemur ſimul dic
μνησθήσομαι. σὺ δὲ μνήσθητι καὶ κριθῶμεν ἅμα λέγε
tu iniq̄tates tuas primꝰ vt iuſtificeris. p̄res
σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος ἵνα δικαιωθῇς. οἱ πατέρες
vr̄i primi peccauerūt: ⁊ p̄ncipes vr̄i iniq̄ egerūt
ὑμῶν πρῶτοι ἥμαρτον, καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν ἠνόμησαν
in me. ⁊ cōtaminauerūt p̄ncipes ſctā mea: ⁊ de-
εἰς ἐμέ. καὶ ἐμίαναν οἱ ἄρχοντες τὰ ἅγιά μου, καὶ ἔδω-
di vt p̄derē iacob ⁊ iſrael in opprobriū.
κα ἀπολέσαι ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ εἰς ὀνειδισμόν. Ca. 44.
Nunc aūt audi iacob puer meꝰ ⁊ iſrael
Νῦν δὲ ἄκουσον ἰακὼβ ὁ παῖς μου καὶ ἰσραὴλ A
quē elegi ſic dicit dñs deꝰ q̄ creauit te ⁊ Hiere. 50. ⁊ 46. g.
ὃν ἐξελεξάμην οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ κτίσας σε καὶ
plaſmauit te de ventre. adhuc hēbis auxiliū. ne timeas puer
πλάσας σε ἐκ κοιλίας. ἔτι βοηθήσῃ. μὴ φοβοῦ παῖς
meꝰ iacob ⁊ dilectꝰ iſrael quē elegi.
μου ἰακὼβ καὶ ὁ ἠγαπημένος ἰσραὴλ ὃν ἐξελεξάμην.
q2 ego dabo aquā in ſiti ambulātibꝰ in inaq-
ὅτι ἐγὼ δώσω ὕδωρ ἐν δίψῃ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύ-
ſo. ponā ſpm̄ meū ſup ſemē tuū ⁊
δρῳ. ἐπιθήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸ σπέρμα σου καὶ
bñdictiões meas ſup filios tuos: ⁊ orientur
τὰς εὐλογίας μου ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ ἀνατελοῦσιν
vt ī medio aque fenū ⁊ ſicut ſalix iuxta oēs flu-
ὡς ἀναμέσον ὕδατος χόρτος καὶ ὡς ἰτέα ἐπὶ παραῤῥέ-
entē aquā. hic dicet dei ſum ⁊ iſte clamabit
ον ὕδωρ. οὗτος ἐρεῖ τοῦ θεοῦ εἰμι καὶ οὗτος βοήσεται
in noīe iacob. ⁊ aliꝰ ſcribet manu
ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰακώβ. καὶ ἕτερος ἐπιγράψει χειρὶ
ſua: dei ſum ⁊ in noīe iſrael clama-
αὐτοῦ, τοῦ θεοῦ εἰμι καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰσραὴλ βοήσε-
bit. ſic dicit dñs deꝰ rex iſrael ⁊ q̄ re-
ται. οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ὁ ῥυ-
demit eū deꝰ ſabaoth. ego primꝰ ⁊ ego
σάμενος αὐτὸν θεὸς σαβαώθ. ἐγὼ πρῶτος καὶ ἐγὼ
poſt hec p̄ter me nō eſt deꝰ. q̄s ſicut ego
μετὰ ταῦτα πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι θεός. τίς ὥσπερ ἐγὼ
ſtet vocet ⁊ annūciet ⁊ paret
στήτω καλεσάτω καὶ ἀναγγειλάτω καὶ ἑτοιμασάτω S. 41. b ⁊ infra. 48. b.
mihi ex quo feci hoīem
μοι ἀφ᾽ οὗ ἐποίησα ἄνθρωπον

Apo.2. d. ⁊ 22. c.
B

in ſeculū: ⁊ vētura anteq̄ veniāt ānūci
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὰ ἐπερχόμενα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἀπαγγειλά-
ent vobis. ne formidetis neq̄ cōturbemini nō ab
τωσαν ὑμῖν. μὴ παρακαλύπτεσθε μηδὲ πλανᾶσθε. οὐκ ἀπ᾽
initio aurib⁹ pcepiſtis ⁊ ānūciaui vobis: teſtes vos
ἀρχῆς ἠνωτίσασθε καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν; μάρτυρες ὑμεῖς
eſtis: ſi eſt de⁹ pter me: ⁊ nō erāt tūc plaſmātes:
ἐστέ, εἰ ἔστι θεὸς πλὴν ἐμοῦ; καὶ οὐκ ἦσαν τότε οἱ πλάσσοντες
⁊ ſculpētes oēs vani faciētes deſideria
καὶ οἱ γλύφοντες πάντες μάταιοι οἱ ποιοῦντες τὰ καταθύμια
eoꝝ q̄ nō pderūt eis. ⁊ teſtes eoꝝ nō vi
αὐτῶν ἃ οὐκ ὠφελήσει αὐτοῖς. καὶ μάρτυρες αὐτῶν οὐκ ὄ-
debūt ⁊ nō cognoſcēt vt cōfundant. q̄s formabit for
ψονται καὶ οὐ γνώσονται ἵνα αἰσχυνθῶσι, τίς πλάσει ἰχυ-
tem: ⁊ ſculptile cōflabit ad nihil vtile: ecce oēs parti
ρόν, καὶ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελῆ; ἰδοὺ πάντες οἱ κοι-
cipes ei⁹ cōfundent plaſmātes deū ⁊ ſcul
νωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυνθήσονται οἱ πλάσσοντες θεὸν καὶ γλύ-
pētes oēs inutilia ⁊ oīa vn̄ facta ſūt arue
φοντες πάντες ἀνωφελῆ καὶ πάντα ὅθεν ἐγένοντο ἐξηράνθη-
rūt ⁊ ſurdi ex hoib⁹ cōgregent oēs
σαν καὶ κωφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων συναχθήτωσαν πάντες
⁊ ſtent ſimul cōfundant ⁊ reuereant ſimul:
καὶ στήτωσαν ἅμα ἐντραπήτωσαν καὶ αἰσχυνθήτωσαν ἅμα,
q̄ꝛ acuit faber ferrū: aſcia opat⁹ eſt illud in
ὅτι ὤξυνε τέκτων σίδηρον, σκεπάρνῳ εἰργάσατο αὐτὸ ἐν
prunis ⁊ in terebro ſtatuit illud. ⁊ opat⁹ eſt in bra-
ἄνθραξι καὶ ἐν τερέτρῳ ἔστησεν αὐτό. καὶ εἰργάσατο ἐν τῷ βρα-
Sap. 15. c. chio fortitudīs ſue ⁊ eſuriet ⁊ īfirmabit ⁊ nō
χίονι τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ πεινάσει καὶ ἀσθενήσει καὶ οὐ
bibet aquā. eligens faber lignū: ſtatuit illud
μὴ πίῃ ὕδωρ. ἐκλεξάμενος τέκτων ξύλον, ἔστησεν αὐτὸ
in mēſura ⁊ formauit illud in runcina. fecit
ἐν μέτρῳ καὶ ἐμόρφωσεν αὐτὸ ἐν παραγραφίδι. ἐποίησεν
illud in angularib⁹ ⁊ in circino regulauit illud. ⁊
αὐτὸ ἐν παραγωνίσκοις καὶ ἐν κόλλει ἐρύθμισεν αὐτό. καὶ
fecit illud q̄ſi imaginē viri ⁊ q̄ſi pulchritudinē hoīs
ἐποίησεν αὐτὸ ὡς μορφὴν ἀνδρὸς καὶ ὡς ὡραιότητα ἀνθρώ-
C vt ſtatueret illud in domo q̄ ſuccidit ſibi cedros ⁊
που στῆσαι αὐτὸ ἐν οἰκίσκῳ ὃ ἔκοψεν ἑαυτῷ κέδρους καὶ
tulit ilicē ⁊ quercū. ⁊ cōfortauit ſibi
ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ δρῦν. καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῷ
lignū de ſylua: qđ plātauit dn̄s pinū ⁊
ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ, ὃ ἐφύτευσε κύριος πίτυν καὶ
pluuia nutriuit vt ſit hoib⁹ ī cōbuſtionē. ⁊ ſumēs
ὑετὸς ἐμήκυνεν ἵνα ᾖ ἀνθρώποις εἰς καῦσιν. καὶ λαβὼν
ex eo calefact⁹ eſt. ⁊ ſuccēdētes coxerūt panes in eo:
ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐθερμάνθη. καὶ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ᾽ αὐ-
at reliquū opati ſūt deos ⁊ adorāt e-
τῷ, τὸ δὲ λοιπὸν εἰργάσαντο θεοὺς καὶ προσκυνοῦσιν αὐ-
os. fecerūt illud ſculptile ⁊ incuruāt eis: cui⁹
τούς. ἐποίησαν αὐτὸ γλυπτὸν καὶ κάμπτει αὐτοῖς, οὗ τὸ
dimidiū ei⁹ cōbuſſit in igne ⁊ ſup medio ei⁹
ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ
carnes comedit coquēs aſſauit coctū: ⁊ replet⁹ eſt ⁊
κρέας ἔφαγεν ὀπτήσας ὀπτὸν, καὶ ἐνεπλήσθη καὶ
calefact⁹ dixit. dulce mihi q̄ꝛ calefact⁹ ſū ⁊ vidi focū.
θερμανθεὶς εἶπεν. ἡδύ μοι ὅτι ἐθερμάνθην καὶ εἶδον πῦρ. τὸ
at reliquū fecit in deū ⁊ ſculptile icuruāt illi ⁊
δὲ λοιπὸν ἐποίησεν εἰς θεὸν καὶ γλυπτὸν κάμπτει αὐτῷ καὶ
adorat ⁊ orat dicēs. libera me q̄ꝛ de⁹ me⁹ es
προσκυνεῖ καὶ προσεύχεται λέγων, ἐξελοῦ με ὅτι θεός μου εἶ
tu. nō cognouerūt vt ſaperēt. q̄m obtenebrati ſūt ne viderēt
σύ. οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι. ὅτι ἀπημαυρώθησαν τοῦ βλέπειν τοῖς
oculis ſuis ⁊ itelligerēt corde ſuo. ⁊ nō recogitauit
ὀφθαλμοῖς αὐτῶν καὶ τοῦ νοῆσαι τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐλογίσατο
aīa ei⁹: neq̄ cognouit prudētia q̄m dimidiū ei⁹ cōbuſe-
ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, οὐδὲ ἔγνω τῇ φρονήσει ὅτι τὸ ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυ-
rūt in igne ⁊ coxit ſup carbones panes: ⁊ aſſans
σεν ἐν πυρὶ καὶ ἔπεψεν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων ἄρτους, καὶ ὀπτήσας
carnē comedit ⁊ reliquū ei⁹ in abominationē fecit
κρέας ἔφαγε καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ εἰς βδέλυγμα ἐποίησε

populū antiquū. Ventura & q̄ futura ſunt annūciēt eis. Nolite timere: neq̄ conturbemini. Ex tūc audire te feci: & annunciaui. Vos eſtis teſtes mei. Nūquid eſt deus abſq̄ me: & formator quē ego nō nouerim? Plaſte idoli oēs nihil ſunt: & amantiſſima eorū nō pderunt eis. Ipſi ſunt teſtes eoꝝ: q̄a nō vidēt neq̄ intelligunt: vt confundantur. Quis formauit deū: & ſculptile cōflauit: ad nihil vtile? Ecce oēs participes eius cōfundentur. Fabri enī ſunt ex hoib⁹. Conuenient enī oēs: ſtabūt & pauebūt: & cōfundentur ſimul. Faber ferrarius lima operatus eſt: in prunis & in malleis formauit illud: & opat⁹ eſt ī brachio fortitudinis ſue. Eſuriet & deficiet: nō bibet aquā & laſſeſcet. Artifex lignari⁹ extendit normā: formauit illud in runcina. Fecit illud in angularib⁹: & in circino tornauit illud: & fecit imaginem viri quaſi ſpecioſum hominē habitantē in domo. Succidit cedros: tulit ilicem & quercum que ſteterat inter ligna ſalt⁹. Plātauit pinū quā pluuia nutriuit & facta ē hoibus in focū. Sūpſit ex eis & calefactus eſt: & ſuccendit & coxit panes: de reliquo aūt opat⁹ eſt deū & adorauit: fecit ſculptile: & curuatus eſt ante illud. Mediū ei⁹ cōbuſſit igni: & de medio eius carnes coxit & comedit: coxit pulmentū & ſaturat⁹ eſt: & calefact⁹ eſt: & dixit. Vah: calefact⁹ ſum: vidi focū. Reliquū autē eius deū fecit & ſculptile ſibi. Curuatur ante illud: & adorat illud & obſecrat: dicēs. Libera me: q̄a de⁹ me⁹ es tu. Neſcierunt neq̄ intellexerūt. Obliti enī ſūt ne videāt oculi eorum: ne intelligant in corde ſuo. Non recogitāt in mente ſua: neq̄ cognoſcūt neq̄ cōſentiūt vt dicāt. Medietatem eius cōbuſſi igni: & coxi ſuper carbones eius panes: coxi carnes & comedi: & de reliquo eius idolū faciā.

עַם עוֹלָם וְאוֹתִיּוֹת וַאֲשֶׁר תָּבֹאנָה עָלַם בּוֹא
יַגִּידוּ לָמוֹ׃ אַל תִּפְחֲדוּ וְאַל תִּרְהוּ נָגַד פָּחַד
הֲלֹא מֵאָז הִשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי רָהָה שָׁמַע
וְאַתֶּם עֵדָי הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדַי נָגַד עוּד
וְאֵין צוּר בַּל יָדָעְתִּי׃ יֹצְרֵי פֶסֶל בָּל
כֻּלָּם תֹּהוּ וַחֲמוּדֵיהֶם בַּל יוֹעִילוּ תֹּהוּ חָמַד
וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל יִרְאוּ וּבַל יֵדְעוּ יָעַל עוּד
לְמַעַן יֵבֹשׁוּ׃ מִי יָצַר אֵל וּפֶסֶל רָאָה
נָסָךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל׃ הֵן כָּל חֲבֵרָיו בּוֹשׁ
יֵבֹשׁוּ וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם
יִתְקַבְּצוּ כֻלָּם יַעֲמֹדוּ יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ קָבַץ עָמַד
יָחַד׃ חָרַשׁ בַּרְזֶל מַעֲצָד וּפָעַל פָּחַד בּוֹשׁ
בַּפֶּחָם וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֵהוּ וַיִּפְעָלֵהוּ עָצַד נָקַב
בִּזְרוֹעַ כֹּחוֹ גַּם רָעֵב וְאֵין כֹּחַ לֹא פָּעַל זָרַע
שָׁתָה מַיִם וַיִּיעָף׃ חָרַשׁ עֵצִים נָטָה כֹּחַ
קָו יְתָאֲרֵהוּ בַשֶּׂרֶד יַעֲשֵׂהוּ תָּאַר עָשָׂה
בַּמַּקְצֻעוֹת וּבַמְּחוּגָה יְתָאֳרֵהוּ קָצַע חוּג
וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת בָּנָה פָּאַר
אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת׃ לִכְרָת לוֹ אֲרָזִים יָשַׁב
וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיְאַמֶּץ לוֹ בַּעֲצֵי לָקַח אֵלֹן
יַעַר נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל׃ וְהָיָה אָמַץ גָּדַל
לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיָּחָם לָקַח
אַף יַשִּׂיק וְאָפָה לָחֶם אַף יִפְעַל נָשַׂק פָּעַל
אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגָּד שָׁחָה סָגַד
לָמוֹ׃ חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ אֵשׁ עַל חֶצְיוֹ חָצָה
בָּשָׂר יֹאכֵל יִצְלֶה צָלִי וְיִשְׂבָּע אַף אָכַל צָלָה
יָחֹם וְיֹאמַר הֶאָח חַמּוֹתִי רָאִיתִי שָׂבַע אָח
אוּר׃ וּשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה לְפִסְלוֹ חָמַם רָאָה
יִסְגָּד לוֹ וְיִשְׁתַּחוּ וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו סָגַד פָּלַל
וְיֹאמַר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אָתָּה׃ לֹא אָמַר נָצַל
יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מֵרְאוֹת בִּין טוּחַ
עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל לִבֹּתָם׃ וְלֹא רָאָה שָׂכַל
יָשִׁיב אֶל לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא תְבוּנָה שׁוּב יָדַע
לֵאמֹר חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ אֵשׁ בִּין חָצָה
וְאַף אָפִיתִי עַל גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה אָפָה צָלָה
בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה תָּעַב עָשָׂה

Digitized by Google

Tex.heb.	Pritiua.heb.
לְבוּל עֵץ אֶסְגּוֹד׃ רֹעֶה אֵפֶר לֵב	סָגַד
הוּתַל הִטָּהוּ וְלֹא־יַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ	הָתַל נָטָה נָצַל
וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא שֶׁקֶר בִּימִינִי׃	אָמַר יָמַן
זְכָר אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי	
עַבְדִּי אָתָּה יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד לִי אָתָּה	
יִשְׂרָאֵל לֹא תִנָּשֵׁנִי׃ מָחִיתִי כָעָב	נָשָׁה מָחָה
פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה	
אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ׃ רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי	רָנַן
עָשָׂה יְהוָה הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ	רוּעַ
פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל עֵץ בּוֹ	
כִּי גָאַל יְהוָה יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל	
יִתְפָּאָר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה גֹּאַלְךָ	פָּאַר
וְיֹצֶרְךָ מִבָּטֶן אָנֹכִי יְהוָה עֹשֶׂה כֹּל	
נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ	בָּדַד
מֵאִתִּי׃ מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים וְקֹסְמִים	פּוּר בַּד
יְהוֹלֵל מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר	הָלַל שׁוּב
וְדַעְתָּם יְסַכֵּל׃ מֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ	אָחַר סָכַל
וַעֲצַת מַלְאָכָיו יַשְׁלִים הָאֹמֵר	קוּם יָעַץ
לִירוּשָׁלַם תּוּשָׁב וּלְעָרֵי יְהוּדָה	לָאַךְ שָׁלַם
תִּבָּנֶינָה וְחָרְבוֹתֶיהָ אֲקוֹמֵם׃ הָאֹמֵר	יָשַׁב עִיר
לַצּוּלָה חֳרָבִי וְנַהֲרֹתַיִךְ אוֹבִישׁ׃	בָּנָה קוּם
הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי וְכָל חֶפְצִי	יָבַשׁ
יַשְׁלִם וְלֵאמֹר לִירוּשָׁלַם תִּבָּנֶה	רָעָה
וְהֵיכָל תִּוָּסֵד׃	שָׁלַם בָּנָה
	הֵיכָל יָסַד
כֹּה אָמַר יְהוָה לִמְשִׁיחוֹ	Cap. xlv.
לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּי בִּימִינוֹ לְרַד	מָשַׁח חָזַק
לְפָנָיו גּוֹיִם וּמָתְנֵי מְלָכִים אֲפַתֵּחַ	יָמַן רָדָה
לִפְתֹּחַ לְפָנָיו דְּלָתַיִם וּשְׁעָרִים	פָּנָה פָּתַח
לֹא יִסָּגֵרוּ׃ אֲנִי לְפָנֶיךָ אֵלֵךְ	סָגַר
וַהֲדוּרִים אֲיַשֵּׁר דַּלְתוֹת נְחוּשָׁה	יָלַךְ הָדַר
אֲשַׁבֵּר וּבְרִיחֵי בַרְזֶל אֲגַדֵּעַ׃ וְנָתַתִּי	יָשַׁר נָחַשׁ
לְךָ אוֹצְרוֹת חֹשֶׁךְ וּמַטְמֻנֵי מִסְתָּרִים	שָׁבַר בָּרַח
לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֲנִי יְהוָה הַקּוֹרֵא	גָּדַע נָתַן
בְשִׁמְךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ לְמַעַן	אָצַר טָמַן
עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחִירִי וָאֶקְרָא	סָתַר יָדַע
לְךָ בִּשְׁמֶךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי׃	בָּחַר קָרָא
	כָּנָה

Ante truncū ligni pcidam? Pars eius cinis eſt. Cor inſipiēs adorabit illud: & nō liberabit animā ſuā: neq̧ dicet: forte mendaciū eſt in dextera mea. Memento horum iacob & iſrael: quoniā ſeruꝰ meꝰ es tu. Formaui te: ſeruus meus es tu iſrael: non obliuiſcaris mei. Deleui vt nubem iniqtates tuas: & q̄ſi nebulā pctā tua. Reuertere ad me qm̄ redemi te. Laudate celi quoniam fecit dn̄s: iubilate extrema terre. Reſonate montes laudatione: ſaltus & oē lignū eius. Quoniā redemit dominus iacob: & iſrael glorìabitur. Hec dicit dn̄s redemptor tuus: & formator tuꝰ ex vtero. Ego ſum dn̄s faciēs oīa: extendens celos ſolus: ſtabiliens terram & nullus mecū. Irrita faciens ſigna diuinoꝝ: & ariolos in furorē vertēs. Conuertēs ſapiētes retrorſum: & ſcientiā eorū ſtultā faciens. Suſcitans verbū ſerui ſui: & cōſiliū nūciorū ſuoꝝ cōplens. Qui dico hierl'm habitaberis: & ciuitatibus iude edificabimini: & deſerta eiꝰ ſuſcitabo. Qui dico profundo deſolare: & flumina tua arefaciam. Qui dico cyro paſtor meꝰ es: & oēm volūtatē meam cōplebis. Qui dico hieruſalem edificaberis: & templo fundaberis.

45.

Hec dicit dominus chriſto meo cyro: cuius apprehendi dexteram vt ſubiiciam ante faciem eius gentes: & dorſa regū vertam. Et aperiā corā eo ianuas: & porte non claudentur. Ego ante te ibo: & glorioſos terre humiliabo. Portas ereas cōteram: & vectes ferreos cōfringam. Et dabo tibi theſauros abſcōditos: & arcana ſecretoꝝ: vt ſcias quia ego dominus qui voco nomen tuū deus iſrael: propter ſeruū meū iacob: & iſrl' electū meū. Et vocaui te noie tuo: aſſimilaui te: & nō cognouiſti me.

τ adorāt ei. ſcito q̄ꝫ cinis cor eo
καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ. γνῶθι ὅτι σποδὸς ἡ καρδία αὐ
ꝝ τ errant τ nemo pōt liberare
τῶν καὶ πλανῶνται καὶ οὐδεὶς δύναται ἐξελέσθαι τὴν
aīam ſuā. videte nō dicetis q̄ꝫ mēdaciū in dex
ψυχὴν αὐτοῦ. ἴδετε οὐκ ἐρεῖτε ὅτι ψεῦδος ἐν τῇ δε
tera mea: memēto hoꝝ iacob τ iſrael: q̄ꝫ
ξιᾷ μου, μνήσθητι ταῦτα ἰακὼβ καὶ ἰσραήλ, ὅτι
puer meꝰ es tu. formaui te puerū meū τ tu
παῖς μου εἶ σύ. ἔπλασά σε παῖδά μου καὶ σὺ
iſrael ne obliuiſcaris mei. ecce deleui ſicut nu
ἰσραὴλ μὴ ἐπιλανθάνου μου. ἰδοὺ ἀπήλειψα ὡς νεφέ D
bē iniq̄tates tuas: τ ſicut caliginē pctā tua.
λην τὰς ἀνομίας σου, καὶ ὡς γνόφον τὰς ἁμαρτίας σου.
reuertere ad me τ redimā te. letamini
ἐπιστράφηθι πρός με καὶ λυτρώσομαί σε. εὐφράνθητε
celi q̄m miſertꝰ eſt deꝰ iſraelis: canite tuba
οὐρανοὶ ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν ἰσραήλ, σαλπίσατε τὰ
fundamēta terre. clamate mōtes letitiā colles τ
θεμέλια τῆς γῆς. βοήσατε ὄρη εὐφροσύνην οἱ βουνοὶ καὶ
oīa ligna q̄ in eis: q̄ꝫ redemit dn̄s
πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος
iacob τ iſrael glīficabit. ſic dicit dn̄s
τὸν ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ δοξασθήσεται. οὕτως λέγει κύριος
q̄ redimit te τ formās te ex vtero. ego ſum
ὁ λυτρούμενός σε καὶ πλάσσων σε ἐκ κοιλίας. ἐγώ εἰμι
dn̄s q̄ cōpleo oīa extendi celū ſolus:
κύριος ὁ συντελῶν πάντα ἐξέτεινα τὸν οὐρανὸν μόνος,
τ firmaui terrā. q̄s aliꝰ diſſipabit ſigna
καὶ ἐστερέωσα τὴν γῆν. τίς ἕτερος διασκεδάσει σημεῖα
phytonū τ diuinatōes de corde: cōuertēs
ἐγγαστριμύθων, καὶ μαντείας ἀπὸ καρδίας, ἀποστρέφων
prudētes retrorſum: τ conſiliū eoꝝ ſtultū fa
φρονίμους εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν μωραί
ens: τ ſtatuēs verbū pueri eiꝰ: τ cōſiliū
νων, καὶ ἱστῶν ῥῆμα παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν βουλὴν
angeloꝝ eiꝰ verificās: dicens hierl'm
τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἀληθεύων, ὁ λέγων τῇ ἱερουσαλὴμ
habitaberis: τ ciuitatibꝰ iudee edifi
κατοικηθήσῃ, καὶ ταῖς πόλεσι τῆς ἰουδαίας οἰκοδομη
cabimini: τ deſerta eiꝰ ſuſcitabo. dicēs abyſ
θήσεσθε, καὶ τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελῶ. ὁ λέγων τῇ ἀβύσ
ſo deſolaberis τ flumia tua arefaciā: di
σῳ ἐρημωθήσῃ καὶ τοὺς ποταμούς σου ξηρανῶ, ὁ λέ
cēs cyro vt ſapiat τ oēs volūtates meas faci
γων κύρῳ φρονεῖν καὶ πάντα τὰ θελήματά μου ποιή
at. dicēs hierl'm edificaberis: τ domū
σει. ὁ λέγων ἱερουσαλὴμ οἰκοδομηθήσῃ, καὶ τὸν οἶκον τὸν
ſanctū meū fundabo.
ἅγιόν μου θεμελιώσω.

Ca. 45.

Sic dicit dn̄s deꝰ chriſto meo cyro cuiꝰ A
Οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χριστῷ μου κύρῳ οὗ
apprehēdi dexterā: vt ſubiiciā ante eū gētes
ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη
τ fortitudinē regū dirūpā. aperiā ante eū
καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω. ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ
ianuas τ porte nō claudent. ego an
θύρας καὶ πύλαι οὐ συγκλεισθήσονται. ἐγὼ ἔμπρο
te te ibo τ mōtes cōplanabo: portas eneas
σθέν σου πορεύσομαι καὶ ὄρη ὁμαλιῶ, θύρας χαλκᾶς
cōterā τ vectes ferreos cōfringā: τ dabo
συντρίψω καὶ μοχλοὺς σιδηροὺς συγκλάσω καὶ δώσω
tibi theſauros tenebroſos abſcōditos inuiſibiles ape
σοι θησαυροὺς σκοτεινούς ἀποκρύφους ἀοράτους ἀνοί
riā tibi: vt ſcias: q̄ꝫ ego dn̄s deꝰ tuꝰ vocās
ξω σοι, ἵνα γνῷς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου ὁ καλῶν τὸ
nomē tuū deꝰ iſrael. ꝓpter ſeruū meū ia
ὄνομά σου ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἕνεκεν τοῦ παιδός μου ἰα
cob τ iſrael electū meū ego vocabo te
κὼβ καὶ ἰσραὴλ τοῦ ἐκλεκτοῦ μου ἐγὼ καλέσω σε τῷ
noie tuo: τ ſuſcipiā te. tu aūt nō cognouiſti me
ὀνόματί σου, καὶ προσδέξομαί σε. σὺ δὲ οὐκ ἔγνως με

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

qꝫ ego dñs deꝰ ⁊ nō eſt ãpliꝰ: extra me nō eſt
ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι, πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι
deꝰ. cōfortaui te ⁊ nō cognouiſti me: vt ſciãt q ab
θεός. ἐνίσχυσά σε καὶ οὐκ ᾔδεις με, ἵνα γνῶσιν οἱ ἀπὸ
ortu ſolis ⁊ q ab occaſu: qm̃ nō eſt pter
ἀνατολῶν ἡλίου καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν πλὴν
me. ego dñs deꝰ ⁊ nō eſt ãpliꝰ. ego q fa=
Amos 5. ἐμοῦ. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. ἐγὼ ὁ κατα=
bricaui lucē: ⁊ q feci tenebras: faciēs pacē
σκευάσας φῶς, καὶ ποιήσας σκότος, ὁ ποιῶν εἰρήνην
⁊ creans mala. ego dñs deꝰ faciēs oīa. le=
καὶ κτίζων κακά. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιῶν πάντα. εὐ=
B tetur celū deſup: ⁊ nubes ſpargãt
φρανθήτω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν, καὶ αἱ νεφέλαι ῥανάτωσαν
iuſticiã: germinet terra: ⁊ oriatur mīa: ⁊
δικαιοσύνην, βλαστησάτω ἡ γῆ καὶ ἀνατειλάτω ἔλεος, καὶ
iuſticiã. germinet ſimul. ego ſū dñs q creaui
δικαιοσύνην βλαστησάτω ἅμα. ἐγώ εἰμι κύριος ὁ κτίσας
te: qd feci melioꝛ lutū figuli: nūqd arãs
σε, τί ἐποίησα βέλτιον πηλὸν κεραμέως; μὴ ὁ ἀροτριῶν
tota die arabit terrã: nūqd dicet lu=
Ro.9. d. ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει τὴν γῆν; μὴ ἐρεῖ ὁ πη=
tū figulo: qd facis qꝛ nō operis: neqꝫ habes
Luce. 23. c. λὸς τῷ κεραμεῖ; τί ποιεῖς ὅτι οὐκ ἐργάζῃ; οὐδὲ ἔχεις
manus: ve dicēs patri qd generabis: ⁊
χεῖρας; οὐαὶ ὁ λέγων τῷ πατρί τί γεννήσεις καὶ τῇ
matri qd parturis: qꝛ ſic dicit dñs deꝰ
μητρὶ τί ὠδινεῖς; ὅτι οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ
ſctūs iſrael q fecit ventura: interrogate
ἅγιος ἰσραὴλ ὁ ποιήσας τὰ ἐπερχόμενα, ἐρωτήσατέ
me de filiis meis: ⁊ de operibꝰ ma
με περὶ τῶν υἱῶν μου, καὶ περὶ τῶν ἔργων τῶν χει=
nuū mearū mãdate mihi. ego feci terrã ⁊ hoīeꝫ
ρῶν μου ἐντείλασθέ μοι. ἐγὼ ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρω
ſup ea. ego manu mea firmaui ce
πον ἐπ᾽ αὐτῆς. ἐγὼ τῇ χειρί μου ἐστερέωσα τὸν οὐρα
lū. ego oībus ſtellis mãdaui. ego ſuſcitabo
νόν. ἐγὼ πᾶσι τοῖς ἄστροις ἐνετειλάμην. ἐγὼ ἐγείρω
eū cū iuſticia: regē ⁊ oēs vie
αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης, βασιλέα, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ
eius recte. ipe edificabit ciuitatē meã: ⁊
αὐτοῦ εὐθεῖαι. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ
C captiuitatē ppl̃i mei cōuertet. nō cū pre
τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει. οὐ μετὰ λύ
cio: neqꝫ cū muneribus. dixit dñs ſabaoth. ſic
τρων, οὐδὲ μετὰ δώρων. εἶπεν κύριος σαβαώθ. οὕ=
dicit dñs ſabaoth: laborauit egyptus:
τως λέγει κύριος σαβαώθ, ἐκοπίασεν αἴγυπτος, καὶ
negociatio ethiopū: ⁊ ſabain viri excelſi ad
ἐμπορία αἰθιόπων, καὶ οἱ σαβαεὶν ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ
te trãſibūt: ⁊ tibi erūt ſerui: ⁊ poſt
σὲ διαβήσονται, καὶ σοὶ ἔσονται δοῦλοι, καὶ ὀπίσω
te ſequentur vincti manicis: ⁊ trãſi
σου ἀκολουθήσουσι δεδεμένοι χειροπέδαις, καὶ διαβή=
bunt ad te: ⁊ adorabūt te: ⁊ in te ora=
σονται πρὸς σέ, καὶ προσκυνήσουσί σοι, καὶ ἐν σοὶ προ
bunt: qꝛ in te deus eſt: ⁊ nō eſt deus pter
σεύξονται, ὅτι ἐν σοὶ θεός ἐστιν; καὶ οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν
te. tu eñ es deus ⁊ neſciuimus. deus iſrael
σοῦ. σὺ γὰρ εἶ θεὸς καὶ οὐκ ᾔδειμεν. θεὸς τοῦ ἰσραὴλ
ſaluatoꝛ. cōfundent ⁊ erubeſcēt oēs ad
σωτήρ. αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀντι=
uerſãtes ei: ⁊ ãbulabūt in cōfuſione. innouamini
κείμενοι αὐτῷ, καὶ πορεύσονται ἐν αἰσχύνῃ. ἐγκαινίζεσθε
ad me iſule iſrael: ſaluamini a dño ſalute eter
D πρός με νῆσοι ἰσραήλ, σώζεσθε ὑπὸ κῦ σωτηρίαν αἰώνι=
na. nō cōfundent neqꝫ erubeſcēt vſqꝫ in
ον. οὐκ αἰσχυνθήσονται οὐδ᾽ οὐ μὴ ἐντραπῶσιν ἕως τοῦ
eternū vltra: qꝛ ſic dicit dñs. q fecit ce
αἰῶνος ἔτι, ὅτι οὕτως λέγει κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρα
lū: iſte deus q oſtēdit terrã:
νόν, οὗτος ὁ θεὸς ὁ καταδείξας τὴν γῆν,

Trāſla.B.Hie.

Ego dñs: non eſt amplius: extra me non eſt deus. Accinxi te: & nō cognouiſti me: vt ſciant hi qui ab ortu ſolis & qui ab occidente: quoniã abſqꝫ me nō eſt deus. Ego dñs & non eſt alter: formans lucē & creans tenebras: faciēs pacem & creans malū. Ego dominus faciens omnia hec. Rorate celi deſuper: & nubes pluant iuſtum: aperiatur terra & germinet ſaluatorem & iuſticia oriatur ſimul. Ego dñs creaui eum. Ve qui contradicit fictori ſuo: teſta de ſamiis terre. Nunquid dicet lutū figulo ſuo: quid facis: & opus tuum abſqꝫ manibus eſt? Ve qui dicit patri quid generas: & mulieri quid parturis? Hec dicit dominus ſanctus iſrael plaſtes eius. Ventura interrogate me: ſup filios meos & ſuper opus manuū mearū mãdate mihi. Ego feci terram: & hoīem ſup eam creaui. Ego et manus mee tetēderūt celos: et oī militie eorū mãdaui. Ego ſuſcitaui eū ad iuſticiã: et oēs vias eiꝰ dirigã. Ipſe edificabit ciuitatē meã: & captiuitatē meã dimittet: nō in pcio neqꝫ i muneribꝰ: dicit dominus exercituuꝫ. Hec dicit dñs. Labor egypti et negociatio ethiopie & ſabaim viri ſublimes ad te tranſibunt: et tui erunt. Poſt te ambulabūt: vincti manicis pergent: et adorabūt: teqꝫ deprecabūtur. Tantū in te eſt deus: & non eſt deus abſqꝫ te. Vere tu es deus abſconditus: deus iſrael ſaluator. Confuſi ſunt et erubuerunt oēs ſimul abierūt: in confuſione fabricatores errorum. Iſrael ſaluatus eſt in domino ſalute eterna. Non cōfundemini & nō erubeſcetis vſqꝫ ī ſeculū ſeculi: quia hec dicit dominus creans celos. Ipſe deus formans terram:

Tex.heb.Eſa.xlv. / Pⁱmitiua.heb.

אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד זוּלָתִי אֵין זלת
אֱלֹהִים אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי׃ אזר
לְמַעַן יֵדְעוּ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וּמִמַּעֲרָבָה זרח ערב
כִּי אֶפֶס בִּלְעָדָי אֲנִי יְהוָה וְאֵין
עוֹד׃ יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה יצר ברא
שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה שלם
כָל אֵלֶּה׃ הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל רוע רעף
וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק תִּפְתַּח אֶרֶץ עלה נזל
וְיִפְרוּ יֶשַׁע וּצְדָקָה תַצְמִיחַ יַחַד פתח
אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו׃ הוֹי רָב אֶת פרה צמח
יוֹצְרוֹ חֶרֶשׂ אֶת חַרְשֵׂי אֲדָמָה רבב
הֲיֹאמַר חֹמֶר לְיוֹצְרוֹ מַה תַּעֲשֶׂה יצר
וּפָעָלְךָ אֵין יָדַיִם לוֹ׃ הוֹי אֹמֵר אמר עשה
לְאָב מַה תּוֹלִיד וּלְאִשָּׁה מַה ילד
תְּחִילִין׃ כֹּה אָמַר יְהוָה קְדוֹשׁ חול קדש
יִשְׂרָאֵל וְיֹצְרוֹ הָאֹתִיּוֹת שְׁאָלוּנִי
עַל בָּנַי וְעַל פֹּעַל יָדַי תְּצַוֻּנִי׃ אָנֹכִי צוה
עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָרָאתִי עשה
אֲנִי יָדַי נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל צְבָאָם נטה
צִוֵּיתִי׃ אָנֹכִי הַעִירֹתִהוּ בְצֶדֶק צוה עור
וְכָל דְּרָכָיו אֲיַשֵּׁר הוּא יִבְנֶה עִירִי ישר בנה
וְגָלוּתִי יְשַׁלֵּחַ לֹא בִמְחִיר וְלֹא גלה שלח
בְשֹׁחַד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ כֹּה מחר
אָמַר יְהוָה יְגִיעַ מִצְרַיִם וּסְחַר כּוּשׁ יגע
וּסְבָאִים אַנְשֵׁי מִדָּה עָלַיִךְ יַעֲבֹרוּ מדד עבר
וְלָךְ יִהְיוּ אַחֲרַיִךְ יֵלֵכוּ בַּזִּקִּים היה זקק
יַעֲבֹרוּ וְאֵלַיִךְ יִשְׁתַּחֲווּ וְאֵלַיִךְ שחה
יִתְפַּלָּלוּ אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד פלל
אֶפֶס אֱלֹהִים׃ אָכֵן אַתָּה אֵל
מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ׃ סתר ישע
בּוֹשׁוּ וְגַם נִכְלְמוּ כֻּלָּם יַחְדָּו הָלְכוּ כלם
בַכְּלִמָּה חָרָשֵׁי צִירִים׃ יִשְׂרָאֵל
נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים ישע עלם
לֹא תֵבֹשׁוּ וְלֹא תִכָּלְמוּ עַד עוֹלְמֵי בוש
עַד׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם ברא
הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר הָאָרֶץ

Digitized by Google

ועשה הוא כוננה לא תהו בראה תהה
לשבת יצרה אני יהוה ואין עוד׃ ישב
לא בסתר דברתי במקום ארץ קום
חשך לא אמרתי לזרע יעקב
תהו בקשוני אני יהוה דבר
צדק מגיד מישרים׃ הקבצו ובאו נגד ישר
התנגשו יחדו פליטי הגוים קבץ בוא
לא ידעו הנשאים את עץ פסלם נגש פלט
ומתפללים אל אל לא יושיע׃ פלל ישע
הגידו והגישו אף יועצו יחדו נגד יעץ
מי השמיע זאת מקדם מאז שמע
הגידה הלוא אני יהוה ואין עוד
אלהים מבלעדי אל צדיק צדק
ומושיע אין זולתי׃ פנו אלי ישע זלת
והושעו כל אפסי ארץ כי אני פנה
אל ואין עוד׃ בי נשבעתי יצא שבע
מפי צדקה דבר ולא ישוב כי פה שוב
לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון׃ כרע שבע
אך ביהוה לי אמר צדקות ועז לשון עזז
עדיו יבוא ויבשו כל הנחרים בו׃ עד בוא
ביהוה יצדקו ויתהללו כל בוש חרה
זרע ישראל׃ צדק הלל

Cap.xlvi כרע בל קרס נבו
היו עצביהם לחיה ולבהמה היה
נשאתיכם עמוסות משא לעיפה׃ נשא
קרסו כרעו יחדו לא יכלו מלט
משא ונפשם בשבי הלכה׃ שבה
שמעו אלי בית יעקב וכל שארית
בית ישראל העמסים מני בטן מן
הנשאים מני רחם׃ ועד זקנה
אני הוא ועד שיבה אני אסבל שוב סבל
אני עשיתי ואני אשא ואני עשה נשא
אסבל ואמלט׃ למי תדמיוני מלט דמה
ותשוו ותמשלוני ונדמה׃ הזלים שוה משל
זהב מכיס וכסף בקנה ישקלו דמה זול
ישכרו צורף ויעשהו אל יסגדו שקל שכר
צרף עשה
סגד

& faciens eā: ipſe plaſtes
ei9. Non in vanū creauit
eā vt habitetur formauit
eam. Ego dñs & non eſt
alius. Non in abſcōdito
locut9 ſum: in loco terre
tenebroſo. Non dixi ſe
mini iacob ooooooooooo
fruſtra querite me.
Ego dominus loquens
iuſticiā: annūciās recta.
Cōgregamini & venite
& accedite ſimul qui ſal
uati eſtis ex gentibus. oo
Neſcierunt qui leuant li
gnum ſculpture ſue: ooo
& rogant deum non
ſaluantem. ooooooooooo
Annūciate & venite: &
conſiliamini ſimul. ooo
Quis auditum fecit hoc
ab initio? ex tunc ooooo
predixit illud? Nūqd nō
ego dñs: & non eſt vltra
deus abſq3 me. Deus
iuſtus oooooooooooooooo
& ſaluās nō ē preter me.
Conuertimini ad me oo
& ſalui eritis omnes fi-
nes terre: quia ego oooo
deus & nō eſt alius. In
memetipſo iuraui: egre
dietur de ore meo iuſticie
verbū: & nō reuertetur:
qa mihi curuabitur oē
genu: & iurabit oīs lin-
gua. Ergo in dño dicēt.
Mee ſunt iuſticie & ipe-
riū. Ad eū venient: & cō-
fundentur oēs qui repu-
gnāt ei. In dño iuſtifica
bitur & laudabitur om̄e
ſemen iſrael. 46.

CONfractus eſt bel:
contritus eſt nabo:
facta ſunt ſimulachra eo
rum beſtiis & iumentis.
Onera veſtra graui pon
dere vſq3 ad laſſitudinē
cōtabuerūt & cōtrita ſūt
ſimul: Non potuerunt
ſaluare portantē: & aīa
eorū in captiuitatē ibit.
Audite me domus ia-
cob: & omne reſiduum
domus iſrael. Qui por
tamini a meo vtero oooo
qui geſtamini a mea
vulua. Vſq3 ad ſenectā
ego ipſe: & vſq3 ad ca-
nos ego portabo. ooooo
Ego feci & ego feram:
ego oooooooooooooooooo
portabo & ſaluabo. Cui
aſſimilaſtis me & adeq̃-
ſtis: & cōparaſtis me: &
feciſtis ſimilē? Qui cōfer
tis aurū de ſacculo: &
argentū ī ſtatera pōdera
tis. Cōducētes artificem
vt faciat deū: & p̃cidunt

τ q̃ fecit eā: ipſe diuiſit eā. nō in va
καὶ ποιήσας αὐτήν, αὐτὸς διώρισεν αὐτήν. οὐκ εἰς κε
nū fecit eā: ſed vt habitaret plaſmauit e-
νὸν ἐποίησεν αὐτήν, ἀλλὰ κατοικεῖσθαι ἔπλασεν αὐ
am. ego ſū dñs: τ nō eſt vltra. nō in abſcō
τήν. ἐγώ εἰμι κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. οὐκ ἐν κρυ
dito locut9 ſum: neq3 in loco terre tenebroſo: nō di-
φῇ λελάληκα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῷ, οὐκ εἶ
xi ſemini iacob ī vanū q̃rite: ego ſū
πα τῷ σπέρματι ἰακὼβ μάταιον ζητήσατε, ἐγώ εἰ
dñs loq̃ns iuſticiā: ānūcians veritatē.
μι κύριος λαλῶν δικαιοσύνην, ἀναγγέλλων ἀλήθειαν.
cōgregamini τ venite. cōſulite ſimul q̃ ſaluamini
συνάχθητε καὶ ἥκετε. βουλεύσασθε ἅμα. οἱ σωζόμενοι
de gētib9. nō cognouerūt q̃ portāt lignū
ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. οὐκ ἔγνωσαν οἱ αἴροντες τὸ ξύλον
ſculpturā ſuā: τ orātes ad deos q̃ nō
γλύμμα αὐτῶν, καὶ προσευχόμενοι πρὸς θεοὺς οἳ οὐ
ſaluant: ſi ānūcient appropiquēt vt ſciāt
σώζουσιν, εἰ ἀναγγέλλουσιν ἐγγισάτωσαν ἵνα γνῶσιν
ſimul: q̃s audibilia fecit hec. ab initio ex tūc
ἅμα, τίς ἀκουστὰ ἐποίησεν ταῦτα. ἀπ' ἀρχῆς ἐκ τό-
ānūciabit vobis. nōne ego dñs de9 nō eſt a-
τε ἀναγγελεῖ ὑμῖν. οὐχὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς οὐκ ἔστιν ἄλ
lius p̃ter me: iuſtus τ ſaluator nō eſt p̃ter
λος πλὴν ἐμοῦ, δίκαιος καὶ σωτὴρ οὐκ ἔστιν παρὲξ
me. cōuertimini ad me τ ſalui eritis q̃ ī extre-
ἐμοῦ. ἐπιστράφητε ἐπ' ἐμὲ καὶ σωθήσεσθε οἱ ἀπ' ἐσχά
mo terre. ego ſū de9 τ nō eſt ali9. p
του τῆς γῆς. ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. κα Ro.14 d.
memetipſū iuro niſi egredietur de ore meo iuſti
τ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω εἰ μὴ ἐξελεύσεται ἐκ στόματός μου δικαι
cia: ſermōes mei nō auertent. q2 mihi curuabit
οσύνη, οἱ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται. ὅτι ἐμοὶ κάμψει
oē genu: τ iurabit oīs ligua deū: dicēs iu
πᾶν γόνυ, καὶ ὀμεῖται πᾶσα γλῶσσα τὸν θεόν, λέγων δι
ſticia τ glīa ad eū veniet: τ cōfundent
καιοσύνη καὶ δόξα πρὸς αὐτὸν ἥξει, καὶ αἰσχυνθήσονται
oēs ſeparātes ſeipos: a dño iuſtificabū-
πάντες οἱ διορίζοντες αὐτούς, ἀπὸ κυρίου δικαιωθήσον-
tur. τ in deo glīabitur oē ſemen
ται. καὶ ἐν τῷ θεῷ δοξασθήσεται πᾶν τὸ σπέρμα
filiorū iſrael.
τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

Ca.46.

CEcidit bel cōtrit9 eſt dagō. facta ſunt
ΕΠεσεν βὴλ συνετρίβη δαγών. ἐγένετο τὰ A
ſculptilia eorū in beſtias: τ iumēta portatis ea col
γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία, καὶ κτήνη αἴρετε αὐτὰ κα
ligata quaſi onus laborāti deficiēti τ eſu
ταδεδεμένα ὡς φορτίον κοπιῶντι ἐκλελυμένῳ καὶ πει
rienti nō p̄ualēti ſimul. q̃ nō poterūt ſaluari de bel
νῶντι οὐκ ἰσχύοντι ἅμα. οἳ οὐ δυνήσονται σωθῆναι ἀπὸ πο
lo: ipſi aūt captiui ducti ſūt. audite me
λέμου, αὐτοὶ δὲ αἰχμάλωτοι ἤχθησαν. ἀκούσατέ μου
dom9 iacob: τ oēs reliquie iſrael. q̃ portamini
οἶκος ἰακώβ, καὶ πᾶν τὸ κατάλοιπον τοῦ ἰσραήλ. οἱ αἰρόμενοι
de vtero: τ erudti ab infantia vſq3 ad ſenectutē.
ἐκ κοιλίας, καὶ παιδευόμενοι ἐκ παιδίας ἕως γήρως.
ego ſum τ donec ſeneſcatis ego ſum: ego ſuſti
ἐγώ εἰμι καὶ ὡς ἂν καταγηράσητε ἐγώ εἰμι, ἐγὼ ἀνέ
neo vos ego feci: τ ego dimittā: ego B
χομαι ὑμᾶς ἐγὼ ἐποίησα, καὶ ἐγὼ ἀνήσω, ἐγὼ
ſuſcipiā τ ſaluabo vos. cui me aſſimilaſtis
ἀναλήψομαι, καὶ σώσω ὑμᾶς. τίνι με ὡμοιώσατε
videte excogitate q̃ erratis: τ q̃ cōfer-
ἴδετε τεχνάσασθε οἱ πλανώμενοι, καὶ οἱ συμβαλ- Ea.40.f Baruc 6.c.
tis aurū de ſacculo: argentū in ſtatera
λόμενοι χρυσίον ἐκ μαρσιππίου, ἀργύριον ἐν ζυγῷ στα
appēditis. mercede cōducētes aurificē fecerūt manu
θμίζετε. μισθωσάμενοι χρυσοχόον ἐποίησαν χειρο-
facta: τ icuruati
ποίητα, καὶ κύψαντες oooooooooooooooooooooooo

Digitized by Google

C adorant illud: portāt illud in humero: et
προσκυνοῦσιν αὐτῷ, αἴρουσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ
vadunt. ſi aūt poſuerit illud in loco: ibi
πορεύονται. ἐὰν δὲ θῶσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τόπου, αὐτοῦ
manet nō mouebit. et quicūq; clamauerit ad illud nō
μένει οὐ μὴ κινηθῇ. καὶ ὃς ἐὰν βοήσῃ πρὸς αὐτὸ οὐ μὴ
exaudiet: de malo nō ſaluabit eū. memētote ho
εἰσακούσῃ, ἀπὸ κακοῦ οὐ μὴ σώσῃ αὐτόν. μνήσθητε ταῦ
rū et ingemiſcite. penitentiā agite. reuertimini cor
τα καὶ στενάξατε. μετανοήσατε. ἐπιστρέψατε τῇ καρ
de: memētote priorū a ſeculo: qz
δίᾳ, μνήσθητε τὰ πρότερα ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. ὅτι
D ego ſū de⁹: et nō eſt ali⁹ pter me: ānū
ἐγώ εἰμι ὁ θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐμοῦ, ἀναγ
ciens pri⁹ nouiſſima: anteq̄ ipſa fiant: et cō
γέλλων πρότερον τὰ ἔσχατα, πρὶν αὐτὰ γενέσθαι, καὶ συν
pleta ſūt. et dixi oē cōſiliū meū ſtabit et
τετελέσθη. καὶ εἶπα πᾶσα ἡ βουλή μου στήσεται καὶ
dicta quecunq; cogitaui faciā q̄ voco ab oriē
πάντα ὅσα βεβούλευμαι ποιήσω καλῶν ἀπὸ ἀνα
te auē: et de terra a lōge de qb⁹ co
τολῶν πετεινόν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βε
gitaui. et q̄dē locut⁹ ſum: et adduxi creaui
βούλευμαι. καί γε ἐλάλησα, καί γε ἤγαγον ἔκτισα
et feci. audite me q̄ pdidiſtis
καὶ ἐποίησα. ἀκούσατέ μου οἱ ἀπολωλεκότες
cor: q̄ longe a iuſticia eſtis: pp̄e duxi
τὴν καρδίαν, οἱ μακρὰν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἤγγισα
iuſticiā meā: nō elongabit: et ſalutē
τὴν δικαιοσύνην μου, οὐ μὴ μακρυνθῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν
q̄ ex me nō tardabo. dedi in ſion ſalutē
τὴν παρ' ἐμοῦ οὐ βραδυνῶ. δέδωκα ἐν σιὼν σωτηρίαν
iſraeli in gloriā.
τῷ ἰσραὴλ εἰς δόξασμα. Ca.47.

A Deſcende ſede ſup terrā. virgo fi
Κατάβηθι κάθισον ἐπὶ τὴν γῆν. παρθένος θυ
lia babylonis ſede in terrā. nō eſt ſo
γάτηρ βαβυλῶνος κάθισον εἰς τὴν γῆν. οὐκ ἔστι θρό
liū tua chaldeoꝝ: qz nō vltra addes voca
νος θύγατερ χαλδαίων, ὅτι οὐκ ἔτι προσθήσῃ κληθῆ
ri mollis et tenera. tolle molā: mole farinā.
ναι ἁπαλὴ καὶ τρυφερά. λάβε μύλον, ἄλεσον ἄλευρον.
reuela operimētū tuū: denuda canos:
ἀποκάλυψαι τὸ κάλυμμά σου, ἀνάσυρε τὰς πολιάς,
diſcooperi tibias: trāſi flumina. reue
ἀνακάλυψαι τὰς κνήμας. διάβηθι ποταμούς. ἀνακα
labitur ignominia tua. apparebūt opprobria tua:
λυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου. ὀφθήσονται οἱ ὀνειδισμοί σου.
ma. 5. b. qđ iuſtū eſt de te auferā: nō vltra tradā ho
τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι, οὐκ ἔτι μὴ παραδῶ ἀν
minib⁹. q̄ eruit te dn̄s ſabaoth: nomē illi
θρώποις. ὁ ῥυσάμενός σε κύριος σαβαώθ, ὄνομα αὐτῷ
ſanct⁹ iſrael: ſede cōpūcta: ingredere in
ἅγιος ἰσραήλ, κάθισον κατανενυγμένη, εἴσελθε εἰς τὸ
tenebras filia chaldeoꝝ. nō vltra vocaberis fortitudo
σκότος θύγατερ χαλδαίων. οὐκ ἔτι μὴ κληθῇς ἰσχὺς
regni: irat⁹ ſum cōtra ppl̄m meū: cōtaminaui
βασιλείας, παρωξύνθην ἐπὶ τῷ λαῷ μου, ἐμίανας τὴν
hereditatē meā. ego dedi eos in manu
κληρονομίαν μου. ἐγὼ ἔδωκα αὐτοὺς εἰς τὴν χεῖρα
tua: tu aūt nō dediſti eis miām. ſe
σου, σὺ δὲ οὐκ ἔδωκας αὐτοῖς ἔλεος. τοῦ πρεσβύ
B nis aggrauaſti iugū valde: et dixiſti in
του ἐβάρυνας τὸν ζυγὸν σφόδρα, καὶ εἶπας εἰς τὸν
eternū ero dn̄a. nō itellexiſti hec in
αἰῶνα ἔσομαι ἄρχουσα. οὐκ ἐνόησας ταῦτα ἐν τῇ
corde tuo: neq; recordata es nouiſſimoꝝ. nūc aūt audi
καρδίᾳ σου, οὐδὲ ἐμνήσθης τὰ ἔσχατα. νῦν δὲ ἄκουε
hec delicata: ſedēs: cōfidēs: dicens.
ταῦτα τρυφερά, ἡ καθημένη, ἡ πεποιθυῖα, ἡ λέγουσα.

& adorant. Portant illū in humeris gestantes: & ponentes in loco ſuo: & ſtabit: ac de loco ſuo nō mouebitur. Sed & cū clamauerit ad eū nō audiet: de tribulatiōe nō ſaluabit eos. Mementote iſtud & cōfundamini: redite preuaricatores ad cor. Recordamini prioris ſeculi: quoniā ego ſum deus: & non eſt vltra deus: nec eſt ſimilis mei annuncians ab exordio nouiſſimū: & ab initio que necdū facta ſunt: dicēs. Cōſilium meū ſtabit: & omnis volūtas mea fiet. Vocās ab oriente auē: & de terra longinqua virū voluntatis mee. Et locutus ſum & adducā illud: creaui & faciam illud. Audite me duri corde: qui longe eſtis a iuſticia. Prope feci iuſticiā meā non elongabitur: & ſalus mea non morabitur. Dabo in ſion ſalutē: & in iſrael gloriam meam. 47.

Deſcēde: ſede in puluere virgo filia babylō: ſede in terra. Non eſt ſolium filie chaldeorum: quia vltra non vocaberis mollis & tenera. Tolle molā & mole farinā: denuda turpitudinē tuā. Diſcooperi humerū: reuela crura: tranſi flumina. Reuelabitur ignominia tua: & videbitur opprobriū tuum. Vltionē capiā: & nō reſiſtet mihi hō. Redēptor noſter dn̄s exercituū: nomen illius ſanctus iſrael. Sede tacens & intra in tenebras filia chaldeorū: quia non vocaberis vltra domina regnoꝝ. Iratus ſum ſup populū meū: cōtaminaui hereditatē meā: & dedi eos in manu tua. Nō poſuiſti eis miſericordias. Sup ſenē aggrauaſti iugum tuū valde: & dixiſti. In ſempiternū ero dn̄a. Non poſuiſti hec ſuper cor tuum: neq; recordata es nouiſſimi tui. Et nunc audi hec delicata: & habitans cōfidenter: que dicis

שחה נשא אף ישתחוו ׃ ישאהו על כתף
סבל נוח יסבלהו ויניחהו תחתיו ויעמד
עמד קום ממקומו לא ימיש אף יצעק אליו
מוש צעק ולא יענה מצרתו לא יושיענו ׃
ענה צור ישע אשש זכרו זאת והתאששו השיבו
שוב פושעים על לב ׃ זכרו ראשנות
עלם מעולם כי אנכי אל ואין עוד
נגד אלהים ואפס כמוני ׃ מגיד
מראשית אחרית ומקדם אשר
עשה יעץ לא נעשו אמר עצתי תקום וכל
קום עשה חפצי אעשה ׃ קרא ממזרח עיט
זרח רחק מארץ מרחק איש עצתו אף
בוא דברתי אף אביאנה יצרתי אף
עשה אבר אעשנה ׃ שמעו אלי אבירי לב
רחק הרחוקים מצדקה ׃ קרבתי צדקתי
רחק ישע לא תרחק ותשועתי לא תאחר
אחר נתן ונתתי בציון תשועה לישראל
ישע פאר תפארתי ׃

Ca. xlvij.
ירד ישב רדי ושבי על עפר בתולת
בתל בת בבל שבי לארץ אין כסא
יסף קרא בת כשדים כי לא תוסיפי יקראו
רכך לקח לך רכה וענגה ׃ קחי רחים וטחני
ריח קמח גלי צמתך חשפי שבל
גלה גלי שוק עברי נהרות ׃ תגל ערותך
ערה ראה לקח גם תראה חרפתך נקם אקח
פגע ולא אפגע אדם ׃ גאלנו יהוה
קדש ישב צבאות שמו קדוש ישראל ׃ שבי
דומם ובואי בחשך בת כשדים
יסף קרא כי לא תוסיפי יקראו לך גברת
מלך ממלכות ׃ קצפתי על עמי חללתי
נתן שום נחלתי ואתנם בידך לא שמת
כבד עלל להם רחמים על זקן הכבדת עלך
אמר עלם מאד ׃ ותאמרי לעולם אהיה גברת
עד לא שמת אלה על לבך לא
זכרת אחריתה ׃ ועתה שמעי זאת
עדן עדינה היושבת לבטח האמרה

בלבבה אני ואפסי עוד לא אשב | ישב
אלמנה ולא אדע שכול: ותבאנה | ידע שכל
לך שתי אלה רגע ביום אחד שכול | בוא
ואלמן כתמם באו עליך ברב | בוא
כשפיך בעצמת חבריך מאד:
ותבטחי ברעתך אמרת אין ראני | בטח רעע
חכמתך ודעתך היא שובבתך | ראה ידע
ותאמרי בלבך אני ואפסי עוד: | אמר לבב
ובא עליך רעה לא תדעי שחרה | בוא ידע
ותפל עליך הוה לא תוכלי כפרה | נפל יכל
ותבא עליך פתאם שואה לא | בוא שאה
תדעי: עמדי נא בחבריך וברב
כשפיך באשר יגעת מנעוריך | נער יגע
אולי תוכלי הועיל אולי תערוצי: | ערץ לאה
נלאית ברב עצתיך יעמדו נא | יעץ עמד
ויושיעך הברו שמים החזים | ישע חזה
בכוכבים מודיעים לחדשים | כוכב ידע
מאשר יבאו עליך: הנה היו כקש | בוא היה
אש שרפתם לא יצילו את נפשם | נצל
מיד להבה אין גחלת לחמם אור | חמם
לשבת נגדו: כן היו לך אשר יגעת | ישב היה
סחריך מנעוריך איש לעברו
תעו אין מושיעך: | תעה ישע

Ca.xlviij שמעו זאת בית
יעקב הנקראים בשם ישראל | קרא
וממי יהודה יצאו הנשבעים | שבע
בשם יהוה ובאלהי ישראל
יזכירו לא באמת ולא בצדקה: | זכר
כי מעיר הקדש נקראו ועל אלהי | קרא
ישראל נסמכו יהוה צבאות שמו: | סמך
הראשנות מאז הגדתי ומפי | נגד פה
יצאו ואשמיעם פתאם עשיתי | שמע עשה
ותבאנה: מדעתי כי קשה אתה | ידע
וגיד ברזל ערפך ומצחך נחושה: | נחש
ואגיד לך מאז בטרם תבוא | נגד בוא
השמעתיך פן תאמר עצבי עשם | שמע אמר

in corde tuo: ego ſum: & nō eſt pter me amplius. Non ſedebo vidua & ignorabo ſterilitatē. Veniēt tibi duo hec ſubito in die vna ſterilitas & viduitas. Vniuerſa venerūt ſup te ppter multitudinē maleficiorū tuorū vehementē. Et fiduciā habuiſti in malicia tua: & dixiſti. Non eſt q videat me. Sapiētia tua & ſciencia tua hec decepit te. Et dixiſti in corde tuo. Ego ſum & pter me nō eſt altera. Veniet ſup te malū: & neſcies ortum eius: & irruet ſup te calamitas quā nō poteris expiare. Veniet ſup te repēte miſeria quā neſcies. Sta cum incantatoribus tuis: & cum multitudine maleficiorū tuorū in qbus laboraſti ab adoleſcētia tua: ſi forte qd proſit tibi: aut ſi poſſis fieri fortior. Defeciſti in multitudine conſiliorū tuorū. Stent & ſaluent te augures celi qui contemplabantur ſidera: & ſupputabāt mēſes vt ex eis annūciarent ventura tibi. Ecce facti ſunt quaſi ſtipula: ignis cōbuſſit eos. Non liberabunt animā ſuam de manu flāme: nō ſūt prune qbus calefiāt: nec focus vt ſedeant ad eū. Sic facta ſunt tibi: in quibuſcūq laboraueras. Negociatores tui ab adoleſcentia tua: vnuſqſq in via ſua errauerunt. Non eſt q ſaluet te. 48.

Audite hec domus iacob qui vocamini nomine iſrael: & de aquis iuda exiſtis: qui iuratis in nomine domini: & dei iſrael recordamini: non in veritate neq in iuſticia. De ciuitate enim ſancta vocati ſunt: & ſup deū iſrael conſtabiliti ſunt. Dñs exercituū nomen eius. Priora extunc annunciaui: & ex ore meo exierūt & audita feci ea: repente operatus ſum & venerunt. Sciui enim quia durus es tu: et neruus ferreus ceruix tua: & frons tua erea. Predixi tibi extunc: antequam venirent indicaui tibi: ne forte diceres. Idola mea fecerūt hec:

in corde tuo: ego ſū: & nō eſt alia. nō
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα. οὐ
ſedebo vidua: neq ſciā ſterilitatē. nūc aūt veniēt
καθίσω χήρα, οὐδὲ γνώσομαι ὀρφανίαν. νῦν δὲ ἥξει
ſup te duo hec ſubito in die vna: ſterilitas | C
ἐπὶ σὲ τὰ δύο ταῦτα ἐξαίφνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, ἀτεκνία
& viduitas veniet ſubito ſup te. in veneficio tuo
καὶ χηρεία ἥξει ἐξαίφνης ἐπὶ σέ. ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου
in fortitudīe īcantatorū tuorū vehemēter in ſpe
ἐν τῇ ἰσχύϊ τῶν ἐπαοιδῶν σου σφόδρα ἐπὶ ἐλπίδι τῆς
nequitie tue. tu enī dixiſti: ego ſum: & nō eſt a-
πονηρίας σου. σὺ γὰρ εἶπας, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑ-
lia. ſcias qm̄ prudētia hor̄ & fornicatio tua tibi
τέρα. γνῶθι ὅτι ἡ σύνεσις τούτων καὶ ἡ πορνεία σου σοὶ
erit opprobriū. & dixiſti in corde tuo: ego ſum: &
ἔσται αἰσχύνη. καὶ εἶπας ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἐγώ εἰμι, καὶ | Hiere 49.c.
nō eſt alia. & veniet ſup te pditio & neſcies
οὐκ ἔστιν ἑτέρα. καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ἀπώλεια καὶ οὐ μὴ γνῷς
foueā & incides in eā. & veniet ſup te calami-
βόθυνον καὶ ἐμπεσῇ εἰς αὐτόν. καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ταλαιπω-
tas & nō poteris mūda fieri. & veniet ſup
ρία καὶ οὐ δυνήσῃ καθαρὰ γενέσθαι. καὶ ἥξει ἐπὶ | D
te derepēte pditio: & nō cognoſces. ſta nūc in
σὲ ἐξάπινης ἀπώλεια, καὶ οὐ γνώσῃ. στῆθι νῦν ἐν ταῖς
īcātatōib9 tuis & multis veneficiis tuis: q̄ didici
ἐπαοιδαῖς σου καὶ τῇ πολλῇ φαρμακείᾳ σου, ἃ ἐμάν-
ſti ab adoleſcētia tua: ſi poteris iuuari: labora
θανες ἐκ νεότητός σου, εἰ δυνήσῃ ὠφεληθῆναι, κεκοπία-
ſti in cōſiliis tuis. ſtent iā & ſaluēt te
κας ἐν ταῖς βουλαῖς σου. στήτωσαν δὴ καὶ σωσάτωσάν σε
aſtrologi celi: q̄ cōtēplant̄ ſtellas: an-
οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας, ἀναγ-
nūcient tibi: qd venturū ſit ſup te. ecce oēs
γειλάτωσάν σοι, τί μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ. ἰδοὺ πάν-
q̄ſi ſtipule in igne cōburent̄: & nō
τες ὡς φρύγανα ἐπὶ πυρὶ κατακαυθήσονται, καὶ οὐ μὴ
eruēt aīam ſuā de flāma: qz habes car-
ἐξέλωνται τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐκ φλογός, ὅτι ἔχεις ἄν-
bones ignis: ſedebis ſup eos. hi erūt tibi
θρακας πυρός, καθίσεις ἐπ' αὐτούς. οὗτοι ἔσονταί σοι
adiutoriū. laboraſti in cōmutatiōe tua: ab ado
βοήθεια. ἐκοπίασας ἐν τῇ ἐναλλαγῇ σου, ἀπὸ τῆς νε-
leſcētia tua hō in ſemetipſo errauit: tibi aūt
ότητός σου ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη, σοὶ δὲ
nō erit ſalus.
οὐκ ἔσται σωτηρία. Ca.48. | A

Audite hec dom9 iacob: vocati in
Ἀκούσατε ταῦτα οἶκος ἰακώβ, οἱ κεκλημένοι ἐπὶ
noīe iſrael: & de aq̄ iuda exeūtes
τῷ ὀνόματι ἰσραήλ, καὶ ἐξ ὕδατος ἰούδα ἐξελθόντες
iurātes ī noīe dñi dei iſrael recen
οἱ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ μιμνησκό-
ſentes: nō cū veritate neq cū iuſticia: & adhe
μενοι, οὐ μετὰ ἀληθείας οὐδὲ μετὰ δικαιοσύνης, καὶ ἀν-
rētes nōmini ciuitatis ſctē: &
τεχόμενοι τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ
in deo iſrael cōtra ſtabiliti. dñs ſabaoth no
ἐπὶ τῷ θεῷ ἰσραὴλ ἀντιστηριζόμενοι. κύριος σαβαὼθ ὄνο-
mē ei. priora adhuc ānūciaui & de o-
μα αὐτῷ. τὰ πρότερα ἔτι ἀνήγγειλα καὶ ἐκ τοῦ στό-
re meo egreſſa ſūt: & auditū factū eſt. ſubito
ματός μου ἐξῆλθεν, καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο. ἐξάπινα
feci & venerūt. ſcio qz durus es &
ἐποίησα καὶ ἐπῆλθεν. γινώσκω ὅτι σκληρὸς εἶ καὶ
neruus ferre9 collū tuū: & frons
νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ μέτωπόν
tua enea. & ānūciaui tibi olim anteq̄ veniret
σου χαλκοῦν. καὶ ἀνήγγειλά σοι πάλαι πρὶν ἐλθεῖν
ſup te. auditū tibi feci ne forte diceres: q̄
ἐπὶ σέ. ἀκουστόν σοι ἐποίησα μήποτε εἴπῃς, ὅτι
idola mea fecerūt:
τὰ εἴδωλά μου ἐποίησε,

⁊ dices: qꝛ ſculptilia ⁊ cõflatilia mãdauerũt mihi.
καὶ εἴπῃς, ὅτι τὰ γλυπτὰ καὶ τὰ χωνευτὰ ἐνετείλατό μοι.
B audiſtis oĩa: ⁊ vos nõ cognouiſtis: ſed ⁊ audi
ἠκούσατε πάντα, καὶ ὑμεῖς οὐκ ἔγνωτε, ἀλλὰ καὶ ἀκου
ta tibi feci noua ex nũc q̃ futura ſunt:
στά σοι ἐποίησα τὰ καινὰ ἀπὸ τοῦ νῦν ἃ μέλλει γίνεσθαι,
⁊ nõ dixi nũc fiũt: ⁊ nõ olim: ⁊ nõ priorib⁹
καὶ οὐκ εἶπα νῦν γίνεται, καὶ οὐ πάλαι, καὶ οὐ προτέραις
dieb⁹: ⁊ nõ audiſti ea. ne dicas: certe noui
ἡμέραις, καὶ οὐκ ἤκουσας αὐτά. μὴ εἴπῃς, ναὶ γινώσκω
ea: neq̃ noſti: neq̃ ſciuiſti: neq̃ a principio ape
αὐτά, οὔτε ἔγνως, οὔτε ἠπίστασο, οὔτε ἀπ᾽ ἀρχῆς ἤνοι
rui tuas aures. noui enĩ q̃ p̃uaricãs p̃uaricaberis: ⁊
ξά σου τὰ ὦτα. ἔγνων γὰρ ὅτι ἀθετῶν ἀθετήσεις, καὶ
iniqu⁹ adhuc ex vtero vocaberis. ꝑpter meũ nomẽ
ἄνομος ἔτι ἐκ κοιλίας κληθήσῃ. ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος
oſtẽdã tibi furorẽ meũ: ⁊ glĩoſa mea inducã ſup
δείξω σοι τὸν θυμόν μου, καὶ τὰ ἔνδοξά μου ἐπάξω ἐπὶ
te: vt nõ deſtruã te. ecce vẽdidi te nõ ꝑpter
σέ, ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσω σε. ἰδοὺ πέπρακά σε οὐχ ἕνεκεν
argentũ: erui te de fornace paupertatis. ꝑpter me
ἀργυρίου, ἐξειλόμην σε ἐκ καμίνου πτωχείας. ἕνεκεν ἐμοῦ
faciã: qꝛ meũ nomẽ polluit: ⁊ glĩam
ποιήσω, ὅτι τὸ ἐμὸν ὄνομα βεβηλοῦται, καὶ τὴν δόξαν
ſ.42.b meã alteri nõ dabo. audi me iacob ⁊ iſrael: quẽ ego voco:
μου ἑτέρῳ οὐ δώσω. ἄκουέ μου ἰακὼβ καὶ ἰσραήλ, ὃν ἐγὼ καλῶ,
ego ſum prim⁹ ⁊ ego in ſempiternũ: ⁊ man⁹ mea
C ἐγώ εἰμι πρῶτος καὶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἡ χείρ μου
fundauit terrã ⁊ dextera mea firmauit ce
ἐθεμελίωσε τὴν γῆν καὶ ἡ δεξιά μου ἐστερέωσε τὸν οὐρα-
los. vocabo ego eos: ⁊ ſtabũt ſimul: ⁊ cõgre-
νόν. καλέσω ἐγὼ αὐτούς, καὶ στήσονται ἅμα, καὶ συναχ
gabunt oẽs ⁊ audiẽt: q̃s eis ãnũciauit
θήσονται πάντες καὶ ἀκούσονται, τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε
hec. diligẽs te feci voluntatẽ tuã ſup baby
ταῦτα. ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου ἐπὶ βαβυ
lonẽ vt auferrẽ ſemẽ chaldeoꝝ: ego locut⁹ ſum: ⁊ ego
λῶνα ἆραι σπέρμα χαλδαίων, ἐγὼ ἐλάλησα, καὶ ἐγὼ
vocaui: adduxi eũ ⁊ ꝓſperaui viã ei⁹.
ἐκάλεσα, ἤγαγον αὐτὸν καὶ εὐώδωσα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.
adducite ad me: ⁊ audite hec: nõ a princi
προσαγάγετε πρός με, καὶ ἀκούσατε ταῦτα, οὐκ ἀπ᾽ ἀρ
pio in abſcõdito locut⁹ ſũ: qñ fiebat ibi erã. ⁊
χῆς ἐν κρυφῇ λελάληκα, ἡνίκα ἐγίνετο ἐκεῖ ἤμην. καὶ
nũc dñs de⁹ miſit me: ⁊ ſpũs ei⁹.
νῦν κύριος ὁ θεὸς ἀπέστειλέν με, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.
ſic dicit dñs dñs q̃ liberauit te ſctũs iſra-
οὕτως λέγει κύριος κύριος ὁ ῥυσάμενός σε ὁ ἅγιος ἰσρα-
el: ego dñs de⁹ tu⁹ docui te vt inuenires tu
ήλ, ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου δέδειχά σοι τοῦ εὑρεῖν σε τὴν ὁ
D viã: in q̃ ãbulabis in ea: ⁊ ſi audiſſes mãdata
δόν, ἐν ᾗ πορεύσῃ ἐν αὐτῇ, καὶ εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν
mea: fctã fuiſſet vtiq̃ ſicut flumẽ pax tua: ⁊ iuſti
μου, ἐγένετο ἂν ὡς ποταμὸς ἡ εἰρήνη σου, καὶ ἡ δικαιοσύ-
cia tua q̃ſi vnda maris. ⁊ fuiſſet vtiq̃ q̃ſi are
νη σου ὡς κῦμα θαλάσσης. καὶ ἐγένετο ἂν ὡσεὶ ἄμ
na ſemẽ tuũ: ⁊ ſtirpes vteri tui vt
μος τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου ὡς
puluis terre: neq̃ nũc exterminaberis: neq̃ peri-
χοῦς τῆς γῆς, οὐδὲ νῦν οὐ μὴ ἐξολοθρευθῇς, οὐδὲ ἀπο-
bit nomẽ tuũ ĩ cõſpectu meo. exi de baby-
λεῖται τὸ ὄνομά σου ἐνώπιον ἐμοῦ. ἔξελθε ἐκ βαβυ-
lone fugiẽs a chaldeis: vocẽ exultati
λῶνος φεύγων ἀπὸ τῶν χαλδαίων, φωνὴν εὐφροσύ
onis ãnũciate: ⁊ auditũ fiat hoc. ãnũcia
νης ἀπαγγείλατε, καὶ ἀκουστὸν γενέσθω τοῦτο. ἀπαγγεί
te vſq̃ ad extremũ terre. dicite: redemit do
λατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. λέγετε, ἐρρύσατο κύ
min⁹ ſeruũ ſuũ iacob:
ριος τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἰακώβ,

et ſculptilia mea & cõfla
tilia mãdauerũt iſta. Que
audiſti vide omĩa. Vos
aũt nõ annũciaſtis. Audi
ta tibi feci noua extunc:
& cõſeruata ſunt q̃ ne-
ſcis. Nunc creata ſunt &
non ex tunc & ante diem
& nõ audiſti ea: ne for
te dicas. Ecce cogno-
ui ea. Neq̃ audiſti neq̃
cognouiſti
neq̃ extunc aperta eſt
auris tua. Scio enĩ quia
preuaricãs p̃uaricaberis:
& trãſgreſſorẽ ex vtero
vocaui te. Propter no
men meũ longe faciã fu-
rorẽ meũ: & laude mea
infrenabo te ne itereas.
Ecce excoxi te ſed non
quaſi argentũ: elegi te
in camino paupertatis.
Propter me ꝑpter me
faciã: vt nõ blaſphemer
& gloriã meã alteri nõ
dabo. Audi me iacob:
& iſrael quem ego
voco. Ego ipſe: ego
primus &
ego nouiſſim⁹. Manus
quoq̃ mea fundauit ter
ram: & dextera mea mẽ-
ſa ẽ celos. Ego vocabo
eos: & ſtabunt ſimul.
Cõgregamini oẽs vos:
& audite. Quis de eis
annunciauit hec. Dñs
dilexit eũ: faciet volũta
tẽ ſuã in babylone: & bra
chiũ ſuũ in chaldeis. Ego
locutus ſum &
vocaui eum: adduxi eũ
& directa eſt via eius.
Accedite ad me: & audi
te hec. Non a principio
in abſcõdito locut⁹ ſũ.
Ex tpe anteq̃ fierent ibi
eram: & nunc dominus
deus miſit me
& ſpiritus eius. Hec di-
cit dñs redemptor tuus
ſanctus iſrael. Ego dñs
deus tu⁹ docẽs te vtilia:
gubernans te in via qua
ambulas. Vtinã atten-
diſſes mãdata mea. Facta
fuiſſet ſicut flumen pax
tua: & iuſticia tua ſicut
gurgites maris. Et fuiſ-
ſet q̃ſi arena ſemen tuũ:
& ſtirps vteri tui vt lapil
li eius. Non interiſſet: &
nõ fuiſſet attritũ nomen
eius a facie mea. Egredi
mini de babylone fugite
a chaldeis: ĩ voce exulta
tionis annũciate: auditũ
facite hoc: & afferte illud
vſq̃ ad extrema terre.
Dicite. Redemit domi-
nus ſeruũ ſuum iacob.

ופסלי ונסכי צום׃ שמעת חזה כלה — צוה
ואתם הלוא תגידו השמעתיך — נגד שמע
חדשות מעתה ונצרות ולא ידעתם׃
עתה נבראו ולא מאז ולפני יום — ברא פנה
ולא שמעתם פן תאמר הנה ידעתין׃ — אמר
גם לא שמעת גם לא ידעת גם
מאז לא פתחה אזנך כי ידעתי
בגוד תבגוד ופשע מבטן קרא לך׃ — בגד
למען שמי אאריך אפי ותהלתי — ארך הלל
אחטם לך לבלתי הכריתך׃ הנה — חטם כרת
צרפתיך ולא בכסף בחרתיך
בכור עני׃ למעני למעני אעשה — ענה עשה
כי איך יחל וכבודי לאחר לא — חלל כבד
אתן׃ שמע אלי יעקב וישראל — נתן
מקראי אני הוא אני ראשון אף — קרא
אני אחרון׃ אף ידי יסדה ארץ
וימיני טפחה שמים קרא אני — ימן
אליהם יעמדו יחדו׃ הקבצו כלכם — עמד קבץ
ושמעו מי בהם הגיד את אלה יהוה — נגד
אהבו יעשה חפצו בבבל וזרעו — עשה
כשדים׃ אני אני דברתי אף
קראתיו הביאתיו והצליח דרכו׃ — בוא צלח
קרבו אלי שמעו זאת לא מראש
בסתר דברתי מעת היותה שם — היה
אני ועתה אדני יהוה שלחני
ורוחו׃ כה אמר יהוה גאלך
קדוש ישראל אני יהוה אלהיך — קדש
מלמדך להועיל מדריכך בדרך — למד יעל
תלך׃ לוא הקשבת למצותי ויהי — דרך ילך
כנהר שלומך וצדקתך כגלי — קשב צוה
הים׃ ויהי כחול זרעך וצאצאי — היה שלם
מעיך כמעתיו לא יכרת ולא — גלל יצא
ישמד שמו מלפני׃ צאו מבבל — מעה כרת
ברחו מכשדים בקול רנה הגידו — שמד פנה
השמיעו זאת הוציאוה עד קצה — יצא רנן
הארץ אמרו גאל יהוה עבדו יעקב׃ — נגד שמע
יצא

ולא צמאו בחרבות הוליכם מים
מצור הזיל למו ויבקע צור   נזל בקע
ויזבו מים׃ אין שלום אמר יהוה   זוב
לרשעים׃

Cap.xlix.
שמעו איים אלי והקשיבו   אי קשב
לאמים מרחוק יהוה מבטן קראני   רחק
ממעי אמי הזכיר שמי׃ וישם פי   מעה זכר
כחרב חדה בצל ידו החביאני   שם שום
וישימני לחץ ברור באשפתו   פה חדד
הסתירני׃ ויאמר לי עבדי אתה   חבא שום
ישראל אשר בך אתפאר׃ ואני   ברר סתר
אמרתי לריק יגעתי לתהו והבל   אמר פאר
כחי כליתי אכן משפטי את יהוה   תהה
ופעלתי את אלהי׃ ועתה אמר יהוה   כח כלה
יצרי מבטן לעבד לו לשובב   שפט
יעקב אליו וישראל לא יאסף   אסף
ואכבד בעיני יהוה ואלהי היה עזי׃   כבד עזז
ויאמר נקל מהיותך לי עבד להקים   קלל היה
את שבטי יעקב ונצורי ישראל   קום נצר
להשיב ונתתיך לאור גוים   שוב נתן
להיות ישועתי עד קצה הארץ׃   היה ישע
כה אמר יהוה גאל ישראל קדושו   קדש
לבזה נפש למתעב גוי לעבד   תעב
משלים מלכים יראו וקמו שרים   ראה קום
וישתחוו למען יהוה אשר נאמן   שור
קדוש ישראל ויבחרך׃ כה אמר   שחה אמן
יהוה בעת רצון עניתיך וביום   בחר
ישועה עזרתיך ואצרך ואתנך   רצה ענה
לברית עם להקים ארץ להנחיל   ישע נצר
נחלות שממות׃ לאמר לאסורים   נתן ברית
צאו לאשר בחשך הגלו על   קום נחל
דרכים ירעו ובכל שפיים   אסר
מרעיתם׃ לא ירעבו ולא יצמאו   יצא גלה
ולא יכם שרב ושמש כי מרחמם   רעה שפה
ינהגם ועל מבועי מים ינהלם׃   רעה רעב
ושמתי כל הרי לדרך ומסלתי   צמא נכה
רחם נהג
נבע נהל
שום סלל

Non ſitierūt in deſerto
cum educeret eos. Aquā
de petra produxit eis:
& ſcidit petram
& fluxerunt aque. Non
eſt pax
impiis dicit dominus.

49.

Audite inſule & attē
dite
populi de longe. Domi
nus ab vtero vocauit me:
de ventre mřis mee re
cordat⁹ eſt nois mei. Et
poſuit os meū q̄ſi gladiū
acutū: in vmbra manus
ſue ꝓtexit me: & poſuit
me ſicut ſagittā electam.
In pharetra ſua abſcon
dit me: & dixit mihi. Ser
uus me⁹ es tu iſrael: q̄a
i te glorificabor. Et ego
dixi. In vacuum labora
ui: ſine cauſa & vane
fortitudinē meā cōſum
pſi. Ergo iudiciū meū cū
dño: & opus meū cum
deo meo. Et nūc hec di
cit dñs formās me ex vte
ro ſeruū ſibi vt reducam
iacob ad eum: & iſrael
non congregabitur.
Et glorificat⁹ ſum in ocu
lis dñi: & deus me⁹ fact⁹
eſt fortitudo mea. Et di
xit. Parū eſt vt ſis mihi
ſeru⁹ ad ſuſcitandas tri
bus iacob: & feces iſrael
conuertendas. Dedi te
in lucem gentium
vt ſis ſalus mea vſq; ad
extremum terre.
Hec dicit domin⁹ redē
ptor iſrael: ſanctus eius:
ad contēptibilē aīam ad
abominatā gētē ad ſeruū
dñorū. Reges videbunt
& cōſurgent principes:
& adorabunt propter
dñm: quia fidelis eſt: &
ſanctum iſrael qui elegit
te. Hec dicit
dominus. In tēpore pla
cito exaudiui te & in die
ſalutis auxiliat⁹ ſum tui.
Et ſeruaui te & dedi te
in fedus populi vt ſuſci
tares terrā: & poſſideres
hereditates diſſipatas:
vt diceres his q vincti ſūt
exite: & his qui in tene
bris reuelamini. Super
vias paſcentur: & in oi
bus planis
paſcue eorum. Non eſu
rient neq; ſitient:
& non ꝑcutiet eos eſtus
& ſol: q̄a miſerator eoꝝ
reget eos & ad fontes
aquarum portabit eos.
Et ponam oēs montes
meos i viā: & ſemite mee

ꝛ ſi ſitierit ꝑ deſertū ducet eos: aquā de petra
καὶ ἐὰν διψήσωσι δι᾽ ἐρήμου ἄξει αὐτοὺς, ὕδωρ ἐκ πέτρας
educet eis. ſcidetur petra ꝛ fluet aqua ꝛ bi
ἐξάξει αὐτοῖς· σχισθήσεται πέτρα καὶ ῥυήσεται ὕδωρ καὶ πί
bet ppl̄s me⁹. nō eſt gaudere dicit dñs impiis.   Infra. 57.d.
εται ὁ λαός μου. οὐκ ἔστι χαίρειν λέγει κύριος τοῖς ἀσεβέσιν.
Audite inſule ꝛ attēdite gētes: poſt tp̄s
Ακούσατε νῆσοι καὶ προσέχετε ἔθνη, διὰ χρόνου
multū ſtabit dicit dñs. de ventre mřis mee
πολλοῦ στήσεται λέγει κύριος. ἐκ κοιλίας μητρός μου
vocauit nomē meū: ꝛ poſuit os meū q̄ſi gla
ἐκάλεσε τὸ ὄνομά μου, καὶ ἔθηκε τὸ στόμα μου ὡς μά
diū acutū: ꝛ ſub ꝓtectiōe man⁹ ſue
χαιραν ὀξεῖαν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χειρὸς αὐτοῦ
abſcōdit me: poſuit me q̄ſi ſagittā electā: ꝛ in pha
ἔκρυψέ με, ἔθηκέ με ὡσεὶ βέλος ἐκλεκτὸν, καὶ ἐν τῇ φα
retra tua abſcōdit me. ꝛ dixit mihi: ſeru⁹ me⁹ es
ρέτρᾳ αὐτοῦ ἔκρυψέ με. καὶ εἶπέ μοι, δοῦλός μου εἶ
tu iſrael: ꝛ in te glorificabor. ꝛ ego dixi:
σὺ ἰσραὴλ, καὶ ἐν σοὶ δοξασθήσομαι. καὶ ἐγὼ εἶπα,
vane laboraui. in vanū: in nihilū dedi
κενῶς ἐκοπίασα. εἰς μάταιον, καὶ εἰς οὐδὲν ἔδωκα τὴν
fortitudinē meā. ꝓpter hoc iudiciū meū apud dñm: ꝛ
ἰσχύν μου. διὰ τοῦτο ἡ κρίσις μου παρὰ κυρίῳ, καὶ ὁ
labor me⁹ corā deo meo. ꝛ nūc ſic di
πόνος μου ἐναντίον τοῦ θεοῦ μου. καὶ νῦν οὕτως λέ   B
cit dñs q formauit me ex vtero ſeruū ſibi:
γει κύριος ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ, τοῦ
vt cōgregarē iacob ad eū. ꝛ iſrael cōgre
συναγαγεῖν τὸν ἰακὼβ πρὸς αὐτόν. καὶ ἰσραὴλ συναχ
gabor: ꝛ glorificabor corā dño: ꝛ de⁹
θήσομαι, καὶ δοξασθήσομαι ἐναντίον κυρίου, καὶ ὁ θεός
me⁹ erit fortitudo mea: ꝛ dixit: magnū tibi eſt vt voce
μου ἔσται ἰσχύς μου. καὶ εἶπε, μέγα σοί ἐστι τοῦ κληθῆ
ris puer me⁹: vt ſuſcites trib⁹ iacob: ꝛ diſper   S.42.b
ναι παῖδά μου, τοῦ στῆσαι φυλὰς ἰακὼβ, καὶ τὴν δια   Actuū.
ſionē iſrael cōuertas. ecce poſui te in   13.g.
σπορὰν τοῦ ἰσραὴλ ἐπιστρέψαι. ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς
teſtamētū gn̄is in lucē gētiū: vt ſis tu in ſalu   C
διαθήκην γένους εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρί
tē vſq; ad extremū terre. ſic dicit dñs q eru
αν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. οὕτως λέγει κύριος ὁ ῥυσά
it te de⁹ iſrael: ſctificate eū q deſpicit
μενός σε ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἁγιάσατε τὸν φαυλίζοντα τὴν
aīam ſuā q abominat a gētib⁹ ſeru⁹
ψυχὴν αὐτοῦ τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ὁ δοῦ
principū. reges videbūt eū: ꝛ cōſur
λος τῶν ἀρχόντων. βασιλεῖς ὄψονται αὐτὸν, καὶ ἀνα
gent principes ꝛ adorabūt eū ꝓpter do
στήσονται ἄρχοντες καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕνεκεν κυ
minū: q̄ fidelis eſt ſanct⁹ iſrael: ꝛ elegi
ρίου, ὅτι πιστός ἐστιν ὁ ἅγιος ἰσραὴλ, καὶ ἐξελεξάμην
te. ſic dicit dñs: tp̄e oportuno exaudiui te: ꝛ in die
σε. οὕτως λέγει κύριος, καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέ   2.Cor. 6.a.
ſalutis adiuuaui te: ꝛ plaſmaui te: ꝛ dedi
ρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι, καὶ ἔπλασά σε, καὶ ἔδωκά
te in teſtamētū gētiū: vt cōſtitueres terrā: poſſide   D
σε εἰς διαθήκην ἐθνῶν, τοῦ καταστῆσαι τὴν γῆν, κληρονομῆ
res hereditates deſertas: dicentē his q in vinculis: exi
σαι κληρονομίας ἐρήμους, λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς, ἐξέλ
te ꝛ his q in tenebris: reuelari. in oībus
θετε καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει, ἀνακαλυφθῆναι. ἐν πάσαις ταῖς
viis paſcent: ꝛ in oībus ſemitis paſcua
ὁδοῖς βοσκηθήσονται, καὶ ἐν πάσαις ταῖς τρίβοις ἡ νομὴ   Apo.7 d.
eoꝝ. nō eſurient: neq; ſitiēt: neq; ꝑcutiet
αὐτῶν. οὐ πεινάσουσιν, οὐδὲ διψήσουσιν, οὐδὲ πατάξει
eos eſtus neq; ſol: ſed q miſerat⁹ fuerit eos cōſo
αὐτοὺς καύσων οὐδὲ ἥλιος, ἀλλ᾽ ὁ ἐλεῶν αὐτοὺς παρα
labitur eos: ꝛ ꝑ fontes aquaꝝ ducet illos: ꝛ
καλέσει αὐτούς, καὶ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς, καὶ
ponā oēm mōtē in viā: ꝛ oēm ſemitā
θήσω πᾶν ὄρος εἰς ὁδὸν, καὶ πᾶσαν τρίβον

Digitized by Google

in paſcua eis. ecce iſti de lōge veniēt: iſti
εἰς βόσκημα αὐτοῖς. ἰδοὺ οὗτοι πόρρωθεν ἥξουσιν, οὗτοι
ab aqlone ⁊ mari: alii aūt de terra pſarū. letamī
ἀπὸ βορρᾶ καὶ θαλάσσης, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς περσῶν. εὐφραί
Infra. 52.c. ni celi: ⁊ exultet terra: erūpāt mōtes leti=
νεσθε οὐρανοί, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ῥηξάτω τὰ ὄρη εὐφρο
ciā: qꝛ miſert⁹ eſt de⁹ ppl̄ꝫ ſui: ⁊ humiles
σύνην, ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τοῦ
ppl̄i ſui cōſolat⁹ eſt. dixit ſion: dereliqt me dn̄s: ⁊
λαοῦ αὐτοῦ παρεκάλεσεν. εἶπεν σιών, ἐγκατέλιπέ με κς, καὶ
dn̄s oblit⁹ eſt mei. nūqd obliuiſcet mulier filii ſui:
ὁ κς ἐπελάθετό μου. μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδὸς αὐτῆς,
E vel nō miſereri part⁹ vteri ſui: ſi aūt ⁊ hoꝝ
ἢ τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς; εἰ δὲ καὶ ταῦτα
oblita fuerit mulier: ſed ego nō obliuiſcar tui dicit dn̄s.
ἐπιλάθοιτο γυνή, ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου λέγει κς.
ecce ſup manus meas depinxi tuos muros: ⁊ corā
ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφησά σου τὰ τείχη, καὶ ἐνώ
me es ſemp. ⁊ cito edificata es a qb⁹ deſtructa
πιόν μου εἶ διαπαντός. καὶ ταχὺ οἰκοδομηθήσῃ ὑφ᾽ ὧν καθῃρέ
fuiſti: ⁊ q deſolauerūt te ex te egredient. leua in
θης, καὶ οἱ ἐρημώσαντές σε ἐκ σοῦ ἐξελεύσονται. ἆρον κύ
circuitu oculos tuos ⁊ vide oēs. ecce con=
κλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε πάντας. ἰδοὺ συ=
gregati ſunt: ⁊ venerūt ad te. viuo ego dicit dn̄s:
νήχθησαν, καὶ ἦλθοσαν πρός σε. ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος,
qꝛ oib⁹ his qūſi ornamēto veſtieris: ⁊ circūdaberis
ὅτι πάντας αὐτοὺς ὡς κόσμον ἐνδύσῃ, καὶ περιθήσῃ
eis qūſi ornamēto ſpōſa: qꝛ deſerta tua ⁊ diſſi
αὐτοὺς ὡς κόσμον νύμφη, ὅτι τὰ ἔρημά σου καὶ τὰ διεφ
pata ⁊ q corruerūt: qm̄ nūc āguſtiaberis ab
θαρμένα καὶ τὰ πεπτωκότα, ὅτι νῦν στενοχωρήσῃ ἀπὸ
hītātib⁹: ⁊ elongabūt a te abſor
τῶν κατοικούντων, καὶ μακρυνθήσονται ἀπὸ σοῦ οἱ κα=
F bētes. dicēt eñ in aurib⁹ tuis filii tui: quos
ταπίνοντές. ἐροῦσι γὰρ εἰς τὰ ὦτά σου οἱ υἱοί σου, οὓς
pdidiſti: anguſt⁹ mihi loc⁹: fac mihi locū vt ha
ἀπώλεσας, στενός μοι ὁ τόπος, ποίησόν μοι τόπον ἵνα κα
bitē. ⁊ dices in corde tuo: qs genuit mihi iſtos:
τοικήσω. καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἐγέννησέν μοι τού
ego aūt ſine filiis ⁊ vidua: aduēna ⁊ inclu
τους; ἐγὼ δὲ ἄτεκνος καὶ χήρα, πάροικος καὶ ἐγκεκλει
ſa: hos aūt qs enutriuit mihi: ego aūt derelicta
σμένη, τούτους δὲ τίς ἐξέθρεψέ μοι; ἐγὼ δὲ κατελείφ=
ſum ſola: iſti aūt mihi vbi erāt. ſic dicit dn̄s:
θην μόνη, οὗτοι δέ μοι ποῦ ἦσαν. οὕτως λέγει κύριος,
ecce leuo ſup gētes manū meā: ⁊ ſup inſulas leuabo
ἰδοὺ αἴρω εἰς τὰ ἔθνη τὴν χεῖρά μου, καὶ εἰς τὰς νήσους ἀρῶ
ſignū meū. ⁊ adducēt filios tuos in ſinu:
σύσσημόν μου. καὶ ἄξουσι τοὺς υἱούς σου ἐν κόλπῳ, τὰς
at filias tuas in hūeris portabūt. ⁊ erūt reges
δὲ θυγατέρας σου ἐπ᾽ ὤμων ἀροῦσι. καὶ ἔσονται βασιλεῖς
nutritii tui. at pricipes femie eoꝝ nutrices tue. ſup fa=
τιθηνοί σου. αἱ δὲ ἄρχουσαι αὐτῶν τροφοί σοι. ἐπὶ πρό=
ciē terre adorabūt te: ⁊ puluerē pe=
σωπον τῆς γῆς προσκυνήσουσί σοι, καὶ τὸν χοῦν τῶν πο
G dū tuoꝝ lingēt. ⁊ ſcies: qꝛ ego dn̄s ⁊ nō cōfun
δῶν σου λείξουσι. καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος καὶ οὐκ αἰσχυν
dent. expectātes eū: nūqd accipiet qs a gi=
θήσονται οἱ ὑπομένοντες αὐτόν, μὴ λήψεταί τις παρὰ γί=
gante ſpolia: ⁊ ſi captiuauerit qs iniuſte ſal
γαντος σκῦλα; καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως σω
uabit: qꝛ ſic dicit dn̄s: ſi qs captiuauerit
θήσεται; ὅτι οὕτως λέγει κύριος, ἐάν τις αἰχμαλωτεύ
gigantē: accipiet ſpolia. accipiens aūt a for
σῃ γίγαντα, λήψεται σκῦλα. λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντ=
te ſaluabit. ego aūt iudiciū tuū iudicabo: ⁊ ego
τος σωθήσεται. ἐγὼ δὲ τὴν κρίσιν σου κρινῶ, καὶ ἐγὼ τοὺς
filios meos eruā. ⁊ comedēt q tribulauerūt te car=
υἱούς μου ῥύσομαι. καὶ φάγονται οἱ θλίψαντές σε τὰς σάρ=
nes ſuas: ⁊ bibēt qūſi vinū nouū ſanguinē ſuū
κας αὐτῶν, καὶ πίονται ὡς οἶνον νέον τὸ αἷμα αὐτῶν

exaltabuntur. Ecce iſti de longe venient: & ecce illi ab aquilone & mari: & iſti de terra auſtrali. Lau=date celi: & exulta terra: iubilate montes laude: qa conſolatus eſt dn̄s populū ſuū & pau=perū ſuorū miſerebitur. Et dixit ſion: dereliqt me dn̄s: & dn̄s oblitus ē mei. Nunqd obliuiſci pōt mulier infantē ſuū: vt nō miſereatur filio vteri ſui. Et ſi illa oblita fuerit: ego tn̄ nō obliuiſcar tui. Ecce in manibus meis deſcripſi te: muri tui corā oculis meis ſemp. Venerūt ſtructores tui: de=ſtruentes te & diſſipantes a te exibūt. Leua in circuitu oculos tuos & vide oēs iſti cōgregati ſunt: venerūt tibi. Viuo ego dicit dn̄s: qa oībus his velut ornamento veſtieris: & circūdabis tibi eos qūſi ſpōſa. Quia deſerta tua & ſolitudines tue & terra ruine tue nūc an=guſta erunt pre hītatoribus: & longe fugabūtur qui abſorbebāt te. Ad=huc dicent in aurib⁹ tuis filii ſterilitatis tue. An=guſtus eſt mihi locus: fac ſpaciū mihi vt habitem. Et dices in corde tuo. Quis genuit mihi iſtos. Ego ſterilis & nō pariēs trāſmigrata & captiua: & iſtos qs enutriuit. ego deſtituta & ſola: & iſti vbi hic erant. Hec dicit dn̄s deus. Ecce leuabo ad gētes manū meā: & ad populos exaltabo ſi=gnū meum. Et afferent filios tuos in vlnis: & fi=lias tuas ſuper humeros portabunt. Et erunt re=ges nutricii tui: & regi=ne nutrices tue. Vultu in terra demiſſo adorabūt te: & puluerē pedū tuoꝝ lingēt. Et ſcies qa ego dn̄s ſup quo nō cōfun=dētur q expectāt eū. Nū=qd tolletur a forti preda: aut qđ captū fuerit a ro=buſto ſaluū eſſe poterit? Quia hec dicit dn̄s. Eq=dem & captiuitas a forti tolletur: & qđ ablatum fuerit a robuſto ſaluabi=tur. eos vero q iudicaue=rūt te: ego iudicabo: & filios tuos ego ſaluabo. Et cibabo hoſtes tuos carnibus ſuis: & quaſi muſto ſanguine ſuo

יְרוֹמוּן׃ הִנֵּה אֵלֶּה מֵרָחוֹק יָבֹאוּ — רום בוא
וְהִנֵּה אֵלֶּה מִצָּפוֹן וּמִיָּם וְאֵלֶּה — צפן
מֵאֶרֶץ סִינִים׃ רָנּוּ שָׁמַיִם וְגִילִי — רנן גיל
אֶרֶץ וּפִצְחוּ הָרִים רִנָּה כִּי נִחַם — רנן
יְהוָה עַמּוֹ וַעֲנִיָּו יְרַחֵם׃ וַתֹּאמֶר צִיּוֹן — ענה רחם
עֲזָבַנִי יְהוָה וַאדֹנָי שְׁכֵחָנִי׃ הֲתִשְׁכַּח — אמר שכח
אִשָּׁה עוּלָהּ מֵרַחֵם בֶּן בִּטְנָהּ גַּם
אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ׃
הֵן עַל כַּפַּיִם חַקֹּתִיךְ חוֹמֹתַיִךְ — חקק חמה
נֶגְדִּי תָּמִיד׃ מִהֲרוּ בָּנָיִךְ מְהָרְסַיִךְ — תמד בנה
וּמַחֲרִבַיִךְ מִמֵּךְ יֵצֵאוּ׃ שְׂאִי סָבִיב — הרס חרב
עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ — נשא סבב
לָךְ חַי אָנִי נְאֻם יְהוָה כִּי כֻלָּם — ראה קבץ בוא חיה
כַּעֲדִי תִלְבָּשִׁי וּתְקַשְּׁרִים כַּכַּלָּה׃ כִּי — עדה לבש
חָרְבֹתַיִךְ וְשֹׁמְמֹתַיִךְ וְאֶרֶץ הֲרִסֻתֵךְ — קשר כלל
כִּי עַתָּה תֵּצְרִי מִיּוֹשֵׁב וְרָחֲקוּ — צור ישב
מְבַלְּעָיִךְ׃ עוֹד יֹאמְרוּ בְאָזְנַיִךְ בְּנֵי — בלע אמר
שִׁכֻּלָיִךְ צַר לִי הַמָּקוֹם גְּשָׁה — צור קום
לִּי וְאֵשֵׁבָה׃ וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֵךְ — נגש ישב
מִי יָלַד לִי אֶת אֵלֶּה וַאֲנִי שְׁכוּלָה — שכל
וְגַלְמוּדָה גֹּלָה וְסוּרָה וְאֵלֶּה מִי — גלמד גלה
גִדֵּל הֵן אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי אֵלֶּה — שאר בדד
אֵיפֹה הֵם׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל גּוֹיִם יָדִי וְאֶל — נשא
עַמִּים אָרִים נִסִּי וְהֵבִיאוּ — רום נסס
בָנַיִךְ בְּחֹצֶן וּבְנֹתַיִךְ עַל כָּתֵף — בוא
תִּנָּשֶׂאנָה׃ וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנַיִךְ — נשא היה
וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתַיִךְ אַפַּיִם — שור ינק
אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וַעֲפַר רַגְלַיִךְ — שחה
יְלַחֵכוּ וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר — לחך
לֹא יֵבֹשׁוּ קֹוָי׃ הֲיֻקַּח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ — בוש קוה
וְאִם שְׁבִי צַדִּיק יִמָּלֵט׃ כִּי כֹה אָמַר — לקח גבר
יְהוָה גַּם שְׁבִי גִבּוֹר יֻקָּח וּמַלְקוֹחַ — לקח שבה
עָרִיץ יִמָּלֵט וְאֶת יְרִיבֵךְ אָנֹכִי אָרִיב — צדק מלט גבר
וְאֶת בָּנַיִךְ אָנֹכִי אוֹשִׁיעַ׃ וְהַאֲכַלְתִּי — ערץ רוב
אֶת מוֹנַיִךְ אֶת בְּשָׂרָם וְכֶעָסִיס דָּמָם — ישע אכל
ינה עסס

Textus	Radices
ישכרון וידעו כל בשר כי	שכר
אני יהוה מושיעך וגאלך אביר	ישע אבר
יעקב׃	
Cap. l. כה אמר יהוה אי זה ספר	
כריתות אמכם אשר שלחתיה	כרת אם
או מי מנושי אשר מכרתי אתכם	נשה
לו הן בעונתיכם נמכרתם	מכר
ובפשעיכם שלחה אמכם׃ מדוע	מדע
באתי ואין איש קראתי ואין	
ענה הקצור קצרה ידי מפדות	קצר
ואם אין בי כח להציל הן בגערתי	פדה כוח
אחריב ים אשים נהרות מדבר	נצל חרב
תבאש דגתם מאין מים ותמת	שום דבר
בצמא׃ אלביש שמים קדרות	באש מות
	לבש
ושק אשים כסותם׃ אדני יהוה	כסה
נתן לי לשון למודים לדעת לעות	לשן למד
את יעף דבר יעיר בבקר בבקר	ידע
יעיר לי אזן לשמע כלמודים׃	
אדני יהוה פתח לי אזן ואנכי	
לא מריתי אחור לא נסוגתי׃ גוי	מרה אחר
נתתי למכים ולחיי למרטים פני	נתן נכה
לא הסתרתי מכלמות ורק׃ ואדני	לחה פנה
יהוה יעזר לי על כן לא נכלמתי	סתר ירק
על כן שמתי פני כחלמיש	עזר כלם
ואדע כי לא אבוש׃ קרוב מצדיקי	שום ידע
מי יריב אתי נעמדה יחד מי	בוש קרב
בעל משפטי יגש אלי׃ הן אדני	צדק רוב
יהוה יעזר לי מי הוא ירשיעני	עמד שפט נגש
הן כלם כבגד יבלו עש יאכלם׃	רשע בלה אכל
מי בכם ירא יהוה שמע בקול	
עבדו אשר הלך חשכים ואין	
נגה לו יבטח בשם יהוה וישען	בטח שען
באלהיו׃ הן כלכם קדחי אש מאזרי	אזר
זיקות לכו באור אשכם ובזיקות	ילך
בערתם מידי היתה זאת לכם	היה
למעצבה תשכבון׃	עצב שכב

inebriabuntur. Et ſciet omnis caro quia ego dominus ſaluans te: & redemptor tuus fortis iacob. 50.

Hec dicit dñs. Quis eſt hic liber repudii matris veſtre: quo dimiſi eam? aut quis eſt creditor meus: cui vendidi vos? Ecce enim in iniquitatibus veſtris venditi eſtis: & in ſceleribus veſtris dimiſi matrem veſtrā: quia veni & non erat vir: vocaui & non erat qui audiret. Nunqd abbreuiata & paruula facta eſt man9 mea vt nō poſſim redimere: aut nō eſt in me virtus ad liberandū? Ecce increpatione mea deſertū faciā mare: ponā flumina in ſiccū. Cōputreſcēt piſces ſine aq̄: & morientur i ſiti. Induā celos tenebris: & ſaccū ponā opimentū eorū. Dñs dedit mihi linguā eruditā vt ſciā ſuſtētare eū qui laſſus eſt verbo. Erigit mane: mane erigit mihi aurem: vt audiam quaſi magiſtrū. Dominus deus aperuit mihi aurem ego autē nō cōtradico: retrorſū nō abii. Corpus meum dedi percutientibus: & genas meas vellētibus. Faciē meā nō auerti ab increpātibus & cōſpuētib9 in me. Dñs deus auxiliator me9: & ideo nō ſum confuſus. Ideo poſui faciem meā vt petrā duriſſimā: & ſcio q̄m nō cōfundar. Iuxta eſt q iuſtificat me. Quis cōtradicet mihi? Stemus ſimul. Quis eſt aduerſarius me9? Accedat ad me. Ecce dñs deus auxiliator meus. Quis eſt q cōdēnet me? Ecce oēs q̄ſi veſtimentū cōtererētur: tinea comedet eos. Quis ex vobis timēs dñm: audiēs vocē ſerui ſui. Quis ambulauit in tenebris: & nō eſt lumen ei. Speret in nomine dñi: & innitatur ſup deū ſuū. Ecce vos oēs accendētes ignē accincti flāmis. Ambulate in lumine ignis vrī: & in flāmis q̄s ſuccendiſtis. de manu mea factū eſt hoc vobis. In dolorib9 dormietis. 51.

& inebriabunť: & ſentiet oīs caro: q̄
καὶ μεθυσθήσονται, καὶ αἰσθανθήσεται πᾶσα σάρξ, ὅτι
ego dñs q eruit te: & adiutor fortitudis
ἐγὼ κύριος ὁ ῥυσάμενός σε, καὶ ἀντιλαμβανόμενος ἰσχύ-
iacob.
ος ἰακώβ.

Ca. 50.

Sic dicit dñs: qualis hic liber
ΟΥ̓́τως λέγει κύριος, ποῖον τοῦτο βιβλίον τοῦ A
repudii mřis vře: quo dimiſi eā: aut Oſee.4.
ἀποστασίου τῆς μητρὸς ὑμῶν, ᾧ ἐξαπέστειλα αὐτήν; ἢ
cui creditori exactorꝫ meorꝫ vēdidi vos ei:
τίνι ὑποχρέῳ τῶν πρασσόντων με πέπρακα ὑμᾶς αὐ-
ecce pctīs vrīs venūdati eſtis: &
τῷ; ἰδοὺ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἐπράθητε, καὶ ταῖς
iniqtatib9 vrīs dimiſi matrē vrām: q̄
ἀνομίαις ὑμῶν ἐξαπέστειλα τὴν μητέρα ὑμῶν, διότι
veni & nō erat hō: vocaui & nō erat
ἦλθον καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἐκάλεσα καὶ οὐκ ἦν ὁ
audiēs. nūqd nō poterit man9 mea liberare: aut Infra. 59.a.
ὑπακούων. μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χείρ μου τοῦ ῥύσασθαι, ἢ
nō poſſum eruere: ecce cōminatiōe mea deſertū fa-
οὐκ ἰσχύω τοῦ ἐξελέσθαι; ἰδοὺ τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξερημώ- B
ciā mare: & ponā flumia deſerta: & are-
σω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους, καὶ ξη-
fient piſces eorꝫ: eo q̄ nō ſit aqua:
ρανθήσονται οἱ ἰχθύες αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ὕδωρ,
& morient in ſiti. induā celū tenebris:
καὶ ἀποθανοῦνται ἐν δίψῃ. ἐνδύσω τὸν οὐρανὸν σκότος,
& q̄ſi ciliciū ponā operimētū eius. dñs
καὶ ὡς σάκκον θήσω τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. κύριος
dñs dat mihi linguā diſciplinę: vt ſciā
κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας, τοῦ γνῶναι ἡ-
qñ opꝫ loqui verbū. poſuit mihi mane: mane: addi
νίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. ἔθηκέ μοι πρωΐ, πρωΐ, προσέ-
dit mihi aurē ad audiendū. & diſciplina dñi aperit
θηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν. καὶ ἡ παιδεία κυρίου ἀνοίγει
meas aures: ego aūt nō renuā nō cōtradico. C
μου τὰ ὦτα, ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ οὐκ ἀντιλέγω.
dorſum meū dedi in flagella: at ge-
τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγό-
nas meas ad alapas. at faciē meā nō
νας μου εἰς ῥαπίσματα. τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ Mat. 26.g.
auerti a cōfuſione ſputorꝫ: & dñs do-
ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων, καὶ κύριος κύ-
min9 auxiliator me9 fact9 ē. ppter hoc nō ſū cōfuſus: ſed
ριος βοηθός μου ἐγενήθη. διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ'
poſui faciē meā ſicut firmā petrā: & cognoui
ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἔγνων
q̄ nō cōfundar: q̄ iuxta ē q iuſtificat me. qs q li-
ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαιώσας με. τίς ὁ κρι-
tigat mecū: reſiſtat mihi ſimul: & qs q litigat mecū: D
νόμενός μοι; ἀντιστήτω μοι ἅμα; καὶ τίς ὁ κρινόμενός μοι;
appropinqt mihi: ecce dñs auxiliabit mihi. & affliget
ἐγγισάτω μοι, ἰδοὺ κύριος βοηθήσει μοι. καὶ κακώσει
me: ecce oēs vos q̄ſi veſtimētū veteraſcetis:
με; ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε,
& quaſi tinea comedet vos. exaudiat vo-
καὶ ὡς σὴς καταφάγεται ὑμᾶς. ὑπακουσάτω τῆς φω-
cē pueri eius. ābulantes in tenebris: &
νῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. οἱ πορευόμενοι ἐν σκότει, καὶ
nō eſt illis lux: cōfidite in noīe do-
οὐκ ἔστιν αὐτοῖς φῶς, πεποίθατε ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυ-
mini & innitimini ſup deo. ecce oēs
ρίου καὶ ἀντιστηρίξασθε ἐπὶ τῷ θεῷ. ἰδοὺ πάντες
vos ignē accēditis: & cōfortatis flāmā. ābulate Ps.101
ὑμεῖς πῦρ καίετε, καὶ κατισχύετε φλόγα. πορεύεσθε
in luīe ignis vrī & in flāma q̄ ſuccē-
τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύ-
diſtis. p me facta ſūt hec vobis: in merore dor-
σατε. δι' ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα ὑμῖν, ἐν λύπῃ κοιμη-
mietis.
θήσεσθε,

Ca. 51.

Digitized by Google

Cap. lj.

A Audite me ſequentes quod iuſtū eſt: et querentes
Ἀκούσατέ μου οἱ διώκοντες τὸ δίκαιον, καὶ ζητοῦντες
dominum. inſpicite in ſolidā petrā: quā
τὸν κύριον. ἐμβλέψατε εἰς τὴν στερεὰν πέτραν, ἣν
excidiſtis: et in foueā laci: quā fodiſtis.
ἐλατομήσατε, καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου, ὃν ὠρύξατε.
inſpicite in abraam patrē vēm: et in
ἐμβλέψατε εἰς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ εἰς
ſarrā que peperit vos: quia vnus erat. et vocaui eum:
σάρραν τὴν ὠδίνουσαν ὑμᾶς, ὅτι εἷς ἦν. καὶ ἐκάλεσα αὐτόν,
et benedixi ei: et dilexi eū: et multiplicaui eū.
καὶ εὐλόγησα αὐτόν, καὶ ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἐπλήθυνα
et te nūc cōſolabor ſiō: et cōſolabor
αὐτόν. καὶ σὲ νῦν παρακαλέσω σιών, καὶ παρεκάλεσα
omnia deſerta eius: et ponā deſerta eius
B πάντα τὰ ἔρημα αὐτῆς, καὶ θήσω τὰ ἔρημα αὐτῆς
quaſi paradiſum: et que ad occidentē eius quaſi paradiſum domini.
ὡς παράδεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου.
exultationē et leticiā inuenient in ea:
ἀγαλλίαμα καὶ εὐφροσύνην εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ,
cōfeſſionē et vocē laudis. audite me audite
ἐξομολόγησιν καὶ φωνὴν αἰνέσεως. ἀκούσατέ μου ἀκούσατέ
me pp̄ls meus: et reges ad me atten-
μου λαός μου, καὶ οἱ βασιλεῖς πρός με ἐνωτίσασθε,
dite: quia lex a me egredietur: et iudiciū
ὅτι νόμος παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ ἡ κρίσις
meū in lucē gētiū. appropīquat cito iuſticia mea: et egre-
μου εἰς φῶς ἐθνῶν. ἐγγίζει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου, καὶ ἐξελεύ-
dietur quaſi lumē ſalutare meū: et in brachiū meū
σεται ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου
ſperabūt. leuate in celū oculos vrōs:
ἐλπιοῦσιν. ἄρατε εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν,
et inſpicite in terrā deorſū: quia celū ſicut fumus
καὶ ἐμβλέψατε εἰς τὴν γῆν κάτω, ὅτι ὁ οὐρανὸς ὡς καπνὸς
C firmatū eſt: terra ſicut veſtimentū veteraſcet: at hita-
ἐστερεώθη, ἡ δὲ γῆ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται, οἱ δὲ κατοι-
tores ſicut hec morientur. at ſalutare
κοῦντες ὥσπερ ταῦτα ἀποθανοῦνται. τὸ δὲ σωτήριόν
meū in ſempiternū erit: at iuſticia mea nō
μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, ἡ δὲ δικαιοσύνη μου οὐ μὴ
deficiet. audite me qui ſcitis iudiciū: pp̄ls
ἐκλίπῃ. ἀκούσατέ μου οἱ εἰδότες κρίσιν, λαὸς
cuius lex mea in corde eorū. nō timeatis oppro-
οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. μὴ φοβεῖσθε ὀνει-
briū hoīm: et cōtēptu eorū ne vicamini. ſicut
δισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡττᾶσθε. ὡς
enim veſtimētū cōſumetur a tpe. et ſicut lana comede-
γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ ὡς ἔρια βρωθήσε-
tur a tinea. at iuſticia mea in eternū erit:
ται ὑπὸ σητός. ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, τὸ
at ſalutare meū i gñatiōes gñationū. exurge exurge hieruſa-
δὲ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν. ἐξεγείρου ἐξεγείρου ἰλήμ,
et induere fortitudinē brachii tui. exurge ſicut i
καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. ἐξεγείρου ὡς ἐν
principio diei: ſicut gñatio ſeculi. nōne tu es que excidiſti latitu-
ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα πλά-
D dinē: que diruptiſti draconē? nōne tu es que deſolas mare:
τος, ἡ διαρρήξασα δράκοντα; οὐ σὺ εἶ ἡ ἐρημοῦσα θάλασσαν,
aquā abyſſi multā: que poſuiſti pfunditates maris
ὕδωρ ἀβύσσου πλῆθος, ἡ θεῖσα τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ὁ-
viā: tranſitus liberatis et redēptis. ab eo enim dño
δὸν, διαβάσεως ῥυομένοις καὶ λελυτρωμένοις. ὑπὸ γὰρ κυ-
reducentur et venient in ſion cū leticia
ρίου ἀποστραφήσονται καὶ ἥξουσιν εἰς σιὼν μετ' εὐφροσύνης
et exultatiōe eterna. in capite enim eorū
καὶ ἀγαλλιάματος αἰωνίου. ἐπὶ κεφαλῆς γὰρ αὐτῶν αἴ-
laus et leticia apphendet eos. fugiet
νεσις καὶ εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς. ἀπέδρα
dolor et meror et gemitus. ego ſum ego ſum ipſe
ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός. ἐγώ εἰμι ἐγώ εἰμι αὐτὸς
cōſolans te. ſcito que
ὁ παρακαλῶν σε. γνῶθι τίς

Audite me qui ſequimini quod iuſtū eſt: et queritis dominum. Attendite ad petrā vnde exciſi eſtis: et ad cauernā laci: de qua preciſi eſtis. Attendite ad abraā patrem veſtrū: et ad ſaram que peperit vos. Quia vnum vocaui eum: et benedixi ei: et multiplicaui eum. Conſolabitur ergo dñs ſion: et cōſolabitur oēs ruinas eius. Et ponet deſertū eius quaſi delitias: et ſolitudinē eius quaſi hortum dñi. Gaudium et leticia inuenietur in ea: gratiarū actio et vox laudis. Attēdite ad me popule meus: et tribus mea me audite. Quia lex a me exiet: et iudicium meum in lucem populorum requieſcet. Prope eſt iuſtus meus: egreſſus eſt ſaluator meus: et brachia mea populos iudicabūt. Me inſule expectabūt: et brachium meū ſuſtinebūt. Leuate in celum oculos vrōs: et videte ſub terra deorſum: quia celi ſicut fumus liqueſcent: et terra ſicut veſtimentū atteretur: et hitatores eius ſicut hec interibūt. Salus aūt mea in ſempiternū erit: et iuſticia mea non deficiet. Audite me qui ſcitis iuſtū: pp̄ls meus lex mea in corde eorū. Nolite timere opprobriū hominū: et blaſphemias eorū ne metuatis. Sicut enim veſtimentū ſic comedet eos vermis: et ſicut lanā: ſic deuorabit eos tinea. Salus aūt mea in ſempiternū erit: et iuſticia mea in gñationes gñationū. Cōſurge cōſurge: induere fortitudinē brachiū dñi. Cōſurge ſicut i diebus antiqs: i gñationibus ſeculorū. Nunquid nō tu percuſſiſti ſupbū: vulneraſti draconē? Nunquid nō tu ſiccaſti mare: aquam abyſſi vehemētis? Qui poſuiſti profundū maris viā: vt tranſirēt liberati. Et nunc qui redēpti ſunt a dño reuertētur: et veniēt in ſiō laudātes: et leticia ſempiterna ſup capita eorū. Gaudiū et leticiam tenebūt: fugiet dolor et gemitus. Ego ego ipſe conſolabor vos: quis

שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי
צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יְהוָה הַבִּיטוּ אֶל
צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר
נֻקַּרְתֶּם׃ הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם
וְאֶל שָׂרָה תְּחוֹלֶלְכֶם כִּי אֶחָד
קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ׃ כִּי
נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבֹתֶיהָ
וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ
כְּגַן יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא
בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה׃ הַקְשִׁיבוּ
אֵלַי עַמִּי וּלְאוּמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ
כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵצֵא וּמִשְׁפָּטִי
לְאוֹר עַמִּים אַרְגִּיעַ׃ קָרוֹב
צִדְקִי יָצָא יִשְׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים
יִשְׁפֹּטוּ אֵלַי אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל
זְרֹעִי יְיַחֵלוּן׃ שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם
וְהַבִּיטוּ אֶל הָאָרֶץ מִתַּחַת כִּי
שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ
כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ כְּמוֹ כֵן יְמוּתוּן
וִישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי
לֹא תֵחָת׃ שִׁמְעוּ אֵלַי יֹדְעֵי צֶדֶק
עַם תּוֹרָתִי בְלִבָּם אַל תִּירְאוּ חֶרְפַּת
אֱנוֹשׁ וּמִגִּדֻּפֹתָם אַל תֵּחָתּוּ׃ כִּי
כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר יֹאכְלֵם
סָס וְצִדְקָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וִישׁוּעָתִי
לְדוֹר דּוֹרִים׃ עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֹז
זְרוֹעַ יְהוָה עוּרִי כִּימֵי קֶדֶם
דֹּרוֹת עוֹלָמִים הֲלוֹא אַתְּ הִיא
הַמַּחְצֶבֶת רַהַב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין׃
הֲלוֹא אַתְּ הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם מֵי
תְּהוֹם רַבָּה הַשָּׂמָה מַעֲמַקֵּי
יָם דֶּרֶךְ לַעֲבֹר גְּאוּלִים׃ וּפְדוּיֵי
יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה
וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן
וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן נָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה׃
אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי

בקש נבט
נקב
חול
ברך רבה
שום דבר
שוש מצא
ידה קשב
לאם אזן
ירה יצא
שפט רגע
קרב
שפט אי
קוה יחל
נשא
נבט
מלח
בלה מות
ישע עלם
היה חתת
ידע ירא
אנש
אכל
עלם היה
עוז
זרע יום
דור
חצב חול
תנן חרב
תהם רבב
שום עמק
גאל פדה
שוב בוא
רנן עלם
שוש נשג
נוס יגה
נחם

Digitized by Google

יִשְׁכָּרוּן וְיָדְעוּ כָל בָּשָׂר כִּי   שָׁכַר
אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר   יָשַׁע אָבַר
יַעֲקֹב׃

Cap. l.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֵי זֶה סֵפֶר
כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ   כָּרַת אֵם
אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר מָכַרְתִּי אֶתְכֶם   נָשָׁה
לוֹ הֵן בַּעֲוֺנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם   מָכַר
וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם׃ מַדּוּעַ   מָדַע
בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין
עוֹנֶה הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת   קָצַר
וְאִם אֵין בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי   פָּדָה כֹּחַ
אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר   נָצַל חָרַב
תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם וְתָמֹת   שׂוּם דָּבַר
בַּצָּמָא׃ אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת   בָּאַשׁ מוּת
וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם׃ אֲדֹנָי יְהוִה   לָבַשׁ כָּסָה
נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת   לָשׁוֹן לָמַד
אֶת יָעֵף דָּבָר יָעִיר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר   יָדַע
יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ כַּלִּמּוּדִים׃
אֲדֹנָי יְהוִה פָּתַח לִי אֹזֶן וְאָנֹכִי
לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נְסֻגֹתִי׃ גֵּוִי   מָרָה אָחַר
נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים פָּנַי   נָתַן נָכָה
לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃ וַאדֹנָי   לָחָה פָּנָה
יְהוִה יַעֲזָר לִי עַל כֵּן לֹא נִכְלָמְתִּי   סָתַר יָרַק
עַל כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ   עָזַר כָּלַם
וָאֵדַע כִּי לֹא אֵבוֹשׁ׃ קָרוֹב מַצְדִּיקִי   שׂוּם יָדַע בּוּשׁ קָרַב
מִי יָרִיב אִתִּי נַעַמְדָה יָּחַד מִי   צָדַק רוּב
בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגַּשׁ אֵלָי׃ הֵן אֲדֹנָי   עָמַד שָׁפַט
יְהוִה יַעֲזָר לִי מִי הוּא יַרְשִׁיעֵנִי   נָגַשׁ
הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם׃   רָשַׁע בָּלָה אָכַל
מִי בָכֶם יְרֵא יְהוָה שֹׁמֵעַ בְּקוֹל
עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין
נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן   בָּטַח שָׁעַן
בֵּאלֹהָיו׃ הֵן כֻּלְּכֶם קֹדְחֵי אֵשׁ מְאַזְּרֵי   אָזַר
זִיקוֹת לְכוּ בְּאוּר אֶשְׁכֶם וּבְזִיקוֹת   יָלַךְ
בִּעַרְתֶּם מִיָּדִי הָיְתָה זֹּאת לָכֶם   הָיָה
לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן׃   עָצַב שָׁכַב

inebriabuntur. Et ſciet omnis caro quia ego dominus ſaluans te: & redemptor tuus fortis iacob. 50.

Hec dicit dñs. Quis eſt hic liber repudii matris veſtre: quo dimiſi eam? aut quis eſt creditor meus: cui vendidi vos? Ecce enim in iniquitatibus veſtris venditi eſtis: & in ſceleribus veſtris dimiſi matrem veſtrã: quia veni & non erat vir: vocaui & non erat qui audiret. Nunqd abbreuiata & paruula facta eſt manus mea vt nõ poſſim redimere: aut nõ eſt in me virtus ad liberandũ? Ecce increpatione mea deſertũ faciã mare: ponã flumina in ſiccũ. Cõputreſcẽt piſces ſine aq̃: & morientur in ſiti. Induã celos tenebris: & ſaccũ ponã operimentũ eorũ. Dñs dedit mihi linguã eruditã vt ſciã ſuſtẽtare eum qui laſſus eſt verbo. Erigit mane: mane erigit mihi aurem: vt audiam quaſi magiſtrũ. Dominus deus aperuit mihi aurem ego autẽ nõ cõtradico: retrorſũ nõ abii. Corpus meum dedi percutientibus: & genas meas vellẽtibus. Faciẽ meã nõ auerti ab increpãtibus & cõſpuẽtibus in me. Dñs deus auxiliator meus: & ideo nõ ſum confuſus. Ideo poſui faciem meã vt petrã duriſſimã: & ſcio q̃m nõ cõfundar. Iuxta eſt q iuſtificat me. Quis cõtradicet mihi? Stemus ſimul. Quis eſt aduerſarius meus? Accedat ad me. Ecce dñs deus auxiliator meus. Quis eſt q cõdẽnet me? Ecce oẽs q̃ſi veſtimentũ cõterẽtur: tinea comedet eos. Quis ex vobis timẽs dñm: audiẽs vocẽ ſerui ſui. Quis ambulauit in tenebris: & nõ eſt lumen ei. Speret in nomine dñi: & innitatur ſup deũ ſuũ. Ecce vos oẽs accendẽtes ignẽ accincti flãmis. Ambulate in lumine ignis vr̃i: & in flãmis q̃s ſuccendiſtis. de manu mea factũ eſt hoc vobis. In doloribus dormietis. 51.

τ inebriabunt: τ ſentiet oĩs caro: qꝛ
καὶ μεθυσθήσονται, καὶ αἰσθανθήσεται πᾶσα σάρξ, ὅτι
ego dñs q eruit te: τ adiutor fortitudis
ἐγὼ κύριος ὁ ῥυσάμενός σε, καὶ ἀντιλαμβανόμενος ἰσχύ-
iacob.
ος ἰακώβ.

Ca. 50.

Sic dicit dñs: qualis hic liber
Οὕτως λέγει κύριος, ποῖον τοῦτο βιβλίον τοῦ   A
repudii mrĩs vr̃e: quo dimiſi eã: aut   Oſee. 4.
ἀποστασίου τῆς μητρὸς ὑμῶν, ᾧ ἐξαπέστειλα αὐτήν; ἢ
cui creditori exactoꝝ meoꝝ vẽdidi vos eis
τίνι ὑποχρέῳ τῶν πρασσόντων με πέπρακα ὑμᾶς αὐ-
ecce pctis vr̃is venũdati eſtis: τ
τῷ; ἰδοὺ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἐπράθητε, καὶ ταῖς
iniq̃tatibus vr̃is dimiſi matrẽ vr̃am: qꝛ
ἀνομίαις ὑμῶν ἐξαπέστειλα τὴν μητέρα ὑμῶν, διότι
veni τ nõ erat hõ: vocaui τ nõ erat
ἦλθον καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἐκάλεσα καὶ οὐκ ἦν ὁ
audiẽs. nũqd nõ poterit manus mea liberare: aut   Infra. 59. a.
ὑπακούων. μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χείρ μου τοῦ ῥύσασθαι, ἢ
nõ poſſum eruere: ecce cõminatiõe mea deſertũ fa-
οὐκ ἰσχύω τοῦ ἐξελέσθαι; ἰδοὺ τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξερημώ-   B
ciã mare: τ ponã flumia deſerta: τ are-
σω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους, καὶ ξη-
fient piſces eoꝝ: eo qđ nõ ſit aqua:
ρανθήσονται οἱ ἰχθύες αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ὕδωρ,
τ morient in ſiti. induã celũ tenebras:
καὶ ἀποθανοῦνται ἐν δίψει. ἐνδύσω τὸν οὐρανὸν σκότος,
τ q̃ſi ciliciũ ponã operimẽtũ eius. dñs
καὶ ὡς σάκκον θήσω τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. κύριος
dñs dat mihi linguã diſcipline: vt ſciã
κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας, τοῦ γνῶναι ἡ-
qñ opꝫ loqui verbũ. poſuit mihi mane: mane: addi-
νίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. ἔθηκέ μοι πρωΐ, πρωΐ, προσέ-
dit mihi aurẽ ad audiendũ. τ diſciplina dñi aperit
θηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν. καὶ ἡ παιδεία κυρίου ἀνοίγει
meas aures: ego aũt nõ renuo nõ cõtradico.
μου τὰ ὦτα, ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ οὐκ ἀντιλέγω.   C
dorſum meũ dedi in flagella: at ge-
τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγό-
nas meas ad alapas. at faciẽ meã nõ
νας μου εἰς ῥαπίσματα. τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ   Mat. 26. g.
auerti a cõfuſione ſputoꝝ: τ dñs do-
ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων, καὶ κύριος κύ-
minus auxiliator meus factus ẽ. ꝓpter hoc nõ ſũ cõfuſus: ſed
ριος βοηθός μου ἐγενήθη. διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ᾽
poſui faciẽ meã ſicut firmã petrã: τ cognoui
ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἔγνων
qꝛ nõ cõfundar: qꝛ iuxta ẽ q iuſtificat me. qs q̃ li-
ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαιώσας με. τίς ὁ κρι-
tigat mecũ: reſiſtat mihi ſimul: τ qs q litigat mecũ: D
νόμενός μοι; ἀντιστήτω μοι ἅμα· καὶ τίς ὁ κρινόμενός μοι;
appropinq̃t mihi: ecce dñs auxiliabit mihi. τ affliget
ἐγγισάτω μοι, ἰδοὺ κύριος βοηθήσει μοι. καὶ κακώσει
me: ecce oẽs vos q̃ſi veſtimẽtũ veteraſcetis:
με; ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε,
τ quaſi tinea comedet vos. exaudiat vo-
καὶ ὡς σὴς καταφάγεται ὑμᾶς. ὑπακουσάτω τῆς φω-
cẽ pueri eius. ãbulantes in tenebris: τ
νῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. οἱ πορευόμενοι ἐν σκότει, καὶ
nõ eſt illis lux: cõfidite in noie do-
οὐκ ἔστιν αὐτοῖς φῶς, πεποίθατε ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυ-
mini τ innitimini ſup deo. ecce oẽs
ρίου καὶ ἀντιστηρίξασθε ἐπὶ τῷ θεῷ. ἰδοὺ πάντες
vos ignẽ accẽditis: τ cõfortatis flãmã. ãbulate   Pſ. 101
ὑμεῖς πῦρ καίετε, καὶ κατισχύετε φλόγα. πορεύεσθε
in luie ignis vr̃i τ in flãma q̃ ſuccẽ-
τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύ-
diſtis. ꝑ me facta ſũt hec vobis: in merore dor-
σατε. δι᾽ ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα ὑμῖν, ἐν λύπῃ κοιμη-
mietis.
θήσεσθε.

C.a. 51.

Digitized by Google

Trāſla. gre. lxx. cū inter. lati.

A Audite me ſeqn̄tes qḋ iuſtū eſt: ⁊ qrē
Ἀκούσατέ μου οἱ διώκοντες τὸ δίκαιον, καὶ ζητοῦν
tes dn̄m. inſpicite in ſolidā petrā: quā
τες τὸν κύριον. ἐμβλέψατε εἰς τὴν στερεὰν πέτραν, ἣν
excidiſtis: ⁊ in fouea̅ laci: quā fodi
ἐλατομήσατε, καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου, ὃν ὠρύξα
ſtis. inſpicite in abraam patrē vr̄m: ⁊ in
τε. ἐμβλέψατε εἰς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ εἰς
ſarrā q̄ peperit vos: qꝛ vn⁹ erat. ⁊ vocaui e=
σάρραν τὴν ὠδίνουσαν ὑμᾶς, ὅτι εἷς ἦν. καὶ ἐκάλεσα αὐ
um: ⁊ bn̄dixi ei: ⁊ dilexi eū: ⁊ multi=
τὸν, καὶ εὐλόγησα αὐτόν, καὶ ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἐπλή
plicaui eū. ⁊ te nūc cōſolabor ſiō: ⁊ cōſolat⁹
θυνα αὐτόν. καὶ σὲ νῦν παρακαλέσω σιών, καὶ παρεκά
ſum oīa deſerta ei⁹: ⁊ ponā deſerta ei⁹
λεσα πάντα τὰ ἔρημα αὐτῆς, καὶ θήσω τὰ ἔρημα αὐτῆς

B q̄ſi paradiſum: ⁊ q̄ ad occidentē ei⁹ q̄ſi para=
ὡς παράδεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμαῖς αὐτῆς ὡς παρά
diſum dn̄i. exultationē ⁊ leticiā inuenient
δεισον κυρίου. ἀγαλλίαμα καὶ εὐφροσύνην εὑρήσουσιν
in ea: cōfeſſionē ⁊ vocē laudis. audite
ἐν αὐτῇ, ἐξομολόγησιν καὶ φωνὴν αἰνέσεως. ἀκούσατέ
me audite me pp̄ls me⁹: ⁊ reges ad me attē
μου ἀκούσατέ μου λαός μου, καὶ οἱ βασιλεῖς πρός με ἐνω
dite: qꝛ lex a me egredief: ⁊ iudiciū
τίσασθε, ὅτι νόμος παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ ἡ κρίσις
meū in lucē gētiū. appꝓpīqt cito iuſticia mea: ⁊ egre
μου εἰς φῶς ἐθνῶν. ἐγγίζει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου, καὶ ἐξελεύ
diet q̄ſi lumē ſalutare meū: ⁊ in brachiū meū
σεται ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου
ſperabūt. leuate in celū oculos vr̄os:
ἐλπιοῦσιν. ἄρατε εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν,
⁊ inſpicite in terrā deorſū: qm̄ celū ſicut fum⁹
καὶ ἐμβλέψατε εἰς τὴν γῆν κάτω, ὅτι ὁ οὐρανὸς ὡς καπνὸς

C firmatū eſt: at t̄ra ſicut veſtimētū veteraſcet: at hita
ἐστερεώθη, ἡ δὲ γῆ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται, οἱ δὲ κατοι
tātes ſicut hec morienf. at ſalutare
κοῦντες ὥσπερ ταῦτα ἀποθανοῦνται. τὸ δὲ σωτήριόν
meū in ſempitnū erit: at iuſticia mea nō
μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, ἡ δὲ δικαιοσύνη μου οὐ μὴ
deficiet. audite me q̄ ſcitis iudiciū: pp̄ls
ἐκλείπῃ. ἀκούσατέ μου οἱ εἰδότες κρίσιν, λαὸς
cui⁹ lex mea in corde eoꝝ. nō timeatis oppro
οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. μὴ φοβεῖσθε ὀνει
briū hoīm: ⁊ cōtēptu eoꝝ ne vīcamini. ſicut
δισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡττᾶσθε. ὡς
eīn veſtimētū cōſumet a tp̄e. ⁊ ſicut lana comede
γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου. καὶ ὡς ἔρια βρωθήσε
tur a tinea. at iuſticia mea in eternū erit:
ται ὑπὸ σητός. ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, τὸ
at ſalutare meū i gn̄atōes gn̄ationū. exurge exurge hierlꝫ:
δὲ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν. ἐξεγείρου ἐξεγείρου ἰλημ,
⁊ induere fortitudinē brachii tui. exurge ſicut i
καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. ἐξεγείρου ὡς ἐν
pͥcipio diei: ſicut gn̄atio ſeculi. nōne tu es q̄ excidiſti latitu=
ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα πλά

D dinē: q̄ dirupiſti draconē? nōne tu es q̄ deſolas mare:
τος, διαρρήξασα δράκοντα; οὐ σὺ εἶ ἡ ἐρημοῦσα θάλασσαν,
aquā abyſſi multā: q̄ poſuiſti ꝓfunditates maris
ὕδωρ ἀβύσσου πλῆθος, ἡ θεῖσα τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ὁ
viā: trāſitus liberatis ⁊ redēptis. ab eīn dn̄o
δόν; διαβάσεως ῥυομένοις καὶ λελυτρωμένοις. ὑπὸ γὰρ κυ
reducent ⁊ venient in ſion cū leticia
ρίου ἀποστραφήσονται καὶ ἥξουσιν εἰς σιὼν μετ' εὐφροσύνης
⁊ exultatiōe eterna. in capite eīn eoꝝ
καὶ ἀγαλλιάματος αἰωνίου. ἐπὶ κεφαλῆς γὰρ αὐτῶν αἴ
laus ⁊ leticia apphendet eos. fugit
νεσις καὶ εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς. ἀπέδρα
dolor ⁊ meror ⁊ gemit⁹: ego ſum ego ſum ip̄e
ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός, ἐγώ εἰμι ἐγώ εἰμι αὐτὸς
cōſolans te. ſcito q̄
ὁ παρακαλῶν σε. γνῶθι τίς

Trāſla. B. Hie.

Audite me qui ſequimini quod iuſtū eſt: & queritis dominum. Attendite ad petrā vnde exciſi eſtis & ad cauernā laci: de qua preciſi eſtis. Attendite ad abraā patrem veſtrū: & ad ſaram que peperit vos. Quia vnum vocaui eum: & benedixi ei: & multiplicaui eum. Conſolabitur ergo dn̄s ſion: & cōſolabitur oēs ruinas ei⁹. Et ponet deſertū ei⁹ q̄ſi delitias: & ſolitudinē eius q̄ſi hortum dn̄i. Gaudium & leticia inuenietur i ea: gratiarū actio & vox laudis. Attēdite ad me popule me⁹: & trib⁹ mea me audite. Quia lex a me exiet: & iudicium meum in lucem populorum requieſcet. Prope eſt iuſtus me⁹: egreſſus eſt ſaluator me⁹: & brachia mea populos iudicabūt. Me inſule expectabūt: & brachium meū ſuſtinebūt. Leuate in celum oculos vr̄os: & videte ſub terra deorſum: qa celi ſicut fumus liqueſcent: & terra ſicut veſtimentū attere tur: & hitatores ei⁹ ſicut hec interibūt. Salus aūt mea in ſempiternū erit: & iuſticia mea non deficiet. Audite me q ſcitis iuſtū: pp̄ls me⁹ lex mea in corde eorū. Nolite timere opprobriū hominū: & blaſphemias eorū ne metuatis. Sicut eī veſtimentū ſic comedet eos vermis: & ſicut lanā: ſic deuorabit eos tinea. Salus aūt mea in ſempiternū erit: & iuſticia mea in gn̄ationes gn̄ationū. Cōſurge cōſurge: idue re fortitudinē brachiū dn̄i. Cōſurge ſicut i diebus antiqs: i gn̄ationib⁹ ſeculorū. Nunqd nō tu pcuſſiſti ſupbū: vulneraſti draconē? Nunqd nō tu ſiccaſti mare: aquam abyſſi vehemētis? Qui poſuiſti profundū maris viā: vt tranſirēt liberati. Et nunc q redēpti ſunt a dn̄o reuertētur & veniēt in ſiō laudātes: & leticia ſempiterna ſup capita eorū. Gaudiū & leticiam tenebūt: fugiet dolor & gemitus. Ego ego ipſe conſolabor vos: quis

Tex. he. Eſa. lj.

Cap. lj.

שמעו אלי רדפי
צדק מבקשי יהוה הביטו אל
צור חצבתם ואל מקבת בור
נקרתם: הביטו אל אברהם אביכם
ואל שרה תחוללכם כי אחד
קראתיו ואברכהו וארבהו: כי
נחם יהוה ציון נחם כל חרבתיה
וישם מדברה כעדן וערבתה
כגן יהוה ששון ושמחה ימצא
בה תודה וקול זמרה: הקשיבו
אלי עמי ולאומי אלי האזינו
כי תורה מאתי תצא ומשפטי
לאור עמים ארגיע: קרוב
צדקי יצא ישעי וזרעי עמים
ישפטו אלי איים יקוו ואל
זרעי ייחלון: שאו לשמים עיניכם
והביטו אל הארץ מתחת כי
שמים כעשן נמלחו והארץ
כבגד תבלה וישביה כמו כן ימותון
וישועתי לעולם תהיה וצדקתי
לא תחת: שמעו אלי ידעי צדק
עם תורתי בלבם אל תיראו חרפת
אנוש ומגדפתם אל תחתו: כי
כבגד יאכלם עש וכצמר יאכלם
סס וצדקתי לעולם תהיה וישועתי
לדור דורים: עורי עורי לבשי עז
זרוע יהוה עורי כימי קדם
דורות עולמים הלוא את היא
המחצבת רהב מחוללת תנין:
הלוא את היא המחרבת ים מי
תהום רבה השמה מעמקי
ים דרך לעבר גאולים: ופדויי
יהוה ישובון ובאו ציון ברנה
ושמחת עולם על ראשם ששון
ושמחה ישיגון נסו יגון ואנחה:
אנכי אנכי הוא מנחמכם מי

Pͥmitiua. heb.

בקש נבט
נקב
חול
ברך רבה
שום דבר
שוש מצא
ידה קשב
לאם אזן
ירה יצא
שפט רגע
קרב
שפט אי
קוה יחל
נשא
נבט
מלח
בלה מות
ישע עלם
היה חתת
ידע ירא
אנש
אכל
עלם היה
עזז
זרע יום
דור
חצב חול
תנן חרב
תהם רבב
שום עמק
גאל פדה
שוב בוא
רנן עלם
שוש נשג
נוס יגה
נחם

Digitized by Google

אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן — יָרֵא אֱנַשׁ
אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן׃ וַתִּשְׁכַּח יְהוָה — מוּת חָצַר
עֹשֶׂךָ נֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וַתְּפַחֵד — נָתַן שָׁכַח
תָּמִיד כָּל הַיּוֹם מִפְּנֵי חֲמַת הַמֵּצִיק — עָשָׂה פָּחַד
כַּאֲשֶׁר כּוֹנֵן לְהַשְׁחִית וְאַיֵּה חֲמַת — תָּמַד פָּנָה
הַמֵּצִיק׃ מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא — צוּק שָׁחַת
יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ׃ — פָּתַח
וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רֹגַע הַיָּם — חָסַר
וַיֶּהֱמוּ גַּלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ — הָמָה
וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי — שׂוּם פֶּה
כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ — כָּסָה
וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה׃ הִתְעוֹרְרִי — עוּר
הִתְעוֹרְרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר
שָׁתִית מִיַּד יְהוָה אֶת כּוֹס חֲמָתוֹ — שָׁתָה
אֶת קֻבַּעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה שָׁתִית — רָעַל
מָצִית׃ אֵין מְנַהֵל לָהּ מִכָּל בָּנִים — מָצָה נָהַל
יָלָדָה וְאֵין מַחֲזִיק בְּיָדָהּ מִכָּל — חָזַק
בָּנִים גִּדֵּלָה׃ שְׁתַּיִם הֵנָּה קֹרְאֹתַיִךְ
מִי יָנוּד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר וְהָרָעָב — נוּד
וְהַחֶרֶב מִי אֲנַחֲמֵךְ׃ בָּנַיִךְ עֻלְּפוּ — נָחַם
שָׁכְבוּ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כְּתוֹא — חוּץ תְּאוֹ
מִכְמָר הַמְלֵאִים חֲמַת יְהוָה גַּעֲרַת — כָּמַר
אֱלֹהָיִךְ׃ לָכֵן שִׁמְעִי נָא זֹאת עֲנִיָּה — עָנָה
וּשְׁכֻרַת וְלֹא מִיָּיִן׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנַיִךְ
יְהוָה וֵאלֹהַיִךְ יָרִיב עַמּוֹ הִנֵּה — רוּב
לָקַחְתִּי מִיָּדֵךְ אֶת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה
אֶת קֻבַּעַת כּוֹס חֲמָתִי לֹא תוֹסִיפִי — יָסַף
לִשְׁתּוֹתָהּ עוֹד׃ וְשַׂמְתִּיהָ בְּיַד — שָׁתָה שׂוּם
מוֹגַיִךְ אֲשֶׁר אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי — יָגָה שָׁחָה
וְנַעֲבֹרָה וַתָּשִׂימִי כָאָרֶץ גֵּוֵךְ וְכַחוּץ — עָבַר שׂוּם
לַעֹבְרִים׃ — גֵּו

Cap.liij.

עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ — עָזַז
צִיּוֹן לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַםִ — פָּאַר
עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי לֹא יוֹסִיף — יָסַף
יָבֹא בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא׃ הִתְנַעֲרִי — בּוֹא נָעַר
מֵעָפָר קוּמִי שְּׁבִי יְרוּשָׁלַםִ הִתְפַּתְּחִי — יָשַׁב פָּתַח

tu vt timeas ab homine
mortali: & a filio
hois: qui quaſi fenū ita
areſcet: & oblitus es dñi
factoris tui q tetendit ce
los & fundauit terrā: &
formidaſti iugiter tota
die a facie furoris eius
qui te tribulabat: & pa-
rauerat ad pdendū. Vbi
nunc eſt furor tribulātis?
Cito veniet gradiens ad
apiendū & nō interficiet
vſq̄ ad internitionē: nec
deficiet panis eius. Ego
autē ſum dñs deus tu⁹ q
cōturbo mare: & intu-
meſcunt fluctus ei⁹: dñs
exercituū nomen meū.
Poſui verba mea in ore
tuo: & in vmbra manus
mee protexi te: vt plātes
celos & fundes terrā &
dicas ad ſion pplſ meus
es tu. Eleuare: eleuare:
cōſurge hieruſalem: q̄
bibiſti de manu domini
calicem ire eius. Vſq̄ ad
fundum calicis ſoporis
bibiſti: &
potaſti vſq̄ ad feces. Nō
eſt q ſuſtētet eā ex oibus
filiis q̄s genuit: & nō eſt
q apphendat manū eius
ex oibus filiis q̄s enutri
uit. Duo ſunt q̄ occurre
rūt tibi. Quis cōtriſtabi
tur ſup te? Vaſtitas & cō
tritio & fames & gladius.
Quis cōſolabitur te. Fi
lii tui pıecti ſunt: dormie
runt in capite oīm viarū
ſicut orix illaq̄atus. ple
ni idignatiōe dñi: incre
patione dei tui. Idcirco
audi hec paupcula: &
ebria non a vino. Hec
dicit dominator tuus
dñs: & deus tu⁹ qui pu-
gnauit p pplo ſuo. Ecce
tuli de manu tua calicē
ſoporis:
fundū calicis indignatio
nis mee. Non adiicies
vt bibas illum vltra. Et
ponam illū in manu eoꝝ
qui te humiliauerunt &
dixerūt aīe tue incurua
re vt tranſeamus: & po-
ſuiſti vt terrā corpus tuū:
& quaſi viam tranſeun
tibus. 52.

CONſurge cōſurge:
induere fortitudine
tua ſion. Induere veſti-
mētis glorie tue hierlm
ciuitas ſancti: quia nō
adiiciet vltra vt
pertranſeat per te incir
cūciſus & imūdus. Excu
tere de puluere: cōſurge
ſede hieruſalem. Solue

fueris vt timeas ab hoie mortali: ⁊ a filio
δυσα ἵνα φοβηθῇς ἀπὸ ἀνθρώπου θνητοῦ, καὶ ἀπὸ υἱοῦ
hois: q̄ q̄ſi fenū arefacti ſūt. ⁊ oblita es dei
ἀνθρώπου, οἳ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθησαν. καὶ ἐπελάθου θεὸν
q fecit te: q fecit celū: ⁊ fun-
τὸν ποιήσαντά σε, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανόν, καὶ θεμε-
dauit terrā: ⁊ time cūctis dieb⁹ fa-
λιώσαντα τὴν γῆν, καὶ φοβοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τὸ πρό-
ciē furoris tribulātis te: quēadmodū cogitauit E
σωπον τοῦ θυμοῦ τοῦ θλίβοντός σε, ὃν τρόπον ἐβουλεύσατο
auferre te. ⁊ nūc vbi furor tribulātis te: cū em̄
τοῦ ἆραι σε. καὶ νῦν ποῦ ὁ θυμὸς τοῦ θλίβοντός σε; ἐν γὰρ τῷ
ſaluat⁹ fueris tu nō ſtabit: neq̄ pmanebit: ⁊ nō occidet
σώζεσθαί σε οὐ στήσεται, οὐδὲ χρονιεῖ, καὶ οὐ θανατώσει
in corruptionē ⁊ nō deficiet panis ei⁹: q̄ ego de⁹
εἰς διαφθορὰν καὶ οὐ μὴ ὑστερήσει ὁ ἄρτος αὐτοῦ, ὅτι ἐγὼ ὁ θεός
tu⁹ cōturbās mare: ⁊ ſonare faciēs fluct⁹ e-
σου ὁ ταράσσων τὴν θάλασσαν, καὶ ἠχῶν τὰ κύματα αὐ-
ius: dñs dñs ſabaoth nomē mihi. ponā verba
τῆς, κύριος κύριος σαβαὼθ ὄνομά μοι. θήσω τοὺς λόγους
mea in ore tuo ⁊ ſub vmbra man⁹ mee pte
μου εἰς τὸ στόμα σου καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν χειρός μου σκεπά-
gā te: in q̄ ſtatui celū: ⁊ fundaui terrā. ⁊
σω σε, ἐν ᾗ ἔστησα τὸν οὐρανόν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν. καὶ
dicet ſion pplſ me⁹ es tu: exurge exurge: eleuare
ἐρεῖ σιὼν λαός μου εἶ σύ, ἐξεγείρου ἐξεγείρου, ἀνάστηθι
hierlm: q̄ bibiſti de manu dñi calicē F
ἱερουσαλήμ, ἡ πιοῦσα ἐκ χειρὸς κυρίου τὸ ποτήριον
furoris ei⁹. calicē eñi ruine calicē
τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ. τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως τὸ κόνδυ τοῦ
furoris ebibiſti ⁊ euacuaſti: ⁊ nō erat cōſolans te
θυμοῦ ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας, καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν σε
ex oib⁹ filiis tuis q̄s genuiſti: ⁊ nō erat ap
ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων σου ὧν ἔτεκες, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀν
prehendens manū tuā: neq̄ ex oib⁹
τιλαμβανόμενος τῆς χειρός σου, οὐδὲ ἀπὸ πάντων τῶν
filiis tuis: quos exaltaſti: duo hec cōtraria tibi:
υἱῶν σου, ὧν ὕψωσας, δύο ταῦτα ἀντικείμενά σοι,
q̄s cōtriſtabit. ruina ⁊ cōtritio: fames
τίς συλλυπηθήσεται. πτῶμα καὶ σύντριμμα, λιμὸς
⁊ gladi⁹ q̄s cōſolabit te filii tui idi-
καὶ μάχαιρα, τίς παρακαλέσει σε; οἱ υἱοί σου οἱ ἀπο-
gētes: dormiētes in capite oīm viarū:
ρούμενοι, οἱ καθεύδοντες ἐπ᾽ ἄκρου πασῶν ἐξόδων,
ſicut beta ſemicocta: pleni furoris dñi deficiē
ὡς σεῦτλιον ἡμίεφθον, οἱ πλήρεις θυμοῦ κυρίου ἐκλελυ-
tes a dño deo. ppter hoc audi humilia
μένοι ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο ἄκουε τεταπεινω-
ta ⁊ ebria nō a vino: ſic dicit dñs de
μένη καὶ μεθύουσα οὐκ ἀπὸ οἴνου, οὕτως λέγει κύριος ὁ θε-
us: de⁹ iudicās pplm ſuū: ecce tuli de ma
ός, ὁ θεὸς ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἰδοὺ εἴληφα ἐκ τῆς χει-
nu tua calicē ruine: calicē furoris mei ⁊ nō
ρός σου τὸ ποτήριον τῆς πτώσεως, τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ μου καὶ οὐ
adiicies bibere illud vltra: ⁊ dabo eū in manus
προσθήσῃ πιεῖν αὐτὸ ἔτι, καὶ δώσω αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας
eoꝝ q̄ iniq̄ oppſſerūt te: ⁊ humiliauerūt te: q̄ di-
τῶν ἀδικησάντων σε, καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε, οἳ εἶ-
xerūt aīe tue īclinare: vt tranſeam⁹. ⁊ poſuiſti
παν τῇ ψυχῇ σου κύψον, ἵνα παρέλθωμεν. καὶ ἔθηκας
eq̄lia terre media tua foris tranſeūtib⁹.
ἴσα τῇ γῇ τὰ μέσα σου ἔξω τοῖς παραπορευομένοις. C.53.

Exurge exurge ſion: induere fortitudinē tuā A
ΕΞεγείρου ἐξεγείρου σιών, ἔνδυσαι τὴν ἰσχύν σου ſ.51.c.
ſion: ⁊ tu induere gl'iam tuā hierlm ci
σιών, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὴν δόξαν σου ἱερουσαλὴμ πό-
uitas ſctā: nō vltra adiiciet vt ptrāſeat p te īcircū
λις ἡ ἁγία, οὐκ ἔτι προστεθήσεται διελθεῖν διὰ σοῦ ἀπερί-
ciſus ⁊ imund⁹. excute puluerē ⁊ ſur-
τμητος καὶ ἀκάθαρτος. ἐκτίναξαι τὸν χοῦν καὶ ἀνά-
ge: ſede hierlm: ſolue
στηθι, κάθισον ἱερουσαλήμ, ἔνδυσαι

Digitized by Google

vinculū colli tui captiua filia ſi
τὸν δεσμὸν τοῦ τραχήλου σου ἡ αἰχμάλωτος θυγάτηρ σι
on: q2 hec dicit dñs: gratis venūdati eſtis ⁊ nō cū
B ών, ὅτι τάδε λέγει κύριος, δωρεὰν ἐπράθητε καὶ οὐ με
argēto redimemini. q2 ſic dicit dñs do=
τὰ ἀργυρίου λυτρωθήσεσθε. ὅτι οὕτως λέγει κύριος κύ
minꝰ deꝰ: in egyptū deſcendit pp̄ls meꝰ prius
ριος ὁ θεός, εἰς αἴγυπτον κατέβη ὁ λαός μου τὸ πρότερον
vt pegrinaret̄ ibi. ⁊ in aſſyrios violēter adducti ſūt. ⁊
παροικῆσαι ἐκεῖ. καὶ εἰς ἀσσυρίους βίᾳ ἤχθησαν. καὶ
nūc qd erit hic. hec dicit dñs: q2 captus eſt pp̄ls
νῦν τί ἔσαι ὧδε. τάδε λέγει κύριος, ὅτι ἐλήφθη ὁ λαός
meꝰ gratis admiramini ⁊ vlulate. hec dicit dñs:
μου δωρεὰν θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε. τάδε λέγει κύριος,
ꝓpter vos ſemꝑ nomē meū blaſphemat̄ in
Ro.2. b. δι᾽ ὑμᾶς διαπαντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς
Ro.10 gētibꝰ. ꝓpter hoc ſciet pp̄ls meꝰ nomē meū ꝓpt
c. ἔθνεσι. διὰ τοῦτο γνώσεται ὁ λαός μου τὸ ὄνομά μου διὰ
hoc in die illa: q2 ego ſum ipe q̄ loq̄bar ad
τοῦτο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ λαλῶν. πά
ſum ſicut hora ſuꝑ mōtes: ſic pedes ānūciātes auditū
ρειμι ὡς ὥρα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν
pacis: ſic euāgelizātis bona: q2 auditā faciā
εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζομένου ἀγαθά, ὅτι ἀκουστὴν ποιήσω
ſalutē tuā dicēs: ſion regnabit deꝰ tuꝰ: vox
ſ.49.d τὴν σωτηρίαν σου λέγων, σιὼν βασιλεύσει ὁ θεός σου, φωνὴ
Ps.97. cuſtodientiū te exaltata ē: ⁊ voce ſimul letabunt̄:
2 Cor. 6.c. τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσον
q2 oculi ad oculos videbūt: qū miſertꝰ fue
E ται, ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται, ἡνίκα ἂν ἐλεή
rit dñs ſion. erūpāt letitiā ſimul deſerta
σῃ κύριος τὴν σιών. ῥηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα
hieruſm: q2 miſertꝰ eſt dñs eiꝰ: ⁊ eruit hie
ἱερουσαλήμ, ὅτι ἠλέησε κύριος αὐτήν, καὶ ἐρρύσατο ἱε
ruſalē. reuelabit dñs brachiū ſctm̄
ρουσαλήμ. ἀποκαλύψει κύριος τὸν βραχίονα τὸν ἅγιον
ſuū i cōſpectu cūctarū gentiū: ⁊ videbūt om
αὐτοῦ ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ὄψονται πάν=
nes fines terre ſalutare qḋ a deo
τα τὰ ἄκρα τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ
nr̄o. recedite recedite egredimini inde: ⁊ imundū
ἡμῶν. ἀπόστητε ἀπόστητε ἐξέλθετε ἐκεῖθεν, καὶ ἀκαθάρτου
ne tāgite: exite de medio eiꝰ ſeparamini: portā
μὴ ἅπτεσθε, ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, ἀφορίσθητε οἱ φέρον
tes vaſa dñi: q2 nō cū tumultu exi
τες τὰ σκεύη τοῦ κυρίου. ὅτι οὐ μετὰ ταραχῆς ἐξε
bitis: neqꝫ cū fuga ibitis: p̄cedet enī pri
D λεύσεσθε, οὐδὲ φυγῇ πορεύσεσθε, προπορεύσεται γὰρ πρό
or vos dñs: ⁊ cōgregās vos deus iſrael.
τερος ὑμῶν κύριος, καὶ ἐπισυνάγων ὑμᾶς ὁ θεὸς ἰσλ̄.
ecce itelliget puer meꝰ ⁊ exaltabit̄ ⁊ gl̄ificabi
ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου καὶ ὑψωθήσεται καὶ δοξασθήσε
tur: ⁊ ſublimis erit valde: quēadmodū ſtupe
ται, καὶ μετεωρισθήσεται σφόδρα, ὃν τρόπον ἐκστήσον
būt ſuꝑ te multi. ſic ingl̄ia erit ab homi=
ται ἐπὶ σὲ πολλοί. οὕτως ἀδοξήσει ἀπὸ τῶν ἀνθρώ
nibꝰ ſpēs tua: ⁊ gl̄ia tua a filiis hoim. ſic mira
πων τὸ εἶδός σου, καὶ ἡ δόξα σου ἀπὸ υἱῶν ἀνων. οὕτω θαυ
buntur gētes multe ſuꝑ eū: ⁊ cōtinebūt reges
μάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ συνέξουσι βασιλεῖς τὸ
os ſuū. q2 qbꝰ nō eſt annūciatū de eis videbūt: ⁊
Ro.15. c. στόμα αὐτῶν. ὅτι οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ
q̄ nō audierūt itelligent.
οἳ οὐκ ἀκηκόασι συνήσουσιν. Ca.53.

A Domine qs credidit auditui nr̄o: ⁊ bra
Κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ ὁ βρα
chiū dñi cui reuelatū eſt? annūciauimꝰ q̄ſi puer
Jo.12. f. χίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ἀνηγγείλαμεν ὡς παι
Ro.10 in cōſpectu eius: ſicut radix in terra ſitiente nō
c. δίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ οὐκ
eſt ſpēs ei neqꝫ gl̄ia. ⁊ vidimꝰ eū
ἔστιν εἶδος αὐτῷ οὐδὲ δόξα. καὶ ἴδομεν αὐτὸν

vincula colli tui captiua
filia ſion: quia
hec dicit dñs. Gratis
venundati eſtis & ſine
argento redimemini.
Quia hec dicit dominꝰ
deus. In egyptū deſcēdit
pplꝰs meꝰ in principio
vt colonus eſſet ibi: &
aſſur abſqꝫ vlla cauſa ca=
lūniatus ē eū. Et nūc qd
mihi eſt hic: dicit dñs:
Qm̄ ablatꝰ eſt pplꝰs me
us gratis. Dñatores eiꝰ
iniq̄ agunt dicit dñs: &
iugiter tota die nomen
meū blaſphematur. pro
pter hoc ſciet pplꝰs meus
nomen meū in illa die:
qa ego ipſe qui loq̄bar
ecce adſum. Quā pul=
chri ſuper mōtes pedes
annunciantis & predi=
cantis pacē: annūciantis
bonum: predicātis ſalu
tem: dicentis ſion
regnauit deus tuꝰ. Vox
ſpeculatorū tuoꝝ. Leua
uerūt vocē: ſimul lau=
dabūt: qa oculo ad ocu=
lū videbūt cū cōuerterit
dñs ſiō. Gaudete & lau
date ſimul deſerta hieru
ſalē: qa cōſolatus eſt dñs
populū ſuum: redemit
hieruſalem. Parauit dñs
brachiū ſanctū ſuū in
oculis oīm gentiū: & vi=
debunt omnes fines ter
re ſalutare dei noſtri.
Recedite recedite: exite
inde: pollutum nolite
tangere. Exite de medio
eius: mūdamini q fertis
vaſa dñi. Quoniā non
in tumultu exibitis: nec
in fuga ꝑperabitis. Pre
cedet enim vos
dominus: & congrega=
bit vos deus iſrael.
Ecce intelliget ſeruꝰ me
us: exaltabitur & eleuabi
tur: & ſublimis erit val=
de. Sicut obſtupuerunt
ſuꝑ te multi: ſic inglo=
rius erit inter viros aſpe
ctus eiꝰ: & forma eiꝰ iter
filios hoim. Iſte aſpget
gentes multas: ſuꝑ ipm
cōtinebūt reges os ſuū.
Quia qbus nō eſt nar=
ratum de eo viderūt: & q̄
non audierunt contem
plati ſunt. 53.

Vis credidit auditui
noſtro?
& brachium dñi cuiꝰ re
uelatum eſt? Et aſcendet
ſicut virgultū coram eo:
& ſicut radix de terra
ſitiēti. Nō eſt ſpēs ei ne
qꝫ decor. Et vidimus eū

מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת צִיּוֹן׃ כִּי
כֹה אָמַר יְהוָה חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא
בְכֶסֶף תִּגָּאֵלוּ׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה מִצְרַיִם יָרַד עַמִּי בָרִאשֹׁנָה
לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ׃
וְעַתָּה מַה לִּי פֹה נְאֻם יְהוָה כִּי
לֻקַּח עַמִּי חִנָּם מֹשְׁלָו יְהֵילִילוּ
נְאֻם יְהוָה וְתָמִיד כָּל הַיּוֹם שְׁמִי
מִנֹּאָץ׃ לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן
בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אֲנִי הוּא הַמְדַבֵּר
הִנֵּנִי׃ מַה נָּאווּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי
מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר
טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן
מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ׃ קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל
יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ
בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן׃ פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו
חָרְבוֹת יְרוּשָׁלָםִ כִּי נִחַם יְהוָה
עַמּוֹ גָּאַל יְרוּשָׁלָםִ׃ חָשַׂף יְהוָה אֶת
זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל הַגּוֹיִם וְרָאוּ
כָּל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃
סוּרוּ סוּרוּ צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אַל
תִּגָּעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי
כְּלֵי יְהוָה׃ כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ
וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם
יְהוָה וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא
וְגָבַהּ מְאֹד׃ כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ
רַבִּים כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ
וְתֹאֲרוֹ מִבְּנֵי אָדָם׃ כֵּן יַזֶּה גּוֹיִם
רַבִּים עָלָיו יִקְפְּצוּ מְלָכִים פִּיהֶם
כִּי אֲשֶׁר לֹא סֻפַּר לָהֶם רָאוּ וַאֲשֶׁר
לֹא שָׁמְעוּ הִתְבּוֹנָנוּ׃

מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ
וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל מִי נִגְלָתָה׃ וַיַּעַל
כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ
צִיָּה לֹא תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ

אסר צור
שבה
מכר גאל
ילל
תמד
נאץ
דבר
אוה
בשר שלם
שמע ישע
צפה
רנן ראה
זרע
יצא
נגע ברר
כלה יצא
נוס ילך
פנה אסף
שכל רום
שחת ראה
נזה
רבב קפץ
פה ראה
בין

Cap. liij.

אמן זרע
גלה עלה
ינק פנה
ראה

Digitized by Google

חמד בזה חדל
כאב ידע
חלה סתר
פנה חלה
נגע נכה
ענה חול
דכא יסר
שלם חבר
רפא
תעה פנה
פגע עוה
פתח פה
יבל פנה
אלם שפט
שוח גזר
חיה
נתן עשר
מות
רמה
חלה שום
ראה ארך
יום צלח
שבע ידע
צדק רבב
סבל חלק
עצם
ערה
מנה
פגע

Cap. liiij.

רנן
שמם בעל
רחב קום
ירע שכן
נטה חשך
ארך יתר
ימן שמל
פרץ

ולא מראה ונחמדהו׃ נבזה וחדל
אישים איש מכאבות וידוע חלי
וכמסתר פנים ממנו נבזה ולא
חשבנהו׃ אכן חליינו הוא נשא
ומכאבינו סבלם ואנחנו חשבנהו
נגוע מכה אלהים ומענה׃ והוא
מחולל מפשעינו מדכא מעונתינו
מוסר שלומינו עליו ובחבורתו
נרפא לנו׃ כלנו כצאן תעינו
איש לדרכו פנינו ויהוה הפגיע
בו את עון כלנו׃ נגש והוא נענה
ולא יפתח פיו כשה לטבח יובל
וכרחל לפני גזזיה נאלמה ולא
יפתח פיו׃ מעצר וממשפט לקח
ואת דורו מי ישוחח כי נגזר
מארץ חיים מפשע עמי נגע למו׃
ויתן את רשעים קברו ואת עשיר
במתיו על לא חמס עשה ולא
מרמה בפיו׃ ויהוה חפץ דכאו
החלי אם תשים אשם נפשו
יראה זרע יאריך ימים וחפץ
יהוה בידו יצלח׃ מעמל נפשו
יראה ישבע בדעתו יצדיק צדיק
עבדי לרבים ועונתם הוא יסבל׃
לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים
יחלק שלל תחת אשר הערה
למות נפשו ואת פשעים נמנה
והוא חטא רבים נשא ולפשעים
יפגיע׃

רני עקרה לא ילדה פצחי רנה
וצהלי לא חלה כי רבים בני
שוממה מבני בעולה אמר יהוה׃
הרחיבי מקום אהלך ויריעות
משכנותיך יטו אל תחשכי האריכי
מיתריך ויתדתיך חזקי׃ כי ימין
ושמאל תפרצי וזרעך גוים

& nõ erat aſpect⁹: & deſiderauimus eũ deſpectũ et nouiſſimũ virorũ: virũ dolorũ & ſcientẽ infirmitatẽ. Et q̃ſi abſcondit⁹ vultus eius & deſpect⁹: vnde nec reputauimus eũ. Vere lãguores nr̃os ipſe tulit: & dolores noſtros ipſe portauit. Et nos putauim⁹ cum q̃ſi leproſum: & pcuſſũ a deo & hũiliatũ. Ipſe aũt vulnerat⁹ eſt ꝑpter iniq̃tates nr̃as: attrit⁹ eſt ꝑpter ſcelera nr̃a. Diſciplina pacis nr̃e ſup eũ: & liuore eius ſanati ſum⁹. Oẽs nos q̃ſi oues errauim⁹: vnuſquiſq; in viã ſuã declinauit: & poſuit dñs in eo iniq̃tatẽ oĩm nr̃m. Oblat⁹ eſt q̄a ipſe voluit: & nõ apeꝛuit os ſuũ. Sicut ouis ad occiſionẽ ducetur: & q̃ſi agn⁹ corã tondẽte ſe obmuteſcet: & nõ apeꝛiet os ſuũ. De anguſtia & de iudicio ſublatus ẽ. Generationẽ eius q̄s enarrabit? Quia abſciſus eſt de terra viuẽtiũ. Propter ſcelus populi mei pcuſſi eũ. Et dabit impios ꝓ ſepultura & diuitem ꝓ morte ſua: eo ꝙ iniq̃tatẽ nõ fecerit: neq; dolus fuerit in ore ei⁹. & dñs voluit cõterere eũ in infirmitate. Si poſuerit pro peccato aĩam ſuã: videbit ſemen longeuum: & voluntas ꝏꝏꝏ dñi in manu eius dirigetur. Pro eo ꝙ laborauit aĩa eius: videbit & ſaturabitur ſciẽtia ſua iuſtificabit ipſe iuſtus ſuos meos multos: & iniq̃tates eoꝝ ipſe portabit. Ideo diſpartiam ei plurimos: & fortium diuidet ſpolia: pro eo ꝙ tradidit ꝏꝏ in mortẽ animã ſuã: & cũ ſceleratis reputat⁹ eſt. Et ipſe peccata multorum tulit: & pro tranſgreſſoribus rogauit.

54.

Lauda ſterilis que nõ paris: decãta laudẽ & hynni: que nõ pariebas quoniam multi filii deſerte magis q̃ eius q̃ habebat virũ dicit dñs. Dilata locũ tentorii tui: & pelles tabernaculorũ tuoꝝ extẽde: ne parcas. Longos fac funiculos tuos: & clauos tuos conſolida. Ad dexterã enim & ad leuam penetrabis: & ſemen tuum gentes

ꝛ nõ hẽbat ſpẽm neq; decoꝛẽ: ſed ſpẽs ei⁹ inhono
καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτι-
rata ꝛ deficiẽs pꝛe filios hoĩm: hõ in
μον καὶ ἐκλεῖπον παρὰ υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἄνθρωπος ἐν
plaga exñs ꝛ ſciẽs ferre infirmitatẽ: q̄ꝛ auerſa eſt
πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ
facies ei⁹: deſpecta ẽ ꝛ nõ eſt reputata. iſte
πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. οὗτος τὰς ἁ-
pctã nr̃a poꝛtat: ꝛ ꝓ nobis dolet: ꝛ nos pu
μαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλο- B
tauim⁹ eẽ eũ in doloꝛe ꝛ in plaga a deo ꝛ in
γισάμεθα εἶναι αὐτὸν ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ θεοῦ καὶ ἐν mat. 8. d.
afflictiõe. ip̃e aũt vulnerat⁹ eſt ꝑpter pctã nr̃a:
κακώσει. αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, 1. Pe. 2. d.
ꝛ infirmat⁹ eſt ꝑpter iniq̃tates nr̃as: diſciplina pacis
καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, παιδεία εἰρήνης
nobis ſup eũ. liuoꝛe ei⁹ nos ſanati ſum⁹. oẽs
ἡμῶν ἐπ᾽ αὐτόν. τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. πάντες
q̃ſi oues errauim⁹. hõ via ſua erra
ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν. ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλα-
uit: ꝛ dñs tradidit eũ iniq̃tatib⁹ nr̃is. ꝛ
νήθη, καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. καὶ
ip̃e ꝑpter afflictionẽ nõ apuit os ſuũ: ſicut ouis
αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ὡς πρόβατον C
ad occiſionẽ duct⁹ ẽ: ꝛ q̃ſi agn⁹ corã tõdente mu
ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐμπροσθεν τοῦ κείροντος ἄφω-
tus: ſic nõ apuit os ſuũ. in humilitate iudi-
νος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρί-
ciũ ei⁹ ſublatũ ẽ. gñationẽ ei⁹ q̄s enarrabit: q̄ꝛ tollit de
σις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται, ὅτι αἴρεται ἀπὸ
terra vita ei⁹. ab iniq̃tatib⁹ ppl̃i mei duct⁹ ẽ ad
τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς
mortẽ: ꝛ dabo impios ꝓ ſepultura ei⁹:
θάνατον, καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ,
ꝛ diuites ꝓ moꝛte ei⁹. q̄ꝛ iniq̃tatẽ nõ fe
καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποί-
cit: neq; dol⁹ in oꝛe ei⁹: ꝛ dñs vult mũda
ησεν, οὐδὲ δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ κύριος βούλεται καθαρί- D
re eũ a plaga. ſi dederitis ꝓ pctõ aĩ-
σαι αὐτὸν τῆς πληγῆς. ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας ἡ ψυ-
mã vr̃am: videbit ſemẽ lõgeuũ. ꝛ vult dñs
χὴ ὑμῶν, ὄψεται σπέρμα μακρόβιον. καὶ βούλεται κύριος
in manu ei⁹ auferre doloꝛẽ aĩe ei⁹ oñdere ei
ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀφελεῖν πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δεῖξαι αὐ-
lucẽ ꝛ foꝛmare itelligẽtia: iuſtificare iuſtũ bñ ſer
τῷ φῶς καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶσαι δίκαιον εὖ δου-
uientẽ multis: ꝛ pctã eoꝝ ip̃e poꝛ-
λεύοντα πολλοῖς, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοί-
tabit. ꝑpter hoc ip̃e poſſidebit multos: ꝛ foꝛtiũ
σει. διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλούς, καὶ τῶν ἰσχυρῶν
diuidet ſpolia: ꝓ eo q̃d tradita eſt in moꝛtẽ aĩa e-
μεριεῖ σκῦλα, ἀνθ᾽ ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐ-
ius. ꝛ inter iniquos reputat⁹ eſt: ꝛ ip̃e pecca-
τοῦ. καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἁμαρ- Marci 15. b.
ta multoꝝ tulit: ꝛ ꝑpter iniq̃tates eoꝝ
τίας πολλῶν ἀνήνεγκεν, καὶ διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν Lu. 22.
traditus eſt.
παρεδόθη.

Ca. 54.

Letare ſterilis q̄ nõ paris: erũpe ꝛ clama A
Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον
q̄ nõ parturis: q̄ꝛ multi filii deſerte ma-
ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλ- Ga. 3. c.
gis q̃ habẽtis virũ. dixit enĩ dñs: dila-
λον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. εἶπεν γὰρ κύριος, πλά- Lucę. 25. Gala. 4. d.
ta locũ tẽtoꝛii tui ꝛ pelles
τυνον τὸν τόπον τῆς σκηνῆς σου καὶ τὰς δέῤῥεις τῶν
tabernaculoꝝ tuoꝝ affige: ne parcas. ꝓtende funicu
αὐλαιῶν σου πῆξον, μὴ φείσῃ. μάκρυνον τὰ σχοινίσμα-
los tuos ꝛ clauos cõfoꝛta adhuc in dextris
τά σου καὶ τοὺς πασσάλους κατίσχυσον ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ
ꝛ ſiniſtris dilata: ꝛ ſemẽ tuũ gẽtes
καὶ τὰ ἀριστερὰ ἐκπέτασον. καὶ τὸ σπέρμα σου ἔθνη

Digitized by Google

B poſſidebit: ⁊ ciuitates deſertas hĩtare facies. ne
κληρονομήσει, καὶ πόλεις ἠρημωμένας κατοικιεῖς. μὴ
timeas: q꞉ cõfuſa es: neq꞉ cõfũdaris:q꞉ exꝓbrati tibi ẽ:
φοβοῦ, ὅτι κατῃσχύνθης, μηδὲ ἐντραπῇς, ὅτι ὠνειδίσθης,
q꞉ cõfuſionis eterne obliuiſceris:⁊ opprobrij viduitatis tue
ὅτι αἰσχύνην αἰώνιον ἐπιλήσῃ, καὶ ὄνειδος τῆς χηρείας σου
nõ recordaberis ãpli⁹:q꞉ dñs faciẽs te dñs ſaba
οὐ μὴ μνησθήσῃ ἔτι, ὅτι κύριος ὁ ποιῶν σε κύριος σαβα-
oth nomẽ ei: ⁊ q̃ eruit te ipſe de⁹ iſrael
ὼθ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ὁ ῥυσάμενός σε αὐτὸς ὁ θεὸς ἰσραὴλ
de⁹ oĩs terre vocabit. nõ vt mulierẽ de-
θεὸς πάσης τῆς γῆς κληθήσεται. οὐχ ὡς γυναῖκα κατα-
relictã ⁊ puſillanimẽ vocauit te dñs: nõ vt
λελειμμένην καὶ ὀλιγόψυχον κέκληκέ σε κύριος, οὐχ ὡς
mulierẽ q̃ ab adoleſcẽtia odioſa eſt dixit de⁹ tu⁹ tpe
γυναῖκα ἐκ νεότητος μεμισημένην εἶπεν ὁ θεός σου χρόνον
modico reliqui te:⁊ cũ mĩa magna miſerebor tui.
μικρὸν κατέλιπόν σε, καὶ μετ᾽ ἐλέους μεγάλου ἐλεήσω σε.
in furore paruo auerti faciẽ meã a te:
ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ σοῦ,
⁊ in mĩa ſẽpiterna miſerebor tui:dixit q̃ eruit te do
C καὶ ἐν ἐλέει αἰωνίῳ ἐλεήσω σε, εἶπεν ὁ ῥυσάμενός σε κύ-
min⁹: ab aqua q̃ ĩ tpe noe hoc mihi erit .ſi
ριος, ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ νῶε τοῦτό μοι ἐστι. κα-
cut iuraui ei in tpe illo terre: nõ ira
θότι ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ τῇ γῇ, μὴ θυμω-
tũ iri ſup te vltra: neq꞉ in cõminatõe tua mõtes trãſ-
θήσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου τὰ ὄρη μετα-
laturũ eẽ :neq꞉ colles tui transferenf. ſic neq꞉
στήσεσθαι, οὐδὲ βουνοί σου μετακινηθήσονται. οὕτως οὐδὲ
q̃ a me tibi mĩa deficiet: neq꞉ teſtamẽtũ
τὸ παρ᾽ ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς
pacis mee auferet. dixit eñ ꝓpici⁹ tibi do-
εἰρήνης μου οὐ μὴ μεταστῇ. εἶπε γὰρ ἵλεώς σοι κύ-
min⁹ humilis ⁊ inſtabilis nõ cõſolata es. ecce
ριος ταπεινὴ καὶ ἀκατάστατος οὐ παρεκλήθης. ἰδοὺ
ego ꝑparo tibi carbũculũ lapidẽ tuũ: ⁊ fũda
ἐγὼ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὸν λίθον σου, καὶ τὰ θε-
mẽta tua ſapphirũ: ⁊ ponã ꝓpugnacula tua
μέλιά σου σάπφειρον, καὶ θήσω τὰς ἐπάλξεις σου
iaſpidẽ: ⁊ portas tuas lapides cryſtalli: ⁊
ἴασπιν, καὶ τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλους, καὶ
muros tuos lapides electos: ⁊ oẽs
D τὸν περίβολόν σου λίθους ἐκλεκτούς, καὶ πάντας τοὺς
filios tuos diſcipulos dei: ⁊ multa pax
υἱούς σου διδακτοὺς θεοῦ, καὶ πολλὴ εἰρήνη τοῖς
filiis tuis: ⁊ in iuſticia edificaberis: rece
τέκνοις σου, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ οἰκοδομηθήσῃ, ἀπέ-
de ab iniquo ⁊ nõ timebis ⁊ tremor nõ
χου ἀπὸ ἀδίκου καὶ οὐ φοβηθήσῃ καὶ τρόμος οὐκ
appropĩqbit tibi:ecce ꝓſelyti accedẽt tibi ꝑ
ἐγγιεῖ σοι, ἰδοὺ προσήλυτοι προσελεύσονταί σοι δι᾽ ἐ-
me: ⁊ coloni erũt tui: ⁊ ad te cõfugi-
μοῦ, καὶ παροικήσουσί σοι, καὶ ἐπὶ σὲ καταφεύ-
ent. ecce ego creaui te: nõ vt erari⁹ ſuf
ξονται. ἰδοὺ ἐγὼ ἔκτισά σε, οὐχ ὡς χαλκεὺς φυ-
flans in igne prunas ⁊ ꝓferẽs vas in op⁹.
σῶν ἐν πυρὶ ἄνθρακας καὶ ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον.
ego aũt creaui te. nõ in ꝑditionẽ iterficere oẽ vas
ἐγὼ δὲ ἔκτισά σε. οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι πᾶν σκεῦ-
factũ cõtra te: nõ ꝓſperabit: ⁊ oĩs vox
ος σκευαστὸν ἐπὶ σέ, οὐκ εὐοδώσει, καὶ πᾶσα φω-
ſurget cõtra te in iudiciũ: oẽs eos vi-
νὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ εἰς κρίσιν, πάντας αὐτοὺς ἡττή-
ces: at obnoxij tui erũt in ea. eſt heredi
σεις, οἱ δὲ ἔνοχοί σου ἔσονται ἐν αὐτῇ. ἔστι κληρονο-
tas ſeruientib⁹ dño: ⁊ vos eritis mihi
μία τοῖς θεραπεύουσι κύριον, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι
iuſti dicit dñs.
δίκαιοι λέγει κύριος.

Ca.55.

hereditabit: & ciuitates
deſertas inhabitabit.
Noli timere: quia non
confũderis neq꞉
erubeſces. Non enĩ te
pudebit: quia cõfuſionis
adoleſcentie tue obliui-
ſceris: & opprobrij vidui
tatis tue nõ recordaberis
amplius. Quia dñabi
tur tui q fecit te dñs exer
cituũ nomẽ eius: & redẽ
ptor tu⁹ ſctũs iſrael: de⁹
omnis terre vocabitur.
Quia vt mulierẽ dereli
ctam & merentẽ ſpiritu
vocauit te dominus &
vxorem ab adoleſcentia
abiectã. Dixit deus tu⁹.
Ad pũctum in modico
dereliqui te: & in miſera
tionib⁹ magnis cõgrega
bo te. In momẽto indi-
gnationis abſcondi faciẽ
meã parũper a te: & in
mĩa ſempiterna miſertus
ſum tui. Dixit redẽptor
tuus dñs. Sicut in dieb⁹
noe iſtud mihi eſt: cui
iuraui ne inducerẽ aq̃s
noe vltra ſupra terram:
ſic iuraui vt nõ iraſcar
tibi: & nõ increpem te.
Montes enĩ cõmouebũ
tur: & colles cõtremiſcẽt.
miſericordia autẽ mea
non recedet a te: & fe-
dus pacis mee non
mouebitur. Dixit miſe
rator tu⁹ dñs. Paupcula
tẽpeſtate cõuulſa abſq꞉ vl
la cõſolatione: ecce ego
ſternã ꝑ ordinẽ lapides
tuos: & fundabo te ĩ ſap
phiris. Et ponã iaſpidẽ
ꝓpugnacula tua: & por
tas tuas in lapides ſcul-
ptos: & oẽs terminos tu
os in lapides deſiderabi-
les: vniuerſos filios tu-
os doctos a dño: & mul-
titudinẽ pacis filiis tuis:
& in iuſticia fundaberis.
Recede ꝓcul a calũnia:
qa nõ timebis: & a pa-
uore: qa nõ appropinq̃
bit tibi. Ecce accola ve
niet: q nõ erat mecũ ad-
uena quondã tuus adiun
getur tibi. Ecce ego cre
aui fabrum ſufflantẽ in
igne prunas: & ꝓferentẽ
vas in opus ſuũ: & ego
creaui interfectorem
ad diſperdendũ. Omne
vas qđ fictũ eſt cõtra te
nõ dirigetur: & oẽm lin
guã reſiſtentẽ tibi: in iu
dicio cõdẽnabis. Hec eſt
hereditas ſeruorũ dñi:
& iuſticia eorũ apud me
dicit dominus. 55.

יִירָשׁ וְעָרִים נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃ ירשׁ עיר
אַל תִּירְאִי כִּי לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל שׁמם ישׁב ירא בושׁ
תִּכָּלְמִי כִּי לֹא תַחְפִּירִי כִּי בֹשֶׁת כלם חפר
עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ עלם שׁכח
לֹא תִזְכְּרִי עוֹד׃ כִּי בֹעֲלַיִךְ עֹשַׂיִךְ זכר עשׂה
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ קדשׁ
יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקָּרֵא׃ קרא
כִּי כְאִשָּׁה עֲזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ אישׁ עזב
קְרָאָךְ יְהוָה וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי עצב נער
תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ בְּרֶגַע קָטֹן מאס
עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֲקַבְּצֵךְ׃ גדל קבץ
בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ סתר פנה
וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ חן עלם
יְהוָה׃ כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל שׁבע
הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ
וּמִגְּעָר בָּךְ׃ כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ מושׁ
וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ מוט
לֹא יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא ברת שׁלם
תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃ עֲנִיָּה רחם ענה
סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ רבץ
בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים׃ ספר
וְשַׂמְתִּי כַּדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ
לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי פתח גבל
חֵפֶץ׃ וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה למד
וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ׃ בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי כון
רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק כִּי לֹא תִירָאִי ירא
וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא תִקְרַב אֵלָיִךְ׃ הֵן חתת קרב
גּוֹר יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתִי מִי גָר את גור
אִתָּךְ עָלַיִךְ יִפּוֹל׃ הִנֵּה אָנֹכִי בָּרָאתִי נפל
חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם וּמוֹצִיא כְלִי יצא כלה
לְמַעֲשֵׂהוּ וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית עשׂה שׁחת
לְחַבֵּל׃ כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח יצר צלח
וְכָל לָשׁוֹן תָּקוּם אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט לשׁן קום
תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה שׁפט רשׁע
וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם יְהוָה׃

Digitized by Google

Primitiua heb. / Tex. heb. Eſa. lv.

Cap. lv. הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ
הלך לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין לוֹ כָּסֶף לְכוּ
שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא
מחר כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב׃ לָמָּה
שקל יגע תִשְׁקְלוּ כֶסֶף בְּלוֹא לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם
בְּלוֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי
ענג וְאִכְלוּ טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃
נטה הלך הַטּוּ אָזְנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי שִׁמְעוּ
חיה כרת וּתְחִי נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית
ערת עלם עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃ הֵן
אמן לאם עֵד לְאוּמִּים נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֵּה
נתן נגד לְאֻמִּים׃ הֵן גּוֹי לֹא תֵדַע תִּקְרָא
צוה ידע וְגוֹי לֹא יְדָעוּךָ אֵלֶיךָ יָרוּצוּ לְמַעַן
קרא רוץ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי
קדש פֵאֲרָךְ׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ
מצא היה קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ יַעֲזֹב רָשָׁע
קרב עזב דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב
חשב שוב אֶל יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ
רחם כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי
רבה מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי
נְאֻם יְהוָה׃ כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ
כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי
מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ כִּי כַּאֲשֶׁר יֵרֵד
הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה
לֹא יָשׁוּב כִּי אִם הִרְוָה אֶת
רוה הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן
ילד צמח זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ כֵּן יִהְיֶה
היה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא יָשׁוּב
פה אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם עָשָׂה אֶת אֲשֶׁר
חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו׃
צלח כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן
יצא שלם הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם
יבל פצח רִנָּה וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף׃
פנה רנן תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת
מחה עלה הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה
ברש לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃
כרת

Traſla. B. Hie.

Omnes ſitientes veni te ad aquas: & qui non habetis argentũ properate emite & comedite. Venite emite abſq; argento & abſq; vlla cõmutatione vinum & lac. Quare appenditis argẽtũ nõ in panib9: & laborẽ vrm̃ nõ in ſaturitate? Audite audientes me & comedite bonũ & delectabitur in craſſitudie ania vr̃a. Inclinate aurẽ veſtram & venite ad me: audite & viuet aia vr̃a: & feriã vobiſcũ pactum ſempiternũ: miſericordias dauid fideles. Ecce teſtẽ populis dedi eum ducem ac preceptorem gentibus. Ecce gentẽ quã neſciebas vocabis: & gentes q̃ nõ cognouerunt te: ad te current propter dominũ deum tuũ & ſanctum iſrael: quia glorificauit te. Querite dñm dum inueniri põt inuocate eũ dum prope eſt. Derelinquat impi9 viã ſuã: & vir iniqu9 cogitatiões ſuas: & reuertatur ad dñm & miſerebitur eius: & ad deũ noſtrũ qm̃ multus eſt ad ignoſcendũ. Non eni cogitationes mee cogitationes vr̃e neq; vie vr̃e vie mee: dicit dñs. Quia ſicut exaltantur celi a terra: ſic exaltate ſunt vie mee a viis vr̃is & cogitatiões mee a cogitationibus veſtris. Et quõ deſcendit imber & nix de celo: & illuc vltra nõ reuertetur: ſed inebriat terrã & ĩfundit eã: & germinare eam facit: & dat ſemen ſerenti: & panẽ comedenti: ſic erit verbũ meũ qđ egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me vacuũ: ſed faciet quecunq; volui: & pſperabitur in his ad que miſi illud. Quia in leticia egrediemini: & ĩ pace ducemini. Montes & colles cantabunt coram vobis laudem: & omnia ligna regionis plaudẽt manu. Pro ſaliuncula aſcendet abies: & pro vrtica creſcet myrtus. Et erit dominus nominatus in ſignũ eternum qđ non auferetur. 56.

Traſ. Gre. lxx. cũ iter. latina.

Ve q ſitiтis ite ad aquã: & q̃tquot
Ουαὶ οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ᾽ ὕδωρ, καὶ ὅσοι
nõ habetis argẽtũ: eũtes emite & comedite
μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε καὶ φάγετε
& ãbulate: & emite abſq; argẽto & pcio vinũ A
καὶ πορεύεσθε, καὶ ἀγοράσατε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς οἶνον
& adipẽ: q̃re emittis argẽto nõ in panib9: &
καὶ στέαρ, ἵνα τί τιμᾶσθε ἀργυρίου οὐκ ἐν ἄρτοις, καὶ τὸν
laborẽ vr̃m nõ in ſaturitatẽ? audite me & co
μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν; ἀκούσατέ μου καὶ φά
medetis bona: & delectabit in bonis aia vr̃a: at
γεσθε ἀγαθά, καὶ ἐντρυφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν, προ
tẽdite aurib9 vr̃is: & ſeq̃mini vias
σέχετε τοῖς ὠσὶν ὑμῶν, καὶ ἐπακολουθήσατε ταῖς ὁδοῖς
meas. audite me: & viuet in bonis aia vr̃a:
μου. εἰσακούσατέ μου, καὶ ζήσεται ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν,
& diſponã vobis teſtamẽtũ eternũ. ſctã dauid fidelia
καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον. τὰ ὅσια δαδ τὰ πιστά
ecce teſtimoniũ gẽtib9: dedi eũ pricipẽ & pci B
ἰδοὺ μαρτύριον ἔθνεσιν, ἔδωκα αὐτὸν ἄρχοντα καὶ προ
pientẽ gẽtib9. ecce gẽtes q̃ nõ ſciũt te inuoca
στάσσοντα ἔθνεσιν. ἰδοὺ ἔθνη ἃ οὐκ οἴδασί σε ἐπικαλέ
bunt te: & ppli q nõ cognouerũt te: ad te
σονταί σε, καὶ λαοὶ οἳ οὐκ ἐπίστανταί σε, ἐπὶ σὲ
cõfugient: ppter dñm deũ tuũ & ſctm̃
καταφεύξονται, ἕνεκεν κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ τοῦ ἁγίου
iſrael: q2 glĩficauit te. q̃rite dñm &
ἰσραήλ, ὅτι ἐδόξασέν σε. ζητήσατε τὸν κύριον καὶ
eũ inueneritis eũ inuocate. qñ aũt appropĩquerit C
ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτὸν ἐπικαλέσασθε. ἡνίκα δ᾽ ἂν ἐγγίζῃ
vobis relinquat ipius vias ſuas: & vir
ὑμῖν ἀπολειπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ
iniqu9 cogitatiões ſuas. & cõuertaẽ ad dñm: &
ἄνομος τὰς βουλὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπιστραφήτω πρὸς κύριον, καὶ
miam cõſeq̃t. & ad deũ nr̃m: q2 multũ dimittet
ἐλεηθήσεται. καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐπιπολὺ ἀφήσει
pctã vr̃a. nõ eñi ſũt cogitatiões mee ſicut cogitati
τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. οὐ γάρ εἰσιν αἱ βουλαί μου ὥσπερ αἱ βου
ones vr̃e: neq; ſicut vie vr̃e vie mee: dicit dñs:
λαὶ ὑμῶν, οὐδ᾽ ὥσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει κς̄,
ſed ſicut diſtat celũ a terra: ſic diſtat
ἀλλ᾽ ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ
via mea a viis vr̃is: & cogitatiões vr̃e a
ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ
cogitatiõe mea. ſicut eñi ſi deſcẽdat pluuia aut nix de
τῆς διανοίας μου. ὡς γὰρ ἂν καταβῇ ὁ ὑετὸς ἢ χιὼν ἐκ τοῦ
celo: & nõ reuertaẽ donec inebriet terrã: & D
οὐρανοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἕως ἂν μεθύσῃ τὴν γῆν, καὶ
generet & germinet & det ſemẽ ſeminãti
ἐκτέκῃ καὶ ἐκβλαστήσῃ καὶ δῷ σπέρμα τῷ σπείροντι
& panẽ ad comedẽdũ: ſic erit verbũ meũ:
καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν, οὕτως ἔσται τὸ ῥῆμά μου,
q̃dcũq; exierit de ore meo: nõ reuertet ad
ὃ ἂν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου, οὐ μὴ ἀποστραφῇ πρός
me vacuũ donec cõpleaẽ q̃cũq; volui & pſpe
με κενὸν ἕως ἂν συντελεσθῇ ὅσα ἠθέλησα καὶ εὐοδώ
rabo vias tuas & pcepta mea. in eñi leticia
σω τὰς ὁδούς σου καὶ τὰ ἐντάλματά μου. ἐν γὰρ εὐφροσύ
egrediemini: & in gaudio deducemini. nã mõtes &
νῃ ἐξελεύσεσθε, καὶ ἐν χαρᾷ διδαχθήσεσθε. τὰ γὰρ ὄρη καὶ
colles exiliẽt expectãtes vos in gaudio &
οἱ βουνοὶ ἐξαλοῦνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς ἐν χαρᾷ καὶ
oia ligna agri applaudẽt ramis
πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ ἐπικροτήσει τοῖς κλάδοις
& p ſtipite vili aſcẽdet cypariſſus: p aũt
καὶ ἀντὶ στοιβῆς ἀναβήσεται κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς
conyza aſcendet myrt9. & erit dñs in nomẽ
κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη. καὶ ἔσται κύριος εἰς ὄνομα
& in ſignũ ſempitẽnũ & nõ deficiet.
καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον καὶ οὐκ ἐκλείψει. Ca.56.

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

A Hec dicit dñs: cuſtodite iudiciū: ⁊ fa
Τάδε λέγει κύριος, φυλάσσεσθε κρίσιν, καὶ ποι
cite iuſticiā. appropiquit ſalutare meū vt veni
ήσατε δικαιοσύνην. ἤγγικεν τὸ σωτήριόν μου παραγίνε
at: ⁊ mia mea vt reueleť. beat⁹ vir
σθαι, καὶ τὸ ἔλεός μου ἀποκαλυφθῆναι. μακάριος ἀνὴρ
faciēs hec: ⁊ hō retinēs iſta: ⁊
ὁ ποιῶν ταῦτα, καὶ ἄνθρωπος ὁ ἀντεχόμενος αὐτῶν, καὶ
cuſtodiēs ſabbata nō pfanare ea: ⁊ ſer
φυλάσσων τὰ σάββατα μὴ βεβηλοῦν αὐτά, καὶ διατη
uās man⁹ ſuas ne faciat iniqua. nō dicat alie
ρῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὴ ποιεῖν ἄδικα. μὴ λεγέτω ὁ ἀλ
nigena q̄ appoſit⁹ eſt ad dñm dicēs: ſepatiōe ſepa
λογενὴς ὁ προσκείμενος πρὸς κύριον λέγων, ἀφορισμῷ ἀφο
bit me vtiq̧ dñs a pplo ſuo: ⁊ nō dicat
ριεῖ με ἄρα κύριος ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ μὴ λεγέτω ὁ
eunuch⁹: qꝛ ego ſum lignū aridū: qꝛ hec dicit do
εὐνοῦχος, ὅτι ἐγώ εἰμι ξύλον ξηρόν, ὅτι τάδε λέγει κύ
B min⁹ eunuchis: q̄ cuſtodierit ſabbata
ριος τοῖς εὐνούχοις, ὅσοι ἂν φυλάξωνται τὰ σάββατά
mea: ⁊ elegerit q̄ ego volo: ⁊ tenuerint teſta
μου, καὶ ἐκλέξωνται ἃ ἐγὼ θέλω, καὶ ἀντέχωνται τῆς δια
mētū meū: dabo eis in domo mea ⁊ in mu
θήκης μου, δώσω αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῷ τεί
ro meo locū noiatū meliorē filiis ⁊ filiab⁹:
χει μου τόπον ὀνομαστὸν κρείττω υἱῶν καὶ θυγατέρων,
nomē ſempiternū dabo eis: ⁊ nō deficiet ⁊
3.5.d. ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψει καὶ τοῖς
alienigenis additis dño ſeruire ei:
ἀλλογενέσι τοῖς προσκειμένοις κυρίῳ δουλεύειν αὐτῷ,
C ⁊ diligere nomē ei⁹ vt ſint ei in ſeruos
καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ εἶναι αὐτῷ εἰς δούλους
⁊ āncillas: ⁊ oēs cuſtodiētes ſab
καὶ δούλας, καὶ πάντας τοὺς φυλασσομένους τὰ σάβ
bata mea vt nō violent ea: ⁊ tenētes teſta
βατά μου μὴ βεβηλοῦν αὐτά, καὶ ἀντεχομένους τῆς δια
mētū meū iducā illos in mōtē ſctm̄ meū:
3.29. θήκης μου εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου,
⁊ letificabo eos in domo orationis mee
καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς προσευχῆς μου
holocauſta eoꝝ ⁊ victime eoꝝ e=
τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν ἔσον
rūt acceptabiles ſup altare meū. nā dom⁹ mea
ται δεκταὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου. ὁ γὰρ οἶκός μου οἶ
Mat. 21.b. dom⁹ orōnis vocabiť cūctis gētib⁹ dixit
κος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν εἶπεν
Marci 11.c. dñs dñs cōgregās diſperſos iſrael
κύριος κύριος ὁ συνάγων τοὺς διεσπαρμένους ἰσραήλ,
Luce. 19.g. qꝛ cōgregabo ad eū cōgregationē. oēs beſtie
ὅτι συνάξω ἐπ' αὐτὸν συναγωγήν. πάντα τὰ θηρία τὰ
agreſtes venite comedite oēs beſtie ſylue
D ἄγρια δεῦτε φάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ
videte qm̄ excecati ſūt oēs nō cognouerūt
ἴδετε ὅτι ἐκτετύφλωνται πάντες οὐκ ἔγνωσαν.
vniuerſi canes muti nō poterūt latrare: ſomnian
πάντες κύνες ἐνεοὶ οὐ δυνήσονται ὑλακτεῖν, ἐνυπνια
tes lectū amātes ad dormitādū: ⁊ canes ipudē
ζόμενοι κοίτην φιλοῦντες νυστάξαι, καὶ οἱ κύνες ἀναιδ
tes aīa nō ſciētes ſaturitatē: ⁊ ſūt mali
εῖς τῇ ψυχῇ οὐκ εἰδότες πλησμονήν, καὶ εἰσὶ πονηροὶ
nō ſciētes itelligētiā oēs vias ſuas ſecu
οὐκ εἰδότες σύνεσιν. πάντες ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξη
ti ſunt vn⁹quiſq̧ ſcdm ſuā auariciā ſi=
κολούθησαν ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ πλεονέκτημα ἅ
mul a ſūmitate ei⁹ venite ſumam⁹ vinū ⁊ ine=
Hiere. 6.c. μα ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ δεῦτε λάβωμεν οἶνον καὶ οἰνο
briemur ebrietate: ⁊ erit talis dies craſtina
3.10.b. φλυγήσωμεν μέθη, καὶ ἔσται τοιαύτη ἡμέρα αὔριον
magna āplius nimis.
μεγάλη μᾶλλον σφόδρα.

Ca.57.

Trāſla.B.Hie.

Hec dicit dominus. Cuſtodite iudicium & facite iuſticiam: quia iuxta eſt ſalus mea vt veniat & iuſticia mea vt reueletur. Beat⁹ vir qui facit hoc: & filius hominis qui apphendet iſtud. Cuſtodiens ſabbatū ne polluat illud: cuſtodiēs man⁹ ſuas: ne faciat oē malū. Et non dicat filius aduene qui adheret domino: dicens. Separatione diuidet me dominus a populo ſuo. Et non dicat eunuchus: ecce ego lignum aridum. Quia hec dicit dominus eunuchis: qui cuſtodierint ſabbata mea: & elegerint que ego volui & tenuerint fedus meū: dabo eis in domo mea & in muris meis locū & nomē melius filiis & filiabus. Nomen ſēpiternū dabo eis: quod nō peribit. Et filios aduene qui adherēt domino vt colant eum: et diligant nomen eius: vt ſint ei in ſeruos: oēm cuſtodientē ſabbatū ne polluat illud: & tenētem fedus meū: adducā eos in montē ſanctū meū: & letificabo eos i domo orōnis mee. Holocauſta & victime eoꝝ placebūt mihi ſup altari meo: qa domus mea dom⁹ orōnis vocabitur cūctis populis ait domin⁹ deus qui cōgregat diſperſos iſrael. Adhuc cōgregabo ad eū cōgregatos ei⁹. Omēs beſtie agri venite ad deuorandū vniuerſe beſtie ſaltus. Speculatores eius ceci omnes: neſcierunt vniuerſi canes muti non valentes latrare: videntes vana: dormientes & amantes ſomnia: & canes impudentiſſimi neſcierunt ſaturitatem. Ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiam. Omnes in viā ſuā declinauerūt: vnuſq̧ſq̧ ad auariciā ſuā: a ſummo vſq̧ ad nouiſſimū. Venite ſumamus vinū: & ipleamur ebrietate: & erit ſicut hodie: ſic & cras & multo amplius.

57.

Tex.heb.Eſa.lvj.

Cap. lvj.

כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ
מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוֹבָה
יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת׃
אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹּאת וּבֶן אָדָם
יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ
וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע׃ וְאַל
יֹאמַר בֶּן הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל יְהוָה
לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה מֵעַל
עַמּוֹ וְאַל יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי
עֵץ יָבֵשׁ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת
שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי
וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וְנָתַתִּי לָהֶם
בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים
וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ אֲשֶׁר
לֹא יִכָּרֵת׃ וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל
יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת שֵׁם
יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל
שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים
בִּבְרִיתִי׃ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי
וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם
וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי
בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים׃
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו׃
כֹּל חַיְתוֹ שָׂדָי אֵתָיוּ לֶאֱכֹל
כָּל חַיְתוֹ בַּיָּעַר׃ צֹפָו עִוְרִים
כֻּלָּם לֹא יָדָעוּ כֻּלָּם כְּלָבִים
אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ הֹזִים
שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם׃ וְהַכְּלָבִים
עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה
רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין כֻּלָּם
לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ׃
אֵתָיוּ אֶקְחָה יַיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר
וְהָיָה כָזֶה יוֹם מָחָר גָּדוֹל
יֶתֶר מְאֹד׃

Pritiua.heb.

שָׁפַט עָשָׂה
קָרַב יָשַׁע
גָּלָה
אָנַשׁ עָשָׂה
חָזַק
עָשָׂה רָעַע
אָמַר לָוָה
בָּדַל
סָרַס
שָׁמַר
חָזַק בְּרִית
חָמָה בָּנָה
עָלַם נָתַן
כָּרַת
הָיָה
חָזַק
חָלַל עָלָה
רָצָה זָבַח
קָרָא
קָבַץ נָדַח
חָיָה שָׂדָה
אָתָה צָפָה
יָכֹל הָזָה
עָזַז
רָעָה בִּין
פָּנָה
לָקַח סָבָא
גָּדַל

Digitized by Google

Priitiua.heb.	**Tex.heb.Esa.lvij.**
Cap. lvij.	
צָדַק שׂוּם	הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם
אָסַף בִּין	עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין
פָּנָה רָעַע	מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף
בּוֹא נוּחַ	הַצַּדִּיק׃ יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל
שָׁכַב	מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃ וְאַתֶּם קִרְבוּ
עָנַן נָאַף	הֵנָּה בְּנֵי עֹנְנָה זֶרַע מְנָאֵף וַתִּזְנֶה׃
זָנָה עָנַג	עַל מִי תִּתְעַנָּגוּ עַל מִי תַּרְחִיבוּ
רָחַב אָרַךְ	פֶה תַּאֲרִיכוּ לָשׁוֹן הֲלוֹא אַתֶּם
לָשׁוֹן	יִלְדֵי פֶשַׁע זֶרַע שָׁקֶר׃ הַנֵּחָמִים
חָמַם	בָּאֵלִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן שֹׁחֲטֵי
אָיַל	הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים תַּחַת סְעִפֵי
	הַסְּלָעִים׃ בְּחַלְּקֵי נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם
	הֵם גּוֹרָלֵךְ גַּם לָהֶם שָׁפַכְתְּ נֶסֶךְ
עָלָה נָחַם	הֶעֱלִית מִנְחָה הַעַל אֵלֶּה אֶנָּחֵם׃
שׂוּם שָׁכַב	עַל הַר גָּבֹהַּ וְנִשָּׂא שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ
עָלָה	גַּם שָׁם עָלִית לִזְבֹּחַ זָבַח׃ וְאַחַר
זוּז	הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתְּ זִכְרוֹנֵךְ
גָּלָה עָלָה	כִּי מֵאִתִּי גִּלִּית וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתְּ
כָּרַת	מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרָת לָךְ מֵהֶם אָהַבְתְּ
שָׁכַב חָזָה	מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית׃ וַתָּשֻׁרִי לַמֶּלֶךְ
שׁוּר רָבָה	בַּשֶּׁמֶן וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי
רָקַח שָׁלַח	צִרַיִךְ עַד מֵרָחֹק וַתַּשְׁפִּילִי עַד
צִיר שָׁפֵל	שְׁאוֹל׃ בְּרֹב דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ
שָׁאַל	נוֹאָשׁ חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת עַל כֵּן
יָאַשׁ חָיָה	לֹא חָלִית׃ וְאֶת מִי דָּאַגְתְּ וַתִּירְאִי
חָלָה יָרֵא	כִּי תְכַזֵּבִי וְאוֹתִי לֹא זָכַרְתְּ לֹא
כָּזַב אֵת	שַׂמְתְּ עַל לִבֵּךְ הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה
שׂוּם חָשָׁה	וּמֵעֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי׃ אֲנִי
יָרֵא	
נָגַד עָשָׂה	אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא
יָעַל נָצַל	יוֹעִילוּךְ׃ בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֻךְ קִבּוּצַיִךְ
קָבַץ נָשָׂא	וְאֶת כֻּלָּם יִשָּׂא רוּחַ יִקַּח הָבֶל
לָקַח חָסָה	וְהַחוֹסֶה בִי יִנְחַל אֶרֶץ וְיִירַשׁ הַר
נָחַל יָרַשׁ	קָדְשִׁי׃ וְאָמַר סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ דָרֶךְ
סָלַל פָּנָה	הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי׃ כִּי כֹה
רוּם כָּשַׁל	אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ
רוּם קָדַשׁ	שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת
רוּם שָׁכַן	

Traſla.B.Hie.

Iuſtus perit: & non eſt qui recogitet in corde ſuo: & viri miſericordie colligūtur: qa nō eſt q intelligat. A facie enī malicie collectus eſt iuſtus. Veniat pax: requieſcat in cubili ſuo: q ambulauit in directiōe ſua. Vos aūt accedite huc filii auguratricis: ſemē adulteri & fornicarie. Sup quē luſiſtis? Sup quē dilataſtis os: & eieciſtis linguam? Nunquid non vos filii ſceleſti: ſemen mendax? Qui conſolamini in diis ſubter oē lignū frondoſum immolātes paruulos in torrētibus ſubter eminentes petras. In partibus torrentis pars tua: hec eſt ſors tua. Et ipſis effudiſti libamen: obtuliſti ſacrificiū. Nūqd ſup his nō īdignabor? Sup montē excelſum & ſublimē poſuiſti cubile tuū: & illuc aſcendiſti vt īmolares hoſtias. Et poſt oſtium & retro poſtem poſuiſti memoriale tuū: qa iuxta me diſcoopuiſti & ſuſcepiſti adulterū. Dilataſti cubile tuū: & pepigiſti cū eis fedus. Dilexiſti ſtratum eorum manu apta: & ornaſti te regi vnguento: & multiplicaſti pigmenta tua. Miſiſti legatos tuos procul & humiliata es vſq ad inferos. In multitudine vie tue laboraſti: nec dixiſti: quieſcā. Vitā manꝰ tue inueniſti. Propterea non rogaſti. Pro quo ſollicita timuiſti: quia mentita es: & mei non es recordata: neq cogitaſti in corde tuo: quia ego tacens & quaſi non videns: & mei oblita es. Ego autē annunciabo iuſticiam tuam: & opera tua non ꝓderūt tibi: cū clamaueris liberent te cōgregati tui. Et omnes eos auferet ventus: tollet aura. Qui aūt fiduciā hēt mei: hereditabit terrā & poſſidebit montē ſcīm meū: & dicā. Viā facite: ꝓbete iter: declinate de ſemita: auferte offendicula de via ppl̄i mei. Quia hec dicit excelſus & ſublimis hitās eternitatē: & ſcīm nomē eius in excelſo & in ſancto habitās: & cū

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

Ἴδετε ὡς ὁ δίκαιος ἀπώλετο, καὶ οὐδεὶς ἀνὴρ ἐκδέχεται τῇ καρδίᾳ, καὶ ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ. ἀπὸ γὰρ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος. ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ, ἦρται ἐκ μέσου. ὑμεῖς δὲ προσαγάγετε ὧδε υἱοὶ ἄνομοι σπέρμα μοιχῶν καὶ πόρνης. ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε; καὶ ἐπὶ τίνα ἠνοίξατε τὸ στόμα ὑμῶν; καὶ ἐπὶ τίνα ἐχαλάσατε τὴν γλῶσσαν ὑμῶν; οὐχὶ ὑμεῖς ἐστὲ τέκνα ἀπωλείας; σπέρμα ἄτιμον; οἱ παρακαλοῦντες ἐπὶ τὰ εἴδωλα ὑπὸ δένδρα δασέα, σφάζοντες τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν ταῖς φάραγξι; ἀναμέσον τῶν πετρῶν. ἐκείνη σου ἡ μερίς, οὗτός σου ὁ κλῆρος, κἀκείνοις ἐξέχεας σπονδάς, καὶ τούτοις ἀνήνεγκας θυσίας. ἐπὶ τούτοις οὐκ ὀργισθήσομαι λέγει κύριος. ἐπ᾽ ὄρος ὑψηλὸν καὶ μετέωρον ἐκεῖ σου ἡ κοίτη καὶ ἐκεῖ ἀνεβίβασας θῦσαι θυσίας σου, καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς θύρας σου ἔθηκας μνημόσυνά σου. ἐλογίσω, ὅτι ἐὰν ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ πλεῖόν τι ἕξεις. ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ, καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου μετ᾽ αὐτῶν, καὶ πολλοὺς ἐποίησας τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὅριά σου, καὶ ἐταπεινώθης ἕως ᾅδου ταῖς πολυοδίαις σου. ἐκοπίασας καὶ οὐκ εἶπας παύσομαι, ἐνισχύουσα ὅτι ἔπραξας ταῦτα, διὰ τοῦτο οὐ κατεδεήθης μου σύ, τίνα εὐλαβηθεῖσα ἐφοβήθης. καὶ ἐψεύσω με, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, οὐδὲ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιάν σου, οὐδὲ εἰς τὴν καρδίαν σου. καὶ ἐγώ σε ἰδὼν παρορῶ, καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης, καὶ ἐγὼ ἀπαγγελῶ τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ τὰ κακά σου οὐκ ὠφελήσουσί σοι, ὅταν ἀναβοήσῃς ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου. τούτους γὰρ πάντας ἄνεμος λήψεται καὶ ἀποίσει καταιγίς. οἱ δὲ ἀντεχόμενοι ἐν ἐμοί, κτήσονται γῆν καὶ κληρονομήσουσι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. καὶ ἐροῦσι, καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδούς, καὶ ἄρατε σκῶλα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ μου. τάδε λέγει κς ὁ ὕψιστος ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ἅγιος ἐν ἁγίοις ὄνομα αὐτῷ, κύριος ὕψιστος ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, καὶ

Videte quomō iuſtus periit: ⁊ nullꝰ vir ſuſcipit corde: ⁊ viri iuſti tolluntur: ⁊ nemo cōſiderat. ab eni facie iniqtatis ablatꝰ ē iuſtus. erit in pace ſepultura eiꝰ: ablata ē de medio. vos aūt accedite huc filii iniq̄ ſemē adulteroꝝ ⁊ meretricis. in quo inſultaſtis: ⁊ ſup quē apuiſtis os vr̄m: ⁊ ſup quē eieciſtis linguā vr̄am: nōne vos eſtis filii ꝑditiōis: ſemē vile: aduocantes ad idola ſubter arbores frōdoſas: iugulātes filios vr̄os in vallibꝰ: ꝑ mediū petraꝝ. illa tua pars: hec tua ſors: ⁊ illis effudiſti libamina: ⁊ his obtuliſti hoſtias. ſup his nō iraſcar dicit dn̄s. ſup mōtē excelſum ⁊ ſublimē illic tuū cubile ⁊ illic aſcēdiſti vt imolares hoſtias tuas: ⁊ poſt poſtes hoſtii tui poſuiſti memoriā tuā. putabas: qm̄ ſi receſſeris a me plus aliqd hiturꝰ. dilexiſti dormiētes tecū: ⁊ multiplicaſti fornicationē tuā cū eis: ⁊ multos feciſti eos q̄ ꝓcul a te: ⁊ miſiſti legatos vltra terios tuos: ⁊ humiliata es vſq ad īferos multis itineribꝰ tuis. laboraſti ⁊ nō dixiſti deſinā: cōfortata qꝛ feciſti hec: ꝓpter hoc nō rogaſti me tu: quē timēs ꝓterrita es. ⁊ mētita es mihi: ⁊ nō recordata es mei: neq cepiſti me in mēte tua: neq in corde tuo. ⁊ ego te vidēs deſpicio: ⁊ me nō timuiſti: ⁊ ego ānūciabo iuſticiā tuā: ⁊ mala tua nō ꝓderūt tibi: cū clamaueris eruāt te in tribulatiōe tua. iſtos eni oēs vētꝰ tollet ⁊ auferet tēpeſtas. at ſperātes in me: poſſidebūt terrā ⁊ hereditabūt mōtē ſctm̄ meū. ⁊ dicēt: mūdate a facie eiꝰ vias: ⁊ auferte offendicula de vis ppl̄i mei. hec dicit dn̄s excelſus q in excelſis habitat in eternū: ſanctꝰ in ſctis nomē illi: dn̄s excelſus in ſctis requieſcens: ⁊

A
B
C
D

puſillanimis dãs patientiã: ⁊ dãs vitã
ὀλιγοψύχοις διδοὺς μακροθυμίαν, καὶ δοὺς ζωὴν τοῖς
cõtritis corde. nõ in eternũ vlciſ
συντετριμμένοις τὴν καρδίαν. οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκδι-
car vos: neq; ſemp̃ iraſcar vobis. ſpiri
κήσω ὑμᾶς, οὐδὲ διαπαντὸς ὀργισθήσομαι ὑμῖν. πνεῦ-
tus eñi a me egredief: ⁊ flatũ oẽm ego fe
μα γὰρ παρ᾽ ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ πνοὴν πᾶσαν ἐγὼ ἐποί-
ci. ꝑp̃ pctm̃ modicũ ꝙd triſtitia affeci eũ: ⁊ ꝑcuſ
ησα. διὰ ἁμαρτίαν βραχύ τι ἐλύπησα αὐτόν, καὶ ἐπά-
ſi eũ. ⁊ auerti faciẽ meã ab eo:
ταξα αὐτόν. καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ᾽ αὐτοῦ,
⁊ cõtriſtat⁹ ẽ: ⁊ abiit triſtis in vijs ſuis.
καὶ ἐλυπήθη, καὶ ἐπορεύθη στυγνὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
vias ei⁹ vidi: ⁊ ſanaui eũ: ⁊ cõſolat⁹
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἑώρακα, καὶ ἰασάμην αὐτόν, καὶ παρε-
ſum eũ: ⁊ dedi ei cõſolationẽ verã
κάλεσα αὐτόν, καὶ ἔδωκα αὐτῷ παράκλησιν ἀληθινήν
pacẽ ſup̃ pacẽ his q̃ lõge ⁊ his q̃ ꝑpe ſũt. ⁊
εἰρήνην ἐπ᾽ εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς οὖσιν. καὶ
dixit dñs: ſanabo eos: at iniq̃ ſic fluctu
εἶπεν κύριος, ἰάσομαι αὐτούς, οἱ δὲ ἄδικοι οὕτως κλυ-
abunt: ⁊ q̃ſcere nõ poterũt. nõ
δωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται. οὐκ
5.48.d eſt gaudere ipſis dixit dñs de⁹.
ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν εἶπεν κύριος ὁ θεός. Ca. 58.

Clama in fortitudie ⁊ ne parcas q̃ſi tubã
A Ἀναβόησον ἐν ἰσχύϊ καὶ μὴ φείσῃ ὡς σάλπιγγα
exalta vocẽ tuã: ⁊ ãnũcia ꝑplo meo
ὕψωσον τὴν φωνήν σου, καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ
pctã eoꝝ: ⁊ domui iacob iniq̃tates
ἁμαρτήματα αὐτῶν, καὶ τῷ οἴκῳ ἰακὼβ τὰς ἀνομίας
eoꝝ. me die de die querẽt: ⁊ ſcire meas
αὐτῶν. ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητήσουσι, καὶ γνῶναί μου
vias deſiderãt: q̃ſi ꝑpl's iuſticiã faciẽs:
τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνην πεποιηκώς,
⁊ iudiciũ dei ſui nõ dereliquẽs. petũt me
καὶ κρίσιν θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλελοιπώς. αἰτοῦσί με
nũc iudiciũ iuſtũ: ⁊ appropiquare deo cupiũt dicen
νῦν κρίσιν δικαίαν, καὶ ἐγγίζειν θεῷ ἐπιθυμοῦσι λέγον-
tes: q̃re ieiunauim⁹ ⁊ nõ vidiſti: humiliaui
τες, τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ εἶδες, ἐταπεινώσα-
m⁹ aĩas nr̃as ⁊ nõ cognouiſti. in eñi die
μεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ οὐκ ἔγνως. ἐν γὰρ ταῖς ἡμέ-
bus ieiunioꝝ vr̃oꝝ inuenitis volũtates vr̃as: ⁊
ραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν εὑρίσκετε τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ
oẽs ſubiectos vr̃os affligitis in iudiciũ ⁊
πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν νύσσετε εἰς κρίσιν καὶ
pugnas: ieiunatis ⁊ ꝑcutitis pugnis humilẽ. q̃
μάχας, νηστεύετε καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινόν. ἵνα-
re mihi ieiunatis ſicut hodie vt audiaf in clamore
B τί μοι νηστεύετε ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν
vox vr̃a. nõ hoc ieiuniũ elegi: ⁊ di
φωνὴν ὑμῶν. οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην, καὶ ἡμέ-
em humiliare hoiem aĩam ſuã: neq; ſi icurua
ραν ταπεινοῦν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, οὐδ᾽ ἂν κάμ-
ueris q̃ſi circulũ collũ tuũ ⁊ ciliciũ ⁊ cine
ψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου καὶ σάκκον καὶ σπο-
rem ſubſtraueris. neq; ſic vocabitis ieiuniũ acceptabile:
δὸν ὑποστρώσῃ. οὐδ᾽ οὕτως καλέσετε νηστείαν δεκτήν,
nõ tale ego elegi ieiuniũ: dicit dñs: ſed
οὐχὶ τοιαύτην ἐγὼ ἐξελεξάμην νηστείαν, λέγει κύριος, ἀλ-
ſolue oẽm colligaturã iniq̃tatis diſſolue: obligatiões
λὰ λῦε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς
violẽtaꝝ cautionũ: dimitte cõfractos in remiſſi
βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέ-
one: ⁊ oẽm ſcripturã iniquã cõſcide. frãge
σει, καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα. διάθρυπτε
eſurienti panẽ tuũ ⁊ pauperes ſine tecto induc
C πεινῶντι τὸν ἄρτον σου. καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε
in domũ tuã. ſi videris nudũ
εἰς τὸν οἶκόν σου. ἐὰν ἴδῃς γυμνόν

contrito & humili ſpiritu: vt viuificet ſpiritũ humiliũ & viuificet cor contritorum. Non eñi in ſempiternũ litigabo: neq; vſq; ad finem iraſcar: q̃a ſpiritus a facie mea egredietur: & flatus ego faciã. Propter iniq̃tatẽ auaricie ei⁹ iratus ſum: & ꝑcuſſi eũ. Abſcondi & indignatus ſum. Et abijt vagus in via cordis ſui. Vias eius vidi & ſanaui eum: & reduxi eum & reddidi cõſolationes ipſi & lugẽtibus eius. Creaui fructũ labiorum pacem: pacẽ ei qui longe eſt: & qui prope dixit dominus & ſanaui eum. Impij autẽ quaſi mare feruens quod quieſcere nõ poteſt: & redundant fluctus eius in conculcationẽ & lutum. Non eſt pax impijs: dicit deus meus.

58.

Clama ne ceſſes: q̃ſi tuba exalta vocẽ tuã: & annũcia ꝑplo meo ſcelera eorũ: & domui iacob pctã eorũ. Me etenim de die in diẽ querũt & ſcire vias meas volũt quaſi gẽs que iuſticiam fecerit & que iudicium dei ſui non dereliq̃rit. Rogant me iudicia iuſticie: & appropinquare deo volũt. Quare ieiunauim⁹ & nõ aſpexiſti: humiliauim⁹ aĩas nr̃as & neſciſti. Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur volũtas vr̃a & oẽs debitores vr̃os repetitis. Ecce ad lites & ad cõtentiões ieiunatis: & percutitis pugno impie. Nolite ieiunare ſicut vſq; ad hãc diẽ vt audiatur in excelſo clamor veſter. Nunq̃d tale eſt ieiuniũ q̃d elegi per diẽ affligere hominẽ animã ſuã. Nũq̃d contorq̃re q̃ſi circulũ caput ſuũ: & ſaccũ & cinerem ſternere? Nunq̃d iſtud vocabis ieiuniũ: & diẽ acceptabilẽ dño? Nõne hoc eſt magis ieiuniũ q̃d elegi. Diſſolue colligatiões ĩpietatis ſolue faſciculos deprimẽtes. Dimitte eos q̃ cõfracti ſunt liberos: & oẽ onus dirũpe. Frange eſurienti panẽ tuũ: & egenos vagoſq; induc in domum tuam. Cum videris nudum

דכא ושפל רוח להחיות רוח
שפלים ולהחיות לב נדכאים׃ כי
לא לעולם אריב ולא לנצח
אקצוף כי רוח מלפני יעטוף
ונשמות אני עשיתי׃ בעון בצעו
קצפתי ואכהו הסתר ואקצף
וילך שובב בדרך לבו׃ דרכיו
ראיתי וארפאהו ואנחהו ואשלם
נחומים לו ולאבליו׃ בורא ניב
שפתים שלום שלום לרחוק
ולקרוב אמר יהוה ורפאתיו׃
והרשעים כים נגרש כי השקט
לא יוכל ויגרשו מימיו רפש
וטיט׃ אין שלום אמר אלהי
לרשעים׃

Cap. lviij
קרא בגרון אל תחשך כשופר
הרם קולך והגד לעמי פשעם
ולבית יעקב חטאתם׃ ואותי יום יום
ידרשון ודעת דרכי יחפצון כגוי
אשר צדקה עשה ומשפט אלהיו
לא עזב ישאלוני משפטי צדק
קרבת אלהים יחפצון׃ למה צמנו
ולא ראית ענינו נפשנו ולא תדע
הן ביום צמכם תמצאו חפץ וכל
עצביכם תנגשו׃ הן לריב ומצה
תצומו ולהכות באגרף רשע לא
תצומו כיום להשמיע במרום
קולכם׃ הכזה יהיה צום אבחרהו יום
ענות אדם נפשו הלכף כאגמן
ראשו ושק ואפר יציע הלזה תקרא
צום ויום רצון ליהוה׃ הלוא זה
צום אבחרהו פתח חרצבות רשע
התר אגדות מוטה ושלח רצוצים
חפשים וכל מוטה תנתקו׃ הלוא
פרס לרעב לחמך ועניים
מרודים תביא בית כי תראה ערם

תיה דכא
עלם רוב
קצף כנה
עטף עשה
נכה סתר
קצף שבב
ראה רפא
נחה שלם
נחם ברא
נוב שפה
שלם רחק
קרב גרש
שקט יכל
גרש
גרן חשך
שפר רום
נגד את
דרש ידע
חפץ
שפט
שאל
צום
ראה ענה
ידע צום
מצא
נגש רוב
נכה גרף
שמע רום
היה בחר
ענה כפף
יצע קרא
רצה
נתר רצץ
נתק
ענה
מרד בוא
ראה

וכסיתו ומבשרך לא תתעלם : — כסה צלם
אז יבקע כשחר אורך וארכתך — בקע
מהרה תצמח והלך לפניך צדקך — צמח פנה
כבוד יהוה יאספך: אז תקרא — כבד אסף
ויהוה יענה תשוע ויאמר הנני — קרא ענה
אם תסיר מתוכך מוטה שלח — שוע אמר סור
אצבע ודבר און: ותפק לרעב — צבע פוק
נפשך ונפש נענה תשביע וזרח — ענה שבע
בחשך אורך ואפלתך כצהרים:
ונחך יהוה תמיד והשביע — נחה תמד
בצחצחות נפשך ועצמתיך יחליץ — צחח
והיית כגן רוה וכמוצא מים — חלץ היה
אשר לא יכזבו מימיו : ובנו — יצא כזב
ממך חרבות עולם מוסדי דור — מי בנה
ודור תקומם וקרא לך : גדר — מן עלם
פרץ משובב נתיבות לשבת: אם — יסד קום
תשיב משבת רגלך עשות חפציך — שוב נתב ישב שוב
ביום קדשי וקראת לשבת ענג — עשה
לקדוש יהוה מכבד וכבדתו — קדש כבד
מעשות דרכיך ממצוא חפצך — מצא
ודבר דבר: אז תתענג על יהוה — ענג
והרכבתיך על במותי ארץ — רכב במה
והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי — אכל פה
יהוה דבר:

Cap. lix. הן לא
קצרה יד יהוה מהושיע ולא כבדה — ישע
אזנו משמוע : כי אם עונתיכם — שמע
היו מבדלים ביניכם לבין אלהיכם — היה בדל
וחטאותיכם הסתירו פנים מכם — סתר פנה
משמוע: כי כפיכם נגאלו בדם — כפף גאל
ואצבעותיכם בעון שפתותיכם — צבע שפה
דברו שקר לשונכם עולה תהגה: — לשן הגה
אין קרא בצדק ואין נשפט — שפט
באמונה בטוח על תהו ודבר שוא — אמן בטח
הרו עמל והוליד און : ביצי — תהה הרה
צפעוני בקעו וקורי עכביש יארגו — ילד ארג
האכל מביציהם ימות והזורה — מות זרה

operi eum: & carnem tu
am ne deſpexeris.
Tunc erūpet q̄ſi mane
lumen tuū & ſanitas tua
citi⁹ orietur. Et anteibit
faciem tuā iuſticia tua &
gloria domini colliget
te. Tunc inuocabis:
& dn̄s exaudiet: clama-
bis & dicet ecce adſum.
Si abſtuleris de medio
tui cathenā: & deſieris ex
tēdere digitū: & loqui qđ
nō pdeſt. Cū effuderis
eſurienti animā tuā: & ani
mam afflictā repleueris:
orietur in tenebris lux
tua: & tenebre tue erunt
ſicut meridies. Et requiē
tibi dabit dn̄s ſemp: &
īplebit ſplēdoribus aīam
tuā: & oſſa tua liberabit.
Et eris q̄ſi hortus irrigu
us: & ſicut fons aquarū
cui⁹ nō deficient aque.
Et edificabuntur
in te deſerta ſeculorum
fundamenta gn̄ationis
& generatiōis ſuſcitabis.
Et vocaberis edificator
ſepium: auertēs ſemitas
in quietem. Si
auerteris a ſabbato pe-
dem tuū facere volūtatē
tuā in die ſctō meo: & vo
caueris ſabbatū delicatū
& ſanctū domini glorio
ſum: & glorificaueris eū
dum nō facis vias tuas:
& nō inuenitur volūtas
tua vt loq̄ris ſmonē: tūc
delectaberis ſuper dn̄o:
& ſuſtollam te ſuper alti
tudines terre:
& cibabo te hereditate
iacob patris tui. Os ei
dn̄i locutū eſt. 59.

Ecce non
eſt abbreuiata ma-
nus dn̄i vt ſaluare neq̄at:
neq̧ aggrauata ē auris
eius vt nō exaudiat: ſed
iniq̄tates vr̄e diuiſerunt
inter vos & deū veſtrū:
& peccata vr̄a abſconde
runt faciem eius a vobis
ne exaudiret. Manus eī
vr̄e pollute ſunt ſangui
ne: & digiti veſtri iniqui-
tate. Labia veſtra
locuta ſunt mendaciū: &
līgua vr̄a iniq̄tatē fatur.
Non eſt qui inuocet iu
ſticiā: neq̧ eſt qui iudicet
vere: ſed cōfidūt in nihi
li: & loquūtur vanitates.
Conceperunt laborē &
peperunt iniq̄tatē. Oua
aſpidū ruperūt: & telas
aranee texuerunt. Qui
comederit de ouis eorū
morietur: & qđ cōfotū

operi: & a domeſticis ſeminis tui ne
περίβαλε, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐχ
deſpexeris. tūc erūpet matutinū lumē tuū: &
ὑπερόψει. τότε ῥαγήσεται τὸ πρώϊμον τὸ φῶς σου, καὶ
ſanitates tue cito orient. & preibit an
τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ. καὶ προπορεύσεται ἔμ
te te iuſticia tua & glīa dei circūda
προσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ περιστε
bit te. tūc clamabis: & dn̄s exaudiet te: adhuc lo
λεῖ σε. τότε βοήσῃ, καὶ ὁ κύριος εἰσακούσεταί σου, ἔτι λα
quēte te dicet: ecce adſum. ſi abſtuleris a te
λοῦντός σου ἐρεῖ, ἰδοὺ πάρειμι. ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ
colligationē & ordinationē & verbū murmurationis: &
σύνδεσμον καὶ χειροτονίαν καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ, καὶ
dederis eſurienti panē: ex aīa tua: & aīam humilia
δῷς πεινῶντι τὸν ἄρτον, ἐκ ψυχῆς σου, καὶ ψυχὴν τεταπει
tā ſaturaueris: tūc orief in tenebris lumē
νωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν σκότει τὸ φῶς
tuū: & tenebre tue ſicut meridies: & erit de⁹
σου, καὶ τὸ σκότος σου ὡς μεσημβρία, καὶ ἔσται ὁ θεός
tu⁹ tecū ſemp. & iplebêris ſicut
σου μετὰ σοῦ διαπαντός. καὶ ἐμπλησθήσῃ καθάπερ
deſiderat aīa tua: & oſſa tua pingueſcēt.
ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ τὰ ὀστᾶ σου πιανθήσεται.
& erūt ſicut hortus irrigu⁹. & ſicut fons: quē nō defe
καὶ ἔσται ὡς κῆπος μεθύων. καὶ ὡς πηγή, ἣν μὴ ἐξέλι
ruit aqua & edificabunf tibi deſerta ſecula:
πεν ὕδωρ καὶ οἰκοδομηθήσονταί σοι αἱ ἔρημοι αἰώνιοι,
& erūt fūdamēta tua ſēpitna ī gn̄atiōib⁹ gn̄ationū. & voca
καὶ ἔσται τὰ θεμέλιά σου αἰώνια ἐν γενεαῖς γενεῶν. καὶ κλη
beris edificator macerian: & lapides q̄ ī me-
θήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν, καὶ τοὺς λίθους τοὺς ἀναμέ
dio ſemitan deſcere facies. ſi auerteris pedē
σον τῶν τρίβων παύσεις. ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν πόδα
tuū a ſabbatis vt nō facias volūtates
σου ἀπὸ τῶν σαββάτων τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά
tuas in die ſctā: & vocabis ſabbata deli
σου ἐν ἡμέρᾳ τῇ ἁγίᾳ, καὶ καλέσεις τὰ σάββατα τρυ
cata ſctā deo tuo: nō tolles pedē tuū ad o-
φερὰ ἅγια τῷ θεῷ σου, οὐκ ἀρεῖς τὸν πόδα σου ἐπ᾽ ἔρ
pus: neq̧ loq̄ris verbū in ira de ore tuo:
γῳ, οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ὀργῇ ἐκ τοῦ στόματός σου,
& eris cōfidens ſup dn̄m: & eleuabit te ſup
καὶ ἔσῃ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον, καὶ ἀναβιβάσει σε ἐπὶ τὰ
bona terre: & cibabit te hereditate iacob
ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν ἰακὼβ τοῦ
pr̄is tui. nā os dn̄i locutū eſt hec.
πατρός σου. τὸ γὰρ στόμα τοῦ κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.

Nunquid nō pōt man⁹ dn̄i ſaluos facere: aut aggra — C.59. A
Μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ κυρίου τοῦ σῶσαι, ἢ ἐβάρυ
uata ē auris ei⁹ vt nō exaudiat: ſed pctā
νεν τὸ οὖς αὐτοῦ μὴ εἰσακοῦσαι; ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματα — s.50.a.
vr̄a ſeparāt iter vos & deū: & ppter pecca — Nu.11.c
ὑμῶν διιστῶσιν ἀναμέσον ὑμῶν καὶ τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὰς ἁμαρ
ta vr̄a auertit faciē ſuā a vobis: vt nō
τίας ὑμῶν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ᾽ ὑμῶν, τοῦ μὴ
miſereaf. nā man⁹ vr̄e pollute ſanguine: &
ἐλεῆσαι. αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν μεμολυσμέναι αἵματι, καὶ — s.1.d.
digiti vr̄i pctis: at labia vr̄a loquuta
οἱ δάκτυλοι ὑμῶν ἁμαρτίαις, τὰ δὲ χείλη ὑμῶν ἐλάλη-
ſūt iniq̄tatē: & lingua vr̄a iniuſticiā meditabaf. null⁹
σεν ἀνομίαν, καὶ ἡ γλῶσσα ὑμῶν ἀδικίαν ἐμελέτα. οὐδεὶς
loquif iuſta: neq̧ eſt iudiciū verū. cōfidūt in
λαλεῖ δίκαια, οὐδὲ ἔστιν κρίσις ἀληθινή. πεποίθασιν ἐπὶ
vanis & loquūf vana: q̄ parturiūt dolorē & gene- — Job.15.d.
ματαίοις καὶ λαλοῦσι κενά, ὅτι κύουσι φόνον καὶ τίκτου
rāt iniq̄tatē. oua aſpidū fregeft & telā aranee te-
σιν ἀνομίαν. ᾠὰ ἀσπίδων ἔρρηξαν καὶ ἱστὸν ἀράχνης ὑφαί-
xunt. & q̄ voluerit de ouis eon comedere: frangēs
νουσιν. καὶ ὁ μέλλων τῶν ᾠῶν αὐτῶν φαγεῖν, συντρίψας

D

B
vẽtilatũ:repperit ⁊ in ipſo regulũ. tela eoꝝ nõ
ἔυρεν, ἔυρεν καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον· ὁ ἱστὸς αὐτῶν οὐκ
erit in veſtimẽtũ: neq; operient ab operi
Pro. 1.d. ἔσαι εἰς ἱμάτιον, οὐ δὲ μὴ περιβάλωνται ἀπὸ τῶν ἔρ-
bus ſuis. nã opa eoꝝ opa iniqtatis: at pe-
γων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἔργα ἀνομίας, οἱ δὲ πό-
des eoꝝ ad maliciã currũt veloces ad effũdẽdũ
δες αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσιν ταχινοὶ ἐκχέαι
ſanguinẽ:⁊ cogitatiões eoꝝ cogitatiões ſtultoꝝ.
αἷμα, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν διαλογισμοὶ ἀφρόνων.
cõtritio ⁊ miſeria in viis eoꝝ: ⁊
σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ
viã pacis nõ cognouerũt:⁊ nõ eſt iudiciũ in
ὁδὸν εἰρήνης οὐκ οἴδασιν, καὶ οὐκ ἔστι κρίσις ἐν ταῖς
viis eoꝝ. nã ſemite eoꝝ ꝑuerſe: qs tran
ὁδοῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ τρίβοι αὐτῶν διεστραμμέναι, ἃς διοδεύ-
ſeũt: ⁊ neſciũt pacẽ. ꝓpter hoc receſſit iudi
ουσι, καὶ οὐκ οἴδασιν εἰρήνην· διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρί-
ciũ ab eis: ⁊ nõ apphẽdit eos iuſticia.
σις ἀπ᾿ αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη.
expectantib⁹ illis lucẽ facta eſt eis tenebra: ꝑſto-
ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς ἐγένετο αὐτοῖς σκότος, μεί-
lãtes lucẽ in tenebris ãbulauerũt. palpa-
ναντες αὐγὴν ἐν σκότει περιεπάτησαν. ψηλαφήσου-
bũt.ſicut ceci parietẽ:⁊ qſi nõ exiſtib⁹ oculis
σιν ὡς τυφλοὶ τοῖχον, καὶ ὡς οὐχ ὑπαρχόντων ὀφθαλμῶν
attrectabũt: cadẽt in meridie: qſi in nocte media
ψηλαφήσουσι· πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ, ὡς ἐν μεσονυκτίῳ
qſi morietes gemẽt: qſi vrſus ⁊ qſi colũba parit
ὡς ἀποθνήσκοντες στενάξουσιν, ὡς ἄρκος καὶ ὡς περιστερὰ ἅμα
ãbulabũt. expectauim⁹ iudiciũ ⁊ nõ erit ſalus. longe
πορεύσονται· ἀνεμείναμεν κρίσιν, καὶ οὐκ ἔσται σωτηρία· μακρὰν
C
receſſit a nobis:multa eñi nr̃a iniqtas i cõſpectu tuo:
ἀφέστηκεν ἀφ᾿ ἡμῶν, πολλὴ γὰρ ἡμῶν ἡ ἀνομία ἐναντίον σου,
⁊ pctã nr̃a reſtiterũt nobis. nã iniqtates
καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν· αἱ γὰρ ἀνομίαι
nr̃e in nobis:⁊ iniuſticias nr̃as cognouim⁹. ipie
ἡμῶν ἐν ἡμῖν, καὶ τὰ ἀδικήματα ἡμῶν ἔγνωμεν· ἠσεβή-
egim⁹ ⁊ mẽtiti ſum⁹ ⁊ receſſim⁹ a deo no
σαμεν καὶ ἐψευσάμεθα καὶ ἀπέστημεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡ-
ſtro: loquuti ſum⁹ iniqua: ⁊ iobediẽtes fuim⁹:pcepim⁹:
μῶν, ἐλαλήσαμεν ἄδικα, καὶ ἠπειθήσαμεν, ἐκυόμεν,
⁊ meditati ſum⁹ de corde nr̃o verba iniqua:
καὶ ἐμελετήσαμεν ἀπὸ καρδίας ἡμῶν λόγους ἀδίκους,
⁊ receſſim⁹ a iudicio:⁊ iuſticia lõge
καὶ ἀπεστήσαμεν ἀπὸ τῆς κρίσεως, καὶ ἡ δικαιοσύνη μακρὰν
ſtetit: qꝛ cõſumpta ẽ in viis eoꝝ veri
ἀφέστηκεν, ὅτι κατηναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλή-
tas: ⁊ ꝑ rectũ iter nõ potuerũt trãſire ⁊ veritas
θεια, καὶ δι᾿ εὐθείας οὐκ ἠδύναντο διελθεῖν καὶ ἡ ἀλήθεια
ſublata ẽ:⁊ trãſtulerũt mentẽ ſuã vt itelligerẽt.
ἦρται, καὶ μετέστησαν τὴν διάνοιαν αὐτῶν τοῦ συνιέναι.
⁊ vidit dñs: ⁊ nõ placuit ei: qm̃ nõ erat iudiciũ.
καὶ εἶδε κύριος, καὶ οὐκ ἤρεσεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἦν κρίσις.
⁊ vidit: ⁊ nõ erat vir: ⁊ cõſiderauit ⁊ nõ erat
καὶ εἶδεν, καὶ οὐκ ἦν ἀνήρ, καὶ κατενόησεν καὶ οὐκ ἦν
defenſor: ⁊ vltus eſt eos brachio ſuo:
ὁ ἀντιληψόμενος, καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ,
⁊ mia ſuſtẽtauit. ⁊ indut⁹ eſt iuſti
καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίξατο. καὶ ἐνεδύσατο δικαιο-
ciã qſi loricã: ⁊ circũpoſuit galeã ſalu
D
σύνην ὡς θώρακα, καὶ περιέθετο περικεφαλαίαν σω-
tis in capite: ⁊ circũdat⁹ eſt veſtimẽto vi-
τηρίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκ-
Ephe.6 c. dicte: ⁊ pallio qſi reddituꝛ⁹ retri
n Ecle 5.b. δικήσεως, καὶ τὸ περιβόλαιον ὡς ἀνταποδώσων ἀντα-
butionẽ opprobriũ aduerſariis. ⁊ time
πόδοσιν ὄνειδος τοῖς ὑπεναντίοις. καὶ φοβηθήσον-
bũt q ab occidẽte nomẽ
ται οἱ ἀπὸ δυσμῶν τὸ ὄνομα

erumpet in regulum. Tele eorum non erunt in veſtimentum: neq; operientur operib⁹ ſuis. Opera eorũ opera inutilia: & opus iniquitatis in manibus eorũ. Pedes eorum ad malũ currunt & feſtinãt vt effundãt ſãguinẽ inocentẽ. Cogitationes eorũ cogitatiões inutiles. Vaſtitas & cõtritio in viis eorũ. Viam pacis neſcierũt: & nõ eſt iudiciũ in greſſib⁹ eorũ. Semite eorũ incuruate ſunt eis: omnis qui calcat in eis ignorat pacẽ. Propter hoc elongatũ eſt iudiciũ a nobis: & nõ apprehẽdet nos iuſticia. Expectauimus lucem & ecce tenebre: ſplendorem: & in tenebris ambulauimus. Palpauimus ſicut ceci parietẽ: & qſi abſq; oculis attrectauimus. Impegim⁹ meridie qſi in tenebris: in caliginoſis qſi mortui. Rugiem⁹ qſi vrſi oẽs: & qſi colũbe meditãtes gememus. Expectauim⁹ iudicium: & nõ eſt: ſalutẽ: & elõgata eſt a nobis. Multiplicate ſunt eñi iniqtates nr̃e corã te & pcta nr̃a rñderunt nobis. Quia ſcelera nr̃a nobiſcum & iniqtates nr̃as cognouimus: peccare & mentiri cõtra dñm: & auerſi ſumus ne irem⁹ poſt tergũ dei nr̃i vt loqremur calũniã & trãſgreſſionẽ. Cõcepim⁹ & locuti ſum⁹ de corde verba mẽdacii: & cõuerſum ẽ retrorſũ iudiciũ: & iuſticia lõge ſtetit. Quia corruit in platea veritas: & eqtas non potuit ingredi. Et facta eſt veritas in obliuione: & q receſſit a malo: ꝑde patuit. Et vidit dñs: & malũ apparuit in oculis ei⁹ qa nõ eſt iudiciũ. Et vidit quia non eſt vir: & aporiat⁹ eſt: qa nõ eſt q occurrat. Et ſaluauit ſibi brachiũ ſuũ: & iuſticia ei⁹ ipſa cõfirmauit eũ. Indut⁹ eſt iuſticia vt lorica: & galea ſalutis in capite eius. Indut⁹ ẽ veſtimẽtis vltiõis: & opt⁹ ẽ qſi pallio zeli: ſicut ad vindictã qſi ad retributionẽ indignatõis hoſtib⁹ ſuis: & vicissitudinẽ inimicis ſuis. Inſulis vicẽ reddet. Et timebũt q ab occidẽte nomẽ

תבקע אפעה׃ קוריהם לא יהיו | בקע בצה
לבגד ולא יתכסו במעשיהם | היה כסה
מעשיהם מעשי און ופעל חמס | עשה
בכפיהם׃ רגליהם לרע ירצו | רוץ
וימהרו לשפך דם נקי מחשבותיהם | מהר חשב
מחשבות און שד ושבר במסלותם׃ | שדד סלל
דרך שלום לא ידעו ואין משפט | שלם שפט
במעגלותם נתיבותיהם עקשו | עגל נתב
להם כל דרך בה לא ידע שלום׃
על כן רחק משפט ממנו ולא | שפט
תשיגנו צדקה נקוה לאור | נשג קוה
והנה חשך לנגהות באפלות
נהלך׃ נגששה כעורים קיר וכאין | הלך גשש
עינים נגששה כשלנו בצהרים
כנשף באשמנים כמתים׃ נהמה | שמן מות
כדבים כלנו וכיונים הגה נהגה | המה דוב
נקוה למשפט ואין לישועה | הגה קוה
רחקה ממנו׃ כי רבו פשעינו נגדך | שפט ישע
וחטאותינו ענתה בנו כי פשעינו | רבה
אתנו ועונתינו ידענום׃ פשע | ענה
וכחש ביהוה ונסוג מאחר אלהינו | נסג
דבר עשק וסרה הרו והגו מלב | סרר הרה
דברי שקר׃ והסג אחור משפט | הגה נסג
וצדקה מרחוק תעמד כי כשלה | אחר שפט
ברחוב אמת ונכחה לא תוכל לבוא׃ | רחק עמד
ותהי האמת נעדרת וסר מרע | רחב יכל
משתולל וירא יהוה וירע בעיניו | בוא היה
כי אין משפט׃ וירא כי אין איש | עדר סור
וישתומם כי אין מפגיע ותושע | רוע שלל
לו זרעו וצדקתו היא סמכתהו׃ | ראה רוע
וילבש צדקה כשרין וכובע | שפט
ישועה בראשו וילבש בגדי נקם | שמם פגע
תלבשת ויעט כמעיל קנאה׃ | ישע לבש
כעל גמלות כעל ישלם חמה | שרה כבע
לצריו גמול לאיביו לאיים גמול | ישע לבש
ישלם׃ וייראו ממערב את שם | מעל
| שלם חמם
| צור גמל
| ירא ערב

Digitized by Google

יהוה ומזרח שמש את כבודו כי יבא כנהר צר רוח יהוה נססה בו: ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם יהוה: ואני זאת בריתי אותם אמר יהוה רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר יהוה מעתה ועד עולם:

Cap. lx.

קומי אורי כי בא אורך וכבוד יהוה עליך זרח: כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאמים ועליך יזרח יהוה וכבודו עליך יראה: והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך: שאי סביב עיניך וראי כלם נקבצו באו לך בניך מרחוק יבאו ובנתיך על צד תאמנה: אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך כי יהפך עליך המון ים חיל גוים יבאו לך: שפעת גמלים תכסך בכרי מדין ועיפה כלם משבא יבאו זהב ולבונה ישאו ותהלת יהוה יבשרו: כל צאן קדר יקבצו לך אילי נביות ישרתונך יעלו על רצון מזבחי ובית תפארתי אפאר: מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבתיהם: כי לי איים יקוו ואניות תרשיש בראשנה להביא בניך מרחוק כספם וזהבם אתם לשם יהוה אלהיך ולקדוש ישראל כי פארך: ובנו בני נכר חמתיך ומלכיהם ישרתונך כי בקצפי הכיתיך וברצוני רחמתיך: ופתחו שעריך תמיד יומם ולילה לא יסגרו להביא אליך חיל גוים ומלכיהם נהוגים: כי הגוי

זרח כבד · בוא צור · נסס גאל · שוב · ברת את · שום פה · מוש · כבד · כסה · זרח · כבד ראה · נשא סבב · ראה קבץ · בוא רחם · בוא בנה · צדד אמן · ראה הפך · המן כסה · בוא לבן · נשא הלל · בשר קבץ · שרת · עלה רצה · זבח פאר · עוף אד · קוה אנה · בוא רחק · קדש · בנה · חמה · נכה רצה · תמד · סגר בוא · נהג

domini: & qui ab ortu ſolis gloriam eius. Cum venerit quaſi fluuius violentus quem ſpiritus domini cogit: & venerit ſion redemptor: & eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dominus. Hoc fedus meum cum eis dicit dominus. Spiritus meus qui eſt in te: & verba mea que poſui in ore tuo non recedent de ore tuo: & de ore ſeminis tui & de ore ſeminis ſeminis tui: dicit dominus amodo & vſque in ſempiternum. 60.

SVrge illuminare quia venit lumen tuum: & gloria domini ſuper te orta eſt. Quia ecce tenebre operient terram: & caligo populos: ſuper te autem orietur dominus: & gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo: & reges in ſplendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos & vide: omnes iſti congregati ſunt venerunt tibi. Filii tui de longe venient: & filie tue in latere ſuggent. Tunc videbis et afflues & mirabitur & dilatabitur cor tuum quando conuerſa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te: dromedarii madian & effa. Omnes de ſaba venient: aurum & thus deferentes: & laudem domino annunciantes. Omne pecus cedar congregabitur tibi: arietes nabaioth miniſtrabunt tibi. Offerentur ſuper placabili altari meo: & domum maieſtatis mee glorificabo. Qui ſunt iſti qui vt nubes volant: & quaſi columbe ad feneſtras ſuas? Me enim inſule expectabunt & naues maris in principio: vt adducam filios tuos de longe. Argentum eorum & aurum eorum cum eis nomini domini dei tui & ſancto iſrael: quia glorificauit te. Et edificabunt filii peregrinorum muros tuos: & reges eorum miniſtrabunt tibi. In indignatione enim mea percuſſi te: & in reconciliatione mea miſertus ſum tui. Et aperientur porte tue iugiter: die ac nocte non claudentur vt afferatur ad te fortitudo gentium: & reges earum adducantur. Gens enim

domini: et qui ab ortu ſolis nomen inclytum. veniet
κυρίου, καὶ οἱ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου τὸ ὄνομα τὸ ἔνδοξον. ἥξει
enim quaſi fluuius violentus ira a domino: veniet cum furo
γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὀργὴ παρὰ κυρίου, ἥξει μετὰ θυ
re: et veniet de ſion liberans: et auertet impietates
μοῦ, καὶ ἥξει ἀπὸ σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας
a iacob. et hoc eis a me teſtamentum dixit do
ἀπὸ ἰακώβ. καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη εἶπεν κύ
minus. ſpiritus meus qui eſt in te: et verba mea:
ριος. τὸ πνεῦμα τὸ ἐμόν, ὅ ἐστιν ἐπὶ σοί, καὶ τὰ ῥήματά μου,
que dedi in ore tuo: non deficient de ore
ἃ ἔδωκα εἰς τὸ στόμα σου, οὐ μὴ ἐκλείψῃ ἐκ τοῦ στόματός
tuo: et ex ore ſeminis tui: dixit
σου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σπέρματός σου, εἶπεν
dominus ex nunc et in eternum.
κύριος ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Ca. 60.

ILluminare illuminare hieruſalem: venit enim tuum lumen
Φωτίζου φωτίζου ἱερουσαλήμ, ἥκει γάρ σου τὸ φῶς
et gloria domini ſuper te orta eſt. ecce tenebre operi
καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν. ἰδοὺ σκότος καλύ
ent terram et caligo ſuper gentes: ſuper te autem apparebit dominus.
ψει γῆν καὶ γνόφος ἐπ' ἔθνη, ἐπὶ σὲ δὲ φανήσεται κύριος.
et gloria eius in te videbitur. et ambulabunt gentes
καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐπὶ σὲ ὀφθήσεται. καὶ πορεύσονται ἔθνη τῷ
in luce tuo: et reges in ſplendore tuo. leua in
φωτί σου, καὶ βασιλεῖς ἐν τῇ λαμπρότητί σου. ἆρον κύ
circuitu oculos tuos et vide congregatos omnes
κλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε συνηγμένα πάντα τὰ
filios tuos: ecce venerunt omnes filii tui de longe: et
τέκνα σου, ἰδοὺ ἥκασι πάντες οἱ υἱοί σου μακρόθεν, καὶ
filie tue ſuper humeris portabuntur. tunc videbis et ti
αἱ θυγατέρες σου ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. τότε ὄψει καὶ φο
mebis et ſtupebis corde: quoniam transferent in te
βηθήσῃ καὶ ἐκστήσῃ τῇ καρδίᾳ, ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ
diuitie maris et gentium et populorum. et venient tibi
πλοῦτος θαλάσσης καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν. καὶ ἥξουσί σοι
greges camelorum: et operient te cameli madiam
ἀγέλαι καμήλων, καὶ καλύψουσί σε κάμηλοι μαδιὰμ
et gephath: omnes de ſaba venient ferentes aurum
καὶ γαιφάρ, πάντες ἐκ σαβὰ ἥξουσι φέροντες χρυσίον
et thus: et ſalutare domini annunciabunt. et
καὶ λίβανον, καὶ τὸ σωτήριον κυρίου εὐαγγελιοῦνται. καὶ
omnes oues cedar congregabuntur tibi: et arietes
πάντα τὰ πρόβατα κηδὰρ συναχθήσονταί σοι, καὶ κριοὶ
nabaioth venient tibi: et offerentur acceptabilia ſuper al
ναβαιὼθ ἥξουσί σοι, καὶ ἀνενεχθήσεται δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυ
tare meum: et domus orationis mee glorifica
σιαστήριόν μου, καὶ ὁ οἶκος τῆς προσευχῆς μου δοξασθή
bitur. qui iſti vt nubes volant et quaſi colum
σεται. τίνες οἵδε ὡς νεφέλαι πέτανται καὶ ὡσεὶ περιστε
be cum pullis? me inſule expectauerunt et naues thar
ραὶ σὺν νεοσσοῖς; ἐμὲ νῆσοι ὑπέμειναν καὶ πλοῖα θαρ
ſis in primis vt adducant filios tuos de longe: et
σεὶς ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν τὰ τέκνα σου μακρόθεν, καὶ τὸν
argentum et aurum eorum cum eis: propter no
ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν αὐτῶν μετ' αὐτῶν, διὰ τὸ ὄνο
men domini ſanctum et propter ſanctum iſrael vt glo
μα κυρίου τὸ ἅγιον καὶ διὰ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ ἔνδο
rificet. et edificabunt alienigene muros
ξον εἶναι. καὶ οἰκοδομήσουσιν ἀλλογενεῖς τὰ τείχη
tuos: et reges eorum aſſiſtent tibi. propter
σου, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν παραστήσονταί σοι. διὰ
enim iram meam percuſſi te: et propter miſericordiam dilexi
γὰρ ὀργήν μου ἐπάταξά σε, καὶ διὰ ἔλεον ἠγάπησά
te: et aperientur porte tue ſemper die
σε, καὶ ἀνοιχθήσονται αἱ πύλαι σου διαπαντὸς ἡμέ
et nocte non claudentur vt introducant ad te po
ρας καὶ νυκτὸς οὐ κλεισθήσονται εἰσαγαγεῖν πρὸς σὲ δύνα
tentiam gentium: et reges qui ducuntur: eorum enim gentes
μιν ἐθνῶν, καὶ βασιλεῖς ἀγομένους, τὰ αὐτῶν γὰρ ἔθνη

A

Marci 8.c. & 4.9.c

B

C

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

ē.35. a. τ reges q nō ſeruiēt tibi: peri=
καὶ οἱ βασιλεῖς οἵτινες οὐ δουλεύσουσί σοι, ἀπολοῦν
būt: τ gētes ſolitudie deſolabunt: τ glia liba
ται, καὶ τὰ ἔθνη ἐρημίᾳ ἐρημωθήσονται, καὶ ἡ δόξα τοῦ λιβά
ni ad te veniet. in cypariſſo τ pino τ cedro
νου πρός σε ἥξει. ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ
ſimul vt glificēt locū ſctm meū τ locū pedū eo=
ἅμα δοξάσαι τὸν τόπον τὸν ἅγιόν μου καὶ τόπον ποδῶν αὐ
rū glificabo. τ ibūt ad te timētes filii
τῶν δοξάσω. καὶ πορεύσονται πρός σε δεδοικότες υἱοὶ
eoꝝ q humiliauerūt te: τ adorabūt veſtigia
τῶν ταπεινωσάντων σε, καὶ προσκυνοῦσι τὰ ἴχνη τῶν
pedū tuoꝝ oēs q irritauerūt te: τ vocaberis ci
ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντές σε, καὶ κληθήσῃ πό
uitas dñi ſion ſcti iſrael: p eo qḋ fuiſti tu de=
λις κυρίου σιὼν ἁγίου ἰσραήλ, διὰ τὸ γεγενῆσθαί σε ἐγ
relicta τ odio habita: τ nō erat auxilians:
καταλελειμμένην καὶ μεμισημένην, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν,
τ ponā te exultationē eternā gaudiū gnationū i gna
καὶ θήσω σε ἀγαλλίαμα αἰώνιον εὐφροσύνην γενεῶν ἐν γενε
tionib⁹. ſugges lac gētiū: τ diuitias regū co=
αῖς. καὶ θηλάσεις γάλα ἐθνῶν, καὶ πλοῦτον βασιλέων φά
medes: τ ſcies: qꝛ ego dñs ſaluās te τ eru
γεσαι, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ σώζων σε καὶ ἐξαι=
ens te de⁹ iacob. τ p ere afferā tibi au
ρούμενός σε θεὸς ἰακώβ. καὶ ἀντὶ χαλκοῦ οἴσω σοι χρυ
D rū. p aūt ferro: ferā tibi argētū. p aūt lignis fe
σίον. ἀντὶ δὲ σιδήρου, οἴσω σοι ἀργύριον. ἀντὶ δὲ ξύλων οἴ
rū tibi es: p aūt lapidib⁹ ferrū. τ dabo princi
σω σοι χαλκόν, ἀντὶ δὲ λίθων σίδηρον. καὶ δώσω τοὺς ἄρχον
pes tuos in pace: τ epiſcopos tuos in iuſti
τάς σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ τοὺς ἐπισκόπους σου ἐν δικαιο=
cia τ nō audiet vltra inictas in terra tua: ne
σύνῃ, καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἔτι ἀδικία ἐν τῇ γῇ σου, οὐ
qꝫ cōtritio neqꝫ miſeria in finib⁹ tuis ſed
δὲ σύντριμμα οὐδὲ ταλαιπωρία ἐν τοῖς ὁρίοις σου ἀλ
vocabunt ſalutare muri tui: τ porte
λὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τείχη σου, καὶ αἱ πύλαι
Apo.21 g. tue ſculptura. τ nō erit tibi āpli⁹ ſol in lucē
σου γλύμμα. καὶ οὐκ ἔσται σοι ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς
diei: neqꝫ ortus lune illuiabit tibi noctē
ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα,
ſed erit tibi dñs lux eterna: τ de⁹ glia tua.
ἀλλ' ἔσται σοι κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ θεὸς δόξα σου.
nō eñ occidet ſol tibi: τ luna tibi nō defi
οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλεί
ciet. erit eñ tibi dñs lux ſēpiterna. τ cōple
Apo.2. a. ψει. ἔσται γάρ σοι κύριος φῶς αἰώνιον. καὶ ἀναπλη
buntur dies luct⁹ tui: τ ppls
ρωθήσονται αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους σου, καὶ ὁ λαός
tu⁹ ois iuſtus: τ i ppetuū hereditabūt
σου πᾶς δίκαιος, καὶ δι' αἰῶνος κληρονομήσουσι τὴν
terrā: cuſtodiēs plātationē opa manuū ſuaꝝ in
γῆν, φυλάσσων τὸ φύτευμα ἔργα χειρῶν αὐτοῦ εἰς
gliam. pauciſſim⁹ erit in milia: τ minim⁹
δόξαν. ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας, καὶ ὁ ἐλάχιστος
in gentē magnā: ego dñs in tpe cōgregabo
εἰς ἔθνος μέγα, ἐγὼ κύριος κατὰ καιρὸν συνάξω
eos.
αὐτούς.

Ca.61.

A Spiritus dñi ſup me: cui⁹ cā vnxit me
Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με
euangelizare pauperib⁹: miſit me: ſanare
εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέ με ἰάσασθαι
cōtritos corde: pdicare capti
Luce. 4.c. τοὺς συντετριμμένους τῇ καρδίᾳ, κηρύξαι αἰχμαλώ
uis remiſſionē τ cecis viſus aptionē: τ vocare
τοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καὶ καλέσαι
annū dñi acceptabilē:
ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν, ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Trāſla.B.Hie.

& regnum quod nō ſer
uierit tibi peribit: ∞∞∞
& gentes ſolitudine va=
ſtabuntur. Gloria ∞∞∞
libani ad te veniet: abi
es & buxus ∞∞∞∞∞∞
& pinus ſimul ad ornan
dum locum ∞∞∞∞∞∞
ſctificatiōis mee: & locū
pedū meoꝝ glorificabo.
& veniēt ad te curui filii
eorū q hūiliauerūt te: &
adorabūt veſtigia pedum
tuorū oēs q detrahebāt
tibi: & vocabunt te ciui
tatē domini ſion ſancti
iſrael. Pro eo ꝙ fuiſti de
relicta & odio habita ∞
& nō erat q per te tranſi
ret: ponā te in ſupbiā ſe
culorū gaudiū in gnatio
ne & gnationē. et ſugges
lac gentiū: & mamilla
regū lactaberis. Et ſcies
quia ego dñs ſaluās te:
& redēptor tuus fortis
iacob. Pro ere afferam
aurum: ∞∞∞∞∞∞∞
& pro ferro afferam ar=
gentum: & pro ∞∞∞∞
lignis es: & pro lapidi
bus ∞∞∞∞∞∞∞∞∞
ferrū. Et ponā viſitatio
nē tuā pacē & pꝑoſitos
tuos iuſticiā. Non audie
tur vltra ī ťra tua iniqtas
vaſtitas & cōtritio in ter
minis tuis: & occupabit
ſalus muros tuos: & por
tas tuas laudatio. ∞∞∞
Non erit tibi amplius
ſol ad lucendum per ∞
diem: nec ſplendor lu=
ne illuminabit te: ∞∞∞
ſed erit tibi dñs in lucē
ſempiternā & deus tuus
in gloriam tuam. Non
occidet vltra ſol tuus ∞
& luna tua non minue=
tur: quia dominus ∞∞
erit tibi in lucē ſempi=
ternā: & cōplebūtur dies
luctus tui. Popul⁹ aūt tu
us oēs iuſti: in perpetuū
hereditabūt terram ger
men plātatōis mee opus
manus mee ad glorificā=
dum. Minimus erit ∞∞
in mille: & paruulus in
gentem fortiſſimā. Ego
dñs in tpe eius ſubito fa
ciam iſtud. 61.

Spiritus domini ∞∞
ſup me: eo ꝙ vnxe
rit me. Ad annūciādum
manſuetis miſit me: vt
mederer cōtritis corde:
& predicarē captiuis in
dulgentiam: & clauſis ∞
apertionem: vt predica
rem annum placabilem

Tex.he.Eſa.lxj.

והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו
והגוים חרב יחרבו׃ כבוד
הלבנון אליך יבוא ברוש תדהר
ותאשור יחדו לפאר מקום
מקדשי ומקום רגלי אכבד׃ והלכו
אליך שחוח בני מעניך והשתחוו
על כפות רגליך כל מנאציך
וקראו לך עיר יהוה ציון קדוש
ישראל׃ תחת היותך עזובה ושנואה
ואין עובר ושמתיך לגאון עולם
משוש דור ודור׃ וינקת חלב גוים
ושד מלכים תינקי וידעת כי
אני יהוה מושיעך וגאלך אביר
יעקב׃ תחת הנחשת אביא זהב
ותחת הברזל אביא כסף ותחת
העצים נחשת ותחת האבנים
ברזל ושמתי פקדתך שלום ונגשיך
צדקה׃ לא ישמע עוד חמס בארצך
שד ושבר בגבוליך וקראת
ישועה חומתיך ושעריך תהלה׃
לא יהיה לך עוד השמש לאור
יומם ולנגה הירח לא יאיר לך
והיה לך יהוה לאור עולם ואלהיך
לתפארתך׃ לא יבוא עוד שמשך
וירחך לא יאסף כי יהוה
יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי
אבלך׃ ועמך כלם צדיקים לעולם
ירשו ארץ נצר מטעי מעשה
ידי להתפאר׃ הקטן יהיה
לאלף והצעיר לגוי עצום אני
יהוה בעתה אחישנה׃

Cap.lxj.

רוח אדני יהוה
עלי יען משח יהוה אותי לבשר
ענוים שלחני לחבש לנשברי לב
לקרא לשבוים דרור ולאסורים
פקח קוח׃ לקרא שנת רצון

Pritiua.heb.

מלך עבד
אבד חרב
כבד בוא
ברש דהר
אשר קום
קדש כבד
שחח ענה
שחה כפף
נאץ
קדש
היה עזב
שנא עבר
שום גאה
עלם שוש
שדד ינק
ישע אבר
בוא
שלם
שמע
גבל
ישע חמה
הלל חיה
אור
עלם
פאר בוא
אסף
היה יום
צדק
ירש נטע
עשה פאר
היה
צער עצם
עות חוש
את
ענה שבר
שבה דרר
אסר שנה
רצה

ליהוה ויום נקם לאלהינו לנחם
כל אבלים: לשום לאבלי ציון
לתת להם פאר תחת אפר שמן — נתן
ששון תחת אבל מעטה תהלה תחת — שוש עטה
רוח כהה וקרא להם אילי הצדק — הלל
מטע יהוה להתפאר: ובנו חרבות — נטע פאר
עולם שממות ראשנים יקוממו — בנה עלם
וחדשו ערי חרב שממות דור ודור: — קום עיר
ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני — זרה רעה
נכר אכריכם וכרמיכם: ואתם
כהני יהוה תקראו משרתי אלהינו — קרא שרת
יאמר לכם חיל גוים תאכלו — אמר אכל
ובכבודם תתימרו: תחת בשתכם — כבד ימר
משנה וכלמה ירנו חלקם לכן — בוש שנה
בארצם משנה יירשו שמחת — רנן ירש
עולם תהיה להם: כי אני יהוה — עלם היה
אהב משפט שנא גזל בעולה — שפט
ונתתי פעלתם באמת וברית — נתן פעל
עולם אכרות להם: ונודע בגוים — כרת כרת ידע
זרעם וצאצאיהם בתוך העמים — יצא
כל ראיהם יכירום כי הם זרע — ראה נכר
ברך יהוה: שוש אשיש ביהוה — שוש
תגל נפשי באלהי כי הלבישני — גול לבש
בגדי ישע מעיל צדקה יעטני — מעל עטה
כחתן יכהן פאר וככלה תעדה — כהן כלה
כליה: כי כארץ תוציא צמחה — עדה כלה
וכגנה זרועיה תצמיח כן אדני — יצא זרע
יהוה יצמיח צדקה ותהלה נגד — צמח הלל
כל הגוים:

Cap.lxij.

למען ציון לא אחשה — חשה
ולמען ירושלם לא אשקוט עד — שקט
יצא כנגה צדקה וישועתה — ישע
כלפיד יבער: וראו גוים צדקך וכל — לפד בער
מלכים כבודך וקרא לך שם — ראה כבד
חדש אשר פי יהוה יקבנו: והיית — פה קבב
עטרת תפארת ביד יהוה וצנוף — היה פאר
צנף

domino: & diē vltionis
deo noſtro: vt cōſolarer
oēs lugētes: vt ponerē
fortitudinē lugētib⁹ ſiō:
& darem eis coronam
pro cinere: oleum
gaudii pro luctu: palliū
laudis pro
ſpū meroris. Et voca-
būtur i ea fortes iuſticie:
plātatio dn̄i ad glorificā
dū. Et edificabūt deſerta
a ſeculo: & ruinas anti-
quas erigent:
& inſtaurabūt ciuitates
deſertas & diſſipatas in
generatiōe & gn̄atiōnē.
Et ſtabūt alieni & paſcēt
pecora vr̄a: & filii pegri
norū agricole & vinito-
res veſtri erūt. Vos aūt ſa
cerdotes dn̄i vocabimini
miniſtri dei nr̄i dicetur
vobis. Fortitudinē gen
tiū comedetis: & in glo-
ria eorū ſupbietis. Pro
cōfuſione vr̄a duplici &
rubore laudabūt partem
eorū. Propter hoc in tra
ſua duplicia poſſidebunt:
leticia ſempiterna erit
eis. Quia ego dn̄s dili
gens iudiciū: & odio ha-
bens rapinā in holocau
ſtum. Et dabo opus eoꝝ
in veritate: & fedus
perpetuum feriam eis.
Et ſcietur in gentibus
ſemen eorū: & germen
eorū in medio populoꝝ.
Oēs qui viderint eos co
gnoſcēt illos: q2 iſti ſunt
ſemen cui bn̄dixit dn̄s.
Gaudēs gaudebo in dn̄o
& exultabit aīa mea in
deo meo. Quia induit
me veſtimētis ſalutis: &
indumēto iuſticie circū
dedit me: q̄ſi ſponſuꝫ de
coratū corona: & quaſi
ſpōſam ornatā monilib⁹
ſuis. Sicut enim terra p-
fert germē ſuū: & ſicut
hortus ſemen ſuū germi
nat: ſic dn̄s deus germi
nabit iuſticiam & laudem
coram vniuerſis genti-
bus. 62.

PRopter ſion non ta
cebo
& propter hieruſalē nō
quieſcam: donec
egrediatur vt ſplendor
iuſtus ei⁹: & ſaluator ei⁹
vt lāpas accendatur. Et
videbūt gētes iuſtū tuū:
& cuncti reges inclytū
tuum. Et vocabitur tibi
nomen nouū qđ os do
mini nominabit. Et eris
corona glorie in manu
domini; & diadema

τ die retributiōis. cōſolari oēs
καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως. παρακαλέσαι πάντας
lugentes dari lugentib⁹ ſion gl'iam
τοὺς πενθοῦντας δοθῆναι τοῖς πενθοῦσι σιὼν δόξαν
p cinere. vnctionē leticie lugentib⁹: ha
ἀντὶ σποδοῦ. ἄλειμμα εὐφροσύνης τοῖς πενθοῦσι, κα
bitū glie p ſpū meroris. τ vocabun
ταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας. καὶ κληθήσον
tur gn̄atiōes iuſticie plātatio dn̄i in gl'iam τ edi
ται γενεαὶ δικαιοσύνης φύτευμα κυρίου εἰς δόξαν καὶ οἰ
ficabūt deſerta ſēpiterna deſolata pri⁹ B
κοδομήσουσιν ἐρήμους αἰωνίας ἐξηρημωμένας πρότερον
excitabūt. τ inouabūt ciuitates deſertas deſola
ἐξαναστήσουσι. καὶ καινιοῦσι πόλεις ἐρήμους ἐξηρημω
tas in gn̄atiōes: τ venient alienigene paſcētes
μένας εἰς γενεάς. καὶ ἥξουσιν ἀλλογενεῖς ποιμαίνοντες τὰ
oues tuas: τ aliaꝝ gētiū aratores τ vinito
πρόβατά σου, καὶ ἀλλόφυλοι ἀροτῆρες καὶ ἀμπελουρ-
res: vos aūt ſacerdotes dn̄i vocabimini: miniſtri dei nr̄i
γοί, ὑμεῖς δὲ ἱερεῖς κυρίου κληθήσεσθε, λειτουργοὶ θεοῦ ἡμῶν
dicet vobis. fortitudinē gētiū comedetis: τ in diui
ῥηθήσεται ὑμῖν. ἰσχὺν ἐθνῶν κατέδεσθε, καὶ ἐν τῷ πλού
tiis eoꝝ eritis admirabiles ſic ſecūdo poſſide
τῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε οὕτως ἐκ δευτέρας κληρονο-
bunt terrā: τ leticia ſempit'na ſup caput C
μήσουσι τὴν γῆν, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς
eoꝝ. ego em̄ ſū dn̄s diligens iuſticiā
αὐτῶν. ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ ἀγαπῶν δικαιοσύνην
τ odio hn̄s rapinā ex iniq̄tate. τ dabo labo-
καὶ μισῶν ἅρπαγμα ἐξ ἀδικίας. καὶ δώσω τὸν μόχ
rē eoꝝ iuſtis: τ teſtamentū eternū ponā e-
θον αὐτῶν δικαίοις, καὶ διαθήκην αἰώνιον διαθήσομαι αὐ
is: τ ſciet in gētib⁹ ſemē eoꝝ:
τοῖς, καὶ γνωσθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι τὸ σπέρμα αὐτῶν,
τ nepotes eoꝝ in medio ppl'oꝝ. oīs vidēs eos
καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν λαῶν. πᾶς ὁρῶν αὐτοὺς
cognoſcet illos: q2 iſti ſunt ſemē bn̄di D
ἐπιγνώσεται αὐτούς, ὅτι οὗτοί εἰσι σπέρμα εὐλογημέ
ctū a deo: τ gaudio letabunt' in do
νον ὑπὸ θεοῦ, καὶ εὐφροσύνῃ εὐφρανθήσονται ἐπὶ κύ-
mino: exultet aīa mea in dn̄o: indu-
ριον, ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ, ἐνέδυ-
it em̄ me veſtimētū ſalutis τ tunicā leticie:
σε γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης,
ſicut ſpōſo circūdedit mihi mitrā: τ q̄ſi ſpōſaꝫ or
ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κα
nauit me mūdo: τ ſicut terrā afferentē florē
τεκόσμησέ με κόσμῳ, καὶ ὡς γῆν αὔξουσαν τὸ ἄνθος
ſuū τ ſicut hort⁹ ſemina ſua germinat:
αὐτῆς καὶ ὡς κῆπος τὰ σπέρματα αὐτοῦ ἐκβλαστάνει,
ſic pferet dn̄s iuſticiā τ laudē corā
οὕτως ἀνατελεῖ κύριος δικαιοσύνην καὶ ἀγαλλίαμα ἐναν
oībus gētibus.
τίον πάντων τῶν ἐθνῶν. Ca.26.

PRopter ſiō nō tacebo: τ pp̄ter hierl'm A
Διὰ σιὼν οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ ἱερουσαλὴμ
nō relinquā: donec egrediat' ſicut lumē iuſticia mea: at
οὐκ ἀνήσω, ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη μου, ὁ δὲ
ſaluator illi⁹ ſicut lāpas accendet'. τ videbūt gētes
σωτὴρ ἐκείνου ὡς λαμπὰς καυθήσεται. καὶ ὄψονται ἔθνη
iuſticiā tuā: τ oēs reges glo
τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ πάντες βασιλεῖς τὴν δό
riā tuā: τ vocabit te nomē tuū nouū qđ
ξαν σου, καὶ καλέσει σε τὸ ὄνομά σου τὸ καινὸν ὃ
os dn̄i noiabit illud: τ eris corona deco
τὸ στόμα κυρίου ὀνομάσει αὐτό. καὶ ἔσῃ στέφανος κάλ
ris in manu dn̄i τ diadema
λους ἐν χειρὶ κυρίου καὶ διάδημα

Digitized by Google

B
regni in manu dei tui: ⁊ nō vltra vocaberis de
βασιλείας ἐν χειρὶ θεοῦ σου. καὶ οὐκ ἔτι κληθήσῃ κα
relicta ⁊ terra tua nō vocabit̄ deſerta. tibi
ταλελειμμένη, καὶ ἡ γῆ σου οὐ κληθήσεται ἔρημος. σοὶ
eni̅ vocabit̄ volūtas mea ⁊ terra tua hītata: q̄z
γὰρ κληθήσεται θέλημα ἐμὸν καὶ ἡ γῆ σου οἰκουμένη, ὅτι
cōplacuit dn̄s in te ⁊ terra tua hītabit̄. ⁊ ſicut
ηὐδόκησε κύριος ἐν σοὶ καὶ ἡ γῆ σου οἰκηθήσεται. καὶ ὡς
habitās iuuenis cū virgine: ſic habitabūt
συνοικῶν νεανίσκος παρθένῳ, οὕτω κατοικήσουσιν οἱ
filii tui tecū. ⁊ erit queadmodū letabi
υἱοί σου μετὰ σοῦ. καὶ ἔσαι ὃν τρόπον εὐφρανθή
tur ſpōſus ſup ſpōſa: ſic letabi
σεται νυμφίος ἐπὶ νύμφῃ, οὕτως εὐφρανθήσε
tur dn̄s ſup te. ⁊ ſup muros tuos hieru
ται κύριος ἐπὶ σοί. καὶ ἐπὶ τῶν τειχέων σου ἱερου
ſalē cōſtitui cuſtodes tota die ⁊
σαλὴμ κατέστησα φύλακας ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ

C
tota nocte: q̄ nūq̄ tacebūt re
ὅλην τὴν νύκτα, οἳ διὰ τέλους οὐ σιωπήσονται μι
cordātes dn̄i. nō eſt eni̅ vobis ſimilis: ſi corre
μνησκόμενοι κυρίου. οὐκ ἔσι γὰρ ὑμῖν ὅμοιος, ἐὰν διορ
xerit hierl̄m ⁊ facies gaudiū ſup terrā.
θώσῃ ἱερουσαλὴμ καὶ ποιήσεις ἀγαυρίαμα ἐπὶ τῆς γῆς
Iurauit dn̄s p̄ dexterā ſuā ⁊ p̄ fortitudi
ὤμοσε κύριος κατὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ καὶ κατὰ τῆς ἰσχύ
nē brachii ſui: ſi vltra dedero triticū tuū
ος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, εἰ ἔτι δώσω τὸν σῖτόν σου
⁊ cibos tuos inimicis tuis: ⁊ ſi vltra bi
καὶ τὰ βρώματά σου τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ εἰ ἔτι πί
bent filii alieni vinū tuū i quo laboraſti: ſed
ονται υἱοὶ ἀλλότριοι τὸν οἶνόν σου ἐφ᾽ ᾧ ἐμόχθησας, ἀλ
cōgregātes cōedent ea ⁊ laudabūt domi

D
λ᾽ οἱ συνάγοντες φάγονται αὐτὰ καὶ αἰνέσουσι τὸν κύρι
nū: ⁊ cōgregantes bibent ea in atriis
ον, καὶ οἱ συνάγοντες πίονται αὐτὰ ἐν ταῖς ἐπαύλεσι
ſanctis meis. ite p̄ portas meas ⁊ vi
ταῖς ἁγίαις μου. πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν μου καὶ ὁδο
am facite p̄plo meo: ⁊ lapides de via
ποιήσατε τῷ λαῷ μου, καὶ τοὺς λίθους τοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ
proiicite: leuate ſignū in gētes. ecce. n. domi
διαρρίψατε, ἐξάρατε σύσσημον εἰς τὰ ἔθνη. ἰδοὺ γὰρ κύ
nus fecit auditū vſq; ad extremū terre. dicite
zach.9 c. Mat. 21.a. ριος ἐποίησεν ἀκουστὸν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. εἴπατε
filie ſion: ecce tibi ſaluator aduenit hn̄s
τῇ θυγατρὶ σιών, ἰδού σοι σωτὴρ παραγίνεται ἔχων
ſuam mercedē ſecum ⁊ opus ſuum an
τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν μετ᾽ αὐτοῦ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸ
faciem ſuam. ⁊ vocabit eū p̄plm ſcm̄ re
προσώπου αὐτοῦ. καὶ καλέσει αὐτὸν λαὸν ἅγιον λελυ
demptū a dn̄o. tu aūt vocaberis requiſita ci
τρωμένον ὑπὸ κυρίου. σὺ δὲ κληθήσῃ ἐπιζητουμένη πό
uitas ⁊ nō derelicta.
λις καὶ οὐκ ἐγκαταλελειμμένη. Ca.63.

A
Qꝰis iſte q̄ venit de edō: fuluor veſti
Τίς οὗτος ὁ παραγινόμενος ἐξ ἐδώμ, ἐρύθημα ἱμα
um de boſra ſic formoſus in ſtola ſua violētia cū
τίων ἐκ βοσὸρ οὕτως ὡραῖος ἐν στολῇ αὐτοῦ βίᾳ με
fortitudine? ego loquor iuſticiā ⁊ iudiciū ſa
τὰ ἰσχύος; ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σω
lutaris. q̄re tua rubra veſtimēta? ⁊ indumē
τηρίου. διατί σου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια; καὶ τὰ ἐνδύμα
ta tua ſicut calcati torcularis pleni cōcul
τά σου ὡς ἀπὸ πατητοῦ ληνοῦ πλήρους καταπεπατη
cati? ⁊ gentiū nō eſt vir mecū? ⁊ cōculca
μένης; καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔσιν ἀνὴρ μετ᾽ ἐμοῦ; καὶ κατεπάτη
ui eos in furore meo ⁊ cōfregi eos q̄ſi terrā: ⁊ dedu
σα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου καὶ κατέθλασα αὐτοὺς ὡς γῆν, καὶ κατή
xi ſanguinē eoꝝ in terrā. ⁊ oīa veſtimēta mea iqui
γαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. καὶ πάντα τὰ ἱμάτιά μου ἐμία
naui. dies eni̅ retributiōis venit eis: ⁊ annus
να. ἡμέρα γὰρ ἀνταποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς, καὶ ἐνιαυτὸς

regni in manu dei tui. Non vocaberis vltra derelicta: & terra tua nō vocabitur āplius deſolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea: & terra tua inhabitata. Quia cōplacuit dn̄o in te: & terra tua inhabitabitur. Habitabit eni̅ iuuenis cū virgine: & habitabūt i te filii tui. Et gaudebit ſponſus ſup ſponſam: & gaudebit ſuper te deus tuus. Sup muros tuos hieruſalem cōſtitui cuſtodes: tota die & tota nocte in perpetuū non tacebūt. Qui remiſcimini dn̄i: ne taceatis & ne detis ſilentium ei: donec ſtabiliat & donec ponat hieruſalem laudem in terra. Iurauit dn̄s in dextera ſua: & i brachio fortitudinis ſue. Si dedero triticū tuū vltra cibum inimicis tuis: & ſi biberint filii alieni vinum tuū in quo laboraſti. Quia qui cōgregabūt illud comedēt & laudabūt dominū: & qui cōportant illud bibent in atriis ſanctis meis. Tranſite: trāſite p̄ portas prep̄ate viam populo. Planum facite iter: & elegite lapides: & eleuate ſignū ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terre. Dicite filie ſion. Ecce ſaluator tuus venit: ecce merces eius cum eo: & opus eiꝰ corā illo. Et vocabūt eos populꝰ ſanctus: redēpti a dn̄o. Tu autē vocaberis queſita ciuitas: & non relicta.

63.

Qvis eſt iſte qui venit de edom tinctis veſtibus de boſra? Iſte formoſus i ſtola ſua: gradiēs in multitudine fortitudinis ſue. Ego qui loquor iuſticiā: & p̄pugnator ſū ad ſaluādū. Quare ergo rubrū eſt idumentū tuū & veſtimēta tua ſicut calcantiū in torculari? Torcular calcaui ſolus: & de gentibꝰ nō eſt vir mecū. Calcaui eos in furore meo: & cōculcaui eos in ira mea. Et aſpſus eſt ſanguis eorū ſup veſtimēta mea & omnia indumēta mea inqnaui. Dies ei vltiōis in corde meo: annꝰ

מְלוּכָה בְּכַף אֱלֹהָיִךְ׃ לֹא יֵאָמֵר לָךְ
עוֹד עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא יֵאָמֵר עוֹד
שְׁמָמָה כִּי לָךְ יִקָּרֵא חֶפְצִי בָהּ
וּלְאַרְצֵךְ בְּעוּלָה כִּי חָפֵץ יְהוָה בָּךְ
וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל׃ כִּי יִבְעַל בָּחוּר
בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ וּמְשׂוֹשׂ חָתָן
עַל כַּלָּה יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ׃ עַל
חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַםִ הִפְקַדְתִּי
שֹׁמְרִים כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה
תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּירִים אֶת יְהוָה
אַל דֳּמִי לָכֶם׃ וְאַל תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ
עַד יְכוֹנֵן וְעַד יָשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַםִ
תְּהִלָּה בָּאָרֶץ׃ נִשְׁבַּע יְהוָה בִּימִינוֹ
וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם אֶתֵּן אֶת דְּגָנֵךְ
עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבַיִךְ וְאִם יִשְׁתּוּ
בְנֵי נֵכָר תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ׃
כִּי מְאַסְפָיו יֹאכְלֻהוּ וְהִלְלוּ אֶת
יְהוָה וּמְקַבְּצָיו יִשְׁתֻּהוּ בְּחַצְרוֹת
קָדְשִׁי׃ עִבְרוּ עִבְרוּ בַּשְּׁעָרִים פַּנּוּ
דֶּרֶךְ הָעָם סֹלּוּ סֹלּוּ הַמְסִלָּה סַקְּלוּ
מֵאֶבֶן הָרִימוּ נֵס עַל הָעַמִּים׃ הִנֵּה
יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל קְצֵה הָאָרֶץ
אִמְרוּ לְבַת צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעֵךְ בָּא
הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃
וְקָרְאוּ לָהֶם עַם הַקֹּדֶשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה
וְלָךְ יִקָּרֵא דְרוּשָׁה עִיר לֹא
נֶעֱזָבָה׃

Cap.lxiij.

מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים
מִבָּצְרָה זֶה הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה
בְּרֹב כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בִּצְדָקָה
רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ
וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ בְּגַת׃ פּוּרָה דָּרַכְתִּי
לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין אִישׁ אִתִּי
וְאֶדְרְכֵם בְּאַפִּי וְאֶרְמְסֵם בַּחֲמָתִי
וְיֵז נִצְחָם עַל בְּגָדַי וְכָל מַלְבּוּשַׁי
אֶגְאָלְתִּי׃ כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת

מָלַךְ כָּפַף
אָמַר עָזַב
קָרָא
בָּעַל
בָּחַר
בָּתַל בָּעַל
כָּלַל שׂוּשׂ
חָמָה פָּקַד
תָּמַד חָשָׁה
זָכַר דָּמָה
נָתַן כּוּן
שׂוּם הָלַל
שָׁבַע יָמַן
זָרַע עָזַז
נָתַן אָכַל
שָׁתָה יָרַשׁ
אָסַף אָכַל
קָבַץ שָׁתָה
פָּנָה
סָלַל סָקַל
רוּם
שָׁמַע
בּוֹא
פָּעַל פָּנָה
גָּאַל
קָרָא דָּרַשׁ
עָזַב
בּוֹא חָמַץ
הָדַר
כּוּחַ דָּבַר
יָשַׁע מָדַע
אָדַם לָבַשׁ
בָּדַד
דָּרַךְ אָנַף
רָמַס יָחַם
נָזָה לָבַשׁ
גָּאַל שָׁנָה

Primitiua.heb.

גאל בוא
נבט
שמם סמך
ישע זרע
בוס שכר
ירד
זכר הלל
אמר
שקר היה
ישע צור
לאך פנה
נטל נשא
יום
עלם עצב
הפך איב
לחם זכר
עלה
שום
הלך ימן
זרע פאר
בקע פנה
עשה הלך
דבר כשל
ירד
נוח עשה
פאר נבט
גבר המן
מעה אפק
נכר
גאל עלם
תעה
קשח
צער צור
קדש היה

Tex.heb.Eſa.lxiij.

גְּאוּלַי בָּאָה׃ וְאַבִּיט וְאֵין עֹזֵר
וְאֶשְׁתּוֹמֵם וְאֵין סוֹמֵךְ וַתּוֹשַׁע לִי
זְרוֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סְמָכָתְנִי׃ וְאָבוּס
עַמִּים בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי
וְאוֹרִיד לָאָרֶץ נִצְחָם׃ חַסְדֵי יְהוָה
אַזְכִּיר תְּהִלֹּת יְהוָה כְּעַל כֹּל
אֲשֶׁר גְּמָלָנוּ יְהוָה וְרַב טוּב לְבֵית
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר גְּמָלָם כְּרַחֲמָיו וּכְרֹב
חֲסָדָיו׃ וַיֹּאמֶר אַךְ עַמִּי הֵמָּה בָּנִים
לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ׃
בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו
הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא
גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי
עוֹלָם׃ וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְּבוּ אֶת רוּחַ
קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב וְהוּא
נִלְחַם בָּם׃ וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה
עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיָּם אֵת רֹעֵי
צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת
רוּחַ קָדְשׁוֹ׃ מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה
זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם
לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם׃ מוֹלִיכָם
בַּתְּהֹמוֹת כַּסּוּס בַּמִּדְבָּר לֹא
יִכָּשֵׁלוּ׃ כַּבְּהֵמָה בַּבִּקְעָה תֵרֵד רוּחַ
יְהוָה תְּנִיחֶנּוּ כֵּן נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת
לְךָ שֵׁם תִּפְאָרֶת׃ הַבֵּט מִשָּׁמַיִם
וּרְאֵה מִזְּבֻל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ
אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ הֲמוֹן
מֵעֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ׃ כִּי
אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ
וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירָנוּ אַתָּה
יְהוָה אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם
שְׁמֶךָ׃ לָמָּה תַתְעֵנוּ יְהוָה מִדְּרָכֶיךָ
תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ מִיִּרְאָתֶךָ שׁוּב
לְמַעַן עֲבָדֶיךָ שִׁבְטֵי נַחֲלָתֶךָ׃
לַמִּצְעָר יָרְשׁוּ עַם קָדְשֶׁךָ צָרֵינוּ
בּוֹסְסוּ מִקְדָּשֶׁךָ׃ הָיִינוּ מֵעוֹלָם

Trãſla.B.Hie.

redemptiõis mee venit. Circũſpexi & non erat auxiliator: q̃ſiui & nõ fuit q adiuuaret. Et ſaluauit mihi brachiũ meũ: & idignatio mea ipſa auxiliata ẽ mihi: & cõculcaui pplos in furore meo: & inebriaui eos in idignatione mea: & detraxi in terrã virtutẽ eorũ. Miſerationũ dñi recordabor: laudẽ dñi ſup oibus q̃ reddidit nobis dñs: & ſuper multitudinẽ bonoꝝ domui iſrael q̃ largitus eſt eis ſcḋm indulgẽtiã ſuã: & ſcḋm multitudinẽ miſericordiarũ ſuaꝝ. Et dixit. Verũtñ ppls meꝰ eſt: filii nõ negãtes. Et factus eſt eis ſaluator in oĩ tribulatione eorũ. Non eſt tribulatꝰ: & angelus faciei eius ſaluauit eos. In dilectiõe ſua & idulgẽtia ſua ipſe redemit eos: & portauit eos: & eleuauit eos cũctis diebꝰ ſcli. Ipſi aũt ad iracũdiã puocauerũt: & afflixerũt ſpm̃ ſcti eiꝰ. Et cõuerſus ẽ eis in inimicũ: & ipe debellauit eos. Et recordatꝰ eſt dierũ ſecli moyſi & ppli ſui. Vbi ẽ qui eduxit eos de mari cũ paſtoribꝰ gregis ſui? Vbi eſt q poſuit ĩ medio eiꝰ ſpm̃ ſcti ſui? Qui duxit ad dexterã moyſen brachio maieſtatis ſue: q ſcidit aq̃s ante eos vt faceret ſibi nomẽ ſempiternũ: q eduxit eos p abyſſos q̃ſi equũ in deſerto nõ ipingentẽ: q̃ſi aĩal in cãpo. Deſcẽdẽs ſpũs dñi ductor eiꝰ fuit. Sic adduxiſti pplm tuũ vt faceres tibi nomẽ glorie. Attende de celo: & vide de hitaculo ſctõ tuo & glie tue. Vbi ẽ zelus tuꝰ & fortitudo tua: multitudo viſcerũ tuorũ & miſerationũ tuaꝝ. Sup me cõtinuerũt ſe. Tu ei pater nr̃: & abraã neſciuit nos: & iſrael ignorauit nos. Tu dñe pater noſter: redemptor noſter: a ſeculo nomẽ tuũ. Quare errare nos feciſti dñe de viis tuis: induraſti cor noſtrũ ne timeremus te? Cõuertere ppter ſeruos tuos tribus hereditatis tue. Quaſi nihilũ poſſederũt pplm ſanctũ tuũ: hoſtes nr̃i cõculcauerũt ſctificationẽ tuã. Facti ſumꝰ q̃ſi in principio cũ

Trãſ.Gre.lxx.cũ iter.latina.

redẽptionis adeſt: ꝛ inſpexi ꝛ nõ erat auxiliator: B
λυτρώσεως πάρεστιν, καὶ ἐπέβλεψα καὶ οὐκ ἦν βοηθός,
ꝛ cõſideraui ꝛ nullus q̃ pberet auxiliũ. ꝛ libera
καὶ προσενόησα καὶ οὐθεὶς ἀντελαμβάνετο. καὶ ἐρρύσα
uit eos brachiũ meũ: ꝛ furor meꝰ aduenit. ꝛ
το αὐτοὺς ὁ βραχίων μου, καὶ ὁ θυμός μου ἐπέστη. καὶ
cõculcaui eos ira mea: ꝛ deduxi ſangui
κατεπάτησα αὐτοὺς τῇ ὀργῇ μου, καὶ κατήγαγον τὸ αἷ
nẽ eoꝝ in terrã. mie dñi recordatꝰ ſũ. virtu
μα αὐτῶν εἰς γῆν. τὸ ἔλεος κυρίου ἐμνήσθην. τὰς ἀρε
tes dñi in oibꝰ q̃ nobis reddit. dñs
τὰς κυρίου ἐν πᾶσιν οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσι. κύριος
iudex bonꝰ domui iſrael iducit nobis ſcḋm miaꝝ
κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ ἐπάγει ἡμῖν κατὰ τὸ ἔλε
ſuã ꝛ ſcḋm multitudinẽ iuſticie ſue. ꝛ
ος αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ. καὶ
dixit ppls meꝰ: filii nequaq̃ reprobabũt. ꝛ factꝰ eſt e-
εἶπεν ὁ λαός μου, τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσι. καὶ ἐγένετο αὐ
is in ſalutẽ ex omni tribulatiõe eoꝝ. nõ lega
τοῖς εἰς σωτηρίαν ἐκ πάσης θλίψεως αὐτῶν. οὐ πρέσ
tus neq̃ ãgelus ſed ipe dñs ſaluauit eos:
βυς οὐδὲ ἄγγελος ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος ἔσωσεν αὐτούς,
eo q̃ diligeret eos ꝛ parceret eis. ipe
διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ φείδεσθαι αὐτῶν. αὐτὸς
redemit eos ꝛ ſuſcepit eos: ꝛ exal- C
ἐλυτρώσατο αὐτοὺς καὶ ἀνέλαβεν αὐτούς, καὶ ὕψω-
tauit eos oibꝰ diebꝰ ſeculi. ipi aũt
σεν αὐτοὺς πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος. αὐτοὶ δὲ
nõ crediderũt ꝛ exacerbauerũt ſpm̃ ſctm̃ eiꝰ.
ἠπείθησαν καὶ παρώξυναν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
ꝛ cõuerſus ẽ eis dñs in inimiciciã: ꝛ ipe expugna
καὶ ἐστράφη αὐτοῖς κύριος εἰς ἔχθραν, καὶ αὐτὸς ἐπολέ
uit eos. ꝛ recordatꝰ ẽ dieꝝ ãtiquoꝝ q̃ eduxit de
μησεν αὐτούς. καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνίων ὁ ἀναβιβάσας ἐκ
terra paſtorẽ ouiũ. vbi eſt q̃ poſuit in eis
γῆς τὸν ποιμένα τῶν προβάτων. ποῦ ἐστιν ὁ θεὶς ἐν αὐτοῖς
ſpm̃ ſctm̃: q̃ eduxit dextera moyſen brachi
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ ἀγαγὼν τῇ δεξιᾷ Μωυσῆν ὁ βραχί
um glie ſue: ſic adduxit pplm ſuũ p
ων τῆς δόξης αὐτοῦ; οὕτως ἤγαγεν τὸν λαὸν αὐτοῦ κατ' ἰ
validã aquã a facie eiꝰ vt faceret illi nomẽ
σχυρὸν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ποιῆσαι αὐτῷ ὄνομα
ſẽpiternũ. adduxit eos p abyſſum ſicut equũ p ſoli
αἰώνιον. ἤγαγεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἀβύσσου ὡς ἵππον δι' ἐρή
tudinẽ: ꝛ nõ laborauerũt. ꝛ ſicut iumẽta p cãpũ deſcẽ
μου, καὶ οὐκ ἐκοπίασαν. καὶ ὡς κτήνη διὰ πεδίου κα
dit ſpũs a dño: ꝛ duxit eos. ſic
τέβη πνεῦμα παρὰ κυρίου, καὶ ὡδήγησεν αὐτούς. οὕ
adduxiſti pplm tuũ vt faceres tibi nomẽ D
τως ἤγαγες τὸν λαόν σου ποιῆσαι σεαυτῷ ὄνομα
glie. cõuertere de celo ꝛ vide de domo ſctã
δόξης. ἐπίστρεψον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἴδε ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου
tua ꝛ glia tua: vbi eſt zelus tuꝰ ꝛ fortitudo tua:
σου καὶ δόξης σου, ποῦ ἐστιν ὁ ζῆλός σου καὶ ἡ ἰσχύς σου,
vbi eſt multitudo mie tue ꝛ miſerationũ tuaꝝ:
ποῦ ἐστι τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου καὶ τῶν οἰκτιρμῶν σου;
q2 ſuſtinuiſti nos: tu eñi es pr̃ nr̃: q2 abraam nõ cogno
ὅτι ἀνέσχου ἡμῶν, σὺ γὰρ εἶ πατὴρ ἡμῶν ὅτι Ἀβραὰμ οὐκ ἔγ
uit nos ꝛ iſrael nõ cognouit nos: ſed tu dñe pa
νω ἡμᾶς καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπέγνω ἡμᾶς, ἀλλὰ σὺ κύριε πα
ter nr̃ libera nos: a pricipio nomẽ tuũ ſup nos erit.
τὴρ ἡμῶν ῥῦσαι ἡμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς ἐστι.
q̃re ſeduxiſti nos dñe de via tua: induraſti
τί ἐπλάνησας ἡμᾶς κύριε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου; ἐσκλήρυνας
corda nr̃a ne timeremꝰ te. cõuertere ppt̃ ſer
τὰς καρδίας ἡμῶν τοῦ μὴ φοβεῖσθαί σε. ἐπίστρεψον διὰ τοὺς δού
uos tuos: ppter tribꝰ hereditatis tue: vt modicũ
λους σου, διὰ τὰς φυλὰς τῆς κληρονομίας σου, ἵνα μικρὸν
poſſideamꝰ mõtis ſcti tui: aduerſarii nr̃i
κληρονομήσωμεν τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου σου, οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν
cõculcauerũt ſanctuariũ tuũ. facti ſumꝰ q̃ſi a pricipio
κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου. ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς

Deut. 26.d.
Baruc. 2.d.

qñ nō dñareris nři: neq̄ inocatū eſt nomē tuū ſup
ὅτε ὀυκ ἦρξας ἡμῶν, ὀυδὲ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ'
nos.
ἡμᾶς.

Ca.64.

A Sy aperueris celū tremor apphēdet: ⁊ mōtes li
Ἐὰν ἀνοίξης τὸν ὀυρανὸν τρόμος λήψεται, καὶ ὄρη τα
qfiēt: ſicut cera ab igne liqfit: ⁊ cōbu
κήσονται, ὡς κηρὸς ἀπὸ πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύ
ret ignis aduerſarios: ⁊ manifeſtū erit nomē
σει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους, καὶ φανερὸν ἔσαι τὸ ὄνομά
tuū in aduerſariis. a facie tua gētes tur
σου ἐν τοῖς ὑπεναντίοις. ἀπὸ προσώπου σου ἔθνη τα
babunt: cū feceris glioſa: tremor apphēdet mōtes.
ραχθήσονται, ὅταν ποιῇς τὰ ἔνδοξα, τρόμος λήψεται ὄρη.
B a ſeculo nō audiuim⁹: neq̄ oculi nři
ἀπὸ τοῦ ἀιῶνος ὀυκ ἠκούσαμεν, ὀυδὲ ὀι ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
1. Cor. 2. b. viderūt deū pter te: ⁊ opa tua q̄ facies
εἶδον θεὸν πλήν σου, καὶ τὰ ἔργά σου ἃ ποιήσεις τοῖς
expectātib⁹ miam. occurret eñi ſuſtinētib⁹
ὑπομένουσιν ἔλεον. συναντήσεται γὰρ τοῖς ὑπομένουσι
iuſticiā: ⁊ viaꝝ tuaꝝ recordabūt. ecce tu ira
τὸ δίκαιον, καὶ τῶν ὁδῶν σου μνησθήσονται. ἰδοὺ σὺ ὠργί
tus es: ⁊ nos peccauim⁹. iccirco errauim⁹ ⁊
σθης, καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν. διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν καὶ
facti ſum⁹ q̄ſi imūdi oēs nos: vt pān⁹ ſedē
ἐγενήθημεν ὡς ἀκάθαρτοι πάντες ἡμεῖς, ὡς ῥάκος ἀποκα
tis ois iuſticia nřa. ⁊ defluxim⁹ q̄ſi
θημένης πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν. καὶ ἐξερρύημεν ὡς
C folia ppter iniq̄tates nřas. ſic vētus auferet nos.
φύλλα διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. ὅυτως ἄνεμος ὄισει ἡμᾶς.
⁊ nō eſt q̄ inocet nomē tuū: ⁊ recordat⁹
καὶ ὀυκ ἔστιν ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομά σου, καὶ ὁ μνησθεὶς
vt apphendat te: q: auertiſti faciē tuā
ἀντιλαβέσθαι σου, ὅτι ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν σου
a nobis: ⁊ tradidiſti nos ppter pctā no
ἀφ' ἡμῶν, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡ
ſtra. ⁊ nūc dñe pr· nr tu: nos aūt lutū: ope
μῶν. καὶ νῦν κύριε πατὴρ ἡμῶν σύ, ἡμεῖς δὲ πηλός, ἔρ
ra manuū tuaꝝ oēs nos. ne iraſcaris nobis ni
Ps. 78. D γα τῶν χειρῶν σου πάντες ἡμεῖς. μὴ ὀργίζου ἡμῖν σφό
mis: ⁊ ne in tpe memineris pctōꝝ nřoꝝ. ⁊ nūc
δρα, καὶ μὴ ἐν καιρῷ μνησθῇς ἁμαρτιῶν ἡμῶν. καὶ νῦν
reſpice dñe: qm̄ ppl's tu⁹ oēs nos. ciuitas
ἐπίβλεψον κύριε, ὅτι λαός σου πάντες ἡμεῖς. πόλις τοῦ
ſcti tui facta eſt deſerta ſion q̄ſi ſolitudo. facta eſt hieruſa
ἁγίου σου ἐγενήθη ἔρημος σιὼν ὡς ἔρημος. ἐγενήθη ἱερουσα
lem in maledictionē: dom⁹ ſctificatio nřa ⁊ glia cui be
λὴμ εἰς κατάραν, ὁ ὄικος τὸ ἅγιον ἡμῶν καὶ ἡ δόξα ἣν ηὐ
nedixerūt pres nři: facta eſt igne cōbuſta: ⁊ om
λόγησαν ὁι πατέρες ἡμῶν, ἐγενήθη πυρίκαυστος, καὶ πάν
nia glioſa nřa cōciderūt. ⁊ ſup oīb⁹ his
τα τὰ ἔνδοξα ἡμῶν συνέπεσεν. καὶ ἐπὶ πᾶσι τού
ſuſtinebim⁹ dñe: ⁊ tacuiſti ⁊ humiliaſti
τοις ἀνέχομεν κύριε, καὶ ἐσιώπησας καὶ ἐταπείνωσας
nos valde.
ἡμᾶς σφόδρα.

Ca.65.

A Apparui me nō q̄rentib⁹: īuent⁹ ſū
Ἐμφανὴς ἐγενήθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἑυρέθην
Ro. 10. b. me nō interrogātib⁹. dixi: ecce ego gēti q̄
τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. εἶπα, ἰδοὺ ἐγὼ τῷ ἔθνει ὁι
nō vocauerūt meū nomē expandi man⁹ meas
ὀυκ ἐκάλεσάν μου τὸ ὄνομα ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου
tota die: ad ppl'm īcredulū ⁊ cōtradicē
ὅλην τὴν ἡμέραν, πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγον
tē q̄ nō ābulauerūt via bona: ſed poſt
τα ὀι ὀυκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀγαθῇ, ἀλλ' ὀπίσω τῶν
pctā ſua ppl's hic exacerbās me ī cōſpectu
ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὁ λαὸς ὅυτος ὁ παροξύνων με ἐναντίον
meo ſemp: ipi imolant in hortis
ἐμοῦ διαπαντός, αὐτοὶ θυσιάζουσιν ἐν τοῖς κήποις ∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

nō dominareris noſtri: neq̄ inuocaretur nomē tuum ſuper nos. 64.

Utinā dirūperes celos & deſcēderes. A facie tua mōtes defluerēt ſicut exuſtio ignis tabeſcerēt: aque arderēt igni vt notū fieret nomē tuū inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. ∞ Cū feceris mirabilia nō ſuſtinebim⁹. Deſcēdiſti: & a facie tua mōtes defluxerunt. A ſeculo non audierūt nec aurib⁹ pceperūt. Oculus nō vidit deus abſq̄ te que preparaſti expectantibus te. Occurriſti letanti & facienti iuſticiā: in viis tuis recordabūtur tui. Ecce tu irat⁹ es & peccauimus in ipſis fuimus ſemp & ſaluabimur. Et facti ſum⁹ vt imūd⁹ oēs nos: & q̄ſi pānus mēſtruate vniuerſe iuſticie nře. Et cecidimus q̄ſi foliū vniuerſi: & iniq̄tates nře q̄ſi ventus abſtulerūt nos. Nō eſt q inuocet nomē tuū q conſurgat & teneat te. Abſcōdiſti faciē tuā a nobis: & alliſiſti nos ī māu iniq̄tatis nře. Et nunc dñe pater nř es tu: nos vero lutū: & fictor noſter tu: & opera manuū tuarū omnes nos. Ne iraſcaris domine ſatis: ∞∞∞ & ne vltra memineris iniq̄tatis nře. Ecce reſpice: ppl's tuus oēs nos. Ciuitas ſancti tui facta ē deſerta: ſion deſerta facta eſt: hieruſalem ∞∞ deſolata: domus ſctificatiōis noſtre & glorie nře: vbi laudauerūt te pres nři: facta eſt in exuſtionē ignis: & oia deſiderabilia nřa verſa ſūt in ruinas. Nunquid ſuper his continebis te dñe: tacebis & affliges nos vehemēter? 65.

Queſierūt me qui ante non interrogabāt: inuenerūt qui non queſierunt me. Dixi. ∞∞∞ Ecce ego ecce ego ad gētem q̄ neſciebat me: & q̄ non inuocabat nomē meū. Expādi man⁹ meas tota die ad ppl'm incredulū: q graditur ī via nō bōa poſt cogitatōes ſuas. Ppl'us q ad iracūdiā puocat me añ faciē meā ſemp: q imolāt ī hortis

לא משלת בם לא נקרא שמך | קרא
עליהם

לוא קרעת שמים ירדת מפניך | Cap. lxiiij
הרים נזלו: כקדח אש המסים | פנה מסס
מים תבעה אש להודיע שמך | בעה ידע
לצריך מפניך גוים ירגזו: | צור פנה
בעשותך נוראות לא נקוה ירדת | רגז עשה
מפניך הרים נזלו: ומעולם לא | ירא קוה
שמעו לא האזינו עין לא ראתה | עלם
אלהים זולתך יעשה למחכה לו: | אזן ראה
פגעת את שש ועשה צדק בדרכיך | זלת כאה
יזכרוך הן אתה קצפת ונחטא | שוש
בהם עולם ונושע: ונהי כטמא | זכר חטא
כלנו וכבגד עדים כל צדקתינו | עלם ישע
ונבל כעלה כלנו ועוננו כרוח | היה עד
ישאנו: ואין קורא בשמך | נשא קרא
מתעורר להחזיק בך כי הסתרת | עור חזק
פניך ממנו ותמוגנו ביד עוננו: | סתר פנה
ועתה יהוה אבינו אתה אנחנו | מוג
החמר ואתה יצרנו ומעשה ידך | עשה
כלנו: אל תקצף יהוה עד מאד | קצף
ואל לעד תזכר עון הן הבט נא | זכר נבט
עמך כלנו: ערי קדשך היו מדבר | עיר היה
ציון מדבר היתה ירושלם | דבר היה
שממה: בית קדשנו ותפארתנו | פאר
אשר הללוך אבתינו היה לשרפת
אש וכל מחמדינו היה לחרבה: | חמד
העל אלה תתאפק יהוה תחשה | אפק חשה
ותעננו עד מאד: | ענה

נדרשתי ללוא שאלו | Cap. lxv.
נמצאתי ללא בקשני אמרתי | דרש מצא
הנני הנני אל גוי לא קרא בשמי:
פרשתי ידי כל היום אל עם
סורר ההלכים הדרך לא טוב | סרר
אחר מחשבתיהם: העם המכעסים | חשב כעס
אותי על פני תמיד זבחים בגנות | פנה תמד

Digitized by Google

Primitiua.heb. **Tex.heb.Eſa.lxv.** **Traſla.B.Hie.** **Traſ.Gre.lxx.cū iter.latina.**

Tex.heb.Eſa.lxv.

ומקטרים על הלבנים: הישבים
בקברים ובנצורים ילינו האכלים
בשר החזיר ומרק פגולים כליהם:
האמרים קרב אליך אל תגש
בי כי קדשתיך אלה עשן באפי
אש יקדת כל היום: הנה כתובה
לפני לא אחשה כי אם שלמתי
ושלמתי על חיקם: עונתיכם
ועונות אבתיכם יחדו אמר יהוה
אשר קטרו על ההרים ועל
הגבעות חרפוני ומדתי פעלתם
ראשנה על חיקם: כה אמר יהוה
כאשר ימצא התירוש באשכול
ואמר אל תשחיתהו כי ברכה בו
כן אעשה למען עבדי לבלתי
השחית הכל: והוצאתי מיעקב
זרע ומיהודה יורש הרי וירשוה
בחירי ועבדי ישכנו שמה: והיה
השרון לנוה צאן ועמק עכור
לרבץ בקר לעמי אשר דרשוני:
ואתם עזבי יהוה השכחים את
הר קדשי הערכים לגד שלחן
והממלאים למני ממסך: ומניתי
אתכם לחרב וכלכם לטבח תכרעו
יען קראתי ולא עניתם דברתי
ולא שמעתם ותעשו הרע בעיני
ובאשר לא חפצתי בחרתם:
לכן כה אמר אדני יהוה הנה
עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה
עבדי ישתו ואתם תצמאו הנה
עבדי ישמחו ואתם תבשו: הנה
עבדי ירנו מטוב לב ואתם
תצעקו מכאב לב ומשבר רוח
תילילו: והנחתם שמכם לשבועה
לבחירי והמיתך אדני יהוה
ולעבדיו יקרא שם אחר: אשר

Primitiua.heb.

קטר
נצר לון
חזר
פגל כלה
נגש
כתב
פנה חשה
מדד
מצא ירש
שבל שחת
עשה
יצא
ירש
בחר שכן
שרה
מלא מנה
נסך מנה
קרע ענה
עשה רוע
אכל רעב
שתה צמא
שמח
בוש רנן
צעק
ילל ינח
שבע בחר
מות קרא

Traſla.B.Hie.

& ſacrificant ſuper lateres: qui habitant in ſepulchris & in delubris idolorū dormiūt: q comedūt carnē ſuillam: & ius pphanū in vaſis eorū: qui dicūt recede a me: non appropinques mihi: quia imundus es. Iſti fumus erūt in furore meo: ignis ardens tota die. Ecce ſcriptum eſt coram me. Non tacebo: ſed reddam & retribuam in ſinu eorum iniquitates veſtras: & iniquitates patrū veſtrorum ſimul dicit dñs qui ſacrificauerunt ſuper montes & ſuper colles exprobrauerunt mihi: & remetiar opus eorum primum in ſinu eoꝝ. Hec dicit dominꝰ. Quomodo ſi inueniatur granum in botro: & dicatur: ne diſſipes illud: qm̄ benedictio eſt: ſic faciam propter ſeruos meos vt non diſperdam totum. Et educam de iacob ſemen: & de iuda poſſidentē montes meos. Et hereditabūt eā electi mei & ſerui mei hitabūt ibi: & erūt cāpeſtria i caulas gregū: & vallis achor in cubile armētorū populo meo: q requiſierūt me. Et vos qui dereliquiſtis dñm: qui obliti eſtis montē ſanctū meū: qui ponitis fortune mēſam & libatis ſuper eam: numerabo vos in gladio & omnes in cede corruetis: pro eo ꝙ vocaui & non reſpōdiſtis: locutus ſum et non audiſtis: & faciebatis malū ī oculis meis: & que nolui elegiſtis. Propter hoc hec dicit dominus deus. Ecce ſerui mei comedent: & vos eſurietis. Ecce ſerui mei bibent: & vos ſitietis. Ecce ſerui mei letabuntur: & vos cōfundemini. Ecce ſerui mei laudabūt pre exultatiōe cordis: & vos clamabitis ꝑ dolore cordis: & pre cōtritiōe ſpūs vlulabitis: & dimittetis nomē vrm̄ in iuramentū electis meis. Et interficiet te dominus deus: & ſeruos ſuos vocabit nomine alio. In quo

Traſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

⁊ incenſant ſup lateribꝰ demonis q̄ nō
καὶ θυμιῶσιν ἐπὶ ταῖς πλίνθοις τοῖς δαιμονίοις ἃ οὐκ
ſunt. ⁊ ī ſepulchris in ſpecubꝰ dormiūt ppt
ἔστι. καὶ ἐν τοῖς μνήμασι ἐν τοῖς σπηλαίοις κοιμῶνται δι'
ſomnia: comedētes carnes ſuillas ⁊ ius hoſtiaꝝ pfa
ἐνύπνια, οἱ ἔσθοντες κρέα ὕεια καὶ ζωμὸν θυσιῶν, μεμολυσ-
nata oīa vaſa eoꝝ. dicētes lōge a
μένα πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν. οἱ λέγοντες πόρρω ἀπ' ἐ-
me ne appropīqs mihi: qm̄ mūdꝰ ſum. iſte fumus
μοῦ μὴ ἐγγίσῃς μοι, ὅτι καθαρός εἰμι. οὗτος καπνὸς τοῦ
furoris mei. ignis ardet in eo cūctis diebꝰ.
θυμοῦ μου. πῦρ καίεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας.
ecce ſcriptū eſt in cōſpectu meo: nō tacebo donec reddā
ἰδοὺ γέγραπται ἐνώπιόν μου, οὐ σιωπήσω ἕως ἂν ἀποδῶ
⁊ retribuā in ſinu eoꝝ pctā
καὶ ἀνταποδώσω εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας B
eoꝝ ⁊ patrū ſuoꝝ dicit dñs. q adolebāt icē
αὐτῶν καὶ τῶν πατέρων αὐτῶν λέγει κύριος. οἳ ἐθυμία-
ſum ſup mōtes: ⁊ ſup colles exꝓbrauerūt mihi:
σαν ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν ὠνείδισάν με,
reddā opa eoꝝ in ſinū ſuū: ſic
ἀποδώσω τὰ ἔργα αὐτῶν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν, οὕτως
dicit dñs: quēadmodū inuenieſ acinꝰ in botro:
λέγει κύριος, ὃν τρόπον εὑρεθήσεται ὁ ῥὼξ ἐν τῷ βότρυϊ,
⁊ dicaſ ne diſſipes illud qꝛ bñdictio eſt in eo:
καὶ εἰρήσθω μὴ λυμήνῃ αὐτὸν ὅτι εὐλογία ἐστὶν ἐν αὐτῷ,
ſic faciā ppter ſeruiētē mihi: huiꝰ cau-
οὕτως ποιήσω ἕνεκεν τοῦ δουλεύοντός μοι, τούτου ἕνε-
ſa nō perdā oēs: ⁊ educā qđ de iacob ſe
κεν οὐ μὴ ἀπολέσω πάντας, καὶ ἐξάξω τὸ ἐξ ἰακὼβ σπέρ-
mē ⁊ ex iuda: ⁊ hereditabit mōtē ſcm̄ meū.
μα καὶ τὸ ἐξ ἰούδα, καὶ κληρονομήσει τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου.
⁊ hereditabūt electi mei ⁊ ſerui mei:
καὶ κληρονομήσουσιν οἱ ἐκλεκτοί μου καὶ οἱ δοῦλοί μου,
⁊ habitabūt ibi. ⁊ erūt in ſylua oui-
καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ. καὶ ἔσονται ἐν τῷ δρυμῷ ἐπαύ-
lia gregū ⁊ vallis achor in requiē armētoꝝ
λεις ποιμνίων καὶ φάραγξ ἀχὼρ εἰς ἀνάπαυσιν βουκολίων
pplo meo: q req̄ſierūt me. vos aūt relinquē-
τῷ λαῷ μου, οἳ ἐζήτησάν με. ὑμεῖς δὲ οἱ ἐγκαταλιπόν-
tes me: ⁊ obliti mōtis ſcī mei: ⁊
τες με καὶ ἐπιλανθανόμενοι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ
parātes demoni menſam: ⁊ implētes
ἑτοιμάζοντες τῷ δαίμονι τράπεζαν, καὶ πληροῦντες
fortune potionē ego tradā vos in gladiū.
τῇ τύχῃ κέρασμα, ἐγὼ παραδώσω ὑμᾶς εἰς μάχαιραν.
oēs incede cadetis: qꝛ vocaui vos: ⁊
πάντες ἐν σφαγῇ πεσεῖσθε, ὅτι ἐκάλεσα ὑμᾶς, καὶ Pro.1
nō audiſtis: locutꝰ ſū ⁊ cōtēpſiſtis: ⁊ d.
οὐχ ὑπηκούσατε, ἐλάλησα καὶ παρηκούσατε, καὶ Hiere
feciſtis malū in cōſpectu meo: ⁊ q̄ nō vole- 7.c.
ἐποιήσατε τὸ πονηρὸν ἐναντίον μου, καὶ ἃ οὐκ ἐβου-
bā elegiſtis: ppter hoc hec dicit dñs: ecce
λόμην ἐξελέξασθε, διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
ſeruiētes mihi comedēt: vos aūt eſurietis. ecce
οἱ δουλεύοντές μοι φάγονται, ὑμεῖς δὲ πεινάσετε. ἰδοὺ
ſeruiētes mihi bibēt: vos aūt ſitietis. ecce C
οἱ δουλεύοντές μοι πίονται, ὑμεῖς δὲ διψήσετε. ἰδοὺ
ſeruiētes mihi gaudebūt: vos aūt cōfunde-
οἱ δουλεύοντές μοι εὐφρανθήσονται, ὑμεῖς δὲ αἰσχυνθή-
mini. ecce ſeruiētes mihi exultabūt in gau-
σεσθε. ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφρο-
dio: vos aūt clamabitis ppter dolorē cordis
σύνῃ, ὑμεῖς δὲ κεκράξεσθε διὰ τὸν πόνον τῆς καρδίας
vr̄i ⁊ ī cōtritione ſpūs vr̄i vlulabi-
ὑμῶν καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὑμῶν ὀλολύξε-
tis. relinquetis eñi nomē vr̄m in ſaturitatē
τε. καταλείψετε γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν
electis meis. vos aūt iterficiet dñs: ſe
τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ κύριος, τοῖς δὲ
ſeruientibꝰ mihi vocabit nomē nouū:
δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινόν,

Trãſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

qđ bñdicet ſup terrã. bñdicẽt eñi deũ
ὁ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. εὐλογήσουσι γὰρ τὸν θεὸν τὸν
verũ τ iurãtes ſup terrã: iurabũt deũ ve-
ἀληθινὸν καὶ οἱ ὀμνύοντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὀμοῦνται τὸν θεὸν τὸν ἀλη-
rũ. obliuiſcenẽ eñi tribulationis ſue pͥme: τ nõ
θινόν, ἐπιλήσονται γὰρ τὴν θλῖψιν αὐτῶν τὴν πρώτην, καὶ οὐκ
aſcẽdet ſup coꝛ eoꝝ. erit eñi celũ no
ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν. ἔσαι γὰρ ὁ οὐρανὸς και-
uum τ terra noua: τ nõ recoꝛdabunẽ pͥoꝝ: neq̃
νὸς καὶ ἡ γῆ καινή, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσι τῶν προτέρων, οὐδ᾽ οὐ
veniet ſup coꝛ eoꝝ: ſed gaudiũ τ
μὴ ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν, ἀλλ᾽ εὐφροσύνην καὶ
exultationẽ inueniẽt in ea. q2 ecce ego facio exulta
ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἀγαλ-
tionẽ hierlm. τ ſup pplm meũ leticiã.
λίαμα ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου εὐφροσύνην.
τ exultabo ſup hierlm: τ letaboꝛ ſup
καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ
pplo meo. τ nõ vltra audieẽ in ea vox fle
τῷ λαῷ μου. καὶ οὐκ ἔτι μὴ ἀκουσθῇ ἐν αὐτῇ φωνὴ κλαυ-
tus: neq̃ vox clamoꝛis: neq̃ fiet vltra imatur⁹
θμοῦ, οὐδὲ φωνὴ κραυγῆς, οὐδ᾽ οὐ μὴ γένηται ἔτι ἄωρος
τ ſenex q nõ ipleat tps ſuũ. erit
καὶ πρεσβύτης ὃς οὐκ ἐμπλήσει τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἔσαι
D eñi infãs cẽtũ ãnoꝝ: at moꝛiens pctoꝛ cen
γὰρ ὁ νέος ἑκατὸν ἐτῶν, ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλὸς ἑκα-
tũ ãnoꝝ: τ maledict⁹ erit. τ edifica
τὸν ἐτῶν, καὶ ἐπικατάρατος ἔσαι. καὶ οἰκοδομήσου-
bũt domos: τ ipi ĩhabitabũt τ plãta
σιν οἰκίας, καὶ αὐτοὶ ἐνοικήσουσι καὶ καταφυτεύσου-
bũt vineas: τ ipi comedẽt fructus eaꝝ:
σιν ἀμπελῶνας, καὶ αὐτοὶ φάγονται τὰ γεννήματα αὐτῶν,
τ vinũ bibẽt: τ nõ edificabũt. τ alii
καὶ τὸν οἶνον πίονται, καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσουσι. καὶ ἄλλοι
habitabũt: τ nõ plantabũt: τ alii comedẽt
ἐνοικήσουσι, καὶ οὐ μὴ φυτεύσωσι, καὶ ἄλλοι φάγονται.
ſcđm eñi dies ligni vite erũt dies
κατὰ γὰρ τὰς ἡμέρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἔσονται αἱ ἡμέ-
ppli mei. opa manuũ ſuarũ inuetera-
ραι τοῦ λαοῦ μου. ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν παλαιώσου-
bũt: at electi mei nõ laboꝛabũt in vanũ: neq̃
σιν, οἱ δὲ ἐκλεκτοί μου οὐ κοπιάσουσιν εἰς κενόν, οὐδὲ
filios gñabũt in maledictionẽ. q2 ſemẽ bñdictũ
τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν. ὅτι σπέρμα εὐλογημένον
a deo eſt: τ nepotes eoꝝ cũ eis. τ erit
ὑπὸ θεοῦ ἐσί, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτῶν μετ᾽ αὐτῶν. καὶ ἔσαι
anq̃ clamẽt ipi: ego exaudiã eos: adhuc
πρὶν ἢ κεκράξαι αὐτούς, ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτῶν, ἔτι
Eſa.11.c. loq̃ntib⁹ illis dicã: qđ eſt: tũc lupi τ agni
λαλούντων αὐτῶν ἐρῶ, τί ἐσι; τότε λύκοι καὶ ἄρνες
paſcent ſimul: τ leo q̃ſi bos comedet paleas
βοσκηθήσονται ἅμα, καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα
τ ſerpẽs terrã q̃ſi panẽ: nõ nocebũt: neq̃ coꝛrũ
καὶ ὄφις γῆν ὡς ἄρτον. οὐκ ἀδικήσουσιν, οὐδὲ λυμανοῦν-
pẽt in mõte ſctõ meo: dicit dñs.
ται ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ μου, λέγει κύριος. Ca.66.

A Sic dicit dñs celũ mihi ſedes: at terra
Οὕτως λέγει κύριος ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ
ſcabellũ pedũ meoꝝ. q̃lẽ domũ edificabitis
Actuũ. 7. ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
mihi: aut q̃lis loc⁹ requiei meę: oĩa eñi
μοι, ἢ ποῖος τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; πάντα γὰρ
hec fecit man⁹ mea: τ ſunt mea oĩa iſta:
ταῦτα ἐποίησεν ἡ χείρ μου, καὶ ἔσιν ἐμὰ πάντα ταῦ-
dicit dñs. τ ſup quẽ reſpiciã: niſi
τα λέγει κύριος. καὶ ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ᾽ ἢ
ſup humilẽ q̃etũ τ trementẽ ſer-
ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντα τοὺς λό-
mones meos: at iniqu⁹ imolãs mihi vitulũ q̃ſi pcutiẽs virũ
γους μου; ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων μοι μόσχον ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα
τ ſacrificãs de grege: q̃ſi occidẽs canẽ.
καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ προβάτου, ὡς ὁ ἀποκτείνων κύνα.

Trãſla.B.Hie.

qui bñdictus eſt ſup terram benedicetur in deo: amen. Et qui iurat in terra: iurabit in deo amen. Quia obliuioni tradite ſũt anguſtie priores: & q̄a abſcõdite ſunt ab oculis meis. Ecce enim ego creo celos nouos & terrã nouam: & non erunt in memoria priora: & non aſcendent ſup corde: ſed gaudebitis & exultabitis vſq̃ i ſempiternum in his que ego creo: q̄a ecce ego creo hieruſalem exultationem: & populũ eius gaudiũ: & exultabo in hieruſalem: & gaudebo in populo meo: & nõ audietur in ea vltra vox fletus & vox clamoris. Non erit ibi amplius infans dierum & ſenex qui non impleat dies ſuos: quoniam puer centum annorum morietur: & peccator centũ annorũ maledict⁹ erit. Et edificabũt domos & habitabũt: & plãtabũt vineas & comedẽt fruct⁹ earũ. Non edificabũt: & alius habitabit: nõ plãtabũt: & alius comedet. Scđm enim dies ligni erũt dies ppli mei: & opa manuũ eoꝝ inueterabũt. Electi mei nõ laborabũt fruſtra: neq̃ gñabũt in cõturbatiõe: q̄a ſemen bñdictoꝝ dñi eſt: & nepotes eorũ cũ eis. Eritq̃ ãteq̃ clamẽt ego exaudiam: adhuc illis loquẽtibus ego audiam. Lupus & agnus paſcentur ſimul: & leo vt bos comedet paleas: & ſerpenti puluis panis eius. Non nocebũt neq̃ occident in omi monte ſancto meo: dicit domin⁹.

66.

Hec dicit dominus. Celum ſedes mea: terra aũt ſcabellũ pedũ meorũ. Que eſt iſta domus quã edificabitis mihi: & quis iſte locus requietionis mee? Omĩa hec manus mea fecit: & facta ſũt vniuerſa iſta dicit dñs. Ad quẽ autẽ reſpiciã niſi ad paupculum & cõtritũ ſpũ: & trementẽ ſmones meos? Qui imolat bouẽ q̃ſi q interficiat virum. Qui mactat pecus: quaſi qui excerebret canem.

Tex.heb.Eſa.lxvj. | Priitiua.heb.

Tex.heb.	Priitiua.heb.
המתברך בארץ יתברך באלהי	ברך
אמן והנשבע בארץ ישבע באלהי	שבע
אמן כי נשכחו הצרות הראשנות	שכח צור
וכי נסתרו מעיני כי הנני בורא	סתר ברא
שמים חדשים וארץ חדשה ולא	
תזכרנה הראשנות ולא תעלנה	זכר עלה
על לב כי אם שישו וגילו עדי	שוש גול
עד אשר אני בורא כי הנני	ברא
בורא את ירושלם גילה ועמה	
משוש וגלתי בירושלם וששתי	גול שוש
בעמי לא ישמע בה עוד קול	שמע
בכי וקול זעקה לא יהיה משם	בכה היה
עוד עול ימים וזקן אשר לא	יום
ימלא את ימיו כי הנער בן מאה	מלא יום
שנה ימות והחוטא בן מאה שנה	מות חטא
יקלל ובנו בתים וישבו ונטעו	קלל בנה
כרמים ואכלו פרים לא יבנו ואחר	בית פרה
ישב לא יטעו ואחר יאכל כי	בנה נטע אכל
כימי העץ ימי עמי ומעשה	יום עשה
ידיהם יבלו בחירי לא יגעו לריק	בלה בחר
ולא ילדו לבהלה כי זרע ברוכי	ברך
יהוה המה וצאצאיהם אתם	יצא
והיה טרם יקראו ואני אענה עוד	קרא ענה
הם מדברים ואני אשמע זאב	דבר שמע
וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר	רעה ארה
יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא	אכל
ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי	רוע שחת
אמר יהוה	
כה אמר יהוה השמים	Cap.lxvj.
כסאי והארץ הדום רגלי אי	הדם
זה בית אשר תבנו לי ואי זה	
מקום מנוחתי ואת כל אלה ידי	קום נוח
עשתה ויהיו כל אלה נאם יהוה	עשה היה
ואל זה אביט אל עני ונכה רוח	נבט נכה
וחרד על דברי שוחט השור	שחט
מכה איש זובח השה ערף כלב	נכה זבח

Digitized by Google

מעלה מנחה דם חזיר מזכיר לבונה — עלה חזר
מברך און גם המה בחרו בדרכיהם — זכר לבן
ובשקוציהם נפשם חפצה: גם — ברך שקץ
אני אבחר בתעלליהם ומגורתם — בחר עלל
אביא להם יען קראתי ואין עונה — גור בוא
דברתי ולא שמעו ויעשו הרע — עשה רעע
בעיני ובאשר לא חפצתי בחרו:
שמעו דבר יהוה החרדים אל
דברו אמרו אחיכם שנאיכם
מנדיכם למען שמי יכבד יהוה — נדה כבד
ונראה בשמחתכם והם יבשו: — ראה בוש
קול שאון מעיר קול מהיכל — שאה היכל
קול יהוה משלם גמול לאיביו: — שלם גמל
בטרם תחיל ילדה בטרם יבוא — חול בוא
חבל לה והמליטה זכר: מי שמע — מלט
כזאת מי ראה כאלה היוחל — חול
ארץ ביום אחד אם יולד גוי — ילד
פעם אחת כי חלה גם ילדה ציון
את בניה: האני אשביר ולא — שבר
אוליד יאמר יהוה אם אני המוליד — ילד אמר
ועצרתי אמר אלהיך: שמחו את
ירושלם וגילו בה כל אהביה — גיל
שישו אתה משוש כל המתאבלים — שוש אבל
עליה: למען תינקו ושבעתם — ינק
משד תנחמיה למען תמצו — שדד נחם
והתענגתם מזיז כבודה: כי כה אמר — מצץ ענג
יהוה הנני נוטה אליה כנהר שלום — כבד נטה
וכנחל שוטף כבוד גוים וינקתם — שטף
על צד תנשאו ועל ברכים — צדד נשא
תשעשעו: כאיש אשר אמו — שעשע
תנחמנו כן אנכי אנחמכם — נחם
ובירושלם תנחמו: וראיתם ושש — ראה שוש
לבכם ועצמותיכם כדשא תפרחנה — פרח
ונודעה יד יהוה את עבדיו וזעם — ידע
את איביו: כי הנה יהוה באש
יבוא וכסופה מרכבתיו להשיב — בוא רכב
שוב

Qui offert oblationẽ q̃ſi qui ſanguinẽ ſuillũ offe rat. Qui recordatur thu ris: q̃ſi q bñdicat idolo. Hec oĩa elegerũt in viis ſuis: & in abomĩationib9 ſuis aĩa eorũ delectata ẽ. Vnde & ego eligã illuſi ones eorũ: & q̃ timebãt adducã eis: quia vocaui & nõ erat q rñderet: lo cutus ſuʒ & nõ audierũt. Fecerũtq; malũ in ocłis meis: & q̃ nolui elegerũt. Audite verbuʒ domini qui tremitis ad verbũ eius. Dixerũt fra tres veſtri odientes vos & abiicientes ꝓpter nomẽ meum. Glorificetur dñs et videbim9 in leticia ve ſtra: ipi aũt cõfundẽtur. Vox populi de ciuitate: vox de templo: vox dñi reddentis retri butionem inimicis ſuis. Anteq̃ parturiret pepe rit: anteq̃ veniret partus eius peperit ma ſculũ. Quis audiuit vnq̃ tale: et qs vidit huic ſi mile? Nunqd parturiet terra in die vna: aut parietur gens ſimul: quia parturiuit et peperit ſion filios ſuos. Nunqd ego q alios parere facio: ipſe non pariã dicit dñs? Si ego q gñationẽ ceteris tribuo ſterilis ero? ait dñs deus tuus. Letamini cũ hieruſalẽ: & exultate in ea oẽs qui diligitis eam. Gaudete cum ea gaudio vniuerſi qui lugetis ſuper eam: vt ſuggatis & repleamini ab vbere conſolationis eius: vt mulgeatis & delitiis affluatis ab oĩ moda gloria eius. Quia hec dicit dñs. Ecce ego declinabo ſup eã q̃ſi flu uiũ pacis: & q̃ſi torrentẽ inũdantẽ gloriã gentiũ ſuggetis. Ad vbera por tabimini: & ſup genua blãdiẽtur vobis. Quo modo ſi cui mater blandiatur: ita ego con ſolabor vos: & in hieruſalẽ cõſolabi mini. Videbitis: & gau debit cor veſtrũ: & oſſa vr̃a q̃ſi herba germiabũt: & cognoſcetur manus dñi ſeruis ei9: & indigna bitur inimicis ſuis. Quia ecce dominus in igne veniet: & quaſi turbo quadrige eius: reddere

at offerens ſimilã q̃ſi ſanguinẽ ſuillũ dãs thus
ὁ δὲ ἀναφέρων σεμίδαλιν ὡς αἷμα ὕειον ὁ διδοὺς λίβανον
in memoriale: q̃ſi blaſphem9. ⁊ ipi elegerũt
εἰς μνημόσυνον, ὡς βλάσφημος. καὶ αὐτοὶ ἐξελέξαντο
vias ſuas ⁊ abominatiões ſuas: q̃ aĩa ipſo
τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν, ἃ ἡ ψυχὴ αὐ
rũ voluit. ⁊ ego eligã illuſiones eoꝝ: B
τῶν ἠθέλησεν. καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι ἐμπαίγματα αὐτῶν,
⁊ pctã eoꝝ retribuã eis: qꝛ vo
καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἀνταποδώσω αὐτοῖς, ὅτι ἐκά
caui eos ⁊ nõ audierũt me: locut9 ſum ⁊ nõ
λεσα αὐτοὺς καὶ οὐχ ὑπήκουσάν μου, ἐλάλησα καὶ οὐκ
audierũt: ⁊ fecerũt malũ ĩ cõſpectu meo: ⁊ q̃
ἤκουσαν, καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐναντίον μου, καὶ ἃ
nõ volebã elegerũt. audite verbũ dñi tre
οὐκ ἐβουλόμην ἐξελέξαντο. ἀκούσατε λόγον κυρίου οἱ τρέ
mẽtes ſermonẽ ei9. dicite fratrib9 vr̃is
μοντες τὸν λόγον αὐτοῦ. εἴπατε ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῖς
odientib9 vos ⁊ abominãtib9: vt nomẽ dñi
μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ βδελυσσομένοις, ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου
gl̃ificet ⁊ appareat in leticia eoꝝ: ⁊ illi
δοξασθῇ καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν, καὶ ἐκεῖνοι αἰ
cõfundent. vox clamoris de ciuitate: vox de tẽplo:
σχυνθήσονται. φωνὴ κραυγῆς ἐκ πόλεως, φωνὴ ἐκ ναοῦ,
vox dñi retribuẽtis aduerſariis: anteq̃
φωνὴ κυρίου ἀνταποδιδόντος τοῖς ἀντικειμένοις, πρὶν
parturiẽs pariat: anteq̃ veniat dolor parturiẽ
ἢ τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδί
tiũ: effugit ⁊ pepit maſculũ. qs audiuit tale ⁊ C
νων, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκεν ἄρσεν. τίς ἤκουσε τοιοῦτο καὶ
qs vidit ſic: ſi parturiuit t̃ra in vna die: ſi ⁊
τίς ἑώρακεν οὕτως, εἰ ὤδινε γῆ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, εἰ καὶ
nata eſt gẽs ſimul: qꝛ parturiuit ⁊ pepit ſion
ἐτέχθη ἔθνος εἰς ἅπαξ, ὅτι ὤδινε καὶ ἔτεκε σιὼν τὰ Dicte 18.c.
paruulos ſuos: ego aũt dedi expectationẽ hãc
παιδία αὐτῆς; ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύ
⁊ nõ recordat9 es mei: dixit dñs. ⁊ ecce
την, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπε κύριος. καὶ ἰδοὺ
ego generãtẽ ⁊ ſterilẽ feci: dixit tu9 de9 le
ἐγὼ γεννῶσαν καὶ στεῖραν ἐποίησα, εἶπεν ὁ θεός σου. εὐ
tare hierl̃m: ⁊ exultate in ea
φράνθητι ἱερουσαλήμ, καὶ πανηγυρίσατε ἐν αὐτῇ οἱ
diligẽtes eã ⁊ habitãtes eã. gaudete
ἀγαπῶντες αὐτὴν καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. χάρητε
gaudio oẽs q̃cũq; lugetis ſup eã: vt ſuggatis
χαρᾷ πάντες ὅσοι πενθεῖτε ἐπ᾽ αὐτήν, ἵνα θηλάσητε D
⁊ ipleamini de vbere cõſolationis ei9: vt
καὶ ἐμπλησθῆτε ἀπὸ μαστοῦ παρακλήσεως αὐτῆς, ἵνα
poſtq̃ ſuxeritis delectemini ab introitu gl̃ie ei9.
ἐκθηλάσαντες τρυφήσητε ἀπὸ εἰσόδου δόξης αὐτῆς.
qꝛ hec dicit dñs: ecce ego declinabo ad eos
ὅτι τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκκλίνω ἐπ᾽ αὐτοὺς
q̃ſi fluui9 pacis: ⁊ q̃ſi torrẽs inundãs
ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χειμάῤῥους ἐπικλύζων
gl̃iam gentiũ. paruuli eoꝝ in humeris portabunt:
δόξαν ἐθνῶν. τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ᾽ ὤμων ἀρθήσονται,
⁊ ſup genua cõſolabunt. quomõ ſi quẽ ma
καὶ ἐπὶ γονάτων παρακληθήσονται. ὡς εἴ τινα μή
ter cõſolabit: ita ⁊ ego cõſolabor vos.
τηρ παρακαλέσει, οὕτως καὶ ἐγὼ παρακαλέσω ὑμᾶς.
⁊ in hierl̃m cõſolabimini ⁊ videbitis: ⁊
καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ παρακληθήσεσθε καὶ ὄψεσθε, καὶ
gaudebit vr̃m cor: ⁊ oſſa vr̃a ſicut her
χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὰ ὀστᾶ ὑμῶν ὡς βο
ba germinabũt. ⁊ cognita erit man9 dñi co E
τάνη ἀνατελεῖ. καὶ γνωσθήσεται ἡ χεὶρ κυρίου τοῖς σε
lentib9 eũ: ⁊ minabit incredulis. ecce
βομένοις αὐτόν, καὶ ἀπειλήσει τοῖς ἀπειθοῦσιν. ἰδοὺ
enĩ dñs q̃ſi ignis veniet ⁊ q̃ſi tẽpeſtas curr9
γὰρ κύριος ὡς πῦρ ἥξει καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἅρματα
eius: reddere
αὐτοῦ, ἀποδοῦναι

Digitized by Google

in furore vltionē ꝛ increpationē in flāma i=
ἐν θυμῷ ἐκδικήσεως καὶ ἀποσκορακισμοῦ ἐν φλογὶ πυ=
gnis. in eñ igne dñi iudicabit oīs terra: ꝛ in
ρός. ἐν γὰρ τῷ πυρὶ κυρίου κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἐν τῇ
gladio illi⁹ vniuerſa caro. multi vulnerati erūt
ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πᾶσα σάρξ. πολλοὶ τραυματίαι ἔσον
a dño: ſctificati ꝛ purificati in
ται ὑπὸ κυρίου, οἱ ἁγνιζόμενοι καὶ καθαιρόμενοι εἰς τοὺς
hortis ꝛ in liminib⁹: comedētes carnē porcinā ꝛ
κήπους καὶ ἐν τοῖς προθύροις, ἔσθοντες κρέας ὕειον καὶ
abominationes ꝛ murē: ſimul cōſumen=
τὰ βδελύγματα καὶ τὸν μῦν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναλωθήσον
tur: dixit dñs. ꝛ ego opa eoꝝ ꝛ cogitatio
ται, εἶπε κύριος. κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισ
nē eoꝝ ſcio: ꝛ ego venio cōgregare
μὸν αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἐγὼ ἔρχομαι συναγαγεῖν
F oēs gētes ꝛ linguas. ꝛ venient ꝛ vide
πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰς γλώσσας. καὶ ἥξουσι καὶ ὄψον
būt gl'iam meā: ꝛ dimittā ſup eos ſignū.
ται τὴν δόξαν μου, καὶ καταλείψω ἐπ' αὐτῶν σημεῖον.
ꝛ emittā ex eis ſaluatos in gētes thar
καὶ ἐξαποστελῶ ἐξ αὐτῶν σεσωσμένους εἰς τὰ ἔθνη θαρ=
ſis ꝛ phud ꝛ lud ꝛ moſoch ꝛ thobel ꝛ
σεὶς καὶ φοὺδ καὶ λοὺδ καὶ μοσὸχ καὶ θοβὲλ καὶ
in greciā ꝛ in inſulas lōge: q nō
εἰς τὴν ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς νήσους τὰς πόρρω, οἳ οὐκ
audierūt meū nomē: neqꝫ viderūt gl'iam meā.
ἀκηκόασί μου τὸ ὄνομα, οὔτε ἑωράκασι τὴν δόξαν μου.
ꝛ ānūciabūt gl'iam meā in gētib⁹: ꝛ
καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δόξαν μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ
adducēt fratres vr̄os de cūctis gētib⁹: do=
ἄξουσι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, δῶ
nū dño cū equis ꝛ rhedis in currib⁹
ρον κυρίῳ μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων ἐν λαμπήναις ἡ=
mulorꝫ, cū vmbraculis in ſanctā ciuitatē hieruſa
μιόνων μετὰ σκιαδίων εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἱερουσα=
lem. ꝛ dixit dñs: quomō ſi offerāt filii
λήμ. καὶ εἶπε κύριος, ὡς ἂν ἐνέγκαισαν οἱ υἱοὶ τοῦ
iſrael victimas ſuas mihi cū pſalmis in
G ἰσραὴλ τὰς θυσίας αὐτῶν ἐμοὶ μετὰ ψαλμῶν εἰς τὸν
domū dñi: ꝛ ex eis ſumā mihi ſacerdotes ꝛ
οἶκον κυρίου, καὶ ἀπ' αὐτῶν λήψομαι ἐμοὶ ἱερεῖς καὶ
leuitas dixit dñs. ſicut eñ celū nouū
λευίτας εἶπε κύριος. ὃν τρόπον γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς
ꝛ terra noua: q ego facio pmanere i cōſpectu meo di
καὶ ἡ γῆ καινή, ἃ ἐγὼ ποιῶ μένειν ἐνώπιόν μου λέ
cit dñs: ſic ſtabit ſemen vr̄m ꝛ no
γει κύριος, οὕτως στήσεται τὸ σπέρμα ὑμῶν καὶ τὸ ὄνο
mē vr̄m: ꝛ erit mēſis ex mēſe ꝛ ſabbatū ex
μα ὑμῶν, καὶ ἔσται μὴν ἐκ μηνὸς καὶ σάββατον ἐκ
ſabbato. ꝛ veniet oīs caro vt adoret i cōſpectu
σαββάτου. καὶ ἥξει πᾶσα σὰρξ προσκυνῆσαι ἐνώπιόν
meo in hierl'm: dixit dñs. ꝛ egredient: ꝛ
μου ἐν ἱερουσαλήμ, εἶπε κύριος. καὶ ἐξελεύσονται, καὶ
videbūt cadauera hoīm q trāſgreſſi ſūt
ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκό
in me. nā vermis eoꝝ nō extinguet: ꝛ
των ἐν ἐμοί. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ
ignis eoꝝ nō extinguet: ꝛ erūt in viſionē
πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν
oī carni.
Mat. 9.e. πάσῃ σαρκί.

in indignatione furorē ſuū: & increpationē ſuā in flāma ignis: quia in igne dñs diiudicabit & in gladio ſuo ad oēm carnem: & multiplicabūtur interfecti a dño. Qui ſctificabātur & mūdos ſe putabāt in hortis poſt ianuā itrinſecus q comedebāt carnē ſuillā & abominationem & murem: ſimul cōſumentur dicit dominus. Ego autem opera eorum & cogitationes eorum venio vt congregem cum oībus gentibus & linguis: et venient & videbunt gloriam meā. Et ponā in eis ſignū: & mittam ex eis qui ſaluati fuerint ad gentes in mare: in africam: in lydiam tenētes ſagittā: in italiā & greciam ad inſulas longe: ad eos qui non audierunt de me & non viderunt gloriam meā. Et annūciabūt gloriam meā gētibus: & adducēt omēs fratres veſtros de cunctis gentibus donū domino in equis & in quadrigis & in lecticis & in mulis & in carrucis: ad montem ſanctum meū hieruſalē dicit domin⁹: quomodo ſi inferant filii iſrael munus in vaſe mundo in domum domini. Et aſſumam ex eis in ſacerdotes & leuitas dicit dominus: quia ſicut celi noui & terra noua que ego facio ſtare coram me dicit dñs deus: ſic ſtabit ſemē veſtrum & nomē veſtrū. Et erit menſis ex menſe: & ſabbatum ex ſabbato: veniet omnis caro: vt adoret corā facie mea dicit dominus. Et egredientur & videbunt cadauera virorum qui puaricati ſunt i me. Vermis eorum non morietur: & ignis eorū nō extinguetur: & erūt vſqꝫ ad ſatietatē viſionis omni carni.

Explicit Eſaias.

בחמה אפו וגערתו בלהבי אש ׃ — יחם
כי באש יהוה נשפט ובחרבו — שפט
את כל בשר ורבו חללי יהוה ׃ — רבה
המתקדשים והמטהרים אל — קדש טהר
הגנות אחר אחד בתוך אכלי — גן
בשר החזיר והשקץ והעכבר — חזר
יחדו יסופו נאם יהוה ׃ ואנכי — סוף
מעשיהם ומחשבתיהם באה — עשה חשב
לקבץ את כל הגוים והלשונות — בוא לשן
ובאו וראו את כבודי ׃ ושמתי — בוא ראה
בהם אות ושלחתי מהם פליטים — כבד שום
אל הגוים תרשיש פול ולוד
משכי קשת תובל ויון האיים — אי
הרחוקים אשר לא שמעו את — רחק
שמעי ולא ראו את כבודי — ראה
והגידו את כבודי בגוים ׃ והביאו — נגד בוא
את כל אחיכם מכל הגוים
מנחה ליהוה בסוסים וברכב
ובצבים ובפרדים ובכרכרות על — צב
הר קדשי ירושלם אמר יהוה
כאשר יביאו בני ישראל את — בוא
המנחה בכלי טהור בית יהוה ׃ — כלה טהר
וגם מהם אקח לכהנים ללוים — לקח
אמר יהוה ׃ כי כאשר השמים
החדשים והארץ החדשה אשר
אני עשה עמדים לפני נאם — פנה
יהוה כן יעמד זרעכם ושמכם ׃ — עמד שם
והיה מדי חדש בחדשו ומדי
שבת בשבתו יבוא כל בשר — בוא
להשתחות לפני אמר יהוה ׃ — שחה פנה
ויצאו וראו בפגרי האנשים — ראה
הפשעים בי כי תולעתם לא — תלע מות
תמות ואשם לא תכבה והיו — אש כבה
דראון לכל בשר ׃ — היה

Incipit prefatio in hieremiam prophetam

HEc interpretatio hieronymi eſt. Si quid ĩ ea noui erit: ſecũdum hebræos codices exploretur. Alia eſt ſeptuaginta interpretũ eccleſiis vſitata. Quæ quamuis nonnulli aliter habeat ꝙ in hebræis codicibus inuenitur: tamen vtraq̧ ideſt ſecundum ſeptuaginta: & ſecũdum hebræam apoſtolica autoritate firmata eſt: non errore neq̧ reprehenſione ſuperiori: ſed certo cõſilio Septuaginta nonnulli aliter dixiſſe vel contexuiſſe intelliguntur. Quod ideo præmonemus: ne quiſq̧ alteram ex altera velit emendare. Quod ſingulorum in ſuo genere veritas obſeruanda eſt.

Incipit prologus in eundem.

Ieremias propheta cui hic prologus ſcribitur ſermone quidẽ apud hebræos eſaie & oſee & quibuſdam aliis prophetis videtur eſſe ruſticior: ſed ſenſibus par eſt: quippe qui eodem ſpiritu prophetauerit Porro ſimplicitas eloquii de loco ei in quo natus eſt accidit. Fuit enim anathotites qui eſt vſq̧ hodie viculus tribus ab hieroſolymis diſtans milibus: ſacerdos ex ſacerdotib us & in matris vtero ſanctificatus virginitate ſua euangelicum virũ chriſti eccleſie dedicans. Hic vaticinari exorſus eſt puer: & captiuitatẽ vrbis atq̧ iudææ non ſolum ſpiritu: ſed & oculis carnis intuitus eſt. Iam decem tribus iſrael aſſyrii in medos trãſtulerant: iam terras earum coloni gentium poſſidebant. Vnde in iuda tantum & in beniamin prophetauit: & ciuitatis ſue ruinas quadruplici planxit alphabeto: qđ nos menſure metri verſibuſq̧ reddidimus. Preterea ordinẽ viſionũ qui apud græcos & latinos oĩno confuſus eſt: ad priſtinã fidẽ correximus. Librum antẽ baruch notarii eius qui apud hebræos nec legitur nec habetur ꝑtermiſimus. pro his oĩbus maledicta ab emulis ꝑſtolantes: q̄bus me neceſſe eſt per ſingula opuſcula reſpondere. Et hoc patior: quia vos cogitis. Cæterum ad compendium mali rectius fuerat modum furori eorũ ſilẽtio meo ponere: ꝙ quotidie noui aliquid ſcriptitãtẽ inuidorum inſaniam prouocare.

IOachim filius ioſie: cui⁹ tertiodecimo anno ꝓphetare orſus eſt hieremias ſub quo & olda mulier prophetauit ipſe ẽ qui alio nomine appellatur eliachin & regnauit ſup tribũ iuda & hieruſalem annis vndecĩ Cui ſucceſſit in regnũ filius ioachim cognomento iechonias qui tertio menſe regni eius die decima captus a ducibus nabuchodonoſor ductus eſt in babylonẽ: & in loco eius conſtitutus eſt ſedechias filius ioſie patruus ei⁹. Cuius anno vndecimo hieruſalem capta atq̧ ſubuerſa eſt. Nemo igitur putet eundem in danielis pricipio ioachin qui ĩ ezechielis exordio ioachim ſcribitur. Iſte extremam ſyllabam chim habet: ille chin. Et ob hãc cauſam in euangelium ſecundũ matheum vna videtur deeſſe gñatio: quia ſecunda theſſeredecas in ioachim deſinit filium ioſie: & tertia incipit a ioachin filio ioachim. Quod ignorans porphyrius calũniam inſtruit eccleſie: ſuam oſtendẽs imperitiã: dũ euangeliſtã mattheũ arguere nititur falſitatis. Quodq̧ traditũ ſcribitur ioachim mõſtrat: nõ aduerſariorũ fortitudinis fuiſſe victoriã: ſed dñi voluntatis.

Incipit argumentum in eundem.

Ieremias anathothites: qui eſt viculus tribus a hieroſolymis diſtãs milib⁹ apud taphnas in ægypto a populo lapidib⁹ obrutus occubuit. Iacet vero in eo loco ſepult⁹ quo dudum pharao rex habitauerat. Et qm̃ poſtulatiõe ſua defugatis ab eodem loco ſerpentibus ægyptios a tactu aſpiduʒ facit eſſe ſecuros: magna eum ibi religione ægyptii venerantur.

Explicit argumentum.

Pritiua.heb. Tex.he.Hiere.i. Trãſla.B.Hie. Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina

Cap̄.i.

דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֶּן חִלְקִיָּהוּ מִן הַכֹּהֲנִים
אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן׃ אֲשֶׁר
הָיָה דְבַר יְהוָה אֵלָיו בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ יוֹם
בֶּן אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה לְמָלְכוֹ׃ וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים הָיָה
בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד תֹּם תָּמַם
עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ
בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד גְּלוֹת בָּנָה גָּלָה
יְרוּשָׁלַםִ בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי׃ וַיְהִי חָמַשׁ
דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בְּטֶרֶם
אֶצָּרְךָ בַבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא יָצַר יָצָא
מֵרֶחֶם הִקְדַּשְׁתִּיךָ נָבִיא לַגּוֹיִם קָדַשׁ נָבָא

Incipit Hieremias
propheta. Cap̄.i.
VERBA HIERE-
mie filii helchie:
de ſacerdotibus
qui fuerunt in anathot
in terra beniamin.
Quod factũ eſt verbũ
dñi ad eũ in diebus Io
ſie filii amon regis iuda
in tertiodecimo anno
regni ei⁹: & factũ eſt in
diebus ioachim filii ioſie
regis iuda vſq̧ ad conſũ
mationem vndecimi an
ni ſedechie ooooooooooo
filii ioſie regis iuda: vſ
q̧ ad tranſmigrationem
hieruſalẽ in menſe quin
to. Et factum eſt oooooo
verbum domini ad me
dicens. Priuſq̃ oooooooo
te formarẽ in vtero no
ui te: & anteq̃ exires oo
de vulua ſanctificaui te:
prophetam in gẽtibus

HIEREMIAS.
ΙΕΡΕΜΙΑΣ. Ca.i.

Verbũ dei qđ factũ eſt ad hieremiã
τ Ο ῥῆμα τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο ἐπὶ ἱερεμίαν A
filiũ helchie ex ſacerdotib⁹: q̄ ha-
τὸν τοῦ χελκίου ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς κα
bitabat in anathoth ĩ terra bẽiamin: qđ factũ eſt verbũ
τῴκει ἐν ἀναθὼθ ἐν γῇ βενιαμείν. ὃς ἐγενήθη λόγος τοῦ
dei ad eũ in dieb⁹ ioſie filii amõ re-
θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωσίου υἱοῦ ἀμὼν βασι
gis iuda: ãno tertiodecimo in regno ei-
λέως ἰούδα, ἔτους τρισκαιδεκάτου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐ
ius. τ factũ eſt in dieb⁹ ioachim filii ioſie
τοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου
regis iuda: vſq̧ ad vndecimũ annũ ſedechie filii io-
βασιλέως ἰούδα, ἕως ἑνδεκαέτους σεδεκίου υἱοῦ ἰω
ſie regis iuda: vſq̧ ad captiuitatẽ hierl̃m
σίου βασιλέως ἰούδα, ἕως τῆς αἰχμαλωσίας ἱερουσαλὴμ
in q̄nto mẽſe. τ factũ eſt verbũ dñi ad me di-
ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέ
cẽs: anteq̃ formarẽ te in vtero noui te
γων, πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ ἐπίσταμαί σε
τ anteq̃ tu exires de vulua ſctificaui te: pro
καὶ πρὸ τοῦ σε ἐξελθεῖν ἐκ μήτρας ἡγίακά σε, προ
phetã in gẽteʒ
φήτην εἰς ἔθνη oooooooooooooooooooooooooooo

poſuit te. ꝛ dixi qui es dominatoꝛ dñe ecce nō ſcio
τέθεικά σε. καὶ εἶπα ὁ ὢν δέσποτα κύριε ἰδοὺ οὐκ ἐπί-
B loqui: qꝫ iuuenis ſum ego. ꝛ dixit dñs
σταμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερός εἰμι ἐγώ. καὶ εἶπε κύριος
ad me: ne dicas qꝫ iuuenis ſum ego: qꝫ ad om-
πρός με, μὴ λέγε ὅτι νεώτερός εἰμι ἐγώ, ὅτι πρὸς πάν-
nes quos mittā te ibis: ꝛ ſcdm oia
τας οὓς ἐὰν ἐξαποστείλω σε πορεύσῃ, καὶ κατὰ πάντα
quecūq; pcepero tibi loqris. ne timueris a fa-
ὅσα ἐὰν ἐντείλωμαί σοι λαλήσεις. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προ-
cie eoꝝ: qꝫ tecū ſum vt liberē te
σώπου αὐτῶν, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε
dicit dñs. Et extēdit dñs manū ſuā ad
λέγει κύριος. Καὶ ἐξέτεινε κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρός
me: ꝛ tetigit os meū. ꝛ dixit dñs ad
με, καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου. καὶ εἶπε κύριος πρός
me: ecce dedi verba mea in os tuū. ecce cō-
με, ἰδοὺ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου. ἰδοὺ κα-
ſtitui te hodie ſup gētes ꝛ ſup regna: era-
θέστακά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη καὶ ἐπὶ βασιλείας, ἐκρι-
dicare ꝛ deſtruere ꝛ pdere ꝛ reedifica-
ζοῦν καὶ κατασκάπτειν καὶ ἀπολλύειν καὶ ἀνοικοδο-
re ꝛ plantare. ꝛ factū eſt verbū dñi ad
μεῖν καὶ καταφυτεύειν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός
me dicēs: qd tu vides hieremia: ꝛ dixi: bacu-
με λέγων, τί σὺ ὁρᾷς ἱερεμία; καὶ εἶπα, βακτηρί-
lū nuceū. ꝛ dixit dñs ad me: bñ vidiſti:
αν καρυΐνην. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, καλῶς ἑώρακας,
qꝫ vigilaui ego ſup verba mea facere
διότι ἐγρήγορα ἐγὼ ἐπὶ τοὺς λόγους μου τοῦ ποιῆσαι
C ea. ꝛ factū ē verbū dñi ex ſcdo ad me
αὐτούς. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρός με
dicēs: qd tu vides? ꝛ dixi: ollam ſuccenſam:
λέγων, τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπα, λέβητα ὑποκαιόμενον,
ꝛ faciē ei⁹ a facie aqlonis. ꝛ di-
καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου βορρᾶ. καὶ εἶ-
xit dñs ad me. a facie aqlonis exardeſ-
πε κύριος πρός με. ἀπὸ προσώπου βορρᾶ ἐκκαυθήσε-
Infra. 24.b. cēt mala ſup oēs habitātes terrā:
ται τὰ κακὰ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν,
qꝫ ecce ego cōuocabo oia regna ab
διότι ἰδοὺ ἐγὼ συγκαλῶ πάσας τὰς βασιλείας ἀπὸ
aqlone dicit dñs. ꝛ veniēt ꝛ ponēt vnuſqſq;
βορρᾶ λέγει κύριος. καὶ ἥξουσι καὶ θήσουσιν ἕκαστος
thronū ſuū ſup veſtibula portaꝝ hieruſa-
τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν ἱερουσα-
lem: ꝛ ſup oēs muros qui circuitu eius: ꝛ
λήμ, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ τείχη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ
ſup oēs ciuitates iuda. ꝛ loquar ad illos
ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις ἰούδα. καὶ λαλήσω πρὸς αὐτοὺς
cū iudicio de oī malicia eoꝝ: quomō dere-
μετὰ κρίσεως περὶ πάσης τῆς κακίας αὐτῶν, ὡς ἐγκα-
liquerūt me: ꝛ ſacrificauerūt diis alienis. ꝛ adorauē-
τέλιπόν με, καὶ ἔθυσαν θεοῖς ἀλλοτρίοις. καὶ προσεκύ-
runt opera manuū ſuarū. ꝛ tu pcinge
D νησαν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ σὺ περίζω-
re lūbos tuos ꝛ ſurge: ꝛ dic ad e-
σαι τὴν ὀσφύν σου καὶ ἀνάστηθι, καὶ εἶπον πρὸς αὐ-
os oia quecūq; pcipero tibi. ne timueris a
τοὺς πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ
facie eoꝝ neq; terreri te faciā corā e-
προσώπου αὐτῶν μηδὲ πτοηθῇς ἐναντίον αὐ-
is: qꝫ tecū ego ſum vt liberē te dicit
τῶν, ὅτι μετὰ σοῦ ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε λέγει
dñs. ꝛ factū eſt verbū dñi ad me dicēs: vade
κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, πορεύθητι
ꝛ lege in aurib⁹ filioꝝ iſrl: ecce poſui te in hodi-
καὶ ἀνάγνωθι ἐν τοῖς ὠσὶν υἱῶν ἰηλ, ἰδοὺ τέθεικά σε ἐν τῇ σή-
erna die ſicut ciuitatē munitā ꝛ ſicut murū ereū muni-
μερον ἡμέρᾳ ὡς πόλιν ὀχυρὰν καὶ ὡς τεῖχος χαλκοῦν ὀχυ-
Infra. 23.d. tū oib⁹ regib⁹ iuda ꝛ principib⁹ eoꝝ:
ρὸν ἅπασι τοῖς βασιλεῦσιν ἰούδα καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν,

dedi te. Et dixi. A.a.a. domine deus. Ecce neſcio loqui: quia puer ego ſum. Et dixit dominus ad me. Noli dicere quia puer ſum: quoniam ad oia que mittam te ibis: & vniuerſa quecūq; mandauero tibi: loqris. Ne timeas a facie eorū: quia tecum ego ſum vt eruam te dicit dominus. Et miſit dominus manum ſuam & tetigit os meum: & dixit ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & ſup regna: vt euellas & deſtruas & diſperdas & diſſipes: & edifices & plantes. Et factū eſt verbum dñi ad me dicens. Quid tu vides hieremia? Et dixi. Virgam vigilantē ego video. Et dixit domin⁹ ad me. Bene vidiſti: qa vigilabo ego ſuper verbo meo vt faciam illud. Et factū eſt verbum domini ſecundo ad me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ollam ſuccenſam ego video: & faciem eius a facie aquilonis. Et dixit dominus ad me. Ab aquilone pandetur malū ſup oēs hitatores terre. Quia ecce ego cōuocabo omnes cognationes regnorum aquilonis: ait dñs: & veniēt & ponēt vnuſquiſq; ſoliū ſuū in introitu portarum hieruſalem & ſuper omnes muros eius in circuitu: & ſup vniuerſas vrbes iuda. Et loquar iudicia mea cum eis ſuper oēm maliciā eoꝝ qui dereliquerunt me & libauerunt diis alienis: & adorauerunt opus manuū ſuarū. Tu ergo accinge lumbos tuos & ſurge: & loquere ad eos omnia que ego precipio tibi. Ne formides a facie eorum: nec enī timere te faciam vultū eorū. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatē munitā & in colūnam ferream: & in murum ereum ſuper oēm terrā regibus iuda: principibus eius & ſacerdotibus:

נְתַתִּיךָ: וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוָה
הִנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דַּבֵּר כִּי נַעַר אָנֹכִי
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל תֹּאמַר נַעַר
אָנֹכִי כִּי עַל כָּל אֲשֶׁר אֶשְׁלָחֲךָ
תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוְּךָ תְּדַבֵּר:
אַל תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי אִתְּךָ אֲנִי
לְהַצִּלֶךָ נְאֻם יְהוָה: וַיִּשְׁלַח יְהוָה
אֶת יָדוֹ וַיַּגַּע עַל פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ: רְאֵה
הִפְקַדְתִּיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל הַגּוֹיִם
וְעַל הַמַּמְלָכוֹת לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ
וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ:
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מָה אַתָּה
רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי
רֹאֶה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הֵיטַבְתָּ
לִרְאוֹת כִּי שֹׁקֵד אֲנִי עַל דְּבָרִי
לַעֲשֹׂתוֹ: וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
שֵׁנִית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה
וָאֹמַר סִיר נָפוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפָנָיו
מִפְּנֵי צָפוֹנָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה עַל כָּל יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ: כִּי הִנְנִי קֹרֵא לְכָל
מִשְׁפְּחוֹת מַמְלְכוֹת צָפוֹנָה נְאֻם
יְהוָה וּבָאוּ וְנָתְנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ
פֶּתַח שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַםִ וְעַל כָּל
חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל עָרֵי
יְהוּדָה: וְדִבַּרְתִּי מִשְׁפָּטַי אוֹתָם עַל
כָּל רָעָתָם אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי
יְדֵיהֶם: וְאַתָּה תֶּאְזֹר מָתְנֶיךָ
וְקַמְתָּ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר
אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ אַל תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם
פֶּן אֲחִתְּךָ לִפְנֵיהֶם: וַאֲנִי הִנֵּה
נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וּלְעַמּוּד
בַּרְזֶל וּלְחֹמוֹת נְחֹשֶׁת עַל כָּל הָאָרֶץ
לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֶיהָ לְכֹהֲנֶיהָ

נָתַן
אָמַר
שָׁלַח
הָלַךְ צָוָה
דָּבַר יָרֵא
פָּנָה
נָצַל שָׁלַח
נָגַע פֶּה
נָתַן
פָּקַד
מָלַךְ נָתַשׁ
נָתַץ אָבַד
הָרַס בָּנָה
נָטַע הָיָה
יָטַב
רָאָה
עָשָׂה הָיָה
שָׁנָה
נָפַח פָּנָה
צָפַן
פָּתַח רוּעַ
שִׁפְחָה מָלַךְ
בּוֹא
חָמָה סָבַב
עִיר שָׁפַט
קָטַר
שָׁחָה עָשָׂה
אָזַר
קוּם
צָוָה חָתַת
פָּנָה
נָתַן בָּצַר
עָמַד חָמָה
שׁוּר

Digitized by Google

וְלָעַם הָאָרֶץ׃ וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא   לָחַם
יוּכְלוּ לָךְ כִּי אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם יְהוָה   יָכֹל
לְהַצִּילֶךָ׃ וַיְהִי דְבַר   נָצַל

Cap.ij.

יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ הָלֹךְ וְקָרָאתָ   הָיָה הָלַךְ
בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַםִ לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת   כָּשַׁר
כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר   כָּלַל יָלַךְ
בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה׃ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל   דָּבַר זָרַע
לַיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה כָּל אֹכְלָיו   בּוֹא
יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם   אָשַׁם רוּעַ
יְהוָה׃ שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב   בּוֹא
וְכָל מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה   שָׁפְחָה
אָמַר יְהוָה מַה מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם
בִּי עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלָי וַיֵּלְכוּ
אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ׃ וְלֹא אָמְרוּ   הָבַל
אַיֵּה יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ מֵאֶרֶץ   עָלָה
מִצְרָיִם הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר   יָלַךְ
בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה
וְצַלְמָוֶת בְּאֶרֶץ לֹא עָבַר בָּהּ אִישׁ
וְלֹא יָשַׁב אָדָם שָׁם׃ וָאָבִיא אֶתְכֶם   בּוֹא
אֶל אֶרֶץ הַכַּרְמֶל לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ   פָּרָה
וְטוּבָהּ וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת אַרְצִי   בּוֹא טָמָא
וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה׃ הַכֹּהֲנִים   שׂוּם תָּעַב
לֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה וְתֹפְשֵׂי
הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי וְהָרֹעִים   יָרָה רָעָה
פָּשְׁעוּ בִי וְהַנְּבִאִים נִבְּאוּ בַבַּעַל   נָבָא
וְאַחֲרֵי לֹא יוֹעִלוּ הָלָכוּ׃ לָכֵן עֹד   יָעַל עוּד
אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם יְהוָה וְאֶת בְּנֵי   רוּב בָּנָה
בְנֵיכֶם אָרִיב׃ כִּי עִבְרוּ אִיֵּי כִתִּיִּים
וּרְאוּ וְקֵדָר שִׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ   רָאָה בִּין
מְאֹד וּרְאוּ הֵן הָיְתָה כָּזֹאת׃ הַהֵימִיר   הָיָה מוּר
גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים
וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל׃   כָּבַד
שֹׁמּוּ שָׁמַיִם עַל זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ   שָׁמֵם
מְאֹד נְאֻם יְהוָה׃ כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת   רוּעַ
עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר   קוּר

& populo terre. Et bellabūt aduerſum te & nō preualebunt: quia ego tecum ſum ait dominus vt liberem te. 2.

ET factum eſt verbū dñi ad me dicens. Vade & clama ooooooooo in auribus hieruſalem: dicens. Hec dicit ooooo dñs. Recordat⁹ ſum tui miſerās adoleſcentiā tuā & charitatē deſpōſatiōis tue: qñ ſecuta es me in deſerto: in terra q̄ nō ſeminatur. Sanctus iſrael dño primitie frugū ei⁹. Oēs qui deuorant eum delinquūt: mala veniēt ſuper eos dicit oooooooo dominus. Audite verbum dñi domus iacob: & omnes cognationes domus iſrael. Hec ooo dicit domin⁹. Quid inuenerunt patres veſtri oo in me iniqtatis: qa elongauerūt a me: & ambulauerūt poſt vanitatē: & vani facti ſunt. Et nō dixerunt: vbi eſt dñs qui aſcēdere nos fecit de tra egypti qui traduxit nos per deſertum: ooooooooo per terrā inhabitabilem & inuiam per terrā ſitis: & imaginē mortis: & per terrā in q̄ nō ambulauit vir neq̧ habitauit homo. Et induxi vos oooo in terrā carmeli: vt comederetis fructum eius & bona illi⁹. Et ingreſſi cōtaminaſtis terrā meā: & hereditatē meā poſuiſtis in abomiationē. Sacerdotes non dixerunt vbi eſt dñs: & tenentes legem neſcierunt me: & paſtores oooooooooooo p̄uaricati ſunt in me. Et prophete pphetarūt in baal: & idola ſecuti ſunt. Propterea adhuc ooooo iudicio cōtendam vobiſcū: ait dñs & cum filiis patris diſceptabo. Tranſite ad inſulas cethim oo & videte: & in cedar mittite & conſiderate vehemēter: & videte ſi factū eſt huiuſcemodi: ſi mutauit gens deos ſuos: & certe ipſi non ſunt dii. Populus vero me⁹ mutauit gloriā ſuā in idolū. Obſtupeſcite celi ſuper hoc: & porte ei⁹ deſolamini vehemēter dicit dominus. Duo enim mala fecit populus meus. Me dereliquerunt fontem

τ pplo terre: τ debellabūt te: τ nō
καὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς, καὶ πολεμήσουσί σε, καὶ οὐ
poterūt aduerſus te: qꝛ tecū ſum ego libe
μὴ δύνωνται πρός σε, διότι μετὰ σοῦ εἰμι ἐγὼ ἐξαιρεῖν
rare te: dicit dñs.
σε, εἶπεν κύριος. C.2.

ET factū eſt verbū dñi ad me dicēs: vade A
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρός με λέγων, πορεύου
τ clama in aures hieruſm dicēs: hec dicit do
καὶ βόα εἰς τὰ ὦτα ἱερουσαλὴμ λέγων, τάδε λέγει κύ
min⁹: recordat⁹ ſū miſe adoleſcētie tue τ dilectiōis pfectio
ριος, ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελει
nis tue: vt ſequereris tu ſctm̄ iſrael.
ώσεώς σου, τοῦ ἐξακολουθῆσαί σε τῷ ἁγίῳ ἰσραὴλ
dicit dñs. ſctūs iſrael dño. pmitie fru
λέγει κύριος. ἅγιος ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ. ἀρχὴ γεννημά
gū ei⁹ oēs comedētes eū delinquent:
των αὐτοῦ πάντες οἱ ἔσθοντες αὐτὸν πλημμελήσουσιν,
mala veniēt ſup eos dicit dñs. audite verbū
κακὰ ἥξει ἐπ᾽ αὐτοὺς φησὶν κύριος. ἀκούσατε λόγον
dñi dom⁹ iacob τ ois familia dom⁹ iſrael
κυρίου οἶκος ἰακὼβ καὶ πᾶσα πατριὰ οἴκου ἰσραήλ.
hec dicit dñs: q̄d inuenerūt pfes vſi in
τάδε λέγει κύριος, τί εὕροσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν
me delictū: qꝛ receſſerūt lōge a me:
ἐμοὶ πλημμέλημα, ὅτι ἀπέστησαν μακρὰν ἀπ᾽ ἐμοῦ,
τ ābulauerūt poſt vanitates: τ vani facti
καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώ
ſunt. τ nō dixerūt vbi eſt dñs q̄ eduxit nos
θησαν. καὶ οὐκ εἶπον ποῦ ἐστιν κύριος ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς B
de terra egypti: q̄ duxit nos in deſerto
ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ
in terra iexpta τ iuia τ in terra ſine aqua τ in
ἐν γῇ ἀπείρῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἐν γῇ ἀνύδρῳ καὶ ἀ
fructuoſa: in terra in q̄ nō ābulauit in ea vir: τ
κάρπῳ, ἐν γῇ ἐν ᾗ οὐ διώδευσεν ἐν αὐτῇ ἀνήρ, καὶ
nō habitauit illic fili⁹ hois. τ itroduxi vos
οὐ κατῴκησεν ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. καὶ εἰσήγαγον ὑμᾶς
in carmelū: vt māducaretis fruct⁹ ei⁹ τ
εἰς τὸν κάρμηλον, τοῦ φαγεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ καὶ
bona ei⁹. τ igreſſi eſtis τ cōtaminaſtis terrā
τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ. καὶ εἰσήλθετε καὶ ἐμιάνατε τὴν γῆν
meā: τ hereditatē meā poſuiſtis in abominationē.
μου, καὶ τὴν κληρονομίαν μου ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα.
ſacerdotes nō dixerūt vbi eſt dñs: τ pſitētes
οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπον ποῦ ἐστι κύριος, καὶ οἱ ἀντεχόμενοι
legē nō cognouerūt me: τ paſtores ipie agebāt
τοῦ νόμου οὐκ ἠπίσταντό με, καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβουν
in me: τ pphete pphetabāt baal: τ
εἰς ἐμέ, καὶ οἱ προφῆται προεφήτευον τῇ βάαλ, καὶ
poſt inutile abierūt. ppē hoc adhuc cōtē
ὀπίσω ἀνωφελοῦς ἐπορεύθησαν. διὰ τοῦτο ἔτι κρινοῦ
dam vobiſcū ait dñs. τ cū filiis
σομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος. καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς
filiorꝫ vrorꝫ diſceptabo. qꝛ trāſite inſulas cet
τῶν υἱῶν ὑμῶν κριθήσομαι. ὅτι διέλθετε νήσους χετ C
him τ videte τ in cedar mittite: τ cōſi
τιείμ καὶ ἴδετε καὶ εἰς κηδὰρ ἀποστείλατε, καὶ νοή
derate vehemēter: τ videte ſi facta ſūt talia: ſi mu
σατε σφόδρα, καὶ ἴδετε εἰ γέγονεν τοιαῦτα, εἰ ἀλ
tabūt gētes deos ſuos: τ hi nō ſūt dii.
λάξονται ἔθνη θεοὺς αὐτῶν, καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶν θεοί. ὁ
at ppl's me⁹ mutauit gl'iam eorꝫ: de q̄ nō pde
δὲ λαός μου ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτῶν, ἐξ ἧς οὐκ ὠφε
rit eis. obſtupuit celū ſup hoc: τ ihorruit extra
ληθήσονται. ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ
modū vehemēter dicit dñs. qꝛ duo mala fe
πλεῖον σφόδρα λέγει κύριος. ὅτι δύο πονηρὰ ἐποί
cit ppl's me⁹. me dereliquerūt fontē
ησεν ὁ λαός μου. ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν oooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

D

aque viuẽtis: & foderũt ſibi lacus contri-
ὕδατος ζῶντος, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμ-
tos q̃ nõ poteſt aquã cõtinere. nũqd ſeruꝰ eſt
μένους οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν. μὴ δοῦλός ἐστιν
iſrael: aut verna eſt: q̃re in direptionẽ factꝰ eſt: ſup
ἰσραὴλ, ἢ οἰκογενής ἐστιν; διατί εἰς προνομὴν ἐγένετο; ἐπ᾽
eũ rugierũt leones: & dederũt vocẽ ſuã q̃
αὐτὸν ὠρύοντο λέοντες, καὶ ἔδωκαν τὴν φωνὴν αὐτῶν οἳ
ordinauerũt terrã eiꝰ in deſtructiõem: & ciuitates
ἔταξαν τὴν γῆν αὐτοῦ εἰς ἀφανισμόν, καὶ πόλεις

Infra. 46.c.

eius deſtructe ſũt vt nõ habitent. &
αὐτοῦ κατεσκάφησαν παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι. καὶ
filii mẽpheos & taphneos agnoueũt te & illuſerũt
υἱοὶ μέμφεως καὶ τάφνης ἔγνωσάν σε καὶ κατέπαιζόν
te. nõne iſta fecerũt tibi q: dereliq̃ſti tu me
σου. οὐχὶ ταῦτα ἐποίησάν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ
dicit dñs deꝰ tuꝰ: & nũc q̃d tibi & vie egy-
λέγει κύριος ὁ θεός σου; καὶ νῦν τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ αἰγύ-
pti vt bibas aquã geon: & q̃d tibi cũ via aſſyri-
πτου τοῦ πιεῖν ὕδωρ γηῶν; καὶ τί σοι τῇ ὁδῷ ἀσσυρί-
oꝝ vt bibas aquã fluminũ: corripiet te auer-
ων τοῦ πιεῖν ὕδωρ ποταμῶν; παιδεύσει σε ἡ ἀποστα-
ſio tua: & malicia tua arguet te: & ſcito & vide
σία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε, καὶ γνῶθι καὶ ἴδε
q: amarũ tibi relinq̃re te me dicit dñs de-
ὅτι πικρόν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ λέγει κύριος ὁ θε-
us tuꝰ. & nõ cõplacui in te dicit dñs deꝰ tuꝰ:
ός σου. καὶ οὐκ εὐδόκησα ἐν σοὶ λέγει κύριος ὁ θεός σου,
q: a ſeculo cõfregiſti iugũ tuũ: & diruptiſti
ὅτι ἀπ᾽ αἰῶνος συνέτριψας τὸν ζυγόν σου, καὶ διέρρηξας
vĩcula tua: & dixiſti: nõ ſeruiã: ſed
τοὺς δεσμούς σου, καὶ εἶπας, οὐ δουλεύσω, ἀλλὰ πο-
bo in oẽm collẽ ſublimẽ: & ſub om-
ρεύσομαι ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ὑποκάτω παν-

Eſai. 5.d.

ni ligno vmbroſo illic diffundar in fornicatiõe
τὸς ξύλου κατασκίου ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ

E

mea. ego aũt plãtaui te vitẽ fructiferã oẽm
μου. ἐγὼ δὲ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν
verã. quomõ cõuerſa es ĩ amaritudinẽ vitis aliena.
ἀληθινήν. πῶς ἐστράφης εἰς πικρίαν ἡ ἄμπελος ἡ ἀλλοτρία.
ſi laueris in nitro: & multiplicaueris tibi herbã:
ἐὰν ἀποπλύνῃς ἐν νίτρῳ, καὶ πληθύνῃς σεαυτῇ πόαν,
maculata es ĩ iniq̃tatibꝰ tuis corã me dicit
κεκηλίδωσαι ἐν ταῖς ἀνομίαις σου ἐναντίον ἐμοῦ λέγει
dñs. quomõ dices nõ ſũ polluta: & poſt baal
κύριος. πῶς ἐρεῖς οὐκ ἐμιάνθην, καὶ ὀπίσω τῆς βάαλ
nõ ãbulaui: vide vias tuas in ſepulchro multitudĩs:
οὐκ ἐπορεύθην; ἰδὲ τὰς ὁδούς σου ἐν τῷ πολυανδρίῳ,
& ſcito q̃d feceris. ad veſperã vox viulauit: vias
καὶ γνῶθι τί ἐποίησας. ὀψὲ φωνὴ ὠλόλυξε, τὰς ὁδοὺς
ſuas dilatauit ſup aquas ſolitudinis. in deſideriis ani-
αὐτῆς ἐπλάτυνεν ἐφ᾽ ὕδατα ἐρήμου. ἐν ἐπιθυμίαις ψυ-
me ſue ſpũs portabat. tradita eſt: q̃s cõuer-
χῆς αὐτῆς ἐπνευματοφορεῖτο. παρεδόθη, τίς ἐπιστρέ-
tet eã. oẽs q̃rentes eã nõ laborabũt.
ψει αὐτήν. πάντες οἱ ζητοῦντες αὐτὴν οὐ κοπιάσουσιν.
in humilitate illius reperiẽt eã. auer-
ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς εὑρήσουσιν αὐτήν. ἀπόστρε-
te pedẽ tuũ a via aſpera: & gut-
ψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας, καὶ τὸν φά-
tur tuũ a ſiti. illa aũt dixit viriliter agã q:
ρυγγά σου ἀπὸ δίψους. ἡ δὲ εἶπεν ἀνδρειοῦμαι ὅτι
dilexi alienos & poſt eos ãbulabat.
ἠγάπησα ἀλλοτρίους καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἐπορεύετο.
ſicut cõfuſio furis cũ captꝰ fuerit: ſic cõfundẽt fi-
ὡς αἰσχύνη κλέπτου ὅταν ἁλῷ, οὕτως αἰσχυνθήσονται υἱ-
lii iſrael ipſi & reges eoꝝ & princi-
οὶ ἰσραὴλ αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχον-
pes eoꝝ
τες αὐτῶν

aque viue: & foderunt ſibi ciſternas: ciſternas diſſipatas que continere non valent aquas. Nunquid ſeruus eſt iſrael aut vernaculꝰ: Quare ergo factus eſt in predam: Super eum rugierunt leones & dederunt vocem ſuam: poſuerũt terrã eiꝰ in ſolitudinẽ. Ciuitates eiꝰ exuſte ſunt: & nõ eſt q habitet in eis. Filii quoq; mẽpheos & taphneos cõſtuprauerũt te vſq; ad verticẽ. Nunqd nõ iſtud factũ eſt tibi: quia dereliq̃ſti dñm deũ tuũ eo tpe quo ducebat te p viã. Et nũc q̃d tibi vis in via egypti: vt bibas aquam turbidam: Et quid tibi cũ via aſſyriorum vt bibas aquã fluminis. Arguet te malicia tua: & auerſio tua increpabit te. Scito & vide quia malum & amarũ eſt reliquiſſe te dñm deũ tuũ: & nõ eſſe timorem eius apud te dicit dñs deus exercituũ. A ſeculo cõfregiſti iugum meum rupiſti vincula mea & dixiſti. Non ſeruiam. In omni enĩ colle ſublimi: & ſub omĩ ligno frondoſo tu pſternebaris meretrix. Ego aũt plantaui te vineã electã: omẽ ſemẽ verũ. Quõ ergo cõuerſa es mihi in prauũ vinea aliena: Si laueris te nitro & multiplicaueris tibi herbã borith: maculata es in iniq̃tate tua coram me dicit dñs deꝰ. Quõ dicis: non ſum polluta: poſt baalim non ambulaui: Vide vias tuas in cõualle: ſcito quid feceris. Curſor leuis explicans vias ſuas: onager aſſuetꝰ in ſolitudine: in deſiderio aĩe ſue attraxit ventum amoris ſui. Nullus auertet eam. Oẽs qui q̃runt eã non deficiẽt: in mẽſtruis eiꝰ inueniẽt eã. Prohibe pedẽ tuũ a nuditate: & guttur tuũ a ſiti. Et dixiſti. Deſpaui: nequaq̃ faciã. Adamaui quippe alienos: & poſt eos ambulabo. Quõ cõfunditur fur qñ deprehẽditur: ſic cõfuſi ſunt domus iſrael ipſi & reges eoꝝ principes &

מים חיים לחצב להם בארות
שבר כול — בארת נשברים אשר לא יכלו
ילד — המים: העבד ישראל אם יליד
בזז — בית הוא מדוע היה לבז: עליו
שאג כפר — ישאגו כפירים נתנו קולם
שות שמם — וישיתו ארצו לשמה עריו נצתה
יצת ישב — מבלי ישב: גם בני נף ותחפנחס
רעה עשה — ירעוך קדקד: הלוא זאת תעשה
לך עזבך את יהוה אלהיך בעת
ילך — מוליכך בדרך: ועתה מה לך
שתה שחר — לדרך מצרים לשתות מי שחור
ומה לך לדרך אשור לשתות
יסר רוע — מי נהר: תיסרך רעתך ומשבותיך
שוב יכח — תוכחך ודעי וראי כי רע
ידע ראה — ומר עזבך את יהוה אלהיך ולא
מרר
פחדתי אליך נאם אדני יהוה
עלם עלל — צבאות: כי מעולם שברתי עלך
יסר אמר — נתקתי מוסרותיך ותאמרי לא
עבר — אעבור כי על כל גבעה גבהה
ותחת כל עץ רענן את צעה זנה:
שרק — ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע
הפך — אמת ואיך נהפכת לי סורי הגפן
כבס — נכריה: כי אם תכבסי בנתר
רבה ברר — ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני
כתם פנה — נאם אדני יהוה: איך תאמרי
אמר טמא — לא נטמאתי אחרי הבעלים לא
ראה ידע — הלכתי ראי דרכך בגיא דעי מה
עשה קלל — עשית בכרה קלה משרכת דרכיה:
שרך דבר — פרה למד מדבר באות נפשה
אוה
אנה שוב — שאפה רוח תאנתה מי ישיבנה
בקש יעף — כל מבקשיה לא ייעפו בחדשה
ימצאונה: מנעי רגלך מיחף וגורנך
אמר יאש — מצמאה ותאמרי נואש לוא
ילך — כי אהבתי זרים ואחריהם אלך:
בוש מצא — כבשת גנב כי ימצא כן הבישו
שור — בית ישראל המה מלכיהם שריהם

כהניהם ונביאיהם׃ אמרים לעץ נבא
אבי אתה ולאבן את ילדתנו כי
פנו אלי ערף ולא פנים ובעת   פנה בנה
רעתם יאמרו קומה והושיענו׃ ואיה   רעע אמר
אלהיך אשר עשית לך יקומו אם   ישע עשה
יושיעוך בעת רעתך כי מספר   קום ישע
עריך היו אלהיך יהודה׃ למה   רעע ספר עיר היה
תריבו אלי כלכם פשעתם בי נאם   רוב
יהוה׃ לשוא הכיתי את בניכם   נכה
מוסר לא לקחו אכלה חרבכם
נביאיכם כאריה משחית׃ הדור   נבא ארה
אתם ראו דבר יהוה המדבר הייתי   שחת ראה
לישראל אם ארץ מאפליה   דבר היה
מדוע אמרו עמי רדנו לוא נבוא   אפל ידע
עוד אליך׃ התשכח בתולה עדיה   רוד בוא
כלה קשריה ועמי שכחוני ימים   שכח בתל עדה יום
אין מספר׃ מה תיטבי דרכך   ספר יטב
לבקש אהבה לכן גם את הרעות   רעע
למדתי את דרכיך׃ גם בכנפיך
נמצאו דם נפשות אביונים נקיים   מצא אבה
לא במחתרת מצאתים כי על   נקה חתר
כל אלה׃ ותאמרי כי נקיתי אך   אמר נקה
שב אפו ממני הנני נשפט   שוב שפט
אותך על אמרך לא חטאתי׃ מה   את
תזלי מאד לשנות את דרכך   אזל שנה
גם ממצרים תבושי כאשר בשת   בוש
מאשור׃ גם מאת זה תצאי וידיך   יצא
על ראשך כי מאס יהוה במבטחיך   בטח
ולא תצליחי להם׃   צלח

Cap. iij.

לאמר הן ישלח   שלח
איש את אשתו והלכה מאתו   איש
והיתה לאיש אחר הישוב אליה   היה שוב
עוד הלוא חנוף תחנף הארץ   חנף
ההיא ואת זנית רעים רבים   זנה רעה
ושוב אלי נאם יהוה׃ שאי עיניך   רבב נשא
על שפים וראי איפה לא שגלת   שפה ראה

ſacerdotes & prophete eorum: dicentes ligno: pater meus es tu: & lapidi tu me genuiſti. Verterunt ad me tergū & non faciē: & in tēpore afflictiōis ſue: dicēt: ſurge & libera nos. Vbi ſūt dii tui quos feciſti tibi? Surgant & liberēt te: in tpe afflictionis tue. Scdm nūerū q̄ppe ciuitatū tuarū erant dii tui iuda. Quid vultis mecū iudicio cōtendere? Oēs dereliq̄ſtis me dicit dominꝰ. Fruſtra percuſſi filios veſtros: diſciplinā nō receperūt. Deuorauit gladiꝰ veſter pphetas vr̄os: quaſi leo vaſtator generatio vr̄a. Videte verbū dn̄i. Nunq̄d ſolitudo factus ſum iſraeli: aut terra ſerotina? Quare ergo dixit pp̄ls meus receſſimus: nō veniemus vltra ad te? Nunq̄d obliuiſcetur virgo ornamēti ſui: aut ſponſa faſcie pectoralis ſue? Pp̄lus vero meꝰ oblitus eſt mei diebus inumeris. Quid niteris bonā oſtendere viā tuā: ad q̄rendā dilectionē: q̄ inſup & malicias tuas docuiſti vias tuas: & in alis tuis inuētus eſt ſanguis animarū pauperū & innocētum. Non in foſſis inueni eos: ſed in oībus q̄ ſupra memoraui. Et dixiſti. Abſq̧ pctō & innocēs ego ſum: & ꝓpterea auertatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio cōtendā tecū: eo ꝙ dixeris: non peccaui. quā vilis facta es nimis: iterans vias tuas. Et ab egypto cōfunderis: ſicut cōfuſa es ab aſſur. Nā & ab iſta egredieris: & manꝰ tue erūt ſup caput tuū: qm̄ obtriuit dn̄s cōfidentiā tuā: & nihil habebis proſperum. 3.

Vlgo dicitur. Si dimiſerit vir vxorem ſuam & recedens ab eo duxerit virū alterū: nūquid reuertetur ad eam vltra. Nunq̄d nō polluta erit & cōtaminata mulier illa? Tu aūt fornicata es cū amatoribꝰ multis: tñ reuertere ad me dicit dn̄s. Leua oculos tuos in directum: & vide vbi non proſtrata ſis?

ꝛ pphete eoꝝ ligno dixerūt: q2 pr̄ meꝰ
καὶ οἱ προφῆται αὐτῶν τῷ ξύλῳ εἶπον, ὅτι πατήρ μου
es tu: ꝛ lapidi tu genuiſti me. ꝛ verterūt ad me
εἶ σύ, καὶ τῷ λίθῳ σὺ ἐγέννησάς με. καὶ ἔστρεψαν ἐπ' ἐμὲ
terga ꝛ nō facies eoꝝ. ꝛ in tpe malo
νῶτα καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν. καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν κα-
rū eoꝝ dicēt: ſurge: ꝛ ſalua nos. ꝛ vbi
κῶν αὐτῶν ἐροῦσιν, ἀνάστα, καὶ σῶσον ἡμᾶς. καὶ ποῦ
ſunt dii tui q̄s feciſti tibi? ſi ſurgēt: F
εἰσὶν οἱ θεοί σου οὓς ἐποίησας σεαυτῷ; εἰ ἀναστήσονται   Infra. 32.f.
ꝛ ſaluabūt te in tpe afflictiōis tue. q2 ſcdm   Deut. 32.c.
καὶ σώσουσί σε ἐν καιρῷ τῆς κακώσεώς σου. ὅτι κατὰ
numerū ciuitatū tuaꝝ erāt dii tui iuda: ꝛ ſcdm
ἀριθμὸν τῶν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου ἰούδα, καὶ κα-
dm̄ numerū viarū hierl̄m imolabāt baal. vt q̄d
τὰ ἀριθμὸν διόδων τῆς ἱερουσαλὴμ ἔθυον τῇ βάαλ. ἵνα τί
loq̄mini ad me? oēs vos iṗie egiſtis: ꝛ oēs
λαλεῖτε πρός με; πάντες ὑμεῖς ἠσεβήσατε, καὶ πάντες
vos iṗie egiſtis in me dicit dn̄s deꝰ. fruſtra
ὑμεῖς ἠσεβήσατε εἰς ἐμὲ λέγει κύριος ὁ θεός. μάτην
ꝑcuſſi filios vr̄os. diſciplinā nō recepiſtis. gla
ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν. παιδείαν οὐκ ἐδέξασθε. μά-
dius deuorauit pphetas vr̄os q̄ſi leo vaſ-
χαιρα κατέφαγε τοὺς προφήτας ὑμῶν ὡς λέων ὀλο-
tator ꝛ nō timuiſtis. audite verbū dn̄i hec
θρεύων καὶ οὐκ ἐφοβήθητε. ἀκούσατε λόγον κυρίου τά-
dicit dn̄s: nūq̄d ſolitudo factꝰ ſū iſrael aut terra
δε λέγει κύριος, μὴ ἔρημος ἐγενόμην τῷ ἰσραὴλ ἢ γῆ
plena ſentiū. q2 dixit pp̄ls meꝰ: nō ſeruie-   G
κεχερσωμένη. διότι εἶπεν ὁ λαός μου, οὐ κυριευθησό-
mus: ꝛ nō veniemꝰ ad te ampliꝰ. nūq̄d obliuiſcet
μεθα, καὶ οὐχ ἥξομεν πρὸς σὲ ἔτι. μὴ ἐπιλήσεται
ſponſa ornamēti ſui ꝛ virgo faſcie pectora-
νύμφη τὸν κόσμον αὐτῆς καὶ παρθένος τὴν στηθοδεσ-
lis ſue? at pp̄ls meꝰ oblitꝰ eſt mei dies quoꝝ
μίδα αὐτῆς; ὁ δὲ λαός μου ἐπελάθετό μου ἡμέρας ὧν
nō eſt numerꝰ. q̄d adhuc bonū exercebis in
οὐκ ἔστιν ἀριθμός. τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς
viis tuis vt q̄ras dilectionē? nō ſic: ſed ꝛ
ὁδοῖς σου τοῦ ζητεῖν ἀγάπησιν; οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ
tu iniq̄ egiſti vt pollueres vias tuas: ꝛ in
σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μιᾶναι τὰς ὁδούς σου, καὶ ἐν ταῖς
manibꝰ tuis inuētū ſūt ſanguines aiarū innocētiū nō in
χερσί σου εὑρέθησαν αἵματα ψυχῶν ἀθώων οὐκ ἐν
foſſis inueni eos: ſed in oī quercu. ꝛ
διορύγμασιν εὗρον αὐτούς, ἀλλ' ἐπὶ πάσῃ δρυΐ. καὶ
dixiſti innocēs ſum: ſed auertat̄ furor eiꝰ
εἶπας ἀθῷός εἰμι, ἀλλὰ ἀποστραφήτω ὁ θυμὸς αὐτοῦ
a me. ecce ego litigo tecū: in eo q̄d dicis
ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σέ, ἐν τῷ λέγειν
tu nō peccaui. q2 deſpexiſti vehemēter vt
σε, οὐχ ἥμαρτον. ὅτι κατεφρόνησας σφόδρα τοῦ
iterares vias tuas. ꝛ ab egypto con-
δευτερῶσαι τὰς ὁδούς σου. καὶ ἀπὸ αἰγύπτου κα-
funderis: ſicut ab aſſur. q2 ꝛ hinc egredieris. ꝛ
ταισχυνθήσῃ, ὡς ἀπὸ ἀσσούρ. ὅτι καὶ ἐντεῦθεν ἐξελεύσῃ καὶ
manus tue ſup caput tuū: q2 repulit dn̄s
αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ὅτι ἀπώσατο κύριος
ſpē tuā ꝛ nō ꝓſperaberis in ea.
τὴν ἐλπίδα σου καὶ οὐκ εὐοδωθήσῃ ἐν αὐτῇ. Ca.3.
Si dimiſerit vir vxorē ſuā: ꝛ receſſe-   A
ΣΕὰν ἐξαποστείλῃ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀπέλ-
rit ab eo: ꝛ fuerit viro alteri: nūq̄d reuer-
θῃ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ, μὴ ἀνακάμπτου-
tēs reuertet̄ ad eū vltra: nōne cōtaminata cōtaminabit̄
σα ἀνακάμψῃ πρὸς αὐτὸν ἔτι; οὐ μιαινομένη μιανθήσεται
mulier illa: ꝛ fornicata es in paſtoribꝰ mul-
ἡ γυνὴ ἐκείνη, καὶ συνεξεπόρνευσας ἐν ποιμέσι πολ-
tis? ꝛ reuertebaris ad me: dicit dn̄s. leua
λοῖς; καὶ ἀνέκαμπτες πρός με, λέγει κύριος. ἆρον τοὺς
oculos tuos in directū: ꝛ vide vbi nō proſtrata ſis
ὀφθαλμούς σου εἰς εὐθεῖαν, καὶ ἴδε ποῦ οὐχὶ ἐξεφύρθης.

in viis ſediſti ei⁹ ꝗſi cornix deſerꝫ
ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἐκάθισας αὐτῆς ὡσεὶ κορώνη ἠρημω=
ta: ⁊ polluiſti terrā in fornicationib⁹ tuis
μένη, καὶ ἐμίανας τὴν γῆν ἐν ταῖς πορνείαις σου
⁊ in maliciis tuis. ⁊ habuiſti paſtores mul=
καὶ ἐν ταῖς κακίαις σου. καὶ ἔσχες ποιμένας πολ
tos in offenſionē tuā. facies meretricis fctā eſt tibi:
B λοὺς εἰς πρόσκομμά σου. ὄψις πόρνης ἐγένετό σοι,
ſine rubore facta es ad oēs: nōne vſq; nūc me voca
ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας οὐχ ἕως νῦν με ἐκά
ſti ⁊ patrē ⁊ ducē virginitatis tue:
λεσας καὶ πατέρα καὶ ἀρχηγὸν τῆς παρθενίας σου;
nūqd ꝑmanebit in ſeculū: aut cuſtodiet in victo
μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα, ἢ διαφυλαχθήσεται εἰς νῖ=
riā: ecce loquuta es ⁊ feciſti mala hec
κος; ἰδοὺ ἐλάλησας καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦ
⁊ potuiſti. ⁊ dixit dñs ad me in
τα καὶ ἠδυνάσθης. καὶ εἶπεν κύριος πρός με ἐν ταῖς
dieb⁹ regis ioſie vidiſti q̄ fecit mihi
ἡμέραις τοῦ βασιλέως ἰωσίου ἴδες ἃ ἐποίησεν μοι ἡ
3.2.b. habitatio iſrael: abiit ſuꝑ oēm mōtē excelſum ⁊
κατοικία τοῦ ἰσραήλ; ἐπορεύθη ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλὸν καὶ
ſub oī ligno frōdoſo ⁊ fornicata eſt ibi
C ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους καὶ ἐπόρνευσεν ἐκεῖ
⁊ dixi poſtq̄ fornicata eſt ipa hec oīa:
καὶ εἶπα μετὰ τὸ πορνεῦσαι αὐτὴν ταῦτα πάντα,
ad me cōuertere ⁊ nō eſt reuerſus. ⁊ vidit
πρός με ἀνάστρεψον καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν. καὶ εἶδεν τὴν
deformitatē ei⁹ ꝑuaricatrix iuda: ⁊ vidi q꞉
ἀσυνθεσίαν αὐτῆς ἡ ἀσύνθετος ἰούδα καὶ εἶδον διότι
ꝓ oībus ꝓ qb⁹ relicta eſt in his mechata ē
περὶ πάντων ὧν κατελείφθη ἐν αὐτοῖς ἐμοιχᾶτο
habitatio iſrael. ⁊ dimiſi eā: ⁊
ἡ κατοικία τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτήν, καὶ
dedi ei libellū repudii in man⁹ e=
ἔδωκα αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐ=
ius: ⁊ nō timuit ꝑuaricatrix iuda. ⁊ abiit
τῆς, καὶ οὐκ ἐφοβήθη ἡ ἀσύνθετος ἰούδα. καὶ ἐπορεύθη
⁊ fornicata eſt ⁊ ipa ⁊ fctā eſt in nihilū forni
καὶ ἐπόρνευσεν καὶ αὐτὴ καὶ ἐγένετο εἰς οὐδὲν ἡ πο
catio ei⁹: ⁊ mechata eſt in lignū ⁊ lapi
ρνεία αὐτῆς, καὶ ἐμοίχευσεν εἰς τὸ ξύλον καὶ τὸν λί
dē. ⁊ in oībus his nō reuerſa eſt ad me
D θον. καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἐπεστράφη πρός με ἡ
ꝑuaricatrix iuda ex toto corde ſuo ſed in
ἀσύνθετος ἰούδα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῆς ἀλλ᾽ ἐπὶ
mēdacio. ⁊ dixit dñs ad me: iuſtificauit aīi
ψεύδει. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἐδικαίωσεν τὴν ψυ=
mā ſuā iſrael ab ꝑuaricatrice iuda. vade
χὴν αὐτῆς ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἀσυνθέτου ἰούδα. πορεύου
⁊ lege ſermones iſtos ad aqlonē: ⁊ dices:
καὶ ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους πρὸς βορρᾶν, καὶ ἐρεῖς,
cōuertere ad me hītatio iſrael ait do=
ἐπιστράφητι πρός με ἡ κατοικία τοῦ ἰσραὴλ λέγει κύ=
min⁹: ⁊ nō firmabo faciē meā ſuꝑ vos:
ριος, καὶ οὐ μὴ στηρίσω τὸ πρόσωπόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς,
q꞉ miſericors ego ſū dicit dñs: ⁊ nō iraſcar vobis
ὅτι ἐλεήμων ἐγώ εἰμι λέγει κύριος, καὶ οὐ μηνιῶ ὑμῖν
in ſeculū. verūtñ ſcito iniqtatē tuā: q꞉ in do
εἰς τὸν αἰῶνα. πλὴν γνῶθι τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς κύ
minū deū tuū ipie egiſti: ⁊ effudiſti vias
E ριον τὸν θεόν σου ἠσέβησας, καὶ διέχεας τὰς ὁδούς
tuas in alienos ſub oī ligno frōdoſo:
σου εἰς ἀλλοτρίους ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους,
at vocē meā nō audiſti dicit dñs. cō
τῆς δὲ φωνῆς μου οὐχ ὑπήκουσας λέγει κύριος. ἐπι
uertimini filii apoſtate dicit dñs: q꞉
στράφητε υἱοὶ ἀφεστηκότες λέγει κύριος, διότι

In viis ſedebas expectans eos quaſi latro in ſolitudine: & polluiſti terrā in fornicationibus tuis & maliciis tuis. Quā obrē ꝓhibite ſunt ſtille pluuiarū: & ſerotin⁹ iber nō fuit. Frons mulieris meretricis facta eſt tibi: noluiſti erubeſcere. Ergo ſaltem amodo voca me pr̄ meus: dux virginitatis mee tu es. Nūqd iraſceris in ꝑpetuū aut ꝑſeuerabis in finē? Ecce locuta es & feciſti mala: & potuiſti. Et dixit dñs ad me: in diebus ioſie regis. Nunquid vidiſti que fecerit auerſatrix iſrael? Abiit ſibimet ſuper omnē montem excelſum: & ſub omni ligno frondoſo: & fornicata eſt ibi. Et dixi: cum feciſſet hec omnia: ad me reuertere: & nō eſt reuerſa. Et vidit preuaricatrix ſoror eius iuda: quia pro eo ꝙ mechata eſſet auerſatrix iſrael dimiſiſſem eam: & dediſſem ei libellum repudii: & non timuit preuaricatrix iuda ſoror eius: ſed abiit & fornicata eſt etiā ipſa: & facilitate fornicationis ſue cōtaminauit terram: & mechata eſt cum lapide & ligno. Et in oibus his non eſt reuerſa ad me ꝑuaricatrix ſoror eius iuda in toto corde ſuo: ſed in mendacio ait dominus: & dixit dñs ad me. Iuſtificauit animā ſuam auerſatrix iſrael comparatione preuaricatricis iuda. Vade & clama ſermones iſtos contra aquilonem: & dices. Reuertere auerſatrix iſrael: ait dñs: & non auertam faciem meam a vobis: quia ſanctus ego ſum dicit dñs: & nō iraſcar in perpetuū. Verūtamē ſcito iniqtatē tuā: qa in dñm deū tuū ꝑuaricata es. Et diſperſiſti vias tuas alienis ſub omnī ligno frondoſo: & vocē meam non audiſti: ait dominus. Conuertimini filii reuertentes dicit dominus: quia

על דרכים ישבת להם כערבי
במדבר ותחניפי ארץ בזנותיך
וברעתך: וימנעו רבבים ומלקוש
לוא היה ומצח אשה זונה היה
לך מאנת הכלם: הלוא מעתה
קראתי לי אבי אלוף נעורי אתה:
הינטר לעולם אם ישמר לנצח
הנה דברת ותעשי הרעות ותוכל:
ויאמר יהוה אלי בימי יאשיהו
המלך הראית אשר עשתה
משבה ישראל הלכה היא על
כל הר גבוה ואל תחת כל עץ
רענן ותזני שם: ואמר אחרי
עשתה את כל אלה אלי תשוב
ולא שבה ותראה בגודה אחותה
יהודה: וארא כי על כל אדות
אשר נאפה משבה ישראל
שלחתיה ואתן את ספר כריתתיה
אליה ולא יראה בגדה יהודה
אחותה ותלך ותזן גם היא: והיה
מקל זנותה ותחנף את הארץ
ותנאף את האבן ואת העץ: וגם
בכל זאת לא שבה אלי בגודה
אחותה יהודה בכל לבה כי
אם בשקר נאם יהוה: ויאמר
יהוה אלי צדקה נפשה משבה
ישראל מבגדה יהודה: הלך
וקראת את הדברים האלה צפנה
ואמרת שובה משובה ישראל
נאם יהוה לוא אפיל פני בכם
כי חסיד אני נאם יהוה לא אטור
לעולם: אך דעי עונך כי ביהוה
אלהיך פשעת ותפזרי את דרכיך
לזרים תחת כל עץ רענן ובקולי
לא שמעתם נאם יהוה: שובו
בנים שובבים נאם יהוה כי

דבר חנף
זנה רוע
מנע לקש
איש כלם
אלף נער
נטר עלם
שמר עשה
יכל
אמר יום
ראה
שוב
גבה
זנה
שוב
ראה בגד
נתן כרת
אח ילך
זנה קול
זנה חנף
נאף
שוב
לבב
אמר
נפל פנה
חסד נטר
ידע
פזר

Pritiua.heb. Ter.heb.hiere.iij. Trāſla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם
אחד מעיר ושנים ממשפחה שנה שפחה
והבאתי אתכם ציון ונתתי לכם בוא נתן
רעים כלבי ורעו אתכם דעה רעה ידע
והשכילו והיה כי תרבו ופריתם שכל רבה
בארץ בימים ההמה נאם יהוה פרה יום
לא יאמרו עוד ארון ברית יהוה אמר ארן
ולא יעלה על לב ולא יזכרו בו ברת עלה
ולא יפקדו ולא יעשה עוד בעת זכר פקד
ההיא יקראו לירושלם כסא עשה
יהוה ונקוו אליה כל הגוים לשם קרא
יהוה לירושלם ולא ילכו עוד קוה
אחרי שררות לבם הרע בימים רוע יום
ההמה ילכו בית יהודה על בית
ישראל ויבאו יחדו מארץ צפון בוא צפן
על הארץ אשר הנחלתי את נחל
אבותיכם ואנכי אמרתי איך
אשיתך בבנים ואתן לך ארץ שות נתן
חמדה נחלת צבי צבאות גוים צבה
ואמר אבי תקראו לי ומאחרי קרא
לא תשובי אכן בגדה אשה מרעה שוב איש
כן בגדתם בי בית ישראל נאם
יהוה קול על שפיים נשמע שפה שמע
בכי תחנוני בני ישראל כי העוו בכה חנן
את דרכם שכחו את יהוה עוה
אלהיהם שובו בנים שובבים
ארפה משובתיכם הננו אתנו רפא שוב
לך כי אתה יהוה אלהינו אכן אתה
לשקר מגבעות המון הרים אכן
ביהוה אלהינו תשועת ישראל המן ישע
והבשת אכלה את יגיע אבותינו בוש יגע
מנעורינו את צאנם ואת בקרם נער
את בניהם ואת בנותיהם נשכבה בנה שכב
בבשתנו ותכסנו כלמתנו כי בוש כסה
ליהוה אלהינו חטאנו אנחנו
ואבותינו מנעורינו ועד היום

ego vir veſter. Et aſſumam vos: vnum de ciuitate: & duos de cognatione & introducam vos in ſion. Et dabo vobis paſtores iuxta cor meū: & paſcent vos ſcientia & doctrina. Cūq̧ multiplicati fueritis & creueritis in terra in diebus illis ait dominus: non dicent vltra arca teſtamenti domini: neq̧ aſcendet ſup cor neq̧ recordabūtur illi⁹ nec viſitabitur: neq̧ fiet vltra. In tempore illo vocabunt hieruſalē ſolium dñi: & cōgregabūtur ad eam oēs gentes in noīe domini in hieruſalē: & non ambulabunt poſt prauitatem cordis ſui peſſimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domum iſrael: & venient ſimul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus veſtris. Ego autem dixi. Quomodo ponam te in filios & tribuam tibi terram deſiderabilē hereditatē p̄clarā exercituū gētiū? Et dixi. Patrem vocabis me & poſt me ingredi nō ceſſabis. Sed quō ſi contēnat mulier amatorē ſuū: ſic contēpſiſti me dom⁹ iſrael dicit domin⁹. Vox in viis audita eſt: ploratus & vlulatus filiorum iſrael: qm̄ iniquā fecerunt viam ſuam: obliti ſunt domini dei ſui. Conuertimini filii reuertentes: & ſanabo auerſiones veſtras. Ecce nos venimus ad te. Tu enim es dñs deus noſter. Vere mēdaces erant colles & multitudo montiū. Vere in domino deo noſtro ſalus iſrael. Confuſio comedit laborem patrum noſtrorum ab adoleſcentia noſtra: greges eorū & armenta eorum: filios eorū & filias eorum. Dormiemus in cōfuſione nr̄a: & operiet nos ignominia nr̄a: quoniā domino deo noſtro peccauimus nos & patres noſtri ab adoleſcentia nr̄a vſq̧ ad diem

ego dñabor vobis & aſſumā vos vnū de ciuitate
ἐγὼ κατακυριεύσω ὑμῶν καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἕνα ἐκ πόλεως
& duos de cognatione: & itroducā vos in ſion &
καὶ δύο ἐκ πατριᾶς, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς σιὼν καὶ
dabo vobis paſtores ſcdm cor meū
δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου
& paſcent vos paſtores cū ſcientia. &
καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ᾽ ἐπιστήμης. καὶ
erit ſi multiplicati fueritis & creueritis ſup terrā dicit do
ἔσται ἐὰν πληθυνθῆτε καὶ αὐξηθῆτε ἐπὶ τῆς γῆς λέγει κύ
min⁹. in diebus illis nō dicēt vltra: arca
ριος. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, κιβωτὸς
teſtamēti ſcti iſrael nō aſcēdet in cor: ne
διαθήκης ἁγίου ἰσραὴλ οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ καρδίαν, οὐ
q̧ noiabit neq̧ viſitabit: & nō fiet
δὲ ὀνομασθήσεται οὐ δὲ ἐπισκεφθήσεται, καὶ οὐ ποιηθήσεται
vltra. in dieb⁹ illis & in tpe illo vo
ἔτι. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κα
cabūt hierlm thron⁹ dñi: & cōgregabū
λέσουσιν τὴν ἱερουσαλὴμ θρόνος κυρίου, καὶ συναχθήσον
tur ad eā oēs gētes: & nō ābulabūt vltra
ται εἰς αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οὐ πορεύσονται ἔτι
poſt cogitatiōes cordis ſui mali.
ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
in dieb⁹ illis cōuenient dom⁹ iuda
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνελεύσονται ὁ οἶκος ἰούδα
in domū iſrael: & veniēt ſimul a terra
ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραήλ, καὶ ἥξουσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπὸ γῆς F
aqlonis & ab oib⁹ regionib⁹ ad terrā quā he
βορρᾶ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἣν κα
reditare feci pres eoꝝ. & ego dixi: fiat
τεκληρονόμησα τοὺς πατέρας αὐτῶν. κἀγὼ εἶπα, γένοιτο
dñe: qz ordiabo te in filios: & dabo tibi terrā
κύριε, ὅτι τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν
electā hereditatē dei oipotētis gētiū: &
ἐκλεκτὴν κληρονομίαν θεοῦ παντοκράτορος ἐθνῶν, καὶ
ſi patrē inuocatis me & a me nō auerte
εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθέ με καὶ ἀπ᾽ ἐμοῦ οὐκ ἀποστρα
mini: verūtn̄ ſicut cōtēnit mulier i amatorē ſuū:
φήσεσθε, πλὴν ὡς ἀθετεῖ γυνὴ εἰς τὸν συνόντα αὐτῇ,
ſic cōtēpſit in me dom⁹ iſrael dicit dñs. vox
οὕτως ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος ἰσραὴλ λέγει κύριος. φω
ex labiis audita ē plorat⁹ & dep̄catiōis filioꝝ
νὴ ἐκ χειλέων ἠκούσθη κλαυθμοῦ καὶ δεήσεως υἱῶν C
iſrael. qz iniq̧ egerūt in viis eoꝝ: obliti ſūt
ἰσραήλ. ὅτι ἠδίκησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ἐπελάθοντο Infra. 31.b.
dei ſcti eoꝝ. cōuertimini filii reuertētes: & Mat. 2.c.
θεοῦ ἁγίου αὐτῶν. ἐπιστράφητε υἱοὶ ἐπιστρέφοντες, καὶ
ſanabo cōtritiones vr̄as. ecce hi nos eri
ἰάσομαι τὰ συντρίμματα ὑμῶν. ἰδοὺ δοῦλοι ἡμεῖς ἐσό
mus tibi: qz tu dñs de⁹ nr̄ es. vere in mēda
μεθά σοι, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἶ. ὄντως εἰς ψεῦ G
ciū erāt colles & fortitudo mōtiū: verūtn̄ p
δος ἦσαν οἱ βουνοὶ καὶ ἡ δύναμις τῶν ὀρέων, πλὴν διὰ
dñm deū nr̄m ſal⁹ iſrael. at cōfu
κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ σωτηρία τοῦ ἰσραήλ. ἡ δὲ αἰσχύ
ſio cōſūpſit labores pr̄m nr̄oꝝ ab
νη κατηνάλωσεν τοὺς μόχθους τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπὸ
adoleſcētia eoꝝ: oues eoꝝ & vitulos
νεότητος αὐτῶν, τὰ πρόβατα αὐτῶν καὶ τοὺς μόσχους
eoꝝ: filios eoꝝ & filias eoꝝ.
αὐτῶν, τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν.
dormiuim⁹ in cōfuſione nr̄a: & cooperuit nos
ἐκοιμήθημεν ἐν τῇ αἰσχύνῃ ἡμῶν, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς
ignominia nr̄a: qz corā deo nr̄o pecca
ἡ ἀτιμία ἡμῶν, διότι ἐναντίον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμάρ
uimus nos & pr̄es nr̄i ab adoleſcētia no
τομεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ νεότητος ἡ
ſtra vſq̧ ad diē
μῶν ἕως τῆς ἡμέρας

hanc: τ nõ audiuim⁹ vocẽ dñi
ταύτης, καὶ οὐχ ὑπηκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ
dei nr̃i.
θεοῦ ἡμῶν. Ca.4.
A Si cõuerſus fuerit iſrael dicit dñs ad me: con=
Ἐὰν ἐπιστραφῇ ἰσραὴλ λέγει κύριος πρός με, ἐπι
uertetur τ ſi abſtulerit abominatiões ei⁹ ab
στραφήσεται. καὶ ἐὰν περιέλῃ τὰ βδελύγματα αὐτοῦ ἀπὸ
ore eius: τ a facie mea timue
τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου εὐλα
rit τ iurauerit: viuit dñs cũ veritate: τ in iudicio
βηθῇ καὶ ὀμόσῃ, ζῇ κύριος μετὰ ἀληθείας, καὶ ἐν κρίσει
τ in iuſticia: τ bñdicẽt in ipo gẽtes: τ
καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ εὐλογήσουσιν ἐν αὐτῷ ἔθνη, καὶ
in ipo laudabũt deũ in hierl'm. q: hec di=
ἐν αὐτῷ αἰνέσουσιν τῷ θεῷ ἐν ἱερουσαλήμ. ὅτι τάδε λέ
cit dñs viris iuda τ hitatorib⁹ hie
γει κύριος τοῖς ἀνδράσιν ἰούδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱε
Oſee. 1.a. rusalẽ: inouate vobis noualia: τ nõ ſemine
ρουσαλήμ, νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα, καὶ μὴ σπείρη=
tis ſup ſpinas. circũcidimini deo vr̃o: τ circũci
τε ἐπ' ἀκάνθαις. περιτμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ περιτέ
dite duriciã cordis vr̃i viri iuda τ ha
μνετε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἄνδρες ἰούδα καὶ οἱ κα
B bitãtes in hierl'm: ne egrediat̃ q̃ſi ignis furor me⁹:
τοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ, μὴ ἐξέλθῃ ὡς πῦρ ὁ θυμός μου,
τ ſuccendet̃: τ nõ erit q̃ extinguat a fa
καὶ ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων ἀπὸ προσώ=
cie malicie adinuentionũ vr̃aꝝ. ãnũciate in
που πονηρίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν. ἀναγγείλατε ἐν
iuda τ audiat̃ in hierl'm. dicite cani
τῷ ἰούδα καὶ ἀκουσθήτω ἐν ἱερουσαλήμ. εἴπατε σημά
te tuba in terra: τ clamate fortiter. dicite
νατε σάλπιγγι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κεκράξατε μέγα. εἴπατε
cõgregamini: τ igrediamur in ciuitates mura
συνάχθητε, καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς τειχή
tas. aſſumẽtes fugite in ſiõ: feſtinate: nõ ſte
ρεις. ἀναλαβόντες φεύγετε εἰς σιών, σπεύσατε, μὴ στῆ
tis: q: mala ego adduco ab aqlone τ cõtritiõem ma
τε, ὅτι κακὰ ἐγὼ ἐπάγω ἀπὸ βορρᾶ καὶ συντριβὴν με
gnã. aſcẽdit leo de cubili ſuo: τ va
γάλην. ἀνέβη λέων ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύ
ſtãs gẽtes ſe leuauit. τ egreſſus ẽ de loco ſuo: vt po=
ων ἔθνη ἐξῆρεν, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, τοῦ θεῖ
C nat terrã tuã in ſolitudinẽ. τ ciuitates tue va
ναι τὴν γῆν σου εἰς ἐρήμωσιν. καὶ αἱ πόλεις σου κα=
ſtabunt̃: vt nõ habitẽt̃ ipe. ſup
θαιρεθήσονται, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτάς. ἐπὶ
hec accingimini cilicíis: τ plangite τ vlu=
τούτοις περιζώσασθε σάκκους, καὶ κόπτεσθε καὶ ὀλο=
late: q: nõ eſt auerſa ira furoris dñi a no=
λύζετε, διότι οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς ὀργῆς κυρίου ἀφ' ἡ=
bis. τ erit in illa die dicit dñs: peribit
μῶν. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος, ἀπολεῖται
cor regis τ cor principũ:
ἡ καρδία τοῦ βασιλέως καὶ ἡ καρδία τῶν ἀρχόντων.
τ ſacerdotes extra ſe fiẽt: τ ꝓphete admirabunt̃.
καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκστήσονται, καὶ οἱ προφῆται θαυμάσονται.
τ dixi o dñator dñe ergo decipiẽs decepiſti
καὶ εἶπα ὦ δέσποτα κύριε ἄρα γε ἀπατῶν ἠπάτησας τὸν
ppl'm hũc τ hierl'm dicẽs: pax erit vobis:
λαὸν τοῦτον καὶ τὴν ἱερουσαλὴμ λέγων, εἰρήνη ἔσται ὑμῖν,
τ ꝑueniet gladi⁹ vſq; ad aĩam eoꝝ. in tẽpo
καὶ ἅψεται ἡ μάχαιρα ἕως τῆς ψυχῆς αὐτῶν. ἐν τῷ καιρ
re illo dicẽt ppl'o huic τ hierl'm. ſpũ
ῷ ἐκείνῳ ἐροῦσιν τῷ λαῷ τούτῳ καὶ τῇ ἱλ῀ημ. πνεύματι
erroris: in ſolitudĩe via filie ppl'i mei nõ
πλανήσεως, ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου οὐκ
D ad purũ neq; ad ſctũ. ſpũs plenitudinis veniet mihi. nũc
εἰς καθαρὸν οὐδὲ εἰς ἅγιον. πνεῦμα πληρώσεως ἥξει μοι. νῦν
aũt ego loquar iudicia mea ad illos: ecce q̃ſi nubes
δὲ ἐγὼ λαλήσω κρίματά μου πρὸς αὐτούς, ἰδοὺ ὡς νεφέλη

hanc & non audiuimus
vocem domini
dei noſtri. 4.

Si reuerteris iſrael ait
dñs: ad me conuertere.
Si abſtuleris
offendicl'a tua a facie mea
nõ cõmoueberis. Et iu
rabis viuit dñs in verita
te & in iudicio & in iuſti=
cia & bñdicent eum gen
tes: ipſumq; laudabunt.
Hec enim dicit domin⁹
viro iuda
& hieruſalẽ. Nouate vo
bis nouale: & nolite
ſerere ſup ſpinas. Cir=
cuncidimini domino:
& auferte preputia cor
dium veſtrorũ viri iuda
& habitatores hieruſalẽ:
nc forte egrediatur vt
ignis indignatio mea &
ſuccẽdatur: & nõ ſit q ex
tinguat: ꝓpter maliciam
cogitationũ vr̃arũ. An
nũciate in iuda & in hie=
ruſalẽ: auditũ facite: loq
mini & canite tuba i ter
ra: clamate fortiter: & di
cite. Cõgregamini & in
grediamur ciuitates mu
nitas: leuate ſignum in
ſion. Cõfortamini: noli
te ſtare: qa malum ego
adduco ab aquilone &
cõtritionẽ magnã. Aſcẽ
dit leo de cubili ſuo: &
predo gentiũ ſe leuauit.
Egreſſus eſt de loco ſuo
vt ponat terrã tuã in ſo
litudinẽ. Ciuitates tue va
ſtabũtur remanẽtes abſ=
q; habitatore. Sup hoc
accigite vos cilitiis: plã
gite & vlulate: qa nõ eſt
auerſa ira furoris dñi a
nobis. Et erit in die illa
dicit dominus: peribit
cor regis & cor pricipũ:
& obſtupeſcent ſacerdo
tes & ꝓphete conſterna
bũtur: & dixi. Heu: heu:
heu dñe deus. Ergo ne
decepiſti populum iſtũ
& hieruſalem:
dicens: pax erit vobis.
Ecce peruenit
gladius vſq; ad animã.
In tempore illo dicetur
populo huic & hieruſa
lem ventus vrens in
viis que ſunt in deſerto
vie filie populi mei non
ad ventilandũ & ad purgã
duꝫ. Spũs plenus ex his
veiet mihi. Et nũc ego
loquar
iudicia mea cum eis.
Ecce quaſi nubes

הַזֶּה וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ׃

Cap.iiij.
אִם תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם
יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם תָּסִיר — שׁוּב סוּר
שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תָנוּד׃ וְנִשְׁבַּעְתָּ — שָׁקַץ פָּנָה
חַי יְהוָה בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה — נוּד שָׁבַע
וְהִתְבָּרְכוּ בוֹ גּוֹיִם וּבוֹ יִתְהַלָּלוּ׃ — שָׁפַט בָּרַךְ
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה לְאִישׁ יְהוּדָה — הָלַל
וְלִירוּשָׁלִַם נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל — נוּר
תִּזְרְעוּ אֶל קוֹצִים׃ הִמֹּלוּ לַיהוָה — זָרַע קוֹץ
וְהָסִרוּ עָרְלוֹת לְבַבְכֶם אִישׁ יְהוּדָה — נָמַל סוּר
וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם פֶּן תֵּצֵא כָאֵשׁ — יָצָא
חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי — יָחַם כָּבָה
רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם׃ הַגִּידוּ בִיהוּדָה — פָּנָה רוּעַ
וּבִירוּשָׁלִַם הַשְׁמִיעוּ וְאִמְרוּ וְתִקְעוּ — נָגַד שָׁמַע
שׁוֹפָר בָּאָרֶץ קִרְאוּ מַלְאוּ וְאִמְרוּ — שָׁפַר
הֵאָסְפוּ וְנָבוֹאָה אֶל עָרֵי הַמִּבְצָר׃ — אָסַף בּוֹא
שְׂאוּ נֵס צִיּוֹנָה הָעִיזוּ אַל תַּעֲמֹדוּ — עִיר בָּצַר
כִּי רָעָה אָנֹכִי מֵבִיא מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר — נָשָׂא עָזַז
גָּדוֹל׃ עָלָה אַרְיֵה מִסֻּבְּכוֹ וּמַשְׁחִית — עָמַד רוּעַ
גּוֹיִם נָסַע יָצָא מִמְּקוֹמוֹ לָשׂוּם — בּוֹא צָפַן
אַרְצֵךְ לְשַׁמָּה עָרַיִךְ תִּצֶּינָה מֵאֵין — גָּדַל אָרָה
יוֹשֵׁב׃ עַל זֹאת חִגְרוּ שַׂקִּים סִפְדוּ — שָׁחַת קוּם
וְהֵילִילוּ כִּי לֹא שָׁב חֲרוֹן אַף — שָׁמַם יָצַת
יְהוָה מִמֶּנּוּ׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם — יָשַׁב יָלַל
יְהוָה יֹאבַד לֵב הַמֶּלֶךְ וְלֵב הַשָּׂרִים — שׁוּב חָרָה
וְנָשַׁמּוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים יִתְמָהוּ׃ — אָבַד שׂוּר
וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה אָכֵן הַשֵּׁא — שָׁמַם נָבָא
הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלִַם — תָּמַה
לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְנָגְעָה — נָשָׁא
חֶרֶב עַד הַנָּפֶשׁ׃ בָּעֵת הַהִיא יֵאָמֵר — שָׁלַם הָיָה
לָעָם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלִַם רוּחַ צַח — אָמַר
שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בַּת עַמִּי לוֹא — צָחַח
לִזְרוֹת וְלוֹא לְהָבַר׃ רוּחַ מָלֵא מֵאֵלֶּה — שָׁפָה דָּבַר
יָבוֹא לִי עַתָּה גַּם אֲנִי אֲדַבֵּר — זָרָה בָּרַר
מִשְׁפָּטִים אוֹתָם׃ הִנֵּה כַּעֲנָנִים — בּוֹא דָּבַר
— שָׁפַט אֵת

Digitized by Google

יַעֲלֶה וְכַסּוּפָה מַרְכְּבוֹתָיו קַלּוּ עלה רכב
מִנְּשָׁרִים סוּסָיו אוֹי לָנוּ כִּי שֻׁדָּדְנוּ׃ קלל
כַּבְּסִי מֵרָעָה לִבֵּךְ יְרוּשָׁלַםִ לְמַעַן רוע
תִּוָּשֵׁעִי עַד מָתַי תָּלִין בְּקִרְבֵּךְ ישע לון
מַחְשְׁבוֹת אוֹנֵךְ׃ כִּי קוֹל מַגִּיד מִדָּן חשב נגד
וּמַשְׁמִיעַ אָוֶן מֵהַר אֶפְרָיִם׃ הַזְכִּירוּ שמע זכר
לַגּוֹיִם הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל יְרוּשָׁלַםִ שמע
נֹצְרִים בָּאִים מֵאֶרֶץ הַמֶּרְחָק בוא רחק
וַיִּתְּנוּ עַל עָרֵי יְהוּדָה קוֹלָם׃ נתן עיר
כְּשֹׁמְרֵי שָׂדַי הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב שדה היה
כִּי אֹתִי מָרָתָה נְאֻם יְהוָה׃ דַּרְכֵּךְ סבב מרה
וּמַעֲלָלַיִךְ עָשׂוֹ אֵלֶּה לָךְ זֹאת רָעָתֵךְ עלל עשה
כִּי מָר כִּי נָגַע עַד לִבֵּךְ׃ מֵעַי מֵעַי רוע מרר
אחוּלָה קִירוֹת לִבִּי הֹמֶה לִּי לִבִּי מעה חיל
לֹא אַחֲרִישׁ כִּי קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַעַתְּ המה חרש
נַפְשִׁי תְּרוּעַת מִלְחָמָה׃ שֶׁבֶר עַל שפר רוע
שֶׁבֶר נִקְרָא כִּי שֻׁדְּדָה כָּל הָאָרֶץ לחם קרא
פִּתְאֹם שֻׁדְּדוּ אֹהָלַי רֶגַע יְרִיעֹתָי׃ רגע
עַד מָתַי אֶרְאֶה נֵּס אֶשְׁמְעָה ראה שמע
קוֹל שׁוֹפָר׃ כִּי אֱוִיל עַמִּי אוֹתִי אול את
לֹא יָדָעוּ בָּנִים סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא
נְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע בין רוע
וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ׃ רָאִיתִי אֶת יטב ראה
הָאָרֶץ וְהִנֵּה תֹהוּ וָבֹהוּ וְאֶל תהה בהה
הַשָּׁמַיִם וְאֵין אוֹרָם׃ רָאִיתִי הֶהָרִים
וְהִנֵּה רֹעֲשִׁים וְכָל הַגְּבָעוֹת
הִתְקַלְקָלוּ׃ רָאִיתִי וְהִנֵּה אֵין הָאָדָם קלל ראה
וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם נָדָדוּ׃ רָאִיתִי
וְהִנֵּה הַכַּרְמֶל הַמִּדְבָּר וְכָל עָרָיו דבר עיר
נִתְּצוּ מִפְּנֵי יְהוָה מִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ׃
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה שְׁמָמָה תִהְיֶה כָּל היה
הָאָרֶץ וְכָלָה לֹא אֶעֱשֶׂה׃ עַל זֹאת עשה
תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְקָדְרוּ הַשָּׁמַיִם אבל
מִמָּעַל עַל כִּי דִבַּרְתִּי זַמֹּתִי וְלֹא עלה זמם
נִחַמְתִּי וְלֹא אָשׁוּב מִמֶּנָּה׃ מִקּוֹל שוב
פָּרָשׁ וְרֹמֵה קֶשֶׁת בֹּרַחַת כָּל הָעִיר

ascendet: & qſi tẽpeſtas currus eius. Velociores aquilis equi illi⁹. Ve no bis quoniã vaſtati ſum⁹. Laua a malicia cor tuũ hieruſalem: vt ſalua fias. Vſquequo morabuntur in te cogitatiões noxie? Vox enĩ annũciantis a dan: & notũ faciẽtis idolũ de monte effraim. Dicite gẽtibus. Ecce auditum eſt in hieruſalem cuſtodes venire de terra longinqua: et dare ſuper ciuitates iuda vocem ſuam. Quaſi cuſtodes agrorũ facti ſunt ſup eã in gyro: quia me ad iracundiã ꝓuocauit dicit dñs. Vie tue & cogitatões tue fecerũt hec tibi. Iſta malicia tua: quia amara: qa tetigit cor tuũ. Ventrẽ meũ vẽtrẽ meũ doleo: ſenſuſ cordis mei turbati ſunt in me. Nõ tacebo. Qm̃ vocem buccine audiuit anima mea: clamorem prelii. Contritio ſuper contritionẽ vocata eſt: & vaſtata eſt oĩs terra. Repente vaſtata ſunt tabernacula mea: ſubito pelles mee. Vſquequo videbo fugientẽ: audiã vocem buccine? Quia ſtultus populus me⁹ me non cognouit. Filii inſipientes ſunt & vecordeſ. Sapientes ſunt vt faciant mala: bene autem facere neſcierunt. Aſpexi terrã & ecce vacua erat & nihil: & celos & non erat lux in eis. Vidi montes: & ecce mouebantur & omnes colles conturbati ſunt. Intuitus ſum & non erat hõ: & omne volatile celi receſſit. Aſpexi: et ecce carmelus deſertus: & omnes vrbes eius deſtructe ſunt: a facie domini: & a facie furoris eius. Hec enĩ dicit dñs. Deſerta erit omnis terra: ſed tamen conſumationem non faciam. Lugebit terra: & merebunt celi deſuper: eo ꝙ locutus ſum. Cogitaui & non penituit me: nec auerſus ſum ab eo. A voce equitis & mittentis ſagittam fugit omnis ciuitas.

aſcendet: ⁊ ſicut tẽpeſtas currus ei⁹. veloci
ἀναβήσεται, καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἅρματα αὐτοῦ. κουφό
ores aqlis equi ei⁹. ve nobis qm̃ miſeri facti ſu
τεροι ἀετῶν ἵπποι αὐτοῦ. οὐαὶ ἡμῖν ὅτι ταλαιπωροῦ
mus. laua a malicia cor tuũ hieruſa B.I.a.
μεν. ἀπόπλυνε ἀπὸ κακίας τὴν καρδίαν σου ἱερουσα
lem: vt ſalueris. vſq; quo erũt in te cogitatio
λήμ, ἵνα σωθῇς. ἕως πότε ὑπάρξουσιν ἐν σοὶ διαλογι
nes doloꝝ tuoꝝ? qꝛ vox ãnũciantis ex dan veniet
σμοὶ πόνων σου; διότι φωνὴ ἀναγγέλλοντος ἐκ δὰν ἥξει
⁊ audietur dolor de mõte ephraim. recordamini gẽtes
καὶ ἀκουσθήσεται πόνος ἐξ ὄρους ἐφραΐμ. ἀναμνήσατε ἔθνη
ecce ãnũciate in hieruſalẽ: cuſtodes veniũt de
ἰδοὺ ἀναγγείλατε ἐν ἱερουσαλήμ, συστροφαὶ ἔρχονται ἐκ
terra a lõge: ⁊ dederũt ſup ciuitates iuda vo
γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις ἰούδα φω
ces ſuas. qſi cuſtodiẽtes agrũ facti ſũt ſup eã i cir
νὰς αὐτῶν. ὡς φυλάσσοντες ἀγρὸν ἐγένοντο ἐπ' αὐτὴν κύ
cuitu. qꝛ me neglexiſti dicit dñs: vie tue ⁊
κλῳ. ὅτι ἐμοῦ ἠμέλησας λέγει κύριος, αἱ ὁδοί σου καὶ
adinuẽtiões tue fecerũt hec tibi. iſta ma- E
τὰ ἐπιτηδεύματά σου ἐποίησαν ταῦτά σοι. αὕτη ἡ κα
licia tua: qꝛ amara: qꝛ tetigit vſq; ad cor tuũ.
κία σου, ὅτι πικρά, ὅτι ἥψατο ἕως τῆς καρδίας σου. τὴν
ventrẽ meũ vẽtrẽ meũ doleo: ⁊ ſenſus
κοιλίαν μου τὴν κοιλίαν μου ἀλγῶ, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς
cordis mei. me ꝑmit aĩa mea: lacerabitur ⁊ cor
καρδίας μου. μαιμάσσει ἡ ψυχή μου, σπαράσσεται καὶ ἡ καρ
meũ: nõ tacebo qꝛ vocẽ tube audiuit
δία μου, οὐ σιωπήσομαι ὅτι φωνὴν σάλπιγγος ἤκουσεν ἡ
aĩa mea: clamorẽ ꝑlii ⁊ miſerie cõtritionẽ
ψυχή μου, κραυγὴν πολέμου καὶ ταλαιπωρίας συντριμμὸν
inuocat: qm̃ fatigata eſt oĩs terra repẽte: va
ἐπικαλεῖται, ὅτι τεταλαιπώρηκεν πᾶσα ἡ γῆ ἄφνω, τε
ſtatũ eſt tabernaculũ: diſlaniate ſũt pelles mee. vſq;
ταλαιπώρηκεν ἡ σκηνή, διεσπάσθησαν αἱ δέρρεις μου. ἕως
quo videbo fugientes? audio vocẽ tubarũ: qꝛ
πότε ὄψομαι φεύγοντας; ἀκούων φωνὴν σαλπίγγων, διό
pꝛĩcipes ppl̃i mei me nõ cognouerũt. filii
τι οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μου ἐμὲ οὐκ ᾔδεισαν. υἱοὶ ἄ
iſipiẽtes ſunt ⁊ nõ itelligẽtes: ſapiẽtes ſũt vt male faciãt:
φρονές εἰσι καὶ οὐ συνετοί, σοφοί εἰσι τοῦ κακοποιῆσαι,
at bñ facere nõ ſcierũt. aſpexi ad
τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἐπέγνωσαν. ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν
terrã: ⁊ ecce nihil: ⁊ in celũ: ⁊ nõ erãt F
γῆν, καὶ ἰδοὺ οὐθέν, καὶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐκ ἦν τὰ
lumina ei⁹. vidi mõtes: ⁊ erãt tremẽtes: ⁊ om
φῶτα αὐτοῦ. ἴδον τὰ ὄρη, καὶ ἦν τρέμοντα, καὶ πάν
nes colles cõturbatos. aſpexi: ⁊ ec
τας τοὺς βουνοὺς ταρασσομένους. ἐπέβλεψα, καὶ ἰ
ce nõ erat hõ ⁊ oĩa volatilia
δοὺ οὐχ ὑπῆρχεν ἄνθρωπος καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ
celi terrefacta ſũt. vidi ⁊ ecce carmel⁹ deſert⁹ ⁊ om
οὐρανοῦ ἐπτοοῦντο. ἴδον καὶ ἰδοὺ ὁ κάρμηλος ἔρημος καὶ πᾶ
nes ciuitates incenſe igni: a fa
σαι αἱ πόλεις ἐμπεπυρισμέναι πυρί, ἀπὸ προσώ
cie dñi ⁊ a facie ire furoris ei⁹ deſtructe
που κυρίου καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ ἠφανί
ſunt. hec dicit dñs: deſerta erit oĩs terra:
σθησαν. τάδε λέγει κύριος, ἔρημος ἔσται πᾶσα ἡ γῆ,
cõſumationẽ aũt nõ faciã. ſup his lugeat
συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσω. ἐπὶ τούτοις πενθείτω ἡ
terra: ⁊ cõtenebreſcat celũ deſup: eo q̃d locut⁹ ſũ:
γῆ, καὶ συσκοτασάτω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν, διότι ἐλάλησα,
⁊ nõ penitebit me: aggreſſus ſũ: ⁊ nõ auertar ab e
καὶ οὐ μετανοήσω, ὥρμησα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω ἀπ' αὐ
a. a voce equitis ⁊ extẽſi arc⁹ receſ
τῆς. ἀπὸ φωνῆς ἱππέως καὶ ἐντεταμένου τόξου ἀνεχώ
ſit oĩs regio
ρησεν πᾶσα ἡ χώρα G

ingreſſi ſũt in ſpeluncas: ⁊ in nemora abſcõſi ſunt:
εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν,
⁊ ſup petras aſcenderũt. vniuerſe vrbes de-
καὶ ἐπὶ τὰς πέτρας ἀνέβησαν. πᾶσαι πόλεις ἐγ-
relicte ſũt: nõ habitat in eis hõ. ⁊ tu qd
κατελείφθησαν, οὐ κατοικεῖ ἐν αὐταῖς ἄνθρωπος. καὶ σὺ τί
facies ſi veſtieris coccina ⁊ ornata fueris ornamẽto au
ποιήσεις ἐὰν περιβάλῃ κόκκινον καὶ κοσμήσῃ κόσμῳ χρυ-
reo ⁊ ſi vnxeris ſtibio oculos tuos: in va-
σῷ καὶ ἐὰν ἐγχρίσῃς στιμὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἰς μά-
nũ pulchritudo tua. ꝓiecerũt te amatores tui ani
την ὁ ὡραϊσμός σου. ἀπώσαντό σε οἱ ἐρασταί σου τὴν ψυ-
mã tuã q̃runt. qꝛ vocẽ q̃ſi parturiẽtis audiui
χήν σου ζητοῦσιν. ὅτι φωνὴν ὡς ὠδινούσης ἤκουσα τοῦ
gemit⁹ tui. vt pͥmipere vox filie ſion
στεναγμοῦ σου. ὡς πρωτοτοκούσης φωνὴ θυγατρὸς σιὼν
deficiet ⁊ dimittet man⁹ ſuas. heu me
ἐκλυθήσεται καὶ παρήσει τὰς χεῖρας αὐτῆς. οἴμοι ἐγώ
qꝛ deficit aĩa mea ſup īterfectos.
ὅτι ἐκλείπει ἡ ψυχή μου ἐπὶ τοῖς ἀνῃρημένοις. Ca. 5.
A Circũcurrite in viis. hierl'm ⁊ vide-
Περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱερουσαλὴμ καὶ ἴδε-
te ⁊ cognoſcite ⁊ q̃rite in plateis eius
τε καὶ γνῶτε καὶ ζητήσατε ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς
ſi inueniatis virũ ſi eſt faciẽs iudiciũ ⁊ q̃rens fi-
ἐὰν εὕρητε ἄνδρα εἰ ἔστι ποιῶν κρίμα καὶ ζητῶν πί-
dẽ ⁊ ꝓpici⁹ ero eis dicit dñs. viuit dñs di
στιν καὶ ἵλεως ἔσομαι αὐτοῖς λέγει κύριος. ζῇ κύριος λέ-
cunt: ꝓpter hoc nihilomin⁹ i mẽdaciis iurãt.
γουσι, διὰ τοῦτο οὐκ ἐπὶ ψεύδεσιν ὀμνύουσιν.
dñe oculi tui in fidẽ. flagellaſti eos
κύριε οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς πίστιν. ἐμαστίγωσας αὐ-
os. ⁊ nõ doluerũt. cõſumpſiſti eos ⁊ nõ
τούς καὶ οὐκ ἐπόνεσαν. συνετέλεσας αὐτοὺς καὶ οὐκ
voluerũt accipere diſciplinã. firmauerũt facies
ἠθέλησαν δέξασθαι παιδείαν. ἐστερέωσαν τὰ πρόσωπα
ſuas ſup petrã ⁊ nõ voluerũt cõuerti.
αὐτῶν ὑπὲρ πέτραν καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἐπιστραφῆναι.
⁊ ego dixi: forſitã paupes ſũt qꝛ nõ valuerũt
καὶ ἐγὼ εἶπα, ἴσως πτωχοί εἰσι διότι οὐκ ἠδυνήθησαν
qꝛ nõ cognouerũt viã dñi ⁊ iudiciũ dei. ibo
ὅτι οὐκ ἔγνωσαν ὁδὸν κυρίου καὶ κρίσιν θεοῦ. πορεύσο-
ad optimates ⁊ loquar eis qꝛ ipſi cogno-
μαι πρὸς τοὺς ἁδροὺς καὶ λαλήσω αὐτοῖς ὅτι αὐτοὶ ἐπέ-
B uerũt viã dñi ⁊ iudiciũ dei: ⁊ ecce vnanimiter cõfre
γνωσαν ὁδὸν κυρίου καὶ κρίσιν θεοῦ, καὶ ἰδοὺ ὁμοθυμαδὸν συνέ-
gerũt iugũ diruperũt vincula. idcirco percuſſit
τριψαν ζυγὸν διέρρηξαν δεσμούς. διὰ τοῦτο ἔπαισεν
eos leo de ſylua ⁊ lupus vſq ad domos
αὐτοὺς λέων ἐκ τοῦ δρυμοῦ καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν
vaſtauit eos: ⁊ pard⁹ vigilauit ſup
ὠλέθρευσεν αὐτούς, καὶ πάρδαλις ἐγρηγόρησεν ἐπὶ τὰς
ciuitates eoꝝ. oẽs egredientes ex eis ca
πόλεις αὐτῶν. πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι ἀπ᾽ αὐτῶν θη-
pientur qꝛ multiplicauerũt impietates eoꝝ. cõfortati ſũt
ρευθήσονται ὅτι ἐπλήθυναν ἀσεβείας αὐτῶν. ἴσχυσαν
in auerſionib⁹ ſuis. q̃ hoꝝ ꝓpici⁹ ero
ἐν ταῖς ἀποστροφαῖς αὐτῶν. ποίῳ τούτων ἵλεως γένωμαί
tibi. filii tui dereliquerũt me ⁊ iurãt in his q̃ nõ
σοι. υἱοί σου ἐγκατέλιπόν με καὶ ὤμνυον ἐν τοῖς οὐκ
ſunt dii ⁊ ſaturaui eos ⁊ mechati ſũt ⁊ in
οὖσι θεοῖς καὶ ἐχόρτασα αὐτοὺς καὶ ἐμοιχῶντο καὶ ἐν
domib⁹ meretricũ cõuerſati ſũt. eq̃ amatores facti
οἴκοις πορνῶν κατελύοσαν. ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγενή-
C ſũt vnuſqſq ad vxorẽ ꝓximi ſui hinni
θησαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρε-
Eze.22.b. ebat. nũqd ſup his nõ viſitabo dicit do-
μέτιζον. μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι λέγει κύ-
Infra. 19.c. min⁹ aut i gẽte tali nõ vlciſcet aĩa mea: aſcen
ριος, ἢ ἐν ἔθνει τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου; ἀνά-
dite ſup ꝓpugnacula ei⁹ ⁊ diſſipate
βητε ἐπὶ τοὺς προμαχῶνας αὐτῆς καὶ κατασκάψατε

Ingreſſi ſunt ardua: & aſcenderũt rupes. Vniuerſe vrbes derelicte ſũt: & nõ habitat in eis hõ. Tu aũt vaſtata qd facies? Cum veſtieris te coccino: cum ornata fueris monili aureo & pinxeris ſtibio oculos tuos fruſtra cõponeris. Cõtẽpſerũt te amatores tui: animã tuã q̃rent. Vocẽ ei quaſi parturiẽtis audiui anguſtias vt puerpere. Vox filie ſion inter morientes expandẽtiſq manus ſuas. Ve mihi quia deficit anima mea propter interfectos. 5.

Circuite vias hieruſalẽ & aſpicite & conſiderate & querite in plateis eius an inueniatis virum facientem iudicium & querentem fidem: & ꝓpicius ero ei. Q̃d ſi etiam viuit dñs dixerint: & hoc falſo iurabũt. Domine oculi tui reſpiciunt fidẽ. Percuſſiſti eos & nõ doluerũt attriuiſti eos & renuerũt accipere diſciplinã. Indurauerũt facies ſuas ſupra petrã: & noluerũt reuerti. Ego autẽ dixi. Forſitan pauperes ſunt & ſtulti: ignorantes viã dñi & iudiciũ dei ſui. Ibo ergo ad optimates & loquar eis. Ipſi enĩ cognouerunt viam dñi & iudiciũ dei ſui. Et ecce magis hi ſimul cõfregerũt iugum: ruperũt vincula. Idcirco percuſſit eos leo de ſilua: lupus ad veſperam vaſtauit eos: pardus vigilans ſuper ciuitates eorũ. Ois qui egreſſus fuerit ex eis capietur: quia multe ſunt puaricatões eoꝝ: cõfortate ſunt auerſiones eoꝝ. Sup quo ꝓpici⁹ tibi eſſe potero? Filii tui dereliq̃rũt me: & iurant in his q non ſunt dii. Saturaui eos & mechati ſunt: & in domo meretricis luxuriabãtur. Equi amatores in feminas & emiſſarii facti ſunt: vnuſquiſq ad vxorẽ ꝓximi ſui hinniebat. Nunqd ſup his non viſitabo dicit dñs: & in gente tali nõ vlciſcetur aĩa mea? Aſcendite muros eius & diſſipate

בָּאוּ בֶּעָבִים וּבַכֵּפִים עָלוּ כָּל הָעִיר
עֲזוּבָה וְאֵין יוֹשֵׁב בָּהֵן אִישׁ׃ וְאַתִּי
שָׁדוּד מַה תַּעֲשִׂי כִּי תִלְבְּשִׁי שָׁנִי
כִּי תַעְדִּי עֲדִי זָהָב כִּי תִקְרְעִי בַפּוּךְ
עֵינַיִךְ לַשָּׁוְא תִּתְיַפִּי מָאֲסוּ בָךְ
עֹגְבִים נַפְשֵׁךְ יְבַקֵּשׁוּ׃ כִּי קוֹל
כְּחוֹלָה שָׁמַעְתִּי צָרָה כְּמַבְכִּירָה קוֹל
בַּת צִיּוֹן תִּתְיַפֵּחַ תְּפָרֵשׂ כַּפֶּיהָ אוֹי
נָא לִי כִּי עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים׃
שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת
יְרוּשָׁלַםִ וּרְאוּ נָא וּדְעוּ וּבַקְשׁוּ
בִרְחוֹבוֹתֶיהָ אִם תִּמְצְאוּ אִישׁ
אִם יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה
וְאֶסְלַח לָהּ׃ וְאִם חַי יְהוָה יֹאמֵרוּ
לָכֵן לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבֵעוּ׃ יְהוָה עֵינֶיךָ
הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה הִכִּיתָה אוֹתָם
וְלֹא חָלוּ כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר
חִזְּקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃
וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ דַּלִּים הֵם נוֹאֲלוּ
כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט
אֱלֹהֵיהֶם׃ אֵלְכָה לִּי אֶל הַגְּדֹלִים
וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם כִּי הֵמָּה יָדְעוּ
דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם אַךְ
הֵמָּה יַחְדָּו שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ מוֹסֵרוֹת׃
עַל כֵּן הִכָּם אַרְיֵה מִיַּעַר זְאֵב
עֲרָבוֹת יְשָׁדְדֵם נָמֵר שֹׁקֵד עַל
עָרֵיהֶם כָּל הַיּוֹצֵא מֵהֵנָּה יִטָּרֵף
כִּי רַבּוּ פִּשְׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשֻׁבוֹתֵיהֶם׃
אֵי לְזֹאת אֶסְלוֹח לָךְ בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי
וַיִּשָּׁבְעוּ בְּלֹא אֱלֹהִים וָאַשְׂבִּעַ
אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ וּבֵית זוֹנָה יִתְגּוֹדָדוּ׃
סוּסִים מְיוּזָנִים מַשְׁכִּים הָיוּ
אִישׁ אֶל אֵשֶׁת רֵעֵהוּ יִצְהָלוּ׃
הַעַל אֵלֶּה לוֹא אֶפְקֹד נְאֻם יְהוָה
וְאִם בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם
נַפְשִׁי׃ עֲלוּ בְשָׁרוֹתֶיהָ וְשַׁחֵתוּ

בוא כוף
עלה עזב
ישב לבש
עשה לבש
שנה עדה
קרע יפה
בקש
צור
בכר יפח
פרש כפף
Cap. v.
חוץ
ראה ידע
רחב מצא
שפט בקש
אמן סלח
אמר שבע
נכה את
חלה כלה
לקח יסר
פנה
יאל
שפט
הלך
דבר
עלל יסר
נכה ארה
שדד
עיר יצא
טרף רבה
שוב
סלח
שבע
את נאף
זנה גדד
יזן שכם
היה איש
צהל פקד
נקם
עלה שור

Digitized by Google

Tex.heb.	Pritiua.heb.
וכלה אל תעשו הסירו נטישותיה	עשה סור
כי לוא ליהוה המה: כי בגוד בגדו	נטש
כי בית ישראל ובית יהודה נאם	
יהוה: כחשו ביהוה ויאמרו לוא	אמר
הוא ולא תבוא עלינו רעה וחרב	בוא רעע
ורעב לוא נראה: והנביאים יהיו	ראה נבא
לרוח והדבר אין בהם כה יעשה	היה עשה
להם: לכן כה אמר יהוה אלהי	
צבאות יען דברכם את הדבר	
הזה הנני נתן דברי בפיך לאש	פה
והעם הזה עצים ואכלתם: הנני	
מביא עליכם גוי ממרחק בית	בוא רחק
ישראל נאם יהוה גוי איתן הוא	
גוי מעולם הוא גוי לא תדע	עלם ידע
לשונו ולא תשמע מה ידבר:	לשן שמע
אשפתו כקבר פתוח כלם גבורים:	דבר
ואכל קצירך ולחמך יאכלו בניך	פתח קצר
ובנותיך יאכל צאנך ובקרך	אכל בנה
יאכל גפנך ותאנתך ירשש ערי	רוש
מבצריך אשר אתה בטח בהנה	עיר בצר
בחרב: וגם בימים ההמה נאם	יום
יהוה לא אעשה אתכם כלה: והיה	עשה
כי תאמרו תחת מה עשה יהוה	אמר
אלהינו לנו את כל אלה ואמרת	
אליהם כאשר עזבתם אותי	את
ותעבדו אלהי נכר בארצכם כן	עבד
תעבדו זרים בארץ לא לכם: הגידו	נגד
זאת בבית יעקב והשמיעוה	שמע
ביהודה לאמר: שמעו נא זאת	
עם סכל ואין לב עינים להם ולא	
יראו אזנים להם ולא ישמעו:	ראה
האותי לא תיראו נאם יהוה אם	ירא
מפני לא תחילו אשר שמתי	פנה חול
חול גבול לים חק עולם ולא	שום
יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו	גבל
גליו ולא יעברנהו ולעם הזה היה	עבר געש
	יכל המה
	גלל

consumationē aūt nolite facere. Auferte ppagines ei9: qa nō sunt dñi. Preuaricatiōe eni puaricata est in me domus iſrael & domus iuda: ait dñs. Negauerunt dominum & dixerūt. Non eſt ipſe: necꝫ veniet ſuper nos malum gladium & famem nō videbim9. Prophete fuerunt in ventū locuti: & reſpōſum nō fuit in eis. Hec ergo euenient illis. Hec dicit dominus deus exercituum. Quia locuti eſtis verbum iſtū. Ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem & populū iſtū in ligna: & vorabit eos. Ecce ego adducā ſuper vos gentem de longinquo dom9 iſrael: ait dominus: gentem robuſtam: gentem antiquam: gentem cuius ignorabis linguam nec intelliges quid loquatur. Pharetra eius q̃ſi ſepulchrū patēs vniuerſi fortes. Et comedet ſegetes tuas: & panē tuū deuorabit: filios tuos & filias tuas comedet: gregē tuū & armenta tua: & comedet vineā tuā & ficū tuā: & cōteret vrbes munitas tuas in qbus tu habes fiduciam gladio. Verumtamen in diebus illis: ait dñs: non faciam vos in cōſumationem. Quod ſi dixeritis quare fecit dominus deus noſter nobis hec omnia: dices ad eos. Sicut dereliquiſtis me & ſeruiſtis deo alieno in terra veſtra: ſic ſeruietis aliēnis in terra nō vr̃a. Annūciate hec domui iacob: & auditum facite in iuda dicentes. Audi popule ſtulte qui nō habes cor: q habētes oculos non videtis: & aures & non auditis. Me ergo non timebitis ait dñs: & a facie mea nō dolebitis? qui poſui arenam terminū mari: preceptū ſempiternū qd nō pteribit: & cōmouebūtur & nō poterūt: & intumeſcēt fluct9 ei9: & nō tranſibūt illud. Populo autem huic factum eſt

cōſumationē aūt ne feceritis. auferetis ſuſtenta
συντέλειαν δὲ μὴ ποιήσητε. ἀφολέσετε τὰ ὑποστηρίγ
cula eius: qꝛ dñi nō ſūt: qꝛ puaricāo puari
ματα αὐτῆς, ὅτι τοῦ κυρίου οὐκ εἰσίν, ὅτι ἀθετῶν ἠθέτη
cata eſt in me dom9 iſrael ꝛ dom9 iuda mētite ſūt
σεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος ἰσραὴλ καὶ ὁ οἶκος ἰούδα ἐψεύσαν
dño ſuo: ꝛ dixerūt: nō ſūt hec: nō veniēt
το τῷ κυρίῳ αὐτῶν, καὶ εἶπον, οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἥξει
ſup nos mala: ꝛ gladiū ꝛ famē nō videbim9.
ἐφ᾽ ἡμᾶς κακά, καὶ μάχαιραν καὶ λιμὸν οὐκ ὀψόμεθα. οἱ
pphete nr̃i fuerūt in vētū ꝛ ſermo dñi nō
προφῆται ἡμῶν ἦσαν εἰς ἄνεμον καὶ λόγος κυρίου οὐχ
fuit in eis ſic erit illis. ppterea hec
ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς οὕτως ἔσται αὐτοῖς. διὰ τοῦτο τάδε
dicit dñs oipotens: qꝛ locuti eſtis verbū
λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἀνθ᾽ ὧν ἐλαλήσατε τὸ ῥῆμα
iſtud: ecce ego dedi verba mea in os
τοῦτο, ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στό
tuū ignē ꝛ pplm̄ iſtū ligna ꝛ deuora
μα σου πῦρ καὶ τὸν λαὸν τοῦτον ξύλα καὶ καταφάγε
bit eos. ecce adducā ſup vos gētē de lōgiquo. dom9
ται αὐτούς. ἰδοὺ ἐπάγω ἐφ᾽ ὑμᾶς ἔθνος πόρρωθεν οἶκος
iſrael dicit dñs: gētē robuſtā: gētē a ſeculo: gētē
ἰσραὴλ λέγει κύριος, ἔθνος ἰσχυρόν, ἔθνος ἀπ᾽ αἰῶνος ἔθνος
cui9 nō audies vocē ei9. oēs fortes: phare
οὗ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ. πάντες ἰσχυροί, φα
retra ei9 vt ſepulchrū apertū ꝛ comedēt
ρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεῳγμένος καὶ κατέδονται τὸν
meſſem vr̃am ꝛ panes vr̃os. ꝛ comedēt
θερισμὸν ὑμῶν καὶ τοὺς ἄρτους ὑμῶν. καὶ κατέδονται
filios vr̃os ꝛ filias vr̃as: ꝛ come
τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν, καὶ κατέ
dent vitulos vr̃os ꝛ oues vr̃as: ꝛ
δονται τοὺς μόσχους ὑμῶν καὶ τὰ πρόβατα ὑμῶν, καὶ
comedent vineas vr̃as ꝛ ficeta
κατέδονται τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν καὶ τοὺς συκῶνας
vr̃a ꝛ oliueta vr̃a. ꝛ capiēt ciuitates
ὑμῶν καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν. καὶ ἀλοήσουσι τὰς πό
tates munitas vr̃as in qb9 vos cōfidebatis in e
λεις τὰς ὀχυρὰς ὑμῶν ἐφ᾽ αἷς ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ᾽ αὐ
is in gladio. ꝛ erit in dieb9 illis di
ταῖς ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις λέ
cit dñs de9 tu9 nō faciā vos in cōſumatio
γει κύριος ὁ θεός σου οὐ μὴ ποιήσω ὑμᾶς εἰς συντέλει
nē. ꝛ erit qñ dixeritis: ppter qd fecit dñs
αν. καὶ ἔσται ὅταν εἴπητε, ἕνεκεν τίνος ἐποίησεν κύριος
de9 nr̄ nobis oīa hec? ꝛ dices eis: qꝛ
ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν ἅπαντα ταῦτα; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ἀνθ᾽ ὧν
reliqſtis me ꝛ ſeruiuiſtis diis alienis
ἐγκατελίπετέ με καὶ ἐδουλεύσατε θεοῖς ἀλλοτρίοις
in terra vr̃a. ſic ſeruite alienis in terra nō
ἐν τῇ γῇ ὑμῶν. οὕτως δουλεύσατε ἀλλοτρίοις ἐν γῇ οὐχ
veſtra. ānūciate hec in domū iacob ꝛ
ὑμῶν. ἀναγγείλατε ταῦτα εἰς τὸν οἶκον ἰακὼβ καὶ
audiat in iuda. audite iā hec po
ἀκουσθήτω ἐν τῷ ἰούδᾳ. ἀκούσατε δὴ ταῦτα λα
pule ſtulte ꝛ ſine corde. oculi eis ꝛ nō vi
ὸς μωρὸς καὶ ἀκάρδιος. ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς καὶ οὐ βλέ
dent: aures eis ꝛ nō audiūt. nūqd me nō
πουσιν. ὦτα αὐτοῖς καὶ οὐκ ἀκούουσιν. μὴ ἐμὲ οὐ
timebitis dicit dñs: aut a facie mea
φοβηθήσεσθε λέγει κύριος; ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου
nō formidabitis q diſpoſuit arenā terminū ma
οὐκ εὐλαβηθήσεσθε τὸν τάξαντα ἄμμον ὅριον τῇ θαλάσ
ri pceptū ſēpiternū ꝛ nō trāſgrediet illō ꝛ
σῃ πρόσταγμα αἰώνιον καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτὸ καὶ
turbabit ꝛ nō poterit. ꝛ ſonabūt flu
ταραχθήσεται καὶ οὐ δυνήσεται. καὶ ἠχήσουσι τὰ κύ
ctus ei9 ꝛ nō trāſgrediet illud. at pplo
ματα αὐτῆς καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτό. τῷ δὲ λαῷ
huic factū eſt
τούτῳ ἐγενήθη

D

E

Infra. 19.b.

F

cor nō audiēs ⁊ icredulū. declinauerūt ⁊ abierūt:
καρδία ἀνήκοος καὶ ἀπειθής. ἐξέκλιναν καὶ ἀπήλθοσαν,
⁊ nō dixerūt in corde ſuo: timeam⁹ iā dñm
καὶ οὐκ εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, φοβηθῶμεν δὴ κύριον
deū vřm ꝗ dat nobis pluuiā matutinā ⁊ ſero-
τὸν θεὸν ὑμῶν τὸν διδόντα ἡμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψι-
tinā ſcđm tps plenitudis ꝓcepti meſſis ⁊
μον κατὰ καιρὸν πληρώσεως προστάγματος θερισμοῦ καὶ
cuſtodiuit nobis. inīqtates vře declinauerūt hec ⁊
ἐφύλαξεν ἡμῖν. αἱ ἀνομίαι ὑμῶν ἐξέκλιναν ταῦτα καὶ αἱ
pctā vřa recedere fecerūt bona a vobis: qꝛ inuēti
ἁμαρτίαι ὑμῶν ἀπέστησαν τὰ ἀγαθὰ ἀφ᾽ ὑμῶν, ὅτι εὑρέ-
ſunt in ppl'o meo ipii: ⁊ laqueū ſtatuerūt
θησαν ἐν τῷ λαῷ μου ἀσεβεῖς, καὶ παγίδα ἔστησαν
G ut corrūpat viros ⁊ ceperūt ꝗſi decipula ex
διαφθεῖραι ἄνδρας. καὶ συνελαμβάνοσαν ὡς παγὶς ἐφε-
tenſa plena volatilib᷑. ſic dom⁹ eoꝝ plene
σταμένη πλήρης πετεινῶν. οὕτως οἱ οἶκοι αὐτῶν πλήρεις
dolo. ideo magnificati ſūt ⁊ ditati ſunt: icraſ
δόλου. διὰ τοῦτο ἐμεγαλύνθησαν καὶ ἐπλούτησαν, ἐπα-
ſati ſunt ⁊ traſgreſſi ſūt iudiciū. nō iudicauerūt iudiciū
Eſai. 1.f. ⁊.co.in fra.9.c χύνθησαν καὶ παρέβησαν κρίσιν. οὐκ ἔκριναν κρίσιν
pupilli ⁊ iudiciū vidue nō iudicauerūt. nūqd ſup his
ὀρφανοῦ καὶ κρίσιν χήρας οὐκ ἐκρίνοσαν, μὴ ἐπὶ τού-
nō viſitabo dicit dñs: aut i gēte hmōi
τοις οὐκ ἐπισκέψομαι λέγει κύριος, ἢ ἐν ἔθνει τοιούτῳ
nō vlciſcet aīa mea: ſtupoꝛ ⁊ horribilia fctā ſūt
οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου; ἔκστασις καὶ φρικτὰ ἐγενήθη
in terra. ꝓphete ꝓphetant iniqua: ⁊
ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ προφῆται προφητεύουσιν ἄδικα, καὶ οἱ
ſacerdotes plauſerūt manib⁹ ſuis. ppl's me⁹
ἱερεῖς ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. ὁ λαός μου ἠ-
dilexit ſic: ⁊ qd facietis poſt hec.
γάπησεν οὕτως, καὶ τί ποιήσετε εἰς τὰ μετὰ ταῦτα.

Ca.6. A Confortamini filii beīamin de medio hieruſa-
Ενισχύσατε υἱοὶ βενιαμεὶν ἐκ μέσου τῆς ἱερουσα-
lem ⁊ in thecue ſignificate tuba. ⁊ ſup be
λὴμ καὶ ἐν θεκουὲ σημάνατε σάλπιγγι. καὶ ὑπὲρ βη-
thacharē leuate ſignū: qꝛ mala iminēt ab aqlo
θαχαρμὰ ἄρατε σημεῖον, ὅτι κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βορ-
ne: ⁊ cōtritio magna erit: ⁊ auferet
ρᾶ, καὶ συντριβὴ μεγάλη ἔσται. καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ
celſitudo tua filia ſion. ad eā veniēt paſtores
ὕψος σου θύγατερ σιών. εἰς αὐτὴν ἥξουσιν ποιμένες
⁊ greges eoꝝ: ⁊ figent in ea tento
καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν, καὶ πήξουσιν ἐπ᾽ αὐτὴν σκη-
ria i circuitu: ⁊ paſcent vnuſquiſqꝫ manu ſua.
νὰς κύκλῳ, καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαστος τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
ꝓparate ſup eā bellū. cōſurgite ⁊ aſcē
παρασκευάσασθε ἐπ᾽ αὐτὴν πόλεμον. ἀνάστητε καὶ ἀνα-
dam⁹ ad eā i meridie. ve vobis qꝛ declinauit
βῶμεν ἐπ᾽ αὐτὴν μεσημβρίας. οὐαὶ ὑμῖν ὅτι κέκλικεν ἡ
dies qꝛ deficiunt vmbre veſperi: ſurgite
ἡμέρα ὅτι ἐκλείπουσιν αἱ σκιαὶ τῆς ἑσπέρας, ἀνάστητε
⁊ aſcendam⁹ in nocte ⁊ diſſipemus fundamēta
καὶ ἀναβῶμεν ἐν νυκτὶ καὶ διαφθείρωμεν τὰ θεμέλια
eius. qꝛ hec dicit dñs virtutum: excidi-
αὐτῆς. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔκκοψα-
te fūdamēta eius effunde ſup hieruſalem exercitū.
B τε θεμέλια αὐτῆς ἔκχεον ἐπὶ ἱερουσαλὴμ δύναμιν.
o ciuitas mendax tota calumnia in ea. ſicut ifri-
ὦ πόλις ψευδὴς ὅλη καταδυναστεία ἐν αὐτῇ. ὡς ψύ-
gidat ciſterna aquā ſuam: ſic ifrigidat malitia e-
χει λάκκος ὕδωρ αὐτοῦ, οὕτως ψύχει κακία αὐ-
ius. impietas ⁊ miſeria audietur in e-
τῆς. ἀσέβεια καὶ ταλαιπωρία ἀκουσθήσεται ἐν αὐ-
a cōtra faciem ei⁹ ſemp. doloꝛe ⁊ flagello
τῇ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς διαπαντός. πόνῳ καὶ μάστιγι

cor incredulū & exaſpe rans. Receſſerūt & abie rūt: & nō dixerūt in corde ſuo. Metuamus dñm deū nřm: qui dat nobis pluuiā tēporaneā & ſerotinā in tpe ſuo: plenitudinē annue meſſis cuſtodiētem nobis. Iniqtates nře declinauerunt hec: & peccata nřa prohibuerunt bonū a nobis: quia inuēti ſunt in ppl'o meo ipii: iſidiātes quaſi aucupes: laqueos ponētes & pedicas ad capiēdos viros. Sicut decipula plena auibus: ſic dom⁹ eorū plene dolo. Ideo magnificati ſūt & ditati: incraſſati ſunt & impinguati: & preterierūt ſermōes meos peſſime. Cauſam nō iudicauerūt: cām pupilli nō dire xerūt: & iudiciū paupeꝝ nō iudicauerūt. Nunqd ſup his nō viſitabo: dicit dñs: aut ſup gentē huiuſcemodi nō vlciſcetur aīa mea? Stupor & mirabilia facta ſunt in terra. Prophete ꝓphetabant mendaciū: & ſacerdotes applaudebāt manib⁹ ſuis: & populus meus dilexit talia: quid igitur fiet in nouiſſimo eius? 6.

Confortamini filii beniamin in medio hieruſalem: & in thecua clangite buccina: & ſuper bethacarem leuate vexillum: quia malū viſum eſt ab aquilone & cōtritio magna. Speciosē & delicatē aſſimilaui filiā ſion: ad eam venient paſtores & greges eorum. Fixerunt in ea tentoria i circuitu: paſcet vnuſqſqꝫ eos qui ſub manu ſua ſunt. Sanctificate ſup eā bellū: cōſurgite: & aſcēdam⁹ in meridie. Ve nobis qa declinauit dies: qa lōgiores facte ſunt vmbre veſpi. Surgite & aſcēdamus in nocte: & diſſipem⁹ domus ei⁹: qa hec dicit dñs exercituū. Cedite lignū ei⁹. Et fundite circa hieruſalē aggerē. Hec ē ciuitas viſitatiōis: oīs calūnia in medio ei⁹. Sic frigidā facit ciſterna aquā ſuā: ſic frigidā fecit maliciā ſuā. Iniqtas & vaſtitas audietur i ea corā me ſp: ifirmitas & plaga

לֵב סוֹרֵר וּמוֹרֶה סָרוּ וַיֵּלֵכוּ׃ וְלוֹא אָמְרוּ בִלְבָבָם נִירָא נָא אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם וְיוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בְּעִתּוֹ שְׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמָר לָנוּ׃ עֲוֺנוֹתֵיכֶם הִטּוּ אֵלֶּה וְחַטֹּאותֵיכֶם מָנְעוּ הַטּוֹב מִכֶּם׃ כִּי נִמְצְאוּ בְעַמִּי רְשָׁעִים יָשׁוּר כְּשַׁךְ יְקוּשִׁים הִצִּיבוּ מַשְׁחִית אֲנָשִׁים יִלְכֹּדוּ׃ כִּכְלוּב מָלֵא עוֹף כֵּן בָּתֵּיהֶם מְלֵאִים מִרְמָה עַל כֵּן גָּדְלוּ וַיַּעֲשִׁירוּ׃ שָׁמְנוּ עָשְׁתוּ גַּם עָבְרוּ דִבְרֵי רָע דִּין לֹא דָנוּ דִּין יָתוֹם וְיַצְלִיחוּ וּמִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים לֹא שָׁפָטוּ׃ הַעַל אֵלֶּה לֹא אֶפְקֹד נְאֻם יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ שַׁמָּה וְשַׁעֲרוּרָה נִהְיְתָה בָּאָרֶץ׃ הַנְּבִאִים נִבְּאוּ בַשֶּׁקֶר וְהַכֹּהֲנִים יִרְדּוּ עַל יְדֵיהֶם וְעַמִּי אָהֲבוּ כֵן וּמַה תַּעֲשׂוּ לְאַחֲרִיתָהּ׃

הָעִזוּ בְּנֵי בִנְיָמִן מִקֶּרֶב יְרוּשָׁלִַם וּבִתְקוֹעַ תִּקְעוּ שׁוֹפָר וְעַל בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ מַשְׂאֵת כִּי רָעָה נִשְׁקְפָה מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃ הַנָּוָה וְהַמְּעֻנָּגָה דָּמִיתִי בַּת צִיּוֹן׃ אֵלֶיהָ יָבֹאוּ רֹעִים וְעֶדְרֵיהֶם תָּקְעוּ עָלֶיהָ אֹהָלִים סָבִיב רָעוּ אִישׁ אֶת יָדוֹ׃ קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַצָּהֳרָיִם אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב׃ קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַלַּיְלָה וְנַשְׁחִיתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּרְתוּ עֵצָה וְשִׁפְכוּ עַל יְרוּשָׁלִַם סֹלְלָה הִיא הָעִיר הָפְקַד כֻּלָּהּ עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ׃ כְּהָקִיר בַּיִר מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה רָעָתָהּ חָמָס וָשֹׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל פָּנַי תָּמִיד חֳלִי וּמַכָּה

סָרַר מָרָה סוּר יָרֵא יָרָה לָקַשׁ חָקַק קָצַר שָׁמַר נָטָה מָצָא שׁוּר שָׁכַךְ יָקַשׁ נָצַב שָׁחַת לָכַד כָּלַב בָּיִת רָמָה עָשַׁר רוּעַ דּוּן יָתַם צָלַח שָׁפַט אָבָה פָּקַד נָקַם שָׁמַם הָיָה רָדָה עָשָׂה

Cap.vj. עָזַז תָּקַע נָשָׂא נָשָׂא רוּעַ שָׁקַף צָפַן גָּדַל עָנַג דָּמָה בּוֹא רָעָה סָבַב לָחַם עָלָה נָטָה שָׁחַת יָעַץ פָּקַד קוּר רוּעַ שָׁדַד שָׁמַע פָּנָה תָּמַד חָלָה נָכָה

k

הוסרי ירושלם פן תקע נפשי — יסר יקע
ממך פן אשימך שממה ארץ לוא — ממן שום
נושבה׃ כה אמר יהוה צבאות — ישב
עולל יעוללו כגפן שארית ישראל — עלל
השב ידך כבוצר על סלסלות׃ — שוב בצר
על מי אדברה ואעידה וישמעו — סלל דבר
הנה ערלה אזנם ולא יוכלו — עוד שמע ערל
להקשיב הנה דבר יהוה היה להם — יכל קשב
לחרפה לא יחפצו בו׃ ואת — חפץ
חמת יהוה מלאתי נלאיתי הכיל — יחם לאה
שפך על עולל בחוץ ועל סוד — כול עלל
בחורים יחדו כי גם איש עם אשה — בחר
ילכדו זקן עם מלא ימים׃ ונסבו — לכד יום
בתיהם לאחרים שדות ונשים — סבב בית
יחדו כי אטה את ידי על ישבי — שדה נשה נטה
הארץ נאם יהוה׃ כי מקטנם ועד
גדולם כלו בוצע בצע ומנביא — גדל בצע
ועד כהן כלו עשה שקר׃ וירפאו — נבא רפא
את שבר עמי על נקלה לאמר — קלל
שלום שלום ואין שלום׃ הבישו — שלם בוש
כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו — תעב עשה
גם הכלים לא ידעו לכן יפלו — כלם נפל
בנפלים בעת פקדתים יכשלו — כשל
אמר יהוה׃ כה אמר יהוה עמדו
על דרכים וראו ושאלו לנתבות — ראה
עולם אי זה דרך הטוב ולכו — עלם ילך
בה ומצאו מרגוע לנפשכם — רגע
ויאמרו לא נלך׃ והקמתי עליכם — אמר קום
צפים הקשיבו לקול שופר — צפה קשב
ויאמרו לא נקשיב׃ לכן שמעו — שפר
הגוים ודעי עדה את אשר בם׃ — ידע יעד
שמעי הארץ הנה אנכי מביא רעה — בוא רעע
אל העם הזה פרי מחשבותם כי — פרה חשב
על דברי לא הקשיבו ותורתי — קשב ירה
וימאסו בה׃ למה זה לי לבונה משבא — מאס
תבוא וקנה הטוב מארץ מרחק — לבן בוא
רחק

Erudire hieruſalem ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponã te deſertã: terrã inhabitabilem. Hec dicit dñs exercituũ. Vſq; ad racemum colligent quaſi in vinea reliquias iſrael. Cõuerte manũ tuã q̃ſi vindemiator ad cartallũ. Cui loquar: & quẽ cõteſtabor vt audiar. Ecce incircunciſe aures eorum & audire nõ poſſunt. Ecce verbũ dñi factũ eſt eis in opprobrium: & non ſuſcipient illud. Idcirco furore dñi plenus ſum: laboraui ſuſtinens. Effunde ſuper paruulũ foris & ſuper concilium iuuenum ſimul. Vir enĩ cum muliere capietur: ſenex cũ pleno dierum. Et tranſibũt domus eorum ad alteros agri & vxores pariter: qa extendã manum meã ſup habitãtes terram dicit dñs. A minore quippe vſq; ad maiorẽ omnes auaricie ſtudent: & a propheta vſq; ad ſacerdotẽ cuncti faciunt dolum. Et curabant cõtritionẽ filie pp̃li mei cũ ignominia dicentes: pax pax: & nõ erat pax. Confuſi ſunt qa abomiatiõnẽ fecerũt qn potius cõfuſione nõ ſũt cõfuſi: & erubeſcere neſcierũt. Quãobrẽ cadent inter ruẽtes: in tpe viſitationis ſue corruet: dicit dominus. Hec dicit dñs. State ſuper vias & videte: & interrogate de ſemitis antiquis que ſit via bona: & ambulate in ea: & inuenietis refrigerium animabus vr̃is. Et dixerũt. Nõ ambulabim9. Et cõſtitui ſup vos ſpeculatores. Audite vocem tube. Et dixerũt. Non audiemus. Ideo audite gentes & cognoſcite cõgregatio: quãta ego faciã eis. Audi terra. Ecce ego adducam mala ſup populũ iſtũ: fructũ cogitationũ eius: quia verba mea non audierunt: & legem meam proiecerunt. Vt quid mihi thus de ſaba affertis: & calamũ ſuaue olentẽ de terra logiqua.

erudieris hierlm ne recedat aĩa mea a
παιδευθήσῃ ἱερουσαλὴμ μὴ ἀποστῇ ἡ ψυχή μου ἀπὸ
te ne faciã te inuiã terrã q̃ nõ hitabitur.
σοῦ. μὴ ποιήσω σε ἄβατον γῆν ἥτις οὐ κατοικηθήσεται.
qr hec dicit dñs virtutũ: racemate racemate q̃ſi vineã reliqas iſrael. reuertimini q̃ſi vindemiãs in cartalliũ ſuũ. ad quẽ
ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καλαμᾶσθε καλαμᾶσθε ὡς ἄμπελον τὰ κατάλοιπα τοῦ ἰσραήλ. ἐπιστρέψατε ὡς τρυγῶν ἐπὶ τὸν κάρταλλον αὐτοῦ. πρὸς τί C
loquar ꝛ cõteſtor ꝛ audiet: ecce incircũciſe aures eoꝝ ꝛ nõ poſſunt audire. ecce
λαλήσω καὶ διαμαρτύρομαι καὶ ἀκούσεται; ἰδοὺ ἀπερίτμητα τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ οὐ δύνανται ἀκούειν. ἰδοὺ
verbũ dñi factũ eſt eis ĩ oppbriũ: nõ volent illũ audire ꝛ furorẽ meũ ĩpleui ꝛ
τὸ ῥῆμα κυρίου ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμόν, οὐ μὴ βουλῶσιν αὐτὸ ἀκοῦσαι καὶ τὸν θυμόν μου ἔπλησα καὶ
ſuſtinui ꝛ nõ cõſumpſi eos. effundã ſup paruulos deforis ꝛ ſup cõgregationẽ iuuenũ ſimul: qr vir ꝛ
ἐπέσχον καὶ οὐ συνετέλεσα αὐτούς. ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια ἔξωθεν καὶ ἐπὶ συναγωγὴν νεανίσκων ἅμα, ὅτι ἀνὴρ καὶ Esai. 1.d.
mulier capient. ſenex cũ pleno dierũ. ꝛ transferent dom9 eoꝝ ad alteros.
γυνὴ συλληφθήσονται. πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν. καὶ μεταστραφήσονται αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰς ἑτέρους.
agri ꝛ vxores eoꝝ pariter: qr extẽdã manũ meã ſup hitantes terrã hãc
ἀγροὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐπιτοαυτό, ὅτι ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην
dicit dñs: qr a paruo eoꝝ ꝛ vſq; ad magnũ oẽs cõſumauerũt iniqua a ſacerdote ꝛ vſq; ad
λέγει κύριος, ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου πάντες συνετελέσαντο ἄνομα ἀπὸ ἱερέως καὶ ἕως
pſeudo pphetã oẽs fecerũt mẽdacia. ꝛ curabãt cõtritionẽ pp̃li mei paruipẽdẽtes ꝛ dicẽtes:
ψευδοπροφήτου πάντες ἐποίησαν ψευδῆ. καὶ ἰῶντο τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου ἐξουθενοῦντες καὶ λέγοντες, Esai. 55.d.
pax ꝛ vbi eſt pax. cõfuſi ſunt qr defecerũt ꝛ neq; ſicut cõfuſi erubuerũt: ꝛ ignominiã
εἰρήνη καὶ ποῦ ἐστιν εἰρήνη. κατῃσχύνθησαν ὅτι ἐξελίποσαν καὶ οὐδ᾽ ὡς καταισχυνόμενοι ᾐσχύνθησαν, καὶ τὴν ἀτιμίαν D
ſuã nõ cognouerũt. ppter hoc cadent in ruina ſua: ꝛ in tp̃e viſitatiõis ſue peribũt dixit dñs.
αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν. διὰ τοῦτο πεσοῦνται ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν, καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται εἶπε κύριος.
hec dicit dñs: ſtate ſup vias ꝛ videte: ꝛ iterrogate ſemitas dñi eternas.
τάδε λέγει κύριος, στῆτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς καὶ ἴδετε, καὶ ἐρωτήσατε τρίβους κυρίου αἰωνίους.
ꝛ videte q̃lis eſt via bona: ꝛ ãbulate in ea: ꝛ inuenietis purificationẽ aĩab9 vr̃is.
καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθή, καὶ βαδίζετε ἐν αὐτῇ, καὶ εὑρήσετε ἁγνισμὸν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Mat. 11.d.
ꝛ dixerũt: nõ ibim9. cõſtitui ſup vos ſpeculatores: audite vocẽ tube. ꝛ dixerũt: nõ
καὶ εἶπαν, οὐ πορευσόμεθα. καθέστακα ἐφ᾽ ὑμᾶς σκοπούς, ἀκούσατε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος. καὶ εἶπαν, οὐκ E
audiem9. ppter hoc audierũt gẽtes ꝛ paſcẽtes greges ſuos. audi terra: ecce ego iduco
ἀκουσόμεθα. διὰ τοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν. ἄκουε γῆ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω
ſup pp̃lm hũc mala: fructũ auerſionis eoꝝ: qr verbo meo nõ attẽderũt ꝛ legẽ
ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακά, τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν, ὅτι τῷ λόγῳ μου οὐ προσέσχον καὶ τὸν νόμον
meã pieceerũt. vt q̃d mihi thus de ſaba affertis ꝛ cinnamomũ de terra de lõge
μου ἀπώσαντο. ἱνατί μοι λίβανον ἐκ σαβὰ φέρετε καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν Esai. 1. d.

holocauſta vr̃a nõ ſũt accepta: ⁊ victime
τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ εἰσὶ δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι
vr̃e nõ placuerũt mihi. ꝓpter hoc hec dicit dñs: ecce
ὑμῶν οὐχ ἥδυνάν μοι. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
F ego do in ꝑpl'm iſtũ infirmitatẽ: ⁊ infir-
ἐγὼ δίδωμι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον ἀσθένειαν, καὶ ἀσθε-
mabunt in ea pr̃es ⁊ filii ſimul: vicin⁹ ⁊
νήσουσιν ἐν αὐτῇ πατέρες καὶ υἱοὶ ἅμα, γείτων καὶ ὁ
ꝓxim⁹ ei⁹ peribũt. hec dicit dñs: ecce
πλησίον αὐτοῦ ἀπολοῦνται. τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
ppl's venit ab aqlone ⁊ gẽtes cõſurgẽt ab ex
λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἔθνη ἐξεγερθήσονται ἀπ᾽ ἐσχά-
tremo terre. arcũ ⁊ zibynã tenebũt. ipudẽs
του τῆς γῆς. τόξον καὶ ζιβύνην κρατήσουσιν. ἰταμός
eſt ⁊ nõ miſerebit: vox ei⁹ ſicut mare inun
ἐστι καὶ οὐκ ἐλεήσει, φωνὴ αὐτοῦ ὡς θάλασσα κυμαί-
dans. ſup equos ⁊ currus ꝑparabit: q̃ſi ignis
νουσα. ἐφ᾽ ἵπποις καὶ ἅρμασι παρατάξεται, ὡς πῦρ
ad ꝓliũ aduerſũ te filia ſion. audiuim⁹ fa-
εἰς πόλεμον πρὸς σὲ θύγατερ σιών. ἠκούσαμεν τὴν ἀ-
G mã eoꝝ: diſſolute ſũt man⁹ nr̃e. tribulatiões ap
κοὴν αὐτῶν, παρελύθησαν αἱ χεῖρες ἡμῶν. θλίψεις κα-
ꝓhẽdeſt nos: dolores q̃ſi parturiẽtis: ne exieritis
τέσχον ἡμᾶς, ὠδῖνες ὡς τικτούσης. μὴ ἐκπορεύεσθε
ad agrũ ⁊ in viis ne ãbuletis: q: gladi
εἰς ἀγρὸν καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ βαδίζετε, ὅτι ῥομ-
us inimicoꝝ hitat in circuitu. filia ꝑpli
φαία τῶν ἐχθρῶν παροικεῖ κυκλόθεν. θύγατερ λαοῦ
mei accingere cilicio: ⁊ cõſpergere cinere.
μου περίζωσαι σάκκον, καὶ κατάπασαι σποδόν.
luctũ dilecti fac tibi plãctũ miſerabilẽ:
πένθος ἀγαπητοῦ ποίησαι σεαυτῇ κοπετὸν οἰκτρόν,
q: repẽte veniet miſeria ſup vos. ꝓbatorẽ
ὅτι ἐξαίφνης ἥξει ταλαιπωρία ἐφ᾽ ὑμᾶς. δοκιμαστὴν
dedi te in ꝑplis ꝓbatis. ⁊ ſcies cũ
δέδωκά σε ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις. καὶ γνώσῃ ἐν
ꝓbauero ego viã eoꝝ oẽs inobediẽtes
τῷ δοκιμάσαι με τὴν ὁδὸν αὐτῶν πάντες ἀνήκοοι
ãbulantes praue: es ⁊ ferrũ oẽs
πορευόμενοι σκολιῶς, χαλκὸς καὶ σίδηρος πάντες
corrupti ſũt. defecit ſufflatoriũ ab igne: defe
διεφθαρμένοι εἰσίν. ἐξέλιπεν φυσητὴρ ἀπὸ πυρός, ἐξέ-
cit plũbũ. fruſtra argẽtari⁹ argẽtũ cõflat.
λιπεν μόλυβδος. εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ.
malicie eoꝝ nõ ſũt liq̃facte: argentũ repro
πονηρίαι αὐτῶν οὐκ ἐτάκησαν, ἀργύριον ἀποδεδοκι-
batum vocate eos: q: reprobauit
μασμένον καλέσατε αὐτούς, ὅτι ἀπεδοκίμασεν
eos dñs.
αὐτοὺς κύριος.

Ca.7.

A Verbũ qḋ factũ ẽ ad hieremiã a dño di
Ρῆμα ὁ ἐγένετο πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου λέ-
cẽs: ſta in porta dom⁹ dñi: ⁊ le-
γων, ἵστα ἐπὶ τὴν πύλην τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ ἀνά-
ge illic verbũ hoc. ⁊ dic: audite ver
γνωθι ἐκεῖ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ εἰπέ, ἀκούσατε λό-
bũ dñi ois iudea: hec dicit dñs
γον κυρίου πᾶσα ἰουδαία, τάδε λέγει κύριος τῶν
virtutũ de⁹ iſrael: dirigite vias vr̃as
δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, διορθώσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν
⁊ adinuẽtiones vr̃as: ⁊ hitare faciã vos
καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς
in loco iſto. nõ cõfidite vobis in
ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. μὴ πεποίθατε ἑαυτοῖς ἐπὶ
Infra. 16.d. verbis mẽdacib⁹: q: oino nõ ꝓde
λόγοις ψευδέσιν, ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσου-
rũt vobis dicẽtes:
σιν ὑμᾶς λέγοντες,

Holocauſtomata vr̃a nõ ſunt accepta: & victime vr̃e nõ placuerũt mihi. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego dabo in populũ iſtum ruinas: & ruent in eis patres & filii ſimul: vicinus & ꝓximus peribunt. Hec dicit dñs. Ecce populus venit de terra aquilonis: & gens magna conſurget a finibus terre. Sagittam & ſcutum arripiet: crudelis eſt & non miſerebitur. Vox ei⁹ q̃ſi mare ſonabit: & ſuper equos aſcendent: preparati quaſi vir ad preliũ aduerſum te filia ſion. Audiuimus famã eius: diſſolute ſunt manus nr̃e. Tribulatio apprehẽdit nos: dolores vt parturientem. Nolite exire ad agros & in via ne ambuletis: quoniã gladius inimici pauor in circuitu. Filia populi mei accingere cilitio: & cõſpgere cinere. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum: qnia repente veniet vaſtator ſuper nos. Probatorẽ dedi te ĩ populo meo robuſtum: & ſcies & ꝓbabis vias eorũ. Oẽs iſti principes declinãtes ambulãtes fraudulẽter. Es & ferrũ vniuerſi corrupti ſunt. Defecit ſufflatorium: in igne conſumptũ eſt plumbũ. Fruſtra cõflauit cõflator: malicie eni eorũ nõ ſunt cõſumpte. Argentũ reprobum vocate eos: quia dñs proiecit illos.

7.

Verbum quod factum eſt ad hieremiam a domino: dicens. Sta in porta domus domini & predica ibi verbum iſtud: et dic. Audite verbum domini omnis iuda qui igredimini per portas has: vt adoretis dñm. Hec dicit dominus exercituũ deus iſrael. Bonas facite vias vr̃as & ſtudia vr̃a: & habitabo vobiſcum in loco iſto. Nolite confidere in verbis mendacii: dicentes

עלותיכם לא לרצון וזבחיכם | עלה רצה
לא ערבו לי: לכן כה אמר יהוה
הנני נתן אל העם הזה מכשלים | כשל
וכשלו בם אבות ובנים יחדו
שכן ורעו ואבדו: כה אמר יהוה | רעה
הנה עם בא מארץ צפון וגוי | בוא צפן
גדול יעור מירכתי ארץ: קשת | גדל עור
וכידון יחזיקו אכזרי הוא ולא | חזק
ירחמו קולם כים יהמה ועל | רחם המה
סוסים ירכבו ערוך כאיש | רכב ערך
למלחמה עליך בת ציון: שמענו | לחם
את שמעו רפו ידינו צרה | רפה צור
החזקתנו חיל כיולדה: אל | חזק חול
תצאו השדה ובדרך אל תלכו | ילד יצא
כי חרב לאויב מגור מסביב: בת | הלך איב
עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל | גור סבב
יחיד עשי לך מספד תמרורים | פלש
כי פתאם יבא השדד עלינו: | יחד עשה
בחון נתתיך בעמי מבצר ותדע | ספד מרר
ובחנת את דרכם: כלם סרי סוררים | בוא בחן
הלכי רכיל נחשת וברזל כלם | נתן בצר
משחיתים המה: נחר מפח מאש | ידע שור
תם עפרת לשוא צרף צרוף | סבר רכל
ורעים לא נתקו: כסף נמאס קראו | שחת חרר
להם כי מאס יהוה בהם: | נפח תמם
| רוע מאס

Cap.vij.

הדבר אשר
היה אל ירמיהו מאת יהוה
לאמר: עמד בשער בית יהוה
וקראת שם את הדבר הזה
ואמרת שמעו דבר יהוה כל
יהודה הבאים בשערים האלה | בוא
להשתחות ליהוה: כה אמר | שחה
יהוה צבאות אלהי ישראל
היטיבו דרכיכם ומעלליכם ואשכנה | יטב עלל
אתכם במקום הזה: אל תבטחו | שכן קום
לכם אל דברי השקר לאמר | בטח

Digitized by Google

הֵיכַל יְהוָה הֵיכַל יְהוָה, הֵיכַל יְהוָה   הכל
הֵמָּה: כִּי אִם הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ אֶת   יטב
דַּרְכֵיכֶם וְאֶת מַעַלְלֵיכֶם, אִם עָשׂוֹ   עשה
תַעֲשׂוּ מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ:   שפט
גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה לֹא תַעֲשֹׁקוּ,   גור יתם
וְדָם נָקִי אַל תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם   עשק נקה
הַזֶּה, וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא   שפך קום
תֵלְכוּ לְרַע לָכֶם: וְשִׁכַּנְתִּי אֶתְכֶם   ילך רעע
בַּמָּקוֹם הַזֶּה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי   נתן
לַאֲבוֹתֵיכֶם, לְמִן עוֹלָם וְעַד עוֹלָם: עלם
הִנֵּה אַתֶּם בֹּטְחִים לָכֶם עַל דִּבְרֵי
הַשָּׁקֶר, לְבִלְתִּי הוֹעִיל: הֲגָנֹב   יעל
רָצֹחַ וְנָאֹף וְהִשָּׁבֵעַ לַשֶּׁקֶר וְקַטֵּר   שבע
לַבָּעַל, וְהָלֹךְ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם: וּבָאתֶם וַעֲמַדְתֶּם   בוא
לְפָנַי בַּבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר נִקְרָא   פנה קרא
שְׁמִי עָלָיו, וַאֲמַרְתֶּם נִצַּלְנוּ, לְמַעַן
עֲשׂוֹת אֵת כָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה: עשה תעב
הַמְעָרַת פָּרִצִים הָיָה הַבַּיִת הַזֶּה
אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו בְּעֵינֵיכֶם,   קרא
גַּם אָנֹכִי הִנֵּה רָאִיתִי נְאֻם יְהוָה: כִּי   ראה
לְכוּ נָא אֶל מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ,   ילך קום
אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה,   שכן
וּרְאוּ אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי   ראה עשה
רָעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה יַעַן   פנה רעע
עֲשׂוֹתְכֶם אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה   עשה
נְאֻם יְהוָה, וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם   דבר שכם
וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם, וָאֶקְרָא אֶתְכֶם   קרא
וְלֹא עֲנִיתֶם: וְעָשִׂיתִי לַבַּיִת אֲשֶׁר   ענה
נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו אֲשֶׁר אַתֶּם
בֹּטְחִים בּוֹ וְלַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָתַתִּי   נתן
לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם, כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי
לְשִׁלוֹ: וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל פָּנָי   שלך
כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי אֶת כָּל אֲחֵיכֶם   פנה
אֶת כָּל זֶרַע אֶפְרָיִם: וְאַתָּה אַל
תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה, וְאַל תִּשָּׂא   פלל נשא

templum dñi: templum
dñi: templum domini
eſt. Quoniam ſi bene
direxeritis
vias veſtras & ſtudia ve-
ſtra: ſi
feceritis iudiciū inter vi
rum & proximum eius:
aduene & pupillo & vi-
due non feceritis calum
niam nec ſanguinē inno
centē effuderitis in loco
hoc: & poſt deos alie-
nos non
ambulaueritis in malū
vobiſmetipſis: habitabo
vobiſcū in loco iſto in
terra quam dedi
patribus veſtris a ſecu
lo vſq; in ſeculum.
Ecce vos confiditis vo
bis in ſermonibus
mendacii qui non pde
runt vobis: furari:
occidere: adulterari: iu
rare mendaciter: libare
baalim: & ire poſt deos
alienos
quos ignoratis. Et veni
ſtis & ſtetiſtis
corā me in domo hac
in qua inuocatum eſt
nomen meū: & dixiſtis:
liberati ſumus: eo q
fecerimus omnes abo-
minationes iſtas.
Nunqd ergo ſpelūca la
tronū facta eſt dom⁹ iſta
in qua inuocatū eſt no
men meū in oculis vřis?
Ego ego ſum: ego vidi
dicit dominus.
Ite ad locum meum in
ſylo
vbi habitauit nomē me
um a principio:
& videte que fecerim ei
propter
maliciam populi mei iſ
rael. Et nunc quia
feciſtis oīa opera hec
dicit dñs: & locut⁹ ſum
ad vos mane cōſurgens
& loquens: & non audi
ſtis: et vocaui vos
& non reſpondiſtis: fa
ciam domui huic
in qua inuocatū eſt no
men meū: & in qua vos
habetis fiduciam: & in
loco quem dedi
vobis & patrib⁹ veſtris:
ſicut feci
ſylo. Et proiiciam vos
a facie mea:
ſicut proieci omnes fra
tres veſtros
vniuerſum ſemen effra
im. Tu ergo noli
orare pro populo hoc
nec aſſumas

tēpliū dñi eſt. qm̄ ſi dirigētes direxeritis
ναὸς κυρίου ἐστίν. ὅτι ἐὰν διορθοῦντες διορθώσητε τὰς
vias vřas ꝛ ſtudia vřa: ꝛ facie
ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ ποιοῦν-
tes feceritis iudiciū iter virū ꝛ iter
τες ποιήσητε κρίμα ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ ἀναμέσον
pximū ſuū: ꝛ aduenā ꝛ pupillū ꝛ
τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ
viduā nō oppſſeritis: ꝛ ſanguinē inocētē nō effu
χήραν μὴ καταδυναστεύσητε, καὶ αἷμα ἀθῷον μὴ ἐκ-
deritis in loco iſto: ꝛ poſt deos alienos
χέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων
nō ābulaueritis i malū vobis: ꝛ hītare faciā vos in
μὴ πορεύησθε εἰς κακὸν ὑμῖν, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ
loco vřo in terra: q̄ dedi patrib⁹ vřis
τόπῳ ὑμῶν ἐν τῇ γῇ, ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν
a ſeculo ꝛ vſq; in ſeculū: ſi aūt vos cōfiditis in ver-
ἐξ αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος, εἰ δὲ ὑμεῖς πεποίθετε ἐπὶ λό-
bis mēdacib⁹: ex qb⁹ nulla vtilitas: ꝛ occiditis
γοις ψευδέσιν, ὅθεν οὐκ ὠφεληθήσεσθε, καὶ φονεύετε,
ꝛ adulteratis: ꝛ furamini: ꝛ iuratis iniq̄:
καὶ μοιχᾶσθε, καὶ κλέπτετε, καὶ ὀμνύετε ἐπ᾽ ἀδίκῳ,
ꝛ icēſatis baal: ꝛ ābulatis poſt deos ali
καὶ θυμιᾶτε τῇ Βάαλ, καὶ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλ-
enos: q̄s nō noſtis vt male ſit vobis: ꝛ
λοτρίων, ὧν οὐκ οἴδατε τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν, καὶ
veniſtis ꝛ ſtetiſtis corā me in domo: vbi
ἤλθετε καὶ ἔστητε ἐνώπιόν μου ἐν τῷ οἴκῳ, οὗ
inocatū eſt nomē meū in ea: ꝛ dixiſtis
ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ εἴπατε
abſtinuim⁹ a faciendo oēs abominatiōes
ἀπεσχήμεθα τοῦ ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα
iſtas. nūqd ſpelūca latronū dom⁹ mea: vbi inocatū
ταῦτα. μὴ σπήλαιον λῃστῶν ὁ οἶκός μου, οὗ ἐπικέκλη-
eſt nomē meū in ea illic corā vobis: ꝛ ec
ται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτῷ ἐκεῖ ἐνώπιον ὑμῶν, καὶ ἰ-
ce ego vidi dicit dñs: qm̄ ite in
δοὺ ἐγὼ ἑώρακα λέγει κύριος, ὅτι πορεύθητε εἰς τὸν   Eſai. 56.c.
locū meū q̄ in ſilo: vbi hītare feci nomē   Mat. 21.b.
τόπον μου τὸν ἐν σιλώμ, οὗ κατεσκήνωσα τὸ ὄνομά   Infra. 32.f.
meū in eo illic a pricipio. ꝛ videte q̄ feci
μου ἐπ᾽ αὐτῷ ἐκεῖ ἔμπροσθεν. καὶ ἴδετε ἃ ἐποίησα
ei a facie malicie pplī mei iſrael. ꝛ
αὐτῷ ἀπὸ προσώπου κακίας λαοῦ μου Ἰσραήλ. καὶ
nūc p eo q̄ feciſtis oia opa hec: ꝛ
νῦν ἀνθ᾽ ὧν ἐποιήσατε πάντα τὰ ἔργα ταῦτα, καὶ
loquut⁹ ſū ad vos: ꝛ nō audiſtis me. ꝛ voca
ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου. καὶ ἐκά-
ui vos: ꝛ nō rñdiſtis. ꝛ ego faciā
λεσα ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθητε. κἀγὼ ποιήσω τῷ
domui huic: vbi inocatū eſt nomē meū in ea
οἴκῳ τούτῳ, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτῷ
in q̄ vos cōfiditis in ea. ꝛ loco quē de-
ἐφ᾽ ᾧ ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ τῷ τόπῳ ᾧ ἔ-
di vobis ꝛ patrib⁹ vřis: ſicut fe
δωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καθὼς ἐποίη-
ci ſilō. ꝛ piciam vos a fa-
σα τῇ σιλώμ. καὶ ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ προσώ-
cie mea: ſicut pieci fratres vřos om-
που μου, καθὼς ἀπέρριψα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν πᾶν
ne ſemē ephraim. ꝛ tu ne ores p
τὸ σπέρμα ἐφραΐμ. καὶ σὺ μὴ προσεύχου περὶ τοῦ
pplo hoc: ꝛ ne roges
λαοῦ τούτου, καὶ μὴ ἀξίου   Pro. 1.c. Eſai. 65.b.

B

C

D

Digitized by Google

vt miſeraʒ cōſeqn̄t ipſi: ⁊ ne ores: ⁊ ne accedas
τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτούς, καὶ μὴ εὔχου, καὶ μὴ προσέλθῃς
mihi ꝓ eis: q2 nō exaudiā. aut nō vides: qd
μοι περὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι. ἢ οὐχ ὁρᾷς, τί
ipſi faciūt in ciuitatib⁹ iuda: ⁊ in vi
αὐτοὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐν ταῖς ὁ-
is hierl̄m: filii eoꝝ colligūt ligna: ⁊
δοῖς ἱερουσαλήμ; υἱοὶ αὐτῶν συλλέγουσιν ξύλα, καὶ οἱ
pr̄es eoꝝ ſuccēdūt ignē: ⁊ mulieres eoꝝ
πατέρες αὐτῶν καίουσι πῦρ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν
cōmiſcēt ſimilaginē: vt faciāt placētas militie celi.
τρίβουσι σταῖς, τοῦ ποιῆσαι χαυῶνας τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ.
⁊ libauerūt libamia diis alienis: vt ad iracūdiā
καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις, ἵνα παροργί-
ꝓuocarēt me. nūqd me ipſi ad iracūdiā ꝓuocāt dicit dn̄s:
σωσίν με. μὴ ἐμὲ αὐτοὶ παροργίζουσιν λέγει κύριος;
nōne ſemetipſos: vt cōfundant facies eoꝝ:
οὐχὶ ἑαυτούς, ὅπως καταισχυνθῇ τὰ πρόσωπα αὐτῶν;
Infra. 44.c. ꝓpter hoc hec dicit dn̄s: ecce ira ⁊ furoꝛ me⁹
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ὀργὴ καὶ θυμός μου
fūdit ſup locū iſtū ⁊ ſup hoīes:
χεῖται ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους,
⁊ ſup iumēta: ⁊ ſup oē lignū agri: ⁊
καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πᾶν ξύλον τοῦ ἀγροῦ, καὶ
ſup oēs fruges terre: ⁊ ſuccendet̄ ⁊
ἐπὶ πάντα τὰ γεννήματα τῆς γῆς, καὶ ἐκκαυθήσεται καὶ
nō extinguet̄. hec dicit dn̄s: holocauſto
οὐ σβεσθήσεται. τάδε λέγει κύριος, τὰ ὁλοκαυ-
E mata vr̄a cōgregate cū ſacrificiis vr̄is: ⁊
τώματα ὑμῶν συναγάγετε μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ
comedite carnes: q2 nō ſū locut⁹ ad pr̄es
φάγετε κρέα, ὅτι οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας
vr̄os: ⁊ nō p̄cepi eis in q̄ die eduxi
ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἀνήγαγον
eos de terra egypti de holocauſtomatib⁹ ⁊ victimis:
αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, περὶ ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν,
ſed verbū hoc p̄cepi eis dicēs: au
ἀλλ᾽ ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς λέγων, ἀκού-
dite vocē meā ⁊ ero vobis in deū: ⁊ vos
σατε τῆς φωνῆς μου καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν, καὶ ὑμεῖς
eritis mihi in pplm̄: ⁊ ābulate in oībus
ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ πορεύεσθε ἐν πάσαις ταῖς
viis meis: q̄s mandauero vobis: vt bn̄ ſit vobis.
ὁδοῖς μου, αἷς ἂν ἐντείλωμαι ὑμῖν, ὅπως ἂν εὖ ᾖ ὑμῖν.
⁊ nō audierūt me: neq3 attēderūt aure ſua:
καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου, οὐδὲ προσέσχον τὸ οὖς αὐτῶν,
ſed abierūt in deſideriis cordis eo
ἀλλὰ ἐπορεύθησαν τοῖς ἐνθυμήμασιν τῆς καρδίας αὐ-
rū mali: ⁊ facti ſūt i retrorſū: ⁊ non
τῶν τῆς κακῆς, καὶ ἐγενήθησαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκ
in ante: ex q̄ die egreſſi ſūt pr̄es
εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐξήλθοσαν οἱ πατέρες
eoꝝ de terra egypti: ⁊ vſq3 ad diē hāc.
αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
⁊ miſi ad vos oēs ſeruos meos
καὶ ἐξαπέστειλα πρὸς ὑμᾶς πάντας τοὺς δούλους μου
ꝓphetas die ⁊ diluculo: ⁊ miſi ⁊
τοὺς προφήτας ἡμέρας καὶ ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα καὶ
nō exaudierūt me: ⁊ nō attēdit auris eoꝝ:
οὐκ εἰσήκουσάν μου, καὶ οὐ προσέσχεν τὸ οὖς αὐτῶν,
⁊ idurauerūt ceruicē ſuā ſup pa
καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πα-
F tres eoꝝ. ⁊ dices eis verbū hoc:
τέρας αὐτῶν. καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦτον,
⁊ nō audiēt te. ⁊ vocabis
καὶ οὐκ ἀκούσονταί σου. καὶ καλέσεις

Infra. 16.c.

pro eis laudē & orationē
& non obſiſtas mihi:
quia non exaudiā te.
Nonne vides
quid iſti faciunt in ciui-
tatibus iuda
& in plateis hieruſalem?
Filii colligunt
ligna: & patres ſuccen-
dunt ignem:
& mulieres conſpergūt
adipem: vt faciant
placentas regine celi &
libent
diis alienis: &
me ad iracūdiā ꝓuocēt.
Nunqd me ad iracundiā
ꝓuocāt? dicit dn̄s. Non
ne ſemetipſos in cōfuſio
nē vultus ſui? Ideo hec
dicit dominus deus.
Ecce furor me⁹ & indi-
gnatio mea cōflatur ſup
locū iſtum: ſup viros &
ſuper iumenta: & ſuper
lignum regionis & ſup
fruges terre:
& ſuccēdetur & nō extin
guetur. Hec dicit dn̄s
exercituum deus iſrael.
Holocauſtomata veſtra
addite victimis veſtris:
& comedite carnes:
quia nō ſum locutus cū
patribus veſtris: & non
precepi eis in die qua
eduxi eos de terra
egypti de verbo holo-
cauſtomatū & victimaꝝ.
ſed hoc verbum prece-
pi eis:
dicens. Audite vocem
meam: & ero vobis
deus: & vos eritis mihi
populus:
& ambulate in omni via
quam mandaui
vobis: vt bene ſit vobis.
Et non
audierūt nec inclinaue-
runt aurē ſuā: ſed abierūt
in voluptatib⁹ & in pra-
uitate cordis ſui mali:
factiq3 ſunt retrorſum
& non in ante: a
die qua egreſſi ſunt pa
tres eorum de terra
egypti vſq3 ad diē hanc.
Et miſi
ad vos omēs ſeruos me
os prophetas per
diē: cōſurgens diluculo:
& mittēs: & nō audierūt
me nec inclinauerūt au
rem ſuā: ſed indurauerūt
ceruicē ſuā: & peius ope
rati ſunt q̄ patres eorū.
Et loqueris ad eos omīa
verba hec
& non audient te: & vo
cabis

בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי — רנן פגע
כי אינני שמע אתך: האינך ראה
מה המה עשים בערי יהודה — עשה עיר
ובחוצות ירושלם: הבנים מלקטים — בנה לקט
עצים והאבות מבערים את האש — בער
והנשים לשות בצק לעשות — נשה לוש
כונים למלכת השמים והסך — עשה לאך
נסכים לאלהים אחרים למען — נסך
הכעסני: האתי הם מכעסים — כעס
נאם יהוה הלוא אתם למען בשת — בוש
פניהם: לכן כה אמר אדני יהוה — פנה
הנה אפי וחמתי נתכת אל המקום — קום
הזה על האדם ועל הבהמה ועל
עץ השדה ועל פרי האדמה — פרה
ובערה ולא תכבה: כה אמר יהוה — כבה
צבאות אלהי ישראל עלותיכם — עלה
ספו על זבחיכם ואכלו בשר: — יסף
כי לא דברתי את אבותיכם ולא
צויתים ביום הוציא אתם מארץ — צוה יצא
מצרים על דברי עולה וזבח: כי — עלה
אם את הדבר הזה צויתי אתם
לאמר שמעו בקולי והייתי לכם — היה
לאלהים ואתם תהיו לי לעם
והלכתם בכל הדרך אשר אצוה
אתכם למען ייטב לכם: ולא — יטב
שמעו ולא הטו את אזנם וילכו — נטה
במעצות בשררות לבם הרע — יעץ שרר
ויהיו לאחור ולא לפנים: למן — רוע היה
היום אשר יצאו אבותיכם מארץ — אחר פנה
מצרים עד היום הזה ואשלח — שלח
אליכם את כל עבדי הנביאים — נבא
יום השכם ושלח: ולוא שמעו — שכם
אלי ולא הטו את אזנם ויקשו — נטה
את ערפם הרעו מאבותם: ודברת — רוע
אליהם את כל הדברים האלה
ולא ישמעו אליך וקראת — שמע

Digitized by Google

אליהם ולא יענוכה׃ ואמרת אליהם זה
הגוי אשר לא שמעו בקול
יהוה אלהיו ולא לקחו מוסר אבדה
האמונה ונכרתה מפיהם׃ גזי
נזרך והשליכי ושאי על שפים
קינה כי מאס יהוה ויטש את דור
עברתו׃ כי עשו בני יהודה הרע
בעיני נאם יהוה שמו שקוציהם
בבית אשר נקרא שמי עליו
לטמאו׃ ובנו במות התפת אשר
בגיא בן הנם לשרף את בניהם
ואת בנתיהם באש אשר לא
צויתי ולא עלתה על לבי׃ לכן
הנה ימים באים נאם יהוה ולא
יאמר עוד התפת וגיא בן הנם כי
אם גיא ההרגה וקברו בתפת
מאין מקום׃ והיתה נבלת העם
הזה למאכל לעוף השמים ולבהמת
הארץ ואין מחריד׃ והשבתי
מערי יהודה ומחוצות ירושלם
קול ששון וקול שמחה קול חתן
וקול כלה כי לחרבה תהיה הארץ׃

Cap. viij. בעת ההיא נאם
יהוה ויוציאו את עצמות מלכי
יהודה ואת עצמות שריו ואת
עצמות הכהנים ואת עצמות
הנביאים ואת עצמות יושבי
ירושלם מקבריהם׃ ושטחום
לשמש ולירח ולכל צבא השמים
אשר אהבום ואשר עבדום ואשר
הלכו אחריהם ואשר דרשום
ואשר השתחוו להם לא יאספו
ולא יקברו לדמן על פני האדמה
יהיו׃ ונבחר מות מחיים לכל
השארית הנשארים מן המשפחה
הרעה הזאת בכל המקמות

ענה
יסר
אמן כרת
גזה נזר
שלך נשא
שפה קון
נטש עשה
רעע שום
שקץ קרא
בנה במה
צוה עלה
לבב יום
בוא
אמר
קום היה
אכל
חרד שבת
עיר
שוש
כלל היה
יצא
שור
שחה אסף
קבר פנה
היה בחר
שאר
שפחה רעע
קום

eos & non reſpondebūt tibi. Et dices ad eos. Hec eſt gens que non audiuit vocem domini dei ſui: nec recepit diſciplinam. Periit fides & ablata eſt de ore eorū. Tonde capillū tuū & proiice & ſume in directum planctū: qa proiecit dn̄s & reliquit generationē furoris ſui: quia fecerūt filii iuda malum in oculis meis dicit dn̄s. Poſuerūt offēdicula ſua in domo in qua inuocatum eſt nomen meum vt pollueret eā: & edificauerūt excelſa tophet: q̄ eſt in valle filii ennō: vt incenderent filios ſuos: & filias ſuas igni: que non precepi nec cogitaui in corde meo. Ideo ecce dies venient dicit dominus: & non dicetur amplius tophet & vallis filii ennon: ſed vallis interfectionis: & ſepelientur in tophet eo q̄ non ſit locus. Et erit morticiniū populi huius in cibos volucrib9 celi & beſtiis terre & non erit qui abigat. Et quieſcere faciam de vrbibus iuda & de plateis hieruſalem vocem gaudii & vocem leticie vocem ſponſi & vocē ſponſe. In deſolatione enī erit terra. 8.

IN illo tempore ait domin9: eiicient oſſa regum iuda & oſſa principum eius: & oſſa ſacerdotū: & oſſa prophetarū: & oſſa eorum qui habitauerunt hieruſalē de ſepulchris ſuis: & expandent ea ad ſolem & lunā & omnem miliciam celi que dilexerūt & quibus ſeruierunt: & poſt que ambulauerunt: & que queſierunt & adorauerunt. Non colligentur & nō ſepelientur in ſterquilinīū ſup faciē terre erunt. Et eligent magis mortem q̄ vitam omes qui reſidui fuerint de cognatione hac peſſima: in vniuerſis locis

eos: & nō r̄ndebūt tibi. & dices ad
αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποκριοῦσί σοι. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐ-
os: hec gēs q̄ nō audiuit vocē dn̄i
τούς, τοῦτο τὸ ἔθνος ὃ οὐκ ἤκουσεν τῆς φωνῆς κυρίου
dei eoꝝ: neq̄ recepit diſciplinā. defecit
τοῦ θεοῦ αὐτῶν, οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν. ἐξέλιπεν ἡ
fides de ore eoꝝ. tōde caput tuū: &
πίστις ἐκ στόματος αὐτῶν. κεῖραι τὴν κεφαλήν σου, καὶ
proiice: & ſume in labiis planctū. q2 reprobauit
ἀπόρριπτε, καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρῆνον. ὅτι ἀπε-
bauit dn̄s: & repulit gn̄ationē q̄ fecit
δοκίμασεν κύριος, καὶ ἀπώσατο τὴν γενεὰν τὴν ποιή-
hec. q2 fecerūt filii iuda malū
σασαν ταῦτα. ὅτι ἐποίησαν υἱοὶ ἰούδα τὸ πονηρὸν
corā me dicit dn̄s. poſuerūt abominatio-
ἐναντίον ἐμοῦ λέγει κύριος. ἔταξαν τὰ βδελύγμα-
nes ſua in domo: vbi inuocatū eſt nomē meū
τα αὐτῶν ἐν τῷ οἴκῳ, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου
ſup eā vt pollueret eā. & edificauerūt arā
ἐπ' αὐτὸν τοῦ μιᾶναι αὐτόν. καὶ ᾠκοδόμησαν βωμὸν τοῦ
tapheth: q̄ eſt in valle filii ennō: vt īcēderēt
ταφέθ, ὅς ἐστιν ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ κατακαί-
rēt filios ſuos & filias ſuas in igne:
ειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρί,
qd nō p̄cepi eis & nō cogitaui in corde
ὃ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς καὶ οὐ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ
meo. ideo ecce dies veniūt dicit dn̄s. &
μου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος. καὶ
nō dicēt ampli9: ara taphet & vallis filii
οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, βωμὸς τοῦ ταφέθ καὶ φάραγξ υἱοῦ
ennō: ſed vallis īterfectoꝝ. & ſepeliēt
ἐννόμ, ἀλλ' ἡ φάραγξ τῶν ἀνῃρημένων. καὶ θάψουσιν
in tapheth: eo qd nō ſit loc9. & erūt
ἐν τῷ ταφέθ, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον. καὶ ἔσον-
mortui ppl̄i hui9 ī cibū volucri
ται οἱ νεκροὶ τοῦ λαοῦ τούτου εἰς βρῶσιν τοῖς πετει-
bus celi & beſtiis terre: & nō erit
νοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔσται
abigēs. & ceſſare faciā de ciuitatib9 iuda & de
ὁ ἀποσοβῶν. καὶ καταλύσω ἐκ πόλεων ἰούδα καὶ ἐκ
viis hierl'm vocē letantiū & vocē gau
διόδων ἱερουσαλὴμ φωνὴν εὐφραινομένων καὶ φωνὴν χαι- Eze.26 c.
dentiū: vocē ſponſi & vocē ſpōſe: q2 in deſo
ρόντων, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης, ὅτι εἰς ἐρή-
lationē erit oīs terra. G
μωσιν ἔσται πᾶσα ἡ γῆ. Ca.8.

IN tp̄e illo dicit dn̄s: educēt A
ἘΝ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λέγει κύριος, ἐξοίσουσι τὰ
oſſa regū iuda: & oſſa principū
ὀστᾶ τῶν βασιλέων ἰούδα, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχόντων
eoꝝ: & oſſa ſacerdotū: & oſſa pphe-
αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἱερέων, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν προφη-
tarū eoꝝ: & oſſa habitantiū hierl'm
τῶν αὐτῶν, καὶ ὀστᾶ τὰ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλὴμ
de ſepulchris ſuis: & extēdēt ea ad
ἐκ τῶν τάφων αὐτῶν, καὶ ψυχοῦσιν αὐτὰ πρὸς
ſolē & ad lunā: & ad oēs
τὸν ἥλιον καὶ πρὸς τὴν σελήνην, καὶ πρὸς πάντας τοὺς
ſtellas: & ad oēm miliciā celi: q̄ dilexe
ἀστέρας, καὶ πρὸς πᾶσαν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ἠγάπη-
runt & qb9 ſeruierūt: & q̄ ābulauerūt poſt
σαν, καὶ οἷς ἐδούλευσαν, καὶ ὧν ἐπορεύθησαν ὀπίσω
ea: & q̄ q̄ſierūt & q̄ adorauerūt ea.
αὐτῶν, καὶ ὧν ἀντείχοντο, καὶ οἷς προσεκύνησαν αὐ-
nō videbunt neq̄ ſepeliēt in exē
τοῖς. οὐκ ὀπήσονται οὐδὲ ταφήσονται εἰς παράδειγ-
plū. ſup faciē terre erūt: q2 elegerūt mō
μα. ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται, ὅτι εἵλαντο τὸν θά-
mortē magiſq̄ vitā. & oībus reliquis re
νατον ἢ τὴν ζωήν. καὶ πᾶσι τοῖς καταλοίποις τοῖς κατα-
lictis de gn̄atiōe illa in oī loco
λειφθεῖσιν ἀπὸ τῆς γενεᾶς ἐκείνης ἐν παντὶ τόπῳ

quo expellã eos illuc. q: hec dicit dñs: nũqd
οὗ ἂν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ. ὅτι τάδε λέγει κύριος, μὴ
B cadẽs nõ reſurgit: aut auertẽs nõ reuertet: q̃re
ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται, ἢ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει; διὰ
auerſus ẽ ppl's iſte auerſione ipudẽti: ⁊ cõfor
τί ἀπέστρεψεν ὁ λαὸς οὗτος ἀποστροφὴν ἀναιδῆ, καὶ κατε
tati ſũt electõe ſua ⁊ nõ voluerũt
κρατήθησαν τῇ προαιρέσει αὐτῶν καὶ οὐκ ἠθέλησαν τοῦ
reuerti: aurib⁹ pcipite: iã ⁊ audite: nõ recte
ἐπιστρέψαι; ἐνωτίσασθε δὴ καὶ ἀκούσατε, οὐκ ὀρθῶς
loquent. nõ eſt hõ penitẽtiã agẽs de ma
λαλήσουσιν. οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος μετανοῶν ἀπὸ τῆς κα
licia ſua dicẽs: qd feci? defecit currẽs de
κίας αὐτοῦ λέγων, τί ἐποίησα; διέλιπεν ὁ τρέχων ἐκ
curſu ſuo q̃ſi equ⁹ feruidus in hinnitu
τοῦ δρόμου αὐτοῦ ὡς ἵππος καθιδρὼς ἐν χρεμετισμῷ
ſuo ⁊ erodius in celo cognouit tp̃s ſuũ.
αὐτοῦ καὶ ἀσίδα ἐν τῷ οὐρανῷ ἔγνω τὸν καιρὸν αὐτῆς.
C turtur ⁊ hirũdo agri: paſſeres cuſtodierũt tp̃a
τρυγὼν καὶ χελιδὼν ἀγροῦ, στρουθία ἐφύλαξαν καιροὺς
aduẽtus ſui. at ppl's me⁹ nõ cognouit iudicia ſua.
εἰσόδων αὐτῶν. ὁ δὲ λαός μου οὐκ ἔγνω τὰ κρίματα αὐ
quomõ dicetis q: ſapiẽtes ſum⁹ nos: ⁊ lex do
τοῦ. πῶς ἐρεῖτε ὅτι σοφοί ἐσμεν ἡμεῖς, καὶ νόμος κυ
mini nobiſcũ eſt. fruſtra fac̃ eſt ſtilus mẽdax ſcri
ρίου μεθ' ἡμῶν ἐστιν. εἰς μάτην ἐγενήθη σχοῖνος ψευδὴς γραμ
bis. erubuerũt ſapiẽtes: pterriti ſũt ⁊ capti ſunt:
ματεῦσιν. ᾐσχύνθησαν σοφοί, ἐπτοήθησαν καὶ ἑάλωσαν,
q: verbũ dñi reprobauerũt: ſapiã q̃ eſt in
ὅτι τὸν λόγον κυρίου ἀπεδοκίμασαν, σοφία τίς ἐστιν ἐν
ipſis? ppter hoc dabo vxores eoꝝ aliis:
αὐτοῖς; διὰ τοῦτο δώσω τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἑτέροις,
⁊ agros eoꝝ heredib⁹: qm̃ a minimo
καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν τοῖς κληρονόμοις, ὅτι ἀπὸ μικροῦ
D vſq; ad magnũ oẽs auariciã ſequunt. ⁊ a
ἕως μεγάλου πάντες φιλαργυρίαν ἀποδιώκουσι. καὶ ἐκ
pphetã vſq; ad ſacerdotẽ vniuerſi faciũt mẽdaciũ. ⁊ me
3.6.c. προφήτου ἕως ἱερέως πάντες ποιοῦσι ψεῦδος. καὶ ἰα
Eſai. dicabant cõtritionẽ filie ppl'i mei ad igno
56.d. τρεύοντο σύντριμμα θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου πρὸς ἀτι
miniã dicẽtes: pax pax: ⁊ nõ erat pax. cõfuſi
μίαν λέγοντες, εἰρήνη εἰρήνη, καὶ οὐκ ἦν εἰρήνη. ᾐσχύνθη
ſũt: qm̃ abominationẽ fecerũt: ⁊ cõfuſione nõ ſunt cõfu
σαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν, καὶ αἰσχύνη οὐκ ᾐσχύν
ſi: ⁊ erubeſcere neſcierũt. ideo cadẽt
θησαν, καὶ ἀσχυνθῆναι οὐκ οἴδασι. διὰ τοῦτο πεσοῦν
in medio cadẽtes: in tp̃e viſitatiõis ſue
ται ἀναμέσον πιπτόντες, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτοῦ
corruẽt: dicit dñs: ⁊ cõgregabũt fruges
πεσοῦνται, λέγει κύριος, καὶ συνάξουσι τὰ γεννήματα
ſuas dicit dñs. nõ eſt vua in vine
αὐτῶν λέγει κύριος. οὐκ ἔστι σταφυλὴ ἐν ταῖς ἀμπέ
E is: ⁊ nõ ſũt fic⁹ in ficis: ⁊ fo
λοις, καὶ οὐκ ἔστι σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς, καὶ τὰ φύλ
lia defluxerũt. q̃re nos ſedem⁹: cõgregamini ⁊
λα κατεῤῥύηκεν. ἐπὶ τί ἡμεῖς καθήμεθα; συνάχθητε καὶ
intrem⁹ in ciuitates munitas: ⁊ pici
εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς, καὶ ἀποῤῥι
amur ibi: q: de⁹ abiecit nos: ⁊ pota
φῶμεν ἐκεῖ, ὅτι ὁ θεὸς ἀπέῤῥιψεν ἡμᾶς, καὶ ἐπό
uit nos aqua fellis: q: peccauim⁹ i cõſpe
τισεν ἡμᾶς ὕδωρ χολῆς, ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντί
ctu ei⁹. cõgregati ſum⁹ in pace: ⁊ nõ fuerũt bona.
ον αὐτοῦ. συνήχθημεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθά.
in tp̃e medele: ⁊ ecce feſtinatio. a dan audie
εἰς καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ σπουδή. ἐκ Δὰν ἀκου
mus voc̃ fremitus
σόμεθα φωνὴν ὀξύτητος

F

que derelicta ſunt: ad q̃ eieci eos dicit dominus exercituum. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Nunqd qui cadit non reſurget? & q auerſus ẽ nõ reuertetur? q̃re ergo auerſus eſt pp̃l's iſte in hieruſalẽ auerſione contentioſa. Apprehenderũt mẽdaciũ: & noluerunt reuerti. Attẽdi & auſcultaui: nemo qd bonũ eſt loqtur. Nullus ẽ q agat penitẽtiã ſup peccato ſuo dicens: quid feci? Oẽs cõuerſi ſunt ad curſum ſuũ quaſi equus impetu vadens in prelium: miluus in celo cognouit tẽpus ſuum: turtur & hirundo & ciconia cuſtodierũt tp̃s aduẽtus ſui: pp̃l's aũt me⁹ nõ cognouit iudicium domini: quomodo dicitis ſapientes nos ſumus & lex domini nobiſcũ eſt. Vere mendaciũ operatus eſt ſtilus mẽdax ſcribarũ. Cõfuſi ſunt ſapiẽtes: perterriti & capti ſunt. Verbũ eñi domini proiecerunt: & ſapientia nulla eſt in eis. Propterea dabo mulieres eorũ exteris: agros eorum heredib⁹. Quia a minimo vſq; ad maximum oẽs auariciã ſequũtur: a ppheta vſq; ad ſacerdotẽ cuncti faciũt mendaciũ. Et ſanabãt cõtritiões filie populi mei ad ignominiã: dicẽtes pax: pax: cum nõ eſſet pax. Confuſi ſunt: quia abomiationẽ fecerũt: q nimo cõfuſione nõ ſunt cõfuſi & erubeſcere neſcierũt. Idcirco cadẽt inter corruẽtes: in tp̃e viſitationis ſue corruẽt dicit dñs. Cõgregãs cõgregabo eos: ait dñs. Non eſt vua in vitibus: & nõ ſunt ficus in ficulnea: foliũ defluxit: & dedi eis que pretergreſſa ſunt. Quare ſedemus? Conuenite & ingrediamur ciuitatẽ munitã: & ſileamus ibi: qa dñs de⁹ nr̃ ſilere nos fecit: & potũ dedit nobis aquã fellis. Peccauimus eñi dño. Expectauim⁹ pacem: & non erat bonum: tempus medele: & ecce formido. A dan auditus eſt fremitus

הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם	שְׁאַר רָמָה
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם	
כֹּה אָמַר יְהוָה הֲיִפְּלוּ וְלֹא יָקוּמוּ	נָפַל קוּם
אִם יָשׁוּב וְלֹא יָשׁוּב׃ מַדּוּעַ שׁוֹבְבָה	שׁוּב מַדּוּעַ
הָעָם הַזֶּה יְרוּשָׁלַםִ מְשֻׁבָה נִצַּחַת	שׁוּב
הֶחֱזִיקוּ בַּתַּרְמִת מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃	חָזַק רָמָה
הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע לוֹא כֵן יְדַבֵּרוּ	קָשַׁב שָׁמַע
אֵין אִישׁ נִחָם עַל רָעָתוֹ לֵאמֹר	דָּבַר רוּעַ
מֶה עָשִׂיתִי כֻּלֹּה שָׁב בִּמְרוּצָתָם	עָשָׂה שׁוּב
כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה׃ גַּם חֲסִידָה	רוּץ שָׁטַף
בַשָּׁמַיִם יָדְעָה מוֹעֲדֶיהָ וְתֹר וְסוּס	לָחַם חָסַד
	יָעַד
וְעָגוּר שָׁמְרוּ אֶת עֵת בֹּאָנָה וְעַמִּי	עָגַר בּוֹא
לֹא יָדְעוּ אֵת מִשְׁפַּט יְהוָה׃ אֵיכָה	שָׁפַט
תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְהוָה	אָמַר יָדָה
אִתָּנוּ אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט	
שֶׁקֶר סֹפְרִים׃ הֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ	בּוֹשׁ חָתַת
וַיִּלָּכֵדוּ הִנֵּה בִדְבַר יְהוָה מָאָסוּ	לָכַד
וְחָכְמַת מֶה לָהֶם׃ לָכֵן אֶתֵּן אֶת	
נְשֵׁיהֶם לַאֲחֵרִים שְׂדוֹתֵיהֶם	נָשָׁה שָׂדֶה
לְיוֹרְשִׁים כִּי מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל	יָרַשׁ
כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד כֹּהֵן	גָּדַל נָבָא
כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָּׁקֶר׃ וַיְרַפּוּ אֶת שֶׁבֶר	רָפָה
בַּת עַמִּי עַל נְקַלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם	קָלַל שָׁלַם
שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃ הֹבִשׁוּ כִּי	
תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם בּוֹשׁ לֹא יֵבֹשׁוּ	תָּעַב עָשָׂה
וְהִכָּלֵם לֹא יָדָעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים	כָּלַם נָפַל
בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃	כָּשַׁל
אָסֹף אֲסִיפֵם נְאֻם יְהוָה אֵין	סוּף
עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה	
וְהֶעָלֶה נָבֵל וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם׃	נָתַן עָבַר
עַל מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים הֵאָסְפוּ	אָסַף בּוֹא
וְנָבוֹא אֶל עָרֵי הַמִּבְצָר וְנִדְּמָה שָּׁם	עִיר בָּצַר
כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הֲדִמָּנוּ וַיַּשְׁקֵנוּ	דָּמַם
מֵי רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיהוָה׃ קַוֵּה	דָּמַם שָׁקָה
לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּה	שָׁלַם רָפָא
וְהִנֵּה בְעָתָה׃ מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת	שָׁמַע

Digitized by Google

סוּסָיו מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו רָעֲשָׁה צָהַל אָבַר
כָּל הָאָרֶץ וַיָּבוֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ בּוֹא אָכַל
וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הִנְנִי מָלֵא
מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם נְחָשִׁים צִפְעֹנִים אֲשֶׁר שָׁלַח
אֵין לָהֶם לָחַשׁ וְנִשְּׁכוּ אֶתְכֶם נְאֻם
יְהוָה: מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי בָּלַג יָגָה
דַוָּי: הִנֵּה קוֹל שַׁוְעַת בַּת עַמִּי דָּוָה
מֵאֶרֶץ מַרְחַקִּים הַיהוָה אֵין בְּצִיּוֹן רָחַק
אִם מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי יָדַע כָּעַס
בִּפְסִלֵיהֶם בְּהַבְלֵי נֵכָר: עָבַר קָצִיר פָּסַל קָצַר
כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לוֹא נוֹשָׁעְנוּ: עַל יָשַׁע
שֶׁבֶר בַּת עַמִּי הָשְׁבַּרְתִּי קָדַרְתִּי שָׁבַר שָׁמַם
שַׁמָּה הֶחֱזִקָתְנִי: הַצֳרִי אֵין בְּגִלְעָד חָזַק צָרָה
אִם רֹפֵא אֵין שָׁם כִּי מַדּוּעַ לֹא יָדַע
עָלְתָה אֲרֻכַת בַּת עַמִּי: עָלָה אָרַךְ

Cap. ix.

מִי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם נָתַן
וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה יוֹמָם קוּר בָּכָה
וָלַיְלָה אֵת חַלְלֵי בַת עַמִּי: מִי יִתְּנֵנִי נָתַן
בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֶזְבָה אֶת דָּבַר לוּן
עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים עָזַב יָלַךְ
עֲצֶרֶת בֹּגְדִים: וַיַּדְרְכוּ אֶת לְשׁוֹנָם נָאַף דָּרַךְ
קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ לָשַׁן אָמַן
בָאָרֶץ כִּי מֵרָעָה אֶל רָעָה יָצָאוּ רוּעַ
וְאֹתִי לֹא יָדָעוּ נְאֻם יְהוָה: אִישׁ אֵת
מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל כָּל אָח אַל שָׁמַר
תִּבְטָחוּ כִּי כָל אָח עָקוֹב יַעְקֹב בָּטַח
וְכָל רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ: וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ רָעָה רָכַל
יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ הָלַךְ הָתַל
לְשׁוֹנָם דַּבֶּר שֶׁקֶר הַעֲוֵה נִלְאוּ: דָּבַר לָשַׁן
שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ עָוָה לָאָה
דַעַת אוֹתִי נְאֻם יְהוָה: לָכֵן כֹּה אָמַר יָשַׁב רָמָה
יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים יָדַע
כִּי אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַּת עַמִּי: חֵץ עָשָׂה פָּנָה
שׁוֹחֵט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דִבֵּר בְּפִיו פֶּה
שָׁלוֹם אֶת רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ שָׁלַם
יָשִׂים אָרְבּוֹ: הַעַל אֵלֶּה לֹא אֶפְקָד שׂוּם פָּקַד

equorũ eius: a voce hinnituũ pugnatorũ eius cõmota eſt oĩs terra. Et venerũt & deuorauerũt terram: & plenitudinẽ eius vrbẽ & habitatores eius. Quia ecce ego mittã vobis ſerpẽtes regulos quibus non eſt incantatio: & mordebunt vos: ait dñs. Dolor meus ſuper dolorẽ: in me cor meũ merens. Ecce vox clamoris filie populi mei de terra longinqua. Nũquid dñs nõ eſt in ſion: aut rex eius nõ eſt in ea? Quare ergo me ad iracũdiã cõcitauerũt in ſculptilibus ſuis & in vanitatibus alienis? Tranſiit meſſis: finita eſt eſtas: & nos nõ ſaluati ſumus. Sup cõtritione filie ppli mei cõtritus ſum & cõtriſtatus: ſtupor obtinuit me. Nũqd reſina nõ eſt i galaad: aut medicus nõ eſt ibi? Quare igitur nõ eſt obducta cicatrix filie populi mei. 9.

Quis dabit capiti meo aquã: & oculis meis fontem lachrymarũ. Et plorabo die ac nocte interfectos filie popli mei. Quis dabit me in ſolitudie diuerſoriũ viatorũ. Et dereliquã pplm meũ & recedã ab eis: qa oẽs adulteri ſunt & cetus puaricatorũ: & extenderũt linguã ſuã qſi arcũ mendacii & nõ veritatis. Cõfortati ſunt in terra: qa de malo ad malũ egreſſi ſunt: & me nõ cognouerũt: dicit dñs. Vnuſqſq ſe a pximo ſuo cuſtodiat: & in oĩ fratre ſuo nõ habeat fiduciã: quia oĩs fr ſupplãtans ſupplantabit: & oĩs amicus fraudulẽter incedet: & vir fratrẽ ſuũ deridebit: & veritatẽ nõ loquetur. Docuerũt eni linguã ſuã loq mẽdaciũ: vt iniq agerent laborauerũt. Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerũt ſcire me dicit dñs. Propterea hec dicit dñs exercituũ. Ecce ego conflabo & pbabo eos. Quid ei aliđ faciã a facie filie ppli mei? Sagitta vulnerãs lingua eorũ dolũ locuta eſt. In ore ſuo pacẽ cũ amico ſuo loqtur: & occulte ponit ei inſidias. Nũqd ſup his non viſitabo

equoꝝ eius: a voce hinnitus equitatus
ἵππων αὐτοῦ, ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἱππασίας
equoꝝ eius: mota eſt oĩs terra. ⁊ veniet ⁊ deuo
ἵππων αὐτοῦ, ἐσείσθη πᾶσα ἡ γῆ. καὶ ἥξει καὶ κατα
rabit terrã ⁊ plenitudinẽ eius: vrbẽ ⁊ ha
φάγεται γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, πόλιν καὶ τοὺς κα
bitãtes in ea. qꝛ ecce ego immitto in vos
τοικοῦντας ἐν αὐτῇ. διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω εἰς ὑμᾶς
ſerpẽtes mortiferos: q̃b⁹ nõ eſt euellere: ⁊ mordebũt
ὄφεις θανατοῦντας, οἷς οὐκ ἔστιν ἐπᾶσαι, καὶ δήξονται
vos inſanabilit cũ dolore cordis veſt deficiẽtis.
ὑμᾶς ἀνιάτω μετ' ὀδύνης καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης. G
ecce vox clamoris filie ppli mei a terra de lon
ἰδοὺ φωνὴ κραυγῆς θυγατρὸς λαοῦ μου ἀπὸ γῆς μα
ge. nũqd dñs nõ eſt in ſion: aut medic⁹ nõ eſt ibi:
κρόθεν. μὴ κύριος οὐκ ἔστιν ἐν σιών, ἢ ἰατρὸς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ;
qꝛ ad iracũdiã ꝓuocauerũt me in ſculptilib⁹ ſuis ⁊ in va
διότι παρώργισάν με ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν καὶ ἐν μα
nitatib⁹ alienis. tranſiit eſtas: pterijt meſſis:
ταίοις ἀλλοτρίοις. διῆλθεν θέρος, παρῆλθεν ἀμητός,
⁊ nos nõ ſum⁹ ſaluati. ſup cõtritionẽ filie
καὶ ἡμεῖς οὐ διεσώθημεν. ἐπὶ συντρίμματι θυγατρὸς
ppli mei cõtenebrat⁹ ſũ afflictiõe. obtinuerũt me dolores q̃ſi
λαοῦ μου ἐσκοτώθην ἀπορίᾳ. κατίσχυσάν με ὠδῖνες ὡς
parturiẽtis. nũqd reſina nõ eſt in galaad: aut medic⁹
τικτούσης. μὴ ῥητίνη οὐκ ἔστιν ἐν γαλαάδ, ἢ ἰατρὸς
nõ eſt ibi: q̃re nõ aucta ẽ ſanitas filie ppli mei:
οὐκ ἔστιν ἐκεῖ; διατί οὐκ ἀνέβη ἴασις θυγατρὸς λαοῦ μου; Ca. 9.

Quis dabit capiti meo aquã ⁊ oculis meis A
Τίς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ ὀφθαλμοῖς μου
fontẽ lachrymaꝝ: ⁊ plorabo pplm hũc die
πηγὴν δακρύων; καὶ κλαύσομαι τὸν λαόν τοῦτον ἡμέρας
⁊ nocte vulneratos filie ppli mei.
καὶ νυκτὸς τοὺς τετραυματισμένους θυγατρὸς λαοῦ μου.
qs dabit mihi ſolitudine manſionẽ nouiſſimã: ⁊ derelinquã
τίς δώσει μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ἔσχατον, καὶ καταλείψω
pplm meũ: ⁊ recedã ab eis. qꝛ oẽs
τὸν λαόν μου, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπ' αὐτῶν. ὅτι πάντες
adulterant: cet⁹ puaricãtiũ: ⁊ extẽderũt linguã
μοιχῶνται, σύνοδος ἀθετούντων, καὶ ἐνέτειναν τὴν γλῶσ
ſuã q̃ſi arcũ. mẽdaciũ ⁊ nõ fides preualuit ſ
σαν αὐτῶν ὡς τόξον. ψεῦδος καὶ οὐ πίστις ἐνίσχυσεν ἐπὶ
terra: qꝛ de malis in mala egreſſi ſũt ⁊ me nõ
τῆς γῆς, ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν καὶ ἐμὲ οὐκ
cognouerũt dicit dñs. vnuſqſq a pximo ſuo
ἔγνωσαν φησὶ κύριος. ἕκαστος ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ B
cuſtodimini. ⁊ ſup fratrib⁹ vris nõ cõfidatis: qꝛ
φυλάξασθε. καὶ ἐπ' ἀδελφοῖς αὐτῶν μὴ πεποίθατε, ὅτι
oĩs frater ſupplãtãdo ſupplãtabit: ⁊ oĩs amic⁹ doloſe
πᾶς ἀδελφὸς πτέρνῃ πτερνιεῖ, καὶ πᾶς φίλος δολίως
ãbulabit. vnuſqſq cõtra amicũ ſuũ illu
πορεύσεται. ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαί
det: veritatẽ nõ loquent: didicit lingua
ξεται, ἀλήθειαν οὐ μὴ λαλήσωσιν, μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα
eoꝝ loqui mẽdacia. iniqꝫ egerũt ⁊ nõ defecerũt
αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ. ἠδίκησαν καὶ οὐ διέλιπον τοῦ
vt cõuerterent. vſura ſup vſurã: dolus ſup dolũ: nõ
ἐπιστρέψαι. τόκος ἐπὶ τόκῳ, δόλος ἐπὶ δόλῳ, οὐκ
voluerũt ſcire me dicit dñs. ꝓpter hoc hec
ἤθελησαν εἰδέναι με φησὶ κύριος. διὰ τοῦτο τάδε
dicit dñs virtutũ: ecce ego igne examiabo
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ ἐγὼ πυρώσω αὐ
eos ⁊ pbabo eos. qđ faciã a fa
τοὺς καὶ δοκιμάσω αὐτούς. τί ποιήσω ἀπὸ προσώ
cie malicie filie ppli mei? ſagitta vulnerãs
που πονηρίας θυγατρὸς λαοῦ μου; βολὶς τιτρώσκουσα C
lingua eoꝝ: doloſa verba oris eo
ἡ γλῶσσα αὐτῶν, δόλια τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐ ps.12. &.5.c.
rũ. pximo ſuo loqtur pacifica: ⁊ in ſeipſo hꝫ
τῶν. τῷ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖ εἰρηνικά, καὶ ἐν αὐτῷ ἔχει
inimicitiã. nũqd ſup his nõ viſitabo
τὴν ἔχθραν. μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι

Digitized by Google

dicit dn̄s: aut in pplo tali nō vlciſcet aīa
λέγει κύριος, ἢ ἐν λαῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή
mea? ſup mōtes aſſumite plāctū: & ſup ſemi-
μου; ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετόν, καὶ ἐπὶ τὰς τρί-
tas deſerti lamētū: qm̄ defecerūt eo φ nō ſint
βους τῆς ἐρήμου θρῆνον, ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι
hoīes. nō audiert vocē ſubſtātie a volucri
ἀνθρώπους. οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ὑπάρξεως ἀπὸ πετει-
bus celi & vſq; ad iumēta: obſtupuert: defecert. &
νῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἕως κτηνῶν, ἐξέστησαν, ᾤχοντο. καὶ
D dabo hierlm in trāſgreſſionē & in habita
δώσω τὴν ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν καὶ εἰς κατοική-
culū draconū & ciuitates iuda in deſolationē
τήριον δρακόντων καὶ τὰς πόλεις ἰούδα εἰς ἀφανισμὸν
ponā: vt nō habitet. qs hō ſa
θήσομαι, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι. τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ σο-
Oſee. 14.d. piēs & itelligat hoc: & verbū oris dn̄i ad e-
φὸς καὶ συνιήτω τοῦτο, καὶ ὁ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐ-
um ānūciet vobis: q̄re periit terra: ex-
τὸν ἀναγγειλάτω ὑμῖν, ἕνεκεν τίνος ἀπώλετο ἡ γῆ, ἀν-
uſta ē q̄ſi deſertū: eo φ nō ſit q̄ ptrāſeat eā. &
ήφθη ὡς ἔρημος, παρὰ τὸ μὴ διοδεύεσθαι αὐτήν. καὶ
dixit dn̄s ad me: qꝛ dereliquert ipi
εἶπεν κύριος πρός με, διὰ τὸ ἐγκαταλιπεῖν αὐτοὺς τὸν
legē meā quā dedi ān faciē eoꝝ: & nō audie
νόμον μου ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκου-
rūt vocē meā: ſed ābulauerūt poſt deſi
σαν τῆς φωνῆς μου, ἀλλὰ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ἀ-
deria cordis eoꝝ mali: & poſt
ρετῶν τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ὀπίσω τῶν
idola: q̄ docuerūt pr̄es eoꝝ eos: pp̄ter-
εἰδώλων, ἃ ἐδίδαξαν οἱ πατέρες αὐτῶν αὐτούς, διὰ
hoc hec dicit dn̄s virtutū deꝰ iſrael:
E τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ecce ego cibo eos āguſtiis & poto eos
ἰδοὺ ἐγὼ ψωμίζω αὐτοὺς ἀνάγκας καὶ ποτίζω αὐτοὺς
Infra. 14.c. aqua fellis: & diſpergā eos in gētibꝰ
ὕδωρ χολῆς, καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν
q̄s nō cognouert ipi & pr̄es eoꝝ: & imit
οὓς οὐκ ἐγίνωσκον αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ ἐπαπο-
tā in eos gladiū donec cōſumā e-
στελῶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὴν μάχαιραν ἕως οὗ ἐξαναλώσω αὐ-
os in ea. hec dicit dn̄s: vocate lamē
τοὺς ἐν αὐτῇ. τάδε λέγει κύριος, καλέσατε τὰς θρη-
tatrices & veniāt: & ad eas q̄ ſapiētes ſūt mitti
νούσας καὶ ἐλθέτωσαν, καὶ πρὸς τὰς σοφὰς ἀποστεί-
te: & loquant: & aſſumāt ſup vos
λατε, καὶ φθεγξάσθωσαν, καὶ λαβέτωσαν ἐφ᾽ ὑμᾶς
lamētū. & deducāt oculi vr̄i la-
θρῆνον. καὶ καταγαγέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δά-
chrymas: & palpebre vr̄e fluāt aquā. qꝛ vox
κρυα, καὶ τὰ βλέφαρα ὑμῶν ῥείτω ὕδωρ. ὅτι φω-
miſerie audita eſt in ſion. quomō vaſtati ſumꝰ
νὴ οἴκτου ἠκούσθη ἐν σιών. πῶς ἐταλαιπωρήσαμεν.
cōfuſi ſumꝰ valde: qꝛ dereliquimꝰ terrā:
κατῃσχύνθημεν σφόδρα, ὅτι ἐγκατελίπομεν τὴν γῆν,
& abiecimꝰ tabernacula nr̄a. audite tā
καὶ ἀπερρίψαμεν τὰ σκηνώματα ἡμῶν. ἀκούσατε δὴ
mulieres verbū dei: & ſuſcipiāt aures vr̄e verba
F γυναῖκες λόγον θεοῦ, καὶ δεξάσθω τὰ ὦτα ὑμῶν λόγους
oris eiꝰ: & docete filias vr̄as
στόματος αὐτοῦ, καὶ διδάξατε τὰς θυγατέρας ὑμῶν
niam: & mulier pximā ſuā lamētū: qꝛ aſcen
οἶκτον, καὶ γυνὴ τὴν πλησίον αὐτῆς θρῆνον, ὅτι ἀνέ-
dit mors p feneſtras vr̄as: & igreſſa eſt in
βη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς
terrā vr̄am diſperdere paruulos de foris & iuuenes
τὴν γῆν ὑμῶν τοῦ ἐκτρίψαι νήπια ἔξωθεν καὶ νεανίσκους

dicit dominus: aut in gente ooooooooooooooo huiuſcemodi nō vlciſcetur aīa mea? Sup mōtes aſſumā fletū ac lamentū: & ſup ſpecioſa deſerti planctū: qm̄ incenſa ſūt eo φ nō ſit vir ptranſiēs & non audierunt vocem poſſidentis. A volucre celi vſq; ad pecora tranſmigrauerūt & receſſerūt. Et dabo hieruſalem in aceruos arene: & cubilia draconum: & ciuitates iuda dabo ī deſolationē eo φ non ſit habitator. Quis eſt vir ſapiēs qui intelligat hoc: & ad quē verbum oris ooooooooo domini fiat vt annūciet iſtud: quare perierit ooo terra & exuſta ſit q̄ſi deſertū: eo φ nō ſit q ptranſeat? Et dixit dn̄s. Quia dereliquerūt legē meā quam dedi eis: & non audierunt oooooooooooo vocē meā: & nō ambulauerūt in ea: & abierūt poſt prauitatem cordis ſui: & poſt oooooooooooo baalim quod didicerunt a patribus ſuis: oooooooo idcirco hec dicit dn̄s exercituū deus ooooooooo iſrael. Ecce ego cibabo populum oooooooooooo iſtum abſinthio: & potum dabo eis aquā fellis. Et diſpergā eos in gentibus quas non nouerunt ipſi & patres eorum: & mittam poſt eos oooooo gladium donec cōſumantur. Hec ooooooooooooo dicit dominus exercituum. Contemplamini oo & vocate lamentatrices vt veniant: & ad eas que ſapientes ſunt mittite & properent: & feſtinent & aſſumāt ſup nos lamētum. deducant oculi nr̄i lachrymas: & palpebre nr̄e defluant aquis: quia vox lamētatiōis audita eſt de ſion. Quō vaſtati ſumus & cōfuſi vehemēter? Quia dereliqmꝰ terrā: qm̄ deiecta ſūt tabernacula nr̄a. Audite ergo mulieres verbū dn̄i & aſſumant aures veſtre oo ſermonē oris eiꝰ: & docete filias vr̄as lamētum: & vnaqueq; pximā ſuā planctū: quia aſcendit mors p feneſtras veſtras: ingreſſa eſt domos vr̄as: diſperdere paruulos de foris: iuuenes oooooooo

בָּם נְאֻם יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר
כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ עַל הֶהָרִים
אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר
קִינָה כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי אִישׁ עֹבֵר
וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה מֵעוֹף
הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃
וְנָתַתִּי אֶת יְרוּשָׁלַםִ לְגַלִּים מְעוֹן
תַּנִּים וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה
מִבְּלִי יוֹשֵׁב׃ מִי הָאִישׁ הֶחָכָם
וְיָבֵן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי
יְהוָה אֵלָיו וְיַגִּדָהּ עַל מָה אָבְדָה
הָאָרֶץ נִצְּתָה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי
אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ
בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ׃ וַיֵּלְכוּ
אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי
הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם׃
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַאֲכִילָם אֶת הָעָם
הַזֶּה לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִים מֵי רֹאשׁ׃
וַהֲפִצוֹתִים בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ
הֵמָּה וַאֲבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם
אֶת הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ
וְקִרְאוּ לַמְקוֹנְנוֹת וּתְבוֹאֶינָה וְאֶל
הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ וְתָבוֹאנָה׃ וּתְמַהֵרְנָה
וְתִשֶּׂנָה עָלֵינוּ נֶהִי וְתֵרַדְנָה עֵינֵינוּ
דִּמְעָה וְעַפְעַפֵּינוּ יִזְּלוּ מָיִם׃ כִּי
קוֹל נְהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שֻׁדָּדְנוּ
בֹּשְׁנוּ מְאֹד כִּי עָזַבְנוּ אָרֶץ כִּי
הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ׃ כִּי שְׁמַעְנָה
נָשִׁים דְּבַר יְהוָה וְתִקַּח אָזְנְכֶם
דְּבַר פִּיו וְלַמֵּדְנָה בְנוֹתֵיכֶם נֶהִי
וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָה׃ כִּי עָלָה
מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ
לְהַכְרִית עוֹלָל מִחוּץ בַּחוּרִים

נָקַם
נָשָׂא בָּכָה
נָהָה נָוֶה
דָּבַר קָנָה
יָצַת קָנָה
נָתַן גָּלַל
עוּן תָּנַן
עִיר נָתַן
יָשַׁב בִּין
בָּל כֹּה
נָגַד
יָצַת דָּבַר
אָמַר
יָרָה נָתַן
פָּנָה
לֵבָב
אָכַל
שָׁקָה רוֹשׁ
פּוּץ
כָּלָה
בִּין
קוּן בּוֹא
מָהַר
נָשָׂא נָהָה
יָרַד נָזַל
שָׁמַע
בּוֹשׁ
שָׁלַךְ שָׁכַן
נָשָׁה לָקַח
פֶּה בָּנָה
אִישׁ רֵעָה
קוּן חָלַל
בּוֹא כָּרַת
עָלַל בָּחַר

מֵרְחֹבוֹת׃ דַּבֵּר כֹּה נְאֻם יְהוָה וְנָפְלָה
נִבְלַת הָאָדָם כְּדֹמֶן עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה פנה
וּכְעָמִיר מֵאַחֲרֵי הַקֹּצֵר וְאֵין עמר קצר
מְאַסֵּף׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אַל יִתְהַלֵּל אסף הלל
חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר גבר
בִּגְבוּרָתוֹ אַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר עשר
בְּעָשְׁרוֹ׃ כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הלל
הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי שכל את
אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה שפט
בָּאָרֶץ כִּי בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם
יְהוָה׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה יום בוא
וּפָקַדְתִּי עַל כָּל מוּל בְּעָרְלָה׃ עַל
מִצְרַיִם וְעַל יְהוּדָה וְעַל אֱדוֹם וְעַל
בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל מוֹאָב וְעַל כָּל קְצוּצֵי קצץ
פֵאָה הַיֹּשְׁבִים בַּמִּדְבָּר כִּי כָל דבר
הַגּוֹיִם עֲרֵלִים וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל
עַרְלֵי לֵב׃

Cap. x.

שִׁמְעוּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה אֶל דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ למד
וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ כִּי אות חתת
יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה׃ כִּי חֻקּוֹת חקק
הָעַמִּים הֶבֶל הוּא כִּי עֵץ מִיַּעַר
כְּרָתוֹ מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ בַּמַּעֲצָד׃ עשה עצד
בְּכֶסֶף וּבְזָהָב יְיַפֵּהוּ בְּמַסְמְרוֹת יפה סמר
וּבְמַקָּבוֹת יְחַזְּקוּם וְלוֹא יָפִיק׃ כְּתֹמֶר נקב תמר
מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ נָשׂוֹא פוק קשה
יִנָּשׂוּא כִּי לֹא יִצְעָדוּ אַל תִּירְאוּ דבר נשא
מֵהֶם כִּי לֹא יָרֵעוּ וְגַם הֵיטֵיב אֵין צעד ירא
אוֹתָם׃ מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה רוע יטב
וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה׃ מִי לֹא יִרָאֲךָ אין גדל
מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל גבר
חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין
כָּמוֹךָ׃ וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ וְיִכְסָלוּ מוּסַר אחד בער
הֲבָלִים עֵץ הוּא׃ כֶּסֶף מְרֻקָּע כסל יסר
מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז רקע בוא

de plateis: loquere hec dicit dominus: & cadet morticinū hois quaſi ſtercus ſup faciē regiōis & quaſi fenū poſt tergū metentis & non eſt qui colligat. Hec dicit dñs. Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua: & non glorietur fortis in fortitudine ſua: & nō glorietur diues in diuitiis ſuis: ſed in hoc glorietur qui gloriatur: ſcire & noſſe me: quia ego ſum dñs q facio miſericordiā & iudiciū & iuſticiā in terra. Hec enī placent mihi: ait dominus. Ecce dies venient dicit dominus: et viſitabo ſup oēm qui incircūciſum habet ꝑpuciū: ſup egyptū & ſup iudam: & ſup edom: & ſup filios āmon: ſup moab: & ſup oēs q attonſi ſunt in comam habitātes in deſerto: quia omnes gentes habēt preputiū: omnis aūt domus iſrael incircuncīſi ſunt corde.

10.

Audite verbū quod locutus eſt dominus ſuper vos domus iſrael. Hec dicit dominus. Iuxta vias gentium nolite diſcere: et a ſignis celi nolite metuere que timēt gentes: quia leges populorum vane ſunt. Quia lignū de ſaltu precidit opus manus artificis in aſcia. Argento & auro decorauit illud: clauis & malleis cōpegit vt nō diſſoluatur. In ſimilitudinē palme fabricate ſūt: & nō loquētur: portata tollētur: qa icedere nō valēt. Nolite ergo timere ea: qa nec male poſſunt facere nec bene. Non eſt ſimilis tui dñe: magnus es tu: & magnū nomē tuū in fortitudine. Quis nō timebit te o rex gentium? tuū eſt ei decus. Inter cūctos ſapiētes gētiū & in vniuerſis regnis eorū null9 eſt ſiñs tui. Pariter inſipiētes & fatui ꝓbabūtur doctrīa vanitatis eorꝫ lignū ē. Argentū iuolutum de tharſis affertur: & aurum de ophir

de plateis: ⁊ erūt mortui homi
ἀπὸ τῶν πλατειῶν, καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τῶν ἀνθρώ
nū in exēplū ſup faciē cāpi
πων εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου
terre vře. ⁊ q̄ſi fenū poſt metentē: ⁊
τῆς γῆς ὑμῶν. καὶ ὡς χόρτος ὀπίσω θερίζοντος, καὶ
nō erit q colliget. hec dicit dñs: ne glietur
οὐκ ἔσται ὁ συνάγων. τάδε λέγει κύριος, μὴ καυχάσθω
ſapiēs in ſapia ſua: ⁊ ne glietur for- 1.Co. 1.g.
ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ ἰσχυ- 2.Co. 10.d.
tis i fortitudie ſua: ⁊ ne glorieť diues in
ρὸς ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ G
diuitiis ſuis: ſed in hoc glorieť q glori-
πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμε-
atur: itelligere ⁊ cognoſcere me: qꝛ ego ſū dñs faci
νος, συνιεῖν καὶ γινώσκειν με, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ποι-
ens miam ⁊ iudiciū ⁊ iuſticiā in terra: qꝛ
ῶν ἔλεος καὶ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι
in iſtis volūtas mea dicit dñs. ecce dies
ἐν τούτοις τὸ θέλημά μου λέγει κύριος. ἰδοὺ ἡμέραι
veniūt dicit dñs. ⁊ viſitabo ſup oēs cir-
ἔρχονται λέγει κύριος. καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας περι-
cūciſos ꝑputia eoꝝ ſup egyptū ⁊ ſup
τετμημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν ἐπ᾽ αἴγυπτον καὶ ἐπὶ
iudā: ⁊ ſup edom: ⁊ ſup filios ammon:
τὴν ἰουδαίαν, καὶ ἐπὶ ἐδώμ, καὶ ἐπὶ υἱοὺς ἀμμών,
⁊ ſup filios moab: ⁊ ſup oē attonſum cir-
καὶ ἐπὶ υἱοὺς μωάβ, καὶ ἐπὶ πᾶν περικειρόμενον κα-
ca faciē ſuā hitantes in deſerto:
τὰ πρόσωπον αὐτοῦ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ,
qꝛ oēs gētes icircūciſe carne: ⁊ ois dom9
ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἀπερίτμητα σαρκί, καὶ πᾶς οἶκος
iſrael icircūciſi corde ſuo.
ἰσραὴλ ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν. Ca. 10.

Audite verbū dñi: qđ loquut9 ē dñs ſup A
Ἀκούσατε τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν κύριος ἐφ᾽
vos dom9 iſrael. hec dicit dñs: ſcđm vias
ὑμᾶς οἶκος ἰσραήλ. τάδε λέγει κύριος, κατὰ τὰς ὁδοὺς
gētiū ne diſcatis: ⁊ a ſignis
τῶν ἐθνῶν μὴ μανθάνετε, καὶ ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ
celi ne timeatis: qꝛ timēt ea gētes: qꝛ
οὐρανοῦ μὴ φοβεῖσθε, ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ ἔθνη, ὅτι
legitima gētiū vana. lignū eſt de ſyl
τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν μάταια. ξύλον ἐστὶν ἐκ τοῦ δρυ-
ua excīſum op9 fabri lignarii: ⁊ cōflatio argē
μοῦ ἐκκεκομμένον ἔργον τέκτονος, καὶ χώνευμα ἀργυ-
to ⁊ auro decorata ſunt. in malleis
ρίῳ καὶ χρυσίῳ κεκαλλωπισμένα ἐστίν. ἐν σφύραις
⁊ clauis firmauerūt ea ⁊ nō mouebunť: argentū
καὶ ἥλοις ἐστερέωσαν αὐτὰ καὶ οὐ κινηθήσονται, ἀργύριον
tornatile ſūt: nō loquūť: portata tollunť: qꝛ nō
τορευτόν ἐστιν, οὐ λαλοῦσιν, αἰρόμενα ἀρθήσονται, ὅτι οὐκ
inſcendēt. ne timeatis ea: qꝛ nō male-
ἐπιβήσονται. μὴ φοβηθῆτε αὐτά, ὅτι οὐ μὴ κακο-
facient: ⁊ bonū nō eſt in eis. nō eſt
ποιήσουσι, καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς. οὐκ ἔστιν
ſimilis tui dñe: magn9 es tu: ⁊ magnū nomē tuū
ὅμοιός σοι κύριε, μέγας εἶ σύ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου
in fortitudie: qs nō timebit te rex gētiū: tibi eñi
ἐν τῇ ἰσχύι, τίς οὐ φοβηθήσεταί σε βασιλεῦ ἐθνῶν; σοὶ γὰρ
decet: qm̄ in oib9 ſapientib9 gētiū: ⁊ ī
πρέπει, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν
vniuerſis regnis eoꝝ nō eſt ſimilis tibi. Apo. 15.b.
πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι.
pariter iſipiētes ⁊ fatui ſunt: doctrina vanitatū
ἅμα ἄφρονες καὶ ἀνόητοί εἰσι, διδασκαλία ματαίων
eoꝝ lignū eſt: argentū ꝓductū ex tharſis:
αὐτῶν ξύλον ἐστίν, ἀργύριον προσβλητὸν ἀπὸ θαρσεῖς,
veniet aurū mophas:
ἥξει χρυσίον μωφάς,

ꝛ man⁹ aurificū. opa artificū oīa. hyacin-
B καὶ χεὶρ χρυσοχόων. ἔργα τεχνιτῶν πάντα. ὑάκιν-
thū ꝛ purpurā induēt ea. ſic dice-
θον καὶ πορφύραν ἐνδύσουσιν αὐτά. οὕτως ἐρεῖ-
tis eis: dii q̄ celū ꝛ terrā nō fecerūt
τε αὐτοῖς, θεοὶ οἳ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν
diſperdant̄ de terra: ꝛ de ſub ce
ἀπολέσθωσαν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐ
lo iſto. dn̄s q̄ fecit terrā fortitudīe ſua.
ρανοῦ τούτου. κύριος ὁ ποιήσας τὴν γῆν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.
q̄ direxit orbē terre in ſapīa ſua. ꝛ in
ἀνορθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐν τῇ
prudētia ſua extēdit celū ꝛ multitudinē a-
φρονήσει αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανὸν καὶ πλῆθος ὕδα
que in celo. ꝛ eduxit nebulas ab extremo
τος ἐν οὐρανῷ. καὶ ἀνήγαγε νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς
terre. fulgura in pluuiā fecit. ꝛ eduxit ven
Infra. 51.b. γῆς. ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε. καὶ ἐξήγαγεν ἀνέ-
tos de theſauris ſuis: ꝛ ſtult⁹ fact⁹ ē oīs hō
μους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος
a ſciētia. cōfuſus eſt oīs aurifex in
ἀπὸ γνώσεως. κατῃσχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἐπὶ τοῖς
ſculptilib⁹ ſuis: qꝛ falſa cōflauerūt: nō eſt ſpi
γλυπτοῖς αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ ἐχώνευσαν, οὐκ ἔστιν πνεῦ
p̄s.145 rit⁹ in eis. vana ſūt opa iplicata. in tēpo
μα ἐν αὐτοῖς. μάταιά ἐστιν ἔργα ἐμπεπαιγμένα. ἐν και
re viſitatiōis eoꝝ peribūt: nō eſt talis pars
ρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται, οὐκ ἔστιν τοιαύτη με
iacob: qꝛ q̄ plaſmauit oīa ipe eſt: ꝛ
C ρὶς τῷ ἰακώβ, ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐτός ἐστιν, καὶ
iſrael virga hereditas ei⁹ dn̄s exercituū no
ἰσραὴλ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ κύριος δυνάμεων ὄνο-
mē illi. cōgregauit de foris ſubſtantiā ſuā q̄ ha
μα αὐτῷ. συνήγαγεν ἔξωθεν τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ κατοι
bitat in munitiōe: qꝛ hec dicit dn̄s. ecce
κοῦσα ἐν τειχίσματι, ὅτι τάδε λέγει κύριος. ἰδοὺ
ego ſupplātabo hitantes terrā hāc. ꝛ
ἐγὼ σκελίσω τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην. καὶ
tribulabo eos vt inueniant̄. ve ſup cōtritione
ἐκθλίψω αὐτοὺς ὅπως εὑρεθῇ. οὐαὶ ἐπὶ συντρίμματι
tua: doloroſa plaga tua. ꝛ ego dixi: vere
σου, ἀλγηρὰ ἡ πληγή σου. καὶ ἐγὼ εἶπα, ὄντως
hoc vulnus meū: ꝛ apphēdit me. tabernaculū meū
τοῦτο τὸ τραῦμά μου, καὶ κατέλαβέν με. ἡ σκηνή μου
miſeria affectū ē: periit. ꝛ oēs pelles mee diſ-
ἐταλαιπώρησεν, ὤλετο. καὶ πᾶσαι αἱ δέρρεις μου δι-
ſipate ſūt. filii mei ꝛ pecora mea nō ſunt.
εσπάσθησαν. οἱ υἱοί μου καὶ τὰ πρόβατά μου οὐκ εἰσίν.
nō eſt vltra loc⁹ tētorii mei: loc⁹ pel
οὐκ ἔστιν ἔτι τόπος τῆς σκηνῆς μου, τόπος τῶν δέρ
liū meaꝝ. qꝛ paſtores ſtulte egerūt: ꝛ do
ρεών μου. ὅτι οἱ ποιμένες ἠφρονεύσαντο, καὶ τὸν κύ
minū nō q̄ſierūt. ꝓpter hoc nō itellexit oīs grex:
ριον οὐκ ἐζήτησαν. διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησεν πᾶσα ἡ νο
ꝛ diſperſi ſūt. vox auditiōis ecce venit:
μή, καὶ διεσκορπίσθησαν. φωνὴ ἀκοῆς ἰδοὺ ἔρχεται,
ꝛ terremot⁹ magn⁹ de terra aq̄lonis: ponēīis
καὶ σεισμὸς μέγας ἐκ γῆς βορρᾶ, τοῦ τάξαι τὰς
ciuitates iuda in ſolitudinē ꝛ cubile paſſerū. ſcio
D πόλεις ἰούδα εἰς ἀφανισμὸν καὶ κοίτην στρουθῶν. οἶδ
dn̄e qꝛ nō hoīs via eius: ne
α κύριε ὅτι οὐχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, οὐ
qꝫ vir ābulabit ꝛ diriget greſſum ſuū.
δὲ ἀνὴρ πορεύσεται καὶ κατορθώσει πορείαν αὐτοῦ.
corripe nos dn̄e: verūtñ in iudicio ꝛ nō in fu
παίδευσον ἡμᾶς κύριε, πλὴν ἐν κρίσει καὶ μὴ ἐν θυ
rore: vt nō
μῷ, ἵνα μὴ

p̄s.6.

[m]opus[n]artificis[o]& manus [p]erarii:[q]hyacinthus [r]& purpura[s]indumentū eorum.[t]Opus[u]artificum [x]vniuerſa hec:[y]dn̄s autem [z]deus[a]verus eſt.[b]Ipſe [c]deus[d]viuēs[e]& rex[f]ſempiternꝰ.[g]Ab indignatōe eiꝰ [h]cōmouebitur[i]terra:[k]& non[l]ſuſtinebunt[m]gentes [n]cōminationem eius.[o]Sic ergo[p]dicetis[q]eis.[r]Dii [s]qui[t]celos[u]& terram[x]nō [y]fecerunt:[z]pereant [a]de terra[b]& de[c]his q̄[d]ſub [e]celo ſunt. [f]Qui fecit[g]terrā[h]in fortitudine ſua:[i]ꝑparat[k]orbē [l]in ſapīa ſua:[m]& prudētia ſua[n]extēdit[o]celos:[p]ad vocem ſuā[q]dat[r]multitudinē [s]aquaꝝ[t]in celo:[u]& eleuat [x]nebulas[y]ab extremitatibus[z]terre.[a]Fulgura[b]ī pluuiā[c]facit:[d]& eduxit[e]ventū [f]de theſauris ſuis.[g]Stultꝰ factus eſt[h]oīs[i]hō[k]a ſciētia ſua[l]cōfuſus ē[n]artifex[m]oīs [o]in ſculptili:[p]qm̄[q]falſum eſt[r]qd̄ cōflauit:[s]& nō eſt [t]ſpūs[u]in eis.[x]Vana[y]ſunt &[z]opus[a]riſu dignum. [b]In tp̄e[c]viſitatiōis ſue[d]peribūt.[e]Non eſt[f]his ſimilis [g]pars[h]iacob.[i]Qui eni[k]formauit[l]omnia:[m]ipſe eſt: [n]& iſrael[o]virga[p]hereditatis eius:[q]dn̄s[r]exercituum [s]nomē illi.[t]Cōgrega[u]de terra[x]cōfuſionē tuā[y]q̄ habitas[z]in obſidione:[a]quia [b]hec[c]dicit[d]dn̄s.[e]Ecce ego [f]longe proiiciam[h]habitatores[i]terre[k]in [l]hac[k]vice:[m]& tribulabo [n]eos: ita[o]vt[p]inueniantur. [q]Ve[r]mihi[s]ſup[t]cōtritione mea[u]peſſima[x]plaga mea. [y]Ego aūt[z]dixi:[a]plane[b]hec [c]infirmitas mea ē:[d]& portabo illam.[e]Tabernaculū meū[f]vaſtatū eſt:[g]oēs[h]funiculi mei[i]dirupti ſūt.[k]Filii mei[l]exierūt a me:[m]& nō ſubſiſtūt.[n]Nō eſt[o]q extēdat[p]vltra[q]tētoriū meū:[r]& erigat[s]pelles meas:[t]quia [u]ſtulte egerūt[x]paſtores:[y]& [z]dn̄m[a]nō[b]q̄ſierunt:[c]ꝓpterea[e]nō[f]itellexerūt:[g]& oīs [h]grex eorū[i]diſperſus eſt. [k]Vox[l]auditiōis[m]ecce[n]venit[o]& cōmotio[p]magna [q]de t̄ra[r]aq̄lonis:[s]vt ponat [u]ciuitates[x]iuda[y]ſolitudinē &[z]habitacula[a]draconū. [b]Scio[c]dn̄e[d]qa[e]nō eſt[f]hoīs [g]via eius:[h]nec[i]viri eſt vt [k]ābulet[l]& dirigat[n]greſſus ſuos.[o]Corripe me[p]dn̄e: [q]verūtm̄[r]in iudicio &[s]nō [t]in furore tuo:[u]ne forte

מַעֲשֵׂה חָרָשׁ וִידֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת | עשה צרף
וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה חֲכָמִים | לבש עשה
כֻּלָּם׃ וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא
אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקִּצְפּוֹ | עלם
תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא יָכִלוּ גוֹיִם | רעש כול
זַעְמוֹ׃ כִּדְנָה תֵּאמְרוּן לְהוֹם אֱלָהַיָּא | אמר להם
דִּי שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ | אבד
מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃
עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ | כח כון
וּבִתְבוּנָתוֹ נָטָה שָׁמָיִם׃ לְקוֹל תִּתּוֹ | בין נתן
הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים | המן עלה
מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה | נשא
וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו׃ נִבְעַר כָּל | יצא אצר
אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל צוֹרֵף | בער ידע
מִפָּסֶל כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא רוּחַ | בוש צרף
בָּם׃ הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים | עשה
בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ לֹא כְאֵלֶּה | אבד
חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא | יצר
וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת
שְׁמוֹ׃ אִסְפִּי מֵאֶרֶץ כִּנְעָתֵךְ יֹשֶׁבֶתִי
בַּמָּצוֹר׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי | צור
קוֹלֵעַ אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בַּפַּעַם | קלע
הַזֹּאת וַהֲצֵרוֹתִי לָהֶם לְמַעַן יִמְצָאוּ׃ | צור מצא
אוֹי לִי עַל שִׁבְרִי נַחְלָה מַכָּתִי | חלה נכה
וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ זֶה חֳלִי וְאֶשָּׂאֶנּוּ׃ | חלה נשא
אָהֳלִי שֻׁדָּד וְכָל מֵיתָרַי נִתָּקוּ בָּנַי | יתר
יְצָאֻנִי וְאֵינָם אֵין נֹטֶה עוֹד אָהֳלִי
וּמֵקִים יְרִיעוֹתָי׃ כִּי נִבְעֲרוּ הָרֹעִים | קום ירע
וְאֶת יְהוָה לֹא דָרָשׁוּ עַל כֵּן לֹא | בער רעה
הִשְׂכִּילוּ וְכָל מַרְעִיתָם נְפוֹצָה׃ | שכל רעה
קוֹל שְׁמוּעָה הִנֵּה בָאָה וְרַעַשׁ גָּדוֹל | נפץ שמע
מֵאֶרֶץ צָפוֹן לָשׂוּם אֶת עָרֵי יְהוּדָה | בוא גדל
שְׁמָמָה מְעוֹן תַּנִּים׃ יָדַעְתִּי יְהוָה | צפן עיר
כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ לֹא לְאִישׁ | עון תנן
הֹלֵךְ וְהָכִין אֶת צַעֲדוֹ׃ יַסְּרֵנִי
יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל בְּאַפְּךָ פֶּן | כון
| שפט

Digitized by Google

תמעטני׃ שפך חמתך על הגוים מעט
אשר לא ידעוך ועל משפחות שפחה
אשר בשמך לא קראו כי אכלו
את יעקב ואכלהו ויכלהו ואת כלה
נוהו השמו׃ שמם

Cap. xi.

הדבר אשר היה אל
ירמיהו מאת יהוה לאמר׃ שמעו
את דברי הברית הזאת ודברתם ברת
אל איש יהודה ועל ישבי
ירושלם׃ ואמרת אליהם כה אמר
יהוה אלהי ישראל ארור האיש ארר
אשר לא ישמע את דברי הברית שמע
הזאת׃ אשר צויתי את אבותיכם צוה
ביום הוציאי אותם מארץ מצרים יצא
מכור הברזל לאמר שמעו
בקולי ועשיתם אותם ככל אשר עשה
אצוה אתכם והייתם לי לעם היה
ואנכי אהיה לכם לאלהים׃ למען
הקים את השבועה אשר נשבעתי קום שבע
לאבותיכם לתת להם ארץ זבת נתן זוב
חלב ודבש כיום הזה ואען ואמר ענה
אמן יהוה׃ ויאמר יהוה אלי
קרא את כל הדברים האלה בערי עיר
יהודה ובחצות ירושלם לאמר חוץ
שמעו את דברי הברית הזאת
ועשיתם אותם׃ כי העד העדתי עוד
באבותיכם ביום העלותי אותם עלה
מארץ מצרים ועד היום הזה
השכם והעד לאמר שמעו בקולי׃ שכם
ולא שמעו ולא הטו את אזנם נטה
וילכו איש בשרירות לבם הרע שרר רוע
ואביא עליהם את כל דברי הברית בוא
הזאת אשר צויתי לעשות ולא צוה עשה
עשו׃ ויאמר יהוה אלי נמצא אמר מצא
קשר באיש יהודה ובישבי
ירושלם׃ שבו על עונת אבותם שוב

ad nihilum redigas me. Effunde idignationē tuā ſup gentes q nō cognouerūt te: & ſup puincias que nomen tuū nō inuocauerūt: quia comederunt iacob: & deuorauerūt eū & cōſumpſerūt illum: & decus eius diſſipauerunt.

11.

Verbum quod factū eſt a domino ad hieremiam: dicens. Audite verba pacti huius: & loquimini ad viros iuda & ad habitatores hieruſalem: & dices ad eos. Hec dicit dominus deus iſrael. Maledictus vir qui non audierit verba pacti hui9: quod precepi patribus veſtris in die qua eduxi eos de terra egypti de fornace ferrea dicēs. Audite vocem meam: & facite omnia que precepi vobis: & eritis mihi in populum: & ego ero vobis in deū: vt ſuſcitem iuramentum quod iuraui patribus veſtris daturū me eis terram fluentem lacte & melle ſicut eſt dies hec. Et rn̄di & dixi. Amen domine. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia verba hec in ciuitatibus iuda & foris hieruſalez: dicens. Audite verba pacti huius et facite illa: quia conteſtans conteſtatus ſum patres veſtros in die q eduxi eos de terra egypti vſq ad diem hanc. Mane cōſurgēs cōteſtatus ſum: & dixi. Audite vocē meā. Et nō audierūt nec inclinauerūt aurē ſuā: ſed abierūt vnuſquiſq in prauitate cordis ſui mali. Et induxi ſup eos omnia verba pacti huius: quod precepi vt facerent & non fecerūt. Et dixit dominus ad me. Inuenta eſt coniuratio in viris iuda & in habitatoribus hierl'm. Reuerſi ſunt ad iniqtates patrū ſuorum

paucos nos facias. effunde irā tuā ſup gētes q
ὀλίγους ἡμᾶς ποιήσῃς. ἔκχεον τὸν θυμόν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ ps.78.
nō cognouerūt te: ⁊ ſup regna q nomē tuū
μὴ εἰδότα σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας αἳ τὸ ὄνομά σου
non inuocauerūt. qr deuorauerūt iacob:
οὐκ ἐπεκαλέσαντο. ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακώβ,
⁊ cōſumpſerūt iſrael: ⁊ paſcua eius
καὶ ἐξανήλωσαν τὸν ἰσραήλ, καὶ τὴν νομὴν αὐτοῦ
deſolauerūt.
ἠρήμωσαν.

Ca.11.

Verbū qđ factū eſt ad hieremiā a dn̄o A
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
dicēs: audite verba teſtamēti hui9: ⁊
λέγων, ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, καὶ
loq̄ris ad viros iude ⁊ hītantes hie
λαλήσεις πρὸς ἄνδρας ἰούδα καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱε
ruſalē: ⁊ dices ad eos: hec dicit dn̄s
ρουσαλήμ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος
de9 iſrael. maledictus hō q nō au
ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἀκού
diet verba teſtamēti hui9: qđ māda
σεται τῶν λόγων τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς ἐνετειλά
ui pr̄ibus vr̄is: in q die eduxi eos
μην τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἀνήγαγον αὐτοὺς
de terra egypti de fornace ferrea dicēs: au
ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκ τῆς καμίνου τῆς σιδηρᾶς λέγων, ἀ
dite vocē meā: ⁊ facite oīa q̄cūq
κούσατε τῆς φωνῆς μου, καὶ ποιήσατε πάντα ὅσα
ego mādo vobis. ⁊ eritis mihi in ppl'm: ⁊
ἂν ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ
ego ero vobis in deū: vt ſtatuā iuramētū meū qđ
ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν, ὅπως στήσω τὸν ὅρκον μου ὃν
iuraui pr̄ibus vr̄is: dare illis terrā
ὤμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν, τοῦ δοῦναι αὐτοῖς γῆν
fluentē lacte ⁊ melle: ſicut dies hec. ⁊ reſpō
ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη. καὶ ἀπε
di ⁊ dixi: fiat dn̄e. ⁊ dixit dn̄s ad
κρίθην καὶ εἶπα, γένοιτο κύριε. καὶ εἶπε κύριος πρός
me: lege oīa verba hec in ciui
με, ἀνάγνωθι πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐν πό
tatib9 iuda ⁊ foris hierl'm dicēs: audite
λεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλὴμ λέγων, ἀκούσατε
verba teſtamēti hui9. ⁊ facite ea:
τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, καὶ ποιήσατε αὐ
qm̄ cōteſtās cōteſtat9 ſum pa
τούς, ὅτι συμμαρτυρόμενος συνεμαρτυρόμην τοῖς πα
tres vr̄os in die q eduxi eos de terra egyp
τράσι ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύ
ti vſq in diē hāc. mane cōſurgēs cōteſtat9 ſū
πτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ὀρθρίζων συνεμαρτυρόμην
dicēs: audite vocē meā. ⁊ nō audierūt: ne
λέγων, ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου. καὶ οὐκ ἤκουσαν, οὐ
qꝫ iclinauerūt aurē ſuā: ſed abierūt vnuſquiſq in
δὲ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν, ἀλλ' ἐπορεύοντο ἕκαστος ἐν
prauitate cordis ſui mali. ⁊ in
σκολιότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. καὶ ἐ
duxi ſup eos oīa verba pacti
πήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης
huius qđ p̄cepi vt facerēt: ⁊ nō fece
ταύτης ἧς ἐνετειλάμην τοῦ ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἐποί
runt. ⁊ dixit dn̄s ad me: inuēta eſt colligatio
ησαν. καὶ εἶπε κύριος πρός με, εὑρέθη σύνδεσμος
in viris iuda ⁊ in habitantib9 hieruſa
ἐν ἀνδράσιν ἰούδα καὶ ἐν τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσα
lem. reuerſi ſūt ad iniqtates patrū
λήμ. ἐπεστράφησαν ἐπὶ τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων
ſuorū
αὐτῶν τῶν

B

priorū: q̄ nō voluerūt exaudire verba mea.
προτέρων, οἳ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου.
τ ecce vadūt poſt deos alienos: vt ſerui=
καὶ ἰδοὺ βαδίζουσιν ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, τοῦ δου=
ant eis. τ diſſipauerūt dom⁹ iſrael τ do=
λεύειν αὐτοῖς. καὶ διεσκέδασαν ὁ οἶκος ἰσραὴλ καὶ ὁ οἶ
mus iuda teſtamētū meū q̄d pepigi cū patri
κος ἰούδα τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς τοὺς πα=
bus eoꝝ. ꝓpter hoc hec dicit dn̄s: ecce idu=
τέρας αὐτῶν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐπά
co ſup eos mala de q̄b⁹ nō poterūt exire ex eis.
γω ἐπ᾽ αὐτοὺς κακὰ ἐξ ὧν οὐ δυνήσονται ἐξελθεῖν ἐξ αὐτῶν.
C τ clamabūt ad me: τ nō exaudiā eos.
καὶ κεκράξονται πρός με, καὶ οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν.
τ ibūt ciuitates iuda τ hītantes hie
5.2.f. καὶ πορεύσονται πόλεις ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱε=
rusalē: τ clamabūt ad deos ſuos: q̄b⁹
ρουσαλὴμ, καὶ κεκράξονται πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῶν, οἷς
ipſi adolēt eis. nō ſaluabūt eos in tp̄e
αὐτοὶ θυμιῶσιν αὐτοῖς. οὐ μὴ σώσουσιν αὐτοὺς ἐν καιρῷ
maloꝝ ſuoꝝ. q2 ſcd̄m numerū ciuitatū tuaꝝ erāt
τῶν κακῶν αὐτῶν. ὅτι κατὰ ἀριθμὸν πόλεών σου ἦσαν
dii tui iuda: τ ſcd̄m nūerū viarū hieruſa=
θεοί σου ἰούδα, καὶ κατὰ ἀριθμὸν ἐξόδων τῆς ἱερουσα=
lem poſuiſtis aras ad adolēdū baal. τ tu ne
λὴμ ἐτάξατε βωμοὺς τοῦ θυμιᾶν τῇ βάαλ. καὶ σὺ μὴ
ores p ꝑplo iſto: τ ne petas p
προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ μὴ ἀξίου περὶ
eis in deꝑcatiōe τ orone: q2 nō exaudiā
αὐτῶν ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι
in tp̄e q̄ inuocant me in tp̄e afflictiōis eo
ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐπικαλοῦνταί με ἐν καιρῷ κακώσεως αὐ
rū. q̄d dilecta in domo mea fecit abomina
τῶν. τί ἡ ἠγαπημένη ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησεν βδέλυγ
tionē: nūq̄d orones τ carnes ſc̄tē auferēt a te
μα; μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελοῦσιν ἀπὸ σοῦ τὰς
malicias tuas aut his fugies? oliuā vmbroſā pulchrā
κακίας σου ἢ τούτοις διαφεύξῃ; ἐλαίαν εὔσκιον ὡραίαν
ſpecie vocauit dn̄s nomē tuū: i voce circūciſio
τῷ εἴδει ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου, εἰς φωνὴν περιτο
nis ei⁹. incēſus ē ignis in eā: inutiles facti ſūt
μῆς αὐτῆς. ἀνήφθη πῦρ ἐπ᾽ αὐτήν, ἠχρειώθησαν οἱ
rami ei⁹. τ dn̄s exercituū q̄ planta
κλάδοι αὐτῆς. καὶ κύριος τῶν δυνάμεων ὁ καταφυ
uit te: loquut⁹ eſt ſup te mala p ma=
τεύσας σε, ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακὰ ἀντὶ τῆς κα=
litia dom⁹ iſrael τ dom⁹ iuda. q2 fecerūt
κίας οἴκου ἰσραὴλ καὶ οἴκου ἰούδα. ὅτι ἐποίησαν
ſibi ad irritandū me cū icēſū offerūt ipi
ἑαυτοῖς τοῦ παροργίσαι με ἐν τῷ θυμιᾶν αὐτοὺς τῇ
baal. dn̄e notū fac mihi: τ cognoſcā. tūc vidi
βάαλ. κύριε γνώρισόν μοι, καὶ γνώσομαι. τότε εἶδον
ſtudia eoꝝ. ego q̄ſi agn⁹ inocēs addu
τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. ἐγὼ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγό
D cius vt ſacrificet: nō cognoui. ſup me cogitauerūt cogi=
μενον τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἔγνων. ἐπ᾽ ἐμὲ ἐλογίσαντο λο
tatione dicētes: venite τ imittam⁹ lignū in
γισμὸν λέγοντες, δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν
panē ei⁹: τ cōteram⁹ eū de terra viuē=
ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζών=
tiū: τ nomē ei⁹ nō memorēt vltra. dn̄e
των, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῇ ἔτι. κύριε τῶν
exercituū iudicās iuſta: probās renes τ corda:
δυνάμεων κρίνων δίκαια, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας,
videā a te vltionē in eis: q2 ad te
ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς, ὅτι πρὸς σὲ
reuelaui iuſtificationē meā.
ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου.

priores: qui noluerunt audire verba mea. Et hi ergo abierunt poſt deos alienos vt ſeruirent eis. Irritū fecerūt dom⁹ iſrl̄ & domus iuda pactum meum: quod pepigi cū patribus eorū. Quā obrē hec dicit dominus. Ecce ego inducā ſup eos mala: de qbus exire nō poterunt: & clamabūt ad me et non exaudiam eos. Et ibunt ciuitates iuda & habitatores hieruſalē: & clamabunt ad deos quibus libant: & nō ſaluabūt eos in tē pore afflictionis eorū. Secundū numerū enī ciuitatū tuarū erāt dii tui iuda: & ſm̄ numerū viarū tuarū hieruſalē poſuiſti aras cōfuſiōis: aras ad libandum baalim. Tu ergo noli orare pro populo hoc: & ne aſſumas pro eis laudem & orationē: quia non exaudiam in tēpore clamoris eorum ad me: in tp̄e afflictiōis eorū. Quid eſt ꝙ dilect⁹ meus in domo mea fecit ſcelera multa? Nunquid carnes ſancte auferent a te malicias tuas in quibus gloriata es? Oliuā vberē pulchrā: fructiferā: ſpecioſam vocauit dn̄s nomen tuū. Ad vocē loquele grandis exarſit ignis in ea: & combuſta ſunt fructeta eius. Et dn̄s exercituum qui plantauit te: locutus eſt ſup te malū: pro malis domus iſrael & domus iuda que fecerunt ſibi ad irritandum me: libātes baalim. Tu autē dn̄e demonſtraſti mihi: & cognoui. tūc oſtēdiſti mihi ſtudia eorū: & ego q̄ſi agnus māſuetus q̄ portatur ad victimā. Et nō cognoui q̄a cogitauerūt ſup me cōſilia: dicētes. mittamus lignū in panē eius: & eradamus eū de terra viuentiū: & nomē ei⁹ nō mēoretur ampli⁹. Tu aūt dn̄e ſabaoth q iudicas iuſte: & ꝓbas renes & corda: videā vltionē tuam ex eis. Tibi enim reuelaui cauſam meam.

הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר מֵאֲנוּ לִשְׁמוֹעַ אֶת	
דְּבָרַי וְהֵמָּה הָלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים	
אֲחֵרִים לְעָבְדָם הֵפֵרוּ בֵית יִשְׂרָאֵל	פּוּר
וּבֵית יְהוּדָה אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי	בָּרַת
אֶת אֲבוֹתָם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה	
הִנְנִי מֵבִיא אֲלֵיהֶם רָעָה אֲשֶׁר לֹא	בוא רוּעַ
יוּכְלוּ לָצֵאת מִמֶּנָּה וְזָעֲקוּ אֵלַי	יָכֹל יָצָא
וְלֹא אֶשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃ וְהָלְכוּ עָרֵי	שָׁמַע עִיר
יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וְזָעֲקוּ אֶל	
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הֵם מְקַטְּרִים לָהֶם	קָטַר
וְהוֹשֵׁעַ לֹא יוֹשִׁיעוּ לָהֶם בְּעֵת רָעָתָם׃	יָשַׁע
כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה	סָפַר עִיר
וּמִסְפַּר חֻצוֹת יְרוּשָׁלַם שַׂמְתֶּם	הָיָה חוּץ
מִזְבְּחוֹת לַבֹּשֶׁת מִזְבְּחוֹת לְקַטֵּר	שׂוּם זָבַח
לַבָּעַל׃ וְאַתָּה אַל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד	בּוֹשׁ פָּלַל
הָעָם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה	נָשָׂא רָנַן
וּתְפִלָּה כִּי אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ בְּעֵת קָרְאָם	
אֵלַי בְּעֵת רָעָתָם׃ מֶה לִידִידִי	רוּעַ יָדַד
בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְזִמָּתָה הָרַבִּים	עָשָׂה זָמַם
וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ כִּי	רָבַב עָבַר
רָעָתֵכִי אָז תַּעֲלֹזִי׃ זַיִת רַעֲנָן	רוּעַ עָלַז
יְפֵה פְרִי תֹאַר קָרָא יְהוָה שְׁמֵךְ	פָּרָה
לְקוֹל הֲמוּלָּה גְדֹלָה הִצִּית אֵשׁ	הָמַל גָּדַל
עָלֶיהָ וְרָעוּ דָּלִיּוֹתָיו׃ וַיהוָה	יָצַת רָעָה דָּלָה
צְבָאוֹת הַנּוֹטֵעַ אוֹתָךְ דִּבֶּר עָלַיִךְ	נָטַע
רָעָה בִּגְלַל רָעַת בֵּית יִשְׂרָאֵל	רוּעַ
וּבֵית יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לָהֶם	עָשָׂה
לְהַכְעִסֵנִי לְקַטֵּר לַבָּעַל׃ וַיהוָה	כָּעַס
הוֹדִיעַנִי וָאֵדָעָה אָז הִרְאִיתַנִי	יָדַע רָאָה
מַעַלְלֵיהֶם׃ וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל	עָלַל אָלַף
לִטְבוֹחַ וְלֹא יָדַעְתִּי כִּי עָלַי חָשְׁבוּ	יָבַל טָבַח
מַחֲשָׁבוֹת נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ	חָשַׁב שָׁחַת
וְנִכְרְתֶנּוּ מֵאֶרֶץ חַיִּים וּשְׁמוֹ לֹא	כָּרַת
יִזָּכֵר עוֹד׃ וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק	זָכַר
בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ	כָּלָה רָאָה
מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גִּלִּיתִי אֶת רִיבִי׃	גָּלָה רוּב

Digitized by Google

Interp̃. Ḃritina.heb. **Tex.he.Hiere.xij.**

לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה עַל אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת
הַמְבַקְשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ לֵאמֹר   בקשׁ
לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא   נבא
תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה   מות
צְבָאוֹת הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבַּחוּרִים   בחר
יָמֻתוּ בַחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם
יָמֻתוּ בָּרָעָב׃ וּשְׁאֵרִית לֹא תִהְיֶה   היה
לָהֶם כִּי אָבִיא רָעָה אֶל אַנְשֵׁי   בוא רוע
עֲנָתוֹת שְׁנַת פְּקֻדָּתָם׃   שׁנה

Cap. xij.

צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ   צדק ריב
אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אוֹתָךְ מַדּוּעַ   שׁפט דבר
דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צָלֵחָה שָׁלוּ כָּל בֹּגְדֵי   מָדַע שָׁלָה
בָגֶד׃ נְטַעְתָּם גַּם שֹׁרָשׁוּ יֵלְכוּ גַּם
עָשׂוּ פֶרִי קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק   עשׂה פרה
מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃ וְאַתָּה יְהוָה יְדַעְתָּנִי   קרב פה
תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתִּקֵם   רחק כלה
כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם   ראה נתק
הֲרֵגָה׃ עַד מָתַי תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב   קדשׁ אבל
כָּל הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ   רוע
סָפְתָה בְהֵמוֹת וָעוֹף כִּי אָמְרוּ לֹא   ספה
יִרְאֶה אֶת אַחֲרִיתֵנוּ׃ כִּי אֶת רַגְלִים   ראה
רַצְתָּה וַיַּלְאוּךָ וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה אֶת   רצה לאה
הַסּוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ   חרה שׁלם
וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ כִּי גַם   בטח עשׂה
אַחֶיךָ וּבֵית אָבִיךָ גַּם הֵמָּה בָּגְדוּ   גאה
בָךְ גַּם הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא
אַל תַּאֲמֵן בָּם כִּי יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ   אמן דבר
טוֹבוֹת׃ עָזַבְתִּי אֶת בֵּיתִי נָטַשְׁתִּי
אֶת נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת יְדִדוּת   נתן
נַפְשִׁי בְּכַף אֹיְבֶיהָ׃ הָיְתָה לִּי   היה
נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַיָּעַר נָתְנָה עָלַי   ארה
בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃ הַעַיִט
צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי הַעַיִט סָבִיב   צבע סבב
עָלֶיהָ לְכוּ אִסְפוּ כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה   ילך חיה
הֵתָיוּ לְאָכְלָה׃ רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ   אתה רעה
כַּרְמִי בֹּסְסוּ אֶת חֶלְקָתִי נָתְנוּ אֶת   רבב בוס

Trãſla.B.Hie.

Propterea hec dicit dñs
ad viros anathot:
qui querunt animam tu
am: & dicunt.
Non prophetabis in no
mine domini: & non
morieris i manib⁹ nr̃is.
Propterea hec dicit dñs
exercituũ. Ecce ego vi-
ſitabo ſup eos. Iuuenes
morientur in gladio: fi-
lii eorum & filie eorum
morientur in fame: &
reliquie non erunt ex
eis. Inducam enim ma
lum ſuper viros
anathot: annum viſita-
tionis eorum. 12.
IVſtus quidẽ tu es do
mine ſi diſputẽ tecũ:
veruntñ iudicia loquar
ad te. Quare
via ipioꝝ ꝓſpatur: bñ
eſt oĩbus q ꝑuaricãtur &
iniq̃ agunt: Plantaſti eos
& radicẽ miſerũt: profi
ciũt & faciũt fructũ: ꝓ-
pe es tu ori eoꝝ: & lõge
a renibus eorũ. & tu do
mine noſti me:
vidiſti me: & ꝓbaſti cor
meũ tecũ. Cõgrega eos
quaſi gregẽ ad victimã:
& ſanctifica eos in diẽ
occiſionis. Vſq; quo lu-
gebit terra: & herba
oĩs regionis ſiccabitur
ꝓpter maliciã habitantiũ
in ea. Cõſumptũ eſt aĩal
& volucre: qm̃ dixerũt
non videbit nouiſſima
noſtra. Si cũ peditibus
currens laboraſti: quõ
cõtendere poteris cum
equis: Cum aũt in terra
pacis ſecurus fueris:
quid facies in ſuperbia
iordanis: Nam &
frẽs tui & domus pr̃is
tui: etiã ipſi pugnauerũt
aduerſum te: & clama-
uerũt poſt te plena voce.
Ne credas eis cum lo-
cuti fuerint tibi
bona. Reliqui domum
meam: dimiſi
hereditatem meam. De
di dilectam
animã meã in man⁹ ini-
micorũ eius: facta ẽ mihi
hereditas mea quaſi leo
in ſilua. Dedit cõtra me
vocem: ideo odiui eam.
Nunquid auis
diſcolor hereditas mea
mihi: Nunqd auis tincta
per totũ: Venite cõgre
gamini oẽs beſtie terre:
ꝓperate ad deuorandũ.
Paſtores multi demoliti
ſunt vineã meã: cõculca-
uerũt partẽ meã. Dederũt

Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

ꝓpter hoc hec dicit dñs ad viros anathoth   Infra. 20.c.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἀναθὼθ τοὺς
q̃rentes aĩam meã: dicẽtes: nõ ꝓphe
ζητοῦντας τὴν ψυχήν μου, τοὺς λέγοντας, οὐ μὴ προφη-
tabis in noĩe dñi. alioquin morieris in
τεύσῃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου. εἰ δὲ μὴ ἀποθανῇ ἐν ταῖς
manib⁹ nr̃is. ꝓpter hoc hec dicit dñs exerci
χερσὶν ἡμῶν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνά-
tuũ: ecce ego viſitabo ſup eos. iuuenes
μεων, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτούς. οἱ νεανίσκοι
eoꝝ in gladio morient: filii eoꝝ ⁊ fi-
αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται, υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυ-
lie eoꝝ morient in fame: ⁊ re
γατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν λιμῷ, καὶ ἐγκατά-
liquie nõ erũt eoꝝ: q̃ꝛ inducã mala ſup ha
λειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν. ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κα-
bitantes in anathoth in ãno viſitationis eoꝝ.
τοικοῦντας ἐν ἀναθὼθ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.
IVſtus es dñe: q̃ꝛ rñdebo ad te
Δίκαιος εἶ κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ   Ca.12
verũtñ iudicia loquar ad te: q̃ꝛ via ipioꝝ   A
πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ, ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν   Abac.
ꝓſperat: abũdãtes facti ſũt oẽs ꝑuaricãtes ꝑuaricatões.   1.a.
εὐοδοῦται, εὐθήνησαν πάντες οἱ ἀθετοῦντες ἀθετήματα.
plantaſti eos: ⁊ radicẽ fecerũt. filios gñauerũt:
ἐφύτευσας αὐτούς, καὶ ἐρριζώθησαν. ἐτεκνοποίησαν,
⁊ fecerũt fructũ. ꝓpe es tu oris e-
καὶ ἐποίησαν καρπόν. ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐ-
orũ: ⁊ lõge a renib⁹ eoꝝ: ⁊ tu dñe co
τῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν, καὶ σὺ κύριε γι-
gnoſcis me: ꝓbaſti cor meũ corã te.
νώσκεις με, δεδοκίμακας τὴν καρδίαν μου ἐναντίον σου.
cõgrega eos vt gregẽ ad victimã: ⁊ ſctifi-
συνάγαγε αὐτοὺς ὡς ποίμνιον εἰς θυσίαν, καὶ ἅγνι-
ca eos in diẽ occiſionis. vſq; quo lugebit
σον αὐτοὺς εἰς ἡμέραν σφαγῆς. ἕως πότε πενθήσει ἡ   B
terra: ⁊ oĩs herba agri ſiccabit a
γῆ, καὶ πᾶς ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ ξηρανθήσεται ἀπὸ
malicia habitantiũ i ea: ad nihilũ redacta ſũt iumẽta
κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ, ἠφανίσθησαν κτήνη
⁊ volatilia: q̃ꝛ dixerũt: nõ videbit de⁹ vias nr̃as.
καὶ πετεινά, ὅτι εἶπαν, οὐκ ὄψεται ὁ θεὸς ὁδοὺς ἡμῶν.
tui pedes currũt: ⁊ diſſoluũt te. quomõ ꝑpa
σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ ἐκλύουσί σε. πῶς πα-
raris in equos: ⁊ in terra pacis tu cõfidi-
ρασκευάσῃ ἐφ' ἵπποις, καὶ ἐν γῇ εἰρήνης σὺ πέποι-
ſti. quomõ facies in fremitu iordanis: q̃ꝛ ⁊
θας. πῶς ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ ἰορδάνου, ὅτι καὶ
fratres tui ⁊ dom⁹ pr̃is tui ⁊ ipſi inobedi
οἱ ἀδελφοί σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου καὶ αὐτοὶ ἠθέ-
ẽtes fuerũt tibi. ⁊ ipſi clamauerũt: ex poſterioribus tuis cõgre-
τησάν σε. καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν, ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυ-
gati ſũt. ne credas in eis: qñ loquent ad
νήχθησαν. μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτε λαλήσουσι πρὸς
te bona. dereliqui domũ meã: ꝑmiſi here-
σὲ καλά. ἐγκαταλέλοιπα τὸν οἶκόν μου, ἀφῆκα τὴν κλη-
ditatẽ meã: dedi dilectã aĩam meã in man⁹
ρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν ἠγαπημένην ψυχήν μου εἰς χεῖρας
inimicoꝝ ei⁹. facta eſt hereditas mea mihi q̃ſi leo in ſyl
ἐχθρῶν αὐτῆς. ἐγενήθη ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυ-
ua. dedit cõtra me vocẽ ſuã: ideo odiui
μῷ. ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, διὰ τοῦτο ἐμίση-
eã. nũqd ſpelũca hyene hereditas mea mihi.   C
σα αὐτήν. μὴ σπήλαιον ὑαίνης ἡ κληρονομία μου ἐμοί,
aut ſpelũca i circuitu ei⁹ ſup eã: pergite cõgre-
ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς ἐπ' αὐτήν; βαδίσατε συνα-
gate oẽs beſtias agri ⁊ veniãt ad
γάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ ἐλθέτωσαν τοῦ
deuorãdũ eã. paſtores multi corruperũt vine
φαγεῖν αὐτήν. ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελῶ-
am meã: ⁊ polluerũt partẽ meã: dederũt
νά μου, καὶ ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου, ἔδωκαν

Digitized by Google

partē deſiderabilē meā in deſertū inuiū. facta eſt in
μερίδα ἐπιθυμητήν μου εἰς ἔρημον ἄβατον. ἐγενήθη εἰς
diſſipatiōes pditiōis. ppter me diſſipatiōe diſſipata ē om
ἀφανισμὸν ἀπωλείας. δι᾽ ἐμὲ ἀφανισμῷ ἠφανίσθη πᾶ
nis terra: q2 nō eſt vir ponēs in corde. ſup
σα ἡ γῆ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνὴρ τιθέμενος ἐν καρδίᾳ. ἐπὶ
oēm exitū in deſerto venerūt vaſtantes:
πᾶσαν διεκβολὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἦλθον ταλαιπωροῦντες,
q2 gladius dñi deuorabit ab extremo
ὅτι μάχαιρα τοῦ κυρίου καταφάγεται ἀπὸ ἄκρου τῆς
terre vſq; ad extremū terre. nō eſt pax oī car
γῆς ἕως ἄκρου τῆς γῆς. οὐκ ἔστιν εἰρήνη πάσῃ σαρ-
ni. ſeminaſtis triticū ⁊ ſpinas meſſuiſtis. ſor
κί. ἐσπείρατε πυροὺς καὶ ἀκάνθας ἐθερίσατε. οἱ κλῆ
tes eoꝝ nō pderūt eis. cōfundimini a
ροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς. αἰσχύνθητε ἀπὸ
gl'iatiōe vr̄a ab opprobrio ī cōſpectu dñi.
καυχήσεως ὑμῶν ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἐναντίον κυρίου.
q2 hec dicit dñs de oīb⁹ vicinis
ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ πάντων τῶν γειτόνων
D malis tāgentib⁹ hereditatē meā: quā
τῶν πονηρῶν τῶν ἁπτομένων τῆς κληρονομίας μου, ἣν
diuiſi pplo meo iſrael. ecce ego euello e-
ἐμέρισα τῷ λαῷ μου ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασπῶ αὐ-
os a terra eoꝝ: ⁊ iudā eiiciā
τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ τὸν ἰούδαν ἐκβαλῶ
de medio eoꝝ. ⁊ erit poſtq̄ eiecero ego
ἐκ μέσου αὐτῶν. καὶ ἔσται μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με αὐ
eos cōuertar: ⁊ miſerebor eoꝝ: ⁊ hitare faciā
τοὺς ἐπιστρέψω, καὶ ἐλεήσω αὐτούς, καὶ κατοικιῶ
eos vnūquēq; in hereditatē ſuā: ⁊ vnūquēq;
αὐτοὺς ἕκαστον εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον
in terrā ſuā. ⁊ erit ſi diſcētes didicerint
εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. καὶ ἔσται ἐὰν μαθόντες μάθωσιν
viā ppl'i mei: vt iurēt in noīe
τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου, τοῦ ὀμνύειν ἐν τῷ ὀνόματί
meo. viuit dñs: ſicut docuerūt pplm meū iurare
μου. ζῇ κύριος, καθὼς ἐδίδαξαν τὸν λαόν μου ὀμνύειν
in baal: ⁊ edificabunt in medio ppl'i
ἐν τῇ βαάλ, καὶ οἰκοδομηθήσονται ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
mei. ſi aūt nō cōuerſi fuerit: ⁊ euellā gētē illā
μου. ἐὰν δὲ μὴ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἐξαρῶ ἔθνος ἐκεῖνο
euulſione ⁊ pditione dicit dñs.
ἐξάρσει καὶ ἀπωλείᾳ λέγει κύριος. Ca.13.

Hec dicit dñs: vade: ⁊ poſſide tibi
ΗΤάδε λέγει κύριος, βάδισαι, καὶ κτῆσαι σεαυτῷ
A cinctoriū lineū: ⁊ pone circū lūbos tuos: ⁊
περίζωμα λινοῦν, καὶ περίθου περὶ ὀσφύν σου, καὶ
in aqua nō ptrāſibit. ⁊ poſſedi cinctoriū
ἐν ὕδατι οὐ διελεύσεται. καὶ ἐκτησάμην τὸ περίζωμα
ſcdm verbū dñi: ⁊ circūpoſui circū lūbos meos.
κατὰ τὸν λόγον κυρίου. καὶ περιέθηκα περὶ τὴν ὀσφύν μου.
⁊ factū ē verbū dñi ad me ſcdo dicēs: accipe
καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με ἐκ δευτέρου λέγων, λάβε τὸ
cinctoriū qd̄ circa lūbos tuos: ⁊ ſurge ⁊ vade ad
περίζωμα τὸ περὶ τὴν ὀσφύν σου, καὶ ἀνάστηθι καὶ βάδισον ἐπὶ
euphratem: ⁊ abſcōde illud illic in foramie
τὸν εὐφράτην, καὶ κατάκρυψον αὐτὸ ἐκεῖ ἐν τῇ τρυμαλιᾷ
petre. ⁊ abii ⁊ abſcōdi illud in
τῆς πέτρας. καὶ ἐπορεύθην καὶ ἔκρυψα αὐτὸ ἐν τῷ
euphrate ſicut pcepit mihi dñs. ⁊ factū eſt poſt
εὐφράτῃ καθὼς ἐνετείλατό μοι κύριος. καὶ ἐγένετο μεθ᾽
dies multos: ⁊ dixit dñs ad me: ſur
ἡμέρας πολλάς, καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἀνάστη-
ge vade ad euphratē ⁊ accipe illinc cin
θι βάδισον ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ λάβε ἐκεῖθεν τὸ πε-
ctoriū qd̄ pcepi tibi vt abſcōderes illud ibi.
ρίζωμα ὃ ἐνετειλάμην σοι τοῦ κατακρύψαι αὐτὸ ἐκεῖ.
⁊ abii ad euphratē ⁊ fodi ⁊ accepi
καὶ ἐπορεύθην ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ ὤρυξα καὶ ἔλαβον
cinctoriū de
τὸ περίζωμα ἐκ τοῦ

portionē meā deſiderabilē in deſertū ſolitudīs: poſuerūt eā in diſſipatiōnē: luxitq; ſup me. Deſolatiōe deſolata ē oīs tra: qa nullus eſt q recogitet corde. Super omnes vias deſerti venerunt oēs vaſtatores terre: qa gladius domini deuorabit ab extremo terre vſq; ad extremū eius. Nō eſt pax vniuerſe carni. Seminauerunt triticum: & ſpinas meſſuerūt: hereditatē acceperūt: & nō eis pderit. Cōfundemini a fructibus vr̄is ppter irā furoris dñi. Hec dicit dñs aduerſum oēs vicinos meos peſſimos: q tangūt hereditatē quam diſtribui populo meo iſrael. Ecce ego euellā eos de terra ſua: & domum iuda euellam de medio eorum. Et cū euulſero eos cōuertar & miſerebor eorum: & reducā eos: virum ad hereditatē ſuam: & virū in terram ſuam. Et erit ſi eruditi didicerint vias populi mei vt iurent nomine meo: viuit dñs: ſicut docuerunt populum meum iurare in baal: edificabūtur ī medio populi mei. Quod ſi non audierint: euellam gentē illā euulſione & pditione ait dñs. 13.

Hec dicit dominus ad me. Vade & poſſide tibi lūbare lineum: & pones illud ſup lūbos tuos: & in aquam non inferes illud. Et poſſedi lumbare iuxta verbum dñi: & poſui circa lūbos meos. Et fact⁹ eſt ſermo domini ad me ſecundo dicens. Tolle lumbare quod poſſediſti: quod eſt circa lūbos tuos: & ſurgens vade ad euphratē: & abſcōde ibi illud in foramine petre. Et abii & abſcōdi illud in euphrate ſicut preceperat mihi dñs. Et factum eſt poſt dies plurimos: dixit domin⁹ ad me. Surge & vade ad euphratē & tolle īde lūbare qd̄ precepi tibi: vt abſconderes illud ibi. Et abii ad euphratē fodi & tuli

חֶלְקַת חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה׃ שָׂמָהּ — דָּבַר שׂוּם
לִשְׁמָמָה אָבְלָה עָלַי שְׁמֵמָה נָשַׁמָּה — שָׁמַם
כָּל הָאָרֶץ כִּי אֵין אִישׁ שָׂם עַל — שׂוּם
לֵב׃ עַל כָּל שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר בָּאוּ — שָׁפָה בּוֹא
שֹׁדְדִים כִּי חֶרֶב לַיהוָה אֹכְלָה
מִקְצֵה אֶרֶץ וְעַד קְצֵה הָאָרֶץ אֵין
שָׁלוֹם לְכָל בָּשָׂר׃ זָרְעוּ חִטִּים — שָׁלַם חִטָּה
וְקֹצִים קָצָרוּ נֶחְלוּ לֹא יוֹעִלוּ — קוֹץ חָלָה
וּבֹשׁוּ מִתְּבוּאֹתֵיכֶם מֵחֲרוֹן אַף — יָעַל בּוֹשׁ
יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עַל כָּל שְׁכֵנַי — בּוֹא חָרָה
הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה אֲשֶׁר — רָעַע
הִנְחַלְתִּי אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל — נָחַל
הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל אַדְמָתָם וְאֶת
בֵּית יְהוּדָה אֶתּוֹשׁ מִתּוֹכָם׃ וְהָיָה — נָתַשׁ
אַחֲרֵי נָתְשִׁי אוֹתָם אָשׁוּב וְרִחַמְתִּים — שׁוּב
וַהֲשִׁבֹתִים אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ וְאִישׁ
לְאַרְצוֹ׃ וְהָיָה אִם לָמֹד יִלְמְדוּ
אֶת דַּרְכֵי עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי
חַי יְהוָה כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת עַמִּי — שָׁבַע
לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל וְנִבְנוּ בְּתוֹךְ עַמִּי׃
וְאִם לֹא יִשְׁמָעוּ וְנָתַשְׁתִּי אֶת — בָּנָה שָׁמַע
הַגּוֹי הַהוּא נָתוֹשׁ וְאַבֵּד נְאֻם יְהוָה׃ — נָתַשׁ
כֹּה אָמַר יְהוָה

Cap.xiij.

אֵלַי הָלוֹךְ וְקָנִיתָ לְּךָ אֵזוֹר פִּשְׁתִּים — הָלַךְ קָנָה
וְשַׂמְתּוֹ עַל מָתְנֶיךָ וּבַמַּיִם לֹא — אָזַר שׂוּם
תְבִאֵהוּ׃ וָאֶקְנֶה אֶת הָאֵזוֹר כִּדְבַר — בּוֹא
יְהוָה וָאָשִׂם עַל מָתְנָי׃ וַיְהִי דְבַר — שׂוּם הָיָה
יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר׃ קַח אֶת — שָׁנָה לָקַח
הָאֵזוֹר אֲשֶׁר קָנִיתָ אֲשֶׁר עַל
מָתְנֶיךָ וְקוּם לֵךְ פְּרָתָה וְטָמְנֵהוּ שָׁם
בִּנְקִיק הַסָּלַע׃ וָאֵלֵךְ וָאֶטְמְנֵהוּ — נָקַק יָלַךְ
בִּפְרָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי׃ — טָמַן אֵת
וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים רַבִּים וַיֹּאמֶר יְהוָה — הָיָה יוֹם
אֵלַי קוּם לֵךְ פְּרָתָה וְקַח מִשָּׁם אֶת — רָבַב אָמַר
הָאֵזוֹר אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְטָמְנוֹ שָׁם׃ — יָלַךְ לָקַח
צָוָה
וָאֵלֵךְ פְּרָתָה וָאֶחְפֹּר וָאֶקַּח אֶת — יָלַךְ חָפַר
לָקַח

קום
שחת
צלח היה
שחת
גאה
רוע
שרר
שחה
היה
דבק
אזר
היה
הלל פאר
מלא
ידע
מלא
נבא
בנה
חמל חוס
רחם שחת
אזן גבה
נתן
כבד
חשך נגף
קוה שום
שית
שמע סתר
בכה פנה
דמע ירד
שבה

הָאֵזוֹר מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר טְמַנְתִּיו
שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֵזוֹר לֹא
יִצְלַח לַכֹּל: וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אַשְׁחִית
אֶת גְּאוֹן יְהוּדָה וְאֶת גְּאוֹן יְרוּשָׁלַםִ
הָרָב: הָעָם הַזֶּה הָרָע הַמֵּאֲנִים
לִשְׁמוֹעַ אֶת דְּבָרַי הַהֹלְכִים
בִּשְׁרִרוּת לִבָּם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת
לָהֶם וִיהִי כָּאֵזוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא
יִצְלַח לַכֹּל: כִּי כַּאֲשֶׁר יִדְבַּק
הָאֵזוֹר אֶל מָתְנֵי אִישׁ כֵּן הִדְבַּקְתִּי
אֵלַי אֶת כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל
בֵּית יְהוּדָה נְאֻם יְהוָה לִהְיוֹת לִי
לְעָם וּלְשֵׁם וְלִתְהִלָּה וּלְתִפְאָרֶת
וְלֹא שָׁמֵעוּ: וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת
הַדָּבָר הַזֶּה כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל כָּל נֵבֶל יִמָּלֵא יָיִן וְאָמְרוּ
אֵלֶיךָ הֲיָדֹעַ לֹא נֵדַע כִּי כָל נֵבֶל
יִמָּלֵא יָיִן: וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
יְהוָה הִנְנִי מְמַלֵּא אֶת כָּל יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶת הַמְּלָכִים הַיֹּשְׁבִים
לְדָוִד עַל כִּסְאוֹ וְאֶת הַכֹּהֲנִים וְאֶת
הַנְּבִיאִים וְאֵת כָּל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָםִ
שִׁכָּרוֹן: וְנִפַּצְתִּים אִישׁ אֶל אָחִיו
וְהָאָבוֹת וְהַבָּנִים יַחְדָּו נְאֻם
יְהוָה לֹא אֶחְמוֹל וְלֹא אָחוּס וְלֹא
אֲרַחֵם מֵהַשְׁחִיתָם: שִׁמְעוּ וְהַאֲזִינוּ
אַל תִּגְבָּהוּ כִּי יְהוָה דִּבֵּר: תְּנוּ
לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד בְּטֶרֶם
יַחְשִׁךְ וּבְטֶרֶם יִתְנַגְּפוּ רַגְלֵיכֶם עַל
הָרֵי נָשֶׁף וְקִוִּיתֶם לְאוֹר וְשָׂמָהּ
לְצַלְמָוֶת וְשִׁית לַעֲרָפֶל: וְאִם
לֹא תִשְׁמָעוּהָ בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה
נַפְשִׁי מִפְּנֵי גֵוָה וְדָמֹעַ תִּדְמַע וְתֵרַד
עֵינִי דִּמְעָה כִּי נִשְׁבָּה עֵדֶר יְהוָה:

lumbare de loco vbi abſconderam illud. Et ecce cōputruerat lūbare: ita vt nulli vſui aptum eſſet. Et factum eſt verbum dñi ad me dicens. Hec dicit dñs. Sic putreſcere faciam ſuperbiam iuda & ſupbiam hieruſalem multam: populum iſtū peſſimum qui nolunt audire verba mea: & ambulant in prauitate cordis ſui: abieruntq̃ poſt deos alienos vt ſeruirēt eis et adorarent eos. Et erunt ſicut lūbare iſtud quod nulli vſui aptum eſt. Sicut enim adheret lumbare ad lumbos viri: ſic agglutinaui mihi omnem domum iſrael: & omnem domum iuda dicit dominus: vt eſſent mihi in populū & in nomen & in laudē & in gloriā: & non audierūt. Dices ergo ad eos ſermonem iſtum. Hec dicit dominus deus iſrael. Oīs lagūcula implebitur vino. Et dicent ad te. Nunquid ignoramus: quia oīs lagūcula implebitur vino? Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce ego implebo oēs habitatores terre huius: & reges qui ſedent de ſtirpe dauid ſup thronū eius & ſacerdotes & prophetas: & oēs habitatores hieruſalem ebrietate: & diſpergam eos virum a fratre ſuo: & patres & filios pariter ait dominus. Non parcam & non concedam: neq̃ miſerebor vt nō diſperdā eos. Audite & auribꝰ percipite: nolite eleuari qa dñs locutus eſt. Date domino deo veſtro gloriam anteq̃ cōtenebreſcat: & anteq̃ offendāt pedes veſtri ad mōtes caliginoſos. Expectabitis lucē: & ponet eam in vmbrā mortis & in caliginem. Qđ ſi hoc non audieritis: in abſcōdito plorabit aīa mea a facie ſupbie. Plorās plorabit & deducet oculus meꝰ lachrymā: qa captus eſt grex dñi.

loco vbi abſcōdi illud ibi. ⁊ ecce corruptū
τόπου οὗ ἔκρυψα αὐτὸ ἐκεῖ. καὶ ἰδοὺ διεφθαρμένον
erat qđ nō eſſet vſui in nihil. ⁊ factū eſt verbū dñi
ἦν ὃ οὐ μὴ χρησθῇ εἰς οὐδέν. καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου
ad me dicēs: hec dicit dñs. ſic corrūpā
πρός με λέγων, τάδε λέγει κύριος. οὕτως φθερῶ B
iniuriā iuda ⁊ iniuriā hierlm: mul
τὴν ὕβριν ἰούδα καὶ τὴν ὕβριν ἱερουσαλήμ, τὴν πολ
tā hāc iniuriā: nō volentes audire
λὴν ταύτην ὕβριν, τοὺς μὴ βουλομένους ὑπακούειν
verba mea ābulantes in directiōe cordis
τῶν λόγων μου πορευθέντας ἐν εὐθύτητι τῆς καρδίας
eoꝝ praui: ⁊ ābulātes poſt deos
αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν
alienos vt ſeruiāt ⁊ adorēt eos.
ἀλλοτρίων τοῦ δουλεύειν καὶ τοῦ προσκυνεῖν αὐτοῖς.
⁊ erūt ſicut cinctoriū illud: qđ nō erit vſui
καὶ ἔσονται ὥσπερ τὸ περίζωμα τοῦτο, ὃ οὐ χρησθήσε
vltra in nihil. ſicut eñ adheret cinctoriū
ται ἔτι εἰς οὐδέν. καθάπερ γὰρ κολλᾶται τὸ περίζωμα
circa lūbos hoīs: ſic agglutinaui ad
περὶ τὴν ὀσφὺν τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ἐκόλλησα πρὸς
meipm domū iſrael: ⁊ oēm domū
ἐμαυτὸν τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, καὶ πάντα τὸν οἶκον
iuda dicit dñs vt ſit mihi in ppl̄m noīa
ἰούδα λέγει κύριος τοῦ γενέσθαι μοι εἰς λαὸν ὀνομα
tū: ⁊ in laudē ⁊ in gl'iam: ⁊ nō audie
στόν, καὶ εἰς καύχημα καὶ εἰς δόξαν, καὶ οὐκ εἰσήκου
rūt me. ⁊ dices ad ppl̄m ſermonē iſtū: hec
σάν μου. καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τὸν λόγον τοῦτον, τά
dicit dñs deꝰ iſrael: oīs vter iplebi
δε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, πᾶς ἀσκὸς πληρωθήσε
tur vino. ⁊ erit ſi dixerit ad te: nūqd cognoſcētes nō
ται οἴνου. καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσι πρὸς σέ, μὴ γνόντες οὐ
cognoſcemꝰ: q2 oīs vter iplebit vino? ⁊
γνωσόμεθα, ὅτι πᾶς ἀσκὸς πληρωθήσεται οἴνου; καὶ
dices ad eos: hec dicit dñs: ecce ego iple
ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πλη
o oēs hītantes terrā hāc: ⁊
ρῶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην, καὶ
reges eoꝝ ſedētes filios dauid
τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν τοὺς καθημένους υἱοὺς δαυὶδ
ſup thronos eiꝰ: ⁊ ſacerdotes ⁊ pphetas
ἐπὶ θρόνους αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς προφήτας
⁊ iudā: ⁊ oēs hītantes hie
καὶ τὸν ἰούδαν, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἱε
rusalē ebrietate. ⁊ diſpergā illos virū
ρουσαλὴμ μεθύσματι. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἄνδρα
⁊ fratrē eiꝰ ⁊ pr̄es eoꝝ ⁊
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς πατέρας αὐτῶν καὶ C
filios eoꝝ in idipm. nō deſiderabo di
τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ. οὐκ ἐπιποθήσω λέ
cit dñs ⁊ nō parcā ⁊ nō miſerebor a
γει κύριος καὶ οὐ φείσομαι καὶ οὐκ οἰκτειρήσω ἀπὸ
corruptiōe eoꝝ. audite ⁊ auribꝰ pcipite ⁊ nō
διαφθορᾶς αὐτῶν. ἀκούσατε καὶ ἐνωτίσασθε καὶ μὴ
eleuamini: q2 dñs loquutꝰ eſt. date dño deo
ἐπαίρεσθε, ὅτι κύριος ἐλάλησεν. δότε τῷ κυρίῳ θεῷ
vr̄e gl'iam anteq̃ cōtenebreſcāt ⁊ anteq̃ offen
ὑμῶν δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι καὶ πρὸ τοῦ προσκό
dant pedes vr̄i in mōtes tenebroſos. ⁊ expecta
ψαι τοὺς πόδας ὑμῶν ἐπ' ὄρη σκοτεινά. καὶ ἀναμε
bitis in lucē ⁊ illic vmbra mortis ⁊ ponent
νεῖτε εἰς φῶς καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου καὶ τεθήσονται
in tenebras ſi nō audieritis: abſcōdite plorabit
εἰς σκότος ἐὰν μὴ ἀκούσητε, κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ
aīa vr̄a a facie ſuperbie. ⁊ deducēt Infra.
ψυχὴ ὑμῶν ἀπὸ προσώπου ὕβρεως. καὶ κατάξουσι 31.c.
oculi vr̄i lachrymas: q2 cōtritꝰ eſt grex Threñ
οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, ὅτι συνετρίβη τὸ ποί 1.a.
dñi.
μνιον κυρίου.

Digitized by Google

dicite regi ⁊ potentib⁹: humilia
εἴπατε τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς δυναστεύουσι, ταπει-
mini ⁊ ſedete: qꝛ ſublata ē a capite
νώθητε καὶ καθίσατε, ὅτι καθῃρέθη ἀπὸ τῆς κεφαλῆς
vr̃o corona glĩe vr̃e. ciuitates q̃ ad auſtrū: con
ὑμῶν στέφανος δόξης ὑμῶν. πόλεις αἱ πρὸς νότον, συ-
cluſe ſunt: ⁊ nō fuit aperiēs. trāſmigrat⁹ ē iudas
νεκλείσθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων. ἀπῳκίσθη ἰούδας
cōpleta eſt in ea tranſmigratio pfecta. leua
D συνετέλεσεν ἐν αὐτῇ ἀποικίαν τελείαν. ἀνάλαβε τοὺς
oculos tuos hierlm: ⁊ vide veniētes
ὀφθαλμούς σου ἱερουσαλὴμ, καὶ ἴδε τοὺς ἐρχομένους
ab aqlone. vbi eſt grex: q̃ dat⁹ eſt tibi oues
ἀπὸ βορρᾶ. ποῦ ἐστιν τὸ ποίμνιον, ὃ ἐδόθη σοι πρόβατα
glĩe tue? qd dices qñ viſitauerint te: ⁊ tu
δόξης σου; τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε; καὶ σὺ
docuiſti eos cōtra te diſciplinas in pricipatū. nōne do
ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σὲ μαθήματα εἰς ἀρχήν. οὐχὶ ὠ-
lores apphendēt te ſicut mulierē parturientē? ⁊ ſi
δῖνες καθέξουσίν σε καθὼς γυναῖκα τίκτουσαν; καὶ ἐὰν
Infra. 30. f. dixeris in corde tuo: q̃re obuiauerūt mihi hec?
εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, διατί ἀπήντησέν μοι ταῦτα;
accidet ꝓpter multitudinē iniq̃tatis tue reuelata ſūt
συνέβη διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀδικίας σου ἀνεκαλύφθη τὰ
poſteriora tua dehoneſtata ſunt calcanea tua. ſi
ὀπίσθιά σου παραδειγματισθῆναι αἱ πτέρναι σου. εἰ
mutabit ethiops pellē ſuā ⁊ pardus
ἀλλάξεται αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ πάρδαλις τὰ
varietates ſuas: ⁊ vos poteritis bñfacere
ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς δυνήσεσθε εὖ ποιῆσαι
cū didiceritis mala. ⁊ diſſeminaui eos q̃ſi ſtipu
μεμαθηκότες τὰ κακά. καὶ διέσπειρα αὐτοὺς ὡς φρύγα-
las q̃ ferunē a vēto in deſertū. ſic ſors tua
να φερόμενα ἀπὸ ἀνέμου εἰς ἔρημον. οὕτως ὁ κλῆρός σου
pars inobediētie vr̃e aduerſū me dicit dñs. ſicut obli
ἡ μερὶς τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοὶ λέγει κύριος. ὡς ἐπε-
ta es mei ⁊ ſperaſti in mēdaciis: ⁊ ego reue
λάθου μου καὶ ἤλπισας ἐπὶ ψεύδεσι, κἀγὼ ἀποκα-
labo poſteriora tua cōtra faciē tuā: ⁊ videbi
λύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ πρόσωπόν σου, καὶ ὀφθή-
tur ignominia tua. adulteriū tuū ⁊ hinnitus
σεται ἡ ἀτιμία σου. μοιχεία σου καὶ ὁ χρεμετισμός
tu⁹: ⁊ alienatio fornicatiōis tue: in
σου, καὶ ἡ ἀπαλλοτρίωσις πορνείας σου, ἐπὶ τῶν
collib⁹ ⁊ in agris vidi abominatiões
βουνῶν καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἑώρακα τὰ βδελύγματά
tuas. ve tibi hierlm: qꝛ nō mūdata es poſt
σου. οὐαί σοι ἱερουσαλὴμ, ὅτι οὐκ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω
me vſq; quo adhuc.
μου ἕως τίνος ἔτι.

Ca. 14.

A ET factū ē verbū dñi ad hieremiā de
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν περὶ τῆς
ſiccitate. luxit iudea: ⁊ porte ei⁹ vacue
ἀβροχίας. ἐπένθησεν ἰουδαία, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐκε-
facte ſūt: ⁊ cōtenebrate ſūt in terra: ⁊ clamor
νώθησαν, καὶ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ κραυγὴ
hierlm aſcēdit. ⁊ magnates ei⁹ miſe-
τῆς ἱερουσαλὴμ ἀνέβη. καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστει-
rūt iuniores ſuos ad aquā: venerūt ad
λαν τοὺς νεωτέρους αὐτῶν ἐφ' ὕδωρ, ἤλθοσαν ἐπὶ τὰ
puteos ⁊ nō inuenerūt aquā. reportauerūt vaſa
φρέατα καὶ οὐχ εὕροσαν ὕδωρ. ἀπέστρεψαν τὰ ἀγγεῖα
ſua vacua. cōfuſi ſūt ⁊ erubuerūt: ⁊ operuerūt
αὐτῶν κενά. ᾐσχύνθησαν καὶ ἠρυθρίασαν, καὶ ἐκάλυψαν τὰς
capita ſua. ⁊ opa terre defecerūt: qꝛ nō
κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐξέλιπεν, ὅτι οὐκ
erat pluuia: cōfuſi ſūt agricole: cooperuerūt caput
ἦν ὑετός, ᾐσχύνθησαν γεωργοί, ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν
ſuū. ⁊ ceruę ī agro peperūt ⁊ reliquerūt: qꝛ nō
αὐτῶν. καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ
erat herba. onagri ſteterūt in rupib⁹: traxerūt ventū
ἦν βοτάνη. ὄνοι ἄγριοι ἔστησαν ἐπὶ νάπας, εἵλκυσαν ἄνεμον

Dic regi & dominatrici. Humiliamini ſedete in terra: qm̃ deſcē dit de capite vr̃o corona glorie vr̃e. Ciuitates auſtri clauſe ſunt & non eſt qui aperiat. Trāſlata eſt oīs iuda tranſmigratiōe perfecta. Leuate ocu los veſtros & videte: qui venitis ab aquilōe. Vbi eſt grex qui datus ē tibi: pecus inclytum tu um? Quid dices cum viſitauerit te? Tu enim docuiſti eos aduerſum te: & erudiſti in caput tuū. Nunqd nō dolores apprehendēt te q̃ſi mulierē pturientē? Quod ſi dixeris in cor de tuo: q̃re venerūt mihi hec? Propt multitudinē iniq̃tatis tue reuelata ſūt verecūdiora tua: pollu te ſunt plāte tue. Si muta re pōt ethiops pellē ſuā aut pard⁹ varietates ſuas & vos poteritis bñface re cū didiſceritis malū. Et diſſeminabo eos q̃ſi ſtipulā q̃ vento raptatur in deſerto. Hec ſors tua parſq; menſure tue a me: dicit domin⁹: quia obli ta es mei & confiſa es in mēdacio. Vnde & ego nudaui femora tua cōtra faciē tuā: & appa ruit ignominia tua adul teria tua: & hinnitus tu⁹: ſcelus fornicationis tue. Super colles in agro vi di abominationes tuas. Ve tibi hieruſalē. Non mundaberis poſt me. Vſquequo ad huc.

14. QVod factū eſt verbū dñi ad hieremiam de ſermonibus ſiccita tis. Luxit iudea & porte eius corruerūt et obſcurate ſunt ī terra: & clamor hieruſalē aſcē dit. Maiores miſerunt minores ſuos ad aquā: venerūt ad hau riendū. Non inuenerūt aquā: reportauerūt vaſa ſua vacua. Confuſi ſunt & afflicti: & opuerūt ca pita ſua ꝓpter vaſtitatē terre: quia non venit pluuia in terrā. Confuſi ſunt agricole: operuerūt capita ſua. Nam & cer ua in agro peperit & reliquit: quia nō erat herba. Et onagri ſteterunt in rupibus: traxerunt ventum

אמר למלך ולגבירה השפילו — גבר שפל
שבו כי ירד מראשותיכם עטרת — ישב
תפארתכם: ערי הנגב סגרו ואין — באר עיר
פתח הגלת יהודה כלה הגלת — גלה
שלומים: שאו עיניכם וראו — שלם נשא
הבאים מצפון איה העדר נתן — ראה בוא
לך צאן תפארתך: מה תאמרי — צפן
כי יפקד עליך ואת למדת אתם — אמר פקד
עליך אלפים לראש הלא
חבלים יאחזוך כמו אשת לדה: — אחז איש
וכי תאמרי בלבבך מדוע קראני — ילד אמר
אלה ברב עונך נגלו שוליך — מדע
נחמסו עקביך: היהפך כושי — גלה
עורו ונמר חברברתיו גם אתם — חמס הפך
תוכלו להיטיב למדי הרע: — יכל יטב
ואפיצם כקש עובר לרוח מדבר: — רוע פוץ
זה גורלך מנת מדיך מאתי נאם — עבר דבר
יהוה אשר שכחת אותי ותבטחי — גרל מנה
בשקר: וגם אני חשפתי שוליך — מדד בטח
על פניך ונראה קלונך: נאפיך — פנה ראה
ומצהלותיך זמת זנותך על — קלל צהל
גבעות בשדה ראיתי שקוציך — זמם
אוי לך ירושלם לא תטהרי — זנה ראה
אחרי מתי עוד: — שקץ טהר

Cap. xiiij. אשר היה דבר יהוה אל ירמיהו
על דברי הבצרות: אבלה יהודה
ושעריה אמללו קדרו לארץ
וצוחת ירושלם עלתה: ואדיריהם — עלה
שלחו צעוריהם למים באו על — צער בוא
גבים לא מצאו מים שבו כליהם — שוב כלה
ריקם בשו והכלמו וחפו ראשם: — בוש כלם
בעבור האדמה חתה כי לא היה — חפה עבר
גשם בארץ בשו אכרים חפו — חתת בוש
ראשם: כי גם אילת בשדה ילדה
ועזוב כי לא היה דשא: ופראים — עזב
עמדו על שפים שאפו רוח — שפה

Digitized by Google

כַתַּנִּים כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי־אֵין עֵשֶׂב׃ תנן כלה
אִם־עֲוֺנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְהוָה עֲשֵׂה ענה עשה
לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ רבב שוב
חָטָאנוּ׃ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ קוה ישע
בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ צור היה
וּכְאֹרֵחַ נָטָה לָלוּן׃ לָמָּה תִהְיֶה גור
כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא־יוּכַל דהם גבר
לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ יְהוָה יכל ישע
וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל־תַּנִּחֵנוּ׃ קרא נוח
כֹּה־אָמַר יְהוָה לָעָם הַזֶּה כֵּן אָהֲבוּ
לָנוּעַ רַגְלֵיהֶם לֹא חָשָׂכוּ וַיהוָה
לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֺנָם וְיִפְקֹד רצה זכר
חַטֹּאתָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל פקד אמר
תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה לְטוֹבָה׃ פלל
כִּי יָצֻמוּ אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֶל־רִנָּתָם צום רנן
וְכִי יַעֲלוּ עֹלָה וּמִנְחָה אֵינֶנִּי רֹצָם עלה רצה
כִּי בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אָנֹכִי מְכַלֶּה כלה
אוֹתָם׃ וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה
הַנְּבִאִים אֹמְרִים לָהֶם לֹא־תִרְאוּ ראה
חֶרֶב וְרָעָב לֹא־יִהְיֶה לָכֶם כִּי־שְׁלוֹם היה שלם
אֱמֶת אֶתֵּן לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ נתן קום
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שֶׁקֶר הַנְּבִאִים אמר נבא
נִבְּאִים בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא
צִוִּיתִים וְלֹא דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם חֲזוֹן צוה חזה
שֶׁקֶר וְקֶסֶם וֶאֱלִיל וְתַרְמִית לִבָּם רמה
הֵמָּה מִתְנַבְּאִים לָכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר נבא
יְהוָה עַל־הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים בִּשְׁמִי
וַאֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְהֵמָּה אֹמְרִים
חֶרֶב וְרָעָב לֹא יִהְיֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת היה
בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יִתַּמּוּ הַנְּבִאִים תמם נבא
הָהֵמָּה׃ וְהָעָם אֲשֶׁר הֵמָּה נִבְּאִים
לָהֶם יִהְיוּ מֻשְׁלָכִים בְּחֻצוֹת היה שלך
יְרוּשָׁלַםִ מִפְּנֵי הָרָעָב וְהַחֶרֶב וְאֵין חוץ פנה
מְקַבֵּר לָהֵמָּה הֵמָּה נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם קבר נשה
וּבְנֹתֵיהֶם וְשָׁפַכְתִּי עֲלֵיהֶם אֶת
רָעָתָם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת הַדָּבָר רוע

quaſi dracones: defece-
rũt oculi eorũ qa nõ erat
herba. Si iniqtates nr̃e
rñderint nobis: dñe fac
ppter nomen tuũ: qm̃
multe ſũt auerſiões nr̃e.
Tibi peccauim⁹ expe
pectatio iſrael: ſaluator
nr̃ in tpe tribulationis.
Quare q̃ſi colonus futu
rus es in terra & q̃ſi viator
declinãs ad manẽdum?
Quare futurus es velut
vir vagus: & fortis q non
poteſt ſaluare? Tu autẽ
in nobis es domine
& nomẽ tuũ inuocatũ ẽ
ſup nos: ne dereliquas
nos. Hec dicit dñs po-
pulo huic qui dilexit
mouere pedes ſuos &
non quieuit: & domino
nõ placuit. Nunc recor
dabitur iniquitatũ eorũ:
& viſitabit pctã eorũ. Et
dixit dñs ad me. Noli
orare pro populo iſto
in bonum.
Cum ieiunauerint non
exaudiam preces eorũ:
& ſi obtulerint holocau
ſtomata & victimas non
ſuſcipiã ea: qm̃ gladio
& fame & peſte ego cõ-
ſumam eos. Et dixi. A.
a.a. domine deus.
Prophete dicunt eis.
Non videbitis
gladium: & fames non
erit in vobis: ſed pacẽ
veram dabit vobis in lo
co iſto.
Et dixit domin⁹ ad me:
falſo prophete
vaticinãtur in nomine
meo. Nõ miſi eos: & nõ
precepi eis: neq; locut⁹
ſum ad eos. Viſionem
mendacẽ & diuinationẽ
fraudulentã & ſeductio-
nẽ cordis ſui ppħetant
vobis. Idcirco hec dicit
dñs de pphetis qui pro
phetant in nomine meo
quos ego non miſi: di-
centes:
gladius & fames nõ erit
in terra hac.
In gladio & fame conſu
mentur prophete
illi: & populi quibus p
phetant
erunt proiecti in viis
hieruſalem pre fame &
gladio: & non erit
qui ſepeliat eos ipſi &
vxores eorum: filii
& filie eorum: & effun-
dam ſuper eos
malum ſuum. Et dices
ad eos verbum

q̃ſi dracones. defecerũt oculi eoꝝ: qꝛ nõ erat
ὡς δράκοντες. ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἦν
herba ſi pctã nr̃a reſtiterũt nobis: dñe fac
χόρτος εἰ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν, κύριε ποί
nobis ppter nomẽ tuũ: qm̃ multa
ησον ἡμῖν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου, ὅτι πολλαὶ αἱ ἁ-
pctã nr̃a i cõſpectu tuo: tibi peccauim⁹: expectatio
μαρτίαι ἡμῶν ἐνώπιόν σου, σοὶ ἡμάρτομεν, ὑπομονὴ
iſrael dñe: ꝛ ſaluãs in tpe maloꝝ. q̃re fact⁹
ἰσραὴλ κύριε, καὶ σώζων ἐν καιρῷ κακῶν. ἱνατί ἐγενή-
es ſicut aduena in terra: ꝛ q̃ſi idigena di-
θης ὡσεὶ πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὡς αὐτόχθων ἐκ-
uertẽs ad diuerſoriũ. nũqd eris q̃ſi hõ dormiẽs
κλίνων εἰς κατάλυμα. μὴ ἔσῃ ὥσπερ ἄνθρωπος ὑπνῶν
aut q̃ſi vir q nõ põt ſaluari. ꝛ tu in nobis es do
ἢ ὡς ἀνὴρ ὁ μὴ δυνάμενος σώζεσθαι. καὶ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ κύ
mine: ꝛ nomẽ tuũ inuocatũ eſt ſup nos: ne obliuiſca
ριε, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐφ' ἡμᾶς, μὴ ἐπιλά
ris nr̃i. ſic dicit dñs pplo huic. dilexe
θῃ ἡμῶν. οὕτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ. ἠγάπη-
runt mouere pedes ſuos ꝛ nõ pepercerũt: ꝛ de⁹
σαν κινεῖν πόδας αὐτῶν καὶ οὐκ ἐφείσαντο, καὶ ὁ θεὸς
nõ cõplacuit ſibi in eis. nũc recordabit̃ iniqta
οὐκ εὐδόκησεν ἐν αὐτοῖς. νῦν μνησθήσεται τῶν ἀδι
tatũ eoꝝ: ꝛ viſitauit pctã eoꝝ. ꝛ s.7.a.
κιῶν αὐτῶν, καὶ ἐπεσκέψατο τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ
dixit dñs ad me: ne ores p pplo
εἶπεν κύριος πρός με, μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ
iſto in bonũ: qꝛ ſi ieiunauerit: nõ exau
τούτου εἰς ἀγαθόν, ὅτι ἐὰν νηστεύσωσιν, οὐκ εἰσα-
diam deprecationẽ eoꝝ. ꝛ ſi obtulerint
κούσομαι τῆς δεήσεως αὐτῶν. καὶ ἐὰν προσενέγκωσιν
holocauſta ꝛ ſacrificia: nõ cõplacebo in eis: qm̃
ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας, οὐκ εὐδοκῶ ἐν αὐτοῖς, ὅτι
in gladio ꝛ in fame ꝛ in morte ego cõſumabo s.1.b.
ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ ἐγὼ συντελέσω
eos: ꝛ dixi. q es dñe: ecce pphete pphe C
αὐτούς, καὶ εἶπα. ὢν κύριε, ἰδοὺ οἱ προφῆται προφη-
tant ꝛ dicũt: nõ videbitis gladiũ:
τεύουσιν καὶ λέγουσιν, οὐκ ὄψεσθε μάχαιραν,
ꝛ fames nõ erit in vobis: qꝛ veritatẽ ꝛ pa
καὶ λιμὸς οὐκ ἔσαι ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρή
cẽ dabo in terra ꝛ in loco iſto. ꝛ di- Infra. 25.d.
νην δώσω ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ εἶ
xit dñs ad me: falſa pphete ppħetizãt
πεν κύριος πρός με, ψευδῆ οἱ προφῆται προφητεύουσιν
in noie meo: nõ miſi eos: ꝛ nõ p̃ce
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, καὶ οὐκ ἐνε
pi eis: nõ loquut⁹ ſũ ad eos. qꝛ viſi
τειλάμην αὐτοῖς, οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς. ὅτι ὁρά
ones mẽdaces ꝛ diuinatões ꝛ auguria ꝛ ſeductio
σεις ψευδεῖς καὶ μαντείας καὶ οἰωνίσματα καὶ προαιρέ
nes cordis ſui ipi ppħetizant vobis. ppter
σεις καρδίας αὐτῶν αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν. διὰ
hoc hec dicit dñs de pphetis p-
τοῦτο τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν προφητῶν τῶν προ
phetantib⁹ in noie meo falſa: ꝛ ego nõ
φητευόντων ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ, καὶ ἐγὼ οὐκ
miſi eos: q dicũt gladi⁹ ꝛ fames nõ
ἀπέστειλα αὐτούς, οἳ λέγουσιν μάχαιρα καὶ λιμὸς οὐκ
erit in terra hac. in morte morboſa morient̃
ἔσαι ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται
ꝛ in fame cõſumabunt̃ pphete ꝛ ppls qb⁹ ip
καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται οἱ προφῆται καὶ ὁ λαὸς οἷς αὐ-
ſi pphetant eis. ꝛ erũt piecti in
τοὶ προφητεύουσιν αὐτοῖς. καὶ ἔσονται ἐρριμμένοι ἐν ταῖς ὁ
viis hierlm a facie gladii ꝛ famis: ꝛ
δοῖς ἱλῆμ ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας καὶ τοῦ λιμοῦ, καὶ
nõ erit q ſepeliat eos: ꝛ vxores eoꝝ ꝛ filii eoꝝ
οὐκ ἔσαι ὁ θάπτων αὐτούς, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ υἱοὶ αὐτῶν
ꝛ filie eoꝝ: ꝛ effundã ſup eos mala eoꝝ.
καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν, καὶ ἐκχεῶ ἐπ' αὐτοὺς τὰ κακὰ αὐτῶν.

B

Digitized by Google

D
Thren. i.f.

τ dices ad eos verbū hoc: deducite in
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦτον, καταγάγετε εἰς
oculos vr̃os lachymas die τ nocte: τ
τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ
nō ceſſent. qꝛ cōtritiōe magna cōtri=
μὴ διαλειπέτωσαν. ὅτι συντρίμματι μεγάλῳ συνε=
ta eſt filia ppl̄i mei τ plaga doloꝛoſa vehemēter.
τρίβη θυγάτηρ λαοῦ μου καὶ πληγὴ ὀδυνηρὰ σφόδρα.
ſi egreſſ⁹ fuero ad agrū: τ ecce vulnerati gla
ἐὰν ἐξέλθω εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἰδοὺ τραυματίαι μαχαί
dio: τ ſi igreſſus fuero ī ciuitatē: τ ecce laboꝛ fa=
ρας, καὶ ἐὰν εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ πόνος λι
mis: qꝛ ſacerdos τ ꝓpheta abierūt in terrā quā
μοῦ, ὅτι ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐπορεύθησαν εἰς γῆν ἣν
nō ſcierūt. nūqd reprobās reprobaſti iu=
οὐκ ᾔδησαν. μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκίμασας τὸν ἰού
dā: τ a ſion diſceſſit aīa tua: q̄re ꝑcuſſi
δαν; καὶ ἀπὸ σιὼν ἀπέστη ἡ ψυχή σου; ἵνα τί ἔπαι=
ſti nos τ nō eſt nobis ſanitas: expectauim⁹ in pa
σας ἡμᾶς καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἴασις; ὑπεμείναμεν εἰς εἰρή
cē: τ nō erat bonū tp̄s ſanitatis: τ ecce turba
νην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθόν. καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ ταρα
tio. cognouim⁹ dn̄e pctā nr̄a: iniq̄tates patrū
χή. ἔγνωμεν κύριε ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀδικίας πατέρων
nr̄oꝝ: qꝛ peccauim⁹ corā te. ceſſa ꝓpter no
ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντίον σου. κόπασον διὰ τὸ ὄνο
mē tuū: ne ꝑdas thronū glīe tue: memēto ne diſſi
μά σου, μὴ ἀπολέσῃς θρόνον δόξης σου, μνήσθητι μὴ δια
pes teſtamētū tuū qđ nobiſcū. nūqđ eſt in ido
σκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου τὴν μεθ' ἡμῶν. μὴ ἔστιν ἐν εἰ
lis gentiū pluēs: τ ſi celū dabit ſatie=
δώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων; καὶ εἰ οὐρανὸς δώσει πλησμο
tatē ſuā: nōne tu es ipſe dn̄e de⁹ nr̄: τ expe
νὴν αὐτοῦ, οὐχὶ σὺ εἶ αὐτὸς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν; καὶ ὑπο
ctabim⁹ te: qꝛ tu feciſti hec oīa.
μενοῦμέν σε, ὅτι σὺ ἐποίησας ταῦτα πάντα. Ca. 15.

A
ET dixit dn̄s ad me. ſi ſteterit moyſes τ ſa=
Καὶ εἶπεν κύριος πρός με. ἐὰν στῇ μωυσῆς καὶ σα
muel an̄ faciē meā: nō eſt aīa mea cū
μουὴλ πρὸ προσώπου μου, οὐκ ἔστιν ἡ ψυχή μου πρὸς
eis. eiice ꝑplm̄ iſtū a facie
αὐτούς. ἐξαπόστειλον τὸν λαὸν τοῦτον ἀπὸ προσώπου
mea: τ egrediant. τ erit ſi dixerint ad te:
zach. xi.d.
μου, καὶ ἐξελθέτωσαν. καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσιν πρὸς σέ,
quo egrediemur: τ dices ad eos: hec di=
ποῦ ἐξελευσόμεθα; καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέ
cit dn̄s. q̄cūq; ad mortē: ad mortē. τ q̄cūq; ad
γει κύριος. ὅσοι εἰς θάνατον, εἰς θάνατον. καὶ ὅσοι εἰς
gladiū: ad gladiū. τ q̄cūq; ad famē: ad fa
μάχαιραν, εἰς μάχαιραν. καὶ ὅσοι εἰς λιμόν, εἰς λι=
mē. τ q̄cūq; ad captiuitatē: ad captiuitatē. τ
μόν. καὶ ὅσοι εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν. καὶ
vīdicabo ſuꝑ eos quattuoꝛ ſpēs dicit dn̄s: gla
ἐκδικήσω ἐπ' αὐτοὺς τέσσαρα εἴδη λέγει κύριος, τὴν μά
diū ad occiſionē: τ canes ad laceratiōnē:
χαιραν εἰς σφαγήν, καὶ τοὺς κύνας εἰς διασπασμόν,
τ beſtias terre τ volucres celi: in
καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, εἰς
cibū τ coꝛruptionē. τ tradā eos in an
βρῶσιν καὶ διαφθοράν. καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς ἀ
guſtias oībus regnis terre ꝓpť manaſ=
νάγκας πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς διὰ μανασ
ſen filiū ezechie regis iuda ꝓ oīb⁹ q̄ fe
σῆ υἱὸν ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα περὶ πάντων ὧν ἐποί
cit in hieřlm. q̄s parcet ſuꝑ te hieřlm:
ησεν ἐν ἱερουσαλήμ. τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ ἱερουσαλήμ;
τ q̄s miſerebiť ſuꝑ te: aut q̄s flectet genua
καὶ τίς ἐλεήσει ἐπὶ σοί; ἢ τίς ἀνακάμψει

istud. Deducant oculi mei lachrymā per noctē & diem & non taceant: qm̄ contritione magna contrita eſt virgo filia ppl̄i mei: plaga peſſima vehemēter. Si egreſſus fuero ad agros: ecce occiſi gladio. Et ſi introiero in ciuitatē ecce attenuati fame. Propheta quoq; & ſacerdos abierūt in terram quā ignorabant. Nunqd ꝓiiciens abieciſti iudā: aut ſion abominata eſt aīa tua? Quare ergo ꝑcuſſiſti nos ita vt nulla ſit ſanitas? Expectauimus pacē & non eſt bonū: & tēpus curatiōis: & ecce turbatio. Cognouimus dn̄e impietates nr̄as: iniq̄tates patrū nr̄orū: qa peccauim⁹ tibi. Ne des nos in opprobriū ꝓpter nomen tuū: neq; facias nobis cōtumeliam. Solii glīe tue recordare: ne irritū facias fedus tuum nobiſcū. Nūqd ſunt in ſculptilib⁹ gētiū q pluāt aut celi poſſūt dare imbres? Nonne tu es dn̄s deus noſter quē expectauimus? Tu enim feciſti omīa hec. 15.

ET dixit dominus ad me. Si ſteterint moyſes & ſamuel coram me: non eſt aīa mea ad populum iſtum. Eiice illos a facie mea & egrediantur. Quod ſi dixerint ad te: quo egrediemur? dices ad eos. Hec dicit dn̄s. Qui ad mortē: ad mortem: & qui ad gladium ad gladium: & qui ad famen ad famē: & qui ad captiuitatem ad captiuitatem. Et viſitabo ſuper eos quattuor ſpecies dicit dn̄s. Gladium ad occiſionem: & canes ad lacerandum: & volatilia celi & beſtias terre ad deuorandum & diſſipandum: et dabo eos in feruorem vniuerſis regnis terre propter manaſſen filium ezechie regis iuda ſuper omnibus que fecit in hieruſalē. Quis enī miſerebitur tui hieřlm? Aut qs cōtriſtabitur ꝓ te. Aut qs ibit

הַזֶּה תֵּרַדְנָה עֵינַי דִּמְעָה לַיְלָה — יָרַד
וְיוֹמָם וְאַל תִּדְמֶינָה כִּי שֶׁבֶר גָּדוֹל — דָּמַם גָּדַל
נִשְׁבְּרָה בְּתוּלַת בַּת עַמִּי מַכָּה נַחְלָה — שָׁבַר בָּתַל
מְאֹד׃ אִם יָצָאתִי הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה — נָכָה
חַלְלֵי חֶרֶב וְאִם בָּאתִי הָעִיר וְהִנֵּה — בּוֹא
תַּחֲלוּאֵי רָעָב כִּי גַם נָבִיא גַם כֹּהֵן — חָלָה נָבָא
סָחֲרוּ אֶל אֶרֶץ וְלֹא יָדָעוּ׃ הֲמָאֹס
מָאַסְתָּ אֶת יְהוּדָה אִם בְּצִיּוֹן גָּעֲלָה
נַפְשֶׁךָ מַדּוּעַ הִכִּיתָנוּ וְאֵין לָנוּ — מַדָּע נָכָה
מַרְפֵּא קַוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב — רָפָא שָׁלַם
לְעֵת מַרְפֵּא וְהִנֵּה בְעָתָה׃ יָדַעְנוּ
יְהוָה רִשְׁעֵנוּ עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ כִּי
חָטָאנוּ לָךְ׃ אַל תִּנְאַץ לְמַעַן שִׁמְךָ — נָאַץ
אַל תְּנַבֵּל כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ זְכֹר אַל — נָבַל כָּבַד
תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ׃ הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי — פּוּר בָּרַת
הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים וְאִם הַשָּׁמַיִם — גָּשַׁם
יִתְּנוּ רְבִבִים הֲלֹא אַתָּה הוּא — נָתַן רָבַב
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וּנְקַוֶּה לָּךְ כִּי אַתָּה — קָוָה
עָשִׂיתָ אֶת כָּל אֵלֶּה׃

Cap. xv.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי — אָמַר
אִם יַעֲמֹד מֹשֶׁה וּשְׁמוּאֵל לְפָנַי — עָמַד פָּנָה
אֵין נַפְשִׁי אֶל הָעָם הַזֶּה שַׁלַּח
מֵעַל פָּנַי וְיֵצֵאוּ׃ וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ — אָמַר
אֵלֶיךָ אָנָה נֵצֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם — יָצָא
כֹּה אָמַר יְהוָה אֲשֶׁר לַמָּוֶת לַמָּוֶת
וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לַחֶרֶב וַאֲשֶׁר לָרָעָב
לָרָעָב וַאֲשֶׁר לַשְּׁבִי לַשֶּׁבִי׃ — שָׁבָה
וּפָקַדְתִּי עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִשְׁפָּחוֹת — פָּקַד שִׁפְחָה
נְאֻם יְהוָה אֶת הַחֶרֶב לַהֲרֹג וְאֶת
הַכְּלָבִים לִסְחֹב וְאֶת עוֹף הַשָּׁמַיִם
וְאֶת בֶּהֱמַת הָאָרֶץ לֶאֱכֹל וּלְהַשְׁחִית׃ — שָׁחַת
וּנְתַתִּים לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת — נָתַן מָלַךְ
הָאָרֶץ בִּגְלַל מְנַשֶּׁה בֶן יְחִזְקִיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה עַל אֲשֶׁר עָשָׂה
בִּירוּשָׁלָם׃ כִּי מִי יַחְמֹל עָלַיִךְ — חָמַל
יְרוּשָׁלָם וּמִי יָנוּד לָךְ וּמִי יָסוּר — נוּד סוּר

Digitized by Google

Pritiua.heb. Tex.heb.hiere.xv. Trāſla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

לשאל לשלום לך: את נטשת
אתי נאם יהוה אחור תלכי ואט
את ידי עליך ואשחיתך נלאיתי
הנחם: ואזרם במזרה בשערי
הארץ שכלתי אבדתי את עמי
מדרכיהם לוא שבו: עצמו לי
אלמנותו מחול ימים הבאתי להם
על אם בחור שדד בצהרים
הפלתי עליה פתאם עיר ובהלות:
אמללה ילדת השבעה נפחה
נפשה באה שמשה בעד יומם
בושה וחפרה ושאריתם לחרב
אתן לפני איביהם נאם יהוה: אוי
לי אמי כי ילדתני איש ריב
ואיש מדון לכל הארץ לא נשיתי
ולא נשו בי כלה מקללוני: אמר
יהוה אם לא שרותך לטוב אם
לוא הפגעתי בך בעת רעה ובעת
צרה את האיב: הירע ברזל ברזל
מצפון ונחשת: חילך ואוצרותיך
לבז אתן לא במחיר ובכל
חטאותיך ובכל גבוליך: והעברתי
את איביך בארץ לא ידעת כי
אש קדחה באפי עליכם תוקד:
אתה ידעת יהוה זכרני ופקדני
והנקם לי מרדפי אל לארך
אפך תקחני דע שאתי עליך
חרפה: נמצאו דבריך ואכלם ויהי
דבריך לי לששון ולשמחת לבבי
כי נקרא שמך עלי יהוה אלהי
צבאות: לא ישבתי בסוד משחקים
ואעלז מפני ידך בדד ישבתי
כי זעם מלאתני: למה היה כאבי
נצח ומכתי אנושה מאנה הרפא
היו תהיה לי כמו אכזב מים לא
נאמנו: לכן כה אמר יהוה אם

אחר ילך
נטה שחת
לאה נחם
זרה
שוב
בוא
בחר
נפל
בוא עוד
נתן פנה
ריב
דון נשה
קלל
שרה
פגע רעע
צור רעע
צפן אצר
בזז נתן
מחר גבל
עבר
נקם
לקח ידע
נשא מצא
היה שוש
קרא
שחק
עלז פנה
נכה אנש
רפא היה
כזב אמן

ad rogandum pro pace tua. Tu reliquiſti me dicit dominus: retrorſum abiſti. Et extendam manum meā ſup te: & interficiam te. Laboraui rogans. Et diſpergā eos ventilabro in portis terre. Interfeci & diſperdidi populū meū: & tamē a viis ſuis nō ſunt reuerſi. Multiplicate ſūt mihi vidue eius ſup arenam maris. Induxi eis ſuper matrē adoleſcentis vaſtatorem meridie miſi ſuper ciuitates repente terrorem. Infirmata eſt que peperit ſeptem: defecit anima eius. Occidit ei ſol cum adhuc eſſet dies: cōfuſa eſt & erubuit. Et reſiduos eius in gladium dabo in cōſpectu inimicorum eorū: ait dñs. Ve mihi mater mea. Quare genuiſti me virū rixe: virū diſcordie in vniuerſa terra. Non feneraui: nec fenerauit mihi qſq̃. Oēs maledicūt mihi dicit dñs. Si non reliquie tue in bonum ſi non occurri tibi in tpe afflictionis & in tēpore tribulationis aduerſum inimicū. Nunqd federabitur ferrū ferro ab aqlone & es? Diuitias tuas & theſauros tuos in direptionē dabo gratis in oibus pctis tuis: & in oib9 terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quam neſcis: quia ignis ſuccēſus eſt in furore meo & ſup vos ardebit. Tu ſcis dñe: recordare mei & viſita me: tuere me ab his qui pſequūtur me. Noli ī patiētia tua ſuſcipe me. Scito quoniam ſuſtinui pro te opprobriū. Inuēti ſunt ſermones tui & comedi eos: & factū eſt mihi verbum tuū in gaudiū & in leticiā cordis mei: qm̃ inuocatū eſt nomen tuū ſup me: dñe de9 exercituū. Non ſedi in cōcilio ludētiū: & gloriatus ſū a facie man9 tue. Solus ſedebā: qm̃ amaritudie repleſti me. Quare factus ē dolor me9 ꝑpetu9 & plaga mea deſpabilis renuit curari? Facta eſt mihi quaſi mēdaciū aq̄rū infideliū. Propter hoc hec dicit dominus. Si

in pacē tibi: tu dereliqſti me dicit dñs. retror
εἰς εἰρήνην σοι; σὺ ἀπεστράφης με λέγει κύριος. ὀπίσ-
ſum abibis ꝛ extendā manū meā ꝛ iterficiā — B
σω πορεύσῃ καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου καὶ διαφθερῶ
te ꝛ nō vltra dimittā eos. ꝛ diſpergā eos in
σε καὶ οὐκ ἔτι ἀνήσω αὐτούς. καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν
diſperſiōe in portis ppli mei. ſine liberis fcti ſūt pdideſt — 3.6.c.
διασπορᾷ ἐν πύλαις λαοῦ μου. ἠτεκνώθησαν ἀπώλεσαν
ppl'z meū ꝑpter malicias ſuas: multiplicate ſūt
τὸν λαόν μου διὰ τὰς κακίας αὐτῶν, ἐπληθύνθησαν αἱ
vidue eoꝝ magiſq̃ arena maris. induxi
χῆραι αὐτῶν ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. ἐπήγαγον
ſup matrem iuuenis miſeriā in meridie. ſie-
ἐπὶ μητέρα νεανίσκου ταλαιπωρίαν ἐν μεσημβρίᾳ. ἐπέρ-
ci ſup eā repēte tremorē ꝛ feſtinationē vacua fctā ē q̃
ριψα ἐπ' αὐτὴν ἐξαίφνης τρόμον καὶ σπουδήν. ἐκενώθη ἡ τί-
pepit ſeptē. defecit aīa ei9: occidit
κτουσα ἑπτά. ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς, ἐπέδυ ὁ ἥ-
ſol ei adhuc mediāte die cōfuſa eſt ꝛ iprope
λιος αὐτῇ ἔτι μεσούσης τῆς ἡμέρας κατῃσχύνθη καὶ ὠνειδί-
rata eſt. reſiduos eoꝝ in gladiū dabo
σθη. τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς μάχαιραν δώσω
i cōſpectu inimicoꝝ ſuoꝝ dicit dñs. ve mihi mr̄
ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν φησὶν κύριος. οἴμοι μῆτερ
ad que me genuiſti virū rixantē ꝛ diſcordias mouētē
ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον καὶ διακρινόμενον
in oī terra. nō pfui neq̄ pfuit mihi qſquā.
ἐν πάσῃ τῇ γῇ. οὐκ ὠφέλησα οὔτε ὠφέλησέν με οὐδείς.
fortitudo mea defecit in maledicētib9 mihi. fiat
ἡ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με. γένοιτο
dñe dñator dirigentib9 eis ꝛ in tp̄e tribulati- — C
κύριε δέσποτα κατευθυνόντων αὐτῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψε-
onis eoꝝ in bona erga inimicū. ſi cognoſcet fer-
ως αὐτῶν εἰς ἀγαθὰ πρὸς τὸν ἐχθρόν. εἰ γνωσθήσεται σί-
rū ꝛ operimentū ereū fortitudo tua: ꝛ
δηρος καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν ἡ ἰσχύς σου, καὶ τοὺς
theſauros tuos dabo cōmutationē: ꝑpt oia pecca-
θησαυρούς σου δώσω ἀντάλλαγμα, διὰ πάσας τὰς ἁμαρ-
ta tua. ꝛ in oib9 teris tuis ſeruire faciā
τίας σου. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου καταδουλώσω
te i circuitu inimicis tuis in terra quā nō ſcis. qm̄
σε κύκλῳ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῇ ᾗ οὐκ εἴδεις. ὅτι
ignis icenſus eſt de furore meo ſup vos ardebit.
πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου ἐφ' ὑμᾶς καυθήσεται.
dñe memēto mei ꝛ viſita me: ꝛ purifica me
κύριε μνήσθητί μου καὶ ἐπίσκεψαί με, καὶ ἀθῷωσόν με
a pſequentib9 me nō in patientiā. ſcito — Deut. 32.c.
ἀπὸ τῶν καταδιωκόντων με μὴ εἰς μακροθυμίαν. γνῶ-
q accepi p te opprobriū a reprobantib9
θι ὡς ἔλαβον περὶ σοῦ ὀνειδισμὸν ὑπὸ τῶν ἀθετούντων
ſermones tuos: cōſume eos. ꝛ erit ver-
τοὺς λόγους σου, συντέλεσον αὐτούς. καὶ ἔσται ὁ λό-
bū tuū mihi in leticiam ꝛ gaudiū cordis mei. — D
γος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καρδίας μου.
qm̄ inuocatū eſt nomē tuū ſup me. dñe oīpo-
ὅτι ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' ἐμέ. κύριε παντο-
tens nō ſedi in cōcilio ludentiū: ſedi ti-
κράτωρ οὐκ ἐκάθισα ἐν συνεδρίῳ παιζόντων. ἀλλ' εὐλαβού-
mui a facie man9 tue ſeorſum ſedebā:
μην ἀπὸ προσώπου χειρός σου, καταμόνας ἐκαθήμην,
qr amaritudine replet9 ſū. q̃re cōtriſtātes me pre-
ὅτι πικρίας ἐνεπλήσθην. ἵνα τί οἱ λυποῦντές με κα-
ualent i me: plaga mea fortis: vñ curabor?
τισχύουσιν μου, ἡ πληγή μου στερεά, πόθεν ἰαθήσομαι;
facta facta ē mihi q̄ſi aqua mēdax nō hñs fi-
γινομένη ἐγενήθη μοι ὡς ὕδωρ ψευδὲς οὐκ ἔχον πί-
dē. ꝑpter hoc hec dicit dñs: ſi
στιν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐὰν

cōuerteris ⁊ reſtituā te: añ faciē meā ſtabis
ἐπιστρέψῃς καὶ ἀποκαταστήσω σε, πρὸ προσώπου μου στήσῃ
⁊ ſi eduxeris ꝓcioſū a vili: q̄ſi os meū eris.
καὶ ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔσῃ.
⁊ cōuertent̄ ipſi ad te. ⁊ tu nō cōuer
καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ. καὶ σὺ οὐκ ἀναστρέ
teris ad eos: ⁊ dabo te ppl̄o huic q̄ſi
ψεις πρὸς αὐτούς, καὶ δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ ὡς
murū munitū ereū: ⁊ bellabūt aduerſū te: ⁊
τεῖχος ὀχυρὸν χαλκοῦν, καὶ πολεμήσουσι πρὸς σὲ καὶ
nō poterūt cōtra te: q2 tecū ſū vt ſal
οὐ μὴ δύνωνται πρὸς σέ, διότι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ σώ
uē te: ⁊ liberē te dicit dñs: ⁊ liberabo te
ζειν σε, καὶ ἐξαιρεῖσθαί σε λέγει κύριος, καὶ σώσω σε
de manu maloꝝ: ⁊ eruā te de manu
ἐκ χειρὸς πονηρῶν, καὶ λυτρώσομαί σε ἐκ χειρὸς
peſtilētiū.
λοιμῶν.

Ca.16.

A Et factū ē verbū dñi ad me dicēs: nō acci
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρός με λέγων, μὴ λά
pias vxorē ⁊ nō naſcent̄ tibi filii neq̄ filie
βῃς γυναῖκα καὶ οὐ γεννηθήσεταί σοι υἱὸς οὐδὲ θυγάτηρ
in loco iſto. q2 hec dicit dñs de
ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν
filiis ⁊ filiab9 genitis in loco i-
υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων τῶν γεννωμένων ἐν τῷ τόπῳ τού
ſto: ⁊ de matrib9 eoꝝ q̄ pepererūt
τῳ, καὶ περὶ τῶν μητέρων αὐτῶν τῶν τετοκυιῶν
eos ⁊ de pātrib9 eoꝝ q̄ genue-
αὐτοὺς καὶ περὶ τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν γεγεννηκό-
rūt eos. in terra hac: in morte morboſa mo
των αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀπο
rietur. nō plāgent̄ ⁊ nō ſepelient̄ in exem
θανοῦνται. οὐ κοπήσονται καὶ οὐ ταφήσονται εἰς παρά
plū ſup faciē terre erūt in gladio
δειγμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται ἐν μαχαίρᾳ
⁊ fame cōſument̄: ⁊ erūt cadaue
καὶ λιμῷ συντελεσθήσονται, καὶ ἔσονται τὰ πτώμα
ra eoꝝ in eſcā beſtiis terre ⁊
τα αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ τοῖς
volatilib9 celi. hec dicit dñs: ne
πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. τάδε λέγει κύριος, μὴ
igrediaris in choros eoꝝ: ⁊ nō vadas
εἰσέλθῃς εἰς θίασον αὐτῶν, καὶ μὴ πορευθῇς
ad plāgendū: ⁊ ne lugeas eos: q2 abſtu-
τοῦ κόψασθαι, καὶ μὴ πενθήσῃς αὐτούς, ὅτι ἀφέστη
B li pacē meā a ppl̄o hoc dicit dñs:
κα τὴν εἰρήνην μου ἀπὸ τοῦ λαοῦ τούτου φησὶν κύριος,
miām ⁊ miſerationes: ⁊ morient̄ magni
ἔλεος καὶ ἐλεημοσύνας, καὶ ἀποθανοῦνται μεγάλοι
⁊ parui in terra iſta: nō ſepelient̄ ⁊ nō plā
καὶ μικροὶ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, οὐ ταφήσονται καὶ οὐ θρη
gentur: nō īcidēt ſe neq̄ īciſiones faci
νηθήσονται, οὐ κόψονται αὐτοὺς οὐδὲ ἐντομίδας ποι
ent: ⁊ nō radent̄ ⁊ nō frangent̄ panis in
ήσουσιν καὶ οὐ ξυρήσονται καὶ οὐ μὴ κλασθῇ ἄρτος ἐν
luctu eoꝝ in cōſolationē ſup mortuo. nō pota
πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐπὶ τεθνηκότι. οὐ πο-
būt eos poculo ī cōſolationē ſup pr̄e ſuo
τιοῦσιν αὐτοὺς ποτήριον εἰς παράκλησιν ἐπὶ πατρὶ αὐ
aut ſup mr̄e ſua. in domū cōuiuii nō īgredi
τοῦ ἢ ἐπὶ μητρὶ αὐτοῦ. εἰς οἰκίαν πότου οὐκ εἰσε-
eris vt ſedeas cū eis ad comedēdū ⁊ bibēdū.
λεύσῃ συγκαθίσαι μετ᾽ αὐτῶν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν.
ꝓpter hoc hec dicit dñs de9 iſrael: ecce ego
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ
diſſoluo de loco iſto corā ocu
καταλύω ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐναντίον τῶν ὀφθαλ
lis vr̄is in dieb9 vr̄is. vocē gaudii ⁊ vo-
μῶν ὑμῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν. φωνὴν χαρᾶς καὶ φω
cē leticie: vocē ſpōſi
νὴν εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου

---

cōuerteris cōuertā te & ante faciē meā ſtabis: & ſi ſeparaueris ꝓcioſum a vili: quaſi os meū eris. Conuertētur ipſi ad te: & tu non conuerteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum ereum forte: & bellabunt aduerſum te: & nō ꝓualebunt: qa ego tecū ſum vt ſaluem te: & eruā te dicit dominus. Et liberabo te de manu peſſimorū: & redimā te de manu fortium. 16.

Et factum eſt verbū domini ad me dicēs. Non accipies vxorem: & non erunt tibi filii & filie in loco iſto. Quia hec dicit domin9 ſuper filios & filias qui generantur in loco iſto: & ſuper matres eorū q genuerūt eos: & ſup pr̄es eorū de quorū ſtirpe ſunt nati in terra hac. Mortibus egrotationū morietur: nō plangētur & nō ſepelietur: in ſterqlinium ſup faciem terre erunt. Et gladio & fame conſumentur: & erit cadauer eorū in eſcam volatilibus celi & beſtiis terre. Hec dicit dominus. Ne ingrediaris domum conuiuii: neq̄ vadas ad plangendū neq̄ conſoleris eos: quia abſtuli pacem meam a populo iſto dicit dominus miſericordiā & miſerationes. Et morientur grandes & parui in terra iſta: non ſepelientur neq̄ plangentur: & non ſe incidēt: neq̄ caluitiū fiet ꝓ eis. Et nō frangent inter eos lugēti panē ad cōſolandū ſup mortuo: & non dabūt eis potum calicis ad conſolandum ſuper patre ſuo & matre. Et domum conuiuii non ingrediaris vt ſedeas cum eis & comedas & bibas: quia hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Ecce ego auferam de loco iſto in oculis vr̄is & in diebus veſtris vocem gaudii & vocem leticie vocem ſponſi

---

Tex.heb.hiere.xvj.	Pritiua.heb.
תשוב ואשיבך לפני תעמד ואם	שוב פנה
תוציא יקר מזולל כפי תהיה	עמד יצא
ישבו המה אליך ואתה לא	זלל פה
תשוב אליהם: ונתתיך לעם הזה	היה
לחומת נחשת בצורה ונלחמו	נתן
אליך ולא יוכלו לך כי אתך אני	חמה בצר
להושיעך ולהצילך נאם יהוה:	לחם יכל
והצלתיך מיד רעים ופדתיך	ישע נצל
מכף ערצים:	רעע
	פדה ערץ
ויהי דבר יהוה אלי	Cap.xvj.
לאמר: לא תקח לך אשה ולא	היה
יהיו לך בנים ובנות במקום הזה:	לקח איש
כי כה אמר יהוה על הבנים ועל	היה בנה
הבנות הילודים במקום הזה ועל	קום
אמתם הילדות אותם ועל אבותם	ילד
המולדים אותם בארץ הזאת:	את
ממותי תחלאים ימתו לא יספדו	מות חלל
ולא יקברו לדמן על פני האדמה	ספד קבר
יהיו ובחרב וברעב יכלו והיתה	פנה היה
נבלתם למאכל לעוף השמים	כלה היה
ולבהמת הארץ: כי כה אמר יהוה	
אל תבוא בית מרזח ואל תלך	בוא רזח
לספוד ואל תנד להם כי אספתי	הלך ספד
את שלומי מאת העם הזה נאם	נוד שלם
יהוה את החסד ואת הרחמים:	
ומתו גדלים וקטנים בארץ הזאת	מות
לא יקברו ולא יספדו להם ולא	קבר ספד
יתגדד ולא יקרח להם: ולא יפרסו	גדד קרח
להם על אבל לנחמו על מת	פרס מות
ולא ישקו אותם כוס תנחומים	שקה נחם
על אביו ועל אמו: ובית משתה	שתה
לא תבוא לשבת אתם לאכל	בוא ישב
ולשתות: כי כה אמר יהוה צבאות	שתה
אלהי ישראל הנני משבית מן	שבת
המקום הזה לעיניכם ובימיכם	קום יום
קול ששון וקול שמחה קול חתן	שוש

Digitized by Google

כלל נגד וְקוֹל כַּלָּה׃ וְהָיָה כִּי תַגִּיד לָעָם
הַזֶּה אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ עַל מֶה דִּבֶּר יְהוָה
רוע גדל עָלֵינוּ אֵת כָּל הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
וּמֶה עֲוֹנֵנוּ וּמֶה חַטָּאתֵנוּ אֲשֶׁר
חָטָאנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
אוֹתִי נְאֻם יְהוָה וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
עבד שחה אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם וַיִּשְׁתַּחֲווּ
ירה לָהֶם וְאֹתִי עָזָבוּ וְאֶת תּוֹרָתִי לֹא
רוע עשה שָׁמָרוּ׃ וְאַתֶּם הֲרֵעֹתֶם לַעֲשׂוֹת
הנה מֵאֲבוֹתֵיכֶם וְהִנְּכֶם הֹלְכִים אִישׁ
שרר רוע אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבּוֹ הָרָע לְבִלְתִּי
טול שְׁמֹעַ אֵלָי׃ וְהֵטַלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל
הָאָרֶץ הַזֹּאת עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
לֹא יְדַעְתֶּם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם וַעֲבַדְתֶּם
שָׁם אֶת אֱלֹהִים אֲחֵרִים יוֹמָם
נתן חנן וָלַיְלָה אֲשֶׁר לֹא אֶתֵּן לָכֶם חֲנִינָה׃
יום בוא לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה
אמר עלה וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
כִּי אִם חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת
צפן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכֹּל
נדח הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדִּיחָם שָׁמָּה
שוב נתן וַהֲשִׁבֹתִים עַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי
רבב לַאֲבוֹתָם׃ הִנְנִי שֹׁלֵחַ לְדַוָּגִים רַבִּים
דוג שלח נְאֻם יְהוָה וְדִיגוּם וְאַחֲרֵי כֵן אֶשְׁלַח
צוד לְרַבִּים צַיָּדִים וְצָדוּם מֵעַל כָּל
נקק הַר וּמֵעַל כָּל גִּבְעָה וּמִנְּקִיקֵי
הַסְּלָעִים׃ כִּי עֵינַי עַל כָּל דַּרְכֵיהֶם
סתר פנה לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי וְלֹא נִצְפַּן עֲוֹנָם
צפן שנה מִנֶּגֶד עֵינָי׃ וְשִׁלַּמְתִּי רִאשׁוֹנָה
שנה מִשְׁנֵה עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם עַל חַלְּלָם
שקץ אֶת אַרְצִי בְּנִבְלַת שִׁקּוּצֵיהֶם
תעב וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם מָלְאוּ אֶת נַחֲלָתִי׃
עזז נוס יְהוָה עֻזִּי וּמָעֻזִּי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה
צור

& vocem ſponſe. Et cũ annunciaueris populo huic omnia verba hec & dixerint tibi: quare locutus eſt dominus ſuper nos omne malũ grande iſtud? Que iniquitas nr̃a aut quod peccatũ nr̃m quod peccauimus dño deo noſtro? & dices ad eos. Quia reliquerunt me patres veſtri ait dominus: & abierũt poſt deos alienos: & ſeruierunt eis: & adorauerunt eos: & me dereliquerũt & legem meam non cuſtodierũt. Sed & vos peius operati eſtis ꝙ patres veſtri. Ecce eni ambulat vnuſquiſqȝ poſt prauitatem cordis ſui mali: vt me non audiat. Et eiiciam vos de terra hac in terrã quã ignoratis vos & patres veſtri: & ſeruietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabũt vobis requiem. Propterea ecce dies veniẽt dicit dominus: & non dicetur vltra: viuit dominus qui eduxit filios iſrael de terra egypti. Sed viuit dominus qui eduxit filios iſrael de terra aquilonis: & de vniuerſis terris ad quas eieci eos: & reducam eos in terrã ſuam quam dedi patribus eoꝝ. Ecce ego mittã piſcatores multos dicit dñs: & piſcabũtur eos. Et poſt hec mittam eis multos venatores & venabũtur eos de omni monte & de omni colle & de cauernis petrarũ: quia oculi mei ſuper omnes vias eorũ. Non ſunt abſcondite a facie mea: & nõ fuit occultata iniquitas eorũ ab oculis meis. Et reddam primũ duplices iniquitates & pctã eorũ: quia cõtaminauerũt terrã meã in morticinis idoloꝝ ſuoꝝ: & abominatiõib⁹ ſuis impleuerũt hereditatẽ meã. Dñe fortitudo mea & robur meũ & refugium meũ in die tribulationis.

τ vocẽ ſpõſe. τ erit cũ ãnũciaueris pplo
ου καὶ φωνὴν νύμφης. καὶ ἔσαι ὅταν ἀναγγέλῃς τῷ λαῷ
huic oĩa verba hec: τ dixerint ad
τούτῳ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ εἴπωσι πρὸς
te: q̃re loquut⁹ eſt dñs ſup nos oĩa mala hec:
σέ, διατί ἐλάλησεν κύριος ἐφ᾽ ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦ
q̃ iniqtas nr̃a τ qđ pctm̃ nr̃m qđ ȝ.f.c.
τα, τίς ἡ ἀδικία ἡμῶν καὶ τίς ἡ ἁμαρτία ἡμῶν ἣν ἡ
peccauim⁹ corã dño deo nr̃o? τ dices il
μάρτομεν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν; καὶ ἐρεῖς αὐ
lis: eo q̃đ dereliq̃rũt me pr̃es vr̃i dicit
τοῖς, ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλιπόν με οἱ πατέρες ὑμῶν λέγει
dñs: τ abieſt poſt deos alienos: τ ſerui
κύριος, καὶ ᾤχοντο ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἐδού-
erũt eis: τ adorauerũt eos. τ me de- C
λευσαν αὐτοῖς, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς. καὶ ἐμὲ ἐγ
reliquerũt τ legẽ meã nõ cuſtodierũt. τ
κατέλιπον καὶ τὸν νόμον μου οὐκ ἐφυλάξαντο. καὶ ὑ-
vos ipſe egiſtis magiſq̃ pr̃es vr̃i. τ
μεῖς ἐπονηρεύσασθε ὑπὲρ τοὺς πατέρας ὑμῶν. καὶ
ecce vos ãbulatis vnuſq̃ſq; poſt placita
ἰδοὺ ὑμεῖς πορεύεσθε ἕκαστος ὀπίσω τῶν ἀρεστῶν τῆς
cordis vr̃i mali ne obediatis mihi.
καρδίας ὑμῶν τῆς πονηρᾶς τοῦ μὴ ὑπακούειν μου.
τ p̃iciã vos a terra hac in terrã quã
καὶ ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης εἰς γῆν ἣν
nõ ſciuiſtis vos τ pr̃es vr̃i. τ ſeruie-
οὐκ ᾔδειτε ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν. καὶ δουλεύ-
tis illic diis alienis die τ nocte: q̃ nõ
σετε ἐκεῖ θεοῖς ἀλλοτρίοις ἡμέρας καὶ νυκτός, οἳ οὐ
dabũt vobis miam. ꝓpter hoc ecce dies veni
δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχον-
unt dicit dñs. τ nõ dicẽt vltra viuit dñs q̃ edu
ται λέγει κύριος. καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι ζῇ κύριος ὁ ἀνα
xit filios iſrael de terra egypti: ſed viuit
γαγὼν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ ζῇ
dñs q̃ eduxit domũ iſrael de terra aq̃lonis
κύριος ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ ȝ.ʒ.d.
τ ab oib⁹ regionib⁹ q̃ eiecti fuerãt illuc. τ
καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ. καὶ
reſtituã eos in terrã eoꝝ quã dedi
ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἣν ἔδωκα
patrib⁹ eoꝝ. ecce ego mitto piſcatores
τοῖς πατράσιν αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ἁλιεῖς
multos dicit dñs. τ piſcabunt eos. τ
πολλοὺς λέγει κύριος. καὶ ἁλιεύσουσιν αὐτούς. καὶ
poſt hec mittã multos venatores τ venabũ-
μετὰ ταῦτα ἀποστελῶ πολλοὺς θηρευτὰς καὶ θηρεύ-
tur eos ſup oẽm mõtẽ τ ſup oẽm
σουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρους καὶ ἐπάνω παν
collẽ: τ de foraminib⁹ petrarũ. q2
τὸς βουνοῦ, καὶ ἐκ τῶν τρυμαλιῶν τῶν πετρῶν. ὅτι
oculi mei ſup oẽs vias eoꝝ τ D
οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ
nõ ſũt abſcõdite iniq̃tates eoꝝ ab ocu-
οὐκ ἐκρύβη τὰ ἀδικήματα αὐτῶν ἀπέναντι τῶν ὀφ-
lis meis. τ reddã duplices iniq̃ta
θαλμῶν μου. καὶ ἀνταποδώσω διπλᾶς τὰς ἀδικί-
tes eoꝝ τ pctã eoꝝ in q̃b⁹ ꝓfanaue-
ας αὐτῶν καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐφ᾽ αἷς ἐβεβήλω-
rũt terrã meã in morticinũs abominatio
σαν τὴν γῆν μου ἐν τοῖς θνησιμαίοις τῶν βδελυγμά-
nũ eoꝝ. τ in iniq̃tatib⁹ eoꝝ in q̃b⁹ implene
των αὐτῶν. καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν ἐν αἷς ἔπλη-
rũt hereditatẽ meã. dñe fortitudo mea τ auxi-
σαν τὴν κληρονομίαν μου. κύριε ἰσχύς μου καὶ βοή-
liũ meũ τ refugiũ meũ in die maloꝝ
θειά μου καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ κακῶν

Digitized by Google

ad te gētes veniēt ab extremis terre: ⁊ dicēt:
πρὸς σὲ ἔθνη ἥξουσιν ἀπ᾽ ἐσχάτων τῆς γῆς, καὶ ἐροῦσιν,
quā falſa poſſederūt p̄res nr̄i idola ⁊ nō
ὡς ψευδῆ ἐκτήσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἴδωλα καὶ οὐκ
eſt in eis vtilitas ſi faciet ſibi hō
ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὠφέλημα. εἰ ποιήσει ἑαυτῷ ἄνθρωπος
deos ⁊ hi nō ſūt dii. ꝓpter hoc ecce ego ma-
θεούς, καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶν θεοί. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ δη-
nifeſtabo eis in tp̄e hoc ⁊ notā faciā eis ma
λώσω αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ γνωριῶ αὐτοῖς τὴν χεῖ-
nū meā ⁊ virtutē meā ⁊ ſcient qꝛ ego dn̄s.
ρά μου καὶ τὴν δύναμίν μου καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

C.17. A
Hec dicit dn̄s: pctm̄ iuda ſcriptū
Τάδε λέγει κύριος, ἁμαρτία Ἰούδα γεγραμμένη
eſt in ſtilo ferreo: i vngue adamātino ſculptū
ἐστὶν ἐν γραφίδι σιδηρᾷ, ἐν ὄνυχι ἀδαμαντίνῳ γεγλυμμένη
ſup tabula cordis eoꝝ: ⁊ ſup cornibus
ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων
ararū eoꝝ. cū recordati fuerit filii eo-
τῶν βωμῶν αὐτῶν. ἐν τῷ μνημονεύειν τοὺς υἱοὺς αὐ-
rū ararū eoꝝ ⁊ lucoꝝ eoꝝ ſup li-
τῶν τῶν βωμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀλσῶν αὐτῶν ἐπὶ ξύ-
gno frōdoſo: ſup collib⁹ excelſis. o mōtane in
λῳ ἀλσώδει, ἐπὶ τῶν βουνῶν τῶν ὑψηλῶν. ὀρεινὲ ἐν τῷ
cāpo: diuitias tuas ⁊ oēs theſauros
πεδίῳ, τὸν πλοῦτόν σου καὶ πάντας τοὺς θησαυρούς
tuos direptiōi dabo. excelſa tua in pctō in
σου τῇ προνομῇ δώσω. τὰ ὑψηλά σου ἐν ἁμαρτίᾳ ἐν
oib⁹ teris tuis. ⁊ relinqris ab here-
πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου. καὶ καταλειφθήσῃ ἀπὸ τῆς κλη-
ditate tua: quā dedi tibi. ⁊ ſeruire te faci-
ρονομίας σου, ἣν ἔδωκά σοι. καὶ δουλεύειν σε ποιή-
am inimicis tuis in terra quā nō ſcis: qm̄ ignē
σω τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῇ ἣν οὐκ οἴδας, ὅτι πῦρ
ſuccēdiſtis i furore meo: vſq₃ in ſeculū ardebit. hec
ἀνήψατε ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως τοῦ αἰῶνος φλέξει. τάδε
dicit dn̄s: maledict⁹ hō q̄ ſpē hꝫ in ho
λέγει κύριος, ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ᾽ ἄν-
mine ⁊ firmabit carnē brachii ſui ⁊ a
θρωπον καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ

B
dn̄o receſſerit cor eius. ⁊ erit q̄ſi ſilueſtris
κυρίου ἀποστῇ ἡ καρδία αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς ἡ ἀγριο-
miryca q̄ in deſerto: nō videbit cū venerit bona.
μυρίκη ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐκ ὄψεται ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθά.
⁊ hītabit in ſalſuginib⁹ in deſerto terra ſalſa q̄
καὶ κατασκηνώσει ἐν ἁλίμοις ἐν τῇ ἐρήμῳ γῇ ἁλμυρᾷ ἥτις
nō habitat. ⁊ bn̄dictus hō q̄ cōfi-
οὐ κατοικεῖται. καὶ εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ὃς πέποι-
dit in dn̄o: ⁊ erit dn̄s ſpes ei⁹: ⁊ erit q̄ſi

Ier.
θεν ἐπὶ τῷ κυρίῳ. καὶ ἔσται κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς
lignū abūdās iuxta aq̄s ⁊ ſup humorē mittit radices ſuas.
ξύλον εὐθηνοῦν παρ᾽ ὕδατα καὶ ἐπὶ ἰκμάδα βαλεῖ ῥίζας αὐτοῦ
⁊ nō timebit cū venerit eſt⁹: ⁊ erūt in eo ra-
καὶ οὐ φοβηθήσεται ὅταν ἔλθῃ καῦμα, καὶ ἔσται ἐπ᾽ αὐτῷ στε-
mi frōdoſi. in āno ſiccitatis nō timebit ⁊ nō
λέχη ἀλσώδη. ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας οὐ φοβηθήσεται καὶ οὐ
deſinet faciēs fructū. ꝓfundū cor ſup om-
διαλείψει ποιοῦν καρπόν. βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάν-
nia. ⁊ hō eſt: q̄s cognoſcet eū: ego dn̄s ſcru
τα. καὶ ἄνθρωπός ἐστιν, ὅστις γνώσεται αὐτόν; ἐγὼ κύριος ἐτά-
tās corda: ꝓbās renes: vt dē vnicuiq₃ ſcdm̄

Apo. 2.c.
ζων καρδίας; δοκιμάζων νεφρούς, τοῦ δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ
vias ſuas: ⁊ ſcdm̄ fruct⁹ adinuentionū
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων
ſuarū. clamauit perdix cōgregauit q̄ nō peperit faciēs
αὐτῶν. ἐφώνησεν πέρδιξ συνήγαγεν ἃ οὐκ ἔτεκεν ποιῶν
diuitias ſuas nō cū iudicio in dimidio dierū ſuoꝝ relin
πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγ-
quent eū. ⁊ in nouiſſimis ſuis erit inſipiēs.
καταλείψουσιν αὐτόν. καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων αὐτοῦ ἔσται ἄφρων.
ſoliū glīe exaltatū a pncipio
θρόνος δόξης ὑψωμένος ἀπ᾽ ἀρχῆς

Ad te gentes venient ab extremis terre: & dicent. Vere mendaciū poſſederūt patres nr̄i vanitatē que eis nō pro ſunt. Nunquid faciet ſibi homo deos? Et ipſi nō ſunt dii. Idcirco ecce ego oſtendā eis per vicē hāc: oſtendā eis manū meam & virtutem meam & ſcient quia nomē mihi dominus.

17.
Peccatum iuda ſcriptum eſt ſtilo ferreo in vngue adamantino: exaratum ſup latitudinē cordis eorū: & in cornibus ararū eorū. Cum recordati fuerint filii eorū ararū ſuaꝝ & lucorū ſuoꝝ: lignorū q̄ frondentiū in mōtib⁹ excelſis: ſacrificantes in agro: fortitudinē tuā & oēs theſauros tuos in direptionē dabo: excelſa tua ꝓpter pctā in vniuerſis finib⁹ tuis. Et relinqris ſola ab hereditate tua quā dedi tibi: & ſeruire te faciam inimicis tuis in terra quā ignoras. Qm̄ ignē ſuccēdiſti in furore meo vſq₃ in eternū ardebit. Hec dicit dn̄s. Maledictus homo qui cōfidit in hoie & ponit carnē brachiū ſuū: & a dn̄o recedit cor eius. Erit enim quaſi miryce in deſerto & nō videbit cum venerit bonum ſed hītabit in ſiccitate in deſerto in terra ſalſuginis & inhabitabili. Benedictus vir qui cōfidit in domino & erit dn̄s fiducia eius. Et erit q̄ſi lignū qd̄ transplātatur ſup aquas qd̄ ad humorē mittit radices ſuas: & nō timebit cū venerit eſtus. Et erit foliū eius viride & in tp̄e ſiccitatis nō erit ſollicitū nec aliq̄n deſinet facere fructū. Prauum eſt cor hominis & inſcrutabile. Quis cognoſcet illd̄? Ego dn̄s ſcrutans cor & ꝓbans renes qui do vnicuiq₃ iuxta viā ſuā: & iuxta fructū adinuētionū ſuarū. Perdix fouit q̄ nō pepit. Fecit diuitias & nō in iudicio. In dimidio dierū ſuorū derelinq̄t eas: & in nouiſſimo ſuo erit iſipiens. Soliū glorie altitudinis a principio: locus

אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי אָרֶץ
וְיֹאמְרוּ אַךְ שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ
הֶבֶל וְאֵין בָּם מוֹעִיל׃ הֲיַעֲשֶׂה לּוֹ
אָדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים׃
לָכֵן הִנְנִי מוֹדִיעָם בַּפַּעַם הַזֹּאת
אוֹדִיעֵם אֶת יָדִי וְאֶת גְּבוּרָתִי
וְיָדְעוּ כִּי שְׁמִי יְהוָה׃

Cap. xvij.

חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה
בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה
עַל לוּחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃
כִּזְכֹּר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם
עַל עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבָעוֹת הַגְּבֹהוֹת׃
הֲרָרִי בַּשָּׂדֶה חֵילְךָ כָּל אוֹצְרוֹתֶיךָ
לָבַז אֶתֵּן בָּמֹתֶיךָ בְּחַטָּאת בְּכָל
גְּבוּלֶיךָ׃ וְשָׁמַטְתָּה וּבְךָ מִנַּחֲלָתְךָ
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת
אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא יָדָעְתָּ כִּי
אֵשׁ קְדַחְתֶּם בְּאַפִּי עַד עוֹלָם תּוּקָד׃
כֹּה אָמַר יְהוָה אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ וּמִן
יְהוָה יָסוּר לִבּוֹ׃ וְהָיָה כְּעַרְעָר
בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב
וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה
וְלֹא תֵשֵׁב׃ בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח
בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מִבְטַחוֹ׃ וְהָיָה
כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל
יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא
חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת
לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי׃
עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא מִי
יֵדָעֶנּוּ׃ אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בֹּחֵן
כְּלָיוֹת וְלָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָו כִּפְרִי
מַעֲלָלָיו׃ קֹרֵא דָגָר וְלֹא יָלָד עֹשֶׂה
עֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָו
יַעַזְבֶנּוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבָל׃ כִּסֵּא
כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם

בּוֹא
אָמַר
יָעַל עָשָׂה
יָדַע
גָּבַר
כָּתַב
שָׁמַר חָרַשׁ
זָבַח
בָּזַז נָתַן
כָּפָה גָּבַל
נָתַן עָבַד
עָלַם יָקַד
אָמַר
בָּטַח
סוּר לָבַב
בּוֹא
דָּבַר
יָשַׁב בָּרַךְ
בָּטַח
שָׁתַל יָבַל
שָׁלַח רָאָה
בּוֹא חָמַם
שָׁנָה
דָּאַג מוּשׁ
עָשָׂה פָּרָה
לָבַב
כָּלָה נָתַן
פָּרָה עָלַל
שָׁבַט חָצָה
יוֹם עָזַב
הָיָה
כָּבַד רוּם
קוּם

Digitized by Google

Pꝛĩtiua.heb. Tex.heb.hiere.xvij.

Textus Hebraicus	Pꝛĩtiua heb.
מִקְדָּשֵׁנוּ׃ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל	קָדַשׁ קָוָה
עֹזְבֶיךָ יֵבֹשׁוּ וְסוּרַי בָּאָרֶץ יִכָּתֵבוּ	בּוֹשׁ סוּר
כִּי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים אֶת יְהוָה׃	כָּתַב קוּר
רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי	רָפָא יָשַׁע
וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי אָתָּה׃ הִנֵּה	הָלַל
הֵמָּה אֹמְרִים אֵלַי אַיֵּה דְבַר יְהוָה	
יָבוֹא נָא׃ וַאֲנִי לֹא אַצְתִּי מֵרֹעֶה	בּוֹא אוּץ
אַחֲרֶיךָ וְיוֹם אָנוּשׁ לֹא הִתְאַוֵּיתִי	אָנַשׁ אָוָה
אַתָּה יָדָעְתָּ מוֹצָא שְׂפָתַי נֹכַח פָּנֶיךָ	יָצָא שָׂפָה
הָיָה׃ אַל תִּהְיֵה לִי לִמְחִתָּה מַחֲסִי	פָּנָה הָיָה
אָתָּה בְּיוֹם רָעָה׃ יֵבֹשׁוּ רֹדְפַי וְאַל	חָתַת חָסָה
אֵבֹשָׁה אָנִי יֵחַתּוּ הֵמָּה וְאַל אֵחַתָּה	רָדַף בּוֹשׁ
אָנִי הָבִיא עֲלֵיהֶם יוֹם רָעָה וּמִשְׁנֶה	חָתַת חָתַת
שִׁבָּרוֹן שָׁבְרֵם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי	בּוֹא שָׁנָה
הָלֹךְ וְעָמַדְתָּ בְּשַׁעַר בְּנֵי הָעָם אֲשֶׁר	
יָבֹאוּ בוֹ מַלְכֵי יְהוּדָה וַאֲשֶׁר יֵצְאוּ	בּוֹא
בוֹ וּבְכֹל שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָםִ׃ וְאָמַרְתָּ	
אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה מַלְכֵי	
יְהוּדָה וְכָל יְהוּדָה וְכֹל יֹשְׁבֵי	
יְרוּשָׁלָםִ הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה׃	בּוֹא
כֹּה אָמַר יְהוָה הִשָּׁמְרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם	שָׁמַר
וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	נָשָׂא נָשָׂא
וַהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָםִ׃ וְלֹא	בּוֹא
תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם	יָצָא בַּיִת
הַשַּׁבָּת וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ	לָאַךְ עָשָׂה
וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר	
צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם׃ וְלֹא שָׁמְעוּ	צָוָה
וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם וַיַּקְשׁוּ אֶת	נָטָה קָשָׁה
עָרְפָּם לְבִלְתִּי שׁוֹמֵעַ וּלְבִלְתִּי קַחַת	שָׁמַע לָקַח
מוּסָר׃ וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּן	יָסַר
אֵלַי נְאֻם יְהוָה לְבִלְתִּי הָבִיא מַשָּׂא	בּוֹא
בְּשַׁעֲרֵי הָעִיר הַזֹּאת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת	
וּלְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְבִלְתִּי	
עֲשׂוֹת בָּהּ כָּל מְלָאכָה׃ וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי	עָשָׂה
הָעִיר הַזֹּאת מְלָכִים וְשָׂרִים יֹשְׁבִים	בּוֹא שׁוּר
עַל כִּסֵּא דָוִד רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים	

Trãſla.B.Hie.

ſanctificationis nr̃e expe
ctatio iſrael. Dñe om̃es
qui te derelinquũt cõfũ
dentur: recedẽtes a te in
terra ſcribẽtur: qm̃ de
reliq̃runt venã aquarũ vi
uentium dñm. Sana me
dñe & ſanabor: ſaluũ
me fac & ſaluus ero: qm̃
laus mea tu es. Ecce
ipſi dicunt ad me. Vbi
eſt verbum domini?
Veniat. Et ego nõ ſum
turbatus te paſtorem
ſequens: & diem homi-
nis non deſideraui:
tu ſcis. Quod egreſſum
eſt de labiis meis: rectũ
in conſpectu tuo fuit.
Non ſis mihi tu formi-
dini ſpes mea tu in die
afflictionis. Cõfundãtur
qui me pſequũtur & nõ
cõfundar ego: paueant
illi & nõ paueam ego.
Induc ſup eos diẽ affli-
ctionis & duplici cõtritio
ne cõtere eos. Hec dicit
dñs ad me. Vade & ſta
in porta filiorũ populi
per quã ingrediũtur re
ges iuda & egrediũtur:
& in cunctis portis hie-
ruſalem: & dices
ad eos. Audite verbum
domini reges
iuda: & omnis iuda: cũ-
ctiq́ꝫ habitatores
hieruſalem qui ingredi
mini per portas iſtas.
Hec dicit domin9. Cu
ſtodite animas veſtras:
& nolite portare ponde
ra in die ſabbati
nec inferatis per portas
hieruſalem: & nolite
eiicere onera de domi
bus veſtris in die
ſabbati: & omne opus
non facietis.
Sanctificate diem ſab
bati ſicut
precepi patribus veſtris.
Et non audierunt
nec inclinauerunt au-
rem ſuã: ſed indurauerũt
ceruicem ſuam ne audi
rent me & ne acciperent
diſciplinam. Et erit: ſi
audieritis
me dicit dominus: vt
non inferatis onera
per portas ciuitatis hu
ius in die ſabbati
& ſi ſanctificaueritis diẽ
ſabbati: ne
faciatis in eo oẽ opus:
ingredietur per portas
ciuitatis huius reges
& principes ſedentes
ſup ſoliũ dauid: & aſcen
dẽtes in curribꝰ & equis

Trãſ.Gre.lxx.cũ iter latina.

ſctificatio nr̃a expectatio iſrael. dñe oẽs q̃ derelinquerũt te cõfundant. recedẽtes in terra ſcribant qꝛ dereliq̃rũt fontẽ vite dominũ. ſana me dñe ⁊ ſanaboꝛ. ſalua me ⁊ ſaluaboꝛ: qꝛ gl'iatio mea tu es. ecce ipſi dicũt ad me: vbi eſt verbũ dñi? veniat: ego aũt nõ laboraui ſequens poſt te. ⁊ diẽ hoĩs nõ deſideraui. tu ſcis q̃ egreſſa ſũt ꝑ labia mea añ faciẽ tuã ſunt. ne fias mihi in alienationẽ parcẽs mihi in die mala. confundant pſeq̃ntes me: ⁊ nõ cõfundari ego. paueant ipſi: ⁊ nõ paueã ego. induc ſuꝑ eos diẽ malã: duplici cõtritione cõtere eos. hec dicit dñs ad me: vade ⁊ ſta in portis filioꝝ ppl'i in qbꝰ ingrediunt reges iuda ⁊ in qbꝰ egrediunt in eis. ⁊ in oĩbus portis hierl'm: ⁊ dices ad eos: audite verbũ dñi reges iuda ⁊ oĩs iudea ⁊ oĩs hierl'm ĩgrediẽtes in portis his: hec dicit dñs: cuſtodite aĩas vr̃as. ⁊ ne portetis onera in die ſabbatoꝝ. ⁊ ne inducatis ꝑ portas hierl'm. ⁊ ne efferatis onera de domibꝰ vr̃is in die ſabbatoꝝ: ⁊ oẽ opꝰ nõ facietis. ſctificate diẽ ſabbatoꝝ ſicut ꝓcepi patribꝰ vr̃is: ⁊ nõ audierũt ⁊ nõ ĩclinauerũt aurẽ ſuã. ⁊ ĩdurauerũt ceruicẽ ſuã ſuꝑ pr̃es ſuos ne audirẽt me: ⁊, ne acciperẽt diſciplinã. ⁊ erit ſi auditu audieritis me dicit dñs: ne inferatis onera ꝑ portas ciuitatis huiꝰ i die ſabbatoꝝ: ⁊ ſctificaueritis diẽ ſabbatoꝝ: ne faciatis in ea oẽ opus: ⁊ ingredient ꝑ portas ciuitatis huiꝰ reges ⁊ pꝛĩcipes ſedẽtes ſuꝑ ſoliũ dauid ⁊ aſcẽdentes in curribꝰ ⁊ equis ſuis

ἁγίασμα ἡμῶν ὑπομονὴ ἰσραήλ. κύριε πάντες οἱ καταλιπόντες σε καταισχυνθήτωσαν. ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν ὅτι ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς τὸν κύριον. ἴασαί με κύριε καὶ ἰαθήσομαι. σῶσόν με καὶ σωθήσομαι, ὅτι καύχημά μου σὺ εἶ. ἰδοὺ αὐτοὶ λέγουσι πρός με, ποῦ ἐστιν ὁ λόγος κυρίου; ἐλθέτω, ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκοπίασα κατακολουθῶν ὀπίσω σου. καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα. σὺ ἐπίστασαι τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου πρὸ προσώπου σου ἐστί. μὴ γενηθῇς μοι εἰς ἀλλοτρίωσιν φειδόμενός μου ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. καταισχυνθείησαν οἱ διώκοντές με, καὶ μὴ καταισχυνθείην ἐγώ. πτοηθείησαν αὐτοί, καὶ μὴ πτοηθείην ἐγώ. ἐπάγαγε ἐπ' αὐτοὺς ἡμέραν πονηράν, διπλοῦν σύντριμμα σύντριψον αὐτούς. τάδε λέγει κύριος πρός με, βάδισον καὶ στῆθι ἐν πύλαις υἱῶν λαοῦ ἐν αἷς εἰσπορεύονται βασιλεῖς ἰούδα καὶ ἐν αἷς ἐκπορεύονται ἐν αὐταῖς. καὶ ἐν πάσαις ταῖς πύλαις ἱερουσαλήμ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου βασιλεῖς ἰούδα καὶ πᾶσα ἰουδαία καὶ πᾶσα ἱερουσαλὴμ οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν ταῖς πύλαις ταύταις, τάδε λέγει κύριος, φυλάσσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. καὶ μὴ αἴρετε βαστάγματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. καὶ μὴ εἰσφέρητε διὰ τῶν πυλῶν ἱερουσαλήμ. καὶ μὴ ἐκφέρετε βαστάγματα ἐξ οἰκιῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε. ἁγιάσατε τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων καθὼς ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν. καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν τοῦ μὴ ἀκοῦσαί μου, καὶ τοῦ μὴ δέξασθαι παιδείαν. καὶ ἔσται ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητέ μου λέγει κύριος, τοῦ μὴ εἰσφέρειν βαστάγματα διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, καὶ εἰσελεύσονται διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυὶδ καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἅρμασιν καὶ ἵπποις αὐτῶν

C

D

Digitized by Google

ipſi: ⁊ pñcipes eoꝝ: viri iuda ⁊
αὐτοί, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, ἄνδρες ἰούδα καὶ οἱ
habitantes in hieruſalem: ⁊ hitabitur ciui
κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ κατοικηθήσεται ἡ πό
tas hec in eternũ: ⁊ veniẽt de ciuitatib⁹
λις αὕτη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἥξουσιν ἐκ τῶν πόλεων
iuda: ⁊ de circuitu hieruſalem: ⁊ de t̃ra benia-
ἰούδα, καὶ κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκ γῆς βενια-
min: ⁊ de cãpeſtri: ⁊ de mõte: ⁊ de
μεὶν, καὶ ἐκ τῆς πεδινῆς, καὶ ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἐκ
ea q̃ ad auſtrũ: ferentes holocauſta ⁊ ſacrificia
τῆς πρὸς νότον, φέροντες ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας
⁊ thymiamata ⁊ mun⁹ ⁊ thus: ferentes lau
καὶ θυμιάματα καὶ μαννὰ καὶ λίβανον, φέροντες αἴ
dem in domũ dñi. ⁊ erit ſi nõ audieritis
νεσιν εἰς οἶκον κυρίου. καὶ ἔσαι ἐὰν μὴ εἰσακούσητέ
me vt ſctificetis diem ſabbatoꝝ: ne
μου τοῦ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, τοῦ μὴ
portetis onera ⁊ igrediamini ꝑ portas
αἴρειν βαστάγματα καὶ εἰσπορεύεσθαι διὰ τῶν πυλῶν
hieruſalem in die ſabbatoꝝ: ⁊ incẽ-
ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἀνά-
dã ignẽ in portis eius: ⁊ deuorabit
ψω πῦρ ἐν ταῖς πύλαις αὐτῆς, καὶ καταφάγεται
turritas domos hierl̃m.
ἄμφοδα ἱερουσαλήμ. Ca.18.

A Verbum qđ factũ eſt ad hieremiã a dño
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
dicens: ſurge ⁊ deſcende in domũ figuli:
λέγων, ἀνάστηθι καὶ κατάβηθι εἰς οἶκον τοῦ κεραμέως,
⁊ illic audies verba mea. ⁊ deſcendi in
καὶ ἐκεῖ ἀκούσῃ τοὺς λόγους μου. καὶ κατέβην εἰς
domũ figuli: ⁊ ecce ipẽ faciebat opus
τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον
ſuꝑ lapides: ⁊ diſſipatũ ẽ vas qđ ipẽ facie
ἐπὶ τῶν λίθων, καὶ διέπεσε τὸ ἀγγεῖον ὃ αὐτὸς ἐποί
bat ĩ manib⁹ ſuis: ⁊ rurſũ fecit illud
ει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐποίησεν αὐτὸ
vas alterum ſicut placuit ĩ cõſpectu eius vt faceret.
ἀγγεῖον ἕτερον καθὼς ἤρεσεν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι.
⁊ factũ ẽ verbũ dñi ad me dicẽs: ſi ſicut ſigu
Ro.9.c καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, εἰ καθὼς ὁ κερα
lus iſte nõ potero facere vos dom⁹ iſ-
μεὺς οὗτος οὐ δυνήσομαι τοῦ ποιῆσαι ὑμᾶς οἶκος ἰσ
rael dicit dñs. ecce ſicut lutum in manu
ραὴλ λέγει κύριος. ἰδοὺ ὡς ὁ πηλὸς ἐν τῇ χειρὶ τοῦ
figuli vos eſtis in manib⁹ meis dom⁹ iſ
κεραμέως ὑμεῖς ἐστὲ ἐν ταῖς χερσίν μου οἶκος ἰσ
rael. ad ſũmã loquar aduerſ⁹ gẽtẽ: aduerſus regnũ
ραήλ. πέρας λαλήσω ἐπ᾽ ἔθνος, ἐπὶ βασιλείαν τοῦ
vt auferã eos: ⁊ diſperdam: ſi reuerſa fuerit
ἐξᾶραι αὐτούς, καὶ τοῦ ἀπολλύειν, εἰ ἐπιστρέψῃ τὸ
B gens illa a malis ſuis: ⁊ penitẽtiã agã
ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν, καὶ μετανοήσω
ſuper malis q̃ cogitaui facere illis:
περὶ τῶν κακῶν ὧν ἐλογισάμην τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς,
⁊ ad ſũmã loquar ſuꝑ gẽtẽ ⁊ ſuꝑ regnum
καὶ πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος καὶ ἐπὶ βασιλείαν τοῦ
vt recdificetur ⁊ plantetur: ⁊ faci-
ἀνοικοδομεῖσθαι καὶ τοῦ καταφυτεύεσθαι, καὶ ποιή-
ent mala corã me ne audiãt vo-
σωσιν τὰ πονηρὰ ἐναντίον μου τοῦ μὴ ἀκούειν τῆς φω
cẽ meã: ⁊ pñiam agã ſuꝑ bonis q̃ locut⁹ ſum
νῆς μου, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν ἀγαθῶν ὧν ἐλάλησα τοῦ
vt facerẽ eis. ⁊ nũc dic ad viros iuda: ⁊
ποιῆσαι αὐτοῖς. καὶ νῦν εἶπον πρὸς ἄνδρας ἰούδα, καὶ
ad hitantes hieruſalem ſic dicit do
πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ οὕτως λέγει κύ
Infra 25.b.& infra.35 c. min⁹: ecce ego fingo ſuꝑ vos mala
ριος, ἰδοὺ ἐγὼ πλάσσω ἐφ᾽ ὑμᾶς κακά, ∞∞∞∞∞
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

ipſi: & principes eorum viri iuda & habitores ∞ hieruſalem: & habitabi-tur ciuitas hec ∞∞∞∞ in ſempiternum. Et venient de ciuitatibus iuda & de circuitu hieruſalẽ & de terra beniamin ∞ & de campeſtribus & de montuoſis & ab auſtro portantes holocauſtũ & victimam & ſacrificiũ & thus: & inferent oblationẽ in domũ dñi. Si autẽ nõ audieritis me vt ſanctificetis diem ſabbati: & ne portetis onus: & ne inferatis per portas ∞ hieruſalem in die ſabbati: ſuccendam ignem ∞ in portis eius & deuorabit domos hieruſalem: & non extinguetur. 18.

Verbum quod factũ eſt ad hieremiam a dño dicens. Surge & deſcende in domum ∞∞ figuli & ibi audies verba mea. ∞∞∞∞∞∞ Et deſcendi in domũ figuli: & ecce ipẽ faciebat opus ſuper rotam: & diſſipatum eſt vas ∞∞∞ quod ipſe faciebat e luto manibus ſuis. ∞∞∞ Conuerſuſq; fecit illud vas alterum: ſicut ∞ placuerat in oculis eius vt faceret. Et factum eſt verbũ dñi ad me dicẽs. Nũquid ſicut figulus ∞ iſte non potero vobis facere domus ∞∞∞∞ iſrael: ait dominus? Ecce ſicut lutum in manu ∞ figuli: ſic vos domus iſrael in manu mea. ∞∞ Repente loq̃r aduerſum gentẽ & aduerſus regnũ vt eradicẽ & deſtruã & diſperdã illud. Si pñiam egerit gens illa a malo ſuo quod ∞∞∞∞∞∞ locut⁹ ſum aduerſus eã: agã & ego penitẽtiã ſuꝑ malo quod cogitaui vt facerem ei. Et ſubito ∞ loquar de gente & de regno vt edificem ∞∞∞ & plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis vt nõ audiat vocẽ meã: & penitentiã agam ſuꝑ bono quod locut⁹ ſum vt facerem ei. ∞∞∞∞ Nunc ergo dic viro iuda & ∞∞∞∞∞∞∞∞ habitatori hieruſalẽ dicens. Hec dicit ∞∞∞∞ dominus. Ecce ego fingo contra vos malum:

המה ושריהם איש יהודה וישבי
ירושלם וישבה העיר הזאת
עלם בוא — לעולם: ובאו מערי יהודה
עיר סבב — ומסביבות ירושלם ומארץ בנימן
ומן השפלה ומן ההר ומן הנגב
בוא עלה — מבאים עולה וזבח ומנחה ולבונה
לבן ידה — ומביאי תודה בית יהוה: ואם לא
שמע — תשמעו אלי לקדש את יום השבת
נשא נשא — ולבלתי שאת משא ובא בשערי
בוא יצת — ירושלם ביום השבת והצתי אש
בשעריה ואכלה ארמנות ירושלם
כבה — ולא תכבה:
Cap.xviij — הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת
יהוה לאמר: קום וירדת בית
יצר שמע — היוצר ושמה אשמיעך את דברי:
ירד — וארד בית היוצר והנהו עשה
לאך שחת — מלאכה על האבנים: ונשחת הכלי
כלה — אשר הוא עשה בחמר ביד היוצר
שוב עשה — ושב ויעשהו כלי אחר כאשר
היה — ישר בעיני היוצר לעשות: ויהי
דבר יהוה אלי לאמור: הכיוצר
יכל עשה — הזה לא אוכל לעשות לכם בית
ישראל נאם יהוה הנה כחמר ביד
היוצר כן אתם בידי בית ישראל:
דבר מלך — רגע אדבר על גוי ועל ממלכה
נתש נתץ — לנתוש ולנתוץ ולהאביד:
אבד — ושב הגוי ההוא מרעתו אשר
רוע — דברתי עליו ונחמתי על הרעה
אשר חשבתי לעשות לו: ורגע
בנה — אדבר על גוי ועל ממלכה לבנות
נטע רוע — ולנטוע: ועשה הרעה בעיני
לבלתי שמע בקולי ונחמתי על
יטב — הטובה אשר אמרתי להיטיב אותו:
ועתה אמר נא אל איש יהודה ועל
יושבי ירושלם לאמר כה אמר
יצר רוע — יהוה הנה אנכי יוצר עליכם רעה

Digitized by Google

וְחֹשֵׁב עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא   חָשַׁב
אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ   יָטַב
דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃ וְאָמְרוּ נוֹאָשׁ   עָלַל יָאַשׁ
כִּי אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ נֵלֵךְ וְאִישׁ   חָשַׁב הָלַךְ
שְׁרִרוּת לִבּוֹ הָרָע נַעֲשֶׂה׃ לָכֵן כֹּה   רוּעַ עָשָׂה
אָמַר יְהוָה שַׁאֲלוּ נָא בַּגּוֹיִם מִי
שָׁמַע כָּאֵלֶּה שַׁעֲרֻרִת עָשְׂתָה מְאֹד   עָשָׂה
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל׃ הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדַי   בָּתַל עָזַב
שֶׁלֶג לְבָנוֹן אִם יִנָּתְשׁוּ מַיִם זָרִים   שָׂדֶה נָתַשׁ
קָרִים נוֹזְלִים׃ כִּי שְׁכֵחֻנִי עַמִּי לַשָּׁוְא   קָרַר
יְקַטֵּרוּ וַיַּכְשִׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי   קָטַר כָּשַׁל
עוֹלָם לָלֶכֶת נְתִיבוֹת דֶּרֶךְ לֹא   שָׁבַל עָלַם
סְלוּלָה׃ לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה   יָלַךְ נָתַב
שְׁרוּקֹת עוֹלָם כֹּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם   סָלַל שָׁמַם
וְיָנִיד בְּרֹאשׁוֹ׃ כְּרוּחַ קָדִים אֲפִיצֵם   שָׁרַק עָבַר
לִפְנֵי אוֹיֵב עֹרֶף וְלֹא פָנִים אַרְאֵם   שָׁמַם נוּד
בְּיוֹם אֵידָם׃ וַיֹּאמְרוּ לְכוּ וְנַחְשְׁבָה   קָדַם פּוּץ
עַל יִרְמְיָהוּ מַחֲשָׁבוֹת כִּי לֹא תֹאבַד   פָּנָה אָיַב
תּוֹרָה מִכֹּהֵן וְעֵצָה מֵחָכָם וְדָבָר   פָּנָה רָאָה
מִנָּבִיא לְכוּ וְנַכֵּהוּ בַלָּשׁוֹן וְאַל   אָמַר חָשַׁב
נַקְשִׁיבָה אֶל כָּל דְּבָרָיו׃ הַקְשִׁיבָה   אָבַד יָרָה
יְהוָה אֵלַי וּשְׁמַע לְקוֹל יְרִיבָי׃   יָעַץ נָבָא
הַיְשֻׁלַּם תַּחַת טוֹבָה רָעָה כִּי כָרוּ   יָלַךְ לָשַׁן
שׁוּחָה לְנַפְשִׁי זְכֹר עָמְדִי לְפָנֶיךָ   קָשַׁב
לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם טוֹבָה לְהָשִׁיב אֶת   רוּב
חֲמָתְךָ מֵהֶם׃ לָכֵן תֵּן אֶת בְּנֵיהֶם   שָׁלַם רוּעַ
לָרָעָב וְהַגִּרֵם עַל יְדֵי חֶרֶב   כָּרָה פָּנָה
וְתִהְיֶנָה נְשֵׁיהֶם שַׁכֻּלוֹת וְאַלְמָנוֹת   שׁוּב
וְאַנְשֵׁיהֶם יִהְיוּ הֲרֻגֵי מָוֶת בַּחוּרֵיהֶם   נָתַן בָּנָה
מֻכֵּי חֶרֶב בַּמִּלְחָמָה׃ תִּשָּׁמַע זְעָקָה   נָגַר
מִבָּתֵּיהֶם כִּי תָבִיא עֲלֵיהֶם גְּדוּד   הָיָה נָשָׁה
פִּתְאֹם כִּי כָרוּ שׁוּחָה לְלָכְדֵנִי   הָיָה בָּחַר
וּפַחִים טָמְנוּ לְרַגְלָי׃ וְאַתָּה יְהוָה   נָכָה לָחַם
יָדַעְתָּ אֶת כָּל עֲצָתָם עָלַי   שָׁמַע בַּיִת
לַמָּוֶת אַל תְּכַפֵּר עַל עֲוֹנָם   בּוֹא נָדַד
וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל תֶּמְחִי וְיִהְיוּ   כָּרָה פּוּחַ
יָעַץ
כָּפַר
פָּנָה מָחָה
הָיָה

& cogito contra vos co
gitationem. Reuertatur
vnuſquiſq; a via ſua ma
la: & dirigite
vias veſtras & ſtudia vr̄a.
Qui dixerūt. Deſperaui
mus. Poſt cogitationes
eni nr̄as ibim⁹: & vnuſ-
quiſq; prauitatē cordis
ſui mali faciemus. Ideo
hec dicit dn̄s. Interro-
gate gentes. Quis
audiuit talia horribilia:
que fecit nimis
virgo iſrael? Nunquid
deficiet de petra agri
nix libani: aut euelli poſ
ſunt aque erumpentes
frigide & defluentes?
Quia oblit⁹ eſt mei po-
pul⁹ me⁹: fruſtra libātes
& īpingētes in viis ſuis
& in ſemitis ſeculi: vt am
bularēt per eas in itinere
nō trito: vt fieret terra
eorum in deſolationē &
i ſibilū ſempiternū. Oīs
qui p̄terierit per eā: ob
ſtupeſcet: & mouebit ca
put ſuū. Sicut vētus vrēs
diſpergā eos corā inimi
co: dorſum & nō faciem
oſtendā eis in die p̄ditio
nis eorū. Et dixerūt. Ve
nite & cogitemus cōtra
hieremiam cogitatiōes.
Non eni peribit lex a
ſacerdote: neq; cōſiliū a
ſapiēte nec ſermo a pro
pheta. Venite & p̄cutia-
mus eū lingua: & nō attē
damus ad vniuerſos ſer
mones ei⁹. Attende dn̄e
ad me: & audi vocē ad-
uerſariorū meorū. Nūqd
reddetur pro bono ma
lū: qa foderūt foueā aīe
mee? Recordare q̄ ſtete-
rim in cōſpectu tuo vt lo
querer pro eis bonū &
auerterē indignationē
tuā ab eis. Propterea da
filios eorū in famē: & de
duc eos in man⁹ gladii.
Fiant vxores eorū abſ-
q; liberis: & vidue:
& viri earum interfician
tur morte. Iuuenes eoꝝ
cōfodiantur gladio in
prelio: audiatur clamor
de domibus eoꝝ. Addu
ces eni ſup eos latronē
repente: quia foderūt
foueam vt caperent me:
& laqueos abſconderūt
pedib⁹ meis. Tu aūt dn̄e
ſcis omne conſilium eo
rum aduerſum me
in mortem. Ne propi-
tieris iniquitati eorum:
& peccatū eorum a facie
tua non deleatur. Fiant

ꝛ cogito cogitationē. reuertatur iā vnuſqſq; a
καὶ λογίζομαι λογισμόν. ἀποστραφήτω δὴ ἕκαστος ἀπὸ
via ſua mala: ꝛ meliora facite ſtu-
ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ καλλίονα ποιήσατε τὰ ἐπιτη
dia vr̄a: ꝛ vias vr̄as. ꝛ dixerūt cōfoꝛ
δεύματα ὑμῶν, καὶ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν. καὶ εἶπαν ἀνδρι
tamur q̄ꝛ poſt auerſiones nr̄as ibimus
ούμεθα, ὅτι ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν πορευσόμεθα
ꝛ vnuſqſq; placita cordis ſui mali fa-
καὶ ἕκαστος τὰ ἀρεστὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ποι
ciem⁹. p̄pt̄ hoc hec dicit dn̄s: interrogate iā
ήσομεν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐρωτήσατε δὴ
in gētib⁹: q̄s audiuit talia horribilia q̄ fecit ni-
ἐν ἔθνεσιν, τίς ἤκουσεν τοιαῦτα φρικτὰ ἃ ἐποίησεν σφό
mis virgo iſrael? nūqd deficient de petra
δρα παρθένος ἰσραήλ; μὴ ἐκλείψουσιν ἀπὸ πέτρας
vbera vel nix de libano? vel declinabit aq̄ violen
μαστοὶ ἢ χιὼν ἀπὸ τοῦ λιβάνου; ἢ ἐκκλινεῖ ὕδωρ βιαί-
ter vento ſublata? q̄ꝛ obliti ſunt mei pp̄ls me⁹ in
ως ἀνέμῳ φερόμενον; ὅτι ἐπελάθοντο μου ὁ λαός μου εἰς
vanū adoleuerūt ꝛ infirmabunt in viis ſuis ſemi
κενὸν ἐθυμίασαν καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν τρί
tis ſēpiternis vt aſcēdant ſemitas nō hn̄tes viā
βοις αἰωνίοις τοῦ ἐπιβῆναι τρίβους οὐκ ἔχοντας ὁδὸν
ad iter vt ponat trā eoꝝ in deſolatiōem ꝛ
εἰς πορείαν τοῦ τάξαι τὴν γῆν αὐτῶν εἰς ἀφανισμὸν καὶ
ſybillū ſempiternū. oēs p̄tereuntes p̄ eā:
σύριγμα τὸ αἰώνιον. πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς,
ſtupebūt ꝛ mouebūt capita ſua: ſicut vē
ἐκστήσονται καὶ κινήσουσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ὡς ἄνε-
tū vrentē. diſpgam eos corā facie inimicoꝝ
μον καύσωνα. διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν
ſuoꝝ dorſū ꝛ nō faciē oſtendam illis in die
αὐτῶν νῶτον καὶ μὴ πρόσωπον δείξω αὐτοῖς ἐν ἡμέρα
p̄ditionis eoꝝ. ꝛ dixerūt: venite cogitemus cōtra ie
ἀπωλείας αὐτῶν. καὶ εἶπαν, δεῦτε λογισώμεθα ἐπὶ ἰε
remiā cogitationē q̄ꝛ nō peribit lex ſacerdotis: ꝛ
ρεμίαν λογισμὸν ὅτι οὐκ ἀπολεῖται νόμος ἱερέως, καὶ
cōſiliū a prudente: ꝛ ſermo a p̄pheta. veni
βουλὴ ἀπὸ συνετοῦ, καὶ λόγος ἀπὸ προφήτου. δεῦ
te ꝛ p̄cutiam⁹ eū in lingua ꝛ nō audiem⁹
τε καὶ πατάξωμεν αὐτὸν ἐν γλώσσῃ καὶ οὐκ ἀκουσόμε
oēs ſmōes eius. exaudi me dn̄e:
θα πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. εἰσάκουσόν μου κύριε,
ꝛ exaudi vocē iuſtificatiōis mee: ſi re
καὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τοῦ δικαιώματός μου, εἰ ἀν-
tribuuntur p̄ bonis mala. q̄ꝛ collocuti ſunt ver
ταποδίδοται ἀντὶ ἀγαθῶν κακά. ὅτι συνελάλησαν ῥή
ba cōtra aīam meā. recordare q̄ ſteteri ego an
ματα κατὰ τῆς ψυχῆς μου. μνήσθητι ἑστηκότος μου κα
te faciem tuā vt loquerer p̄ eis bona:
τὰ πρόσωπόν σου τοῦ λαλῆσαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀγαθά, τοῦ
vt auerterē idignationē tuā ab eis. p̄pterea da
ἀποστρέψαι τὸν θυμόν σου ἀπ' αὐτῶν. διὰ τοῦτο δὸς τοὺς
filios eoꝝ in famē: ꝛ cōgrega eos in man⁹ gla-
υἱοὺς αὐτῶν εἰς λιμόν, καὶ ἄθροισον αὐτοὺς εἰς χεῖρας μα-
dii. fiant vxores eoꝝ ſine filiis ꝛ vidue
χαίρας. γενέσθωσαν αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄτεκνοι καὶ χῆραι,
ꝛ viri eoꝝ ſint interfecti morte: ꝛ
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν γενέσθωσαν ἀνῃρημένοι θανάτῳ, καὶ οἱ
iuuenes eoꝝ cadentes gladio i p̄elio. fiat
νεανίσκοι αὐτῶν πεπτωκότες μαχαίρᾳ ἐν πολέμῳ. γενηθή
clamoꝛ in domib⁹ eoꝝ: induces ſup eos latrōes
τω κραυγὴ ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν, ἐπάξεις ἐπ' αὐτοὺς λῃστὰς
repēte q̄ꝛ acceperūt verbū in captionē mei: ꝛ laque
ἄφνω ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου, καὶ παγί
os abſcōderūt mi: ꝛ tu dn̄e ſcis omne cōſiliū eoꝝ
δας ἔκρυψαν ἐπ' ἐμέ. καὶ σὺ κύριε ἔγνως ἅπασαν τὴν βουλὴν αὐτῶν
aduerſū me i mortē: ne mundes iniq̄tates eoꝝ: ꝛ peccata
ἐπ' ἐμὲ εἰς θάνατον, μὴ ἀθωώσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας
p̄ſm eoꝝ a facie tua ne deleas. fiat
τῶν πατέρων αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου μὴ ἐξαλείψῃς. γενέ-

C
Eſai. 66.c.
Infra. 19.c.
D

infirmitas eoꝝ coram te in tpe furoris tui fac
ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου ἐν καιρῷ θυμοῦ σου ποίη
in eis.
σον ἐν αὐτοῖς. Ca.19.

A Hec dixit dñs ad me: vade ꝛ poſſide
Τάδε εἶπεν κύριος πρός με, βάδισον καὶ κτῆσαι
doliũ fictile teſteum a ſenioribus
βικὸν πεπλασμένον ὀστράκινον ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων
ppl̃i ꝛ a ſacerdotib⁹: ꝛ egredieris ĩ po
τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς τὸ πο
lyandriõ filioꝝ ennõ qđ eſt in veſtibulis porte
λυάνδριον υἱῶν ἐννὼμ ὅ ἐστιν ἐπὶ τῶν προθύρων πύλης
fictilis. ꝛ lege illic omnia verba
τῆς χαρσεὶθ. καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ πάντας τοὺς λόγους
q̃cũq; locut⁹ fuero ad te. ꝛ dices eis. audite
οὓς ἂν λαλήσω πρὸς σέ. καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς. ἀκούσατε τὸν
verbũ dñi reges iuda ꝛ habitantes hieru-
λόγον κυρίου βασιλεῖς ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερου
ſalem. hec dicit dñs exercituũ deus iſrael:
σαλήμ. τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ecce induco ſup locũ iſtum mala ita q̃ oĩs
ἰδοὺ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακὰ ὥστε παντὸς
audientis ea: tiniẽt ambe aures eius. p eo q̃
ἀκούοντος αὐτά, ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ. ἀνθ᾽ ὧν
dereliquerũt me: ꝛ abalienauerunt locum iſ-
ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἀπηλλοτρίωσαν τὸν τόπον τοῦ-
tũ: ꝛ adoleuerũt in eo diis alienis q̃s nõ ſcie
τον, καὶ ἐθυμίασαν ἐν αὐτῷ θεοῖς ἀλλοτρίοις οἷς οὐκ ᾔ-
runt ipi ꝛ pr̃es eoꝝ. ꝛ reges
δεισαν αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν. καὶ οἱ βασιλεῖς
iuda repleuerũt locũ iſtũ ſãguinib⁹ inocẽtiũ. ꝛ
ἰούδα ἔπλησαν τὸν τόπον τοῦτον αἱμάτων ἀθώων. καὶ
edificauerũt excelſa baal ad cõburendũ filii
ᾠκοδόμησαν ὑψηλὰ τῇ βαὰλ τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱ-
B os ſuos in igne. q̃ nõ precepi neq; locut⁹ ſuꝫ ꝛ
οὺς αὐτῶν ἐν πυρί. ἃ οὐκ ἐνετειλάμην οὐδὲ ἐλάλησα καὶ
nõ cogitaui ĩ corde meo: ꝓpterea dies veniunt dicit
οὐ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου, διὰ τοῦτο ἡμέραι ἔρχονται λέγει
dñs. ꝛ non vocabiť loco huic vltra ruina ꝛ
κς. καὶ οὐ κληθήσεται τῷ τόπῳ τούτῳ ἔτι διάπτωσις καὶ
polyandriõ filii ennõ: ſed polyandriõ occiſionis.
πολυάνδριον υἱοῦ ἐννώμ, ἀλλ᾽ ἢ πολυάνδριον τῆς σφαγῆς.
ꝛ diſſipabo cõſiliũ iuda ꝛ cõſiliũ hie
καὶ κατασφάξω τὴν βουλὴν ἰούδα καὶ τὴν βουλὴν ἱε-
ruſalem in loco iſto: ꝛ deſtruam eos
ρουσαλὴμ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς
in gladio ĩ cõſpectu iĩmicoꝝ ſuoꝝ ꝛ in manibus
ἐν μαχαίρᾳ ἔναντι τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ ἐν χερσὶν τῶν
q̃rentium aĩas eoꝝ. ꝛ dabo mortuos
ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν. καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς
eoꝝ ĩ eſcam volatilib⁹ celi ꝛ
αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς
beſtiis tre: ꝛ ponã ciuitatẽ hanc ĩ demoli-
θηρίοις τῆς γῆς, καὶ τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανι-
tionẽ ꝛ in ſibilum. oĩs q̃ pterierit in ea cõ-
σμὸν καὶ εἰς συρισμόν. πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπ᾽ αὐτῇ σκυ-
triſtabiť ꝛ ſibilabit ſup omni plaga eius:
C θρωπάσει καὶ συριεῖ ὑπὲρ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς,
ꝛ cõedẽt carnes filioꝝ ſuoꝝ ꝛ car-
καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ τὰς σάρ-
8.18.c. nes filiaꝝ ſuaꝝ: ꝛ vnuſq̃ſq; carnes
Infra. κας τῶν θυγατέρων αὐτῶν, καὶ ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ
49.c. primi ſui cõedẽt in munitiõe ꝛ in obſi
πλησίον αὐτοῦ ἔδονται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ ἐν τῇ πολι-
dione q̃ obſidebunt eos iĩmici eoꝝ: ꝛ
ορκίᾳ ᾗ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ
q̃ querunt aĩam eoꝝ: ꝛ cõteres do-
οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ συντρίψεις τὸν βι-
liũ in oculis viroꝝ
κὸν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν oooooooooooooooo καὶ

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

corruentes in cõſpectu tuo: in tempore furoris tui abutere eis. 19.

Hec dicit dñs. Vade oooooo & accipe lagunculã figuli teſteam a ſenioribus oo populi & a ſeniorib⁹ ſacerdotũ: & egredere ad vallẽ filiorũ ennon que eſt iuxta introitũ porte fictilis: & predicabis ibi verba oooooo que ego loquor ad te: & dices. Audite oooo verbum domini reges iuda & habitatores ooo hieruſalem. Hec dicit dominus exercituum oo deus iſrael. Ecce ego inducam afflictionẽ ſuper locũ iſtum ita vt oĩs qui audierit illam: tinniant aures eius: eo q̃ dereliq̃rint me: & alienũ fecerint locum iſtum: & libauerint in eo diis oooooo alienis quos neſcierunt ipſi oooooo & patres eorũ & reges iuda: & repleuerunt ooo locũ iſtũ ſanguine innocentum: & edificauerunt excelſa baalim ad comburendos oooooo filios ſuos in holocauſtum baalim: que non precepi: nec locut⁹ ſum: nec aſcenderunt in ooo cor meum. Propterea ecce dies venient dicit dominus: & non vocabitur amplius locus iſte tophet & vallis filii ennon: ſed vallis oooooo occiſionis. Et diſſipabo conſilium iuda oooooo & hieruſalẽ in loco iſto & ſubuertam eos oooooo gladio in cõſpectu inimicorum ſuoꝝ & in manu q̃rentiũ aĩas eorũ: & dabo cadauera eorũ eſcam volatilibus celi & beſtiis terre. oooooo & ponam ciuitatẽ hanc in ſtuporem oooooo & in ſibilũ. Oĩs qui preterierit per eam obſtupeſcet: & ſibilabit ſup vniuerſa plaga eius. Et cibabo eos carnibus filiorũ ſuorum: & carnibus oo filiarũ ſuarũ: & vnuſq̃ſq; carnes amici ſui comedet in obſidione & in anguſtia in qua concludent eos inimici eorũ & qui querunt animas eorum. Et conteres lagunculã in oculis virorum oooo

מַכְשָׁלִים לְפָנֶיךָ בְּעֵת אַפְּךָ — כָּשַׁל
עֲשֵׂה בָהֶם׃
כֹּה אָמַר יְהוָה הָלוֹךְ — Cap. xix.
וְקָנִיתָ בַקְבֻּק יוֹצֵר חָרֶשׂ וּמִזִּקְנֵי — הָלַךְ קָנָה
הָעָם וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים׃ וְיָצָאתָ אֶל — יָצַר
גֵּיא בֶן הִנֹּם אֲשֶׁר פֶּתַח שַׁעַר
הַחַרְסוּת וְקָרָאתָ שָּׁם אֶת הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ׃ וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ — דָּבַר
דְבַר יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלָםִ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל — בּוֹא רוּעַ
הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל שֹׁמְעָהּ תִּצַּלְנָה — קוּם צָלַל
אָזְנָיו׃ יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבֻנִי וַיְנַכְּרוּ אֶת — נָכַר
הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְקַטְּרוּ בוֹ לֵאלֹהִים — קָטַר
אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם הֵמָּה
וַאֲבוֹתֵיהֶם וּמַלְכֵי יְהוּדָה וּמָלְאוּ
אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה דַּם נְקִיִּם׃ וּבָנוּ — נָקָה בָּנָה
אֶת בָּמוֹת הַבַּעַל לִשְׂרֹף אֶת — בָּמָה
בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ עֹלוֹת לַבָּעַל אֲשֶׁר לֹא — עָלָה
צִוִּיתִי וְלֹא דִבַּרְתִּי וְלֹא עָלְתָה עַל — צָוָה עָלָה
לִבִּי׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם — לֵבָב יוֹם
יְהוָה וְלֹא יִקָּרֵא לַמָּקוֹם הַזֶּה עוֹד — בּוֹא קָרָא
הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן הִנֹּם כִּי אִם גֵּיא
הַהֲרֵגָה׃ וּבַקֹּתִי אֶת עֲצַת יְהוּדָה — בָּקַק יָעַץ
וִירוּשָׁלַםִ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִפַּלְתִּים — קוּם
בַּחֶרֶב לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי — נָפַל פָּנָה
נַפְשָׁם וְנָתַתִּי אֶת נִבְלָתָם לְמַאֲכָל — בָּקַשׁ נָתַן
לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ׃ — אָכַל
וְשַׂמְתִּי אֶת הָעִיר הַזֹּאת לְשַׁמָּה — שׂוּם שָׁמַם
וְלִשְׁרֵקָה כֹּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם — שָׁמַם
וְיִשְׁרֹק עַל כָּל מַכֹּתֶהָ׃ וְהַאֲכַלְתִּים — שָׁרַק נָכָה
אֶת בְּשַׂר בְּנֵיהֶם וְאֵת בְּשַׂר — אָכַל
בְּנֹתֵיהֶם וְאִישׁ בְּשַׂר רֵעֵהוּ יֹאכֵלוּ — אָכַל
בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיקוּ לָהֶם — צוּר צוּק
אֹיְבֵיהֶם וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם׃ וְשָׁבַרְתָּ
הַבַּקְבֻּק לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים

Digitized by Google

ההלכים אותך ׃ ואמרת אליהם
כה אמר יהוה צבאות ככה אשבר — שבר
את העם הזה ואת העיר הזאת
כאשר ישבר את כלי היוצר אשר — כלה יצר
לא יוכל להרפא עוד ובתפת — יכל
יקברו מאין מקום לקבר ׃ כן אעשה — רפא
למקום הזה נאם יהוה וליושביו — קום עשה
ולתת את העיר הזאת כתפת ׃ — ישב נתן
והיו בתי ירושלם ובתי מלכי — היה בית
יהודה כמקום התפת הטמאים — קום
לכל הבתים אשר קטרו על גגתיהם — גג
לכל צבא השמים והסך נסכים — נסך
לאלהים אחרים ׃ ויבא ירמיהו — בוא
מהתפת אשר שלחו יהוה שם
להנבא ויעמד בחצר בית יהוה — נבא עמד
ויאמר אל כל העם ׃ כה אמר יהוה — אמר
צבאות אלהי ישראל הנני מבי — בוא
אל העיר הזאת ועל כל עריה — עיר
את כל הרעה אשר דברתי עליה — רוע
כי הקשו את ערפם לבלתי שמוע — קשה
את דברי ׃

Cap. xx. וישמע פשחור — שמע פקד
בן אמר הכהן והוא פקיד נגיד — נגד
בבית יהוה את ירמיהו נבא את
הדברים האלה ׃ ויכה פשחור
את ירמיהו הנביא ויתן אתו — נכה נבא
על המהפכת אשר בשער בנימן — נתן הפך
העליון אשר בבית יהוה ׃ ויהי — עלה היה
ממחרת ויצא פשחור את ירמיהו
מן המהפכת ויאמר אליו ירמיהו
לא פשחור קרא יהוה שמך כי
אם מגור מסביב ׃ כי כה אמר יהוה — גור סבב
הנני נתנך למגור לך ולכל
אהביך ונפלו בחרב איביהם
ועיניך ראות ואת כל יהודה אתן — ראה נתן
ביד מלך בבל והגלם בבלה והכם — גלה נכה

qui ibunt tecum: & di-
ces ad eos. Hec dicit dñs exercitu-
um. Sic conteram
populum iſtum & ciui-
tatem iſtam:
ſicut cōteritur vas figu-
li quod
non poteſt vltra inſtau-
rari. Et in tophet
ſepelientur: eo q non ſit
alius locus ad ſepeliendū.
Sic faciā loco huic: ait
dñs: & hītatoribus eius:
& ponam ciuitatē iſtam
ſicut tophet.
Et erunt domus hieru-
ſalem & domus regum
iuda ſicut locus tophet
immunde:
oēs domus in quarum do-
matibus ſacrificauerunt
omni militie celi: & liba-
uerunt libamina
diis alienis. Venit autē
hieremias
de tophet quo miſerat
eum dominus
ad pphetandū: & ſtetit
in atrio domus domini:
& dixit ad omnē popu-
lum. Hec dicit dominus
exercituum deus iſrael.
Ecce ego inducam
ſuper ciuitatē hanc &
ſuper vrbes oēs eius
vniuerſa mala que lo-
cutus ſum aduerſum eā
quoniam indurauer-
runt ceruicem ſuam vt
non audirent ſermones
meos. 20.

Et audiuit phaſſur
filius emmer ſacer-
dos qui cōſtitutus erat pri-
ceps in domo dñi hiere-
miam prophetantem
ſermones iſtos. Et per-
cuſſit phaſſur
hieremiam prophetā:
& miſit eum
in neruū quod erat in
porta beniamin
ſuperiori in domo do-
mini. Cumque illuxiſſet
in craſtinū eduxit phaſ-
ſur hieremiam
de neruo: & dixit ad eū
hieremias.
Non phaſſur vocauit
dñs nomen tuum: ſed
pauorem vndique: quia
hec dicit dominus.
Ecce ego dabo te in pa-
uorem & omnes
amicos tuos: & corruēt
gladio inimicorum ſuorum &
oculi tui videbūt. Et oēm
iudā dabo in manu regis
babylōis: & traducet eos
i babylōem: & pcutiet eos

egredientiū tecū: & dices ad eos.
τῶν ἐκπορευομένων μετὰ σοῦ. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.
hec dicit dñs: ſic conterā pplm iſtū &
τάδε λέγει κύριος, οὕτως συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ
ciuitatē hāc: ſicut cōfringit̄ vas teſtaceū
τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον
qd nō poterit ſanari vltra: & in ruina ſepeliēt
ὃ οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι, καὶ ἐν τῷ τωφὲθ θάψουσι
eo q nō eſt locus vt ſepeliant. ſic faciā dicit
ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι. οὕτως ποιήσω λέγει
dñs loco huic & habitātib' in eo:
κύριος τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῷ,
vt dē ciuitatē iſtā ſicut q ruinā patit̄.
τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν.
& erūt dom' hierl'm & dom' regū iuda ſicut
καὶ ἔσονται οἱ οἶκοι ἱλὴμ καὶ οἱ οἶκοι βασιλέων ἰούδα καθὼς
locus q ruit immūdiciarum in oībus domi-
ὁ τόπος ὁ διαπίπτων τῶν ἀκαθαρσιῶν ἐν πάσαις ταῖς οἰκί-
bus in qb' adoleuerūt in tectis oī milicie
αις ἐν αἷς ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν δομάτων πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ
celi: & libauerūt libamina diis alienis. &
οὐρανοῦ, καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις. καὶ
venit hieremias de ruina quo miſit e-
ἦλθεν ἱερεμίας ἀπὸ τῆς διαπτώσεως οὗ ἀπέστειλεν αὐ-
um dñs illuc pphetare. & ſtetit in atrio
τὸν κύριος ἐκεῖ τοῦ προφητεῦσαι. καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ
dñi: & dixit ad oēm pplm. hec dicit
κυρίου, καὶ εἶπεν πρὸς πάντα τὸν λαόν. τάδε λέγει
dñs: exercituū de' iſrael. ecce ego iduco
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω
ſup hierl'm: & ſup oēs ciuitates & ſup
ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις καὶ ἐπὶ
vicos eī' oīa mala q loquut' ſū ſup e-
τὰς κώμας αὐτῆς ἅπαντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐ-
am & ſup ciuitates eius. qm̄ idurauerūt ceruicē
τὴν καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῆς. ὅτι ἐσκλήρυναν αὐχένα
ſuā ne audirēt verba mea.
αὐτῶν τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου. Ca.20.

Et audiuit paſchor fili' emmor ſacerdos & hic
Καὶ ἤκουσεν πασχὼρ ὁ υἱὸς ἐμμὴρ ὁ ἱερεὺς καὶ οὗ-
erat cōſtitutus princeps dom' dñi hieremia
τος ἦν καθεσταμένος ἡγούμενος οἴκου κυρίου τοῦ ἱερεμίου
pphetāte ſermones iſtos. & pcuſſit e-
προφητεύοντος τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐπάταξεν αὐ-
um & miſerūt eū in carcerē q erat in por- Infra. 37.c.
τὸν καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν καταράκτην ὃς ἦν ἐν πύ-
ta dom' bēiamin ſuperioris q erat in domo dñi. &
λῃ οἴκου βενιαμὶν ὑπερῴου ὃς ἦν ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ
factū eſt in craſtino & eduxit paſchor hieremiā
ἐγένετο τῇ αὔριον καὶ ἐξήγαγεν πασχὼρ τὸν ἱερεμίαν
de carcere: & ait illi hieremias: nō
ἐκ τοῦ καταράκτου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἱερεμίας, οὐ
paſchar vocauit dñs nomē tuū ſed mi-
πασχὼρ ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου ἀλλ' ἢ μέ-
grantē. qr hec dicit dñs. ecce ego do
τοικον. διότι τάδε λέγει κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ δίδω-
tibi in trāſmigrationē cū oīb' amicis tuis.
μί σοι εἰς μετοικεσίαν σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου.
& cadēt in gladio inimicorum ſuorum: & oculi
καὶ πεσοῦνται ἐν μαχαίρᾳ ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί
tui videbūt: & te & oēm iudā dabo in ma-
σου ὄψονται, καὶ σὲ καὶ πάντα ἰούδα δώσω εἰς χεῖ-
nus regis babylonis: & trāſmigrare faciēt eos:
ρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ μετοικιοῦσιν αὐτοὺς
& pcutient eos
καὶ κατακολούσουσιν αὐτούς

D

A

in gladiis. ⁊ dabo oēm fortitudinē ciui-
ἐν μαχαίραις. καὶ δώσω τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῆς πό-
B tatis hui⁹ ⁊ oēs labores ei⁹ ⁊ om
λεως ταύτης καὶ πάντας τοὺς πόνους αὐτῆς καὶ πάν
nes theſauros regis iuda in man⁹ ini-
τας τοὺς θησαυροὺς βασιλέως ἰούδα εἰς χεῖρας ἐχ
micoꝝ ei⁹: ⁊ ducēt eos in babylonē. ⁊ tu
θρῶν αὐτοῦ, καὶ ἄξουσιν αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα. καὶ σὺ
⁊ oēs habitātes in domo tua ibi-
καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου πορεύε
tis in captiuitate: ⁊ in babylone morieris: ⁊
σθε ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν βαβυλῶνι ἀποθανῇ, καὶ
ibi ſepelieris tu ⁊ oēs amici tui qb⁹ pphe-
ἐκεῖ ταφήσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ φίλοι σου οἷς προεφή
taſti illis mendacia. decepiſti me dñe: ⁊ decept⁹
τευσας αὐτοῖς ψευδῆ. ἠπάτησάς με κύριε, καὶ ἠπατή
ſū. obtinuiſti ⁊ potuiſti. fact⁹ ſū in riſum
θην. ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης. ἐγενόμην εἰς γέλωτα
tota die pſeueraui ſubſannat⁹: qꝛ amaro
πᾶσαν ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος, ὅτι πικρῷ
verbo meo ridebor: pꝛuaricationē ⁊ miſeriā ſuo
λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπι
cabo. qꝛ factū eſt verbū dñi in opprobriū mihi
καλέσομαι. ὅτι ἐγενήθη ὁ λόγος κυρίου εἰς ὀνειδισμὸν ἐμοὶ
⁊ in deriſum tota die. ⁊ dixi nō no-
καὶ εἰς χλευασμὸν πᾶσαν ἡμέραν. καὶ εἶπα οὐ μὴ ὀνο
minabo vltra nomē dñi: ⁊ nō loquar vltra
C μάσω ἔτι τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι
in noie ei⁹. ⁊ fact⁹ eſt q̄ſi ignis ardēs
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον
cōburēs in oſſib⁹ meis ⁊ diſſolut⁹ ſū vndiqꝫ ⁊ nō
φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις μου καὶ παρεῖμαι πάντοθεν καὶ οὐ
poſſum ferre: qꝛ audiui vituperiū multoꝝ cōgregato
ps.30. δύναμαι φέρειν, ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν συναθροιζο
rū vndiqꝫ. reſiſtite: ⁊ reſiſtam⁹ ei
μένων κυκλόθεν. ἐπισύστητε, καὶ ἐπισυστῶμεν αὐτῷ
oēs viri amici ei⁹: cuſtodite opinionē
πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ, τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν
eius ſi decipiet: ⁊ pualebim⁹ ei ⁊ ſu
αὐτοῦ εἰ ἀπατηθήσεται, καὶ δυνησόμεθα αὐτῷ καὶ λη
memus vltionē nraꝫ ex eo. ⁊ dñs mecū
ψόμεθα τὴν ἐκδίκησιν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ. καὶ κύριος μετ᾿ ἐ
ſicut bellator fortis: ppter hoc pſequuti ſūt ⁊ itelli
μοῦ καθὼς μαχητὴς ἰσχύων, διὰ τοῦτο ἐδίωξαν καὶ νοῆ
gere nō potuerūt. cōfuſi ſūt valde: qꝛ nō cognoueſt
σαι οὐκ ἠδύναντο. ᾐσχύνθησαν σφόδρα, ὅτι οὐκ ἐνόησαν
ignominias ſuas q̄ ineternū nō tradent obliuioni. dñe
ἀτιμίας αὐτῶν αἳ δι᾿ αἰῶνος οὐκ ἐπιλησθήσονται. κύριε
pbans iuſta itelligēs renes ⁊ corda: vide
δοκιμάζων δίκαια συνιῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοι
am q̄ a te vltionē ex eis: qm̄ ad te
3.11.d μι τὴν παρά σου ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ
reuelaui cauſam meā. cātate dño. lau-
D ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου. ᾄσατε τῷ κυρίῳ. αἰ-
date eū: qꝛ liberauit aīam pauperis de ma
νέσατε αὐτῷ, ὅτι ἐξείλετο ψυχὴν πένητος ἐκ χει
nu fortiū eo. maledictus dies in q̄ na
ρὸς πονηρευομένων αὐτοῦ. ἐπικατάρατος ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐ-
Iob.3.a. tus ſū in ea: dies in q̄ pepit me mr̄ mea
τέχθην ἐν αὐτῇ, ἡμέρα ἐν ᾗ ἔτεκέν με ἡ μήτηρ μου
nō ſit deſiderabilis: maledict⁹ hō q̄ ānū-
μὴ ἔστω ἐπευκτή, ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐαγ
ciauit pri meo dicēs: nat⁹ eſt tibi maſcu-
γελισάμενος τῷ πατρί μου λέγων, ἐτέχθη σοι ἄρσ
lus: letificat⁹ eſt. ſit hō ille vt
σεν, εὐφραινόμενος εἶσιν. ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὡς αἱ
ciuitates q̄s ſubuertit dñs in furore ⁊ nō penituit
πόλεις ἃς κατέστρεψεν κύριος ἐν θυμῷ καὶ οὐ μετεμε
eū. audiat clamorē mane: ⁊ vlulatū
λήθη. ἀκουσάτω κραυγῆς τὸ πρωΐ, καὶ ἀλαλαγμοῦ
meridie:
μεσημβρίας,

gladio. Et dabo vniuerſam ſubſtantiā ciuitatis huius: & omnem laborem eius omneqꝫ precium & cunctos theſauros regum iuda dabo in manu inimicoꝝ eorū & diripiēt eos & tollent: & ducent in babylonem. Tu aūt phaſſur & oēs habitatores domus tue ibitis in captiuitatē: & in babylonē venies & ibi morieris ibiqꝫ ſepelieris tu & omnes amici tui quibus prophetaſti mendaciū. Seduxiſti me domine: & ſeductus ſum fortior me fuiſti & inualuiſti. Factus ſum in deriſum tota die. Oēs ſubſannāt me: qa iam olim loquor vociferās iniqtatem & vaſtitatē clamito. Et fact⁹ eſt mihi ſermo dñi in opprobriū: & in deriſuꝫ tota die. Et dixi. Non recordabor ei⁹ neqꝫ loquar vltra in noie illius. Et fact⁹ eſt in corde meo quaſi ignis exeſtuās clauſuſqꝫ ī oſſibus meis: & defeci: ferre non ſuſtinens. Audiui enī cōtumelias multorū & terrorem in circuitu: pſeqmini & pſequamur eū: ab oībus viris q erant pacifici mei & cuſtodiētes latus meū: ſiquō decipiatur & pualeamus aduerſus eum: & cōſeq̄mur vltionē ex eo. Dñs aūt mecū eſt tanq̄ bellator fortis: idcirco q pſequūtur me cadent & infirmi erūt & cōfundētur vehemēter: qa nō intellexerīt: opprobriū ſempiternū qd̄ nunq̄ delebitur. Et tu dñe exercituū pbator iuſti q vides renes & cor: videā q̄ſo vltionē tuā ex eis. Tibi enim reuelaui cām meā. Cantate dño: laudate dñm: qa liberauit aīam pauperis de manu malorum. Maledicta dies in qua natus ſum: dies in qua peperit me mater mea non ſit benedicta. Maledictus vir qui annunciauit patri meo: dicēs. natus ē tibi puer maſculus: & q̄ſi gaudio letificauit eū. Sit homo ille vt ſunt ciuitates quas ſubuertit dñs & nō penituit eū. Audiat clamorē mane: & vlulatū in tēpore meridiano:

בחרב׃ ונתתי את כל חסן העיר
הזאת ואת כל יגיעה ואת כל
יקרה ואת כל אצרות מלכי יהודה
אתן ביד איביהם ובזזום ולקחום
והביאום בבלה׃ ואתה פשחור וכל
ישבי ביתך תלכו בשבי ובבל
תבוא ושם תמות ושם תקבר
אתה וכל אהביך אשר נבאת
להם בשקר׃ פתיתני יהוה ואפת
חזקתני ותוכל הייתי לשחוק כל
היום כלה לעג לי׃ כי מדי אדבר
אזעק חמס ושד אקרא כי היה
דבר יהוה לי לחרפה ולקלס כל
היום׃ ואמרתי לא אזכרנו ולא
אדבר עוד בשמו והיה בלבי
כאש בערת עצר בעצמתי
ונלאיתי כלכל ולא אוכל׃ כי
שמעתי דבת רבים מגור מסביב
הגידו ונגידנו כל אנוש שלמי
שמרי צלעי אולי יפתה ונוכלה
לו ונקחה נקמתנו ממנו׃ ויהוה
אותי כגבור עריץ על כן רדפי
יכשלו ולא יכלו בשו מאד
כי לא השכילו כלמת עולם לא
תשכח׃ ויהוה צבאות בחן צדיק
ראה כליות ולב אראה נקמתך
מהם כי אליך גליתי את ריבי׃
שירו ליהוה הללו את יהוה כי
הציל את נפש אביון מיד מרעים׃
ארור היום אשר ילדתי בו יום
אשר ילדתני אמי אל יהי ברוך׃
ארור האיש אשר בשר את אבי
לאמר ילד לך בן זכר שמח
שמחהו׃ והיה האיש ההוא כערים
אשר הפך יהוה ולא נחם ושמע
זעקה בבקר ותרועה בעת צהרים׃

נתן
יגע
נתן
בוא
הלך שבה
בוא מות
קבר
פתה
יכל היה
שחק דבר
זעק שדד
קרא
זכר
לבב
לאה כול
דבב גור
סבב נגד
אנש
פתה יכל
לקח
גבר ערץ
כשל יכל
בוש שכל
עלם
שכח צדק
כלה ראה
גלה ריב
שיר
נצל אבה
רוע אבר
היה ברך
עיר
רוע

Digitized by Google

הַהֹלְכִים אוֹתָךְ׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כָּכָה אֶשְׁבֹּר שָׁבַר
אֶת הָעָם הַזֶּה וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת
כַּאֲשֶׁר יִשְׁבֹּר אֶת כְּלִי הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר כָּלָה יָצַר
לֹא יוּכַל לְהֵרָפֵא עוֹד וּבְתֹפֶת יָכֹל
יִקְבְּרוּ מֵאֵין מָקוֹם לִקְבּוֹר׃ כֵּן אֶעֱשֶׂה רָפָא
לַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם יְהוָה וּלְיוֹשְׁבָיו קוּם עָשָׂה
וְלָתֵת אֶת הָעִיר הַזֹּאת כְּתֹפֶת׃ יָשַׁב
וְהָיוּ בָּתֵּי יְרוּשָׁלַ͏ִם וּבָתֵּי מַלְכֵי נָתַן
יְהוּדָה כִּמְקוֹם הַתֹּפֶת הַטְּמֵאִים הָיָה בַּיִת
לְכֹל הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל גַּגֹּתֵיהֶם קוּם
לְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ נְסָכִים גַּג
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים׃ וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ נָסַךְ
מֵהַתֹּפֶת אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה שָׁם בּוֹא
לְהִנָּבֵא וַיַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית יְהוָה נָבָא עָמַד
וַיֹּאמֶר אֶל כָּל הָעָם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִי אָמַר
אֶל הָעִיר הַזֹּאת וְעַל כָּל עָרֶיהָ בּוֹא
אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ עִיר
כִּי הִקְשׁוּ אֶת עָרְפָּם לְבִלְתִּי שְׁמוֹעַ רוּעַ
אֶת דְּבָרָי׃ קָשָׁה

Cap. xx. וַיִּשְׁמַע פַּשְׁחוּר שָׁמַע פָּקַד
בֶּן אִמֵּר הַכֹּהֵן וְהוּא פָקִיד נָגִיד נָגַד
בְּבֵית יְהוָה אֶת יִרְמְיָהוּ נִבָּא אֶת
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיַּכֶּה פַשְׁחוּר
אֵת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וַיִּתֵּן אֹתוֹ נָכָה נָבָא
עַל הַמַּהְפֶּכֶת אֲשֶׁר בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן נָתַן הָפַךְ
הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃ וַיְהִי עָלָה הָיָה
מִמָּחֳרָת וַיֹּצֵא פַשְׁחוּר אֶת יִרְמְיָהוּ
מִן הַמַּהְפֶּכֶת וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִרְמְיָהוּ
לֹא פַשְׁחוּר קָרָא יְהוָה שְׁמֶךָ כִּי
אִם מָגוֹר מִסָּבִיב׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה גּוּר סָבַב
הִנְנִי נֹתֶנְךָ לְמָגוֹר לְךָ וּלְכָל
אֹהֲבֶיךָ וְנָפְלוּ בְּחֶרֶב אֹיְבֵיהֶם
וְעֵינֶיךָ רֹאוֹת וְאֶת כָּל יְהוּדָה אֶתֵּן רָאָה נָתַן
בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וְהִגְלָם בָּבֶלָה וְהִכָּם גָּלָה נָכָה

qui ibunt tecum: & di-
ces ad eos. Hec dicit dn̄s exercitu-
um. Sic conteram
populum iſtum & ciui-
tatem iſtam:
ſicut cōteritur vas figu-
li quod
non poteſt vltra inſtau-
rari. Et in tophet
ſepelicītur: eo ꝙ non ſit
aliꝰ locus ad ſepeliendū.
Sic faciā loco huic: ait
dn̄s: & hitatoribus eius:
& ponam ciuitatē iſtam
ſicut tophet.
Et erunt domus hieru-
ſalem & domus regum
iuda ſicut locus tophet
immunde:
oēs domus in quaꝝ do-
matibus ſacrificauerunt
omni militie celi: & liba-
uerunt libamina
diis alienis. Venit autē
hieremias
de tophet quo miſerat
eum dominus
ad ꝓphetandū & ſtetit
in atrio domus domini:
& dixit ad omnē popu-
lum. Hec dicit dominus
exercituum deus iſrael.
Ecce ego inducam
ſuper ciuitatē hanc &
ſuper vrbes oēs eius
vniuerſa mala que lo-
cutus ſum aduerſum eā
quoniam indurauer-
runt ceruicem ſuam vt
non audirent ſermones
meos. 20.

ET audiuit phaſſur
filius emmer ſacer-
dos qui cōſtitutꝰ erat pri-
ceps in domo dn̄i hiere-
miam prophetantem
ſermones iſtos. Et per-
cuſſit phaſſur
hieremiam prophetā:
& miſit eum
in neruū quod erat in
porta beniamin
ſuperiori in domo do-
mini. Cunꝗ illuxiſſet
in craſtinū eduxit phaſ-
ſur hieremiam
de neruo: & dixit ad eū
hieremias.
Non phaſſur vocauit
dn̄s nomen tuum: ſed
pauorem vndiꝗ: quia
hec dicit dominus.
Ecce ego dabo te in pa-
uorem & omnes
amicos tuos: & corruēt
gladio inimicoꝝ ſuoꝝ &
oculi tui videbūt. Et oēm
iudā dabo i manu regis
babylōis: & traducet eos
i babylōē: & ꝑcutiet eos

egredientiū tecū: ⁊ dices ad eos.
τῶν ἐκπορευομένων μετὰ σοῦ. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.
hec dicit dn̄s: ſic conterā ppl̄m iſtū ⁊
τάδε λέγει κύριος, οὕτως συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ
ciuitatē hāc: ſicut cōfringit̄ vas teſtaceū
τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον D
qđ nō poterit ſanari vltra: ⁊ in ruina ſepeliēt
ὃ οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι, καὶ ἐν τῷ τωφὲθ θάψουσι
eo ꝙ nō eſt locus vt ſepeliant. ſic faciā dicit
ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι. οὕτως ποιήσω λέγει
dn̄s loco huic ⁊ habitātibꝰ in eo:
κύριος τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῷ,
vt dē ciuitatē iſtā ſicut q̄ ruinā patit̄.
τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν.
⁊ erūt domꝰ hieril̄m ⁊ domꝰ regū iuda ſicut
καὶ ἔσονται οἱ οἶκοι ἱλ̄ημ καὶ οἱ οἶκοι βασιλέων ἰούδα καθὼς
locus q̄ ruit īmūdiciaꝝ: in oībus domi-
ὁ τόπος ὁ διαπίπτων τῶν ἀκαθαρσιῶν ἐν πάσαις ταῖς οἰκί-
bus in q̄bꝰ adoleuerūt in tectis oī militie
αις ἐν αἷς ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν δωμάτων πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ
celi: ⁊ libauerūt libamina diis alienis. ⁊
οὐρανοῦ, καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις. καὶ
venit hieremias de ruina quo miſit e-
ἦλθεν ἱερεμίας ἀπὸ τῆς διαπτώσεως οὗ ἀπέστειλεν αὐ-
um dn̄s illuc ꝓphetare. ⁊ ſtetit in atrio
τὸν κύριος ἐκεῖ τοῦ προφητεῦσαι. καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ
dn̄i: ⁊ dixit ad oēm ppl̄m. hec dicit
κυρίου, καὶ εἶπεν πρὸς πάντα τὸν λαόν. τάδε λέγει
dn̄s: exercituū deꝰ iſrael. ecce ego īduco
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω
ſup̄ hieril̄m: ⁊ ſup̄ oēs ciuitates ⁊ ſup̄
ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις καὶ ἐπὶ
vicos eiꝰ oīa mala q̄ loquutꝰ ſū ſup̄ e-
τὰς κώμας αὐτῆς ἅπαντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ᾽ αὐ-
am ⁊ ſup̄ ciuitates eius. qm̄ īdurauerūt ceruicē
τὴν καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῆς. ὅτι ἐσκλήρυναν αὐχένα
ſuā ne audirēt verba mea.
αὐτῶν τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου. Ca.20.
ET audiuit paſchor filiꝰ emmor ſacerdos ⁊ hic A
Καὶ ἤκουσεν πασχὸρ ὁ υἱὸς ἐμμὲρ ὁ ἱερεὺς καὶ οὗ-
erat cōſtitutus princeps domꝰ dn̄i hieremi-
τος ἦν καθεστάμενος ἡγούμενος οἴκου κυρίου τοῦ ἱερεμίου
ꝓphetātē ſermones iſtos. ⁊ ꝑcuſſit e-
προφητεύοντος τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐπάταξεν αὐ-
um ⁊ miſerūt eū in carcerē q̄ erat in por- Infra. 37.c.
τὸν καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν καταράκτην ὃς ἦν ἐν πύ-
ta domꝰ bēiamin ſuperioris q̄ erat in domo dn̄i. ⁊
λῃ οἴκου βενιαμὶν ὑπερῴου ὃς ἦν ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ
factū eſt in craſtino ⁊ eduxit paſchor hieremiā
ἐγένετο τῇ αὔριον καὶ ἐξήγαγεν πασχὸρ τὸν ἱερεμίαν
de carcere: ⁊ ait illi hieremias: nō
ἐκ τοῦ καταράκτου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἱερεμίας, οὐ
paſchar vocauit dn̄s nomē tuū ſed mi-
χὶ πασχὸρ ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου ἀλλ᾽ ἢ μέ-
grantē. qꝛ hec dicit dn̄s. ecce ego do
τοικον. διότι τάδε λέγει κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ δίδω-
tibi in trāſmigrationē cū oībꝰ amicis tuis.
μί σοι εἰς μετοικεσίαν σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου.
⁊ cadēt in gladio inimicoꝝ ſuoꝝ: ⁊ oculi
καὶ πεσοῦνται ἐν μαχαίρᾳ ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί
tui videbūt: ⁊ te ⁊ oēm iudā dabo in ma-
σου ὄψονται, καὶ σὲ καὶ πάντα ἰούδα δώσω εἰς χεῖ-
nus regis babylonis: ⁊ trāſmigrare faciēt eos:
ρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ μετοικιοῦσιν αὐτούς
⁊ ꝑcutient eos
καὶ κατακολεύσουσιν αὐτούς

in gladiis. τ dabo oēm fortitudinē ciui=
ἐν μαχαίραις. καὶ δώσω τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῆς πό=
B tatis huiꝰ τ oēs labores eiꝰ τ om
λεως ταύτης καὶ πάντας τοὺς πόνους αὐτῆς καὶ πάν
nes theſauros regis iuda in manꝰ ini=
τας τοὺς θησαυροὺς βασιλέως ἰούδα εἰς χεῖρας ἐχ
micoꝝ eiꝰ: τ ducēt eos in babylonē. τ tu
θρῶν αὐτοῦ, καὶ ἄξουσιν αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα. καὶ σὺ
τ oēs habitātes in domo tua ibi=
καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου πορεύε
tis in captiuitate: τ in babylone morieris: τ
σθε ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν βαβυλῶνι ἀποθανῇ, καὶ
ibi ſepelieris tu τ oēs amici tui qbꝰ pphe=
ἐκεῖ ταφήσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ φίλοι σου οἷς προεφή
taſti illis mendacia. decepiſti me dñe: τ deceptꝰ
τευσας αὐτοῖς ψευδῆ. ἠπάτησάς με κύριε, καὶ ἠπατή
ſū. obtinuiſti τ potuiſti. factꝰ ſū in riſum
θην. ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης. ἐγενόμην εἰς γέλωτα
tota die pſeueraui ſubſannatꝰ: qꝛ amaro
πᾶσαν ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος, ὅτι πικρῷ
verbo meo ridebor: pūaricationē τ miſeriā inuo
λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπι
cabo. qꝛ factū eſt verbū dñi in opprobriū mihi
καλέσομαι. ὅτι ἐγενήθη ὁ λόγος κυρίου εἰς ὀνειδισμὸν ἐμοὶ
τ in deriſum tota die. τ dixi nō no=
καὶ εἰς χλευασμὸν πᾶσαν ἡμέραν. καὶ εἶπα οὐ μὴ ὀνο
minabo vltra nomē dñi: τ nō loquar vltra
C μάσω ἔτι τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι
in noīe eiꝰ. τ factꝰ eſt qſi ignis ardēs
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον
cōburēs in oſſibꝰ meis τ diſſolutꝰ ſū vndiq τ nō
φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις μου καὶ παρεῖμαι πάντοθεν καὶ οὐ
poſſum ferre: qꝛ audiui vituperiū multoꝝ cōgregato
Pſ.30. δύναμαι φέρειν, ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν συναθροιζο
rū vndiq. reſiſtite: τ reſiſtamꝰ ei
μένων κυκλόθεν. ἐπισύστητε, καὶ ἐπισυστῶμεν αὐτῷ
oēs viri amici eiꝰ: cuſtodite opinionē
πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ, τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν
eius ſi decipiet: τ pualebimꝰ ei τ ſu
αὐτοῦ εἰ ἀπατηθήσεται, καὶ δυνησόμεθα αὐτῷ καὶ λη
memus vltionē nřaꝫ ex eo. τ dñs mecū
ψόμεθα τὴν ἐκδίκησιν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ. καὶ κύριος μετ' ἐ
ſicut bellator fortis: ppter hoc pſequuti ſūt τ itelli
μοῦ καθὼς μαχητὴς ἰσχύων, διὰ τοῦτο ἐδίωξαν καὶ νοῆ
gere nō potuerūt. cōfuſi ſūt valde: qꝛ nō cognouerūt
σαι οὐκ ἠδύναντο. ᾐσχύνθησαν σφόδρα, ὅτι οὐκ ἐνόησαν
ignominias ſuas q̄ ineternū nō tradent obliuioni. dñe
ἀτιμίας αὐτῶν αἳ δι' αἰῶνος οὐκ ἐπιλησθήσονται. κύριε
pbans iuſta itelligēs renes τ corda: vide
δοκιμάζων δίκαια συνιῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοι
am q̄ a te vltionē ex eis: qm̄ ad te
8.11.d μι τὴν παρά σου ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ
reuelaui cauſam meā. cātate dño. lau=
D ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου. ἄσατε τῷ κυρίῳ. αἰ=
date eū: qꝛ liberauit aīam pauperis de ma
νέσατε αὐτῷ, ὅτι ἐξείλατο ψυχὴν πένητος ἐκ χει
nu fortiū eo. maledictus dies inq̄ na
ρὸς πονηρευομένων αὐτοῦ. ἐπικατάρατος ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐ=
Iob.3. tus ſū in ea: dies in q̄ pepit me mr̄ mea
a. τέχθην ἐν αὐτῇ, ἡμέρα ἐν ᾗ ἔτεκέν με ἡ μήτηρ μου
nō ſit deſiderabilis: maledictꝰ hō q̄ ānū=
μὴ ἔστω ἐπευκτή, ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐαγ
ciauit pri meo dicēs: natꝰ eſt tibi maſcu=
γελισάμενος τῷ πατρί μου λέγων, ἐτέχθη σοι ἄρ=
lus: letificatꝰ eſt. ſit hō ille vt
σεν, εὐφραινόμενός ἐστιν. ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὡς αἱ
ciuitates q̄s ſubuertit dñs in furore τ nō penituit
πόλεις ἃς κατέστρεψεν κύριος ἐν θυμῷ καὶ οὐ μετεμε
eū. audiat clamorē mane: τ vlulatū
λήθη. ἀκουσάτω κραυγῆς τὸ πρωΐ, καὶ ἀλαλαγμοῦ
meridie:
μεσημβρίας,

gladio. Et dabo vniuerſam ſubſtantiā ciuitatis huius: & omnem laborem eius omneq precium & cunctos theſauros regum iuda dabo in manu inimicorū eorū & diripiēt eos & tollent: & ducent in babylonem. Tu aūt phaſſur & oēs habitatores domus tue ibitis in captiuitatē: & in babylonē venies & ibi morieris ibiq ſepelieris tu & omnes amici tui quibus prophetaſti mendaciū. Seduxiſti me domine: & ſeductus ſum fortior me fuiſti & inualuiſti. Factus ſum in deriſum tota die. Oēs ſubſannāt me: qa iam olim loquor vociferās iniqtatem & vaſtitatē clamito. Et factꝰ eſt mihi ſermo dñi in opprobriū: & in deriſuꝫ tota die. Et dixi. Non recordabor eiꝰ neq loquar vltra in noīe illius. Et factꝰ eſt in corde meo quaſi ignis exeſtuās clauſuſq i oſſibus meis: & defeci: ferre non ſuſtinens. Audiui eni cōtumelias multorū & terrorem in circuitu: pſeqmini & pſequamur eū: ab oībus viris q erant pacifici mei & cuſtodiētes latus meū: ſiquō decipiatur & pualeamus aduerſus eum: & cōſeqmur vltionē ex eo. Dñs aūt mecū eſt tanq̄ bellator fortis: idcirco q pſequūtur me cadent & infirmi erūt & cōfundētur vehemēter: qa nō intellexerūt: opprobriū ſempiternū qd̄ nunq̄ delebitur. Et tu dñe exercituū pbator iuſti q vides renes & cor: videā q̄ſo vltionē tuā ex eis. Tibi enim reuelaui cām meā. Cantate dño: laudate dñm: qa liberauit aīam pauperis de manu malorum. Maledicta dies in qua natus ſum: dies in qua peperit me mater mea non ſit benedicta. Maledictus vir qui annunciauit patri meo: dicēs. natus ē tibi puer maſculus: & q̄ſi gaudio letificauit eū. Sit homo ille vt ſunt ciuitates quas ſubuertit dñs & nō penituit eū. Audiat clamorē mane: & vlulatū in tēpore meridiano:

בחרב: ונתתי את כל חסן העיר | נתן
הזאת ואת כל יגיעה ואת כל | יגע
יקרה ואת כל אצרות מלכי יהודה
אתן ביד איביהם ובזזום ולקחום | נתן
והביאום בבלה: ואתה פשחור וכל | בוא
ישבי ביתך תלכו בשבי ובבל | ילך שבה
תבוא ושם תמות ושם תקבר | בוא מות
אתה וכל אהביך אשר נבאת | קבר
להם בשקר: פתיתני יהוה ואפת | פתה
חזקתני ותוכל הייתי לשחוק כל | יכל היה
היום כלה לעג לי: כי מדי אדבר | שחק דבר
אזעק חמס ושד אקרא כי היה | זעק שדד
דבר יהוה לי לחרפה ולקלס כל | קרא
היום: ואמרתי לא אזכרנו ולא | זכר
אדבר עוד בשמו והיה בלבי | לבב
כאש בערת עצר בעצמתי
ונלאיתי כלכל ולא אוכל: כי | לאה יכל
שמעתי דבת רבים מגור מסביב | דבב גור
הגידו ונגידנו כל אנוש שלמי | סבב נגד
שמרי צלעי אולי יפתה ונוכלה | אנש
לו ונקחה נקמתנו ממנו: ויהוה | פתה יכל
אתי כגבור עריץ על כן רדפי | לקח
יכשלו ולא יוכלו בשו מאד | גבר ערץ
כי לא השכילו כלמת עולם לא | כשל יכל
תשכח: ויהוה צבאות בחן צדיק | בוש שכל
ראה כליות ולב אראה נקמתך | עלם
מהם כי אליך גליתי את ריבי: | שכח צדק
שירו ליהוה הללו את יהוה כי | כלה ראה
הציל את נפש אביון מיד מרעים: | גלה ריב
ארור היום אשר ילדתי בו יום | שיר
אשר ילדתני אמי אל יהי ברוך: | נצל אבה
ארור האיש אשר בשר את אבי | רוע אבר
לאמר ילד לך בן זכר שמח | היה ברך
שמחהו: והיה האיש ההוא כערים
אשר הפך יהוה ולא נחם ושמע | עיר
זעקה בבקר ותרועה בעת צהרים: | רוע

Primitiua. heb. **Tex. he. Hiere. xxi.** **Trāſla. B. Hie.** **Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.**

אשר לא מותתני מרחם ותהי לי
אמי קברי ורחמה הרת עולם: למה
זה מרחם יצאתי לראות עמל
ויגון ויכלו בבשת ימי:
הדבר אשר היה

Cap. xxi.

אל ירמיהו מאת יהוה בשלח אליו
המלך צדקיהו את פשחור בן
מלכיה ואת צפניה בן מעשיה
הכהן לאמר: דרש נא בעדנו את
יהוה כי נבוכדראצר מלך בבל
נלחם עלינו אולי יעשה יהוה
אותנו ככל נפלאתיו ויעלה
מעלינו: ויאמר ירמיהו אליהם
כה תאמרן אל צדקיהו: כה אמר
יהוה אלהי ישראל הנני מסב את
כלי המלחמה אשר בידכם אשר
אתם נלחמים בם את מלך בבל
ואת הכשדים הצרים עליכם
מחוץ לחומה ואספתי אתם אל
תוך העיר הזאת: ונלחמתי אני
אתכם ביד נטויה ובזרוע חזקה
ובאף ובחמה ובקצף גדול: והכיתי
את יושבי העיר הזאת ואת האדם
ואת הבהמה בדבר גדול ימתו:
ואחרי כן נאם יהוה אתן את
צדקיהו מלך יהודה ואת עבדיו
ואת העם ואת הנשארים בעיר
הזאת מן הדבר מן החרב ומן הרעב
ביד נבוכדראצר מלך בבל וביד
איביהם וביד מבקשי נפשם
והכם לפי חרב לא יחוס עליהם
ולא יחמל ולא ירחם: ואל העם
הזה תאמר כה אמר יהוה הנני
נתן לפניכם את דרך החיים ואת
דרך המות: היושב בעיר הזאת
ימות בחרב וברעב ובדבר והיוצא

היה
הרה עלם
ראה
יגה כלה
בוש יום
לחם עלה
אלי עשה
את פלא
עלה אמר
סבב
כלה לחם
צור
חמה
לחם
נטה זרע
יחם גדל
נכה
מות
נתן
שאר
בקש
נכה פה
חוס חמל
רחם אמר
הנה
פנה
יצא

quia non me interfecit a vulua vt fieret mihi mater mea ſepulchrū: & vulua eius cōceptus eternus. Quare de vulua egreſſus ſū vt viderē laborē & dolorē & cōſumerētur in cōfuſiōe dies mei.

21.

Uerbum qd̄ factū eſt ad hieremiam a domino qñ miſit ad eum rex ſedechias phaſſur filium melchie & ſophoniam filium maaſie ſacerdotem: dicens. Interroga pro nobis dñm quia nabuchodonoſor rex babylonis preliatur aduerſuȝ nos: ſi forte faciat dominus nobiſcum ſ̄m om̄ia mirabilia ſua & recedat a nobis. Et dixit hieremias ad eos. Sic dicetis ſedechie. hec dicit dominus deus iſrael. Ecce ego conuertam vaſa belli que in manibus veſtris ſunt & quib⁹ vos pugnatis aduerſum regem babylonis & chaldeos qui obſidēt vos in circuitu murorum: & congregabo ea in medio ciuitatis huius: & debellabo ego vos in manu extenta & in brachio forti & in furore & indignatione & in ira grandi: & percutiam habitatores ciuitatis huius. Homines & beſtie peſtilentia magna morientur. Et poſt hoc ait domin⁹: dabo ſedechiam regem iuda & ſeruos eius & populū eius & qui derelicti ſunt in ciuitate hac a peſte & gladio & fame in manu nabuchodonoſor regis babylonis & in manu inimicorū eorum & i manu q̄rentiū aiam eorū: & percutiet eos in ore gladii & nō flectetur neqȝ parcet neç miſerebitur. Et ad populum hunc dices. Hec dicit dominus. Ecce ego do coram vobis viam vite & viā mortis. Qui hītauerit in vrbe hac: morietur gladio & fame & peſte: q autē egreſſus fuerit

qꝫ nō interfecit me in vulua mr̄is: ꝛ fuit
ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέν με ἐν μήτρᾳ μητρός, καὶ ἐγένετό — Job. 3. b.
mihi mr̄ mea ſepulchrū mihi ꝛ vulua cōceptiōis
μοι ἡ μήτηρ μου τάφος μοι καὶ μήτρα συλλήψεως
eterne. q̄re ad hoc egreſſus ſū de vulua vt viderē la
αἰωνίας. ἵνα τί τοῦτο ἐξῆλθον ἐκ μήτρας τοῦ βλέπειν κό
bores ꝛ erūnas: ꝛ cōſumpti ſūt in cōfuſione dies
πους καὶ πόνους, καὶ διετέλεσαν ἐν αἰσχύνῃ αἱ ἡμέραι
mei.
μου.

Ca. 21.

Uerbū qd̄ factū eſt ad hieremiā a dn̄o — A
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
qñ miſit ad eū rex ſedechias pa
ὅτι ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν πα
ſchur filiū melchie ꝛ ſophoniaȝ filiū maaſei
σχὼρ υἱὸν μελχίου καὶ τὸν σοφονίαν υἱὸν μαασαίου τὸν
ſacerdotē dicēs. īterroga ꝑ nobis dn̄m: qꝫ
ἱερέα λέγων. ἐπερώτησον περὶ ὑμῶν τὸν κύριον, ὅτι βα
rex babylonis īſurrexit cōtra nos: ſi faciat dn̄s
σιλεὺς βαβυλῶνος ἐφέστηκεν ἐφ᾽ ὑμᾶς, εἰ ποιήσει κύριος
ſcd̄m oīa mirabilia ſua: ꝛ recedet
κατὰ πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, καὶ ἀπελεύσεται
a nobis. ꝛ dixit ad eos hieremias: ſic dice
ἀφ᾽ ἡμῶν. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἱερεμίας, οὕτως ἐρεῖ
tis ad ſedechiā. hec dicit dn̄s de⁹ iſrael:
τε πρὸς σεδεκίαν. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ecce ego cōuerto arma bellica q̄ in
ἰδοὺ ἐγὼ μεταστρέφω τὰ ὅπλα τὰ πολεμικὰ ἃ ἐν
manib⁹ vr̄is: ꝛ in q̄b⁹ vos pugnatis in e
ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καὶ ἐν οἷς ὑμεῖς πολεμεῖτε ἐν αὐ
is: aduerſū chaldeos q̄ obſederūt — B
τοῖς, πρὸς τοὺς χαλδαίους τοὺς συγκεκλεικότας ὑ
vos extra murū. ꝛ cōgregabo eos in
μᾶς ἔξωθεν τοῦ τείχους. καὶ συνάξω αὐτοὺς εἰς τὸ
mediū ciuitatis hui⁹. ꝛ debellabo vos ego
μέσον τῆς πόλεως ταύτης. καὶ πολεμήσω ὑμᾶς ἐγὼ
in manu mea extenta ꝛ in brachio forti cū
ἐν χειρί μου ἐκτεταμένῃ καὶ ἐν βραχίονι κραταιῷ με
furore ꝛ ira ꝛ īdignatiōe magna. ꝛ per
τὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ παροργισμοῦ μεγάλου. καὶ πα
cutiā oēs habitātes in ciuitate iſta
τάξω πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
hoīes ꝛ iumēta in morte magna ꝛ mo
ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ἐν θανάτῳ μεγάλῳ καὶ ἀπο
rientur. ꝛ poſt hec ſic dicit dn̄s: tra
θανοῦνται. καὶ μετὰ ταῦτα οὕτως λέγει κύριος, παρα
dā ſedechiā regē iuda ꝛ ſer
δώσω τὸν σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ τοὺς παῖ
uos ei⁹ ꝛ pp̄lm q̄ derelictus eſt in ciui
δας αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν τῇ πό
tate hac a morte ꝛ a fame
λει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ ἀπὸ τοῦ λιμοῦ
ꝛ a gladio: in manus īimicoꝝ ſuoꝝ — C
καὶ ἀπὸ τῆς μαχαίρας, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν
q̄rentiū aīas eoꝝ. ꝛ trucidabūt e
ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν. καὶ κατακόψουσιν αὐ
os in ore gladii. nō parcā in eis ꝛ
τοὺς ἐν στόματι μαχαίρας. οὐ φείσομαι ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ
nō miſerebor eoꝝ. ꝛ ad pp̄lm hūc
οὐκ οἰκτειρήσω αὐτούς. καὶ πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον
dices: hec dicit dn̄s: ecce ego dedi āte faci
ἐρεῖς, τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα πρὸ προσώ
em vr̄am viam vite ꝛ viā mor
που ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θα
tis. q̄ habitat ī ciuitate hac: morietur in
νάτου. ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀποθανεῖται ἐν — Infra. 38. a.
fame ꝛ in gladio: ꝛ q̄ egredietur
λιμῷ καὶ ἐν μαχαίρᾳ, καὶ ὁ ἐκπορευόμενος

Digitized by Google

vt tranſeat ad chaldeos q obſede-
προχωρήσαι πρὸς τοὺς χαλδαίους τοὺς συγκεκλεικό-
rūt vos. viuet et erit aīa eius in ſpolia.
τας ὑμᾶς, ζήσεται καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς σκῦλα.
viuet: qz firmaui faciem meā ſup ciui-
ζήσεται, διότι ἐστήριξα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν πό-
tatē iſtam in mala et nō in bona dicit dñs: in
λιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθὰ λέγει κύριος, εἰς
D manus regis babylonis tradetur: et cō
χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος παραδοθήσεται, καὶ κα
buret eam in igne. dom⁹ regis iuda
τακαύσει αὐτὴν ἐν πυρί. ὁ οἶκος βασιλέως ἰούδα
audite verbū dñi dom⁹ dauid. hec dicit do
ἀκούσατε λόγον κυρίου οἶκος δαυίδ. τάδε λέγει κύ
min⁹. iudicate mane iudiciū et dirigite et libe
ριος. κρίνατε πρωῒ κρίμα καὶ κατευθύνατε καὶ ἐξέ
rate direptum de manu calūniātis eum. vt
λεσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν. ὅπως
nō accēdat ſicut ignis ira mea et ſuccendetur: et nō
μὴ ἀναφθῇ ὡς πῦρ ἡ ὀργή μου καὶ καυθήσεται, καὶ οὐκ
erit q extīgat. ecce ego ad te hītantem val
ἔσται ὁ σβέσων. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ τὸν κατοικοῦντα τὴν κοι
lem ſor cāpeſtrē dicentes: qs terrebit
λάδα σὸρ τὴν πεδινὴν τοὺς λέγοντας, τίς πτοήσει
nos? aut qs ingredietur in habitaculū nrm?
ἡμᾶς; ἢ τίς εἰσελεύσεται εἰς τὸ κατοικητήριον ἡμῶν;
et viſitabo ſup vos et ſuccendā ignem in ſil-
καὶ σκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ δρυ-
ua eius. et deuorabit oīa q ī circuitu eius.
μῷ αὐτῆς. καὶ ἔδεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς. Ca.22
A Hec dicit dñs: vade et deſcende in
Τάδε λέγει κύριος, πορεύου καὶ κατάβηθι εἰς
domū regis iuda: et loqris illic ver
οἶκον τοῦ βασιλέως ἰούδα, καὶ λαλήσεις ἐκεῖ τὸν λό
bum hoc et dices. audi verbū dñi rex
γον τοῦτον καὶ ἐρεῖς. ἄκουε τὸν λόγον κυρίου βα
iuda q ſedes ſup thronū dauid tu et
σιλεὺς ἰούδα ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δαυίδ σὺ καὶ οἱ
ſerui tui et ppl's tu⁹ et q ingrediuntur
παῖδές σου καὶ ὁ λαός σου καὶ οἱ εἰσπορευόμενοι ταῖς
ō.n.d. p portas has. hec dicit dñs. facite iudiciū
πύλαις ταύταις. τάδε λέγει κύριος. ποιεῖτε κρίμα
et iuſticiam. et liberate direptum de ma-
καὶ δικαιοσύνην. καὶ ἐξαιρεῖσθε διηρπασμένον ἐκ χει
nu calumniātis eum. et aduenam et pupillū
ρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν. καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ
viduā ne vi opprimatis et ne īpie agatis. et ſā-
χήραν μὴ καταδυναστεύετε καὶ μὴ ἀσεβεῖτε. καὶ αἷ
guinē inocētē ne effūdatis ī loco iſto: qz ſi
μα ἀθῷον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, διότι ἐὰν
facientes feceritis verbū iſtud: et ingredi-
ποιοῦντες ποιήσητε τὸν λόγον τοῦτον, καὶ εἰσελεύ-
B entur p portas dom⁹ huius reges
σονται ἐν ταῖς πύλαις τοῦ οἴκου τούτου βασιλεῖς
ſedentes ſup thronū dauid et aſcendentes ī currib⁹
καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυίδ καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἁρμά
et equis ipſi et ſerui eoꝝ et
των καὶ ἵππων αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν καὶ ὁ
ppl's eoꝝ. ſi aūt nō feceritis verba hec:
λαὸς αὐτῶν. ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε τοὺς λόγους τούτους,
p memetipſm iuraui dicit dñs. qz in ſolitudinē
κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα λέγει κύριος. ὅτι εἰς ἐρήμωσιν
erit dom⁹ hec. qz hec dicit dñs cōtra
ἔσται ὁ οἶκος οὗτος. ὅτι τάδε λέγει κύριος κατὰ τοῦ
domū regis iuda. galaad tu mihi pncipiū li-
οἴκου βασιλέως ἰούδα. γαλαὰδ σύ μοι ἀρχὴ τοῦ λι
bani. ſi nō poſuero te deſertū ciuitates nō habitā
βάνου. ἐὰν μὴ θῶ σε ἔρημον πόλεις μὴ κατοικηθησομέ
das: et inducā ſup te viꝝ interficientē
νας, καὶ ἐπάξω ἐπὶ σὲ ἄνδρα ὀλοθρεύοντα

& transfugerit ad chaldeos qui obſident vos: viuet: & erit ei anima ſua quaſi ſpolium. Poſui enim faciē meā ſup ciuitatē hanc in malum & nō in bonum: ait dominus. In manu regis babylonis dabitur: & exuret eā igni. Et domui regis iuda. Audite verbum domini domus dauid. Hec dicit dñs. Iudicate mane iudiciū: & eruite vi oppreſſū de manu calūniātis: ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea & ſuccēdatur: & nō ſit q extinguat ppter maliciā ſtudiorū vroꝝ. Ecce ego ad te hītatricē vallis ſolide atqꝫ cāpeſtris: ait dominus: q dicitis qs pcutiet nos & qs ingredietur domus noſtras? Et viſitabo ſup vos iuxta fructū ſtudiorū vrorum: dicit dñs: & ſuccendam ignem in ſaltu ei⁹: & deuorabit oīa in circuitu eius. 22.

Hec dicit dñs. Deſcēde in domum regis iuda: & loqueris ibi verbum hoc & dices. Audi verbum domini rex iuda qui ſedes ſup ſolium dauid tu & ſerui tui & popl's tuus qui ingredimini per portas iſtas. Hec dicit dñs. Facite iudicium & iuſticiam & liberate vi oppreſſū de manu calūniatoris: & aduenā & pupillū & viduā nolite contriſtare neqꝫ opprimatis iniq̄: & ſāguinē innocētē ne effundatis in loco iſto. Si eni facientes feceritis verbū iſtud ingredietur per portas domus huius reges ſedētes de genere dauid ſup thronū eius & aſcēdentes currus & equos ipſi & ſerui & ppl's eoꝝ. Quod ſi non audieritis verba hec in memetipſo iuraui dicit dñs: quia in ſolitudinem erit domus hec. Quia hec dicit dominus ſuper domum regis iuda. Galaad tu mihi caput libani. Si nō poſuero te ſolitudinē: vrbes inhabitabiles. Et ſanctificabo ſuper te interficientem

וְנָפַל עַל הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם
וְחָיָה וְהָיְתָה לוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל׃ כִּי
שַׂמְתִּי פָנַי בָּעִיר הַזֹּאת לְרָעָה
וְלֹא לְטוֹבָה נְאֻם יְהוָה בְּיַד מֶלֶךְ
בָּבֶל תִּנָּתֵן וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ׃ וּלְבֵית
מֶלֶךְ יְהוּדָה שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃ בֵּית
דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה דִּינוּ לַבֹּקֶר
מִשְׁפָּט וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עוֹשֵׁק
פֶּן תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין
מְכַבֶּה מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם׃ הִנְנִי
אֵלַיִךְ יֹשֶׁבֶת הָעֵמֶק צוּר הַמִּישֹׁר
נְאֻם יְהוָה הָאֹמְרִים מִי יֵחַת עָלֵינוּ
וּמִי יָבוֹא בִּמְעוֹנוֹתֵינוּ׃ וּפָקַדְתִּי
עֲלֵיכֶם כִּפְרִי מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם יְהוָה
וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּיַעְרָהּ וְאָכְלָה כָּל
סְבִיבֶיהָ׃

Cap. xxij.

כֹּה אָמַר יְהוָה רֵד בֵּית מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְדִבַּרְתָּ שָׁם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה׃
וְאָמַרְתָּ שְׁמַע דְּבַר יְהוָה מֶלֶךְ יְהוּדָה
הַיֹּשֵׁב עַל כִּסֵּא דָוִד אַתָּה וַעֲבָדֶיךָ
וְעַמְּךָ הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה׃
כֹּה אָמַר יְהוָה עֲשׂוּ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עָשׁוֹק וְגֵר יָתוֹם
וְאַלְמָנָה אַל תֹּנוּ אַל תַּחְמֹסוּ וְדָם
נָקִי אַל תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי
אִם עָשׂוֹ תַּעֲשׂוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה
וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים
יֹשְׁבִים לְדָוִד עַל כִּסְאוֹ רֹכְבִים
בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים הוּא וַעֲבָדָו וְעַמּוֹ׃
וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶת הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְהוָה כִּי
לְחָרְבָּה יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה׃ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה עַל בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה
גִּלְעָד אַתָּה לִי רֹאשׁ הַלְּבָנוֹן אִם
לֹא אֲשִׁיתְךָ מִדְבָּר עָרִים לוֹא
נוֹשָׁבָה׃ וְקִדַּשְׁתִּי עָלֶיךָ מַשְׁחִתִים

צור
היה
שום פנה
רוע
נתן
דין
שפט נצל
גזל עשק
יצא חמם
כבה פנה
רוע עלל
ישר נחת
בוא עון
פרה עלל
יצת
סבב
ירד
בוא
עשה שפט
נצל גזל
עשק גור
יתם ינה
חמס נקה
שפך קום
עשה בוא
שמע
שבע
היה
שות דבר
עיר ישב
שחת

Digitized by Google

Tex.heb.hiere.xxij.	Priſtiua.heb.
איש וכליו וכרתו מבחר ארזיך	כלה כרת
והפילו על האש ועברו גוים רבים	נפל רבב
על העיר הזאת ואמרו איש אל	
רעהו על מה עשה יהוה ככה	
לעיר הגדולה הזאת ואמרו על	עזב
אשר עזבו את ברית יהוה אלהיהם	ברת
וישתחוו לאלהים אחרים ויעבדום׃	שחה עבד
אל תבכו למת ואל תנדו לו בכו	בכה מות
בכו להלך כי לא ישוב עוד וראה	עוד שוב
את ארץ מולדתו׃ כי כה אמר יהוה	ילד
אל שלם בן יאשיהו מלך יהודה	
המלך תחת יאשיהו אביו אשר	
יצא מן המקום הזה לא ישוב	קום
שם עוד׃ כי במקום אשר הגלו	גלה
אתו שם ימות ואת הארץ הזאת	מות
לא יראה עוד׃ הוי בנה ביתו בלא	ראה
צדק ועליותיו בלא משפט ברעהו	עלה שפט
יעבד חנם ופעלו לא יתן לו׃	עבד נתן
האמר אבנה לי בית מדות ועליות	בנה מדד
מרוחים וקרע לו חלוני וספון	רוח חלל
בארז ומשוח בששר׃ התמלך	ספן משח
כי אתה מתחרה בארז אביך	מלך
הלוא אכל ושתה ועשה משפט	חרה שפט
וצדקה אז טוב לו׃ דן דין עני	דין ענה
ואביון אז טוב הלוא היא הדעת	אבה ידע
אתי נאם יהוה׃ כי אין עיניך	
ולבך כי אם על בצעך ועל דם	
הנקי לשפוך ועל העשק ועל	נקה שפך
המרוצה לעשות׃ לכן כה אמר יהוה	רוץ עשה
אל יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה	
לא יספדו לו הוי אחי והוי אחות	ספד
לא יספדו לו הוי אדון והוי הדה׃	אדן הוד
קבורת חמור יקבר סחוב והשלך	קבר חמר
מהלאה לשערי ירושלם׃ עלי	קבר סחב
הלבנון וצעקי ובבשן תני קולך	שלך עלה
וצעקי מעברים כי נשברו כל	נתן שבר

virũ & arma eius: & ſuc-
cidẽt electas cedros tuas:
& precipitabũt in ignẽ:
& ptranſibũt gẽtes mul
te per ciuitatem hãc: &
dicet vnuſquiſq; ooooo
proximo ſuo. Quare fe
cit dominus ſic oooooooo
ciuitati huic grandi? Et
reſpondebunt. Eo ꝙ oo
dereliquerint pactum
domini dei ſui: ooooooo
& adorauerint deos alie
nos: & ſeruierint eis. ooo
Nolite flere mortuum
neq; lugeatis ſup eũ fle
tu. Plangite eũ q egredi
tur. qa nõ reuertetur vl
tra: nec videbit terrã na
tiuitatis ſue. qa hec dicit
dñs ad ſellũ filiũ ioſie
regem iuda oooooooooo
qui regnauit pro ioſia
patre ſuo: qui ooooooo
egreſſus eſt de loco iſto.
Non reuertetur oooooo
huc amplius: ſed in lo-
co ad quem tranſtuli ooo
eum ibi morietur: &
terram iſtam oooooooo
non videbit amplius.
Ve q edificat domũ ſuã
in iniuſticia: & cenacula
ſua nõ ĩ iudicio. Amicũ
ſuũ opprimet fruſtra: &
mercedem nõ reddet ei.
Qui dicit: edificabo mi
hi domũ latã & cenacu-
la ſpacioſa: q aperit ſibi
feneſtras: & facit laq̃aria
cedrina: pingitq; ſino-
pide. Nunquid regnabis
quoniam confers te ce
dro? Pater tuus ooooooo
nunquid non comedit
& bibit & fecit iudiciũ
& iuſticiã: tunc cũ bene
erat ei. Iudicauit cauſã
paupis & egeni in bonũ
ſuũ. Nunqd nõ ideo qa
cognouit me dicit dñs?
Tui vero oculi ooooooo
& cor ad auaritiam &
ad ſanguinem oooooooo
innocẽtem fundendum
& ad calumniam & ad
curſum mali operis. Pro
pterea hec dicit domin⁹
ad ioachim filium ioſie
regem iuda. oooooooooo
Non plangent eum ve
frater & ve ſoror: ooooo
non cõcrepabunt ei ve
domine & ve inclyte. oo
Sepultura aſini ſepelie-
tur: putrefactus & proie
ctus extra portas hieru-
ſalem. Aſcende ooooooo
libanum & clama: & in
baſan da vocem tuam:
& clama ad tranſeũtes:
quia cõtriti ſunt omnes

⁊ ſecurim eius. ⁊ ſuccidẽt electas
καὶ τὸν πέλεκυν αὐτοῦ. καὶ ἐκκόψουσιν τὰς ἐκλεκτὰς
cedros tuas ⁊ inijciẽt in ignẽ: ⁊ ptranſi
κέδρους σου καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς τὸ πῦρ, καὶ διελεύσον
bũt gẽtes multe p ciuitatẽ hãc: ⁊ dicẽt vn⁹
ται ἔθνη πολλὰ διὰ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἐροῦσιν ἕ
qſq; ad pximũ ſuũ: quare fecit do-
καστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, διατί ἐποίησεν κύ- C
min⁹ ſic ciuitati huic magne? ⁊ dicẽt:
ριος οὕτως τῇ πόλει ταύτῃ τῇ μεγάλῃ; καὶ ἐροῦσιν, Deut. 29. d.
eo qđ reliquerũt teſtamẽtũ dñi dei ſui 3. Re. 9. a.
ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν
⁊ adorauerũt deos alienos ⁊ ſeruierũt e-
καὶ προσεκύνησαν θεοῖς ἀλλοτρίοις καὶ ἐδούλευσαν αὐ
is. ne flearis mortuũ: neq; lugeatis eũ.
τοῖς. μὴ κλαίετε τὸν τεθνηκότα, μηδὲ θρηνεῖτε αὐτόν.
plangite fletu egredientẽ: q2 nõ reuerte
κλαύσατε κλαυθμῷ τὸν ἐκπορευόμενον, ὅτι οὐκ ἐπιστρέ
tur vltra ⁊ nõ videbit terrã patrie ſue: q2
ψει ἔτι καὶ οὐ μὴ ἴδῃ τὴν γῆν πατρίδος αὐτοῦ, διότι
hec dicit dñs ad ſellũ filiũ ioſie regẽ
τάδε λέγει κύριος ἐπὶ σελλὴμ υἱὸν ἰωσία βασιλέα τῆς
iude: q̃ regnauit p ioſia pře e-
ἰουδαίας, ὃς ἐβασίλευσε ὑπὲρ ἰωσία τοῦ πατρὸς αὐ-
ius: q̃ egreſſus ẽ de loco iſto. nõ reuertet
τοῦ, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου τούτου. οὐκ ἀναστρέψει
illuc vltra: ſed in loco vbi trãſmigrare fecit eũ D
ἐκεῖ ἔτι, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ τόπῳ οὗ μετῴκισαν αὐτὸν
illic morietur. ⁊ terrã iſtã nõ videbit ãplius.
ἐκεῖ ἀποθανεῖται. καὶ τὴν γῆν ταύτην οὐκ ὄψεται ἔτι.
o q̃ edificas domũ tuã nõ cũ iuſticia ⁊
ὢ ὁ οἰκοδομῶν οἰκίαν σου οὐ μετὰ δικαιοσύνης καὶ τὰ
cenacula tua nõ in iudicio: apud eũ pxim⁹ opa
ὑπερῷά σου οὐκ ἐν κρίματι, παρ' αὐτῷ ὁ πλησίον ἐρ-
tur gratis ⁊ mercedẽ ei⁹ nõ reddet ei:
γᾶται δωρεὰν καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσῃ αὐ-
edificaſti tibi domũ paruulã. cenacula pfla
τῷ, ᾠκοδόμησας σεαυτῷ οἶκον σύμμετρον. ὑπερῷα ῥι-
tilia diſtincta feneſtris: ⁊ cõtignata in cedro ⁊
πιστὰ διεσταλμένα θυρίσιν, καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρῳ καὶ
linita ſinopide. nũqd regnabis: q2 tu cõcitaris
κεχρισμένα μίλτῳ. μὴ βασιλεύσεις, ὅτι σὺ παροξύν-
in achaz pſem tuũ: nõ comedẽt ⁊ nõ bibẽt.
ῃ ἐν ἀχαζ τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται καὶ οὐ πίονται.
melius erat te facere iudiciũ ⁊ iuſticiã bonã. nõ
βέλτιον ἦν σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην καλήν. οὐκ
cognoueſt nõ iudicaueſt iudiciũ humili: neq; iudi-
ἔγνωσαν, οὐκ ἔκριναν κρίσιν ταπεινῷ, οὐδὲ κρί-
ciũ pauperis. nõne hoc eſt ignorare te me dicit
σιν πένητος. οὐ τοῦτό ἐστιν τὸ μὴ γνῶναί σε ἐμὲ λέγει
dñs? ecce nõ ſunt oculi tui recti: neq; cor
κύριος; ἰδοὺ οὐκ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί σου εὐθεῖς, οὐδὲ ἡ καρ- E
tuũ bonũ. ſed ad auaritiã tuã ⁊ vt ſãgui
δία σου καλή. ἀλλ' εἰς τὴν πλεονεξίαν σου καὶ ὡς αἷ-
nẽ inocẽtẽ effundas ⁊ ad iniqtates ⁊ ad homicidiũ:
μα τὸν ἀθῷον τοῦ ἐκχέαι καὶ εἰς ἀδικήματα καὶ εἰς φόνον, τοῦ
vt facias ea. pꝑter hoc hec dicit dñs ad ioachim filiũ io
ποιεῖν ταῦτα. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κς ἐπὶ ἰωακεὶμ υἱὸν ἰω-
ſie regẽ iuda: ve ſup hoiem hũc. nõ
σία βασιλέα ἰούδα, οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ
plãgent eũ o frater. neq; flebunt
μὴ κόψονται αὐτὸν ὦ ἀδελφέ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται
eũ: ve mihi dñe ⁊ ve mihi frater ſepultura aſini ſepe-
αὐτόν, οἴμοι κύριε καὶ οἴμοι ἀδελφέ. ταφὴν ὄνου ταφή-
lietur: putrefact⁹ pijcietur vltra portã hieruſa
σεται, συμψηθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης ἱερου-
lem. aſcẽde in libanũ ⁊ clama. ⁊ in
σαλήμ. ἀνάβηθι εἰς τὸν λίβανον καὶ κέκραξον. καὶ εἰς
baſan da vocẽ tuã ⁊ clama trans
τὴν βασὰν δὸς τὴν φωνήν σου καὶ βόησον εἰς τὸ πέραν
mare: q2 cõtriti ſunt oẽs
τῆς θαλάσσης, ὅτι συνετρίβησαν πάντες ooooooo

Digitized by Google

F amatores tui loquuti ſūt ad te in ruina
οἱ ἐρασταί σου ἐλάλησαν πρὸς σὲ ἐν τῇ παραπτώσει
tua: ⁊ dixiſti: nō audiā. hec via tua ab ado
σου, καὶ εἶπας, οὐκ ἀκούσομαι. αὕτη ἡ ὁδός σου ἐκ νεό
leſcētia tua. nō audiuiſti vocē meā. oēs
τητός σου. οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς μου. πάντας τοὺς
paſtores tuos paſcet vētus: ⁊ amatores tui in cap
ποιμένας σου ποιμανεῖ ἄνεμος. καὶ οἱ ἐρασταί σου ἐν αἰχ
tiuitatē egredient. q2 tūc cōfunderis ⁊ īhonora
μαλωσίᾳ ἐξελεύσονται. ὅτι τότε αἰσχυνθήσῃ καὶ ἀτιμω
beris ab oībus amātib⁹ te: q̄ hitas in
θήσῃ ἀπὸ πάντων τῶν φιλούντων σε, κατοικοῦσα ἐν τῷ
libano nidificās in cedris. īgemiſces cū
λιβάνῳ ἐννοσσεύουσα ἐν ταῖς κέδροις. καταστενάξεις ἐν
venerint tibi dolores: dolores q̄ſi parturiētis. viuo ego di
τῷ ἐλθεῖν σοι ὀδύνας, ὠδῖνας ὡς τικτούσης. ζῶ ἐγὼ λέ
cit dñs. ſi exñs fuerit iechonias fili⁹ ioachim
γει κύριος. ἐὰν γενόμενος γένηται ἰεχονίας υἱὸς ἰωακὶμ
G rex iuda ſigillū in manu dex-
βασιλεὺς ἰούδα ἀποσφράγισμα ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δε
tera mea: inde euellā te ⁊ tradā te in
ξιᾶς μου. ἐκεῖθεν ἐκσπάσω σε καὶ παραδώσω σε εἰς
man⁹ q̄rentiū aiam tuā quos tu times a
χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχήν σου ὧν σὺ εὐλαβῇ ἀπὸ
facie eoꝝ: ⁊ in manus nabuchodonoſor re
προσώπου αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας ναβουχοδονοσὸρ βα
gis babylonie: ⁊ in man⁹ chaldeoꝝ.
σιλέως τῆς βαβυλῶνος, καὶ εἰς χεῖρας τῶν χαλδαίων.
⁊ pīciam te ⁊ matrē tuā q̄ peperit
καὶ ἀπορρίψω σε καὶ τὴν μητέρα σου τὴν τεκοῦσάν
te in terrā vbi nō nat⁹ es ibi. ibi moriemini. in
σε εἰς γῆν οὗ οὐκ ἐτέχθης ἐκεῖ. ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε. εἰς
aūt terrā quā ipī deſiderāt aiabus ſuis illic
δὲ τὴν γῆν ἣν αὐτοὶ εὔχονται ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐκεῖ
nō reuertent. īhonoratus ē iechonias q̄ſi vas cui⁹
οὐ μὴ ἀποστρέψουσιν. ἠτιμώθη ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ
nō eſt viſus eius: q2 pīect⁹ eſt ⁊ eiectus eſt in terrā
οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ, ὅτι ἐξερρίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν
quā neſciebat. terra tra tra audi verbū dñi. hec di
ἣν οὐκ εἴδει. γῆ γῆ γῆ ἄκουε λόγον κυρίου. τάδε λέ
cit dñs: ſcribe virū iſtū abdicatū ho-
γει κύριος, γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄν
minē: q2 nō creſcet de ſemine ei⁹
θρωπον, ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῇ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ
vir ſedēs ſup thronū dauid īperās vltra in
ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δαυὶδ ἄρχων ἔτι ἐν τῷ
iuda.
ἰούδα.

Ca.23.

O paſtores diſpergētes ⁊ diſperdē-
ΩΩ οἱ ποιμένες οἱ διασκορπίζοντες καὶ ἀπολλύν
A tes oues paſcue mee. pp̄ter hoc hec dicit
τες πρόβατα τῆς νομῆς μου. διὰ τοῦτο τάδε λέγει
dñs de⁹ iſrael ad paſtores paſcē
κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοὺς ποιμαί
tes pplm̄ meū. ecce diſperſiſtis oues
νοντας τὸν λαόν μου. ἰδοὺ διεσκορπίσατε τὰ πρόβα
meas ⁊ expuliſtis eas ⁊ nō viſitaſtis e-
τά μου καὶ ἐξώσατε αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε αὐ
Eze. 34.f. as: ecce ego vīdicabo ſup vos ſcd̄m mala ſtu
τά, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπι
dia vr̄a. ⁊ ego ſuſcipiā reli-
τηδεύματα ὑμῶν. καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοί
quos pplī mei ab oī
πους τοῦ λαοῦ μου ἀπὸ πάσης

amatores tui. Locut⁹ ſū ad te in abundantia tua: dixiſti non audiā. Hec eſt via tua ab adoleſcētia tua: quia non audiſti vocē meam. Oēs paſtores tuos paſcet ventus: & amatores tui in captiuitatē ibunt. Et tunc confunderis & erubeſces ab oī malicia tua: q̄ ſedes in libano & nidificas in cedris. Quō cōgemuiſti cū veniſſent tibi dolores q̄ſi dolores parturiētis. Viuo ego dicit dñs: q2 ſi fuerit iechonias filius ioachim regis iuda annulus in manu dextera mea: inde euellam eum. Et dabo te in manum querentium animā tuā: & in manu quorum tu formidas faciem: & in manu nabuchodonoſor regis babylōis: & in manu chaldeorū. Et mittā te & matrem tuam que genuit te in terram alienam in qua nati non eſtis: ibiq3 moriemini. Et in terram ad quam ipſi leuant animam ſuam vt reuertātur illuc: non reuertētur. Nunqd vas fictile atq3 cōtritū vir iſte iechonias. Nunquid vas abſq3 oī voluptate. Quare abiecti ſunt ipſi & ſemen eius & proiecti in terram quam ignorauerūt. Terra terra terra audi ſermonē domini. Hec dicit dominus. Scribe virum iſtū ſterilē virū q in diebus ſuis nō proſperabitur. Nec enim erit de ſemine eius vir qui ſedeat ſuper ſolium dauid: & poteſtatem habeat vltra in iuda. 23.

Ve paſtoribus qui diſperdūt & dilacerant gregem paſcue mee dicit dominus. Ideo hec dicit dominus deus iſrael ad paſtores qui paſcūt populum meum. Vos diſperſiſtis gregem meū & eieciſtis eos & non viſitaſtis eos. Ecce ego viſitabo ſuper vos maliciam ſtudioꝝ veſtrorū: ait domin⁹. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus

מֵאַהֲבָיִךְ׃ דִּבַּרְתִּי אֵלַיִךְ בְּשַׁלְוֺתַיִךְ אהב שלה
אָמַרְתְּ לֹא אֶשְׁמָע זֶה דַרְכֵּךְ שמע
מִנְּעוּרַיִךְ כִּי לֹא שָׁמַעַתְּ בְּקוֹלִי׃ כָּל נער
רֹעַיִךְ תִּרְעֶה רוּחַ וּמְאַהֲבַיִךְ בַּשְּׁבִי רעה אהב
יֵלֵכוּ כִּי אָז תֵּבֹשִׁי וְנִכְלַמְתְּ מִכֹּל שבה בוש
רָעָתֵךְ׃ יֹשַׁבְתִּי בַּלְּבָנוֹן מְקֻנַּנְתִּי כלם רוע
בָּאֲרָזִים מַה נֵּחַנְתְּ בְּבֹא לָךְ חנן
חֲבָלִים חִיל כַּיֹּלֵדָה׃ חַי אָנִי נְאֻם חול ילד
יְהוָה כִּי אִם יִהְיֶה כָּנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָקִים
מֶלֶךְ יְהוּדָה חוֹתָם עַל יַד יְמִינִי כִּי חתם ימן
מִשָּׁם אֶתְּקֶנְךָּ׃ וּנְתַתִּיךָ בְּיַד נתק נתן
מְבַקְשֵׁי נַפְשֶׁךָ וּבְיַד אֲשֶׁר אַתָּה בקש
יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר גור פנה
מֶלֶךְ בָּבֶל וּבְיַד הַכַּשְׂדִּים׃ וְהֵטַלְתִּי טול
אֹתְךָ וְאֶת אִמְּךָ אֲשֶׁר יְלָדַתְךָ עַל
הָאָרֶץ אַחֶרֶת אֲשֶׁר לֹא יֻלַּדְתֶּם
שָׁם וְשָׁם תָּמוּתוּ׃ וְעַל הָאָרֶץ מות
אֲשֶׁר הֵם מְנַשְּׂאִים אֶת נַפְשָׁם נשא
לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ׃ הַעֶצֶב שוב
נִבְזֶה נָפוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כָּנְיָהוּ אִם בזה נפץ
כְּלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ מַדּוּעַ הוּטְלוּ הוּא כלה חפץ
וְזַרְעוֹ וְהֻשְׁלְכוּ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר טול שלך
לֹא יָדָעוּ׃ אֶרֶץ אֶרֶץ אָרֶץ שִׁמְעִי
דְּבַר יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה כִּתְבוּ אֶת
הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא יִצְלַח ערר צלח
בְּיָמָיו כִּי לֹא יִצְלַח מִזַּרְעוֹ אִישׁ יום
יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דָוִד וּמֹשֵׁל עוֹד
בִּיהוּדָה׃

Cap.xxiij.

הוֹי רֹעִים מְאַבְּדִים וּמְפִצִים
אֶת צֹאן מַרְעִיתִי נְאֻם יְהוָה׃ לָכֵן רעה אבד
כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל פוץ רעה
הָרֹעִים הָרֹעִים אֶת עַמִּי אַתֶּם
הֲפִצֹתֶם אֶת צֹאנִי וַתַּדִּחוּם וְלֹא נדח
פְקַדְתֶּם אֹתָם הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיכֶם
אֶת רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם יְהוָה׃ וַאֲנִי רוע עלל
אֲקַבֵּץ אֶת שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל קבץ

Digitized by Google

הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם
שוב פרה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְהֶן עַל נְוֵהֶן וּפָרוּ וְרָבוּ׃
רבה קום וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעִים וְרָעוּם וְלֹא
רעה ירא יִירְאוּ עוֹד וְלֹא יֵחַתּוּ וְלֹא יִפָּקֵדוּ
חתת פקד נְאֻם יְהוָה׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם
בוא יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק
צדק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט
שכל שפט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃ בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה
יום ישע וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה שְּׁמוֹ
שכן אֲשֶׁר יִקְרְאוֹ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃ לָכֵן הִנֵּה
קרא יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְלֹא יֹאמְרוּ
יום בוא עוֹד חַי יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי
אמר עלה יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ כִּי אִם חַי
יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת
בוא זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה
צפן וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים
דחה שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמָתָם׃ לַנְּבִאִים
נִשְׁבַּר לִבִּי בְקִרְבִּי רָחֲפוּ כָּל עַצְמוֹתַי
שבר הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁכּוֹר וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ
היה שכר יָיִן מִפְּנֵי יְהוָה וּמִפְּנֵי דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ׃
פנה כִּי מְנָאֲפִים מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי מִפְּנֵי
נאף אָלָה אָבְלָה הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת
ענה מִדְבָּר וַתְּהִי מְרוּצָתָם רָעָה
דבר היה וּגְבוּרָתָם לֹא כֵן׃ כִּי גַם נָבִיא גַם
רוץ רוץ כֹהֵן חָנֵפוּ גַּם בְּבֵיתִי מָצָאתִי רָעָתָם
גבר נבא נְאֻם יְהוָה׃ לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם
היה כַּחֲלַקְלַקּוֹת בָּאֲפֵלָה יִדַּחוּ וְנָפְלוּ
דחה בָהּ כִּי אָבִיא עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת
בוא שנה פְּקֻדָּתָם נְאֻם יְהוָה׃ וּבִנְבִיאֵי
נבא שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִפְלָה הִנַּבְּאוּ בַבַּעַל
ראה וַיַּתְעוּ אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל׃ וּבִנְבִאֵי
תעה יְרוּשָׁלַםִ רָאִיתִי שַׁעֲרוּרָה נָאוֹף
נאף וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים
רוץ לְבִלְתִּי שָׁבוּ אִישׁ מֵרָעָתוֹ הָיוּ
שוב היה לִי כֻלָּם כִּסְדֹם וְיֹשְׁבֶיהָ כַּעֲמֹרָה׃
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַל

terris ad aquas eiecero
eos illuc: ooooooooooooo
& conuertā eos ad rura
ſua: & creſcēt & multipli
cabūtur: & ſuſcitabo ſup
eos paſtores: & paſcent
eos. Non formidabunt
vltra: & non pauebūt:
& nullus qretur ex nu
mero dicit dn̄s. Ecce di
es veniūt dicit dn̄s: & ſu
ſcitabo dauid germē iu
ſtum: & regnabit rex: &
ſapiens erit: & faciet iu
diciū & iuſticiā in terra.
In dieb9 illis ſaluabitur
iuda: & iſrael hītabit cō
fidenter. Et hoc eſt nomē
qđ vocabūt eū: dn̄s iu
ſtus nr̄. Propter hoc ec
ce dies veniunt dicit do
minus: & non dicent oo
vltra viuit domin9 qui
eduxit filios oooooooooo
iſrael de terra egypti:
ſed viuit oooooooooooo
dominus qui eduxit &
adduxit oooooooooooooo
ſemen domus iſrael de
terra aquilonis: oooooooo
& de cunctis terris ad
quas eieceram eos oooo
illuc: & habitabūt in ter
ra ſua. Ad prophetas oo
Contritū eſt cor meū in
medio mei: cōtremuerūt
oia oſſa mea. Factus ſū
quaſi vir ebri9: & qſi hō
madidus a vino: a facie
dn̄i & a facie verborum
ſanctorū eius: qa adul
teris repleta eſt terra: qa
a facie maledictionis lu
xit terra: arefacta ſunt
arua deſerti. Factus eſt
curſus eorum malus: oo
& fortitudo eorum diſſi
milis. Propheta nāq3 &
ſacerdos polluti ſūt: &
in domo mea īueni ma
lū eorū: ait dn̄s. Idcirco
via eorum erit oooooooo
qſi lubricū in tenebris:
impellētur ei & corruēt
in ea. Afferā enim ſup
eos mala: annum ooooo
viſitationis eorū ait do
minus. Et in prophetis
ſamarie vidi fatuitatē: &
prophetabāt in baalim
& decipiebāt ppl'm meū
iſrael. Et in prophetis
hieruſalem vidi ſimilitu
dinem adulterantium oo
& iter mēdacii. Et cōfor
tauerūt manus peſſimo
rū: vt non cōuerteretur
vnuſqſq3 a malicia ſua.
Facti ſūt mihi oēs vt ſo
doma: & hītatores ei9 qſi
gomorra. Propterea hec
dicit dn̄s exercituum ad

terra q̄ expulſi eos illuc: ꝛ reſtituam eos in
τῆς γῆς οὗ ἐξῶσα αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ καταστήσω αὐτοὺς εἰς
paſcua ſua. ꝛ creſcent ꝛ multiplicabunt:
τὴν νομὴν αὐτῶν. καὶ αὐξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται,
ꝛ ſuſcitabo eis paſtores q̄ paſcent eos:
καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς ποιμένας οἳ ποιμανοῦσιν αὐτούς,
ꝛ nō formidabunt vltra neq3 pauebunt neq3 requi
καὶ οὐ φοβηθήσονται ἔτι οὐδὲ πτοηθήσονται οὐδὲ ἐκζητη
rent dicit dn̄s. ecce dies veniunt dicit do=
θήσονται λέγει κύριος. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύ=
min9: ꝛ ſuſcitabo dauid orientem iuſtū: ꝛ re=
ριος, καὶ ἀναστήσω τῷ δαυὶδ ἀνατολὴν δικαίαν, καὶ βα
gnabit rex ꝛ intelliget ꝛ faciet iudiciū ꝛ B
σιλεύσει βασιλεὺς καὶ συνήσει καὶ ποιήσει κρίμα καὶ
iuſticiam in tra. in diebus eius ſalua=
δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ σωθή=
bitur iuda: ꝛ iſrael hītabit cōfidēter: ꝛ 3.16.c
σεται ἰούδας, καὶ ἰσραὴλ κατασκηνώσει πεποιθώς, καὶ
hoc nomē eius q̄ vocabit eum dn̄s ioſedech.
τοῦτο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὃ καλέσει αὐτὸν κύριος ἰωσεδέκ.
ppt hoc ecce dies veniūt dicit dn̄s: ꝛ nō
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ οὐκ
dicent vltra viuit dn̄s: q̄ eduxit domū iſrael de tra
ἐροῦσιν ἔτι ζῇ κύριος, ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἐκ γῆς
egypti. ſed viuit dn̄s q̄ adduxit ꝛ cōgregauit
αἰγύπτου. ἀλλὰ ζῇ κύριος ὃς ἀνήγαγεν καὶ συνήγαγεν
omne ſemen iſrael de tra aq̄lonis: ꝛ de cun=
ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πα
ctis regionib9 q̄ expulſi ſunt illuc: ꝛ reſtituit
σῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστησεν
eos in locum ſuum. in pphetis cōtritū
αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. ἐν τοῖς προφήταις συνετρί
eſt cor meū: in me cōmota ſūt oia oſſa mea:
βη ἡ καρδία μου, ἐν ἐμοὶ ἐσαλεύθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου,
fact9 ſum q̄ſi vir cōtritus ꝛ q̄ſi homo ca
ἐγενήθην ὡς ἀνὴρ συντετριμμένος καὶ ὡσεὶ ἄνθρωπος συ
ptus ꝛ vino a facie dn̄i ꝛ a fa=
νεχόμενος ἀπὸ οἴνου ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ προ
cie decoris glīe eius: q2 adulteris repleta ē
σώπου εὐπρεπείας δόξης αὐτοῦ, ὅτι μοιχῶν ἐπλήσθη
terra: q2 a facie hoꝝ luxit terra: arefacta
ἡ γῆ, ὅτι ἀπὸ προσώπου τούτων ἐπένθησεν ἡ γῆ, ἐξηράνθη
ſunt paſcua deſerti: ꝛ fact9 ē curſus eoꝝ ma
σαν αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου, καὶ ἐγένετο ὁ δρόμος αὐτῶν πο
lus: ꝛ fortitudo eoꝝ nō ſic2. q2 ſacerdos ꝛ pphe C
νηρός, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν οὐχ οὕτως, ὅτι ἱερεὺς καὶ προφή
ta polluti ſunt: ꝛ in domo mea vidi malitias eo=
της ἐμολύνθησαν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶδον πονηρίας αὐ=
rū dicit dn̄s. ppterea fiat via illoꝝ ipſis
τῶν λέγει κύριος. διὰ τοῦτο γενέσθω ἡ ὁδὸς αὐτῶν αὐτοῖς
in lubricū in caligīe: ꝛ ſupplantabūtur ꝛ cor=
εἰς ὀλίσθημα ἐν γνόφῳ, καὶ ὑποσκελισθήσονται καὶ πε=
ruent in ea: q2 īferam ſup eos mala in anno
σοῦνται ἐν αὐτῇ, διότι ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς κακὰ ἐν ἐνιαυ
viſitatiōis eoꝝ dicit dn̄s. ꝛ in pphe=
τῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν λέγει κύριος, καὶ ἐν τοῖς προφή=
tis ſamarie vidi iniq̄tates pphetauerunt in ba=
ταις σαμαρείας ἴδον ἀνομήματα προεφήτευσαν ἐπὶ βα
al: ꝛ deceperunt pplm̄ meū iſrael. ꝛ in
άλ, καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ. καὶ ἐν τοῖς
pphetis hieruſalem vidi horribilia adulterātes ꝛ
προφήταις ἱερουσαλὴμ ἑώρακα φρικτὰ μοιχωμένους καὶ
ambulantes in mēdaciis: ꝛ apphendentes ma=
πορευομένους ἐν ψεύδεσιν, καὶ ἀντιλαμβανομένους χει
nus maloꝝ: ne cōuerteretur vnuſq̄ſq3 a vi=
ρῶν πονηρῶν, τοῦ μὴ ἀποστραφῆναι ἕκαστον ἀπὸ τῆς ὁ=
a ſua mala. facti ſunt mihi oēs q̄ſi ſo=
δοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. ἐγενήθησάν μοι πάντες ὡς σό
doma ꝛ hītantes eam q̄ſi gomorra. ppte=
δομα καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ὥσπερ γόμορρα. διὰ τοῦ 3.9.a
rea: hec dicit dn̄s exercituū ad
το τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων πρὸς ooooooooo

Trãſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

.pphetas ecce ego cibo eos doloribꝰ: ⁊
τοὺς προφήτας ἰδοὺ ἐγὼ ψωμίζω αὐτοὺς ὀδύνας, καὶ
potabo eos aq̃ amara: q2 a pphetis ie
ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ πικρόν, ὅτι ἀπὸ τῶν προφητῶν ἱε
ruſalẽ egreſſa ẽ pollutio oi terre. ſic dicit
ρουσαλὴμ ἐξῆλθεν μολυσμὸς πάσῃ τῇ γῇ. οὕτως λέγει
D dñs omps: ne audiatis verba p=
κύριος ὁ παντοκράτωρ, μὴ ἀκούετε τοὺς λόγους τῶν προ
phetaꝝ .pphetantiũ vobis. q2 vanã faciũt ipſi
φητῶν τῶν προφητευόντων ὑμῖν. ὅτι ματαιοῦσιν αὐτοὶ
uiſionẽ a corde coꝝ. loquũt ⁊ nõ de ore
ὅρασιν. ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. λαλοῦσιν καὶ οὐκ ἀπὸ στόμα
dñi dicũt abiicientibꝰ verbũ
τος κυρίου λέγουσιν τοῖς ἀπωθουμένοις τὸν λόγον
dñi. pax erit vobis: ⁊ oibus ãbulanti=
κυρίου. εἰρήνη ἔσαι ὑμῖν, καὶ πᾶσι τοῖς πορευομέ
bus volũtatibꝰ ſuis. omni ãbulanti in erro=
νοις τοῖς θελήμασιν αὐτῶν. παντὶ πορευομένῳ ἐν πλά=
re cordis ſui nõ veniẽt ſup te mala: qm̃ qs ſtetit
νῃ καρδίας αὐτοῦ οὐχ ἥξει ἐπὶ σὲ κακά, ὅτι τίς ἔστη
in ſubſiſtẽtia dñi ⁊ vidit ⁊ audiuit ſmonẽ e=
ἐν ὑποστήματι κυρίου καὶ ἴδεν καὶ ἤκουσεν τὸν λόγον αὐ
ius: qs auribꝰ pcepit ⁊ audiuit: ecce cõmotio a
τοῦ; τίς ἐνωτίσατο καὶ ἤκουσεν; ἰδοὺ σεισμὸς παρὰ
dño ⁊ ira egreditur in cõmotionẽ. cõuer=
κυρίου καὶ ὀργὴ ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμόν. συστρεφο=
ſa in impios veniet: ⁊ nõ reuertetur fu
μένη ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἥξει, καὶ οὐκ ἀποστρέψει ὁ θυ=
roꝛ dñi donec faciat illud ⁊ donec ſuſcitet il=
μὸς κυρίου ἕως ἂν ποιήσῃ αὐτὸ καὶ ἕως ἂν ἀναστήσῃ αὐ
lud a conatu cordis ſui. i nouiſſimis
τὸ ἀπὸ ἐγχειρήματος καρδίας αὐτοῦ. ἐπ' ἐσχάτων
S.14.c. diebꝰ itelligẽt ea. nõ mittebam
Infra.19.c. τῶν ἡμερῶν νοήσουσιν αὐτά. οὐκ ἀπέστελλον τοὺς
pphetas: ⁊ ipſi currebant. nõ loquutꝰ ſũ ad
προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον. οὐκ ἐλάλησα πρὸς
E eos: ⁊ ipſi pphetabant. ⁊ ſi ſtetiſ
αὐτούς, καὶ αὐτοὶ προεφήτευον. καὶ εἰ ἔστη
ſent in ſubſiſtẽtia mea ⁊ audiſſent verba mea: ⁊
σαν ἐν ὑποστάσει μου καὶ ἤκουσαν τῶν λόγων μου, καὶ
ppl'm meũ auertiſſent a malis ſtudi=
τὸν λαόν μου ἂν ἀπέστρεφον ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτη=
is ſuis. deus appropinq̃ns ego ſum dicit dñs:
δευμάτων αὐτῶν. θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι λέγει κύριος,
⁊ nõ deꝰ de longe. ſi abſcondet homo in ab=
καὶ οὐχὶ θεὸς πόρρωθεν. εἰ κρυβήσεται ἄνθρωπος ἐν κρυ
ſcõditis ⁊ ego nõ videbo eum: dicit dñs. nũqd nõ
φαίοις καὶ ἐγὼ οὐκ ὄψομαι αὐτόν, λέγει κύριος. μὴ οὐ=
celum ⁊ trã ego ipleo: dicit dñs.
χὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει κύριος.
audiui q̃ loquũtur pphete q̃ pphetant in
ἤκουσα ἃ λαλοῦσιν οἱ προφῆται ἃ προφητεύουσιν ἐπὶ
noie meo mẽdacia dicẽtes: ſomniaui ſom=
τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ λέγοντες, ἐνυπνιασάμην ἐνύ
niũ: viſqꝫquo erit in corde pphetaꝝ
πνιον, ἕως πότε ἔσαι ἐν καρδίᾳ τῶν προφητῶν τῶν
pphetantiũ mẽdacia: ⁊ cũ pphetant ip=
προφητευόντων ψευδῆ, καὶ ἐν τῷ προφητεύειν αὐ
ſi voluntates cordis coꝝ cogi=
τοὺς τὰ θελήματα τῆς καρδίας αὐτῶν τῶν λογιζο=
tantiũ vt obliuiſcãt nominis mei in
μένων τοῦ ἐπιλαθέσθαι τοῦ ὀνόματός μου ἐν τοῖς
ſomniis ſuis q̃ narrabant vnuſqſqꝫ ad pxi=
ἐνυπνίοις αὐτῶν ἃ διηγοῦντο ἕκαστος πρὸς τὸν πλη=
mũ ſuũ: ſicut obliti ſunt pres coꝝ
σίον αὐτοῦ. καθάπερ ἐπελάθοντο οἱ πατέρες αὐτῶν
nois mei in baal. ppheta in quo
τοῦ ὀνόματός μου ἐν τῇ βαάλ. ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ
F ſomniũ eſt: narret ſomniũ ſuũ: ⁊ in q̃
ἐνύπνιόν ἐστιν, διηγησάσθω τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ, καὶ ἐν ᾧ

Trãſla.B.Hie.

prophetas. Ecce ego ci
babo eos abſintio:
& potabo eos felle. A
pphetis eni hieruſalem
egreſſa eſt pollutio ſup
oem terram. Hec dicit
dñs exercituũ. Nolite
audire verba pphetarũ
qui prophetant
vobis & decipiunt vos.
Viſionem
cordis ſui loquũtur nõ
de ore dñi. Dicunt
his qui blaſphemãt me:
locutus eſt dñs: pax
erit vobis: & oibus qui
ambulant in prauitate
cordis ſui dixerunt: nõ
veniet ſuper vos malũ.
Quis enim affuit in cõ
ſilio domini & vidit
& audiuit ſermonẽ eius?
Quis cõſiderauit verbũ
illius & audiuit? Ecce tur
bo dñice indignationis
egredietur & tempeſtas
erumpens ſuper caput
impiorũ veniet. Non
reuertetur furor dñi
vſqꝫ dum faciat & vſqꝫ
du3 cõpleat cogitationẽ
cordis ſui. In nouiſſi=
mis diebꝰ intelligetis cõ
ſilium eius. Non mitte=
bam prophetas & ipſi
currebant: non loque
bar ad eos: & ipſi
pphetabãt. Si ſtetiſſent
in cõſilio meo & nota fe
ciſſent verba mea poplo
meo auertiſſent vtiqꝫ eos
a via ſua mala & cogita
tionibꝰ ſuis peſſimis. Pu=
tas ne deꝰ e vicino ego
ſum dicit dñs: & nõ deꝰ
de longe? Si occultabi=
tur vir in abſconditis:
& ego non videbo eum
dicit dñs? Nunquid
non celum & terrã ego
implebo
dicit dominus? Audiui
que
dixerunt prophete pro
phetantes in nomie meo
mẽdaciũ atqꝫ dicentes.
Sõniaui ſomniaui. Vſqꝫ
quo iſtud eſt in corde p
phetarum vaticinantiũ
mendaciũ & pphetantiũ
ſeductiones cordis ſui?
Qui volunt facere vt ob
liuiſcatur ppl's meꝰ nois
mei ppter ſomnia eorũ
que narrãt vnuſquiſqꝫ
ad proximũ ſuum ſicut
obliti ſunt patres eorũ
nois mei propter baal.
Propheta qui habet
ſomnium narret ſom=
nium: & qui

Tex.heb.hiere.xxiij. Ptitiua.heb.

הנביאים הנני מאכיל אתם לענה | נבא אכל
והשקתים מי ראש כי מאת | שקה ראש
נביאי ירושלם יצאה חנפה לכל
הארץ׃ כה אמר יהוה צבאות אל
תשמעו על דברי הנבאים הנבאים | שמע
לכם מהבלים המה אתכם חזון | הבל חזה
לבם ידברו לא מפי יהוה׃ אמרים | דבר פה
אמור למנאצי דבר יהוה שלום | נאץ שלם
יהיה לכם וכל הלך בשררות | היה
לבו אמרו לא תבוא עליכם רעה׃ | בוא רוע
כי מי עמד בסוד יהוה וירא | ראה
וישמע את דברו מי הקשיב דברו | שמע קשב
וישמע׃ הנה סערת יהוה חמה
יצאה וסער מתחולל על ראש | חול
רשעים יחול׃ לא ישוב אף יהוה | חול שוב
עד עשתו ועד הקימו מזמות לבו | עשה קום
באחרית הימים תתבוננו בה בינה׃ | זמם יום
לא שלחתי את הנביאים והם | בין נבא
רצו לא דברתי אליהם והם | רוץ
נבאו׃ ואם עמדו בסודי וישמעו
דברי את עמי וישבום מדרכם | שוב
הרע ומרע מעלליהם׃ האלהי | רוע עלל
מקרב אני נאם יהוה ולא אלהי
מרחק׃ אם יסתר איש במסתרים | סתר
ואני לא אראנו נאם יהוה הלוא | ראה
את השמים ואת הארץ אני מלא
נאם יהוה׃ שמעתי את אשר
אמרו הנבאים הנבאים בשמי | נבא
שקר לאמר חלמתי חלמתי׃ עד
מתי היש בלב הנבאים נבאי
השקר ונביאי תרמת לבם׃ | רמה
החשבים להשכיח את עמי שמי | שכח
בחלומתם אשר יספרו איש | ספר
לרעהו כאשר שכחו אבותם את
שמי בבעל׃ הנביא אשר אתו
חלום יספר חלום ואשר דברי | חלם

אתו ידבר דברי אמת מה לתבן דבר
את הבר נאם יהוה הלוא כה דברי
נפץ פוץ כאש נאם יהוה וכפטיש יפצץ
סלע לכן הנני על הנביאים נאם
יהוה מגנבי דברי איש מאת גנב
רעהו הנני על הנביאים נאם
יהוה הלקחים לשונם וינאמו נאם לשן נאם
הנני על נבאי חלמות שקר נאם
יהוה ויספרום ויתעו את עמי ספר תעה
בשקריהם ובפחזותם ואנכי לא
שלחתים ולא צויתים והועיל לא צוה יעל
יועילו לעם הזה נאם יהוה וכי
ישאלך העם הזה או הנביא או שאל נבא
כהן לאמר מה משא יהוה ואמרת נשא
אליהם את מה משא ונטשתי
אתכם נאם יהוה והנביא והכהן
והעם אשר יאמר משא יהוה
ופקדתי על האיש ההוא ועל
ביתו כה תאמרו איש על אמר
רעהו ואיש אל אחיו מה ענה
יהוה ומה דבר יהוה ומשא
יהוה לא תזכרו עוד כי המשא זכר
יהיה לאיש דברו והפכתם את
דברי אלהים חיים יהוה צבאות
אלהינו כה תאמר אל הנביא
מה ענך יהוה ומה דבר יהוה ענה
ואם משא יהוה תאמרו לכן
כה אמר יהוה יען אמרכם את
הדבר הזה משא יהוה ואשלח שלח
אליכם לאמר לא תאמרו
משא יהוה לכן הנני ונשיתי נשה
אתכם נשא ונטשתי אתכם
ואת העיר אשר נתתי לכם
ולאבותיכם מעל פני ונתתי עליכם פנה נתן
חרפת עולם וכלמות עולם אשר עלם כלם
לא תשכח שכח

habet ſermonē meū: loquatur ſermonē meū vere. Quid paleis ad triticū dicit dñs? Nūqd nō verba mea ſunt qſi ignis dicit dñs: et qſi malleus cōterens petrā? Propterea ecce ego ad prophetas ait dominus qui furantur verba mea vnuſquiſq; proximo ſuo. Ecce ego ad prophetas ait dñs qui aſſumunt linguas ſuas & aiunt dicit dñs. Ecce ego ad prophetas ſomniātes mēdaciū dicit dñs: qui narrauerunt ea & ſeduxerūt ppl'm meū in mēdacio ſuo & in miraculis ſuis: cū ego non miſiſſem eos: nec mandaſſem eis qui nihil profuerunt populo dicit dominus. Si igitur interrogauerit te ppl'us iſte: vel propheta aut ſacerdos dicens: quod eſt onus domini? dices ad eos. Vos eſtis onus. Proiiciam quippe vos dicit dominus. Et propheta & ſacerdos & populus qui dicit onus domini viſitabo ſuper virum illum & ſuper domum eius. Hec dicetis vnuſquiſq; ad proximū & ad fratrem ſuum. Quid reſpondit dominus: & quid locutus eſt dñs? Et onus dñi vltra non memorabitur: quia onus erit vnicuiq; ſermo ſuus. Et peruertiſtis verba dei viuentis domini exercituum dei noſtri. Hec dices ad prophetam. Quid reſpōdit tibi dñs: & quid locutus eſt dñs? Si autem onus dñi dixeritis: propter hoc hec dicit dominus. Quia dixiſtis ſermonem iſtum onus dñi: & miſi ad vos dicens: nolite dicere onus domini: propterea ecce ego tollam vos portans: & derelinquam vos & ciuitatem quam dedi vobis & patribus veſtris a facie mea: & dabo vos in opprobriū ſempiternū & in ignominiā eternā que nunq; obliuione delebitur. 24.

ſermo me⁹ ad eū: narret ſmonē meū
ὁ λόγος μου πρὸς αὐτόν, διηγησάσθω τὸν λόγον μου
in veritate. qd palea ad triticū? ſic
ἐπ' ἀληθείας. τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σῖτον; οὕτως οἱ
verba mea. nōne verba mea ſicut ignis cōburēs dicit
λόγοι μου. οὐχ οἱ λόγοι μου ὥσπερ πῦρ φλέγον λέγει
dñs: ⁊ ſicut ſecuris incidēs petram? ppterea ecce
κύριος, καὶ ὡς πέλεκυς κόπτων πέτραν; διὰ τοῦτο ἰδοὺ
ego ad pphetas dicit dñs de⁹ q furantur
ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας λέγει κύριος ὁ θεὸς τοὺς κλέ-
verba mea vnuſqſq; a primo
πτοντας τοὺς λόγους μου ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον
ſuo. ecce ego ad pphetas dicit dñs:
αὐτοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας λέγει κύριος,
emittentes pphetias lingue: ⁊ dormitā-
τοὺς ἐκβάλλοντας προφητείας γλώσσης, καὶ νυστάζον-
tes dormitationē ſuā. ecce ego ad pphetas
τας νυσταγμὸν αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας
pphetantes ſomnia mēdacia: ⁊ enarrabāt ea:
τοὺς προφητεύοντας ἐνύπνια ψευδῆ, καὶ διηγοῦντο αὐτά,
⁊ ſeduxerunt ppl'm meū in mēdatiis ſuis:
καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν,
⁊ in erroribus ſuis: ⁊ ego nō miſi e-
καὶ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐ-
os: ⁊ nō mandaui eis: ⁊ vtilitate nō
τούς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτούς, καὶ ὠφέλειαν οὐκ
pderunt pplo huic dicit dñs: ⁊ ſi
ὠφελήσουσιν τὸν λαὸν τοῦτον λέγει κύριος, καὶ ἐὰν
īterrogauerit te ppl's iſte: vel ſacerdos aut ppheta di-
ἐρωτήσῃ σε ὁ λαὸς οὗτος, ἢ ἱερεὺς ἢ προφήτης λέ-
cens: qd aſſumptio dñi? ⁊ dices eis: vos
γων, τί τὸ λῆμμα κυρίου; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ὑμεῖς
eſtis aſſumptio: ⁊ allidā vos dicit dñs: ⁊
ἐστὲ τὸ λῆμμα, καὶ ῥάξω ὑμᾶς λέγει κύριος, καὶ ὁ
ppheta ⁊ ſacerdos ⁊ ppl's q dixerit aſſump-
προφήτης καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λαὸς οἳ ἂν εἴπωσιν λῆμ-
tio dñi: ⁊ vlciſcar hoīem illum ⁊
μα κυρίου, καὶ ἐκδικήσω τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ
domū eius. q̄z ſic dicetis vnuſqſq; ad
τὸν οἶκον αὐτοῦ. ὅτι οὕτως ἐρεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν
primū ſuū: ⁊ vnuſqſq; ad fratrē ſuū. qd reſ-
πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. τί ἀπε-
pōdit dñs: ⁊ qd locut⁹ eſt dñs: ⁊ aſſumptio dñi
κρίθη κύριος, καὶ τί ἐλάλησεν κύριος, καὶ λῆμμα κυρίου
non nominabit vltra: q̄z aſſūptio dñi erit
οὐ μὴ ὀνομάσητε ἔτι, ὅτι τὸ λῆμμα κυρίου ἔσται τῷ
hominiī ſermo eius: ⁊ puertiſtis verba dei
ἀνθρώπῳ ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ ἐξεστρέψατε τοὺς λόγους θεοῦ
viuētis. ſic dicetis ad pphetam: qd locutus
ζῶντος. οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν προφήτην, τί ἐλάλη-
eſt dñs deus nr̄? ppterea hec dicit dñs:
σεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν; διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος,
eo qd dixiſtis ſmonē iſtum aſſumptio dñi: ⁊
ἀνθ' ὧν εἴπατε τὸν λόγον τοῦτον λῆμμα κυρίου, καὶ ἀ-
miſi ad vos dicēs: nō dicetis aſſūptio do-
πέστειλα πρὸς ὑμᾶς λέγων, οὐκ ἐρεῖτε λῆμμα κυ-
mini. ppterea ecce ego aſſumo ⁊ allido
ρίου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω καὶ ῥάσσω
vos: ⁊ ciuitatē quā dedi vobis ⁊ pa-
ὑμᾶς, καὶ τὴν πόλιν ἣν δέδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πα-
tribus vr̄is ⁊ dabo ſup vos opprobriū ſēpitnū:
τράσιν ὑμῶν καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς ὀνειδισμὸν αἰώνιον,
⁊ ignominiā eternā: q non obliuioni tradet.
καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον, ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται. Ca.24.

G

A Oſtendit mihi dñs duos calathos ficuũ po-
Ἔδειξέν μοι κύριος δύο καλάθους σύκων κει-
ſitos ante faciem tẽpli dñi: poſtq̃ trãſmi-
μένους κατὰ πρόσωπον ναοῦ κυρίου, μετὰ τὸ ἀποι
grefecit nabuchodonoſor rex babylonis ie
κίσαι ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος τὸν ἰε
choniã filiuz ioachĩ regem iuda: τ prĩ
χονίαν υἱὸν ἰωακεὶμ βασιλέα ἰούδα, καὶ τοὺς ἄρ
cipes τ artifices τ vinctos
χοντας καὶ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς δεσμώτας
de hieruſalem. τ adduxeꝛit eos in babylonem:
ἐξ ἱερουσαλὴμ. καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα,
calathus vnus ficuũ bonaꝝ valde: ſicut fi-
ὁ κάλαθος ὁ εἷς σύκων χρηστῶν σφόδρα, ὡς τὰ σῦ
cus tꝑanec: τ calathus alter ficuum
κα τὰ πρώϊμα, καὶ ὁ κάλαθος ὁ ἕτερος σύκων
malaꝝ valde: q̃ non comedẽtur pꝛe malitia
πονηρῶν σφόδρα, ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πονηρίας
3.I.a. eaꝛum. τ dixit dñs ad me: qd tu vides hiere
αὐτῶν. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, τί σὺ ὁρᾷς ἱερε
mia? τ dixi: ficus: ficus bonas bonas
B μία; καὶ εἶπα, σῦκα, τὰ σῦκα τὰ χρηστὰ χρηστὰ
valde. τ malas: malas valde: q̃ nõ comedẽ-
λίαν. καὶ τὰ πονηρά, πονηρὰ λίαν, ἃ οὐ βρωθήσε
tur pꝛe malitia eaꝝ. τ factũ ẽ verbũ dñi
ται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
ad me dicens: hec dicit dñs deꝰ iſrael:
πρός με λέγων, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ſicut ficus bone iſte: ſic cognoſcam
ὡς τὰ σῦκα τὰ χρηστὰ ταῦτα, οὕτως ἐπιγνώσομαι
trãſmigratos iudeos: q̃s emiſi de
τοὺς ἀποικισθέντας ἰουδαίους, οὓς ἐξαπέσταλκα ἐκ
loco iſto in trã chaldeoꝝ in bona.
τοῦ τόπου τούτου εἰς γῆν χαλδαίων εἰς ἀγαθά.
τ firmabo oculos meos ſup eos in bo-
καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀγα-
na: τ reducam eos in trã hanc.
θά, καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην.
τ reedificabo eos τ non deſtruã τ planta-
καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ καθελῶ καὶ καταφυ
bo eos τ nõ euellaꝫ. τ dabo eis coꝛ
τεύσω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω. καὶ δώσω αὐτοῖς καρδί
C vt ſciant ipſi me: qꝛ ego ſum dñs. τ e-
αν τοῦ εἰδέναι αὐτοὺς ἐμέ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ ἔσον
Infra. 31.b. rũt mihi in pplm: τ ego ero illis in deũ. qꝛ
ταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. ὅτι
cõuertentur ad me ex toto coꝛde ſuo. τ
ἐπιστραφήσονται ἐπ' ἐμὲ ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν. καὶ
ſicut ficus male q̃ nõ comedẽtur p̃ ma
ὡς τὰ σῦκα τὰ πονηρὰ ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πο
litia eaꝝ: hec dicit dñs: ſic tradam
νηρίας αὐτῶν, τάδε λέγει κύριος, οὕτω παραδώ
ſedechiã regẽ iuda τ pñci-
σω τὸν σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ τοὺς μεγι-
pes eius τ reliquũ hieruſalem
στᾶνας αὐτοῦ καὶ τὸ κατάλοιπον ἱερουσαλὴμ τοὺς
q̃ derelicti ſunt in tra iſta τ habitã-
ὑπολελειμμένους ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τοὺς κατοι-
tes in egypto: τ dabo eos in diſperſio-
κοῦντας ἐν αἰγύπτῳ, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπι
nem oĩbus regnis tre. τ erunt
σμὸν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς. καὶ ἔσον-
in oppꝛobꝛiũ τ in parabolam τ in odiuꝫ
ται εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς παραβολὴν καὶ εἰς μῖσος
D τ in maledictionẽ ĩ omni loco q̃ expellã eos
καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐξώσω αὐτοὺς
illuc. τ mittam in eos famẽ τ
ἐκεῖ. καὶ ἀποστελῶ ἐπ' αὐτοὺς τὸν λιμὸν καὶ τὸν
Infra. 29.d. moꝛtẽ τ gladium
θάνατον καὶ τὴν μάχαιραν

Oſtendit mihi domi-
nus: & ecce
duo calathi plẽi ficis po
ſiti ante
templũ dñi: poſtq̃ trã
ſtulit nabuchodonoſor
rex babylonis iechoniã
filium ioachim
regem iuda & principes
eius &
fabrum & incluſorẽ de
hieruſalem:
& adduxit eos in baby-
lonẽ. Calathus vnꝰ ficus
bonas habebat nimis:
vt ſolẽt ficus eſſe primi
tẽporis. Et calathus vnꝰ
ficus hẽbat malas nimis
que comedi nõ poterãt
eo q̃ eſſent male. Et di-
xit dñs ad me. Quid tu
vides hieremia?
Et dixi. Ficus: ficus bo
nas:
bonas valde: & malas:
malas valde:
que comedi nõ poſſunt
eo q̃ ſint male. Et factũ
eſt verbum dñi ad me di
cens. Hec dicit
dñs deus iſrael. Sicut fi
cus he
bone: ſic cognoſcam
tranſmigrationem
iuda quẽ emiſi de loco
iſto in terram chaldeoꝝ
in bonum:
& ponam oculos meos
ſuper eos ad placandũ.
Et reducam eos in terrã
hanc:
& edificabo eos: & non
deſtruã: & plãtabo eos
& non euellam: & dabo
eis cor vt ſciant
me: quia ego ſum dñs.
Et erunt mihi in pplm:
& ego ero eis in deum:
quia
reuertẽtur ad me in toto
corde ſuo. Et ſicut ficus
peſſime que comedi nõ
poſſunt eo q̃ ſint male:
hec dicit dominus: ſic
dabo
ſedechiam regem iuda
& principes eius
& reliquos de hieruſalẽ
qui remãſerunt
in vrbe hac: & qui ha-
bitant in terra
egypti. Et dabo eos ĩ ve
xationẽ afflictionẽq̃ oĩ-
bus regnis terre: in op-
probriũ: & in parabolã:
& in prouerbiũ & in ma
ledictionẽ in vniuerſis lo
cis ad que eieci eos: &
mittam in eis
gladium & famem &
peſtem:

Ca.xxiiij.
הִרְאַנִי יְהוָה וְהִנֵּה — רָאָה שָׁנָה
שְׁנֵי דּוּדָאֵי תְאֵנִים מוּעָדִים לִפְנֵי — יָעַד פָּנָה
הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר — הֵכַל גָּלָה
מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת יְכָנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים
מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת שָׂרֵי יְהוּדָה וְאֶת — שׂוּר
הֶחָרָשׁ וְאֶת הַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלַם — סָגַר
וַיְבִאֵם בָּבֶל: הַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים — בּוֹא
טֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי הַבַּכֻּרוֹת — בָּכַר
וְהַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד — רוּעַ
אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ: וַיֹּאמֶר — אָכַל
יְהוָה אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ
וָאֹמַר תְּאֵנִים הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת
טֹבוֹת מְאֹד וְהָרָעוֹת רָעוֹת מְאֹד
אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ: וַיְהִי — הָיָה
דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: כֹּה אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּתְּאֵנִים
הַטֹּבוֹת הָאֵלֶּה כֵּן אַכִּיר אֶת גָּלוּת — טוֹב נָכַר
יְהוּדָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן הַמָּקוֹם — גָּלָה קוּם
הַזֶּה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה:
וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה — שׂוּם
וַהֲשִׁבֹתִים עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת — שׁוּב
וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֱרֹס וּנְטַעְתִּים — בָּנָה הָרַס
וְלֹא אֶתּוֹשׁ: וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת — נָטַע נָתַן
אֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה וְהָיוּ לִי לְעָם — יָדַע הָיָה
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי
יָשֻׁבוּ אֵלַי בְּכָל לִבָּם: וְכַתְּאֵנִים — שׁוּב לָבַב
הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ — רוּעַ אָכַל
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה כֵּן אֶתֵּן אֶת — נָתַן
צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת שָׂרָיו — שׂוּר
וְאֵת שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלַם הַנִּשְׁאָרִים — שָׁאַר
בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם: וּנְתַתִּים לְזַעֲוָה לְרָעָה לְכֹל — רוּעַ
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְחֶרְפָּה וּלְמָשָׁל — מָלַךְ
לִשְׁנִינָה וְלִקְלָלָה בְּכָל הַמְּקֹמוֹת — שָׁנַן קוּם
אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם: וְשִׁלַּחְתִּי בָם — נָדַח
אֶת הַחֶרֶב וְאֶת הָרָעָב וְאֶת הַדָּבֶר

Digitized by Google

עַד תֻּמָּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי נתן
לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃

Cap. xxv. הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה עַל יִרְמְיָהוּ עַל
כָּל עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית רָבַע
לִיהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל׃ אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ
נָבָא הַנָּבִיא עַל כָּל עַם יְהוּדָה וְאֶל כָּל
יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר׃ מִן שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן אָמוֹן
מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה דְבַר יְהוָה אֵלָי
דבר שכם וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכֵּים וְדַבֵּר
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם׃ וְשָׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם
אֶת כָּל עֲבָדָיו הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם
וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא הִטִּיתֶם
נטה אֶת אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ׃ לֵאמֹר שׁוּבוּ
שוב נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמֵרֹעַ
רעע מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל הָאֲדָמָה
עלל ישב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם
לְמִן עוֹלָם וְעַד עוֹלָם׃ וְאַל תֵּלְכוּ
עלם הלך אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם
וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם וְלֹא תַכְעִיסוּ
שחה כעס אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְלֹא אָרַע
עשה רעע לָכֶם׃ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם יְהוָה
לְמַעַן הַכְעִסוּנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם
רעע לְרַע לָכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת יַעַן אֲשֶׁר לֹא שְׁמַעְתֶּם
אֶת דְּבָרָי׃ הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי
שפח צפן אֶת כָּל מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן נְאֻם יְהוָה
וְאֶל נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי
בוא וַהֲבִאֹתִים עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת
וְעַל יֹשְׁבֶיהָ וְעַל כָּל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים וְשַׂמְתִּים
סבב חרם לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחָרְבוֹת עוֹלָם׃
שום שמם וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל
עלם אבד
שוש

donec conſumantur de terra quam dedi eis & patribus eorum.

25.

Verbum quod factū eſt ad hieremiam de omni populo iude in anno quarto ioachim filii ioſie regis iudā: ipſe eſt annus primus nabuchodonoſor regis babylonis. Et locutus eſt hieremias propheta ad omnē populum iuda & ad vniuerſos habitatores hieruſalem: dicens. A tertio decimo anno ioſie filii ammon regis iuda vſq̧ ad diem hanc: ipſe eſt tertius & viceſimus annus: factū eſt verbū dn̄i ad me & locutus ſum ad vos de nocte conſurgens & loquēs: & nō audiſtis. Et miſit dn̄s ad vos oēs ſeruos ſuos prophetas conſurgens diluculo mittēſq̧: & nō audiſtis neq̧ inclinaſtis aures vr̄as: vt audiretis: cum diceret. Reuertimini vnuſquiſq̧ a via ſua mala: & a peſſimis cogitationibus veſtris: & habitabitis in terra quā dedit dominus vobis & patribus veſtris a ſeculo & vſq̧ in ſeculum. Et nolite ire poſt deos alienos vt ſeruiatis eis: adoretiſq̧ eos: neq̧ me ad iracundiā prouocetis in operibus manuū veſtrarū: & non affligam vos. Et nō audiſtis me dicit dominus: vt me ad iracūdiā ꝓuocaretis in opibus manuum veſtrarū in malū veſtrū. Propterea hec dicit dn̄s exercituum. Pro eo ꝙ non audiſtis verba mea ecce ego mittam & aſſumam vniuerſas cognationes aquilonis: ait dominꝰ: & nabuchodonoſor regē babylonis ſeruū meū: et adducam eos ſuper terram iſtam & ſup habitatores eius: & ſup oēs nationes q̄ in circuitu illius ſunt: & interficiā eos: & ponā eos in ſuporē & in ſibilū & & in ſolitudines ſempiternas. Perdāq̧ ex eis vocem gaudii & vocem

donec deficiant de tra quā dedi eis: & pr̄ibus eoꝝ.
ἕως ἂν ἐκλείπωσιν ἀπὸ τῆς γῆς ἣν ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν.

Ca. 25.

Verbum ꝙ factū eſt ad hieremiā ſup omnē pplm iude in āno quarto
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν ἰούδα ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ
ioachim filij ioſie regis iuda. ipſe annus p̄mus nabuchodonoſor regi babylonis quē locutꝰ eſt hieremias ꝓpheta ad omnē pplm iuda & ad hītantes
ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσία βασιλέως ἰούδα. αὐτὸς ἐνιαυτὸς πρῶτος τῷ ναβουχοδονόσωρ βασιλεῖ βαβυλῶνος ὃν ἐλάλησεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς πάντα τὸν λαὸν ἰούδα καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας
hieruſalem dicens: in tertiodecimo āno ioſie filij ammos regis iuda & vſq̧ ad diem hanc: vigiti & tres āni: & factū ē verbū dn̄i ad me & loquutꝰ ſū ad vos mānicās & loquēs & nō audiſtis: mittens
ἱερουσαλὴμ λέγων, ἐν τρισκαιδεκάτῳ ἔτει ἰωσία υἱοῦ ἀμμῶς βασιλέως ἰούδα καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, εἴκοσι καὶ τρία ἔτη. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὀρθρίζων καὶ λέγων καὶ οὐκ ἠκούσατε, ἀποστέλλων
ad vos ſeruos meos ꝓphetas diluculo mittens & nō audiſtis: & nō attēdiſtis aurībꝰ vr̄is dicens: reuertimini vnuſq̄ſq̧ a via ſua mala
πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ὄρθρου ἀποστέλλων καὶ οὐκ εἰσηκούσατε, καὶ οὐ προσέχετε τοῖς ὠσὶν ὑμῶν λέγων, ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς
& a malis ſtudijs vr̄is: & habitate in tra quā dedi vobis & pr̄ibus vr̄is a ſeculo & vſq̧ i ſclm. ne ambuletis poſt deos alienos vt ſeruiatis eis & adoretis eos: ut nō ad iracūdiā ꝓuocetis me in operibꝰ manuū vr̄aꝝ ut affligā vos
καὶ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν, καὶ κατοικήσατε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἀπ' αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος. μὴ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς, ὅπως μὴ παροργίσητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς
& nō audiſtis me. ꝓpterea hec dicit dominꝰ: q̄m non credidiſtis verbis meis: ecce ego mitto & aſſumā cognationē aq̄lonis: & adducā eos ſup trā iſtam & ſup hītantes eā & ſup omnes gētes q̄ i circuitu eius: & deſolabo eos: & dabo eos in deſolationē: & in ſibilum & in opprobriū ſepit̄nū: & perdā ex eis vocē gaudij & vocē
καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐπειδὴ οὐκ ἐπιστεύσατε τοῖς λόγοις μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ λήψομαι τὴν πατριὰν τοῦ βορρᾶ, καὶ ἄξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ἐξερημώσω αὐτούς, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν, καὶ εἰς συρισμὸν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν αἰώνιον, καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτῶν φωνὴν χαρᾶς καὶ φωνὴν

A

B

S. 18. b
Infra 35. c.
4. Re. 17. b.

C

leticie: vocē ſponſi ⁊ vocem ſponſe odorē
ἐυφροσύνης, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης ὀσμὴν
vnguēti ⁊ lumē lucerne. ⁊ erit vniuerſa terra in deſo-
μύρου καὶ φῶς λύχνου. καὶ ἔσαι πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφα-
lationē ⁊ ſeruient gētes iſte regi
νισμὸν καὶ δουλεύσουσιν τὰ ἔθνη ταῦτα τῷ βασιλεῖ
babylonis ſeptuaginta ānis. ⁊ cū cōple
τῆς βαβυλῶνος ἑβδομήκοντα ἔτη. καὶ ἐν τῷ συμ-
ti fuerit ſeptuaginta āni: vindicabo ſup
πληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω ἐπὶ τὸν
regem babylonis ⁊ ſup gentē illam iniq
Infra. 29.c. βασιλέα βαβυλῶνος καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο τὴν ἀδι
tatē eoꝝ dicit dñs: ⁊ ſup terrā chaldeoꝝ:
κίαν αὐτῶν φησὶν ὁ κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν χαλδαίων
1.Eſdr. 1.a. ⁊ ponam eos in deſolationē ſēpiternā. ⁊ adducā
καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν αἰώνιον. καὶ ἐπάξω
ſup terrā illam oīa verba mea q̄ locu
ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην πάντας τοὺς λόγους μου οὓς ἐλά-
tꝰ ſum ꝯ̄ eam: omnia q̄ ſcripta ſunt in libro
λησα κατ᾽ αὐτῆς πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ
iſto. q̄cūqꝫ ꝑphetauit hieremias ꝯ̄ oēs gen
τούτῳ. ὅσα προεφήτευσεν ἱερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθ-
tes: qm̄ ſeruierunt eis cū eſſent gētes multe ⁊
νη, ὅτι ἐδούλευσαν αὐτοῖς ὅτε ἦσαν ἔθνη πολλὰ καὶ
reges magni. ⁊ reddam eis ſcđm ope
D βασιλεῖς μεγάλοι. καὶ ἀποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔρ-
ra ſua ⁊ ſcđm facta manuū ſuaꝝ.
γα αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ ποιήματα τῶν χειρῶν αὐτῶν.
ſic dixit dñs deꝰ iſrael: ſume calicem
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, λάβε τὸ ποτήριον
vini meri huius de manu mea: ⁊ po
τοῦ οἴνου τοῦ ἀκράτου τούτου ἐκ χειρός μου, καὶ πο-
tabis oēs gētes ad q̄s mittam te ad eos:
τιεῖς πάντα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἐξαποστελῶ σε ἐπ᾽ αὐτούς,
⁊ bibent ⁊ vomēt ⁊ inſanient a fa-
καὶ πίονται καὶ ἐξεμοῦνται καὶ ἐκμανήσονται ἀπὸ προ-
cie gladij quē ego mitto inter eos.
σώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀναμέσον αὐτῶν.
⁊ accepi calicem de manu dñi ⁊ potaui om
καὶ ἔλαβον τὸ ποτήριον ἐκ χειρὸς κυρίου καὶ ἐπότισα πάν-
nes gētes ad q̄s miſit me dñs ad eas: hieru
τα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἀπέστειλέν με ὁ κύριος ἐπ᾽ αὐτά, τὴν ἱερου-
ſalem: ⁊ ciuitates iuda ⁊ reges iuda
σαλήμ, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα καὶ βασιλεῖς ἰούδα
⁊ ꝑncipes eius: vt ponerē eas in ſolitudinē
καὶ ἄρχοντας αὐτοῦ, τοῦ θεῖναι αὐτὰς εἰς ἐρήμωσιν
⁊ in deſolationē ⁊ in ſibilum ⁊ in maledictionē
καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συριγμὸν καὶ εἰς κατάραν
ſicut dies iſta: ⁊ pharaonē regē egypti
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ τὸν φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου
⁊ ſeruos eius: ⁊ ꝑncipes eius
καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ
⁊ oēs pplm̄ eius: ⁊ omnes mixti-
καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς συμ-
cios eius: ⁊ omnes reges terre
μίκτους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς
E ſ. ⁊ omnes reges philiſtinoꝝ aſca-
ους, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἀλλοφύλων τὴν ἀσκα-
lonē ⁊ gazam: ⁊ accarōem ⁊ reli-
λῶνα καὶ τὴν γάζαν, καὶ τὴν ἀκκαρῶνα καὶ τὸ ἐπίλοι-
quū azoti ⁊ idumeam ⁊ moabitem ⁊
πον ἀζώτου καὶ τὴν ἰδουμαίαν καὶ τὴν μωαβῖτιν καὶ
filios ammon: ⁊ oēs reges tyri: ⁊
τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ πάντας βασιλεῖς τύρου, καὶ
reges ſidonis ⁊ reges q̄ in
βασιλεῖς σιδῶνος καὶ βασιλεῖς τοὺς ἐν τῷ

leticie: vocem ſponſi: & vocem ſponſe: vocē mole & lumen lucerne. Et erit vniuerſa terra hec in ſolitudinem: & in ſtuporem: & ſeruiēt oēs gentes iſte regi babylonis ſeptuaginta annis. Cumqꝫ impleti fuerint ſeptuaginta anni: viſitabo ſuper regem babylonis: & ſuper gentem illam dicit dominus iniquitatem eorū & ſuper terram chaldeorum: & ponam illam in ſolitudines ſempiternas. Et adducam ſuper terram illam oīa verba mea que locutus ſum cōtra eā oē quod ſcriptū eſt in libro iſto quecūqꝫ ꝑphetauit hieremias aduerſuꝫ oēs gentes: quia ſeruierunt eis cum eſſent gentes multe & reges magni. Et reddam eis ſecundū opera eorum & ſm factū manuū ſuarū. Quia ſic dicit dñs exercituū deus iſrael. Sume calicē vini furoris huius de manu mea & propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te: & bibent & turbabuntur & inſanient a facie gladii quem ego mittam inter eos. Et accepi calicem de manu domini: & ꝑpinaui cunctis gentibus ad quas miſit me dñs: hieruſalē & ciuitatibus iuda & regibus eius & principibus eius: vt darē eos in ſolitudinē & in ſtuporē & in ſibilū & in maledictionē ſicut eſt dies iſta. Pharaoni regi egypti & ſeruis eius & principibꝰ eius & omī populo eiꝰ: & vniuerſis generaliter cunctis regibus terre auſitidis & cunctis regibus terre philiſtiim & aſcalonis & gaze & accaroni & reliquiis azoti & idumee & moab et filiis ammon & cunctis regibus tyri & vniuerſis regibus ſydonis: & regibꝰ terre inſularū q ſunt

שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל | כלל
רֵחַיִם וְאוֹר נֵר׃ וְהָיְתָה כָּל הָאָרֶץ | רחה נור
הַזֹּאת לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה וְעָבְדוּ | היה
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל שִׁבְעִים
שָׁנָה׃ וְהָיָה כִמְלֹאות שִׁבְעִים
שָׁנָה אֶפְקֹד עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעַל | פקד
הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם יְהוָה אֶת עֲוֹנָם | עוה
וְעַל אֶרֶץ כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתִּי אֹתוֹ | שום
לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם׃ וְהֵבֵאוֹתִי עַל | שמם עלם בוא
הָאָרֶץ הַהִיא אֶת כָּל דְּבָרַי אֲשֶׁר
דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ אֵת כָּל הַכָּתוּב בַּסֵּפֶר | כתב
הַזֶּה אֲשֶׁר נִבָּא יִרְמְיָהוּ עַל כָּל
הַגּוֹיִם׃ כִּי עָבְדוּ בָם גַּם הֵמָּה
גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים | רבב גדל
וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְמַעֲשֵׂה | עשה
יְדֵיהֶם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֵלַי קַח אֶת כּוֹס הַיַּיִן | לקח
הַחֵמָה הַזֹּאת מִיָּדִי וְהִשְׁקִיתָה | שקה
אֹתוֹ אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי
שֹׁלֵחַ אֹתְךָ אֲלֵיהֶם׃ וְשָׁתוּ וְהִתְגֹּעֲשׁוּ | שתה געש
וְהִתְהֹלָלוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי | הלל פנה
שֹׁלֵחַ בֵּינֹתָם׃ וָאֶקַּח אֶת הַכּוֹס | לקח
מִיַּד יְהוָה וָאַשְׁקֶה אֶת כָּל הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר שְׁלָחַנִי יְהוָה אֲלֵיהֶם׃ אֶת
יְרוּשָׁלַםִ וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה וְאֶת מְלָכֶיהָ | עיר
אֶת שָׂרֶיהָ לָתֵת אֹתָם לְחָרְבָּה | שור נתן
לְשַׁמָּה לִשְׁרֵקָה וְלִקְלָלָה כַּיּוֹם | שמם
הַזֶּה׃ אֶת פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאֶת
עֲבָדָיו וְאֶת שָׂרָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ׃
וְאֵת כָּל הָעֶרֶב וְאֵת כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ
הָעוּץ וְאֵת כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ
פְּלִשְׁתִּים וְאֶת אַשְׁקְלוֹן וְאֶת עַזָּה
וְאֶת עֶקְרוֹן וְאֵת שְׁאֵרִית אַשְׁדּוֹד׃
אֶת אֱדוֹם וְאֶת מוֹאָב וְאֶת בְּנֵי
עַמּוֹן׃ וְאֵת כָּל מַלְכֵי צֹר וְאֵת כָּל
מַלְכֵי צִידוֹן וְאֵת מַלְכֵי הָאִי אֲשֶׁר

בְּעֵבֶר הַיָּם׃ וְאֶת דְּדָן וְאֶת תֵּימָא וְאֶת
קצץ בּוּז וְאֵת כָּל קְצוּצֵי פֵאָה׃ וְאֵת
כָּל מַלְכֵי עֲרָב וְאֵת כָּל מַלְכֵי הָעֶרֶב
דבר הַשֹּׁכְנִים בַּמִּדְבָּר׃ וְאֵת כָּל מַלְכֵי
זִמְרִי וְאֵת כָּל מַלְכֵי עֵילָם וְאֵת כָּל
צפן מַלְכֵי מָדָי׃ וְאֵת כָּל מַלְכֵי הַצָּפוֹן
הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים אִישׁ אֶל אָחִיו
מלך וְאֵת כָּל הַמַּמְלְכוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר עַל
פנה שתה פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ יִשְׁתֶּה
אַחֲרֵיהֶם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתוּ
צבא קום וְשִׁכְרוּ וּקְיוּ וְנִפְלוּ וְלֹא תָקוּמוּ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בֵּינֵיכֶם׃ פנה
מאן וְהָיָה כִּי יְמָאֲנוּ לָקַחַת הַכּוֹס מִיָּדְךָ
לִשְׁתּוֹת וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שָׁתוֹ תִשְׁתּוּ׃ כִּי
קרא הִנֵּה בָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ
חלל רוע אָנֹכִי מֵחֵל לְהָרַע וְאַתֶּם הִנָּקֵה
נקה תִנָּקוּ לֹא תִנָּקוּ כִּי חֶרֶב אֲנִי קֹרֵא
עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם יְהוָה
נבא צְבָאוֹת׃ וְאַתָּה תִּנָּבֵא אֲלֵיהֶם אֵת
כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
רום שאג יְהוָה מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ
עון נתן יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ
הדד הֵידָד כְּדֹרְכִים יַעֲנֶה אֶל כָּל יֹשְׁבֵי
ענה
בוא שאה הָאָרֶץ׃ בָּא שָׁאוֹן עַד קְצֵה הָאָרֶץ
רוב שפט כִּי רִיב לַיהוָה בַּגּוֹיִם נִשְׁפָּט
הוּא לְכָל בָּשָׂר הָרְשָׁעִים נְתָנָם
לַחֶרֶב נְאֻם יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה
רוע צְבָאוֹת הִנֵּה רָעָה יֹצֵאת מִגּוֹי
גדל עור אֶל גּוֹי וְסַעַר גָּדוֹל יֵעוֹר מִיַּרְכְּתֵי
היה אָרֶץ׃ וְהָיוּ חַלְלֵי יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא
ספד אסף מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קְצֵה הָאָרֶץ
קבר לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ
פנה היה לְדֹמֶן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ׃ הֵילִילוּ
ילל רעה הָרֹעִים וְזַעֲקוּ וְהִתְפַּלְּשׁוּ אַדִּירֵי
פלש אדר

trans mare: & dedan & theman & buz & vniuerſis qui attonſi ſunt in comam & cunctis regibus arabie: & cunctis regib⁹ occidẽtis qui habitant in deſerto: & cunctis regibus zambri: & cunctis regibus elam: & cunctis regibus medorũ: cunctis quoqꝫ regibus aquilonis de prope & de longe: vnicuiqꝫ cõtra fratrẽ ſuũ & omnibus regnis terre que ſuper faciem eius ſunt. Et rex ſeſach bibet poſt eos. Et dices ad eos hec dicit dominus exercituũ de⁹ iſrael. Bibite & inebriamini & vomite & cadite: neqꝫ ſurgatis a facie gladii quem ego mittam inter vos. Cumqꝫ noluerint accipere calicem de manu tua vt bibant: dices ad eos. Hec dicit dñs exercituũ. Bibentes bibetis. Quia ecce in ciuitate in qua inuocatũ eſt nomẽ meum ego incipio affligere: & vos quaſi innocentes & imunes eritis? Non eritis imunes. Gladiũ enĩ ego voco ſup oẽs habitatores terre dicit dñs exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia verba hec: & dices ad illos. Dñs de excelſo rugiet: & de habitaculo ſancto ſuo dabit vocẽ ſuã. Rugiens rugiet ſup decorẽ ſuũ. Celeuma q̃ſi calcantiũ concinetur aduerſus oẽs hitatores terre. Peruenit ſonitus vſqꝫ ad extrema terre: quia iudicium dño cũ gentibus. Iudicatur ipſe cũ omni carne. Impios tradidi gladio dicit dñs. Hec dicit dominus exercituũ. Ecce afflictio egredietur de gente in gentem & turbo magnus egredietur a ſũmitatibus terre: & erũt interfecti dñi in die illa a ſummo terre vſqꝫ ad ſummum eius. Nõ plangẽtur & nõ colligentur: neqꝫ ſepeliẽtur in ſterquilinio ſup faciẽ terre iacebũt. Vlulate paſtores & clamate: & aſpgite vos cinere optimates

trans mare τ didam τ themã τ
πέραν τῆς θαλάσσης καὶ τὴν δαιδὰν καὶ θαιμὰν καὶ
buz τ oẽm circũtonſum in facie
τὴν βοὺζ καὶ πάντα περικεκαρμένον κατὰ πρόσωπον
ſua: τ omnes reges arabie τ
αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς βασιλέας τῆς ἀραβίας, καὶ
omnes mixticios hitantes in
πάντας τοὺς συμμίκτους τοὺς καταλύοντας ἐν τῇ
deſerto: τ omnes reges zamri: τ omnes reges helã: τ omnes reges medoꝝ:
ἐρήμῳ, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ζαμρί, καὶ πάντας βασιλεῖς ἠλάμ, καὶ πάντας βασιλεῖς μήδων
τ oẽs reges a ſubſolano eos q̃ longe
καὶ πάντας βασιλεῖς ἀπὸ ἀπηλιώτου τοὺς πόῤῥω,
τ q̃ ꝓpe vnũquẽqꝫ aduerſ⁹ fratrem ſuum: τ
καὶ τοὺς ἐγγὺς ἕκαστον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
omnia regna q̃ ſup faciem terre:
πάσας τὰς βασιλείας τὰς ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς·
τ rex ſeſach bibet poſt eos: τ dices
καὶ βασιλεὺς σησὰχ πίεται μετ᾽ αὐτούς, καὶ ἐρεῖς — Can. 5. a.
eis ſic dixit dñs omp̃s: bibite
αὐτοῖς οὕτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ, πίετε
τ inebriamini τ euomite τ cadetis τ nõ
καὶ μεθύσθητε καὶ ἐξεμεύσατε καὶ πεσεῖσθε καὶ οὐ
ſurgatis a facie gladij quẽ ego
μὴ ἀναστῆτε ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ
mitto inter vos: τ erit q̃n nõ voluerint accipere poculum de manu tua vt bibãt τ dices: ſic dixit dñs exercituũ: bibẽtes bibetis
ἀποστέλλω ἀναμέσον ὑμῶν, καὶ ἔσται ὅταν μὴ βούλωνται δέξασθαι τὸ ποτήριον ἐκ τῆς χειρός σου ὥστε πιεῖν καὶ ἐρεῖς, οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων, πίνοντες πίεσθε — F
qꝛ in ciuitate in q̃ nõiatũ eſt nomẽ meũ ſup eam ego incipio affligere: τ vos mũdicia nõ mũdabimini nõ mũdabimini qꝛ gladium ego voco ſup oẽs ſedẽtes ſup trã dicit dñs exercituũ. τ tu ꝓphetabis ad eos
ὅτι ἐν πόλει ἐφ᾽ ἣ ὠνομάσθη τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτὴν ἐγὼ ἄρχομαι κακῶσαι, καὶ ὑμεῖς καθαρισμῷ οὐ μὴ καθαρισθῆτε ὅτι μάχαιραν ἐγὼ καλῶ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ σὺ προφητεύσεις ἐπ᾽ αὐτοὺς
omnia verba hec: τ dices dñs ab excelſo rñſuꝫ dabit a loco ſctõ ſuo dabit vocem ſuam verbũ rñdebit ſup locum
πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐρεῖς κύριος ἀφ᾽ ὑψηλοῦ χρηματιεῖ ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ δώσει φωνὴν αὐτοῦ λόγον χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου — Johe. 3. c. Amos 1. a.
ſuum: τ illi q̃ſi vindemiãtes reſpondebũt
αὐτοῦ, καὶ οἱ δὲ ὥσπερ τρυγοῦντες ἀποκριθήσονται
τ ſup hitantes in trã venietiterit⁹ ſup ptem
καὶ ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τὴν γῆν ἥξει ὄλεθρος ἐπὶ μέρος
tre: qꝛ iudiciũ dño in gentib⁹.
τῆς γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν
iudicatꝰ ipſe aduerſ⁹ oẽm carnẽ: at impii dati ſunt in gladiũ dicit dñs. ſic dixit dominus
κρίνεται αὐτὸς πρὸς πᾶσαν σάρκα, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐδόθησαν εἰς μάχαιραν λέγει κύριος. οὕτως εἶπεν κύριος
exercituũ: ecce mala igrediũt a gente
τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ κακὰ ἔρχεται ἀπὸ ἔθνους — G
in gentẽ: τ turbo magnus egreditur ab extremo
εἰς ἔθνος, καὶ λαῖλαψ μεγάλη ἐκπορεύεται ἀπ᾽ ἐσχάτου
tre: τ erũt vulnerati a dño in die
τῆς γῆς, καὶ ἔσονται τραυματίαι ὑπὸ κυρίου ἐν ἡμέρᾳ
illa ex pte tre: τ vſqꝫ ad ptem
ἐκείνῃ ἐκ μέρους τῆς γῆς, καὶ ἕως εἰς μέρος τῆς
tre non plangentur τ non cõgregabunt τ non
γῆς οὐ μὴ θρηνηθήσονται καὶ οὐ μὴ συναχθήσονται καὶ οὐ μὴ
ſepelientur in ſterq̃liniũ ſup faciem tre erunt:
κατορυγῶσιν εἰς κόπρια ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται.
iubilate paſtores τ clamate τ plãgite arietes
ἀλαλάξατε ποιμένες καὶ κεκράξατε καὶ κόψασθε οἱ κριοὶ

ouium: qꝛ completi ſunt dies vr̄i in
τῶν προβάτων, ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ὑμῶν εἰς
occiſionē: ⁊ cadetis ſicut arietes electi: ⁊
σφαγήν, καὶ πεσεῖσθε ὥσπερ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοί, καὶ
peribit fuga a paſtoribus: ⁊ ſalus ab
ἀπολεῖται φυγὴ ἀπὸ τῶν ποιμένων, καὶ σωτηρία ἀπὸ
arietib⁹ ouium. vox clamoris paſto=
τῶν κριῶν τῶν προβάτων. φωνὴ κραυγῆς τῶν ποιμέ=
rum ⁊ iubilum arietū: qꝛ deuaſtauit dn̄s
νων καὶ ἀλαλαγμὸς τῶν κριῶν, ὅτι ὠλόθρευσεν κύριος
paſcua eoꝝ: ⁊ deſcent ſpecioſa
τὰ βοσκήματα αὐτῶν, καὶ παύσεται τὰ καλὰ τῆς
pacis a facie ire furoris dn̄i. dereli=
εἰρήνης ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ κυρίου. ἐγκατέλι=
quit ſicut leo cubile ſuum: qꝛ facta eſt tra
πεν ὥσπερ λέων κατάλυμα αὐτοῦ, ὅτι ἐγενήθη ἡ γῆ
eoꝝ in inuiū a facie gladij
αὐτῶν εἰς ἄβατον ἀπὸ προσώπου μαχαίρας τῆς
magni.
μεγάλης. Ca.26.

A IN pn̄cipio regis ioachim filij ioſie: factū
Ἐν ἀρχῇ βασιλέως ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου, ἐγενή=
eſt verbū iſtud a dn̄o. ſic dixit dn̄s:
θη λόγος οὗτος παρὰ κυρίου. οὕτως εἶπεν κύριος,
ſta in atrio dom⁹ dn̄i ⁊ rn̄ſum dabis oī iu=
στῆθι ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου καὶ χρηματιεῖς παντὶ ἰου=
da venientib⁹ adorare in domo dn̄i: vni
δα τοῖς ἐρχομένοις προσκυνεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου, ἅ=
uerſos ſmones q̄s p̄cepi tibi ꝑ rn̄ſo da
παντας τοὺς λόγους οὓς συνέταξά σοι χρηματίσαι
eis: ne auferas verbū: forte audient: ⁊ con=
αὐτοῖς, μὴ ἀφελῇς ῥῆμα, ἴσως ἀκούσονται, καὶ ἀπο=
uertentur vnuſqſqꝫ a via ſua ma=
στραφήσονται ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονη=
la: ⁊ quieſcam a malis q̄ ego cogi=
ρᾶς, καὶ παύσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ λογίζο=
to facere eis ꝓpter mala ſtu=
μαι τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἕνεκεν τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευ=
dia eoꝝ. ⁊ dices: ſic dixit dn̄s: ſi nō
μάτων αὐτῶν. καὶ ἐρεῖς, οὕτως εἶπεν κύριος, ἐὰν μὴ
audieritis me vt ābuletis in legitimis meis q̄
ἀκούσητέ μου τοῦ πορεύεσθαι ἐν τοῖς νομίμοις μου οἷς
B dedi āte faciem vr̄am: vt audiatis ſmōes
ἔδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν, εἰσακούειν τῶν λόγων
ſeruoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ q̄s ego mitto
τῶν παίδων μου τῶν προφητῶν οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω
ad vos diluculo: ⁊ miſi ⁊ nō audiſtis
πρὸς ὑμᾶς ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα καὶ οὐκ εἰσηκούσα=
me: dabo domū iſtam ſicut ſilo: ⁊
τέ μου, δώσω τὸν οἶκον τοῦτον ὥσπερ σιλώ, καὶ τὴν
vrbē hanc dabo in maledictionē oīb⁹ gentib⁹
πόλιν ταύτην δώσω εἰς κατάραν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι
terre: ⁊ audierūt ſacerdotes ⁊ pſeudoꝓphete
τῆς γῆς, καὶ ἤκουσαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται
⁊ oīs ppl's hieremiā loquentem verba
καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ ἱερεμίου λαλοῦντος τοὺς λόγους
hec in domo dn̄i. ⁊ factū eſt hieremia ceſſan=
τούτους ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἐγένετο ἱερεμίου παυσα=
te loqui omnia q̄cūqꝫ p̄cepit ei dn̄s
μένου λαλοῦντος πάντα ὅσα συνέταξεν αὐτῷ κύριος
loqui omni pplo: apphenderūt eū ſacer=
λαλῆσαι παντὶ τῷ λαῷ, συνέλαβον αὐτὸν οἱ ἱε=
dotes ⁊ pſeudoꝓphete ⁊ oīs ppl's dicēs: mor=
ρεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς λέγων, θα=
te moriaris: qꝛ ꝓphetaſti
νάτῳ ἀποθανῇ, ὅτι προεφήτευσας

C

gregis: quia cōpleti ſūt dies vr̄i vt iterficiamini: & diſſipationes vr̄e: & cadetis quaſi vaſa precioſa. Et peribit fuga a paſtoribus & ſaluatio ab optimatibus gregis. Vox clamoris paſtorū & vlulatus optimatum gregis: quia vaſtauit dominus paſcua eorū: & conticuerunt arua pacis a facie ire furoris domini. Dereliquit quaſi leo tabernaculū ſuū: facta eſt terra eorum in deſolationem: a facie ire columbe: & a facie ire furoris dn̄i.

26.

IN principio regni ioachim filii ioſie regis iuda: factum eſt verbum iſtud a domino: dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus dn̄i: & loqueris ad oēs ciuitates iuda: de quib⁹ veniunt vt adorent in domo domini vniuerſos ſermones q̄s ego mandaui tibi vt loquaris ad eos. Noli ſubtrahere verbum: ſi forte audiant & cōuertantur vnuſqſqꝫ a via ſua mala: & peniteat me mali q̄d cogitaui facere eis propter maliciam ſtudiorum eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non audieritis me vt ambuletis in lege mea quam dedi vobis vt audiatis ſermonē ſeruorū meoꝝ ꝓphetarum quos ego miſi ad vos de nocte cōſurgens & dirigēs & nō audiſtis: dabo domum iſtam ſicut ſilo: & vrbem hāc dabo in maledictionē cunctis gētibus terre. Et audierunt ſacerdotes & ꝓphete & omnis populus hieremiam loquetē verba hec in domo dn̄i. Cumqꝫ cōpleſſet hieremias loquēs omnia que preceperat ei dominus vt loqueretur ad vniuerſum populū apprehēderūt eum ſacerdotes & ꝓphete & omīs populus dicens. Morte moriatur. Quare prophetauit

הַצֹּאן כִּי מָלְאוּ יְמֵיכֶם לִטְבוֹחַ — יוֹם טָבַח
וּתְפוֹצוֹתִיכֶם וּנְפַלְתֶּם כִּכְלִי חֶמְדָּה׃ — פוּץ נָפַל
וְאָבַד מָנוֹס מִן הָרֹעִים וּפְלֵיטָה — נוּס
מֵאַדִּירֵי הַצֹּאן׃ קוֹל צַעֲקַת הָרֹעִים
וִילְלַת אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי שֹׁדֵד — שָׁדַד
יְהוָה אֶת מַרְעִיתָם׃ וְנָדַמּוּ נְאוֹת — רָעָה דָּמַם
הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי חֲרוֹן אַף יְהוָה׃ — נָוָה פָּנָה
עָזַב כַּכְּפִיר סֻכּוֹ כִּי הָיְתָה אַרְצָם — חָרָה כָּפַר
לְשַׁמָּה מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה וּמִפְּנֵי — סָכַךְ הָיָה
חֲרוֹן אַפּוֹ׃ — שָׁמֵם

Ca.xxvj.

בְּרֵאשִׁית מַמְלְכוּת — מָלַךְ
יְהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה עֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית
יְהוָה וְדִבַּרְתָּ עַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה — עִיר
הַבָּאִים לְהִשְׁתַּחֲוֺת בֵּית יְהוָה אֵת — בּוֹא שָׁחָה
כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְדַבֵּר — צָוָה
אֲלֵיהֶם אַל תִּגְרַע דָּבָר׃ אוּלַי — גָּרַע
יִשְׁמְעוּ וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה — שָׁמַע רוּעַ
וְנִחַמְתִּי אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב
לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃ — עָשָׂה פָּנָה
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה — עָלַל
אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי — שָׁמַע יָלַךְ
אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם׃ לִשְׁמֹעַ עַל — יָרָה נָתַן
דִּבְרֵי עֲבָדַי הַנְּבִאִים אֲשֶׁר אָנֹכִי — בָּנָה נָבָא
שֹׁלֵחַ אֲלֵיכֶם וְהַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא — שָׁכַם
שְׁמַעְתֶּם׃ וְנָתַתִּי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה
כְּשִׁלֹה וְאֶת הָעִיר הַזֹּאתָה אֶתֵּן — נָתַן
לִקְלָלָה לְכֹל גּוֹיֵ הָאָרֶץ׃ וַיִּשְׁמְעוּ — שָׁמַע
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל הָעָם אֶת — נָבָא
יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה — דָּבַר
בְּבֵית יְהוָה׃ וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ — הָיָה כָּלָה
לְדַבֵּר אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
לְדַבֵּר אֶל כָּל הָעָם וַיִּתְפְּשׂוּ אֹתוֹ — תָּפַשׂ
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל הָעָם
לֵאמֹר מוֹת תָּמוּת׃ מַדּוּעַ נִבֵּיתָ — מָדַע

Digitized by Google

בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר כְּשִׁלוֹ יִהְיֶה | היה
הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תֶּחֱרַב | חרב
מֵאֵין יוֹשֵׁב וַיִּקָּהֵל כָּל הָעָם אֶל | ישב קהל
יִרְמְיָהוּ בְּבֵית יְהוָה וַיִּשְׁמְעוּ שָׂרֵי | שמע שור
יְהוּדָה אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ | עלה
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ
בְּפֶתַח שַׁעַר יְהוָה הֶחָדָשׁ וַיֹּאמְרוּ
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים אֶל הַשָּׂרִים | נבא
וְאֶל כָּל הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט מָוֶת | שפט
לָאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל הָעִיר
הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם׃
וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל כָּל הַשָּׂרִים וְאֶל | אמר
כָּל הָעָם לֵאמֹר יְהוָה שְׁלָחַנִי
לְהִנָּבֵא אֶל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל הָעִיר | נבא
הַזֹּאת אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
שְׁמַעְתֶּם׃ וְעַתָּה הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם | יטב
וּמַעַלְלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה | עלל
אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֵם יְהוָה אֶל הָרָעָה | נחם רוע
אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃ וַאֲנִי הִנְנִי | עשה
בְיֶדְכֶם עֲשׂוּ לִי כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר | ישר
בְּעֵינֵיכֶם׃ אַךְ יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי אִם | ידע
מְמִתִים אַתֶּם אֹתִי כִּי דָם נָקִי | מות נקה
אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל הָעִיר
הַזֹּאת וְאֶל יֹשְׁבֶיהָ כִּי בֶאֱמֶת
שְׁלָחַנִי יְהוָה עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם
אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמְרוּ
הַשָּׂרִים וְכָל הָעָם אֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל
הַנְּבִיאִים אֵין לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט | שפט
מָוֶת כִּי בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר
אֵלֵינוּ׃ וַיָּקֻמוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ | קום
וַיֹּאמְרוּ אֶל כָּל קְהַל הָעָם לֵאמֹר
מִיכָיָה הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא בִּימֵי | יום
חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל כָּל
עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַיִם | חרש
עִיִּים תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר | עיה היה
במה

in nomine domini diſcens: ſicut ſilo erit domus hec: & vrbs iſta deſolabitur eo q non ſit habitator. Et cõgregat⁹ eſt ois populus aduerſus heremiã in domo dñi. Et audierunt principes iuda verba hec: & aſcenderunt de domo regis in domũ domini & ſederunt in introitu porte dom⁹ dñi noue. Et locuti ſunt ſacerdotes & prophete ad principes & ad oẽm populũ dicẽtes. Iudicium mortis eſt viro huic: quia prophetauit aduerſus ciuitatem iſtam ſicut audiſtis auribus veſtris. Et ait hieremias ad omnes principes & ad vniuerſum populũ diſcens. Dñs miſit me vt prophetarẽ ad domũ iſtam & ad ciuitatem hanc omnia verba que audiſtis. Nunc ergo bonas facite vias veſtras: & ſtudia veſtra: & audite vocem domini dei veſtri: & penitebit dominum mali quod locutus eſt aduerſum vos. Ego autem ecce in manib⁹ vřis ſum facite mihi qđ bonũ & rectum eſt in oculis vřis. Verũtñ ſcitote & cognoſcite: quia ſi occideritis me: ſanguinẽ innocentẽ tradetis cõtra voſmetipſos & contra ciuitatem iſtam & habitatores ei⁹. In veritate enim miſit me dñs ad vos: vt loquerer in auribus vřis omnia verba hec. Et dixerunt principes & omnis populus ad ſacerdotes & ad prophetas. Non eſt viro huic iudicium mortis quia in noĩe dñi dei noſtri locutus eſt ad nos. Surrexerũt ergo viri de ſeniorib⁹ terre: & dixerunt ad omnem cetum populi loquẽtes. Micheas de moraſti fuit propheta in diebus ezechie regis iuda & ait ad omnem populũ iude: dicẽs. Hec dicit dñs exercituũ. Si on quaſi ager arabitur: & hieruſalem in acervũ lapidũ erit: & mons domus in excelſa ſiluarũ.

noĩe dñi dicens: ſicut ſilo erit dom⁹ iſta: ⁊ vrbs iſta deſolabitur ab habitantibus.
τῶ ὀνόματι κυρίου λέγων, ὥσπερ σιλὼ ἔσαι ὁ οἶκος οὗτος, καὶ ἡ πόλις αὕτη ἐρημωθήσεται ἀπὸ κατοικούντων.
⁊ cõgregatus eſt ois pplš ad hieremiã in domo domini. ⁊ audierũt pricipes iuda verba hec:
καὶ ἐξεκκλησιάσθη πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ ἱερεμίαν ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχοντες ἰούδα τῶν λόγων τούτων,
⁊ aſcenderũt de domo regis in domũ dñi ⁊ ſederunt in veſtibulis porte dñi noue: ⁊ dixerũt ſacerdotes ⁊ pſeudoprophete ad
καὶ ἀνέβησαν ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἐκάθισαν ἐν προθύροις πύλης κυρίου τῆς καινῆς, καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται πρὸς
pricipes ⁊ omni pplo: iudiciũ mortis homini huic: q₂ pphetauit aduerſus ciuitatẽ iſtam ſicut audiſtis in aurib⁹ vřis: ⁊ ait
τοὺς ἄρχοντας καὶ παντὶ τῷ λαῷ, κρίσις θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ, ὅτι προεφήτευσεν κατὰ τῆς πόλεως ταύτης καθὼς ἠκούσατε ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν, καὶ εἶπεν
hieremias ad omnes pricipes ⁊ omni pplo dicens: dñs miſit me pphetare ſup domũ iſtam ⁊ ſuper ciuitatẽ hanc omnia verba q̃ audiſtis. ⁊ nũc meliores facite vias vřas ⁊ opera vřa: ⁊ audite vocẽ
ἱερεμίας πρὸς πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ παντὶ τῷ λαῷ λέγων, κύριος ἀπέστειλέ με προφητεῦσαι ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην πάντας τοὺς λόγους οὓς ἠκούσατε. καὶ νῦν βελτίους ποιήσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς
dñi dei vři: ⁊ ceſſabit dñs a malis q̃ locutus eſt ꝯ vos: ⁊ ecce ego in manib⁹ vřis: facite mihi vt expedit vobis: ⁊ vt meli⁹ vobis: verũtñ ſcientes ſcietis: q₂ ſi occiditis me. ſãguinẽ inocẽtẽ vos traditis ꝯ vos: ⁊ ꝯ ciuitatẽ iſtam: ⁊ cõtra habitantes i ea: q₂ in veritate miſit me dñs ad vos vt loq̃rer in aurib⁹ vřis oia verba hec: ⁊ dixerũt
κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ παύσεται κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐν χερσὶν ὑμῶν, ποιήσατέ μοι ὡς συμφέρει ὑμῖν, καὶ ὡς βέλτιον ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ γινώντες γνώσεσθε, ὅτι εἰ ἀναιρεῖτέ με. αἷμα ἀθῷον ὑμεῖς δίδοτε ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἀπέσταλκέ με κύριος πρὸς ὑμᾶς λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ εἶπαν οἱ
pricipes ⁊ ois pplš ad ſacerdotes ⁊ ad pſeudopphetas: nõ eſt homini huic iudiciũ mortis: q₂ in noĩe dñi dei nři locut⁹ eſt ad nos: ⁊ ſurrexerũt viri de ſeniorib⁹ třre ⁊ dixerũt omni cetui ppli dicentes. micheas maraſthites fuit
ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας, οὐκ ἔστιν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ κρίσις θανάτου, ὅτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐλάλησεν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς καὶ εἶπαν πάσῃ τῇ συναγωγῇ τοῦ λαοῦ λέγοντες. μιχαίας ὁ μωραθίτης ἦν
ppheta in diebus ezechie regis iuda: ⁊ dixit omni pplo iuda dicens: ſic dixit dñs exercituum ſion: q̃ſi ager arabitur ⁊ hieruſalem in pomoꝝ cuſtodiã erit: ⁊ mons dom⁹ erit in nem⁹ ſilue.
προφήτης ἐν ταῖς ἡμέραις ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα, καὶ εἶπεν παντὶ τῷ λαῷ ἰούδα λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων· σιών, ὡς ἀγρὸς ἀροτριωθήσεται καὶ ἱερουσαλὴμ εἰς ὀπωροφυλάκιον ἔσαι, καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου ἔσαι εἰς ἄλσος δρυμοῦ.

D
E
s.7.a.
F
Mich. 3.d.

Trāſla. gre. lxx. cū iter. latina.

nūqd iterficiēs iterfecit eū ezechias rex iuda ꝛ
μὴ ἀναιρῶν ἀνεῖλεν αὐτὸν ἐζεκίας βασιλεὺς ἰούδα καὶ
oīs iuda: nūqd nō timuerūt dñm: ꝛ deꝑcati ſunt
πᾶς ἰούδα, οὐχὶ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον, καὶ ἐδεήθησαν
faciem dñi: ꝛ ceſſauit dñs la
τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπαύσατο κύριος ἀπὸ τῶν
malis q̄ locut⁹ eſt cōtra eos: ꝛ nos fecimus ma=
κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν κα
la magna ꝯ aīas nr̄as: ꝛ homo fuit pro
κὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχὰς ἡμῶν, καὶ ἄνθρωπος ἦν προ=
phetans in noīe dñi vrias fili⁹ ſamaie de caria
φητεύων ὀνόματι κυρίου οὐρίας υἱὸς σαμαίου ἐκ καρια
thiarī: ꝛ ꝓphetauit de ciuitate iſta:
θιαρείμ, καὶ προεφήτευσεν περὶ τῆς πόλεως ταύτης,
G ꝛ de t̄ra iſta iuxta oīa verba
καὶ περὶ τῆς γῆς ταύτης κατὰ πάντας τοὺς λόγους
hieremie. ꝛ audiuit rex ioachim ꝛ oēs
ἱερεμίου. καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἰωακεὶμ καὶ πάντες
p̄ícipes oīa verba ei⁹ ꝛ queſie=
οἱ ἄρχοντες πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ ἐζήτη=
runt interficere eum: ꝛ audiuit vrias ꝛ ti=
σαν ἀποκτεῖναι αὐτόν, καὶ ἤκουσεν οὐρίας καὶ ἐφο=
muit ꝛ fugit ꝛ intrauit in egyptū: ꝛ mi=
βήθη καὶ ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐξαπέ=
ſit rex viros in egyptū eliachim filiū
στειλεν ὁ βασιλεὺς ἄνδρας εἰς αἴγυπτον ἐλιακὶμ υἱὸν
achobor ꝛ viros cū eo in egyptum: ꝛ
ἀχοβὼρ καὶ ἄνδρας μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ
eduxerūt eū inde: ꝛ adduxerūt eū ad
ἐξήγαγον αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν
regem ꝛ ꝑcuſſit eum in gladio: ꝛ ꝓiecit
βασιλέα καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ, καὶ ἔρριψεν
eum in monumētū filioꝝ ppl̄i ei⁹. verūtñ man⁹ achi
αὐτὸν εἰς τὸ μνῆμα υἱῶν λαοῦ αὐτοῦ. πλὴν χεὶρ ἀχι
cam filii ſaphan erat cū hieremia ne traderent ipm
κὰμ υἱοῦ σαφὰν ἦν μετὰ ἱερεμίου τοῦ μὴ παραδοῦναι αὐτὸν
in manus ppl̄i ne iterficerēt eum.
εἰς χεῖρας λαοῦ τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτόν. Ca. 27.

A In p̄ncipio regni ioachim filij ioſie re=
Ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βα=
gis iuda factū ē verbum hoc ad hieremiā
σιλέως ἰούδα ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο πρὸς ἱερεμίαν
a dño dicens: ſic dixit dñs: fac ti=
παρὰ κυρίου λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, ποίησον σε
bi vincula ꝛ torques: et circūpone circū col=
αυτῷ δεσμοὺς καὶ κλοιούς, καὶ περίθες περὶ τὸν τρά
lum tuū: ꝛ mittes eos ad regem
χηλόν σου, καὶ ἀποστελεῖς αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα
idumee: ꝛ ad regem moab: ꝛ ad
ἰδουμαίας, καὶ πρὸς βασιλέα μωάβ, καὶ πρὸς τὸν
regem filioꝝ āmon: ꝛ ad regem tyri: ꝛ
βασιλέα υἱῶν ἀμμών, καὶ πρὸς βασιλέα τύρου, καὶ
ad regē ſidonis in manib⁹ nūcioꝝ ſuoꝝ
πρὸς τὸν βασιλέα σιδῶνος ἐν χερσὶν ἀγγέλων αὐτῶν
q̄ venerunt in hieruſalem ad ſedechiam re=
τῶν ἐρχομένων ἐν ἱερουσαλὴμ πρὸς σεδεκίαν βασι=
gem iuda: ꝛ p̄cipies eis ad dños
λέα ἰούδα, καὶ συντάξεις αὐτοῖς πρὸς τοὺς κυρίους
ſuos dicere. ſic dixit dñs exercituū
αὐτῶν εἰπεῖν. οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ
deus iſrael: ſic dicetis ad dños vr̄os.
θεὸς ἰσραήλ, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τοὺς κυρίους ὑμῶν.
ego feci terrā ꝛ hoīes ꝛ iumē=
ἐγὼ ἐποίησα τὴν γῆν καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτή
ta q̄ ſuꝑ faciem t̄re in fortitudie mea
νη τὰ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τῇ ἰσχύϊ μου

Trāſla. B. Hie.

Nunqd morte condēnauit eum ezechias rex iuda & omnis iuda? Nunquid nō timuerūt dñm & deprecati ſunt faciem dñi: & penituit dominū mali q̄d locutus fuerat aduerſum eos. Itaq; nos facim⁹ malū grande cō tra aīas nr̄as. Fuit quoq; vir prophetans in nomine domini vrias fili⁹ ſemei de chariathiarim: & prophetauit aduerſus ciuitatē iſtā & aduerſus terrā hanc iuxta oīa verba hieremie. Et audiuit rex ioachim & omnes potentes & principes ei⁹ verba hec: & quesiuit rex interficere eum. Et audiuit vrias & timuit fugitq; & igreſſus eſt egyptū. Et miſit rex ioachim viros in egyptum helnathan filium achobor & viros cum eo in egyptum. Et eduxerūt vriam de egypto: & adduxerūt eū ad regē ioachim & percuſſit eū gladio: & proiecit cadauer eius in ſepulchris vulgi ignobilis. Igitur manus aicham filii ſaphan fuit cum hieremia vt non traderetur in manus populi & interficerent eum. 26.

IN principio regni ioachim filii ioſie regis iuda factum eſt verbum iſtud ad hieremiam a domino dicens. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula & cathenas: & pones eas in collo tuo: & mittes eas ad regem edom: & ad regem moab: & ad regem filiorum ammon: & ad regem tyri: & ad regem ſidonis in manu nunciorum qui venerunt hieruſalem ad ſedechiā regem iuda: & precipies eis vt ad dominos ſuos loquantur. Hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Hec dicetis ad dominos veſtros. Ego feci terram & homines & iumēta q̄ ſunt ſuꝑ faciē terre in fortitudine mea

Tex. heb. hiere. xxvij. — Priitiua. heb.

ההמת המתהו חזקיהו מלך יהודה | מות
וכל יהודה הלא ירא את יהוה
ויחל את פני יהוה וינחם יהוה אל | חלה פנה
הרעה אשר דבר עליהם ואנחנו | נחם רע
עשים רעה גדולה על נפשותינו: | עשה גדל
וגם איש היה מתנבא בשם יהוה | נבא
אוריהו בן שמעיהו מקרית היערים
וינבא על העיר הזאת ועל הארץ
הזאת ככל דברי ירמיהו: וישמע | שמע
המלך יהויקים וכל גבוריו וכל
השרים את דבריו ויבקש המלך | שור בקש
המיתו וישמע אוריהו ויירא ויברח | מות שמע
ויבא מצרים: וישלח המלך | ירא ברח
יהויקים אנשים מצרים את אלנתן | בוא שלח
בן עכבור ואנשים אתו אל מצרים:
ויוציאו את אוריהו ממצרים | יצא
ויבאהו אל המלך יהויקים ויכהו | בוא נכה
בחרב וישלך את נבלתו אל קברי | שלך
בני העם: אך יד אחיקם בן שפן
היתה את ירמיהו לבלתי תת | היה נתן
אתו ביד העם להמיתו: | מות

Ca. xxvij.

בראשית ממלכת
יהויקם בן יאושיהו מלך יהודה
היה הדבר הזה אל ירמיה מאת
יהוה לאמר: כה אמר יהוה אלי
עשה לך מוסרות ומטות ונתתם | אסר מוט
על צוארך: ושלחתם אל מלך | נתן צור
אדום ואל מלך מואב ואל מלך
בני עמון ואל מלך צר ואל מלך
צידון ביד המלאכים הבאים | לאך בוא
ירושלם אל צדקיהו מלך יהודה:
וצוית אתם אל אדניהם לאמר | צוה
כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
כה תאמרו אל אדניכם: אנכי | אמר
עשיתי את הארץ את האדם ואת | עשה
הבהמה אשר על פני הארץ בכחי | כח

Digitized by Google

Pr̃tiua.heb. Tex.heb.hiere.xxvij.

הַגָּדוֹל וּבִזְרוֹעִי הַנְּטוּיָה וּנְתַתִּיהָ גדל זרע
לַאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינָי׃ וְעַתָּה אָנֹכִי נטה נתן
נָתַתִּי אֶת כָּל הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי וְגַם
אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ׃ חיה
וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָּל הַגּוֹיִם וְאֶת בְּנוֹ וְאֶת
בֶּן בְּנוֹ עַד בֹּא עֵת אַרְצוֹ גַּם הוּא בוא
וְעָבְדוּ בוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים רבב
גְּדֹלִים׃ וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר מלך
לֹא יַעַבְדוּ אֹתוֹ אֶת נְבוּכַדְנֶאצַּר עבד
מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֵת אֲשֶׁר לֹא יִתֵּן אֶת נתן
צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב צור עלל
וּבַדֶּבֶר אֶפְקֹד עַל הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם פקד
יְהוָה עַד תֻּמִּי אֹתָם בְּיָדוֹ׃ וְאַתֶּם אַל תמם
תִּשְׁמְעוּ אֶל נְבִיאֵיכֶם וְאֶל קֹסְמֵיכֶם שמע
וְאֶל חֲלֹמֹתֵיכֶם וְאֶל עֹנְנֵיכֶם וְאֶל ענן
כַּשְּׁפֵיכֶם אֲשֶׁר הֵם אֹמְרִים אֲלֵיכֶם
לֵאמֹר לֹא תַעַבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל׃
כִּי שֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם לְמַעַן
הַרְחִיק אֶתְכֶם מֵעַל אַדְמַתְכֶם רחק
וְהִדַּחְתִּי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם׃ וְהַגּוֹי דחה
אֲשֶׁר יָבִיא אֶת צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ בוא צור
בָּבֶל וַעֲבָדוֹ וְהִנַּחְתִּיו עַל אַדְמָתוֹ נוח
נְאֻם יְהוָה וַעֲבָדָהּ וְיָשַׁב בָּהּ׃ וְאֶל
צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה דִּבַּרְתִּי כְּכָל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָבִיאוּ בוא
אֶת צַוְּארֵיכֶם בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעִבְדוּ
אֹתוֹ וְעַמּוֹ וִחְיוּ׃ לָמָּה תָמוּתוּ אַתָּה חיה מות
וְעַמֶּךָ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה אֶל הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹד עבד
אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וְאַל תִּשְׁמְעוּ אֶל דִּבְרֵי שמע
הַנְּבִאִים הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר נבא
לֹא תַעַבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שֶׁקֶר עבד
הֵם נִבְּאִים לָכֶם׃ כִּי לֹא שְׁלַחְתִּים
נְאֻם יְהוָה וְהֵם נִבְּאִים בִּשְׁמִי
לַשָּׁקֶר לְמַעַן הַדִּיחִי אֶתְכֶם נדח

Trāſla.B.Hie.

magna: & in brachio meo extēto: & dedi eã ei qui placuit in oculis meis. Et nunc itaq; ego dedi omnes terras iſtas in manu nabuchodonoſor regis babylonis ſerui mei. In ſup & beſtias agri dedi ei: vt ſeruiant illi. Et ſeruient ei oēs gentes: & filio eius & filio filii eius donec ueniat tēpus terre eius & ipſius. Et ſeruiēt ei gentes multe & reges magni. Gens autem & regnum quod non ſeruierit nabuchodonoſor regi babylonis & quicũq; non curuauerit collũ ſuũ ſub iugo regis babylonis: in gladio & in fame & in peſte viſitabo ſup gentē illam: ait dñs: donec cõſumã eos in manu eius. Vos ergo nolite audire prophetas veſtros & diuinos & ſomniatores & augures & maleficos qui dicũt vobis: non ſeruietis regi babylonis: quia mendaciũ prophetant vobis vt longe faciant vos de terra veſtra: & eiiciant vos & pereatis. Porro gens que ſubiecerit ceruicē ſuam ſub iugo regis babylonis & ſeruierit ei: dimittã eam in terra ſua dicit dñs: & colet eam & habitabit in ea. Et ad ſedechiam regem iuda locutus ſum omnia verba hec: dicens. Subiicite colla veſtra ſub iugo regis babylonis: & ſeruite ei & populo eius & viuetis. Quare moriemini tu & populus tu gladio & fame & peſte: ſicut locutus eſt dñs ad gentē que ſeruire noluerit regi babylonis. Nolite audire verba prophetarum dicentiũ vobis: non ſeruietis regi babylonis: quia mendacium ipſi loquuntur vobis. Quia non miſi eos ait dñs: & ipſi prophetant in nomine meo mendaciter: vt eiiciant vos

Trāſ.Gre.lxx.cũ iter.latina.

magna ⁊ brachio meo excelſo: ⁊ dabo
τῇ μεγάλῃ καὶ τῷ βραχίονί μου τῷ ὑψηλῷ, καὶ δώσω
eam cui placuerit ĩ oculis meis. ⁊ nũc ego dedi
αὐτὴν ᾧ ἂν δόξῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου. καὶ νῦν ἐγὼ ἔδωκα
omnẽ terrã regi nabuchodonoſor re-
πᾶσαν τὴν γῆν τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονόσορ βα-
gi babylonis vt ſeruiat ei: ⁊ beſtias B
σιλεῖ βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ
agri vt ſeruiant illi ⁊ filio eius ⁊ filio
ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῷ υἱῷ
filii eius donec veniat tẽpus terre eius:
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἕως τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν τῆς γῆς αὐτοῦ,
etiam ipſius. ⁊ ſeruient ei gẽtes multe ⁊
καί γε αὐτοῦ. καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ ἔθνη πολλὰ καὶ
reges magni. ⁊ gẽs ⁊ regnũ quecũq;
βασιλεῖς μεγάλοι. καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία ὅσοι
nõ ſeruierunt nabuchodonoſor regi ba-
ἂν μὴ ἐδούλευσαν ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ τῆς βα-
bylonis ⁊ quecũq; non ſubmiſerint collum eo-
βυλῶνος καὶ ὅσοι ἂν μὴ ἐμβάλωσιν τὸν τράχηλον αὐ-
rum ſub iugo regis babylonis: in gla-
τῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος, ἐν μαχαί-
dio ⁊ in peſte ⁊ fame viſitabo eos ait
ρᾳ καὶ ἐν λοιμῷ καὶ λιμῷ ἐπισκέψομαι αὐτοὺς εἶπεν
dñs: donec cõſumanẽ in manu eius. ⁊ vos
κύριος, ἕως ἂν ἐκλείπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς
ne audiati pſeudoprophetas vr̃os ⁊ diuinan-
μὴ ἀκούετε τῶν ψευδοπροφητῶν ὑμῶν καὶ τῶν μαντευομέ-
tes vobis: ⁊ ſomniantes vobis: ⁊ au-
νων ὑμῖν, καὶ τῶν ἐνυπνιαζομένων ὑμῖν, καὶ τῶν οἰωνι-
gures vr̃os: ⁊ maleficos vr̃os dicentes: nõ
σμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακέων ὑμῶν λεγόντων, οὐ μὴ
ſeruietis regi babylonis: q2 mẽdacia ip
ἐργάσησθε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, ὅτι ψευδῆ αὐ-
ſi ꝓphetant vobis vt lõge faciãt vos de
τοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν πρὸς τὸ μακρῦναι ὑμᾶς ἀπὸ
tra vr̃a: ⁊ vt eiiciam vos: ⁊ peribitis.
τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ ἵνα ἐκβάλω ὑμᾶς, καὶ ἀπολεῖσθε.
⁊ gentẽ q̃ induxerit ceruicem ſuã ſub
καὶ τὸ ἔθνος ὃ ἂν εἰσαγάγῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ὑπὸ
iugo regis babylonis: ⁊ ſeruierit ei:
τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐργάσηται αὐτῷ,
relinquã eam in tra ſua dicit dñs:
καταλείψω αὐτὸ ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ λέγει κύριος,
⁊ operabiẽ eã ⁊ inhitabit in ea. ⁊ ad ſe
καὶ ἐργᾶται αὐτὴν καὶ ἐνοικήσει ἐν αὐτῇ. καὶ πρὸς σε-
dechiam regem iuda locut⁹ ſũ ſcḋm omnia
δεκίαν βασιλέα ἰούδα ἐλάλησα κατὰ πάντας τοὺς
verba hec dicẽs: inducite collum
λόγους τούτους λέγων, εἰσαγάγετε τὸν τράχηλον
vr̃m ſub iugo regis babylonis: ⁊ ſer
ὑμῶν ὑπὸ ζυγῷ τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐρ-
uietis ei ⁊ ꝑplo eius: ⁊ viuite: vt qd
γάσεσθε αὐτῷ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ζῆτε, ἵνα τί C
moriemini tu ⁊ ꝑpl̃s tu⁹ in gladio ⁊ in fa-
ἀποθνήξεσθε σὺ καὶ ὁ λαός σου ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λι-
me ⁊ in peſte: ſicut locut⁹ eſt dñs cõtra gentem:
μῷ καὶ ἐν λοιμῷ, ὡς ἐλάλησε κύριος κατὰ ἔθνους,
q̃ nõ ſeruiuit regi babylonis. ne audiatis
ὃ οὐκ ἐδούλευσεν τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος. μὴ ἀκούσητε
verba ꝓphetaꝝ: dicẽtiũ vobis: ne ſer-
τὰ ῥήματα τῶν προφητῶν, λεγόντων ὑμῖν, μὴ δου-
uiatis regi babylonis: q2 iniuſta ipſi ꝓ-
λεύητε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προ-
phetant vobis. nõ miſi eos dicit dñs:
φητεύουσιν ὑμῖν. οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς φησιν κύριος, §.14.c.
⁊ ꝓphetant in noĩe meo iniuſte vt Infra.
καὶ προφητεύουσιν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ πρὸς τὸ 29.b.
perdant vos:
ἀπολέσαι ὑμᾶς,

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

ꝛ peribitis vos ꝛ ꝓphete vr̄i ꝓphe=
καὶ ἀπολεῖσθε ὑμεῖς καὶ οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ προφη
tantes vobis iniuſte mēdacia. ꝛ ſacerdotibꝰ ꝛ
τεύοντες ὑμῖν ἐπ' ἀδίκῳ ψευδῆ. καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ
ppl'o huic locutꝰ ſuꝫ dicēs: ſic dixit dn̄s: ne
τῷ λαῷ τούτῳ ἐλάλησα λέγων, οὕτως εἶπε κύριος, μὴ
audiatis verba ꝓphetaꝝ ꝓphetātiū
ἀκούετε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν προφητευόν=
nobis dicentiū: ecce vaſa dn̄i reuertenꝫ de
των ὑμῖν λεγόντων, ἰδοὺ σκεύη κυρίου ἐπιστρέφει ἐκ
babylone nūc cito: q̄ꝛ iniuſta ipi ꝓphe=
Βαβυλῶνος νῦν ταχέως, ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύ
tant vobis. ne audiatis eos ſed ſeruite re
ουσιν ὑμῖν. μὴ ἀκούετε αὐτῶν ἀλλὰ δουλεύετε τῷ βα
D gi babylonis ꝛ viuite. quare erit hec
σιλεῖ τῆς Βαβυλῶνος καὶ ζῆτε. ἵνα τί ἔσται αὕτη ἡ
ciuitas in ſolitudinē? ſi ꝓphete ſunt ꝛ ſi eſt ver
πόλις εἰς ἐρήμωσιν; εἰ προφῆταί εἰσιν καὶ εἰ ἔστιν λό=
bū dn̄i in eis: occurant mihi: vt nō
γος κυρίου ἐν αὐτοῖς, ἀπαντησάτωσάν μοι, ἵνα μὴ
inferantur vaſa relicta in domo
εἰσενεχθήσωνται τὰ σκεύη τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ
dn̄i ꝛ in domo regis iuda ꝛ hieruſalem
κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλὴμ
in babylonē: q̄ꝛ ſic dixit dn̄s: de colūnis
εἰς Βαβυλῶνα, ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, περὶ τῶν στύλων
ꝛ de mari ꝛ de baſibꝰ: ꝛ ad
καὶ περὶ τῆς θαλάσσης καὶ περὶ τῶν μεχωνὼθ, καὶ πρὸς τὰ
reliqua vaſa relicta in ciuitate hac
ἐπίλοιπα σκευῶν τὰ καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
q̄ nō tulit . rex babylonis: q̄n traſmigrare fecit
ἃ οὐκ ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπῴκισε τὸν
iechoniā filiū ioachī regis iuda de hieruſalem in
Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακὶμ βασιλέως Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλὴμ εἰς
babylonem: ꝛ omnes ꝓcipes iuda ꝛ
4.Re. 25.c. Βαβυλῶνα, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας Ἰούδα καὶ
hieruſalem. q̄m hec dicit dn̄s exercituū
Ἱερουσαλήμ. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων
deus iſrael: de vaſis relictis
ὁ θεὸς Ἰσραήλ, περὶ τῶν σκευῶν τῶν καταλειφθέντων
in domo dn̄i ꝛ in domo regis iuda ꝛ hier
ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα καὶ Ἱερου
ſalem: in babylonē inferentur ꝛ ibi erunt
σαλήμ, εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσονται καὶ ἐκεῖ ἔσον=
vſqꝫ in diem viſitationis eoꝝ: ꝛ ꝓre=
ται ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν, καὶ ἀνά=
ducā ea ꝛ cōuertam ea in locum hunc.
ξω αὐτὰ καὶ ἀναστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον.
A Et factū eſt in quarto anno regnan=
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει βασιλεύον=
te ſedechia rege iuda. in mēſe quin=
τος Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα. ἐν μηνὶ τῷ πέμ=
to. dixit mihi ananias filiꝰ azor pſeudopꝛopheta
πτῳ. εἶπέ μοι Ἀνανίας υἱὸς Ἀζὼρ ὁ ψευδοπροφήτης
q̄ de gabaon in domo dn̄i ante oculos
ὁ ἀπὸ Γαβαὼν ἐν οἴκῳ κυρίου κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν
ſacerdotū ꝛ totius ppl'i dicens: ſic dixit
ἱερέων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων, οὕτως εἶπε
dn̄s exercituū deus iſrael: ꝛ contriui
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ, καὶ συνέτριψα
iugū regis babylonis. adhuc duo ān̄i die
τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος. ἔτι δύο ἔτη ἡμε=
rum ego reuerti faciā
ρῶν ἐγὼ ἀποστρέψω

Trāſla.B.Hie.

et pereatis tam vos q̄ꝫ
prophete
q vaticinātur vobis. Et
ad ſacerdotes & ad popu
lū iſtum locutus ſum di=
cens: hec dicit dominꝰ.
Nolite audire verba ꝓ
phetarum veſtrorum
qui prophetant vobis
dicētes: ecce vaſa domꝰ
domini reuertentur de
babylone nunc cito.
Mendaciū enim ꝓphe
tant vobis. Nolite ergo
audire eos: ſed ſeruite
regi babylonis
vt viuatis. Quare datur
hec ciuitas in
ſolitudinem? Et ſi pro=
phete ſunt: & eſt
verbum domini in eis:
occurrant domino
exercituum vt non ve=
niant vaſa
que derelicta fuerant in
domo dn̄i & in domo re
gis iuda & in hieruſalē:
in babylonē. Quia hec
dicit dominus exercitu
um ad columnas & ad
mare: & ad baſes: & ad
reliqua vaſorum
que remanſerunt in ciui
tate hac: que non
tulit nabuchodonoſor
rex babylonis cū trāſfer
ret iechoniam filiū ioa=
chim regem iuda
de hieruſalem in baby=
lonem & oēs optimates
iuda & hieruſalē. Quia
hec dicit dominus
exercituum deus iſrael
ad vaſa
que derelicta ſunt in do
mo dn̄i & ī domo regis
iuda & hieruſalē. In ba
bylonem transferentur:
& ibi erūt vſqꝫ ad diem
viſitationis ſue
dicit dn̄s. Et afferri faciā
ea & reſtitui
in loco iſto. 28.

Et factum eſt in an=
no illo
in principio regni ſede=
chie regis
iuda: in anno quarto in
menſe
quīto: dixit ad me ana
nias filius azur
propheta de gabaon in
domo domini
coram ſacerdotibus &
omni populo dicens.
Hec dicit dominus exer
cituum deus iſrael.
Contriui iugum regis
babylonis.
Adhuc duo anni dierū:
& ego referri faciam

Tex.heb.hiere.xxviij. | **Priītiua.heb.**

וַאֲבַדְתֶּם אַתֶּם וְהַנְּבִיאִים הַנִּבְּאִים נבא
לָכֶם׃ וְאֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל כָּל הָעָם
הַזֶּה דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
אַל תִּשְׁמְעוּ אֶל דִּבְרֵי נְבִיאֵיכֶם שמע
הַנִּבְּאִים לָכֶם לֵאמֹר הִנֵּה כְלֵי בֵית
יְהוָה מוּשָׁבִים מִבָּבֶלָה עַתָּה מְהֵרָה שוב
כִּי שֶׁקֶר הֵמָּה נִבְּאִים לָכֶם׃ אַל
תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עִבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל
וִחְיוּ לָמָּה תִהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חיה היה
חָרְבָּה׃ וְאִם נְבִאִים הֵם וְאִם יֵשׁ
דְּבַר יְהוָה אִתָּם יִפְגְּעוּ נָא בַּיהוָה פגע
צְבָאוֹת לְבִלְתִּי בֹאוּ הַכֵּלִים בוא כלה
הַנּוֹתָרִים בְּבֵית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ יתר
יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה׃ כִּי כֹה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֶל הָעַמֻּדִים וְעַל עמד
הַיָּם וְעַל הַמְּכֹנוֹת וְעַל יֶתֶר הַכֵּלִים כון
הַנּוֹתָרִים בָּעִיר הַזֹּאת׃ אֲשֶׁר לֹא
לְקָחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בַּגְלוֹתוֹ גלה
אֶת יְכָנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה
מִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה וְאֵת כָּל חֹרֵי חרר
יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַכֵּלִים
הַנּוֹתָרִים בֵּית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ
יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם׃ בָּבֶלָה יוּבָאוּ בוא
וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם היה את
נְאֻם יְהוָה וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁבֹתִים עלה שוב
אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ קום
וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַהִיא Ca.xxviij
בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ מלך
יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בַּחֹדֶשׁ שנה רבע
הַחֲמִישִׁי אָמַר אֵלַי חֲנַנְיָה בֶן עַזּוּר
הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגִּבְעוֹן בְּבֵית יְהוָה נבא
לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר שָׁבַרְתִּי אֶת עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל׃ עלל
בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מֵשִׁיב שנה יום
שוב

אל המקום הזה את כל כלי בית | כלה
יהוה אשר לקח נבוכדנצר מלך
בבל מן המקום הזה ויביאם בבל: | קום בוא
ואת יכניה בן יהויקים מלך יהודה
ואת כל גלות יהודה הבאים בבלה | גלה בוא
אני משיב אל המקום הזה נאם
יהוה כי אשבר את על מלך בבל: | שבר עלל
ויאמר ירמיה הנביא אל חנניה | אמר
הנביא לעיני הכהנים ולעיני כל
העם העמדים בבית יהוה: ויאמר
ירמיה הנביא אמן כן יעשה יהוה | עשה
יקם יהוה את דבריך אשר נבאת | קום
להשיב כלי בית יהוה וכל הגולה | שוב
מבבל אל המקום הזה: אך שמע | גלה
נא הדבר הזה אשר אנכי
דבר באזניך ובאזני כל העם:
הנביאים אשר היו לפני ולפניך | היה פנה
מן העולם וינבאו אל ארצות | עלם נבא
רבות ועל ממלכות גדלות למלחמה | רבב מלך
ולרעב ולדבר: הנביא אשר ינבא | לחם רוע
לשלום בבא דבר הנביא יודע | שלם בוא
הנביא אשר שלחו יהוה באמת: | ידע
ויקח חנניה הנביא את המוטה מעל | לקח
צואר ירמיה הנביא וישברהו: | צור שבר
ויאמר חנניה לעיני כל העם
לאמר כה אמר יהוה ככה אשבר
את על נבוכדנאצר מלך בבל בעוד
שנתים ימים מעל צואר כל הגוים | שנה יום
וילך ירמיה הנביא לדרכו: ויהי
דבר יהוה אל ירמיה אחרי שבור
חנניה הנביא את המוטה מעל
צואר ירמיה הנביא לאמר: הלוך | הלך
ואמרת אל חנניה לאמר כה אמר
יהוה מוטת עץ שברת ועשית | עשה
תחתיהן מטות ברזל: כי כה אמר | מוט
יהוה צבאות אלהי ישראל על | עלל

ad locum iſtum omnia vaſa domus domini que tulit nabuchodonoſor rex babylonis de loco iſto & trāſtulit ea in babylonem. Et iechoniā filium ioachim regem iuda & oēm trāſmigrationē iude qui ingreſſi ſunt in babylonē ego cōuertam ad locum iſtum ait dñs. Conteram enim iugum regis babylonis. Et dixit hieremias propheta ad ananiam prophetam in oculis ſacerdotū & in oculis oīs populi qui ſtabat in domo domini: & ait hieremias propheta. Amen. Sic faciat dñs. Suſcitet dñs verba tua que propheтaſti vt referantur vaſa in domū dñi: & oīs trāſmigratio de babylone ad locū iſtum. Verūtamen audi verbum hoc quod ego loquor in aurib⁹ tuis: & in auribus vniuerſi ppli. Prophete qui fuerunt ante me & ante te ab initio: & pphetauerunt ſuper terras multas & ſuper regna magna de prelio & de afflictione: & de fame: ppheta q vaticinat⁹ eſt pacem: cum venerit verbum eius tūc ſcietur propheta quem miſit dominus in veritate. Et tulit ananias ppheta cathenam de collo hieremie prophete: & confregit eam. Et ait ananias in cōſpectu omnis populi dicens. Hec dicit dominus. Sic confringam iugū nabuchodonoſor regis babylonis poſt duos annos dierum de collo omnium gentiū. Et abiit hieremias propheta in viā ſuā. Et factū eſt verbum dñi ad hieremiam poſtq̄ confregit ananias propheta catenam de collo hieremie prophete dicens. Vade dices ananie. Hec dicit dñs. Catenas ligneas contriuiſti: & facies pro eis catenas ferreas: quia hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Iugum

in locum iſtum oīa vaſa dom⁹ dñi &
εἰς τὸν τόπον τοῦτον πάντα τὰ σκεύη οἴκου κυρίου καὶ
iechoniā & trāſmigrātionē iuda: q2 cōteram
ἐχονίαν καὶ τὴν ἀποικίαν ἰούδα, ὅτι συντρίψω τὸν
iugū regis babylonis. & dixit hieremias pro
ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος. καὶ εἶπεν ἱερεμίας ὁ προ
pheta ad ananiā añ oculos ſacerdotū & an
φήτης πρὸς ἀνανίαν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἱερέων καὶ κα
te oculos totius ppli ſtantiū in do
τ᾽ ὀφθαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν ἑστηκότων ἐν οἴ
mo dñi: & ait hieremias: vere ſic faciat
κῳ κυρίου, καὶ εἶπεν ἱερεμίας, ἀληθῶς οὕτω ποιή
dñs ſuſcitet dñs verbū tuū qd tu pro
σαι κύριος στῆσαι κύριος τὸν λόγον σου ὃν σὺ προ
phetas vt referantur vaſa dom⁹ dñi
φητεύεις τοῦ ἀποστρέψαι τὰ σκεύη οἴκου κυρίου
& oīs trāſmigrātio babylonis in locum
καὶ πᾶσαν τὴν ἀποικίαν βαβυλῶνος εἰς τὸν τόπον
iſtum. verūtñ audite verbū hoc qd ego dico
τοῦτον. πλὴν ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον ὃν ἐγὼ λέγω
in aurib⁹ vrīs: & in aurib⁹ totius pplī: pphe
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν, καὶ εἰς τὰ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ, οἱ προ
te q fuerunt priores me & priores vobis a
φῆται οἱ γεγονότες πρότεροί μου καὶ οἱ πρότεροι ὑμῶν ἀπὸ
ſeculo: & pphetauerunt ſup tras multas &
τοῦ αἰῶνος, καὶ προεφήτευσαν ἐπὶ γῆς πολλῆς καὶ
ſup regna magna de prelio & de afflictiōe
ἐπὶ βασιλείας μεγάλας περὶ πολέμου καὶ περὶ θλίψεως
& de peſte. ppheta q vaticinat⁹ eſt in pacem:
καὶ περὶ λοιμοῦ. ὁ προφήτης ὁ προφητεύσας εἰς εἰρήνην,
veniente verbo eius: cognoſcent pphetā
ἐλθόντος τοῦ λόγου αὐτοῦ, γνώσονται τὸν προφήτην
quē miſit eis dñs in fide. & tulit
ὃν ἀπέστειλεν αὐτοῖς κύριος ἐν πίστει. καὶ ἔλαβεν
ananias catenas de collo hieremie
ἀνανίας τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἱερεμίου
& contriuit eos. & ait ananias añ ocu
καὶ συνέτριψεν αὐτούς. καὶ εἶπεν ἀνανίας κατ᾽ ὀφ
los totius ppli dicens: ſic dixit do
θαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων, οὕτως εἶπε κύ
min⁹: ſic cōteram iugū regis babylo
ριος, οὕτως συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυ
nis duob⁹ ānis dierū a ceruicib⁹ oim
λῶνος δύο ἔτη ἡμερῶν ἀπὸ τῶν τραχήλων πάντων
gētiū: & abijt hieremias in viam ſuam.
τῶν ἐθνῶν, καὶ ᾤχετο ἱερεμίας εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.
& factū eſt verbū dñi ad hieremiā poſtq̄ con
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν μετὰ τὸ συν
fregit ananias catenas de collo
τρίψαι ἀνανίαν τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου
eius dicēs: vade & dic ad ananiam di
αὐτοῦ λέγων, βάδιζε καὶ εἶπον πρὸς ἀνανίαν λέ
cēs: ſic dixit dñs: catenas ligneas con
γων, οὕτως εἶπε κύριος, κλοιοὺς ξυλίνους συνέ
triuiſti: & faciam p his catenas fer
τριψας, καὶ ποιήσω ἀντὶ τούτων κλοιοὺς σι
reas: q2 ſic dixit dñs exercituū de
δηροῦς, ὅτι οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θε
us iſrael: iugū
ὸς ἰσραήλ, ζυγὸν

B

C

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

ferreum poſui ſup collum cūctaꝝ
σιδηροῦν τέθεικα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν
gētiū vt ſeruiant regi babylonis ut ſer-
ἐθνῶν ἐργάζεσθαι τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος τοῦ δου
uiant ei. ⁊ iumēta tre dedi e-
λεύειν αὐτῷ. καί γε τὰ κτήνη τῆς γῆς ἔδωκα αὐ-
i. ⁊ dixit hieremias ananie audi anania.
τῷ. καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ ἀνανίᾳ ἄκουε ἀνανία.
nō miſit te dns: ⁊ tu cōfidere feciſ-
οὐκ ἀπέσταλκέ σε κύριος, καὶ σὺ πεποιθέναι ἐποί
ſti ppřm iſtū in iniq̄tate. iccirco ſic
ησας τὸν λαὸν τοῦτον ἐπ᾽ ἀδίκῳ. διὰ τοῦτο οὕτως
dixit dns: ecce ego eijcio te a fa
εἶπε κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω σε ἀπὸ προ
cie terre: hoc āno morieris qm̄ cō-
σώπου τῆς γῆς, τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἀποθανῇ ὅτι κα
tra dnm locut⁹ es. ⁊ mortu⁹ eſt mēſe
τὰ τοῦ κυρίου ἐλάλησας. καὶ ἀπέθανεν τῷ μηνὶ
ſeptimo.
τῷ ἑβδόμῳ. Ca.29.

A Et hec verba libri que miſit
Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι τῆς βίβλου οὓς ἀπέστειλεν
hieremias ꝓpheta de hieruſalem ad
ἱερεμίας προφήτης ἐξ ἱερουσαλὴμ πρὸς τοὺς
ſeniores trāſmigratiōis ⁊ ad ſacerdotes
πρεσβυτέρους τῆς ἀποικίας καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς
⁊ ad pſeudoꝓphetas ⁊ ad omnē
καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ πρὸς πάντα τὸν
ppřm quē traduxit nabuchodonoſor de hieruſalem
λαὸν ὃν ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ἐξ ἱερουσαλὴμ
in babylonem. poſtq̄ egreſſus ē iechonia rex
εἰς βαβυλῶνα. ὕστερον ἐξελθόντος ἰεχονίου τοῦ βα
⁊ regina ⁊ eunuchi
σιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν εὐνούχων
⁊ omnis liber ⁊ artifex ⁊ ligator
καὶ παντὸς ἐλευθέρου καὶ τεχνίτου καὶ δεσμώ-
ex hieruſalem in manu eleaſa filij ſaphan ⁊ ga
του ἐξ ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ ἐλεάσα υἱοῦ σαφὰν καὶ γα
marie filij helchie quē miſit ſedechias rex
μαρίου υἱοῦ χελκίου ὃν ἀπέστειλε σεδεκίας βασι
iuda ad regem babylonis in baby-
λεὺς ἰούδα πρὸς βασιλέα βαβυλῶνος εἰς βαβυ-
lonem dicens: ſic dixit dns exercituum
λῶνα λέγων, οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ
B deus iſrael ad trāſmigratiōnē quā trāſtulit de
θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν ἀποικίαν ἣν ἀπῴκισεν ἀπὸ
hieruſalem in babylonē. edificate domos
ἱερουσαλὴμ εἰς βαβυλῶνα. οἰκοδομήσατε οἰκίας
⁊ habitate ⁊ plantate hortos ⁊
καὶ κατοικήσατε καὶ φυτεύσατε παραδείσους καὶ
comedite fructus eoꝝ. ⁊ accipite vxo-
φάγετε τοὺς καρποὺς αὐτῶν. καὶ λάβετε γυναῖ
res ⁊ generate filios ⁊ filias.
κας καὶ τεκνοποιήσατε υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ
accipite filiis vřis vxores. ⁊ fili-
λάβετε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν γυναῖκας. καὶ τὰς θυγα
as vřas date viris ⁊ pariāt filios ⁊
τέρας ὑμῶν δότε ἀνδράσι καὶ τεκέτωσαν υἱοὺς καὶ
filias. ⁊ mltiplicamini ⁊ nō pauci ſitis:
θυγατέρας. καὶ πληθύνεσθε καὶ μὴ σμικρυνθῆτε,
⁊ querite pacē tre in q̄m trāſtuli vos
καὶ ζητήσατε εἰρήνην τῆς γῆς εἰς ἣν ἀπῴκισα ὑμᾶς
illuc. ⁊ orate pro eis ad dnm: qꝛ
ἐκεῖ. καὶ προσεύξασθε περὶ αὐτῶν πρὸς κύριον, ὅτι
in pace eoꝝ erit pax vobis. qꝛ ſic
ἐν τῇ εἰρήνῃ αὐτῶν ἔσται εἰρήνη ὑμῖν. ὅτι οὕτως
dixit dns exercituū deus iſrael: ne ſe-
εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, μὴ ἀνα
C ducant vos pſeudoꝓphete q̄ in vobis.
πειθέτωσαν ὑμᾶς ψευδοπροφῆται οἱ ἐν ὑμῖν.

Trāſla.B.Hie.

ferreū poſui ſuper collum cunctarum gentiū iſtarum vt ſeruiant nabuchodonoſor regi babylonis: & ſeruient ei: inſup & beſtias terre dedi ei. Et dixit hieremias propheta ad ananiam prophetam. Audi anania. Non miſit te dominus: & tu cōfidere feciſti populum iſtū in mendacio. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego mittam te a facie terre. Hoc anno morieris: aduerſum enim dominū locutus es. Et mortuus eſt ananias propheta in anno illo: menſe ſeptimo. 29.

Et hec ſunt verba libri que miſit hieremias propheta de hieruſalē ad reliquias ſeniorū tranſmigratiōis & ad ſacerdotes & ad ꝓphetas & ad omē populū quē traduxerat nabuchodonoſor de hieruſalē in babylonē poſtq̄ egreſſus ē iechonias rex & domina & eunuchi & principes iuda & hieruſalem: & faber & incluſor de hieruſalem in manu elaſa filii ſaphan & gamalie filii helchie quos miſit Sedechias rex iuda ad nabuchodonoſor regem babylonis in babylonē dicens. Hec dicit dominus exercituū deus iſrael omni tranſmigrationi quam tranſtuli de hieruſalem in babylonē. Edificate domos & habitate: & plātate hortos & comedite fructū eorum. Accipite vxores & generate filios & filias: & date filiis vřis vxores & filias veſtras date viris: & pariant filios & filias: & multiplicabimini ibi: & nolite eē pauci numero: & querite pacē ciuitatis ad quā trāſmigrare vos feci: & orate ꝓ ea ad dominū: quia in pace illius erit vobis pax. Hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Non vos ſeducāt ꝓphete vřī qui ſunt in medio veſtrū

Tex.heb.hiere.xxix. Primitiua.heb.

ברזל נתתי על צואר כל הגוים | נתן צור
האלה לעבד את נבוכדנאצר |
מלך בבל ועבדהו וגם את חית | חיה
השדה נתתי לו: ויאמר ירמיה | נתן
הנביא אל חנניה הנביא שמע נא |
חנניה לא שלחך יהוה ואתה |
הבטחת את העם הזה על שקר: לכן | בטח
כה אמר יהוה הנני משלחך מעל | שלח
פני האדמה השנה אתה מת כי | פנה מות
סרה דברת אל יהוה: וימת חנניה | סור
הנביא בשנה ההיא בחדש השביעי: | נבא שבע
ואלה דברי | Cap. xxix
הספר אשר שלח ירמיה הנביא |
מירושלם אל יתר זקני הגולה | גלה
ואל הכהנים ואל הנביאים ואל |
כל העם אשר הגלה נבוכדנאצר |
מירושלם בבלה: אחרי צאת יכניה | יצא
המלך והגבירה והסריסים ושרי | גבר סרס
יהודה וירושלם והחרש והמסגר | שור סגר
מירושלם: ביד אלעשה בן שפן |
וגמריה בן חלקיה אשר שלח |
צדקיה מלך יהודה אל נבוכדנאצר |
מלך בבל בבלה לאמר: כה אמר |
יהוה צבאות אלהי ישראל לכל |
הגולה אשר הגליתי מירושלם |
בבלה: בנו בתים ושבו ונטעו גנות | בנה בית
ואכלו את פרין: קחו נשים והולידו | ישב פרה
בנים ובנות וקחו לבניכם נשים | לקח נשא
ואת בנותיכם תנו לאנשים ותלדנה | ילד בנה
בנים ובנות ורבו שם ואל תמעטו: | נתן ילד
ודרשו את שלום העיר אשר | רבה מעט
הגליתי אתכם שמה והתפללו | שלם
בעדה אל יהוה כי בשלומה יהיה | גלה פלל
לכם שלום: כי כה אמר יהוה | היה
צבאות אלהי ישראל אל ישיאו | נשא
לכם נביאיכם אשר בקרבכם |

Digitized by Google

וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל תִּשְׁמְעוּ אֶל שמע
חֲלֹמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מַחְלְמִים׃ כִּי חלם
בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי לֹא
שְׁלַחְתִּים נְאֻם יְהוָה׃ כִּי כֹה אָמַר
יְהוָה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים פה
שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם פקד קום
אֶת דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל שוב
הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת קום
הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם חשב
נְאֻם יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא שלם
לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃ רעע נתן
וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם וְהִתְפַּלַּלְתֶּם קוה פלל
אֵלָי וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם׃ וּבִקַּשְׁתֶּם
אֹתִי וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֻׁנִי בְּכָל דרש
לְבַבְכֶם׃ וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם יְהוָה מצא
וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם שוב שבה
מִכָּל הַגּוֹיִם וּמִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר קום
הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם יְהוָה דחה
וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שוב
הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם׃ כִּי אֲמַרְתֶּם גלה
הֵקִים לָנוּ יְהוָה נְבִאִים בָּבֶלָה׃ כִּי קום
כֹה אָמַר יְהוָה אֶל הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל ישב
כִּסֵּא דָוִד וְאֶל כָּל הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר
הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא יָצְאוּ
אִתְּכֶם בַּגּוֹלָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת גלה
הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת הַחֶרֶב אֶת שלח
הָרָעָב וְאֶת הַדָּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם נתן
כַּתְּאֵנִים הַשֹּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא
תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם אכל רדף
בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וּנְתַתִּים לְזַעֲוָה נתן
לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְאָלָה וּלְשַׁמָּה מלך שמם
וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הִדַּחְתִּים שָׁם׃ תַּחַת אֲשֶׁר לֹא דחה
שָׁמְעוּ אֶל דְּבָרַי נְאֻם יְהוָה אֲשֶׁר
שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת עֲבָדַי הַנְּבִאִים
הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם שכם

& diuini veſtri: & ne attēdatis ad ſomnia veſtra que vos ſomniatis: quia falſo ipſi prophetāt vobis in nomine meo: non miſi eos dicit dominus. Quia hec dicit dominus. Cum ceperint impleri in babylone ſeptuaginta anni: viſitabo vos & ſuſcitabo ſup vos verbum meū bonum: vt reducam vos ad locum iſtum. Ego enim ſcio cogitationes quas cogito ſuper vos dicit dominus: cogitationes pacis & non afflictionis: vt dem vobis finem & patientiam: & inuocabitis me: & ibitis: & orabitis me & ego exaudiā vos: quęretis me & inuenietis. Cum queſieritis me in toto corde veſtro: inueniar a vobis ait dominus. Et reducam captiuitatē veſtrā: & cōgregabo vos de vniuerſis gentibus & de cunctis locis ad que expuli vos dicit dn̄s. Et reuerti vos faciā de loco ad quem tranſmigrare vos feci: quia dixiſtis: ſuſcitabit nobis dn̄s pphetas in babylōe. Quia hec dicit dominus ad regem qui ſedet ſuper ſoliū dauid: & ad omnē pplm habitatorē vrbis huius: ad fratres veſtros qui non ſunt egreſſi vobiſcū in trāſmigratione. Hec dicit dn̄s exercituum. Ecce mittam in eos gladium & famē & peſtem: & ponam eos quaſi ficus malas que comedi non poſſunt eo ꝙ peſſime ſint: & perſequar eos in gladio: & in fame: & in peſtilētia. Et dabo eos in vexationem vniuerſis regnis terre: in maledictionē & in ſtuporē & in ſibilū & in opprobriū cūctis gentibꝰ ad quas ego eieci eos: eo ꝙ non audierint verba mea dicit dn̄s: que miſi ad eos per ſeruos meos pphetas de nocte conſurgens & mittens: & non audiſtis dicit

ꝛ ne ſeducant vos diuini vr̄i: ꝛ
καὶ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ μάντεις ὑμῶν, καὶ
ne attēdite in ſomnia vr̄a ꝗ̄ vos ſomnia-
μὴ ἀκούετε εἰς τὰ ἐνύπνια ὑμῶν ἃ ὑμεῖς ἐνυπνιάζε-
tis. q̄ꝛ iniqua ipſi ꝓphetant vobis in
σθε. ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν ἐπὶ τῷ
nomine meo: ꝛ nō miſi eos dicit dn̄s:
ὀνόματί μου, καὶ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς λέγει κύριος.
q̄ꝛ ſic dixit dn̄s: cū fuerit impleti
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι
ī babylone ſeptuaginta ān̄i: viſitabo vos ſ.14.c.
ἐν Βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς 1.pa.
ꝛ ſuſcitabo verba mea ſup vos: vt re- 36.d.
καὶ ἐπιστήσω τοὺς λόγους μου ἐφ᾽ ὑμᾶς, τοῦ ἐπι- 1.Eſdr.
ducam pplm meū in locum iſtum. ꝛ co- 1.a.
στρέψαι τὸν λαόν μου εἰς τὸν τόπον τοῦτον. καὶ λο- ſ.25.c.
gitabo ſup vos cogitationē pacis: ꝛ nō mala: vt
γιοῦμαι ἐφ᾽ ὑμᾶς λογισμὸν εἰρήνης, καὶ οὐ κακά, τοῦ
dem vobis hec. ꝛ orate ad me: ꝛ
δοῦναι ὑμῖν ταῦτα. καὶ προσεύξασθε πρός με, καὶ
exaudiam vos. ꝛ queretis me: ꝛ inuenie-
εἰσακούσομαι ὑμῶν. καὶ ἐκζητήσετέ με, καὶ εὑρήσε-
tis me. q̄ꝛ q̄ñ q̄ſieritis me in toto corde
τέ με. ὅτι ὅταν ἐκζητήσητέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
vr̄o: ꝛ apparebo vobis. q̄ꝛ dixiſtis cō-
ὑμῶν, καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν. ὅτι εἴπατε κα-
ſtituit dn̄s ſup vos ꝓphetas in babylone.
τέστησεν κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς προφήτας ἐν Βαβυλῶνι.
ſic dicit dn̄s ad regē ſedentem
οὕτω λέγει κύριος πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον
in throno dauid: ꝛ ad oēm pplm habi-
ἐπὶ θρόνου Δαυίδ, καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν κατοι-
tantem in ciuitate hac: ꝛ ad fratres D
κοῦντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς
vr̄os: q̄ nō egreſſi ſunt vobiſcū in capti-
ὑμῶν, οἳ οὐκ ἐξεπορεύθησαν μεθ᾽ ὑμῶν εἰς αἰχμα-
uitatem. ſic dicit dn̄s exercituū: ecce
λωσίαν. οὕτω λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ
ego mittam in eos gladium ꝛ famē ꝛ
ἐγὼ ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς μάχαιραν καὶ λιμὸν καὶ
peſtē: ꝛ ponā eos q̄ſi ficus malas q̄ nō
λοιμόν, καὶ δώσω αὐτοὺς ὡς σῦκα πονηρὰ ἃ οὐκ
comedi poſſunt ꝑ malitia. ꝛ ꝑſeq̄r
ἔδεσθαι δύνανται ὑπὸ τῆς πονηρίας. καὶ διώξω
eos in gladio ꝛ fame ꝛ peſte: ꝛ
αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ καὶ λιμῷ καὶ λοιμῷ, καὶ
dabo eos in ꝯmotionē in omnibꝰ re-
δώσω αὐτοὺς εἰς κίνησιν ἐν πάσαις ταῖς βα-
gnis tr̄e: ꝛ in maledictionē ꝛ in penuri-
σιλείαις τῆς γῆς, καὶ εἰς κατάραν καὶ εἰς ἀπορί-
am ꝛ in ſibilum ꝛ in opprobriū oībꝰ
αν καὶ εἰς συρισμὸν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν πᾶσι τοῖς
gētibus: ad q̄s ego eijcio eos: q̄ñ nō
ἔθνεσι, πρὸς οὓς ἐγὼ ἐκβάλλω αὐτούς, διότι οὐκ
audierūt verba mea dicit dn̄s: q̄ miſi
ἤκουσαν τὰ ῥήματά μου λέγει κύριος, ἃ ἀπέσταλ-
ad eos ꝑ ſeruos meos pro-
κα πρὸς αὐτοὺς διὰ τοὺς δούλους μου τοὺς προ-
phetas: mane ſurgēs ꝛ mittens: ꝛ nō audi-
φήτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἠκού-
ſtis dicit
σατε λέγει ſ.24.d

E dñs: vos ergo audite verba dñi oĩs
κύριος, ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τῶν λόγων κυρίου πᾶσα
trāſmigratio: quā miſi a hierſm in ba=
ἡ μετοικεσία, ἣν ἀπέςαλκα ἀπὸ ἱερουσαλὴμ ἐις βα=
bylonē. ſic dixit dñs ad achab filiū colie:
βυλῶνα. ὅυτως ἔιπεν κύριος ἐπὶ ἀχαὰβ ὑιὸν κωλιά,
ꝛ ad ſedechiam filiū maaſie q̃ ꝓphetant vo
καὶ ἐπὶ σεδεκίαν ὑιὸν μαασία τοὺς προφητεύοντας ὑ=
bis in nomine meo mēdaciē. ecce ego do e=
μῖν ἐν ὀνόματί μου ψευδῶς. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐ=
os in manus regis babylonis: ꝛ percutiet
τοὺς ἐις χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ πατάξει
eos ante oculos vr̃os: ꝛ accipient ab eis
ἀυτοὺς κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ λήψονται ἀπ' ἀυτῶν
maledictionē ĩ oĩ trāſmigratiōe iuda in babylone di=
κατάραν ἐν πάσῃ τῇ ἀποικίᾳ ἰούδα ἐν βαβυλῶνι λέ
centes. faciat tibi dñs vt ſedechie fecit ꝛ
γοντες. ποιήσαι σε κύριος ὡς σεδεκίαν ἐποίησεν καὶ
vt achab q̃s frixit rex babylonis in
ὡς ἀχαὰβ ὅυς ἀπετηγάνισεν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν
igne ꝓpt̃ q̃ fecerunt iniq̃tatē in hieruſalem ꝛ mechati
πυρὶ δι' ἣν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐμοι
ſunt vxores ciuiū ſuoꝝ: ꝛ v̄bū
χῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν ἀυτῶν, καὶ λόγον
locuti ſunt in nōie meo qḋ nō mandaui
ἐχρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ὃν ὀυ συνέταξα
eis: ꝛ ego teſtis dicit dñs. ꝛ ad ſa=
ἀυτοῖς, καὶ ἐγὼ μάρτυς φησὶν κύριος. καὶ πρὸς σα=
F maiam neelamitē dices ſic dicit dñs de⁹
μαΐαν τὸν νεελαμίτην ἐρεῖς ὅυτως λέγει κύριος ὁ θεὸς
exercituū deus iſrael: eo ꝙ miſiſti in no
τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἀνθ' ὧν ἀπέςειλας ἐν ὀνό
mine tuo libros ad omnē ppl̃m q̃ ĩ hieru
ματί σου βιβλία πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν ἱερου
ſalem non miſi te in nomine meo. ꝛ ad
σαλὴμ ὀυκ ἀπέςειλά σε τῷ ὀνόματί μου. καὶ πρὸς
ſophoniā filiū maaſie ſacerdotē dicere. dñs de=
σοφονίαν ὑιὸν μαασαίου τὸν ἱερέα ἐιπεῖν. κύριος ἔδω
dit te ſacerdotē ꝓ ioiade ſacerdote vt ſis prefe=
κέν σε ἱερέα ἀντὶ ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως γενέσθαι ἐπιςά=
ct⁹ in domo dñi omni hoĩ ꝓphetanti ꝛ
την ἐν ὄικῳ κυρίου παντὶ ἀνθρώπῳ προφητεύοντι καὶ
omni hoĩ inſanienti: ꝛ dabis eū in car=
παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ, καὶ δώσεις ἀυτὸν ἐις ἀπό
cerem ꝛ in cataractē. ꝛ nūc q̃re nō
κλεισμα καὶ ἐις τὸν καταράκτην. καὶ νῦν διατί ὀυκ
increpaſtis hieremiā q̃ ex anathoth ꝓphetantem
ἐπετιμήσατε ἱερεμίᾳ τῷ ἐξ ἀναθὼθ τῷ προφητεύοντι
vobis. q̄ ꝓpterea miſit ad nos in babylo
ὑμῖν. ὅτι διὰ τοῦτο ἀπέςειλεν πρὸς ἡμᾶς ἐν βαβυ=
G lone dicēs longe eſt: edificate domos ꝛ ha
λῶνι λέγων μακράν ἐςιν, ὀικοδομήσατε ὀικίας καὶ κα
bitate: ꝛ plantate hortos ꝛ comedite
τοικήσατε, καὶ φυτεύσατε κήπους καὶ φάγεσθε τῶν
de fructib⁹ eoꝝ. ꝛ legit ſophonias librū in
καρπῶν ἀυτῶν. καὶ ἀνέγνω σοφονίας τὸ βιβλίον ἐις
aures hieremie ꝓphete. ꝛ factū eſt verbū do
τὰ ὦτα ἱερεμίου τοῦ προφήτου. καὶ ἐγένετο λόγος κυ=
mini ad hieremiā dicēs: mitte ad oēm
ρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, ἀπόςειλον πρὸς πᾶσαν τὴν
trāſmigratiōnē dicēs: q̃m dixit dñs ad ſamaiam
ἀποικίαν λέγων, ὅτι ἔιπεν κύριος ἐπὶ σαμαΐαν τὸν
neelamitem: q̃m ꝓphetauit vobis ſamaias:
νεελαμίτην, ἐπειδὴ προεφήτευσεν ὑμῖν σαμαΐας,
ꝛ ego nō miſi eū
καὶ ἐγὼ ὀυκ ἀπέςειλα ἀυτὸν

[n]dominus.[o]Vos ergo[p]au
dite[q]verbum[r]domini
[s]oīs[t]transmigratio[u]quā
[x]emiſi[y]de hieruſalem
[z]in babylonem.[a]Hec[b]di=
cit[c]dominus[d]exercituū
[e]deus[f]iſrael[g]ad[h]achab[i]fi=
lium
[k]chullie[l]& ad[m]ſedechiam
[n]filium[o]maaſie
[p]qui prophetāt[q]vobis[r]in
nomine meo[s]mēdaciter.
[t]Ecce ego[u]tradam[x]eos[y]in
manu[z]nabuchodonoſor
[a]regis[b]babylonis:[c]& per
cutiet eos[d]in oculis vr̃is.
[e]Et aſſumetur[f]ex eis[g]ma
ledictio[h]omni[i]trāſmigra
tioni[k]iude[l]q̄ eſt[m]in baby=
lone[n]dicentiū.[o]Ponat te
[p]dñs[q]ſicut ſedechiā[r]& ſicͨ
achab[s]q̄s[t]frixit[u]rex[x]baby
lonis[y]in igne:[z]pro eo[a]ꝙ
[b]fecerint[c]ſtultitiam
[d]in iſrael:[e]& mechati ſunt
[f]in[g]vxores[h]amicoꝝ ſuoꝝ:
[i]& locuti ſunt[k]verbū[l]in
nomīe meo[m]mēdaciter:
[n]qḋ[o]nō[p]mādaui eis.[q]Ego
ſum[r]iudex[s]& teſtis[t]dicit
[u]dominus.[x]Et ad[y]ſemeiā
[z]neelamitem[a]dices.
[c]Hec[d]dicit[e]dominus[f]ex=
ercituum
[g]deus[h]iſrael.[k]Pro eo ꝙ
[n]miſiſti[o]in nomine tuo[p]li
bros[q]ad
[r]omnem[s]populum[t]qui
eſt[u]in hieruſalem[x]& ad
[y]ſophoniā[z]filium[a]maaſie
[b]ſacerdotē:[c]& ad[d]vniuer=
ſos[e]ſacerdotes[f]dicēs:[g]do
minus[h]dedit te[i]ſacerdotē
[k]pro[l]ioiade[m]ſacerdote[n]vt
ſis[o]dux
[p]in domo[q]domini[r]ſuper
oēm[s]virum[t]arrepticium
[u]& prophetantem[x]vt mit
tas[y]eum[z]in[a]neruum
[b]& in[c]carcerem.[d]Et nunc
[e]quare[f]non[g]increpaſti
[h]hieremiam[i]anathotitē
[k]qui prophetat[l]vobis.
[m]Quia[n]ſup[o]hoc[p]miſit in
[r]babylonē[q]ad nos[s]dicēs.
[t]Longū[u]eſt:[x]edificate[y]do
mos[z]& habitate:[a]& plan=
tate[b]hortos[c]& comedite
[e]fructus eoꝝ.[f]Legit ergo
[g]ſophonias[h]ſacerdos[k]li=
brum[l]iſtum
[m]in aurib⁹[n]hieremie[o]pro
phete.[p]Et factū eſt[q]verbū
[r]domini[s]ad[t]hieremiam
[x]dicens.[y]Mitte[z]ad
[a]omnē[b]tranſmigrationē
[c]dicens.[d]Hec[e]dicit[f]dñs
[g]ad[h]ſemeiam[i]neelamitē.
[k]Pro eo ꝙ[m]prophetauit
[n]vobis[o]ſemeias:[p]& ego
[q]non[r]miſi eum:

יְהוָה׃ וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה
כָּל הַגּוֹלָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלַםִ | גָּלָה
בָּבֶלָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל אַחְאָב בֶּן
קוֹלָיָה וְאֶל צִדְקִיָּהוּ בֶן מַעֲשֵׂיָה
הַנִּבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי שָׁקֶר הִנְנִי | שֵׁם
נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ
בָּבֶל וְהִכָּם לְעֵינֵיכֶם׃ וְלֻקַּח מֵהֶם | נָכָה
קְלָלָה לְכֹל גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר | גָּלָה
בְּבָבֶל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ יְהוָה כְּצִדְקִיָּהוּ | שׂוּם
וּכְאֶחָב אֲשֶׁר קָלָם מֶלֶךְ בָּבֶל | קָלָה
בָּאֵשׁ׃ יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבָלָה | עָשָׂה
בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנַאֲפוּ אֶת נְשֵׁי רֵעֵיהֶם | נָאַף נָשָׁה
וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר | רֵעָה דָּבַר
לוֹא צִוִּיתִים וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד נְאֻם | צָוָה עֵד
יְהוָה׃ וְאֶל שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחֱלָמִי תֹּאמַר | אָמַר
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר
אַתָּה שָׁלַחְתָּ בְשִׁמְכָה סְפָרִים אֶל | שֵׁם
כָּל הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ וְאֶל
צְפַנְיָה בֶן מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן וְאֶל כָּל
הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר׃ יְהוָה נְתָנְךָ כֹהֵן
תַּחַת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לִהְיוֹת פְּקִדִים | הָיָה
בֵּית יְהוָה לְכָל אִישׁ מְשֻׁגָּע | שָׁגַע
וּמִתְנַבֵּא וְנָתַתָּה אֹתוֹ אֶל הַמַּהְפֶּכֶת | נָבָא נָתַן
וְאֶל הַצִּינֹק׃ וְעַתָּה לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ | הָפַךְ צָנַק
בְּיִרְמְיָהוּ הָעַנְּתֹתִי הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם׃
כִּי עַל כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר
אֲרֻכָּה הִיא בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ | בָּנָה בַּיִת
גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת פְּרִיהֶן׃ וַיִּקְרָא | יָשַׁב פָּרָה
צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה | קָרָא
בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃ וַיְהִי דְּבַר | נָבָא הָיָה
יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ שְׁלַח עַל
כָּל הַגּוֹלָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה | גָּלָה
אֶל שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי יַעַן אֲשֶׁר נִבָּא
לָכֶם שְׁמַעְיָה וַאֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּיו

Pritina.heb. Tex.he. Hiere.xxx. | Trāſla.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

ויבטח אתכם על שקר׃ לכן כה — בטח
אמר יהוה הנני פקד על שמעיה
הנחלמי ועל זרעו לא יהיה לו — היה
איש יושב בתוך העם הזה ולא
יראה בטוב אשר אני עשה לעמי — ראה
נאם יהוה כי סרה דבר על יהוה׃ — סור
Cap.xxx. הדבר אשר היה
אל ירמיהו מאת יהוה לאמר׃
כה אמר יהוה אלהי ישראל
לאמר כתב לך את כל הדברים
אשר דברתי אליך אל ספר׃ כי
הנה ימים באים נאם יהוה ושבתי — יום בוא
את שבות עמי ישראל ויהודה — שוב שבה
אמר יהוה והשבתים אל הארץ
אשר נתתי לאבותם וירשוה׃ ואלה — נתן
הדברים אשר דבר יהוה אל
ישראל ואל יהודה׃ כי כה אמר יהוה
קול חרדה שמענו פחד ואין
שלום׃ שאלו נא וראו אם ילד — שלם ראה
זכר מדוע ראיתי כל גבר ידיו על — ילד ידע
חלציו כיולדה ונהפכו כל פנים — ראה ילד
לירקון׃ הוי כי גדול היום ההוא — הפך פנה
מאין כמהו ועת צרה היא ליעקב — גדל כמו
וממנה יושע׃ והיה ביום ההוא — צור
נאם יהוה צבאות אשבר עלו — ישע
מעל צוארך ומוסרותיך אנתק — שבר על
ולא יעבדו בו עוד זרים׃ ועבדו — צור יסר
את יהוה אלהיהם ואת דוד — נתק עבד
מלכם אשר אקים להם׃ ואתה — זרה
אל תירא עבדי יעקב נאם יהוה — קום
ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך — ירא
מרחוק ואת זרעך מארץ שבים — חתת ישע
ושב יעקב ושקט ושאנן ואין — רחק שבה
מחריד׃ כי אתך אני נאם יהוה — שוב
להושיעך כי אעשה כלה בכל — חרד
הגוים אשר הפצותיך שם אך אתך — עשה
— פוץ

& fecit vos cōfidere in mendacio: idcirco hec dicit dn̄s. Ecce ego viſitabo ſuper ſemeiam neelamitem & ſuper ſemen eius. Non erit ei vir ſedens in medio populi huius: & non videbit bonū quod ego faciam populo meo ait dn̄s: quia preuaricationē locut⁹ eſt aduerſus dominum. 30.

Hoc verbū qd̄ factū eſt ad hieremiam a domino: dicens. Hec dicit dominus de⁹ iſrael: dicens. Scribe tibi oia verba que locutus ſum ad te in libro. Ecce enim dies veniūt dicit dn̄s: & conuertam conuerſionē populi mei iſrael & iuda ait dominus: & cōuertā eos ad terram quā dedi patribus eorū & poſſidebunt eā. Et hec verba que locut⁹ eſt dominus ad iſrael & ad iudam. Quoniam hec dicit dominus. Vocem terroris audiuimus formido: & nō eſt pax. Interrogate & videte ſi generat maſculus. Quare ergo vidi oīs viri manū ſup lumbū ſuū q̄ſi parturientis: & cōuerſe ſūt vniuerſe facies in auruginem. Ve qa magna dies illa: nec eſt ſimilis ei⁹: tēpuſq; tribulatiōis eſt iacob: & ex ipſa ſaluabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituū: conteram iugum eius de collo tuo: & vincula eius dirumpam. Et non dominabūtur ei ampli⁹ alieni: ſed ſeruiēt domino deo ſuo: & dauid regi ſuo quē ſuſcitabo eis. Tu ergo ne timeas ſerue me⁹ iacob ait dominus: neq; paueas iſrael: qa ecce ego ſaluabo te de terra lōginq̄ & ſemē tuū de terra captiuitatis eoꝝ. Et reuertetur iacob & qeſcet: & cūctis affluet bonis: & nō erit quē formidet: q̄m tecū ego ſuz ait dn̄s vt saluē te. Faciā enī cōſumationē in cūctis gentibus in quibus diſperſi te: te autem

---

C.30.

A

τ cōfidere fecit vos ſup iniquo. ꝓpterea
καὶ πεποιθέναι ἐποίησεν ὑμᾶς ἐπ᾽ ἀδίκῳ. διὰ τοῦτο
ſic dixit dn̄s: ecce ego viſitabo ſup ſa-
οὕτως εἶπε κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπὶ σα-
maiam τ ſup genus ei⁹: τ nō erit ei homo
μαίαν καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ ἄνθρωπος
in medio vr̄i ut videat bona q̄ ego faciā vobis
ἐν μέσῳ ὑμῶν τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ ποιήσω ὑμῖν
ait dn̄s. qꝛ p̄uaricat locut⁹ eſt aduerſ⁹ dn̄m.
λέγει κύριος. ὅτι ἀποστασίαν ἐλάλησε κατὰ τοῦ κυρίου.
Verbum qđ factū eſt ad hieremiā a dn̄o vt
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου εἰ-
diceret. ſic dixit dn̄s de⁹ iſrael dicēs: ſcribe
πεῖν. οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ λέγων. γράψον
oīa verba q̄ loquutus ſum ad te
πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σὲ
in libro qꝛ ecce dies veniunt dicit dn̄s:
ἐπὶ βιβλίῳ, ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶ κύριος,
τ reuerti faciā trāſmigrōnē ppl̄i mei iſrael τ iu-
καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν λαοῦ μου ἰσραὴλ καὶ ἰου-
da ait dn̄s: τ reuerti faciā eos in trā
δα εἶπε κύριος, καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν
quā dedi p̄ribus eoꝝ τ dn̄abuntur e-
ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν καὶ κυριεύσουσιν αὐ-
ius: τ hec verba q̄ locut⁹ eſt dn̄s ſup iſ-
τῆς, καὶ οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησε κύριος ἐπὶ ἰσ-
rael τ iudam. ſic dixit dn̄s: vocē timori
ραὴλ καὶ ἰούδαν. οὕτως εἶπε κύριος, φωνὴν φόβου
audietis. formido τ nō eſt pax. interrogate
ἀκούσεσθε. φόβος καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη. ἐρωτήσατε
τ videte ſi pepit maſcul⁹: qꝛ vidi oēm ho
καὶ ἴδετε εἰ ἔτεκεν ἄρσεν; διότι ἑώρακα πάντα ἄν-
minem τ manus eius ſup lumbū eius
θρωπον καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ
tāq̄ parientis: τ cōuerſe ſunt. facies in auriginē
ὡς τικτούσης; καὶ ἐστράφησαν. πρόσωπα εἰς ἴκτερον
veh qꝛ magna dies illa τ nō eſt talis
οὐαὶ ὅτι μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ οὐκ ἔστι τοιαύ-
τ tēpus anguſtiū eſt iacob: τ ex iſto
τη καὶ χρόνος στενός ἐστι τῷ ἰακώβ, καὶ ἀπὸ τούτου
ſaluabitur. in die illa ait dn̄s ex-
σωθήσεται. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἶπε κύριος τῶν δυ-
ercituū cōteram iugū de collo eoꝝ: τ
νάμεων συντρίψω ζυγὸν ἀπὸ τραχήλου αὐτῶν, καὶ
vincula eoꝝ diſrūpaꝫ: τ nō opabūt ip
τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διαρρήξω, καὶ οὐκ ἐργῶνται αὐ-
ſi vltra alienis: τ opabūt dn̄o deo ſu-
τοὶ ἔτι ἀλλοτρίοις, καὶ ἐργῶνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐ-
o: τ dauid regem ſuum ſuſcitabo eis:
τῶν, καὶ τὸν δαυὶδ βασιλέα αὐτῶν ἀναστήσω αὐτοῖς,
tu aūt ne timeas ſerue me⁹ iacob ait dn̄s: ne
σὺ δὲ μὴ φοβοῦ δοῦλέ μου ἰακὼβ λέγει κύριος, οὐ-
q; paueas iſrael. q̄m ecce ego ſaluabo te de tra
δὲ μὴ πτοηθῇς ἰσραήλ. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώσω σε ἐκ γῆς — Infra 46.g. Eſai. 44.a.
lōginqua τ ſemē tuū de tra captiuitatis eo-
μακρόθεν καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ γῆς τῆς αἰχμαλωσίας αὐ-
rū. τ reuertetur iacob: τ requieſcet
τῶν. καὶ ἀποστραφήσεται ἰακώβ, καὶ ἀναπαύσει
τ affluet oībus bonis. τ nō erit q
καὶ πλουτεύσει πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς. καὶ οὐκ ἔσται ὁ
timeat: q̄m tecū ſū dicit dn̄s vt ſal
φοβούμενος, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμὶ λέγει κύριος τοῦ σώ-
uem te. faciam .n. cōſumationē in oīb⁹ gētib⁹
ζειν σε. ποιήσω γὰρ συντέλειαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνε-
bi in qb⁹ diſpſi te: te aūt
σι ἐν αἷς διέσπειρά σε, σὲ δὲ

B

nō faciā in cōſumationē: ſed erudiā te in
ὀυ μὴ ποιήσω ἐις συντέλειαν, ἀλλὰ παιδεύσω σε ἐν
iudicio: ⁊ mūdans nō mūdabo te. ſic dixit do-
κρίσει, κὰι καθαρίζων ὀυ καθαριῶ σε. ὅυτως ἔιπει κύ
C min⁹: ſuſcitaui cōtritionē: doloroſa plaga tua: nō eſt
ριος, ἀνέστησα σύντριμμα, ἀλγηρὰ ἡ πληγή σου, ὀυκ ἔστιν
iudicās iudiciū tuū in dolorē. curata es: vtilitas nō
κρίνων κρίσιν σου ἐις ἀλγηρόν. ἰατρεύθης, ὠφέλεια ὀυκ
eſt tibi. oēs amici tui obliti ſūt tui te nō
ἔστι σοι. πάντες ὁι φίλοι σου ἐπελάθοντό σου σὲ ὀυ μὴ
īterrogabūt: qꝛ plaga inimici pcuſſi te caſtiga
s.15.d. ἐπερωτήσουσιν, ὅτι πληγὴν ἐχθροῦ ἔπαισά σε παι-
tione forti ſup oēm iniqtatē tuā: multiplicata
δείαν στερεὰν ἐπὶ πᾶσαν ἀδικίαν σου, ἐπεπλύνθη
ſunt pctā tua. qd clamas in cōtritione
σαν ἁι ἁμαρτίαι σου. τί βοᾷς ἐπὶ συντρίμματί
tua? īſanabilis dolor tu⁹ ppter multitudinē iniqtatis
σου; ἀνίατος ὁ πόνος σου διὰ τοῦ πλήθους τῆς ἀδικίας
tue: ⁊ ppter peccata tua dura feci
σου, κὰι διὰ τῶν ἁμαρτιῶν σου τῶν σκληρῶν ἐποίησά
tibi hec. ppterea oēs comedētes te deuora
σοι ταῦτα. διὰ τοῦτο πάντες ὁι ἐσθίοντές σε βρω-
bunt: ⁊ oēs hoſtes tui: in captiuita-
θήσονται, κὰι πάντες ὁι ἐχθροί σου, ἐις αἰχμαλω-
tem venient. ⁊ erūt q irridēt te in deri
σίαν ἥξουσιν. κὰι ἔσονται ὁι διαφοροῦντές σε ἐις διαφό
ſionē: ⁊ oēs depredantes te dabo in pre
ρημα, κὰι πάντας τοὺς προνομεύοντάς σε δώσω ἐις προ
dam: qꝛ obducā ſanitatē tuā a plaga doloro
νομήν, ὅτι ἀνάξω τὸ ἴαμά σου ἀπὸ πληγῆς ὀδυνη-
D ſa: ſanabo te dicit dñs: qꝛ diſperſa vocata
ρᾶς, ἰατρεύσω σε φησὶν κύριος, ὅτι ἐσπαρμένη ἐκλή
es ſion: qꝛ qrēdrat nō eſt eam. ſic dixit do-
θης σιών, ὅτι ζητῶν ὀυκ ἔστιν αὐτήν. ὅυτως ἔιπεν κύ-
min⁹: ecce ego cōuerto trāſmigrātionē iacob: ⁊
ριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστρέφω τὴν ἀποικίαν ἰακώβ, κὰι
captiuitatis eius miſerebor: ⁊ edificabitur
τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω, κὰι ὀικοδομηθήσεται
ciuitas in excelſo ſuo: ⁊ templū ſcōm iudiciū
πόλις ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς, κὰι ὁ ναὸς κατὰ τὸ κρίμα
ſuum ſedebit: ⁊ egredientur ab eis canē
αὐτοῦ καθεδεῖται, κὰι ἐξελεύσονται ἀπ᾽ αὐτῶν ἄδον
tes: ⁊ vox ludentiū. ⁊ multiplicabo eos: ⁊
τες, κὰι φωνὴ παιζόντων. κὰι πλεονάσω αὐτούς, κὰι
non minuentur. ⁊ ingredientur filii eius ſicut
ὀυ μὴ ἐλαττωθῶσιν. κὰι ἐισελεύσονται ὁι ὑιοὶ αὐτοῦ ὡς
prius: ⁊ teſtimonia eoꝝ aū faciem
τὸ πρότερον, κὰι τὰ μαρτύρια αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν
meā dirigētur: ⁊ viſitabo ſup oēs
μου ὀρθωθήσεται, κὰι ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας τοὺς
tribulātes eos: ⁊ erunt fortiores eis. ſup
θλίβοντας αὐτούς, κὰι ἔσονται ἰσχυρότεροι αὐτῶν. ἐπ᾽ αὐ
eos ⁊ pnceps eius ex eo egredietur. ⁊ cōgre
τοὺς κὰι ὁ ἄρχων αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. κὰι συ
gabo eos: ⁊ cōuertentur ad me: qꝛ qs eſt
νάξω αὐτούς, κὰι ἐπιστρέψουσιν πρός με, ὅτι τίς ἐστιν
iſte q dedit cor ſuum vt ꝯuertat ad
ὅυτος ὃς ἔδωκεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπιστρέψαι πρός
me dicit dñs? ⁊ eritis mihi in pplm: ⁊ ego ero
με λέγει κύριος; κὰι ἔσεσθέ μοι ἐις λαόν, κἀγὼ ἔσομαι
vobis ī dñz: qꝛ ira dñi egreſſa ē cū furore egreſſa ē ira
ὑμῖν ἐις κν̄, ὅτι ὀργὴ κυρίου ἐξῆλθεν θυμώδης. ἐξῆλθεν ὀργὴ
ruens ad impios veniet. nō auertetur ira furori
στρεφομένη ἐπὶ ἀσεβεῖς ἥξει. ὀυ μὴ ἀποστραφῇ ὀργὴ θυμοῦ
dñi: donec faciat ⁊ donec ꝯſtituat conatum cordis
κυρίου, ἕως ποιήσῃ κὰι ἕως καταστήσῃ ἐγχείρημα καρδί
ſui. in nouiſſimo dieꝝ cognoſcetis ea.
ας αὐτ. ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν γνώσεσθε αὐτά. Ca.31.
A In tpe illo ait dñs: ero in
Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔιπεν κύριος, ἔσομαι ἐις
deū generi iſrael: ⁊ ipſi erunt mihi in pplz.
θεὸν τῷ γένει ἰσραήλ, κὰι αὐτοὶ ἔσονταί μοι ἐις λαόν.

non faciam in cōſumatione: ſed caſtigabo te in iudicio vt tibi nō videaris innoxius: qa hec dicit dñs. Inſanabilis fractura tua: peſſima plaga tua. Nō eſt q iudicet iudiciū tuū: ad alligādā curationē tuā vtilitas nō eſt tibi. Oēs amatores tui obliti ſūt tui: teqꝫ nō qrunt. Plaga ei inimici pcuſſit te: caſtigatione crudeli. ppter multitudinē iniqtatis tue dura facta ſunt pctā tua. Quid clamas ſup cōtritione tua? Inſanabilis eſt dolor tuus: ppter multitudinē iniquitatis tue & propter dura peccata tua feci hec tibi. Propterea oēs q comedūt te deuorabūtur: & vniuerſi hoſtes tui i captiuitatē ducētur. Et oēs q te vaſtāt vaſtabūtur: cunctoſqꝫ pdatores tuos dabo in predā. Obducā ei cicatricē tibi: & a vulneribus tuis ſanabo te dicit dñs. Quia eiectā vocauerūt te ſion hec eſt que non habebat reqrentē. Hec dicit dñs. ecce ego cōuertā cōuerſionē tabernaculorū iacob: & tectis eius miſerebor. Et edificabitur ciuitas i excelſo ſuo: & tēplū iuxta ordinē ſuū fundabitur. Et egredietur de eis la⁹ voxqꝫ ludentiū: & multiplicabo eos & nō minuentur: & glorificabo eos & nō attenuabūtur: & erūt filii ei⁹ ſicut a principio: & cetus eius corā me permanebit. Et viſitabo aduerſum oēs q tribulāt eū: & erit dux ei⁹ ex eo: & pricipes de medio ei⁹ pducētur. Et applicabo eum & accedet ad me. Quis ei iſte eſt q applicet cor ſuū vt appropinquet mihi: ait dñs? Et eritis mihi in pplm: & ego ero vobis in deū. Ecce turbo dñi: furor egrediēs pcella ruēs: in capite impiorum cōquieſcet. Non auertet iram indignationis dominus: donec faciat & cōpleat cogitationē cordis ſui. In nouiſſimo dierum intelligetis ea. 31.

In illo tempore dicit dñs. Ero deus vniuerſis cognationib⁹ iſrael: & ipſi erūt mihi in pplm.

לא אעשה כלה ויסרתיך למשפט — עשה שפט
ונקה לא אנקך׃ כי כה אמר יהוה — נקה
אנוש לשברך נחלה מכתך׃ אין — אנש חלה
דן דינך למזור רפאות תעלה — נכה דין
אין לך׃ כל מאהביך שכחוך אותך — זור עלה — אהב דרש
לא ידרשו כי מכת אויב הכיתיך — נכה איב
מוסר אכזרי על רב עונך עצמו — נכה יסר
חטאתיך׃ מה תזעק על שברך — כזר זעק
אנוש מכאבך על רב עונך — כאב
עצמו חטאתיך עשיתי אלה — עשה
לך׃ לכן כל אכליך יאכלו וכל — אכל
צריך כלם בשבי ילכו והיו שסיך — צור שבה
למשסה וכל בזזיך אתן לבז׃ — היה שסה
כי אעלה ארוכה לך וממכותיך — נתן בזז
ארפאך נאם יהוה כי נדחה קראו — עלה ארך — נכה רפא
לך ציון היא דרש אין לה׃ כה — דחה
אמר יהוה הנני שב שבות אהלי — שוב שבה
יעקוב ומשכנותיו ארחם ונבנתה — שכן רחם
עיר על תלה וארמון על משפטו — בנה תלל
ישב׃ ויצא מהם תודה וקול — שפט — ידה
משחקים והרביתם ולא ימעטו — שחק רבה
והכבדתים ולא יצערו׃ והיו בניו — מעט כבד
כקדם ועדתו לפני תכון ופקדתי — צער היה
על כל לחציו׃ והיה אדירו ממנו — יעד פנה — כון אדר
ומשלו מקרבו יצא והקרבתיו — קרב
ונגש אלי כי מי הוא זה ערב
את לבו לגשת אלי נאם יהוה׃ — נגש
והייתם לי לעם ואנכי אהיה — היה
לכם לאלהים׃ הנה סערת יהוה
חמה יצאה סער מתגורר על ראש — יחם ערר
רשעים יחול׃ לא ישוב חרון — חול שוב
אף יהוה עד עשתו ועד הקימו — חרה עשה
מזמות לבו באחרית הימים — קום זמם — יום בין
תתבוננו בה׃ בעת ההיא — Ca.xxxj.
נאם יהוה אהיה לאלהים לכל — היה
משפחות ישראל והמה יהיו לי לעם׃ — שפחה היה

Digitized by Google

כה אמר יהוה מצא חן במדבר — דבר
עם שרידי חרב הלוך להרגיעו — שרד רגע
ישראל: מרחוק יהוה נראה לי — רחק ראה
ואהבת עולם אהבתיך על כן — עלם
משכתיך חסד: עוד אבנך ונבנית — בנה
בתולת ישראל עוד תעדי תפיך — בתל עדה
ויצאת במחול משחקים: עוד — תפף חלל
תטעי כרמים בהרי שמרון נטעו — שחק
נטעים וחללו: כי יש יום קראו — נטע
נצרים בהר אפרים קומו ונעלה — עלה
ציון אל יהוה אלהינו: כי כה
אמר יהוה רנו ליעקב שמחה — רנן
וצהלו בראש הגוים השמיעו — שמע
הללו ואמרו הושע יהוה את — ישע
עמך את שארית ישראל: הנני
מביא אותם מארץ צפון וקבצתים — בוא צפן
מירכתי ארץ בם עור ופסח הרה
וילדת יחדו קהל גדול ישובו — גדל שוב
הנה: בבכי יבאו ובתחנונים אובילם — בכה בוא
אוליכם אל נחלי מים בדרך ישר — חנן יבל
לא יכשלו בה כי הייתי לישראל — ילך כשל
לאב ואפרים בכרי הוא: שמעו — היה
דבר יהוה גוים והגידו באיים — נגד אי
ממרחק ואמרו מזרה ישראל — רחק זרה
יקבצנו ושמרו כרעה עדרו: כי — קבץ
פדה יהוה את יעקב וגאלו מיד חזק
ממנו: ובאו ורננו במרום ציון — בוא רום
ונהרו אל טוב יהוה על דגן ועל
תירש ועל יצהר ועל בני צאן — ירש צהר
ובקר והיתה נפשם כגן רוה — היה
ולא יוסיפו לדאבה עוד: אז תשמח — יסף שמח
בתולה במחול ובחרים וזקנים — בתל חלל
יחדו והפכתי אבלם לששון — שוש
ונחמתים ושמחתים מיגונם: — יגה
ורויתי נפש הכהנים דשן ועמי את — רוה
טובי ישבעו נאם יהוה: כה אמר — שבע

Hec dicit dñs. Inuenit gratiam in deſerto populus qui remãſerat gladio. Vadet ad requiẽ ſuam iſrael. Longe dñs apparuit mihi. Et in charitate ppetua dilexi te: ideo attraxi te miſerãs. Rurſumq; edificabo te: & edificaberis virgo iſrael. Adhuc ornaberis tympanis tuis & egredieris in choro ludentiũ. Adhuc plantabis vineas in mõtibus ſamarie. Plantabũt plantãtes: & donec tpus veniat non vindemiabũt: qa erit dies in qua clamabũt cuſtodes in mõte effraim. Surgite & aſcẽdam⁹ in ſiõ ad dñm deũ noſtrũ: qa hec dicit dñs. Exultate in leticia iacob & hinnite contra caput gentium: perſonate & canite & dicite. Salua domine populũ tuum reliquias iſrael. Ecce ego adducã eos de terra aquilonis: & congregabo eos ab extremis terre: inter quos erunt cecus & claudus & pregnãs & pariẽs ſimul cetus magnus reuertentiũ huc. In fletu venĩet & in miſericordia reducã eos. Et adducam eos per torrẽtes aquarũ in via recta & nõ impingent in ea: qa fact⁹ ſum iſraeli pater: & effraim primogenitus meus eſt. Audite verbũ dñi gentes: & annũciate in inſulis que procul ſunt: & dicite. Qui diſperſit iſrael cõgregabit eũ: & cuſtodiet eũ ſicut paſtor gregẽ ſuũ. Redemit enim dñs iacob & liberauit eũ de manu potẽtioris. Et venient & laudabũt in mõte ſion & confluent ad bona dñi ſup frumẽto: vino & oleo & fetu pecorum & armentorũ: eritq; aĩa eoꝝ q̃ſi hortus irriguus: & vltra non eſurient. Tunc letabitur virgo in choro: iuuenes & ſenes ſimul. Et conuertam luctum eorum in gaudium & conſolabor eos: & letificabo a dolore ſuo. Et inebriabo aĩam ſacerdotũ pinguedine: & ppl's meus bonis adimplebitur ait dñs. Hec dicit

ſic dixit dñs: inueni calidũ in deſerto cũ his q̃ perie-
οὕτως εἶπεν κύριος, εὗρον θερμὸν ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλό-
rãt in gladio. ite τ nõ pdatis iſ-
των ἐν μαχαίρᾳ. βαδίσατε καὶ μὴ ὀλέσητε τὸν ἰσ-
rael: dñs de longe apparebit ei dilectiõe ppe-
ραήλ, κύριος πόρρωθεν ὀφθήσεται αὐτῷ ἀγάπην αἰωνί-
tua dilexi te: ideo attraxi te in miſeratione
αν ἠγάπησά σε. διὰ τοῦτο εἵλκυσά σε εἰς οἰκτείρημα
adhuc edificabo te: τ edificaberis virgo iſra-
ἔτι οἰκοδομήσω σε, καὶ οἰκοδομηθήσῃ παρθένος ἰσρα-
el: adhuc aſſumes tympanũ tuũ: τ egredieris cũ ce-
ήλ, ἔτι λήψῃ τύμπανόν σου, καὶ ἐξελεύσῃ μετὰ συ-
tu ludentium. adhuc plantate vineas ĩ mõ-
ναγωγῆς παιζόντων. ἔτι φυτεύσατε ἀμπελῶνας ἐν ὄρε-
tib⁹ ſamarie: plantantes plantate: τ lau-
σιν σαμαρείας, φυτεύσαντες φυτεύσατε, καὶ αἰνέ-
dantes laudate: qꝛ eſt dies vocatiõis reſponden-
σαντες αἰνέσατε, ὅτι ἐστὶν ἡμέρα κλήσεως ἀπολογου-
tium in mõtib⁹ effraim. ſurgite τ aſcendite in ſion
μένων ἐν ὄρεσιν ἐφραΐμ. ἀνάστητε καὶ ἀνάβητε εἰς σιὼν
ad dñm deũ vrm: qꝛ ſic dixit dñs ia-
πρὸς κύριον θεὸν ὑμῶν, ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος τῷ ἰα-
cob: exultate τ hinnite in caput
κώβ, εὐφράνθητε καὶ χρεμετίσατε ἐπὶ κεφαλὴν
gẽtiũ: audita facite τ laudate dicite ſaluum
ἐθνῶν, ἀκουστὰ ποιήσατε καὶ αἰνέσατε εἴπατε ἔσωσεν
dñs ppl'm ſuum reliq̃as iſrael. ecce
κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸ κατάλοιπον ἰσραήλ. ἰδοὺ
ego adduco eos ad aq̃lone τ ꝯgregabo eos ab
ἐγὼ ἄγω αὐτοὺς ἀπὸ βοῤῥᾶ καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπ᾽ ἐ-
extremo t̃re in ſolẽnitate paſche. τ generabit fi- B
σχάτου τῆς γῆς ἐν ἑορτῇ φασέκ. καὶ τεκνοποιήσει τέ-
lios multos τ reuertentur huc. in fletu egreſſi
κνα πολλὰ καὶ ἀποστρέψουσιν ὧδε. ἐν κλαυθμῷ ἐξῆλ-
ſunt τ in cõſolatione adducã eos. ducẽs ad foſ-
θον, καὶ ἐν παρακλήσει ἄξω αὐτούς. αὐλίζων ἐπὶ διώ-
ſas aquaꝝ in via recta. τ nõ errabunt in
ρυγας ὑδάτων ἐν ὁδῷ ὀρθῇ. καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσιν ἐν
ea: qꝛ factus ſuꝫ iſrael in pr̃em: τ ephraim
αὐτῇ, ὅτι ἐγενόμην τῷ ἰσραὴλ εἰς πατέρα, καὶ ἐφραῒμ
p̃mogenit⁹ meus eſt. audite verbũ dñi gẽtes: τ
πρωτότοκός μου ἐστίν. ἀκούσατε λόγον κυρίου ἔθνη, καὶ
ãnunciate in inſulas q̃ pcul ſunt. dicite q̃ ventila-
ἀναγγείλατε εἰς νήσους τὰς μακράν. εἴπατε ὁ λικμή-
uit iſrael ꝯgregabit eũ: τ cuſtodiet eũ q̃ſi
σας τὸν ἰσραὴλ συνάξει αὐτόν, καὶ φυλάξει αὐτὸν ὡς
paſcens gregem ſuum: qꝛ redemit dñs
ὁ βόσκων τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος
iacob τ liberauit eum de manu fortioꝝ
τὸν ἰακὼβ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων
eo: τ venient τ letabuntur in mõte ſi-
αὐτοῦ, καὶ ἥξουσιν καὶ εὐφρανθήσονται ἐν τῷ ὄρει σι-
on: τ venient ad bona dñi ad t̃ram frumẽti τ
ών, καὶ ἥξουσιν ἐπ᾽ ἀγαθὰ κυρίου ἐπὶ γῆν σίτου καὶ
vini τ olei τ fructuũ τ pecoꝝ τ oui-
οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ καρπῶν καὶ κτηνῶν καὶ προβά-
um: τ erit aĩa eoꝝ quaſi lignũ fructife-
των, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτῶν ὥσπερ ξύλον ἔγκαρ-
rũ τ nõ eſurient vltra. tũc letabuntur virgi-
πον, καὶ οὐ πεινάσουσιν ἔτι. τότε χαρήσονται παρ-
nes in ꝯgregatiõe iuuenũ: τ ſenes gaude-
θένοι ἐν συναγωγῇ νεανίσκων, καὶ πρεσβῦται χαρήσον-
bũt: τ ꝯuertã luctũ eoꝝ in gaudium τ
ται, καὶ στρέψω τὸ πένθος αὐτῶν εἰς χαρμοσύνην καὶ
conſolaboꝛ eos: τ faciam eos letan-
παρακληθήσομαι αὐτούς, καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραι-
tes. magnificabo τ inebriabo aĩam
νομένους. μεγαλυνῶ καὶ μεθύσω τὴν ψυχὴν τῶν
ſacerdotũ filioꝝ leui: pp̃ls me⁹ bonis meis im- C
ἱερέων υἱῶν λευί, ὁ λαός μου τῶν ἀγαθῶν μου ἐμ-
plebitur ſic dixit
πλησθήσεται οὕτως εἶπεν

Digitized by Google

5.3.G. Mat. 2.c.

dñs vox in rama audita ē lamētatio ⁊ fletus ⁊
κύριος φωνὴ ἐν ῥαμᾶ ἠκούσθη θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ
luctus rachel plorans filios ſuos: ⁊
ὀδυρμὸς ῥαχὴλ ἀποκλαιομένη τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, καὶ
nō voluit cōſolari: q: nō ſunt: ſic di=
οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν, οὕτως εἶ=
xit dñs: deſinat vox tua a ploratu
πεν κύριος, διαλειπέτω ἡ φωνή σου ἀπὸ κλαυθμοῦ
⁊ oculi tui a lachrymis: q: eſt merces
καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπὸ δακρύων, ὅτι ἔςιν μισθὸς
tuis opib⁹ dicit dñs: ⁊ reuertentur. de
τοῖς σοῖς ἔργοις λέγει κύριος, καὶ ἐπιςρέψουσιν ἐκ
tra inimicoꝝ ⁊ erit ſpes nouiſſimis tuis: di=
γῆς ἐχθρῶν καὶ ἔςαι ἐλπὶς τοῖς ἐσχάτοις σου, λέ=
cit dñs. ⁊ reuertentur filij ad terminos ſu
γει κύριος. καὶ ἐπιςρέψονται οἱ υἱοὶ εἰς τὰ ὅρια αὐ=
os. audiēs audiui ephraim lamētantē: caſtigaſti
τῶν. ἀκούων ἤκουσα ἐφραὶμ ὀδυρομένου, ἐπαίδευσάς
me ⁊ erudit⁹ ſū. ego q̄ſi vitul⁹ nō didi
με καὶ ἐπαιδεύθην. ἐγὼ ὥσπερ μόσχος οὐκ ἐδιδάχ
ci. cōuerte me ⁊ cōuertar: q: tu dñs
θην. ἐπίςρεψόν με καὶ ἐπιςρέψω, ὅτι σὺ κύριος ὁ
de⁹ me⁹: q: poſt captiuitatē meā egi pniam:
θεός μου, ὅτι ὕςερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα,
D
⁊ poſtq̄ cognoui ego igemui in dieb⁹ cōfuſiōis.
καὶ ὕςερον τοῦ γνῶναί με ἐςέναξα ἐφ᾽ ἡμέραις αἰσχύνης.
⁊ oſtendi te q̄m accepi opꝓbriū ex adoleſcētia mea.
καὶ ὑπέδειξά σοι ὅτι ἔλαβον ὀνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου.
fili⁹ dilect⁹ mihi ephraim puer delicatus: q:
υἱὸς ἀγαπητὸς ἐμοὶ ἐφραὶμ παιδίον ἐντρυφῶν, ὅτι
ꝑ eo qḋ verba mea in eo memoria recordabor e=
ἀνθ᾽ ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ μνείᾳ μνησθήσομαι αὐ=
ius: idcirco feſtinaui ſup eo miſerās miſ'ebor eius
τοῦ, διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ᾽ αὐτῷ ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτὸν
ait dñs: ſtatue tibi ipi ſpeculatores fac pe=
φησὶν κύριος, ςῆσον σεαυτῇ ἐπισκόπους ποίησον τι=
nam: da cor tuū in hūeros tuos. via
μωρίαν, δὸς καρδίαν σου εἰς τοὺς ὤμους σου. ὁδὸν
in q̄ ambulaſti reuertere virgo iſrael: re=
ἐν ᾗ πεπόρευσαι ἀποςράφηθι παρθένος ἰσραὴλ, ἀπο
uertere in ciuitates tuas lugens: vſq; quo ꝯuer
ςράφηθι εἰς τὰς πόλεις σου πενθοῦσα, ἕως πότε ἀπο
teris filia deſperata: q: creauit dñs ſa=
ςρέψεις θυγάτηρ ἠτιμωμένη; ὅτι ἔκτισεν κύριος σω
lutem in plantationem nouā in ſalute tua cir
τηρίαν εἰς καταφύτευσιν καινὴν ἐν σωτηρίᾳ σου πε
cuibunt hoīes: ſic dixit dñs vir
ριελεύσονται ἄνθρωποι, οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυ=
tutum deus iſrael: adhuc dicēt ſmonē i=
νάμεων ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἔτι ἐροῦσιν τὸν λόγον τοῦ
E
ſtū in tra iuda ⁊ in vrbibus eius: q̄n
τον ἐν γῇ ἰούδα καὶ ἐν πόλεσιν αὐτοῦ, ὅταν
reduxero trāſmigtionē eius: benedictus do=
ἀποςρέψω τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ, εὐλογημένος κύ=
min⁹ ſup iuſtum mōtē ſanctū eius. ⁊ q̄ inhabi=
ριος ἐπὶ δίκαιον ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ. καὶ οἱ ἐνοικοῦν=
tāt in tra iudea ⁊ in oi ciuitate eius ſimul cū
τες ἐν γῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἐν πάσῃ πόλει αὐτοῦ ἅμα
agricolis: ⁊ eleuabit in grege: q: iebriaui ani
γεωργῷ, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ, ὅτι ἐμέθυσα ψυ
mā laſſam: ⁊ oēm aiam eſurientē
χὴν διαλείπουσαν, καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν
impleui. ꝓpterea ſuſcitat⁹ ſū ⁊ vidi: ⁊ ſomnus
ἐνέπλησα. διὰ τοῦτο ἐξηγέρθην καὶ ἴδον, καὶ ὁ ὕπνος
me⁹ dulcis mihi fact⁹ ē. ecce dies veniunt dicit do
μου ἡδύς μοι ἐγενήθη. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύ=
min⁹: ⁊ ſeminabo iſrael ⁊ iudā ſemine
ριος, καὶ σπερῶ τὸν ἰσραὴλ καὶ τὸν ἰούδαν σπέρμα
hominis ⁊ ſemine iumēti: ⁊ erit ſicut vigilaui
ἀνθρώπου καὶ σπέρμα κτήνους, καὶ ἔςαι ὥσπερ ἐγρηγόρων

dñs. Vox in excelſo audita eſt lamētationis luctus & fletus: rachel plorantis filios ſuos: & nolentis conſolari ſup eis: quia non ſunt. Hec dicit dñs. Quieſcat vox tua a ploratu & oculi tui a lachrymis: quia eſt merces operi tuo: ait dñs. Et reuertentur de terra inimici: & eſt ſpes nouiſſimis tuis: ait dñs. et reuertentur filii tui ad terminos ſuos. Audiens audiui effraim trāſmigrantē. Caſtigaſti me dñe: & eruditus ſum q̄ſi iuuēculus indomit⁹. Cōuerte me & cōuertar: quia tu dñs deus meus. Poſtq̄ eni cōuertiſti me egi penitētiam: & poſtq̄ oſtēdiſti mihi ꝑcuſſi femur meū. Cōfuſus ſum & erubui: quoniam ſuſtinui opprobrium adoleſcentie mee. Si filius honorabilis mihi effraī ſi puer delicatus: qa ex quo locutus ſum de eo adhuc recordabor eius. Idcirco cōturbata ſunt viſcera mea ſup eū miſerans miſerebor eius ait dñs. Statue tibi ſpeculam: pone tibi amaritudines. Dirige cor tuū in viā rectā in q̄ ambulaſti. Reuertere virgo iſrael: reuertere ad ciuitates tuas iſtas. Vſq̄quo delitiis diſſolueris filia vaga. Quia creauit dominus nouum ſup terrā: femina circūdabit virū. Hec dicit dñs exercituum deus iſrael. Adhuc dicent verbum iſtud in terra iuda & in vrbib⁹ eius cū cōuertero captiuitatē eorū. Bñdicat tibi dñs pulchritudo iuſticie: mons ſanct⁹. Et habitabūt in eo iudas & oēs ciuitates eius ſimul agricole & minātes greges: qa inebriaui aiam laſſam: & oēm aiam eſurientē ſaturaui. Ideo q̄ſi de ſomno ſuſcitat⁹ ſum: & vidi: & ſōnus meus dulcis mihi. Ecce dies veniunt dicit dominus: & ſeminabo domum iſrael & domum iuda ſemine hominum & ſemine iumentorum. Et ſicut vigilaui

יהוה קול ברמה נשמע נהי בכי | רום שמע
תמרורים רחל מבכה על בניה | נהה בכה
מאנה להנחם על בניה כי איננו | מרר נחם
כה אמר יהוה מנעי קולך מבכי
ועיניך מדמעה כי יש שכר
לפעלתך נאם יהוה ושבו מארץ | שוב
אויב ויש תקוה לאחריתך נאם | איב קוה
יהוה ושבו בנים לגבולם: שמוע | בנה גבל
שמעתי אפרים מתנודד יסרתני | נגד
ואוסר כעגל לא למד השיבני | יסר שוב
ואשובה כי אתה יהוה אלהי:
כי אחרי שובי נחמתי ואחרי
הודעי ספקתי על ירך בשתי | ידע בוש
וגם נכלמתי כי נשאתי חרפת | כלם
נעורי: הבן יקיר לי אפרים אם | נער יקר
ילד שעשועים כי מדי דברי בו | שעשע
זכר אזכרנו עוד על כן המו מעי | זכר
לו רחם ארחמנו נאם יהוה: הציבי | המה מעה
לך ציונים שמי לך תמרורים | רחם יצב
שתי לבך למסלה דרך הלכתי | שום מרר
שובי בתולת ישראל שובי אל | שות סלל
עריך אלה: עד מתי תתחמקין הבת | בתל
השובבה כי ברא יהוה חדשה | עיר חמק
בארץ נקבה תסובב גבר: כה אמר | סבב
יהוה צבאות אלהי ישראל עוד
יאמרו את הדבר הזה בארץ | אמר
יהודה ובעריו בשובי את שבותם | עיר שבה
יברכך יהוה נוה צדק הר הקדש: | ברך
וישבו בה יהודה וכל עריו יחדו | עיר
אכרים ונסעו בעדר: כי הרויתי | רוה
נפש עיפה וכל נפש דאבה מלאתי:
על זאת הקיצתי ואראה ושנתי | קוץ ראה
ערבה לי: הנה ימים באים | שנה יום
נאם יהוה וזרעתי את בית | בוא
ישראל ואת בית יהודה זרע אדם
וזרע בהמה: והיה כאשר שקדתי

עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס   נתש נתץ
ולהאביד ולהרע כן אשקד עליהם   הרס אבד
לבנות ולנטע נאם יהוה בימים   רעע שקד
ההם לא יאמרו עוד אבות אכלו   בנה יום
בסר ושני בנים תקהינה: כי אם   אמר אכל
איש בעונו ימות כל האדם האכל   שן קהה
הבסר תקהינה שניו: הנה ימים   מות
באים נאם יהוה וכרתי את בית   בוא
ישראל ואת בית יהודה ברית   כרת
חדשה לא כברית אשר כרתי את
אבותם ביום החזיקי בידם   חזק
להוציאם מארץ מצרים אשר   יצא
המה הפרו את בריתי ואנכי בעלתי   פור
בם נאם יהוה כי זאת הברית אשר
אכרת את בית ישראל אחרי הימים   כרת יום
ההם נאם יהוה נתתי את תורתי   נתן ירה
בקרבם ועל לבם אכתבנה והייתי   כתב היה
להם לאלהים והמה יהיו לי לעם:
ולא ילמדו עוד איש את רעהו   למד
ואיש את אחיו לאמר דעו את   ידע
יהוה כי כולם ידעו אותי למקטנם
ועד גדולם נאם יהוה כי אסלח   גדל סלח
לעונם ולחטאתם לא אזכר עוד: עוה זכר
כה אמר יהוה נתן שמש לאור
יומם חקת ירח וכוכבים לאור   חקק כוכב
לילה רגע הים ויהמו גליו יהוה   המה גלל
צבאות שמו: אם ימשו החקים   מוש חקק
האלה מלפני נאם יהוה גם זרע   פנה
ישראל ישבתו מהיות גוי לפני כל   שבת היה
הימים: כה אמר יהוה אם ימדו   יום מדד
שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי   עלה חקר
ארץ למטה גם אני אמאס בכל   יסד מאס
זרע ישראל על כל אשר עשו נאם   עשה
יהוה: הנה ימים באים נאם יהוה   יום
ונבנתה העיר ליהוה ממגדל חננאל   בנה גדל
עד שער הפנה: ויצא עוד קוה

ſuper eos vt euellerē: & demolirer & diſſiparem: & diſperderē & affligerē: ſic vigilabo ſuper eos vt edificem & plantem: ait dominus. In diebus illis non dicēt vltra: patres comederunt vuam acerbā: & dentes filiorū obſtupuerūt: ſed vnuſqſqꝫ in iniqtate ſua morietur. Oīs hō qui comederit vuā acerbam obſtupeſcent dentes ei⁹. Ecce dies venient dicit dn̄s: & feriam domui iſrael & domui iuda fedus nouum. Non ſ̄m pactū quod pepigi cum patrib⁹ veſtris in die qua apprehendi manū eorū vt educerem eos de terra egypti: pactum quod irritum fecerunt: & ego dominatus ſum eoꝶ dicit dominus: ſed hoc erit pactum quod feriam cū domo iſrael. Poſt dies illos dicit dominus: dabo legem meam in viſceribus eorū & in corde eorū ſcribā eam: & ero eis in deū: & ipſi erunt mihi in populū. Et non docebit vltra vir proximum ſuum: & vir fratrem ſuum: dicens cognoſce dn̄m. Oēs enim cognoſcent me a minimo eorū vſqꝫ ad maximum: ait dn̄s: quia propiciabor iniqtati eorū: & pctī eoꝶ nō memorabor ampli⁹. Hec dicit dominus qui dat ſolem in lumine diei: ordinē lune & ſtellarum in lumine noctis: qui turbat mare & ſonāt fluctus eius dn̄s exercituum nomen illi. Si defecerint leges iſte corā me dicit dn̄s: tunc & ſemen iſrael deficiet vt non ſit gens coram me cunctis diebus. Hec dicit dn̄s. Si menſurari poterunt celi ſurſum & inueſtigari fundamenta terre deorſum: & ego abiiciam vniuerſum ſemen iſrael ꝓpter oīa que fecerunt dicit dominus. Ecce dies venient dicit dominus & edificabitur ciuitas domino a turre ananehel vſqꝫ ad portam anguli. Et exibit vltra normā

ſup eos ⁊ deſtruerē ⁊ affligerē: ſic vigi-
ἐπ᾽ αὐτοὺς καὶ καθαιρεῖν καὶ κακοῦν, οὕτως γρηγο-
labo ſup eos vt edificē ⁊ plantem ai-
ρήσω ἐπ᾽ αὐτοὺς τοῦ οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν φη-
it dn̄s. in diebus illis nō dicent vltra:
σὶν κύριος. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐ μὴ εἴπωσιν ἔτι,
pr̄es comedeſt vuā acerbā: ⁊ dentes filioꝝ
οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων
obſtupuerūt: ſed vnuſqſqꝫ ſuo peccato morie-
ἠμωδίασαν, ἀλλ᾽ ἢ ἕκαστος τῇ ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ ἀποθανεῖ-
tur: ⁊ comedētis vuā acerbā obſtupeſcent
ται, καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα αἱμωδιάσουσιν οἱ
dentes. ecce dies veniunt dicit dn̄s: ⁊ diſ-   Eze.18.
ὀδόντες. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ δια-
ponā domui iſrael ⁊ domui iuda teſtamētū   Heb.8.c.
θήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ καὶ τῷ οἴκῳ ἰούδα διαθήκην
nouū: nō ſcd̄m teſtamentū qd̄ feci pr̄i-
καινὴν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατρά-
bus eoꝝ in die in q̄ ap̄phendi manū eoꝝ
σιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
vt educerē eos de t̄ra egypti: q̄ꝛ ipſi nō mā-
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ-
ſerūt in teſtamēto meo. ⁊ ego neglexi eos di-
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν φη-   F
cit dn̄s: q̄ꝛ hoc teſtamētū qd̄ diſponā domui
σὶν κύριος, ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ
iſrael poſt dies illas dicit dn̄s: dans
ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας φησὶν κύριος, διδοὺς
leges meas in mentem eoꝝ: ⁊ in corda
νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας
eoꝝ inſcribam eos: ⁊ ero eis in deū:
αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν,   S.24.c.
⁊ ipſi erunt mihi in ppl'm: ⁊ nō docebunt
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν   Heb.8.
vltra vnuſqſqꝫ p̄ximū ſuum ⁊ vnuſqſqꝫ fra-   c.
ἔτι ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελ-
trē ſuum dicēs: cognoſce dn̄m: q̄ꝛ om-
φὸν αὐτοῦ λέγων, γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάν-
nes ſcient me a p̄uo vſqꝫ ad magnū eoꝝ
τες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν
dicit dn̄s: q̄ꝛ ꝓpici⁹ ero iniq̄tatib⁹ eoꝝ:
λέγει κύριος, ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
⁊ peccatoꝝ eoꝝ nō ero mēoꝛ ampli⁹. ſic di-
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. οὕτως εἶ-
xit dn̄s q̄ dat ſolem in lucem diei: lu-
πεν κύριος ὁ δοὺς τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡμέρας, σε-
naꝫ: ⁊ aſtra in lucem noctis: ⁊ clamorē in
λήνην, καὶ ἄστρα εἰς φῶς τῆς νυκτός, καὶ κραυγὴν ἐν
mari: ⁊ reſonuerūt fluctus ei⁹ dn̄s om-
θαλάσσῃ, καὶ ἐβόμβησαν τὰ κύματα αὐτῆς κύριος παν-
nipotens nomē illi: ſi ceſſauerint leges ei⁹
τοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ, ἐὰν παύσωνται οἱ νόμοι αὐτοῦ
a facie mea dicit dn̄s: ⁊ gen⁹ iſ-   G
ἀπὸ προσώπου μου φησὶν κύριος, καὶ τὸ γένος ἰσ-
rael ceſſabit eſſe gens ante faciem meaꝫ
ραὴλ παύσεται γενέσθαι ἔθνος κατὰ πρόσωπόν μου
oībus diebus: hec dicit dn̄s: ſi eleuatū fuerit
πάσας τὰς ἡμέρας, τάδε λέγει κύριος, ἐὰν ὑψωθῇ
celum i ſublime: ⁊ ſi humiliatū fuerit pauimētū
ὁ οὐρανὸς εἰς μετέωρον, καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ τὸ ἔδαφος
t̄re deorſū: ⁊ ego nō reprobabo gētē iſ-
τῆς γῆς κάτω, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀποδοκιμῶ τὸ γένος ἰσ-
rael dicit dn̄s. pro oībus q̄ fecerunt.
ραὴλ λέγει κύριος. περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν.
ecce dies veniunt dicit dn̄s: ⁊ edifica-
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος, καὶ οἰκοδομη-
bitur ciuitas dn̄o a turre ananeel: vſqꝫ ad
θήσεται πόλις τῷ κυρίῳ ἀπὸ πύργου ἀναμεήλ, ἕως
portā anguli ⁊ exibit
πύλης τῆς γωνίας καὶ ἐξελεύσεται

Traſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

norma eius coram ea vſq ad colles ga=
ἡ διαμέτρησις αὐτῆς ἀπέναντι αὐτῆς ἕως βουνῶν γα=
reb ⁊ circundabitur i circuitu de electis lapidib⁹:
ρὴβ καὶ περικυκλωθήσεται κύκλω ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων,
⁊ oẽm vallem cadauer ⁊ cineris: ⁊ om
καὶ πᾶσαν φάραγγα φαγαρὶμ καὶ σποδοῦ, καὶ πᾶ
nem aſſaremoth: vſq ad torrentem cedron vſq ad angu
σαν ἀσαρημώθ, ἕως χειμάῤῥου κεδρὼν ἕως γωνί=
lũ equor porte orientis ſanctum dño: ⁊
ας ἵππων πύλης ἀνατολῆς ἁγίασμα τῷ κυρίῳ, καὶ
non vltra euelletur: ⁊ non deſtruet vſq in eternũ.
C.32. οὐκ ἔτι ἐκτίλῃ, καὶ οὐ μὴ καθαιρεθῇ ἕως τοῦ αἰῶνος.
A Verbum qđ factũ eſt ad hieremiã a dño
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
in anno decimo ſedechie regi iuda
ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ δεκάτῳ σεδεκίᾳ βασιλεῖ ἰούδα
iſte ãnus octauus decimus nabuchodonoſor re=
οὗτος ἐνιαυτὸς ὀκτωκαιδέκατος ναβουχοδονόσωρ βα=
gi babylonis ⁊ exercitus regis baby=
σιλεῖ βαβυλῶνος καὶ δύναμις βασιλέως βα=
lonis obſedit in hieruſalem: ⁊ hiere=
βυλῶνος ἐχαράκωσεν ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἱερε=
mias cuſtodiebat in atrio carceris qđ eſt
μίας ἐφυλάσσετο ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς ἥ ἐστιν
in domo regis iuda: in q̃ clauſerat e=
ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἰούδα, ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐ=
um rex ſedechias dicens. q̃re tu vaticinaris
τὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας λέγων. διατί σὺ προφητεύεις
dicens: ſic dixit dñs: ecce ego do ciui=
λέγων, οὕτως εἶπε κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὴν πό
tatẽ iſtam in manu regis babylonis: ⁊ ca=
λιν ταύτην ἐν χειρὶ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ λή=
piet eam: ⁊ ſedechias nõ ſaluabit de manu
ψεται αὐτήν, καὶ σεδεκίας οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς τῶν
chaldeoꝝ: qꝛ traditione tradetur in ma=
χαλδαίων, ὅτι παραδόσει παραδοθήσεται εἰς χεῖ
nus regis babylonis: ⁊ loquet os ei⁹
ρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ λαλήσει στόμα αὐτοῦ
ad os illius: ⁊ oculi eius ocu=
πρὸς στόμα αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλ
los illius videbũt: ⁊ in babylonẽ igredietur
μοὺς αὐτοῦ ὄψονται, καὶ εἰς βαβυλῶνα εἰσελεύσεται
ſedechias: ⁊ ibi ſedebit donec viſitem eum:
σεδεκίας, καὶ ἐκεῖ καθιεῖται ἕως οὗ σκέψωμαι αὐτόν,
dicit d ñ. ſi ꝟo pugnaueritis ꝯ chalde=
λέγει κύριος. ἐὰν δὲ πολεμήσητε κατὰ τῶν χαλδαί=
os nõ pſperabimini. ⁊ dixit hiremias: ⁊ factũ
ων, οὐκ εὐοδωθήσεσθε. καὶ εἶπεν ἱερεμίας, καὶ ἐγενή
B eſt verbũ dñi ad hieremiã dicẽs: ecce anameel fi
θη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, ἰδοὺ ἀναμεὴλ υἱ=
li⁹ ſalmon fratris pr̃is tui: venit ad te
ὸς σαλμὼν ἀδελφοῦ πατρός σου, ἔρχεται πρὸς σὲ
dicens: poſſide tibi agrũ meũ q̃ in anathoth qꝛ
λέγων, κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ἐν ἀναθὼθ ὅτι
tibi iudiciũ vt aſſumas in poſſeſſiõez: ⁊ venit ad me
σοὶ κρίμα παραλαβεῖν εἰς κτῆσιν, καὶ ἦλθεν πρός με
anameel filius ſalom fratris pr̃is mei iuxta
ἀναμεὴλ υἱὸς σαλὼμ ἀδελφοῦ πατρός μου κατὰ τὸν
verbũ dñi: in atriũ carceris. ⁊ ait
λόγον κυρίου, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς. καὶ εἶπέν
mihi: poſſide tibi agrũ meũ q̃ in anathoth in
μοι, κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ἐν ἀναθὼθ ἐν
t̃ra beniamin: qꝛ tibi iudiciũ vt poſſideas: ⁊ tu
γῇ βενιαμείν, ὅτι σοὶ κρίσις κτήσασθαι, καὶ σὺ
ſenior: ⁊ cognoui qꝛ verbũ dñi eſt: ⁊
πρεσβύτερος, καὶ ἔγνων ὅτι λόγος κυρίου ἐστίν, καὶ
poſſedi agrũ anameel filii fratris patris
ἐκτησάμην τὸν ἀγρὸν ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός
mei q̃ in anathoth ⁊ ſtatui ei ſeptẽ ſiclos
μου τὸν ἐν ἀναθὼθ καὶ ἔστησα αὐτῷ ἑπτὰ σίκλους ccc

cccccccccccccccccccccccccccccccccccccccc

Traſla.B.Hie.

menſure in cõſpectu ei⁹ ſup collem gareb: & circuibit goatha: & oẽm vallem cadauerũ & cineres et vniuerſam regionem mortis ad torrentem cedron & vſq ad angulũ porte equorũ orientalis. Sanctũ dñi nõ euelletur: & non deſtruetur vltra in perpetuum.

32.

Verbum quod factũ eſt ad hieremiam a domino in anno decimo ſedechie ccccccccc regis iuda: ipſe eſt annus octauus cccccccccc decimus nabuchodonoſor. Tunc cccccccccccc exercitus regis babylonis obſidebat hieruſalẽ: et hieremias propheta erat clauſus in atrio ccc carceris q erat in domo regis iuda. Clauſerat enim eũ ſedechias rex iuda ccccccccccccccccc dicens. Quare vaticinaris dicens: hec cccccccc dicit dñs: ecce ego dabo ciuitatem cccccccccccc iſtam in manus regis babylonis & capiet eam: & ſedechias rex iuda non effugiet de manu chaldeorũ: ſed tradetur in manus regis ccccccc babylonis: & loqtur os eius cũ ore illius & oculi eius oculos illius videbũt: & in babylonem ducet ſedechiã: & ibi erit donec viſitem eum: ccccc ait dñs. Si aũt dimicaueritis aduerſum chaldeos nihil proſperũ hẽbitis. Et dixit hieremias. Factũ eſt verbũ dñi ad me dicẽs. Ecce anamehel filius ſellũ patruelis tu⁹ veniet ad te dicens. ccc Eme tibi agrum meum qui eſt in anathoth. ccc Tibi eni cõpetit ex propinqtate vt emas. Et venit ad me anamehel fili⁹ patrui mei ſꝫm verbum dñi ad veſtibulũ carceris: & ait ad me. Poſſide agrum meum qui eſt in anathoth cccccccccccccccc in terra beniamin: quia tibi competit hereditas & tu ppinqu⁹ es vt poſſideas. Intellexi autẽ ꝙ verbum domini eſſet. Et emi agrum ab ccccc anamehel filio patrui mei qui eſt i anathoth. Et appendi ei argentũ ſeptem ſtateras: ccccccc

Tex.heb.hiere.xxxij. Priitiua.heb.

הַמִּדָּה נֶגְדּוֹ עַל גִּבְעַת גָּרֵב וְנָסַב מָדַד סָבַב
גֹּעָתָה׃ וְכָל הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדֶּשֶׁן
וְכָל הַשְּׁדֵמוֹת עַד נַחַל קִדְרוֹן עַד
פִּנַּת שַׁעַר הַסּוּסִים מִזְרָחָה קֹדֶשׁ פָּנָה זָרַח
לַיהוָה לֹא יִנָּתֵשׁ וְלֹא יֵהָרֵס עוֹד נָתַשׁ הָרַס
לְעוֹלָם׃ עָלַם
הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת Ca.xxxij.
יְהוָה בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂירִית לְצִדְקִיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר׃ וְאָז
חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל צָרִים עַל יְרוּשָׁלָםִ צוּר
וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא בַּחֲצַר נָבָא כָּלָא
הַמַּטָּרָה אֲשֶׁר בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ נָטַר
אֲשֶׁר כְּלָאוֹ צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
לֵאמֹר מַדּוּעַ אַתָּה נִבָּא לֵאמֹר כֹּה מָדַע
אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת הָעִיר
הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃
וְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא יִמָּלֵט מִיַּד פָּלַט
הַכַּשְׂדִּים כִּי הִנָּתֹן יִנָּתֵן בְּיַד מֶלֶךְ נָתַן
בָּבֶל וְדִבֶּר פִּיו עִם פִּיו וְעֵינָיו אֶת פֶּה
עֵינָיו תִּרְאֶינָה׃ וּבָבֶל יוֹלִךְ אֶת רָאָה יָלַךְ
צִדְקִיָּהוּ וְשָׁם יִהְיֶה עַד פָּקְדִי אֹתוֹ הָיָה
נְאֻם יְהוָה כִּי תִלָּחֲמוּ אֶת הַכַּשְׂדִּים לָחַם
לֹא תַצְלִיחוּ׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה צָלַח אָמַר
דְּבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ הִנֵּה חֲנַמְאֵל
בֶּן שַׁלֻּם דֹּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר דּוֹד בּוֹא
קְנֵה לְךָ אֶת שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת כִּי שָׂדֶה
לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לִקְנוֹת׃ וַיָּבֹא שָׁפַט קָנָה
אֵלַי חֲנַמְאֵל בֶּן דֹּדִי כִּדְבַר יְהוָה בּוֹא
אֶל חֲצַר הַמַּטָּרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָטַר
נָא אֶת שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִין כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה
וּלְךָ הַגְּאֻלָּה קְנֵה לָךְ וָאֵדַע כִּי דְבַר יָדַע
יְהוָה הוּא׃ וָאֶקְנֶה אֶת הַשָּׂדֶה מֵאֵת
חֲנַמְאֵל בֶּן דֹּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת
וָאֶשְׁקְלָה לּוֹ אֶת הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שְׁקָלִים שָׁקַל

וַעֲשָׂרָה הַכָּסֶף׃ וָאֶכְתֹּב בַּסֵּפֶר כָּתַב
וָאֶחְתֹּם וָאָעֵד עֵדִים וָאֶשְׁקֹל הַכֶּסֶף חָתַם עוּד
בְּמֹאזְנָיִם׃ וָאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אָזַן לָקַח
אֶת הֶחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת קָנָה צָוָה
הַגָּלוּי׃ וָאֶתֵּן אֶת הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל חָקַק גָּלָה
בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה בֶּן מַחְסֵיָה לְעֵינֵי נָתַן
חֲנַמְאֵל דֹּדִי וּלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים
בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָּל הַיְּהוּדִים
הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃ וָאֲצַוֶּה צָוָה
אֶת בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָקוֹחַ לָקַח
אֶת הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הֶחָתוּם וְאֵת סֵפֶר
הַגָּלוּי הַזֶּה וּנְתַתָּם בִּכְלִי חָרֶשׂ נָתַן כָּלָה
לְמַעַן יַעַמְדוּ יָמִים רַבִּים׃ כִּי כֹה עָמַד יוֹם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל רָבַב
עוֹד יִקָּנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וּכְרָמִים קָנָה בַּיִת
בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ וָאֶתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה שָׂדֶה פָּלַל
אַחֲרֵי תִתִּי אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל נָתַן
בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה לֵאמֹר׃ אֲהָהּ אֲדֹנָי
יְהוִה הִנֵּה אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם עָשָׂה
וְאֶת הָאָרֶץ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ כּוֹחַ
הַנְּטוּיָה לֹא יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל דָּבָר׃ נָטָה פָּלָא
עֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים וּמְשַׁלֵּם עֲוֹן מִן שָׁלַם
אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם עָוָה
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת גָּבַר
שְׁמוֹ׃ גְּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר
עֵינֶיךָ פְקֻחוֹת עַל כָּל דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם יָעַץ עָלַל
לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי נָתַן פָּרָה
מַעֲלָלָיו׃ אֲשֶׁר שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמֹפְתִים עָלַל שׂוּם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה אוֹת יָפַת
וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה לְּךָ שֵׁם עָשָׂה
כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וַתֹּצֵא אֶת עַמְּךָ אֶת יָצָא
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּאֹתוֹת
וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֶזְרוֹעַ זָרַע
נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל׃ וַתִּתֵּן לָהֶם נָטָה יָרֵא
גָּדַל נָתַן

& decem argenteos: & ſcripſi in libro & ſignaui: & adhibui teſtes. Et appēdi argentū in ſtatere: & accepi librū poſſeſſionis ſignatum & ſtipulationes & rata & ſigna forinſecus. Et dedi librum poſſeſſionis baruch filio neri filii maaſie in oculis anamehel patruelis mei & in oculis teſtiū q ſcripti erant in libro emptionis & in oculis oim iudeorū qui ſedebāt in atrio carceris. Et precepi baruch coram eis: dicens. Hec dicit dominus exercituū de9 iſrael. Sume libros iſtos librum emptionis hunc ſignatum & librum hunc qui apertus eſt: & pones illos ī vaſe fictili: vt pmanere poſſint diebus multis. Hec enim dicit dominus exercituum deus iſrael. Adhuc poſſidebuntur domus & agri & vinee in terra iſta. Et oraui ad dominum poſtquā tradidi librum poſſeſſionis baruch filio neri: dicens. Heu heu heu dñe deus. Ecce tu feciſti celum & terram in fortitudine tua magna & in brachio tuo extento. Non erit tibi difficile oē verbū: qui facis miſericordiā in millibus: et reddis iniquitatem patrum in ſinum filiorū eorum poſt eos. Fortiſſime magne & potens: dñs exercituum nomē tibi magnus cōſilio & incōprehenſibilis cogitatu: cuius oculi aperti ſunt ſup oēs vias filiorū adā: vt reddas vnicuiq3 ſm vias ſuas: & ſm fructū adinuētionū eius. Qui poſuiſti ſigna & portenta in terra egypti vſq3 ad diem hanc: & in iſrael & in hoībus & tibi feciſti nomen ſicut ē dies hec. Et eduxiſti populum tuum iſrael de terra egypti in ſignis & portentis & in manu robuſta & in brachio extento & in terrore magno: & dediſti eis

τ dece argenti: τ ſcripſi in libro τ ſigillaui:
καὶ δέκα ἀργυρίου, καὶ ἔγραψα εἰς βιβλίον καὶ ἐσφραγισάμην, C
τ adhibui teſtes: τ ſtatui
καὶ διεμαρτυράμην μάρτυρας, καὶ ἔστησα
argentū in ſtatera: τ accepi librū poſ-
τὸ ἀργύριον ἐν ζυγῷ, καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον τῆς κτή-
ſeſſionis q lectus fuerat τ ſigillatus: τ de-
σεως τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ ἐσφραγισμένον, καὶ ἔ-
di illū baruch filio nerie filij maaſei an-
δωκα αὐτὸ τῷ βαρούχ υἱῷ νηρίου υἱοῦ μαασαίου κα-
te oculos anameel filij fratris pris mei: τ
τ' ὀφθαλμοὺς ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου, καὶ
ante oculos ſtantium teſtium: τ q ſcri-
κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἑστηκότων μαρτύρων, καὶ γρα-
pſerunt in libro poſſeſſionis: τ ante ocu-
φόντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς κτήσεως, καὶ κατ' ὀφθαλ-
los oim iudeoꝝ q ſedebāt in a-
μοὺς πάντων τῶν ἰουδαίων τῶν καθημένων ἐν τῇ αὐ-
trio carceris: τ precepi baruch ante
λῇ τῆς φυλακῆς, καὶ συνέταξα τῷ βαρούχ κατ'
oculos eoꝝ dicēs: ſic dixit dñs omni-
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος παν-
potens deus iſrael: accipe librum poſſeſ-
τοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραὴλ, λάβε τὸ βιβλίον τῆς κτή-
ſionis hunc: τ librū q ſigillatus eſt le-
σεως τοῦτο, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἐσφραγισμένον καὶ
ctus eſt: τ pones in vas teſteū: vt
ἀνεγνωσμένον, καὶ θήσεις εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον, ἵνα
pmaneat diebus pluribus: q2 ſic dixit dñs
διαμείνῃ ἡμέρας πλείονας, ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος
exercituū deus iſrael: adhuc poſſidebūt dom9
τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἔτι κτηθήσονται οἰκίαι
τ agri τ vinee in tra iſta. τ ora-
καὶ ἀγροὶ καὶ ἀμπελῶνες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. καὶ προ-
ui ad dñm poſtq̄ dedi ego librum
σηυξάμην πρὸς κύριον μετὰ τὸ δοῦναί με τὸ βιβλίον
poſſeſſiōis baruch filio nerie dicēs: q es dñe de-
τῆς κτήσεως βαρούχ υἱῷ νηρίου λέγων, ὁ ὢν κύριε θε-
us tu feciſti celū τ trā fortitudie tua
ὸς σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τῇ ἰσχύϊ σου
magna: τ brachio tuo excelſo τ
τῇ μεγάλῃ, καὶ τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ καὶ
ſublimi: non abſcondet a te q̄cq̄ q facis miaz
μετεώρῳ, οὐ μὴ ἀποκρυβῇ ἀπὸ σοῦ οὐδὲν ποιῶν ἔλεος
in milibus: τ q reddis peccata pſm Exo.
εἰς χιλιάδας, καὶ ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων 34.a.
in ſinum filioꝝ ſuoꝝ poſt eos. deus magn9
εἰς κόλπον τέκνων αὐτῶν μετ' αὐτούς. ὁ θεὸς ὁ μέγας D
τ fortis: dñs virtutū nomē ei magn9
καὶ ἰσχυρός, κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ μέγας
ꝯſilio τ potens opib9. oculi tui ap-
βουλῇ καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις. οἱ ὀφθαλμοί σου ἀνε-
ti ſunt ſup oēs vias filioꝝ homi-
ῳγμένοι ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώ-
nuz vt des vnicuiq3 ſcdm viam ſuam: τ ſcdm
πων δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ κατὰ
fructū adinuentionū ſuaꝝ: q feciſti
τὸν καρπὸν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ, ὃς ἐποίησας
ſigna τ portēta in tra egypti vſq3 ad diem
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν γῇ αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας
hanc: τ in iſrael: τ in terrigenis: τ
ταύτης, καὶ ἐν ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς γηγενέσιν, καὶ
feciſti tibi nomē ſicut dies hec: τ eduxi-
ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἐξήγα-
ſti pplm tuū iſrael de tra egypti in ſi-
γες τὸν λαόν σου ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν σημεί-
gnis τ in portētis τ in manu forti τ in bra-
οις καὶ ἐν τέρασιν καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βρα-
chio excelſo: τ in viſionib9 magnis: τ
χίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν ὁράμασιν μεγάλοις, καὶ
dediſti eis
ἔδωκας αὐτοῖς

Digitized by Google

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

. tram hanc q̄m iuraſti pribus eoꝝ: trā
τὴν γῆν ταύτην ἣν ὤμοσας τοῖς πατράσιν αὐτῶν, γῆν
fluentem lac ⁊ mel: ⁊ igreſſi ſūt ⁊ ceperūt e=
ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, καὶ εἰσῆλθον καὶ ἔλαβον αὐ
am ⁊ nō audierūt vocē tuā: ⁊ in pre
τὴν καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐν τοῖς προ
ceptis tuis nō ambulauerūt omnia q̄ mādaſti e=
σάγμασίν σου οὐκ ἐπορεύθησαν πάντα ἃ ἐνετείλω αὐ
is nō fecerūt: ⁊ fecerūt vt euenirēt eis
τοῖς οὐκ ἐποίησαν, καὶ ἐποίησαν συμβῆναι αὐτοῖς
vniuerſa mala hec. ecce turba venit ſup
ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα. ἰδοὺ ὄχλος ἥκει ἐπὶ τὴν
ciuitatē hanc vt caperet eam: ⁊ vrbs data eſt
πόλιν ταύτην συλλαβεῖν αὐτήν, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη
in manus chaldeoꝝ debellantiū eam a
εἰς χεῖρας χαλδαίων τῶν πολεμούντων αὐτὴν ἀπὸ
facie gladij ⁊ famis ⁊ peſtilētie: ſicut locut⁹ es
προσώπου μαχαίρας καὶ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ, ὡς ἐλάλησας
E ſic factū eſt. ⁊ ecce tu vides ⁊ tu dicis
οὕτως ἐγένετο. καὶ ἰδοὺ σὺ βλέπεις καὶ σὺ λέγεις
ad me: poſſide tibi agrū argenti: ⁊ teſtifi=
πρός με, κτῆσαι σεαυτῷ ἀγρὸν ἀργυρίου, καὶ ἐπιμαρ
care teſtes: ⁊ ciuitas data ē in manus chal
τύρησαι μάρτυρας, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη εἰς χεῖρας χαλ
deoꝝ. ⁊ factū eſt verbū dn̄i ad me dicēs: ego
δαίων. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, ἐγὼ
dn̄s deus vniuerſe carnis nūqd a me abſcōdet aliqd:
κύριος ὁ θεὸς πάσης σαρκὸς μὴ ἀπ᾽ ἐμοῦ κρυβήσεταί τι;
ꝓpterea ſic dixit dn̄s: tradita trade=
διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος, δοθεῖσα παραδοθή=
tur ciuitas iſta in manus chaldeoꝝ ⁊ in ma=
σεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας χαλδαίων καὶ εἰς χεῖ
nus regis babylonis ⁊ capiet eā: ⁊ venient
ρας βασιλέως βαβυλῶνος καὶ λήψεται αὐτήν, καὶ ἥξουσιν
chaldei ꝓliantes ꝯ ciuitatē hanc: ⁊
οἱ χαλδαῖοι πολεμοῦντες ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ
ſuccendent in igne. ⁊ comburent do=
καύσουσιν ἐν πυρί. καὶ κατακαύσουσιν τὰς οἰ=
mos i quib⁹ adolerūt in domatib⁹ eoꝝ ba=
κίας αἷς ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν δομάτων αὐτῶν τῇ βα
al: ⁊ libauerūt libamina dijs alijs ad irritā=
άλ, καὶ ἔσπενδον σπονδὰς θεοῖς ἑτέροις πρὸς τὸ παρα
dum me q2 erant filij iſrael ⁊ filij iuda ſo=
πικρᾶναί με ὅτι ἦσαν υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ υἱοὶ ἰούδα μό
li facientes malū an̄ oculos meos ab adoleſ=
νοι ποιοῦντες τὸ πονηρὸν κατ᾽ ὀφθαλμούς μου ἐκ νεότη=
cētia ſua: filij iſrael q̄ exacerbant me in
τος αὐτῶν, υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ παραπικραίνουσί με ἐν τοῖς
opib⁹ manuū ſuaꝝ dicit dn̄s. q2 in i=
ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ λέγει κύριος. ὅτι ἐπὶ ὀρ=
ra mea ⁊ in furore meo erat ciuitas hec ex qua ſ ote
γήν μου καὶ ἐπὶ θυμόν μου ἦν ἡ πόλις αὕτη ἀφ᾽ ἧς ἡμέ
edificauerūt eam: ⁊ vſq3 ad diem iſtam
ρας ᾠκοδόμησαν αὐτήν, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
vt auferam eam a facie mea: ꝓpt oēs
ἀπαλλάξαι αὐτὴν ἀπὸ προσώπου μου, διὰ πάσας
malitias filioꝝ iſrael ⁊ iuda: q̄s fecerunt
τὰς πονηρίας υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἰούδα, ὅτι ἐποίησαν
ad irritādū me ipſi ⁊ reges eoꝝ ⁊ ꝓn
F πικρᾶναί με αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἄρ
cipes eoꝝ ⁊ ſacerdotes eoꝝ ⁊ ꝓphete eo=
χοντες αὐτῶν καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καὶ οἱ προφῆται αὐ
rum: viri iuda ⁊ habitantes hieruſa
τῶν, ἄνδρες ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσα=
lem: ⁊ verterūt ad me terga ⁊ nō facies ſuas:
λήμ, καὶ ἔστρεψαν πρός με νῶτα καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν,

Trāſla.B.Hie.

terram hanc quam iu=
raſti
patribus eorū: vt dares
eis terrā fluentē lacte
& melle: & ingreſſi ſunt
& poſſederūt eā. Et nō
obedierūt voci tue: & in
lege tua non ambulaue=
runt: omnia que man=
daſti eis vt facerent:
non fecerunt: & euene=
runt eis omnia
mala hec. Ecce munitio
nes extructe ſunt aduer=
ſum ciuitatē: vt capiatur
et vrbs data eſt in man⁹
chaldeorū qui prelian=
tur aduerſus eam a facie
gladii & famis & peſtilē
tie: & quecūq3 locut⁹ es
acciderunt vt tu ipſe cer
nis. Et tu dicis mihi
domine deus eme agrū
argento
& adhibe teſtes: cū vrbs
data ſit in manus
chaldeorū? Et factū eſt
verbum domini ad
hieremiam dicēs. Ecce
ego dominus deus
vniuerſe carnis. Nunqd
mihi difficile erit omne
verbū? Propterea hec
dicit dn̄s. Ecce ego tra
dam ciuitatē iſtā in ma=
nus chaldeorū & in ma=
nus regis babylonis &
capient eam: & venient
chaldei preliātes aduer=
ſum vrbem
hanc: & ſuccendent eā
igni: & comburēt eam:
& domos
in quarū domatibus ſa
crificabāt baal: & libabāt
diis alienis libamina ad
irritandum me. Erant
enim filii iſrael & filii
iuda iugiter faciētes ma
lum in oculis meis
ab adoleſcentia ſua filii
iſrael qui vſq3 nunc
exacerbāt me in opere
manuū ſuarum dicit
dn̄s: qa in furore & in
indignatione mea facta
eſt mihi ciuitas hec a die
qua edificauerunt
eam vſq3 ad diem iſtam
qua auferetur de
conſpectu meo propter
maliciā filiorū iſrael & fi
lioꝝ iuda quā fecerūt ad
iracūdiā me ꝓuocātes ipſi
& reges eorū & pricipes
eorū & ſacerdotes & pro
phete eorū viri iuda &
hitatores hierl'm. Et ver
terūt ad me terga & nō
facies cu3 docerem eos

Tex.heb.hiere.xxxij. Priītiua.heb.

את הארץ הזאת אשר נשבעת — שבע
לאבותם לתת להם ארץ זבת חלב — נתן זוב
ודבש׃ ויבאו וירשו אתה ולא — בוא
שמעו בקולך ובתרתך לא הלכו — ירה
את כל אשר צויתה להם לעשות — צוה עשה
לא עשו ותקרא אתם את כל — קרא
הרעה הזאת׃ הנה הסללות באו — רוע בוא
העיר ללכדה והעיר נתנה ביד
הכשדים הנלחמים עליה מפני — לחם פנה
החרב והרעב והדבר ואשר דברת
היה והנך ראה׃ ואתה אמרת אלי — הנה
אדני יהוה קנה לך השדה בכסף
והעד עדים והעיר נתנה ביד — עוד
הכשדים׃ ויהי דבר יהוה אל — היה
ירמיהו לאמר׃ הנה אני יהוה אלהי
כל בשר הממני יפלא כל דבר׃ — פלא
לכן כה אמר יהוה הנני נתן את
העיר הזאת ביד הכשדים וביד
נבוכדראצר מלך בבל ולכדה׃ ובאו — בוא
הכשדים הנלחמים על העיר — לחם
הזאת והציתו את העיר הזאת — צית
באש ושרפוה ואת הבתים אשר — בית
קטרו על גגותיהם לבעל והסכו — נך נסך
נסכים לאלהים אחרים למען
הכעסני׃ כי היו בני ישראל ובני — כעס היה
יהודה אך עשים הרע בעיני — עשה רוע
מנעריהם כי בני ישראל אך
מכעסים אתי במעשה ידיהם נאם — כעס
יהוה׃ כי על אפי ועל חמתי היתה — יחם היה
לי העיר הזאת למן היום אשר בנו — בנה
אתה ועד היום הזה להסירה מעל — סור
פני׃ על כל רעת בני ישראל ובני — פנה רוע
יהודה אשר עשו להכעסני המה
מלכיהם שריהם כהניהם ונביאיהם — שור נבא
ואיש יהודה וישבי ירושלם׃ ויפנו — פנה
אלי ערף ולא פנים ולמד אתם — פנה

הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת שכם
מוּסָר׃ וַיָּשִׂימוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת יסר שום
אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ טמא קרא שם
וַיִּבְנוּ אֶת בָּמוֹת הַבַּעַל אֲשֶׁר בְּגֵיא בנה במה
בֶן הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת בְּנֵיהֶם עבר
וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא
צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה עַל לִבִּי צוה עלה
לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן עשה תעב
הַחֲטִי אֶת יְהוּדָה׃ וְעַתָּה לָכֵן כֹּה חטא
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל
הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים
נִתְּנָה בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב בָּרָעָב
וּבַדָּבֶר׃ הִנְנִי מְקַבְּצָם מִכָּל הָאֲרָצוֹת קבץ
אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם בְּאַפִּי וּבַחֲמָתִי דחה יחם
וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַהֲשִׁבֹתִים אֶל הַמָּקוֹם גדל שוב
הַזֶּה וְהֹשַׁבְתִּים לָבֶטַח׃ וְהָיוּ לִי קום ישב
לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ היה
וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד
לְיִרְאָה אוֹתִי כָּל הַיָּמִים לְטוֹב לָהֶם נתן יום
וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם׃ וְכָרַתִּי לָהֶם
בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא אָשׁוּב ברת עלם
מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיבִי אוֹתָם וְאֶת שוב יטב
יִרְאָתִי אֶתֵּן בִּלְבָבָם לְבִלְתִּי סוּר נתן
מֵעָלָי׃ וְשַׂשְׂתִּי עֲלֵיהֶם לְהֵטִיב אוֹתָם שוש
וּנְטַעְתִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת בֶּאֱמֶת בְּכָל
לִבִּי וּבְכָל נַפְשִׁי׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי אֶל הָעָם הַזֶּה אֵת בוא
כָּל הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אָנֹכִי [illegible]
מֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בוא
אָנֹכִי דֹּבֵר עֲלֵיהֶם׃ וְנִקְנָה הַשָּׂדֶה קנה
בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים
שְׁמָמָה הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃ שָׂדוֹת שדה
בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם כתב חתם
וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֵי סבב
יְרוּשָׁלַםִ וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר עיד

et erudirem diluculo & nollent audire vt acciperent diſciplinã. Et poſuerunt idola ſua in domo in qua inuocatũ eſt nomen meũ vt pollueret eam: & edificauerũt excelſa baal que ſunt in valle filii ennom: vt initiarent filios ſuos & filias ſuas moloch: qđ non mandaui eis: nec aſcendit in cor meum vt facerent abominationem hanc: & in peccatũ deducerent iudam. Et nunc ꝑpter iſta hec dicit dominus deus iſrael ad ciuitatem hanc: de qua vos dicitis ꝙ tradatur in manus regis babylonis in gladio & in fame & in peſte. Ecce ego congregabo eos de vniuerſis terris ad quas eieci eos in furore meo: & in ira mea & in idignatione grandi: & reducã eos ad locũ iſtũ: & habitare eos faciã cõfidẽter: & erũt mihi in populum: & ego ero eis in deum. Et dabo eis cor vnum & viam vnam vt timeant me vniuerſis diebus & bene ſit eis & filiis eorum poſt eos. Et feriam eis pactum ſempiternũ: & non deſinam eis benefacere: & timorẽ meũ dabo in corde eorũ: vt non recedant a me: & letabor ſup eis cum bene eis fecero. Et plantabo eos in terra iſta in veritate in toto corde meo & in tota aĩa mea: quia hec dicit dñs Sicut adduxi ſuper populum iſtum omne malum hoc grãde: ſic adducam ſup eos omne bonum quod ego loquor ad eos. Et poſſidebuntur agri in terra iſta de qua vos dicitis ꝙ deſerta ſit: eo ꝙ non remanſerit hõ & iumentũ: & data ſit in manus chaldeorum. Agri ementur pecunia & ſcribẽtur in libro: & ĩprimetur ſignũ & teſtis adhibebitur in tra beiamin: & ĩ circuitu hierlm in ciuitatib⁹ iuda & in ciuitatib⁹ mõtanis

⁊ vocaui eos diluculo ⁊ erudiui ⁊ nõ audie-
καὶ ἐδίδαξα αὐτοὺς ὄρθρου καὶ ἐδίδαξα καὶ οὐκ ἤκου-
rũt vt acciperẽt diſciplinã: ⁊ poſuerũt feditates ſu-
σαν ἐκλαβεῖν παιδείαν, καὶ ἔθηκαν τὰ μιάσματα αὐ- s.7.b
as in domo vbi inuocatũ ẽ nomẽ meũ in ea in
τῶν ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐν
imunditijs ſuis: ⁊ edificauerũt aras
ἀκαθαρσίαις αὐτῶν, καὶ ᾠκοδόμησαν τοὺς βωμοὺς τῷ
baal q̃ in valle filij ennon: vt offerrent
βααλ τοὺς ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ ἀναφέρειν τοὺς
filios ſuos ⁊ filias ſuas moloch q̃ nõ
υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τῷ μολὸχ ἃ οὐ
mandaui eis: ⁊ nõ aſcẽdit in cor meũ
συνέταξα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν μου τοῦ
vt facerent abominationẽ hanc vt peccare facerẽt
ποιῆσαι τὸ βδέλυγμα τοῦτο πρὸς τὸ ἐφαμαρτεῖν τὸν
iudam. ⁊ nũc ſic dixit dñs de⁹ iſrael ad
ἰούδαν. καὶ νῦν οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ
ciuitatẽ hanc quã tu dicis tradetur in ma-
τὴν πόλιν ταύτην ἣν σὺ λέγεις παραδοθήσεται εἰς χεῖ-
nus regis babylonis in gladio ⁊ in fame ⁊
ρας βασιλέως βαβυλῶνος ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ
in peſte. ecce ego ꝯgrego eos ex omni tra
ἐν λοιμῷ. ἰδοὺ ἐγὼ συνάγω αὐτοὺς ἐκ πάσης τῆς γῆς
vbi diſperſi eos illic in ira mea ⁊ in furore
οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν τῷ θυμῷ
meo ⁊ irritatiõe grandi: ⁊ reducã e-
μου καὶ παροξυσμῷ μεγάλῳ, καὶ ἐπιστρέψω αὐ-
os in locum iſtũ ⁊ ſedere faciã eos confi-
τοὺς εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ καθιῶ αὐτοὺς πεποι-
dentes: ⁊ erunt mihi in pplm ⁊ ego ero e-
θότας, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐ-
is in deũ. ⁊ dabo eis viã aliam ⁊ cor
τοῖς εἰς θεόν. καὶ δώσω αὐτοῖς ὁδὸν ἑτέραν καὶ καρ-
aliud vt timeãt me oĩbus diebus: ⁊
δίαν ἑτέραν φοβηθῆναί με πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ
in bonũ eis ⁊ filijs eoꝝ poſt e-
εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν μετ' αὐ- G
os: ⁊ diſponã eis teſtamẽtũ eternũ qđ
τούς, καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην αἰώνιον ἣν
non auertam poſt eos: ⁊ timorẽ meũ da-
οὐ μὴ ἀποστρέψω ὄπισθεν αὐτῶν, καὶ τὸν φόβον μου δώ-
bo in corde eoꝝ vt nõ recedant ip-
σω εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν πρὸς τὸ μὴ ἀποστῆναι αὐ-
ſi a me. ⁊ viſitabo eos vt bñfaciã
τοὺς ἀπ' ἐμοῦ. καὶ ἐπισκέψομαι αὐτοὺς ἀγαθῶσαι
eis: ⁊ plantabo eos in tra iſta in fi-
αὐτούς. καὶ φυτεύσω αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐν πί-
de ⁊ in toto corde meo: ⁊ in tota aĩa
στει καὶ ἐν πάσῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ
mea: q2 ſic dixit dñs: ſicut induxi ſup
μου, ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, καθὰ ἐπήγαγον ἐπὶ τὸν
pplm iſtũ oĩa mala grandia iſta:
λαὸν τοῦτον πάντα τὰ κακὰ τὰ μεγάλα ταῦτα,
ſic ego inducã ſup eos oĩa bona q̃ ego
οὕτως ἐγὼ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ
loquut⁹ ſũ ad eos. ⁊ poſſidebũt adhuc agri in
ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς. καὶ κτηθήσονται ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ
tra q̃m tu dicis inuia eſt ad homine ⁊ iumẽ-
γῇ ἣ σὺ λέγεις ἄβατός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ κτή-
to: ⁊ traditi ſunt in manus chaldeoꝝ: ⁊
νους, καὶ παρεδόθησαν εἰς χεῖρας χαλδαίων, καὶ
poſſidebũt agros in argento. ⁊ ſcribes in libro
κτήσονται ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ. καὶ γράψεις εἰς βιβλίον
⁊ ſignabis ⁊ teſtificaberis teſtes in tra beniamim
καὶ σφραγιεῖς καὶ διαμαρτύρῃ μάρτυρας ἐν γῇ βενιαμὶν
⁊ ĩ circuitu hieruſalem: ⁊ in ciuitatib⁹ iuda: ⁊
καὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ
in ciuitatib⁹ mõtis:
ἐν πόλεσιν τοῦ ὄρους,

Digitized by Google

& in ciuitatib⁹ ſephela: & in ciuitatib⁹ nageb:
καὶ ἐν πόλεσι τῆς σεφηλά, καὶ ἐν πόλεσι τῆς ναγέβ,
qꝛ cōuertam trāſmigꝛationes eoꝝ dicit dñs.
ὅτι ἀποστρέψω τὰς ἀποικίας αὐτῶν λέγει κς. Ca.33.

A ET factū eſt vbū dñi ad hieremiā ſecun
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν ἐκδευτέ
do: & ipſe erat adhuc ligatus in atrio carceris
ρου, καὶ αὐτὸς ἦν ἔτι δεδεμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς
dicens: ſic dixit dñs: faciēs terrā & plaſmans
λέγων, οὕτως εἶπε κύριος, ποιῶν γῆν καὶ πλάσσων
eam vt dirigat eam: dñs nomē illi. cla
αὐτὴν τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν, κύριος ὄνομα αὐτῷ. κέ
ma ad me & reſpondebo tibi & annūciabo
κραξον πρός με καὶ ἀποκριθήσομαί σοι καὶ ἀπαγγελῶ
tibi grādia & firma q̄ nō cognouiſti ea: qꝛ ſic
σοι μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ἃ οὐκ ἔγνως αὐτά ὅτι οὕτως
dixit dñs de⁹ iſrael de domib⁹ vrbis hu
εἶπε κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ περὶ οἰκιῶν τῆς πόλεως ταύ
ius: & de domo regis iuda q̄ deſtructe ſūt
της, καὶ περὶ οἰκίας βασιλέως ἰούδα τῶν καθῃρημένων
in vallum: & ꝓpugnacula vt pugnēt ꝯ
εἰς χάρακα, καὶ προμαχῶνας τοῦ μαχέσασθαι πρὸς τοὺς
chaldeos: & impleant eam cadauerib⁹ homi
χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν νεκρῶν τῶν ἀνθρώ
nū q̄s ꝑcuſſi in ira mea & in furoꝛe meo: &
πων οὓς ἐπάταξα ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν θυμῷ μου, καὶ
auerti faciem meā a ciuitate hac
ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς πόλεως ταύ
pro oībus malitijs eoꝝ. ecce ego ob
της περὶ πασῶν τῶν πονηριῶν αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνά
ducā ei cicatricem & ſanitatē & curabo e
γω αὐτῇ συνούλωσιν καὶ ἴαμα καὶ ἰατρεύσω αὐ
os: & reuelabo eis vt exaudiā. & faci
τούς, καὶ φανερώσω αὐτοῖς εἰσακούειν. καὶ ποιή
am illis pacē & fidem: & cōuertam trāmig
σω αὐτοῖς εἰρήνην καὶ πίστιν, καὶ ἐπιστρέψω τὴν ἀποι
tionē iuda: & trāſmigꝛatiōnē hieruſalem: & edi
κίαν ἰούδα, καὶ τὴν ἀποικίαν ἱερουσαλήμ, καὶ οἰ
ficabo eos vt prius: & emūdabo il
κοδομήσω αὐτοὺς ὡς τὸ πρότερον, καὶ καθαριῶ αὐ
los ab oībus iniq̄tatib⁹ eoꝝ q̄ peccaueꝛūt mihi:
τοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν μοι,
& non recoꝛdaboꝛ pctōꝝ eoꝝ q̄ peccaueꝛūt
καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν
mihi: & receſſerūt a me: & erit mihi in nomē in
μοι καὶ ἀπέστησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἔσται μοι εἰς ὄνομα εἰς
gaudium & in laudē & in magnificētiā omni
B εὐφροσύνην καὶ εἰς αἴνεσιν καὶ εἰς μεγαλειότητα παντὶ
ꝑplo tre. q̄ audient oīa bona
τῷ λαῷ τῆς γῆς. οἵτινες ἀκούσονται πάντα τὰ ἀγαθὰ
q̄ ego facio eis. & pauebunt & ɔtriſtabun
ἃ ἐγὼ ποιῶ αὐτοῖς. καὶ φοβηθήσονται καὶ πικρανθήσον
tur ꝑ oībus bonis & pro oī pa
ται περὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ περὶ πάσης τῆς εἰ
ce quā ego facio eis. ſic dixit dñs: adhuc
ρήνης ἧς ἐγὼ ποιῶ αὐτοῖς. οὕτως εἶπε κύριος, ἔτι
audietur in loco iſto quē vos dicitis deſ
ἀκουσθήσεται ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὃ ὑμεῖς λέγετε ἔρη
tus eſt ab hoībus & iumētis in ciuitatib⁹ iuda:
μός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν ἐν πόλεσιν ἰούδα,
& foꝛis hieruſalem q̄ deſolate ſunt vt nō ſit
καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλὴμ ταῖς ἠρημωμέναις παρὰ τὸ μὴ εἶναι
homo & iumētū. vox gaudij & vox leti
ἄνθρωπον καὶ κτῆνος. φωνὴ εὐφροσύνης καὶ φωνὴ χαρ
cie: vox ſponſi & vox ſponſe: vox dicē
μοσύνης, φωνὴ νυμφίου καὶ φωνὴ νύμφης, φωνὴ λε
tiū cōfitemini dño oīpotenti: qm̄ bon⁹
γόντων ἐξομολογεῖσθε κυρίῳ παντοκράτορι, ὅτι χρηστὸς
dñs qm̄ in eternū mia eius: & ꝑtabunt
κύριος ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ εἰσοίσουσι

&i in ciuitatib⁹ cāpeſtrib⁹
&i ciuitatib⁹ q̄ ad auſtrū
ſunt: qꝛ cōuertā captiui
tatē eoꝝ ait dñs. 33.
ET factum eſt verbū
domini ad
hieremiam ſecundo: cū
adhuc clauſus eſſet
in atrio carceris dicens.
Hec dicit
dñs: q factur⁹ eſt & for
matur⁹ illud & paraturus:
dñs nomē eius. Clama
ad me & exaudiam te:
& annūciabo tibi gran
dia & firma que neſcis.
Quia hec dicit domi
nus deus
iſrael ad domos vrbis
huius & ad
domos regis iude que
deſtructe ſunt ad
munitiōes & ad gladiū
venientium
vt dimicent cū chaldeis
& impleāt eas cadaueri
bus hoīm quos percuſſi
in furore meo: & in indi
gnatione mea abſcondēs
faciē meā a ciuitate hac
ꝑpter oēm maliciā eoꝝ.
Ecce ego obducā eis ci
catricē & ſanitatē & cura
bo eos: & reuelabo eis
deprecationem pacis &
veritatis. Et conuertam
conuerſionem iuda &
conuerſionem iſrael:
& edificabo eos ſicut a
principio: & emundabo
illos ab omī iniq̄tate ſua
in qua peccauerūt mihi.
& ꝑpitius ero cūctis ini
quitatib⁹ eoꝝ in q̄bus de
liqrunt mihi & ſpreuerūt
me. Et erit mihi in no
mē & in gaudiū & in lau
dē & i exultatione cūctis
gentibus terre que au
dierint omnia bona
que ego facturus ſum
eis & pauebūt & turba
būtur in vniuerſis bonis
& in omni pace:
quam ego faciam eis.
Hec dicit dominus.
Adhuc audietur in loco
iſto quem vos
dicitis eſſe deſertum eo
q̄ non ſit homo nec
iumētum in ciuitatibus
iuda & foris
hieruſalem que deſola
te ſunt abſq̄ homine
& abſq̄ habitatore &
abſq̄ pecore: vox gau
dii & vox leticie: vox
ſponſi & vox ſpōſe: vox
dicentiū. Confitemini
dño exercituum: qm̄
bonus dñs: qm̄ in eter
nū mia eius: & portantiū

וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב כִּי
אָשִׁיב אֶת שְׁבוּתָם נְאֻם יְהוָה׃ שׁוּב שָׁבָה
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל Ca.xxxiij.
יִרְמְיָהוּ שֵׁנִית וְהוּא עוֹדֶנּוּ עָצוּר הָיָה
בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר שָׁנָה עָצַר
יְהוָה עֹשָׂהּ יְהוָה יוֹצֵר אוֹתָהּ לַהֲכִינָהּ אָמַר
יְהוָה שְׁמוֹ׃ קְרָא אֵלַי וְאֶעֱנֶךָּ יָצַר כּוּן
וְאַגִּידָה לְּךָ גְּדֹלוֹת וּבְצֻרוֹת לֹא עָנָה
יְדַעְתָּם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי נָגַד
יִשְׂרָאֵל עַל בָּתֵּי הָעִיר הַזֹּאת וְעַל בַּיִת
בָּתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה הַנְּתֻצִים אֶל
הַסֹּלְלוֹת וְאֶל הֶחָרֶב׃ בָּאִים לְהִלָּחֵם בּוֹא לָחַם
אֶת הַכַּשְׂדִּים וּלְמַלְאָם אֶת פִּגְרֵי
הָאָדָם אֲשֶׁר הִכֵּיתִי בְאַפִּי וּבַחֲמָתִי נָכָה יָחַם
וַאֲשֶׁר הִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהָעִיר הַזֹּאת סָתַר פָּנָה
עַל כָּל רָעָתָם׃ הִנְנִי מַעֲלֶה לָּהּ אֲרֻכָה רוּעַ עָלָה
וּמַרְפֵּא וּרְפָאתִים וְגִלֵּיתִי לָהֶם אָרַךְ רָפָא
עֲתֶרֶת שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃ וַהֲשִׁבֹתִי אֶת גָּלָה
שְׁבוּת יְהוּדָה וְאֵת שְׁבוּת יִשְׂרָאֵל שָׁלַם שׁוּב
וּבְנִתִים כְּבָרִאשֹׁנָה׃ וְטִהַרְתִּים שָׁבָה
מִכָּל עֲוֹנָם אֲשֶׁר חָטְאוּ לִי וְסָלַחְתִּי בָּנָה
לְכוֹל עֲוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ לִי עָוָה
וַאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִי׃ וְהָיְתָה לִּי לְשֵׁם
שְׂשׂוֹן לִתְהִלָּה וּלְתִפְאֶרֶת לְכֹל גּוֹיֵי הָיָה
הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ אֶת כָּל הַטּוֹבָה שׂוּשׂ הָלַל
אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה אֹתָם וּפָחֲדוּ וְרָגְזוּ פָּאַר שָׁמַע
עַל כָּל הַטּוֹבָה וְעַל כָּל הַשָּׁלוֹם
אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה לָּהּ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה
עוֹד יִשָּׁמַע בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם קוּם
אֹמְרִים חָרֵב הוּא מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין
בְּהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת עִיר חוּץ
יְרוּשָׁלִַם הַנְשַׁמּוֹת מֵאֵין אָדָם
וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֵמָה׃ קוֹל שָׂשׂוֹן שָׁמַם
וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל יָשַׁב
אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת יְהוָה צְבָאוֹת כִּי כָּלַל
טוֹב יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ מְבִאִים יָדָה
עוֹלָם בּוֹא

Digitized by Google

תודה בית יהוה כי אשיב את שבות ידה שוב
הארץ כבראשנה אמר יהוה כה שבה
אמר יהוה צבאות עוד יהיה במקום היה קום
הזה החרב מאין אדם ועד בהמה
ובכל עריו נוה רעים מרבצים צאן עיר רעה
בערי ההר בערי השפלה ובערי רבץ
הנגב ובארץ בנימן ובסביבי סבב
ירושלם ובערי יהודה עד עוד
תעברנה הצאן על ידי מונה אמר עבר מנה
יהוה הנה ימים באים נאם יהוה יום בוא
והקמתי את הדבר הטוב אשר קום
דברתי אל בית ישראל ועל בית
יהודה בימים ההם ובעת ההיא
אצמיח לדוד צמח צדקה ועשה צמח
משפט וצדקה בארץ בימים ההם שפט
תושע יהודה וירושלם תשכון ישע שכן
לבטח וזה אשר יקרא לה יהוה קרא
צדקנו כי כה אמר יהוה לא יכרת כרת
לדוד איש ישב על כסא בית
ישראל ולכהנים הלוים לא יכרת
איש מלפני מעלה עולה ומקטיר פנה עלה
מנחה ועשה זבח כל הימים ויהי קטר היה
דבר יהוה אל ירמיהו לאמור כה
אמר יהוה אם תפרו את בריתי פור
היום ואת בריתי הלילה ולבלתי ברת
היות יומם ולילה בעתם גם בריתי היה עות
תפר את דוד עבדי מהיות לו בן מלך היה
על כסאו ואת הלוים הכהנים
משרתי אשר לא יספר צבא שרת ספר
השמים ולא ימד חול הים כן מדד
ארבה את זרע דויד עבדי ואת רבה
הלוים משרתי אתי ויהי דבר היה
יהוה אל ירמיהו לאמר הלוא ראית
מה העם הזה דברו לאמר שתי ראה
המשפחות אשר בחר יהוה בהם שפח
וימאסם ואת עמי ינאצון מהיות מאס נאץ

vota in domo dñi. Reducam enim cõuerſionẽ terre ſicut a pricipio dicit dominus. Hec dicit dominus exercituũ. Adhuc erit in loco iſto deſerto abſq; homine & abſq; iumento & in cunctis ciuitatibus eius: habitaculũ paſtorũ accubãtiũ greges. In ciuitatibus mõtuoſis & in ciuitatibus cãpeſtribus: & in ciuitatibus q̃ ad auſtrũ ſunt & in terra beniamin & in circuitu hieruſalẽ: & ĩ ciuitatibus iuda: adhuc traſibũt greges ad manũ numerantis: ait dñs. Ecce dies venient dicit dñs: & ſuſcitabo verbũ bonum quod locutus ſum ad domum iſrael & ad domum iuda. In diebus illis & in tempore illo germinare faciam dauid germẽ iuſticie: & faciet iudiciũ & iuſticiã in terra. In diebus illis ſaluabitur iuda: & hieruſalem habitabit cõfidẽter. Et hoc eſt nomẽ qđ vocabũt eũ: dñs iuſtus nr̃. Quia hec dicit dñs. Non interibit de dauid vir qui ſedeat ſup thronum domus iſrael: & de ſacerdotibus & de leuitis nõ interibit vir a facie mea qui offerat holocauſtõata & incẽdat ſacrificiũ & cedat victimas oĩbus diebus. Et factũ eſt verbum dñi ad hieremiam dicens. Hec dicit dñs. Si irritũ poteſt fieri pactũ meũ cum die & pactum meũ cũ nocte vt non ſit dies & nox in tempore ſuo: & pactum meum irritũ eſſe poterit cũ dauid ſuo meo vt nõ ſit ex eo filiꝰ q regnet in throno eiꝰ & leuite & ſacerdotes miſtri mei. Sic enumerari nõ poſſunt ſtelle celi & metiri harene maris: ſic multiplicabo ſemen dauid ſerui mei: & leuitas miniſtros meos. Et factũ eſt verbum dñi ad hieremiam dicens. Nũquid nõ vidiſti quid populus hic locutus ſit dicens: due cognationes quas elegerat dominus abiecte ſũt: & pplm meũ deſpexerũt: eo ꝙ nõ ſit

dona in domũ dñi: qꝛ cõuerti faciã oẽm traſmigſ
δῶρα εἰς οἶκον κυρίου, ὅτι ἀποστρέψω πᾶσαν τὴν ἀποι
tiones ťre illiꝰ ſicut prius dixit dñs:
κίαν τῆς γῆς ἐκείνης κατὰ τὸ πρότερον εἶπεν κύριος,
ſic dicit dñs exercituũ: adhuc erit in loco
οὕτως λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι ἔσαι ἐν τῷ τόπῳ
deſerto iſto vt nõ ſit homo ꝛ iumẽta:
τῷ ἐρήμῳ τούτῳ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτῆνη,
ꝛ in omnibꝰ ciuitatibꝰ eiꝰ habitacula pa
καὶ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ καταλύματα ποι
ſtoꝝ accubantiũ greges in ciuitatibꝰ mõtane ꝛ
μένων κοιταζόντων ποίμνια ἐν πόλεσιν τῆς ὀρεινῆς καὶ
in ciuitatibꝰ cãpeſtribꝰ ꝛ in ciuitatibꝰ auſtri: ꝛ in
ἐν πόλεσιν τῆς ἐφηλᾶ καὶ ἐν πόλεσιν τῆς ναγὲβ, καὶ ἐν
ťra beniamin ꝛ in his q̃ ĩ circuitu hieruſalem: ꝛ in ci C
γῇ βενιαμεὶν καὶ ἐν ταῖς κύκλῳ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πό
uitatibꝰ iuda. adhuc traſibũt oues ad manũ
λεσιν ἰούδα. ἔτι παρελεύσεται πρόβατα ἐπὶ χεῖρα
numerãtis ait dñs: ecce dies veniũt dicit
ἀριθμοῦντος εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Z.24.a
dñs: ꝛ ſuſcitabo verbũ bonũ: qđ locutꝰ ſum ſup
κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸ ῥῆμα τὸ ἀγαθόν, ὃ ἐλάλησα ἐπὶ τὸν
domũ iſrael ꝛ ſup domũ iuda. in illis
οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα. ἐν ἐκείναις ταῖς
diebꝰ ꝛ in tpe illo: germinare faciã
ἡμέραις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, βλαστῆσαι ποιήσω τῷ
dauid germẽ iuſticie. ꝛ regnabit rex:
δαυὶδ βλαστὸν δικαιοσύνης. καὶ βασιλεύσει βασιλεύς,
ꝛ itelliget ꝛ faciet iudiciũ ꝛ iuſticiã in
καὶ συνήσεται καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ
terra. in diebꝰ illis ſaluabit iudas: ꝛ hie
γῇ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται ἰούδας, καὶ ἱε
ruſalẽ hitabit cõfidẽter. ꝛ hoc eſt
ρουσαλὴμ κατοικήσει πεποιθότως. καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ
nomẽ qđ vocabũt ei: dñs iuſtus nr̃. qm̃ ſic
ὄνομα ὃ καλέσουσιν αὐτῷ, κύριος δίκαιος ἡμῶν. ὅτι οὕ
dicit dñs: nõ deficiet dauid vir ſe
τω λέγει κύριος, οὐκ ἐπιλείψει τῷ δαυὶδ ἀνὴρ καθήμε
dẽs ſup thronũ iſrael: ꝛ ex ſacerdotibꝰ ꝛ leui
νος ἐπὶ τοῦ θρόνου ἰσραήλ, καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ λευι
tis nõ deficiet vir ĩ cõſpectu meo: offerens holocau
τῶν οὐκ ἐπιλείψει ἀνὴρ ἐνώπιόν μου, προσφέρων ὁλοκαύ D
ſtum ꝛ icẽdens munꝰ ꝛ faciẽs hoſtiã oĩbus
τωμα καὶ θυμιῶν δῶρον, καὶ ποιῶν θυσίαν πάσας τὰς
diebus. ꝛ factũ eſt verbũ dñi ad hieremiã dicẽs:
ἡμέρας. καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγον,
ſic dicit dñs: ſi irritũ feceritis pa
οὕτω λέγει κύριος, ἐὰν ἀθετηθῇ ἣν ποιήσητε τὴν διαθή
ctũ meũ cum die ꝛ pactũ meũ
κην μου τὴν μετὰ τῆς ἡμέρας καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν
cum nocte: vt nõ ſit dies ꝛ nox in
μετὰ τῆς νυκτός, ὥστε μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν τῷ
tpe ſpoꝝ: ꝛ pactũ meũ irritum erit cũ
καιρῷ αὐτῶν, καὶ ἡ διαθήκη μου ἀθετηθήσεται μετὰ τοῦ
dauid ſeruo meo: vt nõ ſit ex ipo filiꝰ
δαυὶδ τοῦ δούλου μου, ὥστε μὴ εἶναι ἐξ αὐτοῦ υἱὸς
regnans ſup thronũ eiꝰ: ꝛ cũ leuitis
βασιλεύων ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν λευιτῶν
ꝛ ſacerdotibꝰ miniſtris meis. ſicut nõ numerabi
καὶ ἱερέων τῶν λειτουργῶν μου. ὥσπερ οὐκ ἀριθμηθήσε
tur militia celi ꝛ nõ menſurabiť arena ma
ται ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὐ μετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θα
ris: ſic multiplicabo ſemen dauid ſerui mei:
λάσσης, οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα τοῦ δαυὶδ τοῦ δούλου μου,
ꝛ leuitas miniſtros meos. ꝛ factũ eſt ṽbũ dñi
καὶ τοὺς λευίτας τοὺς λειτουργούς μου. καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου
ad hieremiã dicẽs: nõ vidiſti qđ pplꝰ iſte locutꝰ eſt
πρὸς ἱερεμίαν λέγον, οὐκ εἶδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησε
dicẽs: duo cognatiões elegit dñs expulit e
λέγων; δύο συγγενείας ἃς ἐξελέξατο ὁ κύριος ἐξῶσεν αὐ
as. ꝛ pplm meũ irritauerũt: vt non ſit
τάς, καὶ τὸν λαόν μου παρώξυναν, ἵνα μὴ ᾖ

gēs in cōſpectu ipoꝝ. ſic dicit dn̄s: ſi nō eſſet
ἔθνος ἐνώπιον αὐτῶν. οὕτω λέγει κύριος, ἐὰν μὴ ἦν
pactū meū die ⁊ nocte: ⁊ leges ce-
ἡ διαθήκη μου τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῇ νυκτί, καὶ νόμους τοῦ οὐ
li ⁊ t're nō poſuiſſē: ſic ſemen
ρανοῦ καὶ τῆς γῆς μὴ ἐθέμην, οὕτως τὸ σπέρμα τοῦ
iacob ⁊ dauid ſerui mei expuliſſem: vt
ἰακὼβ καὶ δαυὶδ τοῦ δούλου μου ἔξωσα ἄν, ὥστε
nō accipere ego a ſemine eius principes
μὴ λαβεῖν ἐμὲ ἀπὸ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντας
in ſemine habraā ⁊ iſaac ⁊
ἐν τῷ σπέρματι τοῦ ἀβραὰμ καὶ τοῦ ἰσαὰκ καὶ τοῦ
iacob: q2 ꝯuertam captiuitatem eoꝝ:
ἰακώβ, ὅτι ἀναστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν,
⁊ miſereboꝛ eoꝝ.
καὶ ἐλεήσω αὐτούς. Ca.34.
A Verbum qḋ factū eſt ad hieremiā a dn̄o:
Ο λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου,
⁊ nabuchodonoſoꝛ rex babylonis ⁊ oīs
καὶ ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ πᾶν τὸ
exercitus ei9 ⁊ vniuerſa regna t're
στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς
q̄ ſub ptāte man9 eius: omnes po
αἱ ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πάντες οἱ λα
pl'i bellabāt ꝯ hieruſalem ⁊ ꝯ oēs vr
οὶ ἐπολέμουν ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πό
bes iuda. ſic dixit dn̄s de9 iſrael: va-
λεις ἰούδα. οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, βά-
de ad ſedechiam regem iuda ⁊ dices ei:
διζον πρὸς σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ ἐρεῖς αὐτῷ,
ſic dixit dn̄s: traditiōe tradetur ciui-
οὕτως εἶπε κύριος, παραδόσει παραδοθήσεται ἡ πό
tas iſta in manus regis babylonis: ⁊ capi-
λις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ συλλή
et eam ⁊ incēdet eam in igne. ⁊ tu non
ψεται αὐτὴν καὶ καύσει αὐτὴν ἐν πυρί. καὶ σὺ οὐ μὴ
ſaluaberis de manu eius: ⁊ ꝯphēſione capieris:
σωθῇς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ συλλήψει συλληφθήσῃ,
⁊ in manus eius traderis. ⁊ oculi tui
καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ δοθήσῃ. καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου
oculos eius videbūt: ⁊ os eius cum
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ
ore tuo loquet': ⁊ in babylonē introibis.
στόματός σου λαλήσει, καὶ εἰς βαβυλῶνα εἰσελεύσῃ.
ſed audi verbum dn̄i ſedechia rex iu-
ἀλλὰ ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σεδεκία βασιλεῦ ἰού
da: ſic dicit dn̄s ad te: nō morieris in gla
δα, οὕτως λέγει κύριος πρὸς σέ, οὐκ ἀποθανῇ ἐν ῥομ
dio: in pace morieris. ⁊ ſicut cōbuſſerūt pa-
φαίᾳ, ἐν εἰρήνῃ ἀποθανῇ. καὶ ὡς ἔκαυσαν τοὺς πατέ-
B tres tuos q̄ regnauerunt ante te: cōbu-
ρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, καύσον
rēt ⁊ te o dn̄e ⁊ plangent te: q2 verbū locut9
ται καὶ σὲ ὦ κύριε καὶ κόψονταί σε, ὅτι λόγον ἐλάλη-
ſu3 dixit dn̄s. ⁊ locut9 eſt hieremias ad regem ſede-
σα εἶπε κύριος. καὶ ἐλάλησεν ἱερεμίας πρὸς βασιλέα σεδε
chiā vniuerſa verba hec i hieruſalem: ⁊
κίαν πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ
exercitus regis babylonis pugnabat ꝯ hieru
ἡ δύναμις βασιλέως βαβυλῶνος ἐπολέμει ἐπὶ ἱερου-
ſalem ⁊ ꝯ ciuitates iuda q̄ relicte erant
σαλὴμ καὶ ἐπὶ πόλεις ἰούδα τὰς καταλελειμμένας
ꝯ lachis ⁊ ꝯ azecha: q2 iſte relicte ſunt
ἐπὶ λαχεὶς καὶ ἐπὶ ἀζηκά, ὅτι αὗται κατελείφθησαν
in ciuitatib9 iuda ciuitates munite. verbū qḋ factū
ἐν πόλεσιν ἰούδα πόλεις ὀχυραί. ὁ λόγος ὁ γενόμε-
eſt ad hieremiā a dn̄o poſtq̄ ꝑfecit
νος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου μετὰ τὸ συντελέσαι
rex ſedechias fedus ad oēm ppl'm
τὸν βασιλέα σεδεκίαν διαθήκην πρὸς πάντα τὸν λαὸν
q̄ in hieruſalem:
τὸν ἐν ἱερουσαλήμ,

vltra gens coram eis. Hec dicit dominus. Si pactum meū inter diem & noctem & leges celi & terre nō poſui: equidem & ſemem iacob & dauid ſerui mei proiiciā vt nō aſſumā de ſemine eius principes ſeminis abraam iſaac & iacob. Reducam enī conuerſionē eorum & miſerebor eis. 34.

Verbum qḋ factū eſt ad hieremiā a dn̄o quādo nabuchodonoſor rex babylonis & oīs exercitus ei9 vniuerſaq3 regna terre q̄ erant ſub poteſtate manus eius & oēs populi bellabant cōtra hieruſalē & cōtra omēs vrbes eius: dicens. Hec dicit dominus deus iſrael. Vade & loquere ad ſedechiam regem iuda: & dices ad eum. Hec dicit dominus. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manu regis babylonis: & ſuccendet eā igni. Et tu nō effugies de manu eius: ſed cōprehēſione capieris & i manu ei9 traderis & oculi tui oculos regis babylonis videbūt: & os eius cū ore tuo loq̄tur & babylonē introibis. Attn̄ audi verbū domini ſedechia rex iuda. Hec dicit dn̄s ad te. Non morieris in gladio: ſed in pace morieris: & ſm cōbuſtiones patrū tuorū regum priorum qui fuerunt ante te ſic comburēt te: & ve domine plangēt te: quia verbū hoc ego locutus ſum dicit dn̄s. Et locutus eſt hieremias propheta ad ſedechiam regem iuda vniuerſa verba hec in hieruſalē: & exercitus regis babylonis pugnabat contra hieruſalem: & cōtra oēs ciuitates iuda que reliq̄ erant cōtra lachis & contra azecha. He enim ſupererant de ciuitatibus iuda vrbes munite. Verbum quod factum eſt ad hieremiam a domino poſtq̄ percuſſit rex ſedechias fedus cum omni populo in hieruſalem:

עוד גוי לפניהם׃ כה אמר יהוה אם — פנה
לא בריתי יומם ולילה חקות שמים — ברת חקק
וארץ לא שמתי׃ גם זרע יעקוב — שום
ודוד עבדי אמאס מקחת מזרעו — לקח
משלים אל זרע אברהם ישחק
ויעקב כי אשוב את שבותם — שוב שבה
ורחמתים׃ הדבר אשר היה — Ca.xxxiiij
אל ירמיהו מאת יהוה ונבוכדנצר
מלך בבל וכל חילו וכל ממלכות — מלך
ארץ ממשלת ידו וכל העמים — משל
נלחמים על ירושלם ועל כל — לחם
עריה לאמר׃ כה אמר יהוה אלהי — עיר
ישראל הלוך ואמרת אל צדקיהו — הלך
מלך יהודה ואמרת אליו כה אמר
יהוה הנני נתן את העיר הזאת
ביד מלך בבל ושרפה באש׃ ואתה
לא תמלט מידו כי תפש תתפש — מלט תפש
ובידו תנתן ועיניך את עיני מלך — נתן
בבל תראינה ופיהו את פיך — ראה פה
ידבר ובבל תבוא׃ אך שמע דבר — דבר בוא
יהוה צדקיהו מלך יהודה כה
אמר יהוה עליך לא תמות בחרב׃ — מות
בשלום תמות וכמשרפות אבותיך — שלם שרף
המלכים הראשנים אשר היו — היה
לפניך כן ישרפו לך והוי אדון — פנה אדן
יספדו לך כי דבר אני דברתי — ספד
נאם יהוה׃ וידבר ירמיהו הנביא — נבא
אל צדקיהו מלך יהודה את כל
הדברים האלה בירושלם׃ וחיל
מלך בבל נלחמים על ירושלם — לחם
ועל כל ערי יהודה הנותרות אל — עיר יתר
לכיש ואל עזקה כי הנה נשארו — שאר
בערי יהודה ערי מבצר׃ הדבר — בצר
אשר היה אל ירמיהו מאת יהוה
אחרי כרת המלך צדקיהו ברית — כרת
את כל העם אשר בירושלם

לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר׃ לְשַׁלַּח אִישׁ דרר
אֶת עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִי
וְהָעִבְרִיָּה חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד
בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ אִישׁ׃ וַיִּשְׁמְעוּ שמע
כָל הַשָּׂרִים וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בָּאוּ שור בוא
בַבְּרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת עַבְדּוֹ
וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ חָפְשִׁים לְבִלְתִּי
עֲבָד בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ׃ שמע שלח
וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי כֵן וַיָּשִׁבוּ אֶת הָעֲבָדִים שוב
וְאֶת הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים
וַיִּכְבְּשׁוּם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃ וַיְהִי כבש היה
דְבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי כָּרַתִּי בְרִית אֶת
אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִאִי אוֹתָם יצא
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר׃
מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תְּשַׁלְּחוּ אִישׁ שנה שלח
אֶת אָחִיו הָעִבְרִי אֲשֶׁר יִמָּכֵר מכר
לְךָ וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ וְלֹא שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם
אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם׃ וַתָּשֻׁבוּ נטה שוב
אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת הַיָּשָׁר
בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ דרר
וַתִּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי בַּבַּיִת אֲשֶׁר כרת ברת
נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו׃ וַתָּשֻׁבוּ וַתְּחַלְּלוּ פנה קרא
אֶת שְׁמִי וַתָּשִׁבוּ אִישׁ אֶת עַבְדּוֹ חלל שוב
וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ אֲשֶׁר שִׁלַּחְתֶּם
חָפְשִׁים לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם כבש
לִהְיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃ היה
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אַתֶּם לֹא
שְׁמַעְתֶּם אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ
לְאָחִיו וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא
לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם יְהוָה אֶל הַחֶרֶב אֶל
הַדֶּבֶר וְאֶל הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם נתן
לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃ וְנָתַתִּי מלך
אֶת הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת בְּרִתִי

predicans vt dimitteret
vnuſquiſq;
ſeruū ſuū: & vnuſquiſq;
ancillam ſuā hebreum
& hebream liberos: &
nequaq̄ dominarentur
eis: id eſt in iudeo & fra-
tre ſuo. Audierunt ergo
oēs principes & vniuer
ſus populus qui inierāt
pactum vt dimitteret
vnuſquiſq; ſeruū ſuum
& ancillam ſuā liberos:
& vltra non
dominarētur eis. Audi
erunt igitur & dimiſerūt.
Et conuerſi ſunt dein-
ceps: & retraxerūt ſeruos
ſuos & ancillas ſuas q̄s
dimiſerunt liberos
& ſubiugauerūt in famu
los & famulas. Et factū
eſt verbum domini ad
hieremiam a domino:
dicens. Hec dicit domi
nus deus
iſrael. Ego percuſſi fe-
dus cum
patribus veſtris: in die
qua eduxi eos
de terra egypti de domo
ſeruitutis: dicens.
Cum cōpleti fuerint ſe
ptē anni: dimittat vnuſ
quiſq; fratrem ſuum he
breum qui venditus eſt
ei & ſeruiet tibi ſex an-
nis: & dimittes eum
a te liberum. Et non au
dierunt patres veſtri
me nec inclinauerūt au
rem ſuā. Et conuerſi eſtis
vos hodie & feciſtis qđ
rectum eſt
in oculis meis vt p̄dica-
retis libertatē vnuſqſq;
ad amicū ſuū: & iniſtis
pactū in cōſpectu meo
in domo in qua inuoca
tū eſt nomē meū ſup eā.
Et reuerſi eſtis & cōma-
culaſtis nomen meū: &
reduxiſtis vnuſqſq; ſeruū
ſuū & vnuſqſq; ancillam
ſuā quos dimiſeratis vt
eſſent liberi & ſue ptātis
& ſubiugaſtis eos: vt ſint
vobis ſerui & ancille.
Propterea hec dicit do
minus. Vos non
audiſtis me vt predica-
retis libertatē vnuſqſq;
fratri ſuo & vnuſquiſq;
amico ſuo. Et ego p̄dico
libertatē vobis ait dn̄s
ad gladium: ad
peſtem & ad famē: & da
bo vos
in cōmotionem cunctis
regnis terre. Et dabo
viros qui preuaricantur
fedus meum:

vt vocarēt iā remiſſionē vt emitteret vnuſqſq;
τοῦ καλέσαι δὴ ἄφεσιν τοῦ ἐξαποστεῖλαι ἕκαστον τὸν
ſeruū ſuum ⁊ vnuſqſq; ancillam ſuam.
παῖδα αὐτοῦ καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ. τὸν
hebreū ⁊ hebream liberos vt nō ſerui
ἑβραῖον καὶ τὴν ἑβραίαν ἐλευθέρους πρὸς τοῦ μὴ δου
ret vir ex iſrael. ⁊ audierūt oēs
λεύειν ἄνδρα ἐξ ἰσραήλ. καὶ ἐπήκουσαν πάντες οἱ
optimates. ⁊ oīs ppl's q̄ ingreſſi ſunt in fe-
μεγιστᾶνες, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν δια
dus vt dimitteret vnuſqſq; ſeruū ſuum ⁊
θήκην τοῦ ἀποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ
vnuſqſq; ancillam ſuam liberos vt nō ſer-
ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ ἐλευθέρους τοῦ μὴ δου
uiat vltra int̄ eos: ⁊ audierūt ⁊ dimiſerūt. ⁊
λεύειν ἔτι ἐν αὐτοῖς, καὶ ἤκουσαν καὶ ἀφῆκαν. καὶ
cōuerſi ſunt poſt hec ⁊ reduxerūt ſer-
ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα καὶ ἀνήγαγον τοὺς δού-
uos ⁊ ancillas q̄s dimiſerunt liberos
λους καὶ τὰς παιδίσκας οὓς ἀπέστειλαν ἐλευθέρους
⁊ ſubiugauerūt eos in ſeruos ⁊ ancillas.
καὶ ὑπέταξαν αὐτοὺς εἰς δούλους καὶ παιδίσκας.
⁊ factū eſt verbū dn̄i ad hieremiā dicēs: ſic
καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, οὕτως C
dixit dn̄s deus iſrael: ego diſpoſui fedus ad
εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐγὼ διεθέμην διαθήκην πρὸς Exo.
patres vr̄os in die q̄ eduxi eos 21.a.
τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐξειλάμην αὐτοὺς Deut.
de t̄ra egypti de domo ſeruitutis dicens. cum 15.c.
ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας λέγων, ὅταν
ꝯpleti fuerit ſex ānī. mittes fratrē tuū hebreum q̄
πληρωθῇ ἓξ ἔτη. ἀποστελεῖς τὸν ἀδελφόν σου τὸν ἑβραῖον ὃς
vendetur tibi ⁊ opabit̄ tibi ſex ānis ⁊ emittes
πραθήσεταί σοι καὶ ἐργάσεταί σοι ἓξ ἔτη καὶ ἐξαποστελεῖς
eum liberum: ⁊ nō audierūt me: ⁊ nō iclinauerūt
αὐτὸν ἐλεύθερον, καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ
aurē ſuā: ⁊ cōuerſi ſunt hodie vt facerēt rectū an
οὖς αὐτῶν, καὶ ἐπέστρεψαν σήμερον ποιῆσαι τὸ εὐθὲς πρὸ
oculos meos vt vocaret remiſſionē vnuſqſq; pxi-
ὀφθαλμῶν μου τοῦ καλέσαι ἄφεσιν ἕκαστον τοῦ πλη
mū ſuū. ⁊ ꝯfecerunt pactū ante faci-
σίον αὐτοῦ, καὶ συνετέλεσαν διαθήκην κατὰ πρόσω
em meā in domo vbi inocatū eſt nomē meū
πόν μου ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου
in ea: ⁊ reuerſi eſtis ⁊ pphanaſtis pa-
ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ἐπεστρέψατε καὶ ἐβεβηλώσατε τὴν δια
ctum meū vt reduceret vnuſqſq; ſeruū ſuum:
θήκην μου τοῦ ἐπιστρέψαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ,
⁊ vnuſqſq; ancillam ſuaꝫ q̄s emiſiſtis libe-
καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὓς ἐξαπεστείλατε ἐλευθέ
ros aīa eoꝝ: ⁊ ſubieciſtis eos: vt eſſent
ρους τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ ὑπετάξατε αὐτοὺς, τοῦ εἶναι
vobis in ſeruos ⁊ ancillas. ppterea ſic
ὑμῖν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας. διὰ τοῦτο οὕτως
dixit dn̄s: vos nō audiſtis me vt reuocaretꝭ remiſ
εἶπεν κύριος, ὑμεῖς οὐκ ἠκούσατέ μου καλέσαι ἄφε
ſionē vnuſqſq; ad fratrē ſuū: ⁊ vnuſqſq; ad
σιν ἕκαστον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον πρὸς
pximum ſuū. ecce ego voco remiſſionē vobis in
τὸν πλησίον αὐτοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ καλῶ ἄφεσιν ὑμῖν εἰς
gladium ⁊ in mortem ⁊ in famē: ⁊
μάχαιραν καὶ εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὸν λιμόν, καὶ
dabo vos in diſpſionē oīb; regnis
δώσω ὑμᾶς εἰς διασπορὰν πάσαις ταῖς βασιλείαις
t̄re. ⁊ dabo viros q̄ trāſgreſſi
τῆς γῆς, καὶ δώσω τοὺς ἄνδρας τοὺς παρεληλυθό
ſūt teſtamentū meū:
τας τὴν διαθήκην μου, D

Digitized by Google

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

eos q̄ nō ſtatuerunt pactū meū q̄d fecerūt an
τοὺς μὴ στήσαντας τὴν διαθήκην μου ἣν ἐποίησαν κα
te faciem meā vitulū quē ɔciderūt in duas ptes:
τὰ πρόσωπόν μου τὸν μόσχον ὃν ἔκοψαν εἰς δύο μέρη,
ꝛ trāſieꝛt in medio ptiū ipius pncipes
καὶ διῆλθον ἐν μέσῳ τῶν μερῶν αὐτοῦ ἄρχοντες
iuda ꝛ pncipes hieruſalem ꝛ potentes ꝛ
ἰούδα καὶ ἄρχοντες ἱερουσαλὴμ καὶ δυνάσται καὶ
ſacerdotes: ꝛ ois pplꝰ terre: ꝛ dabo eos
ἱερεῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ δώσω αὐτοὺς
inimicis eoꝝ: ꝛ in manū q̄rentiū aiam eo-
τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρα ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐ
rum: ꝛ erūt morticinia eoꝝ eſce
τῶν, καὶ ἔσται τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν βρώματα τοῖς
volatilibꝰ celi ꝛ beſtijs terre: ꝛ
πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ
ſedechiā regem iudee: ꝛ pnci-
τὸν σεδεκίαν βασιλέα τῆς ἰουδαίας, καὶ τοὺς ἄρχον
pes eiꝰ dabo in manꝰ inimicoꝝ ſuoꝝ: ꝛ in
τας αὐτοῦ δώσω εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ εἰς
manus q̄rentium aiam eoꝝ: ꝛ in manus
χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας
exercitus regis babylonis q̄ recedunt
δυνάμεως βασιλέως βαβυλῶνος τοῖς ἀποτρέχουσιν
ab eis. ecce ego pcipio dicit dñs: redu
ἀπ᾽ αὐτῶν. ἰδοὺ ἐγὼ συντάσσω φησὶν κύριος, ἐπι-
cam eos in ciuitatē hanc: ꝛ pliabuntur
στρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ πολεμήσου
ɔtra eam ꝛ capient eam ꝛ incēdent
σιν ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ λήψονται αὐτὴν καὶ κατακαύσουσιν
eam in igne: ꝛ ciuitates iuda dabo eas
αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα δώσω αὐτὰς
in inuiū ab habitantibus:
εἰς ἄβατον ἀπὸ κατοικούντων. C.35.

A Verbum q̄d factū eſt ad hieremiā a dño
ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
in diebus ioachim filij ioſie regis iuda di-
ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα λέ-
cēs: vade in domū rachabin ꝛ voca e-
γων, βάδισον εἰς οἰκίαν ῥαχαβεὶν καὶ κάλεσον αὐ-
os: ꝛ adduces eos in domū dñi in vnū
τούς, καὶ ἄξεις αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς μίαν τῶν
atrioꝝ: ꝛ potabis eos vino: ꝛ adduxi iezoniā filiū
αὐλῶν, καὶ ποτιεῖς αὐτοὺς οἶνον, καὶ ἤγαγον τὸν ἰεζονίαν υἱὸν
hieremie filiū chabaſin ꝛ fratres eius: ꝛ
ἱερεμίου υἱὸν χαβασεὶν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ
filios eius: ꝛ vniuerſaꝫ domū rachabin: ꝛ
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν ῥαχαβείν, καὶ
introduxi eos in domū dñi in paſtophoriū
εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς τὸ παστοφόριον
filioꝝ ananie filij godolie hoīs dei: q̄d eſt
υἱῶν ἀνανίου υἱοῦ γοδολίου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν
ppe domū pncipum ſuper domū maaſie
ἐγγὺς οἴκου τῶν ἀρχόντων ἐπάνω τοῦ οἴκου μαασίου
filij ſelom cuſtodientis viam. ꝛ poſui
υἱοῦ σελὼμ τοῦ φυλάσσοντος τὴν ὁδόν. καὶ ἔστησα
ante faciem eoꝝ laguculā vini ꝛ pocula.
κατὰ πρόσωπον αὐτῶν κεράμιον οἴνου καὶ ποτήρια.
ꝛ dixi: bibite vinū. ꝛ dixerūt: nō bibemꝰ
καὶ εἶπα, πίετε οἶνον. καὶ εἶπαν, οὐ μὴ πίωμεν
vinū: q2 ionadab filꝰ rechab pater nr̄ prece-
οἶνον, ὅτι ἰωναδὰβ υἱὸς ῥηχὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐνετεί-
pit nobis dicens: nō bibatis uinū vos ꝛ filij
λατο ἡμῖν λέγων, οὐ μὴ πίητε οἶνον ὑμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ
vri viſq; in ſempitnū: ꝛ domos non edificabitis:
B ὑμῶν ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ οἰκίας οὐ μὴ οἰκοδομήσητε,
ꝛ ſementē nō ſemiabitis: ꝛ vinea nō
καὶ σπέρμα οὐ μὴ σπείρητε, καὶ ἀμπελὼν οὐκ ooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo oooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo ooo oo

Trāſla.B.Hie.

& non obſeruauerūt verba federis oooooooooooooo quibꝰ aſſenſi ſunt in cōſpectu meo: vitulū quē cōciderūt in duas ptes: & trāſierūt inter diuiſiones eius: principes iuda & principes hieruſalem eunuchi & ſacerdotes: & oīs ppl̄s terre q trāſierūt inter diuiſiones vituli: & dabo eos in manus inimicorū ſuoꝝ & in manus q̄rentiū aiam eorū: & erit morticiniū eorū in eſcam volatilibus celi & beſtiis terre. Et ſedechiam regem ooooo iuda: & principes eiꝰ dabo in manus inimicorū ſuorū: & in manus q̄rentiū aias eorū: & in manꝰ exercituū regis babylonis q receſſerūt a vobis. Ecce ego precipio dicit dñs: & reducam eos in ciuitatē hanc: & pliabūtur aduerſum eam & capient eā: & incēdent igni. Et ciuitates iuda oooooo dabo in ſolitudinē eo φ non ſit habitator. 35.

Verbum quod factū eſt ad oooooooooooooo hieremiā a domino in diebus ioachim oooooooo filii ioſie regis iuda: dicens. Vade oooooooooo ad domum rechabitarū & loquere eis oooooooo & introduces eos in domum domini in vnam exedram theſaurorum: & dabis eis bibere vinū. Et aſſumpſi iechoniam filiū hieremie filii abſanie & fratres eius & oēs filios eius & vniuerſam domū rechabitarū & introduxi eos ī domū dñi ad gazophylaciū filiorum anan filii iezedelie hominis dei quod erat iuxta gazophylacium principum ſuper theſaurum ooooooooooooooo maaſie filii ſellū qui erat cuſtos veſtibuli. Et poſui coram filiis domus rechabitarum ſcyphos plenos vino & calices: & dixi ad eos. ooooooooo Bibite vinū. Qui reſponderūt. Non bibemus vinū: q2 ionadab filiꝰ rechab pater nr̄ precepit nobis dicens. Non bibetis vinum vos & filii veſtri ooo vſq; in ſempiternū. Et domū nō edificabitis: & ſementē nō ſeretis: & vineas non plātabitis nec

Tex.he.hiere.xxxv.

אשר לא הקימו את דברי הברית	קום
אשר כרתו לפני העגל אשר	פנה
כרתו לשנים ויעברו בין בתריו שרי	שנה עבר
יהודה ושרי ירושלם הסרסים	שור סרס
והכהנים וכל עם הארץ העברים	
בין בתרי העגל ונתתי אותם ביד	את נתן
איביהם וביד מבקשי נפשם והיתה	בקש היה
נבלתם למאכל לעוף השמים	אכל
ולבהמת הארץ ואת צדקיהו מלך	
יהודה ואת שריו אתן ביד איביהם	נתן
וביד מבקשי נפשם וביד חיל	
מלך בבל העלים מעליכם הנני	עלה
מצוה נאם יהוה והשבתים אל	צוה שוב
העיר הזאת ונלחמו עליה ולכדה	לחם
ושרפה באש ואת ערי יהודה	עיד
אתן שממה מאין ישב	
הדבר אשר היה אל	Ca.xxxv.
ירמיהו מאת יהוה בימי יהויקים	יום
בן יאשיהו מלך יהודה לאמר הלך	
אל בית הרכבים ודברת אותם	
והבאותם בית יהוה אל אחת	בוא
הלשכות והשקית אותם יין ואקח	שקה לקח
את יאזניה בן ירמיהו בן חבצניה	
ואת אחיו ואת כל בניו ואת כל	
בית הרכבים ואבא אתם בית יהוה	
אל לשכת בני חנן בן יגדליהו	
איש האלהים אשר אצל לשכת	
השרים אשר ממעל ללשכת	שור עלה
מעשיהו בן שלם שמר הסף ואתן	
לפני בני בית הרכבים גבעים	פנה
מלאים יין וכסות ואמר אליהם	כוס
שתו יין ויאמרו לא נשתה יין כי	שתה אמר
יונדב בן רכב אבינו צוה עלינו	
לאמר לא תשתו יין אתם ובניכם	
עד עולם ובית לא תבנו וזרע	עלם בנה
לא תזרעו וכרם לא תטעו ולא	זרע נטע

יהיה לכם כי באהלים תשבו כל — היה ישב
ימיכם למען תחיו ימים רבים — יום חיה
על פני האדמה אשר אתם גרים — רבב פנה גור
שם ונשמע בקול יהונדב בן רכב — שמע
אבינו לכל אשר צונו לבלתי — צוה
שתות יין כל ימינו אנחנו נשינו — שתה יום
בנינו ובנתינו ולבלתי בנות — נשה בנה בנה
בתים לשבתנו וכרם ושדה וזרע — בית ישב
לא יהיה לנו ונשב באהלים — היה ישב
ונשמע ונעש ככל אשר צונו יונדב — שמע עשה
אבינו ויהי בעלות נבוכדראצר — צוה היה
מלך בבל אל הארץ ונאמר באו — עלה אמר בוא
ונבוא ירושלם מפני חיל הכשדים — פנה
ומפני חיל ארם ונשב בירושלם
ויהי דבר יהוה אל ירמיהו לאמר
כה אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל הלך ואמרת לאיש יהודה
ולישבי ירושלם הלוא תקחו — לקח
מוסר לשמע אל דברי נאם יהוה — יסר
הוקם את דברי יהונדב בן רכב — קום
אשר צוה את בניו לבלתי שתות — שתה
יין ולא שתו עד היום הזה
כי שמעו את מצות אביהם — צוה
ואנכי דברתי אליכם השכם — שכם
ודבר ולא שמעתם אלי ואשלח — שלח
אליכם את כל עבדי הנביאים — נבא
השכם ושלח לאמר שבו נא איש — שוב
מדרכו הרעה והיטיבו מעלליכם — רוע יטב
ואל תלכו אחרי אלהים אחרים — עלל ילך
לעבדם ושבו אל האדמה אשר — ישב
נתתי לכם ולאבתיכם ולא הטיתם — נתן נטה
את אזנכם ולא שמעתם אלי
כי הקימו בני יהונדב בן רכב את — קום
מצות אביהם אשר צום והעם — צוה
הזה לא שמעו אלי לכן כה אמר
יהוה אלהי צבאות אלהי ישראל

habetis: ſed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus veſtris: vt viuatis diebus multis ſuper faciē terre in qua vos peregrinamini. Obediuimus ergo voci ionadab filii rechab patris noſtri in omnibus que p̄cepit nobis vt nō biberemus vinū cūctis dieb⁹ nr̄is nos & mulieres noſtre filii & filie noſtre: & non edificaremus domos ad habitandū: & vineā & agrū & ſemētē non habuimus ſed habitauim⁹ in tabernaculis & obediētes fuimus iuxta oīa q̄ precepit nobis ionadab pr̄ nr̄. Cū autē aſcēdiſſet nabuchodonoſor rex babylōis ad terram noſtrā: dixim⁹. Venite & ingrediamur ī hieruſalem a facie exercitus chaldeorū & a facie exercitus ſyrie & mā ſimus in hierl̄m. Et factū eſt verbum dñi ad hieremiā dicens. Hec dicit dñs exercituum deus iſrael. Vade & dic viris iuda & habitatorib⁹ hierl̄m. Nunquid nō recipietis diſciplinam vt obediatis verbis meis dicit dñs? Preualuerūt ſermones ionadab filii rechab quos precepit filiis ſuis vt non biberent vinum: & non biberunt vſq̄ ad diem hanc: quia obedierunt precepto patris ſui. Ego aūt locutus ſum ad vos de mane cōſurgens & loquens & non obediſtis mihi. Miſiq̄ ad vos oēs ſeruos meos prophetas cōſurgens diluculo mittenſq̄ & dicens. Cōuertimini vnuſquiſq̄ a via ſua peſſima: & bona facite ſtudia veſtra: & nolite ſequi deos alienos neq̄ colatis eos: & habitabitis in terra quam dedi vobis & patribus veſtris. Et nō inclinaſtis aurem veſtrā neq̄ audiſtis me. Firmauerunt igitur filii ionadab filii rechab preceptū patris ſui q̄d preceperat eis: popul⁹ autē iſte non obediuit mihi. Idcirco hec dicit domin⁹ deus exercituū deus iſrael.

erit vobis: q2 in tabernacul' hitabitis oībus diebus vr̄is vt viuatis diebus multis ſup trā in q̄ ꝯmoramini vos in ea:
ἔσαι ὑμῖν, ὅτι ἐν σκηναῖς κατοικήσετε πάσας τὰς ἡμέρας ὑμῶν ὅπως ἂν ζῆτε ἡμέρας πολλὰς ἐπὶ τῆς γῆς ἐφ᾽ ἧς διατρίβετε ὑμεῖς ἐπ᾽ αὐτῆς,
τ audiuimus voce ionadab filij rachab p̄ris nr̄i in cūctis q̄ p̄cepit nobis vt nō biberem⁹ vinū om nib⁹ diebus vite nr̄e: nos τ vxores nr̄e: τ filij nr̄i: τ filie nr̄e: vt
καὶ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥαχὰβ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἐνετείλατο ἡμῖν πρὸς τὸ μὴ πιεῖν οἶνον πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἡμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ἡμῶν, καὶ υἱοὶ ἡμῶν, καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν, πρὸς τὸ
nō edificarem⁹ domus ad hitandū ibi: τ vinea τ ager τ ſemētis nō fuit nobis: τ hitauim⁹ ī tabernaclis τ obediuim⁹ τ fecimus ſcdm oīa q̄ p̄cepit nobis ionadab pr̄ nr̄.
μὴ οἰκοδομεῖν οἰκίας τοῦ κατοικεῖν ἐκεῖ, καὶ ἀμπελὼν καὶ ἀγρὸς καὶ σπέρμα οὐκ ἐγένετο ἡμῖν, καὶ ᾠκήσαμεν ἐν σκηναῖς καὶ ἠκούσαμεν καὶ ἐποιήσαμεν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἡμῖν ἰωναδὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν.
τ factū eſt q̄n aſcēdit nabuchodonoſor rex babylonis ad trā: τ diximus aſcendētes ingrediemur in hieruſalem a facie chaldeoꝝ: τ a facie exercitus aſſyrioꝝ τ hitauim⁹ illic.
καὶ ἐγένετο ὅτε ἀνέβη ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς τῆς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἴπαμεν ἀναβάντες εἰσελευσόμεθα εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῶν χαλδαίων, καὶ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως τῶν ἀσσυρίων καὶ ᾠκήσαμεν ἐκεῖ.
τ factū eſt verbū dn̄i ad me dicēs: ſic dicit dn̄s exercituum deus iſrael vade τ dic hoī iuda τ hitantibus hieruſalem: non accipietis diſciplinā vt audiatis verba mea dicit dn̄s: ſtatuerūt vbā filij ionadab filij rechab qd̄ p̄cepit filijs ſuis vt nō biberēt vinū: τ nō biberūt vſq̄ ad diē hanc: q2 audierūt p̄ceptū patris ſui.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, οὕτως λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, πορεύου καὶ εἰπὸν ἀνθρώπῳ ἰούδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, οὐ μὴ λάβητε παιδείαν ἀκούειν τοὺς λόγους μου λέγει κύριος, ἔστησαν ῥῆμα υἱοὶ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ ὃ ἐνετείλατο τοῖς τέκνοις αὐτοῦ πρὸς τὸ μὴ πιεῖν οἶνον, καὶ οὐκ ἔπιον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν.
τ ego locut⁹ ſum ad vos mane: τ locut⁹ ſum τ nō audiſtis: τ miſi ad vos ſeruos meos p̄phetas manicās diluculo τ mittens dicēs: ꝯuertimini vnuſquiſq̄ a via ſua mala: τ meliora facite ſtudia vr̄a: τ nō ābulabitis poſt deos alteros vt ſeruiatis illis: τ hitate in trā quā dedi vobis τ p̄ribus vr̄is: τ nō inclinaſtis aures vr̄as τ nō audiſtis:
καὶ ἐγὼ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὄρθρου, καὶ ἐλάλησα καὶ οὐκ ἠκούσατε, καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ὀρθρίζων τοπρωῒ καὶ ἀποστέλλων λέγων, ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ βελτίονα ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ οὐ πορεύσεσθε ὀπίσω θεῶν ἑτέρων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ οἰκήσατε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκλίνατε τὰ ὦτα ὑμῶν καὶ οὐκ ἠκούσατε,
τ ſtatuerūt filij ionadab filij rechab mādatū p̄ris ſui qd̄ precepit eis: at pp̄ls iſte nō audiuerūt me. ꝑpterea ſic dixit dn̄s exercituū deus iſrael
καὶ ἔστησαν υἱοὶ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἣν ἐνετείλατο αὐτοῖς, ὁ δὲ λαὸς οὗτος οὐκ ἤκουσάν μου. διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ

C
S.18.b
D

Trāſla. gre. lxx. cū inter. lati.

ecce ego adduco ſup iudā ⁊ ſup hitan=
ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ τοὺς κατοι=
tes hieruſalem: vniuerſa mala q̄ locutꝰ ſuʒ
κοῦντας ἱερουσαλὴμ, πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα
aduerſuʒ illos: eo qꝫ locutꝰ ſum eis: ⁊ nō audierūt
ἐπ᾽ αὐτούς, διότι ἐλάλησα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν
⁊ vocaui illos ⁊ nō reſponderūt. ⁊
καὶ ἐκάλεσα αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. καὶ τῷ
domui rachabitaꝝ dixit hieremias: ſic dixit do
οἴκῳ τῶν ῥαχαβὶμ εἶπεν ἱερεμίας, οὕτως εἶπε κύ
minꝰ. qm̄ audierūt filij ionadab filij rechab
ριος. ἐπειδὴ ἤκουσαν υἱοὶ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ τὴν
mādatū pr̄is eoꝝ vt facerēt ſicut p̄cepit
ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ποιεῖν καθότι ἐνετείλα
eis pater eoꝝ: ꝓpterea ſic dicit
το αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν, διὰ τοῦτο οὕτως λέγει
dn̄s exercituū deꝰ iſrael: nō deficiet
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, οὐ μὴ ἐκλείπῃ
vir filioꝝ ionadab filij rechab aſtans an=
ἀνὴρ τῶν υἱῶν ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ παρεστηκὼς κα=
te faciem meā cunctis diebus.
τὰ πρόσωπόν μου πάσας τὰς ἡμέρας. Ca. 36.

A Et in anno quarto ioachim fi=
Καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρτῳ ἰωακεὶμ υἱ=
lij ioſie regis iuda factū eſt verbū dn̄i ad
οῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός
me dicēs: tolle tibi volumen libri: ⁊ ſcri
με λέγων, λάβε σεαυτῷ χάρτην βιβλίου, καὶ γρά
be in eo oīa verba q̄ locutꝰ ſū ad
ψον ἐπ᾽ αὐτοῦ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησα πρός
te ſup iſrael ⁊ ſup iudam ⁊ ſup omnes
σὲ ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ
gētes ex q̄ die locutꝰ ſuʒ ad te: a diebus io=
ἔθνη ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐλάλησα πρὸς σέ, ἀφ᾽ ἡμερῶν ἰω=
ſie regis iuda: ⁊ vſqꝫ ad diē hanc.
σίου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύ=
fortaſſe audient domꝰ iuda vniuerſa ma=
της. ἴσως ἀκούσονται οἶκος ἰούδα πάντα τὰ κα=
la q̄ ego cogito facere eis: vt auertan=
κὰ ἃ ἐγὼ λογίζομαι ποιῆσαι αὐτοῖς, ἵνα ἀποστρα=
tur a via ſua mala: ⁊ ꝓpiciꝰ ero
φῶσιν ἀπὸ ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ἵλεως ἔσο
iniq̄tatibꝰ eoꝝ: ⁊ pctīs
μαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ταῖς ἁμαρτίαις
eoꝝ. ⁊ vocauit hieremias baruch filiū
αὐτῶν. καὶ ἐκάλεσεν ἱερεμίας τὸν βαρούχ υἱὸν
nerie: ⁊ ſcripſit baruch ex ore hieremie
νηρίου, καὶ ἔγραψεν βαρούχ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου
omnes ſmones dn̄i quos locutꝰ eſt ad e=
πάντας τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐχρημάτισε πρὸς αὐ
um in volumine libri. ⁊ precepit hieremias
τὸν εἰς χαρτίον βιβλίου. καὶ ἐνετείλατο ἱερεμίας
baruch dicēs: ego cuſtodior ⁊ nō poſ=
τῷ βαρούχ λέγων, ἐγὼ φυλάσσομαι καὶ οὐ δύνα
ſum ingredi in domū dn̄i: ⁊ tu ingredieri ⁊
μαι εἰσελθεῖν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ σὺ εἰσελεύσῃ καὶ
leges in volumine iſto in aures po
ἀναγνώσῃ ἐν τῷ χάρτῃ τούτῳ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λα
puli in domo dn̄i in die ieiunij: ⁊ in aures
οῦ ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ἡμέρᾳ νηστείας, καὶ εἰς τὰ ὦτα
B vniuerſi iuda q̄ veniunt de ciuitatibꝰ ſuis
παντὸς ἰούδα τῶν ἐρχομένων ἐκ πόλεων αὐτῶν
leges eis. fortaſſe cadet miā eoꝝ an=
ἀναγνώσῃ αὐτοῖς. ἴσως πεσεῖται ἔλεος αὐτῶν κα=
te faciem dn̄i:
τὰ πρόσωπον κυρίου,

Trāſla. B. Hie.

Ecce ego adducam ſup iudā: & ſup oēs habita=
tores hieruſalem vniuer
ſam afflictionem quam
locutꝰ ſum aduerſum il=
los: eo qꝫ locutꝰ ſum ad
illos: & nō audierūt: vo
caui illos: & nō rn̄derūt
mihi. Domui aūt recha
bitarum dixit hieremias.
Hec dicit dominus ex=
ercituum deus iſrael.
Pro eo qꝫ obediſtis pre
cepto
ionadab patris veſtri: &
cuſtodiſtis omnia
mandata eius & feciſtis
vniuerſa que precepit
vobis. Propterea hec di
cit dn̄s exercituum
deus iſrael. Non defi=
ciet vir de ſtirpe
ionadab filii rechab
ſtans in conſpectu meo
cunctis diebus. 36.

Et factū eſt in anno
quarto ioachim
filii ioſie regis iuda: fa=
ctum eſt verbum
hoc ad hieremiā a do=
mino:
dicens. Tolle volumen
libri: & ſcribes
in eo omnia verba que
locutus ſum tibi aduer=
ſum iſrael &
iudā: & aduerſum oēs
gentes a die qua locutꝰ
ſum ad te ex diebus ioſie
vſqꝫ ad diem
hanc: ſi forte audiente
domo iuda
vniuerſa mala que ego
cogito
facere eis: reuertatur
vnuſquiſqꝫ
a via ſua peſſima: & ꝓ=
pitius ero iniquitati
& peccato eorum. Voca
uit ergo hieremias
baruch filium nerie: &
ſcripſit baruch ex ore
hieremie omnes ſermo
nes domini quos
locutus eſt ad eum in vo
lumine libri. Et precepit
hieremias baruch di=
cens. Ego clauſus ſum:
nec valeo ingredi do=
mū dn̄i. Ingredere ergo
tu & lege de volumine
in quo ſcripſiſti
ex ore meo verba domi
ni audiente populo in
domo domini in die ie
iunii inſuper & audiente
vniuerſo iuda q veniunt
de ciuitatibꝰ ſuis. Leges
eis: ſi forte cadat oratio
eorum in cōſpectu dn̄i:

Tex. he. hiere. xxxvj. Priītiua. heb.

הנני מביא אל יהודה ואל כל יושבי — בוא
ירושלם את כל הרעה אשר — רוע
דברתי עליהם יען דברתי אליהם
ולא שמעו ואקרא להם ולא ענו׃ — קרא ענה
ולבית הרכבים אמר ירמיהו כה
אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
יען אשר שמעתם על מצות — צוה
יהונדב אביכם ותשמרו את כל — שמר
מצותיו ותעשו ככל אשר צוה — עשה
אתכם׃ לכן כה אמר יהוה צבאות
אלהי ישראל לא יכרת איש — כרת
ליונדב בן רכב עמד לפני כל — פנה
הימים׃ — יום

Ca. xxxvj

ויהי בשנה הרביעית ליהויקים — היה דבר
בן יאשיהו מלך יהודה היה הדבר
הזה אל ירמיהו מאת יהוה
לאמר׃ קח לך מגלת ספר וכתבת — לקח גלל
אליה את כל הדברים אשר
דברתי אליך על ישראל ועל
יהודה ועל כל הגוים מיום דברתי
אליך מימי יאשיהו ועד היום — יום
הזה׃ אולי ישמעו בית יהודה את — שמע
כל הרעה אשר אנכי חשב — רוע
לעשות להם למען ישובו איש — עשה שוב
מדרכו הרעה וסלחתי לעונם
ולחטאתם׃ ויקרא ירמיהו את — קרא
ברוך בן נריה ויכתב ברוך מפי — כתב פה
ירמיהו את כל דברי יהוה אשר
דבר אליו על מגלת ספר׃ ויצוה — צוה
ירמיהו את ברוך לאמר אני עצור — עצר
לא אוכל לבוא בית יהוה׃ ובאת — יכל בוא
אתה וקראת במגלה אשר כתבת
מפי את דברי יהוה באזני העם
בית יהוה ביום צום וגם באזני
כל יהודה הבאים מעריהם תקראם׃ — בוא עיר
אולי תפל תחנתם לפני יהוה — קרא נפל
חנן פנה

Digitized by Google

Pritiua.heb. Tex.he. Hiere.xxxvj. | Traſla.B.Hie. | Traſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

וישבו איש מדרכו הרעה כי גדול שוב גדל
האף והחמה אשר דבר יהוה אל יחם
העם הזה: ויעש ברוך בן נריה ככל עשה
אשר צוהו ירמיהו הנביא לקרא נבא
בספר דברי יהוה בית יהוה: ויהי היה
בשנה החמשית ליהויקים בן
יאשיהו מלך יהודה בחדש
התשעי קראו צום לפני יהוה כל תשע פנה
העם בירושלם וכל העם הבאים בוא
מערי יהודה בירושלם: ויקרא קרא
ברוך בספר את דברי ירמיהו בית
יהוה בלשכת גמריהו בן שפן הספר
בחצר העליון פתח שער בית יהוה עלה
החדש באזני כל העם: וישמע שמע
מכיהו בן גמריהו בן שפן את כל
דברי יהוה מעל הספר: וירד בית
המלך על לשכת הספר והנה שם
כל השרים יושבים אלישמע הספר שר
ודליהו בן שמעיהו ואלנתן בן עכבור
וגמריהו בן שפן וצדקיהו בן חנניהו
וכל השרים: ויגד להם מיכיהו את נגד
כל הדברים אשר שמע בקרא
ברוך בספר באזני העם: וישלחו שלח
כל השרים אל ברוך את יהודי בן
נתניהו בן שלמיהו בן כושי לאמר
המגלה אשר קראת בה באזני גלל
העם קחנה בידך ולך ויקח ברוך בן לקח הלך
נריהו את המגלה בידו ויבא אליהם: בוא
ויאמרו אליו שב נא וקראנה אמר ישב
באזנינו ויקרא ברוך באזניהם: קרא
ויהי כשמעם את כל הדברים היה
פחדו איש אל רעהו ויאמרו אל
ברוך הגיד נגיד למלך את כל
הדברים האלה: ואת ברוך שאלו
לאמר הגד נא לנו איך כתבת את
כל הדברים האלה מפיו: ויאמר פה

et reuertatur vnuſqſq; a
via ſua peſſima: qm̄ ma
gnus furor & idignatio
eſt quā locutus eſt dñs
aduerſus populū hunc.
et fecit baruch filius ne
rie iuxta oia q̄ precepat
ei hieremias ꝓpheta: le
gens ex volumie ſermo
nes dñi i domo dñi. Fa
ctum eſt autem in anno
quinto ioachim filii
ioſie regis iuda in mēſe
nono predicauerūt ieiu
niū in cōſpectu dñi omī
pplo in hieruſalē & vni-
uerſe multitudini q̄ con
fluxerat de ciuitatibus iu
da in hieruſalē. Legitq;
baruch ex volumie ſer
mones hieremie in do-
mo dñi in gazophylacio
gamarie filii ſaphan ſcri
be in veſtibulo ſuperiori
in introitu porte noue
domus dñi: audiēte omī
populo. Cumq; audiſſet
micheas filius gamarie
filii ſaphan omnes
ſermones dñi ex libro:
deſcendit in domum
regis ad gazophylaciū
ſcribe. Et ecce ibi
omnes principes ſede-
bant eliſama ſcriba
& dalaias filius ſemeie:
& helnathan filius acha
bor & gamarias filius ſa
phan: & ſedechias filius
ananie & vniuerſi prin-
cipes. Et nūciauit eis mi
cheas omnia verba que
audiuit legentem
baruch ex volumine in
auribus populi. Miſerūt
itaq; omnes principes
ad baruch iudi filium
nathanie filii ſelemie fi
lii chuſi dicentes.
Volumen ex quo legiſti
audiente
populo: ſume in manu
tua & veni. Tulit ergo ba
ruch filius nerie volumē
in manu ſua: & venit ad
eos. Et dixerunt ad eū.
Sede & lege hec
in auribus nr̄is. Et legit
baruch in auribus eorū.
Igitur cum audiſſent oia
verba
obſtupuerūt vnuſquiſq;
ad proximū ſuū: & dixe
runt ad baruch. Nuncia
re debemus regi omnes
ſermones iſtos. Et inter
rogauerunt eum
dicentes. Indica nobis
quomodo ſcripſiſti
omnes ſermones iſtos
ex ore eius. Dixit autē

⁊ reuertent a via ſua mala:
καὶ ἀποστρέψουσιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς,
q꞉ magnꝰ furor ⁊ ira dñi q̄ locutꝰ eſt ſup
ὅτι μέγας ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ κυρίου ἣν ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν
pplm̄ iſtū. ⁊ fecit baruch filius nerie iuxta
λαὸν τοῦτον. καὶ ἐποίησε Βαρούχ υἱὸς νηρίου κατὰ
oīa q̄ p̄cepit illi hieremias: vt legeret in
πάντα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ ἱερεμίας, τοῦ ἀναγνῶναι ἐν
volumine verba dñi in domo dñi. ⁊
τῷ βιβλίῳ τοὺς λόγους κυρίου ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ
factū ē in anno quīto ioachim filij ioſie re-
ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει πέμπτῳ ἰωακὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασι-
gis iuda in mēſe nono: p̄dicauerunt ie-
λέως ἰούδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ, ἐξεκκλησίασαν νη-
iuniū oīs pp̄ls hierl̄m ante faciem dñi
στείαν πᾶς ὁ λαὸς ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον κυρίου
⁊ domꝰ iuda: ⁊ legebat baruch in volu
καὶ οἶκος ἰούδα, καὶ ἀνεγίνωσκε Βαρούχ ἐν τῷ βι-
mine ſmōes hieremie in domo dñi in domo gamarie
βλίῳ λόγους ἱερεμίου ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν οἴκῳ γαμαρίου
filii ſaphan ſcribe in atrio ſupiori in C
υἱοῦ σαφὰν τοῦ γραμματέως ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐπάνω ἐν
veſtibulis porte domꝰ dñi noue in auribꝰ om-
προθύροις πύλης οἴκου κυρίου τῆς καινῆς ἐν ὠσὶ παν-
nis ppli: ⁊ audiuit micheas filꝰ gamarie
τὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ἤκουσε μιχαίας υἱὸς γαμαρίου
filij ſaphan oēs ſmones dñi ex libro:
υἱοῦ σαφὰν πάντας τοὺς λόγους κυρίου ἐκ τοῦ βιβλί-
⁊ deſcendit in domū regis in domū
ου, καὶ κατέβη εἰς οἶκον τοῦ βασιλέως εἰς τὸν οἶκον
ſcribe. ⁊ ecce ibi oēs p̄ncipes
τοῦ γραμματέως. καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ πάντες οἱ ἄρχοντες
ſedebant: eliſama ſcriba: ⁊ daleas filius
ἐκάθηντο, ἐλισαμὰ ὁ γραμματεύς, καὶ δαλαίας υἱὸς
ſemeie: ⁊ nathan filius chobor: ⁊ gamarias filꝰ
σεμεΐου, καὶ νάθαν υἱὸς χοβάρ, καὶ γαμαρίας υἱὸς
ſaphan: ⁊ ſedechias filius ananie: ⁊ vniuerſi
σαφάν, καὶ σεδεκίας υἱὸς ἀνανίου, καὶ πάντες οἱ
principes: ⁊ nunciauit eis micheas oīa
ἄρχοντες, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς μιχαίας πάντας τοὺς
verba q̄ audiuit legente baruch in li-
λόγους οὓς ἤκουσεν ἀναγινώσκοντος τοῦ Βαρούχ ἐν βι-
bro in aures ppli. ⁊ miſerūt omnes
βλίῳ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ. καὶ ἀπέστειλαν πάντες
p̄ncipes ad baruch filiū nerie iudin filiū na
οἱ ἄρχοντες πρὸς Βαρούχ υἱὸν νηρίου τὸν ἰουδεὶν υἱὸν να-
thanie filii ſelemie filij chuſi dicentes: volumen ī q̄
θανίου υἱοῦ σελεμίου υἱοῦ χουσὶ λέγοντες, τὸ βιβλίον ἐν ᾧ
legis in eo in aures ppli: ſume il-
ἀναγινώσκεις ἐν αὐτῷ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, λάβε αὐ-
lud in manu tua ⁊ veni. ⁊ tulit baruch D
τὸ εἰς τὴν χεῖρά σου καὶ ἧκε. καὶ ἔλαβε Βαρούχ
filꝰ nerii volumen in manu ſua: ⁊ deſcē
υἱὸς νηρίου τὸ βιβλίον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ κατέ-
dit ad eos: ⁊ dixerūt ei. iterū le-
βη πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπαν αὐτῷ. πάλιν ἀνά-
ge in aures nr̄as. ⁊ legit baruch in
γνωθι εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν. καὶ ἀνέγνω Βαρούχ εἰς τὰ
aures eoꝝ. ⁊ factū eſt vt audierūt oīa ver
ὦτα αὐτῶν. καὶ ἐγενήθη ὡς ἤκουσαν πάντας τοὺς λό-
ba conſuluerūt vnuſqſq; ad p̄ximū ſu-
γους συνεβουλεύσαντο ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐ-
um: ⁊ dixerūt ad baruch nūciantes nun-
τοῦ, καὶ εἶπαν πρὸς τὸν Βαρούχ ἀναγγέλλοντες ἀναγ-
ciemus regi oēs ſmones iſtos. ⁊
γείλωμεν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς λόγους τούτους. καὶ τὸν
baruch īterrogauerūt dicētes:] vnde ſcripſiſtis omne
Βαρούχ ἠρώτησαν λέγοντες, πόθεν ἔγραψας πάντας
ſmones iſtos: ⁊ dixit
τοὺς λόγους τούτους, καὶ εἶπε

baruch ex ore hieremie: ãnunciauit mihi oẽs
Βαρούχ ἀπὸ ςόματος ἱερεμίου, ἀπήγγειλέν μοι πάντας
ſmones iſtos: ⁊ ego ſcripſi in libro: ⁊
τοὺς λόγους τούτους, κἀγὼ ἔγραφον ἐπὶ βιβλίου, καὶ
dixerũt pͥcipes baruch: vadẽs abſconde
εἶπαν οἱ ἄρχοντες τῷ Βαρούχ, βαδίσας κατακρύ
re tu ⁊ hieremias: homo nõ ſciat vbi vos.
βηθι σὺ καὶ ἱερεμίας, ἄνθρωπος μὴ γνώτω ποῦ ὑμεῖς.
⁊ ingreſſi ſũt ad regẽ in atriũ: ⁊
E καὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τὸ
librũ dederũt vt cuſtodirẽt in domo eliſama ſcri-
βιβλίον ἔδωκαν φυλάσσειν ἐν οἴκῳ ἐλισαμὰ τοῦ γραμ-
be. ⁊ nunciauerũt regi oẽs
ματέως. καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς
ſmones. ⁊ miſit rex iudi: vt ſumeret
λόγους. καὶ ἀπέςειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἰουδὶ, λαβεῖν
librum: ⁊ tulit illũ de domo eliſama
τὸ βιβλίον, καὶ ἔλαβεν αὐτὸ ἐκ τοῦ οἴκου ἐλισαμὰ
ſcribe: ⁊ legit iudi in aures
τοῦ γραμματέως, καὶ ἀνέγνω ἰουδὶ εἰς τὰ ὦτα τοῦ
regis: ⁊ in aures oĩm principũ
βασιλέως, καὶ εἰς τὰ ὦτα πάντων τῶν ἀρχόντων
q̃ ſtabant circa regem: ⁊ rex ſe-
τῶν ἑςηκότων περὶ τὸν βασιλέα, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκά-
debat ĩ domo hyemali in mẽſe nono ⁊ arula ĩ-
θητο ἐν οἴκῳ χειμερινῷ ἐν μηνὶ ἐννάτῳ καὶ ἐσχάρα πυ-
gnis añ faciem eius. ⁊ factũ eſt legente
ρὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἐγενήθη ἀναγινώσκοντος
iudi tres paginas ⁊ q̃ttuor abſcidebat illas
ἰουδὶ τρεῖς σελίδας καὶ τέσσαρας ἀπέτεμνεν αὐτὰς
nouacula ſcribe: ꝓiiciebat in ignẽ q̃ ſup
τῷ ξυρῷ τοῦ γραμματέως, ἐρρίπτεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ
arula: donec deficeret oẽ volumen in igne
τῆς ἐσχάρας, ἕως ἐξέλιπεν πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ
q̃ in arula. ⁊ nõ obſtupuerũt ⁊ nõ dirupe
τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας. καὶ οὐκ ἐξέςησαν καὶ οὐ διέρρη-
rũt veſtimẽta ſua rex: ⁊ oẽs
ξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ὁ βασιλεύς, καὶ πάντες οἱ
ſerui eius q̃ audierũt vniuerſos ſmões
παῖδες αὐτοῦ οἱ ἀκούσαντες πάντας τοὺς λόγους
iſtos. ⁊ elnathan ⁊ dalaias ⁊ gamarias ꝯdixe
τούτους. καὶ ἐλναθὰν καὶ δαλαΐας καὶ γαμαρίας ἀντεῖ
rũt regi vt nõ cõbureret volumen: ⁊
παν τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ μὴ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον, καὶ
nõ audiuit eos. ⁊ precepit rex hiere
οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν. καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἱερε
F meel filio regis ⁊ ſaraie filio eſriel ⁊
μεὴλ υἱῷ τοῦ βασιλέως καὶ τῷ σαραίᾳ υἱῷ ἐσριὴλ καὶ
ſelelie filio abdeel: vt cõphẽderẽt baruch ſcri
σελελίᾳ υἱῷ ἀβδεήλ, συλλαβεῖν τὸν Βαρούχ τὸν γρα
bam ⁊ hieremiã ꝓphetam ⁊ abſconſi
μματέα καὶ τὸν ἱερεμίαν τὸν προφήτην καὶ κατεκρύβη
ſunt. ⁊ factũ eſt verbũ dñi ad hieremiã poſtq̃
σαν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν μετὰ τὸ
combuſit rex volumen omnia
κατακαῦσαι τὸν βασιλέα τὸ χαρτίον πάντας τοὺς
verba q̃ ſcripſit baruch ex ore hieremie.
λόγους οὓς ἔγραψεν Βαρούχ ἀπὸ ςόματος ἱερεμίου.
dicẽs: rurſum tolle tu volumen aliud: ⁊ ſcribe
λέγων, πάλιν λάβε σὺ χαρτίον ἕτερον, καὶ γράψον
omnes ſmões exñtes in volumine
ἅπαντας τοὺς λόγους τοὺς ὄντας ἐπὶ τοῦ χαρτίου
q̃ cõbuſit rex ioachim: ⁊ ad ioachim
ὃ κατέκαυσεν ὁ βασιλεὺς ἰωακείμ, καὶ πρὸς ἰωακίμ
regem iuda
τὸν βασιλέα ἰούδα

eis baruch. Ex ore ſuo loquebatur quaſi legens ad me omes ſermones iſtos: & ego ſcribebã in volumine atramento. Et dixerũt principes ad baruch. Vade & abſcondere tu & hieremias: et nemo ſciat vbi ſitis. Et ingreſſi ſunt ad regem in atriũ. Porro volumẽ cõmendauerũt ĩ gazophylacio eliſame ſcribe & nunciauerunt audiente rege omnes ſermones. Miſitq̃ rex iudi vt ſumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio eliſame ſcribe legit audiente rege & vniuerſis principibꝰ qui ſtabant circa regem. Rex autem ſedebat in domo hiemali in mẽſe nono: & poſita erat arula corã eo plena prunis. Cumq̃ legiſſet iudi tres pagellas vel quattuor: ſcidit illud ſcalpello ſcribe & ꝓiecit in ignẽ qui erat ſup arulam donec cõſumeretur omne volumen igni qui erat in arula. Et non timuerunt neq̃ ſciderunt veſtimenta ſua rex & omnes ſerui eius qui audierunt vniuerſos ſermones iſtos. Verũtamen helnathan & dalaias & gamarias contradixerunt regi ne combureret librum: & non audiuit eos. Et precepit rex hieremiel filio amelech & ſaraie filio ezriel & ſelemie filio abdehel vt comprehenderẽt baruch ſcribam & hieremiã ꝓphetã. Abſcondit aũt eos dñs. Et factũ eſt verbũ dñi ad hieremiã poſtq̃ cõbuſerat rex volumen & ſermones quos ſcripſerat baruch ex ore hieremie dicens. Rurſum tolle volumen aliud: & ſcribe in eo omnes ſermones priores qui erant in primo volumine quod combuſit ioachim rex iuda. Et ad ioachim regem iuda:

להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל קרא
הדברים האלה ואני כתב על
הספר בדיו ויאמרו השרים אל שור
ברוך לך הסתר אתה וירמיהו ואיש סתר
אל ידע איפה אתם ויבאו אל בוא
המלך חצרה ואת המגלה הפקדו פקד
בלשכת אלישמע הספר ויגידו נגד
באזני המלך את כל הדברים
וישלח המלך את יהודי לקחת את שלח
המגלה ויקחה מלשכת אלישמע לקח
הספר ויקראה יהודי באזני המלך קרא
ובאזני כל השרים העמדים מעל
המלך והמלך יושב בית החרף
בחדש התשיעי ואת האח לפניו תשע פנה
מבערת ויהי כקרא יהודי שלש בער היה
דלתות וארבעה יקרעה בתער רבע
הספר והשלך אל האש אשר קרע
אל האח עד תם כל המגלה על שלך
האש אשר על האח ולא פחדו תמם
ולא קרעו את בגדיהם המלך וכל
עבדיו השמעים את כל הדברים
האלה וגם אלנתן ודליהו וגמריהו
הפגעו במלך לבלתי שרף את פגע
המגלה ולא שמע אליהם ויצוה גלל צוה
המלך את ירחמאל בן המלך ואת
שריהו בן עזריאל ואת שלמיהו בן
עבדאל לקחת את ברוך הספר ואת
ירמיהו הנביא ויסתרם יהוה ויהי נבא סתר
דבר יהוה אל ירמיהו אחרי שרף היה
המלך את המגלה ואת הדברים
אשר כתב ברוך מפי ירמיהו פה
לאמר שוב קח לך מגלה אחרת לקח
וכתב עליה את כל הדברים
הראשנים אשר היו על המגלה היה
הראשנה אשר שרף יהויקים מלך
יהודה ועל יהויקים מלך יהודה

Digitized by Google

תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ אָמַר
אֶת הַמְּגִלָּה הַזֹּאת לֵאמֹר מַדּוּעַ יָדַע
כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר בּוֹא יָבוֹא מֶלֶךְ בוא
בָּבֶל וְהִשְׁחִית אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת שָׁחַת
וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ לָכֵן שָׁבַת
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ
יְהוּדָה לֹא יִהְיֶה לּוֹ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הָיָה יָשַׁב
דָוִד וְנִבְלָתוֹ תִּהְיֶה מֻשְׁלֶכֶת לַחֹרֶב שָׁלַךְ
בַּיּוֹם וְלַקֶּרַח בַּלָּיְלָה׃ וּפָקַדְתִּי עָלָיו
וְעַל זַרְעוֹ וְעַל עֲבָדָיו אֶת עֲוֹנָם
וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם וְעַל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ בוא
וְאֶל אִישׁ יְהוּדָה אֵת כָּל הָרָעָה רעע
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ׃
וְיִרְמְיָהוּ לָקַח מְגִלָּה אַחֶרֶת וַיִּתְּנָהּ גָּלַל נָתַן
אֶל בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר וַיִּכְתֹּב כָּתַב
עָלֶיהָ מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל דִּבְרֵי פֶּה
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ
יְהוּדָה בָּאֵשׁ וְעוֹד נוֹסַף עֲלֵיהֶם יָסַף
דְּבָרִים רַבִּים כָּהֵמָּה׃ רָבַב

C.xxxvij. וַיִּמְלָךְ מֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בֶּן מָלַךְ
יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת כָּנְיָהוּ בֶּן יְהוֹיָקִים
אֲשֶׁר הִמְלִיךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ וְלֹא שָׁמַע הוּא וַעֲבָדָיו
וְעַם הָאָרֶץ אֶל דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃ וַיִּשְׁלַח נָבָא שָׁלַח
הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת יְהוּכַל בֶּן שֶׁלֶמְיָה
וְאֶת צְפַנְיָהוּ בֶן מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן אֶל
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר הִתְפַּלֶּל נָא פָּלַל
בַּעֲדֵנוּ אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ וְיִרְמְיָהוּ
בָּא וְיֹצֵא בְּתוֹךְ הָעָם וְלֹא נָתְנוּ בוא
אֹתוֹ בֵּית הַכְּלוּא׃ וְחֵיל פַּרְעֹה יָצָא כָּלָא
מִמִּצְרָיִם וַיִּשְׁמְעוּ הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים שָׁמַע צוּר
עַל יְרוּשָׁלַםִ אֶת שִׁמְעָם וַיֵּעָלוּ עָלָה
מֵעַל יְרוּשָׁלָםִ׃ וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל הָיָה
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל אָמַר

dices. Hec dicit dominus. Tu combuſſiſti volumen iſtud: dicens. Quare ſcripſiſti in eo annuncians: feſtinus veniet rex babylōis et vaſtabit terram hanc: & ceſſare faciet ex illa hoīem & iumentū. Propterea hec dicit dn̄s de⁹ contra ioachim regem iuda. Nō erit ex eo qui ſedeat ſuper ſolium dauid: & cadauer eius ꝓiicietur ad eſtum per diē & ad gelu ꝑ noctē. Et viſitabo cōtra eū & cōtra ſemen eius: & cōtra ſeruos eius iniqtates ſuas: & adducā ſuper eos & ſuper habitatores hieruſalem & ſuper viros iuda omne malum quod locut⁹ ſum ad eos & non audierunt. Hieremias autē tulit volumē aliud & dedit illud baruch filio nerie ſcribe qui ſcripſit in eo ex ore hieremie omnes ſermones libri quem combuſſerat ioachim rex iuda igni: & inſuper additi ſunt ſermones multo plures ꝙ̄ antea fuerant. 37.

ET regnauit rex ſedechias filius ioſie pro iechonia filio ioachim: quē cōſtituit regem nabuchodonoſor rex babylonis in terra iuda: & nō obediuit ipſe & ſerui ei⁹ & populus terre verbis domini que locutus eſt in manu hieremie ꝓphete. Et miſit rex ſedechias iuchal filium ſelemie & ſophoniā filium maaſie ſacerdotem ad hieremiam prophetam dicens. Ora pro nobis dn̄m deū noſtrū. Hieremias āt libere ambulabat ī medio populi. Non enim miſerāt eū in cuſtodiā carceris. Igitur exercitus pharaonis egreſſus ē de egypto: & audiētes chaldei q obſidebāt hieruſalē huiuſce modi nunciū receſſerūt ab hieruſalem. Et factū eſt verbum domini ad hieremiam prophetam dicens. Hec dicit dominus deus iſrael. Sic dicetis

dices: ſic dixit dn̄s: tu combuſſiſti li- G
ἐρεῖς, οὕτως εἶπε κύριος, σὺ κατέκαυσας τὸ βι-
brū hunc dicens: q̄re ſcripſiſti in eo dicens:
βλίον τοῦτο λέγων, διατί ἔγραψας ἐπ' αὐτῷ λέγων,
intrans intrabit rex babylonis ⁊
εἰσπορευόμενος εἰσελεύσεται βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ
uaſtabit terrā hanc: ⁊ delebit ab illa
ἐξολοθρεύσει τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἐκλείψει ἀπ' αὐτῆς
hominē ⁊ iumēta. ꝓpterea ſic dixit dn̄s
ἄνθρωπον καὶ κτήνη. διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος
ad ioachim regem iuda: nō erit ei ſe-
ἐπὶ ἰωακὶμ βασιλέα ἰούδα, οὐκ ἔσται αὐτῷ καθήμε-
dēs ſup ſoliū dauid: ⁊ erit cadauer eius
νος ἐπὶ θρόνου δαυίδ, καὶ ἔσται τὸ θνησιμαῖον αὐτοῦ
ꝓiectum in eſtu diei ⁊ in gelu
ἐρριμμένον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας καὶ ἐν τῷ πάγει
noctis: ⁊ viſitabo ſup eū ⁊ ſup
τῷ τῆς νυκτός, καὶ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ τὸ
gen⁹ eius ⁊ ſup ſeruos eius iniq̄tates
σπέρμα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ τὰς ἀνομίας
eoꝝ: ⁊ inducā ſup eos ⁊ ſup hitan-
αὐτῶν, καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦν-
tes hieruſalem ⁊ ſup trā iuda: oīa mala
τας ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ τὴν γῆν ἰούδα, πάντα τὰ κακὰ
q̄ locut⁹ ſū ad eos: ⁊ nō audierūt. ⁊ tulit hie
ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ ἤκουσαν. καὶ ἔλαβεν ἱε-
remias volumē aliud ⁊ dedit illud baruch
ρεμίας χαρτίον ἕτερον καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῷ βαρούχ
filio nerie ſcribe: ⁊ ſcripſit in eo
υἱῷ νερίου τοῦ γραμματέως, καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ
ex ore hieremie omnes ſmones li-
ἀπὸ σόματος ἱερεμίου ἅπαντας τοὺς λόγους τοῦ βι-
bri quē cōbuſſit ioachim rex iuda igne: ⁊
βλίου οὗ κατέκαυσεν ἰωακὶμ βασιλεὺς ἰούδα πυρί, καὶ
adhuc additi ſunt ei ſmōes plures vt iſti.
ἔτι προσετέθησαν αὐτῷ λόγοι πλείονες ὡς οὗτοι. Ca. 37

ET regnauit ſedechias fili⁹ ioſie pro ie-
Καὶ ἐβασίλευσεν σεδεκίας υἱὸς ἰωσίου ἀντὶ ἰε- A
chonia filio ioachim: quē regnare fecit nabuchodono-
χονίου υἱοῦ ἰωακείμ, ὃν ἐβασίλευσεν ναβουχοδονό-
ſor rex babylonis vt regnaret in t̄ra iuda:
σωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος βασιλεύειν ἐν γῇ ἰούδα,
⁊ nō audiuit ipſe: ⁊ ſerui eius: ⁊ po-
καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτός, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ὁ λα-
pulus t̄re verba dn̄i q̄ locut⁹ eſt in ma-
ὸς τῆς γῆς τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐλάλησεν ἐν χει-
nu hieremie. ⁊ miſit rex ſedechias
ρὶ ἱερεμίου. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν
ioachal filiū ſolemie: ⁊ ſophoniā filiū maaſie
ἰωαχὰλ υἱὸν σελεμίου, καὶ τὸν σοφονίαν υἱὸν μαασαί-
ſacerdotē ad hieremiā dicēs: ora pro
ου τὸν ἱερέα πρὸς ἱερεμίαν λέγων, πρόσευξαι περὶ
nobis ad dn̄m deū nr̄m. ⁊ hieremias trāſiit
ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. καὶ ἱερεμίας διῆλθεν
⁊ venit ī medio ciuitatis: ⁊ nō dedure-
καὶ ἦλθεν ἀναμέσον τῆς πόλεως, καὶ οὐ κατήγα- Infra. 42.a.
rūt eum in carcerem. ⁊ exercit⁹ pharaōis egreſſ⁹
γον αὐτὸν εἰς φυλακήν. καὶ δύναμις φαραὼ ἐξῆλ-
eſt ex egypto: ⁊ audierūt chaldei famā
θεν ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἤκουσαν οἱ χαλδαῖοι τὴν ἀκοὴν
eoꝝ: ⁊ aſcenderūt a hieruſalem. ⁊ factū ē ver-
αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ ἱερουσαλήμ. καὶ ἐγένετο λό-
bū dn̄i ad hieremiā dicēs: ſic dixit dn̄s
γος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος
de⁹ iſrael: ſic dices ad
ὁ θεὸς ἰσραήλ, οὕτως ἐρεῖς πρὸς τὸν B

regem iuda q miſit ad te vt requi
βασιλέα ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα πρὸς σὲ τοῦ ἐκζη-
rerent me. ecce exercit⁹ pharaōis q egreſſus ē vobis in au
τῆσαί με. ἰδοὺ δύναμις φαραὼ ἡ ἐξελθοῦσα ὑμῖν εἰς βο
xiliū reuertentur in trā egypti: ⁊ reuertentur
ήθειαν ἀποστρέψουσιν εἰς γῆν αἰγύπτου, καὶ ἀναστρέψου
ipſi chaldei: ⁊ bellabunt ꝯ ciui
σιν αὐτοὶ οἱ χαλδαῖοι, καὶ πολεμήσουσιν ἐπὶ τὴν πό
tatē hanc: ⁊ capient eam: ⁊ ſuccendent
λιν ταύτην, καὶ συλλήψονται αὐτήν, καὶ κατακαύσου
eam in igne: q2 ſic dixit dñs: ne exiſti-
σιν αὐτὴν ἐν πυρί, ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, μὴ ὑπολά
metis in aībus vrīs dicentes: recedentes
βητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν λέγοντες, ἀποτρέχοντες
abibunt a nobis chaldei: q2 non abi-
ἀπελεύσονται ἀφ᾽ ἡμῶν οἱ χαλδαῖοι, ὅτι οὐ μὴ ἀπέλ-
bunt. ⁊ ſi pcuſſeritis oēm exercitū
θωσιν. καὶ ἐὰν πατάξητε πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν
chaldeoꝝ debellantes vos: ⁊ derelicti fuerit
χαλδαίων τοὺς πολεμοῦντας ὑμᾶς, καὶ καταλειφθῶ
aliqui vulnerati vnuſqſq in loco ſuo:
σίν τινες ἐκκεκεντημένοι ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ,
iſti ꝯſurgent ⁊ incendent ciuitatē hāc
οὗτοι ἀναστήσονται καὶ κατακαύσουσιν τὴν πόλιν ταύ
C in igne. ⁊ factū eſt cū aſcēdiſſet exercitus chal
την ἐν πυρί. καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέβη ἡ δύναμις τῶν χαλ
deoꝝ ab hieruſalem a facie exerci-
δαίων ἀπὸ ἰερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμε
t⁹ pharaōis: egreſſ⁹ ē hieremias de hieruſalem vt i-
ως φαραὼ, ἐξῆλθεν ἱερεμίας ἀπὸ ἰερουσαλὴμ πορεύ-
ret in trā beniamin vt emeret inde in medio
εσθαι εἰς γῆν βενιαμεὶν τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν ἐν μέσῳ
ppli: ⁊ fuit ipſe in porta beniamin: ⁊
τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένετο αὐτὸς ἐν πύλῃ βενιαμείν, καὶ
ibi homo apud quē diuertit iaruias filius ſe-
ἐκεῖ ἄνθρωπος παρ᾽ ᾧ κατέλυσεν ἰαρουΐας υἱὸς σε-
lemie filij ananie: ⁊ cōphendit hieremias di-
λεμίου υἱοῦ ἀνανίου, καὶ συνέλαβε τὸν ἱερεμίαν λέ-
cens: ad chaldeos tu fugis? ⁊ dixit:
γων, πρὸς τοὺς χαλδαίους σὺ φεύγεις; καὶ εἶπεν,
mēdaciū nō ad chaldeos ego fugio: ⁊
ψεῦδος οὐχὶ πρὸς τοὺς χαλδαίους ἐγὼ φεύγω, καὶ
nō audiuit eum. ⁊ ꝯphendit iaruias hiere
οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ. καὶ συνέλαβεν ἰαρουΐας τὸν ἱερε
miā: ⁊ introduxit eū ad pncipes: ⁊ idi-
ſ.20.a μίαν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄρχοντας, καὶ ἐπι
gnati ſunt pncipes ꝯ hieremiam: ⁊ pcuſſerūt e-
κράνθησαν οἱ ἄρχοντες ἐπὶ ἱερεμίαν, καὶ ἐπάταξαν αὐ
um: ⁊ miſerunt eū in domū carceris ionathā
τόν, καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον φυλακῆς ἰωνάθαν
ſcribe: q2 hanc fecerunt in domū
τοῦ γραμματέως, ὅτι ταύτην ἐποίησαν εἰς οἰκίαν
carceris. ⁊ venit hieremias in domū laci ⁊
φυλακῆς. καὶ ἦλθεν ἱερεμίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου, καὶ
ad vincula ⁊ ſedit ibi dies multos.
εἰς τὸν συγκλεισμὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς.
⁊ miſit ſedechias ⁊ vocauit eum: ⁊ īterrogabat e
καὶ ἀπέστειλεν σεδεκίας καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν, καὶ ἠρώτα αὐ
um rex abſcondite: ſi eſt ſmo a dño: ⁊
D τὸν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως, εἰ ἔστιν λόγος παρὰ κυρίου, καὶ
dixit ei: eſt: in manus regis babylonis tra
εἶπεν αὐτῷ, ἔστιν, εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος πα
deris. ⁊ dixit hieremias regi: in q iniu
ραδοθήσῃ. καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ βασιλεῖ, τί ἠδί
ria affeci te ⁊ ſuos tuos ⁊ pplm hūc:
κησά σε καὶ τοὺς παῖδάς σου καὶ τὸν λαὸν τοῦ
q2 tu das me in domū carceris? ⁊ vbi ſūt
τον, ὅτι σὺ δίδως με εἰς οἰκίαν φυλακῆς; καὶ ποῦ εἰ
pphete vrī q pphetauerunt vobis dicentes:
σὶν οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ προφητεύσαντες ὑμῖν λέγοντες,

regi iuda qui miſit vos
ad me
interrogandū. Ecce ex
ercit⁹ pharaonis q egreſ
ſus eſt vobis in auxilium
reuertetur in terrā ſuā
i egyptū: & rediēt chal
dei: & bellabunt contra
ciuitatē hanc: & capiēt
eam & ſuccendent igni.
Hec dicit dñs. Nolite
decipere animas veſtras
dicētes. Euntes abibūt
& recedent a nobis chal
dei: quia non abibunt.
Sed & ſi pcuſſeritis oēꝫ
exercitū chaldeorū qui
preliātur aduerſum vos:
& derelicti fuerint ex eis
aliqui vulnerati: ſinguli
de tētorio ſuo cōſurgēt:
& incendent ciuitatē hāc
igni. Ergo cū receſſiſ-
ſet exercitus chaldeorū
ab hieruſalem propter
exercitum pharaonis
egreſſus ē hieremias de
hieruſalē: vt iret in terrā
bēiamin & diuideret ibi
poſſeſſionē in cōſpectu
ciuiū. Cūq3 perueniſſet
ad portā beniamin erat
ibi cuſtos porte p vices
noīe hierias filius ſele-
mie filii ananie: & appre
hendit hieremiā pphetā
dicens. Ad chaldeos p
fugis.
Et rñdit hieremias. Fal
ſum eſt: non fugio ad
chaldeos. Et non audi
uit eum ſed cōprehendit
hierias hieremiam: &
adduxit eum ad
principes. Quāobrem
irati principes contra
hieremiam: ceſum euꝫ
miſerunt in
carcerē qui erat ī domo
ionathā ſcribe. Ipſe ei
prepoſitus erat ſup car
cerē. Itaq3 ingreſſus eſt
hieremias in domū laci
& in ergaſtulū: & ſedit
ibi hieremias dieb⁹ mul
tis. Mittens autem
ſedechias rex tulit eum:
& interrogauit eum
in domo ſua abſcōdite:
& dixit. Putas ne eſt
ſermo a dño? Et dixit
hieremias.
Eſt. Et ait. In manus
regis babylōis traderis.
Et dixit hieremias ad re
gem ſedechiam.
Quid peccaui tibi & ſer
uis tuis & populo tuo:
quia miſiſti me in do-
mum carceris? Vbi ſunt
pphete veſtri qui pphe
tabant vobis: & dicebāt:

מלך יהודה השלח אתכם אלי
לדרשני הנה חיל פרעה היצא
לכם לעזרה שב לארצו מצרים׃ שוב
ושבו הכשדים ונלחמו על העיר לחם
הזאת ולכדה ושרפה באש׃ כה
אמר יהוה אל תשאו נפשתיכם נשא
לאמר הלך ילכו מעלינו הכשדים
כי לא ילכו׃ כי אם הכיתם כל חיל נכה
כשדים הנלחמים אתכם ונשארו לחם שאר
בם אנשים מדקרים איש באהלו דקר
יקמו ושרפו את העיר הזאת
באש׃ והיה בהעלות חיל הכשדים עלה
מעל ירושלם מפני חיל פרעה׃ פנה
ויצא ירמיהו מירושלם ללכת ארץ ילך
בנימן לחלק משם בתוך העם׃
ויהי הוא בשער בנימן ושם בעל היה
פקדת ושמו יראיה בן שלמיה בן
חנניה ויתפש את ירמיהו הנביא תפש נבא
לאמר אל הכשדים אתה נפל׃
ויאמר ירמיהו שקר אינני נפל על אמר
הכשדים ולא שמע אליו ויתפש
יראיה בירמיהו ויבאהו אל בוא
השרים׃ ויקצפו השרים על שור קצף
ירמיהו והכו אתו ונתנו אתו בית נכה
האסור בית יהונתן הספר כי אתו אסר
עשו לבית הכלא׃ כי בא ירמיהו עשה בוא
אל בית הבור ואל החנות וישב חנה
שם ירמיהו ימים רבים׃ וישלח יום רבב
המלך צדקיהו ויקחהו וישאלהו שלח לקח
המלך בביתו בסתר ויאמר היש שאל
דבר מאת יהוה ויאמר ירמיהו
יש ויאמר ביד מלך בבל תנתן׃ נתן
ויאמר ירמיהו אל המלך צדקיהו
מה חטאתי לך ולעבדיך ולעם הזה
כי נתתם אתי אל בית הכלא׃ ואיה נתן
נביאיכם אשר נבאו לכם לאמר נבא בוא

Digitized by Google

לֹא יָבֹא מֶלֶךְ בָּבֶל עֲלֵיכֶם וְעַל
הָאָרֶץ הַזֹּאת׃ וְעַתָּה שְׁמַע נָא אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ תִּפָּל נָא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ   נָפַל תָּנַן
וְאַל תְּשִׁבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר וְלֹא   פָּנָה שׁוּב
אָמוּת שָׁם׃ וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ   מוּת צָוָה
וַיַּפְקִדוּ אֶת יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה   פָּקַד נָטַר
וְנָתֹן לוֹ כִכַּר לֶחֶם לַיּוֹם מִחוּץ
הָאֹפִים עַד תֹּם כָּל הַלֶּחֶם מִן הָעִיר   אָפָה תָּמַם
וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃   שָׁמַע

C.xxxviij. וַיִּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בֶן מַתָּן
וּגְדַלְיָהוּ בֶן פַּשְׁחוּר וְיוּכַל בֶּן שֶׁלֶמְיָהוּ
וּפַשְׁחוּר בֶּן מַלְכִּיָּה אֶת הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶל כָּל הָעָם   דָּבַר
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה הַיֹּשֵׁב בָּעִיר
הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר
וְהַיֹּצֵא אֶל הַכַּשְׂדִּים וְחָיָה וְהָיְתָה   הָיָה
לוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל וָחָי׃ כֹּה אָמַר יְהוָה   חָיָה נָתַן
הִנָּתֹן תִּנָּתֵן הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד חֵיל
מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃ וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים   אָמַר שׂוּר
אֶל הַמֶּלֶךְ יוּמַת נָא אֶת הָאִישׁ   מוּת
הַזֶּה כִּי עַל כֵּן הוּא מְרַפֵּא אֶת יְדֵי   רָפָה
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר   לָחַם שָׁאַר
הַזֹּאת וְאֵת יְדֵי כָל הָעָם לְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי הָאִישׁ
הַזֶּה אֵינֶנּוּ דֹרֵשׁ לְשָׁלוֹם לָעָם הַזֶּה   שָׁלַם
כִּי אִם לְרָעָה׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ   רוּעַ
הִנֵּה הוּא בְּיֶדְכֶם כִּי אֵין הַמֶּלֶךְ
יוּכַל אֶתְכֶם דָּבָר׃ וַיִּקְחוּ אֶת יִרְמְיָהוּ   יָכֹל לָקַח
וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר מַלְכִּיָּהוּ בֶן   שָׁלַךְ
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה וַיְשַׁלְּחוּ   נָטַר שָׁלַח
אֶת יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וּבַבּוֹר אֵין
מַיִם כִּי אִם טִיט וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ   טָבַע
בַּטִּיט׃ וַיִּשְׁמַע עֶבֶד מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי   שָׁמַע
אִישׁ סָרִיס וְהוּא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ כִּי   סָרַס
נָתְנוּ אֶת יִרְמְיָהוּ אֶל הַבּוֹר וְהַמֶּלֶךְ
יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן׃ וַיֵּצֵא עֶבֶד מֶלֶךְ

non veniet rex babylonis ſuper vos & ſuper terram hanc. Nunc ergo audi obſecro dñe mi rex. Valeat deprecatio mea in cõſpectu tuo: & ne me remittas in domum ionathe ſcribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex ſedechias vt traderetur hieremias in veſtibulum carceris: & daretur ei torta quotidie panis: excepto pulmento: donec cõſumerẽtur oẽs panes de ciuitate: & mãſit hieremias in veſtibulo carceris. 38.

Audiuit autẽ ſaphatias filius mathan & gedelias filiꝰ phaſſur & iuchal filius ſelemie & phaſſur filiꝰ melchie ſermones quos hieremias loquebatur ad omnẽ populũ: dicens. Hec dicit dñs. Quicũqꝫ mãſerit in ciuitate hac morietur gladio & fame & peſte: qui autẽ profugerit ad chaldeos viuet: & erit anima eius ſoſpes & viuens. Hec dicit dominꝰ. Tradendo tradetur ciuitas hec in manu exercitꝰ regis babylonis & capiet eam. Et dixerũt principes regi. Rogamus vt occidatur homo iſte. De induſtria enim diſſoluit manus virorum bellantiũ qui remanſerunt in ciuitate hac: & manus vniuerſi populi loquens ad eos vniuerſa verba hec. Siquidem homo iſte non querit pacem populo huic: ſed malum. Et dixit rex ſedechias. Ecce ipſe in manibus veſtris eſt. Nec enim fas eſt vobis quicq̃ negare. Tulerũt ergo hieremiam & proiecerũt eum in lacum helchie filii amelech qui erat in veſtibulo carceris & ſubmiſerũt hieremiã in funibꝰ in lacũ in quo non erat aqua ſed lutũ. Deſcẽdit itaqꝫ hieremias in cenum. Audiuit autẽ abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat in domo regis: qꝫ miſiſſent hieremiam in lacũ. Porro rex ſedebat in porta beniamin. Et egreſſus eſt abdemelech

non veniet rex babylonis ſup terrã hanc.
οὐ μὴ ἔλθῃ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.
& nũc audi iã dñe rex: cadat miſericordia mea
καὶ νῦν ἄκουσον δὴ κύριε βασιλεῦ, πεσέτω τὸ ἔλεός μου
ante faciem tuã: & non auertas me in do
κατὰ πρόσωπόν σου, καὶ οὐ μὴ ἀποστρέψῃς με εἰς οἰ-
mũ ionathan ſcribe: & non moriar
κίαν ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνω
ibi: & precepit rex: & iniecerũt e-
ἐκεῖ, καὶ συνέταξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐνεβάλοσαν αὐ-
um in domũ carceris. & dederũt ei panẽ
τὸν εἰς οἰκίαν τῆς φυλακῆς. καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ἄρτον
vnũ in die deforis vbi panes faciũt: donec defecerũt
ἕνα τῆς ἡμέρας ἔξωθεν οὗ πέσσουσιν, ἕως ἐξέλιπον οἱ
panes de ciuitate: & ſedit hieremias in atrio
ἄρτοι ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐκάθισεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ
carceris.
τῆς φυλακῆς.

Ca. 38.

Et audiuit ſaphan filiꝰ mathã: & godolias filiꝰ paſchor: & ioachal filiꝰ ſelemie & paſchor filiꝰ
Καὶ ἤκουσεν σαφὰν υἱὸς μαθὰν, καὶ γοδολίας υἱὸς πασχὼρ, καὶ ἰωχὰλ υἱὸς σελεμίου καὶ πασχὼρ υἱὸς
melchie ſmões quos hieremias loq̃bat ad ppl'm
μελχίου τοὺς λόγους οὓς ἱερεμίας ἐλάλει ἐπὶ τὸν λαὸν
dicens: ſic dixit dñs: ſedens in ciuitate
λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει
iſta morietur in gladio: & in fame & in pe
ταύτῃ ἀποθανεῖται ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν λοι   S.21.c.
ſte. & egrediens ad chaldeos: viuet.
μῷ. καὶ ὁ ἐκπορευόμενος πρὸς τοὺς χαλδαίους, ζή-
& erit aĩa eius in lucrũ & viuet:
σεται. καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς εὕρεμα καὶ ζήσεται,
qꝛ ſic dixit dñs: tradita trade-
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, παραδιδομένη παραδοθήσε-
tur ciuitas hec in manus exercitus regis ba-
ται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως βα-
bylonis: & capiet eam. & dixerũt princi-
βυλῶνος, καὶ συλλήψεται αὐτήν. καὶ εἶπαν οἱ ἄρχον
pes regi: occidatur iaꝫ homo ille:
τες τῷ βασιλεῖ, ἀναιρεθήτω δὴ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος,
qꝛ ipſe diſſoluit manus hoĩm bellã-
ὅτι αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τῶν πολε
tium q̃ remanſerunt in ciuitate hac:
μούντων τῶν καταλειπομένων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
& manus vniuerſi ppl'i loquẽs ad e-
καὶ τὰς χεῖρας παντὸς τοῦ λαοῦ λαλῶν πρὸς αὐ-
os ſcḋm verba iſta: qꝛ homo i-
τοὺς κατὰ τοὺς λόγους τούτους, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗ
ſte nõ diuinat pacem ppl'o huic: ſed mala.
τος οὐ χρησμολογεῖ εἰρήνην τῷ λαῷ τούτῳ, ἀλλ' ἢ πονηρά.
& dixit rex ſedechias: ecce ipſe in manibꝰ
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας, ἰδοὺ αὐτὸς ἐν χερσὶν
vr̃is: qꝛ nõ potuit rex ꝯ eos: &
ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἐδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς, καὶ
tulerũt hieremiaꝫ: & proiecerũt eum in la-
ἔλαβον τὸν ἱερεμίαν, καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκ
cũ melchie filij regis q̃ erat in atrio
κον μελχίου υἱοῦ τοῦ βασιλέως ὃς ἦν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς
carceris: & demiſerũt eũ in funibꝰ in la-
φυλακῆς, καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν ἐν σχοινίοις εἰς τὸν λάκ
cum: & in lacu nõ erat aq̃ ſed cenum:
κον, καὶ ἐν τῷ λάκκῳ οὐκ ἦν ὕδωρ ἀλλ' ἢ βόρβορος,
& erat in ceno. & audiuit abdemelech e-
καὶ ἦν ἐν τῷ βορβόρῳ. καὶ ἤκουσεν ἀβδεμέλεχ ὁ αἰ
thiops vir eunuchus: & erat ipſe in atrio
θίοψ ἀνὴρ εὐνοῦχος, καὶ ἦν αὐτὸς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ
regis: qꝛ iniecerũt hieremiã in la-
βασιλέως, ὅτι ἐνέβαλον τὸν ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκ-
cũ. & rex ſedebat in porta beniamin:
κον. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν τῇ πύλῃ βενιαμείν.
& egreſſꝰ ẽ abdemalech
καὶ ἐξῆλθεν ἀβδεμέλεχ

A

B

C de domo regis: ⁊ locut⁹ eſt ad re-
ἐκ τῆς οἰκίας βασιλέως, καὶ ἐλάλησεν πρὸς τὸν βα-
gem ⁊ dixit: dñe mi rex male fecerūt
σιλέα καὶ εἶπεν, κύριέ μου βασιλεῦ ἐπονήρευσαν οἱ
viri illi oīa q̄ fecerunt cōtra hieremi
ἄνδρες ἐκεῖνοι πάντα ἃ ἐποίησαν κατὰ τοῦ ἱερεμί
am ꝓphetam: ꝓiicientes eū in lacum ut
ου τοῦ προφήτου ῥίψαντες αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον ἵνα
moriatur in eo a facie famis: q2
ἀποθάνῃ ἐν αὐτῷ ἀπὸ προσώπου τοῦ λιμοῦ, ὅτι
nō ſunt ultra panes i ciuitate. ⁊ precepit
οὐκ εἰσὶν ἔτι ἄρτοι ἐν τῇ πόλει. καὶ ἐνετείλατο ὁ
rex abdemelech dicēs: tolle tecū
βασιλεὺς τῷ ἀβδεμέλεχ λέγων, λάβε μετὰ σεαυ-
hinc triginta viros ⁊ educ e-
τοῦ ἐντεῦθεν τριάκοντα ἄνδρας καὶ ἀνάγαγε αὐ-
um de lacu: ut nō moriat᷑. ⁊ accepit
τὸν ἐκ τοῦ λάκκου, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. καὶ ἔλαβεν
abdemelech homines ⁊ itrauit in do-
ἀβδεμέλεχ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰ
mū regis ad ſubterraneū: ⁊ tulit inde ve-
κίαν βασιλέως ὡς τὴν ὑπόγαιον, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν πα
tera rudia veſtimēta ⁊ ātiq̄s funiculos ⁊ ꝓiecit ea ad
λαιὰ ῥάκη καὶ παλαιὰ σχοινία, καὶ ἔρριψεν αὐτὰ πρὸς
hieremiā in lacum: ⁊ dixit ad eum:
ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν,
pone hec ſub funiculis: ⁊ fecit hie
θὲς ταῦτα ὑποκάτω τῶν σχοινίων, καὶ ἐποίησεν ἱε
D remias ſic. ⁊ traxerūt eū in funi-
ρεμίας οὕτως. καὶ εἵλκυσαν αὐτὸν ἐν τοῖς σχοινί-
culis: ⁊ eduxerūt eū de lacu: ⁊ ſe-
οις, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ ἐκά-
dit hieremias in atrio carceris. ⁊
θισεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς. καὶ
miſit rex ⁊ vocauit eū
ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν
ad ſe in domū tertiam q̄ in domo do-
πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἰκίαν ἀσαλισεὶλ τὴν ἐν οἴκῳ κυ-
mini: ⁊ dixit ei rex: īterrogabo te ver-
ρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ἐρωτήσω σε λό-
bum: ⁊ ne abſcōdas a me verbū. ⁊ dixit hiere
γον, καὶ μὴ κρύψῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ ῥῆμα. καὶ εἶπεν ἱερε-
mias regi: ſi ānūciauero tibi nō morte
μίας τῷ βασιλεῖ, ἐὰν ἀναγγείλω σοι οὐχὶ θανάτῳ
me interficies? ⁊ ſi ꝯſiliū dedero tibi: nō
με θανατώσῃς; καὶ ἐὰν συμβουλεύσω σοι, οὐ
audies me. ⁊ iurauit rex ei clā
μὴ ἀκούσῃς μου. καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ κρυ
dicēs: viuit dñs q̄ fecit nobis aīam
φῆ λέγων, ζῇ κύριος ὃς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν
hanc: ſi occidero te ⁊ ſi tradidero te
ταύτην, εἰ ἀποκτενῶ σε καὶ εἰ παραδώσω σε
in manus hoīm iſtoꝝ q̄ q̄runt
εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τούτων τῶν ζητούντων
aīam tuā. ⁊ dixit ei hieremias: ſic
τὴν ψυχήν σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἱερεμίας, οὕτως
dixit dñs exercituū de⁹ iſrael: ſi egre
εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐὰν ἐξελ
E diēs egreſſ⁹ fueris ad duces regis babylonis: vi
θὼν ἐξέλθῃς πρὸς ἡγεμόνας βασιλέως βαβυλῶνος, ζή
uet aīa tua. ⁊ ciuitas hec nō
σεται ἡ ψυχή σου. καὶ ἡ πόλις αὕτη οὐ μὴ

de domo regis: & locutus eſt ad regem
dicens. Domine mi rex
male fecerunt viri
iſti oīa quecūq; perpe
trarunt contra hieremiā
prophetam: mittentes
eum in
lacum ut moriatur ibi
fame.
Non ſunt enī panes vl-
tra in ciuitate. Precepit
itaq; rex abdemelech
ethiopi dicens.
Tolle tecum hinc tri-
ginta viros:
& leua hieremiam pro-
phetam de lacu
anteq̄ moriatur. Aſſū-
ptis ergo abdemelech
ſecū viris ingreſſus eſt
domum regis que erat
ſub cellario & tulit ide
veteres pannos
& antiq̄ veſtimēta q̄ cō-
putruerāt: & ſubmiſit ea
ad hieremiam in lacum
per funiculos.
Dixitq; abdemelech e-
thiops ad hieremiā pro-
phetā. Pone veteres pan
nos & hec ſciſſa & putri
da ſub cubito manuum
tuarum & ſuper funes.
Fecit ergo hieremias ſic.
Et extraxerūt hieremiā
funibus: & eduxerūt eū
de lacu. Manſit autem
hieremias in veſtibulo
carceris. Et miſit
rex ſedechias & tulit
ad ſe hieremiam
prophetam ad oſtium
tertium
quod erat in domo dñi.
Et dixit rex ad
hieremiam. Interrogo
ego te ſermonem ne
abſcōdas a me aliquid.
Dixit aūt hieremias ad
ſedechiam. Si annuncia
uero tibi: nunquid non
interficies me? Et ſi con
ſiliū dedero tibi: non me
audies. Iurauit ergo rex
ſedechias
hieremie clam dicens.
Viuit dominus qui
fecit nobis aīam hanc:
ſi
occidero te & ſi tradide
ro te in manus virorum
iſtorum qui querūt ani
mam tuam.
Et dixit hieremias ad ſe
dechiam. Hec dicit
dominus exercituū de-
us iſrael.
Si profectus exieris ad
principes regis babylo-
nis: viuet anima tua & ci
uitas hec non

מבית המלך וידבר אל המלך׃ דבר
לאמר׃ אדני המלך הרעו האנשים רוע
האלה את כל אשר עשו לירמיהו עשה
הנביא את אשר השליכו אל נבא
הבור וימת תחתיו מפני הרעב מות פנה
כי אין הלחם עוד בעיר׃ ויצוה
המלך את עבד מלך הכושי לאמר צוה
קח בידך מזה שלשים אנשים לקח
והעלית את ירמיהו הנביא מן הבור עלה
בטרם ימות׃ ויקח עבד מלך את לקח
האנשים בידו ויבא בית המלך בוא
אל תחת האוצר ויקח משם בלוי אצר בלה
הסחבות ובלוי מלחים וישלחם שלח
אל ירמיהו אל הבור בחבלים׃
ויאמר עבד מלך הכושי אל ירמיהו
שים נא בלואי הסחבות והמלחים שום
תחת אצלות ידיך מתחת לחבלים
ויעש ירמיהו כן׃ וימשכו את ירמיהו עשה משך
בחבלים ויעלו אתו מן הבור וישב עלה
ירמיהו בחצר המטרה׃ וישלח נטר שלח
המלך צדקיהו ויקח את ירמיהו
הנביא אליו אל מבוא השלישי בוא שלש
אשר בבית יהוה ויאמר המלך אל
ירמיהו שאל אני אתך דבר אל
תכחד ממני דבר׃ ויאמר ירמיהו אל כחד אמר
צדקיהו כי אגיד לך הלוא המת נגד מות
תמיתני וכי איעצך לא תשמע יעץ שמע
אלי׃ וישבע המלך צדקיהו אל שבע
ירמיהו בסתר לאמר חי יהוה אשר
עשה לנו את הנפש הזאת אם
אמיתך ואם אתנך ביד האנשים נתן
האלה אשר מבקשים את נפשך׃ בקש
ויאמר ירמיהו אל צדקיהו כה אמר אמר
יהוה אלהי צבאות אלהי ישראל
אם יצא תצא אל שרי מלך בבל יצא שור
וחיתה נפשך והעיר הזאת לא חיה

Digitized by Google

תשרף באש וחיתה אתה וביתך ׃ שרף
ואם לא תצא אל שרי מלך בבל יצא
ונתנה העיר הזאת ביד הכשדים
ושרפוה באש ואתה לא תמלט מלט
מידם ׃ ויאמר המלך צדקיהו אל
ירמיהו אני דאג את היהודים דאג
אשר נפלו אל הכשדים פן יתנו נתן
אתי בידם והתעללו בי ׃ ויאמר עלל
ירמיהו לא יתנו שמע נא בקול
יהוה לאשר אני דבר אליך וייטב
לך ותחי נפשך ׃ ואם מאן אתה חיה
לצאת זה הדבר אשר הראני יהוה ׃ יצא ראה
והנה כל הנשים אשר נשארו בבית נשה שאר
מלך יהודה מוצאות אל שרי מלך יצא שור
בבל והנה אמרת הסיתוך ויכלו סית
לך אנשי שלמך הטבעו בבץ טבע
רגלך נסגו אחור ׃ ואת כל נשיך אחר
ואת בניך מוצאים אל הכשדים נשה יצא
ואתה לא תמלט מידם כי ביד מלך מלט
בבל תתפש ואת העיר הזאת תפש
תשרף באש ׃ ויאמר צדקיהו אל שרף אמר
ירמיהו איש אל ידע בדברים
האלה ולא תמות ׃ וכי ישמעו מות שמע
השרים כי דברתי אתך ובאו אליך שור בוא
ואמרו אליך הגידה נא לנו מה נגד
דברת אל המלך אל תכחד ממנו כחד
ולא נמיתך ומה דבר אליך המלך ׃ מות
ואמרת אליהם מפיל אני תחנתי נפל חנן
לפני המלך לבלתי השיבני בית פנה שוב
יהונתן למות שם ׃ ויבאו כל השרים בוא
אל ירמיהו וישאלו אתו ויגד להם שאל נגד
ככל הדברים האלה אשר צוה
המלך ויחרשו ממנו כי לא נשמע חרש שמע
הדבר ׃ וישב ירמיהו בחצר המטרה נטר
עד יום אשר נלכדה ירושלם והיה
כאשר נלכדה ירושלם ׃ לכד

ſuccendetur igni & ſaluus eris tu & domus tua. Si autẽ non exieris ad principes regis babylonis: tradetur ciuitas hec in manus chaldeorum: & ſuccendent eam igni: & tu non effugies de manu eorũ. Et dixit rex ſedechias ad hieremiam. Sollicitus ſum propter iudeos qui trãſfugerũt ad chaldeos ne forte tradar in manus eorum: & illudant mihi. Reſpondit aũt hieremias & dixit ei Nõ te tradent. Audi queſo vocem dñi quam ego loquor ad te: & bene tibi erit: & viuet anima tua: q̃ ſi nolueris egredi: iſte eſt ſermo quẽ oſtendit mihi dñs. Ecce oẽs mulieres que remanſerunt in domo regis iuda: educentur ad principes regis babylonis & ipſe dicent. Seduxerunt te: & preualuerũt aduerſum te viri pacifici tui: demerſerũt in ceno & in lubrico pedes tuos: & receſſerũt a te. Et oẽs vxores tue & filii tui educẽtur ad chaldeos: & nõ effugies manus eorũ: ſed in manu regis babylonis capieris: & ciuitatem hanc comburet igni. Dixit ergo ſedechias ad hieremiã. Nullus ſciet verba hec: & non morieris. Si autem audierint principes q̃ locutꝰ ſum tecũ: & venerint ad te: & dixerint tibi: indica nobis quid locutus ſis cum rege ne celes & non te interficiemus: & q̃d locutꝰ eſt tecũ rex: dices ad eos. Proſtraui ego preces meas coram rege ne me reduci iuberet in domum ionathã & ibi morerer. Venerũt ergo oẽs principes ad hieremiã & interrogauerũt eũ. Et locutꝰ eſt eis iuxta omnia verba que precepat ei rex. Et ceſſauerunt ab eo. Nihil enĩ fuerat auditũ. Manſit vero hieremias in veſtibulo carceris vſq; ad diem quo capta eſt hieruſalẽ. Et factũ eſt vt caperetur hieruſalẽ.

ſuccendetur in igne: ⁊ viues tu ⁊ domꝰ tua. ⁊
κατακαυθῆ ἐν πυρί, καὶ ζήσῃ σὺ καὶ ἡ οἰκία σου. καὶ
ſi nõ exieris: tradetur ciuitas hec in manus
ἐὰν μὴ ἐξέλθῃς, δοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας τῶν
chaldeoꝝ: ⁊ ſuccendent eam in igne: ⁊ tu nõ
χαλδαίων, καὶ καύσουσιν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ σὺ οὐ
ſaluaberis de manibus eoꝝ. ⁊ dixit rex
μὴ σωθῇς ἀπὸ χειρῶν αὐτῶν. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς
hieremie: ego ſollicitudinẽ hẽo iudeoꝝ q̃ fugerunt ad chaldeos ne dent me in manus
τῷ ἱερεμίᾳ, ἐγὼ λόγον ἔχω τῶν ἰουδαίων τῶν πεφευγότων πρὸς τοὺς χαλδαίους μὴ δώσειν με εἰς χεῖρας
eoꝝ ⁊ illudant mihi. ⁊ ait hieremias:
αὐτῶν καὶ καταμωκήσονταί μου. καὶ εἶπεν ἱερεμίας,
non tradent te: audi v̈bũ dñi q̃d ego
οὐ μὴ παραδῶσίν σε, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐγὼ
dico ad te: ⁊ melius erit tibi ⁊ viuet anima tua: ⁊ ſi nõ volueri tu egredi: iſte ſmo quẽ
λέγω πρὸς σέ, καὶ βέλτιον ἔσται σοι καὶ ζήσεται ἡ ψυχή σου, καὶ εἰ μὴ θέλῃς σὺ ἐξελθεῖν, οὗτος ὁ λόγος ὃν
oñdit mihi dñs. ecce oẽs mulieres q̃ relicte
ἔδειξέν μοι κύριος. ἰδοὺ πᾶσαι γυναῖκες αἱ καταλειφ
ſunt in domo regis iuda: educte ſunt ad re
θεῖσαι ἐν οἰκίᾳ βασιλέως ἰούδα, ἐξήγοντο πρὸς βα
gem babylonis. ⁊ iſte dixerũt: ſeduxerũt te: ⁊
σιλέα βαβυλῶνος. καὶ αὗται ἔλεγον, ἠπάτησάν σε, καὶ
p̃ualuerunt aduerſũ te viri pacifici tui: ⁊ p̃ualebunt
ἠδυνάσθησάν σοι ἄνδρες εἰρηνικοί σου, καὶ κατισχύσου
in lubricis p̄ pedes tuos: receſſeſt a te:
σιν ἐν ὀλισθήμασιν πόδας σου. ἀπέστρεψαν ἀπὸ σοῦ,
⁊ vxores tuas ⁊ filios tuos educent
καὶ τὰς γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου ἐξάξουσιν
ad chaldeos: ⁊ tu nõ ſaluaberis: q; in manu regis babylonis capieris: ⁊ ciuitas hec
πρὸς τοὺς χαλδαίους, καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῇς, ὅτι ἐν χειρὶ βασιλέως βαβυλῶνος συλληφθήσῃ, καὶ ἡ πόλις αὕτη
comburetur. ⁊ dixit ſedechias ad hieremiã: homo nõ ſciat de verbis iſtis:
κατακαυθήσεται. καὶ εἶπεν ὁ σεδεκίας πρὸς τὸν ἱερεμίαν, ἄνθρωπος μὴ γνώτω ἐκ τῶν λόγων τούτων,
⁊ tu non morieris. ⁊ ſi audierit p̃ncipes
καὶ σὺ οὐ μὴ ἀποθάνῃς. καὶ ἐὰν ἀκούσωσιν οἱ ἄρχοντες
q; loquutꝰ ſũ tibi: ⁊ venerit ad te: ⁊ dixerint
ὅτι ἐλάλησά σοι, καὶ ἔλθωσιν πρός σε, καὶ εἴπωσίν
tibi: nuncia nobis q̃d locutꝰ es ad regem:
σοι, ἀνάγγειλον ἡμῖν τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλέα,
ne celes a nobis ⁊ non interficiemꝰ te: ⁊ q̃d locutus ẽ ad te rex.
μὴ κρύψῃς ἀφ᾽ ἡμῶν καὶ οὐ μὴ ἀνέλωμέν σε, καὶ τί ἐλάλησεν πρὸς σὲ ὁ βασιλεύς.
⁊ dices illis: p̃ijcio ego miſam meã ante oculos regis vt
καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ῥίπτω ἐγὼ τὸ ἔλεός μου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τοῦ βασιλέως πρὸς
non reducat me in domũ ionathan vt moriar
τὸ μὴ ἀποστρέψαι με εἰς οἰκίαν ἰωνάθαν ἀποθανεῖν
illic. ⁊ venerũt oẽs p̃ncipes ad hieremiã ⁊
ἐκεῖ. καὶ ἦλθον πάντες οἱ ἄρχοντες πρὸς ἱερεμίαν καὶ
itrogauerũt eum. ⁊ nũciauit eis ſcdm omnia verba iſta q̃ p̃cepit illi rex.
ἠρώτησαν αὐτόν. καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους οὓς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεύς.
⁊ tacuerũt: q; nõ auditũ ẽ verbũ.
καὶ ἀπεσιώπησαν, ὅτι οὐκ ἠκούσθη ὁ λόγος.
⁊ ſedit hieremias in atrio carceris vſq; ad tp̃s q̃ capta eſt hieruſalem.
καὶ ἐκάθισεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς ἕως χρόνου οὗ συνελήφθη ἱερουσαλήμ.

Ca.39.

A

Infra 52.a. 4.Re. 25.a.

Et factū eſt in āno nono ſede-
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τοῦ σεδε-
chie regis iuda in mēſe decimo: ve-
κίου βασιλέως ἰούδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, πα-
nit nabuchodonoſor rex babylonis ⁊
ρεγένετο ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ
oīs exercitus eius ꝯ̄ hieruſalem: ⁊ obſi-
πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπολι-
debāt eā. ⁊ in vndecimo anno ſede
όρκουν αὐτήν. καὶ ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τοῦ σεδε-
chie in mēſe quarto nona mēſis: diru-
κίου ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἐνάτῃ τοῦ μηνός, ἐρρά-
ta ē ciuitas. ⁊ ingreſſi ſūt oēs duces re
γη ἡ πόλις. καὶ εἰσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες βα-
gis babylonis ⁊ ſederūt in porta me
σιλέως βαβυλῶνος καὶ ἐκάθισαν ἐν τῇ πύλῃ τῇ μέ-
dia nergel ſaraſar ſamagar ⁊ nabuſarſa
σῃ νηργελ σαρασὰρ σαμαγὰρ καὶ ναβουσαρσα-
chi ⁊ nabuſares ⁊ nergel: ſaraſar raba-
χὶμ καὶ ναβουσάρης καὶ νηργέλ, σαρασὰρ ῥαβα-
mag: ⁊ reliqui duces regis ba-
μάγ, καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως βα-
bylonis. ⁊ factū ē vt vidit eos ſedechias rex
βυλῶνος. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν αὐτοὺς σεδεκίας βα-
iuda: ⁊ oēs viri bellatores: ⁊
σιλεὺς ἰούδα, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες πολεμισταί, καὶ
fugerūt ⁊ exierūt nocte de ciuitate per
ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τὴν
viam horti regis ꝑ portā ꝑ medium

B

ὁδὸν κήπου τοῦ βασιλέως διὰ τὴν πύλην ἀναμέσον
muri ⁊ antemuralis. ⁊ exierūt
τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος. καὶ ἐξῆλθον
per viā cāpeſtrē: ⁊ ꝓſecut⁹ eſt exercitus chal-
διὰ τὴν ὁδὸν ἀραβά, καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν χαλ-
deoꝝ poſt eos: ⁊ ꝯphenderūt ſedechiam in
δαίων ὀπίσω αὐτῶν, καὶ συνέλαβον τὸν σεδεκίαν ἐν τῷ
trās hierichū ⁊ duxerūt eū ad nabuchodonoſor
πέραν ἱεριχὼ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς ναβουχοδονόσωρ
regem babylonis q̄ in reblatha q̄ in t̄ra emath. ⁊
βασιλέα βαβυλῶνος εἰς ῥεβλαθὰ τὴν ἐν τῇ γῇ αἰμάθ. καὶ
locut⁹ ē ipſi cū iudicio. ⁊ iugulauit rex
ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως. καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς
babylonis filios ſedechie in reblatha ante ocu
βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς σεδεκίου ἐν ῥεβλαθὰ κατ' ὀφ-
los ei⁹: ⁊ oēs ꝓncipes iuda iugulauit:
θαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰούδα ἔσφαξεν,
⁊ oculos ſedechie excecauit. ⁊ vinxit
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετύφλωσεν. καὶ ἔδησεν
eum in cōpedib⁹: ⁊ duxit eū in babylonē. ⁊
αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα. καὶ
domū regis ⁊ domos ppl̄i cōbuſſe
τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τὰς οἰκίας τοῦ λαοῦ ἐνέπρη-
rūt chaldei in igne: ⁊ murū hieruſalē ſubuer
σαν οἱ χαλδαῖοι ἐν πυρί, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ καθεῖ-
terūt ⁊ reſiduū ppl̄i ⁊ relictos in
λον καὶ τὸ περισσὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν
ciuitate ⁊ cadentes q̄ ceciderūt ad

C

τῇ πόλει καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας οἳ ἐνέπεσαν πρὸς τὸν
regem babylonis. ⁊ reliquū ppl̄i ⁊
βασιλέα βαβυλῶνος. καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς
relictos trāſtulit nabuzardan ꝓnceps coqꝝ
καταλειφθέντας μετῆρεν ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος
in babylonem. ⁊ ex paupꝫibus ppl̄i qb⁹ nō erat qd
εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐκ τῶν πτωχῶν τοῦ λαοῦ οἷς οὐκ ἦν οὐ-
quā: reliquit nabuzardan ꝓnceps coqꝝ in t̄ra iu
δέν, κατέλιπεν ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῇ ἰού-
da: ⁊ dedit eis vineas ⁊ agros in die
δα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελῶνας καὶ ἀγροὺς ἐν τῇ ἡμέ-
illa. ⁊ ꝓcepit nabuchodonoſor rex
ρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἐνετείλατο ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς
babylonis pro hieremia i manu nabuzardan
βαβυλῶνος ὑπὲρ τοῦ ἱερεμίου ἐν χειρὶ ναβουζαρδὰν τοῦ

Anno nono ſedechie regis iuda menſe decimo venit nabuchodonoſor rex babylonis & oīs exercitus eius ad hieruſalē & obſidebāt eā. Vndecimo autē anno ſedechie menſe quarto nona menſis: aperta eſt ciuitas: & ingreſſi ſunt oēs principes regis babylonis & ſederūt in porta media: neregel ſereſer ſemegar nabuſar ſachim rapſaces neregel ſereſer rebmag et omnes reliqui principes regis babylonis. Cumqꝫ vidiſſet eos ſedechias rex iuda & omnes viri bellatores: fugerūt et egreſſi ſunt nocte de ciuitate ꝑ viā horti regis et per portā que erat inter duos muros: & egreſſi ſunt ad viā deſerti. Perſecut⁹ eſt aūt eos exercit⁹ chaldeoꝝ: et cōprehenderūt ſedechiā in cāpo ſolitudinis hierichontine: & captū adduxerūt ad nabuchodonoſor regē babylonis in reblata q̄ eſt in terra emath: & locutus eſt ad eum iudicia. Et occidit rex babylonis filios ſedechie in reblata in oculis eius et omnes nobiles iuda occidit rex babylonis. Oculos quoqꝫ ſedechie eruit: & vinxit eum cōpedibus vt duceretur in babylonē. Domum quoqꝫ regis et domum vulgi ſuccenderunt chaldei igni: et murū hieruſalē ſubuerterunt. Et reliquias populi que remanſerāt in ciuitate: et profugos qui tranſfugerant ad eum et ſupfluos vulgi qui remāſerāt trāſtulit nabuzardā magiſter militū in babylonē: & de plebe pauperum qui nihil penitus habebant: dimiſit nabuzardā magiſter militie in terra iuda: et dedit eis vineas & ciſternas in die illa. Preceperat autem nabuchodonoſor rex babylonis de hieremia: nabuzardan

Ca.xxxix.
בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ — תשע
מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂרִי בָּא — עשר בוא
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וְכָל חֵילוֹ
אֶל יְרוּשָׁלַםִ וַיָּצֻרוּ עָלֶיהָ׃ בְּעַשְׁתֵּי — צור
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ
הָרְבִיעִי בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הָבְקְעָה — רבע בקע
הָעִיר׃ וַיָּבֹאוּ כֹּל שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל — בוא שור
וַיֵּשְׁבוּ בְּשַׁעַר הַתָּוֶךְ נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר
סַמְגַּר נְבוּ שַׂר סְכִים רַב סָרִיס
נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב מָג וְכָל שְׁאֵרִית
שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר — הָיָה
רָאָם צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְכֹל — רָאָה
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ — לָחַם בָּרַח
לַיְלָה מִן הָעִיר דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר
בֵּין הַחֹמֹתָיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃ — חָמָה
וַיִּרְדְּפוּ חֵיל כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם — רָדַף
וַיַּשִּׂגוּ אֶת צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ — נָשַׂג
וַיִּקְחוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלֻהוּ אֶל נְבוּכַדְרֶאצַּר — לָקַח עָלָה
מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃ וַיִּשְׁחַט — דָּבַר שָׁפַט
מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה — שָׁחַט
לְעֵינָיו וְאֵת כָּל חֹרֵי יְהוּדָה — חָרַר
שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וְאֶת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ
עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם לָבִיא — אָסַר בוא
אֹתוֹ בָּבֶלָה׃ וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת
בֵּית הָעָם שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים בָּאֵשׁ
וְאֶת חֹמוֹת יְרוּשָׁלַםִ נָתָצוּ׃ וְאֵת — חָמָה
יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת — שָׁאַר
הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עָלָיו וְאֵת
יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן — גָּלָה
רַב טַבָּחִים בָּבֶל׃ וּמִן הָעָם הַדַּלִּים
אֲשֶׁר אֵין לָהֶם מְאוּמָה הִשְׁאִיר — מְאוּם שָׁאַר
נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
וַיִּתֵּן לָהֶם כְּרָמִים וִיגֵבִים בַּיּוֹם — נָתַן
הַהוּא׃ וַיְצַו נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ — צָוָה
בָּבֶל עַל יִרְמְיָהוּ בְּיַד נְבוּזַרְאֲדָן

רב טבחים לאמר׃ קחנו ועיניך לקח
שים עליו ואל תעש לו מאומה שום עשה
רע כי אם כאשר ידבר אליך רוע דבר
כן עשה עמו׃ וישלח נבוזראדן רב שלח
טבחים ונבושזבן רב סריס ונרגל סרס
שראצר רב מג וכל רבי מלך בבל׃
וישלחו ויקחו את ירמיהו מחצר לקח
המטרה ויתנו אתו אל גדליהו גמר נתן
בן אחיקם בן שפן להוציאהו יצא
אל הבית וישב בתוך העם׃ ואל
ירמיהו היה דבר יהוה בהיתו עצור היה עצר
בחצר המטרה לאמר׃ הלוך הלך
ואמרת לעבד מלך הכושי לאמר
כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
הנני מבי את דברי אל העיר הזאת בוא
לרעה ולא לטובה והיו לפניך רוע היה
ביום ההוא׃ והצלתיך ביום ההוא פנה
נאם יהוה ולא תנתן ביד האנשים נצל
אשר אתה יגור מפניהם׃ כי מלט נתן
אמלטך ובחרב לא תפל והיתה גור מלט
לך נפשך לשלל כי בטחת בי נפל היה
נאם יהוה׃

Cap.xl. הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת
יהוה אחר שלח אתו נבוזראדן
רב טבחים מן הרמה בקחתו אתו לקח
והוא אסור באזקים בתוך כל אסר זקק
גלות ירושלם ויהודה המגלים גלה
בבלה׃ ויקח רב טבחים לירמיהו לקח
ויאמר אליו יהוה אלהיך דבר את
הרעה הזאת אל המקום הזה׃ ויבא רוע קום
ויעש יהוה כאשר דבר כי חטאתם בוא עשה
ליהוה ולא שמעתם בקולו והיה
לכם הדבר הזה׃ ועתה הנה
פתחתיך היום מן האזקים אשר על
ידיך אם טוב בעיניך לבוא אתי
בבל בא ואשים את עיני עליך ואם שום

magiſtro militū dicens. Tolle illum: & pone ſuper eum oculos tuos: nihilq̧ ei mali facias: ſed vt voluerit ſic facias ei. Miſit quoq̧ nabuzardan princeps militie & nabu et ſeſban et rapſaces & neregel & ſereſer & rebmag: et oēs optimates regis babylonis miſerunt & tulerunt hieremiā de veſtibulo carceris: & tradiderūt eum godolie filio aicham filii ſaphā: vt intraret in domum & habitaret in populo. Ad hieremiā aūt factus fuerat ſermo dn̄i cū clauſus eſſet in veſtibulo carceris dicens. Vade et dic abdemelech ethiopi: dicens. Hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Ecce ego inducā ſermones meos ſup ciuitatem hanc in malū et non in bonū: & erunt in cōſpectu tuo in die illa: & liberabo te in die illa: ait dominus. Et nō traderis in manus virorum quos tu formidas: ſed eruens liberabo te & gladio nō cades: ſed erit tibi anima tua in ſalutē: quia in me habuiſti fiduciam: ait dn̄s. 40.

Sermo qui factus eſt ad hieremiam a domino poſtq̧ dimiſſus eſt a nabuzardan magiſtro militie de rama: quando tulit eum vinctum cathenis in medio omnium qui migrabant de hieruſalē et iuda: & ducebantur in babylonē. Tollens ergo princeps militie hieremiā dixit ad eum. Dn̄s deus tuus locutus eſt malū ſuper locum iſtū: & adduxit & fecit dn̄s ſicut locutus eſt quia peccaſtis domino & non audiſtis vocem eius: & factus eſt vobis ſermo hic. Nunc ergo ecce ſolui te hodie de cathenis que ſunt in manibus tuis. Si placet tibi vt venias mecum in babylonē: veni & ponā oclos meos ſup te. Si āt

p̄ncipis coq̄ꝝ dicēs: accipe eū ⁊ pone ocu
ἀρχιμαγείρου λέγων, λάβε αὐτὸν καὶ θὲς τοὺς ὀφ
los tuos ſup ipm: ⁊ ne facias ei q̄cq̄uā
θαλμούς σου ἐπ' αὐτόν, καὶ μὴ ποιήσῃς αὐτῷ οὐθὲν
malū: ſed ſicut locut⁹ fuerit ad te ſic facies
κακόν, ἀλλὰ καθὼς λαλήσῃ πρὸς σὲ οὕτω ποίησον
ei. ⁊ miſit nabuzardam p̄nceps coq̄rū.
αὐτῷ. καὶ ἀπέστειλε ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος
⁊ nabuſezban ⁊ rapſares ⁊ nergel ⁊ ſara
καὶ ναβουσεζβὰν καὶ ῥαψάρις καὶ νηργὲλ καὶ σαρα
ſar ⁊ rabmag ⁊ oēs duces regis
σὰρ καὶ ῥαβμὰγ καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες βασιλέ
babylonis. ⁊ miſerunt ⁊ acceperūt hie
ως βαβυλῶνος. καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἔλαβον τὸν ἱε
remiā de atrio carceris: ⁊ dederūt eum
ρεμίαν ἐξ αὐλῆς τῆς φυλακῆς, καὶ ἔδωκαν αὐτὸν
ad godoliā filiū achicā filij ſaphan: ⁊ edu
πρὸς γοδολίαν υἱὸν ἀχικὰμ υἱοῦ σαφάν, καὶ ἐξή
xerūt eū ⁊ ſedere feceūt in medio ppl'i. ⁊
γαγον αὐτὸν καὶ ἐκάθισαν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. καὶ
ad hieremiā fact⁹ eſt ſermo dn̄i in atrio car
πρὸς ἱερεμίαν ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυ
ceris dicens: vade ⁊ dic ad abdeme
λακῆς λέγων, πορεύου καὶ εἰπὸν πρὸς ἀβδεμέ
lech ethiopē dicens: ſic dixit dn̄s
λεχ τὸν αἰθίοπα, λέγων, οὕτως εἶπε κύριος ὁ
de⁹ iſrael: ecce ego īduco ſmōes meos ſup
θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ φέρω τοὺς λόγους μου ἐπὶ
ciuitatē hanc in mala ⁊ nō in bona:
τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά,
⁊ erūt coram te in die illa: ⁊
καὶ ἔσονται ἐνώπιόν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ
ſaluabo te in die illa ait dn̄s ⁊ nō dabo
σώσω σε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κς, καὶ οὐ δώσω
te in manus hoīm q̄s tu times a
σε εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ φοβῇ ἀπὸ
facie eoꝝ. q̄ꝛ ſaluans ſaluabo te ⁊ in gla
προσώπου αὐτῶν. ὅτι σώζων σώσω σε καὶ ἐν ῥομ
dio nō cades. ⁊ erit aīa tua in in
φαίᾳ οὐ μὴ πέσῃς. καὶ ἔσται ἡ ψυχή σου εἰς εὕ
ventum q̄ꝛ cōfidiſti in me ait dn̄s.
ρεμα ὅτι ἐπεποίθεις ἐπ' ἐμοί φησὶν κύριος. Ca. 40.

Sermo q̄ factus eſt ad hieremiā a do
Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυ
mino poſtea poſtq̄ miſit eū nabuzardan
ρίου ὕστερον μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν ναβουζαρδὰν
p̄nceps coq̄ꝝ de rama q̄n cepit eū in
τὸν ἀρχιμάγειρον ἐκ ῥαμὰ ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν ἐν
cōpedibus in medio trāſmigratiōis iuda du
χειροπέδαις ἐν μέσῳ ἀποικίας ἰούδα τῶν ἀγο
ctoꝝ in babylonem. ⁊ tulit eum p̄nceps
μένων εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ὁ ἀρχιμά
coq̄ꝝ: ⁊ ait illi: dn̄s deus tuus locut⁹
γειρος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, κύριος ὁ θεός σου ἐλάλησεν
eſt mala iſta ſup locum iſtum ⁊
τὰ κακὰ ταῦτα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ
fecit dn̄s ſicut locutus eſt: q̄ꝛ peccaſtis
ἐποίησεν κύριος καθὼς ἐλάλησεν, ὅτι ἡμάρτετε
ei ⁊ nō audiſtis eius vocē. ⁊
αὐτῷ καὶ οὐκ ἠκούσατε αὐτοῦ τῆς φωνῆς. καὶ
factū eſt vobis ſmo hic: nūc āt ecce ſolui
ἐγένετο ὑμῖν ὁ λόγος οὗτος. νῦν δὲ ἰδοὺ ἔλυσά
te a manicis q̄ in manus
σε ἀπὸ τῶν χειροπεδῶν τῶν ἐπὶ τὰς χεῖράς
tuas. ſi bonū coram te venire mecum in
σου. εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ εἰς
babylonē: veni ⁊ ponā oculos meos ſup te.
βαβυλῶνα, ἧκε καὶ θήσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ σοί.

Infra. 43.b.

B ſtat nō recede. ecce oīs tra in cōſpectu tuo ad
ει δὲ μὴ ἀπότρεχε. ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐνώπιόν σου εἰς
bonū τ ad placitū in oculis tuis vt vadas:
Geñ. 31.b. καλὸν καὶ εἰς ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ πορευθῆναι,
illuc perge: τ reuertere ad godoliam filiū achi
ἐκεῖ πορεύου, καὶ ἀνάστρεψον πρὸς γοδολίαν υἱὸν ἀχι
cā filij ſaphan quē cōſtituit rex babylonis
κὰμ υἱοῦ σαφὰν ὃν κατέστησεν βασιλεὺς βαβυλῶ-
in tra iuda: τ habita cum eo in medio
νος ἐν γῆ ἰούδα, καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ
ppli in oīa bona τ placita in oculis
λαοῦ εἰς πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἀρεστὰ ἐν ὀφθαλμοῖς
tuis ut vadas vade. τ dedit illi prin-
σου τοῦ πορευθῆναι πορεύου. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ ἀρ-
ceps cocoꝝ cibaria τ munera: τ miſit e-
χιμάγειρος ἐστιατορίαν καὶ δῶρα, καὶ ἀπέστειλεν αὐ-
um. τ venit ad godoliam in maſſephath: τ
τόν. καὶ ἦλθεν πρὸς γοδολίαν εἰς μασσηφάθ, καὶ
ſedit in medio ppli q relictus eſt in
ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τοῦ καταλειφθέντος ἐν
tra. τ audiert oēs duces exer-
τῇ γῇ. καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνά-
citus q in agro ipſi τ exercit⁹ eoꝝ: qꝛ cō
μεως τῆς ἐν ἀγρῷ αὐτοὶ καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν, ὅτι κα-
ſtituit rex babylonis godoliam in
τέστησεν βασιλεὺς βαβυλῶνος τὸν γοδολίαν ἐν τῇ
tra: τ qꝛ cōmendauit ei viros τ mulie-
γῇ, καὶ ὅτι παρακατέθετο αὐτῷ ἄνδρας καὶ γυναῖ-
res eoꝝ τ puulos: τ de pauperib⁹
κας αὐτῶν καὶ τὰ νήπια, καὶ τοὺς τῶν πενήτων
tre: quos nō migrare fecit in babylonē. τ vene
τῆς γῆς, οὓς οὐκ ἀπῴκισεν εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἦλ-
rūt ad godoliam in maſſephath. τ iſmael filius
θον πρὸς γοδολίαν εἰς μασσηφάθ. καὶ ἰσμαὴλ υἱὸς
C nathanie: τ ioanā filius carie τ ionathan: τ
ναθανίου, καὶ ἰωάναν υἱὸς καρὲε καὶ ἰωναθάν, καὶ
ſaraias fili⁹ thanaemeth: τ filij ophi netophati:
σαραίας υἱὸς θαναεμὲθ, καὶ υἱοὶ ὀφεὶ τοῦ νετοφατί,
τ iezonias fili⁹ maachathi: ipſi τ viri eo-
καὶ ἰεζωνίας υἱὸς τοῦ μααχαθί, αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐ-
rū. τ iurauit eis godolias τ viris
τῶν. καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς γοδολίας καὶ τοῖς ἀνδρά-
eoꝝ dicēs: ne timueritis a facie
σιν αὐτῶν λέγων, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τῶν
ſeruoꝝ chaldeoꝝ. habitate in tra τ
παίδων τῶν χαλδαίων. κατοικήσατε ἐν τῇ γῇ καὶ
opamini regi babylonis τ melius erit
ἐργάζεσθε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος καὶ βέλτιον ἔσται
vobis: τ ecce ego ſedeo in maſſephath vt ſtē an
ὑμῖν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κάθημαι ἐν μασσηφὰθ στῆναι κα-
te faciem chaldeoꝝ q venerit ad
τὰ πρόσωπον τῶν χαλδαίων οἳ ἂν ἔλθωσιν ἐφ' ἡ-
nos. τ vos colligite vinū τ fruct⁹: τ
μᾶς. καὶ ὑμεῖς συναγάγετε οἶνον καὶ ὀπώραν, καὶ
colligite oleū τ mittite in vaſa vra
συναγάγετε ἔλαιον καὶ βάλλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν
τ hītate ī ciuitatib⁹ qs tenuiſtis:
καὶ οἰκήσατε ἐν ταῖς πόλεσιν ἃς κατεκρατήσατε.
τ oēs iudei q in tra moab τ in filijs
καὶ πάντες οἱ ἰουδαῖοι οἱ ἐν γῇ μωὰβ καὶ ἐν υἱοῖς
āmon: τ q in idumea: τ q in vniuerſa
ἀμμών, καὶ οἱ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ, καὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ
tra: audierūt: ꝙ dediſſet rex babylonis reli-
γῇ, ἤκουσαν, ὅτι ἔδωκεν βασιλεὺς βαβυλῶνος κατά-
quias iudee: τ ꝙ cōſtituiſſet ſup eos
λειμμα τῷ ἰούδα, καὶ ὅτι κατέστησεν ἐπ' αὐτοὺς τὸν
godoliam filiū achicā: τ reuerſi ſunt oēs
γοδολίαν υἱὸν ἀχικάμ, καὶ ἐστράφησαν πάντες οἱ
iudei
ἰουδαῖοι

displicet tibi venire mecū in babylonē: reſide. Ecce oīs terra in cōſpectu tuo eſt. Quod elegeris & quo placuerit tibi vt vadas: illuc perge: & mecū noli venire: ſed habita apud godoliam filium aicham filii ſaphan quem prepoſuit rex babylōis ciuitatibus iude. Habita ergo cum eo in medio populi: vel quocūqꝫ placuerit tibi vt vadas: vade. Dedit quoqꝫ ei magiſter militie cibaria & munuſcula: & dimiſit eum. Venit aūt hieremias ad godoliā filiū aichā in maſphat: & habitauit cū eo in medio ppli qui relictus fuerat in terra. Cunqꝫ audiſſent oēs principes exercitus qui diſperſi fuerāt p regiones ipſi & ſocii eorū ꝙ prefeciſſet rex babylonis godoliam filium aichā terre: & commendaſſet ei viros & mulieres & paruulos & de paupibus terre qui nō fuerāt trāſlati in babylonē: venerūt ad godoliā in maſphat: & hiſmael filius nathanie: & iohānā filius caree & ionathan & ſareas filius thenoemeth & filii offi qui erāt de nethophati & iechonias fili⁹ machati ipſi & viri eorū. Et iurauit eis godolias filius aichā filii ſaphan & comitibus eorum dicens. Nolite timere ſeruire chaldeis. Habitate in terra & ſeruite regi babylonis: & bene erit vobis. Ecce ego habito in maſphat vt reſpondeā precepto chaldeorū qui mittuntur ad nos. Vos aūt colligite vindemiā & meſſem & oleū & cōdite in vaſis vřis: & manete in vrbibus veſtris quas tenetis. Sed & oēs iudei qui erant in moab & in finibus ammon & in idumea & in vniuerſis regionibus: audito ꝙ dediſſet rex babylonis reliquias in iudea: et ꝙ prepoſuiſſet ſuper eos godoliā filiū aichā filii ſaphā reuerſi ſunt inquā omes iudei de vniuerſis locis ad q̄ profugerāt:

רע בעיניך לבוא אתי בבל חדל — רעע
ראה כל הארץ לפניך אל טוב — פנה
ואל הישר בעיניך ללכת שמה — ילך
לך ועודנו לא ישוב ושבה אל — שוב
גדליה בן אחיקם בן שפן אשר
הפקיד מלך בבל בערי יהודה — פקד עיר
ושב אתו בתוך העם או אל כל — ישב
הישר בעיניך ללכת לך ויתן לו רב — ילך נתן
טבחים ארחה ומשאת וישלחהו — נשא שלח
ויבא ירמיהו אל גדליה בן אחיקם — בוא
המצפתה וישב אתו בתוך העם — צפה
הנשארים בארץ וישמעו כל — שאר שמע
שרי החילים אשר בשדה המה — שור
ואנשיהם כי הפקיד מלך בבל את — פקד
גדליהו בן אחיקם בארץ וכי הפקיד
אתו אנשים ונשים וטף ומדלת — נשה דלל
הארץ מאשר לא הגלו בבלה ויבאו — גלה בוא
אל גדליה המצפתה וישמעאל
בן נתניהו ויוחנן ויונתן בני קרח
ושריה בן תנחמת ובני עפי
הנטפתי ויזניהו בן המעכתי המה
ואנשיהם וישבע להם גדליהו — שבע
בן אחיקם בן שפן ולאנשיהם
לאמר אל תיראו מעבוד הכשדים — ירא עבד
שבו בארץ ועבדו את מלך בבל — ישב
וייטב לכם ואני הנני ישב — יטב
במצפה לעמד לפני הכשדים — צפה פנה
אשר יבאו אלינו ואתם אספו יין — בוא
וקיץ ושמן ושמו בכליכם ושבו — קוץ שום
בעריכם אשר תפשתם וגם כל — כלה ישב
היהודים אשר במואב ובבני — ידה
עמון ובאדום ואשר בכל הארצות
שמעו כי נתן מלך בבל שארית
ליהודה וכי הפקיד עליהם את — פקד
גדליהו בן אחיקם בן שפן וישבו כל — שוב
היהודים מכל המקמות אשר נדחו — קום דחה

שָׁם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ יְהוּדָה אֶל גְּדַלְיָהוּ בוא
הַמִּצְפָּתָה וַיַּאַסְפוּ יַיִן וָקַיִץ הַרְבֵּה אסף רבה
מְאֹד׃ וְיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי שור
הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בָּאוּ אֶל בוא
גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אמר
הֲיָדֹעַ תֵּדַע כִּי בַּעֲלִיס מֶלֶךְ בְּנֵי
עַמּוֹן שָׁלַח אֶת יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה
לְהַכֹּתְךָ נֶפֶשׁ וְלֹא הֶאֱמִין לָהֶם נכה אמן
גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם׃ וְיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ
אָמַר אֶל גְּדַלְיָהוּ בַסֵּתֶר בַּמִּצְפָּה צפה
לֵאמֹר אֵלְכָה נָּא וְאַכֶּה אֶת ילך נכה
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וְאִישׁ לֹא יֵדָע
לָמָּה יַכֶּכָּה נֶּפֶשׁ וְנָפֹצוּ כָּל יְהוּדָה
הַנִּקְבָּצִים אֵלֶיךָ וְאָבְדָה שְׁאֵרִית קבץ
יְהוּדָה׃ וַיֹּאמֶר גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם אֶל אמר
יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ אַל תַּעַשׂ אֶת הַדָּבָר עשה
הַזֶּה כִּי שֶׁקֶר אַתָּה דֹבֵר אֶל
יִשְׁמָעֵאל׃

Cap. xlj.
וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל
בֶּן נְתַנְיָה בֶן אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה היה שבע
וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל בוא
גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה וַיֹּאכְלוּ אכל
שָׁם לֶחֶם יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה׃ וַיָּקָם קום
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וַעֲשֶׂרֶת הָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר הָיוּ אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת גְּדַלְיָהוּ היה נכה
בֶן אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמֶת אֹתוֹ מות
אֲשֶׁר הִפְקִיד מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאָרֶץ׃ וְאֵת פקד
כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר הָיוּ אִתּוֹ אֶת ידה היה
גְּדַלְיָהוּ בַּמִּצְפָּה וְאֶת הַכַּשְׂדִּים
אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁם אֵת אַנְשֵׁי מצא
הַמִּלְחָמָה הִכָּה יִשְׁמָעֵאל׃ וַיְהִי בַּיּוֹם לחם נכה
הַשֵּׁנִי לְהָמִית אֶת גְּדַלְיָהוּ וְאִישׁ שנה
לֹא יָדָע׃ וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם בוא
מִשִּׁלוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ
מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֻעֵי בְגָדִים וּמִתְגֹּדְדִים גלח גדד
וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה בְּיָדָם לְהָבִיא לבן בוא

et venerunt in terram iuda ad godoliam in maſphat: & collegerũt vinũ & meſſem multã nimis. Iohãnan autẽ filius caree & oẽs principes exercit9 qui diſperſi fuerãt in regionibus: venerunt ad godoliam in maſphat: et dixerunt ei. Scito φ baalis rex filiorum ammon miſit hiſmael filium nathanie percutere animã tuam. Et non credidit eis godolias filius aicham. iohãnan aũt filius caree dixit ad godoliam ſeorſum in maſphat loquens. Ibo & percutiam hiſmael filium nathanie nullo ſciente: ne interficiat aĩam tuã & diſſipentur oẽs iudei qui congregati ſunt ad te: & peribunt reliquie iuda. Et ait godolias filius aicham ad iohannan filium caree. Noli facere verbum hoc. Falſum enim tu loqueris de hiſmael. 41.

ET factũ eſt in menſe ſeptimo: venit hiſmael filius nathanie filii eliſama de ſemine regali & optimates regis: & decem viri cum eo ad godoliã filiũ aicham in maſphat: & comederunt ibi panes ſimul in maſphat. Surrexit autem hiſmael filius nathanie & decem viri qui cum eo erant & percuſſerunt godoliam filiũ aicham filii ſaphan gladio & interfecerũt eũ quẽ prefecerat rex babylonis terre. Omnes quoqꝫ iudeos qui erant cum godolia in maſphat & chaldeos qui reperti ſunt ibi & viros bellatores percuſſit hiſmael. Secundo autẽ die poſtꝙ occiderat godoliam nullo adhuc ſciente: venerunt viri de ſichem & de ſylo & de ſamaria & octoginta viri raſi barba & ſciſſis veſtibus & ſqualletes & munera & thus habebãt in manu vt offerrent in

de oĩ loco ad quẽ diſꝑſi ſunt: ꝛ venerũt ad godoliã in terrã iude in maſſephath: ꝛ
ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν, καὶ ἦλθον πρὸς γοδολίαν εἰς γῆν ἰούδα εἰς μασσηφὰθ, καὶ
collegerũt vinũ ꝛ fructus multos valde: ꝛ
συνήγαγον οἶνον καὶ ὀπώραν πολλὴν σφόδρα, καὶ
oleum. ꝛ ioanam filius carie ꝛ oẽs duces exercitus ꝗ in agris: venerũt ad
ἔλαιον. καὶ ἰωανὰν υἱὸς καρηὲ καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἦλθον πρὸς
godoliam in maſſephath ꝛ dixerũt ei: ſi cognitiõe
γοδολίαν εἰς μασσηφὰθ καὶ εἶπαν αὐτῷ, εἰ γνώσει
ſcis qꝫ regina regis filioꝝ ãmon:
γινώσκεις ὅτι βασίλισσα βασιλέως υἱῶν ἀμμῶν,
miſit ad te iſmael filiũ nathanie ut ꝑcutiat aĩam tuã: ꝛ nõ credidit eis godolias filius achicam: ꝛ ioanã filius carie dixit
ἀπέστειλεν πρὸς σὲ τὸν ἰσμαὴλ υἱὸν ναθανίου πατάξαι ψυχήν σου, καὶ οὐκ ἐπίστευσεν αὐτοῖς γοδολίας υἱὸς ἀχικάμ, καὶ ἰωανὰν υἱὸς καρηὲ εἶπεν τῷ
godolie latenter in maſſephath: ibo iã
γοδολίᾳ κρυφαίως ἐν μασσηφὰθ, πορεύσομαι δὴ
ꝛ ꝑcutiam iſmael filiũ nathanie ꝛ nullus
καὶ πατάξω τὸν ἰσμαὴλ υἱὸν ναθανίου καὶ μηδεὶς
ſciat: ne forte iterficiat tuã aĩam: ꝛ diſꝑgantur oẽs iudei ꝗ cõgregati ſũt ad te: ꝛ peribunt reliqui iuda. ꝛ ait godolias
γνώτω, μήποτε πατάξῃ σου ψυχήν, καὶ διασπαρῶσιν πᾶς ἰούδας οἱ συνηγμένοι πρὸς σέ, καὶ ἀπολοῦνται οἱ ἐπίλοιποι ἰούδα. καὶ εἶπεν γοδολίας
ad ioanã filiũ carie: ne feceris rem hãc
πρὸς ἰωανὰν υἱὸν καρηέ, μὴ ποιήσῃς τὸ πρᾶγμα τοῦτο
qꝛ mendacia tu dicis ſuper iſmael.
ὅτι ψευδῆ σὺ λέγεις ὑπὲρ ἰσμαήλ. Ca.41.

ET factũ eſt menſe ſeptimo venit iſmael filiꝰ nathanie filij eliſama de genere
Καὶ ἐγένετο τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἦλθεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου υἱοῦ ἐλισαμὰ ἀπὸ γένους τοῦ
regis: ꝛ duces regis ꝛ decẽ
βασιλέως, καὶ ἡγούμενοι τοῦ βασιλέως καὶ δέκα
viri cum eo: ad godoliam in maſſephath ꝛ
ἄνδρες μετ᾽ αὐτοῦ, πρὸς γοδολίαν εἰς μασσηφὰθ καὶ
cõederũt illic panẽ ſimul. ꝛ ſurrexit iſmael ꝛ
ἔφαγον ἐκεῖ ἄρτον ἅμα. καὶ ἀνέστη ἰσμαὴλ καὶ οἱ
decẽ viri ꝗ erant cum eo: ꝛ ꝑcuſſerunt
δέκα ἄνδρες οἳ ἦσαν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν
godoliam gladio ꝛ interfecerũt eũ: quẽ
τὸν γοδολίαν μαχαίρᾳ καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν, ὃν
cõſtituit rex babylonis ſuꝑ terrã:
κατέστησεν ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τῆς γῆς.
ꝛ oẽs iudeos exiſtẽtes cum eo
καὶ πάντας τοὺς ἰουδαίους τοὺς ὄντας μετ᾽ αὐτοῦ
in maſſephath: ꝛ oẽs chaldeos
εἰς μασσηφὰθ, καὶ πάντας τοὺς χαλδαίους τοὺς
ꝗ repti ſũt ibi. ꝛ viros bellatores ꝑcuſſit iſmael. ꝛ factũ eſt die ſecunda
εὑρεθέντας ἐκεῖ. καὶ τοὺς ἄνδρας πολεμιστὰς ἐπάταξεν ἰσμαήλ. καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ
poſtꝙ ꝑcuſſit ipſe godoliam: ꝛ homo
πατάξαντος αὐτοῦ τὸν γοδολίαν, καὶ ἄνθρωπος
nõ ſciuit: ꝛ venerũt viri de ſychem de
οὐκ ἔγνω, καὶ ἤλθοσαν ἄνδρες ἀπὸ συχὲμ ἀπὸ
ſylom ꝛ de ſamaria octuaginta viri raſi barba ꝛ ſciſſis veſtibus ꝛ
συλὼμ καὶ ἀπὸ σαμαρείας ὀγδοήκοντα ἄνδρες ἐξυρημένοι πώγωνας καὶ διερρηχότες τὰ ἱμάτια καὶ
plangẽtes ꝛ munꝰ ꝛ thus in
κοπτόμενοι, καὶ δῶρον καὶ λίβανος ἐν ταῖς
manibꝰ ſuis vt offerrent
χερσὶν αὐτῶν τοῦ εἰσενέγκαι

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

in domū dñi. ⁊ egreſſ⁹ ē in occurſum eis
εἰς οἶκον κυρίου. καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς
iſmael filius nathanie de maſipha: ipſi ibant
ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου ἀπὸ μασιφά, αὐτοὶ ἐπορεύ
⁊ flebant. ⁊ ait: ingredimini ad go
οντο καὶ ἔκλαιον. καὶ εἶπεν, εἰσέλθετε πρὸς γο-
doliam. ⁊ factū ē: cū intraſſent illi in mediū
δολίαν. καὶ ἐγένετο, εἰσελθόντων αὐτῶν εἰς μέσον
ciuitatis: iugulauit eos in puteo ipſe
τῆς πόλεως, ἔσφαξεν αὐτοὺς εἰς τὸ φρέαρ αὐτὸς
⁊ viri q̄ cum eo. ⁊ decē viri inuē-
καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ δέκα ἄνδρες εὑρέ
ti ſunt illic: ⁊ dixerūt iſmaeli: nō occidas nos:
θησαν ἐκεῖ, καὶ εἶπαν τῷ ἰσμαὴλ, μὴ ἀνέλῃς ἡμᾶς,
q̄ȝ ſunt nobis theſauri in agro triticū ⁊ ordeū
ὅτι εἰσὶν ἡμῖν θησαυροὶ ἐν ἀγρῷ πυροὶ καὶ κριθαὶ
⁊ mel ⁊ oleū. ⁊ p̄teriīt ⁊ nō interfecit e-
καὶ μέλι καὶ ἔλαιον. καὶ παρῆλθεν καὶ οὐκ ἀνεῖλεν αὐ
os in medio fratrū ſuoꝝ: ⁊ pute-
τοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ τὸ φρέ-
us in quē p̄iecit iſmael oēs q̄s interfecit:
αρ εἰς ὃ ἔρριψεν ἰσμαὴλ πάντας οὓς ἀπέκτεινεν,
puteus magn⁹. hic eſt quē fecit rex a-
φρέαρ μέγα. τοῦτό ἐστιν ὃ ἐποίησεν βασιλεὺς ἀ-
ſa a facie baaſa regis iſrael. ip
σὰ ἀπὸ προσώπου βαασὰ βασιλέως ἰσραὴλ, τοῦ
ſuꝫ repleuit iſmael filius nathanie vulneratis
το ἔπλησεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου τραυματιῶν.
⁊ reduxit iſmael oēm p̄plm̄ q̄ re-
καὶ ἀπέστρεψεν ἰσμαὴλ πάντα τὸν λαὸν τὸν κατα
lictus eſt in maſphate ⁊ filias re-
λειφθέντα ἐν μασσιφὰθ καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βα
gis q̄s cōmendauit p̄nceps coquoꝝ go-
σιλέως ἃς παρακατέθετο ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ γο-
dolie filio achicaꝫ: ⁊ abiīt vt tranſiret ad fi
δολίᾳ υἱῷ ἀχικάμ, καὶ ᾤχετο εἰς τὸν πέραν υἱ-
lios āmon. ⁊ audiuit ioanā fili⁹ carie ⁊ om-
ῶν ἀμμών. καὶ ἤκουσεν ἰωάναν υἱὸς καρὲ καὶ πάν
nes duces exercitus q̄ cum eo: om-
C τες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, πάν
nia mala q̄ fecit iſmael filius nathanie
τα τὰ κακὰ ἃ ἐποίησεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου.
⁊ adduxerūt oēm exercitū eoꝝ ⁊
καὶ ἤγαγον ἅπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν καὶ ᾤ
p̄fecti ſūt vt debellarēt eū: ⁊ inueneſt eū ad aq̄ꝫ
χοντο πολεμεῖν αὐτόν, καὶ εὗρον αὐτὸν ἐπὶ ὕδα
multam in gabaon. ⁊ factū eſt q̄n vidiſſet
τος πολλοῦ ἐν γαβαῶν. καὶ ἐγένετο ὅτε εἶδεν
oīs p̄pl's q̄ cum iſmael ioanam filiū ca
πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετὰ ἰσμαὴλ τὸν ἰωάναν υἱὸν κα
rie ⁊ vniuerſos duces exercitus q̄
ρὲ καὶ πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τῆς
cum eo: letati ſunt ⁊ reuerſi ſunt ad
μετ᾽ αὐτοῦ, ηὐφράνθησαν καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς

Trāſla.B.Hie.

domo dñi. Egreſſus er
go hiſmael filius
nathanie in occurſum
eorum de maſphat: ince
dens & plorans ibat.
Cū aūt occurriſſet eis:
dixit ad eos. Venite ad
godoliam
filiū aicham. Qui cum
veniſſent ad medium
ciuitatis: interfecit eos
hiſmael filius nathanie
circa medium laci: ipſe
& viri
qui erant cum eo. Decē
autem viri reperti ſunt
inter eos: qui dixerunt
ad hiſmael. Noli
occidere nos: quia ha-
bem⁹ theſauros in agro
frumenti & ordei & olei
& mellis. Et ceſſauit
et non interfecit eos cū
fratrib⁹ ſuis. Lacus aūt
in quem proiecerat hiſ
mael
omnia cadauera virorū
quos percuſſit
propter godoliam: ipſe
eſt quem fecit
rex aſa propter baaſa
regem
iſrael. Ipſum repleuit
hiſmael filius
nathanie occiſis. Et ca-
ptiuas duxit hiſmael
omnes reliquias populi
qui erant
in maſphat filias regis
et
vniuerſum populū qui
remāſerant in maſphat:
quos cōmēdauerat na-
buzardan princeps mili
tie godolie filio aicham.
Et cepit eos
hiſmael filius nathanie:
& abiit vt tranſiret
ad filios ammon. Audi
uit autem iohānan filius
caree & omnes princi-
pes bellatorū qui erant
cum eo omne malum
quod fecerat
hiſmael filius nathanie:
& aſſumptis
vniuerſis viris profecti
ſunt vt bellarent aduerſū
hiſmaelem filiū natha-
nie: & inuenerunt eum
ad aquas multas que
ſunt in gabaon.
Cumq̄ vidiſſet ois popu
lus qui erat cū hiſmael
iohānan filium caree &
vniuerſos principes
bellatorū q̄ erant cū eo
letati ſunt. Et reuerſus
eſt omnis populus quē
ceperat hiſmael
in maſphat: reuerſuſq̄
abiit ad

Text.he.hiere.xlj. | Priitiua.heb.

Text	Primitiua
בֵּית יְהוָה׃ וַיֵּצֵא יִשְׁמָעֵאל בֶּן	
נְתַנְיָה לִקְרָאתָם מִן הַמִּצְפָּה הֹלֵךְ	
הָלוֹךְ וּבֹכֶה וַיְהִי כִּפְגֹשׁ אֹתָם	הָלַךְ הָיָה
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל גְּדַלְיָהוּ	בּוֹא
בֶן אֲחִיקָם׃ וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל תּוֹךְ	
הָעִיר וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה	שָׁחַט
אֶל תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים	
אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ	מָצָא
בָם וַיֹּאמְרוּ אֶל יִשְׁמָעֵאל אַל	אָמַר
תְּמִתֵנוּ כִּי יֶשׁ לָנוּ מַטְמֹנִים בַּשָּׂדֶה	מוּת טָמַן
חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ וַיֶּחְדַּל	חִטָּה חָדַל
וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃ וְהַבּוֹר	
אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת	שָׁלַךְ
כָּל פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה	נָכָה
בְּיַד גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה	
הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא מֶלֶךְ	עָשָׂה
יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מִלֵּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן	
נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים׃ וַיִּשְׁבְּ יִשְׁמָעֵאל	שָׁבָה
אֶת כָּל שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר	
בַּמִּצְפָּה אֶת בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֶת	צָפָה בָּנָה
כָּל הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בַּמִּצְפָּה	שָׁאַר
אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים	פָּקַד
אֶת גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵּם	
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וַיֵּלֶךְ לַעֲבֹר	
אֶל בְּנֵי עַמּוֹן׃ וַיִּשְׁמַע יוֹחָנָן בֶּן	שָׁמַע
קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר	שׂוּר
אִתּוֹ אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה	רוּעַ
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה׃ וַיִּקְחוּ אֶת	לָקַח
כָּל הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ לְהִלָּחֵם עִם	לָחַם
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וַיִּמְצְאוּ אֹתוֹ	מָצָא
אֶל מַיִם רַבִּים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ וַיְהִי	רָבַב הָיָה
כִּרְאוֹת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אֶת יִשְׁמָעֵאל	רָאָה
אֶת יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְאֵת כָּל שָׂרֵי	
הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשְׂמָחוּ׃ וַיָּסֹבּוּ	שָׂמַח סָבַב
כָּל הָעָם אֲשֶׁר שָׁבָה יִשְׁמָעֵאל	
מִן הַמִּצְפָּה וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֶל	שׁוּב

Digitized by Google

יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה
נִמְלַט בִּשְׁמֹנָה אֲנָשִׁים מִפְּנֵי יוֹחָנָן, — מָלַט פָּנָה
וַיֵּלֶךְ אֶל בְּנֵי עַמּוֹן׃ וַיִּקַּח יוֹחָנָן בֶּן — לָקַח
קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ
אֵת כָּל שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר הֵשִׁיב — שׁוּב
מֵאֵת יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה מִן
הַמִּצְפָּה, אַחַר הִכָּה אֶת גְּדַלְיָה בֶּן — נָכָה
אֲחִיקָם, גְּבָרִים אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה — לָחַם
וְנָשִׁים וָטַף וְסָרִסִים, אֲשֶׁר הֵשִׁיב — נָשָׁה
מִגִּבְעוֹן׃ וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ בְּגֵרוּת כִּמוֹהָם
אֲשֶׁר אֵצֶל בֵּית לָחֶם, לָלֶכֶת לָבוֹא — יָלַךְ
מִצְרָיִם׃ מִפְּנֵי הַכַּשְׂדִּים כִּי יָרְאוּ
מִפְּנֵיהֶם, כִּי הִכָּה יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה
אֶת גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם, אֲשֶׁר הִפְקִיד — פָּקַד
מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאָרֶץ׃

Cap. xlij.

וַיִּגְּשׁוּ כָּל שָׂרֵי הַחֲיָלִים וְיוֹחָנָן
בֶּן קָרֵחַ וִיזַנְיָהוּ בֶּן הוֹשַׁעְיָה, וְכָל — נָגַשׁ שׂוּר
הָעָם מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל — גָּדַל אָמַר
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא, תִּפָּל נָא תְחִנָּתֵנוּ — נָבָא נָפַל
לְפָנֶיךָ, וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ אֶל יְהוָה — חָנַן פָּנָה פָּלַל
אֱלֹהֶיךָ בְּעַד כָּל הַשְּׁאֵרִית הַזֹּאת,
כִּי נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה, כַּאֲשֶׁר — שָׁאַר רָבָה
עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֹתָנוּ׃ וְיַגֶּד לָנוּ יְהוָה — רָאָה אֵת
אֱלֹהֶיךָ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֶךְ בָּהּ, — נָגַד יָלַךְ
וְאֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה׃ וַיֹּאמֶר — עָשָׂה
אֲלֵיהֶם יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא שָׁמַעְתִּי,
הִנְנִי מִתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
כְּדִבְרֵיכֶם, וְהָיָה כָּל הַדָּבָר אֲשֶׁר
יַעֲנֶה יְהוָה אֶתְכֶם אַגִּיד לָכֶם, לֹא — עָנָה נָגַד
אֶמְנַע מִכֶּם דָּבָר׃ וְהֵמָּה אָמְרוּ אֶל — מָנַע
יִרְמְיָהוּ, יְהִי יְהוָה בָּנוּ לְעֵד אֱמֶת — הָיָה עֵד
וְנֶאֱמָן, אִם לֹא כְּכָל הַדָּבָר אֲשֶׁר
יִשְׁלָחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵלֵינוּ כֵּן — שָׁלַח
נַעֲשֶׂה׃ אִם טוֹב וְאִם רָע בְּקוֹל יְהוָה — עָשָׂה רוּעַ
אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ שֹׁלְחִים אֹתְךָ
אֵלָיו נִשְׁמָע, לְמַעַן אֲשֶׁר יִיטַב לָנוּ, — שָׁמַע יָטַב

---

iohānan filiū caree. Hiſmael aūt filius nathanie fugit cum octo viris a facie iohannan: & abiit ad filios ammō. Tulit ergo iohānan fili⁹ caree & omēs principes bellatorū qui erāt cū eo vniuerſas reliquias vulgi quas reduxerant ab hiſmael filio nathanie de maſphat: poſtq̄ percuſſit godoliam filium aicham fortes viros ad prelium: & mulieres & pueros & eunuchos q̄s reduxerat de gabaon: & abierūt & ſederunt peregrinātes in chamaam que eſt iuxta bethleem vt pergerēt & introirēt egyptū a facie chaldeorū. Timebāt ei eos: quia pcuſſerat hiſmael filius nathanie godoliam filium aichan quem prepoſuerat rex babylonis in terra iuda. 42.

Et acceſſerūt omēs principes bellatorꝝ & iohānan fili⁹ caree & iechonias fili⁹ ozie: & reliquū vulgus a paruo vſq; ad magnū: dixerūtq; ad hieremiā pphetam. Cadat oratio noſtra in conſpectu tuo: & ora pro nobis ad dominū deum tuum pro vniuerſis reliquiis iſtis: quia derelicti ſum⁹ pauci de pluribus: ſicut oculi tui nos intuentur & annunciet nobis dñs deus tuus viam per quā pergamus: & verbum quod faciamus. Dixit autem ad eos hieremias ppheta. Audiui. Ecce ego oro ad dominum deum veſtrum ſecundum verba veſtra omne verbum quodcūq; rñderit mihi indicabo vobis: nec celabo vos quicq̄. Et illi dixerunt ad hieremiam. Sit dñs inter nos teſtis veritatis & fidei: ſi non iuxta omne verbum in quo miſerit te dñs deus tuus ad nos: ſic faciemus ſiue bonū eſt ſiue malum. Voci dñi dei noſtri ad quem mittimus te obediemus: vt bene ſit nobis:

---

ioanā. et iſmael ſaluat⁹ ē cū octo hominibus: D
ἰωάναν. ὁ δὲ ἰσμαὴλ ἐσώθη σὺν ὀκτὼ ἀνθρώποις,
et abijt ad filios ammō. et tulit ioa
καὶ ᾤχετο πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών. καὶ ἔλαβεν ἰω
nam et oēs duces exercitus q̄ cum
άναν καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ᾽ αὐ
eo vniuerſos reliquos pplī q̄s redu
τοῦ πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ οὓς ἀπέ
xit ab iſmael filio nathanie de maſſipha poſt
στρεψεν ἀπὸ ἰσμαὴλ υἱοῦ ναθανίου ἀπὸ μασιφὰ με
q̄ pcuſſit ipſe godoliam filiū achicā: poten
τὰ τὸ πατάξαι αὐτὸν γοδολίαν υἱὸν ἀχικάμ, δυνα
tes viros in bello: et mulieres: et
τοὺς ἄνδρας ἐν πολέμῳ, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ
reliqua: et eunuchos q̄s reduxerat de
κατάλοιπα, καὶ τοὺς εὐνούχους οὓς ἀπέστρεψεν ἀπὸ
gabaon. et abierūt et ſederūt in tra berothcha
γαβαών. καὶ ᾤχοντο καὶ ἐκάθισαν ἐν γῇ βηρὼθ χα
maam q̄ iuxta bethleem vt irent ad intrādū in
μαὰμ τὴν πρὸς βηθλεὲμ τοῦ πορευθῆναι εἰσελθεῖν εἰς
egyptū a facie chaldeoꝝ. q2 timue
αἴγυπτον ἀπὸ προσώπου τῶν χαλδαίων. ὅτι ἐφο
runt a facie: q2 percuſſit iſmael
βήθησαν ἀπὸ προσώπου, ὅτι ἐπάταξεν ἰσμαὴλ
godoliā quē ꝯſtituit rex babylonis
τὸν γοδολίαν ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος
in tra.
ἐν τῇ γῇ.

Ca. 42.

Et acceſſerūt omnes duces exer A
Καὶ προσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνά
citus et ioanā fili⁹ carie: et iezonias fili⁹ oſei ſ.21.a.
μεως καὶ ἰωάναν υἱὸς καριὲ, καὶ ἰεζονίας υἱὸς ὠσαίου 227.d.
et oīs pplſ a paruo et vſq; ad magnū et dixerūt in eo.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου καὶ εἶπον
ad hieremiā pphetā: cadat iā mīa nřa
πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφήτην, πεσέτω δὴ τὸ ἔλεος ἡμῶν
ante faciem tuā et ora ad dnm deū
κατὰ πρόσωπόν σου καὶ πρόσευξαι πρὸς κύριον τὸν θεόν
tuū pro reliquijs iſtis: q2 relicti ſu
σου περὶ τῶν καταλοίπων τούτων, ὅτι κατελείφθη
m⁹ pauci de multis: ſicut oculi tui ſu
μεν ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν καθότι οἱ ὀφθαλμοί σου βλέ
tuent. et annūciet nobis dñs deꝰ tuus
πουσι. καὶ ἀναγγειλάτω ἡμῖν κύριος ὁ θεός σου τὴν
viam in q̄ ambulabim⁹ in ea et vbū q̄d facie
ὁδὸν ἐν ᾗ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ καὶ λόγον ὃν ποιή
mus. et dixit eis hieremias ppheta audi
σομεν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἱερεμίας ὁ προφήτης ἤκου
ui ecce orabo ad dnm deū nřm
σα. ἰδοὺ προσεύξομαι πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν
ſcdm verba vřa. et erit verbū qđ rñ
κατὰ τοὺς λόγους ὑμῶν. καὶ ἔσται ὁ λόγος ὃν ἀπο
debit dñs ānūciabo vobis: nō abſcōdā
κριθήσεται κύριος ἀναγγελῶ ὑμῖν, οὐ μὴ κρύψω
a vobis verbū: et illi dixerūt hieremie. ſit
ἀφ᾽ ὑμῶν ῥῆμα. καὶ αὐτοὶ εἶπαν τῷ ἱερεμίᾳ. ἔστω
dñs in nobis in teſtem iuſtum et fidelē: ſi
κύριος ἐν ἡμῖν εἰς μάρτυρα δίκαιον καὶ πιστὸν, εἰ
nō ſcdm oē verbū q̄ miſerit te do
μὴ κατὰ πάντα τὸν λόγον ὃν ἂν ἀποστείλῃ σε κύ
min⁹ de⁹ tu⁹ ad nos: ſic faciemus.
ριος ὁ θεός σου πρὸς ἡμᾶς, οὕτως ποιήσωμεν.
ſiue bonū ſiue malum: vocē dñi
καὶ ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν κακόν, τῆς φωνῆς κυρίου
dei nři cui nos mittimus te ad
τοῦ θεοῦ ἡμῶν οὗ ἡμεῖς ἀποστέλλομέν σε πρὸς
eum audiemus vt melius nobis ſit:
αὐτὸν ἀκουσόμεθα ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται,

q: audiemus voce dñi dei
ὅτι ἀκουσόμεθα τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου τοῦ θεοῦ
nři. ⁊ factū ē poſt decē dies: factū ē ver=
ἡμῶν. καὶ ἐγενήθη μετὰ δέκα ἡμέρας, ἐγένετο λό=
bū dñi ad hieremiā. ⁊ vocauit ioanem
γος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν. καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἰωάναν
filiū carie ⁊ duces exercitus ⁊
υἱὸν καρὴε καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ
oēm pplm a paruo vſq; ad magnū: ⁊ a=
πάντα τὸν λαὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ εἶ
it illis: ſic dixit dñs de⁹ iſrael:
πεν αὐτοῖς, οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
q̄ miſiſtis me ad eum: vt caderet depcatio
ὃν ἀπεστάλκατέ με πρὸς αὐτόν, ἵνα πέσῃ ἡ δέησις
vřa in cōſpectu eius. ſi ſedentes ſederitis
ὑμῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ἐὰν καθίσαντες καθίσητε
in tra iſta ⁊ edificabo vos ⁊ non
ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ οἰκοδομήσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ
deſtruam: ⁊ plantabo vos ⁊ nō euellam:
καθελῶ, καὶ φυτεύσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω.
q: placatus ſum ſup malis: q̄ dixi fa=
ὅτι ἀναπέπαυμαι ἐπὶ τοῖς κακοῖς, οἷς εἶπα ποι
cere vobis. ne timueritis a facie
ῆσαι ὑμῖν. μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τοῦ
regis babylonis. quē vos formidatis a
βασιλέως βαβυλῶνος. οὗ ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ
facie eius non timueritis ait dñs:
προσώπου αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε φησὶν κύριος,
C q: vobiſcū ego ſū vt liberem vos ⁊
ὅτι μεθ᾽ ὑμῶν ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαι ὑμᾶς καὶ
ſaluos faciā vos de manu eius. ⁊ dabo vobis
σώζειν ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. καὶ δώσω ὑμῖν
miam ⁊ miſebor vři ⁊ reducam vos in
ἔλεος καὶ ἐλεήσω ὑμᾶς καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς
trā vřam. ⁊ ſi dicitis vos non ſedebi=
τὴν γῆν ὑμῶν. καὶ εἰ λέγετε ὑμεῖς οὐ μὴ καθίσω
mu⁹ in tra iſta ut non audiam⁹ vo
μεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ πρὸς τὸ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φω
cē dñi dei vři: dicētes: minime.
νῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, λέγοντες, μηδαμῶς.
q: in terrā egypti ingrediemur ⁊ non
ὅτι εἰς γῆν αἰγύπτου εἰσελευσόμεθα καὶ οὐ μὴ
videbim⁹ bellum: ⁊ vocē tube nō
ἴδωμεν πόλεμον, καὶ φωνὴν σάλπιγγος οὐ μὴ
audiemus. ⁊ in panib⁹ non eſuriemus: ⁊
ἀκούσομεν. καὶ ἐν ἄρτοις οὐ μὴ πεινάσωμεν, καὶ
illic habitabim⁹. ꝑpter hoc audite vbū dñi.
ἐκεῖ οἰκήσωμεν. διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου.
reliqui iuda ſic dixit dñs exer=
κατάλοιποι ἰούδα οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνά
cituū deus iſrael: ſi vos dederitis faci=
μεων ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἐὰν ὑμεῖς δῶτε τὸ πρόσω=
em vřaʒ in egyptum ⁊ igreſſi fuerit; illuc vt hite=
πον ὑμῶν εἰς αἴγυπτον καὶ εἰσέλθητε ἐκεῖ κατοι=
tis ⁊ erit gladius quā vos formidatis a
κεῖν καὶ ἔσται ἡ ῥομφαία ἣν ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ
facie eius: inueniet vos in egypto. ⁊
προσώπου αὐτῆς, εὑρήσει ὑμᾶς ἐν αἰγύπτῳ. καὶ
fames cui⁹ vos curā habetis a facie e=
ὁ λιμὸς οὗ ὑμεῖς λόγον ἔχετε ἀπὸ προσώπου αὐ=
ius: apphendet vos in egypto: ⁊ ibi mo=
τοῦ, καταλήψεται ὑμᾶς ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἐκεῖ ἀπο
riemini. ⁊ erunt oēs viri q̄ poſuerūt
θανεῖσθε. καὶ ἔσονται πάντες οἱ ἄνδρες οἱ θέντες
faciem ſuam vt igrediāť in trā egypti
τὸ πρόσωπον αὐτῶν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς γῆν αἰγύπτου
vt hitēt ibi deficient in gladio ⁊ in fame
κατοικεῖν ἐκεῖ ἐκλείψουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ
⁊ peſte: ⁊ nō erit illoꝝ vllus ſaluatus
καὶ λοιμῷ, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν οὐδεὶς σωζόμενος
a malis q̄ ego
ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ

cum audierimus vocem dñi dei noſtri. Cum aūt cōpleti eſſent decē dies: factū eſt verbū domini ad hieremiā. Vocauit q; iohannan filium caree & oēs principes bellatorum qui erant cū eo & vniuerſum populum a minimo vſq; ad magnū & dixit ad eos. Hec dicit dñs deus iſrael ad quem miſiſtis me vt pſternerē preces vřas in cōſpectu ei⁹. Si quieſcentes māſeritis in terra hac: edificabo vos & non deſtruam: plantabo & non euellam. Iam enim placatus ſum ſup malo qđ feci vobis. Nolite timere a facie regis babylonis quē vos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit dñs: quia vobiſcum ſum ego vt ſaluos vos faciā & eruam de manu ei⁹: & dabo vobis miſericordias & miſerebor veſtri: & habitare vos faciā in terra veſtra. Si aūt dixeritis vos nō habitabimus in terra iſta: nec audiemus vocem domini dei noſtri dicentes: nequaq;: ſed ad terram egypti pergemus vbi non videbimus bellum & clangorem tube non audiemus & famem non ſuſtinebimus: & ibi habitabim⁹. propter hoc nunc audite verbū dñi reliquie iuda. Hec dicit dñs exercituum deus iſrael. Si poſueritis faciē veſtrā vt ingrediamini egyptū: & intraueritis vt ibi habitetis: gladi⁹ quem vos formidatis: ibi comprehendet vos in terra egypti: & fames pro qua eſtis ſolliciti adherebit vobiſ in egypto & ibi moriemini. Omneſq; viri qui poſuerunt faciem ſuā vt ingrediatur egyptum vt habitēt ibi: morietur gladio & fame & peſte: nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali quod ego

כי נשמע בקול יהוה אלהינו: ויהי
מקץ עשרת ימים ויהי דבר יהוה
אל ירמיהו: ויקרא אל יוחנן בן
קרח ואל כל שרי החילים אשר
אתו ולכל העם למקטן ועד גדול:
ויאמר אליהם כה אמר יהוה אלהי
ישראל אשר שלחתם אתי אליו
להפיל תחנתכם לפניו: אם שוב
תשבו בארץ הזאת ובניתי אתכם
ולא אהרס ונטעתי אתכם ולא
אתוש כי נחמתי אל הרעה אשר
עשיתי לכם: אל תיראו מפני מלך
בבל אשר אתם יראים מפניו אל
תיראו ממנו נאם יהוה כי אתכם
אני להושיע אתכם ולהציל אתכם
מידו: ואתן לכם רחמים ורחם
אתכם והשיב אתכם אל אדמתכם:
ואם אמרים אתם לא נשב בארץ
הזאת לבלתי שמע בקול יהוה
אלהיכם: לאמר לא כי ארץ
מצרים נבוא אשר לא נראה
מלחמה וקול שופר לא נשמע
וללחם לא נרעב ושם נשב: ועתה
לכן שמעו דבר יהוה שארית
יהודה כה אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל אם אתם שום תשמון
פניכם לבא מצרים ובאתם לגור
שם: והיתה החרב אשר אתם
יראים ממנה שם תשיג אתכם
בארץ מצרים והרעב אשר אתם
דאגים ממנו שם ידבק אחריכם
מצרים ושם תמתו: ויהיו כל
האנשים אשר שמו את פניהם
לבוא מצרים לגור שם ימותו בחרב
ברעב ובדבר ולא יהיה להם שריד
ופליט מפני הרעה אשר אני

היה
יום
קרא
שרר
גדל
נפל חנן
פנה ישב
בנה
הרס
נתש רוע
עשה ירא
פנה
ישע
נצל נתן
שוב
ישב
בוא ראה
לחם שפר
שמע רעב
שום
פנה בוא
היה
נשג
דבק
מות
היה שרד
פלט פנה
רוע

מביא עליהם: כי כה אמר יהוה   בוא
צבאות אלהי ישראל כאשר נתך
אפי וחמתי על ישבי ירושלם כן   יתם
תתך חמתי עליכם בבאכם מצרים   נתך בוא
והייתם לאלה ולשמה ולקללה   היה שמם
ולחרפה ולא תראו עוד את המקום   ראה קום
הזה: דבר יהוה עליכם שארית
יהודה אל תבאו מצרים ידע תדעו   בוא ידע
כי העידתי בכם היום: כי התעיתם   עוד תעה
בנפשותיכם כי אתם שלחתם אתי
אל יהוה אלהיכם לאמר התפלל   פלל
בעדנו אל יהוה אלהינו ובכל אשר
יאמר יהוה אלהינו כן הגד לנו   אמר נגד
ועשינו: ואגד לכם היום ולא   עשה
שמעתם בקול יהוה אלהיכם ולכל
אשר שלחני אליכם: ועתה ידע
תדעו כי בחרב ברעב ובדבר תמותו   מות
במקום אשר חפצתם לבוא לגור
Cap.xliij. שם: ויהי ככלות
ירמיהו לדבר אל כל העם את כל   היה כלה
דברי יהוה אלהיהם אשר שלחו
יהוה אלהיהם אליהם את כל
הדברים האלה: ויאמר עזריה בן   אמר
הושעיה ויוחנן בן קרח וכל האנשים
הזדים אמרים אל ירמיהו שקר   זוד
אתה מדבר לא שלחך יהוה אלהינו   דבר
לאמר לא תבאו מצרים לגור שם: בוא
כי ברוך בן נריה מסית אתך בנו   סות
למען תת אתנו ביד הכשדים   נתן
להמית אתנו ולהגלות אתנו בבל: מות גלה
ולא שמע יוחנן בן קרח וכל שרי   שור
החילים וכל העם בקול יהוה
לשבת בארץ יהודה: ויקח יוחנן בן   ישב לקח
קרח וכל שרי החילים את כל
שארית יהודה אשר שבו מכל   שוב
הגוים אשר נדחו שם לגור בארץ   נדח

afferam ſuper eos: quia
hec dicit dominus
exercituum deus iſrael.
Sicut conflatus eſt
furor meꝰ & indignatio
mea ſup habitatores hie
ruſalẽ: ſic cõflabitur in-
dignatio mea ſup vos cũ
ingreſſi fueritis egyptũ:
& eritis in iuſiurandũ &
in ſtuporẽ & in maledi-
ctũ & in opprobriũ: &
nequaꝗ̃ vltra videbitis
locũ iſtũ. Verbũ dñi ſu
per vos reliq̃e iuda. Noli
te intrare egyptũ. Scien
tes ſcietis q̃a obteſtatus
ſum vobis hodie: q̃a de
cepiſtis aĩas vr̃as. Vos
enim miſiſtis me
ad dominum deum ve-
ſtrum: dicentes. Ora
pro nobis ad dñm deũ
nr̃m: & iuxta oĩa q̃cunq̃
dixerit tibi dñs deus no
ſter: ſic annuncia nobis
& faciemus. Et annun
ciaui vobis hodie: & nõ
audiſtis vocem dñi dei
veſtri ſuper vniuerſis pro
quibus miſit me ad vos.
nunc ergo ſcientes
ſcietis: quia gladio & fa
me & peſte moriemini
in loco ad quem voluiſ-
tis intrare vt habitare-
tis ibi. 43.

Factum eſt aũt cũ cõ
pleſſet hieremias lo
quẽs ad populũ vniuer-
ſos ſermones dñi dei eo
rũ: pro q̃bus miſerat eũ
dominus deus eorũ ad
illos omnia
verba hec: dixit azarias
filius
oſie & iohannan filius
caree & omnes viri
ſuperbi: dicentes ad hie
remiam. Mendacium
tu loqueris. Non miſit
te dñs deus noſter
dicẽs: ne ingrediamini
egyptũ vt habitetis illic:
ſed baruch filius nerie
incitat te aduerſum nos
vt tradat nos in manus
chaldeorum: &
interficiat nos & tradu-
ci faciat in babylonem.
Et nõ audiuit iohannã
filius caree & oẽs princi
pes bellatorũ: & vniuer-
ſus populus vocem dñi:
vt manerẽt in terra iuda
ſed tollẽs iohãnan filiꝰ
caree & vniuerſi princi
pes bellatorũ vniuerſos
reliquiarum iuda qui re
uerſi fuerant de cunctis
gentibꝰ ad q̃s fuerãt ãte
diſpſi: vt hitarẽt in tra

induco ſup eos. q2 ſic dixit dñs exercituũ   D
ἐπάγω ἐπ' αὐτούς. ὅτι οὕτως εἶπε κς τῶν δυνάμεων
deꝰ iſrael: ſicut ſtillauit furoꝛ meꝰ ſup
ὁ θεὸς ἰσραήλ, καθὰς ἔσαξεν ὁ θυμός μου ἐπὶ τοὺς
hitantes hieruſalem: ſic ſtillabit furoꝛ meꝰ
κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, οὕτως σάξει ὁ θυμός μου
ſup vos: intrãtibus vobis in egyptum. ꝛ eri-
ἐφ' ὑμᾶς, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς αἴγυπτον. καὶ ἔσε
tis in deſolationẽ ꝛ ſubiecti: ꝛ in maledictionẽ: ꝛ i
σθε εἰς ἄβατον καὶ ὑποχείριοι, καὶ εἰς ἀρὰν καὶ εἰς
opprobriũ: ꝛ non videbitis vltra locum iſtum:
ὀνειδισμόν, καὶ οὐ μὴ ἴδητε οὐκέτι τὸν τόπον τοῦτον,
q̃ locutus ẽ dñs ſup vos reliquos iuda ne
ἃ ἐλάλησε κύριος ἐφ' ὑμᾶς τοὺς καταλοίπους ἰούδα μὴ
igrediamini i egyptũ. ꝛ nũc ſcientes ſcietis
εἰσέλθητε εἰς αἴγυπτον. καὶ νῦν γνόντες γνώσεσθε
q2 conteſtatus ſum vobis hodie: q2 male feciſtis
ὅτι ἐμαρτυρησάμην ὑμῖν σήμερον, ὅτι ἐπονηρεύσα
in aĩbus vr̃is mittentes me ad dñm
σθε ἐν ψυχαῖς ὑμῶν ἀποστείλαντές με πρὸς κύριον
deũ vr̃m: dicentes: ora pro nobis ad
τὸν θεὸν ὑμῶν, λέγοντες, πρόσευξαι περὶ ἡμῶν πρὸς
dñm: ꝛ ſcd̃m omnia q̃ loq̃tur tibi dñs
κύριον, καὶ κατὰ πάντα ἃ ἂν λαλήσῃ σοι κύριος
deꝰ nr̃: ſic annuncia nobis ꝛ facie mꝰ.
ὁ θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπάγγειλον ἡμῖν καὶ ποιήσομεν.
ꝛ annunciaui vobis: ꝛ nõ audiſtis
καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς
vocẽ dñi dei vr̃i ſcd̃m oĩa q̃ mi-
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν κατὰ πάντα ὅσα ἀπέ
ſit ad vos: ꝛ nũc in gladio ꝛ in fa
στειλεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ νῦν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λι-
me ꝛ in peſte deficietis in loco q̃ vos
μῷ καὶ ἐν λοιμῷ ἐκλείψετε ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ὑμεῖς
vultis itrare vt hitetis ibi.
βούλεσθε εἰσελθεῖν κατοικεῖν ἐκεῖ. Ca.45

Et factũ eſt vt ceſſauit hieremias loquẽs ad
Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἱερεμίας λαλῶν πρὸς   A
ppl̃m oĩa verba dñi dei eo-
τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους κυρίου τοῦ θεοῦ αὐ-
rũ q̃ miſit dñs deꝰ eoꝝ ad illos:
τῶν οὓς ἀπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς,
ꝛ dixit azarias filiꝰ oſee: ꝛ ioanã filius ca
καὶ εἶπεν ἀζαρίας υἱὸς ὠσαίου, καὶ ἰωάναν υἱὸς κα
rie: ꝛ oẽs viri ſuperbi dicen-
ρηέ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ὑπερήφανοι οἱ εἰπόν-
tes hieremie mẽdacia tu loq̃ris nõ miſit
τες τῷ ἱερεμίᾳ ψευδῆ σὺ λαλεῖς οὐκ ἀπέστειλέν
te dñs deꝰ nr̃ ad nos dicere nõ igredia
σε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς εἰπεῖν μὴ εἰσέλθη
mini i egyptũ vt hitetis illic: ſed baruch filius nerie
τε εἰς αἴγυπτον οἰκεῖν ἐκεῖ, ἀλλὰ βαρούχ υἱὸς νηρίου
incitat te ↄ̃ nos ut des nos in ma-
συμβάλλει σε πρὸς ἡμᾶς ἵνα δῷς ἡμᾶς εἰς χεῖ-
nus chaldeoꝝ vt interficiat nos ꝛ
ρας τῶν χαλδαίων τοῦ θανατῶσαι ἡμᾶς καὶ
trãſmigrare faciat nos in babylonem. ꝛ ioanã filius
ἀποικίσαι ἡμᾶς εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἰωάναν υἱὸς
carie ꝛ oẽs duces exercitus ꝛ
καρηὲ καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως καὶ
oĩs ppl̃s nõ audierunt vocem dñi vt hi-
πᾶς ὁ λαὸς οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου κατοι   B
tarent in tra iuda: ꝛ tulit ioanã ꝛ om
κῆσαι ἐν γῇ ἰούδα. καὶ ἔλαβεν ἰωάναν καὶ πά
nes duces exercitus omnes reli
ντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως ἅπαντας τοὺς κα-
quos iuda q̃ reuerſi fuerant ex oĩbus
ταλοίπους ἰούδα τοὺς ἀποστραφέντας ἐκ πάντων τῶν
gẽtibꝰ q̃ diſpſi ſunt illic vt hitarẽt in tra
ἐθνῶν ἃ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ

inda: potētes viros ꝛ mulieres
C ἰούδα, τοὺς δυνατοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας
ꝛ paruulos reliqs ꝛ filias re=
3.40.a καὶ νήπια λοιπὰ καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασι=
gis: ꝛ aīas q̄s reliquerat nabuzardan
λέως, καὶ τὰς ψυχὰς ἃς κατέλιπεν ναβουζαρδὰν
princeps cocoꝝ cum godolia filio achicam: ꝛ hieremi
ὁ ἀρχιμάγειρος μετὰ γοδολίου υἱοῦ ἀχικάμ, καὶ ἱερεμί
am ꝓphetam: ꝛ baruch filiū nerie. ꝛ in=
αν τὸν προφήτην, καὶ βαρούχ υἱὸν νηρίου. καὶ εἰ=
greſſi ſūt in egyptū: q2 nō audieſt vocē
σῆλθον εἰς αἴγυπτον, ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς
dn̄i ꝛ igreſſi ſunt in taphnas. ꝛ factū eſt ver=
κυρίου καὶ εἰσῆλθον εἰς τάφνας. καὶ ἐγένετο λό=
bū dn̄i ad hieremiā in taphnis dicens: ſu=
γος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν ἐν τάφναις λέγων, λά=
me tibi lapides grādes ꝛ abſconde e=
βε σεαυτῷ λίθους μεγάλους καὶ κατάκρυψον αὐ
os in veſtibulis in porta domus pharao in taph
τοὺς ἐν προθύροις ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας φαραὼ ἐν τάφ
nis ante oculos viroꝝ iuda. ꝛ dices: ſic
ναις κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν ἰούδα. καὶ ἐρεῖς, οὕ
dixit dn̄s exercituū deus iſrael: ecce
τως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ
D ego mitto ꝛ adducā nabuchodonoſor regem
ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ ἄξω ναβουχοδονόσωρ βασιλέα
babylonis ſeruū meū ꝛ ponet thronū
βαβυλῶνος τὸν δοῦλόν μου καὶ θήσει τὸν θρόνον
ſuum ſuper lapides iſtos q̄s abſcondiſti.
αὐτοῦ ἐπάνω τῶν λίθων τούτων ὧν κατέκρυψας.
ꝛ eleuabit arma ſua ſup eos: ꝛ intra=
καὶ ἀρεῖ τὰ ὅπλα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ εἰσελεύ
bit ꝛ ꝑcutiet trā egyti: q̄s in mor=
σεται καὶ πατάξει γῆν αἰγύπτου, οὓς εἰς θάνα
tem: in mortem. ꝛ quos in trāſmigrā=
τον, εἰς θάνατον. καὶ οὓς εἰς ἀποικι=
tionē: in trāſmigrationē. ꝛ q̄s in gladium:
σμόν, εἰς ἀποικισμόν. καὶ οὓς εἰς ῥομφαίαν,
in gladium: ꝛ accēdet ignē in domib⁹ deoꝝ eoꝝ
εἰς ῥομφαίαν, καὶ καύσει πῦρ ἐν οἰκίαις θεῶν αὐτῶν
ꝛ cōburet eas: ꝛ trāſmigrare faciet eos ꝛ ſcrutabit
καὶ ἐμπυριεῖ αὐτάς, καὶ ἀποικιεῖ αὐτοὺς καὶ φθειριεῖ
trā egypti ſicut pedicul' purgat paſtor veſtimētū ſu=
γῆν αἰγύπτου ὡς φθειρίζει ποιμὴν τὸ ἱμάτιον αὐ=
um. ꝛ egredietur in pace ꝛ conteret
τοῦ. καὶ ἐξελεύσεται ἐν εἰρήνῃ καὶ συντρίψει τοὺς
ſtatuas heliopolis q̄ in egypto: ꝛ do
στύλους ἡλιουπόλεως τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, καὶ τὰς οἰ
mos deoꝝ egypti cōburet in igne.
κίας τῶν θεῶν αἰγύπτου κατακαύσει ἐν πυρί. Ca. 44
A Uerbum qđ factū eſt ad hieremiā oib⁹
ὉΛόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν πᾶσι τοῖς
iudeis hitantibus in trā egypti ꝛ
ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν ἐν γῇ αἰγύπτου καὶ τοῖς
ſedentibus in magdalo ꝛ in taphnis ꝛ in
καθημένοις ἐν μαγδαλῷ καὶ ἐν τάφναις καὶ ἐν
mēphis ꝛ in trā pathure dicēs: ſic dixit
μέμφοις καὶ ἐν γῇ παθουρῆς λέγων, οὕτως εἶπεν
dn̄s exercituū deus iſrael: vos vidiſtis
κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὑμεῖς ἑωράκα
oīa mala q̄ induxi ſup hieruſa=
τε πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱερουσα=
lem ꝛ ſup ciuitates iuda. ꝛ ecce ſunt deſ=
λήμ. καὶ ἐπὶ πόλεις ἰούδα. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔρη=
te hodie ab inhītantib⁹ a facie ma
μοι σήμερον ἀπὸ ἐνοικούντων ἀπὸ προσώπου πο
litie eoꝝ quā fecerunt vt ad iracūdiā ꝓuocarēt me
νηρίας αὐτῶν ἧς ἐποίησαν παραπικρᾶναί με
euntes vt adolerēt
πορευθέντες θυμιᾶν

iuda: viros & mulieres
& paruulos & filias
regis & omnem animā
quam reliquerat
nabuzardan prīceps mi
litie cum godolia filio
aicham filii ſaphan: &
hieremiam prophetam
& baruch filium nerie:
& ingreſſi ſunt in terram
egypti: quia non obe=
dierunt voci domini.
Et venerūt vſqꝫ ad taph
nis. Et fact⁹ eſt ſmo dn̄i
ad hieremiā in taphnis
dicens. Sume tibi
lapides grandes in ma=
nu tua & abſcōdes eos in
crypta que eſt ſub muro
latericio in porta dom⁹
pharaonis in taphnis
cernētibus viris iudeis:
& dices ad eos. Hec di=
cit dn̄s exercituum
deus iſrael. Ecce ego
mittam & aſſumam
nabuchodonoſor regeꝫ
babylonis ſeruum meū:
& ponam thronum eius
ſuper lapides iſtos
quos abſcōdi: & ſtatuet
ſolium ſuum
ſup eos. Veniensqꝫ per
cutiet terram egypti
quos in morte in mor=
te: & quos in captiuitate
in captiuitate: & quos
in gladio in gladio. Et
ſuccēdet ignē in delubris
deorū egypti: & cōbu=
ret ea & captiuos ducet
illos: & amicietur tra egy
pti ſicut amicitur paſtor
pallio ſuo & egredietur
inde in pace. Et cōteret
ſtatuas domus
ſolis que ſunt in terra
egypti: & delubra
deorum egypti combu=
ret igni. 44.
Uerbum qđ factū eſt
ad hieremiam &
ad omnes iudeos qui ha
bitabant in terra
egypti habitantes in
magdalo & in taphnis
& in mēphis & in terra
phatures: dicens. Hec
dicit domin⁹ exercituū
deus iſrael.
Vos vidiſtis omne ma
lum iſtud quod
adduxi ſuper hieruſalē
& ſuper omnes vrbes
iuda: & ecce deſerte ſūt
hodie & nō eſt in eis ha
bitator propter maliciā
quā fecerūt: vt me ad ira
cūdiā ꝓuocarēt: & irent &
ſacrificarent & colerent

יְהוּדָה׃ אֶת הַגְּבָרִים וְאֶת הַנָּשִׁים נשה
וְאֶת הַטַּף וְאֶת בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֵת בנה
כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הִנִּיחַ נְבוּזַרְאֲדָן ינח
רַב טַבָּחִים אֶת גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם
בֶּן שָׁפָן וְאֵת יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא נבא
וְאֶת בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּהוּ׃ וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ בוא
מִצְרַיִם כִּי לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה
וַיָּבֹאוּ עַד תַּחְפַּנְחֵס׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה היה
אֶל יִרְמְיָהוּ בְּתַחְפַּנְחֵס לֵאמֹר׃ קַח לקח
בְּיָדְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וּטְמַנְתָּם בַּמֶּלֶט
בַּמַּלְבֵּן אֲשֶׁר בְּפֶתַח בֵּית פַּרְעֹה לבן
בְּתַחְפַּנְחֵס לְעֵינֵי אֲנָשִׁים יְהוּדִים׃
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי
אֶת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי
וְשַׂמְתִּי כִסְאוֹ מִמַּעַל לָאֲבָנִים הָאֵלֶּה שום עלה
אֲשֶׁר טָמָנְתִּי וְנָטָה אֶת שַׁפְרוּרוֹ
עֲלֵיהֶם׃ וּבָאה וְהִכָּה אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם בוא נכה
אֲשֶׁר לַמָּוֶת לַמָּוֶת וַאֲשֶׁר לַשְּׁבִי שבה
לַשְּׁבִי וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לֶחָרֶב׃ וְהִצַּתִּי יצת
אֵשׁ בְּבָתֵּי אֱלֹהֵי מִצְרַיִם וּשְׂרָפָם בית
וְשָׁבָם וְעָטָה אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר שבה
יַעְטֶה הָרֹעֶה אֶת בִּגְדוֹ וְיָצָא מִשָּׁם עטה
בְּשָׁלוֹם׃ וְשִׁבַּר אֶת מַצְּבוֹת בֵּית שלם יצב
שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּי
אֱלֹהֵי מִצְרַיִם יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ שרף
הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל יִרְמְיָהוּ Ca. xliiij.
אֶל כָּל הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם הַיֹּשְׁבִים בְּמִגְדֹּל וּבְתַחְפַּנְחֵס
וּבְנֹף וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס לֵאמֹר׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אַתֶּם רְאִיתֶם אֵת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר ראה
הֵבֵאתִי עַל יְרוּשָׁלַםִ וְעַל כָּל עָרֵי בוא עיר
יְהוּדָה וְהִנָּם חָרְבָּה הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵין היה
בָּהֶם יוֹשֵׁב׃ מִפְּנֵי רָעָתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ ישב פנה
לְהַכְעִסֵנִי לָלֶכֶת לְקַטֵּר לַעֲבֹד רוע עשה
כעס הלך

Digitized by Google

לאלהים אחרים אשר לא ידעום
המה אתם ואבתיכם ׃ ואשלח — שלח
אליכם את כל עבדי הנביאים — נבא
השכים ושלח לאמר אל נא תעשו — שכם עשה
את דבר התעבה הזאת אשר
שנאתי ׃ ולא שמעו ולא הטו את — נטה
אזנם לשוב מרעתם לבלתי קטר
לאלהים אחרים ׃ ותתך חמתי — נתך יחם
ואפי ותבער בערי יהודה ובחצות — בער חוץ
ירושלם ותהיינה לחרבה לשממה — היה
כיום הזה ׃ ועתה כה אמר יהוה
אלהי צבאות אלהי ישראל למה
אתם עשים רעה גדולה אל — עשה גדל
נפשתכם להכרית לכם איש ואשה — כרת איש
עולל ויונק מתוך יהודה לבלתי — עלל ינק
הותיר לכם שארית ׃ להכעסני — יתר כעס
במעשי ידיכם לקטר לאלהים — עשה
אחרים בארץ מצרים אשר אתם
באים לגור שם ׃ למען הכרית — בוא כרת
לכם ולמען היותכם לקללה ולחרפה — היה
לכל גויי הארץ ׃ השכחתם את
רעות אבתיכם ואת רעות מלכי — רעע
יהודה ואת רעות נשיו ואת רעתכם — נשה
ואת רעת נשיכם אשר עשו בארץ — עשה
יהודה ובחצות ירושלם ׃ לא
דכאו עד היום הזה ולא יראו ולא
הלכו בתורתי ובחקתי אשר נתתי — חקק נתן
לפניכם ולפני אבותיכם ׃ לכן כה — פנה
אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
הנני שם פני בכם לרעה ולהכרית — שום כרת
את כל יהודה ׃ ולקחתי את שארית
יהודה אשר שמו פניהם לבוא
ארץ מצרים לגור שם ותמו כל — תמם
בארץ מצרים יפלו בחרב וברעב — נפל
יתמו מקטן ועד גדול בחרב וברעב — גדל
ימתו והיו לאלה לשמה ולקללה — מות היה
שמם

deos alienos quos ne-
ſciebant &
illi & vos & patres ve-
ſtri. Et miſi
ad vos oēs ſeruos meos
prophetas de nocte
conſurgens mittenſq̧ &
dicens. Nolite facere
verbum abominationis
huiuſcemodi quam
odiui. Et non audierunt
nec inclinauerunt
aurē ſuā vt cōuerterētur
a malis ſuis & nō ſacrifi-
carent diis alienis. Et
cōflata eſt īdignatio mea
& furor meus: & ſuccen
ſa eſt in ciuitatib⁹ iuda &
in plateis hieruſalem: &
verſe ſunt in ſolitudinē
& vaſtitatē ſm diem hāc.
Et nunc hec dicit dn̄s
exercituum deus iſrael.
Quare
vos facitis malum gran
de hoc contra
aīas veſtras: vt intereat
ex vobis vir & mulier:
paruulus & lactens de
medio iude nec
relinquatur vobis quic-
q̄ꝑ reſiduū: ꝓuocātes me
in operibus manuū ve-
ſtrarum ſacrificando diis
alienis in terra egypti in
quam
ingreſſi eſtis vt habite-
tis ibi: & diſpereatis:
& ſitis in maledictionē
& in opprobrium
cunctis gentibus terre.
Nunquid obliti eſtis
mala patrum veſtrorū
& mala regum
iuda & mala vxorū co-
rum & mala veſtra
& mala vxorum veſtrarū
que fecerunt in terra
iuda & in regionib⁹ hie
ruſalem? Non
ſunt mūdati vſq̧ ad diē
hanc & nō timuerūt &
nō ambulauerūt in lege
mea & in ꝓceptis meis q̄
dedi corā vobis & corā
patribus vr̄is. Ideo hec
dicit dominus exercitu
um deus iſrael.
Ecce ego ponam faciē
meā in vobis in malū &
diſperdā oēm iudam. Et
aſſumam reliquias
iude: qui poſuerunt fa-
cies ſuas vt ingrederētur
terrā egypti: & habitarēt
ibi & conſumentur oēs
in terra egypti: & cadēt
in gladio & in fame. Cō
ſumētur a minimo vſq̧
ad maximū: ī fame & in
gladio morietur: & erūt
in iuſiurādū & in miracu
lum & in maledictionem

diis alijs: q̄s nō cognoueſt ipi ⁊ vos ⁊ pa D
θεοῖς ἑτέροις, οἷς οὐκ ἔγνων αὐτοὶ καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ πα
tres vr̄i. ⁊ miſi ad vos ſeruos
τέρες ὑμῶν. καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς παῖδάς
meos ꝓphetas diluculo: ⁊ miſi dicens:
μου τοὺς προφήτας ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα λέγων,
ne faciatis rem inquinationis huius quā
μὴ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τῆς μολύνσεως ταύτης ἧς
odi. ⁊ nō audierūt me: ⁊ nō inclinauerūt
ἐμίσησα. καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ
aurē ſuā vt ɔuerterēt a malis ſuis vt
οὖς αὐτῶν ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν πρὸς
nō adoleſt diis alienis. ⁊ iſtillauit furor me⁹
τὸ μὴ θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις. καὶ ἔσταξεν ὁ θυμός μου
⁊ ira mea ſuccēſa ē in ciuitatib⁹ iuda ⁊ ex-
καὶ ἡ ὀργή μου ἐξεκαύθη ἐν πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξω-
tra hieruſalem. ⁊ facte ſunt in ſolitudinē ⁊ in
θεν ἱερουσαλήμ. καὶ ἐγενήθησαν εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς
inuiū ſicut dies hec. ⁊ nūc ſic dixit domi
ἄβατον ὡς ἡμέρα αὕτη. καὶ νῦν οὕτως εἶπεν κύρι
nus omīps de⁹ iſrael: q̄re vos faci-
ος παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἱνατί ὑμεῖς ποι-
tis mala magna in aīabus vr̄is vt ſuccidaē ex
εῖτε κακὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχαῖς ὑμῶν ἐκκόψαι ὑ-
vobis vir ⁊ mulier ꝑuulus ⁊ lactens de me B
μῶν ἄνδρα καὶ γυναῖκα νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐκ μέ
dio iuda: vt nō derelinquatur vr̄m ꝗꝗ̄
σου ἰούδα, πρὸς τὸ μὴ καταλειφθῆναι ὑμῶν μηδέ
vt irritetis me in opibus manuū
να παραπικρᾶναι με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
vr̄ax adolēdo diis alienis in trā egypti in quā in-
ὑμῶν θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις ἐν γῇ αἰγύπτου εἰς ἣν εἰ-
greſſi eſtī vt hītetī ibi: vt excidamini ⁊ ut ſitis
σήλθετε οἰκεῖν ἐκεῖ, ἵνα ἐκκοπῆτε καὶ ἵνα γένησθε
in maledictionē ⁊ in opprobriū in gētibus
εἰς κατάραν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν τῆς
tre. nūq̄d obliti eſtī vos malox pa-
γῆς. μὴ ἐπιλέλησθε ὑμεῖς τῶν κακῶν τῶν πα-
trum vr̄ox: ⁊ malox regum iu-
τέρων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν βασιλέων ἰού
da: ⁊ malox principum vr̄ox: ⁊
δα, καὶ τῶν κακῶν τῶν ἀρχόντων ὑμῶν, καὶ τῶν
malox vxox vr̄ax: q̄ fecerūt in tra
κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν; ὧν ἐποίησαν ἐν γῇ
iuda ⁊ de foris hieruſalem: ⁊ nō ceſſauerūt
ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐπαύσαν-
vſq̧ ī diem hanc. ⁊ nō timuerunt
το ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν
⁊ nō ɔplexati ſunt ꝓcepta mea q̄ dedi
καὶ οὐκ ἀντείχοντο τῶν προσταγμάτων μου ὧν ἔδω
ante faciem eox ⁊ ante faciem
κα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν καὶ κατὰ πρόσωπον τῶν
patrum ſuox. ideo ſic dixit dn̄s
πατέρων αὐτῶν. διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος
exercituū deus iſrael: ecce ego pono
τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐφίστημι τὸ
faciem meā in vobis in malū vt diſperdam
πρόσωπόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς εἰς κακὸν τοῦ ἀπολέσαι
oēm iuda: ⁊ aſſumā reliquos
πάντα ἰούδα, καὶ λήψομαι τοὺς καταλοίπους Amos.
iude q̄ poſuerūt faciem ſuam vt ingrede 9.
ἰούδα οἳ ἔθεντο τὸ πρόσωπον αὐτῶν τοῦ εἰσελ-
rent in trā egypti vt hītarent ibi: ⁊
θεῖν εἰς γῆν αἰγύπτου τοῦ κατοικῆσαι ἐκεῖ, καὶ
ɔſumētur oēs ī tra egypti: ⁊ cadent in
ἐκλείψουσι πάντες ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ πεσοῦνται ἐν
gladio: ⁊ in fame deficient a ꝑuo
ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ ἐκλείψουσιν ἀπὸ μικροῦ
vſq̧ ad magnū ⁊ erunt in opprobriū ⁊ in
ἕως μεγάλου, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς
ꝑditionē ⁊ in maledictionē.
ἀπώλειαν καὶ εἰς κατάραν.

C ⁊ viſitabo ſup ſedentes in tra egy-
καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐν γῇ αἰγύ-
pti: ſicut viſitaui ſup hieruſalem in gladio
πτου, ὡς ἐπεσκεψάμην ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ῥομφαίᾳ
⁊ in fame ⁊ in morte. ⁊ nō erit ſalua-
καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμέ-
tus vllus de reliquis iuda peregrinātib⁹
νος οὐδεὶς τῶν ἐπιλοίπων ἰούδα τῶν παροικούντων
in tra egypti vt reuertāt in trā iuda ad quā ip
ἐν γῇ αἰγύπτου ἐπιστρέψαι εἰς γῆν ἰούδα ἐφ᾽ ἣν αὐ-
ſi ſperant aiabus ſuis reuerti
τοὶ ἐλπίζουσιν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι
illuc. non reuertentur niſi ſaluati.
ἐκεῖ. οὐ μὴ ἐπιστρέψουσιν εἰ μὴ οἱ ἀνασωζόμενοι.
⁊ reſponderūt hieremie oēs viri
καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἱερεμίᾳ ἅπαντες οἱ ἄνδρες
ſcientes ꝙ adolerēt vxores eoꝝ di-
οἱ γνόντες ὅτι θυμιῶσιν αἱ γυναῖκες αὐτῶν θε-
is alienis: ⁊ oēs mulieres cōgregatio ma
οῖς ἑτέροις, καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες συναγωγὴ με-
gna: ⁊ oīs ppl's ſedentes in tra egypti
γάλη, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ καθήμενοι ἐν γῇ αἰγύπτου
D in tra pathures dicentes: ſmonē quē loqu
ἐν γῇ παθούρης λέγοντες, τὸν λόγον ὃν ἐλά-
tus es ad nos in noīe dn̄i: nō audie
λησας πρὸς ἡμᾶς τῷ ὀνόματι κυρίου, οὐκ ἀκού-
mus a te. qꝛ facientes faciemus omne
σομέν σου. ὅτι ποιοῦσαι ποιήσωμεν πάντα
vbū qđ egredietur de ore nr̄o ut a
τὸν λόγον ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν θυ-
doleam⁹ regine celi ⁊ libemus illi
μιᾶν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδειν αὐτῇ
libamina: ſicut fecimus nos ⁊ patres
σπονδάς, καθὰ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέ-
nr̄i ⁊ reges nr̄i ⁊ principes no
ρες ἡμῶν καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἡ-
ſtri in ciuitatib⁹ iuda ⁊ de foris hieruſalem. ⁊
μῶν ἐν πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ. καὶ
ſaturati ſum⁹ panib⁹: ⁊ facti ſum⁹ boni: ⁊ ma
ἐπλήσθημεν ἄρτων, καὶ ἐγενόμεθα χρηστοί, καὶ κα-
la nō vidim⁹ ⁊ vt ceſſauimus adolentes
κὰ οὐκ ἴδομεν καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες
E regine celi ⁊ libantes ei
τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδοντες αὐτῇ
libamina indiguimus oēs nos. ⁊ in gla
σπονδὰς ἠλαττώθημεν πάντες ἡμεῖς. καὶ ἐν ῥομ-
dio ⁊ in fame defecimus: ⁊ qꝛ adolem⁹
φαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐξελίπομεν, καὶ ὅτι θυμιῶμεν
nos regine celi: ⁊ libauimus ei
ſ.i.d. ἡμεῖς τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐσπείσαμεν αὐτῇ
libamina: nō ſine viris nr̄is fecimus
σπονδάς, μὴ ἄνευ τῶν ἀνδρῶν ἡμῶν ἐποιήσαμεν
ei placentas ⁊ libauimus libamina ei: ⁊
αὐτῇ χαυῶνας καὶ ἐσπείσαμεν σπονδὰς αὐτῇ, καὶ
dixit hieremias oī ppl'o potentib⁹ ⁊
εἶπεν ἱερεμίας παντὶ τῷ λαῷ τοῖς δυνατοῖς καὶ
mulierib⁹ ⁊ omni ppl'o q̄ reſponde
ταῖς γυναιξὶν καὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῖς ἀποκρι-
runt ei verba dicēs. nōne incenſi
θεῖσιν αὐτῷ λόγους λέγων, οὐχὶ τοῦ θυμιάματος
qđ adoleuiſtis in ciuitatibus iuda ⁊ de fori
οὗ ἐθυμιάσατε ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν
hieruſalem: vos ⁊ pr̄es vr̄i ⁊
ἱερουσαλήμ, ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ
reges vr̄i ⁊ pncipes vr̄i ⁊ ppl's
βασιλεῖς ὑμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν καὶ ὁ λαὸς τῆς
tre recordat⁹ ē dn̄s: ⁊ aſcendit ſup cor eius ⁊
γῆς ἐμνήσθη κύριος, καὶ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν αὐτοῦ καὶ
nō potuit dn̄s vltra ferre a facie mali
F οὐκ ἠδύνατο κύριος ἔτι φέρειν ἀπὸ προσώπου πονη-
tie rerum vr̄aꝝ: ⁊ ab abominationib⁹
ρίας πραγμάτων ὑμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν βδελυγμάτων

& in opprobrium: & viſi
tabo ſuper habitatores
terre egypti: ſicut viſi
taui ſuper
hieruſalem in gladio &
fame & peſte: & non
erit q effugiat: & ſit re-
ſiduꝰ de reliquiis iudeoꝝ
qui vadunt vt peregrinē
tur in terra egypti
& reuertātur in terram
iuda ad quam ipſi
eleuant animas ſuas vt
reuertantur & habitent
ibi: non reuertentur ni
ſi qui fugerint.
Reſponderunt autē hie
remie omnes viri
ſcientes ꝙ ſacrificarent
vxores eorum
diis alienis & vniuerſe
mulieres quarum
ſtabat multitudo gran-
dis: & omnis populus
habitātium in terra egy
pti in phatures
dicentes. Sermonem
quem locutus es ad nos
in nomine domini non
audiemus ex te:
ſed facientes faciemus
omne verbum quod
egredietur de ore nr̄o vt
ſacrificemus regine celi
et libemus ei libamina:
ſicut fecimus
nos & patres nr̄i reges
noſtri & principes noſtri
in vrbibus iuda & in pla
teis hieruſalem
et ſaturati ſumꝰ panibꝰ
& bene nobis erat: ma
lūq; nō vidimus. Ex eo
autē tpe quo ceſſauimus
ſacrificare regine celi &
libare ei libamina idigui
mus oībus: & gladio &
fame conſumpti ſumus.
Quod ſi nos ſacrifica-
mus regine celi: & liba
mus ei libamina: nunqd
ſine viris noſtris
facimus ei placētas ad
colendum eam &
libamina ad libandū? Et
dixit hieremias ad omnē
pplm: aduerſum viros
& aduerſū mulieres &
aduerſum vniuerſam ple
bē qui rn̄derāt ei verbū
dicens. Nunqd non ſa-
crificium qđ ſacrificaſtis
in ciuitatibus iuda & in
plateis hieruſalem
vos & patres vr̄i reges
veſtri & principes veſtri
et ppl's terre: horū re
cordatus ē dn̄s & aſcēdit
ſup cor eius. Et nō po-
terat dn̄s vltra portare
ppter maliciā ſtudiorū
vr̄oꝝ: & pp abomiatiōes

ולחרפה׃ ופקדתי על היושבים ישב
בארץ מצרים כאשר פקדתי על
ירושלם בחרב ברעב ובדבר׃ ולא
יהיה פליט ושריד לשארית יהודה פלט שרד
הבאים לגור שם בארץ מצרים בוא
ולשוב ארץ יהודה אשר המה
מנשאים את נפשם לשוב לשבת נשא ישב
שם כי לא ישובו כי אם פלטים׃ שוב
ויענו את ירמיהו כל האנשים ענה
הידעים כי מקטרות נשיהם קטר נשה
לאלהים אחרים וכל הנשים
העמדות קהל גדול וכל העם גדל
הישבים בארץ מצרים בפתרוס
לאמר׃ הדבר אשר דברת אלינו
בשם יהוה איננו שמעים אליך׃
כי עשה נעשה את כל הדבר אשר עשה
יצא מפינו לקטר למלאכת השמים פה לאך
והסיך לה נסכים כאשר עשינו נסך עשה
אנחנו ואבותינו מלכינו ושרינו שור
בערי יהודה ובחצות ירושלם חוץ
ונשבע לחם ונהיה טובים ורעה לא שבע היה
ראינו׃ ומן אז חדלנו לקטר למלכת רוע ראה
השמים והסך לה נסכים חסרנו כל לאך
ובחרב וברעב תמנו׃ וכי אנחנו תמם
מקטרים למלכת השמים ולהסך קטר
לה נסכים המבלעדי אנשינו
עשינו לה כונים להעצבה והסך עשה עצב
לה נסכים׃ ויאמר ירמיהו אל כל אמר
העם על הגברים ועל הנשים ועל נשה
כל העם הענים אתו דבר לאמר׃ ענה
הלא את הקטר אשר קטרתם
בערי יהודה ובחצות ירושלם עיר חוץ
אתם ואבותיכם מלכיכם ושריכם
ועם הארץ אתם זכר יהוה ותעלה עלה
על לבו׃ ולא יוכל יהוה עוד לשאת יכל נשא
מפני רע מעלליכם מפני התועבת פנה רוע
עלל תעב

Digitized by Google

אשר עשיתם ותהי ארצכם לחרבה עשה היה
ולשמה ולקללה מאין יושב כהיום שמם ישב
הזה׃ מפני אשר קטרתם ואשר
חטאתם ליהוה ולא שמעתם בקול
יהוה ובתורתו ובחקתיו ובעדותיו ירה חקק
לא הלכתם על כן קראת אתכם עוד
הרעה הזאת כיום הזה׃ ויאמר רוע
ירמיהו אל כל העם ואל כל הנשים נשה
שמעו דבר יהוה כל יהודה אשר
בארץ מצרים׃ כה אמר יהוה
צבאות אלהי ישראל לאמר אתם
ונשיכם ותדברנה בפיכם ובידכם דבר פה
מלאתם לאמר עשה נעשה את עשה
נדרינו אשר נדרנו לקטר למלכת לצד
השמים ולהסך לה נסכים הקים נסך קום
תקימנה את נדריכם ועשה
תעשינה את נדריכם׃ לכן שמעו עשה
דבר יהוה כל יהודה הישבים בארץ
מצרים הנני נשבעתי בשמי שבע
הגדול אמר יהוה אם יהיה עוד גדל היה
שמי נקרא בפי כל איש יהודה אמר פה
חי אדני יהוה בכל ארץ מצרים׃
הנני שקד עליהם לרעה ולא רוע
לטובה ותמו כל איש יהודה אשר תמם
בארץ מצרים בחרב וברעב עד
כלותם׃ ופליטי חרב ישבון מן ארץ כלה פלט
מצרים ארץ יהודה מתי מספר שוב מתה
וידעו כל שארית יהודה הבאים ספר בוא
לארץ מצרים לגור שם דבר מי
יקום ממני ומהם׃ וזאת לכם האות קום
נאם יהוה כי פקד אני עליכם
במקום הזה למען תדעו כי קום קום ידע
יקומו דברי עליכם לרעה׃ כה אמר רוע
יהוה הנני נתן את פרעה חפרע מלך
מצרים ביד איביו וביד מבקשי בקש
נפשו כאשר נתתי את צדקיהו נתן

quas feciſtis & facta eſt terra vr̃a in deſolationē et in ſtuporē & in maledictū eo ꝙ nō ſit habitator: ſic ē dies hec. Propterea ꝙ ſacrificaueritis idolis & peccaueritꝭ dño & nō audieritis vocem dñi: & in lege & in p̄ceptis & in teſtimoniis eius non ambulaueritis: idcirco euenerunt vobis mala hec ſicut eſt dies hec. Dixit autem hieremias ad omnē populum: & ad vniuerſas mulieres. Audite verbū dñi omis iuda qui eſtis in terra egypti. Hec inquit dominus exercituum deus iſrael: dicens. Vos et vxores vr̃e locuti eſtis ore veſtro & manibꝰ veſtris impleſtis: dicentes. Faciamus vota noſtra que vouimꝰ vt ſacrificemus regine celi & libemus ei libamina. Impleſtis vota veſtra: et opere perpetraſtis ea. Ideo audite verbum dñi omnis iuda qui habitatis in terra egypti. Ecce ego iuraui in nomine meo magno: ait dominus: quia nequaꝗ̄ vltra vocabitur nomen meū ex ore ois viri iudei dicentis: viuit dñs deus in omni terra egypti. Ecce ego vigilabo ſup eos in malum & non in bonū: et conſumētur omēs viri iuda qui ſunt in terra egypti gladio et fame donec penitus cōſumātur. Et qui fugerint gladiū: reuertentur de terra egypti in terrā iuda viri pauci: et ſcient omēs reliquie iuda ingredientium terram egypti vt habitent ibi: cuius ſermo cōpleatur: meus an illorū. Et hoc vobis ſignū ait dñs ꝙ viſitem ego ſuper vos in loco iſto: vt ſciatis quia vere cōplebūtur ſmōes mei cōtra vos in malū. Hec dicit dñs. Ecce ego tradam pharaonē ephree regē egypti in manu inimicorū eiꝰ: & in manu q̄rentiū animā illius: ſicut tradidi ſedechiam

quas feciſtis. ⁊ facta eſt tra vr̃a in deſolationē
ὧν ἐποιήσατε. καὶ ἐγενήθη ἡ γῆ ὑμῶν εἰς ἐρήμωσιν
⁊ in inuium ⁊ in maledictionē ſicut dies hec a fa-
καὶ εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀρὰν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἀπὸ προ-
cie eorꝫ qbꝰ adolebatis ⁊ qbꝰ peccaſtis do-
σώπου αὐτῶν ὧν ἐθυμιᾶτε καὶ ὧν ἡμάρτετε τῷ κυ-
mino. ⁊ non audiſtis vocē dñi ⁊
ρίῳ. καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου καὶ
in p̄ceptis eius ⁊ in lege e-
ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐ-
ius ⁊ in teſtimonijs eius non āmbulaſtis
τοῦ καὶ ἐν τοῖς μαρτυρίοις αὐτοῦ οὐκ ἐπορεύθητε.
⁊ apphenderūt vos mala hec ſicut dies
καὶ ἐπελάβετο ὑμῶν τὰ κακὰ ταῦτα ὡς ἡ ἡμέρα
hec. ⁊ dixit hieremias pplo ⁊ mu-
αὕτη. καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ λαῷ καὶ ταῖς γυ-
lieribꝰ: audite verbū dñi ois iuda q
ναιξίν, ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου πᾶσα ἰούδα οἱ
in tra egypti: ſic dixit dñs deꝰ iſrael:
ἐν γῇ αἰγύπτου. οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ,
vos ⁊ vxores vr̃e ore vr̃o locu-
ὑμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν τῷ στόματι ὑμῶν ἐλα-
ti eſtis: ⁊ manibus vr̃is impleuiſtis di-
λήσατε, καὶ ταῖς χερσὶν ὑμῶν ἐπληρώσατε λέ-
centes: facientes faciemus vota nr̃a
γουσαι, ποιοῦσαι ποιήσομεν τὰς ὁμολογίας ἡμῶν
q̄ vouimus vt adoleamꝰ regine celi
ἃς ὡμολογήσαμεν θυμιᾶν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ
⁊ libemus ei libamina: manentes manſiſtis
καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς, ἐμμείνασαι ἐνεμείνα-
in votis vr̃is: ⁊ facientes feciſtis.
τε ταῖς ὁμολογίαις ὑμῶν, καὶ ποιοῦσαι ἐποιήσατε.
ideo audite v̄bū dñi ois iuda ſe-
διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶς ἰούδα οἱ κα- G
dentes in tra egypti. ecce iuraui in noīe meo
θήμενοι ἐν γῇ αἰγύπτου. ἰδοὺ ὤμοσα τῷ ὀνόματί μου Deu.
magno dixit dñs: ſi fuerit vltra nomē 22.c.
τῷ μεγάλῳ εἶπεν κύριος, ἐὰν γένηται ἔτι ὄνομά
meū in ore ois iuda dicere viuit dñs do-
μου ἐν στόματι παντὸς ἰούδα εἰπεῖν ζῇ κύριος κύ-
minꝰ in oi tra egypti. qꝛ ecce ego vigilaui
ριος ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγρήγορα
ſup eos vt malefacerē eis ⁊ nō bñfacerem
ἐπ᾽ αὐτοὺς τοῦ κακῶσαι αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀγαθῶσαι.
⁊ deficient ois iuda habitantes in tra
καὶ ἐκλείψουσιν πᾶς ἰούδα οἱ κατοικοῦντες ἐν γῇ
egypti: in gladio ⁊ in fame donec deficī-
αἰγύπτου, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἕως ἂν ἐκλείπω-
ant. ⁊ ſaluati a gladio: reuertē-
σιν. καὶ οἱ σεσωσμένοι ἀπὸ ῥομφαίας, ἐπιστρέ-
tur in trā iuda pauci nūero. ⁊ ſcient
ψουσιν εἰς γῆν ἰούδα ὀλίγοι ἀριθμῷ. καὶ γνώσον-
oēs reliqui iuda peregrinantes
ται πάντες οἱ κατάλοιποι ἰούδα οἱ παροικοῦντες
in tra egypti vt habitent ibi: ſmo cuiꝰ ma-
ἐν γῇ αἰγύπτου παροικῆσαι ἐκεῖ, λόγος τίνος ἐμ-
net meus an illoꝝ. ⁊ hoc vobis ſi-
μενεῖ ὁ ἐμὸς ἢ ὁ αὐτῶν. καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ ση-
gnū dicit dñs: qꝛ viſitabo ego ſup vos
μεῖον λέγει κύριος, ὅτι ἐπισκέψομαι ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς
in loco iſto: vt ſciatis ꝙ manebūt ſmo
ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐμμενοῦσιν οἱ λό-
nes mei ſup vos in mala. ſic dixit dñs:
γοι μου ἐφ᾽ ὑμᾶς εἰς κακά. οὕτως εἶπεν κύριος,
ecce ego trado pharaonē vephre regem
ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν φαραὼ οὐαφρῆ βασιλέα αἰ-
egypti in manus inimici eius: ⁊ in manus
γύπτου εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ, καὶ εἰς χεῖρας
q̄rentis aīam eiꝰ: ſicut dedi ſedechiā
ζητούντος τὴν ψυχὴν αὐτ῀, καθὰ δέδωκα τὸν σεδεκίαν

regem iuda in manus nabuchodonoſor regis
βασιλέα ἰούδα ἐις χεῖρας ναβουχοδονόσωρ βασιλέως
babylonis inimici eius ⁊ q̄rentis
βαβυλῶνος ἐχθροῦ αὐτοῦ καὶ ζητοῦντος τὴν
aiam eius.
ψυχὴν αὐτοῦ. Ca. 45.
A Uerbum qđ locut⁹ eſt hieremias pp̄heta ad ba-
Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς βα-
ruch filiū nerie: qñ ſcripſit verba hec in li-
ρουχ υἱὸν νηρίου, ὅτε ἔγραφεν τοὺς λόγους τούτους ἐν βι-
bro ex ore hieremie in anno quar-
βλίῳ ἀπὸ σόματος ἱερεμίου ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρ-
to ioachim filij ioſie regis iuda: dicēs: ſic
τῳ τοῦ ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσία βασιλέως ἰούδα, λέγων, ὅυ-
dixit dñs de⁹ iſrael: in te baruch: q2
B τως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἐπὶ σοὶ βαρούχ, ὅτι
dixiſti ve mihi: q2 addidit dñs dolorē ſup dolorē
εἶπας ὄιμοι, ὅτι προσέθηκεν κύριος κόπον ἐπὶ πόνον
meū. dormiui in gemitibus meis: requiem nō inueni.
μου. ἐκοιμήθην ἐν στεναγμοῖς μου, ἀνάπαυσιν ὀυχ εὗρον.
dic ei: ſic dixit dñs: ecce q̄s ego edifica-
εἶπον αὐτῷ, ὅυτως εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ὃυς ἐγὼ ὠκοδό-
ui ego deſtruo: ⁊ q̄s plantaui ego euello: ⁊
μησα ἐγὼ καθαίρω, καὶ ὃυς ἐφύτευσα ἐγὼ ἐκτίλλω, καὶ
C oēm frā meā: ⁊ tu q̄ris tibi grandia:
πᾶσαν γῆν τὴν ἐμοῦ, καὶ σὺ ζητεῖς σεαυτῷ μεγάλα;
ne queras: q2 ecce ego induco mala ſup oēm
μὴ ζητήσῃς, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ πᾶσαν
carnē: ait dñs. ⁊ dabo tibi aiam tuā
σάρκα, λέγει κύριος. καὶ δώσω σοι τὴν ψυχήν σου
lucrū in omni loco quo vades illuc.
ἕυρεμα ἐν παντὶ τόπῳ ὁυ ἐὰν βαδίσῃς ἐκεῖ. Ca. 46
A Et factū ē verbū dñi ad hieremiam pphe-
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφή-
tam ſup oēs gētes: in egyptū aduerſū exercitū pharaōis
την ἐπὶ πάντα ἔθνη, ἐις ἄιγυπτον ἐπὶ δυνάμει φαραὼ
nechao regis egypti: q̄ erat ſup flumen euphra-
νεχαὼ βασιλέως ἀιγύπτου, ὃς ἦν ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐυφρά-
tē in carchamis quē pcuſſit nabuchodonoſor rex
τῃ ἐν καρχαμὶς ὃν ἐπάταξεν ναβουχοδονόσωρ βασι-
babylonis q̄ in anno quarto ioa-
λεὺς βαβυλῶνος ὁ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ ἰωα-
chi filii ioſie regis iude. aſſumite arma
κεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα. ἀναλάβετε ὅπλα
⁊ ſcuta adducate in pliū. ſternite
καὶ ἀσπίδας προσαγάγετε ἐις πόλεμον. ἐπισάξατε
equos aſcendite equites ⁊ ſtate in
τοὺς ἵππους ἐπίβητε οἱ ἱππεῖς καὶ κατάστητε ἐν ταῖς
galeis vřis. pijcite lanceas ⁊
περικεφαλαίαις ὑμῶν. προβάλλετε τὰ δόρατα καὶ
induimini loricis vřis. cur ipi pa-
ἐνδύσασθε τοὺς θώρακας ὑμῶν. τί ὅτι αὐτοὶ πτο-
uent ⁊ recedunt retro? q2 fortes eo-
οῦνται καὶ ἀποχωροῦσιν ὀπίσω; διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐ-
rum cedentur: fuga fugeſt ⁊ nō ſūt reuerſi
τῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον καὶ ὀυκ ἀνέστρεψαν
obſeſſi in circuitu ait dñs. ne fugiat le-
περιεχόμενοι κυκλόθεν λέγει κύριος. μὴ φευγέτω ὁ κοῦ-
uis ⁊ nō ſaluetur fortis ad aq̄lonē: q̄ iux-
φος καὶ μὴ ἀνασωζέσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐπὶ βορρᾶν, τὰ πα-
ta flumen euphratē īfirmata ſūt: ceciderunt.
B ρὰ τὸν ποταμὸν ἐυφράτην ἠσθένησαν, πεπτώκασιν.
q̄d iſte q̄ſi flumen aſcendet
τί οὗτος ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται

regem iuda in manu nabuchodonoſor regis babylonis inimici ſui: & querētis animā eius. 45.

Uerbum quod locutus eſt hieremias propheta ad baruch filium nerie cū ſcripſiſſet verba hec in libro ex ore hieremie anno quarto ioachim filii ioſie regis iuda dicens. Hec dicit domin⁹ deus iſrael: ad te baruch. Dixiſti. Ve miſero mihi qm̄ addidit dñs dolorē dolori meo. Laboraui ī gemitu meo & requiem non inueni. Hec dicit dñs. Sic dices ad eum. Ecce quos edificaui ego deſtruo: & quos plantaui ego euello: & vniuerſā terram hanc. Et tu queris tibi grandia? Noli querere: quia ecce ego adducam malū ſup oēm carnem: ait dominus: & dabo tibi animam tuam in ſalutem in omnibus locis ad quecunq̨ perrexeris. 46.

Quod factū eſt verbū dñi ad hieremiā pphetam contra gētes: ad egyptū aduerſum exercitū pharaonis nechao regis egypti: q erat iuxta fluuium euphraten in charchamis quē pcuſſit nabuchodonoſor rex babylonis in quarto anno ioachim filii ioſie regis iuda. Preparate ſcutū & clypeū & procedite ad bellum. Iungite equos: & aſcendite equites: ſtate in galeis: polite lanceas: induite vos loricis. Quid igitur? Vidi ipſos pauidos & terga vertentes: fortes eoꝝ ceſos. Fugerūt cōciti: nec reſpexerunt. Terror vndiq̨: ait dñs. Non fugiet velox: nec ſaluari ſe putet fortis. Ad aquilonē iuxta flumen euphratē victi ſunt & ruerunt. Quis eſt iſte qui q̄ſi flumē aſcendit: & veluti fluuioꝝ ītumeſcūt gurgites eius? Egyptus fluminis inſtar aſcendit:

מלך יהודה ביד נבוכדראצר מלך
בבל איבו ומבקש נפשו׃
הדבר אשר דבר ירמיהו — Cap. xlv.
הנביא אל ברוך בן נריה בכתבו את — נבא
הדברים האלה על ספר מפי — פה
ירמיהו בשנה הרביעית ליהויקים — רבע
בן יאשיהו מלך יהודה לאמר׃
כה אמר יהוה אלהי ישראל עליך
ברוך׃ אמרת אוי נא לי כי יסף
יהוה יגון על מכאבי יגעתי באנחתי — יגה כאב
ומנוחה לא מצאתי׃ כה תאמר — שם אמר
אליו כה אמר יהוה הנה אשר
בניתי אני הרס ואת אשר נטעתי — בנה
אני נתש ואת כל הארץ היא׃
ואתה תבקש לך גדלות אל תבקש — בקש
כי הנני מביא רעה על כל בשר — בוא רוע
נאם יהוה ונתתי לך את נפשך — נתן
לשלל על כל המקמות אשר — קום
תלך שם׃ אשר היה — ילך
דבר יהוה אל ירמיהו הנביא על — Cap. xlvi
הגוים׃ למצרים על חיל פרעה
נכה מלך מצרים אשר היה על
נהר פרת בכרכמש אשר הכה — נכה
נבוכדראצר מלך בבל בשנת — שנה
הרביעית ליהויקים בן יאשיהו — רבע
מלך יהודה׃ ערכו מגן וצנה ונשו — צנן נגש
למלחמה׃ אסרו הסוסים ועלו — לחם עלה
הפרשים והתיצבו בכובעים מרקו — יצב כבע
הרמחים לבשו הסרינות׃ מדוע — סרה מדע
ראיתי המה חתים נסגים אחור — ראה חתת
וגבוריהם יכתו ומנוס נסו ולא — אחר כתת
הפנו מגור מסביב נאם יהוה׃ אל — נוס פנה
ינוס הקל ואל ימלט הגבור צפונה — גור סבב
על יד נהר פרת כשלו ונפלו׃ — קלל מלט
מי זה כיאר יעלה כנהרות — גבר צפן
יתגעשו מימיו׃ מצרים כיאר יעלה — עלה
— געש

Pritiua.heb. Tex.he. Hiere.xlvj. | Trãſla.B.Hie. | Trãſ.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

וכנהרות יתגעשו מים ויאמר אעלה — אמר עלה
אכסה ארץ אבידה עיר וישבי — כסה אבד
בה׃ עלו הסוסים והתהוללו — הלל
הרכב ויצאו הגבורים כוש ופוט
תפשי מגן ולודים תפשי דרכי
קשת׃ והיום ההוא לאדני יהוה
צבאות יום נקמה להנקם מצריו — נקם צור
ואכלה חרב ושבעה ורותה מדמם — רוה
כי זבח לאדני יהוה צבאות בארץ
צפון אל נהר פרת׃ עלי גלעד וקחי — עלה לקח
צרי בתולת בת מצרים לשוא הרביתי — צרה רבה
רפאות תעלה אין לך׃ שמעו גוים — עלה
קלונך וצוחתך מלאה הארץ כי — קלל
גבור בגבור כשלו יחדיו נפלו — גבר
שניהם׃ הדבר אשר דבר יהוה — שנה
אל ירמיהו הנביא לבוא נבוכדראצר — נבא
מלך בבל להכות את ארץ מצרים׃ — נכה
הגידו במצרים והשמיעו במגדול — נגד שמע
והשמיעו בנף ובתחפנחס אמרו
התיצב והכן לך כי אכלה חרב — יצב כון
סביביך׃ מדוע נסחף אביריך לא — סבב סחף
עמד כי יהוה הדפו׃ הרבה כושל — אבר רבה
גם נפל איש אל רעהו ויאמרו — כשל אמר
קומה ונשבה אל עמנו ואל ארץ — שוב
מולדתנו מפני חרב היונה׃ קראו — ילד פנה
שם פרעה מלך מצרים שאון — שאה
העביר המועד׃ חי אני נאם — עבר יעד
המלך יהוה צבאות שמו כי
כתבור בהרים וככרמל בים יבוא׃ — בוא
כלי גולה עשי לך יושבת בת — כלה גלה
מצרים כי נף לשמה תהיה — עשה ישב
ונצתה מאין יושב׃ עגלה יפהפיה — שמם היה
מצרים קרץ מצפון בא בא׃ גם — יצת
שכריה בקרבה כעגלי מרבק כי — צפן בוא
גם המה הפנו נסו יחדיו לא — רבק
עמדו כי יום אידם בא עליהם עת — פנה נוס בוא

et velut flumina mouebũtur fluctus ei⁹ & dicet. Aſcendẽs operiã terrã: perdã ciuitatẽ & habitatores eius. Aſcendite equos & exultate in curribus: & procedant fortes ethiopie & lybie tenẽtes ſcutum: & lydii arripientes & iacientes ſagittas. Dies autem ille domini dei exercituũ dies vltionis: vt ſumat vĩdictã de inimicis ſuis. Deuorabit gladius & ſaturabitur: & inebriabitur ſanguine eorũ. Victima em̃ dñi exercituũ in terra aquilõis iuxta flumẽ euphratẽ. Aſcẽde in galaad & tolle reſinam virgo filia egypti. Fruſtra multiplicas medicamina: ſanitas nõ erit tibi. Audierũt gentes ignominiã tuã: & vlulat⁹ tu⁹ repleuit terrã: quia fortis impegit ĩ fortẽ: ambo pariter cõciderũt. Verbũ qd̃ locut⁹ eſt dñs ad hieremiã ꝓphetã ſup eo ꝙ vẽturus eſſet nabuchodonoſor rex babylonis & percuſſurus terrã egypti. Annũciate egypto & auditũ facite ĩ magdalo & reſonet in mẽphis & in taphnis dicite. Sta & prepara te: quia deuorabit gladius ea q̃ per circuitũ tuũ ſũt. Quare cõputruit fortis tu⁹. Non ſtetit qm̃ dñs ſubuertit eũ. Multiplicauit ruentes: ceciditq; vir ad ꝓximũ ſuũ. Et dicent. Surge: & reuertamur ad populũ nr̃m & ad terrã natiuitatis nr̃e a facie gladii colũbe. Vocate nomen pharaonis regis egypti: tumultũ adduxit tempus. Viuo ego inquit rex dñs exercituum nomen eius quoniam ſicut thabor in montib⁹: & ſicut carmelus ĩ mari veniet. Vaſa tranſmigrationis fac tibi habitatrix filia egypti: qa mẽphis in ſolitudine erit & deſeretur et ĩhabitabilis erit. Vitula elegans atq; formoſa egypt⁹: ſtimulator ab aqlone vẽiet ei. Mercenarii q̃q; ei⁹ q verſabãtur in medio eius q̃ſi vituli ſaginati verſi ſunt et fugerũt ſimul nec ſtare potuerũt: qa dies ĩterfectiõis eorũ venit ſup eos: tp̃us

ꝛ q̃ſi flumina inundant aquas: aque egypti q̃ſi
καὶ ὡσεὶ ποταμοὶ κυμαίνουσιν ὕδωρ. ὕδατα αἰγύπτου ὡς
flumen aſcendet. ꝛ dixit aſcendam ꝛ cooperi-
ποταμὸς ἀναβήσεται. καὶ εἶπεν ἀναβήσομαι καὶ κατακαλύ-
am trã ꝛ diſꝑdã ciuitatẽ ꝛ habitantes in
ψω τὴν γῆν καὶ ἀπολῶ πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν
ea. aſcendite ſup equos ꝛ ꝑparate cur-
αὐτῇ. ἐπίβητε ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ παρασκευάσατε ἅρμα-
r⁹ egredimini pugnatores ethiopũ ꝛ libye arma-
τα. ἐξέλθετε οἱ μαχηταὶ αἰθιόπων καὶ λίβυας καθωπλισ-
ti armis. ꝛ lydi aſcendite: itendite arcũ. ꝛ dies
μένοι ὅπλοις. καὶ λυδοὶ ἀνάβητε, ἐντείνατε τόξον. καὶ ἡ ἡμέ-
illa dño deo exercituũ. dies vindicte vt vl-
ρα ἐκείνη τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων. ἡμέρα ἐκδικήσεως τοῦ ἐκδι-
ciſcat inimicos ſuos ꝛ deuorabit gladius ꝛ ſa-
κῆσαι τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καὶ καταφάγεται ἡ μάχαιρα καὶ ἐμ-
turabitur ꝛ inebriabit a ſanguine eoꝝ. qꝛ C
πλησθήσεται καὶ μεθυσθήσεται ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν. ὅτι
ſacrificiũ dño exercituũ ad trã aqlonis ſup flumẽ euphratẽ. aſ-
θυσία κυρίῳ σαβαὼθ ἐπὶ γῆν βοῤῥᾶ ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ. ἀνά-
cẽde galaad: ꝛ tolle reſinam virgini filie egypti.
βηθι γαλαάδ, καὶ λάβε ῥητίνην παρθένῳ θυγατρὶ αἰγύπτου.
in vanũ mltiplicauit medicamia tua. vtilitas nõ eſt tibi. audie-
εἰς κενὸν ἐπλήθυνεν ἰάματά σου. ὠφέλεια οὐκ ἔστιν σοι. ἤκου-
rũt gẽtes vocẽ tuã. ꝛ clamore tuo repleta ẽ tra. qꝛ
σαν ἔθνη φωνήν σου. καὶ τῆς κραυγῆς σου ἐπλήσθη ἡ γῆ. ὅτι
pugnator aduerſ⁹ pugnatorẽ ĩfirmat⁹ ẽ ĩ idipm ceciderũt vtri-
μαχητὴς πρὸς μαχητὴν ἠσθένησεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔπεσον ἀμ- D
qꝫ. q̃ locut⁹ eſt dñs in manu hieremie ꝓphe-
φότεροι. ἃ ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ ἱερεμίου τοῦ προφή-
te vti veniret nabuchodonoſor rex babylonis vt
του τοῦ ἐλθεῖν ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος τοῦ
pcuteret trã egypti. annunciate in egyptũ: ꝛ
κόψαι τὴν γῆν αἰγύπτου. ἀναγγείλατε εἰς αἴγυπτον, καὶ
auditũ facite in magdalo: ꝛ ãnunciate in
ἀκουστὸν ποιήσατε εἰς μαγδωλόν, καὶ παραγγείλατε εἰς
mẽphi: ꝛ in taphnis dicite ſta ꝛ ꝑpara
μέμφιν, καὶ ἐν τάφναις εἴπατε ἐπίστηθι καὶ ἑτοίμασον
qꝛ deuorauit gladius germẽ tuũ: qꝛ fugit
ὅτι κατέφαγεν μάχαιρα τὴν σμίλακά σου, διότι ἔφυγεν
retro vitulus electus tuus. nõ expectauit qꝛ dñs diſ-
ὀπίσω ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου. οὐκ ἔμεινεν ὅτι κύριος πα-
ſoluit eum. ꝛ multitudo tua ĩfirmata ẽ ꝛ cecidit
ρέλυσεν αὐτόν. καὶ τὸ πλῆθός σου ἠσθένησεν καὶ ἔπεσεν
ꝛ vnuſq̃ſq; proximo ſuo loq̃bant̃ ſurgam⁹ ꝛ re- E
καὶ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐλάλουν ἀναστῶμεν καὶ ἀπο-
uertamur ad ppl̃m nr̃m: ꝛ in pr̃iam nr̃as
στρέψωμεν πρὸς λαὸν ἡμῶν, καὶ εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν
a facie gladii greci. vocate no-
ἀπὸ προσώπου μαχαίρας ἑλληνικῆς. καλέσατε τὸ ὄνο-
mẽ pharaõis nechao regis egypti: tumultũ traduxit tẽ-
μα φαραὼ νεχαὼ βασιλέως αἰγύπτου, σαὼν ἐσβιὲρ μω-
p⁹. viuo ego dicit rex dñs exercituũ. qm̃
ηδ. ζῶ ἐγὼ λέγει ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων. ὅτι
ſicut thabor in mõtib⁹ ꝛ ſicut carmelus in ma-
ὡς τὸ θαβὼρ ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ὡς ὁ κάρμηλος ἐν τῇ θα-
re veniet. vaſa trãſmigrãtiõis fac tibi habita-
λάσσῃ ἥξει. σκεύη ἀποικισμοῦ ποίησον σεαυτῇ κατοι-
trix filia egypti. qꝛ mẽphis in ſolitudinẽ erit
κοῦσα θυγάτηρ αἰγύπτου. ὅτι μέμφις εἰς ἀφανισμὸν ἔσται
ꝛ vocabitur ve ea qꝺ nõ ſint habitan-
καὶ κληθήσεται οὐαὶ παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν κατοικοῦν-
tes in ea. vitula ornata egyptus. emol-
τας ἐν αὐτῇ. δάμαλις κεκαλλωπισμένη αἴγυπτος. ἀπο-
ſio ab aqlone venit ſup eã. ꝛ mercenarij eius
σπασμα ἀπὸ βοῤῥᾶ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς
in ea q̃ſi vituli ſaginati nutriti in ea. qꝛ ꝛ ip-
ἐν αὐτῇ ὡς μόσχοι σιτευτοὶ τρεφόμενοι ἐν αὐτῇ. διότι καὶ αὐ-
ſi auerſi ſunt ꝛ fugerũt vnanimiter: nõ ſteterũt.
τοὶ ἀπεστράφησαν καὶ ἔφυγον ὁμοθυμαδόν, οὐκ ἔστησαν.
qꝛ dies ꝑditionis venit ſup eos ꝛ tẽpus
ὅτι ἡμέρα ἀπωλείας ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ καιρὸς

F vindicte eoꝝ. vox eius q̄ſi ſpentis ſibilātis:
ἐκδικήσεως αὐτῶν. φωνὴ αὐτῆς ὡς ὄφεως συρίζοντος,
qꝛ in arena ābulabūt. in ſecuribꝰ venient ꝯ eam q̄ſi ce
ὅτι ἐν ἄμμῳ πορεύσονται. ἐν ἀξίναις ἥξουσιν ἐπ᾽ αὐτὴν ὡς κό
dentes ligna: excidite ſaltū eius dicit do-
πτοντες ξύλα. ἐκκόψατε τὸν δρυμὸν αὐτῆς λέγει κύ-
minꝰ deꝰ: qꝛ nō ſupputabit: qꝛ mltiplicabit ſup locuſtaſ
ριος ὁ θεός, ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῇ, ὅτι πληθυνεῖ ὑπὲρ ἀκρίδα
ꝛ nō eſt eis nūerus. ꝯfuſa eſt filia egy-
καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀριθμός. κατῃσχύνθη θυγάτηρ αἰγύ-
pti tradita eſt in manus ppli ab aqlone: dicit do-
πτου παρεδόθη εἰς χεῖρας λαοῦ ἀπὸ βορρᾶ, λέγει κύ-
minꝰ exercituū deꝰ iſrael. ecce ego vlciſcor
ριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ τὸν
ammō filiū eius ſup egyptū: ꝛ ſup deos e-
ἀμμὼν υἱὸν αὐτῆς ἐπὶ αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐ
ius: ꝛ ſup reges eiꝰ: ꝛ ſup pharaonē ꝛ
τῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ φαραὼ καὶ
ſup cōfiſos in eo. ꝛ dabo eos in
ἐπὶ τοὺς πεποιθότας ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς
manū q̄rentiū aīam eoꝝ: ꝛ in manus
χεῖρα τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρα
nabuchodonoſoꝛ regis babylonis: ꝛ in manus
ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ εἰς χεῖρα
ſuoꝝ eius. ꝛ poſt hec habitabitur
τῶν δούλων αὐτοῦ. καὶ μετὰ ταῦτα κατοικηθήσεται,
G ſicut in diebus priſtinis: ait dñs: tu
ὥσπερ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς ἀρχαίαις, λέγει κύριος. σὺ
3.5.b. ãt ne timueris ſue meus iacob neq̄ paueas iſrael:
δὲ μὴ φοβηθῇς δοῦλός μου ἰακὼβ μὴ δὲ πτοηθῇς ἰσραήλ,
qꝛ ecce ſaluo te de longe: ꝛ ſemen tuū de
ὅτι ἰδοὺ σώζω σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ τῆς
captiuitate eoꝝ. ꝛ reuertet iacob ꝛ requie-
αἰχμαλωσίας αὐτῶν. καὶ ἀναστρέψει ἰακὼβ καὶ ἡσυχά-
ſcet ꝛ dormiet ꝛ nō erit q̄ pturbet eū. ꝛ
σει καὶ ὑπνώσει καὶ οὐκ ἔσται ὁ παρενοχλῶν αὐτόν. καὶ
tu ne timeas ſue meꝰ iacob dicit dñs: qꝛ te-
σὺ μὴ φοβηθῇς παῖς μου ἰακὼβ λέγει κύριος, ὅτι μετὰ
cum ſum ego. qꝛ faciā ꝯſumationē in oī gēte
σοῦ εἰμὶ ἐγώ. ὅτι ποιήσω συντέλειαν ἐν παντὶ ἔθνει
in q̄s expuli te illuc: te ãt non faciam deficere.
εἰς οὓς ἐξῶσά σε ἐκεῖ, σὲ δὲ οὐ μὴ ποιήσω ἐκλείπειν.
ꝛ caſtigabo te in iudiciū ꝛ inocētē faciēs nō inocētē faciā te.
καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίμα καὶ ἀθῶον οὐκ ἀθωώσω σε.
C.47 A Et factū eſt vbū dñi ad hieremiā ꝓphetā
Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφήτην
ſup philiſtiim: anteq̄ pcuteret pharao gazan.
ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, πρὸ τοῦ πατάξαι φαραὼ τὴν γάζαν.
hec dicit dñs: ecce aque aſcendūt ab aqlone: ꝛ
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ὕδατα ἀναβαίνει ἀπὸ βορρᾶ, καὶ
erūt in torrentem inundantem. ꝛ inundabit trā ꝛ
ἔσται εἰς χειμάρρουν κατακλύζοντα. καὶ κατακλύσει γῆν καὶ
plenitudinē eiꝰ vrbem ꝛ hītantes ī ea: ꝛ
τὸ πλήρωμα αὐτῆς πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, καὶ
clamabunt hoīes ꝛ vlulabūt omnes habi-
κεκράξονται οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀλαλάξουσιν ἅπαντες οἱ κατοι-
B tantes trā a voce impetꝰ eius: ab armis
κοῦντες τὴν γῆν ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὅπλων
multis eoꝝ: ꝛ a ꝯmotiōe curruū eiꝰ ſo
τῶν πολλῶν αὐτῶν, καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ ἤ
nitu rotaꝝ eiꝰ. nō reuerſi ſunt pr̄es ſup filios eoꝝ.
χου τροχῶν αὐτοῦ. οὐκ ἐπέστρεψαν πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν.
a diſſolutiōe manuū ſuaꝝ in die ventura
ἀπὸ ἐκλύσεως χειρῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐρχομένῃ τοῦ
C vt pdat oēs philiſtiim. ꝛ deſolabo ty-
ἀπολέσαι πάντας τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἀφανιῶ τὴν τύ
rū ꝛ ſidonē ꝛ oēs reliquos auxiliū
ρον καὶ σιδῶνα καὶ πάντας τοὺς καταλοίπους τῆς βοηθεί
eoꝝ: qꝛ exterminauit dñs philiſtiim reliquos
ας αὐτῶν, ὅτι ἐξολοθρεύσει κύριος τοὺς ἀλλοφύλους τοὺς καταλοί
inſulaꝝ cappadocie. venit caluitium ſup gazā.
πους τῶν νήσων τῆς καππαδοκίας. ἥκει φαλάκρωμα ἐπὶ γάζαν

viſitatiōis eorū. Vox eiꝰ
quaſi eris ſonabit: q̄m
cum exercitu ꝓperabūt
& cū ſecuribꝰ venient ei:
quaſi cedētes ligna ſuc
ciderunt ſaltum eius: ait
dñs: q ſupputari nō pōt.
Multiplicati ſunt ſup lo
cuſtas: & non eſt eis nu
merus. Confuſa eſt filia
egypti: & tradita in ma
nu ppli aquilonis: dicit
dominus exercituum
deus iſrael. Ecce ego
viſitabo ſuper tumul-
tum alexandrie & ſuper
egyptum & ſuper deos
eius: & ſuper reges eius:
et ſup pharaonē: & ſup
omnes qui cōfidūt in eo.
Et dabo eos in manus
q̄rentiū aīam eoꝝ: & in
manꝰ nabuchodonoſor
regis babylonis: & in
manꝰ ſuorū eius. Et poſt
hec hītabitur ſicut diebꝰ
priſtinis: ait dñs. Et tu
ne timeas ſerue meꝰ ia-
cob & ne paueas iſrael.
Quia ecce ego ſaluū te
faciā de longinquo & ſe
men tuū de terra captiui
tatis ſue. Et reuertetur
iacob & reqeſcet & ꝓſpe
rabitur: & nō erit q exter
reat eū. Et tu noli timere
ſerue meꝰ iacob ait dñs:
qa tecū ego ſum: quia
ego conſumam cunctas
gentes ad quas eieci te.
Te vero nō cōſumam:
ſed caſtigabo te in iudi-
cio: nec quaſi innocenti
parcam tibi. 47.
QVod factum eſt ver
bum domini ad
hieremian prophetam
cōtra paleſtinos: anteq̄
percuteret pharao ga-
zam. Hec dicit
dñs. Ecce aque deſcen
dent ab aquilōe: & erūt
quaſi torrēs inūdans: &
operiēt terrā & plenitu-
dinē eius: vrbē & habita
tores eiꝰ. Clamabūt ho
mines & vlulabunt oēs
habitatores terre a ſtre
pitu pōpe armorū & bel
latorū eius a cōmotione
q̄drigaꝝ eius: & multitu
dine rotaꝝ illiꝰ. Non reſ
pexerūt pr̄es filios manī
bus diſſolutis: p aduētu
diei in quo vaſtabūtur
oēs philiſtiim: & diſſipa
bitur tyrus & ſidon cum
oībꝰ reliqs auxiliis ſuis.
Depopulatus eſt enim
dñs paleſtinos: reliqas
iſule cappadocie. Venit
caluitium ſuper gazam:

פְּקֻדָּתָם׃ קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ כִּי
בְחַיִל יֵלֵכוּ וּבְקַרְדֻּמּוֹת בָּאוּ לָהּ
כְּחֹטְבֵי עֵצִים׃ כָּרְתוּ יַעְרָהּ נְאֻם
יְהוָה כִּי לֹא יֵחָקֵר כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה — חקר רבה
וְאֵין לָהֶם מִסְפָּר׃ הֹבִישָׁה בַּת — רבה ספר
מִצְרָיִם נִתְּנָה בְּיַד עַם צָפוֹן׃ אָמַר — בוש
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי — צפן
פוֹקֵד אֶל אָמוֹן מִנֹּא וְעַל פַּרְעֹה וְעַל
מִצְרַיִם וְעַל אֱלֹהֶיהָ וְעַל מְלָכֶיהָ
וְעַל פַּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ׃
וּנְתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד — נתן בקש
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וּבְיַד עֲבָדָיו
וְאַחֲרֵי כֵן תִּשְׁכֹּן כִּימֵי קֶדֶם נְאֻם — שכן יום
יְהוָה׃ וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב — ירא
וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ — ישע
מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם — רחק שבה
וְשָׁב יַעֲקוֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין — שוב
מַחֲרִיד׃ אַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב — חרד
נְאֻם יְהוָה כִּי אִתְּךָ אָנִי כִּי אֶעֱשֶׂה — עשה
כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ — דחה
שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה
וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ׃ — שפט נקה
אֲשֶׁר הָיָה דְבַר יְהוָה אֶל — Ca. xlvij.
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל פְּלִשְׁתִּים בְּטֶרֶם — נבא
יַכֶּה פַרְעֹה אֶת עַזָּה׃ כֹּה אָמַר — נכה
יְהוָה הִנֵּה מַיִם עֹלִים מִצָּפוֹן וְהָיוּ — עלה צפן
לְנַחַל שׁוֹטֵף וְיִשְׁטְפוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ — היה שטף
עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ וְזָעֲקוּ הָאָדָם וְהֵילִל — ילל
כֹּל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃ מִקּוֹל שַׁעֲטַת
פַּרְסוֹת אַבִּירָיו מֵרַעַשׁ לְרִכְבּוֹ הֲמוֹן — אבר המן
גַּלְגִּלָּיו לֹא הִפְנוּ אָבוֹת אֶל בָּנִים — גלל פנה
מֵרִפְיוֹן יָדָיִם׃ עַל הַיּוֹם הַבָּא — רפה בוא
לִשְׁדוֹד אֶת כָּל פְּלִשְׁתִּים לְהַכְרִית — שדד כרת
לְצֹר וּלְצִידוֹן כֹּל שָׂרִיד עֹזֵר כִּי — שרד
שֹׁדֵד יְהוָה אֶת פְּלִשְׁתִּים שְׁאֵרִית
אִי כַפְתּוֹר׃ בָּאָה קָרְחָה אֶל עַזָּה — בוא

Digitized by Google

נדמתה אשקלון שארית עמקם עד — דמה
מתי תתגודדי: הוי חרב ליהוה עד — גדד
אנה לא תשקטי האספי אל — שקט אסף
תערך הרגעי ודמי: איך תשקטי — רגע דמם
ויהוה צוה לה אל אשקלון ואל
חוף הים שם יעדה:

Ca. xlviij

למואב כה אמר יהוה
צבאות אלהי ישראל הוי אל
נבו כי שדדה הבישה נלכדה — בוש לכד
קריתים הבישה המשגב וחתה: — שגב חתת
אין עוד תהלת מואב בחשבון — הלל
חשבו עליה רעה לכו ונכריתנה — רוע כרת
מגוי גם מדמן תדמי אחריך תלך — דמן דמם
חרב: קול צעקה מחרונים שד — ילך שדד
ושבר גדול: נשברה מואב השמיעו — גדל שבר
זעקה צעיריה: כי מעלה הלוחית — שמע צער
בבכי יעלה בכי כי במורד חורנים — עלה בכה
צרי צעקת שבר שמעו: נסו — עלה ירד
מלטו נפשכם ותהיינה כערוער — צור נוס היה
במדבר: כי יען בטחך במעשיך — דבר עשה
ובאוצרותיך גם את תלכדי ויצא — לכד
כמוש בגולה כהניו ושריו יחדו: — גלה שור
ויבא שדד אל כל עיר ועיר לא — בוא
תמלט ואבד העמק ונשמד המישור
אשר אמר יהוה: תנו ציץ למואב כי — מלט שמד ישר נתן
נצא תצא ועריה לשמה תהיינה — נצה עיר
מאין יושב בהן: ארור עשה מלאכת — שמם היה
יהוה רמיה וארור מנע חרבו מדם: — ישב ארר
שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא — רמה נער
אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי — ריק כלה
ובגולה לא הלך על כן עמד טעמו — גלה
בו וריחו לא נמר: לכן הנה ימים — מרר יום
באים נאם יהוה ושלחתי לו צעים — בוא צעה
וצעהו וכליו יריקו ונבליהם ינפצו:
ובש מואב מכמוש כאשר בשו — בוש
בית ישראל מבית אל מבטחם: — בטח

conticuit aſcalon: & reli
quie vallis earum. Vſq3
quo concideris? O mu-
cro domini vſquequo
non requieſces? Ingre-
dere in
vaginā tuam refrigerare
& ſile. Quō quieſcet
cū dñs pcepit ei: aduer
ſus aſcalon & aduerſum
maritimas ei9 regiones:
ibiq3 cōdixerit illi. 48.

AD moab. Hec dicit
dominus
exercituum deus iſrael.
Ve ſuper
nabo quoniā vaſtata eſt
& confuſa. Capta eſt
cariathaim: confuſa eſt
fortis & tremuit
Non eſt vltra exultatio
in moab: contra eſebon
cogitauerunt malū. Ve
nite & diſperdamus eam
de gente. Ergo ſilens
cōticeſces ſequeturq3 te
gladius. Vox clamoris
de oronaim vaſtitas
& cōtritio magna. Con
trita ē moab: annūciate
clamorē paruulis eius.
Per aſcenſum enī luith
plorās aſcendet in fletu
qm̄ in deſcēſu oronaim
hoſtes vlulatū cōtritiōis
audierūt. Fugite ſaluate
aīas vr̄as: & eritis q̄ſi mi
rice in deſerto. Pro eo ei
q2 habuiſti fiduciā i muni
tionibus tuis & in theſau
ris tuis: tu q̄q3 capieris.
Et ibit chamos in tranſ
migrationē: ſacerdotes
ei9 & principes ei9 ſimul.
Et veniet p̄do ad oēm
vrbē: & vrbs nulla ſalua
bitur. Et peribūt valles:
& diſſipabūtur cāpeſtria
qm̄ dixit dñs. Date flo
rē moab qa flores egre
dietur: & ciuitates ei9 de
ſerte erūt & inhitabiles.
Maledict9 q facit opus
dñi frauduleter: & male
dictus qui phibet gladiū
ſuū a ſāguie. Fertilis fuit
moab ab adoleſcētia ſua:
& reqeuit in fecib9 ſuis.
Nec trāſfuſus eſt de vaſe
in vas: & in tranſmigra
tionē nō abiit. Idcirco
pmanſit guſtus ei9 in eo
& odor ei9 nō ē imutat9.
Propterea ecce dies ve
niūt dicit dñs & mittā eis
ordiatores & ſtratores la
gūcularū & ſternēt eū &
vaſa ei9 exhaurient & lagū
culas eoꝝ collidēt. Et cō
fūdetur moab a chamos
ſic cōfuſa ē domus iſrl̄ a
bethel in q̄ hēbat fiduciā.

ꝓiecta eſt aſcalon ⁊ reliqui vallis eoꝝ: vſq3 q̄ — D
ἀπερρίφη ἀσκαλὼν καὶ οἱ κατάλοιποι ἐμακείμ, ἕως τί
inccides gladius dñi? vſq3 quo nō quieſces?
νος κόψεις μάχαιρα τοῦ κυρίου; ἕως τίνος οὐκ ἡσυχά
reſtituere in vaginā tuā. quieſce
σεις ἀποκατάστηθι εἰς τὸν κουλεὸν σου. ἀνάπαυσαι
⁊ tolle te? quō q̄ſcet: ⁊ dñs pcepit
καὶ ἐπάρθητι; πῶς ἡσυχάσει, καὶ κύριος ἐνετείλατο
ei aduerſū aſcalonē ⁊ aduerſū maritimas
αὐτῇ ἐπὶ τὴν ἀσκαλῶνα καὶ ἐπὶ τὰς παραθαλασσίους
aduerſū reliquas vt inſurgat.
ἐπὶ τὰς καταλοίπους ἐπεγερθῆναι. C.48.
Moab ſic dixit dñs exercituū de9 — A
Τῇ μωὰβ οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς
iſrael: ve ſup nabo qm̄ periit: capta ē cariathaiȝ
ἰσραήλ, οὐαὶ ἐπὶ ναβὼ ὅτι ὤλετο, ἐλήφθη καριαθαΐμ
ꝯfuſa ē fortitudo victa ē nō eſt vltra exultatio mo
ᾐσχύνθη τὸ κραταίωμα ἡττήθη οὐκ ἔστιν ἔτι γαυρίαμα μω
ab in eſebon: cogitauerūt ſup eam mala. venite ⁊
ὰβ ἐν ἐσεβὼν, ἐλογίσαντο ἐπ᾽ αὐτὴν κακά. δεῦτε καὶ
excidamus eam de gente: ⁊ q̄tem q̄ſcet.
ἐκκόψωμεν αὐτὴν ἀπὸ ἔθνους, καὶ παῦσιν παύσεται.
poſt te ibit gladius: q2 vox clamanti
ὄπισθέν σου βαδιεῖται μάχαιρα, ὅτι φωνὴ κεκραγό-
um de oronai vaſtitas ⁊ cōtritio magna cōtritio
των ἐξ ὀρωναΐμ ὄλεθρος καὶ σύντριμμα μέγα συνετρίβη
moab annunciate ad puulos q2 repleta ē aluth in
μωὰβ ἀναγγείλατε εἰς ζόγορα ὅτι ἐπλήσθη ἀλοὺθ ἐν
fletu. aſcendet plorās in via oronaim clamorē
κλαυθμῷ. ἀναβήσεται κλαίων ἐν ὁδῷ ὀρωναΐμ κραυγὴν
cōtritionis audiui: fugite ⁊ ſaluate ani-
συντρίμματος ἤκουσα, φεύγετε καὶ σώσατε τὰς ψυ
mas vr̄as ⁊ eritis q̄ſi aſin9 agreſtis i deſerto. qm̄
χὰς ὑμῶν καὶ ἔσεσθε ὥσπερ ὄνος ἄγριος ἐν ἐρήμῳ. ἐπεὶ 3.17.b
ꝯfidiſti in munitionib9 tuis ⁊ in theſau-
δὴ ἐπεποίθεις ἐν ὀχυρώμασίν σου καὶ ἐν τοῖς θησαυ-
ris tuis ⁊ tu capieris. ⁊ egredietur chamos in
ροῖς σου καὶ σὺ ληφθήσῃ. καὶ ἐξελεύσεται χαμὼς ἐν — B
trāſmigratiōe ſacerdotes eius ⁊ pncipes eius ſimul ⁊
ἀποικίᾳ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα καὶ
veniet vaſtitas ſup oēm ciuitatē. ⁊ ciuitas non ſalua
ἥξει ὄλεθρος ἐπὶ πᾶσαν πόλιν. καὶ πόλις οὐ μὴ σω-
bit. ⁊ peribit vallis ⁊ deuaſtabitur . cā-
θῇ. καὶ ἀπολεῖται ὁ αὐλὼν καὶ ἐξολοθρευθήσεται ἡ πε-
peſtris ſicē dixit dñs. date ſigna moab: q2
δινὴ καθὼς εἶπεν κύριος. δότε σημεῖα τῇ μωάβ, ὅτι
plaga ſuccendet ⁊ oēs ciuitates ei9 in inui-
ἁφῇ ἀναφθήσεται καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἄβα-
um erūt eo qđ nō ſit bitans in ea. male-
τον ἔσονται παρὰ τὸ μὴ εἶναι οἰκοῦντα ἐν αὐτῇ. ἐπικα
dictus q̄ facit opus dñi negligēt: ⁊ maledi-
τάρατος ὁ ποιῶν τὸ ἔργον κυρίου ἀμελῶς, καὶ ἐπικατά
ctus q̄ aufert. gladium ſuū a ſanguine. quie-
ρατος ὁ ἐξαίρων μάχαιραν αὐτοῦ ἀφ᾽ αἵματος. ἀνεπαύ
uit moab a puero: ⁊ cōfiſus ē in glo-
σατο μωὰβ ἐκ παιδαρίου, καὶ πεποιθὼς ἐπὶ τῇ δό-
ria ſua. nō infudit de vaſe in vas: ⁊ in trāſmi
ξῃ αὐτῆς. οὐκ ἐνέχεεν ἐξ ἀγγείου εἰς ἀγγεῖον, καὶ εἰς ἀποι
gratiōnē nō abierūt. iccirco ſtetit guſt9 eius in eo
κισμὸν οὐκ ᾤχοντο. διὰ τοῦτο ἔστη γεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐ-
⁊ odor eius nō defecit: ppterea ecce di-
τῷ καὶ ὀσμὴ αὐτοῦ οὐκ ἐξέλιπεν, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡ-
es veniūt dicit dñs. ⁊ mittam ei ſtra
μέραι ἔρχονται φησὶν κύριος. καὶ ἀποστελῶ αὐτῷ κλί-
tores ⁊ ſternunt eum ⁊ vaſa ei9 cōminuent
νοντας καὶ κλινοῦσιν αὐτὸν καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς λεπτυνοῦσιν
⁊ cornua eius cōterent. ⁊ cōfundetur — C
καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ συντρίψουσιν. καὶ καταισχυνθήσε
moab a chamos ſicut cōfuſa eſt domus iſrael
ται μωὰβ ἀπὸ χαμὼς ὥσπερ κατῃσχύνθη ὁ οἶκος ἰσραὴλ
a bethel ſpe eoꝝ cōfiſi in ſe ipſis.
ἀπὸ βεθὴλ ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐφ᾽ ἑαυτοῖς.

Digitized by Google

quō dicetis fortes ſum⁹: & homo potēs in pre
πῶς ἐρεῖτε ἰσχυροί ἐσμεν, καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων εἰς πό
lio: periit moab ciuitas eius: & electi iuuenes
λεμον; ὤλετο μωὰβ πόλις αὐτοῦ, καὶ ἐκλεκτοὶ νεανίσκοι
eius deſcenderūt in occiſionē ait rex: domi
αὐτοῦ κατέβησαν εἰς σφαγὴν λέγει βασιλεύς, κύρι
n⁹ exercituū nomē ei: ppe dies moab vt ve
ος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ, ἐγγὺς ἡ ἡμέρα μωὰβ ἐλ
niat & malitia eius velox valde. mouete eū
θεῖν καὶ πονηρία αὐτῆς ταχεῖα σφόδρα. κινήσατε αὐτὸν
oēs in circuitu eius vniuerſi q̄ ſcitis nomē eius.
πάντες κυκλόθεν αὐτοῦ πάντες εἰδότες ὄνομα αὐτοῦ.
dicite quō cōfracta ē virga glīoſa baculus ma
εἴπατε πῶς συνετρίβη βακτηρία εὐκλεὴς ῥάβδος με
gnificētie. deſcende de glīa & ſede i humi
γαλειώματος. κατάβηθι ἀπὸ δόξης καὶ κάθισον ἐν ὑγρα
ditate ſedens filia debon: q̄r periit moab aſcē-
σίᾳ καθημένη θυγάτηρ δεβὼν, ὅτι ὤλετο μωὰβ ἀνέ-
dit in te deuaſtans munitionē tuā. in via ſta &
βη εἰς σὲ λυμαινόμενος ὀχύρωμά σου. ἐφ' ὁδοῦ στῆθι καὶ
p̄ſpice ſedens in aroer & interroga fugientē & ſal-
ἐπίδε καθημένη ἐν ἀροὴρ καὶ ἐρώτησον φεύγοντα καὶ ἀνα
uatum. & dic q̄d factū ē cōfuſus eſt moab: q̄m
σωζόμενον. καὶ εἰπὸν τί ἐγένετο κατῃσχύνθη μωὰβ, ὅτι
cōtritus ē. vlula & clama annūcia in arnō.
συνετρίβη. ὀλόλυξαι καὶ κέκραξον ἀνάγγειλον ἐν ἀρνῶν.
q̄r periit moab & iudiciū venit ad trā cāpeſtrē
ὅτι ὤλετο μωὰβ καὶ κρίσις ἔρχεται εἰς τὴν γῆν τοῦ μισὼρ
ſup chelon: & ſup iaſſa: & ſup mophath: & ſup
ἐπὶ χαιλὼν, καὶ ἐπὶ ἰασσά, καὶ ἐπὶ μωφάθ, καὶ ἐπὶ
dibon: & ſup nabo: & ſup domū deblathai: &
δεβὼν, καὶ ἐπὶ ναβαῦ, καὶ ἐπὶ οἶκον δεβλαθαΐμ, καὶ
ſup cariathaim: & ſup domū gamol & ſup domū maon: &
ἐπὶ καριαθαΐμ, καὶ ἐπὶ οἶκον γαμὼλ καὶ ἐπὶ οἶκον μαὼν, καὶ
ſup carioth: & ſup boſor: & ſup oēs ciuitates mo-
ἐπὶ καριὼθ, καὶ ἐπὶ βοσόρ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις μω
ab q̄ longe & q̄ ppe. fractū eſt cornu moab
ὰβ τὰς πόρρω καὶ τὰς ἐγγύς. κατεάχθη κέρας μωὰβ
& brachiū eius cōtritū eſt: dicit dn̄s. inebri-
καὶ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ συνετρίβη, λέγει κύριος. μεθύ
ate eum q̄m cō dn̄m magnificat⁹ ē. & applau-
σατε αὐτὸν ὅτι ἐπὶ κύριον ἐμεγαλύνθη. καὶ ἐπικροτή-
det moab in manu ſua: & erit in riſum & ipſe
σει μωὰβ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ αὐτὸς
& nobis in deriſum fuit tibi iſrael: ſi in furtis
καὶ ἡμῖν εἰς γελοιασμὸν ἦν σοι ἰσραήλ. εἰ ἐν κλοπαῖς
tuis inuēti ſūt q̄r debellaſti eū. reliq̄runt
σου εὑρέθησαν ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν. κατέλιπον τὰς
ciuitates & hitauerūt in petris habitantes mo
πόλεις καὶ ᾤκησαν ἐν πέτραις οἱ κατοικοῦντες μω
ab. facti ſunt q̄ſi columbe nidificātes in petris
άβ. ἐγενήθησαν ὡς περιστεραὶ νοσσεύουσαι ἐν πέτραις
ore fouee. audiui ſupbiā moab ſupbiit val
στόματι βοθύνου. ἤκουσα ὕβριν μωὰβ ὕβρισεν λί-
de: & ſupbiā eius & arrogantiā eius: &
αν, καὶ ὕβριν αὐτοῦ καὶ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ
exaltatū ē cor eius. ego aūt cognoui dicit dn̄s
ὑψώθη καρδία αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔγνων λέγει κύριος
opa eius: nōnc ſufficiēs eius nō ſic
ἔργα αὐτοῦ, οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτοῦ οὐχ οὕτως
fecit? ppterea ſup moab vlulate vndi
ἐποίησεν; διὰ τοῦτο ἐπὶ μωὰβ ὀλολύξατε πάντο-
q̄ʒ. clamate ad viros muri fictilis ſiccitatis. q̄ſi
θεν. βοήσατε ἐπ' ἄνδρας κὶρ ἀρὰς αὐχμοῦ. ὡς
planctum iazer plorabo tibi vinea ſabama
κλαυθμὸν ἰαζὴρ ἀποκλαύσομαί σοι ἄμπελος σαβαμά

D

E

Eſaie. 16.d.

Quomodo dicitis: fortes ſumus & viri robuſti ad p̄liandū? Vaſtata ē moab & ciuitates illi⁹ aſcenderūt: & electi iuuenes ei⁹ deſcenderūt in occiſionem: ait rex dn̄s exercituū nomē ei⁹. Prope eſt interit⁹ moab vt veniat & malum eius velociter accurret nimis. Cōſolamini eū oēs qui eſtis in circuitu ei⁹: & vniuerſi q ſcitis nomen eius dicite. Quō cōfracta eſt virga fortis: bacul⁹ glorioſus? Deſcēde de gloria & ſede in ſiti hītatio filie dibō: q̄m vaſtator moab aſcēdet ad te: diſſipabit munitiones tuas. In via ſta & proſpice hītatio aroer. Interroga fugientē & ei q euaſit dic quid accidit? Confuſus eſt moab: quoniam victus eſt. Vlulate & clamate: annūciate i arnō: quoniā vaſtata eſt moab. Et iudicium venit ad terram campeſtrem ſuper elon & ſuper iaſa & ſuper mephat. & ſuper dibon & ſuper nabo et ſuper domum deblathaim. & ſup cariathaim & ſup bethgamul & ſuper bethmaon. & ſuper carioth & ſuper boſra: et ſuper omēs ciuitates terre moab que longe & prope ſunt. Abſciſſuʒ eſt cornu moab: & brachiū ei⁹ cōtritū eſt ait dn̄s. Inebriate eū: quoniā contra dominū erectus ē. Et allidet manū moab in vomitu ſuo & erit in deriſū etiā ipe. Fuit enī in deriſum tibi iſrael: quaſi inter fures repiſſes eū. Propter verba ergo tua q̄ aduerſum illū locut⁹ es: captiu⁹ duceris. Relinq̄te ciuitates & habitate in petra habitatores moab: & eſtote quaſi colūba nidificās in ſūmo ore foraminis. Audiuim⁹ ſupbiā moab: ſupbus ē valde. Sublimitatē ei⁹ & arrogātiā & ſupbiā & altitudinē cordis ei⁹ ego ſcio: ait dn̄s. Iactātiā ei⁹ eo q̄ nō ſit iuxta eā virt⁹ eius nec iuxta q̄d poterat conata ſit facere. Ideo ſup moab eiulabo & ad moab vniuerſā clamabo: ad viros muri fictilis lamētantes. De plāctu iazer plorabo tibi vinea ſabama.

איך תאמרו גבורים אנחנו ואנשי — אמר גבר
חיל למלחמה: שדד מואב ועריה — לחם עיר
עלה ומבחר בחוריו ירדו לטבח — בחר בחר
נאם המלך יהוה צבאות שמו:
קרוב איד מואב לבוא ורעתו — קרב רוע
מהרה מאד: נדו לו כל סביביו וכל — נוד סבב
ידעי שמו אמרו איכה נשבר — שבר
מטה עז מקל תפארה: רדי מכבוד — נטה עזז
ושבי בצמא ישבת בת דיבון — פאר ירד
כי שדד מואב עלה בך שחת — כבד ישב
מבצריך: אל דרך עמדי וצפי — בצר צפה
יושבת ערוער שאלי נס ונמלטה — נוס מלט
אמרי מה נהיתה: הביש מואב כי — היה בוש
חתה הילילו וזעקו הגידו בארנון — חתת ילל
כי שדד מואב: ומשפט בא אל — נגד שפט
ארץ המישור אל חלון ואל יהצה — בוא
ועל מופעת: ועל דיבון ועל נבו — ישר
ועל בית דבלתים: ועל קריתים
ועל בית גמול ועל בית מעון: ועל
קריות ועל בצרה ועל כל ערי — עיר
ארץ מואב הרחקות והקרבות:
נגדעה קרן מואב וזרעו נשברה — גדע שבר
נאם יהוה: השכירהו כי על יהוה — שכר
הגדיל וספק מואב בקיאו והיה — גדל קאה
לשחק גם הוא: ואם לוא השחק
היה לך ישראל אם בגנבים
נמצאה כי מדי דבריך בו תתנודד: — מצא נוד
עזבו ערים ושכנו בסלע ישבי — עיר
מואב והיו כיונה תקנן בעברי פי — היה קנן
פחת: שמענו גאון מואב גאה מאד — פה נאה
גבהו וגאונו וגאותו ורם לבו: אני — רום
ידעתי נאם יהוה עברתו ולא כן — כון
בדיו לא כן עשו: על כן על — בד עשה
מואב איליל ולמואב כלה אזעק — ילל זעק
אל אנשי קיר חרש יהגה: מבכי — הגה בכה
יעזר אבכה לך הגפן שבמה

Digitized by Google

נטישתיך עברו ים עד ים יעזר נטש
נגעו על קיצך ועל בצירך שדד קוץ בצר
נפל: ונאספה שמחה וגיל מכרמל אסף
ומארץ מואב ויין מיקבים השבתי שבת
לא ידרך הידד הידד לא הידד: דרך
מזעקת חשבון עד אלעלה עד יהץ
נתנו קולם מצער עד חרנים עגלת
שלשיה כי גם מי נמרים למשמות שמם
יהיו: והשבתי למואב נאם יהוה היה
מעלה במה ומקטיר לאלהיו: על כן עלה קטר
לבי למואב כחללים יהמה ולבי המה
אל אנשי קיר חרש כחלילים
יהמה על כן יתרת עשה אבדו: כי
כל ראש קרחה וכל זקן גרעה
על כל ידים גדדת ועל מתנים גדד
שק: על כל גגות מואב וברחבתיה
כלה מספד כי שברתי את מואב ספד
ככלי אין חפץ בו נאם יהוה: איך כלה
חתה הילילו איך הפנה ערף מואב חתת ילל
בוש והיה מואב לשחוק ולמחתה פנה שחק
לכל סביביו: כי כה אמר יהוה הנה חתת
כנשר ידאה ופרש כנפיו אל מואב: סבב
נלכדה הקריות והמצדות נתפשה דאה
והיה לב גבורי מואב ביום ההוא לכד צוד
כלב אשה מצרה: ונשמד מואב תפש גבר
מעם כי על יהוה הגדיל: פחד ופחת איש צוד
ופח עליך יושב מואב נאם יהוה: שמד גדל
הניס מפני הפחד יפל אל הפחת פוח ישב
והעלה מן הפחת ילכד בפח כי אביא נוס פנה
אליה אל מואב שנת פקדתם נאם נפל לכד
יהוה: בצל חשבון עמדו מכח נסים בוא
כי אש יצא מחשבון ולהבה מבין שנה
סיחון ותאכל פאת מואב וקדקד כוח נוס
בני שאון: אוי לך מואב אבד עם אכל פאה
כמוש כי לקחו בניך בשבי ובנתיך שאה
בשביה: ושבתי שבות מואב שבה בנה
שוב

Propagines tue trāſierūt mare: vſq ad mare iazer peruenerūt. Super meſſem tuā et vindemiā tuā predo irruit. Ablata eſt leticia & exultatio de carmelo & de terra moab: & vinū de torcularibus ſuſtuli. Nequaquā calcator vue ſolitū celeuma cātabit. De clamore eſebon vſq eleale & iaſa dederūt vocē ſuā a ſegor vſq ad oronaim vitulā conternantē: aque vero nemrim peſſime erūt. Et auferam de moab: ait dominus offerentē in excelſis: & ſacrificantē diis eius. Propterea cor meū ad moab quaſi tibia reſonabit: et cor meum ad viros muri fictilis dabit ſonitū tibiarū: qa plus fecit quā potuit idcirco perierūt. Omē enim caput caluiciū & oīs barba raſa erit. In cunctis manibus colligatio: & ſuper omē dorſum ciliciū. Et ſup oīa tecta moab & in plateis eius oīs plāctus: qm̄ cōtriui moab ſicut vas inutile: ait dominus. Quomodo victa eſt & vlulauerunt? Quō deiecit ceruicem moab et confuſus eſt? Eritq moab in deriſū: et in exemplū oībus in circuitu ſuo. Hec dicit dn̄s. Ecce quaſi aquila volabit & extēdet alas ſuas ad moab. Capta eſt carioth & munitiones cōprehēſe ſūt. Et erit cor fortiū moab in die illa: ſicut cor mulieris parturientis. Et ceſſabit moab eſſe populus: qm̄ cōtra dn̄m gl̄ificatus ē. Pauor et fouea & laqueus ſuper te o habitator moab: ait dn̄s: qui fugerit a facie pauoris cadet in foueā: et qui cōſcenderit de fouea capietur laq̄o. Adducā enim ſup moab annū viſitationis eorū: ait dn̄s. In vmbra eſebon ſteterūt de laq̄o fugiētes: qa ignis egreſſus eſt de eſebō & flāma de medio ſeō: & deuorauit partem moab & verticem filiorū tumultus. Ve tibi moab. Periſti popule chamos: qa cōprehēſi ſunt filii tui & filie tue in captiuitatē. Et cōuerſam captiuitatem moab

palmites tui ptrāſiert mare. ciuitas iazer attigerūt.
κλήματά σου διῆλθεν θάλασσαν. πόλις ιαζὴρ ἥψαντο.
ſup fructū tuū & ſup vindemias tuas ſtrages cecidit:
ἐπὶ ὀπώραν σου καὶ ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὄλεθρος ἐπέσεν,
cōgregatū ē gaudiū & leticia de carmelo
συνελήφθη χαρμονὴ καὶ εὐφροσύνη ἐκ καρμήλου
& de tra moabitide: & vinū i torcularib9 tuis mane
καὶ ἐκ γῆς μωαβίτιδος, καὶ οἶνον ἐπὶ ληνοῖς σου. πρωὶ Eſai. 16.c.
nō calcauerūt. neq veſpe fecerunt celeuma a
οὐκ ἐπάτησαν. οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν αἰδὲδ ἀπὸ
clamore eſebon vſq ad eleale & vſq iaſſa. dederūt vocem ſuam a ſeger vſq ad oronaī & vitulam triſtiam.
κραυγῆς ἐσεβὼν ἕως ἐλεαλὴ καὶ ἕως ιασσά. ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν ἀπὸ σηγὼρ ἕως ὀρωναῒμ καὶ ἀγγελίαν σαλισιά.
qr & aqua nembrim in cōbuſtionē erit. & pdam moab ait dn̄s aſcendentē ſup altare
ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ νεμβρεὶμ εἰς κατάκαυμα ἔσται. καὶ ἀπολῶ τὸν μωὰβ φησὶν κύριος ἀναβαίνοντα ἐπὶ βωμὸν F
& ſacrificantē diis eius. ppterea cor moab: q̄ſi tibie reſonabunt: & cor meū ad homines muri fictilis q̄ſi tibia reſonabit. ideo
καὶ θυσιάζοντα θεοῖς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καρδία τοῦ μωὰβ, ὥσπερ αὐλοὶ βομβήσουσιν, καὶ καρδία μου ἐπ᾽ ἀνθρώπους κεὶρ ἀράς ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει. διὰ τοῦτο
q̄ acquiſiuit perierūt ab homine oē caput i oī loco radent & oīs barba radetur.
ἃ περιεποιήσατο ἀπώλετο ἀπὸ ἀνθρώπου πᾶσαν κεφαλὴν ἐν παντὶ τόπῳ ξυρήσονται καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται. Eſai. 15.a.
& oēs manus incidētur: & ſup oēs lumbos ciliciū: & ſup oīa tecta moab & ſup plateis eius. qr cōtriui moab dicit dn̄s q̄ſi vas cui9 nō eſt vſus eius.
καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται, καὶ ἐπὶ πάσης ὀσφύος σάκκος, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν δωμάτων μωὰβ καὶ ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτῆς. ὅτι συνέτριψα τὸν μωὰβ φησὶν κύριος ὡς ἀγγεῖον οὗ οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ.
quō pmutauit quō vertit dorſum moab ɔfuſa ē & facta ē moab in riſum & odium oībus q̄ i circuitu eius.
πῶς κατήλλαξεν πῶς ἔστρεψεν νῶτον μωὰβ ᾐσχύνθη καὶ ἐγένετο μωὰβ εἰς γέλωτα καὶ ἐγκότημα πᾶσι τοῖς κύκλῳ αὐτῆς.
qr ſic dixit dn̄s vt aq̄la volabit: & extēdet alas ſuas in moab. capta ē carioth
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος ὡς ἀετὸς πετάσεται, καὶ ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ εἰς μωάβ. ἐλήφθη καριὼθ G
& munitiones capte ſunt. & erit cor fortium moab in die illa ſicut cor mulieris parturientis
καὶ τὰ ὀχυρώματα συνελήφθη. καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν δυνατῶν μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡσεὶ καρδία γυναικὸς ὠδινούσης
& peribit moab a turba qr ɔ dn̄m magnificata ē. laq̄us & pauor
καὶ ἀπολεῖται μωὰβ ἀπὸ ὄχλου ὅτι ἐπὶ τὸν κύριον ἐμεγαλύνθη. παγὶς καὶ φόβος
& fouea ſup te habitantē moab dicit dn̄s q̄ fugerit a facie pauoris. incidet in foueā.
καὶ βόθυνος ἐπὶ σὲ καθήμενοι μωὰβ λέγει κύριος ὁ φεύγων ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου. ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον. Eſai. 24.c.
& cōſcēderit de fouea. & cōprehendetur in laqueo. qr inducā hec ſup moab. in āno viſitatiōis eius dicit dn̄s: in ūbra heſeb ſteterūt ab exercitu fugientes: qr ignis egreſſ9 ē ab heſebō. & flāma de medio ſion: & deuorauit angulū
καὶ ὁ ἀναβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου. καὶ συλληφθήσεται ἐν τῇ παγίδι. ὅτι ἐπάξω ταῦτα ἐπὶ μωάβ. ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῆς λέγει κύριος, ἐν σκιᾷ ἐσεβὼν ἔστησαν ἀπὸ δυνάμεως φυγόντες, ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἀπὸ ἐσεβών. καὶ φλὸξ ἀπὸ μέσου σιών, καὶ κατέφαγεν τὸ κλίτος
moab: & verticē filioꝝ tumult9 veh tibi moab: periſt pplꝯ camos: qr ceperūt filios tuos & filias tuas i captiuitatē. & cōuertā captiuitatē moab
μωάβ, καὶ τὴν κορυφὴν υἱῶν σαών. οὐαί σοι μωάβ, ἀπώλετο ὁ λαὸς χαμώς, ὅτι ἔλαβον τοὺς υἱούς σου καὶ τὰς θυγατέρας σου εἰς αἰχμαλωσίαν. καὶ ἐπιστρέψω αἰχμαλωσίαν τῆς μωάβ

in nouiſſimis diebus: dicit dñs: huc uſq;
ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει κύριος. ἕως τούτου τὸ
iudiciũ moab.
κρῖμα τοῦ μωάβ.
Ca.49,
A Filijs ãmon ſic dixit dñs: nũqd filij nõ
Τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν οὕτως εἶπεν κύριος, μὴ υἱοὶ οὐκ
ſicut in iſrael aut q̃ poſſideat non eſt ex eis. q̃=
εἰσὶν ἐν ἰσραὴλ ἢ παραληψόμενος οὐκ ἔστιν αὐτῶν. διὰ
re aſſumpſit molchom gad. ⁊ ppl̃s eoꝝ in
τί παρέλαβεν μολχὸμ τὸν γάδ. καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν ἐν
ciuitatib⁹ eoꝝ ĩhitat: ꝓpterea ecce dies veni=
πόλεσιν αὐτῶν ἐνοικεῖ, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχον
unt dicit dñs: ⁊ auditũ faciã ſup rabbath filioꝝ ãmon
ται λέγει κύριος. καὶ ἀκουτιῶ ἐπὶ ῥαββὰθ υἱῶν ἀμμὼν
tumultũ belli. ⁊ erunt in inuiũ ⁊ in ꝑditio=
θόρυβον πολέμου. καὶ ἔσονται εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀπώ=
nem: ⁊ altaria eius in igne ſuccendẽtur ⁊
λειαν, καὶ οἱ βωμοὶ αὐτῆς ἐν πυρὶ κατακαυθήσονται καὶ
aſſumet iſrael ꝓncipatũ ſuum dicit dñs: vlu
παραλήψεται ἰσραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ λέγει κύριος, ἀ
la eſſebon q² periit gai. clamate filie
λάλαξον ἐσεβὼν ὅτι ὤλετο γαί. κεκράξατε θυγατέρες
rabbath accingite cilicijs: ⁊ cõtriſtamini ⁊
ῥαββὰθ περιζώσασθε σάκκους, καὶ ἐπιλυπεῖσθε καὶ
plangite ſup molchõ: q² in trãſmigratione ibũt ſacer
κόψασθε ἐπὶ μολχόμ, ὅτι ἐν ἀποικίᾳ βαδιοῦνται οἱ ἱε
dotes ei⁹ ⁊ ꝓncipes ei⁹ ſiml'. qd̃ exultabis
ρεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα. ὅτι ἀγαλλιάσῃ
in vallibus filia temeritati q̃ cõfidebat in
B ἐν ἐμακεὶμ θυγάτηρ τῆς ἰταμίας ἡ πεποιθυῖα ἐπὶ τοῖς
theſauris ſuis: q̃ dicebat in corde ſuo: qs
θησαυροῖς αὐτῆς, ἡ λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, τίς
veniet ad me: ecce ego iducã ſup te tiorẽ ait
ἐλεύσεται εἰς ἐμέ, ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ σὲ φόβον εἶπεν
dñs. exercituũ ab oi circuitu tuo. ⁊
κύριος τῶν δυνάμεων ἀπὸ πάσης τῆς περιοίκου σου καὶ
diſpgemini vnuſqſq; in faciem ſuam. ⁊ nõ
διασπαρήσεσθε ἕκαστος εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ
erit q̃ ꝯgreget aberrãtes: ⁊ poſt hec cõ=
ἔσται ὁ συνάγων τοὺς ἀλωμένους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπι
uertã captiuitatem filioꝝ ãmon: dicit dñs.
στρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἱῶν ἀμμών, λέγει κύριος.
idumee hec dicit dñs: nõ eſt vltra
τῇ ἰδουμαίᾳ τάδε λέγει κύριος, οὐκ ἔστιν ἔτι
ſapiẽtia in themã. periit ꝯſiliũ a prudentib⁹ abiit
σοφία ἐν θαιμάν. ἀπώλετο βουλὴ ἐκ συνετῶν ὤχετο
ſapiẽtia eoꝝ. ꝯculcat⁹ ẽ locus eoꝝ ꝓfũdũ facite vo
σοφία αὐτῶν. ἠπατήθη ὁ τόπος αὐτῶν βαθύνατε ἑαυ
bis in ſeſſionẽ habitantes in dedan. q² dura
τοῖς εἰς κάθησιν οἱ κατοικοῦντες ἐν δαιδάν. ὅτι δύσκολα
fecit adduxi eũ in tp̃e q̃ viſitaui ſup e=
ἐποίησεν ἤγαγον αὐτὸν ἐν χρόνῳ ᾧ ἐπεσκεψάμην ἐπ' αὐ
u:: qm̃ videmiatores veneſt tibi. nõ relinquẽt tibi reli
τόν, ὅτι τρυγηταὶ ἦλθόν σοι. οὐ καταλείψουσίν σοι κατα
quias. q̃ſi fures ĩ nocte imponent manus
λείμματα. ὡσεὶ κλέπται ἐν νυκτὶ ἐπιθήσουσιν χεῖρας
ſuas: q² ego attraxi eſau reuelaui abſ=
C αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ κατέσυρα τὸν ἠσαῦ ἀνεκάλυψα τὰ κρυ
cõdita eoꝝ. abſcõdi non poterũt ꝑierũt ꝑ ma=
πτὰ αὐτῶν. κρυβῆναι οὐ μὴ δύνωνται ὤλοντο διὰ χεῖ
nũ fratris eius ⁊ vicini eius: ⁊ nõ eſt reli
ρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ γείτονος αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπο
qui pupillũ tuũ: vt viuat: ⁊ ego viuam
λειπέσθαι ὀρφανόν σου, ἵνα ζήσεται, καὶ ἐγὼ ζήσομαι
⁊ vidue tue in me ſperabunt. q² hec dicit do=
καὶ χῆραί σου ἐπ' ἐμὲ ἐλπιοῦσιν. ὅτι τάδε λέγει κύ=
min⁹. ecce qb⁹ nõ eſt lex bibere calicem: bibe
ριος, ἰδοὺ οἷς οὐκ ἔστιν νόμος πιεῖν τὸ ποτήριον, ἔπι
rũt. ⁊ tu inocens non inocẽs eris: q² bibẽs bi
ον. καὶ σὺ ἀθωουμένη οὐ μὴ ἀθωωθήσῃ, ὅτι πιὼν πί
bes q² ꝑ memetipm̃ iuraui
ἐσαι ὅτι κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα

in nouiſſimis dieb⁹: ait dominus. Hucuſq; iudicia moab.
49.
AD filios ãmon. Hec dicit dñs. Nũquid non filii ſunt iſrael: aut heres non eſt ei. Cur igitur hereditate poſſedit melchõ gad & populus ei⁹ in vrbib⁹ eius hitauit? Ideo ecce dies veniũt dicit dñs: & auditũ faciã ſup rabbath filiorum ammon fremitum prelii. Et erit in tumulũ diſſipata: filieq; eius igne ſuccendentur: & poſſidebit iſrael poſſeſſores ſuos: ait dominus. Vlula eſebon quoniam vaſtata eſt hai. Clamate filie rabba: accigite vos cilitiis. Plangite & circuite per ſepes: quoniam melchom in trãſmigrationẽ ducetur: ſacerdotes ei⁹ & pricipes eius ſimul. Quid gloriaris in vallib⁹? Defluxit vallis tua filia delicata: q̃ cõfidebas ĩ theſauris tuis & dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego iducã ſup te terrorẽ: ait dñs deus exercituũ ab oĩbus qui ſunt in circuitu tuo: & diſpergemini ſinguli a cõſpectu vr̃o: nec erit q cõgreget fugiẽtes. Et poſt hec reuerti faciã captiuos filioꝝ ammon: ait dñs. Ad idumeã. hec dicit dñs exercituum. Nunqd nõ vltra ẽ ſapia in themã? Periit cõſiliũ a filiis? Inutilis facta ẽ ſapiẽtia eorũ. Fugite & terga vertite: deſcendite in voraginẽ hitatores dedã: qm̃ ꝑditionẽ eſau adduxi ſup eũ tp̃s viſitatiõis ei⁹. Si vindemiatores veniſſent ſup te: nõ reliqſſent racemũ? ſi fures in nocte rapuiſſent q᷑ ſufficeret ſibi. Ego vero diſcooperui eſau: reuelaui abſcondita eius & celari nõ poterit: Vaſtatũ eſt ſemẽ eius & frẽs eius & vicini eius & nõ erit. Relinque pupillos tuos: & ego faciã eos viuere & vidue tue in me ſpabunt: qa hec dicit dñs: Ecce qbus nõ erat iudiciũ vt biberẽt calicẽ: bibẽtes bibent: & tu quaſi innocens relinq̃ris? Non eris innocẽs ſed bibẽs bibes. qa ꝑ memetipm̃ iuraui

באחרית הימים נאם יהוה עד
הנה משפט מואב׃
לבני עמון כה אמר יהוה הבנים
אין לישראל אם יורש אין לו
מדוע ירש מלכם את גד ועמו
בעריו ישב׃ לכן הנה ימים באים
נאם יהוה והשמעתי אל רבת בני
עמון תרועת מלחמה והיתה לתל
שממה ובנתיה באש תצתנה
וירש ישראל את ירשיו אמר יהוה׃
הילילי חשבון כי שדדה עי צעקנה
בנות רבה חגרנה שקים ספדנה
והתשוטטנה בגדרות כי מלכם
בגולה ילך כהניו ושריו יחדיו׃ מה
תתהללי בעמקים זב עמקך הבת
השובבה הבטחה באצרתיה מי
יבא אלי הנני מביא עליך פחד
נאם אדני יהוה צבאות מכל
סביביך ונדחתם איש לפניו ואין
מקבץ לנדד׃ ואחרי כן אשיב את
שבות בני עמון נאם יהוה׃ לאדום
כה אמר יהוה צבאות האין עוד
חכמה בתימן אבדה עצה מבנים
נסרחה חכמתם׃ נסו הפנו העמיקו
לשבת ישבי דדן כי איד עשו
הבאתי עליו עת פקדתיו׃ אם
בצרים באו לך לא ישארו עוללות
אם גנבים בלילה השחיתו דים׃ כי
אני חשפתי את עשו גליתי את
מסתריו ונחבה לא יוכל שדד
זרעו ואחיו ושכניו ואיננו׃ עזבה
יתמיך אני אחיה ואלמנתיך עלי
תבטחו׃ כי כה אמר יהוה הנה אשר
אין משפטם לשתות הכוס שתו
ישתו ואתה הוא נקה תנקה לא
תנקה כי שתו תשתה׃ כי בי נשבעתי

יום
שפט
Cap. xlix.
ירש
מדע
עיר בוא
שמע
רוע לחם
היה תלל
יצת
ילל
רבב
שוט
גלה שור
הלל זוב
בוא
סבב דחה
קבץ נדד
שבה
ימן יעץ
סרח נוס
פנה עמק
בוא
בוא שאר
עלל שחת
די
גלה
סתר חבה
יכל
חיה
בטח
שפט שתה
שבע

Digitized by Google

Pritiua.heb. Tex.heb.hiere.xlix.

נאם יהוה כי לשמה לחרפה לחרב — שמם
ולקללה תהיה בצרה וכל עריה — היה עיר
תהיינה לחרבות עולם : שמועה — היה עלם
שמעתי מאת יהוה וציר בגוים — שמע
שלוח התקבצו ובאו עליה וקומו — שלח קבץ
למלחמה: כי הנה קטן נתתיך בגוים — בוא לחם
בזוי באדם: תפלצתך השיא אתך — נתן בזה
זדון לבך שכני בחגוי הסלע תפשי — פלץ נשא
מרום גבעה כי תגביה כנשר קנך — זוד
משם אורידך נאם יהוה: והיתה — תפש רום
אדום לשמה כל עבר עליה ישם — גבה קנן
וישרק על כל מכותה: כמהפכת — ירד היה
סדם ועמרה ושכניה אמר יהוה לא — שמם
ישב שם איש ולא יגור בה בן — שרק נכה
אדם: הנה כאריה יעלה מגאון — הפך
הירדן אל נוה איתן כי ארגיעה — גור
ארוצנו מעליה ומי בחור אליה — ארה עלה
אפקד כי מי כמוני ומי יועדני ומי — גאה רגע
זה רעה אשר יעמד לפני: לכן — רוץ בחר
שמעו עצת יהוה אשר יעץ אל — פקד יעד
אדום ומחשבתיו אשר חשב אל — עמד פנה
ישבי תימן אם לא יסחבום צעירי — יעץ
הצאן אם לא ישים עליהם — חשב
נוהם: מקול נפלם רעשה הארץ — סחב צער
צעקה בים סוף נשמע קולה: הנה — ישם
כנשר יעלה וידאה ויפרש כנפיו — נוה
על בצרה והיה לב גבורי אדום — שמע
ביום ההוא כלב אשה מצרה: — עלה דאה
לדמשק בושה חמת וארפד כי שמעה — פרש גבר
רעה שמעו נמגו בים דאגה השקט — איש צור
לא יוכל: רפתה דמשק הפנתה — רוע מוג
לנוס ורטט החזיקה צרה וחבלים — שקט יכל
אחזתה כיולדה: איך לא עזבה עיר — רפה פנה
תהלה קרית משושי: לכן יפלו — חזק צור
בחוריה ברחבתיה וכל אנשי — ילד הלל
המלחמה ידמו ביום ההוא נאם — קרה שוש
— נפל בחר
— לחם דמם

Trãſla. B. Hie.

dicit dñs: q𝔭 i ſolitudinẽ et in opprobriũ & in deſertũ & in maledictionẽ erit boſra: & oẽs ciuitates eius erunt in ſolitudines ſempiternas. Auditum audiui a domino & legatus ad gentes ꝏꝏ miſſus ẽ. Cõgregamini & venite cõtra eam: & cõſurgam9 in p̄liũ. Ecce enĩ paruulũ dedi te in gẽtib9: cõtẽptibilẽ ĩter homines. Arrogãtia tua decepit te & ſupbia cordis tui qui habitas in cauernis petre & apprehẽdere niteris altitudinẽ collis. Cũ exaltaueris q̃ſi aquila nidũ tuũ: ĩde detrahã te: dicit dñs. Et erit idumea deſerta. Oĩs q trãſibit p eã ſtupebit & ſibilabit ſup oẽs plagas eius: ſicut ſubuerſa ẽ ſodoma & gomorra & vicine ei9 ait dñs. Non habitabit ibi vir: & nõ incolet eã filius hoĩs. Ecce quaſi leo aſcendet de ſuperbia iordanis ad pulchritudinẽ robuſtã: quia ſubito currere faciã eum ad illã. Et quis erit electus quẽ p̄ponã ei? Quis enĩ ſimilis mei? Et qs ſuſtinebit me? Et qs iſte paſtor qui reſiſtat vultui meo? ppterea audite cõſiliũ domini quod ĩnĩt de edom & cogitationes ei9 quas cogitauit de ꝏꝏ habitatoribus theman. Si nõ deiecerint eos paruuli gregis niſi diſſipauerint cum eis ꝏꝏꝏꝏꝏ habitaculũ eoꝶ. A voce ruine eorum cõmota eſt terra clamor in mari rubro auditus eſt vocis ei9. Ecce q̃ſi aquila aſcendet & euolabit: & expandet alas ſuas ſup boſrã. Et erit cor fortium idumee in die illa quaſi cor mulieris parturientis. ꝏꝏ Ad damaſcũ. Confuſa ẽ emath & arphat: q2 auditũ peſſimũ audierunt. Turbati ſunt ĩ mari pre ſollicitudĩe qeſcere nõ potuit. Diſſoluta eſt damaſcus verſa eſt in fugã: tremor apphendit eam. Anguſtia & dolores tenuerũt eã q̃ſi pturientẽ. Quõ dereliq̃runt ciuitatẽ laudabilẽ: vrbẽ leticie? Ideo cadent iuuenes ei9 in plateis ei9: & oẽs viri prelii cõticeſcent in die illa: ait ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trãſ. Gre. lxx. cũ iter. latina.

dicit dñs: q2 in inuiũ τ in opprobriũ τ in
λέγει κύριος, ὅτι εἰς ἄβατον καὶ εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς
maledictionẽ eris ĩ medio ei9. τ oẽs ciuitates eius
κατάραν ἔσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς
erunt deſerte in eternũ. auditũ audiui a domi
ἔσονται ἔρημοι εἰς τὸν αἰῶνα. ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυ-
no: τ nuncios in gẽtes miſit: ꝯgregamini
ρίου, καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη ἀπέστειλεν, συναχθῆτε
τ venite ꝯ̄ eam: ſurgite in p̄lium.
καὶ παραγένεσθε εἰς αὐτὴν, ἀνάστητε εἰς πόλεμον.
ecce puũ dedi te in gẽtibus: cõtemptibilem in
ἰδοὺ μικρὸν δέδωκά σε ἐν ἔθνεσιν, εὐκαταφρόνητον ἐν
hoibus. illuſio tua agreſſa eſt te temeritas cor
ἀνθρώποις. ἡ παιγνία σου ἐνεχείρησέν σοι ἰταμία καρ-
dis tui habitauit foramina petraꝶ. apphẽdit
δίας σου κατέλυσεν τρυμαλιὰς πετρῶν. συνέλαβεν
fortitudinẽ collis excelſi: qm̃ ſi exaltaueri q̃ſi aq̃la ni-
ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ, ὅτι ἐὰν ὑψώσῃς ὥσπερ ἀετὸς νοσ-
dũ tuũ dicit dñs: inde detrahã te τ erit idu-
σιάν σου λέγει κύριος, ἐκεῖθεν καθελῶ σε καὶ ἔσται ἡ ἰδου- Eſai. 47.e.
mea in inuiũ. ois ptranſiens in eam
μαία εἰς ἄβατον. πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐπ᾽ αὐτὴν Abdie 1.d.
ſtupebit τ ſibilabit ſup oẽm plagã eius. ſi- D
ἐκστήσεται καὶ συριεῖ ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς. ὥσ-
cut ſubuerſa eſt ſodoma τ gomorra τ vicine
περ κατεστράφη σόδομα καὶ γόμορρα καὶ αἱ πάροι-
ei9 ait dñs: non ſedebit illic homo τ
κοι αὐτῆς εἶπεν κύριος, οὐ μὴ καθίσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος καὶ
non ĩhabitabit illic fili9 hois. ecce ſicut leo aſcẽ-
οὐ μὴ ἐνοικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. ἰδοὺ ὥσπερ λέων ἀνα-
det de medio iordanis in locũ robuſtũ: q2
βήσεται ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου εἰς τόπον αἰθάμ, ὅτι
cito pſequar eos ab ea τ iuuenes in ea
ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτῆς καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ᾽ αὐτῆς
inſtituite. q2 qs ſicut ego? τ qs reſiſtet mihi? τ
ἐπιστήσατε. ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι; καὶ
qs iſte paſtor q̃ ſtabit ante faciem meã? ppte-
τίς οὗτος ποιμὴν ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν μου; διὰ τοῦ-
rea audite conſiliũ dñi qđ cõſuluit ſup idume-
το ἀκούσατε βουλὴν κῡ ἣν ἐβουλεύσατο ἐπὶ τὴν ἰδουμαί-
am: τ cogitationẽ eius quã cogitauit ſup habi-
αν, καὶ λογισμὸν αὐτοῦ ὃν ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς κατοι-
tantes themã: ſi nõ comeſta fuerit minima
κοῦντας θαιμάν, ἐὰν μὴ συμψηθῶσι τὰ ἐλάχιστα τῶν
ouium: ſi nõ ſpinis ſit plẽa ſup eos habitatio eo-
προβάτων, ἐὰν μὴ βατωθῇ ἐπ᾽ αὐτοὺς κατάλυσις αὐ-
rũ: a voce ruine eoꝶ cõmota ẽ t̃ra: clamor
τῶν, ἀπὸ φωνῆς πτώσεως αὐτῶν ἐσείσθη ἡ γῆ, κραυγὴ
tu9 in mari audit9 ẽ. ecce ſicut aq̃la aſcendet
σου ἐν θαλάσσῃ ἠκούσθη. ἰδοὺ ὥσπερ ἀετὸς ἀναβήσεται
τ videbit τ expandet alas ſup munitiões e-
καὶ ὄψεται καὶ ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας ἐπ᾽ ὀχυρώματα αὐ-
ius: τ erit cor fortiũ idumee in
τῆς, καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἰδουμαίας ἐν τῇ E
die illa q̃ſi cor mulieris parturiẽtĩ. dama-
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης. τῇ δαμα-
ſco cõfuſa eſt emath τ arphad: q2 auditũ malũ
σκῷ κατῃσχύνθη ἡμὰθ καὶ ἡ ἀρφάδ, ὅτι ἀκοὴν πονηρὰν ἤ-
audieſt. obſtupueſt :irati ſunt: quieſcere non po
κουσαν. ἐξέστησαν, ἐθυμώθησαν, ἀναπαύσασθαι οὐ μὴ δύ-
terũt. diſſoluta ẽ damaſc9. verſa eſt in fugã. tremor
νωνται. ἐξελύθη δαμασκός. ἀπεστράφη εἰς φυγήν. τρόμος
apprehẽdit eam. ãguſtia τ dolores tenueſt eam
ἐπελάβετο αὐτῆς. στένωσις καὶ ὠδῖναι κατεῖχον αὐτὴν
q̃ſi pturientẽ. quõ nõ dereliquit ciuitatẽ laudabilẽ
ὡσεὶ ὠδίνουσαν. πῶς οὐχὶ ἐγκατέλιπεν πόλιν αἰνετὴν
villã dilectã? ppterea cadent iuuenes in
κώμην ἠγαπημένην; διὰ τοῦτο πεσοῦνται νεανίσκοι ἐν
plateis tuis. τ oẽs viri bellatores
πλατείαις σου. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί
tui cadent in die illa ait
σου πεσοῦνται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ φησὶν ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Tráſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

dñs exercituũ: & ſuccendã ignẽ in muro da-
κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ καύσω πῦρ ἐν τείχει δα-
maſci: & deuorabit biuia filij ader. ce-
μασκοῦ, καὶ καταφάγεται ἄμφοδα υἱοῦ ἄδερ. τῇ κη-
F dar & regine aule quã percuſſit nabu-
δὰρ καὶ τῇ βασιλίσσῃ τῆς αὐλῆς ἣν ἐπάταξεν ναβου-
chodonoſor rex babylonis. ſic dixit dñs:
χοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος. οὕτως εἶπεν κύριος,
ſurgite ad cedar: & percutite filios orienti.
ἀνάβητε ἐπὶ κηδάρ, καὶ πλήξατε τοὺς υἱοὺς κεδέμ.
tabernacula eorũ: & oues eorũ capient. veſtimẽta
σκηνὰς αὐτῶν, καὶ πρόβατα αὐτῶν λήψονται. ἱμάτια
eorũ & oia vaſa eorũ & camelos eorũ
αὐτῶν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν καὶ καμήλους αὐτῶν
tollent ſibi. & vocate ſup eos perditio-
λήψονται ἑαυτοῖς. καὶ καλέσατε ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλει-
nẽ in circuitu. fugite valde profũde habitaſti in ſeſſionẽ ſe-
αν κυκλόθεν. φεύγετε λίαν ἐβαθύνατε εἰς κάθησιν κα-
dentes in aula dicit dñs: qr cõſuluit cõtra
θήμενοι ἐν τῇ αὐλῇ λέγει κύριος, ὅτι ἐβουλεύσατο ἐφ'
vos nabuchodonoſor rex babylonis cõſilium
ὑμᾶς ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος βουλὴν
& cogitauit cõtra vos cogitationẽ. cõſurge aſcende ad
καὶ ἐλογίσατο ἐφ' ὑμᾶς λογισμόν. ἀνάστηθι ἀνάβηθι ἐπὶ
gentẽ quietam ſedentem in refrigeriũ quib9 nõ ſunt por-
ἔθνος ἡσυχάζον καθήμενον εἰς ἀναψυχὴν οἷς οὐκ εἰσὶν θύ-
te: nõ vectes ſoli habitabunt. & erũt
ραι, οὐ μοχλοὶ μόνοι καταλύσουσιν. καὶ ἔσονται οἱ
cameli eorũ in direptionẽ. & multitudo pecorũ eorũ
κάμηλοι αὐτῶν εἰς προνομήν. καὶ πλῆθος κτηνῶν αὐτῶν
in perditionẽ. & vẽtilabo eos oĩ vento
εἰς ἀπώλειαν. καὶ λικμήσω αὐτοὺς παντὶ πνεύμα-
G attonſos añ faciem eorũ ex omni parte
τι κεκαρμένους πρὸ προσώπου αὐτῶν ἐκ παντὸς πέραν
eorũ afferã interitũ eorũ ait dñs: & erit
αὐτῶν οἴσω τὴν τροπὴν αὐτῶν εἶπεν κύριος, καὶ ἔσται
aula cõmoratio ſtruthionũ & inuia vſq in eternũ non
ἡ αὐλὴ διατριβὴ στρουθῶν καὶ ἄβατος ἕως αἰῶνος οὐ μὴ
ſedebit ibi homo: & non habitabit ibi filius
καθίσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ οὐ μὴ κατοικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς
hoĩs. & factũ eſt verbũ dñi ad hieremiã pro-
ἀνθρώπου. καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προ-
phetã aduerſũ elam: in principio regni ſedechie re-
φήτην κατὰ τῆς αἰλάμ, ἐν ἀρχῇ βασιλείας σεδεκίας βα-
gis iuda dicẽs: hec dicit dñs exercituũ:
σιλέως ἰούδα λέγων, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
ecce ego cõfringã arcũ elam principiũ potẽtie eorũ
ἰδοὺ ἐγὼ συντρίψω τὸ τόξον αἰλὰμ ἀρχὴν δυναστείας αὐτῶν
inducã ſup elam quattuor ventos a quattuor
ἐπάξω ἐπὶ αἰλὰμ τέσσαρας ἀνέμους ἐκ τῶν τεσσάρων
ſũmitatib9 celi: & diſpergam in oib9 ventis
ἄκρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διασπερῶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέμοις
iſtis & nõ erit gens q̃ nõ veniet illic expulſi e-
τούτοις καὶ οὐκ ἔσται ἔθνος ὃ οὐχ ἥξει οἱ ἐξωσμένοι αἰ-
lam. & terrebo eos in cõſpectu inimicorũ ſuorũ
λάμ. καὶ πτοήσω αὐτοὺς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν
querentiũ aĩam eorũ. & inducã ſup e-
τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν. καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐ-
os malũ ſcdm̃ iram furoris mei. dicit
τοὺς κακὰ κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου. λέγει
dñs & immittam poſt eos gladiũ
κύριος καὶ ἐπαποστελῶ ὀπίσω αὐτῶν τὴν μάχαιράν
meũ. donec conſumã eos: & ponã thro-
μου. ἕως τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς, καὶ θήσω τὸν θρό-
nũ meũ in elam & emittam inde regem
νον μου ἐν αἰλὰμ καὶ ἐξαποστελῶ ἐκεῖθεν βασιλέα
& principes dicit dñs: & erit in vltimis
καὶ μεγιστᾶνας λέγει κύριος, καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν

Tráſla.B.Hie.

dñs exercituum. Et ſuc
cendam ignem in muro
damaſci: & deuorabit mœ
nia benadab.
Ad cedar & ad regna
aſor: que percuſſit
nabuchodonoſor rex ba
bylonis. Hec dicit
dñs. Surgite & aſcendi
te ad cedar: & vaſtate
filios orientis. Taberna
cula eorũ & greges eorũ
capiẽt: pelles eorũ & oia
vaſa eorũ & camelos eo
rum tollent ſibi: & voca
bunt ſup eos formidinẽ
in circuitu eius. Fugite
abite vehemẽter: in vo
raginibus ſedete qui ha
bitatis aſor ait dñs. Iniit
eñi cõtra vos nabucho
donoſor rex babylonis
conſiliũ: & cogitauit ad
uerſus vos cogitationes.
Cõſurgite & aſcendite
ad gentẽ quietã & habi
tantẽ cõfidẽter ait dñs.
Nõ oſtia nec vectes eis
ſoli habitãt. Et erũt ca-
meli eorũ in direptionẽ
et multitudo iumẽtorũ
in pdã: & diſpergã eos
in oẽm vẽtũ q ſũt attõſi
i comã: & ex oĩ cõfinio
eorũ adducã interitũ ſup
eos ait dñs. Et erit aſor
in habitaculũ draconũ
deſerta vſq in eternũ.
Non manebit ibi vir:
nec incolet eam filius
hominis. Quod factũ
eſt verbum domini ad
hieremiã prophetã ad-
uerſus elam in principio
regni ſedechie regis iu-
da dicens.
Hec dicit dñs exercitu
um. Ecce ego confringã
arcum elam & ſummã
fortitudinem eorum.
Et inducam ſuper elam
quattuor ventos
a quattuor plagis celi
& ventilabo eos
in omnes ventos iſtos:
& non erit
gens ad quam non per
ueniant profugi
elam. Et pauere faciam
elam coram
inimicis ſuis: & in cõſpe
ctu q̃rentiũ animã eorũ:
& adducã ſuper eos ma
lum: iram furoris mei
dicit dominus: & mittã
poſt eos
gladium: donec conſu
mam eos: & ponam
ſolium meum in elam:
& perdam inde reges
& principes: ait domi-
nus. In nouiſſimis autẽ

Tex.heb.hiere.xlix. — Pritiua.heb.

Tex.heb.	Pritiua.heb.
יהוה צבאות׃ והצתי אש בחומת	יצת חמה
דמשק ואכלה ארמנות בן הדד׃	
לקדר ולממלכות חצור אשר הכה	נכה
נבוכדראצור מלך בבל כה אמר	
יהוה קומו עלו אל קדר ושדדו את	עלה
בני קדם׃ אהליהם וצאנם יקחו	לקח
יריעותיהם וכל כליהם וגמליהם	ירע כלה
ישאו להם וקראו עליהם מגור	נשא גור
מסביב׃ נסו נדו מאד העמיקו	סבב נוס
לשבת ישבי חצור נאם יהוה כי	נוד עמק
יעץ עליכם נבוכדראצר מלך בבל	ישב
עצה וחשב עליכם מחשבה׃ קומו	יעץ חשב
עלו אל גוי שליו יושב לבטח נאם	עלה שלה
יהוה לא דלתים ולא בריח לו בדד	ברח
ישכנו׃ והיו גמליהם לבז והמון	שכן היה
מקניהם לשלל וזרתים לכל רוח	בזז המן
קצוצי פאה ומכל עבריו אביא	קנה זרה
את אידם נאם יהוה׃ והיתה חצור	קצץ בוא
	היה
למעון תנים שממה עד עולם לא	עון תנן
ישב שם איש ולא יגור בה בן	עלם גור
אדם׃ אשר היה דבר יהוה אל	
ירמיהו הנביא אל עילם בראשית	נבא
מלכות צדקיה מלך יהודה לאמר׃	
כה אמר יהוה צבאות הנני שבר את	
קשת עילם ראשית גבורתם׃	נער
והבאתי אל עילם ארבע רוחות	בוא
מארבע קצות השמים וזרתים	קצה
לכל הרוחות האלה ולא יהיה	היה
הגוי אשר לא יבוא שם נדחי	בוא נדח
עולם׃ והחתתי את עילם לפני	חתת פנה
איביהם ולפני מבקשי נפשם	בקש
והבאתי עליהם רעה את חרון אפי	בוא רעע
נאם יהוה ושלחתי אחריהם את	חרה
החרב עד כלותי אותם׃ ושמתי	כלה שום
כסאי בעילם והאבדתי משם מלך	אבד
ושרים נאם יהוה׃ והיה באחרית	שור

Digitized by Google

הימים אשוב את שבות עילם נאם יום שוב
יהוה׃ הדבר אשר דבר שבה
Cap. I. יהוה אל בבל אל ארץ כשדים
ביד ירמיהו הנביא׃ הגידו בגוים נבא נגד
והשמיעו ושאו נס השמיעו אל שמע נשא
תכחדו אמרו נלכדה בבל הביש בל כחד לכד
חת מרדך הבישו עצביה חתו בוש חתת
גלוליה׃ כי עלה עליה גוי מצפון בוש גלל
הוא ישית את ארצה לשמה ולא צפן שות
יהיה יושב בה מאדם ועד בהמה נדו שמם
הלכו׃ בימים ההמה ובעת ההיא היה נוד
נאם יהוה יבאו בני ישראל המה יום
ובני יהודה יחדו הלוך ובכו ילכו בוא
ואת יהוה אלהיהם יבקשו׃ ציון הלך בכה
ישאלו דרך הנה פניהם באו ונלוו בקש
אל יהוה ברית עולם לא תשכח׃ שאל פנה
צאן אבדות היה עמי רעיהם התעום לוה ברת
הרים שובבום מהר אל גבעה הלכו עלם שכח
שכחו רבצם׃ כל מוצאיהם אכלום רעה תעה שוב
וצריהם אמרו לא נאשם תחת מצא צור אשם
אשר חטאו ליהוה נוה צדק ומקוה קוה
אבותיהם יהוה׃ נדו מתוך בבל נוד
ומארץ כשדים יצאו והיו כעתודים היה
לפני צאן׃ כי הנה אנכי מעיר עתד פנה
ומעלה על בבל קהל גוים גדלים עור
מארץ צפון וערכו לה משם תלכד עלה
חציו כגבור משכיל לא ישוב צפן לכד
ריקם׃ והיתה כשדים לשלל כל גבר שכל
שלליה ישבעו נאם יהוה׃ כי שוב היה
תשמחו כי תעלזו שסי נחלתי כי שבע
תפושו כעגלה דשא ותצהלו שמח עלז
כאברים׃ בושה אמכם מאד חפרה שסה פוש
יולדתכם הנה אחרית גוים מדבר דוש צהל
ציה וערבה׃ מקצף יהוה לא תשב ילד דבר
והיתה שממה כלה כל עבר על בבל ישב
ישם וישרק על כל מכותיה׃ עברו שמם שרק
נכה

dieb⁹ reuerti faciā captiuos elam dicit dñs. 50.

Verbum quod locutus eſt dñs de babylone & de terra chaldeorū in manu hieremie ꝓphete. Annūciate in gētib⁹ & auditū facite. Leuate ſignū: predicate: & nolite celare dicite. Capta eſt babylon: cōfuſus eſt bel: victus eſt marodach. Cōfuſa ſūt oia ſculptilia eorū: ſupata ſunt idola eorū. Qm̄ aſcēdet cōtra eā gens ab aqlone: q̄ ponet terrā ei⁹ in ſolitudinē: & nō erit qui habitet in ea ab hoīe vſqꝫ ad pecus: moti ſunt et abierūt. In dieb⁹ illis & in tēpore illo ait dñs: venient filii iſrael ipſi & filii iuda ſimul. Ambulantes & flentes ꝓperabunt & dominū deum ſuum querent. In ſion interrogabūt viā: huc facies eorū venient & apponētur ad dñm federe ſempiterno: qđ nulla obliuione delebitur. Grex ꝑditus factus eſt ppłus me⁹: paſtores eorū ſeduxerūt eos: feceſt qꝫ vagari in mōtibus. De mōte in collē tranſierūt: obliti ſūt cubilis ſui. Oēs qui inuenerūt comederūt eos & hoſtes eorū dixerunt. Nō peccauim⁹ ꝓ eo ꝙ peccauerūt dño decori iuſticie & expectatōi patrū eoꝝ a dño. Recedite đ medio babylōis & đ terra chaldeoꝝ egredimini & eſtote q̄ſi hedi añ greges. Qm̄ ecce ego ſuſcitabo & adducā in babylonē cōgregationē gentiū magnarū de terra aqlonis & ꝓparabūtur aduerſus eā: et inde capietur. Sagitta ei⁹ q̄ſi viri fortis interfectoris nō reuertetur vacua. Et erit chaldea in ꝑdā: oēs vaſtātes eā replebūtur: ait dñs. Qm̄ exultatis & magna loqmini diripiētes hereditatē meā: qm̄ effuſi eſtis ſicut vituli ſup herbā & mugiſtis ſicut tauri. Cōfuſa eſt mr̄ vr̄a nimis & adeq̄ta pulueri q̄ genuit vos. Ecce nouiſſima erit in gētib⁹: & deſerta inuia & arens. Ab ira dñi nō hītabitur ſed redigetur tota in ſolitudinē. Oīs q̄ trāſibit ꝑ babylonē ſtupebit & ſibilabit ſup vniuerſis plagis eius. Preparamini

diebus ꝯuertā captiuitatē elam dicit dñs.
ἡμερῶν ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αἰλὰμ λέγει κύριος. C.50.
Verbum qđ locut⁹ ē dñs ſup babylonē ⁊ ſup
Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ βαβυλῶνα καὶ ἐπὶ A
trā chaldeoꝝ in manu hieremie ꝓphete: annunciate
γῆν χαλδαίων ἐν χειρὶ ἱερεμίου τοῦ προφήτου, ἀναγγείλατε
in gētib⁹ ⁊ audita facite: leuate ſignū ⁊ audi
ἐν τοῖς ἔθνεσιν. καὶ ἀκουστὰ ποιήσατε, ἄρατε σημεῖον καὶ ἀκου
tū facite ⁊ nō abſcōdatis: dicite capta eſt babylon:
στὸν ποιήσατε καὶ μὴ κρύψητε, εἴπατε ἑάλωκεν βαβυλών,
cōfuſus eſt bel: tradita eſt merodach: cōfuſa ſunt ſculp
κατῃσχύνθη βήλ, παρεδόθη μαιροδάχ, ᾐσχύνθησαν τὰ γλυ
tilia eoꝝ. tradita ſunt idola eoꝝ qꝛ aſcēdit ꝯ e
πτὰ αὐτῶν, παρεδόθη τὰ εἴδωλα αὐτῶν ὅτι ἀνέβη ἐπ᾿ αὐ
am gēs ab aqlone. ſic ponet trā ei⁹ in ſolitu
τὴν ἔθνος ἀπὸ βορρᾶ. οὗτος θήσει τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀφανι
dinē ⁊ nō erit habitans in ea ab homine vſqꝫ ad iu
σμὸν καὶ οὐκ ἔσται ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτή
mētū: moti ſunt ⁊ abierunt: in diebus illis
νους. ἐσαλεύθησαν καὶ ἐπορεύθησαν, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
⁊ in tp̄e illo ait dñs venient filij iſrael ipſi ⁊
καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λέγει κς ἥξουσιν οἱ υἱοὶ ἰηλ αὐτοὶ καὶ
filij iuda in idipſum ābulantes ⁊ flentes ibunt
υἱοὶ ἰούδα ἐπὶ τὸ αὐτὸ βαδίζοντες καὶ κλαίοντες πορεύσον
dñm deū ſuū q̄rentes vſqꝫ ad ſion interrogabūt
ται κν τὸν θεὸν αὐτῶν ζητοῦντες ἕως σιὼν ἐρωτήσουσι τὴν
viā. ſic .n. faciem ſuā dabūt ⁊ veni
ὁδόν. ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσιν καὶ ἥξου
ēt ⁊ fugient ad dñm. teſtamētū n. ſēpiternū
σιν καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον. διαθήκη γὰρ αἰώνιος
nō obliuioni dabit. oues q̄ perierūt fact⁹ ē popu
οὐκ ἐπιλησθήσεται. πρόβατα ἀπολωλότα ἐγενήθη ὁ λα
lus me⁹ paſtores eoꝝ expuleſt eos: in mōtib⁹
ός μου οἱ ποιμένες αὐτῶν ἔξωσαν αὐτούς, ἐπὶ τὰ ὄρη
errare fecerūt eos. de mōte in collem abierūt:
ἀπεπλάνησαν αὐτούς. ἐξ ὄρους ἐπὶ βουνὸν ᾤχοντο,
obliti ſunt cubilis ſui. oēs inueniētes eos B
ἐπελάθοντο κοίτης αὐτῶν. πάντες οἱ εὑρίσκοντες αὐτοὺς
cōſumunt eos. hoſtes eoꝝ dixeſt: nō ma
καταναλίσκονται αὐτούς. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπον, οὐ μὴ ἀ
culabim⁹ eos ꝓ eo qđ peccauerūt dño. paſcua iuſti
νῶμεν αὐτοὺς ἀνθ᾿ ὧν ἡμάρτοσαν τῷ κυρίῳ. νομὴ δικαιο
cie ei q̄ cōgregauit pr̄es eoꝝ dñs.
σύνης τῷ συναγαγόντι τοὺς πατέρας αὐτῶν ὁ κύριος.
abalienamini de medio babylonis ⁊ de trā chal
ἀπαλλοτριώθητε ἐκ μέσου βαβυλῶνος καὶ ἀπὸ γῆς χαλ
deoꝝ. ⁊ egredimini ⁊ eſtote q̄ſi dracones ante fa
δαίων. καὶ ἐξέλθετε καὶ γένεσθε ὥσπερ δράκοντες κατὰ πρό
ciem ouium. qm̄ ecce ego ſuſcito ſup babylonē
σωπον προβάτων. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω ἐπὶ βαβυλῶνα
ꝯgregatiōes gētiū magnaꝝ de trā aqlonis: ⁊ dirigent
συναγωγὰς ἐθνῶν μεγάλων ἐκ γῆς βορρᾶ, καὶ παρατά
aciē ei: inde capietur q̄ſi iaculū pugnatoris prudētis nō
ξονται αὐτῇ, ἐκεῖθεν ἁλώσεται ὡς βολὶς μαχητοῦ συνετοῦ οὐκ
reuertetur vacuū. ⁊ erit chaldea in ꝑdam: ⁊ om
ἐπιστρέψει κενή. καὶ ἔσται ἡ χαλδαία εἰς προνομήν, καὶ πάν
nes vaſtantes eam replebuntur ait dñs: qm̄
τες οἱ προνομεύοντες αὐτὴν ἐμπλησθήσονται λέγει κύριος, ὅτι
exultatis ⁊ gl'iamini diripientes heredi
εὐφραίνεσθε καὶ κατεκαυχᾶσθε διαρπάζοντες τὴν κληρονο
tatē meā qm̄ laſciuitis ſic̄ vituli in herba ⁊ cornu
μίαν μου. διότι σκιρτᾶτε ὡς βοΐδια ἐν βοτάνῃ καὶ ἐκερα
petiſtis ſic̄ tauri. cōfuſa ē mr̄ vr̄a nimis erubuit
τίζετε ὡς ταῦροι. ᾐσχύνθη ἡ μήτηρ ὑμῶν σφόδρα ἐνετρά
q̄ peperit vos: ecce nouiſſima gētiū deſerta ⁊ inuia
πη ἡ τεκοῦσα ὑμᾶς, ἰδοὺ ἐσχάτη ἐθνῶν ἔρημος καὶ ἄβατος
ab ira dñi nō hītabitur. ⁊ erit in deſolationē
ἀπὸ ὀργῆς κυρίου οὐ κατοικηθήσεται. καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν
oīs. ⁊ oīs ptrāſiēs ꝑ babylonē ſtupebit C
πᾶσα. καὶ πᾶς ὁ διοδεύων διὰ βαβυλῶνος σκυθρωπάσει
⁊ ſibilabit ſup oēm plagam eius. ꝓparate aciē
καὶ συριεῖ ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς. παρατάξασθε

ꝯ babylonem ī circuitu. oēs tendētes arcū ſagitta
ἐπὶ βαβυλῶνα κυκλόθεν, πάντες τείνοντες τόξον τοξεύ
te in eam. ne parcatis ſup iaculis vris.
σατε ἐπ᾽ αὐτήν. μὴ φείσησθε ἐπὶ τοῖς τοξεύμασιν ὑμῶν.
qꝛ dn̄o peccauit ⁊ plaudite ſup eam.
ὅτι τῷ κυρίῳ ἥμαρτεν καὶ κατακροτήσατε ἐπ᾽ αὐτήν.
diſſolute ſunt manus eius: ceciderūt ꝓpugnacula eiꝰ:
παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς, ἔπεσον αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς
deſtructꝰ eſt murus eius: qm̄ vltio a deo
κατεσκάφη τὸ τεῖχος αὐτῆς, ὅτι ἐκδίκησις παρὰ τοῦ θεοῦ
eſt. vlciſcimini ſup eā ſicut fecit facite il
ἐστιν. ἐκδικήσατε ἐπ᾽ αὐτὴν καθὼς ἐποίησεν ποιήσατε αὐ
li. diſperdite ſemen ex babylone tenentes
τῇ. ἐξολοθρεύσατε σπέρμα ἐκ βαβυλῶνος κατέχοντες
falcem in tp̄e meſſis a facie gladij
δρέπανον ἐν καιρῷ θερισμοῦ ἀπὸ προσώπου μαχαίρας
greci: vnuſquiſq; in pp̄lm ſuum reuertentur ⁊
ἑλληνικῆς, ἕκαστος εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστρέψουσιν καὶ
vnuſquiſq; ad trā ſuam fugiet. ouis errans
ἕκαστος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ φεύξεται. πρόβατον πλανώμενον
iſrael leones eiecerūt eū. pmus comedit eū rex
ἰσραὴλ λέοντες ἐξώσαν αὐτόν. ὁ πρῶτος ἔφαγεν αὐτὸν βα
aſſur: ⁊ ſic poſtea oſſa eius rex
σιλεὺς ἀσσούρ, καὶ οὕτως ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ βασιλεὺς
babylonis. ꝓpterea hec dicit dn̄s exercituū
βαβυλῶνος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων
deus iſrael. ecce ego vlciſcor ſup regem baby=
ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυ=
lonis ⁊ trā eius ſicut vltus ſum ſup re=
λῶνος καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ καθὼς ἐξεδίκησα ἐπὶ τὸν βασι
D gē aſſur: ⁊ reſtituam iſrael in paſcua ſu
λέα ἀσσούρ, καὶ ἀποκαταστήσω τὸν ἰσραὴλ εἰς τὴν νομὴν αὐ
a: ⁊ paſcentur in carmelo ⁊ in baſan ⁊ in mōte ephra
τοῦ, καὶ νεμήσονται ἐν τῷ καρμήλῳ καὶ ἐν βασὰν καὶ ἐν ὄρει ἐφρα
im ⁊ in galaad ⁊ replebitur aīa eius. in
ἲμ καὶ ἐν τῷ γαλαὰδ καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. ἐν
diebus illis ⁊ in tp̄e illo ait dn̄s:
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ φησὶν κύριος,
querent iniq̄tatē iſrl̄ ⁊ nō erit, ⁊ pecca
ζητήσουσιν τὴν ἀδικίαν ἰηλ᾽ καὶ οὐχ ὑπάρξει. καὶ τὰς ἁμαρ
ta iuda ⁊ nō inuenient̄. qm̄ ꝓpiciꝰ ero
τίας ἰούδα καὶ οὐ μὴ εὑρεθῶσιν. ὅτι ἵλεως ἔσομαι τοῖς
relictiſ. ſup trā amare aſcende ſup eam
ὑπολελειμμένοις. ἐπὶ τῆς γῆς πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ᾽ αὐτὴν
⁊ ſup habitātes in ea vlciſcere gladio
καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἐκδίκησον μαχαίρᾳ
⁊ perde dicit dn̄s: ⁊ fac ſcd̄m oīa q̄cūq;
καὶ ἀφάνισον λέγει κύριος, καὶ ποίει κατὰ πάντα ὅσα
precipio tibi. vox belli ⁊ cōtritio magna
ἐντέλλομαί σοι. φωνὴ πολέμου καὶ συντριβὴ μεγάλη
in tra chaldeoꝝ. quō ꝯfractus eſt ⁊ cōtritus ē malleus
ἐν γῇ χαλδαίων. πῶς συνεκλάσθη καὶ συνετρίβη ἡ σφῦρα
vniuerſe tre: quō facta ē in ꝑditionē babylon
πάσης τῆς γῆς, πῶς ἐγένετο εἰς ἀφανισμὸν βαβυλὼν
in gētibus. inuenient̄ i te: ⁊ capieris babylon: ⁊ nō
E ἐν ἔθνεσιν. ἐπιθήσονταί σοι, καὶ ἁλώσῃ βαβυλών, καὶ οὐ
cognoſceri. iuēta es ⁊ capta es qꝛ dn̄o reſtitiſti. ape
γνώσῃ. εὑρέθης καὶ ἐλήφθης ὅτι τῷ κυρίῳ ἀντέστης. ἤνοι
ruit dn̄s theſaurū ſuū: ⁊ ꝓtulit vaſa
ξεν κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξήνεγκεν τὰ σκεύη τῆς
ire ſue. qꝛ opus dn̄o deo exercituū in
ὀργῆς αὐτοῦ. ὅτι ἔργον τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων ἐν
tra chaldeoꝝ: qm̄ venerunt tp̄a eius. aperi=
γῇ χαλδαίων, ὅτι ἐληλύθασιν οἱ καιροὶ αὐτῆς. ἀνοίξα=
te apothecas eius: ſcrutamini eam q̄ſi ſpelun=
τε τὰς ἀποθήκας αὐτῆς, ἐρευνήσατε αὐτὴν ὡς σπήλαι=
cā ⁊ exterminate eam. nō ſit eiꝰ reliquum:
ον καὶ ἐξολοθρεύσατε αὐτήν. μὴ γενέσθω αὐτῆς κατάλειμ
exſiccate oēs fructus eius: ⁊ de=
μα. ἀναξηράνατε πάντας τοὺς καρποὺς αὐτῆς, καὶ κα=
ſcendant in occiſionē.
ταβήτωσαν εἰς σφαγήν.

cōtra babylonē p circuitū. Oēs qui tēditis arcū debellate eam: & non parcatis iaculis: qa dn̄o peccauit. Clamate aduerſus eam. Vbiq; dedit manū: Ceciderūt fundamenta eius: deſtructi ſūt muri eius: qm̄ vltio dn̄i eſt. Vltionem accipite de ea. Sicut fecit facite ei. Diſperdite ſatorē de babylone: & tenentē falcē in tp̄e meſſis a facie gladij columbe. Vnuſquiſq; ad populū ſuū cōuertetur: & ſinguli ad terrā ſuā fugient. Grex diſperſus iſrael: leones eiecerunt eum. Primus comedit eum rex aſſur: iſte nouiſſimus exoſſauit eū nabuchodonoſor rex babylonis. Propterea hec dicit dn̄s exercituū deus iſrael. Ecce ego viſitabo regem babylonis & terrā eius: ſicut viſitaui regē aſſur: & reducam iſrael ad habitaculū ſuū. Et paſcetur carmelus & baſan: & in mōte effraim & in galaad ſaturabitur aīa eius. In diebus illis & in tēpore illo ait dominus: queretur iniquitas iſrael: & non erit: & peccatū iuda & non inuenietur: quoniam ꝓpitius ero eis quos reliquero. Super terram dn̄antiū aſcende: & ſup habitatores eius viſita. Diſſipa & interfice que poſt eos ſunt: ait dn̄s: et fac iuxta omnia que precepi tibi. Vox belli in terra: & cōtritio magna. Quō cōfractꝰ ē & cōtritus malleꝰ vniuerſe terre. Quō verſa ē in deſertū babylō in gentibꝰ. Illaqueaui te & capta es babylon & neſciebas: inuenta es & apprehenſa: qm̄ dn̄m prouocaſti. Aperuit dn̄s theſaurū ſuū: & protulit vaſa ire ſue: qm̄ opus eſt dn̄o deo exercituū in terra chaldeoꝝ. Venite ad eā ab extremis finibꝰ: apite vt exeāt qui cōculcēt eā. Tollite de via lapides & redigite in aceruos: & interficite eā: nec ſit qcq; reliquū. diſſipate vniuerſos fortes eius deſcēdēt in occiſionem.

על בבל סביב כל דרכי קשת ידו
אליה אל תחמלו אל חץ כי ליהוה
חטאה: הריעו עליה סביב נתנה
ידה נפלו אשויתיה נהרסו
חומותיה כי נקמת יהוה היא הנקמו
בה כאשר עשתה עשו לה: כרתו
זורע מבבל ותפש מגל בעת קציר
מפני חרב היונה איש אל עמו
יפנו ואיש אל ארצו ינוסו: שה
פזורה ישראל אריות הדיחו
הראשון אכלו מלך אשור וזה
האחרון עצמו נבוכדראצר מלך
בבל: לכן כה אמר יהוה צבאות
אלהי ישראל הנני פקד אל מלך
בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל
מלך אשור: ושבבתי את ישראל
אל נוהו ורעה הכרמל והבשן ובהר
אפרים והגלעד תשבע נפשו:
בימים ההם ובעת ההיא נאם יהוה
יבקש את עון ישראל ואיננו ואת
חטאת יהודה ולא תמצאינה כי
אסלח לאשר אשאיר: על הארץ
מרתים עלה עליה ואל יושבי פקוד
חרב והחרם אחריהם נאם יהוה
ועשה ככל אשר צויתיך: קול
מלחמה בארץ ושבר גדול: איך
נגדע וישבר פטיש כל הארץ איך
היתה לשמה בבל בגוים: יקשתי
לך וגם נלכדת בבל ואת לא ידעת
נמצאת וגם נתפשת כי ביהוה
התגרית: פתח יהוה את אוצרו
ויוצא את כלי זעמו כי מלאכה היא
לאדני יהוה צבאות בארץ כשדים:
באו לה מקץ פתחו מאבסיה סלוה
כמו ערמים והחרימוה אל תהי לה
שארית: חרבו כל פריה ירדו לטבח

סבב ידה
חמל
רוע
אשיה
הרס חמה
נקם
עשה
קצר
פנה נוס
פזר אבה
שוב
שבע
יום
בקש
מצא
סלח שאר
מרה
חרם
צוה
לחם גדל
גדע שבר
פטש היה
שמם
לכד
מצא תפש
גרה אצר
יצא כלה
לאך
בוא בוס
סלל
היה
חרב

Tex. heb. hiere. l.	Primitiua heb.
הוי עליהם כי בא יומם עת פקדתם:	בוא
קול נסים ופלטים מארץ בבל	נוס
להגיד בציון את נקמת יהוה	נגד
אלהינו נקמת היכלו: השמיעו אל	היכל שמע
בבל רבים כל דרכי קשת חנו עליה	רבב חנה
סביב אל יהי לה פליטה שלמו לה	סבב היה
כפעלה ככל אשר עשתה עשו	פלט עשה
לה כי אל יהוה זדה אל קדוש	זוד קדש
ישראל: לכן יפלו בחוריה ברחבתיה	נפל בחר
וכל אנשי מלחמתה ידמו ביום	לחם דמם
ההוא נאם יהוה: הנני אליך זדון	זוד
נאם אדני יהוה צבאות כי בא יומך	בוא
עת פקדתיך: וכשל זדון ונפל ואין	
לו מקים והצתי אש בעריו	קום יצת
ואכלה כל סביבתיו: כה אמר יהוה	עיר סבב
צבאות עשוקים בני ישראל ובני	עשק
יהודה יחדו וכל שביהם החזיקו	שבה חזק
בם מאנו שלחם: גאלם חזק יהוה	
צבאות שמו ריב יריב את ריבם	רוב
למען הרגיע את הארץ והרגיז	רגע רגז
לישבי בבל: חרב על כשדים נאם	
יהוה ואל ישבי בבל ואל שריה	
ואל חכמיה: חרב אל הבדים ונאלו	יאל
חרב אל גבוריה וחתו: חרב אל	גבר חתת
סוסיו ואל רכבו ואל כל הערב	
אשר בתוכה והיו לנשים חרב אל	היה נשה
אוצרתיה ובזזו: חרב אל מימיה	
ויבשו כי ארץ פסלים היא	פסל
ובאימים יתהללו: לכן ישבו ציים	אים הלל
את איים וישבו בה בנות יענה ולא	ציה אי
תשב עוד לנצח ולא תשכון עד	ישב שכן
דור ודר: כמהפכת אלהים את סדם	הפך
ואת עמרה ואת שכניה נאם יהוה	
לא ישב שם איש ולא יגור בה	גור
בן אדם: הנה עם בא מצפון וגוי	בוא צפן
גדול ומלכים רבים יערו מירכתי	גדל רבב
	עור

Ve eis quia venit dies
eorū: tp̄s viſitatiōis eoꝝ.
Vox fugiētiū eoꝝ q eua
ſerūt de terra babylonis:
vt annuncient in ſion
vltionem domini
dei noſtri vltionē tēpli
eius. Annunciate in
babylonē plurimis oīb⁹
q tendūt arcū. Cōſiſti-
te aduerſus eā p gyrū; &
nullꝰ euadat. Reddite ei
ſcd̄m opus ſuū iuxta om-
nia que fecit facite
illi: qa contra dn̄m ere
cta eſt aduerſum ſanctū
iſrael. Idcirco cadēt iu-
uenes eius in plateis eius
et oēs viri bellatores
eius conticeſcent in die
illa: ait dominus. Ecce
ego ad te ſuperbe
dicit dn̄s deus exercitu
um: quia veniet dies tu⁹
tēpus viſitatiōis tue. Et
cadet ſupbus: & corruet:
& nō erit qui ſuſcitet eū.
Et ſuccendā ignē in vrbi
bus eius & deuorabit oīa
in circuitu ei⁹. Hec dicit
dn̄s exercituū. Calūniā
ſuſtinent filii iſrael & filii
iuda ſimul. Oēs qui ce
perunt eos tenent:
noluēt dimittere eos. Re
demptor eorū fortis dn̄s
exercituū nomen eius.
Iudicio defendet cauſā
eorū: vt exterreat terrā:
& cōmoueat
habitatores babylonis.
Gladius ad chaldeos: ait
dn̄s: & ad hītatores ba
bylonis: & ad principes
& ad ſapiētes eius. Gla-
dius ad diuinos eius qui
ſtulti erūt. Gladi⁹ ad for
tes illius q timebūt. Gla
dius ad equos eius & ad
currus ei⁹: & ad oē vul
gus qd̄ eſt in medio eius
& erūt q̄ſi mulieres. Gla
dius ad theſauros eius q
diripiētur. Siccitas ſup
aq̄s eius erit & areſcent:
quia terra ſculptiliū eſt
& in portētis gloriātur.
Propterea hitabūt dra
cones cū fatuis ficariis
& habitabūt ī ea ſtruthio
nes. Et nō inhabitabitur
vltra vſq; in ſepiternū:
nec extruetur vſq; ad
generatiōes & gn̄ationē
Sicut ſubuertit de⁹ ſodo
mam & gomorrā & vici
nas eius: ait dn̄s. Nō ha
bitabit ibi vir & nō inco
let eā filius hoīs. Ecce
ppl's veniet ab aqlone
& gens magna: & reges
multi cōſurgēt a finibus

ve eis qꝛ venit dies eoꝝ: ⁊ tp̄s vltionis
οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα αὐτῶν, καὶ καιρὸς ἐκδικήσεως
eoꝝ. vox fugientiū ⁊ eoꝝ q̄ ſaluant̄ de trā babylo-
αὐτῶν. φωνὴ φευγόντων καὶ ἀνασωζομένων ἐκ γῆς Βαβυλῶ-
nis vt annūcient ī ſion vltionē a dn̄o deo nr̄o
νος τοῦ ἀναγγεῖλαι εἰς Σιὼν τὴν ἐκδίκησιν παρὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν
vltionē tēpli eius. ānunciate ſup babylonē pluri
ἐκδίκησιν ναοῦ αὐτοῦ. παραγγείλατε ἐπὶ Βαβυλῶνα πολ-
mis omni tendenti arcū: caſtrametamini ꝯ eam in
λοῖς παντὶ ἐντείνοντι τόξον, παρεμβάλλετε ἐπ᾽ αὐτὴν κυ-
circuitu. nō ſit in ea ſaluatus. reddite ei
κλόθεν. μὴ ἔστω ἐπ᾽ αὐτῆς ἀνασωζόμενος. ἀνταπόδοτε αὐ-
ſcd̄m opa ſua. ſcd̄m oīa q̄cūq; fecit faci-
τῇ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς. κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ποιή-
te illi: qꝛ ꝯ dn̄m reſtitit deū ſcm̄ iſrl'. ꝑpterea
σατε αὐτῇ, ὅτι πρὸς τὸν κύριον ἀντέστη θεὸν ἅγιον Ἰσραήλ. διὰ τοῦτο
cadent iuuenes ei⁹ in plateis ei⁹. ⁊
πεσοῦνται οἱ νεανίσκοι αὐτῆς ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς. καὶ
omnes viri bellatores eius ꝓjicientur in die
πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ αὐτῆς ῥιφήσονται ἐν τῇ ἡμέ-
illa dicit dn̄s: ecce ego ad te ſupbe dicit
ρα ἐκείνῃ λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ ὑπερήφανε λέγει
dn̄s de⁹ exercituū. qꝛ venit dies tu⁹ ⁊ tem-
κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων. ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα σου καὶ ὁ και-
p⁹ vltionis tue. ⁊ īfirmabit̄ ſupbia tua ⁊ cadet
ρὸς ἐκδικήσεώς σου. καὶ ἀσθενήσει ἡ ὕβρις σου καὶ πεσεῖ-
⁊ nō erit ſuſcitās eam. ⁊ incendā ignē in ſylua
ται καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνιστῶν αὐτήν. καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ δρυμῷ
eius: ⁊ deuorabit oīa q̄ ī circuitu eius. hec di-
αὐτῆς, καὶ καταφάγεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς. τάδε λέ-
cit dn̄s exercituū: vim paſſi ſunt filij iſrael
γει κύριος τῶν δυνάμεων, καταδεδυνάστευνται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
⁊ filij iuda ſimul oēs captiuantes eos vi
καὶ υἱοὶ Ἰούδα ἅμα πάντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες αὐτοὺς κατε-
tenuerūt eos: qꝛ nō voluerūt dimittere eos: ⁊
δυνάστευσαν αὐτούς, ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἐξαποστεῖλαι αὐτούς, καὶ
q̄ redimit eos fortis: dn̄s omp̄s nomē ei.
ὁ λυτρούμενος αὐτοὺς ἰσχυρός, κύριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.
iudiciū iudicabit ꝯ aduerſarios ei⁹: vt liberet trā
κρίσιν κρινεῖ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ, ὅπως ἐξάρῃ τὴν γῆν
⁊ cōmoueat hītantib⁹ babylonem. gladium ſup
καὶ παροξύνῃ τοῖς κατοικοῦσι Βαβυλῶνα. μάχαιραν ἐπὶ
chaldeos dicit dn̄s: ⁊ ſup habitantes ba-
τοὺς Χαλδαίους λέγει κύριος, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Βα-
bylonem: ⁊ ſup principes eius: ⁊ ſup ſapien-
βυλῶνα, καὶ ἐπὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς συνε-
tes eius. gladiū ſup diuinos: ⁊ ſtulti erūt.
τοὺς αὐτῆς. μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μάντεις, καὶ ἄφρονες ἔσον-
gladiū ſup pugnatores ei⁹. ⁊ diſſoluentur. gladi-
ται. μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητὰς αὐτῆς, καὶ παραλυθήσονται. μάχαι-
um ſup equos eoꝝ ⁊ ſup currus eoꝝ: ⁊ ſup
ραν ἐπὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὸν
vulgus qd̄ in medio eius: ⁊ erunt ſicut mulieres. gladium
σύμμικτον τὸν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἔσονται ὡς γυναῖκες. μάχαιραν
ſup theſauros eius ⁊ diripientur ſup aqua ſua
ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς καὶ διαρπαγήσονται ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς
cōfidebat. ⁊ ꝯfundentur: qꝛ trā ſculptiliū eſt: ⁊ in
ἐπεποίθει. καὶ καταισχυνθήσονται, ὅτι γῆ τῶν γλυπτῶν ἐστιν, καὶ ἐν
inſulis gloriabantur. ꝑpterea habitabunt phātaſmata
ταῖς νήσοις κατεκαυχῶντο. διὰ τοῦτο κατοικήσουσιν ἰνδάλματα
in inſulis ⁊ habitabunt in eis filie ſirenum.
ἐν ταῖς νήσοις καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐταῖς θυγατέρες σειρήνων.
nō habitabit̄ vltra in ſēpiternū neq; habitabitur vſq; ad
οὐ μὴ κατοικηθῇ οὐκ ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ δὲ μὴ κατασκηνωθήσεται ἕως
gn̄ationē ⁊ gn̄ationē: ſic ſubuertit de⁹ ſodomā ⁊ gomorrā ⁊
γενεᾶς καὶ γενεᾶς, καθὼς κατέστρεψεν ὁ θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ
vicinas eis ait dn̄s: non hītabit illic hō: ⁊ non
τὰς ὁμορούσας αὐταῖς εἶπεν κύριος, οὐ μὴ κατοικήσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ οὐ μὴ
incolet illic fili⁹ hoīs. ecce ppl's venit ab aqlone ⁊ gens
παροικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἔθνος
magna ⁊ reges multi cōſurgent ab extremo
μέγα καὶ βασιλεῖς πολλοὶ ἐξεγερθήσονται ἀπ᾽ ἐσχάτου

F

ſre arcum ⁊ iaculũ hñtes: crudelis eſt ⁊ nõ
τῆς γῆς τόξον καὶ ἐγχειρίδιον ἔχοντες, ἰταμός ἐστι καὶ οὐ
miſerebit. vox eoꝝ q̃ſi mare ſonabit ſup equos equi
μὴ ἐλεήσῃ. φωνὴ αὐτῶν ὡς θάλασσα ἠχήσει ἐφ' ἵπποις ἱπ
tabunt ꝑparati q̃ſi ignis ad pliũ ꝯ
πάσονται παρεσκευασμένοι ὥσπερ πῦρ εἰς πόλεμον πρὸς
te filia babylonis. audiuit rex babylonis
σὲ θυγάτηρ βαβυλῶνος. ἤκουσεν βασιλεὺς βαβυλῶνος τὴν
famã eoꝝ ⁊ diſſolute ſunt man⁹ ei⁹. tribulatiões ob
ἀκοὴν αὐτῶν καὶ παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ. θλίψεις κα
tinuerunt eos dolores q̃ſi parturientis. ecce q̃ſi le
τεκράτησαν αὐτοὺς ὠδῖνες ὡς τικτούσης. ἰδοὺ ὥσπερ λέ
o aſcendet a iordane in locũ robuſtũ. qꝛ cito
ων ἀναβήσεται ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου εἰς τόπον αἰθάν. ὅτι ταχέ
eijciam eos ab illa: ⁊ oẽm iuuenem ꝯ e
ως ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, καὶ πάντα νεανίσκον ἐπ' αὐ
am ſtatuaꝫ: qm̃ q̃s ſicut ego: ⁊ q̃s reſiſtet mihi:
τὴν ἐπιστήσω, ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι;
⁊ q̃s iſte paſtoꝛ q̃ ſtabit cõtra faciem meã:
καὶ τίς οὗτος ὁ ποιμὴν ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν μου;
ꝓpterea audite cõſiliũ dñi q̃d cõſuluit ſup
διὰ τοῦτο ἀκούσατε τὴν βουλὴν κυρίου ἣν βεβούλευται ἐπὶ
babylonem: ⁊ cogitatiões eius q̃s excogitauit cõtra
βαβυλῶνα, καὶ λογισμοὺς αὐτοῦ οὓς ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς
habitantes ẽrã chaldeoꝝ. ſi non corrũpant a
κατοικοῦντας γῆν τῶν χαλδαίων. ἐὰν μὴ διαφθαρῇ τὰ ἀρ
gni ouium eoꝝ: ſi nõ deſolata fuerit ab ipſis paſ
νία τῶν προβάτων αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἀφανισθῇ ἀπ' αὐτῶν νο
cua. qꝛ a voce captionis babylonis ꝯmouebitur
μή. διότι ἀπὸ φωνῆς ἁλώσεως βαβυλῶνος σεισθήσεται ἡ
ẽra: ⁊ clamoꝛ eius in gẽtibus audietur.
γῆ, καὶ κραυγὴ αὐτῆς ἐν ἔθνεσιν ἀκουσθήσεται. Ca.51.

D HEc dicit dñs: ecce ego ſuſcitabo ſup baby
Τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγερῶ ἐπὶ βαβυ
lonẽ ⁊ ſup hĩtantes chaldeos ventũ
λῶνα καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας χαλδαίους ἄνεμον
vrentem corrumpentẽ: ⁊ mittam ſup ba
καύσωνα διαφθείροντα, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ βα
bylonẽ ſupbos ⁊ iniuria afficient eam ⁊ de
βυλῶνα ὑβριστὰς καὶ καθυβρίσουσιν αὐτὴν καὶ λυ
uaſtabunt terrã eius. ve ſup babylonẽ in
μανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς. οὐαὶ ἐπὶ βαβυλῶνα κυ
circuitu i die afflictionis eius: ſup eã extendat
κλόθεν ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως αὐτῆς, ἐπ' αὐτὴν τεινέτω ὁ
extendẽs arcũ ſuũ: ⁊ circũponat cui ſũt arma ſua.
τείνων τόξον αὐτοῦ, καὶ περιθέσθω ᾧ ἐστιν ὅπλα αὐτοῦ.
ne parcatis ſup iuuenes eius ⁊ demolimini
μὴ φείσησθε ἐπὶ τοὺς νεανίσκους αὐτῆς καὶ ἀφανίσατε
omnem potentiã eius. ⁊ cadent vulnerati
πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς. καὶ πεσοῦνται τραυματίαι
in ẽra chaldeoꝝ ⁊ confoſſi deforis eius. qm̃
ἐν γῇ χαλδαίων καὶ κατακεκεντημένοι ἔξωθεν αὐτῆς. διότι
nõ fuit viduat⁹ iſrael ⁊ iudas a deo ſuo a
οὐκ ἐχήρευσεν ἰσραὴλ καὶ ἰούδας ἀπὸ θεοῦ αὐτῶν ἀπὸ
dño omnipotente: qꝛ ẽra eoꝝ repleta ẽ iniq̃ta
κυρίου παντοκράτορος, ὅτι ἡ γῆ αὐτῶν ἐπλήσθη ἀδικί
te a ſanctis iſrael. fugite de medio babylo
ας ἀπὸ τῶν ἁγίων ἰσραήλ. φεύγετε ἐκ μέσου βαβυλῶ
nis ⁊ ſaluate vnuſq̃ſq; aiam ſuam. ne ꝓijci
νος καὶ ἀνασῴζετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. μὴ ἀπο
amini in iniq̃tate eius. qꝛ tps vltionis eius
ρριφῆτε ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς. ὅτι καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῆς
eſt a dño: retributionẽ ipſe retribuit
ἐστι παρὰ κυρίου, ἀνταπόδομα αὐτὸς ἀνταποδίδωσιν
ei. calix aureus babylon in manu dñi ine
αὐτῇ. ποτήριον χρυσοῦν βαβυλὼν ἐν χειρὶ κυρίου με
Abd. B.1.c. Apo. 14.b. brians oẽm terrã. de vino eius biberũt
θύσκον πᾶσαν τὴν γῆν. ἀπὸ τοῦ οἴνου αὐτῆς ἐπίοσαν
gẽtes: ideo cõmote ſunt: ⁊ ſubito cecidit baby
ἔθνη, διὰ τοῦτο ἐσαλεύθησαν, καὶ ἄφνω ἔπεσεν βαβυ
lon ⁊ contrita eſt. vlulate eam: ſumite reſinam
λὼν καὶ συνετρίβη. θρηνεῖτε αὐτήν, λάβετε ῥητίνην

terre. Arcum & ſcutum apprehendẽt: crudeles ſunt & immiſericordes. Vox eoꝝ q̃ſi mare ſonabit: & ſup equos aſcendent ſicut vir paratus ad prelium cõtra te filia babylon. Audiuit rex babylonis famã eoꝝ: & diſſolute ſunt manus ei⁹. Anguſtia apphendit eũ: dolor quaſi parturientẽ. Ecce q̃ſi leo aſcẽdet de ſuperbia iordanis ad pulchritudinẽ robuſtã: q̃a ſubito currere faciaꝫ eum ad illã. Et quis erit electus quẽ preponã ei? Quis enim ſimilis mei? & q̃s ſuſtinebit me? Et quis eſt iſte paſtor q̃ reſiſtat vultui meo? Propterea audite cõſiliũ dñi q̃d mẽte cõcepit aduerſum babylonẽ & cogitatiões eius q̃s cogitauit ſup terram chaldeorũ. Niſi detraxerint eos paruuli gregũ: niſi diſſipatũ fuerit cuꝫ ipſis habitaculũ eorũ. A voce captiuitatis babylonis cõmota eſt terra: & clamor inter gentes auditus eſt. 51.

HEc dicit dominus. Ecce ego ſuſcitabo ſup babylonẽ & ſup habitatores eius q cor ſuũ leuauerũt cõtra me: q̃ſi ventũ peſtilentẽ: & mittã in babylonẽ ventilatores & vẽtilabũt eã. Et demolientur terrã eius: qm̃ venerũt ſup eã vndiq; in die afflictiõis eius. Non tẽdat qui tẽdit arcũ ſuũ: & nõ aſcendet loricat⁹. Nolite parcere iuuenib⁹ eius: interficite oẽꝫ militiã ei⁹. Et cadẽt interfecti in terra chaldeorũ: & vulnerati in regionib⁹ eius. Qm̃ nõ fuit viduatus iſrael: & iuda a deo ſuo domino exercituum. Terra autẽ eorũ repleta eſt delicto a ſancto iſrael. Fugite de medio babylonis vt ſaluet vnuſq̃ſq; aiam ſuã. Nolite tacere ſup iniq̃tatem eius: qm̃ tps vltiõis eius eſt a dño: viciſſitudinem ipſe retribuet ei. Calix aureus babylon in manu dñi inebrians oẽm terrã. De vino eius biberunt gentes & ideo commote ſunt. Subito cecidit babylon & contrita eſt. Vlulate ſup eam; tollite reſinã

ארץ קשת וכידון יחזיקו אכזרי	חזק כזר
המה ולא ירחמו קולם כים יהמה	רחם המה
ועל סוסים ירכבו ערוך כאיש	רכב ערך
למלחמה עליך בת בבל׃ שמע מלך	לחם
בבל את שמעם ורפו ידיו צרה	רפה צור
החזיקתהו חיל כיולדה׃ הנה	חזק חול
כאריה יעלה מגאון הירדן אל	ילד ארה
נוה איתן כי ארגיעה ארוצם	עלה גאה
מעליה ומי בחור אליה אפקד כי	רגע רוץ
מי כמוני ומי יועדני ומי זה רעה	בחר פקד
אשר יעמד לפני׃ לכן שמעו	יעד
עצת יהוה אשר יעץ אל בבל	עמד פנה
ומחשבותיו אשר חשב אל ארץ	יעץ
כשדים אם לא יסחבום צעירי	חשב
הצאן אם לא ישים עליהם נוהו׃	סחב צער
מקול נתפשה בבל נרעשה	ישם
הארץ וזעקה בגוים נשמע׃	תפש רעש
כה אמר יהוה הנני	שמע
מעיר על בבל ואל ישבי לב קמי	Cap. lj.
רוח משחית׃ ושלחתי לבבל זרים	עור קום
וזרוה ויבקקו את ארצה כי	שחת
היו עליה מסביב ביום רעה׃ אל	בקק
ידרך ידרך הדרך קשתו ואל יתעל	היה סבב
בסריונו ואל תחמלו אל בחריה	רוע דרך
החרימו כל צבאה׃ ונפלו חללים	עלה
בארץ כשדים ומדקרים בחוצותיה׃	סרה חמל
כי לא אלמן ישראל ויהודה	חרם
מאלהיו מיהוה צבאות כי ארצם	דקר
מלאה אשם מקדוש ישראל׃ נסו	
מתוך בבל ומלטו איש נפשו אל	
תדמו בעונה כי עת נקמה היא	קדש נוס
ליהוה גמול הוא משלם לה׃ כוס	
זהב בבל ביד יהוה משכרת כל	דמם
הארץ מיינה שתו גוים על כן	גמל שלם
יתהוללו גוים׃ פתאם נפלה בבל	שכר
ותשבר הילילו עליה קחו צרי	שתה
	הלל
	שבר ילל
	לקח צרה

Tex.he.	Primitiua.heb.
לְמַכְאוֹבָהּ אוּלַי תֵּרָפֵא׃ רִפִּאנוּ	כָּאַב
אֶת בָּבֶל וְלֹא נִרְפָּתָה עִזְבוּהָ	רָפָא
וְנֵלֵךְ אִישׁ לְאַרְצוֹ כִּי נָגַע אֶל	יָלַךְ
הַשָּׁמַיִם מִשְׁפָּטָהּ וְנִשָּׂא עַד	שָׁפַט
שְׁחָקִים׃ הוֹצִיא יְהוָה אֶת צִדְקֹתֵינוּ	יָצָא
בֹּאוּ וּנְסַפְּרָה בְצִיּוֹן אֶת מַעֲשֵׂה	בּוֹא סָפַר
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ הָבֵרוּ הַחִצִּים מִלְאוּ	עָשָׂה בָּרַר
הַשְּׁלָטִים הֵעִיר יְהוָה אֶת רוּחַ	עוּר
מַלְכֵי מָדַי כִּי עַל בָּבֶל מְזִמָּתוֹ	זָמַם
לְהַשְׁחִיתָהּ כִּי נִקְמַת יְהוָה הִיא	שָׁחַת
נִקְמַת הֵיכָלוֹ׃ אֶל חוֹמֹת בָּבֶל שְׂאוּ	הֵיכָל חָמָה
נֵס הַחֲזִיקוּ הַמִּשְׁמָר הָקִימוּ שֹׁמְרִים	נָשָׂא חָזַק
הָכִינוּ הָאֹרְבִים כִּי גַם זָמַם יְהוָה	שָׁמַר קוּם
גַּם עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל יֹשְׁבֵי	כּוּן
בָבֶל׃ שֹׁכַנְתְּ עַל מַיִם רַבִּים רַבַּת	רָבַב
אוֹצָרֹת בָּא קִצֵּךְ אַמַּת בִּצְעֵךְ׃	אָצַר קָצַץ
נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ כִּי אִם	אָמָה
מִלֵּאתִיךְ אָדָם כַּיֶּלֶק וְעָנוּ עָלַיִךְ	שָׁבַע עָנָה
הֵידָד׃ עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל	הֵדַד כֹּחַ
בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ נָטָה שָׁמָיִם׃	כּוּן בִּין
לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעַל	נָתַן הָמַן
נְשִׂאִים מִקְצֵה אָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר	עָלָה
עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו׃	יָצָא
נִבְעַר כָּל אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל	בָּעַר יָדַע
צוֹרֵף מִפָּסֶל כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא	בּוֹשׁ
רוּחַ בָּם׃ הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים	תָּעָה
בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ לֹא כְאֵלֶּה	אָבַד
חֵלֶק יַעֲקוֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא	יָצַר
וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃	
מַפֵּץ אַתָּה לִי כְּלֵי מִלְחָמָה וְנִפַּצְתִּי	נָפַץ
בְךָ גּוֹיִם וְהִשְׁחַתִּי בְךָ מַמְלָכוֹת׃	כָּלָה לָחַם
וְנִפַּצְתִּי בְךָ סוּס וְרֹכְבוֹ וְנִפַּצְתִּי	שָׁחַת מָלַךְ
בְךָ רֶכֶב וְרֹכְבוֹ׃ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִישׁ	
וְאִשָּׁה וְנִפַּצְתִּי בְךָ זָקֵן וָנָעַר	
וְנִפַּצְתִּי בְךָ בָּחוּר וּבְתוּלָה׃ וְנִפַּצְתִּי	בָּחַר בָּתַל
בְךָ רֹעֶה וְעֶדְרוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִכָּר	

ad dolorem eius ſi forte ſanetur. Curauimus babylonē: & non eſt ſanata. Derelinq̄mus eam: & eam᷒ vnuſqſq; in terrā ſuā. Q̄m̄ ꝑuenit vſq; ad celos iudicium eius: & eleuatum eſt vſq; ad nubes. Protulit dominus iuſticias noſtras: venite & narremus in ſion opus domini dei noſtri. Acuite ſagittas & implete pharetras. Suſcitauit dominus ſpiritum regū medorū: & cōtra babylonē mens eius eſt vt perdat eam. Quoniā vltio domini eſt: vltio templi ſui. Super muros babylōis leuate ſignū: augete cuſtodiā. Leuate cuſtodes: preparate inſidias: quia cogitauit dominus & fecit quecunq; locutus eſt contra hitatores babylōis. Que habitas ſup aquas multas locuples in theſauris venit finis tu᷒ pedalis ꝑciſionis tue. Iurauit dñs exercituū per aīam ſuā quoniā replebo te hominibus quaſi brucho: & ſup te celeuma cantabitur. Qui fecit terrā in fortitudie ſua: & preparauit orbē in ſapiā ſua: & prudētia ſua extēdit celos. Dāte eo vocē multiplicātur aque in celo. Qui leuat nubes ab extremo tre: fulgura in pluuiā fecit: & ꝑducit ventos de theſauris ſuis. Stultus factus eſt ois hō a ſciētia: cōfuſus ē ois cōflator in ſculptili: qa mēdax eſt cōflatio ei᷒ nec eſt ſpūs in eis. Vana ſunt opa & riſu digna: in tpe viſitationis ſue peribūt. Non ſicut hec pars iacob: quia q fecit omnia ipſe eſt: & iſrael ſceptrū hereditatis ei᷒ dñs exercituū nomē ei᷒. Collidis tu mihi vaſa belli: & ego collidā in te gentes & diſperdā in te regna. Et collidā in te equū & equitem eius: & collidam in te currū & aſcenſorē eius. & collidā in te virū & mulierē. Et collidam in te ſenem & puerum: & collidā in te iuuenem & virginē. Et collidam ī te paſtorē & gregē ei᷒: & collidā in te agricolā

corruptioni eius ſi forte ſanabit. curauimus ba-
τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς εἴπως ἰαθήσεται. ἰατρεύσαμεν τὴν βα
bylonē ⁊ nō ē ſanata. derelinquamus eam ⁊ ea-
βυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη. ἐγκαταλείπωμεν αὐτὴν καὶ ἀπέλ
mus vnuſqſq; i trā ſuam: qꝛ appropinquit ad celum
θωμεν ἕκαστος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ὅτι ἤγγικεν εἰς οὐρανὸν
iudiciū eius. eleuatū ē vſq; ad aſtra. ꝑtulit dñs
τὸ κρίμα αὐτῆς. ἐξῆρεν ἕως τῶν ἄστρων. ἐξήνεγκεν κύριος
iudiciū eius. venite ⁊ annunciemus in ſion ope
τὸ κρίμα αὐτοῦ. δεῦτε καὶ ἀναγγείλωμεν ἐν σιὼν τὰ ἔρ
ra dñi dei nři: preparate arcus:
γα κυρίου θεοῦ ἡμῶν. παρασκευάζετε τὰ τοξεύματα,
implete pharetras. ſuſcitauit dñs ſpm̄ re-
πληροῦτε τὰς φαρέτρας. ἤγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα βα- B
gis medoꝝ: qꝛ ꝯ babylonem ira eius vt ꝑ-
σιλέως μήδων, ὅτι εἰς βαβυλῶνα ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ἐξολοθρεῦ
dat eam: qꝛ vltio a dño eſt vltio
σαι αὐτήν, ὅτι ἐκδίκησις παρὰ κυρίου ἐστὶν ἐκδίκησις
ppli eius. ſup muros babylonis leuate ſignum
λαοῦ αὐτοῦ. ἐπὶ τειχέων βαβυλῶνος ἄρατε σημεῖον
ꝑficite cuſtodes. parate arma: qꝛ aggreſſus
ἐπιστήσατε φύλακας. ἑτοιμάσατε ὅπλα, ὅτι ἐνεχεί-
eſt ⁊ faciet dñs q̄cūq; locut᷒ ē ſup habi
ρησεν καὶ ποιήσει κύριος ὅσα ἐλάλησεν ἐπὶ τοὺς κατοι
tantes babylonem. habitās ſup aquas multas
κοῦντας βαβυλῶνα. κατασκηνοῦσα ἐφ' ὕδασι πολλοῖς
⁊ ſup mltitudinē theſauroꝝ ei᷒. venit finis tu᷒ ve-
καὶ ἐπὶ πλήθει θησαυρῶν αὐτῆς. ἥκει τὸ πέρας σου ἀλη
re in viſcera tua: qꝛ iurauit dñs per
θῶς εἰς τὰ σπλάγχνα σου, ὅτι ὤμοσεν κύριος κατὰ τοῦ
brachium ſuū: qm̄ replebo te hoībus q̄ſi
βραχίονος αὐτοῦ, διότι πληρώσω σε ἀνθρώπων ὡσεὶ Amos.
locuſtis: ⁊ loquētur ſup te deſcendentes. faciēs 6.c.
ἀκρίδων, καὶ φθέγξονται ἐπὶ σὲ οἱ καταβαίνοντες. ὁ ποι
trā in fortitudīe ei᷒: ꝑparans orbem tre ſapiā
ῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ἑτοιμάζων οἰκουμένην τῇ σοφίᾳ
ſua: in prudentia ſua extendit celum in vo
αὐτοῦ, ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ ἐξέτεινεν τὸν οὐρανὸν εἰς φω 8.10.b
cē poſuit mltitudinē ſonit᷒ aque in celo. ⁊ addu-
νὴν ἔθετο πλῆθος ἤχους ὕδατος ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἀνήγα
xit nubes ab extremo tre fulgura in pluuiā fecit
γεν νεφέλας ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίη
⁊ eduxit lumē de theſauris ſuis. ſtult᷒ fact᷒ ē ois
σεν, καὶ ἐξήγαγεν φῶς ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. ἐμωράνθη πᾶς
homo a ſcientia. confuſus eſt ois aurifex
ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. κατῃσχύνθη πᾶς χρυσοχόος
ab ſculptilib᷒ ſuis: qꝛ mēdacia cōflauerūt: nō
ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ ἐχώνευσαν, οὐκ
eſt ſpūs in eis: vana ſunt opa riſu digna.
ἔστιν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς. μάταιά ἐστιν ἔργα μεμωκημένα.
in tpe viſitationis eius peribunt. nō talis pa
ἐν καιρῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν ἀπολοῦνται. οὐ τοιαύτη με
iacob qꝛ q̄ fecit omnia: ipſe eſt he-
ρὶς τῷ ἰακὼβ ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτός ἐστιν κλη
reditas eius dñs exercituū nomē illi. diſ-
ρονομία αὐτοῦ κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ. δια-
pergis tu mihi vaſa belli: ⁊ diſpergam in
σκορπίζεις σύ μοι σκεύη πολέμου, καὶ διασκορπιῶ ἐν
te gētes ⁊ cōcitabo in te reges. ⁊ diſper-
σοὶ ἔθνη καὶ ἐξαρῶ ἐν σοὶ βασιλεῖς. καὶ διασκορ- C
gam in te equū ⁊ aſcenſorē eius: ⁊ diſper-
πιῶ ἐν σοὶ ἵππον καὶ ἀναβάτην αὐτοῦ, καὶ διασκορ
gam in te currus ⁊ aſcenſores eoꝝ: ⁊ diſ-
πιῶ ἐν σοὶ ἅρματα καὶ ἀναβάτας αὐτῶν, καὶ δια-
pergam in te virū ⁊ mulierē: ⁊ diſpgam
σκορπιῶ ἐν σοὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ διασκορπιῶ
in te ſenem ⁊ puerum. ⁊ diſpergam in
ἐν σοὶ πρεσβύτην καὶ παιδίον. καὶ διασκορπιῶ ἐν
te iuuenem ⁊ virginem. ⁊ diſpgam in te agricolā
σοὶ νεανίσκον καὶ παρθένον. καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ γεωργὸν

Digitized by Google

a agriculturā ei⁹: ⁊ diſpgam in te duces ⁊ ſpe
καὶ τὸ γεώργιον αὐτοῦ, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἡγεμόνας καὶ στρα
ratores tuos. ⁊ retribuam babyloni ⁊ hitanti
τηγούς σου. καὶ ἀνταποδώσω τῇ βαβυλῶνι καὶ τοῖς κατοι
bus chaldeis oīa mala coꝝ q̄ fecerunt
κοῦσι χαλδαίοις πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἃς ἐποίησαν
in ſion in oculis vr̄is dicit dn̄s. ecce ego ad
ἐπὶ σιὼν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν λέγει κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς
te mōs corruptū corrūpens oēm trā: ⁊
σὲ τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον τὸ διαφθεῖρον πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ
extēdā manū meā in te ⁊ euoluo te de
ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ καὶ κατακυλίω σε ἀπὸ τῶν
petris: ⁊ dabo te q̄ſi mōtē cōbuſtum: ⁊ non
πετρῶν, καὶ δώσω σε ὡς ὄρος ἐμπεπυρισμένον, καὶ οὐ μὴ
tollent de te lapidē ī āgulū ⁊ lapidē ī fūdamētū. q̄ꝛ
λάβωσιν ἀπὸ σοῦ λίθον εἰς γωνίαν καὶ λίθον εἰς θεμέλιον. ὅτι
in deſolationē eternā eris ait dn̄s. leuate ſignū ſup
εἰς ἀφανισμὸν αἰώνιον ἔσῃ λέγει κύριος. ἄρατε σημεῖον ἐπὶ τῆς
trā clāgite in gētib⁹ tuba. ſctificate ſup eam
γῆς σαλπίσατε ἐν ἔθνεσιν σάλπιγγι. ἁγιάσατε ἐπ᾽ αὐτὴν
gētes annunciate ꝯ̄ illam regnis ararat a
ἔθνη παραγγείλατε ἐπ᾽ αὐτὴν βασιλείαις ἀραρὰτ παρ᾽
me ⁊ aſcanazeis. cōſtituite cōtra eā iaculatio
ἐμοῦ καὶ τοῖς ἀσχαναζαίοις. ἐπιστήσατε ἐπ᾽ αὐτὴν βελοστά
nes: aſcēdere facite ꝯ̄ eam eqꝫ q̄ſi locuſtaꝝ mltitudinē:
σεις, ἀναβιβάσατε ἐπ᾽ αὐτὴν ἵππων ὡς ἀκρίδων πλῆθος,
aſcēdere facite ꝯ̄ eam gētes regem medoꝝ ⁊
ἀναβιβάσατε ἐπ᾽ αὐτὴν ἔθνη τὸν βασιλέα τῶν μήδων καὶ
oīs tre: duces ei⁹: ⁊ oēs magiſtra
πάσης τῆς γῆς, τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς στρατη
tus ei⁹. ꝯmota ē tra ⁊ laborauit q̄ꝛ ꝯſurrexit ꝯ̄ baby
D γοὺς αὐτοῦ. ἐσείσθη ἡ γῆ καὶ ἐπόνεσεν διότι ἐξανέστη ἐπὶ βαβυ
lonē cogitatio dn̄i: ut ponat trā babylonis ī deſolatio
λῶνα λογισμὸς κυρίου, τοῦ θεῖναι τὴν γῆν βαβυλῶνος εἰς ἀφανισ
nē ⁊ ne hitetur ipſa. defecit pugnatoꝛ babylo
μὸν καὶ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτήν. ἐξέλιπεν μαχητὴς βαβυλῶ
nis a p̄lio: ſedebunt illic in munitiōe. ꝯfracta eſt
νος τοῦ πολεμεῖν, καθήσονται ἐκεῖ ἐν περιοχῇ. ἐθραύσθη ἡ
potentia coꝝ. facti ſunt q̄ſi mulieres: īcenſa ſunt
δυναστεία αὐτῶν. ἐγενήθησαν ὡσεὶ γυναῖκες, ἐνεπυρίσθη
tabernacula eius ꝯtriti ſunt vectes eius: ipſe
τὰ σκηνώματα αὐτῆς συνετρίβησαν οἱ μοχλοὶ αὐτῆς, διώ
quēs ī occurſum pſequētis pſequet̄. ⁊ annūcians
κων εἰς ἀπάντησιν διώκοντος διώξεται. καὶ ἀναγγέλλων
in occurſum ānūciantis vt annūciet regi
εἰς ἀπάντησιν ἀναγγέλλοντος τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ
babylonis: q̄ꝛ capta eſt ciuitas ei⁹ ab extremo
βαβυλῶνος ὅτι ἑάλωκεν ἡ πόλις αὐτοῦ ἀπ᾽ ἐσχάτου τῶν
trāſituum eius capti ſunt ⁊ paludes eius icē
διαβάσεων αὐτοῦ ἐλήφθησαν καὶ τὰ συστέματα αὐτοῦ ἐνε
ſe ſunt in igne. ⁊ viri ei⁹ bellatores
πυρίσθησαν ἐν πυρί. καὶ ἄνδρες αὐτοῦ οἱ πολεμισταὶ
egrediunt̄. q̄ꝛ hec dicit dn̄s exercituum de
ἐξέρχονται. διότι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θε
us iſrael. dom⁹ regis babylonis q̄ſi area matura
ὸς ἰσραήλ. οἶκοι βασιλέως βαβυλῶνος ὡς ἅλων ὥριμος
triturabit̄. adhuc modicū ⁊ veniet meſſis eius. come
ἀλωνησθήσεται. ἔτι μικρὸν καὶ ἥξει ὁ ἀμητὸς αὐτῆς. κατέ
dit me diuiſit me nabuchodonoſoꝛ rex
φαγέν με ἐμερίσατό με ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς τῆς
babylonis: cōp̄henderūt me tenebre tenues: nabuchodo
βαβυλῶνος, κατέλαβέν με σκότος λεπτόν, ναβουχοδο
noſoꝛ rex babylonis abſoꝛbuit me q̄ſi draco.
νόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος κατέπιέν με ὡς δράκων.
īpleuit ventrē ſuum a delitijs meis. expu
ἔπλησεν τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τρυφῆς μου. ἔξω
lerūt me laboꝛes mei ⁊ miſerie mee in baby
σάν με οἱ μόχθοι μου καὶ αἱ ταλαιπωρίαι μου εἰς βαβυ
lonē dicet hitans ſion: ⁊ ſanguis me⁹ ſup
λῶνα ἐρεῖ κατοικοῦσα σιών, καὶ τὸ αἷμά μου ἐπὶ τοὺς
habitantes chaldeos dicet hieruſalem.
κατοικοῦντας χαλδαίους ἐρεῖ ἱερουσαλήμ.

& iugales ei⁹. Et collidā in te duces & magiſtrat⁹. Et reddā babyloni & cūctis habitatorib⁹ chaldee omne malum ſuum qđ fecerunt in ſion in oculis veſtris ait dominus. Ecce ego ad te mons peſtifer ait dominus: qui corrumpis vniuerſam terrā. Et extendā manū meā ſup te: & euoluam te de petris: & dabo te in montem cōbuſtionis. Et nō tollent de te lapidē in angulū: & lapidē in fundamēto: ſed pditus in eternū eris ait dn̄s. Leuate ſignum in terra: clāgite buccina in gentibus. Sāctificate ſup eam gentes: annunciate cōtra illam regibus ararath menni & aſcenez: numerate cōtra eā taphar. Adducite equū quaſi bruchū aculeatū. Sanctificate cōtra eam gentes: reges medie: duces eius: & vniuerſos magiſtratus eius cūctāq; terrā poteſtatis eius. Et cōmouebitur terra & cōturbabitur: qa euigilabit cōtra babylonē cogitatio dn̄i vt ponat terrā babylonis deſertā et inhabitabilē. Ceſſauerunt fortes babylonis a prelio: habitauerūt in preſidiis. Deuoratum eſt robur eorum: facti ſunt q̄ſi mulieres. Incēſa ſūt tabernacula eius: cōtriti ſunt vectes eius. Currēs obuiam currēti veniet: & nuncius obuius nunciāti vt annūciet regi babylonis qa capta eſt ciuitas eius a ſūmo vſq; ad ſūmū: & vada pꝛoccupata ſunt & paludes incenſe ſunt igni: & viri bellatores conturbati ſunt. Quia hec dicit dominus exercituum deus iſrael. Filia babylonis quaſi area: tp̄us triture eius. Adhuc modicū & veniet tp̄s meſſionis ei⁹. Comedit me deuorauit me nabuchodonoſor rex babylonis. Reddidit me q̄ſi vas inane. Abſorbuit me q̄ſi draco repleuit vētrē ſuū teneritudine mea: & eiecit me. Iniqtas aduerſū me & caro mea ſup babylonē dicit hitatio ſiō: & ſāguis me⁹ ſr̄ hitatores chaldee dic̄ hierl̄z.

וצמדו ונפצתי בך פחות וסגנים׃ — פחה
ושלמתי לבבל ולכל יושבי כשדים
את כל רעתם אשר עשו בציון — רוץ עשה
לעיניכם נאם יהוה׃ הנני אליך
הר המשחית נאם יהוה המשחית — שחת
את כל הארץ ונטיתי את ידי עליך — נטה
וגלגלתיך מן הסלעים ונתתיך להר — גלל נתן
שרפה׃ ולא יקחו ממך אבן לפנה — לקח מן
ואבן למוסדות כי שממות עולם — יסד עלם
תהיה נאם יהוה׃ שאו נס בארץ — היה נשא
תקעו שופר בגוים קדשו עליה — שפר
גוים השמיעו עליה ממלכות — שמע מלך
אררט מני ואשכנז פקדו עליה
טפסר העלו סוס כילק סמר׃ קדשו — עלה
עליה גוים את מלכי מדי את
פחותיה ואת כל סגניה ואת כל
ארץ ממשלתו׃ ותרעש הארץ — משל רעש
ותחל כי קמה על בבל מחשבות — חול קום
יהוה לשום את ארץ בבל לשמה — חשב
מאין יושב׃ חדלו גבורי בבל — שמם
להלחם ישבו במצדות נשתה — ישב גבר
גבורתם היו לנשים הציתו — לחם צוד
משכנתיה נשברו בריחיה׃ רץ — גבר היה
לקראת רץ ירוץ ומגיד לקראת — נשה יצת
מגיד להגיד למלך בבל כי נלכדה — שכן שבר
עירו מקצה׃ והמעברות נתפשו — ברח רוץ
ואת האגמים שרפו באש ואנשי — נגד לכד
המלחמה נבהלו׃ כי כה אמר יהוה — עבר
צבאות אלהי ישראל בת בבל — בהל
כגרן עת הדריכה עוד מעט ובאה — דרך בוא
עת הקציר לה׃ אכלנו הממנו — קצר
נבוכדראצר מלך בבל הציגנו — יצג
כלי ריק בלענו כתנין מלא כרשו — תנן
מעדני הדיחנו׃ חמסי ושארי על — דוח
בבל תאמר ישבת ציון ודמי אל — אמר
ישבי כשדים תאמר ירושלם׃

Digitized by Google

Priuatiua.heb.	Tex.he.Hiere.lj.
רוב	לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי רָב אֶת
חרב	רִיבֵךְ וְנִקַּמְתִּי אֶת נִקְמָתֵךְ וְהַחֲרַבְתִּי
יבש קור	אֶת יַמָּהּ וְהוֹבַשְׁתִּי אֶת מְקוֹרָהּ׃
היה גל	וְהָיְתָה בָבֶל לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים
עון שמם	שַׁמָּה וּשְׁרֵקָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ יַחְדָּו
ישב שאג	כַּכְּפִרִים יִשְׁאָגוּ נָעֲרוּ כְּגוֹרֵי
ארה שות	אֲרָיוֹת׃ בְּחֻמָּם אָשִׁית אֶת מִשְׁתֵּיהֶם
שתה שכר	וְהִשְׁכַּרְתִּים לְמַעַן יַעֲלֹזוּ וְיָשְׁנוּ
עלז שנה	שְׁנַת עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ נְאֻם יְהוָה׃
עלם קוץ	אוֹרִידֵם כְּכָרִים לִטְבוֹחַ כְּאֵילִים
ירד טבח עתד לכד	עִם עַתּוּדִים׃ אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ
תפש הלל	וַתִּתָּפֵשׂ תְּהִלַּת כָּל הָאָרֶץ אֵיךְ
	הָיְתָה לְשַׁמָּה בָבֶל בַּגּוֹיִם׃ עָלָה עַל
המן גלל	בָּבֶל הַיָּם בַּהֲמוֹן גַּלָּיו נִכְסָתָה׃
כסה היה	הָיוּ עָרֶיהָ לְשַׁמָּה אֶרֶץ צִיָּה וַעֲרָבָה
עיר	אֶרֶץ לֹא יֵשֵׁב בָּהֵן כָּל אִישׁ וְלֹא
עבר	יַעֲבֹר בָּהֵן בֶּן אָדָם׃ וּפָקַדְתִּי עַל
יצא פה	בֵּל בְּבָבֶל וְהֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו
נהר	וְלֹא יִנְהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם גַּם
חמה יצא	חוֹמַת בָּבֶל נָפָלָה׃ צְאוּ מִתּוֹכָהּ
חרה	עַמִּי וּמַלְּטוּ אִישׁ אֶת נַפְשׁוֹ מֵחֲרוֹן
רכך ירא	אַף יְהוָה׃ וּפֶן יֵרַךְ לְבַבְכֶם וְתִירְאוּ
שמע בוא	בַּשְּׁמוּעָה הַנִּשְׁמַעַת בָּאָרֶץ וּבָא
	בַשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְאַחֲרָיו בַּשָּׁנָה
	הַשְּׁמוּעָה וְחָמָס בָּאָרֶץ וּמֹשֵׁל
יום בוא	עַל מֹשֵׁל׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים
פסל	וּפָקַדְתִּי עַל פְּסִילֵי בָבֶל וְכָל אַרְצָהּ
בוש נפל	תֵּבוֹשׁ וְכָל חֲלָלֶיהָ יִפְּלוּ בְתוֹכָהּ׃
	וְרִנְּנוּ עַל בָּבֶל שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכֹל
צפן בוא	אֲשֶׁר בָּהֶם כִּי מִצָּפוֹן יָבוֹא לָהּ
שדד	הַשּׁוֹדְדִים נְאֻם יְהוָה׃ גַּם בָּבֶל לִנְפֹּל
	חַלְלֵי יִשְׂרָאֵל גַּם לְבָבֶל נָפְלוּ
	חַלְלֵי כָל הָאָרֶץ׃ פְּלֵטִים מֵחֶרֶב
עמד רחם	הִלְכוּ אַל תַּעֲמֹדוּ זִכְרוּ מֵרָחוֹק אֶת
עלה	יְהוָה וִירוּשָׁלַםִ תַּעֲלֶה עַל לְבַבְכֶם׃
בוש כסה	בֹּשְׁנוּ כִּי שָׁמַעְנוּ חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה

Trāſla.B.Hie.

Propterea hec dicit dominꝰ. Ecce ego iudicabo cauſam tuā: & vlciſcar vltionē tuā. Et deſertū faciam mare eius: & ſiccabo venam eius. Et erit babylon in tumulos habitatio draconum ſtupor & ſibilus eo q̄ nō ſit habitator. Simul vt leones rugient: excutient comas veluti catuli leonum. In calore eorū ponam potus eorum: & inebriabo eos vt ſopiantur & dormiant ſomnū ſempiternū: & nō cōſurgant: dicit dñs. Deducā eos q̄ſi agnos ad victimam: quaſi arietes cum hedis. Quomodo capta eſt ſeſach: & cōprehenſa eſt inclyta vniuerſe terre: Quō facta eſt in ſtuporē babylon inter gētes. Aſcēdit ſup babylonē mare: multitudine fluctuū eius opta ē. Facte ſūt ciuitates eius in ſtuporē: terra inhabitabilis & deſerta: terra in qua nullus habitet: nec trāſiet p eam filius hoīs. Et viſitabo ſup bel in babylone & eiciā qd̄ obſorbuerat de ore eius: & nō cōfluēt ad eā vltra gentes. Siquidē & murꝰ babylōis corruet. Egredimini de medio eius pp̄ls meus vt ſaluet vnuſqſq̧ aīam ſuā ab ira furoris dñi. Et ne forte molleſcat cor vr̄m: & timeatis auditū qui audietur in terra. Et veniet in anno auditio & poſt hunc annum auditio & iniquitas in terra: & dominator ſuper dñatorem. Propterea ecce dies veniūt & viſitabo ſup ſculptilia babylonis: & oīs terra eius cōfundetur: & vniuerſi interfecti eius cadēt in medio eius. Et laudabunt ſup babylonē celi & terra & oīa que in eis ſūt: qa ab aqlone veniēt ei p̄dones: ait dñs. Et quō fecit babylō vt caderent occiſi in iſrael: ſic de babylone cadent occiſi in vniuerſa terra. Qui fugiſtis gladium venite: nolite ſtare. Recordamini procul dñi: & hieruſalē aſcēdat ſup cor veſtrū. Confuſi ſumus qm̄ audiuimꝰ opprobriū. Operuit ignomia

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

ppterea hec dicit dñs: ecce ego iudicabo aduer-
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ κρινῶ τὴν ἀντιδι-
ſariā tuā. ⁊ vlciſcar vltionē tuā: ⁊ deſertū faciā
κόν σου. καὶ ἐκδικήσω τὴν ἐκδίκησίν σου, καὶ ἐρημώσω
mare eius: ⁊ ſiccabo fontē eius: ⁊
τὴν θάλασσαν αὐτῆς, καὶ ξηρανῶ τὴν πηγὴν αὐτῆς, καὶ
erit babylon in deſolationē hītatio. draconū deſo-
ἔσται βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν κατοίκησις δρακόντων ἀφανι-
latio ſibilus ⁊ nō hītabitur. q̄ſi leones excita
σμὸς συριγμὸς καὶ οὐ κατοικηθήσεται. ὡς λέοντες ἐξη- E
ti ſunt ſimul ⁊ q̄ſi catuli leonum in calore eo
γέρθησαν ἅμα καὶ ὡς σκύμνοι λεόντων ἐν τῇ θερμασίᾳ αὐ-
rum dabo potum eis ⁊ inebriabo eos vt ꝑ-
τῶν δώσω πότημα αὐτοῖς καὶ μεθύσω αὐτοὺς ὅπως κα-
turbent̄ ⁊ dormiant ſomnū ſempitnū: ⁊ non cōſur-
ρωθῶσιν καὶ ὑπνώσωσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐγερθῶ-
gēt dicit dñs. deduc eos q̄ſi agnos ad victi-
σιν λέγει κύριος. καταβιβάσω αὐτοὺς ὡς ἄρνας εἰς σφα-
mā: ⁊ q̄ſi arietes cū hedis: quō capta ē ſeſac ⁊ venata
γὴν, καὶ ὡς κριοὺς μετ᾿ ἐρίφων, πῶς ἑάλω σεσὰχ καὶ ἐθηρεύ-
eſt gloria oīs t̄re. quō facta eſt babylon in
θη τὸ καύχημα πάσης τῆς γῆς. πῶς ἐγένετο βαβυλὼν εἰς
deſolationē in oīb⁹ gentib⁹. aſcendit ſup babylonē
ἀφανισμὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. ἀνέβη ἐπὶ βαβυλῶνα ἡ
mare in ſonitu fluctuū eius cooperta eſt. facte ſūt
θάλασσα ἐν ἤχῳ κυμάτων αὐτῆς κατεκαλύφθη, ἐγενήθησαν
ciuitates eius in deſolationē. t̄ra ſine aq̄ ⁊ inuia:
αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν. γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος,
nō hītabit in ea vllus: neq̧ nō hītabit in e-
οὐ κατοικήσει ἐν αὐτῇ οὐδείς, οὐδὲ μὴ καταλύσῃ ἐν αὐ-
a fili⁹ hoīs: ⁊ vlciſcar ſup babylonē ⁊ eijciā
τῇ υἱὸς ἀνθρώπου. καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ βαβυλῶνα καὶ ἐξοί-
am q̄ abſorbuit de ore eius: ⁊ non cōgre-
σω ἃ κατέπιεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς. καὶ οὐ μὴ συναχ-
gabūt vltra ad eam gētes. eteñ murus babylonis
θῶσιν ἔτι πρὸς αὐτὴν τὰ ἔθνη. καί γε τεῖχος βαβυλῶνος
corruet: exite de medio eius pp̄ls me⁹: ⁊ ſal-
πεσεῖται, ἐξέλθετε ἀπὸ μέσου αὐτοῦ λαὸς ἐμός, καὶ σώ-
uate vnuſq̧ſq̧ ſuam aīam ab ira furoris dñi.
σατε ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ κυρίου.
ne forte emolleſcat cor vr̄m: ⁊ timeatis ppter au-
μή ποτε ἁπαλυνθῇ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε διὰ τὴν ἀ-
ditionē q̄ audietur in t̄ra. ⁊ veniet in ipſo anno auditio. ⁊
κοὴν ἣ ἀκουσθήσεται ἐν τῇ γῇ. καὶ ἥξει ἐν ἐνιαυτῷ ἀκοή. καὶ
poſt ipm annū auditio miſeria ⁊ iniuſticia in
μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀκοὴ ταλαιπωρία καὶ ἀδικία ἐπὶ τῆς
t̄ra: ⁊ dominās ſup dominātē. ppter hoc ecce di-
γῆς, καὶ κυριεύων ἐπὶ κυριεύοντα. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέ-
es veniunt: ⁊ vlciſcar ſup ſculptilia babylonis.
ραι ἔρχονται, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ βαβυλῶνος.
⁊ oīs t̄ra eoꝝ cōfundetur: oēs vulnera-
καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῶν αἰσχυνθήσεται, πάντες τραυμα-
ti eius cadent in medio eius. ⁊ exultabunt
τίαι αὐτῆς πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ εὐφρανθήσονται
ſup babylonem celi ⁊ t̄ra ⁊ omnia q̄ in eis.
ἐπὶ βαβυλῶνα οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς.
qm̄ ab aquilōe venient ad eā diſpdentes: di-
ὅτι ἀπὸ βορρᾶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ἐξολοθρεύοντες, λέ-
cit dñs: eteñ babylon cadere fecit vulne-
γει κύριος, καί γε βαβυλὼν πεσεῖν ἐποίησε τοὺς τραυ-
ratos iſrael: ⁊ in babylone cadent vulnerati
ματίας ἰσραήλ, καὶ ἐν βαβυλῶνι πεσοῦνται τραυματί- F
oīs t̄re. ſaluati a gladio: am-
αι πάσης τῆς γῆς. ἀνασωζόμενοι ἀπὸ ῥομφαίας, πο-
bulate ⁊ non ſtetis. memētote q̄ de longe do-
ρεύεσθε καὶ μὴ ἵστασθε. μνήσθητε οἱ μακρόθεν τοῦ κυ-
mini ⁊ hieruſalem aſcendat in cor vr̄m. cō-
ρίου καὶ ἱερουσαλὴμ ἀναβήτω ἐπὶ καρδίαν ὑμῶν. ᾐσ-
fuſi ſum⁹ qm̄ audiuimus ipꝓperiū vr̄m: cooperu-
χύνθημεν ὅτι ἠκούσαμεν ὀνειδισμὸν ὑμῶν. κατεκά-
it ignominia
λυψεν ἀτιμία τὸ

Digitized by Google

facieм nſam: qm̃ igreſſi ſũt alienigene in ſancta
πρόσωπον ἡμῶν, ὅτι εἰσῆλθον ἀλλογενεῖς εἰς τὰ ἅγια
nſa in domũ dñi. ꝓpterea ecce dies veniunt
ἡμῶν εἰς οἶκον κυρίου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται
dicit dñs: ⁊ vlciſcar ſup ſculptilia eius. ⁊
λέγει κύριος, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ αὐτῆς. καὶ
in oĩ tra ei⁹ cadent vulnerati: qz ſi
ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτῆς πεσοῦνται τραυματίαι, ὅτι ἐὰν
aſcẽderit babylõ q̃ſi celũ ⁊ qz ſi muniuerit al=
ἀναβῇ Βαβυλὼν ὡς ὁ οὐρανὸς καὶ ὅτι ἐὰν ὀχυρώσῃ ὕ=
titudinẽ fortitudis ei⁹: a me veniẽt vaſtãtes e=
ψος ἰσχύος αὐτῆς, παρ' ἐμοῦ ἥξουσιν ἐξολοθρεύοντες αὐ=
am dicit dñs. vox clamoris in babylone: ⁊ ꝯtri
τὴν λέγει κύριος. φωνὴ κραυγῆς ἐν Βαβυλῶνι, καὶ συν
tio magna in tra chaldeoꝝ. qz vaſtauit do=
τριβὴ μεγάλη ἐν γῇ χαλδαίων. ὅτι ἐξωλόθρευσεν κύ=
min⁹ babylonẽ ⁊ perdidit ab ea vocẽ ma
ριος τὴν Βαβυλῶνα καὶ ἀπώλεσεν ἀπ' αὐτῆς φωνὴν με
gnã ſonantẽ q̃ſi aque multe. dedit in ꝑditiões
γάλην ἠχοῦσαν ὡς ὕδατα πολλά. ἔδωκεν εἰς ὄλεθρον
vocẽ ei⁹: qz venit ſup babylonẽ miſeria.
φωνὴν αὐτῆς, ὅτι ἦλθεν ἐπὶ Βαβυλῶνα ταλαιπωρία.
capti ſũt pugnatores ei⁹: ꝯtimuit arcus eorũ: qz
ἑάλωσαν οἱ μαχηταὶ αὐτῆς, ἐπτόηνται τόξον αὐτῶν, ὅτι
deus retribuẽs eis. dñs retribuit ei
θεὸς ἀνταποδίδων αὐτοῖς. κύριος ἀνταποδίδωσιν αὐ
retributionẽ: ⁊ inebriabit ebrietate du
τῇ τὴν ἀνταπόδοσιν, καὶ μεθύσει μέθῃ τοὺς ἡγουμέ=
ces eius ⁊ ſapiẽtes ei⁹ ⁊ magiſtrat⁹
νους αὐτῆς καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτῆς καὶ τοὺς στρατηγοὺς
eius: dicit rex dñs oĩpotens nomẽ
G αὐτῆς, λέγει ὁ βασιλεὺς κύριος παντοκράτωρ ὄνομα
illi. hec dicit dñs oĩpotens: mur⁹ baby=
αὐτῷ. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, τεῖχος Βαβυ
lonis dilatat⁹ eſt: effoſſus effodietur:
λῶνος ἐπλατύνθη, κατασκαπτόμενοι κατασκαφήσεται,
⁊ porte ei⁹ excelſe in igne cõburẽ=
καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς αἱ ὑψηλαὶ ἐν πυρὶ ἐμπυρισθήσον
tur ⁊ laborabũt ppl̃i in vanũ: ⁊ gẽtes i ꝑncipio
ται καὶ κοπιάσουσιν λαοὶ εἰς κενόν, καὶ ἔθνη ἐν ἀρχῇ
deficient. verbũ qḋ ꝓcepit dñs hieremie
ἐκλείψουσιν. ὁ λόγος ὃν ἐνετείλατο κύριος ἱερεμίᾳ τῷ
ꝓphete vt diceret ſaraie filio nerie filij maaſie qñ
προφήτῃ εἰπεῖν τῷ σαραίᾳ υἱῷ νηρίου υἱοῦ μαασαίου ὅ=
ibat a ſedechia rege iuda in ba
τε ἐπορεύετο παρὰ σεδεκίου βασιλέως ἰούδα εἰς Βα
bylonẽ in anno quarto regni eius.
βυλῶνα ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτ͂.
⁊ ſaraias ꝑnceps donoꝝ: ⁊ ſcripſit hieremias om
καὶ σαραίας ἄρχων δώρων, καὶ ἔγραψεν ἱερεμίας πάν
nia mala q̃ veniẽt ſup babylonẽ in libro vno om=
τα τὰ κακὰ ἃ ἥξει ἐπὶ Βαβυλῶνα ἐν βιβλίῳ ἑνὶ πάν
nia verba iſta q̃ ſcripta ſunt ꝯ ba=
τας τοὺς λόγους τούτους τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ Βα
bylonem. ⁊ dixit hieremias ad ſaraiam: cum vene
βυλῶνα. καὶ εἶπεν ἱερεμίας πρὸς σαραίαν, ὅταν ἔλ=
ris in babylonẽ: ⁊ videris ⁊ legeris omnia
θῃς εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ὄψῃ καὶ ἀναγνώσῃ πάντας τ͂ς
verba hec ⁊ dices: dñe tu locut⁹ es ꝯ
λόγους τούτους καὶ ἐρεῖς, κύριε σὺ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν
locum iſtum vt diſꝑderes eum ⁊ ne ſit
τόπον τοῦτον τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν καὶ τοῦ μὴ εἶ
in eo habitans ab hoĩe vſq; ad pecus:
ναι ἐν αὐτῷ κατοικοῦντα ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους,
qz deſolatio in eternũ erit. ⁊ erit cum ceſſa=
ὅτι ἀφανισμὸς εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται. καὶ ἔσται ὅταν παύ
ueris legere librũ iſtum: ⁊ liga=
σῃ τοῦ ἀναγινώσκειν τὸ βιβλίον τοῦτο, καὶ ἐπιδή
bis in eo lapidẽ:
σεις ἐπ' αὐτῷ λίθον,

facies nſas: qa venerũt
alieni ſup ſãctificationẽ
domus dñi. Propterea
ecce dies veniunt: ait
dñs: & viſitabo ſup ſcul
ptilia babylonis: & in oĩ
terra eius mugiet vulne
ratus. Si aſcenderit baby
lon in celum & firmaue=
rit in excelſo robur ſuũ:
ad me veniẽt vaſtatores
eius: ait dominus.
Vox clamoris de baby
lone & contritio magna
de terra chaldeorũ: qm̃
vaſtauit dñs babylonẽ
& ꝑdidit ex ea vocẽ ma
gnã: & ſonabũt fluctus
eorũ quaſi aque multe.
Dedit ſonitũ vox eorũ:
quia venit ſup eã: id eſt
ſup babylonẽ predo. Et
apphenſi ſunt fortes ei⁹
& emarcuit arcus eorũ:
quia fortis vltor domi
nus reddens retribuet.
Et inebriabo principes
eius: & ſapiẽtes ei⁹ duces
eius: & magiſtratus eius:
& fortes ei⁹. Et dormiẽt
ſomnũ ſempiternũ: &
non expergiſcentur: ait
rex dñs exercituum no
men eius. Hec dicit dñs
exercituũ. Murus baby
lonis ille latiſſim⁹ ſuffoſ
ſione ſuffodietur: & por
te eius excelſe igne cõbu
rentur: & labores popu
lorũ ad nihilũ & gentiũ
in ignẽ erunt: & diſperi
bũt. Verbũ qḋ precepit
hieremias propheta ſa
raie filio nerie
filii maaſie cum perge=
ret cum ſedechia
rege in babylonem in
anno quarto
regni eius. Saraias autẽ
erat princeps ꝓphetie.
Et ſcripſit hieremias oẽ
malũ qḋ venturum erat
ſuper babylonem in li
bro vno omnia
verba hec que ſcripta
ſunt contra
babylonẽ. Et dixit hie=
remias ad ſaraiam.
Cum veneris in babylo
nem & videris & legeris
oĩa verba hec: dices.
Domine tu
locutus es contra locũ
iſtum: vt diſperderes eũ
ne ſit qui in eo habitet
ab homine
vſq; ad pecus: & vt
ſit perpetua ſolitudo.
Cũq; cõpleueris legere
librum iſtum: ligabis
ad eum lapidem:

פנינו כי באו זרים על מקדשי בית	פנה בוא
יהוה׃ לכן הנה ימים באים נאם	קדש יום
יהוה ופקדתי על פסיליה ובכל	בוא פסל
ארצה יאנק חלל׃ כי תעלה בבל	אנק
השמים וכי תבצר מרום עזה	בצר רום
מאתי יבאו שדדים לה נאם יהוה׃	עזז בוא
קול זעקה מבבל ושבר גדול מארץ	גדל
כשדים׃ כי שדד יהוה את בבל	
ואבד ממנה קול גדול והמו גליהם	המה גלל
כמים רבים נתן שאון קולם׃	רבב שאה
כי בא עליה על בבל שדד ונלכדו	בוא לכד
גבוריה חתתה קשתותם כי אל	גבר
גמולות יהוה שלם ישלם׃	גמל שלם
והשכרתי שריה וחכמיה פחותיה	שכר שור
וסגניה וגבוריה וישנו שנת עולם	פחה שנה עלם
ולא יקיצו נאם המלך יהוה	קוץ
צבאות שמו׃ כה אמר אדני צבאות	
חומת בבל הרחבה ערער תתערער	חמה עור
ושעריה הגבהים באש יצתו	
ויגעו עמים בדי ריק ולאמים	
בדי אש ויעפו׃ הדבר אשר צוה	
ירמיהו הנביא את שריה בן נריה	נבא
בן מחסיה בלכתו את צדקיהו	ילך
מלך יהודה בבל בשנת הרבעית	
למלכו ושריה שר מנוחה׃ ויכתב	שור נוח
ירמיהו את כל הרעה אשר תבוא	כתב רוע
אל בבל אל ספר אחד את כל	בוא
הדברים האלה הכתבים אל	
בבל׃ ויאמר ירמיהו אל שריה	אמר
כבאך בבל וראית וקראת את כל	בוא ראה
הדברים האלה׃ ואמרת יהוה אתה	
דברת אל המקום הזה להכריתו	קום כרת
לבלתי היות בו יושב למאדם	היה
ועד בהמה כי שממות עולם	עלם
תהיה׃ והיה ככלתך לקרא את	היה כלה
הספר הזה תקשור עליו אבן	קשר

Digitized by Google

וְהִשְׁלַכְתּוֹ אֶל תּוֹךְ פְּרָת׃ וְאָמַרְתָּ כָּכָה שָׁלַךְ
תִּשְׁקַע בָּבֶל וְלֹא תָקוּם מִפְּנֵי הָרָעָה שָׁקַע קוּם
אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵבִיא עָלֶיהָ וְיָעֵפוּ עַד פָּנָה בּוֹא
הֵנָּה דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ׃

Ca. lij.

בֶּן עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה
צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה
מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל
בַּת יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ וַיַּעַשׂ הָרַע עָשָׂה רוּעַ
בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה
יְהוֹיָקִם׃ כִּי עַל אַף יְהוָה הָיְתָה הָיָה
בִּירוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה עַד הִשְׁלִיכוֹ
אוֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ פָּנָה מָרַד
בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית הָיָה תֵּשַׁע
לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר עָשַׂר
לַחֹדֶשׁ בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בּוֹא
הוּא וְכָל חֵילוֹ עַל יְרוּשָׁלַםִ וַיַּחֲנוּ חָנָה
עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב׃ וַתָּבֹא בָּנָה סָבַב
הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה בּוֹא צוּר
שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃ בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי רָבַע
בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר חָזַק
וְלֹא הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ׃ וַתִּבָּקַע בָּקַע
הָעִיר וְכָל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה יִבְרְחוּ לָחַם בָּרַח
וַיֵּצְאוּ מִן הָעִיר לַיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין
הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל גַּן הַמֶּלֶךְ חָמָה
וְכַשְׂדִּים עַל הָעִיר סָבִיב וַיֵּלְכוּ
דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃ וַיִּרְדְּפוּ חֵיל כַּשְׂדִּים רָדַף
אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּשִּׂיגוּ אֶת צִדְקִיָּהוּ נָשַׂג
בְּעַרְבֹת יְרֵחוֹ וְכָל חֵילוֹ נָפֹצוּ מֵעָלָיו׃
וַיִּתְפְּשׂוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל תָּפַשׂ עָלָה
מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃ וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ דָּבַר שָׁפַט
בָּבֶל אֶת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ לְעֵינָיו וְגַם שָׁחַט
אֶת כָּל שָׂרֵי יְהוּדָה שָׁחַט בְּרִבְלָתָה׃
וְאֶת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ אָסַר
בַנְחֻשְׁתַּיִם וַיְבִאֵהוּ מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה בּוֹא
וַיִּתְּנֵהוּ בֵית הַפְּקֻדֹּת עַד יוֹם מוֹתוֹ׃ נָתַן

et p̄icies illum in mediū euphraten: & dices. Sic ſubmergetur babylon: & nō conſurget a facie afflictionis quā ego adduco ſup eam: & diſſoluetur. Hucuſq; verba hieremie. 52.

Filius viginti & vni⁹ anni erat Sedechias cum regnare cepiſſet: & vndeci annis regnauit in hieruſalem. Et nomē mr̄is ei⁹ amithal filia hieremie de lobna. Et fecit malum in oculis domini iuxta omnia que fecerat ioachim: quoniā furor domini erat in hieruſalem & in iuda vſquequo proiiceret eos a facie ſua. Et receſſit ſedechias a rege babylonis. Factū eſt autem in anno nono regni eius in menſe decimo: decima die menſis venit nabuchodonoſor rex babylonis ipſe & oīs exercitus eius aduerſus hierl̄m: & obſederūt eā: & edificauerūt cōtra eam munitiōes in circuitu: & fuit ciuitas obſeſſa vſq; ad vndecimū annum regni ſedechie. Menſe autē quarto nona die menſis obtinuit fames ciuitatem: et non erant alimenta pp̄lo terre. Et dirupta ē ciuitas & oēs viri bellatores eius fugerunt exierūtq; de ciuitate nocte per viā porte q̄ eſt inter duos muros & ducit ad hortum regis: chaldeis obſidentibus vrbē in gyro: & abierūt p viā q̄ ducit in heremū. Perſecut⁹ eſt aūt chaldeorū exercitus regē: & apprehenderūt ſedechiam in deſerto qd̄ ē iuxta hiericho: & oīs comitat⁹ ei⁹ diffugit ab eo. Cūq; cōprehēdiſſent regē: adduxerūt eū ad regē babylonis in reblata q̄ eſt in terra emath: & locut⁹ eſt ad eū iudicia. Et iugulauit rex babylonis filios ſedechie in oculis ei⁹: ſed et omnes principes iuda occidit in reblata. Et oculos ſedechie eruit & vinxit eū cōpedib⁹. Et adduxit eū rex babylonis in babylonē & poſuit eū in domo carceris vſq; ad diem mortis ſue.

τ p̄icies illum in mediū euphratis. τ dices:
καὶ ῥίψεις αὐτὸν εἰς μέσον τοῦ εὐφράτου. καὶ ἐρεῖς,
ſic ſubmergetur babylon τ non ꝯſurget a
οὕτως καταδύσεται βαβυλὼν καὶ οὐ μὴ ἀναστῇ ἀπὸ
facie maloꝝ q̄ ego induco ſup eam: τ
προσώπου τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ ἐπάγω ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ
deficiet. vſq; ad hoc verba hieremie.
ἐκλείψει. ἕως τούτου τὰ ῥήματα τοῦ ἱερεμίου. Ca.52.
Exiſte vigeſimo τ vno anno ſedechie cū
Ὄντος εἰκοσοῦ καὶ ἑνὸς ἔτους σεδεκίου ἐν τῷ
regnaret ipſe τ vndeci annis regnauit in hieru A
βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερου
ſalem. τ nomē matri eius amital filia hie 4.Re.
σαλήμ. καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιτὰλ θυγάτηρ ἱε .24.d.
remie de lobna. τ fecit malum ī ꝯſpectu do 2.Pa.
ρεμίου ἐκ λοβενά. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυ 39.d.
mini iuxta oīa q̄ fecerat ioachī: qm̄ furor dn̄i
ρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἰωακίμ, ὅτι ὀργὴ κυρίου
erat in hieruſalem τ in iuda vſq; q̄ p̄iceret
ἦν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰούδα ἕως οὗ τοῦ ἀποβαλεῖν
eos a facie ſua. τ rebellauit ſedechias
αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἀφέστησε σεδεκίας
ꝯ regem babylonis. τ factū eſt in anno
ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυλῶνος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ
nono regni eius in mēſe decimo deci
ἐννάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν μηνὶ τῷ δεκάτῳ δεκά 8.36.a.
ma mēſis: venit nabuchodonoſor rex baby 4.Re.
τῃ τοῦ μηνός, ἦλθεν ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυ 25.a
lonis τ oīs exercitus eius aduerſ⁹ hieruſalem. τ
λῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ
caſtrametati ſūt ꝯ eam τ edificauerūt ꝯ eam circūmu
παρενέβαλον ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ ᾠκοδόμησαν ἐπ᾽ αὐτὴν περί
rale ī circuitu: τ venit ciuitas in obſidionē vſq; ad ūde
τειχος κύκλῳ, καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς συνοχὴν ἕως ἑνδε
cimū annū regi ſedechie. in mēſe quarto
κάτου ἔτους τῷ βασιλεῖ σεδεκίᾳ, ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ
nona mēſis: τ obtinuit fames in ciuitate: τ nō
ἐννάτῃ τοῦ μηνός, καὶ ἐστερεώθη ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐκ
erant panes pp̄lo tre. τ dirupta ē ciuitas: τ omnes B
ἦσαν ἄρτοι τῷ λαῷ τῆς γῆς. καὶ διεκόπη ἡ πόλις, καὶ πάντες
viri bellatores fugerūt τ egreſſi ſūt nocte p
οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς κατὰ
viam porte inter murum τ ante murale
τὴν ὁδὸν τῆς πύλης ἀναμέσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος
qd̄ erat verſ⁹ hortum regis. τ chaldei
ὃ ἦν κατὰ τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως. καὶ οἱ χαλδαῖοι
ſup ciuitatē in circuitu: τ abierunt viā in cāpe
ἐπὶ τῆς πόλεως κύκλῳ, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν εἰς ἀρα
ſtre: τ perſequut⁹ ē exercitus chaldeoꝝ poſt
βα, καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω τοῦ
regem. τ cōprehēderūt eū in trans hiericho.
βασιλέως. καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἐν τῷ πέραν ἱεριχῶ.
τ omnes ſerui eius diſpſi ſunt ab eo.
καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ.
τ ꝯprehēderūt regem: τ adduxerūt eū ad
καὶ συνελάβοντο τὸν βασιλέα, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς
regem babylonis in deblatha in tra hemath: τ
βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθὰ ἐν γῇ αἱμάθ, καὶ
locut⁹ ē ei cum iudicio. τ iugulauit rex
ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως. καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς
babylonis filios ſedechie ante oculos e
βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς σεδεκίου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐ
ius. τ oēs p̄ncipes iuda iugulauit in
τοῦ. καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰούδα ἔσφαξεν ἐν
deblatha: τ oculos ſedechie exceca C
δεβλαθά, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετύφλω
uit. τ vinxit eū in cōpedib⁹: τ adduxit eū
σεν. καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν ὁ
rex babylonis in babylonem τ dedit il
βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα καὶ ἔδωκεν αὐ
lū in domū piſtrini vſq; in diem q̄ mortu⁹ eſt.
τὸν εἰς οἰκίαν μύλωνος ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανεν.

Trāſla. gre. lxx. cū iter. latina.

⁊ in mēſe quinto decima mēſis venit na
καὶ ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἦλθε ναβ
buzardan p̄nceps coq̄ꝝ: q̄ ſtabat ante faciem
βουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος, ὁ ἑστὼς κατὰ πρόσωπον
regis babylonis in hieruſalem: ⁊ incen
τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνέπρη
dit domū dn̄i ⁊ domū regis: ⁊
σεν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ
oēs domos ciuitatis: ⁊ omnē domū
πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, καὶ πᾶσαν οἰκίαν
magnā cōbuſſit in igne. ⁊ oēm murum hieruſa=
μεγάλην ἐνέπρησεν ἐν πυρί. καὶ πᾶν τεῖχος ἱερουσα=
lem ī circuitu deſtruxit exercitus chaldeoꝝ q̄ cū
λὴμ κύκλῳ καθεῖλεν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ἡ με=
p̄ncipe coq̄ꝝ. ⁊ a paupibus
τὰ τοῦ ἀρχιμαγείρου, καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τοῦ
ppl̄i ⁊ reliquū ppl̄i ⁊ derelictos
λαοῦ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς καταλειφθέν
in ciuitate ⁊ ꝓfugos q̄ trāſfugerāt
D τας ἐν τῇ πόλει καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας οἳ ἐνέπεσαν
ad regē babylonis ⁊ reliquū
πρὸς τὸν βασιλέα τῆς βαβυλῶνος καὶ τὸ περισσὸν τοῦ
turbe trāſtulit p̄nceps coquoꝝ: ⁊ a paupibus
ὄχλου μετῆκεν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων
tre reliquit p̄nceps coq̄ꝝ in vinito
τῆς γῆς κατέλιπεν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελουρ=
res ⁊ in agricolas. ⁊ columnas ere
γοὺς καὶ εἰς γεωργούς. καὶ τοὺς στύλους τοὺς χαλ
as q̄ in domo dn̄i: ⁊ baſes ⁊
κοῦς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰς βάσεις καὶ τὴν
mare eneū qđ in domo dn̄i cōtriuerunt
θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου συνέτριψαν
chaldei. ⁊ tulerūt es eoꝝ in baby=
οἱ χαλδαῖοι. καὶ ἔλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν εἰς βαβυ=
lonē. ⁊ coronā ⁊ phialas ⁊ crea=
λῶνα. καὶ τὴν στεφάνην καὶ τὰς φιάλας καὶ τὰς κρεά
gras ⁊ oia vaſa enea: in q̄b9 miniſtrabāt in
γρας καὶ πάντα τὰ σκεύη χαλκᾶ, ἐν οἷς ἐλειτούργουν ἐν
eis ⁊ thymiamaſia. ⁊ phialas: ⁊ pel=
αὐτοῖς καὶ τὰς μαχθὼθ. καὶ τὰς μισραὼθ, καὶ τοὺς ὑπο
ues ⁊ candelabra ⁊ mortariola ⁊
χυτῆρας καὶ τὰς λυχνίας καὶ τὰς θυΐσκας καὶ τοὺς
cyathos. q̄ erāt aurea aurea: ⁊ q̄ erāt argētea argē
κυάθους. ἃ ἦν χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ἃ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυ
tea tulit p̄nceps coquoꝝ. ⁊ colūne due ⁊ ma
ρᾶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος. καὶ οἱ στύλοι δύο καὶ ἡ θά
re vnū ⁊ vituli duodecī enei ſub
λασσα μία καὶ οἱ μόσχοι δώδεκα χαλκοῖ ὑποκάτω τῆς
mare. q̄ fecit rex ſolomon in domū do
θαλάσσης. ἃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν εἰς οἶκον κυ
mini. nō erat pōdus eris eoꝝ: ⁊ colūne octo
ρίου. οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν, καὶ στύλοι ὀκτὼ
⁊ decē cubitoꝝ altitudo colūne vni9. ⁊
E καιδέκα πηχέων ὕψος τοῦ στύλου τοῦ ἑνός. καὶ
funicul9 duodecī cubitoꝝ circuibat eas. ⁊
σπαρτίον δωδεκάπηχυ περιεκύκλου αὐτόν. καὶ τὸ
groſſitudo eius digitoꝝ quattuor ī circuitu: ⁊ capi
πάχος αὐτοῦ δακτύλων τεσσάρων κύκλῳ, καὶ γεῖσ
tellū ſup eas eris: ⁊ quinq̄ cubitoꝝ lōgi
σος ἐπ' αὐτοῖς χαλκοῦ, καὶ πέντε πηχέων τὸ μῆ
tudo. altitudo capitelli
κος. ὑπεροχὴ τοῦ γείσου τοῦ

Trāſla. B. Hie.

In menſe autem quinto decima menſis ipſe eſt annus nonus decimus nabuchodonoſor regis babylonis: venit nabuzardā princeps militie q ſtabat corā rege babylonis in hieruſalē: & incendit domum domini & domum regis & oēs domus hieruſalē: & omnē domū magnā igne cōbuſſit et totum murum hieruſalem per circuitū deſtruxit cūctus exercitus chaldeorū qui erat cum magiſtro militie. De paupib9 aūt populi & de reliquo vulgo qđ remāſerat in ciuitate: & de ꝓfugis q trāſfugerāt ad regē babylonis: & ceteros de multitudine trāſtulit nabuzardan princeps militie: de paupibus vero terre reliquit nabuzardan princeps militie vinitores & agricolas. Columnas quoq; ereas que erant in domo domini & baſes & mare eneum quod erat in domo dn̄i confregerunt chaldei: & tulerūt omne es eorum in babylonem. Et lebetes & creagras & pſalteria & phialas et mortariola & omnia vaſa erea que in miniſterio fuerant tulerunt & hydrias & thymiamateria & vrceos & pelues & candelabra & mortaria & cyathos. Quotquot aurea: aurea: & quotq̄t argentea argētea. Tulit magiſter militie colūnas duas & mare vnum & vitulos duodecī ereos qui erant ſub baſſibus: quas fecerat rex ſalomon in domo dn̄i. Non erat pondus eris omnium horꝫ vaſorꝫ. De colūnis aūt: decē & octo cubiti altitudinis erant in colūna vna: & funiculus duodecī cubitorū circuibat eā. Porro groſſitudo ei9 quattuor digitorum: & intrinſecus caua erat: & capitella ſuper vtraq; erea. Altitudo capitelli

Tex. heb. hiere. lij. — Pritiua. heb.

ובחדש החמישי בעשור לחדש — חמש עשר
היא שנת תשע עשרה שנה למלך — שנה
נבוכדראצר מלך בבל בא נבוזראדן
רב טבחים עמד לפני מלך בבל — פנה
בירושלם: וישרף את בית יהוה — שרף
ואת בית המלך ואת כל בתי — בית
ירושלם ואת כל בית הגדול שרף — גדל
באש: ואת כל חמות ירושלם — חמה
סביב נתצו כל חיל כשדים אשר — סבב
את רב טבחים: ומדלות העם ואת — דלל
יתר העם הנשארים בעיר ואת — שאר
הנפלים אשר נפלו אל מלך בבל
ואת יתר האמון הגלה נבוזראדן — אמן גלה
רב טבחים: ומדלות הארץ השאיר — שאר
נבוזראדן רב טבחים לכרמים
וליגבים: ואת עמודי הנחשת אשר — עמד
לבית יהוה ואת המכנות ואת ים — כון
הנחשת אשר בבית יהוה שברו
כשדים וישאו את כל נחשתם — נשא
בבלה: ואת הסירות ואת היעים — סיר יעה
ואת המזמרות ואת המזרקת ואת — זמר זרק
הכפות ואת כל כלי הנחשת אשר — כלה
ישרתו בהם לקחו: ואת הספים — שרת
ואת המחתות ואת המזרקות ואת — חתה
הסירות ואת המנרות ואת הכפות — נור
ואת המנקיות אשר זהב זהב — נקה
ואשר כסף כסף לקח רב טבחים:
העמודים שנים הים האחד והבקר — עמד שנה
שנים עשר נחשת אשר תחת
המכנות אשר עשה המלך שלמה — כון
לבית יהוה לא היה משקל לנחשתם — שקל
כל הכלים האלה: העמודים — כלה
שמנה עשרה אמה קומה העמד
האחד וחוט שתים עשרה אמה
יסבנו ועביו ארבע אצבעות נבוב: — סבב עבה
וכותרת עליו נחשת וקומת הכתרת — צבע נבב

Tex.heb.	Primitiua.heb.
גם היא נאנחה ותשב אחור׃	אנח שוב
טמאתה בשוליה לא זכרה אחריתה	אחר
ותרד פלאים אין מנחם לה	ירד נחם
ראה יהוה את עניי כי הגדיל	ענה גדל
אויב ידו פרש צר על כל	איב
מחמדיה כי ראתה גוים באו	צור חמד ראה
מקדשה אשר צויתה לא יבאו	בוא קדש
בקהל לך׃ כל עמה נאנחים	צוה אנח
מבקשים לחם נתנו מחמודיהם	בקש
באכל להשיב נפש ראה יהוה	שוב
והביטה כי הייתי זוללה׃	נבט היה
לוא אליכם כל עברי דרך הביטו	זלל
וראו אם יש מכאוב כמכאבי	ראה כאב
אשר עולל לי אשר הוגה יהוה	יגה
ביום חרון אפו׃ ממרום שלח	חרה רום
אש בעצמתי וירדנה פרש	רדה
רשת לרגלי השיבני אחור	שוב
נתנני שוממה כל היום דוה׃	שמם
נשקד על פשעי בידו ישתרגו	שקד שרג
עלו על צוארי הכשיל כחי	עלה צור
נתנני אדני בידי לא אוכל	כשל כח
קום׃ סלה כל אבירי אדני	יכל אבר
בקרבי קרא עלי מועד לשבר	יעד
בחורי גת דרך יהוה לבתולת	בחר בתל
בת יהודה׃ על אלה אני בוכיה	בכה
עיני עיני ירדה מים כי רחק	
ממני מנחם משיב נפשי היו	נחם שוב
בני שוממים כי גבר אויב׃	היה איב
פרשה ציון בידיה אין מנחם	
לה צוה יהוה ליעקב סביביו	סבב
צריו היתה ירושלם לנדה	צור היה
ביניהם׃ צדיק הוא יהוה כי	צדק
פיהו מריתי שמעו נא כל	פה מרה
העמים וראו מכאבי בתולתי	ראה כאב
ובחורי הלכו בשבי׃ קראתי	שבה
למאהבי המה רמוני כהני וזקני	אהב רמה

Ipſa aũt gemẽs & cõuerſa eſt retrorſum. Teth. Sordes ei⁹ in pedib⁹ eius: nec recordata ẽ finis ſui. Depoſita ẽ vehemẽter: nõ habens cõſolatorẽ. Vide dñe afflictionem meã: quoniã erectus eſt inimicus. Ioth. Manũ ſuã miſit hoſtis ad oĩa deſiderabilia eius: quia vidit gentes ingreſſas ſanctuariũ ſuum: de quibus preceperas ne intrarẽt in eccleſiam tuã. Caph. Oĩs pplus eius gemẽs: et querens panem. Dederunt precioſa queq; pro cibo: ad refocillandum animam. Vide dñe & conſidera quoniã facta ſum vilis. Lamech. O vos omnes qui tranſitis per viam: attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Quoniam vindemiauit me vt locutus eſt dñs in die furoris ſui. Mem. De excelſo miſit ignem in oſſibus meis & erudiuit me. Expandit rete pedibus meis: conuertit me retrorſum. Poſuit me deſolatã tota die merore cõfectã. Nũ. Vigilauit iugũ iniqtatũ mearũ in manu ei⁹ cõuolute ſunt & impoſite collo meo. Infirmata ẽ virtus mea: dedit me dñs in manu de qua non potero ſurgere. Samech. Abſtulit oẽs magnificos meos dñs de medio mei: vocauit aduerſum me tp̃s vt cõtereret electos meos. Torcular calcauit dñs virgini filie iuda. Ain. Idcirco ego plorans: & oculus meus deducens aquas: qa longe factus ẽ a me cõſolator conuertẽs aiam meã. Facti ſunt filii mei perditi quoniã inualuit inimicus. Phe. Expandit ſion manus ſuas: nõ eſt q conſoletur eam. Mandauit dñs aduerſum iacob in circuitu eius hoſtes eius. Facta eſt hieruſalẽ q̃ſi polluta mẽſtruis inter eos. Sade. Iuſtus eſt dñs: qa os ei⁹ ad iracũdiã puocaui. Audite obſecro vniuerſi ppl̃i: & videte dolorẽ meum. Virgĩes mee & iuuenes mei abierũt in captiuitatẽ. Coph. Vocaui amicos meos: ipi deceperũt me. Sacerdotes mei & ſenes mi

τ ipſa gemens τ cõuerſa eſt retrorſum. Teth.
καί γε αὐτὴ στενάζουσα καὶ ἀπεστράφη εἰς τὰ ὀπίσω. Τὴθ.
Immũditia eius ad pedes eius: nõ recordata ẽ nouiſſimorũ
Ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ ποδῶν αὐτῆς, οὐκ ἐμνήσθη ἔσχατα
eius: τ deduxit immenſa. nõ eſt conſolans
αὐτῆς, καὶ κατεβίβασεν ὑπέρογκα. οὐκ ἔστιν ὁ παρακα-
eam. vide dñe humilitatẽ meã: qꝛ magnificatus
λῶν αὐτήν. ἴδε κύριε τὴν ταπείνωσίν μου, ὅτι ἐμεγαλύν-
ẽ inimic⁹. Ioth. Manũ ſuam extendit tribulans
θη ὁ ἐχθρός. Ἰώθ. Χεῖρα αὐτοῦ ἐξεπέτασεν ὁ θλίβων
ad oĩa deſideria eius: vidit .n. gẽtes ingreſ-
ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς, εἶδεν γὰρ ἔθνη εἰσελ-
ſas in ſanctuariũ ſuũ q̃ p̃cepiſti nõ intrare e-
θόντα εἰς τὸ ἁγίασμα αὐτῆς ἃ ἐνετείλω μὴ εἰσελθεῖν αὐ-
as in eccleſiam tuam. Chaph. Oĩs ppl̃s eius gemẽ-
τὰ εἰς ἐκκλησίαν σου. Χάφ. Πᾶς ὁ λαὸς αὐτῆς κατα-
tes querentes panẽ. dederũt deſideria e-
στενάζοντες ζητοῦντες ἄρτον. ἔδωκαν τὰ ἐπιθυμήματα αὐ-
ius i cibo ad reducẽdũ aiaꝫ: vide dñe τ reſpi-
τῆς ἐν βρώσει τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχήν, ἴδε κύριε καὶ ἐπί-
ce qꝛ facta ẽ inhonorata. Lamed. Ad vos
βλεψον ὅτι ἐγενήθην ἠτιμωμένη. Λάμεδ. Οἱ πρὸς ὑμᾶς
oẽs q tranſitis viam: ↄuertimini τ videte
πάντες παραπορευόμενοι ὁδόν, ἐπιστρέψατε καὶ ἴδετε
ſi eſt dolor ſicͤ dolor me⁹: q fact⁹ eſt. loquutus in me
εἰ ἔστιν ἄλγος ὡς ἄλγος μου, ὃ ἐγενήθη. φθεγξάμενος ἐν ἐμοὶ
humiliauit me dñs in die ire furoris ei⁹. Mem.
ἐταπείνωσέν με κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ. Μήμ.
De excelſo ſuo miſit ignẽ in oſſib⁹ meis: τ
Ἐξ ὕψους αὐτοῦ ἀπέστειλεν πῦρ ἐν τοῖς ὀστέοις μου, καὶ
deduxit illum: expandit rete pedib⁹ meis:
κατήγαγεν αὐτό, διεπέτασεν δίκτυον τοῖς ποσίν μου,
cõuertit me retrorſuꝫ: dedit me deſolatam
ἀπέστρεψέν με εἰς τὰ ὀπίσω, ἔδωκέν με ἠφανισμένην
tota die dolentem. Nun. Uigilauit ſup
ὅλην τὴν ἡμέραν ὀδυνωμένην. Νοῦν. Ἐγρηγορήθη ἐπὶ
impietates meas in manib⁹ meis cõuolute ſunt. aſcẽ-
τὰ ἀσεβήματά μου ἐν χερσίν μου συνεπλάκησαν. ἀνέ-
derũt ſup collum meũ: infirmata ẽ virtus mea: qꝛ
βησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου, ἠσθένησεν ἡ ἰσχύς μου, ὅτι
dedit dñs in manib⁹ meis dolores: nõ potero ſtare.
ἔδωκεν κύριος ἐν χερσίν μου ὀδύνας, οὐ δυνήσομαι στῆναι.
Samech. Abſtulit oẽs fortes meos dñs de me-
Σαμέχ. Ἐξῆρεν πάντας τοὺς ἰσχυρούς μου ὁ κύριος ἐκ μέ-
dio mei: vocauit ↄ̃ me tp̃s vt cõtereret electum
σου μου, ἐκάλεσεν ἐπ᾽ ἐμὲ καιρὸν τοῦ συντρῖψαι ἐκλεκτόν
meũ: torcular calcauit dñs virgini filie iuda.
μου, ληνὸν ἐπάτησεν κύριος παρθένῳ θυγατρὶ Ἰούδα.
Ain. In his ego ploro: oculus meus dedu-
Αἴν. Ἐπὶ τούτοις ἐγὼ κλαίω, ὀφθαλμός μου κατήγα-
xit aquã: qꝛ elõgatus eſt a me cõſolans me: con- Hiere. 14.c.
γεν ὕδωρ, ὅτι ἐμακρύνθη ἀπ᾽ ἐμοῦ ὁ παρακαλῶν με, ἐπι-
uertens aiam meã: facti ſunt filij mei deſolati: quõ
στρέφων ψυχήν μου, ἐγένοντο οἱ υἱοί μου ἠφανισμένοι, ὅτι
inualuit inimicus. Phe. Expandit ſion manus
ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός. Φὴ. Διεπέτασεν Σιὼν χεῖρας
ſuas: nõ eſt q conſoletur eã. mandauit dñs
αὐτῆς, οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. ἐνετείλατο κύριος
iacob in circuitu ei⁹ tribulantes eum. facta ẽ hie-
τῷ Ἰακὼβ κύκλῳ αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐτόν. ἐγενήθη Ἱε-
ruſalem in ſeparataꝫ inter eos. Sade.
ρουσαλὴμ εἰς ἀποκαθημένην ἀναμέσον αὐτῶν. Σαδή.
Iuſtus eſt dñs: qꝛ os eius exacerbaui.
Δίκαιός ἐστιν κύριος, ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ παρεπίκρανα.
audite iã vniuerſi ppl̃i τ videte dolorẽ meũ. vir-
ἀκούσατε δὴ πάντες οἱ λαοὶ καὶ ἴδετε τὸ ἄλγος μου. παρ-
gines mee τ iuuenes mei abierunt in captiuita-
θένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλω-
te. Coph. Uocaui amatores meos: ipſi aũt
σίᾳ. Κώφ. Ἐκάλεσα τοὺς ἐραστάς μου, αὐτοὶ δὲ
deceperunt me. ſacerdotes mei τ ſeniores mei
παρελογίσαντό με. οἱ ἱερεῖς μου καὶ οἱ πρεσβύτεροί μου

D E F G

in ciuitate defecerūt: q2 q̄ſierūt cibū ſibi vt
ἐν τῇ πόλει ἐξέλιπον, ὅτι ἐζήτησαν βρῶσιν αὐτοῖς ἵνα
cōuerterent aīas ſuas. Res. Uide dn̄e qm̄ tribu
ἐπιστρέψωσιν ψυχὰς αὐτῶν. Ρής. Ἴδε κύριε ὅτι θλίβο
lor: venter me⁹ cōturbat⁹ ē ꝛ cor meū ſubuerſū ē in
μαι, ἡ κοιλία μου ἐταράχθη καὶ ἡ καρδία μου ἐστράφη ἐν
me: amaricans amaricaui. foris filijs orba
ἐμοί, παραπικραίνουσα παρεπίκρανα. ἔξωθεν ἠτέκνω
uit me gladius ſicut mors in domo. Sin. Audi=
σέν με μάχαιρα ὥσπερ θάνατος ἐν οἴκῳ. Σῖν. Ἀκού=
te iā: q2 īgemiſco ego: nō eſt q̄ conſoletur me.
σατε δή, ὅτι στενάζω ἐγώ, οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν με.
oēs inimici mei audierūt mala mea ꝛ letati
πάντες οἱ ἐχθροί μου ἤκουσαν τὰ κακά μου καὶ ἐχάρη=
ſunt: q2 tu feciſti: adduxiſti diem: vocaſti
σαν, ὅτι σὺ ἐποίησας, ἐπήγαγες ἡμέραν, ἐκάλεσας
tp̄s: factū eſt ſimiles mihi Thau. Ingrediat̄ oē ma=
καιρόν, ἐγένετο ὅμοιοί μοι. Θαύ. Εἰσέλθοι πᾶσα ἡ κα
lum eoꝝ añ faciem tuā: vindemia eos
κία αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν σου, ἐπιφύλλισον αὐτοῖς ὃν
quēadmodū videmiaueꝛt me ꝑ oībus peccatis
τρόπον ἐπεφύλλισάν μοι περὶ πάντων τῶν ἁμαρτημά
meis: q2 multi gemitus mei ꝛ cor meū
των μου, ὅτι πολλοὶ οἱ στεναγμοί μου, καὶ ἡ καρδία μου
cōtriſtatur. Aleph
λυπεῖται. Ἀλέφ. Ca. 2.

A Quomō obſcurauit ira ſua dn̄s filiam
Πῶς ἐγνόφωσεν ὀργῇ αὐτοῦ κύριος τὴν θυγατέ=
ſion: ꝓiecit de celo in trā gl'iam iſrael
ρα σιών. κατέρριψεν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν δόξασμα ἰσραήλ
ꝛ nō ē recordat⁹ ſcabelli pedū ſuoꝝ in die
καὶ οὐκ ἐμνήσθη ὑποποδίου ποδῶν αὐτοῦ ἐν ἡμέ
ire furoris eius. Beth. Precipitauit dn̄s nō
ρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ. Βήθ. Κατεπόντισεν κύριος οὐ
parcens: omnia ſpecioſa iacob deſtruxit in fu
φεισάμενος, πάντα τὰ ὡραῖα ἰακώβ καθεῖλεν ἐν θυ=
rore ſuo munitiones filie iuda. agglu
μῷ αὐτοῦ τὰ ὀχυρώματα τῆς θυγατρὸς ἰούδα. ἐκόλλη
tinauit ī trā. polluit regem eius ꝛ ꝓnci=
σεν εἰς τὴν γῆν. ἐβεβήλωσεν βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχον
pē eius. Gimel. Cōfregit in ira furoris ſui oē
τας αὐτῆς. Γίμελ. Συνέκλασεν ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ πᾶν
B cornu iſrael. auertit retrorſum dexterā ſuā a
κέρας ἰσραήλ. ἀπέστρεψεν εἰς τὰ ὀπίσω δεξιὰν αὐτοῦ ἀπὸ
facie inimici: ꝛ ſuccendit iacob q̄ſi ignis flamā: ꝛ
προσώπου ἐχθροῦ, καὶ ἀνῆψεν ἰακώβ ὡς πῦρ φλόγα, καὶ
deuorauit oīa q̄ in gyro. Deleth. Tetendit ar
κατέφαγεν πάντα τὰ κύκλῳ. Δάλεθ. Ἐνέτεινεν τό
cū ſuū q̄ſi inimic⁹: firmauit dexterā ſuā q̄ſi aduerſarius
ξον αὐτοῦ ὡς ἐχθρός, ἐστερέωσεν δεξιὰν αὐτοῦ ὡς ὑπεναντίος
ꝛ occidit omnia deſideria oculoꝝ
καὶ ἀπέκτεινεν πάντα τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν
meoꝝ ī tabernaculis filie ſion: effudit q̄ſi ignē fu
μου ἐν σκηνώμασιν θυγατρὸς σιών, ἐξέχεεν ὡς πῦρ τὸν θυ
rorē ſuū. He. Fact⁹ ē dn̄s q̄ſi inimic⁹. ꝓcipitauit
μὸν αὐτοῦ. Ἤ. Ἐγενήθη κύριος ὡς ἐχθρός. κατεπόντι
iſrael: ꝓcipitauit omnes turres eius.
σεν ἰσραήλ, κατεπόντισεν πάσας τὰς βάρεις αὐτοῦ.
C diſſipauit munitiones ei⁹: ꝛ repleuit filie
διέφθειρεν τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ, καὶ ἐπλήθυνεν τῇ θυγατρὶ
iuda humiliatum ꝛ humiliatam. Uau. Et expandit
ἰούδα ταπεινουμένον καὶ ταπεινουμένην. Οὐαύ. Καὶ διεπέτα=
q̄ſi vineam tabernaculū ſuū: diſſipauit feſtiuitatē ſuā oblitus eſt
σεν ὡς ἄμπελον τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, διέφθειρεν ἑορτὴν αὐτοῦ, ἐπελάθετο
dn̄s q̄d fecit in ſion feſtiuitatis ꝛ ſabbati: ꝛ irritauit indi=
κύριος ὃ ἐποίησεν ἐν σιὼν ἑορτῆς καὶ σαββάτου, καὶ παρώξυνεν ἐμβρι
gnatione ire ſue regem ꝛ ſac̄dotez. Zain. Repulit dn̄s al
μήματι ὀργῆς αὐτοῦ βασιλέα καὶ ἱερέα. Ζαΐν. Ἀπώσατο κύριος θυ=
tare ſuū: eiecit ſctificationē ſuā: cōtriuit in manu ini=
σιαστήριον αὐτοῦ, ἀπετίναξεν ἁγίασμα αὐτοῦ, συνέτριψεν ἐν χειρὶ ἐχ=
mici muri turriū eius: vocem dedit ī domo dn̄i ſic̄ in die
θροῦ τεῖχος βάρεων αὐτῆς, φωνὴν ἔδωκεν ἐν οἴκῳ κυρίου ὡς ἐν ἡμέρᾳ

in vrbe cōſumpti ſunt: quia queſierūt cibū ſibi vt refocillarent animas ſuas. Res. Vide domine qm̄ tribulor: conturbatus ē venter me⁹. Subuerſum eſt cor meū in memetipa: qm̄ amaritudine plena ſum. Foris interficit gladi⁹: & domi⁹ mors ſimilis eſt. Sin. Audierūt qa ingemiſco ego: & nō eſt q coſoletur me. Oēs inimici mei audierūt malum meū: letati ſunt qm̄ tu feciſti. Adduxiſti diē cōſolatōis: & fiant ſiles mei. Thau. Ingrediatur oẽ malū eoꝝ corā te: & vindemia eos ſicut vindemiaſti me ꝓpter oēs iniquitates meas. Multi eni gemitus mei & cor meū merens. 2. Aleph.

Quomodo obtexit caligine in furore ſuo dominus filiā ſion: proiecit de celo in terram inclytam iſrael: & nō eſt recordatus ſcabelli pedū ſuorū ī die furoris ſui. Beth. Precipitauit dn̄s nec pepercit oia ſpecioſa iacob: deſtruxit in furore ſuo munitiões virginis iuda: & deiecit in terrā: polluit regnū et pricipes eius. Gimel. Cōfregit in ira furoris ſui omne cornu iſrael: auertit retrorſum dexteram ſuā a facie inimici: & ſuccēdit in iacob q̄ſi ignē flāme deuorātis in gyro. Deleth. Tetendit arcū ſuū q̄ſi inimic⁹: firmauit dexterā ſuā q̄ſi hoſtis: & occidit omē qd̄ pulchrū erat viſu in tabernaculo filie ſiō: effudit q̄ſi ignē indignationē ſuā. He. Fact⁹ ē dn̄s velut inimic⁹: p̄cipitauit iſrl': p̄cipitauit oia menia ei⁹: diſſipauit munitiones eius: & repleuit in filia iuda hūiliatū & hūiliatā. Vau. Et diſſipauit quaſi hortū tentoriū ſuū: demolitus eſt tabernaculū ſuū. Obliuiōi tradidit dominus in ſion feſtinantē & ſabbatum: & in opprobrium & in indignationē furoris ſui regē & ſacerdotē. Zain. Repulit dn̄s altare ſuum: maledixit ſanctificationi ſue: tradidit in manu inimici muros turriū eius. Vocem dederūt in domo domini ſicut in die

בָּעִיר גָּוָעוּ כִּי בִקְשׁוּ אֹכֶל לָמוֹ
וְיָשִׁיבוּ אֶת נַפְשָׁם׃ רְאֵה יְהוָה — שוב
כִּי צַר לִי מֵעַי חֳמַרְמָרוּ נֶהְפַּךְ — צור מעה
לִבִּי בְּקִרְבִּי כִּי מָרוֹ מָרִיתִי מִחוּץ — הפך מרה
שִׁכְּלָה חֶרֶב בַּבַּיִת כַּמָּוֶת׃
שָׁמְעוּ כִּי נֶאֱנָחָה אָנִי אֵין מְנַחֵם — אנח נחם
לִי כָּל אֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי שָׂשׂוּ — רוע שוש
כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ הֵבֵאתָ יוֹם — עשה בוא
קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמֹנִי׃ תָּבֹא כָל — היה כמו
רָעָתָם לְפָנֶיךָ וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר — בוא רוע
עוֹלַלְתָּ לִי עַל כָּל פְּשָׁעָי כִּי — פנה עלל
רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי דַוָּי׃ — רבב דוה
אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ — Cap. ij.
אֲדֹנָי אֶת בַּת צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ — עיב שלך
מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל — פאר
וְלֹא זָכַר הֲדֹם רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ׃
בִּלַּע אֲדֹנָי וְלֹא חָמַל אֵת כָּל
נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ — נוה
מִבְצְרֵי בַת יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ — בצר נגע
חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ׃ גָּדַע — מלך שור
בָּחֳרִי אַף כֹּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב — חרה שוב
אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר — אחר ימן
בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה — פנה איב
סָבִיב׃ דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ כְּאוֹיֵב — בער סבב
נִצָּב יְמִינוֹ כְּצָר וַיַּהֲרֹג כֹּל — יצב צור
מַחֲמַדֵּי עָיִן בְּאֹהֶל בַּת צִיּוֹן — הרג חמד
שָׁפַךְ כָּאֵשׁ חֲמָתוֹ׃ הָיָה אֲדֹנָי — יחם
כְּאוֹיֵב בִּלַּע יִשְׂרָאֵל בִּלַּע כָּל
אַרְמְנוֹתֶיהָ שִׁחֵת מִבְצָרָיו וַיֶּרֶב — רבה
בְּבַת יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה׃ — אנה
וַיַּחְמֹס כַּגַּן שֻׂכּוֹ שִׁחֵת מוֹעֲדוֹ — חמס סכך
שִׁכַּח יְהוָה בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשַׁבָּת — יעד
וַיִּנְאַץ בְּזַעַם אַפּוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן׃ — נאץ
זָנַח אֲדֹנָי מִזְבְּחוֹ נִאֵר מִקְדָּשׁוֹ — זנח קדש
הִסְגִּיר בְּיַד אוֹיֵב חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ — סגר איב
קוֹל נָתְנוּ בְּבֵית יְהוָה כְּיוֹם — חמה

Digitized by Google

מועד׃ חשב יהוה להשחית   שחת חמה
חומת בת ציון נטה קו לא השיב   קוה שוב
ידו מבלע ויאבל חל וחומה   אבל
יחדו אמללו׃ טבעו בארץ
שעריה אבד ושבר בריחיה   ברח
מלכה ושריה בגוים אין תורה   שור ירה
גם נביאיה לא מצאו חזון   נבא חזה
מיהוה׃ ישבו לארץ ידמו   דמם
זקני בת ציון העלו עפר על   עלה
ראשם חגרו שקים הורידו   ירד
לארץ ראשן בתולת ירושלם׃   בתל
כלו בדמעות עיני חמרמרו   כלה
מעי נשפך לארץ כבדי על   מעה שפך
שבר בת עמי בעטף עולל   עלל
ויונק ברחבות קריה׃ לאמתם   ינק קרה
יאמרו איה דגן ויין בהתעטפם   אם אמר
כחלל ברחבות עיר בהשתפך   עטף
נפשם אל חיק אמתם׃
מה אעידך מה אדמה לך   עוד דמה
הבת ירושלם מה אשוה לך   שוה
ואנחמך בתולת בת ציון כי   נחם
גדול כים שברך מי ירפא לך׃   גדל
נביאיך חזו לך שוא ותפל   רפא חזה
ולא גלו על עונך להשיב   גלה שוב
שבותך ויחזו לך משאות שוא   שבה נשא
ומדוחים׃ ספקו עליך כפים   נדח
כל עברי דרך שרקו ויניעו   נוע
ראשם על בת ירושלם
הזאת העיר שיאמרו כלילת   אמר כלל
יפי משוש לכל הארץ׃   שוש
פצו עליך פיהם כל איביך   פצה פה
שרקו ויחרקו שן אמרו בלענו   חרק
אך זה היום שקוינהו מצאנו   קוה
ראינו׃ עשה יהוה אשר   ראה
זמם בצע אמרתו אשר צוה
מימי קדם הרס ולא חמל   יום

ſoleñi. Heth. Cogitauit dominus diſſipare ∞∞ murū filie ſion: tetēdit funiculū ſuū & nō auertit manū ſuā a perditiōe. Luxitq; antemurale: & murus pariter diſſipat⁹ eſt. Teth. Defixe ſunt in terra porte ei⁹: perdidit & contriuit vectes eius: regē eius & pricipes ei⁹ in gentib⁹. Non eſt lex: & prophete eius nō inuenerunt viſionem ∞∞ a dño. Ioth. Sederunt in terra: conticuerunt ſenes filie ſion: cōſperſerunt cinere ∞∞∞∞∞ capita ſua: accincti ſunt cilitiis. Abiecerūt i terra capita ſua virgines hieruſalem. Caph. ∞ Defecerūt pre lachrymis oculi mei: cōturbata ſūt viſcera mea. Effuſum eſt in terra iecur meū ſup contritionē filie populi mei: cū deficeret puulus & lactēs i plateis oppidi. Lamech. Matribus ſuis dixerunt vbi eſt triticū & vinum: cum deficerēt quaſi vulnerati in plateis ciuitatis: cum exalarent animas ſuas in ſinu matrum ſuarum. Mem. Cui comparabo te: vel cui aſſimilabo te ∞∞∞ filia hieruſalem? Cui exequabo te ∞∞∞∞∞ & conſolabor te virgo filia ſion. ∞∞∞∞∞∞ Magna eſt enī velut mare cōtritio tua: qs medebitur tui? Nū. Prophete tui viderūt tibi falſa & ſtulta: nec aperiebāt iniquitatem tuam vt ∞∞∞ te ad pniam puocarent. Viderūt aūt tibi aſſūptiones falſas & eiectiōes. Samech. Plauſerūt ſup te manib⁹ oēs trāſeuntes per viā: ſibilauerūt & mouerunt capita ſua ſuper filiam hieruſalem: ∞∞ heccine eſt vrbs dicentes perfecti ∞∞∞∞∞∞ decoris gaudium vniuerſe terre? Phe. ∞∞∞ Aperuerunt ſuper te os ſuū omnes inimici tui: ſibilauerūt & fremuerūt dentibus ſuis: & dixerūt deuorabim⁹. En iſta eſt dies quā expectabam⁹: inuenim⁹ vidimus. Ain. Fecit dominus que ∞ cogitauit: cōpleuit ſermonē ſuū quē pceperat a diebus antiqs. Deſtruxit & non pepercit: ∞

feſtiuitati. Deth. Cogitauit dñs diſſipare murū
ἑορτῆς. ἤθ. Ἐλογίσατο κύριος τοῦ διαφθεῖραι τεῖχος
filie ſion. tetendit menſurā: nō auertit manū ſu
θυγατρὸς σιών. ἐξέτεινεν μέτρον, οὐκ ἀπέστρεψεν χεῖρα αὐ
am a conculcatione: ꝛ luxit ante
τοῦ ἀπὸ καταπατήματος, καὶ ἐπένθησεν τὸ προτεί
murale ꝛ murus vnanimiter infirmat⁹ ē. Teth In
χισμα καὶ τεῖχος ὁμοθυμαδὸν ἠσθένησεν. Τήθ. Ἐνε
fixe ſunt in trā porte eius. pdidit ꝛ cōtri
πάγησαν εἰς γῆν πύλαι αὐτῆς, ἀπώλεσεν καὶ συνέ
uit vectes eius regem eius ꝛ pncipes
τριψεν μοχλοὺς αὐτῆς βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχοντας
eius in gentib⁹: nō eſt lex ꝛ pphete e
αὐτῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὐκ ἔστιν νόμος καί γε προφῆται αὐ
ius nō viderūt viſionē a dño. Ioth. Sederūt in
τῆς οὐκ ἴδον ὅρασιν παρὰ κυρίου. Ἰώθ. Ἐκάθισαν εἰς
trā: cōticuerūt ſeniores filie ſion: aſcendere
τὴν γῆν, ἐσιώπησαν πρεσβύτεροι θυγατρὸς σιών, ἀνέβη
fecerūt puluerē ſup caput eoꝝ: accincti ſunt
βασαν χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, περιεζώσαντο
cilitijs: deduxerunt in trā principes virgines in
σάκκους, κατήγαγον εἰς γῆν ἀρχηγοὺς παρθένους ἐν
hieruſalem. Chaph. Defecerūt in lachrimis ocu
ἱερουσαλήμ. Χάφ. Ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφθαλ
li mei: cōturbatū ē cor meū: effuſa ē in trā glo
μοί μου, ἐταράχθη ἡ καρδία μου, ἐξεχύθη εἰς γῆν ἡ δό
ria mea ſup cōtritione filie ppli mei cū
ξα μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου ἐν
deficiat puul⁹ ꝛ lactans in plateis ciui
τῷ ἐκλείπειν νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐν πλατείαις πό
tatis. Lamed. Matribus ſuis dixerūt: vbi tri
λεως. Λάμεδ. Ταῖς μητράσιν αὐτῶν εἶπαν, ποῦ σῖ
ticū ꝛ vinū cū deficerēt ipi qſi vulneratus
τος καὶ οἶνος ἐν τῷ ἐκλύεσθαι αὐτοὺς ὡς τραυματίας
in plateis ciuitatis: cū effunderēt aīas ſuas
ἐν πλατείαις πόλεως, ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι ψυχὰς αὐτῶν
in ſinum matrū ſuaꝝ. Mem. Quid teſtificabor tibi
εἰς κόλπον μητέρων αὐτῶν. Μήμ. Τί μαρτυρήσω σοι
aut qd aſſimilabo tibi filia hieruſalem? qs ſaluabit te
ἢ τί ὁμοιώσω σοι θύγατερ ἱερουσαλήμ; τίς σώσει σε
virgo filia ſion? qꝛ magnificatū ē poculū cōtri
παρθένος θυγάτηρ σιών; ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συν
tionis tue: qs medebit tibi? Nun. Prophete tui
τριβῆς σου, τίς ἰάσεταί σε; Νούν. Προφῆταί σου
viderūt tibi falſa ꝛ imprudētiā: ꝛ nō detexe
εἴδοσάν σοι μάταια καὶ ἀφροσύνην, καὶ οὐκ ἀπεκάλυ
rūt ſup iniqtatē tuā ad reuertendū captiuitatem
ψαν ἐπὶ τὴν ἀδικίαν σου τοῦ ἀποστρέψαι αἰχμαλωσί
tuā: ꝛ viderūt aſſumptiōes vanas ꝛ electiones.
αν σου, καὶ εἴδοσαν λήμματα μάταια καὶ ἐξώσματα.
Samech. Plauſerūt ſup te man⁹ oēs trans
Σαμέχ. Ἐκρότησαν ἐπὶ σοὶ χεῖρας πάντες οἱ πα
ſeuntes viā: ſibilauerūt ꝛ mouerunt ca
ραπορευόμενοι ὁδόν, ἐσύρισαν καὶ ἐκίνησαν τὴν κεφα
put ſuū ſup filiam hieruſalem. ſi hec ci
λὴν αὐτῶν ἐπὶ τὴν θυγατέρα ἱερουσαλήμ, εἰ αὕτη ἡ πό
uitas dicent corona glie: letitia vniuerſe terre.
λις ἐροῦσιν στέφανος δόξης, εὐφροσύνη πάσης τῆς γῆς,
Phe. Aperuerūt ſup te os ſuum oēs inimici
Φῆ. Διήνοιξαν ἐπὶ σὲ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροί
tui: ſibilauerūt ꝛ fremuerūt dentib⁹: dixerūt deuorauiſ
σου, ἐσύρισαν καὶ ἔβρυξαν ὀδόντας, εἶπαν κατεπίο
m⁹ eam: verūtn̄ hec dies quā expectabam⁹ inue
μεν αὐτήν, πλὴν αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν εὕρο
nim⁹ eam: vidim⁹. Ain. Fecit dñs q̄ cogita
μεν αὐτήν, εἴδομεν. Αἴν. Ἐποίησεν κύριος ἃ ἐνεθυ
uit: compleuit verba ſua q̄ pcepit a die
μήθη, συνετέλεσεν ῥήματα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο ἐξ ἡμε
bus antiquis: deſtruxit ꝛ non pepercit:
ρῶν ἀρχαίων, καθεῖλεν καὶ οὐκ ἐφείσατο, ∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

D

E

F

Leui. 26. c. Deut. 28. b.

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

τ letificauit ſup te inimicū: exaltauit cornu tribulantis te.
καὶ εὐφρανεν ἐπὶ σὲ ἐχθρόν, ὕψωσεν κέρας θλίβοντός σε.
Sade. Clamauit cor eoꝝ ad dn̄m: muri filie
Σαδή. Εβόησεν καρδία αὐτῶν πρὸς κύριον, τείχη θυγατρὸς
ſion deducāt q̄ſi torrens lachrymas die ac nocte:
σιὼν καταγαγέτω ὡς χειμάρρους δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός,
ne des lotionē tibi: neq; taceat pupilla ocu-
μὴ δῷς ἔκνηψιν σεαυτῇ, μὴ δὲ σιωπησάτω κόρη ὀφθαλ-
li tui. Coph. Surge ad meditandū in nocte in pn̄ci
μοῦ σου. Κώφ. Ανάστηθι ἀδολέσχησαι ἐν νυκτὶ εἰς ἀρ-
piis cuſtodie effunde q̄ſi aquā cor tuū ante
χὰς φυλακῆς ἔκχεον ὡς ὕδωρ καρδίαν σου ἀπέναντι
faciem dn̄i: leua ad eū man⁹ tuas p ani-
προσώπου κυρίου, ἆρον πρὸς αὐτὸν χεῖράς σου περὶ ψυ-
mab⁹ puuloꝝ tuoꝝ q deficiunt fame a pn̄cipio om-
χῶν νηπίων σου τῶν ἐκλυομένων λιμῷ ἀπ' ἀρχῆς πα-
niū cōpitoꝝ. Res. Uide dn̄e τ reſpice cui vinde
σῶν ἐξόδων. Ρής. Ιδὲ κύριε καὶ ἐπίβλεψον τίνι ἐπε-
miaſti ita: ſi comedēt mulieres fructū ventris
φύλλισας οὕτως, εἰ φάγονται γυναῖκες καρπὸν κοιλίας
eoꝝ. occidentur puuli lactantes mām̄as. ſi occi-
αὐτῶν. φονευθήσονται νήπια θηλάζοντα μαστούς. εἰ ἀπο-
des in ſanctuario dn̄i ſacerdotē τ pphetam? Sin.
κτενεῖς ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερέα καὶ προφήτην; Σίν.
Dormierunt in tr̄a viaꝝ puerulus τ ſenex.
Εκοιμήθησαν εἰς γῆν ἐξόδων παιδάριον καὶ πρεσβύτης.
virgines mee τ iuuenes mei abierunt in captiui-
παρθένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμα-
tate: in gladio: in fame interfeciſti in die ire
λωσίᾳ, ἐν ῥομφαίᾳ, ἐν λιμῷ ἀπέκτεινας ἐν ἡμέρᾳ ὀρ-
tue coxiſti: non pepciſti. Tau. Uocaſti
γῆς σου ἐμαγείρευσας, οὐκ ἐφείσω. Θαῦ. Εκάλεσας
q̄ſi diem feſtiuitatis trāſmigratiōis mee in circuitu: τ nō
ὡσεὶ ἡμέραν ἑορτῆς παροικίας μου κυκλόθεν, καὶ οὐκ
fuit in die ire dn̄i ſaluatus τ dere-
ἐγένετο ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου ἀνασῳζόμενος καὶ κατα-
lictus ſicut obtinui τ multiplicaui inimicos meos
λελειμμένος ὡς ἐπεκράτησα καὶ ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου
omnes: Aleph.
πάντας. Αλέφ. Ca.3.

A Ego vir videns paupertatē in virga furoris e-
Εγὼ ἀνὴρ ὁ βλέπων πτωχείαν ἐν ῥάβδῳ θυμοῦ αὐ-
ius: ſup me aſſumpſit me: deduxit in tenebras τ
τοῦ, ἐπ' ἐμὲ παρέλαβέν με, ἀπήγαγεν εἰς σκότος καὶ
nō lucē: verū in me vertit manū ſuā tota die.
οὐ φῶς, πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψεν χεῖρα αὐτοῦ ὅλην τὴν ἡμέ-
Beth. Inueterauit carnes meas: τ pellis mea
ραν. Βήθ. Επαλαίωσεν σάρκας μου, καὶ δέρμα μου
oſſa mea contriuit. edificauit ꝯ me τ cir-
ὀστέα μου συνέτριψεν. ἀνῳκοδόμησεν κατ' ἐμοῦ καὶ ἐκύ-
cūdedit caput meū τ laboraui: in tenebroſis collo
κλωσεν κεφαλήν μου καὶ ἐμόχθησα, ἐν σκοτεινοῖς ἐκάθι-
cauit me q̄ſi mortuos ſecli. Gimel. Edificauit cō
σέν με ὡς νεκροὺς αἰῶνος. Γίμελ. Ανῳκοδόμησεν κα-
tra me τ non egrediar aggrauauit es meū. τ
τ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι ἐβάρυνεν χαλκόν μου. καί
B
qꝫ vociferabor τ clamabo: obturauit orationem
γε ὅτι κεκράξομαι καὶ βοήσω, ἀπέφραξεν προσευχήν
Oſee.2 meā. edificauit vias meas obturauit: ſemitas meas
μου. ἀνῳκοδόμησεν ὁδούς μου ἐνέφραξεν, τρίβους μου
cōturbauit. Daleth. Urſus inſidians ipſe mihi q̄ſi
ἐτάραξεν. Δάλεθ. Αρκος ἐνεδρεύουσα αὐτός μοι ὡς
leo in abſcōditis. perſequut⁹ ē recedentē τ ſeda-
λέων ἐν κρυφαίοις. κατεδίωξεν ἀφεστηκότα καὶ κατέ-
uit me. poſuit me deſolatam. tetendit arcū ſu-
παυσέν με. ἔθετό με ἠφανισμένην. ἐνέτεινεν τόξον αὐ-
um τ firmauit me q̄ſi ſignū ad ſagittā. He. Indu-
τοῦ καὶ ἐστήλωσέν με ὡς σκοπὸς εἰς βέλος. Ἡ. Εισήγα-
xit renib⁹ meis ſagittas pharetre ſue. fact⁹ ſuꝫ ri-
γεν τοῖς νεφροῖς μου ἰοὺς φαρέτρας αὐτοῦ. ἐγενήθην γέ-
ſus omni pplo: pſalmus eoꝝ tota die.
λως παντὶ λαῷ, ψαλμὸς αὐτῶν ὅλην τὴν ἡμέραν.

Trāſla.B.Hie.

et letificauit ſup te inimicū & exaltauit cornu hoſtiū tuorū. Sade. Clamauit cor eoꝝ ad dn̄m: ſup muros filie ſion. Deduc q̄ſi torrentē lachrymas per diē & noctē: nō des requiē tibi: neq; taceat pupilla oculi tui. Coph. Cōſurge laude in nocte in principio vigiliarū: effunde ſicut aquā cor tuū ante conſpectū dn̄i. Leua ad eū manus tuas pro aīa paruulorū tuoꝝ qui fame pereūt in capite oīm compitorū. Res. Vide dn̄e & cōſidera quē vindemiaris ita. Ergo ne comedent mulieres fructū ſuū: paruulos ad menſurā palme? Si occiditur in ſanctuario dn̄i ſacerdos & propheta? Sin. Iacuerūt in terra foris puer & ſenex: virgines mee & iuuenes mei ceciderūt in gladio. Interfeciſti in die furoris tui: percuſſiſti nec miſertus es. Thau. Vocaſti q̄ſi ad diem ſolēnem: qui terrerent me de circuitu: & nō fuit in die furoris dn̄i qui effugeret & relinq̄retur. Quos educaui & nutriui: inimicus meus conſumpſit eos. 3. Aleph.

EGo vir videns paupertatē meā: in virga idignatōis ei⁹. Aleph. Me minauit & adduxit in tenebris & nō in lucē. Aleph. Tantū in me vertit: & cōuertit manū ſuā tota die. Beth. Vetuſtatē fecit pellē meā & carnem meā: cōtriuit oſſa mea. Beth. Edificauit in gyro meo: & circūdedit me felle & labore. Beth. In tenebroſis collocauit me q̄ſi mortuos ſcpiternos. Gimel. Circūedificauit aduerſū me vt nō egrediar aggrauauit ꝯpede meū. Gimel. Sed & cū clamauero & cū rogauero: excluſit orōnē meā. Gimel. Concluſit vias meas lapidib⁹ q̄dris: ſemitas meas ſubuertit. Deleth. Vrſus in inſidias fact⁹ eſt mihi leo in abſcōdito. Deleth. Semitas meas ſubuertit & confregit me: poſuit me deſolatā. Deleth. Tetēdit arcū ſuū & poſuit me q̄ſi ſignū ad ſagittam. He. Miſit i renib⁹ meis filias pharetre ſue. He. Factus ſū in deriſū oī pplo meo cāticū eoꝝ tota die.

Tex.he.Thren.iij.

וַיְשַׂמַּח עָלַיִךְ אוֹיֵב הֵרִים קֶרֶן | שמח איב
צָרָיִךְ׃ צָעַק לִבָּם אֶל אֲדֹנָי חוֹמַת | רום צור
בַּת צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה יוֹמָם | חמה
וָלַיְלָה אַל תִּתְּנִי פוּגַת לָךְ אַל | ירד
תִּדֹּם בַּת עֵינֵךְ׃ קוּמִי רֹנִּי | נתן
בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי | דום רנן
כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי | שמר
אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל נֶפֶשׁ עוֹלָלַיִךְ | פנה נשא
הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל | עלל
חוּצוֹת׃ רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה לְמִי | עטף
עוֹלַלְתָּ כֹּה אִם תֹּאכַלְנָה נָשִׁים | נבט
פִּרְיָם עֹלֲלֵי טִפֻּחִים אִם יֵהָרֵג | עלל אכל
בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃ | נשה פרה
שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן | הרג
בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי נָפְלוּ בֶחָרֶב הָרַגְתָּ | קדש
בְּיוֹם אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ | בתל בחר
תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוּרַי | קרא יעד
מִסָּבִיב וְלֹא הָיָה בְּיוֹם אַף יְהוָה | גור סבב
פָּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי | פלט שרד
אֹיְבִי כִלָּם׃ | רבה כלה

Cap. iij.

אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט | ענה
עֶבְרָתוֹ׃ אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא | ילך
אוֹר׃ אַךְ בִּי יָשֻׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ | שוב הפך
כָּל הַיּוֹם׃ בִּלָּה בְשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר
עַצְמוֹתָי׃ בָּנָה עָלַי וַיַּקַּף רֹאשׁ
וּתְלָאָה׃ בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי | לאה חשך
כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא | ישב מות
אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃ גַּם כִּי | יצא כבד
אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם תְּפִלָּתִי׃ | זעק שוע
גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבֹתַי עִוָּה׃ | סתם פלל
דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אֲרִיה בְּמִסְתָּרִים׃ | גזז נתב
דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי שָׂמַנִי | דוב ארה
שֹׁמֵם׃ דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּיבֵנִי | סתר פשח
כַּמַּטָּרָא לַחֵץ׃ הֵבִיא בְּכִלְיוֹתָי | שום שמם
בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃ הָיִיתִי שְּׂחֹק | נטר בוא
לְכָל עַמִּי נְגִינָתָם כָּל הַיּוֹם׃ | כלה היה
| נגן

Pꝛiũtiua.heb. Tex.heb.Thꝛen.iij. Trãſla.B.Hie. Trãſ.Gre.lxx.cũīter.latina.

הִשְׂבִּיעַנִי בַמְּרוֹרִים הִרְוַנִי לַעֲנָה׃ — שבע
וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי — רוה גרס
בָּאֵפֶר׃ וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי — כפש
נָשִׁיתִי טוֹבָה׃ וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי — זנח שלם
וְתוֹחַלְתִּי מֵיְהוָה׃ זְכָר עָנְיִי — נשה
וּמְרוּדִי לַעֲנָה וָרֹאשׁ׃ זָכֹר — יחל ענה
תִּזְכּוֹר וְתָשׁוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי׃ זֹאת — זכר מרד
אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל׃ — זכר שוח
חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא — שוב יחל
כָלוּ רַחֲמָיו׃ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים — תמם
רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃ חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה — כלה
נַפְשִׁי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ׃ טוֹב יְהוָה — רבב אמן
לְקֹוָו לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ׃ טוֹב — קוה דרש
וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה׃ — יחל ישע
טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו׃ — נשא עלל
יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו׃ — ישב דמם
יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה׃ — נתן קוה
יִתֵּן לְמַכֵּהוּ לֶחִי יִשְׂבַּע בְּחֶרְפָּה׃ — נכה לחה
כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי׃ כִּי — שבע זנח
אִם הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב חֲסָדָיו׃ כִּי — עלם יגה
לֹא עִנָּה מִלִּבּוֹ וַיַּגֶּה בְּנֵי אִישׁ׃
לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו כֹּל אֲסִירֵי אָרֶץ׃ — אסר
לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט גָּבֶר נֶגֶד פְּנֵי — נטה שפט
עֶלְיוֹן׃ לְעַוֵּת אָדָם בְּרִיבוֹ אֲדֹנָי — פנה עלה
לֹא רָאָה׃ מִי זֶה אָמַר וַתֶּהִי אֲדֹנָי — רוב היה
לֹא צִוָּה׃ מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא — פה יצא
הָרָעוֹת וְהַטּוֹב׃ מַה יִּתְאוֹנֵן אָדָם — רוע אנן
חָי גֶּבֶר עַל חֲטָאָיו׃ נַחְפְּשָׂה — חפש
דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד יְהוָה׃ — חקר שוב
נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפָּיִם אֶל אֵל
בַּשָּׁמָיִם׃ נַחְנוּ פָשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ — מרה
אַתָּה לֹא סָלָחְתָּ׃ סַכּוֹתָה בָאַף — סכך
וַתִּרְדְּפֵנוּ הָרַגְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ — רדף
סַכּוֹתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה׃ — פלל
סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ בְּקֶרֶב — סחה שום
הָעַמִּים׃ פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם כָּל — פצה פה

He. Repleuit me amari-
tudinibus: inebriauit me
abſinthio. Vau. Confre
git ad nũerũ dentes me-
os: cibauit me cinere.
Vau. Et repulſa eſt ania
mea: oblitꝰ ſum bonoꝝ.
Vau. Et dixi periit finis
meus & ſpes mea a dño.
Zain. Recordare paupta
tis & trãſgreſſionis mee.
abſinthii & fellis. Zai. Me
moria mẽor ero: & tabe
ſcet in me aĩa mea. Zain.
Hec recolens in corde
meo: ideo ſpabo. Heth.
Miſericordie dñi qa nõ
ſumus cõſumpti: qa nõ
defecerũt miſeratiões eiꝰ.
Heth. Noui diluculo:
multa ẽ fides tua. Heth.
Pars mea dñs: dixit aĩa
mea ppterea expectabo
eũ. Teth. Bonꝰ eſt dñs
ſperãtibus in eũ aĩe que
renti illũ. Teth. Bonũ eſt
pſtolari cũ ſilẽtio ſaluta
re dñi. Teth. Bonũ eſt vi
ro cum portauerit iugũ
ab adoleſcẽtia ſua. Ioth.
Sedebit ſolitariꝰ & tace
bit: qa leuauit ſr ſe. Ioth
Ponet i puluere os ſuũ:
ſi forte ſit ſpes. Ioth.
Dabit pcutiẽti ſe maxillã
ſaturabitur opprobriis.
Caph Quia nõ repellet
in ſempiternũ dñs. Caph.
Quia ſi abiecit & miſe
bitur: ſm mltitudinẽ mia
rũ ſuaꝝ. Caph Nõ ei hũi
liauit ex corde ſuo: & ab-
iecit filios hoiꝫ. Lamech
Vt ɔtereret ſub pedibꝰ
ſuis oẽs vinctos tre. La-
mech. Vt declinaret iudi
ciũ viri i cõſpectu vultꝰ
altiſſimi. Lamech. Vt p
uerteret hoiem i iudicio
ſuo dñs ignorauit. Mẽ.
Quis ẽ iſte qui dixit vt
fieret dño non iubente.
Mẽ. Ex ore altiſſimi nõ
egredientur: nec mala
nec bona. Mem. Quid
murmurauit hõ viuẽs:
vir pro pctis ſuis. Nun.
Scrutemur vias nr̃as &
q̃ramꝰ & reuertamur ad
dñm. Nun. Leuemꝰ cor
da nr̃a cũ manibꝰ ad deũ
in celos. Nun. Nos iniq̃
egimꝰ & ad iracũdiã puo
cauimꝰ: idcirco tu inexo
rabilis es. Samech. Ope
ruiſti in furore & pcuſſi-
ſti: occidiſti nec pepciſti.
Samech. Oppoſuiſti nu
bẽ tibi: ne trãſeat oratio.
Samech. Eradicationẽ &
abiectionẽ poſuiſti me in
medio pplõꝝ. Phe. Apu
erũt ſup nos os ſuũ oẽs

ſaturauit me amaritudie: inebriauit me felle. Vau.
ἐχόρτασέν με πικρίας, ἐμέθυσέν με χολῆς. Οὐαῦ.
Eiecit lapillo dentes meos: cibauit me cinere:
Ἐξέβαλεν ψήφῳ ὀδόντας μου. ἐψώμισέν με σποδόν,
⁊ expulit ex pace aiam meã: oblitus ſum bono
καὶ ἀπώσατο ἐξ εἰρήνης ψυχήν μου. ἐπελαθόμην ἀγα-
rũ ⁊ dixi: periit victoria mea ⁊ ſpes mea a
θά καὶ εἶπα, ἀπώλετο τὸ νῖκός μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ
domino. Zain. Recordatꝰ ſũ a paupertate mea: ⁊ a pſe C
κυρίου. Ζαΐν. Ἐμνήσθην ἀπὸ πτωχείας μου, καὶ ἐκ δι
cutiõe mea amaritudis mee ⁊ fellis mei: memorabor ⁊
ωγμοῦ μου πικρίας μου καὶ χολῆς μου, μνησθήσομαι καὶ
meditabitur in me anima mea. hanc ponã in
καταδολεσχήσει ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου. ταύτην τάξω εἰς
corde meo ppterea ſuſtineo. Heth Miſeri-
τὴν καρδίαν μου διὰ τοῦτο ὑπομενῶ, Ἡθ. Τὰ ἐλέη
cordie dñi: qꝛ nõ ſunt cõſumpte: qm̃ non defecerũt
τοῦ κυρίου, ὅτι οὐκ ἐτελειώθησαν, ὅτι οὐκ ἐξέλιπον αἱ
miſerationes eius. noua in diluculo. multa fi-
ἐλεημοσύναι αὐτοῦ. τὰ καινὰ ἐν τῷ πρωΐ. πολλὴ ἡ πί-
des tua. pars mea dñs dixit aĩa mea: ppte
στις σου. τὸ μέρος μου κύριος εἶπεν ἡ ψυχή μου, διὰ
hoc expectabo eũ. Teth. Bonus dñs expe
τοῦτο ὑπομενῶ αὐτόν. Τήθ. Ἀγαθὸς κύριος τοῖς ὑπο-
ctantibꝰ eũ aĩa q̃ q̃ret illũ: bonũ ⁊ ſuſti
μένουσιν αὐτὸν ψυχῇ ἣ ζητήσει αὐτόν. ἀγαθὸν καὶ ὑπο-
nebit ⁊ quieſcet in ſalutare dñi. bonũ vi-
μενεῖ καὶ ἡσυχάσει εἰς τὸ σωτήριον κυρίου. ἀγαθὸν ἀν-
ro cũ portauerit iugũ i adoleſcẽtia ſua. Ioth. Sedebit
δρὶ ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐν νεότητι αὐτοῦ. Ἰώθ. Καθήσεται D
ſolitarie ⁊ tacebit: qꝛ leuauit ſup ſe. ponet in
κατὰ μόνας καὶ σιωπήσεται, ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ. θήσει ἐν
puluere os ſuum: ſi forte ſit ſpes. dabit pcu-
κονιορτῷ τὸ στόμα αὐτοῦ, εἴ ποτε ἡ ἐλπίς. δώσει τῷ παί-
tiẽti ſe maxillam ſaturabitur opprobriis. Chaph.
οντι αὐτὸν σιαγόνα χορτασθήσεται ὀνειδισμῶν. Χάφ.
qꝛ non in eternũ repellet dñs. qꝛ humili-
ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπώσεται κύριος. ὅτι ταπει-
ans miſerebitur ſcd̃m mltitudinẽ mie ſue. nõ reſ-
νώσας οἰκτειρήσει κατὰ τὸ πλῆθος ἐλέους αὐτοῦ. οὐκ ἀπε-
põdit ex corde ſuo: ⁊ humiliauit filios vi-
κρίθη ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐταπείνωσεν υἱοὺς ἀν-
ri. Lamed. Ad humiliandũ ſub pedibꝰ
δρός. Λάμεδ. Τοῦ ταπεινῶσαι ὑπὸ τοὺς πόδας
eius omnes vinctos tre: vt declinet iudiciũ vi
αὐτοῦ πάντας δεσμίους γῆς, τοῦ ἐκκλῖναι κρίσιν ἀν-
ri ante faciem altiſſimi. ad ɔdẽnandũ homi-
δρὸς κατέναντι προσώπου ὑψίστου. καταδικάσαι ἄνθρω-
nẽ in iudicãdo ipm dñs non dixit. Mem. Quis
πον ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν κύριος οὐκ εἶπεν. Μήμ. Τίς
iſte: dixit ⁊ factũ ẽ. dñs non mandauit. de ore
οὗτος, εἶπεν καὶ ἐγενήθη. κύριος οὐκ ἐνετείλατο. ἐκ στόμα-
altiſſimi nõ egredientur mala ⁊ bonũ. qd̃ mur- E
τος ὑψίστου οὐκ ἐξελεύσεται κακὰ καὶ τὸ ἀγαθόν. τί γογ-
murabit hõ viuẽs vir p peccato ſuo.
γύσει ἄνθρωπος ζῶν ἀνὴρ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ.
Nun. Scrutata ẽ via nr̃a: ⁊ inueſtigata ẽ: ⁊ reuerta-
Νούν. Ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη καὶ ἐπιστρέψω-
mur vſq; ad dñm. aſſumamus corda nr̃a ad excel-
μεν ἕως κυρίου. ἀναλάβωμεν καρδίας ἡμῶν πρὸς ὑψη-
ſum in manibꝰ nr̃is in celo. peccauimus: inique
λὸν ἐπὶ χειρῶν ἡμῶν ἐν οὐρανῷ. ἡμαρτήσαμεν, ἠσεβή-
egimꝰ: ⁊ ad iracũdiã puocauimꝰ: ⁊ nõ es placatꝰ. Samech.
σαμεν, καὶ παρεπικράναμεν, καὶ οὐκ ἱλάσθης. Σάμεχ.
Operuiſti furore ⁊ pſecutꝰ es nos. occidiſti
Ἐπεσκέπασας θυμῷ καὶ ἀπεδίωξας ἡμᾶς. ἀπέκτεινας
⁊ non pepciſti. ptexiſti nubem tibi ppter ora
καὶ οὐκ ἐφείσω. ἐπεσκέπασας νεφέλην σεαυτῷ ἕνεκεν προ-
tionẽ. claudere oclos me ⁊ eiectũ eẽ poſuiſti nos in medio
σευχῆς. καμμύσαι με καὶ ἀπωσθῆναι ἔθηκας ἡμᾶς ἐν μέσῳ
pplõꝝ. Phe. Aperuerũt ſup nos os ſuũ oẽs
τῶν λαῶν. Φή. Διήνοιξαν ἐφ' ἡμᾶς στόμα αὐτῶν πάντες

Digitized by Google

inimici nři: timor ꝛ ſtupor fact⁹ ē nobis. elatio ꝛ
οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, φόβος καὶ θάμβος ἐγενήθη ἡμῖν ἔπαρσις καὶ
cōtritio. emiſſiōes aq̃ꝝ deducet oculus meus ſup
σύντριβη. ἀφέσεις ὑδάτων κατάξει ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ τὸ
cōtritione filie ppli mei. Ain. Oculus
F σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου. Αἴν. Ὁ ὀφθαλ
meus abſorpt⁹ ē ꝛ nō tacebo eo q̃ nō eēt reqes
μός μου κατεπόθη καὶ οὐ σιγήσομαι τοῦ μὴ εἶναι ἔκνηψιν
donec reſpiciat ꝛ videat dñs de celo: oculus me⁹
ἕως οὗ διακύψῃ καὶ ἴδῃ κύριος ἐξ οὐρανοῦ, ὁ ὀφθαλμός μου
racemat in aiam meā p̄ cunctis filiabus
ἐπιφυλλιεῖ ἐπὶ τὴν ψυχήν μου παρὰ πάσας θυγατέρας
vrbis. Sade. Venantes venati ſūt me q̃ſi auem
πόλεως. Σαδή. Θηρεύοντες ἐθήρευσάν με ὡς στρουθίον
inimici mei gratis. mortificauerūt in lacu vitā meā: ꝛ
οἱ ἐχθροί μου δωρεάν. ἐθανάτωσαν ἐν λάκκῳ ζωήν μου, καὶ
īpoſuerūt lapidē ſup me: ſupfuſa eſt aqua ſup caput
ἐπέθηκαν λίθον ἐπ᾽ ἐμοί, ὑπερεχύθη ὕδωρ ἐπὶ τὴν κεφαλήν
meū: dixi repulſ⁹ ſuꝫ. Coph. Inuocaui nomē
μου, εἶπα ἀπῶσμαι. Κώφ. Ἐπεκαλεσάμην τὸ ὄνομά
tuū dñe de lacu infimo: vocē meā audiſti ne
σου κύριε ἐκ λάκκου κατωτάτου, φωνῆς μου ἤκουσας μὴ
abſcondas aures tuas ad deꝑcationē meā:i auxiliū meū
κρύψῃς τὰ ὦτά μου εἰς τὴν δέησίν μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου
appropīq̃ſti i die q̃ inuocaui te: dixiſti mihi ne time
ἤγγισας ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐπεκαλεσάμην σε, εἶπάς μοι μὴ φο-
as. Res. Iudicaſti dñe cauſas aie mee:
βοῦ. Ῥής. Ἐδίκασας κύριε τὰς δίκας τῆς ψυχῆς μου,
redemiſti vitā meā: vidiſti turbatiōes meas: iudicaſti
G ἐλυτρώσω τὴν ζωήν μου, ἴδες τὰς ταραχάς μου, ἔκρινας
iudiciū meū: vidiſti oēm vltionem eoꝝ ꝛ om
τὴν κρίσιν μου, ἴδες πᾶσαν τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν καὶ πάν
nes cogitationes eoꝝ aduerſū me. Sin. Audiſti
τας τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἐπ᾽ ἐμοί. Σίν. Ἤκουσας
opprobriū eoꝝ oēs cogitationes eoꝝ
τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν πάντας τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν
cōtra me. labia inſurgentium mihi ꝛ meditatiōes eoꝝ
κατ᾽ ἐμοῦ. χείλη ἐπανισταμένων μοι καὶ μελέτας αὐτῶν
cōtra me tota die. ſeſſionem eoꝝ ꝛ
κατ᾽ ἐμοῦ ὅλην τὴν ἡμέραν. καθέδραν αὐτῶν καὶ
reſurrectiōes eoꝝ reſpice ego pſalm⁹ eoꝝ. Tau.
ἀνάστασιν αὐτῶν ἐπίβλεψον ἐγὼ ψαλμὸς αὐτῶν. Ταῦ.
Reddes eis retributionē dñe ſcdm ope-
Ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα κύριε κατὰ τὰ ἔρ-
ra manuū ſuaꝝ. reddes eis ꝓtectionem
γα τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἀποδώσεις αὐτοῖς ὑπερασπισ-
cordis mei laborē: tu eos ꝑſequeris in ira
μὸν καρδίας μου μόχθον, σὺ αὐτοὺς καταδιώξεις ἐν ὀργῇ
ꝛ cōſumes eos de ſub celo dñe. Aleph.
καὶ ἐξαναλώσεις αὐτοὺς ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ κύριε. Ἀλέφ.
C.4. Quō obſcurabitur aurum mutabitur
A Πῶς ἀμαυρωθήσεται τὸ χρυσίον ἀλλοιωθήσεται τὸ
argentū bonū. effuſi ſunt lapides ſcti ab initio oīm
ἀργύριον τὸ ἀγαθόν. ἐξεχύθησαν λίθοι ἅγιοι ἀπ᾽ ἀρχῆς πασῶν
viarum. Beth. Filij ſion inclyti eleuati in auro:
ἐξόδων. Βήθ. Υἱοὶ σιὼν οἱ τίμιοι ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ,
quō reputati ſunt in vaſa teſtea opa manuū figu
πῶς ἐλογίσθησαν εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα ἔργα χειρῶν κερα-
li. Gimel. Et dracones nudauerūt mām̄as
μέως. Γίμελ. Καί γε δράκοντες ἐξέδυσαν μαστοὺς
lactauerūt catulos ſuos filie ppli mei in icu
ἐθήλασαν σκύμνους αὐτῶν θυγατέρες λαοῦ μου εἰς ἀνί-
rabile q̃ſi ſtruthio in deſerto. Daleth. Adheſit lin-
ατον ὡς στρουθίον ἐν ἐρήμῳ. Δάλεθ. Ἐκολλήθη ἡ γλῶσ-
gua lactentis ad guttur eius in ſiti. par-
σα θηλάζοντος πρὸς τὸν φάρυγγα αὐτοῦ ἐν δίψῃ. νή-
uuli petierūt panē: frangēs nō eſt eis. He.
πια ᾔτησαν ἄρτον, ὁ διακλῶν οὐκ ἔστιν αὐτοῖς. Ἡ.
Comedentes delitias interierunt in vijs
Οἱ ἔσθοντες τὰς τρυφὰς ἠφανίσθησαν ἐν ταῖς ἐξό-
nutriti in croceis ãplexati ſunt
δοις οἱ τιθηνούμενοι ἐπὶ κόκκων περιελάβοντο

inimici. Phe. Formido & laqueus facta eſt nobis vaticinatio & contritio. Phe. Diuiſiones aquaꝝ deduxit oculus me⁹: in cōtritione filie ppli mei. Ain. Oculus meus afflictus eſt nec tacuit: eo q̃ nō eſſet reqes. Ain. Donec reſpiceret: & videret dñs de celis. Ai. Ocul⁹ meus depdatus eſt aiam meā in cūctis filiabus vrbis mee. Sade. Venatiōe ceperūt me q̃ſi auē inimici mei gratis. Sade. Lapſa eſt i lacū vita mea: & poſuerūt lapidē ſup me. Sade. Inūdauerūt aque ſup caput meū: dixi perii. Coph. Inuocaui nomē tuū dñe: de lacu nouiſſimo. Coph. Vocē meā audiſti: ne auertas aurē tuā a ſingultu meo & clamoribus. Coph. Appropinquaſti i die q̃ vocaui te: dixiſti: ne timeas. Res. Iudicaſti dñe cauſā aie mee: redēptor vite mee. Res. Vidiſti dñe iniq̃tatē illoꝝ aduerſū me: iudica iudiciū meū. Res. Vidiſti oēm furorē vniuerſas cogitationes eoꝝ aduerſum me. Sin. Audiſti opprobriū eorū dñe: oēs cogitatiōes aduerſū me. Sin. Labia inſurgētiū mihi & meditationes eorū: aduerſum me tota die. Si. Seſſionē eoꝝ & reſurrectionē eorū vide: ego ſum pſalmus eoꝝ. Thau. Reddes eis vicē dñe: iuxta opera manuū ſuarū. Thau. Dabis eis ſcutū cordis laborē tuū. Thau. Perſeq̄ris in furore: & cōteres eos ſub celis domine. 4. Aleph.

Quomodo obſcuratū eſt aurū: mutatus ē color optim⁹: diſpſi ſūt lapides ſctuarii in capite oīm plateaꝝ. Beth. Filii ſiō īclyti & amicti auro primo: quō reputati ſūt in vaſa teſtea: opus manuū figuli: Gimel. Sed & lamie nudauerūt māmam lactauerūt catulos ſuos. Filia popli mei crudelis: q̃ſi ſtruthio i deſerto. Deleth. Adheſit līgua lactētis ad palatū eius in ſiti: paruuli petierūt panē: & nō erat qui frāgeret eis. He. Qui veſcebātur voluptuoſe interierunt in viis: q̃ nutriebātur in croceis amplexati ſunt

איבינו׃ פחד ופחת היה לנו
השאת והשבר׃ פלגי מים תרד — נשא ירד
עיני על שבר בת עמי׃ עיני נגרה
ולא תדמה מאין הפגות׃ עד — דמה פוג
ישקיף וירא יהוה משמים׃ עיני — שקף ראה
עוללה לנפשי מכל בנות עירי׃ — עלל
צוד צדוני כצפור איבי חנם׃
צמתו בבור חיי וידו אבן בי׃ — חיה ידד
צפו מים על ראשי אמרתי נגזרתי׃ — צוף גזר
קראתי שמך יהוה מבור תחתיות׃
קולי שמעת אל תעלם אזנך — עלם
לרוחתי לשועתי׃ קרבת ביום
אקראך אמרת אל תירא׃ רבת — קרא ירא
אדני ריבי נפשי גאלת חיי׃ — ריב
ראיתה יהוה עותתי שפטה משפטי׃ — ראה שפט
ראיתה כל נקמתם כל מחשבתם — חשב
לי׃ שמעת חרפתם יהוה כל
מחשבתם עלי׃ שפתי קמי — שפה קום
והגיונם עלי כל היום׃ שבתם — הגה ישב
וקימתם הביטה אני מנגינתם׃ — קום נבט
תשיב להם גמול יהוה כמעשה — נגן שוב
ידיהם׃ תתן להם מגנת לב — גמל עשה
תאלתך להם׃ תרדף באף — נתן גנן / אלה רדף
ותשמידם מתחת שמי יהוה׃ — שמד

Cap. iiij.

איכה יועם זהב — עמם
ישנא הכתם הטוב תשתפכנה — שנא שפך
אבני קדש בראש כל חוצות׃ — חוץ
בני ציון היקרים המסלאים — סלא
בפז איכה נחשבו לנבלי חרש — חשב
מעשה ידי יוצר׃ גם תנין — יצר תנן
חלצו שד היניקו גוריהן בת — גור
עמי לאכזר כיענים במדבר׃ — כזר דבר
דבק לשון יונק אל חכו בצמא — ינק חיך
עוללים שאלו לחם פרש אין להם׃ — עלל
האכלים למעדנים נשמו — עדן שמם
בחצות האמנים עלי תולע חבקו — חוץ תלע

Digitized by Google

גדל אשפתות: ויגדל עון בת עמי
הפך מחטאת סדם ההפוכה כמו רגע
חול זכה ולא חלו בה ידים: זכו נזיריה
נזר צחה משלג צחו מחלב אדמו עצם
פנה ספר מפנינים ספיר גזרתם: חשך
שחר משחור תארם לא נכרו בחוצות
צפד עורם על עצמם יבש
היה היה כעץ: טובים היו חללי
הם זוב חרב מחללי רעב שהם יזובו
דקר נוב מדקרים מתנובת שדי: ידי
שדה נשה נשים רחמניות בשלו ילדיהן
ברה היו לברות למו בשבר בת עמי:
יחם חרה כלה יהוה את חמתו שפך חרון
אכל אפו ויצת אש בציון ותאכל
אמן יסודתיה: לא האמינו מלכי
בוא צור ארץ וכל ישבי תבל כי יבא צר
איב ואויב בשערי ירושלם: מחטאות
נבא נביאיה עונות כהניה השפכים
נוע בקרבה דם צדיקים: נעו עורים
גאל יכל בחוצות נגאלו בדם בלא יוכלו
נגע לבש יגעו בלבשיהם: סורו טמא
קראו למו סורו סורו אל תגעו
נצה כי נצו גם נעו אמרו בגוים
יסף פנה לא יוספו לגור: פני יהוה
נבט חלקם לא יוסיף להביטם פני
כהנים לא נשאו זקנים לא חננו:
כלה עודינה תכלינה עינינו אל
צפה עזרתנו הבל בצפיתנו צפינו
ישע צוד אל גוי לא יושע: צדו צעדינו
הלך קצץ מלכת ברחבתינו קרב קצנו
יום בוא מלאו ימינו כי בא קצנו: קלים
קלל היה היו רדפינו מנשרי שמים על
דבר ההרים דלקנו במדבר ארבו לנו:
אף משח רוח אפינו משיח יהוה נלכד
לכד שחת בשחיתותם אשר אמרנו בצלו
צל חיה נחיה בגוים: שישי ושמחי
שוש

ſtercora. Vau. Et maior effecta eſt iniquitas filie populi mei pctō ſodomor: q̄ ſubuerſa ē in momēto & nō ceperūt in ea manꝰ. Zain. Cādidiores nazarei eius niue: nitidiores lacte: rubicundiores ebore antiquo ſaphyro pulchriores. Heth. Denigrata eſt ſuper carbones facies eorum & non ſunt cogniti in plateis. Adheſit cutis eorū oſſibus: aruit & facta ē q̄ſi lignū. Teth. Melius fuit occiſis gladio q̄ꝫ interfectis fame: qm̄ iſti extabuerūt cōſumpti a ſterilitate terre. Ioth. Manus mulierum miſericordiū coxerunt filios ſuos: facti ſunt cibus earū in cōtritione filie ppl̄i mei. Caph. Cōpleuit dn̄s furorem ſuū: effudit iram indignatiōis ſue. Et ſuccendit ignē in ſion: & deuorauit fundamēta eius. Lamech. Nō crediderūt reges t̄re & vniuerſi habitatores orbis: qm̄ igrederetur hoſtis & inimicꝰ per portas hierl̄m. Mē. Propt̄ pctā pphetarū eiꝰ & iniqtates ſacerdotū eiꝰ: q effuderūt in medio eiꝰ ſanguinē iuſtorū. Nun. Errauerūt ceci in plateis polluti ſūt ſanguie. Cū q̄ꝫ nō poſſent intrare tenuerūt lacinias ſuas. Samech. Recedite polluti clamauerūt eis: recedite abite noli tāgere. Iurgati quippe ſūt: & cōmoti dixerūt inter gentes nō addet vltra vt hitet i eis. Phe. Facies dn̄i diuiſit eos: nō addet vt reſpiciat eos. Facies ſacerdotū nō erubuerūt neq̄ ſenū miſerti ſunt. Ain. Cū adhuc ſubſiſteremꝰ defecerūt oculi nr̄i ad auxiliū nr̄m vanū cū reſpiceremꝰ attenti ad gentē q̄ ſaluare nos non poterat. Sade. Lubricauerūt veſtigia nr̄a in itinere plateaꝝ nr̄aꝝ: appropinquit finis nr̄: cōpleti ſunt dies nr̄i: qa venit finis nr̄. Coph. Velociores fuerūt pſecutores nr̄i aqlis celi: ſup mōtes pſecuti ſūt nos in deſerto iſidiati ſūt nobis. Res. Spūs oris nr̄i xp̄s dn̄s captꝰ eſt in peccatis nr̄is: cui diximꝰ in vmbra tua viuemus in gentibus. Sin. Gaude & letare

ſtercora. Vau. Et magnificata inidtas filie po
κοπρίας. Ουαύ. Καὶ ἐμεγαλύνθη ἀνομία θυγατρὸς λα
pli mei ſup inidtates ſodomoꝝ q̄ ſubuerſa eſt q̄ſi
οῦ μου ὑπὲρ ἀνομίας σοδόμων τῆς κατεστραμμένης ὥσ
ſolicitudo ꝛ non laborauerūt in ea manus. Zain.
περ σπουδὴ καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ χεῖρες. Ζαΐν.
Emundati ſunt nazarei eius ſuper niuem ſplenduerūt: B
Ἐκαθαριώθησαν ναζαραῖοι αὐτῆς, ὑπὲρ χιόνα ἔλαμψαν,
ſup lac coagulati ſūt. ſup lapide ſapphiro
ὑπὲρ γάλα ἐτυρώθησαν. ὑπὲρ λίθου σαμπφείρου τὸ
ſucciſio coꝝ. Heth. Obſcurauit ſup fuligine
ἀπόσπασμα αὐτῶν. Ηθ. Ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην
ſpecies coꝝ nō ſunt cogniti in vijs. adhe
τὸ εἶδος αὐτῶν οὐκ ἐπεγνώσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις. ἐπά
ſit pellis coꝝ ad oſſa coꝝ: aruerunt: facta
γη δέρμα αὐτῶν ἐπὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἐξηράνθησαν, ἐγενήθη
ſunt ſicut lignū. Teth. Boni fuerūt interfecti gla Iudi.
σαν ὥσπερ ξύλον. Τὴθ. Καλοὶ ἦσαν τραυματίαι ῥομ 7.c.
dio magiſq̄ interfecti fame abierunt cōfoſſi 4.Re.
φαίας ἢ οἱ τραυματίαι λιμοῦ ἐπορεύθησαν ἐκκεκεντη 6.f.
a frugibus agroꝝ. Ioth. Manus mulieꝝ
μένοι ἀπὸ γεννημάτων ἀγρῶν. Ιὼθ. Χεῖρες γυναικῶν οἰ
miium coxerunt filios ſuos: facti ſunt in
κτειρμόνων ἥψησαν τὰ παιδία αὐτῶν, ἐγενήθησαν εἰς
cibum eis in cōtritione filie ppl̄i
βρῶσιν αὐταῖς ἐν τῷ συντρίμματι τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ
mei. Chaph. Compleuit dn̄s furorē ſuū: effudit ira in
μου. Χάφ. Συνετέλεσε κς θυμὸν αὐτοῦ, ἐξέχεε θυμὸν ὀρ
dignatiōis ſue: ꝛ ſuccēdit ignē in ſion ꝛ deuorauit
γῆς αὐτοῦ, καὶ ἀνῆψε πῦρ ἐν σιὼν καὶ κατέφαγε τὰ
fūdamēta eius. Lamed. Non crediderūt reges
θεμέλια αὐτῆς. Λάμεδ. Οὐκ ἐπίστευσαν βασιλεῖς
t̄re oēs hitantes orbem: qm̄ igrederē C
γῆς πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην, ὅτι εἰσελεύ
tur hoſtis ꝛ tribulans p portas hieruſalem.
σεται ἐχθρὸς καὶ ἐκθλίβων διὰ τῶν πυλῶν ἱερουσαλήμ.
Mem. Ex pctis pphetaꝝ eius inidtas ſacdotū e
Μήμ. Ἐξ ἁμαρτιῶν προφητῶν αὐτῆς ἀδικίαι ἱερέων αὐ
ius q effundūt ſanguinē iuſtū in medio eius. Nun. Eſai.
τῆς τῶν ἐκχεόντων αἷμα δίκαιον ἐν μέσῳ αὐτῆς. Νούν. 52.c.
Cōmoti ſunt vigilantes eius in vijs: polluti
Ἐσαλεύθησαν οἱ ἐγρήγοροι αὐτῆς ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύν
ſunt in ſanguie cū nō poſſent illi tetigerūt
θησαν ἐν αἵματι ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἥψαντο ἐν
veſtimenta ſua. Samech. Recedite ab imūdiciis: voca
δύμάτων αὐτῶν. Σάμεχ. Ἀπόστητε ἀκαθάρτων, καλέ
te eos: recedite: recedite: nō tangatis: q̄ ſuccēſi ſunt
σατε αὐτούς, ἀπόστητε, ἀπόστητε, μὴ ἅπτεσθε, ὅτι ἀνήφθησαν
ꝛ cōmoti ſunt: dicite in gētibus non addent
καί γε ἐσαλεύθησαν, εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐ μὴ προσθῶ
habitare. Phe. Facies dn̄i pars coꝝ.
σιν τοῦ παροικεῖν. Φή. Πρόσωπον κυρίου μερὶς αὐτῶν.
nō addet reſpicere eis: faciem ſacerdotū nō acce D
οὐ προσθήσει ἐπιβλέψαι αὐτοῖς, πρόσωπον ἱερέων οὐκ ἔλα
perūt: ſenū nō ſūt miſti. Ain. Adhuc exiſtibꝰ nob defecerūt ocu
βον, πρεσβύτας οὐκ ἠλέησαν. Αΐν. Ἔτι ὄντων ἡμῶν ἐξέλιπον οἱ ὀφ
li nr̄i in auxiliū nr̄m vana cū reſpiceremus nos. reſpe
θαλμοὶ ἡμῶν εἰς βοήθειαν ἡμῶν μάταια ἀποσκοπευόντων ἡμῶν. ἀπε
ximus in gētē nō ſaluātē. Sade. Uenati ſunt paruos nr̄os
σκοπεύσαμεν εἰς ἔθνος οὐ σῶζον. Σαδή. Ἐθήρευσαν τὰ μικροὺς ἡμῶν
ne irent in plateis nr̄is. appropiq̄uit tēps nr̄m:
τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν. ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡμῶν,
completi ſunt dies nr̄i: adeſt finis noſter. Coph. Le
ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ἡμῶν, πάρεστι τὸ πέρας ἡμῶν. Κώφ. Κοῦ
ues fuerunt pſequētes nos ſup aqlas celi: ſup mōtes
φοι ἐγένοντο οἱ διώκοντες ἡμᾶς ὑπὲρ ἀετοὺς οὐρανοῦ, ἐπὶ τῶν ὀρέων
ſuccēſi ſunt. in deſerto iſidiati ſunt nobis. Res. Spūs faciei
ἐξήφθησαν. ἐν ἐρήμῳ ἐνήδρευσαν ἡμᾶς. Ρής. Πνεῦμα προσώπου
nr̄e chriſtꝰ dn̄s captus eſt in corruptiōibꝰ nr̄is. cui diximꝰ
ἡμῶν χριστὸς κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς ἡμῶν. οὗ εἴπαμεν
in ūbra eiꝰ viuemus in gētibꝰ. Sin. Gaude ꝛ letare
ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ζησόμεθα ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Σίν. χαῖρε καὶ εὐφραίνου

Digitized by Google

filia idumee q̃ habitas in t̃ra hus. et
θύγατερ ἰδουμαίας ἡ κατοικοῦσα ἐπὶ τῆς γῆς οὖς. καί
ad te ꝑueniet poculū dñi ⁊ inebriaberis
γε ἐπὶ σὲ διελεύσεται τὸ ποτήριον κυρίου καὶ μεθυσθήσῃ
⁊ effundes. Thau. Defecit iniq̃tas tua filia
καὶ ἀποχεεῖς. Θαῦ. Ἐξέλιπεν ἡ ἀνομία σου θύγα-
ſion: nō addet vltra trāſmigrare te. viſitauit
τερ σιών, οὐ προσθήσει ἔτι ἀποικίσαι σε. ἐπεσκέψατο
iniq̃tates tuas filia edom diſcooperuit ſup im-
ἀνομίας σου θύγατερ ἐδώμ ἀπεκάλυψεν ἐπὶ τὰ ἀσε-
pietates tuas.
βήματά σου.

Oratio hieremie.
Προσευχὴ ἱερεμίου.

A Recordare dñe qd̃ factū eſt nobis: reſpice ⁊
Μνήσθητι κύριε ὅ,τι ἐγενήθη ἡμῖν, ἐπίβλεψον καὶ
vide opprobriū nrm̃. hereditas nr̃a ꝯuerſa eſt alie
ἴδε τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν. κληρονομία ἡμῶν μετεστράφη ἀλ-
nis: domꝰ nr̃e extraneis: pupilli facti ſumꝰ nō eſt
λοτρίοις, οἶκοι ἡμῶν ξένοις, ὀρφανοὶ ἐγενήθημεν οὐχ ὑπάρ-
pater: mr̃es nr̃e q̃ſi vidue. aquā nr̃am in
χει πατήρ, μητέρες ἡμῶν ὡς χῆραι. ὕδωρ ἡμῶν ἐν
argento bibimus: ligna nr̃a precio venerūt ſup
ἀργυρίῳ ἐπίομεν, ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἦλθεν ἐπὶ
collū nr̃m pſecutiōes paſſi ſumꝰ laborauimꝰ non q̃eui
τὸν τράχηλον ἡμῶν ἐδιώχθημεν, ἐκοπιάσαμεν οὐκ ἀνε-
mus: egyptus dedit manū aſſur ad ſacieta
παύθημεν, αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα ἀσσοὺρ εἰς πλησμο-
tem ipoꝝ. patres nr̃i peccauerūt ⁊ nō ſunt:
νὴν αὐτῶν. οἱ πατέρες ἡμῶν ἥμαρτον καὶ οὐχ ὑπάρχου-
B nos iniq̃tates eoꝝ ſuſtinuimꝰ. ſerui dñã
σιν, ἡμεῖς τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ὑπέσχομεν. δοῦλοι ἐκυ-
ti ſunt nr̃i: redimens non eſt de manu eo-
ρίευσαν ἡμῶν, λυτρούμενος οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς χειρὸς αὐ-
rum: in aīabus nr̃is afferemus panē nr̃m a
τῶν, ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσοίσομεν ἄρτον ἡμῶν ἀπὸ
facie gladij deſerti. pellis nr̃a q̃ſi cli-
προσώπου ῥομφαίας τῆς ἐρήμου. τὸ δέρμα ἡμῶν ὡς κλί-
banus euulſe ſunt a facie tempeſtatū fa-
βανος συνεσπάσθησαν ἀπὸ προσώπου καταιγίδων λι-
mis. mulieres in ſion hūiliauerūt: virgines in
μοῦ. γυναῖκας ἐν σιὼν ἐταπείνωσαν, παρθένους ἐν
C ciuitatibꝰ iuda pncipes in manibus eoꝝ ſuſpenſi
πόλεσιν ἰούδα ἄρχοντες ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐκρεμάσθη-
ſunt: ſeniores nō ſūt glorificati. electi fletum
σαν, πρεσβύτεροι οὐκ ἐδοξάσθησαν. ἐκλεκτοὶ κλαυ-
aſſumpſerūt: ⁊ iuuenes in ligno īfirmati ſūt. ⁊
θμὸν ἀνέλαβον, καὶ νεανίσκοι ἐν ξύλῳ ἠσθένησαν. καὶ
ſenes a porta ceſſauerūt electi ex pſal-
πρεσβῦται ἀπὸ πύλης κατέπαυσαν ἐκλεκτοὶ ἐκ ψαλ-
mis eoꝝ ceſſauerūt: defecit gaudiū cordis no-
μῶν αὐτῶν κατέπαυσαν, κατέλυσεν χαρὰ καρδίας ἡ-
ſtri: ꝯuerſꝰ ē in luctum chorꝰ nr̃. cecidit corona
μῶν, ἐστράφη εἰς πένθος ὁ χορὸς ἡμῶν. ἔπεσεν ὁ στέφανος τῆς
D capitis nr̃i: ve aūt nobis q2 peccauimꝰ. ꝓpterea
κεφαλῆς ἡμῶν, οὐαὶ δὲ ἡμῖν ὅτι ἡμάρτομεν. περὶ τού-
factū ē doloroſū cor nr̃m: ideo ꝯtenebra-
του ἐγενήθη ὀδυνηρὰ καρδία ἡμῶν, περὶ τούτου ἐσκότα-
ti ſūt oculi nr̃i ſup mōtē ſion q2 diſperiit: vul-
σαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἐπ' ὄρος σιὼν ὅτι ἠφανίσθη, ἀλώ-
pes ꝑtrāſierūt in ea. tu aūt dñe in eternū hita-
πεκες διῆλθον ἐν αὐτῇ. σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα κατοι-
bis: thronꝰ tuꝰ in gñationē ⁊ gñationē: q̃re in victoriā
κήσεις, ὁ θρόνος σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν, ἱνατί εἰς νῖκος
obliuiſceris nr̃i: derelinques nos in longitudinē die-
ἐπιλήσῃ ἡμῶν, καταλείψεις ἡμᾶς εἰς μακρότητα ἡμε-
rū: cōuerte nos ad te dñe ⁊ conuertemur.
ρῶν, ἐπίστρεψον ἡμᾶς πρὸς σὲ κύριε καὶ ἐπιστραφησόμεθα.
⁊ renoua dies nr̃os ſicut ante. q̃d repel-
καὶ ἀνακαίνισον ἡμέρας ἡμῶν καθὼς ἔμπροσθεν. τί ἀπωθού-
lens repuliſti nos: iratus es ꝯ nos vſq; nimis.
μενος ἀπώσω ἡμᾶς, ὠργίσθης ἐφ' ἡμᾶς ἕως σφόδρα.

filia edom que habitas in terra hus.
Ad te quoq; perueniet calix: inebriaberis atq; nudaberis. Thau.
Cōpleta eſt iniq̃tas tua filia ſion: nō addet vltra vt tranſmigret te. Viſitauit iniq̃tatē tuā filia edō: diſcooperiet pctā tua.

Oratio Hieremie. 5.

Recordare dñe qd acciderit nobis: intuere & reſpice opprobriū nr̄z. Hereditas nr̃a verſa eſt ad alienos: domꝰ nr̃e ad extraneos. Pupilli facti ſumus abſq; patre: matres noſtre q̃ſi vidue. Aquam noſtram pecunia bibimus: ligna noſtra precio cōparauimꝰ. Ceruicibꝰ noſtris minabamur: laſſis non dabatur requies. Egypto dedimus manū & aſſyriis: vt ſaturemur pane. Patres noſtri peccauerunt & non ſunt: & nos iniq̃tates eorū portauimus. Serui dñati ſunt nr̃i: nō fuit q redimeret de manu eorū. In aīabus nr̃is afferebamus panē nobis: a facie gladii in deſerto. Pellis nr̃a q̃ſi clibanus exuſta eſt: a facie tēpeſtatū famis. Mulieres in ſion hūiliauerūt & virgies i ciuitatibꝰ iuda. Principes manu ſuſpēſi ſunt: facies ſenū nō erubuerūt. Adoleſcentibus impudice abuſi ſūt & pueri in ligno corruerunt. Senes defecerūt de portis: iuuenes de choro pſallentiū. Defecit gaudiū cordis nr̃i: verſus eſt in luctum chorus noſter. Cecidit corona capitis nr̃i: ve nobis qa peccauimus. Propterea meſtū factū eſt cor noſtrū: ideo cōtenebrati ſunt oculi nr̃i. Propter montē ſion qa diſpiit: vulpes ambulauerūt in eo. Tu aūt dñe in eternū ꝑmanebis: ſoliū tuū in generationē & gñationē. Quare in ꝑpetuū obliuiſceris nr̃i: derelinques nos in lōgitudinē dierū. Cōuerte nos dñe ad te & cōuertemur: innoua dies nr̃os ſicut a pricipio. Sed ꝓiiciēs repuliſti nos: iratꝰ es cōtra nos vehēmēter. Expliciūt threni. i. lamētationes Hieremie.

בת אדום יושבתי בארץ עוץ — ישב
גם עליך תעבר כוס תשכרי — עבר שכר
ותתערי: תם עונך בת ציון — ערה תמם
לא יוסיף להגלותך פקד עונך — יסף גלה
בת אדום גלה על חטאתיך:

Cap. v.

זכר יהוה מה
היה לנו הביטה וראה את חרפתנו: — נבט
נחלתנו נהפכה לזרים בתינו — הפך בית
לנכרים: יתומים היינו ואין — יתם היה
אב אמתינו כאלמנות: מימינו
בכסף שתינו עצינו במחיר — שתה עץ
יבאו: על צוארנו נרדפנו — מחר צור
יגענו ולא הונח לנו: מצרים — רדף
נתנו יד אשור לשבע לחם: — נוח
אבתינו חטאו ואינם ואנחנו
עונתיהם סבלנו: עבדים משלו
בנו פרק אין מידם: בנפשנו
נביא לחמנו מפני חרב המדבר: — בוא פנה
עורנו כתנור נכמרו מפני זלעפות — תנר כמר
רעב: נשים בציון ענו בתלת — נשה ענה
בערי יהודה: שרים בידם נתלו — עיר שור
פני זקנים לא נהדרו: בחורים — תלה הדר
טחון נשאו ונערים בעץ כשלו: — בחר טחן
זקנים משער שבתו בחורים
מנגינתם: שבת משוש לבנו נהפך — נגן שוש
לאבל מחלנו: נפלה עטרת — הפך חלל
ראשנו אוי נא לנו כי חטאנו: על
זה היה דוה לבנו על אלה חשכו
עינינו: על הר ציון ששמם — שמם
שועלים הלכו בו: אתה יהוה לעולם — שעל
תשב כסאך לדור ודור: למה — ישב
לנצח תשכחנו תעזבנו לארך — שכח עזב
ימים: השיבנו יהוה אליך ונשוב — שוב
חדש ימינו כקדם: כי אם מאס — יום
מאסתנו קצפת עלינו עד מאד:

Digitized by Google

BARUCH.
ΒΑΡΟΥΧ.

Ca. i.

Et hec verba libri
x Αἱ οὗτοι οἱ λόγοι τοῦ βιβλί-
q̄ ſcripſit baruch fili⁹
ου οὓς ἔγραψεν βαρούχ υἱὸς
nerie filij maaſie filii ſedechie ſi-
νηρίου υἱοῦ μαασαίου υἱοῦ σεδεκίου υἱ-
lij aſodij filij helchie in babylone
οῦ ἀσωδίου υἱοῦ χελκίου ἐν βαβυλῶνι
in anno quinto ſeptima
ἐν τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ ἑβδόμη τοῦ
mēſis in tp̄e q̄ ceperūt chal-
μηνὸς ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἔλαβον οἱ χαλ-
dei hieruſalem ⁊ incenderūt eam
δαῖοι τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐνέπρησαν αὐτὴν
in igne. ⁊ legit baruch verba
ἐν πυρί. καὶ ἀνέγνω βαρούχ τοὺς λόγους
libri huius in aurib⁹ iechonie filij
τοῦ βιβλίου τούτου ἐν ὠσὶν ἰεχονίου υἱοῦ
ioachim regis iuda: ⁊ in aurib⁹ om
ἰωακεὶμ βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐν ὠσὶν παν-
nis ppl̄i venientiū ad li-
τὸς τοῦ λαοῦ τῶν ἐρχομένων πρὸς τὴν βί-
brū: ⁊ in aurib⁹ potētiū ⁊ fi-
βλον, καὶ ἐν ὠσὶν τῶν δυνατῶν καὶ υἱ-
lioꝝ regum. ⁊ in aurib⁹ ſenio-
ῶν τῶν βασιλέων. καὶ ἐν ὠσὶν τῶν πρεσ-
rum: ⁊ in aurib⁹ omnis ppl̄i
βυτέρων, καὶ ἐν ὠσὶν παντὸς τοῦ λαοῦ
a paruo vſq; ad magnū eoꝝ oium
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν πάντων τῶν
habitantiū in babylone ad flu
κατοικούντων ἐν βαβυλῶνι ἐπὶ τοῦ ποτα-
mē ſud. ⁊ fleuerūt: ⁊ ieiunauerūt: ⁊
μοῦ σούδ. καὶ ἔκλαιον, καὶ ἐνήστευον, καὶ
orabāt orōnes ī ꝯſpectu dñi. ⁊ ꝯgrega
ηὔχοντο εὐχὰς ἐναντίον κυρίου. καὶ συνήγα-
rūt argentū ſicut vniuſcui⁹q; potuit manus:
γον ἀργύριον καθὰ ἑκάστου ἠδύνατο ἡ χείρ,
⁊ miſerunt ad hieruſalem ad ioa-
καὶ ἀπέστειλαν εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς ἰωα-
chī filiū helchie filij ſalom ſacdotē:
κεὶμ υἱὸν χελκίου υἱοῦ σαλὼμ τὸν ἱερέα,
⁊ ad ſacdotes ⁊ ad omnē
καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς πάντα τὸν
ppl̄m q̄ inuenti ſūt cum eo in hieru-
λαὸν τοὺς εὑρεθέντας μετ' αὐτοῦ ἐν ἱερου-
ſalem. cū acciperet ipſe vaſa do-
σαλήμ. ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν τὰ σκεύη οἴ-
mus dñi q̄ ablata fuerāt de tēplo vt redu-
κου κυρίου τὰ ἐξενεχθέντα ἐκ ναοῦ ἀποστρέ-
ceret in trā iuda decima
ψαι εἰς γῆν ἰούδα τῇ δεκάτῃ τοῦ
ſiuan: vaſa argētea q̄ fecit ſedechias
σιουὰν, σκεύη ἀργυρᾶ ἃ ἐποίησεν σεδεκίας
fili⁹ ioſie rex iuda poſtq̄ trāſmi-
υἱὸς ἰωσία. βασιλεὺς ἰούδα μετὰ τὸ ἀποι-
grauit nabuchodonoſor rex babylo-
κίσαι ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶ-
nis iechoniā ⁊ principes ⁊
νος τὸν ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ
vinctos ⁊ potētes ⁊
τοὺς δεσμώτας καὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν
ppl̄m terre a hieruſalem ⁊ idu-
λαὸν τῆς γῆς ἀπὸ ἱερουσαλὴμ καὶ εἰσή-
xit eos in babylonem. ⁊ ait
γαγεν αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα. Καὶ εἶπεν

Incipit prefatio in librum Baruch.

Liber iſte qui baruch nomine prenotatur in hebreo canone non habetur: ſed tantū in vulgata editione: ſimiliter & epiſtola hieremie. Propter noticiam aute legentiū hic ſcripta ſunt: quia multa de chriſto nouiſſimiſq; temporibus indicant.

Incipit Baruch propheta. Cap. i.

Et hec verba libri que ſcripſit baruch filius nerie filii maaſie filii ſedechie filii ſedei filii helchie in babylonia in anno qnto & in ſeptimo die menſis: in tempore quo ceperunt chaldei hieruſalē & ſuccenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie filii ioachim regis iuda: & ad aures vniuerſi populi veniētis ad librū: & ad aures potentiū filiorū regum & ad aures preſbyterorū & ad aures populi a minimo vſq; ad maximū eorum omniū habitantium in babylonia ad flumen ſodi. Qui audientes plorabant & ieiunabant & orabant in conſpectu dñi. Et collegerūt pecuniam ſm q potuit vniuſcuiuſq; manus. Et miſerunt in hieruſalē ad ioachim filium helchie filii ſalon ſacerdotē & ad reliquos ſacerdotes & ad omnē populum qui inuenti ſunt cum eo in hieruſalē cum acciperent vaſa templi dñi que ablata fuerant de templo reuocare in terrā iuda decima die menſi ſiban: vaſa argentea que fecit ſedechias filius ioſie rex iuda poſtea quā cepiſſet nabuchodonoſor rex babylonis iechoniam: & principes & cunctos potentes & populum terre ab hieruſalē & duxit eos vinctos in babylonē. Et dixerunt. Ecce miſimus ad vos pecunias de quib⁹ emite holocauſtomata & thus & facite māna: & offerte pro peccato ad aram dñi dei noſtri. Et orate pro vita nabuchodonoſor regis babylonis: & pro vita balthaſar filii eius vt ſint dies eorum ſicut dies celi ſuper terram: & vt det dñs virtutē nobis: & illuminet oculos noſtros: vt viuam⁹ ſub vmbra nabuchodoſor regis babylonis: & ſub vmbra balthaſar filii eius: et ſeruiamus eis multis diebus & inueniamus gratiam in conſpectu eorum. Et pro nobiſipſis orate ad dominū deum noſtrū: quia peccauimus dño deo noſtro & non eſt auerſus furor eius a nobis vſq; in hūc diem. Et legite librū iſtum quem miſimus ad vos recitari in templo domini in die ſolemni: & in die oportuno. Et dicetis. Domino deo noſtro iuſticia: nobis autē confuſio faciei noſtre ſicut eſt dies hec omni iuda & habitantibus in hieruſalē regibus noſtris & principibus noſtris & ſacerdotibus noſtris & pphetis noſtris & patribus noſtris. Peccauimus ante dominū deū noſtrum: & non credidimus diffidētes in eum: & non fuimus ſubiectibiles illi & non audiuimus vocem domini dei noſtri: vt ambularemus in mandatis eius que dedit nobis. A die qua eduxit patres noſtros de terra egypti: vſq; ad

ecce miſimus ad vos argētū ꝯ
ἰδοὺ ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς ἀργύριον καὶ
emite argento holocauſtomata
ἀγοράσατε τοῦ ἀργυρίου ὁλοκαυτώματα
⁊ ꝓ peccato ⁊ thus. ⁊ fa-
καὶ περὶ ἁμαρτίας καὶ λίβανον. καὶ ποι-
cite māna ⁊ afferte ſup al-
ήσατε μάννα καὶ ἀνοίσατε ἐπὶ τὸ θυ-
tare dñi dei nr̄i ⁊ ora
σιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ προ- A
te pro vita nabuchodonoſor
σεύξασθε περὶ τῆς ζωῆς ναβουχοδονόσωρ
regis babylonis ⁊ in vitā bal-
βασιλέως βαβυλῶνος καὶ εἰς ζωὴν βαλ-
taſar filij eius. vt ſint dies eo-
τάσαρ υἱοῦ αὐτοῦ. ἵνα ὦσιν αἱ ἡμέραι αὐ-
rum ſicut dies celi ſup trā:
τῶν ὡς αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς,
⁊ dabit dñs fortitudinē nobis ⁊ illuminabit
καὶ δώσει κύριος ἰσχὺν ἡμῖν καὶ φωτίσει
oculos nr̄os. ⁊ viuemus ſub
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. καὶ ζησόμεθα ὑπὸ
ūbra nabuchodonoſor regis ba-
τὴν σκιὰν ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βα-
bylonis ⁊ ſub vmbra baltaſar
βυλῶνος καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν βαλτάσαρ
fili⁹ eius: ⁊ ſeruiemus illis
υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλεύσωμεν αὐτοῖς ἡ- B
dieb⁹ multis: ⁊ inueniemus grām ī conſpe
μέρας πολλάς, καὶ εὑρήσωμεν χάριν ἐναντί-
ctu illoꝝ. ⁊ orate ꝓ nobis ad
ον αὐτῶν. καὶ προσεύξασθε περὶ ἡμῶν πρὸς
dñm deū nr̄m: q2 peccauimus
κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν τῷ
dño deo nr̄o: ⁊ nō eſt auerſus
κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν
furor. ⁊ ira eius a nobis vſq; in di-
ὁ θυμός. καὶ ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν ἕως τῆς ἡμέ-
em iſtam. ⁊ legetis librū
ρας ταύτης. καὶ ἀναγνώσεσθε τὸ βιβλίον
hunc quē miſimus ad vos: vt reci-
τοῦτο ὃ ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς, ἐξαγο-
taretis in domo dñi in diebus feſtiuitatis ⁊
ρεῦσαι ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ἡμέραις ἑορτῆς καὶ
in diebus tp̄is. ⁊ dicetis dño
ἐν ἡμέραις καιροῦ. καὶ ἐρεῖτε τῷ κυρίῳ
deo nr̄o iuſticia. nobis aūt ꝯfuſio
θεῷ ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη. ἡμῖν δὲ ἡ αἰσχύνη τῶν C
facierum ſicut dies hec. homini iu-
προσώπων ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἀνθρώπῳ ἰού-
da ⁊ habitantib⁹ hieruſalem. ⁊
δα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ. καὶ
regibus nr̄is. ⁊ pncipi-
τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν. καὶ τοῖς ἄρχου-
bus nr̄is. ⁊ ſacerdotib⁹ nr̄is: ⁊
σιν ἡμῶν. καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἡμῶν, καὶ
pphetis nr̄is. ⁊ patri-
τοῖς προφήταις ἡμῶν, καὶ τοῖς πατρά-
bus nr̄is: coꝝ q̄ peccauim⁹ coram dño
σιν ἡμῶν, ὧν ἡμάρτομεν ἐναντίον κυρίου
⁊ nō credidimus ei. ⁊ nō audiuimus
καὶ ἠπειθήσαμεν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἠκούσαμεν
vocē dñi dei nr̄i ambulare
τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν πορεύεσθαι
ī preceptis ei⁹ q̄ dedit ante fa-
τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ οἷς ἔδωκεν κατὰ πρό-
ciem nr̄am. a die q̄ eduxit
σωπον ἡμῶν. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐξήγαγεν D
dñs patres nr̄os de terra egy-
κύριος τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς αἰγύ-
pti ⁊ vſq; ad diē hāc fuim⁹
πτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἤμεθα

Digitized by Google

increduli ad dñm deũ nřm. ⁊
ἀπειθοῦντες πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν. καὶ
leues eram9 ad nõ audiẽdũ vo
ἐσχεδιάζομεν πρὸς τὸ μὴ ἀκούειν τῆς φω
cẽ ei9: ⁊ adheſerũt in nos ma
νῆς αὐτοῦ. καὶ ἐκολλήθη εἰς ἡμᾶς τὰ κα
la ⁊ maledictio quã cõſtituit dñs moy
κὰ καὶ ἡ ἀρὰ ἣν συνέταξε κύριος τῷ μω
ſi ſuo ſuo in die q̃ deduxit do
υσῇ παιδὶ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐξήγαγεν κύ=
min9 patres nřos de terra egypti:
ριος τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου,
vt daret nobis terrã fluẽtẽ lac ⁊ mel
δοῦναι ἡμῖν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι
ſicut dies hec: ⁊ nõ audiuim9
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς
A voce dñi dei nři ſm oia
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ πάντας
verba ꝓphetaꝝ q̃s miſit
τοὺς λόγους τῶν προφητῶν ὧν ἀπέστει=
ad nos. ⁊ ambulauim9 vnuſq̃ſq; in
λεν πρὸς ἡμᾶς. καὶ ᾠχόμεθα ἕκαστος ἐν
ſenſu cordis ſui mali ope=
διανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ἐργά=
rari diis aliis facere mala
ζεσθαι θεοῖς ἑτέροις ποιῆσαι τὰ κακὰ
ante oculos dñi dei noſtri.
κατ᾽ ὀφθαλμοὺς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. C. 2.

Et ſtatuit dñs verbũ ſuũ qđ
Καὶ ἔστησεν κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ ὃν
loq̃tut9 eſt ad nos ⁊ ad iudices
ἐλάλησεν ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς δικαστὰς
nřos q̃ iudicauerũt iſrael. ⁊
ἡμῶν τοὺς δικάσαντας τὸν ἰσραήλ. καὶ
ad reges nřos ⁊ ad
ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς
principes nřos ⁊ ad hoiem iſra=
ἄρχοντας ἡμῶν καὶ ἐπὶ ἄνθρωπον ἰσρα=
el ⁊ iuda vt adduceret ſup nos mala
ὴλ καὶ ἰούδα τοῦ ἀγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς κακὰ
B magna q̃ nõ ſunt facta ſub om=
μεγάλα ἃ οὐκ ἐποιήθη ὑποκάτω παν=
ni celo ſicut factũ eſt in hieruſalẽ
τὸς τοῦ οὐρανοῦ καθὰ ἐποιήθη ἐν ἱερουσαλὴμ
ſm ſcripta in lege moyſi
κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ
comedere nos hoiem carnes filii
τοῦ φαγεῖν ἡμᾶς ἄνθρωπον σάρκας υἱοῦ
ſui hoiem carnes filie ſue:
αὐτοῦ ἄνθρωπον σάρκας θυγατρὸς αὐτοῦ.
⁊ dedit eos mãcipia oib9
καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ὑποχειρίους πάσαις
regnis q̃ ĩ circuitu nřo in
ταῖς βασιλείαις ταῖς κύκλῳ ἡμῶν εἰς
opprobriũ ⁊ in inuiũ in oib9
ὀνειδισμὸν καὶ εἰς ἄβατον ἐν πᾶσι τοῖς
ppłis q̃ in circuitu nřo quo diſperſit e=
λαοῖς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν οὗ διέσπειρεν αὐ=
C os dñs illic. ⁊ facti ſunt ſubt9
τοὺς κύριος ἐκεῖ. καὶ ἐγενήθησαν ὑποκάτω
⁊ nõ ſupra: q̃a peccauim9 dño
καὶ οὐκ ἐπάνω, ὅτι ἡμάρτομεν κυρίῳ τῷ
deo nřo ad nõ audiẽdũ vocẽ
θεῷ ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς
ei9. dño deo nřo iuſticia: nobis
αὐτοῦ. τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη, ἡμῖν
aũt ⁊ patrib9 nřis cõfuſio
δὲ καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἡ αἰσχύνη τῶν
facieꝝ ſicut dies hec q̃ locut9 eſt
προσώπων ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἃ ἐλάλησεν
dñs ſup nos oia mala iſta
κύριος ἐφ᾽ ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα

diem hanc eramus incredibiles ad do=
minũ deum noſtrum: & diſſipati receſ
ſimus ne audiremus vocem ipſius. Et
adheſerunt nobis multa mala & male=
dictiones que conſtituit dñs moyſi ſer
uo ſuo: qui eduxit patres nřos de terra
egypti dare nobis terram fluentem lac
et mel ſicut hodierna die. Et non au=
diuimus vocem dñi dei noſtri ſm omĩa
verba prophetarũ quos miſit ad nos:
& ad iudices noſtros: & abiuimus vnuſ
quiſq; in ſenſum cordis noſtri maligni:
operari diis alienis facientes mala an=
te oculos domini dei noſtri 2.

PRopter quod ſtatuit dominus de9
noſter verbum ſuũ: quod locutus
eſt ad nos: & ad iudices noſtros qui iudi
cauerunt in hieruſalem: & ad reges no
ſtros & ad principes noſtros & ad oẽm
iſrael & iuda vt adduceret dñs ſup nos
mala magna que non ſunt facta ſub cę
lo quemadmodũ facta ſunt in hieruſa
lem ſm que ſcripta ſunt in lege moyſi:
vt manducaret homo carnes filii ſui: &
carnes filie ſue. Et dedit eos ſub manu
regum omniũ qui ſunt in circuitu no
ſtro in improperium & in deſolatio=
nem & in omnibus populis in quibus
nos diſperſit dñs. Et facti ſum9 ſubtus
& nõ ſupra: quia peccauimus domino
deo noſtro nõ obaudiendo voci ipſius.
Domino deo noſtro iuſticia: nobis au=
tem & patribus noſtris confuſio faciei:
ſicut eſt dies hec. Quia locutus eſt do=
minus ſuper nos omnia mala hec que
venerunt ſuper nos: & non ſumus de=
precati faciem domini dei noſtri: vt re=
uerteremur vnuſquiſq; noſtrum a viis
noſtris peſſimis. Et vigilauit dominus
in malis & adduxit ea ſuper nos: quia
iuſtus eſt dominus in omnibus operibus
ſuis que mandauit nobis: & non audi=
uimus vocem ipſius vt iremus in pre=
ceptis domini que dedit ante faciẽ no=
ſtram. Et nunc domine deus iſrael qui
eduxiſti populum tuũ de terra egypti
in manu valida: & in ſignis & in prodi=
gus: in virtute tua magna & in brachio
excelſo: & feciſti tibi nomen ſicut eſt di
es iſte: peccauimus: impie egimus: ini=
que geſſimus domine deus noſter: in
omnibus iuſticiis tuis. Auertatur ira tua
a nobis: quia derelicti ſumus pauci in=
ter gentes vbi diſperſiſti nos. Exaudi
domine preces noſtras & orationes no
ſtras & educ nos propter te: & da nobis
inuenire gratiam ante faciem eorum
qui nos abduxerunt: vt ſciat omnis ter
ra quia tu es dñs deus noſter: & quia
nomen tuũ inuocatum eſt ſup iſrael:
& ſuper genus ipſius. Reſpice domine
de domo ſancta tua in nos: & inclina au
rem tuam & exaudi nos. Aperi oculos
tuos & vide: quia non mortui qui ſunt
in inferno: quorum ſpiritus acceptus
eſt a viſceribus ſuis: dabunt honorẽ &
iuſtificationẽ dño: ſed anima que triſtis
eſt ſuper magnitudinẽ mali: & incedit
curua & infirma: & oculi deficientes:
& anima eſuriens dat tibi gloriam & iu
ſticiam domino: quia ooooooooooooooo

venerũt ſup nos ⁊ nõ deprecati ſum9 fa=
ἦλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσώ=
ciẽ dñi vt reuerteremur vnuſq̃ſq; a
που κυρίου τοῦ ἀποστρέψαι ἕκαστον ἀπὸ
cogitationib9 cordis nři ma
τῶν νοημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονη=
li: ⁊ vigilauit dñs ſup malis.
ρᾶς, καὶ ἐγρηγόρησεν κύριος ἐπὶ τοῖς κακοῖς.
⁊ induxit dñs ſup nos: q2 iuſt9
καὶ ἐπήγαγεν κύριος ἐφ᾽ ἡμᾶς. ὅτι δίκαιος
dñs in oib9 opib9 ſuis q̃ pre
ὁ κύριος ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἃ ἐνε=
cepit nobis. ⁊ nõ audiuim9 vo
τείλατο ἡμῖν. καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φω=
cẽ ei9 vt ãbularem9 in preceptis do
νῆς αὐτοῦ πορεύεσθαι τοῖς προστάγμασιν κυ=
mini q̃ dedit ante faciẽ nřam.
ρίου οἷς ἔδωκεν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν.
⁊ nũc dñe de9 iſrael q̃ eduxiſti
καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὃς ἐξήγαγες
ppłm tuũ de terra egypti in manu
τὸν λαόν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν χειρὶ
forti ⁊ in ſignis ⁊ in portẽtis ⁊
κραταιᾷ καὶ ἐν σημείοις καὶ ἐν τέρασιν καὶ
in virtute magna ⁊ in brachio excel
ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἐν βραχίονι ὑψη=
ſo. ⁊ feciſti tibi nomẽ ſicut di=
λῷ. καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέ=
es hec peccauim9: impie egim9 iniq̃
ρα αὕτη ἡμάρτομεν, ἠσεβήσαμεν ἠδική=
fecim9 dñs deus nř ſup oib9
σαμεν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς
iuſtificationib9 tuis: auertat̃ furor
δικαιώμασίν σου, ἀποστραφήτω ὁ θυμός
tu9 a nobis: q2 derelicti ſumus pauci
σου ἀφ᾽ ἡμῶν, ὅτι κατελείφθημεν ὀλίγοι
in gẽtib9 vbi diſperſiſti nos illuc.
ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ διέσπειρας ἡμᾶς ἐκεῖ.
exaudi dñe orõnẽ nřam
εἰσάκουσον κύριε τῆς προσευχῆς ἡμῶν
⁊ deprecationẽ nřaꝫ. ⁊ libera nos
καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς
ꝓpter te: ⁊ da nobis grãm ante
ἕνεκέν σου, καὶ δὸς ἡμῖν χάριν κατὰ
faciẽ trãſmigrare faciẽtiũ nos. vt
πρόσωπον τῶν ἀποικισάντων ἡμᾶς. ἵνα
ſciat oĩs terra q2 tu es dñs de9
γνῷ πᾶσα ἡ γῆ ὅτι σὺ εἶ κύριος θεὸς
noſter: q2 nomẽ tuũ inuocatũ eſt ſup iſ=
ἡμῶν, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπεκλήθη ἐπὶ ἰσ=
rael ⁊ ſup gen9 ei9. dñe reſpice
ραὴλ καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. κύριε κάτιδε
de domo ſancta tua: ⁊ cogita in
ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου, καὶ ἐννόησον εἰς
nos: inclina dñe aurẽ tuã ⁊ audi ⁊ aperi
ἡμᾶς. κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου. καὶ ἄκουσον καὶ ἄνοι=
dñe oculos tuos: ⁊ vide q2 nõ
ξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε ὅτι οὐχ οἱ
mortui in iferno q̃ꝝ aſſumpt9 ẽ ſpũs
τεθνηκότες ἐν τῷ ᾅδῃ ὧν ἐλήφθη τὸ πνεῦμα
eoꝝ a viſcerib9 ſuis. da
αὐτῶν ἀπὸ τῶν σπλάγχνων αὐτῶν. δώσου=
bũt glãm ⁊ iuſtificationẽ dño. ſed ani
σιν δόξαν καὶ δικαίωμα τῷ κυρίῳ. ἀλλ᾽ ἡ ψυ=
ma triſtis ſup magnitudiẽ q̃ vadit
χὴ ἡ λυπουμένη ἐπὶ τὸ μέγεθος ὃ βαδίζει
curua ⁊ infirma ⁊ oculi
κύπτον καὶ ἀσθενοῦν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ
deficiẽtes ⁊ aĩa eſuriẽs. da=
ἐκλείποντες καὶ ἡ ψυχὴ ἡ πεινῶσα. δώ=
bũt tibi glãm ⁊ iuſticiã dñe. q̃a
σουσίν σοι δόξαν καὶ δικαιοσύνην κύριε. ὅτι

Digitized by Google

nõ ſup iuſtificationes patrũ nr̃oꝝ ⁊
οὐκ ἐπὶ τὰ δικαιώματα τῶν πρῶν ἡμῶν καὶ
regũ nr̃oꝝ nos fundi=
τῶν βασιλέων ἡμῶν ἡμεῖς καταβάλλο=
mꝰ miam nr̃am ante faciẽ tuã
μεν τὸν ἔλεον ἡμῶν κατὰ πρόσωπόν σου
dñe deꝰ noſter.qꝛ immiſiſti furorẽ tuũ
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν. ὅτι ἐνῆκας τὸν θυμόν σου
⁊ irã tuã in nos ſicut loquu
καὶ τὴν ὀργήν σου εἰς ἡμᾶς καθάπερ ἐλά=
tus es in manu ſuoꝝ tuoꝝ pro
λησας ἐν χειρὶ τῶν παίδων σου τῶν προ
phetaꝝ dicẽs: ſic dixit dñs: inclinate
φητῶν λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, κλίνατε
legẽ vr̃am ⁊ opamini re=
τὸν νόμον ὑμῶν καὶ ἐργάσασθε τῷ βασι=
gi babylonis: ⁊ ſedete ſup
λεῖ βαβυλῶνος, καὶ καθίσατε ἐπὶ τῆς
terrã q̃m dedi patribꝰ vr̃is. ⁊ ſi
γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν. καὶ ἐὰν
nõ audieritis vocẽ dñi operari
μὴ ἀκούσητε τῆς φωνῆς κυρίου ἐργάσασθαι
regi babylonis: defectionẽ faciã
τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, ἔκλειψιν ποιήσω
de ciuitate iuda ⁊ deforis hieruſalẽ:
ἐκ πόλεως ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ,
vocẽ letitie ⁊ vocẽ gaudij
φωνὴν εὐφροσύνης καὶ φωνὴν χαρμοσύνης
vocẽ ſpõſi ⁊ vocẽ ſpõſe: ⁊ erit
φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης, καὶ ἔσται
oĩs terra in inuiũ ab inhabitãtibꝰ.
πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἄβατον ἀπὸ ἐνοικούντων.
⁊ nõ audiuimꝰ vocẽ tuã vt opera
καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς σου ἐργάσα
remur regi babylonis. ⁊ ſtatuiſti
σθαι τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος. καὶ ἔστησας
verba tua q̃ loquutꝰ es in manibꝰ
τοὺς λόγους σου οὓς ἐλάλησας ἐν χερσὶν
ſuoꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ vt trãſferrẽ
τῶν παίδων σου τῶν προφητῶν τοῦ ἐξενεχ
tur oſſa regũ nr̃oꝝ ⁊ oſſa
θῆναι τὰ ὀστᾶ βασιλέων ἡμῶν καὶ τὰ ὀστᾶ
patrũ nr̃oꝝ de loco eoꝝ. ⁊
τῶν πατέρων ἡμῶν ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. καὶ
ecce ſunt ꝓiecta calori di=
ἰδοὺ εἰσὶν ἐξερριμμένα τῷ καύματι τῆς ἡμέ
ei ⁊ glaciei noctis. ⁊ mor=
ρας καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός. καὶ ἀπέ=
tui ſunt in doloribꝰ malis in fame ⁊
θανοσαν ἐν πόνοις πονηροῖς ἐν λιμῷ καὶ
in gladio ⁊ in emiſſione. ⁊ poſuiſti
ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν ἀποστολῇ. καὶ ἔθηκας τὸν
domũ tuã vbi inuocatũ eſt nomẽ tuũ
οἶκόν σου οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου
in ea ſicut dies hec ꝓpt maliciã do
ἐπ᾽ αὐτῷ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη διὰ πονηρίαν οἴ
mꝰ iſrael ⁊ domꝰ iuda. ⁊ feciſti
κου ἰσραὴλ καὶ οἴκου ἰούδα. καὶ ἐποίησας
in nos dñe deꝰ noſter ſm oẽm
εἰς ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν
equitatẽ tuã: ⁊ ſm oẽm miſera
ἐπιείκειάν σου, καὶ κατὰ πάντα οἰκτιρ=
tionẽ tuã magnã: ſicut loquutꝰ es in ma=
μόν σου τὸν μέγαν, καθὰ ἐλάλησας ἐν χει
nu ſui tui moyſi in die ꝓcipiẽ
ρὶ παιδός σου μωυσῆ ἐν ἡμέρᾳ ἐντειλα
te te ei ſcribere legẽ tuã co=
μένου σου αὐτῷ γράψαι τὸν νόμον σου ἐναν
rã filijs iſrael dicẽs: ſi nõ audieritis
τίον υἱῶν ἰσραὴλ λέγων, ἐὰν μὴ ἀκούσητε
vocẽ meã. ꝑfecto turba magna
τῆς φωνῆς μου. ἦ μὴν ἡ βόμβησις ἡ μεγάλη

non ſm iuſticias patrum noſtrorum
nos fundimus preces: & petimus miſe
ricordiam ante conſpectum tuum do=
mine deus noſter: ſed quia miſiſti iram
tuam & furorem tuum ſuper nos: ſicut
locutus es in manu puerorum tuorũ
prophetarũ dicens. Sic dicit dominꝰ.
Inclinate humerum veſtrũ & ceruicem
veſtrã: & opera facite regi babylonis:
et ſedebitis in terra quã dedi patribus
veſtris. Quod ſi non feceritis nec audie
ritis vocem domini dei veſtri operari
regi babylonie: defectionẽ veſtram fa=
ciam de ciuitatibus iuda: & a foris hie=
ruſalem: & auferam a vobis vocem io=
cunditatis & vocem gaudii: & vocem
ſponſi & vocem ſponſe: & erit oĩs terra
ſine veſtigio ab inhabitantibus eam. Et
non audierunt vocẽ tuã vt operarẽtur
regi babylonis: & ſtatuiſti verba tua q̃
locutus es in manibus puerorũ tuorũ
prophetarũ: vt trãſferrẽtur oſſa regũ
noſtrorũ: & oſſa patrũ noſtroꝝ de loco
ſuo. Et ecce proiecta ſunt in calore ſo=
lis & in gelu noctis & mortui ſunt in
doloribꝰ peſſimis: in fame & in gladio
& in emiſſione. Et poſuiſti templũ in
quo inuocatũ eſt nomen tuũ in ipſo ſi=
cut hec dies propter iniquitatẽ domus
iſrael & domus iuda. Et feciſti in nobis
dñe deus noſter: ſm omnẽ bonitatem
tuam & ſm omnẽ miſerationẽ tuã illã
magnã: ſicut locutus es in manu pueri
tui moyſi in die qua precepiſti ei ſcribe
re legem tuã coram filiis iſrael dicens.
Si non audieritis vocem meã: multitu
do hec magna cõuertetur in minimã
gentem quoniã eos diſpergã: quia ſcio
ꝙ me non audiet populus. Populus eſt
enĩ dura ceruice. Et cõuertetur ad cor
ſuum in terra captiuitatis ſue: & ſcient
qa ego ſum dñs deus eorũ: & dabo eis
cor & ĩtelligẽt: & aures & audiẽt: & lau
dabunt me in terra captiuitatis ſue: &
memores erunt nominis mei. Et auer
tent ſe a dorſo ſuo duro: & a malignita
tibus ſuis: quia reminiſcentur viam pa
trum ſuorum qui peccauerunt in me.
Et reuocabo illos in terram quã iuraui
patribus eorũ abraam iſaac & iacob: &
dominabũtur eiꝰ. Et multiplicabo eos
& non minorabũtur. Et ſtatuã illis teſta
mentũ alterũ ſempiternũ: vt ſim illis
in deũ & ipſi erunt mihi ĩ populũ. Et nõ
mouebo amplius populum meũ filios
iſrael a terra quam dedi eis. 3.

ET nunc dñe oĩpotens deus iſrael
anima in anguſtiis & ſpũs anxius
clamat ad te. Audi dñe & miſerere qa
deus es miſericors: & miſerere noſtri
quia peccauimꝰ ante te. Quia tu ſedes
in ſempiternũ: & nos peribimꝰ in euũ.
Dñe oĩpotens deus iſrael audi nũc ora
tionem mortuorũ iſrael: & filiorũ ipſo
rum qui peccauerũt ante te: & non au=
dierunt vocem dñi dei ſui: & agglutina
ta ſunt nobis mala. Noli meminiſſe ini
quitatis patrũ noſtroꝝ: ſed memento
manus tue & nominis tui in tempore
iſto: quia tu es dñe deus

multa hec reuertet in paucã in
ἡ πολλὴ αὕτη ἀποστρέψει εἰς μικρὰν ἐν
gẽtibꝰ quo diſpergã eos illuc. qꝛ
τοῖς ἔθνεσιν οὗ διασπερῶ αὐτοὺς ἐκεῖ. ὅτι
cognoui ꝙ nõ audiẽt me. qꝛ ppl's E
ἔγνων ὅτι οὐ μὴ ἀκούσωσίν μου. ὅτι λαὸς
dure ceruicis eſt. ⁊ cõuertent
σκληροτράχηλός ἐστιν. καὶ ἐπιστρέψουσιν
ad cor ſuũ in terra trãſmigratiõis eo=
ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐν γῇ ἀποικισμοῦ αὐ
rũ: ⁊ ſciẽt qꝛ ego dñs deꝰ eo
τῶν, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς αὐ
rũ: ⁊ dabo eis cor ⁊ aures
τῶν, καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν καὶ ὦτα
audiẽtes ⁊ laudabũt me in terra trãſmi=
ἀκούοντα καὶ αἰνέσουσίν με ἐν γῇ ἀποικισ
gratiõis ſue. ⁊ recordabunt nominis
μοῦ αὐτῶν. καὶ μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός
mei: ⁊ auertẽt ſe a dorſo ſuo
μου, καὶ ἀποστρέψουσιν ἀπὸ νώτου αὐτῶν
duro ⁊ a malignitatibꝰ reꝝ
τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπὸ πονηριῶν πραγμάτων
ſuaꝝ. qꝛ reminiſcar vie pa=
αὐτῶν. ὅτι μνησθήσομαι τῆς ὁδοῦ τῶν πα
trũ ſuoꝝ q̃ peccant corã F
τέρων αὐτῶν τῶν ἁμαρτανόντων ἐναντι=
dño. ⁊ reducã illos in terrã
κυρίου. καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν
quã iuraui patribꝰ ſuis abra=
ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν τῷ ἀβρα
am ⁊ iſaac ⁊ iacob: ⁊ dñabũ
ὰμ καὶ τῷ ἰσαὰκ καὶ τῷ ἰακώβ, καὶ κυριεύ
tur eiꝰ. ⁊ multiplicabo eos ⁊ nõ
σουσιν αὐτῆς. καὶ πληθυνῶ αὐτοὺς καὶ οὐ
minorabunt. ⁊ ſtatuã eis teſtamẽtũ
μὴ σμικρυνθῶσιν. καὶ στήσω αὐτοῖς διαθήκην
eternũ vt ſim ego illis in deũ: ⁊
αἰώνιον τοῦ εἶναί με αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ
ipſi erũt mihi in ppl'm. ⁊ nõ mouebo
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ κινήσω G
vltra ppl'm meũ iſrael a terra quã
ἔτι τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς
dedi eis.
ἔδωκα αὐτοῖς. Ca.3.

Domine oĩps deꝰ iſrael:
ΟΚύριε παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ,
aĩa in anguſtijs ⁊ ſpũs anxiꝰ clama
ψυχὴ ἐν στενοῖς καὶ πνεῦμα ἀκηδιῶν κέκρα
uit ad te: audi dñe ⁊ miſerere: qꝛ
γεν πρός σε, ἄκουσον κύριε καὶ ἐλέησον, ὅτι
deꝰ miſericors es ⁊ miſerere: qꝛ peccaui
θεὸς ἐλεήμων εἶ καὶ ἐλέησον, ὅτι ἡμάρτο=
mꝰ corã te: qꝛ tu ſedẽs in eternũ
μεν ἐναντίον σου, ὅτι σὺ καθήμενος τὸν αἰῶ
nũ: ⁊ nos pereũtes in ſeculũ.
να, καὶ ἡμεῖς ἀπολλύμενοι τὸν αἰῶνα.
dñe oĩps deꝰ iſrael:
κύριε παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ, A
audi iã orationẽ mortuo=
ἄκουσον δὴ τῆς προσευχῆς τῶν τεθνηκό=
rũ iſrael: ⁊ filioꝝ eoꝝ q̃ peccant
των ἰσραήλ, καὶ υἱῶν τῶν ἁμαρτανόντων
corã te q̃ nõ audierũt vocẽ do
ἐναντίον σου οἳ οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυ
mini dei ſui: ⁊ adheſerũt nobis
ρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἐκολλήθη ἡμῖν τὰ
mala. ne memineris iniqtatũ patrũ nr̃oꝝ:
κακά. μὴ μνησθῇς ἀδικιῶν πατέρων ἡμῶν,
ſed memẽto manꝰ tue ⁊ nominis
ἀλλὰ μνήσθητι χειρός σου καὶ ὀνόματός
tui in tp̃e hoc. qꝛ tu dñs deus
σου ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς

noſter ⁊ laudabim⁹ te dñe. qꝛ ppt
ἡμῶν καὶ αἰνέσομεν σε κύριε. ὅτι διὰ
hoc dediſti timorē tuũ in cor-
τοῦτο ἔδωκας τὸν φόβον σου ἐπὶ καρ-
dib⁹ nr̃is vt inuocem⁹ nomē tuũ
δίαις ἡμῶν τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομά σου
⁊ laudem⁹ te in trãſmigratiõe nr̃a: qꝛ
καὶ αἰνέσωμεν σε ἐν τῇ ἀποικίᾳ ἡμῶν, ὅτι
auertim⁹ ſup cor nr̃m oēm
ἀπεστρέψαμεν ἐπὶ καρδίαν ἡμῶν πᾶσαν
B iniqtatē patrũ nr̃orꝫ q̃ peccauerũt
ἀδικίαν πατέρων ἡμῶν τῶν ἡμαρτηκότων
corã te. ecce nos hodie in
ἐναντίον σου. ἰδοὺ ἡμεῖς σήμερον ἐν τῇ
trãſmigratiõe nr̃a quo diſpſiſti nos illic
ἀποικίᾳ ἡμῶν οὗ διέσπειρας ἡμᾶς ἐκεῖ
in improperiũ ⁊ in maledictionē ⁊ in debi
εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς ἀρὰν καὶ εἰς ὄφλη-
tũ ſm oēs iniqtates pa-
σιν κατὰ πάσας τὰς ἀδικίας τῶν πατέ-
trũ nr̃orꝫ q̃ receſſerũt a dño deo
ρων ἡμῶν οἳ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου θεοῦ
nr̃o. audi iſrael mãdata vite: aurib⁹ p
ἡμῶν. ἄκουε ἰσραὴλ ἐντολὰς ζωῆς, ἐνωτί-
cipite vt ſciatis prudētiã. qd eſt iſrael qꝛ
σασθε γνῶναι φρόνησιν. τί ἐστιν ἰσραὴλ ὅτι
in terra inimicorꝫ es: inueteraſti in tra alie
ἐν γῇ τῶν ἐχθρῶν εἶ, ἐπαλαιώθης ἐν γῇ ἀλ-
na: coinqnat⁹ es cũ mortuis. reputa-
λοτρίᾳ, συνεμιάνθης τοῖς νεκροῖς. προσελο-
tus es cũ his q̃ in iferno: dereliqſti
γίσθης μετὰ τῶν εἰς ᾅδου, ἐγκατέλιπες
C fontē ſapiētie via dei. ſi
τὴν πηγὴν τῆς σοφίας τῇ ὁδῷ τοῦ θεοῦ. εἰ
ambulaſſes habitaſſes in pace iceternũ.
ἐπορεύθης κατῴκισας ἐν εἰρήνῃ τὸν αἰῶνα.
diſce vbi eſt prudētia vbi eſt fortitudo.
μάθε ποῦ ἐστιν φρόνησις ποῦ ἐστιν ἰσχύς.
vbi eſt itellect⁹ vt ſcias ſimul. vbi
ποῦ ἐστιν σύνεσις τοῦ γνῶναι ἅμα. ποῦ
eſt lõgeuitas ⁊ vita. vbi eſt lumē
ἐστιν μακροβίωσις καὶ ζωή. ποῦ ἐστιν φῶς
oculorꝫ ⁊ pax. qs īuenit locũ
ὀφθαλμῶν καὶ εἰρήνη. τίς εὗρεν τὸν τόπον
ei⁹: ⁊ qs intrauit in theſauros
αὐτῆς, καὶ τίς εἰσῆλθεν εἰς τοὺς θησαυροὺς
eius: vbi ſunt pncipes gētiũ ⁊
αὐτῆς, ποῦ εἰσιν οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν καὶ
dñantes beſtijs q̃ ſup terrã:
οἱ κυριεύοντες τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς,
in auib⁹ celi illudētes: ⁊
οἱ ἐν τοῖς ὀρνέοις τοῦ οὐρανοῦ ἐμπαίζοντες, καὶ
D argētũ theſaurizãtes ⁊ aurꝫ cui
τὸ ἀργύριον θησαυρίζοντες καὶ τὸ χρυσίον ᾧ
cõfiderũt hoies ⁊ nõ eſt finis
ἐπεποίθεισαν ἄνθρωποι καὶ οὐκ ἔστιν τέλος
acqſitiõis eorꝫ. qꝛ argētũ fabri
τῆς κτήσεως αὐτῶν. ὅτι οἱ τὸ ἀργύριον τε-
cãtes: ⁊ ſolliciti ⁊ nõ eſt inuē
κταίνοντες, καὶ μεριμνῶντες, καὶ οὐκ ἔστιν ἐξ-
tio operꝫ illorꝫ. exterminati ſũt
εύρεσις τῶν ἔργων αὐτῶν. ἠφανίσθησαν
⁊ ad infero deſcēderũt ⁊ alij ſurre-
καὶ εἰς ᾅδου κατέβησαν καὶ ἄλλοι ἀντα-
xerũt pro illis. iuniores viderũt lumē ⁊
νέστησαν ἀντ᾽ αὐτῶν. νεώτεροι ἴδον φῶς καὶ
habitauerũt ſup terrã: viã aũt ſciētie
κατῴκησαν ἐπὶ τῆς γῆς, ὁδὸν δὲ ἐπιστήμης
nõ cognouerũt: neqꝫ itellexerũt ſemitas ei⁹:
οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν τρίβους αὐτῆς,
neqꝫ ſuſceperũt eã. filij eorꝫ a
οὐδὲ ἀντελάβοντο αὐτῆς. υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ

noſter: & laudabimus te dñe: quia pro
pter hoc dediſti timorem tuũ in cordi
bus nr̃is: & vt inuocemus nomen tuũ
& laudemus te in captiuitate nr̃a: quia
cõuertimur ab iniquitate patrũ noſtrorꝫ
qui peccauerũt ante te. Et ecce nos in
captiuitate nr̃a ſumus hodie quo nos
diſperſiſti in īproperiũ & in maledictũ
& in peccatũ ſm oēs iniquitates patrum
noſtrorũ q̃ diſceſſerũt a te dñe deus nr̃.
Audi iſrael mãdata vite: auribus pcipe
vt ſcias prudentiã. Quid eſt iſrael ꝙ in
terra inimicorũ es. Inueteraſti in terra
aliena: coinqnatus es cũ mortuis. De-
putatus es cũ deſcendētib⁹ in infernũ:
dereliquiſti fontē ſapiētie. Nã ſi in via dei
ambulaſſes habitaſſes vtiqꝫ in pace ſup
terrã. Diſce vbi ſit prudētia vbi ſit virtus
vbi ſit intellectus: vt ſcias ſimul vbi ſit
longiturnitas vite & victus: vbi ſit lumē
oculorũ & pax. Quis inuenit locũ ei⁹.
Et quis intrauit in theſauros eius? Vbi
ſunt principes gentiũ & qui dñantur
ſup beſtias q̃ ſunt ſup terrã. Qui in aui
bus celi ludũt: q argentũ theſaurizãt &
aurũ in quo cõfidũt hoies: & nõ ē finis
acqſitionis eorũ. Qui argentũ fabricãt
& ſolliciti ſunt nec ē inuētio operũ illo
rũ. Exterminati ſunt & ad inferos deſcē
derũt. & alii loco eorꝫ exſurrexerũt. Iu
uenes viderũt lumē & habitauerũt ſup
terrã. Viã aũt diſcipline ignorauerũt ne
qꝫ itellexerũt ſemitas ei⁹: neqꝫ filii eorꝫ
ſuſceperũt eam. A facie ipſorũ longe
facta eſt. Non ē audita in terra chanaã:
neqꝫ viſa eſt in themã. Filii quoqꝫ agar
qui exquiſierũt prudentiã que de terra
eſt: negociatores terre & theman: & fa-
bulatores & exquiſitores prudentie &
intelligētie: viã aũt ſapiētie neſcierũt:
neqꝫ cõmemorati ſunt ſemitas eius. O
iſrael ꝙ̃ magna eſt domus dei: & īgēs
locus poſſeſſionis ei⁹. Magnus eſt & nõ
habet finē: excelſus & imenſus. Ibi fue
runt gigãtes noiati: illi qui ab initio fue
runt ſtatura magna ſcientes bellũ. Nõ
hos elegit dñs: neqꝫ viã diſcipline inue
nerunt: ppterea perierũt. Et qm̃ non
habuerũt ſapientiã interierũt ppter ſuã
inſipientiã. Quis aſcēdit in celũ & acce
pit eam & eduxit eã de nubibus? Quis
tranſfretauit mare & inuenit illã & attu
lit illã ſup aurũ electũ? Non eſt q poſſit
ſcire vias eius: neqꝫ qui exqrat ſemitas
eius. Sed qui ſcit vniuerſa nouit eam: &
adinuenit eã prudentia ſua. Qui prepa
rauit terrã in eterno tp̃e: & repleuit eã
bipedibus & q̃drupedibus. Qui emit-
tit lumē & vadit: & vocauit illud: & obe
dit illi in tremore. Stelle aũt dederunt
lumen in cuſtodiis ſuis: & letate ſunt.
Vocate ſunt & dixerunt. Adſumus. Et
luxerunt ei cum iocunditate: qui fecit
illas. Hic eſt deus noſter & eſtimabitur
alius aduerſum eum. Hic adinuenit
omnē viam diſcipline: & tradidit illam
iacob puero ſuo: & iſrael dilecto ſuo.
Poſt hec in terris viſus eſt & cum homi
bus conuerſatus eſt. 4.

via ipſorꝫ lõge facti ſũt. neqꝫ au
τῆς ὁδοῦ αὐτῶν πόῤῥω ἐγενήθησαν. οὐδὲ ἠ-
dita eſt in chanaã neqꝫ viſa ē in themã.
κούσθη ἐν χαναὰν οὐδὲ ὤφθη ἐν θαιμάν.
neqꝫ filij agar exquirētes prudentiã q̃
οὔτε υἱοὶ ἀγὰρ ἐκζητοῦντες τὴν σύνεσιν οἱ
ſup terrã: mercatores merã ⁊ the
ἐπὶ τῆς γῆς, οἱ ἔμποροι τῆς μεῤῥὰν καὶ θαι-
mã ⁊ fabulatores ⁊ examinatores
μὰν καὶ οἱ μυθολόγοι καὶ οἱ ἐκζητηταὶ τῆς
prudētie. viã aũt ſapiētie nõ cognouerũt neqꝫ
συνέσεως. ὁδὸν δὲ σοφίας οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ
recordati ſunt ſemitas ei⁹. o iſrael
ἐμνήσθησαν τὰς τρίβους αὐτῆς. ὦ ἰσραὴλ
quã magna dom⁹ dei: ⁊ plix⁹ lo-
ὡς μέγας ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπιμήκης ὁ τό-
cus poſſeſſionis ei⁹: magn⁹ ⁊ nõ hẽt
πος τῆς κτήσεως αὐτοῦ, μέγας καὶ οὐκ ἔχει
finē. excelſus ⁊ imēſus: ibi fue
τελευτήν. ὑψηλὸς καὶ ἀμέτρητος, ἐκεῖ ἐγεν-
rũt gigãtes nominati ab initio
νήθησαν οἱ γίγαντες οἱ ὀνομαστοὶ οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς
exñtes magni ſciētes bellũ.
γενόμενοι εὐμεγέθεις ἐπιστάμενοι πόλεμον.
nõ hos elegit de⁹: neqꝫ viã ſcien-
οὐ τούτους ἐξελέξατο ὁ θεὸς, οὐδὲ ὁδὸν ἐπιστή-
tie dedit illis: ⁊ perierũt eo q̃
μης ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἀπώλοντο παρὰ τὸ
nõ hẽrēt prudētiã. perierũt ppt teme
μὴ ἔχειν φρόνησιν. ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀβου-
ritatē eorꝫ. qs aſcēdit in celũ ⁊ acce
λίαν αὐτῶν. τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔλα-
pit eã: ⁊ deduxit eã de
βεν αὐτήν; καὶ κατεβίβασεν αὐτὴν ἐκ τῶν
nubib⁹: qs trãſiuit trãs mare ⁊
νεφελῶν; τίς διέβη πέραν τῆς θαλάσσης καὶ
inuenit eã: ⁊ afferet eã auro ele-
εὗρεν αὐτήν, καὶ οἴσει αὐτὴν χρυσίου ἐκ-
cto: nõ eſt cognoſcēs viã ei⁹:
λεκτοῦ; οὐκ ἔστιν ὁ γινώσκων τὴν ὁδὸν αὐτῆς,
neqꝫ q̃ cõſideret ſemitã ei⁹: ſed
οὐδὲ ὁ ἐνθυμούμενος τὴν τρίβον αὐτῆς, ἀλλ᾽ ὁ
ſciēs oĩa cognoſcit eã: adiuenit
εἰδὼς τὰ πάντα γινώσκει αὐτήν, ἐξεῦρεν
eã prudētia ſua. q̃ pparauit
αὐτὴν τῇ συνέσει αὐτοῦ. ὁ κατασκευάσας τὴν
terrã in eternũ tp̃s iplenit eã iumē
γῆν εἰς αἰῶνα χρόνον ἐνέπλησεν αὐτὴν κτη-
tis q̃drupedib⁹. q̃ mittit lumē
νῶν τετραπόδων. ὁ ἀποστέλλων τὸ φῶς
⁊ ibit. vocauit illud: ⁊ obediuit
καὶ πορεύσεται. ἐκάλεσεν αὐτό, καὶ ἐπήκου-
illi timore. at ſtelle ſplēduerũt in
σεν αὐτῷ τρόμῳ. οἱ δὲ ἀστέρες ἔλαμψαν ἐν
cuſtodijs ſuis ⁊ letate ſunt.
ταῖς φυλακαῖς αὐτῶν καὶ ηὐφράνθησαν.
vocauit eos ⁊ dixerũt adſum⁹.
ἐκάλεσεν αὐτοὺς καὶ εἶπαν πάρεσμεν.
ſplēduerũt cũ letitia ei q̃ fecit
ἔλαμψαν μετ᾽ εὐφροσύνης τῷ ποιήσαντι
illos. hic de⁹ nr̃ nõ reputabit
αὐτούς. οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν οὐ λογισθήσεται
ali⁹ aduerſus eũ. inuenit oēm viã
ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἐξεῦρεν πᾶσαν ὁδὸν
ſciētie: ⁊ dedit eã iacob ſer-
ἐπιστήμης, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἰακὼβ τῷ παι-
uo ſuo ⁊ iſrael dilecto ſuo.
δὶ αὐτοῦ καὶ ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ αὐτοῦ.
poſt hoc in terra viſus ē ⁊ iter
μετὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ ἐν τοῖς
hoies cõuerſatus eſt.
ἀνθρώποις συνανεστράφη.

Hic liber pceptoꝝ
Αὕτη ἡ βίβλος τῶν προσαγμάτων τ̃
dei: ⁊ lex existēs in eternū.
θεοῦ, καὶ ὁ νόμος ὁ ὑπάρχων εἰς τὸν αἰῶνα.
oēs tenentes eā in vitā: at
πάντες οἱ κρατοῦντες αὐτὴν εἰς ζωήν, οἱ δὲ
derelinquētes eā morient. con=
καταλείποντες αὐτὴν ἀποθανοῦνται. ἐπι=
uertere iacob ⁊ apprehēde eā. am=
στρέφου ἰακὼβ καὶ ἐπιλαβοῦ αὐτῆς. διό=
bula ad splēdorē corā lū=
δευσον πρὸς τὴν λάμψιν κατέναντι τ̃ φω
ne ei9. ne des alteri gl'iā tuā
τὸς αὐτῆς. μὴ δῷς ἑτέρῳ τὴν δόξαν σου
⁊ q̄ sunt vtilia tibi gēti aliene. bea
καὶ τὰ συμφέροντά σοι ἔθνει ἀλλοτρίῳ. μα
ti sum9 israel: q2 placita deo
κάριοί ἐσμεν ἰσραήλ, ὅτι τὰ ἀρεστὰ τῷ θεῷ
nobis cognita sunt. cōfidite pple me9 me=
ἡμῖν γνωστά ἐστιν. θαρσεῖτε λαός μου μνη
moriale israel. venūdati estis gētib9 nō
μόσυνον ἰσραήλ. ἐπράθητε τοῖς ἔθνεσιν οὐκ
in pditionē. ppt q̄d āt ad iracūdiā ꝓuocastis vos
εἰς ἀπώλειαν. διὰ δὲ τὸ παροργίσαι ὑμᾶς
deū traditi estis aduersariis.
τὸν θεὸν παρεδόθητε τοῖς ὑπεναντίοις.
exacerbastis eñ eū q̄ fecit vos: sa
παρωξύνατε γὰρ τὸν ποιήσαντα ὑμᾶς, θύ
crificātes demoniis ⁊ nō deo. obliti estis
σαντες δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ. ἐπελάθεσθε
āt eū q̄ genuit vos deū eternū: cō
δὲ τὸν φύσαντα ὑμᾶς θεὸν αἰώνιον, ἐλυ=
tristatis āt ⁊ eā q̄ nutriuit vos hie
πήσατε δὲ καὶ τὴν ἐκθρέψασαν ὑμᾶς ἱε
rusalē: vidit eñ aduenientē vobis
ρουσαλήμ, ἴδεν γὰρ τὴν ἐπελθοῦσαν ὑμῖν
irā a deo ⁊ dixit: audite
ὀργὴν παρὰ τ̃ θεοῦ καὶ εἶπεν, ἀκούσατε
cōfines sion: induxit mihi de9 lu=
αἱ πάροικοι σιών, ἐπήγαγέ μοι ὁ θεὸς πέν=
ctū magnū. vidi eñ captiuitatē
θος μέγα. ἴδον γὰρ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν
filioꝝ meoꝝ ⁊ filiaꝝ quā induxit e=
υἱῶν μου καὶ θυγατέρων ἣν ἐπήγαγεν αὐ=
is etern9: nutriui eñ illos cū iucū
τοῖς ὁ αἰώνιος, ἔθρεψα γὰρ αὐτοὺς μετ' εὐ=
ditate: dimisi āt illos cū
φροσύνης, ἐξαπέστειλα δὲ αὐτοὺς μετὰ
fletu ⁊ luctu. nemo supgau=
κλαυθμοῦ καὶ πένθους. μηδεὶς ἐπιχαι=
deat mihi vidue ⁊ derelicte a
ρέτω μοι τῇ χήρᾳ καὶ καταλειφθείσῃ ὑπὸ
multis. desolata sū ppt peccata
πολλῶν. ἠρημώθην διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν
filiorū meoꝝ q2 declinauerūt a lege dei: iu=
τέκνων μου διότι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου θεοῦ, δι
stificatiōes āt suas nō cognouerūt: neq; ābu=
καιώματα δὲ αὐτ̃ οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ ἐπο
lauerūt viis mādatoꝝ dei. neq; semi=
ρεύθησαν ὁδοῖς ἐντολῶν θεοῦ, οὐδὲ τρί=
tis discipline in iusticia ei9 ascēde
βοις παιδείας ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπέβη
rūt. veniāt cōfines sion ⁊
σαν. ἐλθέτωσαν αἱ πάροικοι σιὼν καὶ
memorate captiuitatē filioꝝ meoꝝ
μνήσθητε τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν υἱῶν μου
⁊ filiaꝝ quā induxisti illis
καὶ τῶν θυγατέρων ἣν ἐπήγαγες αὐτοῖς
etern9. induxit eñ gētem sup eos de lō
ὁ αἰώνιος. ἐπήγαγε γὰρ ἔθνος ἐπ' αὐτοὺς μα
ge gētē īpudētē ⁊ alteri9 lingue. q2
κρόθεν ἔθνος ἀναιδὲς καὶ ἀλλόγλωσσον. ὅτι

Hic liber mandatorū dei:& lex que
est in eternū. Oēs qui tenent ea3:
peruenient ad vitā: qui aūt dereliquerūt
eam in morte. Conuertere iacob & ap
prehende eā: ambula per viā ad splen=
dorē eius cōtra lumen eius. Ne tradas
alteri gloriā tuā & dignitatem tuā genti
aliene. Beati sumus israel: quia que deo
placēt manifesta sūt nobis. Animeqor
esto popul9 dei memorabilis israel. Ve
nundati estis gentibus:nō in pditionē:
sed ppter quod in ira dei ad iracundiā
prouocastis dominū:traditiq; estis ad=
uersariis. Exacerbastis eni eū qui fecit
vos deum eternū imolantes demoniis
& non deo. Obliti enī estis eius qui nu
triuit vos:& cōtristatis nutricem vestrā
hierusalē. Vidit eni iracundiā a deo ve=
nientē vobis:& dixit. Audite confines
sion. Adduxit enim mihi deus luctum
magnū. Vidi enim captiuitatē populi
mei filiorū meorū:& filiarū quā super=
duxit illis eternus. Nutriui enim illos
cum iocūditate: dimisi autē illos cum
fletu & luctu. Nemo gaudeat super me
viduam & desolatā: a multis derelicta
sum ppter peccata filiorū meorū:quia
declinauerunt a lege dei. Iusticias autē
ipsius nescierūt: nec ambulauerūt per
vias mādatorū dei:neq; p semitas veri=
tatis eius cū iusticia ingressi sunt. Veniāt
cōfines sion:& memorētur captiuitatē
filiorū & filiarum mearū: quā supduxit
illis eternus. Adduxit eī sup illos gentē
de longinquo: gentē improbā & alteri
us lingue: qui nō sunt reueriti senē:ne=
q; puerorū miserti sunt. Et adduxerunt
dilectos vidue: & a filiis vnicā desolaue
runt. Ego aūt qd possum adiuuare vos?
Qui enim adduxit sup vos mala: ipse
vos eripiet de manib9 inimicorū vroꝝ.
Ambulate filii ambulate: ego eni dere
licta sum sola. Exui me stola pacis: idui
autē me sacco obsecrationis:& clama=
bo ad altissimū in dieb9 meis. Aequio=
res estote filii: clamate ad dñm & eripi
et vos de manu principū inimicorum.
Ego enim speraui in eternū salutē ve=
strā: & venit mihi gaudiū a sancto sup
misericordia: que veniet vobis ab eter
no salutari nostro. Emisi enim vos cu3
luctu & ploratu: reducet autem vos mi
hi dñs cū gaudio & iocunditate in sem
piternū. Sicut enim viderūt vicine sion
captiuitatē vestrā a deo: sic videbunt &
in celeritate salutē vestram in deo que
supueniet vobis cum honore magno
et splendore eterno. Filii pacienter su=
stinete iram que supueniet vobis. Per
secutus est enim te inimicus tuus: sed
cito videbitis perditionē ipsius:& super
ceruices ipsius ascendes. Delicati mei
ambulauerunt vias asperas. ducti sunt
enim vt grex direptus a b inimicis. Ani
mequiores estote filii & proclamate ad
dominum. Erit enim memoria vestrā
ab eo qui duxit vos. Sicut eni fuit sen=
sus vester vt erraretis a deo: decies tan
tum iterū cōuertentes requiretis eum.
Qui enim induxit vobis mala: ipse rur
sum adducet vobis sempiternam ooooo

nō erubuerūt senē neq; pueri misti A
οὐκ ᾐσχύνθησαν πρεσβύτην οὐδὲ παιδίον ἠλέ
sunt: ⁊ abduxerūt dilectos
ησαν, καὶ ἀπήγαγον τοὺς ἀγαπητοὺς τῆς
vidue ⁊ a filiab9 vnicā deso=
χήρας καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τὴν μόνην ἠρή
lauerūt: ego āt qd potēs sū adiuare vos?
μωσαν, ἐγὼ δὲ τί δυνατὴ βοηθῆσαι ὑμῖν; ὁ
nā q̄ induxit vobis mala: eripiet vos
γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακά, ἐξελεῖται ὑμᾶς
de manu inimicoꝝ vroꝝ. ambulate filii am
ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ὑμῶν. βαδίζετε τέκνα βα
bulate ego āt relicta sum desta. exui
δίζετε ἐγὼ δὲ κατελείφθην ἔρημος. ἐξεδυσά
me stola pacis: indui me āt sac B
μην τὴν στολὴν τῆς εἰρήνης, ἐνεδυσάμην δὲ σάκ
co deprecatiōis mee: clamabo ad eter
κον τῆς δεήσεώς μου, κεκράξομαι πρὸς τὸν αἰώ
nū in dieb9 meis. cōfidite filii
νιον ἐν ταῖς ἡμέραις μου. θαρσεῖτε τέκνα
clamate ad deū: ⁊ eripiet vos
βοήσατε πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς
de potētatu de manu inimicoꝝ. ego eñ iā
ἐκ δυναστείας ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. ἐγὼ γὰρ ἤδη
speraui in eterno salutē vrām:
ἤλπισα ἐπὶ τῷ αἰωνίῳ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν,
⁊ venit mihi gaudiū a sancto sup C
καὶ ἦλθέν μοι χαρὰ παρὰ τ̃ ἁγίου ἐπὶ τῇ
misericordia q̄ veniet vobis velocit ab
ἐλεημοσύνῃ ἣ ἥξει ὑμῖν ἐν τάχει παρὰ τ̃
eterno saluatore nr̄o: emisi eñ vos cū
αἰωνίου σρ̄ς ἡμῶν. ἐξέπεμψα γὰρ ὑμᾶς με
luctu ⁊ fletu: reddet aūt
τὰ πένθους καὶ κλαυθμοῦ, ἀποδώσει δέ
mihi de9 vos cū gaudio ⁊ leti
μοι ὁ θεὸς ὑμᾶς μετὰ χαρμοσύνης καὶ εὐ=
tia in eternū. sicut eñ nūc vide
φροσύνης εἰς τὸν αἰῶνα. ὥσπερ γὰρ νῦν ἑωρά D
rūt vicine siō vrām capti
κασιν αἱ πάροικοι σιὼν τὴν ὑμετέραν αἰχ
uitatē: sic videbūt velociter q̄
μαλωσίαν, οὕτως ὄψονται ἐν τάχει τὴν
a deo vr̄o salutē: q̄ supueniet
παρὰ τ̃ θεοῦ ὑμῶν σωτηρίαν, ἣ ἐπελεύσε
vobis cū gl'a magna ⁊ splendo=
ται ὑμῖν μετὰ δόξης μεγάλης καὶ λαμπρότη
re eterno. filii paciēter sustinete
τος τοῦ αἰωνίου. τέκνα μακροθυμήσατε τὴν
a deo superuenientē vobis irā: psecu
παρὰ τ̃ θεοῦ ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὀργήν, κατε
tus ē eñ te inimic9 tu9: ⁊ videbis ei9
δίωξεν γάρ σε ὁ ἐχθρός σου, καὶ ὄψει αὐτοῦ
pditionē velociter: ⁊ sup col= E
τὴν ἀπώλειαν ἐν τάχει, καὶ ἐπὶ τραχή=
la eoꝝ ascēdes. delicati mei ābu
λους αὐτῶν ἐπιβήσῃ. οἱ τρυφεροί μου ἐπο
lauerūt vias asperas: sublati sūt sicut grex
ρεύθησαν ὁδοὺς τραχείας, ἤρθησαν ὡς ποίμ
direpti9 ab inimicis. cōfidite
νιον ἡρπασμένον ὑπὸ ἐχθρῶν. θαρσήσατε
filii ⁊ clamate ad deū. erit eñ
τέκνα καὶ βοήσατε πρὸς τὸν θεόν. ἔσται γὰρ
vr̄a ab inducēte: memoria: sicut eñ
ὑμῶν ὑπὸ τοῦ ἐπάγοντος μνεία, ὥσπερ γὰρ
fuit cogitatio vr̄a vt erraretis
ἐγένετο ἡ διάνοια ὑμῶν εἰς τὸ πλανηθῆναι
vos a deo: decuplate cōuer
ὑμᾶς ἀπὸ τ̃ θεοῦ, δεκαπλασιάσατε ἐπι=
si q̄rere eū. nā q̄ induxit
στραφέντες ζητῆσαι αὐτόν. ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν
vobis mala inducet vobis eternā F
ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον

Digitized by Google

letitiā cū ſalute vr̄a. cōſo
εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν. θάρ
de hierl'm: cōſolabit te q̄ nominauit te.
σει ἱλὴμ, παρακαλέσει σε ὀνομάσας σε.
miſeri te affligētes ⁊ ſup gaudē
δίλαιοι οἱ σε κακώσαντες καὶ ἐπιχαρέν
tes tua ruina. miſere ciuitates q̄b⁹
τες τῇ σῇ πτώσει. δίλαιαι αἱ πόλεις αἷς
ſeruierūt filij tui. miſera q̄ ſuſce
ἐδούλευσαν τὰ τέκνα σου. δειλαία ἡ δεξα
pit filios tuos. ſicut eni gauiſa ē ſup
μένη τοὺς υἱούς σου. ὥσπερ γὰρ ἐχάρη ἐπὶ
tua ruina ⁊ letata ē in ca
τῇ σῇ πτώσει καὶ εὐφράνθη ἐπὶ τῷ πτώμα
ſu tuo: ſic cōtriſtabit in ſua
τί σου, οὕτως λυπηθήσεται ἐπὶ τῇ ἑαυτῆς
deſolatiōe. ⁊ amputabo ei⁹ exultationē
G ἐρημίᾳ. καὶ περιελῶ αὐτῆς τὸ ἀγαλλίαμα
multitudinis: ⁊ ſuperbia ei⁹
τῆς πολυοχλίας, καὶ τὸ γαυρίαμα αὐτῆς
erit in luctū. ignis eni ſuperueniet il
ἔσται εἰς πένθος. πῦρ γὰρ ἐπελεύσεται αὐ
li ab eterno in dies lōgos:
τῇ παρὰ τοῦ αἰωνίου εἰς ἡμέρας μακράς,
⁊ habitabit a demoniis mul
καὶ κατοικηθήσεται ὑπὸ δαιμονίων τὸν πλεῖ
tū tēpo. circūſpice ad orientē
ονα χρόνον. περίβλεψαι πρὸς ἀνατολὰς
hieruſalē: ⁊ vide leticiā
ἱερουσαλήμ, καὶ ἴδε τὴν εὐφροσύνην τὴν
a deo tibi venientē. ecce veni
παρὰ τοῦ θεοῦ σοι ἐρχομένην. ἰδοὺ ἔρχον
unt filij tui quos miſiſti veniūt cō
ται υἱοί σου οὓς ἐξαπέστειλας ἔρχονται συ
gregati ab oriēte vſq; ad occidētē
νηγμένοι ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν τῷ
verbo ſancti gaudētes dei
ῥήματι τοῦ ἁγίου χαίροντες τῇ τοῦ θεοῦ
gloria.
δόξῃ. Ca. 5.

Exue te hierl'm ſtola luct⁹
Ἔκδυσαι ἱλὴμ τὴν στολὴν τοῦ πένθους
⁊ vexatiōis tue ⁊ induere
καὶ τῆς κακώσεώς σου καὶ ἔνδυσαι τὴν
decore q̄ a deo glie in
εὐπρέπειαν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ δόξης εἰς
eternū. amplectere diploidē q̄
τὸν αἰῶνα. περιβαλοῦ τὴν διπλοΐδα τῆς
a deo iuſticie. ipone mi
παρὰ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης. ἐπίθου τὴν μί
trā ſup caput tuū glie
A τραν ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου τῆς δόξης τοῦ
eterne. nā deus oſtēdet ſub celo om
αἰωνίου. ὁ γὰρ θεὸς δείξει τῇ ὑπ' οὐρανὸν πά
ni tuū ſplendorē: vocabit eni
σῃ τὴν σὴν λαμπρότητα, κληθήσεται γάρ
tuū nomē a deo in eternū:
σου τὸ ὄνομα παρὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα,
pax iuſticie ⁊ glīa pietatis.
εἰρήνη δικαιοσύνης καὶ δόξα θεοσεβείας.
B ſurge hierl'm: ⁊ ſta in excel
ἀνάστηθι ἱερουσαλήμ, καὶ στῆθι ἐπὶ τοῦ ὑψη
ſo ⁊ circūſpice ad orientē
λοῦ καὶ περίβλεψαι πρὸς ἀνατολὰς
⁊ vide tuos cōgregatos filios a ſo
καὶ ἴδε σου συνηγμένα τὰ τέκνα ἀπὸ ἡ
D lis occaſu vſq; ad ortū verbo
λίου δυσμῶν ἕως ἀνατολῶν τῷ ῥήματι τοῦ
ſancti gaudētes dei memoria. exierūt
ἁγίου χαίροντας τῇ τοῦ θεοῦ μνείᾳ. ἐξῆλθον
eni a te pedeſtres ducti ab inimicis:
γὰρ παρὰ σοῦ πεζοὶ ἀγόμενοι ὑπὸ ἐχθρῶν,

iocunditatem cum ſalute veſtra. Ani
mequior eſto hieruſalem. Exhortatur
enim te qui te nominauit. Nocentes
peribunt qui te vexauerunt: & qui gra
tulati ſunt in tui ruina punientur. Ciui
tates quibus ſeruierunt filii tui punien
tur & q̄ accepit filios tuos. Sicut eni ga
uiſa eſt in tua ruina: & letata eſt in caſu
tuo: ſic cōtriſtabitur in ſua deſolatione.
Et amputabitur exultatio multitudi
nis eius: & gaudimoniū eius erit in lu
ctum. Ignis eni ſuperueniet ei ab eter
no in longiturnis diebus: & habitabi
tur a demoniis in multitudine tēporis.
Circunſpice hieruſalem ad orientem:
& vide iocunditatem a deo tibi venien
tem. Ecce enim veniunt filii tui quos
dimiſiſti diſperſos: veniunt collecti ab
oriente vſq; ad occidentē: in verbo ſan
cto gaudentes in honorem dei. 5.
Exue te hieruſalem ſtola luctus &
vexationis tue: & indue te decore
& honore que a deo tibi eſt ſempiter
na gloria. Circūdabit te deus diploide
iuſticie: & imponet mitram capiti tuo
honoris eterni. Deus eni oſtendet ſplē
dorem ſuum in te qui ſub celo eſt. No
minabitur enim tibi nomen tuū a deo
in ſempiternum: pax iuſticie & honor
pietatis. Exurge hieruſalē & ſta in ex
celſo & circunſpice ad orientem & vide
collectos filios tuos ab oriente ſole vſ
q; ad occidentē: in verbo ſancti gau
dentes dei memoria. Exierunt enim
abs te pedibus ducti ab inimicis: addu
cet autē illos dñs ad te portatos in ho
norem ſicut filios regni. Conſtituit eni
deus humiliare omnē montem excel
ſum & rupes perennes & conualles
replere in equalitate terre: vt ambulet
iſrael diligenter in honorē dei. Obum
brauerunt autem ſilue & omne lignū
ſuauitatis iſrael mandato dei. Adducet
enim deus iſrael cum iocunditate in lu
mine maieſtatis ſue & cum miſericor
dia & iuſticia que ex ipſo eſt.

Incipit exēplum epiſtole eiuſdē quā mi
ſit hieremias ad abductos captiuos in
babyloniā a rege babyloniorū: vt annū
ciaret illis ſm qd̄ pceptū ē illi a deo. 6.
Propter peccata que peccaſtis ante
deum abducemini babyloniam ca
ptiui a nabuchodonoſor rege baby
loniorū. Ingreſſi itaq; in babylonem
eritis ibi annis plurimis & tēporibus
longis vſq; ad generationes ſeptem:
poſt hoc autem educam vos inde cum
pace. Nunc autem videbitis in babylo
nia deos aureos & argēteos & lapideos
& ligneos in humeris portari oſtentā
tes metum gentibus. Videte ergo ne
& vos ſimiles efficiamini factis alienis
& metuatis: & metus vos capiat in ip
ſis. Viſa itaq; turba de retro & ab an
te: adorantes dicite in cordibus veſtris.
Te oportet adorari domine. Angelus
autem meus vobiſcum eſt. Ipſe autem
exquiram animas veſtras. Nam ligna
ipſorum polita a fabro: ipſa etiam in
aurata & inargentata falſa ſunt

adducit aūt illos de⁹ ad te ſubla
εἰσάγει δὲ αὐτοὺς ὁ θεὸς πρός σε αἰρομέ
tos cū glīa ſicut filios regni. cōſti
νους μετὰ δόξης ὡς υἱοὺς βασιλείας. συνέ
tuit eni de⁹ humiliari oēm mōtē
ταξεν γὰρ ὁ θεὸς ταπεινοῦσθαι πᾶν ὄρος
excelſum ⁊ littora perennia ⁊ cōualles
ὑψηλὸν καὶ θῖνας αἰωνίους καὶ φάραγγας
repleri in coeqtionē terre: vt
πληροῦσθαι εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς, ἵνα
ambulet iſrael ſecure dei glo
βαδίσῃ ἰσραὴλ ἀσφαλῶς τῇ τοῦ θεοῦ δό
ria: obumbrauerūt aūt ⁊ ſylue ⁊ oē
ξῃ. ἐσκίασαν δὲ καὶ οἱ δρυμοὶ καὶ πᾶν
lignū ſuauitatis iſrael mādato
ξύλον εὐωδίας τῷ ἰσραὴλ προστάγματι τοῦ
dei: adducet eni pp̄ls iſrael cū leti
θεοῦ, ἡγήσεται γὰρ ὁ λαὸς ἰσραὴλ μετ' εὐ
tia lumine glīe ei⁹ cū
φροσύνης τῷ φωτὶ τῆς δόξης αὐτοῦ σὺν
miſericordia ⁊ iuſticia q̄ ab ipſo
ἐλεημοσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τῇ παρ' αὐτοῦ.

EPISTOLA.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Exēplū epiſtole quā miſit
Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλεν
hieremias ad adductos in ba
ἱερεμίας πρὸς τοὺς ἀχθησομένους εἰς βα
bylonē a rege babylonio
βυλῶνα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλω
rū. vt annūciaret illis ſicut preceptū ē
νίων. ἀναγγεῖλαι αὐτοῖς καθότι ἐπετάγη
illi a deo. pp̄t peccata que
αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. διὰ τὰς ἁμαρτίας ἃς
peccaſtis corā deo: adducemini
ἡμαρτήκατε ἐναντίον τοῦ θεοῦ, ἀχθήσεσθε
in babyloniā captiui a nabu
εἰς βαβυλῶνα αἰχμάλωτοι ὑπὸ ναβου
chodonoſor rege babyloniorū.
χοδονόσορ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνί
ingreſſi igit in babylonē: eritis
ων. εἰσελθόντες οὖν εἰς βαβυλῶνα, ἔσεσθε
illic ānis plurib⁹ ⁊ tpe longū vſq; ad
ἐκεῖ ἔτη πλείονα καὶ χρόνον μακρὸν ἕως
gnatiōes ſeptē: poſt aūt hoc educā vos in
γενεῶν ἑπτά, μετὰ δὲ τοῦτο ἐξάξω ὑμᾶς ἐ
de cū pace. nūc aūt videbitis in ba
κεῖθεν μετ' εἰρήνης. νυνὶ δὲ ὄψεσθε ἐν βα
bylone deos argēteos ⁊ aureos ⁊ li
βυλῶνι θεοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς καὶ ξυ
gneos in humeris ſublatos oſtēdētes me
λίνους ἐπ' ὤμοις αἰρομένους δεικνύοντας φό
tū gētib⁹. timete igit̄ ne
βον τοῖς ἔθνεσιν. εὐλαβήθητε οὖν μὴ καὶ
vos aſſimilati alienigenis aſſi
ὑμεῖς ἀφομοιωθέντες τοῖς ἀλλοφύλοις ἀφ
milemini: ⁊ timor vos capiat in ipſis
ομοιωθῆτε, καὶ φόβος ὑμᾶς λάβῃ ἐπ' αὐτοῖς
videntes turbā ante ⁊ poſt eos
ἰδόντες ὄχλον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν αὐτῶν
adorātes eos. dicite tñ in mēte
προσκυνοῦντας αὐτά. εἴπατε δὲ τῇ διανοίᾳ
te oportet adorare dñe. nā angel
σὲ δεῖ προσκυνεῖν δέσποτα. ὁ γὰρ ἄγγε
lus me⁹ vobiſcū eſt: ipſe q; exquirens
λός μου μεθ' ὑμῶν ἐστιν, αὐτός τε ἐκζητῶν
aīas vr̄as: lingua eni eox eſt
τὰς ψυχὰς ὑμῶν, γλῶσσα γὰρ αὐτῶν ἐστιν
polita a fabro ipa q; de
κατεξυσμένη ὑπὸ τέκτονος αὐτά τε πε
aurata ⁊ deargētata: falſa aūt ſunt
ρίχρυσα καὶ περιάργυρα, ψευδῆ δ' ἐστιν

Digitized by Google

τ nõ poſſunt loqui: τ ſicut virgi
καὶ οὐ δύνανται λαλεῖν, καὶ ὥσπερ παρθέ
ni amãti ornatũ accipiẽtes aurũ fa=
νῳ φιλοκόσμῳ λαμβάνοντες χρυσίον κα
bricãt coronas ſup capita
τασκευάζουσιν στεφάνους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
deorũ ſuorũ: eſt ãt τ qñ ſubtrahẽ
τῶν θεῶν αὐτῶν, ἔστι δὲ καὶ ὅτε ὑφαιρούμε
tes ſacerdotes a diis ſuis aurũ
νοι οἱ ἱερεῖς ἀπὸ τῶν θεῶν αὐτῶν χρυσί=
τ argentũ in ſe ipſos expen=
ον καὶ ἀργύριον εἰς ἑαυτοὺς καταναλώσου
dũt. dabũt ãt ex eis τ his q̃ ſub
σι. δώσουσι δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ ταῖς ἐπὶ
tecto meretricibꝰ: ornãt qꝫ eos
τοῦ τέγους πόρναις, κοσμοῦσί τε αὐτοὺς
ſicut hoĩes veſtimẽtis deos argẽ=
ὡς ἀνθρώπους τοῖς ἐνδύμασι θεοὺς ἀργυ=
teos τ aureos τ ligneos: hi ãt nõ
ροῦς καὶ χρυσοῦς καὶ ξυλίνους, οὗτοι δὲ οὐ
liberant a rubigĩe τ tineis cir
διασώζονται ἀπὸ ἰοῦ καὶ βρωμάτων πε=
cũamictis illis veſtimẽto purpu
ριβεβλημένων αὐτῶν ἱματισμὸν πορφυ=
reo. extergẽtes faciẽ ipſorũ
ροῦν. ἐκμάσσοντες τὸ πρόσωπον αὐτῶν
ꝓpt̃ q̃ ex domo puluerẽ q̃ eſt pluri
διὰ τὸν ἐκ τῆς οἰκίας κονιορτὸν ὅς ἐστι πλεί
mꝰ ſup eos: τ ſceptrũ habet vt ho
ων ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ σκῆπτρον ἔχει ὡσεὶ ἄν
mo iudex regiõis: q̃ in ſe pec
θρωπος κριτὴς χώρας, ὃς τὸν εἰς αὐτὸν ἁ=
cantẽ nõ iterfecit. habet ãt gladiũ
μαρτάνοντα οὐκ ἀνελεῖ. ἔχει δὲ ἐγχειρί=
diũ in dextera τ ſecurim: ſe ãt de bel
διον ἐν δεξιᾷ καὶ πέλεκυν, ἑαυτὸν δὲ ἐκ πο
lo τ latronibꝰ nõ liberabit: vnde no=
λέμου καὶ λῃστῶν οὐκ ἐξελεῖται, ὅθεν γνώρι
ti ſunt nõ exñtes dei: ne igit̃ timueritis
μοί εἰσιν οὐκ ὄντες θεοί, μὴ οὖν φοβηθῆτε
eos. ſicut enĩ vas hoĩs cõfra=
αὐτούς. ὥσπερ γὰρ σκεῦος ἀνθρώπου συντρι
ctũ inutile fit: tales ſunt
βὲν ἀχρεῖον γίνεται, τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν
dii eorũ: cõſtitutis illis in
οἱ θεοὶ αὐτῶν, καθιδρυμένων αὐτῶν ἐν τοῖς
domibꝰ: oculi eorũ pleni ſunt pu
οἴκοις, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν πλήρεις εἰσὶ κο
luere a pedibꝰ introeun
νιορτοῦ ἀπὸ τῶν ποδῶν τῶν εἰσπορευομέ
tiũ. τ ſicut alicui q̃ offendit regẽ:
νων. καὶ ὥσπερ τινὶ ἠδικηκότι βασιλέα,
circũſepta ſunt atria: ſicut ad
περιπεφραγμέναι εἰσὶν αἱ αὐλαί, ὡς ἐπὶ
mortẽ adducto: domos eorũ
θανάτῳ ἀπηγμένῳ, τοὺς οἴκους αὐτῶν ὀ=
muniũt ſacerdotes ianuis qꝫ τ clau=
χυροῦσιν οἱ ἱερεῖς θυρώμασί τε καὶ κλεί
ſtris τ ſeris: vt a latrõibꝰ nõ ſpo
θροις καὶ μοχλοῖς, ὅπως ὑπὸ λῃστῶν μὴ συ
liẽt: lucernas accẽdũt τ plures q̃m
λῶσι, λύχνους καίουσι καὶ πλείους ἢ
ſibi ipſis q̃rũ nullã poſſunt videre eſt q̃dẽ
ἑαυτοῖς ὧν οὐδένα δύνανται ἰδεῖν, ἔστι μὲν
ſicut trabs ex domo: at cor=
ὥσπερ δοκὸς τῶν ἐκ τῆς οἰκίας, τὰς δὲ καρ
da eorũ dicũt elingi q̃ de
δίας αὐτῶν φασὶν ἐκλείχεσθαι τῶν ἀπὸ
terra ſerpentibꝰ comedentibꝰ eos qꝫ τ
γῆς ἑρπετῶν κατεσθιόντων αὐτούς τε καὶ
veſtimẽtũ eorũ nõ ſentiũt: nigri
τὸν ἱματισμὸν αὐτῶν οὐκ αἰσθάνονται, μεμε

et non poſſunt loqui. Et ſicut virgini amanti ornamẽta: ita accepto auro fabricata ſunt. Coronas certe aureas habent ſuper capita ſua dii illorum: vnde ſubtrahunt ſacerdotes ab eis aurum & argentum: & erogant illud in ſemetipſis. Dant autem & ex ipſo proſtitutis: & meretrices ornant: & iterum cum receperint illud a meretricibus: ornant deos ſuos. Hi autem non liberantur ab erugine & tinea. Opertis autem illis veſte purpurea extergent faciem ipſorũ propter puluerem domus qui eſt plurimus inter eos. Sceptrum autem habet vt homo ſicut iudex regionis: qui in ſe peccantem non interficit. Habet etiam in manu gladium & ſecurim: ſe autem de bello & a latronibus non liberat. Vnde vobis notum ſit quia non ſunt dii. Non ergo reuereamini eos. Sicut enim vas hominis confractum inutile efficitur: tales ſunt & dii illorum. Conſtitutis illis in domo: oculi eorum pleni ſunt puluere a pedibus introeuntium: & ſicut alicui qui regem offendit circũſepte ſunt ianue: aut ſicut ad ſepulchrũ adductum mortuum: ita tutant ſacerdotes oſtia clauſuris & ſeris ne a latronibus expolientur. Lucernas accendunt illis & quidem multas ex quibus nullã videre poſſunt. Sunt autẽ ſicut trabes in domo. Corda vero eorũ dicunt elingere ſerpentes qui de terra ſunt: dum comedant eos & veſtimentum ipſorũ et non ſentiunt. Nigre fiunt facies eorum a fumo qui in domo fit. Supra corpus eorum & ſupra caput eorũ volant noctue & hirundines & aues etiam ſimiliter & catte. Vnde ſciatis quia non ſunt dii. Ne ergo timueritis eos. Aurũ etiam quod habet ad ſpeciem: niſi aliquis exterſerit eruginem: non fulgebunt. Neqꝫ enim dum cõflarentur ſentiebant. Ex omni precio empta ſunt in quibus ſpiritus nõ eſt in ipſis. Sine pedibus in humeris portantur: oſtentantes ignobilitatẽ ſuam hominibus. Confundantur etiam qui colunt ea. Propterea ſi ceciderint in terram: a ſemetipſis non conſurgunt: neqꝫ ſi quis eum ſtatuerit rectum per ſemetipſum ſtabit: ſed ſicut mortuis humeri illis apponẽtur. Hoſtias illorũ vendunt ſacerdotes ipſorum & abutuntur: ſimiliter & mulieres eorum decerpẽtes neqꝫ infirmo neqꝫ mendicanti aliquid impartiunt: de ſacrificiis eorum fete & menſtruate contingunt. Scientes itaqꝫ ex his quia non ſunt dii: ne timeatis eos. Vnde enĩ vocantur dii: q̃a mulieres apponũt diis argẽteis & aureis & ligneis & in domibꝰ eorum ſacerdotes ſedent habentes tunicas ſciſſas & capita & barbam raſam: quorum capita nuda ſunt. Rugiunt autem clamantes contra deos ſuos ſicut in cena mortui. Veſtimenta eorũ auferunt ſacerdotes: & veſtiunt vxores ſuas & filios ſuos. Neqꝫ ſi quid mali patiuntur ab aliquo: neqꝫ ſi quid boni poterunt cccccccccccccccccccccccccccc
cccccccccccccccccccccccccccccccccccc

facti ſunt in facie eorũ a fu=
λάνωνται τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καπ
mo q̃ ex domo ſup corpꝰ eorũ
νοῦ τοῦ ἐκ τῆς οἰκίας. ἐπὶ τὸ σῶμα αὐτῶν
τ ſup caput volãt noctue
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐφίπτανται νυκτερίδες
hirũdines τ aues: ſimiliter ãt τ
χελιδόνες καὶ τὰ ὄρνεα, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ
catti. vnde cognoſcetis q̃ nõ ſunt dii: ne
αἴλουροι. ὅθεν γνώσεσθε ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί, μὴ
igit̃ timueritis eos. nã aurũ qđ cir
οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. τὸ γὰρ χρυσίον ὃ πε B
cũiacet ad pulchritudinẽ: niſi q̃s exterſerit
ρίκειται εἰς κάλλος, ἐὰν μή τις ἐκμάξῃ τὸν
eruginẽ nõ fulgebũt: neqꝫ enĩ qñ cõflabant̃
ἰὸν οὐ μὴ στίλψωσιν, οὐδὲ γὰρ ὅτε ἐχωνεύον
ſentiebãt: ex oĩ p̃cio empta
το ᾐσθάνοντο, ἐκ πάσης τιμῆς ἠγορασμένα
ſunt in q̃bꝰ nõ eſt ſpũs: ſine pedibꝰ
εἰσὶν ἐν οἷς οὐκ ἔστι πνεῦμα, ἄνευ ποδῶν
in humeris portant̃ oſtẽdentes eo=
ἐπ᾽ ὤμοις φέρονται ἐνδεικνύμενοι τὴν ἑαυ
rũ ignominiã hoĩbꝰ: cõfundunt̃
τῶν ἀτιμίαν τοῖς ἀνθρώποις, αἰσχύνονται
ãt τ colẽtes ea: ꝓpt̃ qđ ne
δὲ καὶ οἱ θεραπεύοντες αὐτά, διὰ τὸ μή
forte ſup terrã cadat p̃ ſe ſurge=
ποτε ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ δι᾽ αὐτῶν ἀνίστα
re neqꝫ ſi q̃s eũ rectũ ſtatuerit: p
σθαι μήτε ἐάν τις αὐτὸν ὀρθὸν στήσῃ, δι᾽
ſe ipm mouebit̃: neqꝫ ſi iclinatꝰ fuerit nõ
ἑαυτοῦ κινηθήσεται, μήτε ἐὰν κλιθῇ οὐ=
diriget̃. ſed ſicut mortuis do=
μὴ ὀρθωθῇ. ἀλλ᾽ ὥσπερ νεκροῖς τὰ δῶ=
na ipſis apponũt: at ho=
ρα αὐτοῖς παρατιθέασι. τὰς δὲ θυσί=
ſtias illorũ vẽdentes ſacerdotes eis abu
ας αὐτῶν ἀποδόμενοι οἱ ἱερεῖς αὐτῶν κα
tunt̃. ſimiliter ãt τ mulieres
ταχρῶνται. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ γυναῖκες C
ab eis cõdientes: nihil mẽdico neqꝫ
ἀπ᾽ αὐτῶν ταριχεύουσαι, οὐδὲν πτωχῷ οὐδὲ
impotẽti diſtribuũt: ſacrificia eorũ
ἀδυνάτῳ μεταδιδόασι, τῶν θυσιῶν αὐτῶν
mẽſtruata τ fœmine tãgunt. cognoſcite
ἀποκαθημένη καὶ λεχὼ ἅπτονται. γνῶτε
igit̃ ex his q̃ nõ ſunt dii ne timue
οὖν ἀπὸ τούτων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί μὴ φοβη
ritis eos: vnde enĩ vocarẽtur dii q̃
θῆτε αὐτούς, πόθεν γὰρ κληθείησαν θεοὶ ὅτι
mulieres apponũt diis argẽteis τ
γυναῖκες παρατιθέασι θεοῖς ἀργυροῖς καὶ
aureis τ ligneis: in domibꝰ eorũ
χρυσοῖς καὶ ξυλίνοις, ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν
ſacerdotes ſedẽt hñtes tunicas
οἱ ἱερεῖς καθίζουσιν ἔχοντες τοὺς χιτῶνας
ſciſſas τ capita τ bar
διερρωγότας καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς πώ
bas raſas quorũ capita diſcooper
γωνας ἐξυρημένους ὧν αἱ κεφαλαὶ ἀκάλυ=
ta ſunt. rugiebãt clamãtes incõſpectu
πτοί εἰσιν. ὠρύονται δὲ βοῶντες ἐναντίον
deorũ ſuorũ ſicut q̃dã in cena
τῶν θεῶν αὐτῶν ὥσπερ τινὲς ἐν περιδείπνῳ
mortui: a veſtimẽto eorũ auferẽt
νεκροῦ, ἀπὸ τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν ἀφελόν= D
tes ſacerdotes: induũt vxores ſu=
τες οἱ ἱερεῖς, ἐνδύουσι τὰς γυναῖκας αὐ=
as τ filios. neqꝫ ſi malũ paſſi fue
τῶν καὶ τὰ παιδία. οὔτε ἐὰν κακὸν πάθω
rint ab aliq̃ neqꝫ ſi bonũ: poterũt
σιν ὑπό τινος οὔτε ἐὰν ἀγαθόν, δυνήσονται

Digitized by Google

retribuere neq̃ cõſtituere regem
ἀνταποδοῦναι, οὔτε καταστῆσαι βασιλέα
poſſunt: neq̃ auferre. ſimilit̃ ne-
δύνανται, οὔτε ἀφελεῖσθαι. ὡσαύτως οὔ-
q̃ diuitias neq̃ es poſſunt
τε πλοῦτον οὔτε χαλκὸν οὐ μὴ δύνωνται
dare. ſi q̃s illis votũ vouens non
διδόναι. ἐάν τις αὐτοῖς εὐχὴν εὐξάμενος μὴ
reddiderit non requirent. de morte
ἀποδῷ οὐ μὴ ἐπιζητήσωσιν. ἐκ θανάτου
hoiem non liberabũt. neq̃ minorẽ
ἄνθρωπον οὐ μὴ ῥύσωνται. οὔτε ἥττονα
a forti eripient. hoiem ce-
ἀπὸ ἰσχυροῦ οὐ μὴ ἐξέλωνται. ἄνθρωπον τυ-
cum ad viſionẽ non reſtituent: in neceſ
φλὸν εἰς ὅρασιν οὐ μὴ περιστήσωσιν, ἐν ἀνάγ-
ſitate hoiem exñtẽ non liberabũt: vidue
κῃ ἄνθρωπον ὄντα οὐ μὴ ἐξέλωνται, χήραν
non miſerebunt̃ neq̃ orphano benefacient
οὐ μὴ ἐλεήσωσιν οὔτε ὀρφανὸν εὐποιήσωσι.
E q̃ a mõte lapidib⁹ aſſimilati ſunt
τοῖς ἀπὸ τοῦ ὄρους λίθοις ὡμοιωμένοι εἰσὶν
lignea & aurea & ar
τὰ ξύλινα καὶ τὰ περίχρυσα καὶ τὰ περι-
gẽtea. at colentes ea confun-
άργυρα. οἱ δὲ θεραπεύοντες αὐτὰ καταισχυν-
dentur. quõ ergo exiſtimãdũ ẽ aut vocãdũ e-
θήσονται. πῶς οὖν νομιστέον ἢ κλητέον αὐ-
os eſſe deos? adhucẽt & ipſis
τοὺς ὑπάρχειν θεούς; ἔτι δὲ καὶ αὐτῶν
chaldeis inhonorãtib⁹ ea. q̃ cum
τῶν χαλδαίων ἀτιμαζόντων αὐτά. οἳ ὅταν
viderit mutũ nõ potentẽ loqui: offe-
ἴδωσιν ἐνεὸν μὴ δυνάμενον λαλῆσαι, προ-
rentes belum petũt loqui q̃ſi
σενεγκάμενοι τὸν βῆλον ἀξιοῦσι φωνῆσαι ὡς
potente exñte illo eſſe. & nõ poſſũt
δυνατοῦ ὄντος αὐτοῦ ἔσεσθαι. καὶ οὐ δύναν-
ipſi itelligẽtes relinquere ea: ſen
ται αὐτοὶ νοήσαντες καταλιπεῖν αὐτά, αἴ-
ſum .n. nõ habent. at mulieres cir
σθησιν γὰρ οὐκ ἔχουσιν. αἱ δὲ γυναῖκες πε-
cundate funib⁹: in viis ſedent
ριθέμεναι σχοινία, ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐγκάθηνται
ſuccendẽtes furfures. cũ aũt aliq̃ eaꝝ
θυμιῶσαι τὰ πίτυρα. ὅταν δέ τις αὐτῶν
attracta ab aliquo ptrãſeũti-
ἐφελκυσθεῖσα ὑπό τινος τῶν παραπορευ-
F um dormierit q̃ ꝓxime exprobrat: q̃
ομένων κοιμηθῇ τὴν πλησίον ὀνειδίζει, ὅτι
nõ digna ẽ hita ſic & ipſa: neq̃ funis
οὐκ ἠξίωται ὥσπερ καὶ αὐτή, οὐδὲ τὸ σχοινίον
ipſi⁹ dirupt⁹ ẽ. oĩa q̃ fiũt in il-
αὐτῆς διερράγη. πάντα τὰ γινόμενα ἐν αὐ-
lis ſunt mẽdacia. quõ igit̃ exiſtimãdũ ẽ aut
τοῖς ἐστι ψευδῆ. πῶς οὖν νομιστέον ἢ
vocandũ deos illos eſſe?
κλητέον ὥστε θεοὺς αὐτοὺς ὑπάρχειν;
a fabris & aurificibus fabri
ὑπὸ τεκτόνων καὶ χρυσοχόων κατα-
cata ſunt: nihil aliud erunt
σκευασμένα εἰσίν, οὐδὲν ἄλλο μὴ γένωνται
q̃ volent artifices ipſa eſſe. ip
ἢ βούλονται οἱ τεχνῖται αὐτὰ εἶναι. αὐ-
ſi q̃ fabricantes ea non e-
τοί τε οἱ κατασκευάζοντες αὐτὰ οὐ μὴ γέ-
runt multi tp̃is: quõ ſtã debent
νωνται πολυχρόνιοι, πῶς γε δὴ μέλλει

retribuere: neq̃ regem cõſtituere poſſunt neq̃ auferre. Similiter neq̃ dare diuitias poſſunt neq̃ malum retribuere. Si quis illis votũ vouerit & non reddiderit: neq̃ hoc requirunt. Hominem a morte non liberant: neq̃ infirmum a potentiori eripiunt. Hominem cecum ad viſum non reſtituunt: de neceſſitate hominem non liberabunt. Vidue non miſerebuntur neq̃ orphanis benefacient. Lapidibus de monte ſimiles ſunt dii illorum lignei & lapidei & aurei & argentei. Qui autem colunt ea cõfundentur. Quomodo ergo eſtimandum eſt aut dicẽdum illos eſſe deos? Adhuc enim ipſis chaldeis nõ honorantibus ea: qui cum audierint mutũ non poſſe loqui: offerunt illud ad bel: poſtulãtes ab eo loqui quaſi poſſint ſentire qui non habent motum. Et ipſi cum intellexerint: relinquẽt ea. Senſum enim nõ habent ipſi dii illorum. Mulieres autẽ circundate funibus in viis ſedent ſuccendentes oſſa oliuarum. Cum autem aliqua ex ipſis abſtracta ab aliquo tranſeunte dormierit cum eo: proxime ſue exprobrat q̃ ea non ſit digna habita ſicut ipſa neq̃ funis eius diruptus ſit. Omnia autem que illis fiunt falſa ſunt. Quomodo eſtimandum aut dicendũ eſt illos eſſe deos? A fabris autem & aurificibus facta ſunt. Nihil aliud erunt niſi id quod volunt eſſe ſacerdotes. Aurifices etiam ipſi qui ea faciunt non ſunt multi tẽporis. Nunquid ergo poſſunt ea que fabricata ſunt ab ipſis eſſe dii? Reliquerunt aũt falſa & opprobrium poſtea futuris. Nam cum ſuperuenerit illis prelium & mala: cogitant ſacerdotes vbi ſe abſcondant cum illis. Quomodo ergo ſentiri debeant quoniã dii ſunt qui nec de bello ſe liberant: neq̃ de malis ſe eripiunt? Nam cũ ſint lignea & inaurata & inargentata: ſcietur poſt ea: quia falſa ſunt ab vniuerſis gentib⁹ & regibus que manifeſta ſunt: quia nõ ſunt dii ſed opera manuum hominum & nullum opus dei cum illis. Vnde ergo notum eſt quia nõ ſunt dii: ſed opera manuũ hominũ & nullum dei opus in ipſis eſt. Regem regioni non ſuſcitãt neq̃ pluuiam hominibus dabunt. Iudicium quoq̃ nõ diſcernent: neq̃ regiones liberabunt ab iniuria: quia nihil poſſunt ſicut cornicule inter medium celi & terre. Etenim cum inciderit ignis in domum deorum ligneorũ & argenteorum & aureorum: ſacerdotes quidẽ ipſorum fugient & liberabũtur: ipſi vero ſicut trabes in medio comburentur. Regi autem & bello nõ reſiſtent. Quomodo ergo eſtimandum eſt aut recipiẽdum: quia dii ſunt? Non a furibus neq̃ a latronibus ſe liberabunt dii lignei & lapidei & inaurati & inargentati: quib⁹ iniqui fortiores ſunt. Aurũ & argentũ et veſtimentum quo operti ſunt auferent illis & abibũt: nec ſibi auxilium ferent. Itaq̃ melius eſt eſſe regem oſtentantem virtutem ſuam: aut vas in

ab ipſis fabricata eſſe dii?
τὰ ὑπ' αὐτῶν κατασκευασθέντα εἶναι θεοί;
reliq̃runt .n. falſa & opprobria futu
κατέλιπον γὰρ ψευδῆ καὶ ὀνείδη τοῖς ἐπι-
ris. qñ .n. venerit ſup ea bel
γινομένοις. ὅταν γὰρ ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτὰ πό-
lum & mala: cogitant ad ſeipſos
λεμος καὶ κακά, βουλεύονται πρὸς αὐτοὺς
ſacerdotes vbi ſimul abſcõdẽt cũ illis.
οἱ ἱερεῖς ποῦ συναποκρυβῶσι μετ' αὐτῶν.
quõ ergo nõ eſt ſentire q̃ nõ ſunt dii
πῶς οὖν οὐκ ἔστιν αἰσθέσθαι ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί
q̃ neq̃ ſaluant ſemetipſos de bello:
οἳ οὔτε σώζουσιν αὐτοὺς ἐκ πολέμου,
neq̃ de malis: exñtia lignea &
οὔτε ἐκ κακῶν, ὑπάρχοντα ξύλινα καὶ
aurea & argentea. cognoſce-
περίχρυσα καὶ περιάργυρα. γνωσθήσε-
tur poſt hec q̃ ſunt mẽdacia
ται μετὰ ταῦτα ὅτι ἐστὶ ψευδῆ τοῖς
gentib⁹ oĩbus: & regibus manifeſta
ἔθνεσι πᾶσι, τοῖς τε βασιλεῦσι φανερὰ
erũt q̃ nõ ſunt dii: ſed opera manu
ἔσται ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί, ἀλλὰ ἔργα χει-
um hoĩum & nullũ dei opus in
ρῶν ἀνθρώπων καὶ οὐδὲν θεοῦ ἔργον ἐν
illis eſt. cui ergo cognoſcẽdũ ẽ q̃
αὐτοῖς ἐστιν. τίνι οὖν γνωστέον ἐστὶν ὅτι
nõ ſunt dii. regem .n. regiõis nõ
οὐκ εἰσὶν θεοί. βασιλέα γὰρ χώρας οὐ μὴ
ſuſcitabunt neq̃ pluuiã hoĩbus
ἀναστήσωσιν οὔτε ὑετὸν ἀνθρώποις οὐ μὴ
dabunt iudiciũq̃ non iudicabũt eoꝝ
δώσωσιν κρίσιν τε οὐ μὴ κρίνωσιν αὐτῶν
neq̃ liberabũt iniuriam ĩpotentes
οὔτε μὴ ῥύσωνται ἀδίκημα ἀδύνατοι
exñtes. ſicut .n. cornicule ĩ medium
ὄντες. ὥσπερ γὰρ κορῶναι ἀναμέσον
celi & tre: & .n. cum
τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ γὰρ ὅταν
ceciderit ĩ domũ deoꝝ ligneoꝝ aut aureo
πέσῃ εἰς οἰκίαν θεῶν ξυλίνων ἢ περι-
rum aut argenteoꝝ ignis: equidẽ
χρύσων ἢ περιαργύρων πῦρ, οἱ μὲν
ſacdotes eoꝝ fugient & ſaluabun-
ἱερεῖς αὐτῶν φεύξονται καὶ διασωθήσον-
tur: ipſi aũt ſicut trabes mediũ cõbu-
ται, αὐτοὶ δὲ ὥσπερ δοκοὶ μέσοι κατα-
rentur. regi aũt & hoſtib⁹
καυθήσονται. βασιλεῖ δὲ καὶ πολεμίοις
non reſiſtent. quõ igit̃ exiſtimãdũ ẽ aut
οὐ μὴ ἀντιστῶσι. πῶς οὖν νομιστέον ἢ
recipiẽdũ q̃ ſunt dii: neq̃ a furi
δεκτέον ὅτι εἰσὶν θεοί, οὔτε ἀπὸ κλε-
bus neq̃ a latronib⁹ ſaluabũt̃ dei
πτῶν οὔτε ἀπὸ λῃστῶν οὐ μὴ διασωθῶσι θεοὶ
lignei & deargẽtati & deaurati. q̃
ξύλινοι καὶ περιάργυροι καὶ περίχρυσοι. ὧν οἱ
fortes auferentes aurũ & argentũ
ἰσχύοντες περιελόμενοι τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον
& veſtimentũ circũpoſitum eis:
καὶ τὸν ἱματισμὸν τὸν περικείμενον αὐτοῖς,
abibunt hñtes: neq̃ ſibi ipſis
ἀπελεύσονται ἔχοντες, οὔτε ἑαυτοῖς οὐ μὴ
auxiliabunt̃: ita vt meli⁹ ſit regem oſtẽ-
βοηθήσωσιν, ὥστε κρεῖσσον εἶναι βασιλέα ἐπι-
dere ſuam fortitudiẽ: aut vas in
δεικνύμενον τὴν ἑαυτοῦ ἀνδρείαν ἢ σκεῦος ἐν

dom⁹ vtile in q̄ vtetur poſſidens
οἰκία χρήσιμος ἐφ' ᾧ χρήσεται ὁ κεκτημένος
ꝙ falſi dij: aut τ porta in domo q̄ ſeruat
ἢ ψευδεῖς θεοί, ἢ καὶ θύρα ἐν οἰκίᾳ διασώζου-
q̄ in ea exiſtẽtia ꝙ falſi dij: τ
σα τὰ ἐν αὐτῇ ὄντα ἢ οἱ ψευδεῖς θεοί, καὶ
lignea colũna in regijs. ꝙ falſi
ξύλινος στῦλος ἐν βασιλείοις. ἢ οἱ ψευδεῖς
dei. ſol q̄dẽ .n. τ luna τ ſtelle exñ
θεοί. ἥλιος μὲν γὰρ καὶ σελήνη καὶ ἄστρα ὄν
tes ſpendide τ miſſe ad vtilitates
τα λαμπρὰ καὶ ἀποστελλόμενα ἐπὶ χρείας
obediẽtes ſũt. ſimiliter τ fulgur cum
ἐπήκοά εἰσιν. ὡσαύτως καὶ ἀστραπὴ ὅταν
apparuerit pſpicuũ eſt. at ꝑe ſpũs
ἐπιφανῇ εὔοπτός ἐστι. τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα
in oĩ regione ſpirat. τ nubib⁹ cum
ἐν πάσῃ χώρᾳ πνεῖ. καὶ νεφέλαις ὅταν
ipatũ fuerit a deo ãbulare in totũ
ἐπιταγῇ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πορεύεσθαι ἐφ' ὅλην
orbem ꝑficiunt qḋ ipatũ ẽ.
τὴν οἰκουμένην συντελοῦσι τὸ ταχθέν. τὸ
at ignis emiſſus deſup deſolare mõtes
δὲ πῦρ ἐξαποσταλὲν ἄνωθεν ἐξερημῶσαι ὄρη
τ ſiluas. facit qḋ ꝓceptũ eſt. hec
καὶ δρυμούς. ποιεῖ τὸ συνταχθέν. ταῦ-
aũt neq; ſpẽbus neq; virtutĩ
τα δὲ οὐδὲ ταῖς ἰδέαις οὐδὲ ταῖς δυνά-
bus ſuis aſſimilata ſunt. vnde neq;
μεσιν αὐτῶν ἀφωμοιωμένα εἰσίν. ὅθεν οὔτε
exiſtimãdũ neq; vocãdũ eſſe illos de
νομιστέον οὔτε κλητέον ὑπάρχειν αὐτοὺς θε
os. nõ potẽtib⁹ exñtib⁹ ipſis neq; iudiciũ
ούς. οὐ δυνατῶν ὄντων αὐτῶν οὔτε κρίσιν
iudicare neq; bñfacere hoĩbus. ſcientes
κρῖναι οὔτε εὖ ποιῆσαι ἀνθρώποις. γνόντες
igiẽ q̃ nõ ſunt dij. ne timueritis eos:
οὖν ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί. μὴ φοβηθῆτε αὐτούς.
neq; .n. regibus maledicent
οὔτε γὰρ βασιλεῦσιν οὐ μὴ καταράσωνται

domo vtile in quo gloriatur q poſſidet illud: vel oſtium in domo qđ cuſtodit q̄ in pace ſunt: ꝙ falſi dii. Sol quidẽ & luna ac ſydera cum ſint ſplendida & emiſſa ad vtilitates obaudiunt: ſimiliter & fulgur cum apparuerit perſpicuũ eſt. Idipſum autem & ſpiritus in omni regione ſpirat & nubes: quibus cum imperatum fuerit a deo perambulare in vniuerſum orbem: perficiunt quod imperatum eſt eis. Ignis etiam miſſus deſuper vt conſumat montes & ſiluas facit quod preceptum eſt ei. Hec autem neq; ſpeciebus neq; virtutibus vni eorum ſimilia ſunt. Vnde neq; eſtimandũ eſt: neq; dicendum illos eſſe deos: quã do non poſſunt neq; iudicium iudicare neq; facere hominibus. Scientes ita q; quia non ſunt dii: ne ergo timueritis eos. Neq; enim regibus maledicent neq; benedicent. Signa eni in celo gentibus non oſtendunt neq; vt ſol lucebunt: neq; illuminabũt vt luna. Beſtie meliores ſunt illis q̄ poſſũt fugere ſub tectũ: ac prodeſſe ſibi. Nullo itaq; modo nobis eſt manifeſtũ quia ſunt dii: ꝓpter qđ ne timeatis eos. Nam ſicut in cucumerario formido nihil cuſtodit: ita ſunt dii illorũ lignei & argentei & inaurati. Eodẽ modo & in horto ſpina alba: ſupra quam oĩs auis ſedet. Similiter & mortuo proiecto in tenebris ſimiles ſunt dii illorũ lignei & inaurati & inargentati. A purpura quoq; & murice: q̄ ſupra illos teneãt: ſcietis itaq; quia nõ ſunt dii. Ipſi etiã poſtremo comedũtur: et erit opprobrium in regione. Melior eſt homo iuſtus qui non habet ſimulachra: nam erit longe ab opprobriis.

Explicit liber Baruch.

neq; bñdicent. ſigna q; in gẽtib⁹
οὔτε μὴ εὐλογήσωσι. σημεῖά τε ἐν ἔθνεσιν
in celo nõ oſtẽdent neq; ſicut ſol
ἐν οὐρανῷ οὐ μὴ δείξωσιν οὔτε ὡς ὁ ἥλιος οὐ
lucebunt neq; illumiabũt q̄ſi luna.
λάμψωσιν οὔτε φωτιοῦσιν ὡς ἡ σελήνη. τὰ
beſtie ſunt meliores illis q̄ poſſunt effugi-
θηρία ἐστὶν κρείσσονα αὐτῶν ἃ δύναται ἐκφεύ-
entes in ꝓtectiões ſibi ipſis ꝓdeſſe. ſcõm
γοντα εἰς σκέπην ἑαυτὰ ὠφελῆσαι. κατ' οὐ
nullũ igiẽ modũ eſt nobis manifeſtũ: q̃ ſũt
δένα οὖν τρόπον ἐστὶν ἡμῖν φανερόν, ὅτι εἰ
dij. ꝓpẽ qḋ ne timeatis eos. ſicut
σὶ θεοί. διὸ μὴ φοβηθῆτε αὐτούς. ὥσπερ
.n. in cucumerario terriculamẽtũ nihil cuſto G
γὰρ ἐν σικυηλάτῳ προβασκάνιον οὐδὲν φυ-
diens: ſic dij eoꝝ ſunt lignei:
λάσσον, οὕτως οἱ θεοὶ αὐτῶν εἰσὶ ξύλινοι,
τ inaurati τ inargentati eodẽ mo
καὶ περίχρυσοι καὶ περιάργυροι. τὸν αὐτὸν τρό
do: τ in horto ſpina ſupꝙ oĩs auis
πον, καὶ τῇ ἐν κήπῳ ῥάμνος ἐφ' ἧς πᾶν ὄρνεον
ſedet. ſimiliẽ aũt τ mortuo ꝓiecto in
ἐπικάθηται. ὡσαύτως δὲ καὶ νεκρῷ ἐρριμμένῳ
tenebris aſſimilanẽ dij eoꝝ lignei τ
σκότει ἀφομοιῶνται οἱ θεοὶ αὐτῶν ξύλινοι καὶ
inaurati: τ inargentati. a q;
περίχρυσοι, καὶ περιάργυροι. ἀπό τε τῆς
purpure τ ſplendore ſup' illos
πορφύρας καὶ τῆς μαρμάρου τῆς ἐπ' αὐτοῖς
putrefacto ſcietis q̃ nõ ſunt dij:
σηπομένης γνώσεσθε ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοί,
ipſa q; ex poſtremo comedenẽ τ erit oppro
αὐτά τε ἐξ ὑστέρου βρωθήσονται καὶ ἔσται ὄνει
briũ in regiõe. melior ergo homo iu
δος ἐν τῇ χώρᾳ. κρείσσων οὖν ἄνθρωπος δί
ſtus non hñs idola: erit .n. longe
καιος οὐκ ἔχων εἴδωλα, ἔσται γὰρ μακρὰν
ab opprobrio.
ἀπὸ ὀνειδισμοῦ.

Incipit prologus in Ezechielem prophetam.

EZechiel propheta cum ioachin rege iuda captiuus ductus eſt in babylonem: ibiq; his qui cum eo captiui fuerant prophetauit penitentibus q; ad hieremie vaticinium ſe vltro aduerſariis tradidiſſent: & viderent adhuc vrbem hieroſolymã ſtare quam ille caſuram eſſe predixerat. Triceſimo autem etatis ſue anno & captiuitatis quinto: exorſus eſt ad captiuos loqui. Et eodem tempore licet poſterior hic in chaldea hieremias in iudea prophetauerunt. Sermo eius nec ſatis diſertus nec ad modum ruſticus eſt: ſed ex vtroq; medie tẽperatus. Sacerdos & ipſe fuit ſicut hieremias. Principia voluminis & finem magnis habens obſcuritatibus inuoluta. Sed & vulgata eius editio non multum diſtat ab hebraico. Vnde ſatis miror quid cauſe extiterit: vt ſi eoſdem in vniuerſis libris habemus interpretes: in aliis eadẽ: in aliis diuerſa tranſtulerint. Legite igitur & hunc iuxta tranſlationẽ noſtram quoniã per cola ſcriptus & cõmata manifeſtiorem legentibus ſenſum tribuit. Si autẽ amici mei: & hunc ſubſannauerint: dicite eis q; nemo eos compellat vt ſcribant. Sed vereor ne illud eis eueniat quod grece ſignificãtius dicitur vt vocentur fagolidori: quod eſt manducantes ſenecias.

Explicit prologus.

Digitized by Google

EZECHIEL.
ΕΖΕΚΙΗΛ. Ca.1.

A Et factū ē in tricesimo anno quarto
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει τετάρ-
menſe quinta mēſis: ⁊ ego erā in
τῳ μηνὶ πέμπτῃ μηνός, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν
medio captiuitatis ſup flumi-
μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπὶ τοῦ ποτα-
num chobar: ⁊ aperti ſunt celi: ⁊ vidi viſiones
μοῦ τοῦ χοβάρ, καὶ ἠνοίχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ ἴδον ὁράσεις
dei quinta mēſis. hic annus quint⁹ capti-
θεοῦ πέμπτῃ τοῦ μηνός. τοῦτο τὸ ἔτος τὸ πέμπτον τῆς αἰχμα-
uitatis regis ioachi. ⁊ factū ē verbū dn̄i
λωσίας τοῦ βασιλέως ἰωακεὶμ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
ad ezechiel filiū buzi ſacdotē ī tra chaldeoꝝ ſup
πρὸς ἐζεκιὴλ τὸν υἱὸν βουζὶ τὸν ἱερέα ἐν γῇ χαλδαίων ἐπὶ
flumen chobar. ⁊ facta ē ſup me man⁹ dn̄i ⁊
τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ. καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ χεὶρ κυρίου καὶ
vidi: ⁊ ecce ſpūs auferēs veniebat ab aqlone ⁊
ἴδον, καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαῖρον ἤρχετο ἀπὸ βορρᾶ καὶ
B nubes magna in eo ⁊ ſplendor ī circuitu ei⁹ ⁊ ignis
νεφέλη μεγάλη ἐν αὐτῷ καὶ φέγγος κύκλῳ αὐτοῦ καὶ πῦρ
fulgurans. ⁊ in medio eius q̄ſi viſio electri
ἐξαστράπτον. καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὅρασις ἠλέκτρου
in medio ignis ⁊ ſplendor ī eo: ⁊ in me
ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν μέ-
dio q̄ſi ſimilitudo q̄ttuor aialiū. ⁊ hec viſio eo-
σῳ ὡς ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων. καὶ αὕτη ἡ ὅρασις αὐ-
rum: ſimilitudo hoīs in eis. ⁊ quattuor fa-
τῶν, ὁμοίωμα ἀνθρώπου ἐπ᾽ αὐτοῖς. καὶ τέσσαρα πρό-
cies vni: ⁊ q̄ttuor ale vni. ⁊
σωπα τῷ ἑνί, καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἑνί. καὶ τὰ
crura eoꝝ recta: ⁊ pennati pedes eoꝝ: ⁊
σκέλη αὐτῶν ὀρθά, καὶ πτερωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν, καὶ
ſcintille q̄ſi fulgurans eramētū. ⁊ leues penne
σπινθῆρες ὡς ἐξαστράπτων χαλκός. καὶ ἐλαφραὶ αἱ πτέρυ-
eoꝝ: ⁊ manus hoīs ſub pen-
γες αὐτῶν, καὶ χεὶρ ἀνθρώπου ὑποκάτωθεν τῶν πτερύ-
nis eoꝝ in q̄ttuor ptib⁹ eoꝝ: ⁊ facies
C γων αὐτῶν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν, καὶ τὰ πρόσωπα
eoꝝ ⁊ penne eoꝝ quattuor ꝯiuncte alte
αὐτῶν καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν τῶν τεσσάρων ἐχόμεναι ἑτέ-
ra alteri. ⁊ ale eoꝝ nō reuertebant
ρα τῆς ἑτέρας. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν οὐκ ἐπεστρέφοντο
cū ambularēt ipa: vnūqḋq̄ ante faciem
ἐν τῷ βαδίζειν αὐτά, ἕκαστον κατέναντι τοῦ προσώπου
ſuam gradiebant. ⁊ ſimilitudo facieꝝ eoꝝ: fa-
αὐτῶν ἐπορεύοντο. καὶ ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν, πρό-
cies hoīs ⁊ facies leonis a dextris quat-
σωπον ἀνθρώπου καὶ πρόσωπον λέοντος ἐκ δεξιῶν τοῖς τέ-
tuor: ⁊ facies vituli a ſiniſtris quattuor:
σσαρσιν, καὶ πρόσωπον μόσχου ἐξ ἀριστερῶν τοῖς τέσσαρ-
⁊ facies aqle quattuor. ⁊ ale
σιν, καὶ πρόσωπον ἀετοῦ τοῖς τέσσαρσιν. καὶ αἱ πτέρυγες
eoꝝ extente deſup quattuor vnicuiq̄ due cō-
αὐτῶν ἐκτεταμέναι ἄνωθεν τοῖς τέσσαρσιν ἑκάστῳ δύο συ-
iuncte ad inuicē. ⁊ due tegebant ſuper
νεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας. καὶ δύο ἐπεκάλυπτον ἐπάνω
corpus eoꝝ: ⁊ vnūqḋq̄ corā facie ſua
τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ ἑκάτερον κατὰ πρόσωπον αὐ-
gradiebat. quocūq̄ erat ſpūs ambulans ambula-
τοῦ ἐπορεύετο. οὗ ἂν ἦν τὸ πνεῦμα πορευόμενον ἐπορεύον-
D bāt ⁊ nō reuertebāt. ⁊ in medio aialiū viſio q̄ſi car
το καὶ οὐκ ἐπέστρεφον. καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων ὅρασις ὡς ἀν-
bonū ignis ardentiū: q̄ſi aſpect⁹ lampadaꝝ diſcurren
θράκων πυρὸς καιομένων, ὡς ὄψις λαμπάδων συστρεφο-
tium in medio aialiū ⁊ ſplēdor ignis: ⁊ de
μένων ἀναμέσον τῶν ζώων καὶ φέγγος τοῦ πυρός, καὶ ἐκ
igne egrediebatur q̄ſi fulgur. ⁊ aialia curre-
τοῦ πυρὸς ἐξεπορεύετο ὡς ἀστραπή. καὶ τὰ ζῶα ἔτρε-
bāt ⁊ reuertebāt q̄ſi ſpecies fulguris.
χον καὶ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ βεζέκ.

Incipit Ezechiel ꝓpheta.
Capitulum. 1.

ET factū eſt in triceſimo anno: in q̄rto in q̄nta menſis: cū eſſem in medio captiuorū iuxta fluuiū chobar aperti ſunt celi & vidi viſiones dei. In q̄nta menſis ipſe eſt annus quintus tranſmigrationis regis ioachim: factū eſt verbū domini ad ezechielem filium buzi ſacerdotē in terra chaldeorū ſecus flumē chobar. Et facta eſt ſup eū ibi manus dn̄i. Et vidi: & ecce ventus turbinis veniebat ab aqlone: & nubes magna & ignis inuoluens: et ſplendor in circuitu eius: & de medio eius quaſi ſpecies electri: id eſt de medio ignis. Et ex medio ei⁹ ſimilitudo q̄ttuor aīaliū: & hic aſpectus eorū. Similitudo hominis in eis. Et quattuor facies vni: & quattuor penne vni. Et pedes eorum pedes recti: & planta pedis eorū quaſi planta pedis vituli: & ſcintille q̄ſi aſpectus eris cādentis. Et manus hominis ſub pennis eorum in quattuor partibus: & facies & pennas per quattuor partes habebant: iuncteq̄ erant penne eorū alterius ad alterū. Non reuertebātur cū incederēt: ſed vnūquodq̄ ante faciē ſuā gradiebatur. Similitudo aūt vultus eoꝝ: facies hoīs & facies leonis a dextris ipſorū q̄ttuor: facies aūt bouis a ſiniſtris ipſorum quattuor: & facies aqle ipſorū q̄ttuor: & facies eorū: & pēne eorū extente deſup. Due pēne ſingulorū iūgebātur: & due tegebant corpora eorū. Et vnūquodq̄ eorū coram facie ſua ambulabat. Vbi erat impetus ſpūs: illuc gradiebantur nec reuertebātur cū ambularent. Et ſimilitudo aīaliū & aſpectus eorū q̄ſi carbonū ignis ardentiū & quaſi aſpectus lāpadarū. Hec erat viſio diſcurrēs in medio aīaliū: ſplēdor ignis & de igne fulgur egrediēs. Et aīalia ibāt & reuertebātur ī ſilitudinē fulguris corruſcantis.

Cap. j.
ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה — היה רבע
לחדש ואני בתוך הגולה על נהר — גלה
כבר נפתחו השמים ואראה מראות — פתח ראה
אלהים: בחמשה לחדש היא השנה
החמישית לגלות המלך יויכין: היה — חמש
היה דבר יהוה אל יחזקאל בן
בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר
כבר ותהי עליו שם יד יהוה: וארא — היה ראה
והנה רוח סערה באה מן הצפון — בוא צפן
ענן גדול ואש מתלקחת ונגה — גדל לקח
לו סביב ומתוכה כעין החשמל — סבב
מתוך האש: ומתוכה דמות ארבע — דמה רבע
חיות וזה מראיהן דמות אדם — חיה ראה
להנה: וארבעה פנים לאחת — פנה
וארבע כנפים לאחת להם: ורגליהם
רגל ישרה וכף רגליהם ככף
רגל עגל ונצצים כעין נחשת קלל: — נוץ
וידו אדם מתחת כנפיהם על
ארבעת רבעיהם ופניהם וכנפיהם
לארבעתם: חברת אשה אל אחותה — איש
כנפיהם לא יסבו בלכתן איש — סבב ילך
אל עבר פניו ילכו: ודמות פניהם
פני אדם ופני אריה אל הימין — ארה ימן
לארבעתם ופני שור מהשמאל — שמל
לארבעתן ופני נשר לארבעתן:
ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה — עלה
לאיש שתים חברות איש ושתים
מכסות את גויתיהנה: ואיש אל — כסה גו
עבר פניו ילכו אל אשר יהיה — היה
שמה הרוח ללכת ילכו לא — ילך
יסבו בלכתן: ודמות החיות מראיהן — ראה
כגחלי אש בערות כמראה הלפידים — לפד
היא מתהלכת בין החיות ונגה — הלך
לאש ומן האש יוצא ברק: — יצא
והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק: — רצה

Tex.heb.Ezechi.j.

וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד ‏ ראה חיה
בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו׃ ‏ אפן רבע
מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין ‏ פנה
תַּרְשִׁישׁ וּדְמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן ‏ עשה
וּמַרְאֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה ‏ היה
הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן׃ עַל אַרְבַּעַת
רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ ‏ ילך סבב
בְּלֶכְתָּן׃ וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה ‏ גב
לָהֶם וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם סָבִיב ‏ סבב
לְאַרְבַּעְתָּן׃ וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ
הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת ‏ נשא
מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים׃ עַל
אֲשֶׁר יִהְיֶה שָּׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ ‏ היה
שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ ‏ נשא
לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים׃
בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ ‏ עמד
וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ
הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה
בָּאוֹפַנִּים׃ וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה ‏ דמה
רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל ‏ רקע ירא
רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה׃ וְתַחַת הָרָקִיעַ ‏ נטה
כַּנְפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ ‏ עלה
לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה וּלְאִישׁ ‏ איש כסה
שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה אֵת גְּוִיֹּתֵיהֶם׃ ‏ גו
וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם ‏ שמע
רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה ‏ רבב ילך
כְּקוֹל מַחֲנֶה בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה ‏ חנה רפה
כַנְפֵיהֶם׃ וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ ‏ היה
אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה
כַנְפֵיהֶם׃ וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל ‏ עלה
רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת ‏ ראה ספר
כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה
אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה׃ וָאֵרֶא כְּעֵין
חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב ‏ סבב
מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה וּמִמַּרְאֵה
מָתְנָיו וּלְמַטָּה רָאִיתִי כְּמַרְאֵה

Trāſla.B.Hie.

Cunq̧ aſpicerem animalia: apparuit rota vna ſup terrā iuxta aīalia: habens quattuor facies. Et aſpectus rotarū & opus earum quaſi viſio maris: et vna ſimilitudo ipſarum quattuor: et aſpectus earum et opera quaſi ſit rota in medio rote. Per quattuor partes earū euntes ibāt et non reuertebantur cū ambularent. Statura quoq̧ erat rotis & altitudo et horribilis aſpectus: et totū corp⁹ oculis plenū in circuitu ipſarū q̄ttuor. Cunq̧ ambularēt aīalia ambulabāt pariter & rote iuxta ea. & cū eleuarentur aīalia de terra eleuabantur ſimul & rote. Quocunq̧ ibat ſpiritus: illuc eunte ſpū & rote pariter eleuabantur ſequētes eum. Spiritus enim vite erat in rotis. Cum euntibus ibāt: & cum ſtantibus ſtabant: & cum eleuatis a terra: pariter eleuabantur & rote ſequentes ea: quia ſpiritus vite erat in rotis. Et ſimilitudo ſuper capita animaliū firmamenti q̄ſi aſpectus cryſtalli horribilis: & extenti ſup capita eorū deſup. Sub firmamēto autē penne eorum recte alterius ad alterum. Vnūquodq̧ duab⁹ alis velabat corpus ſuum: & alterum ſimiliter velabatur. Et audiebam ſonum alarum quaſi ſonū aquarū multarū: q̄ſi ſonū ſublimis dei. Cum ambularēt quaſi ſon⁹ erat multitudinis vt ſonus caſtrorū. Cūq̧ ſtarēt dimittebātur pēne eoꝝ. Nam cū fieret vox ſup firmamēto q̄d erat ſup caput eorū ſtabant & ſubmittebāt alas ſuas. Et ſup firmamentū q̄d erat iminēs capiti eorum q̄ſi aſpectus lapidis ſapphiri: ſilitudo throni: & ſup ſilitudinē throni ſimilitudo q̄ſi aſpectus hois deſup. Et vidi q̄ſi ſpeciē electri velut aſpectū ignis intrīſecus per circuitum ei⁹: a lumbis eius & deſuper: & a lūbis eius vſq̧ deorſum vidi quaſi ſpeciem

Trāſ.Gre.lxx.cū.inter.latina.

ꝛ vidi: ꝛ ecce rota vna ſup trā adherens animalib⁹ quattuoꝛ. ꝛ aſpect⁹ rotaꝝ ꝛ factio eaꝝ q̄ſi ſpecies tharſis. ꝛ ſimilitudo in quattuoꝛ: ꝛ opus eaꝝ erat ſicut eſſet rota in rota in quattuoꝛ p̄tes eoꝝ ābulabant. nō reuertebant cū ambularent ipa ꝛ dorſa eoꝝ ꝛ altitudo erat eis. ꝛ vidi ea ꝛ dorſa eoꝝ plena oculis ī circuitu quattuoꝛ. ꝛ cū ambularēt aīalia ābulabāt rote cōiuncte ipſis: ꝛ cū eleuarent aīalia de t̄ra eleuabāt rote. vbicūq̧ erat nubes illic ſpūs ambulabat: ambulabant aīalia ꝛ rote ꝛ eleuabāt cū illis: q2 ſpūs vite in rotis: cū ābularent ipa ambulabant. ꝛ cū ſtarent ipſa ſtabant ꝛ cū eleuarent ipa a t̄ra: eleuabant cū eis q2 ſpūs vite erat in rotis: ꝛ ſimilitudo ſup caput aīaliū q̄ſi firmamētū q̄ſi viſio cryſtalli extentum ſup alas eoꝝ deſup ꝛ ſub firmamento ale eoꝝ extenſe. volantes altera alteri vniciuiq̧ due tegentes corpora eoꝝ. ꝛ audiui vocē alaꝝ ipſoꝝ cū ābularent ipa q̄ſi vocē aque multe: q̄ſi vocē oīpotētis cū ambularēt ipa. vox vbi q̄ſi vox caſtrorum. ꝛ cū ſtarēt ipa ceſſabant ale eorum. ꝛ ecce vox de ſup firmamento exſiſtente ſup caput eoꝝ: cū ſtarēt ipa remittebāt ale eoꝝ. ꝛ ſuper firmamēto exſiſtente ſup caput eoꝝ q̄ſi viſio lapidis ſapphiri ſimilitudo throni ſup eum: ꝛ ſup ſimilitudinē throni ſimilitudo q̄ſi ſpecies hoīs deſup: ꝛ vidi q̄ſi aſpectū electri q̄ſi aſpectū ignis intrinſec⁹ eius ī circuitu: a viſione lumbi ꝛ vſq̧ deorſum vidi q̄ſi viſionē

καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τροχὸς εἷς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσιν. καὶ τὸ εἶδος τῶν τροχῶν καὶ ποίημα αὐτῶν ὡς εἶδος θαρσεῖς. καὶ ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἦν καθὼς ἂν εἴη τροχὸς ἐν τροχῷ. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο. οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν καὶ ὕψος ἦν αὐτοῖς. καὶ ἴδον αὐτὰ καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν πλήρεις ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσιν. καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ ζῶα ἐπορεύοντο οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς γῆς ἐξήροντο οἱ τροχοί. οὗ ἂν ἦν νεφέλη ἐκεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι, ἐπορεύοντο τὰ ζῶα καὶ οἱ τροχοὶ καὶ ἐξήροντο σὺν αὐτοῖς. διότι πνεῦμα ζωῆς ἐν τοῖς τροχοῖς, ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ἐπορεύοντο. καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ εἱστήκεισαν καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν αὐτὰ ἀπὸ τῆς γῆς, ἐξήροντο σὺν αὐτοῖς ὅτι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν τοῖς τροχοῖς, καὶ ὁμοίωμα ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν ζώων ὡσεὶ στερέωμα ὡς ὅρασις κρυστάλλου ἐκτεταμένον ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπάνωθεν καὶ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτεταμέναι. πτερυσσόμεναι ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ ἑκάστῳ δύο ἐπικαλύπτουσαι τὰ σώματα αὐτῶν. καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ὡς φωνὴν ὕδατος πολλοῦ, ὡς φωνὴν ἱκανοῦ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά. φωνὴ τοῦ λόγου ὡς φωνὴ παρεμβολῆς. καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτῶν κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν, ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ ἀνείοντο αἱ πτέρυγες αὐτῶν. καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ὡς ὅρασις λίθου σαπφείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμοιώματος τοῦ θρόνου ὁμοίωμα ὡς εἶδος ἀνθρώπου ἄνωθεν, καὶ ἴδον ὡς ὄψιν ἠλέκτρου ὡς ὅρασιν πυρὸς ἔσωθεν αὐτοῦ κύκλῳ, ἀπὸ ὁράσεως ὀσφύος καὶ ἕως κάτω ἴδον ὡς ὅρασιν

E
Apo.4
F
G

ignis ⁊ ſplendor eius ĩ circuitu: q̄ſi viſio arcus:
πυρὸς καὶ τὸ φέγγος αὐτοῦ κύκλῳ, ὡς ὅρασις τόξου,
q̄ñ fuerit ĩ nube in die pluuie. ſic ſtatio
ὅταν ᾖ ἐν τῇ νεφέλῃ ἐν ἡμέρᾳ ὑετοῦ. οὕτως ἡ στάσις τοῦ
ſplendoris ĩ circuitu hec viſio ſimilitudo glorie
φέγγους κυκλόθεν αὐτῇ ἡ ὅρασις ὁμοίωμα τῆς δόξης
domini.
κυρίου. Ca. 2.

A Et vidi ⁊ cado in faciem meã: ⁊ audi
Καὶ ἴδον καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἤκου
Infra. 38. ui vocẽ loquẽtis ad me. ⁊ dixit ad me: fili
σα φωνὴν λαλοῦντος πρός με. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hoīs: ſta ſup pedes tuos ⁊ loquar ad
ἀνθρώπου, στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου καὶ λαλήσω πρὸς
te. ⁊ venit ad me ſpūs ⁊ aſſumpſit me ⁊ ele
σέ. καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα καὶ ἀνέλαβέν με καὶ ἐξῆ
uauit me ⁊ ſtatuit me ſup pedes meos: ⁊ audiebã e
ρέν με καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας μου, καὶ ἤκουον αὐ
um loquentem ad me. ⁊ dixit ad me: fili
τοῦ λαλοῦντος πρός με. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hominis: mittã ego te ad filios
ἀνθρώπου, ἐξαποστέλλω ἐγώ σε πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ
iſrael irritantes me. qui irrita
B ἰσραὴλ τοὺς παραπικραίνοντάς με. οἵτινες παρε
uerunt me ipſi ⁊ patres eoꝝ p̄uaricati ſũt
πίκρανάν με αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἠθέτησαν
in me vſq; in hodiernũ diem: ⁊ filij dura
ἐν ἐμοὶ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, καὶ υἱοὶ σκληρο
facie ⁊ duro corde. ego mittã te ad e
πρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι. ἐγὼ ἐξαποστέλλω σε πρὸς αὐ
os: ⁊ dices ad eos: hec dicit dñs dñs:
τούς, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος κύριος,
ſi forte audiant aut timeant: qꝛ dom⁹ irritans
ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶσιν, διότι οἶκος παραπι
eſt. ⁊ cognoſcent: qꝛ ꝓpheta es tu in me
κραίνων ἐστί. καὶ γνώσονται, ὅτι προφήτης εἶ σὺ ἐν μέ
dio eoꝝ. ⁊ tu fili hoīs: ne timeas eos:
C σῳ αὐτῶν. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ φοβηθῇς αὐτούς,
neq; formides a facie eoꝝ. qꝛ inſanient:
μηδὲ ἐκστῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. διότι παροιστρήσου
⁊ cõgregabuntur ꝯ̃ te ĩ circuitu: ⁊ in medio
σι, καὶ ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλῳ, καὶ ἐν μέσῳ
ſcorpionũ tu hītas. verba eoꝝ ne time
σκορπίων σὺ κατοικεῖς. τοὺς λόγους αὐτῶν μὴ φοβη
as: ⁊ a facie eoꝝ ne formides: qꝛ do
θῇς, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν μὴ ἐκστῇς, διότι οἶ
mus irritans eſt. ⁊ loqueris
κος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ λαλήσεις τοὺς
verba mea ad eos: ſi forte audiant aut timeant
λόγους μου πρὸς αὐτούς, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶ
ant: qꝛ dom⁹ irritans eſt. ⁊ tu fili homi
σιν, ὅτι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώ
nis: audi loquentẽ ad te: ne ſis irri
D που, ἄκουε τοῦ λαλοῦντος πρὸς σέ, μὴ γίνου παραπι
tans ſicut dom⁹ irritans. aperi os
κραίνων καθὼς ὁ οἶκος ὁ παραπικραίνων. χάνε τὸ στόμα
tuũ ⁊ comede q̄ ego do tibi. ⁊ vidi ⁊ ecce
σου καὶ φάγε ἃ ἐγὼ δίδωμί σοι. καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ
manus extenſa ad me: ⁊ in ea capitulũ libri:
χεὶρ ἐκτεταμένη πρός με, καὶ ἐν αὐτῇ κεφαλὶς βιβλί
expandit illud coram me. ⁊ in eo ſcri
Apo. 5 a. ου, ἀνείλησεν αὐτὴν ἐνώπιον ἐμοῦ. καὶ ἐν αὐτῇ γεγραμ
pta erãt: q̄ ante ⁊ q̄ retro. ⁊ ſcripta
μένα ἦν, τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὄπισθεν. καὶ ἐγέγρα
erat in eo lamẽtatio ⁊ carmẽ ⁊ ve.
πτο εἰς αὐτὴν θρῆνος καὶ μέλος καὶ οὐαί. Ca. 3.

A Et dixit ad me: fili hoīs: comede
Καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, κατάφαγε
quodcũq; inueneris: cõede capitulũ hoc. ⁊ va
ὅτι ἂν εὕρῃς, φάγε τὴν κεφαλίδα ταύτην. καὶ πορεύ
de ⁊ loquere filijs iſrael.
θητι καὶ λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.

ignis ſplendentis in circuitu velut aſpectũ arcus cum fuerit in nube in die pluuie: hic erat aſpectus ſplendoris per gyrum. 2.

Hec viſio ſimilitudinis glorie dñi. Et vidi & cecidi in faciem meam: & audiui vocem loquẽtis. Et dixit ad me. Fili hominis ſta ſuper pedes tuos: & loquar tecũ. Et igreſſus eſt in me ſpūs: poſtq̃ locutus eſt mihi: & ſtatuit me ſupra pedes meos. Et audiui loquentem ad me & dicentem. Fili hominis mitto ego te ad filios iſrael: ad gentes apoſtatrices que receſſerunt a me. Patres eorũ preuaricati ſunt pactũ meum vſq; ad diem hanc: & filij dura facie & indomabili corde ſũt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dñs deus ſi forte vel ipſi audiant: & ſi forte quieſcant: quoniam domus exaſperans eſt: & ſcient qa ꝓpheta fuerit in medio eorũ. Tu ergo fili homĩs ne timeas eos: neq; ſermones eorum metuas: quoniam increduli & ſubuerſores ſunt tecum: & cum ſcorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas: & vultus eorũ ne formides qa domus exaſperãs eſt. Loqueris ergo verba mea ad eos ſi forte audiant & quieſcant: quoniam irritatores ſunt. Tu autem fili hominis audi quecunq; loquar ad te: & noli eſſe exaſperans ſicut dom⁹ exaſperatrix eſt. Aperi os tuũ & comede quecunq; ego do tibi. Et vidi & ecce manus miſſa ad me in qua erat inuolutus liber: & expandit illum coram me qui erat ſcriptus intus & foris: & ſcripte erant in eo lamentationes & carmẽ & ve. 3.

Et dixit ad me. Fili hominis quodcũq; inueneris comede. Comede volumẽ iſtud: & vadens loquere ad filios iſrael.

אש ונגה לו סביב׃ כמראה הקשת
אשר יהיה בענן ביום הגשם כן היה
מראה הנגה סביב
הוא מראה דמות Cap. ij.
כבוד יהוה ואראה ואפל על פני כבד נפל
ואשמע קול מדבר׃ ויאמר אלי פנה שמע
בן אדם עמד על רגליך ואדבר דבר אמר
אתך׃ ותבא בי רוח כאשר דבר בוא
אלי ותעמדני על רגלי ואשמע עמד שמע
את מדבר אליו׃ ויאמר אלי בן אדם
שולח אני אותך אל בני ישראל שלח את
אל גוים המורדים אשר מרדו בי מרד
המה ואבותם פשעו בי עד עצם
היום הזה׃ והבנים קשי פנים קשה פנה
וחזקי לב אני שולח אותך אליהם
ואמרת אליהם כה אמר אדני יהוה׃
והמה אם ישמעו ואם יחדלו כי שמע חדל
בית מרי המה וידעו כי נביא היה מרה נבא
בתוכם׃ ואתה בן אדם אל תירא ירא
מהם ומדבריהם אל תירא כי
סרבים וסלונים אותך ואל עקרבים סלן את
אתה יושב מדבריהם אל תירא ישב
ומפניהם אל תחת כי בית מרי פנה חתת
המה׃ ודברת את דברי אליהם אם
ישמעו ואם יחדלו כי בית מרי
המה׃ ואתה בן אדם שמע את אשר
אני מדבר אליך אל תהי מרי דבר היה
כבית המרי פצה פיך ואכול את פה
אשר אני נתן אליך׃ ואראה והנה אכל ראה
יד שלוחה אלי והנה בו מגלת שלח גלל
ספר׃ ויפרש אותה לפני והיא פרש פנה
כתובה פנים ואחור וכתוב אליה כתב פנה
קינים והגה והי׃ אחר קון

Cap. iij.
ויאמר אלי בן אדם את אמר
אשר תמצא אכול אכול את המגלה מצא
הזאת ולך דבר אל בית ישראל׃ הלך

Prītiua.heb. Tex.heb.Ezechi.iij. Trāſla.B.Hie. Trāſ.Gre.lxx.cū īter.latina.

ואפתח את פי ויאכלני את המגלה [פתח פה]
הזאת: ויאמר אלי בן אדם בטנך [אכל]
תאכל ומעיך תמלא את המגלה [מעה מלא]
הזאת אשר אני נתן אליך ואכלה
ותהי בפי כדבש למתוק: ויאמר [היה פה]
אלי בן אדם לך בא אל בית [מתק הלך]
ישראל ודברת בדברי אליהם: כי [בוא]
לא אל עם עמקי שפה וכבדי לשון [לשן]
אתה שלוח אל בית ישראל: לא [שלח]
אל עמים רבים עמקי שפה וכבדי [רבב]
לשון אשר לא תשמע דבריהם [שמע]
אם לא אליהם שלחתיך המה
ישמעו אליך: ובית ישראל לא
יאבו לשמע אליך כי אינם אבים [אבה]
לשמע אלי כי כל בית ישראל
חזקי מצח וקשי לב המה: הנה נתתי [קשה]
את פניך חזקים לעמת פניהם [פנה]
ואת מצחך חזק לעמת מצחם:
כשמיר חזק מצר נתתי מצחך [שמר צור]
לא תירא אותם ולא תחת מפניהם [נתן ירא]
כי בית מרי המה: ויאמר אלי בן [את חתת]
אדם את כל דברי אשר אדבר [מרה אמר]
אליך קח בלבבך ובאזניך שמע: [לקח]
ולך בא אל הגולה אל בני עמך [ילך גלה]
ודברת אליהם ואמרת אליהם כה
אמר אדני יהוה אם ישמעו ואם [שמע]
יחדלו: ותשאני רוח ואשמע אחרי [חדל נשא]
קול רעש גדול ברוך כבוד יהוה [גדל ברך]
ממקומו: וקול כנפי החיות משיקות [כבד קום]
אשה אל אחותה וקול האופנים [חיה נשק]
לעמתם וקול רעש גדול: ורוח [איש אפן גדל]
נשאתני ותקחני ואלך מר בחמת [לקח ילך]
רוחי ויד יהוה עלי חזקה: ואבוא [מרר יחם]
אל הגולה תל אביב הישבים אל [בוא גלה]
נהר כבר ואשב המה יושבים שם [תלל אבב ישב]
ואשב שם שבעת ימים משמים [יום שמם]

Et aperui os meum: & cibauit me volumine illo. Et dixit ad me. Fili hominis venter tuus comedet: & viſcera tua complebūtur volumine iſto quod ego do tibi. Et comedi illud & factum eſt in ore meo ſicut mel dulce. Et dixit ad me. Fili hominis vade ad domum iſrael: & loqueris verba mea ad eos. Non eni ad populū pfundi ſermonis & ignote lingue tu mitteris ad domum iſrael: neqȝ ad populos multos pfundi ſermonis & ignote lingue quorū non poſſis audire ſermones. Et ſi ad illos mittereris ipi audirent te. Domus autem iſrael nolunt audire te: quia nolunt audire me. Omīs quippe domus iſrael attrita fronte eſt & duro corde. Ecce dedi faciem tuam valentiorē faciebus eorum: & frontem tuam duriorem frontibus eorum vt adamantē & vt ſilicē dedi faciem tuam. Ne timeas eos neqȝ metuas a facie eorum: quia domus exaſperans eſt. Et dixit ad me. Fili hominis: oēs ſermones meos quos ego loquor ad te: aſſume in corde tuo & auribus tuis audi & vade: ingredere ad trāmigrationē ad filios populi tui: & loqris ad eos: & dices eis. Hec dicit dominus deus: ſi forte audiant & quieſcant. Et aſſumpſit me ſpiritꝰ: & audiui poſt me vocē cōmotiōis magne: bñdicta gloria dñi de loco ſuo: & vocē alarum aīalium percutiētiū alterā ad alterā: & vocē rotarū ſequentiū aīalia: & vocē cōmotionis magne. Spūs quoqȝ leuauit me & aſſumpſit me: & abii amarꝰ in īdignatiōe ſpūs mei. Manꝰ eni dñi erat mecū cōfortās me. Et veni ad trāſmigrationē ad aceruū nouarū frugū ad eos q habitabāt iuxta flumen chobar: & ſedi vbi illi ſedebāt & manſi ibi ſeptē diebus merēs

⁊ aperuit os meū: ⁊ cibauit me capitulo
καὶ διήνοιξεν τὸ στόμα μου, καὶ ἐψώμισέν με τὴν κεφαλί-
illo. ⁊ ait ad me: fili hoīs: os
δα ταύτην. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, τὸ στόμα
tuū comedet: ⁊ venter tuus implebitur capi-
σου φάγεται, καὶ ἡ κοιλία σου πλησθήσεται τῆς κεφα-
tulo iſto: qđ datū eſt ad te. ⁊ comedi illud:
λίδος ταύτης, τῆς δεδομένης εἰς σέ. καὶ ἔφαγον αὐτήν, Apo. 10.b.
⁊ factū eſt in ore meo ſicͭ mel dulce. ⁊ di-
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκάζον. καὶ εἶ-
xit ad me: fili hominis: vade ingredere ad do-
πεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, βάδιζε εἴσελθε πρὸς τὸν οἶ-
mū iſrael: ⁊ loquere verba mea ad e-
κον τοῦ ἰσραήλ, καὶ λάλησον τοὺς λόγους μου πρὸς αὐ- B
os: qȝ nō ad ppl̄m pfūdi labij: ⁊ grauis lingue:
τούς, διότι οὐ πρὸς λαὸν βαθύχειλον, καὶ βαρύγλωσσον
tu mitteris ad domū iſrael: neqȝ ad
σὺ ἐξαποστέλλῃ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, οὐδὲ πρὸς
pplos multos alteriꝰ vocis aut alteriꝰ lingue: neqȝ gra-
λαοὺς πολλοὺς ἀλλοφώνους ἢ ἀλλογλώσσους, οὐδὲ στι-
ues lingua exn̄tes q̄ꝝ audies ſmones: ⁊ ſi
βαροὺς τῇ γλώσσῃ ὄντας ὧν ἀκούσῃ τοὺς λόγους, καὶ εἰ
ad tales miſiſſem te: iſti audirent te.
πρὸς τοιούτους ἐξαπέστειλά σε, οὗτοι ἂν εἰσήκουσάν σου.
at domꝰ iſrael non volent audire te:
ὁ δὲ οἶκος τοῦ ἰσραὴλ οὐ μὴ θελήσωσιν εἰσακοῦσαί σου,
qȝ nō volunt audire me: qȝ oīs domꝰ iſra-
διότι οὐ βούλονται εἰσακοῦσαί σου, ὅτι πᾶς οἶκος ἰσρα-
el cōtentioſi ſunt ⁊ duri corde. ⁊ ecce dedi
ὴλ φιλόνεικοί εἰσιν καὶ σκληροκάρδιοι. καὶ ἰδοὺ δέδω-
faciem tuā potētē contra faci-
κα τὸ πρόσωπόν σου δυνατὸν κατέναντι τῶν προσώ-
es eoꝝ: ⁊ victoriā tuā roborabo contra
πων αὐτῶν, καὶ τὸ νῖκός σου κατισχύσω κατέναντι τοῦ
victoriā eoꝝ: ⁊ erit ſemp fortior petra.
νίκους αὐτῶν, καὶ ἔσται διαπαντὸς κραταιότερον πέτρας.
ne timeas ab eis: neqȝ formides a facie
μὴ φοβηθῇς ἀπ᾽ αὐτῶν, μηδὲ πτοηθῇς ἀπὸ προσώπου
eoꝝ: qȝ domꝰ irritans eſt. ⁊ dixit ad
αὐτῶν, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ εἶπεν πρός
me fili hoīs: omnes ſmones q̄s locutꝰ ſum
με υἱὲ ἀνθρώπου, πάντας τοὺς λόγους οὓς λελάληκα
tecum: aſſume in cor tuū: ⁊ auribꝰ
μετὰ σοῦ, λάβε εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ τοῖς ὠσὶν C
tuis audi: ⁊ vade īgredere in captiuitatem ad
σου ἄκουε, καὶ βάδιζε εἴσελθε εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν πρὸς
filios ppl̄i tui: ⁊ loqueris ad eos:
τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτούς,
⁊ dices ad eos. hec dicit dn̄s dn̄s: ſi forte audi-
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐὰν ἄρα ἀκούσω-
ant ſi forte q̄eſcant: ⁊ aſſumpſit me ſpūs ⁊ audiui poſt
σιν ἐὰν ἄρα ἐνδῶσιν, καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἤκουσα κα-
me vocē ꝯmotiōis magne: benedicta glo-
τόπισθέν μου φωνὴν σεισμοῦ μεγάλου, εὐλογημένη ἡ δό-
ria dn̄i de loco ſuo: ⁊ audiui vocem ala-
ξα κυρίου ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ ἤκουσα φωνὴν πτε-
rum aīaliū: pcutientium altera ad alterā.
ρύγων τῶν ζώων, πτερυσσομένων ἑτέρα πρὸς τὴν ἑτέραν.
⁊ vox rotaꝝ herēs eis: ⁊ vox ꝯmo-
καὶ φωνὴ τῶν τροχῶν ἐχομένη αὐτῶν, καὶ φωνὴ τοῦ σεισ-
tiōis magne. ⁊ ſpūs eleuauit me ⁊ ſuſcepit
μοῦ μεγάλου. καὶ τὸ πνεῦμα ἐξῆρέν με καὶ ἀνέλαβέν 3.1.c.
me: ⁊ abij ſublimis ī ipetu ſpūs mei. ⁊
με, καὶ ἐπορεύθην μετέωρος ὁρμῇ τοῦ πνεύματός μου. καὶ D
manꝰ dn̄i facta eſt ſup me fortis. ⁊ intraui ad
χεὶρ κυρίου ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ κραταιά. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν
captiuitatem ſublimis: ⁊ circuiui hītantes
αἰχμαλωσίαν μετέωρος, καὶ περιῆλθον τοὺς κατοικοῦν-
ad fluuium chobar q̄ erāt ibi.
τας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβὰρ τοὺς ὄντας ἐκεῖ.
⁊ ſedi ibi ſeptē diebꝰ: conuerſans
καὶ ἐκάθισα ἐκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀναστρεφόμενος

Digitized by Google

in medio eoꝝ. ⁊ factū ē poſt ſeptē dies: ⁊
ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ ἐγένετο μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ
factū ē verbū dn̄i ad me dicēs: fili hoīs: ſpecu
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, σκο
Infra 33.b. latorē dedi te domui iſrael: ⁊ audies de ore
πὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ στό
meo verbū: ⁊ minaberis eis a me: cū
ματός μου λόγον, καὶ ἀπειλήσῃ αὐτοῖς παρ᾽ ἐμοῦ, ἐν
dixero ego iniq̄ morte morieris: ⁊ non
E τῷ λέγειν με τῷ ἀνόμῳ θανάτῳ θανατωθήσῃ, καὶ οὐ διε
ꝓhibuiſti eū neq; locutus es vt ꝓhiberes
στείλω αὐτῷ οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ διαστείλασθαι τῷ
iniquū: vt reuertatur a vijs ſuis impiis
ἀνόμῳ, τοῦ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ ἀδίκων
vt viuat ipſe. iniquus ille iniq̄tate ſua mo
τοῦ ζῆσαι αὐτόν. ὁ ἄνομος ἐκεῖνος τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀπο
rietur: ⁊ ſanguinē ei⁹ de manu tua requiram.
θανεῖται, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ χειρός σου ἐκζητήσω.
⁊ tu ſi ꝓhibueris iniquū: ⁊ nō reuerſ⁹ fuerit ab
καὶ σὺ ἐὰν διαστείλῃ τῷ ἀνόμῳ, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ
iniq̄tate ſua ⁊ via ſua impia ini
τῆς ἀνομίας αὐτοῦ καὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ἀδίκου ὁ ἄνο
qu⁹ ille in iniq̄tate ſua morietur: ⁊ tu
μος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ σὺ τὴν
aīam tuā liberabis: ⁊ cū ꝯuerſ⁹ fuerit iuſtus a
ψυχήν σου ῥύσῃ, καὶ ἐν τῷ ἀποστρέφειν δίκαιον ἀπὸ
iuſticijs ſuis: ⁊ faciet delictum:
τῶν δικαιοσυνῶν αὐτοῦ, καὶ ποιήσει παράπτωμα,
⁊ dabo tormentū in faciem eius: ipſe mo
καὶ δώσω τὴν βάσανον εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, αὐτὸς ἀπο
rietur: qz nō ꝓhibuiſti eū. ⁊ in peccatis
F θανεῖται, ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ. καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
ſuis morietur: qz non erūt ī memoria iuſticie
αὐτοῦ ἀποθανεῖται, διότι οὐ μὴ μνησθῶσιν αἱ δικαιοσύ
ei⁹ q̄s fecit. ⁊ ſanguinē ei⁹ de manu
ναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν. καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός
tua requiram. tu āt ſi ꝓhibueris iuſtū vt nō peccet:
σου ἐκζητήσω. σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ μὴ ἁμαρτεῖν,
⁊ ipſe nō peccauerit iuſtus vita viuet: qz ꝓhibuiſti e
καὶ αὐτὸς μὴ ἁμάρτῃ ὁ δίκαιος ζωῇ ζήσεται, ὅτι διεστείλω αὐ
um: ⁊ tu tuam aiā ſ liberabi. ⁊ facta ē ibi ſup
τῷ, καὶ σὺ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ῥύσῃ. καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ἐπ᾽ ἐ
me man⁹ dn̄i: ⁊ dixit ad me: ſurge ⁊ egredere in
μὲ χεὶρ κυρίου, καὶ εἶπεν πρός με, ἀνάστηθι καὶ ἔξελθε εἰς
campū: ⁊ ibi loquetur ad te: ⁊ ſurrexi ⁊
τὸ πεδίον, καὶ ἐκεῖ λαληθήσεται πρός σε, καὶ ἀνέστην καὶ
s.1.a. abij in campū. ⁊ ecce ibi gl̄ia dn̄i ſta
ἀπῆλθον εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δόξα κυρίου εἱστή
bat quaſi gloria quā vidi ſup fluuium cho
κει καθὼς ἡ δόξα ἣν ἴδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χο
G bar. ⁊ cado in faciem meā. ⁊ venit ad me ſpiri
βάρ. καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἦλθεν ἐπ᾽ ἐμὲ πνεῦ
tus ⁊ ſtatuit me ſup pedes meos: ⁊ locut⁹ eſt ad me
μα καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας μου, καὶ ἐλάλησεν πρός με
⁊ dixit mihi: ingredere ⁊ includere in medio
καὶ εἶπέν μοι, εἴσελθε καὶ ἐγκλείσθητι ἐν μέσῳ τοῦ
dom⁹ tue: ⁊ tu fili hoīs: ecce data ſunt ſup te
οἴκου σου. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ δέδονται ἐπὶ σὲ
vīcula: ⁊ ligabunt te in eis: ⁊ nō egredieris de
δεσμοί, καὶ δήσουσίν σε ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκ
medio eoꝝ. ⁊ linguā tuā colligabo guttu
μέσου αὐτῶν. καὶ τὴν γλῶσσάν σου συνδήσω τῷ λάρυγ
ri tuo: ⁊ eris mutus: ⁊ nō eris illis in vi
γί σου, καὶ ἀποκωφωθήσῃ, καὶ οὐκ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς ἄνδρα
obiurgantē: qz dom⁹ exaſperās eſt. ⁊ cū locut⁹
ἐλέγχοντα, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ ἐν τῷ λα
fuero ego ad te: apiam os tuū ⁊ dices ad eos: hec
λεῖν με πρὸς σέ, ἀνοίξω τὸ στόμα σου καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τά
dicit dn̄s dn̄s: q̄ audit audiat: ⁊ q̄ icredul⁹ ē icredu
δε λέγει κύριος κς, ὁ ἀκούων ἀκουέτω, καὶ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθεί
l⁹ ſit: qz dom⁹ exaſperans eſt.
τω, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.

Ca.4.

in medio eoꝝ. Cum aūt ptranſiſſent ſeptē dies: factum eſt verbum domini ad me dicens. Fili hominis ſpeculatorem dedi te domui iſrael: & audies de ore meo verbum & annunciabis eis ex me. Si dicente me ad impium: morte morieris non annūciaueris ei: nec q; locutus fueris vt auertatur a via ſua impia & viuat: ipſe ipſius in iniqtate ſua morietur: ſanguinē aūt eius de māu tua requirā. Si autē tu annūciaueris impio: & ille nō fuerit conuerſus ab īpietate ſua & a via ſua impia: ipſe quidē in īpietate ſua morietur: tu aūt aiam tuā liberaſti. Sed & ſi cōuerſus iuſtus a iuſticia ſua fuerit: & fecerit iniqtatē: ponā offendiculū corā eo. Ipſe morietur qa nō annūciaſti ei. In pctō ſuo morietur: & nō erunt in memoria iuſticie eius q̄s fecit: ſanguinē vero eius de manu tua requirā. Si aūt tu anūciaueris iuſto vt nō peccet iuſtus: & ille nō peccauerit: viuens viuet: qa annūciaſti ei: & tu animā tuā liberaſti. Et facta eſt ſup me manus dn̄i: & dixit ad me. Surgēs egredere in cāpū: & ibi loq̄r tecū. Et ſurgens egreſſus ſum in cāpū: & ecce ibi gloria domini ſtabat quaſi gloria quam vidi iuxta fluuiū chobar: & cecidi in faciē meā. Et ingreſſus eſt in me ſpūs: & ſtatuit me ſup pedes meos: & locut⁹ eſt mihi: & dixit ad me. Ingredere & includere ī medio domus tue. Et tu fili hoīs ecce data ſunt ſuper te vincula: & ligabunt te in eis: & nō egredieris in medio eorū: & linguā tuā adherere faciam palato tuo: & eris mutus nec quaſi vir obiurgans: qa domus exaſperans eſt. Cum aūt locutus fuero tibi: aperiā os tuū & dices ad eos. Hec dicit dominus de⁹. Qui audit audiat: & qui quieſcit quieſcat: quia domus exaſperans eſt. 4.

בְּתוֹכָם׃ וַיְהִי מִקְצֵה שִׁבְעַת יָמִים — היה
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן
אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל — נתן
וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם — פה זהר
מִמֶּנִּי׃ בְּאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת
וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר
רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה לְחַיֹּתוֹ הוּא
רָשָׁע בַּעֲוֺנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ — חיה מות
וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּה רָשָׁע וְלֹא שָׁב — בקש
מֵרִשְׁעוֹ וּמִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה הוּא בַּעֲוֺנוֹ — שוב
יָמוּת וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ — נצל
וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקוֹ וְעָשָׂה עָוֶל — צדק
וְנָתַתִּי מִכְשׁוֹל לְפָנָיו הוּא יָמוּת — נתן כשל
כִּי לֹא הִזְהַרְתּוֹ בְּחַטָּאתוֹ יָמוּת וְלֹא — פנה
תִזָּכַרְןָ צִדְקֹתָו אֲשֶׁר עָשָׂה וְדָמוֹ — זכר
מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתּוֹ — בקש
צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא צַדִּיק וְהוּא לֹא — צדק
חָטָא חָיוֹ יִחְיֶה כִּי נִזְהָר וְאַתָּה אֶת — חיה זהר
נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ וַתְּהִי עָלַי שָׁם יַד — היה
יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קוּם צֵא אֶל — יצא
הַבִּקְעָה וְשָׁם אֲדַבֵּר אוֹתָךְ׃ וָאָקוּם — דבר קום
וָאֵצֵא אֶל הַבִּקְעָה וְהִנֵּה שָׁם כְּבוֹד — יצא כבד
יְהוָה עֹמֵד כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר רָאִיתִי — ראה
עַל נְהַר כְּבָר וָאֶפֹּל עַל פָּנָי׃ וַתָּבֹא — נפל פנה
בִי רוּחַ וַתַּעֲמִדֵנִי עַל רַגְלָי וַיְדַבֵּר — בוא עמד
אֹתִי וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא הִסָּגֵר בְּתוֹךְ — דבר אמר — בוא סגר
בֵּיתֶךָ׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם הִנֵּה
נָתְנוּ עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וַאֲסָרוּךָ — עבת
בָּהֶם וְלֹא תֵצֵא בְּתוֹכָם׃ וּלְשׁוֹנְךָ — יצא לשן
אַדְבִּיק אֶל חִכֶּךָ וְנֶאֱלַמְתָּ וְלֹא — דבק חנך
תִהְיֶה לָהֶם לְאִישׁ מוֹכִיחַ כִּי — אלם היה
בֵּית מְרִי הֵמָּה׃ וּבְדַבְּרִי אוֹתְךָ — יכח מרה
אֶפְתַּח אֶת פִּיךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם — פתח פה
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַשֹּׁמֵעַ
יִשְׁמָע וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל כִּי בֵּית — שמע חדל
מְרִי הֵמָּה׃

Digitized by Google

Cap. iiij. וְאַתָּה בֶן אָדָם קַח לְךָ לְבֵנָה
וְנָתַתָּה אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ וְחַקּוֹתָ עָלֶיהָ לָקַח נָתַן
עִיר אֶת יְרוּשָׁלָם: וְנָתַתָּה עָלֶיהָ פָּנָה חָקַק
מָצוֹר וּבָנִיתָ עָלֶיהָ דָּיֵק וְשָׁפַכְתָּ צוּר בָּנָה
עָלֶיהָ סֹלְלָה וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מַחֲנוֹת סָלַל חָנָה
וְשִׂים עָלֶיהָ כָּרִים סָבִיב: וְאַתָּה קַח שׂוּם כָּר
לְךָ מַחֲבַת בַּרְזֶל וְנָתַתָּה אוֹתָהּ קִיר סָבַב חָבַת
בַּרְזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר וַהֲכִינֹתָה אֶת כּוּן
פָּנֶיךָ אֵלֶיהָ וְהָיְתָה בַמָּצוֹר וְצַרְתָּ הָיָה
עָלֶיהָ אוֹת הִיא לְבֵית יִשְׂרָאֵל: צוּר
וְאַתָּה שְׁכַב עַל צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי צָדַד שְׂמֹאל
וְשַׂמְתָּ אֶת עֲוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל עָלָיו שׂוּם
מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו סָפַר יוֹם
תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָם: וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת שָׁכַב נָשָׂא
שְׁנֵי עֲוֹנָם לְמִסְפַּר יָמִים שְׁלֹשׁ נָתַן שָׁנָה
מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ אֶת מֵאָה
עֲוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְכִלִּיתָ אֶת אֵלֶּה כָּלָה
וְשָׁכַבְתָּ עַל צִדְּךָ הַיְמָנִי שֵׁנִית שָׁנָה
וְנָשָׂאתָ אֶת עֲוֹן בֵּית יְהוּדָה אַרְבָּעִים רָבַע
יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה נְתַתִּיו
לָךְ: וְאֶל מְצוֹר יְרוּשָׁלַם תָּכִין פָּנֶיךָ כּוּן פָּנָה
וּזְרֹעֲךָ חֲשׂוּפָה וְנִבֵּאתָ עָלֶיהָ: וְהִנֵּה חָשַׂף
נָתַתִּי עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וְלֹא תֵהָפֵךְ נָתַן עָבַת
מִצִּדְּךָ אֶל צִדֶּךָ עַד כַּלּוֹתְךָ יְמֵי הָפַךְ כָּלָה
מְצוּרֶךָ: וְאַתָּה קַח לְךָ חִטִּין וּשְׂעֹרִים יוֹם צוּר
וּפוֹל וַעֲדָשִׁים וְדֹחַן וְכֻסְּמִים וְנָתַתָּה לָקַח חִטָּה כָּסַם
אוֹתָם בִּכְלִי אֶחָד וְעָשִׂיתָ אוֹתָם לְךָ נָתַן כָּלָה
לְלָחֶם מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתָּה עָשָׂה
שֹׁכֵב עַל צִדְּךָ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים מֵאָה
יוֹם תֹּאכְלֶנּוּ: וּמַאֲכָלְךָ אֲשֶׁר אָכַל
תֹּאכְלֶנּוּ בְּמִשְׁקוֹל עֶשְׂרִים שֶׁקֶל שָׁקַל
לַיּוֹם מֵעֵת עַד עֵת תֹּאכְלֶנּוּ: וּמַיִם
בִּמְשׂוּרָה תִשְׁתֶּה שִׁשִּׁית הַהִין שׂוּר שָׁתָה
מֵעֵת עַד עֵת תִּשְׁתֶּה: וְעֻגַת שְׂעֹרִים שִׁשָּׁה
תֹּאכְלֶנָּה וְהִיא בְּגֶלְלֵי צֵאַת הָאָדָם צוֹא
תְּעֻגֶנָה לְעֵינֵיהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוָה כָּכָה עוּג אָמַר

ET tu fili hominis: ſume tibi laterem & pones eum coram te: & deſcribes in eo ciuitatẽ hieruſalem. Et ordinabis aduerſus eam obſidionẽ: & edificabis munitiones: & cõportabis aggerẽ: & dabis contra eam caſtra & pones arietes in gyro: & tu ſume tibi ſartaginem ferreã & pone eam in murum ferreũ inter te & inter ciuitatem: & obfirmabis faciẽ tuã ad eam: & erit in obſidionẽ: & circundabis eã. Signũ eſt domui iſrael. Et tu dormies ſuper latus tuum ſiniſtrum & pones iniquitates domus iſrael ſuper eo numero dierum quibus dormies ſuper illud: & aſſumes iniquitates eorum. Ego autẽ dedi tibi annos iniquitatis eorũ numero dierũ trecẽtos & nonagĩta dies: & portabis iniquitatẽ domus iſrael. Et cum cõpleueris hec: dormies ſuper latus tuũ dextrum ſecundo & aſſumes iniquitatẽ domus iuda quadraginta diebus. Diẽ pro anno: diẽ inq̃ pro anno dedi tibi. Et ad obſidionẽ hieruſalẽ cõuertes faciẽ tuã & brachiũ tuũ erit extentum: & ꝓphetabis aduerſus eã. Ecce circũdedi te vinculis: & nõ te cõuertes a latere tuo in latus aliud donec cõpleas dies obſidionis tue. Et tu ſume tibi frumentum & ordeum & fabã & lentẽ & miliũ & viciã: & mittes ea in vas vnum: & facies tibi panes numero dierum quibus dormies ſup latus tuũ. Trecentis & nonaginta diebus comedes illud. Cibus autem tuus quo veſceris erit in pondere viginti ſtateres in die. A tpe vſq; ad tp̃s comedes illud. Et aquã in menſura bibes ſextã partẽ hin. A tpe vſq; ad tẽpus bibes illud. Et q̃ſi ſubcinericiũ ordeaceũ comedes illud: & ſtercore q̃d egreditur de hoie operies illud in oculis eorũ. Hec dicit dñs. Sic

ET tu fili hoīs: ſume tibi laterem: A
Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ πλίνθον,
ꝛ pones illũ ante faciem tuam: ꝛ ſcribes
καὶ θήσεις αὐτὴν πρὸ προσώπου σου, καὶ διαγράψεις
in eo ciuitatẽ hieruſalem: ꝛ dabis ꝯ eam
ἐπ᾽ αὐτὴν πόλιν τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ δώσεις ἐπ᾽ αὐτὴν
obſidionẽ. ꝛ edificabis eã ꝓpugnacula: ꝛ
πολιορκίαν. καὶ οἰκοδομήσεις ἐπ᾽ αὐτὴν προμαχῶνας, καὶ
circumpones ꝯ eam vallũ: ꝛ dabis ꝯ eam
περιβαλεῖς ἐπ᾽ αὐτὴν χάρακα, καὶ δώσεις ἐπ᾽ αὐτὴν
caſtra: ꝛ ordinabis arietes ĩ circuitu. ꝛ
παρεμβολάς, καὶ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ. καὶ
tu ſume tibi ſartaginẽ ferream: ꝛ pones ei
σὺ λάβε σεαυτῷ τήγανον σιδηροῦν, καὶ θήσεις αὐτῷ
murũ ferreum inter te ꝛ inter
τοῖχον σιδηροῦν ἀναμέσον σου καὶ ἀναμέσον τῆς
ciuitatẽ: ꝓparabis faciem tuã ad eam: ꝛ erit in obſidione: ꝛ circundabis
πόλεως, καὶ ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ ἔσται ἐν συγκλεισμῷ, καὶ συγκλείσεις
eam: ſignũ eſt hoc filijs iſrael. ꝛ tu
αὐτήν, σημεῖόν ἐστι τοῦτο τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ σὺ
dormies ſup latus tuũ ſiniſtrũ: ꝛ pones B
κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ ἀριστερόν, καὶ θήσεις
iniq̃tates iſrael ſup eo ſcḋm numerũ dierum q̃b᷒ dormies ſup illud: ꝛ aſſumes iniq̃tates
τὰς ἀδικίας τοῦ ἰσραὴλ ἐπ᾽ αὐτοῦ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἃς κοιμηθήσῃ ἐπ᾽ αὐτοῦ, καὶ λήψῃ τὰς ἀδικίας
eorũ: ꝛ ego dedi tibi duas iniq̃tates eorũ in
αὐτῶν, καὶ ἐγὼ δέδωκά σοι τὰς δύο ἀδικίας αὐτῶν εἰς
numerũ dierũ trecentorũ nonaginta: ꝛ aſſumes iniq̃tates dom᷒ iſrael. ꝛ ꝯplebis hec: ꝛ
ἀριθμὸν ἡμερῶν τριακοσίων ἐνενήκοντα, καὶ λήψῃ τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου ἰσραήλ. καὶ συντελέσεις ταῦτα, καὶ
dormies ſup latus tuũ dextrũ: ꝛ aſſumes
κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ δεξιόν, καὶ λήψῃ τὰς
iniq̃tates dom᷒ iuda q̃draginta dieb᷒: diem
ἀδικίας τοῦ οἴκου ἰούδα τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἡμέραν
in annũ poſui tibi. ꝛ ad obſidionẽ hieruſalem parabis faciem tuã: ꝛ bra
εἰς ἐνιαυτὸν τέθεικά σοι. καὶ εἰς τὸν συγκλεισμὸν ἱερουσαλὴμ ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βρα- nu.14.
chiũ tuũ roborabis: ꝛ ꝓphetabis ſup eam.
χίονά σου στερεώσεις, καὶ προφητεύσεις ἐπ᾽ αὐτήν.
ꝛ ego ecce dedi ſup te vincula: ꝛ ne ꝯuertaris
καὶ ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ἐπὶ σὲ δεσμούς, καὶ μὴ στραφῇς
a latere tuo in latus tuũ: donec cõpleantur dies obſidionis tue. ꝛ tu ſume
ἀπὸ τοῦ πλευροῦ σου ἐπὶ τὸ πλευρόν σου, ἕως ἂν συντελεσθῶσιν αἱ ἡμέραι τοῦ συγκλεισμοῦ σου. καὶ σὺ λάβε
tibi triticũ ꝛ ordeũ: ꝛ fabam ꝛ lentem ꝛ
σεαυτῷ πυροὺς καὶ κριθάς, καὶ κύαμον καὶ φακὸν καὶ
milium ꝛ ſiliginẽ: immittes ea in vas vnũ fictile: ꝛ facies ea tibi in panes. ꝛ ſcḋm C
κέγχρον καὶ ὄλυραν, ἐμβαλεῖς αὐτὰ εἰς ἄγγος ἓν ὀστράκινον, καὶ ποιήσεις αὐτὰ σεαυτῷ εἰς ἄρτους. καὶ κατὰ
numerũ dierũ q̃b᷒ tu dormis ſup latus tuũ
ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἃς σὺ καθεύδεις ἐπὶ τοῦ πλευροῦ σου
trecẽtis nonaginta dieb᷒ cõedes ea: ꝛ cibus tu᷒ q̃ veſceris in põdere vigĩti ſiclos in die
τριακοσίους ἐνενήκοντα ἡμέρας φάγεσαι αὐτά, καὶ τὸ βρῶμά σου ὃ φάγεσαι ἐν σταθμῷ εἴκοσι σίκλους τὴν ἡμέραν
a tp̃e vſq; ad tp̃s comedes ea: ꝛ aquã in mẽſura
ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ φάγεσαι αὐτά, καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ
bibes ſextã ptẽ hyn: a tp̃e vſq; ad tp̃s bibes
πίεσαι τὸ ἕκτον τοῦ ἵν, ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ πίεσαι
illã: q̃ſi ſubcinericiũ ordeaceũ comedes ea. in ſimo
αὐτό, ὡς ἐγκρυφίαν κριθίνην φάγεσαι αὐτά. ἐν βολβίτοις
ſtercoris humani abſcõdes ea ante oculos eorum. hec dicit dñs deus iſrael:
κόπρου ἀνθρωπίνης ἐγκρύψεις αὐτὰ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ,

ſic comedēt filij iſrael immūda inter gētes
οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν
D in q̄s eijciam eos: dixi nequaq̄ dn̄e deus
εἰς ἃ ἐκβαλῶ αὐτούς, εἶπα μηδαμῶς κύριε ὁ θεὸς τοῦ
iſrael. ſi aīa mea nō eſt polluta ē in immūditia ⁊
ἰσραήλ. εἰ ἡ ψυχή μου οὐ μεμίανται ἐν ἀκαθαρσίᾳ καὶ
morticiniū ⁊ captū a beſtijs nō comedi a natiuitate mea
θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον οὐ βέβρωκα ἀπὸ γενέσεώς μου
vſq; nūc: neq; ingreſſa eſt in os meū oīs caro
ἕως τοῦ νῦν, οὐδὲ εἰσελήλυθεν εἰς τὸ στόμα μου πᾶν κρέας
pphana. ⁊ dixit ad me: ecce dedi tibi ſimum
βέβηλον. καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ δέδωκά σοι βόλβιτα
boū: pro ſtercorib9 humanis: ⁊ facies
βοῶν, ἀντὶ τῶν βολβίτων ἀνθρωπίνων, καὶ ποιήσεις τοὺς
panes in eis. ⁊ dixit dn̄s ad me: fili hoīs
ἄρτους ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου
ecce ego cōtero firmamētū panis in hieruſalem:
ἰδοὺ ἐγὼ συντρίβω στήριγμα ἄρτου ἐν ἱερουσαλήμ,
⁊ comedent panē in pōdere ⁊ indigētia: ⁊ aquā in mē
καὶ φάγονται ἄρτον ἐν σταθμῷ καὶ ἐνδείᾳ, καὶ ὕδωρ ἐν μέ
ſura ⁊ in interitu bibent: vt idigētes fiant pa
τρῳ καὶ ἐν ἀφανισμῷ πίονται, ὅπως ἐνδεεῖς γένωνται ἄρ
ne ⁊ aqua. ⁊ interibit homo ⁊ frater
του καὶ ὕδατος. καὶ ἀφανισθήσεται ἄνθρωπος καὶ ἀδελφὸς
ei9: ⁊ cōtabeſcent in iniq̄tatib9 ſuis.
αὐτοῦ, καὶ ἐντακήσονται ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν. Ca.5.
A ET tu fili hoīs: ſume tibi gladium
Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ ῥομφαίαν
acutū magiſq; nouacula tōſoris poſſidebis eā tibi. ⁊
ὀξεῖαν ὑπὲρ ξυρὸν κουρέως κτήσῃ αὐτὴν σεαυτῷ. καὶ
induces eā ſup caput tuū ⁊ ſup bar
ἐπάξεις αὐτὴν ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου καὶ ἐπὶ τὸν πώγω
bā tuā. ⁊ ſumes ſtaterā pōderi ⁊ diuides eos.
νά σου. καὶ λήψῃ ζυγὸν σταθμίων καὶ διαστήσεις αὐτούς. τὸ
q̄rtā ptē in igne combures in media ciuitate ſcd̄m
τέταρτον ἐν πυρὶ ἀνακαύσεις ἐν μέσῃ τῇ πόλει κατὰ
cōpletionē dieꝝ cōcluſionis. ⁊ ſumes
τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ συγκλεισμοῦ. καὶ λήψῃ
q̄rtā ptem ⁊ cōbures eā in medio eius: ⁊
τὸ τέταρτον καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ
q̄rtā partē concides in gladio ī circuitu eius: ⁊
τὸ τέταρτον κατακόψεις ἐν ῥομφαίᾳ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ
q̄rtā ptē diſperges vēto. ⁊ gladiū nu
τὸ τέταρτον διασκορπίσεις τῷ πνι. καὶ μάχαιραν ἐκ
dabo poſt eos. aſſumes inde paucos in nūero:
κενώσω ὀπίσω αὐτῶν. λήψῃ ἐκεῖθεν ὀλίγους ἐν ἀριθμῷ,
⁊ circūligabis eos pallio tuo. ⁊ ex his
καὶ συμπεριλήψῃ αὐτοὺς τῇ ἀναβολῇ σου. καὶ ἐκ τού
tolles adhuc ⁊ pijcies eos in mediū
των λήψῃ ἔτι καὶ ῥίψεις αὐτοὺς εἰς μέσον τοῦ
ignis ⁊ cōbures eos in igne: ex ea egre
πυρὸς καὶ κατακαύσεις αὐτοὺς ἐν πυρί, ἐξ αὐτῆς ἐξελεύ
diet ignis: ⁊ dices omni domui iſrael. hec dicit
σεται πῦρ, καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ ἰσραήλ. τάδε λέγει
dn̄s dn̄s: iſta hieruſalem. in medio gētiū po
ἀδωναῒ κύριος, αὕτη ἱερουσαλήμ. ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέ
ſui eam: ⁊ ī circuitu eius regiones: ⁊ dices:
θεικα αὐτήν, καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας, καὶ ἐρεῖς, τὰ
iuſtificatiōes meas iniquo ex gētib9: ⁊ legitima
B δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά
mea regionū q̄ in circuitu eius: q2 iuſtificatiōes
μου τῶν χωρίων τῶν κύκλῳ αὐτῆς, διότι τὰ δικαιώματά
meas repuleſt: ⁊ in legitimis meis nō ambulaue
μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθη
rūt in eis. pptērea hec dicit dn̄s dn̄s: p eo q̄d
σαν ἐν αὐτοῖς. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ἡ
occaſio vr̄a ex gētib9 q̄ ī circuitu vr̄o: ⁊ in legi
ἀφορμὴ ὑμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς νο
timis meis nō ambulaſtis: ⁊ iuſtificatiōes meas nō
μίμοις μου οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ
feciſtis. ſed neq; ſcd̄m iudicia
ἐποιήσατε. ἀλλ᾽ οὐδὲ κατὰ τὰ δικαιώματα τῶν oooo

comedent filii iſrael pa
nem ſuum pollutum ooo
inter gentes ad quas eii-
ciam eos. Et dixi ooooooo
A.a.a. dn̄e deus. Ecce
anima mea non oooooo
eſt polluta: & morticiniū
& laceratū a beſtiis non
comedi ab infantia mea
vſq; nunc: & non eſt in
greſſa os meū oīs caro
immunda. Et dixit ad me.
Ecce dedi tibi fimū boū
pro ſtercoribus ooooooo
humanis: & facies panē
tuum in eo. oooooooooooo
Et dixit ad me. Fili ho
minis ecce conteram oo
baculū panis in hieruſa
lē: & comedēt panē ſuū
in pōdere & in ſollicitu
dine: & aquā in mēſura
& in anguſtia bibent: vt
deficientibus pane oooo
& aq̄ corruat vnuſq̄ſq;
ad frēm ſuū & cōtabeſcat
in iniq̄tatibus ſuis. 5.
ET tu fili hominis oo
ſume tibi gladium
acutū radētem pilos: &
aſſumes eum & duces
per caput tuum oooooo
et per barbā tuā: & aſſu
mes tibi ſtaterā ponde-
ris: & diuides eos. Tertiā
partem igni combures
in medio ciuitatis iuxta
cōpletionē dierū obſidio
nis: & aſſumes tertiā par
tem: & concides gladio
in circuitu ei9: tertiā ve
ro aliā diſperges i ventū:
& gladium nudabo poſt
eos. Et ſumes inde oooo
paruū numerū & ligabis
eos i ſūmitate pallii tui.
Et ex eis rurſu3 tolles:
& proiicies eos in ooooo
medio ignis: & combu-
res eos igni & oooooooo
ex eis egredietur ignis
in omnem domum oooo
iſrael. Hec dicit domi-
nus deus. Iſta eſt oooooo
hieruſalem. In medio
gentium poſui eam: oo
& in circuitu eius terras.
Et contempſit oooooooo
iudicia mea vt plus eſſet
impia q̄3 gentes: & ooo
pcepta mea vltra q̄3 ter-
re q̄ in circuitu eius ſunt.
Iudicia eni mea pieceꝛ-
rūt & in preceptis meis
non ambulauerūt. Id-
circo hec dicit dn̄s deus.
Quia ſuperaſtis gentes
que ooooooooooooooooooo
in circuitu vr̄o ſūt: et in
pceptis meis nō ambula
ſtis: et iudicia mea non
feciſtis: et iuxta iudicia

יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לַחְמָם טָמֵא — אָכַל
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם׃ וָאֹמַר — דָּחָה
אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא
מְטֻמָּאָה וּנְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא אָכַלְתִּי — טָמֵא
מִנְּעוּרַי וְעַד עַתָּה וְלֹא בָא בְּפִי — נָעַר בּוֹא
בְּשַׂר פִּגּוּל׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי רְאֵה נָתַתִּי — פֶּה פִּגֵּל
לְךָ אֶת צְפוּעֵי הַבָּקָר תַּחַת גֶּלְלֵי — אָמַר נָתַן
הָאָדָם וְעָשִׂיתָ אֶת לַחְמְךָ עֲלֵיהֶם׃ — צָפַע עָשָׂה
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם הִנְנִי שֹׁבֵר
מַטֵּה לֶחֶם בִּירוּשָׁלַם וְאָכְלוּ לֶחֶם — נָטָה
בְּמִשְׁקָל וּבִדְאָגָה וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה — שָׁקַל שׁוּר
וּבְשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ׃ לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם — שָׁתָה חָסֵר
וָמָיִם וְנָשַׁמּוּ אִישׁ וְאָחִיו וְנָמַקּוּ — שָׁמַם מָקַק
בַּעֲוֹנָם׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם — Cap.v.
קַח לְךָ חֶרֶב חַדָּה תַּעַר הַגַּלָּבִים — לָקַח חָדַד
תִּקָּחֶנָּה לָּךְ וְהַעֲבַרְתָּ עַל רֹאשְׁךָ — לָקַח עָבַר
וְעַל זְקָנֶךָ וְלָקַחְתָּ לְךָ מֹאזְנֵי מִשְׁקָל — אָזַן
וְחִלַּקְתָּם׃ שְׁלִשִׁית בָּאוּר תַּבְעִיר — בָּעַר
בְּתוֹךְ הָעִיר כִּמְלֹאת יְמֵי הַמָּצוֹר — צוּר
וְלָקַחְתָּ אֶת הַשְּׁלִשִׁית תַּכֶּה בַחֶרֶב — נָכָה
סְבִיבוֹתֶיהָ וְהַשְּׁלִשִׁית תִּזְרֶה לָרוּחַ — סָבַב זָרָה
וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם׃ וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם — רִיק
מְעַט בְּמִסְפָּר וְצַרְתָּ אוֹתָם בִּכְנָפֶיךָ׃ — סָפַר צוּר
וּמֵהֶם עוֹד תִּקָּח וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל — לָקַח שָׁלַךְ
תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשָׂרַפְתָּ אֹתָם בָּאֵשׁ
מִמֶּנּוּ תֵצֵא אֵשׁ אֶל כָּל בֵּית — יָצָא
יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה זֹאת
יְרוּשָׁלַם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ — שׂוּם
וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת׃ וַתֶּמֶר אֶת — סָבַב מָרָה
מִשְׁפָּטַי לְרִשְׁעָה מִן הַגּוֹיִם וְאֶת — שָׁפַט
חֻקּוֹתַי מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ — חָקַק
כִּי בְמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא
הָלְכוּ בָהֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
יַעַן הֲמָנְכֶם מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיכֶם בְּחֻקּוֹתַי לֹא הֲלַכְתֶּם
וְאֶת מִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי — עָשָׂה

Digitized by Google

הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם׃
לכן כה אמר אדני יהוה הנני עליך
גם אני ועשיתי בתוכך משפטים
לעיני הגוים׃ ועשיתי בך את אשר
לא עשיתי ואת אשר לא אעשה
כמהו עוד יען כל תועבתיך׃ לכן   כמו תעב
אבות יאכלו בנים בתוכך ובנים   אכל
יאכלו אבותם ועשיתי בך שפטים
וזריתי את כל שאריתך לכל רוח׃   זרה
לכן חי אני נאם אדני יהוה אם
לא יען את מקדשי טמאת בכל   קדש
שקוציך ובכל תועבתיך וגם אני   שקץ
אגרע ולא תחוס עיני וגם אני לא   גרע חוס
אחמול׃ שלשתיך בדבר ימותו   חמל שלש
וברעב יכלו בתוכך והשלשית   מות
בחרב יפלו סביבותיך והשלשית   כלה
לכל רוח אזרה וחרב אריק   נפל סבב
אחריהם׃ וכלה אפי והנחותי חמתי   ריק
בם והנחמתי וידעו כי אני יהוה   נוח יחם
דברתי בקנאתי בכלותי חמתי בם׃   נחם
ונתתיך לחרבה ולחרפה בגוים   כלה
אשר סביבותיך לעיני כל עובר׃   נתן
והיתה חרפה וגדופה מוסר ומשמה   גדף יסר
בגוים אשר סביבותיך בעשותי בך   שמם
שפטים באף ובחמה ובתוכחות   עשה יחם
חמה אני יהוה דברתי׃ בשלחי את   יכח
חצי הרעב הרעים בהם אשר היו   רוע היה
למשחית אשר אשלח אותם   שחת שלח
לשחתכם ורעב אסף עליכם   יסף
ושברתי לכם מטה לחם׃ ושלחתי
עליכם רעב וחיה רעה ושכלך
ודבר ודם יעבר בך וחרב אביא   עבר בוא
עליך אני יהוה דברתי׃

Cap. vj. ויהי דבר יהוה אלי לאמר׃
בן אדם שים פניך אל הרי ישראל   שום פנה
והנבא אליהם׃ ואמרת הרי ישראל   נבא

gentiū que in circuitu
vr̃o ſunt nō eſtis operati.
Ideo hec dicit dominus
deus. Ecce ego ad te
& ipſe ego faciā in me-
dio tui iudicia
in oculis gentium: & fa
ciam in te que
non feci & quibus ſimi
lia vltra non faciam
propter omnes abomi-
nationes tuas. Ideo
patres comedent filios
in medio tui: & filii
comedent patres ſuos.
Et faciam in te iudicia
et vētilabo vniuerſas re
liquas tuas in oēm ventū.
Idcirco viuo ego dicit
dominus deus niſi
pro eo ꝙ ſanctū meum
violaſti in omnibus
offenſionibus tuis & in
cunctis abomiationibus
tuis: ego quoqꝫ confrin
gā & non parcet oculus
meus & nō miſerebor.
Tertia pars tui peſte mo
rietur & fame conſume
tur ī medio tui: & tertia
pars tui in gladio cadet
in circuitu tuo. Tertiā
vero partē tuam in oēm
ventū diſpergā: & gladiū
euaginabo poſt eos. Et
cōplebo furorē meū: &
reqeſcere faciā idignatio
nē meā in eis: & conſola
bor. Et ſciēt qa ego dn̄s
locut⁹ ſum in zelo meo:
cū ipleuero oēm idigna
tione meā in eis. Et dabo
te in deſertū & in oppro
briū gentibus q̄ in circui
tu tuo ſunt: in cōſpectu
ois pretereūtis. Et eris
opprobriū & blaſphe-
mia exēplū & ſtupor in
gētibus q̄ in circuitu tuo
ſunt cū fecero in te iudi
cia in furore & in idigna
tiōe & in increpationib⁹
ire: ego dn̄s locutus ſū
qn̄ miſero ſagittas fa-
mis peſſimas ī eis q̄ erūt
mortifere: & q̄s mittam
vt diſperdam vos. Et fa
mē cōgregabo ſup vos.
& cōterā in vobis bacu
lum panis: & immittam
in vos famem & beſtias
peſſimas vſqꝫ ad interni
tionē. Et peſtilētia & ſan
guis tranſibūt per te: &
gladiū inducam ſup te.
Ego dn̄s locut⁹ ſum. 6.

ET factus eſt ſermo
dn̄i ad me dicens.
Fili hominis pone faciē
tuam ad montes iſrael:
& prophetabis ad eos &
dices. Montes iſrael

gētiū q̄ ī circuitu vr̃o nō feciſtis. ꝑpterea hec
ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν οὐ πεποιήκατε. διὰ τοῦτο τά-
dicit dn̄s dn̄s: ecce ego ad te: ⁊ faci-
δε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ ποιή-
am in medio tui iudiciū in ꝯſpectu gentiū: ⁊ faciam
σω ἐν μέσῳ σου κρῖμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιήσω
in te q̄ nō feci: ⁊ nō faciam ſimilia eis vltra
ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ ποιήσω ὅμοια αὐτοῖς ἔτι
ſcd̄m oēs abominatiōes tuas. ideo p̄res
κατὰ πάντα τὰ βδελύγματά σου. διὰ τοῦτο πατέρες
comedēt filios in medio tui: ⁊ filij comedēt
φάγονται τὰ τέκνα ἐν μέσῳ σου, καὶ τέκνα φάγονται
patres: ⁊ faciam in te iudicia: ⁊ diſpergam
πατέρας, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα, καὶ διασκορπιῶ
omnes reliquos tuos in oēm ventū. ꝓ-
πάντας τοὺς καταλοίπους σου εἰς πάντα ἄνεμον. διὰ
pterea viuo ego dicit dn̄s dn̄s. ꝑfecto eo q̄d ſcta
τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναΐ κύριος. ἦ μὴν ἀνθ' ὧν τὰ ἅγιά
mea maculaſti in oībus offenſionibus tuis ⁊ in
μου ἐμίανας ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασί σου καὶ ἐν
cūctis abominationib⁹ tuis: ⁊ ego abijciam te: nō
πᾶσι τοῖς βδελύγμασί σου, κἀγὼ ἀπώσομαί σε, οὐ
parcet me⁹ oculus ⁊ ego nō miſerebor. quarta
φείσεταί μου ὀφθαλμὸς καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλεήσω. τὸ τέταρ-
pars tui in morte expendet: ⁊ quarta pꝭ tui
τόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται, καὶ τὸ τέταρτόν σου
in fame cōſumebitur in medio tui: ⁊ quartā
ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐν μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρ-
ptē tui in oēm ventū diſꝑgam eos: ⁊ quar
τόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς, καὶ τὸ τέ-
ta pars tui in gladio cadent in circuitu tuo: gladi-
ταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλῳ σου, καὶ μάχαι-
um educā poſt eos. ⁊ complebitur fu-
ραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν. καὶ συντελεσθήσεται ὁ θυ-
ror me⁹: ⁊ ira mea ſup eos ⁊ conſolabor:
μός μου, καὶ ἡ ὀργή μου ἐπ' αὐτοὺς καὶ παρακληθήσο-
⁊ ſcies q2 ego dn̄s loquut⁹ ſum in zelo
μαι, καὶ γνώσῃ διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα ἐν τῷ ζήλῳ
meo: cū compleuero ego iram meā ſup eos. ⁊
μου, ἐν τῷ συντελέσαι με τὴν ὀργήν μου ἐπ' αὐτούς. καὶ
ponam te in deſertū ⁊ filias tuas ī circuitu
θήσομαί σε εἰς ἔρημον καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλῳ
tuo ī ꝯſpectu oīs ꝑtereuntis: ⁊ eris blaſphemia
σου ἐνώπιον παντὸς διοδεύοντος, καὶ ἔσῃ βλασφημία
gemibilis ⁊ manifeſta erit: ⁊ deſolatio in gētibus
στενακτὴ καὶ δήλη ἔσαι, καὶ ἀφανισμὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν
ī circuitu tuo: cū fecero ego in te iudicia in ira
κύκλῳ σου, ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα ἐν ὀργῇ
⁊ in furore ⁊ in vltione furoris. ego dn̄s locutus
καὶ ἐν θυμῷ καὶ ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ. ἐγὼ κύριος λελάλη-
ſū qn̄ miſero ego ſagittas meas famis
κα ἐν τῷ ἐξαποστεῖλαί με τὰς βολίδας μου τοῦ λιμοῦ
ſup eos: ⁊ erunt in defectionē ⁊ mittam eas
ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔσονται εἰς ἔκλειψιν καὶ ἀποστελῶ αὐ-
vt diſperdā vos. ⁊ famē cōgregabo ſup vos: ⁊ cō
τὰς διαφθεῖραι ὑμᾶς. καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ' ὑμᾶς, καὶ συν-
terā firmamētū panis tui. ⁊ emittam in te fa-
τρίψω στήριγμα ἄρτου σου. καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ λι-
mē: ⁊ beſtias malas ⁊ cruciabo te: ⁊ mors   E.4.d.
μόν, καὶ θηρία πονηρὰ καὶ τιμωρήσομαί σε, καὶ θάνατος   Infra.
⁊ ſanguis tranſibunt ſup te ⁊ gladiū inducā ſup   14.c.
καὶ αἷμα διελεύσονται ἐπὶ σὲ καὶ μάχαιραν ἐπάξω ἐπὶ
te: ego dn̄s loquut⁹ ſum.
σέ, ἐγὼ κύριος λελάληκα.

Ca.6.

ET factū eſt verbū dn̄i ad me dicens: fili ho-   A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν-
minis firma faciem tuā ad mōtes iſra-   Infra 30.a.
θρώπου στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραὴλ
el: ⁊ ꝓphetiza ad eos: ⁊ dices: mōtes iſrael
καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτά, καὶ ἐρεῖς, τὰ ὄρη ἰσραὴλ

C

D

audite verbũ dñi dñi. hec dicit dñs do-
ἀκούσατε λόγον ἀδωναῒ κυρίου· τάδε λέγει ἀδωναῒ κύ
mini montib⁹ et collibus et rupib⁹
ριος τοῖς ὄρεσι· καὶ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς νάπαις
et vallibus. ecce ego induco sup vos gladi-
καὶ ταῖς φάραγξιν ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐφ᾽ ὑμᾶς ῥομφαί-
um: et exterminabunt excelsa vr̃a: et cõteren
αν, καὶ ἐξολοθρευθήσεται τὰ ὑψηλὰ ὑμῶν, καὶ συντρι
tur altaria vr̃a: et delubra vr̃a: et
βήσονται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ
deiiciam vulneratos vr̃os in cõspectu idolorum
καταβαλῶ τραυματίας ὑμῶν ἐνώπιον τῶν εἰδώλων
B vr̃orum: et dabo cadauera filiorum israel ante
ὑμῶν, καὶ δώσω τὰ πτώματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ κατὰ
faciem idolorum suorum: et dispergam ossa
πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ διασκορπιῶ τὰ ὀστᾶ
vr̃a i circuitu altarium vr̃orum omni habitatione
ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ
vr̃a: ciuitates deserte erunt: et excelsa dele-
ὑμῶν· αἱ πόλεις ἐξερημωθήσονται, καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀφανι-
buntur: vt exterminẽt altaria vr̃a: et
σθήσεται, ὅπως ἐξολοθρευθῇ τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ
confringentur et cessabunt idola vr̃a:
συντριβήσονται καὶ καταπαύσονται τὰ εἴδωλα ὑμῶν,
et auferẽt delubra vr̃a: et delebuntur opa
καὶ ἐξαρθῇ τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ ἐξαλειφθήσεται τὰ ἔργα
vr̃a: et cadent vulnerati in medio vr̃i: et
ὑμῶν, καὶ πεσοῦνται τραυματίαι ἐν μέσῳ ὑμῶν· καὶ
scietis q̃ ego dñs: et relinquam cũ
ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, καὶ ὑπολείψομαι ἐν τῷ
fuerint ex vobis saluati ex gladio in gẽ-
C γενέσθαι ἐξ ὑμῶν ἀνασωζομένους ἐκ ῥομφαίας ἐν τοῖς ἔθ-
tibus: et in dispersione vr̃a in regio
νεσι, καὶ ἐν τῷ διασκορπισμῷ ὑμῶν ἐν ταῖς χώ-
nibus: et recordabunt mei liberati ex vobis
ραις, καὶ μνησθήσονταί μου οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ ὑμῶν
in gentib⁹: quo captiui ducti sunt ibi: iuraui
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ ᾐχμαλωτεύθησαν ἐκεῖ, ὀμώμοκα
cordi eorum fornicanti recedenti a me:
τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τῇ ἐκπορνευούσῃ τῇ ἀποστάσῃ ἀπ᾽ ἐμοῦ,
et oculis eorum fornicantib⁹ post exer
καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν τοῖς πορνεύουσιν ὀπίσω τῶν ἐπι
citia eorum: et plangent ante faciem suam
τηδευμάτων αὐτῶν, καὶ κόψονται κατὰ πρόσωπον ἑαυτῶν
pro malis q̃ fecerunt in oĩbus abominatiõib⁹
περὶ τῶν κακῶν ὧν ἐποίησαν ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν
suis: et scient q̃ ego dñs nõ in frustra locut⁹ sũ
αὐτῶν, καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κς̃ οὐκ εἰς δωρεὰν λελάλη
vt facerẽ eis oĩa mala ista. hec dicit
κα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα. τάδε λέγει
D dñs: plaude manu et strepe pede: et dic
κύριος, κρότησον τῇ χειρὶ καὶ ψόφησον τῷ ποδί, καὶ εἶπον
euge sup oĩbus abominationib⁹ dom⁹ israel: in gladio
εὖγε ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν οἴκου ἰσλ̃, ἐν ῥομφαίᾳ
et i fame et in morte cadent: q̃ longe in morte
καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ πεσοῦνται, ὁ μακρὰν ἐν θανάτῳ
morietur: q̃ at ppe in gladio cadet: et relictus
τελευτήσει, ὁ δὲ ἐγγὺς ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται, καὶ ὁ ὑπολειφ
et circundatus in fame morietur. et cõsumma
θεὶς καὶ ὁ περιεχόμενος ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται, καὶ συντελέ
bo iram meã sup eos: et scietis q̃ ego dñs cũ
σω τὴν ὀργήν μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κς̃. ἐν
fuerit vulnerati vr̃i in medio idolorum vr̃orum i cir
τῷ εἶναι τοὺς τραυματίας ὑμῶν ἐν μέσῳ τῶν εἰδώλων ὑμῶν κύ
cuitu altarium vr̃orum sup omnẽ collem excelsũ et
κλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν καὶ
in oĩbus sũmitatib⁹ montiũ: et sub arbore vm-
ἐν πάσαις κορυφαῖς τῶν ὀρέων, καὶ ὑποκάτω δένδρου συ-
brosa: et sub oĩ quercu densa: vbi dederũt illic
σκίου, καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς δασείας, οὗ ἔδωκαν ἐκεῖ
odorẽ suauitatis oĩb⁹ idolis eorum. et extendã
ὀσμὴν εὐωδίας πᾶσι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν· καὶ ἐκτενῶ τὴν

audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus montib⁹ et collibus rupibus et vallib⁹. Ecce ego inducam sup vos gladium et disperdam excelsa vestra. et demoliar aras vr̃as et confringẽtur simulachra vr̃a et deiiciã interfectos vestros ante idola vestra. Et dabo cadauera filiorum israel ante faciem simulachrorũ vestrorũ. Et dispergam ossa vestra circa aras vestras in oĩbus habitationibus vr̃is. Vrbes deserte erunt et excelsa demolientur et dissipabũtur: et interibunt are vestre et confringentur: et cessabunt idola vr̃a: et cõterentur delubra vr̃a et delebũtur opera vr̃a: et cadet interfectus in medio vr̃i et scientis quia ego sum dñs. Et relinquã in vobis eos qui fugerint gladiũ in gentibus: cum dispersero vos in terris. Et recordabũtur mei liberati vr̃i i gentib⁹ ad q̃s captiui ducti sunt: quia contriui cor eorum fornicans et recedens a me: et oculos eorum fornicantes post idola sua: et displicebunt sibimet super malis que fecerãt in vniuersis abominatiõibus illis: et sciẽt qa ego dñs non frustra locutus sum vt facerem eis malũ hoc. Hec dicit dominus deus. Percute manu tua et allide pedẽ tuũ: et dic heu ad oẽs abominationes malorum domus israel: quia gladio fame et peste ruituri sunt. Qui longe est: peste morietur: q at ppe gladio corruet: et q relictus fuerit et obsessus: fame morietur. Et complebo indignationẽ meã in eis: et scietis qa ego dñs: cũ fuerint interfecti vestri in medio idolorũ vr̃orum in circuitu ararũ vestrarũ in oi colle excelso: et in cũctis sũmitatib⁹ mõtiũ: et subtus oẽ lignũ nemorosum: et subtus vniuersaʒ q̃rcũ frondosam locũ vbi accenderũt thura redolẽtia vniuersis idolis suis. Et extẽdã

שִׁמְעוּ דְּבַר אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת
לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת הִנְנִי אֲנִי מֵבִיא אָפַק בּוֹא
עֲלֵיכֶם חֶרֶב וְאִבַּדְתִּי בָּמוֹתֵיכֶם׃ בָּמָה
וְנָשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֵיכֶם שָׁמַם זָבַח
וְהִפַּלְתִּי חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי גִּלּוּלֵיכֶם׃ שָׁבַר נָפַל
וְנָתַתִּי אֶת פִּגְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פָּנָה גָּלַל
גִּלּוּלֵיהֶם וְזֵרִיתִי אֶת עַצְמוֹתֵיכֶם נָתַן
סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם זָרָה
הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תִּישָׁמְנָה סָבַב
לְמַעַן יֶחֶרְבוּ וְיֶאְשְׁמוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם יָשַׁב עִיר
וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבְּתוּ גִּלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ חָרַב בָּמָה
חַמָּנֵיכֶם וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם׃ וְנָפַל חָלָל שָׁמַם אָשַׁם
בְּתוֹכְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃ שָׁבַת
וְהוֹתַרְתִּי בִּהְיוֹת לָכֶם פְּלִיטֵי חֶרֶב גָּדַע מָחָה
בַּגּוֹיִם בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם בָּאֲרָצוֹת׃ עָשָׂה
וְזָכְרוּ פְלִיטֵיכֶם אוֹתִי בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יָתַר הָיָה
נִשְׁבּוּ שָׁם אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי אֶת לִבָּם פָּלַט זָרָה
הַזּוֹנֶה אֲשֶׁר סָר מֵעָלַי וְאֵת אֶת
עֵינֵיהֶם הַזֹּנוֹת אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם שָׁבָה
וְנָקֹטּוּ בִּפְנֵיהֶם אֶל הָרָעוֹת אֲשֶׁר זָנָה סוּר
עָשׂוּ לְכֹל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם׃ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי גָּלַל
יְהוָה לֹא אֶל חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת קוּט רוּע
לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי עָשָׂה תָּעַב
יְהוִה הַכֵּה בְכַפְּךָ וּרְקַע בְּרַגְלְךָ עָשָׂה
וֶאֱמָר אָח אֶל כָּל תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת בֵּית רוּע
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר נָכָה כָּפַף
יִפֹּלוּ׃ הָרָחוֹק בַּדֶּבֶר יָמוּת וְהַקָּרוֹב
בַּחֶרֶב יִפּוֹל וְהַנִּשְׁאָר וְהַנָּצוּר בָּרָעָב נָפַל רָחַק
יָמוּת וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּם׃ וִידַעְתֶּם כִּי מוּת קָרַב
אֲנִי יְהוָה בִּהְיוֹת חַלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ שָׁאַר נָצַר
גִּלּוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם אֶל כָּלָה יָחַם
כָּל גִּבְעָה רָמָה בְּכֹל רָאשֵׁי הֶהָרִים הָיָה
וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן וְתַחַת כָּל אֵלָה סָבַב זָבַח
עֲבֻתָּה מְקוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ שָׁם רֵיחַ רוּם
נִיחֹחַ לְכֹל גִּלּוּלֵיהֶם׃ וְנָטִיתִי אֶת קוּם נוּחַ נָטָה

Digitized by Google

יָדִי עֲלֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה נתן
וּמְשַׁמָּה מִמִּדְבַּר דִּבְלָתָה בְּכֹל שמם דבר
מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃ ישב
Cap. vij. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי היה
לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא
הַקֵּץ עַל אַרְבַּעַת כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ עַתָּה רבע
הַקֵּץ עָלַיִךְ וְשִׁלַּחְתִּי אַפִּי בָּךְ
וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֵת נתן
כָּל תּוֹעֲבוֹתָיִךְ׃ וְלֹא תָחוֹס עֵינִי עָלַיִךְ תעב חוס
וְלֹא אֶחְמוֹל כִּי דְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן חמל נתן
וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶין וִידַעְתֶּם היה
כִּי אֲנִי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה בָאָה׃ קֵץ בָּא רוע בוא
בָּא הַקֵּץ הֵקִיץ אֵלָיִךְ הִנֵּה בָּאָה׃ קיץ
בָּאָה הַצְּפִירָה אֵלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ צפר ישב
בָּא הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם מְהוּמָה וְלֹא קרב הים
הֵד הָרִים׃ עַתָּה מִקָּרוֹב אֶשְׁפּוֹךְ שפך
חֲמָתִי עָלַיִךְ וְכִלֵּיתִי אַפִּי בָּךְ יחם כלה
וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֵת
כָּל תּוֹעֲבוֹתָיִךְ׃ וְלֹא תָחוֹס עֵינִי וְלֹא חוס
אֶחְמוֹל כִּדְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן חמל
וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶין וִידַעְתֶּם
כִּי אֲנִי יְהוָה מַכֶּה׃ הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה נכה
בָּאָה יָצְאָה הַצְּפִרָה צָץ הַמַּטֶּה בוא ציץ
פָּרַח הַזָּדוֹן׃ הֶחָמָס קָם לְמַטֵּה רֶשַׁע זוד קום
לֹא מֵהֶם וְלֹא מֵהֲמוֹנָם וְלֹא מֶהֱמֵהֶם המן הם
וְלֹא נֹהַּ בָּהֶם׃ בָּא הָעֵת הִגִּיעַ הַיּוֹם נהה נגע
הַקּוֹנֶה אַל יִשְׂמָח וְהַמּוֹכֵר אַל קנה שמח
יִתְאַבָּל כִּי חָרוֹן אֶל כָּל הֲמוֹנָהּ׃ כִּי מכר אבל
הַמּוֹכֵר אֶל הַמִּמְכָּר לֹא יָשׁוּב וְעוֹד חרה
בַּחַיִּים חַיָּתָם כִּי חָזוֹן אֶל כָּל הֲמוֹנָהּ שוב
לֹא יָשׁוּב וְאִישׁ בַּעֲוֺנוֹ חַיָּתוֹ לֹא חזה
יִתְחַזָּקוּ׃ תָּקְעוּ בַתָּקוֹעַ וְהָכִין הַכֹּל חיה
וְאֵין הֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה כִּי חֲרוֹנִי אֶל חזק תקע
כָּל הֲמוֹנָהּ׃ הַחֶרֶב בַּחוּץ וְהַדֶּבֶר כון הלך
לחם

manū meā ſup eos: & faciā terrā eorū deſolatā & deſtitutam a deſerto deblata in omnibus habitationibus eorū: & ſcient quia ego dñs. 7.

Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis: hec dicit dominus deus terre iſrael. Finis venit: venit finis ſup quattuor plagas terre. Nunc finis ſuper te: & immittam furorē meum in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas. Et ponam contra te oēs abominatiōes tuas. Et nō parcet oculus meꝰ ſup te: & nō miſerebor: ſed vias tuas ponā ſup te: & abominatiōes tue in medio tui erūt: & ſcietis qꝛ ego dñs. Hec dicit dominus deus. Afflictio vna afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. Euigilauit aduerſum te: ecce venit. Venit contritio ſup te qui habitas in terra. Venit tēpus: prope eſt dies occiſionis & non glorie montium. Nunc de propinquo effundā iram meā ſup te: & complebo furorē meū in te. Et iudicabo te ſcḋm vias tuas: & imponam tibi omīa ſcelera tua. Et nō parcet oculus meus nec miſerebor ſed vias tuas imponam tibi: & abominationes tue in medio tui erūt: & ſcietis quia ego ſum dñs percutiens. Ecce dies: ecce venit. Egreſſa eſt cōtritio. Floruit virga germinauit ſupbia: iniquitas ſurrexit in virga ipietatis. Nō ex eis: & non ex populo: neqꝫ ex ſonitu eorū: & nō erit requies in eis. Venit tēpus appropinquit dies. Qui emit non letetur: & qui vendit nō lugeat: qꝛ ira ſup omnē populū eius: qꝛ qui vendit: ad id qḋ vendidit nō reuertetur: & adhuc in viuētibus vita eorū. Viſio ei ad oēm multitudinē eius nō regredietur: & vir in iniquitate vite ſue nō cōfortabitur. Canite tuba: ꝑparētur oēs & nō eſt qui vadat ad ꝑliū. Ira enī mea ſup vniuerſuꝫ populum eiꝰ. Gladius foris: peſtis

manū meā ſup eos: & ponā trā in deſolationē & in interitū a deſerto deblatha ex oī
χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ θήσομαι τὴν γῆν εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς ὄλεθρον ἀπὸ τῆς ἐρήμου δεβλαθὰ ἐκ πάσης τῆς
hitatione eius: & ſcietis qꝛ ego dñs.
κατοικίας αὐτῶν, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος. Ca. 7

Et factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicēs: & tu
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ
fili hoīs: hec dicit dñs dñs tre iſrael: Infra. eo.
υἱὲ ἀνθρώπου, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος τῇ γῇ τοῦ ἰσραήλ,
finis venit finis venit ſup quattuor alas
πέρας ἥκει τὸ πέρας ἥκει ἐπὶ τὰς τέσσαρας πτέρυγας
tre venit finis nūc finis ad te: & mittam furorē meū ego in te: & vlciſcar te in Infra 9.b.
τῆς γῆς ἥκει τὸ πέρας νῦν τὸ πέρας πρός σέ, καὶ ἀποστελῶ τὸν θυμόν μου ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ ἐκδικήσω σε ἐν
vijs tuis: & dabo ſ͞ꝑ te oēs abominationes tuas. nō parcet ocųlus meꝰ ſup te ne
ταῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου. οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ σὲ οὐ
qꝫ miſerebor: qꝛ viā tuā ſup te dabo &
δὲ μὴ ἐλεήσω, διότι τὴν ὁδόν σου ἐπὶ σὲ δώσω καὶ τὰ
abominatiōes tue in medio tui erunt: & ſcies qꝛ
βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου ἔσται, καὶ γνώσῃ διότι
ego dñs. qꝛ hec dicit adonai dñs: malitia vna
ἐγὼ κύριος. διότι τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, κακία μία
malitia ecce adeſt finis venit venit finis ſurrexit aduerſū te: ecce venit cōplicatio ſup te hītantem B
κακία ἰδοὺ πάρεστιν τὸ πέρας ἥκει ἥκει τὸ πέρας ἐξήγερθη πρός σέ, ἰδοὺ ἥκει πλοκὴ ἐπὶ σὲ τὸν κατοικοῦντα
trā: venit tp̄s appropinquit dies nō cū ꝑturbatiōibꝰ neqꝫ
τὴν γῆν, ἥκει ὁ καιρὸς ἤγγικεν ἡ ἡμέρα οὐ μετὰ θορύβων οὐδὲ
cū doloribꝰ nūc de ꝓpīq̄ effundā irā meā ſup te
μετ' ὠδίνων νῦν ἐγγύθεν ἐκχεῶ τὴν ὀργήν μου ἐπὶ σὲ
& cōplebo furorē meū ī te: & iudicabo te in
καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐν σοί, καὶ κρινῶ σε ἐν ταῖς
vijs tuis: & dabo ſup te oēs abominatiōes
ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά
tuas. nō parcet oculus meꝰ neqꝫ miſerebor: ſcḋm
σου. οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου οὐδὲ μὴ ἐλεήσω, κατὰ
vias tuas ſup te dabo: & abominatiōes tue
τὰς ὁδούς σου ἐπὶ σὲ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου C
in medio tui erunt: & ſcies qꝛ ego ſum dñs
ἐν μέσῳ σου ἔσονται, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι ἐγώ εἰμι κύριος
percutiēs. ecce dies parit: ecce finis
ὁ τύπτων. ἰδοὺ ἡμέρα τίκτει, ἰδοὺ τὸ πέρας
venit. egreſſa ē cōplexio & floruit virga: ſurrexit
ἥκει. ἐξῆλθεν ἡ πλοκὴ καὶ ἤνθησεν ἡ ῥάβδος, ἐξανέστηκεν ἡ
ſupbia & cōteret fortitudinē iniq̄. & nō cū ꝑturbatiōe neqꝫ cū feſtinatiōe: & non ex ipis ſunt: ne
ὕβρις καὶ συντρίψει στήριγμα ἀνόμου. καὶ οὐ μετὰ θορύβου οὐδὲ μετὰ σπουδῆς, καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν εἰσιν, οὐ
qꝫ pulchritudo ī eis. venit tp̄s ecce dies:
δὲ ὡραϊσμὸς ἐν αὐτοῖς. ἥκει ὁ καιρὸς ἰδοὺ ἡ ἡμέρα, ὁ
q̄ emit nō letetur: & q̄ vēdit nō lugeat: qꝛ
κτώμενος μὴ χαιρέτω, καὶ ὁ πωλῶν μὴ θρηνείτω, ὅτι
ira in oēm mltitudinē eiꝰ. qꝛ q̄ emit ad
ὀργὴ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς. διότι ὁ κτώμενος πρὸς D
vendentē nō reuertet: & adhuc i vita viuere ipſorū: qꝛ viſio ad oēm mltitudinē eoꝝ nō regre
τὸν πωλοῦντα μὴ ἐπιστρέψῃ, καὶ ἔτι ἐν ζωῇ τὸ ζῆν αὐτῶν, ὅτι ὅρασις εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἀνα-
dietur: & homo in oculis vite ſue nō obtinebit. clangite in tuba & iudicate oīa:
κάμψει, καὶ ἄνθρωπος ἐν ὀφθαλμοῖς ζωῆς αὐτοῦ οὐ κρατήσει. σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι καὶ κρίνατε τὰ σύμπαντα, καὶ οὐκ ἔστιν πορευόμενος εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι
nia: & nō eſt q̄ vadat ad ꝑlium: qꝛ
ira mea in oēm mltitudinē eoꝝ: gladius de foris
ἡ ὀργή μου εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἡ ῥομφαία ἔξωθεν E

τ fames τ mors intrinſec⁹. q̄ in agro: in gladio
καὶ ὁ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν. ὁ ἐν τῷ πεδίῳ, ἐν ῥομφαίᾳ
morietur. eos aūt q̄ i ciuitate fames τ mors con=
τελευτήσει. τοὺς δὲ ἐν τῇ πόλει λιμὸς καὶ θάνατος συν
ſumet τ ſalui erunt ſaluati ex eis: τ
τελέσει καὶ ἀνασωθήσονται οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν, καὶ
erunt in mōtib⁹ q̄ſi colūba meditans. τ oēs
ἔσονται ἐπὶ τῶν ὀρέων ὡς περιστερὰ μελετητή. καὶ πάντας
īterficiā: vnūquēq; ī iniq̄tatib⁹ ſuis. oēs manus
ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ. πᾶσαι χεῖρες
diſſoluentur: τ oīa femora polluentur humore.
ἐκλυθήσονται, καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ.
τ precingent ſe ciliciis τ cooperiet eos formido.
καὶ περιζώσονται σάκκους καὶ καλύψει αὐτοὺς θάμβος.
τ ſup oēs faciem cōfuſio ſup eos: τ ſup om
καὶ ἐπὶ πᾶν πρόσωπον αἰσχύνη ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἐπὶ πᾶ
ne caput caluicium. argētū eo᷑ in pla=
σαν κεφαλὴν φαλάκρωμα. τὸ ἀργύριον αὐτῶν ἐν ταῖς πλα
teis p̄iicietur: τ aurum eo᷑ erit cōtemptui.
τείαις ῥιφήσεται, καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ὑπεροφθήσεται.
argentū eo᷑ τ aurum eo᷑: nō poterit libe
τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν, οὐ δυνήσεται ἐξε
rare eos in die furoris dn̄i. aīe eo᷑ non
λέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου. αἱ ψυχαὶ αὐτῶν οὐ μὴ
ſaturabuntur τ ventres eo᷑ nō īplebuntur: q2
ἐμπλησθῶσιν καὶ αἱ γαστέρες αὐτῶν οὐ πλησθήσονται, διότι
cruciatus iniq̄tatū eo᷑ fuit. electa mūdi in ſu=
βάσανος τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἐγένετο. ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑ
perbiam poſuerūt ea τ imagines abominationū
περηφανίαν ἔθεντο αὐτὰ καὶ εἰκόνας τῶν βδελυγμάτων
fecerunt ex eis. ppt hoc dedi ea illis
ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν. ἕνεκεν τούτου δέδωκα αὐτὰ αὐτοῖς
in immūdiciam. τ tradam ea in manus alie=
εἰς ἀκαθαρσίαν. καὶ παραδώσω αὐτὰ εἰς χεῖρας ἀλλο
no᷑ vt diripiant ea. τ peſtilētib⁹ terre in pre
τρίων τοῦ διαρπάσαι αὐτά. καὶ τοῖς λοιμοῖς τῆς γῆς εἰς σκῦ
dā τ polluent ea. τ auertam faciem
λα καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά. καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν
meā ab eis τ pollnēt viſitationē meā. τ introi
μου ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ μιανοῦσιν τὴν ἐπισκοπήν μου. καὶ εἰσε
G bunt in ea ſine cuſtodia: τ cōtaminabunt ea
λεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως, καὶ βεβηλώσουσιν αὐτὰ
τ facient pturbationē: q2 terra plena iudicio ſāgui
καὶ ποιήσουσιν φυρμόν, διότι ἡ γῆ πλήρης κρίσεως αἱμά
nū τ ciuitas plena iniq̄tate. τ adducā malos gētiū τ
των καὶ ἡ πόλις πλήρης ἀνομίας. καὶ ἄξω πονηροὺς ἐθνῶν καὶ
poſſidebūt domus eo᷑. τ auertam fre=
κληρονομήσουσιν τοὺς οἴκους αὐτῶν. καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύ
mitū fortitudis eo᷑: τ pollucntur ſctā eo᷑. p=
αγμα τῆς ἰσχύος αὐτῶν, καὶ μιανθήσεται τὰ ἅγια αὐτῶν. ἐξι
piciatio veniet τ q̄ret pacē: τ nō erit. ve ſup ve
λασμὸς ἥξει καὶ ζητήσει εἰρήνην, καὶ οὐκ ἔσται. οὐαὶ ἐπὶ οὐ
erit. τ nunci⁹ ſup nūcium erit. τ q̄retur vi=
αὶ ἔσται. καὶ ἀγγελία ἐπὶ ἀγγελίαν ἔσται. καὶ ζητηθήσεται ὅ
ſio ex ppheta: τ lex peribit a ſacdote: τ
ρασις ἐκ προφήτου, καὶ νόμος ἀπολεῖται ἐξ ἱερέως, καὶ
cōſiliū ex ſenioribus. rex lugebit: τ pricepe
βουλὴ ἐκ πρεσβυτέρων. ὁ βασιλεὺς πενθήσει, καὶ ὁ ἄρχων
induetur interitu: τ manus ppli terre diſſol
ἐνδύσεται ἀφανισμόν, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ λαοῦ τῆς γῆς παρα
uentur: ſcdm vias eo᷑ faciam illis: τ
λυθήσονται, κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ τοῖς
iudiciis eo᷑ vlciſcar eos: τ ſcient q2 ego dn̄s.
κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω αὐτούς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

Ca.8. ET factū ē in anno ſexto in ſexto mēſe quin=
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἕκτῳ ἐν τῷ ἕκτῳ μηνὶ πέμ
A ta mēſis ego ſedebam in domo mea: τ ſenio=
πτῃ τοῦ μηνὸς ἐγὼ ἐκαθήμην ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ οἱ πρεσβύ
res iuda ſedebant coram me. τ facta eſt ſup me
τεροι ἰούδα ἐκάθηντο ἐνώπιόν μου. καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ
man⁹ adonai dn̄i: τ vidi. τ ecce ſimilitudo
χεὶρ ἀδωναῒ κυρίου, καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ ὁμοίωμα

Marg.: Eſai. 15.c. Soph. 1.d. — F

et fames intrinſecus. Qui in agro eſt gladio morietur: & qui in ciuitate peſtilentia & fame deuorabūtur: & ſaluabūtur qui fugerit ex eis. Et erunt in montibus quaſi colūbe conuallīū omnes trepidi: vnuſquiſq; in iniquitate ſua. Oēs manus diſſoluentur: & omnia genua fluent aquis. Et accingent ſe ciliciis: & operiet eos formido: & in omī facie cōfuſio: & in vniuerſis capitibus eorū caluitium. Argentum eorū foris piicietur: & aurū eorū in ſterquiliniū erit. Argentū eorū & aurū eorū nō valebit liberare eos in die furoris dn̄i. Animā ſuā non ſaturabūt: & ventres eorū non iplebūtur: quia ſcandalū iniqtatis eorū factū eſt: & ornamentū moniliū ſuorū in ſupbiā poſuerunt: & imagines abominationū ſuarū & ſimulachrorum fecerūt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in immūdiciā: & dabo illud in manus alienorū ad diripiendū: & impiis terre in predā: & cōtaminabūt illud. Et auertā faciē meā ab eis & violabūt arcanū meū: & introibūt in illud emiſſarii & cōtaminabūt illud. Fac cōcluſionē: quoniā terra plena ē iudicio ſanguinū & ciuitas plena iniqtate. Et adducā peſſimos de gētib⁹: & poſſidebūt domos eorū. Et qeſcere faciā ſupbiā potentiū: & poſſidebūt ſctūaria eorū. Anguſtia ſupueniēte requirēt pacē: & nō erit. Cōturbatio ſup cōturbationē veniet: & audit⁹ ſup auditū. Et qrent viſionē de ppheta: & lex pibit a ſacerdote: & cōſiliū a ſeniorib⁹. Rex lugebit: & princeps induetur merore: & manus ppli terre cōturbabūtur. Secundū viā eorū faciā eis: & ſm iudiciū eorū iudicabo eos: & ſcient quia ego ſum dominus. 8.

ET factū eſt in anno ſexto: in ſexto mēſe in qnta mēſis: ego ſedebā in domo mea: & ſenes iuda ſedebāt corā me. Et cecidit ibi ſup me manus dn̄i dei. Et vidi: & ecce ſimilitudo

והרעב מבית אשר בשדה בחרב
ימות ואשר בעיר רעב ודבר
יאכלנו: ופלטו פליטיהם והיו
אל ההרים כיוני הגאיות כלם
המות איש בעונו: כל הידים
תרפינה וכל ברכים תלכנה מים:
וחגרו שקים וכסתה אתם פלצות
ואל כל פנים בושה ובכל ראשיהם
קרחה: כספם בחוצות ישליכו
וזהבם לנדה יהיה כספם וזהבם
לא יוכל להצילם ביום עברת
יהוה נפשם לא ישבעו ומעיהם
לא ימלאו כי מכשול עונם היה:
וצבי עדיו לגאון שמהו וצלמי
תועבתם שקוציהם עשו בו על
כן נתתיו להם לנדה: ונתתיו ביד
הזרים לבז ולרשעי הארץ
לשלל וחללוהו: והסבותי פני מהם
וחללו את צפוני ובאו בה פריצים
וחללוה: עשה הרתוק כי הארץ
מלאה משפט דמים והעיר מלאה
חמס: והבאתי רעי גוים וירשו
את בתיהם והשבתי גאון עזים
ונחלו מקדשיהם: קפדה בא
ובקשו שלום ואין: הוה על הוה
תבוא ושמעה אל שמועה תהיה
ובקשו חזון מנביא ותורה תאבד
מכהן ועצה מזקנים: המלך יתאבל
ונשיא ילבש שממה וידי עם
הארץ תבהלנה מדרכם אעשה
אתם ובמשפטיהם אשפטם וידעו
כי אני יהוה:

Cap. viij.

ויהי בשנה הששית בששי בחמשה
לחדש אני יושב בביתי וזקני
יהודה יושבים לפני ותפל עלי שם
יד אדני יהוה: ואראה והנה דמות

Marg.: מות — אכל פלט — היה נצה — המה — רפה הלך — כסה — פנה — חוץ שלך — היה — יכל נצל — שבע מעה — צבה עדה — גאה שום — תעב שקץ — עשה נתן — בזז — סבב פנה — צפן בוא — פרץ רתק — שפט — בוא כשה — בית שבת — גאה עזז — חלל קדש — שלם בוא — שמע היה — חזה נבא — ירה אבד — יעץ אבל — נשא לבש — בהל עשה — היה — ישב — פנה נפל — ראה דמה

Digitized by Google

כמראה אש ממראה מתניו ולמטה ראה
אש וממתניו ולמעלה כמראה צלה
זהר כעין החשמלה: וישלח שלח
תבנית יד ויקחני בציצת ראשי בנה לקח
ותשא אתי רוח בין הארץ ובין נשא
השמים ותבא אתי ירושלמה בוא
במראות אלהים אל פתח שער
הפנימית הפונה צפונה אשר שם פנה צפן
מושב סמל הקנאה המקנה: והנה ישב קנא
שם כבוד אלהי ישראל כמראה כבד
אשר ראיתי בבקעה: ויאמר אלי ראה אמר
בן אדם שא נא עיניך דרך צפונה נשא צפן
ואשא עיני דרך צפונה והנה
מצפון לשער המזבח סמל הקנאה זבח
הזה בבאה: ויאמר אלי בן אדם בוא
הראה אתה מהם עשים תועבות עשה תעב
גדלות אשר בית ישראל עשים
פה: לרחקה מעל מקדשי ועוד קדש
תשוב תראה תועבות גדלות: ויבא שוב ראה
אתי אל פתח החצר ואראה בוא ראה
והנה חר אחד בקיר: ויאמר אלי בן חרר
אדם חתר נא בקיר ואחתר בקיר חתר
והנה פתח אחד: ויאמר אלי בוא
וראה את התועבות הרעות אשר תעב רעע
הם עשים פה: ואבוא ואראה עשה בוא
והנה כל תבנית רמש ובהמה שקץ בנה
וכל גלולי בית ישראל מחקה גלל חקק
על הקיר סביב סביב: ושבעים סבב
איש מזקני בית ישראל ויאזניהו
בן שפן עמד בתוכם עמדים
לפניהם ואיש מקטרתו בידו פנה
ועתר ענן הקטרת עלה: ויאמר אלי
הראית בן אדם אשר זקני בית ראה
ישראל עשים בחשך איש בחדרי
משכיתו כי אמרים אין יהוה ראה שכה
אתנו עזב יהוה את הארץ: ויאמר

quaſi aſpect⁹ ignis. Ab aſpectu lūboꝝ eius & deorſum ignis: & a lūbis ei⁹ & ſurſum quaſi aſpectus ſplendoris: vt viſio electri. Et emiſſa ſimilitudo man⁹ apprehendit me in cincinno capitis mei: & eleuauit me ſpiritus inter terram & celum: & adduxit me in hieruſalem in viſione dei iuxta oſtiū interius qđ reſpiciebat ad aquilonem: vbi erat ſtatutū idolū zeli ad puocandū emulationē. Et ecce ibi gloria dei iſrael ſecundum viſionem quam videram in campo: & dixit ad me. Fili hoīs leua oculos tuos ad viam aquilonis. Et leuaui oculos meos ad viā aquilonis: & ecce ab aquilone porte altaris idolum zeli in ipſo introitu. Et dixit ad me. Fili homis: putas ne vides tu quid iſti faciunt abominationes magnas quas domus iſrael facit hic: vt procul recedā a ſctūario meo? Et adhuc cōuerſus videbis abominationes maiores. Et introduxit me ad oſtium atrii. Et vidi: & ecce foramen vnū in pariete. Et dixit ad me. Fili hoīs fode parietē. Et cum fodiſſem parietē apparuit oſtiū vnū. Et dixit ad me. Ingredere & vide abominationes peſſimas quas iſti faciunt. Et ingreſſus vidi: & ecce ōis ſimilitudo reptiliū & aīaliū abominatio: & vniuerſa idola domus iſrael depicta erant in pariete: in circuitu p totū. Et ſeptuaginta viri de ſenioribus dom⁹ iſrael: & iechonias filius ſaphan ſtabat in medio eorum ſtantium ante picturas: & vnuſquiſq; habebat thuribulū in manu ſua: & vapor nebule de thure conſurgebat: & dixit ad me. Certe vides fili hoīs q̄ ſeniores domus iſrael faciūt in tenebris: vnuſquiſq; in abſcōdito cubilis ſui. Dicūt enī. Non videt domin⁹ nos. Dereliquit domin⁹ terram. Et dixit

viri. a lumbo eius: ⁊ vſq; deorſū ignis: ⁊
ἀνδρός. ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ἕως κάτω πῦρ, καὶ
a lumbo eius: ⁊ ſup eum q̄ſi viſio
ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ὑπεράνω αὐτοῦ ὡς ὅρασις
fulgoris: q̄ſi ſpēs electri. ⁊ extendit ſimilitudinē man⁹: ⁊ aſſumpſit me in fimbria
φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἠλέκτρου. καὶ ἐξέτεινεν ὁμοίωμα χειρός, καὶ ἀνέλαβέν με ἐπὶ τοῦ κρασπέδου τῆς κο
tricis mei. ⁊ aſſumpſit me ſpūs inter terrā ⁊
ρυφῆς μου. καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ
inter celum: ⁊ adduxit me in hieruſalem in
ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγέν με εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν
viſione dei ad veſtibula porte iterioris
ὁράσει θεοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας τῆς
reſpiciētis ad aqlonē: vbi erat ſtatua poſſidētis.
βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, οὗ ἦν ἡ στήλη τοῦ κτωμένου.
⁊ ecce illic erat glīa dñi dei iſrael: ſcdm viſionē quā vidi in campo. ⁊ dixit ad me. fili hominis: reſpice oculis tuis ad aqlonē. ⁊
καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ ἦν δόξα κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ, κατὰ τὴν ὅρασιν ἣν ἴδον ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ εἶπεν πρός με. υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου πρὸς βορρᾶν. καὶ
ecce ad aqlone ſup portā q̄ ad orientem
ἰδοὺ ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ
altaris imago zeli huius in introitu
θυσιαστηρίου ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλου τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύε
ipſius ad orientem. ⁊ dixit ad me: fili hominis vidiſti qđ iſti faciunt iniqtates magnas
σθαι αὐτὴν πρὸς ἀνατολάς. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου ἑώρακας τί οὗτοι ποιοῦσιν ἀνομίας μεγάλας
q̄s dom⁹ iſrael faciunt hic vt recedant ipſi a ſanctis meis: ⁊ adhuc videbis iniqtates maiores.
ἃς ὁ οἶκος ἰσραὴλ ποιοῦσιν ὧδε τοῦ ἀπέχεσθαι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἁγίων μου, καὶ ἔτι ὄψει ἀνομίας μείζονας.
⁊ introduxit me in veſtibula atrij: ⁊ vidi
καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς αὐλῆς, καὶ ἴδον
⁊ ecce foramē vnū in pariete. ⁊ dixit ad me: fili
καὶ ἰδοὺ ὀπὴ μία ἐν τῷ τοίχῳ. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hois: fode in pariete: ⁊ fodi in pariete: ⁊ ecce porta vna. ⁊ dixit ad me: ingredere
ἀνθρώπου, ὄρυξον δὴ ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ ὤρυξα ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ ἰδοὺ θύρα μία, καὶ εἶπεν πρός με, εἴσελθε
⁊ vide iniqtates malas q̄s iſti faciunt hic:
καὶ ἴδε τὰς ἀνομίας τὰς πονηρὰς ἃς οὗτοι ποιοῦσιν ὧδε.
⁊ ingreſſ⁹ ſū ⁊ vidi. ⁊ ecce ōis ſimilitudo reptilis: ⁊ iumēti vane abominationes: ⁊ vniuerſa
καὶ εἰσῆλθον καὶ ἴδον. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ὁμοίωσις ἑρπετοῦ καὶ κτήνους μάταια βδελύγματα, καὶ πάντα τὰ
idola dom⁹ iſrael depicta in pariete
εἴδωλα οἴκου ἰσραὴλ διαγεγραμμένα ἐπὶ τοῦ τοίχου
i circuitu p totū: ⁊ ſeptuaginta viri ex ſenioribus dom⁹ iſrael: ⁊ iezonias fili⁹ ſaphan ſtabat
κύκλῳ δι' ὅλου. καὶ ἑβδομήκοντα ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου ἰσραὴλ, καὶ ἰεζονίας υἱὸς σαφὰν εἱστήκει
añ faciem eoꝝ: ⁊ vnuſqſq; thuribulū ſuum hēbat in manu: ⁊ vapor incenſi
πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἕκαστος τὸ θυμιατήριον αὐτοῦ εἶχεν ἐν τῇ χειρί, καὶ ἡ ἀτμὶς τοῦ θυμιάματος
aſcendebat. ⁊ dixit ad me vidiſti fili hois
ἀνέβαινεν. καὶ εἶπεν πρός με ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου
q̄ ſeniores dom⁹ iſrael faciunt in tenebris: vnuſqſq; eoꝝ in cubiculo abſcōdito eoꝝ:
ἃ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου ἰσραὴλ ποιοῦσιν ἐν σκότει, ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῷ κοιτῶνι τῷ κρυπτῷ αὐτῶν,
qꝛ dixerūt: nō videt dñs: dereliquit dominus terrā. ⁊ dixit
διότι εἶπαν, οὐχ ὁρᾷ κύριος, ἐγκαταλέλοιπεν κύριος τὴν γῆν. καὶ εἶπεν

ad me: adhuc videbis iniquitates maiores quas iſti faciunt.
πρός με, ἔτι ὄψει ἀνομίας μείζονας ἃς οὗτοι ποιοῦσιν.
& introduxit me in veſtibula porte domus domini
καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης οἴκου κυρίου
reſpicientis ad aquilonē: & ecce illic mulieres ſe-
τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ γυναῖκες κα-
F dentes plangētes thāmuz. & dixit ad me: vidi-
θήμεναι θρηνοῦσαι τὸν θαμμοὺζ. καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρα-
ſti fili hominis: & adhuc videbis adinuentiōes maiores
κας υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ ἔτι ὄψει ἐπιτηδεύματα μείζονα
his. & introduxit me in atriū domus domini
τούτων. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου τὴν
interius & in veſtibulis templi domini in-
ἐσωτέραν καὶ ἐπὶ τῶν προθύρων τοῦ ναοῦ κυρίου ἀνα-
ter veſtibulū: & inter altare quaſi vi-
μέσον τοῦ αιλὰμ, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου ὡς εἴ-
ginti & quinque viri. dorſa eorum in tē-
κοσι καὶ πέντε ἄνδρες. τὰ ὀπίσθια αὐτῶν εἰς τὸν να-
plū domini: & facies eorum contra ori-
ὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀπέναντι ἀνα-
entem: & iſti adorant ad orientē ſolē.
τολῶν, καὶ οὗτοι προσκυνοῦσι κατὰ ἀνατολὰς τῷ ἡλίῳ.
G & dixit ad me vidiſti fili hominis: nunquid parum
καὶ εἶπεν πρός με ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ μικρὸν τῷ
domui iuda facere iniquitates quas fecerunt hic
οἴκῳ ἰούδα τοῦ ποιεῖν τὰς ἀνομίας ἃς πεποιήκασιν ὧδε
quia repleuerūt terrā iniquitate: & cōuerſi ſunt
διότι ἔπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας, καὶ ἐπέστρεψαν τοῦ
ad irritandū me. & ecce ipſi extendunt ramum
παροργίσαι με. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσιν τὸ κλῆμα
ſicut ſubſannātes. & ego faciam eis cum furore.
ὡς μυκτηρίζοντες. καὶ ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς μετὰ θυμοῦ.
nō parcet oculus meus neque miſerebor. & voca-
οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου οὐδὲ μὴ ἐλεήσω. καὶ καλέ-
bunt in auribus meis voce magna: & non exau-
σουσιν ἐν τοῖς ὠσίν μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσα-
diam eos.
κούσω αὐτῶν. Ca.9.

A Et clamauit in aures meas voce magna di-
Καὶ ἀνέκραγεν εἰς τὰ ὦτά μου φωνῇ μεγάλῃ λέ-
cēs: appropinquauit vltio vrbis. & vnuſquiſque ha-
γων, ἤγγικεν ἡ ἐκδίκησις τῆς πόλεως. καὶ ἕκαστος εἶ-
buit vaſa exterminatiōis in manu ſua. &
χεν τὰ σκεύη τῆς ἐξολοθρεύσεως ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ
ecce ſex viri veniebāt de via porte
ἰδοὺ ἓξ ἄνδρες ἤρχοντο ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης τῆς
excelſe reſpicientis ad aquilonē. & vniuſcuiuſque vas
ὑψηλῆς τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν. καὶ ἑκάστου πέλυξ
exterminatiōis in manu eius. & vir vnus in medio
ἐξολοθρεύσεως ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἀνὴρ εἷς ἐν μέσῳ
eorum veſtitus veſte talari: & zona ſapphiri ſuper
αὐτῶν ἐνδεδυκὼς ποδήρη, καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ
lūbo eius. & ingreſſi ſūt & ſteterūt adherētes
τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθον καὶ ἔστησαν ἐχόμενοι
altari ereo. & gloria dei iſ-
τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χαλκοῦ. καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἰσ-
rael aſcendit de cherubim exiſtens ſuper eos in
ραὴλ ἀνέβη ἀπὸ τῶν χερουβεὶμ ἡ οὖσα ἐπ᾽ αὐτῶν εἰς
ſub dio domus. & vocauit virum qui indu-
τὸ αἴθριον τοῦ οἴκου. καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδε-
tus erat veſte talari qui habuit ſuper lumbo eius
δυκότα τὸν ποδήρη ὃς εἶχεν ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὴν
B zonā ſapphiri. & dixit dominus ad eum: tran-
ζώνην σαπφείρου. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν, δίελ-
ſi mediā ciuitatē & mediā hieruſalem: &
θε μέσην τὴν πόλιν καὶ μέσην τὴν ἱερουσαλὴμ, καὶ
da ſignū ſuper frontes virorum
δὸς τὸ σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν
gementium
καταστεναζόντων

ad me. Adhuc cōuerſus videbis abominationes maiores quas iſti faciunt. Et introduxit me per oſtium porte domus domini: quod reſpiciebat ad aquilonē. Et ecce ibi mulieres ſedebant plangētes adonidem: & dixit ad me. Certe vidiſti fili hominis. Adhuc cōuerſus videbis abominationes maiores his. Et itroduxit me in atrium domus domini interius. Et ecce in oſtio templi domini inter veſtibulum & altare quaſi viginti quinque viri dorſa habentes cōtra templum domini: & facies ad orientem: & adorabant ad ortum ſolis. Et dixit ad me. Certe vidiſti fili hominis. Nunquid leue eſt hoc domui iuda, vt facerent abominationes iſtas quas fecerunt hic: quia replentes terram iniquitate conuerſi ſunt ad irritandū me. Et ecce applicant ramum ad nares ſuas. Ergo & ego faciā in furore: non parcet oculus meus nec miſerebor: & cum clamauerint ad aures meas voce magna nō exaudiam eos.

9\. Et clamauit in auribus meis voce magna dicēs. Appropinquerūt viſitatiōes vrbis: & vnuſquiſque vas interfectionis habet in manu ſua. Et ecce ſex viri veniebant de via porte ſuperioris que reſpicit ad aquilonem: & vnuſquiſque vas interitus in manu eius. Vir quoque vnus in medio eorū veſtitus erat lineis: & atramentariū ſcriptoris ad renes eius. Et igreſſi ſūt: & ſteterūt iuxta altare ereū. Et gloria dei iſrael aſſumpta eſt de cherub que erat ſuper eum ad limen domus. Et vocauit virū qui indutus erat lineis: & atramentariū ſcriptoris habebat in lūbis ſuis. Et dixit dominus ad eum. Tranſi per mediā ciuitatem in medio hieruſalem: & ſigna thau ſuper frontes virorum gementium

אלי עוד תשוב תראה תועבות
גדלות אשר המה עשים׃ ויבא
אתי אל פתח שער בית יהוה
אשר אל הצפונה והנה שם הנשים
ישבות מבכות את התמוז׃ ויאמר
אלי הראית בן אדם עוד תשוב
תראה תועבות גדלות מאלה׃ ויבא
אתי אל חצר בית יהוה הפנימית
והנה פתח היכל יהוה בין האולם
ובין המזבח כעשרים וחמשה
איש אחריהם אל היכל יהוה
ופניהם קדמה והמה משתחויתם
קדמה לשמש׃ ויאמר אלי הראית
בן אדם הנקל לבית יהודה
מעשות את התועבות אשר עשו
פה כי מלאו את הארץ חמס
וישבו להכעיסני והנם שלחים
את הזמורה אל אפם׃ וגם אני
אעשה בחמה לא תחוס עיני ולא
אחמל וקראו באזני קול גדול
ולא אשמע אותם׃
ויקרא באזני קול גדול
לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו׃ והנה ששה
אנשים באים מדרך שער העליון
אשר מפנה צפונה ואיש כלי
מפצו בידו ואיש אחד בתוכם
לבוש בדים וקסת הספר במתניו
ויבאו ויעמדו אצל מזבח הנחשת׃
וכבוד אלהי ישראל נעלה מעל
הכרוב אשר היה עליו אל מפתן
הבית ויקרא אל האיש הלבש
הבדים אשר קסת הספר במתניו׃
ויאמר יהוה אליו עבר בתוך
העיר בתוך ירושלם והתוית
תו על מצחות האנשים הנאנחים

שוב
עשה בוא
צפן נשה
בכה תמז
שוב
פנה
היכל אלם
זבח
פנה שחה
קלל
עשה
שוב כעס
הנה זמר
עשה חוס
חמל גדל
שמע
Cap.ix.
קרא
שחת
בוא עלה
פנה כלה
נפץ
לבש בד
בוא עמד
זבח כבד
עלה כרב
פתן
קרא
תוה
אנח

Digitized by Google

וְהַנֶּאֱנָחִים עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת אנק תעב
בְּתוֹכָהּ ׃ וּלְאֵלֶּה אָמַר בְּאָזְנַי עשה
עִבְרוּ בָעִיר אַחֲרָיו וְהַכּוּ אַל תָּחֹס נכה חוס
עֵינֵיכֶם וְאַל תַּחְמֹלוּ ׃ זָקֵן בָּחוּר חמל בחר
וּבְתוּלָה וְטַף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ לְמַשְׁחִית בתל נשה
וְעַל כָּל אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו הַתָּו שחת
אַל תִּגַּשׁוּ וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ נגש קדש
וַיָּחֵלּוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר חלל
לִפְנֵי הַבָּיִת ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם טַמְּאוּ
אֶת הַבַּיִת וּמַלְאוּ אֶת הַחֲצֵרוֹת
חֲלָלִים צֵאוּ וְיָצְאוּ וְהִכּוּ בָעִיר ׃ יצא
וַיְהִי כְּהַכּוֹתָם וְנֵאשֲׁאַר אֲנִי וָאֶפְּלָה היה שאר
עַל פָּנַי וָאֶזְעַק וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי נפל זעק
יְהוִה הֲמַשְׁחִית אַתָּה אֵת כָּל שחת
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל בְּשָׁפְכְּךָ אֶת חֲמָתְךָ יחם
עַל יְרוּשָׁלִָם ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲוֺן
בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה גָּדוֹל בִּמְאֹד גדל
מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ דָּמִים וְהָעִיר מלא
מָלְאָה מֻטֶּה כִּי אָמְרוּ עָזַב יְהוָה אֶת נטה
הָאָרֶץ וְאֵין יְהוָה רֹאֶה ׃ וְגַם אֲנִי
לֹא תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמֹל דַּרְכָּם חוס חמל
בְּרֹאשָׁם נָתָתִּי ׃ וְהִנֵּה הָאִישׁ לְבֻשׁ נתן
הַבַּדִּים אֲשֶׁר הַקֶּסֶת בְּמָתְנָיו מֵשִׁיב בד שוב
דָּבָר לֵאמֹר עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר עשה
צִוִּיתָנִי ׃ צוה

Cap.x.

וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אֶל הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל ראה רקע
רֹאשׁ הַכְּרֻבִים כְּאֶבֶן סַפִּיר כְּמַרְאֵה ספר ראה
דְּמוּת כִּסֵּא נִרְאָה עֲלֵיהֶם ׃ וַיֹּאמֶר דמה אמר
אֶל הָאִישׁ לְבֻשׁ הַבַּדִּים וַיֹּאמֶר
בֹּא אֶל בֵּינוֹת לַגַּלְגַּל אֶל תַּחַת לַכְּרוּב בוא גלל
וּמַלֵּא חָפְנֶיךָ גַחֲלֵי אֵשׁ מִבֵּינוֹת כרב
לַכְּרֻבִים וּזְרֹק עַל הָעִיר וַיָּבֹא זרק בוא
לְעֵינָי ׃ וְהַכְּרֻבִים עֹמְדִים מִימִין ימן
הַבַּיִת בְּבֹאוֹ הָאִישׁ וְהֶעָנָן מָלֵא
אֶת הֶחָצֵר הַפְּנִימִית ׃ וַיָּרָם כְּבוֹד פנה רום
יְהוָה מֵעַל הַכְּרוּב עַל מִפְתַּן הַבָּיִת כבד פתן

& dolentiũ ſup cunctis abominationib᷒ q̃ fiunt in medio eius. Et illis dixit audiente me. Trãſite p ciuitatẽ ſequẽtes eum: & pcutite. Non parcat oculus veſter neq̃ miſereamini. Senẽ adoleſcentulũ & virginẽ paruulũ & mulieres interficite vſq̃ ad internitionem. Oẽm aũt ſup quẽ videritis thau ne occidatis: & a ſanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a viris ſenioribus qui erant ante faciẽ domus. Et dixit ad eos. Contaminate domum & implete atria interfectis. Egredimini. Et egreſſi ſunt: & percutiebãt eos q erant in ciuitate. Et cede cõpleta: remãſi ego ruiq̃ ſup faciẽ meã & clamãs aio. Heu. heu.heu. dñe deus: Ergo ne diſperdas omnes reliquias iſrael effundẽs furorem tuum ſuper hieruſalẽ. Et dixit ad me. Iniquitas domus iſrael & iuda magna eſt nimis valde: & repleta ẽ terra ſanguinibus: & ciuitas repleta ẽ auerſione. Dixerunt eni. Dereliq̃t dñs terram: & dñs non videt. Igitur & meus non parcet oculus neq̃ miſerebor. Viam eorũ ſup caput eorũ reddã. Et ecce vir qui erat indutus lineis qui habebat atramentarium in dorſo ſuo reſpondit verbũ dicens. Feci ſicut precepiſti mihi. 10.

Et vidi: & ecce in firmamẽto qđ erat ſup caput cherubim q̃ſi lapis ſapphirus: & q̃ſi ſpecies ſimilitudinis ſolii apparuit ſuper ea. Et dixit ad virũ qui indutus erat lineis & ait. Ingredere in medio rotarum q̃ ſunt ſubtus cherubim & imple manũ tuã prunis ignis q̃ ſunt inter cherubim: & effunde ſuper ciuitatẽ. Ingreſſuſq̃ ẽ in cõſpectu meo. Cherubim aũt ſtabant a dextris domus cum ingrederetur vir: & nubes impleuit atriũ interius. Et eleuata eſt gloria dñi deſuper cherub ad limen domus:

& dolentiũ ſup cunctis iniq̃tatib᷒
καὶ τῶν κατωδυνωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς
q̃ fiunt in medio eoꝝ. & illis dixit audiente
γινομέναις ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ τούτοις εἶπεν ἀκούοντός
me: ite in ciuitatẽ poſt eũ & pcutite 5.7.a.
μου, πορεύεσθε εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ κόπτετε Judith 12.b.
& non parcatis oculis vr̃is: & nõ miſereamini
καὶ μὴ φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, καὶ μὴ ἐλεήσητε
ſenem & iuuenẽ & virginẽ & puulos &
πρεσβύτερον καὶ νεανίσκον καὶ παρθένον καὶ νήπια καὶ
mulieres interficite ad deletionẽ: ſup ãt oẽs ſup
γυναῖκας ἀποκτείνατε εἰς ἐξάλειψιν. ἐπὶ δὲ πάντας ἐφ᾽
q̃s eſt ſignum: ne appropiq̃tis: & a ſanctis meis
οὕς ἐστὶ τὸ σημεῖον, μὴ ἐγγίσητε, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου C
incipite. & ceperũt a viris ſenioribus
ἄρξασθε. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πρεσβυτέρων
q̃ erant int᷒ in domo. & dixit ad eos: cõtaminate
οἳ ἦσαν ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἐμιάνατε
ſtis domũ & impleſtis vias mortuis & egreſſi
τε τὸν οἶκον καὶ ἐπλήσατε τὰς ὁδοὺς νεκρῶν καὶ ἐκπορευ
pcutite. & factũ eſt cũ pcuterẽt ipſi:
όμενοι κόπτετε. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κόπτειν αὐτούς,
& cado ſup faciem meã: & clamaui & dixi:
καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα καὶ εἶπα,
heu me adonai dñe: deles tu reliquos
οἴμοι ἀδωναΐ κύριε, ἐξαλείφεις σὺ τοὺς καταλοίπους
iſrael. cũ infũdas furorem tuũ ſup hieruſalem.
τοῦ ἰσραήλ. ἐν τῷ ἐκχέαι τὸν θυμόν σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
& dixit ad me: iniq̃tas dom᷒ iſrael & iuda
καὶ εἶπεν πρός με, ἀδικία τοῦ οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἰούδα D
magnificata ẽ valde valde: q2 repleta ẽ t̃ra populis multis. & ciuitas repleta ẽ iniq̃tate & immundicia.
μεμεγάλυνται σφόδρα σφόδρα, ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ λαῶν πολλῶν. καὶ ἡ πόλις ἐπλήσθη ἀδικίας καὶ ἀκαθαρσίας.
q2 dixerũt: dereliquit dñs terrã nõ videt dñs: & nõ parcet oculus me᷒ ne
ὅτι εἶπαν, ἐγκαταλέλοιπεν κύριος τὴν γῆν οὐκ ἐφορᾷ ὁ κύριος, καὶ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου οὐ
q̃ miſerebor vias eoꝝ in capita eoꝝ dedi.
δὲ μὴ ἐλεήσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα.
& ecce vir indutus veſte talari &
καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐνδεδυκὼς τὸν ποδήρη καὶ
accinctus zona lũbũ ſuum. & reſpondit
ἐζωσμένος τῇ ζώνῃ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. καὶ ἀπεκρίνατο
dicẽs: feci ſicut mandaſti mihi.
λέγων, πεποίηκα καθὼς ἐνετείλω μοι. Ca.10.

Et vidi & ecce ſup firmamento qđ
Καὶ ἴδον καὶ ἰδοὺ ἐπάνω τοῦ στερεώματος τοῦ A
ſuper caput cherubim: q̃ſi lapis ſapphiri
ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν χερουβείμ, ὡς λίθος σαπφείρου
ſimilitudo throni ſup eum. & dixit ad virũ
ὁμοίωμα θρόνου ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν ἄνδρα
q̃ erat indutus ſtola: igredere in mediũ
τὸν ἐνδεδυκότα τὴν στολήν, εἴσελθε εἰς τὸ μέσον
rotaꝝ q̃ ſub cherubim. & imple
τῶν τροχῶν τῶν ὑποκάτω τῶν χερουβείμ. καὶ πλῆσον
pugnos tuos carbonib᷒ ignis de medio
τὰς δράκας σου ἀνθράκων πυρὸς ἐκ μέσου τῶν
cherubim. & diſperge ſup ciuitatẽ. &
χερουβείμ. καὶ διασκόρπισον ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ
ingreſſ᷒ eſt i cõſpectu meo & cherubim ſtabãt a
εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου καὶ τὰ χερουβεὶμ εἱστήκει ἐκ
dextris dom᷒ cũ ingrederet̃ vir. &
δεξιῶν τοῦ οἴκου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἄνδρα. καὶ
nubes impleuit atriũ interius. &
ἡ νεφέλη ἔπλησεν τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. καὶ
eleuata ẽ gl̃ia dñi a cherubim. in
ἀπῆρεν ἡ δόξα κυρίου ἀπὸ τῶν χερουβείμ. εἰς τὸ
ſubdio domus
αἴθριον τοῦ οἴκου

⁊ repleuit domũ nubes ⁊ atriũ repletũ ẽ
καὶ ἔπλησεν τὸν οἶκον ἡ νεφέλη καὶ ἡ αὐλὴ ἐπλήσθη τοῦ
ſplendore glĩe dñi. ⁊ vox alaꝝ
φέγγους τῆς δόξης κυρίου. καὶ φωνὴ τῶν πτερύγων τῶν
cherubim audiebat̃ vſq; ad atriũ exterius q̃ſi vox
χερουβεὶμ ἠκούετο ἕως τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας ὡς φω
dei oĩpotẽtis loquentis. ⁊ factũ eſt cũ p̃cepiſ
νὴ θεοῦ σαδδαὶ λαλοῦντος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐντέλλε
ſet ipſe viro q̃ indutus erat ſtola ſan
σθαι αὐτὸν τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυκότι τὴν στολὴν τὴν ἁγί
cta dicẽs: ſume ignẽ de medio rotaꝝ de me
αν λέγων, λάβε πῦρ ἐκ μέσου τῶν τροχῶν ἐκ τοῦ με
dio cherubim: ⁊ intrauit ⁊ ſtetit adherẽs
ταξὺ τῶν χερουβείμ, καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενος τῶν
rotis. ⁊ extendit cherub manũ ſuam in me
τροχῶν. καὶ ἐξέτεινεν ὁ χερουβ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς μέ
B diũ ignis exiſtis in medio cherubim: ⁊
σον τοῦ πυρὸς τοῦ ὄντος ἐν μέσῳ τῶν χερουβείμ, καὶ
accepit ⁊ dedit in man⁹ ei⁹ q̃ indut⁹ erat
ἔλαβεν καὶ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐνδεδυκότος τὴν
ſtolã ſctã. ⁊ accepit ⁊ egreſſ⁹ ẽ ⁊ vidi che
στολὴν τὴν ἁγίαν. καὶ ἔλαβεν καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἴδον τὰ χε
rubim ſimilitudinẽ manuũ hoim ſub a
ρουβεὶμ ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτε
lis eoꝝ. ⁊ vidi: ⁊ ecce quattuor rote ſtabant
ρύγων αὐτῶν. καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρες τροχοὶ εἱστήκει
adherentes cherubim. rota vna iuxta cherub
σαν ἐχόμενοι τῶν χερουβείμ. τροχὸς εἷς ἐχόμενος χερουβ
vnũ ⁊ rota vna iuxta cherub vnũ. ⁊ aſpect⁹
ἑνὸς καὶ τροχὸς εἷς ἐχόμενος χερουβ ἑνός. καὶ ἡ ὄψις τῶν
rotaꝝ q̃ſi viſio lapidis carbũculi. ⁊ aſpect⁹ eoꝝ:
τροχῶν ὡς ὅρασις λίθου ἄνθρακος. καὶ ἡ θεωρία αὐτῶν.
ſimilitudo vna q̃ttuor: quẽadmodũ cum fuerit rota in
ὁμοίωμα ἓν τοῖς τέσσαρσιν, ὃν τρόπον ὅταν ᾖ τροχὸς ἐν
medio rote. cũ ambularẽt ipſa: in quattu
μέσῳ τροχοῦ. ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, εἰς τὰ τέσσα
or ptes eoꝝ gradiebant̃: nõ reuertebãt̃ cũ ãbula
ρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο, οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύε
rent ipſa. q2 in quẽ locũ reſpexit initiũ vnũ
σθαι αὐτά. ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχὴ ἡ μία
C poſt illud ãbulabant: ⁊ nõ reuertebãt̃ cũ ambula
ὀπίσω αὐτῆς ἐπορεύοντο, καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύε
rent ipſi. ⁊ oĩs caro eaꝝ ⁊ dorſa ea
σθαι αὐτούς. καὶ πᾶσα ἡ σὰρξ αὐτῶν καὶ οἱ νῶτοι αὐ
rũ: ⁊ man⁹ eaꝝ ⁊ ale eaꝝ ⁊ ro
τῶν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν καὶ οἱ τρο
te plene oculis in circuitu quattuor ro
χοὶ πλήρεις ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσιν τρο
tis eoꝝ. at rotis iſtis cognominatũ ẽ volubiles
χοῖς αὐτῶν. τοῖς δὲ τροχοῖς τούτοις ἐπεκλήθη γέλγελ
audiente me. ⁊ q̃ttuor facies hẽbat vnũqdq; ala
ἀκούοντός μου. καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώ
liũ. facies vna facies cherub: ⁊ faci
ων. τὸ πρόσωπον τὸ ἓν πρόσωπον χερουβ, καὶ τὸ πρόσω
es ſecunda: facies hoĩs: ⁊ tertia fa
πον τὸ δεύτερον, πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τρίτον πρό
cies leonis: ⁊ quarta facies aqle. ⁊
σωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ. καὶ
eleuata ſũt cherubim. hoc aĩal q̃d vidi iuxta fluuium
ἐπήρθη τὰ χερουβείμ. τοῦτο τὸ ζῶον ὃ ἴδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ
chobar: ⁊ cũ ambularẽt cherubim: ibant
τοῦ χοβάρ, καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ χερουβείμ, ἐπορεύ
rote: ⁊ he iuxta ea: ⁊ cũ ele
οντο οἱ τροχοί, καὶ οὗτοι ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ἐξαί
uarẽt cherubim alas ſuas vt exaltarẽt̃ de
ρειν τὰ χερουβεὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς
terra: nõ reuertebãt̃ rote eoꝝ: ſed ipſe iuxta illos. cũ
γῆς, οὐκ ἐπέστρεφον οἱ τροχοὶ αὐτῶν, καί γε αὐτοὶ ἐχόμενα αὐτῶν. ἐν
ſtarent ipſa: ſtabãt ⁊ cũ eleuabantur ipſa: eleua
τῷ ἑστάναι αὐτά, εἱστήκεισαν καὶ ἐν τῷ μετεωρίζεσθαι αὐτά, ἐμετεω
bantur cũ eis: q2 ſpũs vite erat ĩ eis. ⁊ egreſſa ẽ glĩa
ρίζοντο μετ᾽ αὐτῶν, διότι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐξῆλθεν δόξα

et repleta eſt domus nu
be. Et atrium
repletũ eſt ſplẽdore glo
rie domini: & ſonit⁹ ala
rũ cherubim audiebatur
vſq; ad atrium exterius:
quaſi vox dei oĩpotẽtis
loq̃ntis. Cũq; p̃cepiſſet
viro qui indutus erat li
neis dicens:
ſume ignem de medio
rotarum que ſunt inter
cherubim: ingreſſus ille
ſtetit iuxta rotam.
Et extendit cherub ma
num de medio
cherubim ad ignẽ qui
inter
cherubim: & ſumpſit &
dedit in manus ei⁹ qui in
dutus erat lineis qui ac
cipiẽs egreſſus eſt. Et ap
paruit in cherubim ſimi
litudo man⁹ hoĩs ſubt⁹
pẽnas eorũ. Et vidi: &
ecce q̃ttuor rote iuxta
cherubim. Rota vna
iuxta cherub
vnum: & rota alia iuxta
cherub
vnũ. Species autẽ rota
rũ erat quaſi viſio lapidis
chryſolithi & aſpect⁹ ea
rum ſimilitudo vna
quattuor: quaſi ſi ſit ro
ta
in medio rote. Cumq;
ambularẽt: in quattuor
ptes gradiebãtur: & nõ
reuertebãtur ambulãtes:
ſed ad locũ ad quem ire
declinabat q̃ prima erat:
ſeq̃bantur & cetere: nec
reuertebantur. Et om̃e
corpus earum & colla &
manus & penne
& circuli pleni erãt ocu
lis in circuitu
quattuor rotarum: & ro
tas
iſtas vocauit volubiles
audiẽte me. Quattuor
aũt facies habebat vnũ.
Facies vna facies che
rub: & facies ſecunda fa
cies hoĩs: & in tertio fa
cies leonis: & in q̃rto fa
cies aqle. Et eleuata ſũt
cherubim: ipſuz eſt ani
mal quod videram
iuxta flumen chobar.
Cũq; ambularẽt cheru
bim: ibãt pariter & rote
iuxta ea: & cũ eleuarent
cherubim alas ſuas vt
exaltarẽtur de terra:
non reſidebant rote ſed
& ipſe iuxta erant.
Stantibus illis ſtabãt: &
& cũ eleuatis eleuabãtur:
Spũs enim vite erat in
eis. Et egreſſa eſt gloria

וימלא הבית את הענן והחצר מלא
מלאה את נגה כבוד יהוה: וקול כנפי
הכרבים נשמע עד החצר החיצנה שמע חוץ
כקול אל שדי בדברו: ויהי בצותו היה צוה
את האיש לבוש הבדים לאמר לבש
קח אש מבינות לגלגל מבינות לקח גלל
לכרבים ויבא ויעמד אצל האופן: בוא עמד
וישלח הכרוב את ידו מבינות אפן שלח
לכרבים אל האש אשר בינות
לכרבים וישא ויתן אל חפני לבוש נשא נתן
הבדים ויקח ויצא: וירא לכרבים לקח ראה
תבנית יד אדם תחת כנפיהם: כנה
ואראה והנה ארבעה אופנים אצל רבע
הכרובים אופן אחד אצל הכרוב
אחד ואופן אחד אצל הכרוב
אחד ומראה האופנים כעין אבן ראה
תרשיש: ומראיהם דמות אחד דמה
לארבעתם כאשר יהיה האופן היה
בתוך האופן: בלכתם אל ארבעת ילך
רבעיהם ילכו לא יסבו בלכתם סבב
כי המקום אשר יפנה הראש קום פנה
אחריו ילכו לא יסבו בלכתם: וכל
בשרם וגבהם וידיהם וכנפיהם גב
והאופנים מלאים עינים סביב סבב
לארבעתם אופניהם: לאופנים
להם קורא הגלגל באזני: וארבעה קרא
פנים לאחד פני האחד פני הכרוב פנה כרב
ופני השני פני אדם והשלישי פני שנה
אריה והרביעי פני נשר: וירמו רבע רמם
הכרבים היא החיה אשר ראיתי ראה
בנהר כבר: ובלכת הכרובים ילכו ילך
האופנים אצלם ובשאת הכרובים נשא
את כנפיהם לרום מעל הארץ
לא יסבו האופנים גם הם מאצלם:
בעמדם יעמדו וברומם ירומו אתם עמד
כי רוח החיה בהם: ויצא כבוד כבד

Digitized by Google

יְהוָה מֵעַל מִפְתַּן הַבַּיִת וַיַּעֲמֹד עַל — פָּתַן עָמַד
הַכְּרֻבִים׃ וַיִּשְׂאוּ הַכְּרֻבִים אֶת כַּנְפֵיהֶם — נָשָׂא
וַיֵּרוֹמּוּ מִן הָאָרֶץ לְעֵינַי בְּצֵאתָם — יָצָא
וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וַיַּעֲמֹד פֶּתַח — אפן
שַׁעַר בֵּית יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי וּכְבוֹד
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלָיו מִלְמָעְלָה׃ הִיא — עָלָה
הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל בִּנְהַר כְּבָר וָאֵדַע כִּי כְרֻבִים — יָדַע
הֵמָּה׃ אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד — רָבַע פָּנָה
וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאֶחָד וּדְמוּת יְדֵי — דָּמָה
אָדָם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם
הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נְהַר
כְּבָר מַרְאֵיהֶם וְאוֹתָם אִישׁ אֶל — רָאָה אֵת
עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ׃

Cap. xi.

וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ וַתָּבֵא אֹתִי אֶל
שַׁעַר בֵּית יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה — נָשָׂא בוא
קָדִימָה וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֶשְׂרִים — פָּנָה
וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וָאֶרְאֶה בְתוֹכָם אֶת — קָדַם
יַאֲזַנְיָה בֶן עַזֻּר וְאֶת פְּלַטְיָהוּ בֶן בְּנָיָהוּ
שָׂרֵי הָעָם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם — שׂור
אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים אָוֶן
וְהַיֹּעֲצִים עֲצַת רָע בָּעִיר הַזֹּאת׃ — יָעַץ רוע
הָאֹמְרִים לֹא בְקָרוֹב בְּנוֹת בָּתִּים — קָרַב בָּנָה
הִיא הַסִּיר וַאֲנַחְנוּ הַבָּשָׂר׃ לָכֵן הִנָּבֵא — בַּיִת נָבָא
עֲלֵיהֶם הִנָּבֵא בֶּן אָדָם׃ וַתִּפֹּל עָלַי — נָפַל
רוּחַ יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱמֹר כֹּה — אָמַר
אָמַר יְהוָה כֵּן אֲמַרְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל
וּמַעֲלוֹת רוּחֲכֶם אֲנִי יְדַעְתִּיהָ׃ — עָלָה
הִרְבֵּיתֶם חַלְלֵיכֶם בָּעִיר הַזֹּאת — רָבָה
וּמִלֵּאתֶם חוּצֹתֶיהָ חָלָל׃ לָכֵן כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר
שַׂמְתֶּם בְּתוֹכָהּ הֵמָּה הַבָּשָׂר וְהִיא
הַסִּיר וְאֶתְכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ׃ חֶרֶב — שׂום
יְרֵאתֶם וְחֶרֶב אָבִיא עֲלֵיכֶם נְאֻם — יָצָא
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ — בוא
וְנָתַתִּי אֶתְכֶם בְּיַד זָרִים וְעָשִׂיתִי — נָתַן עָשָׂה

domini a limine tēpli: & ſtetit ſuper cherubim. Et eleuantia cherubim alas ſuas: exaltata ſūt a terra corā me: & illis egrediētibus: rote quoq; ſubſecute ſunt. Et ſtetit in introitu porte domus dn̄i orientalis: & gloria dei iſrael erat ſuper eos. Ipſum eſt animal quod vidi ſubter deum iſrael iuxta fluuiū chobar: & intellexi q̄a cherubim eſſent. Quattuor quattuor vultus vni: & quattuor ale vni: & ſimilitudo manus hois ſub alis eorū. Et ſimilitudo vultuū eorum ipſi vultus quos viderā iuxta fluuium chobar: & intuitus eorū & impetus ſingulorum ante faciem ſuā ingredi.

11.

Et eleuauit me ſpūs & itroduxit me ad portam domus domini orientalem que reſpicit ad ſolis ortum. Et ecce in introitu porte viginti quinq; viri: & vidi in medio eorum iechoniam filium azur & pheltiā filiū bananie principes populi: dixit q; ad me. Fili hominis hi ſunt viri qui cogitāt iniquitatem: & tractant conſilium peſſimum in vrbe iſta dicentes. Nonne dudū edificate ſunt domus: hic eſt lebes: nos autē carnes. Idcirco vaticinare de his: vaticinare fili hominis: & irruit in me ſpiritus dn̄i: & dixit ad me. Loquere. Hec dicit dn̄s. Sic locuti eſtis domus iſrael & cogitatiōes cordis veſtri ego noui. Plurimos occidiſtis in vrbe hac: & impleſtis vias eius interfectis. Propterea hec dicit dominus deus. Interfecti veſtri quos poſuiſtis in medio eiꝰ hi ſunt carnes: & hic eſt lebes: & educam vos de medio eius. Gladium metuiſtis: & gladium inducam ſup vos dicit dominus deus: & eiciā vos de medio eius. Daboq; vos i manu hoſtium: & faciam

dn̄i de ſub dio domꝰ: & aſcēdit ſup
κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴκου, καὶ ἐπέβη ἐπὶ τὰ D
cherubim: & eleuauerūt cherubim alas
χερουβείμ, καὶ ἀνέλαβον τὰ χερουβεὶμ τὰς πτέρυγας
ſuas & eleuata ſunt a terra corā me:
αὐτῶν καὶ ἐμετεωρίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐνώπιόν μου,
cū egrederēt ipſa. & rote herentes illis. &
ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτά. καὶ οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν. καὶ
ſteteſt in veſtibulis porte domꝰ dn̄i q̄
ἔστησαν ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης οἴκου κυρίου τῆς
in cōſpectu. & gl̄ia dei iſrael erat ſup ea deſuper
ἀπέναντι. καὶ δόξα θεοῦ ἰσραὴλ ἦν ἐπ᾽ αὐτῶν ὑπεράνω.
hoc aīal eſt qđ vidi ſub deo iſrael iuxta
τοῦτο τὸ ζῶόν ἐστιν ὃ ἴδον ὑποκάτω θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ
fluuium chobar: & cognoui q̄ cherubim ſūt. q̄ttuor
ποταμοῦ χοβάρ, καὶ ἔγνων ὅτι χερουβείμ ἐστιν. τέσ-
ſara πρόσωπα τῷ ἑνὶ καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἑνί.
or facies vni & q̄ttuor ale vni.
& ſimilitudo manuū hoim de ſub alis
καὶ ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτερύ-
eoꝝ: & ſimilitudo facieꝝ eoꝝ. he
γων αὐτῶν, καὶ ὁμοίωμα τῶν προσώπων αὐτῶν. ταῦ-
facies ſūt q̄s vidi ſub gl̄ia dei
τα τὰ πρόσωπά ἐστιν ἃ ἴδον ὑποκάτω τῆς δόξης θεοῦ
iſrael: iuxta fluuium chobar: viſio
ἰσραήλ, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ, τὴν ὅρα-
nē eoꝝ. & ipa vnūquodq; ipoꝝ ſcđm faciem
σιν αὐτῶν. καὶ αὐτὰ ἕκαστον αὐτῶν κατὰ πρόσωπον
eoꝝ ambulabāt.
αὐτῶν ἐπορεύοντο.

Ca.11.

Et aſſumpſit me ſpūs & adduxit me ad
Καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ τὴν A
portam domꝰ dn̄i q̄ e regione reſpicientem
πύλην τοῦ οἴκου κυρίου τὴν κατέναντι τὴν βλέπουσαν
ad orientem. & ecce in veſtibulis por
κατὰ ἀνατολάς. καὶ ἴδου ἐπὶ τῶν προθύρων τῆς πύ-
te q̄ſi viginti & q̄nq; viri: & vidi in medio eoꝝ.
λης ὡς εἴκοσι καὶ πέντε ἄνδρες, καὶ ἴδον ἐν μέσῳ αὐτῶν.
iechoniā filiū ezer & phaltiā filium banaie.
τὸν ἰεχονίαν τὸν τοῦ ἔζερ καὶ φαλτίαν τὸν τοῦ βαναίου.
principes ppl̄i. & dixit ad me: fili
τοὺς ἀφηγουμένους τοῦ λαοῦ. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hois hi viri cogitantes vana & cō-
ἀνθρώπου οὗτοι οἱ ἄνδρες οἱ λογιζόμενοι μάταια καὶ βου-
ſultantes cōſiliū malum in ciuitate iſta: dicentes
λευόμενοι βουλὴν πονηρὰν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, οἱ λέγοντες
nōne nouiter edificate ſunt domus: hec eſt le-
οὐχὶ προσφάτως ᾠκοδόμηνται αἱ οἰκίαι; αὕτη ἐστὶν ὁ λέ-
bes: nos āt carnes. iccirco vaticinare ſup e-
βης, ἡμεῖς δὲ τὰ κρέα. διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπ᾽ αὐ-
os fili hois. & irruit ſup me ſpūs dn̄i
τοὺς υἱὲ ἀνθρώπου. καὶ ἐπέπεσεν ἐπ᾽ ἐμὲ πνεῦμα κυρί-
& dixit ad me: hec dicit dn̄s: ſic dixi
ου καὶ εἶπεν πρός με, τάδε λέγει κύριος, οὕτως εἴπα-
ſtis domꝰ iſrael: & cogitatiōes ſpiritus ve
τε οἶκος ἰσραήλ, καὶ τὰ διαβούλια τοῦ πνεύματος ὑ-
ſtri ego ſcio. multiplicaſtis mortuos vr̄os in vr-
μῶν ἐγὼ ἐπίσταμαι. ἐπληθύνατε νεκροὺς ὑμῶν ἐν τῇ πό-
be hac: & impleſtis vias eius vulneratis
λει ταύτῃ, καὶ ἐπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς τραυματιῶν.
ꝓpterea hec dicit adonai dn̄s: mortuos vr̄os
διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, τοὺς νεκροὺς ὑμῶν
q̄s pcuſſiſtis in medio eiꝰ: hi ſunt carnes:
οὓς ἐπατάξατε ἐν μέσῳ αὐτῆς, οὗτοί εἰσιν τὰ κρέα, B
hec āt eſt lebes. & vos educā de medio eius.
αὕτη δέ ἐστιν ὁ λέβης. καὶ ὑμᾶς ἐξάξω ἐκ μέσου αὐτῆς.
gladium metuitis: & gladium inducā ſup vos dicit
ῥομφαίαν φοβεῖσθε, καὶ ῥομφαίαν ἐπάξω ἐφ᾽ ὑμᾶς λέγει
adonai dn̄s. & educā vos de medio eius: & tra
ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ μέσου αὐτῆς, καὶ πα-
dam vos in manus alienoꝝ: & faciam
ραδώσω ὑμᾶς εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων, καὶ ποιήσω

Digitized by Google

in vobis iudicia in gladio cadetis: in finib⁹
ἐν ὑμῖν κρίματα ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖσθε, ἐπὶ τῶν ὁρίων
iſrael iudicabo vos. ⁊ ſcietis q2 ego
τοῦ ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ
dñs. hec vobis nõ erit ĩ lebetem. ⁊ vos non eri-
κύριος. αὕτη ὑμῖν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα. καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένη-
tis in medio ei⁹ in carnes. in finib⁹ iſrael
σθε ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα. ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ ἰσραὴλ
iudicabo vos: ⁊ ſcietis q2 ego dñs: qm̄ in
κρινῶ ὑμᾶς, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, ὅτι ἐν
mandatis meis nõ ambulaſtis ⁊ iudicia mea
ταῖς ἐντολαῖς μου οὐκ ἐπορεύθητε καὶ τὰ κρίματά μου
nõ feciſtis: ⁊ ſcđm iudicia gentiũ q̃
οὐκ ἐποιήσατε, καὶ κατὰ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν
C in circuitu vr̃o feciſtis. ⁊ factũ ẽ cũ ꝓphe
περικύκλῳ ὑμῶν ἐποιήσατε. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προφη-
tarem ego: ⁊ phaltias fili⁹ banaie mortuus ẽ. ⁊
τεύειν με, καὶ φαλτίας ὁ τοῦ βαναίου ἀπέθανεν. καὶ
cado in faciem meã: ⁊ clamaui voce magna
πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα φωνῇ μεγά-
⁊ dixi: heu adonai dñe in ꝯſumationẽ tu
λῃ καὶ εἶπον, οἴμοι ἀδωναΐ κύριε εἰς συντέλειαν σὺ
facis reliquos iſrael: ⁊ factũ ẽ ver
ποιεῖς τοὺς καταλοίπους τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐγένετο λό-
bũ dñi ad me dicẽs: fili hoĩs fratres tui
γος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου οἱ ἀδελφοί σου,
⁊ viri captiuitatis tue: ⁊ oĩs dom⁹
καὶ οἱ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου, καὶ πᾶς ὁ οἶκος
iſrael cõſumata eſt qb⁹ dixeſt ipſis hitatores
τοῦ ἰσραὴλ συντετέλεσται οἷς εἶπαν αὐτοῖς οἱ κατοικοῦν-
hieruſalem: longe receſſiſtis a dño. nobis
τες ἱερουσαλήμ, μακρὰν ἀπέχετε ἀπὸ κυρίου. ἡμῖν
data eſt t̃ra in hereditatẽ. ꝓpterea dic hec di
δέδοται ἡ γῆ εἰς κληρονομίαν. διὰ τοῦτο εἰπόν· τάδε λέ-
cit adonai dñs: q2 repellam eos in gẽtes:
γει ἀδωναΐ κύριος, ὅτι ἀπώσομαι αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη,
⁊ diſpergam eos in oẽm t̃rã. ⁊ ero
καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἔσο-
eis in ſctificatiões puulã in regionib⁹ q̃
μαι αὐτοῖς εἰς ἁγίασμα μικρὸν ἐν ταῖς χώραις οὗ ἐὰν
ĩgredient illuc. ꝓpterea dic: hec dicit ado-
εἰσέλθωσιν ἐκεῖ. διὰ τοῦτο εἰπόν, τάδε λέγει ἀδω-
nai dñs: ⁊ ꝯgregabo eos de gẽtib⁹: ⁊ re-
ναΐ κύριος, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ εἰσ-
cipiam eos de regiõib⁹ q̃ diſſeminaui eos in
δέξομαι αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐν
eis. ⁊ dabo eis terrã iſrael ⁊ in-
αὐταῖς. καὶ δώσω αὐτοῖς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ καὶ εἰσε-
gredient illuc ⁊ auferent oẽs abominationes
λεύσονται ἐκεῖ καὶ ἐξαροῦσιν πάντα τὰ βδελύγματα
eius ⁊ oẽs iniq̃tates ei⁹. ⁊ dabo eis
αὐτῆς καὶ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῆς, καὶ δώσω αὐ-
D cor aliud: ⁊ ſpm̃ nouum dabo eis: ⁊
τοῖς καρδίαν ἑτέραν, καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω αὐτοῖς, καὶ
Infra. auferam cor lapideũ de carne eoꝝ
16.f. ἐκσπάσω τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτῶν,
⁊ dabo eis cor carneũ: vt in pre
καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν σαρκίνην, ὅπως ἐν τοῖς προ-
ceptis meis ambulent: ⁊ iuſtificatiões meas cu
στάγμασί μου πορεύωνται, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυ-
ſtodiant: ⁊ faciant ea: ⁊ erunt mihi in popu
λάσσωνται, καὶ ποιῶσιν αὐτά, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λα-
lũ: ⁊ ego ero illis in deũ ⁊ in cor
όν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν
abominationũ eoꝝ ⁊ iniq̃tatũ eoꝝ q̃ſi cor
βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὡς ἡ καρ-
eoꝝ ambulauit vias eoꝝ in capita eo-
δία αὐτῶν ἐπορεύετο τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐ-
rũ dedi dicit adonai dñs. ⁊ eleuauerũt che
τῶν δέδωκα λέγει ἀδωναΐ κύριος. καὶ ἐξῆραν τὰ χε-
rubim alas ſuas:
ρουβεὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν,

in vobis iudicia. Gladio
cadetis. In finibus
iſrael iudicabo vos: &
ſcietis
quia ego dñs. Hec nõ
erit vobis
in lebetẽ & vos non eri
tis in medio ei⁹ in carnes.
In finibus iſrael iudica
bo vos:
& ſcietis quia ego dñs:
quia in preceptis meis
non ambulaſtis: & iudi
dicia mea non feciſtis:
ſed iuxta iudicia gentiũ
que in circuitu vr̃o ſunt:
eſtis operati. Et factũ eſt
cum ꝓphetarẽ: phcltias
fili⁹ bananie mortu⁹ eſt.
Et cecidi in faciẽ meã:
clamãs voce magna. Et
dixi. Heu. heu. heu. dñe
deus conſumationem
tu facis reliquiarum
iſrael. Et factum eſt ver
bum dñi ad me dicens.
Fili hominis fratres tui
frẽs tui viri ꝓpinqui tui:
& omnis domus iſrael
vniuerſi quibus dixerũt
habitatores hieruſalem:
longe recedite a
domino: nobis data eſt
terra
in poſſeſſiõem: propte
rea hec dicit dominus
deus. Quia longe feci
eos in gentibus: & quia
diſperſi eos in terris:
ero eis
in ſanctificationẽ modi-
cam in terris ad quas ve
nerunt: ꝓpterea loq̄re.
Hec dicit dominus de⁹.
Congregabo vos de po
pulis: & adunabo
de terris in quibus di-
ſperſi eſtis:
daboq; vobis humum
iſrael:
& ingredientur illuc: &
auferent omnes offenſio
nes cũctaſq; abominatio
nes eius de illa. Et dabo
eis cor vnum: & ſpiritũ
nouum tribuam
in viſceribus eorum. Et
auferam cor lapideum
de carne eorũ: & dabo
eis cor carneum
vt in preceptis meis am
bulent: & iudicia mea
cuſtodiant faciantq; ea:
& ſint mihi in populũ:
& ego ſim eis in deum.
Quorum autem
cor poſt offendicula &
abominatiões ſuas ambu
lat: horum viã in capite
ſuo ponã: dicit domin⁹
deus. Et eleuauerũt che
rubim alas ſuas:

בָּכֶם שְׁפָטִים׃ בַּחֶרֶב תִּפֹּלוּ עַל גְּבוּל — נָפַל גָּבַל
יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם וִידַעְתֶּם
כִּי אֲנִי יְהוָה׃ הִיא לֹא תִהְיֶה לָכֶם — הָיָה
לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְתוֹכָהּ לְבָשָׂר
אֶל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם׃ — שָׁפַט
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בְּחֻקַּי — חָקַק
לֹא הֲלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם — עָשָׂה
וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם — סָבַב
עֲשִׂיתֶם׃ וַיְהִי כְּהִנָּבְאִי וּפְלַטְיָהוּ בֶן — נָבָא
בְּנָיָה מֵת וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וָאֶזְעַק — מוּת נָפַל
קוֹל גָּדוֹל וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה — בָּנָה זָעַק
כָּלָה אַתָּה עֹשֶׂה אֵת שְׁאֵרִית — גָּדַל
יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ — הָיָה
בֶּן אָדָם אַחֶיךָ אַחֶיךָ אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ
וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה אֲשֶׁר אָמְרוּ
לָהֶם יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ רַחֲקוּ מֵעַל — יָשַׁב
יְהוָה לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ
לְמוֹרָשָׁה׃ לָכֵן אֱמֹר כֹּה אָמַר אֲדֹנָי — יָרַשׁ
יְהוִה כִּי הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי — רָחַק
הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי לָהֶם
לְמִקְדָּשׁ מְעַט בָּאֲרָצוֹת אֲשֶׁר בָּאוּ — קָדַשׁ בּוֹא
שָׁם׃ לָכֵן אֱמֹר כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים וְאָסַפְתִּי
אֶתְכֶם מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצוֹתֶם
בָּהֶם וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ — נָתַן
וּבָאוּ שָׁמָּה וְהֵסִירוּ אֶת כָּל שִׁקּוּצֶיהָ — בּוֹא סוּר
וְאֶת כָּל תּוֹעֲבוֹתֶיהָ מִמֶּנָּה׃ וְנָתַתִּי — שִׁקֵּץ תָּעַב
לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן — נָתַן
בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרָם וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃
לְמַעַן בְּחֻקֹּתַי יֵלֵכוּ וְאֶת מִשְׁפָּטַי — חָקַק שָׁפַט
יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֹתָם וְהָיוּ לִי לְעָם — שָׁמַר עָשָׂה
וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וְאֶל לֵב — הָיָה
שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ
דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי — נָתַן
יְהוִה׃ וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֶת כַּנְפֵיהֶם — נָשָׂא כָּרַב

וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וּכְבוֹד אֱלֹהֵי כבד
יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה: וַיַּעַל כְּבוֹד עלה
יְהוָה מֵעַל תּוֹךְ הָעִיר וַיַּעֲמֹד עַל עמד
הָהָר אֲשֶׁר מִקֶּדֶם לָעִיר: וְרוּחַ
נְשָׂאַתְנִי וַתְּבִאֵנִי כַשְׂדִּימָה אֶל בוא
הַגּוֹלָה בַּמַּרְאֶה בְּרוּחַ אֱלֹהִים גלה ראה
וַיַּעַל מֵעָלַי הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי: עלה
וָאֲדַבֵּר אֶל הַגּוֹלָה אֵת כָּל דִּבְרֵי יְהוָה דבר גלה
אֲשֶׁר הֶרְאָנִי: ראה

Cap. xij.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֶּן אָדָם היה
בְּתוֹךְ בֵּית הַמֶּרִי אַתָּה יֹשֵׁב אֲשֶׁר מרה
עֵינַיִם לָהֶם לִרְאוֹת וְלֹא רָאוּ
אָזְנַיִם לָהֶם לִשְׁמֹעַ וְלֹא שָׁמֵעוּ כִּי
בֵּית מְרִי הֵם: וְאַתָּה בֶן אָדָם עֲשֵׂה
לְךָ כְּלֵי גוֹלָה וּגְלֵה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם גלה
וְגָלִיתָ מִמְּקוֹמְךָ אֶל מָקוֹם אַחֵר קום
לְעֵינֵיהֶם אוּלַי יִרְאוּ כִּי בֵּית מְרִי ראה
הֵמָּה: וְהוֹצֵאתָ כֵלֶיךָ כִּכְלֵי גוֹלָה יצא
יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם וְאַתָּה תֵּצֵא בָעֶרֶב
לְעֵינֵיהֶם כְּמוֹצָאֵי גּוֹלָה: לְעֵינֵיהֶם
חֲתָר לְךָ בַקִּיר וְהוֹצֵאתָ בּוֹ: לְעֵינֵיהֶם
עַל כָּתֵף תִּשָּׂא בָּעֲלָטָה תוֹצִיא פָּנֶיךָ נשא פנה
תְכַסֶּה וְלֹא תִרְאֶה אֶת הָאָרֶץ כִּי כסה ראה
מוֹפֵת נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל: וָאַעַשׂ יפת נתן
כֵּן כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי כֵּלַי הוֹצֵאתִי כִּכְלֵי עשה
גוֹלָה יוֹמָם וּבָעֶרֶב חָתַרְתִּי לִי בַקִּיר צוה
בְּיָד בָּעֲלָטָה הוֹצֵאתִי עַל כָּתֵף
נָשָׂאתִי לְעֵינֵיהֶם: וַיְהִי דְבַר יְהוָה היה
אֵלַי בַּבֹּקֶר לֵאמֹר: בֶּן אָדָם הֲלֹא
אָמְרוּ אֵלֶיךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּית הַמֶּרִי מרה
מָה אַתָּה עֹשֶׂה: אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַנָּשִׂיא הַמַּשָּׂא נשא נשא
הַזֶּה בִּירוּשָׁלִַם וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֵמָּה בְתוֹכָם: אֱמֹר אֲנִי
מוֹפֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן יֵעָשֶׂה עשה
לָהֶם בַּגּוֹלָה בַשְּׁבִי יֵלֵכוּ: וְהַנָּשִׂיא גלה שבה

& rote cuz eis: & gloria
dei
iſrael erat ſuper eos. Et
aſcendit gloria
dñi de medio ciuitatis:
ſtetitq; ſuper
montem qui eſt ad oriē
tem vrbis: & ſpiritus
leuauit me adduxitq; in
chaldeam ad
transſmigrationē: in viſionem in ſpiritu dei.
Et ſublata eſt a me viſio
quam videram.
Et locutus ſum ad tranſ
migrationē omīa verba
domini que oſtenderat
mihi. 12.

ET fact⁹ eſt ſermo dñi
ad me dicēs. Fili ho
minis: in medio domus
exaſperātis tu habitas:
qui oculos habent ad
videndum & non vidēt:
& aures ad audiendū &
non audiunt: quia
domus exaſperans eſt.
Tu ergo fili homis fac
tibi vaſa trāſmigratiōis:
& trāſmigrabis per diē
corā eis. Tranſmigrabis
autē de loco tuo ad locū
alterū in cōſpectu eorū:
ſi forte aſpiciāt: qa do
mus exaſperans eſt. Et
efferes foras vaſa tua: q̄ſi
vaſa transmigrātis p diē
in cōſpectu eoꝝ. Tu aūt
egredieris veſpere corā
eis ſicut egredietur mi
grans ante oculos eorū.
Perfode tibi parietē: &
egredieris p eū in cōſpe
ctu eoꝝ. In humeris por
taberis: in caligine effe
reris. Faciē tuam velabis
& nō videbis terrā: quia
portētū dedi te domui
iſrael. Feci ergo ſicut p̄
cepat mihi dñs. Vaſa mea
ptuli q̄ſi vaſa trāſmigrā
tis per diē: & veſpe pfodi
mihi parietē māu: & in
caligine egreſſus ſum: &
in hūeris portatus in cō
ſpectu eorū. Et factus ē
ſermo dñi mane ad me
dicens. Fili hoīs: nūqd
nō dixerūt ad te domus
iſrael: domus exaſperās
quid tu facis? Dic ad
eos. Hec
dicit dominus deus. Su
per ducem onus
iſtud: qui eſt i hieruſalē:
& ſup oēm domū iſrael
que eſt in medio eorū.
Dic. Ego
portentum veſtrum.
Quomodo feci: ſic fiet
illis. In trāſmigrationē
& i captiuitatē ibūt. & dux

ⁱ rote eoꝝ adherētes eis: ⁊ glia
καὶ οἱ τροχοὶ αὐτῶν ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα τοῦ
dei iſrael ſup ea. ⁊ aſcēdit glia
θεοῦ Ἰσραὴλ ὑπεράνω αὐτῶν. καὶ ἀνέβη ἡ δόξα
dñi de medio ciuitatis: ⁊ ſtetit ſup mōtē q erat
κυρίου ἐκ μέσου τῆς πόλεως, καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ ὄρους ὃ ἦν
contra vrbē: ⁊ ſpiritus aſſūpſit me ⁊ addu
ἀπέναντι τῆς πόλεως, καὶ πνεῦμα ἀνέλαβέν με καὶ ἤγα
xit me in trā chaldeoꝝ in captiuitatē in viſio
γέν με εἰς γῆν Χαλδαίων εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐν ὁρά-
ne in ſpū dei. ⁊ aſcendi a viſione quā
σει ἐν πνεύματι θεοῦ. καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἧς
vidi: ⁊ locut⁹ ſū ad captiuitatem oīa
ἴδον, καὶ ἐλάλησα πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν πάντας τοὺς
verba dñi q̄ oſtēdit mihi.
λόγους κυρίου οὓς ἔδειξέν μοι. Ca.12.

ET factū eſt verbū dñi ad me dicēs: fili ho- A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν-
minis in medio iniq̄tatū eoꝝ tu hītas: q̄ ha-
θρώπου ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν σὺ κατοικεῖς, οἳ ἔχου-
bēt oculos ad vidēdū ⁊ nō vident: ⁊ au
σιν ὀφθαλμοὺς τοῦ βλέπειν καὶ οὐ βλέπουσιν, καὶ ὦ-
res hñt ad audiēdū ⁊ non audiunt: q: dom⁹
τα ἔχουσιν τοῦ ἀκούειν καὶ οὐκ ἀκούουσιν, διότι οἶκος
exaſperans eſt. ⁊ tu fili hoīs fac ti-
παραπικραίνων ἐστίν. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου ποίησον σε-
bi vaſa captiuitatis ⁊ captiuare p diem co-
αυτῷ σκεύη αἰχμαλωσίας καὶ αἰχμαλωτεύθητι ἡμέρας ἐνώ-
ram eis. ⁊ captiu⁹ duceris de loco tuo in
πιον αὐτῶν. καὶ αἰχμαλωτευθήσῃ ἐκ τοῦ τόπου σου εἰς
locū alteꝝ in cōſpectu eoꝝ: vt videant: q: do-
τόπον ἕτερον ἐνώπιον αὐτῶν, ὅπως ἴδωσιν, διότι οἶ-
m⁹ exaſperans eſt. ⁊ efferes vaſa tua vaſa
κος παραπικραίνων ἐστίν. καὶ ἐξοίσεις τὰ σκεύη σου σκεύη
captiuitatis p diem ante oculos eoꝝ ⁊ egre-
αἰχμαλωσίας ἡμέρας κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ σὺ ἐ-
dieris veſpe i ꝯſpectu eoꝝ: ſicut egreditur capti-
ξελεύσῃ ἑσπέρας ἐνώπιον αὐτῶν, ὡς ἐκπορεύεται αἰχμά-
uus i cōſpectu eoꝝ. pfode tibi in parietē B
λωτος ἐνώπιον αὐτῶν. διόρυξον σεαυτῷ εἰς τὸν τοῖχον
⁊ tranſibis p eum in cōſpectu eoꝝ. ſup humeꝝ por-
καὶ διεξελεύσῃ δι᾽ αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν. ἐπ᾽ ὤμων ἀνα-
taberis ⁊ abſconditus egredieris. faciem tuā
λημφθήσῃ καὶ κεκρυμμένος ἐξελεύσῃ. τὸ πρόσωπόν σου
velabis: ⁊ nō videbis terrā. q: portētū dedi
συγκαλύψεις, καὶ οὐ μὴ ἴδῃς τὴν γῆν. διότι τέρας δέδω-
te domui iſrael. ⁊ feci ſic iuxta om-
κά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. καὶ ἐποίησα οὕτως κατὰ πάν-
nia q̄cūq; p̄cepit mihi. ⁊ ptuli vaſa q̄ſi vaſa
τα ὅσα ἐνετείλατό μοι. καὶ ἐξήνεγκα σκεύη ὡς σκεύη
captiuitatis p diem: ⁊ veſpere pfodi mihi
αἰχμαλωσίας ἡμέρας, καὶ ἑσπέρας διώρυξα ἐμαυτῷ τὸν
parietē manu ⁊ abſcōditus egreſſ⁹ ſū ſup humeꝝ aſſū
τοῖχον τῇ χειρὶ καὶ κεκρυμμένος ἐξῆλθον ἐπ᾽ ὤμων ἀνε-
pt⁹ ſuz i cōſpectu eoꝝ. ⁊ factū ē verbū dñi ad
λήμφθην ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός
me dicēs: diluculo fili hoīs non dixerūt ad te do-
με λέγων, τὸ πρωῒ υἱὲ ἀνθρώπου οὐκ εἶπον πρὸς σὲ ὁ οἶ-
m⁹ iſrael: dom⁹ exaſperans: q̄d tu facis. C
κος τοῦ Ἰσραήλ, οἶκος ὁ παραπικραίνων, τί σὺ ποιεῖς;
dic ad eos: hec dicit adonai dñs pncı-
εἶπον πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος τῷ ἄρχον-
pi ⁊ duci in hieruſalem ⁊ oī domui iſra
τι καὶ ἀφηγουμένῳ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ παντὶ οἴκῳ Ἰσρα-
el q̄ ſunt in medio eoꝝ. dic q: ego portenta
ὴλ οἳ εἰσὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν. εἶπον ὅτι ἐγὼ τέρατα
facio. quēadmodū.n. feci ſic erit eis in
ποιῶ. ὃν τρόπον γὰρ πεποίηκα οὕτως ἔσται αὐτοῖς ἐν
trāſmigratiōe ⁊ in captiuitate eunt. ⁊ princeps
μετοικεσίᾳ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται. καὶ ὁ ἄρχων

eoꝝ in medio eoꝝ ſup humeꝝ portabiſ ꝛ abſconditus
αὐτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπ᾽ ὤμων ἀρθήσεται καὶ κεκρυμμένος
egredietur p parietē: ꝛ pfodiet vt egrediaſ ip
ἐξελεύσεται διὰ τοῦ τοίχους, καὶ διορύξει τοῦ ἐξελθεῖν αὐ
ſe p eum: faciem ſuam cooperiet: vt nō
τὸν δι᾽ αὐτοῦ, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ συγκαλύψει, ὅπως μὴ
videat oculo: ꝛ ipſe terrā nō videbit. ꝛ exten
ὁραθῇ ὀφθαλμῷ, καὶ αὐτὸς τὴν γῆν οὐκ ὄψεται. καὶ ἐκπε
D
dam rete meū ſup eum: ꝛ cōprehendetur in
τάσω τὸ δίκτυόν μου ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ συλληφθήσεται ἐν τῇ
ſagena mea. ꝛ adducā eū in babylonem in trā chal=
περιοχῇ μου. καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν χαλ
deoꝝ: ꝛ ipſam nō videbit: ꝛ illic morietur. ꝛ
δαίων, καὶ αὐτὴν οὐκ ὄψεται, καὶ ἐκεῖ τελευτήσει. καὶ
omnes q circa eū auxiliatores eius: ꝛ om=
πάντας τοὺς κύκλῳ αὐτοῦ τοὺς βοηθοὺς αὐτοῦ, καὶ πάν
nes auxiliantes ei diſſeminabo in om
τας τοὺς ἀντιλαμβανομένους αὐτοῦ διασπερῶ εἰς πάν
nē ventū: ꝛ gladiū effundā poſt eos: ꝛ ſcient
τα ἄνεμον, καὶ ῥομφαίαν ἐκχεῶ ὀπίσω αὐτῶν. καὶ γνώσον
qꝛ ego dñs cū diſperſero ego eos in
ται, ὅτι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ διασκορπίσαι με αὐτοὺς ἐν τοῖς
gentib⁹ ꝛ diſſeminabo eos in regionib⁹. ꝛ relin=
ἔθνεσιν καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. καὶ ὑπολεί
quam ex eis viros numero ex gladio: ꝛ ex fa
ψομαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας ἀριθμῷ ἐκ ῥομφαίας, καὶ ἐκ λι
me ꝛ ex morte: vt enarrent oēs
μοῦ καὶ ἐκ θανάτου, ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται πάσας τὰς
iniquitates eoꝝ in gētib⁹ q ĩgreſſi ſūt illuc: ſcient
ἀνομίας αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ, γνώσον
qꝛ ego dñs. ꝛ factū ē verbū dñi ad me di
E
ται ὅτι ἐγὼ κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέ
cēs: panē tuū cū dolore comedes ꝛ aquā tuā cū
γων, τὸν ἄρτον σου μετ᾽ ὀδύνης φάγῃ καὶ τὸ ὕδωρ σου με
tormēto ꝛ anguſtia bibes. ꝛ dices ad popu
τὰ βασάνου καὶ θλίψεως πίεσαι. καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λα
lum terre: hec dicit adonai dñs hītantibus
ὸν τῆς γῆς, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος τοῖς κατοικοῦσιν
hieruſalem ſup terra iſrael. panes ſu=
ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ. τοὺς ἄρτους αὐ
os cū egeſtate comedent: ꝛ aquā ſuam cū diſſi=
τῶν μετ᾽ ἐνδείας φάγονται, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῶν μετὰ ἀφα
patiōe bibent: vt diſſipeſ terra cū plenitudi=
νισμοῦ πίονται, ὅπως ἀφανισθῇ ἡ γῆ σὺν τῷ πληρώμα
ne eius in īpietate omniū hītantium in ea.
τι αὐτῆς ἐν ἀσεβείᾳ πάντων τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ.
ꝛ ciuitates eoꝝ q habitantur: deſolabuntur:
καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν αἱ κατοικούμεναι, ἐξερημωθήσονται.
ꝛ terra ī diſſipatiōez erit ꝛ cognoſcetis: qꝛ ego do
καὶ ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν ἔσται καὶ ἐπιγνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ κύ
minus. ꝛ factū eſt verbū dñi ad me dicēs: fili hois
ριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ
q parabola iſta vobis in terra iſra=
που τίς ἡ παραβολὴ αὕτη ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσρα
el dicentes: longe dies: perijt oīs viſio.
F
ὴλ λέγοντες, μακραὶ αἱ ἡμέραι, ἀπώλετο πᾶσα ὅρασις.
1.Pe. 3.f.
ideo dic ad eos: hec dicit adonai dñs:
διὰ τοῦτο εἰπὲ πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος,
ꝛ cōuertam parabolā iſtam. ꝛ nō vltra
καὶ ἀποστρέψω τὴν παραβολὴν ταύτην. καὶ οὐκ ἔτι οὐ
dicent parabolam iſtam domus iſrael:
μὴ εἴπωσιν τὴν παραβολὴν ταύτην ὁ οἶκος τοῦ ἰσραήλ,
qꝛ loqueris ad eos dicēs: appropīquerit dies ꝛ
ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς λέγων, ἤγγικασιν αἱ ἡμέραι καὶ
tps oīs viſionis: qꝛ nō erit vltra oīs viſio
ὁ καιρὸς πάσης ὁράσεως, διότι οὐκ ἔσται ἔτι πᾶσα ὅρα
falſa: ꝛ diuinans q ad gratiam in medio
σις ψευδής, καὶ μαντευόμενος τὰ πρὸς χάριν ἐν μέσῳ
filioꝝ iſrael: qꝛ ego dñs loquar ver
G
τῶν υἱῶν ἰσραήλ, διότι ἐγὼ κύριος λαλήσω τοὺς λό
ba mea ꝛ faciam ꝛ nō ꝓlōgabo āpli⁹. qꝛ in
γους μου καὶ ποιήσω καὶ οὐ μηκυνῶ ἔτι. διότι ἐν

qui eſt in medio eorum in humeris portabitur: in caligine egredietur. Parietē pfodient vt educant eū: facies eius operietur: vt nō videat oculo terram. Et extendā rete meum ſuper eum: & capietur in ſagena mea & adducā eum in babylonē in terram chaldeorū: & ipſam nō videbit: ibiq̄ morietur: & oēs qui circa eū ſūt. Preſidiū ei⁹ & agmina eius diſpergā in oēm ventū: & gladiū euaginabo poſt eos. Et ſcient quia ego dñs: qñ diſperſero illos in gentib⁹: & diſſeminauero eos in terris. Et relinquam ex eis viros paucos a gladio & fame & peſtilentia vt narrent omnia ſcelera eorū in gentibus ad quas ingredientur: & ſcient quia ego dñs. Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hoīs panē tuū in cōturbatiōe comede: ſed & aquā tuā in feſtinatiōe & merore bibe & dices ad pplm terre: hec dicit dñs de⁹ ad eos qui habitant in hieruſalem in terra iſrael. Panem ſuum in ſollicitudine comedent: & aquam ſuā in deſolatione bibent: vt deſoletur terra a multitudine ſua ꝑpter iniqtates oīm q habitant in ea: & ciuitates q̄ nūc habitātur deſolate erunt terraq̄ deſerta: & ſcietis quia ego dñs. Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis quod eſt prouerbiū iſtud in terra iſrael dicentiū: in longū differentur dies & peribit oīs viſio. Ideo dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Quieſcere faciam prouerbiū iſtud: neq̄ vulgo dicetur vltra in iſrael. Et loq̄re ad eos q̄ appropinquerit dies: & ſermo oīs viſionis. Non enim erit vltra oīs viſio caſſa: neq̄ diuinatio ambigua in medio filiorū iſrael. quia ego dñs loquar & quodcūq̄ locutus fuero verbū fiet. Non prolongabitur amplius: ſed

אשר בתוכם על כתף ישא בעלטה — נשא
יצא ויצא בקיר יחתרו להוציא בו — חתר יצא
פניו יכסה יען אשר לא יראה לעין — פנה כסה
הוא את הארץ׃ ופרשתי את רשתי — ראה
עליו ונתפש במצודתי והבאתי — תפש צוד
אתו בבלה ארץ כשדים ואתה לא — בוא
יראה ושם ימות׃ וכל אשר סביבתיו — מות
עזרה וכל אגפיו אזרה לכל רוח — סבב זרה
וחרב אריק אחריהם׃ וידעו כי — ריק
אני יהוה בהפיצי אתם בגוים — פוץ
וזריתי אתם בארצות׃ והותרתי — יתר
מהם אנשי מספר מחרב ומרעב — ספר
ומדבר למען יספרו את כל
תועבותיהם בגוים אשר באו שם — תעב בוא
וידעו כי אני יהוה׃ ויהי דבר יהוה — היה
אלי לאמר׃ בן אדם לחמך ברעש
תאכל ומימיך ברגזה ובדאגה — אכל
תשתה׃ ואמרת אל עם הארץ כה — שתה
אמר אדני יהוה ליושבי ירושלם — ישב
אל אדמת ישראל לחמם בדאגה
יאכלו ומימיהם בשממון ישתו
למען תשם ארצה ממלאה מחמס — ישם
כל הישבים בה׃ והערים הנושבות — עיר
תחרבנה והארץ שממה תהיה — חרב היה
וידעתם כי אני יהוה׃ ויהי דבר
יהוה אלי לאמר׃ בן אדם מה
המשל הזה לכם על אדמת ישראל
לאמר יארכו הימים ואבד כל — ארך יום
חזון׃ לכן אמר אליהם כה אמר אדני — חזה
יהוה השבתי את המשל הזה ולא — שבת
ימשלו אתו עוד בישראל כי אם — משל
דברו אליהם קרבו הימים ודבר כל
חזון׃ כי לא יהיה עוד כל חזון שוא
ומקסם חלק בתוך בית ישראל׃ כי — קסם
אני יהוה אדבר את אשר אדבר — דבר
דבר ויעשה לא תמשך עוד כי — עשה משך

בִּימֵיכֶם בֵּית הַמֶּרִי אֲדַבֵּר דָּבָר יוֹם מָרָה
וַעֲשִׂיתִיו נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיְהִי הָיָה
דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הִנֵּה
בֵית יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים הֶחָזוֹן אֲשֶׁר חָזָה
הוּא חֹזֶה לְיָמִים רַבִּים וּלְעִתִּים יוֹם רָבַב
רְחוֹקוֹת הוּא נִבָּא׃ לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם עֵת רָחַק
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא תִמָּשֵׁךְ עוֹד
כָּל דְּבָרָי אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דָּבָר וְיֵעָשֶׂה
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap. xiij.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם
הִנָּבֵא אֶל נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבָּאִים נָבָא
וְאָמַרְתָּ לִנְבִיאֵי מִלִּבָּם שִׁמְעוּ דְּבַר
יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי עַל
הַנְּבִיאִים הַנְּבָלִים אֲשֶׁר הֹלְכִים
אַחַר רוּחָם וּלְבִלְתִּי רָאוּ׃ כְּשֻׁעָלִים רָאָה
בָּחֳרָבוֹת נְבִיאֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָיוּ׃ לֹא הָיָה
עֲלִיתֶם בַּפְּרָצוֹת וַתִּגְדְּרוּ גָדֵר עַל גָּדַר
בֵּית יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם לָחַם
יְהוָה׃ חָזוּ שָׁוְא וְקֶסֶם כָּזָב הָאֹמְרִים חָזָה
נְאֻם יְהוָה וַיהוָה לֹא שְׁלָחָם וְיִחֲלוּ
לְקַיֵּם דָּבָר׃ הֲלוֹא מַחֲזֵה שָׁוְא קוּם
חֲזִיתֶם וּמִקְסַם כָּזָב אֲמַרְתֶּם קָסַם
וְאֹמְרִים נְאֻם יְהוָה וַאֲנִי לֹא דִבַּרְתִּי׃
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן דַּבֶּרְכֶם
שָׁוְא וַחֲזִיתֶם כָּזָב לָכֵן הִנְנִי אֲלֵיכֶם
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהָיְתָה יָדִי אֶל הָיָה
הַנְּבִיאִים הַחֹזִים שָׁוְא וְהַקֹּסְמִים נָבָא חָזָה
כָּזָב בְּסוֹד עַמִּי לֹא יִהְיוּ וּבִכְתָב
בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּתֵבוּ וְאֶל אַדְמַת כָּתַב
יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי בּוֹא
אֲדֹנָי יְהוִה׃ יַעַן וּבְיַעַן הִטְעוּ אֶת עַמִּי טָעָה
לֵאמֹר שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם וְהוּא שָׁלַם
בֹּנֶה חַיִץ וְהִנָּם טָחִים אֹתוֹ תָּפֵל׃ הִנֵּה טוּחַ
אֱמֹר אֶל טָחֵי תָפֵל וְיִפֹּל הָיָה גֶּשֶׁם נָפַל
שׁוֹטֵף וְאַתֵּנָה אַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ שָׁטַף
תִּפֹּלְנָה וְרוּחַ סְעָרוֹת תְּבַקֵּעַ׃ בָּקַע

in diebus vr̄is dom⁹ exa
ſperans loquar verbum.
& faciam illud dicit dñs
deus. Et factus eſt
ſermo domini ad me di
cens. Fili hominis: ecce
domus iſrael dicentium.
Viſio quam
hic videt i dies multos:
& in tempora
longa iſte ꝓphetat. Pro
pterea dic ad eos.
Hec dicit dñs de⁹. Non
prolongabitur vltra
oīs ſermo meus. Verbū
q̄d locutus fuero cōple-
bitur: dicit dñs deus.

13.

ET factus eſt ſermo
dñi ad me dicēs. Fi
li hoīs: vaticinare ad ꝓ-
phetas iſrael q ꝓphetāt:
& dices ꝓphetātibus de
corde ſuo. Audite verbū
domini. Hec dicit dñs
deus. Ve
prophetis inſipientibus
qui ſequuntur
ſpiritum ſuū: & nihil vi-
dent. Quaſi vulpes
in deſerto prophete tui
iſrael erant: non
aſcēdiſtis ex aduerſo ne-
q̧ oppoſuiſtis murū pro
domo iſrael vt ſtaretis
in prelio in die
dñi. Vident vana et di-
uinānt mendaciū dicētes
ait dñs: cū dñs nō mi-
ſerit eos: & ꝑſeuerauerūt
cōfirmare ꝟmonē. Nū-
quid non viſionē caſſam
vidiſtis: & diuinatiōem
mendacem locuti eſtis.
Et dicitis ait dominus:
cum ego nō ſim locut⁹.
Propterea hec dicit dñs
deus. Quia locuti eſtis
vana & vidiſtis menda-
ciū: ideo ecce ego ad vos
ait domin⁹ deus: & erit
manus mea ſuper
prophetas qui vidēt va
na & diuinant
mendaciū. In cōſilio po
puli mei nō erūt: in ſcri
ptura domus iſrael non
ſcribentur: nec in terra
iſrael ingredientur: &
ſcietis quia ego
dominus deus. Eo q̄ de
ceperint populum meū
dicētes: pax: pax: & nō
eſt pax: & ipſe
edificabat piete: illi aūt
liniebāt eū luto abſq̧ pa
leis. Dic ad eos q liniūt
abſq̧ tēperatura: q̄ caſu
rus ſit. Erit ei imber inū
dās & dabo lapides ꝑgrā
des & deſuper irruētes: &
ventū ꝓcelle diſſipantē.

diebus vr̄is dom⁹ iſrael exaſperans loquar
ταῖς ἡμέραις ὑμῶν οἶκος ἰσραὴλ ὁ παραπικραίνων λαλή-
verbū ⁊ faciam dicit adonai dñs. ⁊ fact⁹ ē ſer-
σω λόγον καὶ ποιήσω λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένετο λό-
mo dñi ad me dicēs: fili hoīs ecce dom⁹ iſra-
γος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου ἰδοὺ ὁ οἶκος ἰσρα-
el exaſperans dicētes dicūt: viſio quā i-
ὴλ ὁ παραπικραίνων λέγοντες λέγουσιν, ἡ ὅρασις ἣν οὗ-
ſte videt: in dies multos ⁊ in tp̄a longa iſte
τος ὁρᾷ, εἰς ἡμέρας πολλὰς καὶ εἰς καιροὺς μακροὺς οὗ-
ꝓphetat. ꝓpterea dic ad eos: hec di-
τος προφητεύει. διὰ τοῦτο εἰπὲ πρὸς αὐτούς, τάδε λέ-
cit adonai dñs. nō ꝓlōgabūt vltra oēs ꝟmones mei. qs
γει ἀδωναῒ κύριος. οὐ μὴ μηκυνῶσιν ἔτι πάντες οἱ λόγοι μου. οὓς
locut⁹ fuero loq̄r ꝟbū ⁊ faciam dicit adonai dñs.
ἐὰν λαλήσω λαλήσω λόγον καὶ ποιήσω λέγει ἀδωναῒ κς. Ca.13 A
ET fact⁹ eſt ꝟmo dñi ad me dicēs: fili homi-
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis: vaticinare ſup ꝓphetas iſrael
που, προφήτευσον ἐπὶ τοὺς προφήτας τοῦ ἰσραὴλ τοὺς
q ꝓphetant: ⁊ dices ꝓphetis ꝓphetanti-
προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύ-
bus de corde ſuo. ⁊ ꝓphetabis ⁊ dices
ουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. καὶ προφητεύσεις καὶ ἐρεῖς
ad eos: audite verbū dñi. hec dicit adonai
πρὸς αὐτούς, ἀκούσατε λόγον κυρίου. τάδε λέγει ἀδωναῒ
dñs. ve his q ꝓphetant de corde ſuo
κύριος. οὐαὶ τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν τοῖς
ambulantib⁹ poſt ſpm̄ ſuum: ⁊ omni-
πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν, καὶ τὸ καθό-
no nō vident. q̄ſi vulpes in deſertis ꝓ-
λου μὴ βλέπουσιν. ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις οἱ προ-
phete tui iſrael nō ſteterūt in firmamēto. ⁊ nō ꝯgre-
φῆταί σου ἰσραὴλ οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι. καὶ οὐ συνή-
gauerūt gregē ſup domū iſrael. non ſurrexerūt ſic
γαγον ποίμνιον ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ. οὐκ ἀνέστησαν ὡς
in ꝑlio dicentes in die dñi. videntes mēda
ἐν πολέμῳ οἱ λέγοντες ἐν ἡμέρᾳ κυρίου. βλέποντες ψευ-
cia: diuinantes vana. q dicūt dicit dñs: ⁊
δῆ, μαντευόμενοι μάταια. οἱ λέγοντες λέγει κύριος, καὶ
dñs nō miſit eos: ⁊ ceperūt ſuſcita-
κύριος οὐκ ἀπέσταλκεν αὐτούς, καὶ ἤρξαντο τοῦ ἀναστῆ-
re ꝟmonē. nōne viſionē falſā vidiſtis: ⁊ diuinatiōes va-
σαι λόγον. οὐχ ὅρασιν ψευδῆ ἑωράκατε; καὶ μαντείας μα-
nas dixiſtis? ⁊ dicitis: dicit dñs: ⁊ ego nō loquut⁹
ταίας εἰρήκατε; καὶ λέγετε, φησὶν κς, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλη-
ſum. ideo dic hec dicit adonai dñs: qm̄ ver-
σα. διὰ τοῦτο εἰπὸν τάδε λέγει ἀδωναῒ κς, ἀνθ᾽ ὧν οἱ λό-
ba vr̄a mēdacia: ⁊ diuinatiōes vr̄e vane: iccirco
γοι ὑμῶν ψευδεῖς, καὶ αἱ μαντεῖαι ὑμῶν μάταιαι, διὰ τοῦτο
ecce ego ſup vos dicit adonai dñs. ⁊ extendā ma- B
ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖ-
nū meā ſup ꝓphetas q vidēt mēdacia: ⁊ q
ρά μου ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς ὁρῶντας ψευδῆ, καὶ τοὺς
loquuntur vana. in diſciplina ppl'i mei nō
ἀποφθεγγομένους μάταια. ἐν παιδείᾳ τοῦ λαοῦ μου οὐκ
erunt. neq̧ i ſcriptura dom⁹ iſrael ſcribentur: ⁊
ἔσονται. οὐδὲ ἐν γραφῇ οἴκου ἰσραὴλ οὐ γραφήσονται, καὶ
in trā iſrael nō intrabunt: ⁊ ſcient q-
εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται, καὶ γνώσονται διό-
ego adonai dñs. eoq̄d deceperūt ppl'm meū di-
τι ἐγὼ ἀδωναῒ κύριος. ἀνθ᾽ ὧν ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου λέ-
centes pax ⁊ nō erat pax ⁊ iſte edificat parietē
γοντες εἰρήνη καὶ οὐκ ἦν εἰρήνη, καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοῖχον.
⁊ ipſi liniunt eū ſtulticia: cadet. dic
καὶ αὐτοὶ ἐπαλείφουσιν αὐτὸν ἀφροσύνῃ, πεσεῖται. εἰπὲ
ad linientes eū: q cadet ⁊ erit pluuia
πρὸς τοὺς ἀλείφοντας αὐτόν, ὅτι πεσεῖται καὶ ἔσται ὑετὸς
inundās. ⁊ dabo lapides magnos in iun-
κατακλύζων. καὶ δώσω λίθους πετροβόλους εἰς τοὺς ἐνδέ-
cturas eoꝝ ⁊ cadent. ⁊ ſpūs auferēs veniet
σμους αὐτῶν καὶ πεσοῦνται. καὶ πνεῦμα ἐξαῖρον ἥξει.

Digitized by Google

⁊ dirūpet. ⁊ ecce cecidit paries: ⁊ nō di-
καὶ ῥαγήσεται. καὶ ἰδοὺ πέπτωκεν ὁ τοῖχος, καὶ οὐκ ἐροῦ-
cēt ad vos vbi eſt litura vr̄a quā liniſtis. p-
σιν πρὸς ὑμᾶς ποῦ ἐστιν ἡ ἀλοιφὴ ὑμῶν ἣν ἠλείψατε. διὰ
pterea hec dicit adonai dn̄s: ⁊ rūpā ſpm̄ aufe-
τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ ῥήξω πνοὴν ἐξαί-
rentē cū furore: ⁊ pluuia inundans in ira mea erit.
C ρουσαν μετὰ θυμοῦ, καὶ ὑετὸς κατακλύζων ἐν ὀργῇ μου ἔσται.
⁊ lapides magnos in furore inducā in ꝯſu
καὶ τοὺς λίθους τοὺς πετροβόλους ἐν θυμῷ ἐπάξω εἰς συν-
mationē: ⁊ ſuffodiam parietē quē liniſtis: ⁊
τέλειαν, καὶ κατασκάψω τὸν τοῖχον ὃν ἠλείψατε, καὶ
cadet. ⁊ ponā eū ſup terrā: ⁊ reuelabuntur
πεσεῖται. καὶ θήσω αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἀποκαλυφθήσεται
fundamēta ei⁹: ⁊ cadet: ⁊ cōſumemini cum
τὰ θεμέλια αὐτοῦ, καὶ πεσεῖται, καὶ συντελεσθήσεσθε μετ' ἐ-
increpatiōib⁹: ⁊ cognoſcetis q: ego dn̄s: ⁊ cōple-
λέγχων, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, καὶ συντε-
bo furorē meū ſup parietē: ⁊ ſup eos q̄ lini-
λέσω τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀλείφον-
unt illum ⁊ cadet. ⁊ dixi ad vos: nō eſt
τας αὐτὸν καὶ πεσεῖται. καὶ εἶπον πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔστιν ὁ
paries neqꝫ q̄ liniunt eum pphete iſrael
τοῖχος οὐδὲ οἱ ἀλείφοντες αὐτὸν οἱ προφῆται τοῦ ἰσραὴλ
pphetantes ſup hieruſalem. ⁊ q̄ vidēt eam pa
οἱ προφητεύοντες ἐπὶ ἱερουσαλήμ. καὶ ὁρῶντες αὐτὴν εἰ-
cem. ⁊ nō eſt pax dicit adonai dn̄s. ⁊ tu fili
ρήνην. καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ σὺ υἱὲ
hoīs: firma faciem tuā ſup filias
ἀνθρώπου, στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰς θυγατέ-
ppl̄i tui q̄ pphetant de corde ſuo:
ρας τοῦ λαοῦ σου τὰς προφητευούσας ἀπὸ καρδίας αὐ-
⁊ ppheta ſup eas: ⁊ dices. hec di-
τῶν, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτάς, καὶ ἐρεῖς. τάδε λέ-
cit adonai dn̄s: ve his q̄ cōſuunt ceruica-
γει ἀδωναῒ κύριος, οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφά-
lia ſub oī cubito manus. ⁊ q̄ faciunt ve-
λαια ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρός. καὶ ποιούσαις ἐπι-
lamina ad oē caput vniuerſe etatis. vt
βόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας. τοῦ δια-
uertāt animas. aīe ſubuerſe ſunt ppl̄i mei ⁊
στρέφειν ψυχάς. αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου καὶ
aīas ſaluabant: ⁊ ꝯtaminabāt me ad ppl̄ꝫ
ψυχὰς περιεποιοῦντο, καὶ ἐβεβήλουν με πρὸς τὸν λαόν
meū ppt̄ pugillū ordei ⁊ ppt̄ fragmēta panis
μου ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν καὶ ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτων
vt occiderēt aīas q̄s nō oportebat mori. ⁊ vt
τοῦ ἀποκτεῖναι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν. καὶ τοῦ
ſaluarēt aīas q̄s nō oportebat viuere. dū loq-
περιποιήσασθαι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ζῆσαι. ἐν τῷ ἀπο-
mini vos ppl̄o exaudienti vanos ſermo-
φθέγγεσθαι ὑμᾶς λαῷ εἰσακούοντι μάταια ἀποφθέγ-
nes. ppterea hec dicit adonai dn̄s: ecce ego
D ματα. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
ſup ceruicalia vr̄a ſup q̄ vos colligitis illic
ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια ὑμῶν ἐφ' ἃ ὑμεῖς συλλέγετε ἐκεῖ
aīas. ⁊ dirumpā ea de brachijs vrīs.
ψυχάς. καὶ διαρρήξω αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων ὑμῶν.
⁊ dimittam aīas q̄s vos puertiſtis ani
καὶ ἐξαποστελῶ τὰς ψυχὰς ἃ ὑμεῖς ἐξεστρέψατε τὰς ψυ-
mas eoꝝ in diſperſionem: ⁊ dirumpā vela-
χὰς αὐτῶν εἰς διασκορπισμόν, καὶ διαρρήξω τὰ ἐπιβό-
mina vr̄a: ⁊ liberabo ppl̄m meū de manu vr̄a.
λαια ὑμῶν, καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν.
⁊ non vltra erunt in manib⁹ vrīs in ꝯgregationē. ⁊
καὶ οὐκ ἔτι ἔσονται ἐν χερσὶν ὑμῶν εἰς συστροφήν. καὶ
cognoſcetis q: ego dn̄s. p eo qd̄ puertitis cor
ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, ἀνθ' ὧν διεστρέφετε καρ-
iuſti iniq̄: ⁊ ego nō puertebā eum.
δίαν δικαίου ἀδίκως, κἀγὼ οὐ διέστρεφον αὐτὴν

Siquidē ecce cecidit pa
ries. Nunqd nō dicetur
vobis: vbi ē litura quā
liniſtis?
Propterea hec dicit dn̄s
deus. Et erumpere faciā
ſpiritū tēpeſtatū in indi
gnatione mea & imber
inūdans in furore meo
erit: & lapides grandes
in ira in conſumptionē.
Et deſtruā parietē quē
liniſtis abſqꝫ tēperamen
to: & adequabo eū terre
& reuelabitur fundamē
tū ei⁹ & cadet & cōſume
tur in medio ei⁹: & ſcietis
qa ego ſum dn̄s. Et cō-
plebo indignationē meā
in pariete & in his qui li
niūt eū abſqꝫ tēperamē-
to: dicamqꝫ vobis. Non
eſt paries: & nō ſunt qui
liniunt eū. Prophete iſrl̄
qui pphetant ad hieru-
ſalē & vident ei viſionē
pacis: & non ēſt pax ait
dn̄s deus. Et tu
fili hoīs pone faciē tuā
contra filias populi tui
que pphetant de corde
ſuo: & vaticinare ſup eas:
& dic. Hec dicit domi-
nus deus. Ve que
conſuunt puluillos ſub
omni cubito
manus: & faciunt ceruí
calia ſub capite vniuerſe
etatis ad capiendas ani-
mas: & cum
caperēt aīas popl̄i mei:
viuificabant aīas eorū:
& violabant me ad po-
pulum meum
propter pugillum or-
dei & fragmen panis:
vt interficerent animas
que non moriuntur:
& viuificēt animas que
non viuunt:
mentiētes populo meo
credenti mēdaciis. Pro-
pter hoc dicit dn̄s deus.
Ecce ego ad
puluillos veſtros quib⁹
vos capitis
animas volantes: & di-
rumpam
eos de brachiis veſtris:
& dimittam
anīas: quas vos capitis
animas ad volandū. Et
dirumpam
ceruicalia veſtra: & libe
rabo populum meum
de manu vr̄a neqꝫ erunt
vltra in manibus vrīs ad
pdandū: & ſcietis qa ego
dn̄s. Pro eo ꝙ merere fe
ciſtis cor iuſti mēdaciter
quē ego nō contriſtaui:

והנה נפל הקיר הלוא יאמר — אמר
אליכם איה הטיח אשר טחתם:
לכן כה אמר אדני יהוה ובקעתי
רוח סערות בחמתי וגשם שטף — יחם
באפי יהיה ואבני אלגביש בחמה — היה
לכלה: והרסתי את הקיר אשר
טחתם תפל והגעתיהו אל הארץ — נגע
ונגלה יסדו ונפלה וכליתם בתוכה — גלה
וידעתם כי אני יהוה: וכליתי את — כלה
חמתי בקיר ובטחים אתו תפל
ואמר לכם אין הקיר ואין הטחים
אתו: נביאי ישראל הנבאים אל — נבא
ירושלם והחזים לה חזון שלם — חזה
ואין שלם נאם אדני יהוה: ואתה
בן אדם שים פניך אל בנות עמך — שום פנה
המתנבאות מלבהן והנבא עליהן: — נבא
ואמרת כה אמר אדני יהוה הוי
למתפרות כסתות על כל אצילי — תפר אצל
ידי ועשות המספחות על ראש כל — עשה ספח
קומה לצודד נפשות הנפשות
תצודדנה לעמי ונפשות לכנה — צוד
תחיינה: ותחללנה אתי אל עמי — חיה חלל
בשעלי שערים ובפתותי לחם — פתת
להמית נפשות אשר לא תמותנה — מות
ולחיות נפשות אשר לא תחיינה
בכזבכם לעמי שמעי כזב: לכן כה
אמר אדני יהוה הנני אל
כסתותיכנה אשר אתנה מצדדות — צוד
שם את הנפשות לפרחות וקרעתי
אתם מעל זרועתיכם ושלחתי את — זרע
הנפשות אשר אתם מצדדות את
נפשים לפרחת: וקרעתי את
מספחתיכם והצלתי את עמי — נצל
מידכן ולא יהיו עוד בידכן למצודה — היה צוד
וידעתן כי אני יהוה: יען הכאות לב — כאה
צדיק שקר ואני לא הכאבתיו — צדק כאב

Digitized by Google

ולחזק ידי רשע לבלתי שוב
מדרכו הרע להחיתו׃ לכן שוא לא — רוע חיה
תחזינה וקסם לא תקסמנה עוד — חזה
והצלתי את עמי מידכן וידעתן כי
אני יהוה׃

Cap. xiiii.

ויבוא אלי אנשים מזקני ישראל — בוא פנה
וישבו לפני׃ ויהי דבר יהוה אלי — היה
לאמר׃ בן אדם האנשים האלה
העלו גלוליהם על לבם ומכשול — עלה גלל
עונם נתנו נכח פניהם האדרש — כשל דרש
אדרש להם׃ לכן דבר אותם ואמרת
אליהם כה אמר אדני יהוה איש
איש מבית ישראל אשר יעלה את — עלה
גלוליו אל לבו ומכשול עונו ישים — שום
נכח פניו ובא אל הנביא אני — בוא נבא
יהוה נעניתי לו בה ברב גלוליו׃ — ענה
למען תפש את בית ישראל בלבם
אשר נזורו מעלי בגלוליהם כלם׃ — נזר
לכן אמר אל בית ישראל כה אמר
אדני יהוה שובו והשיבו מעל — שוב
גלוליכם ומעל כל תועבותיכם — תעב
השיבו פניכם׃ כי איש איש מבית — פנה
ישראל ומהגר אשר יגור בישראל — גור
וינזר מאחרי ויעל גלוליו אל לבו — נזר עלה
ומכשול עונו ישים נכח פניו ובא — כשל
אל הנביא לדרש לו בי אני יהוה
נענה לו בי׃ ונתתי פני באיש ההוא — ענה נתן
והשמתיהו לאות ולמשלים — פנה שום
והכרתיו מתוך עמי וידעתם כי — כרת
אני יהוה׃ והנביא כי יפתה ודבר — פתה
דבר אני יהוה פתיתי את הנביא
ההוא ונטיתי את ידי עליו והשמדתיו — נטה שמד
מתוך עמי ישראל׃ ונשאו עונם
כעון הדרש כעון הנביא יהיה׃ — היה
למען לא יתעו עוד בית ישראל — תעה
מאחרי ולא יטמאו עוד בכל — טמא

et confortaſtis manus
impii vt non reuertere
tur a via ſua mala: & viue
ret: propterea vana nō
videbitis & diuinationes
non diuinabitis amplius:
& eruam populū meum
de manu veſtra: & ſcietis
quia ego dominus.

14.

ET venerūt ad me vi
ri ſeniorum iſrael:
& ſederunt corā me. Et
fact9 eſt ſermo dñi ad me
dicens. Fili hominis
viri iſti
poſuerūt immūdicias ſu
as in cordib9 ſuis: & ſcan
dalū iniqtatis ſue ſtatue-
rūt contra faciē ſuā. Nū
qd interrogatus rñdebo
eis? Propter hoc loqre
eis: & dices ad eos. Hec
dicit dñs deus. Homo
homo de domo iſrael q
poſuerit
imūdicias ſuas in corde
ſuo: & ſcandalū iniqtatis
ſue ſtatuerit cōtra faciē
ſuā: & venerit ad pphetā
interrogās per eum me:
ego dñs rñdebo ei in
multitudine imūdiciarū
ſuarū. vt capiatur dom9
iſrael in corde ſuo: quo
receſſerūt a me in cun-
ctis idolis ſuis. Propterea
dic ad domū iſrael. Hec
dicit domin9 deus. Cō
uertimini & recedite ab
idolis vrīs: & ab vniuer-
ſis cōtaminatiōibus vrīs
auertite facies veſtras.
Quia homo hō de do-
mo iſrl & de proſelytis
quicunqꝫ aduena fuerit
in iſrael: ſi alienat9 fuerit
a me: & poſuerit idola
ſua in corde ſuo: & ſcan
dalū iniqtatis ſue ſtatue-
rit cōtra faciē ſuā & vene
rit ad pphetā: vt interro
get per eū me: ego dñs
rñdebo ei per me: & po
nā faciē meā ſup hominē
illū: & faciā eum in exē
plū & in puerbiū: & diſ-
perdā eū de medio popli
mei & ſcietis qa ego dñs.
Et ppheta cū errauerit
& locutus fuerit verbū:
ego dñs decepi pphetā
illum. Et extendā manū
meā ſup illū: & delebo
eū de medio ppli mei iſrl
& portabit iniqtatē ſuā.
Iuxta iniqtatē interro-
gātis: ſic iniqtas pphete
erit: vt non erret vltra
domus iſrael
a me: neqꝫ polluatur in
vniuerſis

τ vt cōfortetis man9 impii vt penitus nō ꝯuertere-
καὶ τοῦ κατισχύσαι χεῖρας ἀνόμου τὸ καθόλου μὴ ἀποστρέ-
tur ipſe a via ſua mala: τ viueret ipſe:
ψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ζῆσαι αὐτόν,
ppterea mēdacia nō videbitis τ diuinatiōes neqꝫ diuina-
διὰ τοῦτο ψευδῆ οὐ μὴ ἴδητε καὶ μαντείας οὐ μὴ μαντεύ-
bitis vltra. τ liberabo pplm meū de manu vrā: τ
σησθε ἔτι. καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν, καὶ
ſcietis q2 ego dñs.
γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.

Ca.14.

ET venerūt ad me viri de ſenioribus
ΚΑὶ ἦλθον πρός με ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ
iſrael: τ ſederūt añ faciem meā. τ fact9 eſt ſmo
ἰσραήλ, καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου μου. καὶ ἐγένετο λόγος
dñi ad me dicēs: fili hoīs: viri iſti poſuerūt
κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο
cogitatiōes ſuas in cordib9 ſuis τ tormētū
τὰ διανοήματα αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ τὴν κόλασιν
iniqtatū ſuaꝝ poſuerūt añ faciem eoꝝ. ſi re-
τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ προσώπου αὐτῶν. εἰ ἀπο-
ſpondens reſpōdebo eis? ppterea loqre eis:
κρινόμενος ἀποκριθῶ αὐτοῖς; διὰ τοῦτο λάλησον αὐτοῖς,
τ dices ad eos: hec dicit adonai dñs: homo
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἄνθρω-
homo de domo iſrael: q poſuerit cogitationes
πος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ὃς ἂν θῇ τὰ διανοήματα
ſuas in corde ſuo: τ tormētū iniqtatis
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν κόλασιν τῆς ἀδικίας
ſue poſuerit añ faciem ſuā: τ venerit ad pphetam:
αὐτοῦ τάξῃ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἔλθῃ πρὸς τὸν προφήτην,
ego dñs reſpondebo illi in illis in qb9 tenetur mēs
ἐγὼ κύριος ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν αὐτοῖς ἐν οἷς ἐνέχεται ἡ διά-

B

ei9: vt auerteret domū iſrael ſcdm
νοια αὐτοῦ, ὅπως πλαγιάσῃ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ κατὰ τὰς
corda coꝝ q̄ abalienata ſunt a me in co
καρδίας αὐτῶν τὰς ἀπηλλοτριωμένας ἀπ᾽ ἐμοῦ ἐν τοῖς ἐν-
gitatiōib9 eoꝝ. ppterea dic ad domū iſrael.
θυμήμασιν αὐτῶν. διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ.
hec dicit adonai dñs: cōuertimini τ recedite
τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐπιστράφητε καὶ ἀποστρέψατε
ab adinuentionib9 vrīs τ ab oībus ipietatibus
ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀσεβει-
tib9 vrīs τ cōuertite facies vrās. q2 hō homo
ῶν ὑμῶν καὶ ἐπιστρέψατε τὰ πρόσωπα ὑμῶν. διότι ἄνθρωπος ἄνθρωπος
de domo iſrael τ de aduenis q peregri
ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἐκ τῶν προσηλύτων τῶν προσηλυ-
nantur in iſrael: q abalienat9 fuerit a me: τ
τευόντων ἐν τῷ ἰσραήλ, ὃς ἂν ἀπαλλοτριωθῇ ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ
poſuerit cogitatiōes ſuas in corde ſuo: τ tor
θῆται τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν κό-
mentū iniqtatis ſue poſuerit añ faciem ſuā: τ venerit
λασιν τῆς ἀδικίας αὐτοῦ τάξῃ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἔλθῃ
ad pphetā vt interroget eū in me: ego dñs

C

πρὸς τὸν προφήτην τοῦ ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ἐν ἐμοί, ἐγὼ κύριος
reſpondebo ei in qb9 tenetur in ipis: τ obfirmabo
ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν οἷς ἐνέχεται ἐν αὐτοῖς, καὶ στηριῶ
faciem meā ſup hoīeꝫ illum: τ ponam eū i deſer
τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ἔρη-
tū: τ in exterminiū: τ auferā eū de medio ppli mei: τ co
μον, καὶ εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἐξαρῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου, καὶ ἐπι-
gnoſcetis q2 ego dñs. τ ppheta ſi errauerit τ locut9 fuerit
γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος. καὶ ὁ προφήτης ἐὰν πλανηθῇ καὶ λαλήσῃ
verbū: ego dñs errare feci pphetā illum. τ extēdā
λόγον, ἐγὼ κύριος πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκεῖνον. καὶ ἐκτενῶ τὴν
manū meā ſup illū τ extminabo illū de medio ppli mei iſrael:
χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ ἀφανιῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ,
τ accipiēt iniqtatē ſuam ſcdm iniqtatē interrogātis.
καὶ λήψονται τὴν ἀδικίαν αὐτῶν κατὰ τὸ ἀδίκημα τοῦ ἐπερωτῶντος.
ſimilit τ iniqtas pphete erit vt nō errēt vltra
ὡσαύτως καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ προφήτου ἔσται ὅπως μὴ πλανῶνται ἔτι
dom9 iſrael a me: τ vt nō polluantur adhuc i oībus
ὁ οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἵνα μὴ μιαίνωνται ἔτι ἐν πᾶσι

Digitized by Google

delictis ſuis: ⁊ erunt mihi in pplm. ⁊
τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν· καὶ
ego ero illis in deū dicit adonai dñs. ⁊ fact⁹
ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένετο
eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili hoīs: tra q̄cūqꝫ
τὸ λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, γῆ ἣ ἐὰν
peccauerit mihi vt p̄uaricetur p̄uaricatione: ⁊ extē-
5.4.d. ἁμάρτῃ μοι τοῦ παραπεσεῖν παραπτώματι, καὶ ἐκτενῶ
dā manū meā ſup eam: ⁊ cōteram ſup eam firmamē
5.5.d. τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ συντρίψω ἐπ᾽ αὐτὴν στήριγμα
tū panis: ⁊ emittam ſup eam famē: ⁊ auferā de
ἄρτου, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπ᾽ αὐτὴν λιμόν, καὶ ἐξαρῶ ἐξ
ea hoīem ⁊ iumētū. ⁊ ſi fuerit tres viri
αὐτῆς ἀνθρώπους καὶ κτήνη. καὶ ἐὰν ὦσιν οἱ τρεῖς ἄνδρες
E iſti in medio ei⁹: noe ⁊ daniel ⁊ iob: iſti in
οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, νῶε καὶ δανιὴλ καὶ ἰώβ, οὗτοι ἐν
iuſticia ſua ſaluabūtur dicit adonai dñs. ſi
τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν σωθήσονται λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἐὰν
⁊ beſtias malas induxero ſup trā ⁊ puniam
καὶ θηρία πονηρὰ ἐπαγάγω ἐπὶ τὴν γῆν καὶ τιμωρήσομαι
eam: ⁊ erit in deſolationē: ⁊ nō erit ptranſiēs
αὐτήν, καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμόν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ διοδεύων
a facie beſtiaꝝ: ⁊ tres viri iſti
ἀπὸ προσώπου τῶν θηρίων, καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι
in medio ei⁹: viuo ego dicit adonai dñs: ſi filij eo-
ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κύριος, εἰ υἱοὶ αὐ-
rū ⁊ filie ſaluabuntur: ſed ipſi ſoli ſalua-
τῶν καὶ θυγατέρες σωθήσονται, ἀλλὰ αὐτοὶ μόνοι σωθή-
būtur: at trā erit in deſolationē: aut ⁊ gladiū ſi indu
σονται, ἡ δὲ γῆ ἔσται εἰς ὄλεθρον, ἢ καὶ ῥομφαίαν ἐὰν ἐπα-
xero ſup trā illam ⁊ dixero gladi⁹ trāſeat p
γάγω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην καὶ εἴπω ῥομφαία διελθέτω διὰ
trā. ⁊ auferā ex ea hoīem ⁊ iumētū ⁊ tres
τῆς γῆς. καὶ ἐξαρῶ ἐξ αὐτῆς ἀνθρώπους καὶ κτήνη καὶ τρεῖς
F viri iſti in medio ei⁹: viuo ego dicit adonai dñs.
ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κύριος.
q̄ neqꝫ liberabūt filios ſuos aut filias: ſed ipſi ſo-
ὅτι οὐ μὴ ῥύσωνται υἱοὺς αὐτῶν ἢ θυγατέρας, ἀλλ᾽ αὐτοὶ μό-
li liberabūt. aut ⁊ mortem ſi immiſero ſup
νοι σωθήσονται. ἢ καὶ θάνατον ἐὰν ἐπαποστείλω ἐπὶ τὴν
trā illam: ⁊ effudero furorē meū ſup eā in ſanguie
γῆν ἐκείνην, καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπ᾽ αὐτὴν ἐν αἵματι
ad exterminādū ex ea hoīem ⁊ iumētū: ⁊ noe
τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐξ αὐτῆς ἀνθρώπους καὶ κτήνη, καὶ νῶε
⁊ daniel ⁊ iob in medio eius: viuo ego dicit ado-
καὶ δανιὴλ καὶ ἰὼβ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδω-
nai dñs. ſi filios aut filias eoꝝ liberabūt: q̄
ναῒ κύριος. ἐὰν υἱοὺς ἢ θυγατέρας αὐτῶν ἐξέλωνται, ὅτι
ipſi in iuſticia ſua liberabūt aīas ſu-
αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν ῥύσονται τὰς ψυχὰς αὐ-
as: hec dicit adonai dñs. ſi āt ⁊ q̄ttu-
τῶν, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἐὰν δὲ καὶ τὰς τέσσα-
G or vltiones meas malas gladiū ⁊ famē: ⁊
ρας ἐκδικήσεις μου τὰς πονηρὰς ῥομφαίαν καὶ λιμόν, καὶ
beſtias malas: ⁊ mortem emiſero ſup hieruſalem
θηρία πονηρά, καὶ θάνατον ἐξαποστελῶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ
ad exterminādū ex ea hoīem ⁊ iumētū. ⁊
τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐξ αὐτῆς ἀνθρώπους καὶ κτήνη. καὶ
ecce ipſi derelicti in ea ſaluati
ἰδοὺ αὐτοὶ ὑπολελειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασεσωσμένοι
ex ea. qui educent ex ea filios ⁊ fili-
ἐξ αὐτῆς. οἵτινες ἐξάξουσιν ἐξ αὐτῆς υἱοὺς καὶ θυγατέ-
as: ecce ipſi egrediunt̄ ad vos: ⁊ videbitis
ρας, ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκπορεύονται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὄψεσθε
vias eoꝝ: ⁊ cogitatiōes eoꝝ: ⁊
τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν, καὶ
penitebit vos ſup mala q̄ induxi ſup hie-
μεταμεληθήσεσθε ἐπὶ τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱε-
ruſalem in oībus q̄ induxi ſup eam:
ρουσαλὴμ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγον ἐπ᾽ αὐτήν,

preuaricationibus ſuis:
ſed ſit mihi ī populū &
ego ſim eis in deum: ait
dñs exercituū. Et factus
eſt ſermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis
terra cū peccauerit mi-
hi vt preuaricetur p̄uari
cās: extendā manū meā
ſup eam: & cōterā virgā
panis eius: & imittā in
eam famem & interficiā
de ea hominē & iumen
tum. Et ſi fuerint tres
viri iſti in medio eius
noe daniel
& iob: ipſi iuſticia ſua
liberabūt animas ſuas:
ait dñs exercituū. Quod
& ſi beſtias peſſimas
induxero ſuper terrā vt
vaſtent eam: & fuerit
inuia eo q̄ non ſit per-
tranſiens ꝓpter beſtias:
tres viri iſti ſi fuerint in
ea: viuo
ego dicit dominus de
us: quia neqꝫ filios nec
filias liberabūt: ſed ipſi
ſoli liberabuntur:
terra autē deſolabitur.
Vel ſi gladiū induxero
ſuper terram illam: &
dixero gladio:
tranſi per terrā: & in-
terfecero de ea hominē
& iumentum: & tres vi
ri iſti fuerint
in medio eius: viuo ego
dicit domin⁹ deus: nō
liberabunt filios neqꝫ fi
lias: ſed ipſi ſoli
liberabuntur. Si autē &
peſtilētiā immiſero ſup
terrā illā: & effudero in
dignationē meā ſup eam
in ſanguine: vt auferam
ex ea hoīem & iumentū.
& noe daniel & iob fue-
rint in medio eius: viuo
ego dicit dñs deus: q̄a
filiū & filiā nō liberabūt:
ſed ipſi iuſticia ſua libera
bunt aīas ſuas. Q̄m hec
dicit dominus deus: q̄
& ſi quattuor
iudicia mea peſſima gla
dium & famem ac beſtias
malas & peſtilentiā im-
miſero in hieruſalem
vt interficiam de ea ho-
minem & pecus: tamen
relinq̄tur in ea ſaluatio
educentium filios
& filias. Ecce ipſi egre-
dientur ad vos
& videbitis viam eorum
& adinuētiones eorum:
& conſolabimini ſuper
malo quod induxi in
hieruſalē in oībus que
importaui ſuper eam:

בפשעיהם והיו לי לעם ואני אהיה — היה
להם לאלהים נאם אדני יהוה׃
ויהי דבר יהוה אלי לאמר׃ בן אדם
ארץ כי תחטא לי למעל מעל — חטא
ונטיתי ידי עליה ושברתי לה מטה
לחם והשלחתי בה רעב והכרתי — שלח כרת
ממנה אדם ובהמה׃ והיו שלשת
האנשים האלה בתוכה נח דנאל
ואיוב המה בצדקתם ינצלו נפשם — נצל
נאם אדני יהוה׃ לו חיה רעה — רוע
אעביר בארץ ושכלתה והיתה — עבר היה
שממה מבלי עובר מפני החיה׃ — עבר פנה
שלשת האנשים האלה בתוכה חי
אני נאם אדני יהוה אם בנים ואם
בנות יצילו המה לבדם ינצלו — בנה בדד
והארץ תהיה שממה׃ או חרב אביא — היה בוא
על הארץ ההיא ואמרתי חרב
תעבר בארץ והכרתי ממנה אדם — עבר
ובהמה׃ ושלשת האנשים האלה
בתוכה חי אני נאם אדני יהוה לא
יצילו בנים ובנות כי הם לבדם
ינצלו׃ או דבר אשלח אל הארץ — שלח
ההיא ושפכתי חמתי עליה בדם — יחם
להכרית ממנה אדם ובהמה׃ ונח — כרת
דנאל ואיוב בתוכה חי אני נאם
אדני יהוה אם בן אם בת יצילו — נצל
המה בצדקתם יצילו נפשם׃ כי כה
אמר אדני יהוה אף כי ארבעת — רבע
שפטי הרעים חרב ורעב וחיה — רוע
רעה ודבר שלחתי אל ירושלם
להכרית ממנה אדם ובהמה׃ והנה
נותרה בה פלטה המוצאים בנים — יתר יצא
ובנות הנם יוצאים אליכם — הנה
וראיתם את דרכם ואת עלילותם — ראה עלל
ונחמתם על הרעה אשר הבאתי על — רוע בוא
ירושלם את כל אשר הבאתי עליה׃

וְנִחֲמוּ אֶתְכֶם כִּי תִרְאוּ אֶת דַּרְכָּם
וְאֶת עֲלִילוֹתָם וִידַעְתֶּם כִּי לֹא חִנָּם
עָשִׂיתִי אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בָהּ ׃ עָשָׂה
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap.xv. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם מַה יִּהְיֶה עֵץ הַגֶּפֶן הָיָה
מִכָּל עֵץ הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה זָמַר
בַּעֲצֵי הַיָּעַר׃ הֲיֻקַּח מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת לָקַח
לִמְלָאכָה אִם יִקְחוּ מִמֶּנּוּ יָתֵד לָאַךְ לָקַח
לִתְלוֹת עָלָיו כָּל כֶּלִי׃ הִנֵּה לָאֵשׁ תָּלָה כָּלָה
נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה קָצָה
הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה׃ חָרַר צָלַח
הִנֵּה בִּהְיוֹתוֹ תָמִים לֹא יֵעָשֶׂה הָיָה תָּמַם
לִמְלָאכָה אַף כִּי אֵשׁ אֲכָלַתְהוּ וַיֵּחָר עָשָׂה חָרַר
וְנַעֲשָׂה עוֹד לִמְלָאכָה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה כַּאֲשֶׁר עֵץ הַגֶּפֶן בְּעֵץ
הַיַּעַר אֲשֶׁר נְתַתִּיו לָאֵשׁ לְאָכְלָה נָתַן
כֵּן נָתַתִּי אֶת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָם׃
וְנָתַתִּי אֶת פָּנַי בָּהֶם מֵהָאֵשׁ יָצָאוּ
וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אָכַל
יְהוָה בְּשׂוּמִי אֶת פָּנַי בָּהֶם׃ וְנָתַתִּי פָּנָה
אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה יַעַן מָעֲלוּ
מַעַל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap.xvi. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלָם הָיָה
אֶת תּוֹעֲבֹתֶיהָ׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר יָדַע
אֲדֹנָי יְהוִה לִירוּשָׁלַם מְכֹרֹתַיִךְ תָּעַב
וּמֹלְדֹתַיִךְ מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אָבִיךְ יָלַד
הָאֱמֹרִי וְאִמֵּךְ חִתִּית׃ וּמוֹלְדוֹתַיִךְ
בְּיוֹם הוּלֶּדֶת אוֹתָךְ לֹא כָרַּת שָׁרֵּךְ אֵת שָׁרַר
וּבְמַיִם לֹא רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמְלֵחַ שׁוּעַ מָלַח
לֹא הֻמְלַחַתְּ וְהָחְתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ׃ חָתַל
לֹא חָסָה עָלַיִךְ עַיִן לַעֲשׂוֹת לָךְ חוּס עָשָׂה
אַחַת מֵאֵלֶּה לְחֻמְלָה עָלָיִךְ וַתֻּשְׁלְכִי שָׁלַךְ
אֶל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּגֹעַל נַפְשֵׁךְ
בְּיוֹם הֻלֶּדֶת אֹתָךְ׃ וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ יָלַד עָבַר

et conſolabūtur vos cū
videritis viam eorum
& adinuentiōes eorum:
& cognoſcetis φ nō fru
ſtra fecerim omnia que
feci in ea:
ait dn̄s deus. 15.

Et factus eſt ſermo
domini ad me
dicens. Fili hominis qd
fiet de ligno vitis
ex omnibus lignis ne
morum que ſunt
inter ligna ſiluarū? Nun
qd tolletur de ea lignū vt
fiat opus: aut fabricabi
tur de ea paxillus
vt dependeat in eo qd
cunq; vas? Ecce igni
datū eſt in eſcam: vtran
q; partē ei⁹ conſumpſit
ignis: & medietas eius
redacta eſt in fauillā. Nū
qd vtile erit ad opus? Etiā
cū eſſet integrū nō erat
aptū ad opus: quātomagis
cū illud ignis deuo
rauerit & cōbuſſerit: nihil
ex eo fiet opis. ppterea
hec dicit dn̄s de⁹. Quō
lignū vitis inter ligna
ſiluarū quod dedi igni
ad deuorandum:
ſic tradam habitatores
hieruſalem:
& ponā faciē meam in
eos. De igne egredietur:
& ignis conſumet eos.
Et ſcietis quia ego
domin⁹ cum poſuero fa
ciem meā in eos: & dede
ro terrā inuiam & deſola
tam eo φ p̄uaricatores
extiterint dicit dominus
deus. 16.

Et factus eſt ſermo
domini ad me
dicēs. Fili hominis: no
tas fac hieruſalem
abominationes ſuas &
dices. Hec dicit
dominus deus hieruſa
lem. Radix tua
& generatio tua de terra
chanaan: pater tuus
amorreus: & mater tua
cethea. Et qn̄do nata es
in die ortus tui non eſt
preciſus vmbilicus tu⁹:
& aqua non es lota in
ſalutem:
nec ſale ſalita: nec inuo
luta pānis.
Non pepcit ſup te ocu
lus vt faceret tibi
vnū de his miſertus tui.
ſed proiecta es
ſuper faciē terre in abie
ctione anime tue:
in die qua nata es. Tran
ſiens autem per te

z conſolabuntur vos qz videbitis vias eo
καὶ παρακαλέσουσιν ὑμᾶς διότι ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς αὐ
rū z cogitatiōes eoꝝ: z cognoſcetis qz nō
τῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι οὐ
fruſtra feci oīa quecūq; feci in ea dicit
μάτην πεποίηκα πάντα ὅσα ἐποίησα ἐν αὐτῇ λέγει
adonai dn̄s.
ἀδωναῒ κύριος.
Ca.15.
Et fact⁹ eſt ſmo dn̄i ad me dicēs: z tu fili A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ
hoīs qd fiet lignū vitis ex oībus
ἀνθρώπου τί ἂν γένοιτο ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐκ πάντων τῶν
lignis ſarmentoꝝ exiſtētiū in lignis ſylue
ξύλων τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυ-
ſi tollent de ea lignū vt faciat in opus
μοῦ εἰ λήψονται ἐξ αὐτῆς ξύλον τοῦ ποιῆσαι εἰς ἐργασίαν
ſi tollent ex ea paxillum ſuſpendāt ſup eum B
εἰ λήψονται ἐξ αὐτῆς πάσσαλον τοῦ κρεμάσαι ἐπ' αὐτὸν
oē vas. ecce igni datum ē in cōſūptionē annuā
πᾶν σκεῦος. ἰδοὺ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν τὴν κατ' ἐνι-
purgationē in ea. cōſumit ignis: z deficit
αυτὸν κάθαρσιν ἐπ' αὐτῆς. ἀναλίσκει τὸ πῦρ, καὶ ἐκλείπει
in finē. nūqd vtile eſt ad opus? neq; adhuc illo exiſtē
εἰς τέλος. μὴ χρήσιμόν ἐστιν εἰς ἐργασίαν; οὐδὲ ἔτι αὐτοῦ ὄν-
te integro nō erit in opus nedū ſi z ignis C
τος ὁλοκλήρου οὐκ ἔσται εἰς ἐργασίαν μὴ ὅτι ἐὰν καὶ πῦρ
illud cōſūpſerit in finē ſi fiet in opus. p-
αὐτὸ ἀναλώσῃ εἰς τέλος εἰ ποιηθήσεται εἰς ἐργασίαν. διὰ
pterea hec dicit adonai dn̄s: quēadmodū lignū
τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ὃν τρόπον τὸ ξύλον
vitis in lignis ſylue: qd dedi il-
τῆς ἀμπέλου ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, ὃ δέδωκα αὐ-
lud igni in cōſūptionē: ſic dedi habitantes
τὸ τῷ πυρὶ εἰς ἀνάλωσιν, οὕτως δέδωκα τοὺς κατοικοῦν-
in hieruſalem: z dabo faciem meā in e- D
τας ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ δώσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπ' αὐ-
os de igne egredient. z ignis deuorabit e-
τοὺς ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξελεύσονται. καὶ πῦρ καταφάγεται αὐ-
os: z ſcient qz ego dn̄s cū firmauero ego
τούς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ στηρίσαι με τὸ
faciem meā in eos: z dabo trā in deſo-
πρόσωπόν μου ἐπ' αὐτούς, καὶ δώσω τὴν γῆν εἰς ἀφα-
lationē p eo qd deliquerunt delicto dicit ado
νισμὸν ἀνθ' ὧν παρέπεσον παραπτώματι λέγει ἀδω-
nai dn̄s.
ναῒ κύριος.
Ca.16.
Et fact⁹ eſt ſmo dn̄i ad me dicēs: fili homi A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis teſtificare hieruſalem iniqtates ſuas z
που διαμάρτυραι τῇ ἱερουσαλὴμ τὰς ἀνομίας αὐτῆς καὶ
dices. hec dicit adonai dn̄s hieruſalem: radix
ἐρεῖς. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος τῇ ἱερουσαλήμ, ἡ ῥίζα
tua z gn̄atio tua de trā chanaan. pr̄ tu⁹
σου καὶ ἡ γένεσίς σου ἐκ γῆς χαναάν. ὁ πατήρ σου
amorreus z mater tua chettea z gn̄atio tua in
ἀμορραῖος καὶ ἡ μήτηρ σου χετταία καὶ ἡ γένεσίς σου ἐν
q̄ die nata es nō eſt p̄ciſ⁹ vmbilicus tu⁹: z in a-
ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀμφαλός σου, καὶ ἐν ὕ-
qua non es lota in ſalutem: neq; ſale ſalita es:
δατι οὐκ ἐλούσθης εἰς σωτηρίαν, οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσθης,
z faſcijs non es faſciata: neq; pepcit
καὶ σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης, οὐδὲ ἐφείσατο
ſup te oculus me⁹: vt facerem in te vnū de
ἐπὶ σοὶ ὁ ὀφθαλμός μου, τοῦ ποιῆσαι ἐπὶ σοὶ ἓν ἐκ
oībus iſtis vt paterer qd ſup te. z piecta
πάντων τούτων τοῦ παθεῖν τι ἐπὶ σοί. καὶ ἀπερρί-
es ſup faciem campi prauitate aīe
φης ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου τῇ σκολιότητι τῆς ψυ-
me tue in q̄ die nata es. z trāſiui ſup te
χῆς σου ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης. καὶ διῆλθον ἐπὶ σὲ

⁊ vidi te mixtam in ſanguie tuo. ⁊ dixi tibi:
καὶ εἶδόν σε πεφυρμένην ἐν τῷ αἵματί σου. καὶ εἶπόν σοι,
de ſanguine tuo viue: dixi tibi: cũ ſanguie tuo
ἐκ τοῦ αἵματός σου ζῆσον, καὶ εἶπόν σοι, σὺν τῷ αἵματί σου
vita mltiplicare ſicut ortus agri dedi te: ⁊
ζωὴ πληθύνου καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἀγροῦ δέδωκά σε, καὶ
mltiplicata es ⁊ magnificata es ⁊ ingreſſa es ĩ ciuitates ciuita=
ἐπληθύνθης καὶ ἐμεγαλύνθης καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλε=
tũ: vbera tua recta facta ſũt: ⁊ pilus tu⁹ ortus eſt: tu
ων, οἱ μαστοί σου ἀνωρθώθησαν, καὶ ἡ θρίξ σου ἀνέτειλεν, σὺ
B aũt eras nuda: ⁊ plena ignominia: ⁊ trãſiui ꝑ te ⁊ vi=
δὲ ἦσθα γυμνή, καὶ ἀσχημονοῦσα, καὶ διῆλθον διὰ σοῦ καὶ εἶ=
di te: ⁊ ecce tp̄s tuũ: ⁊ tp̄s diuertentiũ. ⁊
δόν σε, καὶ ἰδοὺ ὁ καιρός σου, καὶ καιρὸς καταλυόντων. καὶ
expandi alas meas ſup te: ⁊ operui igno=
διεπέτασα τὰς πτέρυγάς μου ἐπὶ σέ, καὶ ἐκάλυψα τὴν ἀσ=
miniam tuã: ⁊ iuraui tibi. ⁊ igreſſ⁹ ſũ ĩ teſtamẽto te=
χημοσύνην σου, καὶ ὤμοσά σοι. καὶ εἰσῆλθον ἐν διαθήκῃ με=
cũ dicit adonai dñs. ⁊ facta es mihi: ⁊ laui te
τὰ σοῦ λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένου μοι, καὶ ἔλουσά σε
in aqua: ⁊ laui ſanguinẽ tuũ a te: ⁊ vnxi
ἐν ὕδατι, καὶ ἀπέπλυνα τὸ αἷμά σου ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔχρι=
te in oleo: ⁊ indui te varijs: ⁊ calciaui
σά σε ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἐνέδυσά σε ποικίλα, καὶ ὑπέδη=
te hyacītho: ⁊ ꝑcinxi te byſſo: ⁊ circundedi te
σά σε ὑάκινθον, καὶ ἔζωσά σε βύσσῳ, καὶ περιέβαλόν σε
ſubtilib⁹: ⁊ ornaui te ornamẽto: ⁊ circundedi
τριχάπτῳ, καὶ ἐκόσμησά σε κόσμῳ, καὶ περιέθηκα=
armillas circũ manus tuas: ⁊ torquẽ circũ col=
ψέλλια περὶ τὰς χεῖράς σου, καὶ κάθεμα περὶ τὸν τρά=
lum tuũ: ⁊ dedi inaurẽ circũ naſum tuũ:
χηλόν σου, καὶ ἔδωκα ἐνώτιον περὶ τὸν μυκτῆρά σου,
⁊ rotulas ſup aures tuas: ⁊ coronã gl'iatio=
καὶ τροχίσκους ἐπὶ τὰ ὦτά σου, καὶ στέφανον καυχή=
nis ſup caput tuũ: ⁊ ornata es auro:
σεως ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, καὶ ἐκοσμήθης χρυσίῳ,
⁊ argento. ⁊ amictus tui byſſini ⁊ ſubti=
καὶ ἀργυρίῳ. καὶ τὰ περιβόλαιά σου βύσσινα καὶ τρίχα=
les ⁊ verſicolores: ſimilam mel ⁊ oleũ comediſti:
πτα καὶ ποικίλα, σεμίδαλιν καὶ μέλι καὶ ἔλαιον ἔφαγες,
⁊ facta es decora valde valde: ⁊ directa es in re=
καὶ ἐγένου καλὴ σφόδρα σφοδρῶς, καὶ κατηυθύνθης εἰς βα=
gnum. ⁊ exiuit tibi nomẽ in gentib⁹ ĩ pulchritudĩe
σιλείαν. καὶ ἐξῆλθέν σοι ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει
tua: q2 cõpletum erat in decore pulchritudis q̃m
σου, διότι συντετελεσμένον ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ ὡραιότητος ἧς
poſui ſup te: dicit adonai dñs. ⁊ hũiſti fiduciã ĩ pulchri
ἔταξα ἐπὶ σέ, λέγει ἀδωναῒ κς. καὶ ἐπεποίθεις ἐν τῷ κάλ
C tudie tua: ⁊ fornicata es in nomine tuo: ⁊ effudiſti
λει σου, καὶ ἐπόρνευσας ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἐξέχεας
fornicationẽ tuã ſup oẽm viatorem ipſi erat: ⁊ tuliſti
τὴν πορνείαν σου ἐπὶ πάντα πάροδον αὐτῷ ἐγίνετο, καὶ ἔλαβες
de veſtibus tuis: ⁊ feciſti tibi idola ꝯſuta: ⁊ for
ἐκ τῶν ἱματίων σου, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἴδωλα ῥαπτά, καὶ ἐξε
nicata es ſup eis: ⁊ non igredieris neq3 fiat. ⁊ tuliſti
πόρνευσας ἐπ᾽ αὐτά, καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃς οὐδὲ μὴ γένηται. καὶ ἔλαβες
vaſa gl'iationis tue ex argento meo ⁊ ex auro meo ex
τὰ σκεύη τῆς καυχήσεώς σου ἐκ τοῦ ἀργυρίου μου καὶ ἐκ τοῦ χρυσίου μου ἐξ
qb⁹ dedi tibi: ⁊ feciſti tibi imagies maſculinas: ⁊ fornicata
ὧν ἔδωκά σοι, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἰκόνας ἀρσενικάς, καὶ ἐξεπόρνευ
es in eis. ⁊ tuliſti veſtimẽtũ tuũ varium: ⁊ coope
σας ἐν αὐταῖς. καὶ ἔλαβες τὸν ἱματισμόν σου τὸν ποικίλον, καὶ περιέ
ruiſti ea: ⁊ oleũ meũ ⁊ thymiama meũ poſuiſti añ faciem
βαλες αὐτά, καὶ τὸ ἔλαιόν μου καὶ τὸ θυμίαμά μου ἔθηκας πρὸ προσώ
eoꝝ: ⁊ panes meos q̄s dedi tibi: ſimilam ⁊ mel
που αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄρτους μου οὓς ἔδωκά σοι, σεμίδαλιν καὶ μέλι
⁊ oleũ: cibaui te: ⁊ poſuiſti ea añ faciem eoꝝ in o=
καὶ ἔλαιον, ἐψώμισά σε, καὶ ἔθηκας αὐτὰ πρὸ προσώπου αὐτῶν εἰς ὀ
dorẽ ſuauitatis. ⁊ factũ ẽ dicit adonai dñs: ⁊ tuliſti
σμὴν εὐωδίας. καὶ ἐγένετο λέγει ἀδωναῒ κς, καὶ ἔλαβες τοὺς
filios tuos ⁊ filias tuas q̄s genuiſti: ⁊ imolaſti eis
υἱούς σου καὶ τὰς θυγατέρας σου ἃς ἐγέννησας, καὶ ἔθυσας αὐτοῖς

vidi te conculcari in ſanguine tuo. Et dixi tibi cũ eſſes in ſanguine tuo: viue. dixi inquã tibi in ſanguine tuo: viue. Multiplicatã quaſi germẽ agri dedi te: & multiplicata es: & grandis effecta: & ingreſſa es & perueniſti ad mundũ muliebrẽ. Vbera tua intumuerũt: & pilus tu⁹ germinauit & eras nuda & cõfuſione plena: & tranſiui ꝑ te & vidi te: & ecce tẽpus tuũ: tẽpus amãtiũ. Et expandi amictũ meũ ſup te: & operui ignominiã tuã. Et iuraui tibi & ingreſſus ſum pactũ tecũ ait dñs de⁹. Et facta es mihi: & laui te aqua & emũdaui ſanguinẽ tuũ ex te. Et vnxi te oleo & veſtiui te diſcoloribus: & calciaui te hyacintho. Et cinxi te byſſo: & indui te ſubtilibus: & ornaui te ornamẽto. Et dedi armillas in manib⁹ tuis: & torquẽ circa collũ tuũ: & dedi inaurẽ ſup os tuũ: & circulos aurib⁹ tuis & coronã decoris in capite tuo. Et ornata es auro & argẽto & veſtita es byſſo & polymito & mltis colorib⁹. Similã & mel & oleũ comediſti: & decora facta es vehementer nimis. Et ꝓfeciſti in regnũ: & egreſſum ẽ nomen tuũ in gentes ꝓpter ſpeciẽ tuã: qa ꝑfecta eras in decore meo quẽ poſuerã ſuper te: dicit dñs de⁹. Et habẽs fiduciã in pulchritudine tua fornicata es in noie tuo: & expoſuiſti fornicationẽ tuã omĩ trãſeunti: vt ei⁹ fieres. Et ſumẽs de veſtimẽtis meis feciſti tibi excelſa hinc inde cõſuta: & fornicata es ſup eis: ſicut nõ eſt factũ: neq3 futurũ eſt. Et tuliſti vaſa decoris tui de auro meo & argento meo q̄ dedi tibi: & feciſti tibi imagines maſculinas: & fornicata es in eis: & ſumpſiſti veſtimenta tua multicoloria: & operuiſti illas. Et oleũ meũ & thymiama meũ poſuiſti coram eis: & panẽ meũ quẽ dedi tibi: ſimilã & oleũ & mel qbus enutriui te poſuiſti ĩ cõſpectu eorum in odorẽ ſuauitatis. Et factũ eſt ait dñs de⁹: & tuliſti filios tuos & filias tuas quas generaſti mihi & immolaſti eo

ואראך מתבוססת בדמיך ואמר
לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך
חיי׃ רבבה כצמח השדה נתתיך
ותרבי ותגדלי ותבאי בעדי עדיים
שדים נכנו ושערך צמח ואת
ערם ועריה׃ ואעבר עליך ואראך
והנה עתך עת דדים ואפרש
כנפי עליך ואכסה ערותך ואשבע
לך ואבוא בברית אתך נאם אדני
יהוה ותהיי לי׃ וארחצך במים
ואשטף דמיך מעליך ואסכך בשמן׃
ואלבישך רקמה ואנעלך תחש
ואחבשך בשש ואכסך משי׃ ואעדך
עדי ואתנה צמידים על ידיך
ורביד על גרונך׃ ואתן נזם על
אפך ועגילים על אזניך ועטרת
תפארת בראשך׃ ותעדי זהב וכסף
ומלבושך שש ומשי ורקמה סלת
ודבש ושמן אכלתי ותיפי במאד
מאד ותצלחי למלוכה׃ ויצא לך
שם בגוים ביפיך כי כליל הוא
בהדרי אשר שמתי עליך נאם
אדני יהוה׃ ותבטחי ביפיך ותזני
על שמך ותשפכי את תזנותיך על
כל עובר לו יהי׃ ותקחי מבגדיך
ותעשי לך במות טלאות ותזני
עליהם לא באות ולא יהיה׃
ותקחי כלי תפארתך מזהבי ומכספי
אשר נתתי לך ותעשי לך צלמי
זכר ותזני בם׃ ותקחי את בגדי
רקמתך ותכסים ושמני וקטרתי
נתתי לפניהם׃ ולחמי אשר נתתי
לך סלת ושמן ודבש האכלתיך
ונתתיהו לפניהם לריח ניחח ויהי
נאם אדני יהוה׃ ותקחי את בניך
ואת בנתיך אשר ילדת לי ותזבחים

ראה בוס
חיה נתן
רבה גדל
בוא עדה
שד כון
ערה עבר
ראה דוד
פרש כסה
ערה שבע
בוא ברית
את היה
רחץ שטף
סוך לבש
נעל חבש
כסה
נתן צמד
רבד גרן
נתן עגל
פאר עדה
לבש
יפה
צלח מלך
כלל
שום
בטח יפה
זנה שפך
עבר היה
לקח עשה
במה בוא
כלה פאר
נתן עשה
זנה
כסה
פנה
אכל
נתן נוח
בנה זבח

Digitized by Google

Tex.heb.	Pǝtiua.heb.
להם לאכול המעט מתזנותיך׃	זנה
ותשחטי את בני ותתנים בהעביר	שחט נתן
אותם להם׃ ואת כל תועבתיך	עבר את תעב
ותזנתיך לא זכרתי את ימי נעוריך	יום נער
בהיותך ערם ועריה מתבוססת	היה ערה
בדמך היית׃ ויהי אחרי כל רעתך	בוס היה
אוי אוי לך נאם אדני יהוה׃ ותבני	רוע
לך גב ותעשי לך רמה בכל רחוב׃	בנה עשה רום
אל כל ראש דרך בנית רמתך	רחב בנה
ותתעבי את יפיך ותפשקי את רגליך	תעב יפה
לכל עובר ותרבי את תזנותיך׃	פשק עבר
ותזני אל בני מצרים שכניך גדלי	רבה זנה
בשר ותרבי את תזנותך להכעסני׃	כעס
והנה נטיתי ידי עליך ואגרע חקך	נטה גרע
ואתנך בנפש שנאותיך בנות	חקק
פלשתים הנכלמות מדרכך זמה׃	כלם זמם
ותזני אל בני אשור מבלתי שבעתך	זנה
ותזנים וגם לא שבעת׃ ותרבי את	
תזנותך אל ארץ כנען כשדימה	
וגם בזאת לא שבעת׃ מה אמלה	
לבתך נאם אדני יהוה בעשותך	לבב עשה
את כל אלה מעשה אשה זונה	איש
שלטת׃ בבנותיך גבך בראש כל	בנה
דרך ורמתך עשיתי בכל רחוב ולא	רום עשה
הייתי כזונה לקלס אתנן׃ האשה	רחב היה
המנאפת תחת אישה תקח את	תנה איש
זרים׃ לכל זנות יתנו נדה ואת נתת	נאף לקח
את נדניך לכל מאהביך ותשחדי	נתן
אותם לבוא אליך מסביב בתזנותיך׃	אהב שחד
ויהי בך הפך מן הנשים בתזנותיך	את סבב
ואחריך לא זונה ובתתך אתנן	היה נשה
ואתנן לא נתן לך ותהי להפך׃	נתן
לכן זונה שמעי דבר יהוה׃ כה	
אמר אדני יהוה יען השפך נחשתך	שפך
ותגלה ערותך בתזנותיך על	גלה ערה
מאהביך ועל כל גלולי תועבותיך	גלל תעב

eis ad deuorandū. Nunqd parua ē fornicatio tua? Immolaſti filios meos: & dediſti illos cōſecrans eis. Et poſt omnes abominationes tuas & fornicatiōes nō es recordata dierū adoleſcētie tue: qn̄ eras nuda & cōfuſione plena: cōculcata i ſanguie tuo. Et accidit poſt omnē maliciā tuā: ve ve tibi: ait dominus deus. Edificaſti tibi lupanar: & feciſti tibi proſtibulū in cūctis plateis. Ad omē caput vie edificaſti ſignū pſtitutiōis tue: & abominabilē feciſti decorē tuū. Et diuiſiſti pedes tuos omī tranſeunti & multiplicaſti oēs fornicatōes tuas. Et fornicata es cū filiis egypti vicinis tuis magnaꝝ carniū & multiplicaſti fornicationē tuam ad irritandū me. Ecce ego extendam manū meā ſup te: & auferā iuſtificationē tuā. Et dabo te in aīas odientiū te filiarū paleſtinaꝝ que erubeſcūt in via tua ſcelerata. Et fornicata es tu in filiis aſſyriorū: eo ꝙ nedū fueris expleta. Et poſt ꝙ fornicata es nec ſic es ſatiata: & multiplicaſti fornicationē tuā in terra chanaan cū chaldeis: & nec ſic ſatiata es. In quo mundabo cor tuū: ait dn̄s deꝰ: cum facias oia hec opa mulieris meretricis & pcacis: qa fabricaſti lupanar tuū in capite ois vie: & excelſū tuū feciſti in oī platea. Nec facta es q̄ſi meretrix faſtidio augēs pciū: ſed quaſi mulier adultera q̄ ſuper virū ſuū inducit alienos. Oibus meretricibꝰ dantur mercedes: tu aūt dediſti mercedes cūctis amatoribꝰ tuis & dona donabas eis: vt intrarēt ad te vndiqꝫ ad fornicandū tecū: Factūqꝫ ē in te cōtra cōſuetudinē mulierū in fornicatiōibꝰ tuis: & poſt te nō erit fornicatio. In eo ei ꝙ dediſti mercedes: & mercedes nō accepiſti factū eſt in te cōtrarium. Propterea meretrix audi verbum dn̄i. Hec dicit dn̄s deus. Quia effuſū eſt es tuū: & reuelata eſt ignominia tua i fornicationibus tuis ſup amatores tuos: & ſuper idola abominationū tuarum

in cōſūptionē: q̄ſi paꝝ fornicata ſis & iugulaſti fili-
εἰς ἀνάλωσιν, ὡς μικρὰ ἐξεπόρνευσας καὶ ἔσφαξας τὰ τέ-
os tuos: & dediſti eos vt ſctificares tu eos il-
κνα σου, καὶ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἁγιάζεσθαί σε αὐτὰ αὐ-
lis. hoc pter oēm fornicationē tuā: & abominatio-
τοῖς. τοῦτο παρὰ πᾶσαν πορνείαν σου, καὶ τὰ βδελύγμα-
nes tuas: & nō es recordata diei infantie tue
τά σου, καὶ οὐκ ἐμνήσθης τῆς ἡμέρας τῆς νηπιότητός σου
qn̄ eras nuda: & ignominioſa: & mixta in ſan
ὅτε ἦσθα γυμνὴ, καὶ ἀσχημονοῦσα, καὶ πεφυρμένη ἐν τῷ αἵ-
guine tuo & vixiſti. & factū ē poſt oēs iniq̄tates
ματί σου καὶ ἔζησας. καὶ ἐγένετο μετὰ πάσας τὰς ἀδικίας
tuas: ve ve tibi dicit adonai dn̄s. & edificaſti tibi
σου, οὐαὶ οὐαί σοι λέγει ἀδωναὶ κύριος. καὶ ᾠκοδόμησας σεαυ-
hitaculū fornicatiōis: & feciſti tibi pſtitutionē i oī
τῇ οἴκημα πορνικόν, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ ἔκθεμα ἐν πάσῃ
platea: & in pncipio ois vie edificaſti
πλατείᾳ, καὶ ἐπ' ἀρχῆς πάσης ὁδοῦ ᾠκοδόμησας τὰς
fornicatiōes tuas: & deſtruxiſti decorē tuū. & diuiſiſti
πορνείας σου, καὶ ἐλυμήνω τὸ κάλλος σου. καὶ διήγαγες τὰ
crura tua oī trāſeunti: & mltiplicaſti fornicationē
σκέλη σου παντὶ παρόδῳ, καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν D
tuā: & fornicata es ſup filios egypti vicinos
σου, καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αἰγύπτου τοὺς ὁμοροῦντάς
tibi magnaꝝ carniū. & multipliciē fornicata es
σοι τοὺς μεγαλοσάρκους. καὶ πολλαχῶς ἐξεπόρνευσας
vt ad iracūdiā puocares me: & ecce extēdo manū meā ſup te
τοῦ παροργίσαι με, καὶ ἰδοὺ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ,
& auferā legitia tua: & tradam te in aīas odi-
καὶ ἐξαρῶ τὰ νόμιμά σου, καὶ παραδώσω σε εἰς ψυχὰς μι-
entiū te filias alienigenaꝝ q̄ declinauerūt a
σούντων σε θυγατέρας ἀλλοφύλων τὰς ἐκκλινούσας ἐκ τῆς
via tua. ipie egiſti: & fornicata es ſup filios aſ-
ὁδοῦ σου. ἠσέβησας, καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀσ-
ſur: & neqꝫ ſic ſatiata es. & fornicata es & non
σούρ, καὶ οὐδ' οὕτως ἐπλήσθης. καὶ ἐξεπόρνευσας καὶ οὐκ
es repleta: & mltiplicaſti fornicatiōes tuas ad trā cha
ἐνεπλήσθης, καὶ ἐπλήθυνας τὰς πορνείας σου πρὸς γῆν χα-
naan: & ad chaldeos: & neqꝫ in his repleta
ναάν, καὶ εἰς τοὺς χαλδαίους, καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις ἐνεπλή-
es. qd faciam cordi tuo dicit adonai dn̄s: cū fece
σθης. τί ποιήσω τῇ καρδίᾳ σου λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἐν τῷ ποι-
ris tu hec oia opa mulieris meretricis ipuden
ῆσαί σε ταῦτα πάντα ἔργα γυναικὸς πόρνης παρρησια-
tis: & fornicata es tripliciē in filiabus tuis
ζομένης. καὶ ἐξεπόρνευσας τρισσῶς ἐν ταῖς θυγατράσιν σου
qn̄ edificaſti tu lupanar tuū i pncipio ois vie:
ἐν τῷ οἰκοδομῆσαί σε τὸ πορνεῖόν σου ἐν ἀρχῇ πάσης ὁδοῦ,
& baſim tuā feciſti in oī platea: & nō
καὶ τὴν βάσιν σου ἐποίησας ἐν πάσῃ πλατείᾳ, καὶ οὐκ
fuiſti q̄ſi meretrix ꝯgregans mercedes: aut mulier adultera ſimilis
ἐγένου ὡς πόρνη συνάγουσα μισθώματα, ἡ γυνὴ ἡ μοιχωμένη ὁμοία
tibi a viro ſuo accipiens mercedes: & oībus
σοι ἡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα, καὶ πᾶσιν
q fornicabant cū ea dans mercedes. & tu dedi-
τοῖς ἐκπορνεύουσιν αὐτὴν προσδιδοῦσα μισθώματα. καὶ σὺ προσέ-
ſti mercedes cūctis amatoribꝰ tuis: & onerabas illos vt
δωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου, καὶ ἐφόρτιζες αὐτοὺς τοῦ
venirēt ad te p circuitū in fornicatione tua. & factū ē in te per
ἔρχεσθαι πρὸς σὲ κυκλόθεν ἐν τῇ πορνείᾳ σου. καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διε-
uerſum pter mulieres in fornicatiōe tua: & poſt te nō
στραμμένον παρὰ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ πορνείᾳ σου, καὶ μετὰ σὲ οὐ
fornicabunt: in eo .n. ꝙ das tu mercedes: & mercedes
πορνεύσουσιν, ἐν τῷ γὰρ προσδοῦναί σε μισθώματα, καὶ μισθώμα-
nō ſūt date tibi: factū ē in te ꝯuerſum. ppterea meretrix au
τα μὴ δίδοσθαί σοι, γέγονεν ἐν σοὶ διεστραμμένον. διὰ τοῦτο πόρνη ἄ-
di verbū dn̄i. hec dicit adonai dn̄s. qꝛ effudiſti es tuū
κουε λόγον κυρίου. τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος. ἀνθ' ὧν ἐξέχεας τὸν χαλκόν σου
& reuelabitur ignominia tua in fornicatiōe tua ad
καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου ἐπὶ τῇ πορνείᾳ σου πρὸς τοὺς
amatores tuos: & in oēs cogitationes iniq̄tatū tuaꝝ:
ἐραστάς σου, καὶ εἰς πάντα τὰ ἐνθυμήματα τῶν ἀνομιῶν σου,

Digitized by Google

τ in ſanguinib⁹ filioꝝ tuoꝝ q̄s dediſti eis. ideo
καὶ ἐν τοῖς αἵμασι τῶν τέκνων σου ὧν δέδωκας αὐτοῖς. διὰ
ecce ego ſup te cōgrego omnes amatores tuos i q̄b⁹
τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ συνάγω πάντας τοὺς ἐραστάς σου ἐν οἷς
mixta es in eis: τ oēs q̄s dilexiſti cū vniuerſis
ἐπεμίγης ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντας οὓς ἠγάπησας σὺν πᾶσιν
E q̄s oderas. τ ꝯgregabo eos ſup te in circuitu. τ reuela-
οἷς ἐμίσεις. καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν. καὶ ἀποκα-
labo malitias tuas ad eos: τ videbūt cūctaꝫ
λύψω τὰς κακίας σου πρὸς αὐτούς, καὶ ὄψονται πᾶσαν τὴν
ignominiā tuā: τ vlciſcar te vltione adulteraꝝ: τ
αἰσχύνην σου, καὶ ἐκδικήσω σε ἐκδικήσει μοιχαλίδων, καὶ
effundentiū ſanguinē. τ ponā te in ſanguie furoris τ zeli:
ἐκχεουσῶν αἷμα. καὶ θήσω σε ἐν αἵματι θυμοῦ καὶ ζήλου,
τ tradam te in manus eoꝝ: τ ſuffodient
καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ κατασκάψουσιν
lupanar tuū: τ deſtruent baſim tuā: τ nuda-
τὸ πορνεῖόν σου, καὶ καθελοῦσιν τὴν βάσιν σου, καὶ ἐκδύ-
bunt te veſtimētis tuis: τ tollent vaſa glīatio
σουσίν σε τὰ ἱμάτιά σου, καὶ λήψονται τὰ σκεύη τῆς καυχή-
nis tue: τ dimittent te nudā: τ plenā ignominia: τ
σεώς σου, καὶ ἀφήσουσίν σε γυμνήν, καὶ ἀσχημονοῦσαν, καὶ
adducēt ſup te turbas: τ lapidabunt te in lapidib⁹: τ
ἄξουσιν ἐπὶ σὲ ὄχλους, καὶ λιθοβολήσουσίν σε ἐν λίθοις, καὶ
iugulabunt te in gladijs ſuis: τ ſuccen-
κατασφάξουσίν σε ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν, καὶ ἐμπρήσου-
4.Re. 25.b. dent domos tuas in igne: τ facient in te vltiones
σιν τοὺς οἴκους σου ἐν πυρί, καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐκδικήσεις
coram mulierib⁹ multis. τ auertam te a fornicatio
ἐνώπιον γυναικῶν πολλῶν. καὶ ἀποστρέψω σε ἀπὸ πορνεί-
ne: τ mercedes non dabis vltra: τ dimittam
ας, καὶ μισθώματα οὐ μὴ προσδῷς οὐκ ἔτι, καὶ ἐπαφήσω
furorē meū ſup te: τ auferet zelus me⁹ a te: τ
τὸν θυμόν μου ἐπὶ σέ, καὶ ἐξαρθήσεται ὁ ζῆλός μου ἐκ σοῦ, καὶ
requieſcam: τ nō ſollicit⁹ ero vltra: eoq̄ nō es recordata
ἀναπαύσομαι, καὶ οὐ μὴ μεριμνήσω ἔτι, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἐμνήσθης
diei infantie tue τ cōtriſtabas me in oīb⁹
τὴν ἡμέραν τῆς νηπιότητός σου καὶ ἐλύπεις με ἐν πᾶσιν
his. τ ecce ego vias tuas in caput tuū dedi:
τούτοις. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ τὰς ὁδούς σου εἰς κεφαλήν σου δέδω-
dicit adonai dn̄s. τ ſic non feci ſcdm omnē
κα, λέγει ἀδωναΐ κύριος. καὶ οὕτως οὐκ ἐποίησα κατὰ πᾶσαν
impietatē tuā ſup oībus iniq̄tatib⁹ tuis. hec
τὴν ἀσέβειάν σου ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου. ταῦτά
ſunt oīa q̄cūq̄ dixeſt ꝯ̄ te in parabola dicentes:
ἐστιν πάντα ὅσα εἶπον κατὰ σοῦ ἐν παραβολῇ λέγοντες,
ſicut mr̄: ſic τ filia matris tue. tu es ei⁹ q̄ reli
καθὼς ἡ μήτηρ, οὕτως καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς μητρός σου. σὺ εἶ τῆς ἀπω-
quit viꝝ ſuum τ filios ſuos: τ ſoror
σαμένης τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἀδελφὴ
ſororꝝ tuaꝝ q̄ reliquerunt viros ſuos τ
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἀπωσαμένων τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ
filios ſuos: mr̄ vr̄a cethea: τ pr̄ vr̄ amor
τὰ τέκνα αὐτῶν, ἡ μήτηρ ὑμῶν χετταία, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀμορ-
reus: ſoror tua ſenior ſamaria hec: τ
ραῖος, ἡ ἀδελφή σου ἡ πρεσβυτέρα σαμάρεια αὐτή, καὶ αἱ
F filie eius q̄ habitāt a ſiniſtris tuis: τ ſoror
θυγατέρες αὐτῆς αἱ κατοικοῦσαι ἐξ εὐωνύμων σου, καὶ ἡ ἀδελ-
tua iunior q̄ habitat a dextris tuis: ſodoma τ
φή σου ἡ νεωτέρα ἡ κατοικοῦσα ἐκ δεξιῶν σου, σόδομα καὶ
filie eius: τ neq̄ ſic in vijs eoꝝ ambula
αἱ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ οὐδ᾽ ὣς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐπορεύ-
ſti: neq̄ ſcdm iniq̄tates eoꝝ egiſti paulomin⁹:
θης, οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐποίησας καταμικρόν,
τ trāſgreſſa es eas in oībus vijs tuis: viuo
καὶ ὑπέρκεισαι αὐταῖς ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου, ζῶ
ego dicit adonai dn̄s. ſi fecit ſodoma ſoror
ἐγὼ λέγει ἀδωναΐ κύριος. εἰ ἐποίησεν σόδομα ἡ ἀδελ-
tua ip̄a: τ filie eius ſicut feci-
φή σου αὐτή, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ὃν τρόπον ἐποίη-
ſti tu τ filie tue. verūtn̄ hec
σας σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου. πλὴν τοῦτο τὸ

in ſanguine filiorū tuorum quos dediſti eis: Ecce ego congregabo oēs amatores tuos qb⁹ cōmixta es: & omnes quos dilexiſti cū vniuerſis quos oderas. Et congregabo eos ſuper te vndiq̄: & nudabo ignominiā tuam coram eis: & videbunt oēm turpitudinē tuam: & iudicabo te iudicijs adulterarū & effundentiū ſanguinē. Et dabo te in ſanguinē furoris & zeli: & dabo te in man⁹ eoꝝ. Et deſtruēt lupanar tuū & demolientur pſtibulū tuū. Et denudabūt te veſtimētis tuis: & auferent vaſa decoris tui: & derelinquēt te nudā plenāq̄ ignominia: & adducent ſup te multitudinē. Et lapidabūt te lapidib⁹ & trucidabunt te gladijs ſuis. Et cōburēt domos tuas igni & faciēt in te iudicia in oculis mulierum plurimarū. Et deſines fornicari: & mercedes vltra nō dabis. Et requieſcet idignatio mea in te: & auferetur zelus me⁹ a te & quieſcā nec iraſcar ampli⁹: eo q̄ nō fueris recordata dierꝫ adoleſcētie tue: & ꝓuocaſti me in oib⁹ his. Quapꝑter & ego vias tuas in capite tuo dedi: ait dominus deus: & non feci iuxta ſcelera tua in omnibus abomiatiōib⁹ tuis. Ecce oīs qui dicit vulgo ꝓuerbiū: i te aſſumet illud dicēs. Sicut mater: ita & filia eius. Filia mr̄is tue es tu q̄ ꝓiecit virū ſuū & filios ſuos & ſoror ſororꝝ tuarū q̄ ꝓiecerunt viros ſuos & filios ſuos. Mater vr̄a cethea: & pater vr̄ amoreus. Et ſoror tua maior ſamaria ipſa & filie eius q̄ habitāt ad ſiniſtram tuā. Soror aūt tua minor te: que habitat a dextris tuis ſodoma & filie eius. Sed nec in vijs earꝫ ambulaſti neq̄ ſm̄ ſcelera earum feciſti. Pauxillū minus pene ſceleratiora feciſti illis: in oībus vijs tuis. Viuo ego dicit domin⁹ deus: quia non fecit ſodoma ſoror tua ipſa & filie eius: ſicut feciſti tu & filie tue. Ecce hec fuit

וכדמי בניך אשר נתתי להם׃ לכן — נתן
הנני מקבץ את כל מאהביך אשר — קבץ
ערבת עליהם ואת כל אשר אהבת
על כל אשר שנאת וקבצתי אתם
עליך מסביב וגליתי ערותך — סבב גלה
אליהם וראו את כל ערותך׃ — ערה ראה
ושפטתיך משפטי נאפות ושפכת — שפט
דם ונתתיך דם חמה וקנאה׃ ונתתי
אותך בידם והרסו גבך ונתצו — את
רמתיך והפשיטו אותך בגדיך — רום פשט
ולקחו כלי תפארתך והניחוך עירם — כלה פאר
ועריה׃ והעלו עליך קהל ורגמו — ינח ערה
אתך באבן ובתקוך בחרבותם׃ — עלה
ושרפו בתיך באש ועשו בך שפטים — בית עשה
לעיני נשים רבות והשבתיך — רבב שבת
מזונה וגם אתנן לא תתני עוד׃ — זנה תנה
והנחתי חמתי בך וסרה קנאתי — נוח
ממך ושקטתי ולא אכעס עוד׃ יען — יחם סור
אשר לא זכרתי את ימי נעוריך — מן כעס
ותרגזי לי בכל אלה וגם אני הא — יום נער
דרכך בראש נתתי נאם אדני — רגז
יהוה ולא עשיתי את הזמה על כל — עשה זמם
תועבתיך׃ הנה כל המשל עליך — תעב
ימשל לאמר כאמה בתה׃ בת — משל
אמך את געלת אישה ובניה ואחות — בנה
אחותך את אשר געלו אנשיהן
ובניהן אמכן חתית ואביכן אמרי׃
ואחותך הגדולה שמרון היא ובנותיה — גדל
היושבת על שמאולך ואחותך — ישב שמל
הקטנה ממך היושבת מימינך — ימן
סדם ובנותיה׃ ולא בדרכיהן הלכת
ובתועבותיהן עשיתי כמעט קט — קוט
ותשחיתי מהן בכל דרכיך׃ חי — שחת
אני נאם אדני יהוה אם עשתה
סדם אחותך היא ובנותיה כאשר
עשית את ובנותיך׃ הנה זה היה — בנה

Ter.heb.Ezechi.xvj.

עון סדם אחותך גאון שבעת לחם — גאה
ושלות השקט היה לה ולבנותיה ויד — שלה שקט
עני ואביון לא החזיקה: ותגבהינה — ענה אבה
ותעשינה תועבה לפני ואסיר — חזק גבה
אתהן כאשר ראיתי: ושמרון כחצי — עשה תעב
חטאתיך לא חטאה ותרבי את — פנה סור
תועבותיך מהנה ותצדקי את אחותך — ראה חצה
בכל תועבותיך אשר עשיתי: גם את — רבה צדק
שאי כלמתך אשר פללת לאחותך — עשה
בחטאתיך אשר התעבת מהן — נשה
תצדקנה ממך וגם את בושי ושאי — תעב
כלמתך בצדקתך אחיותך: ושבתי — מן
את שבותהן את שבות סדם ובנותיה — שוב
ואת שבות שמרון ובנותיה ושבות — שבה
שביתיך בתוכהנה: למען תשאי — נשא
כלמתך ונכלמת מכל אשר עשית — כלם
בנחמך אתן: ואחותיך סדם ובנותיה
תשבן לקדמתן ושמרון ובנותיה — שוב
תשבן לקדמתן ואת ובנותיך
תשבינה לקדמתכן: ולוא היתה סדם — היה
אחותך לשמועה בפיך ביום — שמע פה
גאוניך: בטרם תגלה רעתך כמו עת — גאה גלה
חרפת בנות ארם וכל סביבותיה — רוע סבב
בנות פלשתים השאטות אותך
מסביב: את זמתך ואת תועבותיך — זמם תעב
את נשאתים נאם יהוה: כי כה אמר
אדני יהוה ועשית אותך כאשר — עשה את
עשית אשר בזית אלה להפר — בזה כור
ברית: וזכרתי אני את בריתי אותך — כרת
בימי נעוריך והקימותי לך ברית — יום נער
עולם: וזכרת את דרכיך ונכלמת — קום כלם
בקחתך את אחותיך הגדלות ממך — לקח מן
אל הקטנות ממך ונתתי אתהן לך — נתן
לבנות ולא מבריתך: והקימתי אני — בנה קום
את בריתי אתך וידעת כי אני
יהוה: למען תזכרי ובשת ולא יהיה — זכר בוש
היה

Tráſla.B.Hie.

iniq̃tas ſodome ſororis
tue: ſupbia ſaturitas pa-
nis & abũdantia & ociũ
ipſius & filiarũ eius: &
manũ egeno & paupi nõ
porrigebant: & eleuate
ſunt & fecerũt abomina-
tiones corã me: & abſtuli
eas ſicut vidiſti. Et ſa-
maria dimidium
peccatorũ tuorum non
peccauit: ſed viciſti eas
ſceleribus tuis & iuſtifi-
caſti ſorores tuas
in oibus abominatiõib⁹
tuis q̃s opata es. Ergo
& tu porta cõfuſionẽ tuã
que viciſti ſorores tuas
peccatis tuis ſceleratius
agens ab eis:
iuſtificate ſunt enĩ a te.
Ergo & tu confundere
& porta ignominiã tuã
q̃ iuſtificaſti ſorores tuas.
Et cõuertã reſtituẽs eas
cõuerſione ſodomoꝝ cũ
filiabus ſuis: & cõuerſio-
ne ſamarie & filiaꝝ eius.
Et cõuertam reuerſionẽ
tuã in medio eaꝝ: vt por-
tes ignominiã tuã: & cõ-
fundaris in oib⁹ q̃ feciſti
conſolans eos. Et ſoror
tua ſodoma & filie eius
reuertẽtur ad antiq̃tatẽ
ſuã: & ſamaria & filie ei⁹
reuertẽtur ad antiquita-
tem ſuã: & tu & filie tue
reuertimini ad antiq̃tatẽ
veſtrã. Non fuit aũt ſodo-
ma ſoror tua audita i ore
tuo in die
ſupbie tue anteq̃ reue-
laretur malicia tua ſicut
hoc tpe in opprobriũ fi-
liarũ ſyrie & cũctarũ in
circuitu tuo filiarũ pale-
ſtinarum que ambiũt te
per gyrum. Scelus tuum
& ignominiã tuam
tu portaſti: ait domin⁹.
Quia hec dicit
dominus deus. Et faciã
tibi ſicut
deſpexiſti iuramentum
vt irritum faceres
pactum: & recordabor
ego pacti mei tecum
in dieb⁹ adoleſcẽtie tue:
& ſuſcitabo tibi pactũ
ſempiternũ. Et recorda-
beris viarũ tuaꝝ & cõfun-
deris cum receperis ſoro-
res tuas te maiores
cum minorib⁹ tuis. Et
dabo eas tibi
in filias: ſed non ex pa-
cto tuo & ſuſcitabo ego
pactum meum tecum.
Et ſcies quia ego
dñs: vt recorderis & cõ-
fundaris & non ſit

Tráſ.Gre.lxx.cũ interp̃.lati.

iniq̃tas ſodomoꝝ ſororis tue ſupbia: ⁊ in
ἀνόμημα σοδόμων τῆς ἀδελφῆς σου ἡ ὑπερηφανία, καὶ ἐν
ſaturitate panũ. ⁊ i abũdãtijs delitijs affluebãt ipa ⁊
πλησμονῇ ἄρτων, καὶ ἐν εὐθηνίαις ἐσπατάλων αὐτὴ καὶ αἱ
filie eius. hoc fuit in ipa ⁊ filiabus
θυγατέρες αὐτῆς. τοῦτο ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατρά-
eius: ⁊ manũ paupis ⁊ egeni nõ aſſumebant
σιν αὐτῆς, καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβά- Gen. 19. f.
⁊ gliabantur: ⁊ fecerunt iniq̃tates i ɔſpe
νοντο καὶ ἐμεγαλαύχουν, καὶ ἐποίησαν ἀνομήματα ἐνώπι-
ctu meo: ⁊ abſtuli eas ſicut vidiſti. ⁊ ſamaria ſcđm
όν μου, καὶ ἐξῆρα αὐτὰς καθὼς εἶδον. καὶ σαμάρεια κατὰ τὰς
dimidia peccatoꝝ tuoꝝ nõ peccauit: ⁊ multiplicaſti
ἡμίσεις τῶν ἁμαρτιῶν σου οὐχ ἥμαρτεν, καὶ ἐπλήθυνας
iniq̃tates tuas ſup eas: et iuſtificaſti ſorores
τὰς ἀνομίας σου ὑπὲρ αὐτάς. καὶ ἐδικαίωσας τὰς ἀδελφάς
tuas i oibus iniq̃tatib⁹ tuis q̃s feciſti. ⁊ tu ſu-
σου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου αἷς ἐποίησας. καὶ σὺ κό-
ſtine tormẽtũ tuũ in q̃ corrupiſti ſorores tuas in
μισαι τὴν βάσανόν σου ἐν ᾗ ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν
peccatis tuis qb⁹ iniq̃ egiſti ſup eas: ⁊ iuſtifica-
ταῖς ἁμαρτίαις σου αἷς ἠνόμησας ὑπὲρ αὐτάς, καὶ ἐδικαίω-
ſti eas ſup te. ⁊ tu cõfundere ⁊ ſuſcipe
σας αὐτὰς ὑπὲρ σεαυτήν. καὶ σὺ αἰσχύνθητι καὶ λάβε τὴν
ignominiã tuã: eo qđ iuſtificaueri tu ſorores tuas: ⁊ auer
ἀτιμίαν σου, ἐν τῷ δικαιῶσαί σε τὰς ἀδελφάς σου, καὶ ἀπο-
tam auerſiões eaꝝ auerſionẽ ſodomoꝝ ⁊
στρέψω τὰς ἀποστροφὰς αὐτῶν τὴν ἀποστροφὴν σοδόμων καὶ
filiaꝝ eius: ⁊ auertã auerſionẽ ſama
τῶν θυγατέρων αὐτῆς, καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστροφὴν σαμα-
rie ⁊ filiaꝝ ſuaꝝ. ⁊ auertam auerſio-
ρείας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς. καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστρο-
nẽ tuã in medio eaꝝ: vt portes tormẽtũ tuũ: ⁊
φήν σου ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅπως κομίσῃ τὴν βάσανόν σου, καὶ
hebis ignomiã ex oibus q̃ feciſti cũ tu ad iracũdiã ꝓuocares
ἀτιμωθήσῃ ἐκ πάντων ὧν ἐποίησας ἐν τῷ σε παροργίσαι
me. ⁊ ſoror tua ſodoma: ⁊ filie eius reſti
με. καὶ ἡ ἀδελφή σου σόδομα, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀπο-
tuentur ſicut fuerit a ꝑncipio: ⁊ ſamaria: ⁊
κατασταθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ᾽ ἀρχῆς. καὶ σαμάρεια, καὶ G
filie eius reſtituentur ſicut erãt a ꝑncipio
αἱ θυγατέρες αὐτῆς κατασταθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ᾽ ἀρχῆς.
⁊ tu ⁊ filie tue reſtituemini ſicut fuiſtis
καὶ σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου ἀποκατασταθήσεσθε καθὼς ἦτε
a ꝑncipio: ⁊ niſi fuiſſet ſodoma ſoror tua in auditũ in
ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ εἰ μὴ ἦν σόδομα ἡ ἀδελφή σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ
ore tuo in diebus ſuperbie tue añq̃
στόματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ὑπερηφανίας σου πρὸ τοῦ
reuelarentur malitie tue: ſicut nũc opprobriũ es
ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὃν τρόπον νῦν ὄνειδος εἶ
tu filiaꝝ ſyrie: ⁊ oium q̃ in circuitu tuo: ⁊ fi-
σὺ θυγατέρων συρίας, καὶ πάντων τῶν κύκλῳ σου, καὶ θυ-
liaꝝ alienigenaꝝ circũdantiũ te ꝑ gyꝝ. iple-
γατέρων ἀλλοφύλων τῶν περιεχουσῶν σε κύκλῳ. τὰς ἀσε-
tates tuas ⁊ iniq̃tates tuas tu porta ipas dicit dñs.
βείας σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κόμισαι αὐτὰς λέγει κς.
hec dicit adonai dñs: ⁊ faciã in te ſicut feciſti
τάδε λέγει ἀδωναῒ κς, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ καθὼς ἐποίησας
ſic deſpexiſti maledictionẽ vt pterires teſtamẽtũ meũ: ⁊ recor
ὡς ἠτίμωσας τὴν ἀρὰν τοῦ παραβῆναι τὴν διαθήκην μου, καὶ μνησθή-
dabor ego teſtamẽti mei qđ tecum in dieb⁹ adoleſcẽtie tue:
σομαι ἐγὼ τῆς διαθήκης μου τῆς μετὰ σοῦ ἐν ἡμέραις νηπιότητός σου,
⁊ ſuſcitabo tibi teſtamẽtũ ſempiternũ. ⁊ recordaberis viaꝝ tuaꝝ:
καὶ ἀναστήσω σοι τὴν διαθήκην αἰώνιον. καὶ μνησθήσῃ τῶν ὁδῶν σου,
⁊ deſpicieris cũ receperis tu ſorores tuas ſe-
καὶ ἐξατιμωθήσῃ ἐν τῷ ἀναλαμβάνειν σε τὰς ἀδελφάς σου τὰς πρε-
niores te cũ iuniorib⁹ te: ⁊ dabo eas tibi i edi
σβυτέρας σου σὺν ταῖς νεωτέραις σου, καὶ δώσω αὐτὰς σοὶ εἰς οἰ-
ficationẽ ⁊ nõ ex teſtamẽto tuo. ⁊ ſuſcitabo ego teſtamẽtũ meũ te
κοδομὴν καὶ οὐκ ἐκ διαθήκης σου. καὶ ἀναστήσω ἐγὼ τὴν διαθήκην μου με-
cum: ⁊ cognoſces qꝛ ego dñs vt recorderis ⁊ ɔfundaris: ⁊ nõ
τὰ σοῦ, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐγὼ κς, ὅπως μνησθῇς καὶ αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ

ſit tibi vltra apire os a facie ignominie
ᾖ σοι ἔτι ἀνοῖξαι τὸ στόμα ἀπὸ προσώπου τῆς ἀτιμίας
tue: cū ꝓpici⁹ fuero ego tibi iuxta oīa q̄cūq; feci-
σου, ἐν τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοι κατὰ πάντα ὅσα ἐποί-
ſti dicit adonai dn̄s.
ησας λέγει ἀδωναῒ κύριος. Ca.17.

A Et fact⁹ eſt ſmo dn̄i ad me dicēs: fili hoīs: nar-
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, διή-
ra narrationē ⁊ dic parabolam ad domū iſrl̄: ⁊ di-
γησαι διήγημα καὶ εἰπὲ παραβολὴν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσλ, καὶ ἐ-
ces. hec dicit adonai dn̄s: aqla magna magnaꝝ alaꝝ
ρεῖς. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ὁ ἀετὸς ὁ μέγας ὁ μεγαλοπτέρυγος
longo mēbroꝝ ductu plena vnguiū: q̄ hȝ ductū
ὁ μακρὸς τῇ ἐκτάσει πλήρης ὀνύχων, ὃς ἔχει τὸ ἥγημα
intrādi in libanū: ⁊ tulit electas ce-
εἰσελθεῖν εἰς τὸν λίβανον, καὶ ἔλαβε τὰ ἐπίλεκτα τῆς κέ-
dri ſūmitates teneritudinis amouit: attulit eas
δρου τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος ἀπέκνισεν, ἤνεγκεν αὐτὰ
in trā chanaā in ciuitatē muratam poſuit illas. ⁊
εἰς γῆν χαναὰν εἰς πόλιν τετειχισμένην ἔθετο αὐτά. καὶ
tulit de ſemine tre: ⁊ dedit illud in
ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸ
campo ſemiabili vt acciperet radicationē plāta ī aqua multa
πεδίον φυτὸν ἀπόριμον λαβεῖν ῥίζωσιν φυτὸν ἐν ὕδατι πολλῷ
vt reſpiceretur poſuit illud ⁊ ortum eſt ⁊ factū eſt in
ἐπιβλεπόμενον ἔταξεν αὐτὸ καὶ ἀνέτειλεν καὶ ἐγένετο εἰς
B vitem infirmā ⁊ puaȝ magnitudie vt appare-
ἄμπελον ἀσθενοῦσαν καὶ μικρὰν τῷ μεγέθει τοῦ ἐπιφαίνε-
ret farmēta eius ſup eam: ⁊ radices ei⁹ ſubter
σθαι τὰ κλήματα αὐτῆς ἐπ' αὐτήν, καὶ αἱ ῥίζαι αὐτῆς ὑποκά-
illā erāt. ⁊ factū ē in viteȝ ⁊ fecit ꝓpa-
τω αὐτῆς ἦσαν. καὶ ἐγένετο εἰς ἄμπελον καὶ ἐποίησεν ἀπω-
gines: ⁊ extendit ramos ſuos. ⁊ facta ē aq-
ρύγας, καὶ ἐξέτεινεν τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο ἀε-
la altera grādis magnaꝝ alaꝝ: ⁊ multis vnguib⁹: ⁊
τὸς ἕτερος μέγας μεγαλοπτέρυγος, καὶ πολὺς ὄνυξιν, καὶ
ecce vitis hec implicata ad eam ⁊ radices
ἰδοὺ ἡ ἄμπελος αὕτη περιπλεκομένη ἐπ' αὐτὸν καὶ αἱ ῥίζαι
eius ad illā: ⁊ ramos ſuos extendit ei
αὐτῆς ἐπ' αὐτόν, καὶ τὰ κλήματα αὐτῆς ἐξαπέστειλεν αὐτῷ
vt potaret eā cū gleba a plātatiōe ſua:
τοῦ ποτίσαι αὐτὴν σὺν τῷ βώλῳ ἀπὸ τῆς φυτείας αὐτῆς,
in cāpo bono ſup aq̄ multa iſta ipinguat vt face
εἰς πεδίον καλὸν ἐφ' ὕδατι πολλῷ αὕτη πιαίνεται τοῦ ποι-
ret germina: ⁊ ferret fructū vt eſſet in vitē grā
ῆσαι βλαστούς, καὶ φέρειν καρπὸν τοῦ εἶναι εἰς ἄμπελον με-
dem. ꝓpterea dic: hec dicit adonai dn̄s ſi dirige-
γάλην. διὰ τοῦτο εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, εἰ κατευ-
tur nōne radices teneritudinis ⁊ fructus illi⁹ cōpu
θυνεῖ; οὐχὶ αἱ ῥίζαι τῆς ἁπαλότητος καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς σα-
C treſcet: ⁊ areſcent oīa q̄ ꝓoriuntur ex ea
πήσεται, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ προανατέλλοντα αὐ-
⁊ nō in brachio magno: neq; in ppl̄o multo vt e-
τῆς, καὶ οὐκ ἐν βραχίονι μεγάλῳ, οὐδὲ ἐν λαῷ πολλῷ τοῦ ἐκ-
uellat eam ex radicib⁹ ei⁹: ⁊ ecce ipinguat. nūqd di-
σπάσαι αὐτὴν ἐκ ῥιζῶν αὐτῆς, καὶ ἰδοὺ πιαίνεται. μὴ κα-
rigetꝰ nōne cū cōtigerit eā vent⁹ vrens exſic-
τευθυνεῖ; οὐχὶ ἐν τῷ ἅψασθαι αὐτῆς ἄνεμον τὸν καύσωνα ξηραν-
cabit ariditate: cū gleba germis ſui areſ-
θήσεται ξηρασίᾳ; σὺν τῷ βώλῳ τῆς ἀνατολῆς αὐτῆς ξηρανθή-
cet. ⁊ factū ē verbū dn̄i ad me dicēs: dic iā ad
σεται. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, εἰπὸν δὴ πρὸς
domū exaſperantem: nō ſcitis qd ſunt iſta:
τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα, οὐκ ἐπίστασθε τί ἐστιν ταῦ-
dic eis: ecce venit rex babylonis
τα; εἰπὸν αὐτοῖς, ἰδοὺ ἔρχεται βασιλεὺς βαβυλῶνος
ſup hieruſalem ⁊ aſſumet regem eius: ⁊
ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ λήψεται τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ
pncipes eius: ⁊ adducet eos ad ſemetipſȝ in
τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς, καὶ ἄξει αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰς
babylonē: ⁊ tollet de ſemine
βαβυλῶνα, καὶ λήψεται ἐκ τοῦ σπέρματος

tibi vltra apire os pre
confuſione tua:
cum placatus tibi fuero
in omnibus que feciſti:
ait dominus deus. 17.

Et factus eſt ſermo
dn̄i ad me dicens.
Fili hoīs: ꝓpone enig-
ma & narra parabolā ad
domum iſrael & dices.
Hec dicit dominus
deus. Aquila grandis
magnarū alarum
longo membrorum du
ctu plena plumis &
varietate: venit ad liba
num: & tulit
medullam cedri. Sūmi-
tatem frondium eius
auulſit & trāſportauit eā
in terrā chanaā: in vrbe
negociato. ū poſuit illā.
Et tulit de ſemine terre
& poſuit illud in terra ꝓ
ſemine: vt firmaret radi-
cem ſup aq̄s multas. In
ſupficie poſuit illud. Cū
q̄ȝ germinaſſet creuit in
vineā latiorē: hūili ſtatu
ra: reſpicientibus ramis
eius ad eā: & radices eius
ſub illa erant. Facta eſt
ergo vinea: & fructifica-
uit in palmites: & emiſit
ꝓpagines. Et facta ē aq
la altera grādis: magnis
alis: multiſq; plumis.
Et ecce vinea iſta quaſi
mittēs radices ſuas ad eā:
palmites ſuos extendit
ad illā vt irrigaret eā de
areolis germinis ſui. In
terra bona ſup aquas
multas plantata eſt vt
faciat frondes & portet
fructum: vt ſit in vineā
grandem. Dic. Hec
dicit dn̄s deus. Ergo ne
proſperabitur? Nonne
radices eius euellet: &
fructus eius diſtringet:
& ſiccabit oēs palmites
germinis eius & areſcet:
& nō in brachio gran-
di neq; in populo multo
vt euelleret eā radicitus.
Ecce plantata eſt:
ergo ne proſperabitur?
Nōne cū tetigerit eam
ventus vrens ſiccabitur?
in areis germis ſui
areſcet. Et factū eſt ver
bū dn̄i ad me dicens.
Dic ad domū exaſperā-
tem. Neſcitis quid iſta
ſignificēt? dic. Ecce veni
et rex babylonis in hie
ruſalē: & aſſumet regē
& pricipes ei⁹ & adducet
eos ad ſemetipm̄ in baby
lonē: & tollet de ſemine

לָךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְּלִמָּתֵךְ פָּנָה
בְּכַפְּרִי־לָךְ לְכָל־אֲשֶׁר עָשִׂית נְאֻם עָשָׂה
אֲדֹנָי יְהוִה׃
Cap. xvij וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם
חוּד חִידָה וּמְשֹׁל מָשָׁל אֶל־בֵּית
יִשְׂרָאֵל׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל גְּדוֹל הַכְּנָפַיִם גָּדַל
אֶרֶךְ הָאֵבֶר מָלֵא הַנּוֹצָה אֲשֶׁר־לוֹ
הָרִקְמָה בָּא אֶל־הַלְּבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת־ בּוֹא לָקַח
צַמֶּרֶת הָאָרֶז׃ אֵת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו יָנַק
קָטָף וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן בְּעִיר בּוֹא
רֹכְלִים שָׂמוֹ׃ וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאָרֶץ שׂוּם
וַיִּתְּנֵהוּ בִּשְׂדֵה־זָרַע קָח עַל־מַיִם נָתַן
רַבִּים צַפְצָפָה שָׂמוֹ׃ וַיִּצְמַח וַיְהִי רָבַב צָמַח
לְגֶפֶן סֹרַחַת שִׁפְלַת קוֹמָה לִפְנוֹת הָיָה פָּנָה
דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו וְשָׁרָשָׁיו תַּחְתָּיו יִהְיוּ דָּלָה
וַתְּהִי לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ בַּדִּים וַתְּשַׁלַּח עָשָׂה בַּד
פֹּארוֹת׃ וַיְהִי נֶשֶׁר־אֶחָד גָּדוֹל גְּדוֹל שָׁלַח
כְּנָפַיִם וְרַב־נוֹצָה וְהִנֵּה הַגֶּפֶן הַזֹּאת גָּדַל
כָּפְנָה שָׁרָשֶׁיהָ עָלָיו וְדָלִיּוֹתָיו
שִׁלְחָה־לוֹ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵעֲרֻגוֹת שָׁקָה אֵת
מַטָּעָהּ׃ אֶל־שָׂדֶה טּוֹב אֶל־מַיִם רַבִּים נָטַע רָבַב
הִיא שְׁתוּלָה לַעֲשׂוֹת עָנָף וְלָשֵׂאת שָׁתַל עָשָׂה
פֶּרִי לִהְיוֹת לְגֶפֶן אַדָּרֶת׃ אֱמֹר כֹּה נָשָׂא הָיָה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה תִּצְלָח הֲלוֹא אֶת־ צָלַח
שָׁרָשֶׁיהָ יְנַתֵּק וְאֶת־פִּרְיָהּ יְקוֹסֵס נָתַק פָּרָה
וְיָבֵשׁ כָּל־טַרְפֵּי צִמְחָהּ תִּיבָשׁ וְלֹא קָסַס
בִּזְרֹעַ גְּדוֹלָה וּבְעַם־רָב לְמַשְׂאוֹת יָבֵשׁ
אוֹתָהּ מִשָּׁרָשֶׁיהָ׃ וְהִנֵּה שְׁתוּלָה גָּדַל נָשָׂא
הֲתִצְלָח הֲלֹא כְגַעַת בָּהּ רוּחַ הַקָּדִים
תִּיבַשׁ יָבֹשׁ עַל־עֲרֻגֹת צִמְחָהּ נָגַע קָדַם
תִּיבָשׁ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ הָיָה
אֱמָר־נָא לְבֵית הַמֶּרִי הֲלֹא יְדַעְתֶּם מָרָה
מָה־אֵלֶּה אֱמֹר הִנֵּה־בָא מֶלֶךְ־בָּבֶל בּוֹא
יְרוּשָׁלַםִ וַיִּקַּח אֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־שָׂרֶיהָ לָקַח שׂוּר
וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו בָּבֶלָה׃ וַיִּקַּח מִזֶּרַע בּוֹא

המלוכה ויכרת אתו ברית ויבא מלך כרת
אתו באלה ואת אילי הארץ לקח: ברית
להיות ממלכה שפלה לבלתי היה
התנשא לשמר את בריתו לעמדה: נשא
וימרד בו לשלח מלאכיו מצרים מרד לאך
לתת לו סוסים ועם רב היצלח נתן צלח
הימלט העשה אלה והפר ברית מלט פור
ונמלט: חי אני נאם אדני יהוה
אם לא במקום המלך הממליך קום
אתו אשר בזה את אלתו ואשר
הפר את בריתו אתו בתוך בבל
ימות: ולא בחיל גדול ובקהל רב מות גדל
יעשה אתו פרעה במלחמה בשפך עשה לחם
סוללה ובבנות דיק להכרית סלל בנה
נפשות רבות: ובזה אלה להפר כרת רבב
ברית והנה נתן ידו וכל אלה עשה
לא ימלטו: לכן כה אמר אדני יהוה
חי אני אם לא אלתי אשר בזה
ובריתי אשר הפיר ונתתיו בראשו פור נתן
ופרשתי עליו רשתי ונתפש תפש
במצודתי והביאותיהו בבלה בוא
ונשפטתי אתו שם מעלו אשר מעל שפט
בי: ואת כל מברחו בכל אגפיו ברח
בחרב יפלו והנשארים לכל רוח נפל שאר
יפרשו וידעתם כי אני יהוה דברתי: פרש
כה אמר אדני יהוה ולקחתי אני
מצמרת הארז הרמה ונתתי מראש רום
ינקותיו רך אקטף ושתלתי אני על רכך קטף
הר גבה ותלול: בהר מרום ישראל תלל רום
אשתלנו ונשא ענף ועשה פרי והיה שתל פרה
לארז אדיר ושכנו תחתיו כל צפור אדר צפר
כל כנף בצל דליותיו תשכנה: וידעו דלה שכן
כל עצי השדה כי אני יהוה השפלתי שפל
עץ גבה הגבהתי עץ שפל יבש
הובשתי עץ לח והפרחתי עץ יבש לוח פרח
אני יהוה דברתי ועשיתי: עשה

regni: ferietq; cū eo fedus & ab eo accipiet iuſiurandum. Sed & fortes terre tollet: vt ſit regnum humile & non eleuetur: ſed cuſtodiat pactū ei9 & ſeruet illud. Qui recedens ab eo miſit nuncios ad egyptum vt daret ſibi equos & populū multū. Nunqd proſperabitur vel cōſequetur ſalutē qui fecit hec: Et qui diſſoluit pactum nunqd effugiet: Viuo ego dicit dominus deus: qm̄ in loco regis qui cōſtituit eum regem: cuius fecit irritum iuramentum & ſoluit pactū qd̄ habebat cū eo: ī medio babylōis morietur. Et nō in exercitu grandi neq; in pplo multo faciet cōtra cum pharao preliū in iactu aggeris: & in extructione vallorū: vt interficiat aīas multas. Spreuerat enī iuramētū vt ſolueret fedus: & ecce dedit manū ſuā & cū oia hec feceritnō effugiet. Propterea hec dicit dn̄s deus. Viuo ego: quoniā iuramentum quod ſpreuit & fedus qd̄ preuaricatus eſt ponā in caput eius. Et expandā ſup eū rete meū: & cōprehendetur in ſagena mea & adducā eum in babylonem & iudicabo eum ibi preuaricatiōe qua deſpexit me: & oēs pfugi eius cū vniuerſo agmine ſuo gladio cadent. Reſidui autem in omnē ventum diſpergentur: & ſcietis quia ego dn̄s locut9 ſū. Hec dicit domin9 deus. Et ſumam ego de medulla cedri ſublimis: & ponam de vertice ramorū eius tenerū: diſtringā & plantabo ſup montē excelſum & eminentē. In mōte ſublimi iſrael plantabo illud: & erūpet in germē & faciet fructū & erit in cedrum magnā. Et hītabūt ſub ea oēs volucres & vniuerſum volatile ſub vmbra frondiū eius nidificabit. Et ſciēt oia ligna regionis: qa ego dn̄s hūiliaui lignū ſublime: & exaltaui lignū hūile: & ſiccaui lignū viride & frōdere feci lignū aridū. Ego dn̄s locutus ſum & feci. 18.

regni: ⁊ diſponet ad eum fedus: ⁊ indu
τῆς βασιλείας, καὶ διαθήσεται πρὸς αὐτὸν διαθήκην, καὶ εἰσά- D
cet eū ī maledictionē: ⁊ duces terre tollet: vt ſit
ξει αὐτὸν ἐν ἀρᾷ, καὶ τοὺς ἡγουμένους τῆς γῆς λήψεται, τοῦ γενέ-
in regem infirmū ⁊ oīno non eleuetur: ſed
σθαι εἰς βασιλείαν ἀσθενῆ τὸ καθόλου μὴ ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ
vt cuſtodiat teſtamētū ei9 ⁊ ſtatuat illud: ⁊ recedet
φυλάσσειν τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ ἱστᾶν αὐτήν, καὶ ἀποστήσε-
ab eo vt mittam nuncios in egyptum vt
ται ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ ἐξαποστέλλειν ἀγγέλους εἰς αἴγυπτον τοῦ
det illi equos ⁊ pplm mltū. ſi dirigetur ſi ſal
δοῦναι αὐτῷ ἵππους καὶ λαὸν πολύν. εἰ κατευθυνεῖ εἰ δια-
uabitur faciēs ɔtraria ⁊ tranſgrediēs teſtamētū ſi ef
σωθήσεται ὁ ποιῶν ἐναντία καὶ παραβαίνων διαθήκην εἰ ἐκ-
fugiet. viuo ego dicit adonai dn̄s: ſi nō in loco re-
φεύξεται. ζῶ ἐγώ λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐὰν μὴ ἐν τῷ τόπῳ τοῦ βα-
gis q cōſtituit regem eū: q ī honorauit ī maledictionē meā:
σιλέως τοῦ βασιλεύσαντος αὐτὸν ὃς ἠτίμωσεν τὴν ἀράν μου,
⁊ trāſgreſſ9 ē teſtamētū meū cū eo: in medio babylonis
καὶ παρέβη τὴν διαθήκην μου μετ᾽ αὐτοῦ, ἐν μέσῳ βαβυλῶνος E
morietur: ⁊ nō in exercitu magno neq; in turba mul-
τελευτήσει, καὶ οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ὄχλῳ πολ-
ta. faciet aūt ɔ̄ eū pharao pliū in iactu aggeris
λῷ. ποιήσει δὲ πρὸς αὐτὸν φαραὼ πόλεμον ἐν χαρακοβολίᾳ
⁊ in extructiōe valloꝝ vt auferat aīas multas: ⁊
καὶ ἐν οἰκοδομῇ βελοστάσεων τοῦ ἐξᾶραι ψυχὰς πολλάς, καὶ
ī honorauit iuramētū vt trāgrederet fedus. ⁊ ecce de-
ἠτίμησεν ὁρκωμοσίαν τοῦ παραβῆναι διαθήκην. καὶ ἰδοὺ δέ-
dit manū eius: ⁊ oia hec fecit ipſi nō
δωκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ πάντα ταῦτα ἐποίησεν αὐτῷ μὴ
ſaluabit: ppterea dic: hec dicit adonai dn̄s: viuo ego ſi
σωθήσεται, διὰ τοῦτο εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ζῶ ἐγὼ ἐὰν
iuramentū meū qđ ī honorauit: ⁊ fedus meū
τὴν ὁρκωμοσίαν μου ἣν ἠτίμωσεν, καὶ τὴν διαθήκην μου
qđ trāſgreſſ9 ē: ⁊ dabo illud in caput eius: ⁊ exten-
ἣν παρέβη, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκπε-
dam ſup eū rete meū: ⁊ capietur in ſage- F
τάσω ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ δίκτυόν μου, καὶ ἁλώσεται ἐν τῇ περιοχῇ
na eius: ⁊ adducā eū in babylonē: ⁊ iudicabor
αὐτοῦ, καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα, καὶ διακριθήσο-
cū eo illic de iniqtate ei9 q iniq egit in me
μαι μετ᾽ αὐτοῦ ἐκεῖ περὶ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ ἧς ἠδίκησεν ἐν ἐμοί
in oībus pfugis eius: ⁊ oēs electi e-
ἐν πάσαις ταῖς φυγαδείαις αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ αὐ-
i9 cū oībus aciebus ei9: in gladio ca-
τοῦ σὺν πάσαις ταῖς παρατάξεσιν αὐτοῦ, ἐν ῥομφαίᾳ πε-
dent. ⁊ oēs reſiduos eoꝝ in oēm
σοῦνται. καὶ πάντας τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς πάντα
ventū diſpergā: ⁊ ſcietis q2 ego dn̄s locut9
ἄνεμον διασπερῶ, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος λελά-
ſum. q2 hec dicit adonai dn̄s: ⁊ aſſumā ego de ele
ληκα. ὅτι τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ λήψομαι ἐγὼ ἐκ τῶν ἐπι-
ctis cedri de vertice. ⁊ dabo de capite ra-
λέκτων τῆς κέδρου ἐκ κορυφῆς. καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς πα-
moꝝ eius de corde verticis eius auferā: ⁊ G
ραφυάδων αὐτῆς ἐκ καρδίας κορυφῆς αὐτῆς ἀποκνιῶ, καὶ
plantabo ſup mōtē excelſū. ⁊ ſuſpendā illud ī mōte
καταφυτεύσω ἐπ᾽ ὄρους ὑψηλοῦ. καὶ κρεμάσω αὐτὸ ἐν ὄρει
ſublimi iſrl: ⁊ plantabo illud ⁊ emittet germē ⁊ fa-
μετεώρῳ ἰσραήλ, καὶ καταφυτεύσω αὐτὸ καὶ ἐξοίσει βλαστὸν καὶ ποιή-
ciet fructū ⁊ erit in cedrū magnā: ⁊ requieſcet ſub
σει καρπὸν καὶ ἔσται εἰς κέδρον μεγάλην, καὶ ἀναπαύσεται ὑπο-
ea oīs auis ⁊ oē volatile ſub vmbra ramoꝝ
κάτω αὐτοῦ πᾶν ὄρνεον καὶ πᾶν πετεινὸν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κλάδων
ei9 reqeſcet. ⁊ rami ei9 reſtituentur: ⁊
αὐτοῦ ἀναπαύσεται. καὶ τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκαταστα-θήσεται, καὶ
ſcient oīa ligna campi: q2 ego dn̄s humiliās lignū
γνώσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ταπεινῶν ξύλον
excelſū: ⁊ exaltās lignū humile: ⁊ arefaciēs lignū viride: ⁊ ger-
ὑψηλόν, καὶ ὑψῶν ξύλον ταπεινόν, καὶ ξηραίνων ξύλον χλωρόν, καὶ ἀνα-
minare faciēs lignū aridū: ego dn̄s locut9 ſum ⁊ faciam.
θάλλων ξύλον ξηρόν, ἐγὼ κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω. Ca.18.

Digitized by Google

A Et fact9 eſt ſmo dñi ad me dicẽs: fili homi-
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis q̃ vobis parabola hec in tra iſrael.
που τίς ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὕτη ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ.
Hiere. 15.c. dicentes: patres cõedeſt vuã acerbã ⁊ dentes
λέγοντες, οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα καὶ οἱ ὀδόντες τῶν
filioꝝ obſtupueſt: viuo ego dicit adonai dñs: ſi fuerit
τέκνων ὠμοδίασαν, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐὰν γένηται
vltra dicta parabola hec in iſrael: qꝛ oẽs
ἔτι λεγομένη ἡ παραβολὴ αὕτη ἐν τῷ ἰσραήλ, ὅτι πᾶσαι
aie mee ſunt. queadmodũ aia pr̃is: ſic
αἱ ψυχαὶ ἐμαί εἰσιν. ὃν τρόπον ἡ ψυχὴ τ̃ πατρός, οὕτως
⁊ aia filij mee ſunt: ⁊ aia q̃ peccat:
καὶ ἡ ψυχὴ τ̃ υἱοῦ ἐμαί εἰσιν, καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα,
ipſa morietur. at homo q̃ erit iuſtus faciẽs iudi
αὕτη ἀποθανεῖται. ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς ἔσται δίκαιος ὁ ποιῶν κρί
ciũ ⁊ iuſticiam ſup mõtes nõ comedet: ⁊ ocu-
μα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῶν ὀρέων οὐ φάγεται, καὶ τοὺς ὀφ-
los ſuos nõ leuabit ad cogitationes dom9 iſra-
θαλμοὺς αὐτ̃ οὐ μὴ ἐπάρῃ πρὸς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου ἰσρα
el: ⁊ vxorem pximi ſui nõ cõtaminabit: ⁊ ad
ήλ, καὶ τὴν γυναῖκα τ̃ πλησίον αὐτοῦ οὐ μὴ μιανῇ, καὶ πρὸς
mulierẽ in mẽſtruis exñtẽ nõ accedet. ⁊ hoiem nõ
γυναῖκα ἐν ἀφέδρῳ οὖσαν οὐ προσεγγιεῖ. καὶ ἄνθρωπον οὐ
opprimet: ⁊ pignũ debitoris red
μὴ καταδυναστεύσῃ, καὶ ἐνεχυρασμὸν ὀφείλοντος ἀποδώ-
det: ⁊ rapinã nõ rapiet. panẽ ſuũ eſurien-
σει, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἁρπᾶται. τὸν ἄρτον αὐτοῦ πεινῶν-
B ti dabit: ⁊ nudũ operiet veſtimẽto: argentũ ſu-
τι δώσει, καὶ γυμνὸν περιβαλεῖ ἱμάτιον, τὸ ἀργύριον αὐ-
um ad vſurã nõ dabit: ⁊ ſupabũdãtiã nõ accipiet:
τοῦ ἐπὶ τόκῳ οὐ δώσει, καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται,
ab iniqtate auertet manũ ſuam: ⁊ iudiciũ iu
ἀπὸ ἀδικίας ἀποστρέψει τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ κρίμα δί
ſtum faciet inter virum ⁊ pximum eius:
καιον ποιήσει ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ τοῦ πλησίον αὐτοῦ,
⁊ in preceptis meis ãbulauit: ⁊ iu-
καὶ ἐν τοῖς προστάγμασί μου πεπόρευται, καὶ τὰ δι-
ſtificatiões meas cuſtodiuit vt faceret eas: iuſtus
καιώματά μου πεφύλακται τοῦ ποιῆσαι αὐτά, δίκαι-
hic eſt: vita viuet dicit adonai dñs. ⁊ ſi ge
ος οὗτός ἐστι, ζωῇ ζήσεται λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐὰν γεν-
nuerit filiũ peſtilẽtẽ effũdẽtẽ ſãguinẽ ⁊ facientẽ peccata:
νήσῃ υἱὸν λοιμὸν ἐκχέοντα αἷμα καὶ ποιοῦντα ἁμαρτήμα-
in via pr̃is ſui iuſti nõ ambula
τα, ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύ-
uit ⁊ hec oia nõ facientẽ: ſed ⁊ in mõ
θη καὶ ταῦτα πάντα οὐ ποιοῦντα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ὀ
C tib9 comedit: ⁊ vxorẽ pximi ſui pollu
ρέων ἔφαγεν, καὶ τὴν γυναῖκα τ̃ πλησίον αὐτοῦ ἐμίαν-
it: ⁊ egenũ ⁊ paupem oppreſſit: ⁊ rapi
εν, καὶ πτωχὸν καὶ πένητα κατεδυνάστευσεν, καὶ ἅρ-
nam rapuit. ⁊ pignus nõ reddidit: ⁊
παγμα ἥρπασεν. καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἀπέδωκεν, καὶ
in idola poſuit oculos ſuos: iniqtatẽ
εἰς τὰ εἴδωλα ἔθετο τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἀνομίαν
fecit: cũ vſura dedit: ⁊ ſupabũdãtiã accepit.
πεποίηκεν, μετὰ τόκου ἔδωκεν, καὶ πλεονασμὸν ἔλαβεν.
hic vita nõ viuet: oẽs iniqtates has fecit
οὗτος ζωῇ οὐ ζήσεται, πάσας τὰς ἀνομίας ταύτας ἐποίησεν
morte morietur: ſanguis ei9 ſup eũ erit.
θανάτῳ θανατωθήσεται, τὸ αἷμα αὐτ̃ ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται.
ſi aũt genuerit filiũ ⁊ viderit oia peccata
ἐὰν δὲ γεννήσῃ υἱὸν καὶ ἴδῃ πάσας τὰς ἁμαρτίας τοῦ
pr̃is ſui q̃ fecit. ⁊ timuerit ⁊ non fecerit
D πατρὸς αὐτ̃ ἃς ἐποίησεν. καὶ φοβηθῇ καὶ μὴ ποιήσῃ
ſcdm̃ hec: ſup mõtes nõ comedit: ⁊
κατὰ ταῦτα, ἐπὶ τῶν ὀρέων οὐ βέβρωκεν, καὶ τοὺς
oculos ſuos non poſuit in cogitatiões dom9
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐκ ἔθετο εἰς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου
iſrael: ⁊ vxorem pximi ſui
ἰσραήλ, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ

Et factꝰ eſt ſermo dñi ad me dicens. Quid eſt q̃ inter vos parabolã vertitis in prouerbium iſtud in terra iſrael dicẽtes. Patres comederunt vuã acerbã & dẽtes filiorum obſtupeſcunt. Viuo ego dicit dominꝰ deus ſi erit vltra vobis parabola hec i prouerbiũ in iſrael. Ecce omnes anime mee ſunt. vt anima patris: ita & anima filii mea eſt. Anima que peccauerit ipſa morietur. Et vir ſi fuerit iuſtus & fecerit iudicium & iuſticiam: in montibus non comederit: & oculos ſuos nõ leuauerit ad idola domus iſrael: & vxorem proximi ſui nõ violauerit: & ad mulierem mẽſtruatã nõ acceſſerit. Et hoiem nõ cõtriſtauerit: pignus debitori reddiderit: per vim nihil rapuerit: panẽ ſuũ eſurienti dederit: & nudum operuerit veſtimẽto: ad vſurã nõ cõmodauerit: & amplius nõ acceperit: ab iniqtate auerterit manum ſuã: & iudiciũ verũ fecerit iter virũ & virũ: & in p̃ceptis meis ambulauerit & iudicia mea cuſtodierit vt faciat veritatẽ hic iuſtus eſt. Vita viuet: ait dñs deus. Quod ſi genuerit filiũ latronẽ effundentẽ ſanguinẽ: & fecerit vnum de iſtis & hec quidẽ omnia non facientẽ: ſed in mõtibus comedentẽ & vxorẽ pximi ſui polluẽtẽ. egenũ & pauperẽ cõtriſtantem rapiẽtẽ rapinas: pignꝰ non reddentẽ: & ad idola leuantem oculos ſuos: abominationẽ facietem: ad vſurã dãtem & amplius accipientẽ nunqd viuet? Non viuet cũ vniuerſa hec deteſtãda fecerit: morte morietur. Sanguis eius in ipſo erit. Quod ſi genuerit filiũ qui videns omnia peccata pr̃is ſui q̃ fecit: timuerit & non fecerit ſimile eis: ſup montes non comederit: & oculos ſuos non leuauerit ad idola domus iſrael: & vxorem proximi ſui

Cap.xviij
ויהי דבר יהוה אלי | היה
לאמר: מה לכם אתם משלים את
המשל הזה על אדמת ישראל
לאמר אבות יאכלו בסר ושני | אכל שן
הבנים תקהינה: חי אני נאם אדני | קהה
יהוה אם יהיה לכם עוד משל | היה
המשל הזה בישראל: הן כל
הנפשות לי הנה כנפש האב
וכנפש הבן לי הנה הנפש החטאת
היא תמות: ואיש כי יהיה צדיק | מות היה
ועשה משפט וצדקה: אל ההרים | צדק שפט
לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי | גלל
בית ישראל ואת אשת רעהו לא | איש
טמא ואל אשה נדה לא יקרב: | קרב
ואיש לא יונה חבלתו חוב ישיב | ינה שוב
גזלה לא יגזל לחמו לרעב יתן | גזל נתן
וערם יכסה בגד: בנשך לא | כסה
יתן ותרבית לא יקח מעול ישיב | רבה לקח
ידו משפט אמת יעשה בין | שוב שפט
איש לאיש: בחקתי יהלך | עשה חקק
ומשפטי שמר לעשות אמת צדיק | הלך עשה
הוא חיה יחיה נאם אדני יהוה: | צדק
והוליד בן פריץ שפך דם ועשה | ילד פרץ
אח מאחד מאלה: והוא את כל
אלה לא עשה כי גם אל ההרים
אכל ואת אשת רעהו טמא: עני | איש ענה
ואביון הונה גזלות גזל חבל | אבה ינה
לא ישיב ואל הגלולים נשא | שוב גלל
עיניו תועבה עשה: בנשך נתן | תעב
ותרבית לקח וחי לא יחיה את כל | רבה
התועבת האלה עשה מות יומת
דמיו בו יהיה: והנה הוליד בן וירא | היה ילד
את כל חטאת אביו אשר עשה | ראה
ויראה ולא יעשה כהן: על ההרים
לא אכל ועיניו לא נשא אל
גלולי בית ישראל את אשת רעהו

Digitized by Google

לא טמא: ואיש לא הונה חבל לא
חבל וגזלה לא גזל לחמו לרעב
עָנָה נתן ועירם כסה בגד: מעני
השיב ידו נשך ותרבית לא לקח
שפט חקק משפטי עשה בחקותי הלך הוא
מות חיה לא ימות בעון אביו חיה יחיה: אביו
כי עשק עשק גזל גזל אח ואשר
לא טוב עשה בתוך עמיו והנה מת
בעונו: ואמרתם מדע לא נשא
הבן בעון האב והבן משפט
וצדקה עשה את כל חקותי שמר
עשה ויעשה אתם חיה יחיה: הנפש
נשא החטאת היא תמות בן לא ישא
בעון האב ואב לא ישא בעון
צדק היה הבן צדקת הצדיק עליו תהיה
ורשעת הרשע עליו תהיה: והרשע
שוב כי ישוב מכל חטאתיו אשר עשה
ושמר את כל חקתי ועשה משפט
וצדקה חיה יחיה לא ימות: כל
זכר פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו
בצדקתו אשר עשה יחיה: החפץ
חפץ אחפץ מות רשע נאם אדני יהוה
הלא בשובו מדרכיו וחיה: ובשוב
צדיק מצדקתו ועשה עול ככל
תעב עשה התועבות אשר עשה הרשע יעשה
וחי כל צדקתו אשר עשה לא
זכר תזכרנה במעלו אשר מעל
מות ובחטאתו אשר חטא בם ימות:
תכן ואמרתם לא יתכן דרך אדני שמעו
נא בית ישראל הדרכי לא יתכן
הלא דרכיכם לא יתכנו: בשוב
צדיק מצדקתו ועשה עול ומת
עליהם בעולו אשר עשה ימות:
ובשוב רשע מרשעתו אשר
שפט עשה ויעש משפט וצדקה הוא
חיה ראה את נפשו יחיה: ויראה וישוב מכל
שוב

non violauerit: & virū nō cōtriſtauerit: pignus nō retinuerit: & rapinā non rapuerit: panē ſuū eſurienti dederit: & nudū operuerit veſtimēto: a paupis iniuria auerterit manū ſuā: vſurā & ſup abūdantiā nō accepit: & iudicia mea fecerit: & in p̄ceptis meis ābulauerit: hic nō morietur in iniqtate patris ſui: ſed vita viuet. Pater eiꝰ qa calūniatus ē: & vim fecit fratri & malū opatus ē in medio ppl̄i ſui: ecce mortuꝰ eſt in iniqtate ſua. Et dicitis q̄re nō portabit filiꝰ iniqtatē pr̄is. Videlʒ qa filius iudiciū & iuſticiā opatꝰ eſt: oia precepta mea cuſtodiuit & fecit illa: viuet vita. Anima oooooooooo que peccauerit: ipſa morietur. Filiꝰ nō portabit iniqtatē patris: & pater non portabit iniqtatem filii. Iuſticia iuſti ſuper eum erit: oooooooooo & impietas impii erit ſuper eum. oooooooooo Si aūt impius egerit penitētiā ab oibus pctis ſuis q̄ opatus ē: & cuſtodierit oia p̄cepta mea: & fecerit iudiciū & iuſticiā: vita viuet & non morietur. Oim iniqtatū eius q̄s opatꝰ ē nō recordabor. In iuſticia ſua quā operatus eſt viuet. Nunquid volūtatis mee eſt mors impii dicit dn̄s deus: & nō vt cōuertatur a viis ſuis: & viuat? Si aūt auerterit ſe iuſtꝰ a iuſticia ſua: & fecerit iniquitatē ſ̄m oēs abominatiōes quas opari ſolet impius: nunqd viuet? Omnes iuſticie eius quas fecerat non recordabūtur. In p̄uaricatione qua preuaricatꝰ eſt & in pctō ſuo qd̄ peccauit: in ipſis morietur. Et dixiſtis. Nō eſt equa via domini. Audite ooo ergo domus iſrael. Nūqd via mea nō eſt equa: & nō magis vie vr̄e praue ſunt? Cū eni auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua: & fecerit iniquitatē: morietur in eis. In iniuſticia quā operatus eſt morietur. Et cū auerterit ſe impiꝰ ab impietate ſua quam opatus ē: & fecerit iudiciū & iuſticiā: ipſe aiam ſuā viuificabit. Cōſiderās eni & auertēs ſe ab oibꝰ

nō polluit: ⁊ hoies nō opp̄ſſit: ⁊ pignus
οὐκ ἐμίανεν, καὶ ἄνθρωπον οὐ κατεδυνάστευσεν, καὶ ἐνεχυρασμὸν
nō retinuit: ⁊ rapinā nō rapuit: panē ſu
οὐκ ἐνεχύρασεν, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασεν, τὸν ἄρτον αὐ
um eſurienti dedit: ⁊ nudū operuit veſtimēto: ⁊
τοῦ πεινῶντι ἔδωκεν, καὶ γυμνὸν περιέβαλεν ἱμάτιον, καὶ
ab iniuria auertit manū ſuā: vſurā ⁊ ſup
ἀπὸ ἀδικίας ἀπέστρεψεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τόκον καὶ πλε
abūdātiā nō accepit: iuſticiam fecit: ⁊ in pre
ονασμὸν οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησεν, καὶ ἐν τοῖς προ
ceptis meis ābulauit: nō morietur in iniqtatibus
στάγμασίν μου ἐπορεύθη, οὐ τελευτήσει ἐν ταῖς ἀδικίαις τοῦ
pr̄is ſui: vita viuet. at pat eiꝰ i tribulatiōe tribulauit: ⁊
πατρὸς αὐτοῦ, ζωῇ ζήσεται, ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐν θλίψει ἔθλιψεν, καὶ
rapinam rapuit: ⁊ cōtraria fecit in medio popu
ἅρπαγμα ἥρπασεν, καὶ ἐναντία ἐποίησεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
li ſui: ⁊ mortuꝰ eſt in iniqtate ſua. ⁊ dicetis: q̄re
αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐρεῖτε, τί ὅτι
nō portauit filiꝰ iniqtatē pr̄is ſui? qꝛ filiꝰ iudiciū E
οὐκ ἔλαβεν ὁ υἱὸς τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ; ὅτι ὁ υἱὸς κρίμα
⁊ iuſticiam ⁊ miaʒ fecit. oīa legitia
καὶ δικαιοσύνην καὶ ἔλεος πεποίηκεν. πάντα τὰ νόμιμά
mea cuſtodiuit ⁊ fecit ea: vita viuet. at aīa
μου συνετήρησεν καὶ ἐποίησεν αὐτά, ζωῇ ζήσεται. ἡ δὲ ψυ
ma q̄ peccat illa morietur: at filiꝰ nō portabit Deut.
χὴ ἡ ἁμαρτάνουσα αὐτὴ ἀποθανεῖται, ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήψεται 2.c.
iniqtatē pr̄is: ⁊ pater nō portabit iniqtatē 4. Re.
τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρός, καὶ ὁ πατὴρ οὐ λήψεται τὴν ἀδικίαν 4.b.
filij. iuſticia iuſti ſup eū erit: ⁊ iniqtas iniq 2. Pa.
τοῦ υἱοῦ. δικαιοσύνη δικαίου ἐπ' αὐτὸν ἔσται, καὶ ἀνομία ἀνόμου 25.d.
ſup eū erit. ⁊ iniquꝰ ſi ꝯuerſꝰ fuerit ex oibus iniq
ἐπ' αὐτὸν ἔσται. καὶ ὁ ἄνομος ἐὰν ἐπιστρέψῃ ἐκ πασῶν τῶν ἀνο
tatibꝰ eiꝰ q̄s fecit: ⁊ cuſtodierit vniuerſa p̄cepta
μιῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν, καὶ φυλάξηται πάσας τὰς ἐντολάς
mea: ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſticiam ⁊ miam: vita viuet
μου, καὶ ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην καὶ ἔλεος, ζωῇ ζήσε
⁊ nō morietur. oīm delictoꝝ eius
ται καὶ οὐκ ἀποθανεῖται. πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ
q̄cūq; fecit nō recordabit̄ ei. i iuſticia ſua q̄
ὅσα ἐποίησεν οὐ μνησθήσεται αὐτῷ. ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ᾗ ἐ
fecit viuet. nūqd volūtate velim mortem iniq di
ποίησεν ζήσεται. μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου λέ
cit adonai dn̄s: q̄ntū vt ꝯuertatur ille a via ſua
γει ἀδωναῒ κύριος; ὡς τὸ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς
mala ⁊ viuat ille: ⁊ cū auerterit ſe iuſtus a
πονηρᾶς καὶ ζῆσαι αὐτόν, καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἀπὸ
iuſticia ſua: vt faciat iniqtatē ſcd̄m oēs iniqta
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ποιῆσαι ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀδι
tes q̄s fecit iniquꝰ: ſi fecerit: nō viuet. oēs
κίας ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος, ἐὰν ποιήσῃ, οὐ ζήσεται. πᾶσαι
iuſticie eiꝰ q̄s fecit nō erūt i memoria. in de F
αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν οὐ μὴ μνησθῶσιν. ἐν τῷ πα
licto eiꝰ qd̄ deliquit: ⁊ in pctis
ραπτώματι αὐτοῦ ᾧ παρέπεσεν, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
eius q̄ peccauit in ipſis morietur. ⁊ dixiſtis nō
αὐτοῦ αἷς ἥμαρτεν ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται. καὶ εἴπατε. οὐ
eſt recta via dn̄i. audite iā domꝰ iſra
κατευθύνει ἡ ὁδὸς τοῦ κυρίου. ἀκούσατε δὴ οἶκος ἰσρα
el: nūqd via mea nō eſt recta? nōne vie vr̄e nō ſunt re
ήλ, μὴ ἡ ὁδός μου οὐ κατευθύνῃ; οὐχὶ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν οὐκ εὐθύ
cte: cū auerterit ſe iuſtus a iuſticia
νουσι, ἐν τῷ ἀποστρέψαι τὸν δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης
ſua: ⁊ fecerit delictum: ⁊ morietur in eo: in
αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ παράπτωμα, καὶ ἀποθανεῖται ἐν αὐτῷ, ἐν
delicto qd̄ fecit: in eo morietur. ⁊ cū
τῷ παραπτώματι ᾧ ἐποίησεν, ἐν αὐτῷ ἀποθανεῖται. καὶ ἐν
auerterit ſe iniquꝰ ab iniqtate ſua q̄m fecit:
τῷ ἀποστρέψαι ἄνομον ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ ἧς ἐποίησεν,
⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſticiam: hic aiam ſu
καὶ ποιῆσαι κρίμα καὶ δικαιοσύνην, οὗτος τὴν ψυχὴν αὐ
am cuſtodiuit: ⁊ vidit ⁊ auertit ſe ab oibus G
τοῦ ἐφύλαξεν, καὶ εἶδεν καὶ ἀπέστρεψεν ἀπὸ πασῶν

Digitized by Google

Ipietatib⁹ ſuis q̄s fecit. vita viuet non morie-
τῶν ἀσεβειῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν. ζωῇ ζήσεται οὐ μὴ ἀποθά-
tur. ⁊ dicunt dom⁹ iſrael: nō recta ē via
νῃ. καὶ λέγουσιν ὁ οἶκος τοῦ ἰσραὴλ, οὐ κατορθοῖ ἡ ὁδὸς
dñi: nūq̄d via mea nō ē recta dom⁹ iſrael: nōne via vr̄a nō
κῦ, μὴ ἡ ὁδός μου οὐ κατορθοῖ οἶκος ἰηλ', οὐχὶ ἡ ὁδὸς ὑμῶν οὐ
eſt recta. iccirco vnūquēq; ſcd̄m viā ſuā iudicabo vos do
κατορθοῖ. διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτ͂ κρινῶ ὑμᾶς οἶ-
m⁹ iſrael ait adonai dñs. ꝯuertimini ⁊ reuerti-
κος ἰσραὴλ λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἐπιστράφητε καὶ ἀποστρέ-
mini ab oībus impietatib⁹ vr̄is: ⁊ nō erunt
ψατε ἐκ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσονται
vobis i tormentū iniq̄tati. ꝓijcite a vobis oēs
ὑμῖν εἰς κόλασιν ἀδικίας. ἀπορρίψατε ἀφ' ἑαυτῶν πάσας
ipietates vr̄as: q̄s ipie egiſtis i me: ⁊ facite
τὰς ἀσεβείας ὑμῶν, ἃς ἠσεβήσατε εἰς ἐμέ, καὶ ποιήσατε
vobis cor nouū: ⁊ ſpūm nouū: ⁊ q̄re
ἑαυτοῖς καρδίαν καινήν, καὶ πνεῦμα καινόν, καὶ ἱνατί
moritur. dom⁹ iſrael? qz nō volo. mor-
ἀποθνήσκεται οἶκος ἰσραὴλ; διότι οὐ βούλομαι τὸν θά-
tem morientis dicit adonai dñs. ꝯuer-
νατον τοῦ ἀποθνήσκοντος λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἐπιστρέ-
timini igit̄ ⁊ viuetis
ψατε οὖν καὶ ζήσετε. Ca.19.

A Et tu accipe lamētū ſup ꝓncipem iſrael:
Καὶ σὺ λάβε θρῆνον ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τοῦ ἰσραὴλ,
⁊ dices: q̄d mater tua ſup catulos in medio leo-
καὶ ἐρεῖς, τί ἡ μήτηρ σου ἐπὶ σκύμνους ἐν μέσῳ λεόν-
nū facta eſt: in medio leonū mltiplicauit catulos ſuos:
των ἐγενήθη, ἐν μέσῳ λεόντων ἐπλήθυνεν σκύμνους αὐτῆς,
⁊ exiliuit vn⁹ de catulis ſuis: leo fact⁹ eſt:
καὶ ἀπεπήδησεν εἷς τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέων ἐγένετο,
⁊ didicit rapere rapinas: hoīes cōedit
καὶ ἔμαθεν τοῦ ἁρπάζειν ἁρπάγματα, ἀνθρώπους ἔφαγεν
⁊ audierūt de eo gētes: ⁊ captus eſt in corrup
καὶ ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔθνη, καὶ συνελήφθη ἐν τῇ διαφ-
tione eoꝝ: ⁊ adduxerūt eū in camo in trā egypti:
θορᾷ αὐτῶν, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐν κημῷ εἰς γῆν αἰγύπτου,
⁊ vidit qz ablat⁹ ē ab ea: ⁊ perijt ſubſtā-
καὶ εἶδεν ὅτι ἀπῶσται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἀπώλετο ἡ ὑπόστα-
tia eius: ⁊ tulit alium de catulis ſuis: leo
σις αὐτῆς, καὶ ἔλαβεν ἄλλον ἐκ τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέ-
nem cōſtituit eum: ⁊ ꝯuerſabat̄ in medio leonū.
οντα ἔταξεν αὐτόν, καὶ συνεστρέφετο ἐν μέσῳ λεόντων.
B leo fact⁹ ē: ⁊ didicit rapere rapinas: ⁊ ho-
λέων ἐγένετο, καὶ ἔμαθεν ἁρπάζειν ἁρπάγματα, καὶ ἀν-
mines comedit ⁊ paſcebat̄ in audatia ſua: ⁊
θρώπους ἔφαγεν καὶ ἐνέμετο ἐν τῷ θράσει αὐτοῦ, καὶ τὰς
ciuitates eoꝝ deſtas fecit: ⁊ vaſtauit trā ⁊ plenitu-
πόλεις αὐτῶν ἐξερήμωσεν, καὶ ἠφάνισεν γῆν καὶ τὸ πλή-
dinē eius a voce rugitus eius: ⁊ irruerūt
ρωμα αὐτῆς ἀπὸ φωνῆς ὠρύματος αὐτ͂, καὶ ἐπέθεντο
ſup eū gētes i circuitu de regionib⁹ ⁊ expanderunt
ἐπ' αὐτὸν ἔθνη κυκλόθεν ἐκ τῶν χωρῶν καὶ ἐξεπέτασαν
ſup eū retia ſua: ⁊ in corruptiōe eoꝝ cap-
ἐπ' αὐτὸν δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν συ-
tus eſt: ⁊ poſuerūt eū in camo ⁊ in cauea: ⁊
νελήφθη, καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἐν κημῷ καὶ ἐν γαλεάγρᾳ, καὶ
adduxerūt eū ad regem babylonis: ⁊ itro
ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος, καὶ εἰσ-
C duxerūt eū in carcerē: vt nō audiat̄ vox
ήγαγον αὐτὸν εἰς φυλακήν, ὅπως μὴ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ
eius vltra ſup mōtes iſrael: mr̄ tua q̄ſi vi-
αὐτοῦ ἔτι ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ ἰσραήλ, ἡ μήτηρ σου ὡς ἄμ-
nea: q̄ſi flos malogn̄ati i aqua plantati fru-
πελος, ὡς ἄνθος ῥοᾶς ἐν ὕδατι πεφυτευμένης ὁ καρ-
ct⁹ eius: ⁊ germē illi⁹ fact⁹ eſt ex aqua
πὸς αὐτῆς, καὶ ὁ βλαστὸς αὐτῆς ἐγένετο ἐξ ὕδατος
multa: ⁊ facta ē ei virga fortitudīs in tribū
πολλοῦ, καὶ ἐγένετο αὐτῇ ῥάβδος ἰσχύος ἐπὶ φυλὴν
ducum:
ἡγουμένων,

iniquitatib⁹ ſuis q̄s operatus eſt: vita viuet & nō morietur. Et dicūt filij iſrael: non eſt equa via dn̄i. Nūq̄d vie mee non ſunt eque domus iſrael: & nō magis vie veſtre praue? Idcirco vnūquēq; iuxta vias ſuas iudicabo domus iſrael: ait dn̄s deus. Cōuertimini & agite penitētiā ab oībus iniquitatib⁹ vr̄is: & nō erit vobis in ruinā iniq̄tas. Proijcite a vobis omnes iniquitates veſtras in q̄bus preuaricati eſtis & facite vobis cor nouū & ſpiritū nouum. Et quare moriemini domus iſrael? Quia nolo mortem morientis dicit domin⁹ deus. Reuertimini & viuite. 19.

Et tu aſſume plāctū ſuper principes iſrael: & dices. Quare mater tua leena inter leones cubauit. In medio leunculorum enutriuit catulos ſuos. Et eduxit vnū de leūculis ſuis: leo factus ē: & didicit capere predā hominēq; comedere. Et audierūt de eo gentes & nō abſq; vulnerib⁹ ſuis ceperūt eū & adduxerūt eū in cathenis in terrā egypti. Que cū vidiſſet q̄m infirmata eſt & perijt expectatio eius tulit vnū de leūculis ſuis: leonē conſtituit eū. Qui incedebat inter leones. Et fact⁹ eſt leo & didicit predam capere & hoīes deuorare. Didicit viduas facere: & ciuitates earū in deſertū adducere: & deſolata eſt terra & plenitudo eius a voce rugitus illi⁹. Et cōuenerūt aduerſus eum gētes vndiq; de ꝓuincijs: & expanderūt ſup eū rete ſuū. In vulnerib⁹ eaꝝ captus eſt: & miſerūt eū in caueā. In cathenis adduxerūt eū ad regē babylonis: miſerūtq; eū in carcerē ne audiretur vox ei⁹ vltra mōtes iſrl̄. Mater tua q̄ſi vinea in ſanguie tuo ſup aquā plātata ē. Fructus ei⁹ & frondes ei⁹ creuerūt ex aq̄s multis: & facte ſunt ei virge ſolide in ſceptra dominantiū:

פשעיו אשר עשה חיו יחיה לא
ימות׃ ואמרו בית ישראל לא
יתכן דרך אדני הדרכי לא יתכנו
בית ישראל הלא דרכיכם לא
יתכן׃ לכן איש כדרכיו אשפט — שפט
אתכם בית ישראל נאם אדני
יהוה שובו והשיבו מכל פשעיכם — שוב
ולא יהיה לכם למכשול עון׃ — היה כשל
השליכו מעליכם את כל פשעיכם — שלך
אשר פשעתם בם ועשו לכם — עשה
לב חדש ורוח חדשה ולמה תמותו — מות
בית ישראל׃ כי לא אחפץ במות — חפץ
המת נאם אדני יהוה והשיבו
וחיו׃ — חיה

Cap. xix.

ואתה שא קינה אל נשיאי — נשא קין
ישראל׃ ואמרת מה אמך לביא — נשא לבא
בין אריות רבצה בתוך כפרים — ארה כפר
רבתה גוריה׃ ותעל אחד מגוריה — רבה עלה
כפיר היה וילמד לטרף טרף אדם — גור למד
אכל׃ וישמעו אליו גוים בשחתם — שמע
נתפש ויבאהו בחחים אל ארץ — תפש בוא
מצרים׃ ותרא כי נוחלה אבדה — ראה חלה
תקותה ותקח אחד מגריה כפיר — קוה לקח
שמתהו׃ ויתהלך בתוך אריות — שום הלך
כפיר היה וילמד לטרף טרף — למד
אדם אכל׃ וידע אלמנותיו ועריהם — עיר
החריב ותשם ארץ ומלואה מקול — חרב ישם
שאגתו׃ ויתנו עליו גוים סביב — מלא שאג
ממדינות ויפרשו עליו רשתם — סבב מדן
בשחתם נתפש׃ ויתנהו בסוגר — פרש
בחחים ויבאהו אל מלך בבל — נתן סגר
יבאהו במצדות למען לא ישמע — בוא
קולו עוד אל הרי ישראל׃ אמך — צוד שמע
כגפן בדמך על מים שתולה פריה — דמה שתל
וענפה היתה ממים רבים׃ ויהיו — פרה היה
לה מטות עז אל שבטי משלים — רבב היה ענף עזז

Digitized by Google

ותגבה קומתו על בין עבתים וירא — גבה
בגבהו ברב דליתיו ותתש בחמה — ראה דלה
לארץ השלכה ורוח הקדים — נתש
הוביש פריה התפרקו ויבשו — שלך קדם
מטה עזה אש אכלתהו ועתה — יבש פרה
שתולה במדבר בארץ ציה וצמא — פרק עזז
ותצא אש ממטה בדיה פריה — דבר
אכלה ולא היה בה מטה עז שבט — יצא בדד
למשול קינה היא ותהי לקינה — משל קון

Cap.xx.

ויהי בשנה השביעית
בחמשי בעשור לחדש באו — היה
אנשים מזקני ישראל לדרש את — עשר בוא
יהוה וישבו לפני ויהי דבר — פנה
יהוה אלי לאמר בן אדם דבר
את זקני ישראל ואמרת אלהם
כה אמר אדני יהוה הלדרש אתי
אתם באים חי אני אם אדרש — בוא דרש
לכם נאם אדני יהוה התשפט — שפט
אתם התשפוט בן אדם את תועבת — תעב
אבותם הודיעם ואמרת אליהם — ידע
כה אמר אדני יהוה ביום בחרי
בישראל ואשא ידי לזרע בית — נשא
יעקב ואודע להם בארץ מצרים — ידע
ואשא ידי להם לאמר אני יהוה
אלהיכם ביום ההוא נשאתי
ידי להם להוציאם מארץ מצרים — יצא
אל ארץ אשר תרתי להם זבת — תור זוב
חלב ודבש צבי היא לכל — צבה
הארצות ואמר אלהם איש
שקוצי עיניו השליכו ובגלולי — שקץ
מצרים אל תטמאו אני יהוה — שלך גלל
אלהיכם וימרו בי ולא אבו לשמע — טמא מרה
אלי איש את שקוצי עיניהם — אבה
לא השליכו ואת גלולי מצרים
לא עזבו ואמר לשפך חמתי — יחם
עליהם לכלות אפי בהם בתוך — כלה

et exaltata eſt ſtatura ei⁹
inter frondes. Et vidit
altitudinē ſuā in multitu
dine palmitū ſuorū: &
euulſa eſt in ira in terraq̧
proiecta: & ventus vrens
ſiccauit fructum eius:
marcuerunt & arefacte
ſunt virge roboris eius.
Ignis comedit eam. Et
nūc trāſplantata eſt in de
ſertū in terra inuia & ſitiē
ti: egreſſus eſt ignis de
virga ramorū eius: q̄ fru
ctuȝ eius comedit: & nō
fuit i ea virga fortis ſce
ptrū dn̄antiū. Plāctus ē
& erit in planctū. 20.

Et factum eſt in an
no ſeptimo:
in quinto in decima mē
ſis: venerunt
viri de ſenioribus iſrael
vt interrogarent
dn̄m: & ſederūt coram
me. Et factus eſt ſermo
dn̄i ad me dicens. Fili
hominis: loquere
ſenioribus iſrael & di
ces ad eos.
Hec dicit dn̄s deus. Nū
quid ad interrogandū me
vos veniſtis: viuo ego
quia nō reſpondebo
vobis: ait domin⁹ deus.
Si iudicas
eos: ſi iudicas fili homi
nis. Abominationes
patrum eorum oſtende
eis: & dices ad eos.
Hec dicit dn̄s deus. In
die qua elegi
iſrael: & leuaui manum
meam pro ſtirpe domus
iacob & apparui eis in
terra egypti:
& leuaui manū meā pro
eis: dicens: ego dn̄s
deus veſter. In die illa
leuaui
manū meam pro eis vt
educerē eos de terra egy
pti in terram quā proui
deram eis fluentem
lacte & melle: que eſt
egregia inter omnes
terras. Et dixi ad eos.
Vnuſquiſq̧
offenſiones oculorū ſuo
rum abiiciat: & idolis
egypti nolite pollui.
Ego dominus.
deus veſter. Et irritaue
runt me: noluerunt q̧
me audire. Vnuſquiſq̧
abominationes oculorū
ſuorū nō proiecit:
nec idola egypti reliq̄
rūt. Et dixi vt effunderē
idignationē meā ſup eos
& iplerē iram meā in eis
in medio

τ exaltata ē in magnitudie ſua in medio ꝑpaginū: τ
καὶ ὑψώθη ἐν τῷ μεγέθει αὐτῆς ἐν μέσῳ στελέχων, καὶ
vidit magnitudinē ſuā i mltitudie palmitū eius: τ cō
εἶδε τὸ μέγεθος αὐτῆς ἐν πλήθει κλημάτων αὐτῆς, καὶ κα D
fracta ē in furore. ſup trā ꝓiecta ē: τ ventus v
τεκλάσθη ἐν θυμῷ. ἐπὶ τὴν γῆν ἐρρίφη, καὶ ἄνεμος καύ
rens arefecit electa ei⁹: vidicate ſunt τ areſa
σων ἐξήρανεν τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς, ἐξεδικήθησαν καὶ ἐξηράν
cte ſūt virge fortitudis ei⁹. ignis cōſūpſit eam.
θησαν αἱ ῥάβδοι τῆς ἰσχύος αὐτῆς. πῦρ ἀνήλωσεν αὐτήν.
τ nūc plantauerūt eam in deſerto in trā
καὶ νῦν πεφυτεύκασιν αὐτὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ
ſine aq̄ τ ſitienti. τ exiuit ignis ex virgis
ἀνύδρῳ καὶ διψώσῃ. καὶ ἐξῆλθεν πῦρ ἐκ τῶν ῥάβδων
electoꝝ ei⁹ τ comedit eam. τ nō erit
τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῆς καὶ κατέφαγεν αὐτήν. καὶ οὐκ ἔσται
in ea virga fortitudis tribus in parabolā lamētatiōis
ἐν αὐτῇ ῥάβδος ἰσχύος φυλῆς εἰς παραβολὴν θρήνου
eſt: τ erit in plāctū.
ἐστίν, καὶ ἔσται εἰς θρῆνον. Ca.20.

Et factū eſt in anno ſeptimo in quin
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἐν τῷ πέμ A
to mēſe decima mēſis. venerūt viri de ſenio
πτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνός. ἦλθον ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσ
ribus dom⁹ iſrael: ut interrogarēt dn̄m:
βυτέρων τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον,
τ ſederunt ađ faciem meā. τ fact⁹ eſt ſmo do
καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου μου. καὶ ἐγένετο λόγος κυ
mini ad me dicēs: fili hois: loq̄re ad
ρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, λάλησον πρὸς τοὺς
ſeniores iſrael: τ dices ad eos:
πρεσβυτέρους τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς,
hec dicit adonai dn̄s. ſi ad iterrogādū me vos veni
τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος. εἰ ἐπερωτῆσαί με ὑμεῖς ἔρ
tis: viuo ego ſi reſpondero vobis dicit adonai do
χεσθε, ζῶ ἐγὼ εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν λέγει ἀδωναῒ κύ
min⁹. ſi vltus fuero eos vltione. fili hois
ριος. εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδικήσει. υἱὲ ἀνθρώπου τὰς
iniq̄tates pr̄m eoꝝ cōteſtare eis: τ
ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν διαμάρτυραι αὐτοῖς, καὶ
dices ad eos: hec dicit dn̄s deus: ex q̄ die
ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἀφ᾽ ἧς ἡμέ
elegi domū iſrael: τ notꝰ fctūs ſū ſe
ρας ᾑρέτισα τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐγνώσθην τῷ
mini dom⁹ iacob: τ cognit⁹ fctūs ſū illis i trā e
σπέρματι οἴκου ἰακώβ, καὶ ἐγνώσθην αὐτοῖς ἐν γῇ αἰ
gypti: τ ſuſcepi manu mea eos dicēs:
γύπτου, καὶ ἀντελαβόμην τῇ χειρί μου αὐτῶν λέγων,
ego dn̄s deus vr̄: in die illa apphendi
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀντελαβό
eos manu mea: vt educerē eos de trā e
μην αὐτῶν τῇ χειρί μου, τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰ
gypti in trā q̄m ꝑparaui eis trā fluentē mel
γύπτου εἰς τὴν γῆν ἣν ἡτοίμασα αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν μέ
le τ lacte: fauus eſt vltra oēm trā: τ di
λι καὶ γάλα, κηρίον ἐστὶν παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ εἶ
xi ad eos: vnuſq̄ſq̧ abominationes oculo
πα πρὸς αὐτούς, ἕκαστος τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλ
rū ſuoꝝ ꝓiiciat: τ in adinuētionibus
μῶν αὐτοῦ ἀπορριψάτω, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν
egypti nō polluat ſe: ego dn̄s de⁹ vr̄. τ receſ
αἰγύπτου μὴ μιαινέσθω, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ ἀπέ
ſerūt a me: τ non voluerūt audire me: vnuſ B
στησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαί μου, ἕκα
q̄ſq̧ abominatiōes oculoꝝ ſuoꝝ nō ꝓiece
στος τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν οὐκ ἀπέρ
runt: τ adinuentiōes egypti nō reliq̄e
ριψαν, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέ
runt. τ dixi vt effunderē furorē meū ſup eos
λειπον. καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ᾽ αὐτοὺς
vt implerem iram meā in eis in medio
τοῦ συντελέσαι τὴν ὀργήν μου ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ

Digitized by Google

tre egypti: ⁊ feci vt nomē meū omnino
γῆς αἰγύπτου, καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν
nō violaret coram gentib⁹ q̄ꝝ ipſi ſunt inmedio ea
μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν αὐτοί εἰσιν ἐν μέσῳ αὐ
rū in qb⁹ cognit⁹ ſū ad eos coram eis vt educerē e=
τῶν ἐν οἷς ἐγνώσθην πρὸς αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτῶν τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐ
os de tra egypti. ⁊ eduxi eos de tra egypti: ⁊
τοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου. καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ
adduxi eos in deſtū: ⁊ dedi eis ꝑcep=
ἤγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰ προστάγ
ta mea: ⁊ iuſtificatiōes meas notas feci illis: vt
ματά μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἐγνώρισα αὐτοῖς, ὡς ἂν
faciat ea homo ⁊ viuet in eis: ⁊ ſabba=
ποιήσῃ αὐτὰ ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββα
Exo. 20.b.& 31.c. ta mea dedi eis: vt eſſet in ſignū inter
τά μου ἔδωκα αὐτοῖς, τοῦ εἶναι εἰς σημεῖον ἀναμέσον
me: ⁊ inter eos: vt ſcirent ipſi: qꝛ ego
ἐμοῦ, καὶ ἀναμέσον αὐτῶν, τοῦ γνῶναι αὐτούς, ὅτι ἐγὼ
dn̄s ſctificās eos. ⁊ exacerbauerūt me dom⁹
κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς. καὶ παρεπίκρανάν με ὁ οἶκος τοῦ
iſrael in deſto.in ꝑceptis meis nō ābula=
ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἐν τοῖς προστάγμασί μου οὐκ ἐπορεύ
uerūt: ⁊ iuſtificatiōes meas ꝓiecerūt: q̄ faciet ea
θησαν, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, ἃ ποιήσει αὐτὰ
homo: ⁊ viuet in eis: ⁊ ſabbata mea viola=
ἄνθρωπος, καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβε
uerūt vehemēt. ⁊ dixi vt effūderē furorē meū
βήλωσαν σφόδρα. καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου
ſup eos in deſto vt cōſumerē eos: ⁊ feci
ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς, καὶ ἐποί
Exo. 16.f. C vt nomē meū omnino nō violaret
ησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ
coram gētib⁹ q̄s induxi eas ante oculos
ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξήγαγον αὐτοὺς κατ᾽ ὀφθαλμοὺς
eoꝝ. ⁊ ego leuaui manū meā ſup eos in deſ
αὐτῶν. καὶ ἐγὼ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή
to: omnino vt nō itroducerē eos in trā q̄m de
μῳ, τὸ παράπαν τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδω
di eis trā fluentē lacte ⁊ melle: fauus eſt vltra
κα αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, κηρίον ἐστὶ παρὰ
oēm trā: eo q iuſtificatiōes meas repulerūt: ⁊
πᾶσαν τὴν γῆν, ἀνθ᾽ ὧν τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ
in ꝑceptis meis nō ambulauerūt in eis:
ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς,
⁊ ſabbata mea violabāt: ⁊ poſt cogi=
καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν, καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυ
tationes cordiū ſuoꝝ ambulabāt: ⁊ pepcit e=
μημάτων τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἐπορεύοντο, καὶ ἐφείσατο αὐ
is oculus meus ne delerem eos: ⁊ non
τῶν ὁ ὀφθαλμός μου τοῦ μὴ ἐξαλεῖψαι αὐτούς, καὶ οὐκ
feci eos in cōſumptionē in deſto. ⁊ dixi
ἐποίησα αὐτοὺς εἰς συντέλειαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ εἶπον
ad filios eoꝝ in ſolitudīe:in legitimis pa=
πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τοῖς νομίμοις τῶν πα
trū vroꝝ nō ambuletis: ⁊ iuſtificatiōes eoꝝ nō cu=
τέρων ὑμῶν μὴ πορεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν μὴ φυ
ſtodiatis: ⁊ in cogitationibus eoꝝ nō cōmiſcea=
λάσσεσθε, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν μὴ συναναμί
mini: ⁊ nō polluamini.ego dn̄s deus vr̄: in ꝑcep
γνυσθε, καὶ μὴ μιαίνεσθε. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ἐν τοῖς προ
tis meis ambulate: ⁊ iuſtificatiōes meas cuſtodi=
στάγμασί μου πορεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσε
te: ⁊ facite eas: ⁊ ſabbata mea ſctificate ea:
σθε, καὶ ποιεῖτε αὐτά, καὶ τὰ σάββατά μου ἁγιάζετε αὐ
⁊ erit in ſignū inter me ⁊ inter vos:
τά, καὶ ἔσται εἰς σημεῖον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον ὑμῶν,
vt ſciatis qꝛ ego dn̄s de⁹ vr̄. ⁊ exacerbauerunt
τοῦ γινώσκειν ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ παρεπίκρανάν
me: ⁊ filii eoꝝ in ꝑceptis meis nō
με, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ
ambulauerūt: ⁊ iuſtificationes meas nō cuſtodierunt
ἐπορεύθησαν, καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐφυλάξαντο

terre egypti. Et feci ꝓpter nomen meum: vt nō violaretur coram gentib⁹ in quarū medio erant: & inter quas apparui eis vt educerem eos de terra egypti. Eieci ergo eos de terra egypti & eduxi eos in deſertum: & dedi eis precepta mea: & iudicia mea oſtendi eis: que faciens homo viuet in eis. Inſuper & ſabbata mea dedi eis: vt eſſet ſignū inter me & eos: & ſcient qꝛ ego dn̄s ſanctificans eos. Et irritauerunt me domus iſrael in deſerto: in preceptis meis non ambulauerunt: & iudicia mea proiecerunt que faciens homo viuet in eis: & ſabbata mea violauerūt vehemēter. Dixi ergo vt effunderē furorē meū ſuper eos in deſerto & cōſumerē eos. Et feci ꝓpter nomen meū ne violaretur corā gentib⁹ de quibus eieci eos in conſpectu earū. Ego igitur leuaui manū meā ſuper eos in deſerto ne inducerem eos in terrā quam dedi eis fluentem lacte & melle precipuam terrarum omnium. quia iudicia mea ꝓiecerunt & in preceptis meis nō ambulauerūt: & ſabbata mea violauerūt. Poſt idola enim cor eoꝝ gradiebatur. Et pepercit oculus me⁹ ſup eos vt nō interficerem eos: nec conſumpſi eos in deſerto. Dixi aūt ad filios eorū in ſolitudine. In ꝑceptis patrū vroꝝ nolite incedere nec iudicia eorum cuſtodiatis: nec in idolis eorum polluamini. Ego dn̄s deus veſter. In ꝑceptis meis ābulate: & iudicia mea cuſtodite: & facite ea: & ſabbata mea ſanctificate: vt ſit ſignum inter me & vos: & ſciatis quia ego dn̄s de⁹ veſter. Et exacerbauerunt me filii. & in preceptis meis nō ambulauerūt: & iudicia mea nō cuſtodierūt

אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי — עשה
לְבִלְתִּי הֵחֵל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר — חלל
הֵמָּה בְתוֹכָם אֲשֶׁר נוֹדַעְתִּי אֲלֵיהֶם — ידע
לְעֵינֵיהֶם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ — יצא
וָאוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וָאֲבִאֵם — בוא
אֶל הַמִּדְבָּר׃ וָאֶתֵּן לָהֶם אֶת — דבר נתן
חֻקּוֹתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי הוֹדַעְתִּי אוֹתָם — חקק שפט
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי — עשה
בָּהֶם׃ וְגַם אֶת שַׁבְּתוֹתַי נָתַתִּי לָהֶם
לִהְיוֹת לְאוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם לָדַעַת — היה ידע
כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם׃ וַיַּמְרוּ בִי — קדש מרה
בֵית יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בְּחֻקּוֹתַי לֹא
הָלָכוּ וְאֶת מִשְׁפָּטַי מָאָסוּ אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם וְאֶת
שַׁבְּתֹתַי חִלְּלוּ מְאֹד וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ
חֲמָתִי עֲלֵיהֶם בַּמִּדְבָּר לְכַלּוֹתָם׃ — חמם כלה
וָאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל — עשה חלל
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִים — יצא
לְעֵינֵיהֶם׃ וְגַם אֲנִי נָשָׂאתִי יָדִי
לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְבִלְתִּי הָבִיא אוֹתָם — בוא
אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי זָבַת חָלָב — נתן זוב
וּדְבַשׁ צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת׃ — צבה
יַעַן בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְאֶת חֻקּוֹתַי
לֹא הָלְכוּ בָהֶם וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ
כִּי אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ׃ — גלל
וַתָּחָס עֵינִי עֲלֵיהֶם מִשַּׁחֲתָם וְלֹא — חוס
עָשִׂיתִי אוֹתָם כָּלָה בַּמִּדְבָּר׃ וָאֹמַר — עשה
אֶל בְּנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר בְּחוּקֵּי אֲבוֹתֵיכֶם
אַל תֵּלֵכוּ וְאֶת מִשְׁפְּטֵיהֶם אַל — הלך שפט
תִּשְׁמֹרוּ וּבְגִלּוּלֵיהֶם אַל תִּטַּמָּאוּ׃ — שמר טמא
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּחֻקּוֹתַי לֵכוּ
וְאֶת מִשְׁפָּטַי שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ אוֹתָם׃ — עשה
וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי קַדֵּשׁוּ וְהָיוּ לְאוֹת — היה
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה — ידע
אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיַּמְרוּ בִי הַבָּנִים בְּחֻקּוֹתַי — מרה חקק
לֹא הָלָכוּ וְאֶת מִשְׁפָּטַי לֹא שָׁמְרוּ

לעשות אותם אשר יעשה אתם
האדם וחי בהם את שבתותי חללו
ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות — יחם כלה
אפי בם במדבר: והשבתי את ידי — דבר שוב
ואעש למען שמי לבלתי החל — עשה חלל
לעיני הגוים אשר הוצאתי אתם — יצא
לעיניהם: וגם אני נשאתי את
ידי להם במדבר להפיץ אתם — פוץ
בגוים ולזרות אתם בארצות: יען — זרה
משפטי לא עשו וחקותי מאסו — שפט
ואת שבתותי חללו ואחרי גלולי
אבתם היו עיניהם: וגם אני נתתי — נתן
להם חקים לא טובים ומשפטים
לא יחיו בהם: ואטמא אתם — חיה טמא
במתנותם בהעביר כל פטר רחם — נתן עבר
למען אשמם למען אשר ידעו אשר — שמם
אני יהוה: לכן דבר אל בית ישראל
בן אדם ואמרת אליהם כה אמר
אדני יהוה עוד זאת גדפו אותי
אבותיכם במעלם בי מעל: ואביאם — בוא
אל הארץ אשר נשאתי את
ידי לתת אותה להם ויראו כל — נתן ראה
גבעה רמה וכל עץ עבת ויזבחו שם — רום זבח
את זבחיהם ויתנו שם כעס קרבנם — נתן
וישימו שם ריח ניחוחיהם ויסיכו — שום נוח
שם את נסכיהם: ואמר אליהם — נסך
מה הבמה אשר אתם הבאים — בוא
שם ויקרא שמה במה עד היום — קרא
הזה: לכן אמר אל בית ישראל
כה אמר אדני יהוה הבדרך
אבותיכם אתם נטמאים ואחרי — טמא
שקוציהם אתם זנים: ובשאת — שקץ זנה
מתנותיכם בהעביר בניכם באש — נשא נתן
אתם נטמאים לכל גלוליכם — גלל
עד היום ואני אדרש לכם בית — דרש
ישראל חי אני נאם אדני יהוה אם

vt facerent ea que cum
fecerit
homo viuet i eis: & ſab
bata mea violauerunt.
Et cōminatus ſum vt effū
derē furorē meū ſup eos:
& implerē irā meā in eis
in deſerto. Auerti aūt ma
nū meā: & feci ꝓpter no
men meū vt nō violare
tur corā gentib⁹: de qui
bus eieci eos
in oculis earum. Iterum
leuaui
manū meā in eos in ſo-
litudine vt diſpgerē illos
in nationes: & ventilarē
in terras: eo ꝙ
iudicia mea nō feciſſent:
& ꝑcepta mea reprobaſ
ſent: & ſabbata mea vio
laſſent: & poſt idola
patrū ſuoꝝ fuiſſent ocu
li eorū. Ergo & ego de-
di eis precepta non bo-
na: & iudicia
in quibus non viuēt: &
pollui eos
in muneribus ſuis cū of-
ferrēt omne quod aperit
vuluā ꝓpter delicta ſua:
& ſcient quia
ego dn̄s. Quāobrem
loquere ad domū iſrael
fili hominis: & dices ad
eos. Hec dicit
dn̄s de⁹. Adhuc & in hoc
blaſphemauerūt me
patres vr̄i cū ſpreuiſſent
me cōtemnētes: & indu
xiſſem eos in terrā ſup
quam leuaui
manū meā vt darem eis.
Viderunt omnem
collē excelſum: & omne
lignū nemoroſum: &
īmolauerūt ibi victimas
ſuas & dederūt ibi irrita
tionē oblationis ſue: &
poſuerūt ibi odorē ſua-
uitatis ſue & libauerūt li
bationes ſuas. Et dixi ad
eos. Quid eſt excelſum:
ad quod ingredimini?
Et vocatū eſt nomen ei⁹
excelſum vſq; ad
hanc diem. Propterea
dic ad domum iſrael.
Hec dicit dominus de⁹.
Certe in via
patrū veſtrorū vos pol-
luimini: & poſt
offendicula eorum vos
fornicamini: & in obla
tione donoꝝ veſtrorum:
cum traducitis filios ve-
ſtros ꝑ ignē: vos pollui
mini in oībus idolis vr̄is
vſq; hodie: & ego re-
ſpondebo vobis domus
iſrael. Viuo ego dicit
domin⁹ deus: quia

vt facerent eas q̄s faciet homo ⁊ viuet in e-
τοῦ ποιῆσαι αὐτὰ ἃ ποιήσει ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐ-
is: ⁊ ſabbata mea polluerunt: ⁊ dixi vt
τοῖς, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλωσαν, καὶ εἶπον τοῦ D
effūderē furorē meū ſup eos ⁊ vt cōſumarē
ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ᾽ αὐτοὺς καὶ τοῦ συντελέσαι τὴν
iram meā in eos in deſerto. ⁊ uerti manū
ὀργήν μου ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἀπέστρεψα τὴν χεῖρά
meā eis: ⁊ feci ꝓpter me vt nomē meū
μου αὐτοῖς, καὶ ἐποίησα ἕνεκεν ἐμοῦ ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ
omnino non violaret coram gētib⁹ de qb⁹ edu-
παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ἀφ᾽ ὧν ἐξήγα-
xi eos ante oculos eoꝝ: ⁊ leuaui manū meā
γον αὐτοὺς κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου
in eos in deſerto vt diſpergerem illos in
ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν τοῖς
gentib⁹: diſſeminarē eos in regionib⁹: eo qḋ iuſtifi-
ἔθνεσι, διασπεῖραι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις, ἀνθ᾽ ὧν τὰ δικαι-
catiōes meas nō fecerūt: ⁊ ꝓcepta mea repu-
ώματά μου οὐκ ἐποίησαν, καὶ τὰ προστάγματά μου ἀπώ-
lerūt: ⁊ ſabbata mea violauerūt: ⁊ poſt
σαντο, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν, καὶ ὀπίσω τῶν
cogitationes pr̄m ſuoꝝ fuerūt oculi
ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ
eoꝝ. ⁊ ego dedi eis ꝓcepta nō bona: ⁊
αὐτῶν. καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλά, καὶ
iuſtificatiōes in qb⁹ nō viuēt in eis: ⁊ polluā eos
δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς, καὶ μιανῶ αὐτοὺς
in dogmatib⁹ ſuis cū traducerem ego oē ape-
ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με πᾶν δια-
riēs vuluā vt deleam eos: vt ſciant qꝛ ego
νοῖγον μήτραν ὅπως ἀφανίσω αὐτούς, ἵνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ
dn̄s. idcirco loquere ad domū iſrael: fili
κύριος. διὰ τοῦτο λάλησον πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, υἱὲ
hoīs: ⁊ dices ad eos: hec dicit adonai dn̄s:
ἀνθρώπου, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος,
vſq; ad hoc ad iracūdiā ꝓuocarūt me patres vr̄i in
ἕως τούτου παρώργισάν με οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τοῖς
delictis ſuis in qb⁹ deliquerūt in me. ⁊
παραπτώμασιν αὐτῶν ἐν οἷς παρέπεσον εἰς ἐμέ. καὶ
introduxi eos in trā q̄ leuaui manū meā vt
εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ
darem eā illis: ⁊ viderūt oēs colles excelſū
δοῦναι αὐτὴν αὐτοῖς, καὶ εἶδον πάντα βουνὸν ὑψηλὸν E
⁊ oē lignū nemoroſū: ⁊ imolauerūt ibi dijs ſu-
καὶ πᾶν ξύλον κατάσκιον, καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐ-
is: ⁊ poſuerūt ibi furorē munerū ſuoꝝ: ⁊ poſue-
τῶν, καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ὀργὴν τῶν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔτα-
rūt ibi odorē ſuauitatis eoꝝ: ⁊ libauerūt ibi libamia
ξαν ἐκεῖ ὀσμὴν εὐωδίας αὐτῶν, καὶ ἔσπεισαν ἐκεῖ σπονδὰς
ſua: ⁊ dixi ad eos: ⁊ qd eſt excelſū qꝛ
αὐτῶν, καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, καὶ τί ἐστιν ἀβαμὰ ὅτι
vos intratis illuc: ⁊ vocauerunt nomē e-
ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ; καὶ ἐπεκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐ-
ius excelſū vſq; in hodiernū diē. ꝓpterea dic ad
τοῦ ἀβαμὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. διὰ τοῦτο εἶπον πρὸς
domū iſrael: hec dicit adonai dn̄s: ſi in
τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, εἰ ἐν
iniq̄tatib⁹ pr̄um vr̄oꝝ vos polluimini: ⁊
ταῖς ἀνομίαις τῶν πατέρων ὑμῶν ὑμεῖς μιαίνεσθε, καὶ
poſt abominationes eoꝝ vos fornicamini:
ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ὑμεῖς ἐκπορνεύετε,
⁊ in primitijs donoꝝ vr̄oꝝ: ⁊ in
καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν δομάτων ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς
ſeparatiōib⁹ vr̄is cū traducitis filios vr̄os in igne:
ἀφορισμοῖς ὑμῶν ἐν τῷ διάγειν τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρί,
vos polluimini in oībus cogitatiōib⁹ vr̄is vſq; in
ὑμεῖς μιαίνεσθε ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθυμήμασιν ὑμῶν ἕως τῆς
hodiernū diem. ⁊ ego reſpondebo vobis dom⁹
σήμερον ἡμέρας. καὶ ἐγὼ ἀποκριθῶ ὑμῖν οἶκος τοῦ
iſrael. viuo ego dicit adonai dn̄s: ſi
ἰσραήλ. ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῒ κύριος, εἰ

Digitized by Google

reſpōdebo vobis: ⁊ ſi aſcendet in ſpm̄
ἀποκριθήσομαι ὑμῖν, καὶ εἰ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα
vrm̄ hoc: ⁊ nō erit quēadmodū vos dicitis:
ὑμῶν τοῦτο, καὶ οὐκ ἔσται ὃν τρόπον ὑμεῖς λέγετε,
erimus ſicͭ gētes ⁊ ſicͭ tribus t̄re: vt ſuia
ἐσόμεθα ὡς τὰ ἔθνη καὶ ὡς αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, τοῦ λα=
mus lignis ⁊ lapidib⁹. ꝓpterea viuo ego dicit ado
τρεύειν ξύλοις καὶ λίθοις. διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδω
nai dn̄s: ſi nō in manu forti: ⁊ in brachio excel
ναῒ κύριος, εἰ μὴ ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψη
ſo: ⁊ in furore effuſo regnabo ſup vos: ⁊
λῷ, καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ βασιλεύσω ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ
F educā vos de ꝑplis: ⁊ ſuſcipiam vos de
ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν
regiōib⁹ ꝗ̄ diſperſi eſtis in eis in manu for=
χωρῶν οὗ διεσκορπίσθητε ἐν αὐτοῖς ἐν χειρὶ κρα=
ti: ⁊ in brachio excelſo: ⁊ in furore effuſo: ⁊
ταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ, καὶ
adducā vos in deſertū ꝑploꝝ: ⁊ ꝯtēdā iudicio
ἄξω ὑμᾶς εἰς τὴν ἔρημον τῶν λαῶν, καὶ διακριθήσομαι
ad vos ibi facie ad faciem. quēadmodū
πρὸς ὑμᾶς ἐκεῖ πρόσωπον κατὰ πρόσωπον. ὃν τρόπον
iudicio ꝯtēdi ad p̄res vr̄os in deſerto t̄re egy=
διεκρίθην πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γῆς αἰγύ
pti: ſic iudicabo vos: dicit adonai dn̄s. ⁊ trāſire
πτου, οὕτως κρινῶ ὑμᾶς, λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ διά=
faciā vos ſub virga mea: ⁊ inducā vos in nu
ξω ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ῥάβδον μου, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθ
mero: ⁊ eligam ex vobis impios: ⁊ rebel=
μῷ, καὶ ἐκλέξω ἐξ ὑμῶν τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ τοὺς ἀφεστη
les: qꝛ de incolatu eoꝝ educā eos:
κότας, διότι ἐκ τῆς παροικεσίας αὐτῶν ἐξάξω αὐτούς,
⁊ in t̄rā iſrael nō ingredient̄. ⁊ ſci=
καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται· καὶ ἐπι
ent qꝛ ego dn̄s: ⁊ vos dom⁹ iſ=
γνώσονται διότι ἐγὼ κύριος, καὶ ὑμεῖς οἶκος τοῦ ἰσ=
rael: hec dicit adonai dn̄s: vnuſqſq; adinuen
ραὴλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἕκαστος τὰ ἐπιτη
tiones ſuas auferte: ⁊ poſt hec ſi vos
δεύματα αὐτοῦ ἐξάρατε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐὰν ὑμεῖς
audieritis me: ⁊ nomē meū ſctm̄ nō pol=
εἰσακούσητέ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βε=
lueritis vltra in munerib⁹ vr̄is: ⁊ in ad=
βηλώσητε ἔτι ἐν τοῖς δώροις ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπι
inuentionib⁹ vr̄is: qꝛ in monte meo ſanc=
τηδεύμασιν ὑμῶν, διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους μου τοῦ ἁγί
to in mōte excelſo iſrael dicit adonai dn̄s: ibi
ου ἐπ᾽ ὄρους ὑψηλοῦ ἰσραὴλ λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐκεῖ
ſeruient mihi oīs dom⁹ iſrael in finē in
δουλεύσουσί μοι πᾶς οἶκος ἰσραὴλ εἰς τέλος ἐπὶ τῆς
t̄ra. ⁊ ibi ſuſcipiam eos: ⁊ ibi viſita=
γῆς. καὶ ἐκεῖ προσδέξομαι αὐτούς, καὶ ἐκεῖ ἐπισκέ=
bo ꝓmitias vr̄as: ⁊ ꝓmitias
ψομαι τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν
ſeparationū vr̄aꝝ: in oīb⁹ ſctificationib⁹ vr̄is: in
ἀφορισμῶν ὑμῶν, ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιάσμασιν ὑμῶν, ἐν
odore ſuauitatis ſuſcipiam vos: cū eduxero ego
ὀσμῇ εὐωδίας προσδέξομαι ὑμᾶς, ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν με
vos de ꝑplis: ⁊ ſuſcepero vos de
ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ εἰσδέχεσθαι ὑμᾶς ἐκ τῶν
regiōib⁹ in ꝗbus diſperſi eſtis in eis: ⁊ ſancti=
χωρῶν ἐν αἷς διεσκορπίσθητε ἐν αὐταῖς, καὶ ἁγια=
G ficabor in vobis ante oculos ꝑploꝝ: ⁊ ſcie=
σθήσομαι ἐν ὑμῖν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν λαῶν, καὶ ἐπι
tis qꝛ ego dn̄s. cū induxero ego
γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος. ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν με
vos in t̄rā iſrael: in quā
ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ, εἰς ἣν

non reſpondebo vobis: neq; cogitatio mētis veſtre fiet dicentium. Erimus ſicut gentes & ſicut cognationes terre: vt colamus ligna & lapides. Viuo ego dicit dn̄s deus: quoniā in manu forti & in brachio extento & in furore effuſo regnabo ſup vos. Et educā vos de populis: & congregabo vos de terris in quibus diſperſi eſtis. In manu valida & in brachio extento & in furore effuſo regnabo ſup vos & adducā vos in deſertū populorum: & iudicabor vobiſcū ibi facie ad faciem. Sicut iudicio cōtendi aduerſus patres veſtros in deſerto terre egypti: ſic iudicabo vos dicit dominus deus. Et ſubiiciam vos ſceptro meo: & inducā vos in vinculis federis. Et eligam de vobis traſgreſſores & impios: & de terra incolatus eorum educā eos: & in terram iſrael nō ingredientur: & ſcietis quia ego dominus. Et vos domus iſrael: hec dicit dominus deus. Singuli poſt idola vr̄a ambulate: & ſeruite eis. Quod ſi & in hoc nō audieritis me: & nomen meū ſanctum pollueritis vltra in muneribus veſtris & in idolis veſtris in monte ſancto meo in monte excelſo iſrael ait dn̄s deus ibi ſeruiet mihi omnis domus iſrael: oēs inq̄ in terra in qua placebunt mihi. Et ibi querā primitias veſtras: & initiū decimarū veſtraꝝ in oībus ſctificationibus vr̄is. In odorē ſuauitatis ſuſcipiā vos: cum eduxero vos de populis: & cōgregauero vos de terris in quas diſperſi eſtis: & ſanctificabor in vobis in oculis nationum. Et ſcietis quia ego dn̄s cum adduxero vos ad terram iſrael: in terra pro qua

אדרש לכם׃ והעלה על רוחכם היו — דרש היה
לא תהיה אשר אתם אמרים
נהיה כגוים כמשפחות הארצות
לשרת עץ ואבן׃ חי אני נאם אדני
יהוה אם לא ביד חזקה ובזרוע — זרע
נטויה ובחמה שפוכה אמלוך — נטה שפך
עליכם׃ והוצאתי אתכם מן העמים — מלך יצא
וקבצתי אתכם מן הארצות אשר
נפוצתם בם ביד חזקה ובזרוע — נפץ
נטויה ובחמה שפוכה׃ והבאתי — בוא
אתכם אל מדבר העמים ונשפטתי — דבר שפט
אתכם שם פנים אל פנים׃ כאשר — פנה
נשפטתי את אבותיכם במדבר
ארץ מצרים כן אשפט אתכם
נאם אדני יהוה׃ והעברתי אתכם — עבר
תחת השבט והבאתי אתכם — בוא
במסרת הברית׃ וברותי מכם — אסר ברית
המרדים והפושעים בי מארץ — ברר פשע
מגוריהם אוציא אותם ואל אדמת — גור יצא
ישראל לא יבוא וידעתם כי אני — בוא
יהוה׃ ואתם בית ישראל כה אמר
אדני יהוה איש גלוליו לכו עבדו — גלל
ואחר אם אינכם שמעים אלי
ואת שם קדשי לא תחללו עוד — חלל
במתנותיכם ובגלוליכם׃ כי בהר — נתן
קדשי בהר מרום ישראל נאם — רום
אדני יהוה שם יעבדני כל בית — עבד
ישראל כלה בארץ שם ארצם — רצה
ושם אדרוש את תרומתיכם ואת — דרש רום
ראשית משאותיכם בכל קדשיכם׃ — נשא
בריח ניחח ארצה אתכם בהוציאי — נוח רצה
אתכם מן העמים וקבצתי אתכם
מן הארצות אשר נפצותם בם
ונקדשתי בכם לעיני הגוים׃ — קדש
וידעתם כי אני יהוה בהביאי אתכם — בוא
אל אדמת ישראל אל הארץ אשר

נשאתי את ידי לתת אותה
לאבותיכם: וזכרתם שם את
דרכיכם ואת כל עלילותיכם אשר
נטמאתם בם ונקטתם בפניכם
בכל רעותיכם אשר עשיתם: וידעתם
כי אני יהוה בעשותי אתכם
למען שמי לא כדרכיכם הרעים
וכעלילותיכם הנשחתות בית
ישראל נאם אדני יהוה: ויהי דבר
יהוה אלי לאמר: בן אדם שים
פניך דרך תימנה והטף אל דרום
והנבא אל יער השדה נגב: ואמרת
ליער הנגב שמע דבר יהוה
כה אמר אדני יהוה הנני מצית בך
אש ואכלה בך כל עץ לח וכל
עץ יבש לא תכבה להבת שלהבת
ונצרבו בה כל פנים מנגב צפונה:
וראו כל בשר כי אני יהוה
בערתיה לא תכבה: ואמר אהה
אדני יהוה המה אמרים לי
הלא ממשל משלים הוא:

Cap.xxi.

ויהי דבר יהוה אלי
לאמר: בן אדם שים פניך אל
ירושלם והטף אל מקדשים
והנבא אל אדמת ישראל: ואמרת
לאדמת ישראל כה אמר יהוה
הנני אליך והוצאתי חרבי מתערה
והכרתי ממך צדיק ורשע: יען
אשר הכרתי ממך צדיק ורשע
לכן תצא חרבי מתערה אל כל בשר
מנגב צפון: וידעו כל בשר כי אני
יהוה הוצאתי חרבי מתערה
לא תשוב עוד: ואתה בן אדם
האנח בשברון מתנים ובמרירות
תאנח לעיניהם: והיה כי יאמרו
אליך על מה אתה נאנח ואמרת

leuaui manum meam vt darem eam patribus veſtris. Et recordabimini ibi viarū veſtrarū & oium ſcelerū veſtrox quibus polluti eſtis in eis: & diſplicebitis vobis in cōſpectu vr̄o in oībus maliciis vr̄is quas feciſtis: & ſcietis quia ego dominꝰ cū benefecero vobis propter nomen meū: & non ſm vias vr̄as malas neqꝫ ſecūdum ſcelera veſtra peſſima domus iſrael: ait dominꝰ deus. Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā cōtra viā auſtri: & ſtilla ad africum & propheta ad ſaltum agri meridiani: & dices ſaltui meridiano. Audi verbum domini. Hec dicit dominus deꝰ. Ecce ego ſuccendā in te ignem & cōburam in te omē lignū viride & oē lignū aridū. Non extinguetur flāma ſuccēſiōis: & cōburetur in ea oīs facies ab auſtro vſqꝫ ad aqlonem: & videbit vniuerſa caro: quia ego dn̄s ſuccēdi eam: nec extinguetur. Et dixi. A.a.a. domine deus. Ipſi dicunt de me. per parabolas loquitur iſte.

21.

Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam ad hieruſalem & ſtilla ad ſanctuaria: & propheta contra humum iſrael: & dices terre iſrael. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te: & eiiciā gladium meū de vagina ſua: & occidam in te iuſtū & impiū. Pro eo aūt ꝙ occidi in te iuſtū & impium: idcirco egredietur gladiꝰ meꝰ de vagina ſua ad oēm carnē ab auſtro vſqꝫ ad aqlonē: vt ſciat oīs caro quia ego dn̄s eduxi gladiū meū de vagina ſua irreuocabilē. Et tu fili hominis ingemiſce in contritione lūborū: & in amaritudinibus ingemiſce corā eis. Cumqꝫ dixerint ad te: quare tu gemis: dices.

leuaui manū meū vt darem eam pribus vr̄is:
ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι αὐτὴν τοῖς πατράσιν ὑμῶν,
⁊ recordabimini illic viax vr̄ax. ⁊ adinuen-
καὶ μνησθήσεσθε ἐκεῖ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τῶν ἐπιτηδευ-
tionū vr̄ax: qbꝰ polluti eſtis i eis: ⁊ pcutietis fa-
μάτων ὑμῶν, δὶς ἐμιαίνεσθε ἐν αὐτοῖς, καὶ κόψεσθε τὰ πρό-
cies vr̄as in oībus malitiis vr̄is ꝗs cognoſce-
σωπα ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν ἅις ἐπιγνώ-
tis. qꝛ ego dn̄s cū fecero ego ſic
σεσθε. διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ ποιῆσαί με οὕτως
vobis: vt nomē meū nō violetur: nō ſcd̄m vias
ὑμῖν, ὅπως τὸ ὄνομά μου μὴ βεβηλωθῇ, οὐ κατὰ τὰς ὁδοὺς
vr̄as malas: neqꝫ ſcd̄m adinuentiones vr̄as
ὑμῶν τὰς πονηράς, οὐδὲ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν
corruptas domꝰ iſrael dicit adonai dn̄s. ⁊
τὰ διεφθαρμένα οἶκος ἰσραὴλ λέγει ἀδωναῒ κύριος· καὶ
factꝰ ē ſmo dn̄i ad me dicēs: fili hoīs fir-
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου στήρι-
ma faciem tuā ſup themanā: ⁊ reſpice ad
σον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ θαιμάν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ
aſtrū: ⁊ pphetiza ſup ſaltū ducem auſtralē
δαρώμ, καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον ναγέβ,
⁊ dices ſylue auſtrali: audi ſmonē dn̄i: hec di-
καὶ ἐρεῖς τῷ δρυμῷ ναγέβ, ἄκουε λόγον κυρίου, τάδε λέ-
cit dn̄s: ecce ego ſuccendo in te ignē: ⁊ deuora-
γει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάπτω ἐν σοὶ πῦρ, καὶ καταφά-
bit in te oē lignū viride: ⁊ oē lignū aridū: nō
γεται ἐν σοὶ πᾶν ξύλον χλωρόν, καὶ πᾶν ξύλον ξηρόν, οὐ
extinguet flāma ſuccenſa. ⁊ ardebit in
σβεσθήσεται ἡ φλὸξ ἡ ἐξαφθεῖσα· καὶ κατακαυθήσεται ἐν
ea oīs facies a meridie vſqꝫ ad aqlonē: ⁊ co-
αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀφηλιώτου ἕως βορρᾶ, καὶ ἐπι-
gnoſcet oīs caro: qꝛ ego dn̄s ſuccendi illā:
γνώσεται πᾶσα σάρξ, ὅτι ἐγὼ κύριος ἐξέκαυσα αὐτό, B.4.
⁊ nō extinguet. ⁊ dixi nequaꝙ̄ dn̄e: ip-
καὶ οὐ σβεσθήσεται. καὶ εἶπον μηδαμῶς κύριε, αὐ-
ſi dicūt ad me: nōne parabola eſt ꝙ̄ dici-
τοὶ λέγουσιν πρός με, οὐχὶ παραβολή ἐστιν λεγο-
tur hec.
μένη αὕτη.

Ca.21.

Et factꝰ eſt ſmo dn̄i ad me dicēs: idcirco A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, διὰ τοῦ-
vaticinare fili hoīs: ⁊ firma faciem
το προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ στήρισον τὸ πρόσωπόν
tuā ꝯ̄ hieruſalem: ⁊ aſpice ad ſancta eo-
σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὰ ἅγια αὐ-
rū ⁊ ppheta de t̄ra iſrael: ⁊ dices
τῶν καὶ προφήτευσον περὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐρεῖς
ad t̄rā iſrael: hec dicit adonai dn̄s:
πρὸς τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος,
ecce ego ad te: ⁊ educā gladiū meū de
ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σέ, καὶ ἐκσπάσω τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ
vagina ſua: ⁊ exterminabo ex te iniuſtū ⁊ ini-
κουλεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ ἄδικον καὶ ἄνο-
quū. eoqꝫ ꝙ̄ extermiabo ex te iniquū ⁊ iniuſtum: ſic
μον. ἀνθ᾽ ὧν ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ ἄνομον καὶ ἄδικον, οὕτως
egredieť gladius meꝰ de vagina ſua ſup
ἐξελεύσεται τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κουλεοῦ αὐτοῦ ἐπὶ
oēm carnē meridiei vſqꝫ ad aqlonē: ⁊ cognoſcet
πᾶσαν σάρκα ἀφηλιώτου ἕως βορρᾶ, καὶ ἐπιγνώσε-
oīs caro qꝛ ego dn̄s eduxi gladium
ται πᾶσα σὰρξ ὅτι ἐγὼ κύριος ἐξέσπασα τὸ ἐγχειρίδι-
meū de vagina ſua: ⁊ nō reducam vl-
όν μου ἐκ τοῦ κουλεοῦ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀποστρέψω οὐκ- B
tra. ⁊ tu fili hoīs: ingemiſce in cōtritiōe lū-
έτι. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, καταστέναξον ἐν συντριβῇ ὀσ-
box tuox: ⁊ in doloribꝰ gemes ante oculos eox.
φύος σου, καὶ ἐν ὀδύναις στενάξεις κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν·
⁊ erit ſi dixerit ad te: ppter qd tu gemis:
καὶ ἔσαι ἐὰν εἴπωσιν πρός σε, ἕνεκεν τίνος σὺ στενάζεις;
⁊ dices:
καὶ ἐρεῖς, oooooooooooooooooooooooo

Digitized by Google

ſup nuncio qꝛ venit: ꝛ frāget omne
ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ διότι ἔρχεται, καὶ θραυσθήσεται πᾶσα
cor: ꝛ diſſoluentur vniuerſe man⁹: ꝛ exalabit
καρδία, καὶ παραλυθήσονται πᾶσαι χεῖρες, καὶ ἐκψύξει
omnis caro: ꝛ ois ſpūs: ꝛ oia femora pollu=
πᾶσα σάρξ, καὶ πᾶν πνεῦμα, καὶ πάντες μηροὶ μολυν
entur humore. ecce venit ꝛ erit dicit dn̄s de⁹.
θήσονται ὑγρασίᾳ. ἰδοὺ ἔρχεται καὶ ἔσται λέγει κύριος ὁ θεός.
ꝛ fact⁹ ē ſmo dn̄i ad me dicēs: fili hois: pro=
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, προ
pheta ꝛ dices: hec dicit adonai dn̄s: dic gladi
φήτευσον καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, εἰπὸν ῥομ=
C us gladius acuere: ꝛ iraſcere vt iugules iugulatiōes.
φαία ῥομφαία ὀξύνου, καὶ θυμώθητι ὅπως σφάξῃς σφάγια.
acuere vt ſis in ſplendore: parat⁹ in deſolationē
ὀξύνου ὅπως γένῃ εἰς στίλβωσιν, ἑτοίμη εἰς παράλυσιν
iugula: ꝯtēne: repelle oē lignū. ꝛ dedit eū pa
σφάζε, ἐξουθένει, ἀπωθοῦ πᾶν ξύλον. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἑτοί
ratū vt teneret manū eius. exacut⁹ ē gladius eſt para
μην τοῦ κρατεῖν χεῖρα αὐτῆς. ἐξηκονήθη ῥομφαία ἐστὶν ἑτοί
tus: vt daret ipm in manus interficientiū. clama
μη, τοῦ δοῦναι αὐτὴν εἰς χεῖρας ἀποκεντούντων. ἀνάκραγε
vlula fili hois: qꝛ hic fact⁹ eſt in pplo meo:
γε ὀλόλυξον υἱὲ ἀνθρώπου, ὅτι αὐτὴ ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου,
hic in cūctis ducibus iſrael: q ꝓpe hi
αὐτὴ ἐν πᾶσιν τοῖς ἀφηγουμένοις τοῦ ἰσραήλ, οἱ παροι=
tabāt apd me in gladiū facti ſunt cū pplo. idcirco
κοῦντές μοι εἰς ῥομφαίαν ἐγένοντο σὺν τῷ λαῷ. διὰ τοῦτο
plaude ſup manū tuā: qꝛ iuſtificat⁹ eſt. ꝛ qd
κρότησον ἐπὶ τὴν χεῖρά σου, ὅτι δεδικαίωται. καὶ τί
ſi ꝛ trib⁹ repulſa fuerit nō erit dicit adonai dn̄s. ꝛ
εἰ καὶ φυλὴ ἀπωσθῇ οὐκ ἔσται λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ
tu fili hois: ꝓpheta ꝛ plaude manū ſup
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον καὶ κρότησον χεῖρα ἐπὶ
manū: ꝛ duplica gladiū. tertius gladius:
χεῖρα, καὶ διπλασίασον ῥομφαίαν. ἡ τρίτη ῥομφαία,
interfectoꝝ eſt gladi⁹ interfectoꝝ magn⁹: ꝛ ob
τραυματιῶν ἐστὶν ῥομφαία τραυματιῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐκ
ſtupeſcere facies eos vt frāgat cor coꝝ: ꝛ multipli
στήσεις αὐτοὺς ὅπως θραυσθῇ ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ πληθυν
cent infirmi. ſup oēs portas coꝝ: ꝛ tra=
θῶσιν οἱ ἀσθενοῦντες. ἐπὶ πᾶσαν πύλην αὐτῶν, καὶ πα
diti ſunt in iugulatiōes gladij. bene acut⁹ fuit
ραδέδονται εἰς σφάγια ῥομφαίας. εὖγε ὀξεῖα γέγονεν
in occiſionē: bene fuit in fulgorē: ſicē fulgur
εἰς σφαγήν, εὖγε γέγονεν εἰς στίλβωσιν, ὡς ἀστραπὴ
D ꝯtranſi: acuere a dextris ꝛ a ſiniſtris: ꝗcūqꝫ
διαπορεύου, ὀξύνου ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων, οὗ ἂν
facies tua excitetur: ꝛ ego aūt plaudā
τὸ πρόσωπόν σου ἐξεγείρηται, κἀγὼ δὲ κροτήσω
manu mea ad manū meā: ꝛ remittam
χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου, καὶ ἐπαφήσω τὸν
furorē meū: ego dn̄s locut⁹ ſum. ꝛ fact⁹ eſt ſmo
θυμόν μου, ἐγὼ κύριος λελάληκα. καὶ ἐγένετο λόγος
dn̄i ad me dicēs: ꝛ tu fili hois: po=
κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, διά=
ne tibi duas vias: vt ingrediat̄ gladius re=
ταξον σεαυτῷ δύο ὁδούς, τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν βα
gis babylonis de regiōe vna egredientur
σιλέως βαβυλῶνος ἐκ χώρας μιᾶς ἐξελεύσονται αἱ
duo īperia: vt parent manū pungentē in initio
δύο ἀρχαί, ἑτοιμάσαι χεῖρα κεντοῦσαν ἐπ᾽ ἀρχῆς
vie vniuſcuiuſqꝫ ciuitati pūgentē ordinabis: vt in=
ὁδοῦ ἑκάστης πόλεως κεντοῦσαν διατάξεις, τοῦ εἰ=
grediat̄ gladius ad rabbat filioꝝ ammon: ꝛ ad
σελθεῖν ῥομφαίαν ἐπὶ ῥαββὰθ υἱῶν ἀμμών, καὶ ἐπὶ
iudam: ꝛ ad hieruſalem in obſidiōe: qꝛ
τὸν ἰούδαν, καὶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν πολιορκίᾳ, διότι
ſtabit rex babylonis in antiquā viam:
στήσεται βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδόν,
in initio duaꝝ viaꝝ.
ἐπ᾽ ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν.

Pro auditu: quia venit & tabeſcet omne cor & diſſoluētur vniuerſe manus: & infirmabitur oīs ſpūs: & ꝑ cuncta genua fluēt aq̄. Ecce venit & fiet ait dominus deus. Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hominis: propheta & dices. Hec dicit dn̄s deus. Loquere. Gladius gladius exacutus eſt & limatus. Vt cedat victimas exacutus eſt: vt ſplendeat limatus eſt. Qui moues ſceptrum filii mei ſuccidiſti omne lignū. Et dedi eum ad leuigandum vt teneatur manu. Iſte exacutus gladius: & iſte limat⁹ eſt in manu interficientis. Clama & vlula fili hominis: quia hic fact⁹ ē in pplo meo: hic in cunctis ducibus iſrael qui fugerant. Gladio traditi ſunt cum pplo meo. Idcirco plaude ſup femur: qa probatus eſt: & hoc cum ſceptrum ſubuerterit: & nō erit dicit dominus de⁹. Tu ergo fili hois ꝓpheta: & percute manū ad manū: & duplicetur gladius: ac triplicetur gladius interfectoꝝ. Hic eſt gladi⁹ occiſionis magne, q obſtupeſcere eos facit & corde tabeſcere: & multiplicat ruinas. In oībus portis eorum dedi cōturbationē gladii acuti & limati ad fulgēdū: amicti ad cedē. Exacuere vade ad dexteram ſiue ad ſiniſtram quocunqꝫ faciei tue eſt appetitus. Quin & ego plaudā manu ad manū: & implebo indignationē meā. Ego dn̄s locut⁹ ſū. Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Et tu fili hominis pone tibi duas vias: vt veniat gladius regis babylonis. De terra vna egredientur ambe. Et manu capiet cōiecturam i capite vie ciuitatis cōiiciet. Viam pones vt vēiat gladi⁹ ad rabbath filiorum ammon & ad iudam in hieruſalem munitiſſimā. Stetit enim rex babylonis in biuio in capite duarum viarum

אל שמועה כי באה ונמס כל לב
ורפו כל ידים וכהתה כל רוח
וכל ברכים תלכנה מים הנה באה
ונהיתה נאם אדני יהוה: ויהי דבר
יהוה אלי לאמר: בן אדם הנבא
ואמרת כה אמר אדני אמר חרב
חרב הוחדה וגם מרוטה: למען
טבח טבח הוחדה למען היה לה
ברק מרטה או נשיש שבט בני
מאסת כל עץ: ויתן אתה למרטה
לתפש בכף היא הוחדה חרב
והיא מרטה לתת אתה ביד
הורג: זעק והילל בן אדם כי
היא היתה בעמי היא בכל נשיאי
ישראל מגורי אל חרב היו את
עמי לכן ספק אל ירך: כי בחן
ומה אם גם שבט מאסת לא
יהיה נאם אדני יהוה: ואתה בן
אדם הנבא והך כף אל כף ותכפל
חרב שלישתה חרב חללים
היא חרב חלל הגדול החדרת להם:
למען למוג לב והרבה המכשלים
על כל שעריהם נתתי אבחת חרב
אח עשויה לברק מעטה לטבח:
התאחדי הימני השימי השמילי
אנה פניך מעדות: וגם אני
אכה כפי אל כפי והנחתי חמתי
אני יהוה דברתי: ויהי דבר יהוה
אלי לאמר: ואתה בן אדם שים
לך שנים דרכים לבוא חרב מלך
בבל מארץ אחד יצאו שניהם
ויד ברא בראש דרך עיר ברא:
דרך תשים לבוא חרב את רבת
בני עמון ואת יהודה בירושלם
בצורה: כי עמד מלך בבל אל
אם הדרך בראש שני הדרכים

בוא מסס
רפה כהה
ילך
היה
נבא
חדד מרט
שוש
נתן
נתן
הרג ילל
היה נשא
גור היה
נכה כפל
שלש
גדל
רבה כשל
נתן
עשה
אחד ימן
שום שמל
פנה יעד
נכה נוח
יחם
שום
שנה
בצר

לקסם קסם קלקל בחצים שאל | קלל
בתרפים ראה בכבד ׃ בימינו | ימן
היה הקסם ירושלם לשום כרים | כרר
לפתח פה ברצח להרים קול | רום
בתרועה לשום כרים על שערים | רוע
לשפך סללה לבנות דיק ׃ והיה | בנה
להם כקסום שוא בעיניהם | קסם
שבעי שבעות להם והוא מזכיר | זכר
עון להתפשו ׃ לכן כה אמר אדני | תפש
יהוה יען הזכרכם עונכם בהגלות | זכר גלה
פשעיכם להראות חטאותיכם | ראה
בכל עלילותיכם יען הזכרכם בכף | עלל
תתפשו ׃ ואתה חלל רשע נשיא | נשא
ישראל אשר בא יומו בעת עון | בוא
קץ ׃ כה אמר אדני יהוה הסיר | סור
המצנפת והרים העטרה זאת לא | צנף רום
זאת השפלה הגבה והגבה השפיל ׃ | גבה שפל
עוה עוה עוה אשימנה גם זאת לא | שום
היה עד בא אשר לו המשפט | בוא שפט
ונתתיו ׃ ואתה בן אדם הנבא | נתן נבא
ואמרת כה אמר אדני יהוה אל בני
עמון ואל חרפתם ואמרת חרב
חרב פתוחה לטבח מרוטה להכיל | פתח מרט
למען ברק ׃ בחזות לך שוא בקסם | כול חזה
לך כזב לתת אותך אל צוארי | נתן את
חללי רשעים אשר בא יומם בעת | צור בוא
עון קץ ׃ השב אל תערה במקום | שוב קום
אשר נבראת בארץ מכרותיך | ברא
אשפט אותך ׃ ושפכתי עליך זעמי
באש עברתי אפיח עליך ונתתיך | פוח נתן
ביד אנשים בערים חרשי משחית ׃ | שחת
לאש תהיה לאכלה דמך יהיה | היה
בתוך הארץ לא תזכרי כי אני | זכר
יהוה דברתי ׃

Cap.xxij. ויהי דבר יהוה אלי לאמר ׃ ואתה | היה
בן אדם התשפט התשפט את עיר | שפט

diuinationẽ querẽs: cõmiſcẽs ſagittas. Interrogauit idola: exta conſuluit. Ad dexterã ei⁹ facta eſt diuinatio ſup hieruſalem: vt ponat arietes ꝏ vt aperiat os in cede: vt eleuet vocem ꝏꝏꝏꝏꝏ in vlulatu: vt ponat arietes contra portas: ꝏꝏ vt cõportet aggerẽ: vt edificet munitiões. Erit q̈ quaſi conſulẽs fruſtra oraculum in oculis eorum: & ſabbatorum ocium immitans. Ipſe autẽ recordabitur iniqtatis ad capiẽdũ. Idcirco hec dicit dñs deus. Pro eo ꝙ recordati eſtis iniqtatis vr̃e & reuelaſtis puaricationes vr̃as: & apparuerũt pctã vr̃a in oĩbus cogitatiõibus vr̃is. Pro eo inꝗ ꝙ recordati eſtis: manu capiemini. Tu ãt pphane ipie dux iſrael: cuius venit dies in tpe iniqtatis prefinita. Hec dicit dñs deus. Aufer cidarim: tolle coronã. Nonne ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ hec eſt que humilẽ ſubleuauit: & ſublimẽ hũiliauit? Iniquitatẽ iniqtatẽ iniqtatem ponã ea͡ȝ. Et hoc non factũ eſt donec veniret cui⁹ eſt iudiciũ: & tradam ei. Et tu fili hominis propheta ꝏꝏ & dic. Hec dicit dominus deus ad filios ꝏꝏꝏ ammon & ad opprobriũ eorũ. Et dices. Mucro: mucro euagina te ad occidendũ: lima te vt interficias & fulgeas: cũ tibi viderẽtur vana & diuinarentur mendacia: vt dareris ſuper colla ꝏꝏꝏ vulneratoꝝ impiorũ quorũ veniet dies in tẽpore iniqtatis prefinita. Reuertere ad vaginã tuã in loco in quo creatus es. In terra natiuitatis tue iudicabo te: & effundã ſup te indignationẽ meã. In igne furoris mei ſufflabo in te. Daboq͡ȝ ꝏ in manus hoim inſipientiũ & fabricantiũ interitum. Igni eris cibus. Sãguis tuus erit ꝏꝏꝏꝏꝏ in medio terre: & obliuioni traderis: quia ego dominus locutus ſum.

22.

Et factũ ẽ verbũ dñi ad me dicens. Et tu fili hominis nonne iudicas ciuitatem ꝏꝏꝏꝏꝏ

ad diuinandũ diuinationẽ: vt ſcateat virgam:
τοῦ μαντεύσασθαι μαντείαν, τοῦ ἀναβράσαι ῥάβδον,
ꝛ interroget in ſculptilibus. ꝛ iecur cõſul
καὶ ἐπερωτῆσαι ἐν τοῖς γλυπτοῖς. καὶ ἥπατι σκοπήσα
tet a dextris eius: ꝛ facta eſt diuinatio ſup hieru
σθαι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο τὸ μαντεῖον ἐπὶ ἱερου
ſalem: vt ponat vallum vt aperiat os i clamore
σαλήμ, τοῦ βαλεῖν χάρακα τοῦ διανοῖξαι στόμα ἐν βοῇ
ꝛ exaltet vocẽ cũ clamore tube: vt ponat val
καὶ ὑψῶσαι φωνὴν μετὰ κραυγῆς σάλπιγγος, τοῦ βαλεῖν χά
lum ꝯtra portas eius: ꝛ ponat aggerẽ: ꝛ edifi
ρακα ἐπὶ τὰς πύλας αὐτῆς, καὶ βαλεῖν χῶμα, καὶ οἰκοδο
cet munitiões: ꝛ ipſe eis q̃ſi diuinans
μῆσαι βελοστάσεις, καὶ αὐτὸς αὐτοῖς ὡς μαντευόμενος
diuinationẽ corã eis: cõputans hebdomadas
μαντείαν ἐνώπιον αὐτῶν, ἑβδομάζων τὰς ἑβδομάδας
eis: ꝛ ipſe memorans iniqtatẽ eoꝝ: vt capiã
αὐτοῖς, καὶ αὐτὸς ἀναμιμνήσκων ἀδικίαν αὐτῶν, τοῦ συλλη
tur. idcirco hec dicit adonai dñs: ꝓ eo ꝙ
φθῆναι. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν
recordati eſtis iniqtatũ vr̃aꝝ cũ reuelarent
ἀνεμνήσατε τὰς ἀδικίας ὑμῶν ἐν τῷ ἀποκαλυφθῆναι τὰς
ipietates vr̃e: vt viderẽt pctã vr̃a in om
ἀσεβείας ὑμῶν, τοῦ ὁραθῆναι τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἐν πά
nib⁹ iniqtatib⁹ vr̃is: ꝛ in oĩb⁹ adinuentioni
σαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμα
bus vr̃is ꝓ eo ꝙ recordati eſtis i iſtis capiemini.
σιν ὑμῶν ἀνθ᾽ ὧν ἀνεμνήσατε ἐν τούτοις ἁλώσεσθε.
ꝛ tu pphane: iniq: dux iſrael: cui⁹ venit
καὶ σὺ βέβηλε, ἄνομε, ἀφηγούμενε τοῦ ἰσραήλ, οὗ ἥκει
dies in tpe iniqtatis finis: hec dicit adonai do
ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύ
min⁹: aufer cidarim: ꝛ repelle coronã tpa
ριος, ἀφελοῦ τὴν κίδαριν, καὶ ἀπόθου τὸν στέφανον αὐτὴ
nõ talis erit: humiliaſti excelſum: ꝛ ſublcuaſti
οὐ τοιαύτη ἔσται, ἐταπείνωσας τὸ ὑψηλόν, καὶ ὕψω
humile. iniqtatẽ iniqtatẽ ponam eam: neq͡ȝ ipſa
σας τὸ ταπεινόν. ἀδικίαν ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν, οὐδὲ αὐτὴ
talis erit donec veniat cui ꝯuenit: ꝛ tradam ei.
τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ καθήκει, καὶ παραδώσω αὐ
ꝛ tu fili hoĩs pphetã ꝛ dices: hec di
τῷ. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον καὶ ἐρεῖς, τάδε λέ
cit adonai dñs ad filios ammõ: ꝛ ad
γει ἀδωναΐ κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ πρὸς τὸν
opprobriũ eoꝝ: ꝛ dices: mucro mucro euaginatus
ὀνειδισμὸν αὐτῶν, καὶ ἐρεῖς, ῥομφαία ῥομφαία ἐσπασμένη
ad occiſiões: ꝛ euaginatus ad cõſumptiões: ſurge
εἰς σφάγια, καὶ ἐσπασμένη εἰς συντέλειαν, ἐγείρου
vt fulgeas in viſiõe tua vana: ꝛ in
ὅπως στίλβῃς ἐν τῇ ὁράσει σου τῇ ματαίᾳ, καὶ ἐν τῷ
diuinando te mẽdacia: vt tradant te ſup col
μαντεύεσθαί σε ψευδῆ, τοῦ παραδοῦναί σε ἐπὶ τρα
la interfectoꝝ iniqꝝ: quoꝝ venit dies in tpe
χήλους τραυματιῶν ἀνόμων ὧν ἥκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ
iniqtati finis. reuertere ad vaginã tuã in lo
ἀδικίας πέρας. ἀπόστρεφε εἰς τὸν κουλεόν σου ἐν τῷ τό
co iſto q̃ natus es in tra ꝓpria tua iudicabo te:
πῳ τούτῳ ᾧ γεγένησαι ἐν τῇ γῇ τῇ ἰδίᾳ σου κρινῶ σε,
ꝛ effũdã ſup te irã meã in igne ire mee: in
καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ σοὶ τὴν ὀργήν μου ἐν πυρὶ ὀργῆς μου, ἐμ
ſufflabo in te: ꝛ tradam te in manus viroꝝ
φυσήσω εἰς σέ, καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας ἀνδρῶν
barbaroꝝ fabricantiũ corruptionẽ: i igne eris ci
βαρβάρων τεκταινόντων διαφθοράν, ἐν πυρὶ ἔσῃ κατά
bus: ſanguis tu⁹ erit in medio tre tue. nõ erit
βρωμα, τὸ αἷμά σου ἔσται ἐν μέσῳ τῆς γῆς σου. οὐ μὴ ἔσ
tui mẽoria q2 ego dñs locut⁹ ſum.
ται σου μνεία διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα. Ca.22.
Et fact⁹ eſt ſmo dñi ad me dicẽs: ꝛ
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ
tu fili hominis: ſi iudicas ciuitatẽ
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰ κρίνεις τὴν πόλιν ꝏꝏꝏꝏꝏ

E
F
G
A

Digitized by Google

ſanguinũ: ⁊ oſtende ei oẽs iniq̃ta-
τῶν αἱμάτων, καὶ παράδειξον αὐτῇ πάσας τὰς ἀνομί-
tes eius: ⁊ dices: hec dicit dñs: o ciuitas effun
ας αὐτῆς, καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει κύριος, ὦ πόλις ἐκχέ
dens ſanguinẽ ĩ medio eiꝰ: vt veniat tpſ eius: ⁊
ουσα αἷμα ἐν μέσῳ αὐτῆς, τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν αὐτῆς, καὶ
faciens cogitatiões ꝯ ſemetipſaꝫ: vt polluat ſemetipſaꝫ
ποιοῦσα ἐνθυμήματα καθ᾽ ἑαυτῆς, τοῦ μιαίνειν ἑαυτὴν
in ſanguinibꝰ tuis: q̃ effudiſti. deliquiſti: ⁊
ἐν τοῖς αἵμασίν σου, οἷς ἐξέχεας. παραπέπτωκας, καὶ
in cogitationibꝰ tuis q̃s feciſti polluta es: ⁊ ap-
ἐν τοῖς ἐνθυμήμασίν σου οἷς ἐποίησας ἐμιαίνου, καὶ προ
E ꝓpĩq̃re feciſti dies tuos: ⁊ adduxiſti tpſ ãnoꝝ tuoꝝ.
σήγγισας τὰς ἡμέρας σου, καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου.
ꝓpterea dedi te in opprobriũ gentibꝰ: ⁊ in
διὰ τοῦτο δέδωκά σε εἰς ὀνειδισμὸν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ εἰς
illuſionẽ oĩbus regionibꝰ appropĩq̃ntibꝰ ad
ἐμπαιγμὸν πάσαις ταῖς χώραις ταῖς ἐγγιζούσαις πρὸς
te. ⁊ q̃ ꝓcul diſtãt a te: ⁊ illu-
σέ. καὶ ταῖς μακρὰν ἀπεχούσαις ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐμπαί
dent te: ⁊ clamabũt in te impura nomi-
ξονταί σοι, καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοὶ ἀκάθαρτος ἡ ὀνομα
ta: ⁊ multi in iniq̃tatibꝰ tuis. ecce du-
στή, καὶ πολλοὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις σου. ἰδοὺ οἱ ἀφηγού
ces domꝰ iſrael vnuſqſq; ad cognatos eiꝰ ꝯmi
μενοι οἴκου ἰσραὴλ ἕκαστος πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ συ
xti ſunt in te: vt effundãt ſanguinẽ. pr̃i ⁊ ma
νεφύροντο ἐν σοί, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα. πατέρα καὶ μη
tri maledicebãt in te: ⁊ ad aduenam auerte
Dicere τέρα ἐκακολόγουν ἐν σοί, καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον ἀνεστρέ
ſ.a. bans in iniq̃tatibꝰ in te. pupillũ ⁊ viduã opprimebãt
C φοντο ἐν ἀδικίαις ἐν σοί. ὀρφανὸν καὶ χήραν κατεδυνάστευον
in te: ⁊ ſctã mea ſpernebãt ⁊ ſabbata mea polluebãt
ἐν σοί, καὶ τὰ ἅγιά μου ἐξουδένουν καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν
in te: viri latrões fuerũt in te: vt effunderẽt ſãguinẽ ĩ te. ⁊
ἐν σοί, ἄνδρες λῃσταὶ ἦσαν ἐν σοί, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα ἐν σοί. καὶ
in mõtibꝰ cõedebãt in te: ⁊ ſceleſta faciebãt ĩ medio tui. verecũ
ἐπὶ τῶν ὀρέων ἤσθιον ἐν σοί, καὶ ἀνόσια ἐποίουν ἐν μέσῳ σου. ἀσχύ
dia pr̃is diſcooperuerũt in te: ⁊ in immũditijs mẽſtruatam
μην πατρὸς ἀπεκάλυψαν ἐν σοί, καὶ ἐν ἀκαθαρσίαις ἀποκαθημένην
hũiliauerũt in te vnuſqſq; in vxorẽ ꝓximi ſui iniq̃ agebãt:
ἐταπείνουν ἐν σοί, ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἠνόμουν,
⁊ vnuſqſq; nurum ſuã polluebat in ĩpietate: ⁊ vnuſqſq; ſoro-
καὶ ἕκαστος τὴν νύμφην αὐτοῦ ἐμίαινεν ἐν ἀσεβείᾳ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀδελ
rẽ ſuã filiam pr̃is ſui: hũiliabãt in te: munera accipie
φὴν αὐτοῦ θυγατέρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐταπείνουν ἐν σοί, δῶρα ἐλάμβα
bãt in te: vt effunderẽt ſãguinẽ. vſurã ⁊ ſupabũdãtiã accipiebant
νον ἐν σοί, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα. τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλάμβανον
in te: ⁊ cõſumabo cõſumationẽ malitie tue q̃ in oppreſſio-
ἐν σοί, καὶ συντελέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν καταδυνα-
ne: mei aũt oblita es dicit adonai dñs. ſi aũt ꝑcuſſero manũ meã
στείᾳ, ἐμοῦ δὲ ἐπελάθου λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἐὰν δὲ πατάξω χεῖρά μου
ad manũ meã ĩ qbꝰ cõſumata ſunt q̃ feciſti: ⁊ in ſangui
πρὸς χεῖρά μου ἐφ᾽ οἷς συντετέλεσται οἷς ἐποίησας, καὶ ἐπὶ τοῖς αἵ
nibꝰ tuis factis in medio tui ſi ſuſtinebit cor
μασί σου τοῖς γεγενημένοις ἐν μέσῳ σου εἰ ὑποστήσεται ἡ καρδία
tuũ ſi ꝑualebunt manꝰ tue in diebus q̃s ego facio
σου εἰ κρατήσουσιν αἱ χεῖρές σου ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἐγὼ ποιῶ
in te: ego dñs locutꝰ ſum ⁊ faciam ⁊ diſpergam te in
ἐν σοί, ἐγὼ κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω, καὶ διασκορπιῶ σε ἐν τοῖς
gẽtibꝰ: ⁊ diſſeminabo te in regionibꝰ: ⁊ deficiet immũditia
ἔθνεσι, καὶ διασπερῶ σε ἐν ταῖς χώραις, καὶ ἐκλείψει ἡ ἀκαθαρσία
tua ex te: ⁊ hereditabo in te ante oculos gẽtiũ:
σου ἐκ σοῦ, καὶ κατακληρονομήσω ἐν σοὶ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν ἐθνῶν
⁊ ſcietis qz ego dñs. ⁊ factꝰ ẽ ſmo dñi ad me dicẽs: fili
καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων, υἱὲ
hoĩs: ecce facti ſunt mihi domꝰ iſrael cõmixta: om-
ἀνθρώπου, ἰδοὺ γεγόνασίν μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ ἀναμεμιγμένος, πάν
nes ere ⁊ ſtãno ⁊ ferro ⁊ plũbo: in medio for
τες χαλκῷ καὶ κασσιτέρῳ καὶ σιδήρῳ καὶ μολίβδῳ, ἐν μέσῳ κα
nacis argenti cõmixti ſunt. ꝓpterea dic: hec dicit
μίνου ἀργυρίου ἀναμεμιγμένοι εἰσίν. διὰ τοῦτο εἰπέ, τάδε λέγει

ſanguinũ: & oſtendes ei
oẽs abominatiões ſuas.
Et dices. Hec dicit do-
minus deus. Ciuitas ○○○
effundens ſanguinẽ in
medio ſui vt veniat tẽpus
eius: & q̃ fecit idola cõtra
ſemetipſam vt pollueretur.
In ſanguine tuo qui
a te effuſus eſt deliquiſti
& in idolis tuis q̃ feciſti
polluta es. Et appropin
q̃re feciſti dies tuos: & ad
duxiſti tẽps annorũ tuoꝝ:
ꝓpterea dedi te oppro-
briũ gentibꝰ: & irriſionẽ
vniuerſis terris q̃ iuxta
ſunt & q̃ ꝓcul a te. Triũ-
phabunt de te ſordida:
nobilis grãdis interitu.
Ecce pricipes iſrael ſin
guli in brachio ſuo ○○○○○
fuerũt in te ad effunden
dum ſanguinẽ: patrẽ &
matrẽ cõtumeliis affece-
runt in te. Aduenã calũ
niati ſunt in medio tui:
pupillũ & viduã contri
ſtauerũt apud te: ſctũaria
mea ſpreuiſtis & ſabbata
mea polluiſtis. Viri de-
tractores fuerũt in te ad
effundendũ ſanguinẽ:
& ſuper montes come-
derũt in te: ſcelus opati
ſunt in medio tui. Vere-
cũdiora patris diſcoope
ruerũt in te: imundiciã
mẽſtruate hũiliauerũt in
te. Et vnuſqſq; in vxorẽ
ꝓximi ſui opatus ẽ abo
minationẽ: & ſocer nurũ
ſuã polluit nepharie: fra
ter ſororẽ ſuã filiã patris
ſui oppreſſit in te. Mu-
nera acceperũt apud te ad
effundẽdũ ſãguinẽ: vſu
rã & ſupabundãtiã acce-
piſti: & auare ꝓximos tu
os calũniabaris: meiq;
oblita es dicit dñs deus.
Ecce cõploſi manꝰ meas
ſup auaritiã tuã quã fe
ciſti: & ſup ſanguinẽ qui
effuſus eſt in medio tui.
Nũqd ſuſtinebit cor tuũ:
aut ꝑualebũt manꝰ tue ĩ
diebꝰ q̃s ego faciã tibi?
Ego dñs locutꝰ ſuꝫ & fa
ciã. Et diſpgã te ĩ natio
nes: & vẽtilabo te in terras
& d̃ficere faciã imũdiciã
tuã a te: & poſſidebo te
in cõſpectu gẽtiũ: & ſci
es qa ego dñs. Et factũ ẽ
verbũ dñi ad me dicens.
Fili hoĩs verſa eſt mihi
domꝰ iſrl̃ ĩ ſcoriã. Oẽs
iſti es & ſtãnũ & ferrũ &
plumbũ in medio forna
cis: ſcoria argenti facti
ſũt. Propterea hec dicit

Tex.heb.	Pritiua.heb.
הדמים והודעתה את כל תועבותיה	ידע תעב
ואמרת כה אמר אדני יהוה עיר	
שפכת דם בתוכה לבוא עתה	
ועשתה גלולים עליה לטמאה	עשה גלל
בדמך אשר שפכת אשמת ובגלוליך	
אשר עשית טמאת ותקריבי ימיך	קרב יום
ותבוא עד שנותיך על כן נתתיך	בוא שנה
חרפה לגוים וקלסה לכל הארצות	נתן
הקרובות והרחקות ממך יתקלסו	קרב מן
בך טמאת השם רבת המהומה	קלס רבב
הנה נשיאי ישראל איש לזרעו	הום
היו בך למען שפך דם אב ואם	נשא
הקלו בך לגר עשו בעשק בתוכך	היה
יתום ואלמנה הונו בך קדשי בזית	קלל גור
ואת שבתתי חללת אנשי רכיל	יתם ינה
היו בך למען שפך דם ואל ההרים	בזה רכל
אכלו בך זמה עשו בתוכך ערות	זמם
אב גלה בך טמאת הנדה ענו בך	עשה ערה
ואיש את אשת רעהו עשה תועבה	ענה
ואיש את כלתו טמא בזמה ואיש	איש תעב
את אחתו בת אביו ענה בך שחד	כלל
לקחו בך למען שפך דם נשך	
ותרבית לקחת ותבצעי רעיך	רבה בצע
בעשק ואתי שכחת נאם אדני	רעה
יהוה והנה הכיתי כפי אל בצעך	נכה
אשר עשית ועל דמך אשר היו	עשה היה
בתוכך היעמד לבך אם תחזקנה	עמד חזק
ידיך לימים אשר אני עשה אותך	יום את
אני יהוה דברתי ועשיתי והפיצותי	פוץ
אותך בגוים וזריתיך בארצות	זרה
והתמתי טמאתך ממך ונחלת בך	תמם מן
לעיני גוים וידעת כי אני יהוה	חלל
ויהי דבר יהוה אלי לאמר בן אדם	היה
היו לי בית ישראל לסוג כלם	
נחשת ובדיל וברזל ועפרת בתוך	בלל
כור סיגים כסף היו לכן כה אמר	

אתי יהוה יען היות כלכם לסגים סוג
לכן הנני קבץ אתכם אל תוך
ירושלם: קבצת כסף ונחשת וברזל
ועפרת ובדיל אל תוך כור לפחת נפח
עליו אש להנתיך כן אקבץ באפי נתך קבץ
ובחמתי והנחתי והתכתי אתכם: ימם נתך
וכנסתי אתכם ונפחתי עליכם
באש עברתי ונתכתם בתוכה:
כהתוך כסף בתוך כור כן תתכו
בתוכה וידעתם כי אני יהוה
שפכתי חמתי עליכם: ויהי דבר
יהוה אלי לאמר: בן אדם אמר
לה את ארץ לא מטהרה היא לא טהר
גשמה ביום זעם: קשר נביאיה נבא
בתוכה כארי שואג טרף טרף שאג
נפש אכלו חסן ויקר יקחו לקח
אלמנותיה הרבו בתוכה: כהניה רבה
חמסו תורתי ויחללו קדשי בין ירה חלל
קדש לחול לא הבדילו ובין בדל
הטמא לטהור לא הודיעו טהר ידע
ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל עלם חלל
בתוכם: שריה בקרבה כזאבים שור
טרפי טרף לשפך דם לאבד
נפשות למען בצע בצע: ונביאיה
טחו להם תפל חזים שוא וקסמים טוח חזה
להם כזב אמרים כה אמר אדני
יהוה ויהוה לא דבר: עם הארץ
עשקו עשק וגזלו גזל ועני ואביון ענה
הונו ואת הגר עשקו בלא משפט: ינה גור
ואבקש מהם איש גדר גדר ועמד שפט בקש
בפרץ לפני בעד הארץ לבלתי פנה
שחתה ולא מצאתי: ואשפך עליהם שפך
זעמי באש עברתי כליתים דרכם כלה
בראשם נתתי נאם אדני יהוה: נתן
Cap. xxiij ויהי דבר יהוה אלי היה
לאמר: בן אדם שתים נשים בנות
נשה בנה

dominꝰ deus. Eo quod verſi eſtis omnes in ſcoriam: propterea ecce ego congregabo vos in medio hieruſalē cōgregatione argenti & eris & ſtāni & ferri & plumbi in medio fornacis: vt ſuccendam in ea ignē ad cōflandū. Sic cōgregabo in furore meo & ī ira mea: & requieſcā. Et cōflabo vos & congregabo vos: & ſuccendam vos ∞∞∞∞ in igne furoris mei: & cōflabimini in medio eiꝰ vt cōflatur argentū in medio fornacis: ſic eritis in medio eius. Et ſcietis quia ego dñs: cū effuderim indignationē meā ſup vos. Et factū eſt verbum domini ad me dicens. Fili hominis: dic ei. Tu es terra immunda: & non ∞∞∞∞∞∞∞ cōpluta in die furoris. Coniuratio ꝓphetarū in medio eius. Sicut leo rugiens rapienſq; predā aīas deuorauerūt: opes & precium acceperunt: viduas eiꝰ multiplicauerunt in medio illius. Sacerdotes eiꝰ contēpſerūt legē meā & polluerūt ſāctuaria mea. Inter ſāctū & ꝓphanū nō habuerūt diſtantiā: inter pollutū & mundū nō intellexerunt: & a ſabbatis meis auerterūt oculos ſuos: & coinqnabar in medio eoꝝ. Principes eiꝰ in medio illius quaſi lupi rapiētes predā: ad effundendū ſāguinē & ad perdendas aīas: & auare ſectādo lucra. Prophete autē eius liniebāt eos abſq; tēperamēto videntes vana & diuinātes eis mēdaciū dicētes: hec dicit dñs deꝰ: cum dñs nō ſit locutus. Populi terre calūniabātur calumniā & rapiebāt violēter: egenū & pauperē affligebāt: & aduenam opprimebāt calūnia abſq; iudicio. Et q̄ſiui de eis virū qui īterponeret ſepē: & ſtaret oppoſitꝰ ꝯtra me ꝓ terra ne diſſiparē eā & nō inueni. Et effudi ſup eos idignationē meā: & ī igne ire mee cōſumpſi eos. Viā eorū in caput eorū reddidi: ait dñs deus. 23.

ET factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicēs. Fili hominis: due mulieres filie

adonai dñs: ꝓ eo q̄d facti eſtis oēs in ꝯmixtionē vnā:
ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ἐγένεσθε πάντες εἰς σύγκρασιν μίαν,
idcirco ego recipiam vos in medio hieruſalem:
διὰ τοῦτο ἐγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐν μέσῳ ἱερουσαλὴμ,
ſicut recipitur argentū: ⁊ es: ⁊ ferrum: ⁊
καθὼς εἰσδέχεται ἄργυρος, καὶ χαλκὸς, καὶ σίδηρος, καὶ
plumbū: ⁊ ſtannū in medio fornacis ad in-
μόλυβδος, καὶ κασσίτηρος ἐν μέσῳ καμίνου τοῦ ἐκφυ-
ſufflādū ī eam ignē ad cōflandū: ſic recipiam
σῆσαι εἰς αὐτὴν πῦρ εἰς τὸ χωνευθῆναι, οὕτως εἰσδέξομαι
vos in ira mea: ⁊ in furore meo: ⁊ ꝯgregabo ⁊ recī-
ὑμᾶς ἐν τῇ ὀργῇ μου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου, καὶ συνάξω καὶ ἐπα-
ſcā ⁊ cōflabo vos: ⁊ inſufflabo ſup vos in
φήσω καὶ χωνεύσω ὑμᾶς, καὶ ἐκφυσήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐν
igne ire mee: ⁊ ꝯflabimini in medio eius: quē
πυρὶ ὀργῆς μου, καὶ χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὃν
admodū cōflatur argentū in medio fornacis: ſic
τρόπον χωνεύεται ἀργύριον ἐν μέσῳ καμίνου, οὕτως
ꝯflabimini in medio eius: ⁊ ſcietis q2 ego dñs
χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κς
effudi furorē meū ſup vos. ⁊ factū ē vbū dñi ad
ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός
me dicēs: fili hoīs: dic ei: tu es tra nō rigata:
με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὲ αὐτῇ, σὺ εἶ γῆ ἡ οὐ βρεχομένη,
neq; pluuia facta ē in te in die ire: cuiꝰ duces
οὐδὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, ἧς οἱ ἀφηγούμενοι
in medio eius: q̄ſi leones rugientes: rapientes rapi-
ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, ἁρπάζοντες ἁρπά-
nas: aīas deuorantes in potentatibꝰ: diuitias ⁊
γματα, ψυχὰς κατεσθίοντες ἐν δυναστείαις, πλοῦτον καὶ
honores accipientes: ⁊ vidue tue multiplicate ſūt in
τιμὰς λαμβάνοντες, καὶ αἱ χῆραί σου ἐπληθύνθησαν ἐν
medio tui: ⁊ ſacdotes eius ꝯtēpſerūt legem meā: ⁊
μέσῳ σου, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἠθέτησαν τὸν νόμον μου, καὶ
polluerūt ſancta mea: inter ſanctū ⁊ ꝓphanū nō
ἐβεβήλουν τὰ ἅγιά μου, ἀναμέσον ἁγίου καὶ βεβήλου οὐ
diſtinxeſt: ⁊ inter mūdū ⁊ imūdū nō diſtin-
διέστελλον, καὶ ἀναμέσον καθαροῦ καὶ ἀκαθάρτου οὐ διέστελ-
xeſt: ⁊ a ſabbatis meis cooperiebant
λον, καὶ ἀπὸ τῶν σαββάτων μου παρεκαλύπτον τοὺς
oculos ſuos: ⁊ coinqnabar in medio eoꝝ. ⁊
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἐβεβηλούμην ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ
principes eiꝰ in medio eius: q̄ſi lupi rapientes
οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὡς λύκοι ἁρπάζοντες
rapinas ad effūdēdū ſanguinē: ad ꝑdendū aīas Mich. 3.d.
ἁρπάγματα τοῦ ἐκχέαι αἷμα, τοῦ ἀπολέσαι ψυχὰς Soph. 3.d.
vt auaritia lucrarentur. ⁊ ꝓphete eius G
ὅπως πλεονεξίᾳ πλεονεκτῶσιν. καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς
linientes eos: cadent videntes vana diuinantes
ἀλείφοντες αὐτούς, πεσοῦνται ὁρῶντες μάταια μαντευόμε-
mēdacia dicentes: hec dicit adonai dñs: ⁊ dñs nō
νοι ψευδῆ λέγοντες, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ κς οὐ
locutus eſt. ppl'm tre opprimentes iniuſticia: ⁊
λελάληκεν. τὸν λαὸν τῆς γῆς ἐκπιέζοντες ἀδικίαν, καὶ
diripientes rapinas. pauperē ⁊ egenū opprimen-
διαρπάζοντες ἁρπάγματα. πτωχὸν καὶ πένητα καταδυναστεύον-
tes: ⁊ ad aduenā nō reuertentes cū iudicio:
τες, καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος,
⁊ q̄rebam ex eis virū cōuerſantem recte: ⁊ ſtantē plenū
καὶ ἐζήτουν ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς, καὶ ἑστῶτα ὁλοσχε-
ſime añ faciem meā in tpē ire ne in finē dele-
ρῶς πρὸ προσώπου μου ἐν καιρῷ τῆς γῆς τοῦ μὴ εἰς τέλος ἐξαλεῖ-
rem eam: ⁊ nō inueni: ⁊ effudi ſup eam furorē meū
ψαι αὐτήν, καὶ οὐχ εὗρον, καὶ ἐξέχεα ἐπ᾽ αὐτὴν τὸν θυμόν μου
in igne ire mee ad cōſumendū eos: vias eoꝝ in
ἐν πυρὶ ὀργῆς μου τοῦ συντελέσαι αὐτούς, τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς
capita eoꝝ dedi dicit adonai dñs.
κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα λέγει ἀδωναῒ κύριος. Ca. 25.
ET factꝰ ē ſmo dñi ad me dicēs: fili hoīs:
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου,
due mulieres erant filie
δύο γυναῖκες ἦσαν θυγατέρες ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ μιᾶς ∞∞

E
F

matris vni⁹: ⁊ fornicate ſunt in egypto: i adoleſcētia
μητρὸς μιᾶς, καὶ ἐξεπόρνευσαν ἐν αἰγύπτῳ, ἐν τῇ νεότητι
ſue fornicate ſunt: illic ceciderūt vbera eaꝝ: ⁊ illic
αὐτῶν ἐπόρνευσαν, ἐκεῖ ἔπεσον οἱ μαστοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκεῖ
deuirginate ſunt: ⁊ nomia eaꝝ. oolla ſeni-
διεπαρθενεύθησαν, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν· ὀολλὰ ἡ πρεσ-
or ⁊ ooliba iunior ſoror ei⁹: ⁊ facte
βυτέρα καὶ ὀολιβὰ ἡ νεωτέρα ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς, καὶ ἐγένοντο
ſūt mihi: ⁊ pepererūt filios ⁊ filias: ⁊ nomina
μοι, καὶ ἔτεκον υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ τὰ ὀνόματα
eaꝝ ſamaria oolla: ⁊ hieruſalem ooliba: ⁊
αὐτῶν σαμάρεια ἡ ὀολλά, καὶ ἱερουσαλὴμ ὀολιβά, καὶ
fornicata eſt oolla a me. ⁊ ꝯiſicta ē ad
ἐξεπόρνευσεν ἡ ὀολλὰ ἀπ᾽ ἐμοῦ· καὶ ἐπέθετο ἐπὶ τοὺς
amatores ſuos ad aſſyrios appropiquātes ſi
ἐραστὰς αὐτῆς ἐπὶ τοὺς ἀσσυρίους τοὺς ἐγγίζοντας αὐ-
bi: veſtitos hyacinthinis: pñcipes: ⁊ duces
τῇ, ἐνδεδυκότας ὑακίνθινα, ἡγουμένους, καὶ στρατηγοὺς
iuuenes electos oēs equites equitantes in
νεανίσκους ἐπιλέκτους πάντας ἱππεῖς ἱππαζομένους ἐφ᾽
equis: ⁊ dedit fornicationē ſuā ſup eos. ſup ele
ἵππων, καὶ ἔδωκεν τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐπ᾽ αὐτούς. ἐπὶ τοὺς ἐκ-
ctos filios aſſyrioꝝ vniuerſos: ⁊ ſup oēs ad q̄s
λεκτοὺς υἱοὺς ἀσσυρίων πάντας, καὶ ἐπὶ πάντας ἐφ᾽ οὓς
appoſita ē. in oībus deſiderijs ſuis polluta ē: ⁊
ἐπέθετο. ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῆς ἐμιαίνετο, καὶ
fornicationē ſuā q̄ ex egypto nō reliquebat:
τὴν πορνείαν αὐτῆς τὴν ἐξ αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέλειπεν,
q2 cū ea dormiebāt in adoleſcētia ei⁹: ⁊ illi de-
B ὅτι μετ᾽ αὐτῆς ἐκοιμῶντο ἐν νεότητι αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ διε-
uirginauerūt eam: ⁊ effuderūt fornicationē ſuā ſup
παρθένευσαν αὐτήν, καὶ ἐξέχεαν τὴν πορνείαν αὐτῶν ἐπ᾽
eam. ꝓpterea tradidi eam in man⁹ ama
αὐτήν. διὰ τοῦτο παρέδωκα αὐτὴν εἰς χεῖρας τῶν ἐρα-
toꝝ ſuoꝝ in manus filioꝝ aſſyrioꝝ ad q̄s adijt ip-
στῶν αὐτῆς εἰς χεῖρας υἱῶν ἀσσυρίων ἐφ᾽ οὓς ἐπετίθετο, αὐ-
ſi diſcooperuerūt verecūdiā ei⁹: filios ⁊ filias
τοὶ ἀπεκάλυψαν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς, υἱοὺς καὶ θυγατέρας
illius tulerūt: ⁊ ipſam in gladio occiderunt. ⁊
αὐτῆς ἔλαβον, καὶ αὐτὴν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπέκτειναν. καὶ
facta ē locutio in mulieres: ⁊ vltiones fecerunt
ἐγένετο λάλημα εἰς γυναῖκας, καὶ ἐκδικήσεις ἐποίησαν
in ea: ⁊ vidit ſoror eius ooliba: ⁊ corru-
ἐν αὐτῇ, καὶ εἶδεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἡ ὀολιβά, καὶ διέφθει-
pit deſideriū ei⁹ ſup eam: ⁊ fornicationē e-
ρεν τὴν ἐπίθεσιν αὐτῆς ὑπὲρ αὐτήν, καὶ τὴν πορνείαν αὐ-
ius ſup fornicatiōes ſororis ſue multiplicauit
τῆς ὑπὲρ τὴν πορνείαν τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἐπλήθυνεν
ſup filios aſſyrioꝝ. appoſita ē ad duces: ⁊
ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀσσυρίων. ἐπέθετο ἡγουμένους, καὶ
magiſtrat⁹ ꝓpe ſe. ⁊ indutos ſpecioſis eq-
στρατηγοὺς ἐγγὺς αὐτῆς. καὶ ἐνδεδυκότας εὐπάρυφα ἱπ-
tes equitantes in equis: iuuenes electos
πεῖς ἱππαζομένους ἐφ᾽ ἵππων, νεανίσκους ἐπιλέκτους
oēs. ⁊ vidi ego q2 polluta eſt via vna duaꝝ: ⁊
πάντας. καὶ ἴδον ἐγὼ ὅτι μεμίανται, ὁδὸς μία τῶν δύο, καὶ
C addidit ad fornicationē ſuā: ⁊ vidit viros depi-
προσέθετο ἐπὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς, καὶ ἴδεν ἄνδρας ἐζωγρα-
ctos in pariete imagies chaldeoꝝ depi-
φημένους ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνας χαλδαίων ἐζωγραφη-
ctas in coloribus in ſtilo accinctas: variegate veſtes
μένους ἐν χρώμασιν ἐν γραφίδι ἐζωσμένους, ποικίλματα
ſup lūbos eoꝝ: ⁊ tiare tincte ſup capi-
ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν, καὶ παραβαπτὰ ἐπὶ τῶν κεφα-
ta eoꝝ: aſpect⁹ triplex oīm ſimilitudo filioꝝ babylonis chaldeoꝝ
λῶν αὐτῶν, ὄψις τρισσὴ πάντων ὁμοίωμα υἱῶν βαβυλῶνος χαλδαί-
tre patrie eaꝝ: ⁊ delectata ē ſup eos viſione ocu
ων γῆς πατρίδος αὐτῶν, καὶ ἐπέθετο ἐπ᾽ αὐτοὺς τῇ ὁράσει τῶν ὀφ-
loꝝ ſuoꝝ: ⁊ miſit nuncios ad eos in trā chaldeo
θαλμῶν αὐτῆς, καὶ ἐξαπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς αὐτοὺς εἰς γῆν χαλδαί-
rū: ⁊ venerūt ad eam filij babylonis ad cubile diuertentium:
ων, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὴν υἱοὶ βαβυλῶνος εἰς κοίτην καταλυόντων,

matris vnius fuerūt & fornicate ſunt in egypto. In adoleſcētia ſua fornicate ſunt. Ibi ſubacta ſūt vbera earū: & fracte ſūt mām̄e pubertatis earū. Noīa aūt earū oolla maior: & ooliba ſoror eius. Et habui eas & pepererunt filios & filias. Porro earū noīa: ſamaria oolla & hieruſalem ooliba. Fornicata eſt igitur ſup me oolla & inſaniuit in amatores ſuos in aſſyrios ꝓpinquātes veſtitos hyacintho principes & magiſtrat⁹: iuuenes cupidinis: vniuerſos eqtes & aſcēſores equorū: & dedit fornicatiōes ſuas ſup eos electos filios aſſyriorū vniuerſos: & in oībus in quos inſaniuit in imūdicitiis eorū polluta eſt. Inſup & fornicationes ſuas q̄s habuerat in egypto nō reliqt. Nam & illi dormierūt cū ea i adoleſcētia ſua: & illi cōfregerūt vbera pubertatis eius & effuderūt fornicationē ſuā ſup eā. Propterea tradidi eā in man⁹ amatorū ſuoꝝ: in manus filiorū aſſur: ſup quorū inſaniuit libidine. Ipſi diſcooperuerūt ignominiā eius: filios & filias eius tulerūt & ipſam occiderūt gladio. Et facte ſunt famoſe mulieres & iudicia ꝑpetrauerūt in ea. Quod cū vidiſſet ſoror ei⁹ ooliba: pluſq̄ illa inſaniuit libidine: & fornicationē ſuā ſup fornicationē ſororis ſue ad filios aſſyriorū ꝓbuit ipudēter: ducibus & magiſtratib⁹ ad ſe venictibus indutis veſte varia: eqtibus q vectabātur eqs: & adoleſcētibus forma cūctis egregia & vidi q̄ polluta eſſet via vna ambaꝝ: & auxit fornicationes ſuas. Cūq̄ vidiſſet viros depictos in pariete: imagines chaldeorū expſſas colorib⁹ & accictos baltheis renes: & tyaras tinctas in capitibus eorū formā ducum oium: ſilitudinē filiorū babylonis terreq̄ chaldeoꝝ in q̄ orti ſūt: inſaniuit ſup eos cōcupiſcētia oculorū ſuoꝝ: & emiſit nuncios ad eos in chaldeam. Cūq̄ veniſſent ad eam filii babylonis ad cubile mammarum:

אֵם אַחַת הָיוּ׃ וַתִּזְנֶינָה בְמִצְרַיִם	זָנָה
בִּנְעוּרֵיהֶן זָנוּ שָׁמָּה מֹעֲכוּ שְׁדֵיהֶן	נָעַר שָׁד
וְשָׁם עִשּׂוּ דַּדֵּי בְּתוּלֵיהֶן׃ וּשְׁמוֹתָן	עָשָׂה דַּד
אָהֳלָה הַגְּדוֹלָה וְאָהֳלִיבָה אֲחוֹתָהּ	בָּתַל גָּדַל
וַתִּהְיֶינָה לִי וַתֵּלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת	הָיָה יָלַד
וּשְׁמוֹתָן שֹׁמְרוֹן אָהֳלָה וִירוּשָׁלַם	בָּנָה
אָהֳלִיבָה׃ וַתִּזֶן אָהֳלָה תַּחְתָּי וַתַּעְגַּב	זָנָה עָגַב
עַל מְאַהֲבֶיהָ אֶל אַשּׁוּר קְרוֹבִים׃	אָהַב קָרַב
לְבוּשֵׁי תְכֵלֶת פַּחוֹת וּסְגָנִים בַּחוּרֵי	לָבַשׁ פָּחָה
חֶמֶד כֻּלָּם פָּרָשִׁים רֹכְבֵי סוּסִים׃	
וַתִּתֵּן תַּזְנוּתֶיהָ עֲלֵיהֶם מִבְחַר בְּנֵי	נָתַן בָּחַר
אַשּׁוּר כֻּלָּם וּבְכֹל אֲשֶׁר עָגְבָה בְּכָל	
גִּלּוּלֵיהֶם נִטְמָאָה׃ וְאֶת תַּזְנוּתֶיהָ	גָּלַל טָמֵא
מִמִּצְרַיִם לֹא עָזָבָה כִּי אוֹתָהּ שָׁכְבוּ	אֵת
בִנְעוּרֶיהָ וְהֵמָּה עִשּׂוּ דַּדֵּי בְתוּלֶיהָ	
וַיִּשְׁפְּכוּ תַזְנוּתָם עָלֶיהָ׃ לָכֵן נְתַתִּיהָ	שָׁפַךְ זָנָה
בְּיַד מְאַהֲבֶיהָ בְּיַד בְּנֵי אַשּׁוּר אֲשֶׁר	נָתַן אָהַב
עָגְבָה עֲלֵיהֶם׃ הֵמָּה גִּלּוּ עֶרְוָתָהּ	גָּלָה עָרָה
בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ לָקָחוּ וְאוֹתָהּ בַּחֶרֶב	בָּנָה
הָרָגוּ וַתְּהִי שֵׁם לַנָּשִׁים וּשְׁפוּטִים	הָיָה נָשָׁה
עָשׂוּ בָהּ׃ וַתֵּרֶא אֲחוֹתָהּ אָהֳלִיבָה	שָׁפַט עָשָׂה
וַתַּשְׁחֵת עַגְבָתָהּ מִמֶּנָּה וְאֶת	רָאָה שָׁחַת
תַּזְנוּתֶיהָ מִזְּנוּנֵי אֲחוֹתָהּ׃ אֶל בְּנֵי	
אַשּׁוּר עָגָבָה פַּחוֹת וּסְגָנִים קְרֹבִים	
לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל פָּרָשִׁים רֹכְבֵי	כָּלַל
סוּסִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם׃ וָאֵרֶא כִּי	בָּחַר רָאָה
נִטְמָאָה דֶּרֶךְ אֶחָד לִשְׁתֵּיהֶן׃ וַתּוֹסֶף	טָמֵא יָסַף
אֶל תַּזְנוּתֶיהָ וַתֵּרֶא אַנְשֵׁי מְחֻקֶּה	זָנָה רָאָה
עַל הַקִּיר צַלְמֵי כַשְׂדִּיים חֲקֻקִים	
בַּשָּׁשַׁר׃ חֲגוֹרֵי אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם	חָגַר אָזַר
סְרוּחֵי טְבוּלִים בְּרָאשֵׁיהֶם מַרְאֵה	סָרַח טָבַל
שָׁלִישִׁים כֻּלָּם דְּמוּת בְּנֵי בָבֶל	רָאָה דָּמָה
כַּשְׂדִּים אֶרֶץ מוֹלַדְתָּם׃ וַתַּעְגַּב	יָלַד עָגַב
עֲלֵיהֶם לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ וַתִּשְׁלַח	שָׁלַח
מַלְאָכִים אֲלֵיהֶם כַּשְׂדִּימָה׃ וַיָּבֹאוּ	לָאַךְ בּוֹא
אֵלֶיהָ בְנֵי בָבֶל לְמִשְׁכַּב דֹּדִים	שָׁכַב דּוֹד

Digitized by Google

וַיִּטַּמְּאוּ אוֹתָהּ בְּתַזְנוּתָם וַתִּטְמָא · טָמֵא זָנָה
בָם וַתֵּקַע נַפְשָׁהּ מֵהֶם׃ וַתְּגַל · יָקַע גָּלָה
תַּזְנוּתֶיהָ וַתְּגַל אֶת עֶרְוָתָהּ וַתֵּקַע · עָרָה
נַפְשִׁי מֵעָלֶיהָ כַּאֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשִׁי
מֵעַל אֲחוֹתָהּ׃ וַתַּרְבֶּה אֶת תַּזְנוּתֶיהָ · רָבָה
לִזְכֹּר אֶת יְמֵי נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר · זָכַר
זָנְתָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַתַּעְגְּבָה עַל · עָגַב
פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים · חָמַר
בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם׃
וַתִּפְקְדִי אֵת זִמַּת נְעוּרָיִךְ בַּעְשׂוֹת · זָמַם
מִמִּצְרַיִם דַּדַּיִךְ לְמַעַן שְׁדֵי נְעוּרָיִךְ׃ · עָשָׂה דַּד
לָכֵן אָהֳלִיבָה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה · שָׁד
הִנְנִי מֵעִיר אֶת מְאַהֲבַיִךְ עָלַיִךְ · עוּר אָהַב
אֵת אֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם · יָקַע
וַהֲבֵאתִים עָלַיִךְ מִסָּבִיב׃ בְּנֵי בָבֶל · בּוֹא סָבַב
וְכָל כַּשְׂדִּים פְּקוֹד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ · בָּבַד קָשַׁע
כָּל בְּנֵי אַשּׁוּר אוֹתָם בַּחוּרֵי חֶמֶד · בָּחַר
פַּחוֹת וּסְגָנִים כֻּלָּם שָׁלִשִׁים · פָּחָה
וּקְרוּאִים רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם׃ וּבָאוּ · קָרָא בּוֹא
עָלַיִךְ הֹצֶן רֶכֶב וְגַלְגַּל וּבִקְהַל · גָּלַל
עַמִּים צִנָּה וּמָגֵן וְקוֹבַע יָשִׂימוּ · גָּנַן קָבַע
עָלַיִךְ סָבִיב וְנָתַתִּי לִפְנֵיהֶם מִשְׁפָּט · שׂוּם נָתַן
וּשְׁפָטוּךְ בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם׃ וְנָתַתִּי · פָּנָה שָׁפַט
קִנְאָתִי בָּךְ וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּחֵמָה אַפֵּךְ · עָשָׂה
וְאָזְנַיִךְ יָסִירוּ וְאַחֲרִיתֵךְ בַּחֶרֶב · סוּר
תִּפּוֹל הֵמָּה בָּנַיִךְ וּבְנוֹתַיִךְ יִקָּחוּ · נָפַל לָקַח
וְאַחֲרִיתֵךְ תֵּאָכֵל בָּאֵשׁ׃ וְהִפְשִׁיטוּךְ · אָכַל פָּשַׁט
אֶת בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ׃ · כָּלָה פָּאַר
וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ מִמֵּךְ וְאֶת זְנוּתֵךְ · שָׁבַת זָמַם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְלֹא תִשְׂאִי · מִן זָנָה
עֵינַיִךְ אֲלֵיהֶם וּמִצְרַיִם לֹא תִזְכְּרִי · נָשָׂא זָכַר
עוֹד׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנְנִי נֹתְנָךְ בְּיַד אֲשֶׁר שָׂנֵאת
בְּיַד אֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם׃ · יָקַע
וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּשִׂנְאָה וְלָקְחוּ כָּל · עָשָׂה
יְגִיעֵךְ וַעֲזָבוּךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה · יָגַע עָרָה

polluerunt eam ſtupris ſuis & polluta eſt ab eis & ſaturata eſt aīa eius ab illis. Denudauit quoq; fornicatiões ſuas: & diſcooperuit ignominiam ſuā. Et receſſit aīa mea ab ea: ſicut receſſerat aīa mea a ſorore ei⁹. Multiplicauit eñ fornicationes ſuas recordans dies adoleſcētie ſue qbus fornicata eſt in terra egypti: & iſaniuit libidie ſup cōcubitū eoꝝ: qꝝ carnes ſunt vt carnes aſinoruꝫ: & ſicut fluxus equorū fluxus eorum. Et viſitaſti ſcelus adoleſcētie tue: qñ ſubacta ſūt in egypto vbera tua & cōfracte ſunt māme pubertatis tue. Propterea ooliba hec dicit dñs deus. Ecce ego ſuſcitabo oēs amatores tuos cōtra te de quibus ſatiata eſt anima tua: & cōgregabo eos aduerſum te in circuitu: filios babylonis & vniuerſos chaldeos nobiles tyrannoſq; & principes: oēs filios aſſyriorū iuuenes forma egregia: duces & magiſtratus vniuerſos principes principū: & noīatos aſcēſores equorū. Et venient ſuper te inſtructi curru & rota multitudo populoꝝ. Lorica & clypeo & galea armabūtur cōtra te vndiq;: & dabo coram eis iudiciū: & iudicabunt te iudiciis ſuis. Et ponam zelum meū in te quē exercent tecū in furore. Naſum tuū & aures tuas p̄cidēt: & q̄ remāſerint gladio cōcident. Ipſi filios tuos & filias tuas capiēt: & nouiſſimū tuū deuorabitur igni. Et denudabunt te veſtimentis tuis: & tollēt vaſa glorie tue. Et reqeſcere faciā ſcelus tuū d̄ te: & fornicationē tuā de terra egypti: nec leuabis oculos tuos ad eos: & egypti nō recordaberis amplius: quia hec dicit dominus deus. Ecce ego tradā te in manus eorum quos odiſti: in manus de quibus ſatiata eſt anima tua: & agent tecum in odio. Et tollent oēs labores tuos & dimittent te nudam & ignominia plenā

τ polluerūt eam in fornicatiōe eoꝝ: τ polluta ē1 e
καὶ ἐμίαναν αὐτὴν ἐπὶ τῇ πορνείᾳ αὐτῶν, καὶ ἐμιάνθη ἐν αὐ
is: τ receſſit aīa ei⁹ ab eis: τ reuela
τοῖς, καὶ ἀπέστη ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀπε
uit fornicationē ſuā: τ diſcooperuit verecū
κάλυψε τὴν πορνείαν αὐτῆς, καὶ ἀπεκάλυψε τὴν αἰσχύ
diā ſuam: τ receſſit aīa mea ab ea: ſicut
νην αὐτῆς, καὶ ἀπέστη ἡ ψυχή μου ἀπ' αὐτῆς, ὃν τρόπον
receſſit aīa mea a ſorore ei⁹ τ mltiplicaſti
ἀπέστη ἡ ψυχή μου ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, καὶ ἐπλή-
fornicationē tuā vt recordareris dieꝝ adoleſcētie
θυνας τὴν πορνείαν σου τοῦ ἀναμνῆσαι ἡμέρας νεότητός
tue in qb⁹ fornicata es in egypto: τ delectata es in
σου ἐν αἷς ἐπόρνευσας ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἐπέθου ἐπὶ τοὺς
chaldeis: qꝝ carnes eoꝝ vt carnes aſinoꝝ: τ
χαλδαίους, ὧν αἱ σάρκες αὐτῶν ὡς σάρκες ὄνων, καὶ
verenda equoꝝ verēda eoꝝ: τ viſitaſti iniqtatē
αἰδοῖα ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν, καὶ ἐπεσκέψω τὴν ἀνο-
adoleſcētie tue q̄ fecit in egypto in diuerſorio tuo: vbi vbera adoleſcētie tue ceciderūt: p̄pterea
μίαν τῆς νεότητός σου ἃ ἐποίησεν ἐν αἰγύπτῳ ἐν τῷ κατα-
λύματί σου, οὗ οἱ μαστοὶ τῆς νεότητός σου ἔπιπτον. διὰ
ooliba hec dicit adonai dñs: ecce ego ſuſcito
τοῦτο ὀολιβὰ τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξε-
amatores tuos ꝯ͂ te a qb⁹ receſſit aīa
γείρω τοὺς ἐραστάς σου ἐπὶ σὲ ἀφ' ὧν ἀπέστη ἡ ψυχή
tua ab eis. τ adducā eos ad te in circuitu
σου ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἐπάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν τοὺς
filios babylonis τ omnes chaldeos phabud
υἱοὺς βαβυλῶνος καὶ πάντας τοὺς χαλδαίους φαβούδ,
τ ſude: τ cude: τ oēs filios aſſyriorū cū eis iuuenes electos duces: τ magiſtrat⁹ oēs triſtatas: τ nominatos equitantes in
καὶ σουδέ, καὶ κουδέ, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς ἀσσυρί-
ων μετ' αὐτῶν νεανίσκους ἐπιλέκτους ἡγουμένους, καὶ στρα-
τηγοὺς πάντας τριστάτας, καὶ ὀνομαστοὺς ἱππεύοντας ἐφ'
equis: τ venient ſup te cuncti ab aqlone cū armis
ἵππων, καὶ ἥξουσιν ἐπὶ σὲ πάντες ἀπὸ βορρᾶ μεθ' ὅπλων
τ curribus τ rotis τ mltitudie pplōꝝ: τ thoraces
καὶ ἁρμάτων καὶ τροχῶν καὶ πλήθους λαῶν, καὶ θώρακας
τ clypeos τ galeas circūponēt ꝯ͂ te: τ mittent ſup te cuſtodiā i circuitu: τ dabo añ faciem
καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας περιθήσουσιν ἐπὶ σέ, καὶ
βαλοῦσιν ἐπὶ σὲ φυλακὴν κύκλῳ, καὶ δώσω πρὸ προσώ-
eoꝝ iudiciū: τ iudicabunt te in iudiciis eoꝝ:
που αὐτῶν κρῖμα, καὶ δικάσουσί σε ἐν τοῖς κρίμασιν αὐ-
τῶν: τ dabo zelū meū in te: τ facient tecū in ira furoris. naſum tuū τ aures tuas
τῶν, καὶ δώσω τὸν ζῆλόν μου ἐν σοί, καὶ ποιήσουσιν μετὰ
σοῦ ἐν ὀργῇ θυμοῦ. τοὺς μυκτῆράς σου καὶ τὰ ὦτά σου
auferent: τ reliquos tuos in gladio deiicient
ἀφελοῦσιν, καὶ τοὺς καταλοίπους σου ἐν ῥομφαίᾳ κατα-
ipſi filios tuos: τ filias
βαλοῦσιν αὐτοὶ τοὺς υἱούς σου, καὶ τὰς θυγατέρας
tollent: τ reſiduos tuos deuorabit ignis:
λήψονται, καὶ τοὺς καταλοίπους σου καταφάγεται πῦρ,
τ denudabunt te veſtimento tuo: τ aſſument vaſa
καὶ ἐκδύσουσίν σε τὸν ἱματισμόν σου, καὶ λήψονται τὰ σκεύη
gloriationis tue: τ auertam impietates tuas a
τῆς καυχήσεώς σου, καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀσεβείας σου ἐκ
te: τ fornicationē tuā de tra egypti. τ non
σοῦ, καὶ τὴν πορνείαν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου. καὶ οὐ μὴ
leuabis oculos tuos ad eos: τ egypti non
ἄρῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου ἐπ' αὐτούς, καὶ αἰγύπτου οὐ μὴ
recordaberi āpli⁹. qz hec dicit adonai dñs: ecce ego trado
μνησθῇς ἔτι. διότι τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πα-
te in man⁹ eoꝝ q̄s odiſti: a qb⁹ receſſit aīa tua
ραδίδωμί σε εἰς χεῖρας ὧν μισεῖς, ἀφ' ὧν ἀπέστη ἡ ψυχή σου
ab eis. τ agent in te in odio: τ tollent omnes
ἀπ' αὐτῶν. καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐν μίσει, καὶ λήψονται πάν-
labores tuos: τ eris nuda τ ignominioſa:
τας τοὺς πόνους σου, καὶ ἔσῃ γυμνὴ καὶ ἀσχημονοῦσα,

D

E

ꝛ reuelabitur ꝯfuſio. fornicatiõis tue: ꝛ
καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη τῆς πορνείας σου, καὶ τῆς
iniq̃tatis tue: ꝛ fornicatio tua fecit tibi hec cũ
ἀσεβείας σου, καὶ ἡ πορνεία σου ἐποίησέν σοι ταῦτα ἐν
fornicata fueris poſt gẽtes: ꝛ polluebari in
τῷ ἐκπορνεῦσαι ὀπίσω τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐμιαίνου ἐν τοῖς
cogitationib⁹ eoꝝ in via ſororis tue ãbula-
ἐνθυμήμασιν αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀδελφῆς σου ἐπορεύ-
ſti: ꝛ dabo calicem ei⁹ in man⁹ tuas. hec
θης, καὶ δώσω τὸ ποτήριον αὐτῆς εἰς τὰς χεῖράς σου. τά-
dicit adonai dñs: calicem ſororis tue
δε λέγει ἀδωναῒ κύριος, τὸ ποτήριον τῆς ἀδελφῆς σου
bibes ꝓfũdũ ꝛ latum: erit in riſum: ſub-
πίεσαι τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατύ, ἔσαι εἰς γέλωτα, καὶ μυ-
ſanationẽ q̃ ẽ ſupabũdãs vt ꝑficiat ebrietatẽ: ꝛ diſſolu
κτηρισμὸν τὸ πλεονάζον τοῦ συντελέσαι μέθην, καὶ ἐκλύ-
tiõe repleberis. calicem ꝑditionis: ꝛ calicem ſoro-
σεως πλησθήσῃ. ποτήριον ἀφανισμοῦ, καὶ ποτήριον ἀδελ-
ris tue ſamarie: ꝛ bibes illũ: ꝛ exꝓmes feces: ꝛ
φῆς σου σαμαρείας, καὶ πίεσαι αὐτό, καὶ ἐκσραγγιεῖς, καὶ τὰ
teſtas eius deuorabis: ꝛ vbera tua lacerabis:
ὄστρακα αὐτοῦ κατατρώξῃ, καὶ τοὺς μαστούς σου κατατιλεῖς
ꝛ feſtiuitates tuas ꝛ neomenias tuas auferã: q2
καὶ τὰς ἑορτάς σου καὶ τὰς νουμηνίας σου ἀποστρέψω, διότι
ego locut⁹ ſum dicit adonai dñs. ꝓpt hoc hec di-
ἐγὼ λελάληκα λέγει ἀδωναῒ κύριος. διὰ τοῦτο τάδε λέ-
cit adonai dñs: q2 oblita es mei ꝛ ꝓieciſti me
γει ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ' ὧν ἐπελάθου μου καὶ ἀπέρριψάς με
poſt corpus tuũ: ꝛ tu accipe ĩpietatẽ tuã:
F ὀπίσω τοῦ σώματός σου, καὶ σὺ λάβε τὴν ἀσέβειάν σου,
ꝛ fornicationẽ tuã. ꝛ ait dñs ad me: fili ho-
καὶ τὴν πορνείαν σου. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ ἀν-
minis: ſi iudicabis oollam ꝛ oolibam: ꝛ annũcia
θρώπου, εἰ κρινεῖς τὴν ὀολλὰν καὶ τὴν ὀολιβάμ, καὶ ἀπαγ-
bis eis iniq̃tates eaꝝ: q2 adulterabant: ꝛ ſan
γελεῖς αὐταῖς τὰς ἀνομίας αὐτῶν, ὅτι ἐμοιχῶντο, καὶ αἷ-
guis ĩ manib⁹ eoꝝ: ꝛ deſiderijs ſuis adul
μα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῶν ἐμοι-
terabãt: ꝛ filios ſuos q̃s genuerũt mihi. trãſduxerũt eos
χῶντο, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ ἐγέννησάν μοι. διήγαγον αὐτὰ
eis ꝑ ignẽ: donec ꝛ iſta fecerũt mihi: polluebãt
αὐτοῖς διὰ πυρός, ἕως καὶ ταῦτα ἐποίησάν μοι, ἐμίαινον τὰ
ſctã mea in die illa: ꝛ ſabbata mea pollue-
ἅγιά μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβή-
bant: ꝛ cũ iugularẽt ipſi filios ſuos ido-
λουν, καὶ τῷ σφάζειν αὐτοὺς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώ-
lis eoꝝ: ꝛ ingrederentur ipſi in ſctã mea: in
λοις αὐτῶν, καὶ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὰ ἅγιά μου, ἐν τῇ
die illa polluebãt ea: ꝛ ecce ſic faciebãt in me
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐβεβήλουν αὐτά. καὶ ἰδοὺ οὕτως ἐποίουν ἐν μέ-
dio dom⁹ mee: ꝛ miſerũt viris veniẽ
σῳ τοῦ οἴκου μου, καὶ ἔπεμπον τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἐρχο-
tibus de longe qb⁹ nũcios mittebãt ad eos: ꝛ
μένοις μακρόθεν οἷς ἀγγέλους ἐξαπέστελλον πρὸς αὐτούς, καὶ
cũ venirẽt ipi: ſtatĩ lauabaris: ꝛ ſtibio linebaris ocu
ἅμα τῷ ἔρχεσθαι αὐτούς, εὐθὺς ἐλούου, καὶ ἐστιμίζου τοὺς ὀφ-
los tuos: ꝛ ornabaris ornatu: ſedebas ĩ lecto ſtra-
θαλμούς σου, καὶ ἐκόσμου κόσμον, ἐκάθου ἐπὶ κλίνης ἐστρω-
to: ꝛ menſa ornata ante ipſam: ꝛ
μένης, καὶ τράπεζα κεκοσμημένη ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ τὸ
thymiama meũ: ꝛ oleum meũ ponebas ante eos: ꝛ
θυμίαμά μου, καὶ τὸ ἔλαιόν μου ἐτίθεις ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ
letabant in eis: ꝛ vocẽ armonie reſonabant
εὐφραίνοντο ἐν αὐτοῖς, καὶ φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο
ad viros ex multitudĩe hoim venientes ebrios
πρὸς ἄνδρας ἐκ πλήθους ἀνθρώπων ἥκοντας οἰνωμένους
ex deſto: ꝛ dabant armillas in man⁹ eoꝝ:
ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ ἐδίδουν ψέλλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν,
G ꝛ coronã gl'iationis in capita eoꝝ. ꝛ di-
καὶ στέφανον καυχήσεως ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ εἶ-
xerũt: nõ in his mechantur:
πον, οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσιν,

et reuelabitur ignominia fornicationũ tuarũ. Scelus tuũ & fornicationes tue fecerũt hec tibi: qa fornicata es poſt gentes inter q̃s polluta es in idolis eaꝝ. In via ſororis tue ambulaſti: & dabo calicem eius in manu tua. Hec dicit dñs deus. Calicẽ ſororis tue bibes ꝓfundũ & latũ. Eris in deriſum & in ſubſannationem que eſt capaciſſima. Ebrietate & dolore repleberis: calice meroris & triſticie: calice ſororis tue ſamarie. Et bibes illũ & potabis vſq; ad feces: & fragmẽta ei⁹ deuorabis: & vbera tua lacerabis: qa ego locutus ſum ait dñs deus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia oblita es mei & proieciſti me poſt corpus tuum: tu quoq; porta ſcelus tuũ & fornicationes tuas. Et ait dominus ad me dicens. Fili hominis nũqd iudicas oollam & oolibam & annũcias eis ſcelera earũ: qa adulterate ſũt & ſanguis in manibus earũ: & cũ idolis ſuis fornicate ſũt. Inſup & filios ſuos q̃s genuerũt mihi obtulerunt eis ad deuorãdũ. Sed & hoc fecerũt mihi. Polluerunt ſanctuariũ meum in die illa: & ſabbata mea prophanauerũt. Cũq; immolarent filios ſuos idolis ſuis: & ingrederẽtur ſanctuarium meum in die illa vt polluerent illud etiam hec fecerunt in medio domus mee. Miſerunt ad viros venientes de longe ad quos nuncius miſerant. Itaq; ecce venerunt quibus te lauiſti: & circũliniſti ſtibio oculos tuos: & ornata es mundo muliebri. Sediſti in lecto pulcherrimo: mẽſa ornata ẽ ante te. Thymiama meũ & vnguentũ meũ poſuiſti ſup eã: & vox multitudinis exultãtis erat in ea: & in viris qui de multitudine hoim adducebantur & veniebãt de deſerto: poſuerũt armillas in manib⁹ eoꝝ: & corõas ſpecioſas in capitib⁹ eoꝝ. Et dixi ei q̃ attrita ẽ in adulterijs.

ונגלה ערות זנוניך וזמתך ותזנותיך: גלה
עשה אלה לך בזנותך אחרי גוים
על אשר נטמאת בגלוליהם: טמא גלל
בדרך אחותך הלכת ונתתי כוסה נתן
בידך: כה אמר אדני יהוה כוס
אחותך תשתי העמקה והרחבה שתה
תהיה לצחק וללעג מרבה להכיל: היה רבה
שכרון ויגון תמלאי כוס שמה כול יגה
ושממה כוס אחותך שמרון: ושתית מלא שמם
אתה ומצית ואת חרשיה תגרמי מצה גרם
ושדיך תנתקי כי אני דברתי נאם שד נתק
אדני יהוה: לכן כה אמר אדני
יהוה יען שכחת אותי ותשליכי שלך
אותי אחרי גוך וגם את שאי את גו נשא
זמתך ואת תזנותיך: ויאמר יהוה זמם זנה
אלי בן אדם התשפוט את אהלה אמר
ואת אהליבה והגד להן את שפט
תועבותיהן: כי נאפו ודם בידיהן נגד
ואת גלוליהן נאפו וגם את בניהן תעב
אשר ילדו לי העבירו להם לאכלה: גלל
עוד זאת עשו לי טמאו את עבר
מקדשי ביום ההוא ואת שבתותי עשה
חללו: ובשחטם את בניהם קדש
לגלוליהם ויבאו אל מקדשי בוא
ביום ההוא לחללו והנה כה עשו
בתוך ביתי: ואף כי תשלחנה שלח
לאנשים באים ממרחק אשר בוא רחק
מלאך שלוח אליהם והנה באו לאך שלח
לאשר רחצת כחלת עיניך ועדית בוא עדה
עדי: וישבת על מטה כבודה נטה כבד
ושלחן ערוך לפניה וקטרתי ושמני ערך
שמת עליה: וקול המון שלו בה שום המן
ואל אנשים מרב אדם מובאים שלה בוא
סובאים ממדבר ויתנו צמידים סבא דבר
אל ידיהן ועטרת תפארת על נתן צמד
ראשיהן: ואמר לבלה נאופים פאר נאף

Digitized by Google

Tex. he.

עתה יזנה תזנותיה והיא ׃ ויבוא — זנה בוא
אליה כבוא אל אשה זונה כן — איש
באו אל אהלה ואל אהליבה אשת
הזמה ׃ ואנשים צדיקים המה — זמם צדק
ישפטו אותהם משפט נאפות — שפט
ומשפט שפכות דם כי נאפת
הנה ודם בידיהן ׃ כי כה אמר אדני
יהוה העלה עליהן קהל ונתן אתהן — עלה
לזעוה ולבז ׃ ורגמו עליהן אבן
קהל וברא אותהן בחרבותם — את
בניהם ובנותיהם יהרגו ובתיהן — הרג בית
באש ישרפו ׃ והשבתי זמה מן — שרף שבת
הארץ ונוסרו כל הנשים ולא — יסר
תעשינה כזמתכנה ׃ ונתנו זמתכנה — נשה
עליכן וחטאי גלוליכן תשאינה — עשה
וידעתם כי אני אדני יהוה ׃ — גלל נשא

Ca.xxiiij. ויהי דבר יהוה אלי
בשנה התשיעית בחדש העשירי — היה
בעשור לחדש לאמר ׃ בן אדם — תשע עשר
כתוב לך את שם היום את עצם — כתב
היום הזה סמך מלך בבל אל
ירושלם בעצם היום הזה ׃
ומשל אל בית המרי משל ואמרת — מרה
אליהם כה אמר אדני יהוה שפת
הסיר שפת וגם יצק בו מים ׃
אסף נתחיה אליה כל נתח טוב
ירך וכתף מבחר עצמים מלא ׃ — בחר
מבחר הצאן לקוח וגם דור העצמים — לקח
תחתיה רתח רתחיה גם בשלו
עצמיה בתוכה ׃ לכן כה אמר אדני
יהוה אוי עיר הדמים סיר אשר
חלאתה בה וחלאתה לא יצאה
ממנה לנתחיה לנתחיה הוציאה — יצא
לא נפל עליה גורל ׃ כי דמה בתוכה — נרל
היה על צחיח סלע שמתהו — צחח שום
לא שפכתהו על הארץ לכסות — כסה

Trāſl. B. Hie.

Nūc fornicabitur in fornicatione ſua etiā hec: & ingreſſi ſunt ad eam: q̄ſi ad mulierē meretricem. ſic ingrediebātur ad oollā & ad oolibā mulieres nepharias. Viri ergo iuſti ſunt: hi iudicabunt eas iudicio adulterarum & iudicio effundentiū ſanguinem: quia adulteræ ſūt & ſanguis in manibus earꝶ. Hec enī dicit dn̄s deus. Adduc ad eas multitudinē & trade eas in tumultū & in rapinā: & lapidentur lapidibus populorum & cōfodiantur gladiis eorum. filios & filias earū interficient & domus earum igne ſuccendent: & auferam ſcelus de terra: & diſcent omnes mulieres ne faciant ſ̄m ſcelus earum. Et dabunt ſcelus veſtrū ſup vos: & peccata idolorū veſtroꝶ portabitis: & ſcietis quia ego dominus deus. 24.

ET factum eſt verbū domini ad me in anno nono in menſe decimo: decima die mēſis: dicēs. Fili hominis: ſcribe tibi nomen diei huius in q̄ cōfirmatus eſt rex babylonis aduerſuꝫ hieruſalem hodie & dices per p̱uerbiū ad domū irritatricē parabolaꝫ & loq̄ris ad eos. Hec dicit dn̄s deus. Pone ollam: pone inquaꝫ: & mitte in eam aquam. Congere fruſta eius in eam: oēm partē bonā: & femur & armum electa & oſſibus plena. Pinguiſſimū pecus aſſume cōpone quoqꝫ ſtrues oſſiuꝫ ſub ea. Efferbuit coctio ei9 & diſcocta ſūt oſſa illius in medio eius. Propterea hec dicit dn̄s deus. Ve ciuitati ſanguinum olle cui9 rubigo in ea eſt: & rubigo eius non exiuit de ea. Per partes & per partes ſuas eiice eam. Non cecidit ſup eā ſors. Sanguis ei9 in medio eius eſt: ſuper limpidiſſimam petrā effudit illum. Non effudit illum ſup terram: vt poſſit operiri

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

τ opa meretricis hec: τ ipſa fornicata eſt. τ ingre
καὶ ἔργα πόρνης ταῦτα, καὶ αὐτὴ ἐξεπόρνευσε. καὶ εἰσε
diebanƚ ad eam: quēadmodū ingrediunƚ ad mu
πορεύοντο πρὸς αὐτήν, ὃν τρόπον εἰσπορεύονται πρὸς γυ
lierē meretricē: ſic ingrediebanƚ ad oolan: τ ad
ναῖκα πόρνην, οὕτως εἰσεπορεύοντο πρὸς ὀολλάν, καὶ πρὸς
ooliban mulieres iniquas: vt facerēt iniqtatē.
ὀολιβὰν τὰς γυναῖκας τὰς ἀνόμους, τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν.
τ viri iuſti hi: τ vlciſcentur eas vltione
καὶ ἄνδρες δίκαιοι οὗτοι, καὶ ἐκδικήσουσιν αὐτὰς ἐκδική
adulteraꝶ τ iudicio effundunt ſanguinē: q2 adulteræ
σει μοιχαλίδων καὶ κρίσει ἐκχέουσιν αἷμα, ὅτι μοιχα
tere ſunt τ ſanguis in manib9 eaꝶ. hec dicit adonai
λίδες εἰσὶν καὶ αἷμα ἐν χερσὶν αὐτῶν. τάδε λέγει ἀδω
nai dn̄s: adduc ad eas turbā: τ trade in eis
ναῒ κύριος, ἀνάγαγε ἐπ᾽ αὐτὰς ὄχλον, καὶ δὸς ἐν αὐταῖς
tumultū τ direptionē: τ lapidenƚ lapidib9
ταραχὴν καὶ διαρπαγήν, καὶ λιθοβολήθητωσαν λίθοις
turbaꝶ: τ confodiant eas in gladiis eorū.
ὄχλων, καὶ κατακεντήτωσαν αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐ
tῶν. filios eaꝶ: τ filias eaꝶ interficient:
τῶν. υἱοὺς αὐτῶν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν,
τ domos eaꝶ incendent: τ auertam impietatē
καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν ἐμπρήσουσιν, καὶ ἀποστρέψω ἀσέβει
tē de terra: τ erudientur oēs mulieres:
αν ἐκ τῆς γῆς, καὶ παιδευθήσονται πᾶσαι αἱ γυναῖκες,
τ non facient ſcd̄m impietates eaꝶ: τ dabitur
καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν, καὶ δο
bitur impietas vr̄a ſup vos: τ peccata
θήσεται ἡ ἀσέβεια ὑμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν
cogitationū vr̄aꝶ accipietis: τ ſcietis q2
ἐνθυμημάτων ὑμῶν λήψεσθε, καὶ γνώσεσθε διότι
ego dn̄s.
ἐγὼ κύριος.

Ca. 24.

ET fact9 ē ſmo dn̄i ad me in anno nono: in mēſe decimo: decima menſis dicēs: fili
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνά
τῳ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, δεκάτῃ τοῦ μηνὸς λέγων, υἱὲ
hois: ſcribe tibi nomē diei a
ἀνθρώπου, γράψον σεαυτῷ τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἡ
die hac: ex q̄ ꝯfirmat9 ē rex babylonis
μέρας ταύτης, ἀφ᾽ ἧς ἀπηρείσατο βασιλεὺς βαβυλῶνος
ſup hieruſalem a die hodierna. τ dic ad
ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον. καὶ εἰπὲ ἐπὶ
domū exaſperantem parabolam τ dices
τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα παραβολὴν καὶ ἐρεῖς
ad eos: hec dicit adonai dn̄s: pone
πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐπίστησον τὸν
lebetem pone: τ effunde in eū aquā: τ immitte
λέβητα ἐπίστησον, καὶ ἔκχεε εἰς αὐτὸν ὕδωρ, καὶ ἔμβαλλε
in eum diuiſiones eius oēm partem bonā:
εἰς αὐτὸν τὰ διχοτομήματα αὐτῆς πᾶν διχοτόμημα κα
crus τ hūeꝶ carnibus ſepata ab oſſib9 de
λόν, σκέλος καὶ ὦμον ἐκσεσαρκισμένα ἀπὸ τῶν ὀστῶν ἐξ
electis pecorib9 aſſumptis. τ ſuccende oſſa
ἐπιλέκτων κτηνῶν εἰλημμένων. καὶ ὑπόκαιε τὰ ὀστᾶ
ſub eis: ferbuit deferbuit: τ cocta ſūt oſſa eius
ὑποκάτω αὐτῶν, ἔζεσεν ἐξέζεσεν καὶ ἥψηται τὰ ὀστᾶ αὐ
ius in medio eius. ꝓpterea hec dicit adonai
τῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ
dn̄s: o ciuitas ſanguinū: lebes in q̄ eſt rubigo in eo
κύριος, ὦ πόλις αἱμάτων, λέβης ἐν ᾧ ἐστιν ἰὸς ἐν αὐτῷ
τ rubigo nō eſt egreſſa ex ea p mēbra ſua ꝓtulit: (naſ. 3. a. Abach 2. c.)
καὶ ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς κατὰ μέλος αὐτῆς ἐξήνεγ
lit: nō cecidit ſup eam ſors: q2 ſanguis eius in
κεν, οὐκ ἔπεσεν ἐπ᾽ αὐτὴν κλῆρος, ὅτι αἷμα αὐτῆς ἐν
medio ei9 fuit: ſup leniſſimā petrā poſui illū.
μέσῳ αὐτῆς ἐγένετο, ἐπὶ λεωπετρίαν τέταχα αὐτό.
nō effudi illū ſup terrā vt operiret
οὐκ ἐκκέχυκα αὐτὸ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ κατακαλύψαι

sup illā ſrā vt aſcenderet furoꝛ in vltionē: vt vlciſcat
ἐπ' αὐτὸ γῆν τοῦ ἀναβῆναι θυμὸν εἰς ἐκδίκησιν, ἐκδικηθῆ
dedi ſanguinē ei⁹ ſup lipidiſſimā petrā ne ope
ναι δέδωκα τὸ αἷμα αὐτῆς ἐπὶ λεοπετρίαν τοῦ μὴ κα
riret illū. ꝓpterea hec dicit adonai dñs: ve
λύψαι αὐτό. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, οὐαὶ
C ciuitas ſanguinū: τ ego magnificabo ppl'm: τ mltipli
πόλις τῶν αἱμάτων, κἀγὼ μεγαλυνῶ τὸν λαόν, καὶ πλη=
cabo ligna: τ ſuccendam ignē: vt tabeſcāt carnes:
θυνῶ τὰ ξύλα, καὶ ἀνακαύσω τὸ πῦρ, ὅπως τακῆ τὰ κρέα,
τ minuat ius: τ oſſa concremabunt: τ ſtet
καὶ ἐλαττωθῆ ὁ ζωμός, καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγήσονται, καὶ στῆ
ſup carbones ſuos. icenſa ē vt exuratur: τ
ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας αὐτῆς. ἐξεψήθη ὅπως προσκαυθῆ, καὶ
caleſiat τ frigatur es ei⁹: τ liq̄fiat ī medio
θερμανθῆ καὶ ἐκφρυγῆ ὁ χαλκὸς αὐτῆς, καὶ τακῆ ἐν μέσω
eius īmūdicia eius: τ deficiat rubigo eius: τ hu
αὐτῆς ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆς, καὶ ἐκλείπη ὁ ἰὸς αὐτῆς, καὶ τα
miliabitur rubigo ei⁹: τ non exibit ex ea multa
πεινωθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ἐξέλθη ἐξ αὐτῆς πολὺς
rubigo ei⁹: cōfundetur rubigo illi⁹: in imundi
ὁ ἰὸς αὐτῆς, καταισχυνθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς, ἐν τῆ ἀκαθαρ
cia tua ſcelus. τ ꝓ eo q̄ ɔtamiata es tu τ nō es emundata
σία σου ζέμα. καὶ ἀνθ' ὧν ἐμιαίνου σὺ καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης
ab immūditia tua: τ q̄d erit ſi non fueris mūdata
D ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας σου, καὶ τί ἔσαι ἐὰν οὐ μὴ καθαρισθῆς
vltra: donec impleam furorē meū in te. ego do
οὐκ ἔτι, ἕως οὗ ἐμπλήσω τὸν θυμόν μου ἐν σοί. ἐγὼ κύ
min⁹ locut⁹ ſum: τ veniet τ faciam: nō differā neq̄ miſe
ριος λελάληκα, καὶ ἥξει καὶ ποιήσω, οὐ διαστελῶ οὐδὲ μὴ ἐλε
rebor τ non deꝑcabiler ero. ſcd'm vias tuas τ ſcd'm
ήσω καὶ οὐ μὴ παρακληθῶ. κατὰ τὰς ὁδούς σου καὶ κατὰ
adinuētiōes tuas iudicabo te dicit adonai dñs. τ fact⁹
τὰ ἐνθυμήματά σου κρινῶ σε λέγει ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένε
eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili hoīs: ecce ego
το λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ἐγὼ
aufero a te deſiderabilia oculoꝝ tuoꝝ: in
λαμβάνω ἐκ σοῦ τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν σου, ἐν
acie non planges neq̄ flebis neq̄ veniēt tibi
παρατάξει οὐ μὴ κόψη οὐδὲ μὴ κλαύσης οὐδὲ μὴ ἔλθη σοι
lachꝛyme: gemes tacēs: gemitus ſanguinis lumbi eſt:
δάκρυα, στενάξεις σιγῶν, στεναγμὸς αἵματος ὀσφύος ἐστίν,
humanū luctū non facies. erunt crines tui colli=
ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήση. ἔσαι τὸ τρίχωμά σου συμ
E gati ſup te: τ calciamenta tua in pe=
πεπλεγμένον ἐπὶ σέ, καὶ τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς πο
dib⁹ tuis: τ non cōſolaberis in labijs coꝝ: τ
σίν σου, καὶ οὐ μὴ παρακληθῆς ἐν χείλεσιν αὐτῶν, καὶ
panem viroꝝ non comedes. τ locut⁹ ſum ad ppl'm
ἄρτον ἀνδρῶν οὐ μὴ φάγης. καὶ ἐλάλησα πρὸς τὸν λαὸν
mane: ſicut ꝓceperat mihi. τ mortua ē vxoꝛ
τὸ πρωΐ, ὃν τρόπον ἐνετείλατό μοι. καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνή
mea veſperi: τ feci mane quēadmodū ꝓceptū ē
μου ἑσπέρας, καὶ ἐποίησα τὸ πρωῒ ὃν τρόπον ἐπετάγη
mihi. τ dixit ad me ppl'us: nō annuncias nobis
μοι. καὶ εἶπεν πρός με ὁ λαός, οὐκ ἀπαγγέλλεις ἡμῖν
q̄d ſunt hec q̄ tu facis? τ dixi ad eos: ſer
τί ἐστι ταῦτα ἃ σὺ ποιεῖς; καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, λό
mo dñi fact⁹ eſt ad me dicēs: dic ad do=
γος κυρίου ἐγένετο πρός με λέγων, εἰπὲ πρὸς τὸν οἶ
mū iſrael: hec dicit adonai dñs: ecce ego
κον τοῦ ἰσραήλ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
ɔtaminabo ſancta mea ſupbiā foꝛtitudis vr̄e deſiderabile q̄d
βεβηλῶ τὰ ἅγιά μου φρύαγμα ἰσχύος ὑμῶν ἐπιθυμήματι
oculoꝝ vr̄oꝝ: τ ſuper q̄b⁹ parcunt aie vr̄e:
ὀφθαλμῶν ὑμῶν. καὶ ὑπὲρ ὧν φείδονται αἱ ψυχαὶ ὑμῶν,
F τ filij vr̄i τ filie vr̄e q̄s reliquiſtis
καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν οὓς ἐγκατελίπετε
in gladio cadent: τ facietis ſicut
τε ἐν ῥομφαία πεσοῦνται, καὶ ποιήσετε ὃν τρόπον
feci: ab oꝛe coꝝ nō
πεποίηκα, ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ

pulvere: vt ſuperinducere indignationē meā: & vindicta vlciſcerer. Dedi ſanguinē eius ſup petrā limpidiſſimā: ne operiretur. Propterea hec dicit dñs deus. Ve ciuitati ſanguinum cuius ego grandem faciam pyram. Congere oſſa que igne ſuccendā. Cōſumentur carnes: & coquatur vniuerſa cōpoſitio: & oſſa tabeſcēt. Pone quoq̄ eam ſup prunas vacuā vt incaleſcat & liqueſiat es ei⁹: & cōfletur in medio eius inq̄namentū ei⁹: & cōſumatur rubigo ei⁹. Multo labore ſudatū ē: & nō exiuit de ea nimia rubigo eius neq̄ ꝑ ignē. Immūdicia tua execrabilis: quia mūdare te volui & nō es mūdata a ſordibus tuis. Sed nec mūdaberis prius: donec quieſcere faciā indignationē meā in te. Ego dñs locutus ſuꝫ. Veni & faciā: nō tranſeā: nec parcā nec placabor. Iuxta vias tuas & iuxta adinuentiōes tuas iudicabo te dicit dñs. Et factū eſt verbū dñi ad me dicens. Fili hominis: ecce ego tollo a te deſiderabile oculorum tuorum in plaga: & non planges neq̄ ꝑlorabis: neq̄ fluent lachryme tue. Ingemiſce tacens: mortuoꝝ luctū non facies. Corona tua circūligata ſit tibi: & calciamēta tua erunt in pedibus tuis nec amictu ora velabis: nec cibos lugentium comedes. Locut⁹ ſum ergo ad populū mane: & mortua ē vxor mea veſpere. Feci q̄ mane ſicut preceperat mihi. Et dixit ad me populus. Quare nō indicas nobis q̄d iſta ſignificēt que tu facis? Et dixi ad eos. Sermo dñi factus eſt ad me dicenſ. Loquere domui iſrael. Hec dicit dominus deus. Ecce ego polluam ſanctuariū meū: ſupbiā iperii vr̄i: & deſiderabile oculorū veſtrorū: & ſup quo pauet aīa vr̄a: & filii veſtri & filie veſtre quas reliquiſtis gladio cadēt: & facietis ſicut feci. Ora

עָלָיו עָפָר׃ לְהַעֲלוֹת חֵמָה לִנְקֹם | עלה
נָקָם נָתַתִּי אֶת דָּמָהּ עַל צְחִיחַ סָלַע | נקם
לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי |
יְהוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים גַּם אֲנִי |
אַגְדִּיל הַמְּדוּרָה׃ הַרְבֵּה הָעֵצִים | גדל דור
הַדְלֵק הָאֵשׁ הָתֵם הַבָּשָׂר וְהַרְקַח | רבה דלק
הַמֶּרְקָחָה וְהָעֲצָמוֹת יֵחָרוּ׃ וְהַעֲמִידֶהָ | תמם רקח
עַל גֶּחָלֶיהָ רֵקָה לְמַעַן תֵּחַם וְחָרָה | חרר עמד
נְחֻשְׁתָּהּ וְנִתְּכָה בְתוֹכָהּ טֻמְאָתָהּ | ריק חמם
תִּתֹּם חֶלְאָתָהּ׃ תְּאֻנִים הֶלְאָת וְלֹא | חרר
תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ | תמם און
חֶלְאָתָהּ׃ בְּטֻמְאָתֵךְ זִמָּה יַעַן טִהַרְתִּיךְ | לאה יצא
וְלֹא טָהַרְתְּ מִטֻּמְאָתֵךְ לֹא תִטְהֲרִי | רבה
עוֹד עַד הֲנִיחִי אֶת חֲמָתִי בָּךְ׃ אֲנִי | טמא
יְהוָה דִּבַּרְתִּי בָּאָה וְעָשִׂיתִי לֹא | טהר
אֶפְרַע וְלֹא אָחוּס וְלֹא אֶנָּחֵם | נוח חמם
כִּדְרָכַיִךְ וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ שְׁפָטוּךְ נְאֻם | בוא עשה
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי | פרע חוס
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם הִנְנִי לֹקֵחַ מִמְּךָ | נחם עלל
אֶת מַחְמַד עֵינֶיךָ בְּמַגֵּפָה וְלֹא | היה
תִסְפֹּד וְלֹא תִבְכֶּה וְלוֹא תָבוֹא | מן
דִּמְעָתֶךָ׃ הֵאָנֵק דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא | חמד נגף
תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ וּנְעָלֶיךָ | ספד בכה
תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל | בוא תמם
שָׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל׃ | מות
וָאֲדַבֵּר אֶל הָעָם בַּבֹּקֶר וַתָּמָת אִשְׁתִּי | חבש
בָּעָרֶב וָאַעַשׂ בַּבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי׃ | שום עטה
וַיֹּאמְרוּ אֵלַי הָעָם הֲלֹא תַגִּיד לָנוּ | אכל
מָה אֵלֶּה לָּנוּ כִּי אַתָּה עֹשֶׂה׃ וָאֹמַר | דבר מות
אֲלֵיהֶם דְּבַר יְהוָה הָיָה אֵלַי | איש עשה
לֵאמֹר׃ אֱמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה | צוה אמר
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מְחַלֵּל אֶת | נגד
מִקְדָּשִׁי גְּאוֹן עֻזְּכֶם מַחְמַד עֵינֵיכֶם | חלל
וּמַחְמַל נַפְשְׁכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם | קדש גאה
אֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃ וַעֲשִׂיתֶם | עזז חמד
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי עַל שָׂפָם לֹא | חמל בנה נפל עשה

Digitized by Google

עטה אכל תַעֲטוּ וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵלוּ:
וּפְאֵרֵיכֶם עַל רָאשֵׁיכֶם וְנַעֲלֵיכֶם
ספד בכה בְּרַגְלֵיכֶם לֹא תִסְפְּדוּ וְלֹא תִבְכּוּ
מקק נהם וּנְמַקֹּתֶם בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם וּנְהַמְתֶּם
אִישׁ אֶל אָחִיו: וְהָיָה יְחֶזְקֵאל לָכֶם
יפת לְמוֹפֵת כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה תַּעֲשׂוּ
בְּבֹאָהּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה:
לקח וְאַתָּה בֶן אָדָם הֲלוֹא בְּיוֹם קַחְתִּי
עזז שוש מֵהֶם אֶת מָעֻזָּם מְשׂוֹשׂ תִּפְאַרְתָּם
פאר נשא אֶת מַחְמַד עֵינֵיהֶם וְאֶת מַשָּׂא
בנה נַפְשָׁם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם: בַּיּוֹם
בוא פלט הַהוּא יָבוֹא הַפָּלִיט אֵלֶיךָ לְהַשְׁמָעוּת
שמע פתח אָזְנָיִם: בַּיּוֹם הַהוּא יִפָּתַח פִּיךָ
פה דבר אֶת הַפָּלִיט וּתְדַבֵּר וְלֹא תֵאָלֵם
אלם עוֹד וְהָיִיתָ לָהֶם לְמוֹפֵת וְיָדְעוּ
היה יפת כִּי אֲנִי יְהוָה:

Cap. xxv. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
היה
שום פנה בֶּן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל בְּנֵי עַמּוֹן
נבא וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶם: וְאָמַרְתָּ לִבְנֵי עַמּוֹן
שִׁמְעוּ דְּבַר אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה אָמַר
אח אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אָמְרֵךְ הֶאָח אֶל
קדש חלל מִקְדָּשִׁי כִי נִחָל וְאֶל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל
שמם כִּי נָשַׁמָּה וְאֶל בֵּית יְהוּדָה כִּי הָלְכוּ
גלה בַּגּוֹלָה: לָכֵן הִנְנִי נֹתְנָךְ לִבְנֵי קֶדֶם
ירש לְמוֹרָשָׁה וְיִשְּׁבוּ טִירוֹתֵיהֶם בָּךְ
שכן אכל וְנָתְנוּ בָךְ מִשְׁכְּנֵיהֶם הֵמָּה יֹאכְלוּ
פרה שתה פִרְיֵךְ וְהֵמָּה יִשְׁתּוּ חֲלָבֵךְ: וְנָתַתִּי
נוה אֶת רַבָּה לִנְוֵה גְמַלִּים וְאֶת בְּנֵי
רבץ עַמּוֹן לְמִרְבַּץ צֹאן וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
יְהוָה: כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן
מחה שמח מַחְאֲךָ יָד וְרַקְעֲךָ בְּרָגֶל וַתִּשְׂמַח
בְּכָל שָׁאטְךָ בְּנֶפֶשׁ אֶל אַדְמַת
נטה יִשְׂרָאֵל: לָכֵן הִנְנִי נָטִיתִי אֶת יָדִי
נתן כרת עָלֶיךָ וּנְתַתִּיךָ לְבַג לַגּוֹיִם וְהִכְרַתִּיךָ
אבד מִן הָעַמִּים וְהַאֲבַדְתִּיךָ מִן הָאֲרָצוֹת
שמד אַשְׁמִידְךָ וְיָדַעְתָּ כִּי אֲנִי יְהוָה:

amictu nō velabitis: & cibos lugentiū nō comedetis. Coronas habebitis in capitib⁹ vřis: & calciamenta in pedib⁹. Nō plangetis neq; flebitis: ſed tabeſcetis in iniquitatibus veſtris: & vnuſqſq; gemet ad fratrem ſuū. Eritq; ezechiel vobis in portentū. Iuxta oīa que fecit: facietis: cū venerit iſtud & ſcietis quia ego dñs deus. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fortitudinē eorū & gaudium dignitatis: & deſideriū oculorū eorum ſup quo requieſcūt anime eorū: & filios & filias eorum: in die illa cum venerit fugiens ad te vt annunciet tibi: in die inquam illa aperietur os tuum cum eo qui fugit: & loqueris & non ſilebis vltra: eriſq; eis in portentum: & ſcietis quia ego dominus.

25.

Et factus eſt ſermo dñi ad me: dicens. Fili hoīs: pone faciē tuā contra filios ammon: & prophetabis de eis: & dices filiis ammon. Audite verbum dñi dei. Hec dicit dñs deus. Pro eo ꝙ dixiſti euge euge ſuper ſanctuariū meū: qa pollutū eſt & ſup terrā iſrl: qm̄ deſolata eſt: & ſup domum iuda qm̄ ducti ſunt in captiuitatē: idcirco ecce ego tradā te filiis orietalib⁹ in hereditatē: & collocabūt caulas ſuas in te: & ponēt in te tentoria ſua. Ipſi comedent fruges tuas & ipſi bibent lac tuum. Daboq; rabbath in habitaculum camelorum: & filios ammon in cubile pecorum: & ſcietis quia ego dñs. Quia hec dicit dominus deus. Pro eo ꝙ plauſiſti manu & percuſſiſti pede: & gauiſa es ex toto affectu ſup terram iſrael. Idcirco ecce ego extendam manum meā ſup te: & tradā te in direptionē gētiū & interficiā te de populis & perdam de terris & conterā: & ſcietis quia ego dominus.

ꝯſolabimini: ⁊ panē viroꝝ nō comedetis: ⁊
παρακληθήσεσθε, καὶ ἄρτον ἀνδρῶν οὐ φάγεσθε, καὶ αἱ
come vře ſup caput vřm. ⁊ calciamenta
κόμαι ὑμῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, καὶ τὰ ὑποδήματα
in pedib⁹ vřis. neq; plangetis neq; flebi-
ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν, οὔτε μὴ κόψησθε οὔτε μὴ κλαύση-
tis: ⁊ ꝯſumemini in iniqtatib⁹ vřis: ⁊ ꝯſo-
τε, καὶ ἐντακήσεσθε ἐν ταῖς ἀδικίαις ὑμῶν, καὶ παρα- G
labimini vnuſqſq; fratrē ſuum: ⁊ erit vobis eze
καλέσετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὑμῖν ἰεζε-
chiel in portētū: ⁊ ſcđm oia q̄cūq; fecit facie-
κιὴλ εἰς τέρας, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε ποιήσε-
tis: cū venerit hec: cognoſcetis q2 ego dñs: ⁊
τε, ὅταν ἔλθῃ ταῦτα, ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, καὶ
tu fili hoīs nōne in die qn̄ abſtulero
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, οὐχὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν λαμβάνω τὴν
fortitudinē eoꝝ ab eis: leuationē gl'iationis eo
ἰσχὺν αὐτῶν παρ' αὐτῶν τὴν ἔπαρσιν τῆς καυχήσεως αὐ
rū: deſiderabilia oculoꝝ eoꝝ: ⁊ ele
τῶν, τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐ-
uationē aīe eoꝝ: filios eoꝝ ⁊ filias
παρσιν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας
eoꝝ: in die illa veniet q̄ ſalu⁹ fact⁹ fuerit ad te:
αὐτῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἥξει ὁ ἀνασωζόμενος πρὸς σέ,
vt annunciet tibi in aurib⁹ tuis: in die illa
τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι εἰς τὰ ὦτά σου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
aperietur os tuū ad eū q̄ ſaluatus eſt: ⁊ lo
διανοιχθήσεται τὸ στόμα σου πρὸς τὸν ἀνασωζόμενον, καὶ λα
qris: ⁊ non reticebis vltra: ⁊ eris eis in
λήσεις, καὶ οὐ μὴ κωφωθῇς οὐκέτι· καὶ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς
portētū ⁊ cognoſcent q2 ego dñs.
τέρας καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος. Ca. 25.
Et fact⁹ eſt ſmo dñi ad me dicens: fili homi
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ- A
nis: obfirma faciem tuā ꝯ filios āmon
που, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν
⁊ ꝓpheta ad eos: ⁊ dices filijs ammon:
καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἀμμών,
audite verbū adonai dñi. hec dicit adonai domi
ἀκούσατε λόγον ἀδωναῒ κυρίου. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύρι
n⁹: ꝓ eo qđ gauiſi eſtis ſup ſctā mea: q2 polluta ſunt:
ος, ἀνθ' ὧν ἐπεχάρητε ἐπὶ τὰ ἅγιά μου, ὅτι ἐβεβηλώθη,
⁊ ſup trā iſrael q2 deſolata ē: ⁊ ſup
καὶ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ ὅτι ἠφανίσθη, καὶ ἐπὶ τὸν
domū iuda q2 abijt in captiuitate. idcirco
οἶκον τοῦ ἰούδα ὅτι ἐπορεύθη ἐν αἰχμαλωσίᾳ. διὰ τοῦ
ecce ego trado vos filijs cedem in
το ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι ὑμᾶς τοῖς υἱοῖς κεδὲμ εἰς
hereditatem. ⁊ firmabūt tentoria in ſpecca
κατακληρονομίαν. καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν τῇ ἀπαρ-
to eoꝝ in te: ⁊ dabunt in te tabernacula
τίᾳ αὐτῶν ἐν σοί, καὶ δώσουσιν ἐν σοὶ τὰ σκηνώματα
ſua. ipſi comedēt fructus tuos: ⁊ ipſi
αὐτῶν. αὐτοὶ φάγονται τοὺς καρποὺς σου, καὶ αὐτοὶ
bibent pinguedinē tuā: ⁊ dabo ciuitates
πίονται τὴν πιότητά σου, καὶ δώσω τὴν πόλιν τοῦ
āmon in paſcua cameloꝝ: ⁊ filios āmon in paſ
ἀμμὼν εἰς νομὰς καμήλων, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν εἰς νο B
cua ouium: ⁊ ſcietis q2 ego adonai do
μὰς προβάτων, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ ἀδωναῒ κύ-
min⁹. q2 hec dicit dñs ꝓ eo qđ plauſiſti manu
ριος. διότι τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν ἐκρότησας τῇ χειρί
tua: ⁊ ſonuiſti pede tuo: ⁊ gauiſa es aīa
σου, καὶ ἐψόφησας τῷ ποδί σου, καὶ ἐπεχάρης τῇ ψυχῇ
tua ſup trā iſrael. idcirco ecce ego extendā
σου ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω τὴν
manū meā in te: ⁊ dabo te in direptionē in gē-
χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σε εἰς διαρπαγὴν ἐν τοῖς ἔθ
tib⁹: ⁊ extermiabo te de pplis: ⁊ perdā te de
νεσιν, καὶ ἐξολοθρεύσω σε ἐκ τῶν λαῶν, καὶ ἀπολῶ σε ἐκ
regiōib⁹ ꝑditione: ⁊ ſcies q2 ego adonai
τῶν χωρῶν ἀπωλείᾳ, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐγὼ ἀδωναΐ

Digitized by Google

dñs. hec dicit adonai dñs: ꝓ eo qđ dixit moab
κύριος. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ὅτι εἶπεν μωὰβ
ꝛ ſeir: ecce ſicut oēs gētes dom⁹ iuda:
καὶ σηείρ, ἰδοὺ ὃν τρόπον πάντα τὰ ἔθνη ὁ οἶκος ἰούδα,
idcirco ecce ego diſſoluam hūez moab de ciui
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ παραλύσω τὸν ὦμον μωὰβ ἀπὸ πό
tatib⁹ ꝓmōtorioꝝ eius electam trā domū bethieſimuth ſup
λεων ἀκρωτηρίων αὐτοῦ ἐκλεκτὴν γῆν οἴκου βηθιεσιμοὺθ ἐπά
fōtem vrbis maritime filios orienti
νω πηγῆς πόλεως παραθαλασσίας τοὺς υἱοὺς κέδεμ
C ſup filios ammon dedi eos in hereditatem:
ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν δέδωκα αὐτὴν εἰς κληρονομίαν,
vt non ſit memoria filioꝝ ammō in genti=
ὅπως μὴ μνησθῇ μνεία τῶν υἱῶν ἀμμὼν ἐν τοῖς ἔθνε=
bus: ꝛ in moab faciam vltionem: ꝛ cognoſcent
σιν, καὶ ἐν μωὰβ ποιήσω ἐκδίκησιν, καὶ ἐπιγνώσον=
qꝛ ego dñs. hec dicit adonai dñs: ꝓ eo qđ
ται ὅτι ἐγὼ κύριος. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν
fecit idumea in vlciſcendo eos vltionem
ἐποίησεν ἡ ἰδουμαία ἐν τῷ ἐκδικῆσαι αὐτοὺς ἐκδίκησιν
in domū iuda: ꝛ mēorā retinuerūt mali ꝛ vlti ſunt
εἰς τὸν οἶκον ἰούδα, καὶ ἐμνησικάκησαν καὶ ἐξεδίκη=
vltionē ab eis: ꝓpterea hec dicit adonai
σαν δίκην ἀπ᾽ αὐτῶν, διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ
dñs: ꝛ extendā manū meā ſup idumeam:
κύριος, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν,
ꝛ exterminabo ex ea hoīem ꝛ pecus: ꝛ po=
καὶ ἐξολοθρεύσω ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος, καὶ θήσο
nā eam deſtā: ꝛ de theman: ꝛ de ledan fugientes in
μαι αὐτὴν ἔρημον, καὶ ἐκ θαιμὰν, καὶ ἐκ λεδὰν διωκόμενοι ἐν
gladio cadent: ꝛ dabo vltionem meā ſup
ῥομφαίᾳ πεσοῦνται, καὶ δώσω τὴν ἐκδίκησίν μου ἐπὶ
idumeam in manu ppli mei iſrael: ꝛ facient
τὴν ἰδουμαίαν ἐν χειρὶ λαοῦ μου ἰσραὴλ, καὶ ποιήσουσιν
D in idumea iuxta iram meā: ꝛ iuxta furorē
ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ κατὰ τὴν ὀργήν μου, καὶ κατὰ τὸν θυμόν
meū: ꝛ cognoſcent vltionē meā dicit adonai
μου, καὶ ἐπιγνώσονται τὴν ἐκδίκησίν μου λέγει ἀδωναῒ
dñs. ꝓpterea hec dicit adonai dñs: ꝓ eo qđ
κύριος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν
fecerunt alienigene in vltione: ꝛ ſuſcitaue
ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν ἐκδικήσει, καὶ ἐξανέστη=
runt vindictā gaudentes ex tota aīa: vt de
σαν ἐκδίκησιν ἐπιχαίροντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, τοῦ ἐξα
lerent vſq; i eternū. ꝓpterea hec dicit adonai do=
λεῖψαι ἕως αἰῶνος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύ=
min⁹: ecce ego extendo manū meā ſup alienige=
ριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύ
nas: ꝛ diſperdam cretenſes: ꝛ pdam reli=
λους, καὶ ἐξολοθρεύσω κρῆτας, καὶ ἀπολῶ τοὺς καταλοί
quos hītantes maritimam: ꝛ faciam in
πους τοὺς κατοικοῦντας τὴν παραλίαν, καὶ ποιήσω ἐν
eis vltiones magnas i redargutiōib⁹ furoris: ꝛ co
αὐτοῖς ἐκδικήσεις μεγάλας ἐν ἐλεγμοῖς θυμοῦ, καὶ ἐπι
gnoſcent qꝛ ego adonai dñs: cū dedero vl=
γνώσονται ὅτι ἐγὼ ἀδωναῒ κύριος, ἐν τῷ δοῦναι τὴν ἐκ=
tionem meā ſup eos.
δίκησίν μου ἐπ᾽ αὐτούς.

Ca. 26.

A Et factū eſt in vndecimo anno vna menſis:
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει μιᾷ τοῦ μηνός,
fact⁹ eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili hoīs: ꝓ eo qđ
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνθ᾽ ὧν
dixit ſor ſup hieruſalem: euge ꝯtrite ſūt perierunt
εἶπεν σὸρ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ, εὖγε συνετρίβη ἀπόλωλεν
gētes: cōuerſe ſunt ad me: q̄ fuit plena deſta eſt: ꝓpterea
τὰ ἔθνη, ἐπεστράφη πρός με, ἡ πλήρης ἠρήμωται, διὰ τοῦ
hec dicit adonai dñs: ecce ego induco ſup te ſor:
το τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ σόρ,
ꝛ adducā ſup te gētes multas: ſicē aſcendit mare
καὶ ἀνάξω ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλά, ὡς ἀναβαίνει ἡ θάλασσα
fluctib⁹ ſuis: ꝛ deſtruent muros ſor:
τοῖς κύμασιν αὐτῆς, καὶ καταβαλοῦσι τὰ τείχη σόρ,

Hec dicit dñs deus. pro eo ꝙ dixerunt moab & ſeyr: ecce ſicut omnes gentes domus iuda: idcirco ecce ego aperiā humerum moab de ciuitatibus: de ciuitatibus inq̄ eius & de finib⁹ eius inclytas terre beth ieſimoth & beelmeon & cariathaim filiis orientis cū filiis āmon. Et dabo eam in hereditatē: vt nō ſit vltra memoria filioꝝ ammō in gentib⁹. Et in moab faciam iudicia: & ſcient qꝛ ego dñs. Hec dicit dominus deus. Pro eo ꝙ fecit idumea vltionē vt ſe vindicaret de filiis iuda: peccauitq; delinquēs & vindictā expetiuit de eis: idcirco hec dicit dñs deus. Extendā manū meā ſup idumeā: & auferā de ea hominē & iumentū: & faciā eam deſertam ab auſtro: et qui ſunt in dedā gladio cadent. Et dabo vltionē meā ſup idumeā p manū ppli mei iſrael: & facient in edom iuxta irā meā & furorē meū & ſcient vindictam meam dicit dominus deus. Hec dicit domin⁹ deus. Pro eo ꝙ fecerunt paleſtini vindictā & vlti ſe ſunt toto aīo: interficientes & implentes inimicitias veteres: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego extendam manū meā ſup paleſtinos & interficiā interfectores: & perdā reliquias maritime regionis: faciāq; in eis vltiones magnas arguens in furore: & ſcient quia ego dominus: cum dedero vindictam meam ſuper eos.

26.

Et factū eſt in vndecimo anno prima menſis factus eſt ſermo dñi ad me: dicēs. Fili hominis pro eo ꝙ dixit tyrus de hieruſalem: euge cōfracte ſunt porte populorum: couerſa eſt ad me: implebor: deſerta eſt: ꝓpterea hec dicit dñs deus. Ecce ego ſuper te tyre: & aſcendere faciam ad te gentes multas ſicut aſcēdit mare fluctuās. Et diſſipabunt muros tyri

כה אמר אדני יהוה יען אמר מואב
ושעיר הנה ככל הגוים בית יהודה
לכן הנני פתח את כתף מואב
מהערים מעריו מקצהו צבי ארץ — עיר צבה
בית הישימות בעל מעון וקריתימה
לבני קדם על בני עמון ונתתיה — נתן
למורשה למען לא תזכר בני עמון — ירש זכר
בגוים ובמואב אעשה שפטים וידעו — עשה
כי אני יהוה כה אמר אדני יהוה
יען עשות אדום בנקם נקם לבית
יהודה ויאשמו אשום ונקמו בהם — אשם
לכן כה אמר אדני יהוה ונטתי — נטה
ידי על אדום והכרתי ממנה אדם — כרת
ובהמה ונתתיה חרבה מתימן — ימן
ודדנה בחרב יפלו ונתתי את — נפל
נקמתי באדום ביד עמי ישראל
ועשו באדום כאפי וכחמתי וידעו — עשה יחם
את נקמתי נאם אדני יהוה
כה אמר אדני יהוה יען עשות
פלשתים בנקמה וינקמו נקם — נקם
בשאט בנפש למשחית איבת — שחת
עולם לכן כה אמר אדני יהוה
הנני נוטה ידי על פלשתים והכרתי — נטה
את כרתים והאבדתי את שארית — אבד
חוף הים ועשיתי בם נקמות
גדולות בתוכחות חמה וידעו כי — גדל יכח
אני יהוה בתתי את נקמתי — נתן
בם ויהי בעשתי — Ca. xxvi. — היה
עשרה שנה באחד לחדש היה
דבר יהוה אלי לאמר בן אדם
יען אשר אמרה צור על ירושלם
האח נשברה דלתות העמים — אח שבר
נסבה אלי אמלאה החרבה לכן כה — סבב מלא
אמר אדני יהוה הנני עליך צר
והעליתי עליך גוים רבים כהעלות — עלה רבב
הים לגליו ושחתו חמות צר — עלה גלל
חמה

Digitized by Google

והרסו מגדליה וסחיתי עפרה ממנה גדל סחה
ונתתי אותה לצחיח סלע משטח נתן צחח
חרמים תהיה בתוך הים כי אני שטח היה
דברתי נאם אדני יהוה והיתה
לבז לגוים ובנותיה אשר בשדה בזז בנה
בחרב תהרגנה וידעו כי אני הרג
יהוה כי כה אמר אדני יהוה
הנני מביא אל צר נבוכדראצר בוא
מלך בבל מצפון מלך מלכים צפן
בסוס וברכב ובפרשים וקהל
ועם רב בנותיך בשדה בחרב
יהרג ונתן עליך דיק ושפך עליך הרג
סללה והקים עליך צנה ומחי קום צנן
קבלו יתן בחמותיך ומגדלתיך מחה נתן
יתץ בחרבותיו משפעת סוסיו יכסך גדל נתץ כסה
אבקם מקול פרש וגלגל ורכב גלל
תרעשנה חומותיך בבואו בשעריך רעש
כמבואי עיר מבקעה בפרסות בוא בקע
סוסיו ירמס את כל חוצותיך עמך רמס חוץ
בחרב יהרג ומצבות עזך לארץ הרג נצב
תרד ושללו חילך ובזזו רכלתך עזז ירד
והרסו חומותיך ובתי חמדתך בית נתץ
יתצו ואבניך ועציך ועפרך
בתוך מים ישימו והשבתי המון שום שבת
שיריך וקול כנוריך לא ישמע המן שיר
עוד ונתתיך לצחיח סלע משטח כנר שמע
חרמים תהיה לא תבנה עוד נתן צחח
כי אני יהוה דברתי נאם אדני שמם היה בנה
יהוה כה אמר אדני יהוה לצור
הלא מקול מפלתך באנק חלל נפל
בהרג הרג בתוכך ירעשו האיים רעש אי
וירדו מעל כסאותם כל נשיאי נשא
הים והסירו את מעיליהם ואת בגדי סור מעל
רקמתם יפשטו חרדות ילבשו פשט לבש
על הארץ ישבו וחרדו לרגעים
ושממו עליך ונשאו עליך קינה קין

et deſtruent turres eius. Et radā puluerē eius de ea: & dabo eam in limpidiſſimam petrā. Siccatio ſagenarū erit in medio maris: quia ego locutus ſum: ait dominus deus & erit in direptionē gentibus. Filie quoq; ei⁹ q̄ ſunt in agro gladio interficientur: & ſcient quia ego dominus. Quia hec dicit dn̄s deus. Ecce ego adducā ad tyrum nabuchodonoſor regē babylonis ab aquilone regem regum: cum equis & curribus & equitibus & cetu populoq; magno. Filias tuas q̄ ſūt in agro gladio interficiet: & circūdabit te munitiōib⁹: & cōportabit aggerē in gyro. Et eleuabit cōtra te clypeū. & vīneas & arietes tēperabit in muros tuos: & turres tuas deſtruet i armatura ſua. Inūdatiōe eq̄rū eius operiet te pulu*s* eorū a ſonitu eqtū & rotarū & currtū mouebūtur muri tui. Cū ingreſſus fuerit portas tuas q̄ſi per introitū vrbis diſſipate: vngulis equoꝝ ſuoꝝ cōculcabit om̄s plateas tuas: pplm tuū gladio cedet: & ſtatue tue nobiles in terrā corruēt. Vaſtabūt opes tuas: diripiēt negociatiōes tuas: & deſtruēt muros tuos: & domus tuas p̄claras ſubuertēt: & lapides tuos & ligna tua & puluerē tuū in medio aquarū ponēt. Et q̄eſcere faciam multitudinē cāticorū tuoꝝ: & ſonit⁹ citharatū tuarū nō audietur amplius. Et dabo te in limpidiſſimā petrā: ſiccatio ſagenarū eris: nec edificaberis vltra: q̄a ego dn̄s locut⁹ ſum ait dn̄s deus. Hec dicit dn̄s deus de tyro. Nūqd nō a ſonitu ruine tue & gemitu interfectorū tuoꝝ cū occiſi fuerint in medio tui: cōmouebūtur inſule & deſcendēt de ſedibus ſuis oēs principes maris: & auferent exuuias ſuas: & veſtimēta ſua varia abiiciēt & induētur ſtupore. In terra ſedebūt: & attoniti ſup repentino caſu tuo ammirabūtur aſſumētes ſuper te lamentū

τ ſubuertent turres tuas τ ventilabo puluerē
καὶ καθελοῦσι τοὺς πύργους σου καὶ λικμήσω τὸν χοῦν
eius ab ea: τ dabo eam nitidiſſimā petrā: ſiccatio
αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς λεωπετρίαν, ψυγμὸς
ſagenaꝝ erit in medio maris: q2 ego locut⁹ ſum dicit
σαγηνῶν ἔσται ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, ὅτι ἐγὼ λελάληκα λέ-
dit adonai dn̄s: τ erit in direptionē gentib⁹: τ
γει ἀδωναῒ κύριος, καὶ ἔσται εἰς προνομὴν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ B
filie eius in agro gladio interficien-
αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ ἀναιρεθήσον-
tur τ ſcient q2 ego dn̄s. ppterea hec dicit
ται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος. διὰ τοῦτο τάδε λέγει
adonai dn̄s: ecce ego adduco ſup te ſoz nabuchodo-
ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ σὸρ τὸν ναβουχοδο-
noſoz regē babylonis. ab aqlone: rex re-
νόσορ βασιλέα βαβυλῶνος ἀπὸ τοῦ βορρᾶ, βασιλεὺς βα-
gum eſt: cū equis τ currib⁹ τ equitib⁹ τ cō-
σιλέων ἐστίν, μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων καὶ ἱππέων καὶ συ-
gregatiōe gētiū mltaꝝ valde: iſte filias
ναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν σφόδρα, οὗτος τὰς θυγατέρας
tuas q̄ in campo gladio iterficiet: τ dabit ſup
σου τὰς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ ἀνελεῖ, καὶ δώσει ἐπὶ
te munitiōes: τ circūedificabit te: τ circūponet
σὲ προφυλακήν, καὶ περιοικοδομήσει σε, καὶ περιβαλεῖ
tibi foſſam: τ circūedificabit in te vallū ī circuitu:
σοι τάφρον, καὶ περιοικοδομήσει ἐπὶ σὲ χάρακα κύκλῳ,
τ circūſtantiā armoꝝ τ lanceas eius. contra
καὶ περιστάσει ὅπλων καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ. ἀπέναντί
te dabit muros tuos τ turres tuas deſtruet in
σου δώσει τὰ τείχη σου καὶ τοὺς πύργους σου καθελεῖ ἐν
armis ſuis a mltitudine equoꝝ ei⁹ ope-
τοῖς ὅπλοις ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ, κατα-
riet te puluis eoꝝ: τ a voce equi-
καλύψει σε ὁ κονιορτὸς αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν ἱπ-
tum ei⁹ operiet te: τ a rotis cur-
πέων αὐτοῦ κατακαλύψει σε, καὶ ἀπὸ τῶν τροχῶν τῶν ἁρ-
ruum eius. cōmouebunt muri tui ingrediente illo
μάτων αὐτοῦ. σεισθήσονται τὰ τείχη σου εἰσπορευομένου αὐτοῦ
portas tuas q̄ſi ingrediens in vrbē de campo in
τὰς πύλας σου ὡς εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν ἐκ πεδίου ἐν
vngulis equoꝝ ſuoꝝ conculcabunt oēs
ταῖς ὁπλαῖς τῶν ἵππων αὐτοῦ καταπατήσουσι πάσας
plateas tuas: pplm tuū gladio iterficiet: τ
τὰς πλατείας σου, τὸν λαόν σου μαχαίρᾳ ἀνελεῖ, καὶ τὴν
ſubſtantiam fortitudis tue in trā deducet: τ depdabi-
ὑπόστασιν τῆς ἰσχύος σου ἐπὶ τὴν γῆν κατάξει, καὶ προνομεύ-
tur potentiā tuā: τ ſpoliabit facultates tuas. C
σει τὴν δύναμίν σου, καὶ σκυλεύσει τὰ ὑπάρχοντά σου,
τ deſtruet muros tuos τ domos tuas deſide-
καὶ καταβαλεῖ τὰ τείχη σου καὶ τοὺς οἴκους σου τοὺς ἐπιθυ-
rabiles ſubuertet: τ lapides tuos τ ligna tua τ puluerē tuū
μητοὺς καθελεῖ, καὶ τοὺς λίθους σου καὶ τὰ ξύλα σου καὶ τὸν χοῦν σου
in mediū maris iniiciet. τ deſtruet mltitudinē mu-
εἰς μέσον τῆς θαλάσσης ἐμβαλεῖ. καὶ καταλύσει τὸ πλῆθος τῶν μου-
ſicoꝝ tuoꝝ: τ vox pſalterioꝝ tuoꝝ nō audiet āpli⁹: τ da-
σικῶν σου, καὶ ἡ φωνὴ τῶν ψαλτηρίων σου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἔτι, καὶ δώ-
bo te ī nitidiſſimā petrā. ſiccatio ſagenaꝝ eris: nō edificaberis vltra
σω σε εἰς λεωπετρίαν. ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσῃ, οὐ μὴ οἰκοδομηθῇς ἔτι,
q2 ego locut⁹ ſū dicit adonai dn̄s. q2 hec dicit dn̄s ſoz: nōne
ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα λέγει ἀδωναῒ κύριος. διότι τάδε λέγει κύριος τῇ σόρ, οὐκ
a voce ruine tue cū gemuerit vulnerati tui cū
ἀπὸ φωνῆς τῆς πτώσεώς σου ἐν τῷ στενάξαι τραυματίας σου ἐν τῷ
euaginarēt gladiū in medio tui cōmouebunt inſule: τ deſcen-
σπᾶσαι μάχαιραν ἐν μέσῳ σου σεισθήσονται αἱ νῆσοι, καὶ καταβήσο-
dent de ſedib⁹ ſuis oēs p̄ncipes maris: τ au-
νται ἀπὸ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς θαλάσσης, καὶ ἀφε-
ferent coronas ſuas: τ veſtimētis ſuis varijs exuen-
λοῦνται τὰς μίτρας αὐτῶν. καὶ τὸν ἱματισμὸν αὐτῶν τὸν ποικίλον ἐκδύ-
tur furore inſanient: ſup trā ſedebūt τ formidabūt
σονται ἐκστάσει ἐκστήσονται, ἐπὶ γῆν καθεδοῦνται καὶ φοβηθήσονται τὴν
perditionē tuā: τ gement ſup te: τ aſſument ſup te lamētū:
ἀπώλειάν σου, καὶ στενάξουσιν ἐπὶ σέ, καὶ λήψονται ἐπὶ σὲ θρῆνον,

Digitized by Google

τ dicent tibi: quō periſti: [τ diſſipata es in mari
καὶ ἐροῦσίν σοι, πῶς ἀπώλου, καὶ κατελύθης ἐν θαλάσσῃ
vrbs laudata: q̄ fuit fortis in mari ipſa
ἡ πόλις ἡ ἐπαινετὴ, ἥτις ἐγένετο ἰσχυρὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ αὐτὴ,
τ habitantes eam: q̄ dedit tiorē ſui oībus
καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἡ δοῦσα τὸν φόβον αὐτῆς πᾶσι
hītantib⁹ eam: τ formidabunt inſule a
D τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν, καὶ φοβηθήσονται αἱ νῆσοι ἀφ᾽ ἡ-
die ruine tue: τ turbabunt inſule in
μέρας πτώσεώς σου, καὶ ταραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ
mari ab exitu tuo. q: hec dicit dn̄s do-
θαλάσσῃ ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου. ὅτι τάδε λέγει κύριος κύ-
min⁹: cum dedero te vrbē deſolatam ſicut ciuitates q̄ nō
ριος, ὅταν δῶ σε πόλιν ἠρημωμένην ὡς τὰς πόλεις τὰς μὴ
habitabuntur: cū reduxero ego ſup te abyſſum
κατοικηθησομένας, ἐν τῷ ἀναγαγεῖν με ἐπὶ σὲ τὴν ἄβυσσον
τ cooperiet te aqua multa: τ deducet te
καὶ κατακαλύψει σε ὕδωρ πολύ, καὶ καταβιβάσει σε
ad deſcendentes in foueā ad ppl'm ſeculi: τ
πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον πρὸς λαὸν αἰῶνος, καὶ
collocabo te i pfūda tre ſicut ſolitudinē etnā cū deſcen
κατοικιῶ σε εἰς βάθη τῆς γῆς ὡς ἔρημον αἰώνιον μετὰ κατα-
dentibus in foueā: vt nō hīteris ſup trā vite:
βαινόντων εἰς βόθρον, ὅπως μὴ κατοικηθῇς ἐπὶ γῆν ζωῆς,
pditionē te dabo: τ nō eris vltra: τ reqreris
ἀπώλειάν σε δώσω, καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι, καὶ ζητηθήσῃ
τ nō inuenieris in eternū dicit adonai dn̄s.
καὶ οὐχ εὑρεθήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα λέγει ἀδωναῒ κς. Ca. 27.

A Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicēs: τ tu fili
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ
hoīs: aſſume ſup ſor lamētū: τ dices ſor habitā-
ἀνθρώπου, λάβε ἐπὶ σὸρ θρῆνον, καὶ ἐρεῖς τῇ σὸρ τῇ κατοι-
ti in introitu maris emporio popu
κούσῃ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς θαλάσσης τῷ ἐμπορείῳ τῶν λα-
loꝝ ab inſulis multis: hec dicit adonai dn̄s ſor:
ῶν ἀπὸ νήσων πολλῶν, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος τῇ σόρ,
tu dixiſti ego circundedi mihi decorē meū. in corde
σὺ εἶπας ἐγὼ περιέθηκα ἐμαυτῇ κάλλος μου. ἐν καρδίᾳ
maris finiū tuū: filij tui circūdedeſt tibi decorē. cedrus
θαλάσσης τὰ ὅριά σου, υἱοί σου περιέθηκάν σοι κάλλος. κέδρος
ex ſanir edificabiſ: naues tabulaꝝ cupreſſi ex
ἐκ σανὶρ οἰκοδομηθήσεται, τῆς σανίδων κυπαρίσσου ἐκ τοῦ
libano capte ſunt: vt facerent tibi malos abiegnos:
λιβάνου ἐλήφθησαν, τοῦ ποιῆσαί σε ἱστοὺς ἐλατίνους,
de baſan fecerunt remos tuos:
ἐκ τῆς βασανίτιδος ἐποίησαν τὰς κώπας σου, τὰ
ſepla tua fecerunt. ex ebore: domos ſylueſtres
ἱερά σου ἐποίησαν ἐξ ἐλέφαντος, οἴκους ἀλσώδεις
de inſulis chettiim: byſſus cū varietate
ἀπὸ νήσων τῶν χεττιείμ, βύσσος μετὰ ποικιλίας
de egypto facta ē tibi in ſtratū: vt circūdaret te
ἐξ αἰγύπτου ἐγένετό σοι ἐν στρωμνῇ, τοῦ περιθεῖναί σοι
glīa τ operiret te: hyacīth⁹ τ purpura ex
δόξαν καὶ περιβαλεῖν σε, ὑάκινθος καὶ πορφύρα ἐκ τῶν
inſulis eliſe. τ facta ſunt opertoria tua. τ prīn-
νήσων ἐλισαί. καὶ ἐγένοντο περιβόλαιά σου. καὶ οἱ ἄρ-
cipes tui hītantes ſidonē τ aradij fue-
χοντές σου οἱ κατοικοῦντες σιδῶνα καὶ ἀράδιοι ἐγένον-
rūt remiges tui. ſapiētes tui ſor q̄ erant in te:
B το κωπηλάται σου. οἱ σοφοί σου σὸρ οἳ ἦσαν ἐν σοί,
iſti gubernatores tui: ſeniores bibliꝝ: τ
οὗτοι κυβερνῆταί σου, οἱ πρεσβύτεροι βιβλίων, καὶ
ſapientes eoꝝ q̄ erant in te: iſti ꝯfortabāt
οἱ σοφοὶ αὐτῶν οἳ ἦσαν ἐν σοί, οὗτοι ἐνίσχυον τὴν
ꝯſiliū tuū: τ oēs naues maris τ
βουλήν σου, καὶ πάντα τὰ πλοῖα τῆς θαλάσσης καὶ
remiges eaꝝ. facti ſunt tibi in occidentē occi
οἱ κωπηλάται αὐτῶν. ἐγένοντό σοι ἐπὶ δυσμὰς δυ-
dētis perſe: τ lydi τ libyes
σμῶν πέρσαι, καὶ λυδοὶ καὶ λίβυες

dicent tibi. Quomodo periſti que habitas in mari vrbs inclyta: que fuiſti fortis in mari cū habitatoribus tuis quos formidabant vniuerſi. Nunc ſtupebunt naues in die pauoris tui: & turbabūtur inſule in mari: eo q̄ nullꝰ egrediatur ex te. Quia hec dicit dn̄s deus. Cum dedero te vrbem deſolatam ſicut ciuitates que non habitātur: & adduxero ſup te abyſſum: & operuerint te aque multe: & detraxero te cū illis qui deſcendūt in lacū ad populū ſempiternū & collocauero in tra noniſſima ſicut ſolitudines veteres cū his q̄ dducūtur in lacū: vt nō habiteris. Porro cū dedero gloriā in terra viuentiū in nihilū redigā te & nō eris: & requiſita nō inuenieris vltra in ſempiternū: dicit dominꝰ deus.

27.

Et factū eſt verbum domini ad me: dicens. Tu ergo fili hominis aſſume ſuper tyrū lamētum: & dices tyro: que habitat in introitu maris: negociationi populorum ad inſulas multas. Hec dicit dominus deus. O tyre tu dixiſti. Perfecti decoris ego ſum: & in corde maris ſita. Finitimi tui q te edificauerūt impleuerūt decorē tuū abietibus de ſanir extruxerūt te cū oībus tabulatis maris; cedrū de libano tulerūt vt facerēt tibi malū: q̄rcus de baſan dolauerūt in remos tuos: & tranſtra tua fecerūt tibi ex ebore indico: & ptoriola de inſulis italie. Byſſus varia de egypto texta eſt tibi in velū vt poneretur i malo: hyacinthus & purpura de inſulis eliſa facta ſunt opimentū tuū. Habitatores ſidonis & aradii fuerunt remiges tui: ſapiētes tui tyre facti ſunt gubernatores tui: ſenes biblii & prudētes eiꝰ habuerūt nautas ad miniſteriū varie ſupellectilis tue. oēs naues maris & naute eaꝝ fuerūt in pplo negociatōis tue pſe & lydi & libyes erāt

ואמרו לך איך אבדת נושבת — ישב
מימים העיר ההללה אשר היתה — ים היה
חזקה בים היא וישביה אשר נתנו
חתיתם לכל יושביה׃ עתה יחרדו — חתת ישב
האין יום מפלתך ונבהלו האיים — אי נפל
אשר בים מצאתך׃ כי כה אמר — בהל יצא
אדני יהוה בתתי אתך עיר נחרבת — נתן את
כערים אשר לא נושבו בהעלות — חרב עיר
עליך את תהום וכסוך המים — ישב עלה
הרבים׃ והורדתיך את יורדי בור — תהם כסה
אל עם עולם והושבתיך בארץ — רבב ירד
תחתיות כחרבות מעולם את יורדי — עלם ישב
בור למען לא תשבי ונתתי צבי — נתן צבה
בארץ חיים׃ בלהות אתנך ואינך — נתן
ותבקשי ולא תמצאי עוד לעולם — בקש מצא
נאם אדני יהוה׃

Ca. xxvij.

ויהי דבר יהוה אלי
לאמר׃ ואתה בן אדם שא על — היה
צר קינה׃ ואמרת לצור היושבתי — נשא
על מבואת ים רכלת העמים אל — קון ישב
איים רבים כה אמר אדני יהוה — בוא
צור את אמרת אני כלילת יפי׃ — אי
בלב ימים גבוליך בניך כללו יפיך׃ — כלל יפה
ברושים משניר בנו לך את כל — ים גבל
לחתים ארז מלבנון לקחו לעשות — יפה ברש
תרן עליך׃ אלונים מבשן עשו — בנה לוח
משוטיך קרשך עשו שן בת — עשה / אלן / שוט
אשרים מאיי כתיים׃ שש ברקמה
ממצרים היה מפרשך להיות לך — פרש היה
לנס תכלת וארגמן מאיי אלישה
היה מכסך׃ יושבי צידון וארוד — כסה ישב
היו שטים לך חכמיך צור היו — היה שוט
בך המה חבליך׃ זקני גבל וחכמיה
היו בך מחזיקי בדקך כל אניות — חזק אנה
הים ומלחיהם היו בך לערב
מערבך׃ פרס ולוד ופוט היו — ערב

Digitized by Google

בחילך אנשי מלחמתך מגן וכובע לחם נגע
תלו בך המה נתנו הדרך׃ בני ארוד תלה
וחילך על חומותיך סביב וגמדים המה סבב
במגדלותיך היו שלטיהם תלו גדל
על חומותיך סביב המה כללו יפיך׃ יפה
תרשיש סחרתך מרב כל הון
בכסף ברזל בדיל ועפרת נתנו בדל
עזבוניך׃ יון תבל ומשך המה
רכליך בנפש אדם וכלי נחשת כלה
נתנו מערבך׃ מבית תוגרמה ערב
סוסים ופרשים ופרדים נתנו
עזבוניך׃ בני דדן רכליך איים אי
רבים סחרת ידך קרנות שן רבב
והובנים השיבו אשכרך׃ ארם הבן שוב
סחרתך מרב מעשיך בנפך שכר עשה
ארגמן ורקמה ובוץ וראמת
וכדכד נתנו בעזבוניך׃ יהודה
וארץ ישראל המה רכליך
בחטי מנית ופנג ודבש ושמן חטה
וצרי נתנו מערבך׃ דמשק ערב
סחרתך ברב מעשיך מרב כל עשה
הון ביין חלבון וצמר צחר׃
ודן ויון מאוזל בעזבוניך נתנו אזל
ברזל עשות קדה וקנה במערבך עשת
היה׃ דדן רכלתך בבגדי חפש
לרכבה׃ ערב וכל נשיאי קדר המה
סחרי ידך בכרים ואילים ועתודים נשא
בם סחריך׃ רכלי שבא ורעמה כר עתד
המה רכליך בראש כל בשם ובכל
אבן יקרה וזהב נתנו עזבוניך׃ חרן
וכנה ועדן רכלי שבא אשור
כלמד רכלתך׃ המה רכליך במכללים כלל
בגלומי תכלת ורקמה ובגנזי גלם
ברמים בחבלים חבשים וארזים
במרכלתך׃ אניות תרשיש שרותיך רכל אנה
מערבך ותמלאי ותכבדי מאד שור מלא
כבד

in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeū & galeā ſuſpenderūt in te pro ornatu tuo. Filii aradii cū exercitu tuo ſup muros tuos in circuitu: ſed & pygmei q erāt in turrib9 tuis pharetras ſuas ſuſpēderūt in muris tuis p gyrum. Ipſi cōpleuerūt pulchritudinē tuā. Carthaginēſes negociatores tui a multitudie cūctarū diuitiarꝝ: argēto: ferro: ſtāno: plūboq̧ repleuerūt nūdinas tuas. Grecia & tubal & moſoch ipſi inſtitores tui: mācipia & vaſa erea adduxerūt ppl'o tuo de domo thogorma eqs & eqtes & mulos adduxerūt ad forū tuū. Filii dedan negociatores tui. Inſule mlte negotiatio manꝰ tue. Dētes eburneos & hebeninos mutauerūt in precio tuo. Syrus negociator tuꝰ. Propter multitudinē operū tuorū guttā & purpurā & ſcutulata & byſſum & ſericū & chodchod ppoſuerūt in mercatu tuo. Iuda & terra iſrael ipſi inſtitores tui i frumēto primo bal ſamū & mel & oleū & reſinā pppoſuerūt in nundinis tuis. Damaſcenus negociator tuꝰ in multitudine operū tuorū: in multitudine diuerſarū opū: in vino pingui: in lanis coloris optimi. Dan & grecia & mozel in nūdinis tuis pppoſuerūt ferrū fabrefactū ſtactem & calamū in negociatiōe tua. Dedan iſtitores tui in tapetib9 ad ſedēdū. Arabia & vniuerſi principes cedar ipi negociatores manus tue cū agnis & arietibus & hedis venerūt ad te negociatores tui. Venditores ſaba & rema ipſi negociatores tui: cū vniuerſis primis aromatib9 & lapide p̄cioſo & auro qd̄ pppoſuerūt in mercatu tuo. Arā & chēne & edē negociatores tui. Saba aſſur & chelmach vēditores tui: ipſi negociatores tui: multipharia in volucrib9 hyacīthi & polymitorꝝ gazarūq̧ p̄cioſarꝝ q̄ obuolute & aſtricte erant funib9: cedros q̧ hēbāt i negociatoīb9 tuis. naues maris pricipes tui in negociatiōe tua: & repleta es & glorificata nimis

erant in exercitu tuo viri bellatores tui peltas
ἦσαν ἐν τῇ δυνάμει σου ἄνδρες πολεμισαί σου πέλτας,
ꝛ galeas ſuſpenderūt in te: iſti dederūt
καὶ περικεφαλαίας ἐκρέμασαν ἐν σοί, οὗτοι ἔδωκαν τὴν
gl'am tuā: filij aradioꝝ: ꝛ fortitudo tua ſup mu
δόξαν σου, υἱοὶ ἀραδίων, καὶ ἡ δύναμίς σου ἐπὶ τῶν τει
ros tuos i circuitu. ſed ꝛ medi in turrib9 tuis e
χέων σου κύκλῳ. ἀλλὰ καὶ μῆδοι ἐν τοῖς πύργοις σου ἦ
rant cuſtodes. pharetras ſuas ſuſpenderūt ſup
σαν φύλακες. τὰς φαρέτρας αὐτῶν ἐκρέμασαν ἐπὶ τῶν
ꝓpugnacula tua: i circuitu iſti pfecerūt tuū decorē. cal
ὅρμων σου, κύκλῳ οὗτοι ἐτελείωσάν σου τὸ κάλλος. καλ
chedonij mercatores tui a multitudie potētie tue: argē
χηδόνιοι ἔμποροί σου ἀπὸ πλήθους δυνάμεώς σου, ἀργύ
to ꝛ auro ꝛ ere ꝛ ferro ꝛ ſtanno
ριον καὶ χρυσίον καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον καὶ κασσίτερον
ꝛ plūbo dederūt forū tuū. grecia vniuerſa C
καὶ μόλιβδον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. ἡ ἑλλὰς πᾶσα,
ꝛ adiacentia eius: negociati ſūt in te in ani
καὶ τὰ παρατείνοντα αὐτῆς, ἐνεπορεύοντο ἐν σοὶ ἐν ψυ
mab9 hoim: ꝛ vaſa erea dederūt mercature
χαῖς ἀνθρώπων, καὶ σκεύη χαλκᾶ ἔδωκαν τῇ ἐμπορίᾳ
tue de domo thergama equos ꝛ equites: ꝛ mulos
σου ἐξ οἴκου θεργαμὰ ἵππους καὶ ἱππεῖς, καὶ ἡμιόνους
dederūt nūdinas tuas filij rhodioꝝ mercatores tui ab inſulis
ἔδωκαν ἀγοράν σου υἱοὶ ῥοδίων ἔμποροί σου ἀπὸ νήσων
mltiplicauerūt negotiationē tuā dentes elephantinos: ꝛ
ἐπλήθυναν τὴν ἐμπορίαν σου ὀδόντας ἐλεφαντίνους, καὶ
his q̄ introducebant̄ reddebas mercedes tuas homi
τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδου τοὺς μισθούς σου ἀνθρώ
nes negociationē tuā a mltitudie mercatus tui ſta
πους ἐμπορίαν σου ἀπὸ πλήθους τῆς ἐμπορίας σου ἐν
aphec ſtactē: ꝛ purpuram ꝛ byſſum ꝛ varias
ἀφὲκ στακτήν, καὶ πορφύραν καὶ βύσσον καὶ ποικίλμα
res de tharſis: ꝛ raamoth ꝛ codchod dederūt nūdi
τα ἐκ θαρσεῖς, καὶ ῥαμμὼθ καὶ χορχὸρ ἔδωκαν τὴν ἀγο
nas tuas iudas: ꝛ filij iſrael. iſti negociatores tui in
ράν σου ἰούδας, καὶ υἱοὶ ἰσραήλ. οὗτοι ἔμποροί σου ἐν D
frumēti ꝯmercio: ꝛ vnguētoꝝ ꝛ pmū mel ꝛ oleum ꝛ
σίτου πράσει, καὶ μύρων καὶ πρῶτον μέλι καὶ ἔλαιον καὶ
reſinam dederūt in nundinis tuis. damaſcus ne
ῥητίνην ἔδωκαν εἰς τὸν σύμμικτόν σου. δαμασκὸς ἐμ
gotiatio tua in mltitudie opeꝝ tuoꝝ ex mltitudie fortitudis
πορία σου ἐν πλήθει ἔργων σου ἐκ πλήθους δυνάμεώς
tue. ois vinū ex chelmon: ꝛ lanā lucidā de mile
σου. πάσης οἶνος ἐκ χελμὼν, καὶ ἔριον ἐκ μιλή
to: dan ꝛ iauan ꝛ moozil in nūdinis tuis. fer
του, δὰν καὶ ἰαουὰν καὶ μοόζηλ εἰς τὴν ἀγοράν σου. σί
rum operatum ꝛ rote in ꝯmixtione tua
δηρος εἰργασμένος καὶ τροχοὶ ἐν τῷ συμμίκτῳ σου
ſunt dedan negociatores tui cū iumētis electis ad
εἰσὶν δαιδὰν ἔμποροί σου μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν εἰς
currus: arabia ꝛ oēs principes cedar. iſti
ἅρματα, ἀραβία καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες κηδάρ. οὗτοι
negociatores p manū tuā camelos: ꝛ arietes: ꝛ ag
ἔμποροι διὰ χειρός σου καμήλους, καὶ κριούς, καὶ ἀμ
nos in qb9 negotiantur te negociatores tui ſaba: ꝛ
νοὺς ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε οἱ ἔμποροί σου σαβά, καὶ
ragma: ipſi negociatores tui cū primis aromatib9 ꝛ
ῥαγμά, αὐτοὶ ἔμποροί σου μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων καὶ E
lapidib9 p̄cioſis q ꝛ aurum dederūt mercatū tuū. charra: ꝛ cha
λίθων τιμίων οἳ καὶ χρυσίον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. χαρρά, καὶ χα
naan ꝛ edan: iſti negociatores tui. ſaba ꝛ aſſur: ꝛ chalmad
ναὰν καὶ αἰδάν, οὗτοι ἔμποροί σου. σαβὰ καὶ ἀσσούρ, καὶ χαλμὰδ
negociatores tui ferētes negotiationē i mltifariā ꝛ volucrib9 hyacinthinā:
ἔμποροί σου φέροντες ἐμπορίαν ἐν μοχαλὶμ καὶ γαλίμα ὑακίνθινον,
ꝛ polymita ꝛ theſauros electos colligatos in funib9
καὶ ποικιλίαν καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς καταδεδεμένους ἐν σχοινίοις
ꝛ cypreſſine naues in eis. negotiatio tua in mltitudie
καὶ κυπαρίσσινα πλοῖα ἐν αὐτοῖς. ἡ ἐμπορία σου ἐν τῷ πλήθει
cōmixtionū tuaꝝ: ꝛ repleta es: ꝛ aggrauata es nimis
τῶν συμμίκτων σου, καὶ ἐνεπλήσθης, καὶ ἐβαρύνθης σφόδρα

Digitized by Google

in cordib⁹ mariū. in aqua multa adduxeſt te remi=
ἐν καρδίαις θαλασσῶν. ἐν ὕδατι πολλῷ ἦγόν σε οἱ κωπη
ges tui. ſpūs auſtri cōtriuit te in corde ma=
λάται σου. πνεῦμα τοῦ νότου συνέτριψέ σε ἐν καρδίᾳ θα=
ris. potentie tue: ⁊ merces tua ⁊ cōmixti
F λάσσης. αἱ δυνάμεις σου, καὶ ὁ μισθός σου καὶ οἱ σύμμικτοί
tui: ⁊ remiges tui: ⁊ gubernatores tui ⁊ con=
σου, καὶ οἱ κωπηλάται σου, καὶ οἱ κυβερνῆταί σου καὶ οἱ σύμ
ſiliarij tui: ⁊ ꝯmiſcentes ꝯmixtionē tuā: ⁊
βουλοί σου, καὶ οἱ ἐπιμιγνύντες τὴν ἐπιμιξίαν σου, καὶ
oēs viri bellatores tui in te: ⁊ vniuerſa
πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί σου ἐπὶ σοί, καὶ πᾶσα ἡ
ꝯgregatio tua in medio tui: cadent in corde ma=
συναγωγή σου ἐν μέσῳ σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ θαλάσ
ris. in die ruine tue ad vocē clamo
σης. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πτώσεώς σου πρὸς τὴν φωνὴν τῆς κραυ
ris tui gubernatores tui tiore timebunt: ⁊ deſcē
γῆς σου οἱ κυβερνῆταί σου φόβῳ φοβηθήσονται, καὶ κατα
dent a nauibus ſuis omnes remiges
βήσονται ἀπὸ τῶν πλοίων αὐτῶν πάντες οἱ κωπηλάται
tui: ⁊ naute tui: ⁊ prore maris
σου, καὶ οἱ ἐπιβάται σου, καὶ οἱ πρωρεῖς τῆς θαλάσσης
ſup trā ſtabunt: ⁊ eiulabunt ſup te voce
ἐπὶ τὴν γῆν στήσονται, καὶ ἀλαλάξουσιν ἐπὶ σὲ τὴν φωνὴν
ſua: ⁊ clamabūt amare: ⁊ imponent trā ſup
αὐτῶν, καὶ κεκράξονται πικρόν, καὶ ἐπιθήσουσιν γῆν ἐπὶ
caput eoꝝ: ⁊ cinerē ſubſternent: ⁊ radent
τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ σποδὸν ὑποστρώσονται, καὶ ξυρήσον
ſup te caluicium: ⁊ ꝓcingentur cilicio: ⁊
G ται ἐπὶ σοὶ φαλάκρωμα, καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ
plorabunt ſup te in amaritudīe anime: ⁊ planctū
κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπετὸν
amaꝝ aſſument ſup te ⁊ aſſument ſup te filij eo
πικρὸν λήψονται ἐπὶ σὲ καὶ ἀναλήψονται ἐπὶ σὲ οἱ υἱοὶ αὐ
rū lamētū ⁊ plangēt planctu ſor. qs ſicut ty=
τῶν θρῆνον καὶ θρηνήσουσιν θρήνημα σόρ. τίς ὥσπερ τύ=
rus q̄ cōticuit in medio maris? quātā inue
ρος καταστιγηθεῖσα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης; πόσον τινὰ εὗ
niſti mercedē a mari? impleſti gētes a multitu
ρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης; ἐνέπλησας ἔθνη ἀπὸ τοῦ πλή
dīe tua: ⁊ a cōmixtione tua ditaſti om=
θους σου, καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου ἐπλούτισας πάν
nes reges tre. nūc aūt ꝯtrita es in mari in
τας βασιλεῖς τῆς γῆς. νῦν δὲ συνετρίβης ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐν
pfūditate aq̄ cōmixtio tua ⁊ oīs cōgregatio tua
βάθει ὕδατος ὁ σύμμικτός σου καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου
in medio tui. cecideſt oēs remiges tui oēs
ἐν μέσῳ σου. ἔπεσον πάντες οἱ κωπηλάται σου πάντες οἱ
habitantes inſulas ꝯtriſtabunt ſup te: ⁊ re=
κατοικοῦντες τὰς νήσους στυγνάσουσιν ἐπὶ σέ, καὶ οἱ βα
ges eoꝝ ſtupore ſtupeſcent ⁊ flebit faci=
σιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστήσονται καὶ δακρύσει τὸ πρόσω
es eoꝝ: negociatores a gētib⁹ ſibilauerūt ſup te: ꝑditio
πον αὐτῶν, ἔμποροι ἀπὸ ἐθνῶν ἐσύρισάν ἐπὶ σέ, ἀπώλεια
facta es ⁊ nō vltra eris in eternū.
ἐγένου καὶ οὐκ ἔτι ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Ca.28.

Et factus ē ſmo dñi ad me dicens: ⁊ tu fili hoīs: dic
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὲ τῷ
ꝓncipi tyri: hec dicit adonai dñs. ꝓ eo q̄d exaltatū ē cor tuū:
ἄρχοντι τύρου, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος. ἀνθ' ὧν ὑψώθη ἡ καρδία σου,
⁊ dixiſti de⁹ ſum ego: hītationē dei hītaui in corde ma=
καὶ εἶπας θεός εἰμι ἐγώ, κατοικίαν θεοῦ κατῴκηκα ἐν καρδίᾳ θαλάσ
ris: tu aūt es hō ⁊ nō de⁹: ⁊ dediſti cor tuū q̄ſi cor
σης, σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός, καὶ ἔδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρ
dei: nūqd ſapiētior es tu daniele? ſapiētes nō erudierunt
δίαν θεοῦ, μὴ σοφώτερος εἶ σὺ τοῦ δανιήλ; σοφοὶ οὐκ ἐπαίδευσάν
te diſciplina ſua: nūqd ī ſcientia tua aut in prudētia tua feci=
σε τῇ ἐπιστήμῃ αὐτῶν, μὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ σου ἢ ἐν τῇ φρονήσει σου ἐποί
ſti tibi fortitudinē: ⁊ acquiſiſti argētū ⁊ aurum in
ησας ἑαυτῷ δύναμιν, καὶ περιεποιήσω ἀργύριον καὶ χρυσίον ἐν
theſauris tuis: aut ī multa ſcientia tua ⁊ negotiatiōe tua
τοῖς θησαυροῖς σου, ἢ ἐν τῇ πολλῇ ἐπιστήμῃ σου καὶ τῇ ἐμπορίᾳ σου

in corde maris. In aq̄s multis adduxerunt te remiges tui. Ventus auſter contriuit te. In corde maris diuitie tue: & theſauri tui: & multiplex inſtrumentū tuū. Naute tui gubernatores tui tenebāt ſuppellectilē tuā: & pop̄lo tuo p̄erant: viri quoq; bellatores tui q erāt in te cum vniuerſa multitudine tua q̄ eſt in medio tui: cadēt i corde maris in die ruine tue. A ſonitu clamoris gubernatorū tuoꝝ cōturbabūtur claſſes: & deſcēdēt de nauib⁹ ſuis oēs q tenebant remū. Naute & vniuerſi gubernatores maris in terra ſtabūt & eiulabūt ſup te voce magna & clamabūt amare. Et ſupiacīet puluerē capitibus ſuis: & cinere cōſpergētur: & radēt ſup te caluitiū: & accingētur ciliciis. Et plorabūt te i amaritudine aīe ploratu amariſſimo: & aſſumēt ſup te carmē lugubre: & plāgēt te. Que ē vt tyrus q̄ obtumuit in medio maris. Que i exitu negociationū tuarū de mari iple ſti p̄plos multos & mltitudine diuitiarū tuarū & p̄plorū tuoꝝ ditaſti reges terre. Nūc cōtrita es a mari: in pfundis aquarū opes tue: & oīs multitudo tua q̄ erat in medio tui ceciderūt. Vniuerſi hītatores inſularū obſtupuerūt ſup te: & reges earū oēs tēpeſtate pcuſſi mutauerūt vultus. Negociatores populorū ſibilauerūt ſup te. Ad nihilū deducta es: & nō eris vſq; in perpetuum. 28.

Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis: dic princi pi tyri. Hec dicit dñs deus. Eo q̄ eleuatū eſt cor tuū & dixiſti: deus ego ſum: & in cathedra dei ſedi in corde maris: cum ſis homo & nō deus: & dediſti cor tuum quaſi cor dei. Ecce ſapientior es tu daniele: omne ſecretum non eſt abſconditū a te. In ſapientia & prudentia tua feciſti tibi fortitudinē: & acq̄ſiſti aurū & argētū in theſauris tuis: in multitudine ſapiē tue & in negociatione tua

בְּלֵב יַמִּים׃ בְּמַיִם רַבִּים הֱבִאוּךְ — ים רבב
הַשָּׁטִים אֹתָךְ רוּחַ הַקָּדִים שְׁבָרֵךְ — בוא שוט
בְּלֵב יַמִּים׃ הוֹנֵךְ וְעִזְבוֹנַיִךְ מַעֲרָבֵךְ — קדם
מַלָּחַיִךְ וְחֹבְלָיִךְ מַחֲזִיקֵי בִדְקֵךְ וְעֹרְבֵי — חזק
מַעֲרָבֵךְ וְכָל אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ אֲשֶׁר — ערב לחם
בָּךְ וּבְכָל קְהָלֵךְ אֲשֶׁר בְּתוֹכֵךְ יִפְּלוּ — נפל
בְּלֵב יַמִּים בְּיוֹם מַפַּלְתֵּךְ׃ לְקוֹל
זַעֲקַת חֹבְלָיִךְ יִרְעֲשׁוּ מִגְרֹשׁוֹת׃ — רעש גרש
וְיָרְדוּ מֵאֳנִיּוֹתֵיהֶם כֹּל תֹּפְשֵׂי מָשׁוֹט — שוט
מַלָּחִים כֹּל חֹבְלֵי הַיָּם אֶל הָאָרֶץ
יַעֲמֹדוּ׃ וְהִשְׁמִיעוּ עָלַיִךְ בְּקוֹלָם — עמד שמע
וְיִזְעֲקוּ מָרָה וְיַעֲלוּ עָפָר עַל — זעק מרר
רָאשֵׁיהֶם בָּאֵפֶר יִתְפַּלָּשׁוּ׃ וְהִקְרִיחוּ — עלה פלש
אֵלַיִךְ קָרְחָה וְחָגְרוּ שַׂקִּים וּבָכוּ — קרח בכה
אֵלַיִךְ בְּמַר נֶפֶשׁ מִסְפֵּד מָר׃ וְנָשְׂאוּ — ספד
אֵלַיִךְ בְּנִיהֶם קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלָיִךְ — נהה קון
מִי כְצוֹר כְּדוּמָה בְּתוֹךְ הַיָּם׃
בְּצֵאת עִזְבוֹנַיִךְ מִיַּמִּים הִשְׂבַּעַתְּ — יצא שבע
עַמִּים רַבִּים בְּרֹב הוֹנַיִךְ וּמַעֲרָבַיִךְ — ערב
הֶעֱשַׁרְתְּ מַלְכֵי אָרֶץ׃ עֵת נִשְׁבֶּרֶת — עשר שבר
מִיַּמִּים בְּמַעֲמַקֵּי מָיִם מַעֲרָבֵךְ — עמק
וְכָל קְהָלֵךְ בְּתוֹכֵךְ נָפָלוּ׃ כֹּל יוֹשְׁבֵי — ישב
הָאִיִּים שָׁמְמוּ עָלָיִךְ וּמַלְכֵיהֶם — אי
שָׂעֲרוּ שַׂעַר רָעֲמוּ פָּנִים׃ סֹחֲרִים — פנה
בָּעַמִּים שָׁרְקוּ עָלָיִךְ בַּלָּהוֹת הָיִית — היה
וְאֵינֵךְ עַד עוֹלָם׃

Ca.xxviij
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ — היה
בֶּן אָדָם אֱמֹר לִנְגִיד צֹר כֹּה אָמַר — עד
אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן גָּבַהּ לִבְּךָ וַתֹּאמֶר — אמר
אֵל אָנִי מוֹשַׁב אֱלֹהִים יָשַׁבְתִּי — ישב
בְּלֵב יַמִּים וְאַתָּה אָדָם וְלֹא — ים
אֵל וַתִּתֵּן לִבְּךָ כְּלֵב אֱלֹהִים׃ — נתן
הִנֵּה חָכָם אַתָּה מִדָּנִאֵל כָּל סָתוּם — סתם
לֹא עֲמָמוּךְ׃ בְּחָכְמָתְךָ וּבִתְבוּנָתְךָ — בין
עָשִׂיתָ לְּךָ חָיִל וַתַּעַשׂ זָהָב וָכֶסֶף — עשה
בְּאוֹצְרוֹתֶיךָ׃ בְּרֹב חָכְמָתְךָ בִּרְכֻלָּתְךָ — אצר

בְּחֵילֵךְ אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ מָגֵן וְכוֹבַע לָחַם כָּבַע
תִּלּוּ בָךְ הֵמָּה נָתְנוּ הֲדָרֵךְ׃ בְּנֵי אַרְוַד תָּלָה
וְחֵילֵךְ עַל חוֹמוֹתַיִךְ סָבִיב וְגַמָּדִים הֵמָּה סָבַב
בְּמִגְדְּלוֹתַיִךְ הָיוּ שִׁלְטֵיהֶם תִּלּוּ גָּדַל
עַל חוֹמוֹתַיִךְ סָבִיב הֵמָּה כָּלְלוּ יָפְיֵךְ׃ יָפָה
תַּרְשִׁישׁ סֹחַרְתֵּךְ מֵרֹב כָּל הוֹן
בְּכֶסֶף בַּרְזֶל בְּדִיל וְעוֹפֶרֶת נָתְנוּ בָּדַל
עִזְבוֹנָיִךְ׃ יָוָן וְתֻבַל וָמֶשֶׁךְ הֵמָּה
רֹכְלָיִךְ בְּנֶפֶשׁ אָדָם וּכְלֵי נְחֹשֶׁת כָּלָה
נָתְנוּ מַעֲרָבֵךְ׃ מִבֵּית תּוֹגַרְמָה עָרַב
סוּסִים וּפָרָשִׁים וּפְרָדִים נָתְנוּ
עִזְבוֹנָיִךְ׃ בְּנֵי דְדָן רֹכְלַיִךְ אִיִּים אִי
רַבִּים סְחֹרַת יָדֵךְ קַרְנוֹת שֵׁן רָבַב
וְהוֹבְנִים הֵשִׁיבוּ אֶשְׁכָּרֵךְ׃ אֲרָם הָבַן שׁוּב
סֹחַרְתֵּךְ מֵרֹב מַעֲשָׂיִךְ בְּנֹפֶךְ שָׂכַר עָשָׂה
אַרְגָּמָן וְרִקְמָה וּבוּץ וְרָאמֹת
וְכַדְכֹּד נָתְנוּ בְּעִזְבוֹנָיִךְ׃ יְהוּדָה
וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵמָּה רֹכְלָיִךְ
בְּחִטֵּי מִנִּית וּפַנַּג וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן חִטָּה
וָצֹרִי נָתְנוּ מַעֲרָבֵךְ׃ דַּמֶּשֶׂק עָרַב
סֹחַרְתֵּךְ בְּרֹב מַעֲשַׂיִךְ מֵרֹב כָּל עָשָׂה
הוֹן בְּיֵין חֶלְבּוֹן וְצֶמֶר צָחַר׃
וְדָן וְיָוָן מְאוּזָּל בְּעִזְבוֹנַיִךְ נָתָנוּ אָזַל
בַּרְזֶל עָשׁוֹת קִדָּה וְקָנֶה בְּמַעֲרָבֵךְ עָשַׁת
הָיָה׃ דְּדָן רֹכַלְתֵּךְ בְּבִגְדֵי חֹפֶשׁ
לְרִכְבָּה׃ עֲרַב וְכָל נְשִׂיאֵי קֵדָר הֵמָּה נָשָׂא
סֹחֲרֵי יָדֵךְ בְּכָרִים וְאֵילִים וְעַתּוּדִים כַּר עָתַד
בָּם סֹחֲרָיִךְ׃ רֹכְלֵי שְׁבָא וְרַעְמָה
הֵמָּה רֹכְלָיִךְ בְּרֹאשׁ כָּל בֹּשֶׂם וּבְכָל
אֶבֶן יְקָרָה וְזָהָב נָתְנוּ עִזְבוֹנָיִךְ׃ חָרָן
וְכַנֵּה וָעֶדֶן רֹכְלֵי שְׁבָא אַשּׁוּר
כִּלְמַד רֹכַלְתֵּךְ׃ הֵמָּה רֹכְלַיִךְ בְּמַכְלֻלִים כָּלַל
בִּגְלוֹמֵי תְּכֵלֶת וְרִקְמָה וּבְגִנְזֵי גָּלַם
בְּרֹמִים בַּחֲבָלִים חֲבֻשִׁים וַאֲרֻזִים
בְּמַרְכֻלְתֵּךְ׃ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ שָׁרוֹתַיִךְ רָכַל אָנָה
מַעֲרָבֵךְ וַתִּמָּלְאִי וַתִּכְבְּדִי מְאֹד שׁוּר מָלֵא
כָּבַד

in exercitu tuo viri bella
tores tui: clypeū & galeā
ſuſpenderūt in te pro or
natu tuo. Filii aradii
cū exercitu tuo ſup mu
ros tuos in circuitu: ſed &
pygmei q erāt in turrib9
tuis pharetras ſuas ſu
ſpēderūt in muris tuis p
gyrum. Ipſi cōpleuerūt
pulchritudinē tuā. Car
thaginēſes negociatores
tui a multitudie cūctarū
diuitiarū: argēto: ferro:
ſtāno: plūboq repleue
rūt nūdinas tuas. Grecia
& tubal & moſoch ipſi
inſtitores tui: mācipia &
vaſa erea adduxerūt ppl̄o
tuo de domo thogorma
eqs & eqtes & mulos ad
duxerūt ad forū tuū. Filii
dedan negociatores tui.
Inſule multe negotiatio
manus tue. Dētes eburne
os & hebeninos mutaue
rūt in precio tuo. Syrus
negociator tu9. Propter
multitudinē operū tuorū
guttā & purpurā & ſcu
tulata & byſſum & ſericū
& chodchod ppoſuerūt
in mercatu tuo. Iuda &
terra iſrael ipſi inſtitores
tui i frumēto primo bal
ſamū & mel & oleū & re
ſinā ppoſuerūt in nundi
nis tuis. Damaſcenus ne
gociator tu9 in multitudi
ne operū tuorū: in mul
titudine diuerſarū opū:
in vino pingui: in lanis
coloris optimi. Dan &
grecia & mozel in nūdi
nis tuis ppoſuerūt ferrū
fabrefactū ſtactem & ca
lamū in negociatiōe tua.
Dedan iſtitores tui in ta
petib9 ad ſedēdū. Arabia
& vniuerſi principes ce
dar ipi negociatores ma
nus tue cū agnis & arieti
bus & hedis venerūt ad te
negociatores tui. Vendi
tores ſaba & rema ipſi
negociatores tui: cū vni
uerſis primis aromatib9
& lapide pcioſo & auro
qd ppoſuerūt in mercatu
tuo. Arā & chēne & edē
negociatores tui. Saba
aſſur & chelmach vēdi
tores tui: ipſi negociato
res tui: multiphariā in
volucrib9 hyacithi & po
lymitorū gazarūq pcio
ſarū q obuolute & aſtricte
erant funib9: cedros qq
hēbāt i negociatōib9 tuis.
naues maris pricipes tui
in negociatiōe tua: & re
pleta es & gl̄ificata nimis

erant in exercitu tuo viri bellatores tui peltas
ἦσαν ἐν τῇ δυνάμει σου ἄνδρες πολεμισταί σου πέλτας,
& galeas ſuſpenderūt in te: iſti dederūt
καὶ περικεφαλαίας ἐκρέμασαν ἐν σοί, οὗτοι ἔδωκαν τὴν
gl̄am tuā: filii aradiorū: & fortitudo tua ſup mu
δόξαν σου, υἱοὶ ἀραδίων, καὶ ἡ δύναμίς σου ἐπὶ τῶν τει
ros tuos i circuitu. ſed & medi in turrib9 tuis e
χέων σου κύκλῳ. ἀλλὰ καὶ μῆδοι ἐν τοῖς πύργοις σου ἦ
rant cuſtodes. pharetras ſuas ſuſpenderūt ſup
σαν φύλακες. τὰς φαρέτρας αὐτῶν ἐκρέμασαν ἐπὶ τῶν
ppugnacula tua: i circuitu iſti pfecerūt tuū decorē. cal
ὁρμῶν σου, κύκλῳ οὗτοι ἐτελείωσάν σου τὸ κάλλος. καλ
chedonii mercatores tui a multitudie potētie tue: argē
χηδόνιοι ἔμποροί σου ἀπὸ πλήθους δυνάμεώς σου, ἀργύ
to & auro & ere & ferro & ſtanno
ριον καὶ χρυσίον καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον καὶ κασσίτερον
& plūbo dederūt forū tuū. grecia vniuerſa
καὶ μόλιβδον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. ἡ ἑλλὰς πᾶσα,
& adiacentia eius: negociati ſūt in te in ani
καὶ τὰ παρατείνοντα αὐτῆς, ἐνεπορεύοντο ἐν σοὶ ἐν ψυ
mab9 hoim: & vaſa erea dederūt mercature
χαῖς ἀνθρώπων, καὶ σκεύη χαλκᾶ ἔδωκαν τῇ ἐμπορίᾳ
tue de domo thergama equos & equites: & mulos
σου ἐξ οἴκου θεργαμὰ ἵππους καὶ ἱππεῖς, καὶ ἡμιόνους
dederūt nūdinas tuas filii rhodiorū mercatores tui ab inſulis
ἔδωκαν ἀγοράν σου υἱοὶ ῥοδίων ἔμποροί σου ἀπὸ νήσων
mltiplicauerūt negotiationē tuā dentes elephantinos: &
ἐπλήθυναν τὴν ἐμπορίαν σου ὀδόντας ἐλεφαντίνους, καὶ
his q̄ introducebant reddebas mercedes tuas homi
τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδου τοὺς μισθούς σου ἀνθρώ
nes negociationē tuā a mltitudie mercatus tui in
πους ἐμπορίαν σου ἀπὸ πλήθους τῆς ἐμπορίας σου ἐν
aphec ſtactē: & purpuram & byſſum & varias
ἀφὲκ στακτήν, καὶ πορφύραν καὶ βύσσον καὶ ποικίλματα C
res de tharſis: & raamoth & coddhod dederūt nūdi
τὰ ἐκ θαρσεῖς, καὶ ῥααμὼθ καὶ χορχὸρ ἔδωκαν τὴν ἀγο
nas tuas iudas: & filii iſrael. iſti negociatores tui in
ράν σου ἰούδας, καὶ υἱοὶ ἰσραήλ. οὗτοι ἔμποροί σου ἐν
frumēti cōmercio: & vnguētorū & p̄mū mel & oleum &
σίτου πράσει, καὶ μύρων καὶ πρῶτον μέλι καὶ ἔλαιον καὶ D
reſinam dederūt in nundinis tuis. damaſcus ne
ῥητίνην ἔδωκαν εἰς τὸν σύμμικτόν σου. δαμασκὸς ἔμ
gotiatio tua in mltitudie operū tuorū ex mltitudie fortitudis
πορία σου. ἐν πλήθει ἔργων σου ἐκ πλήθους δυνάμεώς
tue. ois vinū ex chelmon: & lanā lucidā de mile
σου. πάσης οἶνος ἐκ χελμών, καὶ ἔριον σίλβον ἐκ μιλή
to: dan & iauan & moozil in nūdinis tuis. fer
του, δὰν καὶ ἰαουὰν καὶ μοόζηλ εἰς τὴν ἀγοράν σου. σί
rum operatum & rote in cōmixtione tua
δηρος εἰργασμένος καὶ τροχοὶ ἐν τῷ συμμίκτῳ σου
ſunt dedan negociatores tui cū iumētis electis ad
εἰσὶν δαιδὰν ἔμποροί σου μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν εἰς
currus: arabia & oēs principes cedar. iſti
ἅρματα, ἀραβία καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες κηδάρ. οὗτοι
negociatores p manū tuā camelos: & arietes: & ag
ἔμποροι διὰ χειρός σου καμήλους, καὶ κριούς, καὶ ἀμ
nos in qb9 negotiantur te negociatores tui ſaba: &
νοὺς ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε οἱ ἔμποροί σου σαβά, καὶ
ragma: ipſi negotiatores tui cū primis aromatib9 &
ῥαγμά, αὐτοὶ ἔμποροί σου μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων καὶ E
lapidib9 pcioſis q̄ & aurum dederūt mercatū tuū. charan: & cha
λίθων τιμίων οἱ καὶ χρυσίον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. χαρὰν, καὶ χα
naan & edan: iſti negociatores tui. ſaba & aſſur: & chalmad
ναὰν καὶ αἰδάν, οὗτοι ἔμποροί σου. σαβὰ καὶ ἀσσούρ, καὶ χαλμὰδ
negociatores tui ferētes negotiationē i mltifariā & volucrib9 hyacinthū:
ἔμποροί σου φέροντες ἐμπορίαν ἐν μοχαλὶμ καὶ γαλίμε ὑάκινθον,
& polymita & theſauros electos colligatos in funib9
καὶ ποικιλίαν καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς καταδεδεμένους ἐν σχοινίοις
& cypreſſine naues in eis. negotiatio tua in mltitudie
καὶ κυπαρίσσινα πλοῖα ἐν αὐτοῖς. ἡ ἐμπορία σου ἐν τῷ πλήθει
cōmixtionū tuarū: & repleta es: & aggrauata es nimis
τῶν συμμίκτων σου, καὶ ἐνεπλήσθης, καὶ ἐβαρύνθης σφόδρα

in cordib⁹ mariũ. in aqua multa adduxeſt te remi-
ἐν καρδίαις θαλασσῶν. ἐν ὕδατι πολλῷ ἦγόν σε οἱ κωπη-
ges tui. ſpũs auſtri cõtriuit te in corde ma-
λάταί σου. πνεῦμα τοῦ νότου συνέτριψέ σε ἐν καρδίᾳ θα-
ris. potentie tue: ⁊ merces tua ⁊ cõmixti
F λάσσης. αἱ δυνάμεις σου, καὶ ὁ μισθός σου καὶ οἱ σύμμικτοί
tui: ⁊ remiges tui: ⁊ gubernatores tui ⁊ con-
σου, καὶ οἱ κωπηλάταί σου, καὶ οἱ κυβερνῆταί σου καὶ οἱ σύμ-
ſiliarij tui: ⁊ õmiſcentes õmixtionẽ tuã: ⁊
βουλοί σου, καὶ οἱ ἐπιμιγνύντες τὴν ἐπιμιξίαν σου, καὶ
oẽs viri bellatores tui in te: ⁊ vniuerſa
πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί σου ἐπὶ σοί, καὶ πᾶσα ἡ
õgregatio tua in medio tui: cadent in corde ma-
συναγωγή σου ἐν μέσῳ σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ θαλάσ-
ris. in die ruine tue ad vocẽ clamo-
σης. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πτώσεώς σου πρὸς τὴν φωνὴν τῆς κραυ-
ris tui gubernatores tui tiore timebunt: ⁊ deſcẽ-
γῆς σου οἱ κυβερνῆταί σου φόβῳ φοβηθήσονται, καὶ κατα-
dent a nauibus ſuis omnes remiges
βήσονται ἀπὸ τῶν πλοίων αὐτῶν πάντες οἱ κωπηλάται
tui: ⁊ naute tui: ⁊ prete maris
σου, καὶ οἱ ἐπιβάται σου, καὶ οἱ πρωρεῖς τῆς θαλάσσης
ſup trã ſtabunt: ⁊ eiulabunt ſup te voce
ἐπὶ τὴν γῆν στήσονται, καὶ ἀλαλάξουσιν ἐπὶ σὲ τῇ φωνῇ
ſua: ⁊ clamabũt amare: ⁊ imponent trã ſup
αὐτῶν, καὶ κεκράξονται πικρόν, καὶ ἐπιθήσουσι γῆν ἐπὶ
caput eoꝝ: ⁊ cinerẽ ſubſternent: ⁊ radent
τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ σποδὸν ὑποστρώσονται, καὶ ξυρήσον-
ſup te caluicium: ⁊ õcingentur cilicio: ⁊
G ται ἐπὶ σοὶ φαλάκρωμα, καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ
plorabunt ſup te in amaritudie anime: ⁊ planctũ
κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, κοπετὸν
amaꝝ aſſument ſup te ⁊ aſſument ſup te filij eo-
πικρὸν λήψονται ἐπὶ σὲ καὶ ἀναλήψονται ἐπὶ σὲ οἱ υἱοὶ αὐ-
rũ lamẽtũ ⁊ plangẽt planctu ſoꝛ. qs ſicut ty-
τῶν θρῆνον καὶ θρηνήσουσι θρήνημα σόρ. τίς ὥσπερ τύ-
rꝰ q̃ cõticuit in medio maris? quãtã inue-
ρος κατασιγηθεῖσα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης; πόσον τινὰ εὗ-
niſti mercedẽ a mari? impleſti gẽtes a multitu-
ρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης; ἐνέπλησας ἔθνη ἀπὸ τοῦ πλή-
dĩe tua: ⁊ a cõmixtione tua ditaſti om-
θους σου, καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου ἐπλούτισας πάν-
nes reges ẽre. nũc aũt õtrita es in mari in
τας βασιλεῖς τῆς γῆς. νῦν δὲ συνετρίβης ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐν
pfũditate aq̃ cõmixtio tua ⁊ oĩs cõgregatio tua
βάθει ὕδατος ὁ σύμμικτός σου καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου
in medio tui. ceciderũt oẽs remiges tui oẽs
ἐν μέσῳ σου. ἔπεσον πάντες οἱ κωπηλάται σου πάντες οἱ
habitantes inſulas õtriſtabunt ſup te: ⁊ re-
κατοικοῦντες τὰς νήσους συνεστύγνασαν ἐπὶ σέ, καὶ οἱ βα-
ges eoꝝ ſtupoꝛe ſtupeſcent ⁊ flebit faci-
σιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστήσονται καὶ δακρύσει τὸ πρόσω-
es eoꝝ: negociatores a gẽtib⁹ ſibilauerũt ſup te: pditio
πον αὐτῶν, ἔμποροι ἀπὸ ἐθνῶν ἐσύρισάν ἐπὶ σέ, ἀπώλεια
facta es ⁊ nõ vltra eris in eternũ.
ἐγένου καὶ οὐκ ἔτι ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Ca.28.

Et fact⁹ ẽ ſmo dñi ad me dicens: ⁊ tu fili hoĩs: dic
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὲ τῷ
pncipi tyri: hec dicit adonai dñs. p eo q͛ exaltatũ ẽ coꝛ tuũ:
ἄρχοντι τύρου, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος. ἀνθ᾽ ὧν ὑψώθη ἡ καρδία σου,
⁊ dixiſti de⁹ ſum ego: hitationẽ dei hitaui in corde ma-
καὶ εἶπας θεός εἰμι ἐγώ, κατοικίαν θεοῦ κατῴκηκα ἐν καρδίᾳ θαλάσ-
ris: tu aũt es hõ ⁊ nõ de⁹: ⁊ dediſti coꝛ tuũ q̃ſi coꝛ
σης, σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός, καὶ ἔδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρ-
dei: nũqd ſapiẽtioꝛ es tu danièle? ſapiẽtes nõ erudierunt
δίαν θεοῦ, μὴ σοφώτερος εἶ σὺ τοῦ δανιήλ; σοφοὶ οὐκ ἐπαίδευσάν
te diſciplina ſua: nũqd ĩ ſcientia tua aut in prudẽtia tua feci-
σε τῇ ἐπιστήμῃ αὐτῶν, μὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ σου ἢ ἐν τῇ φρονήσει σου ἐποί-
ſti tibi foꝛtitudinẽ: ⁊ acquiſiſti argẽtũ ⁊ aurum in
ησας ἑαυτῷ δύναμιν, καὶ περιεποιήσω ἀργύριον καὶ χρυσίον ἐν
theſauris tuis: aut ĩ multa ſcientia tua ⁊ negotiatiõe tua
τοῖς θησαυροῖς σου, ἢ ἐν τῇ πολλῇ ἐπιστήμῃ σου καὶ τῇ ἐμπορίᾳ σου

in corde maris. In aq̃s multis adduxerunt te remiges tui. Ventus auſter contriuit te. In corde maris diuitie tue: & theſauri tui: & multiplex inſtrumentũ tuũ. Naute tui gubernatores tui tenebãt ſuppellectilẽ tuã: & poplo tuo pꝫerant: viri quoq; bellatores tui q erãt in te cum vniuerſa multitudine tua q̃ eſt in medio tui: cadẽt ĩ corde maris in die ruine tue. A ſonitu clamoris gubernatorũ tuoꝝ cõturbabũtur claſſes: & deſcẽdẽt de nauib⁹ ſuis oẽs q tenebant remũ. Naute & vniuerſi gubernatores maris in terra ſtabũt & eiulabũt ſup te voce magna & clamabũt amare. Et ſupiaciẽt puluerẽ capitibus ſuis: & cinere cõſpergẽtur: & radẽt ſup te caluitiũ: & accingẽtur ciliciis. Et plorabũt te ĩ amaritudine aĩe ploratu amariſſimo: & aſſumẽt ſup te carmẽ lugubre: & plãgẽt te. Que ẽ vt tyrus q̃ obtumuit in medio maris. Que ĩ exitu negociationũ tuarũ de mari ĩpleſti pplos multos & mltitudine diuitiarũ tuarũ & pplorũ tuoꝝ ditaſti reges terre. Nũc cõtrita es a mari: in pfundis aquarũ opes tue: & oĩs multitudo tua q̃ erat in medio tui ceciderũt. Vniuerſi hitatores inſularũ obſtupuerũt ſup te: & reges earũ oẽs tẽpeſtate pcuſſi mutauerũt vultus. Negociatores populorũ ſibilauerũt ſup te. Ad nihilũ deducta es: & nõ eris vſq; in perpetuum. 28.

Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis: dic principi tyri. Hec dicit dñs deus. Eo q eleuatũ eſt cor tuũ & dixiſti: deus ego ſum: & in cathedra dei ſedi in corde maris: cum ſis homo & nõ deus: & dediſti cor tuum quaſi cor dei. Ecce ſapientior es tu daniele: omẽ ſecretum non eſt abſconditũ a te. In ſapientia & prudentia tua feciſti tibi fortitudinẽ: & acqſiſti aurũ & argẽtũ in theſauris tuis: in multitudine ſapiẽtie & in negociatione tua

בְּלֵב יַמִּים׃ בְּמַיִם רַבִּים הֱבִאוּךְ | יָם רָבַב
הַשָּׁטִים אֹתָךְ רוּחַ הַקָּדִים שְׁבָרֵךְ | בּוֹא שׁוּט
בְּלֵב יַמִּים׃ הוֹנֵךְ וְעִזְבוֹנַיִךְ מַעֲרָבֵךְ | קָדַם
מַלָּחַיִךְ וְחֹבְלָיִךְ מַחֲזִיקֵי בִדְקֵךְ וְעֹרְבֵי | חָזַק
מַעֲרָבֵךְ וְכָל אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ אֲשֶׁר | עָרַב לָחַם
בָּךְ וּבְכָל קְהָלֵךְ אֲשֶׁר בְּתוֹכֵךְ יִפְּלוּ | נָפַל
בְּלֵב יַמִּים בְּיוֹם מַפַּלְתֵּךְ׃ לְקוֹל
זַעֲקַת חֹבְלָיִךְ יִרְעֲשׁוּ מִגְרֹשׁוֹת׃ | רָעַשׁ גָּרַשׁ
וְיָרְדוּ מֵאֳנִיּוֹתֵיהֶם כֹּל תֹּפְשֵׂי מָשׁוֹט | שׁוּט
מַלָּחִים כֹּל חֹבְלֵי הַיָּם אֶל הָאָרֶץ
יַעֲמֹדוּ׃ וְהִשְׁמִיעוּ עָלַיִךְ בְּקוֹלָם | עָמַד שָׁמַע
וְיִזְעֲקוּ מָרָה וְיַעֲלוּ עָפָר עַל | זָעַק מָרַר
רָאשֵׁיהֶם בָּאֵפֶר יִתְפַּלָּשׁוּ׃ וְהִקְרִיחוּ | עָלָה פָּלַשׁ
אֵלַיִךְ קָרְחָה וְחָגְרוּ שַׂקִּים וּבָכוּ | קָרַח בָּכָה
אֵלַיִךְ בְּמַר נֶפֶשׁ מִסְפֵּד מָר׃ וְנָשְׂאוּ | סָפַד
אֵלַיִךְ בְּנִיהֶם קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלָיִךְ | נָהָה קוּן
מִי כְצוֹר כְּדֻמָה בְּתוֹךְ הַיָּם׃
בְּצֵאת עִזְבוֹנַיִךְ מִיַּמִּים הִשְׂבַּעַתְּ | יָצָא שָׂבַע
עַמִּים רַבִּים בְּרֹב הוֹנַיִךְ וּמַעֲרָבַיִךְ | עָרַב
הֶעֱשַׁרְתְּ מַלְכֵי אָרֶץ׃ עֵת נִשְׁבֶּרֶת | עָשַׁר שָׁבַר
מִיַּמִּים בְּמַעֲמַקֵּי מָיִם מַעֲרָבֵךְ | עָמַק
וְכָל קְהָלֵךְ בְּתוֹכֵךְ נָפָלוּ׃ כֹּל יוֹשְׁבֵי | יָשַׁב
הָאִיִּים שָׁמְמוּ עָלָיִךְ וּמַלְכֵיהֶם | אִי
שָׂעֲרוּ שַׂעַר רָעֲמוּ פָּנִים׃ סֹחֲרִים | פָּנָה
בָּעַמִּים שָׁרְקוּ עָלָיִךְ בַּלָּהוֹת הָיִית | הָיָה
וְאֵינֵךְ עַד עוֹלָם׃

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ | Ca.xxviij | הָיָה
בֶּן אָדָם אֱמֹר לִנְגִיד צֹר כֹּה אָמַר | נָגַד
אֲדֹנָי יְהוָה יַעַן גָּבַהּ לִבְּךָ וַתֹּאמֶר | אָמַר
אֵל אָנִי מוֹשַׁב אֱלֹהִים יָשַׁבְתִּי | יָשַׁב
בְּלֵב יַמִּים וְאַתָּה אָדָם וְלֹא | יָם
אֵל וַתִּתֵּן לִבְּךָ כְּלֵב אֱלֹהִים׃ | נָתַן
הִנֵּה חָכָם אַתָּה מִדָּנִאֵל כָּל סָתוּם | סָתַם
לֹא עֲמָמוּךָ׃ בְּחָכְמָתְךָ וּבִתְבוּנָתְךָ | בִּין
עָשִׂיתָ לְּךָ חָיִל וַתַּעַשׂ זָהָב וָכֶסֶף | עָשָׂה
בְּאוֹצְרוֹתֶיךָ׃ בְּרֹב חָכְמָתְךָ בִּרְכֻלָּתְךָ | אָצַר

Digitized by Google

הרבית חילך ויגבה לבבך בחילך׃ רבה גבה
לכן כה אמר אדני יהוה יען
תתך את לבבך כלב אלהים׃ לכן נתן
הנני מביא עליך זרים עריצי בוא ערץ
גוים והריקו חרבותם על יפי ריק
חכמתך וחללו יפעתך׃ לשחת
יורידוך ומתה ממותי חלל בלב ירד מות
ימים׃ האמר תאמר אלהים אני
לפני הרגך ואתה אדם ולא פנה
אל ביד מחלליך׃ מותי ערלים חלל
תמות ביד זרים כי אני דברתי מות
נאם אדני יהוה׃ ויהי דבר יהוה היה
אלי לאמר׃ בן אדם שא קינה נשא קון
על מלך צור ואמרת לו כה אמר
אדני יהוה אתה חותם תכנית תמם
מלא חכמה וכליל יפי׃ בעדן גן כלל יפה
אלהים היית כל אבן יקרה היה
מסכתך אדם פטדה ויהלום שוך הלם
תרשיש שהם וישפה ספיר ספר
נפך וברקת וזהב מלאכת תפיך לאך תפף
ונקביך בך ביום הבראך כוננו׃ ברא
את כרוב ממשח הסוכך ונתתיך משח סכך
בהר קדש אלהים היית בתוך נתן היה
אבני אש התהלכת׃ תמים אתה הלך תמם
בדרכיך מיום הבראך עד נמצא מצא
עולתה בך׃ ברב רכלתך מלו תוכך מלא
חמס ותחטא ואחללך מהר חטא חלל
אלהים ואבדך כרוב הסוכך מתוך
אבני אש׃ גבה לבך ביפיך
שחת חכמתך על יפעתך על ארץ
השלכתיך לפני מלכים נתתיך שלך נתן
לראוה בך׃ מרב עוניך בעול ראה
רכלתך חללת מקדשיך ואוצא קדש יצא
אש מתוכך היא אכלתך ואתנך נתן
לאפר על הארץ לעיני כל
ראיך׃ כל יודעיך בעמים שממו ראה ידע

multiplicaſti tibi fortitu
dinẽ & eleuatũ ẽ cor tuũ
in robore tuo. Propte-
rea hec dicit dñs deus.
Eo q eleuatũ eſt cor tu
um q̃ſi cor dei: idcirco
ecce ego adducam ſup
te alienos robuſtiſſimos
gentiũ. Et nudabũt gla
dios ſuos ſup pulchritu-
dinẽ ſapie tue: & polluẽt
decorẽ tuũ. Interficient
& detrahẽt te: & morie-
ris in interitu occiſoꝝ in
corde maris. Nunqd di-
cens loq̃ris: deus ego ſũ
corã interficientibus te:
cũ ſis homo & nõ deus?
In manu occidentiũ te
morte incircũciſoꝝ mo
rieris in manu alienoꝝ:
quia ego locutus ſum
ait dominus deus. Et fa
ctus eſt ſermo domini
ad me dicens. Fili homi
nis: leua planctum ꝏꝏ
ſuper regem tyri: & di-
ces ei. Hec dicit ꝏꝏꝏ
dominus deus. Tu ſi-
gnaculum ſimilitudinis:
plen⁹ ſapia: pfectus de
core: in delitiis paradiſi
dei fuiſti. Omnis lapis
precioſus ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
operimentum tuum: ſar
dius topazius & iaſpis
chryſolith⁹ & onyx & be
ryllus: ſapphirus & ꝏꝏ
carbũculus & ſmaragd⁹.
Aurũ opus decoris tui
& foramina tua in die q̃
cõditus es prepata ſunt.
Tu cherub extentus &
protegens: & poſui te
in monte ſancto dei. In
medio ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
lapidum ignitorum am
bulaſti: perfectus ꝏꝏꝏ
in viis tuis a die cõditio-
nis tue: donec inuẽta eſt
iniqtas in te. In multitu
dine negociatiõis tue re-
pleta ſunt interiora tua
iniquitate: & peccaſti &
eieci te de mõte dei: & p-
didi te o cherub ptegens
de medio lapidũ ignito
rũ. Et eleuatũ eſt cor tuũ
in decore tuo. Perdidiſti
ſapiam tuã in d̃core tuo
in terrã proieci te: ante
faciem regum dedi te ꝏ
vt cernerẽt te. In multi-
tudie iniqtatũ tuaꝝ & ini
qtate negociatõis tue pol
luiſti ſanctificationẽ tuã.
Producã ergo ignẽ de
medio tui q comedat te:
& dabo te in cinerẽ ſup
trã in cõſpectu oĩm vide
tiũ te. Oẽs q nouerint te
in gentib⁹: obſtupeſcẽt

multiplicaſti fortitudinẽ tuã: ⁊ eleuatũ ẽ cor tuũ in forti-
ἐπλήθυνας δύναμίν σου, καὶ ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐν τῇ δυ
tudie tua: ppterea hec dicit adonai dñs: qꝛ dedi- B
νάμει σου; διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κς', ἐπειδὴ ἔδω
ſti cor tuũ ſicͭ cor dei: ppt hoc
κας τὴν καρδίαν σου ὡς καρδίαν θεοῦ, ἀντὶ τούτου
ecce ego adduco ſup te alienos peſtilẽtes de gẽtib⁹:
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ἀλλοτρίους λοιμοὺς ἀπὸ ἐθνῶν,
⁊ euaginabunt gladios ſuos ſup te ſup pulchri
καὶ ἐκκενώσουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπὶ σὲ ἐπὶ τὸ κάλ
tudinẽ ſcientie tue: ſternent pulchritudinẽ tuã in pdi
λος τῆς ἐπιστήμης σου, στρώσουσιν τὸ κάλλος σου εἰς ἀπώ
tionẽ: ⁊ deducent te: ⁊ morieris morte vulne
λειαν, καὶ καταβιβάσουσίν σε, καὶ ἀποθανῇ θανάτῳ τραυ
ratoꝝ in corde maris. nũqd loquẽs dices: de⁹ ſum ego
ματιῶν ἐν καρδίᾳ θαλάσσης. μὴ λέγων ἐρεῖς, θεός εἰμι ἐγὼ
in cõſpectu interficientiũ te: tu ãtẽ homo ⁊ nõ de⁹.
ἐνώπιον τῶν ἀναιρούντων σε, σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός.
in manu vulnerantiũ te: mortib⁹ incircũciſoꝝ morie
ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων σε, θανάτοις ἀπεριτμήτων ἀπο-
ris in manib⁹ alienoꝝ: qꝛ ego locut⁹ ſuz dicit ado-
θανῇ ἐν χερσὶν ἀλλοτρίων, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα λέγει ἀδω-
nai dñs. ⁊ fact⁹ ẽ ſmo dñi ad me dicẽs: fili ho C
ναΐ κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν-
minis: aſſume planctũ ſup pncipem tyri: ⁊ dic ei:
θρώπου, λάβε θρῆνον ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τύρου, καὶ εἰπὲ αὐ
hec dicit adonai dñs: tu es ſignaculũ ſimilitu-
τῷ, τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, σὺ εἶ ἀποσφράγισμα ὁμοι
dinis plenus ſapia ⁊ corona decoris: in delitiis
ώσεως πλήρης σοφίας καὶ στέφανος κάλλους, ἐν τῇ τρυφῇ
paradiſi dei fuiſti. oĩ lapide pcioſo
τοῦ παραδείσου τοῦ θεοῦ ἐγενήθης. πάντα λίθον τίμιον
indut⁹ es: ſardio ⁊ topazio ⁊ ſmaragdo ⁊ car-
ἐνδέδεσαι, σάρδιον καὶ τοπάζιον καὶ σμάραγδον καὶ ἄν-
bũculo ⁊ ſapphiro ⁊ iaſpide: ⁊ argento ⁊ au-
θρακα καὶ σάπφειρον καὶ ἴασπιν, καὶ ἀργύριον καὶ χρυ
ro: ⁊ ligurio ⁊ achate: ⁊ amethyſto ⁊ chryſo
σίον, καὶ λιγύριον καὶ ἀχάτην, καὶ ἀμέθυσον καὶ χρυσό-
litho ⁊ beryllo ⁊ onychio. ⁊ auro repleſti
λιθον καὶ βηρύλλιον καὶ ὀνύχιον. καὶ χρυσίου ἐνέπλησας τοὺς
theſauros tuos ⁊ apothecas tuas in te. ex q̃ die
θησαυρούς σου καὶ τὰς ἀποθήκας σου ἐν σοί. ἀφ' ἧς ἡμέρας D
cõdit⁹ es ⁊ pparatus es cũ cherub vnctus
ἐκτίσθης καὶ κατεσκευάσθης μετὰ τοῦ χερουβ κεχρισμέ
a deo: ⁊ habitante in tabernaculo. ⁊ poſui te
νος παρὰ θεοῦ, καὶ τοῦ κατασκηνοῦντος ἐν σκηνώματι. καὶ ἔθηκά σε
in mõte ſctõ dei. fact⁹ es in medio lapidũ ignitoꝝ: ambulaſti imma-
ἐν ὄρει ἁγίῳ θεοῦ. ἐγενήθης ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων, ἐπορεύθης ἄμω
culat⁹ tu i diebus tuis: a q̃ die creat⁹ es donec inuẽte ſunt
μος σὺ ἐν ταῖς ἡμέραις σου, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκτίσθης ἕως οὗ εὑρέθη τὰ
iniqtates in te: ab .n. mltitudie negotiatiõis tue repleſti
ἀδικήματα ἐν σοί, ἀπὸ γὰρ πλήθους τῆς ἐμπορίας σου ἔπλησας τὰ
cellaria tua iniqtate: ⁊ peccaſti ⁊ vulneratus es a mõte
ταμιεῖά σου ἀνομίας, καὶ ἥμαρτες καὶ ἐτραυματίσθης ἀπὸ ὄρους τοῦ
dei: ⁊ adduxit te cherub obumbrãs de mediis lapidib⁹ igni-
θεοῦ, καὶ ἤγαγέν σε τὸ χερουβ τὸ συσκιάζον ἐκ μέσων λίθων πυρί-
tis. elatũ eſt cor tuũ in decore tuo. corrupta ẽ diſcipli-
νων. ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐπὶ τῷ κάλλει σου. διεφθάρη ἡ ἐπιστήμη
tua cũ decore tuo ppt mltitudinẽ pctõꝝ tuoꝝ. in
σου μετὰ τοῦ κάλλους σου διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου. ἐπὶ
trã pieci te: in cõſpectu regum dedi te vt dehoneſtare-
τὴν γῆν ἔρριψά σε, ἐναντίον βασιλέων ἔδωκά σε παραδειγμα
ris. ppt mltitudinẽ pctõꝝ tuoꝝ ⁊ iniqtatũ
τισθῆναι διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου καὶ τῶν ἀδικιῶν τῆς
negotiatiõis tue: ɔtaminaſti ſancta tua ⁊ educã ignẽ de me-
ἐμπορίας σου, ἐβεβήλωσας τὰ ἱερά σου καὶ ἐξάξω πῦρ ἐκ μέ-
dio tui: hic deuorabit te ⁊ dabo te in cinerẽ
σου σου, τοῦτο καταφάγεταί σε καὶ δώσω σε εἰς σποδὸν
ſup trã in cõſpectu oĩm vidẽtiũ te. ⁊ oẽs q
ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντίον πάντων τῶν ὁρώντων σε. καὶ πάντες οἱ
norũt te in gẽtibus ɔtriſtabunt
ἐπιστάμενοί σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν στυγνάσουσιν ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Digitized by Google

ſup te. pditio fact⁹ es: ⁊ nō eris vltra in ſecu
ἐπὶ σέ. ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι εἰς τὸν αἰῶ-
lū. ⁊ fact⁹ ē ſmo dñi ad me dicens: fili hoīs:
να. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου,
F obfirma faciem tuā ꝯ ſidonē ⁊ pphetia
στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ σιδῶνα καὶ προφήτευσον
ſup eam ⁊ dic: hec dicit adonai dñs: ecce ego
ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
ad te ſidon ⁊ glificabor in te: ⁊ ſcies q̃
ἐπὶ σὲ σιδὼν καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν σοί, καὶ γνώσῃ ὅτι
ego ſum dñs: cū fecero ego in te iudicia: ⁊
ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα, καὶ
ſanctificabor in te: ⁊ emittam in te mortem:
ἁγιασθήσομαι ἐν σοί, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ θάνατον,
⁊ ſanguinē i plateis tuis: ⁊ corruent vulne-
καὶ αἷμα ἐν ταῖς πλατείαις σου, καὶ πεσοῦνται τετραυ-
rati in gladijs in te i circuitu tuo: ⁊
ματισμένοι ἐν μαχαίραις ἐν σοὶ περικύκλῳ σου, καὶ
ſcient q̃ ego ſum dñs. ⁊ nō erunt vltra in
γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι ἐν τῷ
domo iſrael offendiculū amaritudis ⁊ ſpina doloris ab
οἴκῳ ἰσραὴλ σκόλοψ πικρίας καὶ ἄκανθα ὀδύνης ἀπὸ
oībus q̃ in circuitu eoꝝ q̃ ꝯtumelia affecerūt eos:
πάντων τῶν περικύκλῳ αὐτῶν τῶν ἀτιμησάντων αὐτούς,
G ⁊ ſcient q̃ ego ſum adonai dñs. hec dicit
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι ἀδωναὶ κύριος. τάδε λέγει
adonai dñs: ⁊ ꝯgregabo domū iſrael de gēti
ἀδωναὶ κύριος, καὶ συνάξω τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἐκ τῶν ἐθ-
bus vbi diſꝑſi ſunt illic: ⁊ ſanctificabor in e-
νῶν οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν αὐ-
is coram pplis ⁊ gentib⁹. ⁊ hitabunt
τοῖς ἐνώπιον τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν. καὶ κατοικήσου-
in t̃ra ſua quā dedi ſeruo meo iacob:
σιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἣν ἔδωκα τῷ δούλῳ μου ἰακώβ,
⁊ hitabunt in ea in ſpe: ⁊ edifica-
καὶ κατοικήσουσιν ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπ᾽ ἐλπίδι, καὶ οἰκοδομή-
bunt domos ⁊ plantabunt vineas habita
σουσιν οἰκίας καὶ φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας καὶ κατοι-
bunt in ſpe: cū fecero iudiciū in oībus q̃
κήσουσιν ἐν ἐλπίδι, ὅταν ποιήσω κρίμα ἐν πᾶσι τοῖς
ꝯtumelia affecerūt eos in circuitu eoꝝ. ⁊ ſcient
ἀτιμάσασιν αὐτοὺς ἐν τοῖς κύκλῳ αὐτῶν. καὶ γνώσον-
q̃ ego ſum dñs deus eoꝝ ⁊ de⁹ pa-
ται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ὁ θεὸς τῶν πα-
trum eoꝝ.
τέρων αὐτῶν.

Ca.29.

A In anno decimo in decimo menſe vna
Ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τ͂
menſis: factū eſt verbū dñi ad me dicēs: fili homi-
μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ-
nis obfirma faciem tuā ſup pharaonē regē e-
που, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ φαραὼ βασιλέα αἰ-
gypti: ⁊ pphetia ſup eū: ⁊ ſup egyptū to-
γύπτου, καὶ προφήτευσον ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἐπ᾽ αἴγυπτον ὅ-
tam loquere ⁊ dic: hec dicit adonai dñs: ecce
λην λάλησον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἰδοὺ
ego ad te pharao rex egypti draconē
ἐγὼ ἐπὶ σὲ φαραὼ βασιλεῦ αἰγύπτου τὸν δράκοντα τὸν
magnū ſedentem in medio fluuioꝝ tuoꝝ. di-
μέγαν τὸν ἐγκαθήμενον ἐν μέσῳ τῶν ποταμῶν αὐτ͂. τὸν λέ-
centē mei ſunt flumina: ⁊ ego feci ea: ⁊
γοντα ἐμοί εἰσιν οἱ ποταμοί, καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς, καὶ
ego dabo frenū in maxillas tuas: ⁊ adglutina-
ἐγὼ δώσω χαλινὸν εἰς τὰς σιαγόνας σου, καὶ προσκολλή-
bo piſces fluminis tui ad alas
σω τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου πρὸς τὰς πτέρυγάς
tuas: ⁊ extrahā te de medio fluminis tui: ⁊
σου, καὶ ἀνάξω σε ἐκ μέσου τοῦ ποταμοῦ σου, καὶ
vniuerſos. piſces fluminis ſquāmis
πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ ταῖς λεπίσιν
tuis adglutinabo
σου προσκολλήσω.

ſuper te. Nihil factus es & non eris in perpetuū. Et factus eſt ſermo dñi ad me dicēs. Fili hominis: pone faciem tuā contra ſydonē: & pphetabis de ea & dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te ſydon: & glorificabor in medio tui. Et ſcient quia ego dominus cū fecero in ea iudicia: & ſctificatus fuero in ea. Et imittā ei peſtilentiam & ſanguinē i plateis ei⁹: et corruēt interfecti in medio eius gladio per circuitum: & ſcient quia ego dominus. Et nō erit vltra domui iſrael offendiculum amaritudis: & ſpina dolorē inferēs vndiqꝫ p circuitū eorū q aduerſantur eis: & ſcient quia ego dominus deus. Hec dicit dominus deus. Quando cōgregauero domū iſrael de populis in quibus diſperſi ſunt ſanctificabor in eis coram gentibus: & habitabunt in terra ſua quā dedi ſeruo meo iacob: & habitabunt in ea ſecuri. Et edificabūt domos: & plātabūt vineas: & habitabūt cōfidenter cum fecero iudicia in omnibus qui aduerſantur eis per circuitum: & ſcient quia ego dominus deus eorum. 29.

In anno decimo: decimo menſe duodecima die mēſis: factum eſt verbum domini ad me dicēs. Fili hominis pone faciem tuam contra pharaonem regem egypti & prophetabis de eo: & de egypto vniuerſa loquere dices. Hec dicit dominus de⁹. Ecce ego ad te pharao rex egypti draco magne: qui cubas in medio fluminum tuorum & dicis: me⁹ ē fluui⁹ & ego feci memetipſum. Et ponā frenum in maxillis tuis: & agglutinabo piſces fluminū tuorū ſquamis tuis. Et extraham te de medio fluminū tuoꝝ: & vniuerſi piſces tui ſquāmis tuis adherebūt.

עליך בלהות היית ואינך עד עולם׃ ויהי דבר יהוה אלי לאמר׃ בן אדם שים פניך אל צידון והנבא עליה׃ ואמרת כה אמר אדני יהוה הנני עליך צידון ונכבדתי בתוכך וידעו כי אני יהוה בעשותי בה שפטים ונקדשתי בה׃ ושלחתי בה דבר ודם בחוצתיה ונפלל חלל בתוכה בחרב עליה מסביב וידעו כי אני יהוה׃ ולא יהיה עוד לבית ישראל סלון ממאיר וקוץ מכאב מכל סביבתם השאטים אתם וידעו כי אני אדני יהוה׃ כה אמר אדני יהוה בקבצי את בית ישראל מן העמים אשר נפצו בם ונקדשתי בם לעיני הגוים וישבו על אדמתם אשר נתתי לעבדי ליעקב׃ וישבו עליה לבטח ובנו בתים ונטעו כרמים וישבו לבטח בעשותי שפטים בכל השאטים אתם מסביבותם וידעו כי אני יהוה אלהיהם׃

Cap.xxix.

בשנה העשרית בעשרי בשנים עשר לחדש היה דבר יהוה אלי לאמר׃ בן אדם שים פניך על פרעה מלך מצרים והנבא עליו ועל מצרים כלה׃ דבר ואמרת כה אמר אדני יהוה הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרבץ בתוך יאריו אשר אמר לי יארי ואני עשיתני׃ ונתתי חחים בלחייך והדבקתי דגת יאריך בקשקשתיך והעליתיך מתוך יאריך ואת כל דגת יאריך בקשקשתיך תדבק׃

היה עלם שום כבד עשה קדש נפל סבב היה סלן מאר כאב קדש נתן בנה בית שום פנה נבא תנן גדל עשה נתן חח לחה דבק תנה

Digitized by Google

ונטשתיך המדברה אותך ואת כל · דבר
דגת יאריך על פני השדה תפול · פנה נפל
לא תאסף ולא תקבץ לחית הארץ · אסף קבץ
ולעוף השמים נתתיך לאכלה: · חיה
וידעו כל ישבי מצרים כי אני
יהוה יען היותם משענת קנה · היה שען
לבית ישראל: בתפשם בך בכפך
תרוץ ובקעת להם כל כתף · רוץ
ובהשענם עליך תשבר והעמדת · שבר עמד
להם כל מתנים: לכן כה אמר
אדני יהוה הנני מביא עליך · בוא
חרב והכרתי ממך אדם ובהמה: · כרת מן
והיתה ארץ מצרים לשממה · היה
וחרבה וידעו כי אני יהוה יען
אמר יאר לי ואני עשיתי: לכן הנני · עשה
אליך ואל יאריך ונתתי את ארץ · נתן
מצרים לחרבות חרב שממה
ממגדל סונה ועד גבול כוש: לא · גדל גבל
תעבר בה רגל אדם ורגל בהמה · עבר
לא תעבר בה ולא תשב ארבעים · ישב רבע
שנה: ונתתי את ארץ מצרים
שממה בתוך ארצות נשמות ועריה · שמם
בתוך ערים מחרבות תהיין שממה · עיר חרב
ארבעים שנה והפצתי את מצרים · היה פוץ
בגוים וזריתים בארצות: כי · זרה
כה אמר אדני יהוה מקץ ארבעים
שנה אקבץ את מצרים מן · קבץ
העמים אשר נפצו שמה: ושבתי · שוב
את שבות מצרים והשבתי · שבה
אתם ארץ פתרוס על ארץ
מכורתם והיו שם ממלכה · כרה היה
שפלה: מן הממלכות תהיה שפלה · מלך
ולא תתנשא עוד על הגוים · נשא
והמעטתים לבלתי רדות בגוים: · מעט רדה
ולא יהיה עוד לבית ישראל · היה
למבטח מזכיר עון בפנותם · בטח זכר
· פנה

Et proiiciam te in deſertum & omnes piſces fluminis tui. Sup faciem terre cades. Non colligeris neq̧ cōgregaberis. Beſtiis terre & volatilibus celi dedi te ad deuorandum. Et ſcient omnes habitatores egypti: quia ego dn̄s. Pro eo ꝙ fuiſti baculus arundineus domui iſrael quādo apprehenderūt te manu: & confractus es & laceraſti omnem humerū eorū: & innitētibus eis ſup te cōminutus es & diſſolui ſti omnes renes eorum: propterea hec dicit dominus deꝰ. Ecce ego adducam ſuper te gladium: & interficiam de te hoīem & iumentū. Et erit terra egypti in deſertum & in ſolitudinē: & ſcient quia ego dn̄s. Pro eo ꝙ dixerit: fluuius meꝰ eſt. & ego feci eum: idcirco ecce ego ad te & ad flumina tua. Daboq̧ terrā egypti in ſolitudinē gladio diſſipatam a turre ſyenes vſq̧ ad terminos ethiopie. Nō pertrāſibit eam pes hominis: neq̧ pes iumenti gradietur in ea: & non habitabitur quadragīta annis. Daboq̧ terram egypti deſertā in medio terrarū᷑ deſertarū᷑: & ciuitates eiꝰ in medio vrbiū ſubuerſarum: & erunt deſolate quadraginta annis. Et diſpergā egyptios in nationes: & ventilabo eos in terras. Quia hec dicit dn̄s deꝰ: poſt finem quadraginta annorum congregabo egyptum de populis in quibꝰ diſperſi fuerant: & reducam captiuitatem egypti: & collocabo eos in terra phatures in terram natiuitatis ſue. Et erunt ibi in regnum humile: & inter cetera regna erit humillima. Et non eleuabitur vltra ſuper nationes: & imminuā eos ne imperent gentibus: neq̧ erunt vltra domui iſrael. confidentia: docentes iniquitatem vt fugiant &

ꝛ deponam te velociter: ꝛ omnes piſces
καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει, καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας
fluminis tui: ſup faciem campi cades
τοῦ ποταμοῦ σου, ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πέσῃ
ꝛ non ꝯgregaberis ꝛ non colligeris. beſtijs
καὶ οὐ μὴ συναχθῇς καὶ οὐ μὴ περισταλῇς. τοῖς θηρίοις
terre ꝛ volatilibꝰ celi dedi te in de
τῆς γῆς καὶ πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ δέδωκά σε εἰς κα-
uorationē ꝛ ſcient oēs hītantes egy-
τάβρωμα, καὶ γνώσονται πάντες οἱ κατοικοῦντες αἰγυ
tum qꝛ ego ſum dn̄s. ꝑ eo qđ fuiſti virga arundi-
πτον ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. ἀνθ᾽ ὧν ἐγενήθης ῥάβδος καλαμί
nea domui iſrael: qn̄ apphenderēt te manu ſua
νη τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, ὅτε ἐπελάβοντό σου τῇ χειρὶ αὐτῶν
ꝛ ꝯfractꝰ es: ꝛ qn̄ plauſit ſup eos ōis
καὶ ἐθλάσθης, καὶ ὅτε ἐπεκρότησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς πᾶσα
manꝰ. ꝛ qn̄ requieuerunt ſup te ꝯtritus es: ꝛ
χείρ. καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο ἐπὶ σὲ συνετρίβης, καὶ
ꝯfregiſti eoꝝ oēm lumbū. ꝓpterea hec di-
συνέκλασας αὐτῶν πᾶσαν ὀσφύν. διὰ τοῦτο τάδε λέ
cit adonai dn̄s: ecce ego adduco ſup te gladium
γει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ῥομφαίαν
ꝛ perdam hoīes de te ꝛ iumēta: ꝛ erit tra
καὶ ἀπολῶ ἀνθρώπους ἀπὸ σοῦ καὶ κτήνη, καὶ ἔσται ἡ γῆ
egypti ꝑditio ꝛ deſtū. ꝛ ſcient qꝛ ego ſū
αἰγύπτου ἀπώλεια καὶ ἔρημος. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰ
dn̄s: eo qđ dixeris tu flumina mea ſunt:
μι κύριος, ἀντὶ τοῦ λέγειν σε οἱ ποταμοὶ ἐμοί εἰσιν,
ꝛ ego feci illa. idcirco ecce ego ad
καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ
te ꝛ ad oīa flumina tua: ꝛ dabo
σὲ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ποταμούς σου, καὶ δώσω
trā egypti in deſtū: gladium ꝛ ꝑdi-
τὴν γῆν αἰγύπτου εἰς ἔρημον, ῥομφαίαν καὶ ἀπώ
tionē a magdolo ꝛ ſyene ꝛ vſq̧ ad t̄minos ethio
λειαν ἀπὸ μαγδόλου καὶ συήνης καὶ ἕως ὁρίων αἰθιό
pū. nō trāſibit in ea pes hoīs: ꝛ pes
πων. οὐ μὴ διέλθῃ ἐν αὐτῇ πούς ἀνθρώπου, καὶ πούς
iumēti non ğdiet̄ i ea: ꝛ nō habitabitur qua
κτήνους οὐ μὴ διέλθῃ αὐτήν, καὶ οὐ κατοικηθήσεται τεσ
draginta annis. ꝛ dabo terrā eiꝰ in ꝑditio-
σαράκοντα ἔτη. καὶ δώσω τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀπώ-
nem in medio deſerte. ꝛ ciuitates eius in
λειαν ἐν μέσῳ τῆς ἠρημωμένης. καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν
medio ciuitatū deſertaꝝ erunt deſolatio quadra-
μέσῳ πόλεων ἠρημωμένων ἔσονται ἀφανισμός τεσσαρά
ginta annis: ꝛ diſpergam egyptū in gentibꝰ ꝛ
κοντα ἔτη, καὶ διασπερῶ αἴγυπτον ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ
ventilabo eos in regiōibꝰ. hec dicit adonai
λικμήσω αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. τάδε λέγει ἀδωναῒ
dn̄s poſt quadraginta ānos ꝯgregabo egyptios ex
κύριος μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη συνάξω αἰγυπτίους ἀπὸ
gētibꝰ vbi diſperſi ſunt illic: ꝛ reducā
τῶν ἐθνῶν οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀποστρέψω τὴν
captiuitatem egyptioꝝ: ꝛ collocabo eos in
αἰχμαλωσίαν τῶν αἰγυπτίων, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐν
tra bathores in tra vnde aſſumpti ſunt: ꝛ erit ꝑncipatꝰ
γῇ βαθωρῆς ἐν τῇ γῇ ὅθεν ἐλήφθησαν, καὶ ἔσται ἀρχὴ
humilis illic vltra oēs. ꝑncipatꝰ: ꝛ erit humilli
ταπεινὴ ἐκεῖ παρὰ πάσας ἀρχάς, καὶ ἔσται ταπει
ma ne exaltetur vltra ſup gētes. pauciſſimos
νοτάτη τοῦ μὴ ὑψωθῆναι ἔτι ἐπὶ τὰ ἔθνη. ὀλιγοστοὺς
eos faciam ne ſint ipſi plures in
αὐτοὺς ποιήσω τοῦ μὴ εἶναι αὐτοὺς πλείονας ἐν τοῖς
gentibꝰ: ꝛ nō erunt vltra domui iſrael in ſpe
ἔθνεσιν, καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ εἰς ἐλ
recordantem iniq̄tatē vt
πίδα ἀναμιμνήσκουσαν ἀνομίαν ἐν τῷ

B

C

D ſequantur ſibi poſt eos. ⁊ ſcient q2 ego
ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ὀπίσω αὐτῶν. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ
ſum adonai dñs. ⁊ factū ē in ſeptimo ⁊ viceſſio
εἰμι ἀδωναῒ κύριος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑβδόμῳ καὶ εἰκοστῷ
anno nono mēſis primi: factū ē verbū dñi
ἔτει ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, ἐγένετο λόγος κυρίου
ad me dicēs. fili hoīs nabuchodonoſor rex
πρός με λέγων. υἱὲ ἀνθρώπου, ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς
babylonis ſeruire fecit exercitū ſuū ſui=
βαβυλῶνος κατεδουλώσατο τὴν δύναμιν αὐτοῦ δου=
tute magna ꝯ tyrū. oē caput decaluatū: ⁊
λείᾳ μεγάλῃ ἐπὶ τύρου. πᾶσα κεφαλὴ φαλακρά, καὶ
ois hūerus depilat⁹. ⁊ merces nō fuit illi ⁊
πᾶς ὦμος μαδῶν. καὶ μισθὸς οὐκ ἐγένετο αὐτῷ καὶ
exercitui eius ſup tyro ꝓpt ſeruitutē q̄ ſeruie=
τῇ δυνάμει αὐτοῦ ἐπὶ τύρον διὰ τῆς δουλείας ἧς ἐδούλευ
runt ꝯ eam. ꝓpterea hec dicit adonai dñs:
σαν ἐπ' αὐτήν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος,
ecce do nabuchodonoſor regi babylonis
ἰδοὺ δίδωμι τῷ ναβουχοδονόσωρ βασιλεῖ βαβυλῶνος
terrā egypti: ⁊ capiet mltitudinē ei⁹: ⁊ ſpo
τὴν γῆν αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ σκυ
liabit ſpolia eius: ⁊ depdabitur depdationē
λεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν
eius: ⁊ erit merces exercitui illius ꝓ mini=
αὐτῆς, καὶ ἔσται μισθὸς τῇ δυνάμει αὐτοῦ ἀντὶ τῆς λει=
ſterio eius q̄ ſeruiuit ꝯ tyrū: ⁊ dedi
τουργίας αὐτοῦ ἧς ἐδούλευσεν ἐπὶ τύρον, καὶ δέδωκα
ei trā egypti. ꝓ his q̄cūq; laborauit mihi di=
αὐτῷ τὴν γῆν αἰγύπτου. ἀνθ' ὧν ὅσα εἰργάσατο ἐμοὶ λέ=
cit adonai dñs. hec dicit dñs: in die illa
γει ἀδωναῒ κύριος. τάδε λέγει κύριος, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
orietur cornu omni domui iſrael: ⁊ dabo
νῃ ἀνατελεῖ κέρας παντὶ τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, καὶ δώσω
tibi os apertum in medio eoꝝ. ⁊ ſcient q2
σοι στόμα ἀνεῳγμένον ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ γνώσονται ὅτι
ego ſum dñs.
ἐγώ εἰμι κύριος.

Ca.30.

A Et factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicēs: fili homi
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ
nis: vaticinare ⁊ dic: hec dicit adonai dñs: o
που, προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ὦ
o dies: q2 iuxta dies dñi: ⁊ appropiq̄t dies
ὢ ἡμέρα, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου, καὶ ἐγγίζει ἡμέρα
dñi dies nubis ⁊ tp̄s gentiū erit: ⁊ veniet gladi=
κυρίου ἡμέρα νεφέλης καὶ καιρὸς ἐθνῶν ἔσται, καὶ ἥξει μάχαι
us ſup egyptios: ⁊ erit ꝯturbatio in ethiopia: ⁊ ca=
ρα ἐπ' αἰγυπτίους, καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν τῇ αἰθιοπίᾳ, καὶ πε
dent vulnerati in egypto: ⁊ capient
σοῦνται τετραυματισμένοι ἐν αἰγύπτῳ, καὶ λήψονται τὸ
mltitudinē ei⁹: ⁊ concident fundamēta eius. per
πλῆθος αὐτῆς, καὶ συμπεσεῖται τὰ θεμέλια αὐτῆς πέρ=
ſe ⁊ cretēſes ⁊ lydi ⁊ libyes ⁊ ethiopes: ⁊
σαι καὶ κρῆτες καὶ λυδοὶ καὶ λίβυες καὶ αἰθίοπες, καὶ
oēs ꝯmixti: ⁊ ex filijs teſtamēti mei gla
πάντες οἱ ἐπίμικτοι, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν τῆς διαθήκης μου μα
dio cadent cū eis. hec dicit adonai dñs: ⁊
χαίρᾳ πεσοῦνται μετ' αὐτῶν. τάδε λέγει ἀδωναῒ κς, καὶ
ꝯcident ſuſtentacula egypti: ⁊ deſcendet
πεσοῦνται τὰ ὑποστηρίγματα αἰγύπτου, καὶ καταβήσεται ἡ
ꝯtumelia fortitudis ei⁹ a magdolo vſq; ad ſyenē: gladio
ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς ἀπὸ μαγδώλου ἕως συήνης, μαχαί
cadent in ea dicit adonai dñs: ⁊ deſolabitur in
ρᾳ πεσοῦνται ἐν αὐτῇ λέγει ἀδωναῒ κς, καὶ ἐρημωθήσεται ἐν
medio regionū deſolataꝝ: ⁊ ciuitates eius in medio vr=
μέσῳ χωρῶν ἠφανισμένων, καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν μέσῳ πό
biū deſertaꝝ erunt: ⁊ ſcient q2 ego ſum dñs qñ
λεων ἠρημωμένων ἔσονται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὅταν
dedero ignē ſup egyptū ⁊ cōtriti fuerit oēs q̄ auxiliant ei:
δῶ πῦρ ἐπ' αἴγυπτον καὶ συντριβῶσι πάντες οἱ βοηθοῦντες αὐτῇ,
in die illa egredientur nuncij de facie mea in ſim
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξελεύσονται ἄγγελοι ἐκ προσώπου μου ἐν σπευ

ſequentur eos: & ſcient quia ego dominus de⁹.
Et factū eſt in viceſimo & ſeptimo anno in primo in vna menſis factū eſt verbū domini ad me dicens. Fili hominis nabuchodonoſor rex babylonis ſeruire fecit exercitū ſuū ſeruitute magna aduerſus tyrū. Omne caput decaluatū & oīs humerus depilat⁹ eſt. Et merces nō eſt reddita ei: neq; exercitui ei⁹ de tyro: pro ſeruitute qua ſeruiuit mihi aduerſus eā. Propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego dabo nabuchodoſor regem babylonis in terra egypti: & accipiet multitudinē eius: & depdabitur manubias ei⁹: & diripiet ſpolia ei⁹: & erit merces exercitui illius: & operi quo ſeruiuit aduerſus eā. Dedi ei terrā egypti pro eo ꝙ laborauerit mihi: ait dñs de⁹. In die illa pullulabit cornu domui iſrael: & tibi dabo apertum os in medio eorū: & ſcient quia ego dñs.

30.

Et factum eſt verbū domini ad me dicens. Fili hominis ꝓpheta & dic. Hec dicit domin⁹ deus. Vlulate ve ve diei: quia iuxta eſt dies: & appropinquabit dies domini dies nubis: tempus gentium erit. Et veniet gladius in egyptum: & erit pauor in ethiopia cū ceciderint vulnerati in egypto: & ablata fuerit multitudo illi⁹: & deſtructa fundamēta eius. Ethiopia & libya & lydi & omne reliquū vulgus: & cub & filii terre federis cum eis gladio cadent. Hec dicit dñs: & corruent fulcientes egyptū: & deſtruetur ſupbia imperii ei⁹. A turre ſyenes gladio cadent in ea: ait dñs exercituum. Et diſſipabuntur in medio terrarum deſolataꝝ: & vrbes eius in medio ciuitatū deſertarū erunt: & ſcient quia ego dominus: cū dedero ignē in egypto: & attriti fuerint oēs auxiliatores ei⁹. In die illa egredietur nūcii a facie mea in trieribꝰ

אחריהם וידעו כי אני אדני יהוה׃
ויהי בעשרים ושבע שנה בראשון
באחד לחדש היה דבר יהוה
אלי לאמר׃ בן אדם נבוכדראצר
מלך בבל העביד את חילו עבדה — עבד
גדלה אל צר כל ראש מקרח — קרח
וכל כתף מרוטה ושכר לא היה — מרט
לו ולחילו מצר על העבדה
אשר עבד עליה׃ לכן כה אמר
אדני יהוה הנני נתן לנבוכדראצר
מלך בבל את ארץ מצרים ונשא
המנה ושלל שללה ובזז בזה
והיתה שכר לחילו׃ פעלתו אשר — היה
עבד בה נתתי לו את ארץ מצרים — נתן
אשר עשו לי נאם אדני יהוה׃ — עשה
ביום ההוא אצמיח קרן לבית — צמח
ישראל ולך אתן פתחון פה — נתן
בתוכם וידעו כי אני יהוה׃

Cap. xxx.

ויהי דבר יהוה אלי
לאמר׃ בן אדם הנבא ואמרת — נבא
כה אמר אדני יהוה הילילו הה — ילל
ליום׃ כי קרוב יום וקרוב יום — קרב
ליהוה יום ענן עת גוים יהיה׃
ובאה חרב במצרים והיתה חלחלה — בוא היה
בכוש בנפל חלל במצרים
ולקחו המונה ונהרסו יסודתיה׃ — המן הרס
כוש ופוט ולוד וכל הערב וכוב — יסד
ובני ארץ הברית אתם בחרב — ברת
יפלו׃ כה אמר יהוה ונפלו סמכי — נפל
מצרים וירד גאון עזה ממגדל — גאה עזז
סונה בחרב יפלו בה נאם אדני — גדל
יהוה׃ ונשמו בתוך ארצות נשמות — שמם
ועריו בתוך ערים נחרבות תהיינה׃ — עיר חרב
וידעו כי אני יהוה בתתי אש — היה נתן
במצרים ונשברו כל עזריה׃ ביום — שבר
ההוא יצאו מלאכים מלפני בצים — לאך פנה
יצא

Digitized by Google

לְהַחֲרִיד אֶת כּוּשׁ בֶּטַח וְהָיְתָה חַלְחָלָה בָהֶם בְּיוֹם מִצְרַיִם כִּי
הִנֵּה בָּאָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
וְהִשְׁבַּתִּי אֶת הֲמוֹן מִצְרַיִם בְּיַד
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ הוּא וְעַמּוֹ
אִתּוֹ עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים לְשַׁחֵת
הָאָרֶץ וְהֵרִיקוּ חַרְבוֹתָם עַל
מִצְרַיִם וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ חָלָל׃
וְנָתַתִּי יְאֹרִים חָרָבָה וּמָכַרְתִּי אֶת
הָאָרֶץ בְּיַד רָעִים וַהֲשִׁמֹּתִי אֶרֶץ
וּמְלֹאָהּ בְּיַד זָרִים אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהַאֲבַדְתִּי
גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי אֱלִילִים מִנֹּף
וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה
עוֹד וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
וַהֲשִׁמֹּתִי אֶת פַּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ
בְּצֹעַן וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּנֹא׃
וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עַל סִין מָעוֹז מִצְרָיִם
וְהִכְרַתִּי אֶת הֲמוֹן נֹא׃ וְנָתַתִּי אֵשׁ
בְּמִצְרַיִם חוּל תָּחוּל סִין וְנֹא
תִּהְיֶה לְהִבָּקֵעַ וְנֹף צָרֵי יוֹמָם׃
בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִי בֶסֶת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ
וְהֵנָּה בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃ וּבִתְחַפְנְחֵס
חָשַׂךְ הַיּוֹם בְּשִׁבְרִי שָׁם אֶת מֹטוֹת
מִצְרַיִם וְנִשְׁבַּת בָּהּ גְּאוֹן עֻזָּהּ הִיא
עָנָן יְכַסֶּנָּה וּבְנוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃
וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרָיִם וְיָדְעוּ
כִּי אֲנִי יְהוָה׃ וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה
שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה
דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם
אֶת זְרוֹעַ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם
שָׁבָרְתִּי וְהִנֵּה לֹא חֻבְּשָׁה לָתֵת
רְפֻאוֹת לָשׂוּם חִתּוּל לְחָבְשָׁהּ
לְחָזְקָהּ לִתְפֹּשׂ בֶּחָרֶב׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וְשָׁבַרְתִּי אֶת זְרֹעֹתָיו אֶת

חָרַד הָיָה | חוּל | בּוֹא | שָׁבַת הָמַן | עָרַץ בּוֹא | רִיק | נָתַן | רוּעַ שָׁמֵם | אָבַד | גָּלַל שָׁבַת | נָשָׂא הָיָה | נָתַן | שָׁמֵם | עָשָׂה | יָחַם עָזַז | כָּרַת הָמַן | הָיָה בָּקַע | צוּר בָּחַר | נָפַל | שָׁבָה יָלַךְ | נָטָה | שָׁבַת גָּאָה | עָזַז כָּסָה | בָּנָה יָלַךְ | עָשָׂה | הָיָה | זָרַע | נָתַן | חָתַל

ad conterendam ethio-
pie confidentiam: & erit
pauor in eis in die egy-
pti: quia abſq; dubio
veniet. Hec dicit dn̄s
deus.
Et ceſſare faciam multi-
tudinem egypti in manu
nabuchodonoſor regis
babylonis. Ipſe & popu
lus ei9 cū eo fortiſſimi gē
tiū adducētur ad diſper-
dendā terrā: & euagina
bunt gladios ſuos ſuper
egyptum: & implebunt
terram interfectis:
& faciam alueos flumi-
num aridos: & tradam
terrā in manus peſſimo
rum: & diſſipabo terram
& plenitudinē ei9 in ma
nus alienorū. Ego dn̄s
locutus ſum. Hec dicit
dn̄s deus. Et diſperdā
ſimulachra: & ceſſare fa
ciam idola de memphi:
& dux de terra egypti
non erit
amplius. Et dabo terro
rem in terra egypti:
& diſperdam terram pha
tures: & dabo ignem
in taphnis: & faciā iudi
cia mea in alexandria.
Et effundā īdignationē
meā ſup peluſiū robur
egypti: & īterficiā multi
tudinē alexandrie: & da-
bo ignē in egypto. Quaſi
parturiēs dolebit peluſi
um: & alexādria erit diſ
ſipata: & in mēphis an-
guſtie quotidiane. Iuue
nes heliopoleos & buba
ſti gladio cadent: & ipſe
captiue ducentur. Et in
taphnis nigreſcet dies
cū cōtriuero ibi ſceptra
egypti: & defecerit in
ea ſupbia potentie eius.
Ipſa; nubes operiet: fi
lie aūt eius in captiuitatē
ducētur. Et iudicia faciā
in egypto: & ſcient
quia ego dominus. &
factum eſt in vndecimo
anno: in primo mēſe in
ſeptima mēſis factū eſt
verbum dn̄i ad me di-
cens. Fili hominis:
brachium pharaonis re
gis egypti
cōfregi: & ecce nō ē ob
uolutū vt reſtitueretur ei
ſanitas: vt ligaretur pā-
nis & faſciretur linteolis
& recepto robore poſſit
tenere gladiū. Propte-
rea hec dicit dn̄s deus:
ecce ego ad pharaonem
regem egypti & commi
nuam eius brachium

feſtinantes diſperdere ethiopie ſpem: ⁊ erit
σπεύδοντες ἀφανίσαι τὴν αἰθιοπίας ἐλπίδα, καὶ ἔσαι
ↄturbatio in eis in die egypti: q2 ecce venit.
ταραχὴ ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ αἰγύπτου, ὅτι ἰδοὺ ἥκει.
hec dicit adonai dn̄s: ⁊ ꝑdam multitudinē egy-
τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος αἰγυ-
ptioꝝ ꝑ manū nabuchodonoſoꝛ regis babylo-
πτίων διὰ χειρὸς ναβουχοδονόσορ βασιλέως βαβυλῶ-
nis ipſi9 ⁊ ppl̄i eius cū eo: peſtilētes de
νος αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, λοιμοὶ ἀπὸ
gētib9 miſſi ad ꝑdendam terrā. ⁊ euaginabunt
ἐθνῶν ἀπεσαλμένοι ἀπολέσαι τὴν γῆν. καὶ ἐκκενώσουσιν
oēs gladios ſuos ſup egyptū: ⁊ replebit
πάντες τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπ' αἴγυπτον, καὶ πλησθήσε-
terra vulneratoꝝ: ⁊ dabo fluuios eoꝝ
ται ἡ γῆ τραυματιῶν, καὶ δώσω τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν
deſertos: ⁊ tradam terrā in manu maloꝝ: ⁊
ἐρήμους, καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν, καὶ
diſperdā ſrā ⁊ plenitudinē eius in manib9 alieno-
ἀφανιῶ τὴν γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἐν χερσὶν ἀλλοτρί-
rū: ego dn̄s locut9 ſum. q2 hec dicit dn̄s deus: D
ων, ἐγὼ κύριος λελάληκα. ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεός,
⁊ ꝑdam abominatiōes ⁊ ceſſare faciam optimates zach. 13.a.
καὶ ἀπολῶ βδελύγματα καὶ καταπαύσω μεγισᾶνας
de memphis ⁊ ꝑncipes de ſra egypti: ⁊ nō erūt
ἀπὸ μέμφεως καὶ ἄρχοντας ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἔσον-
vltra. ⁊ dabo terrorē in ſra egypti: ⁊ diſperdā ſrā
ται ἔτι. καὶ δώσω φόβον ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ γῆν
bathures: ⁊ dabo ignē ſup tanen: ⁊ faciam vltio
βαθουρῆς, καὶ δώσω πῦρ ἐπὶ τανιν, καὶ ποιήσω ἐκδί-
nem in dioſpoli. ⁊ effundā furorē meū ſup ſain
κησιν ἐν διοσπόλει. καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπὶ σαΐν τὴν
robur egypti: ⁊ diſperdā multitudinē mēphis: ⁊ da
ἰσχὺν αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος μέμφεως, καὶ δώ-
bo ignē ſup egyptū: ⁊ ↄturbatiōe turbabitur ſais:
σω πῦρ ἐπ' αἴγυπτον, καὶ ταραχῇ ταραχθήσεται σαΐς,
⁊ in dioſpoli erit ſciſſura: ⁊ diffundent aque.
καὶ ἐν διοσπόλει ἔσαι ἔκρηγμα, καὶ διαχυθήσεται ὕδατα. E
iuuenes helio poli ⁊ bubaſti in gladio cadent
νεανίσκοι ἡλιουπόλεως καὶ βουβάσου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦν-
⁊ mulieres in captiuitate ibunt: ⁊ in
ται, καὶ αἱ γυναῖκες ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται, καὶ ἐν
taphnis cōtenebreſcet dies: cū cōtriuero ego
τάφναις συσκοτάσει ἡ ἡμέρα, ἐν τῷ συντρῖψαί με
ibi ſceptra egypti: ⁊ peribit ibi cōtumelia
ἐκεῖ τὰ σκῆπτρα αἰγύπτου, καὶ ἀπολεῖται ἐκεῖ ἡ ὕβρις
fortitudis ei9: ⁊ hanc nubes operiet: ⁊
τῆς ἰσχύος αὐτῆς, καὶ ταύτην νεφέλη καλύψει, καὶ
filie eius captiue ducentur: ⁊ faci-
αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται, καὶ ποι-
am iudicia in egypto: ⁊ ſcient q2 ego ſū do
ήσω κρίματα ἐν αἰγύπτῳ, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύ-
min9. ⁊ factū eſt in vndecimo anno in ꝑrimo
ριος. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ πρώτῳ
mēſe ſeptima menſis: factū eſt verbū dn̄i ad me
μηνὶ ἑβδόμῃ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με
dicens: fili hois brachia pharaōis re-
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου τοὺς βραχίονας φαραὼ βα-
gis egypti confregi: ⁊ ecce nō ē obuolu-
σιλέως αἰγύπτου συνέτριψα, καὶ ἰδοὺ οὐ κατεδέ-
tū vt darēt ei ſanitas: vt imponerēt ei
θη τοῦ δοῦναι αὐτῷ ἴασιν, τοῦ ἐπιτεθῆναι αὐτῷ
malagma: vt darēt fortitudo ad capiendū gladios. F
μάλαγμα, τοῦ δοῦναι ἰσχὺν ἐπιλαβέσθαι μαχαίρας.
ꝓpterea hec dicit adonai dn̄s: ecce ego ad
διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ
pharaonē regem egypti: ⁊ cōminuā bra-
φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ συντρίψω τοὺς βρα-
chia eius
χίονας αὐτοῦ τοὺς
καὶ καὶ

Tráſla.gre.lxx.cū inter.lati.

fortia τ extenta τ confracta:
ἰσχυροὺς καὶ τοὺς τεταμένους καὶ τοὺς συντριβομένους,
τ deijciam gladiū ei9 de manu eius:
καὶ καταβαλῶ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ,
G τ diſſemiabo egyptū in gentes: τ ventilabo eos
καὶ διασπερῶ αἰγύπτιον εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς
in regiões: τ cõfortabo brachia re=
εἰς τὰς χώρας, καὶ κατισχύσω τοὺς βραχίονας βασι=
gis babylonis: τ dabo gladiū meū in
λέως βαβυλῶνος, καὶ δώσω τὴν ῥομφαίαν μου εἰς τὴν
manū eius: τ inducet gladiū ſup egyptū.
χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπάξει τὴν ῥομφαίαν ἐπ' αἴγυπτον.
τ depredabitur pdam ei9: τ ſpoliabit
καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ
ſpolia eius: τ cõfortabo brachia regis
σκῦλα αὐτῆς, καὶ ἐνισχύσω τοὺς βραχίονας βασιλέως
babylonis. at brachia pharaõis cadent:
βαβυλῶνος. οἱ δὲ βραχίονες φαραὼ πεσοῦνται,
τ ſcient qꝛ ego ſum dñs: cū dedero gla
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ δοῦναι τὴν ῥομ
dium meū in manus regis babylonis: τ extē
φαίαν μου εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐκτε
det eā ſup terrā egypti. τ diſſemiabo egyptū
νεῖ αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν αἰγύπτου. καὶ διασπερῶ αἴγυπτον
in gẽtes: τ ventilabo eos in regiões: τ ſci=
εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας, καὶ γνώ=
ent qꝛ ego ſum dñs.
σονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.

Ca.31.

A Et factū ē in vndecio anno in tertio mēſe vna
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ μιᾷ
mēſis: factū ē verbū dñi ad me dicēs: fili hois dic ad
τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὲ πρὸς
pharaonē regem egypti τ mltitudini ei9: cui aſſimi
φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου καὶ τῷ πλήθει αὐτοῦ, τίνι ὡμοί
laſti teipm in celſitudie tua: ecce aſſur cupreſſus
ωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σου; ἰδοὺ ἀσσοὺρ κυπάρισσος
in libano pulcher ppaginib9 τ denſus in
ἐν τῷ λιβάνῳ καλὸς ταῖς παραφυάσι καὶ πυκνὸς ἐν τῇ
vmbra: τ excelſus magnitudie: τ in mediū nubium
σκέπῃ, καὶ ὑψηλὸς τῷ μεγέθει, καὶ εἰς μέσον νεφελῶν
factū ē initiū eius: aqua enutriuit illū: abyſſus
ἐγένετο ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, ὕδωρ ἐξέθρεψεν αὐτόν, ἡ ἄβυσσος
eleuauit eū: flumina ei9 duxit in circuitu
ὕψωσεν αὐτόν, τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγεν κύκλῳ τῶν
plantaꝝ ei9. τ cõmixtiões ei9 emiſit ad
φυτῶν αὐτοῦ. καὶ τὰ συστέματα αὐτῆς ἐξαπέστειλεν εἰς
vniuerſa ligna campi. ppter hoc eleuata eſt
πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. ἕνεκεν τούτου ὑψώθη τὸ
magnitudo ei9 vltra oia ligna campi: τ
μέγεθος αὐτοῦ παρὰ πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, καὶ
multiplicati ſūt rami eius: τ exaltate ſunt ppagi
ἐπληθύνθησαν οἱ κλάδοι αὐτῆς, καὶ ὑψώθησαν αἱ παρα
nes eius ab aqua multa. cū extēdiſſet ſe: in
φυάδες αὐτοῦ ἀφ' ὕδατος πολλοῦ. ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτόν, ἐν
ppaginibus ei9 nidificauerūt oia volatilia
ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ ἐνόσσευσαν πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ
celi: τ ſub ramis ei9 genuerūt oēs
οὐρανοῦ, καὶ ὑποκάτω τῶν κλάδων αὐτοῦ ἐγεννῶσαν πάντα τὰ
beſtie campi: in vmbra illi9 hītauit oīs mltitudo gē
θηρία τοῦ πεδίου, ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ κατῴκησεν πᾶν πλῆθος ἐθ=
tiū. τ erat pulcher in celſitudie ſua ppt mltitudinē ramoꝝ ſu=
νῶν. καὶ ἐγένετο καλὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐ
orū: qꝛ facte ſunt radices ei9 in aquā mltā τ cupreſſi mlte
τοῦ, ὅτι ἐγενήθησαν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ εἰς ὕδωρ πολὺ καὶ κυπάρισσοι πολλοί
in paradiſo dei: τ pini nõ ſimiles ppaginib9
ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ, καὶ πίτυες οὐχ ὅμοιαι ταῖς παραφυά
ei9: τ abietes nõ fuerunt ſimiles ramis eius. oē lignū
σιν αὐτοῦ, καὶ ἐλάται οὐκ ἐγένοντο ὅμοιαι τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. πᾶν ξύλον
in paradiſo dei nõ aſſimilatū ē ei i pulchritudie ei9 ppt
ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὡμοιώθη αὐτῷ ἐν τῷ κάλλει αὐτοῦ διὰ τὸ
mltitudinē ramoꝝ ei9: pulchrū feci eum in multitudie
πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ, καλὸν ἐποίησα αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τῶν

Tráſla.B.Hie.

forte: ſed confractum: & deiiciam gladium de manu eius: & diſpergam egyptum in gentibus: & ventilabo eos in terris: & cõfortabo brachia regis babylonis: daboq; gladiū meū in manu ei9: & confringā brachium pharaonis & gemēt gemitibus interfecti coram facie eius: & confortabo brachia regis babylonis: & brachia pharaõis concident: & ſcient quia ego dñs: cũ dedero gladiū meū in manu regis babylonis: & extenderit eum ſup terrā egypti: & diſpergā egyptum in nationes: & ventilabo eos in terras: & ſcient quia ego dominus. 31.

Et factum eſt in anno vndecimo tertio menſe vna menſis: factum eſt verbum domini ad me dicens. Fili hoīs: dic pharaoni regi egypti & pplo ei9. Cui ſimilis factus es in magnitudine tua? Ecce aſſur qſi cedrus in libano pulcher ramis & frondibus nemoroſus: excelſuſq; altitudine & inter condenſas frondes eleuatū eſt cacumē ei9. Aque nutrierūt illum: abyſſus exaltauit illū. Flumina eius manabāt in circuitu radicū ei9: & riuos ſuos emiſit ad vniuerſa ligna regionis. Propterea eleuata eſt altitudo eius ſup oīa ligna regionis: & multiplicata ſunt arbuſta eius: & eleuati ſunt rami eius pre aqs multis. Cūq; extendiſſet vmbrā ſuā: in ramis eius fecerūt nidos oia volatilia celi: & ſub frondib9 eius genuerūt oēs beſtie ſaltuū: & ſub vmbraculo illi9 habitabat cetus gentiū plurimarū. Eratq; pulcherrimus in magnitudine ſua: & in dilatatiõe arbuſtoꝝ ſuorū. Erat ei radix illi9 iuxta aqs mltas. Cedri nõ fuerūt altiores illo in padiſo dei. Abietes non adeqūerūt ſūmitatē ei9: & platani nõ fuerūt eq̄ frondib9 illi9. Oē lignū padiſi dī nõ ē aſſimilatū illi & pulchritudini eius: qm̄ ſpecioſum feci eū: &

Tex.he.Ezechi.xxxi. Pritiua.heb.

החזקה ואת הנשברת והפלתי את — שבר נפל
החרב מידו והפצותי את מצרים — פוץ
בגוים וזריתים בארצות וחזקתי — זרה
את זרעות מלך בבל ונתתי את — נתן
חרבי בידו ושברתי את זרעות
פרעה ונאק נאקות חלל לפניו — פנה
והחזקתי את זרעות מלך בבל — חזק
וזרעות פרעה תפלנה וידעו — נפל
כי אני יהוה בתתי חרבי ביד — נתן
מלך בבל ונטה אותה אל ארץ — את
מצרים והפצותי את מצרים — פוץ
בגוים וזריתי אותם בארצות
וידעו כי אני יהוה

Ca.xxxi.

ויהי באחת עשרה שנה
בשלישי באחד לחדש היה דבר — שלש
יהוה אלי לאמר בן אדם אמר
אל פרעה מלך מצרים ואל המונו — המן
אל מי דמית בגדלך הנה אשור — דמה
ארז בלבנון יפה ענף וחרש מצל — צלל
וגבה קומה ובין עבתים היתה — היה
צמרתו מים גדלוהו תהום — תהם
רוממתהו את נהרתיה הולך
סביבות מטעה ואת תעלתיה שלחה — סבב נטע
אל כל עצי השדה על כן גבהא — עלה
קומתו מכל עצי השדה ותרבינה — רבה
סרעפתיו ותארכנה פארתו — ארך
ממים רבים בשלחו בסעפתיו — רבב
קננו כל עוף השמים ותחת
פארתיו ילדו כל חית השדה ובצלו — חיה צלל
ישבו כל גוים רבים ויף בגדלו — יפה
בארך דליותיו כי היה שרשו — דלה
אל מים רבים ארזים לא עממהו
בגן אלהים ברושים לא דמו — ברש דמה
אל סעפתיו וערמנים לא היו — היה
כפארתיו כל עץ בגן אלהים לא
דמה אליו ביפיו יפה עשיתיו — יפה עשה

לְהַחֲרִיד אֶת כּוּשׁ בֶּטַח וְהָיְתָה חָרַד הָיָה
חַלְחָלָה בָהֶם בְּיוֹם מִצְרַיִם כִּי חוּל
הִנֵּה בָּאָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה בּוֹא
וְהִשְׁבַּתִּי אֶת הֲמוֹן מִצְרַיִם בְּיַד שָׁבַת הָמַן
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ הוּא וְעַמּוֹ
אִתּוֹ עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים לְשַׁחֵת עָרַץ בּוֹא
הָאָרֶץ וְהֵרִיקוּ חַרְבוֹתָם עַל רִיק
מִצְרַיִם וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ חָלָל׃
וְנָתַתִּי יְאֹרִים חָרָבָה וּמָכַרְתִּי אֶת נָתַן
הָאָרֶץ בְּיַד רָעִים וַהֲשִׁמֹּתִי אֶרֶץ רוּעַ שָׁמַם
וּמְלֹאָהּ בְּיַד זָרִים אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה וְהַאֲבַדְתִּי אָבַד
גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי אֱלִילִים מִנֹּף גָלַל שָׁבַת
וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה נָשָׂא הָיָה
עוֹד וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ נָתַן
וַהֲשִׁמֹּתִי אֶת פַּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ שָׁמַם
בְּצֹעַן וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּנֹא׃ עָשָׂה
וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עַל סִין מָעוֹז מִצְרָיִם יָחַם עָזַז
וְהִכְרַתִּי אֶת הֲמוֹן נֹא׃ וְנָתַתִּי אֵשׁ כָּרַת הָמַן
בְּמִצְרַיִם חוּל תָּחוּל סִין וְנֹא
תִּהְיֶה לְהִבָּקֵעַ וְנֹף צָרֵי יוֹמָם׃ הָיָה בָּקַע
בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִי בֶסֶת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ צוּר בָּחַר נָפַל
וְהֵנָּה בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃ וּבִתְחַפְנְחֵס שָׁבָה יָלַךְ
חָשַׂךְ הַיּוֹם בְּשִׁבְרִי שָׁם אֶת מֹטוֹת נָטָה
מִצְרַיִם וְנִשְׁבַּת בָּהּ גְּאוֹן עֻזָּהּ הִיא שָׁבַת גָּאָה
עָנָן יְכַסֶּנָּה וּבְנוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃ עָזַז כָּסָה
וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרָיִם וְיָדְעוּ בָּנָה יָלַךְ עָשָׂה
כִּי אֲנִי יְהוָה׃ וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה הָיָה
שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה
דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם
אֶת זְרוֹעַ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם זָרַע
שָׁבַרְתִּי וְהִנֵּה לֹא חֻבְּשָׁה לָתֵת נָתַן
רְפֻאוֹת לָשׂוּם חִתּוּל לְחָבְשָׁהּ חָתַל
לְחָזְקָהּ לִתְפֹּשׂ בֶּחָרֶב׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי אֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וְשִׁבַּרְתִּי אֶת זְרֹעֹתָיו אֶת

ad conterendam ethiopie confidentiam: & erit pauor in eis in die egypti: quia abſq; dubio veniet. Hec dicit dñs deus. Et ceſſare faciam multitudinem egypti in manu nabuchodonoſor regis babylonis. Ipſe & populus ei⁹ cū eo fortiſſimi gētiū adducētur ad diſperdendā terrā: & euaginabunt gladios ſuos ſuper egyptum: & implebunt terram interfectis: & faciam alueos fluminum aridos: & tradam terrā in manus peſſimorum: & diſſipabo terram & plenitudinē ei⁹ in manus alienorū. Ego dñs locutus ſum. Hec dicit dñs deus. Et diſperdā ſimulachra: & ceſſare faciam idola de memphi: & dux de terra egypti non erit amplius. Et dabo terrorem in terra egypti: & diſperdam terram phatures: & dabo ignem in taphnis: & faciā iudicia mea in alexandria. Et effundā idignationē meā ſup peluſiū robur egypti: & iterficiā multitudinē alexandrie: & dabo ignē in egypto. Quaſi parturiēs dolebit peluſium: & alexādria erit diſſipata: & in mēphis anguſtie quotidiane. Iuuenes heliopoleos & bubaſti gladio cadent: & ipſe captiue ducentur. Et in taphnis nigreſcet dies cū cōtriuero ibi ſceptra egypti: & defecerit in ea ſupbia potentie eius. Ipſa3 nubes operiet: filie aūt eius in captiuitatē ducētur. Et iudicia faciā in egypto: & ſcient quia ego dominus. & factum eſt in vndecimo anno: in primo mēſe in ſeptima mēſis factū eſt verbum dñi ad me dicens. Fili hominis: brachium pharaonis regis egypti cōfregi: & ecce nō ē obuolutū vt reſtitueretur ei ſanitas: vt ligaretur pānis & faſciretur linteolis & recepto robore poſſit tenere gladiū. Propterea hec dicit dñs deus: ecce ego ad pharaonem regem egypti & comminuam eius brachium

feſtinantes diſperdere ethiopie ſpem: & erit
σπεύδοντες ἀφανίσαι τὴν αἰθιοπίας ἐλπίδα, καὶ ἔσαι C
cōturbatio in eis in die egypti: qꝛ ecce venit.
ταραχὴ ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ αἰγύπτου, ὅτι ἰδοὺ ἥκει.
hec dicit adonai dñs: & pdam multitudinē egyptiorum
τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος αἰγυ-
p manū nabuchodonoſor regis babylonis ipſi⁹ & ppli eius cū eo: peſtilētes de
πτίων διὰ χειρὸς ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βαβυλῶνος αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, λοιμοὶ ἀπὸ
gētib⁹ miſſi ad pdendam terrā. & euaginabunt
ἐθνῶν ἀπεσαλμένοι ἀπολέσαι τὴν γῆν. καὶ ἐκκενώσουσιν
oēs gladios ſuos ſup egyptū: & replebitur
πάντες τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπ᾽ αἴγυπτον, καὶ πλησθήσεται
terra vulneratorū: & dabo fluuios eorū
ἡ γῆ τραυματιῶν, καὶ δώσω τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν
deſertos: & tradam terrā in manu malorū: &
ἐρήμους, καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν, καὶ
diſperdā trā & plenitudinē eius in manib⁹ alienorū: ego dñs locut⁹ ſum. qꝛ hec dicit dñs deus:
ἀφανιῶ τὴν γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἐν χερσὶν ἀλλοτρίων, ἐγὼ κύριος λελάληκα. ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, D
& pdam abominatiōes & ceſſare faciam optimates
καὶ ἀπολῶ βδελύγματα καὶ καταπαύσω μεγιςᾶνας Zach. 13.a.
de memphis & pncipes de tra egypti: & nō erūt vltra.
ἀπὸ μέμφεως καὶ ἄρχοντας ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι.
& dabo terrorē in tra egypti: & diſperdā trā bathures:
καὶ δώσω φόβον ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ γῆν βαθουρῆς,
& dabo ignē ſup tanen: & faciam vltionem in dioſpoli.
καὶ δώσω πῦρ ἐπὶ τανιν, καὶ ποιήσω ἐκδίκησιν ἐν διοσπόλει.
& effundā furorē meū ſup ſain robur egypti:
καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπὶ σαὶν τὴν ἰσχὺν αἰγύπτου,
& diſperdā mltitudinē mēphis: & dabo ignē ſup egyptū:
καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος μέμφεως, καὶ δώσω πῦρ ἐπ᾽ αἴγυπτον,
& cōturbatiōe turbabitur ſais:
καὶ ταραχῇ ταραχθήσεται σαΐς,
& in dioſpoli erit ſciſſura: & diffundent aque.
καὶ ἐν διοσπόλει ἔσαι ἔκρηγμα, καὶ διαχυθήσεται ὕδατα. E
iuuenes heliopolis & bubaſti in gladio cadent
νεανίσκοι ἡλιουπόλεως καὶ βουβαςοῦ ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται,
& mulieres in captiuitate ibunt: & in
καὶ αἱ γυναῖκες ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται, καὶ ἐν
taphnis cōtenebreſcet dies: cū cōtriuero ego
ταφναις συσκοτάσει ἡ ἡμέρα, ἐν τῷ συντρῖψαί με
ibi ſceptra egypti: & peribit ibi cōtumelia
ἐκεῖ τὰ σκῆπτρα αἰγύπτου, καὶ ἀπολεῖται ἐκεῖ ἡ ὕβρις
fortitudis ei⁹: & hanc nubes operiet: &
τῆς ἰσχύος αὐτῆς, καὶ ταύτην νεφέλη καλύψει, καὶ
filie eius captiue ducentur: & faciam iudicia in egypto: & ſcient qꝛ ego ſū dominus.
αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται, καὶ ποιήσω κρίματα ἐν αἰγύπτῳ, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
& factū eſt in vndecimo anno in primo meſe ſeptima menſis: factū eſt verbū dñi ad me
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ἑβδόμῃ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με
dicens: fili hois brachia pharaōis regis egypti confregi: & ecce nō ē obuolutū
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου τοὺς βραχίονας φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου συνέτριψα, καὶ ἰδοὺ οὐ κατεδέθη F
vt daret ei ſanitas: vt imponeret ei
τοῦ δοθῆναι αὐτῷ ἴασιν, τοῦ ἐπιτεθῆναι αὐτῷ
malagma: vt daret fortitudo ad capiendū gladios.
μάλαγμα, τοῦ δοθῆναι ἰσχὺν ἐπιλαβέσθαι μαχαίρας.
ppterea hec dicit adonai dñs: ecce ego ad
διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ
pharaonē regem egypti: & cōminuā brachia eius
φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ συντρίψω τοὺς βραχίονας αὐτοῦ τοὺς

Digitized by Google

fortia et extenta et confracta:
ἰσχυροὺς καὶ τοὺς τεταμένους καὶ τοὺς συντριβομένους,
et deijciam gladiū ei⁹ de manu eius:
καὶ καταβαλῶ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ,
G et diſſemiabo egyptū in gentes: et ventilabo eos
καὶ διασπερῶ αἰγυπτίους εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς
in regiões: et cõfortabo brachia re-
εἰς τὰς χώρας, καὶ κατισχύσω τοὺς βραχίονας βασι-
gis babylonis: et dabo gladiū meū in
λέως βαβυλῶνος, καὶ δώσω τὴν ῥομφαίαν μου εἰς τὴν
manū eius: et inducet gladiū ſup egyptū.
χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπάξει τὴν ῥομφαίαν ἐπ' αἴγυπτον.
et depredabitur p̄dam ei⁹: et ſpoliabit
καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ
ſpolia eius: et cõfortabo brachia regis
σκῦλα αὐτῆς, καὶ ἐνισχύσω τοὺς βραχίονας βασιλέως
babylonis. at brachia pharaõis cadent:
βαβυλῶνος. οἱ δὲ βραχίονες φαραὼ πεσοῦνται,
et ſcient q̄ ego ſum dñs: cū dedero gla
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ δοῦναι τὴν ῥομ
dium meū in manus regis babylonis: et extē
φαίαν μου εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐκτε
det eā ſup terrā egypti. et diſſemiabo egyptū
νεῖ αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν αἰγύπτου. καὶ διασπερῶ αἴγυπτον
in gētes: et ventilabo eos in regiões: et ſci-
εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας, καὶ γνώ-
ent q̄ ego ſum dñs.
σονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. Ca.31.
A ET factū ē in vndecio anno in tertio mēſe vna
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ μιᾷ
mēſis: factū ē verbū dñi ad me dicēs: fili hois dic ad
τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὲ πρὸς
pharaonē regem egypti et mltitudini ei⁹: cui aſſimi
φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου καὶ τῷ πλήθει αὐτοῦ, τίνι ὡμοί
laſti teipm in celſitudie tua: ecce aſſur cupreſſus
ωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σου; ἰδοὺ ἀσσοὺρ κυπάρισσος
in libano pulcher ppaginib⁹ et denſus in
ἐν τῷ λιβάνῳ καλὸς ταῖς παραφυάσι καὶ πυκνὸς ἐν τῇ
vmbra: et excelſus magnitudie: et in mediū nubium
σκέπῃ, καὶ ὑψηλὸς τῷ μεγέθει, καὶ εἰς μέσον νεφελῶν
factū ē initiū eius: aqua enutriuit illū: abyſſus
ἐγένετο ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, ὕδωρ ἐξέθρεψεν αὐτόν, ἡ ἄβυσσος
eleuauit eū: flumina ei⁹ duxit in circuitu
ὕψωσεν αὐτόν, τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγεν κύκλῳ τῶν
plantaꝝ ei⁹. et ɔmixtiões ei⁹ emiſit ad
φυτῶν αὐτοῦ. καὶ τὰ συστέματα αὐτῆς ἐξαπέστειλεν εἰς
vniuerſa ligna campi. ppter hoc eleuata eſt
πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. ἕνεκεν τούτου ὑψώθη τὸ
magnitudo ei⁹ vltra oia ligna campi: et
μέγεθος αὐτοῦ παρὰ πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, καὶ
mltiplicati ſūt rami eius: et exaltate ſunt ppagi
ἐπληθύνθησαν οἱ κλάδοι αὐτῆς, καὶ ὑψώθησαν αἱ παρα
nes eius ab aqua multa. cū extēdiſſet ſe: in
φυάδες αὐτοῦ ἀφ' ὕδατος πολλοῦ. ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτόν, ἐν
ppaginibus ei⁹ nidificauerūt oia volatilia
ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ ἐνόσσευσαν πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ
celi: et ſub ramis ei⁹ genuerūt oēs
οὐρανοῦ, καὶ ὑποκάτω τῶν κλάδων αὐτοῦ ἐγέννησαν πάντα τὰ
beſtie campi: in vmbra illi⁹ hītauit ois mltitudo gē
θηρία τοῦ πεδίου, ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ κατῴκησεν πᾶν πλῆθος ἐθ
tiū. et erat pulcher in celſitudie ſua ppt mltitudinē ramoꝝ ſu-
νῶν. καὶ ἐγένετο καλὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐ
oꝝ: facte ſunt radices ei⁹ in aquā mltā et cupreſſi mlte
τοῦ, ὅτι ἐγενήθησαν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ εἰς ὕδωρ πολὺ καὶ κυπάρισσοι πολλοὶ
in paradiſo dei: et pin⁹ nō ſimiles ppaginib⁹
ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ, καὶ πίτυες οὐχ ὅμοιαι ταῖς παραφυά
ei⁹: et abietes nō fuerunt ſimiles ramis eius. oē lignū
σιν αὐτοῦ, καὶ ἐλάται οὐκ ἐγένοντο ὅμοιαι τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. πᾶν ξύλον
in paradiſo dei nō aſſimilatū ē ei i pulchritudie ei⁹ ppt
ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὡμοιώθη αὐτῷ ἐν τῷ κάλλει αὐτοῦ διὰ τὸ
mltitudinē ramoꝝ ei⁹: pulchrū feci eum in multitudie
πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ, καλὸν ἐποίησα αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τῶν

forte ſed confractum:
& deliciam
gladium de manu eius:
& diſpergam egyptum
in gentibus: & ventilabo
eos in terris: & cõforta-
bo brachia regis babylo
nis: daboq̧
gladiū meū in manu ei⁹:
& confringā brachium
pharaonis & gemēt ge
mitibus interfecti coram
facie eius: & confortabo
brachia regis babylo-
nis: & brachia pharaõis
concident: & ſcient
quia ego dñs: cuꝫ dede
ro gladiū meū in manu
regis babylonis: & ex-
tenderit eum ſup terrā
egypti: & diſpergā egy-
ptum
in nationes: & ventila-
bo eos in terras:
& ſcient quia ego do-
minus. 31.
ET factum eſt in an-
no vndecimo
tertio menſe vna men-
ſis: factum eſt verbum
domini ad me dicens.
Fili hois: dic pharaoni
regi egypti & pplo ei⁹.
Cui ſimilis factus es in
magnitudine tua? Ecce
aſſur q̄ſi cedrus in liba-
no pulcher ramis & fron
dibus nemoroſus: excel
ſuſq̧ altitudine & inter
condenſas frondes eleua
tū eſt cacumē ei⁹. Aque
nutrierūt illum: abyſſus
exaltauit illū. Flumina
eius manabāt in circuitu
radicū ei⁹: & riuos ſuos
emiſit ad vniuerſa ligna
regionis. Propterea ele
uata eſt altitudo eius ſup
oīa ligna regionis: &
multiplicata ſunt arbuſta
eius: & eleuati ſunt rami
eius pre aq̄s multis. Cū-
q̧ extendiſſet vmbrā ſuā:
in ramis eius fecerūt ni-
dos oīa volatilia celi: &
ſub frondib⁹ eius genue
rūt oēs beſtie ſaltuū: &
ſub vmbraculo illi⁹ habi
tabat cetus gentiū pluri
marū. Eratq̧ pulcherri-
mus in magnitudine ſua:
& in dilatatiōe arbuſtoꝝ
ſuorū. Erat ei radix illi⁹
iuxta aq̄s mltas. Cedri
nō fuerūt altiores illo in
padiſo dei. Abietes non
adeq̄uerūt ſūmitatē ei⁹:
& platani nō fuerūt eq̄
frondib⁹ illi⁹. Oē lignū
padiſi dī nō ē aſſimilatū
illi & pulchritudini eius:
qm̄ ſpecioſum feci eū: &

שבר נפל | החזקה ואת הנשברת והפלתי את
פוץ | החרב מידו׃ והפצותי את מצרים
זרה | בגוים וזריתים בארצות׃ וחזקתי
נתן | את זרעות מלך בבל ונתתי את
חרבי בידו ושברתי את זרעות
פנה | פרעה ונאק נאקות חלל לפניו׃
חזק | והחזקתי את זרעות מלך בבל
נפל | וזרעות פרעה תפלנה וידעו
נתן | כי אני יהוה בתתי חרבי ביד
את | מלך בבל ונטה אותה אל ארץ
פוץ | מצרים׃ והפצותי את מצרים
בגוים וזריתי אותם בארצות
וידעו כי אני יהוה׃
Ca.xxxi. | ויהי באחת עשרה שנה
שלש | בשלישי באחד לחדש היה דבר
יהוה אלי לאמר׃ בן אדם אמר
המן | אל פרעה מלך מצרים ואל המונו
דמה | אל מי דמית בגדלך׃ הנה אשור
צלל | ארז בלבנון יפה ענף וחרש מצל
היה | וגבה קומה ובין עבתים היתה
תהם | צמרתו׃ מים גדלוהו תהום
רוממתהו את נהרתיה הלך
סבב נטע | סביבות מטעה ואת תעלתיה שלחה
שלח | אל כל עצי השדה׃ על כן גבהא
גבה | קמתו מכל עצי השדה ותרבינה
ארך | סרעפתיו ותארכנה פארתו
רבב | ממים רבים בשלחו׃ בסעפתיו
קננו כל עוף השמים ותחת
חיה צלל | פארתיו ילדו כל חית השדה ובצלו
יפה | ישבו כל גוים רבים׃ ויף בגדלו
דלה | בארך דליותיו כי היה שרשו
אל מים רבים׃ ארזים לא עממהו
ברש דמה | בגן אלהים ברושים לא דמו
היה | אל סעפתיו וערמנים לא היו
כפארתיו כל עץ בגן אלהים לא
יפה עשה | דמה אליו ביפיו׃ יפה עשיתיו

Digitized by Google

קנא בְּרֹב דָּלִיּוֹתָיו וַיְקַנְאֻהוּ כָּל עֲצֵי
עֵדֶן אֲשֶׁר בְּגַן הָאֱלֹהִים׃ לָכֵן
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֲשֶׁר
נתן גָּבַהְתָּ בְּקוֹמָה וַיִּתֵּן צַמַּרְתּוֹ אֶל
עבת רום בֵּין עֲבוֹתִים וְרָם לְבָבוֹ בְּגָבְהוֹ׃
נתן עשה וְאֶתְּנֵהוּ בְּיַד אֵיל גּוֹיִם עָשׂוֹ
יַעֲשֶׂה לוֹ כְּרִשְׁעוֹ גֵּרַשְׁתִּהוּ׃
כרת ערץ וַיִּכְרְתֻהוּ זָרִים עָרִיצֵי גוֹיִם וַיִּטְּשֻׁהוּ
נטש גיא אֶל הֶהָרִים וּבְכָל גֵּאָיוֹת נָפְלוּ
דלה שבר דָּלִיּוֹתָיו וַתִּשָּׁבַרְנָה פֹארֹתָיו בְּכֹל
אפק אֲפִיקֵי הָאָרֶץ וַיֵּרְדוּ מִצִּלּוֹ כָּל
צלל נטש עַמֵּי הָאָרֶץ וַיִּטְּשֻׁהוּ׃ עַל מַפַּלְתּוֹ
נפל יִשְׁכְּנוּ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְאֶל
שכן פֹּארֹתָיו הָיוּ כֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה׃ לְמַעַן
היה חיה אֲשֶׁר לֹא יִגְבְּהוּ בְקוֹמָתָם כָּל עֲצֵי
גבה מַיִם וְלֹא יִתְּנוּ אֶת צַמַּרְתָּם אֶל
נתן בֵּין עֲבֹתִים וְלֹא יַעַמְדוּ אֵלֵיהֶם
עבת עמד בְּגָבְהָם כָּל שֹׁתֵי מָיִם כִּי כֻלָּם נִתְּנוּ
איל שתה לַמָּוֶת אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ בְּנֵי
אָדָם אֶל יוֹרְדֵי בוֹר׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
ירד יְהוִה בְּיוֹם רִדְתּוֹ שְׁאוֹלָה הֶאֱבַלְתִּי
אבל כִּסֵּתִי עָלָיו אֶת תְּהוֹם וָאֶמְנַע
כסה תהם נַהֲרוֹתֶיהָ וַיִּכָּלְאוּ מַיִם רַבִּים וָאַקְדִּר
מנע כלא עָלָיו לְבָנוֹן וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה
רבב קדר עָלָיו עֻלְפֶּה׃ מִקּוֹל מַפַּלְתּוֹ הִרְעַשְׁתִּי
נפל רעש גוֹיִם בְּהוֹרִדִי אֹתוֹ שְׁאֹלָה אֶת
ירד יוֹרְדֵי בוֹר וַיִּנָּחֲמוּ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית
נחם כָּל עֲצֵי עֵדֶן מִבְחַר וְטוֹב לְבָנוֹן
בחר כָּל שֹׁתֵי מָיִם׃ גַּם הֵם אִתּוֹ יָרְדוּ
שתה שְׁאֹלָה אֶל חַלְלֵי חָרֶב וּזְרֹעוֹ יָשְׁבוּ
בְצִלּוֹ בְּתוֹךְ גּוֹיִם׃ אֶל מִי דָמִיתָ
דמה כָּכָה בְּכָבוֹד וּבְגֹדֶל בַּעֲצֵי עֵדֶן
כבד וְהוּרַדְתָּ אֶת עֲצֵי עֵדֶן אֶל אֶרֶץ
תַּחְתִּית בְּתוֹךְ עֲרֵלִים תִּשְׁכַּב אֶת
שכב חַלְלֵי חֶרֶב הוּא פַרְעֹה וְכָל הֲמוֹנֹה
המן נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

multis codenſiſq; frōdibus. Et emulata ſunt eū oia ligna voluptatis que erant in paradiſo dei. Propterea hec dicit dominus deus. Pro eo ꝙ ſublimatus eſt in altitudine & dedit ſūmitatē ſuā virentē atq; condenſam: & eleuatū eſt cor eius in altitudine ſua: tradidi eū in manus fortiſſimi gentiū. Faciēs faciet ei. Iuxta ipietatē eius eieci eū: & ſuccident eū alieni & crudeliſſimi nationū. Et ꝓiicient eum ſup mōtes & in cūctis cōuallib9 corruēt rami ei9: & cōfringētur arbuſta eius in vniuerſis rupib9 terre: & recedēt de vmbraclo ei9 oēs populi terre: & relinquēt eum. In ruina eius habitauerūt oia volatilia celi: & in ramis eius fuerūt vniuerſe beſtie regionis. Quā obrē non eleuabūtur in altitudine ſua omia ligna aquarū: nec ponēt ſublimitatem ſuam inter nemoroſa atq; frōdoſa: nec ſtabunt in ſublimitate ſua oia q̄ irrigantur aquis: q2 oēs traditi ſunt in mortē ad terram vltimā in medio filiorꝝ hoim ad eos qui deſcendūt in lacū. Hec dicit dñs de9. In die qñ deſcendit ad inferos induxi luctū: operui eum abyſſo & prohibui flumina eius: & coercui aq̄s multas. Cōtriſtatus eſt ſup eum libanus & omnia ligna agri concuſſa ſunt. A ſonitu ruine eius commoui gētes: cū deducerē eum ad infernum cum his qui deſcēdebāt in lacū. Et cōſolata ſunt in terra infima oia ligna voluptatis egregia atq; p̄clara in libano: vniuerſa q̄ irrigātur aqs. Nā & ipſi cū eo deſcendēt ad infernum ad interfectos gladio & brachiū vniuſcuiuſq; ſedebit ſup vmbracl'a ei9 in medio nationū ei9. Cui aſſimilat9 es o inclyte atq; ſublimis iter ligna voluptatis? Ecce deduct9 es cū lignis voluptatis ad terrā vltimā. In medio incircūciſorū dormies cū eis qui iterfecti ſūt gladio. Ipſe eſt pharao & ois multitudo eius: dicit dñs deus. 32.

ramoꝝ eius: ꝛ emulata ſūt eū ligna paradi
κλάδων αὐτοῦ, καὶ ἐζήλωσεν αὐτὸν τὰ ξύλα τοῦ παρα
ſi delitiaꝝ dei. ꝓpterea hec dicit
δείσου τῆς τρυφῆς τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει
adonai dñs: ꝓ eo qḋ fact9 es magn9 magnitudīe: ꝛ dedi
ἀδωναῗ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ἐγένου μέγας τῷ μεγέθει, καὶ ἔδω
ſti initiū tuū in mediū nubiū: ꝛ eleuatū ē cor
κας τὴν ἀρχήν σου εἰς μέσον νεφελῶν, καὶ ἐπήρθη ἡ καρ
ſuū in celſitudīe ſua ꝛ tradidi eū in
δία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὕψει αὐτοῦ καὶ παρέδωκα αὐτὸν εἰς
man9 principis gētiū: ꝛ fecit ꝑditionē e
χεῖρας ἄρχοντος ἐθνῶν, καὶ ἐποίησεν τὴν ἀπώλειαν αὐ
ius ſcđm ipietatē egypti. ꝛ exterminauerūt eū
τοῦ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αἰγύπτου. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτὸν
alieni peſtilētes de gētib9. ꝛ deiecerunt eū a
ἀλλότριοι λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν. καὶ κατέβαλον αὐτὸν ἀπὸ
mōtib9 in cūctis vallibus ceciderūt rami
τῶν ὀρέων ἐν πάσαις ταῖς φάραγξιν ἔπεσον οἱ κλάδοι
eius: ꝛ cōfracti ſunt ſtirpes eius in oī cam
αὐτοῦ, καὶ συνετρίβη τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐν παντὶ πε
po terre: ꝛ deſcenderūt ab vmbraculo ei9 om
δίω τῆς γῆς, καὶ κατέβησαν ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ πάν
nes ppli gentiū. ꝛ ſtrauerūt eū ſup rui
τες οἱ λαοὶ τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐδάφισαν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πτῶ
nā eius requieuerūt oia volatilia celi:
σιν αὐτοῦ ἀνεπαύσαντο πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
ꝛ ſup truncos eius fuerūt vniuerſe beſtie
καὶ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐγίνετο πάντα τὰ θηρία τοῦ
agri: vt nō exaltenť in magnitudīe eoꝝ oia
ἀγροῦ, ὅπως μὴ ὑψωθῶσιν ἐν τῷ μεγέθει αὐτῶν πάντα
ligna q̄ in aqua: ꝛ nō dederūt initiū
τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ ὕδατι, καὶ οὐκ ἔδωκαν τὴν ἀρχὴν
ſuum in mediū nubiū ꝛ nō ſteterūt ī ſublimitate ip
αὐτῶν εἰς μέσον νεφελῶν καὶ οὐκ ἔστησαν ἐν τῷ ὕψει αὐ
ſoꝝ ad eū oēs bibentes aquā: oēs da
τῶν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ πίνοντες ὕδωρ, πάντες ἐδό
ti ſunt in mortē in ťrā ꝓfūditatis ī medio filioꝝ hoim
θησαν εἰς θάνατον εἰς γῆν βάθους ἐν μέσω υἱῶν ἀνθρώπων
deſcendentes in foueā hec dicit adonai dñs. in
καταβαίνοντας εἰς βόθρον τάδε λέγει ἀδωναῗ κύριος. ἐν
q̄ die deſcendit ad iferos luxit eum abyſſus.
ἧ ἡμέρα κατέβη εἰς ἅδου ἐπένθησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος.
ꝛ ꝓhibui flumina eius: ꝛ ꝓhibui multitu
καὶ ἀπέστησα τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκώλυσα πλῆ
dinē aque: ꝛ ꝯtenebrat9 ē ſup eum libanus. oia
θος ὕδατος, καὶ ἐσκότασεν ἐπ᾽ αὐτῷ ὁ λίβανος. πάντα τὰ
ligna campi ſup eū ſoluta ſūt a voce ruine
ξύλα τοῦ πεδίου ἐπ᾽ αὐτῷ ἐξελύθη, ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς πτώσε
eius. cōmote ſunt gētes qñ deducebā eum in in
ως αὐτοῦ. ἐσείσθησαν τὰ ἔθνη ὅτε κατεβίβαζον αὐτὸν εἰς ἅ
fernū cū deſcendentib9 in laccum ꝛ conſolabanť
δου μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον καὶ παρεκάλουν
eum in ťra infima oia ligna delitiaꝝ ꝛ
αὐτὸν ἐν γῇ κατωτάτῃ πάντα τὰ ξύλα τῆς τρυφῆς καὶ τὰ
electa ꝛ pulcherrīa libani vniuerſa bibentia a
ἐκλεκτὰ καὶ τὰ κάλλιστα τοῦ λιβάνου πάντα τὰ πίνοντα ὕ
quā: ꝛ .n. ꝛ ipī deſcenderūt cū eo in īfernū in
δωρ, καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ κατέβησαν μετ᾽ αὐτοῦ εἰς ἅδου ἐν τοῖς
vulneratis a gladio: ꝛ ſemen ei9 habi
τραυματίαις ἀπὸ μαχαίρας, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ οἱ κατοι
tantes ſub ūbraculo ei9 in medio vite eoꝝ perie
κοῦντες ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐν μέσω τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπώ
runt. cui aſſimilat9 es ī virtute ꝛ in glīa ꝛ ī magnitudīe
λοντο. τίνι ὡμοιώθης ἐν δυνάμει καὶ ἐν δόξῃ καὶ ἐν μεγέθει
inter ligna delitiaꝝ: deſcende cū lignis
ἐν τοῖς ξύλοις τῆς τρυφῆς, κατάβηθι μετὰ τῶν ξύλων τῆς
delitiaꝝ in ťrre ꝓfūdū. in medio incircūciſoꝝ dormies cū
τρυφῆς εἰς γῆς βάθος. ἐν μέσω ἀπεριτμήτων κοιμηθήσῃ με
vulneratis gladio ſic pharao ꝛ oīs
τὰ τραυματιῶν μαχαίρας οὕτως φαραὼ καὶ πᾶν τὸ
multitudo fortitudis eius dicit adonai dñs.
πλῆθος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ λέγει ἀδωναῗ κύριος. Ca.32.

E

F

G

Digitized by Google

Trāſla. gre. lxx. cū inter. lati.

A

Et factū eſt in duodecimo anno in duodeci
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δωδεκά
mo mēſe vna mēſis: factū ē verbū dñi ad me
τῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με
dicens: fili hois aſſume lamētū ſup pharaonē regem
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου λάβε θρῆνον ἐπὶ φαραὼ βασιλέα
egypti: ⁊ dices ei: leoni gētiū aſſimilat⁹ eris tu:
αἰγύπτου, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, λέοντι ἐθνῶν ὁμοιωθήσῃ σύ,
⁊ q̄ſi draco q̄ in mari: ⁊ vētilabas cornu ī flu
καὶ ὡς δράκων ὁ ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐκεράτιζες ἐν τοῖς πο
minib⁹ tuis: ⁊ cōturbabas aquā pedib⁹ tuis ⁊
ταμοῖς σου, καὶ ἐτάρασσες ὕδωρ τοῖς ποσίν σου, καὶ
cōculcabas flumina tua. hec dicit dñs
κατεπάτεις τοὺς ποταμούς σου. τάδε λέγει κύριος
⁊ circūponā ſup te rete meū in eccleſia
καὶ περιβαλῶ ἐπὶ σὲ δίκτυόν μου ἐν ἐκκλησίᾳ
pplōꝝ mltōꝝ: ⁊ extrahā te in hamo meo ⁊ ex=
λαῶν πολλῶν, καὶ ἀνάξω σε ἐν τῷ ἀγκίστρῳ μου καὶ ἐκ
tēdā te ſup trā: campi replebuntur tui: ⁊ ſede=
τενῶ σε ἐπὶ τὴν γῆν, πεδία πλησθήσεταί σου, καὶ ἐπι
re faciā ſup te oīa volatilia celi. ⁊ ſatu
καθιῶ ἐπὶ σὲ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐμ=
rabo ex te oēs beſtias trē: ⁊ dabo
πλήσω ἐκ σοῦ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ δώσω τὰς
carnes tuas ſup mōtes: ⁊ replebo valles a
σάρκας σου ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ ἐμπλήσω φάραγγας ἀπὸ
ſanguine tuo: ⁊ irrigabitur terra a ſter=
τοῦ αἵματός σου, καὶ ποτισθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τῶν προ
coribus tuis a mltitudie tua ſup mōtes
χωρημάτων σου ἀπὸ τοῦ πλήθους σου ἐπὶ τῶν ὀρέων
valles implebo ex te: ⁊ cooperiam cū
φάραγγας ἐμπλήσω ἀπὸ σοῦ, καὶ κατακαλύψω ἐν τῷ
extīct⁹ fueris tu celū ⁊ cōtenebreſcere faciā ſtellas eius
σβεσθῆναί σε οὐρανὸν καὶ συσκοτάσω τὰ ἄστρα αὐτοῦ,

B

ſolē in nube tegam: ⁊ luna nō ſplēdebit
ἥλιον ἐν νεφέλῃ καλύψω, καὶ σελήνη οὐ μὴ φάνῃ τὸ
Eſai. 13.b. lumie ſuo. oīa q̄ ſplendent lūine in celo
Iohe. 3.c. φῶς αὐτῆς. πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ
Mat. 24.c. cōtenebreſcent ſup te: ⁊ dabo tenebras ſup terrā
συσκοτάσουσιν ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σκότος ἐπὶ τὴν γῆν
tuā dicit dñs dñs: ⁊ irritabo cor
σου λέγει κύριος κύριος. καὶ παροργίσω καρδίαν
mltōꝝ pplōꝝ: cum induxero captiuitatem tuā in
πολλῶν λαῶν, ἡνίκα ἀναγάγω αἰχμαλωσίαν σου εἰς
gētes in terrā quā nō cognouiſti. ⁊ cōtriſtabunt ſup
τὰ ἔθνη εἰς γῆν ἣν οὐκ ἔγνως. καὶ στυγνάσουσιν ἐπὶ
te gētes mlte: ⁊ reges eoꝝ ſtupore ſtu=
σὲ ἔθνη πολλά, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστή
peſcent. cū extendero gladiū meū ſup faci=
σονται. ἐν τῷ πετάσαι τὴν ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσω
es eoꝝ expectantes ruinam ſuam a die
πα αὐτῶν προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν ἀφ' ἡμέρας
ruine tue. q: hec dicit dñs dñs: gla=
πτώσεώς σου. ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος, ῥομ=
dius regis babylonis veniet tibi in gladijs gi=
φαία βασιλέως βαβυλῶνος ἥξει σοι ἐν μαχαίραις γι=
gantū: ⁊ deijciam fortitudinē tuā. peſtilētes de gētib⁹
γάντων, καὶ καταβαλῶ τὴν ἰσχύν σου. λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν

C

cūcti ⁊ perdent iniuriā egypti: ⁊ con
πάντες καὶ ἀπολοῦσιν τὴν ὕβριν αἰγύπτου, καὶ συν
teretur oīs fortitudo ei⁹: ⁊ perdā oīa
τριβήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῆς, καὶ ἀπολῶ πάντα
iumēta ei⁹ ab aqua multa: ⁊ non turba=
τὰ κτήνη αὐτῆς ἀφ' ὕδατος πολλοῦ, καὶ οὐ μὴ ταρά
bit illā pes hois vltra: ⁊ veſtigiū iumētoꝝ non
ξῃ αὐτὸ ποὺς ἀνθρώπου ἔτι, καὶ ἴχνος κτηνῶν οὐ μὴ
calcabit eam. tūc deſcent aque eoꝝ
καταπατήσῃ αὐτό. τότε ἡσυχάσει τὰ ὕδατα αὐτῶν

Trāſla. B. Hie.

Et factum eſt duodecimo anno: in menſe duodecimo in vna menſis: factū eſt verbū dñi ad me dicens. Fili hois: aſſume lamētum ſup pharaonē regē egypti & dices ad eum. Leoni gentium aſſimilat⁹ es: & draconi qui eſt in mari. Et vētilabas cornu ī flumib⁹ tuis: & cōturbabas aq̄s pedibus tuis: & conculcabas flumina eoꝝ. Propterea hec dicit dñs deus. Expandā ſup te rete meum in multitudine poplorū mltoꝝ: & extrahā te in ſagena mea: & pjiciam te in terrā. Sup facie agri abijciā te: & hitare faciā ſup te omnia volatilia celi & ſaturabo ſuper te beſtias vniuerſe terre. Et dabo carnes tuas ſuper montes: & implebo colles tuos ſanie tua. Et irrigabo terram fetore ſanguinis tui ſuper mōtes: & valles implebūtur ex te: & operiam cū extinctus fueris celos: & nigreſcere faciā ſtellas eius. Solē nube tegam: & luna nō dabit lumen ſuum. Omīa luminaria celi merere faciā ſuper te: & dabo tenebras ſuper terram tuā dicit dominus deus. Et irritabo cor populorū multoꝝ: cū induxero cōtritionē tuam in gentibus ſup terras quas neſcis: & ſtupeſcere faciā ſuper te populos multos. Et reges corū horrore nimio formidabūt ſup te: cū volare ceperit gladius me⁹ ſup facies eorū & obſtupeſcent repente ſinguli pro aīa ſua in die ruine tue: quia hec dicit dñs deus. Gladius regis babylonis veniet tibi: in gladijs fortiū deijciā multitudinē tuā. Inexpugnabiles oēs gētes he: & vaſtabūt ſupbiā egypti: & diſſipabitur multitudo eius: & perdā oīa iumēta eius que erāt ſuper aquas plurimas: & non conturbabit eas pes homis vltra: neq̄ vngula iumentorum turbabit eas. Tunc puriſſimas reddā aq̄s corū

Tex. he. Ezechi. xxxij.

Ca. xxxij.

ויהי בשתי עשרה
שנה בשני בעשר חדש באחד
לחדש היה דבר יהוה אלי לאמר׃
בן אדם שא קינה על פרעה מלך
מצרים ואמרת אליו כפיר גוים
נדמית ואתה כתנים בימים ותגח
בנהרותיך ותדלח מים ברגליך
ותרפס נהרותם׃ כה אמר אדני
יהוה ופרשתי עליך את רשתי
בקהל עמים רבים והעלוך בחרמי׃
ונטשתיך בארץ על פני השדה
אטילך והשכנתי עליך כל עוף
השמים והשבעתי ממך חית
כל הארץ׃ ונתתי את בשרך על
ההרים ומלאתי הגאיות רמותך׃
והשקיתי ארץ צפתך מדמך אל
ההרים ואפקים ימלאון ממך׃
וכסיתי בכבותך שמים והקדרתי
את ככביהם שמש בענן אכסנו
וירח לא יאיר אורו׃ כל מאורי אור
בשמים אקדירם עליך ונתתי
חשך על ארצך נאם אדני יהוה׃
והכעסתי לב עמים רבים בהביאי
שברך בגוים על ארצות אשר
לא ידעתם׃ והשמותי עליך עמים
רבים ומלכיהם ישערו עליך שער
בעופפי חרבי על פניהם וחרדו
לרגעים איש לנפשו ביום
מפלתך׃ כי כה אמר אדני יהוה חרב
מלך בבל תבואך׃ בחרבות גבורים
אפיל המונך עריצי גוים כלם
ושדדו את גאון מצרים ונשמד כל
המונה׃ והאבדתי את כל בהמתה
מעל מים רבים ולא תדלחם
רגל אדם עוד ופרסות בהמה
לא תדלחם׃ אז אשקיע מימיהם

Priītiua. heb.

היה
נשא קון
כפר
דמה תנן
ים נוח
דלח
רפס
עלה
פנה
טול
שבע מן
חיה
נתן גיא
רום שקה
צפה
אפק מלא
כסה כבה
קדר
אור
נתן
כעס רבב
בוא
שמם
שער
פנה
נפל
בוא גבר
נפל המן
ערץ גאה
שמד אבד
דלח
שקע

וְנַהֲרוֹתָם כַּשֶּׁמֶן אוֹלִיךְ נְאֻם אֲדֹנָי — הלך
יְהוִה׃ בְּתִתִּי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה — נתן
וּנְשַׁמָּה אֶרֶץ מִמְּלֹאָהּ בְּהַכּוֹתִי אֶת — שמם מלא
כָּל יוֹשְׁבֵי בָהּ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוִה׃ — נכה ישב
קִינָה הִיא וְקוֹנְנוּהָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם — קון
תְּקוֹנֵנָּה אוֹתָהּ עַל מִצְרַיִם וְעַל כָּל
הֲמוֹנָהּ תְּקוֹנֵנָּה אוֹתָהּ נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה׃ וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה — היה
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם נְהֵה עַל
הֲמוֹן מִצְרַיִם וְהוֹרִדֵהוּ אוֹתָהּ וּבְנוֹת — ירד את
גּוֹיִם אַדִּרִם אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת — בנה
אֶת יוֹרְדֵי בוֹר׃ מִמִּי נָעָמְתָּ רְדָה — ירד
וְהָשְׁכְּבָה אֶת עֲרֵלִים׃ בְּתוֹךְ חַלְלֵי — שכב
חֶרֶב יִפֹּלוּ חֶרֶב נִתָּנָה מָשְׁכוּ אוֹתָהּ — נפל
וְכָל הֲמוֹנֶיהָ׃ יְדַבְּרוּ לוֹ אֵלֵי — דבר איל
גִבּוֹרִים מִתּוֹךְ שְׁאוֹל אֶת עֹזְרָיו — גבר שאל
יָרְדוּ שָׁכְבוּ הָעֲרֵלִים חַלְלֵי חָרֶב׃
שָׁם אַשּׁוּר וְכָל קְהָלָהּ סְבִיבוֹתָיו — סבב
קִבְרֹתָיו כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים
בֶּחָרֶב׃ אֲשֶׁר נִתְּנוּ קִבְרֹתֶיהָ
בְּיַרְכְּתֵי בוֹר וַיְהִי קְהָלָהּ סְבִיבוֹת
קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים נֹפְלִים בַּחֶרֶב
אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּית בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ — חתת
שָׁם עֵילָם וְכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹת
קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים
בַּחֶרֶב אֲשֶׁר יָרְדוּ עֲרֵלִים אֶל
אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּיתָם
בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת — נשא
יוֹרְדֵי בוֹר׃ בְּתוֹךְ חֲלָלִים נָתְנוּ
מִשְׁכָּב לָהּ בְּכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו — שכב
קִבְרֹתֶהָ כֻּלָּם עֲרֵלִים חַלְלֵי חֶרֶב
כִּי נִתַּן חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ
כְלִמָּתָם אֶת יוֹרְדֵי בוֹר בְּתוֹךְ
חֲלָלִים נִתָּן׃ שָׁם מֶשֶׁךְ תֻּבַל
וְכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו קִבְרוֹתֶיהָ

& flumina eorum quaſi oleū adducam: ait dñs deus cū dedero terram egypti deſolatam. Deſeretur autē terra a plenitudine ſua qñ pcuſſero oēs habitatores eiꝰ: & ſcient quia ego dñs. Planctus eſt & plangent eum filie gentium ſuper egyptum & ſuper multitudinē eius plangent eum: ait dominus deus. Et factum eſt in duodecimo anno in quintadecima mēſis: factum eſt verbum dñi ad me dicens. Fili hoīs: cane carmen lugubre ſup multitudinē egypti: & detrahe eam ipam & filias gētium robuſtarum: ad terrā vltimam cū his q deſcendūt in lacū. Quo pulchrior es? deſcēde & dormi cū incircūciſis. In medio īterfectoꝝ gladio cadēt. Gladius datꝰ eſt. Et attraxerūt eam & oēs populos eiꝰ. Loqntur ei potētiſſimi robuſtorū de medio inferni qui cū auxiliatoribꝰ eius deſcenderūt & dormierūt incircūciſi interfectiqꝫ gladio. Ibi aſſur & oīs multitudo eius in circuitu illius ſepulchra eoꝝ: oēs interfecti & qui ceciderūt gladio quorū data ſunt ſepulchra in nouiſſimis laci: & facta eſt multitudo eiꝰ per gyrū ſepulchri eiꝰ vniuerſi īterfecti: cadētesqꝫ gladio qui dederāt quondā formidinē ſuā in terra viuentiū. Ibi elam & oīs multitudo eius per gyrū ſepulchri ſui. Oēs hi interfecti ruentesqꝫ gladio q deſcēderūt incircūciſi ad terram vltimā. Qui poſuerūt terrorē ſuum in terra viuentiū: & portauerūt ignominiā ſuā cū his q deſcēderūt in lacū. In medio interfectorū poſuerūt cubile eius in vniuerſis pplis eiꝰ: in circuitu eius ſepulchrū illiꝰ. Oēs hi incircūciſi interfectiqꝫ gladio. Dederunt enī terrorē ſuū in terra viuētium & portauerūt ignomiā ſuā cū his q deſcendūt in lacū. In medio interfectorū poſiti ſūt. Ibi moſoch & tubal & oīs multitudo eiꝰ: incircuitu eius ſepulchra illiꝰ.

ꝛ flumina eoꝝ vt oleum fluent dicit do-
καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῶν ὡς ἔλαιον πορεύσονται λέγει κύ-
minꝰ: cū dedero egyptū in pditionē: ꝛ deſolabiť tra
ριος, ὅταν δῶ αἴγυπτον εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐρημωθῇ ἡ γῆ
cū plenitudie eiꝰ cū diſſemiauero oēs ha-
σὺν τῇ πληρώσει αὐτῆς ὅταν διασπείρω πάντας τοὺς κα-
bitantes in ea. ꝛ ſcient qꝛ ego ſum dñs.
τοικοῦντας ἐν αὐτῇ. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
plāctus eſt ꝛ plangent eum: ꝛ filie
θρῆνός ἐστι καὶ θρηνήσουσιν αὐτόν, καὶ αἱ θυγατέρες τῶν
gentiū plangent eum ſup egyptū ꝛ ſup oēm
ἐθνῶν θρηνήσουσιν αὐτὸν ἐπ' αἴγυπτον καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν
fortitudinē eiꝰ: plangent eā dicit dñs dñs. ꝛ factū D
ἰσχὺν αὐτῆς, θρηνήσουσιν αὐτὴν λέγει κς κύριος. καὶ ἐγένε-
eſt in duodecimo anno in quita ꝛ decima mēſis:
το ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν πεντεκαιδεκάτῃ μηνός,
factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicens: fili hoīs plan-
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου θρήνη-
ge ſup mltitudnē egypti ꝛ deducent eius
σον ἐπὶ πλῆθος αἰγύπτου καὶ καταβιβάσουσιν αὐτῆς
filias gētes mortuas in pfunda tre
τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκρὰς εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς
ad eos q deſcendunt in foueā ex aquaꝝ pul-
πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον ἐξ ὑδάτων εὐπρε-
chra deſcende ꝛ dormies cū incircūciſis in me
ποῦς κατάβηθι καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων ἐν μέ-
dio vulneratoꝝ gladio cadent cū eo: ꝛ
σῳ τραυματιῶν μαχαίρας πεσοῦνται μετ' αὐτοῦ, καὶ
dormiet oīs fortitudo eiꝰ: ꝛ dicent tibi
κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ λέξουσί σοι οἱ
gigantes: in pfūdū fouee q melioꝛ es deſcende
γίγαντες, εἰς βάθος λάκκου οὗ βελτίων εἶ κατάβηθι
ꝛ dormi cum incircunciſis in medio
καὶ κοιμήθητι μετὰ τῶν ἀπεριτμήτων ἐν μέσῳ τῶν
vulneratoꝝ gladio: ibi aſſur ꝛ oīs ꝯgre-
τραυματιῶν μαχαίρας. ἐκεῖ ἀσσοὺρ καὶ πᾶσα ἡ συ-
gatio eiꝰ in circuitu ſepulchri eius oēs
ναγωγὴ αὐτοῦ ἐν κύκλῳ τοῦ τάφου αὐτοῦ πάντες
vulnerati cadentes gladio: q dederunt
τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρᾳ, οἱ δεδωκότες
ſepulchra eiꝰ in latera lacus. ꝛ facta ē E
τοὺς τάφους αὐτοῦ εἰς πλευρὰς λάκκου. καὶ ἐγενήθη
cōgregatio eiꝰ in circuitu ſepulchri eiꝰ. oēs
συναγωγὴ αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. πάντες οἱ
vulnerati q ceciderunt gladio: q dederūt
τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρᾳ, οἱ δόντες τὸν
timorē ſuum in tra vite. ibi elam ꝛ om-
φόβον αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς. ἐκεῖ αἰλὰμ καὶ πᾶ-
nis fortitudo eius in circuitu monumenti e-
σα ἡ δύναμις αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐ-
ius. omnes vulnerati q ceciderunt gladio
τοῦ. πάντες οἱ τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαί-
dio: ꝛ q deſcendunt incircunciſi in tre pro-
ρᾳ, καὶ οἱ καταβαίνοντες ἀπερίτμητοι εἰς γῆς βά-
fūdū q dederūt timorē eoꝝ in tra vite.
θος, οἱ δεδωκότες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς.
ꝛ acceperūt tormentū ſuum cū deſcenden-
καὶ ἔλαβον τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαι-
tibus in foueam in medio vulneratoꝝ ibi dati
νόντων εἰς βόθρον ἐν μέσῳ τραυματιῶν ἐκεῖ ἐδόθη-
ſunt moſoch ꝛ thubal ꝛ oīs fortitudo eoꝝ in
σαν μοσὸχ καὶ θοβὲλ καὶ πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῶν πε-
circuitu monumēti eius. F
ρικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ.

Digitized by Google

oēs vulnerati eius: oēs incircunciſi
πάντες οἱ τραυματίαι αὐτοῦ, πάντες ἀπερίτμητοι
vulnerati a gladio: q̄ dederunt terrorē
τραυματίαι ἀπὸ μαχαίρας, οἱ δεδωκότες τὸν φόβον
ſuum ſup trā vite. ⁊ nō dormierūt cum gi-
αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς. καὶ οὐκ ἐκοιμήθησαν μετὰ τῶν γι-
gantib⁹ q̄ ceciderunt ab etno: q̄ deſcenderūt in
γάντων τῶν πεπτωκότων ἀπὸ αἰῶνος, οἱ κατέβησαν εἰς
G infernū ī armis q̄b⁹ vtebāt ī bello: ⁊ poſuerūt gladios ſuos
ᾅδου ἐν ὅπλοις πολεμικοῖς, καὶ ἔθηκαν τὰς μαχαίρας αὐτῶν
ſub capitibus ſuis: ⁊ facte ſunt iniqtates
ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐγενήθησαν αἱ ἀνομίαι
eoꝝ in oſſib⁹ eoꝝ: q̄r terruerunt gigan-
αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὀστῶν αὐτῶν, ὅτι ἐξεφοβήθησαν οἱ γίγαν-
tes in vita ſua. ⁊ tu in medio incircunciſoꝝ con-
τες ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ σὺ ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων συν-
tereris: ⁊ dormies cum vulneratis gla-
τριβήσῃ, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τετραυματισμένων μαχαί-
dio. ibi edom ⁊ reges eius: ⁊ oēs princi-
ρᾳ. ἐκεῖ ἐδὼμ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντες ἄρχον-
pes aſſur q̄ dederūt fortitudinē eius in vulnus gla-
τες ἀσσοὺρ οἱ δόντες τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ εἰς τραῦμα μαχαί-
dij. iſti cum vulneratis dormierunt cum deſcen-
ρας. οὗτοι μετὰ τραυματιῶν ἐκοιμήθησαν μετὰ κατα-
dentibus in foueā. ibi principes aqlonis om-
βαινόντων εἰς βόθρον. ἐκεῖ οἱ ἄρχοντες τοῦ βορρᾶ πάν-
nes duces aſſur: q̄ deducti ſunt cum
τες οἱ στρατηγοὶ τοῦ ἀσσούρ, οἵτινες κατήχθησαν μετὰ
vulneratis cū terrore ſuo. ⁊ in fortitudie ſua
τραυματιῶν σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν· καὶ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν
confuſi dormierunt incircunciſi cum vulnera-
αἰσχυνθέντες ἐκοιμήθησαν ἀπερίτμητοι μετὰ τραυμα-
tis gladio. ⁊ abſtulerunt tormētū ſuum cū
τιῶν μαχαίρας. καὶ ἀπήνεγκαν τὴν βάσανον αὐτῶν με-
deſcendentibus in foueā. illos videbit rex
τὰ τῶν καταβαινόντων εἰς βόθρον. ἐκείνους ὄψεται βασι-
pharao: ⁊ cōſolationē accipiēt ſup oēm fortitudinē
λεὺς φαραώ, καὶ παρακληθήσεται ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν
eoꝝ vulnerati gladio pharao ⁊ ois exer
αὐτῶν τραυματίαι μαχαίρᾳ φαραὼ καὶ πᾶσα ἡ δύνα-
cit⁹ eius: dicit dn̄s dn̄s. q̄r dedi formi-
μις αὐτοῦ, λέγει κύριος κύριος. ὅτι δέδωκα τὸν φό-
dinē eius ſup trā vite. ⁊ dormiet in medio incir
βον αὐτοῦ ἐπὶ γῆς ζωῆς. καὶ κοιμηθήσεται ἐν μέσῳ ἀπε-
cunciſoꝝ cum vulneratis gladio pharao ⁊ ois
ριτμήτων μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας φαραὼ καὶ πᾶν
multitudo eius dicit dn̄s dn̄s.
τὸ πλῆθος αὐτοῦ λέγει κύριος κύριος. Ca. 33.
A Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicēs: fili hoīs
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου
loq̄re filijs ppl̄i tui ⁊ dices ad eos: trā ſup quā
λάλησον τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, γῆ ἐφ' ἣν
induxero gladiū ⁊ tulerit ppl̄s terre hoīez vnū de
ἂν ἐπάγω ῥομφαίαν καὶ λάβῃ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἄνδρα ἕνα ἐξ
ſuis ⁊ dederit eum ſibi ī ſpeculatorē: ⁊ viderit gladiū
αὐτῶν καὶ δῶσιν αὐτὸν ἑαυτοῖς εἰς σκοπόν, καὶ ἴδῃ τὴν ῥομφαί-
venientē ſup trā: ⁊ cecinerit tuba: ⁊
αν ἐρχομένην ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ σαλπίσῃ τῇ σάλπιγγι, καὶ
ſignificauerit ppl̄o: ⁊ audierit audiens vocē tu-
σημάνῃ τῷ λαῷ, καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀκούσας τῆς φωνῆς τῆς σάλ-
be ⁊ nō obſeruauerit: ⁊ venerit gladius ⁊ cōphē-
πιγγος καὶ μὴ φυλάξηται, καὶ ἐπέλθῃ ἡ ῥομφαία καὶ κατα-
derit eum: ſanguis ei⁹ in capite eius erit:
λάβῃ αὐτόν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔσται,
q̄r vocē tube audiens non obſerua-
ὅτι τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος ἀκούσας οὐκ ἐφυλάξα-
uit ſe: ſanguis ei⁹ ſup eū erit. ⁊ ille q̄r cuſtodiuit ſe:
το, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἔσται. καὶ οὗτος ὅτι ἐφυλάξατο,
B aīam ſuā liberauit. ⁊ ſpeculator ſi viderit gladiū
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο. καὶ ὁ σκοπὸς ἐὰν ἴδῃ τὴν ῥομφαί-
venientē: ⁊ nō ſignificauerit tuba: ⁊ ppl̄s nō
αν ἐρχομένην, καὶ μὴ σημάνῃ τῇ σάλπιγγι, καὶ ὁ λαὸς μὴ

Oēs hi incircūciſi inter
fectiq; & cadētes gladio:
quia dederūt formidinē
ſuā in tra viuentiū: & nō
dormiēt cū fortib⁹ cadē
tibuſq; & incircūciſis q
deſcenderūt ad infernū
cū armis ſuis. Et poſue
runt gladios ſuos ſub ca
pitibus ſuis: & fuerunt
iniquitates eorū in oſſi
bus eorum: quia terror
fortiū facti ſunt in terra
viuentiū. Et tu ergo in
medio incircūciſorū con
tereris: & dormies cum
interfectis gladio. Ibi
idumea & reges eius &
oms duces eius qui dati
ſunt cum exercitu ſuo ∞
cum interfectis gladio:
& qui cum incircunciſis
dormierūt: & cū his qui
deſcendūt in lacū. Ibi pri
cipes aqlonis oēs & vni
uerſi venatores q deduc
ti ſunt cū interfectis: pa
uētes & in ſua fortitudine
cōfuſi: quia dormierunt
incircūciſi cū iterfectis
gladio & portauerūt cō
fuſionē ſuā cū his qui de
ſcendūt in lacum. Vidit
eos pharao & cōſolatꝰ ē
ſup vniuerſa multitudiē
ſua q interfecta ē gladio:
pharao & ois exercitus
eius: ait dn̄s deus: qa de
di terrorem meū in terra
viuentium: & dormiuit
in medio incircūciſorū
cum interfectis gladio.
pharao & ois multitudo
eius: ait dn̄s deus. 33.
Et factum eſt verbū
domini ad me ∞∞
dicens. Fili homis: lo
quere ad filios populi tui
& dices ad eos. Terra
cum induxero ∞∞∞∞
ſuper eam gladiū: & tu
lerit populus terre virū
vnū de nouiſſimis ſuis:
& cōſtituerit eum ſup ſe
ſpeculatorē: & ille vide
rit gladiū venientē ſuper
terram & cecinerit buc
cina & annunciauerit ∞
populo. Audiens autē
ſi quis ille eſt ∞∞∞∞∞
ſonitū buccine: & non
obſeruauerit: veneritq;
gladius & tulerit eū: ſan
guis ipſius ſup caput ei⁹
erit. Sonū buccine audi
uit & non ſe obſeruauit:
ſanguis ei⁹ in ipſo erit.
Si aūt ſe cuſtodierit: ani
mā ſuā ſaluabit. q ſi ſpe
culator viderit gladiū ve
nientē: & nō inſonuerit
buccina: & ppls ſe non

כֻּלָּם עֲרֵלִים מְחֻלְלֵי חֶרֶב כִּי נָתְנוּ חָלַל
חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְלֹא יִשְׁכְּבוּ שָׁכַב
אֶת גִּבּוֹרִים נֹפְלִים מֵעֲרֵלִים אֲשֶׁר גָּבַר
יָרְדוּ שְׁאוֹל בִּכְלֵי מִלְחַמְתָּם וַיִּתְּנוּ כְּלִי לָחַם
אֶת חַרְבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם וַתְּהִי נָתַן הָיָה
עֲוֹנֹתָם עַל עַצְמוֹתָם כִּי חִתִּית חָתַת
גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְאַתָּה בְּתוֹךְ גָּבַר
עֲרֵלִים תִּשָּׁבַר וְתִשְׁכַּב אֶת חַלְלֵי שָׁבַר
חָרֶב׃ שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל
נְשִׂיאֶיהָ אֲשֶׁר נִתְּנוּ בִגְבוּרָתָם נָשָׂא גָּבַר
אֶת חַלְלֵי חָרֶב הֵמָּה אֶת עֲרֵלִים
יִשְׁכָּבוּ וְאֶת יֹרְדֵי בוֹר׃ שָׁמָּה נְסִיכֵי נָסַךְ
צָפוֹן כֻּלָּם וְכָל צִדֹנִי אֲשֶׁר יָרְדוּ
אֶת חֲלָלִים בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם
בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ עֲרֵלִים אֶת חַלְלֵי
חֶרֶב וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת יוֹרְדֵי נָשָׂא יָרַד
בוֹר׃ אוֹתָם יִרְאֶה פַרְעֹה וְנִחַם עַל אֶת רָאָה
כָּל הֲמוֹנֹה חַלְלֵי חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל הָמַן
חֵילוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃ כִּי נָתַתִּי נָתַן
אֶת חִתִּיתוֹ בְּאֶרֶץ חַיִּים וְהֻשְׁכַּב שָׁכַב
בְּתוֹךְ עֲרֵלִים אֶת חַלְלֵי חֶרֶב פַּרְעֹה
וְכָל הֲמוֹנֹה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי Ca. xxxiij
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם דַּבֵּר אֶל בְּנֵי עַמְּךָ הָיָה
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶרֶץ כִּי אָבִיא בּוֹא
עָלֶיהָ חֶרֶב וְלָקְחוּ עַם הָאָרֶץ אִישׁ
אֶחָד מִקְצֵיהֶם וְנָתְנוּ אֹתוֹ לָהֶם קָצָה
לְצֹפֶה׃ וְרָאָה אֶת הַחֶרֶב בָּאָה בּוֹא
עַל הָאָרֶץ וְתָקַע בַּשּׁוֹפָר וְהִזְהִיר שָׁפַר זָהַר
אֶת הָעָם׃ וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ אֶת
קוֹל הַשּׁוֹפָר וְלֹא נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב
וַתִּקָּחֵהוּ דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה׃ אֵת לָקַח
קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמַע וְלֹא נִזְהָר דָּמוֹ
בּוֹ יִהְיֶה וְהוּא נִזְהָר נַפְשׁוֹ מִלֵּט׃ הָיָה
וְהַצֹּפֶה כִּי יִרְאֶה אֶת הַחֶרֶב בָּאָה בָּאָה
וְלֹא תָקַע בַּשּׁוֹפָר וְהָעָם לֹא

Digitized by Google

נזהר ותבוא חרב ותקח מהם נפש
הוא בעונו נלקח ודמו מיד הצפה
אדרש: ואתה בן אדם צפה נתתיך דרש נתן
לבית ישראל ושמעת מפי דבר פה
והזהרת אתם ממני: באמרי לרשע זהר
רשע מות תמות ולא דברת מות
להזהיר רשע מדרכו הוא רשע
בעונו ימות ודמו מידך אבקש: בקש
ואתה כי הזהרת רשע מדרכו
לשוב ממנה ולא שב מדרכו הוא שוב
בעונו ימות ואתה נפשך הצלת: נצל
ואתה בן אדם אמר אל בית ישראל
כן אמרתם לאמר כי פשעינו
וחטאתינו עלינו ובם אנחנו
נמקים ואיך נחיה: אמר אליהם חי מקק חיה
אני נאם אדני יהוה אם אחפץ חפץ
במות הרשע כי אם בשוב רשע
מדרכו וחיה שובו שובו מדרכיכם
הרעים ולמה תמותו בית ישראל: רעע
ואתה בן אדם אמר אל בני עמך
צדקת הצדיק לא תצילנו ביום צדק נצל
פשעו ורשעת הרשע לא יכשל כשל
בה ביום שובו מרשעו וצדיק
לא יוכל לחיות בה ביום חטאתו: יכל חיה
באמרי לצדיק חיה יחיה והוא
בטח על צדקתו ועשה עול כל
צדקתיו לא תזכרנה ובעולו אשר זכר
עשה בו ימות: ובאמרי לרשע מות מות
תמות ושב מחטאתו ועשה משפט
וצדקה: חבל ישיב רשע גזלה שוב
ישלם בחקות החיים הלך לבלתי שלם חקק
עשות עול חיו יחיה לא ימות: עשה מות
כל חטאתיו אשר חטא לא תזכרנה
לו משפט וצדקה עשה חיו יחיה: שפט חיה
ואמרו בני עמך לא יתכן דרך תכן
יהוה והמה דרכם לא יתכן:

custodierit: veneritq̧ gladius & tulerit de eis animā: ille quidē in iniqtate ſua captus eſt: ſanguinē autē eius de manu ſpeculatoris reqrā. Et tu fili hoīs ſpeculatorē dedi te domui iſrl̄. Audiēs ergo ex ore meo ſermonē: annūciabis eis ex me. Si me dicēte ad ipſū: impie morte morieris: nō fueris locut⁹ vt ſe cuſtodiat impius a via ſua. Ipſe impius ī iniqtate ſua morietur: ſanguinē aūt eius de manu tua reqrā. Si aūt annūciante te ad ipſū vt a viis ſuis cōuertatur: non fuerit cōuerſus a via ſua: ipſe in iniqtate ſua morietur. Porro tu animā tuam liberaſti. Tu ergo fili hominis dic ad domū iſrael. Sic locuti eſtis dicētes. Iniqtates nr̄e & pctā noſtra ſup nos ſunt: & in ipſis nos tabeſcimus. Quō ergo viuere poterimus? Dic ad eos. Viuo ego dicit dominus deus. Nolo ∞ mortē impii: ſed vt conuertatur impius ∞∞∞∞ a via ſua & viuat. Cōuertimini cōuertimini a viis vr̄is peſſimis. Et quare moriemini dom⁹ iſrael? Tu itaq̧ fili hominis dic ad filios populi tui. Iuſticia iuſti nō liberabit eum in quacunq̧ die peccauerit: & impietas impii non nocebit ei ∞ in quacūq̧ die cōuerſus fuerit ab ipietate ſua. Et iuſtus nō poterit viuere in iuſticia ſua in quacūq̧ die peccauerit. Etiā ſi dixero iuſto q̄ vita viuat: & cōfiſus in iuſticia ſua fecerit iniquitatem: oēs iuſticie ei⁹ obliuioni tradentur: & in iniqtate ſua quā operatus eſt in ipſa morietur. Si aūt dixero impio: morte morieris: & egerit penitētiā a peccato ſuo: feceritq̧ iudiciū & iuſticiā. Et pignus reſtituerit ille ipius: rapināq̧ reddiderit: in mādatis vite ambulauerit: nec fecerit qcq̄ iniuſtū: vita viuet: & non morietur. Oīa pctā eius q̄ peccauit nō iputabūtur ei. Iudiciū & iuſticiā fecit: vita viuet. Et dixerūt filii populi tui. Nō eſt equi ponderis via dn̄i: & ipſorum via iniuſta eſt. ∞∞

ſe cuſtodierit: & veniens gladius tulerit ex ipſis animā: ipſa ppt̄ ſuam iniqtatē capta eſt: at ſanguinē eius
φυλάξηται, καὶ ἐπελθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυχήν, αὐτὴ διὰ τὴν αὐτῆς ἀνομίαν ἐλήφθη, τὸ δὲ αἷμα αὐτῆς
de manu ſpeculatoris requirā. & tu fili hominis
ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσω. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου
ſpeculatorē dedi te domui iſrael: & audies ex
σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ
ore meo ſmonē: & annūciabis eis a me: cū
στόματός μου λόγον, καὶ ἀναγγελεῖς αὐτοῖς ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἐν τῷ
dixero ego peccatori morte morieris: & non locutus
εἰπεῖν με τῷ ἁμαρτωλῷ θανάτῳ ἀπολῇ, καὶ μὴ λαλήσῃς B.4.d.
fueris vt cuſtodiatur impius a via ſua: ipſe iniquus iniqtate ſua morietur: at ſanguinē eius ex
τοῦ φυλάξασθαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ ἄνομος τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς
manu tua requiram. tu aūt ſi pnunciaueris impio
χειρός σου ἐκζητήσω. σὺ δὲ ἐὰν προαναγγείλῃς τῷ ἀσεβεῖ
viam ſuam vt cōuertatur ab ea: & nō fuerit ɔuerſ⁹
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀποστρέψαι ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ
a via ſua: iſte impietate ſua morie
ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, οὗτος τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖ
tur: & tu aiam tuam liberabis. & tu fili homi
ται, καὶ σὺ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξαιρήσῃ. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώ
nis dic domui iſrael: ſic locuti eſtis dicentes:
που εἶπον τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, οὕτως ἐλαλήσατε λέγοντες, C
errores nr̄i & iniqtates nr̄e ſup nos ſunt: & in
αἱ πλάναι ἡμῶν καὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐφ᾽ ἡμῖν εἰσιν, καὶ ἐν
ipſis nos tabeſcimus & quō viuemus dic eis?
αὐταῖς ἡμεῖς τηκόμεθα, καὶ πῶς ζησόμεθα; εἶπον αὐτοῖς,
viuo ego dicit dn̄s dn̄s: nō volo mortem
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύριος, οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ
impii: quātū vt ɔuertat̄ impius a via ſua & viuat
ἀσεβοῦς, ὡς ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ζῆν B.18.f.
ipſe. cōuerſione cōuertimini a via vr̄a
αὐτόν. ἀποστροφῇ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν τῆς
mala: & q̄re moriemini dom⁹ iſrael. & tu fili
πονηρᾶς, καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκετε οἶκος ἰσραήλ. καὶ σὺ υἱὲ
hoīs dic ad filios ppl̄i tui: iuſticia
ἀνθρώπου εἶπον πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, δικαιοσύνη
iuſti non liberabit eum: in q̄ die errauerit: &
δικαίου οὐ μὴ ἐξέληται αὐτόν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ, καὶ
iniqtas impii nō nocebit ei in q̄ die ɔuerſ⁹ fuerit ab iniqtate ſua: & iuſtus non poterit
ἀνομία ἀσεβοῦς οὐ μὴ κακώσῃ αὐτὸν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ δίκαιος οὐ μὴ δύνηται
ſaluari in die peccati eius: cū dixero ego
σωθῆναι ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ
iuſto vita viuet: & iſte cōfidit in iuſticia
δικαίῳ ζωῇ ζήσεται, καὶ οὗτος πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύ
ſua & fecerit iniqtatē: oēs iuſticie ei⁹ non
νῃ αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ ἀνομίαν, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ οὐ
memorabunt̄: in iniqtate ſua quā fecit in ipſa
μὴ ἀναμνησθῶσιν, τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ᾗ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ
morieť & cū dixero ego impio morte morie
ἀποθανεῖται καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν ἐμὲ τῷ ἀσεβεῖ θανάτῳ θανα
ris: & ɔuerſus fuerit ab iniqtate ſua: &
τωθήσῃ, καὶ ἀποστρέψει ἀπὸ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ, καὶ D
fecerit iudiciū & iuſticiam: & pignora reſtitue
ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐνεχυράσματα ἀποδῷ,
rit: & rapinas reddiderit: in precepto vite
καὶ ἁρπάγματα ἀποτίσῃ, ἐν προστάγματι ζωῆς
ambulauerit vt nō faciat iniuſtū: vita viuet &
διαπορεύηται τοῦ μὴ ποιῆσαι ἄδικον, ζωῇ ζήσεται καὶ
non morieť. oīa peccata eius q̄ peccauit
οὐ μὴ ἀποθάνῃ. πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἃς ἥμαρτεν
non memorabūť: q2 iudiciū & iuſticiam fecit:
οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν, ὅτι κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐποίησεν,
in ipſis viuet. & dicent filii ppl̄i tui: nō
ἐν αὐτοῖς ζήσεται. καὶ ἐροῦσιν οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, οὐκ
recta via dn̄i: & hec via eoꝝ nō recta
εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου, καὶ αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα

Digitized by Google

cū reuerſ⁹ fuerit iuſt⁹ a iuſticia ſua:
ἐν τῷ ἀποςρέψαι δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ,
ꝛ fecerit iniq̄tates: morietur in eis. ꝛ cū
καὶ ποιήσῃ ἀνομίας, ἀποθανεῖται ἐν αὐταῖς. καὶ ἐν τῷ
3.18.c. ꝯuerſ⁹ fuerit peccator ab iniq̄tate ſua: ꝛ
ἀποςρέψαι τὸν ἁμαρτωλὸν ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ
E fecerit iudiciū ꝛ iuſticiam: in ipſis ipſe viuet.
ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ζήσεται.
ꝛ dixiſtis: nō recta via dn̄i: vnūquēq; in vijs
καὶ εἴπατε, οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου, ἕκαςον ἐν ταῖς ὁδοῖς
ſuis iudicabo vos dom⁹ iſrael. ꝛ factū ē in duo-
αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶκος ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δω-
decimo anno in decimo mēſe quinta mēſis
δεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς τῆς
captiuitatis nr̄e: venit ſaluat⁹ ad me de hie
αἰχμαλωσίας ἡμῶν, ἦλθεν ὁ ἀνασωθεὶς πρός με ἀπὸ ἱε-
ruſalem dicēs: capta ē ciuitas: ꝛ facta ē ſup me man⁹
ρουσαλὴμ λέγων, ἑάλω ἡ πόλις, καὶ ἐγενήθη ἐπ᾽ ἐμὲ χεὶρ
dn̄i veſpere anteq̄ veniret ipſe: ꝛ aperuit meū os
κυρίου ἑσπέρας πρὶν ἐλθεῖν αὐτόν, καὶ ἤνοιξέν μου τὸ ςό-
vt venit ad me mane: ꝛ apertū os
μα ὡς ἦλθεν πρός με τοπρωΐ, καὶ ἀνοιχθὲν τὸ ςόμα
meū nō ſiluit āpli⁹. ꝛ factū ē verbū dn̄i ad me
μου οὐ συνεχέθη ἔτι. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με
dicēs: fili hoīs hītantes deſertas
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου οἱ κατοικοῦντες τὰς ἠρημωμένας
in t̄ra iſrael loquētes aiunt. vn⁹ erat abra-
ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραὴλ λέγοντες λέγουσιν. εἷς ἦν ἀβρα-
am ꝛ poſſedit terrā: ꝛ nos plures ſum⁹: nobis da
ὰμ καὶ κατέσχεν τὴν γῆν, καὶ ἡμεῖς πλείους ἐσμέν, ἡμῖν δέ-
ta eſt t̄ra in poſſeſſionē: ꝓpterea dic eis hec
δοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν, διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς τά-
F dicit dn̄s dn̄s: ſup ſanguinē comeditis: ꝛ
δε λέγει κύριος κύριος, ἐπὶ αἵματος τρώγετε, καὶ τοὺς
oculos vr̄os leuatis ad abominationes vr̄as:
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἴρετε εἰς τὰ βδελύγματα ὑμῶν,
ꝛ ſanguinē effūditis ꝛ terrā hereditabitis: ꝛ ſteti
καὶ αἷμα ἐκχέετε καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε; καὶ ἔςη-
ſtis in gladijs vr̄is: feciſtis abominationē:
τε ἐν ταῖς ῥομφαίαις ὑμῶν, ἐποιήσατε προσόχθισμα,
ꝛ vnuſq̄ſq; vxorē ꝓximi ſui polluiſ-
καὶ ἕκαςος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμολύνα-
tis: ꝛ terrā hereditabitis: hec dices eis:
τε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε; τάδε ἐρεῖς αὐτοῖς,
hec dicit dn̄s dn̄s. viuo ego ꝑfecto q̄ in deſo
τάδε λέγει κύριος κύριος. ζῶ ἐγὼ ἦ μὴν οἱ ἐν ταῖς ἠρη-
latis: gladijs cadent: ꝛ q̄ in facie
μωμέναις, μαχαίραις πεσοῦνται, καὶ οἱ ἐπὶ προσώ-
campi: beſtijs agri dabuntur
που τοῦ πεδίου, τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ δοθήσονται
in eſcam: ꝛ eos q̄ in muratis ꝛ qui
εἰς κατάβρωμα, καὶ τοὺς ἐν τετειχισμέναις καὶ τοὺς
in ſpeluncis: morte interficiam. ꝛ dabo
ἐν τοῖς σπηλαίοις, θανάτῳ ἀποκτενῶ. καὶ δώσω
t̄rā deſtā: ꝛ peribit ſupbia fortitudis e-
τὴν γῆν ἔρημον, καὶ ἀπολεῖται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐ-
ius: ꝛ deſolabunt̄ mōtes iſrael eo q̄d nō ſit
τῆς, καὶ ἐρημωθήσεται τὰ ὄρη ἰσραὴλ διὰ τὸ μὴ εἶναι
G ptranſiens: ꝛ cognoſcēt q̄a ego ſum dn̄s. ꝛ
διαπορευόμενον, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ
faciam terrā eoꝝ deſertā. ꝛ deſolabitur ꝓpt
ποιήσω τὴν γῆν αὐτῶν ἔρημον. καὶ ἐρημωθήσεται διὰ
vniuerſas abominatiōes ſuas q̄s fecerunt. ꝛ
πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἃ ἐποίησαν. καὶ
tu fili hoīs filij ppl̄i tui loquentes
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου οἱ λαλοῦντες
de te iuxta muros ꝛ in oſtijs
περὶ σοῦ παρὰ τὰ τείχη καὶ ἐν τοῖς πυλῶσιν
domoꝝ: ꝛ loquuntur vnuſq̄ſq;
τῶν οἰκιῶν, καὶ λαλοῦσιν ἕκαςος

Cum enī receſſerit iuſt⁹ a iuſticia ſua: feceritq; ini quitates: morietur in eis. Et cū receſſerit impius ab impietate ſua: feceritq; iudicium & iuſticiam: viuet in eis. Et dicitis. Non eſt recta via dn̄i. Vnūquēq; iuxta vias ſuas iudicabo de vobis domus iſrael. Et factū eſt in duodecimo anno in decimo menſe: in quinta menſis tranſmigrationis noſtre venit ad me qui fugerat de hieruſalem dicens. Vaſtata eſt ciuitas. Manus aūt dn̄i facta fuerat ad me veſpere anteq̄ veniret qui fugerat: aperuitq; os meū donec veniret ad me mane: & apto ore meo non ſilui amplius. Et factū eſt verbum domini ad me dicēs. Fili hoīs: qui habitāt in ruinoſis his: ſuper humū iſrael loquentes aiunt. Vnus erat abraā & hereditate poſſedit terram. Nos aūt multi ſumus: nobis data eſt terra in poſſeſſionem. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dominus de⁹. Qui in ſanguine comeditis & oculos vr̄os leuatis ad imūdicias vr̄as & ſanguinē funditis: nū q̄d terrā hereditate poſſidebitis? Stetiſtis in gladiis vr̄is: feciſtis abominatiōes: & vnuſq̄ſq; vxorem proximi ſui polluit: & t̄rā hereditate poſſidebitis? Hec dices ad eos. Sic dicit dominus deus. Viuo ego: quia qui in ruinoſis habitant gladio cadent: & qui in agro eſt: beſtiis tradetur ad deuorādū: qui autē in preſidiis & ſpeluncis ſunt: peſte morientur. Et dabo terram in ſolitudinē & in deſertū: & dficiet ſupba fortitudo ei⁹: & deſolabūtur montes iſrael: eo q̄ nullus ſit qui per eos tranſeat. Et ſcient q̄a ego dn̄s: cū dedero terrā eorū deſolatā & deſertā ꝓpter vniuerſas abominationes ſuas quas operati ſunt. Et tu fili hoīs: filii populi tui qui loquūtur de te iuxta muros & in oſtiis domorū: & dicunt vnus

בְּשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל
וּמֵת בָּהֶם׃ וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ
וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲלֵיהֶם הוּא
יִחְיֶה׃ וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ
אֲדֹנָי אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם — שפט
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה — היה
שָׁנָה בָּעֲשִׂרִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ
לְגָלוּתֵנוּ בָּא אֵלַי הַפָּלִיט — גלה בוא
מִירוּשָׁלַם לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר׃ — פלט נכה
וְיַד יְהוָה הָיְתָה אֵלַי בָּעֶרֶב לִפְנֵי — היה פנה
בּוֹא הַפָּלִיט וַיִּפְתַּח אֶת פִּי עַד — פתח פה
בּוֹא אֵלַי בַּבֹּקֶר וַיִּפָּתַח פִּי וְלֹא
נֶאֱלַמְתִּי עוֹד׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה — אלם
אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם יֹשְׁבֵי הֶחֳרָבוֹת
הָאֵלֶּה עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים
לֵאמֹר אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירַשׁ — ירש
אֶת הָאָרֶץ וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה — רבב
הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃ לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם — ירש
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה עַל הַדָּם
תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גִּלּוּלֵיכֶם — אכל נשא
וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ — גלל שפך
עֲמַדְתֶּם עַל חַרְבְּכֶם עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה — ירש עשה
וְאִישׁ אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם — תעב
וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ כֹּה תֹאמַר אֲלֵהֶם
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי אָנִי אִם
לֹא אֲשֶׁר בֶּחֳרָבוֹת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ — נפל
וַאֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחַיָּה נְתַתִּיו — פנה נתן
לְאָכְלוֹ וַאֲשֶׁר בַּמְּצָדוֹת וּבַמְּעָרוֹת — צוד
בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ
שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֻזָּהּ — שמם שבת
וְשָׁמְמוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עֹבֵר׃ — נאה עזז
וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת — עבר נתן
הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה עַל כָּל
תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ׃ וְאַתָּה בֶן אָדָם — עשה
בְּנֵי עַמְּךָ הַנִּדְבָּרִים בְּךָ אֵצֶל — דבר
הַקִּירוֹת וּבְפִתְחֵי הַבָּתִּים וְדִבֶּר חַד — בית אחד

אֶת אַחַד אִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר
בֹּאוּ נָא וְשִׁמְעוּ מָה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא בוא יצא
מֵאֵת יְהוָה׃ וְיָבוֹאוּ אֵלֶיךָ כִּמְבוֹא בוא
עָם וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת פנה
דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי עֲגָבִים את עשה
בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִצְעָם פה
לִבָּם הֹלֵךְ׃ וְהִנְּךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים הנה שור
יְפֵה קוֹל וּמֵטִב נַגֵּן וְשָׁמְעוּ יטב
אֶת דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם׃ עשה
וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא בוא נבא
הָיָה בְתוֹכָם׃

C. xxxiiij. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן היה
אָדָם הִנָּבֵא עַל רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל רעה
הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לָרֹעִים כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי רֹעֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן
יִרְעוּ הָרֹעִים׃ אֶת הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ אכל
וְאֶת הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבָּחוּ לבש ברא
הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ׃ אֶת הַנַּחְלוֹת לֹא זבח רעה
חִזַּקְתֶּם וְאֶת הַחוֹלָה לֹא רִפֵּאתֶם חלה
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת חלה שבר
הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבֹתֶם וְאֶת הָאֹבֶדֶת דחה שוב
לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם רדה
אֹתָם וּבְפָרֶךְ׃ וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי פוץ
רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה לְאָכְלָה לְכָל חַיַּת היה
הַשָּׂדֶה וַתְּפוּצֶינָה׃ יִשְׁגּוּ צֹאנִי חיה שגה
בְּכָל הֶהָרִים וְעַל כָּל גִּבְעָה רָמָה
וְעַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ נָפֹצוּ צֹאנִי פנה
וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ׃ לָכֵן רֹעִים דרש בקש
שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃ חַי אָנִי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא יַעַן הֱיוֹת היה
צֹאנִי לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה בזז
לְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רֹעֶה
וְלֹא דָרְשׁוּ רֹעַי אֶת צֹאנִי וַיִּרְעוּ
הָרֹעִים אוֹתָם וְאֶת צֹאנִי לֹא
רָעוּ׃ לָכֵן הָרֹעִים שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃

ad alterũ vir ad proxi
mum ſuum loquentes:
venite & audiamus quis
ſit ſermo egrediens
a dño. Et veniunt ad te
quaſi ſi ingrediatur
populus: & ſedent corã
te populus meus: & audiũt
ſermones tuos & non
faciũt eos: quia in canti=
cũ oris ſui vertunt illos:
& auariciã ſuam ſequitur
cor eorũ: & es eis quaſi
carmen muſicum quod
ſuaui dulciq; ſono cani
tur. Et audiunt
verba tua & non faci=
unt ea
& cũ venerit qđ predictũ
eſt ecce enim venit: tunc
ſcient quod prophetes fue
rit inter eos. 34.

ET factum eſt verbũ
dñi ad me dicẽs. Fi
li hominis: ppheta de
paſtoribus iſrael:
propheta & dices paſto
ribus: hec
dicit dominus deus. Ve
paſtoribus iſrael:
qui paſcebant ſemetip=
ſos. Nonne greges a
paſtoribus paſcuntur.
Lac comedebatis:
& lanis operiebamini:
& qđ craſſum erat occi=
debatis: gregẽ aũt meũ
nõ paſcebatis. Quod in
firmũ fuit nõ cõſolidaſtis:
& qđ egrotũ non ſana
ſtis. Quod confractũ eſt
non alligaſtis: &
quod abiectum eſt nõ re
duxiſtis: & qđ perierat
non queſiſtis: ſed cum
auſteritate imperabatis
eis & cũ potẽtia. & diſp
ſe ſunt oues mee eo quod nõ
eſſet paſtor: & facte ſunt
in deuorationẽ oĩm be=
ſtiarũ agri & diſperſe ſũt.
Errauerunt greges mei
in cunctis mõtibus & in
vniuerſo colle excelſo:
& ſup omnẽ faciẽ terre
diſperſi ſũt greges mei:
& non erat qui requireret.
Nõ erat inquã qui requireret.
Propterea paſtores au=
dite verbum dñi. Viuo
ego dicit dñs deus: quia
pro eo quod facti ſunt
greges mei in rapinã: &
oues mee ĩ deuorationẽ
omniũ beſtiarum agri:
eo quod nõ eſſet paſtor:
neq; enĩ queſierũt paſto
res gregẽ meũ: ſed paſce
bant paſtores ſemetip=
ſos & greges meos non
paſcebãt. Propterea pa
ſtores audite verbũ dñi.

fratri ſuo ⁊ vnuſquiſq; primo ſuo dicens
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ λέγον
tes: cõueniamus ⁊ audiamus pcedentia a
τες, συνέλθωμεν καὶ ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ
dño. ⁊ veniunt ad te: quõ cõuenit pplꝰ: ⁊
κυρίου, καὶ ἔρχονται πρὸς σέ, ὡς συμπορεύεται λαός, καὶ
ſedent coram te ⁊ audiunt verba tua: ⁊
κάθηνται ἐναντίον σου καὶ ἀκούουσι τὰ ῥήματά σου, καὶ
non: facient ea: quia mẽdatiũ in ore ſuo
οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
ipi faciunt: ⁊ poſt ſordes ſuaſq; eoꝝ
αὐτοὶ ποιοῦσι, καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων αὐτῶν ἡ καρ
coꝝ graditur: ⁊ es eis quaſi vox pſalterij
δία αὐτῶν πορεύεται, καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου
dulciſoni cõcini: ⁊ audient tua verba: ⁊
ἡδυφώνου εὐαρμόστου, καὶ ἀκούσονταί σου τὰ ῥήματα, καὶ
non facient ea. ⁊ cum venerit: dicent
οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά. καὶ ἡνίκα ἐὰν ἔλθῃ, ἐροῦσιν
ecce venit: ⁊ ſcient quia ppheta fuit in medio
ἰδοὺ ἥκει, καὶ γνώσονται ὅτι προφήτης ἦν ἐν μέσῳ
eoꝝ.
αὐτῶν. Ca. 34.

ET factũ eſt verbũ dñi ad me dicẽs: fili homi A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ
nis ppheta ſup paſtores iſrael: pro Hiere. 23.a.
που προφήτευσον ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοῦ ἰσραήλ, προφή
pheta ⁊ dic: hec dicit dñs dñs: o paſtores
τευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος κύριος, ὦ ποιμένες
iſrael: nũqd paſcunt paſtores ſemetipſos: nõne oues
ἰσραήλ, μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, οὐ τὰ πρόβα
paſcunt paſtores: ecce lac comeditis: ⁊
τα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; ἰδοὺ τὸ γάλα κατέσθιετε,
lanis operimini: ⁊ craſſum occiditis: ⁊
καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, καὶ τὸ παχὺ σφάζετε, καὶ
oues meas nõ paſcitis: qđ infirmũ fuit nõ cõfortaſtis:
τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκετε, τὸ ἠσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύσατε,
⁊ confractũ nõ alligaſtis: ⁊ errans
καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώ
nõ reduxiſtis: ⁊ qđ perijt non queſi
μενον οὐκ ἐπεστρέψατε, καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσα
ſtis: ⁊ forte affixiſtis labore. ⁊ diſperſe
τε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε μόχθῳ. καὶ διεσπά
ſunt oues mee eo qđ nõ erãt paſtores: ⁊ facte
ρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ ἐγενή
ſunt ĩ deuorationẽ oibꝰ beſtijs agri: ⁊ diſp
θη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ, καὶ διε
ſe ſunt oues in oĩ mõte: ⁊ ſup oẽm col B
σπάρη τὰ πρόβατα ἐν παντὶ ὄρει, καὶ ἐπὶ πάντα βου
lem excelſuz: ⁊ ſup faciem oĩs tre diſpſe
νὸν ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς διεσπά
ſũt: ⁊ nõ fuit requirens neq; reducẽs. ppterea pa
ρη, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν οὐδὲ ὁ ἀποστρέφων. διὰ τοῦτο ποι
ſtores audite verbũ dñi: viuo ego dicit dñs do
μένες ἀκούσατε λόγον κυρίου, ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύ
minꝰ: pfecto p eo qđ facte ſunt oues mee in
ριος, ἦ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς
predam: ⁊ facti ſunt greges mei in deuoratio
προνομήν, καὶ γενέσθαι τὰ ποίμνιά μου εἰς κατάβρω
nẽ oibꝰ beſtijs campi: eo qđ nõ ſint
μα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου, παρὰ τὸ μὴ εἶ
paſtores ⁊ nõ queſierunt paſtores o
ναι ποιμένας, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν οἱ ποιμένες τὰ πρό
ues meas: ⁊ pauerunt paſtores ſemetipſos:
βατά μου, καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, τὰ
at oues mee nõ paſte ſunt. ppterea paſtores
δὲ πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκησαν. διὰ τοῦτο ποιμένες
audite verbũ dñi.
ἀκούσατε λόγον κυρίου.

C

hec dicit dñs: ecce ego ſup paſtores: ⁊
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ
requiram oues meas ex manib⁹ eorū: ⁊
ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ
auertam eos ne paſcant oues meas:
ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου,
⁊ non paſcent vltra paſtores eas. ⁊ liberabo
καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά. καὶ ἐξελοῦμαι
oues meas de ore eorū: ⁊ nō erūt
τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔσονται
eis vltra in deuorationē. q2 hec dicit domi
αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα. διότι τάδε λέγει κύρι
n⁹ dñs: ecce ego requiram oues meas ⁊ viſi
ος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἐπι
tabo eas: ſicut qrit paſtor gregem ſu
σκέψομαι αὐτά, ὥσπερ ζητεῖ ὁ ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐ
um: die qñ fuerit caligo ⁊ nubes in medio ouium
τοῦ, ἡμέρᾳ ὅταν ᾖ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβά
ſuarū ſeparataꝝ. ſic requirā
των αὐτοῦ διακεχωρισμένων. οὕτως ἐκζητήσω τὰ
oues meas: ⁊ eruam eas de oi lo
πρόβατά μου, καὶ ἀπελάσω αὐτὰ ἀπὸ παντὸς τό
co vbi diſperſe ſunt illic in die nebule ⁊ caliginis:
που οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ νεφέλης καὶ γνόφου,
⁊ educam eos de gētib⁹: ⁊ ɔgregabo eos de
καὶ ἐξάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ
regiōib⁹: ⁊ inducā eos in trā ſuam: ⁊
τῶν χωρῶν καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ
paſcam eos ſup mōtes iſrael: ⁊ in valli
βοσκήσω αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραήλ, καὶ ἐν ταῖς φά
bus ⁊ in oi hītatione terre: in paſtu bono pa
ραγξι καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ τῆς γῆς, ἐν νομῇ ἀγαθῇ βο
ſcam eos in mōte excelſo iſrael: ⁊ erunt oui
σκήσω αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει τῷ ὑψηλῷ ἰσλ, καὶ ἔσονται αἱ μάν
lia eoꝝ illic ⁊ dormient illic: ⁊ requieſ
δραι αὐτῶν ἐκεῖ καὶ κοιμηθήσονται ἐκεῖ, καὶ ἀναπαύ
cent in delitijs bonis. ⁊ in paſtu pigui paſcentur
σονται ἐν τρυφῇ ἀγαθῇ. καὶ ἐν νομῇ πίονι βοσκηθήσονται
ſup mōtes iſrael. ego paſcam oues meas:
ἐπὶ τῶν ὀρέων ἰσραήλ. ἐγὼ βοσκήσω τὰ πρόβατά μου,
⁊ ego requieſcere faciā eas: hec dicit dñs dñs
καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω αὐτά, τάδε λέγει κύριος κύριος. τὸ
qd perierat requirā: ⁊ qd errauerat reducam: ⁊
ἀπολωλὸς ζητήσω, καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω, καὶ
confractum alligabo: ⁊ deficiēs con
τὸ συντετριμμένον καταδήσω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνι
fortabo: ⁊ forte cuſtodiā. ⁊ paſcam illas cū
σχύσω, καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω, καὶ βοσκήσω αὐτὰ με
iudicio: ⁊ vos oues mee. hec dicit
τὰ κρίματος, καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου. τάδε λέγει
dñs dñs: ecce ego diiudicabo inter ouem ⁊
κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον προβάτου καὶ
ouem: arietes ⁊ hircos: ⁊ nōne ſatis vobis qz
προβάτου, κριῶν καὶ τράγων, καὶ οὐχ ἱκανὸν ὑμῖν ὅτι
bonā paſtā paſcebatis: ⁊ reliquias paſt⁹
τὴν καλὴν νομὴν ἐνέμεσθε, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς νομῆς
vrī ɔculcabatis pedib⁹ vrīs: ⁊ puriſſi
ὑμῶν κατεπατεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν; καὶ τὸ καθεστη
mā aquā bibebatis: ⁊ reliquū pedib⁹
κὸς ὕδωρ ἐπίνετε, καὶ τὸ καταλοιπον τοῖς ποσὶν
vrīs turbabatis: ⁊ oues mee ɔculcatio
ὑμῶν ἐταράσσετε, καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήματα
nes pedū vroꝝ paſcebāt: ⁊ turbatam
τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐνέμοντο, καὶ τὸ τεταραγμένον
aquā a pedib⁹ vrīs bibebāt. ꝑpterea hec
ὕδωρ ὑπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἔπινον. διὰ τοῦτο τά
dicit dñs dñs: ecce ego iudicabo inter
δε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον
ouem fortē ⁊ infirmā: in ſct lateribus
προβάτου ἰσχυροῦ καὶ ἀσθενοῦς, ἐπὶ δὲ ταῖς πλευραῖς
⁊ hūeris vrīs ipellebatis:
καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν διωθεῖσθε;

D E F

Hec dicit dominus de⁹. Ecce ego ipſe ſuper paſtores: & requirā gregem meū de manu eorū: & ceſſare faciā: vt vltra non paſcant gregē meū: nec paſcāt amplius paſtores ſemetipſos. Et liberabo gregem meū de ore eorū: & nō erit vltra eis in eſcam: quia hec dicit dñs de⁹. Ecce ego ipſe requiram oues meas & viſitabo eas: ſicut viſitat paſtor gregem ſuū: in die qñ fuerit in medio ouiū ſuarum diſſipatarū: ſic viſitabo oues meas: & liberabo eas de omnibus locis in quibus diſperſe fuerant in die nubis & caliginis. Et educam eas de populis: & cōgregabo eas de terris: & inducam eas in terram ſuam: & paſcam eas in montibus iſrael in riuis & in cunctis ſedibus terre. In paſcuis vberrimis paſcam eas: et in montibus excelſis iſrael erunt paſcue earū. Ibi requieſcent in herbis virentibus: & in paſcuis pinguibus paſcentur ſuper montes iſrael. Ego paſcā oues meas: & ego eas accubare faciā dicit dñs deus. Quod perierat requiram: & quod abiectum erat reducam: & qđ cōfractū fuerat alligabo: & qđ infirmū fuerat cōſolidabo: & quod pingue & forte cuſtodiā: & paſcam illas in iudicio. Vos autem greges mei: hec dicit dñs deus. Ecce ego iudico iter pecus & pecus: arietum et hyrcorū. Nonne ſatis vobis erat paſcua bona depaſci. Inſup & reliqas paſcuaꝝ vrarū cōculcaſtis pedibus vrīs: & cū puriſſimā aquā biberetis: reliquam pedibus veſtris turbaſtis. Et oues mee his que cōculcata pedibus vrīs fuerant paſcebātur: & q̄ pedes vrī turbauerāt hec bibebāt. Propterea hec dicit dñs de⁹ ad vos. Ecce ego ipſe iudico inter pecus pingue & macilentum. Pro eo ꝙ lateribus & humeris ipingebatis:

כה אמר אדני יהוה הנני אל
הרעים ודרשתי את צאני מידם
והשבתים מרעות צאן ולא ירעו
עוד הרעים אותם והצלתי צאני
מפיהם ולא תהיין להם לאכלה׃
כי כה אמר אדני יהוה הנני
אני ודרשתי את צאני ובקרתים׃
כבקרת רעה עדרו ביום היותו
בתוך צאנו נפרשות כן אבקר
את צאני והצלתי אתהם מכל
המקומת אשר נפצו שם ביום
ענן וערפל׃ והוצאתים מן העמים
וקבצתים מן הארצות והביאותים
אל אדמתם ורעיתים אל הרי
ישראל באפיקים ובכל מושבי
הארץ׃ במרעה טוב ארעה אותם
ובהרי מרום ישראל יהיה נוהם
שם תרבצנה בנוה טוב ומרעה
שמן תרעינה אל הרי ישראל׃
אני ארעה צאני ואני ארביצם
נאם אדני יהוה׃ את האבדת
אבקש ואת הנדחת אשיב
ולנשברת אחבש ואת החולה
אחזק ואת השמנה ואת החזקה
אשמיד ארענה במשפט׃ ואתנה
צאני כה אמר אדני יהוה הנני
שפט בין שה לשה לאילים
ולעתודים׃ המעט מכם המרעה
הטוב תרעו ויתר מרעיכם תרמסו
ברגליכם ומשקע מים תשתו
ואת הנותרים ברגליכם תרפשון׃
וצאני מרמס רגליכם תרעינה
ומרפש רגליכם תשתינה׃ לכן כה
אמר אדני יהוה אליהם הנני אני
ושפטתי בין שה בריה ובין שה
רזה׃ יען בצד ובכתף תהדפו

שבת
נצל
היה
היה
פרש בקר
קום פוץ
יצא
בוא
רעה
אפק ישב
רעה
רום היה
רבץ
בקש דחה
שוב שבר
חבש חלה
חזק שמד
רעה שפט
את
עתד רעה
רמס
שקע שתה
יתר רפש
ברא
צדד הדף

Digitized by Google

אֶת אַחַד אִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר
בֹּאוּ נָא וְשִׁמְעוּ מַה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא — בוא יצא
מֵאֵת יְהוָה׃ וְיָבוֹאוּ אֵלֶיךָ כִּמְבוֹא — בוא
עָם וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת — פנה
דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי עֲגָבִים — את עשה
בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִצְעָם — פה
לִבָּם הֹלֵךְ׃ וְהִנְּךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים — הנה שיר
יְפֵה קוֹל וּמֵטִב נַגֵּן וְשָׁמְעוּ — יטב
אֶת דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם׃ — עשה
וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא — בוא נבא
הָיָה בְתוֹכָם׃

C.xxxiiij. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן — היה
אָדָם הִנָּבֵא עַל רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל — רעה
הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לָרֹעִים כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי רֹעֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן
יִרְעוּ הָרֹעִים׃ אֶת הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ — אכל
וְאֶת הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבָּחוּ — לבש ברא
הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ׃ אֶת הַנַּחְלוֹת לֹא — זבח רעה
חִזַּקְתֶּם וְאֶת הַחוֹלָה לֹא רִפֵּאתֶם — חלה
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת — חלה שבר
הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבֹתֶם וְאֶת הָאֹבֶדֶת — דחה שוב
לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם — רדה
אֹתָם וּבְפָרֶךְ׃ וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי — פוץ
רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה לְאָכְלָה לְכָל חַיַּת — היה
הַשָּׂדֶה וַתְּפוּצֶינָה׃ יִשְׁגּוּ צֹאנִי — חיה שגה
בְּכָל הֶהָרִים וְעַל כָּל גִּבְעָה רָמָה
וְעַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ נָפֹצוּ צֹאנִי — פנה
וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ׃ לָכֵן רֹעִים — דרש בקש
שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃ חַי אָנִי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא יַעַן הֱיוֹת — היה
צֹאנִי לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה — בזז
לְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רֹעֶה
וְלֹא דָרְשׁוּ רֹעַי אֶת צֹאנִי וַיִּרְעוּ
הָרֹעִים אֹתָם וְאֶת צֹאנִי לֹא
רָעוּ׃ לָכֵן הָרֹעִים שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃

ad alterū vir ad proxi
mum ſuum loquentes:
venite & audiamus quis
ſit ſermo egrediens
a dño. Et veniunt ad te
quaſi ſi ingrediatur
populus: & ſedent corā
te populus meꝰ: & audiūt
ſermones tuos & non
faciūt eos: qa in canti-
cū oris ſui vertunt illos:
& auariciā ſuam ſequitur
cor eorū: & es eis quaſi
carmen muſicum quod
ſuaui dulciq; ſono cani
tur. Et audiunt
verba tua & non faci-
unt ea
& cū venerit qđ predictū
eſt ecce enim venit: tunc
ſcient ꝙ prophetes fue
rit inter eos. 34.

ET factum eſt verbū
dñi ad me dicēs. Fi
li hominis: ꝓpheta de
paſtoribus iſrael:
propheta & dices paſto
ribus: hec
dicit dominus deuſ. Ve
paſtoribus iſrael:
qui paſcebant ſemetip-
ſos. Nonne greges a
paſtoribus paſcuntur.
Lac comedebatis:
& lanis operiebamini:
& qđ craſſum erat occi-
debatis: gregē aūt meū
nō paſcebatis. Quod in
firmū fuit nō cōſolidaſtis:
& qđ egrotū non ſana
ſtis. Quod confractū eſt
non alligaſtis: &
quod abiectum eſt nō re
duxiſtis: & qđ perierat
non queſiſtis: ſed cum
auſteritate imperabatis
eis & cū potētia. & diſp
ſe ſunt oues mee eo ꝙ nō
eſſet paſtor: & facte ſunt
in deuoratione oīm be-
ſtiarū agri & diſperſe ſūt.
Errauerunt greges mei
in cunctis mōtibus & in
vniuerſo colle excelſo:
& ſup omnē faciē terre
diſperſi ſūt greges mei:
& non erat qui reqreret.
Nō erat inq̄ q reqreret.
Propterea paſtores au-
dite verbum dñi. Viuo
ego dicit dñs deus: qa
pro eo ꝙ facti ſunt
greges mei in rapinā: &
oues mee i deuoratione
omniū beſtiarum agri:
eo ꝙ nō eſſet paſtor:
neq; eni queſierūt paſto
res gregē meū: ſed paſce
bant paſtores ſemetip-
ſos & greges meos non
paſcebāt. Propterea pa
ſtores audite verbū dñi.

fratri ſuo ⁊ vnuſquiſq; ꝓximo ſuo dicen
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ λέγον
tes: cōueniamus ⁊ audiamus ꝓcedentia a
τες, συνέλθωμεν καὶ ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ
dño. ⁊ veniunt ad te: quō cōuenit ppls: ⁊
κυρίου, καὶ ἔρχονται πρὸς σέ, ὡς συμπορεύεται λαός, καὶ
ſedent coram te ⁊ audiunt verba tua: ⁊
κάθηνται ἐναντίον σου καὶ ἀκούουσι τὰ ῥήματά σου, καὶ
non: facient ea: qꝛ mēdatiū in ore ſuo
οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
ipſi faciunt: ⁊ poſt ſordes ſuaſq; cor
αὐτοὶ ποιοῦσιν, καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων αὐτῶν ἡ καρ-
coꝝ graditur: ⁊ es eis ſicut vox pſalterij.
δία αὐτῶν πορεύεται, καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου
dulciſoni cōcinit: ⁊ audient tua verba: ⁊
ἡδυφώνου εὐαρμόστου, καὶ ἀκούσονταί σου τὰ ῥήματα, καὶ
non facient ea. ⁊ cum venerit: dicent
οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά. καὶ ἡνίκα ἐὰν ἔλθῃ, ἐροῦσιν
ecce venit: ⁊ ſcient qꝛ ꝓpheta fuit in medio
ἰδοὺ ἥκει, καὶ γνώσονται ὅτι προφήτης ἦν ἐν μέσῳ
coꝝ.
αὐτῶν. Ca.34.

ET factū eſt verbū dñi ad me dicēs: fili homi
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώ- A
nis ꝓpheta ſup paſtores iſrael: ꝓ
που προφήτευσον ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοῦ ἰσραήλ, προφή- Hiere. 23.a.
pheta ⁊ dic: hec dicit dñs dñs: o paſtores
τευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος κύριος, ὦ ποιμένες
iſrael: nūqd paſcunt paſtores ſemetipſos: nōne oues
ἰσραήλ, μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, οὐ τὰ πρόβα-
paſcunt paſtores? ecce lac comeditis:
τα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; ἰδοὺ τὸ γάλα κατέσθιετε,
⁊ lanis operimini: ⁊ craſſum occiditis: ⁊
καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, καὶ τὸ παχὺ σφάζετε, καὶ
oues meas nō paſcitis: qđ infirmū fuit nō cōfortaſtis:
τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκετε, τὸ ἠσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύσατε,
⁊ confractū nō alligaſtis: ⁊ errans
καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώ-
nō reduxiſtis: ⁊ qđ perijt non queſi
μενον οὐκ ἐπεστρέψατε, καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσα-
ſtis: ⁊ forte aſflixiſtis labore. ⁊ diſperſe
τε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε μόχθῳ. καὶ διεσπά-
ſunt oues mee eo qđ nō erāt paſtores: ⁊ facte
ρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ ἐγενή-
ſunt i deuoratione oībꝰ beſtijs agri: ⁊ diſp
θη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ, καὶ διε-
ſe ſunt oues in oī mōte: ⁊ ſup oēm col- B
σπάρη τὰ πρόβατα ἐν παντὶ ὄρει, καὶ ἐπὶ πάντα βου-
lem excelſum: ⁊ ſup faciem oīs t̄re diſpſe
νὸν ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς διεσπά-
ſūt: ⁊ nō fuit requirens neq; reducēs. ꝓpterea pa-
ρη, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν οὐδὲ ὁ ἀποστρέφων. διὰ τοῦτο ποι-
ſtores audite verbū dñi: viuo ego dicit dñs do-
μένες ἀκούσατε λόγον κυρίου, ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύ-
minꝰ: ꝑfecto ꝓ eo qđ facte ſunt oues mee in
ριος, ἦ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς
predam: ⁊ facti ſunt greges mei in deuoratio-
προνομήν, καὶ γενέσθαι τὰ ποίμνιά μου εἰς κατάβρω-
nē oībꝰ beſtijs campi: eo qđ nō ſint
μα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου, παρὰ τὸ μὴ εἶ-
paſtores ⁊ nō queſierunt paſtores o-
ναι ποιμένας, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν οἱ ποιμένες τὰ πρό-
ues meas: ⁊ pauerunt paſtores ſemetipſos:
βατά μου, καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, τὰ
at oues mee nō paſte ſunt. ꝓpterea paſtores
δὲ πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκησαν. διὰ τοῦτο ποιμένες
audite verbū dñi.
ἀκούσατε λόγον κυρίου.

C

hec dicit dñs: ecce ego ſup paſtores: ꝛ
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ
requiram oues meas ex manib⁹ eoꝝ: ꝛ
ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ
auertam eos ne paſcant oues meas:
ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου,
ꝛ non paſcent vltra paſtores eas. ꝛ liberabo
καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά. καὶ ἐξελοῦμαι
oues meas de ore eoꝝ: ꝛ nõ erũt
τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔσονται
eis vltra in deuorationẽ. qꝛ hec dicit domi
αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα. διότι τάδε λέγει κύρι
nꝰ dñs: ecce ego requiram oues meas ꝛ viſi
ος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἐπι
tabo eas: ſicut q̃rit paſtor gregem ſu
σκέψομαι αὐτά, ὥσπερ ζητεῖ ὁ ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐ
um: die qñ fuerit caligo ꝛ nubes in medio ouium
τοῦ, ἡμέρα ὅταν ᾖ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβά
ſuarũ ſeparataꝝ. ſic requirã
των αὐτοῦ διακεχωρισμένων. οὕτως ἐκζητήσω τὰ
oues meas: ꝛ eruam eas de oĩ lo
πρόβατά μου, καὶ ἀπελάσω αὐτὰ ἀπὸ παντὸς τό
D co vbi diſperſe ſunt illic in die nebule ꝛ caligis:
που οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ νεφέλης καὶ γνόφου,
ꝛ educam eos de gẽtib⁹: ꝛ ꝯgregabo eos de
καὶ ἐξάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ
regiõib⁹ ꝛ inducã eos in t̃rã ſuam: ꝛ
τῶν χωρῶν καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ
paſcam eos ſup mõtes iſrael: ꝛ in valli
βοσκήσω αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραήλ, καὶ ἐν ταῖς φάραγξιν
bus ꝛ in oĩ hitatione terre: in paſtu bono pa
καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ τῆς γῆς, ἐν νομῇ ἀγαθῇ βο
ſcam eos in mõte excelſo iſrael: ꝛ erunt oui
σκήσω αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει τῷ ὑψηλῷ ἰσραήλ, καὶ ἔσονται αἱ μάν
lia eoꝝ illic ꝛ dormient illic: ꝛ requieſ
δραι αὐτῶν ἐκεῖ καὶ κοιμηθήσονται ἐκεῖ, καὶ ἀναπαύ
cent in delitijs bonis. ꝛ in paſtu pigui paſcentur
σονται ἐν τρυφῇ ἀγαθῇ. καὶ ἐν νομῇ πίονι βοσκηθήσονται
ſup mõtes iſrael. ego paſcam oues meas:
ἐπὶ τῶν ὀρέων ἰσραήλ. ἐγὼ βοσκήσω τὰ πρόβατά μου,
ꝛ ego requieſcere faciã eas: hec dicit dñs dñs
καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω αὐτά, τάδε λέγει κύριος κύριος τὸ
qđ perierat requirã: ꝛ qđ errauerat reducam: ꝛ
ἀπολωλὸς ζητήσω, καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω, καὶ
confractum alligabo: ꝛ deficiẽs con
τὸ συντετριμμένον καταδήσω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνι
E fortabo: ꝛ forte cuſtodiã. ꝛ paſcam illas cũ
σχύσω, καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω, καὶ βοσκήσω αὐτὰ μετὰ
iudicio: ꝛ vos oues mee. hec dicit
κρίματος, καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου. τάδε λέγει
dñs dñs: ecce ego diiudicabo inter ouem ꝛ
κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον προβάτου καὶ
ouem: arietes ꝛ hircos: ꝛ nõne ſatis vobis qꝛ
προβάτου, κριῶν καὶ τράγων, καὶ οὐχ ἱκανὸν ὑμῖν ὅτι
bonũ paſtũ paſcebatis: ꝛ reliquias paſt⁹
τὴν καλὴν νομὴν ἐνέμεσθε, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς νομῆς
vrĩ cõculcabatis pedib⁹ vrĩs: ꝛ puriſſi
ὑμῶν κατεπατεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν; καὶ τὸ καθεστη
mã aquã bibebatis: ꝛ reliquũ pedib⁹
κὸς ὕδωρ ἐπίνετε, καὶ τὸ κατάλοιπον τοῖς ποσὶν
vrĩs turbabatis: ꝛ oues mee cõculcatio
ὑμῶν ἐταράσσετε, καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήμα
nes pedũ vrõꝝ paſcebãt: ꝛ turbatam
τα τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐνέμοντο, καὶ τὸ τεταραγμένον
aquã a pedib⁹ vrĩs bibebãt. ꝓpterea hec
ὕδωρ ὑπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἔπινον. διατοῦτο τάδε
dicit dñs dñs: ecce ego iudicabo inter
λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον
F ouem fortẽ ꝛ infirmã: in ãt lateribus
προβάτου ἰσχυροῦ καὶ ἀσθενοῦς, ἐπὶ δὲ ταῖς πλευραῖς
ꝛ hũeris vrĩs ĩpellebatis:
καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν διωθεῖσθε;

Hec dicit dominus deus. Ecce ego ipſe ſuper
paſtores: & requirã gregem meũ de manu eorũ:
& ceſſare faciã: vt vltra non paſcant gregẽ meũ:
nec paſcãt amplius paſtores ſemetipſos. Et liberabo gregem meũ de ore eorũ: & nõ erit vltra
eis in eſcam: quia hec dicit dñs deus. Ecce ego
ipſe requiram oues meas & viſitabo eas:
ſicut viſitat paſtor gregem ſuũ: in die qñ fuerit
in medio ouiũ ſuarum diſſipatarũ: ſic viſitabo
oues meas: & liberabo eas de omnibus
locis in quibus diſperſe fuerant in die
nubis & caliginis. Et educam eas de populis:
& cõgregabo eas de terris: & inducam eas
in terram ſuam: & paſcam eas in montibus
iſrael in riuis & in cunctis ſedibus
terre. In paſcuis vberrimis paſcam eas:
et in montibus excelſis iſrael erunt paſcue earũ.
Ibi requieſcent in herbis virentibus: & in paſcuis pinguibus paſcentur ſuper montes iſrael.
Ego paſcã oues meas: & ego eas accubare faciã
dicit dñs deus. Quod perierat
requiram: & quod abiectum erat reducam:
& qđ cõfractũ fuerat alligabo & qđ infirmũ fuerat cõſolidabo: & quod pingue & forte
cuſtodiã: & paſcam illas in iudicio. Vos autem
greges mei: hec dicit dñs deus. Ecce ego
iudico iter pecus & pecus: arietum
et hyrcorũ. Nonne ſatis vobis erat paſcua
bona depaſci. Inſup & reliqas paſcuaꝝ vrarũ cõculcaſtis pedibus vrĩs: & cũ puriſſimã aquã biberetis: reliquam pedibus veſtris turbaſtis.
Et oues mee his que cõculcata pedibus vrĩs fuerant paſcebãtur: & q̃ pedes vrĩ turbauerãt hec bibebãt. Propterea hec dicit dñs de⁹ ad vos. Ecce
ego ipſe iudico inter pecus pingue & macilentum. Pro eo ꝙ lateribus
& humeris ĩpingebatis:

כה אמר אדני יהוה הנני אל
הרעים ודרשתי את צאני מידם
והשבתים מרעות צאן ולא ירעו — שבת
עוד הרעים אתם והצלתי צאני — נצל
מפיהם ולא תהיין להם לאכלה׃ — פה היה
כי כה אמר אדני יהוה הנני
אני ודרשתי את צאני ובקרתים׃
כבקרת רעה עדרו ביום היותו — היה
בתוך צאנו נפרשות כן אבקר — פרש בקר
את צאני והצלתי אתהם מכל
המקמות אשר נפצו שם ביום — קום פוץ
ענן וערפל׃ והוצאתים מן העמים — יצא
וקבצתים מן הארצות והביאתים — בוא
אל אדמתם ורעיתים אל הרי — רעה
ישראל באפיקים ובכל מושבי — אפק ישב
הארץ׃ במרעה טוב ארעה אתם — רעה
ובהרי מרום ישראל יהיה נוהם — רום היה
שם תרבצנה בנוה טוב ומרעה — רבץ
שמן תרעינה אל הרי ישראל׃
אני ארעה צאני ואני ארביצם
נאם אדני יהוה׃ את האבדת
אבקש ואת הנדחת אשיב — בקש נדח
ולנשברת אחבש ואת החולה — שוב שבר
אחזק ואת השמנה ואת החזקה — חבש חלה
אשמיד ארענה במשפט׃ ואתנה — חזק שמד
צאני כה אמר אדני יהוה הנני — רעה שפט
שפט בין שה לשה לאילים — את
ולעתודים׃ המעט מכם המרעה — עתד רעה
הטוב תרעו ויתר מרעיכם תרמסו — רמס
ברגליכם ומשקע מים תשתו — שקע שתה
ואת הנותרים ברגליכם תרפשון׃ — יתר רפש
וצאני מרמס רגליכם תרעינה
ומרפש רגליכם תשתינה׃ לכן כה
אמר אדני יהוה אליהם הנני אני
ושפטתי בין שה בריה ובין שה — ברא
רזה׃ יען בצד ובכתף תהדפו — צדד כתף

Digitized by Google

נזהר ותבוא חרב ותקח מהם נפש
הוא בעונו נלקח ודמו מיד הצפה
אדרש׃ ואתה בן אדם צפה נתתיך דרש נתן
לבית ישראל ושמעת מפי דבר פה
והזהרת אתם ממני׃ באמרי לרשע זהר
רשע מות תמות ולא דברת מות
להזהיר רשע מדרכו הוא רשע
בעונו ימות ודמו מידך אבקש׃ בקש
ואתה כי הזהרת רשע מדרכו
לשוב ממנה ולא שב מדרכו הוא שוב
בעונו ימות ואתה נפשך הצלת׃ נצל
ואתה בן אדם אמר אל בית ישראל
כן אמרתם לאמר כי פשעינו
וחטאתינו עלינו ובם אנחנו
נמקים ואיך נחיה׃ אמר אליהם חי מקק חיה
אני נאם אדני יהוה אם אחפץ חפץ
במות הרשע כי אם בשוב רשע
מדרכו וחיה שובו שובו מדרכיכם
הרעים ולמה תמותו בית ישראל׃ רעע
ואתה בן אדם אמר אל בני עמך
צדקת הצדיק לא תצילנו ביום צדק נצל
פשעו ורשעת הרשע לא יכשל כשל
בה ביום שובו מרשעו וצדיק
לא יוכל לחיות בה ביום חטאתו׃ יכל חיה
באמרי לצדיק חיה יחיה והוא
בטח על צדקתו ועשה עול כל
צדקתיו לא תזכרן ובעולו אשר זכר
עשה בו ימות׃ ובאמרי לרשע מות מות
תמות ושב מחטאתו ועשה משפט
וצדקה׃ חבל ישיב רשע גזלה שוב
ישלם בחקות החיים הלך לבלתי שלם חקק
עשות עול חיו יחיה לא ימות׃ עשה מות
כל חטאתיו אשר חטא לא תזכרנה
לו משפט וצדקה עשה חיו יחיה׃ שפט חיה
ואמרו בני עמך לא יתכן דרך תכן
יהוה והמה דרכם לא יתכן׃

cuſtodierit: veneritqꝫ
gladius & tulerit de eis
animã: ille quidẽ in ini
qtate ſua captus eſt: ſan
guinẽ autẽ eius de manu
ſpeculatoris reqrã. Et
tu fili hoĩs ſpeculatorẽ
dedi te domui iſrl. Au
dĩes ergo ex ore meo ſer
monẽ: annũciabis eis ex
me. Si me dicẽte ad ĩpiũ:
impie morte morieris:
nõ fueris locut9 vt ſe cu
ſtodiat impius a via ſua.
Ipſe ĩpius ĩ iniqtate ſua
morietur: ſanguinẽ aũt
eius de manu tua reqrã.
Si aũt annũciante te ad
ĩpiũ vt a viis ſuis cõuer
tatur: non fuerit cõuer
ſus a via ſua: ipſe in iniq
tate ſua morietur. Porro
tu animã tuam liberaſti.
Tu ergo fili homĩs dic
ad domũ iſrael. Sic lo
cuti eſtis dicẽtes. Iniqta
tes nře & pctã noſtra ſup
nos ſunt: & in ipſis nos
tabeſcimus. Quõ ergo
viuere poterimus? Dic
ad eos. Viuo ego dicit
dominus deus. Nolo
mortẽ impij: ſed vt con
uertatur impius
a via ſua & viuat. Cõuer
timini cõuertimini a viis
vřis peſſimis. Et quare
moriemini dom9 iſrael?
Tu itaqꝫ fili hominis
dic ad filios populi tui.
Iuſticia iuſti nõ libera
bit eum in quacunqꝫ die
peccauerit: & impietas
impij non nocebit ei
in quacũqꝫ die cõuerſus
fuerit ab ĩpietate ſua. Et
iuſtus nõ poterit viuere
in iuſticia ſua in quacũqꝫ
die peccauerit. Etiã ſi di
xero iuſto ꝙ vita viuat:
& cõfiſus in iuſticia ſua
fecerit iniquitatem: oẽs
iuſticie ei9 obliuioni tra
dentur: & in iniqtate ſua
quã operatus eſt in ipſa
morietur. Si aũt dixero
impio: morte morieris:
& egerit penitẽtiã a pec
cato ſuo: feceritqꝫ iudi
ciũ & iuſticiã. Et pignus
reſtituerit ille ĩpius: ra
pinãqꝫ reddiderit: in mã
datis vite ambulauerit:
nec fecerit qcq̃ iniuſtũ:
vita viuet: & non morie
tur. Oĩa pctã eius q̃ pec
cauit nõ ĩputabũtur ei.
Iudiciũ & iuſticiã fecit:
vita viuet. Et dixerũt filij
populi tui. Nõ eſt equi
ponderis via dñi: & ipſo
rum via iniuſta eſt.

ſe cuſtodierit: ⁊ veniens gladius tulerit ex ipſis ani
φυλάξηται, καὶ ἐπελθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυ
mã: ipſa ppt ſuam iniqtatẽ capta eſt: at ſanguinẽ eius
χήν, αὐτὴ διὰ τὴν αὐτῆς ἀνομίαν ἐλήφθη, τὸ δὲ αἷμα αὐτῆς
de manu ſpeculatoris requirã. ⁊ tu fili hominis
ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσω. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου
ſpeculatorẽ dedi te domui iſrael: ⁊ audies ex
σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ
ore meo ſmonẽ: ⁊ annũciabis eis a me: cũ
στόματός μου λόγον, καὶ ἀναγγελεῖς αὐτοῖς ἀπ' ἐμοῦ, ἐν τῷ
dixero ego peccatori morte morieris: ⁊ non locutus 3.4.d.
εἰπεῖν με τῷ ἁμαρτωλῷ θανάτῳ ἀποθανῇ, καὶ μὴ λαλήσ
fueris vt cuſtodiatur impius a via ſua: ipſe ini
ῃς τοῦ φυλάξασθαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ ἄνο
quus iniqtate ſua morietur: at ſanguinẽ eius ex
μος τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς
manu tua requiram. tu aũt ſi ꝓnunciaueris impio
χειρός σου ἐκζητήσω. σὺ δὲ ἐὰν προαναγγείλῃς τῷ ἀσεβεῖ
viam ſuam vt cõuertatur ab ea: ⁊ nõ fuerit ꝯuerſus
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῆς, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ
a via ſua: iſte impietate ſua morie
ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, οὗτος τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖ
tur: ⁊ tu aiam tuam liberabis. ⁊ tu fili homi
ται, καὶ σὺ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξαιρήσῃ. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώ
nis dic domui iſrael: ſic locuti eſtis dicentes:
που εἰπὸν τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, οὕτως ἐλαλήσατε λέγοντες, C
errores nři ⁊ iniqtates nře ſup nos ſunt: ⁊ in
αἱ πλάναι ἡμῶν καὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐφ' ἡμῖν εἰσιν, καὶ ἐν
ipſis nos tabeſcimus ⁊ quõ viuemus dic eis:
αὐταῖς ἡμεῖς τηκόμεθα, καὶ πῶς ζησόμεθα εἰπὸν αὐτοῖς;
viuo ego dicit dñs dñs: nõ volo mortem
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύριος, οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ
impij: quãtũ vt ꝯuertat impius a via ſua ⁊ viuat
ἀσεβοῦς, ὡς ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ζῆν 3.18.5.
ipſe. cõuerſione cõuertimini a via vřa
αὐτόν. ἀποστροφῇ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν τῆς
mala: ⁊ q̃re moriemini dom9 iſrael. ⁊ tu fili
πονηρᾶς, καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκετε οἶκος Ἰσραήλ. καὶ σὺ υἱὲ
hois dic ad filios ppli tui: iuſticia
ἀνθρώπου εἰπὸν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, δικαιοσύνη
iuſti non liberabit eum: in q̃ die errauerit: ⁊
δικαίου οὐ μὴ ἐξέληται αὐτόν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ, καὶ
iniqtas impij nõ nocebit ei in q̃ die ꝯuerſus fue
ἀνομία ἀσεβοῦς οὐ μὴ κακώσῃ αὐτὸν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέ
rit ab iniqtate ſua: ⁊ iuſtus non poterit
ψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ δίκαιος οὐ μὴ δύνηται
ſaluari in die peccati eius: cũ dixero ego
σωθῆναι ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ
iuſto vita viuet: ⁊ iſte cõfidit in iuſticia
δικαίῳ ζωῇ ζήσεται, καὶ οὗτος πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύ
ſua ⁊ fecerit iniqtatẽ: oẽs iuſticie ei9 nõ
νῃ αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ ἀνομίαν, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ οὐ
memorabunt: in iniqtate ſua quã fecit in ipſa
μὴ ἀναμνησθῶσιν, τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ᾗ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ
morietur ⁊ cũ dixero ego impio morte morie
ἀποθανεῖται καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν ἐμὲ τῷ ἀσεβεῖ θανάτῳ θανατω
ris: ⁊ ꝯuerſus fuerit ab iniqtate ſua: ⁊
θήσῃ, καὶ ἀποστρέψει ἀπὸ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ, καὶ
fecerit iudiciũ ⁊ iuſticiam: ⁊ pignora reſtitue D
ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐνεχυράσματα ἀπο
rit: ⁊ rapinas reddiderit: in precepto vite
δῷ, καὶ ἁρπάγματα ἀποτίσῃ, ἐν προστάγματι ζωῆς
ambulauerit vt nõ faciat iniuſtũ: vita viuet ⁊
διαπορεύηται τοῦ μὴ ποιῆσαι ἄδικον, ζωῇ ζήσεται καὶ
non morietur. oĩa peccata eius q̃ peccauit
οὐ μὴ ἀποθάνῃ. πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἃς ἥμαρτεν
non memorabũt: qꝫ iudiciũ ⁊ iuſticiam fecit:
οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν, ὅτι κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐποίησεν,
in ipſis viuet. ⁊ dicent filij ppli tui: nõ
ἐν αὐτοῖς ζήσεται. καὶ ἐροῦσιν υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, οὐκ
recta via dñi: ⁊ hec via eoꝝ nõ recta
εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου, καὶ αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα

Digitized by Google

cũ reuerſus fuerit iuſtus a iuſticia ſua:
ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ,
⁊ fecerit iniquitates: morietur in eis. ⁊ cũ
καὶ ποιήσῃ ἀνομίας, ἀποθανεῖται ἐν αὐταῖς. καὶ ἐν τῷ
3.18.g. auerſus fuerit peccator ab iniquitate ſua: ⁊
ἀποστρέψαι τὸν ἁμαρτωλὸν ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ
E fecerit iudiciũ ⁊ iuſticiam: in ipſis ipſe viuet.
ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ζήσεται.
⁊ dixiſtis: nõ recta via dñi: vnũquẽq; in vijs
καὶ εἴπατε, οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου, ἕκαστον ἐν ταῖς ὁδοῖς
ſuis iudicabo vos dom⁹ iſrael. ⁊ factũ ẽ in duo-
αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶκος ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δω-
decimo anno in decimo mẽſe quinta mẽſis
δεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς τῆς
captiuitatis nr̃e: venit ſaluatus ad me de hie-
αἰχμαλωσίας ἡμῶν, ἦλθεν ὁ ἀνασωθεὶς πρός με ἀπὸ ἱε-
ruſalem dicẽs: capta ẽ ciuitas: ⁊ facta ẽ ſup me man⁹
ρουσαλὴμ λέγων, ἑάλω ἡ πόλις, καὶ ἐγενήθη ἐπ' ἐμὲ χεὶρ
dñi veſpere anteq̃ veniret ipſe: ⁊ aperuit meũ os
κυρίου ἑσπέρας πρὶν ἐλθεῖν αὐτόν, καὶ ἤνοιξέν μου τὸ στό-
vt venit ad me mane: ⁊ apertũ os
μα ὡς ἦλθεν πρός με τὸ πρωΐ, καὶ ἀνοιχθὲν τὸ στόμα
meũ nõ ſiluit ampli⁹. ⁊ factũ ẽ verbũ dñi ad me
μου οὐ συνεσχέθη ἔτι. καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με
dicẽs: fili hoĩs habitantes deſertas
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου οἱ κατοικοῦντες τὰς ἠρημωμένας
in tra iſrael loquẽtes aiunt. vn⁹ erat abra-
ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραὴλ λέγοντες λέγουσιν· εἷς ἦν ἀβρα-
am ⁊ poſſedit terrã: ⁊ nos plures ſum⁹: nobis da-
ὰμ καὶ κατέσχεν τὴν γῆν, καὶ ἡμεῖς πλείους ἐσμέν, ἡμῖν δέ-
ta eſt tra in poſſeſſionẽ: ppterea dic eis hec
F δοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν, διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς τά-
dicit dñs dñs: ſup ſanguinẽ comeditis: ⁊
δε λέγει κύριος κύριος, ἐπὶ αἵματος τρώγετε, καὶ τοὺς
oculos vr̃os leuatis ad abominationes vr̃as:
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἴρετε εἰς τὰ βδελύγματα ὑμῶν,
⁊ ſanguinẽ effunditis ⁊ terrã hereditabitis: ⁊ ſtetiſ-
καὶ αἷμα ἐκχεεῖτε καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε; καὶ ἔστη-
tis in gladiis vr̃is: feciſtis abominationẽ:
τε ἐν ταῖς ῥομφαίαις ὑμῶν, ἐποιήσατε προσόχθισμα,
⁊ vnuſquiſq; vxorẽ pximi ſui pollui-
καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμολύνα-
ſtis: ⁊ terrã hereditabitis: hec dices eis:
τε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε; τάδε ἐρεῖς αὐτοῖς,
hec dicit dñs dñs. viuo ego pfecto q in deſo-
τάδε λέγει κύριος κύριος. ζῶ ἐγὼ ἦ μὴν οἱ ἐν ταῖς ἠρη-
latis: gladijs cadent: ⁊ q in facie
μωμέναις, μαχαίραις πεσοῦνται, καὶ οἱ ἐπὶ προσώ-
campi: beſtijs agri dabuntur
που τοῦ πεδίου, τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ δοθήσονται
in eſcam: ⁊ eos q in munitis ⁊ qui
εἰς κατάβρωμα, καὶ τοὺς ἐν τετειχισμέναις καὶ τοὺς
in ſpeluncis: morte interficiam. ⁊ dabo
ἐν τοῖς σπηλαίοις, θανάτῳ ἀποκτενῶ. καὶ δώσω
trã deſertã: ⁊ peribit ſupbia fortitudis e-
τὴν γῆν ἔρημον, καὶ ἀπολεῖται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐ-
ius: ⁊ deſolabunt mõtes iſrael eo q̃d nõ ſit
τῆς, καὶ ἐρημωθήσεται τὰ ὄρη ἰσραὴλ διὰ τὸ μὴ εἶναι
ptranſiens: ⁊ cognoſcẽt q̃ ego ſum dñs. ⁊
G διαπορευόμενον, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ
faciam terrã eorũ deſertã. ⁊ deſolabitur ppt
ποιήσω τὴν γῆν αὐτῶν ἔρημον. καὶ ἐρημωθήσεται διὰ
vniuerſas abominatiões ſuas q̃s fecerunt. ⁊
πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἃ ἐποίησαν. καὶ
tu fili hoĩs filij ppli tui loquentes
σὺ υἱὲ ἀνθρώπου οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου οἱ λαλοῦντες
de te iuxta muros ⁊ in oſtijs .
περὶ σοῦ παρὰ τὰ τείχη καὶ ἐν τοῖς πυλῶσιν
domorũ: ⁊ loquuntur vnuſquiſq;
τῶν οἰκιῶν, καὶ λαλοῦσιν ἕκαστος

Cum enĩ receſſerit iuſt⁹
a iuſticia ſua: feceritq; ini
quitates: morietur in eis.
Et cũ receſſerit ĩpius ab
ĩpietate ſua: feceritq; iu-
dicium & iuſticiam:
viuet in eis. Et dicitis.
Non eſt recta via
dñi. Vnũquẽq; iuxta vi-
as ſuas iudicabo de vobis
domus iſrael. Et factũ
eſt in duodecimo
anno in decimo menſe:
in quinta menſis
transmigrationis noſtre
venit ad me qui fugerat
de hieruſalem dicens.
Vaſtata eſt ciuitas.
Manus aũt dñi facta fue
rat ad me veſpere anteq̃
veniret qui fugerat: ape
ruitq; os meũ donec ve
niret ad me mane: & ap-
to ore meo non
ſilui amplius. Et factũ
eſt verbum domini
ad me dicẽs. Fili hoĩs:
qui habitãt in ruinoſis
his: ſuper humũ iſrael
loquentes
aiunt. Vnus erat abraã
& hereditate poſſedit
terram. Nos aũt multi
ſumus: nobis data eſt
terra in poſſeſſionem.
Idcirco dices ad eos
Hec dicit dominus de⁹.
Qui in ſanguine
comeditis & oculos vr̃os
leuatis ad ĩmũdicias vr̃as
& ſanguinẽ funditis: nũ
qd terrã hereditate poſſi
debitis? Stetiſtis in gla-
diis vr̃is: feciſtis abomi-
natiões: & vnuſquiſq; vxo
rem proximi ſui polluit:
& trã hereditate poſſide
bitis? Hec dices ad eos.
Sic dicit dominus deus.
Viuo ego: quia
qui in ruinoſis habitant
gladio cadent:
& qui in agro eſt: beſtiis
tradetur
ad deuorãdũ: qui autẽ
in preſidiis & ſpeluncis
ſunt: peſte morientur.
Et dabo terram in
ſolitudinẽ & in deſertũ:
& dficiet ſupba fortitudo
ei⁹: & deſolabũtur mon
tes iſrael: eo q nullus ſit
qui per eos tranſeat. Et
ſcient q̃a ego dñs: cũ de
dero terrã eorũ deſolatã
& deſertã ppter vniuer-
ſas abominationes ſuas
quas operati ſunt. Et tu
fili hoĩs: filii populi tui
qui loquũtur de te iux-
ta muros & in oſtiis do-
morũ: & dicunt vnus

בשוב צדיק מצדקתו ועשה עול
ומת בהם: ובשוב רשע מרשעתו
ועשה משפט וצדקה עליהם הוא
יחיה: ואמרתם לא יתכן דרך
אדני איש כדרכיו אשפוט אתכם שפט
בית ישראל: ויהי בשתי עשרה היה
שנה בעשרי בחמשה לחדש
לגלותנו בא אלי הפליט גלה בוא
מירושלם לאמר הכתה העיר: פלט נכה
ויד יהוה היתה אלי בערב לפני היה פנה
בוא הפליט ויפתח את פי עד פתח פה
בוא אלי בבקר ויפתח פי ולא
נאלמתי עוד: ויהי דבר יהוה אלם
אלי לאמר: בן אדם ישבי החרבות
האלה על אדמת ישראל אמרים
לאמר אחד היה אברהם ויירש ירש
את הארץ ואנחנו רבים לנו נתנה רבב
הארץ למורשה: לכן אמר אליהם ירש
כה אמר אדני יהוה על הדם
תאכלו ועיניכם תשאו אל גלוליכם אכל נשא
ודם תשפכו והארץ תירשו: גלל שפך
עמדתם על חרבכם עשיתן תועבה ירש עשה
ואיש את אשת רעהו טמאתם תעב
והארץ תירשו: כה תאמר אלהם
כה אמר אדני יהוה חי אני אם
לא אשר בחרבות בחרב יפלו נפל
ואשר על פני השדה לחיה נתתיו פנה נתן
לאכלו ואשר במצדות ובמערות צוד
בדבר ימותו: ונתתי את הארץ
שממה ומשמה ונשבת גאון עזה שמם שבת
ושממו הרי ישראל מאין עובר: גאה עזז
וידעו כי אני יהוה בתתי את עבר נתן
הארץ שממה ומשמה על כל
תועבתם אשר עשו: ואתה בן אדם עשה
בני עמך הנדברים בך אצל דבר
הקירות ובפתחי הבתים ודבר חד בית אחד

Digitized by Google

אֶת אַחַד אִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר
בֹּאוּ נָא וְשִׁמְעוּ מַה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא בוא יצא
מֵאֵת יְהוָה׃ וְיָבוֹאוּ אֵלֶיךָ כִּמְבוֹא בוא
עָם וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת פנה
דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי עֲגָבִים את עשה
בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִצְעָם פה
לִבָּם הֹלֵךְ׃ וְהִנְּךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים הנה שור
יְפֵה קוֹל וּמֵיטִב נַגֵּן וְשָׁמְעוּ יטב
אֶת דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם׃ עשה
וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא בוא נבא
הָיָה בְתוֹכָם׃

C.xxxiiij. וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן
אָדָם הִנָּבֵא עַל רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל היה
הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לָרֹעִים כֹּה רעה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי רֹעֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן
יִרְעוּ הָרֹעִים׃ אֶת הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ אכל
וְאֶת הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבָּחוּ לבש ברא
הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ׃ אֶת הַנַּחְלוֹת לֹא זבח רעה
חִזַּקְתֶּם וְאֶת הַחוֹלָה לֹא רִפֵּאתֶם חלה
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת חלה שבר
הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבֹתֶם וְאֶת הָאֹבֶדֶת דחה שוב
לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם רדה
אֹתָם וּבְפָרֶךְ׃ וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי פוץ
רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה לְאָכְלָה לְכָל חַיַּת היה
הַשָּׂדֶה וַתְּפוּצֶינָה׃ יִשְׁגּוּ צֹאנִי חיה שגה
בְּכָל הֶהָרִים וְעַל כָּל גִּבְעָה רָמָה
וְעַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ נָפֹצוּ צֹאנִי פנה
וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ׃ לָכֵן רֹעִים דרש בקש
שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃ חַי אָנִי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא יַעַן הֱיוֹת היה
צֹאנִי לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה בזז
לְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רֹעֶה
וְלֹא דָרְשׁוּ רֹעַי אֶת צֹאנִי וַיִּרְעוּ
הָרֹעִים אוֹתָם וְאֶת צֹאנִי לֹא
רָעוּ׃ לָכֵן הָרֹעִים שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃

ad alterũ vir ad proximum ſuum loquentes: venite & audiamus quis ſit ſermo egrediens a dño. Et veniunt ad te quaſi ſi ingrediatur populus: & ſedent corã te populus meus: & audiũt ſermones tuos & non faciũt eos: qa in canticũ oris ſui vertunt illos: & auariciã ſuam ſequitur cor eorũ: & es eis quaſi carmen muſicum quod ſuaui dulciq́ ſono canitur. Et audiunt verba tua & non faciunt ea & cũ venerit qđ predictũ eſt ecce enim venit: tunc ſcient q́ prophetes fuerit inter eos.

34.

ET factum eſt verbũ dñi ad me dicẽs. Filii hominis: ꝓpheta de paſtoribus iſrael: propheta & dices paſtoribus: hec dicit dominus deus. Ve paſtoribus iſrael: qui paſcebant ſemetipſos. Nonne greges a paſtoribus paſcuntur. Lac comedebatis: & lanis operiebamini: & qđ craſſum erat occidebatis: gregẽ aũt meũ nõ paſcebatis. Quod infirmũ fuit nõ cõſolidaſtis: & qđ egrotũ non ſanaſtis. Quod confractũ eſt non alligaſtis: & quod abiectum eſt nõ reduxiſtis: & qđ perierat non queſiſtis: ſed cum auſteritate imperabatis eis & cũ potẽtia. & diſperſe ſunt oues mee eo q̄ nõ eſſet paſtor: & facte ſunt in deuorationẽ oim beſtiarũ agri & diſperſe ſũt. Errauerunt greges mei in cunctis mõtibus & in vniuerſo colle excelſo: & ſup omnẽ faciẽ terre diſperſi ſũt greges mei: & non erat qui requireret. Nõ erat inq̄ q requireret. Propterea paſtores audite verbum dñi. Viuo ego dicit dñs deus: qa pro eo q̄ facti ſunt greges mei in rapinã: & oues mee ĩ deuorationẽ omniũ beſtiarum agri: eo q̄ nõ eſſet paſtor: neq́ enĩ queſierũt paſtores gregẽ meũ: ſed paſcebant paſtores ſemetipſos & greges meos non paſcebãt. Propterea paſtores audite verbũ dñi.

fratri ſuo ꝛ vnuſquiſq́ ꝓximo ſuo dicentes: cõueniamus ꝛ audiamus ꝓcedentia a dño. ꝛ veniunt ad te: quõ cõuenit ꝑplꝰ: ꝛ ſedent coram te ꝛ audiunt verba tua: ꝛ non facient ea: q2 mẽdatiũ in ore ſuo ipſi faciunt: ꝛ poſt ſordes ſuaſq́ cor eoꝝ graditur: ꝛ es eis ſicut vox pſalterij dulciſoni cõcini: ꝛ audient tua verba: ꝛ non facient ea. ꝛ cum venerit: dicent ecce venit: ꝛ ſcient q2 ꝓpheta fuit in medio eoꝝ.

τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ λέγοντες, συνέλθωμεν καὶ ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ κυρίου, καὶ ἔρχονται πρός σε, ὡς συμπορεύεται λαός, καὶ κάθηνται ἐναντίον σου καὶ ἀκούουσιν τὰ ῥήματά σου, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν αὐτοὶ ποιοῦσιν, καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν πορεύεται, καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου, καὶ ἀκούσονταί σου τὰ ῥήματα, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά. καὶ ἡνίκα ἐὰν ἔλθῃ, ἐροῦσιν ἰδοὺ ἥκει, καὶ γνώσονται ὅτι προφήτης ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Ca.34.

ET factũ eſt verbũ dñi ad me dicẽs: fili hominis ꝓpheta ſup paſtores iſrael: propheta ꝛ dic: hec dicit dñs dñs: o paſtores iſrael: nũquid paſcunt paſtores ſemetipſos: nõne oues paſcunt paſtores? ecce lac comeditis: ꝛ lanis operimini: ꝛ craſſum occiditis: ꝛ oues meas nõ paſcitis: qđ infirmũ fuit nõ cõfortaſtis: ꝛ confractũ nõ alligaſtis: ꝛ errans nõ reduxiſtis: ꝛ qđ perijt non queſiſtis: ꝛ forte afflixiſtis labore. ꝛ diſperſe ſunt oues mee eo qđ nõ erãt paſtores: ꝛ facte ſunt ĩ deuorationẽ oibꝰ beſtijs agri: ꝛ diſperſe ſunt oues in oĩ mõte: ꝛ ſup oẽm collem excelſum: ꝛ ſup faciem ois t̃re diſpſe ſũt: ꝛ nõ fuit requirens neq́ reducẽs. ꝓpterea paſtores audite verbũ dñi: viuo ego dicit dñs dominꝰ: pfecto p eo qđ facte ſunt oues mee in predam: ꝛ facti ſunt greges mei in deuorationẽ oibꝰ beſtijs campi: eo qđ nõ ſint paſtores ꝛ nõ queſierunt paſtores oues meas: ꝛ pauerunt paſtores ſemetipſos: at oues mee nõ paſte ſunt. ꝓpterea paſtores audite verbũ dñi.

Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοῦ ἰσραήλ, προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος κύριος, ὦ ποιμένες ἰσραήλ, μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, οὐ τὰ πρόβατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; ἰδοὺ τὸ γάλα κατέσθιετε, καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, καὶ τὸ παχὺ σφάζετε, καὶ τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκετε, τὸ ἠσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύσατε, καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώμενον οὐκ ἐπεστρέψατε, καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσατε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε μόχθῳ. καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ ἐγενήθη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ, καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατα ἐν παντὶ ὄρει, καὶ ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς διεσπάρη, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν οὐδὲ ὁ ἀποστρέφων. διὰ τοῦτο ποιμένες ἀκούσατε λόγον κυρίου, ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύριος, ἦ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς προνομήν, καὶ γενέσθαι τὰ ποίμνιά μου εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου, παρὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν οἱ ποιμένες τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, τὰ δὲ πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκησαν. διὰ τοῦτο ποιμένες ἀκούσατε λόγον κυρίου.

A
Hiere. 23.a.
B
C

hec dicit dñs: ecce ego ſup paſtores: ⁊
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ
requiram oues meas ex manib⁹ eoꝝ: ⁊
ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ
auertam eos ne paſcant oues meas:
ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου,
⁊ non paſcent vltra paſtores eas. ⁊ liberabo
καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά. καὶ ἐξελοῦμαι
oues meas de orc eoꝝ: ⁊ nō erūt
τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔσον
eis vltra in deuorationē. q꞉ hec dicit domi
ται αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα. διότι τάδε λέγει κύρι
n⁹ dñs: ecce ego requiram oues meas ⁊ viſi
ος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἐπι
tabo eas: ſicut q̄rit paſtor gregem ſu=
σκέψομαι αὐτά, ὥσπερ ζητεῖ ὁ ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐ
um: die q̄n fuerit caligo ⁊ nubes in medio ouium
τοῦ, ἡμέρα ὅταν ἦ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβά
ſuarū ſeparataꝝ. ſic requirā
των αὐτοῦ διακεχωρισμένων. οὕτως ἐκζητήσω τὰ
oues meas: ⁊ eruam eas de oi lo=
πρόβατά μου, καὶ ἀπελάσω αὐτὰ ἀπὸ παντὸς τό=
D co vbi diſperſe ſunt illic in die nebule ⁊ caligis:
που οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ νεφέλης καὶ γνόφου,
⁊ educam eos de gētib⁹: ⁊ ꝯgregabo eos de
καὶ ἐξάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ
regiōib⁹ ⁊ inducā eos in trā ſuam: ⁊
τῶν χωρῶν καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ
paſcam eos ſup mōtes iſrael: ⁊ in valli
βοσκήσω αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραήλ, καὶ ἐν ταῖς φά=
bus ⁊ in oi hītatione terre: in paſtu bono pa
ραγξιν καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ τῆς γῆς, ἐν νομῇ ἀγαθῇ βο
ſcam eos in mōte excelſo iſrael: ⁊ erunt oui=
σκήσω αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει τῷ ὑψηλῷ ἰσλ, καὶ ἔσονται αἱ μάν
lia eoꝝ illic ⁊ dormient illic: ⁊ requieſ=
δραι αὐτῶν ἐκεῖ καὶ κοιμηθήσονται ἐκεῖ, καὶ ἀναπαύ
cent in delitijs bonis. ⁊ in paſtu pigui paſcentur
σονται ἐν τρυφῇ ἀγαθῇ. καὶ ἐν νομῇ πίονι βοσκηθήσονται
ſup mōtes iſrael. ego paſcam oues meas:
ἐπὶ τῶν ὀρέων ἰσραήλ. ἐγὼ βοσκήσω τὰ πρόβατά μου,
⁊ ego requieſcere faciā eas: hec dicit dñs dñs
καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω αὐτά, τάδε λέγει κύριος κύριος τὸ
qđ perierat requirā: ⁊ qđ errauerat reducam: ⁊
ἀπολωλὸς ζητήσω, καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω, καὶ
confractum alligabo: ⁊ deficiēs con=
τὸ συντετριμμένον καταδήσω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνι=
E fortabo: ⁊ forte cuſtodiā. ⁊ paſcam illas cū
σχύσω, καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω, καὶ βοσκήσω αὐτὰ με
iudicio: ⁊ vos oues mee. hec dicit
τὰ κρίματος, καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου. τάδε λέγει
dñs dñs: ecce ego diiudicabo inter ouem ⁊
κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον προβάτου καὶ
ouem: arietes ⁊ hircos: ⁊ nōne ſatis vobis q꞉
προβάτου, κριῶν καὶ τράγων, καὶ οὐχ ἱκανὸν ὑμῖν ὅτι
bonū paſtū paſcebatis: ⁊ reliquias paſt⁹
τὴν καλὴν νομὴν ἐνέμεσθε, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς νομῆς
vrī cōculcabatis pedib⁹ vrīs: ⁊ puriſſi=
ὑμῶν κατεπατεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν; καὶ τὸ καθεστη=
mā aquā bibebatis: ⁊ reliquū pedib⁹
κὸς ὕδωρ ἐπίνετε, καὶ τὸ κατάλοιπον τοῖς ποσὶν
vrīs turbabatis: ⁊ oues mee cōculcatio
ὑμῶν ἐταράσσετε, καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήματα
nes pedū vroꝝ paſcebāt: ⁊ turbatam
τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐνέμοντο, καὶ τὸ τεταραγμένον
aquā a pedib⁹ vrīs bibebāt. ꝓpterea hec
ὕδωρ ὑπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἔπινον. διατοῦτο τά=
dicit dñs dñs: ecce ego iudicabo inter
δε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον
F ouem fortē ⁊ infirmā: in q̄t lateribus
προβάτου ἰσχυροῦ καὶ ἀσθενοῦς, ἐπὶ δὲ ταῖς πλευραῖς
⁊ hūeris vrīs īpellebatis:
καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν διωθεῖσθε; ooooooooooooooooo

Hec dicit dominus de⁹. Ecce ego ipſe ſuper ooo paſtores: & requirā gregem meū de manu eorū: & ceſſare faciā: vt vltra non paſcant gregē meū: nec paſcāt amplius paſtores ſemetipſos. Et liberabo gregem meū de ore eorū: & nō erit vltra eis in eſcam: quia hec dicit dñs de⁹. Ecce ego ipſe requiram oues meas & viſitabo eas: oooooo ſicut viſitat paſtor gregem ſuū: in die q̄n fuerit in medio ouiū ſuarum diſſipatarū: ſic viſitabo oues meas: & liberabo eas de omnibus oooooo locis in quibus diſperſe fuerant in die oooooooooo nubis & caliginis. Et educam eas de populis: & cōgregabo eas de terris: & inducam eas ooooo in terram ſuam: & paſcam eas in montibus oo iſrael in riuis & in cunctis ſedibus oooooooooooo terre. In paſcuis vberrimis paſcam eas: oooooo et in montibus excelſis iſrael erunt paſcue earū. Ibi requieſcent in herbis virentibus: & in paſcuis pinguibus paſcentur ſuper montes iſrael. Ego paſcā oues meas: & ego eas accubare faciā dicit dñs deus. Quod perierat ooooooooooooooo requiram: & quod abiectum erat reducam: ooo & qđ cōfractū fuerat alligabo: & qđ infirmū fuerat cōſolidabo: & quod pingue & forte oooooooo cuſtodiā: & paſcam illas in iudicio. Vos autem greges mei: hec dicit dñs deus. Ecce ego ooo iudico īter pecus & pecus: arietum oooooooooo et hyrcorū. Nonne ſatis vobis erat paſcua ooo bona depaſci. Inſup & reliqas paſcuarum vrarū cōculcaſtis pedibus vrīs: & cū puriſſimā aquā biberetis: reliquam pedibus veſtris turbaſtis. oooooooo Et oues mee his que cōculcata pedibus vrīs fuerant paſcebātur: & q̄ pedes vrī turbauerāt hec bibebāt. Propterea hec dicit dñs de⁹ ad vos. Ecce ego ipſe iudico inter pecus pingue & macilentum. Pro eo q͏̄ lateribus & humeris īpingebatis:

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל	
הָרֹעִים וְדָרַשְׁתִּי אֶת צֹאנִי מִיָּדָם	
וְהִשְׁבַּתִּים מֵרְעוֹת צֹאן וְלֹא יִרְעוּ	שָׁבַת
עוֹד הָרֹעִים אֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי	נָצַל
מִפִּיהֶם וְלֹא תִהְיֶיןָ לָהֶם לְאָכְלָה׃	פֶּה הָיָה
כִּי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי	
אָנִי וְדָרַשְׁתִּי אֶת צֹאנִי וּבִקַּרְתִּים׃	
כְּבַקָּרַת רֹעֶה עֶדְרוֹ בְּיוֹם הֱיוֹתוֹ	הָיָה
בְתוֹךְ צֹאנוֹ נִפְרָשׁוֹת כֵּן אֲבַקֵּר	פָּרַשׁ בָּקַר
אֶת צֹאנִי וְהִצַּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל	
הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נָפֹצוּ שָׁם בְּיוֹם	קוּם פּוּץ
עָנָן וַעֲרָפֶל׃ וְהוֹצֵאתִים מִן הָעַמִּים	יָצָא
וְקִבַּצְתִּים מִן הָאֲרָצוֹת וַהֲבִיאֹתִים	בּוֹא
אֶל אַדְמָתָם וּרְעִיתִים אֶל הָרֵי	רָעָה
יִשְׂרָאֵל בָּאֲפִיקִים וּבְכֹל מוֹשְׁבֵי	אָפַק יָשַׁב
הָאָרֶץ׃ בְּמִרְעֶה טוֹב אֶרְעֶה אֹתָם	רָעָה
וּבְהָרֵי מְרוֹם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נְוֵהֶם	רוּם הָיָה
שָׁם תִּרְבַּצְנָה בְּנָוֶה טוֹב וּמִרְעֶה	רָבַץ
שָׁמֵן תִּרְעֶינָה אֶל הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃	
אֲנִי אֶרְעֶה צֹאנִי וַאֲנִי אַרְבִּיצֵם	
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ אֶת הָאֹבֶדֶת	
אֲבַקֵּשׁ וְאֶת הַנִּדַּחַת אָשִׁיב	בָּקַשׁ דָּחָה
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת אֶחֱבֹשׁ וְאֶת הַחוֹלָה	שׁוּב שָׁבַר
אֲחַזֵּק וְאֶת הַשְּׁמֵנָה וְאֶת הַחֲזָקָה	חָבַשׁ חָלָה
אַשְׁמִיד אֶרְעֶנָּה בְמִשְׁפָּט׃ וְאַתֵּנָה	חָזַק שָׁמַד
צֹאנִי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי	רָעָה שָׁפַט אֵת
שֹׁפֵט בֵּין שֶׂה לָשֶׂה לָאֵילִים	
וְלָעַתּוּדִים׃ הַמְעַט מִכֶּם הַמִּרְעֶה	עָתַד רָעָה
הַטּוֹב תִּרְעוּ וְיֶתֶר מִרְעֵיכֶם תִּרְמְסוּ	רָמַס
בְּרַגְלֵיכֶם וּמִשְׁקַע מַיִם תִּשְׁתּוּ	שָׁקַע שָׁתָה
וְאֵת הַנּוֹתָרִים בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְפֹּשׂוּן׃	יָתַר רָפַשׂ
וְצֹאנִי מִרְמַס רַגְלֵיכֶם תִּרְעֶינָה	
וּמִרְפַּשׂ רַגְלֵיכֶם תִּשְׁתֶּינָה׃ לָכֵן כֹּה	
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֲלֵיהֶם הִנְנִי אָנִי	
וְשָׁפַטְתִּי בֵּין שֶׂה בִרְיָה וּבֵין שֶׂה	בָּרָא
רָזָה׃ יַעַן בְּצַד וּבְכָתֵף תֶּהְדֹּפוּ	צָדַד הָדַף

ובקרניכם תנגחו כל הנחלות עד — נגח חלה
אשר הפיצותם אותנה אל החוצה׃ — פוץ את
והושעתי לצאני ולא תהיינה — ישע היה
עוד לבז ושפטתי בין שה לשה׃
והקמתי עליהם רעה אחד ורעה — קום
אתהן את עבדי דויד הוא ירעה — רעה
אותם והוא יהיה להן לרעה׃ ואני
יהוה אהיה להם לאלהים ועבדי
דוד נשיא בתוכם אני יהוה — נשא
דברתי׃ וכרתי להם ברית שלום — כרת שלם
והשבתי חיה רעה מן הארץ וישבו — שבת רוע
במדבר לבטח וישנו ביערים׃ — דבר
ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה — נתן סבב
והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה — ירד
יהיו׃ ונתן עץ השדה את פריו — היה פרה
והארץ תתן יבולה והיו על אדמתם — נתן יבל
לבטח וידעו כי אני יהוה בשברי
את מטות עלם והצלתים מיד — נטה עלל
העבדים בהם׃ ולא יהיו עוד בז — נצל היה
לגוים וחית הארץ לא תאכלם — בזז חיה
וישבו לבטח ואין מחריד׃ והקמתי — אכל
להם מטע לשם ולא יהיו עוד — חרד קום
אספי רעב בארץ ולא ישאו עוד — נטע
כלמת הגוים׃ וידעו כי אני יהוה — נשא
אלהיהם אתם והמה עמי בית
ישראל נאם אדני יהוה׃ ואתן
צאני צאן מרעיתי אדם אתם אני — רעה
אלהיכם נאם אדני יהוה׃

Ca.xxxv. ויהי דבר יהוה אלי לאמר׃
בן אדם שים פניך על הר שעיר — היה שום
והנבא עליו׃ ואמרת לו כה אמר — פנה נבא
אדני יהוה הנני אליך הר שעיר
ונטיתי ידי עליך ונתתיך שממה — נטה נתן
ומשמה׃ עריך חרבה אשים ואתה — שמם שום
שממה תהיה וידעת כי אני יהוה׃
יען היות לך איבת עולם ותגר — עלם נגר

et cornibus veſtris ventilabatis oīa infirma pecora donec diſpergerentur foras: ſaluabo gregem meum & non erit vltra in rapinā: & iudicabo inter pecus & pecus. Et ſuſcitabo ſuper ea paſtorem vnū qui paſcat ea: ſeruum meū dauid: ipſe paſcet ea: & ipſe erit eis in paſtorem. Ego autem dñs ero eis in deum: & ſeruus meus dauid princeps in medio eorum. Ego dñs locutus ſum. Et faciam cum eis pactum pacis: & ceſſare faciam beſtias peſſimas de terra: & qui habitāt in deſerto: ſecuri dormient in ſaltibus: & ponā eos in circuitu collis mei benedictionē: & deducā imbrē in tēpore ſuo: & pluuie benedictionis erunt. Et dabit lignū agri fructū ſuum: & terra dabit germen ſuū: & erunt in terra ſua abſq̧ timore. Et ſcient quia ego dñs cū cōtriuero cathenas iugi eorꝶ: & eruero eos de manu imperantiū ſibi. Et nō erūt vltra in rapinam in gentibus: neq̧ beſtie terre deuorabunt eos: ſed habitabūt cōfidēter abſq̧ vllo terrore. Et ſuſcitabo eis germen noiatum: & non erunt vltra iminuti fame in terra: neq̧ portabunt vltra opprobriū gentiū. Et ſcient quia ego dominꝰ deus eorū cū eis: & ipſi populus meus domus iſrael: ait dñs deꝰ. Vos autem greges mei greges paſcue mee homies eſtis: & ego dñs deus veſter: dicit dñs deus. 35.

ET factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hoīs: pone faciē tuā aduerſum montē ſeir & prophetabis de eo & dices illi. Hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego ad te mons ſeir & extendā manū meam ſup te: & dabo te deſolatum atq̧ deſertū. Vrbes tuas demoliar & tu deſertus eris: & ſcies quia ego dominus: eo φ fueris inimicꝰ ſempiternus: & cōcluſeris

τ cornibꝰ vřis ventilabatis: τ oē deficiens
καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκερατίζετε, καὶ πᾶν τὸ ἐκλεῖ-
affligebatis: donec expuliſtis eas foras: τ ſaluabo
πον ἐξεθλίβετε, ἕως οὗ ἐξώσατε αὐτὰ ἔξω, καὶ σώ-
oues meas: τ non erūt vltra in predam:
σω τὰ πρόβατά μου, καὶ οὐ μὴ ὦσιν ἔτι εἰς προνομήν,
τ iudicabo inter oues τ arietes: τ ſuſcitabo
καὶ κρινῶ ἀναμέσον προβάτων καὶ κριῶν, καὶ ἀναστή-
ſup eos paſtorē vnū: τ paſcet eos ſicut
σω ἐπ' αὐτοὺς ποιμένα ἕνα, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ὡς
ſeruū meū dauid: ipſe paſcet eos: τ
τὸν δοῦλόν μου δαυίδ, αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ
erit eoꝶ paſtor: τ ego dñs ero eis in deum: τ
ἔσαι αὐτῶν ποιμήν, καὶ ἐγὼ κύριος ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θε-
ὸν, καὶ ὁ δοῦλός μου ὁ δαυὶδ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἄρχων.
ſeruus meꝰ dauid in medio eoꝶ pinceps.
ego dñs locutꝰ ſum: τ diſponā eis teſtamētū
ἐγὼ κύριος λελάληκα, καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην
pacis: τ diſperdā beſtias malas a terra: τ habitabunt
εἰρήνης, καὶ ἀφανιῶ θηρία πονηρὰ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κα-
bitabunt in deſto τ dormient in ſyluis:
τοικήσουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυ-
μοῖς, καὶ δώσω αὐτοὺς περικύκλῳ τοῦ ὄρους μου, καὶ
τ dabo eos in circuitu mōtis mei: τ
dabo pluuiā in tpē ſuo pluuiā bñdictiōis: τ
δώσω τὸν ὑετὸν κατὰ καιρὸν αὐτοῦ ὑετὸν εὐλογίας, καὶ
ligna q̄ in campo dabūt fructū ſuum:
τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ πεδίῳ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν,
τ terra dabit fortitudinē ſuam: τ habitabunt
καὶ ἡ γῆ δώσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς, καὶ κατοικήσουσιν
in terra ſua in ſpe pacis: τ ſcient
ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν ἐλπίδι εἰρήνης, καὶ γνώσονται
q: ego ſum dñs cū contriuero ego catenā
ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ἐν τῷ συντρῖψαί με τὴν σειρὰν τοῦ
iugi eoꝶ: τ liberabo eos de manu eoꝶ q̄ ſeruire fecerunt eos: τ nō erunt vltra in
ζυγοῦ αὐτῶν, καὶ ἐξελοῦμαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν κα-
ταδουλωσαμένων αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσονται οὐκ ἔτι ἐν
preda gētibꝰ: τ beſtie terre nō vltra
προνομῇ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς οὐκ ἔτι οὐ
comedent eos: τ habitabunt in ſpe:
μὴ φάγωσιν αὐτούς, καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι,
τ nō erit q̄ exterreat eos: τ ſuſcitabo eos plantā pacis: τ nō vltra erunt pereuntes fame in
καὶ οὐκ ἔσαι ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς, καὶ ἀναστήσω αὐτοὺς φυ-
τὸν εἰρήνης, καὶ οὐκ ἔτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῷ ἐπὶ
terra: τ non portabunt ap̄liꝰ opprobriū gētiū. τ ſcient
τῆ γῆ, καὶ οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι ὀνειδισμὸν ἐθνῶν. καὶ γνώ-
q: ego ſum dñs deus eoꝶ cū eis: τ
σονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν μετ' αὐτῶν, καὶ
ipſi ppl's meꝰ domꝰ iſrael: dicit dñs dñs: τ
αὐτοὶ λαός μου οἶκος ἰσραήλ, λέγει κύριος κύριος, καὶ
vos oues mee τ oues paſcue mee hoies
ὑμεῖς πρόβατά μου καὶ πρόβατα νομῆς μου ἄνθρωποι G
eſtis: τ ego dñs deꝰ vř dicit dñs dñs.
ἐστέ, καὶ ἐγὼ κς ὁ θεὸς ὑμῶν λέγει κύριος κύριος. Ca.35.

ET factꝰ eſt ſmo dñi ad me dicens: fili hominis couerte faciem tuā ad mōtē ſeir:
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν-
θρώπου ἐπίστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἐπ' ὄρος σηείρ,
τ pphēta ſup eo: τ dic illi: hec dicit dñs dñs: ecce ego ſup te mōs ſeir: τ extēdam manū meā ſup te: τ dabo te in deſolationē τ deſolaberis: τ A
καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτῷ, καὶ εἰπὲ αὐτῷ, τάδε λέ-
γει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ὄρος σηείρ, καὶ ἐκτε-
νῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σε εἰς ἔρημον καὶ ἐρη-
μωθήσῃ, καὶ ταῖς πόλεσίν σου ἐρημίαν ποιήσω, καὶ
vrbibus tuis deſolationē faciā: τ
tu deſtus eris: τ ſcies q: ego ſum dñs: p eo φ
σὺ ἔρημος ἔσῃ, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἀντὶ τοῦ
fuerit inimicitia ſempiterna. τ aſſediſti
γενέσθαι ἔχθραν αἰώνιον. καὶ ἐνεκάθισας

domui iſrael in dolo in manu inimicoꝝ gladio in
τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ ἐν δόλῳ ἐν χειρὶ ἐχθρῶν μαχαίρᾳ ἐν
tpe iniquitatis i extremis. ꝓpterea viuo ego dicit dñs dñs:
καιρῷ ἀδικίας ἐπ' ἐσχάτων. διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κς,
B ſi quidē in ſanguine peccaſti ⁊ ſanguis pſequet te: ⁊ ſanguinē
εἰ μὴν εἰς αἷμα ἥμαρτες καὶ αἷμα ἐκδιώξεταί σε, καὶ αἷμα
odiſti: ⁊ ſanguis pſequet te. ⁊ dabo montē
ἐμίσησας, καὶ αἷμα ἐκδιώξεταί σε. καὶ δώσω τὸ ὄρος
ſeir in deſertū ⁊ deſolatum: ⁊ perdā ab eo
σηεὶρ εἰς ἔρημον καὶ ἐρημωμένον, καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτοῦ
hoies ⁊ iumēta: ⁊ implebo vulneratoꝝ
ἀνθρώπους καὶ κτήνη, καὶ ἐμπλήσω τῶν τραυματιῶν
tuoꝝ colles: valles tuos: ⁊ in oībus
σου τοὺς βουνούς, καὶ τὰς φάραγγάς σου, καὶ ἐν πᾶσι
campis tuis vulnerati gladio cadent
τοῖς πεδίοις σου τετραυματισμένοι μαχαίρᾳ πεσοῦν
C in te. ſolitudinē ſēpitnā ponā te: ⁊ ciuitates
ται ἐν σοί. ἐρημίαν αἰώνιον θήσομαί σε, καὶ αἱ πόλεις
tue non habitabuntur vltra: ⁊ ſcies qꝛ ego ſuꝫ
σου οὐ μὴ κατοικηθήσονται ἔτι, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι
dñs: eo qđ dixeris tu due gētes ⁊ due regiões
κύριος, διὰ τὸ εἰπεῖν σε τὰ δύο ἔθνη καὶ αἱ δύο χῶραι
mee erunt ⁊ hereditabo eas: ⁊ dñs eſt
ἐμαὶ ἔσονται καὶ κληρονομήσω αὐτάς, καὶ κύριός ἐστιν
ibi. ꝓpterea viuo ego dicit dñs: ⁊ faciam tibi
ἐκεῖ. διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος, καὶ ποιήσω σοι
ſcđm inimicitiā tuā ⁊ ſcđm zelū tuū quē feci-
κατὰ τὴν ἔχθραν σου καὶ κατὰ τὸν ζῆλόν σου ὃν ἐποίη-
ſti cū odio hēres tu eos. ⁊ notus efficiar tibi
σας ἐν τῷ μισῆσαί σε αὐτούς. καὶ γνωσθήσομαί σοι
D quū iudicabo te: ⁊ ſcies qꝛ ego ſum dñs. au-
ἡνίκα ἂν κρινῶ σε, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. ἤκου-
diui vocē blaſphemiaꝝ tuaꝝ qꝛ dixiſti mōtes
σα τῆς φωνῆς τῶν βλασφημιῶν σου ὅτι εἶπας τὰ ὄρη
iſrael deſerti nobis dati ſunt in deuorationē. ⁊ magni-
ἰσραὴλ ἔρημα ἡμῖν δέδονται εἰς κατάβρωμα. καὶ ἐμεγα-
ficé locut⁹ es ſup me ore tuo ⁊ vociferati eſtis ꝯ-
λορρημόνησας ἐπ' ἐμὲ τῷ στόματί σου καὶ ἐφωνήσατε κα-
me. verba vr̃a ego audiui: hec dicit do-
τ' ἐμοῦ. τὰ ῥήματα ὑμῶν ἐγὼ ἤκουσα, τάδε λέγει κύ-
min⁹: in leticia oīs terre deſertū faciam te
ριος, ἐν τῇ εὐφροσύνῃ πάσης τῆς γῆς ἔρημον ποιήσω σε
ſēpiternū: ſicut gauiſus es hereditate dom⁹ iſrael
αἰώνιον, καθὼς ἐπευφράνθης τῇ κληρονομίᾳ οἴκου ἰσραὴλ
qꝛ diſſipata ē: ſic faciam te: in deſertū eris mōs
ὅτι ἠφανίσθη, οὕτως ποιήσω σε, εἰς ἔρημον ἔσῃ ὄρος
ſeir ⁊ oīs idumea conſumetur. ⁊ ſcies
σηεὶρ καὶ πᾶσα ἡ ἰδουμαία ἐξαναλωθήσεται. καὶ γνώ-
qꝛ ego ſum dñs deus.
σῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός. Ca.36.

A ET tu fili hoīs: ꝓpheta ſup mōtes
Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὄρη
iſrael: ⁊ dic mōtib⁹ iſrael: audite verbū
ἰσραὴλ, καὶ εἰπὲ τοῖς ὄρεσιν ἰσραὴλ, ἀκούσατε λόγον
dñi: hec dicit dñs dñs: ꝓ eo qđ dixit inimic⁹
36.a. κυρίου, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἀνθ' οὗ εἶπεν ὁ ἐχθρὸς
ſup vos euge ſolitudīes ſēpitne in poſſeſſionē nobis facte
ἐφ' ὑμᾶς εὖγε ἔρημα αἰώνια εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν ἐγενή-
ſūt: ꝓpterea vaticinare ⁊ dic: hec dicit do-
θη, διὰ τοῦτο προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύ-
min⁹ dñs: ꝓ eo qđ ihonorati eſtis vos ab his q
ριος κύριος, ἀντὶ τοῦ ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς ὑπὸ τῶν
i circuitu vr̃o: vt ſitis vos in poſſeſſionē
κύκλῳ ὑμῶν, τοῦ εἶναι ὑμᾶς εἰς κατάσχεσιν τοῖς
reliquis gentib⁹: ⁊ aſcendiſtis loquela lingue ⁊
λοιποῖς ἔθνεσιν, καὶ ἀνέβητε λάλημα γλώσσης καὶ
opprobriū
ὀνειδισμὸς

filios iſrael in man⁹ gla-
dii in tempore
afflictionis eorū in tēpe
iniqtatis extreme. Pro-
pterea viuo ego dicit
dñs deus: qm̄ ſanguini
tradam te: & ſanguis te
pſeqtur. Et cū ſanguinē
oderis: ſanguis pſeqtur
te. Et dabo montē ſeir
deſolatū & deſertū: & au-
ferā de eo
euntem & redeuntē: &
implebo montes eius oc-
ciſorum ſuorū. In colli-
bus tuis & in vallib⁹ tuis
atq; in torrētib⁹ interfe-
cti gladio cadent. In ſoli-
tudines ſempiternas tra-
dā te: & ciuitates tue nō
habitabuntur: & ſcietis
quia ego dñs de⁹: eo ꝙ
dixeris: due gentes &
due terre mee
erunt & hereditate poſſi-
debo eas cū dñs eſſet ibi.
Propterea viuo ego di-
cit dñs deus: quia faciam
iuxta iram tuam & ſm
zelum tuum quē feciſti:
odio habens eos: & no-
tus efficiar per eos cum
te iudicauero: & ſcies qa
ego dominus.
Audiui vniuerſa oppro-
bria tua que
locutus es de montibus
iſrael dicens.
Deſerti nobis ad deuo-
randū dati ſunt. Et inſur-
rexiſtis ſup me ore vr̃o:
& derogaſtis aduerſum
me: verba veſtra ego au-
diui. Hec dicit dñs de⁹.
Letante vniuerſa terra:
in ſolitudinem
te redigā ſicuti gauiſus
es ſup hereditatē domus
iſrael eo ꝙ fuerit diſſipa-
ta: ſic faciam tibi.
Diſſipat⁹ eris mons ſeir
& idumea omnis
Et ſcient quia ego do-
minus deus. 36.

TV autem fili homi-
nis propheta ſuper
montes iſrael & dices.
Montes iſrael
audite verbū dñi. Hec
dicit dñs
deus. Eo ꝙ dixerit ini-
micus de vobis euge
altitudines ſempiterne
in hereditatē date ſunt
nobis: ꝓpterea vaticina-
re & dic. Hec dicit dñs
deus. Pro eo ꝙ deſola-
ti eſtis & conculcati
per circuitum: & facti in
hereditatē reliquis gen-
tib⁹: & aſcendiſtis ſup la-
biū lingue & opprobriū

אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חָרֶב בְּעֵת
אֵידָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ׃ לָכֵן חַי אָנִי
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה כִּי לְדָם אֶעֶשְׂךָ עשה
וְדָם יִרְדֳּפֶךָ אִם לֹא דָם שָׂנֵאתָ רדף
וְדָם יִרְדֳּפֶךָ׃ וְנָתַתִּי אֶת הַר שֵׂעִיר נתן
לְשִׁמְמָה וּשְׁמָמָה וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ כרת
עֹבֵר וָשָׁב׃ וּמִלֵּאתִי אֶת הָרָיו חֲלָלָיו שוב
גִּבְעוֹתֶיךָ וְגֵאוֹתֶיךָ וְכָל אֲפִיקֶיךָ גיא
חַלְלֵי חֶרֶב יִפְּלוּ בָהֶם׃ שִׁמְמוֹת עוֹלָם נפל
אֶתֶּנְךָ וְעָרֶיךָ לֹא תִשַּׁבְנָה וִידַעְתֶּם נתן עיד
כִּי אֲנִי יְהוָה׃ יַעַן אֲמָרְךָ אֶת שְׁנֵי שוב
הַגּוֹיִם וְאֶת שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת לִי
תִהְיֶינָה וִירַשְׁנוּהָ וַיהוָה שָׁם הָיָה׃ היה
לָכֵן חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְעָשִׂיתִי עשה
כְּאַפְּךָ וּכְקִנְאָתְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָה
מִשִּׂנְאָתֶיךָ בָּם וְנוֹדַעְתִּי בָם כַּאֲשֶׁר ידע
אֶשְׁפְּטֶךָ׃ וְיָדַעְתָּ כִּי אֲנִי יְהוָה שפט
שָׁמַעְתִּי אֶת כָּל נָאָצוֹתֶיךָ אֲשֶׁר
אָמַרְתָּ עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
שָׁמֵמָה לָנוּ נִתְּנוּ לְאָכְלָה׃ וַתַּגְדִּילוּ גדל
עָלַי בְּפִיכֶם וְהַעְתַּרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם פה עתר
אֲנִי שָׁמָעְתִּי׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
כִּשְׂמֹחַ כָּל הָאָרֶץ שְׁמָמָה אֶעֱשֶׂה עשה
לָּךְ׃ כְּשִׂמְחָתְךָ לְנַחֲלַת בֵּית יִשְׂרָאֵל
עַל אֲשֶׁר שָׁמֵמָה כֵּן אֶעֱשֶׂה לָּךְ
שְׁמָמָה תִהְיֶה הַר שֵׂעִיר וְכָל אֱדוֹם
כֻּלָּהּ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃

Ca.xxxvj
וְאַתָּה בֶן אָדָם הִנָּבֵא אֶל
הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל נבא
שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה יַעַן אָמַר הָאוֹיֵב עֲלֵיכֶם הֶאָח איב אח
וּבָמוֹת עוֹלָם לְמוֹרָשָׁה הָיְתָה לָּנוּ׃ במה ירש
לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי היה
יְהוִה יַעַן בְּיַעַן שַׁמּוֹת וְשָׁאֹף אֶתְכֶם שמם
מִסָּבִיב לִהְיוֹתְכֶם מוֹרָשָׁה לִשְׁאֵרִית סבב היה
הַגּוֹיִם וַתַּעֲלוּ עַל שְׂפַת לָשׁוֹן וְדִבַּת עלה
שפה לשן
דבב

עָם׃ לָכֵן הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר
אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת — אָפַק גַּיְא
וְלֶחֳרָבוֹת הַשֹּׁמְמוֹת וְלֶעָרִים הַנֶּעֱזָבוֹת — עִיר עָזַב
אֲשֶׁר הָיוּ לְבַז וּלְלַעַג לִשְׁאֵרִית — הָיָה בָּזָה
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסָּבִיב׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא בְּאֵשׁ קִנְאָתִי
דִּבַּרְתִּי עַל שְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וְעַל אֱדוֹם
כֻּלָּא אֲשֶׁר נָתְנוּ אֶת אַרְצִי לָהֶם
לְמוֹרָשָׁה בְּשִׂמְחַת כָּל לֵבָב בִּשְׁאָט — יָרַשׁ
נֶפֶשׁ לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבַז׃ לָכֵן — גָּרַשׁ בָּזַז
הִנָּבֵא עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ — נָבָא
לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי בְקִנְאָתִי
וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי יַעַן כְּלִמַּת גּוֹיִם — יָתַם
נְשָׂאתֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת יָדִי אִם לֹא הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר לָכֶם מִסָּבִיב הֵמָּה כְּלִמָּתָם
יִשָּׂאוּ׃ וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם — נָשָׂא
תִּתֵּנוּ וּפֶרְיְכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל — נָתַן פָּרָה
כִּי קֵרְבוּ לָבוֹא׃ כִּי הִנְנִי אֲלֵיכֶם
וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְנֶעֱבַדְתֶּם וְנִזְרַעְתֶּם׃ — פָּנָה עָבַד
וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל בֵּית — זָרַע רָבָה
יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה וְנֹשְׁבוּ הֶעָרִים — יָשַׁב עִיר
וְהֶחֳרָבוֹת תִּבָּנֶינָה׃ וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם — בָּנָה
אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ וּפָרוּ וְהוֹשַׁבְתִּי
אֶתְכֶם כְּקַדְמוֹתֵיכֶם וְהֵטִבֹתִי — יָטַב
מֵרִאשֹׁתֵיכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃
וְהוֹלַכְתִּי עֲלֵיכֶם אָדָם אֶת עַמִּי — יָלַךְ
יִשְׂרָאֵל וִירֵשׁוּךָ וְהָיִיתָ לָהֶם — הָיָה
לְנַחֲלָה וְלֹא תוֹסִף עוֹד לְשַׁכְּלָם׃ — יָסַף
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֹמְרִים
לָכֶם אֹכֶלֶת אָדָם אָתְּי וּמְשַׁכֶּלֶת — שָׁכַל
גּוֹיֵךְ הָיִית׃ לָכֵן אָדָם לֹא תֹאכְלִי
עוֹד וְגוֹיֵךְ לֹא תְשַׁכְּלִי עוֹד נְאֻם — שָׁכַל
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְלֹא אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ — שָׁמַע

populi. ppterea montes iſrael audite verbum domini dei. Hec dicit dn̄s deus montib9 & collibus torrentibus vallibuſq; & deſertis: parietinis & & vrbibus derelictis que depopulate ſunt & ſubſannate a reliquis gentibus per circuitum. Propterea hec dicit dominus deus. Quoniam in igne zeli mei locutus ſum de reliquis gentibus: & de idumea vniuerſa que dederunt terram meam ſibi in hereditatē cum gaudio & toto corde ex animo: & eiecerūt eam vt vaſtarent: idcirco vaticinare ſuper humū iſrael: & dices montibus & collibus iugis & vallibus. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego in zelo meo & in furore meo locutus ſum: eo φ cōfuſionē gētium ſuſtinueritis. Idcirco hec dicit dn̄s deus. Ego leuaui manū meā vt gentes que in circuitu veſtro ſunt ipſe confuſionē ſuā portēt: vos aūt montes iſrael ramos veſtros germinetis: & fructū veſtrū afferatis poplo meo iſrl: ppe ei ē vt veniat. Quia ecce ego ad vos: & cōuertar ad vos & arabimini & accipietis ſemētē. & multiplicabo in vobis hoīes: oēmq; domū iſrael: & habitabūtur ciuitates & ruinoſa iſtaurabūtur. & replebo vos hoībus & iumētis & multiplicabūtur & creſcēt. et habitare vos faciā ſicut a principio: boniſq; donabo maiorib9 φ̄ habuiſtis ab initio: & ſcietis quia ego dn̄s. Et adducā ſup vos hoīes populū meū iſrael & hereditate poſſidebunt te. Et eris eis in hereditatē: & non addes vltra vt abſq; eis ſis. Hec dicit dn̄s de9. Pro eo φ dicunt de vobis deuoratrix homīnum es & ſuffocans gentem tuā: propterea homines non comedes amplius: & gentē tuam non necabis vltra: ait dominus deus. Nec auditam faciam in te

gētibus: ppterea mōtes iſrael audite verbū dn̄i.
ἔθνεσιν, διὰ τοῦτο ὄρη ἰσραὴλ ἀκούσατε λόγον κυρίου.
hec dicit dn̄s mōtib9 ⁊ collibus ⁊
τάδε λέγει κύριος τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς
vallib9 ⁊ torrentibus: ⁊ deſertis ⁊
φάραγξι καὶ τοῖς χειμάρροις, καὶ τοῖς ἐξηρημωμένοις καὶ
deſolatis: ⁊ vrbibus derelictis: ⁊ facte ſūt in p̄dam ⁊ in cōculcationem
ἠφανισμένοις, καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς ἐγκαταλελειμμέναις, καὶ ἐγένοντο εἰς προνομὴν καὶ εἰς καταπάτημα
reliquis gētib9 in circuitu. ppterea hec
τοῖς καταλειφθεῖσιν ἔθνεσιν περικύκλῳ. διὰ τοῦτο τάδε
dicit dn̄s dn̄s: pfecto i igne furoris mei locutus ſum ſup reliquas gētes: ⁊ ſup idumeā omnē:
λέγει κύριος κύριος, ἦ μὴν ἐν πυρὶ θυμοῦ μου ἐλάλησα ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, καὶ ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν πᾶσαν,
qꝛ dederūt terrā meā ſibi in poſſeſſionē cum leticia: deſpicientes aīas vt ſubuerterent in p̄da:
ὅτι ἔδωκαν τὴν γῆν μου ἑαυτοῖς εἰς κατάσχεσιν μετ᾽ εὐφροσύνης, ἀτιμάσαντες ψυχὰς τοῦ ἀφανίσαι ἐν προνομῇ,
ppterea pphet͡a ſup terrā iſrael: ⁊ dic mōtib9 ⁊ collibus
διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ, καὶ εἰπὲ τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς βουνοῖς
⁊ vallib9 ⁊ rupibus: hec dicit dn̄s:
καὶ ταῖς φάραγξι καὶ ταῖς νάπαις, τάδε λέγει κύριος,
ecce ego in zelo meo ⁊ in furore meo locut9 ſum p opprobrio tuo qđ gētes iſtulerūt vobis.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐν τῷ ζήλῳ μου καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου ἐλάλησα ἀντὶ τοῦ ὀνειδισμοῦ σου ὃν ἔθνη ἤνεγκαν ὑμῖν.
ppterea hec dicit dn̄s dn̄s: ego leuabo manū meā ſup gētes q̄ incircuitu vr̄o: iſti ignominiā ſuam capient:
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐγὼ ἀρῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ ἔθνη τὰ περικύκλῳ ὑμῶν, οὗτοι τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν λήψονται,
vr̄i āt mōtes iſrael vuam: ⁊ fructū comedet pp̄ls me9: qꝛ ſperant
ὑμῶν δὲ ὄρη ἰσραὴλ τὴν σταφυλήν, καὶ τὸν καρπὸν καταφάγεται λαός μου, ὅτι ἐλπίζουσιν
vt veniāt: qm̄ ecce ego ad vos ⁊ reſpiciam ſup vos: ⁊ arabimini ⁊ ſemiabimini: ⁊ mltiplicabo ſup
τοῦ ἐλθεῖν, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ ἐπιβλέψω ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ κατεργασθήσεσθε καὶ σπαρήσεσθε, καὶ πληθυνῶ ἐφ᾽
vos hoīes oēm domū iſrael in finē: ⁊ hitabuntur ciuitates ⁊ deſerta edificabitur.
ὑμᾶς ἀνθρώπους πᾶν οἶκον ἰσραὴλ εἰς τέλος, καὶ κατοικηθήσονται αἱ πόλεις καὶ ἡ ἠρημωμένη οἰκοδομηθήσεται.
⁊ mltiplicabo ſup vos hoīes ⁊ iumēta ⁊ multiplicabūt ⁊ creſcent: ⁊ hitare faciā vos ſic in
καὶ πληθυνῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνθρώπους καὶ κτήνη καὶ πληθυνθήσονται καὶ αὐξηθήσονται, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ὡς τὸ ἐν
p̄ncipio vr̄o: ⁊ bn̄ faciam vobis ſicut ab initio
ἀρχῇ ὑμῶν, καὶ εὖ ποιήσω ὑμᾶς ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν
vr̄o: ⁊ ſcietis qꝛ ego ſum dn̄s. ⁊ generabo ſup vos hoīes pro pp̄lo meo iſrael: ⁊
ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ γεννήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνθρώπους ἀντὶ τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ
hereditabunt vos: ⁊ eritis eis in poſſeſſionē: ⁊ non addetis vltra abſq; liberi fieri ab eis.
κληρονομήσουσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν, καὶ οὐ μὴ προσθῆτε ἔτι ἀτεκνωθῆναι ἀπ᾽ αὐτῶν.
hec dicit dn̄s dn̄s: p eo qđ dixerūt tibi t̄ra deuorans hoīes: ⁊ abſq; liberis a gente
τάδε λέγει κύριος κύριος, ἀνθ᾽ ὧν εἶπάν σοι γῆ κατεσθίουσα ἀνθρώπους, καὶ ἠτεκνωμένη ὑπὸ τοῦ ἔθνους
tua fuiſti. ppterea hoīes nō āpli9 comedes:
σου ἐγένου. διὰ τοῦτο ἀνθρώπους οὐκ ἔτι φάγεσαι,
⁊ gentē tuā nō abſq; liberis facies ultra ait dn̄s dominꝰ. ⁊ nō audietur ſup vos
καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνώσεις ἔτι λέγει κύριος κύριος. καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἐφ᾽ ὑμᾶς

B

C

D

vltra ignominia gētiū: ⁊ opprobriū ppl'oꝝ nō portabitis
ἔτι ἀτιμίαν ἐθνῶν, καὶ ὀνειδισμὸν λαῶν οὐ μὴ ἀνενέγκητε
vltra: ⁊ gens tua nō abſqꝫ liberi erit vltra: dicit dn̄s dn̄s.
ἔτι, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνωθήσεται ἔτι, λέγει κς̄ κς̄.
⁊ factū ē verbū dn̄i ad me dicēs: fili hoīs: dom⁹
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, οἶκος
iſrael hītauit in terra ſua ⁊ polluerūt eam
ἰσραὴλ κατῴκησεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ ἐμίαναν αὐτὴν
in via ſua ⁊ imūdicijs ſuis. ⁊ iux-
B ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν καὶ ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. καὶ κα-
ta immūdiciā menſtruate facta ē via eo-
τὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀποκαθημένης ἐγενήθη ἡ ὁδὸς αὐ-
rū āñ faciem meā: ⁊ effudi furorē meū ſup
τῶν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπ'
eos pro ſanguie quē fuderūt ſup terrā: ⁊ in
αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ αἵματος οὗ ἔχεον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν
abominatiōib⁹ ſuis polluerūt eam. ⁊ diſſemi-
τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν ἐμόλυναν αὐτήν. καὶ διέσπει-
naui eos in gētes: ⁊ ventilaui eos in regio-
ρα αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἐλίκμησα αὐτοὺς εἰς τὰς χώ-
nes: iuxta viā eoꝝ ⁊ iuxta peccatū eo-
ρας κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐ-
rū iudicaui eos: ⁊ igreſſi ſūt in gētes q̄ introie-
τῶν ἔκρινα αὐτούς, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ἔθνη οὗ εἰσῆλ-
rūt illuc: ⁊ pphanauerūt nomē meū ſanctū cū
θον ἐκεῖ, καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν τῷ
dicerent̄ ipi ppl's dn̄i: ipi ⁊ de terra e-
λέγεσθαι αὐτοὺς λαὸς κυρίου, αὐτοὶ καὶ ἐκ τῆς γῆς αὐ-
ius egreſſi ſunt: ⁊ peperci eis ppt nomē
τοῦ ἐξεληλύθασιν, καὶ ἐφεισάμην αὐτῶν διὰ τὸ ὄνομά
meū ſctm̄ qđ pphanauerūt dom⁹ iſrael in genti-
μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβήλωσαν οἶκος ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἔθνε-
bus q̄ ingreſſi ſunt illuc. ppterea dic domui iſra-
C σιν οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ. διὰ τοῦτο εἶπον τῷ οἴκῳ ἰσρα-
el: hec dicit dn̄s dn̄s: nō vobis ego facio dom⁹
ήλ, τάδε λέγει κύριος κύριος, οὐχ ὑμῖν ἐγὼ ποιῶ οἶκος
iſrael: ſed ppt nomē meū ſanctū qđ pphanaſtis
ἰσραήλ, ἀλλὰ διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβηλώσα-
in gentib⁹ q̄ ingreſſi eſtis illuc: ⁊ ſctificabo
τε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ εἰσήλθετε ἐκεῖ, καὶ ἁγιάσω τὸ
nomē meū magnū qđ pphanatū ē in gētib⁹ qđ ppha-
ὄνομά μου τὸ μέγα τὸ βεβηλωθὲν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὃ ἐβε-
naſtis in medio eoꝝ: ⁊ ſcient gentes q2
βηλώσατε ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι
ego ſum dn̄s dicit dn̄s dn̄s: cū ſctificat⁹ fuero ego
ἐγώ εἰμι κύριος λέγει κύριος κύριος, ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με
in vobis ante oculos eoꝝ: ⁊ tollā vos de
ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐκ
gētib⁹: ⁊ cōgregabo vos de vniuerſis terris: ⁊
τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν, καὶ
inducā vos in terrā vr̄am: ⁊ aſpgā ſup vos aq̄m
εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ῥανῶ ἐφ' ὑμᾶς ὕδωρ
mūdam: ⁊ mūdabimini ab imūdicijs ve-
D καθαρόν, καὶ καθαρισθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑ-
ſtris: ⁊ ab oībus idolis vr̄is mūdabo
μῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν εἰδώλων ὑμῶν καθαρίσω
vos: ⁊ dabo vobis cor nouū ⁊ ſpm̄ no-
ὑμᾶς, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα και-
uū dabo in vobis: ⁊ auferā cor lapi-
νὸν δώσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθί-
deū de carne vr̄a: ⁊ dabo vobis cor carne-
νην ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκί-
um: ⁊ ſpm̄ meū dabo in vobis. ⁊ faci-
νην, καὶ τὸ πνεῦμά μου δώσω ἐν ὑμῖν. καὶ ποι-
am vt in iuſtificatiōib⁹ meis ābuletis: ⁊
ήσω ἵνα ἐν τοῖς δικαιώμασί μου πορεύησθε, καὶ τὰ
iudicia mea cuſtodiatis: ⁊ faciatis ea: ⁊
κρίματά μου φυλάξησθε, καὶ ποιήσητε αὐτά, καὶ
habitetis in terra q̄m dedi patri-
κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατρά-
bus vr̄is:
σιν ὑμῶν,

amplius cōfuſionē gentiū: & opprobriū pplorū nequaq̄ portabis: & gē tem tuam non amittes amplius: ait dn̄s deus. Et factū eſt verbum domini ad me dicens. Fili hominis: domus iſrael habitauerūt in humo ſua: & polluerunt eam in viis ſuis & in ſtudus ſuis. Iuxta immundiciā mēſtruate facta ē via eorū coram me: & effudi indignationē meā ſuper eos p ſanguie quē fuderunt ſup terrā. Et in idolis ſuis polluerunt eam. & diſperſi eos in gentes: & ventilati ſūt in terras. Iuxta vias eorū & adinuentiones eorū iudicaui eos. Et ingreſſi ſunt ad gentes ad q̄s introierūt & polluerūt nomen ſanctū meū: cū diceretur de eis: populus dn̄i iſte eſt & de terra ei⁹ egreſſi ſūt. & peperci nomini ſctō meo qđ polluerat dom⁹ iſrael in gentibus ad q̄s ingreſſi ſunt. Idcirco dices domui iſrael: hec dicit dominus deus. Non ppter vos ego faciam domus iſrael: ſed propter nomen ſanctū meū quod polluiſtis in gentibus ad quas intraſtis. Et ſanctificabo nomen meum magnum qđ pollutū ē inter gētes qđ polluiſtis in medio earū vt ſciant gentes q2 ego dn̄s: ait dn̄s exercituum: cum ſanctificatus fuero in vobis corā eis. Tollam quippe vos de gentibus & cōgregabo vos de vniuerſis terris: & adducam vos in terram veſtrā: & effundam ſuper vos aquā mundā: & mundabimini ab omnibus inquinamētis vr̄is: & ab vniuerſis idolis vr̄is mūdabo vos: & dabo vobis cor nouum: & ſpiritum nouū ponam in medio veſtri. Et auferam cor lapideum de carne veſtra & dabo vobis cor carneū: & ſpiritū meū ponā in medio vr̄i: & faciam vt in preceptis meis ambuletis: & iudicia mea cuſtodiatis & operimini & habitabitis in terra quā dedi patribus veſtris:

עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים
לֹא תִשְׂאִי עוֹד וְגוֹיַיִךְ לֹא תַכְשִׁלִי — נָשָׂא כָּשַׁל
עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה׃ וַיְהִי דְבַר — הָיָה
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם בֵּית
יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ — טָמֵא
אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת — עָלַל
הַנִּדָּה הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי׃ וָאֶשְׁפֹּךְ — פָּנָה שָׁפַךְ
חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל הַדָּם אֲשֶׁר שָׁפְכוּ — יָחַם
עַל הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ׃ — גָּלַל
וָאָפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת — פּוּץ זָרָה
כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפַטְתִּים׃
וַיָּבוֹא אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם — בּוֹא
וַיְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם — חָלַל
עַם יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ׃ וָאֶחְמֹל — חָמַל
עַל שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלוּהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה׃
לָכֵן אֱמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קָדְשִׁי
אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם — בּוֹא
שָׁם׃ וְקִדַּשְׁתִּי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל — גָּדַל
הַמְחֻלָּל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם
וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם לְעֵינֵיהֶם׃ — קָדַשׁ
וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי — בּוֹא
אֶתְכֶם אֶל אַדְמַתְכֶם׃ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם
מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל — טָהַר
טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר — גָּלַל טָהַר
אֶתְכֶם׃ וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ — נָתַן
חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי — סוּר
אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם
לֵב בָּשָׂר׃ וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ — עָשָׂה חָקַק
וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃ וִישַׁבְתֶּם — יָלַךְ שָׁפַט
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם — שָׁמַר עָשָׂה
— נָתַן

Digitized by Google

והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם היה
לאלהים׃ והושעתי אתכם מכל ישע
טמאותיכם וקראתי אל הדגן
והרביתי אתו ולא אתן עליכם רעב׃ רבה נתן
והרביתי את פרי העץ ותנובת פרה נוב
השדה למען אשר לא תקחו עוד לקח
חרפת רעב בגוים׃ וזכרתם את
דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר רעע עלל
לא טובים ונקטתם בפניכם על קוט פנה
עונתיכם ועל תועבתיכם׃ לא תעב
למענכם אני עשה נאם אדני יהוה
יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם ידע כלם
בית ישראל׃ כה אמר אדני יהוה
ביום טהרי אתכם מכל עונותיכם
והושבתי את הערים ונבנו ישב עיר
החרבות׃ והארץ הנשמה תעבד בנה שמם
תחת אשר היתה שממה לעיני כל עבד היה
עובר׃ ואמרו הארץ הלזו הנשמה עבר
היתה כגן עדן והערים החרבות
והנשמות והנהרסות בצורות הרס בצר
ישבו׃ וידעו הגוים אשר ישארו שאר
סביבותיכם כי אני יהוה בניתי סבב
הנהרסות נטעתי הנשמה אני יהוה
דברתי ועשיתי׃ כה אמר אדני עשה
יהוה עוד זאת אדרש לבית חדש
ישראל לעשות להם ארבה אתם רבה
כצאן אדם׃ כצאן קדשים כצאן
ירושלם במועדיה כן תהיינה צאד היה
הערים החרבות מלאות צאן אדם׃ עיר
וידעו כי אני יהוה׃

C.xxxvij. היתה עלי יד יהוה ויוצאני ברוח
יהוה ויניחני בתוך הבקעה והיא היה יצא
מלאה עצמות׃ והעבירני עליהם נוח
סביב סביב והנה רבות מאד על פני עבר
הבקעה והנה יבשות מאד׃ ויאמר רבב פנה
אלי בן אדם התחיינה העצמות אמר
חיה

& eritis mihi in populū & ego ero vobis in deū. Et ſaluabo vos ex vniuerſis inquinamentis veſtris: & vocabo frumentum & multiplicabo illud: & non imponā vobis famē & multiplicabo fructum ligni & genimina agri: vt non portetis vltra opprobriū famis in gētibus: & recordabimini viarum veſtrarum peſſimarum: ſtudiorūq; non bonorum: & diſplicebunt vobis iniquitates veſtre & ſcelera veſtra. Non propter vos ego faciā: ait dn̄s deus notū ſit vobis. Confundimini & erubeſcite ſup viis veſtris domus iſrael. Hec dicit domin9 deus. In die q̄ mūdauero vos ex oībus iniqtatib9 vr̄is: & inhabitare fecero vrbes & inſtaurauero ruinoſa: & terra deſerta fuerit exculta que quondam erat deſolata in oculis omnis viatoris dicent. Terra illa inculta: facta eſt vt hortus voluptatis: & ciuitates deſerte & deſtructe atq; ſuffoſſe munite ſederūt: & ſcient gētes quecūq; derelicte fuerit in circuitu veſtro: quia ego dn̄s edificaui diſſipata: plātauiq; inculta: ego dominus locutus ſum & fecerim. Hec dicit dn̄s deus. Adhuc in hoc inuenient me domus iſrael vt faciā eis. Multiplicabo eos ſicut gregē hominū vt gregem ſanctū vt gregē hieruſalem in ſolemnitatibus eius. Sic erunt ciuitates deſerte plene gregibus hominum & ſcient quia ego dominus.

37.

Facta eſt ſup me manus domini: & eduxit me in ſpū dn̄i: & dimiſit me in medio cāpi q erat plenus oſſibus: & circūduxit me per ea in gyro. Erant autē multa valde ſuper faciem campi: ſiccaq; vehemēter: & dixit ad me. Fili hominis: putas ne viuet oſſa

τ eritis mihi in pplm: τ ego ero vobis in deū:
καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν,
τ ſaluabo vos ex vniuerſis immūditiis vr̄is: τ
καὶ σώσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν, καὶ
vocabo triticū τ mltiplicabo illud: τ nō dabo
καλέσω τὸν σῖτον καὶ πληθυνῶ αὐτόν, καὶ οὐ δώσω
ſup vos famē: τ mltiplicabo fructū ligni τ
ἐφ᾽ ὑμᾶς λιμόν, καὶ πληθυνῶ τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου καὶ
germina agri: vt non accipiatis vltra op-
τὰ γεννήματα τοῦ ἀγροῦ, ὅπως ἂν μὴ λάβητε ἔτι ὀνει-
pbriū famis in gentib9: τ recordabimini viaꝝ
δισμὸν λιμοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ μνησθήσεσθε τὰς ὁδοὺς
vr̄aꝝ malaꝝ: τ ſtudioꝝ vr̄oꝝ nō
ὑμῶν τὰς πονηράς, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ μὴ
bonoꝝ: τ abominatiōi hēbimini añ faciem vr̄aꝫ in
ἀγαθά, καὶ προσοχθιεῖτε κατὰ πρόσωπον ὑμῶν ἐν ταῖς
iniqtatib9 vr̄is: τ in abominatiōib9 vr̄is: nō ppt
ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς βδελύγμασιν ὑμῶν, οὐ δι᾽
vos ego facio dicit dn̄s dn̄s. notū eſt vobis: cō
ὑμᾶς ἐγὼ ποιῶ λέγει κύριος κύριος. γνωστὸν ἐστὶν ὑμῖν, αἰ
fūdimini: τ erubeſcite a viis vr̄is dom9 iſrael.
σχύνθητε, καὶ ἐντράπητε ἐκ τῶν ὁδῶν ὑμῶν οἶκος ἰσραήλ.
hec dicit dn̄s dn̄s: in die q̄ mūdauero vos ex oībus
τάδε λέγει κς κύριος, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ καθαριῶ ὑμᾶς ἐκ πασῶν
iniqtatib9 vr̄is τ hītari fecero ciuitates: τ edifica-
ἀνομιῶν ὑμῶν, καὶ κατοικιῶ τὰς πόλεις, καὶ οἰκοδο-
buntur deſerta τ terra deſolata excolet
μηθήσονται ἔρημοι καὶ ἡ γῆ ἡ ἠφανισμένη ἐργασθήσε-
eo qḋ deſolata ante oculos om-
ται, ἀνθ᾽ ὧν ὅτι ἠφανισμένη κατ᾽ ὀφθαλμοὺς παν-
nis tranſeuntis τ dicent terra illa deſerta
τὸς πορευόντος καὶ ἐροῦσιν ἡ γῆ ἐκείνη ἡ ἠφανισμέ-
facta eſt vt hort9 voluptati τ ciuitates deſerte τ
νη ἐγενήθη ὡς κῆπος τρυφῆς καὶ αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι καὶ
deſolate τ ſuffoſſe: munite apparuerūt
ἠφανισμέναι καὶ κατεσκαμμέναι, ὀχυραὶ ἐφάνησαν
τ ſcient gentes q̄cūq; derelinquentur i cir-
καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅσα ἂν καταλειφθῶσιν κύ-
cuitu vr̄o: q2 ego dn̄s edificaui deſer-
κλῳ ὑμῶν, ὅτι ἐγὼ κύριος ᾠκοδόμησα τὰς καθῃρη-
tas: τ plantaui deſolatas: q2 ego
μένας, καὶ κατεφύτευσα τὰς ἠφανισμένας, ὅτι ἐγὼ
dn̄s locut9 ſum τ feci. hec dicit dn̄s do-
κύριος ἐλάλησα καὶ ἐποίησα. τάδε λέγει κύριος κύ-
min9: adhuc hoc querar domui iſrael vt
ριος, ἔτι τοῦτο ζητηθήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ τοῦ
faciam eis: mltiplicabo eos ſicut oues ho-
ποιῆσαι αὐτοῖς, πληθυνῶ αὐτοὺς ὡς πρόβατα ἀν-
mines: vt oues ſanctas: vt oues hieruſa-
θρώπους, ὡς πρόβατα ἅγια, ὡς πρόβατα ἱερουσα-
lem in ſolēnitatib9 ei9: ſic erūt ciuitates
λὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς, οὕτως ἔσονται αἱ πόλεις
deſerte plene ouibus hoim: τ ſcient
ἔρημοι πλήρεις προβάτων ἀνθρώπων, καὶ γνώσονται
q2 ego dn̄s.
ὅτι ἐγὼ κύριος.

Ca.37.

Et facta eſt ſup me man9 dn̄i: τ eduxit
Καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ χεὶρ κυρίου, καὶ ἐξήγαγέν
me in ſpiritu dn̄i: τ poſuit me in medio
με ἐν πνεύματι κυρίου, καὶ ἔθηκέν με ἐν μέσῳ τοῦ
campi: τ hic erat plen9 oſſiū humanoꝝ: τ
πεδίου, καὶ τοῦτο ἦν μεστὸν ὀστῶν ἀνθρωπίνων, καὶ
circūduxit me ſup ea p gyrum i circuitu: τ ecce
περιήγαγέν με ἐπ᾽ αὐτὰ κυκλόθεν κύκλῳ, καὶ ἰδοὺ
multa nimis ſup faciem campi arida
πολλὰ σφόδρα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου ξηρὰ
vehemēt: τ dixit ad me: fili hoīs ſi
σφόδρα, καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου εἰ
viuent oſſa
ζήσεται τὰ ὀστᾶ
καὶ

G

F

A

hec. ⁊ dixi: dn̄e dn̄e tu noſti ea:
ταῦτα. καὶ εἶπα, κύριε κύριε σὺ ἐπίςασαι αὐτά,
⁊ dixit ad me: ꝓpheta ſup oſſa hec:
καὶ εἶπεν πρός με, προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὀςᾶ ταῦτα,
⁊ dices eis: oſſa arida audite verbū̄ domi
καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, τὰ ὀςᾶ τὰ ξηρὰ ἀκούσατε λόγον κυρί
ni: hec dicit dn̄s dn̄s oſſib⁹ iſtis: ecce
ου, τάδε λέγει κύριος κύριος τοῖς ὀςέοις τούτοις, ἰδοὺ
ego adducā in uos ſpm̄ vite: ⁊ dabo ſup vos
B ἐγὼ οἴσω εἰς ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς, καὶ δώσω ἐφ᾽ ὑμᾶς
neruos ⁊ inducā ſup vos carnes ⁊ extēdā ſup vos
νεῦρα καὶ ἀνάξω ἐφ᾽ ὑμᾶς σάρκας καὶ ἐκτενῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς
pellem: ⁊ dabo ſpm̄ meū̄ in vos ⁊ viuetis:
δέρμα, καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε,
⁊ cognoſcetis q: ego ſum dn̄s. ⁊ ꝓphetaui
καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ προεφήτευσα
ſicut ꝓcepit mihi: ⁊ facta ē vox cū̄ ego
καθὼς ἐνετείλατό μοι, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐν τῷ ἐμὲ
ꝓphetarem ⁊ ecce ꝯmotio: ⁊ accedebāt
προφητεῦσαι καὶ ἰδοὺ σεισμὸς, καὶ προσήγοντο τὰ
oſſa ad os ad iūcturam ſuam: ⁊ vidi ⁊
ὀςᾶ πρὸς ὀςοῦν πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ, καὶ εἶδον καὶ
ecce ſup ea nerui ⁊ carnes oriebant: ⁊ aſcende
ἰδοὺ ἐπ᾽ αὐτὰ νεῦρα καὶ σάρκες ἐφύοντο, καὶ ἀνέβαι-
bāt ſup ea pelles deſup: ⁊ ſpūs nō erat in
νεν ἐπ᾽ αὐτὰ δέρματα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν ἐν
eis. ⁊ dixit ad me: ꝓpheta ſup ſpiri
αὐτοῖς. καὶ εἶπεν πρός με, προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦ-
tū: ꝓpheta fili hoīs ⁊ dic ſpiri
μα, προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου καὶ εἰπὲ τῷ πνεύμα-
tui: hec dicit dn̄s dn̄s: ex quattuor ſpiri
C τι, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐκ τῶν τεσσάρων πνευ-
tibus veni ſpūs ⁊ inſuffla in mortuos
μάτων ἐλθὲ πνεῦμα καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς
iſtos ⁊ viuant. ⁊ ꝓphetaui ſicut pre
τούτους καὶ ζησάτωσαν. καὶ προεφήτευσα καθότι ἐνε-
cepit mihi: ⁊ igreſſ⁹ ē in eos ſpūs ⁊ vi-
τείλατό μοι, καὶ ἦλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα καὶ ἔζη-
xeſt: ⁊ ſteterūt in pedib⁹ ſuis ꝯgregatio
σαν, καὶ ἔςησαν ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν συναγωγὴ
multa vehemēter nimis. ⁊ locut⁹ eſt dn̄s ad me
πολλὴ σφόδρα σφόδρα. καὶ ἐλάλησεν κύριος πρός με
dicēs: fili hoīs: oſſa hec oīs dom⁹ iſra-
λέγων, υἱὲ ἀνθρώπου, τὰ ὀςᾶ ταῦτα πᾶς οἶκος ἰσρα-
el eſt: ⁊ ipſi dicunt arida facta ſunt oſſa nr̄a:
ήλ ἐςιν, καὶ αὐτοὶ λέγουσιν ξηρὰ γέγονεν τὰ ὀςᾶ ἡμῶν,
periit ſpes nr̄a: abſciſſi ſum⁹. ꝓpterea
ἀπόλωλεν ἡ ἐλπὶς ἡμῶν, διαπεφωνήκαμεν. διὰ τοῦ-
vaticinare ⁊ dic: hec dicit dn̄s dn̄s:
το προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος κύριος,
ecce ego aperiā vr̄a monumēta ⁊ reducā
ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίξω ὑμῶν τὰ μνήματα καὶ ἀνάξω
vos ex monumētis vr̄is: ⁊ īntroducā vos in
C ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς
terrā iſrael: ⁊ cognoſcetis q: ego ſum do
τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύ-
min⁹: cū̄ aperuero ego ſepulchra vr̄a vt edu-
ριος, ἐν τῷ ἀνοῖξαί με τοὺς τάφους ὑμῶν τοῦ ἀνα-
cam ego vos ex ſepulchris vr̄is ppl'm meū:
γαγεῖν με ὑμᾶς ἐκ τῶν τάφων ὑμῶν τὸν λαόν μου,
⁊ dabo ſpm̄ meū̄ in vos ⁊ viuetis: ⁊ po
καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε, καὶ θή-
nam vos ſup terrā vr̄am: ⁊ cognoſcetis q: ego
σομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ
dn̄s locut⁹ ſum ⁊ faciam dicit dn̄s deus: ⁊
κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω λέγει κύριος ὁ θεός, καὶ
fact⁹ ē ſermo dn̄i ad me dicēs: ⁊ tu fili hoīs
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου

iſta. Et dixi. Domine
deus tu
noſti. Et dixit ad me.
vaticinare de
oſſib⁹ iſtis. Et dices eis.
O ſſa arida audite verbū̄
domini:
hec dicit dn̄s deus oſſi-
bus his.
Ecce ego intromitto
in vos ſpiritū̄ & viuetis:
& dabo ſup vos neruos
& ſuccreſcere faciam
ſup vos carnes: & ſupex
tendam in vobis cutem:
& dabo vobis ſpiritum
& viuetis: & ſcietis quia
ego dn̄s. & prophetaui
ſicut preceperat mihi.
Factus eſt aūt ſonitus ꝓ-
phetante me: & ecce cō-
motio. Et acceſſerūt oſſa
ad oſſa: vnūquodq; ad iun
cturā ſuā. Et vidi: & ecce
ſuper ea nerui & carnes
aſcenderūt: & extēta eſt
in eis cutis deſuper:
& ſpiritū̄ nō habebant.
Et dixit ad me: vaticina
re ad ſpiritū̄: vaticinare
fili hominis: & dices ad
ſpiritum: hec dicit dn̄s
deus. A quattuor
ventis veni ſpiritus & in
ſuffla ſuper interfectos
iſtos & reuiuiſcāt. Et ꝓ-
phetaui ſicut preceperat
mihi. Et ingreſſus eſt in
ea ſpūs: & reuixerūt: ſte
teruntq; ſup pedes ſuos
exercitus grādis nimis
valde: & dixit ad me: fili
hominis: oſſa
hec vniuerſa domus iſ
rael eſt: ipſi
dicunt: aruerūt oſſa no
ſtra: & periit
ſpes nr̄a: & abſciſſi ſum⁹
propterea vaticinare
& dices ad eos: hec dicit
dominus deus:
ecce ego aperiam tumu
los veſtros:
& educam vos de ſepul-
chris vr̄is populus meus:
& inducam vos in terrā
iſrael.
& ſcietis quia ego do-
minus cum aperuero
ſepulchra veſtra: & edu-
xero vos
de tumulis vr̄is popule
me⁹: & dedero ſpm̄ meū̄
in vobis: & vixeritis &
requieſcere vos faciā ſup
humū̄ veſtrā: et ſcietis
quia ego dn̄s locutus ſū̄
et feci: ait domin⁹ deus.
Et factus eſt ſermo
domini ad me dicēs. Et
tu fili hominis

האלה ואמר אדני יהוה אתה
ידעת׃ ויאמר אלי הנבא על — נבא
העצמות האלה ואמרת אליהם
העצמות היבשות שמעו דבר יהוה׃
כה אמר אדני יהוה לעצמות האלה
הנה אני מביא בכם רוח וחייתם׃ — בוא
ונתתי עליכם גדים והעלתי — נתן עלה
עליכם בשר וקרמתי עליכם עור
ונתתי בכם רוח וחייתם וידעתם כי
אני יהוה׃ ונבאתי כאשר צויתי — צוה
ויהי קול כהנבאי והנה רעש — היה נבא
ותקרבו עצמות עצם אל עצמו׃ — קרב
וראיתי והנה עליהם גדים ובשר — ראה
עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה — קרם עלה
ורוח אין בהם׃ ויאמר אלי הנבא
אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל
הרוח כה אמר אדני יהוה מארבע — רבע
רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים — בוא נפח
האלה ויחיו׃ והנבאתי כאשר צוני — הרג חיה
ותבוא בהם הרוח ויחיו ויעמדו — נבא
על רגליהם חיל גדול מאד מאד׃ — עמד גדל
ויאמר אלי בן אדם העצמות
האלה כל בית ישראל המה
הנה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה
תקותנו נגזרנו לנו׃ לכן הנבא — קוה גזר
ואמרת אליהם כה אמר אדני יהוה
הנה אני פתח את קברותיכם
והעליתי אתכם מקברותיכם עמי — עלה
והבאתי אתכם אל אדמת ישראל׃ — בוא
וידעתם כי אני יהוה בפתחי
את קברותיכם ובהעלותי אתכם
מקברותיכם עמי׃ ונתתי רוחי בכם — נתן
וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם — חיה נוח
וידעתם כי אני יהוה דברתי
ועשיתי נאם יהוה׃ ויהי דבר — עשה היה
יהוה אלי לאמר׃ ואתה בן אדם

קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה לקח
ולבני ישראל חברו ולקח עץ
אחד וכתב עליו ליוסף עץ אפרים
וכל בית ישראל חברו: וקרב
אתם אחד אל אחד לך לעץ
אחד והיו לאחדים בידך: וכאשר היה
יאמרו אליך בני עמך לאמר אמר
הלוא תגיד לנו מה אלה לך: דבר נגד
אליהם כה אמר אדני יהוה הנה
אני לקח את עץ יוסף אשר
ביד אפרים ושבטי ישראל חבריו
ונתתי אותם עליו את עץ יהודה נתן את
ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בידי: עשה
והיו העצים אשר תכתב עליהם כתב
בידך לעיניהם: ודבר אליהם כה
אמר אדני יהוה הנה אני לקח
את בני ישראל מבין הגוים אשר
הלכו שם וקבצתי אתם מסביב סבב
והבאתי אותם אל אדמתם: ועשיתי בוא עשה
אתם לגוי אחד בארץ בהרי
ישראל ומלך אחד יהיה לכלם היה
למלך ולא יהיה עוד לשני גוים שנה
ולא יחצו עוד לשתי ממלכות חצה מלך
עוד: ולא יטמאו עוד בגלוליהם טמא גלל
ובשקוציהם ובכל פשעיהם שקץ
והושעתי אתם מכל מושבתיהם ישע ישב
אשר חטאו בהם וטהרתי אותם והיו היה
לי לעם ואני אהיה להם לאלהים:
ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד רעה
יהיה לכלם ובמשפטי ילכו שפט
וחקותי ישמרו ועשו אותם: וישבו חקק שמר
על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב עשה נתן
אשר ישבו בה אבותיכם וישבו
עליה המה ובניהם ובני בניהם
עד עולם ודוד עבדי נשיא להם עלם נשא
לעולם: וכרתי להם ברית שלום ברת שלם

ſume tibi lignum vnū & ſcribe ſup illud: iude & filiorum iſrael ſociis eius. Et tolle lignum alterū & ſcribe ſup illud ioſeph lignum effraim: & cūcte domus iſrael ſociorūq; eius. Et adiunge illa vnum ad alterum tibi in lignum vnum: & erunt in vnionem in manu tua. Cum autem dixerint ad te filii populi tui loquentes: nōne indicas nobis qd in his velis? Loqueris ad eos. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego aſſumam lignū ioſeph quod eſt in manu effraim & tribus iſrael q̄ ſunt ei adiūcte & dabo eas pariter cum ligno iuda & faciā eas ī lignū vnū: & erūt vnū in manu ei9. Erunt autem ligna ſup que ſcripſeris in manu tua in oculis eorū: & dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego aſſumam filios iſrael de medio nationum ad quas abierunt: & cōgregabo eos vndiq; & addducam eos ad humum ſuā. Et faciam eos in gentem vnam in terra in montibus iſrael. Et rex vnus erit omnibus imperans: & nō erunt vltra due gentes: nec diuidentur amplius in duo regna. Neq; polluentur vltra in idolis ſuis & abominatiōibus ſuis: & cunctis iniq̄tatib9 ſuis. et ſaluos eos faciam de vniuerſis ſedibus ſuis in quibus peccauerunt: & emūdabo eos. Et erunt mihi populus: & ego ero eis deus. Et ſeru9 meus dauid rex ſuper eos: & paſtor vn9 erit omniū eorū. In iudiciis meis ambulabūt: et mādata mea cuſtodiēt et facient ea. Et habitabunt ſuper terram quā dedi ſeruo meo iacob in qua habitauerūt patres veſtri: et habitabunt ſuper eam ipſi & filii eorum et filii filiorum eorū vſq; in ſempiternū: & dauid ſeru9 me9 priceps eorū in perpetuū. Et percutiam illis fedus pacis:

aſſume tibi virgam vnā: ⁊ ſcribe ſup eā
λάβε σεαυτῷ ῥάβδον μίαν, καὶ γράψον ἐπ' αὐτὴν τὸν
iudam ⁊ filios iſrael q̄ appoſiti ſunt ad e-
ἰούδαν καὶ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προστεθέντας πρὸς αὐ
um: ⁊ virgā ſecundā aſſumes tibi: ⁊ ſcri-
τόν. καὶ ῥάβδον δευτέραν λήψῃ σεαυτῷ, καὶ γρά-
bes eam ioſeph virgam ephraim ⁊ oēs
ψεις αὐτὴν τῷ ἰωσὴφ ῥάβδον ἐφραῒμ καὶ πάντας τοὺς
filios iſrael q̄ appoſiti ſūt ad eum: ⁊ cōiūges e-
υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προστεθέντας πρὸς αὐτόν, καὶ συνάψεις αὐ-
as ad inuicem tibi in virgā vnā vt copules
τὰς πρὸς ἀλλήλας σεαυτῷ εἰς ῥάβδον μίαν τοῦ δῆσαι
eas: ⁊ erunt in manu tua: ⁊ erit q̄n di-
αὐτάς, καὶ ἔσονται ἐν τῇ χειρί σου, καὶ ἔσται ὅταν λέ
xerit ad te filij ppl̄i tui loquentes nō īdicabis
γωσι πρὸς σὲ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου λέγοντες οὐκ ἀπαγγε
nobis qd ſūt iſta tibi? ⁊ dices ad eos:
λεῖς ἡμῖν τί ἐστι ταῦτά σοι; καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς,
hec dicit dn̄s deus: ecce ego aſſumā tribū
τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ ἐγὼ λήψομαι τὴν φυλὴν E
ioſeph q̄ p manū ephraim: ⁊ trib9 iſrael
ἰωσὴφ τὴν διὰ χειρὸς ἐφραῒμ, καὶ τὰς φυλὰς ἰσραὴλ
adiacentes ad eā: ⁊ dabo eos ſup
τὰς προσκειμένας πρὸς αὐτόν, καὶ δώσω αὐτοὺς ἐπὶ
tribū iuda: ⁊ erunt in virgā vnā ⁊
τὴν φυλὴν ἰούδα, καὶ ἔσονται εἰς ῥάβδον μίαν καὶ
erunt vna in manu iuda: ⁊ erunt virge
ἔσονται μία ἐν τῇ χειρὶ ἰούδα, καὶ ἔσονται αἱ ῥάβδοι
in qb9 tu ſcripſiſti in eis in manu tua coram
ἐφ' αἷς σὺ ἔγραψας ἐπ' αὐταῖς ἐν τῇ χειρί σου ἐνώπιον
eis ⁊ dices eis. hec dicit dn̄s de9: ecce
αὐτῶν καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς. τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ
ego aſſumo oēm domū iſrael de medio gentiū
ἐγὼ λαμβάνω πάντα οἶκον ἰσραὴλ ἐκ μέσου τῶν ἐθνῶν
ad q̄s īgreſſi ſūt illuc: ⁊ ꝯgregabo eos ab omni
ὧν εἰσήλθοσαν ἐκεῖ, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ πάν-
bus q̄ in circuitu eoꝝ: ⁊ inducā eos in
των τῶν περικύκλῳ αὐτῶν, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν
trā iſrael. ⁊ dabo eos in gētē in terra
γῆν τοῦ ἰσραήλ. καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἔθνος ἐν τῇ γῇ F
mea in mōtib9 iſrael: ⁊ p̄nceps vn9 erit oīm
μου ἐν τοῖς ὄρεσιν ἰσραήλ, καὶ ἄρχων εἷς ἔσται πάντων
iſtoꝝ in regem: ⁊ nō erunt vltra in duas
τούτων εἰς βασιλέα, καὶ οὐκ ἔσονται οὐκ ἔτι εἰς δύο
gētes neq; diuident̄ vltra in duo regna: vt nō
ἔθνη, οὐ δὲ μὴ διαιρεθῶσιν οὐκ ἔτι εἰς δύο βασιλείας, ἵνα μὴ
polluant̄ vltra in idolis ſuis ⁊ in offendicu-
μιαίνωνται ἔτι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς προσοχθίσμα-
lis ſuis: ⁊ in oībus īpietatib9 ſuis: ⁊ eruam
σιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ἀσεβείαις αὐτῶν. καὶ ῥύσομαι
eos ab oībus iniq̄tatib9 eoꝝ q̄b9 peccauerūt in e-
αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὧν ἡμάρτοσαν ἐν αὐ
is: ⁊ mundabo eos: ⁊ erunt mihi in ppl̄m: ⁊ ego e-
ταῖς, καὶ καθαριῶ αὐτούς, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔ
ro illis in deū. ⁊ ſeruus me9 dauid p̄nceps
σομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. καὶ ὁ δοῦλός μου δαυὶδ ἄρχων
in medio eoꝝ ⁊ erit paſtor vn9 oīm iſtoꝝ: q2 in
ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ἔσται ποιμὴν εἷς πάντων τούτων, ὅτι ἐν
p̄ceptis meis ambulabūt: ⁊ iudicia
τοῖς προστάγμασίν μου πορεύσονται, καὶ τὰ κρίματά
mea cuſtodient ⁊ facient ea: ⁊ habitabunt G
μου φυλάξονται καὶ ποιήσουσιν αὐτά, καὶ κατοικήσουσιν
in trā ſua quā dedi ſeruo meo iacob: vbi habitauerūt illic patres eoꝝ: ⁊ habitabunt in ea
ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκα τῷ δούλῳ μου ἰακώβ, οὗ κα-
τῴκησαν ἐκεῖ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' αὐ-
ipſi ⁊ filij eoꝝ: ⁊ filij filioꝝ eoꝝ vſq; i
τῆς αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἕως
ſempitnū: ⁊ dauid ſeruus meus p̄nceps eoꝝ in
τοῦ αἰῶνος, καὶ δαυὶδ ὁ δοῦλός μου ἄρχων αὐτῶν εἰς τὸν
ſēpitnū. ⁊ diſponā eis teſtamētū pacis
αἰῶνα. καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην εἰρήνης

teſtamētū ſēpiternū erit cum eis: ⁊ dabo eos
διαθήκη αἰώνιος ἔσαι μετ᾽ αὐτῶν, καὶ δώσω αὐτοὺς
⁊ multiplicabo eos: ⁊ ponam ſancta mea i medio
καὶ πληθυνῶ αὐτούς, καὶ θήσομαι τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ
eoꝝ in ꝑpetuū: ⁊ erit tabernaculū meū in e=
αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἔσαι ἡ κατασκήνωσίς μου ἐν αὐ
is ⁊ ero eis de⁹: ⁊ ipſi meus erunt
τοῖς καὶ ἔσομαι αὐτοῖς θεός, καὶ αὐτοί μου ἔσονται
ppls: ⁊ ſcient gētes q̄ꝛ ego ſum dn̄s q̄ ſctifi
λαός, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ ἁγιά
co eos cū fuerit ſancta mea in medio eoꝝ in
ζων αὐτοὺς ἐν τῷ εἶναι τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς
ꝑpetuū.
τὸν αἰῶνα. Ca.38.

A Et fact⁹ eſt ſmo dn̄i ad me dicēs: fili ho=
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, υἱὲ ἀν=
minis firma faciem tuā ꝯ gog ⁊ terrā
θρώπου σήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ γὼγ καὶ τὴν γῆν
magog ṕncipem capiti moſoch ⁊ thubal: ⁊ vati=
τοῦ μαγὼγ ἄρχοντα ῥῶς μοσὸχ καὶ θουβάλ, καὶ προ=
cinare ſup eū ⁊ dic: hec dicit dn̄s:
φήτευσον ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ εἶπον, τάδε λέγει κύριος,
ecce ego ſup te ṕncipem capitis moſoch ⁊ thubal: ⁊
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ἄρχοντα ῥῶς μοσὸχ καὶ θουβάλ, καὶ
circūducā te: ⁊ ponam frenū in maxillas
περιάξω σε, καὶ θήσομαι χαλινὸν εἰς τοὺς σιαγόνας
tuas: ⁊ cōgregabo te: ⁊ oēm exercitū tuū: e=
σου, καὶ συνάξω σε, καὶ πᾶσαν τὴν δύναμίν σου, ἵπ=
quos ⁊ equites veſtitos loricis vniuerſos: cō=
πους καὶ ἱππεῖς ἐνδεδυμένους θώρακας πάντας, συ=
gregatio multa: pelte ⁊ galee ⁊ gla=
ναγωγὴ πολλή, πέλται καὶ περικεφαλαῖαι καὶ μάχαι
B dij: perſe ⁊ ethiopes ⁊ libyes oēs galeis
ραι, πέρσαι καὶ αἰθίοπες καὶ λίβυες πάντες περικε=
⁊ peltis: gomer ⁊ oēs q̄ circa e=
φαλαίαις καὶ πέλταις, γόμερ καὶ πάντες οἱ περὶ αὐ=
um: dom⁹ thogarma ab extremo aq̄lonis ⁊ om=
τόν, οἶκος τοῦ θωγαρμὰ ἀπ᾽ ἐσχάτου τοῦ βορρᾶ καὶ πάν=
nes q̄ circa eū ⁊ gētes mlte tecum. ꝑpara=
τες οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ. ἑτοιμά=
re: ꝑpara te: tu ⁊ oīs cōgregatio
σθητι, ἑτοίμασον σαυτόν, σὺ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή
tua q̄ cōgregati ſūt tecum: ⁊ eris mihi in cuſtodi=
σου οἱ συνηγμένοι μετὰ σοῦ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς προφυλα=
am. a diebus pluribus ꝑparabitur ⁊ in nouiſſimo
κήν. ἀφ᾽ ἡμερῶν πλειόνων ἑτοιμασθήσεται καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτου
ānoꝝ veniet in trā q̄ auerſa eſt a gla
ἐτῶν ἐλεύσεται εἰς τὴν γῆν τὴν ἀπεστραμμένην ἀπὸ μα
dio cōgregatoꝝ a gētib⁹ multis ad terrā
χαίρας συνηγμένων ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τὴν γῆν
iſrael q̄ facta ē deſta oīo: ⁊ ſic ex gētib⁹ egreſ
ἰσραήλ, ἣ ἐγενήθη ἔρημος δι᾽ ὅλου, καὶ οὗτος ἐξ ἐθνῶν ἐξε=
ſa eſt ⁊ habitāt in pace vniuerſi. ⁊ aſcen=
λήλυθε καὶ κατοικοῦσιν ἐπ᾽ εἰρήνης ἅπαντες. καὶ ἀναβή=
des q̄ſi pluuia ⁊ venies q̄ſi nubes vt operias terrā:
σῃ ὡς ὑετὸς καὶ ἥξεις ὡς νεφέλη κατακαλύψαι γῆν,
C ⁊ eris tu ⁊ oēs q̄ circa te ⁊ gētes multe te
καὶ ἔσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ περὶ σὲ καὶ ἔθνη πολλὰ με
cum. hec dicit dn̄s dn̄s: ⁊ erit in die
τὰ σοῦ. τάδε λέγει κύριος κύριος, καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέ
illa aſcendent verba in coꝛ tuū
ρᾳ ἐκείνῃ ἀναβήσεται ῥήματα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου
⁊ cogitabis cogitatiōes malas ⁊ dices: aſcen=
καὶ λογιεῖ λογισμοὺς πονηροὺς καὶ ἐρεῖς, ἀναβήσο=
dam ad terrā abiectā: veniā ad q̄eſcentes
μαι ἐπὶ γῆν ἀπερριμμένην, ἥξω ἐπὶ ἡσυχάζοντας
in quiete ⁊ hitantes in pace oēs habi=
ἐν ἡσυχίᾳ καὶ οἰκοῦντας ἐπ᾽ εἰρήνης πάντας κατοι=
tantes terrā in q̄ nō eſt murus neq̧ ve=
κοῦντας γῆν ἐν ᾗ οὐχ ὑπάρχει τεῖχος οὐδὲ μοχ=
ctes: ⁊ porte
λοί, καὶ θύραι

pactum ſempiternū erit eis. Et fundabo eos et multiplicabo: & dabo ſanctificationem meam in medio eorū in perpetuū. Et erit tabernaculū meum in eis: & ero eis deus: & ipſi erunt mihi populus. Et ſcient gentes q̄a ego dn̄s ſanctificator iſrael: cum fuerit ſctificatio mea in medio eorū in perpetuū. 38.

Et factus eſt ſermo domini ad me dicens. Fili hoīs: pone faciē tuam cōtra gog & terram magog princi=pem capitis moſoch & thubal: & vaticinare de eo & dices. Hec dicit dominus de⁹. Ecce ego ad te gog principem capitis moſoch & thu=bal. Et circūagam te & ponam frenū in ma=xillis tuis: & educam te & omnem exercitū tuum: equos & equites veſtitos lori=cis vniuerſos: multitudi=nē magnā haſtā & clypeū arripientium & gladium. Perſe ethiopes & libyes cum eis: omnes ſcutati et galeati. Gomer & vni=uerſa agmina ei⁹: dom⁹ thogorma latera aqui=lonis & totū robur eius: populiq̧ multi tecum. Prepara & inſtrue te: & oēm multitudinē tuā que coaceruata eſt ad te: et eſto eis in preceptū. Poſt dies multos viſitaberis. In nouiſſi=mo annorum venies ad terrā que reuerſa eſt a gladio & cōgregata eſt de populis multis ad montes iſrael qui fuerunt deſerti iu=giter. Hec de poplis educta eſt: & habitabūt in ea cōfidēter vniuerſi. Aſcendēs autē q̄ſi tēpeſtas venies: & q̄ſi nubes vt opias terrā: tu & oia agmina tua: & po=puli multi tecum. Hec dicit dominus deus. In die illa aſcendent ſermones ſup cor tuū: & cogitabis cogitationem peſſimam & dices. Aſcendā ad ter=ram abſq̧ muro: veniā ad quieſcētes habi=tanteſq̧ ſecure. Hi omēs habitant ſine muro: ve=ctes & porte

בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם וּנְתַתִּים — הָיָה אֵת
וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת מִקְדָּשִׁי — נָתַן רָבָה
בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃ וְהָיָה מִשְׁכָּנִי — קָדַשׁ
עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים — שָׁכַן
וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם׃ וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי
אֲנִי יְהוָה מְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹת
מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃ — עָלַם

C.xxxviij

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי — הָיָה
לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל גּוֹג — שׂוּם פָּנָה
אֶרֶץ הַמָּגוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ
וְתֻבָל וְהִנָּבֵא עָלָיו׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר — נָבָא
אֲדֹנָי יְהוָה הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא
רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃ וְשׁוֹבַבְתִּיךָ
וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ וְהוֹצֵאתִי — נָתַן חָח
אוֹתְךָ וְאֶת כָּל חֵילֶךָ סוּסִים — לָחָה אֵת
וּפָרָשִׁים לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּם קָהָל — לָבַשׁ כָּלַל
רָב צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם׃ — צָנַן
פָּרַס כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם כֻּלָּם מָגֵן
וְכוֹבָע׃ גֹּמֶר וְכָל אֲגַפֶּיהָ בֵּית — כָּבַע
תּוֹגַרְמָה יַרְכְּתֵי צָפוֹן וְאֶת כָּל אֲגַפָּיו — צָפַן
עַמִּים רַבִּים אִתָּךְ׃ הִכֹּן וְהָכֵן לְךָ — כּוּן
אַתָּה וְכָל קְהָלֶךָ הַנִּקְהָלִים עָלֶיךָ — קָהַל
וְהָיִיתָ לָהֶם לְמִשְׁמָר׃ מִיָּמִים רַבִּים — הָיָה שָׁמַר
תִּפָּקֵד בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים תָּבוֹא — יוֹם רָבַב
אֶל אֶרֶץ מְשׁוֹבֶבֶת מֵחֶרֶב מְקֻבֶּצֶת — פָּקַד שָׁנָה
מֵעַמִּים רַבִּים עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל — בּוֹא שׁוּב
אֲשֶׁר הָיוּ לְחָרְבָּה תָּמִיד וְהִיא — קָבַץ
מֵעַמִּים הוּצָאָה וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח כֻּלָּם׃ — תָּמַד
וְעָלִיתָ כַּשֹּׁאָה תָבוֹא כֶּעָנָן לְכַסּוֹת — יָצָא
הָאָרֶץ תִּהְיֶה אַתָּה וְכָל אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים — עָלָה שָׁאָה
רַבִּים אוֹתָךְ׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה — כָּסָה הָיָה
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַעֲלוּ דְבָרִים
עַל לְבָבֶךָ וְחָשַׁבְתָּ מַחֲשֶׁבֶת רָעָה׃ — חָשַׁב רוּעַ
וְאָמַרְתָּ אֶעֱלֶה עַל אֶרֶץ פְּרָזוֹת
אָבוֹא הַשֹּׁקְטִים יֹשְׁבֵי לָבֶטַח כֻּלָּם — בּוֹא
יֹשְׁבִים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתַיִם — חָמָה בָּרַח

אין להם׃ לשלל שלל׃ ולבז בז בזז
להשיב ידך על חרבות נושבות שוב ישב
ואל עם מאסף מגוים עשה מקנה אסף קנה
וקנין ישבי על טבור הארץ׃ שבא סבר
ודדן וסחרי תרשיש וכל כפיריה כפר
יאמרו לך הלשלל שלל אתה בא אמר
הלבז בז הקהלת קהלך לשאת קהל
כסף וזהב לקחת מקנה וקנין נשא לקח
לשלל שלל גדול׃ לכן הנבא בן גדל נבא
אדם ואמרת לגוג כה אמר אדני
יהוה הלוא ביום ההוא בשבת עמי ישב
ישראל לבטח תדע׃ ובאת ממקומך ידע בוא
מירכתי צפון אתה ועמים רבים קום צפן
אתך רכבי סוסים כלם קהל גדול רבב
וחיל רב׃ ועלית על עמי ישראל עלה
כענן לכסות הארץ באחרית כסה
הימים תהיה והבאותיך על ארצי יום היה
למען דעת הגוים אתי בהקדשי בוא ידע
בך לעיניהם גוג׃ כה אמר אדני קדש
יהוה האתה הוא אשר דברתי
בימים קדמונים ביד עבדי נביאי
ישראל הנבאים בימים ההם נבא יום
שנים להביא אתך עליהם׃ והיה שנה בוא
ביום ההוא ביום בוא גוג על את
אדמת ישראל נאם אדני יהוה
תעלה חמתי באפי׃ ובקנאתי באש עלה יחם
עברתי דברתי אם לא ביום ההוא
יהיה רעש גדול על אדמת ישראל׃ היה גדל
ורעשו מפני דגי הים ועוף השמים פנה דגה
וחית השדה וכל הרמש הרמש חיה
על האדמה וכל האדם אשר על
פני האדמה ונהרסו ההרים ונפלו הרס
המדרגות וכל חומה לארץ תפול׃ דרג חמה
וקראתי עליו לכל הרי חרב נאם נפל
אדני יהוה חרב איש באחיו
תהיה׃ ונשפטתי אתו בדבר ובדם היה שפט

non ſunt eis. Vt diripias ſpolia & inuadas p̄dā vt inferas manū tuā ſup eos qui deſerti fuerāt & poſtea reſtituti & ſup populū q eſt cōgregatus ex gentibus qui poſſidere cepit & eſſe hītator vmbilici terre. Saba & dedā & negociatores tharſis & oēs leones eius dicent tibi. Nunqd ad ſumēda ſpolia tu venis? Ecce ad diripiendā predā cōgregaſti multitudinē tuā: vt tollas argentū & aurū: & auferas ſupellectilē atq̄ ſubſtantiā: & diripias manubias infinitas. Propterea vaticinare fili hoīs: & dices ad gog. Hec dicit dñs deus. Nunqd nō in die illo cū habitauerit pp̄ls me⁹ iſrael cōfidēter ſcies: et venies de loco tuo a laterib⁹ aqlonis tu & ppl̄i multi tecū: aſcēſores equorū vniuerſi: cetus magn⁹ & exercit⁹ vehemēs: & aſcendes ſuper pp̄lm meū iſrael q̄ſi nubes vt op̄ias terrā. In nouiſſimis dieb⁹ eris: & adducā te ſup terrā meā: vt ſciant gentes me cum ſanctificatus fuero in te in oculis eorum o gog. Hec dicit domin⁹ deus. Tu ergo ille es de quo locutus ſum ooooo in dieb⁹ antiqs in manu ſeruorū meoꝝ pphetaꝝ iſrael: qui prophetauerunt in diebus illorum tēporū vt adducerem te ſuper eos. Et erit oooooo in die illa: in die aduentus gog ſuper oooooooo terram iſrael: ait dominus deus: oooooooooooooo aſcēdet indignatio mea in furore meo & in zelo meo. In igne ire mee locut⁹ ſum: q̄a in die illa erit cōmotio magna ſuper terram iſrael ooooooo & cōmouebūtur a facie mea piſces maris & volucres celi & beſtie agri & oē reptile qđ mouetur ſup humū: cunctiq̄ homines qui ſunt ſuper faciē terre & ſubuertentur montes: & cadent oo ſepes & oīs murus corruet in terram. oooooooo Et conuocabo aduerſus eum in cunctis mōtibus meis gladiū: ait dñs de⁹. Gladius vniuſcuiuſq̄ in frēm ſuū dirigetur. & iudicabo eū peſte & ſāguīe

nō ſunt eis ad predandū p̄dam & ſpolianda ſpo
οὐκ ἐστὶν αὐτοῖς προνομεῦσαι προνομὴν καὶ σκυλεῦσαι σκῦ
lia: vt ↄuertam manū meā in t̄rā deſertam: q̄ ha
λα, τοῦ ἐπιστρέψαι χεῖρά μου εἰς γῆν ἠρημωμένην, ἣ κα
bitata eſt a gētib⁹ multis q̄ fecerunt poſſeſſioes: &
τοικίσθη ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν πεποιηκότων κτήσεις, καὶ
hitantib⁹ ſup vmbilicum t̄re. ſaba & dedan
οἰκοῦντων ἐπὶ τὸν ὀμφαλὸν τῆς γῆς. σαβὰ καὶ δαιδὰν
& mercatores carthaginēſes & oēs ville eoꝝ di
καὶ ἔμποροι καρχηδόνιοι καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν ἐ
cent tibi: in predam ad p̄dandum tu venis &
ροῦσίν σοι, εἰς προνομὴν τοῦ προνομεῦσαι σὺ ἔρχῃ καὶ
ad ſpoliandū ſpolia cōgregaſti cōgregationē tuā vt tollas ar
σκυλεῦσαι σκῦλα συνήγαγες συναγωγήν σου λαβεῖν ἀρ
gentū & aurum: vt auferas poſſeſſionē vt ſpolies
γύριον καὶ χρυσίον, ἀπενέγκασθαι κτῆσιν τοῦ σκυλεῦ
ſpolia magna. ꝑpterea ꝓpheta fili hoīs
σαι σκῦλα μεγάλα. διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώ
dic gog: hec dicit dn̄s deus: nōne in
που, εἶπον τῷ γὼγ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, οὐκ ἐν
die illa cū habitauerit pp̄ls me⁹ iſra
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῷ κατοικισθῆναι τὸν λαόν μου ἰσρα
el in pace cōſurges & venies de loco tuo ab extrēo
ὴλ ἐπ᾽ εἰρήνης ἐγερθήσῃ καὶ ἥξεις ἐκ τοῦ τόπου σου ἀπ᾽ ἐσχάτου E
aqlonis & gētes mlte tecum aſcenſores equoꝝ
τοῦ βορρᾶ καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ ἀναβάται ἵππων
oēs ↄgregatio magna & exercit⁹ multus: & aſcē
πάντες συναγωγὴ μεγάλη καὶ δύναμις πολλή, καὶ ἀνα
des ſup pp̄lm meū iſrael q̄ſi nubes vt operias t̄rā.
βήσῃ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ὡς νεφέλη καλύψαι γῆν.
in extremo dieꝝ erit & adducā te ſup terrā
ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἔσται καὶ ἀνάξω σε ἐπὶ τὴν γῆν
meā vt ſciant oēs gētes me cū ſctificat⁹ fuero ego
μου ἵνα γνῶσιν πάντα τὰ ἔθνη ἐμὲ ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με
in te in ↄſpectu eoꝝ hec dicit dn̄s dn̄s o gog:
ἐν σοὶ ἐνώπιον αὐτῶν τάδε λέγει κύριος κύριος ὦ γὼγ,
tu es de q̄ locut⁹ ſum añ dies priores ꝑ
σὺ εἶ περὶ οὗ ἐλάλησα πρὸ ἡμερῶν τῶν ἔμπροσθεν διὰ
manū ſuoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ iſrael q̄ pro
χειρὸς τῶν δούλων μου προφητῶν τοῦ ἰσραὴλ οἱ προ
phetauerūt in diebus illis & annis vt addu F
φητεύσαντες ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἔτεσιν τοῦ ἀνα
cerem te ſup eos: & erit in die illa in
γαγεῖν σε ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν
die qua venerit gog ſup terrā iſrael dicit
ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἔλθῃ τῷ γὼγ ἐπὶ τὴν γῆν ἰσραὴλ λέγει
dn̄s dn̄s: aſcendet furor meus & zel⁹ me⁹
κύριος κύριος, ἀναβήσεται ὁ θυμός μου καὶ ὁ ζῆλός μου
in igne ire mee locut⁹ ſum. ꝑfecto i die illa
ἐν πυρὶ τῆς ὀργῆς μου ἐλάλησα. ἦ μὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
erit motio magna in t̄ra iſrael: & ↄmo
νῃ ἔσται σεισμὸς μέγας ἐπὶ τῆς γῆς ἰσραήλ, καὶ σει
uebunt a facie mea piſces maris:
σθήσονται ἀπὸ προσώπου μου οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης,
& volucres celi & beſtie cam
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ θηρία τοῦ πε
pi & oīa reptilia q̄ in terra: & om
δίου καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πάν
nes hoīes q̄ ſup faciem terre: & ſcin
τες οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ῥα
dent mōtes & cadent valles: & oīs
γήσεται τὰ ὄρη καὶ πεσοῦνται αἱ φάραγγες, καὶ πᾶν
murus in terrā corruet: & vocabo ↄ eū G
τεῖχος ἐπὶ τὴν γῆν πεσεῖται, καὶ καλέσω ἐπ᾽ αὐτὸν
oēm tiorē dicit dn̄s: gladi⁹ hoīs in
πάντα φόβον λέγει κύριος, μάχαιρα ἀνθρώπου ἐπὶ
fratrē ſuum erit & iudicabo eū morte: &
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔσται, καὶ κρινῶ αὐτὸν θανάτῳ, καὶ
ſanguie.
αἵματι oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

& pluuia inundante: & lapidib' grādis: & ignē &
καὶ ὑετῷ κατακλύζοντι, καὶ λίθοις χαλάζης, καὶ πῦρ καὶ
ſulphur pluā ſup eū & ſup omnes q cū eo &
θεῖον βρέξω ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ
ſup gētes mltas cum eo: & magnificabor &
ἐπὶ ἔθνη πολλὰ μετ' αὐτοῦ, καὶ μεγαλυνθήσομαι καὶ
ſanctificabor & glorificabor & notus ero in cō
ἁγιασθήσομαι καὶ ἐνδοξασθήσομαι καὶ γνωσθήσομαι ἐναν-
ſpectu mltaꝝ gētiū & ſcient qꝛ ego dñs.
τίον πολλῶν ἐθνῶν καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος. Ca.39.
Et tu fili hoīs vaticinare ſup gog &
A Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ γὼγ καὶ
dic: hec dicit dñs dñs: ecce ego ad te gog
εἰπόν, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ γὼγ
pncipē capitis moſoch & thubal & cōgregabo te & de-
ἄρχοντα ῥὼς μοσὸχ καὶ θουβὰλ καὶ συνάξω σὲ καὶ κα-
ducā te & aſcēdere faciā te a nouiſſis aqlonis & edu
τάξω σὲ καὶ ἀναβιβάσω σε ἀπ' ἐσχάτου βορρᾶ καὶ ἀνά-
cā ſup mōtes iſrael: & perdam arcū tuū de
ξω ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραήλ, καὶ ἀπολῶ τὸ τόξον σου ἀπὸ τῆς
manu tua ſiniſtra: & ſagittatiōes tuas de
χειρός σου τῆς ἀριστερᾶς, καὶ τὰ τοξεύματά σου ἀπὸ
manu tua dextera: & deijciam te ſup
τῆς χειρός σου τῆς δεξιᾶς, καὶ καταβαλῶ σε ἐπὶ τὰ
mōtes iſrael: & cades tu & oēs q circa te: &
ὄρη ἰσραήλ, καὶ πέσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ περὶ σέ, καὶ
gētes q tecū dabuntur in mltitudinē auiū oī
τὰ ἔθνη τὰ μετὰ σοῦ δοθήσονται εἰς πλῆθος ὀρνέων παντὶ
volatili & oībus beſtijs campi dedi te
πετεινῷ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου δέδωκά σε
ad deuorādū: ſup faciem campi cades: qꝛ ego
βρωθῆναι, ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πέσῃ, ὅτι ἐγὼ
locut' ſum dicit dñs dñs: & mittam ignē in ma
B ἐλάλησα λέγει κύριος κύριος, καὶ ἀποστελῶ πῦρ ἐπὶ μα-
gog & habitabuntur inſule in pace: & ſcient
γὼγ καὶ κατοικηθήσονται αἱ νῆσοι ἐπ' εἰρήνης, καὶ γνώσον-
qꝛ ego ſum dñs: & nomē meū ſctm notū fiet
ται ὅτι ἐγώ εἰμι κς, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον γνωσθήσεται
in medio ppli mei iſrael: & nō polluetur no-
ἐν μέσῳ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ οὐ βεβηλωθήσεται τὸ ὄνο-
mē meū ſanctū vltra: & ſcient gētes qꝛ ego
μά μου τὸ ἅγιον οὐκ ἔτι, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ
ſum dñs ſctūs in iſrael. ecce venit & ſcies qñ erit
εἰμι κύριος ἅγιος ἐν ἰσραήλ. ἰδοὺ ἥκει καὶ γνώσῃ ὅτι ἔσται
dicit dñs: hec eſt dies in q locut' ſum: & egre
λέγει κύριος, αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐλάλησα, καὶ ἐξε-
dientur hītantes vrbes iſrael: & ſuccē
λεύσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις ἰσραήλ, καὶ καύ-
dent in armis clypeis & peltis & contis
σουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις θυρεοῖς καὶ πέλταις καὶ κοντοῖς
& arcubus & ſagittis & baculis manuū & lan-
καὶ τόξοις καὶ τοξεύμασι καὶ ῥάβδοις χειρῶν καὶ λόγ-
ceis: & ſuccendent in eis ignē ſeptē ānis: & nō
χαις, καὶ καύσουσιν ἐν αὐτοῖς πῦρ ἑπτὰ ἔτη, καὶ οὐ
aſſumēt ligna ex campo: neqꝫ incident
μὴ λάβωσιν ξύλα ἐκ τοῦ πεδίου, οὐδ' οὐ μὴ κόψωσιν
de ſaltib': ſed arma comburent igne:
C ἐκ τῶν δρυμῶν, ἀλλ' ἢ τὰ ὅπλα κατακαύσουσι πυρί,
& depdabuntur eos q depdati ſunt eos: &
καὶ προνομεύσουσι τοὺς προνομεύσαντας αὐτούς, καὶ
ſpoliabunt ſpoliantes eos: dicit dñs
σκυλεύσουσι τοὺς σκυλεύσαντας αὐτούς, λέγει κύριος
omps. & erit in die illa dabo gog
παντοκράτωρ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δώσω τῷ γὼγ
locū noīatū monumētū i iſrael: ſepulchrū
τόπον ὀνομαστὸν μνημεῖον ἐν ἰσραήλ, πολυάνδριον τῶν
aduenientiū ad mare. & circumedifica-
ἐπελθόντων πρὸς τῇ θαλάσσῃ. καὶ περιοικοδομήσου-
būt circuitū oris vallis: & ſepelient
σιν τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος, καὶ κατορύξουσιν
ibi gog & oēm mltitudinē eius
ἐκεῖ τὸν γὼγ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ

et imbre vehemēti & la-
pidibus immenſis. Ignē
& ſulphur pluā ſup eum
& ſup exercitū ei': & ſup
populos multos q ſunt
cū eo. Et magnificabor
& ſanctificabor: & not'
ero in oculis
multarū gentiū: & ſciēt
quia ego dñs. 39.
Tu autem fili homi-
nis vaticinare
aduerſum gog: & dices.
Hec dicit dñs deus.
Ecce ego ſuper te gog
pricipē capitis moſoch
& thubal & circūagam
te & educam te
& aſcendere te faciā de la
terib' aqlonis: & adducā
te ſup montes iſrael: &
percutiam arcum tuū in
manu ſiniſtra tua: & ſa-
gittas tuas de manu dex
tera tua deiiciā: ſup mō
tes iſrael cades tu: & oīa
agmina tua & populi tui
qui ſunt tecū. Feris: aui
bus: omniqꝫ volatili &
beſtiis terre dedi te
ad deuorandum. Super
faciem agri cades: quia
ego locutus ſum ait do
minus deus.
Et imittam ignē in ma
gog & in his q habitāt in
inſulis confidenter: &
ſcient quia ego dñs. Et
nomē ſanctū meū notū
faciā in medio popli mei
iſrael: & nō polluā no-
mē ſanctū meū ampli'.
& ſcient gentes qa ego
dominus ſanctus
iſrael. Ecce venit & fa-
ctum eſt ait
dñs de'. Hec eſt dies de
qua locutus ſum.
Et egredietur habitato
res de ciuitatib' iſrael: &
ſuccendēt & cōburēt ar-
ma clypeū & haſtas arcū
& ſagittas & baculos ma
nuū & cōtos: & ſuccen-
dent ea igni ſeptem an-
nis. Et non portabunt
ligna de regionib': ne
qꝫ ſuccendent de
ſaltibus: qm arma ſuc-
cendent igni
& depdabūtur eos qbus
prede fuerāt: & diripiēt
vaſtatores ſuos: ait do-
minus deus. Et erit
in die illa: dabo gog lo
cum nominatum
ſepulchrū in iſrael: val-
lem viatoꝝ ad orientem
maris: que obſtupeſcere
faciet pretereuntes:
& ſepelient ibi gog: &
oēm multitudinem eius:

וְגֶשֶׁם שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ — שָׁטַף
וְגָפְרִית אַמְטִיר עָלָיו וְעַל אֲגַפָּיו וְעַל — מָטַר
עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר אִתּוֹ: וְהִתְגַּדִּלְתִּי — גָּדַל
וְהִתְקַדִּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם — קָדַשׁ יָדַע
רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה: — רָבַב
Ca. xxxix
וְאַתָּה בֶן אָדָם הִנָּבֵא
עַל גּוֹג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה — נָבָא
הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ — נָשָׂא
וְתֻבָל: וְשֹׁבַבְתִּיךָ וְשִׁשֵּׁאתִיךָ
וְהַעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן וַהֲבֵאוֹתִךָ — עָלָה צָפַן
עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל: וְהִכֵּיתִי קַשְׁתְּךָ מִיַּד — בּוֹא נָכָה
שְׂמֹאולְךָ וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אַפִּיל:
עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אַתָּה וְכָל — נָפַל
אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים אֲשֶׁר אִתָּךְ לְעֵיט
צִפּוֹר כָּל כָּנָף וְחַיַּת הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ — צָפַר חָיָה
לְאָכְלָה: עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי — נָתַן פָּנָה
אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּמָגוֹג וּבְיֹשְׁבֵי הָאִיִּים — אִי
לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה: וְאֶת
שֵׁם קָדְשִׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל — יָדַע
וְלֹא אַחֵל אֶת שֵׁם קָדְשִׁי עוֹד — חָלַל
וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה קָדוֹשׁ — קָדַשׁ
בְּיִשְׂרָאֵל: הִנֵּה בָאָה וְנִהְיָתָה נְאֻם — בּוֹא הָיָה
אֲדֹנָי יְהוִה הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי:
וְיָצְאוּ יֹשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבִעֲרוּ
וְהִשִּׂיקוּ בְּנֶשֶׁק וּמָגֵן וְצִנָּה בְּקֶשֶׁת — נָשַׁק צָנַן
וּבְחִצִּים וּבְמַקֵּל יָד וּבְרֹמַח וּבִעֲרוּ
בָהֶם אֵשׁ שֶׁבַע שָׁנִים: וְלֹא יִשְׂאוּ — שָׁנָה נָשָׂא
עֵצִים מִן הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחְטְבוּ מִן — חָטַב
הַיְּעָרִים כִּי בַנֶּשֶׁק יְבַעֲרוּ אֵשׁ — בָּעַר
וְשָׁלְלוּ אֶת שֹׁלְלֵיהֶם וּבָזְזוּ אֶת
בֹּזְזֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: וְהָיָה
בַיּוֹם הַהוּא אֶתֵּן לְגוֹג מְקוֹם שָׁם — נָתַן
קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל גֵּי הָעֹבְרִים קִדְמַת — גַּיְא
הַיָּם וְחֹסֶמֶת הִיא אֶת הָעֹבְרִים
וְקָבְרוּ שָׁם אֶת גּוֹג וְאֶת כָּל הֲמוֹנֹה — הָמַן

וקראו גיא המון גוג: וקברום בית
ישראל למען טהר את הארץ
שבעה חדשים: וקברו כל עם הארץ
והיה להם לשם יום הכבדי נאם כבד
אדני יהוה: ואנשי תמיד יבדילו בדל
עברים בארץ מקברים את קבר
העברים את הנותרים על פני יתר פנה
הארץ לטהרה מקצה שבעה
חדשים יחקרו: ועברו העברים חקר
בארץ וראה עצם אדם ובנה
אצלו ציון עד קברו אתו המקברים צין
אל גיא המון גוג: וגם שם עיר
המונה וטהרו הארץ: ואתה בן אדם
כה אמר אדני יהוה אמר לצפור צפר
כל כנף ולכל חית השדה הקבצו חיה קבץ
ובאו האספו מסביב על זבחי בוא אסף
אשר אני זבח לכם זבח גדול על סבב גדל
הרי ישראל ואכלתם בשר
ושתיתם דם: בשר גבורים תאכלו שתה גבר
ודם נשיאי הארץ תשתו אילים אכל נשא
כרים ועתודים פרים מריאי בשן שתה כר
כלם: ואכלתם חלב לשבעה עתד פרה
ושתיתם דם לשכרון מזבחי מרא
אשר זבחתי לכם: ושבעתם על
שלחני סוס ורכב גבור וכל איש
מלחמה נאם אדני יהוה: ונתתי את לחם נתן
כבודי בגוים וראו כל הגוים את כבד ראה
משפטי אשר עשיתי ואת ידי שפט עשה
אשר שמתי בהם: וידעו בית שום
ישראל כי אני יהוה אלהיהם מן
היום ההוא והלאה: וידעו הגוים
כי בעונם גלו בית ישראל על גלה
אשר מעלו בי ואסתר פני מהם סתר פנה
ואתנם ביד צריהם ויפלו בחרב נתן צור
כלם: כטמאתם וכפשעיהם עשיתי נפל עשה
אתם ואסתר פני מהם: לכן כה

et vocabitur vallis multitudinis gog: & ſepeliẽt eos dom⁹ iſrael: vt mũdent terram ſeptẽ mẽſibus. Sepeliet autẽ oĩs populus terre: & erit eis noĩata dies in qua glorificatus ſum: ait dominus deus. Et viros iugiter conſtituent luſtrãtes terram: qui ſepeliant & requirant eos qui remanſerant ſuper faciem terre: vt emundent eam. Poſt menſes autẽ ſeptẽ querere incipiẽt: & circuibũt peragrãtes terrã. Cũq3 viderint os hoĩs: ſtatuẽt iuxta illud titulũ: dõec ſepeliãt illud pollinctores in valle multitudinis gog. Nomen aũt ciuitatis amona: & mũdabunt terrã. Tu aũt fili hoĩs: hec dicit dominus de⁹. Dic omĩ volucri & vniuerſis auibus cunctiſq3 beſtiis agri. Cõuenite: ꝓperate: cõcurrite vndiq3 ad victimã meã quã ego immolo vobis: victimã grãdem ſup montes iſrael: vt comedatis carnem & bibatis ſãguinẽ. Carnes fortium comedetis: & ſanguinẽ principum terre bibetis: arietũ & agnorũ & hircorũ taurorũq3 & altiliũ & pinguium omniũ. Et comedetis adipẽ in ſaturitatem: & bibetis ſanguinem in ebrietatẽ: de victima quã ego immolaui vobis: & ſaturabimini ſup menſam meã de equo & equite forti & de vniuerſis viris bellatoribus: ait dñs deus. Et ponam gloriã meã in gentibus: & videbunt oẽs gentes iudicium meũ quod fecerim & manum meam quã poſuerim ſup eos. Et ſcient domus iſrael quia ego dñs de⁹ eorum: a die illa & deinceps. Et ſcient gentes qm̃ in iniqtate ſua capta ſit domus iſrael: & q2 reliqrit me: & abſcõderim faciẽ meã ab eis: & tradideri eos in man⁹ hoſtiũ: & ceciderint in gladio vniuerſi. Iuxta immũdiciã eorũ & ſcelera feci eis & abſcõdi faciẽ meã ab illis. Propterea hec

⁊ vocabitur tunc cemiterium gog: ⁊ ſepeli-
καὶ κληθήσεται τότε τὸ πολυάνδριον τοῦ γώγ, καὶ κατορύ-
ent eos dom⁹ iſrael: vt mũdetur terra ĩ ſeptẽ
ξουσιν αὐτοὺς οἶκος ἰσραήλ, ἵνα καθαρισθῇ ἡ γῆ ἐν ἑπτὰ
mẽſib⁹: ⁊ ſepelient eos oĩs pplſ terre: ⁊
μησίν, καὶ κατορύξωσιν αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ
erit eis in noĩatũ q̃ die glĩficat⁹ ſũ dicit D
ἔσται αὐτοῖς εἰς ὀνομαστὸν ἡ ἡμέρα ἐδοξάσθην λέγει
dñs dñs. ⁊ viros ſemper ſecernent
κύριος κύριος. καὶ ἄνδρας διαπαντὸς διαστελοῦσιν
luſtrantes terrã ad ſepeliẽdũ derelictos
ἐπιπορευομένους τὴν γῆν θάψαι τοὺς καταλελειμμένους
a facie terre: vt emũdent illos poſt
ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καθαρίσαι αὐτοὺς μετὰ τὴν
ſeptẽ mẽſes ⁊ requirent: ⁊ oĩs pertranſiens
ἑπτάμηνον καὶ ἐκζητήσουσιν, καὶ πᾶς ὁ διαπορευόμενος
terrã ⁊ vidẽs os hoĩs: edificabit iuxta illud
τὴν γῆν καὶ ἰδὼν ὀστοῦν ἀνθρώπου, οἰκοδομήσει παρ' αὐτὸ
titulũ: donec ſepeliant illud ſepelientes in cemi-
σημεῖον, ἕως ὅτου θάψουσιν αὐτὸ οἱ θάπτοντες εἰς τὸ πο-
teriũ gog: ⁊ .n. nomẽ ciuitatis cemi-
λυάνδριον τοῦ γώγ, καὶ γὰρ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως πο-
teriũ: ⁊ mundabitur t̃ra. ⁊ tu fili homi-
λυάνδριον, καὶ καθαρισθήσεται ἡ γῆ. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώ-
nis hec dicit dñs dñs: dic omni aui vo-
που τάδε λέγει κύριος κύριος, εἰπὸν παντὶ ὀρνέῳ πε-
lucri ⁊ ad oẽs beſtias campi: cõgrega-
τεινῷ καὶ πρὸς πάντα τὰ θηρία τοῦ πεδίου, συνάχθη-
mini ⁊ venite ab oĩbus q̃ in circuitu ad ſacri-
τε καὶ ἔρχεσθε ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλῳ ἐπὶ τὴν θυ-
ficiũ meũ qđ ſacrificaui uobis ſacrificiũ magnũ ſup mõtes iſ- E
σίαν μου ἣν τέθυκα ὑμῖν θυσίαν μεγάλην ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσ-
rael: ⁊ comedeti carnes ⁊ bibeti ſãguinẽ. carnes gi-
ραήλ, καὶ φάγεσθε κρέα καὶ πίεσθε αἷμα. κρέα γι-
gantũ cõedetis: ⁊ ſãguinẽ p̃ncipũ terre bibeti: arie-
γάντων φάγεσθε, καὶ αἷμα ἀρχόντων τῆς γῆς πίεσθε, κρι-
tes ⁊ vitulos ⁊ hircos: ⁊ vituli impinguati
οὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους, καὶ οἱ μόσχοι ἐστεατωμένοι
oẽs: ⁊ cõedetis adipẽ in ſaturitatẽ: ⁊ bibetis ſan-
πάντες, καὶ φάγεσθε στέαρ εἰς πλησμονήν, καὶ πίεσθε αἷ-
guinẽ ĩ ebrietatẽ de ſacrificio meo qđ ſacrificaui vobis: ⁊ ſa-
μα εἰς μέθην ἀπὸ τῆς θυσίας μου ἧς ἔθυσα ὑμῖν, καὶ ἐμ-
turabimini de menſa mea. equum ⁊ aſcẽ-
πλησθήσεσθε ἀπὸ τῆς τραπέζης μου. ἵππον καὶ ἀνα-
ſorẽ ⁊ gigantẽ ⁊ oẽm vir̃ bellatorẽ di-
βάτην καὶ γίγαντα καὶ πάντα ἄνδρα πολεμιστὴν λέ-
cit dñs: ⁊ dabo glĩã meã in vobis: ⁊ vide-
γει κύριος, καὶ δώσω τὴν δόξαν μου ἐν ὑμῖν, καὶ ὄψον-
bũt oẽs gẽtes iudiciũ meũ qđ feci: ⁊
ται πάντα τὰ ἔθνη τὴν κρίσιν μου ἣν ἐποίησα, καὶ τὴν
manũ meã quã induxi ſup eos: ⁊ ſcient dom⁹
χεῖρά μου ἣν ἐπήγαγον ἐπ' αὐτούς, καὶ γνώσονται οἶκος
iſrael: q2 ego ſum dñs deus eoꝝ a die
ἰσραήλ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέ- F
iſta ⁊ deinceps. ⁊ ſcient oẽs gen-
ρας ταύτης καὶ ἐπέκεινα. καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθ-
tes: q2 ꝓpter peccata ſua captiuati ſunt do-
νη, ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ᾐχμαλωτεύθησαν οἶ-
m⁹ iſrael: eo qđ p̃uaricati ſũt in me: ⁊ auerti
κος ἰσραήλ, ἀνθ' ὧν ἠθέτησαν εἰς ἐμέ, καὶ ἀπέστρεψα τὸ
faciem meã ab eis: ⁊ tradidi eos in
πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ παρέδωκα αὐτοὺς εἰς
man⁹ inimicoꝝ eoꝝ: ⁊ ceciderũt vniuerſi gla-
χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἔπεσαν πάντες μα-
dio: ſcđm immunditias eoꝝ ⁊ iniq̃ta-
χαίρᾳ, κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν καὶ τὰ ἀνομήμα-
tes eoꝝ feci eis: ⁊ auerti faci-
τα αὐτῶν ἐποίησα αὐτοῖς, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσω-
em meã ab eis. ꝓpterea hec
πόν μου ἀπ' αὐτῶν. διὰ τοῦτο τάδε
G

dicit dñs dñs: nunc reducam captiuitatem in ia=
λέγει κύριος κύριος, νῦν ἀναστρέψω αἰχμαλωσίαν ἐν ἰα=
cob ⁊ miſerebor domus iſrael: ⁊ zelabo ꝓpt
κὼβ καὶ ἐλεήσω τὸν οἶκον ἰσραήλ, καὶ ζηλώσω διὰ τὸ
nomē ſanctū meū: ⁊ portabūt ignominiā ſuam
ὄνομα τὸ ἅγιόν μου, καὶ λήψονται τὴν ἀτιμίαν ἑαυτῶν
⁊ iniuſticiā quā iniuſte egerūt cū habitauerint ip=
καὶ τὴν ἀδικίαν ἣν ἠδίκησαν ἐν τῷ κατοικισθῆναι αὐ=
ſi in trā ſua in pace: ⁊ non erit ex
τοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἐπ' εἰρήνης, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκ=
terrēs: cū reduxero ego eos de gētib⁹ ⁊
φοβῶν, ἐν τῷ ἀποστρέψαι με αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ
cōgregauero ego eos de regiōib⁹ gentiū. ⁊
συναγαγεῖν με αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν. καὶ
E.36.c. ſctificabor in eis: in cōſpectu gētiū: ⁊ ſcient
ἁγιασθήσομαι ἐν αὐτοῖς, ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, καὶ γνώσον
qꝛ ego ſum dñs deus eoꝝ: cū apparuero
ται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ἐν τῷ ἐπιφανῆναί
ego eis in gentib⁹: ⁊ cū ꝯgregauero ego e=
με αὐτοῖς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐν τῷ συνάξαι με αὐ
os ſup trā eoꝝ: ⁊ non derelinquam vltra
τοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω ἔτι
ex eis quēpiā ibi: ⁊ non auertam vltra
αὐτῶν οὐδένα ἐκεῖ, καὶ οὐκ ἀποστρέψω οὐκ ἔτι τὸ
faciem meā ab eis: eo qđ effudi furorē meū
πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, ἀνθ' οὗ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου
ſup domū iſrael dicit dñs dñs.
ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραὴλ λέγει κύριος κύριος. Ca.40.

A Et factū ē in quinto ⁊ vigeſimo anno
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει τῆς
captiuitatis nr̄e in primo mēſe decima menſis
αἰχμαλωσίας ἡμῶν ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς
in quarto decimo anno poſtꝙ capta eſt
ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει μετὰ τὸ ἁλῶναι τὴν
ciuitas in die illa facta ē ſup me man⁹ dñi:
πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου,
⁊ adduxit me in viſione dei in trā iſrael: ⁊ poſuit
καὶ ἤγαγέν με ἐν ὁράσει θεοῦ εἰς γῆν ἰσραήλ, καὶ ἔθηκέν
me in mōte excelſo valde: ⁊ in eo ꝙſi edifi
με ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὡς οἰκο=
catio ciuitatis e regiōe ⁊ introduxit me illuc. ⁊
δομὴ πόλεως ἀπέναντι καὶ εἰσήγαγέν με ἐκεῖ. καὶ
ecce vir ⁊ viſio ei⁹ erat ꝙſi viſio eris
ἰδοὺ ἀνὴρ καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ ἦν ὡσεὶ ὅρασις χαλκοῦ
ſplendētis: ⁊ in manu ei⁹ erat funiculus edifica
στίλβοντος, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδό
toꝝ ⁊ calamus mēſura: ⁊ ipſe ſtabat in
μων καὶ κάλαμος μέτρον, καὶ αὐτὸς εἱστήκει ἐπὶ τῆς
porta. ⁊ dixit ad me vir. vidiſti fili homi=
πύλης. καὶ εἶπεν πρός με ὁ ἀνήρ. ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώ
nis: in oculis tuis vide: ⁊ in aurib⁹ tuis
που, ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἴδε, καὶ ἐν τοῖς ὠσίν σου
audi: ⁊ pone in cor tuū oīa ꝙcūꝗ ego
ἄκουε, καὶ τάξον εἰς τὴν καρδίαν σου πάντα ὅσα ἐγὼ
oſtēdo tibi: qꝛ vt oſtēdā tibi ingreſſ⁹ es
δεικνύω σοι, διότι ἕνεκα τοῦ δεῖξαί σοι εἰσελήλυθας
huc. ⁊ oſtēdas oīa ꝙcūꝗ tu vides domui iſra=
ὧδε. καὶ δείξεις πάντα ὅσα σὺ ὁρᾷς τῷ οἴκῳ ἰσρα=
el. ⁊ ecce murus extra domū ꝑ gyrū ⁊
ήλ. καὶ ἰδοὺ περίβολος ἔξωθεν τοῦ οἴκου κύκλῳ καὶ
in manu viri calamus mēſura cubitoꝝ ſex ī
ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν
cubito ⁊ palmi: ⁊ menſus eſt antimurale
πήχει καὶ παλαιστῆς, καὶ διεμέτρησεν τὸ προτείχισμα
latitudinē eq̄lē calamo. ⁊ eq̄lē ca=
πλάτος ἴσον τῷ καλάμῳ. καὶ τὸ ὕψος ἴσον τῷ κα=
lamo lōgitudinē ⁊ eq̄lē calamo altitudinē: ⁊ in
λάμῳ τὸ μῆκος καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ ὕψος, καὶ εἰ
greſſ⁹ ē in portam reſpicientē ad orientē
σῆλθεν εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς
in ſeptē gradib⁹.
ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς

B

dicit dñs deus. Nunc reducam captiuitatē iacob: & miſerebor omnis domus iſrael. Et aſſumā zelum pro noīe ſancto meo. et portabūt cōfuſionem ſuā & oēm ꝑuaricationē quā preuaricati ſunt in me: cū hītauerint in terra ſua cōfidēter nemīnē formidātes: & reduxero eos de populis: & congregauero de terris inimicorū ſuorū: & ſanctificatus fuero in eis in oculis gentiū plurimaꝝ: & ſcient qꝛ ego dñs de⁹ eorū: eo ꝙ trāſtulerī eos ī natiōes: & cōgregauerim eos ſup terrā ſuā: & non dereliquerim quem ꝗꝫ ex eis ibi. Et nō abſcōdam vltra faciē meā ab eis: eo ꝙ effuderim ſpiritum meū ſup oēm domū iſrael: ait dominus de⁹.

40.

In viceſimoquinto anno tranſmigrationis noſtre in exordio anni decima menſis quarto decimo anno poſtꝗ percuſſa eſt ciuitas in ipſa hac die facta eſt ſup me manus dñi: & adduxit me illuc in viſionibus dei. Adduxit me in terrā iſrael: & dimiſit me ſuper montē excelſum nimis: ſup quē erat ꝗſi edificiū ciuitatis vergētis ad auſtrū: & introduxit me illuc. Et ecce vir cuius erat ſpecies quaſi ſpēs eris: & funiculus lineus in manu eius: & calam⁹ mēſure in manu ei⁹. Stabat aūt in porta. & locutus eſt ad me idē vir. Fili hois: vide ocl̄is tuis: & aurib⁹ tuis audi: & pone cor tuū in oīa que ego oſtendam tibi: quia vt oſtendantur tibi adductus es huc. Annūcia oīa que tu vides domui iſrael. Et ecce murus forinſecus in circuitu domus vndiꝗꝫ & in manu viri calamus mēſure ſex cubitorum & palmo. Et mēſus eſt latitudinē edificii calamo vno: altitudinem quoꝗꝫ calamo vno. Et venit ad portā que reſpiciebat viam orientalē: & aſcendit per gradus eius.

שׁוּב אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַתָּה אָשִׁיב אֶת
שְׁבוּת יַעֲקֹב וְרִחַמְתִּי כָּל בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי׃
נָשָׂא וְנָשׂוּ אֶת כְּלִמָּתָם וְאֶת כָּל מַעֲלָם
יָשַׁב אֲשֶׁר מָעֲלוּ בִי בְּשִׁבְתָּם עַל אַדְמָתָם
חָרַד לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד׃ בְּשׁוֹבְבִי אוֹתָם
מִן הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מֵאַרְצוֹת
קָדַשׁ אֹיְבֵיהֶם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם
רָבַב רַבִּים׃ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
גָּלָה בְּהַגְלוֹתִי אֹתָם אֶל הַגּוֹיִם וְכִנַּסְתִּים
יָתַר עַל אַדְמָתָם וְלֹא אוֹתִיר עוֹד מֵהֶם
סָתַר פָּנָה שָׁם׃ וְלֹא אַסְתִּיר עוֹד פָּנַי מֵהֶם
אֲשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת רוּחִי עַל בֵּית
יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap.xl.

בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה
גָּלָה עָשַׂר לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בֶּעָשׂוֹר
רָבַע לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר
נָכָה אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם
הָיָה בּוֹא הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי
רָאָה שָׁמָּה׃ בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים הֱבִיאַנִי אֶל
נוּחַ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיְנִיחֵנִי אֶל הַר גָּבֹהַּ
בָּנָה מְאֹד וְעָלָיו כְּמִבְנֵה עִיר מִנֶּגֶב׃ וַיָּבֵיא
רָאָה אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה אִישׁ מַרְאֵהוּ
פָּתַל כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ
מָדַד וּקְנֵה הַמִּדָּה וְהוּא עֹמֵד בַּשָּׁעַר׃
דָּבַר וַיְדַבֵּר אֵלַי הָאִישׁ בֶּן אָדָם רְאֵה
שׂוּם בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְּׁמָע וְשִׂים לִבְּךָ
רָאָה אֵת לְכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתָךְ כִּי
בּוֹא לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָה הֵנָּה הַגֵּד
אֶת כָּל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְבֵית
חָמָה יִשְׂרָאֵל׃ וְהִנֵּה חוֹמָה מִחוּץ לַבַּיִת
סָבַב סָבִיב סָבִיב וּבְיַד הָאִישׁ קְנֵה הַמִּדָּה
אָמָה שֵׁשׁ אַמּוֹת בָּאַמָּה וָטֹפַח וַיָּמָד אֶת
מָדַד בָּנָה רֹחַב הַבִּנְיָן קָנֶה אֶחָד וְקוֹמָה קָנֶה
בּוֹא פָּנָה אֶחָד׃ וַיָּבוֹא אֶל שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו
קָדַם עָלָה דֶּרֶךְ הַקָּדִימָה וַיַּעַל בְּמַעֲלוֹתָו

Digitized by Google

וַיָּמָד אֶת סַף הַשַּׁעַר קָנֶה אֶחָד רֹחַב
וְאֵת סַף אֶחָד קָנֶה אֶחָד רֹחַב׃ וְהַתָּא
קָנֶה אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה אֶחָד רֹחַב
וּבֵין הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת וְסַף — תאא
הַשַּׁעַר מֵאֵצֶל אֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבַּיִת
קָנֶה אֶחָד׃ וַיָּמָד אֶת אֻלָם הַשַּׁעַר
מֵהַבַּיִת קָנֶה אֶחָד׃ וַיָּמָד אֶת אֻלָם
הַשַּׁעַר שְׁמֹנֶה אַמּוֹת וְאֵילָו שְׁתַּיִם
אַמּוֹת וְאֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבָּיִת׃ וְתָאֵי
הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַקָּדִים שְׁלֹשָׁה מִפֹּה
וּשְׁלֹשָׁה מִפֹּה מִדָּה אַחַת לִשְׁלָשְׁתָּם
וּמִדָּה אַחַת לָאֵילִם מִפֹּה וּמִפּוֹ׃
וַיָּמָד אֶת רֹחַב פֶּתַח הַשַּׁעַר עֶשֶׂר
אַמּוֹת אֹרֶךְ הַשַּׁעַר שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה — שלש
אַמּוֹת׃ וּגְבוּל לִפְנֵי הַתָּאוֹת אַמָּה — גבל פנה
אֶחָת וְאַמָּה אַחַת גְּבוּל מִפֹּה
וְהַתָּא שֵׁשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְשֵׁשׁ אַמּוֹת
מִפֹּה׃ וַיָּמָד אֶת הַשַּׁעַר מִגַּג הַתָּא
לְגַגּוֹ רֹחַב עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת
פֶּתַח נֶגֶד פָּתַח׃ וַיַּעַשׂ אֶת אֵילִים — עשה
שִׁשִּׁים אַמָּה וְאֶל אֵיל הֶחָצֵר — שׁשׁה
הַשַּׁעַר סָבִיב סָבִיב׃ וְעַל פְּנֵי הַשַּׁעַר — סבב פנה
הַיאתוֹן עַל לִפְנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר — אית
הַפְּנִימִי חֲמִשִּׁים אַמָּה׃ וְחַלֹּנוֹת — פנה חלל
אֲטֻמוֹת אֶל הַתָּאִים וְאֶל אֵלֵיהֵמָה — תאא איל
לִפְנִימָה לַשַּׁעַר סָבִיב סָבִיב וְכֵן
לָאֵלַמּוֹת וְחַלּוֹנוֹת סָבִיב סָבִיב
לִפְנִימָה וְאֶל אַיִל תִּמֹרִים׃ וַיְבִיאֵנִי — פנה בוא
אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְהִנֵּה לְשָׁכוֹת — חוץ
וְרִצְפָה עָשׂוּי לֶחָצֵר סָבִיב סָבִיב — עשה
שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת אֶל הָרִצְפָה׃
וְהָרִצְפָה אֶל כֶּתֶף הַשְּׁעָרִים לְעֻמַּת
אֹרֶךְ הַשְּׁעָרִים הָרִצְפָה הַתַּחְתּוֹנָה׃
וַיָּמָד רֹחַב מִלִּפְנֵי הַשַּׁעַר הַתַּחְתּוֹנָה — מדד
לִפְנֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִי מִחוּץ מֵאָה
אַמָּה הַקָּדִים וְהַצָּפוֹן׃ וְהַשַּׁעַר אֲשֶׁר — קדם צפן

Et menſus eſt limē porte calamo vno latitudinem. i. limen vnū calamo vno in latitudine: & thalamū vno calamo in lōgū: & vno calamo in latū: & inter thalamos qnqꝫ cubitos: & limen porte iuxta veſtibulum porte intrinſecus calamo vno. Et mēſus eſt veſtibulum porte octo cubitorū: & frontem eius duobus cubitis. Veſtibulū autem porte erat intrinſecus. Porro thalami porte ad viam orietalē: tres hinc & tres inde mēſura vna trium: & menſura vna frontiū exvtraqꝫ parte. Et menſus eſt latitudinē liminis porte decem cubitorum: & longitudinem porte tredecim cubitorum: & marginē ante thalamos cubiti vnius: & cubitus vnus finis vtrinqꝫ. Thalami autem ſex cubitorum erant hinc & inde. Et menſus eſt portam a tecto thalami vſqꝫ ad tectū eius: latitudinē viginti quīqꝫ cubitorū: oſtium contra oſtium. Et fecit frontes per ſexaginta cubitos: & ad frontem atrium porte vndiqꝫ per circuitū: & ante faciē porte q̄ pertingebat vſqꝫ ad faciē veſtibuli porte interioris quinquaginta cubitos: & feneſtras obliquas in thalamis & in frontibus eoꝝ: que erant intra portā vndiqꝫ pcircuitū. Similiter aūt erāt & i veſtibulis feneſtre per gyrum intrinſecus & ante frontes pictura palmarum celata. Et eduxit me ad atriū exteriꝰ: & ecce gazophylacia & pauimētū ſtratum lapide in atrio per circuitum. Triginta gazophylacia in circuitu pauimēti: & pauimentū in fronte portaꝝ ſecnudum longitudinē portarum erat inferius. Et menſus eſt latitudinē a facie porte inferioris vſqꝫ ad frontē atrii iteriꝰ extrinſecus: centū cubitos ad orientē & aquilonem. Portam vero que

τ menſus eſt thee ſex ſex elam porte eq̄le
καὶ διεμέτρησεν τὸ θεὲ ἓξ ἓξ τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης ἴσον
calamo latitudinē: τ altitudo eq̄lis calamo τ
τῷ καλάμῳ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος ἴσον τῷ καλάμῳ καὶ
eq̄lis calamo longitudo τ elam cubitoꝝ quinqꝫ:
ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος καὶ τὸ αἰς πηχέων πέντε,
τ thee tertiū eq̄le calamo latitudīe τ
καὶ τὸ θεὲ τὸ τρίτον ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος καὶ
eq̄le calamo lōgitudīe τ elam porte iuxta
ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος καὶ τὸ ἐλ τοῦ πυλῶνος πλη-
elam porte cubitoꝝ octo. τ elam
σίον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης πηχῶν ὀκτώ. καὶ τὰ αἰλεῦ
cubitoꝝ duoꝝ: τ elam porte itriſecus τ the
πηχῶν δύο, καὶ τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν καὶ τὸ θὲ
porte e regione tres hinc τ tres inde: τ
τῆς πύλης κατέναντι τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ
mēſura vna tribꝰ mēſura vna elam hinc τ hinc.
μέτρον ἐν τοῖς τρισὶ μέτρον ἓν τοῖς αἰλὰμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν.
τ menſus eſt latitudinē introitꝰ porte cubi
καὶ διεμέτρησεν τὸ πλάτος τῆς θύρας τοῦ πυλῶνος πη-
toꝝ decem. τ latitudinē porte cubitoꝝ
χῶν δέκα. καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος πηχῶν
tredecim. τ cubitꝰ vnꝰ reductus in
δεκατριῶν. καὶ πῆχυς εἷς ἐπισυναγόμενος κατὰ
conſpectu theim τ cubiti vniꝰ tminꝰ hinc τ
πρόσωπον τῶν θεεὶμ καὶ πήχεως ἑνὸς ὅρος ἔνθεν καὶ
inde. τ thee cubitoꝝ ſex hinc τ cubitoꝝ ſex in-
ἔνθεν. καὶ τὸ θεὲ πηχῶν ἓξ ἔνθεν καὶ πηχῶν ἓξ ἔν-
de: τ menſus eſt portā a muro
θεν, καὶ διεμέτρησε τὴν πύλην ἀπὸ τοῦ τείχους τοῦ
thee vſqꝫ ad parietē thee latitudinē cubiti viginti
θεὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θεὲ πλάτος πήχεις εἴκοσι
quiqꝫ. hec porta ē portā: τ ſub dio
πέντε. αὕτη πύλη ἐπὶ πύλην, καὶ τὸ αἴθριον τοῦ
elam porte ſexagita cubiti τ theim por-
αἰλὰμ τῆς πύλης ἑξήκοντα πήχεις καὶ θεεὶμ τῆς πύ-
te atrij τ ſub dio porte extriſecꝰ p circuitū e-
λης τῆς αὐλῆς καὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης ἔξωθεν κύκλῳ αἰ-
lam porte interioris cubitoꝝ q̄nquagita: τ feneſtre abſ
λὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν πηχῶν πεντήκοντα, καὶ θυρίδες κρυ-
cōdite ſup theim τ ſup elam intra por-
πταὶ ἐπὶ τὰ θεεὶμ καὶ ἐπὶ τὰ αἰλὰμ ἔσωθεν τῆς πύ-
tā atrij p circuitū. τ ſimiliter elamoth
λης τῆς αὐλῆς κυκλόθεν. καὶ ὡσαύτως τῆς αἰλαμὼθ
feneſtre i circuitu intriſecꝰ. τ ſup elam palme hic
θυρίδες κύκλῳ ἔσωθεν. καὶ ἐπὶ τῷ αἰλὰμ φοίνικες ἔν-
τ inde. τ itroduxit me in atriū interius:
θεν καὶ ἔνθεν. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν,
τ ecce thalami τ colūne atrii i circuitu
καὶ ἰδοὺ παστοφόρια καὶ περίστυλα τῆς αὐλῆς κύκλῳ
triginta thalami ni columnis: τ porti-
τριάκοντα παστοφόρια ἐν τοῖς περιστύλοις, καὶ αἱ στο-
cꝰ ab auſtro portaꝝ ſcd̄m lōgitudinē ianua-
αὶ κατὰ νότου τῶν πυλῶν κατὰ τὸ μῆκος τῶν πυ-
rū colūne q̄ inferius. τ menſus eſt
λῶν τὸ περίστυλον τὸ ὑποκάτω. καὶ διεμέτρησεν τὸ
latitudinē atrij a ſub dio porte
πλάτος τῆς αὐλῆς ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τῆς πύλης τῆς
exterioris vſqꝫ interius ad ſub dio porte inte-
ἐξωτέρας ἕως ἔσωθεν ἐπὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης ἐσω-
rioris reſpicientis extra. cubiti centū aſpici-
τέρας τῆς βλεπούσης ἔξω. πήχεις ἑκατὸν τῆς βλε-
entis ad orientē. τ duxit me ad aq̄lo-
πούσης κατὰ ἀνατολάς. καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ βοῤ-
nem. τ ecce porta
ῥᾶν. καὶ ἰδοὺ πύλη

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

reſpiciens ad aqlonē atrio exteriori ⁊ mēſus
βλέπουσα πρὸς βορρᾶν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ καὶ διεμέ-
eſt eam lōgitudinē ei⁹ ⁊ latitudinē. ⁊ thee
τρησεν αὐτὴν τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ τὸ πλάτος. καὶ τὸ θεὲ
tres hinc ⁊ tres inde. ⁊ eleu ⁊ elamoth
τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν. καὶ τὸ ἐλεῦ καὶ τὰ αἰλαμ-
⁊ palmas eius. ⁊ factū eſt ſcdm mē-
μὼν καὶ τοὺς φοίνικας αὐτῆς. καὶ ἐγένετο κατὰ τὰ μέ-
ſurā porte reſpicientis ad orientem cubitoꝝ
τρα τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς πηχῶν
quīquaginta longitudo ei⁹ ⁊ cubitoꝝ viginti quinq́
πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ πηχῶν εἰκοσιπέντε τὸ
latitudo ei⁹ ⁊ feneſtre ei⁹ ⁊ elamoth ⁊ palme
εὖρος αὐτῆς καὶ θυρίδες αὐτῆς καὶ τὰ αἰλαμμὼν καὶ οἱ φοίνικες
eius ſicut porta reſpiciēs ad orientem: ⁊ in
αὐτῆς καθὼς ἡ πύλη ἡ βλέπουσα κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἐν
ſeptē gradib⁹ aſcendebāt ad eā ⁊ elamoth
ἑπτὰ κλιμακτῆρσιν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτὴν καὶ τὰ αἰλαμμὼν
intrinſec⁹. ⁊ porta atrio interiori reſpicienti ad por
ἔσωθεν. καὶ πύλη τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ βλεπούσῃ ἐπὶ πύ-
tam aqlonis: ſicut porte reſpicientis ad ori
λην τῆς βορρᾶ, τρόπον τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνα-
entē. ⁊ menſus eſt atriū a porta ad portā
τολάς. καὶ διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην
cubitis cētum. ⁊ duxit me ad auſtrū ⁊ ecce porta
πήχεις ἑκατόν. καὶ ἤγαγέν με κατὰ νότον καὶ ἰδοὺ πύλη
reſpiciens ad auſtrū. ⁊ menſus eſt eā ⁊ thee ⁊
βλέπουσα πρὸς νότον. καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν καὶ τὰ θεὲ καὶ
eleu ⁊ elamoth. ⁊ mēſure iſte ⁊ feneſtre
τὰ ἐλεῦ καὶ τὰ αἰλαμμὼν καὶ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ αἱ θυρίδες
ei⁹: ⁊ elamoth in circuitu ſicut feneſtre elam
αὐτῆς, καὶ τὰ αἰλαμμὼν κυκλόθεν καθὼς αἱ θυρίδες τοῦ αἰλάμ,
cubitoꝝ quīquaginta longitudo ei⁹: ⁊ cubitoꝝ viginti quī
πηχῶν πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ πηχῶν εἰκοσιπέν-
q́ latitudo ei⁹: ⁊ ſeptē grad⁹ ei⁹. ⁊ ela-
τε τὸ εὖρος αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ κλιμακτῆρες αὐτῆς. καὶ αἰλαμ-
moth intrinſec⁹ ⁊ palme eius vna hinc ⁊ vna in
μὼν ἔσωθεν καὶ φοίνικες αὐτῆς εἷς ἔνθεν καὶ εἷς ἔν-
de ſup eleu. ⁊ porta e regiōe porte
θεν ἐπὶ τὰ αἰλεῦ. καὶ πύλη κατέναντι τῆς πύλης τῆς
atrij interioris ad auſtrū: ⁊ menſus eſt
αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας πρὸς νότον, καὶ διεμέτρησεν τὴν
E atriū a porta ad portam cubiti centū lati
αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην πήχεις ἑκατὸν τὸ εὖ-
tudo ad auſtrū. ⁊ introduxit me in atriū
ρος πρὸς νότον. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν
interius porte q̄ ad auſtrū ⁊ menſus eſt
ἐσωτέραν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον καὶ διεμέτρησεν
portam ſcdm menſuras iſtas ⁊ thee: ⁊
τὴν πύλην κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ τὰ θεέ, καὶ
eleu ⁊ elamoth ſcdm mēſuras iſtas ⁊
τὰ αἰλεῦ καὶ τὰ αἰλαμμὼν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ
feneſtre ipſi: ⁊ elamoth in circuitu cubiti quinqua
θυρίδες αὐτῇ, καὶ τῷ αἰλαμμὼν κύκλῳ πήχεις πεντή-
ginta longitudo: ⁊ latitudo ei⁹ cubitoꝝ viginti quinq́.
κοντα τὸ μῆκος, καὶ εὖρος αὐτῆς πηχῶν εἰκοσιπέντε.
⁊ elamoth p gyrū lōgitudo viginti quinq́ cubitoꝝ ⁊
καὶ τῷ αἰλαμμὼν κύκλῳ μῆκος εἰκοσιπέντε πηχέων καὶ
latitudo quinq́ cubitoꝝ ⁊ elamoth eius ad atri
τὸ εὖρος πέντε πηχέων καὶ αἰλαμμὼν αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐ-
um exterius: palme eleu ⁊ in octo gradi
λὴν τὴν ἐξωτέραν, φοίνικες τῷ αἰλεῦ καὶ ἐν ὀκτὼ κλιμα-
bus aſcendebāt ad eam. ⁊ introduxit me in atri
κτῆρσιν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτήν. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐ-
um interius p viā orientalem: ⁊ menſus eſt
λὴν ἐσωτέραν ὁδῷ κατ' ἀνατολάς, καὶ διεμέτρησεν τὴν
portā ſcdm mēſuras iſtas: ⁊ thee ⁊ e-
πύλην κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ τὰ θεὲ καὶ τὰ αἰ-
leu ⁊ elamoth ſcdm menſuras iſtas: ⁊
λεῦ καὶ τὰ αἰλαμμὼν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ
feneſtre ipſi ⁊ elamoth p circuitū
θυρίδες αὐτῇ καὶ τὰ αἰλαμμὼν κύκλῳ

Trāſla.B.Hie.

reſpiciebat viam aquilonis atrii exterioris menſus eſt: tam in longitudine q̄ in latitudine: & thalamos ei⁹ tres hinc & tres inde: & frontē eius & veſtibulū eius ſcdm menſuram porte prioris: quinquaginta cubitorū longitudinē eius: & latitudinē viginti quinq́ cubitorū. Feneſtre aūt eius & veſtibulū & ſculpture ſcdm menſurā porte q̄ reſpiciebat ad orientē: & ſeptē graduū erat aſcēſus ei⁹. Et veſtibulum ante ea: & porta atrii interioris cōtra portam aquilonis & orientalē. Et mēſus eſt a porta vſq́ ad portā centū cubitos. Et eduxit me ad viā auſtralē: & ecce porta q̄ reſpiciebat ad auſtrum. Et menſus eſt frontē eius & veſtibulū eius iuxta mēſuras ſupiores: & feneſtras eius & veſtibula in circuitu ſicut feneſtras ceteras: quinq̄ginta cubitorum lōgitudine: & latitudine viginti quinq́ cubitorū: & in gradibus ſeptē aſcendebatur ad eā. Et veſtibulū ante fores eius: et celate palme erāt vna hinc & altera inde in frōte eius: & porta atrii interioris in via auſtrali. Et mēſus eſt a porta vſq́ ad portā in via auſtrali centū cubitos. Et introduxit me in atrium interi⁹ ad portā auſtralem: & menſus eſt ad portam iuxta menſuras ſuperiores. thalamū eius & frontē eius & veſtibulū ei⁹ hiſdē menſuris: & feneſtra ei⁹ & veſtibulorū in circuitu qnq̄ginta cubitos longitudinis & latitudinis viginti quinq́ cubitos: & veſtibulum per gyrum lōgitudine viginti qnq́ cubitorū: & latitudine quinq́ cubitorū. Et veſtibulum eius ad atrium exterius: & palmas eius in fronte: & octo gradus erant qbus aſcendebatur p eam. & itroduxit me in atriū interi⁹ per viā orientalē. & mēſus ē portā ſcdm mēſuras ſupiores thalamū eius & frontē eius & veſtibulū eius ſicut ſupra: & feneſtras eius & veſtibulorū in circuitu:

Tex.heb.Ezechi.xl. Pritiua.heb.

פניו דרך הצפון לחצר החיצונה — פנה חוץ
מדד ארכו ורחבו: ותאו שלושה — תאא
מפו ושלשה מפו ואילו ואלמו
היה כמדת השער הראשון — מדד
חמשים אמה ארכו ורחב חמש
ועשרים באמה: וחלונו ואילמו
ותמרו כמדת השער אשר פניו
דרך הקדים ובמעלות שבע יעלו — עלה עלה
בו ואילמו לפניהם: ושער לחצר
הפנימי נגד השער לצפון ולקדים
וימד משער אל שער מאה אמה:
ויולכני דרך הדרום והנה שער — ילה דרם
דרך הדרום ומדד אילו ואילמו — אלם
כמדות האלה: וחלונים לו ולאילמו — חלל
סביב סביב כהחלנות האלה — סבב
חמשים אמה ארך ורחב חמש
ועשרים אמה: ומעלות שבעה
עלותו ואילמו לפניהם ותמרים — עלה פנה
לו אחד מפו ואחד מפו אל אילו:
ושער לחצר הפנימי דרך הדרום
וימד משער אל השער דרך הדרום
מאה אמות: ויביאני אל חצר — אמה בוא
הפנימי בשער הדרום וימד את
השער הדרום כמדות האלה:
ותאו ואילו ואלמו כמדות האלה — תאא
וחלונות לו ולאלמו סביב סביב
חמשים אמה ארך ורחב עשרים
וחמש אמות: ואלמות סביב סביב
ארך חמש ועשרים אמה ורחב
חמש אמות: ואילמו אל חצר
החיצונה ותמרים אל אילו — חוץ עלה
ומעלות שמונה מעלו: ויביאני אל — שמן בוא
החצר הפנימי דרך הקדים וימד — פנה קדם
את השער כמדות האלה: ותאו — מדד
ואילו ואלמו כמדות האלה
וחלנות לו ולאלמו סביב סביב

Digitized by Google

ארך חמשים אמה ורחב חמש
ועשרים אמה׃ ואלמו לחצר
החיצונה ותמרים אל אילו מפה
ומפה ושמנה מעלות מעלו׃ ויביאני
אל שער הצפון ומדד כמדות צפן
האלה׃ תאו אלו ואלמו וחלונות לו איל
סביב סביב ארך חמשים אמה
ורחב חמש ועשרים אמה׃ ואילו
לחצר החיצונה ותמרים אל אילו
מפה ומפה ושמנה מעלות מעלו׃
ולשכה ופתחה באילים השערים
שם ידיחו את העלה׃ ובאלם השער דוח
שנים שלחנות מפו ושנים שלחנות שנה פה
מפה לשחוט אליהם העלה שחט
והחטאת והאשם׃ ואל הכתף
מחוצה לעולה לפתח השער
הצפונה שנים שלחנות ואל הכתף
האחרת אשר לאלם השער שנים
שלחנות׃ ארבעה שלחנות מפה רבע
וארבעה שלחנות מפה לכתף
השער שמונה שלחנות אליהם שחט
ישחטו׃ וארבעה שלחנות לעולה
אבני גזית ארך אמה אחת וחצי גזז חצה
ורחב אמה אחת וחצי וגבה אמה
אחת אליהם ויניחו את הכלים ינח כלה
אשר ישחטו את העולה בם והזבח שחט
והשפתים טפח אחד מוכנים בבית כון
סביב סביב ואל השלחנות בשר סבב
הקרבן׃ ומחוצה לשער הפנימי פנה
לשכות שרים בחצר הפנימי אשר
אל כתף שער הצפון ופניהם דרך צפן פנה
הדרום אחד אל כתף שער הקדים קדם
פני דרך הצפן׃ וידבר אלי זה דבר
הלשכה אשר פניה דרך הדרום
לכהנים שמרי משמרת הבית׃
והלשכה אשר פניה דרך הצפון

longitudine quinq̄ginta cubitorū: & latitudine viginti qnq; cubitorū. & veſtibulū eius.i. atrii exterioris & palme celate in fronte eius hinc & inde: & octo gradibus aſcenſus eius: & introduxit me ad portā que reſpiciebat ad aquilonem: & mēſus eſt ſm mēſuras ſuperiores thalamū ei⁹ & frontē eius & veſtibulum eius & feneſtras ei⁹ p circuitū: lōgitudine qnquaginta cubitorū: & latitudine viginti qnq; cubitorū: & veſtibulū eius reſpiciebat ad atriū exterius: & celatura palmarū in frōte eius hinc & inde. Et in octo gradib⁹ aſcēſus eius: & p ſingula gazophylacia oſtiū in frōtibus portarū: ibi lauabāt holocauſtū. Et in veſtibulo porte due mēſe hīc & due mēſe: īde vt imoletur ſup eas holocauſtū: & p pctō & p delicto. Et ad latus exterius qd̄ aſcendit ad oſtium porte que pergit ad aquilonem due menſe. Et ad latus alterum ante veſtibulum porte due menſe. Quattuor menſe hinc & quattuor menſe inde per latera porte octo menſe erant ſuper quas imolabāt. Quattuor āt menſe ad holocauſtū de lapidib⁹ q̄dris extructe: longitudine cubiti vni⁹ & dimidii: & latitudine cubiti vni⁹ & dimidii: & altitudine cubiti vnius: ſup quas ponent vaſa in quibus imolatur holocauſtum & victima. Et labia earū palmi vnius reflexa intrinſecus per circuitū. Super mēſas autem carnes oblatiōis. Et extra portam interiorem gazophylacia cantorū in atrio īteriori qd̄ erat in latere porte reſpicientis ad aquilonē: & facies eorū cōtra viam auſtralē vna ex latere porte oriētalis q̄ reſpiciebat ad viā aqlonis. Et dixit ad me. Hoc eſt gazophylaciū qd̄ reſpicit viā meridianā: ſacerdotū q excubāt in cuſtodiis tēpli. Porro gazophylaciū quod reſpicit ad viam aquilonis:

cubiti quinq̄gita lōgitudo ⁊ latitudo ei⁹ viginti
πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος καὶ εὖρος αὐτῆς εἰκοσι-
q̄nq; cubitoꝝ ⁊ elamoth atrij interioris:
πέντε πηχέων καὶ αἰλαμὼθ τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας,
⁊ palme elau hinc ⁊ inde. ⁊ octo gradibus
καὶ φοίνικες αἰλαῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ ὀκτὼ κλιματῆρ-
aſcendebāt ad id. ⁊ itroduxit me in portam q̄
σιν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτήν. καὶ εἰσήγαγέ με εἰς θύραν τὴν
ad aqlonē. ⁊ mēſus eſt ſcdm menſuras iſtas.
πρὸς βορρᾶν. καὶ διεμέτρησεν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα.
⁊ thee ei⁹ ⁊ elau: ⁊ elamoth ⁊ fe- F
καὶ τὰ θεὲ αὐτῆς καὶ τὰ αἰλαῦ, καὶ τὰ αἰλαμὼθ καὶ θυ
neſtras ei⁹ p circuitū cubiti quinq̄ginta lōgitudo ⁊
ρίδας αὐτῆς κύκλῳ πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος καὶ
latitudo viginti quinq;: ⁊ elau atrij exterio-
εὖρος εἰκοσιπέντε, καὶ τὰ αἰλαῦ τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέ-
ris: ⁊ palme elau hinc ⁊ inde: ⁊ octo gra
ρας, καὶ φοίνικες αἰλαῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ὀκτὼ κλιμα-
dus ⁊ thalami ei⁹ ⁊ feneſtre e-
τῆρες καὶ τὰ παστοφόρια αὐτῆς καὶ τὰ θυρώματα αὐ-
ius ⁊ elamma eius in porta ſecunda
τῆς καὶ αἰλαμμὰ αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας
aq̄duct⁹ vt iugulēt in ea q̄ p pctō
ἐκρύσεις ὅπως σφάξωσιν ἐν αὐτῇ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας
⁊ q̄ pro ignorātia. ⁊ ad latus riuuli holo-
καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας. καὶ κατὰ νώτου τοῦ ῥύακος τῶν ὁλο-
cauſtomatū reſpicientis ad aqlonē due mēſe.
καυτωμάτων τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν δύο τράπε
ad latus alteꝝ ⁊ elam porte due
ζαι κατὰ νώτου ἑτέρου καὶ τῶ αἰλὰμ τῆς πύλης δύο
menſe ad orientē menſe q̄ttuor hinc ⁊
τράπεζαι κατὰ ἀνατολὰς τράπεζαι τέσσαρες ἔνθεν καὶ
quattuor inde ad latus porte: ſup eas iugula
τέσσαρες ἔνθεν κατὰ νώτου τῆς πύλης, ἐπ' αὐτὰ σφά-
bunt hoſtias. ⁊ e regione octo menſe
ξουσιν τὰ θύματα. καὶ κατέναντι τῶν ὀκτὼ τραπε
holocauſtomatū lapidee exciſe cu-
ζαι τῶν ὁλοκαυτωμάτων λίθιναι λελαξευμέναι πή-
biti ⁊ dimidij latitudo ⁊ cubitoꝝ duoꝝ ⁊
χεως καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος καὶ πηχῶν δύο καὶ
dimidij lōgitudo ⁊ cubiti altitudo. ſup ea ponēt
ἡμίσους τὸ μῆκος καὶ πήχεως τὸ ὕψος. ἐπ' αὐτὰ θήσου
vaſa in q̄b⁹ iugulabūt holocauſtomata illic
σι τὰ σκεύη ἐν οἷς σφάξουσι τὰ ὁλοκαυτώματα ἐκεῖ
⁊ thymiamata. ⁊ palmi hēbūt labium do
καὶ τὰ θυμιάματα. καὶ παλαιστὴν ἕξουσιν κυμάτιον λε
latum itrinſecus p circuitū ⁊ ſup menſas de
λαξευμένον ἔσωθεν κύκλῳ καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπά-
ſup tecta vt operiantur a pluuia ⁊
νωθεν στέγας τοῦ κατακαλύπτεσθαι ὑπὸ τοῦ ὑετοῦ καὶ
ſiccitate. ⁊ introduxit me in atriū inte
τῆς ξηρασίας. καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσω
rius. ⁊ ecce duo exedre in atrio interio G
τέραν. καὶ ἰδοὺ δύο ἐξέδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσω-
ri vna ad auſtrū porte q̄ ad aqlonē
τέρᾳ μία κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν
ferens ad auſtrū. ⁊ vna ad auſtrū porte
φέρουσα κατὰ νότον. καὶ μία κατὰ νότου τῆς πύλης
q̄ ad auſtrū reſpicientis ad aqlonē. ⁊ dixit
τῆς πρὸς νότον τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν. καὶ εἶπεν
ad me: exedra hec reſpiciens ad auſtrū
πρός με, ἡ ἐξέδρα αὕτη ἡ βλέπουσα πρὸς νότον τοῖς
ſacerdotibus cuſtodientib⁹ cuſtodias dom⁹.
ἱερεῦσιν τοῖς φυλάσσουσιν τὰς φυλακὰς τοῦ οἴκου.
⁊ exedra reſpiciens ad aqlonē
καὶ ἐξέδρα ἡ βλέπουσα πρὸς βορρᾶν τοῖς

ſacdotib⁹ cuſtodientib⁹ cuſtodiā altaris
ἱερεῦσι τοῖς φυλάσσουσι τὴν φυλακὴν τοῦ θυσιαστη-
illi ſūt filij ſadoch appropiquātes ex leui
ρίου ἐκεῖνοί εἰσιν υἱοὶ σαδοὺχ οἱ ἐγγίζοντες ἐκ τοῦ λευὶ
ad dñm vt miniſtrent ei. ⁊ menſus eſt atri
πρὸς κύριον τοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ. καὶ διεμέτρησε τὴν αὐ-
ū̄ lōgitudie cubitoꝝ centū ⁊ latitudie cubitoꝝ centū ſup
λὴν μῆκος πηχῶν ἑκατὸν καὶ εὖρος πηχῶν ἑκατὸν ἐπὶ
q̄ttuor partes eius: ⁊ altare eregione
τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἀπέναντι τοῦ
dom⁹: ⁊ introduxit me in elam dom⁹. ⁊ mē
οἴκου, καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὸ αιλὰμ τοῦ οἴκου. καὶ διε-
ſus eſt illud elam cubitoꝝ quiq̄ʒ latitudinē hinc:
μέτρησεν αὐτὸ τὸ αιλὰμ πηχῶν πέντε πλάτος ἔνθεν,
⁊ cubitoꝝ quiq̄ʒ hinc: ⁊ latitudinē porte
καὶ πηχῶν πέντε ἔνθεν, καὶ τὸ εὖρος τοῦ θυρώματος
cubitoꝝ q̄ttuordecim. ⁊ latera porte e-
πηχῶν δεκατεσσάρων. καὶ ἐπωμίδας τῆς θύρας τοῦ αι-
lam cubitoꝝ triū hinc ⁊ inde: ⁊ lōgitudinē e-
λὰμ πηχῶν τριῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ τὸ μῆκος τοῦ αι-
lam cubitoꝝ vigiti ⁊ latitudinē cubitoꝝ duodecī: ꝓ in
λὰμ πηχῶν εἴκοσι καὶ εὖρος πηχῶν δυοκαίδεκα, καὶ ἐπὶ
decē gradibus aſcendebāt ad eum. ⁊ colūne erāt
δέκα ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ στῦλοι ἦσαν
ſup elam vna hinc ⁊ vna inde.
ἐπὶ τοῦ αιλὰμ εἷς ἐντεῦθεν καὶ εἷς ἐντεῦθεν. Ca.41

A Et introduxit me i tēplū: ⁊ menſus eſt elam
καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὸν ναόν, καὶ διεμέτρησε τὸ αιλὰμ
cubitoꝝ ſex latitudinē elam hinc: ⁊ latitudinē cubitoꝝ
πηχῶν ἓξ τὸ εὖρος τοῦ αιλὰμ ἔνθεν, καὶ τὸ εὖρος πηχέων
ſex īde. latitudo tabernacli latitudo porte cu-
ἓξ ἔνθεν. τὸ εὖρος τῆς σκηνῆς καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος πη-
bitoꝝ decē: ⁊ humeri porte cubitoꝝ q̄nq̄ʒ
χῶν δέκα, καὶ ἐπωμίδες τοῦ πυλῶνος πηχῶν πέντε
hinc ⁊ q̄nq̄ʒ cubitoꝝ inde. ⁊ menſus eſt lōgitu-
ἔνθεν καὶ πέντε πηχέων ἔνθεν. καὶ διεμέτρησε τὸ μῆ-
dinē eius cubitoꝝ q̄draginta: ⁊ latitudinē cubitoꝝ
κος αὐτοῦ πηχῶν τεσσαράκοντα, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν
viginti. ⁊ igreſſus ē in atriū interius: ⁊ mē
εἴκοσι. καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ διε-
ſus eſt elam porte cubitoꝝ duoꝝ: ⁊ por-
μέτρησε τὸ αιλὰμ τοῦ θυρώματος πηχῶν δύο, καὶ τὸ θύ-
tā cubitoꝝ ſex. ⁊ humeros porte
ρωμα πηχῶν ἕξ. καὶ τὰς ἐπωμίδας τοῦ θυρώμα-
cubitoꝝ ſeptē hinc. ⁊ menſus eſt lōgitudinē
τος πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν. καὶ διεμέτρησε τὸ μῆκος τῶν
oſtioꝝ cubitoꝝ vigiti: ⁊ latitudinē cubitoꝝ viginti ante
πυλῶν πηχῶν εἴκοσι, καὶ εὖρος πηχῶν εἴκοσι κατὰ
faciem tēpli. ⁊ dixit ad me hoc ſanctū
πρόσωπον τοῦ ναοῦ. καὶ εἶπε πρός με τοῦτο τὸ ἅγιον
ſctōꝝ: ⁊ mēſus eſt pariete dom⁹ cubi-
τῶν ἁγίων, καὶ διεμέτρησε τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου πη-
toꝝ ſex ⁊ latitudinē lateris cubitoꝝ quattuor i cir
χῶν ἕξ καὶ τὸ εὖρος τῆς πλευρᾶς πηχέων τεσσάρων κυ-
cuitu ⁊ latera latus ad latus triginta
κλόθεν καὶ τὰ πλευρὰ πλευρὸν ἐπὶ πλευρὸν τριάκον-
⁊ triū: ⁊ ſpaciū in pariete dom⁹ in
τα καὶ τριῶν, καὶ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν
lateribus i circuitu vt eēt inherentibus
ταῖς πλευραῖς κύκλῳ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις
ad vidēdū: vt omnino nō attingerēt parietes
ὁρᾶν, ὅπως παράπαν μὴ ἅπτωνται τῶν τοίχων τοῦ
dom⁹. ⁊ latitudinē ſuperioris lateꝝ ſcdm
οἴκου. καὶ τὸ εὖρος τῆς ἀνωτέρας τῶν πλευρῶν κατὰ
additamētū ex pariete ad ſuperius i circuitu
πρόσθεμα ἐκ τοῦ τοίχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν κύκλῳ
dom⁹: vt dilatet ſurſum
τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνῃ ἄνωθεν

B

Sacerdotū erit qui excubāt ad miniſteriū altaris. Iſti ſunt filii ſadoch q accedūt de filiis leui ad dñm vt miniſtrent ei. Et menſus eſt atrium longitudine centū cubitorū: & latitudine centū cubitorū per quadrū & altare ante faciem tēpli. Et introduxit me in veſtibulū tēpli: & mēſus ē veſtibulū quinq̄ʒ cubitis hinc: & quinq̄ʒ cubitis inde: & latitudinē porte trium cubitorū hinc & trium cubitorum inde: lōgitudinē aūt veſtibuli viginti cubitorū: & latitudinē vndecim cubitorum. Et octo gradibus aſcendebatur ad eū. Et colūne erant in frontib⁹ vna hinc & altera inde.

41.

Et introduxit me in templum: & mēſus eſt frontes ſex cubitos latitudinis hinc: & ſex cubitos latitudinis inde: latitudinē tabernaculi. Et latitudo porte decē cubitoꝝ erat & latera porte quinq̄ʒ cubitis hinc: & quinq̄ʒ inde. Et mēſus eſt longitudinem eius q̄dragita cubitos: & latitudinē viginti cubitorū. Et introgreſſus intrinſecus menſus ē in fronte porte duos cubitos: & portam ſex cubitorum: & latitudinē porte ſeptē cubitorū. Et menſus eſt longitudinē eius viginti cubitorū: & latitudinem ei⁹ viginti cubitorū ante faciē tēpli. Et dixit ad me. Hoc eſt ſanctū ſanctoꝝ. Et mēſus ē parietē domus ſex cubitorum: & latitudinem lateris quattuor cubitorū vndiq̄ʒ per circuitū domus. Latera autem latus ad latus bis triginta triū: & erāt eminētia q̄ ingrederentur per parietem domus in lateribus per circuitum vt continerent & non attingerent parietē tēpli. Et platea erat in rotundū aſcendēs ſurſum ꝑ cochleā: & icenaculū templi deferebat per gyrum. Idcirco latius erat templum in ſuperioribus:

לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ זבח
הֵמָּה בְנֵי צָדוֹק הַקְּרֵבִים מִבְּנֵי לֵוִי
אֶל יְהוָה לְשָׁרְתוֹ׃ וַיָּמָד אֶת הֶחָצֵר מדד
אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה וְרֹחַב מֵאָה אַמָּה
מְרֻבַּעַת וְהַמִּזְבֵּחַ לִפְנֵי הַבָּיִת׃ רבע
וַיְבִאֵנִי אֶל אֻלָם הַבַּיִת וַיָּמָד אֵל בוא
אֻלָם חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְחָמֵשׁ אמה
אַמּוֹת מִפֹּה וְרֹחַב הַשַּׁעַר שָׁלֹשׁ
אַמּוֹת מִפּוֹ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ׃
אֹרֶךְ הָאֻלָם עֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב
עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה אַמָּה וּבַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר עלה
יַעֲלוּ אֵלָיו וְעַמֻּדִים אֶל הָאֵילִים
אֶחָד מִפֹּה וְאֶחָד מִפֹּה׃

וַיְבִיאֵנִי אֶל הַהֵיכָל Cap.xlj. בוא היכל
וַיָּמָד אֶת הָאֵילִים שֵׁשׁ אַמּוֹת רֹחַב מדד
מִפּוֹ וְשֵׁשׁ אַמּוֹת רֹחַב מִפּוֹ רֹחַב פה
הָאֹהֶל׃ וְרֹחַב הַפֶּתַח עֶשֶׂר אַמּוֹת
וְכִתְפוֹת הַפֶּתַח חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ וַיָּמָד אָרְכּוֹ
אַרְבָּעִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים אַמָּה׃ רבע
וּבָא לִפְנִימָה וַיָּמָד אֵיל הַפֶּתַח בוא פנה
שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְהַפֶּתַח שֵׁשׁ אַמּוֹת
וְרֹחַב הַפֶּתַח שֶׁבַע אַמּוֹת׃ וַיָּמָד אֶת
אָרְכּוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים
אַמָּה אֶל פְּנֵי הַהֵיכָל וַיֹּאמֶר אֵלַי אמר
זֶה קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃ וַיָּמָד קִיר
הַבַּיִת שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרֹחַב הַצֵּלָע אַרְבַּע אמה
אַמּוֹת סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת סָבִיב׃
וְהַצְּלָעוֹת צֵלָע אֶל צֵלָע שָׁלוֹשׁ
וּשְׁלֹשִׁים פְּעָמִים וּבָאוֹת בַּקִּיר שלש בוא
אֲשֶׁר לַבַּיִת לַצְּלָעוֹת סָבִיב סָבִיב סבב
לִהְיוֹת אֲחוּזִים וְלֹא יִהְיוּ אֲחוּזִים היה אחז
בְּקִיר הַבָּיִת׃ וְרָחֲבָה וְנָסְבָה לְמַעְלָה סבב עלה
לְמַעְלָה לַצְּלָעוֹת כִּי מוּסַב הַבַּיִת סבב
לְמַעְלָה לְמַעְלָה סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת
עַל כֵּן רֹחַב הַבַּיִת לְמַעְלָה

Digitized by Google

וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל הָעֶלְיוֹנָה
לַתִּיכוֹנָה׃ וְרָאִיתִי לַבַּיִת גֹּבַהּ סָבִיב רָאָה
סָבִיב מוּסְדוֹת הַצְּלָעוֹת מְלוֹ יָסַד מָלֵא
הַקָּנֶה שֵׁשׁ אַמּוֹת אַצִּילָה׃ רֹחַב אַמָּה אָצַל
הַקִּיר אֲשֶׁר לַצֵּלָע אֶל הַחוּץ חָמֵשׁ
אַמּוֹת וַאֲשֶׁר מֻנָּח בֵּית צְלָעוֹת נוּחַ
אֲשֶׁר לַבָּיִת׃ וּבֵין הַלְּשָׁכוֹת רֹחַב
עֶשְׂרִים אַמָּה סָבִיב לַבַּיִת סָבִיב
סָבִיב׃ וּפֶתַח הַצֵּלָע לַמֻּנָּח פֶּתַח אֶחָד
דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן וּפֶתַח אֶחָד לַדָּרוֹם דָּרַם
וְרֹחַב מְקוֹם הַמֻּנָּח חָמֵשׁ אַמּוֹת קוּם אַמָּה
סָבִיב סָבִיב׃ וְהַבִּנְיָן אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי בָּנָה פָּנָה
הַגִּזְרָה פְּאַת דֶּרֶךְ הַיָּם רֹחַב שִׁבְעִים פֵּאָה
אַמָּה וְקִיר הַבִּנְיָן חָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב
סָבִיב סָבִיב וְאָרְכּוֹ תִּשְׁעִים אַמָּה׃
וּמָדַד אֶת הַבַּיִת אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה
וְהַגִּזְרָה וְהַבִּנְיָה וְקִירוֹתֶיהָ אֹרֶךְ
מֵאָה אַמָּה׃ וְרֹחַב פְּנֵי הַבַּיִת וְהַגִּזְרָה
לַקָּדִים מֵאָה אַמָּה׃ וּמָדַד אֹרֶךְ קָדַם
הַבִּנְיָן אֶל פְּנֵי הַגִּזְרָה אֲשֶׁר עַל
אַחֲרֶיהָ וְאַתּוּקֶיהָא מִפּוֹ וּמִפּוֹ מֵאָה נָתַק פֶּה
אַמָּה וְהַהֵיכָל הַפְּנִימִי וְאֻלַמֵּי הֵיכַל פָּנָה
הֶחָצֵר׃ הַסִּפִּים וְהַחַלּוֹנִים הָאֲטֻמוֹת סָפַף חָלַל
וְהָאַתִּיקִים סָבִיב לִשְׁלָשְׁתָּם נֶגֶד
הַסַּף שְׂחִיף עֵץ סָבִיב סָבִיב וְהָאָרֶץ שָׁחַף
עַד הַחַלֹּנוֹת וְהַחַלֹּנוֹת מְכֻסּוֹת׃ כָּסָה
עַל מֵעַל הַפֶּתַח וְעַד הַבַּיִת הַפְּנִימִי
וְלַחוּץ וְאֶל כָּל הַקִּיר סָבִיב
סָבִיב בַּפְּנִימִי וּבַחִיצוֹן מִדּוֹת׃ וְעָשׂוּי חוּץ מָדַד
כְּרוּבִים וְתִמֹרִים וְתִמֹרָה בֵּין עָשָׂה כָּרַב
כְּרוּב לִכְרוּב וּשְׁנַיִם פָּנִים לַכְּרוּב׃ שָׁנָה פָּנָה
וּפְנֵי אָדָם אֶל הַתִּמֹרָה מִפּוֹ
וּפְנֵי כְפִיר אֶל הַתִּמֹרָה מִפּוֹ כָּפַר
עָשׂוּי אֶל כָּל הַבַּיִת סָבִיב סָבִיב׃
מֵהָאָרֶץ עַד מֵעַל הַפֶּתַח הַכְּרֻבִים
וְהַתִּמֹרִים עֲשׂוּיִם וְקִיר הַהֵיכָל׃ הֵיכַל

et ſic de inferioribus aſcē
debatur ad ſuperiora: &
in mediū. Et vidi in do
mo altitudinē p circuitū
fundata latera admen
ſuram
calami ſex cubitorū ſpa
cio: & latitudinē per
parietem lateris forinſe
cus quinq
cubitorū. Et erat inte
rior domus in lateribus
domus. Et inter gazo
phylacia latitudinem
viginti cubitorū in cir
cuitu domus vndiq:
& oſtium lateris ad ora
tionem: oſtium vnū ad
viam aquilonis: & oſtiū
vnū ad viam auſtralem:
& latitudinē loci ad orō
nem quinq cubitorum
in circuitu. Et edificiū
quod erat
ſeparatū verſuſq ad viā
reſpicientē ad mare lati
tudinis ſeptuaginta cubi
torū: paries autē edificii
qnq cubitorū latitudis
per circuitū: & lōgitudo
eius nonaginta cubitorū.
Et mēſus eſt domus lōgi
tudinē centū cubitorū:
& qđ ſepatū erat edificiū
& parietes eius longitudis
centū cubitorū. Latitu
do aūt ante faciē domus:
& eius qđ erat ſeparatū cō
tra orientē centū cubito
rū. Et mēſus eſt longitu
dinē edificii cōtra faciem
eius qđ erat ſeparatū ad
dorſum hecthecas ex
vtraq pte cētū cubitorū:
& tēplū interius: & veſti
bula atrii limina & fene
ſtras obliqs: hecthecas
in circuitu p tres partes
cōtra vniuſcuiuſq limē
ſtratūq ligno p gyrum
in circuitu. Terra autē
vſq ad feneſtras: & fene
ſtre clauſe ſup oſtia & vſ
q ad domū interiorem
& forinſecus: & omnē
parietem in circuitu
intrinſecus & forinſecus
ad menſurā: & fabrefacta
cherubim & palme: &
palma inter
cherub & cherub. Duaſ
q facies hēbat cherub.
Faciē hominis iuxta pal
mam ex hac parte:
& faciē leonis iuxta pal
mam ex alia parte
expreſſam. Per omnem
domum in circuitu
de terra vſq ad ſuperio
rem portam: cherubim
& palme celate erant in
pariete

τ ex inferioribus: τ aſcenderent ad ſuperiora
καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν, καὶ ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τὰ ὑπερῷα
τ ex mediis ad triſtega τ thrael
καὶ ἐκ τῶν μέσων ἐπὶ τὰ τριόροφα καὶ τὸ θραὲλ τοῦ
domus altitudo i circuitu diſtātiā laterum cqlē calamo
οἴκου ὕψος κύκλῳ διάστημα πλευρῶν ἴσον τῷ καλάμῳ
cubitorum ſex diſtātia. τ latitudinē parietis lateris
πηχῶν ἓξ διάστημα. καὶ εὖρος τοῦ τοίχου τῆς πλευρᾶς
forinſecus cubitorum quinq τ reliqua in medio late
ἔξωθεν πηχῶν πέντε καὶ τὰ λοιπὰ ἀναμέσον τῶν πλευ
rū domus τ in medio exedrarum latitudo cubitorum
ρῶν τοῦ οἴκου καὶ ἀναμέσον τῶν ἐξαιδρῶν εὖρος πηχῶν
viginti i circūferētia domui i circuitu. τ porte
εἴκοσι τὸ περιφερὲς τῷ οἴκῳ κύκλῳ. καὶ αἱ θύραι τῶν
exedrarum ad reliquū porte vnius
ἐξαιδρῶν ἐπὶ τὸ ἀπόλοιπον τῆς θύρας τῆς μιᾶς τῆς
ad aqlonē: τ oſtium vnū ad auſtrū: τ lati
πρὸς βορρᾶν, καὶ ἡ θύρα ἡ μία ἡ πρὸς νότον, καὶ τὸ εὖ
tudo loci reliqui cubitorum quinq latitu
ρος τοῦ τόπου τοῦ ἀπολοίπου πηχῶν πέντε πλά
do i circuitu. τ ſeparās ante faciem reli
τος κυκλόθεν. καὶ τὸ διορίζον κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπο
qui qđ ad mare: cubitorum ſeptuagita latitu
λοίπου τοῦ πρὸς θάλασσαν, πηχῶν ἑβδομήκοντα πλά
do parietis diuidentis: τ cubitorum quinq
τος τοῦ τοίχου τοῦ διορίζοντος, καὶ πηχῶν πέντε τὸ
latitudo i circuitu: τ lōgitudo eius cubitorum nonaginta:
εὖρος κυκλόθεν, καὶ μῆκος αὐτοῦ πηχῶν ἐννενήκοντα,
τ menſus eſt contra domū lōgitudinē cubitorum
καὶ διεμέτρησεν κατέναντι τοῦ οἴκου μῆκος πηχῶν C
centū. τ reliqua τ ſeparātia τ parie
ἑκατόν. καὶ τὰ ἀπόλοιπα καὶ τὰ διορίζοντα καὶ οἱ τοῖ
tes eius lōgitudinē cubitorum cētū: τ latitudinē ?
χοι αὐτοῦ μῆκος πηχῶν ἑκατόν, καὶ τὸ εὖρος κατὰ
faciem tēpli τ reliqua contra
πρόσωπον τοῦ ναοῦ καὶ τὰ ἀπόλοιπα κατέναντι
cubitorum centū τ menſus eſt lōgitudinē ſeparan
πηχῶν ἑκατόν καὶ διεμέτρησεν τὸ μῆκος τοῦ διορίζον
tis cōtra faciem reliquorum q erāt poſt ter
τος κατὰ πρόσωπον τῶν ἀπολοίπων τῶν κατόπι
gū domus illius τ reliqua q hinc
σθεν τοῦ οἴκου ἐκείνου καὶ τὰ ἀπόλοιπα τὰ ἔνθεν
τ q inde cubitorum centū lōgitudinē. τ tēplū τ an
καὶ τὰ ἔνθεν πηχῶν ἑκατὸν μῆκος. καὶ ὁ ναὸς καὶ αἱ
guli τ elam exterius ſtrata ligno: τ
γωνίαι καὶ τὸ αιλὰμ τὸ ἐξώτερον πεφατνωμένα, καὶ αἱ
feneſtre reticulate ad lucēdū q i circuitu tri
θυρίδες δικτυωταὶ ὑποφαύσεις τοῖς κύκλῳ τοῖς τρι
bus vt τ pſpiceret. τ domus τ ea q proxima
σὶν ὥστε καὶ διακύπτειν. καὶ ὁ οἶκος καὶ τὰ πλησίον
ſtrata ligno p circuitū τ a paulmēto vſq ad fene
ἐξυλωμένα κύκλῳ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῶν θυ
ſtras: τ feneſtre aperte tripliciter ad pſpi
ρίδων, καὶ αἱ θυρίδες ἀναπτυσσόμεναι τρισσῶς εἰς δια
ciendū τ vſq ad domū interiorē τ
κύπτειν καὶ ἕως τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτέρου καὶ τοῦ
exteriorē τ p oēm parietē i circuitu itriſecus
ἐξωτέρου καὶ ἐφ᾽ ὅλον τὸν τοῖχον κύκλῳ τὸν ἔσωθεν
τ extriſecus celata cherubim: τ palme
καὶ τὸν ἔξωθεν γεγλυμμένα χερουβείμ, καὶ φοίνικες
inter cherubim τ cherub duo facies
ἀναμέσον χερουβεὶμ καὶ χερουβ δύο πρόσωπα τῷ
cherub facies hois ad palmā hinc τ fa
χερουβ πρόσωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν καὶ πρό
ciem hois ad palmā inde celatus
σωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν διαγεγλυμ
ois paries i circuitu ex paulmēto vſq
μένος ὅλος ὁ τοῖχος κυκλόθεν ἐκ τοῦ ἐδάφους ἕως D
ad laquear cherubim τ palme celate
φατνώματος χερουβεὶμ καὶ οἱ φοίνικες διαγεγραμ
τ ſanctuariū
μένοι καὶ ἅγιον

Digitized by Google

ꝛ templũ aperiebatur : p q̃ttuoꝛ ãgulos p faciem
καὶ ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα κατὰ πρόσωπον
ſctoꝝ viſio ſicut aſpect⁹ altaris lignei: ꝛ cubitoꝝ
τῶν ἁγίων ὅρασις ὡς ὄψις θυσιαστηρίου ξυλίνου, πηχῶν
triũ altitudo eius: ꝛ cubitoꝝ duoꝝ longitudo ꝛ
τριῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ πηχῶν δύο τὸ μῆκος, καὶ
latitudo cubitoꝝ duoꝝ. ꝛ coꝛnua hẽbat: ꝛ baſis
τὸ εὖρος πηχῶν δύο. καὶ κέρατα εἶχεν, καὶ ἡ βάσις
eius ꝛ parietes ei⁹ lignei: ꝛ dixit ad me:
αὐτοῦ καὶ οἱ τοῖχοι αὐτοῦ ξύλινοι, καὶ εἶπεν πρός με,
hec menſa q̃ an̄ faciem dñi: ꝛ duo oſtia
αὕτη ἡ τράπεζα ἡ πρὸ προσώπου κυρίου, καὶ δύο θυρώ
tẽplo: ꝛ ſctõ duo oſtia duob⁹
ματα τῷ ναῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ δύο θυρώματα τοῖς δυσὶ
oſtijs q̃ vertebanť duo oſtia vni ꝛ duo
θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς δύο θυρώματα ἑνὶ καὶ δύο
oſtia poꝛte ſecũde ꝛ celatura in eis:
θυρώματα τῇ θύρᾳ τῇ δευτέρᾳ καὶ γλυφὴ ἐπ' αὐτῶν,
ꝛ oſtia tẽplo cherubim ꝛ palme. ſcd̃m
καὶ θυρώματα τῷ ναῷ χερουβεὶμ καὶ φοίνικες κατὰ τὴν
ſculpturã ſctoꝝ ꝛ ſcd̃m ligna ante faciem
γλυφὴν τῶν ἁγίων καὶ κατὰ τὰ ξύλα κατὰ πρόσωπον
elam foꝛiſec⁹ ꝛ feneſtre abſcõdite. ꝛ menſus eſt
τοῦ αιλὰμ ἔξωθεν καὶ θυρίδες κρυπταί. καὶ διεμέτρησεν
hinc ꝛ inde in laquearia elam: ꝛ late-
ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς τὰ ὀρόφωτα τοῦ αιλάμ, καὶ τὰ πλευ-
ra dom⁹ coniuncta.
ρὰ τοῦ οἴκου ἐζυγωμένα.

Ca. 42.

A Et eduxit me in atriũ exterius ad
Καὶ ἐξήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν κα-
orientẽ contra poꝛtam q̃ ad aqlonẽ: ꝛ
τὰ ἀνατολὰς κατέναντι τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν, καὶ
eduxit me: ꝛ ecce exedre quinq̧ iuxta
ἐξήγαγέν με, καὶ ἰδοὺ ἐξέδραι πέντε ἐχόμεναι τοῦ
reliquum ꝛ ꝓpe ſeparatũ ad aqlonẽ:
ἀπολοίπου καὶ ἐχόμεναι τοῦ διορίζοντος πρὸς βορρᾶν,
cubitis centũ lõgitudo ad aqlonẽ: ꝛ latitudo cubitoꝝ
πηχῶν ἑκατὸν μῆκος πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν
quinq̃ginta deſcripte ſicut poꝛte
πεντήκοντα διαγεγραμμέναι ὃν τρόπον αἱ πύλαι
atrij interioꝛis: ꝛ ſicut columne
τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας, καὶ ὃν τρόποι αἱ περίστυλοι
atrij exterioꝛis p oꝛdinẽ ꝯ faciem
τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας κατὰ στίχον. ἀντιπρόσωποι
poꝛtic⁹ t'ne: ꝛ contra exedras deambula
στοαὶ τρισσαί, καὶ κατέναντι τῶν ἐξεδρῶν περίπα-
tio cubitoꝝ decẽ latitudo per cubitos centũ lõgi
τος πηχῶν δέκα. τὸ πλάτος ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν μῆ-
tudo ad interioꝛẽ viã cubiti vni⁹. ꝛ oſ-
κος εἰς τὴν ἐσωτέραν ὁδὸν πήχεως ἑνός. καὶ τὰ θύ-
tia eoꝝ ad aqlonẽ: ꝛ deambulatiões
ρώματα αὐτῶν πρὸς βορρᾶν, καὶ οἱ περίπατοι οἱ
cenaculoꝝ ſimilr. qm̃ eminebãt colũne extra
ὑπερῴων ὡσαύτως ὅτι ἐξεῖχε τὸ περίστυλον ἔξωθεν
colũnas inferioꝛes ꝛ ſpaciũ ſic.
τοῖς στύλοις τοῖς κατωτέροις καὶ τὸ διάστημα οὕτως.
triplices erant ꝛ colũnas nõ hẽbãt ſicut colũne
τριπλαῖ ἦσαν καὶ στύλους οὐκ εἶχον καθὼς οἱ στῦλοι
B exedraꝝ. ꝓpterea eminebãt ab his q̃ inferius
τῶν ἐξεδρῶν. διὰ τοῦτο ἐξεῖχον ἀπὸ τῶν ὑποκάτω-
ꝛ his q̃ in medio de terra ꝛ limen extrīſec⁹
θεν καὶ τῶν ἐν μέσῳ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ φλιὰ ἔξωθεν ὃν
ſicut exedre atrij exterioꝛis reſpiciẽ-
τρόπον αἱ ἐξέδραι τῆς αὐλῆς τῆς ἔξωθεν αἱ βλέπου-
tes contra exedras q̃ ad aqlonẽ lõgitudo
σαι ἀπέναντι τῶν ἐξεδρῶν τῶν πρὸς βορρᾶν μῆκος
cubitoꝝ quinq̃ginta.
πηχῶν πεντήκοντα.

tẽpli: limen quadrangulum: & facies ſanctuarii aſpectus contra aſpectũ. Altaris lignei trium cubitorũ altitudo: & longitudo eius duoꝝ cubitorũ: & anguli eius & lõgitudo eius & parietes eius lignei. Et locut⁹ eſt ad me. Hec eſt menſa coram domino. Et duo oſtia erant in tẽplo: & in ſanctuario. Et in duobus oſtiis ex vtraq̧ parte bina erant oſtiola que in ſe inuicem plicabantur. Bina enim oſtia erant ex vtraq̧ parte oſtiorũ. Et celata erant in ipſis oſtiis templi cherubim & ſculptura palmaꝝ: ſicut in parietib⁹ q̃q̧ expreſſa erant. Quãobrẽ & groſſiora erant ligna in veſtibuli fronte foꝛinſecus: ſup q̃ feneſtre obliq̃ & ſimilitudo palmarũ hinc atq̧ inde in hũerulis veſtibuli ſm latera domus: latitudinẽq̧ parietum.

42.

Et eduxit me in atriũ exterius per viam ducentem ad aqlonẽ. Et ĩtroduxit me in gazophylaciũ qđ erat cõtra ſeparatũ edificiũ & cõtra edem vergentẽ ad aquilonẽ in facie longitudinis cẽtum cubitos oſtii aquilonis: & latitudinis quinquaginta cubitos cõtra viginti cubitos atrii interioris: & cõtra pauimentũ ſtratũ lapide atrii exterioris: vbi erat porticus iuncta porticui triplici. Et ante gazophylacia deambulatio decem cubitorũ latitudinis: ad ĩteriora reſpiciẽs vie cubiti vni⁹. Et oſtia eorũ ad aqlonẽ vbi erant gazophylacia in ſuperiorib⁹ humiliora quia ſupportabãt porticus q̃ ex illis eminebãt de inferioribus & de mediis edificii. Triſtega enĩ erant: & nõ habebãt colũnas ſicut erant colũne atriorũ. Propterea eminebãt de inferioribus & de mediis a terra cubitis qnquaginta. Et pibolus exterior ſm gazophylacia q̃ erãt in via atrii exterioris an̄ gazophylacia. Longitudo ei⁹ qnq̃ginta cubitoꝝ.

ההיכל מזוזת רבעה ופני הקדש — זוז
המראה כמראה: המזבח עץ — ראה זבח
שלוש אמות גבה וארכו שתים — שלש
אמות ומקצעותיו לו וארכו — אמה קצע
וקירתיו עץ וידבר אלי זה — דבר
השלחן אשר לפני יהוה: ושתים
דלתות להיכל ולקדש: ושתים
דלתות לדלתות שתים מוסבות — סבב
דלתות שתים לדלת אחת
ושתי דלתות לאחרת: ועשויה
אליהן אל דלתות ההיכל כרבים
ותמרים כאשר עשוים לקירות
ועב עץ אל פני האולם מהחוץ: — אלם
וחלונים אטמות ותמרים מפו — חלל פה
ומפו אל כתפות האולם וצלעות
הבית והעבים:

Cap. xlij.

ויוציאני אל
החצר החיצונה הדרך דרך — יצא חוץ
הצפון ויבאני אל הלשכה אשר — צפן בוא
נגד הגזרה ואשר נגד הבנין — בנה
אל הצפון: אל פני ארך אמות — אמה
המאה פתח הצפון והרחב חמשים
אמות: נגד העשרים אשר לחצר
הפנימי ונגד רצפה אשר לחצר — פנה
החיצונה אתיק אל פני אתיק — חוץ נתק
בשלשים: ולפני הלשכות מהלך
עשר אמות רחב אל הפנימית
דרך אמה אחת ופתחיהם לצפון: — צפן
והלשכות העליונת קצרות כי — עלה
יוכלו אתיקים מהנה מהתחתנות — יכל
ומהתכונות בנין: כי משלשות הנה — תוך בנה
ואין להן עמודים כעמודי החצרות — שלש עמד
על כן נאצל מהתחתנות ומהתיכנות — אצל
מהארץ: וגדר אשר לחוץ לעמת
הלשכות דרך החצר החיצונה אל
פני הלשכות ארכו חמשים אמה: — פנה

Digitized by Google

כי ארך הלשכות אשר לחצר
החצונה חמשים אמה והנה על פני
ההיכל מאה אמה׃ ומתחת הלשכות הכל
האלה המבוא מהקדים בבאו בוא קדם
להנה מהחצר החצנה׃ ברחב גדר
החצר דרך הקדים אל פני הגזרה
ואל פני הבנין לשכות׃ ודרך פנה
לפניהם כמראה הלשכות אשר ראה
דרך הצפון כארכן כן רחבן וכל צפן
מוצאיהן וכמשפטיהן וכפתחיהן׃ יצא שפט
וכפתחי הלשכות אשר דרך הדרום דרם
פתח בראש דרך דרך בפני הגדרת
הגינה דרך הקדים בבואן׃ ויאמר הגן קדם
אלי לשכות הצפון לשכות הדרום אמר צפן
אשר אל פני הגזרה הנה לשכות
הקדש אשר יאכלו שם הכהנים אכל
אשר קרובים ליהוה קדשי קרב
הקדשים שם יניחו קדשי הקדשים נוח
והמנחה והחטאת והאשם כי המקום קום
קדש׃ בבאם הכהנים ולא יצאו בוא
מהקדש אל החצר החיצונה ושם חוץ
יניחו בגדיהם אשר ישרתו בהן נוח שרת
כי קדש הנה ולבשו בגדים אחרים
וקרבו אל אשר לעם׃ וכלה את
מדות הבית הפנימי והוציאני דרך מדד פנה
השער אשר פניו דרך הקדים יצא פנה
ומדדו סביב סביב׃ מדד רוח הקדים קדם
בקנה המדה חמש מאות קנים קנה
בקנה המדה סביב׃ מדד רוח מדד סבב
הצפון חמש מאות קנים בקנה מאה
המדה סביב׃ את רוח הדרום מדד דרם
חמש מאות קנים בקנה המדה׃
סבב אל רוח הים מדד חמש
מאות קנים בקנה המדה׃ לארבע
רוחות מדדו חומה לו סביב סביב חמה
ארך חמש מאות ורחב חמש

quia longitudo erat gazophylaciorum atrii exterioris quinquaginta cubitorū: & lōgitudo ante faciē tēpli centū cubitorū. Et erat ſubter gazophylacia hec introitus ab oriente ingredientiū in ea de atrio exteriori in latitudine periboli atrii qđ erat cōtra viam orientalē in faciem edificii ſepati. Et erant ante edificiū gazophylacia: & via ante faciē eorū iuxta ſimilitudinē gazophylaciorū q̄ erant in via aq̄lonis. ſm longitudinē eorū: ſic & latitudo eorum: & oīs introitus eorū & ſimilitudines & oſtia eorū ſm oſtia gazophylaciorū que erant in via reſpiciē te in notū. Oſtium in capite vie quavia erat ante veſtibulū ſepatū per viā orientalē ingredientibus. Et dixit ad me. Gazophylacia aq̄lonis & gazophylacia auſtri q̄ ſunt ante edificiū ſeparatū: hec ſunt gazophylacia ſācta: in q̄bus veſcūtur ſacerdotes qui appropinquāt ad dn̄m in ſancta ſctōrū. Ibi ponēt ſctā ſanctorū: & oblationē pro pctō & pro delicto. Locus enim ſanct⁹ ē. Cū aūt ingreſſi fuerint ſacerdotes: non egredientur de ſanctis in atrium exterius. Et ibi reponēt veſtimenta ſua in quibus miniſtrant: quia ſancta ſunt: veſtientur q̄ veſtimentis aliis & ſic p̄cedent ad populum. Cumq̄ compleſſet mēſuras domus interioris eduxit me per viam porte que reſpiciebat ad viam orientalem: & mēſus eſt eā vndiq̄ p̄ circuitū. Menſus eſt autē cōtra ventū orientalē calamo mēſure quingentos calamos in calamo mēſure per circuitū. Et mēſus eſt cōtra ventū aquilonis quingētos calamos: in calamo mēſure per gyrū. Et ad ventū auſtralē mēſus eſt quingentos calamos: in calamo mēſure p̄ circuitū. Et ad ventū occidētalē mēſus eſt quīgētos calamos: in calamo mēſure. Per q̄ttuor vētos mēſus ē murū ei⁹ vndiq̄ p̄ circuitū lōgitudinē quīgētorū cubitorū: & latitudinē quīgētorū cubitorū

qz lōgitudo exedrarū reſpicientiū in atriū
ὅτι τὸ μῆκος τῶν ἐξαιδρῶν τῶν βλεπουσῶν εἰς τὴν αὐλὴν
exterius cubitorū quinq̄gīta ⁊ he ſunt ꝯtra-
τὴν ἐξωτέραν πηχῶν πεντήκοντα καὶ αὗταί εἰσιν ἀντιπρό-
cies his totū cubitorū centū. ⁊ oſtia exe-
σωποι ταύταις τὸ πᾶν πηχῶν ἑκατόν. καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξαι-
drarū iſtarū īroitus q̄ ad orientem vt ingredia-
δρῶν τούτων τῆς εἰσόδου τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύε-
tur p̄ eas ex atrio exteriori ſcd̄m lumē hos
σθαι δι' αὐτῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας κατὰ τὸ φῶς τοῦ το-
in p̄ncipio deābulatorij: ⁊ ad meridiem ⁊ ad faciem
ἐν ἀρχῇ τοῦ περιπάτου, καὶ κατὰ πρὸς νότον καὶ κατὰ πρόσω-
auſtri: ⁊ ad faciem reliqui: ⁊ ad
πον τοῦ νότου, καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου, καὶ κατὰ
faciem ſeparantis: ⁊ exedre ⁊ deābulatoriū ad
πρόσωπον τοῦ διορίζοντος, καὶ αἱ ἐξαίδραι καὶ ὁ περίπατος κα- C
facies ſuas iuxta mēſuras exedrarū q̄ ad
τὰ πρόσωπα αὐτῶν κατὰ τὰ μέτρα τῶν ἐξαιδρῶν τῶν πρὸς
aqlonē. ⁊ ſcd̄m lōgitudinē earū: ⁊ ſcd̄m latitudinē earū:
βορρᾶν. καὶ κατὰ τὸ μῆκος αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸ εὖρος αὐτῶν,
⁊ ſcd̄m oēs exitus earū ⁊ īroitus: ⁊ ſcd̄m
καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐξόδους αὐτῶν καὶ εἰσόδους, καὶ κατὰ
lūinaria earū: ⁊ ſcd̄m oſtia ipſarū exedrarū
τὰ φῶτα αὐτῶν, καὶ κατὰ θυρώματα αὐτῶν τῶν ἐξαιδρῶν
q̄ ad meridiē. ſcd̄m oſtia ab initio deambulato
τῶν πρὸς νότον. κατὰ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ περιπά-
rij ad lumē ſpacij calami ad orientē vt iretur
του ἐπὶ φῶς διαστήματος καλάμου κατὰ ἀνατολὰς τοῦ εἰσπο-
per ea. ⁊ dixit ad me: exedre ad aqlonē
ρεύεσθαι αὐτά. καὶ εἶπεν πρός με, αἱ ἐξαίδραι αἱ πρὸς βορρᾶν
⁊ exedre q̄ ad auſtrū exiſtētes ante faciem ſpa-
καὶ αἱ ἐξαίδραι αἱ πρὸς νότον οὖσαι, κατὰ πρόσωπον τῶν δια-
tiorum ſunt exedre ſancti ſanctorū in q̄b⁹ veſcunt
στημάτων εἰσὶν αἱ ἐξαίδραι τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων ἐν αἷς ἔδονται
ibi ſacerdotes appropinq̄ntes ad dn̄m ſctā ſctōrū ⁊
ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς οἱ ἐγγίζοντες πρὸς κύριον τὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ
ſacrificiū ⁊ q̄ pro ignorātia. qz locus ſctūs eſt
τὴν θυσίαν καὶ τὰ περὶ ἀγνοίας. διότι τόπος ἅγιός ἐστιν
nō ingredietur illuc p̄ter ſacerdotes: ⁊ nō egredi-
οὐκ εἰσελεύσεσθαι ἐκεῖ παρὲξ τῶν ἱερέων, καὶ οὐκ ἐξελεύ-
entur ex ſctīs in atriū exterius. vt om
σονται ἐκ τῶν ἁγίων εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν. ὅπως δια-
nino ſctī ſint q̄ offerunt. ⁊ nō tangant
παντὸς ἅγιοι ὦσιν οἱ προσάγοντες. καὶ μὴ ἅπτωνται τοῦ
veſtimēta eorū in q̄b⁹ miniſtrant in eis: qz ſctā D
στολισμοῦ αὐτῶν ἐν οἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς, διότι ἅγιά
ſunt: ⁊ induentur veſtimēta alia qn̄ tangant p̄p̄lm. ⁊ cō-
ἐστιν, καὶ ἐνδύσονται ἱμάτια ἕτερα ὅταν ἅπτωνται τοῦ λαοῦ. καὶ συνε-
pleta ē menſuratio dom⁹ īterioris: ⁊ eduxit me p̄ viam
τελέσθη διαμέτρησις τοῦ οἴκου ἔσωθεν, καὶ ἐξήγαγέν με κατὰ τὴν ὁδὸν
porte reſpicientis ad orientē. ⁊ mēſus eſt dom⁹
τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς. καὶ διεμέτρησεν τοῦ οἴκου
exemplar ī circuitu in ordine. ⁊ ſtetit poſt tergū por-
τὸ ὑπόδειγμα κυκλόθεν ἐν διατάξει. καὶ ἔστη κατὰ νώτου τῆς πύ-
te reſpiciētis ad orientem: ⁊ menſus eſt dom⁹ exem-
λης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ διεμέτρησε τοῦ οἴκου τὸ ὑπό-
plar ī circuitu in ordine quingētos in calamo mēſure:
δειγμα κυκλόθεν ἐν διατάξει πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου
⁊ cōuerſus ē ad mare: ⁊ menſus eſt ſcd̄m faciem
καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς θάλασσαν, καὶ διεμέτρησεν κατὰ πρόσωπον τῆς
maris cubitorū quingētos in calamo menſure. ⁊ cō-
θαλάσσης πηχῶν πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου. καὶ ἐπέ-
uerſ⁹ ē ad aqlonē: ⁊ menſus eſt ſcd̄m faciem aqlonis cu-
στρεψεν πρὸς βορρᾶν, καὶ διεμέτρησεν κατὰ πρόσωπον τοῦ βορρᾶ πη-
bitorū quīgentos in calamo menſure. ⁊ cōuerſus ē ad auſtrū:
χῶν πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου. καὶ ἐπέστρεψε πρὸς νότον,
⁊ menſus eſt ſcd̄m faciem auſtri quīgentos in cala-
καὶ διεμέτρησεν κατὰ πρόσωπον τοῦ νότου πεντακοσίους ἐν τῷ καλά-
mo mēſure q̄ttuor p̄tes ei⁹: ⁊ diſpoſuit murū ei
μῳ τοῦ μέτρου τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ, καὶ διέταξεν περίβολον αὐτῷ
p̄ circuitū: q̄ngentos ad orientē. ⁊ quīgētorū cubitorū latitudo
κύκλῳ, πεντακοσίους πρὸς ἀνατολάς. καὶ πεντακοσίων πηχῶν εὖρος

ad diuidendū inter ſctā ⁊ inter aſſi-
τοῦ διαστέλλειν ἀναμέσον τῶν ἁγίων καὶ ἀναμέσον τοῦ προ
murale in ordine dom⁹.
τειχίσματος ἐν διατάξει τοῦ οἴκου. Ca. 45.

A ET adduxit me ad portā q̄ ad orientem: ⁊
Καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ τὴν πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς, καὶ
eduxit me: ⁊ ecce glīa dei iſrael veniebat ꝑ
ἐξήγαγέν με, καὶ ἰδοὺ δόξα θεοῦ ἰσραὴλ ἤρχετο κατὰ τὴν
viā q̄ ad orientem: ⁊ vox caſtroꝝ q̄ſi vox
ὁδὸν τὴν πρὸς ἀνατολάς, καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς ὡς φω
geminātiū multoꝝ: ⁊ tra reſplēdebat q̄ſi ful-
νὴ διπλασιαζόντων πολλῶν, καὶ ἡ γῆ ἐξέλαμπεν ὡς φέγ
gur in glīa ꝑ circuitū: ⁊ viſio quā vidi ſcōm viſio-
γος ἐν τῇ δόξῃ κυκλόθεν, καὶ ἡ ὅρασις ἣν ἴδον κατὰ τὴν ὅρα
nē quā viderā q̄n ingrediebar vt vngerē ciuitatē: ⁊
σιν ἣν ἴδον ὅτε εἰσεπορευόμην τοῦ χρίσαι τὴν πόλιν, καὶ
viſio currus quē vidi ſcōm viſionē quā vidi ſup
ἡ ὅρασις τοῦ ἅρματος οὗ ἴδον κατὰ τὴν ὅρασιν ἣν ἴδον ἐπὶ
fluuium chobar: ⁊ cecidi in faciem meā: ⁊
τοῦ ποταμοῦ χοβάρ, καὶ ἔπεσα ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ
glīa dn̄i īgreſſa ē in domū ꝑ viā por-
ἡ δόξα κυρίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύ
te reſpicientis ad oriētem: ⁊ aſſumpſit me
λης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἀνέλαβέν με
ſpūs ⁊ introduxit me in atriū interius: ⁊
πνεῦμα καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ
ecce plena glīa dn̄i dom⁹: ⁊ ſteti ⁊ ecce vox
ἰδοὺ πλήρης δόξης κυρίου ὁ οἶκος, καὶ ἔστην καὶ ἰδοὺ φωνὴ
de domo loquētis ad me. ⁊ vir ſtabat iux
ἐκ τοῦ οἴκου λαλοῦντος πρός με. καὶ ὁ ἀνὴρ εἱστήκει ἐχό
ta me: ⁊ dixit ad me: vidiſti tu fili hoīs
μενός μου, καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου τὸν
locum ſolij mei ⁊ locū veſtigiū pe-
τόπον τοῦ θρόνου μου καὶ τὸν τόπον τοῦ ἴχνους τῶν πο
dū meoꝝ: in qb⁹ habitabit nomē meū in medio do-
δῶν μου, ἐν οἷς κατασκηνώσει τὸ ὄνομά μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴ
B m⁹ iſrael in ſēpitnū: ⁊ non cōtaminabūt vltra dom⁹
κου ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐ μὴ βεβηλώσωσιν ἔτι οἶκος
iſrael nomē meū ſctm: ipi ⁊ duces eoꝝ in
ἰσραὴλ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον, αὐτοὶ καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῶν ἐν
fornicatiōe ſua: ⁊ in homicidijs ducum ſuoꝝ in medio
τῇ πορνείᾳ αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς φοναῖς τῶν ἡγουμένων αὐτῶν ἐν μέσῳ
ſui: cū ponerēt ipi poſtes meos ī poſtib⁹ ſuis:
αὐτῶν, ἐν τῷ τιθέναι αὐτοὺς τὰ πρόθυρά μου ἐν τοῖς προθύροις αὐτῶν,
⁊ limina mea herētia liminib⁹ eoꝝ: ⁊ dederūt parietē
καὶ τὰς φλιάς μου ἐχομένας τῶν φλιῶν αὐτῶν, καὶ ἔδωκαν τοῖχον
prope me ⁊ ipos. ⁊ ꝯtaminauerūt nomē meū ſanctū in
σύνεγγύς μου καὶ αὐτῶν. καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν
iniq̄tatib⁹ ſuis q̄s faciebāt: ⁊ cōtriui eos ī furore meo
ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν αἷς ἐποίουν, καὶ ἐξέτριψα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου
⁊ in occiſiōe. ⁊ nūc abijciant fornicationē ſuā ⁊ homi
καὶ ἐν φόνῳ. καὶ νῦν ἀπωσάσθωσαν τὴν πορνείαν αὐτῶν καὶ τοὺς φό
cidia ducum ſuoꝝ a me: ⁊ habitabo in medio eo
νους τῶν ἡγουμένων αὐτῶν ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ αὐ
rū in eternū. ⁊ tu fili hoīs oſtēde domui iſrael do
τῶν εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου δεῖξον τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ τὸν οἶ
mū: ⁊ ceſſabūt a pctīs ſuis: ⁊ viſionē e-
κον, καὶ κοπάσουσιν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ὅρασιν αὐ
ius ⁊ diſpoſitionē illi⁹: ⁊ ipi accipient tormētū ſuum
τοῦ καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ λήψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν
ꝓ oībus q̄ fecerunt. ⁊ deſcribes domū ⁊ ꝑpa
ὑπὲρ πάντων ὧν ἐποίησαν. καὶ ἀναγράψεις τὸν οἶκον καὶ τὴν ἑτοι
rationē ei⁹: ⁊ exitus eius: ⁊ introitꝰ ei⁹: ſubſtantiā
μασίαν αὐτοῦ, καὶ τὰς διεξόδους αὐτοῦ, καὶ εἰσόδους αὐτοῦ, τὴν ὑπόστασιν
eius: ⁊ oīa precepta illi⁹ ⁊ omnia legitia ei⁹:
αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ,
⁊ omnes leges eius notas facies illis ⁊ deſcribes
καὶ πάντας τοὺς νόμους αὐτοῦ γνωρίσεις αὐτοῖς καὶ διαγράψεις
coram eis: ⁊ cuſtodiant oēs iuſtificatiōes meas ⁊ om
ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ φυλάξωνται πάντα τὰ δικαιώματά μου καὶ πάν
nia precepta mea: ⁊ faciant ea. ⁊ deſcriptionē dom⁹
τα τὰ προστάγματά μου, καὶ ποιήσωσιν αὐτά. καὶ διαγραφὴν τοῦ οἴκου

diuidentē inter ſanctuariū & vulgi locū. 43.

ET duxit me ad portam que reſpiciebat ad viam orientalē. Et ecce gloria dei iſrael ingrediebatur per viam orientalem: & vox erat ei quaſi vox aquarū multarum: & terra ſplendebat a maieſtate eius. Et vidi viſionē ſcḋm ſpeciem quam videram quādo venit vt diſperderet ciuitatē: & ſpecies ſcḋm aſpectū que videram iuxta fluuium chobar. Et cecidi ſup faciē meā. Et maieſtas dn̄i ingreſſa eſt tēplum per viam porte que reſpiciebat ad orientē. Et eleuauit me ſpūs: & introduxit me in atrium interius. Et ecce repleta erat gloria dn̄i domus. Et audiui loquentem ad me de domo: & vir qui ſtabat iuxta me. Et dixit ad me. Fili hominis: locus ſolii mei: & locus veſtigiorū pedū meorū: vbi habito in medio filiorū iſrael in eternum: & non polluet vltra domus iſrael nomen ſanctū meū: ipſi & reges eorū in fornicationibus ſuis: & in ruinis regū ſuorū: & in excelſis: q fabricati ſunt limē ſuū iuxta limē meū: & poſtes ſuos iuxta poſtes meos & murus erat inter me & eos: & polluerūt nomē ſanctū meū in aboīationibꝰ q̄s fecerūt: ꝓpter qḋ cōſūpſi eos in ira mea. Nūc ergo repellāt ꝓcul fornicationē ſuā & ruinas regū ſuorū a me & habitabo in medio eorum ſemꝑ. Tu aūt fili hominis oſtende domui iſrael tēplū & cōfundantur ab iniq̄tatibus ſuis: & metiantur fabricam: & erubeſcant ex omnibus que fecerūt. Figurā domus & fabrice eius exitus & introitꝰ & oēm deſcriptionē eius & vniuerſa precepta eius: cunctūq̧ ordinē eius & oēs leges eius oſtende eis: & ſcribe in oculis eorum vt cuſtodiant oēs deſcriptiones eius & precepta illius & faciant ea. Iſta eſt lex domus

מֵאוֹת לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְחֹל׃ | בדל
Cap. xliij.
וַיּוֹלִכֵנִי אֶל הַשָּׁעַר שַׁעַר | הלך
אֲשֶׁר פֹּנֶה דֶּרֶךְ הַקָּדִים׃ וְהִנֵּה כְּבוֹד | קדם בנה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים | בוא
וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְהָאָרֶץ | רבב
הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ׃ וּכְמַרְאֵה הַמַּרְאֶה | אור ראה
אֲשֶׁר רָאִיתִי כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי
בְּבֹאִי לְשַׁחֵת אֶת הָעִיר וּמַרְאוֹת | בוא
כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל נְהַר כְּבָר
וָאֶפֹּל אֶל פָּנָי׃ וּכְבוֹד יְהוָה בָּא אֶל | נפל פנה
הַבָּיִת דֶּרֶךְ שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ
הַקָּדִים׃ וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וַתְּבִאֵנִי אֶל | נשא בוא
הֶחָצֵר הַפְּנִימִי וְהִנֵּה מָלֵא כְבוֹד | פנה
יְהוָה הַבָּיִת׃ וָאֶשְׁמַע מִדַּבֵּר אֵלַי | שמע דבר
מֵהַבָּיִת וְאִישׁ הָיָה עֹמֵד אֶצְלִי׃
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם אֶת מְקוֹם | אמר קום
כִּסְאִי וְאֶת מְקוֹם כַּפּוֹת רַגְלַי אֲשֶׁר
אֶשְׁכָּן שָׁם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם | שכן
וְלֹא יְטַמְּאוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שֵׁם | טמא
קָדְשִׁי הֵמָּה וּמַלְכֵיהֶם בִּזְנוּתָם | זנה
וּבְפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם בָּמוֹתָם׃ בְּתִתָּם | במה נתן
סִפָּם אֶת סִפִּי וּמְזוּזָתָם אֵצֶל מְזוּזָתִי | ספף זוז
וְהַקִּיר בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם וְטִמְּאוּ אֶת
שֵׁם קָדְשִׁי בְּתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ | תעב עשה
וָאֲכַל אֹתָם בְּאַפִּי׃ עַתָּה יְרַחֲקוּ | רחק
אֶת זְנוּתָם וּפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם מִמֶּנִּי
וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם לְעוֹלָם׃ אַתָּה בֶן | עלם
אָדָם הַגֵּד אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת | נגד
הַבַּיִת וְיִכָּלְמוּ מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמָדְדוּ | כלם
אֶת תָּכְנִית׃ וְאִם נִכְלְמוּ מִכֹּל אֲשֶׁר
עָשׂוּ צוּרַת הַבַּיִת וּתְכוּנָתוֹ וּמוֹצָאָיו | עשה כון
וּמוֹבָאָיו וְכָל צוּרֹתָו וְאֵת כָּל | יצא בוא
חֻקֹּתָיו וְכָל צוּרֹתָו וְכָל תּוֹרֹתָו | חקק ירה
הוֹדַע אוֹתָם וּכְתֹב לְעֵינֵיהֶם וְיִשְׁמְרוּ | ידע שמר
אֶת כָּל צוּרָתוֹ וְאֶת כָּל חֻקֹּתָיו
וְעָשׂוּ אוֹתָם׃ זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת | עשה

Digitized by Google

עַל רֹאשׁ הָהָר כָּל גְּבֻלוֹ סָבִיב סָבִיב סבב
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִנֵּה זֹאת תּוֹרַת
הַבָּיִת: וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בָּאַמּוֹת מדד זבח
אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח וְחֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה אמה
רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל שְׂפָתָהּ סָבִיב זֶרֶת גבל שפה
הָאֶחָד וְזֶה גַּב הַמִּזְבֵּחַ: וּמֵחֵיק
הָאָרֶץ עַד הָעֲזָרָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׁתַּיִם
אַמּוֹת וְרֹחַב אַמָּה אֶחָת וּמֵהָעֲזָרָה
הַקְּטַנָּה עַד הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע גדל רבע
אַמּוֹת וְרֹחַב הָאַמָּה: וְהַהַרְאֵל אַרְבַּע ארה
אַמּוֹת וּמֵהָאֲרִאֵיל וּלְמַעְלָה הַקְּרָנוֹת עלה
אַרְבַּע: וְהָאֲרִאֵיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ
בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רֹחַב רָבוּעַ אֶל רבע
אַרְבַּעַת רְבָעָיו: וְהָעֲזָרָה אַרְבַּע
עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל
אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ גבל
חֲצִי הָאַמָּה וְהַחֵיק לָהּ אַמָּה סָבִיב חצה
וּמַעֲלֹתֵהוּ פְּנוֹת קָדִים: וַיֹּאמֶר אֵלַי פנה קדם
בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֵלֶּה אמר
חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הֵעָשׂוֹתוֹ חקק
לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם: עשה עלה
וְנָתַתָּה אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר נתן
הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְּרֹבִים אֵלַי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה לְשָׁרְתֵנִי פַּר בֶּן בָּקָר
לְחַטָּאת: וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה עַל
אַרְבַּע קַרְנֹתָיו וְאֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת
הָעֲזָרָה וְאֶל הַגְּבוּל סָבִיב וְחִטֵּאתָ
אוֹתוֹ וְכִפַּרְתָּהוּ: וְלָקַחְתָּ אֵת הַפָּר
הַחַטָּאת וּשְׂרָפוֹ בְּמִפְקַד הַבַּיִת מִחוּץ פקד
לַמִּקְדָּשׁ: וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תַּקְרִיב קדש קרב
שְׂעִיר עִזִּים תָּמִים לְחַטָּאת וְחִטְּאוּ שער עז
אֶת הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חִטְּאוּ בַּפָּר: תמם זבח
בְּכַלּוֹתְךָ מֵחַטֵּא תַּקְרִיב פַּר בֶּן כלה קרב
בָּקָר תָּמִים וְאַיִל מִן הַצֹּאן תָּמִים:
וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ פנה שלך
הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם עלה את

in ſummitate montis.
Oēs fines eiꝰ in circuitu
ſanctum ſanctorum eſt.
Hec eſt ergo lex
domus. Iſte aūt mēſure
altaris in cubito veriſſi
mo:q habebat cubitū &
palmū. In ſinu eius erat
cubitus: & cubitus in la
titudine: & definitio eius
vſq; ad labiū eius in cir-
cuitu palmus vnuſ. Hec
quoq; erat foſſa altaris.
Et de ſinu terre vſq; ad
crepidinē nouiſſimam
duo cubiti: & latitudo
cubiti vniꝰ: & a crepidi-
ne miore vſq; ad crepidi
nē maiorē q̄ttuor cubiti:
& latitudo cubiti vnius.
Ipſe aūt ariel q̄ttuor cu
bitorū: & ab ariel vſq; ad
ſurſum cornua q̄ttuor.
Et ariel duodecī cubito
rū in longitudine p duo-
decim cubitos latitudinis
q̄drangulū eqs laterib9.
Et crepido quattuordecī
cubitorū longitudinis p
q̄ttuordecī cubitos latitu
dinis in q̄ttuor angulis
eius & corona in circuitu
eius dimidiī cubiti: &
ſinus eius vnius cubiti p
circuitū. Gradus aūt eius
verſi ad orientē. Et di-
xit ad me. Fili hoīs: hec
dicit dn̄s deus. Hi ſunt
ritus altaris: in quacūq;
die fuerit fabricatum
vt offeratur ſup illud ho
locauſtum & effundatur
ſanguis. Et dabis ſacer
dotibus & leuitis qui
ſunt de ſemine ſadoch:
qui accedunt ad me: ait
dn̄s deus vt offerāt mihi
vitulum de armento
pro pctō. Et aſſumens
de ſanguine eius pones
ſup q̄ttuor cornua eius
& ſuper q̄ttuor angulos
crepidinis & ſuper coro
nā in circuitu & mūdabis
illud & expiabis. Et tol
les vitulum
qui oblatꝰ fuerit p pctō:
& cōbures eū in ſepato
loco domꝰ extra ſanctu
ariū. Et in die ſecūdo of
feres hircū caprarū ima
culatū p pctō: & expia-
būt altare ſicut expiaue-
runt in vitulo.
Cūq; cōpleueris expiās
illud offeres vitulum de
armēto immaculatū: &
arietē de grege imacula
tū: & offeres eos in con
ſpectu dn̄i. Et mittēt
ſacerdotes ſup eos ſal:
& offerent eos in

in vertice mōtis. ⁊ oēs t̄mini eiꝰ i circuitu
ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ πάντα τὰ ὅρια αὐτοῦ κυκλό-
ſancta ſctōꝝ. iſta eſt lex domꝰ ⁊ he
θεν ἅγια ἁγίων. οὗτος ἐστὶν ὁ νόμος τοῦ οἴκου καὶ ταῦτα
mēſure altaris in cubito cubiti ⁊
τὰ μέτρα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν πήχει τοῦ πήχεως καὶ
cubitus q̄ttuor digitoꝝ: ſinus illius ⁊ menſura
πῆχυς παλαιστῆς, τὸ κόλπωμα αὐτοῦ καὶ μέτρον τὸ
altitudo p circuitū ⁊ cubitꝰ latitudo: ⁊ giſus p labi-
ὕψος κύκλῳ καὶ πῆχυς τὸ εὖρος, καὶ γεῖσος ἐπὶ τὸ χεῖ-
um i circuitu palmi: ⁊ altitudo altaris
λος κυκλόθεν σπιθαμῆς, καὶ τὸ ὕψος τοῦ θυσιαστηρίου
a pfūdo exordij ſinus eius ad
ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κυκλώματος αὐτοῦ πρὸς τὸ
ppiciatoriū qd̄ ſubter cubitoꝝ duo: ⁊ latitudo cu
ἱλαστήριον τὸ ὑποκάτωθεν πηχῶν δύο, καὶ τὸ εὖρος πή-
biti: ⁊ a ppiciatorio paruo ad ppicia
χεος, καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστή-
toriū magnū cubiti q̄ttuor: ⁊ latitudo cubitꝰ vnꝰ. ⁊ E
ον μέγα πήχεις τέσσαρα, καὶ εὖρος πῆχυς εἷς. καὶ τὸ
ariel cubitoꝝ q̄ttuor ⁊ ab ariel ⁊ ſuperio
ἀριὴλ πηχέων τέσσαρα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριὴλ καὶ ὑπεράνω
ra cornuū cubitus vnꝰ. ⁊ ariel cubitoꝝ duo
τῶν κεράτων πῆχυς εἷς. καὶ τὸ ἀριὴλ πηχέων δύο-
rū latitudo ſup lōgitudinē cubitoꝝ duodecim q̄drangula-
δεκα εὖρος ἐπὶ μῆκος πηχέων δώδεκα τετράγωνον
ad q̄ttuor ptes eiꝰ ⁊ ſup ppiciatoriū cubitoꝝ
ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον πηχῶν
q̄ttuordecim latitudo p cubitos q̄ttuorde
τεσσαρακαίδεκα τὸ μῆκος ἐπὶ πήχεις τεσσαρακαί-
cim latitudo p q̄ttuor partes eiꝰ ⁊ giſus eius
δεκα τὸ εὖρος ἐπὶ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ καὶ τὸ γεῖσος αὐ-
tus circundatus ei in circuitu dimidiū cubiti. ⁊ cir-
τοῦ κυκλούμενον αὐτῷ κυκλόθεν ἥμισυ πήχεος. καὶ κύ-
cuitꝰ eiꝰ cubiti i circuitu ⁊ gradus eiꝰ
κλωμα αὐτοῦ πῆχυς κυκλόθεν καὶ αἱ κλιμακτῆρες αὐ-
reſpicientes ad orientem. ⁊ dixit ad me: fili
τοῦ βλέπουσαι κατὰ ἀνατολάς. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ
hoīs: hec dicit dn̄s deus: hec pcep- F
ἀνθρώπου, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ταῦτα τὰ προστάγ-
ta altaris in die q̄ factū fuerit vt offe
ματα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ποιήσεως τοῦ ἀνα-
rant ſup eo holocauſta: effundatur ad
φέρειν ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώματα καὶ προσχυθήσεσθαι πρὸς
illud ſāguis ⁊ dabis ſacerdotibꝰ leuitis
αὐτὸ αἷμα καὶ δώσεις τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λευΐταις τοῖς
ex ſemine ſadoch appropiquātibꝰ ad me di-
ἐκ τοῦ σπέρματος σαδοὺχ τοῖς ἐγγίζουσι πρός με λέ-
cit dn̄s deus: vt miniſtrent mihi vitulū de bobꝰ
γει κύριος ὁ θεός, τοῦ λειτουργεῖν μοι μόσχον ἐκ βοῶν
p peccato. ⁊ tollent de ſanguie eius
περὶ ἁμαρτίας. καὶ λήψονται ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ
⁊ ponent ſup q̄ttuor cornua altaris: ⁊
καὶ θήσουσιν ἐπὶ τέσσαρα κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ſup q̄ttuor angulos ppiciatorij: ⁊ ſup
ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱλαστηρίου, καὶ ἐπὶ τὴν
baſim eiꝰ i circuitu ⁊ mūdabunt ⁊ expiabūt
βάσιν αὐτοῦ κύκλῳ καὶ καθαρίσουσιν καὶ ἐξιλάσονται G
illud. ⁊ tollent vitulū q̄ pro peccato ⁊ cōbure-
αὐτό. καὶ λήψονται τὸν μόσχον τὸν περὶ ἁμαρτίας καὶ κατακαυ-
tur in loco ſeparato domꝰ extra ſctā. ⁊
θήσεται ἐν τῷ ἀποκεχωρισμένῳ τοῦ οἴκου ἔξωθεν τῶν ἁγίων. καὶ
die ſcdo tolles hedū de capꝭ imaculatū p peccato
τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ λήψῃ ἔριφον ἐξ αἰγῶν ἄμωμον περὶ ἁμαρτίας
⁊ expiabunt altare ſicut expiabūt in vitulo. ⁊
καὶ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καθότι ἐξιλάσονται ἐν τῷ μόσχῳ. καὶ
poſtq̄ compleueris expiationē: offeres vitulū de bobus ima-
μετὰ τὸ συντελέσαι τὸν ἐξιλασμόν, προσοίσεις μόσχον ἐκ βοῶν ἄμω-
culatū ⁊ arietē de ouibus imaculatū ⁊ offeretis coram
μον καὶ κριὸν ἐκ τῶν προβάτων ἄμωμον καὶ προσοίσετε ἔναντι
dn̄o: ⁊ imponent ſacerdotes ſup illud ſal: ⁊ offerent ea
κυρίου, καὶ ἐπιρρίψουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' αὐτὰ ἅλα, καὶ ἀνοίσουσιν αὐτὰ

holocauſta dño. ſeptē dieb⁹ facies he
ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ. ἑπτὰ ἡμέρας ποιήσεις ἐρί
dū pro peccato quotidie ꝛ vitulū ex bob⁹: ꝛ
φον ὑπὲρ ἁμαρτίας καθημέραν καὶ μόσχον ἐκ βοῶν, καὶ
arietē de ouibus imaculatū facient ſeptē dieb⁹ ꝛ
κριὸν ἐκ προβάτων ἄμωμον ποιήσουσιν ἑπτὰ ἡμέρας καὶ
expiabunt altare ꝛ mundabūt illud: ꝛ im-
ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καὶ καθαριοῦσιν αὐτὸ, καὶ πλη
plebunt manus eoꝝ: ꝛ conſumabunt di-
ρώσουσιν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέ
es.' ꝛ erit a die octauo ꝛ vltra.
ρας. καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης καὶ ἐπέκεινα.
ꝛ facient ſacerdotes ſup altare holocau
καὶ ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τὰ ὁλοκαυ
ſta vr̃a ꝛ q̄ ſalutis vr̃e: ꝛ ſuſci
τώματα ὑμῶν, καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν, καὶ προσ
piam vos dicit dñs deus.
δέξομαι ὑμᾶς λέγει κύριος ὁ θεός. Ca.44.

A ET cōuertit me ad viam porte
Καὶ ἐπέστρεψέν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν
ſctoꝝ exterioris q̄ reſpicit ad orientem:
ἁγίων τῆς ἐξωτέρας τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς,
ꝛ hec erat clauſa. ꝛ dixit dñs ad me:
καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἡ
porta hec clauſa erit nō aperietur. ꝛ nul
πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται οὐκ ἀνοιχθήσεται. καὶ οὐ
lus trāſibit ꝑ eam: qꝛ dñs de⁹ iſrael tranſibit
δεὶς μὴ διέλθη δι' αὐτῆς, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ διελεύσε-
ꝑ eam ꝛ erit clauſa: qꝛ dux iſte
ται δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη, ὅτι ὁ ἡγούμενος οὗτος
ſedebit in ea vt cōedat panē coram dño
καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐνώπιον τοῦ κυρίου
ꝛ ꝑ viā elam porte ingredieť: ꝛ
καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αιλαμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται, καὶ
per viā eius egredieť. ꝛ introduxit me ꝑ
κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται. καὶ εἰσήγαγέν με κα
viā porte q̄ ad aqlonē eregione
τὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν κατέναντι τοῦ
B dom⁹: ꝛ vidi ꝛ ecce plena glīa dñi dom⁹ dñi ꝛ
οἴκου, καὶ ἴδον καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης κυ̅ ὁ οἶκος τοῦ κυρίου καὶ
cado in faciem meā. ꝛ dixit dñs ad me: fili
πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ
hoīs pone ſup cor tuū ꝛ vide oculis
ἀνθρώπου τάξαι ἐπὶ τὴν καρδίαν σου καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλ
tuis ꝛ auribꝰ tuis audi oīa q̄cūq; ego ad te
μοῖς σου καὶ τοῖς ὠσίν σου ἄκουε πάντα ὅσα ἐγὼ πρὸς σὲ
loqr: ſcðm oīa ꝑcepta dom⁹ dñi: ꝛ ſcđm
λαλῶ, κατὰ πάντα τὰ προστάγματα οἴκου κυρίου, καὶ κα
oīa iudicia ei⁹: ꝛ pones cor
τὰ πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τάξεις τὴν καρδί-
tuū in viā dom⁹ ꝑ oēs exitus
αν σου εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ οἴκου κατὰ πάσας τὰς ἐξόδους
eoꝝ in oībus ſctis: ꝛ dices ad exaſpe-
αὐτῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν παρα-
rantem ad domū iſrael: hec dicit dñs
πικραίνοντα πρὸς τὸν οἶκον ἰσραὴλ, τάδε λέγει κύριος
dñs: ſufficiat vobis ab oībus iniq̄tatibꝰ vr̃is dom⁹ iſ-
κύριος, ἱκανούσθω ὑμῖν ἀπὸ πασῶν ἀνομιῶν ὑμῶν οἶκος ἰσ
rael: ne inducatis vos filios alienigenas icircūciſos
ραήλ, τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν ὑμᾶς υἱοὺς ἀλλογενεῖς ἀπεριτμήτους
corde ꝛ incircunciſos carne: ne ſint in ſan
καρδίᾳ καὶ ἀπεριτμήτους σαρκί, τοῦ μὴ γίνεσθαι ἐν τοῖς ἁγί
C ctis meis ꝛ ꝓphanēt ea cū offertis vos panes
οις μου καὶ βεβηλοῦν αὐτὰ ἐν τῷ προσφέρειν ὑμᾶς ἄρτους
meos ꝛ adipē ꝛ ſāguinē ꝛ ꝑteritis teſtamētū meū i
μου καὶ στέαρ καὶ αἷμα καὶ παραβαίνετε τὴν διαθήκην μου ἐν
oībus iniq̄tatibꝰ vr̃is: ꝛ non cuſtodiſtis ꝑcep-
πάσαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε τὰ προστάγ
ta ſanctuarij mei: ꝛ ordinabatis vt nō ſuaretis cuſtodias
ματα τῶν ἁγιασμάτων μου, καὶ διετάσσετε τοῦ μὴ φυλάσσειν φυλακὰς
in oībus ſctis meis vobis. ꝓpterea hec dicit dñs: oīs fili⁹
ἐν τοῖς ἁγίοις μου ὑμῖν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, πᾶς υἱὸς

holocauſtū dño. Septē diebus facies hircū pro peccato quotidie: & vitulū de armēto & arietē de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus expiabunt altare & mundabunt illud: & implebunt manuꝫ eius. Expletis aūt ſeptē dieb⁹: in die octaua & vltra facient ſacerdotes ſuper altare holocauſta veſtra: & q̄ pro pace offerūt: & placatus ero vobis: ait dominus deus. 44.

ET conuertit me ad viam porte ſanctuarii exterioris q̄ reſpiciebat ad orientē: & erat clauſa. Et dixit dñs ad me. Porta hec clauſa erit & non aperietur: & vir non trāſiet per eā: q̄m dñs deus iſrael ingreſſus eſt per eā: eritq; clauſa principi. Princeps ipſe ſedebit in ea vt comedat panem coram dño. Per viā porte veſtibuli igredietur: & per viā ei⁹ egredietur. Et adduxit me per viā porte aqlonis in cōſpectu dom⁹: & vidi: & ecce īpleuit gloria dñi domū dñi. Et cecidi in faciem meam. Et dixit ad me dñs. Fili hominis: pone cor tuū & vide oculis tuis: & auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te: de vniuerſis cerimoniis dom⁹ dñi & de cūctis legibus eius. Et pones cor tuū in viis tēpli per oēs exitus ſanctuarii: & dices ad exaſperātem me domū iſrael. Hec dicit dominus deus. Sufficiat vobis omnia ſcelera veſtra domus iſrael: eo ꝙ inducitis filios alienos incircūciſos corde & incircunciſos carne vt ſint in ſāctuario meo: & polluant domum meam: & offertis panes meos adipem & ſanguinem: & diſſoluitis pactū meū in oībus ſceleribus vr̄is: & nō ſeruaſtis precepta ſanctuarii mei: & poſuiſtis cuſtodes obſeruationū meaꝝ in ſctūario meo vobiſmetipſis. Hec dicit dñs deus: oīs

עֹלָה לַיהוָה׃ שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה | עָלָה יוֹם
שְׂעִיר חַטָּאת לַיּוֹם וּפַר בֶּן בָּקָר | עָשָׂה
וְאַיִל מִן הַצֹּאן תְּמִימִים יַעֲשׂוּ׃
שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ | כָּפַר
וְטִהֲרוּ אֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדָו׃ וִיכַלּוּ אֶת | כָּלָה
הַיָּמִים וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה | שָׁמַן
יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת | עָשָׂה זָבַח
עוֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת שַׁלְמֵיכֶם וְרָצָאתִי | רָצָה
אֶתְכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Cap.xliiij
וַיָּשֶׁב אֹתִי דֶּרֶךְ שַׁעַר | שׁוּב קָדַשׁ
הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן הַפֹּנֶה קָדִים וְהוּא | חוּץ קָדַם
סָגוּר׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה הַשַּׁעַר הַזֶּה | סָגַר
סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפָּתֵחַ וְאִישׁ לֹא יָבֹא | הָיָה פָּתַח
בוֹ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בוֹ | בּוֹא
וְהָיָה סָגוּר׃ אֶת הַנָּשִׂיא נָשִׂיא הוּא | נָשָׂא
יֵשֶׁב בּוֹ לֶאֱכָל לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה | אָכַל פָּנָה
מִדֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר יָבוֹא וּמִדַּרְכּוֹ | אֻלָּם
יֵצֵא׃ וַיְבִיאֵנִי דֶּרֶךְ שַׁעַר הַצָּפוֹן אֶל | בּוֹא צָפַן
פְּנֵי הַבַּיִת וָאֵרֶא וְהִנֵּה מָלֵא כְבוֹד | רָאָה כָּבַד
יְהוָה אֶת בֵּית יְהוָה וָאֶפֹּל אֶל פָּנָי׃ | נָפַל
וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה בֶּן אָדָם שִׂים | שׂוּם
לִבְּךָ וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמָע
אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר אֹתָךְ | דָּבַר אֵת
לְכָל חֻקּוֹת בֵּית יְהוָה וּלְכָל תּוֹרֹתָו | חָקַק יָרָה
וְשַׂמְתָּ לִבְּךָ לִמְבוֹא הַבַּיִת בְּכֹל | שׂוּם בּוֹא
מוֹצָאֵי הַמִּקְדָּשׁ׃ וְאָמַרְתָּ אֶל מֶרִי | יָצָא מָרָה
אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה רַב לָכֶם מִכָּל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם | תָּעַב
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ בַּהֲבִיאֲכֶם בְּנֵי נֵכָר | בּוֹא
עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בָשָׂר לִהְיוֹת | הָיָה
בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְּלוֹ אֶת בֵּיתִי | קָדַשׁ
בְּהַקְרִיבְכֶם אֶת לַחְמִי חֵלֶב וָדָם | קָרַב
וַיָּפֵרוּ אֶת בְּרִיתִי אֶל כָּל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃ | פּוּר בְּרִית
וְלֹא שְׁמַרְתֶּם מִשְׁמֶרֶת קָדָשָׁי | שָׁמַר
וַתְּשִׂימוּן לְשֹׁמְרֵי מִשְׁמַרְתִּי בְּמִקְדָּשִׁי | שׂוּם
לָכֶם׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כָּל בֶּן

Digitized by Google

נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא בוא
אל מקדשי לכל בן נכר אשר
בתוך בני ישראל: כי אם הלוים
אשר רחקו מעלי בתעות ישראל תעה
אשר תעו מעלי אחרי גלוליהם גלל
ונשאו עונם: והיו במקדשי משרתים היה שרת
פקדות אל שערי הבית ומשרתים
את הבית המה ישחטו את העלה שחט עלה
ואת הזבח לעם והמה יעמדו עמד
לפניהם לשרתם: יען אשר ישרתו פנה שרת
אותם לפני גלוליהם והיו לבית
ישראל למכשול עון על כן נשאתי כשל
ידי עליהם נאם אדני יהוה ונשאו
עונם: ולא יגשו אלי לכהן לי נגש
ולגשת על כל קדשי אל קדשי
הקדשים ונשאו כלמתם ותועבותם תעב
אשר עשו: ונתתי אותם שמרי עשה נתן
משמרת הבית לכל עבדתו ולכל שמר
אשר יעשה בו: והכהנים הלוים בני
צדוק אשר שמרו את משמרת
מקדשי בתעות בני ישראל מעלי קדש
המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו קרב
לפני להקריב לי חלב ודם נאם
אדני יהוה: המה יבאו אל מקדשי בוא
והמה יקרבו אל שלחני לשרתני
ושמרו את משמרתי: והיה בבואם
אל שערי החצר הפנימית בגדי פנה
פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם לבש עלה
צמר בשרתם בשערי החצר
הפנימית וביתה: פארי פשתים
יהיו על ראשם ומכנסי פשתים היה כנס
יהיו על מתניהם לא יחגרו ביזע: חגר
ובצאתם אל החצר החיצונה אל יצא חוץ
החצר החיצונה אל העם יפשטו פשט
את בגדיהם אשר המה משרתם שרת
בם והניחו אותם בלשכת הקדש נוח

alienigena incircũciſus corde & icircũciſus carne nõ ingredietur ſanctuariũ meũ ois fili⁹ alienus qui ẽ in medio filioꝝ iſrael. Sed & leuite q longe receſſerũt a me in errore filiorum iſrael: & errauerunt a me poſt idola ſua: & portauerũt iniq̃tatem ſuã: erũt in ſctũario meo editui & ianitores portarum domus & miniſtri domus. Ipſi mactabunt holocauſta & victimas populi: & ipſi ſtabunt in cõſpectu eorũ vt miniſtrent eis. Pro eo q̃ miniſtrauerũt illis in cõſpectu idolorũ ſuorũ: & facti ſunt domui iſrael in offendiculũ iniq̃tatis: idcirco leuaui manũ meã ſup eos: ait dñs deus: & portauerũt iniq̃tatẽ ſuã. Et nõ appropinq̃bunt ad me vt ſacerdotio fungãtur mihi: neq̃ accedẽt ad omẽ ſanctuariũ meũ iuxta ſancta ſctõꝝ: ſed portabũt confuſionẽ ſuã & ſcelera ſua q̃ fecerunt. Et dabo eos ianitores domus: & in omi miniſterio eius: & vniuerſis q̃ fient in eo. Sacerdotes aũt leuite filii ſadoch qui cuſtodierũt cerimonias ſanctuarii mei cum errarent filii iſrael a me: ipſi accedent ad me vt miniſtrẽt mihi: & ſtabũt in cõſpectu meo vt offerãt mihi adipẽ & ſanguinẽ ait dñs deus. Ipſi ingrediẽtur ſãctuariũ meũ: & ipſi accedent ad menſam meã vt miniſtrẽt mihi & cuſtodiãt cerimonias meas. Cũq̃ ingrediẽtur portas atrii interioris veſtibus lineis induentur: nec aſcendet ſup eos quicq̃ laneum quãdo miniſtrãt in portis atrii interioris & intrinſecus. Vitte linee erunt in capitibus eoꝝ: & feminalia linea erunt in lũbis eorũ: & nõ accingẽtur in ſudore. Cunq̃ egredietur atriũ exterius ad populum: exuent ſe veſtimentis ſuis in quibus miniſtrauerant: & reponent ea in gazophylacio ſanctuarii

alienigens incircũciſus corde ꝛ incircũciſus carne:
ἀλλογενὴς ἀπερίτμητος καρδίᾳ καὶ ἀπερίτμητος σαρκὶ,
nõ ingredietur in sctã mea ab oibus alie
οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ἅγιά μου ἀπὸ πάντων τῶν ἀλ
nigenis in medio dom⁹ iſrael: ſed leuite q̃ receſ
λογενῶν ἐν μέσῳ οἴκου ἰσραὴλ, ἀλλ᾽ οἱ λευῖται οἵτινες ἀφί
ſerunt a me cũ erraret iſrael a me poſt
σταντο ἀπ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν ἰσραὴλ ἀπ᾽ ἐμοῦ ὀπί
cogitationes ſuas: ꝛ accipient iniq̃tatẽ ſu
σω τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν, καὶ λήψονται τὴν ἀδικίαν αὐ
am: ꝛ erunt in sctis meis miniſtrantes oſtia
τῶν, καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις μου λειτουργοῦντες θυρω
rij in portis dom⁹ ꝛ miniſtrantes in
ροὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου καὶ λειτουργοῦντες ἐν τῷ
domo mea. iſti imolabũt holocauſta ꝛ
οἴκῳ μου. οὗτοι σφάξουσι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς
victimas pplo: ꝛ iſti ſtabunt ante pplm
θυσίας τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐνώπιον τοῦ λαοῦ
vt miniſtrent eis: ꝓ eo q̃d miniſtrabant eis añ fa
λειτουργεῖν αὐτοῖς, ἀνθ᾽ ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς πρὸ προ
ciem idoloꝝ ſuoꝝ: ꝛ factũ ẽ domui iſrael D
σώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ
in tormẽtũ iniq̃tatis: ꝓpt hoc leuaui manũ meã ſup
εἰς κόλασιν ἀδικίας, ἕνεκα τούτου ἦρα τὴν χεῖρά μου ἐπ᾽
eos dicit dñs dñs: ꝛ accipiẽt iniq̃tatẽ ſu
αὐτοὺς λέγει κύριος κύριος, καὶ λήψονται τὴν ἀνομίαν αὐ
am: ꝛ nõ accedent ad me vt ſacerdotio fũgãt mihi: neq̃
τῶν, καὶ οὐκ ἐγγιοῦσι πρός με τοῦ ἱερατεύειν μοι, οὐδὲ
offerant ad oia scta sctõꝝ: ꝛ accipient
προσάγειν πρὸς πάντα τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ λήψονται
ignominiã ſuam in errore q̃ errauerunt. ꝛ
τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν ἐν τῇ πλανήσει ᾗ ἐπλανήθησαν. καὶ
ponã eos vt ſeruent cuſtodias dom⁹ in om
τάξω αὐτοὺς φυλάσσειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πά
nia opera eius: ꝛ in vniuerſa q̃cunq̃ fecerint ſac
ντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα ὅσα ἂν ποιήσωσιν οἱ ἱε
dotes leuite ꝛ filij ſadoc q̃ cuſtodierũt cuſtodias
ρεῖς οἱ λευῖται καὶ υἱοὶ σαδὼκ οἳ ἐφύλαξαν φυλακὰς τῶν
sctõꝝ meoꝝ cũ erraret dom⁹ iſrael a
ἁγίων μου ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἀπ᾽ ἐ
me. iſti accedent ad me vt miniſtrẽt mihi:
μοῦ. οὗτοι προσάξουσι πρός με λειτουργεῖν μοι,
ꝛ ſtabũt ante faciem meã vt offerant mihi
καὶ στήσονται πρὸ προσώπου μου τοῦ προσφέρειν ἐμοὶ
adipẽ ꝛ ſanguinẽ dicit dñs dñs: iſti ingredientur
στέαρ καὶ αἷμα λέγει κύριος κύριος, οὗτοι εἰσελεύσονται
in ſancta mea: ꝛ iſti accedent ad E
εἰς τὰ ἅγιά μου, καὶ οὗτοι προσελεύσονται πρὸς
mẽſam meam vt miniſtrent mihi: ꝛ obſerua
τὴν τράπεζάν μου τοῦ λειτουργεῖν μοι, καὶ φυλά
bunt cuſtodias meas: ꝛ erunt cũ ingrediẽ
ξουσι τὰς φυλακάς μου, καὶ ἔσονται ἐν τῷ εἰσπορεύε
tur ipſi in portas atrij exterioris:
σθαι αὐτοὺς εἰς τὰς πύλας τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας,
ſtolis lineis induentur: ꝛ nõ induentur lanis cũ
στολὰς λινᾶς ἐνδύσονται, καὶ οὐκ ἐνδύσονται ἔρια ἐν
miniſtrauerit ipſi a porta atrij
τῷ λειτουργεῖν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης τῆς αὐλῆς
interioris ꝛ cidares lineas hẽbũt in ca
τῆς ἐσωτέρας καὶ κιδάρεις λινᾶς ἕξουσιν ἐπὶ τῶν κε
pitib⁹ eoꝝ. ꝛ feminalia linea hẽbunt in lũ
φαλῶν αὐτῶν. καὶ περισκελῆ λινᾶ ἕξουσιν ἐπὶ τὰς ὀσ
bis eoꝝ: ꝛ nõ accingent violentẽ cũ egredientur
φύας αὐτῶν, καὶ οὐ περιζώσονται βίᾳ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι
ipſi in atriũ exterius ad pplm: exuẽt
αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν πρὸς τὸν λαὸν, ἐκδύ
ſe ſtolis ſuis in q̃b⁹ miniſtrant in e
σονται τὰς στολὰς αὐτῶν ἐν αἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐ
is: ꝛ ponent eas in exedris sctõꝝ:
ταῖς, καὶ θήσουσιν αὐτὰς ἐν ταῖς ἐξέδραις τῶν ἁγίων,

Digitized by Google

τ induentur ſtolis alijs: τ nō ſctificabūt ppłm
καὶ ἐνδύσονται στολὰς ἑτέρας, καὶ οὐ μὴ ἁγιάσωσι τὸν λαὸν
in ſtolis ſuis: τ capita ſua nō radent
ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν οὐ ξυρήσωσι
F τ comas ſuas nō tōdebūt: operientes ope=
καὶ τὰς κόμας αὐτῶν οὐ ψιλώσουσι, καλύπτοντες κα
rient capita ſua: τ vinū nō bibent
λύψουσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ οἶνον οὐ μὴ πίωσι
Leui. 21.c. ois ſacerdos cū ingreſſi fuerit ipi in atriū
πᾶς ἱερεὺς ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν
interius. τ viduā τ pphanatā nō ac
τὴν ἐσωτέραν. καὶ χήραν καὶ βεβηλωμένην οὐ λή=
cipient ſibi in vxores: ſed virginē ex
ψονται αὐτοῖς εἰς γυναῖκα, ἀλλ᾽ ἢ παρθένον ἐκ τοῦ
domo iſrael. τ ſi fuerit vidua ex ſacdotib⁹ accipiēt:
οἴκου ἰσραήλ. καὶ ἐὰν γένηται χήρα ἐξ ἱερέων λήψονται,
τ ppłm meū docebunt: inter ſctm̄ τ pollutū.
καὶ τὸν λαόν μου διδάξουσιν, ἀναμέσον ἁγίου καὶ βεβήλου.
τ inter mundū τ imūdum notū facient eis. τ
καὶ ἀναμέσον καθαροῦ καὶ ἀκαθάρτου γνωρίσωσιν αὐτοῖς. καὶ
ſup iudiciū ſāguinis hi ſtabunt: τ iudiciū in pre=
ἐπὶ κρίσιν αἵματος οὗτοι ἐπιστήσονται, καὶ κρίσιν ἐν τοῖς προ
ceptis meis iuſtificabunt: τ in iudicijs meis iu
στάγμασί μου δικαιώσουσιν, καὶ ἐν τοῖς κρίμασίν μου κρι
dicabūt. τ legitia mea τ precepta mea in om
νοῦσιν. καὶ τὰ νόμιμά μου καὶ τὰ προστάγματά μου ἐν πά
nib⁹ ſolēnitatib⁹ meis cuſtodient: τ ſabbata mea
σαις ταῖς ἑορταῖς μου φυλάξονται, καὶ τὰ σάββατά μου
ſctificabūt: τ ad aiam hoīs nō ingredientur
ἁγιάσωσιν, καὶ ἐπὶ ψυχὴν ἀνθρώπου οὐκ εἰσελεύσονται
vt polluantͭ: ſed ſup patre τ matre τ filio τ filia
τοῦ μιανθῆναι, ἀλλ᾽ ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ υἱῷ καὶ θυγατρὶ
τ ſup fratre τ ſup ſorore ſua q̄ nō fuit viro:
καὶ ἐπ᾽ ἀδελφῷ καὶ ἐπ᾽ ἀδελφῇ αὐτοῦ ἣ οὐ γέγονεν ἀνδρί,
cōtaminabit. τ poſtq̄ fuerit mūdat⁹ ſeptē dies nu=
μιανθήσεται. καὶ μετὰ τὸ καθαρισθῆναι ἑπτὰ ἡμέρας ἐξα
G merabis ei. τ q̄cūq̄ die īgreſſ⁹ fuerit in atriū
ριθμήσει αὐτῷ. καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ εἰσπορεύηται εἰς τὴν αὐλὴν
interius vt miniſtret in ſctis: offeret
τὴν ἐσωτέραν τοῦ λειτουργεῖν ἐν τοῖς ἁγίοις, προσοίσει
placationē dicit dn̄s. τ erit eis hereditas ego
ἱλασμὸν λέγει κύριος. καὶ ἔσται αὐτοῖς κληρονομία ἐγὼ
dn̄s: ego dn̄s hereditas eis: τ poſſeſſio nō dabitur
κς, ἐγὼ κς κληρονομία αὐτοῖς, καὶ κατάσχεσις οὐ δοθήσεται
eis in filijs iſrael: ego poſſeſſio eorū. τ
αὐτοῖς ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, ἐγὼ κατάσχεσις αὐτῶν. καὶ
ſacrificia τ q̄ pro peccato τ q̄ pro ignorā=
τὰς θυσίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοί=
tia τ ipi comedent: τ oēm ſeparationē in iſra=
ας καὶ αὐτοὶ φάγονται, καὶ πᾶν ἀφόρισμα ἐν τῷ ἰσρα
el: ipis erit: τ pmitie oīm: τ pmo
ήλ, αὐτοῖς ἔσται, καὶ αἱ ἀπαρχαὶ πάντων, καὶ τὰ πρω
genita omniū: τ ſeparatiōes oēs ex
τότοκα πάντων, καὶ τὰ ἀφορίσματα πάντα ἐκ τῶν
pmitijs vrīs: ſacerdotib⁹ erūt. τ pmo=
ἀπαρχῶν ὑμῶν, τοῖς ἱερεῦσιν ἔσται. καὶ τὰ πρω=
genita vrā dabitis ſacdoti vt ponat bn̄dictio
τογεννήματα ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ τοῦ θεῖναι εὐλογί=
nes in domib⁹ vrīs: τ oē morticiniū τ captū a be
ας ἐπὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν, καὶ πᾶν θνησιμαῖον καὶ θηριάλω
Exo. 22.d. ſtia ex oibus volatilib⁹ τ ex oibus iumētis
Leui. 22.b. τον ἐκ πάντων τῶν πετεινῶν καὶ ἐκ πάντων τῶν κτηνῶν
nō comedēt ſacerdotes.
οὐ φάγονται οἱ ἱερεῖς. Ca.45.

A ET cū metiri fueritis vos terrā in here=
Καὶ ἐν τῷ καταμετρεῖσθαι ὑμᾶς τὴν γῆν ἐν κληρο
ditate ſeparabitiſ pmitias dn̄o ſanctas de
νομίᾳ ἀφοριεῖτε ἀπαρχὴν τῷ κυρίῳ ἁγίαν ἀπὸ τῆς
trā: lōgitudo viginti q̄nq̄ milia τ latitudo
γῆς, τὸ μῆκος εἰκοσιπέντε χιλιάδες, καὶ τὸ εὖρος
decē milia: ſctm̄ erit
δέκα χιλιάδες, ἅγιον ἔσται ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Et veſtient ſe veſtimentis
aliis: & nō ſanctificabūt
populū in veſtibus ſuis.
Caput autem ſuum non
radent: neq̄ comā nu=
trient: ſed tondentes ꝏ
attondent capita ſua. Et
vinum non bibet ꝏꝏ
ois ſacerdos qn̄ ingreſ=
ſus eſt atrium interius.
Et viduam & repudiatā
non accipient ꝏꝏꝏ
vxores: ſed virgines de
ſemine ꝏꝏꝏꝏ
domus iſrael. Sed & vi=
duam que fuerit ꝏꝏ
vidua a ſacerdote acci=
piēt: & populū meū do
cebūt qd ſit inter ſanctū
& pollutū: & inter mun
dum & imundū oſtendēt
eis. Et cū fuerit cōtrouer
ſia ſtabūt in iudiciis me=
is & iudicabūt. Leges me
as & p̄cepta mea in oi=
bus ſolēnitatib⁹ meis cu=
ſtodient: & ſabbata mea
ſanctificabūt. Et ad mor
tuū hominē nō ingredic
tur ne polluātur: niſi ad
patrē & matrē & filiū &
filiam & fratrē & ſororē
que alterū virū nō ha=
buerit: in q̄bus cōtamina
buntur. Et poſtq̄ fuerit
emūdat⁹: ſeptē dies nu
merabuntur ei: et in die
introitus ſui in ſctūariū
ad atriū interi⁹ vt mini=
ſtret mihi in ſanctuario:
offeret pro peccato ſuo:
ait dn̄s deus. ꝏꝏꝏ
Erit autē eis hereditas:
ego hereditas eorum: ꝏ
& poſſeſſionē non dabi
tis eis in iſrael: ꝏꝏ
ego eni poſſeſſio eorū.
Victimā & pro peccato
& pro delicto ipſi come
dent: & omne votum ꝏ
in iſrael ipſorū erit. Et
primitiua omnium ꝏꝏ
primogenitorū: & oīa
libamenta ex omnibus
que offerūtur: ſacerdo
tum erunt. Et primitiua
ciborum veſtrorū dabi
tis ſacerdoti: vt reponat
benedictionē domui tue.
Omne morticiniū & ca
ptum a beſtiis de auibus
et de pecoribus: nō co
medent ſacerdotes. 45.

QVnq̄ cepitis terram
diuidere ſortito: ꝏ
ſeparate primitias dn̄o
ſanctificatum de ꝏꝏ
terra longitudine vigiti
quinq̄ milia: ꝏꝏꝏ
& latitudine decē milia.
Sanctificatum erit ꝏꝏ

ילבשו בגדים אחרים ולא יקדשו — קדש
את העם בבגדיהם׃ וראשם לא
יגלחו ופרע לא ישלחו כסום — גלח שלח
יכסמו את ראשיהם׃ ויין לא ישתו — כסם שתה
כל כהן בבואם אל החצר הפנימית׃ — כהן
ואלמנה וגרושה לא יקחו להם — גרש לקח
לנשים כי אם בתולת מזרע
בית ישראל והאלמנה אשר תהיה — היה
אלמנה מכהן יקחו׃ ואת עמי יורו — לקח ירה
בין קדש לחל ובין טמא לטהור — טהר
יודעם׃ ועל ריב המה יעמדו — ידע רוב
למשפט במשפטי ישפטהו ואת — שפט ירה
תורתי ואת חקותי בכל מועדי — חקק יעד
ישמרו ואת שבתותי יקדשו׃ ואל — שמר קדש
מת אדם לא יבא לטמאה כי אם — מות בוא
לאב ולאם ולבן ולבת לאח ולאחות
אשר לא היתה לאיש יטמאו׃ — היה טמא
ואחרי טהרתו שבעת ימים יספרו — ספר
לו׃ וביום באו אל הקדש אל — בוא
החצר הפנימית לשרת בקדש
יקריב חטאתו נאם אדני יהוה׃ — קרב
והיתה להם לנחלה אני נחלתם — היה
ואחזה לא תתנו להם בישראל — נתן
אני אחזתם׃ המנחה והחטאת
והאשם המה יאכלום וכל חרם — אכל
בישראל להם יהיה׃ וראשית כל — היה
בכורי כל וכל תרומת כל מכל — בכר
תרומותיכם לכהנים יהיה וראשית — רום
עריסותיכם תתנו לכהן להניח — ערס נתן
ברכה אל ביתך׃ כל נבלה וטרפה — נוח
מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו
הכהנים׃

Cap. xlv.
ובהפילכם את הארץ בנחלה — נפל רום
תרימו תרומה ליהוה קדש מן
הארץ ארך חמשה ועשרים אלף
ארך ורחב עשרה אלף קדש הוא

Primitiua. heb.	Tex. he. Ezechi. xlv.	Trāſl. B. Hie.	Trāſ. Gre. lxx. cū interp. latina.
גבל סבב היה מאה רבע גרש מדד מדד היה קדש שרת קום בית נתן רום היה נשא פנה פאה עמת גבל קדם היה ינה נתן שדד סור שפט עשה רום אזן היה נשא עשר היה תכן	בכל גבולה סביבו יהיה מזה אל הקדש חמש מאות בחמש מאות מרבע סביב וחמשים אמה מגרש לו סביב: ומן המדה הזאת תמוד ארך חמש ועשרים אלף ורחב עשרת אלפים ובו יהיה המקדש קדש קדשים: קדש מן הארץ הוא לכהנים משרתי המקדש יהיה הקרבים לשרת את יהוה והיה להם מקום לבתים ומקדש למקדש: וחמשה ועשרים אלף ארך ועשרת אלפים רחב והיה ללוים משרתי הבית להם לאחזה עשרים לשכת: ואחזת העיר תתנו חמשת אלפים רחב וארך חמשה ועשרים אלף לעמת תרומת הקדש לכל בית ישראל יהיה: ולנשיא מזה ומזה לתרומת הקדש ולאחזת העיר אל פני תרומת הקדש ואל פני אחזת העיר מפאת ים ימה ומפאת קדמה קדימה וארך לעמות אחד החלקים מגבול ים אל גבול קדימה: לארץ יהיה לו לאחזה בישראל ולא יונו עוד נשיאי את עמי והארץ יתנו לבית ישראל לשבטיהם: כה אמר אדני יהוה רב להם נשיאי ישראל חמס ושד הסירו משפט וצדקה עשו הרימו גרשתיכם מעל עמי נאם אדני יהוה: מאזני צדק ואיפת צדק ובת צדק יהי לכם: האיפה והבת תכן אחד יהיה לשאת מעשר החמר הבת ועשירת החמר האיפה אל החמר יהיה מתכנתו: והשקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה	in omī termino eius per circuitū. Et erit ex omni parte ſanctificatū quingentos per quingentos: quadrifariā per circuitū & quinq̄ginta cubitis in ſuburbana eius p gyrū. Et a mēſura iſta menſurabis lōgitudinē viginti quinq; miliū: & latitudinem decem milium. Et in ipſo erit templum ſanctumq; ſanctorum: ſāctificatū de terra erit ſacerdotibus miniſtris ſanctuarii qui accedunt ad miniſterium domini. Et erit eis locus in domos & i ſanctuariū ſanctitatis. Viginti quinq; autē milia longitudinis & decem milia latitudinis erunt leuitis qui miniſtrant domui. Ipſi poſſidebūt viginti gazophylacia. Et poſſeſſionē ciuitatis dabitis quinq; milia latitudinis: & longitudinis viginti quinq; milia ſcḋm ſeparationem ſanctuarii omni domui iſrael. Principi quoq; hinc & inde in ſeparationē ſanctuarii & i poſſeſſionē ciuitatis & contra faciē ſeparationis ſanctuarii: & cōtra faciē poſſeſſionis vrbis a latere maris vſq; ad mare & a latere orientis vſq; ad orientē. Lōgitudinis aūt iuxta vnāquāq; partē a termino occidētali vſq; ad terminū orientalē: de terra erit ei poſſeſſio in iſrael. Et non depopulabūtur vltra pricipes populum meū: ſed terram dabūt domui iſrael ſecundum tribus eorū. Hec dicit dn̄s deus. Sufficiat vobis pricipes iſrael: iniquitatē & rapinas intermittite: & iudiciū & iuſticiā facite. Separate confinia veſtra a populo meo: ait dominus deus. Statera iuſta & ephi iuſtum & batus iuſtus erit vobis. Ephi & batus equalia & vnius meſure erunt: vt capiat decimā partem chori batus: & decimā partem chori ephi. Iuxta mēſurā chori erit equa libratio eorū. Siclus autē viginti obolos habet. Porro viginti ſicli & viginti quinq; ſicli & quindecim	in oib⁹ t̄minis eius i circuitu: ꝛ erit ex hoc ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ κυκλόθεν, καὶ ἔσαι ἐκ τού ſctificatio quigentos ꝛ quigentos q̄drangulare του ἁγίασμα πεντακόσια καὶ πεντακόσια τετράγωνον p circuitū: ꝛ cubiti qnq̄ginta ſpaciū eoꝝ in cir κυκλόθεν, καὶ πήχεις πεντήκοντα διάςημα αὐτῶν κυ cuitu. ꝛ ex ipa cōmenſuratiōe menſurabis longi κλόθεν. καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς διαμετρήσεως διαμετρήσεις μῆ tudinē qnq; ꝛ vigiti milia: ꝛ latitudo decē mil κος πέντε καὶ ἔικοσι χιλιάδας, καὶ τὸ εὖρος δέκα χι le in ipa erit ſanctuariū ſctm̄ ſctōꝝ ſa λιάδες ἐν αὐτῇ ἔσαι τὸ ἁγίασμα τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων ἡγια cratū de terra erit ſacdotib⁹ miniſtran σμένον ἀπὸ τῆς γῆς ἔσαι τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λειτουρ tibus in ſctis: ꝛ erit accedētib⁹ ad mini γοῦσιν ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ ἔσαι τοῖς ἐγγίζουσι λειτουρ ſtrādū dn̄o: ꝛ erit eis locus vna dom⁹ ſepa γεῖν τῷ κυρίῳ, καὶ ἔσαι αὐτοῖς τόπος εἰς οἶκος ἀφω rata ſctificationi eoꝝ viginti qnq; milia lōgi ρισμένος τῷ ἁγιασμῷ αὐτῶν εἰκοσιπέντε χιλιάδες μῆ tudo ꝛ latitudo vigiti milia erit leuitis κος καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδες ἔσαι τοῖς λευΐταις τοῖς miniſtrātibus domui dei ipis in poſſeſſio λειτουργοῦσιν τῷ ὄικῳ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς εἰς κατάσχε nē ciuitates vt hitent: ꝛ poſſeſſionē ciui σιν πόλεις τοῦ κατοικεῖν, καὶ τὴν κατάσχεσιν τῆς πό tatis dabitis quiq; milia latitudinē: ꝛ lōgitudinē λεως δώσετε πέντε χιλιάδας τὸ εὖρος, καὶ τὸ μῆκος vigiti quiq; milia quēadmodū p̄mitie ſctō εἰκοσιπέντε χιλιάδας ὃν τρόπον ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγί rū omni domui iſrael erit ꝛ principi ex hoc ων παντὶ οἴκῳ ἰσραὴλ ἔσαι καὶ τῷ ἡγουμένῳ ἐκ τού ꝛ ab hoc in p̄mitias ſctōꝝ in του καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἁγίων εἰς poſſeſſionē ciuitatis cōtra faciem p̄mitiaꝝ κατάσχεσιν τῆς πόλεως κατὰ πρόσωπον τῶν ἀπαρχῶν ſctōꝝ: cōtra faciem poſſeſſionis τῶν ἁγίων, κατὰ πρόσωπον τῆς κατασχέσεως τῆς vrbis q̄ ad mare ꝛ ab his q̄ ad ma πόλεως τὰ πρὸς θάλασσαν καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θά re ad orientē. lōgitudo q̄ſi vna partiū: λασσαν πρὸς ἀνατολὰς τὸ μῆκος ὡς μία τῶν μερίδων, a t̄minis q̄ ad mare: ad t̄minos q̄ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν, ἐπὶ τὰ ὅρια τὰ ad orientem terre: ꝛ erit ei in poſſeſſionē πρὸς ἀνατολὰς τῆς γῆς, καὶ ἴσαι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν in iſrael: ꝛ nō impriment vltra p̄ncipes ἐν τῷ ἰσραὴλ, καὶ οὐ καταδυναςεύσουσιν οὐκέτι οἱ ἀφη pes pplm̄ meū: ꝛ trā hereditabunt γούμενοι τὸν λαόν μου, καὶ τὴν γῆν κατακληρονομή dom⁹ iſrael ſcḋm tribus eoꝝ. hec dicit σουσιν οἶκος ἰσραὴλ κατὰ φυλὰς αὐτῶν. τάδε λέγει dn̄s deus ſufficiat vobis p̄ncipes iſra κύριος ὁ θεὸς ἱκανούσθω ὑμῖν οἱ ἀφηγούμενοι τοῦ ἰσραὴ el: iniq̄tatē ꝛ miſeriam auferte: ꝛ iudiciū λ, ἀδικίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἀφέλεσθε, καὶ κρίμα ꝛ iuſticiam facite ſeparate oppreſſiones καὶ δικαιοσύνην ποιεῖτε ἐξάρατε τὰς καταδυναςείας a pplo meo dicit dn̄s deus. ſtatera iu ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου λέγει κύριος ὁ θεός. ζυγὸν δί ſta ꝛ menſura iuſta ꝛ chenix iuſtus erit vobis καιον καὶ μέτρον δίκαιον καὶ χοῖνιξ δικαία ἔσαι ὑμῖν menſure: ꝛ chenix ſimilr̄ vnus erit ad τοῦ μέτρου, καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσαι τοῦ accipiēdū. decima ps gomor: chenix ꝛ deci λαβεῖν. τὸ δέκατον τοῦ γόμορ, χοῖνιξ καὶ δέ ma ps gomor ephi gomor ſit eq̄le. ꝛ pō κατον τοῦ γόμορ οἰφὶ τὸ γόμορ ἔσω ἴσον. καὶ τὸ ςά dus vigiti oboli qnq; ſicli. ꝛ viginti quinq; θμιον εἴκοσι ὀβολοὶ πέντε σίκλοι. καὶ εἰκοσιπέν ſicli ꝛ quindecim τε σίκλοι καὶ πεντεκαίδεκα

B

C

D

Exo. 30.b. Leui. 27.c. nu. 3. g

ſicli mna erit vra: ⁊ hec ſūt pmitie ꝗs
σίκλοι ἡ μνᾶ ἔσαι ὑμῶν, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαρχὴ ἣν
ſeparabitis ſextā pte̅ mēſure a gomor
ἀφοριεῖτε τὸ ἕκτον μέρος τοῦ μέτρου ἀπὸ τοῦ γόμορ
tritici. ⁊ ſextā pte̅ ephi a cho
τῶν πυρῶν. καὶ τὸ ἕκτον μέρος τοῦ οἰφι ἀπὸ τοῦ κό
ro hordei ⁊ pceptum olei cotyla
ρου τῶν κριθῶν καὶ τὸ πρόσαγμα τοῦ ἐλαίου κοτύλη
olei a decē cotylis: qꝛ decē cotyle ſūt
ἐλαίου ἀπὸ δέκα κοτυλῶν, ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι εἰ=
gomor.⁊ ouem a ducētis ouibus ſepa=
σὶν γόμορ. καὶ πρόβατον ἀπὸ διακοσίων προβάτων ἀφαί
ratio ex oībus familijs iſrael ſacrificia ⁊ ho
ρεμα ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν ἰσραὴλ θυσίας καὶ ὁλο
locauſta ſalutis ⁊ placare pro vobis. hec
καυτώματα σωτηρίου καὶ ἐξιλάσαι περὶ ὑμῶν. τά
dicit dn̄s de⁹. ⁊ dabit oīs ppl's tre
δε λέγει κύριος ὁ θεός. καὶ δώσει πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς
principi iſrael pmitias has: ⁊
ἀφηγουμένῳ τοῦ ἰσραὴλ τὴν ἀπαρχὴν ταύτην, καὶ
ppterea pncipi erūt holocauſta ⁊
διὰ τοῦτο ἀφηγουμένῳ ἔσαι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ
ſacrificia ⁊ libamina in ſolēnitatib⁹ ⁊ in
αἱ θυσίαι καὶ αἱ σπονδαὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐν ταῖς
neomenijs ⁊ in ſabbatis ⁊ in vniuerſis
νεομηνίαις καὶ ἐν τοῖς σάββασιν καὶ ἐν πάσαις ταῖς
ſolēnitatib⁹ dom⁹ iſrael. ipſe faciet q̄ p pecca
ἑορταῖς οἴκου ἰσραήλ. αὐτὸς ποιήσει τὰ περὶ ἁμαρ=
to ⁊ ſacrificiū ⁊ holocauſta ⁊
τίας καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ
ſalutis ad expiandū p domo iſra=
τοῦ σωτηρίου τοῦ ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ οἴκου ἰσρα
el hec dicit dn̄s de⁹: in pmo mēſe vna
ὴλ τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ μιᾷ

F menſis accipietis vitulū ex bob⁹ imaculatū ad expi
τοῦ μηνὸς λήψεσθε μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον τοῦ ἐξιλά
andū ſctā: ⁊ tollet ſacdos de ſanguie
σαι τὰ ἅγια, καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος
vituli: ⁊ dabit ſup limina dom⁹ ⁊
τοῦ μόσχου, καὶ δώσει ἐπὶ τὰς φλιὰς τοῦ οἴκου καὶ
ſup q̄ttuor angulos tēpli: ⁊ ſup alta
ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστή
re. ⁊ ſup limina porte atrij iterio
ριον. καὶ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσω=
ris: q̄ ſic facies in mēſe ſeptimo vna
τέρας, καὶ οὕτως ποιήσεις ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ μιᾷ
mēſis ab vnoq̄q̄ ignorāte ⁊ puulo ⁊ ad ex
τοῦ μηνὸς παρ' ἑκάστου ἀσυνέτου καὶ νηπίου καὶ ἐξιλά
piandū domū ⁊ in primo menſe q̄rtadeci=
σεσθαι τὸν οἶκον καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ τεσσαρεσκαι
ma mēſis: erit vobis paſcha ſolēnitas. ſeptē
δεκάτῃ τοῦ μηνός, ἔσαι ὑμῖν τὸ πάσχα ἑορτή. ἑπτὰ
diebus azyma comedetis ⁊ faciet princeps in
ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε καὶ ποιήσει ὁ ἀφηγούμενος ἐν
illa die p ſe ⁊ p vniuerſo popu
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ λα
lo terre vitulū p pctō ſeptē dieb⁹ ſolēni

G οῦ τῆς γῆς μόσχον ὑπὲρ ἁμαρτίας ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑορ
tatis faciet holocauſta dn̄o ſeptē vitulos
τῆς ποιήσει ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἑπτὰ μόσχους
⁊ ſeptē arietes imaculatos quotidie ſeptē diebus:
καὶ ἑπτὰ κριοὺς ἀμώμους καθ' ἡμέραν ἑπτὰ ἡμέρας,
⁊ p pctō hedū caprarū quotidie ⁊ ſacri
καὶ περὶ ἁμαρτίας ἔριφον αἰγῶν καθ' ἡμέραν καὶ θυ
ficiū ⁊ coctionē vitulo: ⁊ coctionē arieti
σίαν καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ, καὶ πέμμα τῷ κριῷ
faciet. ⁊ oleo hin coctioni. ⁊ in
ποιήσει. καὶ ἐλαίου τὸ ἵν τῷ πέμματι. καὶ ἐν
ſeptio mēſe quītadecima menſis
τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς

ſicli mnam faciunt. Et he ſunt primitie quas tolletis: ſextam partem ephi de choro frumēti: & ſextam partem ephi de choro ordei. Menſura quoq olei. Batus olei decima pars chori eſt: & decem bati chorum faciunt. Quia decem bati implent chorum. Et arietem vnū de grege ducentorum de his que nutriuit iſrael in ſacrificiū & i holocauſtū: & in pacifica: ad expiandū pro eis: ait dn̄s deus. Omnis populus terre tenebitur primitiis his principi in iſrael. Et ſuper principem erunt holocauſta & ſacrificium & libamina in ſolēnitatib⁹ & in calendis & in ſabbatis: in vniuerſis ſolemnitatibus domus iſrael. Ipſe faciet pro peccato ſacrificium & holocauſtum & pacifica: ad expiandū pro domo iſrael. Hec dicit dominus deus. In primo mēſe vna mēſis ſumes vitulum de armēto imaculatum: & expiabis ſanctuariū. Et tollet ſacerdos de ſanguine qđ erit p pctō: & ponet in poſtib⁹ domus & in quattuor angulis crepidinis altaris: & in poſtibus porte atrii interioris. Et ſic facies in ſeptima menſis pro vnoquoq q ignorauit & errore deceptus eſt: & expiabis pro domo. In primo menſe q̄rtadecima die menſis erit vobis paſce ſolēnitas. Septem diebus azyma comedētur. Et faciet princeps in die illa pro ſe & pro vniuerſo populo terre vitulū pro pctō. Et in ſeptē dierū ſolemnitate faciet holocauſtum dn̄o: ſeptem vitulos & ſeptem arietes imaculatos quotidie ſeptē diebus: & pro peccato hircum caprarum. & ſacrificium ephi per vitulum: & ephi per arietem faciet & olei hin per ſingula ephi. Septimo menſe quintadecima die menſis

וַחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם׃	
זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ שִׁשִּׁית	רום שׁשׁה
הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁיתֶם	חטה שׁשׁה
הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַשְּׂעֹרִים׃ וְחֹק	חקק
הַשֶּׁמֶן הַבַּת הַשֶּׁמֶן מַעְשַׂר הַבַּת מִן	עשׂר
הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר כִּי	כור בת
עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר׃ וְשֶׂה אַחַת מִן	
הַצֹּאן מִן הַמָּאתַיִם מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל	מאה שׁקה
לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְכַפֵּר	עלה
עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ כֹּל הָעָם	
הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל הַתְּרוּמָה הַזֹּאת	היה
לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְעַל הַנָּשִׂיא	נשׂא
יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ	
בַּחַגִּים וּבֶחֳדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל	
מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲשֶׂה אֶת	יעד עשׂה
הַחַטָּאת וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת הָעוֹלָה	
וְאֶת הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית	
יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה	
בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פַּר	לקח
בֶּן בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ אֶת הַמִּקְדָּשׁ׃	תמם קדשׁ
וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת וְנָתַן אֶל	
מְזוּזַת הַבַּיִת וְאֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת	זוז רבע
הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל מְזוּזַת שַׁעַר	פנה זבח
הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה	פנה עשׂה
בַחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שֹׁגֶה וּמִפֶּתִי וְכִפַּרְתֶּם	פתה
אֶת הַבָּיִת׃ בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר	
יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפָּסַח חַג	היה
שְׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ וְעָשָׂה	יום מצץ
הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעַד כָּל	אכל
עַם הָאָרֶץ פַּר חַטָּאת׃ וְשִׁבְעַת יְמֵי	יום
הֶחָג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה שִׁבְעַת	עשׂה
פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם	פרה תמם
שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׂעִיר עִזִּים	שׂער עז
לַיּוֹם׃ וּמִנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה	
לָאַיִל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃	
בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ	שׁבע

בֶּחָג יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים   יום
כַּחַטָּאת כָּעֹלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשָּׁמֶן׃

Cap.xlvi. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה

שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים   קדם
יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה   סגר שׁשׁה
וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ   עשׂה פתח
יִפָּתֵחַ׃ וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם   בוא נשׂא
הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד עַל מְזוּזַת הַשַּׁעַר   אלם זוז
וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת עוֹלָתוֹ וְאֶת   עלה
שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל מִפְתַּן הַשַּׁעַר   שחה פתן
וְיָצָא וְהַשַּׁעַר לֹא יִסָּגֵר עַד הָעָרֶב׃   סגר
וְהִשְׁתַּחֲווּ עַם הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר
הַהוּא בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי
יְהוָה׃ וְהָעֹלָה אֲשֶׁר יַקְרִב הַנָּשִׂיא   קרב
לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה כְבָשִׂים
תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃ וּמִנְחָה אֵיפָה   תמם
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מִנְחָה מַתַּת יָדוֹ   נתן
וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פַּר
בֶּן בָּקָר תְּמִימִם וְשֵׁשֶׁת כְּבָשִׂים
וָאַיִל תְּמִימִם יִהְיוּ׃ וְאֵיפָה לַפָּר   היה
וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכְּבָשִׂים   עשׂה
כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃   נשׂג
וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר
יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃ וּבְבוֹא עַם הָאָרֶץ   בוא
לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ   פנה יעד
שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֺת יֵצֵא דֶּרֶךְ   בוא צפן
שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר נֶגֶב   שחה
יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב   שׁוב
דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר בָּא בוֹ כִּי נִכְחוֹ   בוא
יֵצֵאו׃ וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא   נשׂא בוא
וּבְצֵאתָם יֵצֵאוּ׃ וּבַחַגִּים וּבַמּוֹעֲדִים   יצא חגג
תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה   היה
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין
לָאֵיפָה׃ וְכִי יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה
עוֹלָה אוֹ שְׁלָמִים נְדָבָה לַיהוָה
וּפָתַח לוֹ אֶת הַשַּׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים   קדם

in ſolēnitate faciet ſicut ſupradicta ſunt per ſeptē dies: tā pro pctō ꝙ̄ pro holocauſto & in ſacrificio & in oleo. 46.

Hec dicit dñs deus. Porta atrii interioris q̄ reſpicit ad orientē erit clauſa ſex diebus in quibus opus fit. Die aūt ſabbati aperietur. Sed & in die calēdarū aperietur: & itrabit princeps per viam veſtibuli porte deforis & ſtabit in limine porte. Et facient ſacerdotes holocauſtum eius & pacifica eius: & adorabit ſuper limen porte. & egredietur: porta aūt nō claudetur vſq; ad veſperā. Et adorabit popl's terre ad oſtiū porte illius in ſabbatis & i calēdis corā dño. Holocauſtū autē hoc offeret princeps dño i die ſabbati ſex agnos imaculatos & arietē imaculatū & ſacrificiū ephi per arietē. In agnis autē ſacrificiū q̄d dederit manus eius & olei hin p ſingula ephi. In die aūt calendarū vitulū de armēto imaculatū: & ſex agni & aries imaculati erūt: & ephi per vitulū: ephi quoq; per arietem faciet ſacrificiū. De agnis autē ſicut inuenerit manus eius: olei hin per ſingula ephi. Cūq; igreſſus eſt princeps p viā veſtibuli porte ingrediatur: & per eandē viā exeat. Et cū intrabit ppl's terre in cōſpectu dñi in ſolēnitatibus q ingreditur p portā aqlonis vt adoret egrediatur p viā porte meridianę. Porro q ingreditur p viā porte meridianę: egrediatur p viā porte aqlonis. Nō reuertetur p viā porte p quā ingreſſus eſt: ſed e regione illius egredietur. Princeps aūt in medio eorū cū ingredientib' ingredietur: & cū egredictib' egredietur. Et in nūdinis & in ſolenitatibus erit ſacrificiū ephi p vitulū & ephi p arietē. In agnis āt erit ſacrificiū ſic iuenerit man' eius: & in oleo hin p ſingula ephi. Cū aūt fecerit priceps ſpōtaneū holocauſtū aut pacifica voluntaria dño: aperietur ei porta q̄ reſpicit ad orietē

in ſolēnitate faciet ſcdm eadē ſeptē diebus: & ſi-
ἐν τῇ ἑορτῇ ποιήσει κατὰ τὰ αὐτὰ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ κα-
cut pro peccato: & ſicut holocauſta:
θὼς ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας, καὶ καθὼς τὰ ὁλοκαυτώματα,
& ſicut ſacrificia: & ſicut oleum.
καὶ καθὼς αἱ θυσίαι, καὶ καθὼς τὸ ἔλαιον. Ca.46.
Hec dicit dñs deus: porta in atrio inte-
Τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, πύλη ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσω-
riori reſpicienti ad orientē: erit clauſa
τέρᾳ τῇ βλεπούσῃ κατὰ ἀνατολάς, ἔσται κεκλεισμένη
ſex diebus in qb' operari licet: i āt die ſabbato-
ἓξ ἡμέρας τὰς ἐργασίμας, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββά-
rū aperietur. & in die neomenie aperie-
των ἀνοιχθήσεται. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νεομηνίας ἀνοιχ-
tur: & intrabit princeps p viā
θήσεται, καὶ εἰσελεύσεται ὁ ἀφηγούμενος κατὰ τὴν ὁδὸν
elam porte extriſecꝰ: & ſtabit ſup veſtibu
τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔξωθεν, καὶ στήσεται ἐπὶ τὰ πρόθυ-
la porte: & facient ſacerdotes holocauſta
ρα τῆς πύλης, καὶ ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς τὰ ὁλοκαυτώ-
eius & q̄ ſalutis eius: & adora-
ματα αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ, καὶ προσκυ-
bit in veſtibulo porte & egrediet: &
νήσει ἐπὶ τοῦ προθύρου τῆς πύλης καὶ ἐξελεύσεται, καὶ
porta nō claudet vſq; ad veſperā: & adorabit
ἡ πύλη οὐ μὴ κλεισθῇ ἕως ἑσπέρας, καὶ προσκυνήσει ὁ
ppl's terre ad veſtibula porte illius in
λαὸς τῆς γῆς κατὰ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης ἐκείνης ἐν
ſabbatis & in neomenijs corā dño.
τοῖς σάββασιν καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις ἐνώπιον κυρίου,
& holocauſta offeret princeps dño
καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα προσοίσει ὁ ἀφηγούμενος τῷ κυρίῳ
in die ſabbatoꝝ: ſex agnos imaculatos: &
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἓξ ἀμνοὺς ἀμώμους, καὶ
arietē imaculatū: & ſacrificiū coctionē arietibꝰ &
κριὸν ἄμωμον, καὶ θυσίαν πέμμα τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς
agnis ſacrificiū donū manꝰ eius & oleo hin
ἀμνοῖς θυσίαν δόμα χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐλαίω τοῦ ἲν τῷ
coctioni. & in die neomenie vitulū imacu
πέμματι. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νεομηνίας μόσχον ἄμω-
latū: & ſex agnos: & arietē imaculati erunt: & coctio
μον, καὶ ἓξ ἀμνούς, καὶ κριὸν ἄμωμοι ἔσονται, καὶ πέμ-
nē arieti & coctionē vitulo erit ſacrificiū. & a-
μα τῷ κριῷ καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ ἔσται θυσία. καὶ τοῖς ἀμ-
gnis ſicut poterit manꝰ eius & oleo hin coctioni.
νοῖς καθὼς ἂν ἰσχύῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἐλαίω τοῦ ἲν τῷ πέμματι.
& cū ingrediatur princeps p viā elam
καὶ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἡγούμενον κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλὰμ τῆς
porte ingredietur: & p viā eiꝰ egredietur. & cum
πύλης εἰσελεύσεται, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐξελεύσεται. καὶ ὅταν
intrauerit ppl's terre coram dño in ſolēnitatibꝰ q̄ igredi
εἰσπορεύηται ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐνώπιον κυρίου ἐν ταῖς ἑορταῖς ὁ εἰσπορευό-
tur per viā q̄ porte q̄ ad aqlonē vt adoret egre-
μενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν προσκυνῆσαι ἐξελεύ-
dietur p viā porte q̄ ad auſtrū. & q̄ ingreditur
σεται κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον. καὶ ὁ εἰσπορευόμενος
p viā porte q̄ ad auſtrū: egredietur p viā
κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον, ἐξελεύσεται κατὰ τὴν ὁδὸν
q̄ ad aqlonē. nō reuertet p portā q̄ igreſſus ē: ſed
τὴν πρὸς βορρᾶν. οὐκ ἀναστρέψει κατὰ τὴν πύλην ἣν εἰσῆλθεν, ἀλ-
e regione illiꝰ egredietur: & pnceps eoꝝ in medio
λὰ κατευθὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται, καὶ ὁ ἀφηγούμενος αὐτῶν ἐν μέσῳ
eoꝝ cū ingredientur ipſi ingredietur & in ſolēnitatibꝰ
αὐτῶν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰσελεύσεται καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς
& in nundinis: erit ſacrificiū coctio vitulo & co-
καὶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἔσται ἡ θυσία πέμμα τῷ μόσχῳ καὶ πέμμα
ctio arieti: at agnis ſicut poterit manꝰ eiꝰ & olei hin coctioni.
τῷ κριῷ, τοῖς δὲ ἀμνοῖς καθὼς ἰσχύῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἐλαίου ἲν τῷ πέμμα-
ſi āt fecerit pnceps cōfeſſionē holocauſtū aut ſalutare
τι. ἐὰν δὲ ποιήσῃ ὁ ἀφηγούμενος ὁμολογίαν ὁλοκαύτωμα ἢ σωτηρίου
dño: aperiet ei portā reſpicientē ad orientem.
τῷ κυρίῳ, ἀνοίξει αὐτῷ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολάς.

A B C

Digitized by Google

⁊ faciet holocauſtū ſuū: ⁊ ſalutis
καὶ ποιήσει τὸ ὁλοκαύτωμα αὐτοῦ, καὶ τοῦ σωτηρίου
quēadmodū faciebat in die ſabbatoꝝ. ⁊ egre
ὃν τρόπον ἐποίει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. καὶ ἐξε
dietur ⁊ claudet portas poſtq̄ egreſſꝰ fuerit ip
λεύσεται καὶ κλείσει τὰς θύρας μετὰ τὸ ἐξελθεῖν αὐ-
ſe. ꝗ agnū anniculū imaculatū faciet holocau-
E τόν. καὶ ἀμνὸν ἐνιαυσιαῖον ἄμωμον ποιήσει ὁλοκαύτω
ſtū dño: ꝗtidie mane mane faciet illud.
μα τῷ κυρίῳ, καθ᾽ ἡμέραν πρωῒ πρωῒ ποιήσει αὐτό.
⁊ ſacrificiū faciet ſup eo mane mane ſextā ptē me
καὶ θυσίαν ποιήσει ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ πρωῒ πρωῒ τὸ ἕκτον τοῦ μέ
ſure ⁊ olei tertiā ptē hin: ad miſcendū
τρου καὶ ἐλαίου τὸ τρίτον τοῦ ἵν, τοῦ ἀναμῖξαι τὴν
ſimilam ſacrificiū dño: pceptū ſemper facie
σεμίδαλιν θυσίαν τῷ κυρίῳ, πρόσταγμα διαπαντὸς ποι
tis agnū ⁊ ſacrificiū ⁊ oleum facie-
ήσετε τὸν ἀμνὸν καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὸ ἔλαιον ποιήση
tis mane mane holocauſta ſemper. hec
τε τὸ πρωῒ πρωῒ ὁλοκαυτώματα διαπαντός. τάδε
dicit dñs deꝰ. ſi dederit princeps donū vni de
λέγει κύριος ὁ θεός. ἐὰν δῷ ὁ ἀφηγούμενος δόμα ἑνὶ τῶν
filiis ſuis ex hereditate ſua: hoc poſſeſ-
υἱῶν αὐτοῦ ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, τοῦτο κατάσχε-
ſio filiis eius i hereditate. ⁊ ſi dederit donū
σις τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐν κληρονομίᾳ. καὶ ἐὰν δῷ δόμα
vni ſeruoꝝ ſuoꝝ: ⁊ erit ei vſq; ad annū
ἑνὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, καὶ ἔσται αὐτῷ ἕως τοῦ ἐνιαυτοῦ
remiſſionis: ⁊ reddetur principi: pter
τῆς ἀφέσεως, καὶ ἀποδοθήσεται τῷ ἡγουμένῳ, πλὴν
hereditatem filioꝝ eius ipſi erit: ⁊ nō acci
τῆς κληρονομίας τῶν υἱῶν αὐτοῦ αὐτοῖς ἔσται καὶ οὐ μὴ λά
piet pnceps ex hereditate ppli vt oppri-
βῃ ὁ ἡγούμενος ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ λαοῦ τοῦ κατα-
mat eos de poſſeſſione ſua here-
F δυναστεῦσαι αὐτοὺς ἐκ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ κατα-
ditatem dabit filiis ſuis: vt nō diſpergatur
κληρονομήσει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ὅπως μὴ διασκορπίζη-
ppls meꝰ vnuſq̄ſq; a poſſeſſione ſua: ⁊
ται ὁ λαός μου ἕκαστος ἀπὸ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ, καὶ
adduxit me in viā q̄ cōtra tergū porte
εἰσήγαγέν με εἰς τὴν ὁδὸν τὴν κατὰ νώτου τῆς πύλης
in exedram ſctōꝝ ſacerdotū reſpicien-
εἰς τὴν ἐξέδραν τῶν ἁγίων τῶν ἱερέων τὴν βλέπου-
tem ad aquilonē. ⁊ ecce locus illic ſepara
σαν πρὸς βορρᾶν. καὶ ἰδοὺ τόπος ἐκεῖ κεχωρισμέ
tus. ⁊ dixit ad me: iſte locus eſt vbi coquent
νος. καὶ εἶπεν πρός με, οὗτος ὁ τόπος ἐστὶν οὗ ἑψοῦσιν
illic ſacerdotes q̄ pro ignorātia ⁊ q̄ pro peccato:
ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας,
⁊ coquēt manna omnino vt nō efferant in
καὶ ἑψοῦσιν τὸ μαννὰ τὸ παράπαν τοῦ μὴ ἐκφέρειν εἰς
atriū exterius ad ſctificādū pplm. ⁊ edu
τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν τοῦ ἁγιάζειν τὸν λαόν. καὶ ἐξή
xit me in atriū exterius: ⁊ circūduxit
γαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν, καὶ περιήγαγέν
me p q̄ttuor partes atrii: ⁊ ecce atri-
G με ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη τῆς αὐλῆς, καὶ ἰδοὺ αὐ-
um ſcdm latera atrii p quattuor latera
λὴ κατὰ κλίτη αὐλῆς ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη τῆς
atrii atria parua lōgitudo cubitoꝝ quadragita ⁊
αὐλῆς αὐλαὶ μικραὶ μῆκος πηχῶν τεσσαράκοντα καὶ
latitudo cubitoꝝ triginta mēſura vna ipſis quattu-
εὖρος πηχῶν τριάκοντα μέτρον ἓν τοῖς τέσσαρ-
or: ⁊ exedre i circuitu
σιν, καὶ ἐξέδραι κύκλῳ

et faciet holocauſtū ſuū & pacifica ſua ſicut fieri ſolet in die ſabbati: & egredietur claudeturq; porta poſtq̄ exierit. Et agnū eiuſdē anni immaculatū faciet holocauſtum quotidie dño. Semper mane faciet illud: & faciet ſacrificiū ſuper eo cata mane mane: ſextam partem ephi: & de oleo tertiam partem hin: vt miſceatur ſimile. Sacrificium dño legitimū: iuge atq; perpetuū. Faciet agnum & ſacrificium & oleum cata mane mane holocauſtū ſempiternū. Hec dicit dñs deus. Si dederit princeps donum alicui de filiis ſuis: hereditas eius filiorū ſuorū erit: poſſidebunt eam hereditarie. Si aūt dederit legatū de hereditate ſua vni ſeruorū ſuorū erit illius vſq; ad annū remiſſiōis & reuertetur ad principem. Hereditas aūt eius filiis eius erit. Et nō accipiet prīceps de hereditate populi per violētiā & de poſſeſſione eorū: ſed de poſſeſſione ſua hereditatē dabit filiis ſuis vt nō diſpergatur populꝰ meꝰ vnuſq̄ſq; a poſſeſſione ſua. Et introduxit me per ingreſſum qui erat ex latere porte in gazophylacia ſanctuarii ad ſacerdotes: q̄ reſpiciebant ad aq̄lonē & erat ibi locus vergēs ad occidentē: & dixit ad me. Iſte eſt locus vbi coquēt ſacerdotes p peccato & p delicto vbi coquent ſacrificium: vt non efferant in atrium exterius & ſanctificetur populus. Et eduxit me in atrium exterius & circunduxit me per quattuor angulos atrii. Et ecce atriolum erat in angulo atrii: atriola ſingula per angulos atrii. In quattuor angulis atrii atriola diſpoſita: quadraginta cubitorū p longum & triginta per latū. Mēſure vnius quattuor erāt. Et paries per circuitum ambiens

וְעָשָׂה אֶת עֹלָתוֹ וְאֶת שְׁלָמָיו
כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְיָצָא
וְסָגַר אֶת הַשַּׁעַר אַחֲרֵי צֵאתוֹ׃ יצא
וְכֶבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה שנה תמם
לַיּוֹם לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה עשה
אֹתוֹ׃ וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר
בַּבֹּקֶר שִׁשִּׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שׁשה
שְׁלִישִׁית הַהִין לָרֹס אֶת הַסֹּלֶת שלש רסס
מִנְחָה לַיהוָה חֻקּוֹת עוֹלָם תָּמִיד׃ חקק עלם
יַעֲשׂוּ אֶת הַכֶּבֶשׂ וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת תמד
הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר עוֹלַת תָּמִיד׃ עלה
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי יִתֵּן הַנָּשִׂיא נתן נשא
מַתָּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא נתן
לְבָנָיו תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה׃ היה
וְכִי יִתֵּן מַתָּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאַחַד
מֵעֲבָדָיו וְהָיְתָה לּוֹ עַד שְׁנַת הַדְּרוֹר היה שנה
וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא אַךְ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם דרר שוב
תִּהְיֶה׃ וְלֹא יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת היה לקח
הָעָם לְהוֹנֹתָם מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ ינה
יַנְחִל אֶת בָּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא נחל
יָפֻצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ׃ וַיְבִיאֵנִי פוץ בוא
בַמָּבוֹא אֲשֶׁר עַל כֶּתֶף הַשַּׁעַר אֶל
הַלְּשָׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֶל הַכֹּהֲנִים הַפֹּנוֹת פנה
צָפוֹנָה וְהִנֵּה שָׁם מָקוֹם בַּיַּרְכָתַיִם צפן קום
יָמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
יְבַשְּׁלוּ שָׁם הַכֹּהֲנִים אֶת הָאָשָׁם בשל
וְאֶת הַחַטָּאת אֲשֶׁר יֹאפוּ אֶת אפה
הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל הֶחָצֵר יצא
הַחִיצוֹנָה לְקַדֵּשׁ אֶת הָעָם׃ וַיּוֹצִיאֵנִי חוץ
אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִירֵנִי אֶל עבר
אַרְבַּעַת מִקְצוֹעֵי הֶחָצֵר וְהִנֵּה חָצֵר רבע קצע
בְּמִקְצֹעַ הֶחָצֵר חָצֵר בְּמִקְצֹעַ
הֶחָצֵר׃ בְּאַרְבַּעַת מִקְצֹעוֹת הֶחָצֵר
חֲצֵרוֹת קְטֻרוֹת אַרְבָּעִים אֹרֶךְ
וּשְׁלֹשִׁים רֹחַב מִדָּה אַחַת לְאַרְבַּעְתָּם מדד
מְהֻקְצָעוֹת׃ וְטוּר סָבִיב בָּהֶם סָבִיב סבב

לארבעתם ומבשלות עשוי מתחת — תחת עשה
הטירות סביב ויאמר אלי אלה — אמר
בית המבשלים אשר יבשלו שם
משרתי הבית את זבח העם — שרת

Cap.xlvij.
וישבני אל פתח
הבית והנה מים יצאים מתחת — שוב
מפתן הבית קדימה כי פני הבית — פתן קדם
קדים והמים ירדים מתחת מכתף — פנה
הבית הימנית מנגב למזבח ויוצאני — ימן יצא
דרך שער צפונה ויסבני דרך — צפן סבב
חוץ אל שער החוץ דרך הפונה — פנה
קדים והנה מים מפכים מן הכתף — פכה
הימנית בצאת האיש קדים וקו — קוה
בידו וימד אלף באמה ויעברני — מדד עבר
במים מי אפסים וימד אלף ויעברני
במים מים ברכים וימד אלף
ויעברני מי מתנים וימד אלף
נחל אשר לא אוכל לעבר כי גאו — יכל גאה
המים מי שחו נחל אשר לא — שחה
יעבר ויאמר אלי הראית בן — עבר ראה
אדם ויולכני וישבני שפת הנחל — ילך שוב
בשובני והנה אל שפת הנחל — שפה
עץ רב מאד מזה ומזה ויאמר אלי — אמר
המים האלה יוצאים אל הגלילה — יצא גלל
הקדמונה וירדו על הערבה ובאו — בוא
הימה אל הימה המוצאים ונרפאו — יצא רפא
המים והיה כל נפש חיה אשר
ישרץ אל כל אשר יבוא שם — שרץ
נחלים יחיה והיה הדגה רבה מאד — חיה
כי באו שמה המים האלה וירפאו — בוא
וחי כל אשר יבוא שמה הנחל
והיה יעמדו עליו דוגים מעין גדי — דגה
ועד עין עגלים משטוח לחרמים — שטח
יהיו למינה תהיה דגתם כדגת הים — היה
הגדול רבה מאד בצאתו וגבאיו — גבא בצה
ולא ירפאו למלח נתנו ועל הנחל

quattuor atriola: & culine fabricate erāt ſubter porticus per gyrum: & dixit ad me. Hec eſt domus culinarū in qua coquent miniſtri domus dñi victimas populi.

47.

ET conuertit me ad portam domus: & ecce aqua egrediebatur ſubter limen domus ad orientē. Facies enī dom⁹ reſpiciebat ad orientē. Aque autē deſcendebāt in latus tēpli dextrū ad meridiē altaris: & eduxit me per viam porte aquilonis: & conuertit me ad viam foras portā exteriorem viam que reſpiciebat ad orientem. Et ecce aque redundantes a latere dextro cū egrederetur vir ad orientē q habebat funiculū in manu ſua: & mēſus eſt mille cubitos: & traduxit me per aquā vſq; ad talos. Rurſumq; mēſus eſt mille: & traduxit me p aquā vſq; ad genua. Et mēſus eſt mille: & traduxit me p aquā vſq; ad renes. Et mēſus eſt mille torrentē quē non potui ptranſire: qm̄ intumuerant aque pfundi torrentis qui nō poteſt tranſuadari: & dixit ad me: certe vidiſti fili hoīs: & eduxit me: & cōuertit ad ripā torrētis. Cūq; me cōuertiſſem ecce in ripa torrētis ligna multa nimis ex vtraq; parte: & ait ad me Aque iſte q̄ egrediūtur ad tumulos ſabuli orientalis & deſcēdunt ad plana deſerti: intrabūt mare: & exibunt & ſanabuntur aque. Et omnis anima viuens que ſerpit quocūq; venerit torrens viuet: & erunt piſces multi ſatis poſtq̄ venerint illuc aq̄ iſte. Et ſanabuntur & viuēt oīa ad que venerit torrens: & ſtabunt ſuper illa piſcatores. Ab engadi vſq; ad engalim ſiccatio ſagenarū erit. Plurime ſpecies erūt piſciū ei⁹ ſicut piſces maris magni: multitudinis nimie. In littoribus aūt ei⁹ & in paluſtribus non ſanabūtur qa i ſalinas dabūtur. Et ſup torrētem

ipſis quattuor & coquine facte ſubter
αὐταῖς ταῖς τετράσιν καὶ μαγειρία γεγονότα ὑποκά-
exedris in circuitu. & dixit ad me iſte dom⁹
τωθεν τῶν ἐξαιδρῶν κύκλῳ. καὶ εἶπεν πρός με οὗτοι οἶκοι
coquinarū: vbi coquūt illic miniſtrantes
τῶν μαγειρίων, οὗ ἕψουσιν ἐκεῖ οἱ λειτουργοῦντες τῷ
domui ſacrificia ppl̄i.
οἴκῳ τὰ θύματα τοῦ λαοῦ.

Ca.47.

ET introduxit me ad veſtibula dom⁹: & — A
Καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τοῦ οἴκου, καὶ
ecce aqua egrediebat deſub atrio do
ἰδοὺ ὕδωρ ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴ
m⁹ ad orientem: qꝛ facies dom⁹ reſpi
κου κατὰ ἀνατολάς, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ οἴκου ἔβλε
ciebat ad orientem: & aqua deſcendebat a
πεν κατὰ ἀνατολάς, καὶ τὸ ὕδωρ κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ
dorſo dom⁹ dextro ad meridiē altaris. & edu
νώτου τοῦ οἴκου τοῦ δεξιοῦ ἐπὶ τὸν νότον τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἐξή
xit me p viam porte q̄ ad aqlonē &
γαγέν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν, καὶ
circūduxit me p viā extrīſec⁹ ad portam a
περιήγαγέν με τὴν ὁδὸν ἔξωθεν πρὸς τὴν πύλην τῆς αὐ
triū reſpiciētis ad orientē: & ecce aqua
λῆς τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἰδοὺ τὸ ὕδωρ
deducitur a latere dextro ſicut exitus
κατεφέρετο ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ δεξιοῦ καθὼς ἔξοδος
viri ex aduerſo. & mēſura in manu eius. & mē
ἀνδρὸς ἐξεναντίας. καὶ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ διε
ſus ē mille: & trāſiuit in aqua aqua ſepara
μέτρησεν χιλίους, καὶ διῆλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἀφαιρέσε
tiōis: & mēſus eſt mille: & ptrāſiuit aqua vſq; ad ge
ως, καὶ διεμέτρησε χιλίους, καὶ διῆλθεν τὸ ὕδωρ ἕως τῶν γονά
nua: & menſus eſt mille & trāſiit aqua vſq; ad lūbū
των, καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ διῆλθεν τὸ ὕδωρ ἕως ὀσφύος
& menſus eſt mille & nō potuit ptrāſire vltra qꝛ
καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ οὐκ ἠδύνατο διελθεῖν ἔτι ὅτι
itumuerat aqua q̄ſi ipet⁹ torrentis quā nō ptranſibunt.
ἐξύβριζεν τὸ ὕδωρ ὡς ῥοῖζος χειμάρρου ὃν οὐ διαβήσονται.
& dixit ad me: vidiſti fili hoīs? & duxit me &
καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου; καὶ ἤγαγέν με καὶ — B
cōuertit ad ripam fluminis. in cōuerſio
ἐπέστρεψε ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ. ἐν τῇ ἐπιστρο
ne mea & ecce in ripa fluminis arbo
φῇ μου καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ δένδ
res multe valde hinc & inde. & dixit ad me: &
ρα πολλὰ σφόδρα ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ εἶπεν πρός με, καὶ τὸ
aqua hec q̄ egreditur in galileam q̄ ad
ὕδωρ τοῦτο τὸ ἐκπορευόμενον εἰς τὴν γαλιλαίαν τὴν πρὸς
orientem & q̄ deſcendit in arabiam & venit vſq;
ἀνατολὰς καὶ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ἀραβίαν καὶ ἤρχετο ἕως
ad mare ad aquā exitus: & ſanabūt
ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς διεκβολῆς, καὶ ὑγιάσει
aque: & erit oīs aīa aīalium bulliē
τὰ ὕδατα, καὶ ἔσαι πᾶσα ψυχὴ τῶν ζώων τῶν ἐκζεόν
tium ſup oīa ſup q̄cūq; abierit illuc flumius vi
των ἐπὶ πάντα ἐφ᾽ ἃ ἂν ἀπέλθῃ ἐκεῖ ὁ ποταμὸς ζήσε
uet. & erit illic piſcis mult⁹ valde. qꝛ venit illuc
ται. καὶ ἔσαι ἐκεῖ ἰχθὺς πολὺς σφόδρα. ὅτι ἥκει ἐκεῖ τὸ
aqua hec: & ſanabit & viuet oē ſup q̄ vtiq; adve
ὕδωρ τοῦτο, καὶ ὑγιάσει καὶ ζήσεται πᾶν ἐφ᾽ ὃ ἂν ἐπέλ
nerit flumius illic viuet. & ſtabunt illic piſcatores &
θῃ ὁ ποταμὸς ἐκεῖ ζήσεται. καὶ στήσονται ἐκεῖ ἁλιεῖς καὶ
engaddi vſq; ad engalim ſiccatio ſagenaꝝ erit iuxta e
ἐγαδδὶ ἕως ἐν ἀγαλλεὶμ ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσαι κατ᾽ αὐ
am erit & piſces eius maris magni
τὴν ἔσαι καὶ οἱ ἰχθύες αὐτῆς τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης
m̄ltitudo m̄lta valde. & in exitu eius & in
πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ ἐν τῇ διεκβολῇ αὐτοῦ καὶ ἐν
cōuerſione eius & in ſupeleuatiōe eius: nō — C
τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ὑπεράρσει αὐτοῦ, οὐ μὴ
ſanabunt in ſal dedita ſūt & in flumine
ὑγιάσωσιν εἰς ἅλας δέδονται, καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ

Digitized by Google

aſcendet in ripa eī hinc ꝛ inde oē
ἀναβήσεται ἐπὶ τοῦ χείλους αὐτοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν πᾶν
lignũ comeſtibile non veteraſcet ſup eos neqꝫ
ξύλον βρώσιμον οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ᾽ αὐτοῖς οὐδ᾽ οὐ μὴ
deficiet fructus eius: renouatõis ſue pmiti=
ἐκλείπῃ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, τῆς καινότητος αὐτοῦ πρωτο=
na dabit. qꝛ aque eoꝝ ex ſctis iſte
βολήσει. διότι τὰ ὕδατα αὐτῶν ἐκ τῶν ἁγίων ταῦτα
egrediunt. ꝛ erit fructus eoꝝ in cibum: ꝛ aſcẽ
ἐκπορεύονται. καὶ ἔσται ὁ καρπὸς αὐτῶν εἰς βρῶσιν, καὶ ἀνά
ſio eoꝝ ad ſanitatẽ. hec dicit dñs deus: hos
βασις αὐτῶν εἰς ὑγείαν. τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ταῦ
tminos poſſidebitis terre duodeci
τα τὰ ὅρια κατακληρονομήσετε τῆς γῆς ταῖς δώδεκα
tribubꝰ filioꝝ iſrael: argumẽtũ funiculi ꝛ he
φυλαῖς τῶν υἱῶν ἰσραήλ, πρόσθεσις σχοινίσματος καὶ κα
reditabit eã vnuſqſqꝫ ſicut frater eius:
τακληρονομήσετε αὐτὴν ἕκαστος καθὼς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
in quã leuaui manũ meã vt darem patribus eoꝝ. ꝛ
εἰς ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτῶν. καὶ
cadet terra hec vobis in poſſeſſionẽ. ꝛ iſti
πεσεῖται ἡ γῆ αὕτη ὑμῖν ἐν κληρονομίᾳ. καὶ ταῦτα τὰ
tmini terre q̃ ad aqlonẽ: a mari ma=
ὅρια τῆς γῆς τῆς πρὸς βορρᾶν, ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς με
gno via ethalõ ingreſſus ſedada: emath berotha
γάλης ὁδὸν αἰθαλὼν τῆς εἰσόδου σηδάδα, αἱμὰθ βεροθὰ
ſabarim: q̃ inter tminos damaſci ꝛ inter
σαβαρίμ, τὰ ἀναμέσον ὁρίων δαμασκοῦ καὶ ἀναμέσον
tmios emath atria thicõ: q̃ ſunt ſup tmios au=
ὁρίων ἡμαθὶ αὐλαὶ τοῦ θίχων, αἵ εἰσιν ἐπάνω τῶν ὁρίων αὐ

D

ranitidis. hi termini a mari ab
ρανίτιδος. ταῦτα τὰ ὅρια ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῆς
atrio enam tmini damaſci. ꝛ q̃ ad aqlonẽ ꝛ
αὐλῆς τοῦ αἰνὰν ὅρια δαμασκοῦ, καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν καὶ
tmini emath q̃ ad aqlonẽ q̃ ad orientem in=
τὰ ὅρια αἱμὰθ τὰ πρὸς βορρᾶν τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἀνα=
ter auranitidem: ꝛ inter damaſcũ ꝛ in=
μέσον τῆς αὐρανίτιδος, καὶ ἀναμέσον δαμασκοῦ καὶ ἀνα
ter galaaditidem: ꝛ inter terrã iſ=
μέσον τῆς γαλααδίτιδος, καὶ ἀναμέσον τῆς γῆς τοῦ ἰσ
rael. iordanis determiat ad mare qđ ad ori=
ραήλ. ἰορδάνης διορίζει ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν πρὸς ἀνα
entem palmarũ. hec q̃ ad orientẽ: ꝛ hec q̃
τολὰς φοινίκων. ταῦτα τὰ πρὸς ἀνατολάς, καὶ ταῦτα τὰ
ad auſtrũ ꝛ aphricũ: a theman ꝛ palmis: vſqꝫ ad a=
πρὸς νότον καὶ λίβα, ἀπὸ θαιμὰν καὶ φοινίκων, ἕως ὕδα
quã mariboth cades extendens ad mare
τος μαριβὼθ καδὴς παρεκτεῖνον ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν
magnũ. hec pars auſter ꝛ aphricꝰ hec pars
μεγάλην. τοῦτο τὸ μέρος νότος καὶ λίψ. τοῦτο τὸ μέρος τῆς
maris magni determinat. vſqꝫ ad cõtra introitus
θαλάσσης τῆς μεγάλης ὁρίζει. ἕως κατέναντι τῆς εἰσόδου
emath vſqꝫ ad itroitũ eius. iſta ſunt q̃ ad mare
ἡμὰθ ἕως εἰσόδου αὐτοῦ. ταῦτά ἐστι τὰ πρὸς θάλασσαν
ꝛ diuidetis terrã hanc ipſis tribubꝰ
καὶ διαμερεῖτε τὴν γῆν ταύτην αὐτοῖς ταῖς φυλαῖς τοῦ
iſrael. mittetis eam i ſorte vobis ꝛ proſely=
ἰσραήλ. βαλεῖτε αὐτὴν κλήρῳ ὑμῖν καὶ τοῖς προσηλύ
tis habitantibus in medio vrm: qui genue
τοις τοῖς παροικοῦσιν ἐν μέσῳ ὑμῶν, οἵτινες ἐγέννη=
rũt filios in medio vrĩ. ꝛ erunt vrĩ q̃ſi
σαν υἱοὺς ἐν μέσῳ ὑμῶν. καὶ ἔσονται ὑμῖν ὡς
indigene in filijs iſrael vobiſcũ cõe=
αὐτόχθονες ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ ἰσραὴλ μεθ᾽ ὑμῶν φα=
dent in hereditate in medio tribuũ iſra=
γοῦνται ἐν κληρονομίᾳ ἐν μέσῳ τῶν φυλῶν τοῦ ἰσρα=
el ꝛ erunt in tribu aduenaꝝ: in adue=
ήλ. καὶ ἔσονται ἐν φυλῇ προσηλύτων, ἐν τοῖς προση
nis q̃ cũ eis ibi dabitis hereditatem e=
λύτοις τοῖς μετ᾽ αὐτῶν ἐκεῖ δώσετε κληρονομίαν αὐ
is dicit dñs deus.
τοῖς λέγει κύριος ὁ θεός.

Ca.48.

orietur in ripis eius ex
vtraqꝫ parte omne ꝏꝏ
lignũ pomiferũ. Non
defluet foliũ ex eo: & nõ
deficiet fructꝰ eius. Per
ſingulos menſes afferet
primitiua: qꝛ aque eius
de ſanctuario egredien
tur. Et erunt fructꝰ eius
in cibũ: & folia eius ad
medicinã. Hec dicit dñs
deus. Hic eſt terminꝰ in
quo poſſidebitis terrã
in duodecim ꝏꝏꝏꝏꝏ
tribubus iſrael: quia io=
ſeph duplicẽ funiculum
habet. Poſſidebitis autẽ
eã ſinguli eque vt frater
ſuus: ſup quã leuaui ma
nũ meã vt darẽ patribꝰ
vrĩs. Et cadet terra hec
vobis in poſſeſſionem.
Hic eſt aũt terminus ter
re ad plagã ſeptẽtrionalẽ
a mari magno via etha
lon venientibus ꝏꝏꝏ
ſedada emath berotha
ſabarim: que eſt ꝏꝏ
inter terminũ damaſci
& confinium emath ꝏ
domus thicon que eſt
iuxta terminum auram:
& erit terminus a mari
vſqꝫ ad atrium enon ꝏ
terminus damaſci: & ab
aquilone ad aquilonem
terminus emath: plaga
ſeptentrionalis. Porro
plaga orientalis de medio
aurã de medio damaſci
& de medio galaad: &
de medio terre iſrael: ior
danis diſterminans ad
mare orientale metiemi
ni plagã orientalẽ. Plaga
autẽ auſtralis meridiana
a thamar vſqꝫ ad aquas
cõtradictionis cades: &
torrẽs vſqꝫ ad mare ma
gnũ. Et hec eſt plaga ad
meridiẽ auſtralis. Et pla
ga maris mare magnũ
a cõfinio p directũ do=
nec venias emath: hec ẽ
plaga maris. Et diuide=
tis terram iſtam ꝏꝏꝏ
vobis per tribus iſrael:
& mittetis ꝏꝏꝏꝏꝏ
eam in hereditatem vo
bis & aduenis ꝏꝏꝏꝏ
qui acceſſerint ad vos:
qui genuerint ꝏꝏꝏꝏ
filios in medio veſtrũ: &
erũt vobis ſicut indigene
inter filios iſrael. Vobiſ
cum diuidẽt poſſeſſionẽ
in medio tribuũ iſrael.
In tribu autem ꝏꝏꝏ
quacũqꝫ fuerit aduena:
ibi dabitis ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
poſſeſſionẽ illi: ait do=
minus deus.

48.

עֲלֶה יַעֲלֶה עַל שְׂפָתוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה כָּל עלה שׂפה
עֵץ מַאֲכָל לֹא יִבּוֹל עָלֵהוּ וְלֹא אכל נבל
יִתֹּם פִּרְיוֹ לָחֳדָשָׁיו יְבַכֵּר כִּי מֵימָיו תמם פרה
מִן הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיָה בכר קדשׁ
פִרְיוֹ לְמַאֲכָל וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה׃ רוף
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה גֵּה גְבוּל אֲשֶׁר
תִּתְנַחֲלוּ אֶת הָאָרֶץ לִשְׁנֵי עָשָׂר נחל
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים׃
וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ כְּאָחִיו אֲשֶׁר אח
נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לְתִתָּהּ לַאֲבֹתֵיכֶם נשׂא
וְנָפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה׃
וְזֶה גְבוּל הָאָרֶץ לִפְאַת צָפוֹנָה מִן גבל פאה
הַיָּם הַגָּדוֹל הַדֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא צפן גדל
צְדָדָה׃ חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם אֲשֶׁר
בֵּין גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק וּבֵין גְּבוּל חֲמָת
חָצֵר הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֶל גְּבוּל חַוְרָן׃ תוך
וְהָיָה גְבוּל מִן הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן
גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק וְצָפוֹן צָפוֹנָה וּגְבוּל
חֲמָת וְאֵת פְּאַת צָפוֹן׃ וּפְאַת קָדִים קדם
מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין דַּמֶּשֶׂק וּמִבֵּין
הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן
מִגְּבוּל עַל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי תָּמֹדּוּ מדד
וְאֵת פְּאַת קָדִימָה׃ וּפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה ימן
מִתָּמָר עַד מֵי מְרִיבוֹת קָדֵשׁ נַחֲלָה
אֶל הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֵת פְּאַת תֵּימָנָה
נֶגְבָּה׃ וּפְאַת יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל
עַד נֹכַח לְבוֹא חֲמָת זֹאת פְּאַת
יָם׃ וְחִלַּקְתֶּם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת
לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה תַּפִּלוּ נפל
אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה לָכֶם וּלְהַגֵּרִים גור
הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר הוֹלִדוּ ילד
בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרָח אזרח
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְּלוּ בְנַחֲלָה
בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה בַשֵּׁבֶט
אֲשֶׁר גָּר הַגֵּר אִתּוֹ שָׁם תִּתְּנוּ גור נתן
נַחֲלָתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

Digitized by Google

Ca.xlviij. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים
מִקְצֵה צָפוֹנָה אֶל יַד דֶּרֶךְ — צפן
חֶתְלֹן לְבֹא חֲמָת חֲצַר עֵינָן גְּבוּל — בוא גבל
דַּמֶּשֶׂק צָפוֹנָה אֶל יַד חֲמָת וְהָיוּ — היה
לוֹ פְאַת קָדִים הַיָּם דָּן אֶחָד׃ וְעַל — פאה קדם
גְּבוּל דָּן מִפְּאַת קָדִים עַד פְּאַת
יָמָּה אָשֵׁר אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל אָשֵׁר
מִפְּאַת קָדִימָה וְעַד פְּאַת יָמָּה נַפְתָּלִי
אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל נַפְתָּלִי מִפְּאַת
קָדִמָה עַד פְּאַת יָמָּה מְנַשֶּׁה אֶחָד׃
וְעַל גְּבוּל מְנַשֶּׁה מִפְּאַת קָדְמָה
עַד פְּאַת יָמָּה אֶפְרַיִם אֶחָד׃ וְעַל
גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאַת קָדִים וְעַד פְּאַת
יָמָּה רְאוּבֵן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל רְאוּבֵן
מִפְּאַת קָדִים עַד פְּאַת יָמָּה יְהוּדָה
אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאַת קָדִים
עַד פְּאַת יָמָּה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר — היה
תָּרִימוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחַב — רום
וְאֹרֶךְ כְּאַחַד הַחֲלָקִים מִפְּאַת
קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ — קדש
בְּתוֹכה׃ הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ
לַיהוָה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃ וּלְאֵלֶּה
תִּהְיֶה תְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים
צָפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָּה — צפן
רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְקָדִימָה
רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְנֶגְבָּה אֹרֶךְ
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וְהָיָה מִקְדַּשׁ
יְהוָה בְּתוֹכוֹ׃ לַכֹּהֲנִים הַמְקֻדָּשׁ
מִבְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתִּי — שמר
אֲשֶׁר לֹא תָעוּ בִּתְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כַּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם׃ וְהָיְתָה לָהֶם — תעה היה
תְּרוּמִיָּה מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ — רום
קָדָשִׁים אֶל גְּבוּל הַלְוִיִּם׃ וְהַלְוִיִּם — גבל
לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים

Et hec nomina tribuum a finibus aquilonis iuxta viam ethalon pgentib⁹ emath atrium enon terminus damaſci ab aquilone iuxta viam emath: & erit ei plaga orientalis mare: dan vna. Et a termino dan: a plaga orientali vſq; ad plagā maris aſer vna. Et ſup terminum aſer: a plaga orientali vſq; ad plagā maris: neptalim vna. Et ſup terminum neptalim: a plaga orientali vſq; ad plangā maris: manaſſe vna. Et ſuper terminum manaſſe: a plaga orientali vſq; ad plagam maris: effraim vna. Et ſuper terminū effraim: a plaga orietali vſq; ad plagā maris: ruben vna. Et ſuper terminum ruben: a plaga orientali vſq; ad plagā maris iuda vna. Et ſup terminum iuda: a plaga orientali vſq; ad plagam maris erunt primitie quas ſeparabitis viginti quinq; milibus latitudinis & lōgitudinis: ſicuti ſingule partes a plaga orientali vſq; ad plagā maris. Et erit ſāctuariū in medio eius. Primitie quas ſeparabitis domino: longitudo viginti quinq; milibus & latitudo decem milibus. He autem erunt primitie ſanctuarii ſacerdotum ad aquilonē viginti qnq; milia: & ad mare latitudinis decem milia. Sed ad orientem latitudinis decem milia: & ad meridiē lōgitudinis vigiti qnq; milia. Et erit ſanctuarium dn̄i in medio ei⁹. Sacerdotibus ſanctuariū erit de filiis ſadoch: qui cuſtodierūt cerimonias meas: & non errauerūt cū errarent filii iſrael: ſicut errauerunt & leuite. Et erunt primitie de primitiuis terre ſanctum ſanctorū: iuxta terminū leuitarū. Sed & leuitis ſimiliter iuxta fines ſacerdotū viginti quinq; milia longitudinis: & latitudinis decem milia.

Et hec noīa tribuū. ab
Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν φυλῶν. ἀπὸ τῆς
initio q̄ ad aqlonē ſcd̄m ptem deſcenſus
ἀρχῆς τῆς πρὸς βορρᾶν κατὰ μέρος τῆς καταβάσεως
diuidentis ad introitū emath atrij
τοῦ περισχίζοντος ἐπὶ τὴν εἴσοδον τῆς ἡμὰθ αὐλῆς τοῦ
enō tmin⁹ damaſci ad aqlonē. iuxta ptē emath a
αἰνὰν ὅριον δαμασκοῦ πρὸς βορρᾶν. κατὰ μέρος ἡμὰθ αὐ
trij ⁊ erūt eis q̄ ad orientem vſq; ad ma
λῆς καὶ ἔσαι αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἕως πρὸς θά
re dan vna. ⁊ a tminis dan q̄ ad
λασσαν δὰν μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τοῦ δὰν τὰ πρὸς
orientem vſq; ad mare aſer vna. ⁊ a
ἀνατολὰς ἕως πρὸς θάλασσαν ἀσὴρ μία. καὶ ἀπὸ τῶν
tminis aſer ab his q̄ ad orientē vſq; ad ea q̄ ad ma
ὁρίων ἀσὴρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θά
re nepthalim vna. ⁊ a tminis nepthalim
λασσαν, νεφθαλεὶμ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων νεφθαλεὶμ
ab oriente vſq; ad ea q̄ ad mare manaſſe vna
ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν μανασσὴ μία
⁊ a tminis manaſſe ab oriente vſq; ad ea q̄
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων μανασσὴ ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως τῶν
ad mare ephraim vna. ⁊ a tminis ephraim
πρὸς θάλασσαν, ἐφραὶμ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐφραὶμ
ab his q̄ ad orientē vſq; ad ea q̄ ad mare ru-
ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ῥου-
ben vna. ⁊ a terminis ruben ab his q̄ ad
βὴν μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ῥουβὴν ἀπὸ τῶν πρὸς
orientem vſq; ad ea q̄ ad mare iuda vna. ⁊ a
ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ἰούδα μία, καὶ ἀπὸ
tminis iuda ab his q̄ ad orientem qdē ſit ini
τῶν ὁρίων ἰούδα ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς μὲν ἔσαι ἡ ἀπαρ
tiū ſeparatiōis quīq; ⁊ viginti milia latitudo: ⁊
χὴ τοῦ ἀφορισμοῦ. ε. καὶ. κ. χιλιάδες εὖρος, καὶ
lōgitudo ſicut vna partiū ab his q̄ ad orien-
μῆκος καθὼς μία τῶν μερίδων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατο-
tē ⁊ vſq; ad ea q̄ ad mare. ⁊ erit ſctm̄ in
λὰς καὶ ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν. καὶ ἔσαι τὸ ἅγιον ἐν
medio eoꝝ: pmitie q̄s ſeparabūt dn̄o lōgitudo. ε.
μέσῳ αὐτῶν, ἀπαρχὴ ἣν ἀφοριοῦσιν τῷ κυρίῳ μῆκος. ε.
⁊ viginti milia ⁊ latitudo decē milia. ⁊ he
καὶ. κ. χιλιάδες καὶ τὸ εὖρος. ι. χιλιάδες. καὶ αὐ-
pmitie ſctificationis ſacerdotib⁹ ad
ται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγιάσματος τοῖς ἱερεῦσιν πρὸς
aqlonē .25. milia: ⁊ ad mare latitudo
βορρᾶν. κε. χιλιάδες, καὶ πρὸς θάλασσαν τὸ εὖρος
decē milia: ⁊ ad orientem latitudo decē milia
ι. χιλιάδες, καὶ πρὸς ἀνατολὰς τὸ εὖρος. ι. χιλιά
⁊ ad meridiē .25. milia. ⁊ mōs ſctūs
δες, καὶ πρὸς νότον. κε. χιλιάδες. καὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγι
erit in medio eius ſacerdotib⁹ ſctificatis
ον ἔσαι ἐν μέσῳ αὐτοῦ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἡγιασμένοις
filijs ſadoch cuſtodientib⁹ dom⁹ cuſto-
υἱοῖς σαδοὺχ τοῖς φυλάττουσι τοῦ οἴκου τὰς φυλα
dias q̄ nō errauerunt in errore filioꝝ
κὰς οἵτινες οὐκ ἐπλανήθησαν ἐν τῇ πλανήσει υἱῶν
iſrael quēadmodū errauerunt leuite. ⁊ erūt eis
ἰσραὴλ ὃν τρόπον ἀπλανήθησαν οἱ λευῖται. καὶ ἔσαι αὐτοῖς
pmitie date ex pmitijs terre ſctūs
ἡ ἀπαρχὴ δεδομένη ἐκ τῶν ἀπαρχῶν τῆς γῆς ἅγιον
ſctōꝝ a tminis leuitaꝝ. at leuitis
ἁγίων ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν λευιτῶν. τοῖς δὲ λευίταις
q̄ ſunt iuxta terminos ſacdotū lōgitudo .25. mi-
τὰ ἐχόμενα τῶν ὁρίων τῶν ἱερέων μῆκος κε. χιλιά
lia: ⁊ latitudo decē milia:
δες, καὶ εὖρος. ι. χιλιάδες,

A

B

ois longitudo.25. milia: et latitudo.20. milia
πᾶν τὸ μῆκος .κέ. χιλιάδες, καὶ εὖρος .κ'. χιλιά
nō vendabūt ex eo neq mentientur neq
δες. οὐ πραθήσεται ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ καταμετρηθήσεται οὐδὲ
auferentur primitie terre: qz sctm
ἀφαιρεθήσεται τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς, ὅτι ἅγιόν
eſt dño. at quinq milia ſupflua
ἐστι τῷ κυρίῳ. τὰς δὲ .έ. χιλιάδας τὰς περισσὰς
in latitudīe in quinq et viginti milib⁹:
ἐπὶ τῷ πλάτει ἐπὶ ταῖς .έ. καὶ .κ'. χιλιάσιν,
antemurale erit vrbi in domū et in
προτείχισμα ἔσται τῇ πόλει εἰς τὴν κατοικίαν καὶ εἰς
ſpacium eius: et erit ciuitas in medio eius.
διάστημα αὐτοῦ, καὶ ἔσται ἡ πόλις ἐν μέσῳ αὐτοῦ.
et iſte menſure eius: ab his q̄ ad aqlo-
καὶ ταῦτα τὰ μέτρα αὐτῆς, ἀπὸ τῶν πρὸς βορ-
nē qngēta et q̄ttuor milia. et ab his q̄ ad meridiē
ρᾶν .φ'. καὶ τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς νότον
qngēta q̄ttuor milia: et ab his q̄ ad orientem
φ'. τετρακισχίλιοι, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς
qngēta et 4 milia: et ab his q̄ ad mare
φ'. καὶ .δ'. χιλιάδες, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασ-
q̄ttuor milia quingenta. et erit
σαν τετρακισχιλίους πεντακοσίους. καὶ ἔσται
ſpatium ciuitati ad aqlonē .250. et ad meridiē
διάστημα τῇ πόλει πρὸς βορρᾶν .σν'. καὶ πρὸς νότον
250. et ad orientem 250. et ad mare
σν', καὶ πρὸς ἀνατολὰς .σν', καὶ πρὸς θάλασσαν
250. et reſiduū lōgitudinis qd̄ iuxta p-
σν'. καὶ τὸ περισσὸν τοῦ μήκους τὸ ἐχόμενον τῶν ἀπ-
C mitias ſctōꝝ .10. milia ad mare.
αρχῶν τῶν ἁγίων. ί. χιλιάδες πρὸς θάλασσαν.
et erunt p̄mitie ſancti: et erūt fru
καὶ ἔσονται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου, καὶ ἔσται τὰ γενή
ges eī⁹ in panes his q̄ operant̄ ciuitatē.
ματα αὐτῆς εἰς ἄρτους τοῖς ἐργαζομένοις τὴν πόλιν.
at operantes ciuitatē opabūt̄ eam ex oibus
οἱ δὲ ἐργαζόμενοι τὴν πόλιν ἐργῶνται αὐτὴν ἐκ πασῶν
tribub⁹ iſrael. oēs p̄mitie qnq et .20.
φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. πᾶσα ἡ ἀπαρχὴ .έ. καὶ .κ'.
milia per quinq et viginti milia q̄drangulare
χιλιάδες ἐπὶ .έ. καὶ .κ'. χιλιάδας τετράγωνον
ſeparabūt̄ p̄mitie ſctī a poſſeſſione
ἀφοριοῦνται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου ἀπὸ τῆς κατασχέσε
ciuitatis. at reſiduū p̄ncipi ex hoc
ως τῆς πόλεως. τὸ δὲ περισσὸν τῷ ἡγουμένῳ ἐκ τοῦ
et ex hoc ex p̄mitijs ſancti: et
του καὶ ἐκ τούτου ἐκ τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἁγίου, καὶ
in poſſeſſionē ciuitatis p quinq et viginti mi
εἰς τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως ἐπὶ .έ. καὶ .κ'. χι
lia lōgitudo vſq ad t̄minos q̄ ad orientem et
λιάδας μῆκος ἕως τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ
ad mare p quinq et viginti milia vſq ad
πρὸς θάλασσαν ἐπὶ .έ. καὶ .κ'. χιλιάδας ἕως τῶν
t̄mios q̄ ad mare iuxta partes
ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν ἐχόμενα τῶν μερίδων τοῦ
principis. et erunt p̄mitie ſanctoꝝ et
ἀφηγουμένου. καὶ ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων καὶ τὸ
ſctificatio dom⁹ in medio eius. et a
ἁγίασμα τοῦ οἴκου ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ παρὰ τῶν
leuitis a poſſeſſione ciuitatis in medio
λευιτῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως ἐν μέσῳ
p̄ncipis erit. inter terminos iuda
τοῦ ἀφηγουμένου ἔσται. ἀναμέσον τῶν ὁρίων Ἰούδα
et inter t̄mios beniamin: principi
καὶ ἀναμέσον τῶν ὁρίων Βενιαμείν, τῷ ἀφηγουμένῳ
erit. et reſiduū tribuū ab his q̄ ad orien-
ἔσται. καὶ τὸ περισσὸν τῶν φυλῶν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνα-
tem vſq ad ea q̄ ad mare:
τολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν,

Ois longitudo viginti
& qnq milīū: & latitudo
decem milium. Et non
venundabunt ex eo
neq mutabunt neq
transferētur primitie
terre: quia ſanctificate
ſunt dño: quinq
milia autem qui ſuper-
ſunt in latitudine per
viginti quinq milia: p
phana erunt vrbis
in habitaculum & in ſu
burbana. Et erit ciuitas
in medio eius: & he mē
ſure eius. Ad plagā ſeptē
trionalē quingēta & q̄t-
tuor milia: & ad plagam
meridianam quingenta
& quattuor milia:
& ad plagam orientalē
quingenta & quattuor
milia: & ad plagam oc-
cidentalem quingenta
& quattuor milia. Erūt
autē ſuburbana ciuitatis
ad aquilonem ducenta
qnqgita: & ad meridiē
ducenta quinquaginta
& ad orientem
ducenta qnq̄ginta: & ad
mare ducenta qnq̄ginta.
Quod autē reliquū fue
rit in lōgitudine ſ̄m pri
mitias ſāctuarii decē mi
lia in orientē: & decem
milia in occidentē erunt
ſicut primitie
ſanctuarii: & erunt fru-
ges eius in panes
his qui ſeruiunt ciuitati.
Seruiētes autem ciuitati
opabūtur ex oibus tri-
bubus iſrael. Oēs primi
tie viginti quinq milīū
per
viginti quinq milia in
quadrum ſeparabuntur
in primitias ſanctuarii
& in poſſeſſionē ciuitatiſ.
Quod aūt reliquū fuerit
principis erit ex omī pte
primitiaꝝ ſanctuarii &
poſſeſſionis ciuitatis e re
gione viginti qnq milīū
primitiarū: vſq ad ter-
minū orientalē: ſed & a
mari e regiōe viginti qn
q milīū vſq ad terminū
maris: ſimiliter in par-
tibus principis erit. Et
erunt primitie ſanctuarii
& ſanctuariū tēpli in me
dio eius. De poſſeſſione
autē leuitarū & de poſſeſ
ſione ciuitatis in medio
partiū principis erit iter
terminū iuda & inter ter
minū bēiamin: & ad prin
cipē ptinebit. Et reliqs
tribubus a plaga orien-
tali vſq ad plagam

כל ארך חמשה ועשרים אלף ורחב
עשרת אלפים: ולא ימכרו ממנו | מכר
ולא ימר ולא יעבור ראשית | מיר עבר
הארץ כי קדש ליהוה: וחמשת
אלפים הנותר ברחב על פני חמשה | יתר פנה
ועשרים אלף חל הוא לעיר למושב | חלל
ולמגרש והיתה העיר בתוכה: | ישב גרש
ואלה מדותיה פאת צפון חמש | מדד פאה
מאות וארבעת אלפים ופאת נגב | מאה רבע
חמש חמש מאות וארבעת אלפים
ומפאת קדים חמש מאות וארבעת | קדם
אלפים ופאת ימה חמש מאות
וארבעת אלפים: והיה מגרש לעיר
צפונה חמשים ומאתים ונגבה | צפן מאה
חמשים ומאתים וקדימה חמשים
ומאתים וימה חמשים ומאתים:
והנותר בארך לעמת תרומת הקדש | יתר רום
עשרת אלפים קדימה ועשרת
אלפים ימה והיה לעמת תרומת
הקדש והיתה תבואתה ללחם | היה בוא
לעבדי העיר: והעבד העיר יעבדוהו | עבד
מכל שבטי ישראל: כל התרומה
חמשה ועשרים אלף בחמשה
ועשרים אלף רביעית תרימו | רבע רום
את תרומת הקדש אל אחזת העיר:
והנותר לנשיא מזה ומזה לתרומת | נשא
הקדש ולאחזת העיר אל פני | פנה
חמשה ועשרים אלף תרומה עד גבול | גבל
קדימה וימה על פני חמשה ועשרים
אלף עד גבול ימה לעמת חלקים
לנשיא והיתה תרומת הקדש
ומקדש הבית בתוכה: ומאחזת | קדש
הלוים ומאחזת העיר בתוך אשר
לנשיא יהיה בין גבול יהודה ובין | נשא היה
גבול בנימן לנשיא יהיה: ויתר
השבטים מפאת קדימה עד פאת | פאה

Digitized by Google

יָמָּה בִּנְיָמִן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל בִּנְיָמִן
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
שִׁמְעוֹן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל שִׁמְעוֹן
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
יִשָּׂשכָר אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל יִשָּׂשכָר
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
זְבוּלֻן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל זְבוּלֻן
מִפְּאַת קָדִימָה עַד פְּאַת יָמָּה
גָּד אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל
פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה וְהָיָה גְבוּל ימן
מִתָּמָר מֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ נַחֲלָה
עַל הַיָּם הַגָּדוֹל׃ זֹאת הָאָרֶץ גדל
אֲשֶׁר תַּפִּילוּ מִנַּחֲלָה לְשִׁבְטֵי נפל
יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתָם נְאֻם חלק
אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְאֵלֶּה תּוֹצְאֹת הָעִיר יצא
מִפְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת צפן מאה
אֲלָפִים מִדָּה׃ וְשַׁעֲרֵי הָעִיר
עַל שְׁמוֹת שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צָפוֹנָה שַׁעַר שלש
רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד
שַׁעַר לֵוִי אֶחָד׃ וְאֶל פְּאַת קָדִימָה קדם
חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים רבע
וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף
אֶחָד שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר
דָּן אֶחָד׃ וּפְאַת נֶגְבָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה וּשְׁעָרִים מדד
שְׁלֹשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד
שַׁעַר יִשָּׂשכָר אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֻן
אֶחָד׃ פְּאַת יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר
אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד׃ סָבִיב סבב
שְׁמֹנָה עָשָׂר אָלֶף וְשֵׁם הָעִיר
מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה׃

occidentalē: beniamin vna. Et cōtra terminuʒ beniamin a plaga orientali vſq; ad plagā occidētalē ſymeon vna. Et ſuper terminum ſymeonis a plaga orientali vſq; ad plagam occidentalē: iſachar vna. Et ſup terminum iſachar a plaga orientali vſq; ad plagam occidentalem: zabulon vna. Et ſup terminum zabulon a plaga orientali vſq; ad plagam maris: gad vna. Et ſup terminum gad ad plagam auſtri in meridiem. Et erit finis de thamar vſq; ad aquas cōtradictionis cadeſ: hereditas contra mare magnum. Hec eſt terra quam mittetis in ſortē tribubus iſrael: & he partitiones earum: ait dñs deus. Et hi egreſſus ciuitatis. A plaga ſeptentrionali quingentos quattuor milia mēſurabis: & porte ciuitatis nominibus tribuum iſrael. Porte tres a ſeptentrione: porta ruben vna: porta iuda vna: porta leui vna. Et ad plagam orientalem quingentos & quattuor milia. Et porte tres. Porta ioſeph vna: porta bēiamī vna: porta dan vna. Et ad plagam meridianā quingentos & quattuor milia metietis. Et porte tres: porta ſymeonis vna: porta iſachar vna: porta zabulon vna. Et ad plagam occidentalem quingentos & q̄ttuor milia. Et porte tres. Porta gad vna: porta aſer vna: porta neptali vna. Per circuitum decē & octo milia. Et nomen ciuitatis ex illa die dominus ibidem.

Explicit Ezechiel
propheta.

beniamin vna. & a terminis beniamin ab
Βενιαμεὶμ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν Βενιαμεὶν ἀπὸ
his q̄ ad orientem vſq; ad ea q̄ ad mare ſymeon
τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν συμεὼν
vna. & a terminis ſymeon ab his q̄ ad
μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν συμεὼν ἀπὸ τῶν πρὸς
orientem vſq; ad ea q̄ ad mare iſachar vna. &
ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ἰσάχαρ μία. καὶ
a tminis iſachar ab his q̄ ad orientem vſq; ad
ἀπὸ τῶν ὁρίων ἰσάχαρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως
ea q̄ ad mare zabulon vna. & a tmi
τῶν πρὸς θάλασσαν ζαβουλὼν μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρί
nis zabulon ab his q̄ ad orientē vſq; ad ea q̄
ων τῶν ζαβουλὼν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν
ad mare gad vna. & a terminis gad
πρὸς θάλασσαν γὰδ μία. καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων γὰδ
vſq; ea q̄ ad aphricū. & erūt tmini eius a themā
ἕως τῶν πρὸς λίβα. καὶ ἔσαι τὰ ὅρια αὐτοῦ ἀπὸ θαιμὰν
& aqua mariboth cades hereditatis: vſq; ad ma
καὶ ὕδατος μαριβὼθ κάδης κληρονομίας, ἕως τῆς θα
re magnū. hec terra quā iacietis in ſorte
λάσσης τῆς μεγάλης. αὕτη ἡ γῆ ἣν βαλεῖτε ἐν κλήρῳ
tribub⁹ iſrael. & iſte diuiſiones eoꝝ
ταῖς φυλαῖς ἰσραὴλ. καὶ οὗτοι οἱ διαμερισμοὶ αὐτῶν
dicit dñs de⁹. & iſte exitus ciuita
λέγει κύριος ὁ θεός. καὶ αὗται αἱ διεκβολαὶ τῆς πόλε
tis q̄ ad aqlonē quattuor milia & quingenti
ως αἱ πρὸς βορρᾶν τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι τῷ
menſura. & porte ciuitatis in nominib⁹ tribuū
μέτρῳ. καὶ αἱ πύλαι τῆς πόλεως ἐπ' ὀνόμασιν φυλῶν
iſrael: porte tres ad aqlonē. porta ru
τοῦ ἰσραὴλ, πύλαι τρεῖς πρὸς βορρᾶν. πύλη ῥου
ben vna: & porta iuda vna. & porta leui vna.
βὴν μία, καὶ πύλη ἰούδα μία. καὶ πύλη λευῒ μία.
& q̄ ad orientem q̄ttuor milia & q̄ngēti & por
καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τετρακισχίλιοι καὶ .φ'. καὶ πύ
te tres. porta ioſeph vna: & porta beniamin
λαι τρεῖς. πύλη ἰωσὴφ μία, καὶ πύλη βενιαμεὶν
vna: & porta dan vna. & q̄ ad auſtrū q̄ttuor
μία, καὶ πύλη δὰν μία. καὶ τὰ πρὸς νότον τετρα
milia & quigēti mēſura: porte tres. porta ſyme
κισχίλιοι καὶ .φ'. μέτρῳ, πύλαι τρεῖς. πύλη συμε
on vna: porta iſachar vna: & porta zabulō vna.
ὼν μία, πύλη ἰσάχαρ μία, καὶ πύλη ζαβουλὼν μία,
& q̄ ad mare q̄ttuor milia quingenti
καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν τετρακισχίλιοι πεντακόσιοι
mēſura: porte tres. porta gad vna: & porta
μέτρῳ, πύλαι τρεῖς πύλη γὰδ μία, καὶ πύλη
aſer vna. & porta neptalim vna. circuit⁹ decē & octo
ἀσὴρ μία. καὶ πύλη νεφθαλεὶμ μία. κύκλωμα .ιη.
milia & nomē ciuitatis ex q̄ die
χιλιάδες καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας
fuerit erit nomē eius.
γένηται ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτῆς.

D

Digitized by Google

Incipit Prologus ſancti Hieronymi in Danielem prophetam.

Danielem prophetam iuxta ſeptuaginta interpretes domini ſaluatoris eccleſiæ non legūt: vtentes theodotionis editiõe. Et hoc cur acciderit: neſcio. E Siue enim quia ſermo chaldaicus eſt & quibuſdam ꝓprietatibus a noſtro eloquio diſcrepat: noluerunt ſeptuaginta interpretes eaſdem linguæ lineas in tranſlatione ſeruare. ſiue ſub nomine eorū ab alio neſcio quo non ſatis chaldeā linguam ſciente editus eſt liber: ſiue aliud quid cauſæ extiterit ignorans: hoc vnum affirmare poſſum ꝙ multum a veritate diſcordet: & recto iudicio repudiatus ſit. Sciēdum quippe Danielem maxime & Eſdram hebraicis quidem litteris ſed chaldeo ſermone conſcriptos: & vnam Hieremiæ pericopen Iob quoq̧ cū arabica lingua plurimā habere ſocietatem. Deniq̧ & ego adoleſcētulus poſt Quintiliani & Tullii lectionem ac flores rhetoricos: cum me in linguæ huius piſtrinum recluſiſſem: & multo ſudore multoq̧ tempore vix cepiſſem anhelantia ſtridentiaq̧ verba reſonare: & quaſi ꝑ cryptam ambulans rarum deſuper lumen aſpicerem impegi nouiſſime in Danielem. Et tanto tedio affectus ſum: vt deſperatione ſubita omnem laborem veterem voluerim cõtemnere. Verum adhortante me quodam hebreo & illud mihi crebrius ſua lingua ingerente: labor improbus omnia vincit: qui mihi videbar ſciolus inter hebreos: cepi rurſus diſcipulus eſſe chaldaicus. Et vt verum fatear vſq̧ ad preſentem diem magis poſſum ſermonem chaldaicum legere & intelligere ꝙ ſonare. Hæc idcirco refero vt difficultatem vobis Danielis oſtenderem: quæ apud hebreos nec ſuſannæ habet hiſtoriam: nec hymnum trium puerorum: nec belis draconiſq̧ fabulas: quas nos (quia in toto orbe diſperſæ ſunt) verū anteposito eaſq̧ iugulante ſubiecimus: ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncaſſe. Audiui ego quendam de præceptoribus iudeorum cū ſuſannæ derideret hiſtoriam & a græco neſcio quo eam diceret eſſe confictam: illud opponere quod origeni quoq̧ africanus oppoſuit: etymologias has apo tu chynu chyſe & apo tu prynu pryſe de græco ſermone deſcendere. Cuius rei nos intelligentiam noſtris hanc poſſumus dare: vt verbi gratia. Dicamus continuo de arbore ilice dixiſſe eum ilico pereas. & a lentiſco in lentem te comminuat angelus: vel non lente pereas. aut lentus id eſt flexibilis ducaris ad mortem: ſiue aliud quid ad arboris nomē cõueniens. Deinde tantum fuiſſe ocii tribus pueris cauillabatur: vt in camino eſtuantis incendii metro luderent: & per ordinem ad laudem dei omnia elementa prouocarent. Aut quod miraculum diuinæq̧ aſpirationis iudicium: vel draconem interfectum offa picis: vel ſacerdotum belis machinas deprehenſas quæ magis prudentia ſolertis viri ꝙ prophetali eſſent ſpiritu perpetrata. Cum vero abacuch veniret & de iudea in chaldeam raptum diſcoforum lectitaret: querebat exemplum vbi legiſſemus in toto veteri teſtamento quenq̧ ſanctorum graui uolaſſe corpore & in puncto horæ tanta terrarum ſpacia tranſiſſe. Cui cum quidam e noſtris ſatis ad loquendum promptulus ezechielem adduxiſſet in medium: & diceret eum de chaldea in iudeam fuiſſe tranſlatum: deriſit hominem: & ex ipſo uolumine demonſtrauit Ezechielem in ſpiritu ſe vidiſſe tranſpoſitum. Deniq̧ & apoſtolum noſtrum videlicet vt eruditum virum & qui legem ab hebreis didiciſſet nõ fuiſſe auſum affirmare ſe raptum in corpore ſed dixiſſe ſiue in corpore ſiue extra corpus: neſcio: deus ſcit. His & talibus argumentis apochryphas in libro eccleſiæ fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudicium derelinquens illud ammoneo non haberi Danielem apud hebreos inter prophetas: ſed inter eos qui haigographa conſcripſerunt. F In tres ſiquidem partes omnis ab eis ſcriptura diuiditur: in legem: in prophetas: & in hagiographa: id eſt in quinq̧ & octo & in vndecim libros: de quo nõ eſt huius temporis diſſerere. Quæ autem ex hoc propheta immo contra hunc librum porphyrius obiiciat: teſtes ſunt methodius: euſebius: & appollinaris: qui multis verſuum milibus eius veſaniæ reſpondentes: neſcio an curioſo lectori ſatiſfecerint. Vnde obſecro vos o paula & euſtochium fundatis pro me ad dominum preces vt ꝙdiu in hoc corpuſculo ſum ſcribam aliquid gratum vobis: vtile eccleſiæ: dignum poſteris. Præſentium quippe iudiciis oblatrantium non ſatis moueor: qui in vtranq̧ partem aut amore labuntur aut odio.

Explicit prologus.

Trāſla. gre. lxx. cū iter. latina.

DANIEL.

ΔΑΝΙΗΛ.

A In āno tertio regni ioachim re-
4.Re. 24.b. Ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας ἰωακεὶμ βα
gis iuda: venit nabuchodonoſor rex
σιλέως ἰούδα, ἦλθεν ναβουχοδονόσωρ βα
babylonis in hieruſalem: & obſidebat e-
σιλεὺς βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπολιόρκει αὐ-
am: & dedit dñs in manu eius ioachim re-
τήν, καὶ ἔδωκεν κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν ἰωακεὶμ βα-
gem iuda & de parte vaſoꝝ dom⁹ dñi: & aſpor-
σιλέα ἰούδα καὶ ἀπὸ μέρους τῶν σκευῶν οἴκου κυ͞, καὶ ἀνή
tauit ea in terrā ſennaar dom⁹ dei ſui: &
νεγκεν αὐτὰ εἰς γῆν σενναὰρ οἴκου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ
vaſa intulit in domū theſauri dei ſui. & ait
σκεύη εἰσήνεγκεν εἰς τὸν οἶκον θησαυροῦ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. καὶ εἶπεν
rex aſphanez ꝓncipi eunuchoꝝ ſuoꝝ: vt itroduceret
ὁ βασιλεὺς τῷ ἀσφανὲζ τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ, εἰσαγαγεῖν

Trāſla. B. Hie.

Incipit Daniel propheta. Capitulum. 1.

Anno tertio regni ioachim regis iuda venit nabuchodonoſor rex babylonis hieruſalē & obſedit eam: & tradidit dominus in manu eius ioachim regem iude: & partē vaſorū domus dei & aſportauit ea in terrā ſennaar in domū dei ſui: & vaſa intulit in domum theſauri dei ſui. Et ait rex aſſenez ꝑpoſito eunuchorū: vt itroduceret

Tex. heb. Dani. j.

בשנת שלוש למלכות יהויקים
מלך יהודה בא נבוכדנאצר מלך
בבל ירושלם ויצר עליה ׃ ויתן
אדני בידו את יהויקים מלך יהודה
ומקצת כלי בית האלהים ויביאם
ארץ שנער בית אלהיו ואת הכלים
הביא בית אוצר אלהיו ׃ ויאמר
המלך לאשפנז רב סריסיו להביא

Pritiua. heb.

Cap. j.

שנה שלש
בוא
צור נתן
קצה כלה
בוא
בוא אצר
אמר

Digitized by Google

מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וּמִן — מָלַךְ
הַפַּרְתְּמִים: יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם
כָּל מאוּם וְטוֹבֵי מַרְאֶה וּמַשְׂכִּלִים — מוּם רָאָה
בְּכָל חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע — שָׂכַל יָדַע
וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ — בִּין יָדַע
וּלְלַמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים: וַיְמַן — כוּחַ הֵיכַל
לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ מִפַּת — מָנָה
בַּג הַמֶּלֶךְ וּמִיֵּין מִשְׁתָּיו וּלְגַדְּלָם
שָׁנִים שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעַמְדוּ — שָׁתָה
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי — שָׁנָה שָׁלֹשׁ
יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל — קָצָה עָמַד
וַעֲזַרְיָה: וַיָּשֶׂם לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים — פָּנָה הָיָה
שֵׁמוֹת וַיָּשֶׂם לְדָנִיֵּאל בֵּלְטְשַׁאצַּר — שׂוּם שֵׁם
וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ — סָרַס
וְלַעֲזַרְיָה עֲבֵד נְגוֹ: וַיָּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל
לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַתְבַּג — גָּאַל
הַמֶּלֶךְ וּבְיֵין מִשְׁתָּיו וַיְבַקֵּשׁ מִשַּׂר — בָּקַשׁ
הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאָל: וַיִּתֵּן — נָתַן
הָאֱלֹהִים אֶת דָּנִיֵּאל לְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שַׂר הַסָּרִיסִים:
וַיֹּאמֶר שַׂר הַסָּרִיסִים לְדָנִיֵּאל — אָמַר
יָרֵא אֲנִי אֶת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
מִנָּה אֶת מַאֲכַלְכֶם וְאֶת מִשְׁתֵּיכֶם — אָכַל שָׁתָה
אֲשֶׁר לָמָּה יִרְאֶה אֶת פְּנֵיכֶם זֹעֲפִים — רָאָה פָּנָה
מִן הַיְלָדִים אֲשֶׁר כְּגִילְכֶם וְחִיַּבְתֶּם
אֶת רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר דָּנִיֵּאל
אֶל הַמֶּלְצָר אֲשֶׁר מִנָּה שַׂר — לָצַר
הַסָּרִיסִים עַל דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל
וַעֲזַרְיָה: נַס נָא אֶת עֲבָדֶיךָ יָמִים — נָסָה יוֹם
עֲשָׂרָה וְיִתְּנוּ לָנוּ מִן הַזֵּרֹעִים — נָתַן
וְנֹאכְלָה וּמַיִם וְנִשְׁתֶּה: וְיֵרָאוּ לְפָנֶיךָ — אָכַל שָׁתָה
מַרְאֵינוּ וּמַרְאֵה הַיְלָדִים הָאֹכְלִים — רָאָה רָאָה
אֵת פַּתְבַּג הַמֶּלֶךְ וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֵה
עֲשֵׂה עִם עֲבָדֶיךָ: וַיִּשְׁמַע לָהֶם לַדָּבָר — שָׁמַע
הַזֶּה וַיְנַסֵּם יָמִים עֲשָׂרָה: וּמִקְצָת — נָסָה קָצָה
יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה מַרְאֵיהֶם טוֹב

de filiis iſrael & de ſemi-
ne regio: &
tyrannorum pueros in
quibus nulla eſſet
macula: decoros forma
& eruditos
omni ſapientia: cautos
ſcientia & doctos diſci-
plina: & qui poſſent ſta
re in palatio regis:
vt doceret eos lr̃as & lin
guã chaldeorũ. Et cõſti-
tuit eis rex annonã per
ſingulos dies de cibis ſuis
& vino vnde bibebat ip
ſe vt enutriti tribus
annis poſtea ſtarent
in conſpectu regis. Fue
runt ergo inter eos de fi
liis iude: daniel ananias
miſael
& azarias. Et impoſuit
eis ꝓpoſitus eunuchoꝝ
noĩa: danieli balthaſar:
anaie: ſidrac: miſaeli:
miſac:
& azarie abdenago. Pro
poſuit autẽ daniel in
corde ſuo ne polluere-
tur de menſa
regis: neq; de vino pot⁹
eius: & rogauit
eunuchorũ ꝓpoſitũ ne
contaminaretur. Dedit
autem deus danieli gra-
tiam
& miſericordiã in cõſpe-
ctu principis eunuchoꝝ.
Et ait princeps eunu-
chorum ad danielem.
Timeo ego dñm meum
regem qui
conſtituit vobis cibum
& potum:
qui ſi viderit vultus ve-
ſtros macilentiores
pre ceteris adoleſcenti-
bus coeuis vr̃is condẽna
bitis caput meũ regi. Et
dixit daniel
ad malaſar quẽ conſti
tuerat princeps
eunuchorũ ſuper danie
lem ananiam miſaelem
& azariã. Tenta nos ob
ſecro ſeruos tuos diebus
decem: & dentur nobis
legumina
ad veſcendũ: & aqua ad
bibendũ & contemplare
vultus noſtros & vultus
puerorũ qui veſcuntur
cibo regio: & ſicut vi-
deris:
facies cum ſeruis tuis.
Qui audito ſermone
huiuſcemodi: tẽptauit
eos diebus decem. Poſt
dies aũt decẽ apparue
runt vult⁹ eoꝝ meliores

de filijs captiuitatis iſrael ⁊ de ſemi-
ἀπὸ τῶν υἱῶν αἰχμαλωσίας ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρ-
ne regni: ⁊ de tyrannis iuue-
ματος τῆς βασιλείας, καὶ ἀπὸ τῶν φορθομμὶν νεανίσ
nes qb⁹ nõ eſt in eis ois macula: ⁊ pulchros
κους οἷς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς πᾶς μῶμος, καὶ καλοὺς τῇ
aſpectu ⁊ intelligentes in oĩ ſapiã ⁊ ſcientes
ὄψει καὶ συνιέντας ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ γινώσκον
ſciãm ⁊ intelligẽtes prudẽtiã: ⁊ qb⁹ eſt robur
τας γνῶσιν καὶ διανοουμένους φρόνησιν, καὶ οἷς ἐστὶν ἰσχὺς
eis: vt ſtarẽt in domo ĩ ꝯſpectu regis: ⁊
αὐτοῖς, ἑστάναι ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
vt docerẽt eos litteras ⁊ linguã chaldeoꝝ. ⁊
διδάξαι αὐτοὺς γράμματα καὶ γλῶσσαν χαλδαίων. καὶ
cõſtituit eis rex qd̃ diei quotidie
διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἡμέραν
a menſa regis ⁊ a
ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως καὶ ἀπὸ τοῦ
vino potus eius ⁊ nutrire eos ãnos
οἴνου τοῦ πότου αὐτοῦ καὶ θρέψαι αὐτοὺς ἔτη
tres: ⁊ poſt hec ſtare ĩ ꝯſpectu
τρία, καὶ μετὰ ταῦτα στῆναι ἐνώπιον τοῦ
regis. ⁊ fuit in eis de filijs iuda B
βασιλέως. καὶ ἐγένετο ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν υἱῶν ἰούδα
daniel ⁊ ananias ⁊ miſael ⁊ azarias. ⁊ impo
δανιὴλ καὶ ἀνανίας καὶ μισαὴλ καὶ ἀζαρίας. καὶ ἐπέθη
ſuit eis pnceps eunuchoꝝ nomina: daniel bal-
κεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνοῦχος ὀνόματα, τῷ δανιὴλ βαλ
taſar: ⁊ ananie ſidrach: ⁊ miſael miſac:
τάσαρ, καὶ τῷ ἀνανίᾳ σεδράχ, καὶ τῷ μισαὴλ μισάκ,
⁊ azarie abdenago. ⁊ poſuit daniel in
καὶ τῷ ἀζαρίᾳ ἀβδεναγώ. καὶ ἔθετο δανιὴλ ἐπὶ τὴν
cor ſuum: vt non cõtamiaret ĩ menſa re-
καρδίαν αὐτοῦ, ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ ἐν τραπέζῃ τοῦ βα
gis ⁊ in vino potus eius: rogauit
σιλέως καὶ ἐν τῷ οἴνῳ τοῦ πότου αὐτοῦ, ἠξίωσεν τὸν
pncipẽ eunuchoꝝ vt nõ cõtamiaret. ⁊ dedit deus
ἀρχιευνοῦχον ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ. καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τὸν
daniel in miam ⁊ miſationẽ ĩ ꝯſpectu pncipis eunuchoꝝ.
δανιὴλ εἰς ἔλεον καὶ οἰκτιρμὸν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιευνούχου.
⁊ dixit pnceps eunuchoꝝ danieli: timeo ego
καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνοῦχος τῷ δανιήλ, φοβοῦμαι ἐγὼ τὸν
dñz meũ regem q̃ cõſtituit cibũ vr̃m C
κύριόν μου τὸν βασιλέα τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρῶσιν ὑμῶν
⁊ potum vr̃m neqñ videat facies vr̃as
καὶ τὴν πόσιν ὑμῶν μήποτε ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν
triſtes ꝑter pueros coetaneos vr̃os: ⁊
σκυθρωπὰ παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήλικα ὑμῶν, καὶ
cõdemnetis caput meũ regi. ⁊ dixit
καταδικάσητε τὴν κεφαλήν μου τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν
daniel ad malaſar quẽ cõſtituit pnceps eunuchoꝝ ſup
δανιὴλ πρὸς μολσὰρ ὃν κατέστησεν ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐπὶ
daniel ⁊ ananiã ⁊ azariã ⁊ miſael: tenta obſecro
δανιὴλ καὶ ἀνανίαν καὶ ἀζαρίαν καὶ μισαήλ, πείρασον δὴ
ſeruos tuos dies decẽ: ⁊ dent nobis de
τοὺς παῖδάς σου ἡμέρας δέκα, καὶ δότωσαν ἡμῖν ἀπὸ
ſeminibus terre ⁊ comedem⁹: ⁊ aquã bi-
σπερμάτων τῆς γῆς καὶ φαγόμεθα, καὶ ὕδωρ πιό
bem⁹: ⁊ appareant corã te vultus nr̃i
μεθα, καὶ ὀφθήτωσαν ἐνώπιόν σου αἱ εἰδέαι ἡμῶν
⁊ vultus pueroꝝ comedentiũ
καὶ αἱ εἰδέαι τῶν παιδαρίων τῶν ἐσθιόντων τὴν
menſam regis: ⁊ ſicut videris fac
τράπεζαν τοῦ βασιλέως, καὶ καθὼς ἐὰν ἴδῃς ποίη
cũ ſeruis tuis. ⁊ audiuit eum ⁊
σον μετὰ τῶν παίδων σου. καὶ εἰσήκουσεν αὐτὸν καὶ
tentauit eos dies decẽ: ⁊ poſt finem
ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα, καὶ μετὰ τὸ τέλος
decẽ dieꝝ viſi ſunt vult⁹ eoꝝ boni
τῶν δέκα ἡμερῶν ὡράθησαν αἱ εἰδέαι αὐτῶν ἀγαθαὶ
καὶ D

Digitized by Google

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

ⲧ fortes carnib⁹ ſup oēs pueros
καὶ ἰσχυραὶ ταῖς σαρξὶν ὑπὲρ πάντα τὰ παιδάρια τὰ
comedētes menſam regis. ⲧ fuit ma=
ἐσθίοντα τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως. καὶ ἐγένετο μελ
laſſar auferens prādiū eoꝝ ⲧ vinū po
σὰρ ἀναιρούμενος τὸ δεῖπνον αὐτῶν καὶ τὸν οἶνον τοῦ πό
culi eoꝝ. ⲧ dabat eis ſemina q̄tuor
ματος αὐτῶν. καὶ ἐδίδου αὐτοῖς σπέρματα τοῖς τέσσαρ
pueris. ⲧ dedit eis deus intellectū ⲧ
σιν παιδαρίοις. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς σύνεσιν καὶ
prudētiā in oī litteratura ⲧ ſapiā. ⲧ daniel intel
φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ καὶ σοφίᾳ. καὶ δανιὴλ συ
lexit in oī viſione ⲧ ſomnijs. ⲧ factū eſt poſt
νῆκεν ἐν πάσῃ ὁράσει καὶ ἐνυπνίοις. καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ
finē dieꝝ q̄s dixit rex vt introducerēt ip=
τέλος τῶν ἡμερῶν ὧν εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰσαγαγεῖν αὐ
ſi: introduxit eos pnceps eunuchoꝝ i ꝯſpectū na
τούς, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐναντίον να
buchodonoſor: ⲧ locutus ē cū eis rex:
βουχοδονόσωρ, καὶ ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν ὁ βασιλεύς,
ⲧ nō īuēti ſunt ex oibus eis ſimiles daniel ⲧ
καὶ οὐχ εὑρέθησαν ἐκ πάντων αὐτῶν ὅμοιοι δανιὴλ καὶ
ananie ⲧ miſael ⲧ azarie. ⲧ ſteteſt icōſpectu
ἀνανίᾳ καὶ μισαὴλ καὶ ἀζαρίᾳ. καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ
regis. ⲧ in omni verbo ſapientie ⲧ ſcientie
βασιλέως. καὶ ἐν παντὶ ῥήματι σοφίας καὶ ἐπιστήμης
q̄cūq3 q̄ſiuit ab eis rex: īuenit eos de=
ὅσα ἐζήτησεν παρ᾽ αὐτῶν ὁ βασιλεύς, εὗρεν αὐτοὺς δε
cuplicatos ꝑter oēs incātatores ⲧ
καπλασίονας παρὰ πάντας τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς
magos exītes in regno eius. ⲧ fuit
μάγους τοὺς ὄντας ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο
daniel vſq3 ad annū pmū cyri regis.
δανιὴλ ἕως ἔτους α. κύρου τοῦ βασιλέως. Ca. 2.

In anno ſecundo regni nabu=
Ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας ναβου=
chodonoſor ſomniauit nabuchodonoſor ſomniū ⲧ
χοδονόσωρ ἐνυπνιάσθη ναβουχοδονόσωρ ἐνύπνιον, καὶ
ſtupefact⁹ ē ſpūs eius: ⲧ ſomniū eius fuit ab
ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ᾽
eo. ⲧ dixit rex vt vocarēt incantatores
αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς καλέσαι τοὺς ἐπαοιδοὺς
ⲧ magos ⲧ maleficos ⲧ chalde=
καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς φαρμακοὺς καὶ τοὺς χαλδαί
os: vt ānūciarēt regi ſomnia eius. ⲧ vene
ους, τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ. καὶ ἦλ
rūt ⲧ ſteterūt in ꝯſpectu regis. ⲧ dixit eis
θον καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπεν αὐτοῖς
rex: ſomniaui ⲧ ſtupefactus ē ſpūs meus
ὁ βασιλεύς, ἐνυπνιάσθην καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου τοῦ
vt ſcirē ſomniū: ⲧ locuti ſunt chaldei re=
γνῶναι τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἐλάλησαν οἱ χαλδαῖοι τῷ βα
gi ſyriace ⲧ dixerūt: rex in ſecula viue.
σιλεῖ συριστὶ καὶ εἶπαν, βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.
tu dic ſomniū ſeruis tuis. ⲧ cōiecturā eius
σὺ εἰπὲ τὸ ἐνύπνιον τοῖς παισίν σου. καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ
annūciabimus. ⲧ rūdit rex ⲧ dixit
ἀναγγελοῦμεν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τοῖς
chaldeis: ſmo a me receſſit: ſi igit nō notū fece
χαλδαίοις, ὁ λόγος ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀπέστη. ἐὰν οὖν μὴ γνωρίση
ritis mihi ſomniū ⲧ ꝯiecturā eius: in interi
τέ μοι τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, εἰς ἀπώ
tum eritis. ⲧ dom⁹ vře diripientur. ſi āt ſōni
λειαν ἔσεσθε. καὶ οἱ οἶκοι ὑμῶν διαρπαγήσονται. ἐὰν δὲ τὸ ἐνύ
um ⲧ cōiecturā ei⁹ notū feceritis mihi: dona ⲧ
πνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ γνωρίσητέ μοι, δόματα καὶ
munera ⲧ honorē multū accipietis a me. verūtñ ſom
δωρεὰς καὶ τιμὴν πολλὴν λήψεσθε παρ᾽ ἐμοῦ. πλὴν τὸ ἐνύ
nium ⲧ cōiecturā eius ānūciate mihi. ⲧ rūderūt
πνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγείλατέ μοι. καὶ ἀπεκρίθη
ſecundo ⲧ dixerūt: rex dicat ſomniū
σαν δεύτερον καὶ εἶπαν, ὁ βασιλεὺς εἰπάτω τὸ ἐνύπνιον

Trāſla.B.Hie.

et corpulentiores pre omnibus pueris qui veſcebantur cibo regio. Porro malaſſar tollebat cibaria & vinum potus eorum: dabatq3 eis legumina. Pueris autem his dedit deus ſcientiam & diſciplinam in omni libro & ſapiētia: danieli autē intelligentiā omniū viſionū & ſomnioꝝ. Cōpletis itaq3 dieb⁹ poſt q̄s dixerat rex vt introducerētur. Introduxit eos prepoſit⁹ eunuchorū in cōſpectu nabuchodonoſor. Cūq3 eis locut⁹ fuiſſet rex: nō ſunt inuēti tales de vniuerſis vt daniel ananias miſahel & azarias. Et ſteterūt in cōſpectu regis: & omē verbū ſapiētie & intellect⁹ qđ ſciſcitatus eſt ab eis rex: inuenit in eis decuplum ſup cunctos ariolos & magos qui erāt in vniuerſo regno ei⁹. Fuit aūt daniel vſq3 ad annū primum cyri regis. 2.

In anno ſecundo regni nabuchodonoſor: vidit nabuchodonoſor ſomniū & cōterritus eſt ſpūs eius: & ſomniū eius fugit ab eo. Precepit autem rex vt cōuocarētur arioli & magi & malefici & chaldei: vt indicarent regi ſomnia ſua. Qui cum veniſſent ſteterunt corā rege: & dixit ad eos rex. Vidi ſomnium: & mente confuſus ignoro quid viderim. Reſponderuntq3 chaldei regi ſyriace. Rex in ſempiternū viue. Dic ſomniū ſeruis tuis: & interp̄tationē eius indicabim⁹. Et rñdens rex ait chaldeis. Sermo receſſit a me. Niſi indicaueritis mihi ſomniū & cōiecturā eius: peribitis vos: & domus veſtre publicabuntur. Si aūt ſomniū & cōiecturā eius narraueritis: premia & dona & honorem multū accipietis a me. Somniū igitur & interpretationē eius indicate mihi. Rñderūt ſcđo atq3 dixerunt. Rex ſomniū

Tex.heb.Dani.ij. | Pritiua.heb.

ובריאי בשר מן כל הילדים — ברא
האכלים את פת בג המלך׃ ויהי — היה
המלצר נשא את פת בגם ויין
משתיהם ונתן להם זרענים׃ — שתה
והילדים האלה ארבעתם נתן — רבע
להם האלהים מדע והשכל בכל — ידע שכל
ספר וחכמה ודניאל הבין בכל חזון — בין חזה
וחלמות׃ ולמקצת הימים אשר
אמר המלך להביאם ויביאם שר — בוא
הסריסים לפני נבכדנאצר׃ וידבר — סרס פנה
אתם המלך ולא נמצא מכלם — דבר מצא
כדניאל חנניה מישאל ועזריה
ויעמדו לפני המלך׃ וכל דבר חכמת — עמד
בינה אשר בקש מהם המלך
וימצאם עשר ידות על כל החרטמים
האשפים אשר בכל מלכותו׃ ויהי — היה
דניאל עד שנת אחת לכורש המלך׃ — שנה
ובשנת שתים למלכות — Cap. ij.
נבכדנאצר חלם נבכדנאצר
חלמות ותתפעם רוחו ושנתו — פעם שנה
נהיתה עליו׃ ויאמר המלך לקרא — היה אמר
לחרטמים ולאשפים ולמכשפים — כשף
ולכשדים להגיד למלך חלמתיו — נגד
ויבאו ויעמדו לפני המלך׃ ויאמר — בוא
להם המלך חלום חלמתי ותפעם — חלם פעם
רוחי לדעת את החלום׃ וידברו — ידע דבר
הכשדים למלך ארמית מלכא
לעלמין חיי אמר חלמא לעבדיך — חיה
ופשרא נחוא׃ ענה מלכא ואמר — חוה
לכשדאי מלתא מני אזדא הן לא — מלל
תהודענני חלמא ופשרה הדמין — ידע
תתעבדון ובתיכון נולי יתשמון׃ — עבד בית
והן חלמא ופשרה תהחון מתנן — שום תוה
ונבזבה ויקר שגיא תקבלון מן — נתן
קדמי להן חלמא ופשרה החוני׃ — קבל
ענו תנינות ואמרין מלכא חלמא — ענה

Digitized by Google

יאמר לעבדוהי ופשרה נהחוה׃ ענה אמר
מלכא ואמר מן יציב ידע אנה די יצב
עדנא אתון זבנין כל קבל די
חזיתון די אזדא מני מלתא׃ די הן חזה
חלמא לא תהודעונני חדה היא ידע
דתכון ומלה כדבה ושחיתה דת מלל
הזדמנתון למאמר קדמי עד די עדנא שחת זמן
ישתנא להן חלמא אמרו לי ואנדע אמר שנה
די פשרה תהחונני׃ ענו כשדיא ידע
קדם מלכא ואמרין לא איתי אנש ענה
על יבשתא די מלת מלכא יוכל יכל
להחויה כל קבל די כל מלך רב חוה
ושליט מלה כדנה לא שאל לכל שלט
חרטם ואשף וכשדי׃ ומלתא די
מלכא שאל יקירה ואחרן לא יקר
איתי די יחונה קדם מלכא להן חוה
אלהין די מדרהון עם בשרא לא דור
איתוהי׃ כל קבל דנא מלכא בנס
וקצף שגיא ואמר להובדה לכל שגא אבד
חכימי בבל׃ ודתא נפקת וחכימיא חכם
מתקטלין ובעו דניאל וחברוהי קטל בעה
להתקטלה׃ באדין דניאל התיב תוב
עטא וטעם לאריוך רב טבחיא די יעט
מלכא די נפק לקטלא לחכימי
בבל׃ ענה ואמר לאריוך שליטא שלט
די מלכא על מה דתא מהחצפה חצף
מן קדם מלכא אדין מלתא הודע מלל ידע
אריוך לדניאל׃ ודניאל על ובעה עלל
מן מלכא די זמן ינתן לה ופשרא נתן
להחויה למלכא׃ אדין דניאל חוה
לביתה אזל ולחנניה מישאל
ועזריה חברוהי מלתא הודע׃
ורחמין למבעא מן קדם אלה שמיא בעה
על רזא דנה די לא יהובדון אבד
דניאל וחברוהי עם שאר חכימי
בבל׃ אדין לדניאל בחזוא די חזה

dicat ſeruis ſuis: & inter
p̃tationẽ ei⁹ indicabim⁹.
Reſponditq́ꝫ rex & ait.
Certe noui φ
tempus redimitis:
ſcientes φ receſſerit a
me ſermo. Si ergo
ſomniũ non indicaueri
tis mihi: vna eſt de
vobis ſentẽtia φ interp̃=
tationẽ quoq́ꝫ fallacẽ &
deceptione plenã cõpo=
ſueritis: vt loq̃mini mihi
donec tẽpus p̃tranſeat.
Sõniũ itaq́ꝫ dicite mihi
vt ſciã φ interp̃tationẽ
quoq́ꝫ ei⁹ verã loq̃mini.
Rñdentes ergo chaldei
corã rege dixerũt. Non
eſt homo ſup terrã qui
ſermonẽ tuũ rex poſſit
implere: ſed neq́ꝫ regũ
quiſq̃ꝫ magnus
& potens verbũ huiuſ=
cemodi ſciſcitatur ab oĩ
ariolo & mago & chal=
deo. Sermo enim quẽ tu
queris rex grauis ẽ: nec
repietur quiſq̃ꝫ q indicet
illum in cõſpectu regis:
exceptis diis quorũ nõ
eſt cum hoĩbus cõuerſa
tio. Quo audito rex in
furore
& in ira magna p̃cepit
vt perirent omnes
ſapientes babylonis. Et
egreſſa ſententia ſapiẽ
tes interficiebãtur: q̃re=
baturq́ꝫ daniel & ſocii ei⁹
vt perirẽt. Tunc daniel
requiſiuit de
lege atq́ꝫ ſentẽtia ab ari=
och principe militie
regis: qui egreſſus fue=
rat ad interficiẽdos ſapiẽ
tes babylonis. Et inter
rogauit eum qui a rege
poteſtatẽ accepat. Quã
ob cauſam tam crudelis
ſententia a facie regis
eſſet egreſſa. Cum ergo
rem idicaſſet arioch da
nieli: daniel igreſſus ro
gauit regem vt tẽpus da
ret ſibi ad ſolutionem
indicandam regi. Et in
greſſus eſt
domum ſuam: ananieq́ꝫ
& miſaeli
& azarie ſociis ſuis indi
cauit negocium:
vt q̃reret miſericordiã
a facie dei celi
ſup ſacramento iſto: &
non perirent
daniel & ſocii eius: cũ
ceteris ſapientibus
babylonis. Tunc danieli
myſteriũ per viſionem

ſeruis ſuis ꝛ cõiecturã eius renũcia=
τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγε=
bim⁹. ꝛ reſpondit rex ꝛ dixit chal
λοῦμεν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τοῖς χαλ
deis: in veritate ſcio ego φ tp̃s vos redimi=
δαίοις, ἐπ' ἀληθείας οἶδα ἐγὼ ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγορά=
tis qꝛ videtis qꝺ diſceſſit a me verbũ. ſi
ζετε καθότι εἴδετε ὅτι ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα. ἐὰν
igit ſomniũ non renũciaueritis mihi: ſcio φ verbũ
οὖν τὸ ἐνύπνιον μὴ ἀναγγείλητέ μοι, οἶδα ὅτι ῥῆμα
mendax ꝛ corruptũ cõpoſuiſtis vt dicatis corã me:
ψευδὲς καὶ διεφθαρμένον συνέθεσθε εἰπεῖν ἐνώπιόν μου,
donec tp̃s p̃tereat ſomniũ meũ dicite mihi:
ἕως οὗ ὁ καιρὸς παρέλθῃ τὸ ἐνύπνιόν μου εἴπατέ μοι,
ꝛ ſciam qꝛ ꝛ cõiecturã eius renũciabi=
καὶ γνώσομαι ὅτι καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ=
tis mihi. reſponderũt iterũ chaldei ĩ cõſpectu
τέ μοι. ἀπεκρίθησαν πάλιν οἱ χαλδαῖοι ἐνώπιον τοῦ
regis ꝛ dicunt: nõ eſt homo in
βασιλέως καὶ λέγουσιν, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς
arida: q poſſit verbũ regis notũ
ξηρᾶς, ὅστις δυνήσεται τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως γνωρί=
facere: qꝛ oĩs rex magn⁹ ꝛ p̃nceps: verbũ
σαι, καθότι πᾶς βασιλεὺς μέγας καὶ ἄρχων, ῥῆμα
tale non iterrogat icantatorẽ magũ chaldeum: qꝛ
τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ ἐπαοιδὸν μάγον χαλδαῖον, ὅτι
ſermo quẽ rex iterrogat grauis: ꝛ alius
ὁ λόγος ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ βαρύς, καὶ ἕτερος
nõ eſt q renũciet eum coram rege:
οὐκ ἔστιν ὃς ἀναγγελεῖ αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως,
qꝛ niſi dii q̃ꝝ nõ eſt hĩtatio cũ oĩ car
ὅτι ἀλλ' ἢ θεοὶ ὧν οὐκ ἔστιν ἡ κατοικία μετὰ πάσης σαρ
ne. tũc rex in furore ꝛ ira multa dixit:
κός. τότε ὁ βασιλεὺς ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ πολλῇ εἶπεν,
p̃dere oẽs ſapientes babylonis. ꝛ
ἀπολέσαι πάντας τοὺς σοφοὺς βαβυλῶνος. καὶ τὸ
ſentẽtia egreſſa ẽ ꝛ ſapiẽtes iterficiebant. ꝛ q̃rebat
δόγμα ἐξῆλθεν καὶ οἱ σοφοὶ ἀπεκτείνοντο. καὶ ἐζήτει
daniel ꝛ amicos eius vt iterficeret. tũc dani=
δανιὴλ καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἀνελεῖν. τότε δανι=
el rñdit cõſiliũ ꝛ ſentẽtiã arioch p̃ncipi
ὴλ ἀπεκρίθη βουλὴν καὶ γνώμην τῷ ἀριὼχ τῷ ἀρχιμα=
coq̃ꝝ regis: q egreſſ⁹ eſt vt iterficeret ſapiẽtes
γείρῳ τοῦ βασιλέως, ὃς ἐξῆλθεν ἀνελεῖν τοὺς σοφοὺς
babylonis: ꝛ interrogabat eũ dicens: p̃nceps
βαβυλῶνος, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ λέγων, ἄρχων
regis: p̃ q egreſſa eſt ſentẽtia ĩpudẽs
τοῦ βασιλέως, περὶ τίνος ἐξῆλθεν ἡ γνώμη ἡ ἀναιδὴς
hec a facie regis: notũ fecit aũt ver
αὕτη ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως; ἐγνώρισεν δὲ τὸ ῥῆ=
bũ arioch daniel: ꝛ daniel igreſſ⁹ ẽ ꝛ roga
μα ἀριὼχ τῷ δανιήλ, καὶ δανιὴλ εἰσῆλθεν καὶ ἠξίω=
uit regem vt tp̃s daret ſibi: ꝛ
σεν τὸν βασιλέα ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ, καὶ τὴν
cõiecturã eius ãnunciaret regi. ꝛ igreſſ⁹
σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγείλῃ τῷ βασιλεῖ. καὶ εἰσῆλ=
eſt daniel in domũ ſuam: ꝛ ananie ꝛ
θεν δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τῷ ἀνανίᾳ καὶ
miſael ꝛ azarie amicis ſuis ver=
τῷ μισαὴλ καὶ τῷ ἀζαρίᾳ τοῖς φίλοις αὐτοῦ τὸ ῥῆ=
bũ notũ fecit ꝛ miſerationes q̃rebãt a deo
μα ἐγνώρισεν καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν παρὰ τοῦ θεοῦ
celi ſup myſterio hoc: vt non
τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπως ἂν μὴ
perirent daniel ꝛ amici eius cũ reli=
ἀπόλωνται δανιὴλ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπι=
quis ſapiẽtib⁹ babylonis. tunc danieli in viſione
λοίπων σοφῶν βαβυλῶνος. τότε δανιὴλ ἐν ὁράματι

C

Digitized by Google

noctis myſteriū reuelatū eſt. ⁊ bñdixit deū
νυκτὸς τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη. καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν
celi daniel. ⁊ dixit: ſit nomē dei be
τοῦ οὐρανοῦ δανιήλ. καὶ εἶπεν, εἴη τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ εὐ
nedictū a ſeclo ⁊ vſqꝫ in ſeculū: qꝛ
λογημένον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἡ
ſapiā ⁊ intellectus ⁊ fortitudo eius eſt ⁊ ipſe
σοφία καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐστι καὶ αὐτὸς
mutat. tpa ⁊ annos. cōſtituit reges ⁊ trāſ
ἀλλοιοῖ καιροὺς καὶ χρόνους. καθιστᾷ βασιλεῖς καὶ με
fert: dans ſapiam ſapiētib⁹ ⁊ prudentiā: ſci
θιστᾷ, διδοὺς σοφίαν τοῖς σοφοῖς καὶ φρόνησιν, τοῖς εἰ
ētib⁹ itellectū. ipſe reuelat ꝓfunda ⁊ abſcon-
δόσιν σύνεσιν. αὐτὸς ἀποκαλύπτει βαθέα καὶ ἀπόκρυ
dita ſciens q̄ in tenebris: ⁊ lumen cū eo
φα γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὸ φῶς μετ' αὐτοῦ
eſt. tibi de⁹ pꝛm meoꝝ cōfiteoꝛ ⁊ lau
ἐστιν. σοὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων μου ἐξομολογοῦμαι καὶ αἰ
doqꝫ ſapiam ⁊ virtutē dediſti mihi. ⁊ nota feciſti
νῶ, ὅτι σοφίαν καὶ δύναμιν ἔδωκάς μοι. καὶ ἐγνώρισάς
mihi q̄ rogaui a te. ⁊ verbū regis
μοι ἃ ἠξιωσάμην παρὰ σοῦ. καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέ
notū feciſti mihi. ⁊ venit daniel ad arioch quē cō
ως ἐγνώρισάς μοι. καὶ ἦλθε δανιὴλ πρὸς ἀριὼχ ὃν κα

D

cōſtituit rex vt perderet ſapiētes babylo-
τέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀπολέσαι τοὺς σοφοὺς βαβυλῶ-
nis ⁊ dixit ei: ſapientes babylonis ne per-
νος καὶ εἶπεν αὐτῷ, τοὺς σοφοὺς βαβυλῶνος μὴ ἀπο
das: introduc āt me i cōſpectū regis: ⁊
λέσῃς, εἰσάγαγε δέ με ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
cōiecturā regi annūciabo. tunc arioch in
τὴν σύγκρισιν τῷ βασιλεῖ ἀναγγελῶ. τότε ἀριὼχ ἐν
feſtinatiōe introduxit daniel i cōſpectu regis
σπουδῇ εἰσήγαγε τὸν δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως
⁊ dixit ei: inueni viꝝ ex filijs capti
καὶ εἶπεν αὐτῷ, εὕρηκα ἄνδρα ἐκ τῶν υἱῶν τῆς αἰχ-
uitatis iudee: qui cōiecturā regi
μαλωσίας τῆς ἰουδαίας, ὅστις τὸ σύγκριμα τῷ βασι
annūciabit. ⁊ rñdit rex ⁊ dixit
λεῖ ἀναγγελεῖ. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε τῷ
danieli cui⁹ nomē baltaſar. ſi potes mihi renū
δανιήλ οὗ τὸ ὄνομα βαλτασάρ. εἰ δύνασαί μοι ἀναγ
ciare ſomniū qđ vidi ⁊ cōiecturā eius: ⁊
γεῖλαι τὸ ἐνύπνιον ὃ εἶδον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, καὶ
reſpondit daniel corā rege ⁊ ait:
ἀπεκρίθη δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ εἶπε,
myſteriū qđ rex interrogat: non eſt ſapiētiū
τὸ μυστήριον ὃ ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, οὐκ ἔστι σοφῶν
magoꝝ icantatoꝝ aruſpicū annūciare regi:
μάγων ἐπαοιδῶν γαζαρηνῶν ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ,
ſed eſt de⁹ in celo reuelans myſteria. ⁊
ἀλλ' ἔστι θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀποκαλύπτων μυστήρια. καὶ
nota fecit regi nabuchodonoſoꝛ q̄ opꝫ
ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονόσωρ ἃ δεῖ
fieri i nouiſſimis diebus. ſomniū tuū ⁊
γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. τὸ ἐνύπνιόν σου καὶ
viſiones capitis tui in cubili tuo
αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου τοῦ
hoc eſt. tu rex cogitationes tue in cu-
τό ἐστιν. σὺ βασιλεῦ οἱ διαλογισμοί σου ἐπὶ τῆς κοί
bili tuo aſcenderūt: qđ opꝫ fieri poſt hec:
της σου ἀνέβησαν, τί δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα,
⁊ reuelans myſteria nota fecit tibi q̄ opꝫ
καὶ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἐγνώρισέ σοι ἃ δεῖ
fieri. ⁊ mihi nō
γενέσθαι. καὶ ἐμοὶ οὐκ

E

nocte reuelatum eſt. Et benedixit daniel deū celi: & locutus ait. Sit nomen dei benedictum a ſeculo & vſqꝫ in ſeculū: quia ſapientia & fortitudo eius ſunt: & ipſe mutat tēpora & etates. Transfert regna atqꝫ conſtituit: dat ſapientiam ſapiētibus: & ſcientiam intelligentib⁹ diſciplinā. Ipſe reuelat ꝓfunda & abſcondita: & nouit in tenebris conſtituta: & lux cum eo eſt. Tibi deus patrū noſtrorū cōfiteor: teqꝫ laudo: quia ſapientiā & fortitudinem dediſti mihi: & nunc oſtendiſti mihi que rogauimus te: quia ſermonem regis aperuiſti nobis. Poſt hec daniel ingreſſus ad arioch quē cōſtituerat rex vt perderet ſapientes babylonis: ſic ei locutus eſt. Sapiētes babylonis ne perdas. Introduc me in cōſpectu regis: & ſolutionem regi narrabo. Tūc arioch feſtinus introduxit danielem ad regem: & dixit ei. Inueni hominē de filiis tranſmigrationis iude qui ſolutionem regi annunciet. Reſpondit rex & dixit danieli cuius nomen erat balthaſar. Putas ne vere potes mihi indicare ſomnium qđ vidi: & interpretationē eius? Et rñdens daniel corā rege ait. Myſteriū quod rex interrogat ſapientes magi & arioli & aruſpices nequeūt indicare regi: ſed eſt deus in celo reuelās myſteria qui indicauit tibi rex nabuchodonoſor q̄ ventura ſunt in nouiſſimis tēporibus. Sōniū tuū & viſiones capitis tui in cubili tuo huiuſcemodi ſunt. Tu rex cogitare cepiſti in ſtratu tuo quid eſſet futurum poſt hec: & qui reuelat myſteria oſtendit tibi que ventura ſunt. Mihi quoqꝫ

ליליא רזא גלי אדין דניאל ברך — גלה
לאלה שמיא׃ ענה דניאל ואמר
להוא שמיה די אלהא מברך מן — הוה ברך
עלמא ועד עלמא די חכמתא
וגבורתא די ליה היא׃ והוא מהשנא — גבר שנה
עדניא וזמניא מהעדה מלכין — עדה
ומהקים מלכין יהב חכמתא — קום
לחכימין ומנדעא לידעי בינה׃ — ידע
הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע — עמק סתר
מה בחשוכא ונהורה עמה שרא׃ — חשך נהר
לך אלה אבהתי מהודא ומשבח — אב ידה
אנה די חכמתא וגבורתא יהבת — שבח
לי וכען הודעתני די בעינא מנך — גבר
די מלת מלכא הודעתנא׃ כל קבל — ידע בעה
דנה דניאל על על אריוך די מני — מלל
מלכא להובדה לחכימי בבל אזל — על מנה
וכן אמר ליה לחכימי בבל אל — אבד חכם
תהובד העלני קדם מלכא ופשרא
למלכא אחוא׃ אדין אריוך — על
בהתבהלה הנעל לדניאל קדם — חוה
מלכא וכן אמר ליה די השכחת — בהל על
גבר די מבני גלותא די יהוד די — שכח
פשרא למלכא יהודע׃ ענה מלכא — גלה יהד
ואמר לדניאל די שמיה בלטשאצר — ידע
האיתיך כהל להודעתני חלמא
די חזית ופשרה׃ ענה דניאל קדם — חזה
מלכא ואמר רזא די מלכא שאל — רזה
לא חכימין אשפין חרטמין גזרין
יכלין להחויה למלכא׃ ברם איתי — חוה
אלה בשמיא גלא רזין והודע
למלכא נבוכדנאצר מה די להוא
באחרית יומיא חלמך וחזוי ראשך — הוה
על משכבך דנה הוא׃ אנתה מלכא — חזה
רעיוניך על משכבך סליקו מה די — שכב
להוא אחרי דנה וגלא רזיא — רעה סלק
הודעך מה די להוא׃ ואנה לא — ידע

Digitized by Google

בחכמה די איתי בי מן כל חייא רזא חיה
דנה גלי לי להן על דברת די גלה
פשרא למלכא יהודעון ורעיוני ידע
לבבך תנדע: אנתה מלכא חזה ידע
הוית ואלו צלם חד שגיא צלמא הוה
דכן רב וזיוה יתיר קאם לקבלך יתר קום
ורוה דחיל: הוא צלמא ראשה די דחל
דהב טב חדוהי ודרעוהי די כסף טוב חדה
מעוהי וירכתה די נחש: שקוהי מעה שוק
די פרזל רגלוהי מנהון די פרזל מן
ומנהון די חסף: חזה הוית עד די
התגזרת אבן די לא בידין ומחת גזר יד
לצלמא על רגלוהי די פרזלא מחא
וחספא והדקת המון: באדין דקו דקק הם
כחדה פרזלא חספא נחשא כספא
ודהבא והוו כעור מן אדרי קיט הוה
ונשא המון רוחא וכל אתר לא
השתכח להון ואבנא די מחת שכח מחא
לצלמא הות לטור רב ומלאת כל
ארעא: דנה חלמא ופשרה נאמר אמר
קדם מלכא: אנתה מלכא מלך
מלכיא די אלה שמיא מלכותא
חסנא ותקפא ויקרא יהב לך: ובכל
די דארין בני אנשא חיות ברא דור חיה
ועוף שמיא יהב בידך והשלטך שלט
בכלהון אנתה הוא רישה די ראש
דהבא: ובתרך תקום מלכו אחרי קום
ארעא מנך ומלכו תליתיא אחרי תלת
די נחשא די תשלט בכל ארעא:
ומלכו רביעיא תהוה תקיפא רבע תקה
כפרזלא כל קבל די פרזלא מהדק תקף דקק
וחשל כלא וכפרזלא די מרעע כל רעע
אלין תדק ותרע: ודי חזיתה רגליא חזה
ואצבעתא מנהון חסף די פחר צבע
ומנהון פרזל מלכו פלינה תהוא פלג הוה
ומן נצבתא די פרזלא להוה בה

in ſapientia que eſt in me plus ꝙ in cūctis viuētib⁹: ſacramentum hoc reuelatum eſt: ſed vt interp̄tatio regi manifeſta fieret: & cogitationes mentis tue ſcires. Tu rex videbas: & ecce quaſi ſtatua vna grandis. Statua illa magna & ſtatura ſublimis ſtabat cōtra te: & intuitus eius erat terribilis. Hui⁹ ſtatue caput ex auro optimo erat: pectus aūt & brachia de argēto: porro venter & femora ex ere: tibie aūt ferree: pedum quedam pars erat ferrea quedam autem fictilia. Videbas ita donec abſciſſus eſt lapis ſine manibus: & percuſſit ſtatuam in pedibus eius ferreis et fictilibus & cōminuit eos. Tunc cōtrita ſunt pariter ferrū: teſta: es: argentum: & aurū: & redacta quaſi in fauillam eſtiue aree que rapta ſunt vento: nulluſq; locus inuētus eſt eis. Lapis autem qui percuſſerat ſtatuā factus eſt mons magnus: & ipleuit vniuerſam terrā. Hoc eſt ſōniū: interp̄tationē quoq; eius dicemus coram te rex. Tu rex regū es: & deus celi regnum & fortitudinē & imperiū & gloriam dedit tibi: & oīa in quibus habitant filii hoīm: & beſtie agri volucres quoq; celi dedit in manu tua: & ſub ditione tua vniuerſa cōſtituit. Tu es ergo caput aureum. Et poſt te conſurget regnum aliud minus te: & regnū tertium aliud ereum quod imperabit vniuerſe terre. et regnum quartū erit velut ferreum. Quomodo ferrum cōminuit & domat oīa: ſic cōminuet & cōteret oīa hec. Porro qa vidiſti pedum & digitoꝝ partem teſteam figuli: & partē ferream: regnū diuiſum erit quod tamē de plantatiōe ferri orietur.

in ſapia exñte in me p̄ter oēs viuētes
ἐν σοφίᾳ τῇ οὔσῃ ἐν ἐμοὶ παρὰ πάντας τοὺς ζῶντας τὸ
myſteriū hoc reuelatum ē: ſed ideo vt
μυστήριον τοῦτο ἀπεκαλύφθη, ἀλλ᾽ ἕνεκεν τοῦ τὴν
cōiecturā regi manifeſtaret: vt cogitatio-
σύγκρισιν τῷ βασιλεῖ γνωρίσαι, ἵνα τοὺς διαλογισ-
nes cordis tui ſcias. tu rex videbas: &
μοὺς τῆς καρδίας σου γνῷς. σὺ βασιλεῦ ἐθεώρεις, καὶ
ecce imago vna multa: imago illa magna. & fa-
ἰδοὺ εἰκὼν μία πολλή, ἡ εἰκὼν ἐκείνη μεγάλη. καὶ ἡ πρό-
cies ei⁹ eleuata ſtans a facie tua: &
σοψις αὐτῆς ὑπερφερὴς ἑστῶσα ἀπὸ προσώπου σου, καὶ
uiſio eius terribilis. imago cui⁹ caput auri pu-
ἡ ὅρασις αὐτῆς φοβερά. εἰκὼν ἧς ἡ κεφαλὴ χρυσίου κα-
ri: man⁹ & pectus & brachia eius argē-
θαροῦ, αἱ χεῖρες καὶ τὸ στῆθος καὶ οἱ βραχίονες αὐτῆς ἀργυ-
tea venter & femora erea: tibie ferree:
ροῖ, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοῖ, αἱ κνῆμαι σιδηραῖ, οἱ
pedes pars qdē q̄dā ferrea pars āt q̄dā fictilis: vide-
πόδες μέρος μέν τι σιδηροῦν μέρος δέ τι ὀστράκινον, ἐθεώ-
bas donec abſciſſus ē lapis ex mōte ſine manib⁹. & p̄cuſ-
ρεις ἕως ἀπετμήθη λίθος ἐξ ὄρους ἄνευ χειρῶν. καὶ ἐπά-
ſit imaginē ſup pedes ferreos & fictiles
ταξεν τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας τοὺς σιδηροῦς καὶ ὀστρα-
& cōminuit eos oīno. tunc cōminuti
κίνους καὶ ἐλέπτυνεν αὐτοὺς εἰσάπαξ. τότε ἐλεπτύνθη-
ſūt omnino teſta ferrū es argentū
σαν εἰσάπαξ τὸ ὄστρακον ὁ σίδηρος ὁ χαλκὸς ὁ ἄργυρος ὁ
aurū: & facta ſunt quaſi puluis ab erea eſtiua
χρυσός, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς
& extulit ea multitudo venti: & locus
καὶ ἐξῆρεν αὐτὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος, καὶ τόπος
nō ē inuēt⁹ illis. & lapis q̄ p̄cuſſit imaginē fact⁹ ē
οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγενήθη
in mōtē magnū: & impleuit oēm trā: hoc eſt
εἰς ὄρος μέγα, καὶ ἐπλήρωσεν πᾶσαν τὴν γῆν, τοῦτό ἐστιν τὸ
ſomniū & cōiecturā eius dicem⁹ coram
ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἐροῦμεν ἐνώπιον τοῦ
rege. tu rex rex regum: cui
βασιλέως. σὺ βασιλεῦ βασιλεὺς βασιλέων, ᾧ
deus celi regnū forte & validum & glo-
ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυρὰν καὶ κραταιὰν καὶ ἔντι- F
riam dedit in oī loco in q̄ habitant filii
μον ἔδωκεν ἐν παντὶ τόπῳ ἐν ᾧ κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν
hoīm beſtieq; agri & volatilia celi dedit in
ἀνθρώπων θηρία τε ἀγροῦ καὶ πετεινὰ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν
manu tua & cōſtituit te dn̄m oīm. tu es
τῇ χειρί σου καὶ κατέστησέν σε κύριον πάντων. σὺ εἶ ἡ
caput aureum: & poſt te ſurget regnum
κεφαλὴ ἡ χρυσῆ, καὶ ὀπίσω σου ἀναστήσεται βασιλεία
aliud min⁹ te qd̄ eſt argentū. & regnū tertiū qd̄
ἑτέρα ἥττων σου ἥ ἐστιν ὁ ἄργυρος. καὶ βασιλεία τρίτη ἥ
eſt es qd̄ dn̄abit omni terre. & regnū q̄rtum
ἐστιν ὁ χαλκὸς ἣ κυριεύσει πάσης τῆς γῆς. καὶ βασιλεία τε-
erit fortius q̄ſi ferrum. quēadmodū ferrū
τάρτη ἔσται ἰσχυροτέρα ὡς ὁ σίδηρος. ὃν τρόπον ὁ σίδηρος
cōminuit & domat oīa: ſic cōminuet & do-
λεπτύνει καὶ δαμάζει πάντα, οὕτως λεπτυνεῖ καὶ δα-
mabit. & q: vidiſti pedes & digitos:
μάσει. καὶ ὅτι εἶδες τοὺς πόδας καὶ τοὺς δακτύλους,
partē qdē q̄ndā teſteā partē āt q̄ndā ferream regnū di-
μέρος μέν τι ὀστράκινον μέρος δέ τι σιδηροῦν βασιλεία δι-
uiſum erit & a radice ferrea erit in eo
ῃρημένη ἔσται καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ
quēadmodū vidiſti ferrum mixtum teſte:
ὃν τρόπον εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμεμιγμένον τῷ ὀστρά-
& digiti pedū pars qdē q̄dā ferrea:
κῳ, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μέρος μέν τι σιδηροῦν,
pars āt q̄dā teſtea pars q̄dā regni erit for-
μέρος δέ τι ὀστράκινον μέρος τι τῆς βασιλείας ἔσται ἰσχυ-
tis & ex ea erit cōtritum.
ρὸν καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ἔσται συντριβόμενον.

Digitized by Google

qꝛ vidiſti ferrum mixtum teſte: cōmixt
ὅτι εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμεμιγμένον τῷ ὀστράκῳ, συμμ
erunt in ſemine hoīm: ꝛ nō erunt
γεῖς ἔσονται ἐν σπέρματι ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἔσονται
adherentes hic cum hoc: ſicut ferrū nō
προσκολλώμενοι οὗτος μετὰ τούτου, καθὼς ὁ σίδηρος οὐκ
miſcetur cum teſta. ꝛ in diebus
ἀναμίγνυται μετὰ τοῦ ὀστράκου. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν
regum illoꝝ ſuſcitabit deus celi regnū
βασιλέων ἐκείνων ἀναστήσει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασι-
quod in eternū nō corrumpetur: ꝛ re-
G λείαν ἥτις εἰς τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται, καὶ ἡ βα-
gnum eius pplo alteri nō relinquetur. cōminuet
σιλεία αὐτοῦ λαῷ ἑτέρῳ οὐχ ὑπολειφθήσεται. λεπτυνεῖ
ꝛ ventilabit oīa regna: ꝛ hoc ſuſci-
καὶ λικμήσει πάσας τὰς βασιλείας, καὶ αὐτὴ ἀναστή-
tabit in eternū. queadmodū vidiſti qꝛ de mōte
σεται εἰς τοὺς αἰῶνας. ὃν τρόπον εἶδες ὅτι ἀπὸ ὄρους
abſciſꝰ ē lapis ſine manibꝰ: ꝛ cōminuit teſtam
ἐτμήθη λίθος ἄνευ χειρῶν, καὶ ἐλέπτυνεν τὸ ὄστρακον τὸν
ferrum es argētū auꝝ: deꝰ magnꝰ
σίδηρον τὸν χαλκὸν τὸν ἄργυρον τὸν χρυσόν ὁ θεὸς ὁ μέγας
nota fecit regi q̄ opꝫ fieri poſt hec. ꝛ
ἐγνώρισεν τῷ βασιλεῖ ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. καὶ
verum ſomniū ꝛ fidelis cōiectura eius. tūc
ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ. τό-
rex nabuchodonoſor cecidit in faciem
τε ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσω
ꝛ danielē adorauit: ꝛ munera ꝛ odo-
πον καὶ τῷ δανιὴλ προσεκύνησεν, καὶ μαναὰ καὶ εὐω-
res dixit libare ei. ꝛ reſpondēs rex di-
δίας εἶπεν σπεῖσαι αὐτῷ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶ-
xit daniel: in veritate deꝰ vr ipē eſt deꝰ
πεν τῷ δανιήλ, ἐπ' ἀληθείας ὁ θεὸς ὑμῶν αὐτός ἐστιν θεὸς
deoꝝ ꝛ dn̄s dn̄oꝝ ꝛ rex regum:
θεῶν καὶ κύριος τῶν κυρίων καὶ βασιλεὺς βασιλέων,
ꝛ reuelans myſteria: qꝛ potuiſti reuelare
καὶ ἀποκαλύπτων μυστήρια, ὅτι ἠδυνήθης ἀποκαλύ-
myſteriū hoc. ꝛ magnificauit rex
ψαι τὸ μυστήριον τοῦτο. καὶ ἐμεγάλυνεν ὁ βασιλεὺς
daniel: ꝛ dona magna ꝛ multa dedit ei:
τὸν δανιήλ, καὶ δόματα μεγάλα καὶ πολλὰ ἔδωκεν αὐ-
ꝛ conſtituit eū ſup oī regione baby-
τῷ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης χώρας βαβυ-
3. eo. Gen. 41. lonis ꝛ pncipem ſatrapaꝝ ſup oēs ſapiētes
λῶνος καὶ ἄρχοντα σατραπῶν ἐπὶ πάντας τοὺς σοφοὺς
babylonis. ꝛ daniel poſtulauit a re-
τῆς βαβυλῶνος. καὶ δανιὴλ ᾐτήσατο παρὰ τοῦ βα-
ge: ꝛ cōſtituit ſup opa regiōis baby-
σιλέως, καὶ κατέστησεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας βα-
lonis ſidrach miſac abdenago. ꝛ daniel erat
βυλῶνος τὸν σεδρὰχ μισὰκ ἀβδεναγώ. καὶ δανιὴλ ἦν
in atrio regis.
ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως. Ca. 3.

A Nabuchodonoſor rex fecit imaginē
Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν εἰκόνα
auream. altitudo eiꝰ cubitoꝝ ſexagīta: latitudo eius
χρυσῆν. ὕψος αὐτῆς πηχέων ἑξήκοντα, εὖρος αὐτῆς
cubitoꝝ ſex. ꝛ ſtatuit eam in campo duran
πηχέων ἕξ. καὶ ἔστησεν αὐτὴν ἐν πεδίῳ δεειρᾶ

Secundum quod vidiſti ferrum mixtum teſte ex luto: & digitos pedum ex parte ferreos & ex parte fictiles: ex parte regnū erit ſolidū: & ex parte contritum: quod autem vidiſti ferrum mixtū teſte ex luto: cōmiſcebuntur quidem humano ſemine: ſed nō adherebunt ſibi: ſicuti ferrum miſceri non poteſt teſte. In diebus autem regnorum illorum ſuſcitabit deus celi regnum quod in eternū non diſſipabitur: & regnum eius alteri populo non tradetur. Comminuet aūt & conſumet vniuerſa regna hec: & ipſum ſtabit in eternū. Secūdum quod vidiſti quod de monte abſciſus eſt lapis ſine manibus: & comminuit teſtam & ferrū & es et argentum & aurum: deus magnus oſtendit regi que ventura ſunt poſtea: & verum eſt ſomniū: & fidelis interpretatio eius. Tunc rex nabuchodonoſor cecidit in faciē ſuam: & danielem adorauit: & hoſtias & incēſum precepit vt ſacrificarent ei. Loquēs ergo rex ait danieli. Vere deus veſter deus deorū eſt & dominus regū: & reuelās myſteria: qm̄ tu potuiſti aperire hoc ſacramentū. Tunc rex danielem in ſublime extulit: & munera multa & magna dedit ei. Et cōſtituit eū principem ſup oēs prouincias babylonis: & prefectū & magiſtrū ſup cūctos ſapientes babylonis. Daniel aūt poſtulauit a rege: & cōſtituit ſup opa prouincie babylonis ſidrac miſac & abdenago. Ipſe autem daniel erat in foribus regis. 3.

Nabuchodonoſor rex fecit ſtatuam aureā altitudine cubitorum ſexaginta latitudine cubitorū ſex: & ſtatuit eam in campo duran

כל קבל די חזיתה פרזלא מערב — ערב
בחסף טינא׃ ואצבעת רגליא
מנהון פרזל ומנהון חסף, מן קצת — קצה
מלכותא תהוא תקיפה ומנה — תקף
תהוא תבירה׃ ודי חזית פרזלא — תבר
מערב בחסף טינא, מתערבין
להון בזרע אנשא, ולא להון דבקין
דנה עם דנה, הא כדי פרזלא
לא מתערב עם חספא׃ וביומיהון
די מלכיא אנון יקים אלה שמיא — קום
מלכו די לעלמין לא תתחבל, — חבל
ומלכותא לעם אחרן לא תשתבק, — שבק
תדיק ותסיף כל אלין מלכותא, — סוף
והיא תקום לעלמיא׃ כל קבל די — קום
חזיתא די מטורא אתגזרת אבן — גזר
די לא בידין והדקת פרזלא נחשא — דקק
חספא כספא ודהבא, אלה רב
הודע למלכא מה די להוא אחרי — ידע הוה
דנא, ויציב חלמא ומהימן פשרה׃ — יצב
באדין מלכא נבוכדנצר נפל
על אנפוהי ולדניאל סגיד, ומנחה — סגד
ונחוחין אמר לנסכה לה׃ ענה — נסך
מלכא לדניאל ואמר, מן קשט די
אלהכון הוא אלה אלהין ומרא
מלכין וגלה רזין, די יכלת למגלא — רזה גלה
רזא דנה׃ אדין מלכא לדניאל
רבי, ומתנן רברבן שגיאן יהב — רבב נתן
לה, והשלטה על כל מדינת בבל, — רבב שגא
ורב סגנין על כל חכימי בבל׃ — שלט מחן
ודניאל בעא מן מלכא ומני על — חכם בעה
עבידתא די מדינת בבל לשדרך — מנה עבד
מישך ועבד נגו ודניאל בתרע
מלכא׃

Cap. iij.

נבוכדנצר מלכא עבד צלם
די דהב, רומה אמין שתין, פתיה — אמה פתה
אמין שת, אקימה בבקעת דורא — קום

במדינת בבל: ונבוכדנצר מלכא
שלח למכנש לאחשדרפניא כנש
סגניא ופחותא אדרגזריא גדבריא פחה
דתבריא תפתיא וכל שלטני
מדינתא למתא לחנכת צלמא אתה
די הקים נבוכדנצר מלכא: באדין
מתכנשין אחשדרפניא סגניא
ופחותא אדרגזריא גדבריא דתבריא
תפתיא וכל שלטני מדינתא
לחנכת צלמא די הקים נבוכדנצר קום
מלכא וקאמין לקבל צלמא
די הקים נבוכדנצר: וכרוזא קרא כרז
בחיל לכון אמרין עממיא אמיא אם
ולשניא: בעדנא די תשמעון עדן שמע
קל קרנא משרוקיתא קיתרוס קול שרק
סבכא פסנתרין סומפניא וכל
זני זמרא תפלון ותסגדון זון נפל
לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר סגד קום
מלכא: ומן די לא יפל ויסגד
בה שעתא יתרמא לגוא אתון נורא שעה רמה
יקדתא: כל קבל דנא בה זמנא אתן
כדי שמעין כל עממיא קל קרנא קול
משרוקיתא קיתרוס שבכא
פסנתרין וכל זני זמרא נפלין כל זון
עממיא אמיא ולשניא סגדין
לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר רום
מלכא: כל קבל דנה בה זמנא קרבו קבל
גברין כשדאין ואכלו קרציהון
די יהודיא: ענו ואמרין לנבוכדנצר יהד ענה
מלכא מלכא לעלמין חיי: אנתה חיה
מלכא שמת טעם די כל אנש שום
די ישמע קל קרנא משרוקיתא שמע
קיתרוס שבכא פסנתרין וסומפניא
וכל זני זמרא יפל ויסגד לצלם נפל סגד
דהבא: ומן די לא יפל ויסגד
יתרמא לגוא אתון נורא יקדתא:

puincie babylonis. Itaq̃ nabuchodonoſor rex miſit ad congregandos ſatrapas magiſtratus & iudices: duces & tyrãnos & prefectos: omneſq̃ principes regionũ vt conuenirent ad dedicationem ſtatue quam erexerat nabuchodonoſor rex. Tunc congregati ſunt ſatrape magiſtratus & iudices: duces: & tyrãni: & optimates: qui erant in poteſtatibus cõſtituti: & vniuerſi principes regionũ vt cõuenirent ad dedicationẽ ſtatue quã erexerat nabuchodonoſor rex. Stabãt aũt in cõſpectu ſtatue quã poſuerat nabuchodonoſor rex: & preco clamabat valenter. Vobis dĩ populis: tribubus: & linguis. in hora qua audieritis ſonitũ tube & fiſtule & cythare & ſambuce & pſalterii & ſymphonie & vniuerſi generis muſicorum: cadentes adorate ſtatuam auream quã cõſtituit nabuchodonoſor rex. Si quis aũt nõ proſtratus adorauerit: eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. Poſt hec igitur ſtatim vt audierunt omnes populi ſonitum tube: fiſtule & cithare: ſambuce & pſalterii: ſymphonie & oĩs generis muſicorũ cadentes omnes populi: tribus & lĩgue adorauerũt ſtatuã aureã quã conſtituerat nabuchodonoſor rex. Statimq̃ in ipſo tẽpore accendentes viri chaldei accuſauerũt iudeos: dixerũtq̃ nabuchodonoſor regi. Rex in eternum viue. Tu rex poſuiſti decretum: vt omnis homo qui audierit ſonitum tube fiſtule & cithare: ſambuce & pſalterii & ſymphonie: & vniuerſi generis muſicorũ pſternat ſe: & adoret ſtatuã aureã. Si quis autẽ nõ pcidens adorauerit: mittatur in fornacem ignis ardentis.

in regione babylonis. ⁊ miſit vt cõgregarẽt
ἐν χώρᾳ βαβυλῶνος. καὶ ἀπέστειλεν συναγαγεῖν
cõſules ⁊ magiſtrat⁹ ⁊ toparchas du-
τοὺς ὑπάτους καὶ στρατηγοὺς καὶ τοπάρχας ἡγου-
ces ⁊ tyrannos ⁊ q̃ ſub ptãtibus: ⁊ omnes
μένους καὶ τυράννους καὶ τοὺς ὑπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντας
pncipes regionũ: vt ꝯuenirẽt ad dedicationẽ
τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν, εἰσελθεῖν εἰς τὰ ἐγκαίνια
imaginis quã ſtatuit nabuchodonoſor rex.
τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς.
⁊ cogregati ſunt cõſules toparche magiſtrat⁹ duces
καὶ συνήχθησαν οἱ ὕπατοι τοπάρχαι στρατηγοὶ ἡγούμε-
tyranni magni in ptãtibus: ⁊ oẽs pn-
νοι τύραννοι μεγάλοι ἐπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντες οἱ ἄρ-
cipes regionũ ad dedicationẽ imaginis q̃m
χοντες τῶν χωρῶν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος ἧς
ſtatuit nabuchodonoſor rex. ⁊ ſtabant
ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς. καὶ εἱστήκεισαν
ĩ cõſpectu imaginis q̃m ſtatuit nabuchodonoſor. ⁊
ἐνώπιον τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ. καὶ ὁ
pco clamabat ĩ fortitudĩe: vobis dicit̃ gẽtes ppl̃i tribus
κήρυξ ἐβόα ἐν ἰσχύϊ, ὑμῖν λέγεται ἔθνη λαοὶ φυλαὶ
lingue: q̃cũq̃ hora audieritis vocẽ tube.
γλῶσσαι, ᾗ ἂν ὥρα ἀκούσητε φωνῆς σάλπιγγος.
fiſtule q̃ ⁊ cithare ſambuce q̃ ⁊ pſalte-
σύριγγός τε καὶ κιθάρας σαμβύκης τε καὶ ψαλτη-
rij ⁊ ſymphonie ⁊ oĩs generis muſicoꝝ: ca-
ρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πί-
dentes adorate imaginẽ auream quã ſtatuit na
πτοντες προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣ ἔστησεν να-
buchodonoſor rex. ⁊ q̃ nõ cadens
βουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς. καὶ ὃς ἂν μὴ πεσὼν
adorauerit: eadẽ hora immittetur in fornacẽ
προσκυνήσῃ, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον
ignis ardentẽ. ⁊ factũ eſt q̃ñ audierũt
τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. καὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν
ppl̃i vocẽ tube fiſtule q̃ ⁊
οἱ λαοὶ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος σύριγγός τε καὶ
cithare ſambuce q̃ ⁊ pſalterij ⁊ oĩs
κιθάρας σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου καὶ παντὸς
gñis muſicoꝝ: cadentes ppl̃i tribus lingue
γένους μουσικῶν, πίπτοντες οἱ λαοὶ φυλαὶ γλῶσσαι
adorauerũt imaginẽ auream quã ſtatuit nabuchodo-
προσεκύνουν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣ ἔστησεν ναβουχοδο-
noſor rex. tunc acceſſerũt viri chal-
νόσωρ ὁ βασιλεύς. τότε προσῆλθον ἄνδρες χαλ-
dei ⁊ accuſauerũt iudeos. ⁊ ſuſcipien
δαῖοι καὶ διέβαλον τοὺς ἰουδαίους. καὶ ὑπολαβόν-
tes dixerũt nabuchodonoſor regi: rex
τες εἶπον ναβουχοδονόσωρ τῷ βασιλεῖ, βασιλεῦ
in eternũ viue: tu rex poſuiſti decretũ:
εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι, σὺ βασιλεῦ ἔθηκας δόγμα,
oĩs homo q̃ audierit vocẽ tu-
πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλ-
be fiſtule q̃ ⁊ cithare ſambuce q̃ ⁊
πιγγος σύριγγός τε καὶ κιθάρας σαμβύκης τε καὶ
pſalterij ⁊ ſymphonie ⁊ oĩs gñis muſi-
ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γένους μουσι-
coꝝ ⁊ nõ cadens adorauerit imaginẽ auream:
κῶν καὶ μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ,
immittetur in fornacẽ ignis ardentẽ.
ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

B

ſunt viri iudei: qs cōſtituiſti ſup opa
εἰσὶν ἄνδρες ἰουδαῖοι οὓς κατέστησας ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς
regiōis babylonis ſidrach miſac abdenago: vi=
χώρας βαβυλῶνος σεδρὰχ μισὰκ ἀβδεναγῶ, οἱ ἄν=
ri illi nō obedierunt decreto tuo: ⁊
δρες ἐκεῖνοι οὐχ ὑπήκουσαν τῷ δόγματί σου, καὶ τοῖς
deos tuos nō colunt: ⁊ imaginē aureā quā
θεοῖς σου οὐ λατρεύουσιν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ
ſtatuiſti nō adorant. tunc nabuchodonoſor in fu
ἔστησας οὐ προσκυνοῦσιν. τότε ναβουχοδονόσορ ἐν θυ
rore ⁊ ira dixit vt adducerēt ſidrach miſac ⁊ ab=
μῷ καὶ ὀργῇ εἶπεν ἀγαγεῖν τὸν σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ=
denago. ⁊ adducti ſūt i cōſpectū regis: ⁊ reſ=
δεναγῶ. καὶ ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπε
pōdit nabuchodonoſor ⁊ dixit eis: ſi vere ſi=
κρίθη ναβουχοδονόσορ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ ἀληθῶς σε
drach miſac ⁊ abdenago deos meos nō coli=
δρὰχ μισὰκ καὶ ἀβδεναγῶ τοῖς θεοῖς μου οὐ λατρεύε
tis imaginē aureā nō adoratis? nunc ergo eſto
τε καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ οὐ προσκυνεῖτε; νῦν οὖν ἔχε
te parati vt cum audieritis vocē tu=
τε ἑτοίμως ἵνα ὡς ἂν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλ=
be fiſtule q̄ ⁊ cithare ſambuce q̄ ⁊ pſal=
πιγγος σύριγγός τε καὶ κιθάρας σαμβύκης τε καὶ ψαλ
terij ⁊ ſymphonie ⁊ oīs generis muſicoꝝ: ca=
τηρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πε
dentes adoretis imaginē quā feci. ſi aūt nō ado
σόντες προσκυνήσητε τῇ εἰκόνι ᾗ ἐποίησα. ἐὰν δὲ μὴ προ
raueritis: eadē hora imittemini in fornacē
σκυνήσητε, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεσθε εἰς τὴν κάμινον
ignis ardentē. ⁊ qs eſt deus q̄ eripiet
τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. καὶ τίς ἐστιν θεὸς ὃς ἐξελεῖται
vos ex manib⁹ meis? ⁊ rñdit ſidrach mi=
ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου; καὶ ἀπεκρίθη σεδρὰχ μι=
ſac ⁊ abdenago dicentes regi nabuchodo=
σὰκ καὶ ἀβδεναγῶ λέγοντες τῷ βασιλεῖ ναβουχοδο=
noſor: nō neceſſe hēmus nos de verbo
νόσορ, οὐ χρείαν ἔχομεν ἡμεῖς περὶ τοῦ ῥήματος
iſto reſpōdere tibi: eſt .n. de⁹ nr̄ in celis
τούτου ἀποκριθῆναί σοι, ἔστιν γὰρ θεὸς ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς
cui nos ſeruimus: potens eripere nos ex
ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς
fornace ignis ardentis: ⁊ ex manib⁹
καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν
tuis rex liberabit nos. ⁊ ſi nō: notū tibi
σου βασιλεῦ ῥύσεται ἡμᾶς. καὶ ἐὰν μή, γνωστόν σοι
ſit rex: q2 deos tuos nō colimus.
ἔστω βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν.
⁊ imaginē aureā quā ſtatuiſti nō adoramus.
καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ ἔστησας οὐ προσκυνοῦμεν.
tunc nabuchodonoſor repletus ē furore: ⁊ aſpectus
τότε ναβουχοδονόσορ ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ ἡ ὄψις τοῦ
C faciei illius imutat⁹ eſt ſup ſidrach miſac ⁊ ab
προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπὶ σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ
denago. ⁊ dixit incendere fornacē i ſeptuplum
δεναγῶ. καὶ εἶπεν ἐκκαῦσαι τὴν κάμινον ἑπταπλα
donec in finē ſuccendat. ⁊ viros fortes robore
σίως ἕως οὗ εἰς τέλος ἐκκαῇ. καὶ ἄνδρας ἰσχυροὺς ἰσχύϊ
dixit ligantes ſidrach miſac ⁊ abdena=
εἶπεν πεδήσαντας τὸν σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβδενα
go imittere in fornacē ignis
γῶ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν

Sunt ergo[r] viri[s] iudei[c] qs [b]conſtituiſti [o]ſup[c]opera[f]regionis[g] babylonis[h]ſidrac [i]miſac[k]& abdenago:[l] viri [m]iſti[n] contempſerunt [q]rex[r]decretum tuū.[o] Deos tuos [t]non[u]colunt:[x]& ſtatuam [y]auream[z]quam [a]erexiſti[b]non[c]adorant. [d]Tunc[e]nabuchodonoſor [f]in furore[g]& ira[h]precepit [i]vt adducerentur[k]ſidrac [l]miſac[m]& abdenago [p]qui cōfeſtim[q]adducti ſūt [r]in cōſpectu[s]regis:[t]pnū ciāſq̄[u]nabuchodonoſor rex[x]ait[y]eis.[z] Vere ne [a]ſidrac[b]miſac[c]& abdenago[d]deos meos[e]non [f]colitis[h]& ſtatuā[i]auream [k]quam [l]conſtitui[m]non[n]adoratis? [o]Nunc[p]ergo ſi[q]eſtis [r]parati:[s]quacunq̄[t]hora [u]audieritis[x]ſonitum [y]tube[z]fiſtule[a]cithare[b]ſambuce & [c]pſalterii[e]& ſymphonie: [f]oīſq̄[f]generis[g]muſicorū [h]proſternite vos[i]& adorate[k]ſtatuam[l]quam[m]feci: q̄ [n]ſi[o]non[p]adoraueritis[q]eadem[r]hora [s]mittemini[t]in[t]fornacem [u]ignis[x]ardentis. [y]Et quis[z]eſt[a]deus[b]qui[c]eripiet vos[d] de [e]manu mea?[f] Reſpōdētes [g]ſidrac[h]miſac[i]& abdenago [k]dixerunt[l]regi[m]nabuchodonoſor.[n] Non [o]oportet[p]nos[q]de[r]hac[s]re [t]reſpōdere tibi.[u] Ecce eni [y]deus noſter[z]quem [b]colimus[c]poteſt[d]eripere nos [e]de[f]camino[g]ignis[h]ardentis[i]& de[k]manibus tuis o [l]rex[m]liberare. Quod[n] ſi [o]noluerit:[p]notum[q]ſit [r]tibi[s]rex:[t]quia[u]deos tuos [x]non [y]colimus:[a]& ſtatuam[b]auream[c]quam[d]erexiſti[e]non [f]adoramus.[g] Tunc[h] nabuchodonoſor[i] repletus eſt [k]furore:[l]& aſpect⁹[m]faciei illius[n] immutatus eſt[o]ſup [p]ſidrac[q]miſac[r]& abdenago.[s]Et precepit [u]vt ſuccenderetur[x]fornax [y]ſeptuplum[a] q̄ [b]ſuccendi [c]conſueuerat:[e]& viris[f]fortiſſimis [i]de exercitu ſuo[k]iuſſit[l] vt ligatis pedibus[m]ſidrac [n]miſac[o]& abdenago[p]mitterēt eos[q]i fornacē[r]ignis

איתי גברין יהודאין די מנית יתהון ‖ מנה ית
על עבידת מדינת בבל שדרך ‖ עבד מדן
מישך ועבד נגו גבריא אלך לא ‖ אלה
שמו עליך מלכא טעם לאלהיך ‖ שום
לא פלחין ולצלם דהבא די
הקימת לא סגדין׃ אדין נבוכדנצר ‖ קום
ברגז וחמא אמר להיתיה לשדרך ‖ יחם אתה
מישך ועבד נגו באדין גבריא
אלך היתיו קדם מלכא׃ ענה
נבוכדנצר ואמר להון הצדא
שדרך מישך ועבד נגו לאלהי לא
איתיכון פלחין ולצלם דהבא די ‖ אית
הקימת לא סגדין׃ כען הן איתיכון
עתידין די בעדנא די תשמעון קל ‖ עתד שמע
קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא ‖ קול שבך
פסנתרין וסומפניה וכל זני זמרא
תפלון ותסגדון לצלמא די עבדת ‖ נפל סגד
והן לא תסגדון בה שעתא ‖ רמה
תתרמון לגוא אתון נורא יקדתא ‖ גוה אתן
ומן הוא אלה די ישיזבנכון מן ‖ שזב
ידי׃ ענו שדרך מישך ועבד נגו ‖ ענה
ואמרין למלכא נבוכדנצר לא
חשחין אנחנא על דנה פתגם
להתבותך׃ הן איתי אלהנא די ‖ תוב
אנחנא פלחין יכל לשיזבותנא
מן אתון נורא יקדתא ומן ידך
מלכא ישיזב׃ והן לא ידיע להוא ‖ ידע הוה
לך מלכא די לאלהיך לא איתנא
פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא ‖ קום
נסגד׃ באדין נבוכדנצר התמלי ‖ סגד מלא
חמא וצלם אנפוהי אשתני על ‖ יחם שנה
שדרך מישך ועבד נגו ענה ואמר
למזא לאתונא חד שבעה על די ‖ אזה
חזה למזיה׃ ולגברין גברי חיל די
בחילה אמר לכפתא לשדרך
מישך ועבד נגו למרמא לאתון נורא ‖ רמה

Digitized by Google

יָקִידְתָּא׃ בְּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ כְּפִתוּ — יָקַד אֲלַה
בְּסַרְבָּלֵיהוֹן פַּטְּשֵׁיהוֹן וְכַרְבְּלָתְהוֹן
וּלְבֻשֵׁיהוֹן וּרְמִיו לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא — רָמָה
יָקִדְתָּא׃ כָּל קֳבֵל דְּנָה מִן דִּי מִלַּת — מָלַל
מַלְכָּא מַחְצְפָה וְאַתּוּנָא אֵזֵה יַתִּירָה — חָצַף אָתַן
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסִּקוּ לְשַׁדְרַךְ — מָהַּ נָסַם
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ קַטִּל הִמּוֹן שְׁבִיבָא — קָטַל שָׁבַב
דִּי נוּרָא׃ וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתֵּיהוֹן
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ נְפַלוּ
לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא מְכַפְּתִין׃ — כָּפַת

ardentis: Et cōfeſtim viri illi vincti
cum brachis ſuis & tiaris & calciamentis
& veſtibus miſſi ſunt in mediū fornacis ignis
ardentis. Nam iuſſio
regis vrgebat. Fornax
autē ſuccēſa erat nimis.
Porro viros illos qui
miſerant ſidrac
miſac & abdenago inter
fecit flamma
ignis. Viri autē hi tres
id eſt
ſidrac miſac & abdena
go ceciderunt in medio
camini ignis ardentis
colligati.

ardentem. tunc viri illi ligati ſunt cū
καμιομένη. τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐπεδήθησαν σὺν
ſarabalis ſuis ⁊ tiaris ⁊ ocreis
τοῖς σαραβάλοις αὐτῶν καὶ τιάραις καὶ περικνημῖ
⁊ indumentis ſuis. ⁊ miſſi ſunt in mediū
σι καὶ ἐνδύμασιν αὐτῶν. καὶ ἐβλήθησαν εἰς μέσον
fornacis ignis ardētis qm̄ verbū re
τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βα
gis ꝑualuit. ⁊ fornax incēſa ē ſupra mo
σιλέως ὑπερίσχυσε. καὶ ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ὑπερεκπε
dum ſeptupliciter. ⁊ tres iſti ſidrach mi
ρισσοῦ ἑπταπλασίως. καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι σεδράχ μι
ſac ⁊ abdenago ceciderūt in medio fornacis
σὰκ καὶ ἀβδεναγὼ ἔπεσον ἐν μέσῳ τῆς καμίνου
ignis ardentis colligati.
τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης πεπεδημένοι

⁊ deambulabant in medio flāme lau
καὶ περιεπάτουν ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ὑμ
dātes deū ⁊ bñdicentes domi
νοῦντες τὸν θεὸν καὶ εὐλογοῦντες τὸν κύρι
nū. ⁊ ſtans azarias orauit ſic.
ον. καὶ συστὰς ἀζαρίας προσηύξατο οὕτως.
⁊ aperiens os ſuū in medio
καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ
ignis dixit. bñdictus es dñe deꝰ
πυρὸς εἶπεν. εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς
pr̄m nr̄oꝝ laudabile ⁊ glorifica
τῶν πατέρων ἡμῶν αἰνετὸν καὶ δεδοξασ
tum nomē tuū in ſecula. qꝛ
μένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας. ὅτι
iuſtus es in oībus q̄ feciſti nobis:
δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν,
⁊ vniuerſa opa tua vera ⁊ recte
καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ καὶ εὐθεῖ
vie tue: ⁊ oīa iudicia tua
αι αἱ ὁδοί σου, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου
vera: ⁊ iudicia veritatis feciſti:
ἀληθεῖς, καὶ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας,
iuxta oīa q̄ induxiſti nobis: ⁊ ſup
κατὰ πάντα ἃ ἐπήγαγες ἡμῖν, καὶ ἐπὶ
ciuitatē ſctām pr̄m no
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τὴν τῶν πατέρων ἡ
ſtroꝝ hieruſalem. qꝛ in veritate ⁊ iudi
μῶν ἱερουσαλήμ. ὅτι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρί
cio induxiſti hec omnia ſup nos
σει ἐπήγαγες ταῦτα πάντα ἐφ᾽ ἡμᾶς
ꝓpt peccata nr̄a: qꝛ peccauimꝰ
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν
⁊ iniq̄ egimꝰ recedentes a te. ⁊
καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστάντες ἀπὸ σοῦ. καὶ
deliquimus in oībus ⁊ mandata
ἐξημάρτομεν ἐν πᾶσιν καὶ τῶν ἐντολῶν
tua nō audiuimꝰ. neq; obſeruauimꝰ neq;
σου οὐκ ἠκούσαμεν. οὐδὲ συνετηρήσαμεν οὐδὲ
fecimus ſicut p̄ceperas nobis vt bñ nobis
ἐποιήσαμεν καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν ἵνα εὖ ἡμῖν
ſit. ⁊ oīa q̄cūq; iduxiſti nobis ⁊
γένηται. καὶ πάντα ὅσα ἐπήγαγες ἡμῖν καὶ
vniuerſa q̄cūq; feciſti nobis: in vero iudicio
πάντα ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθινῇ κρίσει
feciſti: ⁊ tradidiſti nos in manus
ἐποίησας, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας
inimicoꝝ iniqꝝ inimiciſſimoꝝ apoſtataꝝ ⁊ re
ἐχθρῶν ἀνόμων ἐχθίστων ἀποστατῶν καὶ βα
gi iniquo ⁊ peſſimo vltra oēm
σιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν
terrā. ⁊ nūc nō eſt nobis apire os. cō
τὴν γῆν. καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα. αἰ

Que ſequuntur in hebreis volumini
bus non reperi. Et ambulabāt
in medio flāme laudantes deum & be
nedicentes domino. Stans autem aza
rias orauit ſic. Aperienſq; os ſuū in me
dio ignis ait. Benedictus es dñe deus
patrum noſtrorū: & laudabile & glorio
ſum nomen tuū in ſecula: quia iuſtus
es in omnibus que feciſti nobis: & vni-
uerſa opera tua vera: & vie tue recte: &
omnia iudicia tua vera. Iudicia enim
vera feciſti iuxta omnia que induxiſti
ſuper nos & ſuper ciuitatem ſanctam
patrum noſtrorū hieruſalem: quia in
veritate & in iudicio induxiſti omnia
hec propter peccata noſtra. Peccaui-
mus enim & inique egimus receden-
tes a te: & deliquimus in omnibus: &
precepta tua non audiuimus: nec ob-
ſeruauimus nec fecimus ſicut precepe
ras nobis vt bene nobis eſſet. Omnia
ergo que induxiſti ſup nos: & vniuer-
ſa que feciſti nobis in vero iudicio feci
ſti: & tradidiſti nos in manibus inimico
rum noſtrorū iniquorū & peſſimorū
preuaricatorūq; & regi iniuſto & peſ-
ſimo vltra omnē terram. Et nunc nō
poſſumus aperire os. Confuſio & op-
probriū facti ſumus ſeruis tuis; & his
qui colebāt te. Ne q̄ſumus tradas nos
in ꝑpetuū ꝓpter nomē tuū: & ne diſſi-
pes teſtamentū tuū: neq; auferas miſe
ricordiā tuā a nobis ꝓpter abraā dile-
ctū tuū & iſaac ſeruū tuū & iſrael ſanctū
tuū: qbꝰ locutꝰ es pollicēs ꝙ multiplica
res ſemen eoꝝ ſicut ſtellas celi: & ſicut
arenā q̄ eſt in littore maris: qa dñe im-
minuti ſumꝰ pluſq; oēs gentes: ſumuſ
ꝙ hūiles in vniuerſa terra hodie ꝓpter
pctā nr̄a. Et nō eſt in tp̄e hoc princeps
& dux & ꝓpheta: neq; holocauſtū neq;
ſacrificiū neq; oblatio neq; incenſū ne
ꝙ locus primitiarū corā te vt poſſimꝰ
inuenire miam tuā: ſed in aīo cōtrito
& ſpū humilitatis ſuſcipiamur. Sicut
in holocauſto arietū & taurorū: & ſi-
cut in milibus agnoꝝ pinguiū: ſic fiat
ſacrificiū nr̄m in cōſpectu tuo hodie vt
placeat tibi: quoniā non eſt cōfuſio cō
fidentibus in te. Et nūc ſeqmur te in
toto corde & timemꝰ te & q̄rimus faciē
tuā. Ne cōfundas nos; ſed fac nobiſcū

fuſio ⁊ opprobriū facti ſumꝰ ſeruis tuis
χύνη καὶ ὄνειδος ἐγενήθημεν τοῖς δούλοις σου
⁊ colentibus te. ne tradas
καὶ τοῖς σεβομένοις σε. μὴ δὴ παραδῷς
nos in finē ꝓpter nomē tuū: ⁊ ne diſſi
ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ μὴ διασκε
pes teſtamētū tuū: ⁊ ne auferas
δάσῃς τὴν διαθήκην σου, καὶ μὴ ἀποστήσῃς τὸ
miam tuā a nobis: ꝓpt abraam dile
ἔλεός σου ἀφ᾽ ἡμῶν, διὰ ἀβραὰμ τὸν ἠγαπη
ctum a te. ⁊ ꝓpt iſaac ſeruū tuū
μένον ὑπὸ σοῦ. καὶ διὰ ἰσαὰκ τὸν δοῦλόν σου
⁊ iſrael ſctm̄ tuū qbꝰ locutꝰ es ad
καὶ ἰσραὴλ τὸν ἅγιόν σου οἷς ἐλάλησας πρὸς — 3. Re. 8. c.
eos dicēs: vt m̄ltiplicares ſemen eoꝝ ſicut
αὐτοὺς λέγων, πληθῦναι τὸ σπέρμα αὐτῶν ὡς
ſtellas celi ⁊ ſicͤ arenā q̄ iuxta
τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ
labium maris. qꝛ dñe iminuti
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης. ὅτι δέσποτα ἐσμι
ſumus vltra oēs gētes: ⁊ ſumꝰ hu — D
κρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐσμὲν τα
miles in vniuerſa t̄ra hodie ꝓpter pecca
πεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σήμερον διὰ τὰς ἁμαρ
ta nr̄a. ⁊ nō eſt in t̄pe iſto p̄n
τίας ἡμῶν. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἄρ
ceps ⁊ ꝓpheta ⁊ dux: neq; holo
χων καὶ προφήτης καὶ ἡγούμενος, οὐδὲ ὁλοκαύ
cauſtū neq; ſacrificiū neq; oblatio neq; incen
τωσις οὐδὲ θυσία οὐδὲ προσφορὰ οὐδὲ θυμία
ſum: nō locus vt p̄mitias offeramꝰ corā te ⁊
μα, οὐ τόπος τοῦ καρπῶσαι ἐνώπιόν σου καὶ
inueniamꝰ miaꝫ tuā: ſed in aīa contrita
εὑρεῖν ἔλεός σου, ἀλλ᾽ ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ
⁊ ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur
καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείη
ſicut in holocauſtis arietū ⁊ tauroꝝ
μεν ὡς ἐν ὁλοκαυτώμασι κριῶν καὶ ταύρων
⁊ ſicut in milibus agnoꝝ pinguiū. ſic
καὶ ὡς ἐν μυριάσιν ἀρνῶν πιόνων. οὕ
fiat ſacrificiū nr̄m ī cōſpectu tuo ho
τως γενέσθω ἡ θυσία ἡμῶν ἐνώπιόν σου σή
die ⁊ impleat poſt te: qꝛ nō
μερον καὶ ἐκτελέσαι ὄπισθέν σου, ὅτι οὐκ
eſt cōfuſio cōfidentibꝰ in te. ⁊ nūc
ἔστιν αἰσχύνη τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ σοί. καὶ νῦν
ſeqmur te in toto corde: ⁊ time
ἐξακολουθοῦμεν σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβού
mꝰ te ⁊ q̄rimus faciem tuā: ne
μεθά σε καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου. μὴ
cōfundas nos: ſed fac nobiſcū
καταισχύνῃς ἡμᾶς ἀλλὰ ποίησον μεθ᾽ ἡμῶν

Digitized by Google

ſcđm mãſuetudinẽ tuã: ⁊ ſcđm multitũ
κατὰ τὴν ἐπιείκιάν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆ
dinẽ mĩe tue. ⁊ erue nos ſecũ
θος τοῦ ἐλέους σου. καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς κα=
dũ mirabilia tua: ⁊ da glĩam
τὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ δὸς δόξαν τῶ
nomini tuo dñe. ⁊ cõfundantur
ὀνόματί σου κύριε. καὶ ἐντραπείησαν
E oẽs q̃ oſtendunt ſeruis tuis
πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοῖς δούλοις σου
mala ⁊ confundantur ab oĩ
κακὰ καὶ καταισχυνθείησαν ἀπὸ πάσης
potentia: ⁊ robur eoꝝ cõteratur.
δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν συντριβείη.
⁊ ſciant qꝛ tu es dñs deꝰ ſo=
καὶ γνώτωσαν ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς μό
lus ⁊ glĩoſus ſup oẽm orbẽ terraꝝ. ⁊ nõ
νος καὶ ἔνδοξος ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην. καὶ οὐ
ceſſabãt q̃ miſerant eos miniſtri
διέλιπον οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπηρέται
regis ſuccendẽtes fornacẽ naph
τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον νάφ=
tha ⁊ pice ⁊ ſtuppa ⁊ maleolis
θαν καὶ πίσσαν καὶ στιππύον καὶ κληματίδα
⁊ effundebat flãma ſup fornacẽ
καὶ διεχεῖτο ἡ φλὸξ ἐπάνω τῆς καμίνου
in cubitos .49. ⁊ erupit ⁊ incẽ
ἐπὶ πήχεις .μθ΄. καὶ διώδευσεν καὶ ἐνε=
dit q̃s reperit circa fornacẽ
πύρισεν οὓς εὗρεν περὶ τὴν κάμινον τῶν
chaldeoꝝ. at angelus dñi cõdeſcen
χαλδαίων. ὁ δὲ ἄγγελος κυρίου συγκατέ
dit cũ his qui circa azariam in forna
βη ἅμα τοῖς περὶ τὸν ἀζαρίαν εἰς τὴν κά=
cem: ⁊ excuſſit flãmã ignis
μινον, καὶ ἐξετίναξεν τὴν φλόγα τοῦ πυ=
de fornace: ⁊ fecit
ρὸς ἐκ τῆς καμίνου, καὶ ἐποίησεν τὸ
mediũ fornacis: q̃ſi ſpiritꝰ roris
μέσον τῆς καμίνου, ὡς πνεύματα δρόσου
ſibilans ⁊ nõ tetigit eos omni
διασυρίζον καὶ οὐχ ἥψατο αὐτῶν τὸ καθό=
no ignis ⁊ non cõtriſtauit neqꝫ cõtur=
λου τὸ πῦρ καὶ οὐκ ἐλύπησεν οὐδὲ παρη=
bauit eos tunc tres q̃ſi ex vno
νώχλησεν αὐτούς. τότε οἱ τρεῖς ὡς ἐξ ἑνὸς
ore laudabãt ⁊ bñdicebãt ⁊ glĩfica
στόματος ὕμνουν καὶ ηὐλόγουν καὶ ἐδόξα=
bãt deũ in fornace dicẽtes. bñdi
ζον τὸν θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες. εὐλο
F ctus es dñe deus prm̃ nroꝝ:
γητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,
⁊ laudabilis ⁊ ſupexaltatus in ſe=
καὶ αἰνετὸς καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰ
cula: ⁊ benedictum nomẽ glo
ῶνας, καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δό
rie tue ſctm̃ ⁊ ſuplaudabile ⁊ ſup
ξης σου τὸ ἅγιον καὶ ὑπεραινετὸν καὶ ὑπε
exaltatum in ſecula. bñdictus
ρυψούμενον εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογημένος
es in tẽplo ſctẽ glĩe tue ⁊ ſup
εἶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας δόξης σου καὶ ὑπερύ
laudabiĺ ⁊ ſupglorioſꝰ in ſecula.
μνητος καὶ ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶνας.
benedictus es q̃ ĩtueris abyſſos
εὐλογημένος εἶ ὁ βλέπων ἀβύσσους
ſedens ſup cherubim: ⁊ ſup
καθήμενος ἐπὶ χερουβείμ, καὶ ὑπε=
laudabiĺ ⁊ ſupexaltatus in
ρύμνητος καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς
ſecula. benedictus es in throno glĩe
αἰῶνας. εὐλογημένος εἶ ἐπὶ θρόνου δόξης

iuxta manſuetudinem tuam: & ſecundum multitudinem miſericordie tue. Et erue nos in mirabilibus tuis: & da gloriam nomini tuo dñe: & confundantur omnes qui oſtendunt ſeruis tuis mala. Confundantur in omnipotẽtia tua: & robur eorũ conteratur: & ſciant quia tu es dominꝰ deus ſolus & glorioſus ſup orbem terrarum. Et non ceſſabant qui miſerant eos miniſtri regis ſuccendere fornacem napta et ſtuppa & pice & malleolis: & effundebatur flãma ſuper fornacem cubitis quadraginta noue: & erupit & incendit quos reperit iuxta fornacẽ de chaldeis. Angelus autem dñi deſcendit cum azaria & ſociis eius in fornacem. Et excuſſit flãmã ignis de fornace: & fecit medium fornacis quaſi ventum roris flantem: & non tetigit eos omnino ignis neqꝫ contriſtauit nec quicqꝫ moleſtie intulit. Tunc hi tres quaſi ex vno ore laudabãt & glorificabant & benedicebãt deum in fornace dicentes. Benedictus es domine deus patrum noſtrorum: & laudabilis & glorioſus & ſuperexaltatus in ſecula. Et benedictum nomen glorie tue ſanctum & laudabile & ſup exaltatum in omnibus ſeculis. Benedictus es in templo ſancto glorie tue: & ſuperlaudabilis & ſupergorioſus in ſecula. Benedictus es in throno regni tui: & ſuperlaudabilis & ſuperexaltatus in ſecula. Benedictus es qui intueris abyſſos & ſedes ſuper cherubim: & laudabilis & ſuperexaltatus in ſecula. Benedictus es in firmamento celi: & laudabilis & glorioſus in ſecula. Benedicite omnia opera dñi domino: laudate & ſeperexaltate eum in ſecula. Benedicite angeli domini dño: laudate & ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite celi domino: laudate &c. Benedicite aque omnes que ſuper celos ſunt dño: lauda. Benedicite omnes virtutes dñi domino: lauda. Benedicite ſol & luna domino: lauda. Benedicite ſtelle celi domino: laudate. Benedicite imber & ros domino: lauda. Benedicite omnis ſpiritus dei domino: lauda. Benedicite ignis & eſtus domino: lauda. Benedicite frigus & eſtas domino: laudate. Benedicite glacies & niues dño: lauda. Benedicite noctes & dies dño: laudate. Benedicite lux & tenebres dño: lauda. Benedicite fulgura & nubes domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula. Benedicat terra dominum: laudet & ſuperexaltet eum in ſecula. Benedicite montes & colles domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula. Benedicite vniuerſa germinantia in terra domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

regni tui ⁊ laudabilis ⁊
τῆς βασιλείας σου καὶ ὑπερύμνητος καὶ
ſupglĩoſus in ſecula. benedi=
ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογη=
ctus es in firmamẽto celi: ⁊
μένος εἶ ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ſuplaudabiĺ ⁊ glĩficatus in
ὑπερύμνητος καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς
ſecula. benedicite oĩa opa do
αἰῶνας. εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυ
mini dñm laudate ⁊ ſupexaltate
ρίου τὸν κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε
eum in ſecula. bñdicite ange
αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε ἄγγε
li dñi dño: laudate ⁊ ſuper
λοι κυρίου τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπε=
exaltate eũ in ſecula. bñdicite
ρυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖ
te celi dño: laudate ⁊ ſuper=
τε οὐρανοὶ τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυ
altate eũ in ſecula. bñdicite
ψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε
aque oẽs q̃ ſup celũ
ὕδατα πάντα τὰ ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ
dñm: laudate ⁊ ſupexaltate e=
τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐ=
um in ſecula. bñdicite oẽs
τὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε πᾶσαι
virtutes dñi dño: laudate ⁊
αἱ δυνάμεις κυρίου τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ
ſupexaltate eum in ſecula. bñdi
ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλο
cite ſol ⁊ luna dño: lauda=
γεῖτε ἥλιος καὶ σελήνη τὸν κύριον, ὑμνεῖ
te ⁊ ſupexaltate eum. bñdicite ſtelle
τε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτόν. εὐλογεῖτε ἄστρα
celi dño. lau. ⁊ ſup. eũ.
τοῦ οὐρανοῦ τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐ
in. bñdicite imber ⁊
τὸν εἰς τούς. εὐλογεῖτε πᾶς ὄμβρος καὶ
ros dñm lau. ⁊ ſup. bñdicite
δρόσος τὸν κύριον ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογεῖτε
oẽs ſpũs dño. lau. ⁊ ſup.
πάντα τὰ πνεύματα τὸν κύριον ὑμ. καὶ ὑπ.
bñdicite ignis ⁊ eſtus dñm lau.
εὐλογεῖτε πῦρ καὶ καῦμα τὸν κύριον. ὑμ.
⁊ ſup. eũ in ſecula. bñdicite
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε
frigus ⁊ eſtus dño. lau. ⁊ ſup.
ψῦχος καὶ καύσων τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ.
eũ in ſecula bñdicite rores ⁊ prui
αὐ. εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε δρόσοι καὶ νι=
ne dño. lau ⁊ ſup. eũ in ſecu.
φετοὶ τὸν κν̄. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ.
bñdicite noctes ⁊ dies dño lau.
εὐλογεῖτε νύκτες καὶ ἡμέραι τὸν κύριον. ὑμ.
⁊ ſup. eũ in ſecula. bñdicite lux ⁊
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε φῶς καὶ
tenebre dño lau. ⁊ ſup. eũ in.
σκότος τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν. εἰς τούς.
bñdicite gelu frigus dño lau. ⁊
εὐλογεῖτε πάγος καὶ ψῦχος τὸν κν̄. ὑμ. καὶ
ſup. bñdi. glacies ⁊ niues dño. lau.
ὑπ. εὐλο. πάχναι καὶ χιόνες τὸν κν̄. ὑμ.
⁊ ſup. bene. fulgura ⁊ nubes dño.
καὶ ὑπ. εὐλο. ἀστραπαὶ καὶ νεφέλαι τὸν κν̄.
lau. ⁊ ſup bñdicat terra dño. lau. ⁊
ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογείτω ἡ γῆ τὸν κν̄. ὑμ. καὶ
ſup. bñ. mõtes ⁊ colles dño. lau. ⁊ ſup.
ὑπ. εὐλο. ὄρη καὶ βουνοὶ τὸν κν̄. ὑμ. καὶ ὑπ.
bñdicite. vniuerſa germinãtia ĩ terra dño.
εὐλογεῖ. πάντα τὰ φυόμενα ἐν τῇ γῇ τὸν κν̄.

bn̄dicite fontes dn̄o: laudate ꝛ
εὐλογεῖτε αἱ πηγαὶ τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ
ſupexaltate eum in ſecula. bn̄dicite ma
ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε θά
ria ꝛ flumina dn̄o. lau. ꝛ ſu.
λασσαι καὶ ποταμοὶ τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ.
eū in ſecula. bn̄dicite cete ꝛ oīa
αὐ. εἰς τοὺς αἰῶ. εὐλογεῖτε κήτη καὶ πάντα
q̄ mouent̄ in aquis dn̄o. lau.
τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν κύριον. ὑμ.
ꝛ ſup. eū in ſe. benedicite oēs
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰ. εὐλογεῖτε πάντα
volucres celi dn̄o. lau. ꝛ ſup
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν κύ. ὑμνεῖ. καὶ ὑπ.
bn̄dicite beſtie ꝛ oīa pecora
εὐλογεῖτε τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη τὸν
dn̄o. lau. ꝛ ſup. bn̄dicite filij ho-
κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογεῖτε υἱοὶ τῶν ἀν
minū dn̄o. lau. ꝛ ſup eū in
θρώπων τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς
ſecula. benedicite iſrael dn̄o. lau.
αἰῶνας. εὐλογεῖτε ἰσραὴλ τὸν κύριον. ὑμ.
ꝛ ſup. eū in ſecula. benedicite ſa
καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε ἱε
cerdotes dn̄i dn̄o. lau. ꝛ ſup. eū in
ρεῖς κυρίου τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς
ſecula. bn̄dicite ſerui dn̄i
τοὺς αἰῶνας. εὐλογεῖτε δοῦλοι κυρίου τὸν

Benedicite fontes dn̄o: laudate & ſup exaltate eū in ſcl'a. Benedicite maria & flumina dn̄o: lau. Bn̄dicite cete & oīa que mouentur in aquis domio: lauda. Benedicite oēs volucres celi domino: lauda. Benedicte oēs beſtie & pecora dn̄o: lauda. Benedicite filii hominū domino: lauda. Benedicat iſrael dn̄m: laudet & ſupexaltet eū in ſecula. Benedite ſacerdotes dn̄i dn̄o: lauda. Benedicite ſerui dn̄i dn̄o: lauda. Benedicite ſpiritus & anime iuſtorū dn̄o: lauda. Benedicite ſancti & humiles corde dn̄o. Benedicite anania azaria miſael dn̄o: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula. Qui eruit nos de inferno: & ſaluos fecit de manu mortis & liberauit nos de medio ardentis flamme: & de medio ignis eruit nos. Confitemini domino quoniā bonus: quoniā in ſeculū miſericordia eius. Benedicite omnes religioſi domino deo deorū: laudate & cōfitemini ei quia in omnia ſecula miſericordia eius. Hucuſq; in hebreo non habetur: & que poſuimus de theodotionis editione tranſlata ſunt.

dn̄o. lau. ꝛ ſup. eū in ſecula.
κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
bn̄dicite ſp̄us ꝛ aīe iuſtoꝝ
εὐλογεῖτε πνεύματα καὶ ψυχαὶ δικαίων
dn̄o. lau. ꝛ ſup. bn̄dicite ſancti ꝛ
τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. εὐλογεῖτε ὅσιοι καὶ
humiles corde dn̄o. lau ꝛ ſup.
ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ.
bn̄dicite anania azaria miſael dn̄o.
εὐλογεῖτε ἀνανία ἀζαρία μισαὴλ τὸν κύριον.
lau. ꝛ ſupexaltate eū in ſecula.
ὑμνεῖ. καὶ ὑπερυψοῦ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
q̄ꝛ liberauit nos de iferno ꝛ ſaluauit nos
ὅτι ἐξείλετο ἡμᾶς ἐξ ᾅδου καὶ ἔσωσεν ἡμᾶς
de manu mortis. ꝛ liberauit nos de
ἐκ χειρὸς θανάτου. καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ
fornace media ardentis flāme. ꝛ de me
καμίνου μέσης καιομένης φλογός. καὶ ἐκ μέ
dio ignis eruit nos. cōfitemini
σου πυρὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς. ἐξομολογεῖσθε τῷ
dn̄o q̄m bon⁹ q̄m in ſclm mīa ei⁹.
κυρίῳ ὅτι χρηστὸς ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
bn̄dicite oēs colentes dn̄m
εὐλογεῖτε πάντες οἱ σεβόμενοι τὸν κύριον τὸν
deo deoꝝ. laudate ꝛ cōfitemini: q̄ꝛ
θεὸν τῶν θεῶν. ὑμνεῖτε καὶ ἐξομολογεῖσθε, ὅτι
in omnia ſecula mīa eius.
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

אדין נבוכדנצר מלכא תוה וקם — קום
בהתבהלה ענה ואמר להדברוהי — בהל דבר
הלא גברין תלתא רמינא לגוא — רמה
נורא מכפתין ענין ואמרין למלכא — ענה
יציבא מלכא׃ ענה ואמר הא אנה — יצב
חזה גברין ארבעה שרין מהלכין בגו — רבע שרא
נורא וחבל לא איתי בהון ורוה — הלך
די רביעיא דמה לבר אלהין׃
באדין קרב נבוכדנצר לתרע אתון
נורא יקדתא ענה ואמר שדרך
מישך ועבד נגו עבדוהי די אלהא
עליא פקו ואתו באדין נפקין — עלה נפק
שדרך מישך ועבד נגו מן גוא נורא׃ — אתא
ומתכנשין אחשדרפניא סגניא — כנש
ופחותא והדברי מלכא חזין לגבריא — פחה דבר
אלך די לא שלט נורא בגשמהון — חזה אלה
ושער ראשהון לא התחרך — חרך
וסרבליהון לא שנו וריח נור לא — שנה
עדת בהון׃ ענה נבוכדנצר ואמר — עדה
בריך אלההון די שדרך מישך — ברך
ועבד נגו די שלח מלאכה ושיזב — לאך שזב
לעבדוהי די התרחצו עלוהי ומלת — רחץ מלל

Tunc nabuchodonoſor rex obſtupuit & ſurrexit propere & ait optimatibus ſuis. Nonne tres viros miſimus in medio ignis cōpeditos. Qui reſpondētes regi dixerūt. Vere rex. Reſpōdit rex & ait. Ecce ego video q̄ttuor viros ſolutos & ambulantes in medio ignis: & nihil corruptionis in eis eſt: & ſpecies quarti ſimilis filio dei. Tunc acceſſit rex nabuchodonoſor ad oſtiū fornacis ignis ardētis & ait. Sidrac miſac & abdenago ſerui dei excelſi: egredimini & venite. Statimq; egreſſi ſunt ſidrac miſac & abdenago de medio ignis. Et congregati ſatrape magiſtratus & iudices & potentes regis contēplabātur viros illos: q̄m nihil poteſtatis habuiſſet ignis in corporibus eoꝝ: & capillus capitis eoꝝ nō eſſet aduſtus: & ſaraballa eorū nō fuiſſent imutata: & odor ignis nō trāſiſſet p eos. Et erumpēs nabuchodonoſor ait. Bn̄dictus de⁹ eorū ſidrac videlicet miſac & abdenago qui miſit angelū ſuum & eruit ſeruos ſuos qui crediderunt in eum: & verbum

ꝛ nabuchodonoſor audiuit laudantes eos ꝛ admi
Καὶ ναβουχοδονόσωρ ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν καὶ ἐθαύ
rat⁹ eſt: ꝛ ſurrexit in feſtinatiōe ꝛ ait optimatib⁹
μασεν, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπεν τοῖς μεγιστᾶσιν
ſuis: nōne viros tres iniecimus in mediū i-
αὐτοῦ, οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς ἐνεβάλομεν εἰς μέσον τοῦ πυ G
gnis compeditos: ꝛ dixerūt regi: vere rex
ρὸς πεπεδημένους, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ, ἀληθῶς βασι
ꝛ dixit rex: hic ego video viros q̄ttuor
λεῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ὧδε ἐγὼ ὁρῶ ἄνδρας τέσσαρας
ſolutos ꝛ ābulantes in medio ignis. ꝛ cor-
λελυμένους καὶ περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυρός. καὶ δια
ruptio nō eſt in eis. ꝛ viſio quarti ſimilis
φθορὰ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία
filio dei. tunc acceſſit nabuchodonoſor ad oſtiū
υἱῷ θεοῦ. τότε προσῆλθεν ναβουχοδονόσωρ πρὸς τὴν θύραν
fornacis ignis ardentis: ꝛ ait: ſidrach mi
τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ εἶπεν, σεδρὰχ μι
ſac abdenago: ſerui dei altiſſimi: egre
σὰκ ἀβδεναγώ, οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἐξέλ
dimini ꝛ venite foras. ꝛ egreſſi ſūt ſidrach miſac ꝛ ab
θετε καὶ δεῦτε ἔξω. καὶ ἐξῆλθον σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ
denago de medio ignis. ꝛ cōgregant̄ ſa-
δεναγὼ ἐκ μέσου τοῦ πυρός. καὶ συνάγονται οἱ σα
trape ꝛ magiſtrat⁹ ꝛ toparche ꝛ poten-
τράπαι καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ τοπάρχαι καὶ οἱ δυνά-
tes regis. ꝛ ꝯtēplabāt̄ viros. q̄ꝛ nō
σται τοῦ βασιλέως. καὶ ἐθεώρουν τοὺς ἄνδρας, ὅτι οὐκ
dn̄atus eſt ignis corporis eoꝝ. ꝛ capill⁹
ἐκυρίευσεν τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν. καὶ ἡ θρὶξ
capitis eoꝝ non ē iſlāmatus: ꝛ ſarabala
τῆς κεφαλῆς αὐτῶν οὐκ ἐφλογίσθη, καὶ τὰ σαράβαλα
eoꝝ nō ſūt mutata: ꝛ odor ignis non fuit i eis. ꝛ
αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθη, καὶ ὀσμὴ πυρὸς οὐκ ἦν αὐτοῖς. καὶ
adorauit in cōſpectu eoꝝ rex
προσεκύνησεν ἐνώπιον αὐτῶν ὁ βασιλεὺς τῷ
dn̄m. ꝛ rn̄dit nabuchodonoſor rex
κυρίῳ. καὶ ἀπεκρίθη ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς
ꝛ dixit: bn̄dictus deus ſidrach miſac ꝛ ab-
καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς τοῦ σεδρὰχ μισὰκ καὶ ἀβ-
denago: q̄ miſit angelū ſuum ꝛ eruit
δεναγώ, ὃς ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ. καὶ ἐξείλετο τοὺς
ſeruos ſuos q̄ꝛ cōfiderunt in eo. ꝛ verbū
παῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐπεποίθεισαν ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ τὸ ῥῆμα

regis immutauerunt: ⁊ tradiderunt corpo-
τοῦ βασιλέως ἠλλοίωσαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώμα-
ra eorum in ignem: vt non ſeruirent neque ado-
τα αὐτῶν εἰς πῦρ, ὅπως μὴ λατρεύσωσιν μηδὲ προσ-
rarent omnem deum: niſi deum ſuum. ⁊ ego
κυνήσωσιν παντὶ θεῷ, ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ αὐτῶν. κἀγὼ
expono decretum: omnis populus tribus lingua que dixe-
ἐκτίθεμαι δόγμα, πᾶς λαὸς φυλὴ γλῶσσα ἣ ἂν εἴ-
rit blaſphemiam contra deum ſidrach miſac ad-
πῃ βλασφημίαν κατὰ τοῦ θεοῦ σεδρὰχ μισὰκ ἀβ-
denago: in perditionem erunt. ⁊ domus eorum in di-
δεναγὼ, εἰς ἀπώλειαν ἔσονται. καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν εἰς διαρ-
reptionem: quoniam non eſt deus alius qui poſſit libe-
παγήν, καθότι οὐκ ἔστιν θεὸς ἕτερος ὅστις δυνήσεται ῥύ-
rare ſic. tunc rex promouit ſi-
σασθαι οὕτως. τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνεν τὸν σε-
drach miſac abdenago in prouincia babylonis. na-
δρὰχ μισὰκ ἀβδεναγὼ ἐν τῇ χώρᾳ βαβυλῶνος. να-
buchodonoſor rex omnibus populis tribubus
βουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς λαοῖς φυλαῖς
linguis habitantibus in omni terra: pax vobis multi-
γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, εἰρήνη ὑμῖν πλη-
plicetur: ſigna ⁊ portenta que fecit me-
θυνθείη, τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἃ ἐποίησεν μετ' ἐ-
cum deus altiſſimus. placuit coram me annunciare
μοῦ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος. ἤρεσεν ἐναντίον ἐμοῦ ἀναγγεῖλαι
vobis: quam magna ſigna eius ⁊ quam fortia
ὑμῖν, ὡς μεγάλα τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ ὡς ἰσχυρὰ τὰ
portenta eius: regnum eius regnum eternum
τέρατα αὐτοῦ, ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος
⁊ poteſtas eius in generationem ⁊ generationem.
καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ca. 4.

EGo nabuchodonoſor abundans eram in domo
Ἐγὼ ναβουχοδονόσωρ εὐθηνῶν ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ
mea florens in throno meo: ſomnium vidi ⁊
μου εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, ἐνύπνιον εἶδον καὶ
perterruit me ⁊ turbatus ſum in cubili meo: ⁊
ἐφοβέρισέν με καὶ ἐταράχθην ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ
viſiones capitis mei conturbauerunt me. ⁊ per
αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάραξάν με. καὶ δι' ἐ-
me poſitum eſt decretum vt introducerent in conſpectu meo om-
μοῦ ἐτέθη δόγμα τοῦ εἰσαγαγεῖν ἐνώπιον ἐμοῦ πάν-
nes ſapientes babylonis: vt coniecturam
τας τοὺς σοφοὺς βαβυλῶνος, ὅπως τὴν σύγκρισιν
ſomnij notam facerent mihi. ⁊ ingreſſi ſunt
τοῦ ἐνυπνίου γνωρίσωσίν μοι. καὶ εἰσεπορεύοντο οἱ
incantatores magi gazareni chaldei: ⁊ ſomnium di-
ἐπαοιδοὶ μάγοι γαζαρηνοὶ χαλδαῖοι, καὶ τὸ ἐνύπνιον εἶ-
xi ego in conſpectu eorum: ⁊ coniecturam eius non
πα ἐγὼ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ οὐκ
notam fecerunt mihi donec venit daniel cuius nomen balta-
ἐγνώρισάν μοι ἕως ἦλθεν δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα βαλτά-
ſar ſecundum nomen dei mei: qui ſpiritum dei ſanctum
σαρ κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, ὃς πνεῦμα θεοῦ ἅγιον
in ſeipſo habet: ⁊ ſomnium coram eo dixi
ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ τὸ ἐνύπνιον ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπα.
baltaſar princeps incantatorum quem cognoui quod ſpiri-
βαλτάσαρ ὁ ἄρχων τῶν ἐπαοιδῶν ὃν ἔγνων ὅτι πνεῦ-
tus ſanctus in te: ⁊ omne myſterium non eſt impoſſibile tibi.
μα ἅγιον ἐν σοί, καὶ πᾶν μυστήριον οὐκ ἀδυνατεῖ σοι.
audi viſionem ſomnij mei quod vidi. ⁊
ἄκουσον τὴν ὅρασιν τοῦ ἐνυπνίου μου οὗ εἶδον. καὶ τὴν
coniecturam eius dic mihi: ⁊ viſiones capitis
σύγκρισιν αὐτοῦ εἰπέ μοι, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς
mei in cubili meo. videbam: ⁊ ecce arbor
μου ἐπὶ τῆς κοίτης μου. ἐθεώρουν, καὶ ἰδοὺ δένδρον
in medio terre: ⁊ altitudo eius multa: magnifi-
ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολύ, ἐμεγα-
cata eſt arbor ⁊ inualuit: ⁊ altitudo eius
λύνθη τὸ δένδρον καὶ ἴσχυσεν, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ

---

regis immutauerũt & tra
diderunt corpora ſua ne
ſeruirent & ne adorarẽt
omnem deum excepto
deo ſuo. A me ergo po
ſitũ eſt hoc decretũ: vt
ois pplus: tribus: & lin
gua quecunqꝫ locuta fuerit
blaſphemiã cõtra deũ ſi
drac miſac & abdenago
diſpereat: & domus eius
vaſtetur.
Neqꝫ enim eſt alius deus
qui poſſit ita ſaluare.
Tunc
rex promouit ſidrac mi
ſac & abdenago
in prouincia babylonis.
Nabuchodonoſor rex
omnibus populis genti
bus & linguis qui
habitãt in vniuerſa ter-
ra: pax vobis multiplice
tur. Signa & mirabilia
que fecit apud me deus
excelſus. Placuit ergo
mihi pdicare eius ſigna:
quia magna ſunt & mi-
rabilia eius: quia fortia: &
regnũ eius: quia regnũ
ſempiternũ: & poteſtas
eius in generatiõe & ge
nerationem. 4.

EGo nabuchodono-
ſor quietus erã in do
mo mea: & florẽs in pa-
latio meo. Sõniũ vidi qđ
pterruit me & cogitatio
nes mee in ſtratu meo:
& viſiones capitis mei
cõturbauerũt me. Et p
me ppoſitũ eſt decretũ:
vt introducerẽtur in cõ-
ſpectu meo cũcti ſapiẽtes
babylonis: & vt ſolutio
nẽ ſomnij indicarẽt mihi.
Tũc ingrediebãtur ario
li magi chaldei & aruſ-
pices: & ſomniũ narraui
in cõſpectu eorũ: & ſolu
tionẽ eius nõ indicauerũt
mihi: donec collega in
greſſus eſt in conſpectu
meo daniel: cui nomen
balthaſar ſcdm nomẽ dei
mei qui habet ſpiritũ deo
rũ ſctõrũ in ſemetipſo:
& ſomniũ corã ipſo lo-
cutus ſum. Balthaſar prin
ceps ariolorũ: quia ego
ſcio quod ſpiritũ ſanctorũ
deorũ habeas in te: &
omne ſacramentũ nõ eſt
impoſſibile tibi: viſiões ſõ
niorũ meorũ quas vidi: &
ſolutionẽ earũ narra. Vi
ſio capitis mei in cubiculo
meo videbã: & ecce arbor
in medio terre: & altitudo
eius nimia. Magna arbor
& fortis: & pceritas eius

מלכא שניו ויהבו גשמהון די לא	שנה
יפלחון ולא יסגדון לכל אלה להן	פלח סגד
לאלההון: ומני שים טעם די כל	שום
עם אמה ולשן די יאמר שלה על	לשן אמר
אלההון די שדרך מישך ועבד נגוא	
הדמין יתעבד וביתה נולי ישתוה	עבד שוה
כל קבל די לא איתי אלה אחרן	
די יכול להצלה כדנה: באדין	יכל נצל
מלכא הצלח לשדרך מישך ועבד	צלח
נגו במדינת בבל: נבוכדנצר מלכא	
לכל עממיא אמיא ולשניא די	
דארין בכל ארעא שלמכון ישגא:	דור שגא
אתיא ותמהיא די עבד עמי אלהא	אות
עליא שפר קדמי להחויה: אתוהי	עלה חוה
כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין	כמו אות
מלכותה מלכות עלם ושלטנה	רבב תקף
עם דר ודר:	דור
אנה נבוכדנצר שלה הוית בביתי	Cap. iiij. הוה
ורענן בהיכלי: חלם חזית	היכל חזה
וידחלנני והרהרין על משכבי	דחל שכב
וחזוי ראשי יבהלנני: ומני שים	בהל שום
טעם להנעלה קדמי לכל חכימי	עלל חכם
בבל די פשר חלמא יהודענני:	ידע
באדין עללין חרטמיא אשפיא	עלל
כשדיא וגזריא וחלמא אמר אנה	
קדמיהון ופשרה לא מהודעין לי:	
ועד אחרין על קדמי דניאל די שמה	עלל
בלטשאצר כשום אלהי ודי רוח	
אלהין קדישין בה וחלמא	קדש
קדמוהי אמרת: בלטשאצר רב	
חרטמיא די אנה ידעת די רוח	
אלהין קדישין בך וכל רז לא אנס	רזת
לך חזוי חלמי די חזית ופשרה	חזה
אמר: וחזוי ראשי על משכבי חזה	שכב
הוית ואלו אילן בגו ארעא ורומה	הוה אלן
שגיא: רבה אילנא ותקף ורומה	שגא רבב

Priītiua.heb.

מטא חזה
עפא
זון טלל
חיה דור
זון
הוה שכב
עור קדש
גד קצץ
אנב
נוד חיה
אסר
צבע
שנה
יהב
חלף עור
אמר
ידע חיה
שלט
צלה
צבא נתן
קום חזה
חכם
ידע
שמם
רעה בהל
עור חזה
רבב מטא
חזה עפא
שגא
זון

Tex.he.Dani.iiij.

ימטא לשמיא וחזותה לסוף כל
ארעא: עפיה שפיר ואנבה שגיא
ומזון לכלא בה תחתוהי תטלל
חיות ברא ובענפוהי ידרון צפרי
שמיא ומנה יתזין כל בשרא: חזה
הוית בחזוי ראשי על משכבי ואלו
עיר וקדיש מן שמיא נחת: קרא
בחיל וכן אמר גדו אילנא וקצצו
ענפוהי אתרו עפיה ובדרו אנבה
תנד חיותא מן תחתוהי וצפריא
מן ענפוהי: ברם עקר שרשוהי
בארעא שבקו ובאסור די פרזל
ונחש בדתאא די ברא ובטל שמיא
יצטבע ועם חיותא חלקה בעשב
ארעא: לבביה מן אנושא ישנון
ולבב חיוה יתיהב לה ושבעה
עדנין יחלפון עלוהי: בגזרת עירין
פתגמא ומאמר קדישין שאלתא
עד דברת די ינדעון חייא די שליט
עליא במלכות אנשא ולמן די
יצבא יתננה ושפל אנשים יקים
עליה: דנה חלמא חזית אנה מלכא
נבוכדנצר ואנתה בלטשאצר
פשרא אמר כל קבל די כל חכימי
מלכותי לא יכלין פשרא להודעותני
ואנתה כהל די רוח אלהין קדישין
בך: אדין דניאל די שמה
בלטשאצר אשתומם כשעה חדה
ורעינהי יבהלנה ענה מלכא
ואמר בלטשאצר חלמא ופשרא
אל יבהלך ענה בלטשאצר ואמר
מראי חלמא לשנאיך ופשרה
לעריך: אילנא די חזית די רבה
ותקף ורומה ימטא לשמיא וחזותה
לכל ארעא: ועפיה שפיר ואנבה
שגיא ומזון לכלא בה תחתוהי

Trāſl.B.Hie.

cōtingēs celū. Aſpect9
illi9 erat vſq3 ad terminos
vniuerſe terre. Folia ei9
pulcherrima: & fructus
eius nimi9: & eſca vni-
uerſorū in ea. Subter eā
hītabant aīalia & beſtie:
& in ramis eius cōuerſa
bātur volucres celi: & ex
ea veſcebatur ōis caro.
Videbā in viſione capi-
tis mei ſup ſtratū meū: &
ecce vigil & ſanctus de
celo deſcendit. clamauit
fortiter & ſic ait. Succi-
dite arborē & preſcidite
ramos eius: excutite fo
lia eius & diſpergite fru-
ctus ei9: fugiant beſtie q̄
ſubter eam ſunt: & volu
cres de ramis ei9. Verū
tamē germē radicū eius
in terra ſinite: & allige-
tur vinculo ferreo:
& ereo in herbis que fo
ris ſunt: & rore celi
tingatur: & cum feris
pars eius in herba
terre. Cor eius ab hu-
mano cōmutetur:
& cor fere detur ei: &
ſeptem
tempora mutētur ſuper
eum. In ſententia vigilū
decretū eſt & ſermo ſan
ctorum & petitio
donec cognoſcant viuē-
tes: quoniā domiabitur
excelſus in regno homi
num: & cuicunq3
voluerit dabit illud: &
hūlimū hoiem cōſtitue-
rit ſup eū. Hoc ſomniū
vidi ego
nabuchodonoſor rex.
Tu ergo balthaſar
interp̄tationē narra feſti
nus: quia ōēs ſapientes
regni mei non queunt
ſolutionē edicere mihi.
Tu autem potes: quia
ſpiritus deorū ſanctorū
in te eſt. Tunc daniel cu
ius nomen
balthaſar cepit intra ſe-
metipſum tacitus cogita
re quaſi vna hora: & co
gitationes eius cōturba-
bāt eū. Rūdens aūt rex
ait. Balthaſar: ſomniū
et interp̄tatio ei9 nō cō-
turbent te. Rūdit baltha
ſar & dixit. Dn̄e mi ſom
niū his qui te oderūt: &
interpretatio eius hoſtib9
tuis ſit. Arborē quā vidi
ſti ſublimē atq3 robuſtā:
cui9 altitudo ptingit ad
celū: & aſpect9 illi9 in ōē3
terrā. & rami ei9 pulcher
rimi: & fruct9 ei9 nimi9 &
eſca oim in ea: ſubter eā

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

puenit vſq3 ad celū: & latitudo eius ad ter-
ἔφθασεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς τὰ πέ-
minos terre: & folia eius pulchra & fru-
ρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ ὡραῖα καὶ ὁ καρ-
ctu eius mltus: & cibus oim in ea: & ſub-
πὸς αὐτοῦ πολύς, καὶ τροφὴ πάντων ἐν αὐτῷ, καὶ ὑπο-
ter eam habitabāt beſtie agreſtes & in
κάτω αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς
ramis eius hitabant aues celi: ex ea
κλάδοις αὐτοῦ κατῴκουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ αὐ-
nutriebat ōis caro. videbā in viſione no-
τοῦ ἐτρέφετο πᾶσα σάρξ. ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυ-
ctis in cubili meo: & ecce vigil & ſanctus
κτὸς ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ ἰδοὺ εἲρ καὶ ἅγιος
de celo deſcēdit & clamauit in fortitudie & ſic
ἀπ' οὐρανοῦ κατέβη καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχύϊ καὶ οὕτως
dixit: ſuccidite arborē & euellite
εἶπεν, ἐκκόψατε τὸ δένδρον καὶ ἐκτίλατε
ramos eius: & excutite folia eius &
τοὺς κλάδους αὐτοῦ, καὶ ἐκτινάξατε τὰ φύλλα αὐτοῦ καὶ
diſpergite fructū ei9: cōmoueant
διασκορπίσατε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, σαλευθήτωσαν τὰ
beſtie de ſubter eam & aues de ramis
θηρία ὑποκάτωθεν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄρνεα ἀπὸ τῶν κλάδων
eius. verūtñ germē radicū ei9 in terra ſinite
αὐτοῦ. πλὴν τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἐάσατε
& in vīculo ferreo & ereo: & in herba q̄ foris
καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ καὶ χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω
& in rore celi pnoctabit: & cum
καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ
beſtijs pars eius in herba terre. cor
τῶν θηρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ ἐν τῷ χόρτῳ τῆς γῆς. ἡ καρ-
eius ab hoibus cōmutabit. & cor
δία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιωθήσεται. καὶ καρδία
beſtie dabitur ei. & ſeptē tp̄a mutabunt
θηρίου δοθήσεται αὐτῷ. καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται
ſup eum p decretum vigil ſmo & verbū ſcōꝝ
ἐπ' αὐτόν. διὰ συγκρίματος εἲρ ὁ λόγος καὶ ῥῆμα ἁγίων τὸ
interrogatio: vt cognoſcāt viuētes: q2 dn̄s eſt
ἐπερώτημα, ἵνα γνῶσιν οἱ ζῶντες, ὅτι κύριός ἐστιν ὁ
altiſſim9 regni. & cui videbit dabit illud: &
ὕψιστος τῆς βασιλείας, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτήν, καὶ
cōtemptū hoim eleuabit ſup ipm. hoc
ἐξουδένωμα ἀνθρώπων ἀναστήσει ἐπ' αὐτήν. τοῦτο τὸ
ſomniū vidi ego rex nabuchodonoſor: & tu
ἐνύπνιον εἶδον ἐγὼ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ, καὶ σὺ
baltaſar cōiecturā dic: q2 oēs ſapiētes
Βαλτάσαρ τὸ σύγκριμα εἰπόν, ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ
regni mei nō poſſunt cōiecturā eius ma
τῆς βασιλείας μου οὐ δύνανται τὸ σύγκριμα αὐτοῦ δη-
nifeſtare mihi: tu āt daniel potes: q2 ſpūs dei
λῶσαί μοι, σὺ δὲ Δανιὴλ δύνασαι, ὅτι πνεῦμα θεοῦ
ſctūs in te. tunc daniel cui9 nomē baltaſar:
ἅγιον ἐν σοί. τότε Δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ,
ſtupefact9 ē q̄ſi hora vna: & cogitationes eius cō-
ἀπηνεώθη ὡσεὶ ὥραν μίαν, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συ-
turbabāt eū. & rñdit rex & ait:
νετάρασσον αὐτόν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν,
baltaſar ſomniū & cōiectura ne cōturbat
Βαλτάσαρ τὸ ἐνύπνιον καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασπευ-
te. rñdit baltaſar & dixit: dn̄e ſit
σάτω σε. ἀπεκρίθη Βαλτάσαρ καὶ εἶπε, κύριε ἔστω
ſomniū odiētib9 te: & cōiectura eius
τὸ ἐνύπνιον τοῖς μισοῦσίν σε, καὶ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ
inimicis tuis. arbor quā vidiſti magnificatā
τοῖς ἐχθροῖς σου. τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθὲν
& fortificatū cui9 altitudo puenit in celum & latitudo
καὶ τὸ ἰσχυκὸς οὗ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κύτος C
ei9 in oēm terrā: folia ei9 florida: & fru
αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εὐθαλῆ, καὶ ὁ καρ-
ctus ei9 mltus: & cibus oibus in ea: ſubter eam
πὸς αὐτοῦ πολύς, καὶ τροφὴ πᾶσιν ἐν αὐτῷ, ὑποκάτω αὐτοῦ D

Digitized by Google

hitabant beſtie agreſtes. ⁊ in ramis eius
κατῴκουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ
hitabant aues celi: tu es rex.
κατεσκήνουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, σὺ εἶ βασιλεῦ.
qz magnificat⁹ es ⁊ inualuiſti: ⁊ magnitudo tua ma
ὅτι ἐμεγαλύνθης καὶ ἴσχυσας, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἐμε
gnificata ē ⁊ ꝑuenit ad celum: ⁊ dñatio tua in
γαλύνθη καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ κυρία σου εἰς
terminos terre. ⁊ qz vidit rex vigilē ⁊
τὰ πέρατα τῆς γῆς. καὶ ὅτι εἶδεν ὁ βασιλεὺς εἶρ καὶ
ſctũ deſcendentem de celo ⁊ dixit: euellite
ἅγιον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἶπεν, ἐκτίλατε
arborē ⁊ corrũpite illã: veruntñ germē
τὸ δένδρον καὶ διαφθείρατε αὐτό, πλὴν τὴν φυὴν
radicũ eius in terra ſinite: ⁊ ĩ vinculo fer-
τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἐάσατε, καὶ ἐν δεσμῷ σιδη-
reo ⁊ ere ⁊ in herba q̃ foris ⁊ in rore ce-
ρῷ καὶ χαλκῷ καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐ
E li ꝯnoctabit: ⁊ cum beſtijs agreſtib⁹ pars e-
ρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ μερὶς αὐ
ius donec ſeptē tp̃a mutentur ſup illã: hoc
τοῦ ἕως ἑπτὰ καιροὶ ἀλλοιωθήσονται ἐπ' αὐτό, τοῦτο
cõiectura eius rex. ⁊ decretũ altiſſimi eſt
ἡ σύγκρισις αὐτοῦ βασιλεῦ. καὶ σύγκριμα ὑψίστου ἐστὶν
qḋ ꝑuenit ſup dñm meũ regem: ⁊ te
ὃ ἔφθασεν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, καὶ σὲ
Iob. 40.b. Infra. ſ.f. expellent ab hoibus ⁊ cum beſtijs agreſtib⁹
ἐκδιώξουσιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων
erit hitatio tua. ⁊ herba q̃ſi bouē cibabunt
ἔσαι ἡ κατοίκησίς σου. καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμιοῦ-
te ⁊ de rore celi hitatio tua erit ⁊
σίν σε καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσῃ καὶ
ſeptē tp̃a mutabuntur in te donec ſcias: qz
ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σὲ ἕως οὗ γνῷς, ὅτι
dñetur altiſſimus regni hoim: ⁊ cui
κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ
viſuz fuerit dabit ipm. ⁊ qz dixit ſinite plã
ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτήν. καὶ ὅτι εἶπεν ἐάσατε τὴν φυ
tã radicũ arboris in terra: regnũ tuũ
ὴν τῶν ῥιζῶν τοῦ δένδρου ἐν τῇ γῇ, ἡ βασιλεία σου
tibi manet ex quo cognoueris ptãtem celeſtem.
σοὶ μένει ἀφ' ἧς ἂν γνῷς τὴν ἐξουσίαν τὴν ἐπουράνιον.
ꝓpterea rex cõſiliũ meũ placeat tibi: ⁊
διὰ τοῦτο βασιλεῦ ἡ βουλή μου ἀρεσάτω σοι, καὶ τὰς
peccata tua in elemoſynis redime: ⁊ iniq
ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδι
tates tuas in miſericordijs pauperꝝ. forſitã erit longani-
κίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων. ἴσως ἔσαι μακρόθυ-
mis delictis tuis. hec oĩa ꝑuene
μος τοῖς παραπτώμασίν σου. ταῦτα πάντα ἔφθα
runt ſup nabuchodonoſor regem poſt duode-
σεν ἐπὶ ναβουχοδονόσωρ τὸν βασιλέα μετὰ δώδε-
cim mẽſes in aula regni eius in baby-
κα μῆνας ἐπὶ τῷ ναῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν βαβυ-
lone deambulãs. reſpõdit rex ⁊ ait: nõne
λῶνι περιπατῶν. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, οὐχ
F hec eſt babylon magna quã ego edificaui in
αὕτη ἐστὶν βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἣν ἐγὼ ᾠκοδόμησα εἰς
domũ regni in robore fortitudĩs mee ĩ honorē
οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου εἰς τιμὴν
glie mee: adhuc ſermone in ore re-
τῆς δόξης μου; ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βα-
gis exñte: vox de celo facta eſt. tibi dicitur
σιλέως ὄντος, φωνὴ ἀπ' οὐρανοῦ ἐγένετο. σοὶ λέγεται
nabuchodonoſor rex: regnũ tuũ tranſijt
ναβουχοδονόσωρ βασιλεῦ, ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν
a te: ⁊ ab hoibus te expellent: ⁊ cũ beſtijs
ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων σε ἐκδιώξουσιν, καὶ μετὰ θηρίων
agreſtib⁹ hitatio tua ⁊ feno q̃ſi bouē cibabunt te: ⁊ ſeptē
ἀγρίων ἡ κατοικία σου καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμιοῦσίν σε, καὶ ἑπτὰ
tp̃a mutabuntur ſup te: donec ſcias qḋ dñetur excelſus
καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σέ, ἕως οὗ γνῷς ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος

habitãtes beſtie agri: & in ramis eius cõmorãtes aues celi. Tu es rex q
magnificatus es & inualuiſti: & magnitudo tua creuit & ꝑuenit vſqꝫ ad celũ: & poteſtas tua ĩ terminos vniuerſe tre. Qḋ autē vidit rex vigilem & ſanctũ deſcẽdere de celo & dicere: ſuccidite arborē & diſſipate illã: attñ germē radicũ eius in tra dimittite & vinciatur ferro & ere in herbis foris: & rore celi cõſpergatur: & cum feris ſit pabulũ eius donec ſeptem tẽpora mutentur ſup euꝫ. Hec eſt interp̃tatio ſententie altiſſimi que peruenit ſuper dñm meũ regem. Eiicient te ab hominibus & cũ beſtiis feriſqꝫ erit habitatio tua: & fenum vt bos comedes: & rore celi infunderis. Septē quoqꝫ tempora mutabuntur ſuper te: donec ſcias ꝙ dominetur excelſus ſuper regnum hominũ: & cuicunqꝫ voluerit det illud. Qḋ aũt p̃cepit vt relinq̃retur germen radicum eius idest arboris: regnum tuum tibi manebit poſtq̃ cognoueris poteſtatē eſſe celeſtem. Quãobrē rex cõſilium meũ placeat tibi: & pctã tua elemoſynis redime: & iniquitates tuas miſericordiis pauperũ: forſitan ignoſcet de⁹ delictis tuis. Oĩa hec venerunt ſup nabuchodonoſor regē. Poſt finē menſium duodecim in aula babylonis deãbulabat. Reſponditqꝫ rex & ait. Nonne hec eſt babylon ciuitas magna quã ego edificaui in domũ regni in robore fortitudinis mee: & in gloria decoris mei. Cũqꝫ ſermo adhuc eſſet in ore regis vox de celo ruit. Tibi dicitur nabuchodonoſor rex. Regnũ tuũ trãſibit a te: & ab hoibus eiicient te: & cum beſtiis & feris erit habitatio tua: fenum quaſi bos comedes & ſeptē tẽpora mutabũtur ſuper te: donec ſcias ꝙ dominetur excelſus

תדור חיות ברא ובענפוהי ישכנן — דור חיה
צפרי שמיא׃ אנתה הוא מלכא די — שכן
רבית ותקפת ורבותך רבית ומטת — רבב מטא
לשמיא ושלטנך לסוף ארעא׃ ודי
חזה מלכא עיר וקדיש נחת מן
שמיא ואמר גדו אילנא וחבלוהי — גדד
ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו
ובאסור די פרזל ונחש בדתאא — אסר
די ברא ובטל שמיא יצטבע ועם — צבע
חיות ברא חלקה עד די שבעה — חיה
עדנין יחלפון עלוהי׃ דנה פשרא — חלף
מלכא וגזרת עליא היא די מטת על — עלה
מראי מלכא׃ ולך טרדין מן אנשא
ועם חיות ברא להוה מדרך ועשבא — הוה דור
כתורין לך יטעמון ומטל שמיא — טעם
לך מצבעין ושבעה עדנין יחלפון
עליך עד די תנדע די שליט עליא — ידע שלט
במלכות אנשא ולמן די יצבא — צבא
יתננה׃ ודי אמרו למשבק עקר — נתן שבק
שרשוהי די אילנא מלכותך לך
קימה מן די תנדע די שלטן שמיא׃ — קום ידע
להן מלכא מלכי ישפר עליך וחטאך — שפר חטא
בצדקה פרק ועויתך במחן ענין — עוה חנן
הן תהוא ארכה לשלותך׃ כלא מטא — ענה הוה
על נבוכדנצר מלכא׃ לקצת ירחין — שלה
תרי עשר על היכל מלכותא די — קצה
בבל מהלך הוה׃ ענה מלכא ואמר — הלך
הלא דא היא בבל רבתא די אנה — רבב
בניתה לבית מלכו בתקף חסני — בנה
וליקר הדרי׃ עוד מלתא בפם — מלל פה
מלכא קל מן שמיא נפל לך אמרין — קול
נבוכדנצר מלכא מלכותא עדת מנך׃ — עדה
ומן אנשא לך טרדין ועם חיות — חיה
ברא מדרך עשבא כתורין לך — דור
יטעמון ושבעה עדנין יחלפון עליך — טעם חלף
עד די תנדע די שליט עליא — ידע

במלכות אנשא ולמן די יצבא — צבא
יתננה׃ בה שעתא מלתא ספת על — נתן מלל
נבוכדנצר ומן אנשא טריד — סוף
ועשבא כתורין יאכל ומטל שמיא
גשמה יצטבע עד די שערה
כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין׃ — רבב
ולקצת יומיא אנה נבוכדנצר עיני — קצה
לשמיא נטלת ומנדעי עלי יתוב — ידע תוב
ולעליא ברכת ולחי עלמא שבחת
והדרת די שלטנה שלטן עלם
ומלכותה עם דר ודר׃ וכל דאירי — דור דור
ארעא כלא חשיבין וכמצביה — צבא
עבד בחיל שמיא ודאירי ארעא
ולא איתי די ימחא בידיה ויאמר — מחא אמר
לה מה עבדת׃ בה זמנא מנדעי
יתוב עלי וליקר מלכותי הדרי
וזיוי יתוב עלי ולי הדברי ורברבני — זוה הדר
יבעון ועל מלכותי התקנת ורבו — רבב בעה
יתירא הוספת לי׃ כען אנה — תקן רבב
נבוכדנצר משבח ומרומם ומהדר — יתר יסף
למלך שמיא די כל מעבדוהי קשט — שבח רום
וארחתה דין ודי מהלכין בגוה — הדר עבד
יכל להשפלה׃ — הלך
יכל שפל

Cap.v.

בלשאצר מלכא עבד לחם רב
לרברבנוהי אלף ולקבל אלפא — רבב
חמרא שתה׃ בלשאצר אמר בטעם
חמרא להיתיה למאני דהבא — אתא
וכספא די הנפק נבוכדנצר אבוהי — נפק
מן היכלא די בירושלם וישתון — שתה
בהון מלכא ורברבנוהי שגלתה
ולחנתה׃ באדין היתיו מאני דהבא
די הנפקו מן היכלא די בית אלהא
די בירושלם ואשתיו בהון מלכא
ורברבנוהי שגלתה ולחנתה׃ אשתיו
חמרא ושבחו לאלהי דהבא
וכספא נחשא פרזלא אעא ואבנא׃

in regno hominum: & cuicunqꝫ voluerit det illud. Eadē hora ſermo completus eſt ſuper nabuchodonoſor: & ex hominibus abiectus eſt: & fenum vt bos comedit: & rore celi corpus eius infectum eſt donec capilli eius in ſimilitudinē aquilarū creſcerēt: & vngues eius quaſi vngues auiū. Igitur poſt finē dierū ego nabuchodoſor oclos meos ad celū leuaui: & ſenſus meus redditus eſt mihi: & altiſſimo bñdixi: & viuentē in ſempiternum laudaui & glorificaui: qa poteſtas eius ptās ſempiterna: & regnū eius in generatiōe & gñatione: & oēs habitatores terre apud eū in nihilū reputati ſunt. Iuxta volūtatē eīi ſuā facit tā in virtutibus celi qꝫ in habitatoribus terre: & nō eſt qui reſiſtat manui eiꝰ & dicat ei: q̄re feciſti? In ipſo tpe ſenſus meꝰ reuerſus ē ad me: et ad honorē regni mei decorēqꝫ pueni: & figura mea reuerſa eſt ad me: et optimates mei & magiſtratus mei requiſierūt me: et in regno meo reſtitutꝰ ſum: et magnificētia amplior addita eſt mihi. Nunc igitur ego nabuchodonoſor laudo et magnifico & glorifico regē celi: qa oīa opa eiꝰ vera: & oēs vie eius iudicia: & gradiētes in ſupbia poteſt humiliare. 5.

Balthaſar rex fecit grāde cōuiuiū optimatibus ſuis mille: & vnuſqſqꝫ ſm ſuā bibebat etatē. Precepit ergo iam temulentus: vt afferrentur vaſa aurea & argētea: q̄ aſportauerat nabuchodonoſor pater eius de tēplo qđ fuit in hieruſalē: vt biberent in eis rex & optimates eius: vxoreſqꝫ eius & concubine. Tunc allata ſunt vaſa aurea que aſportauerat de tēplo quod fuerat in hieruſalem: & biberunt in eis rex & optimates eius: vxores & cōcubie illiꝰ. Bibebant vinum & laudabant deos ſuos aureos & argenteos & ereos ferreoſ ligneoſqꝫ & lapideos.

regni hoīm: ꝛ cui videbit dabit il-
τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐ-
lud. eadē hora ſmo cōpletus eſt ſup nabuchodo
τήν. αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη ἐπὶ ναβουχοδο
noſoꝛ. ꝛ ab hoībus expulſꝰ ē: ꝛ fenū
νόσωρ. καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ χόρτον
vt bos cōedit: ꝛ a roꝛe celi coꝛ-
ὡς βοῦς ἤσθιεν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶ-
pꝰ eiꝰ itīctū ē: donec capilli eius q̄ſi leonū magni
μα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμε-
ficati ſunt ꝛ vngues eiꝰ q̄ſi auium. ꝛ poſt
γαλύνθησαν καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων. καὶ μετὰ τὸ G
finem dieꝝ: ego nabuchodonoſoꝛ ocu-
τέλος τῶν ἡμερῶν, ἐγὼ ναβουχοδονόσωρ τοὺς ὀφθαλ-
los meos in celum leuaui: ꝛ mens mea ad
μούς μου εἰς τὸν οὐρανὸν ἔβαλον, καὶ αἱ φρένες μου ἐπ'
me reuerſa eſt: ꝛ altiſſimo bñdixi: ꝛ Infra.
ἐμὲ ἐπεστράφησαν, καὶ τῷ ὑψίστῳ ηὐλόγησα, καὶ τῷ 7.d.
viuētē in ſecula laudaui ꝛ gl̄ificaui: q2 ptās eiꝰ
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας ᾔνεσα καὶ ἐδόξασα, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ
ptās etna: ꝛ regnū eius in gn̄atione ꝛ gn̄a
ἐξουσία αἰώνιος, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενε-
tione. ꝛ oēs hitantes terrā: q̄ſi nihil repu
άν. καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, ὡς οὐδὲν ἐλο-
tati ſunt. ꝛ ſcd̄m volūtatē ſuam facit in virtute
γίσθησαν. καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖ ἐν τῇ δυνάμει
celi ꝛ in hitatione terre: ꝛ nō eſt q̄ re
τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀν-
ſiſtat manui eiꝰ: ꝛ dicet ei q̄d feciſti?
τιποιήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας;
eo tp̄e mens mea reuerſa eſt ad me ꝛ
αὐτῷ τῷ καιρῷ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμὲ καὶ
ad honoꝛē regni mei veni: ꝛ foꝛma mea
εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου
reuerſa eſt ad me: ꝛ tyrāni mei ꝛ optimates
ἐπέστρεψεν ἐπ' ἐμέ, καὶ οἱ τύραννοί μου καὶ οἱ μεγιστᾶνές
mei q̄ſierūt me ꝛ in regnū meū cōfoꝛtatꝰ ſū:
μου ἐζήτουν με καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην,
ꝛ magnitudo amplioꝛ addita eſt mihi. nūc ergo ego
καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα προσετέθη μοι. νῦν οὖν ἐγὼ
nabuchodonoſoꝛ laudo ꝛ ſupexalto ꝛ gl̄ifico re-
ναβουχοδονόσωρ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ καὶ δοξάζω τὸν βα-
gem celi: q2 oīa opera eius vera:
σιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινά,
ꝛ ſemite eius iudicia: ꝛ oēs ambulā-
καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας τοὺς πορευομέ-
tes in ſupbia poteſt humiliare.
νους ἐν ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινῶσαι. Ca.5.

Baltaſar rex fecit cenam magnā
Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν δεῖπνον μέγα τοῖς A
optimatibꝰ viris millenarijs: ꝛ coꝛam mille
μεγιστᾶσιν ἀνδράσι χιλιάρχοις, καὶ ἔναντι τῶν χιλίων ὁ
vinū. bibens baltaſar dixit in guſtu vini:
οἶνος. πίνων Βαλτάσαρ εἶπεν ἐν τῇ γεύσει τοῦ οἴνου, τοῦ
vt afferrent vaſa aurea ꝛ argētea q̄ aſpoꝛtauit na
εἰσενεγκεῖν τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἃ ἐξήνεγκεν να-
buchodonoſoꝛ pater eius de tēplo qđ in hieru-
βουχοδονόσωρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν ἱερου-
ſalem. ꝛ bibant in eis rex ꝛ optima-
σαλήμ. καὶ πιέτωσαν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ μεγιστᾶ-
tes eiꝰ: ꝛ cōcubine eiꝰ: ꝛ cōcubini eius: ꝛ
νες αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ παράκοιτοι αὐτοῦ, καὶ
allata ſunt aurea vaſa ꝛ argētea q̄ aſpoꝛtauit de
ἠνέχθησαν τὰ χρυσᾶ σκεύη καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἃ ἐξήνεγκεν ἐκ τοῦ
tēplo dei qđ ī hieruſalem: ꝛ bibebāt in eis rex
ναοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς
ꝛ optimates eiꝰ: ꝛ cōcubine eiꝰ ꝛ cōcubi
καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ καὶ οἱ παράκοι-
ni eiꝰ bibebāt vinū: ꝛ laudauerūt deos aureos ꝛ
τοι αὐτοῦ ἔπινον οἶνον, καὶ ᾔνεσαν τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς καὶ τοὺς
argēteos ꝛ ereos ꝛ ferreos ꝛ ligneos ꝛ lapideos.
ἀργυροῦς καὶ χαλκοῦς καὶ σιδηροῦς καὶ ξυλίνους καὶ λιθίνους.

Digitized by Google

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

in eadē hora exierūt digiti manus hoīs:
ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξῆλθον δάκτυλοι χειρὸς ἀνθρώπου,
⁊ ſcribebāt cōtra lampadem in ſupfi
καὶ ἔγραφον κατέναντι τῆς λαμπάδος ἐπὶ τὸ κονί
cie parietis dom⁹ regis. ⁊ rex
αμα τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ βα-
videbat articulos manus ſcri
B σιλεὺς ἐθεώρει τοὺς ἀστραγάλους τῆς χειρὸς τῆς γρα-
bentis. tunc rex īmutatus ē: ⁊ cogitatiōes
φούσης. τότε ὁ βασιλεὺς ἠλλοιώθη, καὶ οἱ διαλογισμοὶ
eius cōturbauerūt eum. ⁊ cōpages lūbo-
αὐτοῦ συνετάρασσον αὐτόν. καὶ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύ
rū eius ſoluebant: ⁊ genua ei⁹ collidebantur.
ος αὐτοῦ διελύοντο, καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ συνεκροτοῦν-
tur. ⁊ clamauit rex in fortitudīe vt introduce-
το. καὶ ἐβόησεν ὁ βασιλεὺς ἐν ἰσχύϊ τοῦ εἰσενεχθῆ-
rent magi ⁊ chaldei ⁊ aru
ναι τοὺς μάγους καὶ τοὺς χαλδαίους καὶ τοὺς γα
ſpices. ⁊ dixit ſapiētib⁹ babylonis. q̄cunq; le-
ζαρηνούς. καὶ εἶπεν τοῖς σοφοῖς βαβυλῶνος. ὃς ἂν ἀνα
gerit ſcripturā hanc ⁊ cōiecturā eius
γνῷ τὴν γραφὴν ταύτην καὶ τὴν σύγκρισιν αὐ-
notā fecerit mihi: purpura veſtietur: ⁊ tor-
τῆς γνωρίσῃ μοι, πορφύραν ἐνδύσεται. καὶ ὁ μανιά
ques aurea ſup collum eius: ⁊ terti⁹ in
κης ὁ χρυσοῦς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ τρίτος ἐν
regno meo īpabit. ⁊ ingreſſi ſunt oēs ſapiē-
τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξῃ. καὶ εἰσεπορεύοντο πάντες οἱ σο
tes regis: ⁊ non potuerūt ſcripturā le-
φοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἠδύναντο τὴν γραφὴν ἀνα
gere neq; cōiecturā manifeſtare regi. ⁊
γνῶναι οὐδὲ τὴν σύγκρισιν γνωρίσαι τῷ βασιλεῖ. καὶ
rex baltaſar cōturbat⁹ ē: ⁊ forma ei⁹
ὁ βασιλεὺς βαλτάσαρ ἐταράχθη, καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ
C īmutata ē in eo. ⁊ optimates eius cōturbati ſunt.
ἠλλοιώθη ἐπ' αὐτῷ. καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ συνεταράσσον
⁊ regina ingreſſa ē in domū cōuiuij: ⁊
το. καὶ ἡ βασίλισσα εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου, καὶ
reſpōdit regina ⁊ dixit: rex in eter
ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα καὶ εἶπεν, βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶ
nū viue: non cōturbent te cogitationes tue: ⁊
ſ.2.a.c. νας ζῆθι, μὴ ταρασσέτωσάν σε οἱ διαλογισμοί σου, καὶ ἡ
ſ.5.b. forma tua nō mutetur: eſt vir in regno tuo
⁊ iſra.6 μορφή σου μὴ ἀλλοιούσθω, ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου
b. in q̄ ſpūs dei ſancti eſt: ⁊ in diebus
ἐν ᾧ πνεῦμα θεοῦ τοῦ ἁγίου ἐστί, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ
patris tui vigilantia ⁊ itellectus ⁊ ſapīa vt ſapīa
πατρός σου γρηγόρησις καὶ σύνεσις καὶ σοφία ὡς σοφία
dei inuēta ſūt ī eo. ⁊ rex nabuchodonoſor
θεοῦ εὑρέθη ἐν αὐτῷ. καὶ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσωρ
pr̄ tuus pncipem incantatoꝝ magoꝝ chaldeoꝝ
ὁ πατήρ σου ἄρχοντα ἐπαοιδῶν μάγων χαλδαίων
aruſpicum cōſtituit eum: q̄ ſpūs amplior
γαζαρηνῶν κατέστησεν αὐτόν, ὅτι πνεῦμα περισσὸν
in eo: ⁊ prudētia ⁊ itellect⁹ ꝯiectura cognoſcēs ſōnia
ἐν αὐτῷ, καὶ φρόνησις καὶ σύνεσις συγκρίνων ἐνύπνια
⁊ ānuncians occulta ⁊ ſoluēs ligaturas da
καὶ ἀναγγέλλων κρυπτόμενα καὶ λύων συνδέσμους δα
niel: ⁊ rex impoſuit ei nomen baltaſar.
νιήλ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα βαλτάσαρ.
nūc ergo vocet̄ ⁊ cōiecturam eius annūciabit
D νῦν οὖν κληθήτω καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ
tibi. tunc daniel itroduct⁹ ē corā rege:
σοι. τότε δανιὴλ εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως,
⁊ dixit rex daniel: tu es daniel de
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ, σὺ εἶ δανιὴλ ὁ ἀπὸ
filijs captiuitatis iudee
τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἰουδαίας

Trāſla.B.Hie.

In eadem hora apparuerūt digiti q̄ſi manus hominis ſcribentis contra candelabrum in ſupficie parietis aule regie. Et rex aſpiciebat articulos manus ſcribētis. Tunc facies regis cōmutata eſt: & cogitationes ei⁹ cōturbabāt eū: & cōpages renū eius ſoluebantur: & genua eius ad ſe inuicē collidebantur. Exclamauit itaq; rex fortiter vt introducerēt magos chaldeos & aruſpices. Et loquēs rex ait ſapientibus babylonis. Quicunq; legerit ſcripturam hanc: & interptationē eius manifeſtā mihi fecerit: purpura veſtietur & torquē aureā habebit in collo: & tertius in regno meo erit. Tunc ingreſſi oēs ſapiētes regis non potuerunt nec ſcripturā legere: nec interptationē eius indicare regi. Vnde rex balthaſar ſatis conturbatus eſt: et vultus illius imutatus eſt. Sed & optimates ei⁹ turbabantur: regina autem pro re q̄ acciderat regi & optimatibus eius domum conuiuij ingreſſa eſt & proloquens ait. Rex in eternū viue. Nō te conturbent cogitationes tue: neq; facies tua imutetur. Eſt vir in regno tuo qui ſpiritū deorum ſanctorū habet in ſe: & in dieb⁹ patris tui ſciētia & ſapientia inuente ſunt in eo. Nam & rex nabuchodonoſor pater tuus principē magorū incātatoꝝ chaldeorum & aruſpicū conſtituit euꝫ. Pater inq̄ tu⁹ o rex: quia ſpūs amplior & prudentia intelligētia q; & iterptatio ſomnioꝝ & oſtenſio ſecretorū ac ſolutio ligatorū inuente ſunt in eo: hoc eſt in daniele: cui rex poſuit nomen balthaſar. Nunc itaq; daniel vocetur: & interpretationē narrabit. Igitur introduct⁹ eſt daniel corā rege. Ad quē prefatus rex ait. Tu es daniel de filijs captiuitatis iude:

Tex.heb.Dani.iiij. — Priītiua.heb.

בַּהּ שַׁעֲתָה נְפַקוּ אֶצְבְּעָן דִּי יַד אֱנָשׁ — שְׁעָה צְבַע
וְכָתְבָן לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא עַל גִּירָא דִּי
כְתַל הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא וּמַלְכָּא חָזֵה
פַּס יְדָא דִּי כָתְבָה׃ אֱדַיִן מַלְכָּא
זִיוֹהִי שְׁנוֹהִי וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ — רְעָה בְּהַל
וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרַיִן וְאַרְכֻבָּתֵהּ — שְׁרָה רְכַב
דָּא לְדָא נָקְשָׁן׃ קָרֵא מַלְכָּא בְּחַיִל
לְהֶעָלָה לְאָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא — עוּל
עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְחַכִּימֵי בָבֶל דִּי
כָל אֱנָשׁ דִּי יִקְרֵא כְּתָבָא דְנָה — קְרָא
וּפִשְׁרֵהּ יְחַוִּנַּנִי אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ — חֲוָה לְבַשׁ
וְהַמְנוּכָא דִּי דַהֲבָא עַל צַוְּארֵהּ — צוּר
וְתַלְתִּי בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלַט׃ אֱדַיִן — שְׁלַט
עָלְלִין כֹּל חַכִּימֵי מַלְכָּא וְלָא כָהֲלִין — שְׁל
כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעָא
לְמַלְכָּא׃ אֱדַיִן מַלְכָּא בֵּלְשַׁאצַּר
שַׂגִּיא מִתְבָּהַל וְזִיוֹהִי שָׁנַיִן עֲלוֹהִי — שְׂנָא בְּהַל
וְרַבְרְבָנוֹהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין׃ מַלְכְּתָא — זְוָה שְׁנָה
לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי לְבֵית — רְבַב שְׁבַשׁ
מִשְׁתְּיָא עַלְּלַת עֲנַת מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת — מְלַל שְׁתָה
מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אַל יְבַהֲלוּךְ — עֲנָה
רַעְיוֹנָךְ וְזִיוָיךְ אַל יִשְׁתַּנּוֹ׃ אִיתַי — חֲיָה
גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין — רְעָה שְׁנָה
קַדִּישִׁין בֵּהּ וּבְיוֹמֵי אֲבוּךְ נַהִירוּ — נְהַר
וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה כְּחָכְמַת אֱלָהִין
הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר — שְׁכַח
אֲבוּךְ רַב חַרְטֻמִּין אָשְׁפִין כַּשְׂדָּאִין
גָּזְרִין הֲקִימֵהּ אֲבוּךְ מַלְכָּא׃ כָּל קֳבֵל — קוּם
דִּי רוּחַ יַתִּירָה וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ — יְתַר יְדַע
מְפַשַּׁר חֶלְמִין וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא — פְּשַׁר חֲוָה
קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל דִּי — חוּד שְׁרָה
מַלְכָּא שָׂם שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּעַן — שְׁכַח
דָּנִיֵּאל יִתְקְרֵא וּפִשְׁרָא יְהַחֲוֵה׃ — קְרָא חֲוָה
בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה — עוּל
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אַנְתְּה הוּא
דָּנִיֵּאל דִּי מִן בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד — גְּלָה

די היתי מלכא אבי מן יהוד: ושמעת אתא יהד
עליך די רוח אלהין בך ונהירו נהר
ושכלתנו וחכמה יתירה השתכחת יתר
בך: וכען העלו קדמי חכימיא חכם
אשפיא די כתבה דנה יקרון ופשרה
להודעתני ולא כהלין פשר מלתא מלל
להחויה: ואנה שמעת עלך די
תוכל פשרין למפשר וקטרין יכל פשר
למשרא כען הן תוכל כתבא שרה
למקרא ופשרה להודעתני קרא ידע
ארגונא תלבש והמונכא די דהבא לבש
על צוארך ותלתא במלכותא
תשלט: באדין ענה דניאל ואמר שלט
קדם מלכא מתנתך לך להוין נתן הוה
ונבזביתך לאחרן הב ברם כתבא יהב
אקרא למלכא ופשרא אהודענה: קרא
אנתה מלכא אלהא עליא מלכותא עלה
ורבותא ויקרא והדרא יהב רבה
לנבכדנצר אבוך: ומן רבותא די
יהב לה כל עממיא אמיא ולשניא
הוו זאעין ודחלין מן קדמוהי די הוה זוע
הוא צבא הוה קטל ודי הוה צבא
הוה מחא ודי הוה צבא הוה מרים רום
ודי הוא צבא הוה משפל: וכדי רם שפל רום
לבבה ורוחה תקפת להזדה הנחת זוד נחת
מן כרסא מלכותה ויקרה העדיו עדה
מנה: ומן בני אנשא טריד ולבבה
עם חיותא שוי ועם ערדיא מדורה חיה שוה
עשבא כתורין יטעמונה ומטל דור טעם
שמיא גשמה יצטבע עד די ידע צבע
די שליט אלהא עליא במלכות שלט עלה
אנשא ולמן די יצבא יהקים עליה: צבא קום
ואנתה ברה בלשאצר לא השפלת
לבבך כל קבל די כל דנה ידעת:
ועל מרא שמיא התרוממת ולמאניא רום
די ביתה היתיו קדמיך ואנתה אתא

quẽ adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te: quoniã ſpiritum deorum habes: ſcientia intelligentiaqȝ ac ſapientia ampliores inuẽte ſunt in te. Et nũc introgreſſi ſunt in cõſpectu meo ſapiẽtes magi vt ſcripturã hanc legerẽt: & interp̃tationẽ eius indicarẽt mihi: & nequerũt ſenſum huius ſermonis edicere. Porro ego audiui de te ꝙ poſſis obſcura interpretari: & ligata diſſoluere. Si ergo vales ſcripturam legere & interpretationem eius indicare mihi: purpura veſtieris: & torquem auream circa collũ tuũ habebis: & tertius in regno meo princeps eris. Ad quẽ reſpondens daniel: ait coram rege. Munera tua ſint tibi: & dona domus tue alteri da. ſcripturam autem legã tibi rex: & interpretationẽ eius oſtendã tibi. O rex: deus altiſſimus regnum & magnificentiã gloriã & honorem dedit nabuchodonoſor patri tuo: & ꝓpter magnificẽtiam quã dederat ei vniuerſi populi tribus & lingue tremebant & metuebant eum. Quos volebat interficiebat: quos volebat percutiebat: quos volebat exaltabat: & quos volebat hũiliabat. Qñ aũt eleuatũ eſt cor eius: & ſpũs illi' obfirmat' eſt ad ſupbiã: depoſit' ẽ de ſolio regni ſui: & gloria eius ablata eſt: & a filiis hominum eiectus eſt. Sed & cor eius cum beſtiis poſitũ eſt: & cum onagris erat habitatio eius. Fenũ quoqȝ vt bos comedebat: & rore celi corpus eius infectũ eſt: donec cognoſceret ꝙ poteſtatem haberet altiſſimus in regno hominũ: & quecũqȝ voluerit ſuſcitabit ſup illud. Tu quoqȝ filius eius balthaſar non humiliaſti cor tuũ cum ſcires hec omnia. ſed aduerſum dñatorem celi eleuatus es. Et vaſa domus eius allata ſunt coram te: & tu

quã adduxit rex pater meus? audiui de te
ἣς ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ μου; ἤκουσα περὶ σοῦ
qm̃ ſpũs dei ſctĩ in te & vigilantia & itelle
ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἁγίου ἐν σοὶ καὶ γρηγόρησις καὶ σύνε
ctus & ſapia abũdãs iuẽta eſt ĩ te. & nũc igreſſi ſũt
σις καὶ σοφία περισσὴ εὑρέθη ἐν σοί. καὶ νῦν εἰσῆλθον
ĩ cõſpectu meo ſapiẽtes magi gazareni: vt ſcripturã hãc
ἐνώπιόν μου σοφοὶ μάγοι γαζαρηνοί, ἵνα τὴν γραφὴν ταύ
legant & cõiecturã ei' notã faciant
την ἀναγνῶσιν καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσωσίν
mihi: & nõ potuerunt annunciare mihi. & ego audi
μοι, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαί μοι. καὶ ἐγὼ ἤκου
ui de te qȝ poteſt cõiecturas cõiectare. nũc
σα περὶ σοῦ ὅτι δύνασαι συγκρίματα συγκρῖναι. νῦν
ergo ſi potueris ſcripturã hanc legere &
οὖν ἐὰν δυνηθῇς τὴν γραφὴν ταύτην ἀναγνῶναι καὶ τὴν
cõiecturã eius notã facere mihi: purpurã indues: &
σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσαι μοι, πορφύραν ἐνδύσῃ, καὶ
torques aurea erit ſup collum tuũ: &
ὁ μανιάκης ὁ χρυσοῦς ἔσται ἐπὶ τὸν τράχηλόν σου, καὶ
tertius in regno meo ĩpabis. tũc reſpondit da
τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξῃ. τότε ἀπεκρίθη Δα
niel & dixit ĩ cõſpectu regis: dona tua
νιὴλ καὶ εἶπεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, τὰ δόματά σου
tibi ſint: & munus dom' tue alteri da: E
σοὶ ἔστω, καὶ τὴν δωρεὰν τῆς οἰκίας σου ἑτέρῳ δός,
ego aũt ſcripturã legam regi: &
ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν ἀναγνώσομαι τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν
cõiecturã ei' notã faciã tibi rex. de' altiſſim'
σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσω σοι βασιλεῦ. ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος
regnum & magnificentiã & honorẽ &
τὴν βασιλείαν καὶ τὴν μεγαλωσύνην καὶ τὴν τιμὴν καὶ
gl'iam dedit nabuchodonoſor pr̃i tuo:
τὴν δόξαν ἔδωκεν Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρί σου,
& de magnificentia quã dedit ei oẽs
καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης ἧς ἔδωκεν αὐτῷ πάντες
ppl'i tribus lingue erãt trementes & timentes
οἱ λαοὶ φυλαὶ γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες καὶ φοβούμενοι
eũ. q̃s volebat ipſe iterficiebat: & q̃s volebat
αὐτόν. οὓς ἐβούλετο αὐτὸς ἀνῄρει, καὶ οὓς ἐβούλετο
ipſe ꝑcutiebat: & q̃s volebat ipſe exaltabat: & q̃s
αὐτὸς ἔτυπτεν, καὶ οὓς ἐβούλετο αὐτὸς ὕψου, καὶ οὓς
volebat ipſe humiliabat. & qñ exaltatũ ẽ cor
ἐβούλετο αὐτὸς ἐταπείνου. καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία
eius & ſpũs eius cõfortat' ẽ vt ſupbi
αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφα
ret: depoſit' ẽ a throno regni ſui:
νεύεσθαι, κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐ
& honor ablatus ẽ ab eo. & ab hoĩbus
τοῦ, καὶ ἡ τιμὴ ἀφῃρέθη ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
expulſ' eſt: & cor eius cum beſtijs datũ ẽ:
ἐξεδιώχθη, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μετὰ τῶν θηρίων ἐδόθη,
& cum onagris habitatio eius: & feno q̃ſi bouẽ
καὶ μετὰ ὀνάγρων ἡ κατοικία αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν
cibabãt eum. & de rore celi E
ἐψώμιζον αὐτόν. καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ
corp' eius intinctũ ẽ: donec cognouit qȝ dñat altiſſimus
σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος ã.4.c.
regni hoĩm: & cui viſũ fuerit dabit
τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει
illud. & tu filius eius baltaſar nõ humiliaſti
αὐτήν. καὶ σὺ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ οὐκ ἐταπείνω
cor tuũ ĩ cõſpectu dei. nõne oĩa
σας τὴν καρδίαν σου κατενώπιον τοῦ θεοῦ. οὐ πάντα
hec noſti: & ꝯ dñm deũ celi
ταῦτα ἔγνως; καὶ ἐπὶ τὸν κύριον τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ
exaltat' ẽ. & vaſa dom' eius attuliſti co
ὑψώθης. καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἤνεγκας ἐνώ
ram te: & tu
πιόν σου, καὶ σὺ

F ꝛ optimates tui ꝛ concubine tue ꝛ cōcu,
κὰι ὁι μεγιςάνες σου κὰι ἁι παλλακαί σου κὰι ὁι παρα
bini tui vinū bibebatis in eis: ꝛ deos
κοιτοί σου ὄινον ἐπίνετε ἐν ἀυτοῖς, κὰι τοὺς θεοὺς
aureos ꝛ argenteos ꝛ ereos ꝛ fer
τοὺς χρυσοῦς κὰι τοὺς ἀργυροῦς κὰι χαλκοῦς κὰι σι=
reos ꝛ igneos ꝛ lapideos: q̄ nō vident ꝛ
δηρεοῦς κὰι ξυλίνους κὰι λιθίνους, ὁι ὀυ βλέπουσιν κὰι
nō audiunt ꝛ nō cognoſcunt: laudaſti. at deū cui⁹
ὀυκ ἀκούουσιν κὰι ὀυ γινώσκουσιν, ἤνεσας. τὸν δὲ θεὸν ὀυ
ſpiritus tu⁹ in manu ſua ꝛ oēs vie tue: ip=
ἡ πνοή σου ἐν χειρὶ ἀυτοῦ κὰι πᾶσαι ἁι ὁδοί σου, ἀυ
ſum nō glificaſti. idcirco a facie eius miſ=
τὸν ὀυκ ἐδόξασας. διὰ τοῦτο ἐκ προσώπου ἀυτοῦ ἀπε
ſus eſt articulus manus ꝛ ſcripturā hanc ordinauit:
ςάλη ἀςράγαλος χειρὸς κὰι τὴν γραφὴν ταύτην ἔταξεν,
G ꝛ hec ſcriptura ordinata. mane: thecel: phares:
κὰι ἄυτη ἡ γραφὴ ἡ ἐντεταγμένη. μανὴ, θεκέλ, φαρές.
hec cōiectura verbi. mane menſurauit
τοῦτο τὸ σύγκριμα τοῦ ῥήματος. μανὴ ἐμέτρησεν ὁ
de⁹ regnum tuū ꝛ ipleuit illud. thecel.
θεὸς τὴν βασιλείαν σου κὰι ἐπλήρωσεν ἀυτήν. θεκέλ.
appēſ⁹ ē ī ſtatera ꝛ iuēt⁹ eſt poſterior. phares: diuiſuȝ ē
ἐςάθη ἐν ζυγῶ κὰι ἐυρέθη ὑςεροῦσα. φαρές, διήρηται
regnū tuū ꝛ datū ē medis ꝛ perſis. ꝛ
ἡ βασιλεία σου κὰι ἐδόθη μήδοις κὰι πέρσαις. κὰι
dixit baltaſar: ꝛ induerūt danielē
ἔιπεν βαλτάσαρ, κὰι ἐνέδυσαν τὸν δανιὴλ
purpura: ꝛ torquē auream circūpoſuerūt
πορφύραν, κὰι τὸν μανιάκην τὸν χρυσοῦν περιέθηκαν
circā collum eius. ꝛ pdicauit de eo
περὶ τὸν τράχηλον ἀυτοῦ. κὰι ἐκήρυξεν περὶ ἀυτοῦ
eſſe eū pncipem tertiū in regno ſuo.
ἔιναι ἀυτὸν ἄρχοντα τρίτον ἐν τῆ βασιλεία ἀυτοῦ.
in eadē nocte īterfect⁹ ē baltaſar rex chalde=
ἐν ἀυτῆ τῆ νυκτὶ ἀνηρέθη βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ χαλδαῖ
us. ꝛ darius med⁹ accepit regnū
ος. κὰι δαρεῖος ὁ μῆδος παρέλαβεν τὴν βασιλείαν
exīſtēs ānorū ſexaginta duorū.
ὢν ἐτῶν ἑξηκονταδύο. Ca.6.

A Et placuit ī ɔſpectu dariꝰ: ꝛ cōſtituit ſup
Καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον δαρείου, κὰι κατέςησεν ἐπὶ
regnum ſatrapas centū vigīti: vt eſſent
τῆς βασιλείας σατράπας ἑκατὸν ἔικοσι, τοῦ ἔιναι
ipſi in toto regno ſuo: ꝛ ſup eos
ἀυτοὺς ἐν ὅλη τῆ βασιλεία ἀυτοῦ, κὰι ἐπάνω ἀυ
ordinarios tres: q̄rꝫ erat daniel vn⁹ ex eis vt
τῶν τακτικοὺς τρεῖς, ὧν ἦν δανιὴλ ἑις ἐξ ἀυτῶν τοῦ
redderent illis ſatrape rationē: vt
ἀποδιδόναι ἀυτοῖς τοὺς σατράπας λόγον, ὅπως ὁ
rex nō fatigaret. ꝛ erat daniel ſup eos:
βασιλεὺς μὴ ἐνοχλῆται. κὰι ἦν δανιὴλ ὑπὲρ ἀυτούς,
qꝛ ſpūs abundās erat in eo: ꝛ rex cō=
ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἦν ἐν ἀυτῶ, κὰι ὁ βασιλεὺς κα=
ſtituit eum ſup oī regno ſuo. ꝛ
τέςησεν ἀυτὸν ἐφ᾽ ὅλης τῆς βασιλείας ἀυτοῦ. κὰι ὁι
ordinarij ꝛ ſatrape q̄rebant occaſionē īuenire
τακτικοὶ κὰι ὁι σατράπαι ἐζήτουν πρόφασιν ἑυρεῖν
cōtra danielē: ꝛ oēm occaſionē ꝛ delictū
κατὰ δανιὴλ, κὰι πᾶσαν πρόφασιν κὰι παράπτω
ꝛ peccatum nō iuenerūt
μα κὰι ἀμπλάκημα ὀυχ ἕυρον

ꝛ & optiates tui & vxores tue & cōcubine tue vinū bibiſtis in eis. Deos quoqꝫ argenteos & aureos & ereos ferreos ligneoſqꝫ & lapideos qui non vident neqꝫ audiūt neqꝫ ſentiunt laudaſti: porro deū qui habet flatum tuum in manu ſua & oēs vias tuas: non glorificaſti. Idcirco ab eo miſſus eſt articulus manus q̄ ſcripſit hoc q̄d exaratū eſt. Hec eſt autē ſcriptura q̄ digeſta eſt. Mane thecel phares. Et hec interp̄tatio ſermonis. Mane: numerabit deus regnū tuū & cōpleuit illud. Thecel: appenſus es in ſtatera & inuētus es minus habēs. Phares: diuiſum eſt regnum tuum: & datum eſt medis & perſis. Tunc iubente rege: indutus eſt daniel purpura: & circundata eſt torques aurea collo ei⁹: & predicatū eſt de eo qꝫ haberet poteſtatem tertius in regno. Eadē nocte interfectus eſt balthaſar rex chaldeus: & darius medus ſucceſſit in regnum annos natus ſexaginta duos. 6.

Placuit dario & cōſtituit ſuper regnum ſatrapas centū viginti vt eſſent in toto regno ſuo: & ſuper eos principes tres ex quibus daniel vnus erat: vt ſatrape illis redderent rationē: & rex non ſuſtineret moleſtiā. Igitur daniel superabat omnes principes & ſatrapas: quia ſpūs dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat conſtituere eū ſuper omne regnum. Vnde principes & ſatrape querebāt occaſionē vt inuenirēt danieli ex latere regni: nullāqꝫ cauſam & ſuſpicionem reperire potuerunt: eo qꝫ fidelis eſſet & omnis culpa & ſuſpitio nō inueniretur

ורברבניך שגלתך ולחנתך חמרא	רבב
שתין בהון ולאלהי כספא ודהבא	שתה
נחשא פרזלא אעא ואבנא די	
לא חזין ולא שמעין ולא ידעין	חזה
שבחת ולאלהא די נשמתך	
בידיה וכל ארחתך לה לא הדרת׃	
באדין מן קדמוהי שליח פסא די	שלח פס
ידא וכתבא דנה רשים׃ ודנה	רשם
כתבא די רשים מנא מנא תקל	
ופרסין׃ דנה פשר מלתא מנא מנה	מלל
אלהא מלכותך והשלמה׃ תקל	שלם
תקלתא במאזניא והשתכחת חסיר׃	אזן שכח
פרס פריסת מלכותך ויהיבת	יהב
למדי ופרס׃ באדין אמר בלשאצר	
והלבשו לדניאל ארגונא	לבש
והמונכא די דהבא על צואריה	צור
והכרזו עלוהי די להוא שליט	כרז הוה
תלתא במלכותא׃ ביה בליליא	שלט
קטיל בלשאצר מלכא כשדיא׃	קטל
ודריוש מדיא קבל מלכותא כבר	
שנין שתין ותרתין׃	שנה
	תרי
שפר קדם דריוש והקים על	Cap. vj.
מלכותא לאחשדרפניא מאה	קום
ועשרין די להון בכל מלכותא׃	הוה
ועלא מנהון סרכין תלתא די דניאל	עלה
חד מנהון די להון אחשדרפניא	
אלין יהבין להון טעמא ומלכא לא	
להוה נזק׃ אדין דניאל דנה הוה	נזק
מתנצח על סרכיא ואחשדרפניא	נצח
כל קבל די רוח יתירא בה ומלכא	יתר
עשית להקמותה על כל מלכותא׃	עשת קום
אדין סרכיא ואחשדרפניא הוו	
בעין עלה להשכחה לדניאל מצד	בעה עלל
מלכותא וכל עלה ושחיתה לא	שכח צדד
יכלין להשכחה כל קבל די מהימן	שחת אמן
הוא וכל שלו ושחיתה לא השתכחת	שלה

Digitized by Google

עלוהי׃ אדין גבריא אלך אמרין אלה
די לא נהשכח לדניאל דנה כל עלה על
להן השכחנא עלוהי בדת אלהה׃
אדין סרכיא ואחשדרפניא אלן אלה
הרגשו על מלכא וכן אמרין ליה רגש
דריוש מלכא לעלמין חיי׃ אתיעטו יעט
כל סרכי מלכותא סגניא
ואחשדרפניא הדבריא ופחותא דבר פחה
לקימה קים מלכא ולתקפה אסר קום
די כל די יבעה בעו מן כל אלה בעה
ואנש עד יומין תלתין להן מנך
מלכא יתרמא לגב אריותא׃ כען רמה גוב
מלכא תקים אסרא ותרשם כתבא אסר קום
די לא להשניה כדת מדי ופרס די רשם שנה
לא תעדא׃ כל קבל דנה מלכא עדה
דריוש רשם כתבא ואסרא׃ ודניאל
כדי ידע די רשים כתבא על עלל
לביתה וכוין פתיחן לה בעליתה בוא פתח
נגד ירושלם וזמנין תלתא ביומא עלה
הוא ברך על ברכוהי ומצלא ומודא צלא ידה
קדם אלהה כל קבל די הוא
עבד מן קדמת דנה׃ אדין גבריא
אלך הרגשו והשכחו לדניאל אלה רגש
בעא ומתחנן קדם אלהה׃ באדין שכח חנן
קרבו ואמרין קדם מלכא על אסר
מלכא הלא אסר רשמת די כל
אנש די יבעא מן כל אלה ואנש בעה
עד יומין תלתין להן מנך מלכא
יתרמא לגוב אריותא ענה מלכא רמה
ואמר יציבא מלתא כדת מדי יצב מלל
ופרס די לא תעדא׃ באדין ענו עדה ענה
ואמרין קדם מלכא די דניאל
די מן בני גלותא די יהוד לא גלה יהד
שם עליך מלכא טעם ועל אסרא שום
די רשמת וזמנין תלתה ביומא
בעא בעותה׃ אדין מלכא כדי בעה

in eo. Dixerunt ergo viri illi. Non inuenimus danieli huic aliquā occaſionem niſi forte in lege dei ſui. Tunc pricipes & ſatrape ſurripuerunt regi: & ſic locuti ſunt ei. Dari rex in eternū viue. Conſilium inierunt omnes principes regni tui: magiſtratus & ſatrape ſenatores & iudices: vt decretum imperatorium exeat & edictum: vt ois q̄ petierit aliquā petitionē a quocūq̄ deo & homine vſq̄ ad triginta dies niſi a te rex: mittatur in lacum leonum. Nunc itaq̄ rex confirma ſententiā: & ſcribe decretum vt nō imutetur qd̄ ſtatutum eſt a medis & perſis: nec preuaricari cuiq̄ liceat. Porro rex darius propoſuit edictū & ſtatuit. Quod cum daniel cōperiſſet. i. cōſtitutā legē: ingreſſus eſt domū ſuā: & feneſtris apertis in cenaculo ſuo contra hieruſalem tribus temporibus in die flectebat genua ſua & orabat: confitebaturq̄ coram deo ſuo ſicut & ante facere conſueuerat. Viri ergo illi curioſius inquirētes inuenerunt danielem orantem & obſecrantē deum ſuum: & accedētes locuti ſunt regi ſuper edicto. Rex nunquid non conſtituiſti vt omnis homo qui rogaret quē q̄ de diis & hominibus vſq̄ ad dies triginta niſi te rex: mitteretur in lacum leonū. Ad quos rn̄dens rex ait. Verus eſt ſermo iuxta decretum medorum atq̄ pſarū: qd̄ p̄uaricari non licet. Tunc rn̄dentes dixerūt coram rege. Daniel de filiis captiuitatis iude non curauit de lege tua & de edicto quod cōſtituiſti: ſed tribus temporibus per diē orat obſecratione ſua. Quod

cōtra eū: q: fidelis erat. ꝛ dixerūt ordinarij: nō
κατ᾽ αὐτοῦ, ὅτι πιστὸς ἦν. καὶ εἶπαν οἱ τακτικοί, οὐχ
inuenіem⁹ cōtra daniel occaſionē: niſi in legitimis
εὑρήσωμεν κατὰ δανιὴλ πρόφασιν, εἰ μὴ ἐν νομίμοις
dei ſui. tunc ordinarij ꝛ ſatrape aſtite
θεοῦ αὐτοῦ. τότε οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι παρέ-
runt regi ꝛ dixerūt ei: dari rex
στησαν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπαν αὐτῷ, δαρεῖε βασιλεῦ B
in eternū viue: ꝯſilium inierunt oēs q̄ in
εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι, συνεβουλεύσαντο πάντες οἱ ἐπὶ
regno tuo magiſtrat⁹ ꝛ toparche ꝛ ſa- ē.2.a.ſ.
τῆς βασιλείας σου στρατηγοὶ καὶ τοπάρχαι καὶ σα- a.5.c.
trape ꝛ ſenatores vt ſtatuerēt ſtatuto regio ꝛ
τράπαι καὶ ὕπατοι τοῦ στῆσαι στάσει βασιλικῇ καὶ
cōfortarēt definitionē vt quicunq̄ petierit petitionē ab
ἐνισχύσαι ὁρισμὸν ὅπως ὃς ἐὰν αἰτήσηται αἴτημα παρὰ
omni deo ꝛ homine: vſq̄ ad dies triginta:
παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα,
niſi a te rex: mittetur in la-
ἀλλ᾽ ἢ παρὰ σοῦ βασιλεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκ-
cū leonū. nūc ergo rex ſtatue definitionē
κον τῶν λεόντων. νῦν οὖν βασιλεῦ στῆσον τὸν ὁρισμὸν
ꝛ expone ſcripturā: vt nō imutetur decretū pſa-
καὶ ἔκθου γραφήν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα περ-
rum ꝛ medoꝝ. tunc rex darius precepit
σῶν καὶ μήδων. τότε ὁ βασιλεὺς δαρεῖος ἐπέταξεν
ſcribi decretū: ꝛ daniel qñ cognouit qd̄ ſtatutū
γραφῆναι τὸ δόγμα, καὶ δανιὴλ ἡνίκα ἔγνω ὅτι ἐνετά-
eſt decretū: igreſſ⁹ eſt in domū ſuā: ꝛ feneſtre ap
γη τὸ δόγμα, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ αἱ θυρίδες ἀνε-
te ipi in cenaculis ſuis contra hie
ῳγμέναι αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπερῴοις αὐτοῦ κατέναντι ἱε-
ruſalem: ꝛ tpib⁹ trib⁹ diei erat flectens
ρουσαλήμ, καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς ἡμέρας ἦν κάμπτων C
ſup genua ſua: ꝛ orans ꝛ cōfi
ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ προσευχόμενος καὶ ἐξο-
tens coram deo ſuo: ſicut erat faci
μολογούμενος ἐναντίον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἦν ποι-
ens prius. tunc viri illi aſtiterunt ꝛ
ῶν ἔμπροσθεν. τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι παρετήρησαν καὶ
iueneſt daniel orantem ꝛ obſecrātē coram
εὗρον τὸν δανιὴλ ἀξιοῦντα καὶ δεόμενον ἔμπροσθεν τοῦ
deo ſuo. ꝛ accedentes dicunt regi:
θεοῦ αὐτοῦ. καὶ προσελθόντες λέγουσι τῷ βασιλεῖ,
rex nōne definitionē poſuiſti vt ois homo
βασιλεῦ οὐχ ὁρισμὸν ἔταξας ὅπως πᾶς ἄνθρωπος
q̄ petierit ab omni deo ꝛ hoīe pe-
ὃς ἂν αἰτήσῃ παρὰ παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπου αἴ-
titionē vſq̄ ad dies triginta niſi a te rex:
τημα ἕως ἡμερῶν τριάκοντα ἀλλ᾽ ἢ παρὰ σοῦ βασι-
mittetur in lacum leonū? ꝛ
λεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων; καὶ
dixit rex: verus ſmo: ꝛ decretū
εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ τὸ δόγμα
medoꝝ ꝛ pſaꝝ nō tranſibit. tūc reſpon
μήδων καὶ περσῶν οὐ παρελεύσεται. τότε ἀπεκρί-
derūt ꝛ dicūt corā rege: daniel q̄
θησαν καὶ λέγουσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, δανιὴλ ὁ
de filijs captiuitatis iudee: nō
ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἰουδαίας, οὐχ D
eſt ſubiect⁹ decreto tuo: ꝛ tpib⁹ trib⁹
ὑπετάγη τῷ δόγματί σου, καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς
diei petit a deo ſuo petitio-
ἡμέρας αἰτεῖται παρὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τὰ αἰτήμα-
nes ſuas. tunc rex
τα αὐτοῦ. τότε ὁ βασιλεὺς

vt audiuit verbū: multū ꝯtriſtat⁹ ē ſup eo: ⁊ p=
ὡς ἤκουσεν τὸ ῥῆμα, πολὺ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ πε
daniel cōtendit vt liberaret eum: ⁊ vſq͡ʒ ad
ρὶ τοῦ δανιὴλ ἠγωνίσατο τοῦ ἐξελέσθαι αὐτόν, καὶ ἕως
veſperā erat cōtendēs vt liberaret eum. tūc
ἑσπέρας ἦν ἀγωνιζόμενος τοῦ ἐξελέσθαι αὐτόν. τότε οἱ
viri illi dicunt regi: ſcito rex:
ἄνδρες ἐκεῖνοι λέγουσιν τῷ βασιλεῖ, γνῶθι βασιλεῦ,
q꞉ decretū medis ⁊ perſis non tranſibit: ⁊
ὅτι δόγμα μήδοις καὶ πέρσαις οὐ παρελεύσεται, ⁊
oēm definitionē ⁊ ſtatutū qd̄ rex ſtatuet: nō opꝫ im=
πᾶν ὁρισμὸν καὶ στάσιν ἣν ὁ βασιλεὺς στήσει, οὐ δεῖ πα
E mutare. tunc rex dixit: ⁊ adduxerūt
Infra. 14.c. ραλλάξαι. τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν, καὶ ἤγαγον τὸν
daniel: ⁊ imiſerūt eū in lacum leo
δανιήλ, καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόν
nū. ⁊ dixit rex daniel: de⁹ tuus cui
των. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ, ὁ θεός σου ᾧ
tu ſeruis cōtinue ipſe liberabit te. ⁊ attu=
σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς αὐτὸς ἐξελεῖταί σε. καὶ ἤνεγ
lerūt lapidē vnū: ⁊ impoſuerūt ſup os lac⁹:
καν λίθον ἕνα, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λάκκου,
⁊ obſignauit rex anulo ſuo:
καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ,
⁊ in anulo optimatū ſuoꝝ: vt nō
καὶ ἐν τῷ δακτυλίῳ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ
mutaretur res in daniel. ⁊ abijt rex
ἀλλοιωθῇ πρᾶγμα ἐν τῷ δανιήλ. καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασι=
in domū ſuam. ⁊ dormiuit icenatus: ⁊
λεὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἐκοιμήθη ἄδειπνος, καὶ
cibos nō attulerūt ei: ⁊ ſomn⁹ receſſit
ἐδέσματα οὐκ εἰσήνεγκαν αὐτῷ, καὶ ὁ ὕπνος ἀπέστη
ab eo. tūc rex ſurrexit mane in luce
ἀπ' αὐτοῦ. τότε ὁ βασιλεὺς ἀνέστη πρωῒ ἐν τῷ φωτὶ
⁊ cū feſtinatiōe venit ad lacum leonū: ⁊
καὶ ἐν σπουδῇ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ
cū appropiq̄ret ipſe lacui danielē voce magna ⁊
ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν τῷ λάκκῳ τῷ δανιὴλ φωνῇ μεγάλῃ καὶ
forti clamauit: daniel ſerue dei viuentis:
Mat. 1.f. ἰσχυρᾷ ἐβόησεν, δανιὴλ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ
de⁹ tu⁹ quē tu colis continue: ſi potuit libe
θεός σου ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς, εἰ ἐδυνάσθη ἐξε
F rare te ex ore leonū: ⁊ dixit daniel
λέσθαι σε ἐκ στόματος τῶν λεόντων; καὶ εἶπεν δανιὴλ
regi: rex in ſecula viue: de⁹ me⁹
τῷ βασιλεῖ, βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι, ὁ θεός μου
miſit angelum ſuum ⁊ obturauit ora
ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐνέφραξεν τὰ στόματα τῶν
leonū ⁊ nō nocuerūt mihi: q꞉ coram eo re
λεόντων καὶ οὐκ ἐλυμήναντό με, ὅτι κατέναντι αὐτοῦ εὐ
S.?.?.c. 3.b. ctitudo inuēta ē i me: ⁊ coram āt te rex de=
θύτης εὑρέθη ἐν ἐμοί, καὶ ἐνώπιον δέ σου βασιλεῦ πα
lictum nō feci. tunc rex multū gaui=
ράπτωμα οὐκ ἐποίησα. τότε ὁ βασιλεὺς πολὺ ἠγα=
ſus ē ſup eo: ⁊ danielē dixit educere ex
θύνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸν δανιὴλ εἶπεν ἀνενέγκαι ἐκ τοῦ
lacu. ⁊ educt⁹ ē daniel ex lacu: ⁊ om
λάκκου. καὶ ἀνηνέχθη δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ πᾶ
nis corruptio nō ē inuēta in eo: q꞉ credidit in
σα διαφθορὰ οὐχ εὑρέθη ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐπίστευσεν ἐν
deo ſuo. ⁊ dixit rex: ⁊ adduxerūt
τῷ θεῷ αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἤγαγον
viros accuſantes daniel: ⁊ in
G τοὺς ἄνδρας τοὺς διαβάλλοντας τὸν δανιήλ, καὶ εἰς
lacum leonum
τὸν λάκκον τῶν λεόντων

verbum cum audiſſet rex: ſatis cōtriſtatus eſt: & pro daniele poſuit cor vt liberaret eum: & vſq͡ʒ ad occaſum ſolis laborabat vt erueret illum. Viri autem illi intelligentes regem: dixerūt ei. Scito rex quia lex medorū atq͡ʒ perſarū eſt: vt omne decretum quod cōſtituerit rex non liceat imutari. Tunc rex precepit & adduxerunt danielem: & miſerunt eum in lacum leonum. Dixitq͡ʒ rex danieli. Deus tuus quem colis ſemper: ipſe liberabit te. Allatuſq͡ʒ ē lapis vnus & poſitus eſt ſup os laci quē obſignauit rex annulo ſuo & annulo optimatū ſuorum: ne quid fieret contra danielem. & abiit rex in domū ſuā & dormiuit incenat⁹: cibiq͡ʒ nō ſūt allati corā eo: inſup & ſōnus receſſit ab eo. Tunc rex primo diluculo conſurgens feſtinus ad lacum leonū perrexit: appropinquāſq͡ʒ lacui: danielem voce lachrymabili clamauit: & affatus eſt eum. Daniel ſerue dei viuentis: deus tuus cui tu ſeruis ſemper: putaſne valuit te liberare a leonibus? Et daniel regi reſpondens ait. Rex in eternum viue. Deus meus miſit angelum ſuum & concluſit ora leonum: & non nocuerunt mihi: quia coram eo iuſticia inuēta eſt in me. Sed & coram te rex delictum non feci. Tunc vehementer rex gauiſus eſt ſup eo: & danielē precepit educi de lacu. Eductuſq͡ʒ eſt daniel de lacu: & nulla leſio inuenta eſt in eo: quia credidit deo ſuo. Iubente autem rege adducti ſunt viri illi qui accuſauerunt danielem & in lacū leonum

מלתא שמע שגיא באש עלוהי — שנא
ועל דניאל שם בל לשיזבותה — שום שזב
ועד מעלי שמשא הוה משתדר — עול שדר
להצלותה: באדין גבריא אלך — נצל רגש
הרגשו על מלכא ואמרין למלכא — ידע
דע מלכא די דת למדי ופרס די כל
אסר וקים די מלכא יהקים לא — קום קום
להשניה: באדין מלכא אמר והיתיו — שנה אתה
לדניאל ורמו לגבא די אריותא — רמה גוב
ענה מלכא ואמר לדניאל אלהך — ארה
די אנתה פלח ליה בתדירא הוא — תדר
ישיזבנך: והיתית אבן חדה ושמת — שזב אתה
על פם גבא וחתמה מלכא בעזקתה — שום
ובעזקת רברבנוהי די לא תשנה — רבב שנה
צבו בדניאל: אדין אזל מלכא — צבה
להיכלה ובת טות ודחון לא הנעל — בית עול
קדמוהי ושנתה נדת עלוהי: באדין — ישן נדד
מלכא בשפרפרא יקום בנגהא — קום
ובהתבהלה לגבא די אריותא — בהל
אזל: וכמקרבה לגבא לדניאל — קרב
בקל עציב זעק ענה מלכא — קול עצב
ואמר לדניאל דניאל עבד
אלהא חיא אלהך די אנתה פלח
ליה בתדירא היכל לשיזבותך — יכל
מן אריותא: אדין דניאל עם מלכא
מלל מלכא לעלמין חיי: אלהי — חיה
שלח מלאכה וסגר פם אריותא — לאך
ולא חבלוני כל קבל די קדמוהי
זכו השתכחת לי ואף קדמיך — זכה שכח
מלכא חבולה לא עבדת: באדין — חבל
מלכא שגיא טאב עלוהי ולדניאל — שנא
אמר להנסקה מן גבא והסק — נסק גוב
דניאל מן גבא וכל חבל לא השתכח — שכח
בה די הימן באלהה: ואמר — המן
מלכא והיתיו גבריא אלך די אכלו — אתה
קרצוהי די דניאל ולגוב אריותא — ארה

Digitized by Google

רמו אנון בניהון ונשיהון ולא נשה
מטו לארעית גבא עד די שלטו מטא
בהון אריותא וכל גרמיהון הדקו: דקק
באדין דריוש מלכא כתב לכל
עממיא אמיא ולשניא די דארין דור
בכל ארעא שלמכון ישגא: מן שגא
קדמי שים טעם די בכל שלטן שום
מלכותי להון זאעין ודחלין מן הוה זוע
קדם אלהה די דניאל די הוא
אלהא חיא וקים לעלמין ומלכותה קום
די לא תתחבל ושלטנה עד סופא: חבל שזב
משיזב ומצל ועבד אתין ותמהין נצל אות
בשמיא ובארעא די שיזב
לדניאל מן יד אריותא: ודניאל
דנה הצלח במלכות דריוש צלח
ובמלכות כורש פרסיא:

Cap.vij. בשנת חדה לבלשאצר
מלך בבל דניאל חלם חזה וחזוי חזה
ראשה על משכבה באדין חלמא שכב
כתב ראש מלין אמר: ענה מלל
דניאל ואמר חזה הוית בחזוי עם הוה
ליליא וארו ארבע רוחי שמיא רבע
מגיחן לימא רבא: וארבע חיון גוח רבב
רברבן סלקן מן ימא שנין דא חיה רבב
מן דא: קדמיתא כאריה וגפין די שנה ארה
נשר לה חזה הוית עד די מריטו גף הוה מרט
גפיה ונטילת מן ארעא ועל רגלין נטל
כאנש הקימת ולבב אנש יהיב קום
לה: וארו חיוה אחרי תנינה דמיה חיה דמה
לדב ולשטר חד הקמת ותלת דוב
עלעין בפמה בין שניה וכן אמרין פה שן
לה קומי אכלי בשר שגיא: בתר שגא
דנה חזה הוית וארו אחרי כנמר הוה
ולה גפין ארבע די עוף על גביה גב
וארבעה ראשין לחיותא ושלטן
יהיב לה: באתר דנה חזה הוית

miſſi ſūt: ipſi filii & vxores eorum: & non perueneruͣt vſq; ad pauimentū laci donec arriperent eos leones: & oīa oſſa eorū cōminuerūt. Tunc darius rex ſcripſit vniuerſis populis: tribubus & linguis habitantibus in vniuerſa terra. Pax vobis multiplicetur. A me cōſtitutū eſt decretū: vt in vniuerſo imperio & regno meo tremiſcant & paueant deum danielis. Ipſe eſt enim deus viuens & eternus in ſecula: & regnum eius non diſſipabitur: & poteſtas eius vſq; in eternū. Ipſe liberator atq; ſaluator faciens ſigna & mirabilia in celo & in terra qui liberauit danielē de lacu leonū. Porro daniel perſeuerauit vſq; ad regnum darii regnumq; cyri perſe.

7.

ANno primo balthaſar regis babylonis daniel ſomniū vidit. Viſio aūt capitis ei⁹ in cubili ſuo. Et ſomnium ſcribens breui ſermone cōprehendit: ſūmatimq; perſtringens ait. Videbā in viſione mea nocte: & ecce quattuor venti celi pugnabāt in mari magno: & quattuor beſtie grandes aſcēdebant de mari diuerſe inter ſe. Prima quaſi leena: & alas habebat aquile. Aſpiciebam donec euulſe ſunt ale eius & ſublata eſt de terra: & ſuper pedes quaſi homo ſtetit: & cor hominis datum eſt ei. Et ecce beſtia alia ſimilis vrſo: in parte ſtetit: & tres ordines erāt in ore eius & in dentibus eius: & ſic dicebāt ei. Surge comede carnes plurimaſ. Poſt hec aſpiciebam & ecce alia quaſi pardus: & alas habebat quaſi auis quattuor ſuper ſe. Et quattuor capita erāt in beſtia: & poteſtas data ē ei. Poſt hec aſpiciebam

immiſſi ſunt ipſi ꝛ filij eoꝝ ꝛ vxores
ἐνεβλήθησαν αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες
eoꝝ: ꝛ nō puenerūt ad pauimētū laci:
αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ λάκκου,
donec dñati ſunt eoꝝ leones ꝛ oīa oſſa
ἕως οὗ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ λέοντες καὶ πάντα τὰ ὀστᾶ
eoꝝ cōminuerūt. tunc darius rex ſcripſit
αὐτῶν ἐλέπτυναν. τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔγραψεν
oībus pplīs tribub⁹ linguis hītantib⁹ in
πᾶσι τοῖς λαοῖς φυλαῖς γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν
omni terra. pax vobis mītiplicet. a facie mea
πάσῃ τῇ γῇ. εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη. ἐκ προσώπου μου
poſitū ē decretū: vt in oī īperio regni mei
ἐτέθη δόγμα, τοῦ ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῆς βασιλείας μου
ſint trementes ꝛ timentes a facie
εἶναι τρέμοντας καὶ φοβουμένους ἀπὸ προσώπου τοῦ
dei danielis: qm̄ ipſe eſt de⁹ viuēs ꝛ pmanēs in
θεοῦ δανιὴλ, ὅτι αὐτός ἐστιν θεὸς ζῶν καὶ μένων εἰς
ſcl̄a: ꝛ regnū ei⁹ nō corrumpet:
τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται,
ꝛ ptās ei⁹ vſq; in finem. defendit: ꝛ
καὶ ἡ κυρία αὐτοῦ ἕως τέλους. ἀντιλαμβάνεται, καὶ
liberat. ꝛ facit ſigna ꝛ portēta in celo ꝛ
ῥύεται. καὶ ποιεῖ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν οὐρανῷ καὶ
in terra. qui liberauit daniel ex ore leonū.
ἐπὶ γῆς. ὅστις ἐξείλατο τὸν δανιὴλ ἐκ στόματος τῶν λεόντων.
ꝛ daniel pſperat⁹ ē in regno darij:
καὶ δανιὴλ κατεύθυνεν ἐν τῇ βασιλείᾳ δαρείου,
ꝛ in regno cyri perſe.
καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ κύρου τοῦ πέρσου. Ca.7.

IN prio anno baltaſar regis chaldeoꝝ: daniel ſomniū vidit: ꝛ viſiones ca
ΕΝ τῷ πρώτῳ ἔτει βαλτάσαρ βασιλέως χαλδαίων, δανιὴλ ἐνύπνιον εἶδεν, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κε
pitis eius in cubili ſuo: ꝛ ſomniū
φαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐνύπνιον
ſcripſit ꝛ ſūmā verboꝝ dixit. ego da
ἔγραψεν καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν. ἐγὼ δα
niel videbā in viſione mea nocte: ꝛ ecce quat
νιὴλ ἐθεώρουν ἐν ὁράσει μου τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ οἱ τέσ
tuoꝛ venti celi pugnabant in mare
σαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασ
magnū: ꝛ qttuoꝛ beſtie magne aſcendē
σαν τὴν μεγάλην, καὶ τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀναβαίνον
tes de mari differentes adinuicē: pri
τα ἐκ τῆς θαλάσσης διαφέροντα ἀλλήλων, τὸ πρῶ
ma q̄ſi leena ꝛ ale eius aqle: aſpiciebā donec
τον ὡσεὶ λέαινα καὶ πτερὰ αὐτῆς ἀετοῦ, ἐθεώρουν ἕως οὗ
euulſe ſunt ale eius ꝛ ſublata ē a terra: ꝛ
ἐτίλοντο τὰ πτερὰ αὐτοῦ καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
in pedib⁹ hoīs ſtetit: ꝛ cor hoīs datū
ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδό
eſt ei. ꝛ ecce beſtia ſecunda ſimilis vrſo: ꝛ in
θη αὐτῇ. καὶ ἰδοὺ θηρίον δεύτερον ὅμοιον ἄρκῳ, καὶ εἰς
ptē vnā ſtetit: ꝛ tria latera in ore ei⁹ in
μέρος ἓν ἐστάθη, καὶ τρία πλευρὰ ἐν τῷ στόματι αὐτῆς ἀνα
ter dentes eius. ꝛ ſic dicebāt ei. ſurge
μέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς. καὶ οὕτως ἔλεγον αὐτῇ. ἀνάστα
cōede carnes multas. poſt ipam aſpiciebā ꝛ
φάγε σάρκας πολλάς. ὀπίσω αὐτοῦ ἐθεώρουν καὶ
ecce alia beſtia q̄ſi pardalis: ꝛ ipſi ale
ἰδοὺ ἕτερον θηρίον ὡσεὶ πάρδαλις, καὶ αὐτῇ πτερὰ
qttuoꝛ volucris ſup eam: ꝛ qttuoꝛ ca
τέσσαρα πετεινοῦ ὑπεράνω αὐτῆς, καὶ τέσσαρες κε
pita beſtie: ꝛ ptās data ē illi. poſt hoc
φαλαὶ τῷ θηρίῳ, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. ὀπίσω τού
aſpiciebā:
του ἐθεώρουν,

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

τ ecce beſtia quarta terribil' τ ſtupenda τ fo-
καὶ ἰδοὺ θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ἔκθαμβον καὶ ἰσχυ-
tis vehemēt: τ dentes eius ferrei magni: cōe
ρὸν περισσῶς, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροῖ μεγάλοι, ἐσθί-
dēs τ ꝯminuēs. τ reliqua pedib' ſuis
ον καὶ λεπτῦνον. καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ
cōculcabat. τ ipſa differēs valde vltra oēs
συνεπάτει. καὶ αὐτὸ διάφορον περισσῶς παρὰ πάντα τὰ

C bestias q̄ ante eam: τ cornua decē illi. cōſi
θηρία τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ κέρατα δέκα αὐτῷ. προ-
derabā cornua eius: τ ecce cornu aliud par
σενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ κέρας ἕτερον μι-
uū aſcendit in medio eoꝝ τ tria cornua eoꝝ q̄ an-
κρὸν ἀνέβη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ τρία κέρατα τῶν ἔμπρο-
te eam eradicata ſūt a facie eius. τ ecce ocu
σθεν αὐτοῦ ἐξεριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ ὀφ-
li quaſi oculi hoīs in cornu iſto:
θαλμοὶ ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπου ἐν τῷ κέρατι τούτῳ,
τ os loquēs magna. aſpiciebā donec throni poſiti ſūt
καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα. ἐθεώρουν ἕως ὅτου θρόνοι ἐτέθησαν
τ antiquus dieꝝ ſedit: τ veſtimētū eius q̄ſi
καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ὡσεὶ
nix albū. τ capill' capitis eius quaſi lana
χιὼν λευκόν. καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον
munda. thron' ei' flāma ignis: rote eius
καθαρόν. ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ
ignis ardens. fluuius ignis trahebat egrediēs
πῦρ φλέγον. ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἐκπορευόμενος
ante eā. mille milia miniſtrabant ei. τ
ἔμπροσθεν αὐτοῦ. χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. καὶ
decies cētena milia aſtabant ante eam. iudici
μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. κριτή-
um ſedit: τ libri apti ſunt. aſpiciebā tūc a
ριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. ἐθεώρουν τότε ἀπὸ

Apo. 5.c. voce ſmonū magnoꝝ q̄s cornu illud loq̄
φωνῆς τῶν λόγων τῶν μεγάλων ὧν τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐλά-
bat: donec iterfecta ē beſtia illa τ periit: τ cor
λει, ἕως ἀνῃρέθη τὸ θηρίον ἐκεῖνο καὶ ἀπώλετο, καὶ τὸ σῶ-

D pus eius datū ē in cōbuſtionē ignis. τ reliquaꝝ be
μα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός. καὶ τῶν λοιπῶν θη-
ſtiaꝝ trāſmutat' ē pncipat': τ lōgitudo vite data ē eis
ρίων μετεστάθη ἡ ἀρχή, καὶ μακρότης ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς
vſq; ad tps τ tps. aſpiciebā i viſione noctis:
ἕως χρόνου καὶ καιροῦ. ἐθεώρων ἐν ὁράματι τῆς νυκτός,
τ ecce cū nubib' celi q̄ſi filius ho
καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡσεὶ υἱὸς ἀν-
minis veniens erat: τ vſq; ad antiquū die-
θρώπου ἐρχόμενος ἦν, καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμε-
rū puenit: τ i cōſpectu eius allat' ē τ ipi
ρῶν ἔφθασεν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη καὶ αὐτῷ

Mat. 24.c. dat' eſt pncipat' τ honos τ regnū: τ oēs
ἐδόθη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες
ppli trib' lingue ipi ſeruiebant.
οἱ λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι αὐτῷ ἐδούλευον.
ptās eius ptās eterna: q̄ non tranſi-
ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ παρελεύ-
bit: τ regnū eius nō corrumpet. hor-
σεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται. ἔφρι-
ruit ſpūs me'. ego daniel in hitu meo τ
ξεν τὸ πνεῦμά μου. ἐγὼ δανιὴλ ἐν τῇ ἕξει μου καὶ αἱ
viſiones capitis mei cōturbabant me: τ ac-
ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάρασσόν με, καὶ προ-
ceſſi vni aſtantiū τ expoſitionē q̄rebam
σῆλθον ἑνὶ τῶν ἑστηκότων καὶ τὴν ἀκρίβειαν ἐζήτουν
ab eo diſcere de oībus his. τ di-
παρ' αὐτοῦ μαθεῖν περὶ πάντων τούτων. καὶ εἶ-
xit mihi expoſitionē: τ cōiecturā ſermo
πέν μοι τὴν ἀκρίβειαν, καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν λό-

E nū notā fecit mihi.
γων ἐγνώρισέν μοι.

Trāſla.B.Hie.

in viſione noctis: & ecce beſtia quarta terribilis atq; mirabilis & fortis nimis. Dentes ferreos habebat magnos: comedens atq; cōminuēs: & reliq̄ pedibus ſuis cōculcans. Diſſimilis aūt erat ceteris beſtiis q̄s viderā ante eam: & habebat cornua decem. Conſiderabam cornua: & ecce cornu aliud paruulum ortum eſt de medio eorum: & tria de cornibus primis euulſa ſunt a facie eius. Et ecce oculi quaſi oculi hominis erant in cornu iſto: & os loquens ingentia. Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt & antiquus dierum ſedit. Veſtimentū ei' candidū q̄ſi nix: & capilli capitis eius quaſi lana munda. Thron' ei' flāme ignis: rote eius ignis accenſus: fluuius igneus rapiduſq; egrediebatur a facie eius. Milia miliū miniſtrabāt ei: & decies centena milia aſſiſtebant ei. Iudicium ſedit: & libri aperti ſunt. Aſpiciebam propter vocem ſermonum grandium quos cornu illud loquebatur. Et vidi quoniā interfecta eſſet beſtia: & periſſet corpus eius: & traditū eſſet ad comburendum igni: aliarū quoq; beſtiarū ablata eſſet poteſtas: & tēpora vite cōſtituta eſſent eis vſq; ad tēpus & tēpus. Aſpiciebā ergo in viſione noctis: & ecce cum nubibus celi quaſi filius hominis veniebat: & vſq; ad antiquum dierum peruenit: & in cōſpectu eius obtulerunt eū. Et dedit ei poteſtatē & honorem & regnū: & oēs populi tribus & lingue ipſi ſeruient. poteſtas eius poteſtas eterna que non auferetur: & regnum eius quod non corrūpetur. Horruit ſpūs me'. Ego daniel territ' ſum in his: & viſiones capitis mei cōturbauerunt me. Acceſſi ad vnū de aſſiſtentib': & veritatē querebā ab eo de oībus his. Qui dixit mihi interp̄tationē ſermonū: & docuit me.

Tex.he.Dani.vij. | **Pritiua.heb.**

Tex.he.	Pritiua.heb.
בחזוי ליליא וארו חיוה רביעיה	חזה
דחילה ואימתני ותקיפא יתירא	דחל אים · תקף יתר
ושנין די פרזל לה רברבן אכלה	שן רבב
ומדקה ושארא ברגליה רפסה	דקק
והיא משניא מן כל חיותא די קדמיה	שנה
וקרנין עשר לה׃ משתכל הוית	שכל הוה
בקרניא ואלו קרן אחרי זעירה	
סלקת ביניהון ותלת מן קרניא	
קדמיתא אתעקרו מן קדמיה ואלו	עקר
עינין כעיני אנשא בקרנא דא	
ופם ממלל רברבן׃ חזה הוית עד	מלל
די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב	רמה עתק
לבושה כתלג חור ושער ראשה	
כעמר נקא כרסיה שביבין די נור	נקה שבב
גלגלוהי נור דלק׃ נהר די נור	גלל
נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין	
ישמשונה ורבו רבון קדמוהי	שמש רבב
יקומון דינא יתב וספרין פתיחו׃	קום דון · פתח
חזה הוית באדין מן קל מליא	קול מלל
רברבתא די קרנא ממללה חזה	
הוית עד די קטילת חיותא והובד	קטל חזה
גשמה ויהיבת ליקדת אשא׃	אבד יהב
ושאר חיותא העדיו שלטנהון	עדה
וארכה בחיין יהיבת להון עד זמן	חיה
ועדן׃ חזה הוית בחזוי ליליא	הוה חזה
וארו עם ענני שמיא כבר אנש	
אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה	עתק
וקדמוהי הקרבוהי׃ ולה יהב שלטן	קרב
ויקר ומלכו וכל עממיא אמיא	
ולשניא לה יפלחון שלטנה שלטן	פלח
עלם די לא יעדא ומלכותה	עדה
די לא תתחבל׃ אתכרית רוחי אנא	חבל כרת
דניאל בגו נדנה וחזוי ראשי	
יבהלנני׃ קרבת על חד מן קאמיא	בהל אחד
ויציבא אבעא מנה על כל דנה	קום יצב
ואמר לי ופשר מליא יהודענני׃	בעה מלל
	ידע

Digitized by Google

רמו אנון בניהון ונשיהון ולא — נפה
מטו לארעית גבא עד די שלטו — מטא
בהון אריותא וכל גרמיהון הדקו — דקק
באדין דריוש מלכא כתב לכל
עממיא אמיא ולשניא די דארין — דור
בכל ארעא שלמכון ישגא ׃ מן — שגא
קדמי שים טעם די בכל שלטן — שום
מלכותי להון זאעין ודחלין מן — הוה זוע
קדם אלהה די דניאל די הוא
אלהא חיא וקים לעלמין ומלכותה — קום
די לא תתחבל ושלטנה עד סופא ׃ — חבל שזב
משיזב ומצל ועבד אתין ותמהין — נצל אות
בשמיא ובארעא די שיזב
לדניאל מן יד אריותא ׃ ודניאל
דנה הצלח במלכות דריוש — צלח
ובמלכות כורש פרסיא ׃

Cap. vij.

בשנת חדה לבלשאצר
מלך בבל דניאל חלם חזה וחזוי — חזה
ראשה על משכבה באדין חלמא — שכב
כתב ראש מלין אמר ׃ ענה — מלל
דניאל ואמר חזה הוית בחזוי עם — הוה
ליליא וארו ארבע רוחי שמיא — רבע
מגיחן לימא רבא ׃ וארבע חיון — נגח רבב
רברבן סלקן מן ימא שנין דא — מח רבב
מן דא ׃ קדמיתא כאריה וגפין די — שנה אריה גף
נשר לה חזה הוית עד די מריטו — הוה מרט
גפיה ונטילת מן ארעא ועל רגלין — נטל
כאנש הקימת ולבב אנש יהיב — קום
לה ׃ וארו חיוה אחרי תנינה דמיה — חיה דמה
לדב ולשטר חד הקמת ותלת — דוב
עלעין בפמה בין שניה וכן אמרין — פה שן
לה קומי אכלי בשר שגיא ׃ בתר — שגא
דנה חזה הוית וארו אחרי כנמר — הוה
ולה גפין ארבע די עוף על גביה — גב
וארבעה ראשין לחיותא ושלטן
יהיב לה ׃ באתר דנה חזה הוית

missi ſūt: ipſi filii & vxores eorum: & non peruenerūt vſq; ad pauimentū laci donec arriperent eos leones: & oia oſſa eorū cōminuerūt. Tunc darius rex ſcripſit vniuerſis populis: tribubus & linguis habitantibus in vniuerſa terra. Pax vobis multiplicetur. A me cōſtitutū eſt decretū: vt in vniuerſo imperio & regno meo tremiſcant & paueant deum danielis. Ipſe eſt enim deus viuens & eternus in ſecula: & regnum eius non diſſipabitur: & poteſtas eius vſq; in eternū. Ipſe liberator atq; ſaluator faciens ſigna & mirabilia in celo & in terra qui liberauit danielē de lacu leonū. Porro daniel perſeuerauit vſq; ad regnum darii regnumq; cyri perſe.

7.

Anno primo balthaſar regis babylonis daniel ſomniū vidit. Viſio aūt capitis ei9 in cubili ſuo. Et ſomnium ſcribens breui ſermone cōprehendit: ſūmatimq; perſtringens ait. Videbā in viſione mea nocte: & ecce quattuor venti celi pugnabāt in mari magno: & quattuor beſtie grandes aſcēdebant de mari diuerſe inter ſe. Prima quaſi leena: & alas habebat aquile. Aſpiciebam donec euulſe ſunt ale eius & ſublata eſt de terra: & ſuper pedes quaſi homo ſtetit: & cor hominis datum eſt ei. Et ecce beſtia alia ſimilis vrſo: in parte ſtetit: & tres ordines erāt in ore eius & in dentibus eius: & ſic dicebāt ei. Surge comede carnes plurimaſ. Poſt hec aſpiciebam & ecce alia quaſi pardus: & alas habebat quaſi auis quattuor ſuper ſe. Et quattuor capita erāt in beſtia: & poteſtas data ē ei. Poſt hec aſpiciebam

miſſi ſunt ipſi & filii eoꝝ & vxores
ἐνεβλήθησαν αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες
eoꝝ: & nō puenerūt ad pauimētū laci:
αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ λάκκου,
donec dñati ſunt eoꝝ leones & oia oſſa
ἕως οὗ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ λέοντες καὶ πάντα τὰ ὀστᾶ
eoꝝ cōminuerūt. tunc darius rex ſcripſit
αὐτῶν ἐλέπτυναν. τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔγραψεν
oibus ppl̄is tribub9 linguis hītantib9 in
πᾶσι τοῖς λαοῖς φυλαῖς γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν
omni terra. pax vobis mltiplicet. a facie mea
πάσῃ τῇ γῇ. εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη. ἐκ προσώπου μου
poſitū ē decretū: vt in oī iperio regni mei
ἐτέθη δόγμα, τοῦ ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῆς βασιλείας μου
ſint trementes & timentes a facie
εἶναι τρέμοντας καὶ φοβουμένους ἀπὸ προσώπου τοῦ
dei danielis: qm̄ ipſe eſt de9 viuēs & pmanēs in
θεοῦ δανιήλ, ὅτι αὐτός ἐστιν θεὸς ζῶν καὶ μένων εἰς
ſcl̄a: & regnū ei9 nō corrumpet:
τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται,
& ptās ei9 vſq; in finem. defendit: &
καὶ ἡ κυρία αὐτοῦ ἕως τέλους. ἀντιλαμβάνεται, καὶ
liberat. & facit ſigna & portēta in celo &
ῥύεται. καὶ ποιεῖ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν οὐρανῷ καὶ
in terra. qui liberauit daniel ex ore leo-
ἐπὶ γῆς. ὅστις ἐξείλατο τὸν δανιὴλ ἐκ στόματος τῶν λεόν-
nū. & daniel pſperat9 ē in regno darii:
των. καὶ δανιὴλ κατεύθυνεν ἐν τῇ βασιλείᾳ δαρείου,
& in regno cyri perſe.
καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ κύρου τοῦ πέρσου. Ca.7.

In prio anno baltaſar regis chal-
Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει βαλτάσαρ βασιλέως χαλ-
deoꝝ: daniel ſomniū vidit: & viſiones ca-
δαίων, δανιὴλ ἐνύπνιον εἶδεν, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κε-
pitis eius in cubili ſuo: & ſomniū
φαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐνύπνιον
ſcripſit & ſūmā verboꝝ dixit. ego da-
ἔγραψεν καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν. ἐγὼ δα-
niel videbā in viſione mea nocte: & ecce quat-
νιὴλ ἐθεώρουν ἐν ὁράσει μου τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ οἱ τέσ-
tuor venti celi pugnabant in mare
σαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασ-
magnū: & q̄ttuor beſtie magne aſcendē-
σαν τὴν μεγάλην, καὶ τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀναβαί-
tes de mari differentes adinuicē: pri-
νοντα ἐκ τῆς θαλάσσης διαφέροντα ἀλλήλων, τὸ πρῶ-
ma q̄ſi leena & ale eius aqle: aſpiciebā donec
τον ὡσεὶ λέαινα καὶ πτερὰ αὐτῆς ἀετοῦ, ἐθεώρουν ἕως οὗ
euulſe ſunt ale eius & ſublata ē a terra: &
ἐτίλοντο τὰ πτερὰ αὐτοῦ καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
in pedib9 hoīs ſtetit: & cor hoīs datū
ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδό-
eſt ei. & ecce beſtia ſecunda ſimilis vrſo: & in
θη αὐτῇ. καὶ ἰδοὺ θηρίον δεύτερον ὅμοιον ἄρκῳ, καὶ εἰς
ptē vnā ſtetit: & tria latera in ore ei9 in-
μέρος ἓν ἐστάθη, καὶ τρία πλευρὰ ἐν τῷ στόματι αὐτῆς ἀνά-
ter dentes eius. & ſic dicebāt ei. ſurge
μεσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς. καὶ οὕτως ἔλεγον αὐτῇ. ἀνάστη-
cōede carnes multas. poſt ipam aſpiciebā &
θι φάγε σάρκας πολλάς. ὀπίσω αὐτοῦ ἐθεώρουν καὶ
ecce alia beſtia q̄ſi pardalis: & ipſi ale
ἰδοὺ ἕτερον θηρίον ὡσεὶ πάρδαλις, καὶ αὐτῇ πτερὰ
q̄ttuor volucris ſup eam: & q̄ttuor ca-
τέσσαρα πετεινοῦ ὑπεράνω αὐτῆς, καὶ τέσσαρες κε-
pita beſtie: & ptās data ē illi. poſt hoc
φαλαὶ τῷ θηρίῳ, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. ὀπίσω τού-
aſpiciebā:
του ἐθεώρουν,

Traſ. gre. lxx. cū inter. lati.

ꝛ ecce beſtia quarta terribil' ꝛ ſtupenda ꝛ foꝛ
καὶ ἰδοὺ θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ἔκθαμβον καὶ ἰσχυ-
tis vehemēt: ꝛ dentes eius ferrei magni: cōe
ρὸν περισσῶς, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροῖ μεγάλοι, ἐσθί-
dēs ꝛ ꝯminuēs. ꝛ reliqua pedib' ſuis
ον καὶ λεπτῦνον. καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ
cōculcabat. ꝛ ipſa differēs valde vltra oēs
συνεπάτει. καὶ αὐτὸ διάφορον περισσῶς παρὰ πάντα τὰ
C beſtias q̄ ante eam: ꝛ coꝛnua decē illi. cōſi
θηρία τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ κέρατα δέκα αὐτῷ. προ-
derabā coꝛnua eius: ꝛ ecce coꝛnu aliud par
σενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ κέρας ἕτερον μι-
uū aſcendit in medio eoꝝ ꝛ tria coꝛnua eoꝝ q̄ an-
κρὸν ἀνέβη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ τρία κέρατα τῶν ἔμπρο-
te eam eradicata ſūt a facie eius. ꝛ ecce ocu
σθεν αὐτοῦ ἐξεριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ ὀφ-
li quaſi oculi hoīs in coꝛnu iſto:
θαλμοὶ ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπου ἐν τῷ κέρατι τούτῳ,
ꝛ os loquēs magna. aſpiciebā donec throni poſiti ſūt
καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα. ἐθεώρουν ἕως ὅτου θρόνοι ἐτέθησαν
ꝛ antiquus dieꝝ ſedit: ꝛ veſtimētū eius q̄ſi
καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ὡσεὶ
nix albū. ꝛ capill' capitis eius quaſi lana
χιὼν λευκόν. καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον
munda. thron' ei' flāma ignis: rote eius
καθαρόν. ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ
ignis ardens. fluuius ignis trahebat egrediēs
πῦρ φλέγον. ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἐκπορευόμενος
ante eā. mille milia miniſtrabant ei. ꝛ
ἔμπροσθεν αὐτοῦ. χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. καὶ
decies cētena milia aſtabant ante eam. iudici
μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. κριτή-
um ſedit: ꝛ libri apti ſunt. aſpiciebā tūc a
ριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. ἐθεώρουν τότε ἀπὸ
Apo. 5.c. voce ſmonū magnoꝝ q̄s coꝛnu illud loq̄
φωνῆς τῶν λόγων τῶν μεγάλων ὧν τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐλά-
bat: donec īterfecta ē beſtia illa ꝛ periit: ꝛ coꝛ
λει, ἕως ἀνῃρέθη τὸ θηρίον ἐκεῖνο καὶ ἀπώλετο, καὶ τὸ σῶ-
D pus eius datū ē in cōbuſtionē ignis. ꝛ reliquaꝝ be
μα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός. καὶ τῶν λοιπῶν θη-
ſtiaꝝ trāſmutat' ē pncipat': ꝛ lōgitudo vite data ē eis
ρίων μετεστάθη ἡ ἀρχή, καὶ μακρότης ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς
vſq; ad tpˢ ꝛ tpˢ. aſpiciebā ī viſione noctis:
ἕως χρόνου καὶ καιροῦ. ἐθεώρων ἐν ὁράματι τῆς νυκτός,
ꝛ ecce cū nubib' celi q̄ſi filius ho
καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡσεὶ υἱὸς ἀν-
minis veniens erat: ꝛ vſq; ad antiquū die-
θρώπου ἐρχόμενος ἦν, καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμε-
rū puenit: ꝛ ī cōſpectu eius allat' ē ꝛ ipſi
ρῶν ἔφθασεν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη καὶ αὐτῷ
Mat. 24.c. dat' eſt pncipat' ꝛ honos ꝛ regnū: ꝛ oēs
ἐδόθη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες
ppli trib' lingue ipſi ſeruiebant.
οἱ λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι αὐτῷ ἐδούλευον.
ptās eius ptās eterna: q̄ non tranſi-
ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ παρελεύ-
bit: ꝛ regnū eius nō coꝛrumpet. hoꝛ-
σεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται. ἔφρι-
ruit ſpūs me'. ego daniel in hītu meo ꝛ
ξεν τὸ πνεῦμά μου. ἐγὼ δανιὴλ ἐν τῇ ἕξει μου καὶ αἱ
viſiones capitis mei cōturbabant me: ꝛ ac-
ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάρασσόν με, καὶ προ-
ceſſi vni aſtantiū ꝛ expoſitionē q̄rebam
σῆλθον ἑνὶ τῶν ἑστηκότων καὶ τὴν ἀκρίβειαν ἐζήτουν
ab eo diſcere de oībus his. ꝛ di-
παρ' αὐτοῦ μαθεῖν περὶ πάντων τούτων. καὶ εἶ-
E xit mihi expoſitionē: ꝛ cōiecturā ſermo
πέν μοι τὴν ἀκρίβειαν, καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν λό-
nū notā fecit mihi.
γων ἐγνώρισέν μοι.

Traſla. B. Hie.

in viſione noctis: & ecce beſtia quarta terribilis atq; mirabilis & foꝛtis nimis. Dentes ferreos habebat magnos: comedens atq; cōminuēs: & reliq̄ pedibus ſuis cōculcans. Diſſimilis aūt erat ceteris beſtiis q̄s viderā ante eam: & habebat coꝛnua decem. Conſiderabam coꝛnua: & ecce coꝛnu aliud paruulum oꝛtum eſt de medio eoꝛum: & tria de coꝛnibus primis euulſa ſunt a facie eius. Et ecce oculi quaſi oculi hominis erant in coꝛnu iſto: & os loquens ingentia. Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt & antiquus dierum ſedit. Veſtimentū ei' candidū q̄ſi nix: & capilli capitis eius quaſi lana munda. Thron' ei' flāme ignis: rote eius ignis accēſus: fluuius igneus rapiduſq; egrediebatur a facie eius. Milia miliū miniſtrabāt ei: & decies centena milia aſſiſtebant ei. Iudicium ſedit: & libri aperti ſunt. Aſpiciebam propter vocem ſermonum grandium quos coꝛnu illud loquebatur. Et vidi quoniā interfecta eſſet beſtia: & periſſet coꝛpus eius: & traditū eſſet ad comburendum igni: aliarū quoq; beſtiarū ablata eſſet poteſtas: & tēpoꝛa vite cōſtituta eſſent eis vſq; ad tēpus & tēpus. Aſpiciebā ergo in viſione noctis: & ecce cum nubibus celi quaſi filius hominis veniebat: & vſq; ad antiquum dierum peruenit: & in cōſpectu eius obtulerunt eū. Et dedit ei poteſtatē & honoꝛem & regnū: & oēs populi tribus & lingue ipſi ſeruient. poteſtas eius poteſtas eterna que non auferetur: & regnum eius quod non corrūpetur. Hoꝛruit ſpūs me'. Ego daniel territ' ſum in his: & viſiones capitis mei cōturbauerunt me. Acceſſi ad vnū de aſſiſtentib': & veritatē querebā ab eo de oībus his. Qui dixit mihi interp̄tationē ſermonū: & docuit me.

Tex. he. Dani. vij.

בחזוי ליליא וארו חיוה רביעיה | חזה
דחילה ואימתני ותקיפא יתירא | דחל אים
ושנין די פרזל לה רברבן אכלה | תקף יתר
ומדקה ושארא ברגליה רפסה | שן רבב
והיא משניה מן כל חיותא די קדמיה | דקק
וקרנין עשר לה: משתכל הוית | שנה
בקרניא ואלו קרן אחרי זעירה | שכל הוה
סלקת ביניהון ותלת מן קרניא
קדמיתא אתעקרו מן קדמיה ואלו | עקר
עינין כעיני אנשא בקרנא דא
ופם ממלל רברבן: חזה הוית עד | מלל
די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב | רמה עתק
לבושה כתלג חור ושער ראשה
כעמר נקא כרסיה שביבין די נור | נקה שבב
גלגלוהי נור דלק: נהר די נור | גלל
נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין
ישמשונה ורבו רבון קדמוהי | שמש רבב
יקומון דינא יתב וספרין פתיחו: | קום דון
חזה הוית באדין מן קל מליא | פתח
רברבתא די קרנא ממללה חזה | קול מלל
הוית עד די קטילת חיותא והובד | קטל חזה
גשמה ויהיבת ליקדת אשא: | אבד יהב
ושאר חיותא העדיו שלטנהון | עדה
וארכה בחיין יהיבת להון עד זמן | חיה
ועדן: חזה הוית בחזוי ליליא | הוה חזה
וארו עם ענני שמיא כבר אנש
אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה | עתק
וקדמוהי הקרבוהי: ולה יהב שלטן | קרב
ויקר ומלכו וכל עממיא אמיא
ולשניא לה יפלחון שלטנה שלטן | פלח
עלם די לא יעדא ומלכותה | עדה
די לא תתחבל: אתכרית רוחי אנא | חבל כרת
דניאל בגו נדנה וחזוי ראשי
יבהלנני: קרבת על חד מן קאמיא | בהל אחד
ויציבא אבעא מנה על כל דנה | קום יצב
ואמר לי ופשר מליא יהודענני: | בעה מלל
ידע

אלין חיותא רברבתא די אנין
ארבע ארבעה מלכין יקומון מן
ארעא: ויקבלון מלכותא קדישי
עליונין ויחסנון מלכותא עד עלמא
ועד עלם עלמיא: אדין צבית
ליצבא על חיותא רביעיתא די הות
שניא מן כלהון דחילה יתירה
שניה די פרזל וטפריה די נחש
אכלה מדקה ושארא ברגליה
רפסה: ועל קרניא עשר די בראשה
ואחרי די סלקת ונפלו מן קדמיה
תלת וקרנא דכן ועינין לה ופם
ממלל רברבן וחזוה רב מן חברתה:
חזה הוית וקרנא דכן עבדא קרב
עם קדישין ויכלה להון: עד די
אתה עתיק יומיא ודינא יהב
לקדישי עליונין וזמנא מטה
ומלכותא החסנו קדישין: כן אמר
חיותא רביעיתא מלכו רביעיה
תהוא בארעא די תשנא מן כל
מלכותא ותאכל כל ארעא ותדושנה
ותדקנה: וקרניא עשר מנה מלכותא
עשרה מלכין יקומון ואחרן יקום
אחריהון והוא ישנא מן קדמיא
ותלתה מלכין יהשפל: ומלין לצד
עליא ימלל ולקדישי עליונין
יבלא ויסבר להשניה זמנין ודת
ויתיהבון בידה עד עדן ועדנין
ופלג עדן: ודינא יתב ושלטנה
יהעדון להשמדה ולהובדה עד
סופא: ומלכותא ושלטנא ורבותא
די מלכות תחות כל שמיא יהיבת
לעם קדישי עליונין מלכותה
מלכות עלם וכל שלטניא לה
יפלחון וישתמעון: עד כה סופא די
מלתא אנה דניאל שגיא רעיוני

חיה רבב · רבע קום · קבל קדש · עלה חסן · צבה · היה · שנה דחל · יתר שן · דקק · פה · מלל חזה · הוה · עתק דון · יהב עלה · מטא · שנה · אכל דוש · דקק · קום · שפל מלל · עלה · בלה סבר · שנה יהב · יתב · עדה שמד · אבד רבב · תחת יהב · קדש · פלח שמע · מלל רעה

He quattuor beſtie magne: quattuor ſunt regna q̄ conſurgent de terra. Suſcipient autem regnum ſancti dei altiſſimi & obtinebunt regnū vſq; in ſeculum & in ſeculum ſeculorū. Poſt hoc volui libenter diſcere de beſtia quarta que erat diſſimilis valde ab omnibus & terribilis nimis. Dentes & vngues eius ferrei: comedebat & cōminuebat: & reliq̄ pedibus ſuis cōculcabat. Et de cornibus decem q̄ habebat in capite: & de illo qd̄ ortū fuerat: ante qd̄ ceciderāt tria cornua: & de cornu illo qd̄ habebat oculos: & os loquens grandia: & maiꝰ erat ceteris. Aſpiciebā & ecce cornu illud faciebat bellum aduerſus ſanctos: & preualebat eis donec venit antiquus dierum: & iudiciū dedit ſanctis excelſi: & tēpus aduenit: & regnum obtinuerunt ſancti. Et ſic ait. Beſtia quarta: regnum quartum erit in terra quod maiꝰ erit omnibus regnis & deuorabit vniuerſam terram: & cōculcabit & cōminuet eam. Porro cornua decē ipſiꝰ regni decem reges erūt: & alius conſurget poſt eos & ipſe potētior erit prioribus: & tres reges hūiliabit. Et ſermones contra excelſum loquetur: & ſanctos altiſſimi conteret. Et putabit q̄ poſſit mutare tēpora & leges: & tradētur in manu eius vſq; ad tp̄s & tp̄a & dimidiū tēporis. Et iudicium ſedebit vt auferatur potētia & cōteratur & diſpereat vſq; in finē. regnū autē & poteſtas & magnitudo regni q̄ eſt ſubter omē celum detur populo ſanctorū altiſſimi: cuius regnum regnū ſempiternum eſt: & oēs reges ſeruient ei & obediēt. Hucuſq; finis verbi. Ego daniel multum cogitationibꝰ meis

he beſtie magne q̄ttuor. quattuor re
ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα τὰ τέσσαρα. τέσσαρες βα
gna ſurgent in terra: q̄ auferent ꝛ accipient
σιλεῖαι ἀναστήσονται ἐπὶ τῆς γῆς, αἳ ἀρθήσονται καὶ παρα
regnū ſc̄ti altiſſimi. ꝛ obtinebūt il
λήψονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι ὑψίστου. καὶ καθέξουσιν αὐ
lud vſq; i ſeculū ꝛ vſq; i ſeculū ſeculoꝝ: ꝛ q̄rebā
τὴν ἕως αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος τῶν αἰώνων, καὶ ἐζήτουν
diligēter ſcire de beſtia quarta q̄ erat
ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου ὅτι ἦν
differens vltra oēm beſtiā: terribil' valde: dentes
διάφορον παρὰ πᾶν θηρίον, φοβερὸν περισσῶς, οἱ ὀδόντ
eius ferrei: ꝛ vngues eius erei: comedē
ες αὐτοῦ σιδηροῖ, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοῖ, ἐσθίον
ꝛ cōminuēs: ꝛ reliquias pedibꝰ ſuis cōculcabat.
καὶ λεπτῦνον, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ κατε
ꝛ de cornibꝰ eius decē q̄ in
πάτει. καὶ περὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ τῶν δέκα τῶν ἐν
capite eius. ꝛ alteriꝰ aſcendentis ꝛ
τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. καὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ ἀναβάντος καὶ
excutientis prioꝝ tria. cornu illud cuiꝰ
ἐκτινάξαντος τῶν προτέρων τρία. κέρας ἐκεῖνο ὅυ οἱ
oculi ꝛ os loquēs magna: ꝛ viſio eius
ὀφθαλμοὶ καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ
maior reliquis. aſpiciebā: ꝛ cornu illud faciebat
μείζων τῶν λοιπῶν. ἐθεώρουν, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐποίει
bellum cum ſanctis ꝛ p̄ualebat erga eos. donec
πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ ἴσχυεν πρὸς αὐτούς. ἕως ὅυ
venit antiquus dieꝝ ꝛ iudiciū dedit ſanctis altiſſimi. ꝛ tp̄s p̄uenit: ꝛ regnū obtinuerūt ſancti.
ἦλθεν ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ τὸ κρίμα ἔδωκεν ἁγίοις ὑψίστου. καὶ ὁ καιρὸς ἔφθασεν, καὶ τὴν βασιλείαν κατέσχον οἱ ἅγιοι.
ꝛ dixit: beſtia quarta regnū quartū erit in terra q̄ ſuperabit oia
καὶ εἶπεν, τὸ θηρίον τὸ τέταρτον βασιλεία τετάρτη ἔσται ἐν τῇ γῇ ἥτις ὑπερέξει πάσας τὰς
regna: ꝛ deuorabit oēm terrā ꝛ conculcabit eam. cōminuet ꝛ decem cornua eius:
βασιλείας, καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν καὶ συμπατήσει αὐτήν. κατακόψει καὶ τὰ δέκα κέρατα αὐτοῦ,
decē regna ſurgent. ꝛ poſt eos
δέκα βασιλεῖαι ἀναστήσονται. καὶ ὀπίσω αὐτῶν
ſurget alius: q̄ ſuperabit oēs qui ante:
ἀναστήσεται ἕτερος, ὃς ὑπεροίσει πάντας τοὺς ἔμπροσθεν,
ꝛ tres reges humiliabit. ꝛ ſmones
καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει. καὶ λόγους
p̄ altiſſimū loquet: ꝛ ſc̄tos altiſſimi
πρὸς τὸν ὕψιστον λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους ὑψίστου
ſeducet: ꝛ cogitabit mutare tp̄a ꝛ
πλανήσει, καὶ ὑπονοήσει τοῦ ἀλλοιῶσαι καιροὺς καὶ
legē. ꝛ dabitur in manu eius vſq; ad tp̄s ꝛ tē
νόμον. καὶ δοθήσεται ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἕως καιροῦ καὶ και
pus ꝛ dimidiū tp̄is: ꝛ iudiciū ſedebit. ꝛ p̄ncipatū tranſmutabunt ut perdat ꝛ vt deſtruat
ρὸν καὶ ἥμισυ καιροῦ, καὶ τὸ κριτήριον καθίσει. καὶ τὴν ἀρχὴν μεταστήσουσιν τοῦ ἀφανίσαι καὶ τοῦ ἀπολέσαι
vſq; i finē. ꝛ regnū ꝛ p̄tās ꝛ magnitudo regum q̄ ſubter omne celum: data ſūt ſc̄tis altiſſimi. ꝛ regnū eiꝰ regnū
ἕως τέλους. καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ μεγαλωσύνη τῶν βασιλέων τῶν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἐδόθη ἁγίοις ὑψίστου. καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία
eternū: ꝛ oēs p̄ncipatꝰ ipſi ſeruient ꝛ obedient. hucuſq; finis verbi. ego
αἰώνιος, καὶ πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ αὐτῷ δουλεύσουσιν καὶ ὑπακούσονται. ἕως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου. ἐγὼ
daniel multum cogitationes mee
δανιὴλ ἐπιπολὺ οἱ διαλογισμοί μου

E
G
Luce.1.c.

cõturbauerũt me: ⁊ facies mea mutata ẽ in me: ⁊
συνετάρασσόν με, καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ
verbũ in corde meo cõſeruaui.
τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνετήρησα. Ca.8.
A In ãno tertio regni baltaſar re-
Ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ τοῦ βα-
gis viſio apparuit ad me. ego daniel poſt vi-
σιλέως ὅρασις ὤφθη πρός με. ἐγὼ δανιὴλ μετὰ τὴν ὀφ-
ſum mihi ꝑncipiũ ⁊ erã in ſuſis caſtro qđ
θεῖσάν μοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἤμην ἐν σούσοις τῇ βάρει, ἥ
eſt in regiõe elam. ⁊ vidi in viſione ⁊ eram ſup
ἐστιν ἐν χώρᾳ αἰλάμ. καὶ εἶδον ἐν ὁράματι καὶ ἤμην ἐπὶ τῆς
portã atrij: ⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi:
πύλης οὐλαΐ, καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον,
⁊ ecce aries vn⁹ ſtans añ vbal: ⁊ ipſi cornua
καὶ ἰδοὺ κριὸς εἷς ἑστηκὼς πρὸ τοῦ οὐβάλ, καὶ αὐτῷ κέρατα
⁊ cornua excelſa: ⁊ vnũ excelſius altero. ⁊
καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά, καὶ τὸ ἓν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου. καὶ τὸ
excelſius aſcendebat i extremis. ⁊ vidi arietẽ cornupetẽtẽ
ὑψηλὸν ἀνέβαινεν ἐπ᾽ ἐσχάτων. καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα
ꝯ mare ⁊ aqlonẽ ⁊ auſtrũ: ⁊ omnes be-
κατὰ θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ νότον, καὶ πάντα τὰ θη-
ſtie nõ ſtabunt i cõſpectu eius: ⁊ non erat liberans
ρία οὐ στήσονται ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος
de manu ei⁹: ⁊ fecit ſcđm volũtatẽ ſuam
ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ
⁊ magnificat⁹ ẽ. ⁊ ego eram itelligẽs. ⁊ ecce hirc⁹
B καὶ ἐμεγαλύνθη. καὶ ἐγὼ ἤμην συνιῶν. καὶ ἰδοὺ τράγος
caprarũ veniebat ab aphrico ſup faciem toti⁹ terre:
αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ λιβὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς,
⁊ nõ erat tangens terrã: ⁊ hirco cornu inſi-
καὶ οὐκ ἦν ἁπτόμενος τῆς γῆς, καὶ τῷ τράγῳ κέρας ἐπί-
gne inter oculos ei⁹. ⁊ venit vſq ad arietẽ
σημον ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ κριοῦ
cornua hñtem: quẽ vidi ſtantem ante vbal.
τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, ὃν εἶδον ἑστῶτος ἐνώπιον τοῦ οὐβάλ.
⁊ cucurrit ad eũ in ipetu fortitudis ei⁹: ⁊ vidi e-
καὶ ἔδραμεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁρμῇ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ εἶδον αὐ-
um ꝑuenientẽ vſq ad arietẽ: ⁊ efferat⁹ ẽ ꝯ eũ
τὸν φθάνοντα ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγριώθη πρὸς αὐτὸν
⁊ ꝑcuſſit arietẽ ⁊ contriuit vtraq
καὶ ἔπαισεν τὸν κριόν, καὶ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ
cornua eius: ⁊ nõ erat fortitudo arieti vt ſtaret co-
κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχὺς τῷ κριῷ τοῦ στῆναι ἐνώ-
ram eo: ⁊ ꝓiecit eũ in terrã ⁊ cõcul-
πιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ συνε-
cauit eum: ⁊ nõ fuit liberans arietẽ de
πάτησεν αὐτόν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ
C manu eius. ⁊ hircus caprarũ magnificat⁹ ẽ vſq
χειρὸς αὐτοῦ. καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἐμεγαλύνθη ἕως
nimis ⁊ cũ ꝓualeret ipſe: cõtritũ ẽ cor-
σφόδρα καὶ ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν, συνετρίβη τὸ κέ-
nu eius magnũ. ⁊ aſcẽderũt alia cornua q̃ttuor
ρας αὐτοῦ τὸ μέγα. καὶ ἀνέβη ἕτερα κέρατα τέσσαρα
ſubter illud in q̃ttuor ventos ce-
ὑποκάτω αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρα-
li: ⁊ ex vno eoꝝ egreſſũ ẽ cornu vnũ forte:
νοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν ἐξῆλθεν κέρας ἓν ἰσχυρόν,
⁊ magnificatũ ẽ valde ad auſtrũ ⁊ ad orien-
καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατο-
tem ⁊ ad occidẽtẽ. magnificatũ ẽ vſq ad militiã
λὴν καὶ πρὸς τὴν δύσιν. ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμε-
celi ⁊ cecidit in terrã de mi-
ως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυ-
litia celi ⁊ de ſtellis: ⁊ cõculca-
νάμεως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπά-
uit eas ⁊ vſq ad ꝑncipẽ exercit⁹ magnificatũ ẽ
τησεν αὐτὰ καὶ ἕως τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ ἐμεγαλύνθη

conturbabar: & facies mea mutata eſt in me: verba autẽ in corde meo conſeruaui.

8\. Anno tertio regni balthaſar regis viſio apparuit mihi. Ego daniel poſt id quod videram in principio vidi in viſione mea cũ eſſem in ſuſis caſtro quod eſt in helam regione: vidi autẽ in viſione eſſe me ſuper portam vlai: & leuaui oculos meos & vidi. Et ecce aries vnus ſtabat ante paludem habens cornua excelſa: & vnum excelſius altero atq ſuccreſcens. Poſtea vidi arietem cornibus ventilantẽ contra occidentẽ & cõtra aqlonẽ & cõtra meridiem: & oẽs beſtie nõ poterãt reſiſtere ei neq liberari de manu ei⁹: fecitq ſm volũtatẽ ſuã & magnificat⁹ eſt. Et ego intelligebam. Ecce aũt hircus caprarũ veniebat ab occidẽte ſuper faciẽ totius terre: & nõ tãgebat terrã. Porro hircus hẽbat cornu inſigne inter oculos ſuos: & venit vſq ad arietẽ illum cornutũ quem videram ſtantem ante portam: & cucurrit ad eum in impetu fortitudinis ſue. Cũq appropinquaſſet ꝓpe arietẽ: efferat⁹ eſt in eum: & percuſſit arietem & cõminuit duo cornua eius: & nõ poterat aries reſiſtere ei. Cunq miſiſſet eum in terrã conculcauit: & nemo quibat liberare arietẽ de manu ei⁹. Hircus aũt caprarũ magnus factus eſt nimis. Cunq creuiſſet fractũ eſt cornu magnũ: & orta ſunt quattuor cornua ſubter illud per quattuor vẽtos celi. De vno autem ex eis egreſſum eſt cornu vnũ modicũ: & factum eſt grande contra meridiẽ & cõtra orientẽ & cõtra fortitudinẽ. Et magnificatũ eſt vſq ad fortitudinẽ celi: & eiecit de fortitudine & de ſtellis: & cõculcauit eas. Et vſq ad principẽ fortitudinis magnificatũ eſt;

יבהלנני וזיוי ישתנון עלי ומלתא
בלבי נטרת׃
Cap. viij.
בשנת שלוש למלכות בלשאצר
המלך חזון נראה אלי אני דניאל
אחרי הנראה אלי בתחלה׃ ואראה
בחזון ויהי בראתי ואני בשושן
הבירה אשר בעילם המדינה
ואראה בחזון ואני הייתי על אובל
אולי׃ ואשא עיני ואראה והנה
איל אחד עמד לפני האובל ולו
קרנים והקרנים גבהות והאחת
גבהה מן השנית והגבהה עלה
באחרנה׃ ראיתי את האיל מנגח
ימה וצפונה ונגבה וכל חיות לא
יעמדו לפניו ואין מציל מידו
ועשה כרצנו והגדיל׃ ואני הייתי
מבין והנה צפיר העזים בא מן
המערב על פני כל הארץ ואין
נגע בארץ והצפיר קרן חזות בין
עיניו׃ ויבא עד האיל בעל הקרנים
אשר ראיתי עמד לפני האובל
וירץ אליו בחמת כחו׃ וראיתיו
מגיע אצל האיל ויתמרמר אליו
ויך את האיל וישבר את שתי
קרניו ולא היה כח באיל לעמד
לפניו וישליכהו ארצה וירמסהו
ולא היה מציל לאיל מידו׃ וצפיר
העזים הגדיל עד מאד וכעצמו
נשברה הקרן הגדולה ותעלנה
חזות ארבע תחתיה לארבע רוחות
השמים׃ ומן האחת מהם יצאה
קרן אחת מצעירה ותגדל יתר
אל הנגב ואל המזרח ואל הצבי׃
ותגדל עד צבא השמים ותפל
ארצה מן הצבא ומן הכוכבים
ותרמסם׃ ועד שר הצבא הגדיל

בהל זוה
שנה מלל
שנה שלש
חזה ראה
חלל
היה
נשא
פנה
שנה
ראה נגח
צפן חיה
עמד פנה
נצל גדל
היה בין
צפר עז
בוא ערב
חזה
בוא
ראה
רוץ יחם
כוח נגע
מרר נכה
שבר
שלך רמס
עלה
רבע
צער גדל
זרח צבה
נפל
כבב
שור

Digitized by Google

ומפנו הרים התמיד והשלך מכון
מקדשו: וצבא תנתן על התמיד
בפשע ותשלך אמת ארצה ועשתה
והצליחה: ואשמעה אחד קדוש
מדבר ויאמר אחד קדוש לפלמוני
המדבר עד מתי החזון התמיד
והפשע שמם תת וקדש וצבא
מרמס: ויאמר אלי עד ערב בקר
אלפים ושלש מאות ונצדק קדש:
ויהי בראתי אני דניאל את החזון
ואבקשה בינה והנה עמד לנגדי
כמראה גבר: ואשמע קול אדם
בין אולי ויקרא ויאמר גבריאל
הבן להלז את המראה: ויבא אצל
עמדי ובבאו נבעתי ואפלה על פני
ויאמר אלי הבן בן אדם כי לעת
קץ החזון: ובדברו עמי נרדמתי על
פני ארצה ויגע בי ויעמדני על
עמדי: ויאמר הנני מודיעך את
אשר יהיה באחרית הזעם כי
למועד קץ: האיל אשר ראית
בעל הקרנים מלכי מדי ופרס:
והצפיר השעיר מלך יון והקרן
הגדולה אשר בין עיניו הוא המלך
הראשון: והנשברת ותעמדנה
ארבע תחתיה ארבע מלכיות מגוי
יעמדנה ולא בכחו: ובאחרית
מלכותם כהתם הפשעים יעמד
מלך עז פנים ומבין חידות: ועצם
כחו ולא בכחו ונפלאות ישחית
והצליח ועשה והשחית עצמים
ועם קדשים: ועל שכלו והצליח
מרמה בידו ובלבבו יגדיל ובשלוה
ישחית רבים ועל שר שרים יעמד
ובאפס יד ישבר: ומראה הערב
והבקר אשר נאמר אמת הוא

רום תמד · כון קדש · נתן · עשה · צלח שמע · קדש דבר · פלא חזה · נתן · רמס אמר · מאה צדק · היה ראה · חזה בקש · ראה שמע · קרא · בין בוא · בעת נפל · פנה · רדם · נגע עמד · ידע · היה · צפר שער · גדל · שבר · רבע · נות · תמם עמד · עזז פנה · בין חוד · פלא שחת · צלח · רמה שלה · רבב שור · שבר ראה · אמר

& ab eo tulit iuge ſacrificium: & deiecit locum ſanctificationis eius. Robur autē datū eſt contra iuge ſacrificiū ꝓpter peccata: & ꝓſternetur veritas in terra: & proſperabitur & faciet. Et audiui vnū de ſanctis loq̄ntē: & dixit vnꝰ ſctūs alteri neſcio cui loquenti. Vſq; quo viſio & iuge ſacrificiū & peccatū deſolationis q̄ facta eſt & ſanctuariū & fortitudo cōculcabitur. Et dixit ei. Vſq; ad veſperā & mane dies duo milia trecēti: & mūdabitur ſanctuariū. Factū eſt aūt cū viderē ego daniel viſionē: & q̄rerē intelligētiam ecce ſtetit in conſpectu meo quaſi ſpecies viri. Et audiui vocem viri inter vlai & clamauit & ait. Gabriel ∞ fac intelligere iſtā viſionē. Et venit: & ſtetit iuxta vbi ego ſtabā. Cumq; veniſſet: pauēs corrui in faciē meā: & ait ad me. Intellige fili hominis q̄m in tpe finis cōplebitur viſio. Cūq; loqueretur ad me collapſus ſum ꝓnus in terram. Et tetigit me: & ſtatuit me in gradu meo. Dixitq; mihi. Ego oſtēdā tibi q̄ futura ſunt in nouiſſimo maledictionis: quoniā habet tēpus finē ſuū. Aries quem vidiſti habere cornua: rex medorum eſt atq; perſarum. Porro hircus caprarum: rex grecoꝝ eſt: & cornu grande quod erat inter oculos eius: ipſe eſt rex primus. Quod autem fracto illo ſurrexerunt ∞ quattuor pro eo: quattuor reges de gente eius conſurgent: ſed non in fortitudine eius. Et poſt regnum eoꝝ cum creuerint iniquitates cōſurget rex ĩpudens facie: & intelligēs ꝓpoſitiōes: & roborabitur fortitudo eiꝰ: ſed nō in viribus ſuis: & ſupra q̄ credi pōt vniuerſa vaſtabit: & ꝓſperabitur & faciet. Et īterficiet robuſtos & populū ſctōꝝ ſ̄m volūtatē ſuā: & dirigetur dolus in manu eiꝰ: & cor ſuū magnificabitur & in copia rerū oīm occidet ꝑlimos. Et cōtra principē principū cōſurget: & ſine manu cōteretur. Et viſio veſpere & mane q̄ dicta eſt: vera eſt. ∞∞

ꝛ ꝓpt ipm ſacrificiū turbatū ē: ꝛ ſctm̄ deſolabitur:
καὶ δι᾽ αὐτὸν θυσία ἐταράχθη, καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται,
ꝛ factū eſt ſup ſacrificiū peccatū: ꝛ ꝓiecta ē ī terrā
καὶ ἐγενήθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐῤῥίφη χαμαὶ
iuſticia: ꝛ fecit ꝛ ꝓſperata ē. ꝛ audiui vnū
ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησεν καὶ εὐοδώθη. καὶ ἤκουσα ἑνὸς
ſctm̄ loquentē: ꝛ dixit: vnꝰ ſctūs phelmoni lo-
ἁγίου λαλοῦντος, καὶ εἶπεν, εἷς ἅγιος τῷ φελμουνὶ τῷ λα-
quenti: vſq; q̄ viſio ſtabit ſacrificiū ablatū ꝛ
λοῦντι, ἕως πότε ἡ ὅρασις στήσεται ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα καὶ
peccatū qđ deſolationis qđ datū eſt. ꝛ ſanctū ꝛ fortitudo
ἡ ἁμαρτία ἡ ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα. καὶ τὸ ἅγιον καὶ ἡ δύναμις
cōculcabitur: ꝛ dixit ei: vſq; ad veſpā ꝛ mane
συμπατηθήσεται; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἕως ἑσπέρας καὶ πρωῒ
dies duo mille ꝛ trecenti: ꝛ mundabitur
ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται τὸ
ſctm̄. ꝛ factū eſt cū viderē ego viſionē: ꝛ q̄re
ἅγιον. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με τὴν ὅρασιν, καὶ ἐζή-
bam ītelligētiā: ꝛ ecce ſtetit ī ꝯſpectu meo q̄ſi viſio vi-
τουν σύνεσιν, καὶ ἰδοὺ ἔστη ἐνώπιόν μου ὡς ὅρασις ἀν-
ri. ꝛ audiui vocē viri inter vlai.
δρός. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρὸς ἀναμέσον τοῦ οὐλαΐ.
ꝛ vocauit ꝛ dixit: gabriel fac ītelligere illum
καὶ ἐκάλεσεν καὶ εἶπεν, γαβριὴλ συνέτισον ἐκεῖνον
viſionē. ꝛ venit ꝛ ſtetit iuxta ſtationē
τὴν ὅρασιν. καὶ ἦλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενα τῆς στάσεώς Infra. 9.f.
meā: ꝛ cū veniret ipſe: turbatꝰ ſuꝫ ꝛ cado in
μου, καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν, ἐθορυβήθην καὶ πίπτω ἐπὶ
faciem meā: ꝛ dixit ad me. ītellige fili hoīs:
πρόσωπόν μου, καὶ εἶπεν πρός με. σύνες υἱὲ ἀνθρώπου,
adhuc.n. in tpīs finem viſio. ꝛ cū loq̄ret
ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὅρασις. καὶ ἐν τῷ λαλεῖν
ipſe mecū: cado in faciem meā ſup
αὐτὸν μετ᾽ ἐμοῦ, πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν
terrā: ꝛ tetigit me ꝛ ſtatuit me ſup pedes ꝛ di-
γῆν, καὶ ἥψατό μου καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας καὶ εἶ-
xit: ecce ego nota facio tibi futura in extremis
πεν, ἰδοὺ ἐγὼ γνωρίζω σοι τὰ ἐσόμενα ἐπ᾽ ἐσχάτων τῆς
ire: adhuc.n. in tpīs finē. aries quē vidiſti hñs
ὀργῆς, ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας. ὁ κριὸς ὃν εἶδες ὁ ἔχων τὰ
cornua: rex pſarum ꝛ medoꝝ. ꝛ hircus
κέρατα, βασιλεὺς περσῶν καὶ μήδων. καὶ ὁ τράγος τῶν
capraꝝ: rex grecoꝝ. ꝛ cornu magnū qđ erat
αἰγῶν, βασιλεὺς ἑλλήνων. καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα ὃ ἦν
inter oculos eius: ipſe eſt rex
ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
pmus. ꝛ contriti cuiꝰ ſteterūt q̄ttuor
ὁ πρῶτος. καὶ τοῦ συντριβέντος οὗ ἔστησαν τέσσαρα
cornua de ſubtus: q̄ttuor reges de gente
κέρατα ὑποκάτωθεν, τέσσαρες βασιλεῖς ἐκ τοῦ ἔθνους
eius cōſurgent ꝛ nō in fortitudie eiꝰ. ꝛ in extre
αὐτοῦ ἀναστήσονται καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. καὶ ἐπ᾽ ἐσχά-
mis regni eoꝝ cōpletis peccatis:
των τῆς βασιλείας αὐτῶν πληρουμένων τῶν ἁμαρτι-
cōſurget rex ĩpudēs facie: ꝛ ītel-
ῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς ἀναιδὴς προσώπῳ, καὶ συ-
ligēs ꝓblemata: ꝛ forte robur eius: ꝛ nō
νιῶν προβλήματα, καὶ κραταιὰ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ οὐκ
in robore eius. ꝛ mirabilia corrūpet ꝛ ꝓſpera-
ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. καὶ θαυμαστὰ διαφθερεῖ καὶ κατευθυ-
bit ꝛ faciet: ꝛ īterficiet fortes ꝛ pplm ſctm̄: ꝛ
νεῖ καὶ ποιήσει, καὶ διαφθερεῖ ἰσχυροὺς καὶ λαὸν ἅγιον, καὶ
iugū ſupplicij dirigetur: dolus in manu e-
ὁ ζυγὸς τοῦ κλοιοῦ κατευθυνεῖ, δόλος ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
ius ꝛ in corde eius magnificabit: ꝛ do-
τοῦ καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνθήσεται, καὶ δό-
lo īterficiet multos: ꝛ in ꝑditione multoꝝ
λῳ διαφθερεῖ πολλούς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ πολλῶν
ſtabit: ꝛ q̄ſi oua manu cōteret. ꝛ viſio
στήσεται, καὶ ὡς ὠὰ χειρὶ συντρίψει. καὶ ἡ ὅρασις
veſpere ꝛ mane q̄ dicta eſt: vera eſt.
τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς πρωΐας τῆς ῥηθείσης, ἀληθής ἐστι.

D

E

F

Digitized by Google

τ tu ſigna viſionē: qꝛ in dies multos.
καὶ σὺ σφράγισον τὴν ὅρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς.
τ. ego daniel dormiui τ elangui dies: τ
καὶ ἐγὼ δανιὴλ ἐκοιμήθην καὶ ἐμαλακίσθην ἡμέρας, καὶ
ſurrexi τ faciebā opera regis: τ admira
ἀνέστην καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθαύμα
bar viſiōez: τ nō erat itelligēs.
ζον τὴν ὅρασιν, καὶ οὐκ ἦν ὁ συνιῶν.

Ca.9.

A In pmo anno ſub dario filio aſſue-
Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ υἱοῦ ἀσουή-
ri de ſemine medoꝝ: q̄ regnauit ſup
ρου ἀπὸ τοῦ σπέρματος μήδων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ
regnum chaldeoꝝ: in āno vno regni
τὴν βασιλείαν χαλδαίων, ἐν ἔτει ἑνὶ τῆς βασιλείας
eius: ego daniel intellexi in libris nume
αὐτοῦ, ἐγὼ δανιὴλ συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθ-
rū ānoꝝ de quo fact9 ē ſmo dñi ad hieremiā
1.Eſdr. 1.a. μὸν τῶν ἐτῶν περὶ οὗ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν
Hiere. pphetam vt ꝯpleretur deſolatio hie-
25.c.& τὸν προφήτην εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐρημώσεως τῆς ἱε-
29.c. ruſalem ſeptuaginta ānis. τ dedi faciem
ρουσαλὴμ ἑβδομήκοντα ἔτη. καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν
meā ad dñm deū vt q̄rerem orationē τ
μου πρὸς κύριον τὸν θεὸν τοῦ ἐκζητῆσαι προσευχὴν καὶ
depcationē i ieiunijs τ ſacco τ cinere. τ ora-
δέησιν ἐν νηστείαις καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ. καὶ προ-
ui ad dñm deū meū: τ confeſſus ſum τ
1.Eſd. ση υξάμην πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ ἐξομολογησάμην καὶ
1.b. dixi. dñe deus magne τ terribilis cuſtodiens
εἶπα. κύριε ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστὸς ὁ φυλάσσων
teſtamētū tuū τ miam diligentib9 te τ
τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσίν σε καὶ τοῖς
cuſtodientib9 mādata tua. peccauim9: iiq̄tatē fecim9:
φυλάσσουσιν τὰς ἐντολάς σου. ἡμάρτομεν, ἠδικήσαμεν,
ipie egim9. τ receſſim9: τ declinauim9 a
ἠσεβήσαμεν. καὶ ἀπέστημεν, καὶ ἐξεκλίναμεν ἀπὸ τῶν
mādatis tuis τ a iudicijs tuis. τ nō audi
ἐντολῶν σου καὶ ἀπὸ τῶν κριμάτων σου. καὶ οὐκ εἰση
B uimus ſeruos tuos pphetas: q̄ loq̄bant
κούσαμεν τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν, οἳ ἐλάλουν
in nomine tuo ad reges nřos τ pn-
ἐν τῷ ὀνόματί σου πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ἄρ-
cipes nřos τ patres nřos τ ad oēm
χοντας ἡμῶν καὶ πατέρας ἡμῶν καὶ πρὸς πάντα τὸν
ppřm tre. tibi dñe iuſticia τ nobis cōfuſio
λαὸν τῆς γῆς. σοὶ κύριε ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ
faciei ſicut dies hec. viro iuda τ hitā
προσώπου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἀνδρὶ ἰούδα καὶ τοῖς ἐνοι
tibus hieruſalem τ oī iſrael his q̄ ppe τ
κοῦσιν ἱερουσαλὴμ καὶ παντὶ ἰσραὴλ τοῖς ἐγγὺς καὶ
his q̄ longe in omni terra vbi diſſeminaſti eos
τοῖς μακρὰν ἐν πάσῃ τῇ γῇ οὗ διέσπειρας αὐτοὺς
illic in pűaricatione eoꝝ q̄ pűaricati ſūt i te dñe. nobis
ἐκεῖ ἐν ἀθεσίᾳ αὐτῶν ᾗ ἠθέτησαν ἐν σοὶ κύριε. ἡμῖν ἡ
cōfuſio faciei τ regibus nřis τ
αἰσχύνη τοῦ προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ
pncipib9 nřis τ přibus nřis: qui
τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν, οἵτινες
peccauim9 tibi. dño deo nřo miſeratiōes τ
ἡμάρτομεν σοι. τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν οἱ οἰκτιρμοὶ καὶ
ppiciatiōes: qꝛ receſſim9 a dño τ nō audiui-
οἱ ἱλασμοί, ὅτι ἀπέστημεν ἀπὸ κυρίου καὶ οὐκ εἰσηκού
mus vocē dñi dei nři vt ābularem9
σαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν πορεύεσθαι τοῖς
legitimis eius q̄ dedit ante faciem nřam i manib9
νομίμοις αὐτοῦ οἷς ἔδωκεν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ἐν χερσὶ
ſuoꝝ ſuoꝝ pphetaꝝ. τ oīs iſrael pűari-
τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. καὶ πᾶς ἰσραὴλ παρέ
cati ſunt legē tuā: τ declinauerūt ne audirēt
βησαν τὸν νόμον σου, καὶ ἐξέκλιναν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς
vocē tuā: τ venit ſup nos maledictio τ iuramētū
φωνῆς σου, καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατάρα καὶ ὁ ὅρκος

Tu ergo viſionē ſigna:
qa poſt multos dies erit.
Et ego daniel langui &
egrotaui per dies.
Cumqꝫ ſurrexiſſem facie
bam opera regis
& ſtupebā ad viſionē &
nō erat q interp̄taretur.
In anno primo 9.
darii
filii aſſueri de ſemīe me
dorum qui
imperauit ſuper regnū
chaldeorum anno
vno regni eius. Ego da
niel intellexi
in libris numerum an-
norum de quo
eſt ſermo dñi ad hiere-
miam prophetam
vt cōplerentur deſolatio
nis hieruſalē ſeptuagin
ta ānis. Et poſui faciem
meam ad dominum
deum meum rogare &
deprecari
in ieiuniis ſacco & cine-
re: & oraui ad dominum
deū meū: & cōfeſſus ſū:
& dixi. Obſecro domīe
deus magne & terribilis
cuſtodiens pactum
& miam diligentibus te
& cuſtodiētibus mādata
tua: peccauimus iniq̄tatē
fecimus: ip̄ie egimus: &
receſſimus & declinaui-
mus a mādatis tuis ac iu
diciis. Non obediuimus
ſeruis tuis pphetis qui
locuti ſunt in noīe tuo re
gibus nřis: principibus
noſtris: patribus noſtris:
oiqꝫ populo terre. Tibi
dñe iuſticia: nobis autē
confuſio faciei
ſicut eſt hodie viro iuda
& habitatoribus
hieruſalē & omni iſrael
his qui prope ſunt
& his qui procul in vni-
uerſis terris
ad quas eiecisti eos p-
pter iniq̄tates eoꝝ in q̄b9
peccauerunt in te dñe.
Nobis cōfuſio faciei: re
gib9 nřis: principib9 nřis
& patribus nřis qui pec
cauerunt. Tibi autē dño
deo noſtro miſericordia
& ppitiatio: quia receſſi
mus a te: & non
audiuim9 vocē dñi dei
noſtri vt ambularemus
in lege eius quā poſuit
nobis per
ſeruos ſuos pphetas: &
oīs iſrael preuaricati ſunt
legem tuā: & declinaue-
runt ne audirēt vocē tuā:
& ſtillauit ſup nos male
dictio & deteſtatio que

ואתה סתם החזון כי לימים רבים׃ — חזה יום
ואני דניאל נהייתי ונחליתי ימים — היה חלה
ואקום ואעשה את מלאכת המלך — קום עשה
ואשתומם על המראה ואין מבין׃ — לאך שמם
בשנת אחת לדריוש — ראה בין

Cap.ix.

בן אחשורוש מזרע מדי אשר — שנה
המלך על מלכות כשדים׃ בשנת — מלך
אחת למלכו אני דניאל בינתי
בספרים מספר השנים אשר — ספר
היה דבר יהוה אל ירמיה הנביא — נבא
למלאות לחרבות ירושלם שבעים
שנה׃ ואתנה את פני אל אדני — נתן פנה
האלהים לבקש תפלה ותחנונים — פלל חנן
בצום ושק ואפר׃ ואתפללה ליהוה
אלהי ואתודה ואמרה אנא אדני — ידה
האל הגדול והנורא שמר הברית — גדל ירא
והחסד לאהביו ולשמרי מצותיו׃ — ברת צוה
חטאנו ועוינו והרשענו ומרדנו — עוה רשע
וסור ממצותיך וממשפטיך׃ ולא — שפט
שמענו אל עבדיך הנביאים אשר — נבא
דברו בשמך אל מלכינו שרינו — שור
ואבתינו ואל כל עם הארץ׃ לך
אדני הצדקה ולנו בשת הפנים — בוש פנה
כיום הזה לאיש יהודה ולישבי
ירושלם ולכל ישראל הקרבים
והרחקים בכל הארצות אשר
הדחתם שם במעלם אשר מעלו — נדח
בך׃ יהוה לנו בשת הפנים למלכינו
לשרינו ולאבתינו אשר חטאנו
לך׃ לאדני אלהינו הרחמים
והסליחות כי מרדנו בו׃ ולא
שמענו בקול יהוה אלהינו ללכת — הלך
בתורתיו אשר נתן לפנינו ביד — ירה פנה
עבדיו הנביאים׃ וכל ישראל עברו — נבא
את תורתך וסור לבלתי שמוע בקלך
ותתך עלינו האלה והשבעה אשר — נתך

Digitized by Google

Priītiua.heb.	Tex.he.Dani.viij.
רוּם תָּמַד	וּמִמֶּנּוּ הֻרַם הַתָּמִיד וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן
כּוּן קָדַשׁ נָתַן	מִקְדָּשׁוֹ׃ וְצָבָא תִּנָּתֵן עַל הַתָּמִיד
עָשָׂה	בְּפָשַׁע וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה וְעָשְׂתָה
צָלַח שָׁמַע	וְהִצְלִיחָה׃ וָאֶשְׁמְעָה אֶחָד קָדוֹשׁ
קָדַשׁ דָּבַר	מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד קָדוֹשׁ לַפַּלְמוֹנִי
פָּלָא תָּמַד	הַמְדַבֵּר עַד מָתַי הֶחָזוֹן הַתָּמִיד
נָתַן	וְהַפֶּשַׁע שֹׁמֵם תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא
רָמַס אָמַר	מִרְמָס׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עַד עֶרֶב בֹּקֶר
מֵאָה צָדַק	אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃
הָיָה רָאָה	וַיְהִי בִּרְאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת הֶחָזוֹן
חָזָה בִּקֵּשׁ	וָאֲבַקְשָׁה בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי
רָאָה שָׁמַע	כְּמַרְאֵה גָבֶר׃ וָאֶשְׁמַע קוֹל אָדָם
קָרָא	בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל
בִּין בּוֹא	הָבֵן לְהַלָּז אֶת הַמַּרְאֶה׃ וַיָּבֹא אֵצֶל
בָּעַת נָפַל	עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי וָאֶפְּלָה עַל פָּנָי
פָּנָה	וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן אָדָם כִּי לְעֶת
רָדַם	קֵץ הֶחָזוֹן׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל
נָגַע עָמַד	פָּנַי אָרְצָה וַיִּגַּע בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי עַל
יָדַע	עָמְדִי׃ וַיֹּאמֶר הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ אֵת
הָיָה	אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי
	לְמוֹעֵד קֵץ׃ הָאַיִל אֲשֶׁר רָאִיתָ
	בַּעַל הַקְּרָנָיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃
צָפַר שָׂעַר	וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן
גָּדַל	הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ
שָׁבַר	הָרִאשׁוֹן׃ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה
רָבַע	אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכֻיוֹת מִגּוֹי
כּוּחַ	יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃ וּבְאַחֲרִית
תָּמַם עָמַד	מַלְכוּתָם כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים יַעֲמֹד
עָזַז פָּנָה	מֶלֶךְ עַז פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃ וְעָצַם
בִּין חוּד	כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית
פָּלָא שָׁחַת	וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית עֲצוּמִים
צָלַח	וְעַם קְדֹשִׁים׃ וְעַל שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ
רָמָה שָׁלָה	מִרְמָה בְּיָדוֹ וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה
רָבַב שׂוּר	יַשְׁחִית רַבִּים וְעַל שַׂר שָׂרִים יַעֲמֹד
שָׁבַר רָאָה	וּבְאֶפֶס יָד יִשָּׁבֵר׃ וּמַרְאֵה הָעֶרֶב
אָמַר	וְהַבֹּקֶר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת הוּא

Trāſl. B. Hie.

& ab eo tulit iuge ſacrificium: & deiecit locum ſanctificationis eius. Robur autē datū eſt contra iuge ſacrificiū ꝑpter peccata: & pſternetur veritas in terra: & proſperabitur & faciet. Et audiui vnū de ſanctis loq̄ntē: & dixit vnꝰ ſctūs alteri neſcio cui loquenti. Vſqꝫ quo viſio & iuge ſacrificiū & peccatū deſolationis q̄ facta eſt & ſanctuariū & fortitudo cōculcabitur. Et dixit ei. Vſqꝫ ad veſperā & mane dies duo milia trecēti: & mūdabitur ſanctuariū. Factū eſt aūt cū viderē ego daniel viſionē: & q̄rerē intelligētiam ecce ſtetit in conſpectu meo quaſi ſpecies viri. Et audiui vocem viri inter vlai & clamauit & ait. Gabriel fac intelligere iſtā viſionē. Et venit: & ſtetit iuxta vbi ego ſtabā. Cunqꝫ veniſſet: pauēs corrui in faciē meā: & ait ad me. Intellige fili homis q̄m in tp̄e finis cōplebitur viſio. Cūqꝫ loqueretur ad me collapſus ſum ꝓnus in terram. Et tetigit me: & ſtatuit me in gradu meo. Dixitqꝫ mihi. Ego oſtēdā tibi q̄ futura ſunt in nouiſſimo maledictionis: quoniā habet tēpus finē ſuū. Aries quem vidiſti habere cornua: rex medorum eſt atqꝫ perſarum. Porro hircus caprarum: rex grecoꝝ eſt: & cornu grande quod erat inter oculos eius: ipſe eſt rex primus. Quod autem fracto illo ſurrexerunt quattuor pro eo: quattuor reges de gente eius conſurgent: ſed non in fortitudine eius. Et poſt regnum eoꝝ cum creuerint iniquitates cōſurget rex īpudens facie: & intelligēs ꝓpoſitiōes: & roborabitur fortitudo eiꝰ: ſed nō in viribus ſuis: & ſupra q̄ꝫ credi pōt vniuerſa vaſtabit: & pſperabitur & faciet. Et iterficiet robuſtos & populū ſctōrū ſm̄ volūtatē ſuā: & dirigetur dolus in manu eiꝰ: & cor ſuū magnificabitur & in copia rerū oīm occidet p̄limos. Et cōtra principē pricipū cōſurget: & ſine manu cōteretur. Et viſio veſpere & mane q̄ dicta eſt: vera eſt.

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

⁊ ꝓpt ip̄m ſacrificiū turbatū ē: ⁊ ſctm̄ deſolabitur:
καὶ δι' ἑαυτὸν θυσία ἐταράχθη, καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται,
⁊ factū eſt ſup ſacrificiū peccatū: ⁊ ꝓiecta ē i terrā
καὶ ἐγενήθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐρρίφη χαμαὶ
iuſticia: ⁊ fecit ⁊ pſperata ē. ⁊ audiui vnū
ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησεν καὶ εὐοδώθη. καὶ ἤκουσα ἑνὸς D
ſctm̄ loquentē: ⁊ dixit: vnꝰ ſctūs phelmoni lo-
ἁγίου λαλοῦντος, καὶ εἶπεν, εἷς ἅγιος τῷ φελμουνὶ τῷ λα-
quenti: vſqꝫ q̄ viſio ſtabit ſacrificiū ablatū ⁊
λοῦντι, ἕως πότε ἡ ὅρασις στήσεται ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα καὶ
peccatū qd̄ deſolatiōis qd̄ datū eſt. ⁊ ſanctū ⁊ fortitudo
ἡ ἁμαρτία ἡ ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα. καὶ τὸ ἅγιον καὶ ἡ δύναμις
cōculcabitur: ⁊ dixit ei: vſqꝫ ad veſp̄a ⁊ mane
συμπατηθήσεται; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἕως ἑσπέρας καὶ πρωῒ
dies duo mille ⁊ trecenti: ⁊ mundabitur
ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται τὸ
ſctm̄. ⁊ factū eſt cū viderē ego viſionē: ⁊ q̄re-
ἅγιον. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με τὴν ὅρασιν, καὶ ἐζή-
bam itelligētiā: ⁊ ecce ſtetit i ꝯſpectu meo q̄ſi viſio vi-
τουν σύνεσιν, καὶ ἰδοὺ ἔστη ἐνώπιόν μου ὡς ὅρασις ἀν-
ri. ⁊ audiui vocē viri inter vlai.
δρός. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρὸς ἀναμέσον τοῦ οὐλαΐ.
⁊ vocauit ⁊ dixit: gabriel fac itelligere illum
καὶ ἐκάλεσεν καὶ εἶπεν, γαβριὴλ συνέτισον ἐκεῖνον
viſionē. ⁊ venit ⁊ ſtetit iuxta ſtationē
τὴν ὅρασιν. καὶ ἦλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενα τῆς στάσεώς Infra. 9.f.
meā: ⁊ cū veniret ip̄e: turbatꝰ ſū ⁊ cado in
μου, καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτόν, ἐθορυβήθην καὶ πίπτω ἐπὶ
faciem meā: ⁊ dixit ad me. itellige fili hoīs:
πρόσωπόν μου, καὶ εἶπεν πρός με. σύνες υἱὲ ἀνθρώπου, E
adhuc.n. in tp̄is finem viſio. ⁊ cū loq̄ret
ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὅρασις. καὶ ἐν τῷ λαλεῖν
ip̄e mecū: cado in faciem meā ſup
αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν
trā: ⁊ tetigit me ⁊ ſtatuit me ſup pedes ⁊ di-
γῆν, καὶ ἥψατό μου καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας καὶ εἶ-
xit: ecce ego nota facio tibi futura in extremis
πεν, ἰδοὺ ἐγὼ γνωρίζω σοι τὰ ἐσόμενα ἐπ' ἐσχάτων τῆς
ire: adhuc.n. in tp̄is finē. aries quē vidiſti hn̄s
ὀργῆς, ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας. ὁ κριὸς ὃν εἶδες ὁ ἔχων τὰ
cornua: rex p̄ſarum ⁊ medoꝝ. ⁊ hircus
κέρατα, βασιλεὺς περσῶν καὶ μήδων. καὶ ὁ τράγος τῶν
capraꝝ: rex grecoꝝ. ⁊ cornu magnū qd̄ erat
αἰγῶν, βασιλεὺς ἑλλήνων. καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα ὃ ἦν
inter oculos eius: ip̄e eſt rex
ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
p̄mus. ⁊ contriti cuiꝰ ſteterūt q̄ttuor
ὁ πρῶτος. καὶ τοῦ συντριβέντος οὗ ἔστησαν τέσσαρα
cornua de ſubtus: q̄ttuor reges de gente
κέρατα ὑποκάτωθεν, τέσσαρες βασιλεῖς ἐκ τοῦ ἔθνους
eius cōſurgent ⁊ nō in fortitudīe eiꝰ. ⁊ in extre-
αὐτοῦ ἀναστήσονται καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. καὶ ἐπ' ἐσχά-
mis regni eoꝝ cōpletis peccatis:
των τῆς βασιλείας αὐτῶν πληρουμένων τῶν ἁμαρτι-
cōſurget rex ipudēs facie: ⁊ itel-
ῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς ἀναιδὴς προσώπῳ, καὶ συ- F
ligēs ꝓblemata: ⁊ forte robur eius: ⁊ nō
νιῶν προβλήματα, καὶ κραταιὰ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ οὐκ
in robore eius. ⁊ mirabilia corrūpet ⁊ pſpera-
ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. καὶ θαυμαστὰ διαφθερεῖ καὶ κατευθυ-
bit ⁊ faciet: ⁊ iterficiet fortes ⁊ pplm̄ ſctm̄: ⁊
νεῖ καὶ ποιήσει, καὶ διαφθερεῖ ἰσχυροὺς καὶ λαὸν ἅγιον, καὶ
iugū ſupplicij dirigetur: dolus in manu e-
ὁ ζυγὸς τοῦ κλοιοῦ κατευθυνεῖ, δόλος ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
ius ⁊ in corde eius magnificabit: ⁊ do-
τοῦ καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνθήσεται, καὶ δό-
lo iterficiet multos: ⁊ in ꝑditione multoꝝ
λῳ διαφθερεῖ πολλούς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ πολλῶν
ſtabit: ⁊ q̄ſi oua manu cōteret. ⁊ viſio
στήσεται, καὶ ὡς ὠὰ χειρὶ συντρίψει. καὶ ἡ ὅρασις
veſpere ⁊ mane q̄ dicta eſt: vera eſt.
τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς πρωΐας τῆς ῥηθείσης, ἀληθής ἐστιν.

Digitized by Google

& tu ſigna viſionẽ: qꝛ in dies multos.
καὶ σὺ σφράγισον τὴν ὅρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς.
& ego daniel dormiui & elangui dies: &
καὶ ἐγὼ δανιὴλ ἐκοιμήθην καὶ ἐμαλακίσθην ἡμέρας, καὶ
ſurrexi & faciebã opera regis: & admira
ἀνέστην καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθαύμα
bar viſiões: & nõ erat itelligẽs.
ζον τὴν ὅρασιν, καὶ οὐκ ἦν ὁ συνιῶν. Ca.9.

A In pmo anno ſub dario filio aſſue-
Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ υἱοῦ ἀσουή-
ri de ſemine medoꝝ: q̃ regnauit ſup
ρου ἀπὸ τοῦ σπέρματος μήδων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ
regnum chaldeoꝝ: in ãno vno regni
τὴν βασιλείαν χαλδαίων, ἐν ἔτει ἑνὶ τῆς βασιλείας
eius: ego daniel intellexi in libris nume
αὐτοῦ, ἐγὼ δανιὴλ συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθ-
rũ ãnoꝝ de quo fact⁹ ẽ ſmo dñi ad hieremiã
1.Eſdr. 1.a. μὸν τῶν ἐτῶν περὶ οὗ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν
Hiere. ꝓphetam vt cõpleretur deſolatio hie-
25.c.& τὸν προφήτην εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐρημώσεως τῆς ἱε-
29.c. ruſalem ſeptuaginta ãnis. & dedi faciem
ρουσαλὴμ ἑβδομήκοντα ἔτη. καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν
meã ad dñm deũ vt q̃rerem orationẽ &
μου πρὸς κύριον τὸν θεὸν τοῦ ἐκζητῆσαι προσευχὴν καὶ
deꝓcationẽ i ieiunijs & ſacco & cinere. & ora-
δεήσεις ἐν νηστείαις καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ. καὶ προσ-
ui ad dñm deũ meũ: & confeſſus ſum &
ηυξάμην πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ ἐξομολογησάμην καὶ
1.Eſd. 1.b. dixi. dñe deus magne & terribilis cuſtodiens
εἶπα. κύριε ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστὸς ὁ φυλάσσων
teſtamẽtũ tuũ & miam diligentib⁹ te &
τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσίν σε καὶ τοῖς
cuſtodientib⁹ mãdata tua. peccauim⁹: iiq̃tatẽ fecim⁹:
φυλάσσουσιν τὰς ἐντολάς σου. ἡμάρτομεν, ἠδικήσαμεν,
ipie egim⁹. & receſſim⁹: & declinauim⁹ a
ἠσεβήσαμεν. καὶ ἀπέστημεν, καὶ ἐξεκλίναμεν ἀπὸ τῶν
mãdatis tuis & a iudicijs tuis. & nõ audi
ἐντολῶν σου καὶ ἀπὸ τῶν κριμάτων σου. καὶ οὐκ εἰσή-
B uimus ſeruos tuos ꝓphetas: q̃ loq̃bant
κούσαμεν τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν, οἳ ἐλάλουν
in nomine tuo ad reges nr̃os & ꝓn-
ἐν τῷ ὀνόματί σου πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν καὶ ἄρ-
cipes nr̃os & patres nr̃os & ad oẽm
χοντας ἡμῶν καὶ πατέρας ἡμῶν καὶ πρὸς πάντα τὸν
ppłm tre. tibi dñe iuſticia & nobis cõfuſio
λαὸν τῆς γῆς. σοὶ κύριε ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ
faciei ſicut dies hec. viro iuda & hitã
προσώπου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἀνδρὶ ἰούδα καὶ τοῖς ἐνοι-
tibus hieruſalem & oĩ iſrael his q̃ ꝓpe &
κοῦσιν ἱερουσαλὴμ καὶ παντὶ ἰσραὴλ τοῖς ἐγγὺς καὶ
his q̃ longe in omni terra vbi diſſeminaſti eos
τοῖς μακρὰν ἐν πάσῃ τῇ γῇ οὗ διέσπειρας αὐτοὺς
illic in ꝑuaricatione eoꝝ q̃ ꝑuaricati ſũt i te dñe. nobis
ἐκεῖ ἐν ἀθεσίᾳ αὐτῶν ᾗ ἠθέτησαν ἐν σοὶ κύριε. ἡμῖν ἡ
cõfuſio faciei & regibus nr̃is &
αἰσχύνη τοῦ προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ
ꝑncipib⁹ nr̃is & pr̃ibus nr̃is: qui
τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν, οἵτινες
peccauim⁹ tibi. dño deo nr̃o miſeratiões &
ἡμάρτομέν σοι. τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν οἱ οἰκτιρμοὶ καὶ
ꝓpiciatiões: qꝛ receſſim⁹ a dño & nõ audiui-
οἱ ἱλασμοί, ὅτι ἀπέστημεν ἀπὸ κυρίου καὶ οὐκ εἰσηκού-
mus vocẽ dñi dei nr̃i vt ãbularem⁹
σαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν πορεύεσθαι τοῖς
legitimis eius q̃ dedit ante faciem nr̃am i manib⁹
νομίμοις αὐτοῦ οἷς ἔδωκεν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ἐν χερσὶ
ſuoꝝ ſuoꝝ ꝓphetaꝝ. & oĩs iſrael ꝑuari-
τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. καὶ πᾶς ἰσραὴλ παρέ-
cati ſunt legẽ tuã: & declinauerũt ne audirẽt
βησαν τὸν νόμον σου, καὶ ἐξέκλιναν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς
vocẽ tuã: & venit ſup nos maledictio & iuramẽtũ
φωνῆς σου, καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατάρα καὶ ὁ ὅρκος

Tu ergo viſionẽ ſigna:
qa poſt multos dies erit.
Et ego daniel langui & egrotaui per dies.
Cumq; ſurrexiſſem facie
bam opera regis
& ſtupebã ad viſionẽ &
nõ erat q interp̃taretur.
In anno primo 9.
darii
filii aſſueri de ſemĩe me
dorum qui
imperauit ſuper regnũ
chaldeorum anno
vno regni eius. Ego da
niel intellexi
in libris numerum an-
norum de quo
eſt ſermo dñi ad hiere-
miam prophetam
vt cõplerentur deſolatio
nis hieruſalẽ ſeptuagin
ta ãnis. Et poſui faciem
meam ad dominum
deum meum rogare &
deprecari
in ieiuniis ſacco & cine-
re: & oraui ad dominum
deũ meũ: & cõfeſſus ſũ:
& dixi. Obſecro domĩe
deus magne & terribilis
cuſtodiens pactum
& miam diligentibus te
& cuſtodiẽtibus mãdata
tua: peccauimus iniq̃tatẽ
fecimus: ipſe egimus: &
receſſimus & declinaui-
mus a mãdatis tuis ac iu
diciis. Non obediuimus
ſeruis tuis ꝓphetis qui
locuti ſunt in noĩe tuo re
gibus nr̃is: principibus
noſtris: patribus noſtris:
oĩq; populo terre. Tibi
dñe iuſticia: nobis autẽ
confuſio faciei
ſicut eſt hodie viro iuda
& habitatoribus
hieruſalẽ & omni iſrael
his qui prope ſunt
& his qui procul in vni-
uerſis terris
ad quas eiecisti eos ꝓ-
pter iniq̃tates eoꝝ in q̃b⁹
peccauerunt in te dñe.
Nobis cõfuſio faciei: re
gib⁹ nr̃is: principib⁹ nr̃is
& patribus nr̃is qui pec
cauerunt. Tibi autẽ dño
deo noſtro miſericordia
& ꝓpitiatio: quia receſſi
mus a te: & non
audiuim⁹ vocẽ dñi dei
noſtri vt ambularemus
in lege eius quã poſuit
nobis per
ſeruos ſuos ꝓphetas: &
oĩs iſrael preuaricati ſunt
legem tuã: & declinaue-
runt ne audirẽt vocẽ tuã:
& ſtillauit ſup nos male
dictio & deteſtatio que

ואתה סתם החזון כי לימים רבים׃
ואני דניאל נהייתי ונחליתי ימים
ואקום ואעשה את מלאכת המלך
ואשתומם על המראה ואין מבין׃
בשנת אחת לדריוש
בן אחשורוש מזרע מדי אשר
המלך על מלכות כשדים׃ בשנת
אחת למלכו אני דניאל בינתי
בספרים מספר השנים אשר
היה דבר יהוה אל ירמיה הנביא
למלאות לחרבות ירושלם שבעים
שנה׃ ואתנה את פני אל אדני
האלהים לבקש תפלה ותחנונים
בצום ושק ואפר׃ ואתפללה ליהוה
אלהי ואתודה ואמרה אנא אדני
האל הגדול והנורא שמר הברית
והחסד לאהביו ולשמרי מצותיו׃
חטאנו ועוינו והרשענו ומרדנו
וסור ממצותיך וממשפטיך׃ ולא
שמענו אל עבדיך הנביאים אשר
דברו בשמך אל מלכינו שרינו
ואבתינו ואל כל עם הארץ׃ לך
אדני הצדקה ולנו בשת הפנים
כיום הזה לאיש יהודה וליושבי
ירושלם ולכל ישראל הקרבים
והרחקים בכל הארצות אשר
הדחתם שם במעלם אשר מעלו
בך׃ יהוה לנו בשת הפנים למלכינו
לשרינו ולאבתינו אשר חטאנו
לך׃ לאדני אלהינו הרחמים
והסלחות כי מרדנו בו׃ ולא
שמענו בקול יהוה אלהינו ללכת
בתורתיו אשר נתן לפנינו ביד
עבדיו הנביאים׃ וכל ישראל עברו
את תורתך וסור לבלתי שמע בקלך
ותתך עלינו האלה והשבעה אשר

חזה יום
היה חלה
קום עשה
לאר שמם
ראה בין
Cap.ix.
שנה
מלך
ספר
נבא
נתן פנה
פלל חנן
ידה
גדל ירא
ברת צוה
עוה רשע
שפט
נבא
שור
בוש פנה
נדח
הלך
ירה פנה
נבא
נתך

כתובה בתורת משה עבד האלהים כתב
כי חטאנו לו: ויקם את דבריו אשר קום
דבר עלינו ועל שפטינו אשר
שפטונו להביא עלינו רעה גדלה בוא רעע
אשר לא נעשתה תחת כל השמים עשה
כאשר נעשתה בירושלם: כאשר
כתוב בתורת משה את כל הרעה כתב
הזאת באה עלינו ולא חלינו את בוא חלה
פני יהוה אלהינו לשוב מעונינו פנה
ולהשכיל באמתך: וישקד יהוה על שכל שקד
הרעה ויביאה עלינו כי צדיק יהוה בוא צדק
אלהינו על כל מעשיו אשר עשה עשה
ולא שמענו בקלו: ועתה אדני קול
אלהינו אשר הוצאת את עמך יצא
מארץ מצרים ביד חזקה ותעש עשה
לך שם כיום הזה חטאנו רשענו:
אדני ככל צדקתך ישב נא אפך שוב
וחמתך מעירך ירושלם הר קדשך חמם
כי בחטאינו ובעונות אבתינו
ירושלם ועמך לחרפה לכל
סביבתינו: ועתה שמע אלהינו אל
תפלת עבדך ואל תחנוניו והאר פלל חנן
פניך על מקדשך השמם למען אור קדש
אדני: הטה אלהי אזנך ושמע פקחה נטה
עיניך וראה שממתינו והעיר אשר
נקרא שמך עליה כי לא על קרא
צדקתינו אנחנו מפילים תחנונינו נפל
לפניך כי על רחמיך הרבים: אדני רבב
שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה קשב
ועשה אל תאחר למענך אלהי כי אחר
שמך נקרא על עירך ועל עמך: ועוד
אני מדבר ומתפלל ומתודה חטאתי דבר פלל
וחטאת עמי ישראל ומפיל תחנתי ידה
לפני יהוה אלהי על הר קדש פנה
אלהי: ועוד אני מדבר בתפלה
והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון ראה חזה

ſcripta eſt in libro moyſi ſerui dei: quia peccauimus ei. Et ſtatuit ſermones ſuos quos locutus eſt ſuper nos & ſuper principes nr̃os qui iudicauerũt nos: vt ſup induceret in nos magnũ malũ quale nunq̃ fuit ſub omni celo: ſcḋm q̃ factũ eſt in hieruſalem: ſicut ſcriptũ eſt in lege moyſi. Omne malum hoc venit ſuper nos. Et non rogauimus faciẽ tuã dñe deus nr̃ vt reuerteremur ab iniq̃tatib9 nr̃is: & cogitaremus veritatẽ tuam. Et vigilauit dñs ſup maliciã: & adduxit eam ſup nos. Iuſtus dñs deus noſter in oĩbus operibus ſuis que fecit. Non eñi audiuimus vocem eius. Et nunc dñe deus noſter qui eduxiſti populum tuum de terra egypti in manu forti: & feciſti tibi nomẽ ſcḋm diẽ hanc: peccauimus: iniq̃tatẽ fecim9 dñe in oẽm iuſticiã tuã. Auertatur obſecro ira tua & furor tu9 a ciuitate tua hieruſalem & a monte ſancto tuo. Propter pctã eñi nr̃a & iniq̃tates patrũ noſtrorũ: hieruſalẽ & populus tu9 in opprobriũ ſunt oĩbus p circuitũ nr̃m. Nũc ergo exaudi deus nr̃ orõnem ſerui tui: & p̃ces ei9: & oſtende faciẽ tuã ſup ſanctuariũ tuũ q̃d deſertũ eſt. Propter temetipſum inclina deus meus aurẽ tuã & audi: aperi oculos tuos & vide deſolationẽ noſtram & ciuitatẽ ſup quã inuocatũ eſt nomẽ tuũ. Neq3 eñi in iuſtificationibus nr̃is proſternimus preces ante faciẽ tuã: ſed in miſationib9 tuis multis. Exaudi dñe: placare domine: attende & fac. Ne moreris propter temetipſum deus me9: quia nomẽ tuũ inuocatũ eſt ſup ciuitatẽ & ſup ppl̃m tuũ. Cũq3 adhuc loq̃rer & orarẽ & cõfiterer pctã mea & pctã ppl̃i mei iſrael vt pſternerẽ p̃ces meas in cõſpectu dei mei: p mõte ſctõ dei mei. Adhuc me loquẽte in orõne mea ecce vir gabriel quem videram in viſione

qḋ ſcriptũ eſt in lege moyſi ſerui dei: q2 peccauim9 ei: ꝛ ſtatuit ſmones ſuos q̃s locut9 eſt ſup nos ꝛ ſup iudices nr̃os q̃ iudicauerũt nos vt ſup induceret ſup nos mala magna: q̃lia nõ fuerũt ſub omni celo ſcḋm q̃ facta ſũt in hieruſalem: ſicut ſcriptum eſt in lege moyſi. oĩa mala iſta venerũt ſup nos: ꝛ nõ rogauim9 faciem domini dei nr̃i: vt recederem9 ab iniq̃tatib9 nr̃is ꝛ intelligeremus in omni veritate. ꝛ vigilauit dñs de9 nr̃ ſup malitiã: ꝛ adduxit eã ſup nos: q2 iuſtus dñs de9 nr̃ ſup oẽm facturã ſuam quã fecit: ꝛ nõ audiuimus vocẽ eius. ꝛ nũc dñe deus nr̃: q̃ eduxiſti ppl̃m tuũ de t̃ra egypti in manu forti: ꝛ feciſti tibi ipſi nomẽ ſicut dies hec: peccauim9 inique fecim9 iniuſte egim9: dñe in oĩ miã tua auertatur obſecro furor tu9 ꝛ ira tua a ciuitate tua hieruſalem mõte ſctõ tuo: q2 peccauim9 in iniq̃tatib9 nr̃is ꝛ pr̃m nr̃oꝝ hieruſalem: ꝛ ppl̃s tu9 in opprobriũ fact9 eſt in oĩbus q̃ i circuitu nr̃o. ꝛ nũc exaudi dñe de9 nr̃ orõnem ſerui tui ꝛ dep̃catiões eius: ꝛ oſtende faciem tuã ſup ſanctuariũ tuũ deſertũ ppt̃ te dñe. inclina de9 me9 aurẽ tuã ꝛ audi: aperi oculos tuos ꝛ vide deſolationẽ nr̃am ꝛ ciuitatis tue: ſup quã inuocatũ eſt nomẽ tuũ ſup eam: q2 nõ in iuſticijs nr̃is nos p̃ijcimus miſationẽ noſtrã i cõſpectu tuo: ſed in miſationes tuas multas dñe: exaudi dñe: placare dñe: attẽde domine: fac ꝛ ne tardaueris ppt̃ te dñe de9 me9. q2 nomẽ tuũ inuocatũ ẽ ſup ciuitatẽ tuã ꝛ ſup ppl̃m tuũ. ꝛ adhuc me loquẽte ꝛ orante ꝛ confitente peccata mea ꝛ peccata ppl̃i mei iſrl̃: ꝛ p̃ijciente miam meã corã dño deo meo ſup mõte ſanctũ dei mei: ꝛ adhuc me loquẽte in oratione: ꝛ ecce vir gabriel quẽ vidi in p̃ncipio

ὁ γεγραμμένος ἐν νόμῳ μωυσῆ δούλου τοῦ θεοῦ, ὅτι ἡμάρτομεν αὐτῷ, καὶ ἔστησε τοὺς λόγους αὐτοῦ οὓς ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν οἳ ἔκριναν ἡμᾶς ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς κακὰ μεγάλα, οἷα οὐ γέγονεν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὰ γενόμενα ἐν ἱερουσαλήμ, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ. πάντα κακὰ ταῦτα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἀποστῆναι ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν ἡμῶν καὶ τοῦ συνιέναι ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ. καὶ ἐγρηγόρησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν, καὶ ἐπήγαγεν αὐτὰ ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι δίκαιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πᾶσαν τὴν ποίησιν αὐτοῦ ἣν ἐποίησεν, καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ. καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὃς ἐξήγαγες τὸν λαόν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡμάρτομεν ἠνομήσαμεν ἠδικήσαμεν, κύριε ἐν πάσῃ ἐλεημοσύνῃ σου ἀποστραφήτω δὴ ὁ θυμός σου καὶ ἡ ὀργή σου ἀπὸ τῆς πόλεώς σου ἱερουσαλὴμ ὄρους ἁγίου σου, ὅτι ἡμάρτομεν ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ λαός σου εἰς ὀνειδισμὸν ἐγένετο ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν. καὶ νῦν εἰσάκουσον κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν τῆς προσευχῆς τοῦ δούλου σου καὶ τῶν δεήσεων αὐτοῦ, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ἁγίασμά σου τὸ ἔρημον ἕνεκέν σου κύριε. κλῖνον ὁ θεός μου τὸ οὖς σου καὶ ἄκουσον, ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε τὸν ἀφανισμὸν ἡμῶν καὶ τῆς πόλεώς σου, ἐφ' ἧς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῆς, ὅτι οὐκ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς ῥιπτοῦμεν τὸν οἰκτιρμὸν ἡμῶν ἐνώπιόν σου, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου τοὺς πολλοὺς κύριε, εἰσάκουσον κύριε, ἱλάσθητι κύριε, πρόσχες κύριε, ποίησον καὶ μὴ χρονίσῃς ἕνεκέν σου κύριε ὁ θεός μου, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὴν πόλιν σου καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου. καὶ ἔτι μου λαλοῦντος καὶ προσευχομένου καὶ ἐξαγορεύοντος τὰς ἁμαρτίας μου καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ ῥιπτοῦντος τὸν ἔλεόν μου ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ μου περὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔτι μου λαλοῦντος ἐν τῇ προσευχῇ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ γαβριὴλ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀρχῇ

C

D

E

Digitized by Google

volans: ⁊ tetigit me q̄ſi hora ſacrificij veſpti
πετώμενος, καὶ ἥψατό μου ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερι
F ni: ⁊ erudiuit me ⁊ locut⁹ eſt mecū ⁊ di
νῆς, καὶ συνέτισέν με καὶ ἐλάλησεν μετ᾽ ἐμοῦ καὶ εἶ-
xit: daniel nūc egreſſ⁹ ſū vt pberem itelligētiā. in p̄n
πεν, δανιὴλ νῦν ἐξῆλθον συμβιβάσαι σύνεσιν. ἐν ἀρ
cipio dep̄catiōis tue egreſſ⁹ ē ſmo: ⁊ ego veni vt
χῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθεν ὁ λόγος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ
annūciare tibi q: vir deſiderioꝝ es tu: ⁊ aiaduerte
ἀναγγεῖλαί σοι ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σύ, καὶ ἐννόησον
in verbo ⁊ itellige in viſione. ſeptuaginta
ἐν τῷ ῥήματι καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. ἑβδομήκοντα
hebdomades conciſe ſunt ſup ppl̄m tuū ⁊ ſup
ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ
ciuitatē ſctām. vt cōſumetur peccatum: ⁊
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν. τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν, καὶ
ad ſignandū peccata ⁊ ad delendū iniq̄tates:
τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀνομίας,
⁊ ad ppiciandū ppt̄ iiuſticias: ⁊ ad ducēdū iuſticiā
καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύ
eternā: ⁊ ad ſignandū viſiōes ⁊ pphetiā:
νην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφητείαν,
⁊ ad vngēdū ſctm̄ ſctōꝝ. ⁊ cognoſces ⁊ itelliges ab
καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων. καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ
exitu ſmonis vt reſpondeat ⁊ vt edificetur hie
G ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι ἱε
rusalem vſq; ad xp̄m ducem: hebdomades ſeptē.
ρουσαλὴμ ἕως χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ἑπτά.
⁊ hebdomades ſexaginta due rurſus edificabit
καὶ ἑβδομάδες ἑξηκονταδύο πάλιν οἰκοδομηθήσεται
platea ⁊ mur⁹ in anguſtia tp̄m: ⁊ poſt
πλατεῖα καὶ τεῖχος ἐν στενοχωρίᾳ τῶν χρόνων, καὶ με
hebdomadas ſexaginta q̄ttuor ⁊ deſtruetur:
τὰ ἑβδομάδας ἑξηκοντατέσσαρας καὶ ἐξολοθρευθήσεται,
vnctio ⁊ iudiciū nō eſt in eo. at ciuitatē ⁊
χρῖσμα καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. τὴν δὲ πόλιν καὶ
ſanctū diſſipabit cū duce veniente ⁊
τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ καὶ
ſuccidentur ſicut in diluuio ⁊ vſq; ad finē bel
ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ καὶ ἕως τέλους πο-
li conciſi ordinabit deſolatiōib⁹ ⁊ cōforta-
λέμου συντετμημένου τάξει ἀφανισμοῖς καὶ δυναμώ-
Mat. 24.b. bit teſtamētū multis hebdomada vna: ⁊ in dimidio
σει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει
hebdomade auferet ſacrificiū ⁊ libamē. ⁊ in
τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ
tēplo abominatio deſolationū erit. ⁊ vſq; ad cōſuma-
ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσται. καὶ ἕως συντελεί
tionē tp̄is cōſumatio. dabit̄ ſup deſolationē.
ας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. Ca. 10.

A In anno tertio cyri regis pſarum: verbū
Ἐν ἔτει τρίτῳ κύρου βασιλέως περσῶν, λόγος
reuelatū eſt danieli cui⁹ nomē vocatū ē balta-
ἀπεκαλύφθη τῷ δανιὴλ οὗ τὸ ὄνομα ἐπεκλήθη βαλτά-
ſar: ⁊ verum verbū: ⁊ fortitudo magna ⁊ itelle
σαρ, καὶ ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ δύναμις μεγάλη καὶ σύνε
ctus dat⁹ ē ei in viſione. in diebus illis
σις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
ego daniel eram lugens tres hebdomadas dieꝝ: pa-
ἐγὼ δανιὴλ ἤμην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν, ἄρ-
nē deſiderioꝝ nō comedi: ⁊ caro ⁊ vinū nō itra
τον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον, καὶ κρέας καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλ
uit in os meū: ⁊ vnguēto nō vnctus ſū vſq; ad
θεν εἰς τὸ στόμα μου, καὶ ἄλειμμα οὐκ ἠλειψάμην ἕως
plenitudinē triū hebdomadaꝝ dieꝝ. ⁊ in die vi
πληρώσεως τριῶν ἑβδομάδων ἡμερῶν. καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰ
geſima ⁊ q̄rta mēſis pmi: ⁊ ego erā iuxta
κοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐχόμενος
fluuiū magnū ipe eſt tigris: ⁊ leuaui ocu-
τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου αὐτός ἐστιν τίγρις, καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλ
los meos ⁊ vidi: ⁊ ecce vir vnus indutus lineis:
μούς μου, καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἷς ἐνδεδυμένος βαδδίν,

a principio cito volans tetigit me in tempore ſacrificii veſpertini & docuit me & locut⁹ eſt mihi. dixitq;. Daniel nunc egreſſus ſū vt docerē te & intelligeres. Ab exordio p̄cū tuaꝝ egreſſ⁹ ē ſmo. Ego aūt veni vt idicarē tibi; q̄a vir deſiderioꝝ es. Tu aūt aiaduerte ſmonē: & intellige viſionē. Septuagīta hebdomades abbreuiate ſūt ſup ppl̄m tuū: & ſup vrbē ſanctā tuā vt cōſumetur p̄uaricatio & finē accipiat peccatū: & deleatur iniq̄tas: & adducatur iuſticia ſempiterna: & ipleatur viſio & pphetia & vngatur ſcts ſctōꝝ. Scito ergo & aiaduerte ab exitu ſmōis vt iterū edificetur hierl'z vſq; ad xp̄m ducē: hebdomades ſeptē: & hebdomades ſexaginta due erūt. Et rurſum edificabitur platea & muri i anguſtia tēporū. Et poſt hebdomades ſexaginta duas occidetur xps: & nō erit ei⁹ populus q eū negaturus eſt. Et ciuitatē & ſanctuariū diſſipabit pop̄ls cū duce venturo & finis ei⁹ vaſtitas: & poſt finē belli ſtatuta deſolatio. Cōfirmabit aūt pactū multis hebdomada vna: & in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia & ſacrificiū: & erit in tēplo abominatio deſolationis: & vſq; ad cōſumationē & finem pſeuerabit deſolatio. 10.

Anno tertio regni cyri regis perſarum: verbum reuelatū eſt danieli cognomēto balthaſar: & verbum verum & fortitudo magna: intellexitq; ſmonē. Intelligētia eni eſt opus in viſione. In dieb⁹ illis ego daniel lugebam trium hebdomadarum diebus: panē deſiderabilem nō comedi: & caro & vinū nō introierūt in os meū. Sed neq; vnguēto vnctus ſum donec cōplerētur triū hebdomadarum dies. Die autē viceſima & quarta menſis primi eram iuxta fluuiū magnum qui eſt tigris: & leuaui oculos meos & vidi. Et ecce vir vnus veſtitus lineis:

בתחלה מעף ביעף נגע אלי כעת
מנחת ערב ויבן וידבר עמי ויאמר
דניאל עתה יצאתי להשכילך בינה
בתחלת תחנוניך יצא דבר ואני
באתי להגיד כי חמודות אתה ובין
בדבר והבן במראה שבעים שבעים
נחתך על עמך ועל עיר קדשך
לכלא הפשע ולהתם חטאת ולכפר
עון ולהביא צדק עלמים ולחתם
חזון ונביא ולמשח קדש קדשים
ותדע ותשכל מן מצא דבר להשיב
ולבנות ירושלם עד משיח נגיד
שבעים שבעה ושבעים ששים
ושנים תשוב ונבנתה רחוב וחרוץ
ובצוק העתים ואחרי השבעים
ששים ושנים יכרת משיח ואין לו
והעיר והקדש ישחית עם נגיד
הבא וקצו בשטף ועד קץ מלחמה
נחרצת שממות והגביר ברית
לרבים שבוע אחד וחצי השבוע
ישבית זבח ומנחה ועל כנף
שקוצים משמם ועד כלה ונחרצה
תתך על שמם
בשנת שלוש לכורש מלך פרס
דבר נגלה לדניאל אשר נקרא
שמו בלטשאצר ואמת הדבר
וצבא גדול ובין את הדבר ובינה
לו במראה בימים ההם אני דניאל
הייתי מתאבל שלשה שבעים
ימים לחם חמדות לא אכלתי ובשר
ויין לא בא אל פי וסוך לא סכתי
עד מלאת שלשת שבעים ימים
וביום עשרים וארבעה לחדש
הראשון ואני הייתי על יד הנהר
הגדול הוא חדקל ואשא את עיני
וארא והנה איש אחד לבוש בדים

חלל עוף
בין
אמר
שכל
חנן
בוא נגד
חמד ראה
חתך
תמם
בוא עלם
נבא ידע
שכל יצא
שוב בנה
משח נגד
שנה בנה
רחב חרץ
כרת
שחת
בוא לחם
גבר
כרת רבב
שבע חצה
שבת שקץ
חתך
Cap. x.
שנה
גלה קרא
גדל
ראה יום
היה
בוא פה
רבע
נשא
ראה בד

Digitized by Google

וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃ וּגְוִיָּתוֹ בָּזַז גָּוָה
כְתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק פָּנָה רָאָה
וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו לָפַד
וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל רָגַל
דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן׃ וְרָאִיתִי אֲנִי הָמַן רָאָה
דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת הַמַּרְאָה וְהָאֲנָשִׁים בָּדַד
אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת הַמַּרְאָה הָיָה
אֲבָל חֲרָדָה גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם
וַיִּבְרְחוּ בְּהֵחָבֵא׃ וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי בָּרַח חָבָא
לְבַדִּי וָאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאָה הַגְּדֹלָה שָׁאַר
הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר בִּי כֹּחַ וְהוֹדִי
נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ הָפַךְ
כֹּחַ׃ וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל דְּבָרָיו שָׁחַת
וּכְשָׁמְעִי אֶת קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי הָיִיתִי שָׁמַע
נִרְדָּם עַל פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה׃ וְהִנֵּה הָיָה
יָד נָגְעָה בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל בִּרְכַּי רָדַם פָּנָה
וְכַפּוֹת יָדָי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ נוּעַ
חֲמֻדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי אָמַר
דֹּבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה בִּין
שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת
הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי מַרְעִיד׃ וַיֹּאמֶר רָעַד
אֵלַי אַל תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי מִן הַיּוֹם יָרֵא
הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת לִבְּךָ לְהָבִין נָתַן
וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ עָנָה פָּנָה
דְבָרֶיךָ וַאֲנִי בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ׃ וְשַׂר שָׁמַע בּוֹא
מַלְכוּת פָּרַס עֹמֵד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים שׂוּר
וְאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אַחַד
הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי
וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי פָרָס׃ יָתַר
וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא בִּין קָרָא
לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי עוֹד יוֹם
חָזוֹן לַיָּמִים׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי כַּדְּבָרִים חָזָה
הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָנַי אַרְצָה וְנֶאֱלָמְתִּי׃ נָתַן פָּנָה
וְהִנֵּה כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל אָלַם דָּמָה
שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה שָׂפָה פָּתַח
אֶל הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי אֲדֹנִי בַּמַּרְאָה פֶּה דָּבַר רָאָה

& renes eius accincti auro obrizo: & corpus ei⁹ quaſi chryſolith⁹: & facies eius velut ſpecies fulguris: & oculi eius vt lāpas ardens: & brachia ei⁹: & que deorſum ſunt vſqȝ ad pedes q̄ſi ſpecies eris cādētis: & vox ſmonū eius vt vox multitudinis. Vidi aūt ego daniel ſolus viſionē. Porro viri qui erant mecum non viderunt ooooooooooooo ſed terror nimius irruit ſuper eos: oooooooooooooo & fugerunt in abſconditum. Ego autem relict⁹ ſolus vidi viſionē grandem ooooooooooooooooo hanc: & non remāſit in me fortitudo: ſed & ſpēs mea imutata eſt in me: & emarcui: nec habui qc q̄ȝ virium. Et audiui vocem ſermonum eius: ooo & audiens iacebam oooo oooooooooooooooooooooo cōſternatus ſuper faciē meā: & vultus me⁹ herebat terre. Et ecce manus tetigit me: & erexit me ſup genua mea & ſup articulos manuū mearꝶ. Et dixit ad me. Daniel vir deſideriorꝶ: intellige verba q̄ ego loquor ad te: & ſta in gradu tuo. Nunc eni ſum miſſus ad te. Cunqȝ dixiſſet mihi ſermonem iſtum: ſteti tremens & ait ooooooooo ad me. Noli metuere daniel: quia ex die oooooo primo quo poſuiſti cor tuum ad intelligendum vt te affligeres in conſpectu dei tui: exaudita ſūt verba tua: & ego veni ꝑpter ſermōes tuos. Princeps autē regni perſarū reſtitit mihi viginti oooo & vno dieb⁹: & ecce mi chael vnus de ooooooooo principibus primis venit in adiutorium meum: & ego remanſi ibi iuxta regem perſarum. ooo Veni autem vt docerem te que ventura ſunt oooo populo tuo in nouiſſimis diebus: qm̄ adhuc viſio in dies. Cunqȝ loqueretur mihi oooooooo huiuſcemodi verbis deieci vultum meū ad terrā & tacui. Et ecce q̄ſi ſimilitudo filii homis tetigit labia mea: & aperiēs os meū locutus ſum: & dixi ad eū q ſtabat cōtra me. Dn̄e mi in viſione tua

ꝛ lumbi eius ꝑcincti in auro ophaz: ꝛ
καὶ ἡ ὀσφὺς αὐτοῦ περιεζωσμένη ἐν χρυσίῳ ὀφάζ, καὶ τὸ
corp⁹ eius q̄ſi tharſis: ꝛ facies ei⁹ q̄ſi
σῶμα αὐτοῦ ὡς θαρσεῖς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ
viſio fulguris: ꝛ oculi eius q̄ſi lampa-
ὅρασις ἀστραπῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπά-
des ignis: ꝛ brachia eius ꝛ crura q̄ſi
δες πυρός, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ καὶ τὰ σκέλη ὡσεὶ
viſio eris fulgentis: ꝛ vox ſmonū eius
ὅρασις χαλκοῦ στίλβοντος, καὶ ἡ φωνὴ τῶν λόγων αὐτοῦ
q̄ſi vox turbe. ꝛ vidi ego daniel ſolus viſio
ὡς φωνὴ ὄχλου. καὶ εἶδον ἐγὼ δανιὴλ μόνος τὴν ὀπτασί-
nē: ꝛ viri q̄ mecum: nō viderūt viſio-
αν, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' ἐμοῦ, οὐκ εἶδον τὴν ὀπτασί-
nē: ſed extaſis magna incidit ſup eos.
αν, ἀλλ' ἢ ἔκστασις μεγάλη ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς.
ꝛ fugerūt in timore. ꝛ ego relictus ſum ſolus: ꝛ vi-
καὶ ἔφυγον ἐν φόβῳ. καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ εἶ-
di viſionē magnā hanc: ꝛ nō ē reli-
δον τὴν ὀπτασίαν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ οὐχ ὑπε-
cta in me fortitudo: ꝛ gl'ia mea cōuerſa ē in corrup
λείφθη ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ ἡ δόξα μου ἐστράφη εἰς διαφθο-
tionē: ꝛ nō tenui robur: ꝛ audiui vocē
ράν, καὶ οὐκ ἐκράτησα ἰσχύος, καὶ ἤκουσα τὴν φωνὴν
ſmonū eius. ꝛ cū audirē ego vocē ver
τῶν λόγων αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τὴν φωνὴν ῥη-
bor eius: eram cōpunctus ꝛ facies
μάτων αὐτοῦ, ἤμην κατανενυγμένος καὶ τὸ πρόσωπόν
mea ſup terrā: ꝛ ecce man⁹ tangens me ꝛ ere-
μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ χεὶρ ἁπτομένη μου καὶ ἤγει-
xit me ſup genua mea ꝛ articulos manuū mearꝶ.
ρέν με ἐπὶ τὰ γόνατά μου καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου.
ꝛ dixit ad me: daniel vir deſideriorꝶ itellige in
καὶ εἶπεν πρός με, δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν σύνες ἐν
verbis: q̄ ego loquor ad te ꝛ ſta in ſta s.9.f.
τοῖς λόγοις, οἷς ἐγὼ λαλῶ πρός σε καὶ στῆθι ἐπὶ τῇ στά-
tione tua: q2 nunc miſſus ſum ad te: ꝛ cū loq̄- C
σει σου, ὅτι νῦν ἀπεστάλην πρός σε, καὶ ἐν τῷ λα-
retur ipſe ad me verbū hoc: ſurrexi tremens.
λῆσαι αὐτὸν πρός με τὸν λόγον τοῦτον, ἀνέστην ἔντρομος.
ꝛ dixit ad me: ne timeas daniel: q2 a
καὶ εἶπεν πρός με, μὴ φοβοῦ δανιήλ, ὅτι ἀπὸ τῆς
die primo q̄ dediſti cor tuū vt itel
ἡμέρας τῆς πρώτης ἧς ἔδωκας τὴν καρδίαν σου τοῦ συ-
ligeres: ꝛ vt affligereſ i cōſpectu dn̄i dei tui: exau
νιέναι καὶ κακωθῆναι ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἠκού-
dita ſunt verba tua: ꝛ ego veni in ſmōib⁹ tuis
σθησαν οἱ λόγοι σου, καὶ ἐγὼ ἦλθον ἐν τοῖς λόγοις σου
ꝛ ꝑnceps regni ꝑſarū ſtetit ex aduerſo
καὶ ὁ ἄρχων τῆς βασιλείας περσῶν εἱστήκει ἐξεναντίας
mei viginti ꝛ vna die. ꝛ ecce michael vn⁹
μου εἴκοσι καὶ μίαν ἡμέραν. καὶ ἰδοὺ μιχαὴλ εἷς τῶν
ꝑncipū ꝑmorꝶ venit ad adiuuādū me: ꝛ ipm
ἀρχόντων τῶν πρώτων ἦλθεν βοηθῆσαί μοι, καὶ αὐτὸν
reliqui ibi cū ꝑncipe regis ꝑſarū:
κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως περσῶν,
ꝛ veni docere te q̄cūqȝ occurrent ꝑplo tuo
καὶ ἦλθον συνετίσαί σε ὅσα ἀπαντήσει τῷ λαῷ σου
in nouiſſimis diebus: q2 adhuc viſio in dies.
ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὅτι ἔτι ἡ ὅρασις εἰς ἡμέρας.
ꝛ cū loq̄ret̄ ipſe mecū ſcd̄m verba
καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ κατὰ τοὺς λόγους
hec: dedi faciem meā ſup terrā ꝛ
τούτους, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν καὶ
cōpūct⁹ ſum. ꝛ ecce q̄ſi ſimilitudo filij hoīs tetī-
κατενύγην. καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις υἱοῦ ἀνθρώπου ἥψα-
git labia mea: ꝛ aperui os meū ꝛ locu
το τῶν χειλέων μου, καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐλά-
t⁹ ſum ꝛ dixi ad ſtantē coram me: dn̄e
λησα καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἑστῶτα ἐναντίον ἐμοῦ, κύριε
in viſione tua
ἐν τῇ ὀπτασίᾳ σου oooooooooooooooooooooo D

ɔuerſa ſũt īterioꝛa mea ī me: ⁊ nō hũeſt fortitudinē: ⁊ quō
ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκ ἔχω ἰσχύν, καὶ πῶς
potero ſeruus tu⁹ dñe loqui cū dño meo
δυνήσομαι ὁ παῖς σου κύριε λαλῆσαι μετὰ τοῦ κυρίου μου
hoc. ⁊ ego ex nūc nō ſtabit ī me fortitudo:
τούτου. καὶ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ στήσεται ἐν ἐμοὶ ἰσχύς,
⁊ alitus nō ē relictus in me. ⁊ addidit ⁊ teti-
καὶ πνοὴ οὐχ ὑπελείφθη ἐν ἐμοί. καὶ προσέθετο καὶ ἥψα-
git me q̃ſi viſio hoīs ⁊ cōfortauit me: ⁊ dixit mihi:
τό μου ὡς ὅρασις ἀνθρώπου καὶ ἐνίσχυσέν με, καὶ εἶπέν μοι,
ne timeas vir deſideriorū: pax tibi viriliter age ⁊ ɔfortare.
μὴ φοβοῦ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, εἰρήνη σοι ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε.
⁊ cū loq̃ret ipſe mecū ɔfortat⁹ ſū ⁊ dixi: loqua
καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ᾽ ἐμοῦ ἴσχυσα καὶ εἶπα, λαλεί-
tur dñs me⁹: q̄ cōfortaſti me. ⁊ dixit mihi: ſi ſcis
τω ὁ κύριός μου, ὅτι ἐνίσχυσάς με. καὶ εἶπέν μοι, εἰ οἶδας
q̄re veni ad te: ⁊ nūc reuertar vt pꝛlier
ἱνατί ἦλθον πρὸς σέ, καὶ νῦν ἐπιστρέψω τοῦ πο-
et cū pꝛincipe pſaꝝ. ⁊ ego egreſſ⁹ ſum
λεμῆσαι μετὰ ἄρχοντος περσῶν. καὶ ἐγὼ ἐξεπορευόμην
⁊ pꝛinceps grecoꝝ veniebat. verũtñ ãnũciabo tibi qđ
καὶ ὁ ἄρχων τῶν ἑλλήνων ἤρχετο. ἀλλ᾽ ἢ ἀναγγελῶ σοι τὸ
cōſtitutũ eſt in ſcriptura veritatis: ⁊ nō eſt vn⁹ q̄ adiu-
ἐντεταγμένον ἐν γραφῇ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἔστιν εἷς ἀντεχό-
toꝛ ſit mecum de hoc: niſi michael pꝛinceps vr̃.
μενος μετ᾽ ἐμοῦ περὶ τούτου, ἀλλ᾽ ἢ μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὑμῶν.

Ca.11 A Et ego in ãno pꝛimo cyri ſteti in fortitudie ⁊
Καὶ ἐγὼ ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου ἔστην εἰς ἰσχὺν καὶ
robur. ⁊ nūc veritatē annũciabo tibi. ecce adhuc tres
κράτος. καὶ νῦν ἀλήθειαν ἀναγγελῶ σοι. ἰδοὺ ἔτι τρεῖς
reges ſurgent in pſide: ⁊ quartus ditabi
βασιλεῖς ἀναστήσονται ἐν περσίδι, καὶ ὁ τέταρτος πλου-
tur diuitijs magnis ſup oēs. ⁊ poſtq̄ inualue
τήσει πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας. καὶ μετὰ τὸ κρατῆ-
rit ipſe diuitijs ſuis: inſurget in oīa re-
σαι αὐτὸν τοῦ πλούτου αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται πάσαις βα-
gna grecoꝝ. ⁊ cōſurget rex potēs ⁊ dña
σιλείαις ἑλλήνων. καὶ ἀναστήσεται βασιλεὺς δυνατὸς καὶ κυ-
bit pꝛtāte multa: ⁊ faciet ſcđm volũtatē ſuā.
ριεύσει κυρίας πολλῆς, καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ.
⁊ cū ſteterit regnum eius cōteret ⁊ diuide
καὶ ὡς ἂν στῇ ἡ βασιλεία αὐτοῦ συντριβήσεται καὶ διαιρε-
tur in q̃tuoꝛ ventos celi. ⁊ nō in
θήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ. καὶ οὐκ εἰς
extrema eius neq̧ ſcđm pꝛtātē eius: q̄ dñatus
τὰ ἔσχατα αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ τὴν κυρίαν αὐτοῦ, ἣν ἐκυρίευ-
eſt. q̄ lacerabit regnum ei⁹ ⁊ alijs p̄-
σεν. ὅτι ἐκτιλήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ καὶ ἑτέροις ἐκ-
ter iſtos dabit. ⁊ cōfortabit rex au-
τὸς τούτων δοθήσεται. καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νό-
ſtri: ⁊ vn⁹ pꝛincipū eius pꝛeualebit ſup eū ⁊
του, καὶ εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐνισχύσει ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ
dñabit dñatiōis multe in pꝛtāte ſua: ⁊ poſt
κυριεύσει κυρίαν πολλὴν ἐπ᾽ ἐξουσίας αὐτοῦ, καὶ μετὰ
ãnos ei⁹ cōmiſcebunt. ⁊ filia regis
τὰ ἔτη αὐτοῦ συμμιγήσονται. καὶ ἡ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ
auſtri itrabit ad regem aq̃lonis vt faciat
νότου εἰσελεύσεται πρὸς βασιλέα τοῦ βορρᾶ τοῦ ποιῆσαι
federa cū eo ⁊ nō obtinebit fortitudinē bꝛachij: ⁊
συνθήκας μετ᾽ αὐτοῦ καὶ οὐ κρατήσει ἰσχύος βραχίονος, καὶ
nō ſtabit ſemen eius. ⁊ tradetur ipſa ⁊
οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ. καὶ παραδοθήσεται αὐτὴ καὶ οἱ
ferentes eā: ⁊ adoleſcēs ⁊ cōfortans eam in
φέροντες αὐτήν, καὶ ἡ νεᾶνις καὶ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τοῖς
tēpib⁹. ⁊ ſurget ex floꝛe radicis eius
καιροῖς. καὶ ἀναστήσεται ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς ῥίζης αὐτῆς
B in pꝛeparatione ſua: ⁊ veniet ad exer
ἐπὶ τῆς ἑτοιμασίας αὐτοῦ, καὶ ἥξει πρὸς τὴν δύ-
citū: ⁊ intrabit in munitiones re-
ναμιν, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὑποστηρίγματα τοῦ βασι-
gis aq̃lonis: ⁊ faciet in eis ⁊ pꝛeualebit.
λέως τοῦ βορρᾶ, καὶ ποιήσει ἐν αὐταῖς καὶ κατισχύσει.

diſſolute ſunt compages mee & nihil in me remã ſit viriũ. Et quō poterit ſeruus dñi mei loqui cum domino meo? Nihil enim in me remanſit virium: ſed & alitus me⁹ intercluditur. Rurſum ergo tetigit me q̃ſi viſio hoīs: & cōfortauit me & dixit. Noli timere vir deſideriorum: pax tibi: confortare & eſto robuſtus. Cũq̧ loq̃retur mecũ cōualui & dixi. Loq̃re dñe mi: quia confortaſti me. Et ait. Nunquid ſcis quare venerim ad te? Et nunc reuertar vt pꝛelier aduerſum principē per ſaꝝ. Cum eni egrederer appꝛuit pꝛiceps grecorũ veniēs. Verũtñ annũciabo tibi qđ expꝛeſſum eſt in ſcriptura veritatis: & nemo eſt adiutor meus in oībus his niſi michael pꝛinceps veſter.

11.

Ego aũt a pꝛimo anno darii medi ſtabã vt confortaretur & roboraretur: et nunc veritatē annũciabo tibi. Ecce adhuc tres reges ſtabunt in pſide: & quartus ditabitur opibus nimiis ſup oēs: et cũ inualuerit diuitiis ſuis concitabit oēs aduerſus regnũ grecie. Surget vero rex fortis: et dñabitur poteſtate multa: et faciet qđ placuerit ei: & cũ ſteterit cōteretur regnũ eius & diuidetur in quattuor vētos celi: ſed non in poſteros ei⁹ neq̧ ſcđm potentiã illius qua dñat⁹ eſt. Lacerabitur eni regnũ eius etiã in externos exceptis his: et cōfortabitur rex auſtri: & de pꝛincipibus ei⁹ pꝛeualebit ſup eũ. Et dñabitur ditiōe. Multa eni dñatio eius. Et poſt finē annoꝝ federabutur. Filiaq̧ regis auſtri veniet ad regem aquilonis facere amiciciam: & non obtinebit fortitudinē brachii: nec ſtabit ſemen eius. et tradetur ipſa: et q adduxerũt eam adoleſcētes eius et q cōfortabãt eã i tpib⁹. Et ſtabit de germine radicũ ei⁹ plãtatio: & veniet cũ exercitu: & ingredietur pꝛouinciã regis aqlōis: et abutetur eis & obtinebit.

נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ׃
וְהֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר
עִם אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא יַעֲמָד
בִּי כֹחַ וּנְשָׁמָה לֹא נִשְׁאֲרָה בִי׃
וַיֹּסֶף וַיִּגַּע בִּי כְּמַרְאֵה אָדָם וַיְחַזְּקֵנִי׃
וַיֹּאמֶר אַל תִּירָא אִישׁ חֲמֻדוֹת
שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק וַחֲזָק וּכְדַבְּרוֹ עִמִּי
הִתְחַזַּקְתִּי וָאֹמְרָה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כִּי
חִזַּקְתָּנִי׃ וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ לָמָּה
בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב לְהִלָּחֵם
עִם שַׂר פָּרָס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שַׂר
יָוָן בָּא׃ אֲבָל אַגִּיד לְךָ אֶת הָרָשׁוּם
בִּכְתָב אֱמֶת וְאֵין אֶחָד מִתְחַזֵּק עִמִּי
עַל אֵלֶּה כִּי אִם מִיכָאֵל שַׂרְכֶם׃

Cap. xi.

וַאֲנִי בִּשְׁנַת אַחַת
לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי עָמְדִי לְמַחֲזִיק
וּלְמָעוֹז לוֹ׃ וְעַתָּה אֱמֶת אַגִּיד לָךְ
הִנֵּה עוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים עֹמְדִים
לְפָרַס וְהָרְבִיעִי יַעֲשִׁיר עֹשֶׁר גָּדוֹל
מִכֹּל וּכְחֶזְקָתוֹ בְעָשְׁרוֹ יָעִיר הַכֹּל
אֵת מַלְכוּת יָוָן׃ וְעָמַד מֶלֶךְ גִּבּוֹר
וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב וְעָשָׂה כִּרְצוֹנוֹ׃
וּכְעָמְדוֹ תִּשָּׁבֵר מַלְכוּתוֹ וְתֵחָץ
לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם וְלֹא
לְאַחֲרִיתוֹ וְלֹא כְמָשְׁלוֹ אֲשֶׁר מָשָׁל
כִּי תִנָּתֵשׁ מַלְכוּתוֹ וְלַאֲחֵרִים מִלְּבַד
אֵלֶּה׃ וְיֶחֱזַק מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּמִן שָׂרָיו
וְיֶחֱזַק עָלָיו וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב
מֶמְשַׁלְתּוֹ׃ וּלְקֵץ שָׁנִים יִתְחַבָּרוּ
וּבַת מֶלֶךְ הַנֶּגֶב תָּבוֹא אֶל מֶלֶךְ
הַצָּפוֹן לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים וְלֹא תַעְצֹר
כֹּחַ הַזְּרוֹעַ וְלֹא יַעֲמֹד וּזְרֹעוֹ וְתִנָּתֵן
הִיא וּמְבִיאֶיהָ וְהַיֹּלְדָהּ וּמַחֲזִקָהּ
בָּעִתִּים׃ וְעָמַד מִנֵּצֶר שָׁרָשֶׁיהָ
כַּנּוֹ וְיָבֹא אֶל הַחַיִל וְיָבֹא בְּמָעוֹז
מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְעָשָׂה בָהֶם וְהֶחֱזִיק׃

הפך צור
כח יכל
עמד
שאר
נגע ראה
חזק ירא
שלם
בוא שוב
לחם שור
יצא בוא
נגד רשם
שור
שנה חזק
רבע עשר
עור
גבר
רצה
שבר חצה
נתש בדד
חזק שור
חבר
בוא
צפן עשה
ישר עצר
כח עמד
נתן בוא
כון בוא
עזז חזק

Pritiua.heb.	Tex.heb.Dani.xij.
כלה	וגם אלהיהם עם נסכיהם עם כלי
שבה בוא	חמדתם כסף וזהב בשבי יבא
שנה עמד	מצרים והוא שנים יעמד ממלך
בוא	הצפון׃ ובא במלכות מלך הנגב
שוב גרה	ושב אל אדמתו׃ ובנו יתגרו
המן רבב	ואספו המון חילים רבים ובא בוא
גרה	ושטף ועבר וישב ויתגרה על מעזה׃
מרר לחם	ויתמרמר מלך הנגב ויצא ונלחם
	עמו עם מלך הצפון והעמיד המון
	רב ונתן ההמון בידו׃ ונשא ההמון
רום נפל	ורום לבבו והפיל רבאות ולא יעוז׃
רבב עזז	ושב מלך הצפון והעמיד המון רב
שוב שנה	מן הראשון ולקץ העתים שנים
בוא גדל	יבוא בוא בחיל גדול וברכוש
רכש רבב	רב׃ ובעתים ההם רבים יעמדו
פרץ	על מלך הנגב ובני פריצי עמך
נשא חזה	ינשאו להעמיד חזון ונכשלו׃ ויבא
כשל	מלך הצפון וישפך סוללה וילכד
שפך	עיר מבצרות וזרעות הנגב לא
בצר	יעמדו ועם מבחריו ואין כח לעמד׃
בחר כוח	ויעש הבא אליו כרצונו ואין עומד
עשה בוא	לפניו ויעמד בארץ הצבי וכלה
רצה פנה	בידו׃ וישם פניו לבוא בתקף
צבה שום	כל מלכותו וישרים עמו ועשה
נשה נתן	ובת הנשים יתן לו להשחיתה
שחת עמד	ולא תעמד ולא לו תהיה׃ וישב
היה שוב	פניו לאיים ולכד רבים והשבית
אי שבת	קצין חרפתו לו בלתי חרפתו
קצן שוב	ישיב לו׃ וישב פניו למעוזי
פנה עזז	ארצו ונכשל ונפל ולא ימצא׃
מצא	ועמד על כנו מעביר נוגש הדר
כון עבר	מלכות ובימים אחדים ישבר ולא
נגש יום	באפים ולא במלחמה׃ ועמד על
שבר לחם	כנו נבזה ולא נתנו עליו הוד
בזה	מלכות ובא בשלוה והחזיק מלכות
בוא שלה	בחלקלקות׃ וזרעות השטף ישטפו
חזק שטף	

Trāſla.B.Hie.

Inſuper & deos eorum
& ſculptilia: vaſa quoqꝫ
precioſa auri & argenti
captiua ducet ī egyptū.
Ipſe preualebit aduer-
ſus regē aqlonis. Et itra
bit in regnū rex auſtri:
& reuertetur ad terram
ſuā. Filij aūt ei⁹ ꝓuocabū
tur & cōgregabūt multi
tudinē exercituū ꝑlimo-
rū. Et veniet ꝓperās &
inundās: & reuertetur &
cōcitabitur & cōgredietur
cū robore eius. Et ꝓuo
cat⁹ rex auſtri egredietur
& pugnabit aduerſus re
gem aqlonis: & prepara
bit multitudinē nimiā &
dabitur multitudo in ma
nus ei⁹: & capiet multitu
dinem & exaltabitur cor
eius: & deiiciet multa mi
lia: ſed non preualebit.
Conuertetur enim rex
aquilonis & preparabit
multitudinē multo ma
iorē qꝫ prius. Et in fine
tēporꝝ annorūqꝫ veniet
ꝓperās cū exercitu ma-
gno & opibus nimis. In
tꝑibus illis multi cōſur-
gēt aduerſus regē auſtri.
Filij quoqꝫ ꝑuaricatorū
populi tui extollētur vt
ipleāt viſionē & corruēt
Et veniet rex aquilonis
& cōportabit aggerem
& capiet vrbes munitiſſi
mas & brachia auſtri nō
ſuſtinebūt. Et cōſurgēt
electi eius ad reſiſtendū:
& nō erit fortitudo: & fa
ciet veniēs ſup eū iuxta
placitū ſuū: & nō erit q
ſtet cōtra faciē ei⁹: & ſta-
bit in terra inclyta & cō-
ſumet in manu ei⁹: & po
net faciē ſuā: & veniet ad
tenēdū vniuerſū regnū
ei⁹: & recta faciet cū eo:
& filiā feminarū dabit ei
vt euertat illū & nō ſta-
bit nec illi⁹ erit: & cōuer
tet faciē ſuā ad inſulas &
capiet multas: & ceſſare
faciet pricipē opprobrii
ſui: & opprobriū eius cō
uertetur in eū: & cōuer-
tet faciē ſuā ad iperiū ter
re ſue: & impiget & cor
ruet & nō iuenietur: &
ſtabit in loco ei⁹ viliſſim⁹
& indign⁹ decore regio:
& in paucis dieb⁹ cōtere
tur nō i furore nec in ꝓ-
lio. Et ſtabit i loco ei⁹ de
ſpect⁹: & nō tribuetur ei
honor regi⁹. Et veniet
clam & obtinebit regnū
i fraudulētia. Et brachia
pugnātis expugnabūtur

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

τ deos eoꝝ cum cōflatilib⁹ eoꝝ: oē vas
καί γε τοὺς θεοὺς αὐτῶν μετὰ τῶν χωνευτῶν αὐτῶν, πᾶν σκεῦ
deſiderabile eoꝝ argenti τ auri cū captiuitate
ος ἐπιθυμητὸν αὐτῶν ἀργυρίου καὶ χρυσίου μετὰ αἰχμαλωσίας
ducet in egyptum. τ ipſe ſtabit ſup regem aqlo
οἴσει εἰς αἴγυπτον. καὶ αὐτὸς στήσεται ὑπὲρ βασιλέα τοῦ βορ-
nis: τ intrabit in regnum regis auſtri
ρᾶ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως τοῦ νότου,
τ reuertetur ad terrā ſuā. τ filij eius ꝯgregabūt turbā
καὶ ἀναστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. καὶ υἱοὶ αὐτοῦ συνάξουσιν ὄχλον
exercituū multoꝝ: τ veniet veniens τ inundans
δυνάμεων πολλῶν, καὶ εἰσελεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύ-
τ ptranſibit τ ſedebit τ aggredietur
ζων, καὶ παρελεύσεται καὶ καθιεῖται καὶ προσσυμπλακήσεται
vſqꝫ ad robur eius. τ irritabitur rex auſtri.
ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. καὶ ἀγριανθήσεται ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου.
τ egredietˀ τ pugnabit cū rege aqlonis:
καὶ ἐξελεύσεται καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ βασιλέως τοῦ βορρᾶ,
τ ſtatuet turbā multā: τ tradetur turba in manu eius
καὶ στήσει ὄχλον πολύν, καὶ παραδοθήσεται ὁ ὄχλος ἐν χειρὶ αὐτοῦ
τ capiet turbā τ exaltabitˀ coꝛ eius: τ deijciet
καὶ λήψεται τὸν ὄχλον καὶ ὑψωθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ καταβα-
milliaria τ nō ꝑualebit. τ reuertetˀ rex
λεῖ μυριάδας καὶ οὐκ ἀντισχύσει. καὶ ἐπιστρέψει ὁ βασιλεὺς τοῦ
aqlonis: τ adducet turbā mltā ſupra priorē: τ in fine
βορρᾶ, καὶ ἄξει ὄχλον πολὺν ὑπὲρ τὸν πρότερον, καὶ εἰς τὸ τέλος
tꝑm veniet itroit⁹ in virtute magna τ in ſubſtātia
τῶν καιρῶν ἐπελεύσεται εἴσοδια ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἐν ὑπάρξει
multa. τ in tꝑib⁹ illis multi inſurgent ꝯ re
πολλῇ. καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις πολλοὶ ἐπαναστήσονται ἐπὶ βα-
gem auſtri. τ filij peſtilētiū ppli tui extollentˀ
σιλέα τοῦ νότου. καὶ υἱοὶ τῶν λοιμῶν τοῦ λαοῦ σου ἐπαρθήσονται τοῦ
ſtatuāt viſionē τ īfirmabuntˀ. τ veniet rex aqlonis
στῆσαι ὅρασιν καὶ ἀσθενήσουσιν. καὶ εἰσελεύσεται βασιλεὺς τοῦ βορρᾶ
τ effūdit aggerem: τ capiet vrbes munitas. τ bra-
καὶ ἐκχεῖ πρόσχωμα, καὶ συλλήψεται πόλεις ὀχυράς. καὶ οἱ βρα-
chia regis auſtri nō ſtabunt. τ cōſurgent ele-
χίονες τοῦ βασιλέως τοῦ νότου οὐ στήσονται. καὶ ἀναστήσονται οἱ ἐκλε-
cti ei⁹: τ nō erit robur ad ſtādū. τ faciet veniens aduerſ⁹
κτοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ἰσχὺς τοῦ στῆναι. καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευόμενος πρὸς
eum ſcd̄m volūtatē ſuā. τ nō eſt ſtans ꝯ faciem ei⁹.
αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἔστιν ἑστὼς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.
τ ſtabit in terra īclyta τ cōſumabitˀ in manu eius:
καὶ στήσεται ἐν τῇ γῇ τοῦ σαβὶ καὶ συντελεσθήσεται ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ,
τ ponet faciem ſuā vt veniat in fortitudīe oīs regni
καὶ τάξει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰσελθεῖν ἐν ἰσχύϊ πάσης τῆς βασιλεί-
ei⁹ τ recta oīa cū eo faciet. τ filiam
ας αὐτοῦ καὶ εὐθεῖα πάντα μετ᾽ αὐτοῦ ποιήσει. καὶ θυγατέρα τῶν
mulieꝝ dabit ei vt corrūpat eam: τ nō ꝑmanebit τ
γυναικῶν δώσει αὐτῷ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ καὶ
nō illi erit. τ ꝯuertet faciem ſuā in inſulas τ
οὐκ αὐτῷ ἔσται. καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὰς νήσους καὶ
capiet multas. τ ceſſare faciet ꝑncipes opprobrij ſui
συλλήψεται πολλάς. καὶ καταπαύσει ἄρχοντας ὀνειδισμοῦ αὐτοῦ
τ opprobriū ei⁹ cōuertetˀ ei: τ cōuertet faciem
καὶ ὁ ὀνειδισμὸς αὐτοῦ ἐπιστρέψει αὐτῷ, καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον
ſuā ad fortitudinē terre ſue τ īfirmabitˀ τ cadet τ nō
αὐτοῦ εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς αὐτοῦ, καὶ ἀσθενήσει καὶ πεσεῖται καὶ οὐχ
inuenietˀ. τ ſurget de radice eius plāta regni in
εὑρεθήσεται. καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ φυτὸν βασιλείας ἐπὶ
ꝑparationē eius tranſferens faciens gl'iam regni. τ
τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ παραβιβάζων πράσσων δόξαν βασιλείας. καὶ
in diebus illis cōteretur: τ nō in facie neqꝫ
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἐν προσώπῳ οὐδὲ
in prelio ſtabit in ꝑparatiōe eius ſpernetˀ: τ nō
ἐν πολέμῳ στήσεται. ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ ἐξουδενώθη, καὶ οὐκ
dedit ſup eū gl'iam regni: τ veniet in abūdātia τ ob
ἔδωκεν ἐπ᾽ αὐτὸν δόξαν βασιλείας, καὶ ἥξει ἐν εὐθηνίᾳ καὶ κα-
tinebit regnum in blanditijs: τ brachia in-
τισχύσει βασιλείας ἐν ὀλισθήμασιν, καὶ βραχίονες τοῦ κα-
undantis deuoluentur
τακλύζοντος κατακλυσθήσονται

Digitized by Google

a facie eius ⁊ cōterentur. ⁊ dux fede
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ συντριβήσονται. καὶ ἡγούμενος δια
ris: ⁊ a cōmixtionib⁹ erga eū faciet dolū
θήκης, καὶ ἀπὸ τῶν συναναμίξεων πρὸς αὐτὸν ποιήσει δόλον
⁊ aſcendet ⁊ ꝑualebit ſup eū in pauca gēte: ⁊
καὶ ἀναβήσεται καὶ ὑπερισχύσει αὐτοῦ ἐν ὀλίγῳ ἔθνει, καὶ
in abūdātia ⁊ in plurib⁹ regiōib⁹ veniet. ⁊ faciet q̄ nō
ἐν εὐθηνίᾳ καὶ ἐν πλείοσι χώραις ἥξει. καὶ ποιήσει ἃ οὐκ
fecerunt pr̄es eius: ⁊ pr̄es pr̄m
ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, καὶ οἱ πατέρες τῶν πατέ
ei⁹ ꝑdam ⁊ ſpolia ⁊ ſubſtātiā eis diſper
ρων αὐτοῦ προνομὴν καὶ σκῦλα καὶ ὕπαρξιν αὐτοῖς διασκορ
get: ⁊ ſup egyptū cogitabit cogitatiōes ſuas vſq; ad tp̄s.
πιεῖ, καὶ ἐπ᾽ Αἴγυπτον λογιεῖται λογισμοὺς αὐτοῦ ἕως καιροῦ.
⁊ ſuſcitabit fortitudo ei⁹ ⁊ cor ei⁹ in re
καὶ ἐξεγερθήσεται ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ βασι
gem auſtri in virtute magna. ⁊ rex
λέα τοῦ νότου ἐν δυνάμει μεγάλῃ. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ
auſtri inibit bellum ⁊ in virtute magna ⁊ forti
νότου συνάψει πόλεμον καὶ ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἰσχυρᾷ
valde: ⁊ nō ſtabūt. q; cogitabūt cōtra eū cogita
σφόδρα, καὶ οὐ στήσονται. ὅτι λογιοῦνται ἐπ᾽ αὐτὸν λογισ
tiōes: ⁊ cōedent neceſſaria eius ⁊ conterent e
μούς, καὶ φάγονται τὰ δέοντα αὐτοῦ καὶ συντρίψουσιν αὐ
um. ⁊ exercitus diſſoluet: ⁊ cadent vulnerati
τόν. καὶ δυνάμεις καταλύσει, καὶ πεσοῦνται τραυματί
multi. ⁊ vtriq; reges corda eoꝝ
αι πολλοί. καὶ ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς αἱ καρδίαι αὐτῶν
in malum. ⁊ in menſa vna mēdacia loquētur
εἰς πονηρίαν. καὶ ἐπὶ τραπέζῃ μιᾷ ψευδῆ λαλήσουσιν
⁊ nō dirigetur: q; finis in tp̄s: ⁊ reuertet in
καὶ οὐ κατευθυνεῖ, ὅτι πέρας εἰς καιρόν, καὶ ἐπιστρέψει εἰς
terrā ſuā in ſubſtātia multa: ⁊ cor ei⁹ aduerſ⁹
τὴν γῆν αὐτοῦ ἐν ὑπάρξει πολλῇ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ
teſtamētū ſctm̄. ⁊ faciet ⁊ reuertet in t̄rā ſu
διαθήκην ἁγίαν. καὶ ποιήσει καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐ
am: ⁊ in tp̄s reuertetur ⁊ veniet in auſtro ⁊ nō
τοῦ, καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει καὶ ἥξει ἐν τῷ νότῳ καὶ οὐκ
erit ſicut p̄ma ⁊ vltima. ⁊ venient q̄ in eo
ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη. καὶ εἰσελεύσονται οἱ ἐν αὐτῷ
⁊ egredientes citij ⁊ humiliabunt. ⁊ re
καὶ οἱ ἐκπορευόμενοι Κήτιοι καὶ ταπεινωθήσονται. καὶ ἐπι
uertet ⁊ indignabit ſup teſtamētū ſctm̄. ⁊ faciet ⁊
στρέψει καὶ θυμωθήσεται ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν. καὶ ποιήσει καὶ
reuertet ⁊ intelliget ī derelinquentes teſtamē
ἐπιστρέψει καὶ συνήσει ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας διαθή
tū ſctm̄. ⁊ brachia ex eo ſurgent. ⁊ pollu
κην ἁγίαν. καὶ βραχίονες ἐξ αὐτοῦ ἀναστήσονται. καὶ βεβη
ent ſanctuariū imperij. ⁊ trāſferent
λώσουσιν τὸ ἁγίασμα τῆς δυναστείας. καὶ μεταστήσουσιν
ꝯtinuū ſacrificiū: ⁊ dabunt abominatiōnē deſolatam
τὸν ἐνδελεχισμόν, καὶ δώσουσιν βδέλυγμα ἠφανισμένον
⁊ iniq̄ agētes in teſtamētū inducent in lubricitatib⁹: ⁊
καὶ οἱ ἀνομοῦντες διαθήκην ἐπάξουσιν ἐν ὀλισθήμασιν, καὶ
pp̄ls cognoſcētes deū ſuum: ꝑualebunt faci
λαὸς γινώσκοντες θεὸν αὐτοῦ, κατισχύσουσι καὶ ποιή
ent. ⁊ intelligētes pp̄li intelligent in multa:
σουσιν. καὶ οἱ συνετοὶ τοῦ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλά,

F ⁊ infirmabūt in gladio ⁊ in flāma ⁊ in captiuita
καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν φλογὶ καὶ ἐν αἰχμαλω
te ⁊ in direptiōe dieꝝ. ⁊ cū īfirmati fuerit ipi adiu
σίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν. καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοὺς βοη
uabunt auxilio paruo: ⁊ adijcient ad eos multi in lu
θήσονται βοήθειαν μικράν, καὶ προστεθήσονται ἐπ᾽ αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλι
bricitatib⁹: ⁊ ab ītelligētib⁹ īfirmabunt: vt igne ꝯflet ipi ⁊
σθήμασιν, καὶ ἀπὸ τῶν συνιέντων ἀσθενήσουσι, τοῦ πυρῶσαι αὐτοὺς καὶ
eligentur ⁊ reuelentur vſq; ad tp̄is finē: q; adhuc ī tp̄s
τοῦ ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι ἕως καιροῦ πέρας, ὅτι ἔτι εἰς καιρόν
⁊ faciet ſcd̄m volūtatē ſuā: ⁊ rex exaltabit ⁊ magni
καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑψωθήσεται καὶ μεγα
ficabit ſup oēm deū ⁊ ſup deū deoꝝ ⁊ loquet ſupba
λυνθήσεται ἐπὶ πάντα θεὸν καὶ ἐπὶ θεὸν τῶν θεῶν καὶ λαλήσει ὑπέρογκα

---

a facie eius & cōterētur. Inſuper & dux federis. Et poſt amicitias cum eo faciet dolum: & aſcendet & ſuperabit in modico populo: & abundātes & vberes vrbes ingredietur. Et faciet q̄ nō fecerūt patres ei⁹: & patres patrū eius. Rapinas & predā & diuitias eoꝝ diſſipabit: & cōtra firmiſſimas cogitatiōes inibit: & hoc vſq; ad tēpus. Et cōcitabitur fortitudo eius & cor eius aduerſum regē auſtri in exercitu magno. Et rex auſtri ꝓuocabitur ad bellū multis auxilijs & fortib⁹ nimis: & non ſtabunt: quia inibunt aduerſus eū cōſilia. Et comedentes panē cū eo cōterēt illū: exercituſq; ei⁹ opprimetur: & cadet interfecti plurimi. Duorum quoq; regum cor erit vt male faciant: & ad mēſam vnā mēdaciū loquētur & nō proficient: quia adhuc finis in aliud tēpus. Et reuertetur in terrā ſuā cū opibus multis: & cor ei⁹ aduerſum teſtamētū ſanctū & faciet & reuertetur in terrā ſuā. Statuto tp̄e reuertetur & veniet ad auſtrū: & nō erit priori ſilē nouiſſimū. Et veniēt ſup eū trieres & romani & ꝑcutietur & reuertetur. Et indignabitur cōtra teſtamētū ſctūarii & faciet reuerteturq;: & cogitabit aduerſum eos q dereliq̄rūt teſtamentū ſctūarii. Et brachia ex eo ſtabūt & pollučt ſctūariū fortitudinis: & auferēt iuge ſacrificiū: & dabūt abominationē in deſolationem. Et ipſi ī teſtamētū ſimulabūt fraudulēter. Pp̄lus aūt ſciēs deū ſuū obtinebit & faciet. Et docti in pp̄lo docebūt ꝑlimos: & ruēt in gladio & in flāma: & in captiuitate & in rapina dierū. Cūq; corruerit ſubleuabūtur auxilio ꝑuulo: & applicabūtur eis ꝑlimi fraudulēter. Et de eruditis ruēt: vt ꝯflētur & eligātur & dealbētur vſq; ad tp̄s ꝑfinitū: qa adhuc aliud tp̄s erit. Et faciet iuxta volūtatē ſuam rex & leuabitur & magnificabitur aduerſ⁹ oēm deū: & aduerſ⁹ deū deoꝝ loq̄tur magnifica:

מלפניו וישברו וגם נגיד ברית׃
ומן התחברות אליו יעשה מרמה
ועלה ועצם במעט גוי׃ בשלוה
ובמשמני מדינה יבוא ועשה אשר
לא עשו אבתיו ואבות אבתיו בזה
ושלל ורכוש להם יבזור ועל
מבצרים יחשב מחשבתיו ועד
עת׃ ויער כחו ולבבו על מלך
הנגב בחיל גדול ומלך הנגב
יתגרה למלחמה בחיל גדול ועצום
עד מאד ולא יעמד כי יחשבו
עליו מחשבות׃ ואכלי פת בגו
ישברוהו וחילו ישטוף ונפלו
חללים רבים׃ ושניהם המלכים
לבבם למרע ועל שלחן אחד כזב
ידברו ולא תצלח כי עוד קץ
למועד׃ וישב ארצו ברכוש גדול
ולבבו על ברית קדש ועשה ושב
לארצו׃ למועד ישוב ובא בנגב
ולא תהיה כראשנה וכאחרונה׃
ובאו בו צים כתים ונכאה ושב
וזעם על ברית קודש ועשה ושב
ויבן על עזבי ברית קדש׃ וזרעים
ממנו יעמדו וחללו המקדש המעוז
והסירו התמיד ונתנו השקוץ
משמם׃ ומרשיעי ברית יחניף
בחלקות ועם ידעי אלהיו יחזקו
ועשו׃ ומשכילי עם יבינו לרבים
ונכשלו בחרב ובלהבה בשבי ובבזה
ימים׃ ובהכשלם יעזרו עזר מעט
ונלוו עליהם רבים בחלקלקות׃
ומן המשכילים יכשלו לצרוף
בהם ולברר וללבן עד עת קץ
כי עוד למועד׃ ועשה כרצנו
המלך ויתרומם ויתגדל על כל
אל ועל אל אלים ידבר נפלאות

נגד ברת
חבר עשה
רמה
שמן מת
בוא בזז
רכש בזר
בצר חשב
עור כח
גדל
גרה לחם
עצם עמד
חשב
שבר שטף
רבב שנה
רוע
דבר צלח
יעד שוב
גדל
בוא
היה
ציה כאה
שוב ברת
בין
עמד קדש
עזז סור
תמד שקץ
שמם רשע
חנף חזק
עשה שכל
רבב כשל
שבה בזז
יום כשל
עזר לוה
צרף
יעד רצה
רום גדל
איל דבר
פלא

וְהִצְלִיחַ עַד כָּלָה זַעַם כִּי נֶחֱרָצָה צלח חרץ
נֶעֱשָׂתָה׃ וְעַל אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו לֹא עשה
יָבִין וְעַל חֶמְדַּת נָשִׁים וְעַל כָּל בין נשה
אֱלוֹהַּ לֹא יָבִין כִּי עַל כֹּל יִתְגַּדָּל׃ אלה
וְלֶאֱלֹהַּ מָעֻזִּים עַל כַּנּוֹ יְכַבֵּד עזז כון
וְלֶאֱלוֹהַּ אֲשֶׁר לֹא יְדָעֻהוּ אֲבֹתָיו כבד
יְכַבֵּד בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבְאֶבֶן יְקָרָה
וּבַחֲמֻדוֹת׃ וְעָשָׂה לְמִבְצְרֵי מָעֻזִּים בצר
עִם אֱלוֹהַּ נֵכָר אֲשֶׁר יַכִּיר יַרְבֶּה נכר רבה
כָבוֹד וְהִמְשִׁילָם בָּרַבִּים וַאֲדָמָה משל רבב
יְחַלֵּק בִּמְחִיר׃ וּבְעֵת קֵץ יִתְנַגַּח חלק מחר
עִמּוֹ מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיִשְׂתָּעֵר עָלָיו מֶלֶךְ נגח שער
הַצָּפוֹן בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וּבָאֳנִיּוֹת צפן אנה
רַבּוֹת וּבָא בָאֲרָצוֹת וְשָׁטַף וְעָבָר׃ בוא
וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרַבּוֹת יִכָּשֵׁלוּ צבה כשל
וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב מלט
וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְיִשְׁלַח יָדוֹ שלח
בַּאֲרָצוֹת וְאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא תִהְיֶה היה
לִפְלֵיטָה׃ וּמָשַׁל בְּמִכְמַנֵּי הַזָּהָב פלט כמן
וְהַכֶּסֶף וּבְכֹל חֲמֻדוֹת מִצְרָיִם
וְלֻבִים וְכֻשִׁים בְּמִצְעָדָיו׃ וּשְׁמֻעוֹת צעד
יְבַהֲלֻהוּ מִמִּזְרָח וּמִצָּפוֹן וְיָצָא בהל זרח
בְּחֵמָא גְדֹלָה לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים יחם שמד
רַבִּים׃ וְיִטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ בֵּין חרם נטע
יַמִּים לְהַר צְבִי קֹדֶשׁ וּבָא עַד
קִצּוֹ וְאֵין עוֹזֵר לוֹ׃

Cap. xij.

וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל עמד
הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמֶּךָ שרר גדל
וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא נִהְיְתָה היה צרר
מִהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת
הַהִיא יִמָּלֵט עַמְּךָ כָּל הַנִּמְצָא כָּתוּב מלט מצא
בַּסֵּפֶר׃ וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר כתב ישן
יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה קוץ חיה
לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃ וְהַמַּשְׂכִּלִים עלם שכל
יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי זהר רקע
הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד׃ צדק ככב

& dirigetur: donec compleatur iracũdia. Perpetrata quippe ẽ definitio. Et deũ patrũ ſuorũ non reputabit: & erit in concupiſcẽtiis feminarꝫ: nec quenq̃ deorũ curabit: q͂a aduerſuꝫ vniuerſa cõſurget. Deũ aũt maozim in loco ſuo venerabitur & deum quẽ ignorauerunt patres eius ∞∞∞∞ colet auro & argẽto & lapide precioſo ∞∞∞∞ rebuſq̃ precioſis. Et faciet vt muniat maozim cum deo alieno quẽ cognouit: & multiplicabit gloriã: & dabit eis poteſtatẽ in multis: & terram diuidet gratuito. Et in tp̃e preſinito preliabitur aduerſus eũ rex auſtri: & q̃ſi tẽpeſtas veniet cõtra illũ rex aq̃lonis in curribus & in eq̃tibus & in claſſe magna: & igredietur terras: & conteret & pertranſiet. Et introibit in terram glorioſam: & multi corruẽt. He aũt ſole ſaluabũtur de manu ei⁹ edom & moab & principiũ filiorũ ammon. Et mittet manũ ſuam in terras: & terra egypti non effugiet. Et dominabitur theſaurorum auri & argenti & in omnibus precioſis egypti. ∞∞∞ Per libyã quoq̃ & ethiopiam tranſibit: & fama turbabit eũ ab oriente & ab aq̃lone: & veniet in m̃ltitudine magna vt cõterat & interficiat ∞∞ plurimos. Et figet tabernaculũ ſuũ apethno īter duo maria ſup montẽ inclytũ & ſanctũ: & veniet vſq̃ ad ſũmitatẽ eius: & nemo auxiliabitur ei. 12.

IN tẽpore autem illo conſurget michael princeps magnus q̃ ſtat pro filiis populi tui ∞ & veniet tp̃s quale non fuit ab eo ex quo gẽtes eſſe ceperunt vſq̃ ad tẽpus illud. Et in tempore illo ſaluabitur pp̃ls tu⁹: oĩs q̃ inuẽtus fuerit ſcriptus in libro. Et multi de his qui dormiũt in terre puluere: euigilabunt: alii in vitã eternam: alii in opprobriũ vt videant ſẽp. Qui aũt docti fuerit fulgebũt q̃ſi ſplẽdor firmamẽti: & q̃ ad iuſticiam erudiũt multos: q̃ſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates.

ꝛ dirigetur donec cõpleatur ira: in .n. cõſu
καὶ κατευθυνεῖ μέχρις οὗ συντελεσθῇ ἡ ὀργή, εἰς γὰρ συν-
mationẽ fit. ꝛ ſup oẽs deos pꝛm ſuo-
τέλειαν γίνεται. καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων αὐ-
rũ nõ itelliget. ꝛ in cõcupiſcẽtiã feminaꝝ: ꝛ ſup
τοῦ οὐ συνήσει. καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ
oẽm deũ nõ itelliget q2 ſup oẽs magnificabi-
πάντα θεὸν οὐ συνήσει ὅτι ἐπὶ πάντας μεγαλυνθήσε-
tur. ꝛ deũ maozim in loco ſuo glificabit. ꝛ
ται. καὶ θεὸν μαωζεὶν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ δοξάσει. καὶ
deũ q̃m nõ glificauerũt pꝛes ei⁹ glificabit in argẽ
θεὸν ὃν οὐκ ἐδόξασαν οἱ πατέρες αὐτοῦ δοξάσει ἐν ἀργυ-
to ꝛ auro ꝛ lapide p̃cioſo ꝛ in cõcupiſcentijs: ꝛ
ρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ ἐν ἐπιθυμήμασιν, καὶ
faciet munitionib⁹ ciuitatũ cũ deo alieno
ποιήσει τοῖς ὀχυρώμασι τῶν πόλεων μετὰ θεοῦ ἀλλο-
quẽ cognouerit: ꝛ multiplicabit gliaꝫ ꝛ ſubijciet
τρίου ὃν ἐὰν ἐπιγνῷ, καὶ πληθυνεῖ δόξαν καὶ ὑποτά-
eis multos: ꝛ terrã diuidet in donis. ꝛ in
ξει αὐτοῖς πολλούς, καὶ γῆν διελεῖ ἐν δώροις. καὶ ἐν
tp̃is fine confliget cum rege
καιροῦ πέρατι συγκερατισθήσεται μετὰ τοῦ βασιλέως
auſtri: ꝛ cõgregabit ꝯ eum rex
τοῦ νότου, καὶ συναχθήσεται ἐπ' αὐτὸν βασιλεὺς τοῦ
aq̃lonis in currib⁹ ꝛ in eq̃tibus ꝛ in nauib⁹ mul-
βορρᾶ ἐν ἅρμασιν καὶ ἐν ἱππεῦσιν καὶ ἐν ναυσὶ πολ-
tis: ꝛ ingrediet in terrã ꝛ conteret. ꝛ
λαῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν καὶ συντρίψει. καὶ
pertranſibit. ꝛ ingrediet in terrã opti-
παρελεύσεται. καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν τοῦ σα-
mã ꝛ multi infirmabunt: ꝛ iſti ſaluabuntur
βεὶ καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσιν, καὶ οὗτοι διασωθήσονται
de manu eius edom ꝛ moab ꝛ p̃ncipat⁹ filioꝝ ammõ:
ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἐδὼν καὶ μωὰβ καὶ ἀρχὴ υἱῶν ἀμμών,
ꝛ extendet manũ ſuam ſup terrã: ꝛ t̃rã egy-
καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ γῆ αἰγύ-
pti nõ erit in ſalutem. ꝛ dñabit in abſcõ-
πτου οὐκ ἔσται εἰς σωτηρίαν. καὶ κυριεύσει ἐν τοῖς ἀπο-
ditis auri ꝛ argenti ꝛ in oĩbus
κρύφοις τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου καὶ ἐν πᾶσιν
deſiderabilib⁹ egypti ꝛ libũ ꝛ ethiopũ in
ἐπιθυμητοῖς αἰγύπτου καὶ λιβύων καὶ αἰθιόπων ἐν τοῖς
munitiõib⁹ eoꝝ. ꝛ auditus turbabũt eũ ex oriẽ-
ὀχυρώμασιν αὐτῶν. καὶ ἀκοαὶ ταράξουσιν αὐτὸν ἐξ ἀνα-
te ꝛ ab aq̃lone. ꝛ veniet in furore multo vt dele-
τολῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ. καὶ ἥξει ἐν θυμῷ πολλῷ τοῦ ἀφα-
at ꝛ anathematizet multos: ꝛ figet tabernã-
νίσαι καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι πολλούς, καὶ πήξει τὴν σκη-
culũ ſuũ aphadno inter maria ſup mõtẽ ſa-
νὴν αὐτοῦ ἀφαδανῷ ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν ἐπ' ὄρος σα-
bi ſcm̃. ꝛ veniet vſq̃ ad ſũmitatẽ eius: ꝛ nõ erit
βεὶ ἅγιον. καὶ ἥξει ἕως τῆς ἄκρας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται
q̃ liberet eum.
ὁ ῥυόμενος αὐτόν. Ca. 12. G

ET in tp̃e illo cõſurget michael p̃nceps
Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστήσεται μιχαὴλ ὁ ἄρχων
magn⁹ q̃ ſtetit ſup filios pp̃li tui. ꝛ erit tp̃s
ὁ μέγας ὁ ἑστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου. καὶ ἔσται καιρὸς
tribulatiõis: q̃lis nõ fuit ex q̃ facta eſt gẽs in terra:
θλίψεως, οἵα οὐ γέγονεν ἀφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς,
vſq̃ ad tp̃s illud. ꝛ in tp̃e illo ſaluabit po-
ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται ὁ λα-
p̃ls tu⁹ oĩs: q̃ iuẽt⁹ ẽ ſcriptus in libro: ꝛ mul-
ός σου πᾶς, ὁ εὑρεθεὶς γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ, καὶ πολ-
ti dormientium ex t̃re puluere exurgent hi
λοὶ τῶν καθευδόντων ἐκ γῆς χώματος ἐξεγερθήσονται οὗτοι
in vitã eternã: ꝛ hi in opprobriũ ꝛ cõfuſionẽ eternã.
εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι εἰς ὀνειδισμὸν καὶ αἰσχύνην αἰώνιον. A
ꝛ itelligẽtes fulgebunt q̃ſi ſplendor firmamenti
καὶ οἱ συνιέντες ἐκλάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος B
ꝛ a iuſtis multis q̃ſi ſtelle in ſcl̃a ꝛ vltra
καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἔτι

Digitized by Google

⁊ tu daniel claude ſmões ⁊ ſigna
καὶ σὺ δανιὴλ ἔμφραξον τοὺς λόγους καὶ σφράγισον τὸ
librum uſq ad tp̄s cōſumatiōis donec doceant mul-
βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας ἕως διδαχθῶσι πολ-
ti ⁊ multiplicet ſcientia. ⁊ vidi ego daniel: ⁊
λοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις. καὶ εἶδον ἐγὼ δανιὴλ, καὶ
ecce duo alij ſteterant. vnꝰ hinc labij
ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἱστήκεισαν. εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους
fluminis: ⁊ vnꝰ inde labij flumi-
τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποτα-
nis. ⁊ dixi viro induto lineis q̄
μοῦ. καὶ εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδεὶν ὃς
C erat ſup aquā fluminis: vſquequo fi-
ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἕως πότε τὸ πέ-
nis eoꝝ q̄ dixiſti mirabiliū: ⁊ audiui vi-
ρας ὧν εἴρηκας τῶν θαυμασίων; καὶ ἤκουσα τοῦ ἀνδρὸς
rum indutum lineis q̄ erat ſup aquā
τοῦ ἐνδεδυμένου τὸ βαδδεὶν ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδα-
fluminis. ⁊ eleuauit dexterā ſuā ⁊
τος τοῦ ποταμοῦ. καὶ ὕψωσεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ τὴν
ſiniſtrā ſuam in celum: ⁊ iurauit viuēti
ἀριστερὰν αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν τῷ ζῶντι τὸν
i ſeculū: q2 in tp̄s ⁊ tp̄a dimidiū tp̄is: cū
αἰῶνα, ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροὺς ἥμισυ καιροῦ, ἐν τῷ
ip̄leta fuerit diſperſio manꝰ pp̄li ſctificati:
συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου,
cognoſcēt oīa iſta. ⁊ ego audiui ⁊ nō intel
γνώσονται πάντα ταῦτα. καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ οὐ συνῆ-
lexi. ⁊ dixi: dn̄e q̄d extrema hoꝝ: ⁊ dixit
κα. καὶ εἶπα, κύριε τί τὰ ἔσχατα τούτων; καὶ εἶπεν,
veni daniel: q2 clauſi ⁊ ſignati
δεῦρο δανιὴλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι
ſermões vſq ad tp̄is finē eligentur ⁊ dealbabunt
οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρας ἐκλεγῶσι καὶ ἐκλευκανθῶσι
D ⁊ igne pbabūt multi: ⁊ iniq̄ agent iniqui ⁊ nō itel
καὶ πυρωθῶσι πολλοί, καὶ ἀνομήσωσιν ἄνομοι καὶ οὐ συνή-
ligent omnes iniq̄ ⁊ itelligētes intelligent. ⁊ a
σουσι πάντες ἄνομοι καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσι. καὶ ἀπὸ
tp̄e mutationis cōtinuitatis: ⁊ vt data fuerit abo
καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ τοῦ δοθῆναι βδέ-
minatio dſolatiōis dies mille ducenti nonaginta. bea
λυγμα ἐρημώσεως ἡμέραι χίλιαι διακόσιαι ἐννενήκοντα. μα-
tus q̄ expectat ⁊ puenit in dies mille tre-
κάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας χιλίας τρια-
centos triginta quinq. ⁊ tu daniel veni in cō-
κοσίας τριακονταπέντε. καὶ σὺ δανιὴλ δεῦρο εἰς ἀνα-
plemētū cōſumationis. ⁊ requieſces ⁊ ſurges in
πλήρωσιν συντελείας. καὶ ἀναπαύσῃ καὶ ἀναστήσῃ εἰς
ſorte tua in ꝯſumationē dieꝝ.
τὸν κλῆρόν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.

Tu autem daniel claude ſermones: & ſigna librū vſq ad tēpus ſtatutū. Plurimi pertranſibūt: & multiplex erit ſciētia. Et vidi ego daniel: & ecce quaſi duo alii ſtabant vnus hinc ſup ripā fluminis: & alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixit viro q erat indutus lineis: qui ſtabat ſuper aquas fluminis. Vſquequo finis horū mirabilium? Et audiui virū qui indutus erat lineis qui ſtabat ſuper aquas fluminis: cū eleuaſſet dextrā & ſiniſtram ſuam in celū & iuraſſet per viuentē in eternum: qa in tp̄s & tp̄a & dimidiū tp̄is. Et cū cōpleta fuerit diſperſio manus pp̄li ſancti: cōplebūtur vniuerſa hec. Et ego audiui & non intellexi. Et dixi. Domie mi quid erit poſt hec. Et ait. Vade daniel: quia clauſi ſunt ſignatiq ſermones: vſq ad prefinitū tempus. Eligentur & dealbabuntur & quaſi ignis pbabūtur multi. Et impie agent īpii neq intelligent omnes impii. Porro docti intelligent: & a tp̄e cum ablatū fuerit iuge ſacrificiū & poſita fuerit abominatio in deſolationē: dies mille ducenti nonaginta. Beatus q expectat & puenit vſq ad dies mille trecentos triginta quinq. Tu autem daniel vade ad prefinitū: & requieſces & ſtabis in ſorte tua in fine dierum.

ואתה דניאל סתם הדברים וחתם
הספר עד עת קץ ישטטו רבים
ותרבה הדעת׃ וראיתי אני דניאל
והנה שנים אחרים עמדים אחד
הנה לשפת היאר ואחד הנה
לשפת היאר׃ ויאמר לאיש לבוש
הבדים אשר ממעל למימי היאר
עד מתי קץ הפלאות׃ ואשמע את
האיש לבוש הבדים אשר ממעל
למימי היאר וירם ימינו ושמאלו
אל השמים וישבע בחי העולם
כי למועד מועדים וחצי וככלות
נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה׃
ואני שמעתי ולא אבין ואמרה
אדני מה אחרית אלה׃ ויאמר
לך דניאל כי סתמים וחתמים
הדברים עד עת קץ׃ יתבררו
ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו
רשעים ולא יבינו כל רשעים
והמשכילים יבינו׃ ומעת הוסר
התמיד ולתת שקוץ שומם ימים
אלף מאתים ותשעים׃ אשרי
המחכה ויגיע לימים אלף שלש
מאות שלשים וחמשה׃ ואתה
לך לקץ ותנח ותעמד לגרלך
לקץ הימין׃

שום דבר
ידע ראה
שנה
שפה
אמר לבש
בד עלה
שמע
רום ימן
שמל שבע
חיה יעד
חצה כלה
בין
ילך
ברר
לבן צרף
רבב רשע
בין
שכל סור
תמד נתן
שקץ שמם
יום מאה
חכה נגע
מאה
נוח עמד
יום

Ca. 13.

A Et erat vir hitās in babylone:
καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν βαβυλῶνι,
⁊ nomē ei ioachim. ⁊ acce-
καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰωακείμ. καὶ ἔλα-
pit vxorem cui nomē ſuſanna filia hel-
βεν γυναῖκα ᾗ ὄνομα σωσάννα θυγάτηρ χελ-
chie: pulchrā valde ⁊ timentem domi-
κίου, καλὴν σφόδρα καὶ φοβουμένην τὸν κύ-
nū. ⁊ parētes eiꝰ iuſti: ⁊ docuerūt
ριον. καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδαξαν
filiam ſuam ſcd̄m legem moyſi:
τὴν θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον μωυσῆ,
⁊ erat ioachim diues valde ⁊ erat ip-
καὶ ἦν ἰωακεὶμ πλούσιος σφόδρα καὶ ἦν αὐ-
ſi hortus vicinus domui eius.
τῷ παράδεισος γειτνιῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
⁊ ad eū cōgregabāt iudei eo q̄d
καὶ πρὸς αὐτὸν συνήγοντο οἱ ἰουδαῖοι διὰ τὸ
eſſet ip̄e honorabilior oībꝰ. ⁊ deſi-
εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων. καὶ ἀπε-

Hucuſq danielē i hebraico volumie legimꝰ: & cetera q̄ ſequūtur vſq ad finē libri: de theodotiōis editōe trāſlata ſūt.

Et erat vir habitās in babylōe: 13. et nomē eiꝰ ioachī: & accepit vxorem noīe ſuſannā filiā helchie pulchrā nimis & timētē deū. Parētes eni illiꝰ cū eſſent iuſti erudierunt filiā ſuā ſ̄m legē moyſi. Erat aūt ioachim diues valde: & erat ei pomeriū vicinū domui ſue: & ad ip̄m cōfluebāt iudei: eo q̄ eēt honorabilior oīm. Et cōſtituti ſūt duo ſenes iudices in illo anno: de qbus locutꝰ ē dn̄s: qa egreſſa eſt iniqtas de babylōe a ſenioribus iudicibꝰ q videbātur regere pp̄lm. Iſti frequētabant domū ioachim & veniebant ad eum oēs qui habebant iudicia. Cum autē populus reuertiſſet per meridiē ingrediebatur ſuſanna: & deābulabat in pomerio viri ſui. Et videbāt

gnati ſunt duo ſeniores ex pp̄lo iudi-
δείχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ λαοῦ κρι-
ces in anno illo de q̄bꝰ locutꝰ ē
ταὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ περὶ ὧν ἐλάλησεν
dn̄s. q2 egreſſa ē iniq̄tas ex baby-
ὁ δεσπότης. ὅτι ἐξῆλθεν ἀνομία ἐκ βαβυ-
lone a ſenioribus iudicibꝰ q̄ videbāt
λῶνος ἐκ πρεσβυτέρων κριτῶν οἳ ἐδόκουν
gubernare pp̄lm: iſti expectabant
κυβερνᾶν τὸν λαόν, οὗτοι προσεκαρτέρουν
in domo ioachim ⁊ veniebāt ad e-
ἐν τῇ οἰκίᾳ ἰωακεὶμ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐ-
os oēs litigātes. ⁊ factū ē
τοὺς πάντες οἱ κρινόμενοι. καὶ ἐγένετο
qn̄ recedebat pp̄ls medio die:
ἡνίκα ἀπέτρεχεν ὁ λαὸς μέσον ἡμέρας,
ingrediebat ſuſanna ⁊ deambulabat in
εἰσεπορεύετο σωσάννα καὶ περιεπάτει ἐν
horto viri ſui. ⁊ videbāt
τῷ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. καὶ ἐθεώρουν

Digitized by Google

eam duo ſeniores quotidie in=
αὐτὴν οἱ δύο πρεσβύτεροι καθημέραν εἰσ
gredientē ⁊ deambulantē. ⁊ facti ſūt
πορευομένην καὶ περιπατοῦσαν. καὶ ἐγένον
in cōcupiſcētia ei⁹: ⁊ peruerterūt
το ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς, καὶ διέστρεψαν τὸν
ſuū ſenſū. ⁊ declinauerūt ocu=
ἑαυτῶν νοῦν. καὶ ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλ=
los ſuos vt nō reſpicerēt in ce
μοὺς αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρα
lū: neq̄ recordarent̄ iudicioꝝ iuſtoꝝ.
νόν, μηδὲ μνημονεύειν κριμάτων δικαίων.
⁊ erāt ambo cōpuncti circa
καὶ ἦσαν ἀμφότεροι κατανενυγμένοι περὶ
eā. ⁊ nō ānūciauerūt adinuicē
αὐτῆς. καὶ οὐκ ἀπήγγειλαν ἀλλήλοις τὴν
dolorē ſuū: q: erubeſcebāt annūciare
ὀδύνην αὐτῶν, ὅτι ᾐσχύνοντο ἀπαγγεῖλαι
cōcupiſcētiā ſuā: q̄ volebāt cōmiſce
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅτι ἤθελον συγγενέ=
ri ei. ⁊ obſeruabāt diligēter
σθαι αὐτῇ. καὶ παρετηροῦσαν φιλοτίμως
quotidie videre illā. ⁊ dixerūt alter
καθημέραν ὁρᾷν αὐτήν. καὶ εἶπαν ἕτερος
alteri. eam⁹ in domū: q:
τῷ ἑτέρῳ. πορευθῶμεν δὴ εἰς οἶκον, ὅτι
prādij hora eſt. ⁊ egreſſi diſceſſe=
ἀρίστου ὥρα ἐστίν. καὶ ἐξελθόντες διεχωρίσθη
rūt ad inuicē: ⁊ reuerſi vene
σαν ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ ἀνακάμψαντες ἦλ=
rūt inidipſum. ⁊ ſciſcitātes adinuicē
θον ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἀνεταζόντες ἀλλήλους
cauſam cōfeſſi ſunt adinuicē cōcu
τὴν αἰτίαν ὡμολόγησαν ἀλλήλοις τὴν ἐπι
piſcentiā ſuā. ⁊ tūc cōmūit cōſtituerūt
θυμίαν αὐτῶν. καὶ τότε κοινῇ συνετάξαντο
tp̄s qn̄ ipſam poſſint inuenire ſolā.
καιρὸν ὅτε αὐτὴν δυνήσωνται εὑρεῖν μόνην.
⁊ factū eſt cū obſeruarēt ipſi di
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ παρατηρεῖν αὐτοὺς ἡμέ
em aptū: īgreſſa eſt ſuſanna ſicut
ραν εὔθετον, εἰσῆλθέν ἡ σωσάννα καθὼς
heri ⁊ tertia die cū duab⁹ ſolis
χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας μετὰ δύο μόνων
puellis: ⁊ deſiderauit lauari in
κορασίων, καὶ ἐπεθύμησεν λούσασθαι ἐν
horto q: eſtus erat. ⁊ nō erat
τῷ παραδείσῳ ὅτι καῦμα ἦν. καὶ οὐκ ἦν
vll⁹ ibi: p̄terq̄ duo ſeniores ab=
οὐδεὶς ἐκεῖ, πλὴν οἱ δύο πρεσβύτεροι ἐγκε
ſcōditi ⁊ obſeruātes eā. ⁊
κρυμμένοι καὶ παρατηροῦντες αὐτήν. καὶ
dixit puellis ſuis: afferte iā
εἶπεν τοῖς κορασίοις αὐτῆς, ἐνέγκατε δή
mihi oleū ⁊ ſmigma: ⁊ oſtia
μοι ἔλαιον καὶ σμίγμα, καὶ τὰς θύρας τοῦ
horti claudite vt lauer.
παραδείσου κλείσατε ὅπως λούσωμαι.
⁊ fecerūt ſicut dixit: ⁊ clauſe=
καὶ ἐποίησαν καθὼς εἶπεν, καὶ ἀπέκλει
rūt oſtia horti: ⁊ egreſ
σαν τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ἐξῆλ
ſe ſunt p̄ obliq̄s portas vt afferrēt pre
θον κατὰ τὰς πλαγίας θύρας ἐνέγκαι τὰ προ
cepta eis. ⁊ nō viderūt ſenio
στεταγμένα αὐταῖς. καὶ οὐκ εἶδον τοὺς πρεσ
res: q: erāt abſcōditi. ⁊ factū ē
βυτέρους, ὅτι ἦσαν κεκρυμμένοι. καὶ ἐγένετο
vt egreſſe ſūt puelle: ſurrexerūt duo
ὡς ἐξῆλθον τὰ κοράσια, ἀνέστησαν οἱ δύο
ſeniores ⁊ accurrerūt ei: ⁊ dixe
πρεσβύτεροι καὶ ἐπέδραμον αὐτῇ, καὶ εἶ=

eam ſenes quotidie ingredientē & de
ambulantem et exarſerunt in concu=
piſcentiam eius. Et euerterunt ſenſum
ſuum: et declinauerunt oculos ſuos vt
non viderent celum: neq̄ recordaren=
tur iudiciorum iuſtorum. Erant ergo
ambo vulnerati amore eius: nec indica
uerunt ſibi viciſſim dolorem ſuū. Eru=
beſcebant enim indicare ſibi cōcupiſcē
tiam ſuam volentes cōcūbere cum ea.
Et obſeruabant quotidie ſollicitus vi=
dere eam. Dixitq̄ alter ad alterum:
eamus domum: quia hora prandii eſt.
Et egreſſi receſſerunt a ſe. Cumq̄ reuer
tiſſent venerunt in vnum: & ſciſcitan=
tes adinuicem cauſam: confeſſi ſunt cō
cupiſcentiam ſuam. Et tunc in cōmu
ne ſtatuerunt tempus: quando eā poſ
ſent inuenire ſolam. Factum eſt autē
cum obſeruarent diem aptum: ingreſ=
ſa eſt aliquādo ſicut heri & nudiuſterti⁹
cum duabus ſolis puellis: voluitq̄ laua
ri in pomerio. Eſtus quippe erat &
non erat ibi quiſq̄ preter duos ſenes
abſconditos: & contemplantes eam.
Dixit ergo puellis. Afferte mihi ole=
um & ſmigmata: & oſtia pomerii clau
dite vt lauer. Et fecerunt ſicut prece=
perat: clauſeruntq̄ oſtia pomerii: &
egreſſe ſunt per poſticum vt afferrēt q̄
iuſſerat. Neſciebantq̄ ſenes itus eſſe
abſconditos. Cum autem eſſent egre
ſe puelle: ſurrexerūt duo ſenes & accur
rerunt ad eam & dixerunt. Ecce oſtia
pomerii clauſa ſunt: & nemo nos videt
& in concupiſcencia tui ſumus. Quā=
obrem aſſentire nobis: & cōmiſcere no
biſcum. Quod ſi nolueris dicemus cō
tra te teſtimonium: q̄ fuerit tecum iuue
nis & ob hanc cauſam emiſeris puellas
a te. Ingemuit ſuſanna & ait. Angu=
ſtie ſunt mihi vndiq̄. Si enim hoc ege=
ro mors mihi eſt: ſi autem non egero:
non effugiam manus veſtras. Sed me
lius eſt mihi abſq̄ opere incidere in ma
nus hominum q̄ peccare in conſpectu
domini. Et exclamauit voce magna ſu
ſanna: exclamauerunt autem & ſenes
aduerſus eā. Et cucurrit vnus ad oſtia
pomerii: & aperuit. Cum ergo audiſ=
ſent clamorem famuli domus in pome
rio: irruerunt per poſticum vt viderent
quid nam eſſet. Poſtq̄ autem ſenes lo
cuti ſunt: erubuerunt ſerui vehemen=
ter: quia nunq̄ dictus fuerat ſermo hu
iuſcemodi de ſuſanna. Et facta eſt dies
craſtina. Cumq̄ veniſſet populus ad ioa
chim virum eius: venerunt & duo preſ=
byteri pleni iniqua cogitatione aduer=
ſus ſuſannam vt interficerent eam. Et
dixerunt coram populo. Mittite ad ſu
ſannam filiam helchie vxorem ioachī.
Et ſtatim miſerunt. Et venit cum pa=
rentibus & filiis & vniuerſis cognatis ſu
is. Porro ſuſanna erat delicata nimis
& pulchra facie. At iniqui illi iuſſerūt
vt diſcooperiretur: erat enim cooper=
ta: vt vel ſic ſatiarentur decore eius.

cccccccccccccccccccccccccccccccccccccc

rūt. ecce hoſtia horti clau
παν. ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ παραδείσου κέ=
ſa ſunt ⁊ nemo videt nos: ⁊ in cōcu
κλεινται καὶ οὐδεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς, καὶ ἐν ἐπιθυ
piſcētia tui ſum⁹: ideo conſēſibe nobiſcū ⁊
μίᾳ σου ἐσμέν, διὸ συγκατάθου ἡμῖν καὶ
eſto nobiſcū. alioq̄n teſtificabimur cōtra
γενοῦ μεθ᾽ ἡμῶν. εἰ δὲ μή καταμαρτυρήσομέν
te: q: erat tecum iuuenis: ⁊ ꝓpterea B
σου, ὅτι ἦν μετὰ σοῦ νεανίσκος, καὶ διὰ τοῦ
emiſiſti puellas a te. ⁊ 3.2.8.
το ἐξαπέστειλας τὰ κοράσια ἀπὸ σοῦ. καὶ 8.5.c.
ingemuit ſuſanna ⁊ ait. āguſtie mihi
ἀνεστέναξεν σωσάννα καὶ εἶπεν. στενά μοι
vndiq̄. ſiue eñ hoc fecero: mors
πάντοθεν. ἐάν τε γὰρ τοῦτο πράξω, θάνατός
mihi eſt. ſiue nō fecero: nō effugiā
μοι ἐστίν. ἐάν τε μὴ πράξω, οὐκ ἐκφεύξομαι
man⁹ vr̄as. eligibili⁹ mihi eſt nō fa=
τὰς χεῖρας ὑμῶν. αἱρετόν μοι ἐστὶν μὴ πρά
cientē incidere in man⁹ vr̄as: q̄
ξασαν ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἢ
peccare ī cōſpectu dn̄i. ⁊ exclamauit
ἁμαρτεῖν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἀνεβόησεν
voce magna ſuſanna. clamauerūt āt ⁊
φωνῇ μεγάλῃ σωσάννα. ἐβόησαν δὲ καὶ οἱ
duo ſeniores aduerſus eā: ⁊
δύο πρεσβύτεροι κατέναντι αὐτῆς, καὶ
currēs vn⁹ apuit portas hor=
δραμὼν ὁ εἷς ἤνοιξεν τὰς θύρας τοῦ πα=
ti. vt āt audierūt clamorē in
ραδείσου. ὡς δὲ ἤκουσαν τὴν κραυγὴν ἐν
horto q̄ ex domo: inſilie C
τῷ παραδείσῳ οἱ ἐκ τῆς οἰκίας, εἰσεπή
rūt p̄ obliquā portā vt viderēt q̄d
δησαν διὰ τῆς πλαγίας θύρας εἰδεῖν τί
qd̄ acciderat ei. vn̄ āt dixerūt
τὸ συμβεβηκὸς αὐτῇ. ἡνίκα δὲ εἶπον οἱ
ſeniores verba ſua: erubue=
πρεσβύτεροι τοὺς λόγους αὐτῶν, κατῃσχύν
rūt ſerui valde: q: vnquā nō
θησαν οἱ δοῦλοι σφόδρα, ὅτι πώποτε οὐκ
dict⁹ ē ſmo talis de ſuſanna. ⁊
ἐρρέθη λόγος τοιοῦτος περὶ σωσάννης. καὶ
factū ē die craſtina vt cōuenit pp̄ls
ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ὡς συνῆλθεν ὁ λαὸς
ad vir̄ ei⁹ ioachim: venerūt
πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἰωακείμ, ἦλθον οἱ
duo ſeniores pleni iniqua
δύο πρεσβύτεροι πλήρεις τῆς ἀνόμου
cogitatiōe ꝯtra ſuſannā vt īterficerēt
ἐννοίας κατὰ σωσάννης τοῦ θανατῶσαι
eam. ⁊ dixerūt corā popu
αὐτήν. καὶ εἶπαν ἔμπροσθεν τοῦ λα=
lo. mittite ad ſuſannā fili=
οῦ. ἀποστείλατε ἐπὶ σωσάνναν θυγατέ
am helchie q̄ eſt vxor ioachim. illi āt
ρα χελκίου ἥ ἐστιν γυνὴ ἰωακείμ. οἱ δὲ
miſerūt. ⁊ venit ipā ⁊ parētes e=
ἀπέστειλαν. καὶ ἦλθεν αὐτὴ καὶ οἱ γονεῖς αὐ
ius ⁊ filij ei⁹ ⁊ oēs co D
τῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ πάντες οἱ συγ
gnati ei⁹. at ſuſanna erat delicata
γενεῖς αὐτῆς. ἡ δὲ σωσάννα ἦν τρυφερὰ
valde ⁊ pulchra ſpecie. at iniqui
σφόδρα καὶ καλὴ τῷ εἴδει. οἱ δὲ παράνο
iuſſerūt diſcooperiri eā: erat
μοι ἐκέλευσαν ἀνακαλυφθῆναι αὐτήν, ἦν
eñ cooperta: vt ſatia=
γὰρ κατακεκαλυμμένη, ὅπως ἐμπλησ=
rentur pulchritudine eius.
θῶσιν τοῦ κάλλους αὐτῆς. ccccccc

F flebant aũt q̃ ab ea τ oẽs viden
ἔκλαιον δὲ οἱ παρ' αὐτῆς καὶ πάντες οἱ εἰδόν
tes eam. ſurgentes aũt duo preſbyte
τες αὐτήν. ἀναστάντες δὲ οἱ δύο πρεσβύτε
ri in medio ppl̃i poſuerũt man⁹ ſup
ροι ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ἔθηκαν τὰς χεῖρας ἐπὶ
caput eius. illa aũt flens reſpexit
τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. ἡ δὲ κλαίουσα ἀνέβλε
in celũ. qz erat cor eius
ψεν εἰς τὸν οὐρανόν. ὅτι ἦν ἡ καρδία αὐτῆς
cõfidens in dño. dixerũt aũt ſe
πεποιθυῖα ἐπὶ τῷ κυρίῳ. εἶπαν δὲ οἱ πρε
niores. deambulantib⁹ nobis in
σβύτεροι. περιπατούντων ἡμῶν ἐν τῷ
horto ſolis: igreſſa eſt hec cũ duab⁹
παραδείσῳ μόνων, εἰσῆλθεν αὕτη μετὰ δύο
ancillis: τ clauſit oſtia
παιδισκῶν, καὶ ἀπέκλεισεν τὰς θύρας τοῦ
horti: τ dimiſit ancil
παραδείσου, καὶ ἀπέλυσεν τὰς παιδί
las. τ venit ad eã iuuenis q̃ erat ab
σκας. καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὴν νεανίσκος ὃς ἦν ἐγ
ſconditus τ cõcubuit cũ ea. nos
κεκρυμμένος καὶ ἀνέπεσεν μετ' αὐτῆς. ἡμεῖς
aũt exñtes in angulo horti vi
δὲ ὄντες ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ παραδείσου ἰ
G dentes iniq̃tatẽ cucurrim⁹ ad eos.
δόντες τὴν ἀνομίαν ἐδράμομεν ἐπ' αὐτούς.
τ videntes cõmixtos eos: illius
καὶ ἰδόντες συγγινομένους αὐτούς, ἐκείνου
q̃dẽ nõ potuim⁹ cõpotes fieri eo
μὲν οὐκ ἠδυνήθημεν ἐγκρατεῖς γενέσθαι διὰ
q̃d p̃ualuit ipe ſup nos τ aperiens
τὸ ἰσχύειν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ ἀνοίξαντα
oſtia exiliuit. hanc aũt ap
τὰς θύρας ἐκπεπηδηκέναι. ταύτης δὲ ἐπι
p̃hendentes interrogam⁹ q̃s erat iuuenis:
λαβόμενοι ἐπηρωτῶμεν τίς ἦν ὁ νεανίσκος,
τ nõ voluit annũciare nobis. hec
καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν. ταῦ
teſtificamur. τ credidit eis
Mat. 14.b. τα μαρτυροῦμεν. καὶ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ
multitudo q̃ſi ſeniorib⁹ ppl̃i τ iudi
συναγωγὴ ὡς πρεσβυτέροις τοῦ λαοῦ καὶ κρι
cibus: τ ↄdẽnauerũt eam vt moreret. excla
ταῖς, καὶ κατέκριναν αὐτὴν ἀποθανεῖν. ἀνε
mauit aũt voce magna ſuſanna τ dixit.
βόησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ σωσάννα καὶ εἶπεν. ὁ
de⁹ eterne abſcõditoꝝ cognitor q̃ ſcis
θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης ὁ εἰδὼς τὰ
A oĩa anteq̃ fiant ea. tu ſcis
πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν. σὺ ἐπίστασαι
qz mẽdaciũ ↄ̃ me teſtificati ſunt: τ ecce
ὅτι ψευδῆ μου κατεμαρτύρησαν, καὶ ἰδοὺ
morior nõ faciens q̃cq̃ q̃z iſti ma
ἀποθνήσκω μὴ ποιήσασα μηδὲν ὧν οὗτοι ἐπο
lignati ſunt cõtra me. τ exaudiuit de⁹
νηρεύσαντο κατ' ἐμοῦ. καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς
voci eius. τ adducta ea vt peri
τῆς φωνῆς αὐτῆς. καὶ ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπο
ret: ſuſcitauit deus ſpiñ ſctm̃
λέσθαι, ἐξήγειρεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
pueri iunioris cui nomẽ daniel: τ
παιδαρίου νεωτέρου ᾧ ὄνομα δανιήλ, καὶ
clamauit voce magna. mũdus ego a
ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ. καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ
ſanguie huius. ↄuerſus eſt aũt oĩs popu
αἵματος ταύτης. ἐπέστρεψεν δὲ πᾶς ὁ λα
l⁹ ad eũ τ dixerũt. q̃s ſermo iſte
ὸς πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπαν. τίς ὁ λόγος οὗ
quẽ tu locut⁹ es? ille aũt ſtãs in medio
τος ὃν σὺ λελάληκας; ὁ δὲ στὰς ἐν μέσῳ

Flebant igitur ſui: & omnes qui noue-
rãt eam. Conſurgentes autẽ duo preſ-
byteri in medio populi: poſuerunt ma
nus ſuas ſuper caput eius. Que flens ſu
ſpexit ad celũ. Erat enim cor eius fidu-
ciam habens in dño. Et dixerunt preſ-
byteri. Cum deambularemus in pome
rio ſoli: egreſſa eſt hec cũ duabus puel-
lis: & clauſit oſtia pomerii & dimiſit a
ſe puellas. Venitq; ad eam adoleſcens
qui erat abſcõditus & cõcubuit cũ ea.
Porro nos cum eſſemus in angulo po
merii videntes iniquitatẽ: cucurrimus
ad eos: & vidimus eos pariter cõmiſce-
ri. Et illum quidem non quiuimus cõ-
prehendere: quia fortior nobis erat: &
aperto oſtio exiliuit. Hanc autem cum
apprehẽdiſſem⁹: interrogauimus quiſ
nam eſſet adoleſcens: & noluit indica-
re nobis. Huius rei teſtes ſumus. Credi
dit eis multitudo quaſi ſenibus & iudi
cibus populi. Et condemnauerũt eam
ad mortem. Exclamauit autẽ voce ma
gna ſuſanna: & dixit. Deus eterne qui
abſcõditorũ es cognitor: qui noſti oĩa
anteq̃ fiant: tu ſcis quoniã falſum teſti
monium tulerunt contra me: & ecce
morior: cum nihil horum fecerim que
iſti malicioſe compoſuerũt aduerſum
me. Exaudiuit autem dñs vocem eius.
Cumq; duceretur ad mortem: ſuſcitauit
dominus ſpiritum pueri iunioris cuius
nomen daniel: & exclamauit voce ma-
gna. Mundus ego ſum a ſanguine hu-
ius. Et conuerſus oĩs populus ad eum
dixit. Quis eſt iſte ſermo quem tu locu
tus es? Qui cum ſtaret in medio eo-
rum ait. Sic fatui filii iſrael non iudican
tes neq; quod verum eſt cognoſcentes
condemnaſtis filiam iſrael? Reuerti-
mini ad iudicium: quia falſum teſtimo
nium locuti ſunt aduerſus eam. Reuer
ſus eſt ergo populus cum feſtinatione
& dixerunt ei ſenes. Veni & ſede in me
dio noſtrum: & indica nobis: quia tibi
deus dedit honorẽ ſenectutis. Et dixit
ad eos daniel. Separate illos ab inuicẽ
procul & diiudicabo eos. Cum ergo di-
uiſi eſſent alter ab altero: vocauit vnum
de eis & dixit ad eum. Inueterate dierũ
malorũ: nunc venerũt peccata tua que
operabaris prius: iudicans iudicia iniu
ſta: innocẽtes opprimens: & dimittens
noxios dicente dño: innocentẽ & iuſtũ
non interficies. Nunc ergo ſi vidiſti eã:
dic ſub qua arbore videris eos colloq̃n
tes ſibi. Qui ait. Sub ſchino. Dixit aũt
daniel. Recte mentitus es in caput tuũ.
Ecce eni angelus dei accepta ſñia ab eo
ſcindet te medium. Et amoto eo iuſſit
venire aliũ & dixit ei. Semẽ chanaan &
non iuda ſpecies decepit te: & concupi-
ſcentia ſubuertit cor tuum. Sic facieba
tis filiabus iſrael: & ille timentes loque
bantur vobis: ſed nõ filia iuda ſuſtinuit
iniquitatẽ veſtram. Nunc ergo dic mi-
hi ſub qua arbore comprehenderis eos
loquentes ſibi. Qui ait. Sub prino. Di-
xit autem ei daniel. Recte mentitus es
et tu in caput tuũ. Manet eni angelus

eoꝝ dixit. ſic fatui. filii iſrael
αὐτῶν εἶπεν. οὕτως μωροὶ υἱοὶ ἰσραήλ
nõ iudicãtes neq; certũ cognoſcẽ
οὐκ ἀνακρίναντες οὐδὲ τὸ σαφὲς ἐπιγνόν
tes condẽnaſtis filiã iſrael: reuer
τες κατεκρίνατε θυγατέρα ἰσραήλ, ἀνα
timini ad iudiciũ: falſa eñ iſti
στρέψατε εἰς τὸ κριτήριον, ψευδῆ γὰρ οὗτοι
teſtificati ſunt cõtra eã. τ reuerſus eſt oĩs
κατεμαρτύρησαν αὐτῆς. καὶ ἀνέστρεψεν πᾶς
ppl̃s cũ feſtinatiõe. τ dixerũt ei
ὁ λαὸς μετὰ σπουδῆς. καὶ εἶπαν αὐτῷ οἱ
ſeniores. veni ſede in medio no
πρεσβύτεροι. δεῦρο δὴ κάθισον ἐν μέσῳ ἡ
ſtrũ τ annũcia nobis qz tibi dedit
μῶν καὶ ἀπάγγειλον ἡμῖν ὅτι σοὶ ἔδωκεν
deus honorẽ ſeniorũ. τ dixit ad eos
ὁ θεὸς τὸ πρεσβυτέριον. καὶ εἶπεν πρὸς αὐ
τοὺς daniel. ſeparate illos ab inui
τοὺς δανιήλ. διαχωρίσατε αὐτοὺς ἀπ' ἀλλή
cem ꝓcul τ diiudicabo eos. vt aũt
λων μακρὰν καὶ ἀνακρινῶ αὐτούς. ὡς δὲ
ſeparati ſunt vn⁹ ab vno: voca-
διεχωρίσθησαν εἷς ἀπὸ τοῦ ἑνός, ἐκάλε
uit vnũ eoꝝ τ dixit ei. inuete
σεν τὸν ἕνα αὐτῶν καὶ εἶπεν αὐτῷ. πεπα
rate dieꝝ maloꝝ: nũc venerũt
λαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἥκασιν αἱ
peccata tua q̃ faciebas prius
ἁμαρτίαι σου ἃς ἐποίεις τὸ πρότερον
iudicãs iudicia iniuſta: τ q̃dẽ inocẽtes
κρίνων κρίσεις ἀδίκους, καὶ τοὺς μὲν ἀθῴους
condẽnãs. dimittẽs aũt noxios:
κατακρίνων. ἀπολύων δὲ τοὺς αἰτίους,
dicẽte dño inocẽtẽ τ iuſtũ
λέγοντος τοῦ κυρίου ἀθῷον καὶ δίκαιον
nõ interficies. nũc ergo hãc ſi vi
οὐκ ἀποκτενεῖς. νῦν οὖν ταύτην εἴπερ εἶ
diſti: dic ſub q̃ arbore vidiſti eos cõ
δες, εἶπον ὑπὸ τί δένδρον εἶδες αὐτοὺς ὁμι
uerſantes adinuicẽ: at ille dixit. ſub ſchino:
λοῦντας ἀλλήλοις, ὁ δὲ εἶπεν. ὑπὸ σχῖνον,
dixit aũt daniel. recte mẽtit⁹ es in
εἶπεν δὲ δανιήλ. ὀρθῶς ἔψευσαι εἰς τὴν
tuũ caput: iã eñ angel⁹
σεαυτοῦ κεφαλήν, ἤδη γὰρ ἄγγελος τοῦ
dei accipiẽs ſentẽciã a deo ſcindet
θεοῦ λαβὼν φάσιν παρὰ τοῦ θεοῦ σχίσει
te mediũ. τ amouẽs eum iuſſit
σε μέσον. καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἐκέλευσεν
adducere alteꝝ: τ dixit ei.
προσαγαγεῖν τὸν ἕτερον, καὶ εἶπεν αὐτῷ.
ſemen chanaan τ nõ iuda pulchri
σπέρμα χαναὰν καὶ οὐχὶ ἰούδα τὸ κάλ
tudo decepit te τ ↄcupiſcẽtia ↄuertit
λος ἐξηπάτησέν σε καὶ ἡ ἐπιθυμία διέστρεψε
cor tuũ. ſic faciebatis filia
τὴν καρδίαν σου. οὕτως ἐποιεῖτε θυγα
bus iſrael: τ ille timentes ↄuerſa
τράσιν ἰσραήλ, κἀκεῖναι φοβούμεναι ὡμί
bant vobis. ſed nõ filia iuda ſuſtinu
λουν ὑμῖν. ἀλλ' οὐ θυγάτηρ ἰούδα ὑπέμει
it iniq̃tatẽ vẽſtram. nũc ergo dic mihi ſub
νεν τὴν ἀνομίαν ὑμῶν. νῦν οὖν λέγε μοι ὑπὸ
q̃ arbore deꝑhẽdiſti eos ↄuerſantes
τί δένδρον κατέλαβες αὐτοὺς ὁμιλοῦντας
adinuicẽ. ille aũt dixit ſub p̃no. dixit aũt
ἀλλήλοις. ὁ δὲ εἶπεν ὑπὸ πρῖνον. εἶπεν δὲ
ei daniel: recte mẽtit⁹ es τ tu in
αὐτῷ δανιήλ, ὀρθῶς ἔψευσαι καὶ σὺ εἰς τὴν
tuum caput: manet .n. angelus
σεαυτοῦ κεφαλήν, μένει γὰρ ὁ ἄγγελος τοῦ

Digitized by Google

dei gladium habēs vt ſecet te mediū:
θεοῦ τὴν ῥομφαίαν ἔχων πρίσαι σε μέσον,
vt interficiat vos. ⁊ exclamauit
ὅπως ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς. καὶ ἀνεβόησεν
oīs ſynagoga voce magna ⁊ bene
πᾶσα ἡ συναγωγὴ φωνῇ μεγάλῃ καὶ ηὐλό
dixerūt deo q̄ ſaluat ſperā=
γησαν τῷ θεῷ τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζον=
tes in eū. ⁊ ſurrexerūt in duos
τας ἐπ' αὐτόν. καὶ ἀνέστησαν ἐπὶ τοὺς δύο
ſeniores: q2 cōſtituerat eos da
πρεσβυτέρους, ὅτι συνέστησεν αὐτοὺς δα
niel ex ore ſuo falſuʒ teſtimo
νιὴλ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ψευδομαρτυ
niū dixiſſe: ⁊ fecerūt eis ſicut
ρήσαντας, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὃν τρόπον
malignati ſunt proximo vt facerēt ſecū
ἐπονηρεύσαντο τῷ πλησίον ποιῆσαι κα
dū legē moyſi: ⁊ interfecerūt e=
τὰ τὸν νόμον μωυσῆ, καὶ ἀπέκτειναν αὐ=
os: ⁊ ſaluat⁹ ē ſāguis innoxi⁹ in die
τούς, καὶ ἐσώθη αἷμα ἀναίτιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ
illa. helchias āt ⁊ vxor ei⁹ lau=
ἐκείνῃ. χελκίας δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ᾔνε=
dauerūt deū ſup̄ filia ſua ſu
σαν τὸν θεὸν περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν σω
ſanna cū ioachim viro ſuo
σάννης μετὰ ἰωακεὶμ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς
⁊ cognatis oībus: q2 nō eſt inuēta
καὶ τῶν συγγενῶν πάντων, ὅτι οὐχ εὑρέθη
in ea turpis res. ⁊ daniel fact⁹
ἐν αὐτῇ ἄσχημον πρᾶγμα. καὶ δανιὴλ ἐγένε
eſt magn⁹ in cōſpectu pp̄li a die
το μέγας ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέ=
illa ⁊ vltra. ⁊ rex
ρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα. καὶ ὁ βασιλεὺς
aſtyages apposit⁹ eſt ad p̄res ſuos:
ἀστυάγης προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτ̄,
⁊ accepit cyr⁹ p̄ſes re=
καὶ παρέλαβεν κῦρος ὁ πέρσης τὴν βα=
gnū eius.
σιλείαν αὐτοῦ. Ca. 14.

ET erat daniel cōuiua re=
Καὶ ἦν δανιὴλ συμβιώτης τοῦ βασι
gis ⁊ glīoſus ſup̄ oēs ami
λέως καὶ ἔνδοξος ὑπὲρ πάντας τοὺς φί=
cos ei⁹. ⁊ erat idolū babylo=
λους αὐτοῦ. καὶ ἦν εἴδωλον τοῖς βαβυλω
niīs cui nomē bel: ⁊ impēdebant in il=
νίοις ᾧ ὄνομα βήλ, καὶ ἐδαπανῶντο εἰς αὐ
lud ſingulis dieb⁹ ſimile artabe
τὸ ἑκάστης ἡμέρας σεμιδάλεως ἀρτάβαι
duodecim: ⁊ oues quadraginta ⁊
δώδεκα, καὶ πρόβατα τεσσαράκοντα καὶ
vini metrete ſex. ⁊ rex colebat
οἴνου μετρηταὶ ἕξ. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσέβετο
illud: ⁊ ibat p̄ ſingulos dies ado
αὐτό, καὶ ἐπορεύετο καθ' ἑκάστην ἡμέραν προ
rare illud. daniel āt adorabat deū
σκυνεῖν αὐτό. δανιὴλ δὲ προσεκύνει τῷ θεῷ
ſuū. ⁊ dixit illi rex: q̄re
αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, διατί
nō adoras bel? ille āt dixit: q2 nō
οὐ προσκυνεῖς τῷ βήλ; ὁ δὲ εἶπεν. ὅτι οὐ
colo idola manufacta: ſed
σέβομαι εἴδωλα χειροποίητα, ἀλλὰ τὸν
viuētē deū q̄ creauit celū ⁊
ζῶντα θεὸν τὸν κτίσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
terrā ⁊ hñtem oīs carnis poteſtatē. ⁊
γῆν καὶ ἔχοντα πάσης σαρκὸς κυρίαν. καὶ
dixit illi rex: nō videſ tibi bel
εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, οὐ δοκεῖ σοι ὁ βὴλ

dei gladium habens vt ſecet te mediuʒ & interficiat vos. Exclamauit itaq3 omnis cetus voce magna: et benedixerūt deum qui ſaluat ſperantes in ſe. Et cōſurrexerunt aduerſus duos presbyteros. Conuicerat eniʒ eos daniel ex ore ſuo falſum dixiſſe teſtimonium. Feceruntq3 eis ſicut male egerant aduerſus proximam: vt facerent ſecundum legē moyſi: & interfecerunt eos. Et ſaluatus eſt ſanguis innoxi⁹ in die illa. Helchias autem & vxor eius laudauerunt deum pro filia ſua ſuſanna cum ioachim marito eius & cognatis omnibus: quia non eſt inuenta in ea res turpis. Daniel autem factus eſt magnus in conſpectu populi a die illa & deinceps. Et rex aſtyages appoſit⁹ eſt ad patres ſuos: & ſuſcepit cyrus perſes regnum eius.

Capitulū decimū quartum.

ERat autem daniel conuiua regis & honoratus ſuper omnes amicos eius. Erat quoq3 idolum apud babylonios nomine bel: & impendebantur in eo per dies ſingulos ſimile artabe duodecim: et oues quadraginta: viniq3 amphore ſex. Rex quoq3 colebat eum: & ibat per ſingulos dies adorare euʒ: porro daniel adorabat deum ſuum. Dixitq3 ei rex. Quare non adoras bel. Qui reſpondens: ait ei. Quia non colo idola manufacta ſed viuentem deum qui creauit celum & terram & habet poteſtatem omnis carnis. Et dixit rex ad eum. Non videtur tibi eſſe bel viuens deus. An non vides quanta comedat & bibat quotidie? Et ait daniel arridens. Ne erres rex. Iſte eſt enim intrinſecus luteus: forinſecus ereus: neq3 comedit aliquando. Et iratus rex vocauit ſacerdotes eius & ait eis. Niſi dixeritis mihi quis eſt iſte qui comedat impenſas has: moriemini. Si autem oſtenderitis quoniā bel comedat hec: morietur daniel: quia blaſphemauit in bel. Et dixit daniel regi. Fiat iuxta verbum tuum. Erāt autem ſacerdotes bel ſeptuaginta exceptis vxoribus & paruulis & filiis. Et venit rex cum daniele in templum belis. Et dixerunt ſacerdotes belis. Ecce nos egredimur foras: & tu rex pone eſcas & vinum miſce: & claude oſtiuʒ & ſigna anulo tuo. Et cum ingreſſus fueris mane niſi inueneris omnia comeſta a bel: morte moriemur: vel daniel qui mentitus eſt aduerſum nos. Confidebant autem quia fecerant ſub menſa abſconditum introitum: & per illuʒ ingrediebātur ſemp & deuorabant ea. Factum eſt igitur poſtq3 egreſſi ſunt illi: & rex poſuit cibos ante bel: precepit daniel pueris ſuis & attulerunt cinerē & cribrauit per totum templū coram rege: & egreſſi clauſerunt oſtium: & ſignantes anulo regis: abierunt. Sacerdotes autem ingreſſi ſunt nocte iuxta conſuetudinē ſuam & vxores & filii eorum: & comederunt omnia & biberunt. Surrexit autem rex primo diluculo: & daniel cū eo: & ait rex. Salua ne ſunt

eſſe viuēs de⁹: an nō vides q̄nta cōedit per
εἶναι ζῶν θεός; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσα ἐσθίει καθ' ἑ
ſinglos dies? ⁊ ait daniel ridens:
κάστην ἡμέραν; καὶ εἶπεν δανιὴλ γελάσας,
ne erres rex. iſte .n. itr ſec⁹ q̄dē
μὴ πλανῶ βασιλεῦ. οὗτος γάρ ἔσωθεν μὲν
eſt lutū: extrīſec⁹ āt es: ⁊ nō cōedit
ἐστι πηλός, ἔξωθεν δὲ χαλκός, καὶ οὐ βέβρω
neq3 bibit aliq̄n. ⁊ iratus
κεν οὐδὲ πέπωκεν πώποτε. καὶ θυμωθεὶς ὁ
rex: vocauit ſac̄dotes eius:
βασιλεύς, ἐκάλεσεν τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ,
⁊ ait illis: niſi dixeritis mihi q̄s
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐὰν μὴ εἴπητέ μοι τίς
comedēs ipenſam hanc morie=
ὁ κατεσθίων τὴν δαπάνην ταύτην ἀποθα
mini: ſi āt oſtderitis q2 bel co
νεῖσθε, ἐὰν δὲ ἀποδείξητε ὅτι ὁ βὴλ κα
medit ea morietur daniel: q2 blaſ
τεσθίει αὐτά, ἀποθανεῖται δανιήλ, ὅτι ἐβλα
phemauit in bel. ⁊ dixit daniel
σφήμησεν εἰς τὸν βήλ. καὶ εἶπεν δανιὴλ
regi: fiat ſcd̄m verbū tuū.
τῷ βασιλεῖ, γινέσθω κατὰ τὸ ῥῆμά σου.
⁊ erant ſacerdotes bel ſeptuaginta ſi= A
καὶ ἦσαν οἱ ἱερεῖς τοῦ βὴλ ἑβδομήκοντα χω
ne mulierib⁹ ⁊ filiis. ⁊ venit rex
ρὶς γυναικῶν καὶ τέκνων. καὶ ἦλθεν ὁ βασι=
cum daniel in domū bel: ⁊ di
λεὺς μετὰ δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον τοῦ βήλ, καὶ εἶ
xerūt ſac̄dotes: ecce nos recedim⁹ foras:
πον οἱ ἱερεῖς, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀποτρέχομεν ἔξω,
tu āt rex appone eſcas: ⁊
σὺ δὲ βασιλεῦ παράθες τὰ βρώματα, καὶ τὸν
vinū miſcens pone: ⁊ claude oſtiū
οἶνον κεράσας θές, καὶ ἀπόκλεισον τὴν θύραν
⁊ ſigna in anulo tuo. ⁊ ve
καὶ σφράγισον ἐν τῷ δακτυλίῳ σου. καὶ ἐλ
niēs mane: ſi nō iueneris oīa comeſta B
θὼν πρωΐ, ἐὰν μὴ εὕρῃς πάντα βεβρωμένα
a bel: moriemur: vel daniel q̄ mē
ὑπὸ τοῦ βήλ, ἀποθανούμεθα, ἢ δανιὴλ ὁ ψευ
titus ē aduerſū nos. ipi āt deſpiciebāt q2
δόμενος καθ' ἡμῶν. αὐτοὶ δὲ κατεφρόνουν ὅτι
fecerant ſub menſa abſcō=
πεποιήκεισαν ὑπὸ τὴν τράπεζαν κεκρυμ=
ditū īroitū ⁊ p̄ ipſam igrediebanē ſē=
μένην εἴσοδον καὶ δι' αὐτῆς εἰσεπορεύοντο διό
p̄ ⁊ deſtruebāt ea. ⁊ factū ē vt egreſſi
λου καὶ ἀνήλουν αὐτά. καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθο
ſunt illi: ⁊ rex appoſuit
σαν ἐκεῖνοι, καὶ ὁ βασιλεὺς παρέθηκεν τὰ
eſcas bel: ⁊ p̄cepit daniel
βρώματα τῷ βήλ, καὶ ἐπέταξεν δανιὴλ τοῖς
pueris ſuis ⁊ attulerūt cinerē ⁊ ſtra C
παιδαρίοις αὐτοῦ καὶ ἤνεγκαν τέφραν καὶ κα
uerūt totū tēplū i cōſpectu regis.
τέστρωσαν ὅλον τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέ
⁊ exeuntes clauſerūt portas ⁊
ως. καὶ ἐξελθόντες ἔκλεισαν τὰς θύρας καὶ
ſignauerunt in anulo regis
ἐσφράγισαν ἐν τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως
⁊ abierunt. at ſac̄dotes īgreſſi ſunt nocte
καὶ ἀπῆλθον. οἱ δὲ ἱερεῖς εἰσῆλθον τὴν νύκτα
ſcd̄m ɔ̄ſuetudinē ſuā ⁊ vxores ⁊ filii
κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέ
ii eo⁊: ⁊ cōederunt oīa ⁊ egreſſi ſūt.
κνα αὐτῶν, καὶ κατέφαγον πάντα καὶ ἐξῆλθον
⁊ manicauit rex mane ⁊ dani=
καὶ ὤρθρισεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρωῒ καὶ δανι
el cū eo. ⁊ ait rex: ſalua
ὴλ μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, σῶοι αἱ

ſignacula daniel. ille aūt dixit ſalua rex
σφραγῖδες δανιήλ. ὁ δὲ εἶπεν σῶαι βασι-
τ factū ē ſtatī cū apuiſſet portas inſ
λεῦ. καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνοῖξαι τὰς θύρας ἐπι
piciēs rex in menſam
βλέψας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν
clamauit voce magna. magn⁹ es bel: τ
ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ. μέγας εἶ βὴλ, καὶ
nō eſt apud te dol⁹ qſq;. τ ri
οὐκ ἔστιν παρὰ σοὶ δόλος οὐδὲ εἷς. καὶ ἐγέ-
ſit daniel τ tenuit regē
λασεν δανιὴλ καὶ ἐκράτησεν τὸν βασιλέα
ne ingrederet ipē intro: τ dixit. vide
τοῦ μὴ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἔσω, καὶ εἶπεν. ἴδε
pauimentū τ cognoſce cui⁹ veſtigia hec:
τὸ ἔδαφος καὶ γνῶθι τίνος τὰ ἴχνη ταῦτα.
τ dixit rex. video veſtigia viroꝝ
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς. ὁρῶ τὰ ἴχνη ἀνδρῶν
τ mulieꝝ τ infantiū. τ irat⁹
καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. καὶ ὀργισθεὶς
rex tūc apprehēdit ſacerdotes
ὁ βασιλεὺς τότε, συνέλαβεν τοὺς ἱερεῖς
τ vxores τ filios eoꝝ.
καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν. καὶ
E oſtēderūt ei abſcōdita oſtiola p̄ q̄
ἔδειξαν αὐτῷ τὰς κρυπτὰς θυρίδας δι' ὧν
ingrediebant τ cōſumebāt q̄ in
εἰσεπορεύοντο καὶ κατεδαπάνουν τὰ ἐπὶ
menſa τ occidit illos rex:
τῇ τραπέζῃ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ὁ βα
τ dedit bel abiectū da
σιλεύς, καὶ ἔδωκεν τὸν βὴλ ἔκδοτον δα
nieli: τ ſubuertit eū τ tēplū eius.
νιὴλ, καὶ κατέστρεψεν αὐτὸν καὶ τὸν ναὸν αὐτ.
Et erat draco magn⁹ in loco
Καὶ ἦν δράκων μέγας ἐν τῷ τόπῳ
τ colebāt eū babylonij. τ di-
καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν οἱ βαβυλώνιοι. καὶ εἶ-
xit rex danieli. nūqd τ hūc
πεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ. μὴ καὶ τοῦτον
F dices qꝛ ere⁹ eſt: ecce viuit τ comedit
ἐρεῖς ὅτι χαλκοῦς ἐστιν; ἰδοὺ ζῇ καὶ ἐσθίει
τ bibit. nō potes dicere qꝛ nō eſt
καὶ πίνει. οὐ δύνασαι εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστιν
iſte deus viuēs: τ adora eū: τ
οὗτος θεὸς ζῶν, καὶ προσκύνησον αὐτῷ. καὶ
dixit daniel. dñm deū meū adora-
εἶπεν δανιήλ. κυρίῳ τῷ θεῷ μου προσκυ-
bo: qꝛ iſte eſt de⁹ viuēs. tu aūt rex
νήσω, ὅτι οὗτός ἐστιν θεὸς ζῶν. σὺ δὲ βασιλεῦ
da mihi poteſtatē: τ interficiā draco
δός μοι ἐξουσίαν, καὶ ἀποκτενῶ τὸν δράκον
G nē abſq; gladio τ virga: τ dixit
τα ἄνευ μαχαίρας καὶ ῥάβδου. καὶ εἶπεν ὁ
rex. do tibi. τ accepit daniel
βασιλεύς. δίδωμί σοι. καὶ ἔλαβεν δανιὴλ
picē τ adipē τ pilos: τ coxit ſimul
πίσσαν καὶ στέαρ καὶ τρίχας, καὶ ἥψησεν ἐπὶ
ipm: τ fecit maſſas: τ dixit in
τὸ αὐτό. καὶ ἐποίησεν μάζας, καὶ ἔδωκεν εἰς
os draconis: τ dirupt⁹ eſt draco:
τὸ στόμα τ͂ δράκοντος, καὶ διερράγη ὁ δράκ.
τ dixit. ecce culture vr̄e. τ fa
καὶ εἶπεν. ἴδε τὰ σεβάσματα ὑμῶν. καὶ ἐγέ
ctū ē vt audierūt babylonij indignati ſūt
νετο ὡς ἤκουσαν οἱ βαβυλώνιοι ἠγανάκτησαν
valde: τ cōuerſi ſunt in regē τ
λίαν, καὶ συνεστράφησαν ἐπὶ τ͂ βασιλέα καὶ
dixerūt. iude⁹ factus eſt rex: bel
εἶπον. ἰουδαῖος γέγονεν ὁ βασιλεύς, τὸν βὴλ
deſtruxit: τ draconē interfecit
κατέσπασεν, καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινεν
τ ſacerdotes occidit. τ dixerūt venie
καὶ τοὺς ἱερεῖς κατέσφαξεν. καὶ εἶπαν ἐλθόν

ſignacula daniel. Qui reſpondit. Salua rex. Statimq; cum aperuiſſet oſtium intuitus rex menſam exclamauit voce magna. Magn⁹ es bel & nō eſt apud te dolus quiſq;. Et riſit daniel. Et tenuit regem ne ingrederetur intro & dixit. Ecce pauimentum: animaduerte cuius veſtigia ſunt hec. Et dixit rex. Video veſtigia viroꝝ & mulierum & infantium. Et iratus eſt rex. Tunc apprehēdit rex ſacerdotes & vxores & filios eorum: & oſtenderunt ei abſcondita oſtiola per que ingrediebantur & conſumebant que erant ſuper menſam. Occidit ergo illos rex: & tradidit bel in poteſtatē danielis: qui ſubuertit eū & templū eius. Et erat draco magnus in loco illo: & colebant eum babylonii. Et dixit rex danieli. Ecce nunc non potes dicere: quia iſte non ſit deus viuens. Adora ergo eū. Dixitq; daniel regi. Dominum deum meum adoro: quia ipſe eſt deus viuens. Iſte autem non eſt deus viuens. Tu autem rex da mihi poteſtatem & interficiam draconem abſq; gladio & fuſte: & ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picem & adipem & pilloſ: & coxit pariter: fecitq; maſſas & dedit in os draconis & diruptus eſt draco. Et dixit daniel. Ecce quem colebatis. Quod cum audiſſent babylonii indignati ſunt vehementer: & congregati aduerſum regem dixerūt. Iudeus fact⁹ eſt rex. Bel deſtruxit: draconem interfecit: & ſacerdotes occidit. Et dixerunt cum veniſſent ad regē. Trade nobis danielem: alioquin interficiemus te & domum tuam. Vidit ergo rex ꝙ irruerent in eum vehementer: & neceſſitate compulſus tradidit eis danielem. Qui miſerunt eum in lacum leonū: & erat ibi diebus ſex. Porro in lacu erāt leones ſeptem & dabantur eis duo corpora quotidie & due oues: & tunc non data ſunt eis: vt deuorarent danielem. Erat autem abacuc propheta in iudea: & ipſe coxerat pulmētum & intriuerat panes in alueolo & ibat in campum vt ferret meſſoribus. Dixitq; angelus domini ad abacuc. Fer prādium quod habes in babylonem danieli qui eſt in lacu leonum. Et dixit abacuc. Domine babylonē non vidi: & lacum neſcio. Et apprehendit eum angelus dñi in vertice eius: & portauit eum capillo capitis ſui: poſuitq; eum in babylonem ſuper lacum in impetu ſpiritus ſui. Et clamauit abacuc dicens. Daniel ſerue dei: tolle prandium quod miſit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es mei deus: & non dereliquiſti diligentes te. Surgens daniel comedit. Porro angelus domini reſtituit abacuc confeſtim in loco ſuo. Venit ergo rex die ſeptimo vt lugeret danielem: & venit ad lacum & introſpexit: & ecce daniel ſedēs in medio leonum: & exclamauit voce magna rex dicens. Magnus es dñe deus danielis. Et extraxit eum de lacu leonū. Porro illos qui perditionis eius cauſa fuerant: intromiſit in lacū & deuorati ſunt in momento coram eo.

Explicit Daniel propheta.

tes ad regē. trade nobis
τες πρὸς τὸν βασιλέα. παράδος ἡμῖν τὸν
danielē: alioquin interficiem⁹ te τ do
δανιήλ, εἰ δὲ μή, ἀποκτενοῦμέν σε καὶ τὸν οἶ-
mū tuā. τ vidit rex qꝛ vrgēt
κόν σου. καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐπείγουσιν
eū vehemēter. τ coact⁹ tradidit
αὐτὸν σφόδρα. καὶ ἀναγκασθεὶς παρέδωκεν
eis danielē. illi aūt miſerūt eū in
αὐτοῖς τὸν δανιήλ. οἱ δὲ ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν
lacū leonū. τ fuit ibi dieb⁹ ſex.
λάκκον τῶν λεόντων. καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ἕξ.
erāt aūt in lacu ſeptē leones: τ dabā
ἦσαν δὲ ἐν τῷ λάκκῳ ἑπτὰ λέοντες, καὶ ἐδίδο-
tur eis in die duo corpora τ duo
το αὐτοῖς τὴν ἡμέραν δύο σώματα καὶ δύο
oues: tūc aūt nō data ſūt eis vt deuo
πρόβατα, τότε δὲ οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα κατα
rarēt danielē. τ abacuc ppheta
φάγωσιν τὸν δανιήλ. καὶ ἀμβακοὺμ ὁ προφήτης
erat in iudea: τ ipē coxit pulmētū
ἦν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ αὐτὸς ἥψησεν ἕψεμα καὶ
cōtriuit panes in peluim: τ ibat in
ἐνέθρυψεν ἄρτους εἰς σκάφην, καὶ ἐπορεύετο εἰς
campū ferre meſſorib⁹: τ dixit
τὸ πεδίον ἀπενέγκαι τοῖς θερισταῖς. καὶ εἶπεν
angel⁹ dñi abacuc. affer prā
ἄγγελος κῦ τῷ ἀμβακούμ. ἀπένεγκαι τὸ ἄ-
diū qd habes in babylonē danieli in
ριστον ὃ ἔχεις εἰς βαβυλῶνα τῷ δανιὴλ εἰς
lacū leonū: τ dixit abacuc.
τὸν λάκκον τῶν λεόντ. καὶ εἶπεν ἀμβακούμ.
dñe babylonē nō vidi: τ lacū nō
κε͂ βαβυλῶνα οὐχ ἑώρακα, καὶ τὸν λάκκον οὐ
ſcio vbi eſt. τ apprehēdit angel⁹
γινώσκω ποῦ ἐστιν. καὶ ἐπελάβετο ὁ ἄγγελος
dñi verticē ei⁹ τ portās coma
κῦ τῆς κορυφῆς αὐτ. καὶ βαστάσας τῆς κόμης
capitis ei⁹: poſuit illū in babylo
τῆς κεφαλῆς αὐτ. ἔθηκεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶ-
nē ſup lacū in ipetu ſpūs
να ἐπάνω τ͂ λάκκου ἐν τῷ ῥοίζῳ τ͂ πνεύματ.
ſui: τ clamauit abacuc dicēs. daniel
αὐτ. καὶ ἐβόησεν ἀμβακοὺμ λέγων. δανιὴλ
daniel accipe prādiū qd miſit tibi de⁹:
δανιὴλ λάβε τὸ ἄριστον ὃ ἀπέστειλέν σοι ὁ θς.
τ dixit daniel. recordat⁹ es em mei de⁹ τ
καὶ εἶπεν δανιήλ. ἐμνήσθης γάρ μου ὁ θς καὶ
nō dereliquiſti exquirētes te. τ
οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε. καὶ
ſurgēs daniel comedit. at angel⁹ dei
ἀναστὰς δανιὴλ ἔφαγεν. ὁ δὲ ἄγγελος τ͂ θεοῦ
reſtituit abacuc cōfeſtim
ἀποκατέστησεν τ͂ ἀμβακοὺμ παραχρῆμα
in locū ſuū. at rex venit die
ἐπὶ τ͂ τόπ αὐτ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἦλθεν τῇ ἡμέ-
ſeptima vt lugeret danielē: τ ve
ρα τῇ ἑβδόμῃ πενθῆσαι τὸν δανιήλ, καὶ ἦλ-
nit ad lacū τ introſpexit: τ ecce
θεν ἐπὶ τὸν λάκκον καὶ ἐνέβλεψεν, καὶ ἰδοὺ
daniel ſedēs: τ exclamās rex
δανιὴλ καθήμενος, καὶ ἀναβοήσας ὁ βασι-
voce magna dixit. magn⁹ es dñe de⁹
λεὺς φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν. μέγας εἶ κε͂ ὁ θεὸς
danielis. τ nō eſt ali⁹ pter te: τ
τ͂ δανιήλ. καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν σοῦ. καὶ
extraxit eū. at auctores pditio
ἀνέσπασεν αὐτόν. τ͂ς δὲ αἰτίους τῆς ἀπωλεί-
nis ei⁹ immiſit in lacū: τ deuorā
ας αὐτ͂ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λάκκον, καὶ κατε-
ti ſunt ſtatim corā eo.
βρώθησαν παραχρῆμα ἐνώπιον αὐτ.

Digitized by Google

INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM DVODECIM PROPHETARVM.

NOn idem ordo eſt duodecim prophetarum apud hebreos qui eſt apud nos. Vnde ſecundum id quod ibi legitur: hic quoq; diſpoſiti ſunt. Oſee cõmaticus eſt: & quaſi per ſententias loquens. Iohel planus in principiis: in fine obſcurior: & vſq; ad malachiam habent ſinguli proprietates ſuas: quē eſdram ſcribā legiſq; doctorē hebrei autumāt. Et quia longū eſt nunc de oībus dicere: hoc tantū vos o paula & euſtochiū admonitas ſcire volo: vnū librū eſſe duodeciꝫ prophetarū: & oſee ſynchronon eſaie: malachiā vero aggei & zacharie fuiſſe tēporibꝰ. In quibꝰ autē tēpꝰ nō ꝑfertur in titulo: ſub illis eos regibꝰ ꝓphetaſſe ſub qbus & hi q ante eos habent titulos ꝓphetauerunt.

Item alius prologus.

REgule ſunt he ſub quibus ſignificationibus nominū: ad quas tribus ꝑ prophetas ſermo dñi dirigatur. Quotienſcūq; ad decē tribus tenditur prophetia: ſub his nominibus deſignatur .i. effraim: ſamaria: iſrael: ioſeph: iezrahel: bethel: bethauem: & interdum iacob. Quādo autē ad duas loquitur tribꝰ ſub his nominibus ſermo profertur: ideſt iuda hieruſalē: beniamin: domus dauid: & interdū iacob. Aliquotiēs iſrael ad totas duodecim tribus refertur. Duplex eſt apud hebreos ſententia de his quattuor verſibus: qui in capite ſunt ꝓnotati. Pleriq; enī dicunt ꝙ ab eſdra ſcriba in omnibꝰ prophetis ſic fuerit titulatū: vt preſcripto vniuſcuiuſq; nomine ꝓphetia cuiꝰ ſit ſequēs noſcatur: Ipſe eſt autē eſdras qui vltimus prophetarum malachie nomine ſcribitur. Alii vero dicunt ꝙ ab ipſis prophetis per ſpiritumſanctum vt cetera ſunt conſcripta.

Incipit prologus in librum Oſee prophete.

TEmporibus ozie & ioathe achaz & ezechie regum iuda & hieroboaꝫ filii iohe regis. Oſee filius beeri ad prophetiā dicendā: ſpiritusſancto repletus eſt. De memorato itaq; numero regum achaz rex iuda: & hieroboā rex iſrael dñm derelinquentes vt hiſtorie regū & palipomenō indicant: etiā iſrl' idolatrie crimen imperio ac poteſtate ſua admittere coegerūt. Propter quod deus ad oſee hec locutus eſt dicens. Accipe tibi vxorem fornicariā ſiue fornicationū & fac filios fornicatiōis. Fornicariā itaq; non elocati corporis meretricem: ſed gentilem deū ignorantē appellat: que dei creatoris ſui amore contēpto: ſimulachrorum ſe ſubiecit deſideriis. Sed cū dei precepto propheta in hac re paruiſſet: cōceptū ex ea filiū iezrael ꝓcepit nominare: deo pollicente poſt breue tēpus ſanguinem iezrael in domo iehu vindicare. Cuius promiſſionis hec cauſa eſt: iehu per heliſeum in regem iuncto ad defendendū ſanguinem naboth: cuius iezrahel queq; tunc tēporis metropolis erat: quem iezabel acab regis iſrael vxor interemerat: ſicut regum hiſtoria exponit. Is cum grauiter iuxta diuinum preceptum vindicandi ſanguinis cauſam omnem memorati domum deſeuiſſet: hoc pacto dominum dereliquiſſe inuenitur: cuius pronepote hieroboam qui lectione comprehēſus eſt: originis ſue facta imitante: ac cōtra dei precepta & religionem cum populo iſrael agēte: ſanguis naboth qui in loco certe iezrahel fuerat profuſus in domo iehu patris memorati hieroboe pro peccato redundaturus ſignificatur. Hinc factum eſt vt ira dei in populo iſrael per denunciationeꝫ prophete proceſſura diceretur: domui autem iude miſericordia lectione cōprehenſa ob hoc ꝓmiſſa eſt: quia ezechias rex iuda filius achaz ſublatis idolis que tā pater eius ꝙ̄ ceteri reges cōſecrauerant: tēplū dei purgaſſe & purificaſſe mōſtratur.

Explicit prologus.

Incipit argumentum in eundem.

OSee crebro nominat effraim: ſamariā: ioſeph: iezrael: & vxorem fornicariā: & fornicationis filios: & adulterā cubiculo clauſam mariti multo tempore ſedere viduam: & ſub veſte lugubri viri ad ſe reditum preſtolari.

Explicit argumentum.

Pꝛitiua.heb. Tex.heb. Oſee.j.

Cap.j.
דבר יהוה אשר היה אל הושע
בן בארי בימי עזיה יותם אחז — יום
יחזקיה מלכי יהודה ובימי ירבעם
בן יואש מלך ישראל: תחלת דבר — חלל
יהוה בהושע ויאמר יהוה אל — אמר
הושע לך קח לך אשת זנונים — ילך לקח
וילדי זנונים כי זנה תזנה הארץ — איש
מאחרי יהוה: וילך ויקח את גמר — זנה
בת דבלים ותהר ותלד לו בן: — הרה ילד
ויאמר יהוה אליו קרא שמו
יזרעאל כי עוד מעט ופקדתי את
דמי יזרעאל על בית יהוא והשבתי — שבת
ממלכות בית ישראל: והיה ביום — מלך
ההוא ושברתי את קשת ישראל
בעמק יזרעאל: ותהר עוד ותלד

Trāſl. B. Hie.

Incipit liber Oſee prophete. Cap. 1.
VErbum domini qđ
factum eſt ad oſee
filiū beeri in diebꝰ ozie
ioatham achaz
ezechie regū iuda & in
diebus hieroboam
filii ioas regis iſrael.
Principiū loquendi
domino in oſee. Et di-
xit dñs ad
oſee. Vade ſume tibi
vxorem fornicationum:
& filios fornicatiōis: qa
fornicans fornicabitur
terra a dño. Et abiit &
accepit gomer
filiam debelaim: & cōce
pit & peperit ei filium.
Et dixit dominus ad eū.
Voca nomen eius
iezrahel. Quoniam ad
huc modicū: & viſitabo
ſanguinē iezrahel ſuper
domū iehu: & quieſcere
faciam regnum domus
iſrael. Et in
illa die conteram arcum
iſrael:
in valle iezrahel. Et cō
cepit adhuc & peperit

Trāſ. Gre. lxx. cū interꝑ. latina.

OSEE.
ΩΣΗΕ. Ca.1.

Verbū dñi qđ factū ē ad oſee filiū
Λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ὠσηὲ τὸν τοῦ A
beeri in diebꝰ ozie: ioathan: achaz:
λ βεηρὶ ἐν ἡμέραις ὀζίου, καὶ ἰωάθαν, ἄχαζ,
ezechie regum iuda. ⁊ in diebus
ἐζεκίου βασιλέων ἰούδα. καὶ ἐν ἡμέραις
hieroboā filii ioas regis iſrael: ꝑncipiū ver
ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωὰς βασιλέως τοῦ ἰσραήλ, ἀρχὴ λό-
bi dñi ad oſee. ⁊ dixit dñs ad oſee: va-
γου κυρίου πρὸς ὠσηέ. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς ὠσηέ, βά-
de tolle tibi vxorē fornicatiōis ⁊ filios fornica-
διζε λάβε σεαυτῷ γυναῖκα πορνείας καὶ τέκνα πορ-
tiōis: qꝛ fornicās fornicabit terra a deo.
νείας, διότι πορνεύουσα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. B
⁊ abiit ⁊ accepit gomer filiam debe
καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔλαβε τὴν γομὲρ θυγατέρα δεβη-
laim. ⁊ concepit ⁊ peperit filiū. ⁊ dixit domi
λαίμ. καὶ συνέλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν. καὶ εἶπεν ὁ κύ-
nus ad eū: voca nomē eius hieſdrael.
ριος πρὸς αὐτόν, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰεσδραήλ.
qꝛ adhuc modicū ⁊ vlciſcar ſanguinē iſrael. ſup
διότι ἔτι μικρὸν καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ Eſai.
domū iuda: ⁊ quieſcere faciā regnū domꝰ iſ- 8.a.
τὸν οἶκον ἰούδα, καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου ἰσ-
rael. ⁊ erit in illa die: ⁊ cōteram ar-
ραήλ. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ συντρίψω τὸ τό-
cū iſrael in valle iezrael: ⁊ cōcepit
ξον τοῦ ἰσραὴλ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ἰεζραήλ, καὶ συνέλα-
adhuc ⁊ peꝑit
βεν ἔτι καὶ ἔτεκε

Digitized by Google

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.lati.

C filiam ⁊ dixit ei: voca nomē ei⁹ abſq
θυγατέρα καὶ εἶπεν αὐτῷ, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀνε
miſericordia q: nequaꝗ addā vltra diligere domū iſ
λεημοσύνη διότι οὐ μὴ προσθῶ ἔτι ἀγαπῆσαι τὸν οἶκον ἰσ
rael: ſed aduerſans aduerſabor eis:
ραήλ, ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς, τοὺς
at filios iuda miſebor:⁊ ſaluabo eos in dño deo ſuo:
δὲ υἱοὺς ἰούδα ἐλεήσω, καὶ σώσω αὐτοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐ
⁊ nō ſaluabo eos in arcu neqꝫ in gladio: ne
τῶν, καὶ οὐ σώσω αὐτοὺς ἐν τόξῳ οὐδὲ ἐν ῥομφαίᾳ, οὐ
qꝫ in bello: neqꝫ in equis: neqꝫ in equitib⁹. ⁊
δὲ ἐν πολέμῳ, οὐδὲ ἐν ἵπποις, οὐδὲ ἐν ἱππεῦσιν. καὶ
ablactauit eā q̄ abſqꝫ mia. ⁊ cōcepit ⁊
ἀπεγαλάκτισεν τὴν ἀνελεημοσύνην. καὶ συνέλαβεν καὶ
pepit filiū. ⁊ dixit dñs: voca nomē eius
ἔτεκεν υἱόν. καὶ εἶπεν κύριος, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ
nō pplſ me⁹: q: vos nō pplſ me⁹: ⁊ ego nō ſum
οὐ λαός μου, διότι ὑμεῖς οὐ λαός μου, καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
D vr̄ ⁊ erit numer⁹ filiorꝫ iſrael ſicͭ arena ma
ὑμῶν καὶ ἔσται ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα
ris q̄ nō menſurabiͭ neqꝫ numerabiͭ. ⁊
λάσσης ἣ οὐκ ἐκμετρηθήσεται οὐδὲ ἐξαριθμηθήσεται. καὶ
erit in loco vbi dictū ē eis nō pplſ me⁹ vos:
ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς οὐ λαός μου ὑμεῖς,
vocabūͭ filij dei viuētis: ⁊ cōgregabunͭ filij iu
κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος, καὶ συναχθήσονται υἱοὶ ἰού
da ⁊ filij iſrael ſimul. ⁊ ponent ſibi
δα καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ θήσονται ἑαυτοῖς
pncipatū vnū. ⁊ aſcendā de terra qm̄ magn⁹
ἀρχὴν μίαν. καὶ ἀναβήσομαι ἐκ τῆς γῆς ὅτι μεγάλη
dies hieʒrael.
ἡμέρα τοῦ ἰεζραήλ. Ca. 2.

A Dicite fratrib⁹ vr̄is pplſ me⁹: ⁊
Εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν λαός μου, καὶ τῇ
ſorori vr̄e dilecta: litigate cū mr̄e vr̄a
ἀδελφῇ ὑμῶν ἠγαπημένη, κρίθητε πρὸς τὴν μητέρα ὑμῶν
litigate q: ip̄a nō vxor mea ⁊ ego nō vir eius. ⁊
κρίθητε ὅτι αὐτὴ οὐ γυνή μου καὶ ἐγὼ οὐκ ἀνὴρ αὐτῆς. καὶ
auferā fornicationē ei⁹ a facie mea:⁊ adul
ἐξαρῶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐκ προσώπου μου, καὶ τὴν μοι
teriū eius de medio vberū illi⁹ vt ſpoliē
χείαν αὐτῆς ἐκ μέσου τῶν μαστῶν αὐτῆς ὅπως ἐκδύσω
eam nudā ⁊ reſtituam eam iuxta diem
αὐτὴν γυμνὴν καὶ ἀποκαταστήσω αὐτὴν ὡς ἡμέρα
natiuitatis ſue: ⁊ ponā eam in deſto ⁊ ſtatuā e
γενέσεως αὐτῆς, καὶ θήσω αὐτὴν ἐν ἐρήμῳ καὶ τάξω αὐ
am ſicͭ terrā ſine aq̄: ⁊ occidam illam in ſiti ⁊
τὴν ὡς γῆν ἄνυδρον, καὶ ἀποκτενῶ αὐτὴν ἐν δίψει καὶ τὰ
filios eius non miſebor: q: filij fornicatiōis ſūt:
τέκνα αὐτῆς οὐ μὴ ἐλεήσω, ὅτι τέκνα πορνείας ἐστίν,
q: fornicata eſt mr̄ eoꝝ: cōfuſa eſt q̄ peperit e
ὅτι ἐξεπόρνευσεν ἡ μήτηρ αὐτῶν, κατῃσχύνθη ἡ τεκοῦσα αὐ
os: q: dixit: vadam poſt amatores meos
τῶν, ὅτι εἶπεν, πορεύσομαι ὀπίσω τῶν ἐραστῶν μου τῶν
q̄ dant mihi panes meos ⁊ aquā meā ⁊ veſtimē
διδόντων μοι τοὺς ἄρτους μου καὶ τὸ ὕδωρ μου καὶ τὰ ἱμά
ta mea ⁊ lintheamia mea ⁊ oleū meū ⁊ oia q̄cūqꝫ
τιά μου καὶ τὰ ὀθόνιά μου καὶ τὸ ἔλαιόν μου καὶ πάντα ὅσα
mihi ꝯuenit. ꝓpterea ecce ego ſepio viā eius
μοι καθήκει. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς
B in ſudibus: ⁊ obſtruam vias illi⁹. ⁊
ἐν σκόλοψιν, καὶ φραγήσομαι τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. καὶ τὴν
ſemitā ſuā nō inueniet. ⁊ pſequetur amatores
τρίβον αὐτῆς οὐ μὴ εὕρῃ. καὶ καταδιώξεται τοὺς ἐραστὰς
ſuos. ⁊ non apphendet illos. ⁊ q̄ret illos
αὐτῆς. καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτούς. καὶ ζητήσει αὐτοὺς
⁊ nō inueniet. ⁊ dicet: vadam ⁊ reuertar ad
καὶ οὐ μὴ εὕρῃ. καὶ ἐρεῖ, πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω πρὸς
virꝫ meū priorem: q: bon⁹ mihi erat tūc q̄ nūc
τὸν ἄνδρα μου τὸν πρότερον, ὅτι καλός μοι ἦν τότε ἢ νῦν
eſt. ⁊ ip̄a nō cognouit q: ego dedi ei
ἐστί. καὶ αὐτὴ οὐκ ἔγνω ὅτι ἐγὼ δέδωκα αὐτῇ oooooo

Trāſla.B.Hie.

filiā. Et dixit ei. Voca nomen eius abſqꝫ ooooo miſericordia: quia non addam vltra miſereri oo domui iſrael: ſed obliuione obliuiſcar eorum. Et domui iuda miſerebor: & ſaluabo eos oooo in domino deo ſuo: & non ſaluabo eos oooooo in arcu & gladio & in bello & in equis ooooooooooo & in equitib⁹. Et ablactauit eā q̄ erat abſqꝫ mia. Et cōcepit & peperit filiū. Et dixit. voca nomē eius nō ppl̄s meus: qa vos nō ppl̄s me⁹ & ego non ero veſter. Et erit numerus filiorum oooo iſrael quaſi arena maris que ſine menſura eſt et non numerabitur. Et erit in loco vbi ooooooo dicetur eis: non populus meus vos: dicetur oo eis filii dei viuentis. Et congregabūtur filii iuda & filii iſrael pariter: & ponent ſibimet caput oo vnum: & aſcendent de terra: quia magnus oo dies iezrahel. 2.

Dicite fratribus vr̄is populus me⁹ & ſorori vr̄e miam cōſecuta. Iudicate matrē vr̄am iudicate: qm̄ ip̄ſa nō vxor mea & ego non vir eius. Auferat fornicatiōes ſuas a facie ſua: & adulteria ſua de medio vberū ſuorū: ne forte expoliē eam nudā & ſtatuā eam ſm̄ diē natiuitatis ſue. Et ponam eā q̄ſi ſolitudinē: & ſtatuā eā velut terrā inuiā & interficiā eā ſiti: & filiorū illi⁹ nō miſerebor: qm̄ filii fornicationum ſunt: qa fornicata ē mater eorum. Confuſa eſt q̄ cōcepit eos: quia dixit. Vadam poſt amatores meos qui dant panes mihi: & aquas meas & lanā meā: & linū meū oleum meum & potū meū. Propter hoc ecce ego ſepiā viā tuā ſpinis & ſepiam eaꝫ maceria. Et ſemitas ſuas nō inueniet. & ſeq̄tur amatores ſuos & nō apprehēdet eos: & queret eos & non inueniet. Et dicet. Vadam & reuertar ad virum meum priorē: quia bene mihi erat tunc magis q̄ nūc. Et hec neſciuit: qa ego dedi ei oooooooooooooo

Tex.heb.Oſee.ij. | Priītiua..heb.

בַּת ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמָהּ לֹא
רֻחָמָה ׃ כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אֲרַחֵם אֶת — יסף רחם
בֵּית יִשְׂרָאֵל ׃ כִּי נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם ׃
וְאֶת בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים — ישע
בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם ׃ וְלֹא אוֹשִׁיעֵם
בְּקֶשֶׁת וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים — לחם
וּבְפָרָשִׁים ׃ וַתִּגְמֹל אֶת לֹא רֻחָמָה — גמל
וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן ׃ וַיֹּאמֶר ׃ קְרָא שְׁמוֹ
לֹא עַמִּי ׃ כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי ׃ וְאָנֹכִי
לֹא אֶהְיֶה לָכֶם ׃ וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי — היה ספר
יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם ׃ אֲשֶׁר לֹא יִמַּד — מדד
וְלֹא יִסָּפֵר ׃ וְהָיָה בִּמְקוֹם ׃ אֲשֶׁר — קום
יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם ׃ יֵאָמֵר — אמר
לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי ׃ וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי יְהוּדָה — קבץ
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו ׃ וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ — שום
אֶחָד וְעָלוּ מִן הָאָרֶץ ׃ כִּי גָדוֹל — עלה גדל
יוֹם יִזְרְעֶאל ׃ Cap.ij.

אִמְרוּ לַאֲחֵיכֶם עַמִּי ׃ וְלַאֲחוֹתֵיכֶם — רוב
רֻחָמָה ׃ רִיבוּ בְאִמְּכֶם רִיבוּ ׃ כִּי הִיא
לֹא אִשְׁתִּי וְאָנֹכִי ׃ לֹא אִישָׁהּ ׃ — איש
וְתָסֵר זְנוּנֶיהָ מִפָּנֶיהָ וְנַאֲפוּפֶיהָ — סור זנה
מִבֵּין שָׁדֶיהָ ׃ פֶּן אַפְשִׁיטֶנָּה עֲרֻמָּה ׃ — בין שד
וְהִצַּגְתִּיהָ כְּיוֹם הִוָּלְדָהּ ׃ וְשַׂמְתִּיהָ — פשט ערם
כַמִּדְבָּר וְשַׁתִּהָ כְּאֶרֶץ צִיָּה ׃ וַהֲמִתִּיהָ — יצג ילד
בַּצָּמָא ׃ וְאֶת בָּנֶיהָ לֹא אֲרַחֵם ׃ כִּי — שום דבר
בְּנֵי זְנוּנִים הֵמָּה ׃ כִּי זָנְתָה אִמָּם — שות מות
הֹבִישָׁה הוֹרָתָם ׃ כִּי אָמְרָה אֵלְכָה — רחם זנה
אַחֲרֵי מְאַהֲבַי נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי ׃ — בוש הרה
צַמְרִי וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי וְשִׁקּוּיָי ׃ לָכֵן — הלך אהב
הִנְנִי שָׂךְ אֶת דַּרְכֵּךְ בַּסִּירִים ׃ — שכה
וְגָדַרְתִּי אֶת גְּדֵרָהּ ׃ וּנְתִיבוֹתֶיהָ לֹא — שוך
תִמְצָא ׃ וְרִדְּפָה אֶת מְאַהֲבֶיהָ וְלֹא — נתב
תַשִּׂיג אֹתָם ׃ וּבִקְשָׁתַם וְלֹא תִמְצָא ׃
וְאָמְרָה אֵלְכָה וְאָשׁוּבָה אֶל אִישִׁי — נשג מצא
הָרִאשׁוֹן ׃ כִּי טוֹב לִי אָז מֵעָתָּה ׃ — שוב
וְהִיא לֹא יָדְעָה כִּי אָנֹכִי נָתַתִּי לָהּ — נתן

Digitized by Google

Primitiua.heb.	Tex.heb.Oſee.ij.
ירש צהר	הדגן והתירוש והיצהר וכסף
רבה עשה	הרביתי לה וזהב עשו לבעל לכן
שוב	אשוב ולקחתי דגני בעתו ותירושי
צמר נצל	במועדו והצלתי צמרי ופשתי
כסה ערה	לכסות את ערותה ועתה אגלה את
גלה	נבלותה לעיני מאהביה ואיש לא
נצל שבת	יצילנה מידי והשבתי כל משושה
שוש	חגה חדשה ושבתה וכל מועדה
חגג	והשמתי גפנה ותאנתה אשר
שמם	אמרה אתנה המה לי אשר נתנו
תנה	לי מאהבי ושמתים ליער ואכלתם
אהב שום	חית השדה ופקדתי עליה את ימי
חיה יום	הבעלים אשר תקטיר להם ותעד
קטר עדה	נזמה וחליתה ותלך אחרי מאהביה
חלה ילך אהב	ואתי שכחה נאם יהוה לכן הנה
פתה ילך	אנכי מפתיה והלכתיה המדבר
דבר	ודברתי על לבה ונתתי לה את
נתן	כרמיה משם ואת עמק עכור לפתח
קוה ענה	תקוה וענתה שמה כימי נעוריה
יום נער	וכיום עלותה מארץ מצרים
עלה קרא	והיה ביום ההוא נאם יהוה תקראי
	אישי ולא תקראי לי עוד בעלי
סור	והסירתי את שמות הבעלים
פה זכר	מפיה ולא יזכרו עוד בשמם
כרת	וכרתי להם ברית ביום ההוא עם
	חית השדה ועם עוף השמים ורמש
לחם	האדמה וקשת וחרב ומלחמה
שבר שכב	אשבור מן הארץ והשכבתים
עלם	לבטח וארשתיך לי לעולם
שפט	וארשתיך לי בצדק ובמשפט
	ובחסד וברחמים וארשתיך לי
אמן	באמונה וידעת את יהוה והיה
ענה	ביום ההוא אענה נאם יהוה אענה
	את השמים והם יענו את הארץ
ירש	והארץ תענה את הדגן ואת התירוש
צהר ענה	ואת היצהר והם יענו את יזרעאל

Traſl.B.Hie.

frumentum & vinum & oleum: & argentum multiplicaui ei & aurū q̄ fecerunt baal. Idcirco cōuertar & ſumā frumē tum meum in tempore ſuo: & vinū meū in tempore ſuo: & liberabo lanā meā & linū meū que opiebāt ignominiā eius. Et nūc reuelabo ſtulticiā eius in oculis amatorum eius: & vir nō eruet eā de manu mea. Et ceſſare faciā omē gaudiū eiꝰ: ſolēnitatē eius: neomeniā eius: ſabbatū eius & oia feſta tpa eiꝰ. Et corrūpaꝫ vineā eius & ficū eiꝰ. De quibus dixit. Mercedes he mee ſunt q̄s dederūt mihi amatores mei. Et ponā eā in ſaltū: & comedet eā beſtia agri. Et viſitabo ſup eā dies baalim q̄bus accēdebat incēſuꝫ: & ornabatur inaure ſua & monili ſuo & ibat poſt amatores ſuos: & mei obliuiſcebatur dicit dn̄s. Propter hoc ecce ego lactabo eā & ducā eam in ſolitudinē. Et loquar ad cor eius: & dabo ei vinitores eiꝰ ex eodē loco: & vallē achor ad aperiendā ſpem. Et canet ibi iuxta dies iuuētutis ſue & iuxta dies aſcenſionis ſue de terra egypti. Et erit in die illo ait dominus: vocabit me vir meꝰ: & non vocabit me vltra baali. Et auferā nomina baalim de ore eius: & nō recordabitur vltra nois eorū. Et percutiā cum eis fedus in die illa cum beſtia agri & cum volucre celi: & cum reptili terre. Et arcū & gladiū & bellum cōteram de terra: & dormire eos faciam fiducialiter. Et ſpōſabo te mihi in ſempiternum: & ſponſabo te mihi in iuſticia & iudicio & in miſericordia & miſerationibꝰ. Et ſpōſabo te mihi in fide: & ſcies quia ego dn̄s. Et erit in die illa exaudiā dicit dominus: & exaudiam celos: & illi exaudient terram: & terra exaudiet triticū et vinum & oleum: et hec exaudient iezrahel.

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

frumētū ⁊ vinū ⁊ oleū ⁊ argentū mltiplicaui ei. hec āt argētea ⁊ aurea fecit baal.
τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἀργύριον ἐπλήθυνα αὐτῇ. αὐτὴ δὲ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ ἐποίησε τῇ βαάλ.
ꝓpterea reuertar ⁊ tollam triticū meū i tp̄e ſuo: ⁊ vinū meū i tp̄e ſuo: ⁊ auferā
διὰ τοῦτο ἐπιστρέψω καὶ κομιοῦμαι τὸν σῖτόν μου καθ᾽ ὥραν αὐτοῦ. καὶ τὸν οἶνόν μου ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ λήψομαι τὰ
veſtimēta mea ⁊ linteamia mea ne operiant ignominiā eius. ⁊ nūc reuelabo imūdiciā eius icōſpectu amatoꝝ illiꝰ: ⁊ nullꝰ eruet eā de
ἱμάτιά μου καὶ τὰ ὀθόνιά μου τοῦ μὴ καλύπτειν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς. καὶ νῦν ἀποκαλύψω τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς ἐνώπιον τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, καὶ μηδεὶς ἐξέληται αὐτὴν ἐκ
manu mea: ⁊ auertam oēs letitias eius ſolēnitates eiꝰ: ⁊ neomenias eiꝰ ⁊ ſabbata e- C
χειρός μου, καὶ ἀποστρέψω πάσας τὰς εὐφροσύνας αὐτῆς ἑορτὰς αὐτῆς, καὶ τὰς νεομηνίας αὐτῆς καὶ τὰ σάββατα αὐ-
ius: ⁊ cūctas feſtiuitates eiꝰ. ⁊ diſpdā vineā eius ⁊ ficus eius: q̄cūq̄ dixit mercedes mee ſūt iſte:
τῆς, καὶ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς. καὶ ἀφανιῶ ἄμπελον αὐτῆς καὶ τὰς συκᾶς αὐτῆς, ὅσα εἶπεν μισθώματά μου ἐστὶν ταῦ-
q̄s dedert mihi amatores mei. ⁊ ponam ea in teſtimonīū: ⁊ comedent ea volucres celi ⁊
τα, ἃ ἔδωκάν μοι οἱ ἐρασταί μου. καὶ θήσομαι αὐτὰ εἰς μαρτύριον, καὶ καταφάγεται αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ
beſtie agri ⁊ reptilia terre. ⁊ vlciſcar ſup eā dies baalim in q̄bꝰ imolabat eis ⁊ circū-
θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς. καὶ ἐκδικήσω ἐπ᾽ αὐτὴν τὰς ἡμέρας τῶν βααλεὶμ ἐν αἷς ἐπέθυεν αὐτοῖς, καὶ περιε-
dabat inaures ſuas ⁊ monilia ſua: ⁊ ibat poſt amatores ſuos: mei āt oblita eſt dicit
τίθετο τὰ ἐνώτια αὐτῆς καὶ τὰ καθόρμια αὐτῆς, καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, ἐμοῦ δὲ ἐπελάθετο λέγει
dn̄s. ideo ecce ego ſeduco eā: ⁊ ponā illam q̄ſi deſertū: ⁊ loquar ad cor eius: ⁊ dabo
κύριος. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πλανῶ αὐτήν, καὶ τάξω αὐτὴν ὡς ἔρημον, καὶ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ δώσω
ei poſſeſſiōes ſuas inde ⁊ vallē achor ad apiēdū itelligētiā eiꝰ. ⁊ hūiliabit ibi iuxta
αὐτῇ τὰ κτήματα αὐτῆς ἐκεῖθεν καὶ τὴν κοιλάδα ἀχὼρ διανοῖξαι σύνεσιν αὐτῆς. καὶ ταπεινωθήσεται ἐκεῖ κατὰ τὰς
dies iuuētutis ſue: ⁊ iuxta dies aſcenſionis ſue de tra egypti. ⁊ erit in illa die di-
ἡμέρας τῆς νεότητος αὐτῆς, καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἀναβάσεως αὐτῆς ἐκ γῆς αἰγύπτου. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέ-
cit dn̄s: vocabit me vir meꝰ: ⁊ nō vocabit me vltra baalim. ⁊ auferā noīa baalim ex ore D
γει κύριος, καλέσει με ὁ ἀνήρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι βααλείμ. καὶ ἐξαρῶ τὰ ὀνόματα τῶν βααλεὶμ ἐκ στόματος
eius: ⁊ non recordabūt vltra nominū eoꝝ. ⁊ diſponā eis in die illa teſtamētū cū beſtijs
αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσιν ἔτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν. καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διαθήκην μετὰ τῶν θηρίων τῆς
tre ⁊ cū volatilibꝰ celi ⁊ reptilibꝰ tre. ⁊ arcū ⁊ gladiū ⁊ bellum cōteram
γῆς καὶ μετὰ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἑρπετῶν τῆς γῆς. καὶ τόξον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον συντρίψω
de terra: ⁊ hitare faciā eos in ſpe. ⁊ ſpōſabo te mihi in ſēpiternū. ⁊ ſponſabo te
ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐπ᾽ ἐλπίδι. καὶ μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῷ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ μνηστεύσομαί σε
mihi in iuſticia ⁊ iudicio ⁊ in mīa ⁊ miſationibꝰ
ἐμαυτῷ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρίματι καὶ ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς
⁊ ſponſabo te mihi in fide: ⁊ ſcies q2 ego domi
καὶ μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῷ ἐν πίστει, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύρι-
nꝰ. ⁊ erit in illa die dicit dn̄s: exaudiam celū. ⁊ celū exaudiet terrā: ⁊ terra exaudiet frumētū ⁊ vinū ⁊ oleū. ⁊ ipa exaudient iſrael.
ος. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος, ἐπακούσομαι τῷ οὐρανῷ. καὶ ὁ οὐρανὸς ἐπακούσεται τῇ γῇ, καὶ ἡ γῆ ἐπακούσεται τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον. καὶ αὐτὰ ἐπακούσεται τῷ ἰσραήλ.

Digitized by Google

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ro.9.b 1.pe. 2.d.

ꝛ ſemiabo eā mihi ſup terrā ꝛ diligam
καὶ σπερῶ αὐτὴν ἐμαυτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀγαπήσω τὴν
nō dilectam: ꝛ dicā nō pplo meo pplˀs meꝰ es tu:
οὐκ ἠγαπημένην, καὶ ἐρῶ τῷ οὐ λαῷ μου λαός μου εἶ σύ,
ꝛ ipe dicet dñs deꝰ meꝰ es tu.
καὶ αὐτὸς ἐρεῖ κύριος ὁ θεός μου εἶ σύ. Ca.3.

A

Et dixit dñs ad me:adhuc vade ꝛ dilige
Καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἔτι πορεύθητι καὶ ἀγάπη
mulierē diligentē mala ꝛ adulteras: ſi=
σον γυναῖκα ἀγαπῶσαν πονηρὰ καὶ μοιχαλίδας, κα=
cut diligit dñs filios iſrael: ipi āt reſpiciūt
θὼς ἀγαπᾷ κύριος τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ, αὐτοὶ δὲ ἀποβλέπου
ad deos alienos: ꝛ amant coctiōes
σιν ἐπὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ φιλοῦσιν πέμματα
cū vinaceis. ꝛ conduxi eā mihi quin

B

μετὰ σαφίδων. καὶ ἐμισθωσάμην αὐτὴν ἐμαυτῷ πεντεκαί
deci argēteis: ꝛ gomor ordei: ꝛ nebel vini. ꝛ dixi
δεκα ἀργυρίοις, καὶ γόμορ κριθῆς, καὶ νέβελ οἴνου. καὶ εἶπον
ad eam: dies multos ſedebis apō me:nō fornica
πρὸς αὐτήν, ἡμέρας πολλὰς καθήσῃ ἐπ᾽ ἐμοί, ἵνα μὴ πορνεύ
beris:neqꝫ eris viro: ꝛ ego apō te. qꝛ dieb⁹ ſe=
σῃς, οὐδὲ μὴ γένῃ ἀνδρί, καὶ ἐγὼ ἐπὶ σοί. διότι ἡμέρας πολ

C

debūt multis filij iſrael: nō exiſte rege: neqꝫ pn
λὰς καθήσονται υἱοὶ ἰσραήλ, οὐκ ὄντος βασιλέως, οὐδὲ ἄρ
cipe: neqꝫ exiſte ſacrificio: neqꝫ exiſte altari: neqꝫ ſac=
χοντος, οὐδὲ οὔσης θυσίας, οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου, οὐδὲ ἱερα
dotio neqꝫ manifeſtatiōe. ꝛ poſt hec reuertent filij
τείας οὐδὲ δηλώσεως. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν υἱοὶ

D

iſrael ꝛ querent dñm deū ſuum: ꝛ dauid
ἰσραὴλ καὶ ζητήσουσιν κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ δαυίδ
regem ſuū: ꝛ ſtupebunt in dño ꝛ in
τὸν βασιλέα αὐτῶν, καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ κυρίῳ καὶ ἐπὶ
bonis eius in nouiſſimo diez.
τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν. Ca.4.

A

Audite verbū dñi filij iſrael: qꝛ iudiciū
Ἀκούσατε λόγον κυρίου υἱοὶ ἰσραήλ, διότι κρίσις
dño ad hitantes terrā:qꝛ nō eſt
τῷ κυρίῳ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, ὅτι οὐκ ἔστιν
veritas neqꝫ mia neqꝫ ſcientia dei ſup trā.maledictio
ἀλήθεια οὐδὲ ἔλεος οὐδὲ ἐπίγνωσις θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀρὰ
ꝛ mēdaciū:homicidiū ꝛ furtū ꝛ adulteriū effuſum eſt ſup
καὶ ψεῦδος, φόνος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεία ἐκκέχυται ἐπὶ
terrā: ꝛ ſaguinē i ſanguie miſcent. ideo luge=
τῆς γῆς, καὶ αἵματα ἐφ᾽ αἵμασι μίσγουσιν. διὰ τοῦτο πεν=
bit tra cū oibus q̄ hitant eā: cū
θήσει ἡ γῆ σὺν πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν, σὺν τοῖς
beſtijs agri ꝛ cū volatilib⁹ celi.
θηρίοις τοῦ ἀγροῦ καὶ σὺν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ.
ꝛ piſces maris deficient: vt null⁹ ne=
καὶ ἰχθύες τῆς θαλάσσης ἐκλείψουσιν, ὅπως μηδεὶς μή=
qꝫ iudicet neqꝫ arguat qſqꝫ. at pplˀs meꝰ ſicut ſacerdos cui
τε δικάζῃ μήτε ἐλέγχῃ μηδείς. ὁ δὲ λαός μου ὡς ἱερεὺς ἀν
tradicit: ꝛ īfirmabit p diē īfirmabit ꝛ ppheta

B

τιλεγόμενος, καὶ ἀσθενήσει ἡμέρας ἀσθενήσει καὶ προφήτης
tecum. nocti aſſimilaui mrem tuā: aſſimilat⁹ ē
μετὰ σοῦ. νυκτὶ ὡμοίωσα τὴν μητέρα σου, ὡμοιώθη ὁ
pplˀs meꝰ ſicut nō hñs ſciam. qꝛ ſciam repuliſti.

Eſai. 50.

λαός μου ὡς οὐκ ἔχων γνῶσιν, ὅτι ἐπίγνωσιν ἀπώσω.
ꝛ repellā te ꝛ ego ne ſacerdotio fūgaris mihi. oblita
καὶ ἀπώσομαί σε κἀγὼ τοῦ μὴ ἱερατεύειν μοι. ἐπελά=
es legis dei tui: obliuiſcar filioꝝ tuoꝝ ꝛ ego ſcdm
θου νόμον θεοῦ σου, ἐπιλάθομαι τέκνων σου κἀγὼ κατὰ
multitudinē eoꝝ ſic peccauerūt mihi. gl'iā eoꝝ
τὸ πλῆθος αὐτῶν οὕτως ἥμαρτόν μοι. τὴν δόξαν αὐτῶν
in ignominiā ponā. peccata ppli mei comedent.
εἰς ἀτιμίαν θήσομαι. ἁμαρτίας λαοῦ μου φάγονται.
ꝛ in iniqtatib⁹ eoꝝ accipiēt aias eoꝝ.
καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν λήψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
ꝛ erit ſicut pplˀs: ſic ꝛ ſacerdos. ꝛ viciſ=
καὶ ἔσται καθὼς ὁ λαός, οὕτως καὶ ὁ ἱερεύς. καὶ ἐκδική
car ſup eū
σω ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς oooooooooooooooooooooooooooooooo

Trāſla.B.Hie.

Et ſeminabo eam mihi in terra: & miſerebor eius que fuit abſqꝫ mia. Et dicā non pplo meo: pplˀs meꝰ es tu: & ipſe dicet: deus meus es tu. 3.

Et dixit dñs ad me. Adhuc vade & diligē mulierem dilectā amico & adulteram: ſicut diligit dñs filios iſrael: & ipſi reſpiciunt ad deos alienos: & diligunt vinacia vuarum. Et fodi eam mihi quindecim argenteis: & choro ordei & dimidio choro ordei: & dixi ad eam. Dies multos expectabis me. Non fornicaberis: & nō eris viro: ſed & ego expectabo te. Quia dies multos ſedebūt filii iſrael ſine rege & ſine pricipe & ſine ſacrificio & ſine altari & ſine ephot & ſine theraphi. Et poſt hec reuertētur filii iſrael: & querent dñm deum ſuum & dauid regē ſuū: & pauebūt ad dominum & ad bonū eius in nouiſſimo dierum. 4.

Audite verbum dñi filii iſrl: qa iudiciū dño cum habitatoribus terre. Non eſt enī veritas & nō eſt mia: & non eſt ſcientia dei in terra. Maledictū & mendaciū & homicidiū & furtū & adulteriū inundauerunt: & ſanguis ſanguinē tetigit. Propter hoc lugebit tra: & infirmabitur oīs qui hitat in ea. In beſtia agri & i volucre celi: ſed & piſces maris cōgregabūtur. Verūtñ vnuſqſqꝫ nō iudicet & nō arguatur vir. Pplˀs enī tuꝰ ſicut hi q cōtradicūt ſacerdoti: & corrues hodie & corruet ēt ppheta tecū. Nocte tacere feci matrē tuā. Cōticuit pplˀs meꝰ: eo qꝫ nō habuerit ſciētiā: qa tu ſciaꝫ repuliſti: repellā te ne ſacerdotio fūgaris mihi. Et oblita es legis dei tui: obliuiſcar filioꝝ tuorū & ego. Secundū multitudinē eoꝝ ſic peccauerūt mihi: gloriā eorū in ignominiam cōmutabo. Pctā ppli mei comedēt: & ad iniqtatē eoꝝ ſubleuabūt aias eoꝝ. Et erit ſicut populus: ſic ſacerdos. Et viſitabo ſup eum

Tex.heb.Oſee.iij.iiij. — Pritiua.heb.

וּזְרַעְתִּיהָ לִּי בָּאָרֶץ וְרִחַמְתִּי אֶת לֹא
רֻחָמָה וְאָמַרְתִּי לְלֹא עַמִּי עַמִּי
אַתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי׃ — אמר

Cap.iij.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד לֵךְ
אֱהַב אִשָּׁה אֲהֻבַת רֵעַ וּמְנָאָפֶת — איש
כְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵם — רעה נאף
פֹּנִים אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֹהֲבֵי — פנה
אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים׃ וָאֶכְּרֶהָ לִּי — אשש כרה
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כָּסֶף וְחֹמֶר שְׂעֹרִים
וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים׃ וָאֹמַר אֵלֶיהָ יָמִים — יום
רַבִּים תֵּשְׁבִי לִי לֹא תִזְנִי וְלֹא תִהְיִי — רבב ישב
לְאִישׁ וְגַם אֲנִי אֵלָיִךְ׃ כִּי יָמִים — זנה היה
רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ
וְאֵין שָׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין — שור נצב
אֵפוֹד וּתְרָפִים׃ אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי — אפד שוב
יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל יְהוָה
וְאֶל טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃

Cap.iiij.

שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי רִיב לַיהוָה עִם יוֹשְׁבֵי — ריב
הָאָרֶץ כִּי אֵין אֱמֶת וְאֵין חֶסֶד וְאֵין
דַּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ׃ אָלֹה וְכַחֵשׁ — ידע
וְרָצֹחַ וְגָנֹב וְנָאֹף פָּרָצוּ וְדָמִים
בְּדָמִים נָגָעוּ׃ עַל כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ — אבל
וְאֻמְלַל כָּל יוֹשֵׁב בָּהּ בְּחַיַּת הַשָּׂדֶה — חיה
וּבְעוֹף הַשָּׁמָיִם וְגַם דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵפוּ׃ — דגה אסף
אַךְ אִישׁ אַל יָרֵב וְאַל יוֹכַח אִישׁ — ריב יכח
וְעַמְּךָ כִּמְרִיבֵי כֹהֵן׃ וְכָשַׁלְתָּ הַיּוֹם — ריב
וְכָשַׁל גַּם נָבִיא עִמְּךָ לָיְלָה וְדָמִיתִי — נבא דמה
אִמֶּךָ׃ נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת כִּי — דמה
אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְאךָ — מאס
מִכַּהֵן לִי וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ — שכח ירה
אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי׃ כְּרֻבָּם כֵּן חָטְאוּ — רבב
לִי כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר׃ חַטַּאת — כבד קלה
עַמִּי יֹאכֵלוּ וְאֶל עֲוֺנָם יִשְׂאוּ נַפְשׁוֹ׃ — מיר נשא
וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן וּפָקַדְתִּי עָלָיו

Digitized by Google

עָלַל שׁוּב | דְּרָכָיו וּמַעֲלָלָיו אָשִׁיב לוֹ׃ וְאָכְלוּ
שָׂבַע זָנָה | וְלֹא יִשְׂבָּעוּ הִזְנוּ וְלֹא יִפְרֹצוּ כִּי
פָּרַץ | אֶת יְהוָה עָזְבוּ לִשְׁמֹר׃ זְנוּת יַיִן
יָרַשׁ לָקַח | וְתִירוֹשׁ יִקַּח לֵב׃ עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל
שָׁאַל נָגַד | וּמַקְלוֹ יַגִּיד לוֹ כִּי רוּחַ זְנוּנִים
תָּעָה | הִתְעָה וַיִּזְנוּ מִתַּחַת אֱלֹהֵיהֶם׃ עַל
זָבַח | רָאשֵׁי הֶהָרִים יְזַבֵּחוּ וְעַל הַגְּבָעוֹת
קָטַר אֵלוֹן | יְקַטֵּרוּ תַּחַת אַלּוֹן וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי
טוֹב צֵל זָנָה | טוֹב צִלָּהּ עַל כֵּן תִּזְנֶינָה בְּנוֹתֵיכֶם
כָּלַל נָאַף | וְכַלּוֹתֵיכֶם תְּנָאַפְנָה׃ לֹא אֶפְקוֹד עַל
פָּקַד | בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִזְנֶינָה וְעַל כַּלּוֹתֵיכֶם
כִּי תְנָאַפְנָה כִּי הֵם עִם הַזֹּנוֹת
פָּרַד זָנָה | יְפָרֵדוּ וְעִם הַקְּדֵשׁוֹת יְזַבֵּחוּ וְעָם
בִּין לָבַט | לֹא יָבִין יִלָּבֵט׃ אִם זֹנֶה אַתָּה
אָשַׁם | יִשְׂרָאֵל אַל יֶאְשַׁם יְהוּדָה וְאַל
בּוֹא עָלָה | תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל תַּעֲלוּ בֵּית
שָׁבַע | אָוֶן וְאַל תִּשָּׁבְעוּ חַי יְהוָה׃ כִּי כְּפָרָה
רָעָה | סֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל עַתָּה יִרְעֵם
רָחַב חָבַר | יְהוָה כְּכֶבֶשׂ בַּמֶּרְחָב׃ חֲבוּר עֲצַבִּים
נוּחַ סוּר | אֶפְרָיִם הַנַּח לוֹ׃ סָר סָבְאָם הַזְנֵה
זָנָה יָהַב | הִזְנוּ אָהֲבוּ הֵבוּ קָלוֹן מָגִנֶּיהָ׃
קָלָה נָגַן | צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בִּכְנָפֶיהָ וְיֵבֹשׁוּ
בּוֹשׁ | מִזִּבְחוֹתָם׃ שִׁמְעוּ זֹאת

Cap.v.

קָשַׁב | הַכֹּהֲנִים וְהַקְשִׁיבוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
אָזַן | וּבֵית הַמֶּלֶךְ הַאֲזִינוּ כִּי לָכֶם
שָׁפַט פּוּחַ | הַמִּשְׁפָּט כִּי פַח הֱיִיתֶם לְמִצְפָּה
הָיָה צָפָה | וְרֶשֶׁת פְּרוּשָׂה עַל תָּבוֹר׃ וְשַׁחֲטָה
פָּרַשׂ שָׁחַט | שֵׂטִים הֶעְמִיקוּ וַאֲנִי מוּסָר לְכֻלָּם׃
עָמַק יָסַר | אֲנִי יָדַעְתִּי אֶפְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל לֹא
כָּחַד | נִכְחַד מִמֶּנִּי כִּי עַתָּה הִזְנֵיתָ אֶפְרַיִם
טָמֵא נָתַן | נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃ לֹא יִתְּנוּ מַעַלְלֵיהֶם
עָלַל | לָשׁוּב אֶל אֱלֹהֵיהֶם כִּי רוּחַ זְנוּנִים
בְּקִרְבָּם וְאֶת יְהוָה לֹא יָדָעוּ׃ וְעָנָה
עָנָה פָּנָה | גְאוֹן יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְיִשְׂרָאֵל וְאֶפְרַיִם
כָּשַׁל | יִכָּשְׁלוּ בַּעֲוֹנָם כָּשַׁל גַּם יְהוּדָה
עִמָּם׃ בְּצֹאנָם וּבִבְקָרָם יֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ

vias eius & cogitationes eius reddā ei. Et comedent & nō ſaturabūtur. fornicati ſunt & nō ceſſauerūt: qm̄ dn̄m dereliquerunt in non cuſtodiēdo. Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor. Populus meus in ligno ſuo interrogauit & baculus eius annunciauit ei. Spūs eni fornicationū decepit eos: & fornicati ſunt a deo ſuo. Sup capita montiū ſacrificabant: & ſup colles accendebāt thymiama ſubt⁹ q̄rcū & poplm & terebinthū qa bona erat vmbra eius. Ideo fornicabūtur filie vrē: & ſponſe vrē adultere erūt. Nō viſitabo ſup filias vrās cū fuerint fornicate: & ſup ſpōſas vrās cū adulterauerint: qm̄ ipſi cū meretricibus cōuerſabātur: & cū effeminatis ſacrificabāt. Et populus nō intelligens vapulabit. Si fornicaris tu iſrael: nō delinquat ſaltē iuda. Et nolite igredi in galgala & nō aſcenderis in bethauē: neq; iurauerítis: viuit dn̄s. Qm̄ ſicut vacca laſciuiēs declinauit iſrael. Nunc paſcet eos dn̄s q̄ſi agnū in latitudine. Particeps idolorū effrai: dimitte eū. Separatū eſt cōuiuiū eorū: fornicatiōe fornicati ſunt: dilexerūt afferre ignominiā ꝓtectores ei⁹. Ligauit eū ſpūs in alis ſuis: & cōfūdētur a ſacrificiis ſuis. 5.

Audite hoc ſacerdotes: & attendite domus iſrael: & dom⁹ regis auſcultate: quia vobis iudiciū. Qm̄ laqueus facti eſtis ſpeculationi: & ſicut rete expanſum ſuper thabor: & victias declinaſtis in ꝓfundū: et ego eruditor oim eorū. Ego ſcio effraim: & iſrl̄ nō eſt abſcōditus a me. Quia nūc fornicatus ē effraim: cōtaminat⁹ eſt iſrael. Non dabūt cogitationes ſuas vt reuertantur ad deū ſuū: qa ſpiritus fornicationū in medio eorū: & dn̄m nō cognouerūt. Et rn̄debit arrogātia iſrael in facie ei⁹ & iſrael & effraim ruēt in iniq̄tate ſua. Ruet etiā iudas cum eis. In gregibus ſuis & in armentis ſuis vadent ad querendum

vias eius. & cogitatiōes illius reddam ei.
ὁδοὺς αὐτοῦ. καὶ τὰ διαβούλια αὐτοῦ ἀνταποδώσω αὐτῷ.
& comedēt & non implebunt. fornicati ſūt & nō
καὶ φάγονται καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν. ἐπόρνευσαν καὶ οὐ μὴ
dirigent: qz dn̄m dereliq̄rūt vt nō cuſtodirēt.
κατευθύνωσιν, διότι τὸν κύριον κατέλιπον τοῦ μὴ φυλάξαι.
fornicatiōes & vinū & ebrietatē ſuſcepit cor ppl̄i mei.
πορνείαν καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα ἐδέξατο καρδία λαοῦ μου.
in ſymbolis eoꝝ īterrogabāt: & in virgis ſuis ānūciabant ei. ſpū fornicatiōis ſeducti ſunt: & fornicati ſunt a deo ſuo. ſup vertices mōtiū
ἐν συμβόλοις αὐτῶν ἐπηρώτων, καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτῶν ἀπήγγελλον αὐτῷ. πνεύματι πορνείας ἐπλανήθησαν, καὶ ἐξεπόρνευσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῶν. ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων
ſacrificabāt. & ſup colles imolabāt ſubter quercū
ἐθυσίαζον. καὶ ἐπὶ τοὺς βουνοὺς ἔθυον ὑποκάτω δρυὸς
& pplm & arborē vmbroſam: qz bonū ūbraculū.
καὶ λεύκης καὶ δένδρου συσκιάζοντος, ὅτι καλὸν σκέπη.
ꝓpterea fornicabunt filie vrē. & ſponſe vrē mechabunt. & non viſitabo ſup filias
διὰ τοῦτο πορνεύσουσιν αἱ θυγατέρες ὑμῶν. καὶ αἱ νύμφαι ὑμῶν μοιχεύσουσι. καὶ οὐ μὴ ἐπισκέψωμαι ἐπὶ τὰς θυγατέ
vrās cum fornicate fuerit: & ſup ſponſas
ρας ὑμῶν ὅταν πορνεύσωσιν, καὶ ἐπὶ τὰς νύμφας
vrās cū adulterauerit: qm̄ ipi cum meretricib⁹ cōmiſcebant. & cū initiatis imolabāt.
ὑμῶν ὅταν μοιχεύσωσιν, ὅτι αὐτοὶ μετὰ τῶν πορνῶν συνανεφύροντο. καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθυον.
& ppl̄s nō itelligēs adherebat cū meretrice. tu aūt
καὶ ὁ λαὸς οὐ συνιῶν συνεπλέκετο μετὰ πόρνης. σὺ δὲ
iſrael ne ignores: & iuda ne igrediamini in galgala: &
ἰσραὴλ μὴ ἀγνόει, καὶ ἰούδα μὴ εἰσπορεύεσθε εἰς γάλγαλα, καὶ
ne aſcendatis in domū iniq̄tatis & ne iuretis viuit dn̄s.
μὴ ἀναβαίνετε εἰς τὸν οἶκον ὤν καὶ μὴ ὀμνύετε ζῆ κύριος.
qm̄ ſic vacca aſilo ꝑcuſſa inſaniuit iſrael. nūc
ὅτι ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν ἰσραήλ. νῦν
paſcet eos dn̄s ſic agnū in ſpacioſo. particeps idoloꝝ
νεμεῖ αὐτοὺς κύριος ὡς ἀμνὸν ἐν εὐρυχώρῳ. μέτοχος εἰδώλων
ephrai: poſuit ſibi ſcandala: & amauit chananeos:
ἐφραΐμ, ἔθηκεν αὐτῷ σκάνδαλα, καὶ ᾑρέτισε χαναναίους,
fornicātes fornicati ſunt & dilexerūt ignominiā ex fremitu eoꝝ. turbo ſpūs tu es in alis eius
πορνεύοντες ἐξεπόρνευσαν καὶ ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος αὐτῶν. συστροφὴ πνεύματος σὺ εἶ ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῆς
& cōfundentur ex altaribus ſuis.
καὶ καταισχυνθήσονται ἐκ τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν. Ca.5. A

Audite hec ſacerdotes. & attendite dom⁹ iſrl̄: &
Ἀκούσατε ταῦτα οἱ ἱερεῖς. καὶ προσέχετε οἶκος ἰσραήλ, καὶ
dom⁹ regis aurib⁹ ꝑcipite: qz ad vos eſt iudiciū.
οἶκος βασιλέως ἐνωτίζεσθε, διότι πρὸς ὑμᾶς ἐστι τὸ κρίμα.
ſpeculatiōi nāq; laque⁹ facti eſtis. & ſicut rete expanſum
τῇ σκοπιᾷ ὅτι παγὶς ἐγενήθητε. καὶ ὡς δίκτυον ἐκτεταμέ
ſup tabor q̄ rapiūt venatiōes: timuerūt. ego
νον ἐπὶ τὸ ταβώρ οἱ ἀγρεύοντες τὴν θήραν κατέπηξαν. ἐγὼ
aūt eruditor vr̄. ego cognoui ephrai: & iſrael nō
δὲ παιδευτὴς ὑμῶν. ἐγὼ ἔγνων τὸν ἐφραΐμ, καὶ ἰσραὴλ οὐκ
receſſit a me: qz nūc fornicatus eſt ephraim: &
ἀπέστη ἀπ᾽ ἐμοῦ, διότι νῦν ἐξεπόρνευσεν ἐφραΐμ, καὶ
maculat⁹ ē iſrael: & nō dederūt cogitatiōes ſuas: vt reuertāt ad deū ſuū: qz ſpūs fornicatiōis eſt in medio eoꝝ: at dn̄m nō cognouerūt. & humiliabitur iniuria iſrl̄ in faciem eius. & iſrl̄ & ephrai
ἐμιάνθη ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἔδωκαν τὰ διαβούλια αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς θεὸν αὐτῶν, ὅτι πνεῦμα πορνείας ἐστὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν, τὸν δὲ κύριον οὐκ ἐπέγνωσαν. καὶ ταπεινωθήσεται ἡ ὕβρις τοῦ ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἰσραὴλ καὶ ἐφραΐμ
infirmabunt in iniq̄tatib⁹ ſuis: & īfirmabit &
ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ἀσθενήσει καὶ
iudas cū eis. cū ouibus & vitulis ibunt vt q̄rant
ἰούδας μετ᾽ αὐτῶν. μετὰ προβάτων καὶ μόσχων πορεύσονται ζητῆσαι τὸν

dñz: ꝛ nō inuenient eū declinauit .n. ab illis: q̃
κύριον, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτὸν ἐκκέκλικεν γὰρ ἐξ αὐτῶν, ὅτι
dñm dereliquerūt: ꝛ filii alieni nati
τὸν κύριον ἐγκατέλιπον, καὶ τέκνα ἀλλότρια ἐγεννήθη-
ſūt. nūc deuorabit eos rubigo ꝛ cleros eo
σαν. νῦν φάγεται αὐτοὺς ἡ ἐρυσίβη καὶ τοὺς κλήρους αὐ
rū clangite tuba ſup colles: ſona-
τῶν. σαλπίσατε σάλπιγγι ἐπὶ τοὺς βουνούς, ἠχήσα
te ſup excelſis: pdicate in domo iniqtatis mēte cecidit
C τε ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν, κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ ὢν ἐξέστη
beniamin. ephraim in deſolationē factꝰ eſt in diebꝰ corre
βενιαμίν. ἐφραὶμ εἰς ἀφανισμὸν ἐγένετο ἐν ἡμέραις ἐλέγ
ptiōis: i tribubꝰ iſrael ondi fidelia: facti ſūt pn
ξεως, ἐν ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραὴλ ἔδειξα πιστά, ἐγένοντο οἱ ἄρ
cipes iuda: qſi transferētes tminos: ſup eos effundā
χοντες ἰούδα, ὡς μετατιθέντες ὅρια, ἐπ' αὐτοὺς ἐκχεῶ
ſicē aquā ipetū meū. oppreſſit ephraī
ὡς ὕδωρ τὸ ὅρμημά μου. κατεδυνάστευσεν ἐφραὶμ τὸν
aduerſariū ſuū: ꝛ conculcauit iudiciū: q̃ cepit
ἀντίδικον αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησε κρίμα, ὅτι ἤρξατο
abire poſt vana: ꝛ ego qſi cōturbatio
πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐγὼ ὡς ταραχὴ
ephraī: ꝛ qſi ſtimulus domui iuda. ꝛ vidit
D τῷ ἐφραΐμ, καὶ ὡς κέντρον τῷ οἴκῳ ἰούδα. καὶ ἴδεν
ephraim ifirmitatē ſuā: ꝛ iudas dolorē ſuū: ꝛ
ἐφραῒμ τὴν νόσον αὐτοῦ, καὶ ἰούδας τὴν ὀδύνην αὐτοῦ, καὶ
abijt ephraī ad aſſyrios. ꝛ miſit lega-
ἐπορεύθη ἐφραῒμ πρὸς ἀσσυρίους. καὶ ἀπέστειλε πρέσ-
tos ad regem iarib: ꝛ ipſe nō potuit libe-
βεις πρὸς βασιλέα ἰαρείμ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐδυνάσθη διά-
rare nos: ꝛ non ceſſare faciet a vobis dolorē: q̃
σῶσαι ὑμᾶς, καὶ οὐ μὴ διαπαύσῃ ἐξ ὑμῶν ὀδύνην, ὅτι
ego qſi pāthera ephraī: ꝛ qſi leo domui iuda. ꝛ
ἐγὼ ὡς πάνθηρ τῷ ἐφραΐμ, καὶ ὡς λέων τῷ οἴκῳ ἰούδα. καὶ
ego rapiam ꝛ vadam: ꝛ tollam: ꝛ nō erit q̃
ἐγὼ ἁρπῶμαι καὶ πορεύσομαι, καὶ λήψομαι, καὶ οὐκ ἔσται ὁ
eruat. ibo ꝛ reuertar in locum meū:
ἐξαιρούμενος. πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω ἐπὶ τὸν τόπον μου,
donec diſpereant ꝛ qrant faciem meā.
ἕως οὗ ἀφανισθήσονται καὶ ζητήσουσι τὸ πρόσωπόν μου.
Ca.6. IN tribulatione ſua manicabūt ad me dicentes:
ἘΝ τῇ θλίψει αὐτῶν ὀρθριοῦσι πρός με λέγοντες,
A eamus ꝛ reuertamur ad dñm deū nrm: q̃
πορευθῶμεν καὶ ἐπιστρέψωμεν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι
ipſe rapuit ꝛ ſanabit nos: pcutiet ꝛ turbabit
αὐτὸς ἥρπακε καὶ ἰάσεται ἡμᾶς, πατάξει καὶ μοτώσει
nos ꝛ ſanos faciet nos poſt duos dies: in die
ἡμᾶς καὶ ὑγιάσει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
tertia reſurgemus ꝛ viuemꝰ corā eo.
τρίτῃ ἀναστησόμεθα καὶ ζησόμεθα ἐνώπιον αὐτοῦ.
B ꝛ ſciemus ꝛ pſeqmur vt cognoſcamꝰ dñm:
καὶ γνωσόμεθα καὶ διώξωμεν τοῦ γνῶναι τὸν κύριον,
qſi mane patū inueniemꝰ eū. ꝛ veniet qſi pluuia no
ὡς ὄρθρον ἕτοιμον εὑρήσομεν αὐτόν. καὶ ἥξει ὡς ὑετὸς ἡ-
bis tpanea ꝛ ſerotina tre. qd tibi faciam ephraim?
μῖν πρώϊμος καὶ ὄψιμος τῇ γῇ. τί σοι ποιήσω ἐφραΐμ;
qc tibi faciā iuda? at mia vra qſi nubes matuti
τί σοι ποιήσω ἰούδα; τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν ὡς νεφέλη πρωϊ-
na ꝛ qſi ros matutinꝰ ptrāſiens. ppterea ſuccidi
νὴ καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ πορευομένη. διὰ τοῦτο ἀπεθέρι-
C vros pphetas: occidi eos in verbo o-
σα ὑμῶν τοὺς προφήτας, ἀπέκτεινα αὐτοὺς ἐν ῥήματι στό-
ris mei. ꝛ iudiciū tuū qſi lux egredietꝛ: q̃
ματός μου. καὶ τὸ κρίμα σου ὡς φῶς ἐξελεύσεται, διότι
miaꝫ volo ꝛ nō ſacrificiū. ꝛ ſcientiam dei magis quā holo
ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν. καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ μᾶλλον ἢ ὁλο
cauſta. ipi āt ſunt ſicē hō puaricans teſta-
καυτώματα. αὐτοὶ δέ εἰσιν ὡς ἄνος παραβαίνων διαθή-
mētū. ibi cōtēpſerūt me. galaad ciuitas q̃ operāt
κην. ἐκεῖ κατεφρόνησάν μου. γαλαὰδ πόλις ἐργαζομένη
D vana cōturbans aquā. ꝛ fortitudo tua viri
μάταια ταράσσουσα ὕδωρ. καὶ ἡ ἰσχύς σου ἀνδρὸς

[b]dominum: [c]& non [d]inue-
niēt: [e]Ablatus eſt [f]ab eis.
[g]In dño [h]preuaricati ſunt:
[i]qa [k]filios [l]alienos [m]genue-
rūt. [n]Nunc [o]deuorabit eos
[p]menſis [q]cū [r]partibus ſuis.
[s]Clangite [t]buccina [u]in ga
baa [x]tuba [y]in rama.
[z]Vlulate in [a]bethauē: [c]poſt
tergum tuum [b]beniamin.
[e]Effraim [f]in deſolatione
[g]erit. [h]In die [i]correptiōis
[k]in tribubus [l]iſrael [m]oſten
di [n]fidem. [o]Facti ſunt
[p]pricipes [q]iuda [r]quaſi aſſu
mētes [s]terminū: [t]ſup eos
[u]effundā [x]quaſi aquā [y]iram
meā. [z]Calūniā patiens eſt
[a]effraim [b]fractus [c]iudicio:
[d]quoniam [e]cepit
[f]abire [g]poſt [h]ſordes. [i]Et
ego [k]quaſi tinea [l]effraim:
[m]& quaſi putredo [n]domui
[o]iuda. [p]Et vidit [q]effraim
[r]languorē ſuū: [s]& iudas
[x]vinculum ſuum. [y]Et abiit
[z]effraim [a]ad [b]aſſur: [c]& mi
ſit [d]ad [e]regem
[f]vltorem: [g]& ipſe [h]non [i]po
terit [k]ſanare [l]vos:
[m]nec [n]ſoluere poterit [o]a vo
bis [p]viculū. [q]Quoniā [r]ego
[s]quaſi leena [t]effraim: [u]et
quaſi catulus leonis [x]do-
mui [y]iuda. [z]Ego [a]ego [b]ca-
piam [c]& vadam:
[d]tollā: [e]& nō eſt [f]qui eruat.
[g]Vadens [h]reuertar
[i]ad [k]locum meum: [l]donec
[m]deficiatis
[o]& qratis [p]faciē meā. 6.
IN tribulatione [b]ſua
[c]mane conſurgent ad
me. [d]Venite [e]& reuerta-
mur [f]ad [g]dñm: [h]qa [i]ipſe [k]ce
pit [l]& ſanabit nos: [m]percu
tiet [n]& curabit nos. [o]Viui-
ficabit nos [p]poſt duos dies:
[q]i die [r]tertia [s]ſuſcitabit nos:
[t]& viuemꝰ [u]i cōſpectu eiꝰ:
[x]ſciemus [y]ſeqmurq; [z]vt co
gnoſcamꝰ [b]dñm. [c]Quaſi di
luculū [d]pparatꝰ eſt [e]egreſ
ſus eius: [f]& veniet [g]qſi im-
ber [h]nobis [i]tēporaneus &
[l]ſerotinꝰ terre. [m]Quid [n]fa
ciā [o]tibi [p]effraim: [q]qd [r]faciā
[s]tibi [t]iuda? [u]Miſericordia
vra [x]qſi nubes [y]matutina:
[z]& qſi ros [a]mane [b]ptrāſiēs.
[c]Propter [d]hoc [e]dolaui [f]in p
phetis: & [g]occidi eos [h]i ver
bis [i]oris mei [k]& iudicia tua
qſi [l]lux [m]egredietur. [n]Qua
[o]miam [p]volui [q]& nō [r]ſacrifi
ciū: [s]& ſciētiā [t]dei [u]plus q̃
holocauſtū. [x]Ipſi aūt [y]ſicut
adā [z]trāgreſſi ſunt [a]pactū:
[b]ibi [c]puaricati ſunt [d]in me.
[e]Galaad [f]ciuitas [g]operātiū
[h]idolū [i]ſupplātata [k]ſangui-
ne: [l]& quaſi fauces [m]viro-

אֶת יְהוָה וְלֹא יִמְצָאוּ חָלַץ מֵהֶם׃
בַּיהוָה בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ
עַתָּה יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ אֶת חֶלְקֵיהֶם׃
תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה חֲצֹצְרָה בָּרָמָה
הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִין׃
אֶפְרַיִם לְשַׁמָּה תִהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכֵחָה
בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הוֹדַעְתִּי נֶאֱמָנָה׃ הָיוּ
שָׂרֵי יְהוּדָה כְּמַסִּיגֵי גְּבוּל עֲלֵיהֶם
אֶשְׁפּוֹךְ כַּמַּיִם עֶבְרָתִי׃ עָשׁוּק
אֶפְרַיִם רְצוּץ מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל
הָלַךְ אַחֲרֵי צָו׃ וַאֲנִי כָעָשׁ לְאֶפְרָיִם
וְכָרָקָב לְבֵית יְהוּדָה׃ וַיַּרְא אֶפְרַיִם
אֶת חָלְיוֹ וִיהוּדָה אֶת מְזֹרוֹ וַיֵּלֶךְ
אֶפְרַיִם אֶל אַשּׁוּר וַיִּשְׁלַח אֶל מֶלֶךְ
יָרֵב וְהוּא לֹא יוּכַל לִרְפֹּא לָכֶם
וְלֹא יִגְהֶה מִכֶּם מָזוֹר׃ כִּי אָנֹכִי
כַשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם וְכַכְּפִיר לְבֵית
יְהוּדָה אֲנִי אֲנִי אֶטְרֹף וְאֵלֵךְ
אֶשָּׂא וְאֵין מַצִּיל׃ אֵלֵךְ אָשׁוּבָה
אֶל מְקוֹמִי עַד אֲשֶׁר יֶאְשְׁמוּ
וּבִקְשׁוּ פָנָי בַּצַּר לָהֶם
יְשַׁחֲרֻנְנִי׃ לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל יְהוָה
כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ וְיַחְבְּשֵׁנוּ׃
יְחַיֵּנוּ מִיֹּמָיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
יְקִמֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו׃ וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה
לָדַעַת אֶת יְהוָה כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ
וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה
אָרֶץ׃ מָה אֶעֱשֶׂה לְּךָ אֶפְרַיִם מָה
אֶעֱשֶׂה לְּךָ יְהוּדָה וְחַסְדְּכֶם כַּעֲנַן
בֹּקֶר וְכַטַּל מַשְׁכִּים הֹלֵךְ׃ עַל כֵּן
חָצַבְתִּי בַּנְּבִיאִים הֲרַגְתִּים בְּאִמְרֵי
פִי וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא׃ כִּי חֶסֶד
חָפַצְתִּי וְלֹא זָבַח וְדַעַת אֱלֹהִים
מֵעֹלוֹת׃ וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית
שָׁם בָּגְדוּ בִי׃ גִּלְעָד קִרְיַת פֹּעֲלֵי
אָוֶן עֲקֻבָּה מִדָּם׃ וּכְחַכֵּי אִישׁ

מָצָא
אָכַל
שָׁפַר תָּקַע
רוּם רוּעַ
שָׁמַם הָיָה
יָכַח יָדַע
אָמַן שׂוּר
נָסַג גָּבַל
שָׁפַךְ עָשַׁק
רָצַץ שָׁפַט
יָאַל צָוָה
רָאָה
חָלָה זוּר
שָׁלַח
רוּב יָכֹל
גָּהָה
כָּפַר
טָרַף יָלַךְ
נָשָׂא נָצַל
שׁוּב קוּם
אָשַׁם פָּנָה
Cap. vj.
צוּר שָׁחַר
יָלַךְ רָפָא
נָכָה חָבַשׁ
חָיָה שָׁלַשׁ
קוּם חָיָה
פָּנָה יָדַע
רָדַף כּוּן
יָצָא בּוֹא
לָקַשׁ יָרָה
עָשָׂה
שָׁכַם
נָבָא
שָׁפַט
יָדַע
עָלָה כָּרַת
בָּגַד
חָכָה

Digitized by Google

גדודים חבר כהנים דרך ירצחו — גדד רצח
שכמה כי זמה עשו׃ בבית ישראל — זמם עשה
ראיתי שעריריה שם זנות — ראה זנה
לאפרים נטמא ישראל׃ גם יהודה — טמא שות
שת קציר לך בשובי שבות עמי׃ — קצר שוב
Cap. vij. כרפאי לישראל ונגלה עון
אפרים ורעות שמרון כי פעלו שקר — גלה רוע
וגנב יבוא פשט גדוד בחוץ׃ ובל — בוא
יאמרו ללבבם כל רעתם זכרתי — אמר
עתה סבבום מעלליהם נגד פני — עלל פנה
היו׃ ברעתם ישמחו מלך ובכחשיהם — היה שמח
שרים׃ כלם מנאפים כמו תנור — שור נאף
בערה מאפה ישבות מעיר — תנר בער
מלוש בצק עד חמצתו׃ יום מלכנו — שבת
החלו שרים חמת מיין משך ידו — חלל
את לוצצים׃ כי קרבו כתנור לבם
בארבם כל הלילה ישן אפהם
בקר הוא בער כאש להבה׃ כלם
יחמו כתנור ואכלו את שפטיהם
כל מלכיהם נפלו אין קרא בהם
אליו׃ אפרים בעמים הוא יתבולל — בלל
אפרים היה עגה בלי הפוכה׃ — הפך
אכלו זרים כחו והוא לא ידע גם — [illegible]
שיבה זרקה בו והוא לא ידע׃
וענה גאון ישראל בפניו ולא — פנה
שבו אל יהוה אלהיהם ולא — שוב
בקשהו בכל זאת׃ ויהי אפרים — היה
כיונה פותה אין לב מצרים קראו — פתה
אשור הלכו׃ כאשר ילכו אפרוש — פרש
עליהם רשתי כעוף השמים
אורידם איסירם כשמע לעדתם׃ — ירד יסר
אוי להם כי נדדו ממני שד — נדד שדד
להם כי פשעו בי ואנכי אפדם — פדה
והמה דברו עלי כזבים׃ ולא
זעקו אלי בלבם כי ייליל — ילל
על משכבותם על דגן ותירוש — שכב ירש

latronū particeps ſacerdotū in via interficientiū pergentes de ſychen: qa ſcel⁹ opati ſūt. In domo iſrael vidi horrendū: ibi fornicationes ∞∞∞∞ effraim: cōtaminat⁹ eſt iſrael. Sed & iuda pone meſſē tibi: cū ɔuertero captiuitatē ppli mei. 7.

Cvm ſanare vellem iſrael: reuelata eſt ∞ iniqtas effraim: & malicia ſamarie: qa opati ſūt mēdaciū. Et fur ingreſſus eſt ſpollās latrūculus foris. Et ne forte dicant in cordib⁹ ſuis oēm malicia eorū me recordatū. Nunc circūdederūt eos adinuētiōes ſue corā facie mea facte ſunt. In malicia ſua letificauerunt regē: & in mēdaciis ſuis principes. Oēs adulterātes q̄ſi cliban⁹ ſuccēſus a coquēte. Quieuit paululū ciuitas a cōmixtione fermēti: donec fermētaretur totū. Dies regis noſtri: ceperūt pricipes furere a vino. Extendit manū ſuā cū illuſorib⁹: qa applicauerūt q̄ſi clibanū cor ſuū cū inſidiaretur eis. Tota nocte dormiuit coquēs eos: mane ipſe ſuccēſus quaſi ignis flāme. Oēs calefacti ſūt q̄ſi cliban⁹ & deuorauerūt iudices ſuos. Oēs reges eorū ceciderūt: nō eſt q clamet in eis ad me. Effraim in pplis ipſe cōmiſcebatur. Effrai fact⁹ eſt ſubcinerici⁹ panis: q nō reuerſatur. Comederūt alieni robur eius: & ipſe neſciuit. Sed & cani effuſi ſunt in eo: & ipſe ignorauit. Et hūiliabitur ſupbia iſrl in facie ei⁹. Nec reuerſi ſunt ad dñm deū ſuū: & non q̄ſierūt eū in oīb⁹ his. Et fact⁹ eſt effraim q̄ſi colūba ſeducta nō habēs cor. Egyptū inuocabāt: ad aſſyrios abierūt. Et cū pfecti fuerit: expādā ſup eos rete meū: & q̄ſi volucrē celi detraham eos. Cedā eos ſm auditionē cetus eorū. Ve eis: qm̄ receſſerūt a me. Vaſtabūtur: qa preuaricati ſunt in me. Ego redemi eos: & ipſi locuti ſunt cōtra me mēdacia. Et non clamauerūt ad me in corde ſuo ſed vlulabant ∞ in cubilibus ſuis. Super triticum & vinum ∞∞

pirate. abſcōderūt ſacdotes viā: interfecerūt ſicima: qz
πειράτου. ἔκρυψαν ἱερεῖς ὁδόν, ἐφόνευσαν σίκιμα, ὅτι
iniqtatē fecerunt in domo iſrael. vidi horribilia ibi
ἀνομίαν ἐποίησαν ἐν τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. εἶδον φρικώδη ἐκεῖ
fornicatiōes ephrai: ɔtaminat⁹ ē iſrael ɀ iudas: incipe
πορνείαν τοῦ ἐφραΐμ, ἐμιάνθη ἰσραὴλ καὶ ἰούδας, ἄρχου
vindemiare tibi cū ɔuertero ego captiuitatem
τρυγᾷν σεαυτῷ ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν αἰχμαλωσί-
ppli mei.
αν τοῦ λαοῦ μου. Ca.7.

CVm ſanarē ego iſrael: ɀ reuelata eſt iniq
ἘΝ τῷ ἰᾶσθαί με τὸν ἰσραὴλ, καὶ ἀπεκαλύφθη ἡ ἀδι-
tas ephrai: ɀ malitia ſamarie: qz operata ē mēdacia.
κία ἐφραΐμ, καὶ ἡ κακία σαμαρείας, ὅτι εἰργάσατο ψευδῆ.
ɀ fur ad eū īgreſſ⁹ ē expoliās latro in
καὶ κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται ἐκδιδύσκων λῃστὴς ἐν τῇ
via ſua. vt cōcinant q̄ſi cātātes corde ſuo:
ὁδῷ αὐτοῦ. ὅπως συνᾴδωσιν ὡς ᾄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν,
oēs malitias eoꝝ recordat⁹ ſū. nūc circūdederūt eos
πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθην. νῦν ἐκύκλωσεν αὐτοὺς
cogitatiōes eoꝝ contra faciem meā. facti ſūt:
τὰ διαβούλια αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ προσώπου μου. ἐγένοντο,
in malitijs ſuis letificauerūt regem: ɀ in mēdacijs ſuis pncipes. oēs adulterātes q̄ſi clibanus
ἐν ταῖς κακίαις αὐτῶν εὔφραναν βασιλέα, καὶ ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν ἄρχοντας. πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος
ardens in coctionē in deuſtiua flāma. a ɔmixtione fermēti donec fermentet totū. dies regū noſtroꝝ. ceperūt pncipes furere a vino. extēdit
καιόμενος εἰς πέψιν ἐπὶ τῆς κατακαύσεως φλογός. ἀπὸ φυράσεως ζύμης ἕως τοῦ ζυμωθῆναι ὅλον. ἡμέραι τῶν βασιλέων ἡμῶν. ἤρξαντο ἄρχοντες θυμοῦσθαι ἐξ οἴνου. ἐξέτεινε τὴν
manū ſuā cū peſtilētib⁹: qz ſuccenſa ſunt q̄ſi clibanⁱ corda eoꝝ cū pcipitarent ipſi
χεῖρα αὐτοῦ μετὰ λοιμῶν, διότι ἀνεκαύθησαν ὡς κλίβανος αἱ καρδίαι αὐτῶν ἐν τῷ καταπατίζεσθαι αὐτούς
tota nocte ſomno ephrai replet⁹ eſt. mane
ὅλην τὴν νύκτα. ὕπνου ἐφραΐμ ἐνεπλήσθη. πρωῒ
incēſus ē q̄ſi ignis flāme oēs calefacti ſūt q̄ſi clibanⁱ. ɀ comederūt iudices ſuos: oēs reges
ἀνεκαύθη ὡς πυρὸς φλογὸς πάντες ἐθερμάνθησαν ὡς κλίβανος. καὶ κατέφαγον τοὺς κριτὰς αὐτῶν, πάντες οἱ βασιλεῖς
eoꝝ ceciderūt: ɀ nō eſt inuocans in eis ad
αὐτῶν ἔπεσον, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐπικαλούμενος ἐν αὐτοῖς πρός
me ephrai in pplis ſuis cōmiſcebat ephrai. fact⁹
με ἐφραΐμ ἐν τοῖς λαοῖς αὐτοῦ συνανεμίγνυτο ἐφραΐμ. ἐγένετο
eſt ſubcinerici⁹ q nō reuerſat. ɀ cōederūt alieni
τὸ ἐγκρυφίας οὐ μεταστρεφόμενος. καὶ ἔφαγον ἀλλότριοι
fortitudinē eoꝝ. hic āt nō ſciuit: ɀ cani
τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. οὗτος δὲ οὐκ ἔγνω, καὶ πολιαὶ
floruerūt ei: ɀ ipſe nō cognouit. ɀ humiliabitur
ἐξήνθησαν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω. καὶ ταπεινωθήσεται
iniuria iſrael in faciem eius. ɀ nō reuerſi
ἡ ὕβρις τοῦ ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐπέστρε-
ſunt ad dñm deū eoꝝ. ɀ nō q̄ſierunt eū
ψαν πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν αὐτὸν
in oīb⁹ his. ɀ erat ephrai q̄ſi columba īſipiēs nō hns
ἐν πᾶσι τούτοις. καὶ ἦν ἐφραΐμ ὡς περιστερὰ ἄνους οὐκ ἔχου-
cor. egyptum inuocabat: ɀ in aſſyrios ibat:
σα καρδίαν. αἴγυπτον ἐπεκαλεῖτο, καὶ εἰς ἀσσυρίους ἐπορεύετο,
ſicut ibunt: mittam ſup eos rete meū ſicut volatilia celi detrahā eos. corripiā eos in
καθὼς ἂν πορεύσωνται, περιβαλῶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸ δίκτυόν μου. καθὼς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατάξω αὐτούς. παιδεύσω αὐτοὺς ἐν
auditu tribulatiōis eoꝝ. ve eis qm̄ receſſerūt a me.
ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν. οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ.
miſeri ſunt qm̄ impie egerūt in me. ego redemi eos: ipſi
δείλαιοί εἰσιν ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ. ἐγὼ ἐλυτρωσάμην αὐτούς, αὐτοὶ
āt locuti ſunt ɔ̄ me mēdacia. ɀ nō clamauerūt ad me corda eoꝝ ſed vlulabāt in cubilib⁹ ſuis. ſup tritico ɀ vino
δὲ κατελάλησαν κατ᾽ ἐμοῦ ψευδῆ. καὶ οὐκ ἐβόησαν πρός με αἱ καρδίαι αὐτῶν ἀλλ᾽ ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ

A
B
C
D

Digitized by Google

cōcidebant eruditi ſunt in me. cōfortaui
κατετέμνοντο ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί. κατίσχυσα τοὺς
brachia eoꝝ: et contra me cogitauerūt mala: cōuer
βραχίονας αὐτῶν, καὶ εἰς ἐμὲ ἐλογίσαντο πονηρά, ἐπε-
ſi ſunt in vanū: facti ſūt quaſi arcus extentus. ca-
στράφησαν εἰς τὸ κενόν, ἐγένοντο ὡς τόξον ἐντεταμένον. πε-
dent in gladio principes eoꝝ propter imperitiam
σοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν διὰ ἀπαιδευσίαν
lingue eoꝝ. iſta ſubſannatio eoꝝ in terra egypti.
Ca.8. γλώσσης αὐτῶν. οὗτος ὁ φαυλισμὸς αὐτῶν ἐν γῇ αἰγύπτου.
A In ſinu eoꝝ quaſi terra: quaſi aquila ſup domū domi
Εἰς κόλπον αὐτῶν ὡς γῆ, ὡς ἀετὸς ἐπ' οἶκον κυρί-
ni: pro eo quod trāſgreſſi ſunt teſtamētū meū et contra legem
ου, ἀνθ' ὧν παρέβησαν τὴν διαθήκην μου καὶ κατὰ τοῦ νόμου
meā impie egerūt. me clamabunt deus cognouimus te: quia iſ-
μου ἠσέβησαν. ἐμὲ κεκράξονται ὁ θεὸς ἐγνώκαμέν σε, ὅτι ἰσ-
rael proiecit bona. inimicū perſequuti ſunt. ſemetipſis
ραὴλ ἀπεστρέψατο ἀγαθά. ἐχθρὸν κατεδίωξαν. ἑαυτοῖς
regnauerūt et nō per me principes extiterūt et nō indicauerūt mihi
ἐβασίλευσαν καὶ οὐ δι' ἐμοῦ ἦρξαν καὶ οὐκ ἐγνώρισάν μοι
argentū ſuū et aurum ſuū fecerūt ſibi
τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ἐποίησαν ἑαυ-
idola: vt diſperearent. proiice vi
B τοῖς εἴδωλα, ὅπως ἐξολοθρευθῶσι. ἀπόρριψαι τὸν μό-
tulū tuū ſamaria: cōcitatus eſt furor meus in eos.
σχον σου σαμάρεια, παρωξύνθη ὁ θυμός μου εἰς αὐτούς.
vſquequo non poterūt emūdari in iſrael? et
ἕως τίνος οὐ μὴ δύνωνται καθαρισθῆναι ἐν τῷ ἰσραήλ; καὶ
hoc artifex fecit et nō deus eſt. quia ſeducens
αὐτὸ τέκτων ἐποίησε καὶ οὐ θεός ἐστι. διότι πλανῶν
erat vitulus tuus ſamaria: quia corrupta vēto ſeminauerūt: et
ἦν ὁ μόσχος σου σαμάρεια, ὅτι ἀνεμόφθορα ἔσπειραν, καὶ
ſubuerſio eoꝝ ſuſcipiet ea. manipulus nō habens
ἡ καταστροφὴ αὐτῶν ἐκδέξεται αὐτά. δράγμα οὐκ ἔχον
C vires vt faciat farinā: ſi et fecerit alieni come
ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι ἄλευρα, ἐὰν καὶ ποιήσῃ ἀλλότριοι κατα-
dent eā. abſorptus eſt iſrael: nūc facti ſūt in
φάγονται αὐτά. κατεπόθη ἰσραήλ, νῦν ἐγένοντο ἐν τοῖς
gētibus quaſi vas inutile. quia ipſi aſcenderūt ad aſſy
ἔθνεσιν ὡς σκεῦος ἄχρηστον. ὅτι αὐτοὶ ἀνέβησαν εἰς ἀσσυ-
rios. germinauit per ſemetipſum ephraim: munera dilexit: propte
ρίους. ἀνέθαλεν καθ' ἑαυτὸν ἐφραΐμ, δῶρα ἠγάπησεν, διὰ
rea tradentur gētibus. nūc ſuſcipiam e-
τοῦτο παραδοθήσονται τοῖς ἔθνεσιν. νῦν εἰσδέξομαι αὐ-
os. et deſcent paru vt vngāt regem et
D τούς. καὶ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν βασιλέα καὶ
principem: quia multiplicauit ephraim altaria in pec-
ἄρχοντας, ὅτι ἐπλήθυνεν ἐφραΐμ θυσιαστήρια εἰς ἁμαρ-
cata et facta ſūt ei altaria delicta. ſcri
τίας καὶ ἐγένετο αὐτῷ θυσιαστήρια ἐπλημμελημένα. γρά-
bā eius multitudinē: legitima eius in aliena reputa
ψω αὐτοῦ πλῆθος, τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογί-
ta ſunt altaria dilecta: quia ſi immolauerit ho
σθησαν θυσιαστήρια τὰ ἠγαπημένα, διότι ἐὰν θύσωσι θυ-
ſtias: et comederit carnes: dominus nō ſuſcipiet eas.
σίαν, καὶ φάγωσι κρέα, κύριος οὐ προσδέξεται αὐτά.
nūc recordabitur iniquitatis eoꝝ: et vlciſcet peccā
νῦν μνησθήσεται ἀδικίας αὐτῶν, καὶ ἐκδικήσει τὰς ἁμαρτί-
eoꝝ ipſi in egyptū cōuerſi ſunt. in aſſyriis immū
ας αὐτῶν. αὐτοὶ εἰς αἴγυπτον ἐπέστρεψαν. ἐν ἀσσυρίοις ἀκά-
da cōedent. oblitus eſt iſrael eius qui fecit il-
θαρτα φάγονται. ἐπελάθετο ἰσραὴλ τὸν ποιήσαντα αὐ-
lū: et edificauerūt delubra. et iudas multiplicauit vr-
τόν, καὶ ᾠκοδόμησαν τεμένη. καὶ ἰούδας ἐπλήθυνε πό-
bes muratas. et mittam ignē in ciui
λεις τετειχισμένας. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὰς πό-
tates eius et deuorabit fūdamēta illius.
λεις αὐτοῦ καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτοῦ. Ca.9.
A Ne gaudeas iſrael neque leteris ſicut populi. quia for-
Μὴ χαῖρε ἰσραὴλ μηδὲ εὐφραίνου καθὼς οἱ λαοί. ὅτι ἐπό-
nicatus es a deo tuo: dilexiſti munera ſup oēm
ρνευσας ἀπὸ τοῦ θεοῦ σου, ἠγάπησας δόματα ἐπὶ πᾶσαν

ruminabāt & receſſerūt
a me. Et ego erudiui eos
et cōfortaui brachia eoꝝ:
& in me cogitauerūt ma
litiā: reuerſi ſunt vt eſſent
abſque iugo: facti ſūt quaſi
arcus doloſus. Cadēt in
gladio principes eorū a fu
rore ligue ſue. Iſta ſubſā
natio eoꝝ in terra egypti. 8
IN gutture tuo ſit tu-
ba quaſi aquila ſup domū
dñi: pro eo quod tranſgreſſi
ſunt fedus meū: & legē
meā preuaricati ſunt. Me
inuocabūt deus meus & co
gnouimus te iſrael. Pro
iecit iſrael bonū: inimicus
perſequetur eū. Ipſi re
gnauerunt & nō ex me:
principes extiterūt & nō
cognoui. Aurū ſuū &
argentū ſuū fecerūt ſibi
idola: vt interirēt. Pro
iectus eſt vitulus tuus ſama
ria. Iratus eſt furor meus
in eis. Vſquequo nō po-
terūt emūdari: quia ex
iſrael: & ipſe eſt. Artifex
fecit illū: & nō eſt deus:
quoniā in aranearum te
las erit vitulus ſamarie:
quia ventū ſeminabūt &
turbinē metēt. Culmus
ſtans nō eſt in eo germē:
nō faciet farinā. Quod & ſi
fecerit: alieni comedent
eā: deuoratus eſt iſrael.
Nunc factus eſt in natio
nibus quaſi vas immundū:
quia ipſi aſcenderūt ad
aſſur. Onager ſolitarius
ſibi effraim. Munera de
derūt amatoribus ſuis: ſed
& cū mercede cōduxerīt
nationes. Nūc cōgrega
bo eos et quieſcēt pauliſ
per ab onere regis & pri
cipū. Quia multiplicauit
effraim altaria ad peccā
dū: facte ſūt ei are in deli
ctū. Scribā ei multiplices
leges meas: que velut aliene
coputate ſunt. Hoſtias
offerēt: immolabūt, car
nes & comedent: & dñs
nō ſuſcipiet eas. Nūc re
cordabitur iniquitatis eoꝝ
& viſitabit peccā eoꝝ. Ipſi
in egyptū couertētur. Et
oblitus eſt iſrael factoris
ſui: & edificauit delubra:
& iudas multiplicauit vr
bes munitas. ooooooooo
Et mittā ignē in ciuita-
tes eius: & deuorabit co
pedes illius. 9.
NOli letari ooooooooo
iſrael: noli exultare
ſicut populi quia fornica-
tus es a deo tuo. Dilexiſti
mercedem ſup omnes

יִתְגּוֹרָרוּ יָסוּרוּ בִי׃ וַאֲנִי יִסַּרְתִּי	גור סור
חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רָע׃	זרע חשב
יָשׁוּבוּ לֹא עָל הָיוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה	רוע שוב
יִפְּלוּ בַחֶרֶב שָׂרֵיהֶם מִזַּעַם לְשׁוֹנָם	היה רמה
זוֹ לַעְגָּם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃	נפל שור
	לשן
אֶל חִכְּךָ שֹׁפָר כַּנֶּשֶׁר עַל בֵּית	Cap. viij.
	חיה
יְהוָה יַעַן עָבְרוּ בְרִיתִי וְעַל תּוֹרָתִי	ברת ירה
פָּשָׁעוּ׃ לִי יִזְעָקוּ אֱלֹהַי יְדַעֲנוּךָ	זעק
יִשְׂרָאֵל׃ זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב	איב
יִרְדְּפוֹ׃ הֵם הִמְלִיכוּ וְלֹא מִמֶּנִּי	רדף מלך
הֵשִׂירוּ וְלֹא יָדָעְתִּי כַּסְפָּם וּזְהָבָם	שור
עָשׂוּ לָהֶם עֲצַבִּים לְמַעַן יִכָּרֵת׃ זָנַח	עשה כרת
עֶגְלֵךְ שֹׁמְרוֹן חָרָה אַפִּי בָּם עַד	
מָתַי לֹא יוּכְלוּ נִקָּיֹן׃ כִּי מִיִּשְׂרָאֵל	יכל נקה
וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ וְלֹא אֱלֹהִים	
הוּא כִּי שְׁבָבִים יִהְיֶה עֵגֶל שֹׁמְרוֹן׃	היה
כִּי רוּחַ יִזְרָעוּ וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ קָמָה	זרע קצר
אֵין לוֹ צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה קֶּמַח אוּלַי	קום עשה
יַעֲשֶׂה זָרִים יִבְלָעֻהוּ׃ נִבְלַע יִשְׂרָאֵל	בלע
עַתָּה הָיוּ בַגּוֹיִם כִּכְלִי אֵין חֵפֶץ	היה כלה
בּוֹ׃ כִּי הֵמָּה עָלוּ אַשּׁוּר פֶּרֶא בּוֹדֵד	עלה בדד
לוֹ אֶפְרַיִם הִתְנוּ אֲהָבִים׃ גַּם כִּי	תנה
יִתְנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם וַיָּחֵלּוּ	קבץ
מְּעָט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים׃ כִּי הִרְבָּה	נשא רבה
אֶפְרַיִם מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא הָיוּ לוֹ	זבח
מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא׃ אֶכְתּוֹב לוֹ רֻבּוֹ	כתב רבב
תּוֹרָתִי כְּמוֹ זָר נֶחְשָׁבוּ׃ זִבְחֵי הַבְהָבַי	ירה חשב
יִזְבְּחוּ בָשָׂר וַיֹּאכֵלוּ יְהוָה לֹא	אכל
רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד	רצה זכר
חַטֹּאתָם הֵמָּה מִצְרַיִם יָשׁוּבוּ׃ וַיִּשְׁכַּח	פקד שוב
יִשְׂרָאֵל אֶת עֹשֵׂהוּ וַיִּבֶן הֵיכָלוֹת	שכח בנה
וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת	היכל תנה
וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּעָרָיו וְאָכְלָה	עיר
אַרְמְנֹתֶיהָ׃ אַל תִּשְׂמַח	Cap. ix.
יִשְׂרָאֵל אֶל גִּיל כָּעַמִּים כִּי זָנִיתָ	שמח זנה
מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל כָּל	תנה

Digitized by Google

גרנות דגן: גרן ויקב לא ירעם | רעה
ותירוש יכחש בה: לא ישבו בארץ | ירש כחש
יהוה ושב אפרים את מצרים | שוב
ובאשור טמא יאכלו: לא יסכו | אכל נסך
ליהוה יין ולא יערבו לו זבחיהם | ערב
כלחם אונים להם כל אוכליו
יטמאו כי לחמם לנפשם לא יבא | טמא בוא
בית יהוה: ומה תעשו ליום מועד | עשה יעד
וליום חג יהוה: כי הנה הלכו משד | שדד
מצרים תקבצם מף תקברם מחמד | קבץ קבר
לכספם קימוש יירשם חוח | חמד קמש
באהליהם: באו ימי הפקדה באו | ירש בוא
ימי השלם ידעו ישראל אויל | יום אול
הנביא משגע איש הרוח על רב | נבא שגע
עונך ורבה משטמה: צפה אפרים | רבב שטם
עם אלהי נביא פח יקוש על כל | פוח יקש
דרכיו משטמה בבית אלהיו:
העמיקו שחתו כימי הגבעה יזכור | עמק זכר
עונם יפקד חטאתם: כענבים | פקד
במדבר מצאתי ישראל כבכורה | דבר בכר
בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם | ראה
המה באו בעל פעור וינזרו לבשת | נזר
ויהיו שקוצים כאהבם: אפרים | בוש היה
כעוף יתעופף כבודם מלדה ומבטן | שקץ כבד
ומהריון: כי אם יגדלו את בניהם | ילד הרה גדל
ושכלתים מאדם כי גם אוי
להם בשורי מהם: אפרים | בשר
כאשר ראיתי לצור שתולה בנוה | ראה שתל
ואפרים להוציא אל הרג בניו: | יצא
תן להם יהוה מה תתן תן להם | נתן
רחם משכיל ושדים צמקים: כל | שכל שדד
רעתם בגלגל כי שם שנאתים | רוע
על רוע מעלליהם מביתי אגרשם | עלל גרש
לא אוסיף אהבתם כל שריהם | יסף שור
סוררים: הכה אפרים שרשם | סרר נכה
יבש פרי בלי יעשון גם כי | פרה עשה

areas tritici. Area & tor
cular non paſcet eos:
& vinum mentietur eis.
Non habitabūt in terra
domini. Reuerſus eſt ef
fraim in egyptum
& in aſſyriis pollutū co-
medit. Non libabunt
dn̄o vinū: & non place
bunt ei. Sacrificia eoruꝫ
quaſi panis lugentium.
Oēs qui comedent eum
cōtaminabūtur: q̄a pa-
nis eorū aīe ipſorū: non
intrabunt in domū dn̄i.
Quid facietis i die ſolē-
ni in die feſtiuitatis dn̄i?
Ecce enīꝫ ꝓfecti ſunt a
vaſtitate. Egyptus cōgre
gabit eos: mēphis ſepe-
liet eos. Deſiderabile ar-
gentū eorū vrtica heredi
tabit: lapa in tabernacu-
lis eoꝝ. Venerūt dies vi
ſitationis: venerūt dies
retributionis. Scitote
iſrael ſtultū ꝓphetā: in
ſanū virū ſpūalem. Pro
pter multitudinē iniq̄ta-
tis tue: & multitudinem
amētie. Speculator effra
im cū deo meo: ꝓpheta
laq̄us ruine fact⁹ eſt ſup
oēs vias ei⁹. Inſania in
domo dei ei⁹. Profunde
peccauerūt ſicut in dieb⁹
gabaa. Recordabitur ini
quitatis eorū: & viſitabit
pctā eorū. Quaſi vuas
in deſerto inueni iſrael:
q̄ſi prima poma ficulnee
in cacumine ei⁹ vidi pr̄es
eorū. Ipſi aūt intrauerūt
ad beelphegor & abalie-
nati ſunt in cōfuſione: &
facti ſunt abominabiles
ſicut ea q̄ dilexerūt. Effraī
q̄ſi auis auolauit. Gloria
eorū a partu: & ab vtero
& a cōceptu. Quod & ſi
enutrierit filios ſuos abſ-
q̄ liberis eos faciā in hoī
bus. Sed & ve eis cū re-
ceſſero ab eis. Effraim
vt vidi tyrus erat funda
ta in pulchritudine.
Et effraim educet ad in
terfectorē filios ſuos.
Da eis domie. Quid da
bis eis? Da eis
vuluā ſine liberis & vbe
ra arentia. Omnes
nequitie eorū in galgal:
quia exoſos habui eos.
Propter maliciā adinuē
tionū eoꝝ: de domo mea
eiiciā eos. Nō addā vt di
ligā eos. Oēs principes
eoꝝ recedētes. Percuſſus
eſt effraim: radix eorum
exiccata eſt. Fructū ne
quaq̄ facient. Q̄d & ſi

areā tritici area ꝛ torcular nō cognouit eos: ꝛ vinū
ἅλω σίτου. ἅλως καὶ ληνὸς οὐκ ἔγνω αὐτούς, καὶ ὁ οἶνος
mentitū eſt illis. nō hītauerūt in t̄ra dn̄i: hītauit e-
ἐψεύσατο αὐτοῖς. οὐ κατῴκησαν ἐν γῇ τοῦ κυρίου, κατῴκησεν ἐ-
phraī in egyptū: ꝛ in aſſyriis immūda comedent nō
φραῒμ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐν ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται. οὐκ
libauerūt dn̄o vinū ꝛ nō placuert ei q̄ſi panis lu-
ἔσπεισαν τῷ κυρίῳ οἶνον καὶ οὐχ ἥδυναν αὐτῷ ὡς ἄρτος πέν-
ctus eis. oēs q̄ mādūcant ea ꝯtaminabūt qꝛ
θους αὐτοῖς. πάντες οἱ ἐσθίοντες αὐτὰ μιανθήσονται διότι
panes aīab⁹ eoꝝ nō intrabunt in domū
ἄρτοι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ
dn̄i: q̄d facietis in die ꝯuentus: ꝛ in die ſolēnitatis
κυρίου, τί ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς
dn̄i. ideo ecce ibunt de miſeria egy-
κυρίου. διὰ τοῦτο ἰδοὺ πορεύσονται ἐκ ταλαιπωρίας αἰγύ-
pti ꝛ ſuſcipiet eos mēphis: ꝛ ſepeliet eos mach-
πτου καὶ ἐκδέξεται αὐτοὺς μεμφίς, καὶ θάψει αὐτοὺς μαχ-
mas. argentū eoꝝ interit⁹ hereditabit. ꝛ ſpine
μάς. τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει. καὶ ἄκανθαι
in tabernaculis eoꝝ. venerūt dies vltionis
ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν. ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἐκδικήσεως
venerūt dies retributionis tue ꝛ affligetur
ὡς ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀνταποδόσεώς σου καὶ κακωθήσεται. B
iſrael: ſicut ꝓpheta inſaniens q̄ habet ſpm̄
ἰσραήλ, ὥσπερ ὁ προφήτης ὁ παρεξεστηκὼς ὁ πνευματοφό-
pre multitudie iniq̄tatū tuaꝝ: mūltiplicata ē amētia
ρος ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀδικιῶν σου, ἐπλήθυνεν μανία.
tenebre ephraī poſt deū. ꝓpheta laque⁹ tortuoſ⁹ ſup om-
σκότος ἐφραῒμ μετὰ θεοῦ. προφήτης παγὶς σκολιὰ ἐπὶ πά-
nes vias eius. inſania in domo dei ꝯfixerūt. cor-
σας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. μανία ἐν οἴκῳ θεοῦ κατέπηξαν. ἐφ-
rupti ſūt ſcdm̄ dies collis. recordabit̄ iniq̄ta-
θάρησαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ βουνοῦ. μνησθήσεται ἀδικί-
tis eoꝝ: vlciſcet̄ peccata eoꝝ. ſic̄ vuam in deſ-
ας αὐτῶν, ἐκδικήσει ἁμαρτίας αὐτῶν. ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρή-
to iueni iſrael: ſic̄ ficū in ficu tēporaneā vidi pa-
μῳ εὗρον τὸν ἰσραήλ, ὡς σῦκον ἐν συκῇ πρώϊμον ἴδον πα-
tres eoꝝ. ipſi igreſſi ſūt ad beelphegor: ꝛ
τέρας αὐτῶν, αὐτοὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βεελφεγώρ, καὶ
abalienati ſunt in ꝯfuſionē. ꝛ facti ſūt abominabiles
ἀπηλλοτριώθησαν εἰς αἰσχύνην. καὶ ἐγένοντο ἐβδελυγμένοι
ſic̄ dilecti. ephraī q̄ſi auis extēſa eſt. glīa e-
ὡς οἱ ἠγαπημένοι. ἐφραῒμ ὡς ὄρνεον ἐξεπετάσθη. ἡ δόξα αὐ-
ius ex partu ꝛ dolorib⁹ ꝛ ex ꝯceptionib⁹: qꝛ
τῶν ἐκ τόκων καὶ ὠδίνων καὶ ἐκ συλλήψεων, διότι C
ſi ꝛ nutrierint filios ſuos ſine filiis erunt in
ἐὰν καὶ ἐκθρέψωσιν τὰ τέκνα αὐτῶν ἀτεκνωθήσονται ἐν
hoibus: qꝛ ꝛ ve eis eſt: caro mea ex e-
ἀνθρώπων, διότι καὶ οὐαὶ αὐτοῖς ἐστιν, ἡ σάρξ μου ἐξ αὐ-
is ephraī. ſicut vidi in captionē ꝓbuit
τῶν ἐφραῒμ, ὃν τρόπον ἴδον εἰς θήραν παρέστησαν
filios ſuos. vt educeret ad interfectionē fili-
τὰ τέκνα αὐτῶν. τοῦ ἐξαγαγεῖν εἰς ἀποκέντησιν τὰ τέ-
os ſuos. da eis dn̄e. q̄d dabis eis? da
κνα αὐτῶν. δὸς αὐτοῖς κύριε. τί δώσεις αὐτοῖς; δὸς
eis vuluā ſine filiis ꝛ vbera arētia. oēs
αὐτοῖς μήτραν ἀτεκνοῦσαν καὶ μαστοὺς ξηρούς. πᾶσαι
neq̄tie eoꝝ: in galgalis: qꝛ ibi odi
αἱ κακίαι αὐτῶν, ἐν γαλγάλοις, ὅτι ἐκεῖ ἐμίσησα
eos. ꝑpt malitias adinuentionū eoꝝ: de
αὐτούς. διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν, ἐκ
domo mea eiiciā eos: ꝛ non addam vt
τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτούς, καὶ οὐ μὴ προσθῶ τοῦ D
diligam eos. oēs ꝓncipes eoꝝ inobe-
ἀγαπῆσαι αὐτούς. πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἀπει-
dientes. doluit ephraī. radices ſuas areſecit:
θοῦντες. ἐπόνεσεν ἐφραῒμ. τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἐξήρανεν,
fructū neq̄q̄ vltra feret. qꝛ ſi
καρπὸν οὐκ ἔτι μὴ ἐνέγκῃ. διότι ἐὰν

Digitized by Google

genuerint interficiã deſiderabilia vteri eoꝝ.
φονεύσω ἀποκτενῶ τὰ ἐπιθυμήματα τῆς κοιλίας αὐτῶν.
repellet eos deus: qꝛ nõ audierũt eũ: ⁊
ἀπώσεται αὐτοὺς ὁ θεός, ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ
erunt vagi in gẽtib⁹.
ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Ca. 10.

A Vitis frondoſa iſrael. fruct⁹ ei⁹
Ἄμπελος εὐκληματοῦσα ἰσραήλ. ὁ καρπὸς αὐ-
abundãs ſcḋꝫ multitudinẽ fructuũ ſuoꝝ mĩtiplica
τῆς εὐθηνῶν κατὰ τὸ πλῆθος τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπλήθυ-
uit altaria iuxta bona terre eoꝝ. edifica-
νε τὰ θυσιαστήρια κατὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς αὐτῶν. ᾠκοδό-
uit titulos diuiſit corda ſua: nũc peribunt
μησε στήλας ἐμέρισεν καρδίας αὐτῶν, νῦν ἀφανισθή-
ipſe ſuffodiet altaria eoꝝ: affligẽ
σονται, αὐτὸς κατασκάψει τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν, ταλαι-
tur tituli eoꝝ. qꝛ nũc dicẽt nõ eſt
πωρήσουσιν αἱ στῆλαι αὐτῶν. διότι νῦν ἐροῦσιν οὐκ ἔστιν
rex nobis. qꝛ nõ timuim⁹ dñm: qꝛ rex
βασιλεὺς ἡμῖν. ὅτι οὐκ ἐφοβήθημεν τὸν κύριον, ὅτι βα-
qd faciet nobis loquẽs verba occaſiões men
σιλεὺς τί ποιήσει ἡμῖν λαλῶν ῥήματα προφάσεις ψευ-
daces. diſponet teſtamẽtũ. orietur ſicͭ gramen iudiciũ
δεῖς. διαθήσεται διαθήκην. ἀνατελεῖ ὡς ἄγρωστις κρίμα
ſup deſtũ agri apud vitulũ dom⁹ iĩqtatis morabũ

B ἐπὶ ἐρήμου ἀγροῦ παρὰ τῷ μόσχῳ τοῦ οἴκου ὢν παροική-
tur q̃ habitant ſamariã. qꝛ luxit ppl's
σουσιν οἱ κατοικοῦντες σαμαρείας. ὅτι ἐπένθησεν ὁ λαὸς
eius ſup eũ ſicut irritauerũt illũ: gaude-
αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν καθότι παρεπίκραναν αὐτόν, ἐπιχαι-
bunt ſup gliã eius: qꝛ trãſlata eſt ab eo:
ροῦνται ἐπὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὅτι ἀπῳκίσθη ἀπ' αὐτοῦ,
⁊ ipm in aſſyrios ligantes attulerũt munera
καὶ αὐτὸν εἰς ἀσσυρίους δήσαντες ἀπήνεγκαν ξένια τῷ
regi iarib: in domo ephraim ſuſcipiet. cõfunde-
βασιλεῖ ἰαρείμ, ἐν δόματι ἐφραῒμ δέξεται. αἰσχυνθήσε-
tur iſrael in cõſilio ſuo. ꝓiecit ſamaria
ται ἰσραὴλ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοῦ. ἀπέβαλε σαμάρεια
regem ſuũ ſicut cremiũ ſup faciem aque.
βασιλέα αὐτῆς ὡς φρύγανον ἐπὶ προσώπου ὕδατος.

C ⁊ auferentur altaria iĩqtatꝭ peccata iſrael.
καὶ ἐξαρθήσονται βωμοὶ ὤν, ἁμαρτήματα τοῦ ἰσραήλ.
Luce. 23.a. Apo. 6.d. ſpine ⁊ tribuli aſcendent ſup altaria
ἄκανθαι καὶ τρίβολοι ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια
eoꝝ. ⁊ dicent mõtib⁹ operite nos: ⁊
αὐτῶν. καὶ ἐροῦσιν τοῖς ὄρεσι καλύψατε ἡμᾶς, καὶ τοῖς
collib⁹ cadite ſup nos. ex q̃ colles peccauit iſ
βουνοῖς πέσετε ἐφ' ἡμᾶς. ἀφ' οὗ οἱ βουνοὶ ἥμαρτεν ἰσ-
rael. ibi ſtetit nõ cõphendat eos in colle bel
ραήλ. ἐκεῖ ἔστη οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς ἐπὶ τῷ βουνῷ πό-
lũ: ſup filios iniqtatis venit vt corriperet eos:
λεμος, ἐπὶ τὰ τέκνα ἀδικίας ἦλθεν τοῦ παιδεῦσαι αὐ-
⁊ cõgregabuntur ppl'i ſup illos cũ correpti
τούς, καὶ συναχθήσονται λαοὶ ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῷ παιδεύε-
fuerit ipi in duab⁹ iniqtatib⁹ ſuis. ephrai vitu
σθαι αὐτοὺς ἐν ταῖς δυσὶν ἀδικίαις αὐτῶν. ἐφραῒμ δά-
la docta diligere cõtẽtionẽ: ego aũt veniã
μαλις δεδιδαγμένη ἀγαπᾶν νεῖκος, ἐγὼ δὲ ἐπελεύσομαι
ſup pulchritudinẽ colli eius. ſup ponã ephrai:
D ἐπὶ τὸ κάλλιστον τοῦ τραχήλου αὐτῆς. ἐπιβιβῶ ἐφραῒμ,
⁊ reticebo iudam: irroborabit ſibi iacob
καὶ παρασιωπήσομαι ἰούδαν, ἐνισχύσει αὐτῷ ἰακώβ.
ſeminate vobis in iuſticia. vindemiate fructũ vi-
Hiere. 4.a. σπείρατε ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην. τρυγήσατε καρπὸν ζω-
te illuminate vobis lumẽ ſcientie. querite do-
ῆς φωτίσατε ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως. ἐκζητήσατε τὸν κύ-
minũ. donec veniãt vobis fruges iuſticie. qd tacuiſtis
ριον. ἕως τοῦ ἐλθεῖν ὑμῖν γεννήματα δικαιοσύνης. τί παρεσιωπήσα-
ipietates ⁊ iniqtates eius. vid́emiaſtis cõedíſtis fructũ
τε ἀσεβείας καὶ τὰς ἀδικίας αὐτῆς. ἐτρυγήσατε ἐφάγετε καρπὸν
mẽdacĩ: qꝛ ſperaſti in currib⁹ tuis ĩ mĩtitudie fortitudis tue:
ψευδῆ, ὅτι ἤλπισας ἐν τοῖς ἅρμασί σου ἐν πλήθει δυνάμεώς σου,

genuerint interficiam amantiſſima vteri eorũ. Abiiciet eos deus meus: quia nõ audierũt eum: & erunt vagi in nationibus. 10.

Vitis frondoſa iſrael: fructus adeq̃tus eſt ei. Secundũ multitudinẽ fructus ſui multiplicauit altaria: iuxta vbertatem terre ſue: exuberauit ſimulachris. Diuiſum eſt cor eoꝝ: nũc interibũt. Ipſe confringet ſimulachra eoꝝ: depopulabitur aras eorũ. Quia nũc dicent: non eſt rex nobis. Non enĩ timem⁹ dñm. Et rex qd faciet nobis? Loquimini verba viſionis inutilis: & ferietis fedus cũ mẽdacio: & germinabit quaſi amaritudo iudiciũ ſup ſulcos agri. Vaccas bethauẽ coluerũt hitatores ſamarie. Quia luxit ſup eum ppl's ei⁹: & editui ei⁹ ſup eũ exultauerũt in gloria ei⁹: q͏̃a migrauit ab eo. Siquidẽ & ipſe in aſſur delatus ẽ munus regi vltori. Cõfuſio effraim capiet: & cõfundetur iſrael in volũtate ſua. Trãſire fecit ſamaria regem ſuũ q̃ſi ſpumã ſup faciẽ aque. Et diſpergẽtur excelſa idoli peccatũ iſrael. Lapa & tribulus aſcendet ſuper aras eorum. Et dicent montibus operite nos: & collibus cadite ſup nos. Ex diebus gabaa peccauit iſrael. Ibi ſteterũt. Non cõprehendet eos in gabaa ꝑliũ ſup filios iniq̃tatis. Iuxta deſideriũ meũ corripiã eoſ. Cõgregabũtur ſup eos populi cũ corripiẽtur ꝓpter duas iniq̃tates ſuas. Effraĩ vitula docta diligere trituram & ego trãſiui ſup pulchritudinẽ colli ei⁹. Aſcendã ſup effraim. Arabit iudas: confringet ſibi ſulcos iacob. Seminate vobis in iuſticia & metite in ore mie: innouate vobis nouale. Tẽpus autẽ requirẽdi dñm: cum venerit qui docebit vos iuſticiã. Araſtis impietatem: iniquitatem meſſuiſti comediſtis frugem mendacii. Quia cõfiſus es in viis tuis & in multitudine fortiũ tuoꝝ.

ילדון והמתי מחמדי בטנם׃ ימאסם
אלהי כי לא שמעו לו ויהיו
נדדים בגוים׃

Cap. x.

גפן בוקק ישראל פרי ישוה
לו כרב לפריו הרבה למזבחות
כטוב לארצו היטיבו מצבות׃ חלק
לבם עתה יאשמו הוא יערף
מזבחותם ישדד מצבותם׃ כי עתה
יאמרו אין מלך לנו כי לא יראנו
את יהוה והמלך מה יעשה לנו׃
דברו דברים אלות שוא כרת
ברית ופרח כראש משפט על
תלמי שדי׃ לעגלות בית און יגורו
שכן שמרון כי אבל עליו עמו
וכמריו עליו יגילו על כבודו כי
גלה ממנו׃ גם אותו לאשור יובל
מנחה למלך ירב בשנה אפרים
יקח ויבוש ישראל מעצתו׃ נדמה
שמרון מלכה כקצף על פני מים׃
ונשמדו במות און חטאת ישראל
קוץ ודרדר יעלה על מזבחותם
ואמרו להרים כסונו ולגבעות
נפלו עלינו׃ מימי הגבעה חטאת
ישראל שם עמדו לא תשיגם
בגבעה מלחמה על בני עלוה׃ באותי
ואסרם ואספו עליהם עמים
באסרם לשתי עונתם׃ ואפרים
עגלה מלמדה אהבתי לדוש ואני
עברתי על טוב צוארה ארכיב
אפרים יחרוש יהודה ישדד לו
יעקב׃ זרעו לכם לצדקה קצרו
לפי חסד נירו לכם ניר ועת
לדרוש את יהוה עד יבוא וירה
צדק לכם׃ חרשתם רשע עולתה
קצרתם אכלתם פרי כחש כי
בטחת בדרכך ברב גבוריך׃

מות חמד
מאס היה
בקק שוה
רבה זבח
יטב יצב
אשם ערף
שדד
אמר
עשה
אלה שוה
כרת שפט
שדה גור
גיל כבד
את יבל
בוש
לקח יעץ
דמה פנה
שמד במה
עלה זבח
כסה
יום
נשג
לחם עול
אוה יסר
ענה
למד אהב
רכב
חרש שדד
פה
בוא ירה
פרה
גבר

קום שאה וְקָאם שָׁאוֹן בְּעַמֶּךָ וְכָל מִבְצָרֶיךָ
בצר שדד יוּשַּׁד כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל
לחם בְּיוֹם מִלְחָמָה אֵם עַל בָּנִים רֻטָּשָׁה׃
פנה כָּכָה עָשָׂה לָכֶם בֵּית אֵל מִפְּנֵי
רוע רָעַת רָעַתְכֶם

Cap. xi.
דמה בַּשַּׁחַר נִדְמֹה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ וּמִמִּצְרַיִם
קָרָאתִי לִבְנִי׃ קָרְאוּ לָהֶם כֵּן
זבח פסל הָלְכוּ מִפְּנֵיהֶם לַבְּעָלִים יְזַבֵּחוּ
קטר רגל וְלַפְּסִלִים יְקַטֵּרוּן׃ וְאָנֹכִי תִרְגַּלְתִּי
לקח זרע לְאֶפְרַיִם קָחָם עַל זְרוֹעֹתָיו וְלֹא יָדְעוּ
משך כִּי רְפָאתִים׃ בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם
היה בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה וָאֶהְיֶה לָהֶם
רום עלל כִּמְרִימֵי עֹל עַל לְחֵיהֶם וְאַט
לחה נטה אֵלָיו אוֹכִיל׃ לֹא יָשׁוּב אֶל אֶרֶץ
אבל שוב מִצְרַיִם וְאַשּׁוּר הוּא מַלְכּוֹ כִּי מֵאֲנוּ
ציר כלה לָשׁוּב׃ וְחָלָה חֶרֶב בְּעָרָיו וְכִלְּתָה
בד יעץ בַדָּיו וְאָכָלָה מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם׃ וְעַמִּי
תלה שוב תְלוּאִים לִמְשׁוּבָתִי וְאֶל עַל
עלה קרא יִקְרָאֻהוּ יַחַד לֹא יְרוֹמֵם׃ אֵיךְ אֶתֶּנְךָ
רום נתן אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתֶּנְךָ
מגן כְאַדְמָה אֲשִׂימְךָ כִּצְבֹאיִם נֶהְפַּךְ
שום הפך עָלַי לִבִּי יַחַד נִכְמְרוּ נִחוּמָי׃ לֹא
כמר נחם אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אַפִּי לֹא אָשׁוּב לְשַׁחֵת
עשה חרה אֶפְרָיִם כִּי אֵל אָנֹכִי וְלֹא אִישׁ
שוב בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר׃
קדש בוא אַחֲרֵי יְהוָה יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי
ארה שאג הוּא יִשְׁאַג וְיֶחֶרְדוּ בָנִים מִיָּם׃
חרד יֶחֶרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם וּכְיוֹנָה
צפר מֵאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהוֹשַׁבְתִּים עַל
ישב בָּתֵּיהֶם נְאֻם יְהוָה׃ סְבָבֻנִי בְכַחַשׁ
בית אֶפְרַיִם וּבְמִרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל
רמה וִיהוּדָה עֹד רָד עִם אֵל וְעִם
רוד קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן׃
קדש אמן

Cap. xij.
אֶפְרַיִם רֹעֶה רוּחַ וְרֹדֵף קָדִים כָּל
קדם שדד הַיּוֹם כָּזָב וָשֹׁד יַרְבֶּה וּבְרִית עִם
דבה ברת

cõſurget tumultꝰ in po
pulo tuo: & oẽs munitio
nes tue vaſtabũtur: ſicut
vaſtatus eſt ſalmana a do
mo eiꝰ q vindicauit baal:
in die prelii matre ſup
filios alliſa. Sic fecit vo
bis bethel a facie
malitie nequitiarum ve
ſtrarum. 11.

Sicut mane tranſit:
pertrãſit rex iſrael.
quia puer iſrael & dilexi
eum: & ex egypto
vocaui filiũ meũ. Voca
uerunt eos ſicut
abierunt a facie eorum:
baalim immolabant:
& ſimulachris ſacrifica
bãt. Et ego qſi nutricius
effraim portabã eos in
brachiis meis: & neſcie
runt φ curarẽ eos. In fu
niculis adam traham eos
in vinculis charitatis.
Et ero eis
quaſi exaltãs iugũ ſup
maxillas eorũ: & declina
ui ad eum vt veſceretur.
Nõ reuertetur in terrã
egypti: & aſſur ipſe rex
eius: quoniã noluerunt
cõuerti. Cepit gladius
in ciuitatibus eius: & cõ
ſumet electos eius: & co
medet capita eorum. Et
populus meꝰ pẽdebit ad
reditũ meũ. Iugum aũt
imponetur eis ſimul: qđ
nõ auferetur. Quõ da
bo te effraim: ptegam te
iſrael: Quõ dabo te
ſicut adama: ponam te
vt ſeboi. Conuerſum eſt
in me cor meũ: pariter
cõturbata eſt plenitudo
mea. Non faciã furorem
ire mee. Non cõuertar
vt diſperdã effraim: qa
deus ego & non homo.
In medio tui ſanctus &
non ingrediar ciuitatẽ.
Poſt dñm ambulabunt.
Quaſi leo rugiet: quia
ipſe rugiet & formida
bunt filii maris. Et
auolabũt quaſi auis ex
egypto: & quaſi colũba
de terra aſſyriorũ: & col
locabo eos in
domibus ſuis dicit dñs.
Circumdedit me
effraim in negatione: &
in dolo domus iſrael.
Iudas autẽ teſtis deſcen
dit cum deo & cum
ſanctis fidelibus. 12.

Effraim paſcit ventũ
& ſequit̃ eſtũ. Tota
die mẽdaciũ & vaſtitatẽ
multiplicat & fedus cũ

ꝛ cõſurget pditio in pplo tuo ꝛ oĩs
καὶ ἐξαναστήσεται ἀπώλεια ἐν τῷ λαῷ σου καὶ πάντα τὰ
murata tua pibunt. ſic pnceps ſalmana
περιτετειχισμένα σου οἰχήσεται. ὡς ἄρχων σαλαμὰν
de domo hieroboã in diebus belli mrem ſup
ἐκ τοῦ οἴκου ἱεροβοὰμ ἐν ἡμέραις πολέμου μητέρα ἐπὶ
filios alliſerunt. ſic faciam vobis domꝰ iſrael
τέκνοις ἠδάφισαν. οὕτως ποιήσω ὑμῖν οἶκος τοῦ ἰσραὴλ
a facie maloꝝ vroꝝ.
ἀπὸ προσώπου κακιῶν ὑμῶν. Ca.11.

A Mane piectus eſt rex iſrael qꝛ puulꝰ
Ὄρθρου ἀπερρίφη βασιλεὺς ἰσραὴλ διότι νήπιος
iſrael: ꝛ ego dilexi eũ ꝛ ex egypto vocaui Mat. 2.c.
ἰσραὴλ, κἀγὼ ἠγάπησα αὐτὸν καὶ ἐξ αἰγύπτου μετεκα
filios eius. ſicut vocaui eos:
λέσα τὰ τέκνα αὐτοῦ. καθὼς μετεκάλεσα αὐτούς,
ita abierũt a facie mea. ipſi baal
οὕτως ᾤχοντο ἐκ προσώπου μου. αὐτοὶ τοῖς βααλ
imolabãt ꝛ idolis adolebãt. ꝛ ego colligaui
ἔθυον καὶ τοῖς εἰδώλοις ἐθυμίων. καὶ ἐγὼ συνεπόδισα
ephraĩ: ſuſcepi eũ ſup brachiũ: nõ cogno
τὸν ἐφραΐμ, ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τὸν βραχίονα, οὐκ ἔγνω
uerũt qꝛ ſanaui eos. in corruptiõe hoĩs extendi e
σαν ὅτι ἴαμαι αὐτούς. ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπου ἐξέτεινα αὐ
os in vinculis charitatis mee. ꝛ ero illis qſi B
τοὺς ἐν δεσμοῖς ἀγαπήσεώς μου. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς
das alapã hoĩ ſup maxillas eiꝰ. ꝛ reſpiciã
ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ. καὶ ἐπιβλέ
ad eũ pualens ei. hitauit ephraim
ψομαι πρὸς αὐτὸν δυνάμενος αὐτῷ. κατῴκησεν ἐφραΐμ
in egypto: ꝛ aſſur ipe rex eius. qꝛ nõ
ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἀσσοὺρ αὐτὸς βασιλεὺς αὐτοῦ. ὅτι οὐκ
voluit cõuerti. ꝛ infirmatꝰ ẽ gladiꝰ in ciui C
ἠθέλησεν ἐπιστρέψαι. καὶ ἠσθένησεν ῥομφαία ἐν ταῖς πό
tatibꝰ eius: ꝛ requieuit in manibꝰ illiꝰ:
λεσιν αὐτοῦ, καὶ κατέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ,
ꝛ comedẽt de cogitatioĩbꝰ ſuis: ꝛ ppls eiꝰ
καὶ φάγονται ἐκ τῶν διαβουλίων αὐτῶν, καὶ ὁ λαὸς αὐ
ſuſpenſus ex incolatu ſuo. ꝛ deꝰ
τοῦ ἐπικρεμάμενος ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ. καὶ ὁ θεὸς
ſup honorata eius iraſcetur ꝛ nõ exaltabit eos.
ἐπὶ τὰ τίμια αὐτοῦ θυμωθήσεται καὶ οὐ μὴ ὑψώσῃ αὐτούς.
qđ tibi faciam ephraĩ: ptegam te iſrael qđ tibi fa Geñ. 9.f.
τί σοι ποιήσω ἐφραΐμ, ὑπερασπιῶ σου ἰσραὴλ τί σοι ποι
ciã: ſic adamã ponã te ꝛ ſic ſeboim cõuerſũ eſt
ήσω, ὡς ἀδαμὰ θήσομαί σε καὶ ὡς σεβωεὶμ μετεστράφη
cor meũ in idẽ. cõturbata ẽ penitẽtia mea: D
ἡ καρδία μου ἐπὶ τὸ αὐτό. συνεταράχθη ἡ μεταμέλειά μου.
non faciã iuxta irã furoris mei. non dere
οὐ μὴ ποιήσω κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου. οὐ μὴ ἐγκα
linquam vt deleat ephraĩ: qꝛ deꝰ ego
ταλίπω τοῦ ἐξαλειφθῆναι τὸν ἐφραΐμ, διότι θεὸς ἐγώ
ſum ꝛ nõ homo in te ſctũs: ꝛ nõ ingrediar
εἰμι καὶ οὐκ ἄνθρωπος ἐν σοὶ ἅγιος, καὶ οὐκ εἰσελεύσομαι
in ciuitatẽ. poſt dñm ambulabo ſicut leo rugiet:
εἰς πόλιν. ὀπίσω κυρίου πορεύσομαι ὡς λέων ἐρεύξεται,
qꝛ ipe rugiet ꝛ ſtupebunt filii maris: ꝛ venĩt
ὅτι αὐτὸς ἐρεύξεται καὶ ἐκστήσονται υἱοὶ θαλάσσης, καὶ ἥξου
ent qſi aues ex egypto ꝛ qſi columbe ex tra aſſyrio
σιν ὡς ὄρνεα ἐξ αἰγύπτου, καὶ ὡς περιστερὰ ἐκ γῆς ἀσσυρί
rũ. ꝛ reſtituam eos in domos ſuas di
ων. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν λέ
cit dñs. circũdedit me in mẽdacio ephraĩ: ꝛ in ipie
γει κύριος. ἐκύκλωσέν με ἐν ψεύδει ἐφραΐμ, καὶ ἐν ἀσε
tate domꝰ iſrael ꝛ iudas. nũc cognouit eos deus:
βείᾳ οἶκος ἰσραὴλ καὶ ἰούδας. νῦν ἔγνω αὐτοὺς ὁ θεός,
ꝛ ppls ſctũs vocabitur dei.
καὶ λαὸς ἅγιος κληθήσεται τοῦ θεοῦ. Ca.12.

A Et ephraim: malus ſpũs pſequutꝰ ẽ eſtum
Ὁ δὲ ἐφραΐμ, πονηρὸν πνεῦμα ἐδίωξεν καύσωνα ὅ
tota die: inania ꝛ vana multiplicauit: ꝛ teſtamẽtũ cũ
λην τὴν ἡμέραν, κενὰ καὶ μάταια ἐπλήθυνεν, καὶ διαθήκην μετὰ

Digitized by Google

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. lati.

aſſyrijs pepigit ⁊ oleū in egypto mercabat: ⁊
ἀσσυρίων διέθετο καὶ ἔλαιον εἰς αἴγυπτον ἐνεπορεύετο, καὶ
iudiciū dño cū iuda. vt vlciſcat iacob
κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς ἰούδαν. τοῦ ἐκδικῆσαι τὸν ἰακὼβ
iuxta vias eius. ⁊ iuxta adinuentiones
κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα
gen. 25. c. eius reddet ei. in vtero ſupplantauit
αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐπτέρνισε τὸν
Gen. 32. f. fratrē ſuū. ⁊ in labore ſuo p̄ualuit ad deū:
ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ ἐν κόπῳ αὐτοῦ ἴσχυσε πρὸς θεόν,
B ⁊ ↄfortat᷑ ē cū angelo ⁊ potuit. fleuerunt ⁊
καὶ ἴσχυσε μετὰ ἀγγέλου καὶ ἐδυνάσθη. ἔκλαυσαν καὶ
dep̄cati ſūt mihi i. domo ſiḋtati iuenerūt me ibi dictū ē ad e
ἐδεήθησάν μοι ἐν τῷ οἴκῳ ὢν εὗρόν με ἐκεῖ ἐλαλήθη πρὸς αὐ
os. at dñs de᷒ oñps erit memoriale e
τούς. ὁ δὲ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ἔσται μνημόσυνον αὐ
ius: ⁊ tu in deo tuo ↄuerteris. miaꝫ ⁊ iudiciū cu=
τοῦ, καὶ σὺ ἐν θεῷ σου ἐπιστρέψεις. ἔλεος καὶ κρίμα φυ=
ſtodi ⁊ approṗiq̄ ad deū tuū ſemp. chanaā in ma
λάσσου καὶ ἔγγιζε πρὸς θεόν σου διαπαντός. χαναὰν ἐν χει
nu ei᷒ ſtatera iniq̄tatis opp̄mere p̄ potētiā dilexit: ⁊ di
ρὶ αὐτοῦ ζυγὸς ἀδικίας καταδυναστεύειν ἠγάπησε, καὶ εἶ
xit ephraī verūtñ diues effect᷒ ſū: iueni reqem mihi.
πεν ἐφραῒμ πλὴν πεπλούτηκα, εὕρηκα ἀναψυχὴν ἐμαυτῷ
C oēs labores eius nō inuenient̄ ei p̄p̄t iniq̄tates
πάντες οἱ πόνοι αὐτοῦ οὐχ εὑρεθήσονται αὐτῷ διὰ ἀδικίας
in q̄b᷒ peccauit. ego āt dñs de᷒ tu᷒ eduxi te de tra
ἐν αἷς ἥμαρτεν. ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεός σου ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς
egypti: adhuc h̄itare faciā te in tabernacul' ſīc in die ſolēni
αἰγύπτου, ἔτι κατοικιῶ σε ἐν σκηναῖς καθὼς ἐν ἡμέρᾳ ἑορ
tatis: ⁊ loquar ad p̄phetas. ⁊ ego viſiōes multi
τῆς, καὶ λαλήσω πρὸς προφήτας. καὶ ἐγὼ ὁράσεις ἐπλή
plicaui ⁊ in manu p̄phetaꝝ aſſimilat᷒ ſū ſi nō galgala
θυνα καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ὡμοιώθην εἰ μὴ γαλαὰδ
eſt: nūq̄d ⁊ falſi erāt in galgala p̄ncipes imolā=
ἐστίν, ἄρα καὶ ψευδεῖς ἦσαν ἐν γαλγὰλ ἄρχοντες θυσιά=
tes ⁊ altaria eoꝝ q̄ſi teſtudies ſup̄ deſertū
ζοντες καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν ὡς χελῶναι ἐπὶ χέρσον
agri. ⁊ receſſit iacob in cāpum ſyrie: ⁊
ἀγροῦ. καὶ ἀνεχώρησεν ἰακὼβ εἰς πεδίον συρίας, καὶ
D ſeruiuit iſrael in vxore. ⁊ in vxore cuſtodiuit:
gen. 28 a. ἐδούλευσεν ἰσραὴλ ἐν γυναικί. καὶ ἐν γυναικὶ ἐφυλάξατο.
⁊ in p̄pheta eduxit dñs iſrael de egypto:
καὶ ἐν προφήτῃ ἀνήγαγε κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου,
⁊ in p̄pheta ſeruat᷒ ē. ⁊ ad iracūdiā p̄uocauit me ephraī
καὶ ἐν προφήτῃ διεφυλάχθη. καὶ παρώργισέ με ἐφραῒμ
in amaritudinib᷒ ſuis ⁊ ſanguis ei᷒ ſup̄ eū
ἐν τοῖς παραπικρασμοῖς αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν
effundet. opprobriū illi retribuet dñs.
ἐκχυθήσεται. ὀνειδισμὸν αὐτῷ ἀνταποδώσει κύριος. Ca. 13.

A Iuxta verbū ephraim: iuſtificatiōes accepit ip
Κατὰ τὸν λόγον ἐφραῒμ, δικαιώματα ἔλαβεν αὐ
ſe in iſrael. ⁊ poſuit baal ⁊ mortuus ē. ⁊
τὸς ἐν ἰσραήλ. καὶ ἔθετο τῇ βάαλ καὶ ἀπέθανε. καὶ
nūc appoſuit vt peccaret. ⁊ fecerunt ſibi
νῦν προσέθετο τοῦ ἁμαρτάνειν. καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς
cōflatilia ex argento ſuo: ſcd̄m imaginē idoloꝝ
χωνεύματα ἐκ τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν, κατ' εἰκόνα εἰδώλων
op᷑a artificū cōflata eis. ipſi dicūt
ἔργα τεκτόνων συντετελεσμένα αὐτοῖς. αὐτοὶ λέγου=
imolate hoīes: vituli defecerunt. idcirco
σι θύσατε ἀνθρώπους, μόσχοι ἐκλελοίπασι. διὰ τοῦτο
erunt q̄ſi nubes matutina ⁊ ſicͭ ros matutin᷒ p̄trāſiēs
ἔσονται ὡς νεφέλη πρωϊνὴ καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ διερχο=
⁊ ſicut puluis exſufflatus ab area: ⁊ ſicut
μένη καὶ ὡσεὶ χνοῦς ἀποφυσώμενος ἀφ' ἅλωνος, καὶ ὡσεὶ
vapor a locuſtis. ego āt dñs de᷒ tu᷒ ego eduxi
B ἀτμὶς ἀπὸ ἀκρίδων. ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεός σου ἐγὼ ἀνήγα
Eſai. te de tra egypti: ⁊ deū p̄ter me
43. b. γόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ θεὸν πλὴν ἐμοῦ

Trāſla. B. Hie.

aſſyriis iniit: & oleum in egyptum ferebat. Iudicium ergo dñi cum iuda: & viſitatio ſup̄ iacob. Iuxta vias ei᷒ & iuxta adinuētiones ei᷒ reddet ei. In vtero ſupplantauit fratrē ſuū: & in fortitudine ſua directus ē cū angelo. Et inualuit ad angelū & cōfortatus eſt. Fleuit & rogauit eū: in bethel iuenit eū: & ibi locut᷒ ē nobiſcū. Et dñs deus exercituū domin᷒ memoriale eius. Et tu ad deum tuū cōuerteris. Miſericordiā & iudiciū cuſtodi: & ſpera in deo tuo ſemper. Chanaan in manu eius ſtatera doloſa calūniam dilexit. Et dixit effraim. Veruntñ diues effectus ſum inueni idolū mihi. Oēs labores mei non inuenient mihi iniq̄tatē quam peccaui. Et ego dominus deus tuus ex terra egypti. Adhuc ſedere te faciā in tabernaculis: ſicut in diebus feſtiuitatis. Et locut᷒ ſum ſup̄ p̄phetas & ego viſionē multiplicaui: & in manu p̄phetarū aſſimilat᷒ ſuꝫ. Si galaad idolū: ergo fruſtra erant in galgal bobus imolātes. Nam & altaria eorū quaſi acerui ſuper ſulcos agri. Fugit iacob in regionem ſyrie: & ſeruiuit iſrael in vxorem: & in vxorem ſeruauit. In p̄pheta autem eduxit dominus iſrael de egypto: & in p̄pheta ſeruatus eſt. Ad iracundiā me p̄uocauit effraim in amaritudinib᷒ ſuis: & ſāguis ei᷒ ſup̄ eū veniet: & opprobriū ei᷒ reſtituet ei dñs ſuus. 13.

Loquēte effraim horror inuaſit iſrael: & deliquit in baal & mortu᷒ eſt. Et nūc addiderūt ad peccandū: feceruntq; ſibi cōflatile de argento ſuo q̄ſi ſimilitudinem idolorum. Factura artificū totum eſt. His ipſi dicunt. Immolate hoīes vitulos adorātes. Idcirco erunt q̄ſi nubes matutina: & ſicͭ ros matutinus p̄teriēs. Sicut puluis turbine raptus ex area: & ſicut fumus de fumario. Ego autem dominus deus tu᷒ ex terra egypti: & deū abſq; me

Tex. heb. Oſee. xiij. — Priitiua. heb.

אשור יכרתו ושמן למצרים יובל ׃	ברת יבל
וריב ליהוה עם יהודה ולפקד	ריב
על יעקב כדרכיו כמעלליו ישיב	עלל שוב
לו ׃ בבטן עקב את אחיו ובאונו	
שרה את אלהים ׃ וישר אל מלאך	שור
ויכל בכה ויתחנן לו בית אל	לאה יכל
ימצאנו ושם ידבר עמנו ׃ ויהוה	חנן מצא
אלהי הצבאות יהוה זכרו ׃ ואתה	דבר
באלהיך תשוב חסד ומשפט	שוב שפט
שמר וקוה אל אלהיך תמיד ׃	תמד
כנען בידו מאזני מרמה לעשוק	און רמה
אהב ׃ ויאמר אפרים אך עשרתי	עשק אמר
מצאתי און לי כל יגיעי לא	יגע
ימצאו לי עון אשר חטא ׃ ואנכי	מצא
יהוה אלהיך מארץ מצרים עד	
אושיבך באהלים כימי מועד ׃	ישב יום
ודברתי על הנביאים ואנכי חזון	יעד נבא
הרביתי וביד הנביאים אדמה ׃ אם	חזה רבה
גלעד און אך שוא היו בגלגל	דמה היה
שורים זבחו גם מזבחותם כגלים	שור זבח
על תלמי שדי ׃ ויברח יעקב שדה	גלל שדה
ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה	ברח עבד
שמר ׃ ובנביא העלה יהוה את	איש נבא
ישראל ממצרים ובנביא נשמר ׃	עלה שמר
הכעיס אפרים תמרורים ודמיו	כעס מרר
עליו יטוש וחרפתו ישיב לו אדניו ׃	נטש שוב
כדבר אפרים רתת	Cap. xiij.
נשא הוא בישראל ויאשם בבעל	אשם
וימת ׃ ועתה יוספו לחטא ויעשו	מות יסף
להם מסכה מכספם כתבונם	עשה נסך
עצבים מעשה חרשים כלה להם	בין עשה
הם אמרים זבחי אדם עגלים	
ישקון ׃ לכן יהיו כענן בקר וכטל	נשק היה
משכים הלך כמוץ יסער מגרן	שכם סער
וכעשן מארבה ׃ ואנכי יהוה אלהיך	
מארץ מצרים ואלהים זולתי	זלת

Digitized by Google

לא תדע ומושיע אין בלתי׃ אני — ידע ישע
ידעתיך במדבר בארץ תלאבות׃ — דבר לאב
כמרעיתם וישבעו שבעו וירם — שבע רום
לבם על כן שכחוני׃ ואהי — היה
להם כמו שחל כנמר על דרך
אשור׃ אפגשם כדב שכול ואקרע — פגש דוב
סגור לבם ואכלם שם כלביא — שכל קרע
חית השדה תבקעם׃ שחתך — סגר לבא
ישראל כי בי בעזרך׃ אהי — חיה בקע
מלכך אפוא ויושיעך בכל עריך — אפה ישע
ושפטיך אשר אמרת תנה — עיר שפט
לי מלך ושרים׃ אתן לך מלך — נתן שור
באפי ואקח בעברתי׃ צרור — נתן לקח
עון אפרים צפונה חטאתו׃ — צרר
חבלי יולדה יבאו לו הוא בן — צפן
לא חכם כי עת לא יעמד במשבר — ילד בוא
בנים׃ מיד שאול אפדם ממות — עמד שבר
אגאלם אהי דבריך מות — בנה שאל
אהי קטבך שאול נחם יסתר — פדה גאל
מעיני׃ כי הוא בין אחים — היה סתר
יפריא יבוא קדים רוח יהוה — פרא בוא
ממדבר עלה ויבוש מקורו ויחרב — קדם דבר
מעינו הוא ישסה אוצר כל — קור חרב
כלי חמדה׃ — עין שסה

כלה אשם

Cap. xiiij.

תאשם שמרון כי מרתה
באלהיה בחרב יפלו עלליהם — מרה נפל
ירטשו והריותיו יבקעו׃ שובה — רטש
ישראל עד יהוה אלהיך כי — הרה בקע
כשלת בעונך׃ קחו עמכם דברים — לקח
ושובו אל יהוה אמרו אליו
כל תשא עון וקח טוב ונשלמה — נשא שלם
פרים שפתינו׃ אשור לא — שפה
יושיענו על סוס לא נרכב — ישע רכב
ולא נאמר עוד אלהינו למעשה — אמר עשה
ידינו אשר בך ירחם יתום׃ — יתם
ארפא משובתם אהבם נדבה — רפא שוב

nescies: & ſaluator non eſt preter me. Ego cognoui te in deſerto: in terra ſolitudinis. Iuxta paſcua ſua adimpleti ſunt: & ſaturati ſũt. Et eleuauerũt cor ſuũ & obliti ſunt mei. Et ego ero eis quaſi leena ſicut pardus in via aſſyriorũ. Occurrã eis q̃ſi vrſa raptis catulis & dirſũpam interiora iecoris eorũ. Et cõſumã eos ibi q̃ſi leo: beſtia agri ſcindet eos. Perditio tua iſrl': tantũmodo in me auxilium tuum. Vbi eſt rex tuus. Maxime nunc ſaluet te in oĩbus vrbib9 tuis. Et iudices tuos de quibus dixiſti: da mihi regem & pricipes. dabo tibi regem in furore meo: & auferã in indignatiõe mea. Colligata eſt iniq̃tas effraim: abſconditũ peccatũ ei9. Dolores parturiẽtis venient ei. Ipſe filius non ſapiens. Nũc enim nõ ſtabit in cõtritione filiorũ. De manu mortis liberabo eos: de morte redimã eos. ero mors tua o mors: morſus tu9 ero inferne. Cõſolatio abſcondita eſt ab oculis meis: quia ip̃e inter fratres diuidet. Adducet vrentem ventum dominus de deſerto aſcẽdentẽ: & ſiccabit venas eius & deſolabit fontem eius: ipſe diripiet theſaurum om̃is vaſis deſiderabilis.

14.

PEreat ſamaria: q̃m̃ ad amaritudinẽ cõcitauit deũ ſuũ. In gladio pereant: paruuli eorum elidantur: & fete ei9 ſcindantur. Conuertere iſrael ad dominũ deum tuum: quoniam corruiſti in iniq̃tate tua. Tollite vobiſcum verba & conuertimini ad dominum & dicite ei. Omnẽ aufer iniq̃tatẽ & accipe bonũ & reddemus vitulos labiorum noſtrorum. Aſſur non ſaluabit nos. Sup equũ non aſcendemus: nec dicemus vltra dii noſtri opera manuũ nr̃ar;: q̃a ei9 q in te eſt miſereberis pupilli. Sanabo cõtriones eorũ diligam eos ſpontanee:

nõ cognoſces: ⁊ ſaluator nõ eſt abſq; me. ego paſcẽs
ἐυ γνώσῃ, καὶ σώζων ὀυκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ. ἐγὼ ὁ ποιμαί
te in ſolitudie i t̃ra ĩhitabili ſcdm paſcua ſua:
νων σε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ ἀοικήτῳ κατὰ τὰς νομὰς ἀυτῶν,
⁊ repleti ſunt in ſaturitate ⁊ exaltata ſunt cor
καὶ ἐνεπλήσθησαν εἰς πλησμονὴν καὶ ὑψώθησαν αἱ καρδί
da eoꝝ: ꝓpt hec obliti ſunt mei. ⁊ ero e
αι ἀυτῶν, ἕνεκα τούτων ἐπελάθοντό μου. καὶ ἔσομαι ἀυ
is q̃ſi pãthera ⁊ ſic pardus: ꝑ viã aſſyrio
τοῖς ὡς πάνθηρ καὶ ὡς πάρδαλις, κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσσυρί
rũ occurram eis ſicut vrſa indigẽs cibo: ⁊ diſrum
ων ἀπαντήσω ἀυτοῖς ὡς ἄρκος ἀπορουμένη, καὶ διαῤῥή
pã cõcluſionẽ cordis eoꝝ. ⁊ deuorabunt eos
ξω συγκλεισμὸν καρδίας ἀυτῶν. καὶ καταφάγονται ἀυτοὺς
ibi catuli ſyluaꝝ: beſtie agri diſrumpẽt eos.
ἐκεῖ σκύμνοι δρυμῶν, θηρία ἀγροῦ διασπάσει ἀυτούς. τῇ
corruptiõi tue iſrael q̃s auxiliabit: vbi rex tu9:
διαφθορᾷ σου ἰσραὴλ τίς βοηθήσει; ποῦ βασιλεύς σου;
ſtet ⁊ ſaluũ faciat te in cũctis vrbibus tuis. ⁊
σήτω, καὶ διασωσάτω σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου. καὶ
iudicet te quẽ dixiſti da mihi regem ⁊ ꝓncipem: ⁊
κρινάτω σε ὃν εἴπας δός μοι βασιλέα καὶ ἄρχοντα, καὶ
dedi tibi regem in ira mea: ⁊ h̃ui in furore meo. 1. Re. 8. a.
ἔδωκά σοι βασιλέα ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἔσχον ἐν τῷ θυμῷ μου.
ↄgregatio iniq̃tatis ephrai: abſcõditũ pctm̃ eius
συναγωγὴ ἀδικίας ἐφραΐμ, ἐγκεκρυμμένη ἁμαρτία ἀυτοῦ
dolores q̃ſi parturiẽtis venient ei. iſte fili9 tu9
ὠδῖνες ὡσεὶ τικτούσης ἥξουσιν ἀυτῷ. ὁυτος ὁ υἱός σου ὁ
ſapiens: q: nũc nõ ſuſtinebit in ↄtritiõe filioꝝ. de
φρόνιμος, διότι νῦν ὀυ μὴ ὑποστῇ ἐν συντριβῇ τέκνων. ἐκ
manu inferni liberabo eos de morte redimam il
χειρὸς ἅδου ῥύσομαι ἀυτοὺς ἐκ θανάτου λυτρώσομαι ἀυ
los. vbi cauſa tua mors: vbi aculeus tu9 iferne: cõſo
τούς. ποῦ ἡ δίκη σου θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου ἅδη; παρά Heb. 2. b.
latio abſcõdita ẽ ab oculis meis: q: ip̃e inter
κλησις κέκρυπται ἐξ ὀφθαλμῶν μου, διότι ἀυτὸς ἀναμέσον
fratres diuidet: adducet ventũ vrentẽ dñs ex
ἀδελφῶν διαστελεῖ, ἐπάξει ἄνεμον καύσωνα κύριος ἐκ τῆς
deſerto ſup eos ſiccabit venas eius: deſolabit
ἐρήμου ἐπ' ἀυτούς, ἀναξηρανεῖ τὰς φλέβας ἀυτοῦ, ἐξερημώσει
fontes illius. iſte areſaciet t̃rã eius: ⁊
τὰς πηγὰς ἀυτοῦ. ὁυτος καταξηρανεῖ τὴν γῆν ἀυτοῦ, καὶ
oĩa vaſa deſiderabilia.
πάντα τὰ σκεύη τὰ ἐπιθυμητά. Ca. 14.
DIſperdetur ſamaria: q̃m reſtitit cõtra deũ ſu
ΑΦανισθήσεται σαμάρεια, ὅτι ἀντέστη πρὸς θεὸν ἀυ
um. in gladio cadent: ⁊ lactantes eoꝝ eli
τῆς. ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται, καὶ τὰ ὑποτίτθια ἀυτῶν ἐδα
dentur: ⁊ in vtero habentes ex eis diſrumpẽt.
φισθήσονται, καὶ αἱ ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ἀυτῶν διαῤῥαγήσον
cõuertere iſrael ad dñm deũ tuũ:
ται. ἐπιστράφητι ἰσραὴλ πρὸς κύριον τὸν θεόν σου,
q: infirmat9es i iniq̃tatib9 tuis. tollite vobiſcũ
διότι ἠσθένησας ἐν ταῖς ἀδικίαις σου. λάβετε μεθ' ἑαυτῶν
ſmones: reuertimini ad dñm: dicite ei: vt
λόγους, ἐπιστράφητε πρὸς κύριον, εἴπατε ἀυτῷ, ὅπως
nõ tollatis iniq̃tatẽ: ⁊ aſſumatis bona ⁊ reddamus
μὴ λάβητε ἀδικίαν, καὶ λάβητε ἀγαθὰ καὶ ἀνταποδώ
fructũ labioꝝ nroꝝ. ⁊ aſſur non ſaluabit
σωμεν καρπὸν χειλέων ἡμῶν. καὶ ἀσσοὺρ μὴ σώσῃ
nos: ſup equũ nõ aſcendemus: neq; vltra dice
ἡμᾶς, ἐφ' ἵππον ὀυκ ἀναβησώμεθα, ὀυκ ἔτι ὀυ μὴ εἴπω
m9 dij nri opib9 manuũ nraꝝ: q in te miſe
μεν θεοὶ ἡμῶν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ἡμῶν, ὁ ἐν σοὶ ἐλε
ris pupilli. ſanabo hitatiões eoꝝ diligam
εῖ ὀρφανόν. ἰάσομαι τὰς κατοικίας ἀυτῶν ἀγαπήσω
eos manifeſte
ἀυτοὺς ὁμολογουμένως

Pro. 17 b.

C

D

A

B

C

qr auerti irā meā ab eis. ero q̄ſi ros
ὅτι ἀπέστρεψα ὀργήν μου ἀπ' αὐτῶν. ἔσομαι ὡς δρόσος τῷ
iſrael. florebit vt liliū ꝛ mittet radices ſuas. q̄ſi
ἰσραήλ. ἀνθήσει ὡς κρίνον καὶ βαλεῖ τὰς ῥίζας αὐτοῦ. ὡς
D liban⁹ ibunt rami eius. ꝛ erit q̄ſi oliua
ὁ λίβανος πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς ἐλαία
fructifera. ꝛ odor illi⁹ q̄ſi libani. cōuertent
κατάκαρπος. καὶ ἡ ὀσφρασία αὐτοῦ ὡς λιβάνου. ἐπιστρέψου-
ꝛ ſedebunt ſub vmbra ei⁹ viuent. ꝛ cōfor
σιν καὶ καθιοῦνται ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ζήσονται. καὶ στηρι-
tabunt frumēto ꝛ florebunt q̄ſi vinea. memoria
χθήσονται σίτῳ καὶ ἐξανθήσουσιν ὡς ἄμπελος. τὸ μνημόσυ-
le eius q̄ſi vinū libani. ephraī qd vltra ꝛ idolis?
νον αὐτοῦ ὡς οἶνος λιβάνου. ἐφραὶμ τί ἔτι καὶ εἰδώλοις;
ego humiliabo eū ꝛ ego ꝯfortabo illum: ego
ἐγὼ ἐταπείνωσα αὐτὸν καὶ ἐγὼ κατισχύσω αὐτόν, ἐγὼ
ſic iuniper⁹ cooperiēs ex me fruct⁹ tu⁹ īuēt⁹ ē. qs
ὡς ἄρκευθος πυκάζουσα ἐξ ἐμοῦ ὁ καρπός σου εὕρηται. τίς
Dicre. 9. ſapiēs ꝛ itelliget hec? ꝛ itelligēs ꝛ cognoſcet
σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; καὶ συνετὸς καὶ ἐπιγνώσεται
ea? qr recte vie dñi: ꝛ iuſti ambu-
αὐτά; ἐπεὶ εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ τοῦ κυρίου, καὶ δίκαιοι πορεύ-
labūt in eis. at impij infirmabūt in eis.
σονται ἐν αὐταῖς. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς.

[l]quia [m]auerſus eſt[n] furor meus[o] ab eis. [p]Ero[q] quaſi ros[r] iſraeli: [s]germinabit[t] ſicut lilium: [u]& erumpet [x]radix ei⁹[y] vt libani. [z]Ibūt [a]rami eius: [b]& erit[c] quaſi oliua[d] gloria ei⁹: [e]& odor[f] ei⁹[g] vt libani. [h]Conuertētur[i] ſedētes[k] in vmbra ei⁹: [l]viuēt[m] tritico. [n]Et germinabūt[o] quaſi vinea: [p]memoriale ei⁹[q] ſicut vinū[r] libani. [s]Effraim[t] qd [u]mihi [x]vltra[y] idola? [z]Ego [a]exaudiam[b] & dirigā eum [c]ego[d] vt abietem [e]virentem: [f]ex me[g] fructus eius[h] inuentus eſt. [i]Quis [k]ſapiēs[l] & intelliget [m]iſta? [n]intelligens[o] & ſciet hec? [p]Quia[q] recte[r] vie[s] domini[t] & iuſti [u]ambulabunt[x] in eis: [y]preuaricatores vero [z]corruent[a] in eis.

Explicit Oſee ꝓpheta.

שׁוּב הָיָה כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ׃ אֶהְיֶה כַטַּל
לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ — פרח שׁשׁן נכה
שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ יֵלְכוּ יֹנְקוֹתָיו
וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃ — היה
יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יְחַיּוּ דָגָן — צלל חיה
וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן׃
אֶפְרַיִם מַה לִּי עוֹד לָעֲצַבִּים אֲנִי
עָנִיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ אֲנִי כִּבְרוֹשׁ — ענה אשׁר
רַעֲנָן מִמֶּנִּי פֶּרְיְךָ נִמְצָא׃ מִי — ברשׁ פרה
חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי — מצא בין
יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּקִים — בין
יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃ — כשׁל

Prologus.

INCIPIT PROLOGVS IN IOHEL PROPHETAM.

SAnctus iohel apud hebreos poſt oſee ponitur. Et ſicut ibi ſub nomine effraim ad decē tribus cōfertur vaticiniū: que vel ſamaria vel iſrael ſepe memorantur: ſic in hunc propheta omne quod dicitur ad tribū iuda & ad hieruſalē pertinere credendū eſt: & nullā omnino iſraelis. i. decē tribuum in hoc fieri mentionē. Tempora quoqꝫ quibus prophetauit eadē debemus accipere que in oſee legimus: in diebus ozie: ionathan: & achaz: & ezechie: regū iuda: & in diebus hieroboam filii ioas regis iſrael. Porro factū eſſe ſermonem dñi ad meritum eius refertur cui fit: nō ad conditionē eius qui fieri dicitur: vt alibi legim⁹. Dominus factus eſt mihi in ſalutē. Auditus enim in ſcripturis ſanctis nō eſt iſte qui ad aures ſonat: ſed q in corde percipitur: iuxta illud quod dñs loqtur. Qui habet aures audiendi audiat. Quod autē dicitur hebraice haazinu: grece enotiſaſthe: latine ſonat auribus percipite: proprie non aure ſed corde ꝑcipitur. Qui ſenes ſunt & celeſtes audiunt ſpūaliter: qui autē habitant in terra appellanturqꝫ terreni: auribus percipiūt. Vbicūqꝫ autem hec duo verba iuncta ponuntur: non ad ſimplicem tantū verborū ſonū: ſed ad reconditā quoqꝫ dictorū intelligentiā pertinere intelligendum eſt. In geneſi lamech loquitur ad vxores ſuas ada & ſella. Audite verba mea vxores lamech: aurib⁹ percipite ſermones meos. Quia virū occidi in vulnus meū: & iuuenem in liuorē meum. Et eſaias. Audite celi & auribus percipe terra.

Item alius prologus in eundem.

IN hoc propheta idcirco nec reges nec tempora ſunt prenotata: quia eiſdem temporibus ac regibus quibus oſee prophetauerat & ipſe prophetauit. Ex tribus igitur generibus rhetorum hec ſumuntur principia: & tres ſunt argumentorū partes: ex quibus incipere ſolet omnis orator. Aut eni docilës: aut beniuolos: aut attentos auditores debet efficere. Hic ergo propheta a magnitudine cladis ſumens principiū: eoſqꝫ qui audituri erant volens ad penitentiā prouocare: reddit attentos admirans futurū malum: vt conſiderantes venture cladis aſperitatē: ocius arriperent penitentiā. Iohel interpretatur incipiēs: aut domini deſcenſus. Fatuel vero aut latitudo aut oſtiū dei. Tropologice hoc eſt ꝙ q oſtiū dei & ſcia habuerit aptā: recte incipit ꝓphetare.

Incipit argumentum in eundem.

IOhel filius fatuel deſcribit terram duodecim tribuum: eruca: brucho: locuſta: rubigine vaſtante conſumptā: et poſt reuerſionē prioris populi effuſum iri ſpiritū ſanctū ſuper ſeruos dei et ancillas. i. ſuper centum viginti credentes homines: et effuſū iri in cenaculo ſyon. Qui centu viginti ab vno vſqꝫ ad quindecim paulatim et per incrementa ſurgentes: quindecim graduū numerū efficiunt: qui in pſalterio myſtice continentur.

Explicit argumentum.

IOEL.
ΙΩΗΛ. Ca. I.

Verbū dñi qđ factū ē ad ioel filiū bathuel.
A λ Λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ἰωὴλ τὸν τοῦ βαθουήλ.
audite hec ſenes: ꝛ aurib⁹ ꝑ
ἀκούσατε ταῦτα οἱ πρεσβύτεροι, καὶ ἐνωτίσα-
cipite oēs hītantes trā: ſi facta ſūt talia in
σθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, εἰ γέγονε τοιαῦτα ἐν
dieb⁹ vřis: aut ī diebus prm vřoꝝ
ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ὑμῶν
ꝓ ijs: filijs vřis narrate: ꝛ filij vři
ὑπὲρ αὐτῶν, τοῖς τέκνοις ὑμῶν διηγήσασθε, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν

Incipit Iohel propheta.
Capitulum. I.

VErbum[b] domini[c] qđ [d]factum eſt[e] ad[f] iohel [g]filiū [h]fatuel. [i]Audite[k] hec [l]ſenes [m]& auribus percipite[n] oēs [o]habitatores[p] tre[q] ſi factū eſt[r] iſtud[s] in diebus veſtris: [t]aut[u] in dieb⁹[x] patrū vřoꝝ. [y]Super hoc[z] filiis vřis[a] narrate: [b]& filii veſtri

Cap. I.
דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל יוֹאֵל
בֶּן פְּתוּאֵל׃ שִׁמְעוּ זֹאת הַזְּקֵנִים
וְהַאֲזִינוּ כֹּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הֲהָיְתָה — אזן היה
זֹּאת בִּימֵיכֶם וְאִם בִּימֵי אֲבֹתֵיכֶם׃ — יום
עָלֶיהָ לִבְנֵיכֶם סַפֵּרוּ וּבְנֵיכֶם

לִבְנֵיהֶם וּבְנֵיהֶם לְדוֹר אַחֵר׃ יֶתֶר
רָבָה הַגָּזָם אָכַל הָאַרְבֶּה וְיֶתֶר הָאַרְבֶּה
חָסַל קוּץ אָכַל הַיָּלֶק וְיֶתֶר הַיֶּלֶק אָכַל
שָׁכַר בָּכָה הֶחָסִיל׃ הָקִיצוּ שִׁכּוֹרִים וּבְכוּ
יָלַל שָׁתָה וְהֵילִילוּ כָּל שֹׁתֵי יָיִן עַל עָסִיס כִּי
עָסַס כָּרַת נִכְרַת מִפִּיכֶם׃ כִּי גוֹי עָלָה עַל אַרְצִי
פֶּה עָצַם עָצוּם וְאֵין מִסְפָּר שִׁנָּיו שִׁנֵּי
סָפַר אָרָה תָּלַע לָבָא אַרְיֵה וּמְתַלְּעוֹת לָבִיא לוֹ׃ שָׂם
שׂוּם שָׁמַם גַּפְנִי לְשַׁמָּה וּתְאֵנָתִי לִקְצָפָה חָשֹׂף
שָׁלַךְ לָבַן חֲשָׂפָהּ וְהִשְׁלִיךְ הִלְבִּינוּ שָׂרִיגֶיהָ׃
שָׂרַג יָלַל אֱלִי כִּבְתוּלָה חֲגֻרַת שַׂק עַל בַּעַל
בָּתַל נָעַר כָּרַת נְעוּרֶיהָ׃ הָכְרַת מִנְחָה וָנֶסֶךְ מִבֵּית
שָׁרַת יְהוָה אָבְלוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה׃
שֻׁדַּד שָׂדֶה אָבְלָה אֲדָמָה כִּי שֻׁדַּד
יָבַשׁ יָרַשׁ דָּגָן הוֹבִישׁ תִּירוֹשׁ אֻמְלַל יִצְהָר׃
צָהַר הֹבִישׁוּ אִכָּרִים הֵילִילוּ כֹּרְמִים
עַל חִטָּה וְעַל שְׂעֹרָה כִּי אָבַד
קָצַר קְצִיר שָׂדֶה׃ הַגֶּפֶן הוֹבִישָׁה וְהַתְּאֵנָה
רָמַן תָּפַח אֻמְלָלָה רִמּוֹן גַּם תָּמָר וְתַפּוּחַ
כָּל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יָבֵשׁוּ כִּי הֹבִישׁ
שׂוּשׂ שָׂשׂוֹן מִבְּנֵי הָאָדָם׃ חִגְרוּ וְסִפְדוּ
זָבַח הַכֹּהֲנִים הֵילִילוּ מְשָׁרְתֵי מִזְבֵּחַ
בּוֹא לוּן בֹּאוּ לִינוּ בַשַּׂקִּים מְשָׁרְתֵי אֱלֹהָי
מָנַע כִּי נִמְנַע מִבֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִנְחָה
וָנָסֶךְ׃ קַדְּשׁוּ צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה
אִסְפוּ זְקֵנִים כֹּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בֵּית
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְזַעֲקוּ אֶל יְהוָה׃
קָרַב אֲהָהּ לַיּוֹם כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה
שָׁדַד בּוֹא וּכְשֹׁד מִשַּׁדַּי יָבוֹא׃ הֲלוֹא נֶגֶד
עֵינֵינוּ אֹכֶל נִכְרָת מִבֵּית אֱלֹהֵינוּ
שִׂמְחָה וָגִיל׃ עָבְשׁוּ פְרֻדוֹת תַּחַת
עָבַשׁ שָׁמַם מֶגְרְפֹתֵיהֶם נָשַׁמּוּ אֹצָרוֹת נֶהֶרְסוּ
הָרַס גּוּר מַמְּגֻרוֹת כִּי הֹבִישׁ דָּגָן׃ מַה נֶּאֶנְחָה
יָבַשׁ אָנַח בְהֵמָה נָבֹכוּ עֶדְרֵי בָקָר כִּי אֵין
בּוּךְ רָעָה מִרְעֶה לָהֶם גַּם עֶדְרֵי הַצֹּאן
אָשַׁם קָרָא נֶאְשָׁמוּ׃ אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא כִּי אֵשׁ

filiis ſuis: & filii eorū generationi alteri. Reſiduū eruce comedit locuſta: & reſiduum locuſte comedit bruchus: & reſiduum bruchi comedit rubigo. Expergiſcimini ebrii: flete & vlulate oēs qui bibitis vinū in dulcedine: qm̄ periit ab ore vr̄o. Gens enī aſcendet ſup terrā meā fortis & inumerabilis. Dentes ei⁹ vt dentes leonis: & molares eius vt catuli leonis. Poſuit vineā meā in deſertū: & ficum meā decorticauit. Nudans ſpoliauit eā & pīecit: albi facti ſunt rami eius. Plange q̄ſi virgo accincta ſacco ſup virū pubertatis ſue. Periit ſacrificiū & libatio de domo dn̄i: luxerūt ſacerdotes miniſtri domini. Depopulata ē regio: luxit humus: qm̄ deuaſtatū eſt triticū. Confuſum eſt vinū & elanguit oleū. Cōfuſi ſunt agricole: vlulauerunt vinitores ſuper frumento & ordeo: quia periit meſſis agri. Vinea confuſa eſt & ficus elanguit. Malogranatū & palma & malum & oīa ligna agri aruerunt: quia confuſum eſt gaudiū a filiis hominū. Accingite vos & plangite ſacerdotes: vlulate miniſtri altaris. Ingredimini: cubate in ſacco miniſtri dei mei: quoniā interiit de domo dei veſtri ſacrificium & libatio. Sanctificate ieiuniū: & vocate cetū: cōgregate ſenes oēs habitatores terre in domū domini dei veſtri: & clamate ad dominum A.a.a. diei: quia prope eſt dies domini: & quaſi vaſtitas a potēte veniet. Nunqd nō corā oculis veſtris alimēta perierūt de domo dei noſtri leticia & exultatio. Cōputruerūt iumenta in ſtercore ſuo: demolita ſunt horrea: diſſipate ſūt apothece: qm̄ cōfuſum eſt triticum. Quid ingemuit aīal: mugierūt greges armenti. Quia non eſt paſcua eis. Sed & greges pecorum diſperierunt. Ad te dn̄e clamabo quia ignis

filijs ſuis: & filij eoꝝ in gn̄ationē al
τοῖς τέκνοις αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέ-
terā. reſidua eruce comedit locuſta: &
ραν. τὰ κατάλοιπα τῆς κάμπης κατέφαγεν ἡ ἀκρίς, καὶ
reſidua locuſte comedit bruchꝰ: &
τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος κατέφαγεν ὁ βροῦχος, καὶ
reſidua bruchi comedit rubigo. B
τὰ κατάλοιπα τοῦ βρούχου κατέφαγεν ἡ ἐρυσίβη. καὶ
reſipiſcite q̄ ebrij eſtis ex vino vr̄o: plorate &
ἐκνήψατε οἱ μεθύοντες ἐξ οἴνου αὐτῶν, κλαύσατε καὶ
plangite oēs q̄ bibitis vinū in ebrietatē: qꝛ ablatū
θρηνήσατε πάντες οἱ πίνοντες τὸν οἶνον εἰς μέθην, ὅτι ἐξῆρ-
eſt de ore vr̄o: qꝛ gēs aſcēdit ſup trā meā for-
ται ἐκ στόματος ὑμῶν, ὅτι ἔθνος ἀνέβη ἐπὶ τὴν γῆν μου ἰσχυ-
tis & inumerabilis. dentes eius dentes leonis: &
ρὸν καὶ ἀναρίθμητον. οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ὀδόντες λέοντος, καὶ αἱ
molares ei⁹ vt catuli leōis. poſuit vineam meā in diſſi
μύλαι αὐτοῦ ὡς σκύμνου. ἔθετο τὴν ἄμπελόν μου εἰς ἀφα-
pationē: & ficus meas in ꝯfractionē. ſcrutās ſcrutatus
νισμόν, καὶ τὰς συκάς μου εἰς κλασμόν. ἐρευνῶν ἐξηρεύνη-
eſt eā & eradicauit: dealbauit ramos eius. plā
σεν αὐτὴν καὶ ἐξερίζωσεν, ἐλεύκανεν τὰ κλήματα αὐτῆς. θρή-
ge ad me ſup virginē p̄cinctam cilicio ſup
νησον πρός με ὑπὲρ παρθένον περιεζωσμένην σάκκον ἐπὶ
virꝝ ſuum virgineū. ablatū ē ſacrificiū & libatio C
τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν παρθενικόν. ἐξῆρται θυσία καὶ σπονδὴ
de domo dn̄i. lugete ſacdotes miniſtri dn̄i:
ἐξ οἴκου κυρίου. πενθεῖτε ἱερεῖς οἱ λειτουργοὶ τοῦ κυρίου,
qm̄ deſolati ſunt campi. lugeat tra: qm̄ afflictum
ὅτι ἐταλαιπώρησαν πεδία. πενθείτω ἡ γῆ, ὅτι ἐτα-
ctum eſt triticū. aruit vinū: iminutū ē oleū: arue
λαιπωρήθη σῖτος. ἐξηράνθη οἶνος, ὠλιγώθη ἔλαιον, ἐξη-
runt agricole. lugete poſſeſſiōes p̄ frumēto & or-
ράνθησαν γεωργοί. θρηνεῖτε κτήματα ὑπὲρ πυροῦ καὶ κρι-
deo: qꝛ periit vindemia ex agro. vinea aru
θῆς, ὅτι ἀπόλωλεν τρυγητὸς ἐξ ἀγροῦ. ἡ ἄμπελος ἐξηράν-
it: & ficus iminute ſūt. malū g̃natū & palma & malū &
θη, καὶ αἱ συκαῖ ὠλιγώθησαν. ῥοὰ καὶ φοῖνιξ καὶ μῆλον καὶ
oīa ligna agri arefacta ſūt: qm̄ ꝯfudeſt gaudiū filij
πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ ἐξηράνθη, ὅτι ᾔσχυναν χαρὰν υἱοὶ
hoim. accingimini & plāgite: ſacdotes lamētamini q̄
ἀνθρώπων. περιζώσασθε καὶ κόπτεσθε, οἱ ἱερεῖς θρηνεῖτε οἱ
miniſtratis altari: igredimini: dormite in
λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ, εἰσέλθετε, ὑπνώσατε ἐν
ſaccis miniſtrantes deo. qꝛ defecit de domo dei
σάκκοις λειτουργοῦντες θεῷ. ὅτι ἀπέχηκεν ἐξ οἴκου θεοῦ
vr̄i ſacrificiū & libatio. ſctificate ieiuniū: p̄dicate cu
ὑμῶν θυσία καὶ σπονδή. ἁγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θε-
rationē. ꝯgregate ſeniores oēs hitan-
ραπείαν. συναγάγετε πρεσβυτέρους πάντες οἱ κατοι-
tes terrā: in domū dn̄i dei vr̄i: & clamate
κοῦντες τὴν γῆν, εἰς οἶκον κυρίου θεοῦ ὑμῶν, καὶ κεκράξατε
ad dn̄m vehemēt. hei mihi hei mihi hei mihi i diē: qm̄ iux
πρὸς κύριον ἐκτενῶς. οἴμοι οἴμοι οἴμοι εἰς ἡμέραν, ὅτι ἐγ-
ta dies dn̄i. & q̄ſi miſeria de miſeria D
γὺς ἡ ἡμέρα κυρίου. καὶ ὡς ταλαιπωρία ἐκ ταλαιπωρί-
veniet. nōne ante oculos vr̄os alimenta
ας ἥξει. οὐχὶ κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν βρώματα
ſublata ſūt d̄ domo dei vr̄i leticia & gaudiū. ſaltaue
ἐξήρθη ἐξ οἴκου θεοῦ ἡμῶν εὐφροσύνη καὶ χαρά. ἐσκίρτη-
rūt vitule in p̄ſepib⁹ ſuis. diſſipati ſūt the
σαν δαμάλεις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν. ἠφανίσθησαν θη-
ſauri: ſuffoſa ſunt torcularia: qꝛ arefactū ē triticū. qd re-
σαυροί, κατεσκάφησαν ληνοί, ὅτι ἐξηράνθη σῖτος. τί ἀπο-
ponem⁹ nobis? fleuerunt armēta boū: qꝛ nō
θήσομεν ἑαυτοῖς; ἔκλαυσαν βουκόλια βοῶν, ὅτι οὐχ
erant paſcua eis. & greges ouiū
ὑπῆρχεν νομὴ αὐτοῖς. καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων
diſperierūt. ad te dn̄e clamabo: qm̄ ignis
ἠφανίσθησαν. πρὸς σὲ κύριε βοήσομαι, ὅτι πῦρ

Digitized by Google

cōſumpſit ſpecioſa deſerti. & flāma ſuccendit om
ἀνάλωσεν τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου. καὶ φλὸξ κατέκαυσεν πάν
nia ligna agri. & iumēta campi ſuſpexe
τα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ. καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου ἀνέβλε
rūt ad te: qm̄ areſacte ſūt emiſſiōes aquarū: & ignis
ψαν πρὸς σέ, ὅτι ἐξηράνθησαν ἀφέσεις ὑδάτων, καὶ πῦρ
deuorauit q̄ ſpecioſa deſerti.
κατέφαγεν τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου. Ca.2.

A Infra. co.

Canite tuba in ſion: p̄dicate in
Σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι ἐν σιών, κηρύξατε ἐν
mōte ſctō meo: & conturbentur oēs hītan
ὄρει ἁγίῳ μου, καὶ συνταραχθήτωσαν πάντες οἱ κατοι
tes trā: qm̄ adeſt dies dn̄i. qm̄ iuxta
κοῦντες τὴν γῆν, ὅτι πάρεστιν ἡ ἡμέρα κυρίου. ὅτι ἐγγὺς
dies tenebrarū & caliginis: dies nubis & nebule:
ἡ ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης,
ſic mane fundet ſup mōtes pp̄ls mult⁹ & fortis.
ὡς ὄρθρος χυθήσεται ἐπὶ τὰ ὄρη λαὸς πολλὺς καὶ ἰσχυρός.
ſimilis ei nō fuit a ſeculo: & poſt eū nō
ὅμοιος αὐτῷ οὐ γέγονεν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ μετ᾽ αὐτὸν οὐκ
erit vſq; ad ānos gn̄atiōis gn̄ationū. an̄ eū ignis cō
ἔσται ἕως ἐτῶν γενεᾶς γενεῶν. ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀνα
ſumēs: & poſt eū ſuccenſa flāma: ſic paradiſus
λίσκον, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἀναπτομένη φλόξ, ὡς παράδει
voluptatis terra ante faciem ei⁹: &
σος τρυφῆς ἡ γῆ ἔμπροσθεν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ
poſteriora illi⁹ ſicut campi deſolationis: & ſalua
τὰ ὀπίσω αὐτοῦ ὡσεὶ πεδία ἀφανισμοῦ, καὶ ἀνασω
tus nō erit ei. ſicut viſio equorū aſpect⁹ eorū.
ζόμενος οὐκ ἔσται αὐτῷ. ὡς ὅρασις ἵππων ἡ ὄψις αὐτῶν.
& ſicut equites ſic pſequentur: ſicut vox q̄drigarū
καὶ ὡς ἱππεῖς οὕτως καταδιώξονται, ὡς φωνὴ ἁρμάτων

B

ſup vertices mōtiū exilient: & ſicut vox flamme
ἐπὶ κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐξαλοῦνται, καὶ ὡς φωνὴ φλογὸς
ignis deuorātis ſtipulā: & ſicut pp̄ls multus &
πυρὸς κατεσθιούσης καλάμην, καὶ ὡς λαὸς πολλὺς καὶ
fortis p̄paratus ad p̄liū. a facie ei⁹
ἰσχυρὸς παρατασσόμενος εἰς πόλεμον. ἀπὸ προσώπου αὐ
cōterent pp̄li: oīs vultus ſicut aduſtio
τοῦ συντριβήσονται λαοί, πᾶν πρόσωπον ὡς πρόσκαυ
olle: ſicut pugnatores diſcurrent: & ſicut viri
μα χύτρας, ὡς μαχηταὶ διαδραμοῦνται, καὶ ὡς ἄνδρες
bellatores aſcendent ſup muros. & vnuſq̄ſq; in
πολεμισταὶ ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ τείχη. καὶ ἕκαστος ἐν τῇ
via ſua ambulabit: & nō declinabūt a ſemitis ſu
ὁδῷ αὐτοῦ πορεύσεται καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνωσιν τὰς τρίβους αὐ
is. & vnuſq̄ſq; a fratre ſuo nō recedet: ag
τῶν. καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται, κα
grauati in armis ſuis ibunt: in
ταβαρυνόμενοι ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτῶν πορεύσονται, ἐν τοῖς
iaculis cadent: & nō cōſument. vrbē
C
βέλεσιν πεσοῦνται. καὶ οὐ μὴ συντελεσθῶσιν, τῆς πόλεως
app̄hendent: & ſup muros diſcurrent. ſup do
ἐπιλήψονται, καὶ ἐπὶ τῶν τειχέων διαδραμοῦνται. ἐπὶ τὰς οἰκί
mos aſcendent: & p feneſtras intrabūt ſic̄ fures. an̄
ας ἀναβήσονται, καὶ διὰ τῶν θυρίδων εἰσελεύσονται ὡς κλέπται. πρὸ
faciem ei⁹ cōfundet terra & cōmouebit celū. ſol
προσώπου αὐτοῦ συγχυθήσεται ἡ γῆ καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανός. ἥλι
& luna cōtenebrabunt. & ſtelle mittēt i occaſū lumē ſuum.
ος καὶ σελήνη συσκοτάσουσιν. καὶ τὰ ἄστρα δύσουσιν φέγγος αὐτῶν.
& dn̄s dabit vocē ſuam an̄ faciem fortitudis ſue. qz multa
καὶ κύριος δώσει φωνὴν αὐτοῦ πρὸ προσώπου δυνάμεως αὐτοῦ. ὅτι πολ
ſunt nimis caſtra ei⁹: qm̄ fortia opera ſmonū illi⁹. qz
λή ἐστιν σφόδρα ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ. διό
magna dies dn̄i: magna & illuſtris nimis: & q̄s erit
τι μεγάλη ἡ ἡμέρα κυρίου, μεγάλη καὶ ἐπιφανὴς σφόδρα, καὶ τίς ἔσται
ſufficiēs ei? & nūc dicit dn̄s cōuertimini ad me de toto cor
ἱκανὸς αὐτῇ; καὶ νῦν λέγει κύριος ἐπιστράφητε πρός με ἐξ ὅλης τῆς καρ
de vr̄o in ieiunio & fletu & planctu: & ſcindite
δίας ὑμῶν ἐν νηστείᾳ καὶ κλαυθμῷ καὶ κοπετῷ, καὶ διαρρήξατε
corda vr̄a & nō veſtimēta vr̄a: & cōuertimini ad
τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς

comedit ſpecioſa deſerti: & flamma ſuccendit omnia ligna regionis. Sed & beſtie agri quaſi area ſitiēs imbrē ſuſpexerunt ad te: q̄m exiccati ſunt fontes aquarū: & ignis deuorauit ſpecioſa deſerti. 2.

Canite tuba in ſion: vlulate in mōte ſancto meo. Conturbentur oēs habitatores terre: q̄a venit dies dn̄i: q̄a ppe eſt dies tenebrarū & caliginis: dies nubis & turbinis. Quaſi mane expanſum ſup montes popul⁹ multus & fortis. Similis ei non fuit a principio: & poſt eum non erit vſq; in annos generatiōis & gn̄ationis. Ante faciē ei⁹ ignis vorās & poſt eū exurens flāma. Quaſi hort⁹ voluptatis t̄ra corā eo: & poſt eū ſolitudo deſerti: neq; eſt qui effugiat eū. Quaſi aſpectus equorū aſpectus eorū: & q̄ſi eq̄tes ſic currēt. Sicut ſonitus quadrigarū ſup capita montium exilient: ſicut ſonit⁹ flāme ignis deuorātis ſtipulā: velut pp̄lus fortis prepatus ad preliū. A facie eius cruciabūtur populi: oēs vultus redigētur in ollam. Sicut fortes currēt: quaſi viri bellatores aſcendent murum. Viri in viis ſuis gradientur: & nō declinabūt a ſemitis ſuis. Vnuſq̄ſq; fratrē ſuū nō coartabit: ſinguli i calle ſuo ambulabūt. Sed & per feneſtras cadent: & nō demoliētur. Vrbem ingrediētur: in muro current. Domos cōſcendēt: per feneſtras intrabūt quaſi fur. A facie eius cōtremuit terra: moti ſunt celi. Sol & luna obtenebrati ſunt: & ſtelle retraxerunt ſplendorē ſuū. Et dn̄s dedit vocē ſuā ante faciē exercitus ſui: quia multa ſunt nimis caſtra eius: q̄a fortia & facietia verbū eius. Magnus enī dies dn̄i & terribilis valde. Et q̄s ſuſtinebit eum? Nūc ergo dicit dn̄s. Cōuertimini ad me in toto corde vr̄o: in ieiunio & i fletu & i plāctu: & ſcidite corda vr̄a & nō veſtimēta vr̄a. Et cōuertimini ad

אכלה נאות מדבר ולהבה להטה | נוה דבר
כל עצי השדה: גם בהמות שדה
תערוג אליך כי יבשו אפיקי מים | ערג אפק
ואש אכלה נאות המדבר:
תקעו שופר בציון | Cap.ij.
והריעו בהר קדשי ירגזו כל ישבי | רוע רגז
הארץ כי בא יום יהוה כי קרוב: | בוא קרב
יום חשך ואפלה יום ענן וערפל
כשחר פרש על ההרים עם רב | פרש
ועצום כמהו לא נהיה מן העולם | עצם דמה
ואחריו לא יוסף עד שני דור | היה עלם
ודור: לפניו אכלה אש ואחריו | יסף שנה
תלהט להבה כגן עדן הארץ לפניו | פנה
ואחריו מדבר שממה וגם פליטה | להט
לא היתה לו: כמראה סוסים | פלט
מראהו וכפרשים כן ירוצון: כקול | היה ראה
מרכבות על ראשי ההרים ירקדון | רוץ
כקול להב אש אכלה קש כעם | רכב רקד
עצום ערוך מלחמה: מפניו יחילו | עצם ערך
עמים כל פנים קבצו פארור: | לחם פנה
כגבורים ירוצון כאנשי מלחמה | חול פרר
יעלו חומה ואיש בדרכיו ילכון | גבר עלה
ולא יעבטון ארחותם: ואיש אחיו | חמה
לא ידחקון גבר במסלתו ילכון | עבט
ובעד השלח יפלו לא יבצעו: | דחק סלל
בעיר ישקו בחומה ירוצון בבתים | נפל בצע
יעלו בעד החלונים יבאו כגנב: | שקק בית
לפניו רגזה ארץ רעשו שמים | עלה בוא
שמש וירח קדרו וכוכבים אספו
נגהם: ויהוה נתן קולו לפני חילו | כוכב
כי רב מאד מחנהו כי עצום עשה
דברו כי גדול יום יהוה ונורא | חנה עצם
מאד ומי יכילנו: וגם עתה נאם | גדל ירא
יהוה שבו עדי בכל לבבכם | כול
בצום ובבכי ובמספד: וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל | בכה ספד

יהוה אלהיכם כי חנון ורחום הוא — חנן רחם
ארך אפים ורב חסד ונחם על
הרעה: מי יודע ישוב ונחם — ידע שוב
והשאיר אחריו ברכה מנחה ונסך — שאר
ליהוה אלהיכם: תקעו שופר — שפר
בציון קדשו צום קראו עצרה
אספו עם קדשו קהל קבצו זקנים
אספו עוללים ויונקי שדים יצא — עלל שדד
חתן מחדרו וכלה מחפתה: בין — כלל
האולם ולמזבח יבכו הכהנים — אלם זבח
משרתי יהוה ויאמרו חוסה יהוה — בכה שרת
על עמך ואל תתן נחלתך לחרפה — נתן
למשל בם גוים למה יאמרו בעמים — אמר
איה אלהיהם: ויקנא יהוה לארצו — קנא
ויחמל על עמו: ויען יהוה ויאמר — חמל ענה
לעמו הנני שלח לכם את הדגן
והתירוש והיצהר ושבעתם אתו — ירש צהר
ולא אתן אתכם עוד חרפה — נתן
בגוים: ואת הצפוני ארחיק — צפן רחק
מעליכם והדחתיו אל ארץ ציה
ושממה את פניו אל הים הקדמני — פנה
וסופו אל הים האחרון ועלה
באשו ותעל צחנתו כי הגדיל — עלה גדל
לעשות: אל תיראי אדמה גילי — עשה ירא
ושמחי כי הגדיל יהוה לעשות: אל
תיראו בהמות שדי כי דשאו נאות — שדה
מדבר כי עץ נשא פריו תאנה — נוה דבר
וגפן נתנו חילם: ובני ציון גילו — פרה
ושמחו ביהוה אלהיכם כי נתן לכם
את המורה לצדקה ויורד לכם — ירה ירד
גשם יורה ומלקוש בראשון:
ומלאו הגרנות בר והשיקו — שוק
היקבים תירוש ויצהר: ושלמתי
לכם את השנים אשר אכל הארבה — שנה רבה
הילק והחסיל והגזם חילי הגדול — חסל גזם
אשר שלחתי בכם: ואכלתם אכול

dñm deum veſtrū: quia benign⁹ & miſericors eſt patiens & multe miſericordie & preſtabilis ſup malicia. Quis ſcit ſi cōuertatur & ignoſcat & relinquat poſt ſe benedictionē: Sacrificiū & libamen dño deo vro. Canite tuba in ſion: ſanctificate ieiunium: vocate cetum: cōgregate pplm: ſanctificate eccleſiā: coadunate ſenes: congregate paruulos & ſuggētes vbera. Egrediatur ſponſus de cubili ſuo: & ſponſa de thalamo ſuo. Inter veſtibulū & altare plorabunt ſacerdotes miniſtri dñi & dicent. Parce dñe pce poplo tuo: & ne des hereditatē tuā in opprobiū vt dñentur eis nationes. Quare dicūt in populis vbi eſt deus eoꝝ? Zelat⁹ eſt dñs ſup terrā ſuam: & pepercit populo ſuo. Et reſpōdit dñs & dixit populo ſuo. Ecce ego mittā vobis frumētum & vinum & oleum: & replebimini in eis: & non dabo vos vltra opprobrium in gentibus. Et eū qui ab aqlone eſt pcul faciā a vobis: & expellam eū in terram inuiam & deſertam. Faciem ei⁹ contra mare orientale: & extremū eius vſq ad mare nouiſſimum. Et aſcendet fetor eius & aſcēdet putredo ei⁹: qa ſupbe egit. Noli timere terra: exulta & letare: qm magnificauit dñs vt faceret. Nolite timere aīalia regiōis: qa germinauerūt ſpecioſa deſerti: quia lignum attulit fructū ſuū: ficus & vinea dederūt virtutē ſuam. Et filii ſion exultate & letamini in dño deo veſtro: quia dedit vobis doctorē iuſticie: & deſcēdere faciet ad vos imbrē matutinū & ſerotinum ſicut in principio. Et implebūtur aree frumento: & redundabunt torcularia vino & oleo. Et reddam vobis annos quos comedit locuſta: bruchus: & rubigo: & eruca fortitudo mea magna quam miſi in vos. Et comedetis veſcētes

dñm deū vrm: qz miſericors & miſerator eſt. — Ps. 85.
κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστί.
patiens & multe miſe & penitens ſup
μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς
malitiis. qs nouit ſi reuertet & penitebit eū — Jone. 3.d.
κακίαις. τίς οἶδεν εἰ ἐπιστρέψει καὶ μετανοήσει αὐτὸν
& dimittet poſt ſe bñdictionē & ſacrificiū &
καὶ ὑπολείψεται ὀπίσω αὐτοῦ εὐλογίαν καὶ θυσίαν καὶ
libamen dño deo vro. clangite tuba in — D
σπονδὴν κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν. σαλπίσατε σάλπιγγι ἐν
ſion. ſctificate ieiuniū. pdicate curationē: cōgre
σιών. ἁγιάσατε νηστείαν. κηρύξατε θεραπείαν, συνα
gate pplm: ſctificate eccleſiam: eligite ſenio
γάγετε λαόν, ἁγιάσατε ἐκκλησίαν, ἐκλέξασθε πρεσβυ
res: cōgregate puulos ſuggentes vbera: egrediatur
τέρους. συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς, ἐξελθέ
tur ſpōſus de cubili ſuo: & ſpōſa de
τω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ νύμφη ἐκ τοῦ
thalamo ſuo. inter crepidinē & altare
παστοῦ αὐτῆς. ἀναμέσον τῆς κρηπῖδος καὶ τοῦ θυσιαστηρίου
plorabūt ſacdotes miniſtrantes dño & dicent.
κλαύσονται οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες κῷ καὶ ἐροῦσι.
parce dñe pplo tuo. & ne des hereditatem
φεῖσαι κύριε τοῦ λαοῦ σου. καὶ μὴ δῷς τὴν κληρονο
tem tuā in opprobiū vt dñent eoꝝ gētes: vt
μίαν σου εἰς ὄνειδος τοῦ κατάρξαι αὐτῶν ἔθνη, ὅπως
nō dicant in nationib⁹: vbi eſt de⁹ eoꝝ.
μὴ εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν.
& zelauit dñs terrā ſuā & pepcit — E
καὶ ἐζήλωσε κύριος τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ ἐφείσατο τοῦ
pplo ſuo. & reſpōdit dñs & dixit pplo
λαοῦ αὐτοῦ. καὶ ἀπεκρίθη κύριος καὶ εἶπε τῷ λαῷ
ſuo: ecce ego mitto vobis frumētū &
αὐτοῦ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω ὑμῖν τὸν σῖτον καὶ τὸν
vinū & oleum: & iplebimini eis: & nō
οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐμπλησθήσεσθε αὐτῶν, καὶ οὐ
dabo vos vltra in opprobiū in gētibus: &
δώσω ὑμᾶς οὐκ ἔτι εἰς ὀνειδισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσι. καὶ
eū q ab aqlone repellā a vobis. & expellā eū in
τὸν ἀπὸ βορρᾶ ἐκδιώξω ἀφ᾽ ὑμῶν. καὶ ἐξώσω αὐτὸν εἰς
trā ſine aq: & diſpdā faciem eius in
γῆν ἄνυδρον, καὶ ἀφανιῶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν
mare primū: & poſteriora ei⁹ in
θάλασσαν τὴν πρώτην, καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν
mare nouiſſimū. & aſcendet putredo eius
θάλασσαν τὴν ἐσχάτην. καὶ ἀναβήσεται ἡ σαπρία αὐτοῦ
& aſcendet ſonit⁹ illius. qm magnificauit
καὶ ἀναβήσεται ὁ βρόμος αὐτοῦ. ὅτι ἐμεγάλυνε τὰ
opa ei⁹. cōfide terra: gaude & letare. qz ma — F
ἔργα αὐτοῦ. θάρσει γῆ, χαῖρε καὶ εὐφραίνου. ὅτι ἐμε
gnificauit dñs vt faceret. cōfidite iumēta cā
γάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι. θαρσεῖτε κτήνη τοῦ πε
pi: qm germinauerūt campi ſolitudinis: qz lignū
δίου. ὅτι βεβλάστηκε πεδία τῆς ἐρήμου, ὅτι ξύλον
attulit fructū ſuū: vinea & ficus dederūt fortitudinē
ἤνεγκε καρπὸν αὐτοῦ, ἄμπελος καὶ συκῆ ἔδωκαν ἰσχὺν
ſuam. & filii ſion gaudete & letamini in
αὐτῶν. καὶ τὰ τέκνα σιὼν χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε ἐπὶ
dño deo vro: qm dedit vobis eſcas
κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, διότι ἔδωκεν ὑμῖν τὰ βρώματα
in iuſticiam & pluet vobis ībrē tpaneū & ſerotinū ſi
εἰς δικαιοσύνην καὶ βρέξει ὑμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον κα
cut antea: & replebunt aree tritico: & redū
θὼς ἔμπροσθεν. καὶ πλησθήσονται αἱ ἅλωνες σίτου, καὶ ὑπε
dabunt torcularia vino & oleo: & reddam
ρεκχυθήσονται αἱ ληνοὶ οἴνου καὶ ἐλαίου, καὶ ἀνταποδώσω
vobis p annis ī qb⁹ cōedit locuſta & bru
ὑμῖν ἀντὶ τῶν ἐτῶν ὧν κατέφαγεν ἡ ἀκρὶς καὶ ὁ βροῦ
ch⁹ & eruca & rubigo: fortitudo mea ma
χος καὶ ἡ κάμπη καὶ ἡ ἐρυσίβη, ἡ δύναμίς μου ἡ με
gna quā miſi in vos. & comedetis comeſtiōe
γάλη ἣν ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς. καὶ φάγεσθε βρώσει

Digitized by Google

et ſaturabimini et laudabitis nomē dñi dei
καὶ ἐμπλησθήσεσθε καὶ αἰνέσετε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ
vr̄i q̄ fecit vobiſcum mirabilia: et non cōfun
ὑμῶν ὃς ἐποίησε μεθ᾽ ὑμῶν θαυμάσια, καὶ οὐ μὴ καται-
det pp̄ls meꝰ in eternū. et ſcietis qz in me
σχυνθῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐν μέ-
G dio iſrael ſum ego. et dixit dñs deꝰ vr̄:
σῳ τοῦ ἰσραήλ εἰμι ἐγώ. καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν,
et non eſt p̄ter me: et non cōfundet nō
καὶ οὐκ ἔστιν πλὴν ἐμοῦ, καὶ οὐ μὴ καταισχυνθήσεται οὐκ
vltra oīs pp̄lꝰ meꝰ in eternū. et erit poſt hec
Actuū. 2.c. ἔτι πᾶς ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἔσται μετὰ ταῦ-
effundā de ſpū meo ſup oēm carnē:
τα ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
et ꝓphetabunt filij vr̄i et filie vr̄e:
καὶ προφητεύσουσιν υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
et ſeniores vr̄i: ſomnia ſomniabunt: et
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν, ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται, καὶ
iuuenes vr̄i viſiones videbūt: et ſup ſer
οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καί γε ἐπὶ τοὺς δού-
uos et ſup ancillas in diebus illis effū
λους καὶ ἐπὶ τὰς δούλας ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκ-
dā de ſpū meo: et dabo ꝓdigia in
χεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ δώσω τέρατα ἐν
celo et ſup terrā ſanguinē et ignē et vaporē
τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα
fumi. ſol cōuertetur in tenebras et lu-
καπνοῦ. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σε-
na in ſanguinē anteq̄ veniat dies dñi magnus
λήνη εἰς αἷμα πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην
et illuſtris. et erit oīs quicūq3 inuocauerit nomē
καὶ ἐπιφανῆ. καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα
dñi: ſaluꝰ erit: qz in monte ſion et in hieruſalem
κυρίου, σωθήσεται, ὅτι ἐν τῷ ὄρει σιὼν καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ
erit ſaluatus ſicut dixit dñs: et annuncia-
ἔσται ἀνασωζόμενος καθότι εἶπεν ὁ κύριος, καὶ εὐαγγε-
ans q̄s dñs vocauit.
λιζόμενοι οὓς ὁ κύριος προσκέκληται. Ca.3.
A Quia ecce ego in diebus illis et in
Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ
tp̄e illo: qñ cōuertero captiuitatem iu-
καιρῷ ἐκείνῳ, ὅταν ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ἰού-
da et hieruſalem: cōgregabo oēs gētes et de
δα καὶ τὴν ἱερουσαλήμ, συνάξω πάντα τὰ ἔθνη καὶ κα-
ducā eas in vallem ioſaphat. et diſceptabo
τάξω αὐτὰ εἰς τὴν κοιλάδα ἰωσαφάτ. καὶ διακριθήσο-
cū eis ibi p̄ pp̄lo meo et heredi
μαι πρὸς αὐτοὺς ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ μου καὶ τῆς κλη-
tate mea iſrael: q̄s diſperſi in gētibꝰ: et
ρονομίας μου ἰσραήλ, οὓς διέσπειρα ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ
terrā meā diuiſerunt et ſup pp̄lm meū miſe-
τὴν γῆν μου κατεδιείλαντο καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἔβα-
rūt ſortes: et pueros dederūt meretricibꝰ: et
λον κλήρους, καὶ τὰ παιδάρια ἔδωκαν πόρναις, καὶ τὰ
puellas vendebāt p̄ vino et bibebāt. et q̄dē q̄d mihi
κοράσια ἐπώλουν ἀντὶ οἴνου καὶ ἔπινον. καί γε τί ἐμοὶ
et vobis tyrus et ſidon et oīs galilea alienige-
καὶ ὑμῖν τύρος καὶ σιδὼν καὶ πᾶσα γαλιλαία ἀλλοφύ-
B nar: nūquid retributionē vos retribuitis mihi: aut irā i-
λων; μὴ ἀνταπόδομα ὑμεῖς ἀνταποδίδοτέ μοι, ἢ μνησι-
eadē retinetis vos mihi: velocit et cito reddam
κακεῖτε ὑμεῖς ἐμοί; ὀξέως καὶ ταχέως ἀνταποδώσω τὸ
retributionē vr̄am in capitibꝰ vr̄is. p̄ eo q̄d argētū
ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. ἀνθ᾽ ὧν τὸ ἀργύριόν
meū et aurū meū tuliſtis: et electa mea
μου καὶ τὸ χρυσίον μου ἐλάβετε, καὶ τὰ ἐπίλεκτά μου
et bona intuliſtis in templa vr̄a. filios
καὶ τὰ καλὰ εἰσηνέγκατε εἰς τοὺς ναοὺς ὑμῶν. τοὺς υἱοὺς
iuda et filios hieruſalem vendidiſtis filijs
ἰούδα καὶ τοὺς υἱοὺς ἱερουσαλὴμ ἀπέδοσθε τοῖς υἱοῖς
grecorū: vt eiiceretis ex finibꝰ ſuis.
τῶν ἑλλήνων, ὅπως ἐξώσητε ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

et ſaturabimini: & laudabitis nomen domini dei veſtri qui fecit mirabilia vobiſcum. Et nō cōfundetur pp̄ls meus in ſempiternū: & ſcietis q̄a in medio iſrael ego ſum. Et ego dñs deus vr̄: & nō eſt ãplius: & nō cōfundetur ppl̄us meus in eternū. Et erit poſt hec effundam ſpiritū meum ſup̄ oēm carnē: & ꝓphetabūt filii vr̄i & filie vr̄e. Senes vr̄i ſomnia ſomniabunt: & iuuenes veſtri viſiones videbunt. Sed & ſuper ſeruos & ancillas in diebus illis effundam ſpiritum meum: & dabo ꝓdigia in celo & in terra ſanguinem & ignem & vaporē fumi. Sol conuertetur in tenebras: & luna in ſanguinē: anteq̄ veniat dies dñi magnꝰ & horribilis. Et erit omnis qui inuocauerit nomen dñi ſaluꝰ erit: quia in montem ſion & in hieruſalem erit ſaluatio ſicut dixit dominus: & in reſiduis quos dominus vocauerit. 3.

Quia ecce in diebus illis & i tēpore illo: cum conuertero captiuitatem iuda & hieruſalem cōgregabo omnes gentes & deducam eos in vallē ioſaphat: & diſceptabo cū eis ibi ſup̄ pp̄lo meo & hereditate mea iſrael q̄s diſperſerunt in nationibus: & terrā meā diuiſerūt: & ſuper pp̄lm meū miſerunt ſortē. Et poſuerūt puerū in proſtibulo: & puellā vēdiderūt pro vino vt biberēt. Verū q̄d mihi & vobis tyrus & ſydon & oīs terminus paleſtinorum? Nunquid vltionem vos reddetis mihi? Et ſi vlciſcimini vos contra me: cito velociter reddā viciſſitudinē vobis ſup caput veſtrū. Argentum enī meū & aurū tuliſtis: & deſiderabilia mea & pulcherrima itulīſtis in delubra vr̄a. Et filios iuda & filios hieruſalē vendidiſtis filiis grecorum vt lōge faceretis eos de finibus ſuis.

Tex.heb.	Pritiua.heb.
ושבוע והללתם את שם יהוה	שבע
אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא	פלא
ולא יבושו עמי לעולם: וידעתם	בוש עלם
כי בקרב ישראל אני ואני יהוה	
אלהיכם ואין עוד ולא יבושו עמי	
לעולם: והיה אחרי כן אשפוך את	שפך
רוחי על כל בשר ונבאו בניכם	
ובנתיכם זקניכם חלמות יחלמון	בנה חלם
בחוריכם חזינות יראו: וגם על	בחר חזה
העבדים ועל השפחות בימים	באה יום
ההמה אשפוך את רוחי: ונתתי	נתן
מופתים בשמים ובארץ דם ואש	יפת
ותמרות עשן: השמש יהפך לחשך	הפך
והירח לדם לפני בוא יום יהוה	פנה
הגדול והנורא: והיה כל אשר	גדל ירא
יקרא בשם יהוה ימלט כי בהר	קרא מלט
ציון ובירושלם תהיה פליטה	היה
כאשר אמר יהוה ובשרידים	שרד
אשר יהוה קרא:	
כי הנה בימים ההמה ובעת ההיא	Cap.iij.
אשר אשוב את שבות יהודה	יום שוב
וירושלם: וקבצתי את כל הגוים	שבה
והורדתים אל עמק יהושפט	ירד
ונשפטתי עמם שם על עמי ונחלתי	שפט
ישראל אשר פזרו בגוים ואת	
ארצי חלקו: ואל עמי ידו גורל	ידד גרל
ויתנו הילד בזונה והילדה מכרו	נתן זנה
ביין וישתו: וגם מה אתם לי	שתה
צר וצידון וכל גלילות פלשת	גלל
הגמול אתם משלמים עלי ואם	גמל שלם
גמלים אתם עלי קל מהרה אשיב	קלל שוב
גמלכם בראשכם: אשר כספי	
וזהבי לקחתם ומחמדי הטבים	חמד טוב
הבאתם להיכלכם: ובני יהודה ובני	בוא היכל
ירושלם מכרתם לבני היונים	
למען הרחיקם מעל גבולם:	רחק גבל

Digitized by Google

הנני מעירם מן המקום אשר (עור קום)
מכרתם אתם שמה והשבתי (שוב)
גמלכם בראשכם: ומכרתי את
בניכם ואת בנתיכם ביד בני יהודה
ומכרום לשבאים אל גוי רחוק
כי יהוה דבר: קראו זאת בגוים
קדשו מלחמה העירו הגבורים (עור גבר)
יגשו יעלו כל אנשי המלחמה: (נגש עלה)
כתו אתיכם לחרבות ומזמרתיכם (כתת את)
לרמחים החלש יאמר גבור (זמר אמר)
אני: עושו ובאו כל הגוים מסביב (בוא סבב)
ונקבצו שמה הנחת יהוה גבוריך: (קבץ נחת)
יעורו ויעלו הגוים אל עמק (עור עלה)
יהושפט כי שם אשב לשפט (ישב)
את כל הגוים מסביב: שלחו מגל
כי בשל קציר באו רדו כי מלאה (קצר ירד)
גת השיקו היקבים כי רבה (שוק)
רעתם: המונים המונים בעמק (רוע המן)
החרוץ כי קרוב יום יהוה בעמק (חרץ קרב)
החרוץ: שמש וירח קדרו וכוכבים (כבב)
אספו נגהם: ויהוה מציון ישאג (שאג)
ומירושלם יתן קולו ורעשו שמים (נתן)
וארץ ויהוה מחסה לעמו ומעוז (חסה עזז)
לבני ישראל: וידעתם כי אני יהוה
אלהיכם שכן בציון הר קדשי
והיתה ירושלם קדש וזרים לא (היה)
יעברו בה עוד: והיה ביום ההוא (עבר)
יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה (נטף עסס)
חלב וכל אפיקי יהודה ילכו מים (ילך אפק)
ומעין מבית יהוה יצא והשקה את (עין שקה)
נחל השטים: מצרים לשממה
תהיה ואדום למדבר שממה תהיה (היה דבר)
מחמס בני יהודה אשר שפכו דם
נקיא בארצם: ויהודה לעולם תשב (נקה עלם)
וירושלם לדור ודור: ונקיתי דמם (ישב)
לא נקיתי ויהוה שכן בציון:

Ecce ego ſuſcitabo eos de loco in quo vendidiſtis eos: & conuertam retributionē veſtrā in caput veſtrum. Et vendam filios vr̄os & filias vr̄as in manibus filiorū iuda: et venundabunt eos ſabeis genti longinque: quia dn̄s locutꝰ eſt. Clamate hec in gētibus: ſanctificate bellum: ſuſcitate robuſtos. Aſcendant: accedant omnes viri bellatores: Concidite aratra vr̄a in gladios: & ligones vr̄os in lanceas. Infirmus dicat: quia ego fortis ſum. Erumpite & venite oēs gentes de circuitu & cōgregamini. Ibi occūbere faciet dn̄s robuſtos tuos. Conſurgāt & aſcendāt gentes in valle ioſaphat: quia ibi ſedebo vt iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces: quia maturauit meſſis. Venite & deſcendite: qa plenū eſt torcular. Exuberāt torcularia qa multiplicata eſt malicia eorū. Populi populi in valle cōciſionis: quia iuxta eſt dies domini in valle conciſionis. Sol & luna obtenebrati ſūt: & ſtelle retraxerūt ſplendorem ſuū. Et dn̄s de ſion rugiet: & de hieruſalem dabit vocē ſuā. Et mouebūtur celi & terra: & dn̄s ſpes populi ſui: & fortitudo filiorū iſrael. Et ſcietis quia ego dominus deus veſter habitās in ſion in mōte ſancto meo. Et erit hieruſalē ſancta & alieni non tranſibūt ꝑ eā amplius. Et erit in die illa ſtillabūt mōtes dulcedinē: & colles fluent lacte. Et ꝑ oēs riuos iuda ibūt aq̄: & fōs de domo dn̄i egredietur: & irrigabit torrentē ſpinarū. Egyptus in deſolatione erit: & idumea in deſertū ꝑditiōis: pro eo ꝙ iniq̄ egerint in filios iuda: & effuderint ſanguinē innocentē in terra ſua. Et iudea i eternū habitabitur & hieruſalē in generationē & generationē. Et mundabo ſanguinem eorum quos non mundauerā: & dn̄s cōmorabitur in ſion. Explicit Iohel ꝑpheta.

ecce ego ſuſcito eos de loco vbi vendidiſtis
ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἀπέδοσθε
eos illic. ⁊ reddam retributionē vr̄am in
αὐτοὺς ἐκεῖ. καὶ ἀνταποδώσω ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς
capita vr̄a: ⁊ vendam filios vr̄os ⁊
κεφαλὰς ὑμῶν, καὶ ἀποδώσομαι τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς
filias vr̄as in manus filiorū iuda. ⁊ venūdabunt
θυγατέρας ὑμῶν εἰς χεῖρας υἱῶν ἰούδα. καὶ ἀποδώσονται
eos in captiuitatē in gentē q̄ ꝓcul: qm̄ do
αὐτοὺς εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς ἔθνος μακράν, ὅτι ὁ κύ
minꝰ locutus ē. ꝑdicate hec in gentibꝰ. ſctificate
ριος ἐλάλησεν. κηρύξατε ταῦτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἁγιάσα
te bellum: ſuſcitate pugnatores: adducite
τε πόλεμον, ἐξεγείρατε τοὺς μαχητάς, προσαγάγετε
⁊ aſcendite oēs viri bellatores: concidite
καὶ ἀναβαίνετε πάντες ἄνδρες πολεμισταί, συγκόψα
aratra vr̄a in gladios: ⁊ falces vr̄as
τε τὰ ἄροτρα ὑμῶν εἰς ῥομφαίας, καὶ τὰ δρέπανα ὑμῶν
in lanceas. nō fortis dicat ꝓualeo ego: cōgregamini ⁊
εἰς σειρομάστας. ὁ ἀδύνατος λεγέτω ἰσχύω ἐγώ, συναθροίζεσθε καὶ
intrate oēs gētes ꝑ circuitū ⁊ cōgregamini illuc
εἰσπορεύεσθε πάντα τὰ ἔθνη κυκλόθεν καὶ συνάχθητε ἐκεῖ.
māſuetꝰ ſit pugnator. cōſurgant ⁊ aſcendant
πραῢς ἔστω πολεμιστής. ἐξεγειρέσθωσαν καὶ ἀναβαινέτω
gētes in vallē ioſaphat: q: ibi ſedebo
σαν τὰ ἔθνη εἰς τὴν κοιλάδα ἰωσαφάτ, ὅτι ἐκεῖ καθιῶ
vt iudicem oēs gētes i circuitu. emittite
τοῦ διακρῖναι πάντα τὰ ἔθνη κυκλόθεν. ἐξαποστείλατε
falces qm̄ adeſt vindemia: introite calcate:
δρέπανα ὅτι παρέστηκε τρυγητός, εἰσπορεύεσθε πα
cate: q: plenū torcular: redundant torcula
τεῖτε, διότι πλήρης ἡ ληνός. ὑπερεκχεῖται τὰ ὑπολή
ria: q: multiplicata ſunt mala eorū. ſonitꝰ auditi ſunt in
νια, ὅτι ἐπληθύνθη τὰ κακὰ αὐτῶν. ἦχοι ἠκούσθησαν ἐν
valle iudicij q: iuxta dies dn̄i in
τῇ κοιλάδι τῆς δίκης ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου ἐν τῇ
valle iudicij. ſol ⁊ luna obtenebrabūt:
κοιλάδι τῆς δίκης. ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάσουσιν,
⁊ ſtelle occidere faciēt ſplendorē ſuū. at dn̄s de
καὶ τὰ ἄστρα δύσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν. ὁ δὲ κύριος ἐκ
ſion clamabit ⁊ ex hieruſalem dabit vocē ſuā
σιὼν ἀνακεκράξεται καὶ ἐξ ἱερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐ
am: ⁊ mouebit celū ⁊ terra: at dn̄s par
τοῦ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ὁ δὲ κύριος φεί
cet ꝑplo ſuo: ⁊ cōfortabit filios iſra
σεται τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχύσει τοὺς υἱοὺς ἰσρα
el. ⁊ ſcietis q: ego dn̄s deus vr̄ habitans
ήλ. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν κατασκη
in ſion mōte ſctō meo. ⁊ erit hieruſalem ſancta:
νῶν ἐν σιὼν ὄρει ἁγίῳ μου. καὶ ἔσται ἱερουσαλὴμ ἁγία,
⁊ alienigene nō tranſibunt ꝑ eam ampliꝰ. ⁊ erit in
καὶ ἀλλογενεῖς οὐ διελεύσονται δι' αὐτῆς ἔτι. καὶ ἔσται ἐν
die illa. ſtillabunt mōtes dulcedinē: ⁊
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν, καὶ
colles fluēt lacte: ⁊ oēs emiſſiōes iuda
οἱ βουνοὶ ῥυήσονται γάλα, καὶ πᾶσαι αἱ ἀφέσεις ἰούδα
fluent aquis. ⁊ fons de domo dn̄i egredietur:
ῥυήσονται ὕδατα. καὶ πηγὴ ἐξ οἴκου κυρίου ἐξελεύσεται,
⁊ irrigabit torrentem funiculorū. egyptꝰ in perditionē
καὶ ποτιεῖ τὸν χειμάρρουν τῶν σχοινίων. αἴγυπτος εἰς ἀφανι
tionē erit. ⁊ idumea in campū deſolatiōis ex iniquitatibus
σμὸν ἔσται. καὶ ἡ ἰδουμαία εἰς πεδίον ἀφανισμοῦ ἐξ ἀδικιῶν
filiorū iuda. ꝓ eo qđ effuderūt ſanguinē iuſtū in terra ſua.
υἱῶν ἰούδα. ἀνθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα δίκαιον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.
at iudea in eternū habitabit: ⁊ hieruſa
ἡ δὲ ἰουδαία εἰς τὸν αἰῶνα κατοικηθήσεται, καὶ ἱερουσα
lem in gn̄atiōes ⁊ gn̄ationē: ⁊ vindicabo ſanguinē eorū:
λὴμ εἰς γενεὰς καὶ γενεάς, καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα αὐτῶν,
⁊ nō mūdabo: ⁊ dn̄s habitabit in ſion.
καὶ οὐ μὴ ἀθῳώσω, καὶ κύριος κατασκηνώσει ἐν σιών.

C

Apo. 14.d.

D

S.2.c.
Eſai. 13.b.
Hiere. 25.f.
Amos 1.a.

Digitized by Google

INCIPIT PROLOGVS IN AMOS PROPHETAM.

OZias rex cum religionem ſollicite emularetur: nimio religionis amore prouocatus: circa preceptum legis moyſi arrepto thuribulo: vt in hiſtoria libri ſecundi paralipomenon oſtenditur ſacerdotale officiū preſumere conatus eſt. Ob eam rem terremotū in tēplo dei exortū conſtat: cuius etiā zaharias ꝓpheta meminit. Ante hunc itaqꝫ terremotuꝫ amos propheta tēporibus predicti regis: & tēporibus hieroboā filii ioas regis iſrael: in eas gentes que lectione cōprehenſe ſunt iram dei ob eas cauſas quas memorauit affuturam denunciat. Et quia idē propheta in ſequentibus ait. Super tribus impietatibus: & ſup quattuor non conuertam eum: tertio peccatorū indulgentiaꝫ deū dare poſſe ſignificat: quem quarto eadē peccata admittētibus: nec penitentiā nec indulgentiā daturum annunciat. Nā per ignis ſimilitudinē quem in predictas gentes immitenduꝫ predixit: graue atqꝫ irreuocabile dei iram ad euerſionem earūdem ciuitatum proceſſuram voluit demonſtrare.

Item alius prologus.

Amos propheta paſtor & ruſticus & ruborum mora diſtringens: paucis verbis explicari nō poteſt. Quis eniꝫ digne exprimat tria & quattuor ſcelera damaſci: gaze: tyri: idumee filiorū ammon: moab: & ſeptimo octauoqꝫ gradu iude & iſrael? Hic loquitur ad vaccas pingues que ſunt in monte ſamarie: et ruituram domū maioreꝫ minoreqꝫ teſtatur. Ipſe cernit fictoreꝫ locuſte: & ſtantē dn̄m ſuper murū litum: vel adamantinū: & vncinum pomorū: atrahentē ſupplicia peccatoribus: & fameꝫ in terra: non fameꝫ panis: neqꝫ ſitim aque: ſed audiendi verbū dn̄i. nō dixit verba ſed verbū. Amos vero interpretatur onuſtus. Hic amos ſpirituali gratia plenus: prophetauit inter ceteros ꝓphetas. Nō enim ſolus ipſe erat ꝓphetes ſed etiā alii. Et quippe nō poterat prophetes eſſe: niſi paſtor ante fuiſſet. Qui etiā tuba ſua clangit per ſingulos dies erudiens & docens in eccleſia. In veritate eniꝫ vox omniū prophetarū tanqꝫ tuba ſpiritualis eſt predicans in eccleſia ſecundū qꝫ ſcriptum eſt. Aſcende in mōtem excelſum tu qui euangelizas ſyon: exalta vocem tuā qui predicas hieruſalem.

Item alius prologus.

SIc amos propheta & paſtor nō fuit pater eſaie prophete: quāqꝫ & ille propheta extiterit. Nam aliis literis ille: aliis iſte apud hebreos ſcribitur: que differentia litterarū apud latinos non habetur: & ille fortis vel robuſtus: hic vero auulſus interpretatur: quia loqtur contra decē tribus: que per idolatriaꝫ a cultu dei & a regno dauid erant auulſe. Fuit autē cognatio eius ex oppido thecue quod ſex miliaribus diſtat a bethleē: curā gerēs pecorū in latitudine cāporū qui ſunt proximi oppido thecue in quibus humo arida atqꝫ arenoſa nihil omnino frugū gignitur ſed vberrimis paſcuis abūdant: & ideo cūcta ſunt plena paſtoribus: & ſterilitas terre cōpenſatur pecorū multitudine: ex hoc nūero paſtorū fuit amos iperitꝰ ſermone: ſed plenꝰ ſcietia. Prophetauit autē eiſdem tēporibus quibus iohel: naū: ionas oſee: eſaias. Sed aliquantulum exorſus eſt prophetare anteqꝫ eſaias. Maxime autem contra deceꝫ tribus locutus eſt: pauca de duabus interſerens. Hunc ablatū de numero paſtorū miſit dominus: vt in ſamaria prophetaret: quem amaſias ſacerdos frequenter plagis affixit: tandem filius eius ozias vecte ꝑ tēpora trāſfixit. Poſt hec ſemiuiuꝰ in terram ſuam euectus poſt aliquot dies dolore vulneris expirauit: ſepultuſqꝫ eſt cum patribus ſuis.

Explicit prologus.

Trāſ. gre. lxx. cū inter. lati.

AMMOS.
ΑΜΜΩΣ. Ca. 1.

Sermōes āmos q̄ facti ſunt i accarpi ex thecue:
A a Ογοιάμμως οἳ ἐγένοντο ἐν ἀκκαρπεὶ ἐκ θεκουέ,
q̄s vidit ſup hieruſalem: in diebus ozie
οὓς ἴδεν ὑπὲρ ἱερουσαλήμ, ἐν ἡμέραις ὀζί
regis iude: ⁊ in diebus hieroboam filij ioas
ου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωὰς
regis iſrael añ duos ānos terremotus.
βασιλέως τοῦ ἰσραὴλ πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ.
⁊ dixit dñs de ſion locutus eſt: ⁊ de hieruſalem
Hiere. 25. f. Iohe. 3. c. καὶ εἶπεν κύριος ἐκ σιὼν ἐφθέγξατο, καὶ ἐξ ἱερουσαλὴμ
dedit vocē ſuam ⁊ luxerunt paſcua oui
ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἐπένθησαν αἱ νομαὶ τῶν προβά
um: ⁊ exiccat⁹ ē vertex carmeli. ⁊ dixit do
των, καὶ ἐξηράνθη ἡ κορυφὴ τοῦ καρμήλου. καὶ εἶπεν κύ
min⁹ ſup tribus ipietatib⁹ damaſci: ⁊ ſup
ριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις δαμασκοῦ, καὶ ἐπὶ
quattuor. nō cōuertam eum: eo q̄d ſe
ταῖς τέσσαρσιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἀνθ᾽ ὧν ἔ
cauerūt ſerris ferreis in vtero hñtes in gala
B πριζον πρίοσιν σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἐν γαλα
ad: ⁊ mittā ignē in domū azael: ⁊ deuo
άδ, καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὸν οἶκον ἀζαήλ, καὶ κατα
rabit fundamēta filii ader: ⁊ cōteram vectes da
φάγεται θεμέλια υἱοῦ ἄδερ, καὶ συντρίψω μοχλοὺς δα
maſci: ⁊ diſperdam hītantes ex campo ido
μασκοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐκ πεδίου εἰ
li: ⁊ cōcidam tribū ex viris voluptati: ⁊
δώλου, καὶ κατακόψω φυλὴν ἐξ ἀνδρῶν ἀδάν, καὶ
captiuabit pp̄ls ſyrie inclytus dicit do
αἰχμαλωτισθήσεται λαὸς συρίας ἐπίκλητος λέγει κύ
min⁹. hec dicit dñs ſup trib⁹ ipietatib⁹
ριος. τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις
gaze: ⁊ ſup
γάζης, καὶ ἐπὶ ταῖς

Trāſla. B. Hie.

Incipit Amos propheta.
Capitulum. 1.

Uerba amos qui fuit in paſtoribus thecue: que vidit ſuper iſrael in diebus ozie regis iuda: & in diebus Hieroboam filii ioas regis iſrael: ante duos annos terremotus: & dixit. Dominꝰ de ſion rugiet & de hieruſalem dabit vocē ſuā. Et luxerūt ſpecioſa paſtorū: & exiccatꝰ eſt vertex carmeli. Hec dicit dominus. Super tribus ſceleribus damaſci & ſuper quattuor non couertā eum: eo qꝫ triturauerūt in plauſtris ferreis galaad. Et mittā ignem in domū azahel: & deuorabit domos benadab. Et conteram vectem damaſci: & diſperdā habitatorem de cāpo idoli: & tenentē ſceptrū de domo voluptatis: & trāſferetur populus ſyrie cyrenē dicit dn̄s. Hec dicit dominꝰ. Super tribus ſceleribus gaze & ſuper

Tex. heb. Amos. j. Priitiua. heb.

Cap. j.

דברי עמוס אשר היה בנקדים
מתקוע אשר חזה על ישראל — נקד
בימי עזיה מלך יהודה ובימי — יום
ירבעם בן יואש מלך ישראל
שנתים לפני הרעש ויאמר יהוה — שנה פנה
מציון ישאג ומירושלם יתן — שאג נתן
קולו ואבלו נאות הרעים ויבש — אבל רעה
ראש הכרמל כה אמר יהוה על
שלשה פשעי דמשק ועל ארבעה — רבע
לא אשיבנו על דושם בחרצות — שוב
הברזל את הגלעד ושלחתי אש
בבית חזאל ואכלה ארמנות
בן הדד ושברתי בריח דמשק — ברח
והכרתי יושב מבקעת און ותומך — כרת ישב
שבט מבית עדן וגלו עם ארם — תמך גלה
קירה אמר יהוה כה אמר יהוה
על שלשה פשעי עזה ועל

Digitized by Google

ארבעה לא אשיבנו על הגלותם — רבע שוב
גלות שלמה להסגיר לאדום׃ — גלה סגר
ושלחתי אש בחומת עזה ואכלה — חמה
ארמנתיה׃ והכרתי יושב מאשדוד — כרת ישב
ותומך שבט מאשקלון והשיבותי — שוב
ידי על עקרון ואבדו שארית
פלשתים אמר אדני יהוה׃ כה
אמר יהוה על שלשה פשעי צר
ועל ארבעה לא אשיבנו על
הסגירם גלות שלמה לאדום ולא
זכרו ברית אחים׃ ושלחתי אש — כרת
בחומת צר ואכלה ארמנתיה׃
כה אמר יהוה על שלשה פשעי
אדום ועל ארבעה לא אשיבנו
על רדפו בחרב אחיו ושחת רחמיו
ויטרף לעד אפו ועברתו שמרה — טרף
נצח׃ ושלחתי אש בתימן ואכלה — ימן
ארמנות בצרה׃ כה אמר יהוה על
שלשה פשעי בני עמון ועל ארבעה
לא אשיבנו על בקעם הרות — הרה
הגלעד למען הרחיב את גבולם׃ — רחב גבל
והצתי אש בחומת רבה ואכלה — יצת חמה
ארמנותיה בתרועה ביום מלחמה — רוע לחם
בסער ביום סופה׃ והלך מלכם
בגולה הוא ושריו יחדו אמר יהוה׃ — גלה שור

Cap.ii. כה אמר יהוה על
שלשה פשעי מואב ועל ארבעה — רבע
לא אשיבנו על שרפו עצמות — שוב
מלך אדום לשיד׃ ושלחתי אש — שוד
במואב ואכלה ארמנות הקריות
ומת בשאון מואב בתרועה בקול — מות שאה
שופר׃ והכרתי שופט מקרבה וכל — רוע שפר
שריה אהרוג עמו אמר יהוה׃ כה — כרת
אמר יהוה על שלשה פשעי — הרג
יהודה ועל ארבעה לא אשיבנו
על מאסם את תורת יהוה וחקיו — ירה חקק

quattuor non conuertam eū: eo q transtulerit captiuitatē pfectā vt cōcluderet eam in idumea. Et mittā ignem in murum gaze: & deuorabit edes eius: & diſperdam habitatorem dȩ azoto: & tenētem ſceptrum de aſcalone: & conuertam manū meā ſuper acharon: & peribunt reliqui philiſtinorum dicit dn̄s deus. Hec dicit dominus. Sup tribus ſceleribus tyri & ſuper quattuor non cōuertam eum: eo q cōcluſerint captiuitatē pfectā in idumea: & nō ſunt recordati federis fratrum. Et mittam ignem in murū tyri: & deuorabit edes eius. Hec dicit dominus. Super tribus ſceleribus edom & ſuper quattuor non cōuertam eum: eo q pſecutus ſit in gladio fratrē ſuū & violauerit mīa ei9: & tenuerit vltra furorē ſuū & indignationē ſuā ſeruauerit vſq in finem. Mittā ignē in themā & deuorabit edes boſre. Hec dicit dn̄s. Sup tribus ſcelerib9 filiorū ammō & ſup quattuor nō cōuertā eum: eo q diſſecuerit pregnates galaad ad dilatandum terminum ſuum. Et ſuccendā ignē in muro rabbath: & d̄uorabit edes eius in vlulatu in die belli: & in turbine in die cōmotionis. Et ibit melchom in captiuitatē: ipſe & pricipes ei9 ſimul: dicit dn̄s.

2.

Hec dicit dn̄s. Super tribus ſcelerib9 moab & ſuper quattuor non conuertā eum: eo q incenderit oſſa regis idumee vſq ad cinerem. Et mittam ignē in moab: & deuorabit edes carioth: & morietur in ſonitu moab in clangore tube: & diſperdā iudicē de medio eius et omnes principes eius interficiā cum eo dicit dn̄s. Hec dicit dominus. Sup tribus ſceleribus iuda & ſuper quattuor non conuertam eum: eo q abiecerit legē domini: & mandata eius

quattuor nō cōuertam eos eo qḋ captiuauerunt ipſi captiuitatē ſalomon vt cōcluderet in idumeam. & mittam ignē in muros gaze: & deuorabit fundamēta ei9. & diſpdam habitantes de azoto. & auferet trib9 ex aſcalone: & inducā manū meā ſup accaronē: & peribūt reliqui alienigenaꝝ dicit dn̄s.

τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτούς, ἕνεκεν τοῦ αἰχμαλωτεῦσαι αὐτοὺς αἰχμαλωσίαν τοῦ σολομὼν τοῦ συγκλεῖσαι εἰς τὴν ἰδουμαίαν. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη γάζης, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς. καὶ ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐξ ἀζώτου. καὶ ἐξαρθήσεται φυλὴ ἐξ ἀσκαλῶνος, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ ἀκκαρὼν, καὶ ἀπολοῦνται οἱ κατάλοιποι τῶν ἀλλοφύλων λέγει κύριος.

C

hec dicit dn̄s: ſup tribus ipietatib9 tyri & ſup quattuor. nō cōuertam eū: p eo qḋ cōcluſerūt captiuitatem ſalomon in idumeā. & nō recordati ſūt teſtamēti fratrū: & mittam ignē in muros tyri: & deuorabit fundamēta ei9.

τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τύρου καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτήν· ἀνθ᾽ ὧν συνέκλεισαν τὴν αἰχμαλωσίαν σολομὼν εἰς τὴν ἰδουμαίαν. καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν διαθήκης ἀδελφῶν, καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη τύρου, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς.

hec dicit dn̄s: ſup trib9 ipietatib9 idumee & ſup quattuor. nō cōuertam eos eo qḋ pſequut9 eſt in gladio fratrē ſuū: & violauit vuluā in terra: & rapuit in teſtimoniū horrorē ſuū: & ipetū ſuū ſeruauit in ɔtētionē. & mittam ignē in theman: & deuorabit fundamēta ei9.

τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῆς ἰδουμαίας καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ καταδιῶξαι ἐν ῥομφαίᾳ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐλυμήνατο μήτραν ἐπὶ γῆς, καὶ ἥρπασεν εἰς μαρτύριον φρίκην αὐτοῦ, καὶ τὸ ὅρμημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νῖκος. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ θαιμάν, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς.

D

hec dicit dn̄s ſup trib9 ipietatib9 filioꝝ amō & ſup quattuor. nō cōuertam eos: eo qḋ diſſecabāt ventre hn̄tes ex galaaditis: vt dilataret̄ t̄minos ſuos. & ſuccēdā ignē in muros rabba. & deuorabit fundamēta ei9 cū clamore in die belli: & ɔmouebit̄ in dieb9 cōſumatiōis eius: & ibit rex eoꝝ in captiuitate ſacerdotes & pncipes eoꝝ in idipm dicit dn̄s.

τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῶν υἱῶν ἀμμῶν καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτούς, ἀνθ᾽ ὧν ἀνέσχιζον τὰς γαστέρας ἐχούσας τῶν γαλααδιτῶν, ὅπως ἐμπλατύνωσι τὰ ὅρια αὐτῶν. καὶ ἀνάψω πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη ῥαββά. καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς μετὰ κραυγῆς ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, καὶ σεισθήσεται ἐν ἡμέραις συντελείας αὐτῆς, καὶ πορεύσεται ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ λέγει κύριος.

A

Ca.2.

Hec dicit dn̄s ſup tribus ipietatib9 moab & ſup quattuor: nō cōuertam eū. eo qḋ cōbuſſerunt oſſa regis idumee in cinerē: & mittam ignē in moab. & deuorabit fundamēta vrbiū: & morie̅t in ipotentia moab: cū voce & cū clamore tube. & diſperdam iudicē ex ea: & oēs pncipes eius interficiā cū eo dicit dn̄s. hec dicit dn̄s. ſup tribus ipietatib9 filioꝝ iuda & ſup quattuor: nō cōuertā eū eo qḋ abiecerit ipſi legem dn̄i: & ꝓcepta

Τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις μωὰβ καὶ ἐπὶ τέσσαρσιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν. ἀνθ᾽ ὧν κατέκαυσαν τὰ ὀστᾶ βασιλέως ἰδουμαίας εἰς κονίαν, καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ μωὰβ. καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια τῶν πόλεων, καὶ ἀποθανεῖται ἐν ἀδυναμίᾳ μωὰβ, μετὰ φωνῆς καὶ μετὰ κραυγῆς σάλπιγγος. καὶ ἐξολοθρεύσω κριτὴν ἐξ αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς ἀποκτενῶ μετ᾽ αὐτοῦ λέγει κς. τάδε λέγει κς. ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῶν υἱῶν ἰούδα καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν, οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν ἕνεκεν τοῦ ἀπώσασθαι αὐτοὺς τὸν νόμον κυ, καὶ τὰ προστάγματα

S.1.b.

Digitized by Google

eiꝰ nõ custodierũt: ⁊ deceperũt eos va
τα αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο, καὶ ἐπλάνησαν αὐτοὺς τὰ μάται
nia eoꝝ q̃ fecerunt: q̃ secuti sunt p̃res eo
α αὐτῶν ἃ ἐποίησαν, οἷς ἐξηκολούθησαν οἱ πατέρες αὐ
B rũ post ea. ⁊ mittam ignẽ in iudã: ⁊
τῶν ὀπίσω αὐτῶν. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ
deuorabit fundamẽta hierusalem. hec dicit dñs:
καταφάγεται τὰ θεμέλια ἱερουσαλήμ. τάδε λέγει κύριος,
sup tribus impietatibꝰ israel ⁊ sup q̃tuor.
ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρ
non cõuertam eũ eo q̃ vendiderũt argẽ
σιν. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἀνθ' ὧν ἀπέδοντο ἀργυ
to mendicũ ⁊ pauperẽ ꝓ calciamentis cõculcantem
ρίου πτωχὸν καὶ πένητα ἀνθ' ὑποδημάτων καταπατοῦν
sup puluerẽ terre. ⁊ pugnis ꝑcutiebãt i capite
τα ἐπὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς. καὶ ἐκονδύλιζον εἰς κεφαλὴν
mẽdicũ: ⁊ viã humiliũ declinauerũt: ⁊ filiꝰ ⁊ pa
πτωχόν, καὶ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιναν, καὶ υἱὸς καὶ πα
C ter ingressi sunt ad eandẽ ancillam: vt
τὴρ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκην, ὅπως
violarent nomẽ dei sui: ⁊ vestimẽta
βεβηλώσωσι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια
eoꝝ ligantes funibꝰ velamina faciebãt
αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινίοις παραπετάσματα ἐποίουν
adherẽtia altari. ⁊ vinũ ex calumnijs bibe
ἐχόμενα τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ οἶνον ἐκ συκοφαντιῶν ἔπι
Au.15 d. bãt in domo dei sui: ego ãt abstuli amorreũ
νον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν. ἐγὼ δὲ ἦρα τὸν ἀμορραῖ
a facie eoꝝ. sicut altitudo cedri altitudo e
ον ἐκ προσώπου αὐτῶν. καθὼς ὕψος κέδρου τὸ ὕψος αὐ
ius: ⁊ fortis erat vt quercꝰ: ⁊ abstuli fructũ eiꝰ
τοῦ, καὶ ἰσχυρὸς ἦν ὡς δρῦς, καὶ ἐξῆρα τὸν καρπὸν αὐ
desup: ⁊ radices eiꝰ subter. ⁊
τοῦ ἐπάνωθεν, καὶ τὰς ῥίζας αὐτοῦ ὑποκάτωθεν. καὶ
ego eduxi vos de terra egypti: ⁊ circunduxi
ἐγὼ ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ περιήγαγον
vos in deserto q̃draginta annis: vt possidere
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη, τοῦ κατακληρο
tis amorreũ: ⁊ accepi de filijs vr̃is
νομῆσαι τὸν ἀμορραῖον, καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν υἱῶν ὑμῶν
in ꝓphetas: ⁊ de iuuenibus vr̃is in sanctificatos:
εἰς προφήτας, καὶ ἐκ τῶν νεανίσκων ὑμῶν εἰς ἡγιασμένους,
D nũquid nõ sunt hec filij israel dicit dñs: vos aũt
μή τι οὐκ ἔστιν ταῦτα υἱοὶ ἰσραὴλ λέγει κύριος, ὑμεῖς δὲ
potabatis sanctificatos meos vino: ⁊ ꝓphe
ἐποτίζετε τοὺς ἡγιασμένους μου οἶνον, καὶ τοῖς προφή
tis mandabatis dicẽtes: nõ ꝓphetetis. ꝓpt
ταις ἐνετέλλεσθε λέγοντες, οὐ μὴ προφητεύσητε. διὰ
ea ecce ego deuoluo subter vos: sicut de
τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυ
uoluit currus plenus stipula: ⁊ peribit fuga
λίεται ἅμαξα ἡ γέμουσα καλάμης, καὶ ἀπολεῖται φυγὴ
a cursore. ⁊ fortis nõ obtinebit virtu
ἐκ δρομέως. καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ κρατήσῃ τῆς ἰσχύ
tẽ suã: ⁊ pugnator non saluabit aĩam su
ος αὐτοῦ, καὶ ὁ μαχητὴς οὐ μὴ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐ
am: ⁊ sagittator non subsistet: ⁊ velox pedi
τοῦ, καὶ ὁ τοξότης οὐ μὴ ὑποστῇ, καὶ ὁ ὀξὺς τοῖς πο
bꝰ suis non saluabit: neq; eques saluabit
σὶν αὐτοῦ οὐ μὴ διασωθῇ, οὐδὲ ὁ ἱππεὺς οὐ μὴ σώσῃ
aĩam suam: ⁊ inueniet aĩam suam in
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ εὑρήσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν
potentatibꝰ. nudus fugiet in diebꝰ illis
δυναστείαις. ὁ γυμνὸς φεύξεται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί
dicit dñs.
ναις λέγει κύριος. Ca.3.
A Audite verbũ hoc q̃ locutꝰ est do
Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον ὃν ἐλάλησε κύ
minꝰ sup vos domꝰ israel: ⁊ sup oẽm tri
ριος ἐφ' ὑμᾶς οἶκος τοῦ ἰσραήλ, καὶ κατὰ πάσης φυ
buꝫ quã eduxit de terra
λῆς ἧς ἀνήγαγεν ἐκ γῆς

nõ custodierũt. Deceperũt eñi eos idola sua post que abierant patres eorum. Et mittam ignẽ in iudam: & deuorabit edes hierusalẽ. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus israel: & sup quattuor nõ cõuertã eum pro eo q̃ vendiderit ꝓ argento iustum & pauperẽ pro calciamentis. Qui conterũt super puluerem terre capita pauperum: & viam humilium declinãt. Et filiꝰ ac pater eius ierunt ad puellam: vt violarent nomẽ sanctũ meũ: & super vestimẽtis pignoratis accubuerũt iuxta oẽ altare: & vinũ dãnatorũ bibebant in domo dei sui. Ego autem exterminaui ammorreũ a facie eorum: cuius altitudo cedrorũ altitudo eiꝰ: & fortis ipse quasi quercus. Et contriui fructum eius desup: & radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra egypti: & duxi vos in desertum quadraginta annis: vt possideretis terrã ammorrei: & suscitaui de filiis vr̃is in ꝓphetas: & de iuuenibus vestris nazareos. Nunquid nõ ita est filii israel dicit dominus? Et propinabatis nazareis vinũ & prophetis mandabatis dicentes: ne ꝓphetetis. Ecce ego stridebo subter vos: sicut stridet plaustrum onustum feno. Et peribit fuga a veloce: & fortis nõ obtinebit virtutẽ suã: & robustus nõ saluabit animã suam. Et tenens arcum non stabit: & velox pedibus suis nõ saluabitur. Et ascensor equi nõ saluabit animã suã: & robustus corde inter fortes nudus effugiet in illa die: dicit dominus.

3. Audite verbum quod locutus est dñs sup vos filii israel: super omnẽ cognationẽ quã eduxi de terra

לא שמרו ויתעום כזביהם אשר תעה
הלכו אבותם אחריהם ושלחתי
אש ביהודה ואכלה ארמנות
ירושלם כה אמר יהוה על
שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה
לא אשיבנו על מכרם בכסף
צדיק ואביון בעבור נעלים צדק אנה
השאפים על עפר ארץ בראש עבר
דלים ודרך ענוים יטו ואיש דלל ענה
ואביו ילכו אל הנערה למען חלל נטה
את שם קדשי ועל בגדים חבלים
יטו אצל כל מזבח ויין ענושים זבח ענש
ישתו בית אלהיהם ואנכי שתה
השמדתי את האמרי מפניהם שמד פנה
אשר כגבה ארזים גבהו וחסן הוא
כאלונים ואשמיד פריו ממעל אלן שמד
ושרשיו מתחת ואנכי העליתי גבה עלה
אתכם מארץ מצרים ואולך עלה
אתכם במדבר ארבעים שנה הלך
לרשת את ארץ האמרי ואקים דבר רבע
מבניכם לנביאים ומבחוריכם ירש קום
לנזרים האף אין זאת בני ישראל נבא בחר
נאם יהוה ותשקו את הנזרים שקה
יין ועל הנביאים צויתם לאמר צוה
לא תנבאו הנה אנכי מעיק עוק
תחתיכם כאשר תעיק העגלה
המלאה לה עמיר ואבד מנוס עמר נוס
מקל וחזק לא יאמץ כחו וגבור קלל אמץ
לא ימלט נפשו ותפש הקשת כוח גבר
לא יעמד וקל ברגליו לא ימלט עמד מלט
ורכב הסוס לא ימלט נפשו ואמיץ
לבו בגבורים ערום ינוס ביום ערם נוס
ההוא נאם יהוה

שמעו את הדבר הזה אשר Cap.iij.
דבר יהוה עליכם בית ישראל על
כל המשפחה אשר העליתי מארץ שפח
עלה

מצרים לאמר רק אתכם ידעתי
מכל משפחות האדמה על כן
אפקד עליכם את כל עונתיכם׃
הילכו שנים יחדו בלתי אם פקד
נועדו׃ הישאג אריה ביער וטרף שנה יעד שאג
אין לו היתן כפיר קולו ממענתו נתן כפר
בלתי אם לכדו׃ התפול צפור על ענה נפל
פח הארץ ומוקש אין לה היעלה צפר
פח מן האדמה ולכוד לא ילכודו׃ פח יקש עלה לכד
אם יתקע שופר בעיר ועם לא תקע
יחרדו אם תהיה רעה בעיר חרד היה
ויהוה לא עשה׃ כי לא יעשה אדני רוע עשה
יהוה דבר כי אם גלה סודו אל
עבדיו הנביאים׃ אריה שאג מי נבא ארה
לא יירא אדני יהוה דבר מי לא ירא
ינבא׃ השמיעו על ארמנות נבא שמע
באשדוד ועל ארמנות בארץ
מצרים ואמרו האספו על הרי אסף
שמרון וראו מהומת רבות בתוכה ראה הום
ועשוקים בקרבה׃ ולא ידעו עשות רבב עשק
נכחה נאם יהוה האוצרים חמס עשה
ושד בארמנותיהם׃ לכן כה אמר שדד
אדני יהוה צר וסביב הארץ והורד צור סבב
ממך עזך ונבזו ארמנותיך׃ כה ירד בזז
אמר יהוה כאשר יציל הרעה עזז נצל
מפי הארי שתי כרעים או בדל פה ארה
אזן כן ינצלו בני ישראל הישבים
בשמרון בפאת מטה ובדמשק פאה
ערש׃ שמעו והעידו בבית יעקב עוד
נאם אדני יהוה אלהי הצבאות׃
כי ביום פקדי פשעי ישראל
עליו ופקדתי על מזבחות בית אל זבח
ונגדעו קרנות המזבח ונפלו גדע
לארץ׃ והכיתי בית החרף על בית נכה
הקיץ ואבדו בתי השן וספו קוץ בית
בתים רבים נאם יהוה׃ סוף רבב

egypti dicens. Tantum modo vos cognoui ex omnibus cognationibus terre. Idcirco viſitabo ſup vos omnes iniquitates veſtras. Nunqd ambulabūt duo pariter: niſi conuenerit eis? Nunquid rugiet leo in ſaltu: niſi habuerit predā? Nūquid dabit catulus leonis vocem de cubili ſuo: niſi aliqd apphenderit? Nunquid cadet auis in laqueū terre abſq; aucupe? Nūquid auferetur laqueus de terra anteq̄ qd ceperit? Si clanget tuba in ciuitate & populus non expaueſcet? Si erit malū in ciuitate quod dñs non fecerit? Quia non faciet dominus deus verbum: niſi reuelauerit ſecretum ſuum ad ſeruos ſuos prophetas. Leo rugiet: quis non timebit? Dñs deus locutus eſt: quis non prophetabit? Auditum facite in edibus azoti: & in edib9 terre egypti: & dicite. Congregamini ſuper mōtes ſamarie & videte inſanias multas in medio eius: & calūniam patiētes in penetralibus eius. Et neſcierūt facere rectū: dicit dñs. theſaurizātes iniquitatē & rapinas in edibus ſuis. Propterea hec dicit dñs deus. Tribulabitur & circuietur tra: & detrahetur ex te fortitudo tua & diripiētur edes tue. Hec dicit dñs. Quō ſi eruat paſtor de ore leonis duo crura aut extremum auricule: ſic eruentur filii iſrael qui habitant in ſamaria in plaga lectuli & in damaſci grabato. Audite & conteſtamini i domo iacob: dicit dominus deus exercituum: quia in die cū viſitare cepero p̄uaricatiōes iſrael ſuper eum viſitabo: & ſuper altaria bethel: & amputabūtur cornua altaris & cadent in terrā. Et percutiā domū hyemalē cum domo eſtiua: & peribūt dom9 eburnee: & diſſipabuntur edes multe dicit dominus. 4.

egypti dicens: tm̄ modo vos cognoui ex oībus tribub9
αἰγύπτου λέγων, πλὴν ὑμᾶς ἔγνων ἐκ πασῶν φυλῶν
terre: idcirco vlciſcar ſup vos oīa pecca
τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἐκδικήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς πάσας τὰς ἁμαρ
ta vr̄a. ſi ābulabunt duo in idipm̄ oīno ſi
τίας ὑμῶν. εἰ πορεύσονται δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθόλου ἐὰν
nō notū fecerit ſibi ipſis? ſi rugiet leo de ſaltu
μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτοῖς; εἰ ἐρεύξεται λέων ἐκ τοῦ δρυ
ſuo quē venari nō ſcient? ſi dabit catulus vo
μοῦ αὐτοῦ θήραν οὐκ εἰδῶσι; εἰ δώσει σκύμνος φω
cē ſuam ex cubili ſuo oīno niſi rapue
νὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ καθόλου ἐὰν μὴ ἁρπά
rit aliqd? ſi cadet auis in terrā abſq; aucupe? ſi
σῃ τί; εἰ πεσεῖται ὄρνεον ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ ἰξευτοῦ; εἰ
ſtatuet laque9 in terra ſine eo qd̄ appħēdat aliqd? ſi clā
σταθήσεται παγὶς ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ τοῦ συλλαβεῖν τί; εἰ φω
mabit tuba in ciuitate ⁊ ppl's nō expaueſcet? ſi
νήσει σάλπιγξ ἐν πόλει καὶ λαὸς οὐ πτοηθήσεται; εἰ
erit malū in ciuitate qd̄ dn̄s nō fecit? qz nō
ἔσται κακία ἐν πόλει ἣν κύριος οὐκ ἐποίησεν; διότι οὐ
faciet dn̄s rem: niſi reuelauerit eruditio
μὴ ποιήσῃ κύριος πρᾶγμα, ἐὰν μὴ ἀποκαλύψῃ παιδεί
nē ad ſeruos ſuos ad pphetas. leo
αν πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς προφήτας. λέ
rugiet: ⁊ qs nō timebit? dn̄s loquut9
ων ἐρεύξεται, καὶ τίς οὐ φοβηθήσεται; κύριος ἐλάλη
eſt: ⁊ qs non pphetabit? annūciate regio
σεν, καὶ τίς οὐ μὴ προφητεύσῃ; ἀπαγγείλατε χώ
nib9 in aſſyriis ⁊ in regiōib9 in tra egypti:
ραις ἐν ἀσσυρίοις καὶ ἐπὶ ταῖς χώραις ἐν γῇ αἰγύπτου,
⁊ dicite: cōgregamini in mōtē ſamarie ⁊ vide
καὶ εἴπατε, συνάχθητε εἰς τὸ ὄρος σαμαρείας καὶ ἴδε
te mirabilia multa in medio ei9: ⁊ oppreſſio
τε θαυμαστὰ πολλὰ ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ καταδυναστείαν
in ea. ⁊ nō cognouit q̄ ſūt in ea dicit dn̄s: theſ
ἐν αὐτῇ. καὶ οὐκ ἔγνω ἃ ἔστιν ἐν αὐτῇ λέγει κύριος, οἱ θη
aurizantes iniqtates ⁊ miſeriam in regio
σαυρίζοντες ἀδικίας καὶ ταλαιπωρίαν ἐν ταῖς χώ
nib9 ſuis. ppter hoc hec dicit dn̄s de9: ty
ραις αὐτῶν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, τύ
rus ⁊ i circuitu terra tua deſerta erit. ⁊ detrahet
ρος καὶ κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται. καὶ κατάξει
de te fortitudinē tuā: ⁊ diripient regiones tue.
ἐκ σοῦ τὴν ἰσχύν σου, καὶ διαρπαγήσονται αἱ χῶραί σου.
hec dicit dn̄s: ſicut euellet paſtor de ore
τάδε λέγει κύριος, ὃν τρόπον ἐκσπάσει ποιμὴν ἐκ στό
leonis duo crura aut extremū auricule: ſic
ματος τοῦ λέοντος δύο σκέλη ἢ λοβὸν ὠτίου, οὕτως
euellentur filii iſrael q̄ hitant in ſamaria
ἐκσπασθήσονται υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν σαμαρείᾳ
contra tribū ⁊ in damaſco. ſacerdotes audite
κατέναντι φυλῆς καὶ ἐν δαμασκῷ. ἱερεῖς ἀκούσατε
⁊ cōteſtamini domui iacob: dicit dn̄s de
καὶ ἐπιμαρτύρασθε τῷ οἴκῳ ἰακώβ, λέγει κύριος ὁ θε
us omp̄s: qz in die cū vlciſcar impie
ὸς ὁ παντοκράτωρ, διότι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν ἐκδικῶ ἀσε
tates iſrael: ſup eū vlciſcar ſup altaria
βείας τοῦ ἰσραὴλ, ἐπ᾽ αὐτὸν ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ θυσια
bethel. ⁊ ſuffodientur cornua al
στήρια βαιθήλ. καὶ κατασκαφήσεται τὰ κέρατα τοῦ θυ
taris ⁊ cadent ſup terrā. cōfundā ⁊ p̄
σιαστηρίου καὶ πεσοῦνται ἐπὶ τὴν γῆν. συγχεῶ καὶ πα
cutiā domū pinatā ſup domū eſtiuā:
τάξω τὸν οἶκον τὸν περίπτερον ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν,
⁊ peribunt dom9 eburnee: ⁊ adiicient do
καὶ ἀπολοῦνται οἶκοι ἐλεφάντινοι, καὶ προστεθήσονται οἶ
m9 alie ⁊ multe dicit dn̄s.
κοι ἕτεροι καὶ πολλοὶ λέγει κύριος.

Ca. 4.

Job. 6.a.
B
Eſai. 45.
C
D

A Audite verbū iſtud: vacce baſ
Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον, δαμάλεις τῆς βα-
ſan q̄ eſtis in monte ſamarie q̄ opprimitis
σὰν αἱ οὖσαι ἐν τῷ ὄρει σαμαρείας αἱ καταδυναστεύου-
mendicos ⁊ conculcatis pauperes. dicen-
σαι πτωχοὺς καὶ καταπατοῦσαι πένητας. αἱ λέγου-
tes dñis vr̄is date nobis vt bibam⁹.
σαι τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἐπίδοτε ἡμῖν ὅπως πίωμεν.
iurat dñs ꝑ ſanctos ſuos: q̄m ecce dies
ὀμνύει κύριος κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ, διότι ἰδοὺ ἡμέραι
veniunt ſup vos. ⁊ tollent vos in armis. ⁊
ἔρχονται ἐφ' ὑμᾶς. καὶ λήψονται ὑμᾶς ἐν ὅπλοις. καὶ
eos q̄ vobiſcū in lebetes negociatores peſtilētes. ⁊ efferē-
τοὺς μεθ' ὑμῶν εἰς λέβητας ἔμποροι λοιμοί. καὶ ἐξενεχ-
mini nudi cōtra inuicē. ⁊ ꝓijciemini ſup
θήσεσθε γυμνοὶ κατέναντι ἀλλήλων. καὶ ῥιφήσεσθε ἐπὶ
montē rammā dicit dñs de⁹: veniſtis ad be
τὸ ὄρος τὸ ῥεμμὰν λέγει κύριος ὁ θεός. εἰσήλθετε εἰς βαι-
thel ⁊ impie egiſtis ⁊ in galgala: ⁊ mltiplicaſtis
θὴλ καὶ ἠσεβήσατε καὶ εἰς γαλγαλά, καὶ ἐπληθύνατε
vt ipſe ageretis. ⁊ attuliſtis in mane ſacrificiū vr̄m in
τοῦ ἀσεβῆσαι. καὶ ἠνέγκατε εἰς πρωῒ θυσίαν ὑμῶν εἰς
triduum decimas vr̄as. ⁊ legerunt
τὴν τριημερίαν τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν. καὶ ἀνέγνωσαν
foris legē ⁊ inuocauerūt cōfeſſionē. annūciate
ἔξω νόμον καὶ ἐπεκαλέσαντο ὁμολογίαν. ἀπαγγείλατε
B q̄m iſta dilexerūt filij iſrael dicit dñs. ⁊ ego
ὅτι ταῦτα ἠγάπησαν υἱοὶ ἰσραὴλ λέγει κύριος. κἀγὼ
dabo vobis ſtridorē dentiū in oībus ciui-
δώσω ὑμῖν γομφιασμὸν ὀδόντων ἐν πάσαις ταῖς πό-
tatib⁹ vr̄is: ⁊ indigētiā panū in locis vr̄is:
λεσιν ὑμῶν, καὶ ἔνδειαν ἄρτων ἐν τοῖς τόποις ὑμῶν,
⁊ nō reuerſi eſtis ad me dicit dñs. ⁊ abſtuli
καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρός με λέγει κύριος. καὶ ἀνέσχον
ex vobis pluuiā añ tres menſes vindemie. ⁊
ἐξ ὑμῶν τὸν ὑετὸν πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ. καὶ
pluā ſup ciuitatē vnā: ſup aūt ciuitatē vnā nō pluā. ꝑs
βρέξω ἐπὶ πόλιν μίαν, ἐπὶ δὲ πόλιν μίαν οὐ βρέξω. μερὶς
vna pluetur ⁊ pars ſup quā nō pluā areſcet. ⁊
μία βραχήσεται καὶ μερὶς ἐφ' ἣν οὐ βρέξω ξηρανθήσεται. καὶ
cōgregabūt due ⁊ tres ciuitates in ciuitatē vnā
συναθροισθήσονται δύο καὶ τρεῖς πόλεις εἰς πόλιν μίαν τοῦ
bibere aquā ⁊ nō ſatiabunt: ⁊ neq̄ ſic reuer
πιεῖν ὕδωρ καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν, καὶ οὐδ' οὕτως ἐπε-
C ſi eſtis ad me dicit dñs. excuſſi vos in cō-
στρέψατε πρός με λέγει κύριος. ἐπύρωσα ὑμᾶς ἐν πυ-
buſtiōe ⁊ in ictericia. multiplicaſtis hortos ⁊ vineas
ρώσει καὶ ἐν ἰκτέρῳ. ἐπληθύνατε κήπους καὶ ἀμπε-
⁊ ficeta ⁊ oliueta. hos deuorauit
λῶνας καὶ συκῶνας καὶ ἐλαιῶνας. τούτους κατέφα-
eruca. ⁊ neq̄ ſic reuerſi eſtis ad me di-
γεν ἡ κάμπη. καὶ οὐδ' οὕτως ἐπεστρέψατε πρός με λέ-
cit dñs. miſi in vos mortem in via egy-
γει κύριος. ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς θάνατον ἐν ὁδῷ αἰγύ-
pti: occidi in gladio iuuenes vr̄os cū
πτου, ἀπέκτεινα ἐν ῥομφαίᾳ τοὺς νεανίσκους ὑμῶν μετὰ
captiuitate equoꝝ vr̄oꝝ: ⁊ adduxi in igne
τῆς αἰχμαλωσίας ἵππων ὑμῶν, καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ
caſtra vr̄a in ira vr̄a: ⁊ neq̄ ſic
τὰς παρεμβολὰς ὑμῶν ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν, καὶ οὐδ' οὕτως
reuerſi eſtis ad me dicit dñs. ſubuerti vos
ἐπεστρέψατε πρός με λέγει κύριος. κατέστρεψα ὑμᾶς
ſicut ſubuertit dñs ſodomā ⁊ gomorrā: ⁊ fa-
D καθὼς κατέστρεψε κύριος σόδομα καὶ γόμορρα, καὶ ἐγέ-
cti eſtis ſicut torris raptus ab incendio: ⁊ nō
νεσθε ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ καύσεως, καὶ οὐκ
rediſtis
Sed. 19.c. ἐπεστρέψατε

Audite verbum hoc
vacce
pingues: q̄ eſtis in mon
te ſamarie: q̄ calūniā faci
tis egenis & cōfringitis
pauperes. Que dicitis
dominis veſtris: afferte
& bibemus. Iurauit
dominus deus in ſancto
ſuo: quia ecce dies
venient ſuper vos & le-
uabunt vos in contis:
& reliquias vr̄as in ollis
feruētibus. Et per aper
turas exibitis altera cō
tra alteram: & ꝓijciemini
in armon dicit domin⁹.
Venite ad bethel:
& impie agite: ad galgalā
& multiplicate preuarica
tionem. Et offerte mane
victimas veſtras tribus
dieb⁹ decimas vr̄as. Et
ſacrificate de fermento
laudem: & vocate volū-
tarias oblationes & an-
nunciate. Sic enim vo
luiſtis filij iſrael dicit
dominus deus. Vnde &
ego dedi vobis
ſtuporē dentiū in cūctis
vrbibus vr̄is: & indigen
tiā panū in oībus locis
veſtris: & nō eſtis reuerſi
ad me dicit dn̄s. Ego
quoq̄ prohibui
a vobis imbrem cū ad
huc tres
menſes ſupereſſent vſq̄
ad meſſem: & plui ſuper
vnā ciuitatē: & ſuper al
teram ciuitatē non plui.
Pars vna cōpluta eſt: &
pars ſuper quam
non plui aruit. Et vene
runt
due & tres ciuitates ad
vnam ciuitatem
vt biberent aquā & nō
ſunt ſatiate: & non
rediſtis ad me dicit dn̄s.
Percuſſi vos
in vento vrēte: & in au-
rugine multitudinē hor
torū vr̄orū & vinearū vr̄a
rū: olineta vr̄a & ficeta ve
ſtra comedit eruca: & nō
rediſtis ad me dicit dn̄s.
Miſi in vos mortē in via
egypti:
percuſſi in gladio iuue-
nes vr̄os vſq̄ ad captiui
tatē equorū veſtroꝝ: &
aſcendere feci putredinē
caſtrorū vr̄orū in nares
veſtras: et nō rediſtis ad
me dicit dn̄s. Subuerti
vos ſicut ſubuertit deus
ſodomā & gomorrā: &
facti eſtis quaſi torris.
raptus ab incendio: &
non rediſtis

Cap. iiij.
שמעו הדבר הזה פרות
הבשן אשר בהר שמרון העשקות — פרה
דלים הרצצות אביונים האמרות — דלל
לאדניהם הביאה ונשתה: נשבע — אבה
אדני יהוה בקדשו כי הנה ימים — בוא שתה
באים עליכם ונשא אתכם בצנות — שבע יום
ואחריתכן בסירות דוגה: ופרצים — בוא צנן
תצאנה אשה נגדה והשלכתנה — יצא איש
ההרמונה נאם יהוה: באו בית אל — שלך ארם בוא
ופשעו הגלגל הרבו לפשע — רבה
והביאו לבקר זבחיכם לשלשת — בוא
ימים מעשרתיכם: וקטר מחמץ — יום עשר
תודה וקראו נדבות השמיעו — ידה שמע
כי כן אהבתם בני ישראל נאם
אדני יהוה: וגם אני נתתי לכם — נתן
נקיון שנים בכל עריכם וחסר — נקה שן
לחם בכל מקומתיכם ולא שבתם — עיר קום
עדי נאם יהוה: וגם אנכי מנעתי — שוב
מכם את הגשם בעוד שלשה
חדשים לקציר והמטרתי על עיר — קצר מטר
אחת ועל עיר אחת לא אמטיר
חלקה אחת תמטר וחלקה אשר
לא תמטיר עליה תיבש: ונעו — יבש נוע
שתים שלש ערים אל עיר אחת — עיר
לשתות מים ולא ישבעו ולא — שתה שבע
שבתם עדי נאם יהוה: הכיתי אתכם — שוב נכה
בשדפון ובירקון הרבות גנותיכם — רבה
וכרמיכם ותאניכם וזיתיכם יאכל — אכל
הגזם ולא שבתם עדי נאם יהוה:
שלחתי בכם דבר בדרך מצרים
הרגתי בחרב בחוריכם עם שבי — הרג שבה
סוסיכם ואעלה באש מחניכם — עלה חנה
ובאפכם ולא שבתם עדי נאם — שוב
יהוה: הפכתי בכם כמהפכת אלהים — הפך
את סדם ואת עמרה ותהיו כאוד — היה
מוצל משרפה ולא שבתם — נצל

Digitized by Google

Piitiua.heb.	Tex.heb.Amos.v.
עשה	עֲדַי נְאֻם יְהוָה׃ לָכֵן כֹּה אֶעֱשֶׂה לְּךָ
	יִשְׂרָאֵל עֵקֶב כִּי זֹאת אֶעֱשֶׂה לָּךְ
כון	הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃ כִּי
יצר ברא	הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד
נגד שוח	לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ עֹשֵׂה שַׁחַר עֵיפָה
עוף במה	וְדֹרֵךְ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ יְהוָה אֱלֹהֵי
	צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
Cap. v.	שִׁמְעוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
קין	נֹשֵׂא עֲלֵיכֶם קִינָה בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
יסף בתל	נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת
	יִשְׂרָאֵל נִטְּשָׁה עַל אַדְמָתָהּ אֵין
קום	מְקִימָהּ׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
שאר	הָעִיר הַיֹּצֵאת אֶלֶף תַּשְׁאִיר מֵאָה
	וְהַיּוֹצֵאת מֵאָה תַּשְׁאִיר עֲשָׂרָה
	לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
חיה	לְבֵית יִשְׂרָאֵל דִּרְשׁוּנִי וִחְיוּ׃ וְאַל
דרש בוא	תִּדְרְשׁוּ בֵּית אֵל וְהַגִּלְגָּל לֹא תָבֹאוּ
עבר	וּבְאֵר שֶׁבַע לֹא תַעֲבֹרוּ כִּי הַגִּלְגָּל
גלה היה	גָּלֹה יִגְלֶה וּבֵית אֵל יִהְיֶה לְאָוֶן׃
צלח	דִּרְשׁוּ אֶת יְהוָה וִחְיוּ פֶּן יִצְלַח
כבה	כָּאֵשׁ בֵּית יוֹסֵף וְאָכְלָה וְאֵין מְכַבֶּה
שפט	לְבֵית אֵל׃ הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט
נוח	וּצְדָקָה לָאָרֶץ הִנִּיחוּ׃ עֹשֵׂה כִימָה
כסל	וּכְסִיל וְהֹפֵךְ לַבֹּקֶר צַלְמָוֶת וְיוֹם
חשך קרא	לַיְלָה הֶחְשִׁיךְ הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם
שפך פנה	וַיִּשְׁפְּכֵם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ יְהוָה
בלג שדד	שְׁמוֹ׃ הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל עָז וְשֹׁד
עזז בצר	עַל מִבְצָר יָבוֹא׃ שָׂנְאוּ בַשַּׁעַר
בוא יכח	מוֹכִיחַ וְדֹבֵר תָּמִים יְתָעֵבוּ׃ לָכֵן
תמם תעב	יַעַן בּוֹשַׁסְכֶם עַל דָּל וּמַשְׂאַת בַּר
בוס נשא	תִּקְחוּ מִמֶּנּוּ בָּתֵּי גָזִית בְּנִיתֶם
לקח בית	וְלֹא תֵשְׁבוּ בָם כַּרְמֵי חֶמֶד נְטַעְתֶּם
גזז בנה	וְלֹא תִשְׁתּוּ אֶת יֵינָם׃ כִּי יָדַעְתִּי
ישב שתה	רַבִּים פִּשְׁעֵיכֶם וַעֲצֻמִים חַטֹּאתֵיכֶם
רבב	צֹרְרֵי צַדִּיק לֹקְחֵי כֹפֶר וְאֶבְיוֹנִים
צדק אבה נטה שכל	בַּשַּׁעַר הִטּוּ׃ לָכֵן הַמַּשְׂכִּיל בָּעֵת

Trāſl. B. Hie.

ad me dicit dn̄s. Quapropter hec faciam tibi iſrael. Poſtq̄ autem hec fecero tibi ooooooooooo preparare in occurſum dei tui iſrael. Quia ooo ecce formās montes & creans ventū & anūcians homini eloquiū ſuū: faciens matutinā nebulam & gradiens ſup excelſa terre: dominus deus oo exercituum nomē eius.

5.

Audite verbum iſtud quod ego oooooooo leuo ſuper vos planctū. Domus iſrael: oooooooo cecidit: & non adiiciet vt reſurgat. Virgo oooo iſrael proiecta eſt in terram ſuam: non eſt oooooo qui ſuſcitet eam: quia hec dicit domin⁹ deus. Vrbs de qua egrediebātur mille relinquētur in ea centū: & de qua egrediebātur centū relinquētur in ea decē in domo iſrael: q2 hec dicit dn̄s domui iſrael. Querite me & viuetis: & nolite oo querere bethel. In galgalā nolite intrare: & in berſabee non trāſibitis: quia galgala oooooooooo captiua ducetur: & bethel erit inutilis. oooooo Querite dn̄m & viuite: ne forte cōburatur ooo vt ignis domus ioſeph & deuorabit: & nō erit qui extinguat bethel: q cōuertitis in abſynthium iudiciū: & iuſticiā in terra relinqtis: facientē arcturū & orionē & cōuertentē in mane tenebras & diem in nocte mutantem. Qui vocat aquas maris & effundit eas ſuper faciē terre: dominus nomen eſt eius. Qui arridet vaſtitatē ſup robuſtū & depopulationē ſup potentē affert. Odio habuerūt corripientē in porta: & loquentē pfecte abominati ſunt. Idcirco p eo q᷑ diripiebatis pauperē & predā electā tollebatis ab eo: dom⁹ q̄dro lapide edificabitis & non hitabitis in eis. Vineas plātabitis amātiſſimas: & nō bibetis vinū earū: qa cognoui multa ſcelera vr̄a & fortia pctā vr̄a. Hoſtes iuſti accipientes munus: & paupes deprimētes i porta. Ideo prudens in tempore ooooo

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

ad me dicit dn̄s. ꝓpterea ſic faciam tibi iſra
πρός με λέγει κύριος. διὰ τοῦτο οὕτως ποιήσω σοι ἰσρα
el. verūtñ q2 ſic faciam tibi ꝑparare ad inuo
ήλ. πλὴν ὅτι οὕτως ποιήσω σοι ἑτοιμάζου τοῦ ἐπικα
cādū deū tuū iſrael: q2 dn̄s eſ firmās toni
λεῖσθαι τὸν θεόν σου ἰσραήλ, διότι κύριος εἰ στερεῶν βρον
truū ⁊ creans ſpm̄ ⁊ annuncians in hoies
τὴν καὶ κτίζων πνεῦμα καὶ ἀπαγγέλλων εἰς ἀνθρώπους
chriſtū ſuū faciēs mane ⁊ nebulā: ⁊ aſcen
τὸν χριστὸν αὐτοῦ ποιῶν ὄρθρον καὶ ὁμίχλην, καὶ ἐπιβαί
dēs ſup excelſa terre dn̄s de⁹: omp̄s
νων ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς κύριος ὁ θεός, παντοκράτωρ
nomē illi.
ὄνομα αὐτῷ. Ca. 5.

Audite verbū dn̄i qđ ego aſſumo ſup
Ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐγὼ λαμβάνω ἐφ᾽ ὑ A
vos plāctū: dom⁹ iſrael cecidit: nō ap̄li⁹ adijciet
μᾶς θρῆνον, οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἔπεσεν, οὐκ ἔτι οὐ μὴ προσ
ciat reſurgere. virgo iſrael ꝓiecta ē in terrā ſuā
θῇ τοῦ ἀναστῆναι. παρθένος ἰσραὴλ ἔσφαλεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐ
ām: nō eſt q ſuſcitet eam. q2 hec dicit dn̄s de⁹:
τοῦ, οὐκ ἔστιν ὁ ἀναστήσων αὐτήν. διότι τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, πό
vrbs ex q̄ egrediebant̄ mille relinquent̄ centū.
λις ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο χίλιοι ὑπολειφθήσονται ἑκατόν
⁊ ex q̄ egrediebant̄ centū: relinquent̄ decē
καὶ ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο ἑκατόν, ὑπολειφθήσονται δέκα
domui iſrael. q2 hec dicit dn̄s ſup domū
τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. διότι τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον
iſrael: q̄rite me ⁊ viuetis: ⁊ nō q̄ratis
τοῦ ἰσραήλ, ἐκζητήσατέ με καὶ ζήσετε, καὶ μὴ ἐκζητεῖτε
bethel. ⁊ in galgala nō ingrediamini: ⁊ in puteum
βαιθήλ. καὶ εἰς γαλγαλὰ μὴ εἰσπορεύεσθε, καὶ ἐπὶ τὸ φρέ
um iuramēti nō tranſeatis: q2 galgala captiua
αρ τοῦ ὅρκου μὴ διαβαίνετε, διότι γαλγαλὰ αἰχμαλω
ta captiuabit̄: ⁊ bethel nō exiſ
τευομένη αἰχμαλωτισθήσεται, καὶ βαιθὴλ οὐχ ὑπάρ B
ſtens. q̄rite dn̄m ⁊ viuite: vt nō ſuc
χουσα. ἐκζητήσατε τὸν κύριον καὶ ζήσατε, ὅπως μὴ ἀνα
cēdat vt ignis dom⁹ ioſeph ⁊ deuoret eā. ⁊
λάμψῃ ὡς πῦρ οἶκος ἰωσὴφ καὶ καταφάγῃ αὐτόν. καὶ
nō erit extinguēs domui iſrael. faciēs in excelſū iu
οὐκ ἔσται ὁ σβέσων τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. ὁ ποιῶν εἰς ὕψος κρί
diciū ⁊ iuſticiam in terrā: faciēs oia ⁊ fabri
μα καὶ δικαιοσύνην εἰς γῆν, ὁ ποιῶν πάντα καὶ κατα
cans: ⁊ ꝯuertā in mane ūbrā: ⁊ diem in no
σκευάζων, καὶ στρέφων εἰς πρωῒ σκιάν, καὶ ἡμέραν εἰς νύ
ctē obſcurās: vocans aquā maris
κτα σκοτάζων, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης
⁊ effundēs illā ſup faciem tre: dn̄s de⁹ C
καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς, κύριος ὁ θεὸς
omp̄s nomē illi. ſuſcitans cōtritionē ſup
παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ. ὁ διεγείρων συντριμμὸν ἐπὶ
robur: ⁊ miſeriam ſup munitionē inducēs. odio hūe
ἰσχύν, καὶ ταλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγων. ἐμίση
rūt in portis corripientē: ⁊ ſmonē ſcūm abomina
σαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύ
ti ſunt. iccirco de ſup excuſſis pugnis ꝓculcabat mēdicū. ⁊ Soph. 1.c.
ξαντο. διὰ τοῦτο ἀνθ᾽ ὧν κατεκονδύλιζεν πτωχόν. καὶ
dona electa ſuſcepiſtis ab eo. domos politas edificaſtis
δῶρα ἐκλεκτὰ ἐδέξασθε παρ᾽ αὐτοῦ. οἴκους ξεστοὺς ᾠκοδο
caſtis: ⁊ nō hitabitis in eis: vineas
μήσατε, καὶ οὐ μὴ κατοικήσετε ἐν αὐτοῖς, ἀμπελῶ
deſiderabiles plantaſtis. ⁊ non bibetis vinū
νας ἐπιθυμητοὺς ἐφυτεύσατε. καὶ οὐ μὴ πίητε τὸν οἶνον
eay: q2 cognoui multas ipietates vr̄as: ⁊ for
αὐτῶν, ὅτι ἔγνων πολλὰς ἀσεβείας ὑμῶν, καὶ ἰσχυ
tia peccata vr̄a: cōculcātes iuſtum acci D
ραὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν, καταπατοῦντες δίκαιον λαμ
pientes commutatiōes: ⁊ pauperē in portis declinātes
βάνοντες ἀλλάγματα, καὶ πένητα ἐν πύλαις ἐκκλίνον
tes. iccirco itelligēs in tpe
τες. διὰ τοῦτο ὁ συνιῶν ἐν καιρῷ ooooooooooooooo

Digitized by Google

ſllo tacebit: q2 tp̄s malū eſt. querite
ἐκείνῳ σιωπήσεται, ὅτι καιρὸς πονηρός ἐστιν. ἐκζητήσα-
bonū ⁊ nō malum: vt viuatis ⁊ erit
τε τὸ καλὸν καὶ μὴ τὸ πονηρόν, ὅπως ζήσητε καὶ ἔσται
vobiſcū dn̄s. ſic dixit dn̄s de⁹ omp̄s:
μεθ' ὑμῶν κς. οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
Ps. 96. ſicut dixeſtis: odio hūimus mala: ⁊ dile
Ro. 12. c. ὃν τρόπον εἴπατε, μεμισήκαμεν τὰ πονηρά, καὶ ἠγα-
ximus bona: ⁊ reſtituetur in portis iudi
πήσαμεν τὰ καλά, καὶ ἀποκαταστήσατε ἐν πύλαις κρί-
ciū: vt miſeat dn̄s de⁹ omp̄s
μα, ὅπως ἐλεήσῃ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τοὺς
reliquias ioſeph. ꝓpterea hec dicit dn̄s
E περιλοίπους ἰωσήφ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ
de⁹ omp̄s: in oibus plateis plāctus:
θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἐν πάσαις πλατείαις κοπετός,
⁊ in oibus vijs dicet ve ve. voca
καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς ῥηθήσεται οὐαὶ οὐαί. κλη-
bitur agricola in luctū ⁊ in plāctū ⁊ in ſci
θήσεται γεωργὸς εἰς πένθος καὶ εἰς κοπετὸν καὶ εἰς εἰ-
entes lamētū: ⁊ in oibus vijs planctus: q2
δότας θρῆνον, καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς κοπετός, διότι
ventā ꝑ mediū tui dixit dn̄s. ve q̄ deſide
ἐλεύσομαι διὰ μέσου σου εἶπεν κύριος. οὐαὶ οἱ ἐπιθυ-
ratis diē dn̄i: vtq̄d ipa dies2 ⁊
μοῦντες τὴν ἡμέραν κυρίου, ἱνατί αὕτη ἡ ἡμέρα, καὶ
hec eſt tenebre ⁊ nō lux: quēadmodū ſi q̄s fugiat
αὕτη ἐστὶν σκότος καὶ οὐ φῶς, ὃν τρόπον ἐὰν τις φύγῃ
a facie leonis ⁊ occurrat ei vrſ⁹: ⁊
F ἐκ προσώπου λέοντος καὶ ἐμπέσῃ αὐτῷ ἄρκος, καὶ
inſiliat in domū ⁊ cōfirmat man⁹ ſu-
εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον καὶ ἀπερείσηται τὰς χεῖρας αὐ-
as ſup murū: ⁊ mordeat eū ſpēs. nōne tene
τοῦ ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ δάκῃ αὐτὸν ὄφις. οὐχὶ σκό-
Eſai. 1. a. bre dies dn̄i ⁊ nō lux: ⁊ caligo nō hn̄s
τος ἡ ἡμέρα κυρίου καὶ οὐ φῶς, καὶ γνόφος οὐκ ἔχων
Mala. 1. d. ſplendorē: odi ꝓieci feſtiuitates vr̄as: ⁊ non
φέγγος; μεμίσηκα ἀπῶσμαι ἑορτὰς ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ
odorabo in cōuentibus vr̄is. q2 ſi attule
ὀσφρανθῶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ὑμῶν. διότι ἐὰν ἐνέγ-
G ritis mihi holocauſta ⁊ ſacrificiū vr̄m: nō ſuſcipi-
κητέ μοι ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίαν ὑμῶν, οὐ προσδέ-
am: ⁊ ſalutaris apparitiōis vr̄e nō reſpiciā.
ξομαι, καὶ σωτηρίου ἐπιφανείας ὑμῶν οὐκ ἐπιβλέψο-
aufer a me ſonitū carminū tuoꝝ ⁊ pſalmū or
μαι. μετάστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου καὶ ψαλμὸν ὀρ-
ganoꝝ tuoꝝ nō audiā. ⁊ voluetur q̄ſi aquā
γάνων σου οὐκ ἀκούσομαι. καὶ κυλισθήσεται ὡς ὕδωρ
iudiciū. ⁊ iuſticia q̄ſi torrens inui⁹. nūq̄d hoſti
κρίμα. καὶ δικαιοσύνη ὡς χειμάρρους ἄβατος. μὴ σφά-
as ⁊ ſacrificia q̄draginta ānis obtuliſtis mihi do
για καὶ θυσίας τεσσαράκοντα ἔτη προσηνέγκατέ μοι οἶ-
m⁹ iſrael: ⁊ portaſtis tebernaculū moloch
κος τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ μολὸχ
Actu. 7. f. ⁊ ſyd⁹ dei vr̄i rompha. figuras eoꝝ
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ῥομφᾶ. τοὺς τύπους αὐ-
rū q̄s feciſtis in eis. ⁊ migrare faciā vos vl-
τῶν οὓς ἐποιήσατε ἐν αὐτοῖς. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέ-
tra damaſcū dicit dn̄s: de⁹ omp̄s no-
κεινα δαμασκοῦ λέγει κύριος, ὁ θεὸς παντοκράτωρ ὄνο-
mē illi.
μα αὐτῷ. Ca. 6.

D VE ſpernentib⁹ ſion: ⁊ cō-
Οὐαὶ τοῖς ἐξουδενοῦσιν σιών, καὶ τοῖς πε-
Luce. 6. d. fidentib⁹ in monte ſamarie. vindemiaūt pnci
ποιθόσιν ἐπὶ τὸ ὄρος σαμαρείας. ἀπετρύγησαν ἀρ-
pes gētiū. ⁊ igreſſa ē ad eos dom⁹ iſrael.
χὰς ἐθνῶν. καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς οἶκος τοῦ ἰσραήλ.
tranſite oēs ⁊ videte ⁊ ꝑtranſite inde in
διάβητε πάντες καὶ ἴδετε καὶ διέλθετε ἐκεῖθεν εἰς
emath raba: ⁊ deſcendite in geth ꝑhiliſtim
ἐμαθ ῥαββά, καὶ κατάβητε εἰς γὲθ ἀλλοφύλων τῶν

Illo tacebit: quia tem-
pus malum eſt.
Querite bonum & nō
malum vt viuatis:
& erit dn̄s deus exerci-
tuum vobiſcum
ſicut dixiſtis. Odite ma
lum & diligite
bonum: & cōſtituite in
porta iudicium ſi forte
miſereatur dn̄s deus ex
ercituum reliquiis
Ioſeph. Propterea hec
dicit dominus deus
exercituū dn̄ator. In oi
bus plateis planctus:
& in cunctis q̄ foris ſunt
dicetur ve ve. Et voca-
būt agricolā ad luctū: &
ad planctū eos qui ſciūt
plangere. Et in oibus vi
neis erit plāctus: qa per
tranſibo in medio tui di-
cit dn̄s. Ve deſiderantib⁹
diem domini. Ad quid
eam vobis? Dies
domini iſta tenebre &
non lux. Quomodo ſi
fugiat vir a facie leonis
& occurrat ei vrſus:
& ingrediatur domū: &
innitatur manu ſua ſup
pariete: & mordeat eū
coluber. Nunqd nō te-
nebre dies dn̄i & nō lux:
& caligo: & nō ſplendor
in ea? Odi & ꝓieci feſti-
uitates veſtras: & non
capiam odorē cetuū ve-
ſtroꝝ. Quod ſi obtuleri
tis mihi holocauſtomata
& munera vr̄a nō ſuſci
piam: & vota pinguiū ve
ſtroꝝ nō reſpiciā. Aufer
a me tumultū carminū
tuorū & cantica lyre tue
non audiā. Et reuelabi-
tur quaſi aqua iudicium:
& iuſticia quaſi torrens
fortis. Nunquid hoſtias
& ſacrificium obtuliſtis
mihi in deſerto q̄dragin
ta annis dom⁹ iſrael? Et
portaſtis
tabernaculum moloch
deo vr̄o: & imaginē ido-
lorū vr̄oꝝ: ſydus dei vr̄i
rēphā: figuras q̄s feciſtis
vobis adorare eas. Et mi
grare vos faciā trās dama
ſcū: dicit dn̄s de⁹ exer-
cituū nomen eius. 6.
VE vobis qui opulen
ti eſtis in ſion &
confiditis in monte ſa-
marie: optimates
capita ꝑplorū: ingrediē
tes pōpatice domū iſrl.
Tranſite in calāne & vi-
dete: & ite īde in emath
magnā: & deſcendite in
geth paleſtinorum: & ad

ההיא ידום כי עת רעה היא׃ — דמם
דרשו טוב ואל רע למען תחיו — חיה
ויהי כן יהוה אלהי צבאות אתכם — היה
כאשר אמרתם׃ שנאו רע ואהבו
טוב והציגו בשער משפט אולי — יצג שפט
יחנן יהוה אלהי צבאות שארית — חנן
יוסף׃ לכן כה אמר יהוה אלהי
צבאות אדני בכל רחבות מספד — ספד
ובכל חוצות יאמרו הוהו וקראו — חוץ אמר
אכר אל אבל ומספד אל יודעי — הו
נהי׃ ובכל כרמים מספד כי אעבר — נהה עבר
בקרבך אמר יהוה׃ הוי המתאוים — אוה
את יום יהוה למה זה לכם יום
יהוה הוא חשך ולא אור׃ כאשר
ינוס איש מפני הארי ופגעו הדב — נוס פנה
ובא הבית וסמך ידו על הקיר — ארה דוב
ונשכו הנחש׃ הלא חשך יום — בוא
יהוה ולא אור ואפל ולא נגה
לו׃ שנאתי מאסתי חגיכם ולא — חגג
אריח בעצרתיכם׃ כי אם תעלו — ריח צלה
לי עלות ומנחתיכם לא ארצה — עלה רצה
ושלם מריאיכם לא אביט׃ הסר — מרא נבט
מעלי המון שריך וזמרת נבליך — סור המן
לא אשמע׃ ויגל כמים משפט — שור שמע
וצדקה כנחל איתן׃ הזבחים — גלה שפט
ומנחה הגשתם לי במדבר ארבעים — נגש דבר
שנה בית ישראל׃ ונשאתם את — רבע
סכות מלככם ואת כיון צלמיכם — סכת כון
כוכב אלהיכם אשר עשיתם לכם׃ — כבב עשה
והגליתי אתכם מהלאה לדמשק — גלה
אמר יהוה אלהי צבאות שמו׃

Cap. vi.

הוי השאננים בציון
והבטחים בהר שמרון נקבי
ראשית הגוים ובאו להם בית — בוא
ישראל׃ עברו כלנה וראו ולכו — ראה ילך
משם חמת רבה ורדו גת פלשתים — רבב ירד

Digitized by Google

Ptitiua.heb. Tet.heb. Amos.vij. | Trāſl.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

הטובים מן הממלכות האלה אם — מלך
רב גבולם מגבולכם׃ המנדים ליום — גבל נדה
רע ותגישון שבת חמס׃ השכבים — רוע נגש ישב
על מטות שן וסרוחים על ערשותם — נטה סרח
ואכלים כרים מצאן ועגלים מתוך — כר
מרבק׃ הפרטים על פי הנבל — רבק פה
כדויד חשבו להם כלי שיר׃ — כלה שור
השתים במזרקי יין וראשית — שתה זרק
שמנים ימשחו ולא נחלו על שבר — משח חלה
יוסף׃ לכן עתה יגלו בראש גלים — גלה
וסר מרזח סרוחים׃ נשבע אדני — סור רזח
יהוה בנפשו נאם יהוה אלהי — שבע
צבאות מתאב אנכי את גאון יעקב — תאב גאה
וארמנתיו שנאתי והסגרתי עיר — סגר
ומלואה׃ והיה אם יותרו עשרה — מלא יתר
אנשים בבית אחד ומתו׃ ונשאו — מות
דודו ומסרפו להוציא עצמים — סרף יצא
מן הבית ואמר לאשר בירכתי
הבית העוד עמך ואמר אפס
ואמר הס כי לא להזכיר בשם — זכר
יהוה׃ כי הנה יהוה מצוה והכה — צוה נכה
הבית הגדול רסיסים והבית הקטן — גדל רסס
בקעים׃ הירוצון בסלע סוסים — בקע רוץ
אם יחרוש בבקרים כי הפכתם — חרש
לראש משפט ופרי צדקה ללענה׃ — שפט פרה
השמחים ללא דבר האמרים
הלא בחזקנו לקחנו לנו קרנים׃
כי הנני מקים עליכם בית ישראל — קום
נאם יהוה אלהי הצבאות גוי
ולחצו אתכם מלבוא חמת עד נחל
הערבה׃

Cap. vij.
כה הראני יהוה והנה יוצר גבי
בתחלת עלות הלקש והנה לקש — ראה יצר
אחר גזי המלך׃ והיה אם כלה — טוב חלל
לאכול את עשב הארץ ואמר — עלה גזז
אדני יהוה סלח נא מי יקום יעקב — קום

---

optima quoq; regna horum ſi
latior terminus eoꝝ termino vro eſt. Qui ſeparati eſtis in diē malū. Et appropinq̄tis ſolio iniq̄tatis. Qui dormitis in lectis eburneis: & laſciuitis in ſtratis vrīs. Qui comeditis agnū de grege: & vitulos de medio armenti: q canitis ad vocē pſalterii. Sicut dauid putauerunt ſe habere vaſa cantici. bibētes vinum in phialis & optimo vnguēto deliburi: & nihil patiebātur ſup contritione ioſeph. Quapropter nūc migrabūt in capite trāſmigrantiū: et auferetur factio laſciuiētiū. Iurauit dn̄s deus in aīa ſua: dicit dominus deus exercituū. Deteſtor ego ſuperbiam iacob: & domos eius odi: & tradam ciuitatem cum habitatoribus ſuis. Quod ſi reliq fuerint decem viri in domo vna & ipſi morietur. Et tollet eum ppinquus ſu⁹ & cōburet eum vt efferat oſſa de domo: & dicet ei qui in penetralibus dom⁹ eſt. Nunqd adhuc eſt penes te. Et rn̄debit. Finis eſt. Et dicet ei. Tace & nō recorderis nōis dn̄i. Quia ecce dominus mandauit: & pcutiet domū maiorem ruinis: & domum minorem ſciſſionibus. Nunqd currere queūt in petris equi aut arari poteſt in bubalis. Qm̄ conuertiſtis in amaritudinē iudiciū: & fructū iuſticie in abſinthiū: qui letamini in nihili: qui dicitis. Nunqd nō in fortitudine nr̄a aſſumpſimus nobis cornua. Ecce enī ſuſcitabo ſup vos domus iſrl̄ dicit dn̄s deus exercituum gentem: & coteret vos ab introitu emath vſq; ad torrentem deſerti. 7.

Hec oſtēdit mihi dn̄s deus. Et ecce fictor locuſte in principio germinantium ſerotini imbris: & ecce ſerotinus poſt tonſionē regiſ. Et factū eſt cum cōſumaſſet comedere herbam terre dixit. Domine deus propitius eſto obſecro. Quis ſuſcitabit iacob

---

optimas de regnis iſtis: quā ipſa plures
κρατίςας ἐκ τῶν βασιλειῶν τούτων, ἐστὶ πλείονα
ſunt termini eoꝝ terminis vrīs orantes in di-
ἐςὶν τὰ ὅρια αὐτῶν τῶν ὁρίων ὑμῶν οἱ εὐχόμενοι εἰς ἡμέ-
em. ⁊ illi appropinquantes ⁊ attingentes ſabbata
ραν. κἀκεῖνοι ἐγγίζοντες καὶ ἐφαπτόμενοι σαββάτων
falſa. dormientes in lectis eburneis: ⁊
ψευδῶν. οἱ καθεύδοντες ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων, καὶ
laſciuientes in ſtratis ſuis. ⁊
κατασπαταλῶντες ἐπὶ ταῖς στρωμναῖς αὐτῶν. καὶ
cōedentes hedos ex gregibus: ⁊ vitulos ex armē
ἔσθοντες ἐρίφους ἐκ ποιμνίων, καὶ μοσχάρια ἐκ βουκο-
tis lactantes. plaudētes ad vocē
λίων γαλαθηνά. οἱ ἐπικροτοῦντες πρὸς τὴν φωνὴν τῶν
organoꝝ: ſicut ſtantē putauerūt: ⁊ nō ſicut fugiē-
ὀργάνων, ὡς ἑστηκότα ἐλογίσαντο, καὶ οὐχ ὡς φεύγον-
tē. bibentes defecatū vinū ⁊ p̄mis vn
τα. οἱ πίνοντες τὸν διυλισμένον οἶνον καὶ τὰ πρῶτα μύ-
guētis vncti: ⁊ nō patiebāt̄ qcq̄ ſup cōtritio
ρα χριόμενοι, καὶ οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπὶ τὴν συντρι-
ne ioſeph. ꝓpterea nūc captiui erunt
βὴν τοῦ ἰωσήφ. διὰ τοῦτο νῦν αἰχμάλωτοι ἔσονται
ab initio potentū. ⁊ auferet̄ hinnitus eq-
ἀπ᾽ ἀρχῆς δυναστῶν. καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵπ-
ex ephraim. q: iurauit dn̄s p ſemetipſū: quā
πων ἐξ ἐφραΐμ. ὅτι ὤμοσεν κύριος καθ᾽ ἑαυτοῦ, διό-
abominor ego oēm ſupbiā iacob: ⁊
τι βδελλύσσομαι ἐγὼ πᾶσαν τὴν ὕβριν ἰακώβ, καὶ
regiones ei⁹ odio hūi. auferā ciuitatē cū oīb⁹
τὰς χώρας αὐτοῦ μεμίσηκα. ἐξαρῶ πόλιν σὺν πᾶσιν
q̄ in ea. ⁊ erit ſi relicti fuerit viri in do-
τοῖς ἐν αὐτῇ. καὶ ἔσται ἐὰν ὑπολειφθῶσιν ἄνδρες ἐν οἰ-
mo vna ⁊ morientur ⁊ relinquent̄ reli-
κίᾳ μιᾷ καὶ ἀποθανοῦνται καὶ ὑπολειφθήσονται οἱ κα-
qui. ⁊ capient̄ domeſtici eoꝝ ⁊ cogent̄
τάλοιποι. καὶ λήψονται οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν καὶ παραβιῶν-
vt efferant oſſa de domo. ⁊ dicet
ται τοῦ ἐξενέγκαι τὰ ὀστᾶ ἐκ τοῦ οἴκου. καὶ ἐρεῖ τοῖς
pſidentib⁹ dom⁹: ſi adhuc eſt apud te: ⁊
προεστηκόσι τῆς οἰκίας, εἰ ἔτι ὑπάρχει παρὰ σοί; καὶ
dicet nō adhuc. ⁊ dicet: taceat: nō noiauit dn̄m.
ἐρεῖ οὐκ ἔτι. καὶ ἐρεῖ, σιγάτω, οὐ μὴ ὠνόμασε κύριον.
q: ecce dn̄s mādabit ⁊ pcutiet domū
ὅτι ἰδοὺ κύριος ἐντελεῖται καὶ πατάξει τὸν οἶκον τὸν
magnū cōfractionib⁹: ⁊ domū paruū fracturis.
μέγαν θλάσμασιν, καὶ τὸν οἶκον τὸν μικρὸν ῥήγμασιν.
ſi pſequēt̄ in petris equi: ſi tacebunt
εἰ διώξονται ἐν πέτραις ἵπποι, εἰ παρασιωπήσονται
in feminis equi. quā cōuertiſtis in furorē iudiciū: ⁊
ἐν θηλείαις ἵπποι. ὅτι ἐξεστρέψατε εἰς θυμὸν κρίμα, καὶ
fructū iuſticie in amaritudinē q letantur in
καρπὸν δικαιοσύνης εἰς πικρίαν οἱ εὐφραινόμενοι ἐπ᾽
nullo verbo. q dicunt: q: nō in fortitudīe nr̄a
οὐδενὶ ῥήματι. οἱ λέγοντες, διότι οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ ἡμῶν
hūim⁹ cornua: q: ecce ego ſuſcitabo ſup vos dom⁹
ἔχομεν κέρα, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπεγερῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς οἶκος τοῦ
iſrael gētē ⁊ cōterent vos: ne igrediamini
ἰσραὴλ ἔθνος καὶ ἐκθλίψουσιν ὑμᾶς, τοῦ μὴ εἰσελθεῖν
in emath ⁊ vſq; ad torrentē occidētis.
εἰς αἱμὰθ καὶ ἕως χειμάρρου τῶν δυσμῶν. Ca.7.

Sic oſtēdit mihi dn̄s. ⁊ ecce genitura
Οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος. καὶ ἰδοὺ ἐπιγονὴ
locuſtaꝝ veniente matutino tpe. ⁊ ecce bruchus in gog
ἀκρίδων ἐρχομένης ἑωθινῆς. καὶ ἰδοὺ βροῦχος εἰς γὼγ
regem. ⁊ erit ſi cōſummauerit come-
τὸν βασιλέα. καὶ ἔσται ἐὰν συντελέσῃ τοῦ καταφα-
dere herbam terre: ⁊ dixi dn̄e ppiti⁹
γεῖν τὸν χόρτον τῆς γῆς, καὶ εἶπα κύριε ἵλεως
eſto: qs ſuſcitabit iacob:
γενοῦ, τίς ἀναστήσει τὸν ἰακώβ,

B
C
Hiere. 51.f. Infra. 8.
D
A
Infra co.

q꞉ paruul⁹ eſt. pniam age dn̄e ſup hoc: ⁊
διότι ὀλιγοςός ἐςιν. μετανόησον κύριε ἐπὶ τοῦτο, καὶ
hoc nō erit dicit dn̄s. ſic oſdit mihi dn̄s:
τοῦτο οὐκ ἔςαι λέγει κύριος. οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος,
⁊ vocauit iudiciū in igne dn̄s ⁊ comedit
καὶ ἐκάλεσεν τὴν δίκην ἐν πυρὶ κύριος καὶ κατέφαγεν
abyſſum multā: ⁊ comedit partē.
τὴν ἄβυσσον τὴν πολλήν, καὶ κατέφαγεν τὴν μερίδα.
B ⁊ dixi: dn̄e deus quieſce: qs ſuſcitabit ia-
καὶ εἶπα, κύριος ὁ θεὸς κόπασον, τίς ἀναςήσει τὸν ἰα
cob? q꞉ puulus eſt: pniam age dn̄e ſup hoc.
κώβ; ὅτι ὀλιγοςός ἐςιν, μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ.
⁊ hoc nō erit dicit dn̄s. ſic oſdit
καὶ τοῦτο οὐ μὴ γένηται λέγει κύριος. οὕτως ἔδειξέν
mihi dn̄s: ⁊ ecce dn̄s ſtans ſup murū adaman
μοι κύριος, καὶ ἰδοὺ κύριος ἑςηκὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαν
tinū: ⁊ in manu eius adamas. ⁊ dixit do-
τίνου, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας. καὶ εἶπεν κύ-
min⁹ ad me: qd tu vides ammos? ⁊ dixi: adaman
ριος πρός με, τί σὺ ὁρᾷς ἀμμῶς; καὶ εἶπα, ἀδάμαν
tem. ⁊ dixit ad me: ecce ego īpono adamantem
τα. καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ ἐγὼ ἐντάσσω ἀδάμαντα
Infra. 8. in medio ppl̄i mei iſrael. non vltra adijciā pre
ἐν μέσῳ λαοῦ μου ἰσραήλ. οὐκ ἔτι μὴ προσθῶ τοῦ πα
terire eum: ⁊ delebuntur are riſus.
ρελθεῖν αὐτόν, καὶ ἀφανισθήσονται βωμοὶ τοῦ γέλωτος.
⁊ feſtiuitates iſrael deſolabunt: ⁊ cōſurgā
καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ ἰσραὴλ ἐρημωθήσονται, καὶ ἀναςήσο
ſup domū hieroboā in gladio. ⁊ miſit
μαι ἐπὶ τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἐξαπέςειλεν
amaſias ſacerdos in bethel ad hieroboā regē
ἀμασίας ὁ ἱερεὺς εἰς βαιθὴλ πρὸς ἱεροβοὰμ βασι-
iſrael dicens: ꝯiurationes facit ꝯ̄ te am
λέα ἰσραὴλ λέγων, συςροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ ἀμ
C mos in medio domus iſrael: non poterit terra ſuſ
μῶς ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἰσραήλ, οὐ μὴ δύνηται ἡ γῆ ὑπε
ferre oēs ſmones eius. q꞉ hec di-
νέγκαι πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. διότι τάδε λέ-
cit ammos: in gladio morietur hieroboam: at iſ-
γει ἀμμῶς, ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσει ἱεροβοάμ, ὁ δὲ ἰσ
rael captiuus ducet. ⁊ dixit amaſias ad
ραὴλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται. καὶ εἶπεν ἀμασίας πρὸς
ammos dicēs: videns vade diſcede in terrā iuda:
ἀμμῶς λέγων, ὁ ὁρῶν βάδιζε ἐκχώρησον εἰς γῆν ἰούδα,
⁊ illuc deſcende ⁊ ibi pphetabis: in āt bethel
καὶ ἐκεῖ κατάβηθι καὶ ἐκεῖ προφητεύσεις, εἰς δὲ βαιθὴλ
non vltra adijcies pphetare: q꞉ ſceptū eſt
οὐκ ἔτι μὴ προσθῇς τοῦ προφητεῦσαι, ὅτι ἁγίασμα ἐςὶ
regis. ⁊ rn̄dit āmos ⁊ dixit ad ama
βασιλέως. καὶ ἀπεκρίθη ἀμμῶς καὶ εἶπεν πρὸς ἀμα
ſiam: nō eram ppheta neq꞉ fili⁹ pphete: ſed
σίαν, οὐκ ἤμην προφήτης οὐ δὲ υἱὸς προφήτου, ἀλλὰ
caprari⁹ eram vellicās ſycomoros: ⁊ aſſumpſit me do
αἰπόλος ἤμην κνίζων συκάμινα, καὶ ἀνέλαβέν με κύ-
D min⁹ ex ouibus. ⁊ dixit dn̄s ad me: va
ριος ἐκ τῶν προβάτων. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, βά
de ⁊ pphetizabis ſup domū iſrael: ⁊ nūc
διζε καὶ προφήτευσεις ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραήλ, καὶ νῦν
audi verbū dn̄i. tu dicis: nō pphetabis ſup
ἄκουε λόγον κυρίου. σὺ λέγεις, οὐ προφητεύσεις ἐπὶ τὸν
iſrael: ⁊ non turbabis ſup domū ia-
ἰσραήλ, καὶ οὐ μὴ ὀχλαγωγήσεις ἐπὶ τὸν οἶκον ἰα-
cob. pptereа hec dicit dn̄s: vxor tua in
κώβ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἡ γυνή σου ἐν
ciuitate fornicabit:
τῇ πόλει πορνεύσει,

quia paruul⁹ eſt. Miſertus eſt dn̄s ſuper hoc. Non erit dicit domin⁹. Hec oſtendit mihi dominus deus. Et ecce vocabat iudicium ad ignē dominus deus: & deuorauit abyſſum multā: & comedit ſimul partem. Et dixi. Dn̄e deus quieſce obſecro. Quis ſuſcitabit iacob: qa paruulus eſt? Miſert⁹ eſt dn̄s ſup hoc. Sed et iſtud nō erit dicit dominus deus. Hec oſtendit mihi. Et ecce dn̄s ſtans ſuper murū litū & in manu ei⁹ trulla cemētarii. Et dixit dominus ad me. Quid tu vides amos? Et dixi. Trullam cemētarii. Et dixit dn̄s. Ecce ego ponam trullā in medio populi mei iſrael. Non adiiciā vltra ſuper inducere eū. & demoliētur excelſa idoli: & ſanctificationes iſrael deſolabūtur: & cōſurgā ſup domum hieroboā in gladio. Et miſit amaſias ſacerdos bethel ad hieroboā regē iſrael dicens. Rebellauit cōtra te amos in medio domus iſrael. Non poterit terra ſuſtinere vniuerſos ſermones eius. Hec enī dicit amos. In gladio morietur hieroboā: & iſrael captiuus migrauit de terra ſua. Et dixit amaſias ad amos. Qui vides grade re: fuge in terram iuda & comede ibi panē & prophetabis ibi: & in bethel nō adiicies vltra vt prophetes: quia ſanctificatio regis eſt & domus regni eſt. Reſponditq꞉ amos & dixit ad amaſiam. Non ſum ꝑpheta: & nō ſum filius ꝑphete: ſed armētari⁹ ego ſum vellicans ſycomoros. Et tulit me dn̄s cum ſequerer gregē. Et dixit dn̄s ad me. Vade propheta ad populū meū iſrael. Et nunc audi verbum dn̄i. Tu dicis: nō prophetabis ſuper iſrael: & nō ſtillabis ſup domū idoli. Propter hoc hec dicit dn̄s. Vxor tua in ciuitate fornicabitur:

כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה עַל זֹאת
לֹא תִהְיֶה אָמַר יְהוָה׃ כֹּה הִרְאַנִי — הָיָה רָאָה
אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה קֹרֵא לָרִב — קָרָא רוּב
בָּאֵשׁ אֲדֹנָי יְהוִה וַתֹּאכַל אֶת תְּהוֹם — אָכַל תְּהֹם
רַבָּה וְאָכְלָה אֶת הַחֵלֶק׃ וָאֹמַר — רָבַב
אֲדֹנָי יְהוִה חֲדַל נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב — קוּם
כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה עַל זֹאת
גַּם הִיא לֹא תִהְיֶה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃
כֹּה הִרְאַנִי וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל — יָצַב
חוֹמַת אֲנָךְ וּבְיָדוֹ אֲנָךְ׃ וַיֹּאמֶר — חָמָה אָמַר
יְהוָה אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס
וָאֹמַר אֲנָךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הִנְנִי
שָׂם אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל — שׂוּם
לֹא אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃ וְנָשַׁמּוּ — יָסַף עָבַר
בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל — שָׁמַם בָּמָה
יֶחֱרָבוּ וְקַמְתִּי עַל בֵּית יָרָבְעָם — שָׂחַק קָדַשׁ
בֶּחָרֶב׃ וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה כֹּהֵן בֵּית אֵל — חָרַב קוּם
אֶל יָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר — שָׁלַח
קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל
לֹא תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת כָּל — יָכֹל כּוּל
דְּבָרָיו׃ כִּי כֹה אָמַר עָמוֹס בַּחֶרֶב
יָמוּת יָרָבְעָם וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה — מוּת גָּלָה
מֵעַל אַדְמָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל
עָמוֹס חֹזֶה לֵךְ בְּרַח לְךָ אֶל אֶרֶץ — יָלַךְ
יְהוּדָה וֶאֱכָל שָׁם לֶחֶם וְשָׁם תִּנָּבֵא׃ — נָבָא
וּבֵית אֵל לֹא תוֹסִיף עוֹד לְהִנָּבֵא — יָסַף
כִּי מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ הוּא וּבֵית מַמְלָכָה — קָדַשׁ מָלַךְ
הוּא׃ וַיַּעַן עָמוֹס וַיֹּאמֶר אֶל — עָנָה
אֲמַצְיָה לֹא נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן — נָבָא
נָבִיא אָנֹכִי כִּי בוֹקֵר אָנֹכִי וּבוֹלֵס — בָּקַר בָּלַס
שִׁקְמִים׃ וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי — לָקַח
הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה לֵךְ הִנָּבֵא אֶל
עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר יְהוָה
אַתָּה אֹמֵר לֹא תִנָּבֵא עַל יִשְׂרָאֵל
וְלֹא תַטִּיף עַל בֵּית יִשְׂחָק׃ לָכֵן כֹּה — נָטַף
אָמַר יְהוָה אִשְׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה — אִישׁ זָנָה

ובניך ובנתיך בחרב יפלו ואדמתך — בנה נפל
בחבל תחלק ואתה על אדמה — חלק
טמאה תמות וישראל גלה יגלה — מות
מעל אדמתו׃

Cap. viij.

כה הראני אדני יהוה והנה — ראה כלב
כלוב קיץ ויאמר מה אתה ראה — קוץ אמר
עמוס ואמר כלוב קיץ ויאמר
יהוה אלי בא הקץ אל עמי ישראל — בוא
לא אוסיף עוד עבור לו׃ והילילו — יסף עבר
שירות היכל ביום ההוא נאם — ילל שור
אדני יהוה רב הפגר בכל מקום — היכל קום
השליך הס׃ שמעו זאת השאפים — שלך
אביון ולשבית ענוי ארץ׃ לאמר — אבה שבת
מתי יעבר החדש ונשבירה שבר — ענה עבר
והשבת ונפתחה בר להקטין — שבר פתח
איפה ולהגדיל שקל ולעות מאזני — קטן גדל
מרמה׃ לקנות בכסף דלים ואביון — עוה אזן
בעבור נעלים ומפל בר נשביר׃ — רמה קנה
נשבע יהוה בגאון יעקב אם — אבה עבר
אשכח לנצח כל מעשיהם׃ העל — נפל שבר
זאת לא תרגז הארץ ואבל כל — שבע גאה
יושב בה ועלתה כאר כלה ונגרשה — שכח עשה
ונשקעה כיאור מצרים׃ והיה ביום — רגז
ההוא נאם אדני יהוה והבאתי — עלה יאר
השמש בצהרים והחשכתי לארץ — גרש שקע
ביום אור׃ והפכתי חגיכם לאבל — בוא
וכל שיריכם לקינה והעליתי — חשך
על כל מתנים שק ועל כל ראש — חגג
קרחה ושמתיה כאבל יחיד — שיר קון
ואחריתה כיום מר׃ הנה ימים — עלה
באים נאם אדני יהוה והשלחתי — שום יחד
רעב בארץ לא רעב ללחם ולא — מרר יום
צמא למים כי אם לשמע את דברי — בוא שלח
יהוה׃ ונעו מים עד ים ומצפון — נוע צפן
ועד מזרח ישוטטו לבקש את — זרח שוט
דבר יהוה ולא ימצאו׃ ביום ההוא — מצא

---

et filii tui & filie tue in gladio cadent: & humus tua funiculo metietur. Et tu in polluta terra morieris: & iſrael captiuus migrabit de terra ſua. 8.

HEc oſtendit mihi dominus deus. Ecce vncinus pomorū. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Vncinū pomorum. Et dixit dn̄s ad me. Venit finis ſup populū meū iſrael. Non adiiciā vltra vt pertranſeam eū. Et ſtridebūt cardines tēpli in die illa dicit dominus deus. Multi morientur: in omni loco proiicietur ſilentiū. Audite hoc qui contentis pauperē: & deficere facitis egenos terre: dicētes. Quādo tranſibit meſſis & venūdabimꝰ merces: & ſabbatū: & aperiemus frumentū: vt imminuamus mēſurā & augeamꝰ ſiclū: & ſupponamꝰ ſtateras doloſas vt poſſideamus in argento egenos: & pauperes pro calciamentis: & quiſqlias frumenti vendamus. Iurauit dn̄s in ſupbiā iacob: ſi oblitus fuero vſqꝫ ad finē omnia opera eorū. Nunqd ſup iſto nō cōmouebitur terra: & lugebit ois habitator eiꝰ: Et aſcēdet quaſi fluuiꝰ vniuerſus: & eiicietur & defluet quaſi riuus egypti. Et erit in die illa dicit dn̄s deus occidet ſol meridie: & tenebreſcere faciam terram in die luminis. Et cōuertam feſtiuitates vr̄as in luctum: & oia cantica vr̄a in planctū. Et inducam ſup omne dorſum vr̄m ſaccū: & ſup omē caput caluiciū. Et ponā eam quaſi luctum vnigeniti: & nouiſſima eius quaſi diem amarū. Ecce dies veniūt dicit dn̄s: & emittam famem in terrā: non famem panis neqꝫ ſitim aque ſed audiendi verbum dn̄i. Et cōmouebūtur a mari vſqꝫ ad mare: & ab aquilone vſqꝫ ad orientē circuibunt querentes verbum dn̄i: & nō inuenient. In die illa

---

ɽ filij tui ɽ filie tue captiue ducent.
καὶ υἱοί σου καὶ αἱ θυγατέρες σου αἰχμάλωτοι ἀχθήσον
ɽ terra tua funiculo menſurabitur. ɽ tu in terra
ται. καὶ ἡ γῆ σου χοινίῳ καταμετρηθήσεται. καὶ σὺ ἐν γῆ
immūda morieris. at iſrael captiuus duc
ἀκαθάρτῳ τελευτήσεις. ὁ δὲ ἰσραὴλ αἰχμάλωτος ἀχ-
cetur de terra ſua.
θήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. Ca.8.
SIc oſidit mihi dn̄s. ɽ ecce vas aucu- A
ΟΥ̓́τως ἔδειξέν μοι κύριος. καὶ ἰδοὺ ἄγγος ἰξευ
pis. ɽ dixit dn̄s: qd tu vides ammos? ɽ di
τοῦ. καὶ εἶπεν κύριος, τί σὺ βλέπεις ἀμμώς; καὶ εἶ 8.7.
xi: vas aucupis. ɽ dixit dn̄s ad me: venit
πα, ἄγγος ἰξευτοῦ. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἥκει τὸ
finis ſup pplm meū iſrael: nō adijciā vltra
πέρας ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραὴλ, οὐ προσθήσω οὐκέτι
vt ptranſeam eū. ɽ vlulabunt laquearia
τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα τοῦ
tēpli in illa die dicit dn̄s. multꝰ planctus: B
ναοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος. πολὺς ὁ κοπετός,
in oi loco pijciā ſilētiū. audite hec
ἐν παντὶ τόπῳ ῥίψω σιωπήν. ἀκούσατε δὴ ταῦτα
q cōteritis pauperē. ɽ deficere facitis a tra men
οἱ ἐκτρίβοντες πένητα. καὶ καταλύοντες ἀπὸ γῆς πτω
dicū. dicentes qn̄ tranſibit menſis ɽ cō-
χούς. οἱ λέγοντες πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ συν
gregabimꝰ: ɽ ſabbata ɽ aperiemꝰ theſauꝝ:
άξομεν; καὶ τὰ σάββατα καὶ ἀνοίξομεν θησαυρούς; τοῦ
ad faciēdā puā mēſuram. ɽ ad magnificādū ſtate
ποιῆσαι μικρὸν τὸ μέτρον. καὶ τοῦ μεγαλῦναι στα
ram ɽ faciēdū ſtaterā iniquā. ad poſſidēdū argento
θμὸν καὶ ποιῆσαι ζυγὸν ἄδικον. τοῦ κτᾶσθαι ἀργυρίου
mendicos: ɽ humiles p calciamentis: ɽ ab
πτωχούς, καὶ ταπεινὸν ἀνθ᾽ ὑποδημάτων, καὶ ἀπὸ
oi appoſitiōe negociabimur. iurat dn̄s p
πάσης παραθέσεως ἐμπορευσόμεθα. ὀμνύει κύριος κα 8.6.c.
ſuperbiam iacob: ſi obliuiōi tradent in victoriā oia
θ᾽ ὑπερηφανίαν ἰακώβ, εἰ ἐπιλησθήσεται εἰς νῖκος πάντα
opera eoꝝ: ɽ ſup his nō turbabit terra:
τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τούτοις οὐ ταραχθήσεται ἡ γῆ;
ɽ lugebit ois hitans in ea. ɽ aſcendet
καὶ πενθήσει πᾶς ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. καὶ ἀναβήσεται C
qſi flumen cōſumatio: ɽ deſcendet qſi fluuiꝰ
ὡς ποταμὸς ἡ συντέλεια, καὶ καταβήσεται ὡς ποτα
egypti. ɽ erit in illa die dicit dn̄s:
μὸς αἰγύπτου. καὶ ἔσαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος,
occidet ſol meridiei: ɽ cōtenebreſcet in
δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐν
die luminis. ɽ cōuertam feſtiuitates vr̄as in lu- Tob.2.
ἡμέρᾳ φωτός. καὶ μεταστρέψω τὰς ἑορτὰς ὑμῶν εἰς πέν 1.Ma.1.
ctū: ɽ oia carmia vr̄a in lamētatiōes: ɽ inducā
θος, καὶ πάσας ᾠδὰς ὑμῶν εἰς θρήνους, καὶ ἀναβι-
ſup oēm lumbū ſaccum. ɽ ſup omne ca
βάσω ἐπὶ πᾶσαν ὀσφῦν σάκκον. καὶ ἐπὶ πᾶσαν κε
put caluiciū. ɽ ponam eū qſi luctū dile
φαλὴν φαλάκρωμα. καὶ θήσομαι αὐτὸν ὡς πένθος ἀγα
cti: ɽ eos q cū eo qſi diē doloris. ecce
πητοῦ, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ ὡς ἡμέραν ὀδύνης. ἰδοὺ
dies veniunt dicit dn̄s: ɽ emittam famē
ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ ἐξαποστελῶ λιμὸν
in terrā: nō famē panū. neqꝫ famē aque:
ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ λιμὸν ἄρτων. οὐδὲ λιμὸν ὕδατος,
ſed famē audiendi verbū dn̄i: ɽ cōmouebunt D
ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον κυρίου, καὶ σαλευθήσε-
aque vſqꝫ ad mare: ɽ ab aqlone vſqꝫ ad oriē
ται ὕδατα ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἕως ἀνατο
tem circuibunt querētes verbū dn̄i: ɽ nō
λῶν περιδραμοῦνται ζητοῦντες λόγον κυρίου, καὶ οὐ
inueniēt: in die illa
μὴ εὕρωσιν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ

deficient virgines pulchre: & adoleſcētes in
ἐκλείψουσιν αἱ παρθένοι αἱ καλαί, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐν
ſiti q̄ iurant ꝑ ꝓpitiationē ſamarie: &
δίψῃ οἱ ὀμνύοντες κατὰ τοῦ ἱλασμοῦ σαμαρείας, καὶ
dicētes: viuit deus tu⁹ dan & de⁹ tu⁹ berſabee.
λέγοντες, ζῇ ὁ θεός σου δὰν καὶ ὁ θεός σου βηρσαβεέ.
& cadent & nō reſurgent vltra.
καὶ πεσοῦνται καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσιν οὐκ ἔτι. Ca.9.
Uidi dñm ſtantē ſup altare &
A Ἴδον τὸν κύριον ἐφεστῶτα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ
dixit: ꝑcute ꝓpiciatoriū: & cōmouebūt
εἶπεν, πάταξον τὸ ἱλαστήριον, καὶ σεισθήσεται τὰ
veſtibula. & diſſeca in capita oīm.
προπύλαια, καὶ διάκοψον εἰς κεφαλὰς πάντων.
& reliquos eoꝝ in gladio inter
καὶ τοὺς καταλοίπους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπο-
ficiam. & non fugiet ex eis fugiēs: neq̄
κτενῶ. καὶ οὐ μὴ διαφύγῃ ἐξ αὐτῶν φεύγων, οὐδὲ μὴ
ſaluabit ex eis ſaluatus. ſi defodiant in in
διασωθῇ ἐξ αὐτῶν ἀνασῳζόμενος. ἐὰν κατορυγῶσιν εἰς ᾅ-
fernū: inde man⁹ mea extrahet eos. ſi aſcē
δου, ἐκεῖθεν ἡ χείρ μου ἀνασπάσει αὐτούς. ἐὰν ἀνα-
derint in celum: inde deducā eos. ſi
βῶσιν εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκεῖθεν κατάξω αὐτούς. ἐὰν
abſcōditi fuerit in verticē carmeli: inde
κατακρυβῶσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καρμήλου, ἐκεῖθεν
ſcrutabor & accipiā eos. ſi merſi fuerint ex
ἐξερευνήσω καὶ λήψομαι αὐτούς. ἐὰν καταδύσωσιν ἐξ
oculis meis in fundamēta maris: ibi mā
B ὀφθαλμῶν μου εἰς τὰ θεμέλια τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ἐν-
dabo draconi: & mordebit eos. & ſi abie
τελοῦμαι τῷ δράκοντι, καὶ δήξεται αὐτούς. καὶ ἐὰν πο-
Hiere. 44.c. rint in captiuitate añ faciem inimicoꝝ ſuo
ρευθῶσιν ἐν αἰχμαλωσίᾳ πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν αὐ-
rū: ibi mandabo gladio & occidet e-
τῶν, ἐκεῖ ἐντελοῦμαι τῇ ῥομφαίᾳ καὶ ἀποκτενεῖ αὐ-
os. & firmabo oculos meos ſup eos in ma
τούς. καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ' αὐτοὺς εἰς κα-
la & nō in bona: & dñs deus omp̄s
κὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά, καὶ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ
q̄ tangit terrā & ꝯmouet eā. & luge-
ὁ ἐφαπτόμενος τῆς γῆς καὶ σαλεύων αὐτήν. καὶ πεν-
bunt oēs hītantes eā. & aſcen-
θήσουσιν πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. καὶ ἀναβή-
det ſicut fluuius egypti. q̄ edificat in celū
σεται ὡς ποταμὸς αἰγύπτου. ὁ οἰκοδομῶν εἰς τὸν οὐρα-
aſcenſionē: & repromiſſionē in terra fundans:
νὸν ἀνάβασιν, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἐπὶ γῆς θεμελιῶν,
q̄ vocat aquā maris: & effundēs e-
ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκχέων αὐ-
am ſup faciem terre dñs nomē illi. nōne vt
τὸ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς κύριος ὄνομα αὐτῷ. οὐχ ὡς
filij ethiopū mihi erit dom⁹ iſrael dicit dñs? nōne
υἱοὶ αἰθιόπων ἐμοί ἔσται οἶκος ἰσραὴλ λέγει κύριος; οὐ τὸν
iſrael eduxi ex egypto & alienigenas ex
ἰσραὴλ ἀνήγαγον ἐξ αἰγύπτου καὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐκ
cappadocia & ſyros ex fouea? ecce ocu
καππαδοκίας καὶ τοὺς σύρους ἐκ βόθρου; ἰδοὺ οἱ ὀφ-
li dñi ſup regnū peccans: &
θαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὴν ἁμαρτωλόν, καὶ
auferā illud a facie terre: verūtñ q2 nō in
D ἐξαρῶ αὐτὴν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, πλὴν διότι οὐκ εἰς
finē auferā domū iacob dicit dñs. q2
τέλος οὐ μὴ ἐξαρῶ τὸν οἶκον ἰακὼβ λέγει κύριος. διό-
ecce ego mando & oſtendo in oib⁹
τι ἰδοὺ ἐγὼ ἐντέλλομαι καὶ δεικνύω ἐν πᾶσι τοῖς
gētib⁹ domū iſrael. ſicut cū cribra
ἔθνεσι τὸν οἶκον τοῦ ἰσραήλ. ὃν τρόπον ὅταν λικμᾶ-
tur in cribro & nō cadet granū ſup terrā.
ται ἐν τῷ λικμητῷ καὶ οὐ πέσει σύντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν.
in gladio morientur
ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσουσιν

deficient virgines pulchre & adoleſcentes in ſiti: qui iurāt in delicto ſamarie: & dicūt. Viuit deus tuus dan: & viuit via berſabee. Et cadent & non reſurgēt vltra. 9.

Uidi dñm ſtantē ſup altare. Et dixit. Percute cardinē & cōmoueantur ſuplimínaria. Auaricia enim in capite oim & nouiſſimum eorū in gladio interficiā. Non erit fuga eis: & qui fugerit ex eis nō ſaluabitur. Si deſcenderint vſq̄ ad infernū: inde manus mea educet eos: & ſi aſcenderint vſq̄ ad celū: inde detrahā eos. Et ſi abſconditi fuerint in vertice carmeli: inde ſcrutans auferam eos: & ſi celauerint ſe ab oculis meis in profundo maris: ibi mandabo ſerpēti & mordebit eos. Et ſi abierint in captiuitatem corā inimicis ſuis ibi mandabo gladio & occidet eos. Et ponā oculos meos ſup eos in malum & nō in bonum. Et dñs deus exercituū qui tangit terrā & tabeſcit: & lugebunt omnes habitātes in ea. Et aſcendet ſicut riuus omnis: & defluet ſicut fluuius egypti. Qui edificat in celo aſcenſionē ſuam: vt faſciculū ſuū ſup terraꝫ fundauit. Qui vocat aquas maris. & effundit eas ſup faciē terre. Dñs nomen eius. Nunqd nō vt filii ethiopū vos eſtis mihi filii iſrael ait dominus? Nunqd nō iſrael aſcendere feci de terra egypti & paleſtinos de cappadocia & ſyrios de cyrene? Ecce oculi domini dei ſuper regnū peccās & conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens non conteram domum iacob dicit domin⁹. Ecce enī mundabo ego & cōcutiam in omnibus gentibus domum iſrael ſicut concutitur in cribro: & nō cadet lapillus ſup trā. In gladio moriētur

תִּתְעַלַּפְנָה הַבְּתוּלֹת הַיָּפוֹת וְהַבַּחוּרִים
בַּצָּמָא׃ הַנִּשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת שֹׁמְרוֹן
וְאָמְרוּ חַי אֱלֹהֶיךָ דָּן וְחֵי דֶּרֶךְ
בְּאֵר שָׁבַע וְנָפְלוּ וְלֹא יָקוּמוּ עוֹד׃
רָאִיתִי אֶת
אֲדֹנָי נִצָּב עַל הַמִּזְבֵּחַ וַיֹּאמֶר הַךְ
הַכַּפְתּוֹר וְיִרְעֲשׁוּ הַסִּפִּים וּבְצַעַם
בְּרֹאשׁ כֻּלָּם וְאַחֲרִיתָם בַּחֶרֶב
אֶהֱרֹג לֹא יָנוּס לָהֶם נָס וְלֹא יִמָּלֵט
לָהֶם פָּלִיט׃ אִם יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל
מִשָּׁם יָדִי תִקָּחֵם וְאִם יַעֲלוּ הַשָּׁמַיִם
מִשָּׁם אוֹרִידֵם׃ וְאִם יֵחָבְאוּ
בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל מִשָּׁם אֲחַפֵּשׂ
וּלְקַחְתִּים וְאִם יִסָּתְרוּ מִנֶּגֶד עֵינַי
בְּקַרְקַע הַיָּם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת
הַנָּחָשׁ וּנְשָׁכָם׃ וְאִם יֵלְכוּ בַשְּׁבִי לִפְנֵי
אֹיְבֵיהֶם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת הַחֶרֶב
וַהֲרָגָתַם וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְרָעָה
וְלֹא לְטוֹבָה׃ וַאדֹנָי יְהוִה הַצְּבָאוֹת
הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וַתָּמוֹג וְאָבְלוּ כָּל
יוֹשְׁבֵי בָהּ וְעָלְתָה כַיְאֹר כֻּלָּהּ
וְשָׁקְעָה כִּיאֹר מִצְרָיִם׃ הַבּוֹנֶה
בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ
יְסָדָהּ הַקֹּרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם
עַל פְּנֵי הָאָרֶץ יְהוָה שְׁמוֹ׃ הֲלוֹא
כִּבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
נְאֻם יְהוָה הֲלוֹא אֶת יִשְׂרָאֵל הֶעֱלֵיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר
וַאֲרָם מִקִּיר׃ הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי
יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי
אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי
לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב
נְאֻם יְהוָה׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה
וַהֲנִעוֹתִי בְכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה
וְלֹא יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ׃ בַּחֶרֶב יָמוּתוּ

עָלַף נָתַל
יָפָה בָּחַר
שָׁבַע
קוּם
Cap.ix.
רָאָה יָצַב
זָבַח נָכָה
רָעַשׁ סָפַף
הָרַג נוּס
מָלַט פָּלַט
חָתַר שָׁאַל
לָקַח
יָרַד חָבָא
חָפַשׂ
סָתַר
צָוָה
שָׁבָה
שׂוּם רוּעַ
נָגַע מוּג
יָשַׁב עָלָה
יְאֹר בָּנָה
עָלָה
שָׁפַךְ
פָּנָה
מָלַךְ שָׁמַד
אֵת
צָוָה
נוּעַ
נָפַל צָרַר
מוּת

כל חטאי עמי האמרים לא תגיש נגש
ותקדים בעדינו הרעה׃ ביום ההוא קדם רוע
אקים את סכת דויד הנפלת קום סכך
וגדרתי את פרציהן והרסתיו
אקים ובניתיה כימי עולם׃ למען בנה יום
יירשו את שארית אדום וכל עלם ירש
הגוים אשר נקרא שמי עליהם קרא
נאם יהוה עשה זאת׃ הנה ימים יום
באים נאם יהוה ונגש חורש בוא חרש
בקוצר ודרך ענבים במשך קצר
הזרע והטיפו ההרים עסיס נטף עסס
וכל הגבעות תתמוגגנה׃ ושבתי מוג שוב
את שבות עמי ישראל ובנו ערים שבה בנה
נשמות וישבו ונטעו כרמים ושתו עיר שמם
את יינם ועשו גנות ואכלו את שתה
פריהם׃ ונטעתים על אדמתם ולא פרה
ינתשו עוד מעל אדמתם אשר נתש
נתתי להם אמר יהוה אלהיך׃ נתן

oēs pctōres populi mei q dicūt: nō apropinqbit & non veniet ſuper nos malum. In die illa ſuſcitabo tabernaculum dauid quod cecidit & reedificabo aperturas murorū eius: & ea q̄ corruerāt inſtaurabo: & reedificabo eū ſicut in dieb⁹ antiquis: vt poſſideant reliquias idumee & oēs nationes: eo φ inuocatum ſit nomen meū ſup eos dicit dñs faciēs hec. Ecce dies venient dicit dñs & cōprehēdet arator meſſorē: & calcator vue mittentē ſemē. Et ſtillabūt montes dulcedinem: & oēs colles culti erunt. Et conuertam captiuitatē populi mei iſrael & edificabūt ciuitates deſertas: & inhabitabūt & plantabūt vineas: et bibēt vinū earū: & facient hortos & comedēt fructus eorū. Et plantabo eos ſup humū ſuā: & nō euellam eos vltra de terra ſua quam dedi eis: dicit dominus deus.

Explicit Amos ꝓpheta.

oēs peccatores ꝑppli mei: dicētes nō appropiq̄būt
πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τοῦ λαοῦ μου, οἱ λέγοντες οὐ μὴ ἐγγίσῃ
ſup nos mala: in die illa ſuſcitabo tabernaclm
ἐφ᾽ ἡμᾶς τὰ κακά, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσω τὴν σκηνὴν
dauid qđ cecidit: ⁊ ſuſcitabo q̄ ceciderunt
δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ ἀναστήσω τὰ πεπτωκότα — Actuū. 15.c.
ex eis: ⁊ euerſa eoꝝ ſuſcitabo. ⁊
αὐτῶν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῶν ἀναστήσω. καὶ
reedificabo eā ſicut dies ſeculi.
ἀνοικοδομήσω αὐτὴν καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος. — D
vt requirant reliquie hoim.
ὅπως ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων.
⁊ oēs gētes ſup q̄s inuocatū ē nomē
καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά
meū ſup eos dicit dñs faciens hec.
μου ἐπ᾽ αὐτούς λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦ-
ecce dies veniūt dicit dñs. ⁊ cōprehendet
τα. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος. καὶ καταλήψε-
tritura vindemiā. ⁊ matureſcet vua in
ται ὁ ἀλοητὸς τὸν τρυγητόν. καὶ περκάσει ἡ σταφυλὴ ἐν τῷ
ſemine: ⁊ ſtillabunt montes dulcedinē. ⁊
σπόρῳ, καὶ ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν. καὶ — Iohe. 3.d.
oēs colles cōſiti erunt: ⁊ cōuertam
πάντες οἱ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται, καὶ ἀποστρέ-
captiuitatem ppli mei iſrael: ⁊
ψω τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ οἰ-
edificabunt ciuitates deſertas: ⁊ habita-
κοδομήσουσι πόλεις τὰς ἠφανισμένας, καὶ κατοική-
bunt: ⁊ plantabunt vineas: ⁊ bibent vinū
σουσι, καὶ φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ πίονται τὸν οἶνον
eoꝝ. ⁊ facient hortos: ⁊ comedēt fru
αὐτῶν. καὶ ποιήσουσι κήπους, καὶ φάγονται τὸν καρ-
ctū eoꝝ. ⁊ plantabo eos in terra eo
πὸν αὐτῶν. καὶ καταφυτεύσω αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς αὐ-
rū: ⁊ non euellent vltra ex terra ſua
τῶν, καὶ οὐ μὴ ἐκσπασθῶσιν οὐκ ἔτι ἐκ τῆς γῆς αὐτῶν
quā dedi eis dicit dñs deus.
ἧς ἔδωκα αὐτοῖς λέγει κύριος ὁ θεός.

INCIPIT PROLOGVS IN ABDIAM PROPHETAM.

IAcob patriarcha habuit fratrem eſau: q ob ruborē corporis ſui edō hebrea lingua appellatus eſt: quod latine ſanguineus dicitur. Is memoratū fratrem ſuum: qui iſrael nomen acceperat: graui odio cōmot⁹ interimere conat⁹ eſt. Qua de cauſa oēs qui populū iſrael id eſt filios patriarche iacob ꝑdicti eſau odiū imitati perſecuti ſunt: eſau & edom appellati ſunt. Et quia populus iſrael de captiuitate chaldeorū per cyrum regē perſarū nutu dei reuocatus in hieruſalē ab alio regno grauiter afflict⁹ atq; oppreſſus eſt: ideo hoc regnū quod more eſau predictum populū perſecutū eſt: per denūciationē abdie prophete increpatur: quod non dei indignatione: ſed ſua virtute populū ſuperatum gloriabatur. De quo regno olim ꝑ dauid in pſalmo centeſimo trigeſimo ſexto dictū eſt. Memorare dñe filiorum edō in die hieruſalē. Nā reliqua lectione cōprehenſa: futurum in gentes iudiciū ob cauſas lectione cōprehenſas: regnūq; dei in populo iſrael ſignificatur. Hebrei hūc dicūt eſſe: qui ſub rege ſamarie achab & impiiſſima iezabel: pauit centū prophetas in ſpecubus: qui non curuauerunt genu ante baal & de ſeptē milib⁹ erat quos helias arguitur ignoraſſe. Sepulchrū quoq; eius vſq; hodie cū mauſeolo heliſei ꝓphete & baptiſte iohannis: in ſebaſte venerationi habetur: que olim ſamaria dicebatur. Hanc herodes rex antipatri filius in honore auguſti ceſaris greco nomine vocauit auguſtā. Hic igitur qui centū ꝓphetas pauerat: accepit gratiā prophetalem & de duce exercitus fuit dux eccleſie. Tunc in ſamaria paruū gregem pauerat: nūc in toto orbe chriſti paſcit eccleſias. Et ſicut ſtephanus coronam meruit paſſionis: ſic hic de ſeruitutis dei cū paulo apoſtolo noīe gloriatur: qa abdias ſeruus dñi in nr̄o ſonat eloq̄o.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

ABdias qui interpretatur ſeruus domini perſonat contra edom: ſanguineū terrenūq; fratrem fratris quoq; iacob ſemper emulum haſta percutit ſpiritali.

Explicit argumentum.

Cap.j.
חזון עבדיה כה אמר אדני יהוה
לאדום שמועה שמענו מאת יהוה חזה שמע
וציר בגוים שלח קומו ונקומה
עליה למלחמה׃ הנה קטן נתתיך קום
בגוים בזוי אתה מאד׃ זדון לבך לחם נתן
השיאך שכני בחגוי סלע מרום בזה זוד
נשא חגה
רום

Incipit Abdias ꝓpheta.
Capitulum. I.

VIſio abdie. Hec dicit dominus de⁹ ad edom. Auditū audiuim⁹ a dño: & legatū ad gentes miſit. Surgite: & cōſurgamus aduerſus eum in preliū. Ecce paruulū dedi te i gentib⁹. Cōtēptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te: habitantē in ſciſſuris petrarum exaltantem

ABDIAS.
ΑΒΔΕΙΑΣ. Ca.I.

Viſio abdie. hec dicit dñs deus idu- — A
ὍΡΑΣΙΣ ἀβδειοῦ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῇ ἰδου-
mee: auditū audiui a dño ⁊ munitionē
μαίᾳ, ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου καὶ περιοχὴν
emiſit in gētes: ſurgite ⁊ cōſurgam⁹ ſup eā
ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ ἔθνη, ἀνάστητε καὶ ἐξαναστῶμεν ἐπ᾽ αὐτὴν
in pliū: ecce puulū dedi te in gētib⁹. ibo
εἰς πόλεμον, ἰδοὺ ὀλιγοστὸν δέδωκά σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἠτι-
noratus tu valde. ſuperbia cordis tui ele-
μωμένος σὺ σφόδρα. ἡ ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου ἐπῇ-
uauit te: hitantem in foraminib⁹ petraꝝ exaltātē
ρέν σε, κατασκηνοῦντα ἐν ταῖς ὀπαῖς τῶν πετρῶν ὑψοῦντα

bitaculū tuū dicentē in corde tuo: qs me de-
κατοικίαν σου λέγοντα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς με κα-
ducet in terrā? ſi exaltat⁹ fueris vt aqla: ⁊ in-
τάξει ἐπὶ τὴν γῆν; ἐὰν μετεωρισθῇς ὡς ἀετός, καὶ ἀνα
ter ſydera poſueris nidū tuū: inde detrahā te di-
μέσον τῶν ἄστρων θῇς νοσσιάν σου, ἐκεῖθεν κατάξω σε λέ-
cit dñs. ſi fures itroiſſent ad te vł latrões nocte:
γει κύριος. εἰ κλέπται εἰσῆλθον πρὸς σὲ ἢ λῃσταὶ νυκτός,
B vbi piect⁹ eēs: nōne furati eēnt ſufficiētia ſibi?
ποῦ ἂν ἀπερρίφης, οὐκ ἂν ἔκλεψαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς;
Hiere. 49.d. ⁊ ſi videmiatores itroiſſent ad te: nōne reliqſſent
καὶ εἰ τρυγηταὶ εἰσῆλθον πρὸς σέ, οὐκ ἂν ὑπελείποντο
racemū? quō pſcrutat⁹ ē eſau: ⁊ depheñſa
τὸ ἐπιφυλλίδα; πῶς ἐξηρευνήθη ἠσαῦ, καὶ κατελείφ-
ſunt ei⁹ abſcōdita? vſq₃ ad t̄minos emiſerūt
θη αὐτοῦ τὰ κεκρυμμένα; ἕως τῶν ὁρίων ἐξαπέστειλάν
te. oēs viri teſtamēti tui reſtiterūt tibi. p̄-
σε. πάντες ἄνδρες τῆς διαθήκης σου ἀντέστησάν σοι. ἠ-
naluerūt aduerſū te viri pacifici tui poſuerūt inſidias
δυνήθησαν πρὸς σὲ ἄνδρες εἰρηνικοί σου ἔθηκαν ἔνεδρα
C ſubter te: nō eſt ſapia in eis: in illa die
ὑποκάτω σου, οὐκ ἔστιν σύνεσις ἐν αὐτοῖς, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
dicit dñs: pdam ſapiētes ex idumea ⁊ itelligētiā
λέγει κύριος, ἀπολῶ σοφοὺς ἐκ τῆς ἰδουμαίας καὶ σύνεσιν
de mōte eſau. ⁊ paucbūt bellatores tui de themā:
Esai. 29.e. ἐξ ὄρους ἠσαῦ. καὶ φοβηθήσονται οἱ πολεμισταί σου ἐκ θαιμάν,
1.Cor. 1.c. vt auferat̄ homo de mōte eſau ppt̄ iterfectionē
ἵνα ἀπωσθῇ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ὄρους ἠσαῦ διὰ τὴν σφαγὴν
⁊ ipietatem aduerſ⁹ frēm tuū iacob. operiet te
καὶ τὴν ἀσέβειαν κατὰ ἀδελφοῦ σου ἰακώβ. καλύψει σε
cōfuſio: ⁊ auferēris in eternū. ex q̄ die reſtitiſti e cō-
αἰσχύνη, καὶ ἐξαρθήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξ
tra in die captiuātiū alienigenaꝝ fortitudinē
D ναντίας ἐν ἡμέρᾳ αἰχμαλωτευόντων ἀλλοφύλων δύναμιν
ei⁹: ⁊ alieni igreſſi ſūt i portas ei⁹. ⁊ ſup hieru-
αὐτοῦ, καὶ ἀλλότριοι εἰσῆλθον εἰς πύλας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ ἱερου-
ſalem miſerūt ſortes. ⁊ vos eratis qſi vn⁹ ex eis.
σαλὴμ ἔβαλον κλήρους. καὶ ὑμεῖς ἦτε ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν.
⁊ nō deſpicias diē fratris tui in die alienoꝝ:
καὶ μὴ ἐπίδῃς ἡμέραν ἀδελφοῦ σου ἐν ἡμέρᾳ ἀλλοτρίων,
⁊ nō leteris ſup filios iuda in die pditionis
καὶ μὴ ἐπιχαρῇς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἰούδα ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας
eoꝝ: ⁊ nō magna loquaris in die anguſtie eo-
αὐτῶν, καὶ μὴ μεγαλορρημονήσῃς ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως αὐ-
rū. neq₃ igrediaris i portas ppłoꝝ i die laboꝝ eo-
τῶν. μὴ δὲ εἰσέλθῃς εἰς πύλας λαῶν ἐν ἡμέρᾳ πόνων αὐ-
rū. ⁊ ne deſpicias ⁊ tu cōgregationē eoꝝ in die
τῶν. καὶ μὴ ἐπίδῃς καὶ σὺ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἐν ἡμέ-
E pditiōis ei⁹: neq₃ appoueris ad fortitudinē eoꝝ in
ρᾳ ὀλέθρου αὐτοῦ, μὴ δὲ συνεπιθῇ ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐν
die pditionis eoꝝ: neq₃ ſtabis in egreſſibus
ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν, μὴ δὲ ἐπιστῇς ἐπὶ τὰς διεκβολὰς
eoꝝ: vt pdas q̄ ſaluant̄ ex eis. neq₃ cōclu-
αὐτῶν, ἐξολοθρεῦσαι ἀνασωζομένους ἐξ αὐτῶν. μὴ δὲ συγ-
des fugientes ex eis in die tribulatiōis: qꝛ
κλείσῃς τοὺς φεύγοντας ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, διότι
iuxta dies dñi ſup oēs gētes. ſicut feci-
ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. ὃν τρόπον ἐποί-
ſti ſic erit tibi. retributio tua reddet̄
ησας οὕτως ἔσται σοι. τὸ ἀνταπόδομά σου ἀνταποδο-
in caput tuū. qꝛ quēadmodū bibiſti ſup
F θήσεται εἰς κεφαλήν σου. διότι ὃν τρόπον ἔπιες ἐπὶ τὸ
mōtē ſctm̄ meū: bibēt oēs gētes vinū. bibent
ὄρος τὸ ἅγιόν μου, πίονται πάντα τὰ ἔθνη οἶνον. πίονται
⁊ abſorbentur: ⁊ erūt ſicut nō exiſtentes.
καὶ καταπίονται, καὶ ἔσονται καθὼς οὐχ ὑπάρχοντες.
in āt mōte ſion erit ſaluatio ⁊ erit ſctm̄. ⁊ poſſide-
ἐν δὲ τῷ ὄρει σιὼν ἔσται ἡ σωτηρία καὶ ἔσται ἅγιον. καὶ κατα-
bit domus iacob eos q̄ poſſederunt
κληρονομήσει ὁ οἶκος τοῦ ἰακὼβ τοὺς κατακληρονομήσαντας
ſe: ⁊ erit dom⁹ iacob ignis ⁊ dom⁹ ioſeph
αὐτούς, καὶ ἔσται ὁ οἶκος ἰακὼβ πῦρ καὶ ὁ οἶκος ἰωσὴφ

ſoliū tuū. Qui dicis in
corde tuo: quis detrahet
me in terrā? Si exaltatus
fueris vt aquila: & ſi inter
ſydera poſueris nidū tuū
inde detraham te ꝏꝏꝏ
dicit dñs. Si fures intro
iſſent ad te: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ſi latrones per noctem:
quomodo cōticuiſſes?
Nōne furati eſſent ſuffi
cientia ſibi? Si vindemia
tores introiſſent ad te nū
quid ſaltem racemū reli
quiſſent tibi? Quomō
ſcrutati ſunt eſau? Inue
ſtigauerūt abſcōdita ei⁹.
Vſq₃ ad terminū emiſe-
runt te: oēs viri federis
tui illuſerunt tibi. Inua-
luerunt aduerſum te viri
pacis tue. Qui comedūt
tecū: ponēt inſidias ſub
ter te. Non eſt prudētia
in eo. Nunqd nō in die
illa dicit dñs: perdam ſa
pientes de idumea & pru
dentiā de mōte eſau. Et
timebūt fortes tui a me-
ridie: vt intereat vir de
monte eſau. Propter in-
terfectionē & ppter iniq
tatem in fratrē tuū iacob
operiet te cōfuſio: & pe
ribis in eternū. In die cū
ſtares aduerſus eū: qñ
capiebāt alieni exercitū
eius: & extranei igredie
bātur portas eius: & ſup
hieruſalē mittebāt ſortē:
tu quoq₃ eras q̄ſi vnus
ex eis. Et non deſpicies
in die fratris tui: in die
peregrinationis eius. Et
nō letaberis ſup filios iu
da in die pditionis eorū:
& nō magnificabis os
tuū i die anguſtie. Neq₃
ingredieris portā popli
mei in die ruine eoꝝ: ne
q₃ deſpicies & tu in ma-
lis ei⁹ in die vaſtitatis illi⁹.
Et nō emitteris aduerſ⁹
exercitū ei⁹ in die vaſtita
tis illius: neq₃ ſtabis in
exitib⁹ vt interficias eos
qui fugerit. Et nō cōclu-
des reliq̄s ei⁹ in die tribu
latiōis: qm̄ iuxta eſt dies
dñi ſup oēs gentes. Si-
cut feciſti: fiet tibi: retri
butionē tuā cōuertam in
caput tuū. Quō ei bibi
ſti ſup montē ſctm̄ meū
bibēt oēs gētes iugiter:
& bibēt: & abſorbebūt:
& erūt q̄ſi nō ſit. Et i mō
te ſiō erit ſaluatio & erit
ſcts. Et poſſidebit do-
mus iacob eos q ſe poſſe
derāt. Et erit dom⁹ iacob
ignis: & domus ioſeph

ישב ירד — שבתו אמר בלבו מי יורדני
גבה — ארץ: אם תגביה כנשר ואם בין
ככב שום — כוכבים שים קנך משם אורידך
קנן בוא — נאם יהוה: אם גנבים באו לך
שדד דמה — אם שודדי לילה איך נדמיתה
גנב די — הלא יגנבו דים אם בצרים באו
בוא שאר — לך הלא ישאירו עללות: איך
חפש בעה — נחפשו עשו נבעו מצפניו: עד
צפן גבל — הגבול שלחוך כל אנשי בריתך
ברית נשא — השיאוך יכלו לך אנשי שלמך
שום זור — לחמך ישימו מזור תחתיך אין
בין — תבונה בו: הלא ביום ההוא נאם
אבד — יהוה והאבדתי חכמים מאדום
חתת גבר — ותבונה מהר עשו: וחתו גבוריך
ימן כרת — תימן למען יכרת איש מהר עשו
כסה — מקטל: מחמס אחיך יעקב תכסך
עלם — בושה ונכרת לעולם: ביום עמדך
שבה — מנגד ביום שבות זרים חילו
בוא — ונכרים באו שערו ועל ירושלם
ידד גרל — ידו גורל גם אתה כאחד מהם: ואל
ראה — תרא ביום אחיך ביום נכרו ואל
שמח — תשמח לבני יהודה ביום אבדם ואל
גדל פה — תגדל פיך ביום צרה: אל תבוא
צור בוא — בשער עמי ביום אידם אל תרא
רוע — גם אתה ברעתו ביום אידו ואל
שלח — תשלחנה בחילו ביום אידו: ואל
עמד — תעמד על הפרק להכרית את
פלט סגר — פליטיו ואל תסגר שרידיו ביום
שרד קרב — צרה: כי קרוב יום יהוה על כל הגוים
עשה — כאשר עשית יעשה לך גמלך
שוב שתה — ישוב בראשך: כי כאשר שתיתם
על הר קדשי ישתו כל הגוים
תמד לוע — תמיד ושתו ולעו והיו כלוא היו:
היה פלט — ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש
ירש — וירשו בית יעקב את מורשיהם:
והיה בית יעקב אש ובית יוסף

להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם
ואכלום ולא יהיה שריד לבית
עשו כי יהוה דברו וירשו הנגב
את הר עשו והשפלה את פלשתים
וירשו את שדה אפרים ואת שדה
(גלה) שמרון ובנימן את הגלעד ׃ וגלת
(חלל) החל הזה לבני ישראל אשר
כנענים עד צרפת וגלת ירושלם
(עיר) אשר בספרד ירשו את ערי הנגב ׃
(עלה ישע) ועלו מושעים בהר ציון לשפט את
(היה מלך) הר עשו והיתה ליהוה המלוכה ׃

flamma: & domus eſau ſtipula. Et ſuccēdētur in eis & deuorabunt eos: & nō erunt reliquie domus eſau: quia dñs locutus eſt. Et hereditabūt hi qui ad auſtrū ſunt montē eſau: & qui in cāpeſtribus philiſtiim: & poſſidebunt regionē effraim & regionē ſamarie. Et beniamin poſſidebit galaad: & trāſmigratio exercitus huius filiorum iſrael oīa loca chananeorum vſq; ad ſareptā: & trāſmigratio hieruſalē que in boſphoro eſt poſſidebit ciuitates auſtri. Et aſcendēt ſaluatores in montē ſion iudicare montem eſau: & erit dño regnum.

Explicit Abdias ꝓpheta.

flāma. at domus eſau ſtipula. & ſuccendent in
φλόξ. ὁ δὲ οἶκος ἠσαῦ καλάμη. καὶ ἐκκαυθήσονται εἰς D
eum: & deuorabunt eos: & nō erit frumētarius
αὐτούς, καὶ καταφάγονται αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσαι πυροφόρος
domui eſau. quia dñs locutus eſt. & poſſidebunt
τῷ οἴκῳ ἠσαῦ. ὅτι κύριος ἐλάλησεν. καὶ κατακληρονομήσουσιν
qui in auſtro mōtē eſau. & qui in
οἱ ἐν ναγὲβ τὸ ὄρος τὸ ἠσαῦ. καὶ οἱ ἐν τῇ
cāpeſtri: alienigenas. & poſſidebunt
σεφηλᾷ, τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ κατακληρονομήσουσιν
mōtē ephraim. & campū ſamarie &
τὸ ὄρος τοῦ ἐφραΐμ. καὶ τὸ πεδίον σαμαρείας καὶ
beniamin. & galaad: & trāſmigratiōis principiū
βενιαμὶν. καὶ τὴν γαλαάδ, καὶ τῆς μετοικεσίας ἡ ἀρχὴ
iſtud filijs iſrael terra chananeorum vſq; ad ſareptā
αὕτη τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ γῆ τῶν χαναναίων ἕως σαρέπτων
& trāſmigratio hieruſalem vſq; ad euphrata. & poſſidebunt
καὶ ἡ μετοικεσία ἱερουσαλὴμ ἕως εὐφραθά. καὶ κληρονομήσουσι
auſtrū. & aſcendent ſalui ex
τὸ ναγέβ. καὶ ἀναβήσονται ἀνασωζόμενοι ἐξ
mōte ſion: vt puniāt mōtē eſau: & erit
ὄρους σιών, τοῦ ἐκδικῆσαι τὸ ὄρος τὸ ἠσαῦ, καὶ ἔσαι
dño regnū.
τῷ κυρίῳ ἡ βασιλεία.

INCIPIT PROLOGVS IN IONAM PROPHETAM.

SAnctum Ionam hebrei affirmāt filium fuiſſe mulieris vidue ſareptane quē helias propheta mortuū ſuſcitauit: matre poſtea dicēte ad eum. Nunc cognoui: quia vir dei es tu: & verbū dei in ore tuo veritas eſt. Ob hanc etiam cauſam ipſum puerū ſic vocauit amathi. Amathi enim in noſtra lingua veritatē ſonat. Et ex eo quod verū helias locutus eſt: ille qui ſuſcitatus eſt: filius eſſe dicitur veritatis. Ideo de veritate colūba naſcitur: quia ionas colūbam ſonat. In condēnationem aūt iſrael ionas ad gentes mittitur: quod niniue agēte penitentiā illi in malitia perſeuerant. Temporibus quippe hieroboā regis iſrael qui deo derelicto cū populo ſuo in ſamaria idolis ſacrificabat ionam prophetā fuiſſe: quartus liber regū indicat. Is cū prophetia illumināte peccatores ciuitatis niniue dei miſericordiā cōſecuturos videret ne falſa predicare videretur: ad denunciandū interitū eiuſdem ciuitatis ire nolebat. Nam ſicut deus ad abraā de impietate ſodomorū locutus eſt: clamor ſodomorū & gomorreorū peruenit ad me. Ita & de niniue dicitur. eo quod aſcenderit clamor malicie eius ad deū. Et quia ſentētia deinde ſodomis facta: minime reuocata eſt: ita & ionas aduerſum niniuē prolatā ſententiā reuocari nolebat: diuine diſpenſationis ignarus qui ſalutē hominū ad ſe conuertentiū magis vult quam interitū. Hoc illi acciderat quod & ſancto heliſeo qui filiū ſunamitidis mulieris mortuū ignorauit. Ideo a conſpectu dei fugere ſe ionas putabat humanum aliquid paſſus: dicente dauid. Quo ibo a ſpiritu tuo: & quo a facie tua fugiam.

Explicit prologus:

Incipit argumentum.

IOnas columba pulcherrima naufragio ſuo paſſionem domini prefigurans mundum ad penitentiam reuocat: & ſub nomine niniue ſalutem gentibus denunciat.

Explicit argumentum.

IONAS.

Cap. j. ויהי דבר יהוה אל יונה בן אמתי
(היה הלך) לאמר ׃ קום לך אל נינוה העיר
הגדולה וקרא עליה כי עלתה
(גדל עלה) רעתם לפני ׃ ויקם יונה לברח
(רוץ פנה) תרשישה מלפני יהוה וירד יפו
(קום) וימצא אניה באה תרשיש ויתן
(מצא אנה) שכרה וירד בה לבוא עמהם
(בוא נתן) תרשישה מלפני יהוה ׃ ויהוה הטיל
(טיל) רוח גדולה אל הים ויהי סער
גדול בים והאניה חשבה להשבר ׃ (שבר)
ויראו המלחים ויזעקו איש אל (ירא)
אלהיו ויטלו את הכלים אשר (כלה)
באניה אל הים להקל מעליהם (קלל)
ויונה ירד אל ירכתי הספינה (ספן)

Incipit Ionas propheta.

Capitulum. 1.

ET factum eſt verbū dñi ad ionam filiū amathi dicens. Surge & vade in niniuē ciuitatē grandem & predica in ea: quia aſcendit malicia eius coram me. Et ſurrexit ionas vt fugeret in tharſis a facie dñi. Et deſcendit ioppen & inuenit nauē euntē in tharſis. Et dedit naulum eius & deſcēdit in eam vt iret cum eis in tharſis a facie domini. Dominus autem miſit ventum magnū in mare: & facta eſt tempeſtas magna in mari: & nauis periclitabatur conteri. Et timuerūt naute & clamauerunt viri ad deum ſuum: & miſerūt vaſa que erant in naui in mare: vt alleuiaretur ab eis. Et ionas deſcendit ad interiora nauis

ΙΩΝΑΣ. Ca. 1.
Et factū eſt verbū dñi ad ionā filiū
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωνᾶν τὸν τοῦ A
amathi dicēs: ſurge & vade in
ἀμαθὶ λέγων, ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς
niniuē ciuitatē magnā: & pdica in ea quia aſcendit
νινευὴ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ ὅτι ἀνέβη
clamor malitie eius ad me. & ſurrexit ionas
ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρός με. καὶ ἀνέστη ἰωνᾶς
vt fugeret in tharſis a facie dñi: & deſcēdit
τοῦ φυγεῖν εἰς θαρσεῖς ἐκ προσώπου κυρίου, καὶ κατέβη
in ioppen & inuenit nauē euntem in tharſis:
εἰς ἰόππην καὶ εὗρεν πλοῖον βαδίζον εἰς θαρσεῖς,
& dedit naulū ſuū & aſcendit in eam: vt
καὶ ἔδωκεν τὸ ναῦλον αὐτοῦ καὶ ἐνέβη εἰς αὐτό, τοῦ
nauigaret cū eis in tharſis a facie dñi.
πλεῦσαι μετ᾽ αὐτῶν εἰς θαρσεῖς ἐκ προσώπου κυρίου.
& dñs ſuſcitauit ſpm in mare: & facta eſt
καὶ κύριος ἐξήγειρεν πνεῦμα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο
tēpeſtas magna in mari: & nauis piclitabatur
κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν
diſſolui. & timuerūt naute & clamabāt vnuſquiſq;
τοῦ διαλυθῆναι. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ καὶ ἀνεβόων ἕκαστος B
ad deū ſuū: & iactū fecerunt vaſorum
πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν
que in naui in mare: vt alleuiaret ab eis.
τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν, τοῦ κουφισθῆναι ἀπ᾽ αὐτῶν.
ionas aūt deſcēdit ad cōcauū nauis:
ἰωνᾶς δὲ κατέβη εἰς τὴν κοίλην τοῦ πλοίου,

Digitized by Google

τ dormiebat τ ſtertebat. τ acceſſit ad eū
καὶ ἐκάθευδε καὶ ἔρεγχε. καὶ προσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ
p̄re dux. τ dixit ei: qd tu ſtertis? ſurge: in=
πρωρεύς. καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί σὺ ῥέγχεις; ἀνάστα, ἐπι
uoca deū tuū: vt ſaluet de⁹ nos τ nō
καλοῦ τὸν θεόν σου, ὅπως διασώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς καὶ οὐ
peream⁹. τ dixit vnuſqſq; ad p̄ximū
μὴ ἀπολλώμεθα. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον
ſuum: venite mittam⁹ ſortes: τ ſciam⁹ cuius
αὐτοῦ, δεῦτε βάλωμεν κλήρους, καὶ γνῶμεν τίνος
cauſa malū hoc eſt nobis. τ miſerūt ſortes: τ ceci
ἕνεκα ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἡμῖν. καὶ ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔπε
dit ſors ſup ionā: τ dixerūt ad eū: indi=
σεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ἰωνᾶν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, ἀπάγ
ca nobis cui⁹ cauſa malū hoc nobis: qd tuū
γειλον ἡμῖν τίνος ἕνεκεν τὸ κακὸν τοῦτο ἡμῖν; τί σου
opus eſt. τ vnde venis. τ ex q̄ regiōe.
ἡ ἐργασία ἐστίν. καὶ πόθεν ἔρχῃ. καὶ ἐκ ποίας χώρας.
C τ ex q̄ p̄p̄lo tu es. τ dixit ad eos: ſer=
καὶ ἐκ ποίου λαοῦ σὺ εἶ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, δοῦ
uus dñi ego ſum: τ deū celi τ
λος κυρίου ἐγώ εἰμι, καὶ τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
terre ego colo: q̄ fecit mare τ
γῆς ἐγὼ σέβομαι, ὃς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν
aridā. τ timuerūt viri timore magno: τ di
ξηράν. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβον μέγαν, καὶ εἶ
xerūt ad eū: qd hoc feciſti? q2 cognouerūt
πον πρὸς αὐτόν, τί τοῦτο ἐποίησας; διότι ἔγνωσαν
viri q2 a facie dñi erat fugiēs q2 nun=
οἱ ἄνδρες ὅτι ἐκ προσώπου κυρίου ἦν φεύγων ὅτι ἀπήγ
ciauit eis. τ dixerūt ad eū: qd tibi faciem⁹
γειλεν αὐτοῖς. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, τί σοι ποιήσω
τ deſiſtet mare a nobis? q2 mare ibat
μεν καὶ κοπάσῃ ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ἡμῶν; ὅτι ἡ θάλασσα ἐπο
τ ſuſcitabat magis fluctū. τ dixit ionas
ρεύετο καὶ ἐξήγειρεν μᾶλλον κλύδωνα. καὶ εἶπεν ἰωνᾶς
ad eos: tollite me τ mittite in mare:
πρὸς αὐτούς, ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν,
D τ deſiſtet mare a vobis: q2 noui ego: qd
καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ὑμῶν, διότι ἔγνωκα ἐγώ, ὅτι
p̄p̄t me fluct⁹ iſte magn⁹ ꝯ vos eſt. τ conabā
δι᾽ ἐμὲ ὁ κλύδων οὗτος μέγας ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐστίν. καὶ παρεβιά
tur viri vt reuerterent ad terrā. τ nō po
ζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν γῆν. καὶ οὐκ ἠδύ
tuerūt q2 mare ibat τ inſurgebat magis
ναντο ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξηγείρετο μᾶλλον
ꝯ eos. τ clamauerūt ad dñm τ dixerūt: ne=
ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπαν, μη
quaq̄ dñe ne pereamus p̄p̄t aīam
δαμῶς κύριε μὴ ἀπολοίμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ
hoīs huius. τ ne des ſup nos ſanguinē iuſtū.
ἀνθρώπου τούτου. καὶ μὴ δῷς ἐφ᾽ ἡμᾶς αἷμα δίκαιον.
q2 tu dñe ſicut voluiſti feciſti. τ tule
διότι σὺ κύριε ὃν τρόπον ἐβούλου πεποίηκας. καὶ ἔλα
rūt ionā τ miſerūt eū in mare. τ
βον τὸν ἰωνᾶν καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ
ſtetit a cōmotiōe ſua. τ timuerunt viri ti̅o
ἔστη ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φό
re magno dñm: τ imolauerūt hoſtias dño
βῳ μεγάλῳ τὸν κύριον, καὶ ἔθυσαν θυσίας τῷ κυρίῳ
τ vouerūt vota.
καὶ ηὔξαντο εὐχάς.

Ca.2.

A Et p̄cepit dñs ceto magno: τ de=
Καὶ προσέταξεν κύριος κήτει μεγάλῳ, καὶ κα=
Mat. 12.c. uorauit ionam. τ fuit ionas in ventre ce=
τέπιεν τὸν ἰωνᾶν. καὶ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κή=
ti tribus dieb⁹
τους τρεῖς ἡμέρας

Et dormiebat ſopore graui. Et acceſſit ad eum gubernator & dixit ei. Quid tu ſopore depri= meris? Surge inuoca deum tuum: ſi forte recogitet deus de nobis & non pereamus. Et dixit vir ad collegā ſuū. Venite & mittamus ſortes: & ſciamus quare hoc malum ſit nobis. Et miſerunt ſortes: & cecidit ſors ſuper ionam. Et dixerunt ad eum. Indica nobis cuius cauſa malum iſtud ſit nobis: quod eſt opus tuum: q̄ terra tua: & quo vadis: vel ex quo pop̄lo es tu? Et dixit ad eos. Hebreus ego ſum: & dn̄m deum celi ego timeo: qui fecit mare & aridam. Et timuerunt viri timore magno: et dixerunt ad eū. Quid hoc feciſti? Cognouerunt enim viri q2 a facie dn̄i fugeret: quia indicauerat eis ionas: & dixerunt ad eū. Quid faciemus tibi: & ceſſabit mare a nobis? Quia mare ibat & intumeſcebat ſup eos. Et dixit ad eos. Tollite me & mittite in mare: & ceſſabit mare a vobis. Scio enim ego: quoniā p̄pter me tēpeſtas hec grandis venit ſuper vos. Et remigabant viri vt reuerterentur ad aridam: & non valebāt: quia mare ibat & intumeſcebat ſup eos. Et clamauerūt ad dn̄m & dixerunt. Queſumus dn̄e ne pereamus in anima viri iſtius: & ne des ſuper nos ſanguinem innocentem: quia tu dn̄e ſicut voluiſti feciſti. Et tulerunt ionā & miſerunt in mare: & ſtetit mare a feruore ſuo. Et timuerunt viri timore magno dn̄m: & immolauerunt hoſtias domīo: & vouerunt vota. 2.

Et preparauit dominus piſcem grandē vt deglutiret ionam. Et erat ionas in ventre piſcis tribus diebus

---

וישכב וירדם ׃ ויקרב אליו רב | שכב רדם / קרב
החבל ויאמר לו מה לך נרדם | קרב
קום קרא אל אלהיך אולי
יתעשת האלהים לנו ולא נאבד ׃ | עשת אבד
ויאמרו איש אל רעהו לכו ונפילה | הלך נפל
גורלות ונדעה בשלמי הרעה | גרל ידע
הזאת לנו ויפלו גורלות ויפל | מי רוע
הגורל על יונה ׃ ויאמרו אליו
הגידה נא לנו באשר למי הרעה | נגד
הזאת לנו מה מלאכתך ומאין | לאך
תבוא מה ארצך ואי מזה עם | בוא
אתה ׃ ויאמר אליהם עברי אנכי | אמר
ואת יהוה אלהי השמים אני ירא
אשר עשה את הים ואת היבשה ׃
וייראו האנשים יראה גדולה | ירא גדל
ויאמרו אליו מה זאת עשית כי | עשה
ידעו האנשים כי מלפני יהוה הוא | פנה
ברח כי הגיד להם ׃ ויאמרו אליו | נגד
מה נעשה לך וישתק הים מעלינו | עשה שתק
כי הים הולך וסער ׃ ויאמר אליהם
שאוני והטילני אל הים וישתק | נשא טול
הים מעליכם כי יודע אני כי | ידע
בשלי הסער הגדול הזה עליכם ׃ | לי
ויחתרו האנשים להשיב אל | חתר שוב
היבשה ולא יכלו כי הים הולך | הלך
וסער עליהם ׃ ויקראו אל יהוה | קרא
ויאמרו אנה יהוה אל נא נאבדה | אבד
בנפש האיש הזה ואל תתן | נתן
עלינו דם נקיא כי אתה יהוה | נקה
כאשר חפצת עשית ׃ וישאו את | עשה נשא
יונה ויטלהו אל הים ויעמד הים | טול עמד
מזעפו ׃ וייראו האנשים יראה | ירא
גדולה את יהוה ויזבחו זבח ליהוה | זבח
וידרו נדרים ׃ | נדר
Cap. ij. וימן יהוה דג גדול לבלע את יונה | מנה
ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים | היה מעה / יום

Digitized by Google

וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל	פלל
יְהוָה אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה׃ וַיֹּאמֶר	
קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי	צור ענה
מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי׃	שאל
וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים	שלך צול
וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ	סבב שבר
עָלַי עָבָרוּ׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי	גלל
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל	גרש יסף נבט
הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ אֲפָפוּנִי מַיִם עַד	הכל
נֶפֶשׁ תְּהוֹם יְסֹבְבֵנִי סוּף חָבוּשׁ	תהם חבש
לְרֹאשִׁי׃ לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי	
הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַעֲדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל	עלם עלה
מִשַּׁחַת חַיַּי יְהוָה אֱלֹהָי׃ בְּהִתְעַטֵּף	חיה
עָלַי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא	בוא
אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃	פלל
מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ׃	שמר עזב
וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה לָּךְ אֲשֶׁר	ידה זבח
נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃	שלם ישע
וַיֹּאמֶר יְהוָה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה	אמר קוא
אֶל הַיַּבָּשָׁה׃	
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל יוֹנָה שֵׁנִית	Cap.iij.
לֵאמֹר׃ קוּם לֵךְ אֶל נִינְוֵה הָעִיר	היה שנה
הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה	ילך גדל קרא
אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃ וַיָּקָם יוֹנָה	קום
וַיֵּלֶךְ אֶל נִינְוֵה כִּדְבַר יְהוָה וְנִינְוֵה	
הָיְתָה עִיר גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ	היה
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא	יום חלל
בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא	הלך קרא
וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה	רבע
נֶהְפָּכֶת׃ וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה	הפך אמן
בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ	לבש
שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד קְטַנָּם׃ וַיִּגַּע	נגע
הַדָּבָר אֶל מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם	קום
מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס	עבר כסה
שַׂק וַיֵּשֶׁב עַל הָאֵפֶר׃ וַיַּזְעֵק וַיֹּאמֶר	זעק
בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו	

& tribus noctibus. Et orauit ionas ad dñm deum ſuum de ventre piſcis. Et dixit. Clamaui de tribulatione mea ad dñm & exaudiuit me. De ventre inferi clamaui & exaudiſti vocem meã. Et proieciſti me in profundũ in corde maris: & flumen circũdedit me. Oẽs gurgites tui & fluctus tui: ſup me tranſierũt. Et ego dixi. Abiectus ſum a cõſpectu oculorũ tuorum. Veruntñ rurſus video templũ ſanctũ tuum. Circũdederũt me aque vſqꝫ ad animam: abyſſus vallauit me: pelagus operuit caput meũ. Ad extrema montiũ deſcendi: terre vectes cõcluſerunt me in eternũ: & ſubleuabis de corruptione vitã meã dñe deus meus. cum anguſtiaretur in me aia mea dñi recordatus ſum: vt veniat ad te oratio mea ad tẽplũ ſanctũ tuũ. Qui cuſtodiũt vanitates fruſtra miam ſuam derelinquũt. Ego autẽ in voce laudis imolabo tibi: quecunqꝫ voui reddam pro ſalute domino. Et dixit dominus piſci. Et euomuit ionam in aridam. 3.

ET factũ eſt verbum dñi ad ionã ſecũdo dicens. Surge & vade in niniuen ciuitatem magnam & predica in ea predicationem quã ego loquor ad te. Et ſurrexit ionas & abiit in niniuen iuxta verbũ domini. Et niniue erat ciuitas magna: itinere trium dierum. Et cepit ionas introire ciuitatẽ itinere diei vnius: & clamauit & dixit. Adhuc quadraginta dies: & niniue ſubuertetur. Et crediderunt viri niniuite in deo: & predicauerunt ieiunium: & veſtiti ſunt ſaccis a maiore vſqꝫ ad minorẽ. Et peruenit verbum ad regem niniue. Et ſurrexit de ſolio ſuo & abiecit veſtimẽtũ ſuũ a ſe: & indutus eſt ſacco & ſedit in cinere: & clamauit & dixit in niniue ex ore regis & principum eius

⁊ trib⁹ noctib⁹. ⁊ orauit ionas ad dñm
καὶ τρεῖς νύκτας. καὶ προσηύξατο ἰωνᾶς πρὸς κύριον τὸν
deũ ſuũ de ventre ceti ⁊ dixit: clamaui
θεὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους καὶ εἶπεν, ἐβόησα
i tribulatiõe mea ad dñm deũ meũ ⁊ exaudiuit me. Ps.119
ἐν θλίψει μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου καὶ εἰσήκουσέν μου.
de ventre inferni audiſti vocẽ meã. proieciſti me in
ἐκ κοιλίας ᾅδου ἤκουσας φωνῆς μου. ἀπέρριψάς με εἰς
profũdũ cordis maris: ⁊ flumina circũdederũt me: B
βάθος καρδίας θαλάσσης, καὶ ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με,
oẽs eleuationes tue ⁊ fluctus tui ſup me trã-
πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλ-
ſierũt. ⁊ ego dixi abiect⁹ ſum ex oculis tuis: profecto ad
θον. κἀγὼ εἶπον ἀπῶσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου, ἄρα προσ-
dam vt videam teplũ ſctm̃ tuũ. circũfuſa
θήσω τοῦ ἐπιβλέψαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. περιεχύ-
eſt mihi aq̃ vſqꝫ ad aiam: abyſſus vallauit me: itrauit
θη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, ἄβυσσος ἐκύκλωσέν με, ἔδυ
caput meũ in ſciſſuras mõtiũ: deſcendi in terrã cui⁹ ve- C
ἡ κεφαλή μου εἰς σχισμὰς ὀρέων, κατέβην εἰς γῆν ἧς οἱ μο-
ctes eius retinacula ſempiterna: ⁊ aſcendat ex corruptiõe
χλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι. καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ
vita mea dñe de⁹ me⁹: cũ deficeret a me ani-
ζωή μου κύριε θεέ μου, ἐν τῷ ἐκλείπειν ἀπ' ἐμοῦ τὴν ψυ-
ma mea: dñi mẽorat⁹ ſum: ⁊ veniat ad te ora-
χήν μου, τοῦ κυρίου ἐμνήσθην, καὶ ἔλθοι πρὸς σὲ ἡ προ-
tio mea ad tẽplũ ſctm̃ tuũ: q̃ cuſtodiũt vana
σευχή μου πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, φυλασσόμενοι μάταια
⁊ mẽdacia: miam ſuã reliquerũt. ego aũt cũ vo- D
καὶ ψευδῆ, ἔλεον αὐτῶν ἐγκατέλιπον. ἐγὼ δὲ μετὰ φω-
ce laudis ⁊ cõfeſſionis imolabo tibi: q̃cũqꝫ voui
νῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύσω σοι, ὅσα ηὐξάμην
reddam tibi in ſalutare meũ dño. ⁊ precep-
ἀποδώσω σοι εἰς σωτηρίαν μου τῷ κυρίῳ. καὶ προσε-
tũ eſt ceto ⁊ eiecit ionã ſup aridã.
τάγη τῷ κήτει καὶ ἐξέβαλε τὸν ἰωνᾶν ἐπὶ τὴν ξηράν.
ET fact⁹ eſt ſmo dñi ad ionã ſecundo Ca.3.
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωνᾶν ἐκ δευτέρου A
dicẽs: ſurge ⁊ vade in niniuẽ ciuitatẽ
λέγων, ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς νινευὶ τὴν πόλιν τὴν
magnã: ⁊ p̃dica in ea ſcdm̃ p̃dicationẽ prio-
μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ κήρυγμα τὸ ἔμπρο-
rẽ: quã ego locut⁹ ſum ad te. ⁊ ſurrexit ionas ⁊ abi-
σθεν, ὃ ἐγὼ λελάληκα πρὸς σέ. καὶ ἀνέστη ἰωνᾶς καὶ ἐπο-
it in niniuẽ ſicut locut⁹ eſt dñs. at niniue ciuitas
ρεύθη εἰς νινευὶ καθὼς ἐλάλησεν κύριος. ἡ δὲ νινευὶ πόλις
magna deo q̃ſi itineris vie dierũ triũ. ⁊ ce-
μεγάλη τῷ θεῷ ὡσεὶ πορείας ὁδοῦ ἡμερῶν τριῶν. καὶ ἤρ-
pit ionas ingredi in ciuitatẽ q̃ſi itine-
ξατο ἰωνᾶς τοῦ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν πόλιν ὡσεὶ πορεί-
re diei vni⁹. ⁊ p̃dicauit ⁊ dixit. ⁊ adhuc tres
αν ἡμέρας μιᾶς. καὶ ἐκήρυξεν καὶ εἶπεν. καὶ ἔτι τρεῖς
dies: ⁊ niniue ſubuertet. ⁊ crediderũt B
ἡμέραι, καὶ νινευὶ καταστραφήσεται. καὶ ἐπίστευσαν οἱ
viri niniue deo: ⁊ p̃dicauerũt ieiuniũ: ⁊ veſtiti
ἄνδρες νινευὶ τῷ θεῷ, καὶ ἐκήρυξαν νηστείαν, καὶ ἐνεδύ- Mat. 12.d.
ſunt ſaccis a magno eo⁊ ⁊ vſqꝫ ad puũ eo- Luce.
σαντο σάκκους ἀπὸ μεγάλου αὐτῶν καὶ ἕως μικροῦ αὐ- 11.d.
rũ. ⁊ appropiquit ſmo ad regem ni-
τῶν. καὶ ἤγγισεν ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλέα τῆς νι-
niue. ⁊ ſurrexit de throno ſuo: ⁊ abſtu-
νευΐ. καὶ ἐξανέστη ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ περιεί-
lit ſtolam ſuam a ſeipſo: ⁊ indut⁹ ẽ
λατο τὴν στολὴν αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο
ſacco ⁊ ſedit in cinere. ⁊ p̃dicatũ ẽ in
σάκκον καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ σποδοῦ. καὶ ἐκηρύχθη ἐν τῇ
niniue a rege ⁊ ab oĩbus C
νινευὶ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ πάντων τῶν
magnatib⁹ eius
μεγιστάνων αὐτοῦ

Digitized by Google

dicens. hoīes ⁊ iumēta ⁊ boues ⁊ oues
D λέγων. οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη καὶ οἱ βόες καὶ τὰ πρό
nō guſtent: neq̄ paſcant: ⁊ aquā nō
βατα μὴ γευσάσθωσαν, μὴ δὲ νεμέσθωσαν, καὶ ὕδωρ μὴ
bibant: ⁊ coop̄ti ſunt ſaccis hoīes ⁊
πιέτωσαν, καὶ περιεβάλοντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ
iumēta. ⁊ clamauerūt ad deū vehemēt. ⁊ reuer=
κτήνη. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἐκτενῶς. καὶ ἀπέ=
ſus ē vnuſq̄ſq̄ de via ſua mala: ⁊
Joel. 2.c. στρεψεν ἕκαστος ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ τῆς
iniq̄tate q̄ in manib⁹ eoꝝ dicentes: q̄s ſcit ſi pe
ἀδικίας τῆς ἐν χερσὶν αὐτῶν λέγοντες, τίς οἶδεν εἰ με
nitētiā aget de⁹ ⁊ reuertet̄ ab ira furoꝛis ſui
τανοήσει ὁ θεὸς καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ
⁊ non peream⁹: ⁊ vidit deus opa
καὶ οὐ μὴ ἀπολλώμεθα; καὶ ἴδεν ὁ θεὸς τὰ ἔργα
eoꝝ: q̄ꝛ reuerſi ſunt a vijs ſuis
αὐτῶν, ὅτι ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν
malis: ⁊ egit penitētiā de⁹ ſup malitia quā locu
πονηρῶν, καὶ παρεκλήθη ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ κακίᾳ ᾗ ἐλάλη
t⁹ ē vt faceret eis ⁊ nō fecit.
σεν τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐποίησεν. Ca. 4.

A Et cōtriſtat⁹ ē ionas triſticia grādi: ⁊ cōfuſus
Καὶ ἐλυπήθη ἰωνᾶς λύπην μεγάλην, καὶ συνεχύ
eſt. ⁊ orauit ad dn̄m ⁊ ait: o dn̄e. nōne
θη. καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον καὶ εἶπεν, ὦ κύριε. οὐχ
iſti ſmones mei ſunt adhuc exñte me in terra mea.
οὗτοι οἱ λόγοι μου ἦσαν ἔτι ὄντος μου ἐν τῇ γῇ μου.
ꝓpterea p̄uent fugere in tharſis: q̄ꝛ cognoui
διὰ τοῦτο προέφθασα φυγεῖν εἰς θαρσεῖς, διότι ἔγνων
q̄d miſericoꝛs ⁊ miſerator patiens ⁊ mltemie
ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων μακρόθυμος καὶ πολυέλε
⁊ agens penitētiā ſup malitijs. ⁊ nūc do
ps. 85. ος καὶ παρακαλούμενος ἐπὶ ταῖς κακίαις. καὶ νῦν δέ
minatoꝛ dn̄e tolle aiam meā a me. q̄ꝛ bonū
Joel. 2. c. σποτα κύριε λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ. ὅτι καλόν
1. Re. mori me magis quā viuere. ⁊ dixit dn̄s ad io
16. τὸ ἀποθανεῖν με μᾶλλον ἢ ζῆν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰω
nā: ſi vehemēt cōtriſtat⁹ ē tu. ⁊ egreſſ⁹ ē ionas ex
νᾶν, εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνᾶς ἐκ τῆς
B ciuitate ⁊ ſedit ꝯ̄ orientē ⁊ fecit ſibi
πόλεως καὶ ἐκάθισεν κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐποίησεν ἑαυ
tabernaculū. ⁊ ſedit ſub eo ī ūbꝛa. donec
τῷ σκηνήν. καὶ ἐκάθητο ὑποκάτω αὐτῆς ἐν σκιᾷ. ἕως
videret q̄d erit ciuitati. ⁊ p̄cepit dn̄s
ἂν ἀπίδῃ τί ἔσται τῇ πόλει. καὶ προσέταξεν κύριος
deus cucurbite: ⁊ aſcendit ſup caput ione:
ὁ θεὸς κολοκύνθῃ, καὶ ἀνέβη ὑπὲρ κεφαλῆς ἰωνᾶ, τοῦ
vt obūbꝛaret eū: ⁊ ꝓtegeret eū a ma
συσκιάζειν αὐτῷ, καὶ περισκέπειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν κα
lis ſuis. ⁊ letat⁹ ē ionas ſup cucurbita gaudio
κῶν αὐτοῦ. καὶ ἐχάρη ἰωνᾶς ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ χαρὰν
C magno. ⁊ p̄cepit de⁹ vermi matutino ī cra=
μεγάλην. καὶ προσέταξεν ὁ θεὸς σκώληκι ἑωθινῇ ἐπαύ
ſtinū. ⁊ ꝑcuſſit cucurbitā ⁊ arefacta ē: ⁊
ριον. καὶ ἐπάταξεν τὴν κολόκυνθαν καὶ ἐξηράνθη. καὶ
fact⁹ ē cū oꝛiret̄ ſol: ⁊ p̄cepit
ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ προσέταξε
de⁹ ſpiritui ardoꝛis vrenti: ⁊ ꝑcuſſit
ὁ θεὸς πνεύματι καύσωνος συγκαίοντι, καὶ ἐπάταξεν
ſol ſup caput ione: ⁊ anguſtiabat̄ ⁊ re=
ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἰωνᾶ, καὶ ὀλιγοψύχει καὶ ἀπε
linq̄bat̄ aīa ſua. ⁊ dixit: bonū mihi mo
λύετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, καλόν μοι τὸ ἀπο
ri quā viuere. ⁊ dixit dn̄s ad ionā: ſi valde
θανεῖν ἢ ζῆν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰωνᾶν, εἰ σφόδρα
cōtriſtat⁹ es tu ſup cucurbitā: ⁊ ait val=
λελύπησαι σὺ ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ; καὶ εἶπεν σφό=
de cōtriſtat⁹ ſum ego vſq̄ ad mortē. ⁊ dixit dn̄s.
δρα λελύπημαι ἐγὼ ἕως θανάτου. καὶ εἶπεν ὁ κύρι
tu pepꝑcuiſti ſup
ος. σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς

dicens. Homines & iumenta & boues & pecora non guſtent quicq̄: nec paſcantur: & aquam non bibant: & operiantur ſaccis homīes & iumēta & clament ad deum in fortitudine: & cōuertatur vir a via ſua mala & ab iniq̄tate que eſt in manibus eorum. Quis ſcit ſi cōuertatur & ignoſcat deus: & reuertatur a furore ire ſue: & non peribimus? Et vidit deus opera eorū: quia cōuerſi ſunt de via ſua mala: & miſertus eſt ſuper maliciā quā locutus fuerat vt faceret eis: & non fecit. 4.

Et afflictus eſt ionas afflictione magna & iratus eſt & orauit ad dn̄m & dixit. Obſecro dn̄e: nunq̄d nō hoc eſt ꝟbū meū cū adhuc eſſē in terra mea. Propter hoc p̄occupaui vt fugerē in tarſis. Scio enī quia tu deus clemēs & miſericors es: patiēs & multe miſerationis: & ignoſcens ſup maliciā. Et nūc dn̄e tolle queſo aīam meā a me: q̄ꝛ melior ē mihi mors q̄ꝫ vita. Et dixit dn̄s. Putaſne bene iraſceris tu? Et egreſſus eſt ionas de ciuitate: & ſedit contra orientē ciuitatis. Et fecit ſibimet vmbraculum ibi: & ſedebat ſubter illud in vmbra donec videret q̄d accideret ciuitati. Et p̄parauit dn̄s de⁹ hederam & aſcēdit ſup caput ione vt eſſet vmbra ſup caput eius & ꝓtegeret eū. Laborauerat enī. Et letatus eſt ionas ſuper hedera leticia magna. Et parauit deus vermem aſcenſu diluculi in craſtinū. Et percuſſit hederam & exaruit. Et cū ortus fuiſſet ſol precepit deus vēto calido & vrēti & percuſſit ſol ſuper caput ione: & eſtuabat. Et petiuit anime ſue vt moreretur. Et dixit. Melius eſt mihi mori q̄ꝫ viuere. Et dixit deus ad ionā. Putaſne bene iraſceris tu ſuper

לאמר האדם והבהמה הבקר
והצאן אל יטעמו מאומה אל ירעו — טעם מאם
ומים אל ישתו: ויתכסו שקים — רעה שתה
האדם והבהמה ויקראו אל אלהים — קרא
בחזקה וישבו איש מדרכו הרעה — שוב רוע
ומן החמס אשר בכפיהם: מי
יודע ישוב ונחם האלהים ושב — ידע שוב
מחרון אפו ולא נאבד: וירא — חרה אבד
האלהים את מעשיהם כי שבו — ראה עשה
מדרכם הרעה וינחם האלהים — שוב
על הרעה אשר דבר לעשות להם — נחם
ולא עשה: — עשה

Cap. iiij.
וירע אל יונה רעה גדולה ויחר — רוע גדל
לו: ויתפלל אל יהוה ויאמר אנה — חרה פלל
יהוה הלוא זה דברי עד היותי על — אמר היה
אדמתי על כן קדמתי לברח
תרשישה כי ידעתי כי אתה אל
חנון ורחום ארך אפים ורב חסד — חנן רחם
ונחם על הרעה: ועתה יהוה קח — רוע לקח
נא את נפשי ממני כי טוב מותי
מחיי: ויאמר יהוה ההיטב חרה — חיה יטב
לך: ויצא יונה מן העיר וישב
מקדם לעיר ויעש לו שם סכה — עשה סכך
וישב תחתיה בצל עד אשר יראה — ראה
מה יהיה בעיר: וימן יהוה אלהים — היה מנה
קיקיון ויעל מעל ליונה להיות — עלה
צל על ראשו להציל לו מרעתו — נצל רוע
וישמח יונה על הקיקיון שמחה — שמח
גדולה: וימן האלהים תולעת בעלות — תלע עלה
השחר למחרת ותך את הקיקיון — נכה
וייבש: ויהי כזרח השמש וימן — יבש היה
אלהים רוח קדים חרישית ותך — קדם חרש
השמש על ראש יונה ויתעלף — עלף
וישאל את נפשו למות ויאמר — שאל
טוב מותי מחיי: ויאמר אלהים
אל יונה ההיטב חרה לך על

Digitized by Google

הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר הֵיטֵב חָרָה לִי
עַד מָוֶת׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה חַסְתָּ חוס
עַל הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר לֹא עָמַלְתָּ
בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתּוֹ שֶׁבִּן לַיְלָה הָיָה בנה
וּבִן לַיְלָה אָבָד׃ וַאֲנִי לֹא אָחוּס חוס
עַל נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר גדל
יֶשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רבה
רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין רבב
יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה׃ ימן

hederam. Et dixit. Bene iraſcor
vſq; ad mortē. Et dixit
dominus. Tu doles
ſuper hederam in qua
non laboraſti
neq; feciſti vt creſceret
que ſub vna nocte nata
eſt: & ſub vna nocte pe
riit: & ego non parcam
niniue ciuitati magne:
in qua ſunt pluſq̄ cen
tum viginti
milia hominū qui nō
ſciunt quid ſit inter
dexteram & ſiniſtrā ſuā
& iumenta multa.
Explicit Ionas pph̄eta.

cucurbita pro q̄ nō laboraſti ſup ea neq;
κολοκύνθης ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας ἐπ᾽ αὐτῇ οὐδὲ
enutriſti eam. q̄ ſub nocte nata ē τ ſub nocte periit:
ἐξέθρεψας αὐτήν. ἣ ὑπὸ νύκτα ἐγενήθη καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώ
ego aūt nō parcā ſup niniue ciuitate
λετο, ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι ὑπὲρ νινευὶ τῆς πόλεως
magna in q̄ hitant plures q̄ duodecī decē
τῆς μεγάλης ἐν ᾗ κατοικοῦσιν πλείους ἢ δώδεκα μυ
milia viroꝝ: qui nō cognoueſt dexterā ſuā ne
ριάδες ἀνδρῶν, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν αὐτῶν οὐ
q; ſiniſtrā τ iumēta multa.
δὲ ἀριστερὰν καὶ κτήνη πολλά.

D

INCIPIT PROLOGVS IN MI
CHEAM PROPHETAM.

TEmporibus ioathe & achaz & ezechie regū iuda: micheā prophetam ob hanc propheiā ſpirituſancto repletū fuiſſe lectio ipſa demonſtrat. Sed de ſupradicto numero regū ioathā & ezechiam deo ob religionē placuiſſe: hiſtoria libri quarti regū: & ſecūdi paralipomenō indicat. Achaz vero relicto deo: idola ſamarie quibus etiā filios ſuos in ſacrificiū igni cōcremandos obtulerat coluiſſe conſtat. Quāobrem deus ſamariā que reges iſrl̄ & iuda ſimulachrorū ſuperſtitione fefellerat increpās indignationē ſuam in eam proceſſurā cōminatus eſt. Populo q̄t iſrael preuaricatori: & principibus eius: qui eundē populū fallaci ſuaſione ad colenda idola impulerant verbis in ſequentibus captiuitatem & interitum affuturum denunciauit.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

MIcheas demoraſthi coheres xp̄i vaſtationem annunciat filie latronis & obſidionem ponit contra eam: quia maxillam percuſſerit iudicis iſrael.

Explicit argumentum.

Cap.j.

דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל מִיכָה
הַמֹּרַשְׁתִּי בִּימֵי יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה יום
מַלְכֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר חָזָה עַל שֹׁמְרוֹן
וִירוּשָׁלִָם׃ שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם
הַקְשִׁיבִי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וִיהִי אֲדֹנָי קשב היה
יְהוִה בָּכֶם לְעֵד אֲדֹנָי מֵהֵיכַל עוד היכל
קָדְשׁוֹ׃ כִּי הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ קום
וְיָרַד וְדָרַךְ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ׃ וְנָמַסּוּ במה מסס
הֶהָרִים תַּחְתָּיו וְהָעֲמָקִים יִתְבַּקָּעוּ בקע
כַּדּוֹנַג מִפְּנֵי הָאֵשׁ כְּמַיִם מֻגָּרִים דנג פנה
בְּמוֹרָד׃ בְּפֶשַׁע יַעֲקֹב כָּל זֹאת נגר ירד
וּבְחַטֹּאות בֵּית יִשְׂרָאֵל מִי פֶשַׁע
יַעֲקֹב הֲלוֹא שֹׁמְרוֹן וּמִי בָּמוֹת
יְהוּדָה הֲלוֹא יְרוּשָׁלִָם׃ וְשַׂמְתִּי שום
שֹׁמְרוֹן לְעִי הַשָּׂדֶה לְמַטָּעֵי כָרֶם עיה נטע
וְהִגַּרְתִּי לַגַּי אֲבָנֶיהָ וִיסֹדֶיהָ אֲגַלֶּה׃ נגר גיא
וְכָל פְּסִילֶיהָ יֻכַּתּוּ וְכָל אֶתְנַנֶּיהָ גלה פסל
יִשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל עֲצַבֶּיהָ אָשִׂים כתת תנה
שרף שום
שְׁמָמָה כִּי מֵאֶתְנַן זוֹנָה קִבָּצָה תנה זנה

Incipit Micheas pph̄eta.
Capitulum 1.
VErbum dn̄i quod factū eſt ad micheam
moraſthitem in diebus
ioathā: achaz & ezechie
regum iuda quod vidit
ſuper ſamariam
& hieruſalē. Audite po
puli omnes: &
attendat terra & plenitu
do eius: & ſit dn̄s deus
vobis in teſtem: dn̄s in
tēplo ſancto ſuo. Quia
ecce dn̄s egredietur de
loco ſuo: & deſcendet
& calcabit ſup excelſa
terre. Et conſumentur
montes ſubtus eum: &
valles ſcindentur
ſicut cera a facie ignis:
ſicut aque que decurrūt
in preceps. In ſcelere ia
cob omne iſtud:
& in peccatis domus iſ
rael. Quod ſcelus
iacob? Nonne ſamaria?
Et que excelſa
iude? Nonne hieruſalē?
Et ponam ſamariā q̄ſi
aceruū lapidū in agro cū
plantatur vinea: & detra
hā in vallē lapides ei9. Et
fundamēta ei9 reuelabo:
& oīa ſculptilia ei9 cōci
dētur. Et oēs mercedes
ei9 cōburētur igne & oīa
idola ei9 ponā in pditio
nē: qa de mercedib9 me
retricis cōgregata ſunt:

MICHEAS
ΜΗΧΑΙΑΣ. Ca.1.

Et factū ē verbū dn̄i ad micheam mo A
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μιχαίαν τὸν μω
raſthitē in dieb9 ioathā τ achaz τ ezechie
ραθίτην ἐν ἡμέραις ἰωάθαμ καὶ ἄχαζ καὶ ἐζεκί
regū iuda: de q̄b9 vidit de ſamaria τ de
ου βασιλέων ἰούδα, ὑπὲρ ὧν ἴδεν περὶ σαμαρείας καὶ περὶ
hieruſalem. audite ppl̄i oēs ſmones: attendat
ἱερουσαλήμ. ἀκούσατε λαοὶ πάντες λόγους, προσεχέτω
terra τ oēs q̄ in ea: τ erit dn̄s de9 in vobis in teſti
ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ, καὶ ἔσται κς ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν εἰς μαρ
moniū dn̄s ex domo ſctā ſua. qz ecce dn̄s egredit
τύριον κς ἐξ οἴκου ἁγίου αὐτοῦ. διότι ἰδοὺ κύριος ἐκπορεύεται Eſai. 25.d.
de loco ſuo: τ deſcendet τ aſcendet ſup
ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ καταβήσεται καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ τὰ
excelſa terre: τ ꝯmouebunt mōtes ſubter eū: τ B
ὕψη τῆς γῆς, καὶ σαλευθήσεται τὰ ὄρη ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ
valles tabeſcent ſicut tabeſcit cera a facie
αἱ κοιλάδες τακήσονται ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώ
ignis: τ ſicut aqua pſiliens in deſcēſu:
που πυρός, καὶ ὡς ὕδωρ καταφερόμενον ἐν καταβά-
pp̄t īpietatē iacob oīa hec: τ pp̄t pecca
σει. διὰ ἀσέβειαν ἰακὼβ πάντα ταῦτα, καὶ διὰ ἁμαρ
tum dom9 iſrael. q̄ īpietas iacob: nōne tu ſama
τίαν οἴκου ἰσραήλ. τίς ἀσέβεια ἰακώβ, οὐχὶ σὺ σαμά
ria? τ qd̄ peccatū dom9 iuda: nōne hieruſalem? ſ.3.a.
ρεια; καὶ τίς ἡ ἁμαρτία οἴκου ἰούδα, οὐχὶ ἱερουσαλήμ;
τ ponā ſamariā in pomoꝝ cuſtodiā agri. τ in
καὶ θήσομαι σαμάρειαν εἰς ὀπωροφυλάκιον ἀγροῦ. καὶ εἰς
plātationē vinee: τ detraham in voraginē lapides
φυτείαν ἀμπελῶνος, καὶ κατασπάσω εἰς χάος τοὺς λίθους
eius τ fundamēta ei9 reuelabo. τ cuncta ſcul
αὐτῆς καὶ τὰ θεμέλια αὐτῆς ἀποκαλύψω. καὶ πάντα τὰ γλυ
ptilia ei9 euertent: τ oēs mercedes e
πτὰ αὐτῆς κατασκάψουσιν, καὶ πάντα τὰ μισθώματα αὐ
ius cōburent igni: τ cuncta idola ei9 ponam C
τῆς ἐμπρήσουσιν πυρί, καὶ πάντα τὰ εἴδωλα αὐτῆς θήσομαι
in pditionē: qz ex mercedib9 fornicatiōis cōgregauit:
εἰς ἀφανισμόν, διότι ἐκ μισθωμάτων πορνείας συνήγαγεν,

τ ex mercedibꝰ fornicarie deſtruxit. ppt hoc
καὶ ἐκ μισθωμάτων πόρνης κατέστρεψεν. ἕνεκεν τούτου
planget τ lugebit: ibit diſcalciata τ nu=
κόψεται καὶ θρηνήσει, πορεύσεται ἀνυπόδετος καὶ γυμ=
da faciet planctū q̄ſi draconum: τ luctū q̄ſi fi=
νὴ ποιήσεται κοπετὸν ὡς δρακόντων, καὶ πένθος ὡς θυ
liap ſirenarū: qꝛ obtinuit plaga eius: qꝛ
γατέρων σειρήνων, ὅτι κατεκράτησεν ἡ πληγὴ αὐτῆς, διότι
venit vſqꝫ ad iudā. tetigit vſqꝫ ad portā ppl̄i mei ī hieru
ἦλθεν ἕως ἰούδα. καὶ ἥψατο ἕως πύλης λαοῦ μου ἐν ἱερου
ſalem. q̄ in geth nō magnificemini: τ q̄ in bachim nō
σαλήμ. οἱ ἐν γὲθ μὴ μεγαλύνεσθε, καὶ οἱ ἐν Βακεὶμ μὴ
D reedificetis. de domo deriſu terrā aſpergite.
ἀνοικοδομεῖτε. ἐξ οἴκου καταγέλωτα γῆν καταπάσα=
deriſum vr̄m hitantes bene ciui
σθε. καταγέλωτα ὑμῶν κατοικοῦσας καλῶς τὰς πό=
tates eius: nō eſt egreſſa hitatrix ſenan. plangite
λεις αὐτῆς, οὐκ ἐξῆλθεν κατοικοῦσα σαινάν. κόψασθε
domū q̄ eſt iuxta eā. accipiet ex vobis plagā doloris.
οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς. λήψεται ἐξ ὑμῶν πληγὴν ὀδύνης.
q̄s cepit in bona q̄ hitat in doloribꝰ: qꝛ de=
τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικούσῃ ἐν ὀδύναις, ὅτι κα=
ſcēderūt mala a dn̄o in portis hieruſalem.
τέβη κακὰ παρὰ κυρίου ἐπὶ πύλας ἱερουσαλήμ.
ſonitꝰ curruū τ equitantium hitans. lachis
ψόφος ἁρμάτων καὶ ἱππευόντων κατοικοῦσα. λαχὴς
p̄nceps peccati eſt filie ſion. qꝛ in te in=
ἀρχηγὸς ἁμαρτίας ἐστὶν τῇ θυγατρὶ σιών. ὅτι ἐν σοὶ εὑ=
uēte ſunt ipietates iſrael: ideo dabit emiſſari=
ρέθησαν ἀσέβειαι ἰσραήλ, διὰ τοῦτο δώσει ἐξαποστελ
os vſqꝫ ad hereditatē geth. domos vanas fruſtra
λομένους ἕως κληρονομίας γέθ. οἴκους ματαίους εἰς κενὸν
fuerūt regibus iſrael donec heredes addu
ἐγένοντο τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραὴλ ἕως τοὺς κληρονόμους ἀγά
cant tibi hitans lachis hereditas tua. vſqꝫ ad odo
γωσίν σοι κατοικοῦσα λαχὴς κληρονομία σου. ἕως ὀδο
lam veniet glīa filie iſrael. decaluare τ tōdere
λὰμ ἥξει δόξα τῆς θυγατρὸς ἰσραήλ. ξύρησαι καὶ κεῖραι
ſup filios delicatos tuos. dilata caluī=
ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ τρυφερά σου. ἐμπλάτυνον τὴν ξύρη=
tiē tuā ſicut aq̄la: q̄m captiui ducti ſunt ex te.
σίν σου ὡς ἀετός, ὅτι ᾐχμαλωτεύθησαν ἀπὸ σοῦ. Ca. 2.
A Facti ſunt cogitātes labores τ operātes mala
Ἐγένοντο λογιζόμενοι κόπους καὶ ἐργαζόμενοι κακὰ
in cubilibꝰ ſuis. τ ſimul cū die cōſumabāt ea.
ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνετέλουν αὐ
qꝛ nō leuauerūt ad dn̄m manus ſuas.
τά. διότι οὐκ ἦραν πρὸς τὸν κύριον τὰς χεῖρας αὐτῶν.
τ deſiderabāt agros: τ diripiebāt pupillos: τ do=
καὶ ἐπεθύμουν ἀγρούς, καὶ διήρπαζον ὀρφανούς, καὶ οἴ=
mos opp̄mebant: τ diripiebāt virū τ domū
κους κατεδυνάστευον. καὶ διήρπαζον ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον
eius vir τ hereditatē eius. ppterea
αὐτοῦ ἄνδρα καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο
hec dicit dn̄s: ecce ego cogito ſup tribū
τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ λογίζομαι ἐπὶ τὴν φυλὴν
iſtam mala de q̄bꝰ nō auferatis colla vr̄a:
ταύτην κακὰ ἐξ ὧν οὐ μὴ ἄρητε τοὺς τραχήλους ὑμῶν,
τ non ambuletis erecti: qꝛ tp̄s malū eſt. in
καὶ οὐ μὴ πορευθῆτε ὀρθοί, ὅτι καιρὸς πονηρός ἐστιν. ἐν
die illa. ſumetur ſup vos parabola τ plā
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ληφθήσεται ἐφ᾽ ὑμᾶς παραβολὴ καὶ θρη
getur planctꝰ in cantico dicētiū: miſeria vaſta=
νηθήσεται θρῆνος ἐν μέλει λεγόντων, ταλαιπωρίᾳ ἐτα=
B ti ſumus. ps ppl̄i demenſa eſt funiculo: τ nō
λαιπωρήσαμεν. μερὶς λαοῦ κατεμετρήθη σχοινίῳ, καὶ οὐκ
erat q̄ p̄hiberet eā vt auerteret illū. agri nr̄i
ἦν ὁ κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι αὐτόν. οἱ ἀγροὶ ἡμῶν
diuiſi ſunt. ppt hoc nō erit mittens funiculū in
διεμερίσθησαν. διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὁ βάλλων σχοινίον ἐν
hereditatē in eccleſia dn̄i. ne flete
κλήρῳ ἐν ἐκκλησίᾳ κυρίου. μὴ δακρύετε

et vſqꝫ ad mercedē meretricis reuertētur. Sup hoc plangam & vlulabo vadam ſpoliatus & nudus. Faciā planctū velut draconū: & luctū quaſi ſtruthionū: qa deſperata eſt plaga eius: quia venit vſqꝫ ad iudā: tetigit portam populi mei vſqꝫ ad hieruſalē. In geth nolite annunciare: lachrymis ne ploretis. In domo pulueris puluere vos cōſpergite: & trāſite vobis habitatio pulchra: confuſa ignominia. Nō eſt egreſſa que habitat in exitu. Planctū domus vicina accipiet ex vobis q̄ ſtetit ſibimet: qa infirmata eſt in bonū q̄ habitat i amaritudinibus. Quia deſcēdit malū a dn̄o in portā hieruſalē: tumultꝰ q̄drige ſtuporis habitanti lachis. Principium peccati eſt filie ſion: qa in te inuenta ſunt ſcelera iſrael. Propterea dabit emiſſarios ſup hereditatē geth: domos mēdacii in deceptionem regibus iſrael. Adhuc heredem adducam tibi q̄ habitas i mareſa: vſqꝫ ad odollam veniet gloria iſrael. Decaluare & tondere ſup filios deliciarū tuarum: dilata caluiciū tuū ſicut aquila: q̄m captiui ducti ſunt ex te. 2.

Ve qui cogitatis inutile & operamini malū in cubilibus vr̄is. In luce matutina faciūt illud: q̄m cōtra deū eſt manꝰ eorum. Et cōcupierunt agros & violēter tulerūt & rapuerūt domos: & calūniabantur virū & domū eius: virū & hereditatē eius. Idcirco hec dicit dn̄s. Ecce ego cogito ſuper familiam iſtam malū vnde nō auferetis colla veſtra: & nō ambulabitis ſuperbi: q̄m tēpus peſſimū eſt. In die illa ſumetur ſup vos parabola: & cantabitur canticū cū ſuauitate dicentiū. Depopulatiōe vaſtati ſumꝰ. Pars ppl̄i mei cōmutata eſt. Quō recedis a me: cū reuertatur qui regiones noſtras diuidat. Propter hoc nō erit tibi mittens funiculum ſortis in cetu dn̄i. Ne loquamini

וְעַד אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ׃ עַל זֹאת
אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה אֵילְכָה שׁוֹלָל
וְעָרוֹם אֶעֱשֶׂה מִסְפֵּד כַּתַּנִּים וְאֵבֶל
כִּבְנוֹת יַעֲנָה׃ כִּי אֲנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ
כִּי בָאָה עַד יְהוּדָה נָגַע עַד שַׁעַר
עַמִּי עַד יְרוּשָׁלִָם׃ בְּגַת אַל תַּגִּידוּ
בָּכוֹ אַל תִּבְכּוּ בְּבֵית לְעַפְרָה עָפָר
הִתְפַּלָּשְׁתִּי׃ עִבְרִי לָכֶם יוֹשֶׁבֶת
שָׁפִיר עֶרְיָה בֹשֶׁת לֹא יָצְאָה
יוֹשֶׁבֶת צַאֲנָן מִסְפַּד בֵּית הָאֵצֶל
יִקַּח מִכֶּם עֶמְדָּתוֹ׃ כִּי חָלָה לְטוֹב
יוֹשֶׁבֶת מָרוֹת כִּי יָרַד רָע מֵאֵת יְהוָה
לְשַׁעַר יְרוּשָׁלִָם׃ רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה
לָרֶכֶשׁ יוֹשֶׁבֶת לָכִישׁ רֵאשִׁית
חַטָּאת הִיא לְבַת צִיּוֹן כִּי בָךְ נִמְצְאוּ
פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן תִּתְּנִי שִׁלּוּחִים
עַל מוֹרֶשֶׁת גַּת בָּתֵּי אַכְזִיב לְאַכְזָב
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ עֹד הַיֹּרֵשׁ אָבִי
לָךְ יוֹשֶׁבֶת מָרֵשָׁה עַד עֲדֻלָּם
יָבוֹא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל׃ קָרְחִי וָגֹזִּי
עַל בְּנֵי תַּעֲנוּגָיִךְ הַרְחִבִי קָרְחָתֵךְ
כַּנֶּשֶׁר כִּי גָלוּ מִמֵּךְ׃
הוֹי חֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל
מִשְׁכְּבוֹתָם בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ
כִּי יֶשׁ לְאֵל יָדָם׃ וְחָמְדוּ שָׂדוֹת
וְגָזָלוּ וּבָתִּים וְנָשָׂאוּ וְעָשְׁקוּ גֶּבֶר
וּבֵיתוֹ וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
יְהוָה הִנְנִי חֹשֵׁב עַל הַמִּשְׁפָּחָה
הַזֹּאת רָעָה אֲשֶׁר לֹא תָמִישׁוּ
מִשָּׁם צַוְּארֹתֵיכֶם וְלֹא תֵלְכוּ
רוֹמָה כִּי עֵת רָעָה הִיא׃ בַּיּוֹם הַהוּא
יִשָּׂא עֲלֵיכֶם מָשָׁל וְנָהָה נְהִי נִהְיָה
אָמַר שָׁדוֹד נְשַׁדֻּנוּ חֵלֶק עַמִּי
יָמִיר אֵיךְ יָמִישׁ לִי לְשׁוֹבֵב שָׂדֵינוּ
יְחַלֵּק׃ לָכֵן לֹא יִהְיֶה לְךָ מַשְׁלִיךְ
חֶבֶל בְּגוֹרָל בִּקְהַל יְהוָה׃ אַל תַּטִּפוּ

שוב
סָפַד יָלַל
יָלַךְ שָׁלַל
עָשָׂה סָפַד
תָּנַן בָּנָה
עָנָה אָנַשׁ
נָגַע בּוֹא
נָגַד בָּכָה
פָּלַשׁ יָשַׁב
שָׁפַר עָרָה
בּוֹשׁ יָצָא
סָפַד לָקַח
רוּעַ
רָכַב
מָצָא
נָתַן יָרַשׁ
בַּיִת כָּזַב
עוּד בּוֹא
בּוֹא כָּבַד
גָּזַז עָנַג
רָחַב גָּלָה
מִן
Cap. ij.
רוּעַ שָׁכַב
עָשָׂה אָיַל
שָׂדֶה
שָׁפַחָה
רוּעַ
מוּשׁ צוּר
יָלַךְ
נָשָׂא נָהָה
שָׁדַד
מִיר
חָלַק שָׁלַךְ
גָּרַל

Digitized by Google

יַטִּיפוּן לֹא יַטִּפוּ לָאֵלֶּה לֹא יִסַּג נסג
כְּלִמּוֹת׃ הֶאָמוּר בֵּית יַעֲקֹב הֲקָצַר אמר
רוּחַ יְהוָה אִם אֵלֶּה מַעֲלָלָיו הֲלוֹא עלל
דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם הַיָּשָׁר הוֹלֵךְ׃ הלך תמל
וְאֶתְמוּל עַמִּי לְאוֹיֵב יְקוֹמֵם איב קום
מִמּוּל שַׂלְמָה אֶדֶר תַּפְשִׁטוּן פשט
מֵעֹבְרִים בֶּטַח שׁוּבֵי מִלְחָמָה׃ נְשֵׁי לחם נשה
עַמִּי תְּגָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ מֵעַל גרש ענג
עֹלָלֶיהָ תִּקְחוּ הֲדָרִי לְעוֹלָם׃ קוּמוּ לקח עלם
וּלְכוּ כִּי לֹא זֹאת הַמְּנוּחָה בַּעֲבוּר ילך נוח
טָמְאָה תְּחַבֵּל וְחֶבֶל נִמְרָץ׃ לוּ עבר חבל
אִישׁ הֹלֵךְ רוּחַ וָשֶׁקֶר כִּזֵּב אַטִּף מרץ נטף
לְךָ לַיַּיִן וְלַשֵּׁכָר וְהָיָה מַטִּיף הָעָם
הַזֶּה׃ אָסֹף אֶאֱסֹף יַעֲקֹב כֻּלָּךְ
קַבֵּץ אֲקַבֵּץ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל יַחַד קבץ
אֲשִׂימֶנּוּ כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֵדֶר שום
בְּתוֹךְ הַדָּבְרוֹ תְּהִימֶנָה מֵאָדָם׃ עָלָה דבר הים
הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבֹרוּ פנה עבר
שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם
לִפְנֵיהֶם וַיהוָה בְּרֹאשָׁם׃
וָאֹמַר שִׁמְעוּ נָא רָאשֵׁי

Cap.iii.

יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא קצן
לָכֶם לָדַעַת אֶת הַמִּשְׁפָּט׃ שֹׂנְאֵי טוֹב ידע שפט
וְאֹהֲבֵי רָעָה גֹּזְלֵי עוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם רוע
וּשְׁאֵרָם מֵעַל עַצְמוֹתָם׃ וַאֲשֶׁר אָכְלוּ
שְׁאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ פשט
וְאֶת עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֵּחוּ וּפָרְשׂוּ
כַּאֲשֶׁר בַּסִּיר וּכְבָשָׂר בְּתוֹךְ קַלָּחַת׃
אָז יִזְעֲקוּ אֶל יְהוָה וְלֹא יַעֲנֶה אוֹתָם זעק ענה
וְיַסְתֵּר פָּנָיו מֵהֶם בָּעֵת הַהִיא כַּאֲשֶׁר סתר פנה
הֵרֵעוּ מַעַלְלֵיהֶם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עַל רוע עלל
הַנְּבִיאִים הַמַּתְעִים אֶת עַמִּי נבא תעה
הַנֹּשְׁכִים בְּשִׁנֵּיהֶם וְקָרְאוּ שָׁלוֹם שלם
וַאֲשֶׁר לֹא יִתֵּן עַל פִּיהֶם וְקִדְּשׁוּ נתן פה
עָלָיו מִלְחָמָה׃ לָכֵן לַיְלָה לָכֶם מֵחָזוֹן חזה
וְחָשְׁכָה לָכֶם מִקְּסֹם וּבָאָה הַשֶּׁמֶשׁ בוא

loquẽtes. Non ſtillabit ſup iſtos: nō cōprehendet cōfuſio dicit domus iacob. Nunqd abbreuiatus eſt ſpūs dn̄i: aut tales ſunt cogitatiōes eius? Nōne verba mea bona ſunt cū eo qui recte graditur? Et ecōtrario pp̄ls me⁹ in aduerſariū cōſurrexit. Deſuper tunicam palliū ſuſtuliſtis: & eos qui tranſibāt ſimpliciter cōuertiſtis in bellū. Mulieres populi mei eieciſtis de domo delitiarū ſuarꝫ: a paruulis earū tuliſtis laudē meā in perpetuū. Surgite & ite: qa nō habetis hic requiem. Propter imūdiciā eius corrūpetur putredie peſſima. Vtinā non eſſem vir habens ſpiritū: & mēdaciū potius loqrer. Stillabo tibi in vinū & in ebrietatē: & erit ſup quē ſtillatur pp̄ls iſte. Cōgregatione cōgregabo iacob totum te: in vnū cōducā reliqas iſrael. Pariter ponā illū qſi gregē in ouili: qſi pecus in medio caularum. Tumultuabūtur a multitudine hoim. Aſcendet eni pandēs iter ante eos. Diuidet & tranſibūt portā: & egredietur p eā. Et tranſibit rex eorū corā eis: & dn̄s in capite eorꝫ.

Et dixi. Audite 3. principes iacob & duces domus iſrael. Nunquid non vrm̄ eſt ſcire iudiciū? q odio habetis bonum & diligitis malū: qui violēter tollitis pelles eorū deſup eis: & carnē eorū deſup oſſib⁹ eorū. Qui comederūt carnē popli mei: & pellē eorū deſup excoriauerunt: & oſſa eorū cōfregerūt & concīderūt ſicut in lebete: & qſi carnē in medio olle. Tunc clamabūt ad dn̄m & non exaudiet eos: & abſcondet faciē ſuā ab eis in tēpore illo: ſicut neqter egerūt adinuētionib⁹ ſuis. Hec dicit dn̄s ſuper prophetas qui ſeducūt populum meum: qui mordent dentibus ſuis & predicāt pacem. et ſi qs nō dederit ī ore eorū quippiā: ſanctificāt ſup eū pliū. Propterea nox vobis p viſiōe erit: & tenebre vobis p diuinatione. Et occūbet ſol

lachrymis: neqꝫ plorent ſup his. nō abijciet
δάκρυσιν, μὴ δὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ τούτοις. οὐκ ἀπώ
opprobria q̄ dicit dom⁹ iacob ꝓuocauit ſpm̄
σεται ὀνείδη ὁ λέγων οἶκος ἰακὼβ παρώργισεν τὸ πνεῦ
dn̄i: ſi hec adinuentiones ei⁹ ſunt: nōne ſmōes
μα κῦ, εἰ ταῦτα ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐστιν, οὐχὶ οἱ λόγοι
ei⁹ boni cum eo ꝛ recti ābulauerūt: ꝛ prius
αὐτοῦ καλοὶ μετ᾽ αὐτοῦ καὶ ὀρθοὶ πεπόρευνται; καὶ ἔμπροσθεν
pp̄ls me⁹ reſtitit in inimicitiā cōtra pacē eius.
ὁ λαός μου κατέστη εἰς ἔχθραν κατέναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ. C
pellē ei⁹ excoriauerūt vt auferrent ſpem cōtritionē belli.
τὴν δορὰν αὐτοῦ ἐξέδειραν τοῦ ἀφελέσθαι ἐλπίδα συντριμμὸν πολέμου.
duces ppl̄i mei ꝓijcientur de domib⁹ delitiaꝝ ſuaꝝ.
ἡγούμενοι λαοῦ μου ἀπορριφήσονται ἐκ τῶν οἴκων τρυφῆς αὐτῶν.
ꝓpt malas adinuētiones ſuas eiecti ſunt. ꝓpinqte mōtib⁹ eternis: ſurge ꝛ ambula:
διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν ἐξώσθησαν. ἐγγίσατε ὄρεσιν αἰωνίοις, ἀνάστηθι καὶ πορεύου,
qꝛ nō eſt tibi ipſi requies ꝓpter imundiciam.
ὅτι οὐκ ἔστιν σοι αὕτη ἀνάπαυσις ἕνεκεν ἀκαθαρσίας.
corrupti eſtis corruptiōe: fugiſtis nemine ꝓſequente.
διεφθάρητε φθορᾷ, κατεδιώχθητε οὐδενὸς διώκοντος.
ſpūs ſtatuit mendaciū. ſtillauit tibi in vinū ꝛ in ebrietatē.
πνεῦμα ἔστησεν ψεῦδος. ἐστάλαξέν σοι εἰς οἶνον καὶ εἰς μέθυσμα.
ꝛ erit tibi de ſtilla ppl̄i huius.
καὶ ἔσται σοι ἐκ τῆς σταγόνος τοῦ λαοῦ τούτου.
cōgregat⁹ cōgregabit iacob. cū oibus ſuſcipiēs ſuſcipiam ipſos reliquos
συναγόμενος συναχθήσεται ἰακώβ. σὺν πᾶσιν ἐκδεχόμενος δέξομαι αὐτοὺς τοὺς καταλοίπους
dom⁹ iſrael: in idipm̄ ponam auerſionē eoꝝ:
τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἐπὶ τὸ αὐτὸ θήσομαι τὴν ἀποστροφὴν αὐτῶν,
ſicut oues i tribulatiōe qſi gregē in medio cubilis ſui.
ὡς πρόβατα ἐν θλίψει ὡς ποίμνιον ἐν μέσῳ κοίτης αὐτοῦ.
exilient ex hoibus. aſcende ꝑ diuiſionē aū faciem eoꝝ.
ἐξαλοῦνται ἐξ ἀνθρώπων. ἀνάβηθι διὰ τῆς διακοπῆς πρὸ προσώπου αὐτῶν.
diuiſerūt ꝛ ptranſieſt portā ꝛ egreſſi ſūt ꝑ eam: ꝛ exiuit rex eoꝝ aū
διέκοψαν καὶ διῆλθον πύλην καὶ ἐξῆλθον δι᾽ αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ
faciem eoꝝ: ꝛ dn̄s dux erit eoꝝ.
προσώπου αὐτῶν, καὶ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν. Ca.3.

Et dicet: audite iā pncipat⁹ iacob: ꝛ reliqui dom⁹ iſrael. nōne vobis eſt ſcire
Καὶ ἐρεῖ, ἀκούσατε δὴ αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἰακὼβ καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου ἰσραήλ. οὐχ ὑμῖν ἐστιν τοῦ γνῶναι τὸ
iudiciū: exoſi bona ꝛ querētes mala: diripientes pelles eoꝝ ab eis: ꝛ carnes
κρίμα; μισοῦντες τὰ καλὰ καὶ ζητοῦντες τὰ πονηρά, ἁρπάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ τὰς σάρκας A
eoꝝ ab oſſib⁹ eoꝝ. ſicut deuorauerūt
αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστῶν αὐτῶν. ὃν τρόπον κατέφαγον τὰς
carnes ppl̄i mei: ꝛ pelles eoꝝ excoriauerūt ab eis: ꝛ oſſa eoꝝ cōfregerūt: ꝛ diuiſerūt ſicut carnes in lebetē ꝛ ſicut carnē in ollam:
σάρκας τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἐξέδειραν ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν συνέτριψαν, καὶ ἐμέρισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα καὶ ὡς κρέας εἰς χύτραν,
ſic clamabunt ad dn̄m: ꝛ nō exaudiet eos.
οὕτως κεκράξονται πρὸς τὸν κύριον, καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν.
ꝛ auertet faciem ſuam ab eis in tēpore illo eo qd̄ ipſi egerunt in adinuentionib⁹ ſuis.
καὶ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ᾽ αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνθ᾽ ὧν ἐπονηρεύσαντο ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. B
hec dicit dn̄s ſup ꝓphetas q̄ ſeducunt ppl̄m meū q̄ mordent in dentib⁹ ſuis: ꝛ q̄ predicant ſup eos pacem:
τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας τὸν λαόν μου τοὺς δάκνοντας ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν, καὶ κηρύσσοντας ἐπ᾽ αὐτὸν εἰρήνην,
ꝛ nō ē data in ore eoꝝ: ſcificauerunt ſup eū pliū.
καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, ἡγίασαν ἐπ᾽ αὐτὸν πόλεμον.
ꝓpterea nox vobis erit de viſione ꝛ tenebre
διὰ τοῦτο νὺξ ὑμῖν ἔσται ἐξ ὁράσεως καὶ σκότος

Digitized by Google

vobis ſunt ex diuinatione. et occidet ſol ſup p-
ὑμῖν ἐστὶν ἐκ μαντείας. καὶ δύσεται ὁ ἥλιος ἐπὶ τοὺς προ-
phetas: et cōtenebreſcet ſup eos dies: et cōfundē
φήτας, καὶ συσκοτάσει ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡμέρα, καὶ καταισχυν-
tur q̄ vident ſomnia: et cōfundentur ario-
θήσονται οἱ ὁρῶντες τὰ ἐνύπνια, καὶ καταγελασθήσονται οἱ μάν-
li: et maledicent eis oēs. q2 nō eſt
τεις, καὶ καταλαλήσουσι κατ᾽ αὐτῶν πάντες. διότι οὐκ ἔστιν
q̄ exaudiat eos: niſi ego īpleuero fortitudinē ī ſpū
ὁ ἐπακούων αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχὺν ἐν πνεύματι
dñi et iudiciū et potentiā: vt annunciē ia-
κυρίου καὶ κρίμα καὶ δυναστείαν, τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ ἰα-
D cob īpietates ſuas: et iſrael peccata ſua.
κὼβ ἀσεβείας αὐτοῦ, καὶ τῷ ἰσραὴλ ἁμαρτίας αὐτοῦ.
audite iā hec duces domꝰ iacob: et reli-
Eze.22.f Soph.3.d. ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ ἡγούμενοι οἴκου ἰακώβ, καὶ οἱ κατά-
qui domꝰ iſrael. q̄ abominamini iudiciū et oia
λοιποι οἴκου ἰσραήλ. οἱ βδελυσσόμενοι κρίμα καὶ πάντα
recta ꝑuertitis: q̄ hītatis ſion ī ſanguinibꝰ:
τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες, οἱ οἰκοδομοῦντες σιὼν ἐν αἵμασιν,
et hieruſalem in iniq̄tatibꝰ. duces eiꝰ cū muerībꝰ
καὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις. οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων
iudicauerūt: et ſacerdotes eius cū mercede rñderunt:
Hiere.26.f. ἔκρινον, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς μετὰ μισθοῦ ἀπεκρίνοντο,
et ꝓphete eius cū argento diuinabant: et ſup
καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς μετὰ ἀργυρίου ἐμαντεύοντο, καὶ ἐπὶ
dñm requieſcebant dicentes: nōne dñs in nobis
τὸν κύριον ἐπανεπαύοντο λέγοντες, οὐχὶ κύριος ἐν ἡμῖν
eſt: non veniēt ſup nos mala. iccirco ꝓpt vos ſion
ἐστιν, οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐφ᾽ ἡμᾶς κακά. διὰ τοῦτο δι᾽ ὑμᾶς σιὼν
q̄ſi ager arabitur et hieruſalem vt pomoꝝ cuſto-
ὡς ἀγρὸς ἀροτριωθήσεται καὶ ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλά-
dia erit: et mōs domꝰ in locū ſaltus.
κιον ἔσται, καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου εἰς τόπον δρυμοῦ. Ca.4.

A Et erit in nouiſſimo dieꝝ manifeſtus mons
Καὶ ἔσται ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος
Eſai.2.a. domꝰ dñi: ꝑparatꝰ ſup verticē mōtiū: et ele-
οἴκου κυρίου, ἕτοιμον ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῶν ὀρέων, καὶ με-
uabitur ſup colles: et feſtinabunt
τεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ σπεύσουσιν
ad eū ppli: et ibunt gētes multe et dicent
πρὸς αὐτὸ λαοί, καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσιν,
venite aſcendamꝰ ad mōtē dñi et ad domū
δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ
dei iacob: et oſtēdent nobis viā ſuā. et am-
θεοῦ ἰακώβ, καὶ δείξουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ πο-
B bulabimꝰ in ſemitis eius: q2 de ſion exibit
ρευσόμεθα ἐν ταῖς τρίβοις αὐτοῦ, ὅτι ἐκ σιὼν ἐξελεύ-
lex: et verbū dñi de hieruſalem. et iudicabit
σεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ
inter pplos multos: et arguet gētes fortes vſq̄ ī lōginquū:
ἀναμέσον λαῶν πολλῶν, καὶ ἐλέγξει ἔθνη ἰσχυρὰ ἕως μακράν,
et concident gladios ſuos in aratra et
καὶ κατακόψουσι τὰς ῥομφαίας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰ
haſtas ſuas ī falces: et nō vltra tollet gens
δόρατα αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἀντάρῃ ἔθνος
ꝯ gētē gladiū et neq̄q̄ diſcent vltra belligerare: et
ἐπ᾽ ἔθνος ῥομφαίαν καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν, καὶ
requieſcet vnuſq̄ſq̄ ſub vite ſua: et vnuſq̄ſq̄
ἀναπαύσεται ἕκαστος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος
ſub ficu ſua: et nō erit q̄ exterreat q2 os
ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν ὅτι τὸ στό-
dñi oipotentis locutū eſt hec. q2 oēs
μα κυρίου παντοκράτορος ἐλάλησε ταῦτα. ὅτι πάν-
ppli ibunt vnuſq̄ſq̄ viā ſuā: nos aūt
τες οἱ λαοὶ πορεύσονται ἕκαστος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ
ibimus in noīe dñi dei nr̄i in eternū et
πορευσόμεθα ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ
vltra. in die illa dicit dñs: cōgregabo eā
ἐπέκεινα. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, συνάξω τὴν
q̄ cōtrita eſt et q̄ eiecta eſt: ſuſcipiam:
συντετριμμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι,

ſup ꝓphetas: & obtenebrabitur ſuper eos dies. Et cōfundētur q vidēt viſiōe: & cōfūdētur diuini. Et operiēt oēs vultus ſuos: qa nō eſt reſponſum dei. Verūtamen ego repletus ſum fortitudine ſpiritus dñi iudicio & virtute: vt annūciem iacob ſcelus ſuū & iſrael peccatum ſuum. Audite hoc principes domus iacob: & iudices domus iſrael: qui abominamini iudicium & omnia recta peruertitis. Qui edificatis ſion in ſanguinibꝰ: & hieruſalē in iniqtate. Principes eiꝰ in muneribꝰ iudicabāt & ſacerdotes eius in mercede docebant. Et ꝓphete eiꝰ in pecunia diuinabāt: & ſup dñm reſqeſcebāt dicētes. Nunqd non dñs in medio nr̄m? Nūquid venient ſup nos mala? Propter hoc cauſa veſtri ſion q̄ſi ager arabitur: & hieruſalē quaſi acerū lapidū erit: & mōs tēpli in excelſa ſiluarū.

4.

Et erit in nouiſſimo dierum: erit mons domus dñi paratꝰ in vertice montiū: & ſublimis ſup colles. Et fluent ad eum populi: & ꝓperabūt gentes multe & dicēt. Venite aſcendamus ad montē dñi et ad domum dei iacob. Et docebit nos de viis ſuis: & ibimꝰ in ſemitis eiꝰ. Quia de ſiō egredietur lex: & verbum domini de hieruſalem. Et iudicabit inter populos multos & corripiet gentes fortes vſq̄ in longinquū. Et cōcident gladios ſuos in vomeres & haſtas ſuas in ligones. Non ſumet gens aduerſus gentem gladiū: & non diſcent vltra belligerare. Et ſedebit vir ſubtus vineā ſuā & ſubtus ficū ſuā: & nō erit qui deterreat: quia os dñi exercituū locutū eſt: quia oēs populi ambulabūt vnuſquiſq̄ in nomine dei ſui. nos autē ambulabimus in nomine dei noſtri in eternum & vltra. In die illa dicit dominus: cōgregabo claudicantē: & eā quā eiecerā colligā:

עַל הַנְּבִיאִים וְקָדַר עֲלֵיהֶם הַיּוֹם׃
וּבֹשׁוּ הַחֹזִים וְחָפְרוּ הַקֹּסְמִים ׀ בוש
וְעָטוּ עַל שָׂפָם כֻּלָּם כִּי אֵין מַעֲנֵה ׀ עטה ענה
אֱלֹהִים׃ וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת ׀ אלם כוח
רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה לְהַגִּיד ׀ שפט גבר
לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃ ׀ נגד
שִׁמְעוּ נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב
וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים ׀ קצן תעב
מִשְׁפָּט וְאֵת כָּל הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ׃ ׀ עקש
בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַםִ בְּעַוְלָה׃
רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ ׀ שפט
בִּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסֹמוּ ׀ מחר ירה
וְעַל יְהוָה יִשָּׁעֵנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְהוָה ׀ נבא קסם
בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה׃ ׀ שען בוא
לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ ׀ רוע
וִירוּשָׁלַםִ עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת ׀ חרש
לְבָמוֹת יָעַר׃ ׀ עיה היה
׀ במה
וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִהְיֶה הַר בֵּית ׀ Cap.iiij.
יְהוָה נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא ׀ יום
הוּא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו עַמִּים׃ ׀ כון
וְהָלְכוּ גּוֹיִם רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה ׀ רבב ילך
אֶל הַר יְהוָה וְאֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב ׀ עלה
וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו ׀ ירה ילך
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְהוָה ׀ יצא ירה
מִירוּשָׁלָםִ׃ וְשָׁפַט בֵּין עַמִּים
רַבִּים וְהוֹכִיחַ לְגוֹיִם עֲצֻמִים עַד ׀ יכח
רָחוֹק וְכִתְּתוּ חַרְבֹתֵיהֶם לְאִתִּים ׀ רחק את
וַחֲנִיתֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת לֹא יִשְׂאוּ ׀ חנה זמר
גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּן ׀ נשא למד
עוֹד מִלְחָמָה׃ וְיָשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת ׀ לחם
גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ וְאֵין מַחֲרִיד ׀ חרד
כִּי פִי יְהוָה צְבָאוֹת דִּבֵּר׃ כִּי כָּל ׀ פה
הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו
וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה ׀ עלם
אֹסְפָה הַצֹּלֵעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּצָה ׀ דחה קבץ

ואשר הרעתי: ושמתי את הצלעה רוע שום
לשארית והנהלאה לגוי עצום הלא עצם
ומלך יהוה עליהם בהר ציון
מעתה ועד עולם: ואתה מגדל גדל
עדר עפל בת ציון עדיך תאתה אתה בוא
ובאה הממשלה הראשנה ממלכת משל מלך
לבת ירושלם: עתה למה תריעי רוע
רע המלך אין בך אם יועצך אבד רעה יעץ
כי החזיקך חיל כיולדה: חולי וגחי חזק חול
בת ציון כיולדה כי עתה תצאי ילד יצא
מקריה ושכנת בשדה ובאת עד קרה בוא
בבל שם תנצלי שם יגאלך יהוה נצל גאל
מכף איביך: ועתה נאספו עליך אסף
גוים רבים האמרים תחנף ותחז רבב חנף
בציון עינינו: והמה לא ידעו חזה
מחשבות יהוה ולא הבינו עצתו חשב בין
כי קבצם כעמיר גרנה: קומי ודושי יעץ עמר
בת ציון כי קרנך אשים ברזל שום
ופרסתיך אשים נחושה והדקות נחש דקק
עמים רבים והחרמתי ליהוה חרם
בצעם וחילם לאדון כל הארץ: אדון

Cap. v.

עתה תתגודדי בת גדד
גדוד מצור שם עלינו בשבט צור שום
יכו על הלחי את שפט ישראל: נכה לחה
ואתה בית לחם אפרתה צעיר צער
להיות באלפי יהודה ממך לי היה מן
יצא להיות מושל בישראל משל יצא
ומוצאתיו מקדם מימי עולם: לכן יום עלם
יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר נתן ילד
אחיו ישובון על בני ישראל: שוב
ועמד ורעה בעז יהוה בגאון שם עזז גאה
יהוה אלהיו וישבו כי עתה
יגדל עד אפסי ארץ: והיה זה גדל
שלום אשור כי יבא בארצנו וכי שלם בוא
ידרך בארמנותינו והקמנו עליו דרך קום
שבעה רעים ושמנה נסיכי אדם: רעה נסך

quā afflixeram. Et ponam claudicantem in reliquias: & eā q̄ labo rauerat in gentē robuſtā. Et regnabit dñs ſup eos in monte ſion ex hoc nūc & vſqꝫ in eternum. Et tu turris gregis nebuloſa filia ſiō vſqꝫ ad te veniet: & veniet poteſtas prima regnū filie hieruſalem. Nunc quare merore cōtraheris? Nūqd rex nō eſt tibi? aut cōſiliarius tuus periit: quia cōprehendit te dolor ſicut parturientē? Dole & ſatage filia ſion q̄ſi parturiēs: qa nūc egredieris de ciuitate: & hitabis in regione: & venies vſqꝫ ad babylonē. Ibi liberaberis: ibi redimet te dñs de māu inimicorū tuoꝝ. Et nūc cōgregate ſūt ſup te gētes multe: q̄ dicūt lapidetur: & aſpiciat in ſion oculus nr̄. Ipſi autē nō cognouerūt cogitationes dñi: & nō intellexerūt cōſiliū eiꝰ: quia cōgregauit eos quaſi fenū aree. Surge & tritura filia ſion: quia cornu tuū ponā ferreū: & vngulas tuas ponā ereas. Et cōminues populos multos: & interficies domio rapinas eoꝝ: & fortitudinē eoꝝ dño vniuerſe tre.

Nunc vaſtaberis 5.
filia latronis. Obſidionē poſuerūt ſup nos. In virga percutient maxillā iudicis iſrael. Et tu bethleem effrata paruulus es in milibus iuda. Ex te mihi egredietur qui ſit dominator in iſrael: & egreſſus eius ab initio a diebꝰ eternitatis. Propter hoc dabit eos vſqꝫ ad tp̄s in quo parturiēs pariet. Et reliq̄e fratrū eius cōuertētur ad filios iſrael. Et ſtabit & paſcet in fortitudine dñi in ſublimitate nois dñi dei ſui. Et cōuertētur quia nūc magnificabitur vſqꝫ ad terminos terre. Et erit iſte pax: aſſyriis cum venerit in terrā nrām: & q̄ñ calcauerit in domibꝰ noſtris. Et ſuſcitabimꝰ ſup eum ſeptem paſtores & octo primates homines.

ꝛ q̄s repuleri. ꝛ ponā cōtritam in C
καὶ οὓς ἀπωσάμην. καὶ θήσομαι τὴν συντετριμμένην εἰς
reliquias. ꝛ repulſam in gētē fortē. ꝛ re
ὑπόλειμμα. καὶ τὴν ἀπεῤῥιμμένην εἰς ἔθνος ἰσχυρόν. καὶ βα-
gnabit dñs ſup eos in mōte ſion: ex nūc ꝛ Luce. 1.c.
σιλεύσει κύριος ἐπ' αὐτοὺς ἐν ὄρει σιών, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
vſqꝫ in ſeculū. ꝛ tu turris gregis ſqualidi filia
ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ σὺ πύργος ποιμνίου αὐχμώδους θυγά-
ſion. ad te veniet: ꝛ ingredietur pncipatꝰ pmus re-
τηρ σιών. ἐπὶ σὲ ἥξει, καὶ εἰσελεύσεται ἀρχὴ ἡ πρώτη βα-
gnum de babylone filie hieruſalem: ꝛ nūc
σιλεία ἐκ βαβυλῶνος τῇ θυγατρὶ ἱερουσαλήμ, καὶ νῦν
quare cognouiſti mala: nūqd rex nō erat i te? aut cōſiliū
ἵνα τί ἔγνως κακά; μὴ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν σοί; ἢ ἡ βουλή
tuū periit: qꝛ obtinuerūt te dolores parturiē
σου ἀπώλετο, ὅτι κατεκράτησάν σου ὠδῖνες τικτού-
tis? dole ꝛ viriliť age filia ſion q̄ſi pariens. qꝛ
σης; ὤδινε καὶ ἀνδρίζου θύγατερ σιὼν ὡς ἡ τίκτουσα. διότι
nūc egredieris de ciuitate: ꝛ hītabis in campo ꝛ D
νῦν ἐξελεύσῃ ἐκ πόλεως, καὶ κατασκηνώσεις ἐν πεδίῳ καὶ
venies vſqꝫ ad babylonē. inde liberabit te: ꝛ inde redi-
ἥξεις ἕως βαβυλῶνος. ἐκεῖθεν ῥύσεταί σε, καὶ ἐκεῖθεν λυτρώ-
met te dñs deꝰ tuꝰ de manu inimicoꝝ tuoꝝ. ꝛ
σεταί σε κς ὁ θεός σου ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ
nūc ꝯgregate ſūt ſup te gētes mlte dicentes: exultabimꝰ:
νῦν συνήχθη ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλὰ λέγοντες, ἐπιχαρούμε-
ꝛ videant in ſion oculi nři: ipſi āt nō
θα, καὶ εἰδέτωσαν ἐπὶ σιὼν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, αὐτοὶ δὲ οὐκ
cognouerūt cogitatiōes dñi: ꝛ nō itellexerūt cōſi-
ἔγνωσαν τοὺς λογισμοὺς κυρίου, καὶ οὐ συνῆκαν τὴν βου-
liū eius: qꝛ cōgregauit eos vt manipulos aree.
λὴν αὐτοῦ, ὅτι συνήγαγεν αὐτοὺς ὡς δράγματα ἅλωνος.
ſurge ꝛ mole eos filia ſion: qꝛ cor-
ἀνάστηθι καὶ ἄλεσον αὐτοὺς θύγατερ σιών, ὅτι τὰ κέρα-
nua tua ponā ferrea: ꝛ vngulas tuas ponā
τά σου θήσομαι σιδηρᾶ, καὶ τὰς ὁπλάς σου θήσο-
ereas: ꝛ minues pplos multos: ꝛ cōſe-
μαι χαλκᾶς, καὶ πατάξεις λαοὺς πολλούς, καὶ ἀνα-
crabis dño multitudinē eoꝝ: ꝛ robur eoꝝ
θήσεις τῷ κυρίῳ τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν
dño vniuerſe terre.
τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς.

Ca. 5. A

Nunc obſtruetur filia obſtructiōe. anguſtiā
Νῦν ἐμφραχθήσεται θυγάτηρ ἐμφραγμῷ. συνοχὴν
poſuit ſup nos. in virga pcutient ſup maxillā Iob. 7.f.
ἔταξεν ἐφ' ἡμᾶς. ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα Mat. 2.f.
tribus iſrael. ꝛ tu domꝰ bethlem
τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. καὶ σὺ οἶκος τοῦ βηθλεὲμ τοῦ
ephrata minima es vt ſis in milibus iuda. ex te
ἐφραθὰ ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν ἰούδα. ἐκ σοῦ
mihi egredietur vt ſit in pncipem in iſrael: ꝛ
μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ
egreſſus eius ab initio ex diebꝰ ſeculi. ppterea da-
αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. διὰ τοῦτο δώ-
bit eos vſqꝫ ad tp̄s parientis pariet: ꝛ reliqui
σει αὐτοὺς ἕως καιροῦ τικτούσης τέξεται, καὶ οἱ ἐπίλοι-
fratrū eoꝝ reuertentur ad
ποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ τοὺς
filios iſrael: ꝛ ſtabit ꝛ paſcet in fortitudie dñi
υἱοὺς ἰσραήλ, καὶ στήσεται καὶ ποιμανεῖ ἐν ἰσχύϊ κυρίου,
ꝛ in glīa nois dñi dei ſui
καὶ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ ὀνόματος κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν
erunt: qꝛ nūc magnificabitur vſqꝫ ad tminos terre.
ὑπάρξουσιν, διότι νῦν μεγαλυνθήσεται ἕως ἄκρων γῆς.
ꝛ hec erit pax: qñ aſſyrius venerit ſup B
καὶ αὕτη ἔσται ἡ εἰρήνη, ὅταν ὁ ἀσσύριος ἔλθῃ ἐπὶ τὴν
terrā nrām: ꝛ cū aſcenderit ſup regionē nrām: ꝛ
γῆν ἡμῶν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν, καὶ
conſurgent ſup eū ſeptē paſtores ꝛ octo morſus
ἐπεγερθήσονται ἐπ' αὐτὸν ἑπτὰ ποιμένες καὶ ὀκτὼ δήγματα
hoim.
ἀνθρώπων.

Digitized by Google

τ paſcent aſur in gladio: τ terrā ne
καὶ ποιμανοῦσι τὸν ἀσσοὺρ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν τοῦ νε
brod in fouea eius: τ liberabit de aſur: cum
βρὼδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται ἐκ τοῦ ἀσσοὺρ, ὅταν
venerit ſup trā vrām: τ cum aſcēderit ſup t̄minos vros:
ἔλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὰ ὅρια ὑμῶν.
erūt reliquum iacob in medio pploꝝ multoꝝ q̄ſi
ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακὼβ ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν ὡς
C ros a dño cadens: τ q̄ſi agni ſup gra-
δρόσος παρὰ κυρίου πίπτουσα, καὶ ὡς ἄρνες ἐπ᾽ ἄγρω-
mē: vt nō cōgreget q̄ſq̄ neq; ſubſiſtat i filijs hoim.
στιν, ὅπως μὴ συναχθῇ μηδεὶς μηδὲ ὑποστῇ ἐν υἱοῖς ἀνθρώ-
τ erūt reliquie iacob in gētibus
πων. καὶ ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακὼβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν
in medio pploꝝ mltoꝝ: q̄ſi leo in iumētis in ſaltu
ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν, ὡς λέων ἐν κτήνεσιν ἐν τῷ δρυμῷ
τ q̄ſi catul⁹ leonis i gregibus pecoꝝ. quēadmodū cū
καὶ ὡς σκύμνος ἐν ποιμνίοις προβάτων. ὃν τρόπον ὅταν
ptrāſierit τ diuidēs rapiat τ nō ſit q̄ eruat: eleuabi
διέλθῃ καὶ διαστείλας ἁρπάσῃ καὶ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος, ὑψωθήσε
tur man⁹ tua ſup eos q̄ tribulant te: τ oēs
ται ἡ χείρ σου ἐπὶ τοὺς θλίβοντάς σε, καὶ πάντες οἱ
inimici tui pdentur. τ erit in illa die
ἐχθροί σου ἐξολοθρευθήσονται. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
D dicit dñs: interficiam equos tuos de medio
λέγει κύριος, ἐξολοθρεύσω τοὺς ἵππους σου ἐκ μέσου
tui: τ diſperdā currus tuos: τ ſubuertā
σου, καὶ ἀπολῶ τὰ ἅρματά σου, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰς
ciuitates terre tue: τ auferā oēs munitiones
πόλεις τῆς γῆς σου, καὶ ἐξαρῶ πάντα τὰ ὀχυρώματά
tuas: τ auferam veneficia tua de manib⁹ tuis:
σου, καὶ ἐξολοθρεύσω τὰ φάρμακά σου ἐκ τῶν χειρῶν σου,
τ q̄ loquantur nō erunt tibi: τ diſperdam
καὶ ἀποφθεγγόμενοι οὐκ ἔσονταί σοι, καὶ ἐξολοθρεύσω
ſculptilia tua τ ſtatuas tuas de medio tui. τ
τὰ γλυπτά σου καὶ τὰς στήλας σου ἐκ μέσου σου. καὶ
nō vltra adorabis opa manuū tuaꝝ. τ
οὐκ ἔτι μὴ προσκυνήσῃς τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου. καὶ
ſuccidā lucos tuos de medio tui τ demoliar ciui
ἐκκόψω τὰ ἄλση σου ἐκ μέσου σου καὶ ἀφανιῶ τὰς πό
tates tuas τ faciam in ira τ in furore vltionē in
λεις σου καὶ ποιήσω ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν ἐν
gentib⁹ p eo qd nō audierunt.
τοῖς ἔθνεσιν ἀνθ᾽ ὧν οὐκ εἰσήκουσαν. Ca.6.

A Audite iā q̄ dñs dixit: ſurge iudicare
Ἀκούσατε δὴ ἃ ὁ κύριος εἶπεν, ἀνάστηθι κρίθητι
apud mōtes: τ audiant colles vocē tuā: audi
πρὸς τὰ ὄρη, καὶ ἀκουσάτωσαν οἱ βουνοὶ φωνήν σου, ἀκού
te ppli iudiciū dñi τ valles fundamēta
σατε λαοὶ τὴν κρίσιν κυρίου καὶ φάραγγες θεμέλια τῆς
terreq; iudiciū dño aduerſ⁹ pplm ſuum: τ cū
γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ με
iſrael iudicabitur. pple me⁹ qd feci
τὰ τοῦ ἰσραὴλ διαλεχθήσεται. λαός μου τί ἐποίησά
tibi aut qd moleſt⁹ fui tibi? reſponde mihi: q: eduxi
σοι ἢ τί παρηνώχλησά σοι; ἀποκρίθητί μοι διότι ἀνήγα-
te de terra egypti τ de domo ſuitutis redemi
γόν σε ἐξ γῆς αἰγύπτου καὶ ἐξ οἴκου δουλείας ἐλυτρω-
te: miſi añ faciem tuā moyſen τ
σάμην σε, ἐξαπέστειλα πρὸ προσώπου σου μωυσῆν καὶ
aaron τ mariam. pple me⁹ recordare rogo. qd cogi
ἀαρὼν καὶ μαριάμ. λαός μου μνήσθητι δή. τί ἐβου
tauit aduerſū te balac rex moab? τ qd ei
λεύσατο κατὰ σοῦ βαλὰκ βασιλεὺς μωάβ; καὶ τί ἀπε-
B rñdit balaam fili⁹ beor de ſchenis vſq; ad
Nu.23. τῷ ἀπεκρίθη βαλαὰμ υἱὸς βεὼρ ἀπὸ τῶν σχοίνων ἕως
q. galgal: vt cognoſceret iuſticia dñi.
τοῦ γαλγάλ; ὅπως γνωσθῇ ἡ δικαιοσύνη τοῦ κυρίου.
in q̄ apphendam dñm: ſuſcipiam deū
ἐν τίνι καταλάβω τὸν κύριον, ἀντιλήψομαι θεοῦ ooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo.

Et paſcent terram aſſur in gladio & ooooooooo terram nemroth in lanceis ei⁹. Et liberabit ooo ab aſſur cum venerit in terrā noſtrā & cū calcauerit in finib⁹ nrīs. Et erūt reliquie iacob in medio populorum multorum quaſi ros a domino: ooo & quaſi ſtille ſuper herbam que non oooooooo expectat virū: & nō preſtolatur filios hominū. Et erunt reliquie iacob in gentibus in medio oo populorū multorū q̄ſi leo in iumentis ſiluarū: & q̄ſi catul⁹ leonis in gregibus pecorū. Qui cū trāſierit & cōculcauerit & cepit: nō eſt q eruat. Et exaltabitur man⁹ tua ſup hoſtes tuos: & oms inimici tui interibūt. Et erit in die illa dicit dñs: auferā equos tuos de medio tui: & diſperdā quadrigas tuas. Et perdā ciuitates tre tue: & deſtruā oēs munitiōes tuas. Et auferā maleficia de manu tua: & diuinationes non erūt in te. Et pire faciā ſculptilia tua & ſtatuas tuas de medio tui: & non adorabis vltra opa manuum tuarum: oooooooo & euellam lucos de medio tui: & conteram oo ciuitates tuas & faciā in furore & indignatiōe vltionē in omnibus gentibus que non audierunt. 6.

Audite que oooooo. oooooooooooooooooo dñs loquitur. Surge cōtende iudicio aduerſum montes: & audiāt colles vocem tuam. Audiant montes iudicium dñi & fortia ooooooooooooooo fundamēta terre: quia iudicium domini cum populo ſuo: & cū iſrael diiudicabitur. Pple me⁹ qd feci tibi: aut qd moleſtus fui tibi? Rñde mihi. Quia eduxi te de terra egypti: & de domo oooo ſeruientiū liberaui te: & miſi ante faciem tuam oo moyſen & aaron & mariā. Popule me⁹ memento q̄ſo qd cogitauerit cōtra te balach rex moab: & qd rñderit ei balaam filius beor de ſethim oo vſq; ad galgalam: vt cognoſceres iuſticias dñi. Quid dignū offerā domio: curuabo genu deo

ורעו את ארץ אשור בחרב ואת רעה
ארץ נמרוד בפתחיה והציל נצל
מאשור כי יבוא בארצנו וכי ידרך בוא
בגבולינו׃ והיה שארית יעקב בקרב גבל
עמים רבים כטל מאת יהוה רבב
כרביבים עלי עשב אשר לא רבב
יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם׃ קוה יחל
והיה שארית יעקב בגוים בקרב
עמים רבים כאריה בבהמות יער אלה
ככפיר בעדרי צאן אשר אם עבר כפר
ורמס וטרף ואין מציל׃ תרום ידך נצל רום
על צריך וכל איביך יכרתו׃ והיה צור כרת
ביום ההוא נאם יהוה והכרתי סוסיך
מקרבך והאבדתי מרכבתיך׃ אבד רכב
והכרתי ערי ארצך והרסתי כל עיר
מבצריך׃ והכרתי כשפים מידך בצר
ומעוננים לא יהיו לך׃ והכרתי ענן היה
פסיליך ומצבותיך מקרבך ולא פסל נצב
תשתחוה עוד למעשה ידיך׃ שחה עשה
ונתשתי אשיריך מקרבך והשמדתי אשר שמד
עריך׃ ועשיתי באף ובחמה נקם עיר עשה
את הגוים אשר לא שמעו׃

Cap. vj.

שמעו נא את אשר
יהוה אמר קום ריב את ההרים ריב
ותשמענה הגבעות קולך׃ שמעו שמע
הרים את ריב יהוה והאתנים יתן
מסדי ארץ כי ריב ליהוה עם יסד
עמו ועם ישראל יתוכח׃ עמי מה יכח
עשיתי לך ומה הלאתיך ענה בי׃ עשה לאה
כי העלתיך מארץ מצרים ומבית עלה
עבדים פדיתיך ואשלח לפניך את פדה שלח
משה אהרן ומרים׃ עמי זכר נא
מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה
אתו בלעם בן בעור מן השטים
עד הגלגל למען דעת צדקות יהוה׃ ידע
במה אקדם יהוה אכף לאלהי קדם כפף

מָרוֹם הַאֲקַדְּמֶנּוּ בְעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים | עלה
בְּנֵי שָׁנָה: הֲיִרְצֶה יְהוָה בְּאַלְפֵי | רצה
אֵילִים בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן הַאֶתֵּן | נתן
בְּכוֹרִי פִּשְׁעִי פְּרִי בִטְנִי חַטַּאת | בכר פרה
נַפְשִׁי: הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב וּמָה | נגד
יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת | דרש מן
מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ לֶכֶת | עשה שפט
עִם אֱלֹהֶיךָ: קוֹל יְהוָה לָעִיר יִקְרָא | צנע ילך
וְתוּשִׁיָּה יִרְאֶה שְׁמֶךָ שִׁמְעוּ מַטֶּה | קרא
וּמִי יְעָדָהּ: עוֹד הַאִשׁ בֵּית רָשָׁע | ישה ראה
אֹצְרוֹת רֶשַׁע וְאֵיפַת רָזוֹן זְעוּמָה: | איש
הַאֶזְכֶּה בְּמֹאזְנֵי רֶשַׁע וּבְכִיס אַבְנֵי | אצר רזה
מִרְמָה: אֲשֶׁר עֲשִׁירֶיהָ מָלְאוּ חָמָס | זעם זכה
וְיֹשְׁבֶיהָ דִּבְּרוּ שָׁקֶר וּלְשׁוֹנָם | און רמה
רְמִיָּה בְּפִיהֶם: וְגַם אֲנִי הֶחֱלֵיתִי | עשר לשן
הַכּוֹתֶךָ הַשְׁמֵם עַל חַטֹּאתֶךָ: | רמה פה
אַתָּה תֹאכַל וְלֹא תִשְׂבָּע וְיֶשְׁחֲךָ | חלה נכה
בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג וְלֹא תַפְלִיט וַאֲשֶׁר | שמם אכל
תְּפַלֵּט לַחֶרֶב אֶתֵּן: אַתָּה תִזְרַע | שבע שחה
וְלֹא תִקְצוֹר אַתָּה תִדְרֹךְ זַיִת | נסג פלט
וְלֹא תָסוּךְ שֶׁמֶן וְתִירוֹשׁ וְלֹא | נתן זרע
תִשְׁתֶּה יָּיִן: וְיִשְׁתַּמֵּר חֻקּוֹת עָמְרִי | קצר דרך
וְכֹל מַעֲשֵׂה בֵית אַחְאָב וַתֵּלְכוּ | סוך ירש
בְּמֹעֲצוֹתָם לְמַעַן תִּתִּי אֹתְךָ | שתה שמר
לְשַׁמָּה וְיֹשְׁבֶיהָ לִשְׁרֵקָה וְחֶרְפַּת | חקק עשה
עַמִּי תִּשָּׂאוּ: | ילך יעץ נתן
אַלְלַי לִי | שמם נשא

Cap.vij.

כִּי הָיִיתִי כְּאָסְפֵּי קַיִץ כְּעֹלְלֹת | היה קיץ
בָּצִיר אֵין אֶשְׁכּוֹל לֶאֱכוֹל בִּכּוּרָה | בצר שכל
אִוְּתָה נַפְשִׁי: אָבַד חָסִיד מִן הָאָרֶץ | אכל בכר
וְיָשָׁר בָּאָדָם אָיִן כֻּלָּם לְדָמִים | אוה חסד
יֶאֱרֹבוּ אִישׁ אֶת אָחִיהוּ יָצוּדוּ חֵרֶם: | ארב צוד
עַל הָרַע כַּפַּיִם לְהֵיטִיב הַשַּׂר שֹׁאֵל | רוע יטב
וְהַשֹּׁפֵט בַּשִּׁלּוּם וְהַגָּדוֹל דֹּבֵר | שור שאל
הַוַּת נַפְשׁוֹ הוּא וַיְעַבְּתוּהָ: טוֹבָם | שלם דבר
כְּחֵדֶק יָשָׁר מִמְּסוּכָה יוֹם מְצַפֶּיךָ | הוה עבת
פְּקֻדָּתְךָ בָאָה עַתָּה תִהְיֶה מְבוּכָתָם: | טוב צפה
| בוא היה
| בוך

excelſo. Nunqd offerā ei
holocauſtomata & vitu
los anniculos? Nūquid
placari poteſt dn̄s in mili
bus arietū: an in multis
milibus hircoꝝ pinguiū?
Nūqd dabo primogeni
tū meū p ſcelere meo &
fructū vētris mei p pctō
aie mee? Indicabo tibi o
hō qd ſit bonū & qd dn̄s
reqrat a te. Vtiq; facere
iudiciū & diligere miſe
ricordiā & ſollicitū ābu-
lare cum deo tuo. Vox
dn̄i ad ciuitatē clamat:
& ſalus erit timētib⁹ no-
men eius. Audite tribus
et qs approbabit illud?
Adhuc ignis in domo
impij thesauri iniqtatis
& mēſura minor: ire ple
na. Nunqd iuſtificabo ſta
terā ipiā: & ſacelli pon-
dera doloſa? In qbus diui
tes eius repleti ſunt iniq
tate: & habitātes in ea lo
quebātur mēdaciū & lin
gua eorū fraudulenta in
ore eorum. Et ego ergo
cepi pcutere te: perditio
ne ſuper pctis tuis. Tu
comedes & nō ſaturabe
ris & humiliatio tua
in medio tui. Et appre
hendes & nō ſaluabis: &
quos ſaluaueris in gladiū
dabo. Tu ſeminabis
& non metes: tu calca-
bis oliuam
& non vngeris oleo: &
muſtum: & non
bibes vinū: & cuſtodiſti
precepta amri
& oē opus dom⁹ achab:
& ambulaſti
in voluptatibus eorum:
vt darem te
in pditionē: & habitātes
in ea in ſibilū: & oppro
briū ppli mei portabis.

Ve mihi: 7.
qa factus ſum ſicut
qui colligit in autūno ra
cemos vindemie. Nō eſt
botrus ad comedēdum:
pcoq̄s ficus deſiderauit
aia mea. Periit ſctūs de
terra: & rect⁹ in hoibus
nō eſt. Oēs in ſanguine
inſidiantur: vir fratrem
ſuū ad mortem venatur.
Malū manuū ſuaꝝ dicūt
bonū. Princeps poſtu-
lat: & iudex in reddendo
eſt. Et magn⁹ locutus eſt
deſideriū aie ſue: & con
turbauerūt eā. Qui optī
mus ī eis eſt q̄ſi paliurus:
& q rectus q̄ſi ſpina de ſe
pe. Dies ſpeculatōis tue:
viſitatio tua venit. Nūc
erit vaſtitas eorum.

mei excelſi. ſi apphendam eū in holocauſtis in
μου ὑψίστου. εἰ καταλήψομαι αὐτὸν ἐν ὁλοκαυτώμασιν ἐν
vitulis anniculis: ſi ſuſcipiet dn̄s in milib⁹ arie
μόσχοις ἐνιαυσιαίοις, εἰ προσδέξεται κύριος ἐν χιλιάσι κρι
tū aut ī decē milib⁹ capraꝝ pinguiū ſi dedero pmogēita mea p
ῶν ἢ ἐν μυριάσι χιμάρων πιόνων; εἰ δῶ πρωτότοκά μου ὑπὲρ
peccato meo fructū ventris mei p ipietate aie
ἁμαρτίας μου καρπὸν κοιλίας μου ὑπὲρ ἀσεβείας ψυχῆς
mee. annūciatū ē tibi homo: qd bonū aut qd dn̄s querit
μου; ἀπηγγέλη σοι ἄνθρωπος, τί καλὸν ἢ τί κύριος ἐκζητεῖ
a te? niſi vt facias iudiciū & diligas miſeri
παρὰ σοῦ; ἀλλ' ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα καὶ ἀγαπᾶν ἔλεος;
& paratus ſis vt ambules cum deo tuo? vox
καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ τοῦ θεοῦ σου; φω
dn̄i ciuitati clamabit: & ſaluabit timentes
νὴ κυρίου πόλει ἐπικληθήσεται, καὶ σώσει φοβουμένους
nomē eius. audi trib⁹: & qs ornabit ciuitatē?
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἄκουε φυλή, καὶ τίς κοσμήσει πόλιν;
nūqd ignis & dom⁹ iniq theſaurizās theſauros iniquos
μὴ πῦρ καὶ οἶκος ἀνόμου θησαυρίζων θησαυροὺς ἀνόμους
& cū iniuria iniqā? ſi iuſtificabit in ſtatera
καὶ μετὰ ὕβρεως ἄδικα; εἰ δικαιωθήσεται ἐν ζυγῷ
iniquus. & in ſacculo pōdera doli de qb⁹ diuitias
ἄνομος. καὶ ἐν μαρσύπῳ στάθμια δόλου ἐξ ὧν τὸν πλοῦτον
ipietatis impleuerūt. hītantes eā locuti ſunt
ἀσεβείας ἐνέπλησαν. καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἐλάλησαν
mēdacia: & lingua eoꝝ exaltata ē i ore eoꝝ. &
ψευδῆ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν ὑψώθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. καὶ
ego cruciaui te pditione ppt peccata tua. tu
ἐγὼ ἐβασάνισά σε ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. σὺ
comedes & non ſaturaberis: & eijciam te in temet
φάγεσαι καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῇς, καὶ ἐκβαλῶ σε εἰς σεαυ
ipſam. & apphendes & non ſaluabis: & quicūq; ſal-
τήν. καὶ καταλήψῃ καὶ οὐ μὴ διασώσεις, καὶ ὅσους ἐὰν δια
uaueris in gladiū tradentur. tu ſeminabis. & nō
σώσῃς εἰς ῥομφαίαν παραδοθήσονται. σὺ σπερεῖς. καὶ οὐκ | Deu. 28.d. Aggei. 1.b.
metes. tu pmes oleū: & non vngeris oleo.
ἀμήσῃς. σὺ πιέσεις ἔλαιον, καὶ οὐ μὴ ἀλείψῃ ἐλαίῳ.
& vinū & non bibes. & diſſipabunt legitia ppli
καὶ οἶνον καὶ οὐ μὴ πίῃς. καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ
mei: & oīa opa dom⁹ achab: & ābulaſtis
μου, καὶ πάντα τὰ ἔργα οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐπορεύθητε
in cōſilijs eoꝝ: vt traderē te in pditio-
ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν, ὅπως παραδῶ σε εἰς ἀφανι
nem: & hītantes eam in ſybilū: &
σμόν, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν εἰς συριγμόν, καὶ
opprobria ppl'oꝝ accipietis.
ὀνείδη λαῶν λήψεσθε.

Ca.7.

Ve mihi: q2 fact⁹ ſū ſic q cōgregat ſtipulam in meſſe:
Οἴμοι ὅτι ἐγενήθην ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ,
& ſic racemos in vindemia. cū nō ſit bo-
καὶ ὡς ἐπιφυλλίδας ἐν τρυγητῷ. οὐχ ὑπάρχοντος βό
trus ad cōedēdū pmitiua. ve mihi aia: q2 periit
τρυος τοῦ φαγεῖν πρωτόγονα. οἴμοι ψυχή, ὅτι ἀπόλω
reuerens de terra: & corrigēs in hoibus
λεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις
nō eſt: oēs in ſanguines iudicātes: vnuſq̄ſq;
οὐχ ὑπάρχει, πάντες εἰς αἵματα δικάζονται, ἕκαστος τὸν
pximū ſuū tribulant tribulatiōe: in malū
πλησίον αὐτοῦ ἐκθλίβουσιν ἐκθλίψει, ἐπὶ τὸ κακὸν τὰς
manus ſuas parantes. pnceps poſtulat & iudex
χεῖρας αὐτῶν ἑτοιμάζοντες. ὁ ἄρχων αἰτεῖ καὶ ὁ κριτής,
pacifica verba locut⁹ eſt: deſideriū aie ſue
εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησεν, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ
eſt: & ego auferam bona eoꝝ q̄ſi tinea cōe-
ἐστίν, καὶ ἐγὼ ἐξελοῦμαι τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ὡς σὴς ἐκτρώ
dēs & ambulās ſup regulā. ve viſiones tue
γων καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος. οὐαὶ ἐκδικήσεις σου
venerūt. nūc erunt fletus eoꝝ.
ἥκασιν. νῦν ἔσονται κλαυθμοὶ αὐτῶν.

C

D

A

nō credatis in amicis neq; ſperetis in ducibus:
μὴ καταπιστεύετε ἐν φίλοις μηδὲ ἐλπίζετε ἐπὶ ἡγουμένοις,
τ ab ea q̄ cubat tecū caue vt nō credas aliqd ei.
καὶ ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ μὴ ἀναθέσθαι τι αὐ-
qꝛ filiꝰ ɔtumeliā facit p̄ri. filia ſurget
τῇ. διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα. θυγάτηρ ἐπαναστήσεται
B adverſꝰ m̄rem ſuam: nurꝰ ꝯ̄ ſocrum ſuam.
Mat. 10.c. ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.
inimici oēs viri q̄ in domo eiꝰ: ego aūt ad
ἐχθροὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν
dn̄m meū aſpiciam. expectabo in deo ſalu
κύριόν μου ἐπιβλέψομαι. ὑπομενῶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ σω-
tari meo. exaudiet me deꝰ meꝰ. ne inſultes mihi
τῆρί μου. εἰσακούσεταί μου ὁ θεός μου. μὴ ἐπίχαιρέ μοι ἡ
inimica mea: qꝛ cecidi τ reſurgam: qꝛ ſi ſede
ἐχθρά μου, ὅτι πέπτωκα καὶ ἀναστήσομαι, διότι ἐὰν καθί-
ro in tenebris: dn̄s illūinabit me. irā dn̄i ſuſtinebo
σω ἐν τῷ σκότει, κύριος φωτιεῖ μοι. ὀργὴν κυρίου ὑποίσω
qꝛ peccaui ei donec iuſtificet ipē cauſaꝫ meā.
ὅτι ἥμαρτον αὐτῷ ἕως τοῦ δικαιῶσαι αὐτὸν τὴν δίκην μου.
faciet iudiciū meū: educet me in lucē: videbo iuſti
ποιήσει τὸ κρίμα μου, ἐξάξει με εἰς τὸ φῶς, ὄψομαι τὴν δι-
ciam eiꝰ. τ videbit inimica mea: τ operiet
καιοσύνην αὐτοῦ. καὶ ὄψεται ἡ ἐχθρά μου, καὶ περιβαλεῖται
C ɔfuſione dicēs ad me: vbi dn̄s deꝰ tuꝰ? oculi
αἰσχύνην λέγουσα πρός με, ποῦ κ̄ς ὁ θεός σου; οἱ ὀφθαλμοί
mei videbūt eam: nūc erit in conculcationē ſicut lutū
μου ὄψονται αὐτήν, νῦν ἔσται εἰς καταπάτημα ὡς πηλὸς
in vijs tuis. dies liture lateris deletio tua: τ
ἐν ταῖς ὁδοῖς σου. ἡμέρα ἀλοιφῆς πλίνθου ἐξάλειψίς σου, καὶ
depellet legitima dies illa. τ vrbes tue veni
ἀποτρίψεται νόμιμα ἡ ἡμέρα ἐκείνη. καὶ αἱ πόλεις σου ἥξου-
ent i cōcluſionem τ in diuiſionē aſſyrioꝝ: τ
σιν εἰς συμπέρασμα καὶ εἰς διαμερισμὸν ἀσσυρίων, καὶ αἱ
ciuitates tue munite in diuiſionē. a tyro vſq; ad
πόλεις σου αἱ ὀχυραὶ εἰς διαμερισμόν. ἀπὸ τύρου ἕως τοῦ
flumen: τ a mari vſq; ad mare: τ a mōte
ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ὄρους
vſq; ad mōtē: τ erit t̄ra in diſſipationē cū eis h̄itantibus
ἕως ὄρους, καὶ ἔσται ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν μετὰ τῶν κατοικούν-
eā ꝑpt fructꝰ adinuentionū eoꝝ. paſcet
των αὐτὴν διὰ τοὺς καρποὺς ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. ποίμαινε
pp̄lm tuū in virga tua oues hereditatis tue h̄itan-
λαόν σου ἐν ῥάβδῳ σου πρόβατα κληρονομίας σου κατα-
tes ꝑ ſemetipſas in ſaltu in medio carmeli paſ
σκηνοῦντας καθ' ἑαυτοὺς ἐν δρυμῷ ἐν μέσῳ τοῦ καρμήλου νε-
D centur baſanitin τ galaaditin ſicut dies
μήσονται τὴν βασανῖτιν καὶ τὴν γαλααδῖτιν καθὼς αἱ ἡμέ-
ſeculi. τ ſcd̄m dies egreſſiōis tue de t̄ra egypti
ραι τοῦ αἰῶνος. καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐξοδίας σου ἐξ γῆς αἰγύπτου
oſtēdā eis mirabilia. videbūt gētes: τ cōfundent in oī
δείξω αὐτοῖς θαυμαστά. ὄψονται ἔθνη, καὶ αἰσχυνθήσονται ἐν πάσῃ
fortitudie. ſua īponent manus ſup os ſuū. aures eo-
ἰσχύϊ αὐτῶν. ἐπιθήσουσιν χεῖρας ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῶν. τὰ ὦτα αὐ-
rū obſurdeſcent. lingēt puluerē ſicꝫ ſpētes q̄ trahūt t̄rā. tur
τῶν ἀποκωφωθήσονται. λείξουσιν χοῦν ὡς ὄφεις σύροντες γῆν. συγ-
babunt in clauſura ſua: ſup dn̄o deo nr̄o formida
χυθήσονται ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν, ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἐκστήσον-
būt τ timebūt a te. qs deꝰ ſicut tu? auferēs iiq̄tates
ται καὶ φοβηθήσονται ἀπὸ σοῦ. τίς θεὸς ὥσπερ σύ; ἐξαίρων ἀδικίας
τ tranſcendēs īpietates his q̄ reliqui ſunt hereditatis eiꝰ.
καὶ ὑπερβαίνων ἀσεβείας τοῖς καταλοίποις τῆς κληρονομίας αὐτοῦ.
nō cōſtituit in teſtimoniū iram ſuam. qꝛ volens miam eſt: ipē
οὐ συνέσχεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ. ὅτι θελητὴς ἐλέους ἐστίν, αὐτὸς
reuertet τ miſerebit nr̄i. demerget iniq̄tates nr̄as:
ἐπιστρέψει καὶ οἰκτειρήσει ἡμᾶς. κατακλύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν,
τ ꝓijcient in ꝓfunda maris oīa peccata
καὶ ἀπορριφήσονται εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι
nr̄a. dabit veritatē iacob: miam abraam: ſicut iurauit
ἡμῶν. δώσει ἀλήθειαν τῷ ἰακώβ, ἔλεος τῷ ἀβραάμ, καθότι ὤμοσεν
p̄ribus nr̄is iuxta dies ꝓores.
τοῖς πατράσιν ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν.

Nolite credere amico: & nolite confidere in duce: ab ea q̄ dormit in ſinu tuo: cuſtodi clauſtra oris tui: qa filius cōtumeliā facit patri: & filia conſurget aduerſus matrē ſuā: nurus aduerſus ſocrū ſuā: & inimici hoīs domeſtici eiꝰ. Ego aūt ad dn̄m aſpiciā: expectabo deū ſaluatorē meū. Audiet me deꝰ meꝰ. Ne leteris inimica mea ſup me: qa cecidi. Cōſurgā. Cū ſedero in tenebris: dn̄s lux mea eſt. Iram dn̄i portabo: quoniā peccaui ei: donec cauſam meā iudicet: & faciat iudiciū meū. Educet me in lucē: videbo iuſticiā eius. Et aſpiciet īimica mea & opietur cōfuſione q̄ dicit ad me. Vbi eſt dn̄s deus tuꝰ? Oculi mei videbunt in eam. Nūc erit in cōculcatione vt lutū platearū. Dies vt edificētur macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa & vſq; ad te veniet aſſur & vſq; ad ciuitates munitas: & a ciuitatibus munitis vſq; ad flumē: & ad mare de mari: & ad montē de monte. Et terra erit in deſolationē ꝓpter h̄itatores ſuos: & ꝓpter fructū cogitationū eorū. Paſce pp̄lm tuū in virga tua: gregē hereditatis tue habitantes ſolos i ſaltu. In medio carmeli paſcentur baſan & galaad iuxta dies antiq̄s: ſcd̄m diem egreſſionis tue de terra egypti oſtendā ei mirabilia. Videbūt gētes & cōfundētur ſup oī fortitudine ſua. Ponent manū ſup os: aures eoꝝ ſurde erūt. Lingēt puluerē ſicut ſerpētes: velut reptilia terre ꝑturbabūtur de edibus ſuis. Dn̄m deū nr̄m deſiderabūt: & timebūt te. Quis deus ſimilis tui q auſers iniq̄tatē: & tranſſers peccatū reliq̄rū hereditatis tue? Non immittet vltra furorem ſuū: q̄m volēs miaꝫ eſt. Reuertetur & miſerebitur nr̄i. Deponet iniq̄tates nr̄as: & ꝓijciet in ꝓfundū maris oīa pctā nr̄a. Dabis veritatē iacob miſericordiā abraā: que iuraſti patribꝰ noſtris a diebus antiquis.
Explicit micheas ꝓpheta.

אַל תַּאֲמִינוּ בְרֵעַ אַל תִּבְטְחוּ — אמן רעה
בְּאַלּוּף מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי — בטח אלף
פִיךָ: כִּי בֵן מְנַבֵּל אָב בַּת קָמָה בְאִמָּהּ — נבל
כַּלָּה בַּחֲמֹתָהּ אֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי — קום כלל
בֵיתוֹ: וַאֲנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה — חמה צפה
לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי יִשְׁמָעֵנִי אֱלֹהָי: אַל — יחל שמע
תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי — שמח קום
כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי: זַעַף — ישב
יְהוָה אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד אֲשֶׁר — נשא
יָרִיב רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי יוֹצִיאֵנִי — רוב שפט
לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ: וְתֵרֶא — יצא ראה
אֹיַבְתִּי וּתְכַסֶּהָ בוּשָׁה הָאֹמְרָה אֵלַי — כסה
אַיּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיִךְ עֵינַי תִּרְאֶינָּה בָּהּ — היה
עַתָּה תִּהְיֶה לְמִרְמָס כְּטִיט חוּצוֹת: — רמס חוץ
יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק — בנה רחק
חֹק: יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי — עד בוא
אַשּׁוּר וְעָרֵי מָצוֹר וּלְמִנִּי מָצוֹר וְעַד — עיר צור
נָהָר וְיָם מִיָּם וְהַר הָהָר: וְהָיְתָה — היה
הָאָרֶץ לִשְׁמָמָה עַל יֹשְׁבֶיהָ מִפְּרִי — פרה
מַעַלְלֵיהֶם: רְעֵה עַמְּךָ בְשִׁבְטֶךָ צֹאן — עלל
נַחֲלָתֶךָ שֹׁכְנִי לְבָדָד יַעַר בְּתוֹךְ
כַּרְמֶל יִרְעוּ בָשָׁן וְגִלְעָד כִּימֵי עוֹלָם: — רעה יום
כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ — עלם יצא
נִפְלָאוֹת: יִרְאוּ גוֹיִם וְיֵבֹשׁוּ מִכֹּל — ראה פלא
גְּבוּרָתָם יָשִׂימוּ יָד עַל פֶּה אָזְנֵיהֶם — בוש
תֶּחֱרַשְׁנָה: יְלַחֲכוּ עָפָר כַּנָּחָשׁ — גבר שום
כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ יִרְגְּזוּ מִמִּסְגְּרֹתֵיהֶם — חרש לחך
אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִפְחָדוּ וְיִרְאוּ — רגז סגר
מִמֶּךָּ: מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר — פחד
עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא — מן
הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא:
יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ — חזק
וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאותָם: — שוב רחם
תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם — כבש שלך
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: — צול נתן שבע יום

INCIPIT PROLOGVS IN NAVM PROPHETAM.

NAum prophetam ante aduentũ regis aſſyriorum qui populum iſrael captiuum in ſuam regionẽ tranſtulerat fuiſſe hebreoꝝ traditio cõfirmat. Siquidẽ in fine huius lectionis predicti regis aduentũ: idem propheta annunciare monſtratur. Sed cum habitatores niniue iona interitũ ciuitatis ꝑdicante: ne diuina ira denunciatũ interitũ ſuſtinerent: peccatoꝝ & impietatis pniaꝫ egiſſent: accepta dei mĩa: grauioribus ſe criminibus implicuerunt. Qua de cauſa memoratus propheta ſpũſancto plenus: iudiciũ dei annuncians: ita locutus eſt. Deus zelans & vlciſcẽs dominus eſt &c. Iam enim decem tribus ab aſſyriis ducte fuerãt ĩ captiuitatẽ ſub ezechia rege iuda: ſub quo etiam nunc in conſolatione populi tranſmigrati aduerſum niniuem viſio cernitur. Nec erat parua conſolatio: tã his qui iã aſſyriis ſeruiebãt quã reliquis qui ſub ezechia de tribu iuda & beniamin ab eiſdẽ hoſtibus obſidebantur: vt audirẽt aſſyrios quoq; a chaldeis eẽ capiendos: ſicut in ſequẽtibus libri huius demõſtrabitur. Sciendum ꝙ niniue in noſtra lingua de hebreo ſpecioſam ſonat. Specioſus autẽ hic mundus dicitur: Vnde & apud grecos: coſmos ab ornatu nomen accepit. Et qdquid nunc aduerſum niniuem dicitur: de mũdo figuraliter predicari ſentiamus. Quã ob cauſam & aſſumptio quã ſeptuaginta interꝑtes dicunt apd hebreos maſſa ponitur. id eſt graue onus: eo ꝙ eam aduerſus quã ꝑphetatur premat: nec ſinat eleuare ceruicem. Simulq; hoc attendendũ: quod hec ipſa vel aſſumptio vel onus: vel põdus ꝑphete viſio ſit. Non enim loquitur propheta in extaſi: vt montanus & priſcilla: maximillaq; delirant: ſed quod prophetat liber eſt viſionis intelligentis vniuerſa que loquitur: & pondus hoſtium facientis ſuo populo viſionẽ. De conſumatione itaq; mundi ſecundũ anagogen conſolationẽ ſctõꝝ ꝑphetia texitur: vt quecunq; in mundo vident: quaſi ꝑtereuntia & caduca contẽnat: & ꝑparent ſe ad iudicii diem. Vbi vltor aduerſum vires aſſyriorum affuturus eſt dominus.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

NAum conſolator orbis interpretatur. Increpat ciuitatem ſanguinum & poſt euerſionem illius loquitur. Ecce ſuper montes pedes euangelizantis & annunciantis pacem.

Explicit argumentum

Priṫiua.heb. Tex.heb.Naum.j. Trãſla.B.Hie. Trãſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

Tex.heb.Naum.j. / Priṫiua.heb.

Tex.heb.	Priṫiua.heb.
Cap.j. מַשָּׂא נִינְוֵה סֵפֶר חֲזוֹן נַחוּם	
הָאֶלְקֹשִׁי׃ אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְהוָה	נָשָׂא חָזָה
נֹקֵם יְהוָה וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְהוָה	קָנָא
לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאֹיְבָיו׃ יְהוָה	נָטַר
אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָול כֹּחַ וְנַקֵּה לֹא	גָּדַל כֹּחַ
יְנַקֶּה יְהוָה בְּסוּפָה וּבִשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ	נָקָה
וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו׃ גּוֹעֵר בַּיָּם וַיַּבְּשֵׁהוּ	גָּעַר
וְכָל הַנְּהָרוֹת הֶחֱרִיב אֻמְלַל בָּשָׁן	חָרַב
וְכַרְמֶל וּפֶרַח לְבָנוֹן אֻמְלָל׃ הָרִים	
רָעֲשׁוּ מִמֶּנּוּ וְהַגְּבָעוֹת הִתְמֹגָגוּ	מוּג
וַתִּשָּׂא הָאָרֶץ מִפָּנָיו וְתֵבֵל וְכָל	נָשָׂא פָּנָה
יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמוֹד	יָשַׁב עָמַד
וּמִי יָקוּם בַּחֲרוֹן אַפּוֹ חֲמָתוֹ נִתְּכָה	קוּם חָרָה
כָאֵשׁ וְהַצֻּרִים נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ׃ טוֹב	נָתַץ צוּר
יְהוָה לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיֹדֵעַ	עָזַז צוּר
חֹסֵי בוֹ׃ וּבְשֶׁטֶף עֹבֵר כָּלָה יַעֲשֶׂה	חָסָה עָשָׂה
מְקוֹמָהּ וְאֹיְבָיו יְרַדֶּף חֹשֶׁךְ׃ מַה	קוּם רָדַף
תְּחַשְּׁבוּן אֶל יְהוָה כָּלָה הוּא עֹשֶׂה	חָשַׁב
לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה׃ כִּי עַד	
סִירִים סְבֻכִים וּכְסָבְאָם סְבוּאִים	סָבָא
אֻכְּלוּ כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא׃ מִמֵּךְ יָצָא	מִן
חֹשֵׁב עַל יְהוָה רָעָה יֹעֵץ בְּלִיָּעַל׃	יָעַץ בָּלַל

Trãſla.B.Hie.

Incipit Naum propheta.
Capitulum. 1.

ONus niniue. liber viſionis naũ helcheſei. Deus emulator & vlciſcẽs dñs: vlciſcẽs dñs & habẽs furorẽ: vlciſcẽs dñs in hoſtes ſuos & iraſcẽs ipſe inimicis ſuis. Dñs patiens & magnus fortitudine: & mundans non faciet inocentẽ. Dñs in tẽpeſtate & turbine vie eius & nebule puluis pedũ eius. Increpãs mare & exiccãs illud: & oĩa flumina ad deſertũ deducẽs. Infirmatus eſt baſan & carmelus: & flos libani elãguit. Montes cõmoti ſunt ab eo: & colles deſolate ſunt. Et cõtremuit terra a facie eius: & orbis & oẽs habitãtes in eo. Ante faciẽ indignationis ei⁹ qs ſtabit: & qs reſiſtet in ira furoris ei⁹. Indignatio eius effuſa ẽ vt ignis: & petre diſſolute ſunt ab eo. Bon⁹ dñs & cõfortãs in die tribulationis & ſciens ſperantes in ſe. Et in diluuio ꝑtereũte cõſumationem faciet loci eius: & inimicos eius ꝑſequẽtur tenebre. Quid cogitati cõtra dñz: Conſumationẽ ipſe faciet: nõ cõſurget duplex tribulatio: qa ſicut ſpine ſe iuicẽ cõplectũtur: ſic cõuiuiũ eoꝝ parit potãtiũ Conſumẽtur q̃ſi ſtipula ariditate plena. Ex te eibit cogitãs cõtra dominũ maliciã: mẽte ꝑtractans preuaricationem.

Trãſla.gre.lxx.cũ iter.latina.

NAVM.
NAOYM. Ca.1. A

Aſſumptio niniue liber viſionis naum el-
λ Ἦμμα νινευῆ βιβλίον ὁράσεως ναοὺμ τοῦ ἐλ-
ceſei. deus emulator ⁊ vlciſcẽs dñs cum
κεσαίου. θεὸς ζηλωτὴς καὶ ἐκδικῶν κύριος με-
furore: vlciſcẽs dñs aduerſarios ſuos: ⁊ tollens
τὰ θυμοῦ, ἐκδικῶν κύριος τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ, καὶ ἐξαίρων
ipſe inimicos ſuos. dñs longanimis: ⁊ magna fortitudo
αὐτὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. κύριος μακρόθυμος, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς
ei⁹: ⁊ inocẽtẽ nõ inocẽtẽ faciet: dñs i cõſumatione ⁊ cõmo-
αὐτοῦ, καὶ ἀθῷον οὐκ ἀθωώσει, κύριος ἐν συντελείᾳ καὶ συσσει-
tione via ei⁹: ⁊ nebula puluis pedũ ei⁹. cõmi-
σμῷ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. καὶ νεφέλη κονιορτὸς ποδῶν αὐτοῦ. ἀπει-
nãs mari ⁊ exſiccãs illud. ⁊ oĩa flumi-
λῶν θαλάσσῃ καὶ ξηραίνων αὐτήν. καὶ πάντας τοὺς ποτα- B
na deſerta faciẽs. diminuta ẽ baſanitis ⁊ carmelus: ⁊
μοὺς ἐξερημῶν. ὠλιγώθη ἡ βασανῖτις καὶ ὁ κάρμηλος, καὶ
q̃ florebant libani defecerũt. mõtes cõmoti ſunt
τὰ ἐξανθοῦντα τοῦ λιβάνου ἐξέλιπον. τὰ ὄρη ἐσείσθησαν
ab eo: ⁊ colles concuſſi ſunt: ⁊ cõtracta ẽ t̃ra a
ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ οἱ βουνοὶ ἐσαλεύθησαν, καὶ ἀνεστάλη ἡ γῆ ἀπὸ
facie ei⁹: vniuerſitas ⁊ q̃ hitant in ea:
προσώπου αὐτοῦ, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ,
añ faciem ire ſue q̃s ſuſtinebit. ⁊ q̃s reſi-
πρὸ προσώπου ὀργῆς αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται. καὶ τίς ἀντι-
ſtet in ira furoris eius: furor ei⁹ liq̃ facit ꝑncipat⁹: ⁊
στήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; ὁ θυμὸς αὐτοῦ τήκει ἀρχάς, καὶ
petre cõtrite ſunt ab eo. vtilis dñs expe-
πέτραι διεθρύβησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ. χρηστὸς κύριος τοῖς ὑπο-
ctãtib⁹ eũ in die tribulatiõis: ⁊ cognoſcens time-
μένουσιν αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ γινώσκων τοὺς εὐλα-
tes ſe: ⁊ in diluuio trãſeunte cõſu- C
βουμένους αὐτόν, καὶ ἐν κατακλυσμῷ πορεύοντι συν-
mationẽ faciet: cõſurgentes ⁊ inimicos
τέλειαν ποιήσεται, τοὺς ἐξεγειρομένους καὶ τοὺς ἐχθροὺς
eius ꝑſequẽt tenebre. qd cogitatis cõ dñm: cõſuma-
αὐτοῦ διώξεται σκότος. τί λογίζεσθε ἐπὶ τὸν κύριον; συντέ-
tionẽ ipẽ faciet: nõ vindicabit bis in idipſm i tribu-
λειαν αὐτὸς ποιήσει, οὐκ ἐκδικήσει δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν θλί-
latiõe: q2 vſq; ad fũdamẽta ſua i pauimẽtũ redigẽt. ⁊ q̃ſi ſmi-
ψει, ὅτι ἕως θεμελίων αὐτοῦ χερσωθήσονται. καὶ ὡς σμί-
lax plãta implicata comedent. ⁊ q̃ſi ſtipula exſic-
λαξ περιπλεκομένη βρωθήσεται. καὶ ὡς καλάμη ξηραν-
bitur. ex te exibit cogitatio cõ dñm
θήσεται. ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς κατὰ τοῦ κυρίου
mala cogitans cõtraria:
πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία,

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. lati.

hec dicit dñs regnans aquis multis: ⁊ ſic
τάδε λέγει κύριος κατάρχων ὑδάτων πολλῶν, καὶ οὕτω
D diuident. ⁊ auditꝰ tuꝰ nõ audietur ãpliꝰ. ⁊
διασταλήσονται. καὶ ἡ ἀκοή σου οὐκ ἐνακουσθήσεται ἔτι. καὶ
nũc cõteram virgã eius a te ⁊ vincula
νῦν συντρίψω τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ καὶ τοὺς δεσμούς
tua dirumpã. ⁊ p̃cipiet de te dñs: nõ ſeminabi
σου διαῤῥήξω. καὶ ἐντελεῖται περὶ σοῦ κύριος, οὐ σπαρήσε
tur ãpliꝰ ex noie tuo: ex domo dñi dei tui diſperdã
Eſai. 52.b. ται ἔτι ἐξ ὀνόματός σου, ἐξ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐξολοθρεύ
Ro.10. c. ſculptilia ⁊ cõflatilia: ponã ſepulchꝝ tuũ qꝛ veloces.
σω γλυπτὰ καὶ χωνευτά, θήσομαι ταφήν σου ὅτι ταχεῖς.
ecce ſup mõtes pedes tui euangelizantis: ⁊ annun
ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες σου εὐαγγελιζομένου, καὶ ἀπαγ
ciantis pacẽ. celebra iuda feſtiuitates tuas: red=
γέλλοντος εἰρήνην. ἑόρταζε ἰούδα τὰς ἑορτάς σου, ἀπό=
de vota tua: qꝛ nõ vltra apponẽt vt ptrã
δος τὰς εὐχάς σου, διότι οὐκ ἔτι μὴ προσθῶσιν τοῦ διελ
ſeãt in vetuſtatem. cõpletũ ẽ: cõſumatũ eſt: aſcendit i
θεῖν εἰς παλαίωσιν. συνεπλήσθη, συντετέλεσται, ἀνέβη ἐμ
ſufflans i faciem tuã: eruens de tribulatiõe.
φυσῶν εἰς πρόσωπόν σου, ἐξαιρούμενος ἐκ θλίψεως. Ca. 2.

A Contẽplare viã: tene lũbũ: virilit age: roborare
Σκόπευσον ὁδόν, κράτησον ὀσφύος, ἄνδρισαι ἰσχύϊ
vehement: qm̃ auertit dñs ɔtumeliã iacob. ſicut
σφόδρα, διότι ἀπέστρεψεν κύριος τὴν ὕβριν ἰακώβ. καθὼς
cõtumeliã iſrael: qꝛ excutientes excuſſerũt e=
τὴν ὕβριν τοῦ ἰσραήλ, διότι ἐκτινάσσοντες ἐξετίναξαν αὐ
os ⁊ p̃pagines eoꝝ demoliti ſũt. arma poten=
τοὺς καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν διέφθειραν. ὅπλα δυναστεί
tie eius ex hoĩbus viros fortes illudẽtes in
ας αὐτοῦ ἐξ ἀνθρώπων ἄνδρας δυνατοὺς ἐμπαίζοντας ἐν
igne. habene curruũ eoꝝ in die p̃parationis eo=
πυρί. αἱ ἡνίαι τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας αὐ
rũ. ⁊ equites eoꝝ tumultuabunt. in exitibꝰ
B τῶν. καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν θορυβηθήσονται. ἐν ταῖς ἐξόδοις
cõfundent currus ⁊ collidentur in
συγχυθήσονται τὰ ἅρματα καὶ συμπλακήσονται ἐν ταῖς
plateis. aſpectꝰ eoꝝ q̃ſi lampades ignis ⁊ q̃ſi
πλατείαις. ἡ ὅρασις αὐτῶν ὡς λαμπάδες πυρὸς καὶ ὡς
fulgura diſcurrentia. ⁊ memorabũt optimates eo
ἀστραπαὶ διατρέχουσαι. καὶ μνησθήσονται οἱ μεγιστᾶνες αὐ
rũ ⁊ fugient in diebus: ⁊ īfirmabunt in iti=
τῶν καὶ φεύξονται ἐν ἡμέραις, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τῇ πο
nere ſuo. ⁊ feſtinabunt ad muros: ⁊ p̃parabunt
ρείᾳ αὐτῶν. καὶ σπεύσουσιν ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ἑτοιμάσου=
p̃pugnacula ſua. porte ciuitatũ apte
σιν τὰς προφυλακὰς αὐτῶν. πύλαι τῶν πόλεων διηνοίχθη
ſunt: ⁊ regalia ceciderũt. ⁊ ſubſtantia reuelata
σαν, καὶ τὰ βασίλεια διέπεσεν. καὶ ἡ ὑπόστασις ἀπεκα=
eſt: ⁊ iſta aſcendebat. ⁊ ancille eius ducebãt.
C λύφθη, καὶ αὕτη ἀνέβαινεν. καὶ αἱ δοῦλαι αὐτῆς ἤγοντο,
ſicut columbe loquentes in cordibus ſuis. ⁊ niniue ſic pi
καθὼς περιστεραὶ φθεγγόμεναι ἐν καρδίαις αὐτῶν. καὶ νινευὶ ὡς κο
ſcina aquaꝝ aque eiꝰ: ⁊ ipſi fugientes nõ ſteterũt.
λυμβήθρα ὕδατος τὰ ὕδατα αὐτῆς. καὶ αὐτοὶ φεύγοντες οὐκ ἔστησαν,
nõ erat q̃ reſpiceret. diripiebãt argentũ: diripiebãt aurũ: ⁊
οὐκ ἦν ὁ ἐπιβλέπων. διήρπαζον τὸ ἀργύριον, διήρπαζον τὸ χρυσίον, καὶ
nõ erat finis ornamẽti eiꝰ. aggrauata ſunt ſup oĩa vaſa
οὐκ ἦν πέρας τοῦ κόσμου αὐτῆς. βεβάρυνται ὑπὲρ πάντα σκεύη τὰ
cõcupiſcẽtie ſue. ɔcuſſio: ⁊ excuſſio: ⁊ ebullitio:
ἐπιθυμήματα αὐτῆς. ἐκτιναγμός, καὶ ἀνατιναγμός, καὶ ἐκβρασμός,
⁊ cordis cõfractio: ⁊ diſſolutio genuũ. ⁊ dolores ſup oẽm
καὶ καρδίας θραυσμός, καὶ ὑπόλυσις γονάτων. καὶ ὠδῖνες ἐπὶ πᾶσαν
lũbũ. ⁊ facies oĩm ſic aduſtio olle. vbi eſt
ὀσφῦν. καὶ τὰ πρόσωπα πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας. ποῦ ἐστιν τὸ
habitaculũ leonũ ⁊ paſcua exñs catulis leonũ? q̃
κατοικητήριον τῶν λεόντων καὶ ἡ νομὴ ἡ οὖσα τοῖς σκύμνοις; οὗ
abiit leo vt igrederet illuc catulꝰ leonis: ⁊ nõ eſt q̃
ἐπορεύθη λέων τοῦ εἰσελθεῖν ἐκεῖ σκύμνος λέοντος, καὶ οὐκ ἐστιν ὁ
exterreat. leo rapuit ſufficiẽtia catulis ſuis:
ἐκφοβῶν. λέων ἥρπασεν τὰ ἱκανὰ τοῖς σκύμνοις αὐτοῦ.

Trãſla. B. Hie.

Hec dicit dominus. Si perfecti fuerint & ita plures: ſic quoq₃ attondetur & ptrãſibit. Afflixi te & nõ affligã te vltra: et nũc cõterã virgã eius de dorſo tuo & vincula tua dirũpam: & precipiet ſup te dñs. Nõ ſeminabitur ex noie tuo ampliꝰ. De domo dei tui interficiã. Sculptile & cõflatile ponã ſepulchrũ tuũ: qa inhonoratꝰ es. Ecce ſup montes pedes euangelizantis & annũciantis pacem. Celebra iuda feſtiuitates tuas & redde vota tua: quia non adiiciet vltra vt pertranſeat in te belial: vniuerſus interiit. 2.

Aſcendit qui diſp̃gat corã te: q̃ cuſtodiat obſidionẽ. Cõtemplare viã: cõforta lũbos: robora virtutẽ valde: quia ſicut reddit dñs ſuperbiã iacob: ſic ſupbiã iſrael: quia vaſtatores diſſipauerũt eos & p̃pagines eorũ corruperũt. Clypeus fortium eius ignitus: viri exercitus in coccineis. Ignee habene currus in die preparatiõis eius: & agitatores eiꝰ cõſopiti ſunt. In itineribꝰ cõturbati ſunt: q̃drige colliſe ſunt in plateis. Aſpectus eorũ q̃ſi lãpades: q̃ſi fulgura diſcurrẽtia. Recordabitur fortiũ ſuoꝝ: ruẽt in itineribꝰ ſuis. Velociter aſcendẽt muros eius: & p̃parabitur vmbraculũ. Porte fluuiorũ apte ſunt & tẽplũ ad ſolũ dirutũ. Et miles captiuus adductꝰ eſt: & ancille eiꝰ minabãtur gemẽtes vt colũbe: murmurãtes in cordibꝰ ſuis. Et niniue quaſi piſcina aq̃rũ aq̃ eius: ipſi vero fugerũt. State ſtate & nõ eſt qui reuertatur. Diripite argentũ: diripite aurũ: & nõ eſt finis diuitiarũ ex oĩbus vaſis deſiderabilibus. Diſſipata ẽ & ſciſſa & dilacerata eſt cor tabeſcens & diſſolutio geniculoꝝ & defectio in cũctis renibus: & facies omniũ ſicut nigredo olle. Vbi eſt habitaculũ leonũ & paſcua catuloꝝ leonum? Ad quam iuit leo vt igrederetur illuc catulus leonis: & nõ eſt qui exterreat. Leo cepit ſufficienter catulis ſuis:

Tex. heb. Naum. ij. Priitiua. heb.

כה אמר יהוה אם שלמים וכן
רבים וכן נגזו ועבר ועניתך לא רבב נזז
אענך עוד ועתה אשבר מטהו ענה שבר
מעליך ומוסרותיך אנתק וצוה יסר נתק
עליך יהוה לא יזרע משמך עוד זרע
מבית אלהיך אכרית פסל ומסכה כרת נסך
אשים קברך כי קלות הנה על שום קלל
ההרים רגלי מבשר משמיע בשר שמע
שלום חגי יהודה חגיך שלמי שלם חגג
נדריך כי לא יוסיף עוד לעבור יסף עבר
בך בליעל כלה נכרת

Cap. ij.

עלה מפיץ על פניך נצור פוץ פנה
מצורה צפה דרך חזק מתנים אמץ נצר צור
כח מאד כי שב יהוה את גאון כחח שוב
יעקב כגאון ישראל כי בקקום גאה
בקקים וזמריהם שחתו מגן
גבריהו מאדם אנשי חיל מתלעים אדם תלע
באש פלדות הרכב ביום הכינו כון
והברשים הרעלו בחוצות יתהוללו ברש רעל
הרכב ישתקשקון ברחבות מראיהן הלל שקק
כלפידים כברקים ירוצצו יזכר ראה לפד
אדיריו יכשלו בהלכתם ימהרו רוץ זכר
חומתה והכן הסכך שערי הנהרות אדר מהר
נפתחו וההיכל נמוג והצב גלתה חמה כון
העלתה ואמהתיה מנהגות כקול פתח הכל
יונים מתפפות על לבבהן ונינוה מוג יצב
כברכת מים מימי היא והמה גלה עלה
נסים עמדו עמדו ואין מפנה בזו נהג תפף
כסף בזו זהב ואין קצה לתכונה מי
כבד מכל כלי חמדה בוקה ומבוקה נוס פנה
ומבלקה ולב נמס ופק ברכים בזז כון
וחלחלה בכל מתנים ופני כלם בוק
קבצו פארור איה מעון אריות בלק מסס
ומרעה הוא לכפירים אשר הלך פוק חול
אריה לביא שם גור אריה ואין פנה פרר
מחריד אריה טרף בדי גרותיו און ארה רעה כפר לבא חרד גור

ומחנק ללבאתיו וימלא טרף חנק מלא
חריו ומענתיו טרפה: הנני אליך חור
נאם יהוה צבאות והבערתי בעשן בער
רכבה וכפיריך תאכל חרב אכל
והכרתי מארץ טרפך ולא ישמע כרת שמע
עוד קול מלאככה: לאך

Cap. iij.

הוי עיר דמים כלה כחש פרק
מלאה לא ימיש טרף: קול שוט מוש
וקול רעש אופן וסוס דהר אפן
ומרכבה מרקדה: פרש מעלה ולהב רכב רקד
חרב וברק חנית ורב חלל וכבד עלה
פגר ואין קצה לגויה יכשלו חנה
בגויתם: מרב זנוני זונה טובת גו
חן בעלת כשפים המכרת גוים זנה
בזנוניה ומשפחות בכשפיה: הנני שפחה
אליך נאם יהוה צבאות וגליתי גלה
שוליך על פניך והראיתי גוים פנה ראה
מערך וממלכות קלונך: והשלכתי ערה מלך
עליך שקצים ונבלתיך ושמתיך קלה שלך
כראי: והיה כל ראיך ידוד ממך שום ראה
ואמר שדדה נינוה מי ינוד לה מן
מאין אבקש מנחמים לך: התיטבי נוד
מנא אמון הישבה ביארים מים בקש נחם
סביב לה אשר חיל ים מים ישב
חומתה: כוש עצמה ומצרים ואין סבב
קצה פוט ולובים היו בעזרתך: חמה
גם היא לגלה הלכה בשבי גם היה
עלליה ירטשו בראש כל חוצות שבה
ועל נכבדיה ידו גורל וכל גדוליה רטש
רתקו בזקים: גם את תשכרי תהי כבד ידד
נעלמה גם את תבקשי מעוז גדל
מאויב: כל מבצריך תאנים עם זקק שכר
בכורים אם ינועו ונפלו על פי היה עלם
אוכל: הנה עמך נשים בקרבך עזז איב
לאיביך פתוח נפתחו שערי ארצך בצר בכר
אכלה אש בריחיך: מי מצור נוע פה אכל פתח ברח צור

---

et necauit leenis ſuis. Et impleuit preda
ſpeluncas ſuas: & cubile ſuū rapina. Ecce ego ad
te dicit dn̄s exercituū: & ſuccendā vſq; ad fumum
quadrigas tuas: & leūculos tuos comedet gladi9.
Et extermīabo de terra predā tuā: & nō audietur
vltra vox nunciorum tuorum.

3.

Ue ciuitas ſanguinū vniuerſa mēdacii dilaceratione plena. Non
recedet a te rapina. Vox flagelli & vox impetus
rote & equi frementis & q̄drige feruētis & equi
tis aſcendentis & micātis gladii & fulgurātis haſte
& multitudinis iterfecte & grauis ruine: nec eſt
finis cadauerum. Et corruent in corpibus ſuis ꝓ
pter multitudinē fornicationū meretricis ſpecioſe & grate & habētis ma
leficia: q̄ vendidit gētes in fornicationib9 ſuis & familias in maleficiis ſuis.
Ecce ego ad te dicit dn̄s exercituum: & reuelabo pudēda tua in facie tua:
& oſtendā in gentib9 nuditatē tuā & regnis ignominiā tuā. Et ꝓiiciā ſup
te abominatiões & cōtumeliis te afficiā: & ponā te in exēplū. Et erit ois
qui viderit te reſiliet a te: & dicet. Vaſtata eſt niniue. Quis cōmouebit ſup
te caput? Vnde querā cōſolatorē tibi? Nūqd melior es alexandria pplorū
q̄ habitat in fluminibus? Aq̄ in circuitu ei9: cui9 diuitie mare: aque muri
eius: ethiopia fortitudo eius: & egypt9: & nō eſt finis. Africa & libyes fue
rūt in auxilio tuo: ſed & ipſa in trāſmigratiōe ducta ē in captiuitatē. Par
uuli eius eliſi ſunt in capite oim viarū: & ſup inclytos eius miſerūt ſortē: &
oēs optimates ei9 cōfixi ſunt in cōpedibus. Et tu ergo inebriaberis & eris
deſpecta: & q̄res tu auxiliū ab inimico. Oīes munitões tue ſicut ficus
cū groſſis ſuis: ſi cōcuſſe fuerint cadēt in os comedētis. Ecce ppl̄s tu9:
mulieres in medio tui. Inimicis tuis ad aptionē pādetur porte t̄re tue:
deuorabit ignis vectes tuos. Aquā pp obſidionē

ꝛ ſuffocauit leonib9 ſuis: ꝛ ipleuit venatiōe ni
καὶ ἀπέπνιξε τοῖς λέουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔπλησεν θήρας νοσ
dum ſuū ꝛ habitaculū ſuum rapina. ecce
σιὰν αὐτοῦ καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἁρπαγῆς. ἰδοὺ
ego ad te dicit dn̄s omp̄s: ꝛ ſuccendā in
ἐγὼ ἐπὶ σὲ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἐκκαύσω ἐν
fumo multitudinē tuā. ꝛ leones tuos comedet
καπνῷ πλῆθός σου. καὶ τοὺς λέοντάς σου καταφάγεται
gladius: ꝛ auferam de terra predā tuā: ꝛ
μάχαιρα, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ τῆς γῆς τὴν θήραν σου, καὶ
non audient vltra opera tua.
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἔτι τὰ ἔργα σου. Ca. 3.

O ciuitas ſanguinū tota mendax iniq̄tate plena:
ΩΩ πόλις αἱμάτων ὅλη ψευδὴς ἀδικίας πλήρης, A
nō cōtrectabit venatio. vox flagellorꝫ ꝛ vox ꝯmotiōis
οὐ ψηλαφηθήσεται θήρα. φωνὴ μαστίγων καὶ φωνὴ σεισμοῦ
rotarꝫ: equi ꝑſequentis ꝛ currus feruentis:
τροχῶν, ἵππου διώκοντος καὶ ἅρματος αναβράζοντος,
equitis aſcendentis: ſplendentis gladii: ꝛ fulgu
ἱππέως ἐπιβαίνοντος, στιλβούσης ῥομφαίας, καὶ ἐξαστρα
rātium armorꝫ: ꝛ multitudis vulneratorꝫ: ꝛ grauis
πτόντων ὅπλων, καὶ πλήθους τραυματιῶν, καὶ βαρείας
ruine: ꝛ nō erit finis gētibus ei9. ꝛ
πτώσεως, καὶ οὐκ ἔστι πέρας τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς. καὶ
īfirmabunt in corporib9 eorꝫ a multitudie forni
ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἀπὸ πλήθους πορ
catiōis. ꝛ meretrix ſpecioſa ꝛ grata dux malefico
νείας. καὶ πόρνη καλὴ καὶ ἐπίχαρις ἡγουμένη φαρμα
rū: q̄ vendit gētes in fornicatiōe ſua: ꝛ tribus in
κῶν, ἡ πωλοῦσα ἔθνη ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ φυλὰς ἐν
veneficiis ſuis. ecce ego ad te dicit dn̄s oī=
τοῖς φαρμάκοις αὐτῆς. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ λέγει κύριος παν
potens: ꝛ diſcooperiā poſteriora tua ſup faciem B
τοκράτωρ, καὶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσω=
tuā: ꝛ oſtendam gētib9 turpitudinē tuā: ꝛ re=
πόν σου, καὶ δείξω ἔθνεσι τὴν ἀσχημοσύνην σου, καὶ βασι
gnis ignominiā tuā. ꝛ ꝓiiciam ſup te abomiatione
λείαις τὴν ἀτιμίαν σου. καὶ ἐπιρρίψω ἐπὶ σὲ βδελυγμὸν
ſcd̄m imūdities tuas: ꝛ ponā te in exemplū.
κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας σου, καὶ θήσομαί σε εἰς παράδειγ
ꝛ erit ois vidēs te deſcendet a te. ꝛ
μα. καὶ ἔσται πᾶς ὁ ὁρῶν σε καταβήσεται ἀπὸ σοῦ. καὶ
dicet: miſera niniue q̄s gemet eā? vnde querā conſo=
ἐρεῖ, δειλαία νινευὴ τίς στενάξει αὐτήν; πόθεν ζητήσω παρά
latione illi: apta chordā ꝑs ammō q̄ hitat
κλησιν αὐτῇ, ἅρμωσον χορδὴν μερὶς ἀμμὼν κατοικοῦσα
in fluminibus. aqua i circuitu ei9: cui9 ꝑncipiū mare ꝛ
ἐν ποταμοῖς. ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ θάλασσα καὶ
aqua muri eius: ethiopia fortitudo ei9 ꝛ egyptus.
ὕδωρ τὰ τείχη αὐτῆς, αἰθιοπία ἰσχὺς αὐτῆς καὶ αἰγύπτιοι.
ꝛ nō eſt finis fuge tue. ꝛ libes facti ſūt auxiliatores
καὶ οὐκ ἔστι πέρας τῆς φυγῆς σου. καὶ λίβυες ἐγένοντο βοηθοὶ
eius: ꝛ ipſa in captiuitate ibit captiua: C
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσεται αἰχμάλωτος,
ꝛ paruulos illi9 allident in ꝑncipiis viarꝫ
καὶ τὰ νήπια αὐτῆς ἐδαφιοῦσιν ἐπ' ἀρχὰς τῶν ὁδῶν
eius: ꝛ ſup ois inclyta eius mittēt ſortes.
αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔνδοξα αὐτῆς βαλοῦσι κλήρους.
ꝛ oēs optimates ei9 alligabunt compedib9: ꝛ
καὶ πάντες οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς δεθήσονται χειροπέδαις, καὶ
tu inebriaberis ꝛ eris deſpecta: ꝛ tu queres
σὺ μεθυσθήσῃ καὶ ἔσῃ παρεωραμένη, καὶ σὺ ἐπιζητήσεις
tibi vt ſtes ex inimicis. oēs munitiōes tue vt fi=
σεαυτῇ στάσιν ἐξ ἐχθρῶν. πάντα ὀχυρώματά σου ὡς συ
cus hn̄tes groſſos: ſi cōmote fuerit cadent in os
κᾶ ἔχουσαι ὀλύνθους, ἐὰν σαλευθῶσι πεσοῦνται εἰς στόμα
comedētis. ecce ppl̄s tu9 q̄ſi mulieres in te ini=
ἔσθοντος. ἰδοὺ ὁ λαός σου ὡς γυναῖκες ἐν σοὶ τοῖς ἐχ
micis tuis. aperte aperientur porte t̄re tue.
θροῖς σου. ἀνοιγόμεναι ἀνοιχθήσονται πύλαι τῆς γῆς σου,
ꝛ comedet ignis vectes tuos. aqua obſidiōis
καὶ καταφάγεται πῦρ τοὺς μοχλούς σου. ὕδωρ περιοχῆς

Digitized by Google

hauri tibi. obtine munitiones
ἐπίσπασαι σεαυτῇ· κατακράτησον τῶν ὀχυρωμάτων
tuas: ingredere i lutū: ⁊ cōculcare in paleis. ob
σου, ἔμβηθι εἰς πηλὸν, καὶ συμπατήθητι ἐν ἀχύροις· κα=
tine ſup laterem: ibi comedet te ignis:
τακράτησον ὑπὲρ πλίνθον, ἐκεῖ καταφάγεταί σε πῦρ,
diſperdet te gladi⁹: comedet te q̄ſi locuſta:
ἐξολοθρεύσει σε ῥομφαία, καταφάγεταί σε ὡς ἀκρίς,
⁊ aggrauaberis q̄ſi bruchus: mltiplicare vt bruchus. mlti
καὶ βαρυνθήσῃ ὡς βροῦχος, πληθύνθητι ὡς ὁ βροῦχος· ἐπλή
plicaſti negotiatiōes tuas ſic̄ ſtellas celi. ⁊ bru=
θυνας τὰς ἐμπορίας σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ· καὶ βροῦ
ch⁹ ipetū fecit ⁊ expāſus eſt. cōmixtus tu⁹ ſicut locuſta a=
χος ὥρμησεν καὶ ἐξεπετάσθη· ὁ σύμμικτός σου ὡς ἀκρὶς ἐπι
ſcendens in ſepe in die frigoris. ſol ortus eſt
βεβηκυῖα ἐπὶ φραγμοῦ ἐν ἡμέρᾳ πάγου· ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν
⁊ abſtulit ⁊ nō cognouit locum eius. ve illis.
καὶ ἀφείλετο καὶ οὐκ ἔγνω τὸν τόπον αὐτῆς· οὐαὶ αὐτοῖς,
dormitauerūt paſtores tui: rex aſſyrius cōſopiuit
ἐνύσταξαν οἱ ποιμένες σου, βασιλεὺς ἀσσύριος ἐκοίμησεν
fortes tuos: abijt ppl's tuus ſup mōtes ⁊ nō
τοὺς δυνάστας σου, ἀπῆρεν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ οὐκ
erat q̄ ſuſciperet: ⁊ nō eſt ſanitas cōtritiōis tue.
ἦν ὁ ἐκδεχόμενος, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις τῆς συντριβῆς σου·
intumuit plaga tua. oēs q̄ audiūt
ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου· πάντες οἱ ἀκούοντες τὴν
nunciū tuū plaudent manus ſup te: qꝛ ſup
ἀγγελίαν σου κροτήσουσιν χεῖρας ἐπὶ σέ, διότι ἐπὶ
quē nō intrauit malitia tua ſemper.
τίνα οὐκ ἐπῆλθεν ἡ κακία σου διαπαντός· ∞∞∞∞∞

hauri tibi: extrue munitiōes tuas. Intra in lutū & calca: ſubigens tene laterem. Ibi ∞∞∞∞∞ comedet te ignis: peribis gladio: deuorabit te vt bruchus. Cōgregare ergo vt bruchus: multiplicare vt locuſta. Plures feciſti negociatiōes tuas q̄ ſtelle ſint celi. Bruch⁹ expanſus eſt & auolauit. Cuſtodes tui q̄ſi locuſte: & paruuli tui quaſi locuſte locuſtarū: q̄ cōſidēt in ſepib⁹ i die frigoris. Sol ortus eſt & auolauerūt: & nō ē cognit⁹ locus earū vbi fuerit. Dormitauerūt paſtores tui rex aſſur ſepelient̄ur principes tui. Latitauit ppl's tu⁹ in mōtibus: & nō eſt q cōgreget. Nō eſt obſcura cōtritio tua: peſſima eſt plaga tua. Oēs qui audierunt auditionē tuā: cōpſſerūt manū ſup te: q̄a ſup quē nō trāſiit malicia tua ſp̄:

Explicit Naum ꝓpheta:

שַׁאֲבִי לָךְ חַזְּקִי מִבְצָרָיִךְ בֹּאִי בַטִּיט — בוא
וְרִמְסִי בַחֹמֶר הַחֲזִיקִי מַלְבֵּן׃ שָׁם — חזק לבן
תֹּאכְלֵךְ אֵשׁ תַּכְרִיתֵךְ חֶרֶב תֹּאכְלֵךְ — אכל כרת
כַּיָּלֶק הִתְכַּבֵּד כַּיֶּלֶק הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה׃ — כבד רבה
הִרְבֵּית רֹכְלַיִךְ מִכּוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם — רבה כבב
יֶלֶק פָּשַׁט וַיָּעֹף׃ מִנְּזָרַיִךְ כָּאַרְבֶּה — עוף נזר
וְטַפְסְרַיִךְ כְּגוֹב גֹּבָי הַחוֹנִים — חנה
בַּגְּדֵרוֹת בְּיוֹם קָרָה שֶׁמֶשׁ זָרְחָה — גבר
וְנוֹדַד וְלֹא נוֹדַע מְקוֹמוֹ אַיָּם׃ נָמוּ — ידע קום
רֹעֶיךָ מֶלֶךְ אַשּׁוּר יִשְׁכְּנוּ אַדִּירֶיךָ — אין נום רעה
נָפֹשׁוּ עַמְּךָ עַל הֶהָרִים וְאֵין מְקַבֵּץ׃ — שכן אדר
אֵין כֵּהָה לְשִׁבְרֶךָ נַחְלָה מַכָּתֶךָ כֹּל — פוש קבץ
שֹׁמְעֵי שִׁמְעֲךָ תָּקְעוּ כַף עָלֶיךָ כִּי — חלה נכה
עַל מִי לֹא עָבְרָה רָעָתְךָ תָּמִיד׃ — רוע תמד

INCIPIT PROLOGVS IN ABACVC PROPHETAM.

QVattuor prophete in duodecim ꝓphetarum volumine continentur: e quibus tres in principio maſa.i. pondus titulū habent: naum abacuc & malachias. Porro zacharias in medio et circa finē duos huiuſcemodi ponit titulos: e quibus vnus eſt: onus verbi domini in terra adrach & damaſci requiei ei⁹. Alter in fine ſcꝫ onus verbi dn̄i ſup iſrael. De naum orationibus tuis iam liber vnus editus eſt. De zacharia & malachia: ſi vita comes fuerit diſſeretur. Nunc abacuc habemus in manibus qui vel ex eo quod amabilis deo eſt vocatur amplexatio: vel ꝙ in certamen & luctā (et vt ita dicā) amplexū cum deo cōgreditur: amplexātis.i. luctātis ſortitus eſt nomen. Nullus enim tam audaci voce auſus eſt deū ad diſceptationē iuſticie ꝓuocare: & dicere ei. Cur in rebus humanis & mundi iſtius pompa tanta rerū verſetur iniquitas. Vociferabor ad te vim patiens & nō ſaluabis. Quare oſtendiſti mihi iniquitatē & laborē videre? Lacerata eſt lex: & non peruenit vſqꝫ ad finē iudiciū: quia impius preualet aduerſum iuſtum: ideo egreditur iudicium peruerſum. Vides q̄ꝫ temeraria vox ſit et quodāmodo blaſphemātis: creatorē ſuum ad iudiciū prouocare: & vas fragile aduerſus figulum cur tale vel tale factū ſit diſputare? Necnon & hoc aīaduertendū ꝙ aſſumptio vel pondus que grauia iam eſſe diximus: ꝓphete viſio eſt & aduerſum mōtani dogma peruerſum intelligit quod videt: nec vt amens loquitur: nec more inſanientiū feminarū dat ſine mente ſonum. Vnde & ap̄ls iubet vt ſi ꝓphetantibus aliis/alii fuerit reuelatū: taceant qui prius loquebātur. Et ſtatim nō eſt inquit diſſenſionis deus ſed pacis. Ex quo intelligitur cum quis ex voluntate reticet: & aliis locū dat ad loquendū: poſſe et loqui & tacere cū velit. Qui iam in extaſi.i. inuitus loquitur: nec tacere nec loqui in ſua ptāte habet. Illud quoqꝫ diſce quia ſemel a me violenter exigis vt quaſi quoſdā gradus & ſcalas ad altiora nitēti: hiſtoriā tibi interpreter: ꝓphetā eſſe circa babylonē & nabuchodonoſor regem chaldeorū: vt quō prior ꝓpheta naum quē abacuc ſequitur vaticiniū habuit cōtra niniuem & aſſyrios qui vaſtauerunt decē tribus que vocātur iſrael: ita abacuc ꝓphetiā habeat aduerſus babylonē & nabuchodonoſor: a quibus iudas & hieruſalē templūqꝫ ſubuerſa ſunt. Et vt ſcias eo tēpore fuiſſe abacuc quo iam due tribus que vocabantur iuda ducte erant in captiuitatē: daniel docere te poterit: ad quē in lacū leonū abacuc cum prandio mittitur: quanq̄ꝫ apud hebreos hec ipſa nō legatur hiſtoria. Igitur ſiue quis recipiat ſcripturā illam: ſiue nō recipiat: vtrūqꝫ pro nobis eſt. Aut eni recipit: & iam poſt factā rem liber abacuc texitur: aut nō recipit: & quaſi ꝓpheta ſcribit que ventura cognoſcit. Interim ſm litteraꝫ cauſatur aduerſum deū propheta: cur nabuchodoſor templū dei vaſtet & iudā: cur hieruſalē quondā vrbs dn̄i deſtruatur: quare clamet populus & nō audiatur: vociferetur ad dn̄m oppreſſus a chaldeis: & non ſaluetur: quare etiā ipſe ꝓpheta vel populus ex cui⁹ perſona loqtur ad hoc vixerit: & hucuſqꝫ perductus ſit: vt iniquitatē hoſtiū & ſuū laborē viderit: cur iniuſticia ꝑualeat aduerſum ſe. Et hec dicit pre mentis anguſtia neſciens aurū in igne conflari. Et tres pueros de camino ignis puriores exiſſe q̄ꝫ intrauerant. Sed & hoc generaliter accipere poſſumus ꝙ ex perſona humane impatientie loquatur vt in querulam vocē & plenā doloris erumpat dicens. Quare reſpicis contēptores: & taces cōculcante impio iuſtiorē ſe? Hec aūt loquitur: neſciens iudicia dei inueſtigabilia. & profundū diuitiarū ſapientie & ſcientie eius: ꝙ non ita videat deus vt videt homo. Homo tantū preſentia reſpicit: deus futura & eterna cognoſcit. Et quō ſi egrotans & eſtuans febribus aquā frigidam poſtulet: & dicat ad medicū: vim patior: crucior: vror: exanimor. vſqꝫquo medice clamabo & nō exaudies? & reſpondeat ei ſapientiſſimus & clementiſſimus medicus: ſcio quo tēpore dare debeā quod poſtulas: nō miſereor modo: quia miſericordia iſta crudelitas eſt: & volūtas tua contra te petit: ita & deus noſter ſciens clementie ſue pondera atqꝫ menſuras interdum nō exaudit clamantē: vt eum probet & magis ꝓuocet eum ad rogandū: & quaſi igne excoctū iuſtiorē & puriorē faciat. Quod intelligens apoſtolus ſm id quod miſericordiā cōſecutus eſt a dn̄o ait. Sed nō deficimus. Et ſcit ꝙ qui perſeuerauerit vſqꝫ in finē hic ſalu⁹ erit: & gloriatur i labore & dolore. Et cum hieremia dicit. Tribulationē & miſeriam īuocabo: & quomodo alius inuocat deum: ſic ſanctus vir & bellator inuictus ad exercendum ſe et probandum tribulationem & miſeriā inuenire deſiderat. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

HBacuc luctator fortis & rigidus ſtat ſup cuſtodiā ſuā: & figit gradum ſup munitionē: vt chriſtum in cruce contempletur & dicat. Operuit celos gloria eius: & laudis ei⁹ plena eſt terra. Splendor eius vt lux erit: cornua in manibus eius: ibi abſcondita eſt fortitudo eius. Explicit argumentum:

Digitized by Google

Cap.i.	המשא אשר חזה חבקוק הנביא:
נשא נבא	עד אנה יהוה שועתי ולא תשמע
שמע זעק ישע	אזעק אליך חמס ולא תושיע:
ראה נבט	למה תראני און ועמל תביט ושד
שדד היה	וחמס לנגדי ויהי ריב ומדון
ריב דון	ישא: על כן תפוג תורה ולא יצא
נשא פוג	לנצח משפט כי רשע מכתיר
ירה שפט	את הצדיק על כן יצא משפט
כתר צדק	מעקל: ראו בגוים והביטו והתמהו
עקל ראה	תמהו כי פעל פעל בימיכם לא
נבט תמה	תאמינו כי יספר: כי הנני מקים
יום אמן	את הכשדים הגוי המר והנמהר
ספר קום	ההולך למרחבי ארץ לרשת
מרר מהר	משכנות לא לו: אים ונורא הוא
הלך רחב ירש שכן	ממנו משפטו ושאתו יצא: וקלו
ירא שפט נשא חדד	מנמרים סוסיו וחדו מזאבי ערב
פוש רחק	ופשו פרשיו ופרשיו מרחוק
עוף חוש	יבאו יעפו כנשר חש לאכול:
אכל בוא	כלה לחמס יבוא מגמת פניהם
גמה פנה	קדימה ויאסף כחול שבי: והוא
קדם אסף	במלכים יתקלס ורזנים משחק
שבה קלס	לו הוא לכל מבצר ישחק ויצבר
שחק בצר	עפר וילכדה: אז חלף רוח ויעבר
צבר לכד	ואשם זו כחו לאלהו: הלוא
עבר כח	אתה מקדם יהוה אלהי קדשי לא
מות שפט	נמות יהוה למשפט שמתו וצור
שום יכח	להוכיח יסדתו: טהור עינים
טהר ראה רוע נבט	מראות רע והביט אל עמל לא
יכל חרש	תוכל למה תביט בוגדים תחריש
צדק עשה	בבלע רשע צדיק ממנו: ותעשה
חיה משל	אדם כדגי הים כרמש לא מושל
עלה גור	בו: כלה בחכה העלה יגרהו בחרמו
אסף כמר	ויאספהו במכמרתו על כן ישמח
שמח גיל	ויגיל: על כן יזבח לחרמו ויקטר
זבח קטר	למכמרתו כי בהמה שמן חלקו

Incipit Abacuc ꝓpheta.
Capitulum. I.

ONus quod vidit abacuc propheta. Vſquequo dñe clamabo & non exaudies. Vociferabor ad te vim patiens & non ſaluabis? Quare oſtẽdiſti mihi iniquitatẽ & laborẽ: videre predã & iniuſticiã cõtra me? Et factũ eſt iudiciũ & cõtradictio potẽtior. Propter hoc lacerata eſt lex: & nõ peruenit vſque ad finẽ iudiciũ: quia impius ꝓualet aduerſus iuſtũ: ꝓpterea egredietur iudiciũ ꝑuerſum. Aſpicite in gentibus & videte & ãmiramini & obſtupeſcite: quia opus factũ eſt in diebus vr̃is: quod nemo credet cum narrabitur. Quia ecce ego ſuſcitabo chaldeos gentẽ amarã & velocẽ ãbulantẽ ſuper latitudinẽ terre vt poſſideat tabernacula nõ ſua. Horribilis & terribilis ẽ: ex ſemetipſa iudiciũ & onus eius egredietur. Leuiores pardis equi eius: & velociores lupis veſpertinis: & diffundẽtur equites eius. Equites namque eius de longe venient: volabũt q̃ſi aquila feſtinans ad comedendũ. Oẽs ad predã veniẽt: facies eorũ vẽtus vrens. Et cõgregabit q̃ſi arenã captiuitatẽ. & ipſe de regibus triũphabit: & tyranni ridiculi eius erũt. Ipſe ſuper oẽm munitionẽ ridebit & cõportabit aggerẽ & capiet eã. Tunc mutabitur ſpũs et pertrãſibit & corruet. Hec eſt fortitudo eius dei ſui. Nunquid nõ a principio dñe deus meus ſancte meus & non moriemur? Dñe in iudiciũ poſuiſti eũ: & fortẽ vt corriperes fundaſti eũ. Mundi ſunt oculi tui ne videas malũ: & reſpicere ad iniquitatẽ nõ poteris. Quare nõ reſpicis ſuper iniq̃ agẽtes: et taces deuorante impio iuſtiorẽ ſe. Et facis hoĩes q̃ſi piſces maris: & q̃ſi reptile nõ habẽs principem. Totum in hamo ſubleuauit: traxit illud in ſagena ſua: & cõgregauit in rete ſuũ. Super hoc letabitur & exultabit: ꝓpterea imolabit ſagene ſue & ſacrificabit reti ſuo. Quia in ipſis incraſſata eſt pars eius:

AMBACVC.
ΑΜΒΑΚΟΥΚ. Ca.i.

Aſſumptio quã vidit ambacuc ꝓpheta. vſque
Ὁ λῆμμα ὃ ἴδεν ἀμβακοὺκ ὁ προφήτης. ἕως
quo dñe clamabo ⁊ non exaudies.
τίνε κύριε κεκράξομαι καὶ οὐ μὴ εἰσακού-
vociferabor ad te vim patiẽs ⁊ nõ ſaluabis? q̃re mihi
σῃς, βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσῃς; ἱνατί μοι
oſtẽdiſti labores ⁊ dolores? videre miſeriam
ἔδειξας κόπους καὶ πόνους; ἐπιβλέπειν ταλαιπωρίαν
⁊ impietatẽ? ex aduerſo mei factũ ẽ iudiciũ: ⁊ iudex
καὶ ἀσέβειαν; ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτὴς
accipit. ꝓpterea diſſipata ẽ lex: ⁊ nõ deducitur
λαμβάνει. διὰ τοῦτο διεσκέδασαι νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται
in finem iudiciũ: q̄ꝛ impius ꝓualet aduerſus iuſtum:
εἰς τέλος κρίμα, ὅτι ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον,
ꝓpter hoc egredietur iudiciũ ꝑuerſum: videte
ἕνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον. ἴδετε
cõtemptores ⁊ reſpicite ⁊ videte mirabilia ⁊
οἱ καταφρονηταὶ καὶ ἐπιβλέψατε καὶ ἴδετε θαυμάσια καὶ
diſꝑdimini: q̄ꝛ opus ego operor in diebus
ἀφανίσθητε, διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις
vr̃is q̃d nõ credetis: ſi q̃s enarrauerit. q̄ꝛ ecce
ὑμῶν ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται. διότι ἰδοὺ
ego ſuſcito chaldeos gẽtẽ amarã ⁊ ve-
ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς χαλδαίους τὸ ἔθνος τὸ πικρὸν καὶ τὸ τα-
locẽ q̃ ambulat ſuper latitudines terre vt poſſideat
χινὸν τὸ πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς τοῦ κατακλη-
tabercula nõ ſua. terribilis ⁊ illuſtris eſt:
ρονομῆσαι σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ. φοβερὸς καὶ ἐπιφανής ἐστι,
de ipſa iudiciũ eius erit: ⁊ aſſumptio eius de ſe
ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ
egredietur. ⁊ exilient ſuper pardos equi
ἐξελεύσεται. καὶ ἐξαλοῦνται ὑπὲρ παρδάλεις οἱ ἵπποι
eius: ⁊ velociores ſuper lupos arabie. equi-
αὐτοῦ, καὶ ὀξύτεροι ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς ἀραβίας. ἐξιπ-
tabunt equites eius ⁊ ĩpetu veniẽt de lõginq̃: ⁊
πάσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ καὶ ἐξορμήσουσι μακρόθεν, καὶ
volabunt q̃ſi aq̃la ꝓmpta ad comedẽdũ. cõſumma-
πετασθήσονται ὡς ἀετὸς πρόθυμος εἰς τὸ φαγεῖν. συντέ-
tio in impios veniet reſiſtentes faciebus eorũ ex ad-
λεια εἰς ἀσεβεῖς ἥξει ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναν-
uerſo. ⁊ cõgregabit q̃ſi arenã captiuitatem: ⁊ ipſe in re-
τίας. καὶ συνάξει ὡς ἄμμον αἰχμαλωσίαν, καὶ αὐτὸς ἐν βα-
gibus deliciabitur: ⁊ tyranni ludibria eius: ⁊ ip-
σιλεῦσιν ἐντρυφήσει, καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ, καὶ αὐ-
ſe in oẽm munitionẽ illudet: ⁊ mittet aggerẽ ⁊ ob-
τὸς εἰς πᾶν ὀχύρωμα ἐμπαίξεται, καὶ βαλεῖ χῶμα καὶ κρα-
tinebit eã. tunc mutabit ſpm̃ ⁊ ptranſibit
τήσει αὐτοῦ. τότε μεταβαλεῖ τὸ πνεῦμα καὶ διελεύσεται
⁊ ꝓpiciabitur. hec fortitudo deo meo: nõne tu a principio
καὶ ἱλασθήσεται. αὕτη ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ μου, οὐχὶ σὺ ἀπ᾽ ἀρχῆς
dñe deus meus ſancte meus: non moriemur. dñe in iudi-
κύριε ὁ θεός μου ὁ ἅγιός μου, οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. κύριε εἰς κρί-
ciũ poſuiſti eũ ⁊ plaſmauit me vt arguam diſciplinã
μα τέταχας αὐτὸν καὶ ἔπλασέν με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν
eius. mundus oculus ne videat mala ⁊ aſpiciat ſuper
αὐτοῦ. καθαρὸς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ μὴ ὁρᾶν πονηρὰ καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ
dolorẽ. q̃re aſpicis ſuper cõtemptores. taccbis
πόνους. ἱνατί ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρονοῦντας, παρασιωπήσῃ
cũ deuorauerit impius iuſtum: ⁊ facies hoĩes q̃ſi piſ-
ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον, καὶ ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους ὡς τοὺς ἰχθύ-
ces maris ⁊ q̃ſi reptilia nõ hñtia ducẽ. cõſummatio-
ας τῆς θαλάσσης καὶ ὡς τὰ ἑρπετὰ οὐκ ἔχοντα ἡγούμενον. συντέλει-
nẽ in hamo ſubleuauit ⁊ attraxit eũ in reti ſuo. cõ-
αν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασε καὶ εἵλκυσεν αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ. συ-
gregauit eũ in ſagenis ſuis. ꝓpter hoc letabitur
νήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ. ἕνεκεν τούτου εὐφρανθήσεται
⁊ gaudebit: ꝓpter hoc immolabit ſagene ſue: ⁊ ſacrificabit
καὶ χαρήσεται, ἕνεκεν τούτου θυμιάσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ, καὶ θύσει
reti ſuo. q̄ꝛ in ipſis incraſſauit partẽ ſuam:
τῷ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ. ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐλίπανεν μερίδα αὐτοῦ,

B
Actuũ. 13.c.

C

D

Digitized by Google

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. lati.

et eſce eius electe. ppterea iaciet re
καὶ τὰ βρώματα αὐτοῦ ἐκλεκτά. διὰ τοῦτο βαλεῖ ἀμ
te ſuū: et ſemper interficere gētes nō p
φίβληςρον αὐτοῦ, καὶ διαπαντὸς ἀποκτείνειν ἔθνη οὐ φεί
cet.
σεται.

Ca.2

S[u]per cuſtodia mea ſtabo et aſcendam
Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου ςήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι
A Eſai. 21.8. ſup petram: et cōtemplabor vt videā qd loqua
ἐπὶ πέτραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλή
tur in me: et qd reſpondeā ad correptionē meā. et
σει ἐν ἐμοί, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου. καὶ
reſpōdens dixit dn̄s ad me: ſcribe viſionē manifeſte
ἀποκριθεὶς εἶπε κύριος πρός με, γράψον ὅρασιν σαφῶς
in buxū vt currat q legit ea: qz adhuc
εἰς πυξίον ὅπως διώκῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτά, διότι ἔτι ὅ
ro.10.f viſio in tp̄s: et orietur in finem et nō in va
heb.10 ρασις εἰς καιρόν, καὶ ἀνατελεῖ εἰς πέρας καὶ οὐκ εἰς κε
g. cuū. ſi defecerit: ſuſtine eum: qz veniēs veniet
νόν. ἐὰν ὑςερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτόν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει
et nō tardabit. ſi retraxerit ſe: nō cōplacebit aīa
καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ. ἐὰν ὑποςείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυ
mea in eo. at iuſtus ex fide mea viuet: at
χή μου ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίςεώς μου ζήσεται, ὁ δὲ
arrogans et cōtemptor vir ſupbus nihil pdu
κατοιόμενος καὶ καταφρονητὴς ἀνὴρ ἀλαζὼν οὐδὲν οὐ μὴ πε
cetad finē. q dilatauit ſicut ifern9 aīam ſuā: et
ράνῃ. ὃς ἐπλάτυνεν καθὼς ὁ ἅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ
iſte q̄ſi mors nō adimpletus et aggregabit
οὗτος ὡς θάνατος οὐκ ἐμπιπλάμενος καὶ ἐπισυνάξει
ad ſe oēs gētes et accipiet ad ſe om
B πρὸς αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη καὶ εἰσδέξεται πρὸς αὐτὸν πάν
nes pplos. nōne hec vniuerſa parabolam aduerſū
τας τοὺς λαούς. οὐχὶ ταῦτα πάντα παραβολὴν κατ' αὐ
eū ſument et ppoſitionē ad narrationē ei9: et di
τοῦ λήψονται καὶ πρόβλημα εἰς διήγημα αὐτοῦ, καὶ ἐροῦ
cēt: ve q multiplicat ſibi q̄ nō ſunt ſua: vſq̄ q
σιν, οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ, ἕως τί
et aggrauās denſum lutū ꝯ ſe. qz ſu
νος, καὶ βαρύνων τὸν παχὺν πηλὸν καθ' ἑαυτοῦ. ὅτι ἐξαί
bito cōſurgent mordentes eū: et vigilabunt
φνης ἐξαναςήσονται δάκνοντες αὐτόν, καὶ ἐκνήψουσιν οἱ
inſidiatores tui: et eris in rapinā ipis. qz tu
ἐπίβουλοί σου, καὶ ἔσῃ εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς. διότι σὺ
ſpoliaſti gētes multas: ſpoliabunt te oēs
ἐσκύλευσας ἔθνη πολλά, σκυλεύσουσίν σε πάντες οἱ
reliqui ppli ppt ſanguies hoim et ipieta
καταλελειμμένοι λαοὶ δι' αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβεί
tes tre et ciuitatis et oim hitantiū eam:
C ας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.
ve q multiplicat auaritiā malā domui ſue: vt
ὦ ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τοῦ
ponat in excelſū nidū ſuū. vt eruatur de ma
τάξαι εἰς ὕψος νοσσιὰν αὐτοῦ. τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐκ χει
nu maloꝝ. cogitaſti cōfuſionē domui tue. cōſumpſiſti
ρὸς κακῶν. ἐβουλεύσω αἰσχύνην τῷ οἴκῳ σου. συνεπέρα
pplos multos: et peccauit aīa tua. ppt qd la
νας λαοὺς πολλούς, καὶ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχή σου. διότι λί
pis ex pariete clamabit: et ſcarabe9 de ligno loquet
θος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγξεται
ea. ve q edificat ciuitatē in ſanguinib9 et pparat
αὐτά. οὐαὶ ὁ οἰκοδομῶν πόλιν ἐν αἵμασιν καὶ ἑτοιμάζων
vrbem in iniqtatib9: nōne hec ſunt a dn̄o omni
πόλιν ἐν ἀδικίαις, οὐ ταῦτά ἐςιν παρὰ κυρίου παντο
potente? et defecerūt ppli multi in igne et gētes
κράτορος; καὶ ἐξέλιπον λαοὶ πολλοὶ ἐν πυρὶ καὶ ἔθνη
multe et coanguſtiate ſunt. qz replebitur tra vt cogno
πολλὰ καὶ ὠλιγοψύχησαν. ὅτι πλησθήσεται ἡ γῆ, τοῦ γνῶ
ſcant gl̄iam dn̄i. q̄ſi aquā ad operiendū maria. ve q po
ναι τὴν δόξαν κυρίου. ὡς ὕδωρ κατακαλύψαι θαλάσσας. ὦ ὁ πο
tat primū ſuū ſubuerſiōe turbida et inebrians:
τίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ καὶ μεθύσκων,

Trāſla. B. Hie.

& cibus eius elect9. Pro
pter hoc ergo expandit
ſagenā ſuā: & ſemp̄ inter
ficere gentes nō ceſſat.
SVper cuſtodiam 2.
meam ſtabo:
& figā gradū ſup muni
tionē. Et cōtēplabor vt
videam qd dicatur mihi:
& quid reſpōdeam ad
arguentē me. Et reſpon
dit mihi domin9 & dixit.
Scribe viſum & explana
eum ſup tabulas: vt
percurrat qui legerit eū.
Quia adhuc viſus pcul:
& apparebit in finē: & nō
metietur. Si morā fece
rit expecta illū: quia ve
niēs veniet & nō tarda
bit. Ecce q' incredulus ē:
nō erit recta aīa eius in
ſemetipſo. Iuſtus aūt in
fide ſua viuet. Et quō
vinū potantē decipit:
ſic erit vir ſupbus & nō
decorabitur. Qui dilata
uit q̄ſi infernus aīam ſuā:
& ipſe q̄ſi mors: & non
adimpletur. Et cōgrega
uit ad ſe oēs gētes: & co
acervauit ad ſe oēs po
pulos. Nunqd nō oēs iſti
ſup eū parabolā ſumēt:
& loquelam enigmatū
eius? Et dicetur. Ve ei
qui multiplicat nō ſua.
Vſq̄q & aggrauat cō
tra ſe denſum lutū? Nun
quid nō repēte cōſurget
q mordeāt te? Et ſuſcita
būtur lacerātes te: & eris
in rapinā eis. Quia tu
ſpoliaſti gentes multas:
ſpoliabunt te omnes
qui reliq fuerint de popu
lis: ppter ſanguinē hoīs
& iniqtatē tre: ciuitatis
& oīs hitantiū in ea. Ve
qui congregat auariciā
malā domui ſue vt ſit ī
excelſo nidus eius: & libe
rari ſe putat de manu ma
li. Cogitaſti cōfuſionem
domui tue: cōcidiſtis po
pulos multos & peccauit
aīa tua. Quia lapis de
pariete clamabit & lignū
qd inter iūcturas edificio
rū eſt rn̄debit. Ve q edi
ficat ciuitatē in ſanguini
bus & preparat vrbē in
iniqtate. Nunqd nō ſunt
hec a dn̄o exercituum?
Laborabūt ei populi in
multo igni: & gentes in
vacuū & deficiet. Quia
replebitur tra vt cogno
ſcāt gloriā dn̄i: q̄ſi aque
operiētes mare. Ve qui
potū dat amico ſuo mit
tēs fel ſuum et inebriās:

Tex. heb. Abacuc. ij. Pritiua. heb.

ומאכלו בראה: העל כן יריק חרמו אכל ריק
ותמיד להרג גוים לא יחמול: תמד חמל

Cap. ij.

על משמרתי אעמדה
ואתיצבה על מצור ואצפה לראות שמר עמד
מה ידבר בי ומה אשיב על יצב צור
תוכחתי: ויענני יהוה ויאמר צפה ראה
כתוב חזון ובאר על הלחות למען דבר שוב
ירוץ קורא בו: כי עוד חזון למועד יכח ענה
ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה אמר כתב
חכה לו כי בא יבא לא יאחר: חזה לוח
הנה עפלה לא ישרה נפשו בו רוץ קרא
וצדיק באמונתו יחיה: ואף כי יעד כזב
היין בוגד גבר יהיר ולא ינוה מהמה בוא
אשר הרחיב כשאול נפשו והוא אמר צדק
כמות ולא ישבע ויאסף אליו כל אמן חיה
הגוים ויקבץ אליו כל העמים: בגד יהר
הלוא אלה כלם עליו משל ישאו נוה רחב
ומליצה חידות לו ויאמר הוי שאל שבע
המרבה לא לו עד מתי ומכביד אסף קבץ
עליו עבטיט: הלוא פתע יקומו נשא
נשכיך ויקצו מזעזעיך והיית לוץ חוד
למשסות למו: כי אתה שלות רבה כבד
גוים רבים ישלוך כל יתר עמים קום
מדמי אדם וחמס ארץ קריה וכל זוע היה
ישבי בה: הוי בצע בצע רע לביתו שסס
לשום במרום קנו להנצל מכף שלל רבב
רע: יעצת בשת לביתך קצות קרה
עמים רבים וחוטא נפשך: כי אבן רוע
מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה: דום קנן
הוי בונה עיר בדמים וכונן קריה נצל בוש
בעולה: הלוא הנה מאת יהוה קצה
צבאות וייגעו עמים בדי אש זעק כפס
ולאמים בדי ריק יעפו: כי תמלא ענה בנה
הארץ לדעת את כבוד יהוה
כמים יכסו על ים: הוי משקה יגע
רעהו מספח חמתך ואף שכר מלא
ידע כבד
כסה שקה
ספח

Digitized by Google

לְמַעַן הַבִּיט עַל מְעוֹרֵיהֶם׃ שָׂבַעְתָּ נבט עור
קָלוֹן מִכָּבוֹד שְׁתֵה גַם אַתָּה וְהֵעָרֵל קלה ערל
תִּסּוֹב עָלֶיךָ כּוֹס יְמִין יְהוָה וְקִיקָלוֹן סבב ימן
עַל כְּבוֹדֶךָ׃ כִּי חֲמַס לְבָנוֹן יְכַסֶּךָּ קלה כבד
וְשֹׁד בְּהֵמוֹת יְחִיתַן מִדְּמֵי אָדָם חתת
וַחֲמַס אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל יֹשְׁבֵי בָהּ׃
מָה הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי פְסָלוֹ יֹצְרוֹ יעל
מַסֵּכָה וּמוֹרֶה שָּׁקֶר כִּי בָטַח יֹצֵר נסך ירה
יִצְרוֹ עָלָיו לַעֲשׂוֹת אֱלִילִים עשה
אִלְּמִים׃ הוֹי אֹמֵר לָעֵץ הָקִיצָה קוץ
עוּרִי לְאֶבֶן דּוּמָם הוּא יוֹרֶה הִנֵּה דמם ירה
הוּא תָּפוּשׂ זָהָב וָכֶסֶף וְכָל רוּחַ תפש
אֵין בְּקִרְבּוֹ׃ וַיהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הכל
הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ׃

Cap.iij.
תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא פלל נבא
עַל שִׁגְיֹנוֹת׃ יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ שנה
יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים שנה
חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז חיה ידע
רַחֵם תִּזְכּוֹר׃ אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא זכר אלה
וְקָדוֹשׁ מֵהַר פָּארָן סֶלָה כִּסָּה ימן בוא
שָׁמַיִם הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ קדש הלל
וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ היה
לוֹ וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזֹּה׃ לְפָנָיו יֵלֶךְ חבא עזז
דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃ עָמַד פנה
וַיְמֹדֶד אֶרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם מדד נתר
וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי עַד שַׁחוּ גִּבְעוֹת שחח
עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ׃ תַּחַת אָוֶן עלם הלך
רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת ראה רגז
אֶרֶץ מִדְיָן׃ הֲבִנְהָרִים חָרָה יְהוָה ירע
אִם בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ אִם בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ
כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ רכב
יְשׁוּעָה׃ עֶרְיָה תֵעוֹר קַשְׁתֶּךָ ישע ערה עור
שְׁבֻעוֹת מַטּוֹת אֹמֶר סֶלָה נְהָרוֹת נמה
תְּבַקַּע אָרֶץ׃ רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים זֶרֶם ראה
מַיִם עָבָר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם חול תהם
יָדֵיהוּ נָשָׂא׃ שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה

---

vt aſpiciat nuditatē eius. Repletus es ignominia ꝑ gloria. Bibe tu quoq; & cōſopire. Circūdabit te calix dextere dn̄i: & vomit⁹ ignominie ſup gloriā tuam. Quia iniqtas libani operiet te: & vaſtitas aīaliū deterrebit eos: de ſanguinibus hoīs: & iniqtate tre & ciuitatis: & oīm habitantiū in ea. Quid ꝓdeſt ſculptile: qa ſculpſit illud fictor ſu⁹: cōflatile & imaginem falſam: quia ſperauit in figmento fictor eius vt faceret ſimulachra muta. Ve qui dicit ligno expergiſcere: ſurge lapidi taceti. Nūquid ipē docere poterit? Ecce iſte coopertus eſt auro & argento: & oīs ſpūs nō eſt in viſceribus eius. Dn̄s aūt in tēplo ſancto ſuo: ſileat a facie eius oīs terra.

Oratio abacuc ꝓphete pro ignorantiis. 3.

Domine audiui auditionē tuam: & timui. Dn̄e opus tuum in medio annorum viuifica illud. In medio annorū notū facies: cū iratus fueris mīe recordaberis. Deus ab auſtro veniet: et ſanctus de mōte pharan. Operuit celos gloria eius: & laudis eius plena eſt terra. Splēdor eius vt lux erit: cornua in manib⁹ eius. Ibi abſcōdita eſt fortitudo ei⁹: ante faciē ei⁹ ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes ei⁹. Stetit & menſus eſt terram. Aſpexit & diſſoluit gentes: & cōtriti ſunt mōtes ſecli. Incuruati ſūt colles mundi: ab itineribus eternitatis eius. Pro iniqtate vidi tentoria ethiopie: turbabuntur pelles terre madiā. Nunqd in fluminib⁹ iratus es dn̄e? aut in fluminibus furor tu⁹ vel in mare indignatio tua? Qui aſcendis ſuper equos tuos & qdrige tue ſaluatio. Suſcitās ſuſcitabis arcū tuū: iuramēta tribus que locutus es. Fluuios ſcindes terre: viderunt te & doluerunt mōtes: gurges aquarū tranſiit. Dedit abyſſus vocē ſuā: altitudo man⁹ ſuas leuauit. Sol & luna ſteterūt in hitaculo ſuo:

---

vt aſpiciat in ſpeluncis ſuis: ſaturitatē igno
ὅπως ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὰ σπήλαια αὐτῶν, πλησμονὴν ἀτι-
minie de glīa bibe: ⁊ cōmouere: circūdauit te ca-
μίας ἐκ δόξης πίε, καὶ διασαλεύθητι, ἐκύκλωσεν σε πο-
lix dextere dn̄i: ⁊ ꝯgregata ē ignominia ſup glīam
τήριον δεξιᾶς κυρίου, καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν
tuā: qꝛ īpietas libani operiet te: ⁊ mi-
σου, διότι ἀσέβεια τοῦ λιβάνου καλύψει σε, καὶ ταλαι-
ſeria beſtiaꝝ terrebit te ꝓpt ſanguinē hoīm ⁊
πωρία θηρίων πτοήσει σε διʼ αἵματα ἀνθρώπων καὶ
īpietates terre ⁊ ciuitatis ⁊ oīm hitantium
ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούν-
eam. qd ꝓdeſt ſculptili q ſculpſerūt illud: form-
των αὐτήν. τί ὠφελεῖ γλυπτὸν ὅτι ἔγλυψαν αὐτό, ἔπλα-
uerūt illud cōflatile imaginationē falſam. qꝛ cōfidit
σαν αὐτὸ χώνευμα φαντασίαν ψευδῆ. ὅτι πέποιθεν ὁ
fictor in figmento ſuo: vt faciat idola mu-
πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι εἴδωλα κω-
ta. ve q dicit ligno vigila: ſurge: ⁊ lapidi
φά. οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ ἔκνηψον, ἐγέρθητι, καὶ τῷ λίθῳ
eleuare: ⁊ ipm̄ eſt imaginatio ⁊ eſt ꝓductio au-
ὑψώθητι, καὶ αὐτό ἐστιν φαντασία καὶ ἔστιν ἔλασμα χρυσί-
ri ⁊ argenti: ⁊ oīs ſpūs nō eſt in eo: at dn̄s in tēplo
ου καὶ ἀργυρίου, καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ, ὁ δὲ κύριος ἐν ναῷ ἁ-
ſctō ſuo: reuereat a facie eius oīs terra.
γίῳ αὐτοῦ, εὐλαβείσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. C.3

ORatio ambacuc ꝓphete cū cantico. dn̄e au-
Ὁ Προσευχὴ ἀμβακοὺμ τοῦ προφήτου μετʼ ᾠδῆς. κύριε εἰ-
diui auditū tuū ⁊ timui: dn̄e cōſideraui
σακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην, κύριε κατενόησα τὰ
opa tua: ⁊ obſtupui. ī medio duoꝝ aīaliū cognoſceris cū
ἔργα σου, καὶ ἐξέστην. ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ ἐν τῷ
apropīquerit āni cognoſceris: cū aderit tp̄s demō-
ἐγγίζειν τὰ ἔτη γνωσθήσῃ, ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀνα-
ſtraberis. cū cōturbata fuerit aīa mea: mīe
δειχθήσῃ. ἐν τῷ ταραχθῆναι τὴν ψυχήν μου, ἐλέους
recordaberis. de⁹ ab auſtro veniet ⁊ ſctūs de mōte vm-
μνησθήσῃ. ὁ θεὸς ἀπὸ θαιμὰν ἥξει καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους κα-
broſo pharan. Diapſalma. Operuit
τασκίου φαράν. Διάψαλμα. Ἐπεκάλυψεν τοὺς
celos virtus eius: ⁊ laude ei⁹ plena
οὐρανοὺς ἡ δύναμις αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ πλή-
eſt tra: ⁊ ſplendor ei⁹ ſicut lux erit: ⁊ cornua
ρης ἡ γῆ, καὶ διαύγασμα αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται, καὶ κέρατα
in manib⁹ ei⁹: ⁊ poſuit dilectionē robuſtā fortitudis ſue.
ἐν χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔθηκεν ἀγάπην ἰσχυρὰν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
an̄ faciem eius ibit verbū: ⁊ egrediet in
πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος, καὶ ἐξελεύσεται εἰς
cāpos. iuxta pedes ei⁹ erit ⁊ mota eſt terra: aſpexit
πεδία. κατὰ πόδας αὐτοῦ ἔστη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ, κατενόη-
⁊ diſtare fecit gētes: ⁊ mōtes ꝯtriti ſunt violētia: tabu-
σεν καὶ ἐξέτηξεν τὰ ἔθνη. καὶ τὰ ὄρη ἐθραύσθησαν βίᾳ, ἐτάκη-
erūt colles ſeculi: itinera ſēpiterna ei⁹: ꝓ laborib⁹ vidi
σαν βουνοὶ τοῦ αἰῶνος, αἱ ὁδοὶ αἰώνιαι αὐτοῦ, ἀντὶ πόνων εἶδον
tabernacula ethiopū: turbabunt ⁊ tabernacula
τὰς σκηνὰς αἰθιόπων, ταραχθήσονται καὶ τὰ σκηνώματα τῆς
tre madiā. nūqd ī fluminib⁹ irat⁹ es dn̄e: aut ī fluminib⁹ fu-
γῆς μαδιάμ. μὴ ἐν ποταμοῖς ὠργίσθης κύριε, ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυ-
ror tu⁹: aut ī mari īpet⁹ tu⁹: aſcenſur⁹ ſup equos
μός σου, ἢ ἐν θαλάσσῃ ἡ ὁρμή σου; ὁ ἀναβησόμενος ἐπὶ τοὺς ἵπ-
tuos: ⁊ equitat⁹ tu⁹ ſalus: extendēs extēdes
πους σου, καὶ ἡ ἱππασία σου σωτηρία, ἐντείνων ἐντενεῖς
arcū tuū ſup ſceptra dicit dn̄s. diapſalma.
τὸ τόξον σου ἐπὶ τὰ σκῆπτρα λέγει κύριος. Διάψαλμα. Ὁ
fluuius ſcindit tra. videbūt te: ⁊ cōdolebūt ppl̄i. diſ-
ποταμὸς χίζεται τῇ γῇ. ἴδοισαν σε, καὶ συναλγοῦσιν λαοί. δια-
pgēs aquas itineris: dedit abyſſus vo-
σπερεῖς ὕδατα τῆς πορείας, ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος τὴν φω-
cē ſuā: altitudinē viſionis eius. exaltat⁹ ē ſol
νὴν αὐτῆς, τὸ ὕψος τῆς φαντασίας αὐτοῦ. ὑψώθη ὁ ἥλιος
⁊ luna ſtetit in ordine ſuo.
καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς.

Digitized by Google

in luce iacula tua ibunt: ⁊ in ſplēdore coru
ἐν φωτὶ αἱ βολίδες σου πορεύσονται, καὶ ἐν φέγγει ἀστρα
ſcatiōis armoꝝ tuoꝝ: in ꝯminatiōe iminues terrā
πῆς τῶν ὅπλων σου, ἐν ἀπειλῇ ἐλαττώσεις τὴν γῆν
C ⁊ in furore ꝯtrahes gētes. egreſſ⁹ es in ſalute ppl̄i
καὶ ἐν ὀργῇ κατάξεις ἔθνη. ἐξῆλθες ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ λαοῦ
tui vt ſaluares chriſtos tuos. miſiſti in caput
σου τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου. ἔπεμψας ἐπὶ κεφαλὴν
impioꝝ mortem: ſuſcitaſti vincula vſq ad collum
ἀσεβῶν θάνατον, ἤγειρας δεσμοὺς ἕως τοῦ τραχήλου
in finem: diuiſiſti in ſtupore capita po
εἰς τὸ τέλος, διεμέρισας ἐν θάμβει τὰς κεφαλὰς τῶν δυ
tentū ꝯmouebuntur in ea aperiēt frenos ſuos
ναστῶν σαλευθήσονται ἐν αὐτῇ διανοίξουσι τὰς ἡνίας αὐτῶν
ſic cōedens pauperē in abſcondito. ⁊ ſupduxiſti in
ὡς τρώγων πτωχὸν ἐν ἀποκρύφῳ. καὶ ὑπερήγαγες ἐπὶ
mari equos tuos cōturbantes aquas
θαλάσσης τοὺς ἵππους σου συνταράσσοντας ὕδατα
multas. cuſtodiui ⁊ extimuit venter me⁹ a voce
πολλά. ἐφύλαξα καὶ ἐφοβήθη ἡ κοιλία μου ἀπὸ φωνῆς
orationis labioꝝ meoꝝ: ⁊ igreſſ⁹ ē tremor in
προσευχῆς τῶν χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος ἐπὶ
D oſſa mea. ⁊ ſubter me cōturbata ē fortitudo mea
τῶν ὀστέων μου. καὶ ὑποκάτω μου συνεταράχθη ἡ ἰσχύς μου
requieſcam in die tribulatiōis mee: vt aſcēdā
καταπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ τῆς θλίψεώς μου, τοῦ ἀναβῆ
ad ppl̄m pegrinatiōis mee: qm̄ ficus non
ναι πρὸς τὸν λαὸν τῆς παροικίας μου, ὅτι συκῆ οὐ μὴ
afferet fructū: ⁊ in vineis non erūt
παραδῷ τὸν καρπόν, καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται
germina: mētietur opus oliue: a campi
φυτά, ψεύσεται τὸ ἔργον τῆς ἐλαίας, καὶ τὰ πεδία
nō facient eſcas. defecerūt: eo q̄ cōederūt o
οὐ ποιήσουσι βρώματα. ἐξέλιπον, διότι ἔφαγον πρό
ues: ⁊ nō ſunt boues in p̄ſepibus. ego aūt
βατα, καὶ οὐκ εἰσὶν βόες ἐν ταῖς φάτναις. ἐγὼ δὲ
in dn̄o exultabo: gaudebo ſup deo
ἐν τῷ κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ θεῷ
ſalutari meo. dn̄s de⁹ fortitudo mea: ⁊ ponet
τῷ σωτῆρί μου. κύριος ὁ θεὸς ἰσχύς μου, καὶ θήσει τοὺς
pedes meos i cōſummationē: ⁊ ſup excelſa imponet
πόδας μου εἰς συντέλειαν, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιβιβᾷ
me vt vincā in cātico eius.
με τοῦ νικῆσαι ἐν ᾠδῇ αὐτοῦ.

In luce ſagittarū tuarum ibūt i ſplendore fulgurā tis haſte tue. In fremitu cōculcabis terram & ooo in furore obſtupefacies gentes. Egreſſus es in ſalutē populi tui: in ſalutē cū xpo tuo. Percuſſiſti caput de domo impii: denudaſti fundamentū eius vſq ad collū ſemp. Maledixiſti ſceptris eius capiti bellatorū eius venientibus vt turbo ad diſpgendū me. Exultatio eorū ſicut eius qui deuorat pauperē in abſcondito. Viā feciſti in mari equis tuis: in luto aquarū multarū. Audiui & cōturbatus eſt venter meus: a voce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in oſſib⁹ meis: & ſubtme ſcatcat. Vt requieſcā in die tribulationis vt aſcendā ad populū accinctum noſtrū. Ficus enī non florebit: & non erit germen in vineis. oooo Mentietur opus oliue: & arua non ooooxxx ooo afferent cibum. Abſcindetur de ouili pecus: ooo & nō erit armentū in p̄ſepibus. Ego aūt in dn̄o gaudebo: exultabo in deo Ieſu meo. ooooooooo Deus domin⁹ fortitudo mea: & ponet pedes meos quaſi ceruorū. Et ſup excelſa mea deducet me victor in pſalmis canentem.

Explicit abacuc ꝓpheta.

לאור חציך יהלכו לנגה ברק | הלך
חניתך: בזעם תצעד ארץ | חיה צעד
באף תדוש גוים: יצאת לישע | דוש
עמך לישע את משיחך מחצת | משח
ראש מבית רשע ערות יסוד | ערה יסד
עד צואר סלה: נקבת במטיו | נטה
ראש פרזו יסערו להפיצני | סער פוץ
עליצתם כמו לאכל עני | עלץ ענה
במסתר: דרכת בים סוסיך | סתר
חמר מים רבים: שמעתי ותרגז | רבב רגז
בטני לקול צללו שפתי | שפה
יבא רקב בעצמי ותחתי ארגז | בוא
אשר אנוח ליום צרה לעלות | נוח צור
לעם יגודנו: כי תאנה לא | עלה גדד
תפרח ואין יבול בגפנים | פרח יבל
כחש מעשה זית ושדמות לא | עשה
עשה אכל גזר ממכלה צאן | כלא
ואין בקר ברפתים: ואני ביהוה
אעלוזה אגילה באלהי ישעי: | עלז גיל
יהוה אדני חילי וישם רגלי | שום
כאילות ועל במותי ידרכני | במה דרך
למנצח בנגינותי: | נצח נגן

INCIPIT PROLOGVS IN
Sophoniam prophetam.

CRadūt hebrei cuiuſcūq ꝓphete pr̄ aut au⁹ ponatur in titulo ipſos quoq prophetas fuiſſe. Vnde & amos vnū de duodecim ꝓphetis: q dixit: non ſū ꝓpheta nec filius prophete: ſed paſtor capraꝝ vellicans ſycomoros: patris nomē in titulo non habere. Hoc ſi verū eſt: ſophonias ꝓpheta: qui nomie: vt ita dicā: ꝓphetico & glorioſa maioꝝ ſuoꝝ ſtirpe generatus eſt. Habuit enim patrē chuſi: auū godoliam: pauum amariam: attauun ezechiam: & talem quadrigam ipſe velut extremus auriga cōpleuit. Nomen ſophonie: alii ſpeculā: alii archanū dn̄i tranſtulerunt. Siue igitur ſpecula: ſiue abſconditū dn̄i interpretetur: vtrumq ꝓphete conuenit: Dicitur. n. ad ezechielem. Fili hominis ſpeculatorē te poſui domui iſrael. Iſte ergo ꝓpheta q erat in ſpecula & in ſublimibus cōſtitutus: & nouerat myſteria dn̄i: filius erat chuſi: q interpretatur hūilitas. Habebat quoq auum godoliā: q dicitur magnitudo dn̄i: & pauū amariam: q & ipſe vertitur in ſermonē dn̄i: atauum ezechiam: qui ſonat fortitudo domini. De fortitudine itaq dn̄i: nat⁹ eſt ſermo domini: & de ſermone domini nata eſt magnitudo dn̄i: de magnitudine dn̄i nata eſt hūilitas: vt cū ꝑuenerit aliquis ad perfectū: dicat: quia nō ſum dignus vocari apoſtolus. Et illud in pſalmis. Dn̄e non eſt exaltatū cor meū: neq elati ſunt oculi mei. Ioſiam regē iude cuius temporibus ſophonias ꝓphetaſſe inuenitur: deo p̄ oībus regibus iude placuiſſe hiſtoria quarti libri regū & ſecundi paralipomenon demonſtrat. Ioſias ſimulachra q pater ſuus amon vel auus manaſſes in templo dei collocauerat deiecta cōminuiſſe mōſtratur. In quibus etiā ſerpentē ereū a moyſe factū cui errori inductus ppl̄s ſuꝑſtitione idoloꝝ detēt⁹ admiſerat. Idē cuſtodiſſe paſcha & intermiſſū tp̄ibus multis ſolus celebraſſe monſtratur. Ideo deus ꝑ prophetam tp̄ibus memorati regis que ꝑuentura erant oſtendens: gentibus qdē lectione comprehenſis affuturꝝ iudicium: populo vero iſrael ſalutem: & ciuitati hieruſalem reſtaurationem: tunc temporis tribuendam textu lectionis denunciauit.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

SOphonias ſpeculator & arcanorū dei cognitor: audit clamorem a porta piſciū. & eiulatum a ſecunda: & cōtritionē a collib⁹. Indicit quoq vlulatū hītatorib⁹ pile: qa cōticuit oīs ppl̄s chanaan: diſperierūt vniuerſi qui inuoluti erant argento.

Explicit argumentum.

Digitized by Google

Cap. j. דבר יהוה אשר היה אל צפניה
בן כושי בן גדליה בן אמריה בן
חזקיה בימי יאשיהו בן אמון מלך יום
יהודה: אסף אסף כל מעל פני פנה
האדמה נאם יהוה: אסף אדם
ובהמה אסף עוף השמים ודגי דגה
הים והמכשלות את הרשעים כשל
והכרתי את האדם מעל פני כרת
האדמה נאם יהוה: ונטיתי ידי על נטה
יהודה ועל כל יושבי ירושלם
והכרתי מן המקום הזה את קום
שאר הבעל את שם הכמרים עם
הכהנים: ואת המשתחוים על הגגות שחה גג
לצבא השמים ואת המשתחוים
הנשבעים ליהוה והנשבעים שבע
במלכם: ואת הנסוגים מאחרי יהוה סוג
ואשר לא בקשו את יהוה ולא
דרשהו: הס מפני אדני יהוה כי פנה
קרוב יום יהוה כי הכין יהוה זבח קרב כון
הקדיש קראיו: והיה ביום זבח קדש
יהוה ופקדתי על השרים ועל בני שור
המלך ועל כל הלבשים מלבוש לבש
נכרי: ופקדתי על כל הדולג על דלג
המפתן ביום ההוא הממלאים בית פתן מלא
אדניהם חמס ומרמה: והיה ביום רמה
ההוא נאם יהוה קול צעקה משער
הדגים ויללה מן המשנה ושבר דגה שנה
גדול מהגבעות: הילילו ישבי ילל
המכתש כי נדמה כל עם כנען כתש דמה
נכרתו כל נטילי כסף: והיה בעת כרת נטל
ההיא אחפש את ירושלם בנרות חפש נר
ופקדתי על האנשים הקפאים
על שמריהם האמרים בלבבם
לא ייטיב יהוה ולא ירע: והיה יטב רעע
חילם למשסה ובתיהם לשממה שסס בית

Incipit Sophonias propheta. Capitulum. 1.

VErbum dñi quod factū eſt ad ſophoniā filiū chuſi filii godolie filii amarie filii ezechie in diebus ioſie filii ammon regis iuda. Congregans congregabo omnia a facie terre dicit dominus: cōgregans hominem & pecus: cōgregans volatilia celi & piſces maris. Et ruine impiorum erunt: & diſperdam homines a facie terre dicit dñs. Et extendam manum meam ſup iudam: & ſuper omnes habitantes hieruſalem: & diſperdā de loco hoc reliquias baal & nomē edituorum cum ſacerdotibus: & eos qui adorant ſuper tecta militiā celi: & adorāt & iurant in domino & iurant in melchō: & qui auertūtur de poſt tergū dñi: & qui non queſierunt dñm: nec inueſtigauerūt eum. Silete a facie dñi dei: quia iuxta eſt dies dñi. Quia preparauit dñs hoſtiā: ſanctificauit vocatos ſuos. & erit in die hoſtie dñi viſitabo ſup princi pes & ſuper filios regis: & ſuper omnes qui induti ſunt veſte peregrina: & viſitabo ſuper oēm q arrogāter ingreditur ſup limen in die illa: qui cōplent domū domini ſui iniquitate & dolo. Et erit in die illa dicit dominus vox clamoris a porta piſcium: & vlulatus a ſecunda: & contritio magna a collibus. Vlulate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan: diſperierūt oēs inuoluti argento. Et erit in tpe illo: ſcrutabor hieruſalem in lucernis & viſitabo ſup viros defixos in fecibus ſuis qui dicūt in cordibus ſuis. Nō faciet bñ dñs & nō faciet male. Et erit fortitudo eorū in direptionē & dom⁹ eorū in deſertū.

SOPHONIAS.
ΣΟΦΟΝΙΑΣ. Ca. I.

Verbū dñi qđ factū ē ad ſophoniā filiū
a Λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς σοφονίαν τὸν τοῦ A
chuſi filij godolie filij gomorie filij eze
χουσὶ υἱοῦ γοδολίου υἱοῦ γαμαρίου τοῦ ἐζε
chie in diebus ioſie filij ammō regis iuda.
κίου ἐν ἡμέραις ἰωσία υἱοῦ ἀμμὼν βασιλέως ἰούδα.
defectione deficiat a facie terre dicit do
ἐκλείψει ἐκλειπέτω ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς λέγει κύ
min⁹: deficiat homo ꝛ iumēta: deficiant vo
ριος, ἐκλειπέτω ἄνθρωπος καὶ κτήνη, ἐκλειπέτω τὰ πε
latilia celi ꝛ piſces maris: ꝛ infirmabū
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ ἀσθενήσου
tur impij: ꝛ auferā iniq̄s a facie
σιν οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἐξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ προσώπου τῆς
tre dicit dñs. ꝛ extendā manū meā ſup iudam
γῆς λέγει κύριος. καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ ἰούδαν
ꝛ ſup oēs q̄ hitant hieruſalem: ꝛ aufe
καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξα
rā de loco hoc nomīa baal: ꝛ
ρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου τὰ ὀνόματα τῆς βαάλ, καὶ τὰ
nomina ſacdotū cum ſacdotib⁹: ꝛ eos q̄ adorant
ὀνόματα τῶν ἱερέων μετὰ τῶν ἱερέων, καὶ τοὺς προσκυνοῦν
ſup tecta militiam celi: ꝛ eos q̄ iu
τας ἐπὶ τὰ δώματα τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ὀμ B
rant p̄ dñm: ꝛ q̄ iurant p̄ regem
νύοντας κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ ὀμνύοντας κατὰ βασιλέως
ſuum: ꝛ eos q̄ declinant a dño: ꝛ
αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ
eos q̄ nō querunt dñm: ꝛ nō adhe
τοὺς μὴ ζητοῦντας τὸν κύριον, καὶ τοὺς μὴ ἀν
rent eū. timete a facie dñi
τεχομένους αὐτοῦ. εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ
dei q̄ꝛ iuxta dies dñi: q̄ꝛ p̄parauit dñs
θεοῦ διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου, ὅτι ἡτοίμασε κύριος τὴν
victimā ſuam: ſctificauit vocatos ſuos: ꝛ erit in
θυσίαν αὐτοῦ, ἡγίασε τοὺς κλητοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔσται ἐν
die hoſtie dñi. ꝛ vlciſcar ſup p̄ncipes:
ἡμέρα θυσίας κυρίου. καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας,
ꝛ ſup domū regis: ꝛ ſup oēs
καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
q̄ induti ſunt indumentis alienis. ꝛ vlciſcar ſup
ἐνδεδυμένους ἐνδύματα ἀλλότρια, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ
oēs manifeſte q̄ in veſtibulis in illa die:
πάντας ἐμφανῶς τοὺς ἐπὶ τὰ πρόπυλα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ
q̄ cōplent domū dñi dei ſui impie
ρα, τοὺς πληροῦντας τὸν οἶκον κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἀσε
tate: ꝛ dolo. ꝛ erit in illa die dicit do C
βείας, καὶ δόλου. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρα λέγει κύ
min⁹: vox clamoris de porta cōpungentiū: ꝛ
ριος, φωνὴ κραυγῆς ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων, καὶ
vlulatus a ſecunda: ꝛ cōtritio magna
ὀλολυγμὸς ἐκ τῆς δευτέρας, καὶ συντριμμὸς μέγας
a collib⁹. plangite q̄ habitatis conci
ἀπὸ τῶν βουνῶν. θρηνήσατε οἱ κατοικοῦντες τὴν κατακε
ſam: q̄ꝛ aſſimilat⁹ ē ois pp̄ls chanaan: diſperie
κομμένην, ὅτι ὡμοιώθη πᾶς ὁ λαὸς χαναάν, ἐξωλοθρεύ
runt oēs q̄ erecti ſunt argento. ꝛ erit in illa
θησαν πάντες οἱ ἐπηρμένοι ἀργυρίῳ. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ
die: ſcrutabor hieruſalem cū lucerna: ꝛ Amos
τῇ ἡμέρα, ἐξερευνήσω τὴν ἱερουσαλὴμ μετὰ λύχνου, καὶ 5.c.
vlciſcar ſup hoies q̄ cōtemnunt
ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καταφρονοῦντας
ſup cuſtodias ſuas: q̄ dicunt in cor
ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν, τοὺς λέγοντας ἐν ταῖς καρ
dib⁹ ſuis: non benefaciet dñs neq̄ maleſa
δίαις αὐτῶν, οὐ μὴ ἀγαθοποιήσει κύριος οὐδὲ μὴ κακώ
ciet. ꝛ erit fortitudo eoꝝ in rapinā: ꝛ do
σει. καὶ ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς διαρπαγήν, καὶ οἱ οἶ
m⁹ eoꝝ in diſſipationē.
κοι αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν.

Digitized by Google

& edificabunt domos: & non hītabunt. &
καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ οὐ μὴ κατοικήσωσι. καὶ
plantabunt vineas: & non bibēt vi-
καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ οὐ μὴ πίωσι τὸν οἶ-
nū eoꝝ. q2 iuxta dies dñi magnus & iuxta
νον αὐτῶν. ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη καὶ ἐγγὺς
D & velox nimis. vox diei dñi amara & du-
καὶ ταχεῖα σφόδρα. φωνὴ ἡμέρας κυρίου πικρὰ καὶ σκλη
ra poſita eſt fortis dies ire dies illa: dies
ρὰ τέτακται δυνατὴ ἡμέρα ὀργῆς ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα
tribulatiōis & neceſſitatꝭ: dies miſerie & pditionis:
θλίψεως καὶ ἀνάγκης, ἡμέρα ταλαιπωρίας καὶ ἀφανισμοῦ,
dies tenebraꝝ & caliginis: dies nubis & nebule: di-
ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης, ἡμέ
es tube & clamoris: ſup ciuitates munitas &
ρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς, ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς καὶ
ſup angulos excelſos. & tribulabo hoīes
ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλάς. καὶ ἐκθλίψω τοὺς ἀνθρώπους
& ambulabūt vt ceci: q̄ dño peccauerūt: &
καὶ πορεύσονται ὡς τυφλοί, ὅτι τῷ κυρίῳ ἥμαρτον, καὶ
Eze. 7.c. effundet ſanguinē eoꝝ ſicut puluerē & carnes eoꝝ
ἐκχεεῖ τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς χοῦν καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν
Infra. 3.b ſicut ſtercora boū. argētū eoꝝ & aurū eoꝝ
ὡς βόλβιτα. τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν
non poterit eruere eos in die ire dñi. &
οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου. καὶ
in igne zeli eiꝰ cōſumetur ois terra: q2
ἐν πυρὶ ζήλου αὐτοῦ καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διό
cōſumationē & feſtiationē faciet ſup oēs
τι συντέλειαν καὶ σπουδὴν ποιήσει ἐπὶ πάντας τοὺς
hītantes terrā.
κατοικοῦντας τὴν γῆν. Ca.2.

A CONgregamini & colligamini gens ineru dita
Συνάχθητε καὶ συνδέθητε τὸ ἔθνος τὸ ἀπαίδευ-
anq̄ ſitis vos ſicut flos ptranſiens
τον πρὸ τοῦ γενέσθαι ὑμᾶς ὡς ἄνθος παραπορευόμενον
die: anq̄ veniat ſup vos ira dñi: anq̄
ἡμέρα, πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ᾽ ὑμᾶς ὀργὴν κυρίου, πρὸ τοῦ
irruat ſup vos dies ire furoris dñi. querite
ἐπιπεσεῖν ἐπὶ ὑμᾶς ἡμέραν ὀργῆς θυμοῦ κυρίου. ζητήσατε
dñm oēs humiles terre. iudiciū opamini & iuſti
τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς. κρῖμα ἐργάζεσθε καὶ δι-
ciam q̄rite: & rñdete ea: vt pte
καιοσύνην ζητήσατε, καὶ ἀποκρίνεσθε αὐτά, ὅπως σκε-
gamini in die ire dñi: q2 gaza direpta
πασθῆτε ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου, διότι γάζα διηρπασμένη
erit: & aſcalon in deſolationē: & azotus meridie
ἔσται, καὶ ἀσκαλὼν εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἄζωτος μεσημβρί-
B as pijcietur: & accaron eradicabit. ve q̄ hi
ας ἐκριφήσεται, καὶ ἀκκαρὼν ἐκριζωθήσεται. οὐαὶ οἱ κα-
tatis funiculū maris aduene cretēſiū:
τοικοῦντες τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης πάροικοι κρητῶν,
verbū dñi ſup vos canaam tra allophyloꝝ. &
λόγος κυρίου ἐφ᾽ ὑμᾶς χαναὰν γῆ ἀλλοφύλων. καὶ
perdam vos de hītatione. & erit creta paſcua
ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας. καὶ ἔσται κρήτη νομὴ
paſtoꝝ & ouile ouium. & erit funiculus
ποιμνίων καὶ μάνδρα προβάτων. καὶ ἔσται τὸ σχοίνισμα
maris iis q̄ reliqui ſunt d̄ domo iuda: ſup ipſos
τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοίποις οἴκου ἰούδα, ἐπ᾽ αὐτοὺς
paſcent in domibꝰ aſcalonis: veſpere diuertent
νεμήσονται ἐν τοῖς οἴκοις ἀσκαλῶνος, δείλης καταλύσου-
a facie filioꝝ iuda. q2 viſitat e-
σιν ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰούδα. ὅτι ἐπισκέπτεται αὐ-
os dñs deus eoꝝ: & auertet captiui-
τοὺς κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ ἀποστρέψει τὴν αἰχμα-
tatē eoꝝ. audiui opprobriū moab & cōtumeliā
λωσίαν αὐτῶν. ἤκουσα ὀνειδισμοὺς μωὰβ καὶ ὀνειδισμοὺς
C filioꝝ ammon: in q̄bꝰ exprobrauerūt pplō meo & magnifi
υἱῶν ἀμμών, ἐν οἷς ὠνείδιζον τὸν λαόν μου καὶ ἐμεγα-
cati ſunt ſup t̃minos meos.
λύνοντο ἐπὶ τὰ ὅριά μου.

Et edificabūt domos & non habitabūt: & plātabūt vineas: & nō bibent vinū earū. Iuxta eſt dies dñi magnus: iuxta eſt & velox nimis. Vox diei dñi amara tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa: dies tribulatiōis & anguſtie: dies calamitatis & miſerie: dies tenebrarū & caliginis: dies nebule & turbinis: dies tube & clangoris ſup ciuitates munitas & ſup angulos excelſos. Et tribulabo homines: & ambulabūt vt ceci: qa dño peccauerunt. Et effundetur ſanguis eorū ſicut humus: & corpora eoꝝ ſicut ſtercora. Sed & argentū eoꝝ & aurū eorū nō poterit liberare eos i die ire dñi. In igne zeli eiꝰ deuorabitur ois terra: qa cōſumationē cū feſtinatione faciet cunctis habitantibus terram. 2.

CONuenite congregamini gens nō amabilis: priuſq̄ pariat iuſſio quaſi puluerē trāſeuntē diem: anteq̄ veniat ſup vos ira furoris dñi: anteq̄ veniat ſup vos dies indignationis dñi. Querite dominū omnes manſueti terre: quia iudiciū eius eſtis operati: querite iuſtū: querite manſuetū: ſi quō abſcōdamini i die furoris dñi. quia gaza deſtructa erit: & aſcalon in deſertū. Azotum in meridie eiicient: & acharon eradicabitur. Ve qui habitatis funiculum maris: gens pditorum. Verbū dñi ſup vos chanaan terra philiſtinorum & diſperdā te: ita vt nō ſit inhabitator. Et erit funiculus maris requies paſtorū & caule pecorum. Et erit funiculus eiꝰ q̄ remāſerit de domo iuda. Ibi paſcentur in domibꝰ aſcalonis ad veſperam requieſcent: qa viſitabit eos dñs deꝰ eorū: & auertet captiuitatē eorū. Audiui opprobriū moab & blaſphemias filiorū ammon: que exprobrauerūt pplō meo: & magnificati ſunt ſup termios eoꝝ.

ובנו בתים ולא ישבו ונטעו כרמים — בנה בית
ולא ישתו את יינם׃ קרוב יום יהוה — שתה קרב
הגדול קרוב ומהר מאד קול יום — גדל
יהוה מר צרח שם גבור׃ יום עברה — מרר גבר
היום ההוא יום צרה ומצוקה יום — צרר צוק
שאה ומשואה יום חשך ואפלה — שאה
יום ענן וערפל׃ יום שופר ותרועה — שפר רוע
על הערים הבצרות ועל הפנות — עיר פנה
הגבהות׃ והצרתי לאדם והלכו — צור
כעורים כי ליהוה חטאו ושפך דמם
כעפר ולחמם כגללים׃ גם כספם
גם זהבם לא יוכל להצילם ביום — יכל נצל
עברת יהוה ובאש קנאתו תאכל כל — אכל
הארץ כי כלה אך נבהלה יעשה — בהל עשה
את כל ישבי הארץ׃

Cap. ij.

התקוששו וקושו
הגוי לא נכסף׃ בטרם לדת חק — קשש כסף
כמוץ עבר יום בטרם לא יבוא — ילד חקק
עליכם חרון אף יהוה בטרם לא — בוא
יבוא עליכם יום אף יהוה׃ בקשו — חרה
את יהוה כל ענוי הארץ אשר — ענה
משפטו פעלו בקשו צדק בקשו — שפט
ענוה אולי תסתרו ביום אף יהוה׃ — ענה סתר
כי עזה עזובה תהיה ואשקלון — עזב היה
לשממה אשדוד בצהרים יגרשוה — גרש
ועקרון תעקר׃ הוי ישבי חבל — עקר
הים גוי כרתים דבר יהוה עליכם
כנען ארץ פלשתים והאבדתיך — אבד
מאין יושב׃ והיתה חבל הים — ישב היה
נות כרת רעים וגדרות צאן׃ — נוה כרה
והיה חבל לשארית בית יהודה — רעה
עליהם ירעון בבתי אשקלון בערב — רעה בית
ירבצון כי יפקדם יהוה אלהיהם — רבץ פקד
ושב שבותם׃ שמעתי חרפת מואב — שוב שבה
וגדפי בני עמון אשר חרפו
את עמי ויגדילו על גבולם׃ — גדף גדל

Digitized by Google

לכן חי אני נאם יהוה צבאות אלהי — חיה
ישראל כי מואב כסדם תהיה ובני — היה
עמון כעמרה ממשק חרול ומכרה — חרל כרה
מלח ושממה עד עולם שארית עמי — עלם
יבזום ויתר גוי ינחלום זאת להם — בזז נחל
תחת גאונם כי חרפו ויגדלו על עם — גאה גדל
יהוה צבאות נורא יהוה עליהם — ירא
כי רזה את כל אלהי הארץ
וישתחוו לו איש ממקומו כל איי — שחה קום
הגוים גם אתם כושים חללי חרבי
המה ויט ידו על צפון ויאבד את — נטה צפן
אשור וישם את נינוה לשממה — אבד שום
ציה כמדבר ורבצו בתוכה עדרים — דבר
כל חיתו גוי גם קאת גם קפוד — חיה קפד
בכפתריה ילינו קול ישורר — לון שור
בחלון חרב בסף כי ארזה ערה — חלל
זאת העיר העליזה היושבת לבטח — עלז
האמרה בלבבה אני ואפסי עוד
איך היתה לשמה מרבץ לחיה כל — היה שמם
עובר עליה ישרק יניע ידו — רבץ שרק
נוע
הוי מראה ונגאלה

Cap.iij.

העיר היונה לא שמעה בקול לא — ראה גאל
לקחה מוסר ביהוה לא בטחה ואל — יסר
אלהיה לא קרבה שריה בקרבה — שרר
אריות שאגים שפטיה זאבי — ארה
ערב לא גרמו לבקר נביאיה — נבא
פחזים אנשי בגדות כהניה חללו
קדש חמסו תורה יהוה צדיק — ירה צדק
בקרבה לא יעשה עולה בבקר — עשה
בבקר משפטו יתן לאור לא — שפט נתן
נעדר ולא יודע עול בשת הכרתי — עדר ידע
גוים נשמו פנותם החרבתי — בוש כרת
חוצותם מבלי עובר נצדו עריהם — שמם פנה
מבלי איש מאין יושב אמרתי — חרב צדה
אך תיראי אותי תקחי מוסר — עיר ישב
ולא יכרת מעונה כל אשר פקדתי — ירא את
לקח יסר
כרת עון

Propterea viuo ego dicit dñs exercituum deus iſrael: quia moab vt ſodoma erit & filii ammō quaſi gomorra: ſiccitas ſpinaꝝ & aceruī ſalis: & deſertū vſq₃ in eternū. reliquie populi mei diripiēt eos: & reſidui gētis mee poſſidebūt illos: hoc eis euenit pro ſupbia ſua: quia blaſphemauerunt & magnificati ſunt ſup pplm dñi exercituū. Horribilis dñs ſup eos: & attenuabit omnes deos terre. Et adorabūt eū viri de loco ſuo: oēs inſule gentiū. Sed & vos ethiopes: interfecti gladio meo eritis. Et extendet manū ſuā ſup aqlonē & perdet aſſur. Et ponet ſpecioſam i ſolitudinē & in inuiū: & q̄ſi deſertū. Et accubabūt i medio ei⁹ greges oēs beſtie gētiū & onocrotalus & hericius in liminibus eius morabūtur. Vox cantātis in feneſtra: coru⁹ in ſupliminari: qm̄ attenuabo robur eius. Hec eſt ciuitasglorioſa hitans in cōfidētia: q̄ dicebat i corde ſuo. ego ſum & extra me nō eſt alia āpli⁹: quō facta eſt in deſertū cubile beſtie? Oīs qui tranſit per eā ſibilabit: & mouebit manū ſuam.

3.

VE puocatrix & redēpta ciuitas colūba. Non audiuit vocē & nō ſuſcepit diſciplinam. In dño non eſt confiſa: ad deū ſuū nō appropinquit. Principes eius in medio eius q̄ſi leones rugiētes. Iudices eius lupi vespere: nō relinq̄bant in mane. Prophete eius veſani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerunt ſanctū: iniuſte egerunt contra legē. Dñs iuſtus in medio eius nō faciet iniquitatem. Mane mane iudiciū ſuū dabit in luce: & non abſcōdetur. Neſciuit aūt iniqu⁹ cōfuſionē. Diſpdidi gētes & diſſipati ſūt anguli earū. deſertas feci vias eoꝝ dum nō eſt q tranſeat. Deſolate ſūt ciuitates eoꝝ nō remanēte viro neq₃ vllo hitatore. Dixi: attū timebis me: ſuſcipies diſciplinā. Et nō pibit habitaculū ei⁹: ppter oia in qbus viſitaui

ppterea viuo ego dicit dñs exercituū de⁹ iſrael: q₃ moab ſicͣ ſodoma erit ꝛ filij ammon q̄ſi gomorra: ꝛ damaſcus derelicta ꝛ q̄ſi aceruu⁹ ſalis ꝛ diſſipata in ſempiternū: ꝛ q̄ relicti fuerit ppli mei diripient eos: ꝛ reliqui gētis mee hereditabunt eos hoc eis pro cōtumelia ſua: q₃ exprobrauerūt ꝛ magnificati ſunt ſup dñm virtutū. manifeſt⁹ erit dñs ſup eos: ꝛ diſperdet oēs deos gētiū terre. ꝛ adorabunt eū ſinguli de loco ſuo. oēs inſule gentiū: ꝛ vos ethiopes vulnerati gladio meo eritis ꝛ extendet manū ſuā ſup aqlonē. ꝛ pdet aſſyriū: ꝛ ponet niniuē in deſolationē ſine aq̄ q̄ſi deſtū. ꝛ paſcent in medio ei⁹ greges ꝛ oēs beſtie terre: ꝛ leones ꝛ ericij in pſepibus eius cubabunt: ꝛ beſtie clamabūt in foueis ſuis: ꝛ corui in portis eius: q₃ cedrus coronatio eius. hec ciuitas malis dedita: q̄ hitat in ſpe: dicens in corde ſuo: ego ſum ꝛ nō eſt poſt me vltra alia: quō facta ē in deſolationes paſcua beſtiaꝝ: oīs q̄ ptranſit eā ſibilabit ꝛ mouebit man⁹ ſuas.

διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, διότι μωὰβ ὡς σόδομα ἔσται, καὶ υἱοὶ ἀμμὼν ὡς γόμορρα, καὶ δαμασκὸς ἐκλελειμμένη καὶ ὡς θημωνία ἁλὸς καὶ ἠφανισμένη εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ μου διαρπῶνται αὐτούς, καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνους μου κληρονομήσουσιν αὐτούς. τοῦτο αὐτοῖς ἀντὶ τῆς ὕβρεως αὐτῶν, διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν κύριον τῶν δυνάμεων. ἐπιφανὴς ἔσται κύριος ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. πᾶσαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν, καὶ ὑμεῖς αἰθίοπες τραυματίαι ῥομφαίας μου ἔσεσθε. καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ βορρᾶν. καὶ ἀπολεῖ τὸν ἀσσύριον, καὶ θήσει τὴν νινευὶ εἰς ἀφανισμὸν ἄνυδρον ὡς ἔρημον. καὶ νεμήσονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ λέοντες καὶ ἐχῖνοι ἐν τοῖς φατνώμασιν αὐτῆς κοιτασθήσονται, καὶ θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διωρύγμασιν αὐτῆς, καὶ κόρακες ἐν τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς, διότι κέδρος τὸ ἀνάστεμμα αὐτῆς. αὕτη ἡ πόλις ἡ φαυλίστρια, ἡ κατοικοῦσα ἐπ' ἐλπίδι, λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτῆς, ἐγώ εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν μετ' ἐμὲ ἔτι ἄλλη. πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισμὸν νομὴ θηρίων, πᾶς ὁ διαπορευόμενος αὐτὴν συριεῖ καὶ κινήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Ca.3.

VE illuſtris ꝛ redempta ciuitas: colūba: nō audiuit vocē neq₃ ſuſcepit diſciplinā: in dño nō ē ꝯfiſa: ꝛ ad deū ſuū nō appropinquit. principes eius in ea velut leones rugientes. iudices ei⁹ ſicͣ lupi arabie: nō dimittebant in mane. pphete ei⁹ portantes ſpm̄: viri cōtemptores. ſacerdotes ei⁹ polluūt ſctā: ꝛ ipſe agūt in leges. at dñs iuſtus in medio eius: ꝛ nō faciet iniq̄tates: mane mane iudiciū ſuū dabit in luce ꝛ nō abſcōdit⁹ ē: ꝛ nō ſcit iniq̄tatē in corruptiōe demiſi ſuperbos: diſſipati ſunt anguli eoꝝ: deſtruxi vias eoꝝ penitus ne tranſeant. defecerūt ciuitates eoꝝ: eo q̄ nihil ſubſiſteret: neq₃ habitaret. dixi verūtñ timebitis me: ꝛ ſuſcipietis diſciplinā. ꝛ nō peribitis de oculis eius oībus q̄b⁹ vltus ſum ſup eā.

Ὦ ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἀπολελυτρωμένη ἡ πόλις, ἡ περιστερά, οὐκ ἤκουσε φωνῆς οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν, ἐπὶ τῷ κυρίῳ οὐκ ἐπεποίθει, καὶ πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς οὐκ ἤγγισεν. οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι. οἱ κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς ἀραβίας, οὐχ ὑπελείποντο εἰς τὸ πρωΐ. οἱ προφῆται αὐτῆς πνευματοφόροι, ἄνδρες καταφρονηταί. οἱ ἱερεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσι τὰ ἅγια, καὶ ἀσεβοῦσιν εἰς τὸν νόμον. ὁ δὲ κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ποιήσει ἄδικον, πρωῒ πρωῒ κρίμα αὐτοῦ δώσει εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἐκρύφη, καὶ οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσει, καὶ οὐκ εἰς νεῖκος ἀδικίαν. ἐν διαφθορᾷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν γωνίαι αὐτῶν, ἐξερήμωσα τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν τοῦ μὴ διοδεύειν. ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν, διὰ τὸ μηδένα ὑπάρχειν, μηδὲ κατοικεῖν. εἶπα πλὴν φοβεῖσθέ με, καὶ δέξασθε παιδείαν. καὶ οὐ μὴ ἐξολοθρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς πάντα ὅσα ἐξεδίκησα ἐπ' αὐτήν

C

D

A

eze.22.f Mich. 3.b.

B

Digitized by Google

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

pparare cōſurge diluculo: corrupt⁹ ē oīs racemus eoꝝ.
ἑτοιμάζου ὄρθριζε, διέφθαρται πᾶσα ἡ ἐπιφυλλὶς αὐτῶν.
ppterea expecta me dicit dn̄s in die reſurrectiōis
διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με λέγει κύριος εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς
mee in teſtimoniū. qꝛ iudiciū meū in ꝯgregatiōes
μου εἰς μαρτύριον. διότι τὸ κρῖμά μου εἰς συναγωγὰς
gētiū vt ſuſcipiam reges: vt effundā ſup e-
ἐθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς, τοῦ ἐκχέαι ἐπ' αὐ-
os iram meā oēm irā furoris mei: qꝛ
τοὺς τὴν ὀργήν μου πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου, διό-
in igne zeli mei conſumetur oīs terra: qꝛ
τι ἐν πυρὶ ζήλου μου καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διό-
tunc conuertam ſup pplos linguam in gn̄ationē e-
τι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεὰν αὐ-
ius: vt inuocent oēs nomē dn̄i: vt ſerui
τῆς, τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου, τοῦ δου-
C ant ei ſub iugo vno. de finibus fluminū e-
λεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα. ἐκ περάτων ποταμῶν αἰ-
thiopie ſuſcipiā diſperſos meos: afferēt
θιοπίας προσδέξομαι τοὺς διεσπαρμένους μου, οἴσουσι
victimas mihi in die illa. non confunderis
θυσίασματά ἐμοί. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐ μὴ καταισχυνθῇς
ex oībus adinuentionib⁹ tuis qb⁹ ipſe egiſti in
ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου ὧν ἠσέβησας εἰς
me. qꝛ tūc auferā a te detractiones
ἐμέ. ὅτι τότε περιελῶ ἀπὸ σοῦ τὰ φαυλίσματα
cōtumelie tue: ⁊ vltra non adiicies vt glorieris
τῆς ὕβρεώς σου, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ προσθῇς μεγαλαυχῆ-
ſup montē ſanctū meū: ⁊ relinquam in te
σαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ ὑπολείψομαι ἐν σοὶ
ppl'm māſuetū ⁊ humilem. ⁊ timebunt nomē
λαὸν πρᾶον καὶ ταπεινόν. καὶ εὐλαβηθήσονται τὸ ὄνομα
dn̄i reliqui iſrael: ⁊ nō facient iniq-
κυρίου οἱ κατάλοιποι τοῦ ἰσραήλ, καὶ οὐ ποιήσουσιν ἀδι-
tatē ⁊ nō loquent̄ vana: ⁊ nō iuenient̄ in o-
κίαν καὶ οὐ λαλήσουσιν μάταια, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν τῷ στό-
re eoꝝ lingua doloſa: qm̄ ipi paſcent̄ ⁊
ματι αὐτῶν γλῶσσα δολία, διότι αὐτοὶ νεμήσονται καὶ
accubabunt: ⁊ nō erit q̄ exterreat eos. gaude
κοιτασθήσονται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. χαῖρε
filia ſion: pdica hieruſalem: exulta ⁊ de-
D θύγατερ σιών, κήρυσσε ἱερουσαλήμ, εὐφραίνου καὶ κα-
lectare ex toto corde tuo filia hieruſa-
τατέρπου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου θύγατερ ἱερουσα-
lem: abſtulit dn̄s iniq̄tates tuas: redemit
λήμ, περιεῖλε κύριος τὰ ἀδικήματά σου, λελύτρωταί
te de manu inimicoꝝ tuoꝝ rex iſrael. in medio tui:
σε ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου βασιλεὺς ἰσραήλ. ἐν μέσῳ σου,
nō videbis mala vltra. in tp̄e illo dicet dn̄s hierl'm:
οὐκ ὄψει κακὰ οὐκ ἔτι. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐρεῖ κς τῇ ἱλῆμ,
cōfide ſion: nō diſſoluantur man⁹ tue: dn̄s de⁹
θάρσει σιών, μὴ παρείσθωσαν αἱ χεῖρές σου, κύριος ὁ θεός
tu⁹ fortis in te ſaluabit te: adducet ſup te leticiam: ⁊ ino-
σου δυνατὸς ἐν σοὶ σώσει σε, ἐπάξει ἐπὶ σὲ εὐφροσύνην, καὶ και-
uabit te in charitate ſua: ⁊ letabit̄ in te ꝗ̄ i delectatiōe
νιεῖ σε ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτ̄, καὶ εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοὶ ἐν τέρψει
ꝗ̄ſi in die ſolēnitatis: ⁊ ꝯgregabo diſperſos. ve q̄ accepit
ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, καὶ συνάξω τοὺς διεσκορπισμένους. οὐαὶ ἔλαβεν
ſup eā opprobriū: ecce ego facio in te pp̄t te in tp̄e
ἐπ' αὐτὴν ὀνειδισμόν, ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ ἕνεκά σου ἐν τῷ καιρῷ
illo ⁊ ſaluabo afflictam ⁊ repulſam ſuſcipiam:
ἐκείνῳ καὶ σώσω τὴν ἐκπεπιεσμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι,
⁊ ponam eos in gl'iam ⁊ noīatos in oī terra: ⁊ cō-
καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς καύχημα καὶ ὀνομαστοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ κα-
fundent̄ in tp̄e illo qn̄ bene vobis fecero: ⁊
ταισχυνθήσονται ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅταν καλῶς ὑμῖν ποιήσω, καὶ
in tp̄e cū ſuſcepero vos: qꝛ dabo vos noīatos ⁊
ἐν τῷ καιρῷ ὅταν εἰσδέχωμαι ὑμᾶς, διότι δώσω ὑμᾶς ὀνομαστοὺς καὶ
in gl'iam cūctis pplis terre: cū cōuertero ego
εἰς καύχημα πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν
captiuitatē vr̄aꝫ coram vobis dicit dn̄s.
αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν λέγει κύριος.

Trāſla.B.Hie.

eā. Verūtn̄ diluculo ſur
gentes corruperunt oēs
cogitationes ſuas. Qua
ppter expecta me dicit
dn̄s in die reſurrectionis
mee i futurū: qa iudiciū
meū vt cōgregē gentes:
& colligā regna. Et effū
dā ſup eos indignationē
meā oēm iram furoris
mei. In igne ei zeli mei
deuorabitur oīs terra.
Quia tunc reddā pplis
labiū electū: vt inuocēt
oēs nomē dn̄i & ſeruiāt
ei humero vno. Vltra
flumina ethiopie: inde
ſupplices mei filii diſper
ſorū meoꝝ deferent mu
nus mihi. In die illa non
cōfunderis ſup cunctis
adinuētionib⁹ tuis: qbus
pūaricata es i me. Quia
tunc auferam de medio
tui magniloquos ſupbie
tue: & nō adiicies exal-
tari ampli⁹ in mōte ſctō
meo. Et reliquā i medio
tui ppl'm pauperē & ege
num & ſperabūt in noīe
dn̄i. Reliqe iſrael nō fa
cient iniqtatē: nec loquē
tur mēdaciū: & nō inue
nietur in ore eoꝝ lingua
doloſa. Qm̄ ipſi paſcē
tur & accubabūt & non
erit qui exterreat. Lauda
filia ſion: iubila iſrael.
Letare & exulta in om̄i
corde filia hieruſalē. Ab
ſtulit dn̄s iudiciū tuum:
auertit inimicos tuos.
Rex iſrael dn̄s i medio
tui: nō timebis malum
vltra. In die illa dicetur
hieruſalem. Noli time-
re ſion: non diſſoluātur
manus tue. Dominus
de⁹ tu⁹ in medio tui for
tis: ipſe ſaluabit. Gaude-
bit ſup te in leticia: ſilebit
in dilectione tua: & exul
tabit ſup te in laude. Nu
gas qui a lege receſſerāt
cōgregabo: qa ex te erāt
vt nō vltra habeas ſuper
eis opprobriū. Ecce ego
interficiā oēs qui affli-
xerūt te in tp̄e illo: & ſal
uabo claudicantē: & eā q̄
eiecta fuerat cōgregabo.
& ponā eos i laude & in
nomē in om̄i terra cōfu
ſionis eorum: in tp̄e illo
quo adducā vos: & in tp̄e
quo cōgregabo vos. Da
bo enim vos in nomen
& in laudē oībus pop'lis
terre cum cōuertero ca
ptiuitatem veſtrā coram
oculis vr̄is: dicit dn̄s.

Explicit Sophonias
propheta.

Tex.heb.Sopho.iij. Pritiua.heb.

עליה אכן השכימו השחיתו כל | שכם שחת
עלילותם: לכן חכו לי נאם יהוה ליום | עלל חכה
קומי לעד כי משפטי לאסף גוים
לקבצי ממלכות לשפך עליהם זעמי | מלך
כל חרון אפי כי באש קנאתי תאכל | חרה אכל
כל הארץ: כי אז אהפך אל עמים | הפך
שפה ברורה לקרא כלם בשם יהוה | ברר
לעבדו שכם אחד: מעבר לנהרי
כוש עתרי בת פוצי יובלון | יבל
מנחתי: ביום ההוא לא תבושי מכל | בוש
עלילותיך אשר פשעת בי כי אז
אסיר מקרבך עליזי גאותך ולא | סור עלז
תוספי לגבהה עוד בהר קדשי: | גאה יסף
והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו | שאר ענה
בשם יהוה: שארית ישראל לא | חסה
יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא | עשה דבר
ימצא בפיהם לשון תרמית כי המה | מצא פה
ירעו ורבצו ואין מחריד: רני בת | לשן רבץ
ציון הריעו ישראל שמחי ועלזי | רצה חרד
בכל לב בת ירושלם: הסיר יהוה | רנן רוע
 | סור
משפטיך פנה איבך מלך ישראל | שפט
יהוה בקרבך לא תיראי רע עוד: | ראה רוע
ביום ההוא יאמר לירושלם אל | אמר
תיראי ציון אל ירפו ידיך: יהוה | ירא רפה
אלהיך בקרבך גבור יושיע ישיש | גבר ישע
עליך בשמחה יחריש באהבתו יגיל | שוש חרש
עליך ברנה: נוגי ממועד אספתי | גיל רנן
ממך היו משאת עליה חרפה: הנני | יגה יעד
עשה את כל מעניך בעת ההיא | מן היה
והושעתי את הצלעה והנדחה | נשא ענה
אקבץ ושמתים לתהלה ולשם בכל | דחה
הארץ בשתם: בעת ההיא אביא | קבץ שום
אתכם ובעת קבצי אתכם כי אתן | בוש בוא
אתכם לשם ולתהלה בכל עמי | נתן
הארץ בשובי את שבותיכם | הלל
לעיניכם אמר יהוה: | שבה

INCIPIT PROLOGVS IN AGGEVM PROPHETAM.

Ieremias ꝑpheta ob cauſam periurii ſedechie regis vt hiſtoria libri ſecūdi Paralipomenon indicat: qui fidē ꝑmiſſam nabuchodonoſor regi chaldeorū non ſeruauerat: populū iſrael refert cum memorato rege hieruſalem: expugnata hieruſalem captiuū in babylonē fuiſſe perductū. Sed cum memoratus populus multis tēporibus idolis ſeruiendo et effuſione ſanguinis innocentum ſe grauiter impiaſſet volens deus generationē vniuerſam eiuſdem populi ob cauſas memoratas penitus deperire: ſeptuaginta annorū captiuitatē eundē populū in regno chaldeoꝝ ſtatuit ſuſtinere: hac rōne: vt cōpleto numero annorū: nouus populus a memoratis peccatis imunis ad renouationē hieruſalē perueniret. Sexageſimo itaq; ſecundo anno: regno chaldeoꝝ ſubuerſo: cui adhuc octo anni reſtabant ad regnādū: quod etiā ſexta viſio danielis oſtendit cum ꝑpter cauſam ſacrilegii: quod in eadē viſione cōtinetur: fuiſſe extinctū: dari⁹ qui medis imperabat: vt ſeptima viſio danielis oſtendit: mēorat⁹ in regno ſucceſſit. Cuius primo anno regni: vt decima viſio danielis manifeſtat: daniel ſupputatis annis videns appropinquare tēpus reuerſionis que per hieremiā fuerat promiſſa: orans tam pro ſe q̄ pro populo eandē ꝑmiſſionē a deo poſtulabat impleri: cui ꝑ gabrielē archangelū in eadē viſione iuxta preces eiuſdē vniuerſa cōpleta eſſe: deus dixit. Nam moriente ſupradicto dario rege medorū: & ſuccedente in regno cyro rege perſarū: ꝑmiſſione dei cōpleta per eundē regē populūq; iſrael in hieruſalē reductum: hiſtoria ſecundi libri paralipomenon & initiū eſdre ꝑphete confirmāt. Cunq; a populo iſrael & a ſenioribus templū dei edificari cepiſſet: mortuo cyro rege ac regnante dario rege perſarū qui memorato cyro ſucceſſerat: vicine gentes ciuitatis hieruſalē: vt idē eſdras refert reſtaurationē templi & ciuitatis reſiſtendo impedire ceperunt. Qua ratione deterritus populus iſrael: reparationē ſupradicti tēpli dñi: necdū iuxta promiſſionē cōceſſam eſſe credebat. Propter quod in ſecūdo anno regni memorati darii regis perſarū aggeus ꝑpheta a deo miſſus ad zorobabel qui de tribu erat iuda: qui poteſtatē regni ſuſcepturus erat: & ieſum filiū ioſedech ſummū ſacerdotē ammonet: vt credant cōpleto numero annorū tempus reſtaurationis hieruſalē aduenisse. Hoc etiā addito: ne icredulitatē populi vellent imitari: de quo deus per eum dixit. Populus hic dicit. Nondum venit tēpus vt edificetur domus dei. Oīa autē que textu huius ꝑphetie cōtinētur: reuerſionē populi: edificationē tēpli: renouationē ciuitatis: obſeruantiā ſacerdotalē: & interitū regnorum gentium exterarum ſignificant.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

AGgeus feſtiuus & letus: qui ſeminauit in lachrymis vt in gaudio meteret: deſtructū templū reedificat: deūq; patrē inducit loquentē. Adhuc vnum modicū eſt: & ego cōmouebo celum & terram: mare & aridam: & mouebo omnes gentes: & veniet deſideratus cunctis gentibus.

Explicit argumentum.

Pritiua.heb. Tex.heb.Aggeus.j.

Cap.j.

בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ	
בַּחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ	שׁשׁה
הָיָה דְבַר יְהוָה בְּיַד חַגַּי הַנָּבִיא אֶל	נבא
זְרֻבָּבֶל בֶּן שְׁאַלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה	פחה
וְאֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל	גדל
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת	
לֵאמֹר הָעָם הַזֶּה אָמְרוּ לֹא עֶת	
בֹּא עֶת בֵּית יְהוָה לְהִבָּנוֹת׃ וַיְהִי	בוא בנה
דְּבַר יְהוָה בְּיַד חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃	
הַעֵת לָכֶם אַתֶּם לָשֶׁבֶת בְּבָתֵּיכֶם	ישׁב בית
סְפוּנִים וְהַבַּיִת הַזֶּה חָרֵב׃ וְעַתָּה	ספן
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שִׂימוּ	שׂום
לְבַבְכֶם עַל דַּרְכֵיכֶם׃ זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה	רבה
וְהָבֵא מְעָט אָכוֹל וְאֵין לְשָׂבְעָה	בוא אכל
שָׁתוֹ וְאֵין לְשָׁכְרָה לָבוֹשׁ וְאֵין	שׁתה לבשׁ
לְחֹם לוֹ וְהַמִּשְׂתַּכֵּר מִשְׂתַּכֵּר אֶל	חמם שׂכר
צְרוֹר נָקוּב׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת	צרר נקב
שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל דַּרְכֵיכֶם׃ עֲלוּ	עלה
הָהָר וַהֲבֵאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבָּיִת	בוא בנה
וְאֶרְצֶה בּוֹ וְאֶכָּבֵד אָמַר יְהוָה׃	רצה כבד

Trāſla.B.Hie.

Incipit Aggeus ꝑpheta.
Capitulum. 1.

IN anno [b]ſecundo [c]darii [d]regis
[d]in mēſe [e]ſexto [f]in die [g]vna
[h]menſis:
[i]factū eſt [k]verbum [l]dñi [m]in
manu [n]aggei [o]ꝑphete [p]ad
[q]zorobabel [r]filiū [s]ſalathiel
[t]ducē [u]iuda:
[x]& ad [y]ieſum [z]filium [a]ioſe
dech [b]ſacerdotē [c]magnum
[d]dicens. [e]Hec [f]ait [g]dñs [h]ex
ercituum
[i]dicens. [k]Populus [l]iſte [m]di
cit. [n]Nondum
[p]venit [q]tēpus [r]domus [s]dñi
[t]edificande. [u]Et factum eſt
[x]verbū [y]dñi [z]in manu [a]ag-
gei [b]prophete [c]dicens.
[d]Nunqd tēpus [e]vobis eſt:
[g]vt habitetis [h]in domibus
[i]laqueatis: [k]& domus [l]iſta
[m]deſerta. [n]Et nunc
[o]hec [p]dicit [q]dñs [r]exercituū.
[s]Ponite
[t]corda vr̄a [u]ſuper [x]vias ve-
ſtras. [y]Seminaſtis [z]multū
[a]& itulistis [b]parū. [c]Come
diſtis [d]& non eſtis [e]ſatiati.
[f]Bibiſtis [g]& nō eſtis [h]ine-
briati. [i]Operuiſtis vos [k]&
nō eſtis [l]calefacti. [n]Et qui
mercedes cōgregauit [o]mi
ſit eas [p]in [q]ſacculū [r]ꝑtuſū.
[s]Hec [t]dicit [u]dñs [x]exercituū.
[y]Ponite [z]corda veſtra [a]ſup
[b]vias veſtras. [c]Aſcendite
[d]in montē: [e]parate [f]ligna:
[g]& edificate [h]domum:
[i]& acceptabilis mihi erit:
[l]& glorificabor [m]dicit [n]dñs.

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

AGGEVS.
ΑΓΓΑΙΑΣ. Ca.1.

In ſecundo anno ſub dario re- A
Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βασι-
ge in mēſe ſexto vna menſis: factū
λέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένε-
eſt verbū dñi in manu aggei ꝑphete dicens: dic
το λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων, εἶ-
ad zorobabel filiū ſalathiel de tribu iuda:
πον πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς ἰούδα,
& ad ieſum filiū ioſedec ſacerdotē magnū di-
καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν λέ-
cens: hec dicit dñs deus exercituū dicens: po-
γων, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων λέγων, ὁ λα-
pulus iſte dicunt: nō venit tēpus edificandi
ὸς οὗτος λέγουσιν, οὐχ ἥκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν
domū dñi. & factū ē verbū dñi in manu aggei
οἶκον κυρίου. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ
ꝑphete dicēs: ſi tēpus vobis eſt vt habitetis i domib' cō-
προφήτου λέγων, εἰ καιρὸς ὑμῖν ἐστι τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις κοι-
cauis: at dom' iſta deſerta eſt. & nūc hec di-
λοστάθμοις, ὁ δὲ οἶκος οὗτος ἐξηρήμωται. καὶ νῦν τάδε λέ-
cit dñs exercituū: ponite corda vr̄a in
γει κύριος τῶν δυνάμεων, τάξατε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς
vias vr̄as: ſeminaſtis multa & intuliſtis pauca. B
ὁδοὺς ὑμῶν, ἐσπείρατε πολλὰ καὶ εἰσηνέγκατε ὀλίγα.
comediſtis & nō i ſaturitatem: bibiſtis & nō i ebrietatem: Deut. 28.d.
ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονήν, ἐπίετε καὶ οὐκ εἰς μέθην,
operti eſtis & nō eſtis calefacti in ipſis: & mer- Mich. 6.d.
περιεβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ τοὺς μι-
cedes cōgregās: cōgregauit in ligamētū pertuſum.
σθοὺς συνάγων, συνήγαγεν εἰς δεσμὸν τετρυπημένον.
hec dicit dñs oīpotens: ponite iā corda
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, θέσθε δὴ καρδίας
vr̄a in vias vr̄as: aſcendite in mōtē & inci-
ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, ἀνάβητε εἰς τὸ ὄρος καὶ κό-
dite ligna & edificate domū: & cōplacebo
ψατε ξύλα καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον, καὶ εὐδοκήσω
in ea & glorificabor dixit dñs.
ἐν αὐτῷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι εἶπεν κύριος.

Digitized by Google

reſpexiſtis in multa: ⁊ facta ſūt pauca. ⁊ intu
ἐπεβλέψατε εἰς πολλά, καὶ ἐγένετο ὀλίγα. καὶ εἰση
C liſtis in domū: ⁊ exſufflaui illud. quā obrē
νέγκατε εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐξεφύσησα αὐτό. διὰ τοῦτο
dicit dn̄s exercituū. pͤ eo q̄ dom⁹ mea deſ
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. ἀνθ' ὧν ὁ οἶκός μου ἔρη
erta eſt: vos aūt feſtinatis vnuſquiſq̄ī domū ſuam:
μός ἐστιν, ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
ꝓpter hoc abſtinebit celū a rore: ⁊ terra ſub
διὰ τοῦτο ἀνέξει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ δρόσου, καὶ ἡ γῆ ὑπο
trahet germina ſua: ⁊ inducā gladiū ſup
στελεῖται τὰ ἐκφόρια αὐτῆς, καὶ ἐπάξω ῥομφαίαν ἐπὶ
terrā: ⁊ ſup mōtes. ⁊ ſup triticū: ⁊ ſup
τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη. καὶ ἐπὶ τὸν σῖτον, καὶ ἐπὶ
vinū: ⁊ ſup oleum: ⁊ ſup hoīes:
τὸν οἶνον, καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ
D ⁊ ſup iumēta: ⁊ ſup oēs labo
πους, καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πό
res manuū eoꝝ. ⁊ audiuit zorobabel filiꝰ
νους τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ ἤκουσε ζοροβάβελ ὁ τοῦ
ſalathiel. ⁊ ieſus filius ioſedec ſacdos magnꝰ:
σαλαθιήλ. καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας,
⁊ oēs reliqui ppl'i vocē dn̄i
καὶ πάντες οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς κυρί
dei ſui: ⁊ verba aggei ꝓphete ſi=
ου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ τῶν λόγων ἀγγαίου τοῦ προφήτου κα
cut p̄cepit eū dn̄s deꝰ eoꝝ ad eos:
θότι ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐ=
⁊ timuerunt a facie dn̄i: ⁊ di
τούς, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου. καὶ εἶ
xit aggeus nunciꝰ dn̄i in nuncijs dn̄i:
πεν ἀγγαίας ὁ ἄγγελος κυρίου ἐν ἀγγέλοις τοῦ κυρίου,
dic ppl'o: ego ſum vobiſcū dicit dn̄s. ⁊
εἶπον τῷ λαῷ, ἐγώ εἰμι μεθ' ὑμῶν λέγει κύριος. καὶ
ſuſcitauit dn̄s ſpm̄ zorobabel filij ſalathi=
ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα τοῦ ζοροβάβελ τοῦ σαλα=
el de tribu iuda: ⁊ ſpm̄ ieſu filij ioſe
θιήλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσε
dec ſacerdotis magni: ⁊ ſpm̄ re=
δὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν κα
liquoꝝ ppl'i: ⁊ ingreſſi ſūt ⁊ faciebāt opa
ταλοίπων τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσῆλθοσαν καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα
in domo dn̄i exercituū dei ſui.
ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ θεοῦ αὐτῶν. Ca. 2.

A Quarta ⁊ viceſima menſis ſexti
Τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἕκτου
in ſecundo anno ſub dario rege:
ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως, τῷ
ſeptimo mēſe vna ⁊ vigeſima menſis: factū eſt ver
ἑβδόμῳ μηνὶ μιᾷ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐγένετο λό
bū dn̄i in manu aggei ꝓphete dicēs: dic
γος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων, εἰ
tū ad zorobabel filiū ſalathiel de tribu
πὸν δὴ πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς
iuda: ⁊ ad ieſum filiū ioſedec ſacdotē
Ἰούδα, καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα
magnū: ⁊ ad oēs reliquos
τὸν μέγαν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ
ppl'i dicens: q̄s ex vobis vidit domū iſtam in glo
λαοῦ λέγων, τίς ἐξ ὑμῶν ἴδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δό
ria ſua q̄ ante: ⁊ quō vos videtis ipſam
ξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν, καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτὸν
nūc ſicut nō exiſtentē i cōſpectu vr̄o? ⁊ nūc cōfortare
νῦν καθὼς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ νῦν κατίσχυε

Reſpexiſtis ad amplius: & ecce factū eſt minus. Et intuliſtis in domum et exufflaui illud. Quā ob cauſā dicit dn̄s exercituū? quia domus mea deſerta eſt: & vos feſtinaſtis vnuſquiſq̄ in domū ſuam. Propter hoc ſup vos ꝓhibiti ſūt celi ne darēt rorem: & terra ꝓhibita eſt ne daret germē ſuū. Et vocaui ſiccitatē ſup terrā & ſuper montes: & ſup triticū: & ſuper vinum: & ſuper oleum & quecunq̄ profert humus: & ſuper homines: & ſuper iumenta: & ſup oēm laborē manuū. Et audiuit zorobabel filius ſalathiel: & ieſus filius ioſedech ſacerdos magnꝰ: & oēs reliqui populi vocem domini dei ſui: & verba aggei ꝓphete ſicut miſit eum dominus deꝰ eoꝝ ad eos: & timuit oīs populus a facie dn̄i. Et dixit aggeus nuncius dn̄i de nuncijs domini populo: dicēs. Ego vobiſcum ſum dicit dominus. Et ſuſcitauit dominus ſpiritum zorobabel filij ſalathiel ducis iuda: & ſpiritum ieſu filij ioſedech ſacerdotis magni: & ſpiritum reliquorū de omni populo: & ingreſſi ſunt & faciebant opus in domo dn̄i exercituū dei ſui.

2.

In die viceſima & q̄rta menſis in ſexto menſe in anno ſecundo darij regis in ſeptimo menſe viceſima & prima menſis factuꝫ eſt verbum dn̄i in manu aggei prophete dicens. Loquere ad zorobabel filium ſalathiel ducem iuda: & ad ieſum filium ioſedech ſacerdotem magnū: & ad reliquos populi dicens. Quis in vobis eſt derelictus qui vidit domum iſtam in gloria ſua prima. Et quid vos videtis hanc nunc? Nunquid non ita eſt q̄ſi nō ſit in oculis vr̄is? Et nunc cōfortare

פנה אל הרבה והנה למעט
והבאתם הבית ונפחתי בו יען
מה נאם יהוה צבאות יען ביתי
אשר הוא חרב ואתם רצים איש
לביתו׃ על כן עליכם כלאו שמים
מטל והארץ כלאה יבולה׃
ואקרא חרב על הארץ ועל
ההרים ועל הדגן ועל התירוש
ועל היצהר ועל אשר תוציא
האדמה ועל האדם ועל הבהמה
ועל כל יגיע כפים׃ וישמע זרבבל
בן שלתיאל ויהושע בן יהוצדק
הכהן הגדול וכל שארית העם
בקול יהוה אלהיהם ועל דברי
חגי הנביא כאשר שלחו יהוה
אלהיהם וייראו העם מפני יהוה׃
ויאמר חגי מלאך יהוה במלאכות
יהוה לעם לאמר אני אתכם
נאם יהוה׃ ויער יהוה את רוח
זרבבל בן שלתיאל פחת יהודה
ואת רוח יהושע בן יהוצדק הכהן
הגדול ואת רוח כל שארית
העם ויבאו ויעשו מלאכה בבית
יהוה צבאות אלהיהם׃

Cap. ij.

ביום עשרים וארבעה
לחדש בששי בשנת שתים
לדריוש המלך׃ בשביעי בעשרים
ואחד לחדש היה דבר יהוה ביד
חגי הנביא לאמר׃ אמר נא אל
זרבבל בן שלתיאל פחת יהודה
ואל יהושע בן יהוצדק הכהן
הגדול ואל שארית העם לאמר׃
מי בכם הנשאר אשר ראה את
הבית הזה בכבודו הראשון ומה
אתם ראים אתו עתה הלוא
כמהו כאין בעיניכם׃ ועתה חזק

רבה
רוץ
בול
קרא
ירש
צהר יצא
יגע שמע
גדל
נבא
ירא פנה
לאך
עור
פחה
בוא עשה
לאך
רבע
ששה
נבא
פחה
גדל
שאר
ראה
כמו

זרבבל נאם יהוה וחזק יהושע בן
יהוצדק הכהן הגדול וחזק כל עם
הארץ נאם יהוה ועשו כי אני
עשה אתכם נאם יהוה צבאות׃ את
יצא הדבר אשר כרתי אתכם בצאתכם
ממצרים ורוחי עמדת בתוככם
ירא אל תיראו׃ כי כה אמר יהוה
צבאות עוד אחת מעט היא ואני
רעש מרעיש את השמים ואת הארץ
ואת הים ואת החרבה׃ והרעשתי
בוא את כל הגוים ובאו חמדת כל
הגוים ומלאתי את הבית הזה
כבד כבוד אמר יהוה צבאות׃ לי הכסף
גדל ולי הזהב נאם יהוה צבאות׃ גדול
יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן
הראשון אמר יהוה צבאות
קום נתן ובמקום הזה אתן שלום נאם
שלם רבע יהוה צבאות׃ בעשרים וארבעה
לתשיעי בשנת שתים לדריוש
נבא היה דבר יהוה ביד חגי הנביא
לאמר׃ כה אמר יהוה צבאות
ירה שאל נא את הכהנים תורה
נשא לאמר׃ הן ישא איש בשר קדש
בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם
נזד ואל הנזיד ואל היין ואל שמן
אכל קדש ואל כל מאכל היקדש ויענו
ענה אמר הכהנים ויאמרו לא׃ ויאמר חגי
נגע אם יגע טמא נפש בכל אלה
טמא היטמא ויענו הכהנים ויאמרו
יטמא׃ ויען חגי ויאמר כן העם הזה
פנה וכן הגוי הזה לפני נאם יהוה וכן
עשה קרב כל מעשה ידיהם ואשר יקריבו
שום שם טמא הוא׃ ועתה שימו נא
עלה לבבכם מן היום הזה ומעלה
הכל מטרם שום אבן אל אבן בהיכל
היה בוא יהוה׃ מהיותם בא אל ערמת

zorobabel dicit dñs: & confortare ieſu filii ioſedech ſacerdos magne: & cōfortare ois populus terre dicit dñs exercituū: & facite: quoniā ego vobiſcum ſum dicit dominus exercituū. Verbū quod pepigi vobiſcū cum egrederemini de terra egypti: & ſpūs meus erit in medio vrm. Nolite timere: quia hec dicit dominus exercituū. Adhuc vnū modicum eſt: & ego commouebo celum & terram & mare & aridā: & mouebo omēs gentes. Et veniet deſideratus cunctis gentibus. Et implebo domum iſtam gloria dicit dñs exercituū. Meū eſt argentum & meū eſt aurū dicit dominus exercituū. Magna erit gloria domus iſtius nouiſſime pluſꝗ prime dicit dominus exercituum. Et in loco iſto dabo pacem dicit dñs exercituum. In viceſima & quarta noni menſis in anno ſecundo darii regis factū eſt verbum dñi ad aggeum prophetam dicens. Hec dicit dñs exercituum. Interroga ſacerdotes legem dicens. Si tulerit homo carnē ſanctificatam in ora veſtimēti ſui: & tetigerit de ſūmitate eius panem aut pulmentū: aut vinū: aut oleum: aut oēm cibū: nunqd ſāctificabitur? Rūdentes aūt ſacerdotes dixerūt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his: nunqd contaminabitur? Et rūderunt ſacerdotes & dixerunt. Contaminabitur. Et rūdit aggeus & dixit. Sic pplus iſte: & ſic gens iſta ante faciē meā dicit dñs: & ſic oē opus manū eorū: & oia que obtulerūt ibi: cōtaminata erunt. Et nūc ponite corda vrā a die hac & ſupra: anteꝗ poneretur lapis ſuper lapidē in templo dñi cum accederetis ad acervum

zorobabel dicit dñs: ⁊ cōfortare ieſu fili ioſe-
ζοροβάβελ λέγει κύριος, καὶ κατίσχυε ἰησοῦ ὁ τοῦ ἰωσε-
dec ſacerdos magnus: ⁊ cōfortetur ois ppls terre
δὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ κατισχυέτω πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς
dicit dñs exercituū. Et facite: qm̄ vobiſcū
λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ ποιεῖτε, διότι μεθ᾽ ὑμῶν
ſum dicit dñs exercituū: verbū qd̄ pepigi vo- B
εἰμὶ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, τὸ ῥῆμα ὃ διέθηκα πρὸς heb. 12.
biſcū cū egrederemini vos de tra egypti: ⁊ ſpūs g.
ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ τὸ πνεῦμά
me⁹ ſtetit in medio vrm. cōfidite: qꝛ hec di
μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν. θαρσεῖτε, διότι τάδε λέ-
cit dñs exercituū: adhuc ſemel ego ꝯmoueo celū
γει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρα-
⁊ terrā ⁊ mare ⁊ aridā. ⁊ cōmo
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν. καὶ συσ-
uebo oēs gētes: ⁊ veniēt electa oīm
σείσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἥξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν
gētiū: ⁊ iplebo domū iſtam glīa dicit dñs
ἐθνῶν, καὶ πλήσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης λέγει κύριος τῶν
exercituū. meū argentū ⁊ meū aurum dicit do
δυνάμεων. ἐμὸν τὸ ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον λέγει κύ-
min⁹ exercituū: qꝛ magna erit glīa dom⁹
ριος τῶν δυνάμεων, διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου
iſtius nouiſſima ſup pmā dicit dñs exer
τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην λέγει κύριος τῶν δυνά-
cituū: ⁊ in loco iſto dabo pacem dicit do
μεων, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ δώσω εἰρήνην λέγει κύ-
min⁹ exercituū. quarta ⁊ viceſima nono mē
ριος τῶν δυνάμεων. τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τῷ ἐνάτῳ μη-
ſe anno ſecundo ſub dario: fact⁹ ē ſmo dñi ad
νὶ ἔτει δευτέρῳ ἐπὶ δαρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς
aggeū pphetā dicēs: hec dicit dñs
ἀγγαῖον τὸν προφήτην λέγων, τάδε λέγει κύριος τῶν
exercituū: interroga ſacdotes legē dicēs: ſi
δυνάμεων, ἐπερώτησον τοὺς ἱερεῖς νόμον λέγων, ἐὰν
ſumpſerit hō carnē ſctām in ſūmitate veſtimēti
λάβῃ ἄνθρωπος κρέας ἅγιον ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου
ſui: ⁊ tetigerit ſūmitas veſtimēti ei⁹ panē
αὐτοῦ, καὶ ἅψηται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄρτου
aut coctionē: aut vinū: aut oleū: aut oēm cibum
ἢ ἑψέματος, ἢ οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἢ παντὸς βρώματος
ſi ſctificabit̄. ⁊ rñderunt ſacdotes ⁊ dixerūt C
εἰ ἁγιασθήσεται. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν,
nō. ⁊ dixit aggeus ſi tetigerit pollutus in ani
οὔ. καὶ εἶπεν ὁ ἀγγαῖος ἐὰν ἅψηται μεμιασμένος ἐπὶ ψυ-
ma de oibus his ſi cōtaminabit̄. ⁊ rñderūt
χῇ ἀπὸ πάντων τούτων εἰ μιανθήσεται. καὶ ἀπεκρί-
ſacdotes ⁊ dixerūt: cōtaminabit̄: ⁊ rñdit
θησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν, μιανθήσεται. καὶ ἀπεκρίθη
aggeus ⁊ dixit: ſic ppls iſte ⁊ ſic
ἀγγαῖος καὶ εἶπεν, οὕτως ὁ λαὸς οὗτος καὶ οὕτως τὸ
gens hec coram me dicit dñs: ⁊ ſic
ἔθνος τοῦτο ἐναντίον ἐμοῦ λέγει κύριος, καὶ οὕτως
oīa opa manuū ſuaꝝ. ⁊ qcūqꝫ appropiquerit
πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ ὃς ἂν ἐγγίσῃ
ibi cōtaminabit̄. ppt munera eoꝝ matu
ἐκεῖ μιανθήσεται. ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρι-
tina dolebunt a facie malitiaꝝ ſuaꝝ: ⁊
νῶν ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πονηριῶν αὐτῶν, καὶ
odio hēbatis q̄ in portis arguentes. ⁊ nūc ponite
ἐμισεῖτε τοὺς ἐν πύλαις ἐλέγχοντας. καὶ νῦν θέσθε
iā corda vrā a die hac ⁊ ſu-
δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ὑπε-
pra anteꝗ̄ poneret̄ lapis ſup lapidē in tēplo dñi.
ράνω πρὸ τοῦ θεῖναι λίθον ἐπὶ λίθον ἐν τῷ ναῷ κυρίου.
q eratis qñ mittebatis in modiū ordei
τίνες ἦτε ὅτε ἐνεβάλλετε εἰς κυψέλην κριθῆς

vigiti ſata: ⁊ facta ſũt ordeſ decẽ ſata. ⁊ ingre-
ἔικοσι σάτα, καὶ ἐγένετο κριθῆς δέκα σάτα. καὶ εἰσε-
diebamini in torcular vt hauriretis quinquaginta am-
πορεύεσθε εἰς ὑπολήνιον ἐξαντλῆσαι πεντήκοντα με-
phoras: ⁊ facta ſũt viginti. pcuſſi vos in ſterilitate:
τρητὰς, καὶ ἐγένοντο ἔικοσι. ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν ἀφορίᾳ,
⁊ in corruptiõe aeris: ⁊ in grãdine: oĩa opa
καὶ ἐν ἀνεμοφθορίᾳ, καὶ ἐν χαλάζῃ, πάντα τὰ ἔργα τῶν
D manuũ vr̃aꝝ: ⁊ nõ reuerſi eſtis ad me dicit do-
χειρῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρός με λέγει κύ-
min⁹. ponite iã corda vr̃a a die
ριος. τάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας
iſta ⁊ vltra: a quarta ⁊ viceſima
ταύτης καὶ ἐπέκεινα, ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος
noni menſis. a die q̃ fundatũ eſt tẽplũ do
τοῦ ἐνάτου μηνός. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς κυ
mini: ponite in cordib⁹ vr̃is: ſi vltra cognoſcet
ρίου, θέσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰ ἔτι ἐπιγνωσθή-
ſup terrã area. ⁊ ſi adhuc vinea ⁊ ficus
σεται ἐπὶ γῆς ἅλως. καὶ εἰ ἔτι ἄμπελος καὶ αἱ συκαῖ
⁊ malogr̃nata ⁊ ligna oliue q̃ nõ ferunt fru
καὶ αἱ ῥοαὶ καὶ τὰ ξύλα τῆς ἐλαίας τὰ οὐ φέροντα καρ
ctum: a die hac bñdicã. ⁊ factũ ẽ
πόν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης εὐλογήσω. καὶ ἐγένετο
verbũ dñi ſecundo. ad aggeũ pphetã q̃r
λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς ἀγγαῖον τὸν προφήτην τε
ta ⁊ viceſima menſis dicẽs. dic ad zoro
τράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς λέγων. εἶπον πρὸς ζορο-
babel filiũ ſalathiel: de tribu iuda: ecce ego
βάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ, ἐκ φυλῆς ἰούδα, ἰδοὺ ἐγὼ
mouebo celum ⁊ terrã ⁊ mare ⁊
σείσω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
aridã: ⁊ ſubuertam thronos regum: ⁊
τὴν ξηράν, καὶ καταστρέψω θρόνους βασιλέων, καὶ
ſubuertam currus ⁊ aſcenſores: ⁊ deſcendent
καταστρέψω ἅρματα. καὶ ἀναβάτας, καὶ καταβήσον
equi ⁊ aſcenſores eoꝝ vnuſqſq; in gladio
ται ἵπποι καὶ ἀναβάται αὐτῶν ἕκαστος ἐν ῥομφαίᾳ
ad fratrẽ ſuum. in die illa dicit do
πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύ
min⁹ exercituũ aſſumã te zorobabel filiũ
ριος τῶν δυνάμεων λήψομαί σε ζοροβάβελ τὸν τοῦ
ſalathiel ſeruũ meũ dicit dñs: ⁊ ponam
σαλαθιὴλ τὸν δοῦλόν μου λέγει κύριος, καὶ θήσομαί
te q̃ſi ſignaculũ: q: te elegi dicit dñs .
σε ὡς σφραγῖδα, διότι σὲ ᾑρέτικα λέγει κύριος τῶν
exercituum.
δυνάμεων.

viginti modioꝝ & fierẽt
decem: & intraretis ad
torcular vt exprimere-
tis quinquagita lagenas
& fiebant viginti. Per-
cuſſi vos vento vrente
& aurugine & grandine
oĩa opera manũ vr̃arũ:
& nõ fuit in vobis qui re
uerteretur ad me dicit
dñs. Ponite corda vr̃a
ex die iſta & in futurum
a die viceſima & quarta
noni menſis:
a die qua fundamenta
iacta ſunt templi domini
ponite ſup cor vr̃m. Nũ
qd iam ſemẽ in germine
eſt? Et adhuc vinea & fi
cus & malogranatũ & li-
gnum oliue nõ floruit.
Ex die iſta
bñdicã. & factũ eſt ver-
bũ dñi ſecũdo ad aggeũ
in viceſima & quarta mẽ
ſis dicens.
Loquere ad zorobabel
ducem iuda
dicens. Ego mouebo
celum pariter
& terram: & ſubuertã
ſolium regnorum:
& conteram fortitudinẽ
regni gentium.
Et ſubuertã quadrigã &
aſcenſorẽ eius: & deſcen
dent equi & aſcenſores
eoꝝ: vir in gladio fratris
ſui. In die illa dicit dñs
exercituum
aſſumã te zorobabel fi
li ſalathiel ſerue meus
dicit dñs et ponam te
quaſi ſignaculũ: quia
te elegi dicit dñs exer-
cituum.
Explicit aggeus ppheta.

עשרים והיתה עשרה בא אל | בוא
היקב לחשף חמשים פורה והיתה
עשרים: הכיתי אתכם בשדפון | נכה
ובירקון ובברד את כל מעשה ידיכם
ואין אתכם אלי נאם יהוה: שימו | שום
נא לבבכם מן היום הזה ומעלה | עלה
מיום עשרים וארבעה לתשיעי | רבע
למן היום אשר יסד היכל יהוה
שימו לבבכם: העוד הזרע במגורה | גור
ועד הגפן והתאנה והרמון ועץ | רמן
הזית לא נשא מן היום הזה
אברך: ויהי דבר יהוה שנית אל חגי | ברך היה
בעשרים וארבעה לחדש לאמר:
אמר אל זרבבל פחת יהודה | פחה
לאמר אני מרעיש את השמים | רעש
ואת הארץ: והפכתי כסא ממלכות | מלך
והשמדתי חזק ממלכות הגוים | שמד
והפכתי מרכבה ורכביה וירדו | רכב
סוסים ורכביהם איש בחרב אחיו:
ביום ההוא נאם יהוה צבאות
אקחך זרבבל בן שאלתיאל עבדי | לקח
נאם יהוה ושמתיך כחותם כי | שום חתם
בך בחרתי נאם יהוה צבאות:

INCIPIT PROLOGVS IN zachariam prophetam.

SEcundo anno darii regis medoꝝ aggeum & zachariam pphetaſſe: lectiones eorundẽ declarant. Sed hac de cauſa aggeus zacharie in ordine pphetaꝝ platus eſſe videtur: ꝙ eum duobus menſibus vt pdictorũ lectiones oſtẽdunt in pphetia pceſſiſſe inuenitur: & ad reparationẽ templi pcepto dei populũ animaſſe: vt eſdras refert dicens. In ſecundo anno darii regis pſarum pphetauerũt aggeus & zacharias filius addo pphete ſup iudeos q erant in iuda & hieruſalem: ſup iſrael in noĩe dei iſrael ſup eos. tũc ſurrexerũt zorobabel fili⁹ ſalathiel: & ieſ⁹ fili⁹ ioſedech et principes eius: inchoauerũtq; edificare domũ dei q̃ eſt in hieruſalem. Quibus cũ adeſſent pphete exhortatione ſua adiuuerunt eos. Nam & populũ iſrael ab imitatione paternoꝝ delictoꝝ: p ſuam ãmonitionẽ idem ppheta cupiens reuocare: verbis lectione cõprehenſis vſus eſt. Vidi nocte & ecce vir aſcenderat ſuper equũ rubeũ &c. Vidit ppheta virum equo rubeo ſedentem & ſtantem in medio myrteti vmbroſi. cuius viſionis hec ſolutio eſt. Vir aſcendens equũ rubeũ: licet angelus intelligatur tñ quia pdicti coloris equũ cõſcendere viſus eſt: vĩdictã ſanguinis in eam gentẽ ſignificat afferendã: q̃ populũ iſrael in captiuitatẽ redegerat. Nam & eſaias ppheta p ruborem veſtimentoꝝ inter gentes vindictam cum ſanguine a deo pferẽdã demonſtrans: his verbis vſus eſt dicens. Quis eſt iſte q venit de edom tinctis veſtibus de boſra? &c. Stantẽ vero in medio myrteti vmbrantis ꝙ dixit: leticiam populo affuturã p myrteti ſignificationẽ voluit deſignari. Eius ligni moyſes in leuitico cũ faceret mentionẽ ait. Accipietis die prima fruct⁹ ligni ſpecioſi: vt leticiã populi p bene olentis ligni ſpecioſi vmbraculũ demõſtraret. Sed hãc viſionẽ q̃ liberationẽ ppli & vindictã de aduerſariis affuturam demõſtrat: ob hoc noctu ppheta ſe vidiſſe memorauit: qa populũ iſrael in pria liberatiõe de terra egypti: noctu diſceſſiſſe cõſtabat. Cui⁹ excpli qa pñs popul⁹ aliquã ptẽ in ſe retinere videbatur: liberatio eiuſdẽ ac reditus captiuitatis de terra chaldeoꝝ p noctem pphete eſt reuelata.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Z Acharias memor dñi ſui: multiplex in pphetia: ieſum cum veſtibus ſordidis: & lampadem oculoꝝ ſeptem cãdelabrumq; aureum cum totidem lucernis quot oculis: duas quoq; oliuas a ſiniſtris lampadis cernit: & a dextris. & poſt equos ruffos: varios: albos: & diſſipatas quadrigas ex effraiʒ: & equum de hieruſalem pauperẽ regem vaticinatur: & pdicit regem ſedentem ſuper pullum aſine filiũ ſubiugalis.

Explicit argumentum

Cap.i.

בחדש השמיני בשנת שתים
שמן לדריוש היה דבר יהוה אל זכריה
צבא בן ברכיה בן עדו הנביא לאמר:
קצף יהוה על אבותיכם קצף:
ואמרת אלהם כה אמר יהוה
צבאות שובו אלי נאם יהוה
שוב צבאות ואשוב אליכם אמר יהוה
היה צבאות: אל תהיו כאבתיכם אשר
קראו אליהם הנביאים הראשנים
לאמר כה אמר יהוה צבאות
רעע שובו נא מדרכיכם הרעים
עלל ומעליליכם הרעים ולא שמעו
קשב ולא הקשיבו אלי נאם יהוה:
נבא אבותיכם איה הם והנבאים
עלם חיה הלעולם יחיו: אך דברי וחקי אשר
חקק צוה צויתי את עבדי הנביאים הלוא
נשג שוב השיגו אבתיכם וישובו ויאמרו
אמר כאשר זמם יהוה צבאות לעשות
עשה לנו כדרכינו וכמעללינו כן עשה
עלל אתנו: ביום עשרים וארבעה
רבע לעשתי עשר חדש הוא חדש
שבט בשנת שתים לדריוש
היה דבר יהוה אל זכריה בן ברכיהו
צבא ראה בן עדוא הנביא לאמר: ראיתי
הלילה והנה איש רכב על סוס
אדם והוא עמד בין ההדסים
צלל אשר במצלה ואחריו סוסים
אדמים שרקים ולבנים: ואמר מה
לאך אלה אדני ויאמר אלי המלאך
ראה הדבר בי אני אראך מה המה
ענה אלה: ויען האיש העמד בין
אמר ההדסים ויאמר אלה אשר שלח
הלך יהוה להתהלך בארץ: ויענו את
מלאך יהוה העמד בין ההדסים
ויאמרו התהלכנו בארץ והנה כל

Incipit zacharias pphe-
ta. Capitulum. 1.
IN menſe octauo in
anno ſecundo ooooo
darii factum eſt verbum
domini ad zachariam
filiū barachie filii addo
pphetam dicens. oooooo
Irat⁹ eſt dn̄s ſup patres
veſtros iracundia. oooooo
Et dices ad eos. Hec di
cit dominus oooooooooooo
exercituum. Cōuertimi
ni ad me ait dominus oo
exercituum: et cōuertar
ad vos dicit dn̄s oooooo
exercituum. Ne ſitis ſi
cut patres veſtri: ad quos
clamabant pphete prio
res oooooooooooooooooooo
dicentes. Hec dicit dn̄s
exercituum: oooooooooo
cōuertimini de viis vr̄is
malis: oooooooooooooooo
& de cogitationibus vr̄is
peſſimis: & nō audierūt
neq̄ attenderunt ad me
dicit dn̄s. oooooooooooo
Patres veſtri vbi ſunt &
prophete? oooooooooooo
Nunquid in ſempiternū
viuēt? Verūtamē verba
mea & legitima mea que
mandaui ſeruis meis p
phetis: nunqd nō cōpre
henderūt patres vr̄os? Et
cōuerſi ſunt & dixerunt.
Sicut cogitauit dn̄s ex-
ercituū facere nobis ſm
vias nr̄as: & ſm adinuen
tiones nr̄as fecit nobis.
In die viceſima & q̄rta
vndecimi menſis ooooo
oooooooooooooooooooooooo
ſabath in anno ſecun-
do darii: oooooooooooooo
factum eſt verbū dn̄i ad
zachariā filiū barachie
filii addo pphetā dicēs.
Vidi oooooooooooooooooo
per noctem: & ecce vir
aſcendēs ſuper equum
ruffum & ipſe ſtabat in
ter myrteta oooooooooooo
que erant in profundo:
& poſt eum equi oooooo
ruffi varii & albi. Et dixi
Qui ſunt oooooooooooooo
iſti dn̄e mi? Et dixit ad
me angelus oooooooooooo
qui loquebatur in me.
Ego oſtendā tibi qd ſint
hec. Et reſpondit vir q
ſtabat inter oooooooooooo
myrteta & dixit. Iſti ſūt
quos miſit oooooooooooo
dn̄s vt perambulent ter
ram. Et reſponderunt
angelo domini qui ſta-
bat inter myrteta: ooooo
& dixerūt. Perambulaui
mus terram: & ecce ois

ZACHARIAS.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ. Ca.1.

In octauo menſe anni ſecundi ſub da
ἘΝ τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ἔτους δευτέρου ἐπὶ δα A
rio factū ē verbū dn̄i ad zachariā
ρείου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν
filiū barachie filii addo pphetā dicēs: ira-
τὸν τοῦ βαραχίου υἱοῦ ἀδδῶ τὸν προφήτην λέγων, ὠρ-
t⁹ eſt dn̄s ſup pr̄es vr̄os ira magna.
γίσθη κύριος πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ὀργὴν μεγάλην.
& dices ad eos: hec dicit dn̄s exercitu
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμε-
um: & cōuertimini ad me dicit dn̄s virtutum:
ων, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
& cōuertar ad vos dicit dn̄s virtu-
καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος τῶν δυνάμε-
tū. & nolite fieri ſicut pr̄es vr̄i: quos argue-
ων. καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν, οἷς ἐνεκάλε-
runt eos pphete q priꝰ fuerāt dicētes. hec di-
σαν αὐτοῖς οἱ προφῆται οἱ ἔμπροσθεν λέγοντες. τάδε λέ-
cit dn̄s virtutū: cōuertimini a viis
γει κύριος τῶν δυνάμεων, ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ὁδῶν
vr̄is malis: & ab adinuentionibus vr̄is
ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν
malis: & nō attenderūt ut audirent me di-
τῶν πονηρῶν, καὶ οὐ προσέχον τοῦ εἰσακοῦσαί μου λέ-
cit dn̄s. pr̄es vr̄i vbi ſunt & pphete:
γει κύριος. οἱ πατέρες ὑμῶν ποῦ εἰσὶ καὶ οἱ προφῆται,
nūqd in eternū viuent? verūtn̄ ſmōes meos & legi-
μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσονται; πλὴν τοὺς λόγους μου καὶ τὰ νό-
tima mea ſuſcipite: q̄cūq3 ego p̄cipio in ſpū
μιμά μου δέχεσθε, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ἐν πνεύματι
meo ſuis meis pphetis: q cōp̄hēderūt B
μου τοῖς δούλοις μου τοῖς προφήταις, οἳ κατέλαβον τοὺς
pr̄es vr̄os. & rn̄derunt & dixerūt: ſicut p̄-
πατέρας ὑμῶν. καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν, καθὼς πα-
parat⁹ eſt dn̄s virtutum facere ſcd̄m
ρατέτακται κύριος τῶν δυνάμεων ποιῆσαι κατὰ τὰς
vias nr̄as & ſcd̄m adinuentiones nr̄as: ſic
ὁδοὺς ἡμῶν καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ἡμῶν, οὕτως
fecit nobis. quarta & viceſima in vndecimo
ἐποίησεν ἡμῖν. τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ
mēſe: iſte mēſis ſabat: in ſecundo anno ſub da
μηνί, οὗτος ὁ μὴν σαβάτ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δα
rio: factū ē verbū dn̄i ad zachariā filiū
ρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν τὸν τοῦ
barachie filii addo pphetā dicēs: vidi p no-
βαραχίου υἱοῦ ἀδδῶ τὸν προφήτην λέγων, ἑώρακα τὴν νύ-
ctē: & ecce vir aſcendens ſup equū ruffum: & iſte
κτα, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπιβεβηκὼς ἵππον πυρρόν, καὶ οὗτος
ſtabat inter mōtes vmbroſos: & poſt
εἱστήκει ἀναμέσον τῶν ὀρέων τῶν κατασκίων, καὶ ὀπίσω
eū equi ruffi & albi & varii. & dixi: qd iſti
αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ καὶ λευκοὶ καὶ ποικίλοι. καὶ εἶπα, τί οὗ-
dn̄e? & dixit ad me angelus q loqbat in me:
τοι κύριε; καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί,
ego tibi oſtēdā qd ſunt hec. & rn̄dit vir q ſtabat
ἐγώ σοι δείξω τί ἐστι ταῦτα. καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐφεστη-
inter mōtes & dixit ad me: iſti ſūt C
κὼς ἀναμέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπε πρός με, οὗτοί εἰ-
qs miſit dn̄s vt circuirent trā.
σιν οὓς ἐξαπέστειλε κύριος τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν.
& reſponderunt angelo dn̄i q ſtabat in-
καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἀγγέλῳ κυρίου τῷ ἐφεστῶτι ἀνα-
ter montes & dixerūt: circuiuimus terrā:
μέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπαν, περιωδεύκαμεν τὴν γῆν,
& ecce ois
καὶ ἰδοὺ πᾶσα oooooooooooooooooooo καὶ oooooooooo

oooooo καὶ oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo oo

Digitized by Google

terra hitatur ⁊ qeſcit· ⁊ rñdit angelus
ἡ γῆ κατοικεῖται καὶ ἡσυχάζει. καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος
dñi ⁊ dixit: dñe virtutū: vſq̧ q̄ non
κυρίου καὶ εἶπε, κύριε τῶν δυνάμεων, ἕως τίνος οὐ μὴ
miſeberis hieruſalem: ⁊ vrbiū iuda qb⁹ ira
ἐλεήσῃς τὴν ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα ἃς ἐπ
tus es: iſte ſeptuageſim⁹ ān⁹. ⁊ rñdit dñs
μώνης, τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος. καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ
angelo q̄ loquebat̄ in me. verba bona: ſmões
ἀγγέλῳ τῷ λαλοῦντι ἐν ἐμοί. ῥήματα καλά, λόγους
cōſolatorios. ⁊ dixit ad me angelus q̄ loq̄bat̄
παρακλητικούς. καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
Infra 2.a. D in me: clama dicēs. hec dicit dñs ompſ:
ἐν ἐμοί, ἀνάκραγε λέγων. τάδε λέγει κύριος παντοκρά
zelaui hieruſalem ⁊ ſion zelo magno:
τωρ, ἐζήλωκα τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν σιὼν ζῆλον μέγαν,
⁊ ira magna ego iraſcor ſup gētes q̄ ſupi-
καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνε-
poſite ſunt ꝓ eo q̄ ego qdē irat⁹ ſum modicū: ipi vero ſup
πιτιθέμενα ἀνθ᾽ ὧν ἐγὼ μὲν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συν
poſiti ſunt in mala. ꝓpterea hec dicit dñs:
επέθεντο εἰς κακά. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος,
ꝯuertar ad hieruſalem in mia: ⁊ dom⁹ mea
ἐπιστρέψω ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν οἰκτιρμῷ, καὶ ὁ οἶκός μου
inſtaurabit̄ in ea dicit dñs virtutum:
ἀνοικοδομηθήσεται ἐν αὐτῇ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
⁊ menſura extendet̄ ſup hieruſalem. adhuc clama di-
καὶ μέτρον ἐκταθήσεται ἐπὶ ἱερουσαλήμ. ἔτι ἀνάκραγε λέ
cens: hec dicit dñs virtutū: adhuc
γων, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι
diffundent̄ ciuitates in bonis: ⁊ miſebit̄ do-
διαχυθήσονται πόλεις ἐν ἀγαθοῖς, καὶ ἐλεήσει κύ-
min⁹ adhuc ſion: ⁊ eliget adhuc hieruſalem.
ριος ἔτι τὴν σιών, καὶ ἐκλέξει ἔτι τὴν ἱερουσαλήμ.
⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi: ⁊ ecce quattu
καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσα
or cornua: ⁊ dixi ad angelū q̄ loq̄bat̄
ρα κέρατα. καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα
Infra. 2.a.2.5 a.c.9.a in me. qd ſunt hec dñe? ⁊ dixit ad me: hec
ἐν ἐμοί, τί ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ εἶπε πρός με, ταῦτα τὰ
cornua q̄ diſperſerunt iudam ⁊ iſrael
κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν ἰούδαν καὶ τὸν ἰσραὴλ
⁊ hieruſalem. ⁊ oñdit mihi dñs quattuor fa
καὶ τὴν ἱερουσαλήμ. καὶ ἔδειξέ μοι κύριος τέσσαρας τέ
bros. ⁊ dixi: qd iſti veniunt facere: ⁊ ait
κτονας. καὶ εἶπα, τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι, καὶ εἶ
ad me dicēs: hec cornua q̄ diſperſe-
πε πρός με λέγων, ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπί
runt iudam ⁊ iſrael cōfregerūt: ⁊ nul-
σαντα τὸν ἰούδαν καὶ τὸν ἰσραὴλ κατέαξαν, καὶ οὐ
lus eoꝝ leuauit caput: ⁊ egreſſi ſūt iſti vt exacuerēt
δεὶς αὐτῶν ἦρε κεφαλήν, καὶ ἐξῆλθον οὗτοι τοῦ ὀξῦναι
ea in manibus ſuis q̄ttuor cornua gētes ſunt
αὐτὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ τέσσαρα κέρατα ἔθνη εἰσὶν
q̄ eleuant cornu ſup terrā dñi vt diſpgerēt
ἐπαιρόμενα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπί
eam.
σαι αὐτήν.

C. 2.

A fra.5. 2.9.a. Et leuaui oculos meos ⁊ vidi: ⁊
Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ
ecce vir ⁊ in manu eius funiculus geometri-
ἰδοὺ ἀνὴρ καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σπαρτίον γεωμετρι-
cꝰ. ⁊ dixi ad eū: q̄ vadis? ⁊ dixit ad
κόν. καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶπε πρός
me: vt dimetiar hieruſalem: ⁊ videā
με, τοῦ διαμετρῆσαι τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ ἰδεῖν πη
quāta latitudo eius eſt: ⁊ quanta lōgitudo.
λίκον τὸ πλάτος αὐτῆς ἐστι, καὶ πηλίκον τὸ μῆκος.

terra habitatur & quieſcit. Et reſpōdit angelus dñi et dixit. Dñe exercituum vſq̧quo tu non miſereberis hieruſalem & vrbium iuda quibus iratus es? Iſte iam ſeptuageſimus annus eſt. Et reſpondit dñs angelo qui loquebatur in me verba bona verba cōſolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit dñs exercituum. Zelatus ſum hieruſalem & ſion zelo magno: & ira magna ego iraſcor ſup gentes opulentas: quia ego iratus ſum parū: ipſi vero adiuuerunt in malū. Propterea hec dicit dñs. Reuertar ad hieruſalem in miſericordiis: & dom⁹ mea edificabitur i ea: ait dñs exercituū: & perpendiculū extēdetur ſup hieruſalē. Adhuc clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc affluēt ciuitates mee bonis. & conſolabitur adhuc dñs ſion: & eliget adhuc hieruſalē. Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce quattuor cornua. Et dixi ad angelū qui loq̄batur in me. Quid ſunt hec? & dixit ad me. Hec ſunt cornua que ventilauerunt iudam & iſrael & hieruſalē. Et oſtendit mihi dñs quattuor fabros. Et dixi. Quid iſti veniunt facere? Qui ait dicens: hec ſunt cornua que ventilauerunt iudam per ſingulos viros: & nemo eorū leuauit caput ſuū. Et venerunt iſti deterrere ea: vt deiiciant cornua gentium que leuauerūt cornu ſuper terram iuda vt diſpergerent eā.

2.

Et leuaui oculos meos & vidi. Et ecce vir: & in manu eius funiculus menſorum. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Vt metiar hierl'm & videā q̄nta ſit lōgitudo ei⁹: & q̄nta ſit latitudo ei⁹.

הָאָרֶץ יֹשֶׁבֶת וְשֹׁקָטֶת׃ וַיַּעַן מַלְאַךְ
יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַד מָתַי
אַתָּה לֹא תְרַחֵם אֶת יְרוּשָׁלַםִ — רָחַם
וְאֵת עָרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר זָעַמְתָּה זֶה — זָעַם
שִׁבְעִים שָׁנָה׃ וַיַּעַן יְהוָה אֶת
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי דְּבָרִים טוֹבִים
דְּבָרִים נִחֻמִים׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי קְרָא לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי
לִירוּשָׁלַםִ וּלְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה׃ — גָּדַל
וְקֶצֶף גָּדוֹל אֲנִי קֹצֵף עַל הַגּוֹיִם
הַשַּׁאֲנַנִּים אֲשֶׁר אֲנִי קָצַפְתִּי
מְּעָט וְהֵמָּה עָזְרוּ לְרָעָה׃ לָכֵן כֹּה — עזר
אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַםִ — שׁוּב
בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם יְהוָה — בָּנָה
צְבָאוֹת וְקָוֶה יִנָּטֶה עַל יְרוּשָׁלָםִ׃ — נָטָה
עוֹד קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת עוֹד תְּפוּצֶנָה עָרַי מִטּוֹב — פּוּץ
וְנִחַם יְהוָה עוֹד אֶת צִיּוֹן וּבָחַר
עוֹד בִּירוּשָׁלָםִ׃ וָאֶשָּׂא אֶת עֵינַי — נָשָׂא
וָאֵרֶא וְהִנֵּה אַרְבַּע קְרָנוֹת׃ וָאֹמַר — רָאָה
אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה אֵלֶּה — דָּבַר
וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר
זֵרוּ אֶת יְהוּדָה אֶת יִשְׂרָאֵל — זָרָה
וִירוּשָׁלָםִ׃ וַיַּרְאֵנִי יְהוָה אַרְבָּעָה — רָאָה רָבַע
חָרָשִׁים׃ וָאֹמַר מָה אֵלֶּה בָאִים — בּוֹא
לַעֲשׂוֹת וַיֹּאמֶר לֵאמֹר אֵלֶּה — עָשָׂה
הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר זֵרוּ אֶת יְהוּדָה כְּפִי — פֶּה
אִישׁ לֹא נָשָׂא רֹאשׁוֹ וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה — בּוֹא
לְהַחֲרִיד אֹתָם לְיַדּוֹת אֶת קַרְנוֹת — חָרַד אֵת
הַגּוֹיִם הַנֹּשְׂאִים קֶרֶן אֶל אֶרֶץ — יָדָה
יְהוּדָה לְזָרוֹתָהּ׃ — זָרָה

Cap. ij.

וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ וּבְיָדוֹ
חֶבֶל מִדָּה׃ וָאֹמַר אָנָה אַתָּה הֹלֵךְ — מָדַד הָלַךְ
וַיֹּאמֶר אֵלַי לָמֹד אֶת יְרוּשָׁלַםִ — אָמָה
לִרְאוֹת כַּמָּה רָחְבָּהּ וְכַמָּה אָרְכָּהּ׃ — כָּמָה

לאך יצא | וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יֹצֵא
וּמַלְאָךְ אַחֵר יֹצֵא לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר
רוץ | אֵלָיו רֻץ דַּבֵּר אֶל הַנַּעַר הַלָּז
ישב | לֵאמֹר פְּרָזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלִַם
מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ וַאֲנִי
היה חמה | אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ
סבב כבד | סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ הוֹי
נוס צפן | הוֹי וְנֻסוּ מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם יְהוָה
רבע | כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי
מלט | אֶתְכֶם נְאֻם יְהוָה הוֹי צִיּוֹן הִמָּלְטִי
יוֹשֶׁבֶת בַּת בָּבֶל כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אַחַר כָּבוֹד שְׁלָחַנִי אֶל
הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם כִּי הַנֹּגֵעַ
בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ כִּי הִנְנִי
נוף היה | מֵנִיף אֶת יָדִי עֲלֵיהֶם וְהָיוּ שָׁלָל
לְעַבְדֵיהֶם וִידַעְתֶּם כִּי יְהוָה
רנן | צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי רָנִּי וְשִׂמְחִי בַּת
בוא | צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ
לוה | נְאֻם יְהוָה וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים אֶל
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם
וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעַתְּ כִּי יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ וְנָחַל יְהוָה
אֶת יְהוּדָה חֶלְקוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ
וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלִָם הַס כָּל
פנה עור | בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן
עון | קָדְשׁוֹ

Cap. iij.

ראה גדל | וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
לאך | עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה וְהַשָּׂטָן עֹמֵד
ימן אמר | עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ וַיֹּאמֶר יְהוָה
גער | אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן
וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלִָם
נצל | הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ וִיהוֹשֻׁעַ
לבש | הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים
וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר
אֶל הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר
סור צוא | הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו

Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur: & angelus egrediebatur in occurſum eius: & dixit ad eum. Curre: loquere ad puerū iſtū dicens. Abſq; muro habitabitur hieruſalem pre multitudine hoīum & iumētoꝝ in medio eiꝰ. Et ego ero ei ait dñs murus ignis in circuitu: & in gloria ero in medio eius. O. o. fugite de terra aquilonis dicit dñs: quoniā in quatuor ventos celi diſperſi vos dicit dominus. O ſion fuge que habitas apud filiam babylonis: qa hec dicit dñs exercituum. Poſt gloriā miſit me ad gentes que ſpoliauerūt vos. Qui enim tetigerit vos: tangit pupillā oculi ſui. Quia ecce ego leuo manum meam ſup eos: & erunt prede his qui ſeruiebant ſibi: & cognoſcetis qa dñs exercituum miſit me. Lauda & letare filia ſion: quia ecce ego venio & habitabo in medio tui ait dñs. Et applicabūtur gentes multe ad dominū in die illa: & erunt mihi in populum. Et habitabo in medio tui: & ſcies quia dominꝰ exercituū miſit me ad te. Et poſſidebit dñs iudam partem ſuam in terra ſanctificata: & eliget adhuc hieruſalē. Sileat omnis caro a facie domini: qa conſurrexit de habitaculo ſancto ſuo. 3.

ET oſtendit mihi dñs ieſum ſacerdotem magnū ſtantē corā angelo dñi: & ſathan ſtabat a dextris eius vt aduerſaretur ei. Et dixit dñs ad ſathā. Increpet dñs in te ſathan: & icrepet in te dñs qui elegit hieruſalem. Nunqd nō iſte torris eſt erutus de igne? Et ieſus erat indutus veſtibꝰ ſordidis: & ſtabat ante faciem angeli. Qui reſpōdit: & ait ad eos qui ſtabāt coram ſe dicens. Auferte veſtimenta ſordida ab eo.

B

ꝛ ecce angelus q̄ loq̄baẗ in me ſtabat: ꝛ alius
καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ εἱστήκει, καὶ ἕτερος
angelus egrediebaẗ in occurſum ei. ꝛ ait
ἄγγελος ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ. καὶ εἶπεν
ad eū: curre ꝛ loquere ad adoleſcētē illū dicēs:
πρὸς αὐτόν, δράμε καὶ λάλησον πρὸς νεανίαν ἐκεῖνον λέ-
cēs: frugifera hītabitur hieruſalem a multitudine hoīm ꝛ iumētoꝝ q̄ in medio eius: ꝛ ego ero
γων. κατάκαρπος κατοικηθήσεται ἱερουσαλὴμ ἀπὸ πλήθους ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν τῶν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἐγὼ ἔσο-
illi dicit dñs murus ignis ī circuitu. ꝛ in
μαι αὐτῇ λέγει κύριος τεῖχος πυρὸς κυκλόθεν. καὶ εἰς
gl̄iam ero in medio eius. o o fugite de terra
δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῆς. ὦ ὦ φεύγετε ἀπὸ γῆς
aq̄lonis dicit dñs: qꝛ de quattuor ventis
βορρᾶ λέγει κύριος, διότι ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ
celi cōgregabo vos dicit dñs: in ſion ſaluamini
οὐρανοῦ συνάξω ὑμᾶς λέγει κύριος, εἰς σιὼν ἀνασώζεσθε

C

q̄ hītatis filiam babylonis. qꝛ hec dicit
κατοικοῦντες θυγατέρα βαβυλῶνος. διότι τάδε λέγει
dñs omp̄s: poſt gl̄iam miſit me
κύριος παντοκράτωρ, ὀπίσω δόξης ἐξαπέσταλκέν με
ad gētes q̄ ſpoliauerūt vos: qꝛ q̄ tangit
ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλεύσαντα ὑμᾶς, διότι ὁ ἁπτόμενος
vos q̄ſi tangens pupillā oculi eius: qꝛ
ὑμῶν ὡς ὁ ἁπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, διότι
ecce ego infero manū meā ſup eos: ꝛ erunt — Luce. 10.a.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔσονται
prede his q̄ ſeruierant eis: ꝛ cognoſcetis qꝛ
σκῦλα τοῖς δουλεύσασιν αὐτοῖς, καὶ γνώσεσθε διότι

D

dñs omp̄s miſit me. letare ꝛ gaude
κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με. τέρπου καὶ εὐ-
de filia ſion: qꝛ ecce ego venio ꝛ habitabo
φραίνου θύγατερ σιών, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι καὶ κατα-
tabo in medio tui dicit dñs. ꝛ cōfugient
σκηνώσω ἐν μέσῳ σου λέγει κύριος. καὶ καταφεύξονται
gētes multe ad dñm in die illa: ꝛ erūt
ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔσον-
ei in pplm: ꝛ hītabo in medio tui: ꝛ
ται αὐτῷ εἰς λαόν, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, καὶ
ſcies q̄m dñs omp̄s miſit me
ἐπιγνώσῃ ὅτι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με
ad te. ꝛ poſſidebit dñs iudam
πρός σε. καὶ κατακληρονομήσει κύριος τὸν ἰούδαν τὴν
partem ſuam: ſup terrā ſctām: ꝛ eliget adhuc
μερίδα αὐτοῦ, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἁγίαν, καὶ αἱρετιεῖ ἔτι
hieruſalem. timeat oīs caro a facie
τὴν ἱερουσαλήμ. εὐλαβείσθω πᾶσα σὰρξ ἀπὸ προσώ-
dñi: qꝛ ſurrexit de nubibus ſctīs ſuis.
που κυρίου, ὅτι ἐξεγήγερται ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ca. 3

A

ET oſdit mihi dñs ieſum ſac̄dotē magnū
Καὶ ἔδειξέν μοι κύριος ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν
ſtātē an̄ faciem angeli dñi. ꝛ diabolus
ἑστῶτα πρὸ προσώπου ἀγγέλου κυρίου. καὶ ὁ διάβολος
ſtabat a dextris eius vt aduerſareẗ ei. ꝛ dixit
εἱστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπεν
dñs ad diabolū: increpet dñs in te diabole:
κύριος πρὸς τὸν διάβολον, ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ διάβο-
le: ꝛ increpet dñs in te q̄ elegit hieruſalem.
λε, καὶ ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ ὁ ἐκλεξάμενος τὴν ἱερου-
ſalem. nōne iſte torris erutus de igne? ꝛ
σαλήμ. οὐχὶ οὗτος δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός; καὶ
ieſus erat indutus veſtibꝰ ſordidis. ꝛ ſtabat an̄
ἰησοῦς ἦν ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρά. καὶ εἱστήκει πρὸ
faciem angeli: ꝛ r̄ndit ꝛ ait ad
προσώπου τοῦ ἀγγέλου καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς
eos q̄ ſtabāt an̄ faciem ſuam dicēs: auferte
τοὺς ἑστηκότας πρὸ προσώπου αὐτοῦ λέγων, ἀφέλετε
veſtimēta ſordida ab eo.
τὰ ἱμάτια τὰ ῥυπαρὰ ἀπ' αὐτοῦ.

καὶ

Digitized by Google

B & dixit ad eū: ecce abſtuli iniquitates tuas
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἐξείλομεν τὰς ἀδικίας σου
& induite eū veſte talari. & dixit: iponite &
καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν ποδήρη. καὶ εἶπεν, ἐπίθετε καὶ
cidarim mūdam ſup caput eius. & circū
κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ περιέ
poſuerūt cidari mūdā ſup caput eius: &
θηκαν κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
circumdederūt eū veſtimētis: & angelus dñi ſta
περιέβαλον αὐτὸν ἱμάτια, καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου εἱστή
bat: & ɔteſtabatur angelus dñi ad ieſum
κει, καὶ διεμαρτύρετο ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς ἰησοῦν
dicēs. hec dicit dñs omīp: ſi in
λέγων. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐὰν ἐν ταῖς
C vijs meis ābulaueris & ꝑcepta mea cuſtodieris:
ὁδοῖς μου πορεύσῃ καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξῃς,
tu diiudicabis domū meā: & tu cuſtodies atriū
σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου, καὶ σὺ φυλάξεις τὴν αὐλήν
meū & dabo tibi q̄ ɔuerſentur in medio ſtan
μου καὶ δώσω σοι ἀναστρεφομένους ἀναμέσον τῶν ἑστη
tiū iſtoꝝ. audi iā ieſu ſacerdos magne tu &
κότων τούτων. ἄκουε δὴ ἰησοῦ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας σὺ καὶ
ꝓximi tui q̄ ſedent añ faciem tuā: q̄
οἱ πλησίον σου οἱ καθήμενοι πρὸ προσώπου σου, διότι
D viri portētoꝝ ſpectatores ſūt: q̄ ecce ego adduco ſer
ἄνδρες τερατοσκόποι εἰσίν, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω τὸν δοῦ
uū meū orientē: q̄ lapis quē dedi añ faci
λόν μου ἀνατολήν, διότι ὁ λίθος ὃν ἔδωκα πρὸ προσώ
em ieſu ſup lapidē vnū ſeptē oculi ſunt.
που ἰησοῦ ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἕνα ἑπτὰ ὀφθαλμοί εἰσιν.
ecce ego fodio foueā dicit dñs omīp:
ἰδοὺ ἐγὼ ὀρύσσω βόθρον λέγει κύριος παντοκράτωρ,
& cōtrectabo oēm iniquitatē terre illius
καὶ ψηλαφήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκείνης
in die vna. in die illa dicit dñs omīp:
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος παντο
ɔuocabit vnuſquiſq; ꝓximū ſuū ſub
κράτωρ, συγκαλέσετε ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ὑπο
ter vitem & ſubter ficū.
A κάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς. Ca. 4.
Et reuerſus ē angelus q̄ loq̄bat in me &
Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ
ſuſcitauit me ſicut cum ſuſcitatur homo
ἐξήγειρέ με ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγείρεται ἄνθρωπος
de ſomno ſuo. & dixit ad me: q̄d tu vi
ἐξ ὕπνου αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρός με, τί σὺ βλέ
des? & dixi: vidi: & ecce candelabrū au
πεις; καὶ εἶπα, ἑώρακα, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυ
reū totū: & lampas ſup illud: & ſeptē
σῆ ὅλη, καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ
lucerne ſup illud. & ſeptē fuſoria lucernaꝝ
λύχνοι ἐπάνω αὐτῆς. καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες τοῖς
B ſeptē lucernis q̄ ſup illud: & due oliue
ἑπτὰ λύχνοις τοῖς ἐπάνω αὐτῆς, καὶ δύο ἐλαῖαι
ſup illud: vna a dextris lampadis ei⁹:
ἐπάνω αὐτῆς, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου αὐ
& vna a ſiniſtris. & iterrogaui & di
τῆς, καὶ μία ἐξ εὐωνύμων. καὶ ἐπηρώτησα καὶ εἶ
xi ad angelū q̄ loq̄batur in me di
πα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ λέ
cens: q̄d ſunt hec dñe? & reſpondit ange
γων, τί ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγε
lus q̄ loq̄bat in me & dixit ad me: nō cogno
λος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ εἶπε πρός με, οὐ γινώσ
ſcis q̄d ſunt hec? & dixi: nō dñe. & reſpō
κεις τί ἐστι ταῦτα; καὶ εἶπα, οὐχὶ κύριε. καὶ ἀπε
dit: & dixit ad me dicēs: iſte ſermo do
κρίθη, καὶ εἶπε πρός με λέγων, οὗτος ὁ λόγος κυ
mini ad zorobabel dicēs:
ρίου πρὸς ζοροβάβελ λέγων,

Et dixit ad eum. Ecce abſtuli a te iniquitatem tuam: & indui te mutatoriis: & dixit. Ponite cidarim mundā ſup caput eius. Et poſuerūt cidarim ſuper caput eius mūdam: & induerūt eum veſtib⁹. Et angelus dñi ſtabat: et cōteſtabatur angelus domini ieſum dicens. Hec dicit dñs exercituum. Si in viis meis ambulaueris & cuſtodiā meā cuſtodieris: tu quoq; iudicabis domū meā: & cuſtodies atria mea: & dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic aſſiſtunt. Audi ieſus ſacerdos magne: tu & amici tui qui habitant corā te: qa viri portendētes ſunt. Ecce enim ego adducā ſeruū meū orientem: quia ecce lapis quem dedi coram ieſu: ſuper lapidē vnū ſeptē oculi ſunt. Et ecce ego celabo ſculpturam eius ait dñs exercituum: et auferam iniquitatem terre illius in die vna. In die illa dicit dominus exercituum vocabit vir amicum ſuum ſubter vineam & ſubter ficum.

4.

ET reuerſus eſt angelus qui loq̄batur in me & ſuſcitauit me q̄ſi virū qui ſuſcitatur de ſomno ſuo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi & ecce candelabrū aureum totum: & lampas eius ſup caput ipſius: & ſeptē lucerne eius ſuper illud: & ſeptē infuſoria lucernis que erant ſuper caput eius: & due oliue ſuper illud: vna a dextris lāpadis & vna a ſiniſtris eius. Et reſpondi: & aio ad angelū qui loquebatur in me dicēs. Quid ſunt hec dñe mi? Et reſpōdit angelus qui loq̄batur in me: & dixit ad me. Nunquid neſcis qd ſunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et reſpondit & ait ad me dicens. Hoc eſt verbum domini ad zorobabel dicens.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עבר
עֲוֺנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃ לבש חלץ
וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל רֹאשׁוֹ שום צנף
וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל רֹאשׁוֹ טהר
וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְהוָה עֹמֵד׃
וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם בִּדְרָכַי
תֵּלֵךְ וְאִם אֶת מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם ילך שמר
אַתָּה תָּדִין אֶת בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר דון
אֶת חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין נתן הלך
הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃ שְׁמַע נָא יְהוֹשֻׁעַ
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים גדל ישב
לְפָנֶיךָ כִּי אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי יפת
הִנְנִי מֵבִיא אֶת עַבְדִּי צֶמַח׃ כִּי הִנֵּה בוא
הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ נתן
עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי
מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת פתח
וּמַשְׁתִּי אֶת עֲוֺן הָאָרֶץ הַהִיא בְּיוֹם מוש
אֶחָד׃ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל קרא
תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל תַּחַת תְּאֵנָה׃
וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ שוב
הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר Cap. iiij.
יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה עור ישן
אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר רָאִיתִי וְהִנֵּה
מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּה עַל רֹאשָׁהּ נור
וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה נור
וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל יצק
רֹאשָׁהּ׃ וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד שנה
מִימִין הַגֻּלָּה וְאֶחָד עַל שְׂמֹאלָהּ׃ ימן
וָאַעַן וָאֹמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר ענה לאך
בִּי לֵאמֹר מָה אֵלֶּה אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן
הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא
יָדַעְתָּ מָה הֵמָּה אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא
אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר
זֶה דְּבַר יְהוָה אֶל זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר

Digitized by Google

לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי — נוח
אמר יהוה צבאות מי אתה הר
הגדול לפני זרבבל למישור — גדל ישר
והוציא את האבן הראשה — יצא
תשאות חן חן לה ויהי דבר יהוה — שוא היה
אלי לאמר ידי זרבבל יסדו
הבית הזה וידיו תבצענה וידעת — בצע
כי יהוה צבאות שלחני אליכם
כי מי בז ליום קטנות ושמחו — בוז
וראו את האבן הבדיל ביד — ראה בדל
זרבבל שבעה אלה עיני יהוה המה
משוטטים בכל הארץ ויען ויאמר — שוט
אליו מה שני הזיתים האלה
על ימין המנורה ועל שמאולה — ימן נור
ויען שנית ואמר אליו מה — שמאל שנה
שתי שבלי הזיתים אשר ביד
שני צנתרות הזהב המריקים — שנה ריק
מעליהם הזהב ויאמר אלי
לאמר הלוא ידעת מה המה אלה
ואמר לא אדני ויאמר אלה
שני בני היצהר העמדים על — צהר
אדון כל הארץ — אדן

Cap. V.

ואשוב ואשא עיני ואראה — שוב נשא
והנה מגלה עפה ויאמר אלי מה — ראה גלל
אתה ראה ואמר אני ראה מגלה — עוף
עפה ארכה עשרים באמה ורחבה
עשר באמה ויאמר אלי זאת
האלה היוצאת על פני כל הארץ — יצא פנה
כי כל הגנב מזה כמוה נקה
וכל הנשבע מזה כמוה נקה — שבע
הוצאתיה נאם יהוה צבאות ובאה — יצא בוא
אל בית הגנב ואל בית הנשבע — שבע
בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו — לין
וכלתו ואת עציו ואת אבניו ויצא — כלה
המלאך הדבר בי ויאמר אלי שא — לאך אמר
נא עיניך וראה מה היוצאת הזאת — נשא יצא

Non in exercitu nec in robore: ſed in ſpiritu meo dicit dn̄s exercituū. Quis tu mons magne corā zorobabel in planum? Et educet lapidem primarium: & exequabit gratiā gratie eius. Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicens. Manus zorobabel fundauerunt domū iſtā: & manꝰ eius perficient eā: et ſcietis quia dn̄s exercituum miſit me ad vos. Quis enim deſpexit dies paruos: & letabuntur & videbūt lapidem ſtanneum in manu zorobabel. Septē ſunt iſti oculi domini qui diſcurrunt in vniuerſam terram. Et reſpondi & dixi ad eū. Quid ſunt due oliue iſte ad dexterā candelabri & ad ſiniſtram eius? & reſpondi ſecundo & dixi ad eum. Quid ſunt due ſpice oliuarum que ſunt iuxta duo roſtra aurea in qbꝰ ſunt ſuffuſoria ex auro. Et ait ad me dicens. Nunquid neſcis quid ſunt hec? & dixi. Non dn̄e mi. Et dixit. Iſti ſunt duo filii olei q aſſiſtunt dominatori vniuerſe terre.

5.

Et cōuerſus ſum: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce volumen volans. Et dixit ad me. Quid tu vides: & dixi. Ecce ego video volumē volans: longitudo eius viginti cubitorū: & latitudo eius decē cubitorū: & dixit ad me. Hec eſt maledictio que egreditur ſup faciē oīs terre: qa oīs fur ſicut ibi ſcriptū eſt iudicabitur: & oīs iurans ex hoc ſimiliter iudicabitur. Educam illud dicit dn̄s exercituum: & veniet ad domum furis & ad domū iurantis in noīe meo mēdaciter: & cōmorabitur in medio domus eius & cōſumet eā: & ligna eiꝰ & lapides eiꝰ. Et egreſſus ē āgelꝰ q loqͣbatur i me: & dixit ad me. Leua oclos tuos & vide: qd eſt hoc qđ egreditur.

nō in fortitudīe magna neq̃ in robore: ſed in ſpū
οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ, ἀλλ᾽ ἐν πνεύματί
meo dicit dn̄s omp̄s. qs es tu mōs magne
μου λέγει κύριος παντοκράτωρ. τίς εἶ σὺ τὸ ὄρος τὸ μέγα
añ faciem zorobabel vt corrigas? & educā
πρὸ προσώπου ζοροβάβελ τοῦ κατορθῶσαι; καὶ ἐξοίσω τὸν
lapidē hereditatis eq̃litatē grē grām eius.
λίθον τῆς κληρονομίας ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς.
& factꝰ eſt ſmo dn̄i ad me dicēs. manus zoro
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων. αἱ χεῖρες ζορο
babel fundauerūt domū iſtā: & manus eiꝰ
βάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ
cōplebunt eā: & ſcies qm̄ dn̄s omni
ἐπιτελέσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι κύριος παντο
potens miſit me ad te: qz qs deſpexit
κράτωρ ἐξαπέσταλκέ με πρός σε, διότι τίς ἐξουδένωσεν
dies puos: & letabuntur & videbūt lapi
ἡμέρας μικράς, καὶ χαρήσονται καὶ ὄψονται τὸν λί
dē ſtāneū in manu zorobabel. ſeptē iſti
θον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ ζοροβάβελ. ἑπτὰ οὗτοι
oculi dn̄i ſunt reſpicientes ſup oēm
ὀφθαλμοὶ κυρίου εἰσὶν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν
terrā: & rñdi: & dixi ad eū. qd
τὴν γῆν, καὶ ἀπεκρίθην, καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν. τί αἱ
duo oliue q̃ a dextris candelabri & a ſiniſtris?
δύο ἐλαῖαι αἱ ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ ἐξ εὐωνύμων;
& interrogaui ſecundo & dixi ad eū. qd
καὶ ἐπηρώτησα ἐκ δευτέρου καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν. τί
duo rami oliuaꝝ q̃ in manibꝰ
οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν
duaꝝ nariū aureaꝝ q̃ infundunt &
δύο μυξωτήρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων καὶ
retrahunt ſuffuſoria aurea: &
ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσᾶς, καὶ
dixit ad me nō ſcis qd ſunt hec? & dixi.
εἶπεν πρός με, οὐκ οἶδας τί ἐστιν ταῦτα; καὶ εἶπον.
neq̃q̃ dn̄e: & ait. iſti ſunt duo filij
οὐχὶ κύριε, καὶ εἶπεν. οὗτοί εἰσιν οἱ δύο υἱοὶ τῆς
piguedis q̃ aſſiſterunt dn̄o oīs terre.
πιότητος οἱ παρεστήκασιν κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. C. 5.

Et ꝯuerſꝰ ſum & leuaui oculos meos &
Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ
vidi: & ecce falx volans: & dixit ad
ἴδον, καὶ ἰδοὺ δρέπανον πετώμενον, καὶ εἶπεν πρός
me. qd tu vides? & dixi. ego video falcem volan-
με. τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπον. ἐγὼ ὁρῶ δρέπανον πετώ-
tem. lōgitudīs cubitoꝝ vigīti: & latitudis cubitoꝝ
μενον. μήκους πηχέων εἴκοσι, καὶ πλάτους πηχέων
decē: & dixit ad me. hec maledictio q̃ egreditur
δέκα, καὶ εἶπεν πρός με. αὕτη ἡ ἀρὰ ἡ ἐκπορευομέ-
ſup faciem oīs terre: qz oīs fur
νη ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, διότι πᾶς ὁ κλέ-
ex hoc vſq̃ ad mortē punief: & oīs
πτης ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται. καὶ πᾶς
piurus ex hoc vſq̃ ad mortē cruciabif: &
ὁ ἐπίορκος ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται, καὶ
educā illud dicit dn̄s omp̄s: & ingre
ἐξοίσω αὐτὸ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσε-
dietur in domū furis & in domū
λεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ
iurantis in noīe meo in mēdacio: & reqeſcet
ὀμνύοντος τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψευδεῖ, καὶ καταλύσει
in medio domꝰ eius: & cōſumet eam: &
ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ συντελέσει αὐτόν, καὶ τὰ
ligna eius: & lapides eius. & egreſſꝰ ē an
ξύλα αὐτοῦ, καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ἄγ-
gelus q̃ loq̃bat̃ in me: & dixit ad me. ſuſpi-
γελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν πρός με. ἀνά-
ce oculis tuis & vide qd ē qđ egre-
βλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἴδε τί τὸ ἐκπο-
dit̃ hoc:
ρευόμενον τοῦτο,

D A B

ꝛ dixi: qd eſt? ꝛ dixit: hec menſura
καὶ εἶπα, τί ἐστιν; καὶ εἶπεν, τοῦτο τὸ μέτρον τὸ
q̄ egreditur. ꝛ dixit. hec eſt iniq̄tas eoꝝ
ἐκπορευόμενον. καὶ εἶπεν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀδικία αὐτῶν
in oi terra. ꝛ ecce talentū plumbi eleua-
ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ ἰδοὺ τάλαντον μολίβδου ἐξαιρό-
tum: ꝛ ecce mulier vna ſedebat in medio mē-
μενον, καὶ ἰδοὺ γυνὴ μία ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ μέ-
ſure. ꝛ dixit: hec eſt iniq̄tas eoꝝ. ꝛ ꝓie-
τρου. καὶ εἶπεν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνομία αὐτῶν. καὶ ἔρρι-
cit eam in mediū menſure ꝛ ꝓiecit
D ψεν αὐτὴν εἰς μέσον τοῦ μέτρου καὶ ἔρριψεν τὸν
lapidē plūbi in os eius. ꝛ leuaui
λίθον τοῦ μολίβδου εἰς τὸ στόμα αὐτῆς. καὶ ἦρα
oculos meos ꝛ vidi: ꝛ ecce due mulie
τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ δύο γυναῖ-
res egredientes: ꝛ ſpūs in alis ea-
κες ἐκπορευόμεναι, καὶ πνεῦμα ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐ-
rū: ꝛ ipe hēbāt alas ſicut alas vpu
τῶν, καὶ αὗται εἶχον πτέρυγας ὡς πτέρυγας ἔπο-
pe: ꝛ eleuauerūt mēſurā inter terrā ꝛ
πος, καὶ ἀνέλαβον τὸ μέτρον ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ τ͂
celum. ꝛ dixi ad angelū q̄ loq̄bat
οὐρανοῦ. καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦν-
in me: quo iſte deferunt mēſuram?
τα ἐν ἐμοί, ποῦ αὗται ἀποφέρουσιν τὸ μέτρον;
ꝛ dixit ad me: vt edificent ei domū in t̄ra
καὶ εἶπεν πρός με, οἰκοδομῆσαι αὐτῇ οἰκίαν ἐν γῇ
babylonis: ꝛ ꝑparent: ꝛ ponent cā ibi
Βαβυλῶνος, καὶ ἑτοιμάσαι, καὶ θήσουσιν αὐτὸ ἐκεῖ
ſup ꝑparationē ſuam.
ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ. Ca.6.

A Et cōuerꝰ ſum ꝛ leuaui oculos meos
Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου
ꝛ vidi: ꝛ ecce q̄ttuoꝛ currꝰ egredientes
καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρα ἅρματα ἐκπορευόμενα
de medio duoꝝ mōtiū: ꝛ mōtes erāt mōtes erei:
ἐκ μέσου δύο ὀρέων, καὶ τὰ ὄρη ἦν ὄρη χαλκᾶ,
ꝛ in curru ꝑmo equi ruffi: ꝛ in
καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ πρώτῳ ἵπποι πυρροί, καὶ ἐν
curru ſecūdo equi nigri: ꝛ in
τῷ ἅρματι τῷ δευτέρῳ ἵπποι μέλανες, καὶ ἐν τῷ
curru tertio equi albi: ꝛ in curru
ἅρματι τῷ τρίτῳ ἵπποι λευκοί, καὶ ἐν τῷ ἅρμα-
quarto equi varij ꝛ multi colores. ꝛ
τι τῷ τετάρτῳ ἵπποι ποικίλοι καὶ ψαροί, καὶ
rñdi ꝛ dixi ad angelū q̄ loq̄bat
ἀπεκρίθην καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦν-
in me: qd ſunt hec dñe? ꝛ reſpondit
τα ἐν ἐμοί, τί ἐστιν ταῦτα κύριε; καὶ ἀπεκρίθη ὁ
B angelus q̄ loq̄bat in me: ꝛ dixit: hec ſunt
ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν, ταῦτά ἐστιν οἱ
quattuoꝛ venti celi: q̄ egrediunt vt aſſi-
τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ἐκπορεύονται παρα-
ſtant dño oīs terre. in q̄ erant equi
στῆναι τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ἐν ᾧ ἦσαν ἵπποι
nigri: egrediebant ſup terrā aq̄lonis. ꝛ albi:
μέλανες, ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν βορρᾶ. καὶ οἱ λευκοί,
egrediebant poſt eos. ꝛ varij exi-
ἐξεπορεύοντο ὄπισθεν αὐτῶν. καὶ οἱ ποικίλοι ἐξεπο-
bant ſup terrā auſtri. ꝛ multicoloꝛes egrediebāt ꝛ
ρεύοντο ἐπὶ γῆν νότου. καὶ ψαροὶ ἐξεπορεύοντο, καὶ
inſpiciebant vt circuirent terrā. ꝛ dixit:
ἐπέβλεπον τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν. καὶ εἶπεν,
ite ꝛ circuite terrā. ꝛ circuie-
πορεύεσθε καὶ περιοδεύσατε τὴν γῆν. καὶ περιώδευ-
rūt terrā: ꝛ clamauit ꝛ locutꝰ eſt
σαν τὴν γῆν, καὶ ἀνεβόησεν καὶ ἐλάλησεν

C

Et dixi. Quid nā eſt? & ait. Hec eſt amphora egrediēs: & dixit. Hic eſt oculus eorū in vniuerſa terra. Et ecce talentū plumbi portabatur: & ecce mulier vna ſedēs in medio amphore: & dixit. Hec eſt impietas. Et proiecit eam in medio amphore: & miſit maſſam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce due mulieres egrediētes: & ſpiritus in alis earum: et habebant alas quaſi alas milui. Et leuauerunt amphoram inter terram et celum. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quo iſte deferunt amphoram? & dixit ad me. Vt edificetur ei domus in terra ſennaar: & ſtabiliatur & ponatur ibi ſuper baſem ſuam.

6.

Et cōuerſus ſum: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce quattuor quadrige egrediētes de medio duorum montium: & montes: mōtes erei. In quadriga prima equi ruffi: in quadriga ſecunda equi nigri: in quadriga tertia equi albi: & in quadriga q̄rta equi varii & fortes. Et reſpondi: & dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid ſunt hec dñe mi? & reſpondit angelus & ait ad me. Iſti ſunt quattuor venti celi qui egrediuntur vt ſtent coram dominatore omnis terre. In qua erāt equi nigri egrediebātur in terram aquilonis: & albi egreſſi ſunt poſt eos: & varii egreſſi ſunt ad terrā auſtri. Qui autem erant robuſtiſſimi: exierunt & querebant ire & diſcurrere ꝑ oēm terrā & dixit. Ite & perambulate terram: & perābulauerūt t̄rā. & vocauit me: & locutꝰ eſt

ויאמר מה היא ויאמר זאת האיפה
היוצאת ויאמר זאת עינם בכל
הארץ׃ והנה ככר עפרת נשאת
וזאת אשה אחת יושבת בתוך — איש ישב
האיפה ויאמר זאת הרשעה
וישלך אותה אל תוך האיפה — שלך
וישלך את אבן העפרת אל פיה׃ — פה
ואשא עיני וארא והנה שתים — נשא ראה
נשים יוצאות ורוח בכנפיהם — נשה יצא
ולהנה כנפים ככנפי החסידה — חסד
ותשנה את האיפה בין הארץ — נשא
ובין השמים׃ ואמר אל המלאך
הדבר בי אנה המה מולכות את — ילך
האיפה׃ ויאמר אלי לבנות לה — אמר בנה
בית בארץ שנער והכן והניחה — כון ינח
שם על מכנתה׃

Cap.vj.
ואשוב ואשא — שוב ראה
עיני וארא והנה ארבע מרכבות — רכב רבב
יוצאות מבין שני ההרים — יצא שנה
וההרים הרי נחשת׃ במרכבה
הראשנה סוסים אדמים ובמרכבה
השנית סוסים שחרים׃ ובמרכבה — שנה
השלשית סוסים לבנים
ובמרכבה הרבעית סוסים ברדים
אמצים׃ ואען ואמר אל המלאך — ענה לצר
הדבר בי מה אלה אדני׃
ויען המלאך ויאמר אלי אלה
ארבע רוחות השמים יוצאות
מהתיצב על אדון כל הארץ׃ — יצב אדן
אשר בה הסוסים השחרים
יצאים אל ארץ צפון והלבנים — צפן
יצאו אל אחריהם והברדים יצאו
אל ארץ התימן והאמצים יצאו — ימן
ויבקשו ללכת להתהלך בארץ — בקש ילך
ויאמר לכו התהלכו בארץ — הלך אמר
ותתהלכנה בארץ׃ ויזעק אתי וידבר — זעק דבר

אלי לאמר ראה היצאים
אל ארץ צפון הניחו את רוחי   צפן נוח
בארץ צפון׃ ויהי דבר יהוה אלי   היה
לאמר׃ לקוח מאת הגולה מחלדי   לקח גלה
ומאת טוביה ומאת ידעיה ובאת   בוא
אתה ביום ההוא ובאת בית
יאשיה בן צפניה אשר באו מבבל׃
ולקחת כסף וזהב ועשית עטרות   עשה
ושמת בראש יהושע בן יהוצדק   שום
הכהן הגדול׃ ואמרת אליו לאמר   גדל
כה אמר יהוה צבאות לאמר
הנה איש צמח שמו ומתחתיו
יצמח ובנה את היכל יהוה׃ והוא   צמח הכל
יבנה את היכל יהוה והוא ישא   בנה נשא
הוד וישב ומשל על כסאו והיה
כהן על כסאו ועצת שלום תהיה   יעץ שלם
בין שניהם׃ והעטרת תהיה   היה שנה
לחלם ולטוביה ולידעיה ולחן בן
צפניה לזכרון בהיכל יהוה׃
ורחוקים יבאו ובנו בהיכל יהוה   בנה
וידעתם כי יהוה צבאות שלחני
אליכם והיה אם שמוע תשמעון   שמע
בקול יהוה אלהיכם׃

Cap. vij.

ויהי בשנת ארבע
לדריוש המלך היה דבר יהוה   היה שנה
אל זכריה בארבעה לחדש   רבע
התשעי בכסלו׃ וישלח בית אל   תשע שלח
שראצר ורגם מלך ואנשיו לחלות   חלה
את פני יהוה׃ לאמר אל הכהנים   פנה
אשר לבית יהוה צבאות ואל
הנביאים לאמר האבכה בחדש   נבא בכה
החמשי הנזר כאשר עשיתי זה   נזר עשה
כמה שנים׃ ויהי דבר יהוה צבאות   שנה
אלי לאמר׃ אמר אל כל עם
הארץ ואל הכהנים לאמר כי
צמתם וספוד בחמישי ובשביעי וזה   צום ספד
חמש שבע

---

ad me dicens. Ecce qui egrediuntur in terrā aquilonis requieſcere fecerūt ſpiritū meū in terra aqlonis. Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicens. Sume a tranſmigratione ab oldai & a tobia & ab idaia: & venies tu in die illa & intrabis in domum ioſie filii ſophonie qui venerunt de babylone: & ſumes aurū & argentum: & facies coronas & pones in capite ieſu filii ioſedech ſacerdotis magni: & loqueris ad eum dicens. Hec ait dominus exercituum dicens: Ecce vir oriens nomen eius. Et ſubter eum orietur & edificabit tēplum domino: & ipſe extruet templum dn̄o: & ipſe portabit gloriā & ſedebit & dn̄abitur ſup ſolio ſuo & erit ſacerdos ſup ſolio ſuo: & conſilium pacis erit inter illos duos. Et corone erunt helem & tobie & idaie & hen filio ſophonie memoriale in templo dn̄i. Et qui ꝓcul ſunt veniēt & edificabūt in templo dn̄i: & ſcietis quia dn̄s exercituū miſit me ad vos. Erit autem hoc: ſi auditu audieritis vocē domini dei veſtri.

7.

Et factum eſt in anno quarto darii regis factū eſt verbum domini ad zachariam in quarta menſis noni qui eſt caſleu. Et miſerunt ad domum dei ſaraſar & rogomelech & viri qui erant cū eis ad precandū faciem dn̄i vt dicerent ſacerdotibus domus domini exercituum & ꝓphetis loquētes. Nū quid flendum eſt mihi in qnto mēſe: vel ſanctificare me debeo ſicut feci iam multis annis? Et factū eſt verbū dn̄i exercituū ad me dicens. Loqre ad omnem populum terre & ad ſacerdotes dicens. Cum ieiunaretis & plāgeretis in qnto & ſeptio ꝑ hos

---

ad me dicēs: ecce q̄ egrediuntur ſup terrā aqlo
πρός με λέγων, ἰδοὺ οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν βορ-
nis: requieſcere fecerūt furorē meū ſup terrā aqlonis. ꝛ
ρᾶ, ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν μου ἐπὶ γῆν βορρᾶ. καὶ
fact9 ē ſmo dn̄i ad me dicēs: accipe de ca-
ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, λάβε ἀπὸ τῆς αἰ-
ptiuitate a ꝓncipib9 ꝛ ab vtili
χμαλωσίας παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ παρὰ τῶν χρη-
bus eius: ꝛ ab his q̄ cognouerūt eā: ꝛ ingre
σίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν, καὶ εἰσε-
dieris in die illa in domū ioſie ſopho
λεύσῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὸν οἶκον ἰωσίου τοῦ σοφο-
nie q̄ venit de babylone: ꝛ accipies argētū ꝛ
νίου τοῦ ἥκοντος ἐκ βαβυλῶνος, καὶ λήψῃ ἀργύριον καὶ
aurum: ꝛ facies coronas ꝛ impones ſup
χρυσίον, καὶ ποιήσεις στεφάνους καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν
caput ieſu filij ioſedec ſacdotis magni.
κεφαλὴν ἰησοῦ τοῦ ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου.
ꝛ dices ad eū: hec dicit dn̄s omp̄s.
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ.
ecce vir: oriens nomē eius: ꝛ ſubter eū
ἰδοὺ ἀνήρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ
orietur ꝛ edificabit domū dn̄i: ꝛ ipſe
ἀνατελεῖ καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον κυρίου. καὶ αὐτὸς
accipiet virtutē ꝛ ſedebit ꝛ ſperabit ſup thro
λήψεται ἀρετὴν καὶ καθίσεται καὶ κατάρξει ἐπὶ τοῦ θρό-
no ſuo: ꝛ erit ſacerdos a dextris ei9: ꝛ cōſi-
νου αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ βου-
liū pacificū erit inter vtroſq;: at corona erit
λὴ εἰρηνικὴ ἔσται ἀναμέσον ἀμφοτέρων, ὁ δὲ στέφανος ἔσται
expectantib9 ꝛ vtilibus eius ꝛ his q̄
τοῖς ὑπομένουσιν καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς καὶ τοῖς
cognouerūt eā: ꝛ in gratiā filijs ſopho
ἐπεγνωκόσιν αὐτήν, καὶ εἰς χάριτα τοῖς υἱοῖς σοφο-
nie: ꝛ in pſalmū in domo dn̄i: ꝛ q̄ longe ab
νίου, καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ οἱ μακρὰν ἀπ᾽
eis veniēt ꝛ edificabunt in domo dn̄i: ꝛ
αὐτῶν ἥξουσιν καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ
ſcietis qꝛ dn̄s omp̄s miſit me
γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με
ad vos. ꝛ erit ſi audientes audieritis
πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἔσται ἐὰν εἰσακούοντες εἰσακούσητε τῆς
vocem dn̄i dei vr̄i.
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

Ca.7.

Et factū eſt in quarto anno ſub dario
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐπὶ δαρεί-
rege: fact9 ē ſmo dn̄i ad zachariā
ου τοῦ βασιλέως, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν
quarta menſis noni q̄ eſt chaſleu. ꝛ
τετράδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου ὅς ἐστι χασλεύ. καὶ
miſit in bethel: ſaraſar ꝛ rogom rex
ἐξαπέστειλεν εἰς βαιθήλ, σαρασὰρ καὶ ῥογὼμ ὁ βασι-
ꝛ viri ei9 vt ꝓcarentur dn̄s di-
λεὺς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι τὸν κύριον λέ-
cēs ad ſacdotes q̄ in domo dn̄i oīpotentis
γων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου παντοκράτο-
ꝛ ad ꝓphetas dicēs: ingreſſa eſt huc
ρος καὶ πρὸς τοὺς προφήτας λέγων, εἰσελήλυθεν ὧδε
in quinto menſe ſctificatio iuxta qꝺ fecerūt iam
ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ τὸ ἁγίασμα καθότι ἐποίησαν ἤδη
pluri b9 ānis. ꝛ fact9 eſt ſmo dn̄i virtutū
ἱκανὰ ἔτη. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου τῶν δυνάμεων
ad me dicēs: dic oī ꝑplo ŧre ꝛ ad
πρός με λέγων, εἶπον παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς καὶ πρὸς
ſacerdotes dicēs: ſi ieiunaueritis aut plāxeritis in
τοὺς ἱερεῖς λέγων, ἐὰν νηστεύσητε ἢ κόψησθε ἐν ταῖς
quintis aut in ſeptimis ꝛ ecce
πέμπταις ἢ ἐν ταῖς ἑβδομάσιν καὶ ἰδοὺ

D

A

B

Tráſ.gre.lxx.cū inter.lati.

ſeptuaginta annis:nūqd ieiuniū ieiunaſtis mihi: τ ſi
ἑβδομήκοντα ἔτη, μὴ νηστείαν νενηστεύκατέ μοι; καὶ ἐὰν
cōederitis aut biberitis:nōne vos cōeditis τ vos bibitis:
φάγητε ἢ πίητε, οὐχ ὑμεῖς ἐσθίετε καὶ ὑμεῖς πίνετε;
nōne iſta verba mea ſunt q̄ locutus ē dñs in manib⁹
οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μου εἰσὶν οὓς ἐλάλησεν κύριος ἐν χερσὶ
pphetaꝝ q̄ añ fuerūt qñ erat hieruſalem habi
C τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν ὅτε ἦν ἱερουσαλὴμ κατοι
tata τ abundans τ ciuitates ei⁹ ī circuitu τ
κουμένη καὶ εὐθηνοῦσα καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς κυκλόθεν καὶ
mōtana τ cāpeſtris hītata ē: τ fact⁹ ē ſmo do=
ἡ ὀρεινὴ καὶ ἡ πεδινὴ κατῴκητο; καὶ ἐγένετο λόγος κυ=
mini ad zachariā dicēs: hec dicit dñs omni=
ρίου πρὸς ζαχαρίαν λέγων, τάδε λέγει κύριος παντο
potens dicēs: iudiciū iuſtū iudicate: τ miam τ
κράτωρ λέγων, κρίμα δίκαιον κρίνατε, καὶ ἔλεον καὶ
miſationē facite vnuſqſq ad fratrē ſuū: τ vi
οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ χή
duā τ pupillū τ aduenā τ pauperē nō opp̄ma=
ραν καὶ ὀρφανὸν καὶ προσήλυτον καὶ πένητα μὴ καταδυ
tis. τ maliciē vnuſqſq fratris ſui ne
Exo. 22. ναστεύετε. καὶ κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ
memineritis in cordib⁹ vrīs. τ noluerūt
μνησικακείτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. καὶ ἠπείθησαν
attendere τ dederūt dorſum cōtemnens: τ
D τοῦ προσέχειν καὶ ἔδωκαν νῶτον παραφρονοῦντα, καὶ
aures ſuas aggrauerūt ne audirent: τ cor
τὰ ὦτα αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν, καὶ τὴν καρ
ſuum poſuerūt inobediēs ne audirent legē
δίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ τοῦ μὴ ὑπακούειν τοῦ νόμου
meā τ verba q̄ miſit dñs omp̄s
μου καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐξαπέστειλεν κύριος παντοκρά
in ſpū ſuo in manib⁹ pphetaꝝ
τωρ ἐν πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσὶν τῶν προφητῶν τῶν
q̄ añ fuerūt. τ facta ē ira magna a dño om
ἔμπροσθεν. καὶ ἐγένετο ὀργὴ μεγάλη παρὰ κυρίου παν
nipotente. τ erit ſicut dixi τ nō audie=
τοκράτορος. καὶ ἔσαι ὃν τρόπον εἶπον καὶ οὐκ εἰσήκου
runt eū: ſic clamabunt τ non exaudiam e=
σαν αὐτοῦ, οὕτως κεκράξονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐ
os dicit dñs omp̄s. τ eijciam eos
τῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς
in oēs gētes q̄s nō cognouerūt: τ tra deſolata erit
εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἃ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ ἡ γῆ ἀφανισθήσεται
poſt eos a pambulante τ a reuertente:
ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀναστρέφοντος,
τ poſuerūt terrā electā in deſolationē.
A καὶ ἔταξαν τὴν γῆν τὴν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν. Ca.8.
ET fact⁹ eſt ſmo dñi oipotentis dicēs:
Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος λέγων,
hec dicit dñs omp̄s: zelat⁹ ſum hieru
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐζήλωκα τὴν ἱερου=
ſalem τ ſion zelo magno τ furore magno ze=
σαλὴμ καὶ τὴν σιὼν ζῆλον μέγαν καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐζή
lat⁹ ſum eam. hec dicit dñs omp̄s: reuer
λωκα αὐτήν. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐπέ
ſus ſum ad ſion τ habitabo in medio hieruſa=
στρεψα ἐπὶ σιὼν καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ ἱερουσα=
lem: τ vocabit hieruſalem ciuitas vera: τ
λὴμ, καὶ κληθήσεται ἱερουσαλὴμ πόλις ἀληθινή, καὶ τὸ
mōs dñi omnipotentis mōs ſctūs. hec dicit
ὄρος κυρίου παντοκράτορος ὄρος ἅγιον. τάδε λέγει
dñs omp̄s: adhuc ſedebunt ſeniores τ
κύριος παντοκράτωρ, ἔτι καθήσονται πρεσβύτεροι καὶ
anus in plateis hieruſalem vnuſ=
πρεσβύτεραι ἐν ταῖς πλατείαις ἱερουσαλὴμ ἕκα=
quiſq virgam ſuam hñs in manu ſua pre
στος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ
multitudīe dieꝝ: τ platee ciuitatis reple
πλήθους ἡμερῶν, καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως πλη=
buntur
σθήσονται oooooooooooooooooooooo καὶ oooooooooooooooo

Tráſla.B.Hie.

ſeptuaginta annos nun
qd ieiuniū ieiunaſtis mi=
hi: Et cū comediſtis &
bibiſtis nunquid nō vo
bis comediſtis & vobiſ=
metipſis bibiſtis: Nunqd
non hec ſunt verba mea
que locutus eſt dñs ooo
in manu pphetaꝝ prio
rum cum adhuc oooooo
hieruſalē habitaretur &
eſſet opulēta: & ipſa & vr
bes in circuitu eius: & ad
auſtrū & in cāpeſtribus
habitaretur. Et factū eſt
verbū dñi ad zachariā
dicens. Hec ait dñs ex
ercituum dicens. oooooo
Iudiciū verū iudicate:
& miſericordiā & miſera
tiones facite vnuſqſq cū
fratre ſuo. Et viduam oo
& pupillū & aduenam &
pauperē nolite calūniari:
& malū vir fratri ſuo nō
cogitet in corde ſuo. oo
Et noluerunt attendere
& auerterūt ſcapulā re=
cedētes: & aures ſuas ag
grauauerūt ne audirent:
& cor ſuum poſuerūt vt
adamantē ne audirēt le=
gem & verba que miſit
dñs exercituum oooooo
in ſpiritu ſuo ſancto per
manū pphetarū prioꝝ.
Et facta eſt indignatio
magna a dño exercituū.
Et factum eſt ſicut locu
tus eſt & non audierunt:
ſic clamabūt & non ex=
audiam dicit dominus
exercituum. Et diſperſi
eos per omnia regna ooo
que neſciūt: & terra de
ſolata eſt ooooooooooooo
ab eis: eo q non eſſet trā
ſiens & reuertens: & po=
ſuerunt terram deſidera
bilem in deſertum. 8.

ET factum eſt verbū
domini exercituū
ad me dicens. Hec dicit
dominus exercituum.
Zelatus ſum ſion zelo
magno: ooooooooooooo
& indignatione magna
zelatus ſum eam. Hec
dicit dñs exercituū. Re
uerſus ſum ad ſion & ha
bitabo in medio hieruſa
lē. Et vocabitur hierlm
ciuitas veritatis: & mōs
dñi exercituum: mons
ſanctificatus. Hec dicit
dñs exercituum. oooooo
Adhuc habitabūt ſenes
& anus in plateis ooooo
hieruſalē & viri baculus
in manu eius pre multi=
tudine dierū. Et platee
ciuitatis complebuntur

Tex.heb.zacha.viij. Priitiua.heb.

שִׁבְעִים שָׁנָה, הֲצוֹם צַמְתֻּנִי אָנִי׃
וְכִי תֹאכְלוּ וְכִי תִשְׁתּוּ, הֲלוֹא אַתֶּם אָכַל שָׁתָה
הָאֹכְלִים וְאַתֶּם הַשֹּׁתִים׃ הֲלוֹא
אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קָרָא יְהוָה
בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים, בִּהְיוֹת נָבָא הָיָה
יְרוּשָׁלַםִ יֹשֶׁבֶת וּשְׁלֵוָה וְעָרֶיהָ עִיר
סְבִיבֹתֶיהָ, וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה יֹשֵׁב׃ סָבַב
וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל זְכַרְיָה לֵאמֹר׃ הָיָה
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר,
מִשְׁפַּט אֱמֶת שְׁפֹטוּ, וְחֶסֶד וְרַחֲמִים שָׁפַט
עֲשׂוּ אִישׁ אֶת אָחִיו׃ וְאַלְמָנָה עָשָׂה
וְיָתוֹם גֵּר וְעָנִי אַל תַּעֲשֹׁקוּ, וְרָעַת יָתַם גּוּר
אִישׁ אָחִיו אַל תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם׃ עָנָה עָשַׁק
וַיְמָאֲנוּ לְהַקְשִׁיב, וַיִּתְּנוּ כָתֵף סֹרָרֶת, רוּעַ חָשַׁב
וְאָזְנֵיהֶם הִכְבִּידוּ מִשְּׁמוֹעַ׃ וְלִבָּם שָׂמוּ מָאֵן קָשַׁב
שָׁמִיר מִשְּׁמוֹעַ אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת נָתַן סוּר
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה צְבָאוֹת כָּבַד שׂוּם
בְּרוּחוֹ בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים, שָׁמַר יָרָה
וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת׃ נָבָא
וַיְהִי כַאֲשֶׁר קָרָא וְלֹא שָׁמֵעוּ, הָיָה גָּדַל
כֵּן יִקְרְאוּ וְלֹא אֶשְׁמָע, אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃ וְאֵסָעֲרֵם עַל כָּל הַגּוֹיִם קָרָא שָׁמַע
אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם, וְהָאָרֶץ נָשַׁמָּה סָעַר
אַחֲרֵיהֶם מֵעֹבֵר וּמִשָּׁב, וַיָּשִׂימוּ שָׁמַם
אֶרֶץ חֶמְדָּה לְשַׁמָּה׃ שׁוּב שׂוּם
וַיְהִי דְּבַר יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי Cap. viij.
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
קִנֵּאתִי לְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה, גָּדַל
וְחֵמָה גְדוֹלָה קִנֵּאתִי לָהּ׃ כֹּה
אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי אֶל צִיּוֹן, וְשָׁכַנְתִּי שׁוּב
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָםִ, וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלַםִ קָרָא
עִיר הָאֱמֶת, וְהַר יְהוָה צְבָאוֹת הַר
הַקֹּדֶשׁ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת,
עֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת עוּד
יְרוּשָׁלָםִ, וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ שָׁעַן
מֵרֹב יָמִים׃ וּרְחֹבוֹת הָעִיר יִמָּלְאוּ יוֹם מָלֵא

Digitized by Google

יְלָדִים וִילָדוֹת מְשַׂחֲקִים בִּרְחֹבֹתֶיהָ׃ שָׂחַק
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּי
יִפָּלֵא בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה פָּלָא
בַּיָּמִים הָהֵם גַּם בְּעֵינַי יִפָּלֵא
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מוֹשִׁיעַ אֶת יָשַׁע
עַמִּי מֵאֶרֶץ מִזְרָח וּמֵאֶרֶץ מְבוֹא זָרַח בּוֹא
הַשָּׁמֶשׁ׃ וְהֵבֵאתִי אֹתָם וְשָׁכְנוּ בּוֹא
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָם וְהָיוּ לִי לְעָם הָיָה
וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים בֶּאֱמֶת
וּבִצְדָקָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם הַשֹּׁמְעִים בַּיָּמִים חָזַק יוֹם
הָאֵלֶּה אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
מִפִּי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בְּיוֹם יֻסַּד פֶּה נָבָא
בֵּית יְהוָה צְבָאוֹת הַהֵיכָל לְהִבָּנוֹת׃ הֵיכַל בָּנָה
כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָהֵם שְׂכַר פָּנָה
הָאָדָם לֹא נִהְיָה וּשְׂכַר הַבְּהֵמָה הָיָה
אֵינֶנָּה וְלַיּוֹצֵא וְלַבָּא אֵין שָׁלוֹם יָצָא בּוֹא
מִן הַצָּר וַאֲשַׁלַּח אֶת כָּל הָאָדָם שָׁלַם צוּר
אִישׁ בְּרֵעֵהוּ׃ וְעַתָּה לֹא כַיָּמִים שָׁלַח
הָרִאשֹׁנִים אֲנִי לִשְׁאֵרִית הָעָם
הַזֶּה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ כִּי זֶרַע
הַשָּׁלוֹם הַגֶּפֶן תִּתֵּן פִּרְיָהּ וְהָאָרֶץ נָתַן פָּרָה
תִּתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ בוּל נָתַן
טַלָּם וְהִנְחַלְתִּי אֶת שְׁאֵרִית טָלַל נָחַל
הָעָם הַזֶּה אֶת כָּל אֵלֶּה׃ וְהָיָה
כַּאֲשֶׁר הֱיִיתֶם קְלָלָה בַּגּוֹיִם הָיָה
בֵּית יְהוּדָה וּבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן
אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וִהְיִיתֶם בְּרָכָה יָשַׁע
אַל תִּירָאוּ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם׃ כִּי יָרֵא
כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כַּאֲשֶׁר
זָמַמְתִּי לְהָרַע לָכֶם בְּהַקְצִיף רוּעַ קָצַף
אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת וְלֹא נִחָמְתִּי׃ כֵּן שַׁבְתִּי שׁוּב
זָמַמְתִּי בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לְהֵיטִיב יוֹם יָטַב
אֶת יְרוּשָׁלַם וְאֶת בֵּית יְהוּדָה

infantibus: & puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dominus exercituũ. Si videbitur difficile in oculis reliquarum populi huius in dieb⁹ illis: nunqd in oculis meis difficile erit dicit dominus exercituum? Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego ſaluabo populũ meum de terra orientis & de terra occaſus ſolis: & adducã eos: & habitabunt in medio hieruſalem: & erunt mihi in populum & ego ero eis in deum in veritate & in iuſticia. Hec dicit dominus exercituum. Confortẽtur manus veſtre qui auditis in his dieb⁹ ſermões iſtos per os prophetarũ: in die quo fundata eſt domus dñi exercituum: vt templũ edificaretur. Siquidem ante dies illos merces hominum nõ erat: nec merces iumentorũ erat neq; introeunti neq; exeunti erat pax pre tribulatiõe: & dimiſi omnes homines vnũquẽq; cõtra pximũ ſuũ. Nunc autẽ nõ iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius dicit dominus exercituum: ſed ſemen pacis erit. Vinea dabit fructum ſuum: & terra dabit germen ſuum. Et celi dabunt rorem ſuum: & poſſidere faciam reliquias populi huius vniuerſa hec. Et erit ſicut eratis maledictio in gentibus domus iuda & domus iſrael: ſic ſaluabo vos & eritis benedictio. Nolite timere. Confortentur manus vr̃e: quia hec dicit dñs exercituũ. Sicut cogitaui vt affligerem vos cũ ad iracundiã pvocaſſent patres veſtri me: dicit dñs & nõ ſum miſertus: ſic conuerſus cogitaui in diebus iſtis vt benefaciam domui iuda & hieruſalem.

pueris & puellis ludentib⁹ in plateis
παιδαρίων καὶ κορασίων παιζόντων ἐν ταῖς πλατεί-
eius. hec dicit dñs omps: ſi
αις αὐτῆς. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, εἰ
ĩpoſſibile erit corã reliquijs ppl̃i hu-
ἀδυνατήσει ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ του-
ius in dieb⁹ illis: nũqd & coram me
του ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μὴ καὶ ἐνώπιον ἐμοῦ
ĩpoſſibile erit dicit dñs omps? hec dicit
ἀδυνατήσει λέγει κύριος παντοκράτωρ; τάδε λέγει
dñs omps: ecce ego ſaluabo pplm
κύριος παντοκράτωρ, ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασώσω τὸν λαόν
meũ de tra orientis & de terra occidẽtis: & ad
μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν, καὶ εἰ-
ducã eos & hitabunt in medio hieruſa-
σάξω αὐτοὺς καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν μέσῳ ἱερουσα-
lem: & erũt mihi in pplm: & ego ero eis
λήμ, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐ-
in deũ in veritate & in iuſticia. hec di-
τοῖς εἰς θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ. τάδε λέ-
cit dñs omps: confortentur manus
γει κύριος παντοκράτωρ, κατισχυέτωσαν αἱ χεῖρες
vr̃e q̃ auditis in dieb⁹ his ſmo
ὑμῶν τῶν ἀκουόντων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοὺς λό-
nes iſtos ex ore pphetaꝝ: ex q̃ die
γους τούτους ἐκ στόματος τῶν προφητῶν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέ-
fundata eſt dom⁹ dñi oipotentis &
ρας τεθεμελίωται ὁ οἶκος κυρίου παντοκράτορος καὶ ὁ
tẽplũ ex q̃ edificatũ eſt. qꝛ añ dies illos
ναὸς ἀφ᾽ οὗ ᾠκοδόμηται. διότι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων
merces hoim nõ erit in lucrũ: & merces
ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἔσται εἰς ὄνησιν, καὶ ὁ μισθὸς
iumẽtoꝝ nõ ſubſiſtet. & egredienti &
τῶν κτηνῶν οὐχ ὑπάρξει. καὶ τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ
ingredienti non erit pax p̃ tribulatiõe. &
εἰσπορευομένῳ οὐκ ἔσται εἰρήνη ἀπὸ τῆς θλίψεως. καὶ
emittam oẽs hoies vnũquẽq; ad
ἐξαποστελῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἕκαστον ἐπὶ τὸν
pximũ ſuum. & nũc nõ iuxta dies q̃ añ
πλησίον αὐτοῦ. καὶ νῦν οὐ κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμ-
fuerunt ego facio reliquis ppl̃i huius
προσθεν ἐγὼ ποιῶ τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ τούτου
dicit dñs omps: ſed mõſtrabo pacẽ. vi-
λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἀλλ᾽ ἢ δείξω εἰρήνην. ἡ ἄμ-
nea dabit fructũ ſuum: & terra dabit
πελος δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ
germina ſua: & celum dabit rorem ſu
γεννήματα αὐτῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς δώσει τὸν δρόσον αὐ-
um: & poſſidere faciam reliquis popu
τοῦ, καὶ κατακληρονομήσω τοῖς καταλοίποις τοῦ λα-
li mei oia hec. & erit ſicut eratis in ma
οῦ μου πάντα ταῦτα. καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦτε ἐν κα-
ledictiõe gentib⁹ dom⁹ iuda & dom⁹ iſrael.
τάρᾳ τοῖς ἔθνεσιν ὁ οἶκος ἰούδα καὶ ὁ οἶκος ἰσραήλ.
ſic ſaluabo vos: & eritis in bñdictiõe. cõfidite
οὕτως διασώσω ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε ἐν εὐλογίᾳ. θαρσεῖτε
& cõfortamini in manib⁹ vr̃is: qꝛ hec dicit
καὶ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν, διότι τάδε λέγει
dñs omps. ſicut cogitaui vt affligerẽ
κύριος παντοκράτωρ. ὃν τρόπον διενοήθην τοῦ κακῶσαι
vos cum pvocaſſẽt ad irã me pr̃es vr̃i dicit
ὑμᾶς ἐν τῷ παροργίσαι με τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγει
dñs omps. & nõ me penituit. ſic parat⁹
κύριος παντοκράτωρ. καὶ οὐ μετενόησα. οὕτως παρα-
ſum & cogitaui in diebus iſtis:
τέταγμαι καὶ διανενόημαι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις,
vt bene facerem hieruſalem & domui iudas
τοῦ καλῶς ποιῆσαι τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν οἶκον ἰούδα.

B

C

Digitized by Google

cõſidite: iſti ſunt ſmões q̃s feciſtis. loquimini
θαρσεῖτε, οὗτοι εἰσὶν οἱ λόγοι οὓς ποιήσατε. λαλεῖτε
veritatẽ vnuſquiſq; ad pximũ ſuum: ⁊ iudiciũ pa
ἀλήθειαν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ κρίμα εἰ-
cificũ ⁊ iuſtum iudicate in portis vr̃is. ⁊
ρηνικὸν καὶ δίκαιον κρίνατε ἐν ταῖς πύλαις ὑμῶν. καὶ
Ephe. 4.b. vnuſquiſq; malũ pximi ſui nõ cogitetis in
ἕκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον αὐτοῦ μὴ λογίζεσθε ἐν
cordibus vr̃is: ⁊ iuramẽtũ mẽdax nõ diligatis:
ταῖς καρδίαις ὑμῶν, καὶ ὅρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπᾶτε,
qꝛ hec oĩa odi dicit dñs omps.
διότι ταῦτα πάντα ἐμίσησα λέγει κύριος παντοκρά-
⁊ fact᷒ eſt ſmo dñi oĩpotentis ad me
τωρ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος πρός με
dicens: hec dicit dñs omps: ieiuniũ quar
λέγων, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, νηστεία ἡ τε-
tum: ⁊ ieiuniũ quintũ: ⁊ ieiuniũ ſeptimũ ⁊
τάρτη, καὶ νηστεία ἡ πέμπτη, καὶ νηστεία ἡ ἑβδόμη καὶ
D ieiuniũ decimũ erunt domui iuda in gaudiũ ⁊ in
νηστεία ἡ δεκάτη ἔσονται τῷ οἴκῳ ἰούδα εἰς χαρὰν καὶ εἰς
leticiam ⁊ in feſtiuitates bonas. ⁊ letabimini
εὐφροσύνην καὶ εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς. καὶ εὐφρανθήσεσθε
⁊ veritatẽ ⁊ pacem diligite. hec dicit
καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε. τάδε λέγει
dñs omps: adhuc veniẽt ppĺi multi ⁊ ha-
κύριος παντοκράτωρ, ἔτι ἥξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ κα-
bitantes ciuitates multas. ⁊ ɔgregabunt q̃ habi
τοικοῦντες πόλεις πολλάς. καὶ συνελεύσονται κατοι-
tant ciuitates in vnã ciuitatẽ dicentes: eamus
κοῦντες πόλεις εἰς μίαν πόλιν λέγοντες, πορευθῶμεν
vt depcemur faciem dñi: ⁊ q̃ramus fa-
δεηθῆναι τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐκζητῆσαι τὸ πρό-
ciem dñi oĩpotentis: vadam ⁊ ego.
σωπον κυρίου παντοκράτορος, πορεύσομαι καὶ ἐγώ.
⁊ venient ppĺi multi ⁊ gẽtes multe vt querãt
καὶ ἥξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ ἔθνη πολλὰ ἐκζητῆσαι τὸ
faciem dñi oĩpotentis in hieruſalem. ⁊
πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος ἐν ἰερουσαλήμ. καὶ
vt depcentur faciem dñi. hec dicit do
τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον κυρίου. τάδε λέγει κύ-
min᷒ omps: in dieb᷒ illis ſi app
ριος παντοκράτωρ, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐὰν ἐπι-
henderint decẽ viri de oĩbus linguis gẽtiũ.
λάβωνται δέκα ἄνδρες ἐκ πασῶν τῶν γλωσσῶν ἐθνῶν.
⁊ tenuerint fimbriam vni᷒ hoĩs iudei
καὶ ἐπιλάβωνται τοῦ κρασπέδου ἑνὸς ἀνδρὸς ἰουδαίου
dicẽtes: ibimus tecum: qꝛ audiuim᷒ q̃d
λέγοντες, πορευσόμεθα μετὰ σοῦ, διότι ἀκηκόαμεν ὅτι
deus vobiſcũ eſt.
ὁ θεὸς μεθ᾽ ὑμῶν ἐστιν.

Ca.9.

A Aſſumptio verbi dñi in terra ſedrach ⁊ damaſci
Λῆμμα λόγου κυρίου ἐν γῇ σεδρὰχ καὶ δαμασ-
ſacrificiũ eius: qꝛ dñs reſpicit hoĩes ⁊
κοῦ θυσία αὐτοῦ, διότι κύριος ἐφορᾷ ἀνθρώπους καὶ
oẽs tribus iſrael. ⁊ emath in finib᷒
πάσας τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἐμὰθ ἐν τοῖς ὁρίοις
eius: tyrus ⁊ ſidon: qm̃ ſapiẽtes fuerũt nimis:
αὐτῆς, τύρος καὶ σιδών, διότι κατεφρόνησαν σφόδρα,
⁊ edificauit tyrus munitionẽ ſibi ⁊ theſaurizauit
καὶ ᾠκοδόμησεν τύρος ὀχύρωμα ἑαυτῇ καὶ ἐθησαύρισεν
argentũ q̃ſi puluerẽ: ⁊ cõgregauit aurũ vt lutũ
ἀργύριον ὡς χοῦν, καὶ συνήγαγεν χρυσίον ὡς πηλὸν
viaꝝ. ppterea dñs poſſidebit eam ⁊ pcutiet
ὁδῶν. διὰ τοῦτο κύριος κληρονομήσει αὐτὴν καὶ πατά-
et in mari fortitudinẽ ei᷒ ⁊ ipſa in igne cõcre
ξει εἰς θάλασσαν δύναμιν αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἐν πυρὶ κατα-
mabitur: videbit aſcalon
ναλωθήσεται, ὄψεται ἀσκαλὼν

Nolite timere. Hec ſunt ergo verba: que facietis. Loquimini veritatem vnuſquiſq; cum proximo ſuo. Veritatẽ & iudiciũ pacis iudicate in portis veſtris: & vnuſquiſq; malum contra amicum ſuum ne cogitetis in cordibus veſtris: & iuramentum mendax ne diligatis. Oĩa enim hec ſunt que odi dicit dominus. Et factum eſt verbũ domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dñs exercituum. Ieiunium quarti: & ieiunium quinti; & ieiuniuꝫ ſeptimi: & ieiunium decimi erit domui iude in gaudium & in leticiam & in ſolẽnitates preclaras. Veritatẽ tantũ & pacem diligite. Hec dicit dñs exercituum. Vſq; quo veniant populi & habitent in ciuitatibus multis & vadant habitatores vnus ad alterum dicẽtes. Eamus & depreceniur faciem domini: & queramus dominũ exercituũ. Vadam etiam ego. Et venient populi multi: & gentes robuſte ad querendũ dñm exercituũ in hieruſalem: & deprecandam faciem domini. Hec dicit dñs exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gẽtium & apprehendent fimbriam viri iudei dicẽtes: ibimus vobiſcum. Audiuimus enim q̃m deus vobiſcũ eſt.

9.

Onus verbi domini in terra adrach & damaſci requiei eius: quia dñi eſt oculus hominis & omniũ tribuũ iſrael. Emath quoq; in terminis eius & tyrus & ſydõ. Aſſumpſerũt quippe ſibi ſapientiã valde. Et edificauit tyrus munitionẽ ſuã: & coacervauit argentũ q̃ſi humũ: & aurũ vt lutũ plateaꝝ. Ecce dñs poſſidebit eã & pcutiet ĩ mari fortitudinẽ ei᷒ & hec igni deuorabitur. Videbit aſcalon

אל תיראו׃ אלה הדברים אשר
תעשו דברו אמת איש את — עשה
רעהו אמת ומשפט שלום שפטו — שפט שלם
בשעריכם׃ ואיש את רעת — רעע
רעהו אל תחשבו בלבבכם — חשב
ושבעת שקר אל תאהבו כי את — אהב
כל אלה אשר שנאתי נאם יהוה׃
ויהי דבר יהוה צבאות אלי — היה
לאמר׃ כה אמר יהוה צבאות
צום הרביעי וצום החמישי — רבע חמש
וצום השביעי וצום העשירי — עשר
יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה — היה שוש
ולמעדים טובים והאמת והשלום — יעד שלם
אהבו׃ כה אמר יהוה צבאות
עד אשר יבאו עמים וישבי — עוד בוא
ערים רבות׃ והלכו ישבי אחת — עיר רבה
אל אחת לאמר נלכה הלוך — ילך
לחלות את פני יהוה ולבקש — חלה פנה
את יהוה צבאות אלכה גם אני׃
ובאו עמים רבים וגוים עצומים — בוא רבב
לבקש את יהוה צבאות בירושלם — עצם
ולחלות את פני יהוה׃ כה אמר
יהוה צבאות בימים ההמה — יום
אשר יחזיקו עשרה אנשים — חזק
מכל לשנות הגוים והחזיקו
בכנף איש יהודי לאמר נלכה — יהה
עמכם כי שמענו אלהים עמכם׃

Cap.ix.

משא דבר יהוה
בארץ חדרך ודמשק מנחתו — נשא
כי ליהוה עין אדם וכל שבטי — נח
ישראל׃ וגם חמת תגבל בה — גבל
צר וצידון כי חכמה מאד׃ ותבן — בנה
צר מצור לה ותצבר כסף כעפר — צור צבר
וחרוץ כטיט חוצות׃ הנה אדני — חרץ
יורשנה והכה בים חילה והיא — ירש נכה
באש תאכל׃ תרא אשקלון — אכל ראה

Digitized by Google

ירא חול וְתִירָא עַזָּה וְתָחִיל מְאֹד וְעֶקְרוֹן
יבש נבט כִּי הוֹבִישׁ מֶבָּטָהּ וְאָבַד מֶלֶךְ
ישב מֵעַזָּה וְאַשְׁקְלוֹן לֹא תֵשֵׁב׃ וְיָשַׁב
מזר כרת גאה מַמְזֵר בְּאַשְׁדּוֹד וְהִכְרַתִּי גְּאוֹן
סור פה פְּלִשְׁתִּים׃ וַהֲסִרֹתִי דָמָיו מִפִּיו
שאר וְשִׁקֻּצָיו מִבֵּין שִׁנָּיו וְנִשְׁאַר גַּם
הוּא לֵאלֹהֵינוּ וְהָיָה כְּאַלֻּף
חנה בִּיהוּדָה וְעֶקְרוֹן כִּיבוּסִי׃ וְחָנִיתִי
צבא שוב לְבֵיתִי מִצָּבָה מֵעֹבֵר וּמִשָּׁב וְלֹא
עבר נגש יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם עוֹד נֹגֵשׂ כִּי עַתָּה
ראה גול רָאִיתִי בְעֵינָי׃ גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן
רוע הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מַלְכֵּךְ
בוא צדק יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי
ישע ענה וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת׃
חמר וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס
לחם מִירוּשָׁלַם וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה
שלם וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם
עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ גַּם
ברת אסר אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ
מִבּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ׃ שׁוּבוּ לְבִצָּרוֹן
קוה נגד אֲסִירֵי הַתִּקְוָה גַּם הַיּוֹם מַגִּיד
שנה שוב מִשְׁנֶה אָשִׁיב לָךְ׃ כִּי דָרַכְתִּי לִי
יְהוּדָה קֶשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם
וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ צִיּוֹן עַל בָּנַיִךְ יָוָן
שום גבר וְשַׂמְתִּיךְ כְּחֶרֶב גִּבּוֹר׃ וַיהוָה עֲלֵיהֶם
ראה יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי
שפר תקע יְהוָה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת
ימן גנן תֵּימָן׃ יְהוָה צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם
שתה וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ אַבְנֵי קֶלַע וְשָׁתוּ
המה זרק הָמוּ כְּמוֹ יָיִן וּמָלְאוּ כַּמִּזְרָק
זוה זבח ישע כְּזָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ׃ וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּצֹאן עַמּוֹ
נסס כִּי אַבְנֵי נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת עַל
יפה אַדְמָתוֹ׃ כִּי מַה טּוּבוֹ וּמַה יָּפְיוֹ
בחר ירש דָּגָן בַּחוּרִים וְתִירוֹשׁ יְנוֹבֵב
נוב בתל בְּתוּלוֹת׃

et timebit: & gaza & dolebit nimis: & accharon: quoniā cōfuſa ſpes eius. Et peribit rex de gaza & aſcalon non habitabitur: & ſedebit ſeparator in azoto: & diſperdam ſuperbiam philiſtinorū: & auferam ſanguinē eius de ore ei⁹: & abominatiōes eius de medio dentiū eius: & relinq̄tur etiā ipſe deo noſtro: & erit quaſi dux in iuda: & accharō quaſi iebuſeus. & circundabo domū meā ex his q̄ militant mihi euntes & reuertentes: & nō tranſibit ſuper eos vltra exactor: q̄a nunc vidi in oculis meis. Exulta ſatis filia ſion: iubila filia hieruſalē. Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus ſaluator ipſe pauper: & aſcendēs ſup̄ aſinā & ſuper pullū filium aſine. Et diſperdam quadrigā ex effraim & equum de hieruſalē & diſſipabitur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus: & poteſtas eius a mari vſq; ad mare: & a fluminibus vſq; ad fines terre. Tu quoq; in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu in quo nō eſt aqua: cōuertimini ad munitionē vincti ſpei. Hodie quoq; annūciās duplicia reddā tibi: quoniā extendi mihi iudam quaſi arcū: impleui effraim. Et ſuſcitabo filios tuos ſion ſup̄ filios tuos grecia: & ponā te q̄ſi gladiū fortiū. & dn̄s de⁹ ſup eos videbitur: & exibit vt fulgur iaculū ei⁹. Et dn̄s deus in tuba canet: & vadet in turbine auſtri. Dn̄s exercituum proteget eos: & deuorabūt & ſubiicient lapidib⁹ funde. Et bibētes inebriabūtur q̄ſi a vino: & replebūtur vt phiale: & quaſi cornua altaris. Et ſaluabit eos dn̄s deus eorū in die illa vt gregem populi ſui quia lapides ſancti eleuabūtur ſuper terrā eius. Quid enim bonū eius eſt: & quid pulchrū eius niſi frumentū electorū: & vinum germinans virgines. 10.

⁊ timebit: ⁊ gaza ⁊ dolebit nimis:
καὶ φοβηθήσεται, καὶ γάζα καὶ ὀδυνηθήσεται σφόδρα,
⁊ accaron: q̄m cōfuſa eſt de ſpe ſua. ⁊
καὶ ἀκκαρών, ὅτι κατῃσχύνθη ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς. καὶ
peribit rex de gaza: ⁊ aſcalon nō habitabit. ⁊ alienigene habitabūt in azoto. ⁊ de-
ἀπολεῖται βασιλεὺς ἐκ γάζης, καὶ ἀσκαλὼν οὐ μὴ κατοικηθῇ. καὶ ἀλλογενεῖς κατοικήσουσιν ἐν ἀζώτῳ. καὶ κα-
ſtruā iniuriā alienigenaꝝ. ⁊ auferā ſanguinē eoꝝ de ore
θελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων. καὶ ἐξαρῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στό-
illoꝝ: ⁊ abominatiōes eoꝝ de medio dentiū
ματος αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόν-
eoꝝ. ⁊ manebunt ⁊ iſti deo nr̄o:
των αὐτῶν. καὶ ὑπολειφθήσονται καὶ οὗτοι τῷ θεῷ ἡμῶν,
⁊ erunt vt tribunus in iuda: ⁊ accaron ſicͭ iebuſeus.
καὶ ἔσονται ὡς χιλίαρχος ἐν ἰούδᾳ, καὶ ἀκκαρὼν ὡς ὁ ἰεβουσαῖος.
⁊ ſubſtituā domui mee eleuationē:
καὶ ὑποστήσομαι τῷ οἴκῳ μου ἀνάστεμα τοῦ,
ne ptranſeat neq; reuertat̄ ullus. ⁊ non
μὴ διαπορεύεσθαι μηδὲ ἀνακάμπτειν μηδένα. καὶ οὐ μὴ
ſuperueniat ſup eos vltra ullus abigēs eos: q̄ʒ
ἐπέλθῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς οὐκ ἔτι οὐδεὶς ἐξελαύνων αὐτούς, διό-
nunc vidi in oculis meis. gaude vehemēter
τι νῦν ἑώρακα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. χαῖρε σφόδρα
filia ſion: p̄dica filia hieruſalem: ecce rex
θύγατερ σιών, κήρυσσε θύγατερ ἱερουσαλήμ, ἰδοὺ ὁ βα-
tuus venit tibi iuſtus ⁊ ſaluās: ip̄e māſuetus
σιλεύς σου ἔρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πρᾶ-
⁊ aſcendens ſup ſubiugalem ⁊ pullū eq̄nū nouū: ⁊
ος καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον, καὶ
diſperdet q̄drigas ex ephraim: ⁊ equū de
ἐξολοθρεύσει ἅρματα ἐξ ἐφραΐμ, καὶ ἵππον ἐξ
hieruſalem. ⁊ diſperdet arcū pugnātiū: ⁊ multitudinē ⁊ pacem ex gētib⁹: ⁊ dn̄abit ab aquis
ἱερουσαλήμ. καὶ ἐξολεθρεύσει τόξον πολεμιστῶν, καὶ πλῆθος καὶ εἰρήνην ἐξ ἐθνῶν, καὶ κατάρξει ἀπὸ τῶν ὑδάτων
vſq; ad mare ⁊ flumina exitus terre. ⁊ tu i ſanguie teſtamēti emiſiſti vinctos tuos de lacu q̄ nō
ἕως θαλάσσης καὶ ποταμῶν διεκβολὰς γῆς. καὶ σὺ ἐν αἵματι διαθήκης ἐξαπέστειλας δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ
habet aquā: ſedebitis in munitione vincti cō-
ἔχοντος ὕδωρ, καθήσεσθε ἐν ὀχυρώματι δέσμιοι τῆς συ-
gregatiōis: ⁊ p̄ vna die p̄egrinatiōis tue duplicia
ναγωγῆς, καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας παροικεσίας σου διπλᾶ
reddam tibi: q̄m tetendi te iuda mihi.
ἀνταποδώσω σοι, διότι ἐνέτεινά σε ἰούδα ἐμαυτῷ.
arcū ipleui ephraim: ⁊ ſuſcitabo filios
τόξον ἔπλησα τὸν ἐφραΐμ, καὶ κατεξεγερῶ τὰ τέκνα
tuos ſion ſup filios grecoꝝ. ⁊ attrectabo
σου σιὼν ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν ἑλλήνων. καὶ ψηλαφήσω
te q̄ſi gladiū pugnatoris. ⁊ dn̄s de⁹ ſup eos
σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ. καὶ κύριος ὁ θεὸς ἐπ᾽ αὐτοὺς
apparebit ⁊ egrediet̄ ſicut fulgur ſagitta ei⁹. ⁊
ὀφθήσεται καὶ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολὶς αὐτοῦ. καὶ
dn̄s deus in tuba clanget. ⁊ ibit in cō-
κύριος ὁ θεὸς ἐν σάλπιγγι σαλπιεῖ. καὶ πορεύσεται ἐν σά-
motiōe minaꝝ ſuaꝝ. dn̄s omp̄s p̄teget eos.
λῳ ἀπειλῆς αὐτοῦ. κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐτούς.
⁊ cōſument eos ⁊ obruent eos in lapidib⁹ funde: ⁊ bibent ſanguinē eoꝝ
καὶ καταναλώσουσιν αὐτοὺς καὶ καταχώσουσιν αὐτοὺς ἐν λίθοις σφενδόνης, καὶ ἐκπίονται τὸ αἷμα αὐτῶν
ſicͭ vinū: ⁊ implebunt phialas eoꝝ ſicͭ altaris.
ὡς οἶνον, καὶ πλήσουσιν τὰς φιάλας αὐτῶν ὡς θυσιαστηρίου.
⁊ ſaluabit eos dn̄s de⁹ in die illa: ſicͭ oues
καὶ σώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς
pp̄l'm ſuum: q̄ʒ lapides ſc̄ti voluunt̄ ſup
πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, διότι λίθοι ἅγιοι κυλίονται ἐπὶ
terrā ei⁹. q̄ʒ ſi q̄d pulchꝝ illi⁹ ⁊ ſi q̄d bonū eius: frumētū iuuenib⁹: ⁊ vinū boni odoris ad virgines.
τῆς γῆς αὐτοῦ. διότι εἴ τι καλὸν αὐτοῦ καὶ εἴ τι ἀγαθὸν αὐτοῦ, σῖτος νεανίσκοις, καὶ οἶνος εὐωδιάζων εἰς παρθένους. C. 10.

B

C

Eſai. 62.b. Mat. 21.a.

D

Digitized by Google

Trāſla. gre. lxx. cū īter. latina.

A Petite pluuiā a dño opportunā: matutinā
Αἰτεῖσθε ὑετὸν παρὰ κυρίου καθ᾽ ὥραν, πρώϊμον
⁊ ſerotinā. dñs fecit phantaſias ⁊ pluuiā
καὶ ὄψιμον. κύριος ἐποίησε φαντασίας καὶ ὑετὸν
ſi hyemalem dabit eis: vnicuiqȝ herbam in agro.
χειμέριον δώσει αὐτοῖς, ἑκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῷ.
qm̄ hi q̄ loquebantur locuti ſunt labores: ⁊ diui
διότι οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν κόπους, καὶ οἱ μάν
ni viſiões falſas: ⁊ ſomnia falſa loq̄bant̄: va
τεις ὁράσεις ψευδεῖς, καὶ ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν, μά
ne cõſolabant̄. ideo ſublati ſūt ſicͭ oues ⁊
ταια παρεκάλουν. διὰ τοῦτο ἐξήρθησαν ὡς πρόβατα καὶ
afflicti ſunt: qꝛ non erat ſanitas. ſup̄ paſtores
ἐκακώθησαν, ὅτι οὐκ ἦν ἴασις. ἐπὶ τοὺς ποιμένας
cõcitatꝰ eſt furoꝛ meꝰ: ⁊ ſup̄ agnos viſitabo.
παρωξύνθη ὁ θυμός μου, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀμνοὺς ἐπισκέψο
⁊ viſitabit dñs deꝰ omp̄s
μαι. καὶ ἐπισκέψεται κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ
gregem ſuum domū iuda. ⁊ ponet eam ſicͭ
ποίμνιον αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ Ἰούδα. καὶ τάξει αὐτὸν ὡς
equū decorū ſuū in p̄lio. ⁊ ex ipſo reſ-
ἵππον εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν πολέμῳ. καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπέ
B pexit eis: ⁊ ex ipſo poſuit arcū in furore: ⁊
βλεψεν αὐτοῖς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔταξε τόξον ἐν θυμῷ, καὶ
ex ipſo egredietꝰ oīs abactoꝛ in idipm̄. ⁊
ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται πᾶς ὁ ἐξελαύνων ἐν τῷ αὐτῷ. καὶ
erunt q̄ſi bellatores cõculcantes lutū in viis in
ἔσονται ὡς μαχηταὶ πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν
p̄lio: ⁊ bellabunt: qꝛ dñs cū eis. ⁊
πολέμῳ, καὶ παρατάξονται, διότι κύριος μετ᾽ αὐτῶν. καὶ
confundent aſcenſores equoꝝ: ⁊ confortabo
καταισχυνθήσονται ἀναβάται ἵππων, καὶ κατισχύσω τὸν
domū iuda: ⁊ domū ioſeph ſaluabo: ⁊ hitare faciā
οἶκον Ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον Ἰωσὴφ σώσω, καὶ κατοικιῶ
eos qꝛ dilexi eos. ⁊ erunt quē
αὐτοὺς ὅτι ἠγάπησα αὐτούς. καὶ ἔσονται ὃν
admodū q̄ſi nõ eos abieceꝛā: qꝛ ego dñs
τρόπον ὅτε οὐκ αὐτοὺς ἀπέρριψα, διότι ἐγὼ κύριος
C deus eoꝝ exaudiam eos: ⁊ erunt q̄ſi pugna
ὁ θεὸς αὐτῶν ἐπακούσομαι αὐτούς, καὶ ἔσονται ὡς μα-
toꝛes ephꝛai. ⁊ letabitur coꝛ eoꝝ
χηταὶ τοῦ Ἐφραΐμ, καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν
q̄ſi in vino: ⁊ filij eorū videbūt ⁊ letabuntur:
ὡς ἐν οἴνῳ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὄψονται καὶ χαρήσονται,
⁊ gaudebit coꝛ eoꝝ in dño. ſigna
καὶ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ. ση
bo eos: ⁊ ſuſcipiā eos: qꝛ redimiā
μανῶ αὐτούς, καὶ εἰσδέξομαι αὐτούς, διότι λυτρώσο-
eos ⁊ m̄ltiplicabunt̄ ſicut erant multi:
μαι αὐτοὺς καὶ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί,
⁊ ſeminabo eos in pp̄lis: ⁊ q̄ de longe recordabunt̄
καὶ σπερῶ αὐτοὺς ἐν λαοῖς, καὶ οἱ μακρὰν μνησθήσονται
mei ⁊ enutrient filios ſuos: ⁊ cõuertent̄:
μου καὶ ἐκθρέψουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἐπιστρέψουσιν,
D ⁊ cõuertam eos de t̄ra egypti: ⁊ de aſſyriis
καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐξ Ἀσσυρίων
ſuſcipiam illos: ⁊ in galaaditen ⁊ in li
εἰσδέξομαι αὐτούς, καὶ εἰς τὴν Γαλααδῖτιν καὶ εἰς τὸν Λί
banū itroducā eos: ⁊ nõ relinquet̄ ex eis
βανον εἰσάξω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῇ ἐξ αὐτῶν οὐ
vnꝰ. ⁊ ptranſibunt in mari anguſto: ⁊ pcutient
δὲ εἷς. καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσσῃ στενῇ, καὶ πατάξουσιν
in mari fluctus: ⁊ ſiccabunt̄ oīa pfunda
ἐν θαλάσσῃ κύματα, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ βάθη πο
fluuioꝝ: ⁊ cõfundet̄ oīs ſupbia aſſyrioꝝ. ⁊
ταμῶν, καὶ καταισχυνθήσεται πᾶσα ἡ ὕβρις Ἀσσυρίων. καὶ
ſceptrū egypti tolletur: ⁊ cõfortabo e-
σκῆπτρον Αἰγύπτου περιαιρεθήσεται, καὶ κατισχύσω αὐ-
os in dño deo ſuo ⁊ in noīe eius gl'ia
τοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καυ
buntur dicit dñs.
χήσονται λέγει κύριος.

Ca. ii.

Trāſla. B. Hie.

Petite a domino pluuiam in tempore ſerotino: & dominus faciet niues & pluuiam imbris: & dabit eis ſingulis herbam in agro. Quia ſimulacra locuta ſunt inutile: & diuini viderūt mendaciū: & ſõniatores locuti ſunt fruſtra: & vane cõſolabātur. Idcirco adducti ſūt q̄ſi grex: affligētur quia non eſt eis paſtor. Super paſtores iratus eſt furor meus: & ſuper hircos viſitabo. Quia viſitauit dominus exercituū gregem ſuum domum iuda: & poſuit eos quaſi equum glorie ſue in bello. Ex ipſo angulus: ex ipſo paxillus: ex ipſo arcus prelii: & ex ipſo egredietur oīs exactor ſimul. Et erūt q̄ſi fortes conculcantes lutum viarum in prelio. Et bellabunt: quia dñs cum eis: & confundētur aſcenſores equorū. Et confortabo domum iuda: & domum ioſeph ſaluabo. Et conuertam eos quia miſerebor eoꝝ. & erunt ſicut fuerūt q̄n nõ proiecerā eos. Ego enī dñs deus eorū: & exaudiam eos. Et erunt q̄ſi fortes effraim: & letabitur cor eorū quaſi a vino. Et filii eorū videbunt & letabuntur: & exultabit cor eorū in dño. Sibilabo eis & cõgregabo illos quia redemi eos. Et multiplicabo eos ſicut ante fuerant multiplicati: & ſemiabo eos in populis. Et de longe recordabūtur mei: & viuēt cū filiis ſuis & reuertētur. Et reducā eos de terra egypti: et de aſſyriis cõgregabo eos. Et ad terrā galaad & libani adducaȝ eos: & nõ inuenietur eis locus. Et tranſiet in maris freto: & percutiet in mari fluctus: & confundētur oīa pfunda fluminis: & humiliabitur ſupbia aſſur: & ſceptrum egypti recedet. Cõfortabo eos in dño: & in nomine eiꝰ ambulabunt dicit dominus.

ii.

Tex. heb. zacha. x. — Priūtiua. heb.

Cap. x.
שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר
בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה עֹשֶׂה חֲזִיזִים — לקשׁ חזז
וּמְטַר גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ — נתן
עֵשֶׂב בַּשָּׂדֶה׃ כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ
אָוֶן וְהַקּוֹסְמִים חָזוּ שֶׁקֶר וַחֲלֹמוֹת — חזה
הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ הֶבֶל יְנַחֵמוּן עַל — דבר נחם
כֵּן נָסְעוּ כְמוֹ צֹאן יַעֲנוּ כִּי אֵין — ענה
רֹעֶה׃ עַל הָרֹעִים חָרָה אַפִּי — רעה
וְעַל הָעַתּוּדִים אֶפְקוֹד כִּי פָקַד — עתד פקד
יְהוָה צְבָאוֹת אֶת עֶדְרוֹ אֶת בֵּית
יְהוּדָה וְשָׂם אוֹתָם כְּסוּס הוֹדוֹ — שׂום את
בַּמִּלְחָמָה׃ מִמֶּנּוּ פִנָּה מִמֶּנּוּ — לחם
יָתֵד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ
יֵצֵא כָל נוֹגֵשׂ יַחְדָּו׃ וְהָיוּ כְגִבּוֹרִים — נגשׂ היה
בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת בַּמִּלְחָמָה — גבר
וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם וְהוֹבִישׁוּ — לחם יבשׁ
רֹכְבֵי סוּסִים׃ וְגִבַּרְתִּי אֶת בֵּית
יְהוּדָה וְאֶת בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ — ישׁע
וְהוֹשְׁבוֹתִים כִּי רִחַמְתִּים וְהָיוּ — ישׁב
כַּאֲשֶׁר לֹא זְנַחְתִּים כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם׃ וְהָיוּ כְגִבּוֹר — ענה
אֶפְרַיִם וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ יָיִן
וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ יָגֵל לִבָּם — ראה גיל
בַּיהוָה׃ אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם — שׁרק קבץ
כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ׃ — פדה רבה
וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים — זרע רחק
יִזְכְּרוּנִי וְחָיוּ אֶת בְּנֵיהֶם וָשָׁבוּ׃ — זכר חיה
וַהֲשִׁבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר — שׁוב
אֲקַבְּצֵם וְאֶל אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן
אֲבִיאֵם וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם׃ וְעָבַר — מצא
בַּיָּם צָרָה וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים — צור נכה
וְהֹבִישׁוּ כֹּל מְצוּלוֹת יְאוֹר וְהוּרַד — גלל צול — ירד
גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט מִצְרַיִם — נאה
יָסוּר׃ וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ — סור
יִתְהַלָּכוּ נְאֻם יְהוָה׃ — הלך

Digitized by Google

Cap.xi.

פתח לבנון דלתיך
ותאכל אש בארזיך: הילל ברוש — אכל ילל
כי נפל ארז אשר אדרים — ברש אדר
שדדו הילילו אלוני בשן כי
ירד יער הבצור: קול יללת — בצר
הרעים כי שדדה אדרתם קול — רעה
שאגת כפירים כי שדד גאון — כפר גאה
הירדן: כה אמר יהוה אלהי
רעה את צאן ההרגה: אשר קניהן — קנה
יהרגן ולא יאשמו ומכריהן — הרג אשם
יאמר ברוך יהוה ואעשר — אמר ברך
ורעיהם לא יחמול עליהן: כי לא — עשר חמל
אחמול עוד על יושבי הארץ — ישב
נאם יהוה והנה אנכי ממציא — מצא
את האדם איש ביד רעהו
וביד מלכו וכתתו את הארץ
ולא אציל מידם: וארעה את — רעה
צאן ההרגה לכן עניי הצאן — ענה
ואקח לי שני מקלות לאחד — לקח שנה
קראתי נעם ולאחד קראתי
חבלים וארעה את הצאן:
ואכחד את שלשת הרעים — כחד
בירח אחד ותקצר נפשי — קצר
בהם וגם נפשם בחלה בי:
ואמר לא ארעה אתכם המתה — מות
תמות והנכחדת תכחד והנשארות — שאר
תאכלנה אשה את בשר רעותה: — אכל איש
ואקח את מקלי את נעם ואגדע — רעה לקח
אתו להפיר את בריתי אשר — גדע
כרתי את כל העמים: ותפר — פור ברת
ביום ההוא וידעו כן עניי — ענה
הצאן השמרים אתי כי דבר
יהוה הוא: ואמר אליהם אם
טוב בעיניכם הבו שכרי ואם — יהב
לא חדלו וישקלו את שכרי — שקל
שלשים כסף: ויאמר יהוה אלי — אמר

Aperi libane portas tuas: & comedet ignis cedros tuas. Vlula abies quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vaſtati ſunt. Vlulate quercus baſan: quoniam ſucciſus eſt ſaltus munitus. Vox vlulatus paſtorū: quia vaſtata eſt magnificētia eorū. Vox rugitus leonum: quoniam vaſtata eſt ſuperbia Iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Paſce pecora occiſionis que qui poſſederant occidebant & non dolebant: & vendebant ea dicētes. Benedictus dominus diuites facti ſum⁹: et paſtores eorū nō parcebant eis: & ego non parcam vltra ſuper habitantes terram dicit domin⁹. Ecce ego tradam homines: vnunquenqȝ in manu proximi ſui & in manu regis ſui: & concident terram et non eruam de manu eorum: & paſcam pecus occiſionis ꝓpter hoc o pauperes gregis. & aſſumpſi mihi duas virgas: vnam vocaui decorē: & alterā vocaui funiculum: & paui gregem: & ſuccidi tres paſtores in menſe vno & contracta eſt anima mea in eis. Siquidem & anima eorum variauit in me: & dixi. Non paſcā vos: Quod moritur moriatur: & quod ſucciditur ſuccidatur & reliqui deuorēt vnuſquiſqȝ carnem proximi ſui: & tuli virgam meā que vocabatur dec⁹: & abſcidi eam vt irritum facerē fedus meum: quod percuſſi cum oībus populis & in irritū deductū eſt in die illa: & cognouerunt ſic pauperes gregis qui cuſtodiunt mihi: quia verbum dñi eſt: & dixi ad eos. Si bonū eſt in oculis veſtris afferte mercedē meā: & ſi non: quieſcite. Et appenderunt mercedē meā triginta argenteos. Et dixit dominus ad me.

Aperi libane portas tuas: & comedat
Διάνοιξον ὁ λίβανος τὰς θύρας σου, καὶ κατα-
ignis cedros tuas. vlulet pin⁹: qꝛ
φαγέτω πῦρ τὰς κέδρους σου. ὀλολυξάτω πίτυς, διό-
cecidit cedrus: qꝛ miſeri facti ſunt optima
τι πέπτωκεν κέδρος, διότι ἐταλαιπωρήθησαν μεγιστᾶ-
tes. vlulate querc⁹ baſanitidis: qꝛ ſucciſ⁹
νες. ὀλολύξατε δρύες τῆς βασανίτιδος, ὅτι κατεσπά-
eſt ſaltus cōſitus. vox lugentiū paſtoꝝ:
σθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος. φωνὴ θρηνούντων ποιμένων,
qm̄ miſa facta eſt magnificentia eoꝝ. vox rugiē
ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν. φωνὴ ὠρυο-
tiū leonū: qꝛ miſ factus eſt fremitus
μένων λεόντων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν τὸ φρύαγμα τοῦ
iordanis. hec dicit dñs omṗs: paſce
ἰορδάνου. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ποίμαινε
oues occiſionis: q̄s q̄ poſſederūt interficiebāt: &
τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς, ἃ οἱ κτησάμενοι ἔσφαζον, καὶ
nō agebāt pn̄iam. & q̄ vendebant eas dicebāt: bn̄
οὐ μετεμελοῦντο. καὶ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον, εὐ-
dictus dñs: diuites facti ſumus. & paſtores eaꝝ
λογητὸς κύριος, πεπλουτήκαμεν. καὶ οἱ ποιμένες αὐ-
rū nō patiebāt q̄cq̄ ſup eis: ideo nō parcam
τῶν οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς, διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι
vltra ſup hitantes terrā dicit dñs.
οὐκ ἔτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν λέγει κύριος.
& ecce ego trado hoies vnūquēqȝ in
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀνθρώπους, ἕκαστον εἰς
man⁹ ꝓximi ſui & in man⁹ regis
χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως
eius: & concident terrā & non eruam
αὐτοῦ, καὶ κατακόψουσιν τὴν γῆν καὶ οὐ μὴ ἐξέλωμαι
de manu eoꝝ: & paſcam oues occiſionis
ἐκ χειρὸς αὐτῶν, καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς
in chananitide. & aſſumā mihi duas vir-
εἰς τὴν χαναανῖτιν. καὶ λήψομαι ἐμαυτῷ δύο ῥάβ-
gas: vnā vocaui decorē: & alterā voca-
δους, τὴν μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλε-
ui funiculū. & paſcam oues & auferā
σα σχοίνισμα. καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα καὶ ἐξαρῶ τοὺς
tres paſtores in menſe vno: & ingraueſcet aīa
τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἑνί, καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή
mea ſup eos: & .n. aīe eoꝝ rugiebāt
μου ἐπ' αὐτούς, καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρύοντο
ſup me. & dixi: nō paſcam eos. qđ morit̄
ἐπ' ἐμέ. καὶ εἶπα, οὐ ποιμανῶ αὐτούς. τὸ ἀποθνῆσκον
moriat̄: & qđ deficit deficiat. & reli-
ἀποθνησκέτω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐκλειπέτω. καὶ τὰ κα-
qui deuorent vnuſq̄ſqȝ carnes pri-
ταλοιπὰ κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλη-
mi ſui. & aſſumā virgā meā pulchrā:
σίον αὐτοῦ. καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλήν,
& ꝓijciam eā vt diſſipem teſtamentū meū qđ
καὶ ἀπορρίψω αὐτὴν διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου ἣν
diſpoſui ad oēs ppl̄os: & diſſipabit̄
διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαούς, καὶ διασκεδασθήσε-
in die illa. & cognoſcēt chananei o-
ται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ γνώσονται οἱ χαναναῖοι τὰ πρό-
ues q̄ cuſtodiuntur mihi: qꝛ verbū dn̄i eſt. &
βατα φυλασσόμενά μοι, διότι λόγος κυρίου ἐστίν. καὶ
dicā ad eos: ſi bonū i ꝯſpectu vr̄o eſt: date
ἐρῶ πρὸς αὐτούς, εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστιν, δότε
mercedē meā aut q̄eſcite. & ſtatuerūt mercedē
τὸν μισθόν μου ἢ ἀπείπασθε. καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν
meā triginta argēteos. & dixit dñs ad me:
μου τριάκοντα ἀργυρίους. καὶ εἶπεν κύριος πρός με,

A

B

Hiere. 25.a.

C

Digitized by Google

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

C depone eos in cõflatoriū: ⁊ recogita ſi pbatū
καὶ θὲς αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψαι εἰ δόκιμόν
eſt: ſicut pbatus ſum p. eis. ⁊ tuli
ἐστι, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον
triginta argenteos: ⁊ miſi eos in
τοὺς τριάκοντα ἀργυρίους, καὶ ἐνέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν
domū dñi in cõflatorium: ⁊ abieci vir
οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ ἀπέρριψα τὴν ῥάβ
gā meā ſecundā q̄ appellat̄ funicul⁹ vt
δον μου τὴν δευτέραν τὴν καλουμένην τὸ σχοίνισμα τοῦ
diſſiparē teſtamētū qḋ inter iudā ⁊ in
διασκεδάσαι τὴν κατάσχεσιν τὴν ἀναμέσον ἰούδα καὶ ἀνα
ter iſrael: ⁊ dixit dñs ad me: ⁊ adhuc ſume
μέσον ἰσραήλ, καὶ εἶπε κύριος πρός με, καὶ ἔτι λάβε
tibi vaſa paſtoralia paſtoris imperiti: q̄ꝛ ecce
σεαυτῷ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου, διότι ἰδοὺ
D ſuſcitabo paſtorē ſup terrā: q̄ derelictū non
ἐξεγείρω ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν, ὅστις τὸ ἐκλεῖπον οὐ μὴ
viſitet: ⁊ diſperſum nõ requirat: ⁊
ἐπισκέψηται, καὶ τὸ ἐσκορπισμένον οὐ μὴ ζητήσῃ, καὶ τὸ
fractum non ſanet: ⁊ integrū non
συντετριμμένον οὐ μὴ ἰάσηται, καὶ τὸ ὁλόκληρον οὐ μὴ
dirigat: ⁊ carnes electoꝝ deuorabit: ⁊
κατευθύνῃ, καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται, καὶ
talos eoꝝ puertet. ve q̄ paſcitis
τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν ἐκστρέψει. ὦ οἱ ποιμαίνοντες
vana ⁊ q̄ dereliquiſtis oues: gladi
τὰ μάταια καὶ ἐγκαταλελοιπότες τὰ πρόβατα, μάχαι
us ſup brachiū ei⁹ ⁊ ſup oculū eius
ρα ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ
dextrū: brachiū eius ſiccatū ſiccabitur:
τὸν δεξιόν, ὁ βραχίων αὐτοῦ ξηραινόμενος ξηρανθήσεται,
⁊ oculus eius dexter excecatus exceca
καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ἐκτυφλούμενος ἐκτυ
bitur.
φλωθήσεται. Ca.12.

A Aſſumptio verbi dñi ſup iſrael dicit do
Λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ λέγει κύ
z.1.d. minus: extendēs celū ⁊ fundans trā ⁊ fingēs
Infra. ριος, ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιῶν γῆν καὶ πλάσ
6.a. ſpm̄ hoīs in eo. ecce ego pono hie
Infra σων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ. ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι τὴν ἱε
14.d. ruſalem: ſicͤ ſuplimīaria q̄ mouent oīb⁹ pplīs i cir
ρουσαλήμ, ὡς πρόθυρα σαλευόμενα πᾶσι τοῖς λαοῖς κύ
cuitu: ⁊ in iudea erit obſidio ſup hieruſalem.
κλῳ, καὶ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἔσται περιοχὴ ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
⁊ erit in die illo: ponam hieruſalem lapidē
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, θήσομαι τὴν ἱερουσαλὴμ λίθον
q̄ conculcat̄ cūctis gentib⁹. oīs q̄ calcat
καταπατούμενον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. πᾶς ὁ καταπα
eā: illudens illudet: ⁊ congregabuntur
τῶν αὐτήν, ἐμπαίζων ἐμπαίξεται, καὶ ἐπισυναχθήσεται
B ſup eā oēs gētes tre. in die illa di
ἐπ᾽ αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέ
cit dñs omīpo: pcutiam oēm equū in
γει κύριος παντοκράτωρ, πατάξω πάντα ἵππον ἐν
ſtuporē ⁊ aſcenſorē eius in amentia:
ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει,
ſup āt domū iuda aperiā oculos meos:
ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμούς μου,
⁊ oēs equos pploꝝ pcutiam in ceci
καὶ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν ἀπο
tate: ⁊ dicent tribuni iuda in cor
τυφλώσει, καὶ ἐροῦσιν οἱ χιλίαρχοι ἰούδα ἐν ταῖς καρ
dibus ſuis: inueniam⁹ nobis q̄ hītant hie
δίαις αὐτῶν, εὑρήσωμεν ἡμῖν τοὺς κατοικοῦντας ἱε
ruſalem in dño omnipotēte deo eoꝝ. in die
ρουσαλὴμ ἐν κυρίῳ παντοκράτορι θεῷ αὐτῶν. ἐν τῇ ἡμέ
C illa ponā tribunos iuda: ſicͤ torrē
ρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους ἰούδα, ὡς δαλὸν

Trāſla.B.Hie.

Proiice illud ad ſtatuarium. Decorum precium quo appreciatus ſum ab eis. Et tuli triginta argenteos: & proieci illos in domo dñi ad ſtatuarium. Et precidi virgā meam ſecundā q̄ appellabatur funiculus: vt diſſoluerē germanitatem inter iudam & iſrael. Et dixit domin⁹ ad me. Adhuc ſume tibi vaſa paſtoris ſtulti. Quia ecce ego ſuſcitabo paſtorē i terra: qui derelicta non viſitabit: diſperſum non queret & contritum non ſanabit: & id quod ſtat non enutriet: & carnes pinguiū comedet: & vngulas eorum diſſoluet. O paſtor & idolum: derelinquens gregem. Gladius ſuper brachium eius: & ſup oculū dextrū eius. Brachiū eius ariditate ſiccabitur: & oculus dexter ei⁹ tenebreſcens obſcurabitur. 12.

Onus verbi domini ſup iſrael. Dixit dominus extendens celum & fundans terrā: & fingens ſpiritum homis in eo. Ecce ego ponam hieruſalem ſuperliminare crapule omnibus populis in circuitu: ſed & iuda erit in obſidione cōtra hieruſalem. Et erit in die illa: ponā hieruſalē lapidem oneris cunctis populis. Oēs qui leuabunt eū cōciſione lacerabuntur: & colligētur aduerſus eā oia regna terre. In die illa dicit dñs. Percutiam omnem equū in ſtuporem: & aſcenſorē ei⁹ in amentiā. Et ſuper domum iuda aperiam oculos meos: & omnē equū populoꝝ percutiam cecitate. Et dicent duces iude in corde ſuo: cōfortētur mihi habitatores hieruſalē in dño exercituū deo eorum. In die illa ponā duces iuda ſicut caminum

Ter.heb.zacha.xij. | Priuatiua.heb.

שָׁלַךְ צור | הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל הַיּוֹצֵר אֶדֶר
הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם
לָקַח | וָאֶקְחָה שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ
אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל הַיּוֹצֵר׃
גָּדַע שָׁנָה | וָאֶגְדַּע אֶת מַקְלִי הַשֵּׁנִי אֶת
אָח | הַחֹבְלִים לְהָפֵר אֶת הָאַחֲוָה
בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר
כָּלָה | יְהוָה אֵלָי עוֹד קַח לְךָ כְּלִי
קוּם | רֹעֶה אֱוִלִי׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵקִים
כָּחַד פָּקַד | רֹעֶה בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת לֹא יִפְקֹד
בָּקַשׁ שָׁבַר | הַנַּעַר לֹא יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת
רָפָא נָצַב | לֹא יְרַפֵּא הַנִּצָּבָה לֹא יְכַלְכֵּל
כָּלַל בָּרָא | וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן
אָכַל פָּרַק | יְפָרֵק׃ הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל עֹזְבִי
רָעָה | הַצֹּאן חֶרֶב עַל זְרוֹעוֹ וְעַל
יָמַן יָבֵשׁ | עֵין יְמִינוֹ זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ
כָּהָה | וְעֵין יְמִינוֹ כָּהֹה תִכְהֶה׃

Cap.xij. | מַשָּׂא דְבַר יְהוָה
נָשָׂא נָטָה | עַל יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְהוָה נֹטֶה
שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ
שׂוּם | אָדָם בְּקִרְבּוֹ׃ הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם
אֶת יְרוּשָׁלִַם סַף רַעַל לְכָל
סָבַב | הָעַמִּים סָבִיב וְגַם עַל יְהוּדָה
הָיָה צוּר | יִהְיֶה בַמָּצוֹר עַל יְרוּשָׁלִָם׃
שׂוּם | וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת
עָמַס | יְרוּשָׁלִַם אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל
שָׂרַט | הָעַמִּים כָּל עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ
אָסַף | וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃
נָכָה | בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה אַכֶּה כָל
סוּס בַּתִּמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ בַּשִּׁגָּעוֹן
פָּקַח | וְעַל בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת עֵינַי
וְכֹל סוּס הָעַמִּים אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן׃
וְאָמְרוּ אַלֻּפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם
אַמְצָה לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם בַּיהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא
שׂוּם כִּיר | אָשִׂים אֶת אַלֻּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר

Digitized by Google

(לפד עמר) אֵשׁ בְּעֵצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ בְּעָמִיר
(ימן שמל) וְאָכְלוּ עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאול
אֶת כָּל הָעַמִּים סָבִיב וְיָשְׁבָה
יְרוּשָׁלַ͏ִם עוֹד תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
(ישע) וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת אָהֳלֵי יְהוּדָה
(גדל) בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא תִגְדַּל
(פאר) תִּפְאֶרֶת בֵּית דָּוִיד וְתִפְאֶרֶת יֹשֵׁב
יְרוּשָׁלָ͏ִם עַל יְהוּדָה׃ בַּיּוֹם
(גנן ישב) הַהוּא יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב
(כשל) יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם
בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד
(לאך פנה) כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ יְהוָה לִפְנֵיהֶם׃
(בקש שמד) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד
(בוא) אֶת כָּל הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ וְשָׁפַכְתִּי עַל בֵּית
דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם רוּחַ
(חנן נבט) חֵן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת
(ספד) אֲשֶׁר דָּקָרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפֵּד
(יחד מרר) עַל הַיָּחִיד וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר
(בכר גדל) עַל הַבְּכוֹר׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל
(ספד) הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלַ͏ִם כְּמִסְפַּד
הֲדַדְרִמּוֹן בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן׃ וְסָפְדָה
(שפח בדד) הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד
(נשה) מִשְׁפַּחַת בֵּית דָּוִיד לְבָד וּנְשֵׁיהֶם
לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית נָתָן לְבָד
וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ מִשְׁפַּחַת בֵּית
לֵוִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת
הַשִּׁמְעִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ כֹּל
(שאר) הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפָּחֹת
מִשְׁפָּחֹת לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

Cap. xiij. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
(היה) מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד וּלְיֹשְׁבֵי
(קור פתח) יְרוּשָׁלָ͏ִם לְחַטַּאת וּלְנִדָּה׃ וְהָיָה
בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
(כרת) אַכְרִית אֶת שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן
(זכר) הָאָרֶץ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת

ignis in lignis: & ſicut faciem ignis in feno: & deuorabunt ad dexteram & ad ſiniſtram oēs populos in circuitu. Et habitabitur hieruſalē rurſus in loco ſuo in hieruſalem: & ſaluabit dñs tabernacula iuda ſicut in principio: vt nō magnifice glorietur domus dauid & gloria habitantium hieruſalē contra iudam. In die illa proteget dñs habitatores hieruſalem. Et erit qui offenderit ex eis in die illa q̄ſi dauid: & domus dauid quaſi dei: ſicut angelus dñi in conſpectu eoꝝ. Et erit in die illa: querā conterere omnes gentes que veniunt contra hieruſalē: & effundam ſuper domum dauid & ſuper habitatores hieruſalē ſpiritum gratie & precū. Et aſpicient ad me quē confixerūt: & plangent eum planctu quaſi ſup vnigenitū: & dolebunt ſup eum vt doleri ſolet in morte primogeniti. In die illa magnus erit planctus in hieruſalē ſicut planctus adrēmon in campo magedon. Et plangent terre familie & familie ſeorſum. Familie dom9 dauid ſeorſum & mulieres eorū ſeorſum. Familie dom9 nathan ſeorſum: & mulieres eorum ſeorſum. Familie domus leui ſeorſū: & mulieres eorum ſeorſum. Familie ſemei ſeorſum: & mulieres eorū ſeorſum. Oms familie relique: familie & familie ſeorſum: & mulieres eoꝝ ſeorſum. 13.

In die illa erit fons patens domui dauid & habitantibus hieruſalē: in ablutionē pctōris & mēſtruate. Et erit in die illa dicit dñs exercituum. diſperdam nomina idolorum de terra: & nō memorabūtur vltra. Et pſeudo

ignis in lignis: & ſic facem ignis in ſtipula:
πυρὸς ἐν ξύλοις, καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ,
& deuorabunt a dextris & a ſiniſtris oēs
καὶ καταφάγονται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων πάντας
pplos p circuitū. & hītabit hieruſalem adhuc ī
τοὺς λαοὺς κυκλόθεν. καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ ἔτι καθ'
ſemetipm. & ſaluabit dñs tabernacula iuda ſi-
ἑαυτήν. καὶ σώσει κύριος τὰ σκηνώματα ἰούδα κα-
cut a pricipio: vt nō magnificet glīa dom9
θὼς ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως μὴ μεγαλύνηται καύχημα οἴκου
dauid. & elationes hītantiū in hieruſalem
δαυίδ. καὶ ἔπαρσις τῶν κατοικούντων ἐν ἱερουσαλὴμ
ſup iudā. & erit in die illa ptreget
ἐπὶ τὸν ἰούδαν. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ
dñs ſup hītantes hieruſalem. & erit q
κύριος ὑπὲρ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ. καὶ ἔσαι ὁ
īfirm9 fuerit ī eis in illa die: q̄ſi dom9 dauid:
ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς ὁ οἶκος δαυίδ,
& dom9 dauid q̄ſi dom9 dei: & angelus C
καὶ ὁ οἶκος δαυίδ ὡς ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ
dñi ī cōſpectu eoꝝ. & erit in die illa que-
κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ζητή-
rā auferre oēs gētes q veniūt ꝯ hie-
σω τοῦ ἐξᾶραι πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐρχόμενα ἐπὶ ἱε-
ruſalem. & effundā ſup domū dauid & ſup
ρουσαλήμ. καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν οἶκον δαυίδ καὶ ἐπὶ
hītantes hieruſalem ſpūm gratie &
τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ πνεῦμα χάριτος καὶ
mie: & aſpicient ad me p eo qđ inſulta-
οἰκτιρμοῦ. καὶ ἐπιβλέψονται πρός με ἀνθ' ὧν κατωρχή-
uerūt. & plangent ſup ſe planctū q̄ſi ſup di-
σαντο. καὶ κόψονται ἐφ' ἑαυτοὺς κοπετὸν ὡς ἐπ' ἀγα-
lectū: & dolebunt dolore q̄ſi ſup pmogenito. in
πητῷ, καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ. ἐν Joh. 19.e.
die illa magnus erit planctus in hieru-
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγαλυνθήσεται ὁ κοπετὸς ἐν ἱερου-
ſalem: ſicut planct9 maloꝝ granatoꝝ ī cāpo ſucciſoꝝ:
σαλήμ, ὡς κοπετὸς ῥοῶν ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένων. D
& planget terra p tribus tribus. tribus do-
καὶ κόψεται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλάς. φυλὴ οἴ-
m9 dauid ſeorſum: & mulieres eoꝝ ſe-
κου δαυίδ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν κα-
orſum. trib9 dom9 nathā ſeorſum: & mulie-
θ' ἑαυτάς. φυλὴ οἴκου νάθαν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖ-
res eoꝝ ſeorſum: trib9 dom9 leui ſeorſum: &
κες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς, φυλὴ οἴκου λευὶ καθ' ἑαυτήν, καὶ
mulieres eoꝝ ſeorſum. trib9 ſymeon ſeorſum:
αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. φυλὴ συμεὼν καθ' ἑαυ-
& mulieres eoꝝ ſeorſum. oēs tri-
τήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. πᾶσαι αἱ φυ-
bus relique trib9 tribus ſeorſum: & mu-
λαὶ αἱ ὑπολελειμμέναι φυλὴ φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυ-
lieres eoꝝ ſeorſum.
ναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. Ca.13.

In die illa erit oīs loc9 patens A
Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι πᾶς ὁ τόπος διανοιγό-
in domo dauid & hītantibus hieru-
μενος ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερου-
ſalem: & in tranſmutatione & in aſperſione.
σαλήμ, καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ καὶ ἐν τῇ ῥαντίσει.
& erit in die illa dicit dñs ſabaoth: diſ-
καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος σαβαώθ, ἐξο-
pdā noīa idoloꝝ de terra: &
λοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
nō erit vltra eoꝝ mēoria: & pſeudo
οὐκ ἔσαι ἔτι αὐτῶν μνεία, καὶ τοὺς ψευδο

Digitized by Google

pphetas ⁊ ſpũm immũdũ auferã de terra.
προφήτας καὶ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐξαρῶ ἀπὸ τῆς γῆς.
⁊ erit ſi pphetauerit homo vltra: ⁊ dicet ad
καὶ ἔσαι ἐὰν προφητεύσῃ ἄνθρωπος ἔτι, καὶ ἐρεῖ πρὸς
eũ pr̃ eius ⁊ mr̃ ei⁹ q̃ genuerũt
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οἱ γεννήσαντες
eum. nõ viues: q̃m mẽdacia locut⁹ es in noĩe dñi
αὐτόν. οὐ ζήσῃ, ὅτι ψευδῆ λελάληκας ἐπ᾽ ὀνόματι κυρίου
⁊ cõpedient eũ pr̃ ei⁹ ⁊ mr̃ e=
καὶ συμποδήσουσιν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐ
ius q̃ genuerũt eũ: cũ pphetauerit ipſe. ⁊
τοῦ οἱ γεννήσαντες αὐτόν, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν. καὶ
B erit in die illa cõfundentur pphete
ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυνθήσονται οἱ προφῆται
vnuſquiſq; ex viſione ſua cũ pphetauerit ipſe: ⁊
ἕκασος ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν, καὶ
induent pelle cilicina p eo q̃d mentit⁹ eſt. ⁊ dicet: nõ
ἐνδύσονται δέρριν τριχίνην ἀνθ᾽ ὧν ἐψεύσαντο. καὶ ἐρεῖ, οὐκ
ſum ppheta ego: q: homo genuit me a iuuẽ=
εἰμὶ προφήτης ἐγώ, διότι ἄνθρωπος ἐγέννησέν με ἐκ νεότη
tute mea. ⁊ dicã ad eũ: q̃d plage iſte in me
τός μου. καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν, τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέ
C dio manuũ tuaꝝ? ⁊ dicet: q̃b⁹ pcuſſ⁹ ſum in domo
σον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
dilecti mei. gladius cõſurge ſup paſtorẽ
ἀγαπητοῦ μου. ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας
meũ ⁊ ſup virũ ciuem meũ: dicit dñs omps.
Mat. 26.a. μου καὶ ἐπ᾽ ἄνδρα πολίτην μου, λέγει κύριος παντοκρά
pcute paſtorẽ ⁊ diſpergantur
Mar. 14.c. τωρ. πάταξον τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήτωσαν τὰ
oues: ⁊ inducã manũ meã ſup paſto=
πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμέ=
res. ⁊ erit in die illa dicit dñs: due p=
νας. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, τὰ δύο μέ=
D tes peribunt ⁊ deficient: at tertia relinque=
ρη ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον ὑπολειφθή=
tur in ea. ⁊ traducã tertiã ptẽ p ignem: ⁊ vrã
σεται ἐν αὐτῇ. καὶ διάξω τὸ τρίτον διὰ πυρός, καὶ πυ
eos ſic̃ vritur argentũ: ⁊ pbo e=
ρώσω αὐτοὺς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, καὶ δοκιμῶ αὐ
os ſicut pbatur aurum. ipſe inuocabit
τοὺς ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον. αὐτὸς ἐπικαλέσεται
nomẽ meũ: ⁊ ego exaudiam eũ: ⁊ dicã: ppl's
τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, καὶ ἐρῶ, λαός
me⁹ iſte eſt. ⁊ ipſe dicet: dñs de⁹ me⁹ tu.
μου οὗτός ἐσιν. καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, κύριος ὁ θεός μου σύ. C.14.

A Ecce dies veniunt dñi: ⁊ diuiden=
Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ κυρίου, καὶ διαμερι=
tur ſpolia tua in te: ⁊ cõgregabo om=
σθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί, καὶ ἐπισυνάξω πάν
nes gẽtes ſup hieruſalem in preliũ. ⁊ capie
τα τὰ ἔθνη ἐπὶ ἱερουσαλὴμ εἰς πόλεμον. καὶ ἁλώ
tur ciuitas: ⁊ diripienẽ dom⁹: ⁊
σεται ἡ πόλις, καὶ διαρπαγήσονται αἱ οἰκίαι, καὶ
mulieres polluentur: ⁊ egredietur media ps
αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται, καὶ ἐξελεύσεται τὸ ἥμισυ τῆς
ciuitatis in captiuitate. at reliq̃ui ppli
πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ. οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ
mei nõ peribunt de ciuitate: ⁊ egre
μου οὐ μὴ ἐξολοθρευθῶσιν ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἐξε=
dietur dñs ⁊ p̃liabitur in gẽtib⁹ illis
λεύσεται κύριος καὶ παρατάξεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις
ſicut dies cõmiſſionis eius in die belli.
καθὼς ἡμέρα παρατάξεως αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
⁊ ſtabunt pedes eius in die illa
καὶ σήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ſup mõtẽ oliuaꝝ q̃ cõtra hieruſa=
ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ κατέναντι ἱερουσα=
lem ad orientẽ. ⁊ ſcindetur mõs
λὴμ κατὰ ἀνατολῶν. καὶ σχισθήσεται τὸ ὄρος τῶν
oliuaꝝ: media ps ei⁹
ἐλαιῶν, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ

pphetas & ſpiritũ im=mundum auferam de terra. Et erit cum prophetauerit quiſpiam vltra: dicent ei pater eius & mater ei⁹ qui genuerũt eum. Non viues: qa mẽdaciũ locutus es in noĩe dñi. Et cõfigent eũ pater eius & mr̃ eius genitores eius cũ pphetauerit. Et erit ĩ die illa cõfundẽtur pphete vnuſqſq; ex viſione ſua cum pphetauerint: nec operientur pallio ſaccino vt mentiantur. Sed dicet: non ſum propheta. Homo agricola ego ſum: qm̃ adã exẽplũ meũ ab adoleſcentia mea. Et dicetur ei. Quid ſunt plage iſte in medio manuũ tuarũ? Et dicet. His plagatus ſum in domo eoꝝ qui diligebant me. Framea ſuſcitare ſup paſtorẽ meũ: & ſup virũ coherentẽ mihi dicit dñs exercituum. Percute paſtorẽ & diſpgẽtur oues. Et cõuertã manũ meã ad paruulos. Et erunt in omni terra dicit dñs: partes due in ea diſpergentur & deficient: & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem: & vram eos ſicut vritur argentum: & pbabo eos ſicut pbatur aurum. Ipſe vocabit nomen meũ: & ego exaudiam eum. Et dicam: populus meus es: & ipſe dicet: dñs deus meus. 14.

Ecce dies dñi veniet dicit dñs: & diuidentur ſpolia tua in medio tui. Et cõgregabo omẽs gentes ad hieruſalẽ in prelium: & capietur ciuitas: & vaſtabũtur domus: & mulieres violabũtur. Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatẽ: & reliquũ populi nõ auferetur ex vrbe. Et egredietur dñs & p̃liabitur cõtra gentes illas ſicut preliat⁹ eſt in die certaminis. Et ſtabũt pedes eius in die illa ſup montem oliuarum qui eſt contra hieruſalẽ ad orientem. Et ſcindetur mõs oliuarum ex media parte ſui

הַנְּבִיאִים וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה | נָבָא
אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ׃ וְהָיָה כִּי יִנָּבֵא | עָבַר נָבָא
אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו אָבִיו וְאִמּוֹ
יֹלְדָיו לֹא תִחְיֶה כִּי שֶׁקֶר דִּבַּרְתָּ | חָיָה
בְּשֵׁם יְהוָה וּדְקָרֻהוּ אָבִיהוּ וְאִמּוֹ
יֹלְדָיו בְּהִנָּבְאוֹ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יֵבֹשׁוּ הַנְּבִיאִים אִישׁ מֵחֶזְיֹנוֹ | בּוֹשׁ חָזָה
בְּהִנָּבְאֹתוֹ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אַדֶּרֶת | לָבַשׁ
שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ׃ וְאָמַר לֹא נָבִיא
אָנֹכִי אִישׁ עֹבֵד אֲדָמָה אָנֹכִי כִּי
אָדָם הִקְנַנִי מִנְּעוּרָי׃ וְאָמַר אֵלָיו | קָנָה נָעַר
מָה הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ | נָכָה
וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי בֵּית מְאַהֲבָי׃
חֶרֶב עוּרִי עַל רֹעִי וְעַל גֶּבֶר עֲמִיתִי | רָעָה עָמַת
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת הַךְ אֶת הָרֹעֶה | נָכָה
וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי | פּוּץ שׁוּב
עַל הַצֹּעֲרִים׃ וְהָיָה בְכָל הָאָרֶץ
נְאֻם יְהוָה פִּי שְׁנַיִם בָּהּ יִכָּרְתוּ | פֶּה שָׁנָה
יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִשִׁית יִוָּתֶר בָּהּ׃ | כָּרַת גָּוַע
וְהֵבֵאתִי אֶת הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ | שָׁלַשׁ יָתַר
וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף | בּוֹא
וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב הוּא
יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ | קָרָא עָנָה
אָמַרְתִּי עַמִּי הוּא וְהוּא יֹאמַר | אֵת אָמַר
יְהוָה אֱלֹהָי׃

Cap. xiiij.

הִנֵּה יוֹם בָּא לַיהוָה וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ | בּוֹא
בְּקִרְבֵּךְ׃ וְאָסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם
אֶל יְרוּשָׁלַםִ לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה | לָחַם לָכַד
הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים | שָׁסַס בַּיִת
תִּשָּׁגַלְנָה וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה | נָשָׁה שָׁגַל
וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן הָעִיר׃ | חָצָה גָּלָה
וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם | כָּרַת
כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃ וְעָמְדוּ
רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלַםִ מִקֶּדֶם | פָּנָה
וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֵחֶצְיוֹ | בָּקַע

וְתִירָא עַזָּה וְתָחִיל מְאֹד וְעֶקְרוֹן — יָרֵא חוּל
כִּי הוֹבִישׁ מֶבָּטָהּ וְאָבַד מֶלֶךְ — יָבֵשׁ נָבַט
מֵעַזָּה וְאַשְׁקְלוֹן לֹא תֵשֵׁב: וְיָשַׁב — יָשַׁב
מַמְזֵר בְּאַשְׁדּוֹד וְהִכְרַתִּי גְּאוֹן — מָזַר כָּרַת
פְּלִשְׁתִּים: וַהֲסִרֹתִי דָמָיו מִפִּיו — גָּאָה סוּר פֶּה
וְשִׁקֻּצָיו מִבֵּין שִׁנָּיו וְנִשְׁאַר גַּם — שָׁאַר
הוּא לֵאלֹהֵינוּ וְהָיָה כְּאַלֻּף
בִּיהוּדָה וְעֶקְרוֹן כִּיבוּסִי: וְחָנִיתִי — חָנָה
לְבֵיתִי מִצָּבָה מֵעֹבֵר וּמִשָּׁב וְלֹא — צָבָא שׁוּב
יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם עוֹד נֹגֵשׂ כִּי עַתָּה — עָבַר נָגַשׂ
רָאִיתִי בְעֵינָי: גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן — רָאָה גִּיל
הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַםִ הִנֵּה מַלְכֵּךְ — רוּעַ
יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי — בּוֹא צָדַק
וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת: — יָשַׁע עָנָה
וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס — חָמַר
מִירוּשָׁלַםִ וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה — לָחַם
וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם — שָׁלַם
עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ: גַּם
אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ — כָּרַת אָסַר
מִבּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ: שׁוּבוּ לְבִצָּרוֹן
אֲסִירֵי הַתִּקְוָה גַּם הַיּוֹם מַגִּיד — קָוָה נָגַד
מִשְׁנֶה אָשִׁיב לָךְ: כִּי דָרַכְתִּי לִי — שָׁנָה שׁוּב
יְהוּדָה קֶשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם
וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ צִיּוֹן עַל בָּנַיִךְ יָוָן
וְשַׂמְתִּיךְ כְּחֶרֶב גִּבּוֹר: וַיהוָה עֲלֵיהֶם — שׂוּם גָּבַר
יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי — רָאָה
יְהוָה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת — שׁוֹפָר תָּקַע
תֵּימָן: יְהוָה צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם — יָמַן גָּנַן
וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ אַבְנֵי קֶלַע וְשָׁתוּ — שָׁתָה
הָמוּ כְּמוֹ יָיִן וּמָלְאוּ כַּמִּזְרָק — הָמָה זָרַק
כְּזָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ: וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה — זָוָה זָבַח
אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּצֹאן עַמּוֹ — יָשַׁע
כִּי אַבְנֵי נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת עַל — נָסַס
אַדְמָתוֹ: כִּי מַה טּוּבוֹ וּמַה יָּפְיוֹ — יָפָה
דָּגָן בַּחוּרִים וְתִירוֹשׁ יְנוֹבֵב — בָּחַר יָרַשׁ
בְּתוּלוֹת: — נוּב בָּתַל

et timebit: & gaza & dolebit nimis: & accharon: quoniā cōfuſa ſpes eius. Et peribit rex de gaza & aſcalon non habitabitur: & ſedebit ſeparator in azoto: & diſperdam ſuperbiam philiſtinorū: & auferam ſanguinē eius de ore ei⁹: & abominatiōes eius de medio dentiū eius: & relinq̄tur etiā ipſe deo noſtro: & erit quaſi dux in iuda: & accharō quaſi iebuſeus. & circundabo domū meā ex his q̄ militant mihi euntes & reuertentes: & nō tranſibit ſuper eos vltra exactor: q2 nunc vidi in oculis meis. Exulta ſatis filia ſion: iubila filia hieruſalē. Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus ſaluator ipſe pauper: & aſcendēs ſup aſinā & ſuper pullū filium aſine. Et diſperdam quadrigā ex effraim & equum de hieruſalē & diſſipabitur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus: & poteſtas eius a mari vſq̧ ad mare: & a fluminibus vſq̧ ad fines terre. Tu quoq̧ in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu in quo nō eſt aqua: cōuertimini ad munitionē vincti ſpei. Hodie quoq̧ annūciās duplicia reddā tibi: quoniā extendi mihi iudam quaſi arcū: impleui effraim. Et ſuſcitabo filios tuos ſion ſup filios tuos grecia: & ponā te q̄ſi gladiū fortiū. & dn̄s de⁹ ſup eos videbitur: & exibit vt fulgur iaculū ei⁹. Et dn̄s deus in tuba canet: & vadet in turbine auſtri. Dn̄s exercituum proteget eos: & deuorabūt & ſubiicient lapidib⁹ funde. Et bibētes inebriabūtur q̄ſi a vino: & replebūtur vt phiale: & quaſi cornua altaris. Et ſaluabit eos dn̄s deus eorū in die illa vt gregem populi ſui quia lapides ſancti eleuabūtur ſuper terrā eius. Quid enī bonū eius eſt: & quid pulchrū eius niſi frumentū electorū: & vinum germinans virgines. 10.

⁊ timebit: ⁊ gaza ⁊ dolebit nimis:
καὶ φοβηθήσεται, καὶ γάζα καὶ ὀδυνηθήσεται σφόδρα,
⁊ accaron: q̄m cōfuſa eſt de ſpe ſua. ⁊
καὶ ἀκκαρών, ὅτι κατῃσχύνθη ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς. καὶ
peribit rex de gaza: ⁊ aſcalon nō ha-
ἀπολεῖται βασιλεὺς ἐκ γάζης, καὶ ἀσκαλὼν οὐ μὴ κα-
bitabit. ⁊ alienigene habitabūt in azoto. ⁊ de-
τοικηθῇ. καὶ ἀλλογενεῖς κατοικήσουσιν ἐν ἀζώτῳ. καὶ κα-
ſtruā iniuriā alienigenaꝝ. ⁊ auferā ſanguinē eoꝝ de o- B
θελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων. καὶ ἐξαρῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στό-
re illoꝝ: ⁊ abominatiōes eoꝝ de medio dētiū
ματος αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόν-
eoꝝ. ⁊ manebunt ⁊ iſti deo nr̄o-
των αὐτῶν. καὶ ὑπολειφθήσονται καὶ οὗτοι τῷ θεῷ ἡμῶν,
⁊ erunt vt tribunus in iuda: ⁊ accaron ſicut ie
καὶ ἔσονται ὡς χιλίαρχος ἐν ἰούδα, καὶ ἀκκαρὼν ὡς ὁ ἰε-
buſeus. ⁊ ſubſtituā domui mee eleuationē:
βουσαῖος. καὶ ὑποστήσομαι τῷ οἴκῳ μου ἀνάστεμα τοῦ,
ne ꝑtranſeat neq̧ reuertat̄ ullus. ⁊ non
μὴ διαπορεύεσθαι μηδὲ ἀνακάμπτειν μηδένα. καὶ οὐ μὴ
ſuꝑueniat ſup eos vltra ullus abigēs eos: q2
ἐπέλθῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς οὐκ ἔτι οὐδεὶς ἐξελαύνων αὐτούς, διό-
nunc vidi in oculis meis. gaude vehemēt
τι νῦν ἑώρακα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. χαῖρε σφόδρα
filia ſion: ꝑdica filia hieruſalem: ecce rex
θύγατερ σιών, κήρυσσε θύγατερ ἱερουσαλήμ, ἰδοὺ ὁ βα-
tuus venit tibi iuſtus ⁊ ſaluās: ipſe māſue
σιλεύς σου ἔρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πρᾶ-
tus ⁊ aſcendens ſup ſubiugalem ⁊ pullū equū nouū: ⁊ C
ος καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον, καὶ
diſperdet q̄drigas ex ephraim: ⁊ equū de Eſai. 62.b.
ἐξολοθρεύσει ἅρματα ἐξ ἐφραΐμ, καὶ ἵππον ἐξ Mat.
hieruſalem. ⁊ diſperdet arcū pugnātiū: ⁊ multitu 21.a.
ἱερουσαλήμ. καὶ ἐξολοθρεύσει τόξον πολεμιστῶν, καὶ πλῆ-
dinē ⁊ pacem ex gētib⁹: ⁊ dn̄abit ab aquis
θος καὶ εἰρήνην ἐξ ἐθνῶν, καὶ κατάρξει ἀπὸ τῶν ὑδάτων
vſq̧ ad mare ⁊ flumina exitus terre. ⁊ tu i ſan
ἕως θαλάσσης καὶ ποταμῶν διεκβολὰς γῆς. καὶ σὺ ἐν αἵ-
guie teſtamēti emiſiſti vinctos tuos de lacu q̄ nō
ματι διαθήκης ἐξαπέστειλας δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ
habet aquā: ſedebitis in munitione vincti cō-
ἔχοντος ὕδωρ, καθήσεσθε ἐν ὀχυρώματι δέσμιοι τῆς συ-
gregatiōis: ⁊ ꝓ vna die ꝑegrinatiōis tue duplicia
ναγωγῆς, καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας παροικεσίας σου διπλᾶ
reddam tibi: q̄m tetendi te iuda mihi.
ἀνταποδώσω σοι, διότι ἐνέτεινά σε ἰούδα ἐμαυτῷ.
arcū impleui ephraim: ⁊ ſuſcitabo filios
τόξον ἔπλησα τὸν ἐφραΐμ, καὶ κατεξεγερῶ τὰ τέκνα
tuos ſion ſup filios grecoꝝ. ⁊ attrectabo
σου σιὼν ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν ἑλλήνων. καὶ ψηλαφή-
te q̄ſi gladiū pugnatoris. ⁊ dn̄s de⁹ ſup eos D
σω σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ. καὶ κύριος ὁ θεὸς ἐπ᾽ αὐτοὺς
apparebit ⁊ egrediet̄ ſicut fulgur ſagitta ei⁹. ⁊
ὀφθήσεται καὶ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολὶς αὐτοῦ. καὶ
dn̄s deus in tuba clanget. ⁊ ibit in cō-
κύριος ὁ θεὸς ἐν σάλπιγγι σαλπιεῖ. καὶ πορεύσεται ἐν σά-
motiōe minaꝝ ſuaꝝ. dn̄s omp̄s ꝓteget e-
λῳ ἀπειλῆς αὐτοῦ. κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐ-
os. ⁊ cōſument eos ⁊ obruent e-
τῶν. καὶ καταναλώσουσιν αὐτοὺς καὶ καταχώσουσιν αὐ-
os in lapidib⁹ funde: ⁊ bibent ſanguinē eoꝝ
τοὺς ἐν λίθοις σφενδόνης, καὶ ἐκπίονται τὸ αἷμα αὐτῶν
ſicut vinū: ⁊ implebunt phialas eoꝝ ſicut altaris.
ὡς οἶνον, καὶ πλήσουσιν τὰς φιάλας αὐτῶν ὡς θυσιαστη-
⁊ ſaluabit eos dn̄s de⁹ in die illa: ſicut
ρίου. καὶ σώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς
oues ꝑplm ſuum: q2 lapides ſcti voluunt̄ ſup
πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, διότι λίθοι ἅγιοι κυλίονται ἐπὶ
terrā ei⁹. q2 ſi q̄d pulchrū illi⁹ ⁊ ſi q̄d bonū eius: fru-
τῆς γῆς αὐτοῦ. διότι εἴ τι καλὸν αὐτοῦ καὶ εἴ τι ἀγαθὸν αὐτοῦ, σῖ-
mentū iuuenib⁹: ⁊ vinū boni odoris ad virgines.
τος νεανίσκοις, καὶ οἶνος εὐωδιάζων εἰς παρθένους. C. 10.

Digitized by Google

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

A Petite pluuiā a dño opportunā: matutinā
Αἰτεῖσθε ὑετὸν παρὰ κυρίου καθ᾽ ὥραν, πρώϊμον
et ſerotinā. dñs fecit phantaſias et pluuiā
καὶ ὄψιμον. κύριος ἐποίησε φαντασίας καὶ ὑετὸν
ſi hyemalem dabit eis: vnicuiqȝ herbam in agro.
χειμέριον δώσει αὐτοῖς, ἑκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῷ.
q̄m hi q̄ loquebantur locuti ſunt labores: et diui
διότι οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν κόπους, καὶ οἱ μάν
ni viſiões falſas: et iſomnia falſa loq̄bant: va
τεις ὁράσεις ψευδεῖς, καὶ ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν, μά
ne cōſolabant. ideo ſublati ſūt ſic oues et
ταια παρεκάλουν. διὰ τοῦτο ἐξήρθησαν ὡς πρόβατα καὶ
afflicti ſunt: qr non erat ſanitas. ſup paſtores
ἐκακώθησαν, ὅτι οὐκ ἦν ἴασις. ἐπὶ τοὺς ποιμένας
cōcitat' eſt furor me': et ſup agnos viſitabo.
παρωξύνθη ὁ θυμός μου, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀμνοὺς ἐπισκέψο
et viſitabit dñs de' omp̄s
μαι. καὶ ἐπισκέψεται κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ
gregem ſuum domū iuda. et ponet eam ſic
ποίμνιον αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ ἰούδα. καὶ τάξει αὐτὸν ὡς
equū decorū ſuū in p̄lio. et ex ipo reſ=
B ἵππον εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν πολέμῳ. καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπέ
pexit eis: et ex ipo poſuit arcū in furore: et
βλεψεν αὐτοῖς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔταξεν τόξον ἐν θυμῷ, καὶ
ex ipo egrediet oīs abactor in idipm. et
ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται πᾶς ὁ ἐξελαύνων ἐν τῷ αὐτῷ. καὶ
erunt q̄ſi bellatores cōculcantes lutū in vijs in
ἔσονται ὡς μαχηταὶ πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν
p̄lio: et bellabunt: qr dñs cū eis. et
πολέμῳ, καὶ παρατάξονται, διότι κύριος μετ᾽ αὐτῶν. καὶ
confundent aſcenſores equoꝝ: et confortabo
καταισχυνθήσονται ἀναβάται ἵππων, καὶ κατισχύσω τὸν
domū iuda: et domū ioſeph ſaluabo: et hītare faciā
οἶκον ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον ἰωσὴφ σώσω, καὶ κατοικιῶ
eos qr dilexi eos. et erunt quē
αὐτοὺς ὅτι ἠγάπησα αὐτούς. καὶ ἔσονται ὃν
admodū q̄ nō eos abieceꝛā: qr ego dñs
τρόπον ὅτε οὐκ αὐτοὺς ἀπέρριψα, διότι ἐγὼ κύριος
C deus eoꝝ exaudiam eos: et erunt q̄ſi pugna
ὁ θεὸς αὐτῶν ἐπακούσομαι αὐτούς, καὶ ἔσονται ὡς μα
tores ephrai. et letabitur cor eoꝝ
χηταὶ τῷ ἐφραΐμ, καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν
q̄ſi in vino: et filij eorū videbūt et letabuntur:
ὡς ἐν οἴνῳ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὄψονται καὶ χαρήσονται,
et gaudebit cor eoꝝ in dño. ſigna
καὶ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ. ση
bo eos: et ſuſcipiā eos: qr redimiā
μανῶ αὐτούς, καὶ εἰσδέξομαι αὐτούς, διότι λυτρώσο
eos et m̄tiplicabunt ſicut erant multi:
μαι αὐτοὺς καὶ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί,
et ſeminabo eos in pp̄lis: et q̄ de longe recordabunt
καὶ σπερῶ αὐτοὺς ἐν λαοῖς, καὶ οἱ μακρὰν μνησθήσονται
mei et enutrient filios ſuos: et cōuertent:
μου καὶ ἐκθρέψουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἐπιστρέψουσιν,
D et cōuertam eos de tra egypti: et de aſſyrijs
καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἐξ ἀσσυρίων
ſuſcipiam illos: et in galaaditen et in li
εἰσδέξομαι αὐτούς, καὶ εἰς τὴν γαλααδῖτιν καὶ εἰς τὸν λί
banū itroducā eos: et nō relinquet ex eis
βανον εἰσάξω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῇ ἐξ αὐτῶν οὐ
nus. et ꝑtranſibunt in mari anguſto: et ꝑcutient
δὲ εἷς. καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσσῃ στενῇ, καὶ πατάξουσιν
in mari fluctus: et ſiccabunt oīa ꝓfunda
ἐν θαλάσσῃ κύματα, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ βάθη πο
fluuioꝝ: et cōfundet oīs ſupbia aſſyrioꝝ. et
ταμῶν, καὶ καταισχυνθήσεται πᾶσα ἡ ὕβρις ἀσσυρίων. καὶ
ſceptrū egypti tolletur: et cōfortabo e=
σκῆπτρον αἰγύπτου περιαιρεθήσεται, καὶ κατισχύσω αὐ
os in dño deo ſuo et in noīe eius glia
τοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καυ
buntur dicit dñs.
χήσονται λέγει κύριος.

Ca.ii.

Trāſla.B.Hie.

Petite a domino pluuiam in tempore ſerotino: & dominus faciet niues & pluuiam imbris: & dabit eis ſingulis herbam in agro. Quia ſimulacra locuta ſunt inutile: & diuini viderūt mendaciū: & ſōniatores locuti ſunt fruſtra: & vane cōſolabātur. Idcirco adducti ſūt q̄ſi grex: affligētur quia non eſt eis paſtor. Super paſtores iratus eſt furor meus: & ſuper hircos viſitabo. Quia viſitauit dominus exercituū gregem ſuum domum iuda: & poſuit eos quaſi equum glorie ſue in bello. Ex ipſo angulus: ex ipſo paxillus: ex ipſo arcus prelii: & ex ipſo egredietur oīs exactor ſimul. Et erūt q̄ſi fortes conculcantes lutum viarum in prelio. Et bellabunt: quia dñs cum eis: & confundētur aſcenſores equorū. Et confortabo domum iuda: & domum ioſeph ſaluabo. Et conuertam eos quia miſerebor eoꝝ. & erunt ſicut fuerūt q̄n nō proiecerā eos. Ego enī dñs deus eorū: & exaudiam eos. Et erunt q̄ſi fortes effraim: & letabitur cor eorū quaſi a vino. Et filii eorū videbunt & letabuntur: & exultabit cor eorū in dño. Sibilabo eis & cōgregabo illos quia redemi eos. Et multiplicabo eos ſicut ante fuerant multiplicati: & ſemiabo eos in populis. Et de longe recordabūtur mei: & viuēt cū filiis ſuis & reuertētur. Et reducā eos de terra egypti: et de aſſyriis cōgregabo eos. Et ad terrā galaad & libani adducaȝ eos: & nō inuenietur eis locus. Et tranſiet in maris freto: & percutiet in mari fluctus: & confundētur oīa ꝓfunda fluminis: & humiliabitur ſupbia aſſur: & ſceptrum egypti recedet. Cōfortabo eos in dño: & in nomine eiꝰ ambulabunt dicit dominus.

ii.

Tex.heb.zacha.x. | Pritiua.heb.

Cap.x.

שאלו מיהוה מטר
בעת מלקוש יהוה עשה חזיזים — לקש חזז
ומטר גשם יתן להם לאיש — נתן
עשב בשדה׃ כי התרפים דברו
און והקוסמים חזו שקר וחלמות — חזה
השוא ידברו הבל ינחמון על — דבר נחם
כן נסעו כמו צאן יענו כי אין — ענה
רעה׃ על הרעים חרה אפי — רעה
ועל העתודים אפקוד כי פקד — עתד פקד
יהוה צבאות את עדרו את בית
יהודה ושם אותם כסוס הודו — שום את
במלחמה׃ ממנו פנה ממנו — לחם
יתד ממנו קשת מלחמה ממנו
יצא כל נוגש יחדו׃ והיו כגבורים — נגש היה
בוסים בטיט חוצות במלחמה — גבר
ונלחמו כי יהוה עמם והובישו — לחם יבש
רכבי סוסים׃ וגברתי את בית
יהודה ואת בית יוסף אושיע — ישע
והושבותים כי רחמתים והיו — ישב
כאשר לא זנחתים כי אני יהוה
אלהיהם ואענם׃ והיו כגבור — ענה
אפרים ושמח לבם כמו יין
ובניהם יראו ושמחו יגל לבם — ראה גול
ביהוה׃ אשרקה להם ואקבצם — שרק קבץ
כי פדיתים ורבו כמו רבו׃ — פדה רבה
ואזרעם בעמים ובמרחקים — זרע רחק
יזכרוני וחיו את בניהם ושבו׃ — זכר חיה
והשבותים מארץ מצרים ומאשור — שוב
אקבצם ואל ארץ גלעד ולבנון
אביאם ולא ימצא להם׃ ועבר — מצא
בים צרה והכה בים גלים — צור נכה
והבישו כל מצולות יאור והורד — גלל צול
— ירד
גאון אשור ושבט מצרים — נאה
יסור׃ וגברתים ביהוה ובשמו — סור
יתהלכו נאם יהוה׃ — הלך

Cap.xi. פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ
וְתֹאכַל אֵשׁ בַּאֲרָזֶיךָ׃ הֵילֵל בְּרוֹשׁ אכל ילל
כִּי נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר אַדִּרִים נפל אדר
שֻׁדָּדוּ הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי
יָרַד יַעַר הַבָּצוּר׃ קוֹל יִלְלַת בצר
הָרֹעִים כִּי שֻׁדְּדָה אַדַּרְתָּם קוֹל רעה
שַׁאֲגַת כְּפִירִים כִּי שֻׁדַּד גְּאוֹן כפר גאה
הַיַּרְדֵּן׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהָי
רְעֵה אֶת צֹאן הַהֲרֵגָה׃ אֲשֶׁר קֹנֵיהֶן קנה
יַהַרְגֻן וְלֹא יֶאְשָׁמוּ וּמֹכְרֵיהֶן הרג אשם
יֹאמַר בָּרוּךְ יְהוָה וַאעְשִׁר אמר ברך
וְרֹעֵיהֶם לֹא יַחְמוֹל עֲלֵיהֶן׃ כִּי לֹא עשר חמל
אֶחְמוֹל עוֹד עַל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ ישב
נְאֻם יְהוָה וְהִנֵּה אָנֹכִי מַמְצִיא מצא
אֶת הָאָדָם אִישׁ בְּיַד רֵעֵהוּ
וּבְיַד מַלְכּוֹ וְכִתְּתוּ אֶת הָאָרֶץ
וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם׃ וָאֶרְעֶה אֶת רעה
צֹאן הַהֲרֵגָה לָכֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן ענה
וָאֶקַּח לִי שְׁנֵי מַקְלוֹת לְאַחַד לקח שנה
קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי
חֹבְלִים וָאֶרְעֶה אֶת הַצֹּאן׃
וָאַכְחִד אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים כחד
בְּיֶרַח אֶחָד וַתִּקְצַר נַפְשִׁי קצר
בָּהֶם וְגַם נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי׃
וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה אֶתְכֶם הַמֵּתָה מות
תָמוּת וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאָרוֹת שאר
תֹּאכַלְנָה אִשָּׁה אֶת בְּשַׂר רְעוּתָהּ׃ אכל איש
וָאֶקַּח אֶת מַקְלִי אֶת נֹעַם וָאֶגְדַּע רעה לקח גדע
אֹתוֹ לְהָפֵיר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר פור ברת
כָּרַתִּי אֶת כָּל הָעַמִּים׃ וַתֻּפַר
בַּיּוֹם הַהוּא וַיֵּדְעוּ כֵן עֲנִיֵּי ענה
הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי כִּי דְבַר
יְהוָה הוּא׃ וָאֹמַר אֲלֵיהֶם אִם
טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם יהב
לֹא חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת שְׂכָרִי שקל
שְׁלֹשִׁים כָּסֶף׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
אמר

Aperi libane portas tuas: & comedet ignis cedros tuas. Vlula abies quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vaſtati ſunt. Vlulate quercus baſan: quoniam ſucciſus eſt ſaltus munitus. Vox vlulatus paſtorũ: quia vaſtata eſt magnificẽtia eorum. Vox rugitus leonum: quoniam vaſtata eſt ſuperbia iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Paſce pecora occiſionis que qui poſſederant occidebant & non dolebant: & vendebant ea dicẽtes. Benedictus dominus diuites facti ſumus: et paſtores eorũ nõ parcebant eis: & ego non parcam vltra ſuper habitantes terram dicit dominus. Ecce ego tradam homines: vnunquenq; in manu proximi ſui & in manu regis ſui: & concident terram et non eruam de manu eorum: & paſcam pecus occiſionis propter hoc o pauperes gregis. & aſſumpſi mihi duas virgas: vnam vocaui decorẽ: & alterã vocaui funiculum: & paui gregem: & ſuccidi tres paſtores in menſe vno & contracta eſt anima mea in eis. Siquidem & anima eorum variauit in me: & dixi. Non paſcã vos: Quod moritur moriatur: & quod ſucciditur ſuccidatur & reliqui deuorẽt vnuſquiſq; carnem proximi ſui: & tuli virgam meã que vocabatur decus: & abſcidi eam vt irritum facerẽ fedus meum: quod percuſſi cum omnibus populis & in irritũ deductũ eſt in die illa: & cognouerunt ſic pauperes gregis qui cuſtodiunt mihi: quia verbum dñi eſt: & dixi ad eos. Si bonũ eſt in oculis veſtris afferte mercedẽ meã: & ſi non: quieſcite. Et appenderunt mercedẽ meã triginta argenteos. Et dixit dominus ad me.

Aperi libane portas tuas: & comedat ignis cedros tuas. vlulet pinus: quia
Διάνοιξον ὁ λίβανος τὰς θύρας σου, καὶ καταφαγέτω πῦρ τὰς κέδρους σου. ὀλολυξάτω πίτυς, διότι
cecidit cedrus: quia miſeri facti ſunt. optimates. vlulate quercus baſanitidis: quia ſucciſus
πέπτωκεν κέδρος, διότι ἐταλαιπωρήθησαν μεγιστᾶνες. ὀλολύξατε δρύες τῆς βασανίτιδος, ὅτι κατεσπάσθη
eſt ſaltus cõſitus. vox lugentiũ paſtorum: quoniam miſera facta eſt magnificentia eorum. vox rugientiũ leonũ: quia miſer factus eſt fremitus
ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος. φωνὴ θρηνούντων ποιμένων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν. φωνὴ ὠρυομένων λεόντων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν τὸ φρύαγμα τοῦ
iordanis. hec dicit dñs omnipotens: paſce oues occiſionis: quas qui poſſederũt interficiebãt: &
ἰορδάνου. τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ποίμαινε τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς, ἃ οἱ κτησάμενοι ἔσφαζον, καὶ
nõ agebãt penitentiam. & qui vendebant eas dicebãt: benedictus dñs: diuites facti ſumus. & paſtores earum nõ patiebãt quicquam ſuper eis: ideo nõ parcam
οὐ μετεμελοῦντο. καὶ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον, εὐλογητὸς κύριος, πεπλουτήκαμεν. καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ᾽ αὐτοῖς, διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι
vltra ſuper habitantes terrã dicit dñs.
οὐκ ἔτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν λέγει κύριος.
& ecce ego trado homines vnũquenq; in manus proximi ſui & in manus regis
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀνθρώπους, ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως
eius: & concident terrã & non eruam de manu eorum: & paſcam oues occiſionis
αὐτοῦ, καὶ κατακόψουσιν τὴν γῆν καὶ οὐ μὴ ἐξέλωμαι ἐκ χειρὸς αὐτῶν, καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς
in chananitide. & aſſumã mihi duas virgas: vnã vocaui decorẽ: & alterã vocaui funiculũ. & paſcam oues & auferã
εἰς τὴν χαναανῖτιν. καὶ λήψομαι ἐμαυτῷ δύο ῥάβδους, τὴν μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα καὶ ἐξαρῶ τοὺς
tres paſtores in menſe vno: & ingraueſcet anima mea ſuper eos: & .n. anime eorum rugiebãt
τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἑνί, καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρύοντο
ſuper me. & dixi: nõ paſcam eos. quod moritur moriatur: & quod deficit deficiat. & reliqui
ἐπ᾽ ἐμέ. καὶ εἶπα, οὐ ποιμανῶ ὑμᾶς. τὸ ἀποθνῆσκον ἀποθνησκέτω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐκλειπέτω. καὶ τὰ καταλοιπα
qui deuorent vnuſquiſq; carnes proximi ſui. — Hiere. 25.a.
κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ.
& aſſumã virgã meã pulchrã: & proiiciam eã vt diſſipem teſtamentũ meũ quod
καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλήν, καὶ ἀπορρίψω αὐτὴν διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου ἣν
diſpoſui ad omnes populos: & diſſipabit in die illa. & cognoſcẽt chananei oues que cuſtodiuntur mihi: quia verbũ dñi eſt. &
διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαούς, καὶ διασκεδασθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ γνώσονται οἱ χαναναῖοι τὰ πρόβατα φυλασσόμενά μοι, διότι λόγος κυρίου ἐστίν. καὶ
dicã ad eos: ſi bonũ in conſpectu vẽo eſt: date mercedẽ meã aut abnuite. & ſtatuerũt mercedẽ meã triginta argẽteos. & dixit dñs ad me:
ἐρῶ πρὸς αὐτούς, εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστιν, δότε τὸν μισθόν μου ἢ ἀπείπασθε. καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυρίους. καὶ εἶπε κύριος πρός με,

A B C

C depone eos in cõflatoriũ: ⁊ recogita ſi pbatũ
καθὲς αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψαι εἰ δόκιμόν
eſt: ſicut pbatus ſum p. eis. ⁊ tuli
ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον
triginta argenteos: ⁊ miſi eos in
τοὺς τριάκοντα ἀργυρέους, καὶ ἐνέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν
domũ dñi in cõflatorium: ⁊ abieci vir=
οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ ἀπέρριψα τὴν ῥάβ
gã meã ſecundã q̃ appellaẽ funicul⁹ vt
δον μου τὴν δευτέραν τὴν καλουμένην τὸ χοίνισμα τοῦ
diſſiparẽ teſtamẽtũ qđ inter iudã ⁊ in=
διασκεδάσαι τὴν κατάσχεσιν τὴν ἀναμέσον ἰούδα καὶ ἀνα
ter iſrael: ⁊ dixit dñs ad me: ⁊ adhuc ſume
μέσον ἰσραήλ, καὶ εἶπε κύριος πρός με, καὶ ἔτι λάβε
tibi vaſa paſtoralia paſtoris imperiti: q: ecce
σεαυτῷ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου, διότι ἰδοὺ
D ſuſcitabo paſtorẽ ſup terrã: q̃ derelictũ non
ἐξεγερῶ ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν, ὅστις τὸ ἐκλεῖπον οὐ μὴ
viſitet: ⁊ diſperſum nõ requirat: ⁊
ἐπισκέψηται, καὶ τὸ ἐσκορπισμένον οὐ μὴ ζητήσῃ, καὶ τὸ
fractum non ſanet: ⁊ integrũ non
συντετριμμένον οὐ μὴ ἰάσηται, καὶ τὸ ὁλόκληρον οὐ μὴ
dirigat: ⁊ carnes electoꝝ deuorabit: ⁊
κατευθύνῃ, καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται, καὶ
talos eoꝝ quertet. ve q̃ paſcitis
τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν ἐκστρέψει. ὦ οἱ ποιμαίνοντες
vana ⁊ q̃ dereliquiſtis oues: gladi=
τὰ μάταια καὶ ἐγκαταλελοιπότες τὰ πρόβατα, μάχαι
us ſup brachiũ ei⁹ ⁊ ſup oculũ eius
ρα ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ
dextrũ: brachiũ eius ſiccatũ ſiccabitur:
τὸν δεξιόν, ὁ βραχίων αὐτοῦ ξηραινόμενος ξηρανθήσεται,
⁊ oculus eius dexter excecatus exceca=
καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ἐκτυφλούμενος ἐκτυ=
bitur.
φλωθήσεται.

Ca.12.

A Aſſumptio verbi dñi ſup iſrael dicit do=
Λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ λέγει κύ=
3.1.d. min⁹: extendẽs celũ ⁊ fundans trã ⁊ fingẽs
Infra. ριος, ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιῶν γῆν καὶ πλάσ=
6.a. ſpũ hoĩs in eo. ecce ego pono hie=
Infra σων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ. ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι τὴν ἱε
14.d. ruſalem: ſicͭ ſupliminaria q̃ mouẽt oĩb⁹ pplis i cir
ρουσαλὴμ, ὡς πρόθυρα σαλευόμενα πᾶσι τοῖς λαοῖς κύ
cuitu: ⁊ in iudea erit obſidio ſup hieruſalem.
κλῳ, καὶ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἔσται περιοχὴ ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
⁊ erit in die illo: ponam hieruſalem lapidẽ
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, θήσομαι τὴν ἱερουσαλὴμ λίθον
q̃ conculcaẽ cũctis gentib⁹. oĩs q̃ calcat
καταπατούμενον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. πᾶς ὁ καταπα=
eã: illudens illudet: ⁊ congregabuntur
τῶν αὐτήν, ἐμπαίζων ἐμπαίξεται, καὶ ἐπισυναχθήσεται
ſup eã oẽs gẽtes tre. in die illa di=
B ἐπ᾽ αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέ
cit dñs omĩpõ: pcutiam oẽm equũ in
γει κύριος παντοκράτωρ, πατάξω πάντα ἵππον ἐν
ſtuporẽ ⁊ aſcenſorẽ eius in amentia:
ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει,
ſup dẽ domũ iuda aperiã oculos meos:
ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμούς μου,
⁊ oẽs equos ppłoꝝ pcutiam in ceci
καὶ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν ἀπο
tate: ⁊ dicent tribuni iuda in cor=
τυφλώσει, καὶ ἐροῦσιν οἱ χιλίαρχοι ἰούδα ἐν ταῖς καρ
dibus ſuis: inueniam⁹ nobis q̃ hitant hie=
δίαις αὐτῶν, εὑρήσομεν ἡμῖν τοὺς κατοικοῦντας ἱε=
ruſalem in dño omnipotẽte deo eoꝝ. in die
ρουσαλὴμ ἐν κυρίῳ παντοκράτορι θεῷ αὐτῶν. ἐν τῇ ἡμέ
C illa ponã tribunos iuda: ſicͭ torrẽ
ρα ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους ἰούδα, ὡς δαλὸν

Proiice illud ad ſtatuarium. Decorum precium quo appreciatus ſum ab eis. Et tuli triginta argenteos: & proieci illos in domo dñi ad ſtatuarium. Et precidi virgã meam ſecundã q̃ appellabatur funiculus: vt diſſoluerẽ germanitatem inter iudam & iſrael. Et dixit domin⁹ ad me. Adhuc ſume tibi vaſa paſtoris ſtulti. Quia ecce ego ſuſcitabo paſtorẽ i terra: qui derelicta non viſitabit: diſperſum non queret & contritum non ſanabit: & id quod ſtat non enutriet: & carnes pinguiũ comedet: & vngulas eorum diſſoluet. O paſtor & idolum: derelinquens gregem. Gladius ſuper brachium eius: & ſup oculũ dextrũ eius. Brachiũ eius ariditate ſiccabitur: & oculus dexter ei⁹ tenebreſcens obſcurabitur.

12.

ONus verbi domini ſup iſrael. Dixit dominus extendens celum & fundans terrã: & fingens ſpiritum homis in eo. Ecce ego ponam hieruſalem ſuperliminare crapule omnibus populis in circuitu: ſed & iuda erit in obſidione cõtra hieruſalem. Et erit in die illa: ponã hieruſalẽ lapidem oneris cunctis populis. Oẽs qui leuabunt eũ cõciſione lacerabuntur: & colligẽtur aduerſus eã oĩa regna terre. In die illa dicit dñs. Percutiam omnem equũ in ſtuporem: & aſcenſorẽ ei⁹ in amentiã. Et ſuper domum iuda aperiam oculos meos: & omnẽ equũ populoꝝ percutiam cecitate. Et dicent duces iude in corde ſuo: cõfortẽtur mihi habitatores hieruſalẽ in dño exercituũ deo eorum. In die illa ponã duces iuda ſicut caminum

---

השליכהו אל היוצר אדר — שלך יצר
היקר אשר יקרתי מעליהם
ואקחה שלשים הכסף ואשליך — לקח
אתו בית יהוה אל היוצר׃
ואגדע את מקלי השני את — גדע שנה
החבלים להפר את האחוה — אח
בין יהודה ובין ישראל׃ ויאמר
יהוה אלי עוד קח לך כלי — כלה
רעה אולי׃ כי הנה אנכי מקים — קום
רעה בארץ הנכחדות לא יפקד — כחד פקד
הנער לא יבקש והנשברת — בקש שבר
לא ירפא הנצבה לא יכלכל — רפא יצב
ובשר הבריאה יאכל ופרסיהן — כלכל ברא
יפרק׃ הוי רעי האליל עזבי — אכל פרק
הצאן חרב על זרוע ועל — רעה
עין ימינו זרוע יבוש תיבש — ימן זרע
ועין ימינו כהה תכהה׃ — יבש

Cap. xij.

משא דבר יהוה
על ישראל נאם יהוה נטה — נשא נטה
שמים ויסד ארץ ויצר רוח
אדם בקרבו׃ הנה אנכי שם — שום
את ירושלם סף רעל לכל
העמים סביב וגם על יהודה — סבב
יהיה במצור על ירושלם׃ — היה צור
והיה ביום ההוא אשים את — שום
ירושלם אבן מעמסה לכל — עמס
העמים כל עמסיה שרוט ישרטו — שרט
ונאספו עליה כל גויי הארץ׃ — אסף
ביום ההוא נאם יהוה אכה כל — נכה
סוס בתמהון ורכבו בשגעון
ועל בית יהודה אפקח את עיני — פקח
וכל סוס העמים אכה בעורון׃
ואמרו אלפי יהודה בלבם
אמצה לי ישבי ירושלם ביהוה
צבאות אלהיהם׃ ביום ההוא
אשים את אלפי יהודה ככיור — שום כיר

אֵשׁ בְּעֵצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ בְּעָמִיר לפד עמר
וְאָכְלוּ עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאול ימן שמל
אֶת כָּל הָעַמִּים סָבִיב וְיָשְׁבָה
יְרוּשָׁלַםִ עוֹד תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלָםִ׃
וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת אָהֳלֵי יְהוּדָה ישע
בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא תִגְדַּל גדל
תִּפְאֶרֶת בֵּית דָּוִיד וְתִפְאֶרֶת יֹשֵׁב פאר
יְרוּשָׁלָםִ עַל יְהוּדָה׃ בַּיּוֹם
הַהוּא יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב גנן ישב
יְרוּשָׁלַםִ וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם כשל
בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד
כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ יְהוָה לִפְנֵיהֶם׃ לאך פנה
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד בקש שמד
אֶת כָּל הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל בוא
יְרוּשָׁלָםִ׃ וְשָׁפַכְתִּי עַל בֵּית
דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַםִ רוּחַ
חֵן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת חנן נבט
אֲשֶׁר דָּקָרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפֵּד ספד
עַל הַיָּחִיד וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר יחד מרר
עַל הַבְּכוֹר׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל בכר גדל
הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלַםִ כְּמִסְפַּד ספד
הֲדַדְרִמּוֹן בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן׃ וְסָפְדָה
הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד שפח בדד
מִשְׁפַּחַת בֵּית דָּוִיד לְבָד וּנְשֵׁיהֶם נשה
לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית נָתָן לְבָד
וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ מִשְׁפַּחַת בֵּית
לֵוִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת
הַשִּׁמְעִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ כֹּל
הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפָּחֹת שאר
מִשְׁפָּחֹת לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

Cap. xiij. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה היה
מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד וּלְיֹשְׁבֵי קור פתח
יְרוּשָׁלָםִ לְחַטַּאת וּלְנִדָּה׃ וְהָיָה
בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
אַכְרִית אֶת שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן כרת
הָאָרֶץ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת זכר

ignis in lignis: & ſicut fa
ciem ignis in feno:
& deuorabunt ad dexte
ram & ad ſiniſtram
oēs populos in circuitu.
Et habitabitur
hieruſalē rurſus in loco
ſuo in hieruſalem:
& ſaluabit dn̄s taberna=
cula iuda ſicut
in principio: vt nō ma=
gnifice
glorietur domus dauid
& gloria habitantium
hieruſalē contra iudam.
In die
illa proteget dn̄s habi
tatores
hieruſalem. Et erit qui
offenderit ex eis
in die illa q̄ſi dauid: & do
mus dauid
quaſi dei: ſicut angelus
dn̄i in conſpectu eoꝝ.
Et erit in die illa: querā
conterere
omnes gentes que ve=
niunt contra
hieruſalē: & effundam
ſuper domum
dauid & ſuper habitato
res hieruſalē ſpiritum
gratie & precū. Et aſpi=
cient ad me
quē confixerūt: & plan
gent eum planctu quaſi
ſup vnigenitū: & dole=
bunt ſup eum vt doleri
ſolet in morte primoge
niti. In die illa magnus
erit planctus in hieruſalē
ſicut planctus
adrēmon in campo ma
gedon. Et plangent
terre familie & familie
ſeorſum.
Familie dom⁹ dauid ſe
orſum & mulieres eorū
ſeorſum. Familie dom⁹
nathan ſeorſum:
& mulieres eorum ſeor=
ſum. Familie domus
leui ſeorſū: & mulieres
eorum ſeorſum. Familie
ſemei ſeorſum: & mulie
res eorū ſeorſum. Oīs
familie relique: fami=
lie &
familie ſeorſum: & mu
lieres eoꝝ ſeorſum. 13.

IN die illa erit
fons patens domui
dauid & habitantibus
hieruſalē: in ablutionē
pctōris & mēſtruate. Et
erit in die illa dicit dn̄s
exercituum.
diſperdam nomina ido
lorum de
terra: & nō memorabū
tur vltra. Et pſeudo

ignis in lignis: & ſic facem ignis in ſtipula:
πυρὸς ἐν ξύλοις, καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ,
& deuorabunt a dextris & a ſiniſtris oēs
καὶ καταφάγονται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων πάντας
pplos p circuitū. & hītabit hieruſalem adhuc ī
τοὺς λαοὺς κυκλόθεν. καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ ἔτι καθ'
ſemetipm. & ſaluabit dn̄s tabernacula iuda ſi=
ἑαυτήν. καὶ σώσει κύριος τὰ σκηνώματα ἰούδα κα=
cut a pīcipio: vt nō magnificet glīa dom⁹
θὼς ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως μὴ μεγαλύνηται καύχημα οἴκου
dauid. & elationes hītantiū in hieruſalem
δαυίδ. καὶ ἐπάρσεις τῶν κατοικούντων ἐν ἱερουσαλὴμ
ſup iudā. & erit in die illa pteget
ἐπὶ τὸν ἰούδαν. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ
dn̄s ſup hītantes hieruſalem. & erit q̄
κύριος ὑπὲρ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ. καὶ ἔσται ὁ
īfirm⁹ fuerit ī eis in illa die: q̄ſi dom⁹ dauid:
ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς ὁ οἶκος δαυίδ,
& dom⁹ dauid q̄ſi dom⁹ dei: & angelus
καὶ ὁ οἶκος δαυίδ ὡς ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ C
dn̄i ī cōſpectu eoꝝ. & erit in die illa que=
κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ζητή=
rā auferre oēs gētes q̄ veniūt ꝯ hie
σω τοῦ ἐξᾶραι πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐρχόμενα ἐπὶ ἱε=
ruſalem. & effundā ſup domū dauid & ſup
ρουσαλήμ. καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν οἶκον δαυίδ καὶ ἐπὶ
hītantes hieruſalem ſpm̄ gratie &
τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ πνεῦμα χάριτος καὶ
mie: & aſpicient ad me p eo q̄ inſulta=
οἰκτιρμοῦ. καὶ ἐπιβλέψονται πρός με ἀνθ' ὧν κατωρχή=
uerūt. & plangent ſup ſe plāctū q̄ſi ſup di=
σαντο. καὶ κόψονται ἐφ' ἑαυτοὺς κοπετὸν ὡς ἐπ' ἀγα=
lectū: & dolebunt dolore q̄ſi ſup pmogenito. in
πητῷ, καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ. ἐν Ioh.
die illa magnus erit plāctus in hieru= 19.f.
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγαλυνθήσεται ὁ κοπετὸς ἐν ἱερου=
ſalem: ſic planct⁹ maloꝝ gnatoꝝ ī cāpo ſucciſoꝝ:
σαλήμ, ὡς κοπετὸς ῥοῶνος ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένου. D
& planget terra p tribus tribus. tribus do
καὶ κόψεται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλάς. φυλὴ οἴ=
m⁹ dauid ſeorſum: & mulieres eoꝝ ſe=
κου δαυίδ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν κα=
orſum. trib⁹ dom⁹ nathā ſeorſum: & mulie=
θ' ἑαυτάς. φυλὴ οἴκου νάθαν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖ=
res eoꝝ ſeorſum: trib⁹ dom⁹ leui ſeorſum: &
κες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς, φυλὴ οἴκου λευὶ καθ' ἑαυτήν, καὶ
mulieres eoꝝ ſeorſum. trib⁹ ſymeon ſeorſum:
αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. φυλὴ συμεὼν καθ' ἑαυ=
& mulieres eoꝝ ſeorſum. oēs tri=
τήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. πᾶσαι αἱ φυ=
bus relique trib⁹ tribus ſeorſum: & mu=
λαὶ αἱ ὑπολελειμμέναι φυλὴ φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυ=
lieres eoꝝ ſeorſum.
ναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.

Ca. 13.

IN die illa erit oīs loc⁹ patens A
ΕΝ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς ὁ τόπος διανοιγό=
in domo dauid & hītantibus hieru=
μενος ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερου=
ſalem: & in tranſmutatione & in aſperſione.
σαλήμ, καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ καὶ ἐν τῇ ῥαντίσει.
& erit in die illa dicit dn̄s ſabaoth: diſ
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος σαβαώθ, ἐξο=
pdā noīa idoloꝝ de terra: &
λοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
nō erit vltra eoꝝ mēoria: & pſeudo
οὐκ ἔσται ἔτι αὐτῶν μνεία, καὶ τοὺς ψευδο

Digitized by Google

pphetas ⁊ ſpm̄ imūdū auferā de terra.
προφήτας καὶ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐξαρῶ ἀπὸ τῆς γῆς.
⁊ erit ſi pphetauerit homo vltra: ⁊ dicet ad
καὶ ἔσαι ἐὰν προφητεύσῃ ἄνθρωπος ἔτι, καὶ ἐρεῖ πρὸς
eū pr̄ eius ⁊ mr̄ ei⁹ q̄ genuerūt
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οἱ γεννήσαντες
eum. nō viues: q̄m mēdacia locut⁹ es in noīe dn̄i
αὐτόν. οὐ ζήσῃ, ὅτι ψευδῆ λελάληκας ἐπ' ὀνόματι κυρίου
B ⁊ cōpedient eū pr̄ ei⁹ ⁊ mr̄ e-
καὶ συμποδήσουσιν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐ-
ius q̄ genuerūt eū: cū pphetauerit ipſe. ⁊
τοῦ οἱ γεννήσαντες αὐτόν, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν. καὶ
erit in die illa cōfundentur pphete
ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυνθήσονται οἱ προφῆται
vnuſq̄ſq; ex viſione ſua cū pphetauerit ipſe: ⁊
ἕκαστος ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν, καὶ
induēt pelle cilicina p eo q̄d mentit⁹ eſt. ⁊ dicet: nō
ἐνδύσονται δέρριν τριχίνην ἀνθ' ὧν ἐψεύσαντο. καὶ ἐρεῖ, οὐκ
ſum ppheta ego: q2 homo genuit me a iuuē-
εἰμὶ προφήτης ἐγώ, διότι ἄνθρωπος ἐγέννησέν με ἐκ νεότη-
tute mea. ⁊ dicā ad eū: q̄d plage iſte in me-
τός μου. καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν, τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέ-
C dio manuū tuaꝝ? ⁊ dicet: q̄b⁹ pcuſſ⁹ ſum in domo
σον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
dilecti mei. gladius cōſurge ſup paſtorē
ἀγαπητοῦ μου. ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα
meū ⁊ ſup virū ciuem meū: dicit dn̄s omp̄s.
Mat. 26.a. μου καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην μου, λέγει κύριος παντοκρά-
pcute paſtorē ⁊ diſpergantur
Mar. 14.c. τωρ. πάταξον τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήτωσαν τὰ
oues: ⁊ inducā manū meā ſup paſto-
πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμέ-
res. ⁊ erit in die illa dicit dn̄s: due p-
νας. καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος, τὰ δύο μέ-
D tes peribunt ⁊ deficient: at tertia relinque-
ρη ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον ὑπολειφθή-
tur in ea. ⁊ traducā tertiā ptē p ignem: ⁊ vrā
σεται ἐν αὐτῇ. καὶ διάξω τὸ τρίτον διὰ πυρός, καὶ πυ-
eos ſic̄ vritur argentū: ⁊ pbo e-
ρώσω αὐτοὺς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, καὶ δοκιμῶ αὐ-
os ſicut pbatur aurum. ipſe inuocabit
τοὺς ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον. αὐτὸς ἐπικαλέσεται
nomē meū: ⁊ ego exaudiam eū: ⁊ dicā: ppl's
τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, καὶ ἐρῶ, λαός
me⁹ iſte eſt. ⁊ ipſe dicet: dn̄s de⁹ me⁹ tu.
μου οὗτός ἐστιν. καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, κύριος ὁ θεός μου σύ. C.14.
A Ecce dies veniunt dn̄i: ⁊ diuiden-
Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ κυρίου, καὶ διαμερι-
tur ſpolia tua in te: ⁊ cōgregabo om-
σθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί, καὶ ἐπισυνάξω πάν-
nes gētes ſup hieruſalem in preliū. ⁊ capie-
τα τὰ ἔθνη ἐπὶ ἱερουσαλὴμ εἰς πόλεμον. καὶ ἁλώ-
tur ciuitas: ⁊ diripient dom⁹: ⁊
σεται ἡ πόλις, καὶ διαρπαγήσονται αἱ οἰκίαι, καὶ
mulieres polluentur: ⁊ egredietur media ps
αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται, καὶ ἐξελεύσεται τὸ ἥμισυ τῆς
ciuitatis in captiuitate. at reliq̄ ppl'i
πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ. οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ
mei nō peribunt de ciuitate: ⁊ egre-
μου οὐ μὴ ἐξολοθρευθῶσιν ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἐξε-
dietur dn̄s ⁊ p̄liabitur in gētib⁹ illis
λεύσεται κύριος καὶ παρατάξεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις
ſicut dies cōmiſſionis eius in die belli.
καθὼς ἡμέρα παρατάξεως αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
⁊ ſtabunt pedes eius in die illa
καὶ στήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ſup mōtē oliuaꝝ q̄ cōtra hieruſa-
ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ κατέναντι ἱερουσα-
lem ad orientē. ⁊ ſcindetur mōs
λὴμ κατὰ ἀνατολῶν. καὶ σχισθήσεται τὸ ὄρος τῶν
oliuaꝝ: media ps ei⁹
ἐλαιῶν, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ

pphetas & ſpiritū immundum auferam de terra. Et erit cum prophetauerit quiſpiam vltra: dicent ei pater eius & mater ei⁹ qui genuerūt eum. Non viues: qa mēdaciū locutus es in noīe dn̄i. Et cōfigent eū pater eius & mr̄ eius genitores eius cū pphetauerit. Et erit ī die illa cōfundētur pphete vnuſq̄ſq; ex viſione ſua cum pphetauerint: nec operientur pallio ſaccino vt mentiantur. Sed dicet: non ſum propheta. Homo agricola ego ſum: q̄m adā exēplū meū ab adoleſcentia mea. Et dicetur ei. Quid ſunt plage iſte in medio manuū tuarū? Et dicet. His plagatus ſum in domo eoꝝ qui diligebant me. Framea ſuſcitare ſup paſtorē meū: & ſup virū coherentē mihi dicit dn̄s exercituum. Percute paſtorē & diſpgētur oues. Et cōuertā manū meā ad paruulos. Et erunt in omni terra dicit dn̄s: partes due in ea diſpergentur & deficient: & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem: & vram eos ſicut vritur argentum: & pbabo eos ſicut pbatur aurum. Ipſe vocabit nomen meū: & ego exaudiam eum. Et dicam: populus meus es: & ipſe dicet: dn̄s deus meus. 14.

Ecce dies dn̄i veniet dicit dn̄s: & diuidentur ſpolia tua in medio tui. Et cōgregabo om̄es gentes ad hieruſalē in prelium: & capietur ciuitas: & vaſtabūtur domus: & mulieres violabūtur. Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatē: & reliquū populi nō auferetur ex vrbe. Et egredietur dn̄s & p̄liabitur cōtra gentes illas ſicut preliat⁹ eſt in die certaminis. Et ſtabūt pedes eius in die illa ſup montem oliuarum qui eſt contra hieruſalē ad orientem. Et ſcindetur mōs oliuarum ex media parte ſui

הנביאים ואת רוח הטמאה | נבא
אעביר מן הארץ׃ והיה כי ינבא | עבר נבא
איש עוד ואמרו אליו אביו ואמו
ילדיו לא תחיה כי שקר דברת | חיה
בשם יהוה ודקרהו אביהו ואמו
ילדיו בהנבאו׃ והיה ביום ההוא
יבשו הנביאים איש מחזיונו | בוש חזה
בהנבאתו ולא ילבשו אדרת | לבש
שער למען כחש׃ ואמר לא נביא
אנכי איש עבד אדמה אנכי כי
אדם הקנני מנעורי׃ ואמר אליו | קנה נער
מה המכות האלה בין ידיך | נכה
ואמר אשר הכיתי בית מאהבי׃
חרב עורי על רעי ועל גבר עמיתי | רעה עמת
נאם יהוה צבאות הך את הרעה | נכה
ותפוצין הצאן והשבתי ידי | פוץ שוב
על הצערים׃ והיה בכל הארץ
נאם יהוה פי שנים בה יכרתו | פה שנה
יגועו והשלשית יותר בה׃ | כרת גוע
והבאתי את השלשית באש | שלש יתר
וצרפתים כצרף את הכסף | בוא
ובחנתים כבחן את הזהב הוא
יקרא בשמי ואני אענה אותו | קרא ענה
אמרתי עמי הוא והוא יאמר | את אמר
יהוה אלהי׃
הנה יום בא ליהוה וחלק שללך | Cap. xiiij. | בוא
בקרבך׃ ואספתי את כל הגוים
אל ירושלם למלחמה ונלכדה | לחם לכד
העיר ונשסו הבתים והנשים | שסס בית
תשגלנה ויצא חצי העיר בגולה | גשה שגל
ויתר העם לא יכרת מן העיר׃ | חצה גלה
ויצא יהוה ונלחם בגוים ההם | כרת
כיום הלחמו ביום קרב׃ ועמדו
רגליו ביום ההוא על הר הזיתים
אשר על פני ירושלם מקדם | פנה
ונבקע הר הזיתים מחציו | בקע

מזרחה וימה גיא גדולה מאד זרח גדל
ומש חצי ההר צפונה וחציו מוש צפן
נגבה ונסתם גיא הרי כי יגיע נוס נגע
גי הרים אל אצל ונסתם גיא
כאשר נסתם מפני הרעש
בימי עזיה מלך יהודה ובא בוא
יהוה אלהי כל קדשים עמך׃
והיה ביום ההוא לא יהיה היה
אור יקרות וקפאון׃ והיה יום
אחד הוא יודע ליהוה לא ידע
יום ולא לילה והיה לעת ערב
יהיה אור׃ והיה ביום ההוא
יצאו מים חיים מירושלם מי
חציים אל הים הקדמוני וחציים חצה
אל הים האחרון בקיץ ובחרף קוץ
יהיה׃ והיה יהוה למלך על
כל הארץ ביום ההוא יהיה
יהוה אחד ושמו אחד׃ יסוב כל סבב
הארץ כערבה מגבע לרמון נגב
ירושלם וראמה וישבה תחתיה רום
למשער בנימן עד מקום שער קום
הראשון עד שער הפנים פנה
וממגדל חננאל עד יקבי המלך׃ גדל
וישבו בה וחרם לא יהיה עוד
וישבה ירושלם לבטח׃ וזאת
תהיה המגפה אשר יגף יהוה נגף
את כל העמים אשר צבאו על
ירושלם המק בשרו והוא עמד מקק
על רגליו ועיניו תמקנה בחריהן חור
ולשונו תמק בפיהם׃ והיה ביום פה
ההוא תהיה מהומת יהוה רבה היה הום
בהם והחזיקו איש יד רעהו רבב חזק
ועלתה ידו על יד רעהו׃ וגם עלה
יהודה תלחם בירושלם ואסף לחם
חיל כל הגוים סביב זהב וכסף סבב
ובגדים לרב מאד׃ וכן תהיה מגפת

ad orientē & ad occidentem p̄rupto grandi valde. Et ſepabitur mediū montis ad aquilonē: & mediū eius ad meridiem. Et fugietis ad vallē mōtium eorū: qm̄ cōiungetur vallis montiū vſq; ad ꝓximū. Et fugietis ſicut fugiſtis a facie terremotus in diebus ozie regis iuda. Et veniet dn̄s deus meus omneſq; ſancti cum eo. Et erit in die illa non erit lux: ſed frigus & gelu. Et erit dies vna que nota eſt domino: non dies neq; nox: & in tēpore veſperi erit lux. Et erit in die illa exibunt aque viue de hieruſalem. Medium earum ad mare orientale: & medium earum ad mare nouiſſimum. In eſtate & in hyeme erūt: & erit dn̄s rex ſuper omnem terram. In die illa erit dn̄s vnus: & erit nomē eius vnū. Et reuertetur oīs terra vſq; ad deſertū de colle remmon ad auſtrum hieruſalē. Et exaltabitur & habitabitur in loco ſuo a porta beniamin vſq; ad locum porte prioris & vſq; ad portam angulorum: & a turre ananahel vſq; ad torcularia regis. Et habitabunt in ea: & anathema non erit amplius. Sed ſedebit hieruſalem ſecura: & hec erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes que pugnauerūt aduerſus hieruſalem. Tabeſcet caro vniuſcuiuſq; ſtantis ſup pedes ſuos: & oculi eius cōtabeſcent in foraminib⁹ ſuis & lingua eoꝝ contabeſcet in ore ſuo. In die illa erit tumultus domini magnus in eis: & apprehēdet vir manum proximi ſui. Sed & iudas pugnabit aduerſus hieruſalē & cōgregabūtur diuitie oīum gentiū in circuitu: aurū & argentū & veſtes multe ſatis. Et ſic erit ruina

ad orientē: ⁊ media ps illi⁹ ad mare
πρὸς ἀνατολάς, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν
voraginē magnā nimis: ⁊ inclinabit media ps mōtis ad
χάος μέγα σφόδρα, καὶ κλινεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ ὄρους πρὸς
aqlonē: ⁊ media ps ei⁹ ad auſtrū: ⁊ obturabit
βορρᾶν, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς νότον, καὶ ἐμφραγήσε-
vallis mōtiū meoꝝ ⁊ adiūget vallis
ται ἡ κοιλὰς τῶν ὀρέων μου καὶ συνάψεται ἡ φάραγξ 2.Par.
montiū vſq; ad aſael. ⁊ obturabit ſicut ob- 26.a.
τῶν ὀρέων ἕως ἀσαήλ. καὶ ἐμφραγήσεται ὃν τρόπον ἐνε- B
turata ē a facie tremot⁹ in diebus ozie re
φράγη ἀπὸ προσώπου τοῦ σεισμοῦ ἐν ἡμέραις ὀζίου βα-
gis iuda. ⁊ veniet dn̄s de⁹ me⁹ ⁊ oēs
σιλέως ἰούδα. καὶ ἥξει κύριος ὁ θεός μου καὶ πάν-
ſancti cū eo. ⁊ erit in illa die nō
τες οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ
erit lux: ſed frigus ⁊ gelu erit in vna die.
ἔσται φῶς, ἀλλ' ἢ ψύχος καὶ παγετὸς ἔσται ἐν μιᾷ ἡμέ-
⁊ dies illa nota dn̄o: neq; dies neq;
ρᾳ. καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, οὔτε ἡμέρα οὔτε
nox: ⁊ ad veſpam erit lux: ⁊ erit in die
νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ
illa egredietur aqua viua de hiłm. media ps eius
ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ ἱλημ. τὸ ἥμισυ αὐτοῦ
in mare pmū ⁊ media ps ei⁹ in
εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν
mare nouiſſimū: in eſtate ⁊ in vere ſic erit.
θάλασσαν τὴν ἐσχάτην, ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι οὕτως ἔσται.
⁊ erit dn̄s in regē ſup oēm terrā: in
καὶ ἔσται κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἐν
die illa erit dn̄s vn⁹: ⁊ nomē eius vnū
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται κύριος εἷς, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἓν
circuiēs oēm terrā ⁊ deſertū a gabaō
κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὴν ἔρημον ἀπὸ γαβαὼν
vſq; remmō ad auſtrū hieruſalem. rama āt in
ἕως ῥεμμὼν κατὰ νότον ἱερουσαλήμ. ῥαμὰ δὲ ἐπὶ
loco ꝑmanebit a porta beniamin vſq; ad lo-
τοῦ τόπου μενεῖ ἀπὸ τῆς πύλης βενιαμὶν ἕως τοῦ τό-
cum porte ꝑime: ⁊ vſq; ad portā
που τῆς πύλης τῆς πρώτης, καὶ ἕως τῆς πύλης τῶν
angulorꝫ: ⁊ vſq; ad turrim anameel: vſq; ad torcu-
γωνιῶν, καὶ ἕως τοῦ πύργου ἀναμεήλ, ἕως τῶν ὑπο-
laria regis: ⁊ hītabunt in ea: ⁊
ληνίων τοῦ βασιλέως, καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ, καὶ
anathema nō erit vltra. ⁊ hītabit hieruſalem cō-
ἀνάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ πε-
fidens. ⁊ hec erit ruina q̄ ꝑcutiet dn̄s om- C
ποιθώς. καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις ἣ κόψει κύριος πάν-
nes ppl'os: qcūq; militauerunt in hieruſalem.
τας τοὺς λαούς, ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
tabeſcent carnes eoꝝ ſtantiū ſup pe-
τακήσονται αἱ σάρκες αὐτῶν ἑστηκότων ἐπὶ τῶν πο-
des ſuos. ⁊ oculi eoꝝ defluent de
δῶν αὐτῶν. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρυήσονται ἐκ τῶν
foraminib⁹ eoꝝ: ⁊ lingua eoꝝ tabeſcet in
ὀπῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν τακήσεται ἐν τῷ
ore eoꝝ: ⁊ erit in die illa ſtupor dn̄i
στόματι αὐτῶν, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκστασις κυρί-
magnus ſup eos. ⁊ apphendent vnuſqſq; ma-
ου μεγάλη ἐπ' αὐτούς. καὶ ἐπιλήψονται ἕκαστος τῆς χει-
nū primi ſui. ⁊ adiacebit man⁹
ρὸς τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ συμπλακήσεται ἡ χεὶρ
eius ad manū ꝓximi ſui. ⁊ iu-
αὐτοῦ πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ ἰού-
das pugnabit in hieruſalem. ⁊ cōgregabit
δας παρατάξεται ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ συνάξει τὴν
robur oīm ppl'oꝝ ꝑ circuitū aurum ⁊
ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν κυκλόθεν χρυσίον καὶ
argentū ⁊ veſtem in multitudinē valde. ⁊
ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν εἰς πλῆθος σφόδρα. καὶ
hec erit ruina
αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις τῶν καὶ

Digitized by Google

equoꝝ ꝛ muloꝝ ꝛ cameloꝝ ꝛ aſinoꝝ:
ἵππων καὶ τῶν ἡμιόνων καὶ τῶν καμήλων καὶ τῶν ὄνων,
ꝛ oīm iumētoꝝ q̄ ſunt in caſtris
καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ὄντων ἐν ταῖς παρεμβο-
illis iuxta ruinā hanc. ꝛ erit
λαῖς ἐκείναις κατὰ τὴν πτῶσιν ταύτην. καὶ ἔσαι
q̄cūq; derelicti fuerint de cūctis gētib⁹ q̄ vene-
ὅσοι ἂν καταλειφθῶσιν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπελ
rint: ꝯ̄ hieruſalem: ꝛ aſcendent ꝑ ānos ſingulos
θόντων ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἀναβήσονται κατ' ἐνιαυτὸν
vt adorent regem dn̄m deū oīpotentē:
τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ θεῷ παντοκρά-
ꝛ vt celebrent feſtiuitatē tabernaculoꝝ.
τορι, καὶ τοῦ ἑορτάζειν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.
D ꝛ erit q̄cūq; nō aſcenderit de oībus
καὶ ἔσαι ὅσοι ἐὰν μὴ ἀναβῶσιν ἐκ πάντων τῶν τῆς
terre in hieruſalem vt adorent regem do
γῆς εἰς ἱερουσαλὴμ τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυ
minū deū oīpotentem: ꝛ iſti illis apponent
ρίῳ θεῷ παντοκράτορι, καὶ οὗτοι ἐκείνοις προσεθήσον-
ſi āt trib⁹ egypti nō aſcēderit neq; venerit illuc:
ται. ἐὰν δὲ φυλὴ αἰγύπτου μὴ ἀναβῇ μηδὲ ἔλθῃ ἐκεῖ,
ꝛ ſup hos erit ruina q̄ ꝑcutiet dn̄s om
καὶ ἐπὶ τούτους ἔσαι ἡ πτῶσις ἣ πατάξει κύριος πάν
nes gētes q̄cūq; nō aſcēderit vt celebrēt
τα τὰ ἔθνη ὅσα ἂν μὴ ἀναβῇ τοῦ ἑορτάσαι τὴν
ſolēnitatē ſcenophegie. hoc erit peccatū e-
ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. αὕτη ἔσαι ἡ ἁμαρτία αἰ-
gypti: ꝛ peccatū oīm gentiū q̄cūq;
γύπτου, καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἐθνῶν ὅσοι ἐὰν
nō aſcenderit celebrare feſtiuitatē ſcenophegie.
μὴ ἀναβῶσιν ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγί-
in die illa erit qđ ſup frenū
ας. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν
equi ſanctū dn̄o oīpotenti. ꝛ erūt
τοῦ ἵππου ἅγιον τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. καὶ ἔσον
lebetes in domo dn̄i ſicut phiale an
ται οἱ λέβητες ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὡς φιάλαι πρὸ
faciem altaris. ꝛ erit oīs lebes in
προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἔσαι πᾶς λέβης ἐν
hieruſalem ꝛ in iuda ſanctus dn̄o om-
ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ ἰούδᾳ ἅγιος τῷ κυρίῳ παν
nipotenti. ꝛ veniēt oēs q̄ immolant ꝛ
τοκράτορι. καὶ ἥξουσιν πάντες οἱ θυσιάζοντες καὶ
ſument ex eis: ꝛ coquent in illis ꝛ nō
λήψονται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἑψήσουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ οὐκ
erit vltra chananeꝰ in domo dn̄i oīpotentis
ἔσαι ἔτι χαναναῖος ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκρά-
in die illa.
τορος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

equi & muli & cameli & aſini & omnium iumentorum que fuerint in caſtris illis ſicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de vniuerſis gentibus que venerunt contra hieruſalem: aſcendēt ab anno in annū vt adorent regē dn̄m exercituum & celebrēt feſtiuitatē tabernaculorū. Et erit qui non aſcenderit de familiis terre ad hieruſalem vt adorēt regem dominū exercituū: nō erit ſuper eos imber. Quod & ſi familia egypti non aſcenderit & non venerit: nec ſuper eos erit. Sed erit ruina qua percutiet dn̄s omnes gentes que non aſcenderint ad celebrandam feſtiuitatē tabernaculorum. Hoc erit peccatū egypti & hoc peccatum omnium gentium que non aſcenderint ad celebrandā feſtiuitatē tabernaculorū. In die illa erit quod ſuper frenum equi eſt ſanctū domino: & erunt lebetes in domo domini quaſi phiale coram altari. Et erit omnis lebes in hieruſalem & in iuda ſanctificatus dn̄o exercituum. Et veniēt omnes immolātes & ſument ex eis: & coquent in eis. Et non erit mercator vltra in domo dn̄i exercituū i die illo.
Explicit Zacharias propheta.

הסוס הפרד הגמל והחמור וכל | חמר
הבהמה אשר יהיה במחנות | חנה
ההמה כמגפה הזאת׃ והיה כל
הנותר מכל הגוים הבאים על | יתר בוא
ירושלם ועלו מדי שנה בשנה | עלה
להשתחות למלך יהוה צבאות | שחה
ולחג את חג הסכות׃ והיה אשר | חגג סכך
לא יעלה מאת משפחות הארץ | עלה שפחה
אל ירושלם להשתחות למלך
יהוה צבאות ולא עליהם יהיה | היה
הגשם׃ ואם משפחת מצרים לא
תעלה ולא באה ולא עליהם | בוא
תהיה המגפה אשר יגף יהוה
את הגוים אשר לא יעלו לחג
את חג הסכות׃ זאת תהיה חטאת
מצרים וחטאת כל הגוים אשר
לא יעלו לחג את חג הסכות׃
ביום ההוא יהיה על מצלות | צלל
הסוס קדש ליהוה והיה הסירות
בבית יהוה כמזרקים לפני המזבח׃ | זרק פנה
והיה כל סיר בירושלם וביהודה | זבח
קדש ליהוה צבאות ובאו כל | בוא
הזבחים ולקחו מהם ובשלו
בהם ולא יהיה כנעני עוד בבית
יהוה צבאות ביום ההוא׃

INCIPIT PROLOGVS IN MALACHIAM PROPHETAM.

DEus per moyſen populo iſrael preceperat ſacerdotes tabernaculi ſui omni corporali vitio liberos: hoſtias omni vitio vacuas ſibi offerre. Quibus legem ſuā ad regendum populum ob hoc dederat vt per ſacrificiorum oblationē internūcii dei & hominū facti: populum preceptis celeſtibus facerent obedire. Vnde ſacerdotes angelos dei eſſe: hoc in loco ſcriptura teſtatur. Sed quia tanti muneris gratiam contēnentes: ſupradictus populus ac ſacerdotes ſacrificia vitio deturpata: ipſi criminibus ac ipietatibus maculati deo offerre ceperūt. Ideo per malachiam prophetam deus populū ſuum iſrael increpans ait. Dilexi vos dicit dominus. Et dixiſtis. In quo dilexiſti nos? Nonne frater erat eſau iacob dicit dominus: & dilexi iacob: eſau autem odio habui? Eſau autem fratrem iacob non iniqua aut ſpontanea voluntate odio habitum a deo: vel ſine meriti gratia iacob dilectum manifeſtū eſt: cum ſm preſcientiam ſuam eſau quidem effuſſionem fraterni ſanguinis concupiſcere: iacob autē in ſui cognitione obſeruandā legem deſiderare cognoſceret. Cuius rei gratia: ſupradicto vſus eſt exemplo dicens. Dilexi iacob: eſau autem odio habui. Quāuis ex operibus memoratorū: quorū liber geneſeos meminit: in quo vnuſquiſq; eorum futurus erat propoſito manifeſte cōſtaret vt ſcriptum eſt. Creuerunt pueri: & erat eſau homo agreſtis ſciens venari: iacob autem homo ſimplex manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehenſa ſunt preuaricationē populi iſrael in obſeruandis ſacrificiis dei: increpationēq; in eundem q͛ deos alienos coluerunt: ſignificant.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

MAlachias aperte & in fine omnium prophetarum dicit de abiectione iſrael & vocatione gentium. Non eſt mihi ait voluntas in vobis dicit dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim ſolis vſq; ad occaſum magnum eſt nomen meum in gentibus: & in omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda.

Explicit argumentum.

Digitized by Google

Cap. j.

מַשָּׂא דְבַר יְהוָה אֶל יִשְׂרָאֵל נשא
בְּיַד מַלְאָכִי ׃ אָהַבְתִּי אֶתְכֶם
אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה
אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב
נְאֻם יְהוָה וָאֹהַב אֶת יַעֲקֹב ׃
וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים אֶת שום
הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת תנן
מִדְבָּר ׃ כִּי תֹאמַר אֱדוֹם רֻשַּׁשְׁנוּ אמר
וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה חֳרָבוֹת כֹּה אָמַר שוב בנה
יְהוָה צְבָאוֹת הֵמָּה יִבְנוּ וַאֲנִי
אֶהֱרוֹס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה הרס גבל
וְהָעָם אֲשֶׁר זָעַם יְהוָה עַד
עוֹלָם ׃ וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם עלם ראה
תֹּאמְרוּ יִגְדַּל יְהוָה מֵעַל לִגְבוּל גדל
יִשְׂרָאֵל ׃ בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד כבד
אֲדֹנָיו וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי
וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי ירא
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים
בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה בָזִינוּ בזה
אֶת שְׁמֶךָ ׃ מַגִּישִׁים עַל מִזְבְּחִי נגש זבח
לֶחֶם מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה גאל
גֵאַלְנוּךָ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן יְהוָה
נִבְזֶה הוּא ׃ וְכִי תַגִּשׁוּן עִוֵּר בזה נגש
לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ רוע
וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא קרב
לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פחה רצה
פָנֶיךָ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ׃ וְעַתָּה נשא פנה
חַלּוּ נָא פְנֵי אֵל וִיחָנֵנוּ מִיֶּדְכֶם חלה חנן
הָיְתָה זֹּאת הֲיִשָּׂא מִכֶּם פָּנִים היה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת ׃ מִי גַם בָּכֶם
וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא תָאִירוּ סגר אור
מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין לִי חֵפֶץ בָּכֶם חפץ
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה לֹא
אֶרְצֶה מִיֶּדְכֶם ׃ כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ זרח
וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם בוא גדל

Incipit Malachias pphe ta. Capitulum. 1.

Onus verbi domini ad iſrael in manu malachie. Dilexi vos dicit dominus. Et dixiſtis. In quo dilexiſti nos? Nonne frater erat eſau iacob dicit dominus? Et dilexi iacob. Eſau autē odio habui. Et poſui montes eius in ſolitudinē: & hereditatē eius in dracones deſerti. Quod ſi dixerit idumea: deſtructi ſumus: ſed reuertētes edificabimus que deſtructa ſunt: hec dicit dominus exercituū. Iſti edificabūt & ego deſtruā. Et vocabuntur termini impietatis: & populus cui iratus eſt dominus vſqȝ in eternum. Et oculi veſtri videbunt & vos dicetis. Magnificetur dominus ſuper terminū iſrael. Filius honorat patrem: & ſeruus dominū ſuū. Si ergo pater ego ſum: vbi eſt honor meus? & ſi dn̄s ego ſum: vbi eſt timor meꝰ? dicit dominus exercituum ad vos: o ſacerdotes qui deſpicitis nomē meum. Et dixiſtis. In quo deſpeximus nomen tuū? Offertis ſup altare meū panem pollutum. Et dicitis. In quo polluimus te? In eo qđ dicitis mensa domini deſpecta eſt. Si offeratis cecum ad immolandū: nonne malū eſt? Et ſi offeratis claudū & languidū: nōne malū eſt? Offer illud duci tuo ſi placuerit ei: aut ſi ſuſceperit faciem tuam dicit dominus exercituū. Et nūc deprecamini vultū dei vt miſereatur veſtri: de manu enim veſtra factuȝ eſt hoc: ſi quō ſuſcipiet facies veſtras dicit dn̄s exercituū. Quis in vobis qui claudat oſtia: & nō incendat altare meum gratuito. Non eſt mihi voluntas in vobis dicit dominus exercituum: & munus nō ſuſcipiā de manu veſtra. Ab ortu enim ſolis vſqȝ ad occaſum magnū eſt nomē meū in gētibꝰ:

MALACHIAS QVI ET ANGELVS.
ΜΑΛΑΧΙΑΣ Ο ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΟΣ.

Aſſūptio verbi dn̄i ſup iſrael in ma-
λ ῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐν χει-
nu angeli eius. dilexi vos dn̄s
ρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ. ἠγάπησα ὑμᾶς λέγει A
dn̄s: & dixiſtis in quo dilexiſti nos? nōne fra-
κύριος, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἠγάπησας ἡμᾶς; οὐκ ἀδελ-
ter erat eſau iacob dicit dn̄s? & dilexi
φὸς ἦν ἡσαῦ τοῦ ἰακὼβ λέγει κύριος; καὶ ἠγάπησα τὸν ro. 9. c.
iacob at eſau odio hūi: & poſui t̄minos eiꝰ in
ἰακώβ, τὸν δὲ ἡσαῦ ἐμίσησα, καὶ ἔταξα τὰ ὅρια αὐτοῦ εἰς
deſolationē: & hereditatem eiꝰ in domos de-
ἀφανισμόν, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς δώματα ἐρή-
ſerti. qr dicet idumea ſubuerſa eſt. & reuertamur:
μου. διότι ἐρεῖ ἡ ἰδουμαία κατέστραπται. καὶ ἐπιστρέψω-
& reedificemus deſerta: hec dicit domi-
μεν, καὶ ἀνοικοδομήσωμεν ἠρημωμένα, τάδε λέγει κύρι-
nꝰ omp̄s. ipſi edificabunt: & ego deſtruā.
ος παντοκράτωρ. αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι, κἀγὼ καταστρέ-
& vocabunt eis t̄mini iniq̄tatis: & pp̄ls B
ψω. καὶ ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὅρια ἀνομίας, καὶ λαὸς
ſup quē p̄paratꝰ eſt dn̄s vſqȝ in eternū. & oculi
ἐφ᾽ ὃν παρατέτακται κύριος ἕως αἰῶνος. καὶ οἱ ὀφθαλ-
vr̄i videbūt & vos dicetis magnificatꝰ ē dn̄s
μοὶ ὑμῶν ὄψονται καὶ ὑμεῖς ἐρεῖτε ἐμεγαλύνθη κύριος
ſup t̄minos iſrael. filiꝰ glorificat p̄rem: &
ὑπεράνω τῶν ὁρίων ἰσραήλ. υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ
ſeruus dn̄m ſuū: & ſi pr̄ ſum ego: vbi eſt
δοῦλος τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ εἰ πατήρ εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν
glīa mea? & ſi dn̄s ſum ego: vbi eſt timor meus?
ἡ δόξα μου; καὶ εἰ κύριός εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου
dicit dn̄s omp̄s? vos ſacērdotes q̄ deſpicitis
λέγει κύριος παντοκράτωρ; ὑμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζον-
nomē meū: & dixiſtis in quo deſpeximus
τες τὸ ὄνομά μου, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἐφαυλίσαμεν
nomē tuū: offerentes ad altare meū pa-
τὸ ὄνομά σου, προσάγοντες πρὸς τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρ-
nes pollutos: & dixiſtis in q̄ polluimus
τους ἠλισγημένους, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἠλισγήσαμεν
te: in eo qđ dicitis vos menſa dn̄i polluta
σε, ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς τράπεζα κυρίου ἠλισγημένη
eſt: & impoſita deſpexiſtis: qr ſi offe-
ἐστί, καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδενώσατε, διότι ἐὰν προ-
ratis cecum in ſacrificiū: nō malū? & ſi offe-
σαγάγητε τυφλὸν εἰς θυσίαν, οὐ κακόν; καὶ ἐὰν προ-
ratis claudū aut languidū: nōne malū? offer
σαγάγητε χωλὸν ἢ ἄρρωστον, οὐ κακόν; προσάγα- C
iam illud duci tuo: ſi ſuſcipiet te:
γε δὴ αὐτὸ τῷ ἡγουμένῳ σου, εἰ προσδέξεταί σε
ſi accipiet faciem tuā dicit dn̄s omp̄s.
εἰ λήψεται πρόσωπόν σου λέγει κύριος παντοκράτωρ.
& nūc deprecamini faciem dei vr̄i: &
καὶ νῦν ἐξιλάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ
rogate eū: in manibꝰ vr̄is facta ſunt hec: ſi ſuſci-
δεήθητε αὐτοῦ, ἐν χερσὶν ὑμῶν γέγονε ταῦτα, εἰ λήψο-
piā ex vobis facies vr̄as dicit dn̄s omp̄s.
μαι ἐξ ὑμῶν πρόσωπα ὑμῶν λέγει κύριος παντοκρά-
qr & in vobis claudentur hoſtia & nō
τωρ. διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι καὶ οὐκ
ſuccendet altare meū gratis. nō eſt mihi volū-
ἀνάψεται τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν. οὐκ ἔστι μοι θέλη-
tas i vobis: dicit dn̄s omp̄s. & ſacrificiū nō
μα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ θυσίαν οὐ ps. 49
ſuſcipiam de manibꝰ vr̄is: qr ab or- ps. iii.
προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι ἀπὸ ἀνατο-
tu ſolis vſqȝ ad occaſum: nomē meū glorificatū eſt
λῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, τὸ ὄνομά μου δεδόξασται
in gētibꝰ:
ἐν τοῖς ἔθνεσι,

Digitized by Google

τ in oī loco incenſum offeretur nomini
καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί
meo. τ ſacrificiū mūdū: qꝛ magnū nomē meū in
μου. καὶ θυσία καθαρά, διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς
gentib⁹ dicit dñs omps. vos āt cōtamina-
D ἔθνεσι λέγει κύριος παντοκράτωρ. ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦ-
tis illud in eo qḋ dicitis vos: menſa dñi polluta
τε αὐτὸ ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, τράπεζα κυρίου ἠλισγη-
eſt. τ q̄ ſupponunt deſpecti ſunt cibi
μένη ἐστίν. καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδένωται βρώματα
eius: τ dixiſtis ecce ex afflictione ſunt. τ exſuf
αὐτοῦ, καὶ εἴπατε ἰδοὺ ἐκ κακοπαθείας ἐστίν. καὶ ἐξεφυ-
flaſtis ea dicit dñs omps: τ infere-
σήσατε αὐτὰ λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσεφέ-
batis rapinas τ clauda τ debilia:
ρετε τὰ ἁρπάγματα καὶ τὰ χωλὰ καὶ ἐνοχλούμενα,
τ offerebatis in ſacrificiū: ſi ſuſcipiam ea de
καὶ εἰσεφέρετε εἰς θυσίαν, εἰ προσδέξομαι αὐτὰ ἐκ τῶν
Amos 5.f. manib⁹ vřis dicit dñs omps. τ maledict⁹
χειρῶν ὑμῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐπικατά-
homo q̄ erat potens τ fuit in gre
ρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἦν δυνατὸς καὶ ὑπῆρχεν ἐν τῷ ποι-
ge ſuo maſculū τ votū eius ſup eo. τ imolat
μνίῳ αὐτοῦ ἄρσεν καὶ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ θύει
debile dño. qꝛ rex magn⁹ ego ſum di
διεφθαρμένον κυρίῳ. διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι λέ-
cit dñs omps: τ nomē meū illuſtre
γει κύριος παντοκράτωρ, καὶ τὸ ὄνομά μου ἐπιφανές
eſt in gentibus.
ἐστιν ἐν τοῖς ἔθνεσι. C. 2.

A ET nūc mandatū hoc ad vos o ſacdotes: ſi nō
Καὶ νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς ὦ ἱερεῖς, ἐὰν μὴ
Leui. 26.b. audieritis τ ſi nō poſueritis in cor vřm: vt
ἀκούσητε καὶ ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν, τοῦ
Deut. 28.b. detis gl'iam nomini meo dicit dñs omps:
δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου λέγει κύριος παντοκρά-
mittam ſup vos maledictionē: τ maledicam
τωρ, ἐξαποστελῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς τὴν κατάραν, καὶ ἐπικαταρά-
bñdictioni vře: τ maledicam ei: nō
σομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ καταράσομαι αὐτήν, οὐκ
erit in vobis: qꝛ vos nō ponitis in cor vřm.
ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οὐ τίθεσθε ἐπὶ καρδίαν ὑμῶν.
ecce ego ſeparo a vobis hūex: τ diſpdā vētriculū ſup
ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον, καὶ σκορπιῶ ἔνυστρον ἐπὶ
facies vřas: vētriculū ſolēnitatū vřaꝝ: τ ſuſcipiā
τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἔνυστρον ἑορτῶν ὑμῶν, καὶ λήψομαι
vos in idipm: τ cognoſcetis qꝛ ego miſi
ὑμᾶς εἰς τὸ αὐτό, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ ἐξαπέσταλ-
ad vos mādatū hoc: vt eſſet teſtamē
κα πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐντολὴν ταύτην, τοῦ εἶναι τὴν διαθή-
tū meū ad leuitas dicit dñs omps.
κην μου πρὸς τοὺς λευΐτας λέγει κύριος παντοκράτωρ.
B teſtamētū meū fuit cū eo vite τ pacis: τ de
ἡ διαθήκη μου ἦν μετ᾽ αὐτοῦ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης, καὶ ἔ-
di ei vt tiore timeret me: τ a facie no-
δωκα αὐτῷ φόβῳ φοβεῖσθαί με, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀνό-
minis mei formidaret ipe. lex veritatis fuit in ore
ματός μου στέλλεσθαι αὐτόν. νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόμα-
eius. τ iniqtas nō ē inuēta i labijs eiꝰ. in pa-
τι αὐτοῦ. καὶ ἀδικία οὐχ εὑρέθη ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. ἐν εἰρή-
ce dirigens ambulauit mecū. τ multos auertit
νῃ κατευθύνων ἐπορεύθη μετ᾽ ἐμοῦ. καὶ πολλοὺς ἀπέστρε-
ab iniqtate: qm̄ labia ſacdotis cuſtodient ſciam:
ψεν ἀπὸ ἀδικίας, ὅτι χείλη ἱερέως φυλάξεται γνῶσιν,
τ legē requirent ex ore eius: qꝛ ange
καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ, διότι ἄγγε-
lus dñi oipotentis eſt. vos āt declinaſtis de
λος κυρίου παντοκράτορός ἐστιν. ὑμεῖς δὲ ἐξεκλίνατε ἐκ
via. τ īfirmos feciſtis multos in lege: corrupiſtis
τῆς ὁδοῦ. καὶ ἠσθενήσατε πολλοὺς ἐν νόμῳ, διεφθείρατε τὴν

& in omī loco ſacrificatur & offertur noi meo oblatio mūda: quia magnum eſt nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum. Et vos polluiſtis illud in eo quod dicitis: menſa dñi cōtaminata eſt: & quod ſupponitur contēptibile eſt cū igne qui illud deuorat. Et dixiſtis. Ecce de labore. Et exuffiaſtis illud dicit dñs exercituū. Et intuliſtis de rapinis claudū & languidum: & intuliſtis munus. Nunquid ſuſcipiam illud de manu veſtra dicit dñs? Maledictus doloſus q̄ habet in grege ſuo maſculum: & votum faciens imolat debile dño. Quia rex magnus ego dicit dominus exercituū: & nomē meū horribile in gentibꝰ. 2.

ET nunc ad vos mandatum hoc o ſacerdotes. Si nolueritis audire: & ſi nolueritis ponere ſup cor vt detis gloriam nomini meo ait dñs exercituum: mittam in vos egeſtatem & maledicam benedictionibus veſtris: & maledicā illis q̄m nō poſuiſtis ſup cor. Ecce ego proiiciam vobis brachium: & diſpergā ſuper vultū veſtrū ſtercus ſolēnitatū veſtrarū & aſſumet vos ſecū. Et ſcietis qa miſi ad vos mandatum iſtud: vt eſſet pactum meum cum leui dicit dominus exercituū. Pactum meū fuit cum eo vite & pacis: & dedi ei timorem & timuit me: & a facie nomis mei pauebat. Lex veritatis fuit in ore eiꝰ: & iniquitas non eſt inuēta in labiis eius. In pace & in equitate ambulauit mecum: & multos auertit ab iniqtate. Labia eni ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiā: & legem requirēt ex ore eiꝰ: quia angelus domini exercituū eſt. Vos autē receſſiſtis de via: & ſcādalizaſtis plurimos i lege: irritū feciſtis

ובכל מקום מקטר מגש לשמי | קום קטר
ומנחה טהורה כי גדול שמי | נגש
בגוים אמר יהוה צבאות׃
ואתם מחללים אותו באמרכם | חלל
שלחן יהוה מגאל הוא וניבו | גאל
נבזה אכלו׃ ואמרתם הנה מתלאה | בזה לאה
והפחתם אותו אמר יהוה צבאות | נפח
והבאתם גזול ואת הפסח ואת | בוא גזל
החולה והבאתם את המנחה
הארצה אותה מידכם אמר | את
יהוה׃ וארור נוכל ויש בעדרו | ארר נכל
זכר ונדר וזבח משחת לאדני | זבח שחת
כי מלך גדול אני אמר יהוה | גדל
צבאות ושמי נורא בגוים׃ | ירא
ועתה אליכם המצוה הזאת | Cap. ij.
הכהנים׃ אם לא תשמעו ואם | צוה שמע
לא תשימו על לב לתת כבוד | שום נתן
לשמי אמר יהוה צבאות ושלחתי | כבד
בכם את המארה וארותי את | ארר ארר
ברכותיכם וגם ארותיה כי אינכם
שמים על לב׃ הנני גער לכם | שום
את הזרע וזריתי פרש על | זרה
פניכם פרש חגיכם ונשא | פנה חגג
אתכם אליו׃ וידעתם כי שלחתי
אליכם את המצוה הזאת להיות | צוה היה
בריתי את לוי אמר יהוה
צבאות׃ בריתי היתה אתו החיים | ברת
והשלום ואתנם לו מורא וייראני | שלם נתן
ומפני שמי נחת הוא׃ תורת | ירא חתת
אמת היתה בפיהו ועולה לא | ירה פה
נמצא בשפתיו בשלום ובמישור | מצא שפה
הלך אתי ורבים השיב מעון׃ | ישר רבב
כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה | שוב שמר
יבקשו מפיהו כי מלאך יהוה | ידע
צבאות הוא׃ ואתם סרתם מן הדרך | בקש לאך
הכשלתם רבים בתורה שחתם | סור
| כשל

ברת בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
נתן בזה וְגַם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים
פה וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר
אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת דְּרָכַי
פנה וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה׃ הֲלוֹא
אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל
מדע בגד אֶחָד בְּרָאָנוּ מַדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ
בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ׃
תעב עשה בָּגְדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה
חלל בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלִָם כִּי חִלֵּל
יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה אֲשֶׁר אָהֵב
כרת וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר׃ יַכְרֵת יְהוָה
עשה עור ענה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה
נגש מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיהוָה
שנה עשה צְבָאוֹת׃ וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ
כסה זבח כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי
בכה פנה וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל הַמִּנְחָה
לקח רצה וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם׃ וַאֲמַרְתֶּם
עוד עַל מָה עַל כִּי יְהוָה הֵעִיד בֵּינְךָ
איש נער וּבֵין אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה
בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת
ברת בְּרִיתֶךָ׃ וְלֹא אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר
בקש רוּחַ לוֹ וּמָה הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע
שמר אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם
בגד וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל יִבְגֹּד׃ כִּי
שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
לבש יִשְׂרָאֵל וְכִסָּה חָמָס עַל לְבוּשׁוֹ
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם
יגע בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ׃ הוֹגַעְתֶּם יְהוָה
בְּדִבְרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה הוֹגַעְנוּ
רעע בֶּאֱמָרְכֶם כָּל עֹשֵׂה רָע טוֹב בְּעֵינֵי
חפץ איה יְהוָה וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה
שפט אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט׃

Cap.iij.

לאך פנה הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי
בוא היכל וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר
אדן ברת אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית

pactū leui dicit dn̄s exercituum. Propter quod & ego dedi vos cōtemptibiles & humiles omnibus populis: ſicut non ſeruaſtis vias meas: & accepiſtis faciē in lege. Nunquid non pater vnus omniū noſtrum? Nunqd non deus vnus creauit nos? Quare ergo deſpicit vnuſqſq; veſtrū fratrē ſuū: violans pactū patrū nr̄orū? Transgreſſus eſt iuda: & abominatio facta eſt in iſrael & in hieruſalē: quia cōtaminauit iudas ſanctificationē dn̄i quam dilexit: & habuit filiam dei alieni. Diſperdet dn̄s virum qui fecerit hoc: magiſtrum & diſcipulum de tabernaculo iacob: & offerentē mun9 dño exercituum. Et hoc rurſum feciſtis. Operiebatis lachrymis altare dn̄i fletu & mugitu: ita vt non reſpiciā vltra ad ſacrificiū: nec accipiā placabile qd de manu vr̄a. Et dixiſtis. Quā ob cauſaȝ? Quia dn̄s teſtificatus eſt inter te & vxorem pubertatis tue: quam tu deſpexiſti. Et hec particips tua & vxor federis tui. Nōne vnus fecit: & reſiduum ſpūs eius eſt? Et quid vnus querit niſi ſemen dei? Cuſtodite ergo ſpiritū veſtrum: & vxorem adoleſcentie tue noli deſpicere. Cum odio habueris eaȝ dimitte: dicit dn̄s deus iſrael. Operiet autē iniquitas veſtimētum eius: dicit dn̄s exercituum. Cuſtodite ſpiritū vr̄m: & nolite deſpicere. Laborare feciſtis dn̄m in ſermonib9 vr̄is. Et dixiſtis. In quo eum fecimus laborare? In eo qđ dicitis. Ois qui facit malū bonus eſt in cōſpectu dn̄i & tales ei placet. Aut certe vbi eſt deus iudicii?

3.

Ecce ego mitto angelū meū & preparabit viā ante faciē meā. Et ſtatim veniet ad templū ſuū dn̄ator quē vos q̄ritis: & angelus teſtamēti

teſtamētū leui dicit dn̄s omp̄s. ⁊ ego
διαθήκην τοῦ λευὶ λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ ἐγὼ
dedi vos cōtēptibiles ⁊ diſſolutos in omnes
δέδωκα ὑμᾶς ἐξουθενωμένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα
gētes: p eo qđ vos nō cuſtodiſtis vias meas: ſed
τὰ ἔθνη, ἀνθ' ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδούς μου, ἀλλὰ
accipiebatis pſonam in lege. nōne pr̄ vn9 oīm
ἐλαμβάνετε πρόσωπον ἐν νόμῳ. οὐχὶ πατὴρ εἷς πάντων
vr̄m: nōne de9 vn9 creauit vos? quare reliqſtis
ὑμῶν; οὐχὶ θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς; τί ὅτι ἐγκατελίπετε
vnuſqſq; fratrē ſuū vt pollueretis
ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ βεβηλῶσαι τὴν
teſtamētū pr̄m vr̄oꝝ? derelict9 eſt iudas:
διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν; ἐγκατελείφθη ἰούδας,
⁊ abominatio facta ē in iſrael ⁊ in hieruſalem.
καὶ βδέλυγμα ἐγένετο ἐν τῷ ἰσραὴλ καὶ ἐν ἱερουσαλήμ.
qꝛ cōtaminauit iudas ſancta dn̄i in qb9 dilexit:
διότι ἐβεβήλωσεν ἰούδας τὰ ἅγια κυρίου ἐν οἷς ἠγάπησεν,
⁊ ſtuduit in deos alienos. diſperdet
καὶ ἐπετήδευσεν εἰς θεοὺς ἀλλοτρίους. ἐξολοθρεύσει
dn̄s hoiem q̄ facit hec donec
κύριος τὸν ἄνθρωπον τὸν ποιοῦντα ταῦτα ἕως
humilietur de tabernaculis iacob: ⁊ ex his q̄ offerūt
ἂν ταπεινωθῇ ἐκ σκηνωμάτων ἰακώβ, καὶ ἐκ προσαγόντων
ſacrificiū dn̄o oīpotenti. ⁊ hec q̄ oderam faciebatis.
θυσίαν τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε.
operiebatis lachrymis altare domini in planctu ⁊ gemitu ꝺ laborib9: adhuc dignū reſpicere
ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον κυρίου ἐν κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων, ἔτι ἄξιον ἐπιβλέπειν
in ſacrificiū aut ſuſcipe acceptabile de manib9 veſtris.
εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν.
⁊ dixiſtis ppter qd? qꝛ dn̄s teſtificat9 ē
καὶ εἴπατε ἕνεκεν τίνος; ὅτι κύριος διεμαρτύρατο
inter te ⁊ inter vxorē adoleſcētie tue q̄m reliqſti.
ἀναμέσον σοῦ καὶ ἀναμέσον γυναικὸς νεότητός σου ἣν ἐγκατέλιπες.
⁊ hec pticeps tua ⁊ vxoꝛ teſtamēti tui.
καὶ αὐτὴ κοινωνός σου καὶ γυνὴ διαθήκης σου.
⁊ nō alius fecit ⁊ reliquie ſpūs ſui.
καὶ οὐκ ἄλλος ἐποίησεν καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ.
⁊ dixiſtis: qd aliud niſi ſemen q̄rit de9:
καὶ εἴπατε, τί ἄλλο ἀλλ' ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ θεός,
⁊ cuſtodite in ſpū vr̄o: ⁊ vxorem adoleſcētie tue ne derelinquas. ſed ſi odio hūeris: dimitte
καὶ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, καὶ γυναῖκα νεότητός σου μὴ ἐγκαταλείπῃς. ἀλλ' ἐὰν μισήσῃς, ἐξαπόστειλον
dicit dn̄s de9 iſrael. operiet ipietas ſup
λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ
cogitationes tuas dicit dn̄s omp̄s. ⁊ cuſtodite
ἐνθυμήματά σου λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ φυλάξασθε
in ſpū vr̄o ⁊ nō derelinquatis q̄
ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε οἱ
puocaſtis deū in ſmōib9 vr̄is: ⁊ dixiſtis: in q̄ puocauimus eū? in eo qđ dicitis vos:
παροξύναντες τὸν θεὸν ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν, καὶ εἴπατε, ἐν τίνι παρωξύναμεν αὐτόν; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς,
ois q̄ facit malum: bon9 i cōſpectu dn̄i ⁊ in his
πᾶς ποιῶν πονηρόν, καλὸς ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐν αὐτοῖς
ipſe cōplacuit: ⁊ vbi eſt de9 iuſticie?
αὐτὸς εὐδόκησεν, καὶ ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης;

Ca.3.

Ecce ego mitto angelū meū q̄
Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου ὅστις
pparabit viā an̄ faciem meā: ⁊ ſubito veniet in templū ſuum dn̄s quē vos q̄ritis: ⁊ angelus teſtamēti
ἑτοιμάσει ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἥξει εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης

C D 3.a.c. A Mat. 11.d. Mar. 1.a. Lu.7.d.

quē vos vultis: ecce venit dicit dñs omps.
ὃν ὑμεῖς θέλετε, ἰδοὺ ἔρχεται λέγει κύριος παντοκρά-
⁊ qs ſuſtinebit diē introit⁹ eius: aut qs
τωρ. καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ, ἢ τίς
ſuſtinebit in viſione eius: qꝛ ipſe ingre-
ὑποστήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ, διότι αὐτὸς εἰσπο-
ditur q̃ſi ignis cōflatorij ⁊ q̃ſi herba lauantiū. ⁊
ρεύεται ὡς πῦρ χωνευτηρίου καὶ ὡς πόα πλυνόντων. καὶ
ſedebit cōflans ⁊ emundās: ſicut argentū. ⁊
καθιεῖται χωνεύων καὶ καθαρίζων, ὥσπερ τὸ ἀργύριον. καὶ
emūdabit filios leui ⁊ effundet eos: ſicut
καθαριεῖ τοὺς υἱοὺς λευὶ καὶ ἐκχεεῖ αὐτούς, ὥσπερ τὸ
aurum ⁊ ſicut argentū. erunt dño offerē-
χρυσίον καὶ ὥσπερ τὸ ἀργύριον. ἔσονται τῷ κυρίῳ προσά-
tes ſacrificiū in iuſticia. ⁊ placebit deo ſacrificiū iu-
γοντες θυσίαν ἐν δικαιοσύνῃ. καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ θυσία ἰου-
da ⁊ ſacrificiū hieruſalem: ſicut dies ſeculi:
δα καὶ θυσία ἱερουσαλήμ, καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος,
⁊ ſicut anni ꝑores. ⁊ accedam ad vos
καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπροσθεν. καὶ προσάξω πρὸς ὑμᾶς
B in iudicio ⁊ ero teſtis velox ſup venefi-
ἐν κρίσει καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ τοὺς φαρμα-
cos: ⁊ ſup adulteros. ⁊ ſup eos q̄ iurant in no
κούς, καὶ ἐπὶ τοὺς μοιχούς. καὶ ἐπὶ τοὺς ὀμνύοντας τῷ ὀνό-
mine meo in mēdacio. ⁊ ſup eos q̄ ꝑuant mer
ματί μου ἐπὶ ψεύδει. καὶ ἐπὶ τοὺς ἀποστεροῦντας μι-
cedē mercenarij: ⁊ q̄ oppmūt ꝑ potentiā viduas: ⁊ q̄ ꝑ-
σθὸν μισθωτοῦ, καὶ καταδυναστεύοντας χήρας, καὶ κο-
cutiūt pupillos: ⁊ q̄ ꝑuertunt iudiciū ad-
νδυλίζοντας ὀρφανούς, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας κρίσιν προ-
uene: ⁊ q̄ nō timent me dicit dñs omni
σηλύτου, καὶ τοὺς μὴ φοβουμένους με λέγει κύριος παν-
potēs. q̄m ego dñs deus vr̄ ⁊ nō ſū mutat⁹:
τοκράτωρ. διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι,
⁊ vos filij iacob nō receſſiſtis a peccatis
καὶ ὑμεῖς υἱοὶ ἰακὼβ οὐκ ἀπέχεσθε ἀπὸ τῶν ἁμαρτι-
pꝛm vr̄oꝝ. declinaſtis a legitimis
ῶν τῶν πατέρων ὑμῶν. ἐξεκλίνατε ἀπὸ τῶν νομίμων
meis: ⁊ nō cuſtodiſtis. reuertimini ad me: ⁊ re-
μου, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. ἐπιστράφητε πρός με, καὶ ἐπι-
uertar ad vos dicit dñs omps. ⁊
στραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ
dixiſtis in q̄ reuertemur? ſi ſupplantabit homo deū?
εἴπατε ἐν τίνι ἐπιστρέψωμεν; εἰ πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν;
qꝛ vos ſupplantatis me: ⁊ dixiſtis in q̄ ſupplāta-
διότι ὑμεῖς πτερνίζετέ με, καὶ εἴπατε ἐν τίνι ἐπτερνί-
uimus te? qꝛ decime ⁊ ꝑmitie vobiſ
σαμέν σε; ὅτι τὰ ἐπιδέκατα καὶ αἱ ἀπαρχαὶ μεθ᾽ ὑ-
cū ſunt. ⁊ reſpicientes vos reſpicitis:
μῶν εἰσιν. καὶ ἀποβλέποντες ὑμεῖς ἀποβλέπε-
⁊ me vos ſupplantatis. ann⁹ implet⁹ eſt. ⁊
τε, καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε. τὸ ἔτος συνετελέσθη. καὶ
C intuliſtis oēs fructus in theſauros:
εἰσηνέγκατε πάντα τὰ ἐκφόρια εἰς τοὺς θησαυρούς,
⁊ rapina in domib⁹ vr̄is. reuertimini iā in
καὶ ἡ διαρπαγὴ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν. ἐπιστρέψατε δὴ ἐν
hoc dicit dñs omps. ſi nō aperiā vo-
τούτῳ λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἐὰν μὴ ἀνοίξω ὑ-
bis cataractas celi ⁊ effundā vobis
μῖν τοὺς καταῤῥάκτας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκχεῶ ὑμῖν τὴν
bñdictionē meā donec ſufficiat: ⁊ diuidā
εὐλογίαν μου ἕως τοῦ ἱκανωθῆναι, καὶ διαστελῶ
vobis cibū: ⁊ non diſperdā fructū
ὑμῖν βρῶσιν, καὶ οὐ μὴ διαφθείρω τὸν καρπὸν τῆς
ẗre vr̄e. ⁊ non infirmabit vr̄a vinea in
γῆς ὑμῶν. καὶ οὐ μὴ ἀσθενήσῃ ὑμῶν ἡ ἄμπελος ἐν τῷ
agro dicit dñs omps. ⁊ beatos dicent
ἀγρῷ λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ μακαριοῦσιν
vos oēs gētes: qꝛ eritis mihi vos q̄ſi ẗra voluntaria
ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη, διότι ἔσεσθέ μοι ὑμεῖς ὡς γῆ θελητή.

quē vos vultis. Ecce venit dicit dñs exercituū. Et quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis ſtabit ad vidēdū eū? Ipſe eni quaſi ignis cōflans: & quaſi herba fulonū. Et ſedebit conflans & emundans argentum: & purgabit filios leui. Et colabit eos quaſi aurū & quaſi argentum: & erunt dño offerentes ſacrificia in iuſticia. Et placebit domino ſacrificiū iuda & hieruſalem: ſicut dies ſeculi & ſicut anni antiqui. Et accedā ad vos in iudicio: & ero teſtis velox maleficis & adulteris & periuris: & qui calumniantur mercedem mercenarii & humiliant viduas & pupillos: & oprimūt peregrinū: nec timuerunt me dicit dñs exercituum. Ego enim dñs & nō mutor: & vos filii iacob non eſtis conſumpti. A diebus enim patrū veſtroꝝ receſſiſtis a legitimis meis & non cuſtodiſtis. Reuertimini ad me & reuertar ad vos dicit domin⁹ exercituum: Et dixiſtis: In quo reuertemur? Si affigit homo deum: quia vos configitis me? Et dixiſtis. In quo configimus te. In decimis & in primitiis. Et in penuria vos maledicti eſtis: & me vos configitis gens tota. Inferte oēm decimam in borreum & ſit cibus in domo mea: & probate me ſuper hoc dicit dominus. Si non aperuero vobis cataractas celi & effudero vobis benedictionē vſq; ad abundantiā. Et increpabo pro vobis deuorantem: & non corrumpet fructū terre veſtre: nec erit ſterilis vinea in agro dicit dominus exercituum. Et beatos vos dicent omnes gentes. Eritis eni; vos terra deſiderabilis

Tex.heb.	Pritiua.heb.
אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה בָא	
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ וּמִי מְכַלְכֵּל	כָּלְכַל
אֶת יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הָעֹמֵד בְּהֵרָאוֹתוֹ	רָאָה
כִּי הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית	צָרַף בָּרַר
מְכַבְּסִים׃ וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר	כָּבַס טָהַר
כֶּסֶף וְטִהַר אֶת בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק	
אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכָּסֶף וְהָיוּ לַיהוָה	הָיָה
מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה׃ וְעָרְבָה	נָגַשׁ
לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם	
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת׃	יוֹם עָלַם
וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט וְהָיִיתִי	שָׁנָה שָׁפַט
עֵד מְמַהֵר בַּמְכַשְּׁפִים וּבַמְנָאֲפִים	עוּד מָהַר
וּבַנִּשְׁבָּעִים לַשָּׁקֶר וּבְעֹשְׁקֵי שְׂכַר	כָּשַׁף נָאַף
שָׂכִיר אַלְמָנָה וְיָתוֹם וּמַטֵּי גֵר	שָׁבַע יָתַם
וְלֹא יְרֵאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃	נָטָה גּוּר
כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שָׁנִיתִי וְאַתֶּם	שָׁנָה
בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם׃ לְמִימֵי	כָּלָה יוֹם
אֲבֹתֵיכֶם סַרְתֶּם מֵחֻקַּי וְלֹא	סוּר חָקַק
שְׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה	שׁוּב
אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת	
וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה נָשׁוּב׃ הֲיִקְבַּע	קָבַע
אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים	
אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ	
הַמַּעֲשֵׂר וְהַתְּרוּמָה׃ בַּמְּאֵרָה אַתֶּם	עָשַׂר רוּם
נֵאָרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים	אָרַר
הַגּוֹי כֻּלּוֹ׃ הָבִיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר	בּוֹא
אֶל בֵּית הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי	אָצַר הָיָה
וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה	
צְבָאוֹת אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם	פָּתַח
אֵת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי	רִיק
לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי׃ וְגָעַרְתִּי	בָּל
לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא יַשְׁחִת לָכֶם	שָׁחַת
אֶת פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא תְשַׁכֵּל	פָּרָה שָׁכַל
לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה	
צְבָאוֹת׃ וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל	
הַגּוֹיִם כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ	הָיָה

Digitized by Google

Primitiua heb.	Tex. heb.
	אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ חָזְקוּ עָלַי
	דִּבְרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם מַה
דבר עבד	נִּדְבַּרְנוּ עָלֶיךָ׃ אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד
	אֱלֹהִים וּמַה בֶּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ
שמר פנה	מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הָלַכְנוּ קְדֹרַנִּית מִפְּנֵי
	יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְעַתָּה אֲנַחְנוּ
אשר זוד	מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם נִבְנוּ עֹשֵׂי
בנה עשה	רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ׃
מלט	אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל
קשב שמע	רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע
כתב	וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי
היה	יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ׃ וְהָיוּ לִי
	אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
	אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם
חמל	כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל בְּנוֹ
שוב ראה	הָעֹבֵד אֹתוֹ׃ וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין
צדק	צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד אֱלֹהִים
	לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ׃
Cap. iiij.	כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ
בוא תנר	כָל זֵדִים וְכָל עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ
היה זוד	וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְהוָה
עזב	צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם
	שֹׁרֶשׁ וְעָנָף׃ וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי
רפא	שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ
פוש רבק	וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק׃
עסס	וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת
כפף	כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
ירה	אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה
צוה	עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְחֹרֵב
חקק שפט	עַל כָּל יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים׃
	הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה
נבא פנה	הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל
גדל ירא	וְהַנּוֹרָא׃ וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים
שוב	וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם פֶּן אָבוֹא
בוא	וְהִכֵּיתִי אֶת הָאָרֶץ חֵרֶם׃
נכה	הנה אנכי

dicit dñs exercituum. Inualuerunt ſuper me verba veſtra dicit dominus. Et dixiſtis. Quid locuti ſumus contra te? Dixiſtis. Vanus eſt qui ſeruit deo. Et quod emolumētum: quia cuſtodiuimus precepta eius: & quia ambulauimus triſtes coram domino exercituū. Ergo nunc beatos dicimus arrogātes. Siquidē edificati ſūt facientes impietates: & tentauerunt deū & ſalui facti ſunt. Tunc locuti ſunt timentes dominum vnuſquiſq; cū proximo ſuo. Et attendit dñs & audiuit: & ſcriptus eſt liber monumenti coram eo timētibus dñm & cogitantibus nomen eius. Et erūt mihi ait dñs exercituū in die qua ego facio in peculium: & parcam eis ſicut parcit vir filio ſuo ſeruienti ſibi. Et cōuertemini & videbitis quid ſit inter iuſtū & impiū: & inter ſeruientem deo & non ſeruientem ei.

4.

Ecce enim dies veniet ſuccēſa quaſi caminus: & erunt oēs ſuperbi & omnes faciētes impietatem: ſtipula. Et inflāmabit eos dies veniēs dicit dñs exercituum: que non derelinquet eis radicem & germen. Et orietur vobis timentibus nomē meū: ſol iuſticie: & ſanitas in pēnis eius. Et egrediemini & ſalietis ſicut vitulus de armento: & calcabitis impios cū fuerint cinis ſub planta pedum veſtrorū: in die qua ego facio dicit dñs exercituū. Mementote legis moyſi ſerui mei quā mandaui ei in oreb ad omnē iſrael: precepta & iudicia. Ecce ego mittam vobis heliam prophetam anteq̄ veniat dies domini magnus & horribilis. Et cōuertet cor patrū ad filios & cor filiorū ad patres eorum: ne forte veniam & percutiam terrā anathemate.

Explicit Malachias propheta.

dicit dñs omps. ingrauaſtis ſup me in
λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἐβαρύνατε ἐπ' ἐμὲ ἐν τοῖς
verbis vr̃is dicit dñs. & dixiſtis in q̄ oblocuti
λόγοις ὑμῶν λέγει κύριος. καὶ εἴπατε ἐν τίνι κατελα
ſumus cō te? dixiſtis vanus q̄ ſeruit deo:
λήσαμεν κατὰ σοῦ; εἴπατε μάταιος ὁ δουλεύων θεῷ,
& qd ampli⁹ q2 cuſtodiuim⁹ mandata eius:
καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ,
& q2 ābulauim⁹ ſupplices an̄ faciem dn̄i om-
καὶ ὅτι ἐπορεύθημεν ἱκέται πρὸ προσώπου κυρίου παν
potentis. & nūc nos beatos dicim⁹ alienos:
τοκράτορος. καὶ νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἀλλοτρίους,
& reedificant oēs q̄ faciunt iniqua: & reſti
καὶ ἀνοικοδομοῦνται πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα, καὶ ἀντέ
terūt deo & ſalui facti ſūt. hec oblocuti ſunt q̄ ti-
στησαν θεῷ καὶ ἐσώθησαν. ταῦτα κατελάλησαν οἱ φο
ment dn̄m vnuſquiſq; ad proximū ſuum. &
βούμενοι τὸν κύριον ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. καὶ
attendit dn̄s & audiuit: & ſcripſit librū
προσέσχεν κύριος καὶ εἰσήκουσεν, καὶ ἔγραψεν βιβλίον
monumēti i cōſpectu ſuo his q̄ timent dn̄m
μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον
& q̄ reuerentur nomen eius. & erunt mihi di
καὶ εὐλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἔσονταί μοι λέ
cit dn̄s omps in die q̄ ego facio in ac-
γει κύριος παντοκράτωρ εἰς ἡμέραν ἣν ἐγὼ ποιῶ εἰς πε
quiſitionem. & eligam eos ſicut eligit ho
ριποίησιν. καὶ αἱρετιῶ αὐτοὺς ὃν τρόπον αἱρετίζει ἄν-
mo filiū ſuum q̄ ſeruit ei. & cōuer-
θρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δουλεύοντα αὐτῷ. καὶ ἐπι-
temini & videbitis: qd ſit inter iuſtum
στραφήσεσθε καὶ ὄψεσθε, τί ἂν εἴη ἀναμέσον δικαίου
& iniuſtū: & inter ſeruientē deo &
καὶ ἀδίκου, καὶ ἀναμέσον τοῦ δουλεύοντος θεῷ καὶ τοῦ
nō ſeruientem ei:
μὴ δουλεύοντος αὐτῷ.

Ca.4.

Quia ecce dies venit ardens ſicut cliban⁹
Διότι ἰδοὺ ἡμέρα ἔρχεται καιομένη ὡς κλίβανος
& cōburet eos: & erunt oēs alienigene &
καὶ φλέξει αὐτούς, καὶ ἔσονται πάντες ἀλλόφυλοι καὶ
vniuerſi q̄ faciunt iniqua ſtipula: & ſuccēdet eos
πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα καλάμη, καὶ ἀνάψει αὐτοὺς ἡ
dies veniēs dicit dn̄s virtutū. & non relin-
ἡμέρα ἡ ἐρχομένη λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ οὐ μὴ ὑπο
quet ex eis radix neq; ram⁹. vobis aūt q̄ timetis
λειφθῇ αὐτῶν ῥίζα οὐδὲ κλῆμα. ὑμῖν δὲ τοῖς φοβουμένοις
nomē meū orietur ſol iuſticie & ſanitas in
τὸ ὄνομά μου ἀνατελεῖ ἥλιος δικαιοσύνης καὶ ἴασις ἐν ταῖς
pēnis eius. & egrediemini & ſalietis ſicut vituli
πτέρυξιν αὐτοῦ. καὶ ἐξελεύσεσθε καὶ σκιρτήσετε ὡς μοσχά-
de vinculis relaxati: & cōculcabitis iniq̄s. &
ρια ἐκ δεσμῶν ἀνειμένα, καὶ καταπατήσετε ἀνόμους. καὶ
erunt cinis ſub pedib⁹ vr̃is in die q̄
ἔσονται σποδὸς ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ
ego facio dicit dn̄s omps. mementote legis
ἐγὼ ποιῶ λέγει κύριος παντοκράτωρ. μνήσθητε τοῦ νόμου
moyſis ſerui mei: ſicut p̄cepi ei in o-
τοῦ μωυσέως τοῦ δούλου μου, καθότι ἐνετειλάμην αὐτῷ ἐν χω-
reb ad oēm iſrael p̄cepta & iudicia. ecce
ρὴβ πρὸς πάντα ἰσραὴλ προστάγματα καὶ κρίματα. ἰδοὺ
ego mitto vobis heliam prophetā anteq̄ veniat
ἐγὼ ἐξαποστέλλω ὑμῖν ἠλίαν τὸν προφήτην πρὶν ἐλθεῖν
dies dn̄i magna & illuſtris. q̄ cōuertet
ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. ὃς ἀποκαταστή-
cor pr̃is ad filiū: & cor hoīs
σει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου
ad proximū ſuū: ne forte veniēs percutiā terrā penit⁹:
πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, μὴ ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν ἄρδην.

Incipit prologus beati hieronimi preſybteri
in libros Machabeorum.

Machabeorũ libri duo prenotant prelia inter hebreorum duces genteſq; perſarum: pugnam quoq; ſabbatorum: & nobiles machabei ducis triumphos: ex cuius nomine et libri ſſidez ſunt nuncupati. Hec quoq; hiſtoria continet etiam inclyta illa geſta machabeorum fratrum qui ſub antiocho rege: pro ſacris legibus dira tormenta perpeſſi ſunt. Quos mater pia dum diuerſis ſuppliciis vrgerẽtur: non ſolum non fleuit: ſed & gaudens hortabatur ad gloriam paſſionis.

Item alius prologus.

Machabeorum libri licet non habeantur in canone hebreorum: tamẽ ab eccleſia inter diuinorũ voluminũ annotantur hiſtorias: notant aũt prelia inter hebreorum duces gẽteſq; perſarũ: pugnã quoq; ſabbatorũ & nobiles machabei triumphos: fedus quoq; amicitiarũ cum romanorũ ducibus atq; legationũ. Machabei ſeptem fratres ab vna matre machabea nomine geniti cuſtodientes legem: patris traditionẽ: non mãducantes carnẽ porcinam: ob hoc ab antiocho rege ſeuiſſimo in antiochia martyrii gloria coronati ſunt cũ matre ſua: atq; ſepulti cũ magna veneratione ibi quieſcunt.

Explicit prologus.

Tex. Gre. cũ iter. lati.

MACCABEORVM PRIMVS.
ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ ΠΡΩΤΟΣ.

⁊ factũ eſt poſtquã pcuſ
Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ πα
A ſit alexãder filiꝰ
τάξαι ἀλέξανδρον τὸν
philippi macedo
φιλίππου τὸν μακεδό
q exiuit de fra
να, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς
chetiim: ⁊ pcuſſit dariũ regẽ
χεττιίμ, καὶ ἐπάταξε τὸν δαρεῖον βασιλέα
Judith 1.c. pſaꝝ ⁊ medoꝝ: ⁊ regnauit pro
περσῶν καὶ μήδων, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ'
eo priꝰ in grecia: ⁊ cõſti
αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, καὶ συνε-
tuit prelia multa: ⁊ obti-
στήσατο πολέμους πολλούς, καὶ ἐκρά-
nuit munitiones. ⁊ interfecit reges
τησεν ὀχυρωμάτων. καὶ ἔσφαξε βασιλεῖς
terre. ⁊ ptrãſiuit vſq; ad terminos terre:
τῆς γῆς. καὶ διῆλθεν ἕως ἄκρων τῆς γῆς,
⁊ accepit ſpolia multitudinis gẽtiũ: ⁊ ſi-
B καὶ ἔλαβε σκῦλα πλήθους ἐθνῶν, καὶ ἡσύ
luit terra i cõſpectu eiꝰ. ⁊ exaltatũ ⁊
χασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ὑψώθη καὶ
eleuatũ ẽ cor eius: ⁊ cõgregauit exercitũ
ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτ. καὶ συνῆξε δύναμιν
fortẽ valde: ⁊ obtinuit regiões gẽtiũ ⁊ ty
ἰσχυρὰν σφόδρα, καὶ ἦρξε χωρῶν ἐθνῶν καὶ τυ
rannides. ⁊ fuerũt ei in tributũ: ⁊ poſt
ραννιῶν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἰς φόρον, καὶ με
hec cecidit in lectũ ⁊ cognouit
τὰ ταῦτα ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην καὶ ἔγνω
q morit. ⁊ vocauit pue-
ὅτι ἀποθνήσκει. καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖ
ros ſuos nobiles educatos ſi
δας αὐτοῦ τοὺς ἐνδόξους τοὺς συνεκτρό-
mul cũ eo a iuuẽtute. ⁊ diuiſit e-
φους αὐτοῦ ἀπὸ νεότητος. καὶ διεῖλεν αὐ-
is regnũ ſuũ adhuc viuẽte eo.
τοῖς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔτι ζῶντος αὐτ.
⁊ regnauit alexãder ãnos duodeci:
καὶ ἐβασίλευσεν ἀλέξανδρος ἔτη δώδεκα,
⁊ mortuꝰ eſt. ⁊ regnauerũt pu
καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἐπεκράτησαν οἱ παῖ
1.Reg. 2.8 eri eiꝰ qlibet in loco ſuo. ⁊
C δες αὐτοῦ ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτ. καὶ
impoſuerũt ſibi oẽs diademata poſtq; mor-
ἐπέθεντο πάντες διαδήματα μετὰ τὸ ἀπο
tuꝰ eſt ille: ⁊ filij eoꝝ poſt e-
θανεῖν αὐτόν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὀπίσω αὐ

Trãſla. B. Hie.

Incipit liber primus.
Machabeorum. Ca. i.

ET FACTVM EST POST q̃ percuſſit alexãder philippi macedo quiprimꝰ regnauit in grecia egreſſus de terra cethim: darium regẽ perſarum & medorũ: conſtituit prelia multa & obtinuit omniũ munitiones: & interfecit reges terre. Et pertranſiit vſq; ad fines terre: et accepit ſpolia multitudinis gentium: & ſiluit terra in conſpectu eius. Et congregauit virtutẽ & exercitum fortem nimis: et exaltatuz eſt & eleuatum cor eius: & obtinuit regiões gentium et tyrannos: & facti ſunt illi in tributum. Et poſt hec decidit in lectum & cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros ſuos nobiles qui ſecum erãt nutriti a iuuentute ſua: & dimiſit illis regnum ſuum cum adhuc viueret. Et regnauit alexander annis duodecim: & mortuꝰ eſt. Et obtinuerunt pueri eiꝰ regnum vnuſquiſq; in loco ſuo: & impoſuerunt oẽs ſibi diademata poſt mortem eius: & filii eorum poſt eos annis multis: & multiplicata ſunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccati: antiochus illuſtris filius antiochi regis q fuerat rome obſes: & regnauit in anno cẽteſimo triceſimo ſeptimo regni grecorum. In diebus illis exierunt ex iſrael filii iniqui: & ſuaſerunt multis dicentes. Eamus & diſponamus teſtamentuz cũ gentibus que circa nos ſunt: qa ex quo receſſimus ab eis: inuenerunt nos multa mala: & bonus viſus eſt ſermo in oculis eorum. Et deſtinauerunt aliqui de populo: & abierunt ad regem: & dedit illis poteſtatem: vt facerent iuſticiã gentium: et edificauerunt gymnaſiũ in hyeroſolimis ſecundum leges nationuz: & fecerunt ſibi preputia: et receſſerunt a teſtamẽto ſancto: & iuncti ſunt nationibus: & venundati ſunt vt facerẽt malũ. Et paratũ eſt regnum in conſpectu antiochi: & cepit regnare in terra egypti vt regnaret ſuper duo regna. Et intrauit in egyptũ in multitudie graui in curribus & elephãtis & eqtibus: & copioſa nauiũ multitudine. Et conſtituit bellũ aduerſus ptolemeum regem egypti:

Maccabeo. i. Cap. i.

os ãnos multos. ⁊ multiplicauerũt mala in
τῶν ἔτη πολλά. καὶ ἐπλήθυναν κακὰ ἐν
terra. ⁊ exiuit ex eis radix pecca-
τῇ γῇ. καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῶν ῥίζα ἁμαρτω-
trix antiochꝰ illuſtris: filiꝰ antiochi
λὸς ἀντίοχος ἐπιφανής, υἱὸς ἀντιόχου
regis: q̃ fuit obſes in roma. ⁊
τοῦ βασιλέως, ὃς ἦν ὅμηρα ἐν τῇ ῥώμῃ. καὶ
regnauit in anno cẽteſimo ⁊ triceſi-
ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει ἑκατοστῷ καὶ τριακο
mo ⁊ ſeptimo regni grecoꝝ. in
στῷ καὶ ἑβδόμῳ βασιλείας ἑλλήνων. ἐν
dieb' illis exierũt de iſrael
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθον ἐξ ἰσραὴλ
filij iniqui: ⁊ ſuaſerunt multis
υἱοὶ παράνομοι, καὶ ἀνέπεισαν πολλοὺς
dicẽtes. eamꝰ ⁊ diſponamꝰ pa-
λέγοντες. πορευθῶμεν καὶ διαθώμεθα δια
ctũ cũ gẽtibꝰ q̃ i circuitu nr̃m.
θήκην μετὰ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν.
qa ex quo receſſimꝰ ab eis: iuenerũt
ὅτι ἀφ' ἧς ἐχωρίσθημεν ἀπ' αὐτῶν, εὗρεν
nos mala multa. ⁊ placuit ſmo
ἡμᾶς κακὰ πολλά. καὶ ἠγαθύνθη ὁ λόγος
in oculis eoꝝ. ⁊ parati ſunt
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν. καὶ προεθυμήθησάν
qdã de populo: ⁊ iuerũt
τινες ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν
ad regẽ. ⁊ dedit eis pote
πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξου
ſtatẽ faciẽdi iuſticiã gẽtiũ.
σίαν ποιῆσαι τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν.
⁊ edificauerũt gymnaſiũ in hieroſoly-
καὶ ᾠκοδόμησαν γυμνάσιον ἐν ἱεροσολύ-
mis ſm leges gẽtiũ. ⁊ fece-
μοις κατὰ τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐποί
rũt ſibi ꝑputia ⁊ receſſerũt
ησαν ἑαυτοῖς ἀκροβυστίας καὶ ἀπέστησαν
a teſtamẽto ſancto. ⁊ iũcti ſunt
ἀπὸ διαθήκης ἁγίας. καὶ ἐζευγίσθησαν τοῖς
gẽtibꝰ ⁊ vẽditi ſunt vt facerẽt ma-
ἔθνεσι καὶ ἐπράθησαν ποιῆσαι τὸ πονη-
lũ. ⁊ paratũ eſt regnũ corã an
ρόν. καὶ ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία ἐναντίον ἀν
tiocho. ⁊ cepit regnare
τιόχου. καὶ ὑπέλαβε βασιλεῦσαι τῆς
egypto: vt regnaret ſuꝑ duo
αἰγύπτου, ὅπως βασιλεύσῃ ἐπὶ τὰς δύο
regna. ⁊ intrauit in egyptũ in tur
βασιλείας. καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον ἐν ὄχ
ba graui in curribꝰ ⁊ elephãtis ⁊ in eq
λῳ βαρεῖ ἐν ἅρμασι καὶ ἐλέφασι καὶ ἐν ἱπ
tibꝰ ⁊ in claſſe magna. ⁊ cõſtituit
πεῦσι καὶ ἐν στόλῳ μεγάλῳ. καὶ συνεστήσατο

Digitized by Google

bellū cōtra ptolemeū regē egy=
πόλεμον πρὸς πτολεμαῖον βασιλέα αἰγύ
pti. ⁊ verit⁹ est ptolome⁹ a fa=
πτου. καὶ ἐνετράπη πτολεμαῖος ἀπὸ προσ
cie ei⁹ ⁊ fugit. ⁊ ceciderūt vulne
ώπου αὐτοῦ καὶ ἔφυγε. καὶ ἔπεσον τραυ
rati multi: ⁊ cœperūt vr
ματίαι πολλοί, καὶ κατελάβοντο τὰς πό
bes munitas in terra egypti. ⁊
λεις τὰς ὀχυρὰς ἐν γῇ αἰγύπτῳ. καὶ
accepit spolia egypti: ⁊ re=
ἔλαβε τὰ σκῦλα τῆς αἰγύπτου, καὶ ἐπε
uersus ē antiochus postq̄ pcussit egy=
στρεψεν ἀντίοχος μετὰ τὸ πατάξαι αἴγυ
ptū in cētesimo ⁊ quadragesimo ⁊
πτον ἐν τῷ ἑκατοστῷ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ
tertio anno. ⁊ ascēdit in israel ⁊ hie
τρίτῳ ἔτει. καὶ ἀνέβη ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἱε
solymā in turba graui: ⁊ intrauit in
ροσόλυμα ἐν ὄχλῳ βαρεῖ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς
sanctuariū in superbia: ⁊ accepit
τὸ ἁγίασμα ἐν ὑπερηφανίᾳ, καὶ ἔλαβε
altare aureū: ⁊ cāde
τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὴν λυ=
labrū luminis: ⁊ oīa vasa
χνίαν τοῦ φωτός, καὶ πάντα τὰ σκεύη
eius: ⁊ mēsam ppositiōis:
αὐτῆς, καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως.
⁊ libatoria ⁊ phialas: ⁊
καὶ τὰ σπονδεῖα καὶ τὰς φιάλας, καὶ
mortariola aurea: ⁊ ve=
τὰς θυΐσκας τὰς χρυσᾶς, καὶ τὸ κατα
lum: ⁊ coronas: ⁊ orna
πέτασμα, καὶ τοὺς στεφάνους, καὶ τὸν κόσ
mētū aureū qđ in facie
μον τὸν χρυσοῦν τὸν κατὰ πρόσωπον τοῦ
tēpli. ⁊ cōminuit oīa: ⁊ accepit
ναοῦ. καὶ ἐλέπισε πάντα, καὶ ἔλαβε
argentū ⁊ auꝝ ⁊ vasa
τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη
desiderabilia. ⁊ accepit thesau
τὰ ἐπιθυμητά. καὶ ἔλαβε τοὺς θησαυ
ros abscōditos q̄s īuenit. ⁊ acci
ροὺς τοὺς ἀποκρύφους οὓς εὗρε. καὶ λα
piēs oīa abijt in terrā suā.
βὼν πάντα ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
⁊ fecit hoīm cedē: ⁊ locut⁹ est
καὶ ἐποίησε φονοκτονίαν, καὶ ἐλάλησεν
superbiā magnā. ⁊ fuit lu=
ὑπερηφανίαν μεγάλην. καὶ ἐγένετο πέν
ct⁹ magn⁹ in israel in oī loco
θος μέγα ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν παντὶ τόπῳ
eoꝝ. ⁊ gemuerūt principes ⁊ se=
αὐτῶν. καὶ ἐστέναξαν ἄρχοντες καὶ πρε
niores: virgines ⁊ pueri infir=
σβύτεροι, παρθένοι καὶ νεανίσκοι ἠσθέ
mati sūt: ⁊ pulchritudo mulierū mu
νησαν, καὶ τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν ἠλ
tata est. oīs spōsus accepit luctū.
λοιώθη. πᾶς νυμφίος ἀνέλαβε θρῆνον.
sedēs in thalamo fuit in luctu. ⁊
καθημένη ἐν παστῷ ἐγένετο ἐν πένθει. καὶ
cōcussa ē terra sup habitātes e=
ἐσείσθη ἡ γῆ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐ
am. ⁊ oīs domos iacob induerūt
τήν. καὶ πᾶς ὁ οἶκος ἰακὼβ ἐνεδύσαν
cōfusionē. post duos ānos dieꝝ mi=
το αἰσχύνην. μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν ἀπέ
sit rex pncipē tribu=
στειλεν ὁ βασιλεὺς ἄρχοντα φορολογί=
ti in vrbes iuda. ⁊ venit in
ας εἰς τὰς πόλεις ἰούδα. καὶ ἦλθεν εἰς

Et constituit bellum aduersus ptole=
meum regem egypti: & veritus est pto
meus a facie eius & fugit: & cecide=
runt vulnerati multi. Et comprehen
dit ciuitates munitas in terra egypti: &
accepit spolia terre egypti. Et conuer
tit antiochus postq̄ percussit egyptuꝫ
in centesimo & quadragesimo & tertio
anno: & ascendit ad israel: & ascendit
hierosolymam in multitudine graui.
Et intrauit in sanctificationem cum su
perbia: & accepit altare aureum: & can=
delabrum luminis: & vniuersa vasa ei⁹:
& mensaꝫ prepositionis & libatoria &
phialas: & mortariola aurea: & veluꝫ &
coronas & ornamentum aureuꝫ quod
in facie templi erat: & cōminuit omnia:
Et accepit argentum & aurū & vasa cō
cupiscibilia: et accepit thesauros occul
tos quos inuenit: & sublatis oībus abiit
in terram suam. Et fecit cedē hominū:
& locutus est in superbia magna. Et fa=
ctus est planctus magnus in israel: & in
omni loco eorum. Et ingemuerūt pri
cipes & seniores: & iuuenes & virgines
infirmati sunt: & speciositas mulierum
immutata est. Omnis maritus sumpsit
lamentuꝫ: & que sedebant in thoro ma
ritali lugebant: et cōmota est terra sup
habitantes in ea: et vniuersa domus ia
cob induit confusionem. Et post duos
annos dierum misit rex principem tri=
butorum in ciuitates iuda: & venit hie=
rusalem cum turba magna. Et locutus
est ad eos verba pacifica in dolo: & cre=
diderunt ei. Et irruit super ciuitateꝫ re
pente: et percussit eam plaga magna: &
perdidit populum multuꝫ ex israel. Et
accepit spolia ciuitatis: & succēdit eam
igni. Et destruxit domos eius & muros
ei⁹ in circuitu: & captiuas duxerūt mu=
lieres & natos: & pecora possederunt.
Et edificauerunt ciuitateꝫ dauid muro
magno & firmo & turribus firmis: et fa
cta est illis in arcem. Et posuerunt illic
gentem peccatricem viros iniquos: et
conualuerunt in ea. Et posuerūt arma
et escas: et congregauerunt spolia hie=
rusalem & reposuerūt illic: & facti sunt
in laqueum magnum. Et factū est hoc
ad insidias sanctificationi: & in diabolū
malum israel: et effuderunt sangui=
nem innocentem per circuitū sanctifi=
cationis: & contaminauerunt sanctifi=
cationem. Et fugerūt habitatores hie=
rusalem propter eos: & facta est habita
tio exterorum: Et facta est extera semi
ni suo: & nati eius reliquerunt eam. Sā
ctificatio ei⁹ desolata est sicut solitudo:
dies festi eius conuersi sunt in luctum:
sabbata eius in opprobrium: honores
eius in nihilum. Secundum gloriam ei⁹
multiplicata est ignominia eius: et su=
blimitas eius conuersa est in luctum. Et
scripsit rex antioch⁹ omni regno suo:
vt esset omnis populus vnus: et reli=
querunt vnusquisq; ooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

hierusalē in turba graui: ⁊ locut⁹
ἱερουσαλὴμ ἐν ὄχλῳ βαρεῖ, καὶ ἐλάλη
est eis verba pacifica in dolo:
σεν αὐτοῖς λόγους εἰρηνικοὺς ἐν δόλῳ,
⁊ crediderūt ei. ⁊ irruit
καὶ ἐνεπίστευσαν αὐτῷ. καὶ ἐπέπεσεν
sup ciuitatē subito. ⁊ pcussit
ἐπὶ τὴν πόλιν ἐξάπινα. καὶ ἐπάταξεν
eā plaga magna. ⁊ pdidit
αὐτὴν πληγὴν μεγάλην. καὶ ἀπώλεσε
pplīn multū de israel. ⁊ accepit
λαὸν πολὺν ἐξ ἰσραήλ. καὶ ἔλαβε τὰ
spolia vrbis: ⁊ cōbussit il=
σκῦλα τῆς πόλεως, καὶ ἐνεπύρισεν αὐ
lā igni: ⁊ destruxit domos il=
τὴν πυρί, καὶ καθεῖλε τοὺς οἴκους αὐ=
li⁹ ⁊ muros illi⁹ in circuitu. ⁊ ca=
τῆς καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κύκλῳ. καὶ ἠχ
ptiuauerūt mulieres ⁊ fi=
μαλώτευσαν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέ=
lios: ⁊ iumēta possederūt. ⁊
κνα, καὶ τὰ κτήνη ἐκληρονόμησαν. καὶ D
edificauerunt vrbē dauid muro
ᾠκοδόμησαν τὴν πόλιν δαυὶδ τείχει
magno ⁊ forti turrib⁹ munitis:
μεγάλῳ καὶ ὀχυρῷ πύργοις ὀχυροῖς,
⁊ fuit illis in arcē. ⁊ posue
καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄκραν. καὶ ἔθη=
rūt illic gētē peccatricē: viros ini=
καν ἐκεῖ ἔθνος ἁμαρτωλόν, ἄνδρας πα
quos: ⁊ cōualuerūt in illa. ⁊
ρανόμους, καὶ ἐνίσχυσαν ἐν αὐτῇ. καὶ
posuerunt arma ⁊ escas: ⁊ cōgre
παρέθεντο ὅπλα καὶ τροφήν, καὶ συ=
gātes spolia hierusalē repo
ναγαγόντες τὰ σκῦλα ἱερουσαλὴμ ἀπέ
suerūt illic. ⁊ facti sūt in magnū la=
θεντο ἐκεῖ. καὶ ἐγένοντο εἰς μεγάλην πα
queū. ⁊ fuit in insidias san=
γίδα. καὶ ἐγένετο εἰς ἔνεδρον τῷ ἁγιά
ctuario: ⁊ in calūniatorē malū
σματι, καὶ εἰς διάβολον πονηρὸν τῷ
israel semp. ⁊ effuderūt sāguinē
ἰσραὴλ διαπαντός. καὶ ἐξέχεαν αἷμα
inocētē icircuitu sanctuarij: ⁊ pollu
ἀθῷον κύκλῳ τοῦ ἁγιάσματος, καὶ ἐμό= E
erūt sanctuariū. ⁊ fugerūt habi
λυναν τὸ ἁγίασμα. καὶ ἔφυγον οἱ κα=
tatores hierusalē ppť eos: ⁊ facta
τοικοι ἱερουσαλὴμ δι᾽ αὐτούς, καὶ ἐγένε
est habitatio exteroꝝ. ⁊ facta est ex=
το κατοικία ἀλλοτρίων. καὶ ἐγένετο ἀλ
tera gnationib⁹ suis: ⁊
λοτρία τοῖς γεννήμασιν αὐτῆς, καὶ τὰ
filij sui reliquerūt eā. san=
τέκνα αὐτῆς ἐγκατέλιπον αὐτήν. τὸ ἁγί
ctuariū illi⁹ desolatū ē vt erem⁹. fe=
ασμα αὐτῆς ἠρημώθη ὡς ἔρημος. αἱ ἑορ
sta ei⁹ versa sunt in luctū. sab=
ταὶ αὐτῆς ἐστράφησαν εἰς πένθος. τὰ σάβ Tob. 2. b.
bata ei⁹ in ignominiā. honor ei⁹
βατα αὐτῆς εἰς ὀνειδισμόν. ἡ τιμὴ αὐτῆς Amos 8. c
in vilipēdium: iuxta gliā ei⁹ fu=
εἰς ἐξουδένωσιν, κατὰ τὴν δόξαν αὐτῆς ἐγε
it ignominia ei⁹. ⁊ altitudo ei⁹
νήθη ἀτιμιασμὸς αὐτῆς. καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς
versa est in luctū. ⁊ scripsit rex
ἐστράφη εἰς πένθος. καὶ ἔγραψεν ὁ βασι
omni regno suo vt essent om
λεὺς πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ εἶναι πάν
nes in pplm vnū: ⁊ relinqueret quisq;
τας εἰς λαὸν ἕνα, καὶ ἐγκαταλιπεῖν ἕκαστον

Digitized by Google

leges ſuas. ⁊ cõſenſerũt oẽs
τὰ νόμιμα αὐτοῦ. καὶ ἐπεδέξατο πάντα
gẽtes ſm̃ ſmonẽ regis.
τὰ ἔθνη κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασιλέως.
⁊ multi ab iſrael cõſenſerũt ſui
καὶ πολλοὶ ἀπ' ἰσραὴλ εὐδόκησαν τῇ λα
tuti ci⁹. ⁊ ſacrificauerũt idolis: ⁊
τρείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἔθυσαν τοῖς εἰδώλοις, καὶ
polluerũt ſabbatũ. ⁊ mi=
ἐβεβήλωσαν τὸ σάββατον. καὶ ἀπέ=
F ſit rex libros in manu nũ
στειλεν ὁ βασιλεὺς βιβλία ἐν χειρὶ ἀγ
cioꝝ in hieruſalẽ ⁊ vrbes iu=
γέλων εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ τὰς πόλεις ἰού
da vt irẽt poſt leges alienoꝝ
δα πορευθῆναι ὀπίσω νομίμων ἀλλοτρίων
terre:⁊ ꝓhiberẽt holocauſta ⁊
τῆς γῆς, καὶ κωλῦσαι ὁλοκαυτώματα καὶ
ſacrificiũ ⁊ libationẽ ex ſanctuario:
θυσίαν καὶ σπονδὴν ἐκ τοῦ ἁγιάσματος,
⁊ coinq̃narẽt ſabbata ⁊ feſta: ⁊
καὶ βεβηλῶσαι σάββατα καὶ ἑορτάς, καὶ
polluerẽt ſanctuariũ ⁊ ſanctos: edificarẽt
μιᾶναι ἁγίασμα καὶ ἁγίους, οἰκοδομῆσαι
aras ⁊ lucos: ⁊ idola: ⁊ ſacrificarẽt
βωμοὺς καὶ τεμένη, καὶ εἰδωλεῖα, καὶ θύειν
porcina ⁊ pecora cõmunia: ⁊ relinquerẽt
ὕεια καὶ κτήνη κοινά, καὶ ἀφιέναι τοὺς
filios ſuos incircũciſos: abominarentᷓ
υἱοὺς αὐτῶν ἀπεριτμήτους, βδελύξαι τὰς
aĩas ſuas in oĩ immundo ⁊
G ψυχὰς αὐτῶν ἐν παντὶ ἀκαθάρτῳ καὶ
coinq̃natione. ita vt obliuiſcerentᷓ legis:
βεβηλώσει. ὥστε ἐπιλαθέσθαι τοῦ νόμου,
⁊ imutarẽt oẽs iuſtificationes.
καὶ ἀλλάξαι πάντα τὰ δικαιώματα.
⁊ q̃ non faceret iuxta verbũ
καὶ ὃς ἂν μὴ ποιήσῃ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ
regis moreretᷓ. iuxta oĩa
βασιλέως ἀποθανεῖται. κατὰ πάντας
verba hec ſcripſit oĩ
τοὺς λόγους τούτους ἔγραψε πάσῃ τῇ
regno ſuo. ⁊ fecit princi
βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐπισκό=
pes ſup oẽm pplm̃: ⁊ prece=
πους ἐπὶ πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐνετεί
pit vrbib⁹ iuda ſacrificare per
λατο ταῖς πόλεσιν ἰούδα θυσιάζειν κα
vrbẽ ⁊ vrbẽ. ⁊ cõgregati ſunt
τὰ πόλιν καὶ πόλιν. καὶ συνηθροίσθησαν
de pplõ ad eos multi. oĩs
ἀπὸ τοῦ λαοῦ πρὸς αὐτοὺς πολλοί. πᾶς
q̃ dereliquerat legẽ. ⁊ fecerũt
ὁ ἐγκαταλιπὼν τὸν νόμον. καὶ ἐποίησαν
A mala in terra: ⁊ poſuerũt iſrael in
κακὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔθεντο τὸν ἰσραὴλ ἐν
abditis in omni refugio ipoꝝ.
κρύφοις ἐν παντὶ φυγαδευτηρίῳ αὐτῶν.
⁊ quinta ⁊ decima die chaſleu
καὶ πέντε καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ χασελεῦ
quinto ⁊ q̃dragefimo ⁊ cẽteſi
τῷ πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατο
mo anno edificauerũt abominationẽ deſo=
στῷ ἔτει ᾠκοδόμησαν βδέλυγμα ἐρημώ
lationis ſup altare. ⁊ in vrbi
σεως ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐν πόλε
b⁹ iuda incircuitu edificauerunt aras:
σιν ἰούδα κύκλῳ ᾠκοδόμησαν βωμούς,
⁊ in ianuis domoꝝ. ⁊ in
καὶ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν. καὶ ἐν
plateis thura icẽdebãt. ⁊ libros
ταῖς πλατείαις ἐθυμίων. καὶ τὰ βιβλία

legẽ ſuam: & conſenſerunt omnes gen
tes ſecundũ verbum regis antiochi. Et
multi ex iſrael conſenſerũt ei: & ſacrifi=
cauerũt idolis & coinqnauerunt ſabba
tũ. Et miſit rex antiochus libros ꝑ ma
n⁹ nunciorũ in hieruſalẽ: & in oẽs ciui=
tates iude vt ſequerẽtur leges gentiuꝫ
terre: & ꝓhiberent holocauſta & ſacrifi
cia: & placationes fieri in tẽplo dei: & ꝓ
hiberent celebrari ſabbatũ & dies ſolẽ=
nes. Et iuſſit coinqnari ſancta et ſanctũ
templũ iſrael. Et iuſſit edificari aras &
tẽpla & idola: & imolari carnes ſuillas
& pecora cõmunia: & relinq̃re filios ſu=
os incircunciſos: & coinquinari aĩas eo
rũ in oĩbus immũdicijs & abominatio
nibus: ita vt obliuiſcerẽtur legẽ & imu=
tarẽt oẽs iuſtificationes dei. Et qcunqꝫ
nõ feciſſent ſecundũ verbũ regis antio
chi: morerẽtur. Secundũ oĩa verba hec
ſcripſit omni regno ſuo: & ꝓpoſuit pri
cipes populo q hec fieri cogerẽt. Et iuſ
ſerũt ciuitatibus iude ſacrificare. Et cõ
gregati ſunt multi de pplo ad eos q de=
reliquerãt legẽ dñi: & fecerũt mala ſup
terrã: & effugauerũt pplm iſrael in abdi
tis & in aſconditis fugitiuorũ locis. Die
qntadecima mẽſis caſleu: qnto & q̃dra=
geſimo & cẽteſimo ãno: edificauit rex
antioch⁹ abominandũ idolũ deſolatio
nis ſup altare dei: & ꝑ vniuerſas ciuita=
tes iude in circuitu edificauerũt aras &
ante ianuas domorũ: & in plateis incen
debant thura & ſacrificabãt. Et libros
legis dei cõbuſſerunt igni ſcidẽtes eos:
& apud quẽcunqꝫ inueniebãtur libri te
ſtamẽti dñi: & quicũqꝫ obſeruabat legẽ
dñi ſecũdũ edictũ regis: trucidabãt eũ.
In virtute ſua faciebãt hec pplo iſrael q
inueniebatur in omni mẽſe in ciuitati=
bus. Et quinta et viceſima die mẽſis ſa
crificabãt ſup arã que erat cõtra altare:
& mulieres q circuncidebãt filios ſuos
trucidabãtur ſecundũ iuſſum regis an=
tiochi. Et ſuſpẽdebant pueros a ceruí=
cibus ꝑ vniuerſas domos eorũ: & eos q
circunciderãt illos trucidabũt. Et mul
ti de populo iſrl' diffinierunt apud ſe: vt
nõ mãducarẽt immũda: et elegerũt ma
gis mori q̃ cibis coinqnari inmũdis:
& noluerũt infringere legẽ dei ſanctaꝫ
& trucidati ſunt: & facta eſt ira magna
ſup populũ iſrael valde. Ca. 2.

IN diebus illis ſurrexit matathias fi
lius iohãnis filii ſymeonis ſacerdos
ex filiis ioarim ab hieruſalẽ: & conſedit
in monte modin. Et habebat filios qn=
qꝫ: iohannã: qui cognominabatur gad
dis: & ſimonem: qui cognominabatur
thaſi: & iudam: q vocabatur machabe⁹:
& eleazarũ: qui cognominabatur aba=
rõ: & ionatham: qui cognominabatur
apphus. Hi viderunt mala que fiebant
in populo iuda et in hieruſalem. Et di=
xit matathias. Ve mihi. Vt quid natus
ſum videre cõtritionem populi mei &
contritionem ciuitatis ſancte: & ſedere
illic cum datur in manibus inimicorũ?
Sancta in manu extraneorũ facta ſũt?
templum eius ſicut homo ignobilis.
Vaſa glorie eius captiua abducta ſunt?

legis q̃s inuenerũt cõbuſſerũt igne ſcindẽ=
τοῦ νόμου ἃ εὗρον ἐνεπύρισαν πυρὶ κατασχί
tes. ⁊ vbi inueniebatᷓ apud aliquẽ
σαντες. καὶ ὅπου εὑρίσκετο παρά τινι
liber teſtamẽti: ⁊ ſiq̃s acq̃eſcebat
βιβλίον διαθήκης, καὶ εἴ τις συνευδόκει τῷ
legi edicto regis occidebãt
νόμῳ τὸ σύγκριμα τοῦ βασιλέως ἐθανάτουν
illũ in virtute ſua. faciebãt ſic iſrael
αὐτὸν ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν. ἐποίουν οὕτω τῷ ἰσραὴλ
inuẽtis in omni mẽſe ⁊ mẽſe in
τοῖς εὑρισκομένοις ἐν παντὶ μηνὶ καὶ μηνὶ ἐν
vrbib⁹ ⁊ q̃nta et viceſima mẽ
ταῖς πόλεσι καὶ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μη
ſis ſacrificãtes ſup arã q̃ erat in
νὸς θυσιάζοντες ἐπὶ τὸν βωμὸν ὃς ἦν ἐπὶ
altari. ⁊ mulieres q̃ circũ
τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ τὰς γυναῖκας τὰς περι
ciderunt filios ſuos occiderũt
τετμηκυίας τὰ τέκνα αὐτῶν ἐθανάτωσαν
iuxta iuſſum: ⁊ ſuſpẽderunt iſantes
κατὰ πρόσταγμα, καὶ ἐκρέμασαν τὰ βρέφη
ex collis eoꝝ ⁊ domos
ἐκ τῶν τραχήλων αὐτῶν καὶ τοὺς οἴκους
eoꝝ ⁊ eos q̃ circũciderãt illos.
αὐτῶν καὶ τοὺς περιτετμηκότας αὐτούς.
⁊ multi in iſrael fortificati ſunt ⁊
καὶ πολλοὶ ἐν ἰσραὴλ ἐκραταιώθησαν καὶ
offirmati in ſe vt nõ comederẽt cõmũia.
ὠχυρώθησαν ἐν αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν κοινά.
⁊ elegerũt mori vt nõ pollüerẽ
καὶ ἐπεδέξαντο ἀποθανεῖν ἵνα μὴ μιανθῶ
tur cibis ⁊ ne inquinarẽt teſta
σι τοῖς βρώμασι καὶ μὴ βεβηλώσωσι διαθή
mẽtũ ſanctũ: ⁊ mortui ſunt. ⁊ fuit ira
κην ἁγίαν, καὶ ἀπέθανον. καὶ ἐγένετο ὀργὴ
magna ſup iſrael valde.
μεγάλη ἐπὶ ἰσραὴλ σφόδρα. Ca. 2.

IN diebꝰ illis: ſurrexit mat=
ΕΝ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀνέστη ματ=
tathias fili⁹ ioãnis filij ſymeõ ſacerdos
ταθίας ἰωάννου τοῦ συμεὼν ἱερεὺς τῶν
filioꝝ ioarib de hieruſalẽ: ⁊ ſe=
υἱῶν ἰωαρὶβ ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκά=
dit in modin. ⁊ ei filij q̃nqꝫ:
θισεν ἐν μωδεΐν. καὶ αὐτῷ υἱοὶ πέντε,
ioãnes cognominat⁹ gaddis: ſimon
ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος ἰαδδίς, σίμων
vocat⁹ thaſi: iudas voca
ὁ καλούμενος θασί, ἰούδας ὁ καλού=
tus maccabe⁹: eleazar⁹ voca=
μενος μακκαβαῖος, ἐλεάζαρ ὁ καλούμε=
tus auarã: ionathas vocat⁹ ſap=
νος αὐαράν, ἰωνάθας ὁ καλούμενος σαπ=
phus. ⁊ vidit blaſphemias q̃ fie
φοῖς. καὶ εἶδε τὰς βλασφημίας τὰς γι
bãt in iuda ⁊ hierl'm: ⁊ dixit.
νομένας ἐν ἰούδα καὶ ἰλ̄ημ, καὶ εἶπεν.
hei mihi: vt qd hoc nat⁹ ſum videre cõtri
οἴ μοι, ἱνατί τοῦτο ἐγεννήθην ἰδεῖν τὸ σύν
tionẽ ppli mei: ⁊ cõtri=
τριμμα τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὸ σύν=
tionẽ vrbis ſancte: ⁊ ſe=
τριμμα τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ κα
dere ibi cũ datᷓ ea in manu
θίσαι ἐκεῖ ἐν τῷ δοθῆναι αὐτὴν ἐν χειρὶ
inimicoꝝ: ſanctuariũ in manu alienoꝝ.
ἐχθρῶν, τὸ ἁγίασμα ἐν χειρὶ ἀλλοτρίων.
factũ ẽ tẽplũ ei⁹ vt vir ignobilis.
ἐγένετο ὁ ναὸς αὐτῆς ὡς ἀνὴρ ἄδοξος. τὰ
vaſa glie captiua abducta ſũt.
σκεύη τῆς δόξης αἰχμάλωτα ἀπήχθη.

trucidati ſunt infantes eiꝰ in pla
ἀπεκτάνθη τὰ νήπια αὐτῆς ἐν ταῖς πλα
teis eiꝰ. pueri eiꝰ in gla
τείαις αὐτῆς. οἱ νεανίσκοι αὐτῆς ἐν ῥομ-
dio inimici. que gẽs nõ heredita
φαίᾳ ἐχθροῦ. ποῖον ἔθνος οὐκ ἐκληρονόμη
uit regnũ ⁊ nõ obtinuit ſpo
σε βασιλείαν καὶ οὐκ ἐκράτησε τῶν σκύ
lia eiꝰ. oĩs ornatꝰ eiꝰ ablatꝰ ẽ.
λων αὐτῆς. πᾶς ὁ κόσμος αὐτῆς ἀφῃρέθη.
pro libera facta eſt in ſeruã ⁊
ἀντὶ ἐλευθέρας ἐγένετο εἰς δούλην. καὶ
ecce ſancta nr̃a ⁊ pulchritudo nr̃a
ἰδοὺ τὰ ἅγια ἡμῶν καὶ ἡ καλλονὴ ἡμῶν
⁊ glĩa nr̃a deſolata eſt: ⁊ cõtamina-
καὶ ἡ δόξα ἡμῶν ἠρημώθη, καὶ ἐβεβήλω
uerũt ea gẽtes. vt qd nobis vltra viuere?
σαν αὐτὰ τὰ ἔθνη. ἵνα τί ἡμῖν ἔτι ζῆν;
⁊ ſcidit mattathias ⁊ filij eiꝰ
καὶ διέρρηξε ματταθίας καὶ υἱοὶ αὐτοῦ
veſtes ſuas: ⁊ induerũt
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεβάλον-
ſaccos. ⁊ plorauerũt valde.
το σάκκους. καὶ ἐπένθησαν σφόδρα.
⁊ venerũt q a rege
καὶ ἦλθον οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως οἱ
cogentes rebellionẽ in
καταναγκάζοντες τὴν ἀποστασίαν εἰς
modin vrbẽ vt ſacrificarẽt. ⁊
μωδεῒν τὴν πόλιν ἵνα θυσιάσωσι. καὶ
multi de iſrael ad eos acceſ
πολλοὶ ἀπὸ ἰσραὴλ πρὸς αὐτοὺς προσ
ſerũt. ⁊ mattathias ⁊ filij eius
ἦλθον. καὶ ματταθίας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
cõgregati ſũt. ⁊ reſpõderunt q a
συνήχθησαν. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ παρὰ
rege. ⁊ dixerũt mattathie:
τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπαν τῷ ματτα
dicẽtes. princeps ⁊ glĩoſus ⁊
θίᾳ, λέγοντες. ἄρχων καὶ ἔνδοξος καὶ
magnꝰ es in vrbe hac: ⁊ cor-
μέγας εἶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ἐστη
roboratꝰ in filijs ⁊ fratribꝰ. nũc acce
ριγμένος ἐν υἱοῖς καὶ ἀδελφοῖς. νῦν πρό
de primꝰ ⁊ fac pcepe
σελθε πρῶτος καὶ ποίησον τὸ πρόσταγ
ptũ regis: vt fecerũt om-
μα τοῦ βασιλέως, ὡς ἐποίησαν πάν
nes gẽtes ⁊ viri iuda ⁊
τα τὰ ἔθνη καὶ οἱ ἄνδρες ἰούδα καὶ
relicti in hieruſalẽ. ⁊
οἱ καταλειφθέντες ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
eris tu ⁊ domꝰ tua amicoꝝ re-
ἔσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου τῶν φίλων τοῦ βα
gis. ⁊ tu ⁊ filij tui glĩficabi-
σιλέως. καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου δοξασθή
mini argẽto ⁊ auro ⁊ mune-
σεσθε ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ ἀποστο
ribꝰ multis. ⁊ reſpondit mattathi
λαῖς πολλαῖς. καὶ ἀπεκρίθη ματταθί-
as ⁊ dixit voce magna. ſi oẽs
ας καὶ εἶπεν φωνῇ μεγάλῃ. εἰ πάντα τὰ
gẽtes q̃ in familia regni regis
ἔθνη τὰ ἐν οἴκῳ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέ
obediũt ei: vt recedãt qlibet a
ως ἀκούουσιν αὐτοῦ, ἀποστῆναι ἕκαστος ἀπὸ
ſeruitute patrũ ſuoꝝ: ⁊ cõſenſerũt
λατρείας πατέρων αὐτοῦ, καὶ ᾑρετίσαν
pceptis eiꝰ: et ego ⁊ filij mei
το ἐντολαῖς αὐτοῦ, κἀγὼ καὶ οἱ υἱοί μου
⁊ fratres mei ambulabimꝰ in te-
καὶ οἱ ἀδελφοί μου πορευσόμεθα ἐν δια

trucidati ſunt ſenes eius in plateis: et iu
uenes eius ceciderũt in gladio inimico-
rum. Que gens non hereditauit regnũ
eius: et non obtinuit ſpolia eius. Om-
nis cõpoſitio eius ablata eſt. Que erat
libera facta eſt ancilla. Et ecce ſancta no
ſtra: & pulchritudo nr̃a: & claritas no-
ſtra deſolata eſt: & coinquinauerunt eã
gẽtes. Quo ergo nobis adhuc viuere?
Et ſcidit veſtimenta ſua matathias & fi
lii eius & operuerunt ſe ciliciis: & plan-
xerunt valde: & venerunt illuc qui miſſi
erant a rege antiocho: vt cogerent eos
qui confugerant in ciuitatem modin
immolare & accendere thura: & a lege
dei diſcedere. Et multi de populo iſrael
conſentientes acceſſerunt ad eos: ſed
matathias & filii eius conſtanter ſtete-
runt: & reſpondentes qui miſſi erãt ab
antiocho: dixerunt matathie. Princeps
et clariſſimus et magnus es in hac ciui
tate: & ornatus filiis & fratribus. Ergo
accede prior et fac iuſſum regis ſicut fe
cerunt omnes gentes & viri iuda: & qui
remanſerunt in hieruſalem. Et eris tu
& filii tui inter amicos regis: & amplifi-
catus auro et argento & muneribꝰ mul
tis. Et reſpondit matathias & dixit ma-
gna voce. Et ſi omnes gentes regi ãtio
cho obediunt: vt diſcedant vnuſquiſqꝫ
a ſeruitute legis patrũ ſuorum: & con-
ſentiant mandatis eius: ego & filii mei
& fratres mei obediemus legi patrum
noſtrorum. Propitiꝰ ſit nobis deus: nõ
eſt nobis vtile relinquere legem & iuſti
cias dei.. Non audiemus verba regis an
tiochi: nec ſacrificabimus traſgredien-
tes legis noſtre mandata: vt eamus alte
ra via. Et vt ceſſauit loqui verba hec:
acceſſit quidam iudeus in omniuȝ ocu
lis ſacrificare idolis ſuper aram in ciui-
tate modin ſecundum iuſſum regis. Et
vidit matathias & doluit: & contremue
runt renes eius. Et accenſus eſt furor
eius ſecundum iudiciuȝ legis: & inſiliẽs
trucidauit eum ſuper aram. Sed & virũ
quem rex antiochus miſerat qui coge
bat immolare: occidit in ipſo tempore
& aram deſtruxit: et zelatus eſt legẽ ſi-
cut fecit phinees zãbri filio ſalomi. Et
exclamauit matathias voce magna in
ciuitate dicens. Omnis qui zelum ha-
bet legis ſtatuens teſtamentum exeat
poſt me. Et fugit ipſe & filii eius in mon
tes: & reliquerunt quecunqꝫ habebant
in ciuitate. Tunc deſcenderunt multi
querentes iudicium & iuſticiaȝ in deſer
tum: & ſederũt ibi ipſi & filii eius: & mu
lieres eorum & pecora eorum: quoniã
inundauerunt ſuper eos mala. Et renũ
ciatum eſt viris regis & exercitui q erãt
in hieruſalem ciuitate dauid: quoniam
diſceſſiſſent viri quidam qui diſſipaue-
runt mandatum regis in loca occulta
in deſerto: et abiiſſent poſt illos multi.
Et ſtatim prexerunt ad eos & conſtitue
runt aduerſus eos prelium in die ſabba
torũ: et dixerũt ad eos. Reſiſtitis & nũc
adhuc?

ſtamẽto patrũ nroꝝ. ppitiꝰ nobis relin
θήκῃ πατέρων ἡμῶν. ἵλεως ἡμῖν καταλι
quere legẽ ⁊ iuſticias. ſmonẽ
πεῖν νόμον καὶ δικαιώματα. τὸν λόγον τοῦ
regis nõ audiemꝰ vt ptercamꝰ
βασιλέως οὐκ ἀκουσόμεθα παρελθεῖν B
ſuitutẽ nr̃am dextra vel ſiniſtra.
τὴν λατρείαν ἡμῶν δεξιὰν ἢ ἀριστεράν.
⁊ vt ceſſauit loq verba hec:
καὶ ὡς ἐπαύσατο λαλῶν τοὺς λόγους τού
acceſſit vir iudeꝰ in ocu
τους, προσῆλθεν ἀνὴρ ἰουδαῖος ἐν ὀφθαλ
lis oĩm ſacrificare in ara
μοῖς πάντων θυσιάσαι ἐπὶ τοῦ βωμοῦ
in modin ſm iuſſuȝ regis:
ἐν μωδεῒν κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέ
⁊ vidit mattathias ⁊ zelauit ⁊
ως, καὶ εἶδε ματταθίας καὶ ἐζήλωσε καὶ
cõtremuerũt renes eiꝰ: ⁊ ptulit
ἐτρόμησαν οἱ νεφροὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνήνεγκε
furorẽ ſm iudiciũ. ⁊ currẽs iugula
θυμὸν κατὰ τὸ κρίμα. καὶ δραμὼν ἔσφα
uit eũ ſup arã. ⁊ viꝝ
ξεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν βωμόν. καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ
regis cogentẽ ſacrificare occi-
βασιλέως τὸν ἀναγκάζοντα θύειν ἀπέ-
dit in tpe illo. ⁊ a-
κτεινεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. καὶ τὸν βω
rã deſtruxit: ⁊ zelauit legẽ: ſicut
μὸν καθεῖλε, καὶ ἐζήλωσε τῷ νόμῳ, καθὼς C
fecit phinees zãbri filio ſalõ.
ἐποίησε φινεὲς τῷ ζαμβρὶ υἱῷ σαλώμ.
⁊ clamauit mattathias in vrbe vo-
καὶ ἀνέκραξε ματταθίας ἐν τῇ πόλει φω
ce magna dicẽs. oĩs q zelat legẽ
νῇ μεγάλῃ λέγων. πᾶς ὁ ζηλῶν τῷ νόμῳ
⁊ ſtatuit teſtamẽtũ: exeat poſt me.
καὶ ἱστῶν διαθήκην, ἐξελθέτω ὀπίσω μου.
⁊ fugerũt ipe ⁊ filij eiꝰ in
καὶ ἔφυγον αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς
mõtes: ⁊ reliquerũt q̃ hẽbãt in
τὰ ὄρη, καὶ ἐγκατέλιπον ὅσα εἶχον ἐν
vrbe. tũc deſcẽderũt multi que
τῇ πόλει. τότε κατέβησαν πολλοὶ ζη-
rẽtes iuſticiã ⁊ iudiciũ in
τοῦντες δικαιοσύνην καὶ κρίμα εἰς τὴν Nu. 25 b.
deſertũ ſedere illuc: ipi ⁊ filij
ἔρημον καθίσαι ἐκεῖ, αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ
eoꝝ ⁊ vxores eoꝝ ⁊ iumẽ
αὐτῶν καὶ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ κτή-
ta eoꝝ: qm̃ multiplicata ſũt ſup eos
νη αὐτῶν, ὅτι ἐπληθύνθη ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰ
mala. ⁊ nunciatũ ẽ viris
κακά. καὶ ἀνηγγέλη τοῖς ἀνδράσι τοῦ
regis ⁊ exercitibꝰ q erãt D
βασιλέως καὶ ταῖς δυνάμεσιν αἳ ἦσαν
in hieruſalẽ vrbe dauid: qm̃ deſcẽde
ἐν ἱερουσαλὴμ πόλει δαυίδ, ὅτι κατέ-
rũt viri: q diſſipauerunt
βησαν ἄνδρες, οἵτινες διεσκέδασαν τὴν
mãdatũ regis in occul
ἐντολὴν τοῦ βασιλέως εἰς τοὺς κρύ
ta in deſerto. ⁊ cucurrerũt poſt
φους ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἔδραμον ὀπίσω
eos multi: ⁊ dephẽdẽtes ꝑ eos
αὐτῶν πολλοί, καὶ καταλαβόντες αὐτοὺς
caſtrametati ſũt cõtra illos. ⁊ cõſtituerunt
παρενέβαλον ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ συνεστήσαντο
aduerſus eos ꝑlium in die ſab-
πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ
batoꝝ. ⁊ dixerũt ad eos. vſqꝫ nũc
βάτων. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς. ἕως τοῦ νῦν

egreſſi facite iuxta ſmonē
ἐξελθόντες ποιήσατε κατὰ τὸν λόγον τοῦ
regis ⁊ viuetis. ⁊ dixerūt nō
βασιλέως καὶ ζήσεσθε. καὶ εἶπον οὐκ
exibim⁹: neq; faciem⁹ ver
ἐξελευσόμεθα, οὐδὲ ποιήσομεν τὸν λό-
bū regis vt polluam⁹ diē
γον τοῦ βασιλέως βεβηλῶσαι τὴν ἡμέραν
ſabbatoꝝ. ⁊ accelerauerūt contra
τῶν σαββάτων. καὶ ἐτάχυναν ἐπ᾽ αὐ-
E eos pliū: ⁊ nō reſpōderūt
τοὺς πόλεμον, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν
eis: neq; lapidē excuſſerūt in eos:
αὐτοῖς, οὐδὲ λίθον ἐνετίναξαν αὐτοῖς,
neq; oppilauerūt occulta dicētes:
οὐδὲ ἐνέφραξαν τοὺς κρύφους λέγοντες,
moriamur oēs in ſimplicitate
ἀποθάνωμεν πάντες ἐν τῇ ἁπλότητι
nr̄a. teſtis eſt ſup nos celū ⁊
ἡμῶν. μαρτυρεῖ ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ
terra ꝙ indicata cā pditis nos: ⁊ inſu
γῆ ὅτι ἀκρίτως ἀπόλλυτε ἡμᾶς, καὶ ἀνέ-
rexerūt cōtra illos in bello
στησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς
ſabbatis: ⁊ mortui ſūt ipſi ⁊ mu
σάββασι, καὶ ἀπέθανον αὐτοὶ καὶ αἱ γυ-
lieres eoꝝ: ⁊ filij eoꝝ: ⁊
ναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ τὰ
iumēta eoꝝ vſq; ad mille aīas homi
κτήνη αὐτῶν ἕως χιλίων ψυχῶν ἀνθρώ-
nū: ⁊ cognouit mattathias ⁊ amici
πων, καὶ ἔγνω ματταθίας καὶ οἱ φίλοι
ei⁹: ⁊ luxerūt ſup eos vſq; ad val-
αὐτοῦ, καὶ ἐπένθησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἕως σφό-
de. ⁊ dixit vir ꝓpinq̄ ſuo: ſi
δρα. καὶ εἶπεν ἀνὴρ τῷ πλησίον αὐτοῦ, ἐὰν
oēs fecerim⁹ vt fratres nr̄i fe-
F πάντες ποιήσωμεν ὡς ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐ-
cerūt: ⁊ nō pugnauerim⁹ cōtra
ποίησαν, καὶ μὴ πολεμήσωμεν πρὸς τὰ
gētes pro aīa nr̄a ⁊ iuſtifica
ἔθνη ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ τῶν δικαιω-
tionib⁹ nr̄is: nūc citi⁹ nos diſper
μάτων ἡμῶν, νῦν τάχιον ἡμᾶς ὀλοθρεύσου-
dēt a terra. ⁊ cogitauerūt die
σιν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἐβουλεύσαντο τῇ ἡμέ-
illa dicētes. oīs homo quicūq;
ρᾳ ἐκείνῃ λέγοντες. πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἐὰν
venerit ad nos in bellū die
ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς εἰς πόλεμον τῇ ἡμέρᾳ τῶν
ſabbatoꝝ: pugnem⁹ cōtra e-
gen.22. σαββάτων, πολεμήσωμεν κατέναντι αὐ-
c. um. ⁊ nō moriamur oēs ſicut
Eccli.35 τοῦ. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν πάντες καθὼς
f. mortui ſūt fratres nr̄i in occultis.
Nu. 25 ἀπέθανον οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τοῖς κρύφοις.
c. tūc cōgregati ſūt ad illos ſynagoga:
Joſue. τότε συνήχθησαν πρὸς αὐτοὺς συναγωγή,
1.d. aſſideoꝝ fortes potētia de iſrael
Nu.14 ἀσιδαίων ἰσχυροὶ δυνάμει ἀπὸ ἰσραὴλ
oīs voluntari⁹ lege: ⁊ om-
πᾶς ὁ ἑκουσιαζόμενος τῷ νόμῳ, καὶ πάν-
nes fugitiui ob mala addi
τες οἱ φυγαδεύοντες ἀπὸ τῶν κακῶν προ-
Dan. 6 ti ſunt illis: ⁊ facti ſunt eis in
e. σετέθησαν αὐτοῖς, καὶ ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς
firmamētū. ⁊ collegerūt exercitū ⁊ p-
στήριγμα. καὶ συνεστήσαντο δύναμιν καὶ ἐ-
cuſſerūt pctōres in ira ſua vi-
πάταξαν ἁμαρτωλοὺς ἐν ὀργῇ αὐτῶν ἄν-
ros ſine lege in furore ſuo. ⁊ reliq̄
δρας ἀνόμους ἐν θυμῷ αὐτῶν. καὶ οἱ λοιποὶ

Exite & facite ſecundum verbum regis antiochi et viuetis: et dixerūt. Non exibimus: neq; faciemus verbum regis vt polluamus diem ſabbatorum. Et cōcitauerunt aduerſus eos prelium: et nō reſponderunt eis: nec lapidem miſerūt in eos: nec oppilauerūt loca occulta dicentes. Moriamur omnes in ſimplicitate noſtra: & teſtes erunt ſuper nos celū et terra q; iniuſte pdītis nos. Et intulerunt illis bellū ſabbatis: & mortui ſunt ipſi & vxores eorum & filii ꝑorum & pecora eorū: vſq; ad mille animas hominum. Et cognouit matathias & amici eius: & luctum habuerūt ſuper eos valde. Et dixit vir proximo ſuo. Si omnes fecerimus ſicut fratres noſtri fecerunt: & non pugnauerimus aduerſus gentes pro animabus noſtris & iuſtificationibus noſtris: citius diſperdent nos a terra. Et cogitauerunt in die illa dicentes. Omnis homo quicūq; venerit ad nos in bello die ſabbatorum: pugnem⁹ aduerſus eum: & non moriemur omnes ſicut mortui ſūt fratres noſtri in occultis. Tunc congregata eſt ad eos ſynagoga iudeoruz fortis viribus ex iſrael: oīs voluntarius in lege: & omnes qui fugiebant a malis additi ſunt ad eos: & facti ſunt illis ad firmamentum. Et collegerunt exercitum: & percuſſerunt peccatores in ira ſua: & viros iniquos in indignatione ſua: & ceteri fugerūt ad nationes vt euaderēt. Et circuiuit matathias & amici eius: & deſtruxerūt aras: et circundederūt pueros incircūciſos quotquot inuenerunt in finib⁹ iſrael in fortitudine. Et perſecuti ſunt filios ſuperbie: & proſperatum eſt opus in manib⁹ eorum. Et obtinuerunt legem de manibus gentium: & de manibus regum: & non dederunt cornu peccatori. Et appropinquauerūt dies matathie moriēdi & dixit filiis ſuis. Nunc cōfortata eſt ſuperbia & caſtigatio & tempus euerſionis & ira indignationis. Nunc ergo filii emulatores eſtote legis: & date animas veſtras pro teſtamento patrum: & mementote operum patruz que fecerunt in generationibus ſuis: & accipietis gloriam magnaz & nomen eternū. Abraā nonne in tentatione inuent⁹ eſt fidelis: & reputatum eſt ei ad iuſticiam? Ioſeph in tempore anguſtie ſue cuſtodiuit mādatum: & factus eſt dominus egypti. Phinees pater noſter zelando zelū dei accepit teſtamentum ſacerdotii eterni. Ieſus dum impleuit verbum factus eſt dux in iſrael. Caleph duz teſtificatur in eccleſia accepit hereditatem. Dauid in ſua miſericordia conſecutus eſt ſedem regni in ſecula. Helias dum zelat zelū legis: receptus eſt in celum. Ananias & azarias & miſael credētes liberati ſunt de flāma. Daniel in ſua ſimplicitate liberatus eſt de ore leonum. Et ita cogitate per generationem & generationem: quia omnes oooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

fugerūt in gētes vt liberarent. ⁊ circūde
ἔφυγον εἰς τὰ ἔθνη σωθῆναι. καὶ ἐκύκλω-
dit mattathias ⁊ amici illi⁹: ⁊ de
σε ματταθίας καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, καὶ κα-
ſtruxerūt aras illoꝝ. ⁊ circūcide
θεῖλον τοὺς βωμοὺς αὐτῶν. καὶ περιέτε-
rūt pueros incircūciſos quos
μον τὰ παιδάρια τὰ ἀπερίτμητα ὅσα
inuenerūt i terminis iſrael in fortitudīe ⁊ pſecu-
εὗρον ἐν ὁρίοις ἰσραὴλ ἐν ἰσχύϊ. καὶ ἐδίω-
ti ſunt filios ſuperbie. ⁊ pſpe-
ξαν τοὺς υἱοὺς τῆς ὑπερηφανίας. καὶ κατευ-
ratū eſt opus in manu eoꝝ. ⁊ obti-
ωδώθη τὸ ἔργον ἐν χειρὶ αὐτῶν. καὶ ἀντε-
nuerūt legē de manu gētiū ⁊
λάβοντο τοῦ νόμου ἐκ χειρὸς τῶν ἐθνῶν καὶ
de manu regū. ⁊ nō dede-
ἐκ χειρὸς τῶν βασιλέων. καὶ οὐκ ἔδω-
rūt cornu peccatori. ⁊ appropinquerūt
καν κέρας τῷ ἁμαρτωλῷ. καὶ ἤγγισαν
dies mattathie vt moreret: ⁊
αἱ ἡμέραι τοῦ ματταθίου ἀποθανεῖν, καὶ
dixit filiis ſuis. nūc firmata ē ſuper
εἶπε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. νῦν ἐστηρίχθη ὑπερη-
bia ⁊ caſtigatio ⁊ tps cōfuſio
φανία καὶ ἐλεγμὸς καὶ καιρὸς καταστρο-
nis ⁊ ira idignatiōis. ⁊ nūc filij zela
φῆς καὶ ὀργὴ θυμοῦ. καὶ νῦν τέκνα ζηλώσα-
te legē: ⁊ date aīas vr̄as
τε τῷ νόμῳ, καὶ δότε τὰς ψυχὰς ὑμῶν
pro teſtamēto patrū vr̄oꝝ memētote
ὑπὲρ διαθήκης πατέρων ὑμῶν. μνήσθητε
patrū nr̄oꝝ opa q̄ fecerūt in
τῶν πρῶν ἡμῶν τὰ ἔργα ἃ ἐποίησαν ἐν
gnationib⁹ eoꝝ. ⁊ accipite gl'iam ma
ταῖς γενεαῖς αὐτῶν. καὶ δέξασθε δόξαν με-
gnā ⁊ nomē eternū. abraā nōne i
γάλην καὶ ὄνομα αἰώνιον. ἀβραὰμ οὐκ ἐν
tentatione inuent⁹ ē fidelis: ⁊ reputatū ē ei
πειρασμῷ εὑρέθη πιστός, καὶ ἐλογίσθη αὐ-
ad iuſticiā? ioſeph in tpe āgu-
τῷ εἰς δικαιοσύνην; ἰωσὴφ ἐν καιρῷ στενο-
ſtie ſue cuſtodiuit pceptū: ⁊ fa-
χωρίας αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἐντολήν, καὶ ἐγέ-
ct⁹ eſt dn̄s egypti. phinees pater
νετο κύριος αἰγύπτου. φινεὲς ὁ πατὴρ
noſter in zelādo zelū: accepit teſta
ἡμῶν ἐν τῷ ζηλῶσαι ζῆλον, ἔλαβε δια-
mētū ſacerdotij ſēpiterni. ieſus in
θήκην ἱερωσύνης αἰωνίας. ἰησοῦς ἐν τῷ
adimplēdo ſmonē fact⁹ eſt iudex in iſra
πληρῶσαι λόγον ἐγένετο κριτὴς ἐν ἰσρα-
el. caleph in teſtificādo in
ὴλ. χαλὲβ ἐν τῷ ἐπιμαρτύρασθαι ἐν
eccleſia accepit terre hereditatē.
τῇ ἐκκλησίᾳ ἔλαβε γῆς κληρονομίαν.
dauid in mīa ſua poſſedit
δαυὶδ ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ ἐκληρονόμησε
ſedē regni ꝑpetui. elias dū ze
θρόνον βασιλείας αἰωνίας. ἠλίας ἐν τῷ ζη-
laret zelū legis recept⁹ eſt vſq; ad
λῶσαι ζῆλον νόμου ἀνελήφθη ἕως εἰς τὸν
celū. ananias azarias miſael credē
οὐρανόν. ἀνανίας ἀζαρίας μισαὴλ πι-
tes liberati ſunt de flāma. daniel
στεύσαντες ἐσώθησαν ἐκ φλογός. δανιὴλ
in ſimplicitate ſua liberat⁹ ē de ore
ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ ἐρρύσθη ἐκ στόμα-
leonū. ⁊ ſic cogitate per
τος λεόντων. καὶ οὕτως ἐννοήθητε κατὰ
gnationē ⁊ gnationē: q̄ʒ oēs
γενεὰν καὶ γενεάν, καὶ ὅτι πάντες

ſperantes in ipm̄: nō infirmabū=
οἱ ἐλπίζοντες ἐπ᾽ αὐτόν, οὐκ ἀσθενήσου
tur. ⁊ a verbis viri peccato
σι. καὶ ἀπὸ λόγων ἀνδρὸς ἁμαρτω=
ris ne timeatis: ꝗa gl̄ia eiꝰ
λοῦ μὴ φοβηθῆτε, ὅτι ἡ δόξα αὐτοῦ
in ſtercꝰ ⁊ in vermes. hodie
εἰς κόπρια καὶ εἰς σκώληκας. σήμερον
extollitur ⁊ cras nō īuenietꝰ:
ἐπαρθήσεται καὶ αὔριον οὐ μὴ εὑρεθῆ,
ꝗa cōuerſus eſt in puluerē ſuū:
ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χοῦν αὐτοῦ,
⁊ cogitatio eiꝰ periit.
καὶ ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ ἀπώλετο.
⁊ vos filij cōfortamini ⁊ viri
καὶ ὑμεῖς τέκνα ἰσχύσατε καὶ ἀνδρί
eſtote in lege: ꝗa in ipſa gl̄ifi
ζεσθε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἐν αὐτῷ δο=
cabimini. ⁊ ecce ſymeō fra
ξασθήσεσθε. καὶ ἰδοὺ συμεὼν ὁ ἀδελ=
ter veſter: ſcio ꝙ vir cōſilij eſt:
φὸς ὑμῶν, οἶδα ὅτι ἀνὴρ βουλῆς ἐστιν,
eum audite oēs dies. ip=
αὐτοῦ ἀκούετε πάσας τὰς ἡμέρας. αὐ
ſe vobis erit in patrē: ⁊ iudas
τὸς ὑμῖν ἔσται εἰς πατέρα, καὶ ἰούδας
maccabeus ipſe fortis potentia a iu
μακκαβαῖος αὐτὸς ἰσχυρὸς δυνάμει ἐκ νε
uētute ſua: hic vobis erit pīceps exer
ότητος αὐτοῦ, οὗτος ὑμῖν ἔσται ἄρχων στρα
citꝰ: ⁊ bellabitis bellū ꝑplo͂ꝝ.
τιᾶς, καὶ πολεμήσετε πόλεμον λαῶν.
⁊ vos adducetis ad vos oēs
καὶ ὑμεῖς προσάξετε πρὸς ὑμᾶς πάντας
factores legis: ⁊ vltionē
τοὺς ποιητὰς τοῦ νόμου, καὶ ἐκδίκησιν τοῦ
ppl̄i vr̄i. retribuite retributionē
λαοῦ ὑμῶν. ἀνταπόδοτε ἀνταπόδομα
gētibꝰ. ⁊ attēdite in prece=
τοῖς ἔθνεσι. καὶ προσέχετε εἰς τὰ προστά
pta legis. ⁊ bn̄dixit eos.
γματα τοῦ νόμου. καὶ εὐλόγησεν αὐτούς.
⁊ appoſitꝰ eſt ad patres ſuos:
καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ,
⁊ mortuus eſt in ſexto ⁊ quadrage
καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ τεσσαρα=
ſimo ⁊ cēteſimo anno. ⁊ ſepelierūt eū
κοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτει. καὶ ἔθαψαν αὐ
filij eius in ſepulturis patrū ſuoꝝ
τὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τάφοις πατέρων αὐτοῦ
in modin: ⁊ luxerūt eū oīs iſra
ἐν μωδεΐν, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσρα
el luctu magno.
ὴλ κοπετὸν μέγαν. Ca. 3.

Et ſurrexit iudas vocatꝰ
Καὶ ἀνέστη ἰούδας ὁ καλούμενος
maccabeꝰ filiꝰ eiꝰ pro eo: ⁊
μακκαβαῖος υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ, καὶ
adiuuabāt eū oēs fratres eius:
ἐβοήθουν αὐτῷ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
⁊ oēs ꝗ adheſerāt patri
καὶ πάντες ὅσοι ἐκολλήθησαν τῷ πατρὶ
eiꝰ: ⁊ preliabant̄ preliū iſra
αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμουν τὸν πόλεμον ἰσρα
el cū letitia. ⁊ dilatauit gl̄iam
ὴλ μετ᾽ εὐφροσύνης. καὶ ἐπλάτυνε δόξαν
ꝑplo͂ ſuo. ⁊ induit thoracē vt
τῷ λαῷ αὐτοῦ. καὶ ἐνεδύσατο θώρακα ὡς
gigas: ⁊ ſuccinxit ſe armis bel
γίγας, καὶ συνεζώσατο τὰ σκεύη τὰ πο
licis ſuis. prelia cōſtituit pro
λεμικὰ αὐτοῦ. πολέμους συνεστήσατο σκε

qui ſperant in eum non infirmantur. Et a verbis viri peccatoris ne timueritis: quia gloria eius ſterꝰ & vermis eſt. Hodie extollitur et cras non inuenietur: quia conuerſus eſt in terram ſuā: et cogitatio eius periit. Vos ergo filii confortamini & viriliter agite in lege: quia cum feceritis que vobis precepta ſunt in lege a domino deo vr̄o: in ipſa glorioſi eritis. Et ecce ſimon frater veſter ſcio ꝙ vir conſilii eſt. Ipſum audite ſemper: & ipſe erit vobis pater. Et iudas machabeus fortis viribus a iuuētute ſua: ſit vobis princeps militie: & ipſe aget bellū populi. Et adducetis ad vos omnes factores legis: & vindicate vindictam populi veſtri. Retribuite retributionem in gentibus: et intendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appoſitus eſt ad patres ſuos. Et defunctus eſt anno cēteſimoquadrageſimoſexto: & ſepultus eſt a filiis ſuis in ſepulchris patrum ſuorum in modin: & planxerunt eum omnis iſrael planctu magno.

Capitulum tertium.

Et ſurrexit iudas ꝗ vocabatur machabeus filius eius pro eo: & adiuuabant eum omnes fratres eius: & vniuerſi qui ſe coniunxerant patri eius: & preliabantur prelium iſrael cū leticia: & dilatauit gloriā populo ſuo: & induit ſe loricam ſicut gigas: & ſuccinxit ſe arma bellica ſua in preliis: & protegebat caſtra gladio ſuo. Similis factus eſt leoni in operibus ſuis: & ſicut catulus leonis rugiens in venatione. Et perſecutꝰ eſt iniquos perſcrutans eos: & qui conturbant populum ſuum: eos ſuccēdit flāmis & repulſi ſunt inimici eius pre timore eius. Et omnes operarii iniquitatis conturbati ſunt: & directa eſt ſalus in manu eius. Et exacerbabat reges multos: & letificabat iacob in operibꝰ ſuis: & in ſeculum memoria eius in benedictione. Et perambulabat ciuitates iuda & perdidit impios ex eis: et auertit irā ab iſrael. Et nominatꝰ eſt vſ ad nouiſſimum terre: & congregauit pereūtes et cōgregauit apollonius gentes: et a ſamaria virtutem multam & magnam ad bellandum contra iſrael. Et cognouit iudas & exiit obuiā illi: & percuſſit & occidit illum: & ceciderunt vulnerati multi: & reliqui fugerūt: & accepit ſpolia eorum et gladium apollonii abſtulit iudas: et erat pugnans in eo omnibꝰ diebus: et audiuit ſeron princeps exercitus ſyrie ꝙ congregauit iudas cōgregationem fidelium & eccleſiam ſecū: et ait. Faciam mihi nomen & glorificabor in regno: et debellabo iudā & eos qui cum ipſo ſunt qui ſpernebant verbum regis: & preparauit ſe & aſcenderunt cum eo caſtra impiorum fortes auxiliarii: vt facerent vindictam in filios iſrael: & ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

tegēs caſtra in gladio. ⁊ ſimilis
πάζων παρεμβολὴν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ὡμοι
factꝰ ē leoni in operibꝰ ſuis: ⁊ vt
ώθη λέοντι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ὡς
catulꝰ leōis rugiēs in venationē. ⁊ pſecu=
σκύμνος ἐρευγόμενος εἰς θήραν. καὶ ἐδίω=
tꝰ ē iniquos ſcrutās. ⁊ turbā
ξεν ἀνόμους ἐξερευνῶν. καὶ τοὺς ταράσσον
tes ꝑplm̄ ſuū ſuccēdit. ⁊ cōpul
τας τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐφλόγισε. καὶ συνε=
ſi ſunt iniqui a timore eiꝰ.
στάλησαν οἱ ἄνομοι ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ.
⁊ oēs operarij iniqtatis cōtur
καὶ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας συνε
bati ſunt. ⁊ proſperata ē ſaluatio in
ταράχθησαν. καὶ εὐοδώθη σωτηρία ἐν
manu eius. Et exacerbauit reges
χειρί αὐτοῦ. Καὶ ἐπίκρανε βασιλεῖς
multos: ⁊ letificauit iacob in
πολλούς, καὶ εὔφρανε τὸν ἰακὼβ ἐν τοῖς
operibꝰ ſuis: ⁊ vſ in ſeculū memo
ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τὸ μνη=
ria eiꝰ in bn̄dictionē. ⁊ ꝑambulauit
μόσυνον αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν. καὶ διῆλθεν
in ciuitatibꝰ iuda: ⁊ deleuit im=
ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐξωλόθρευσεν ἀσε
pios de ea. ⁊ auertit irā ab
βεῖς ἐξ αὐτῆς. καὶ ἀπέστρεψεν ὀργὴν ἀπὸ
iſrael. ⁊ nominatꝰ ē vſ ad nouiſſimū
ἰσραήλ. καὶ ὠνομάσθη ἕως ἐσχάτου τῆς A
terre: ⁊ cōgregauit pereūtes. ⁊ cō=
γῆς, καὶ συνήγαγεν ἀπολλυμένους. καὶ συ
gregauit appolloniꝰ gētes: ⁊ a ſama=
νήγαγεν ἀπολλώνιος ἔθνη, καὶ ἀπὸ σαμα
ria exercitū magnū vt pugnaret
ρείας δύναμιν μεγάλην τοῦ πολεμῆσαι
cōtra iſrael. ⁊ cognouit iudas ⁊ exiuit
πρὸς ἰσραήλ. καὶ ἔγνω ἰούδας καὶ ἐξῆλθεν
in occurſū ei. ⁊ pcuſſit eū
εἰς συνάντησιν αὐτῷ. καὶ ἐπάταξεν αὐ
⁊ occidit. ⁊ ceciderūt vul
τὸν καὶ ἀπέκτεινε. καὶ ἔπεσον τραυ=
nerati multi: ⁊ reliqui fuge
ματίαι πολλοί, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἔφυ
rūt. ⁊ accepit ſpolia eoꝝ: ⁊
γον. καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν, καὶ τὴν
gladiū apollonij accepit iudas:
μάχαιραν ἀπολλωνίου ἔλαβεν ἰούδας;
⁊ fuit pugnās cū eo oēs di=
καὶ ἦν πολεμῶν ἐν αὐτῇ πάσας τὰς ἡμέ
es. ⁊ audiuit ſerō princeps exer
ρας. καὶ ἤκουσε σήρων ὁ ἄρχων τῆς δυ
citꝰ ſyrie ꝙ cōgregauit iudas cōgre
νάμεως συρίας ὅτι ἤθροισεν ἰούδας ἄθροι B
gationē: ⁊ eccleſiā fideliū ſecū ⁊
σμα, καὶ ἐκκλησίαν πιστῶν μεθ᾽ αὐτοῦ καὶ
exeuntiū in bellū. ⁊ dixit.
ἐκπορευομένων εἰς πόλεμον. καὶ εἶπε.
faciā mihi nomē ⁊ glorificabor
ποιήσω ἐμαυτῷ ὄνομα καὶ δοξασθήσομαι
in regno: ⁊ debellabo iu=
ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ πολεμήσω τὸν ἰού=
dā ⁊ eos ꝗ cū eo: ⁊ ſper
δαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ τοὺς ἐξουδε
nētes verbū regis. ⁊ addi
νοῦντας τὸν λόγον τοῦ βασιλέως. καὶ προ
dit: ⁊ aſcēderūt cū eo caſtra
σέθετο, καὶ ἀνέβη μετ᾽ αὐτοῦ παρεμβο=
impioꝝ fortis ad adiuuādū eū vt fa=
λὴ ἀσεβῶν ἰσχυρὰ βοηθῆσαι αὐτῷ ποιῆ
cerēt vltionē in filijs iſrael. ⁊
σαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ

Digitized by Google

approꝑinquauerūt vſq; ad aſcēſum bethorō. ⁊
ἤγγισεν ἕως ἀναβάσεως βαιθωρῶν. καὶ
exiuit iudas in occurſum ei cū
ἐξῆλθεν ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτῷ ὀλι
paucis. vt aūt viderūt exercitū veniē
γοστός. ὡς δὲ εἶδον τὴν παρεμβολὴν ἐρχο
tē in occurſum eis: dixerūt
μένην εἰς συνάντησιν αὐτοῖς, εἶπον τῷ
iude. qd poterim⁹ pauci exñtes pu=
ἰούδα. τί δυνησόμεθα ὀλιγοστοὶ ὄντες πο=
gnare cōtra multitudinē tantā fortē. ⁊
λεμῆσαι πρὸς πλῆθος τοσοῦτο ἰσχυρόν. καὶ
nos fatigati ſumus ieiuni exñtes hodie.
ἡμεῖς ἐκλελύμεθα ἀσιτοῦντες σήμερον.
⁊ dixit iudas. facile eſt conclu
καὶ εἶπεν ἰούδας. εὔκοπόν ἐστι συγκλει=
di multos in manib⁹ paucoꝝ ⁊
σθῆναι πολλοὺς ἐν χερσὶν ὀλίγων, καὶ
nō eſt differētia in cōſpectu celi ſalua
οὐκ ἔστι διαφορὰ ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ σώ
re in multis vel i paucis. qm̄ nō in
ζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις. ὅτι οὐκ ἐν
multitudie potētie victoria belli eſt:
πλήθει δυνάμεως νίκη πολέμου ἐστίν,
ſed a celo fortitudo. ipſi veniūt
ἀλλ᾽ ἢ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἰσχύς. αὐτοὶ ἔρχον
cōtra nos multitudie cōtumacie ⁊ ini
ται πρὸς ἡμᾶς πλήθει ὕβρεως καὶ ἀνο=
C
quitatis vt diſpdāt nos ⁊ mulieres
μίας τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας
nr̄as ⁊ filios nr̄os vt ſpo=
ἡμῶν καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν τοῦ σκυλεῦ=
liēt nos. nos aūt pugnam⁹ pro
σαι ἡμᾶς. ἡμεῖς δὲ πολεμοῦμεν περὶ
animab⁹ nr̄is ⁊ legib⁹ nr̄is.
D
τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν νομίμων ἡμῶν.
⁊ ipſe cōfringet eos ante fa=
καὶ αὐτὸς συντρίψει αὐτοὺς πρὸ προσώ=
ciē nr̄am. vos aūt nō timeatis ab
που ἡμῶν. ὑμεῖς δὲ μὴ φοβεῖσθε ἀπ᾽ αὐ
eis. poſtꝗ̄ aūt ceſſauit loqui irruit in
τῶν. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν ἐνήλατο εἰς
eos ſubito: ⁊ cōtrit⁹ eſt ſerō ⁊
αὐτοὺς ἄφνω, καὶ συνετρίβη σήρων καὶ ἡ
exercit⁹ ei⁹ corā eo. ⁊
παρεμβολὴ αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ
pſecuti ſūt eos in deſcenſu bethorō
ἐδίωκον αὐτοὺς ἐν τῇ καταβάσει βαιθωρῶν
vſq; ad cāpū. ⁊ cecideruūt ab eis
ἕως τοῦ πεδίου. καὶ ἔπεσον ἀπ᾽ αὐτῶν
q̄ſi viri octingēti. at reliq fuge
ὡς ἄνδρες ὀκτακόσιοι. οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυ
rūt in terrā phyliſtijm. ⁊ incepit timor
γον εἰς γῆν φυλιστιείμ. καὶ ἤρξατο ὁ φόβος
iuda a fratrū ei⁹ ⁊ formido
E
ἰούδα καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἡ πτόη
incidere in gētes q̄ in circuitu eo
ἐπιπίπτειν ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐ
rū: ⁊ appropinquit vſq; ad regē
τῶν, καὶ ἤγγισεν ἕως τοῦ βασιλέως τὸ
nomē eius: ⁊ de preliis
ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τῶν παρατάξεων
iude narrabat oēs gēs. cū aūt audiuit
ἰούδα ἐξηγεῖτο πᾶν ἔθνος. ὡς δὲ ἤκουσεν
antiochus rex ſmones hos:
ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους του=
irat⁹ eſt furore. ⁊ miſit ⁊
τους, ὠργίσθη θυμῷ. καὶ ἀπέστειλε καὶ
cōgregauit exercitus oēs re=
συνήγαγε τὰς δυνάμεις πάσας τῆς βα
gni ſui caſtra fortia val
σιλείας αὐτοῦ παρεμβολὴν ἰσχυρὰν σφό=

appropinquauerūt vſq; ad bethorō: et
exiuit iudas obuiam illis cum paucis.
Vt autem viderunt exercitum venien=
tem ſibi obuiam: dixerunt iude. Quo
modo poterimus pauci pugnare con=
tra multitudinem hanc tantam & tam
fortem: et nos fatigati ſum⁹ ieiunio ho
die: et ait iudas. Facile eſt concludi mul
tos in manu paucorū: & non eſt diffe
rentia in conſpectu dei celi liberare in
multis et in paucis: quoniā non in mul
titudine exercitus victoria belli: ſed de
celo fortitudo eſt. Ipſi veniunt ad nos
in multitudine contumaci & ſuperbia:
vt diſperdant nos et vxores noſtras &
filios noſtros: et vt ſpolient nos. Nos
vero pugnabimus pro animabus no=
ſtris & legibus noſtris: & ipſe dominus
conteret eos ante faciem noſtrā. Vos
autem ne timueritis eos. Vt ceſſauit au
tem loqui: inſiluit in eos ſubito. Et con
tritus eſt ſeron & exercitus eius in con
ſpectu ipſius: & perſecutus eſt eū in de
ſcenſu bethoron vſq; in campum: et ce
ciderunt ex eis octingenti viri: reliqui
autem fugerunt in terram phyliſtiim.
Et cecidit timor iude ac fratrum ei⁹: &
formido ſuper omnes gentes in circui
tu eorum: & peruenit ad regem nomē
eius: & de preliis iude narrabāt omnes
gentes. Vt audiuit autem rex antioch⁹
ſermones iſtos iratus eſt animo: & miſit
et congregauit exercitum vniuerſi re=
gni ſui caſtra fortia valde: et aperuit era
rium ſuum: & dedit ſtipendia exercitui
in annum: et mādauit illis vt eſſent pa=
rati ad omnia: & vidit ꝙ defecit pecu=
nia de theſauris ſuis: & tributa regionis
modica propter diſſenſionem et plagā
quam fecit in terra: vt tolleret legiti=
ma que erant a primis diebus: et timuit
ne non haberet et ſemel & bis in ſum=
ptus & donaria que dederat ante larga
manu: & abundauerat ſuper reges qui
ante eum fuerant: & conſternatus erat
animo valde: & cogitauit ire in perſidē
et accipere tributa regionum et cōgre
gare argentum multum: & reliquit ly=
ſiam hominem nobilem de genere re=
gali ſup negocia regia a flumie euphra
te vſq; ad flumen egypti: & vt nutri=
ret antiochum filium ſuum donec redi
ret: et tradidit ei medium exercitum et
elephantos: et mandauit ei de omnib⁹
que volebat: & de inhabitantibus iude
am & hieruſalem: et vt mitteret ad eos
exercitum ad conterendam & extirpā
dam virtutem iſrael et reliquias hieru=
ſalem: et auferendam memoriam eorū
de loco: et vt conſtitueret habitatores
filios alienigenas in omnibus finibus
eorum: et ſorte diſtribueret terram eo=
rum: & rex aſſumpſit partem exercitus
reſidui: et exiuit ab antiochia ciuitate
regni ſui anno centeſimo & quadrage=
ſimoſeptimo: & tranſfretauit euphratē

de: ⁊ aperuit gazophylaciū ſuū ⁊
δρα. καὶ ἤνοιξε τὸ γαζοφυλάκιον αὐτοῦ καὶ
dedit ſtipendia exercitib⁹ ſuis in
ἔδωκεν ὀψώνια ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ εἰς
annū. ⁊ iuſſit eis in an
ἐνιαυτόν. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς εἰς ἐνιαυ
nū eſſe patos ad oēs neceſſitatē. ⁊
τὸν εἶναι ἑτοίμους εἰς πᾶσαν χρείαν. καὶ
vidit ꝙ defecit pecunia de
εἶδεν ὅτι ἐξέλιπε τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν
theſauris. ⁊ tributoꝝ collectores regiōis
θησαυρῶν. καὶ οἱ φορολόγοι τῆς χώρας
pauci. ꝑpter diſſenſionē ⁊ plagā
ὀλίγοι. χάριν τῆς διχοστασίας καὶ πληγῆς
quā fecit in terra: vt tolleret
ἧς κατεσκεύασεν ἐν τῇ γῇ, τοῦ ἆραι τὰ
legē q̄ erat a dieb⁹ primis.
νόμιμα ἃ ἦσαν ἀφ᾽ ἡμερῶν τῶν πρώτων.
⁊ timuit ne nō haberet vt ſemel ⁊
καὶ εὐλαβήθη μὴ οὐκ ἔχει ὡς ἅπαξ καὶ
bis ad expēſas ⁊ dona q̄
δὶς εἰς τὰς δαπάνας καὶ τὰ δόματα ἃ
dederat ante larga manu. ⁊
ἐδίδου ἔμπροσθεν δαψιλεῖ χειρί. καὶ
abūdauerat ſup reges
ἐπερίσσευσεν ὑπὲρ τοὺς βασιλεῖς τοὺς
ꝑores liberali manu: ⁊ cōſternat⁹ erat
πρώτους δαψιλεῖ χειρί, καὶ ἠπορεῖτο τῇ
anima ſua valde. ⁊ cogitauit ire
ψυχῇ αὐτοῦ σφόδρα. καὶ ἐβουλεύσατο τοῦ πο
in pſidē ⁊ accipere
ρευθῆναι εἰς τὴν περσίδα καὶ λαβεῖν τοὺς
tributa regionū: ⁊ cōgregare pecu
φόρους τῶν χωρῶν, καὶ συναγαγεῖν ἀργύ
niā multā. ⁊ reliqt lyſiā hoiem no
ριον πολύ. καὶ κατέλιπε λυσίαν ἄνθρωπον ἔν
bilē ⁊ de genere regali: ſup
δοξον καὶ ἀπὸ γένους τῆς βασιλείας, ἐπὶ
negocia regis a
τῶν πραγμάτων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ
fluuio euphrate: vſq; ad terminos egy
ποταμοῦ εὐφράτου, ἕως τῶν ὁρίων αἰγύπ
pti: ⁊ vt nutriret antiochū filiū ſuū
του, καὶ τρέφειν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
quuſq; rediret ipſe. ⁊ tradi
ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτόν. καὶ παρέδω
dit ei dimidiū exercitū ⁊
κεν αὐτῷ τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμεων καὶ
elephātos. ⁊ iuſſit ei de
τοὺς ἐλέφαντας. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ πε
oībus q̄ volebat. ⁊ de
ρὶ πάντων ὧν ἐβούλετο. καὶ περὶ τῶν
inhabitātib⁹ iudeā ⁊ hierlm̄. vt
κατοικούντων τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱλῆμ. ἀπο
mitteret cōtra eos exercitū vt cōtereret ⁊
στεῖλαι ἐπ᾽ αὐτοὺς δύναμιν τοῦ ἐκτρίψαι καὶ
deleret fortitudinē iſrl̄ ⁊ reliqui
ἐξᾶραι τὴν ἰσχὺν ἰσραὴλ καὶ τὸ κατάλειμ
as hierl̄z: ⁊ tolleret memoriā eoꝝ
μα ἱλῆμ, καὶ ἆραι τὸ μνημόσυνον αὐτῶν
de loco: ⁊ cōſtitueret filios alieni
ἀπὸ τοῦ τόπου, καὶ κατοικῆσαι υἱοὺς ἀλλο
genas in oīb⁹ terminis eoꝝ. ⁊ ſorte
γενεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. καὶ κατα
diſtribuere terrā illoꝝ. ⁊ rex
κληροδοτῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ ὁ βασι
accepit dimidiū exerci
λεὺς παρέλαβε τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμε
tuū reliquū. ⁊ pfect⁹ eſt ab
ων τὰς καταλειφθείσας. καὶ ἀπῆρεν ἀπὸ
antiochia ab vrbe regni ſui.
ἀντιοχείας ἀπὸ πόλεως βασιλείας αὐτοῦ.

Digitized by Google

anno ſeptimo ⁊ q̃dragesimo ⁊
ἔτους ἑβδόμου καὶ τεσσαρακοστοῦ καὶ
centesimo. ⁊ trãſiuit euphratẽ flu
ἑκατοστοῦ. καὶ διεπέρασε τὸν εὐφράτην πο
uiũ ⁊ perãbulabat ſupiores regio
ταμὸν καὶ διεπορεύετο τὰς ἐπάνω χώ-
nes. ⁊ elegit lyſias ptolemeũ filiũ
ρας. καὶ ἐπέλεξε λυσίας πτολεμαῖον τὸν
dorimenis ⁊ nicanorẽ ⁊ gorgiã. vi-
δορυμένους καὶ νικάνορα καὶ γοργίαν. ἄν-
ros potẽtes ex amicis regis
δρας δυνατούς. τῶν φίλων τοῦ βασιλέ
⁊ miſit cũ eis q̃dragi
ως. καὶ ἀπέστειλε μετ' αὐτῶν τεσσαράκον
ta milia viroꝝ ⁊ ſeptẽ milia
τα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἑπτακισχιλίαν
equitũ: vt irẽt in terrã iuda ⁊ diſp
ἵππον, τοῦ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα καὶ κα-
derẽt eã iuxta verbũ re
ταφθεῖραι αὐτὴν κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασι
gis. ⁊ pfecti ſunt cũ oĩ exercitu
λέως. καὶ ἀπῆραν σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει
ſuo ⁊ venerũt. ⁊ caſtrametati ſunt pro-
αὐτῶν καὶ ἦλθον. καὶ παρενέβαλον πλη
pe emmanaũ in terra cãpeſtri. ⁊
σίον ἐμμαναοὺμ ἐν τῇ γῇ τῇ πεδινῇ. καὶ
audierũt mercatores regionis nomẽ
ἤκουσαν οἱ ἔμποροι τῆς χώρας τὸ ὄνομα
illoꝝ. ⁊ acceperũt argentũ ⁊ auꝝ
αὐτῶν. καὶ ἔλαβον ἀργύριον καὶ χρυσίον
multũ valde ⁊ pueros. ⁊ venerũt in
πολὺ σφόδρα καὶ παῖδας. καὶ ἦλθον εἰς
caſtra vt acciperẽt filios iſrl'
τὴν παρεμβολὴν τοῦ λαβεῖν τοὺς υἱοὺς ἰηλ
in ſuos. ⁊ additi ſunt ad eos
εἰς παῖδας. καὶ προσεγενήθησαν πρὸς αὐτοὺς
exercit⁹ ſyrie ⁊ terre alienigenarũ. ⁊
δύναμις συρίας καὶ γῆς ἀλλοφύλων. καὶ
vidit iudas ⁊ fratres ei⁹: qm̃
εἶδεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὅτι
multiplicata ſũt mala: ⁊ exercit⁹ ca-
ἐπληθύνθη τὰ κακά, καὶ αἱ δυνάμεις πα
ſtrametãt in terminis eoꝝ. ⁊
ρεμβάλλουσιν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. καὶ
cognouerũt verba regis
ἐπέγνωσαν τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως
q̃ pcepit facere pplo in pdi
οὓς ἐνετείλατο ποιῆσαι τῷ λαῷ εἰς ἀ-
tionẽ ⁊ cõſumationẽ. ⁊ dixit vnuſ
πώλειαν καὶ συντέλειαν. καὶ εἶπεν ἕκα
quiſq; ad proximũ ſuũ: erigam⁹
στος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἀναστήσωμεν
deiectionẽ ppli nr̃i. ⁊ pugne
τὴν καθαίρεσιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν. καὶ πολε
mus pro pplo nr̃o ⁊ ſan
μήσωμεν περὶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ τῶν ἁγί
ctis. ⁊ cõgregata ẽ ſynagoga vt eſſent pa-
ων. καὶ ἠθροίσθη ἡ συναγωγὴ τοῦ εἶναι ἑτοί
ti in bellũ: ⁊ vt orarent
μους εἰς πόλεμον, καὶ τοῦ προσεύξασθαι
⁊ peterẽt miaꝫ ⁊ miſerationes. ⁊ hie
καὶ αἰτῆσαι ἔλεον καὶ οἰκτιρμούς. καὶ ἱε-
ruſalẽ erat inhabitata vt deſertũ. nõ erat
ρουσαλὴμ ἦν ἀοίκητος ὡς ἔρημος. οὐκ ἦν
intrãs ⁊ exiens de
ὁ εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐκ
natis eius. ⁊ ſanctũ cõ
τῶν γεννημάτων αὐτῆς. καὶ τὸ ἁγίασμα κα
culcatũ: ⁊ filij alienigenarũ in ar-
ταπατούμενον, καὶ υἱοὶ ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἄ-
ce habitatio in gẽtib⁹. ⁊ ablata ẽ
κρᾳ κατάλυμα ἐν τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐξήρθη

flumen et perambulabat ſuperiores re
giones: et elegit lyſias ptolemeum filiũ
dorimini: & nicanorem & gorgiam vi-
ros potẽtes ex amicis regis: & miſit cũ
eis quadraginta milia virorum & ſeptẽ
milia equitum: vt venirẽt in terram iu-
da et diſperderent eam ſecundum ver-
bum regis. et proceſſerunt vt irent cuꝫ
vniuerſa virtute ſua: et venerũt et appli
cuerunt ammauꝫ in terra campeſtri: &
audierunt mercatores regionum no-
men eorum: & acceperunt argentuꝫ &
aurum multum valde: et pueros: et ve-
nerunt in caſtra vt acciperent filios iſrl'
in ſeruos: et additi ſunt ad eos exercit⁹
ſyrie et terre alienigenarum: et vidit iu
das et fratres eius: qa multiplicata ſunt
mala: & exercitus applicabat ad fines
eorum: et cognouerũt verba regis que
mandauit populo facere in interituꝫ &
conſumationem. & dixerunt vnuſquiſ
q; ad proximum ſuum: erigamus deie
ctionem populi noſtri et pugnemus p
populo noſtro et ſanctis noſtris: & cõ-
gregatus eſt conuentus: vt eſſent para
ti in prelium: et vt orarent & peterent
miſericordiaꝫ et miſerationes: & hieru
ſalem non habitabatur: ſed erat ſicut
deſertum. Non erat qui ingrederetur
et egrederetur de natis eius: ſanctũ cõ
culcabatur: et filii alienigenarum erant
in arce ibi erat habitatio gentium. Et
ablata ẽ voluptas a iacob: & defecit ibi
tibia & cithara. Et congregati ſunt &
venerunt in maſphat contra hieruſalẽ:
quia loc⁹ orationis erat in maſphat an-
te in iſrael. Et ieiunauerunt illa die: & in
duerunt ſe ciliciis: & cinerem impoſue
runt capiti ſuo: et diſſuerunt veſtimen-
ta ſua. Et expanderunt libros legis de
quibus ſcrutabantur gentes ſimilitudi
nem ſimulachroruꝫ ſuorum: & attule-
runt ornamenta ſacerdotalia: & primi-
tias & decimas: & ſuſcitauerunt nazare
os qui impleuerant dies: et clamaue-
rũt voce magna in celũ dicẽtes. Quid
faciemus iſtis: & quo eos ducemus. Et
ſancta tua conculcata ſunt: & contami-
nata ſunt: & ſacerdotes tui facti ſunt in
luctum & in humilitatem: et ecce natio
nes conuenerunt aduerſum nos vt nos
diſperdant. Tu ſcis que cogitant in nos
quomodo poterimus ſubſiſtere ante fa
ciem eorum niſi tu de⁹ adiuues nos. Et
tubis exclamauerunt voce magna. Et
poſt hec conſtituit iudas duces populi:
tribunos & centuriones: & pentacon-
tarchos & decuriones. Et dixit his qui
edificabant domos: & ſponſabant vxo
res: & plantabant vineas & formidolo
ſis: vt redirent vnuſquiſq; in domuꝫ ſu
am ſecundum legem. Et mouerunt ca
ſtra & collocauerunt ad auſtrum ammia
um: & ait iudas. Accingimini & eſtote
filii potẽtes: & eſtote parati in mane: vt
pugnetis aduerſus nationes has q̃ con
uenerunt diſperdere nos.

delectatio de iacob. ⁊ defecit tibia ⁊
τέρψις ἐξ ἰακώβ. καὶ ἐξέλιπεν αὐλὸς καὶ
cithara. ⁊ cõgregati ſunt ⁊ venerũt in
κινύρα. καὶ συνήχθησαν καὶ ἦλθοσαν εἰς
maſpha cõtra hierlm. qm̃ loc⁹
μασσηφὰ κατέναντι ἰλήμ. ὅτι τόπος
orationis in maſpha ante in
προσευχῆς εἰς μασσηφὰ τὸ πρότερον τῷ
iſrael. ⁊ ieiunauerũt in die illo
ἰσραήλ. καὶ ἐνήστευσαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
⁊ induerũt ſaccos ⁊ cinerẽ
καὶ περιεβάλοντο σάκκους καὶ σποδὸν
ſup capita ipoꝝ. ⁊ ſciderũt
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ διέρρηξαν τὰ
veſtimẽta ſua. ⁊ expanderũt librũ
ἱμάτια αὐτῶν. καὶ ἐξεπέτασαν τὸ βιβλί
legis de qb⁹ ſcrutabant gẽtes
ον τοῦ νόμου περὶ ὧν ἐξηρεύνων τὰ ἔθνη τοῦ
inſcribere in ipſis ſimilitudines
ἐπιγράφειν ἐπ' αὐτῶν τὰ ὁμοιώματα τῶν
idoloꝝ ſuoꝝ. ⁊ attulerũt veſtes F
εἰδώλων αὐτῶν. καὶ ἤνεγκαν τὰ ἱμάτια
ſacerdotij: ⁊ primitias ⁊
τῆς ἱερωσύνης, καὶ τὰ πρωτογεννήματα καὶ
decimas. ⁊ ſuſcitauerũt nazareos
τὰς δεκάτας. καὶ ἤγειραν τοὺς ναζηραίους
q̃ impleuerũt dies. ⁊ clamauerũt
οἳ ἐπλήρωσαν τὰς ἡμέρας. καὶ ἐβόησαν
voce in celũ dicẽtes. q̃d facie
φωνῇ εἰς τὸν οὐρανὸν λέγοντες. τί ποιή
mus his ⁊ quo eos duce
σωμεν τούτοις καὶ ποῦ αὐτοὺς ἀπαγά-
mus: ⁊ ſancta tua cõculcata ſunt:
γωμεν, καὶ τὰ ἅγιά σου καταπεπάτηται,
⁊ cõtaminata ſũt. ⁊ ſacerdotes tui ĩ lu
καὶ βεβήλωται. καὶ οἱ ἱερεῖς σου ἐν πέν
ctu ⁊ humilitate. ⁊ ecce gẽtes
θει καὶ ταπεινώσει. καὶ ἰδοὺ τὰ ἔθνη
cõuenerũt cõtra nos vt diſperdãt nos. tu
συνῆκται ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς. σὺ
ſcis q̃ cogitãt cõtra nos. q̃mõ pote
οἶδας ἃ λογίζονται ἐφ' ἡμᾶς. πῶς δυνη-
rim⁹ ſubſiſtere ante faciẽ eo-
σόμεθα ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον αὐ
rũ: ſi nõ tu adiuues nos? ⁊ exclama-
τῶν, ἐὰν μὴ σὺ βοηθήσῃς ἡμῖν. καὶ ἐσάλπι
uerũt tubis ⁊ clamauerũt voce G
σαν ταῖς σάλπιγξι καὶ ἐβόησαν φωνῇ
magna. ⁊ poſt hoc cõſtituit iudas
μεγάλῃ. καὶ μετὰ τοῦτο κατέστησεν ἰούδας
duces ppli tribunos ⁊ cẽ-
ἡγουμένους τοῦ λαοῦ χιλιάρχους καὶ ἑκα
turiones ⁊ pẽtacontarchos ⁊ de
τοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δε
curiones. ⁊ dixerũt edificãtib⁹
κάρχους. καὶ εἶπαν τοῖς οἰκοδομοῦσιν
domos ⁊ ſpõſãtib⁹ vxores ⁊ plã
οἰκίας καὶ μνηστευομένοις γυναῖκας καὶ φυ Deut.
tãtib⁹ vineas ⁊ timidis: reuer 20.b.
τεύουσιν ἀμπελῶνας καὶ δειλοῖς, ἀποστρέ Jud.
ti vnũquẽq; in domũ ſuã ſm le 17.a.
φειν ἕκαστον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ κατὰ τὸν νό
gẽ. ⁊ receſſerũt caſtra. ⁊ caſtra-
μον. καὶ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολή. καὶ παρε
metati ſũt ſm meridiẽ emmaũ. ⁊ di-
νεβάλοσαν κατὰ νότον ἐμμαούμ. καὶ εἶ-
xit iudas accingimini ⁊ eſtote in
πεν ἰούδας περιζώσασθε καὶ γίνεσθε εἰς
filios potẽtes: ⁊ eſtote pati in
υἱοὺς δυνατούς, καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι εἰς τὸ
mane vt pugnem⁹ cõtra gẽtes has
πρωῒ τοῦ πολεμῆσαι ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις

Digitized by Google

cōgregatas aduerſus nos vt diſpdat nos τ
ἐπισυνηγμένοις ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ
ſancta nr̄a: qm̄ meli⁹ nos mo=
τὰ ἅγια ἡμῶν, ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς ἀπο
ri in bello: ꝙ videre mala
θανεῖν ἐν τῷ πολέμῳ, ἢ ἐπιδεῖν τὰ κακὰ
gētis nr̄e τ ſctōꝝ. ſicut āt fuerit
τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τῶν ἁγίων. ὡς δ᾽ ἂν ᾖ
A voluntas i celo: ſic faciat.
θέλημα ἐν οὐρανῷ, οὕτω ποιήσῃ. Ca. 4.
ET aſſumpſit gorgias quinq;
Καὶ παρενέλαβε γοργίας πεντακι
milia viroꝝ τ mille eqtes ele
χιλίους ἄνδρας καὶ χιλίαν ἵππον ἐκλεκ
ctos: τ mouerunt caſtra nocte: vt
τήν, καὶ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολὴ νυκτός, ὥς
applicarēt ad caſtra
τε ἐπιβαλεῖν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν
iudeoꝝ τ pcuterēt eos ſubito: τ
ἰουδαίων καὶ πατάξαι αὐτοὺς ἄφνω, καὶ οἱ
filij arcis erāt illi duces. τ audi
υἱοὶ τῆς ἄκρας ἦσαν αὐτῷ ὁδηγοί. καὶ ἤκου
uit iudas: τ pfect⁹ eſt ipſe τ potētes
σεν ἰούδας, καὶ ἀπῆρεν αὐτὸς καὶ οἱ δυνατοὶ
ad pcutiēdū exercitū regis q̄ i
πατάξαι τὴν δύναμιν τ̄ βασιλέως τὴν ἐν
Exo. 14. g. emmaū. adhuc exercit⁹ diſperſi
ἐμμαούμ. ἕως ἔτι αἱ δυνάμεις ἐσκορπισμέ
erāt a caſtris. τ venit
ναι ἦσαν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς. καὶ ἦλθε
gorgias in caſtra iuda nocte:
γοργίας εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰούδα νυκτός,
τ nullū inuenit: τ q̄rebat illos in mōti
καὶ οὐδένα εὗρε, καὶ ἐζήτει αὐτοὺς ἐν τοῖς ὄρε
b⁹: qm̄ dixit fugiūt hi a nobis. τ
σιν, ὅτι εἶπε φεύγουσιν οὗτοι ἀφ᾽ ἡμῶν. καὶ
B ſimulcū dīe viſus ē iudas in cāpo cū
ἅμα ἡμέρᾳ ὤφθη ἰούδας ἐν τῷ πεδίῳ ἐν
Infra. 9. b. trib⁹ milib⁹ viroꝝ. veꝝ tegumēta τ
τρισχιλίοις ἀνδράσι. πλὴν καλύμματα καὶ
gladiuꝫ nō habebāt ſicut volebāt. τ
μαχαίρας οὐκ εἶχον καθὼς ἠβούλοντο. καὶ
viderunt caſtra gētiū fortia lorica
εἶδον παρεμβολὴν ἐθνῶν ἰσχυρὰν τεθωρα
ta: τ eqtatū circueuntē ipſa: τ
κισμένην, καὶ ἵππον κυκλοῦσαν αὐτήν, καὶ
hi docti bello. τ dixit iudas
οὗτοι διδακτοὶ πολέμου. καὶ εἶπεν ἰούδας
viris q̄ ſecū. nō timea
τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ. μὴ φοβεῖ=
tis multitudinē eoꝝ: τ impetū eo=
σθε τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ ὅρμημα αὐ=
rū ne timueritis. memētote q̄mō liberati
τῶν μὴ δειλωθῆτε. μνήσθητε ὡς ἐσώθη=
C ſunt patres nr̄i in mari rubro:
σαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ,
qn̄ pſecut⁹ ē eos pharao in exercitu.
ὅτε ἐδίωξεν αὐτοὺς φαραὼ ἐν δυνάμει.
τ nunc clamem⁹ in celū ſi miſe
καὶ νῦν βοήσωμεν εἰς οὐρανὸν εἰ ἐλεή
rebit nr̄m: τ recordabit teſtamēti pa=
σει ἡμᾶς, καὶ μνησθήσεται διαθήκης πα
trū τ cōfringet caſtra
τέρων, καὶ συντρίψει τὴν παρεμβολὴν
hec ante faciē nr̄am hodie.
ταύτην κατὰ πρόσωπον ἡμῶν σήμερον.
τ cognoſcēt oēs gētes ꝙ eſt
καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθνη ὅτι ἐστὶν
redimēs τ ſaluās iſrael.
ὁ λυτρούμενος καὶ σώζων τὸν ἰσραήλ.
τ eleuauerūt alienigene oculos
καὶ ἦραν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ὀφθαλμοὺς

ſancta noſtra: quoniam melius eſt nos mori in bello ꝙ videre mala gentis noſtre & ſanctorum. Sicut autē fuerit voluntas in celo: ſic fiat.

Capitulum quartum.

ET aſſumpſit gorgias quinq; milia virorum: et mille equites electos: & mouerūt caſtra nocte vt applicarēt ad caſtra iudeorum: & percuterent eos ſubito. Et filii qui erāt ex arce: erant illis duces. Et audiuit iudas & ſurrexit ipſe & potentes percutere virtutem exercituum regis: qui erant in ammaum. Adhuc enim diſperſus erat exercitus a caſtris. Et venit gorgias in caſtra iude nocte: & neminē inuenit: & querebat eos in montibus: quoniā dixit fugiunt hi a nobis. Et cum dies factus eſſet apparuit iudas in campo cum tribus milib⁹ virorū tantum: qui tegumenta & gladios non habebant. Et viderunt caſtra gentium valida: & loricatos et equitatus in circuitu eorum: & hi docti ad prelium. Et ait iudas viris qui ſecum erāt. Ne timueritis multitudinem eorum: & impetuꝫ eorum ne formidetis. Mementote qualiter ſalui facti ſunt patres noſtri in mari rubro: cum ſequeretur eos pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum & miſerebitur noſtri dominus: & memor erit teſtamenti patrum noſtrorum & conteret exercitum iſtum ante faciem noſtram hodie: & ſcient omnes gentes quia eſt deus q redimat et liberet iſrael. Et eleuauerūt alienigene oculos ſuos: & viderunt eos venientes ex aduerſo. Et exierūt de caſtris in prelium & tuba cecinerunt hi q erant cum iuda: & congreſſi ſunt: & cōtrite ſunt gentes & fugerunt in campū. Nouiſſimi autem ceciderūt in gladio: & perſecuti ſunt eos vſq; gezeron: & vſq; in campos idumee et azoti & iamnie: & ceciderunt ex illis vſq; tria milia virorum. Et reuerſus eſt iudas & exercitus eius ſequens eum. Dixitq; ad populum. Non cōcupiſcatis ſpolia: quia bellum contra nos eſt: & gorgias & exercitus eius prope nos in montib⁹. Sed ſtate nunc contra inimicos noſtros & expugnate eos: et ſumetis poſtea ſpolia ſecuri. Et adhuc loquente iuda hec: ecce apparuit pars quedam proſpiciens de monte. Et vidit gorgias ꝙ in fugam cōuerſi ſunt ſui: & ſuccenſa ſunt caſtra. Fumus enim qui videbatur declarabat qđ factuꝫ eſt. Quibus illi conſpectis timuerunt valde aſpicientes ſimul & iudam & exercitum in campo paratuꝫ ad prelium: et fugerunt omnes in campo alienigenarum: & iudas reuerſus eſt ad ſpolia caſtrorū. Et acceperūt aurū multuꝫ: et argentū: & hyacinthū: & purpurā marinā: & opes magnas. Et conuerſi hymnum canebant & benedicebant deum in celum quoniam bonus eſt: quoniā in ſeculū miſericordia eius. Et facta eſt ſal⁹ magna in iſrael in die illa. Quicūq; autē alienigenarū euaſerūt venerūt: & nūciauerunt lyſie vniuerſa q̄ acciderāt.

ſuos: τ viderunt eos veniētes ex ad=
αὐτῶν, καὶ εἶδον αὐτοὺς ἐρχομένους ἐξ ἐναν
uerſo. τ exierūt de caſtris
τίας. καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς παρεμβολῆς
ad preliū. τ tuba cecinerunt q̄ iuxta iu=
εἰς πόλεμον. καὶ ἐσάλπισαν οἱ παρὰ ἰου=
dā τ cōgreſſi ſunt. τ cōtrite ſunt gētes:
δα καὶ συνῆψαν. καὶ συνετρίβησαν τὰ ἔθνη,
τ fugerūt in planiciē. at vltimi
καὶ ἔφυγον εἰς τὸ πεδίον. οἱ δὲ ἔσχατοι
oēs ceciderunt in gladio. τ pſecuti ſūt
πάντες ἔπεσον ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἐδίωξαν
eos vſq; ad aſſaremoth τ vſq; ad cam
αὐτοὺς ἕως ἀσαρημώθ καὶ ἕως τῶν πε
pos idumee τ azoti τ iam=
δίων τῆς ἰδουμαίας καὶ ἀζώτου καὶ ἰαμ=
nias. τ ceciderūt ex eis ad viroꝝ tria
νείας. καὶ ἔπεσον αὐτῶν εἰς ἄνδρας τρι
milia. τ reuerſus eſt iudas τ exer
χιλίους. καὶ ἐπέστρεψεν ἰούδας καὶ ἡ δύ
cit⁹ a pſequēdo poſt eos.
ναμις ἀπὸ τοῦ διώκειν ὄπισθεν αὐτῶν.
τ dixit ad ppl̄m. non cōcu
καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν. μὴ ἐπιθυμή=
piſcatis ſpolia: qm̄ bellū ex ad
σητε τῶν σκύλων, ὅτι πόλεμος ἐξ ἐναν=
uerſo noſtri: τ gorgias τ exercit⁹ in
τίας ἡμῶν, καὶ γοργίας καὶ ἡ δύναμις ἐν
mōte prope nos. ſed ſtate nunc con
τῷ ὄρει ἐγγὺς ἡμῶν. ἀλλὰ στῆτε νῦν ἐναν
tra inimicos nr̄os: τ expugna
τίον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ πολεμή=
te eos. τ poſt hec accipite
σατε αὐτούς. καὶ μετὰ ταῦτα λάβετε
ſpolia cū ſecuritate. adhuc cōplen
τὰ σκῦλα μετὰ παρρησίας. ἔτι πληροῦν
te iuda hec apparuit pſq̄dā pſpiciēs
τος ἰούδα ταῦτα ὤφθη μέρος τι ἐκκύπτον
de mōte. τ vidit ꝙ cōuerſi ſūt i fugā:
ἐκ τοῦ ὄρους. καὶ εἶδεν ὅτι τετρόπωνται,
τ coburunt caſtra. nā
καὶ ἐμπυρίζουσι τὴν παρεμβολήν. ὁ γὰρ
fum⁹ q̄ videbat demōſtrabat q̄d factū erat.
καπνὸς θεωρούμενος ἐνεφάνιζε τὸ γεγονός. οἱ
at hec cōſpiciētes timuerunt valde.
δὲ ταῦτα συνιδόντες ἐδειλώθησαν σφόδρα.
aſpiciētes āt τ iuda caſtra
συνιδόντες δὲ καὶ τὴν ἰούδα παρεμβολὴν
in planicie para in p̄lium: fuge
ἐν τῷ πεδίῳ ἑτοίμην εἰς παράταξιν, ἔφυ
runt oēs in terrā alienigenaꝝ. τ iudas
γον πάντες εἰς γῆν ἀλλοφύλων. καὶ ἰούδας
reuerſus eſt ad ſpoliū caſtro
ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὴν σκυλείαν τῆς παρεμβο
rum. τ acceperūt aurū multū τ argētum
λῆς. καὶ ἔλαβον χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον
τ hyacinthuꝫ τ purpurā marinā τ
καὶ ὑάκινθον καὶ πορφύραν θαλασσίαν καὶ
diuitias magnas. τ reuerſi laudabāt
πλοῦτον μέγαν. καὶ ἐπιστραφέντες ὕμνουν
τ bn̄dicebāt in celum: qm̄ bonuꝫ: qm̄ in
καὶ εὐλόγουν εἰς οὐρανόν, ὅτι καλόν, ὅτι εἰς
ſeculuꝫ mīa ei⁹. τ facta ē ſaluatio
τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτ̄. καὶ ἐγενήθη σωτηρία
magna in iſrael in die illa. q̄cūq;
μεγάλη τῷ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὅσοι
āt alienigenaꝝ ſaluati ſunt veniē
δὲ τῶν ἀλλοφύλων διεσώθησαν παρα=
tes nuntiauerūt lyſie om
γενηθέντες ἀπήγγειλαν τῷ λυσίᾳ πάν=
nia q̄ acciderant.
τα τὰ συμβεβηκότα. ooooooooooooo

ille aũt audiens cõfuſus ē ⁊ deficiebat. q̃ꝛ nõ
ὁ δὲ ἀκούσας συνεχύθη καὶ ἠθύμει· ὅτι οὐχ
q̃lia voluit talia facta ſunt in iſrael.
οἷα ἤθελε τοιαῦτα ἐγεγόνει τῷ ἰσραήλ.
⁊ nõ q̃lia ꝓcepit ei rex
καὶ οὐχ οἷα ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς
euenerũt. ⁊ in ſequẽti anno cõgre=
ἐξέβη. καὶ ἐν τῷ ἐρχομένῳ ἐνιαυτῷ συνελό
gauit viroꝝ delectoꝝ ſexaginta mi=
χησεν ἀνδρῶν ἐπιλέκτων ἑξήκοντα χιλιά=
lia ⁊ q̃nq; milia equitũ vt debel=
δας καὶ πεντακισχιλίαν ἵππον ὥστε ἐκπο=
laret eos. ⁊ venerũt in idumeã:
λεμῆσαι αὐτούς. καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἰδουμαίαν,
⁊ caſtrametati ſunt in bethſoris. ⁊ occur=
καὶ παρενέβαλον ἐν βαιθσούροις. καὶ συνήν
rit eis iudas cũ decẽ milib⁹ vi
τησεν αὐτοῖς ἰούδας ἐν δέκα χιλιάσιν ἀν
roꝝ: ⁊ vidit caſtra fortia. ⁊
δρῶν, καὶ εἶδε τὴν παρεμβολὴν ἰσχυράν. καὶ
orauit ⁊ dixit. bñdict⁹ es ſaluator
προσηύξατο καὶ εἶπεν. εὐλογητὸς εἶ ὁ σωτὴρ
iſrael q̃ cõtriuiſti impetũ ꝑotẽtis in
ἰσραὴλ ὁ συντρίψας τὸ ὅρμημα τοῦ δυνατοῦ ἐν
manu ſerui tui dauid: ⁊ tradidiſti
χειρὶ τοῦ δούλου σου δαυίδ, καὶ παρέδωκας
caſtra alienigenaꝝ in man⁹
τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων εἰς χεῖρ
ionathe filij ſaul ⁊ ferẽtis arma
ἰωνάθου υἱοῦ σαοὺλ καὶ τοῦ αἴροντος τὰ σκεύη
ei⁹. cõclude exercitũ hũc
αὐτοῦ. σύγκλεισον τὴν παρεμβολὴν ταύτην
in manu ppl̃i tui iſrael. ⁊ cõfundant
ἐν χειρὶ λαοῦ σου ἰσραήλ. καὶ αἰσχυνθήτωσαν
in exercitu ⁊ eq̃tatu ſuo. da
ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἵππῳ αὐτῶν. δὸς
eis timorẽ: ⁊ liq̃fac audaciã fortitudinis e=
αὐτοῖς δειλίαν, καὶ τῆξον θράσος ἰσχύος αὐ=
oꝝ ⁊ cõmoueant cõtritione ſua.
τῶν καὶ σαλευθήτωσαν τῇ συντριβῇ αὐτῶν.
deijce illos gladio diligẽtiũ te:
κατάβαλε αὐτοὺς ῥομφαίᾳ ἀγαπώντων σε,
⁊ laudẽt te oẽs ſciẽtes
καὶ αἰνεσάτωσάν σε πάντες οἱ εἰδότες τὸ
nomẽ tuũ in hymnis. ⁊ cõgreſſi ſunt adinui
ὄνομά σου ἐν ὕμνοις. καὶ συνέβαλον ἀλλή=
cẽ. ⁊ ceciderũt de caſtris lyſie
λοις. καὶ ἔπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς λυσίου
ad quinq; milia viroꝝ. ⁊ ceciderũt ex
εἰς πεντακισχιλίους ἄνδρας. καὶ ἔπεσον ἐξ
aduerſo coꝝ. vides aũt lyſias factã
ἐναντίας αὐτῶν. ἰδὼν δὲ λυσίας τὴν γενομένην
fugã ſui exercit⁹: exercit⁹ aũt iude
τροπὴν τῆς αὐτοῦ συντάξεως, τῆς δὲ ἰούδα
factã audaciã: ⁊ q̃mõ pati ſunt vel
τὸ γεγενημένον θάρσος, καὶ ὡς ἕτοιμοί εἰσιν ἢ
viuere vel mori generoſe: ꝓfect⁹ eſt in antio
ζῆν ἢ τεθνηκέναι γενναίως, ἀπῆρεν εἰς ἀντι
chiã: ⁊ elegit milites: ⁊ multiplicãs
όχειαν, καὶ ἐξενολόγει, καὶ πλεονάσας τὸν
factũ exercitũ cogitabat iteꝝ fa=
γενηθέντα στρατὸν ἐλογίζετο πάλιν γενη=
ctũ venire in iudeã.
θέντα παραγενέσθαι εἰς τὴν ἰουδαίαν.
dixit aũt iudas ⁊ fratres ei⁹. ecce
εἶπε δὲ ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. ἰδοὺ
cõtriti ſunt inimici nr̃i: aſcẽdam⁹ ad
συνετρίβησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, ἀναβῶμεν κα
purgãdũ ſancta ⁊ renouare. ⁊ cõgregata
θαρίσαι τὰ ἅγια καὶ ἐγκαινίσαι. καὶ συνήχ
ſũt caſtra oĩa: ⁊ aſcẽderũt in
θη ἡ παρεμβολὴ πᾶσα, καὶ ἀνέβησαν εἰς

Quibus ille auditis: conſternatus ani=
mo deficiebat: ꝙ non qualia voluit: ta
lia contigerunt in iſrael: & qualia man
dauit rex: Et ſequenti anno congrega=
uit lyſias virorum electorum ſexaginta
milia: et equitum quinq; milia: vt debel
laret eos: Et venerunt in iudeam: & ca=
ſtra poſuerunt in bethoron: & occurrit
illis iudas cum decem milibus viris: &
viderunt exercitum fortem: et orauit
& dixit. Benedictus es ſaluator iſrael q
contriuiſti impetum potẽtis in manu
ſerui tui dauid: & tradidiſti caſtra alieni
genarũ in manu ionathe filii ſaul et ar=
migeri eius. Conclude exercitũ iſtuꝫ in
manu populi tui iſrael: & confundatur
in exercitu ſuo & equitibus. Da illis for
midinem & tabefac audaciam virtutis
eorũ: & cõmoueantur contritione ſua.
Deiice illos gladio diligentium te: & col
laudent te omnes qui nouerunt nomẽ
tuuꝫ in hymnis. Et cõmiſerunt preliũ:
& ceciderunt de exetcitu lyſie qnq; mi
lia virorum. Videns autem lyſias ſuorũ
fugam: & iudeorum audaciam: & ꝙ pa
rati ſunt aut viuere aut mori fortiter:
abiit antiochiã & elegit milites: vt mul=
tiplicati ſurſus venirent in iudeam. Di=
xit autem iudas et fratres eius. Ecce cõ
triti ſuut inimici noſtri: aſcẽdamus nũc
mundare ſancta et renouare. Et cõgre
gatus eſt omnis exercitus: & aſcende=
runt in montem ſyon. Et viderunt ſctĩ
ficationem deſertam: et altare propha
natuſt: & portas exuſtas: et in atriis vir
gulta nata ſicut in ſaltu vel in montib⁹
et paſtophoria diruta. Et ſciderunt veſti
menta ſua: et planxerũt plãctu magno
et impoſuerunt cinerẽ ſuper caput ſuũ:
et ceciderunt in faciem ſuper terram: &
exclamauerunt tubis ſignorum: et cla=
mauerunt in celum. Tunc ordinauit iu
das viros vt pugnarẽt aduerſus eos q
erant in arce: donec emundarẽt ſancta.
Et elegit ſacerdotes ſine macula volũ=
tatẽ habentes in lege dei: et mũdauerũt
ſancta: & tulerunt lapides contamina=
tionis in locum immundum. Et cogita
uit de altari holocauſtorum quod pro=
phanatum erat: quid de eo faceret. Et
incidit illi conſilium bonum vt deſtrue
ret illud: ne forte illis eſſet in opprobri
um: quia contaminauerunt illud gen=
tes & demoliti ſunt illud. Et repoſuerũt
lapides in monte domus in loco apto:
quoadusq; veniret propheta & reſpon=
deret de eis. Et acceperunt lapides inte
gros ſecundum legem: et edificauerũt
altare nouum ſecunduꝫ illud quod fuit
prius: & edificauerunt ſancta: & que in=
tra domum erant intrinſecus: & edem
& atria ſanctificauerunt. Et fecerunt va
ſa ſancta noua: & intulerunt candela=
brum & altare incenſorum: & menſam
in templum. Et incenſum poſuerunt
ſuper altare: & accenderunt lucernas q̃
ſuper candelabrum erant: & lucebant
in templo. Et poſuerunt ſuper men=
ſam panes et appenderunt velamina:

mõtẽ ſion: ⁊ viderũt ſanctũ deſolatũ
ὄρος σιών. καὶ εἶδον τὸ ἁγίασμα ἠρημωμένον
⁊ altare cõtaminatũ: ⁊ por=
καὶ τὸ θυσιαστήριον βεβηλωμένον, καὶ τὰς πύ
tas cõbuſtas. ⁊ in aulis plãtas
λας κατακεκαυμένας. καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς φυ
natas vt in ſylua vel vt in aliq̃ mõ
τὰ πεφυκότα ὡς ἐν δρυμῷ ἢ ὡς ἐν ἑνὶ τῶν ὀρέ D
tiũ. ⁊ paſtophoria diruta. ⁊ ſcide=
ων. καὶ τὰ παστοφόρια καθῃρημένα. καὶ διέρρη
rũt veſtimẽta ſua: ⁊ plãxerũt plan= 1. Re.
ξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκόψαντο κοπε 7.f.
tũ magno. ⁊ impoſuerũt cinerẽ ſup ca 1. Re.
τὸν μέγαν. καὶ ἐπέθεντο σποδὸν ἐπὶ τὴν κε 14.b.
put ſuũ. ⁊ ceciderũt in faciẽ
φαλὴν αὐτῶν. καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον
ſup terrã. ⁊ exclamauerũt tubis
ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγ
ſignoꝝ. ⁊ clamauerũt in celũ.
ξι τῶν σημασιῶν. καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν οὐρανόν.
tunc ꝓcepit iudas viris oppugnare
τότε ἐπέταξεν ἰούδας ἀνδράσι πολεμεῖν
eos q̃ in arce q̃ad purgaret ſancta. ⁊
τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἕως καθαρίσῃ τὰ ἅγια. καὶ
elegit ſacerdotes ſine macula libẽtes ĩ lege:
ἐπέλεξεν ἱερεῖς ἀμώμους θελητὰς νόμου,
⁊ mũdauerũt ſancta: ⁊ tulerũt la=
καὶ ἐκαθάρισαν τὰ ἅγια, καὶ ἦραν τοὺς λί
pides cõtaminatiõis ĩ locũ imũdũ.
θους τοῦ μιασμοῦ εἰς τόπον ἀκάθαρτον. E
⁊ cogitauerũt de altari
καὶ ἐβουλεύσαντο περὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς
holocauſti cõtaminato q̃d illi
ὁλοκαυτώσεως τοῦ βεβηλωμένου τί αὐτῷ
facerẽt. ⁊ incidit illis cõſiliũ bo=
ποιήσωσι. καὶ ἔπεσεν αὐτοῖς βουλὴ ἀγα
nũ: vt deſtruerẽt illud ne eſſet illis in
θή, καθελεῖν αὐτὸ μήποτε γένηται αὐτοῖς εἰς
opprobriũ: q̃a cõtaminauerũt gẽtes illud. ⁊ deſtru
ὄνειδος, ὅτι ἐμίαναν τὰ ἔθνη αὐτό. καὶ καθεῖ
xerunt altare: ⁊ repoſuerunt lapides
λον τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀπέθεντο τοὺς λίθους
in mõte dom⁹ in loco apto:
ἐν τῷ ὄρει τοῦ οἴκου ἐν τόπῳ ἐπιτηδείῳ,
q̃aduſq; veniret ꝓpheta ad reſ
μέχρι τοῦ παραγενηθῆναι προφήτην τοῦ ἀπο
põdẽdum de eis. ⁊ acceperũt lapides
κριθῆναι περὶ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον λίθους
integros ſm̃ legẽ. ⁊ edificaue=
ὁλοκλήρους κατὰ τὸν νόμον. καὶ ᾠκοδόμη=
runt altare nouũ ſm̃ pri=
σαν τὸ θυσιαστήριον καινὸν κατὰ τὸ πρότε F
us. ⁊ edificauerunt ſancta ⁊ q̃ intra
ρον. καὶ ᾠκοδόμησαν τὰ ἅγια καὶ τὰ ἐντὸς
domũ: ⁊ atria ſctificauerũt. ⁊ fece
τοῦ οἴκου, καὶ τὰς αὐλὰς ἡγίασαν. καὶ ἐποί
rũt vaſa ſancta noua. ⁊ intule
ησαν τὰ σκεύη τὰ ἅγια καινά. καὶ εἰσήνεγ
rũt cãdelabrũ ⁊ altare
καν τὴν λυχνίαν καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν
holocauſtoꝝ ⁊ incẽſoꝝ ⁊
ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυμιαμάτων καὶ τὴν
mẽſam in tẽplũ. ⁊ incẽderunt ſup
τράπεζαν εἰς τὸν ναόν. καὶ ἐθυμίασαν ἐπὶ
altare: ⁊ accẽderunt lucernas
τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐξῆψαν τοὺς λύχνους
q̃ in cãdelabro ⁊ illuxerũt in
τοὺς ἐπὶ τῆς λυχνίας καὶ ἐφάνοσαν ἐν
tẽplo. ⁊ impoſuerunt ſup mẽſam
τῷ ναῷ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν τράπεζαν
panes. ⁊ extẽderunt velamina
ἄρτους. καὶ ἐξεπέτασαν τὰ καταπετάσματα

Digitized by Google

⁊ perfecerunt oīa opa q̄ fece=
καὶ ἐτέλεσαν πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίη=
rūt. ⁊ mane ſurrexerūt ꝑmaluce quinta
σαν. καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωῒ τῇ πέμπτῃ
⁊ viceſima mēſis noni. hic
καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐννάτου. οὗτος ὁ
mēſis chaſleu octaui ⁊ quadrageſimi
G μὴν χασελεῦ τοῦ ὀγδόου καὶ τεσσαρακοστοῦ
⁊ cēteſimi anni. ⁊ obtulerūt ſacrificiū ſe
καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους. καὶ ἀνήνεγκαν θυσίαν κα
cūdū legē ſup altare holocau=
τὰ τὸν νόμον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυ
ſtoꝝ nouū qḋ fecerūt. ſm
τωμάτων τὸ καινὸν ὃ ἐποίησαν. κατὰ τὸν
tp̄s ſm diē in q̄ cōtaminauerūt
καιρὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐβεβήλωσαν
illud gētes: i illa renouatū eſt in cāticis
αὐτὸ τὰ ἔθνη, ἐν ἐκείνῃ ἐνεκαινίσθη ἐν ᾠδαῖς
⁊ citharis ⁊ cinyris ⁊ in cymbalis.
καὶ κιθάραις καὶ κινύραις καὶ ἐν κυμβάλοις.
⁊ ceciderunt oīs ppl̃s ſup faciē
καὶ ἔπεσον πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον
⁊ adorauerūt ⁊ bñdixerunt in ce=
καὶ προσεκύνησαν καὶ εὐλόγησαν εἰς οὐρα
lū ei q̄ proſperauit eis. ⁊ fecerunt
νὸν τὸν εὐοδώσαντα αὐτοῖς. καὶ ἐποίησαν
dedicationē altaris dieb⁹
τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἡμέρας
octo. ⁊ obtulerūt holocauſta cū
ὀκτώ. καὶ προσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα με
letitia. ⁊ ſacrificauerūt ſacrificiū ſaluatiōis
τ' εὐφροσύνης. καὶ ἔθυσαν θυσίαν σωτηρίου
⁊ laudis. ⁊ ornauerūt qḋ ſm
καὶ αἰνέσεως. καὶ κατεκόσμησαν τὸ κατὰ
faciē tēpli coronis aureis ⁊
πρόσωπον τοῦ ναοῦ στεφάνοις χρυσοῖς καὶ
ſcutulis. ⁊ dedicauerūt portas
A ἀσπιδίσκαις. καὶ ἐνεκαίνισαν τὰς πύλας
⁊ paſtophoria ⁊ ianuas poſuerūt eis. ⁊
καὶ τὰ παστοφόρια καὶ ἐθύρωσαν αὐτά. καὶ
fuit letitia magna in ppl̃o val=
ἐγενήθη εὐφροσύνη μεγάλη ἐν τῷ λαῷ σφό
de. ⁊ auerſum eſt opprobriū gētiū. ⁊ ſta
δρα. καὶ ἀπεστράφη ὄνειδος ἐθνῶν. καὶ ἔστη
tuit iudas ⁊ fratres eius ⁊ om=
σεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶ
nis eccleſia iſrael: vt agant di=
σα ἐκκλησία ἰσραήλ, ἵνα ἄγωνται αἱ ἡμέ=
es dedicatiōis altaris in tē=
ραι ἐγκαινισμοῦ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τοῖς και
porib⁹ eoꝝ annū ſm annū ꝑ dies
ροῖς αὐτῶν ἐνιαυτὸν κατὰ ἐνιαυτὸν ἡμέρας
octo a quinta ⁊ vigeſima mē
ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ εἰκάδος τοῦ μη
ſis chaſleu cū letitia ⁊ gau
νὸς χασελεῦ μετ' εὐφροσύνης καὶ χα=
dio. ⁊ edificauerūt in tp̄e illo
ρᾶς. καὶ ᾠκοδόμησαν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
mōtē ſiō in circuitu muros altos ⁊ tur=
τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν τείχη ὑψηλὰ καὶ πύρ
res fortes: ne forte aduenientes
γους ἰσχυρούς, μήποτε παραγενηθέντα τὰ
gētes cōculcarēt eos: vt fecerunt
B ἔθνη καταπατήσωσιν αὐτά, ὡς ἐποίησαν
pri⁹. ⁊ collocauerūt illic exercitū
τὸ πρότερον. καὶ ἐπέταξαν ἐκεῖ δύναμιν τη
vt ſeruarēt illū. ⁊ muniuerunt illū ad cuſtodiēdū
ρεῖν αὐτό. καὶ ὠχύρωσαν αὐτὸ τηρεῖν τὴν
bethſurā vt haberet ppl̃s munitionē cō
βαιθσοῦραν τοῦ ἔχειν τὸν λαὸν ὀχύρωμα κα
tra faciē idumee.
τὰ πρόσωπον τῆς ἰδουμαίας. Ca. 5.

et conſumauerunt omnia opera que fecerant. Et ante matutinum ſurrexerūt quinta & viceſima die menſis noni: hoc eſt menſis caſleu centeſimiquadrageſimioctaui anni: & obtulerunt ſacrificiuꝫ ſecundum legem ſuper altare holocauſtorum nouum quod fecerunt. Secundum tēpus & ſecundum diē in qua contaminauerunt illud gentes: in ipa renouatum eſt in canticis & citharis & cynaris & cymbalis. Et cecidit omnis populus in faciē: & adorauerunt & benedixerunt in celum eum qui proſperauit eis. Et fecerunt dedicationē altaris diebus octo: & obtulerunt holocauſta cum leticia: & ſalutaria laudis. Et ornauerunt faciē templi coronis aureis & ſcutulis: & dedicauerunt portas & paſtophoria: & impoſuerunt eis ianuas. Er facta eſt leticia in populo magna valde: & auerſum eſt opprobrium gentium. Et ſtatuit iudas & fratres eius: & vniuerſa eccleſia iſrael: vt agatur dies dedicationis altaris in tēporibus ſuis ab anno in annum per dies octo: a quinta & viceſima die menſis caſleu cum leticia & gaudio. Et edificauerunt in tempore illo montē ſion: & per circuitum muros altos & turres firmas: nequando venirēt gētes & conculcarent eum ſicut antea fecerunt: et collocauit illic exercitum vt ſeruarent eum: & muniuit euꝫ ad cuſtodiēdum bethſurā: vt haberet populus munitionē contra faciem idumee.

Capitulum quintum.

ET factum eſt vt audierunt gentes in circuitu: quia edificatum eſt altare et ſanctuariū ſicut prius: irate ſunt valde et cogitabāt tollere genus iacob: qui erant inter eos: & ceperunt occidere de populo & pſequi. Et debellabat iudas filios eſau in idumea: et eos q erāt in arabathane: quia circūſedebāt iſraelitas: & percuſſit eos plaga magna. Et recordatus eſt maliciam filiorum bean: qui erant populo in laqueū & in ſcādaluꝫ inſidiantes ei in via: et concluſi ſunt ab eo in turribus: & applicuit ad eos: & anathematizauit eos: & incēdit turres eorū igni cuꝫ omnibus qui in eis erāt. et tranſiuit ad filios ammon: & inuenit manum fortem & populum copioſuꝫ: & timotheum ducem ipſoruꝫ: et commiſit cum eis prelia multa: & contriti ſunt in conſpectu eorum: & percuſſit eos: & cepit gazer ciuitatem et filias eius: & reuerſus eſt in iudeaꝫ. Et congregate ſūt gētes que ſunt in galaad aduerſus iſraelitas qui erant in finibus eorum: vt tollerent eos: & fugerunt in dathemā munitionem: & miſerant litteras ad iudaꝫ & fratres eius dicentes. Cōgregate ſūt aduerſum nos gentes per circuitum: vt nos auferant & parant venire & occupare munitionem in quam confugim⁹ & timotheus eſt dux exercitus eoruꝫ. Nunc ergo veni & eripe nos de manibus eorum quia cecidit multitudo de nobis. Et omnes fratres noſtri qui erāt in locis tubin interfecti ſūt: & captiuas duxerūt vxores eorū & natos & ſpolia:

⁊ factū eſt qn̄ audierūt gētes in
ΕΚαὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν τὰ ἔθνη κυ=
circuitu qḋ edificatū eſt altare. ⁊ de
κλόθεν ὅτι ᾠκοδομήθη τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἐνε
dicatū ē ſanctuariū ſicut pri⁹: ⁊
καινίσθη τὸ ἁγίασμα ὡς τὸ πρότερον, καὶ
irate ſunt valde ⁊ cogitauerunt
ὠργίσθησαν σφόδρα καὶ ἐβουλεύσαντο τοῦ
tollere gen⁹ iacob q̄ erāt in medio eo
ἆραι τὸ γένος ἰακὼβ τοὺς ὄντας ἐν μέσῳ αὐ
rū. ⁊ ceperūt occidere in ppl̃o ⁊
τῶν. καὶ ἤρξαντο τοῦ θανατοῦν ἐν τῷ λαῷ καὶ
auferre. ⁊ bellabat iudas cōtra
ἐξαίρειν. καὶ ἐπολέμει ἰούδας πρὸς τοὺς
filios eſau in idumea acrabattinā
υἱοὺς ἠσαῦ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ τὴν ἀκραβαττίνην
q̄a circūſedebāt iſrael. ⁊ ꝑcuſſit
ὅτι περιεκάθηντο τὸν ἰσραήλ. καὶ ἐπάταξεν
eos plaga magna. ⁊ cōpreſſit e=
αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην. καὶ συνέστειλεν αὐ
os: ⁊ accepit ſpolia eoꝝ. ⁊ recor=
τούς, καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ ἐμνή=
dat⁹ ē malitie filioꝝ beā. q̄ fuerūt ppl̃o
σθη τῆς κακίας υἱῶν βαιάν. οἳ ἦσαν τῷ λαῷ
in laqueū ⁊ in ſcādalū in inſi
εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον ἐν τῷ ἐνε=
diādo eos in vijs: ⁊ cōcluſi
δρεύειν αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ διεκλείσθη
ſunt ab eo in turrib⁹. ⁊ caſtra=
σαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς πύργους. καὶ παρε
metat⁹ eſt cōtra eos: ⁊ anathematizauit il=
νέβαλεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἀναθεμάτισεν. αὐ=
los ⁊ cōbuſſit turres ei⁹ in
τοὺς καὶ ἐνεπύρισε τοὺς πύργους αὐτῆς ἐν
igne cū oīb⁹ q̄ ibi erāt. ⁊ trāſiuit
πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐνοῦσι. καὶ διεπέρασεν
ad filios ammō. ⁊ īuenit manū for=
ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμών. καὶ εὗρε χεῖρα κρα
tē ⁊ ppl̃z multū ⁊ timotheū ducē
ταιὰν καὶ λαὸν πολὺν καὶ τιμόθεον ἡγούμε
illoꝝ. ⁊ cōmiſit cōtra eos ꝑlia
νον αὐτῶν. καὶ συνῆψε πρὸς αὐτοὺς πολέμους
multa. ⁊ cōtriti ſunt ante faciē
πολλούς. καὶ συνετρίβησαν πρὸ προσώπου
illi⁹ ⁊ ꝑcuſſit eos. ⁊ cepit
αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν αὐτούς. καὶ προκατελά
gazer ⁊ filias ei⁹. ⁊
βετο τὴν γαζὴρ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς. καὶ
reuerſus eſt in iudeā. ⁊ cōgregate
ἀνέστρεψεν εἰς τὴν ἰουδαίαν. καὶ ἐπισυνήχ=
ſunt gētes in galaad cōtra iſra=
θησαν τὰ ἔθνη τὰ ἐν τῇ γαλαὰδ ἐπὶ τὸν ἰσρα
el q̄ erāt in finib⁹ eoꝝ vt tollerēt
ὴλ τοὺς ὄντας ἐπὶ τοῖς ὁρίοις αὐτῶν τοῦ ἐξᾶραι
eos. ⁊ fugerūt in dathema arcē.
αὐτούς. καὶ ἔφυγον εἰς δαθεμὰ τὸ ὀχύρωμα.
⁊ miſerūt litteras ad iudā ⁊
καὶ ἀπέστειλαν γράμματα πρὸς ἰούδαν καὶ
fratres ei⁹ dicētes. cōgregate
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ λέγοντες. ἐπισυνηγμένα
ſunt cōtra nos gētes q̄ in circuitu nr̄o vt tol=
ἐστὶν ἐφ' ἡμᾶς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν τοῦ ἐξᾶ
lāt nos. ⁊ parāt venire ⁊ cape=
ραι ἡμᾶς. καὶ ἑτοιμάζονται ἐλθεῖν καὶ προκα
re munitionē in q̄ cōfugi=
ταλαβέσθαι τὸ ὀχύρωμα εἰς ὃ κατεφύγο
m⁹. ⁊ timothe⁹ dux eſt caſtroꝝ
μεν. καὶ τιμόθεος ἡγεῖται τῆς παρεμβολῆς
eoꝝ. nūc igiẗ veniēs libera nos de manu
αὐτῶν. νῦν οὖν ἐλθὼν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
eoꝝ: qm̄ cecidit de nobis multitudo ⁊
αὐτῶν, ὅτι πέπτωκεν ἐξ ἡμῶν πλῆθος καὶ

Digitized by Google

oēs fratres nři exñtes in locis
πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν οἱ ὄντες ἐν τοῖς
tubin interfecti ſunt. ⁊ captiuauerūt
τ̃ βίου τεθανάτωνται. καὶ ᾐχμαλωτήκασι
mulieres eoꝝ ⁊ filios eoꝝ
τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν
⁊ ſupellectilē. ⁊ peremerūt illic fere
καὶ τὴν ἀποσκευήν. καὶ ἀπώλεσαν ἐκεῖ ὡς
vnū milliare viroꝝ. adhuc epiſto
μίαν χιλιαρχίαν ἀνδρῶν. ἔτι αἱ ἐπιστο-
le legebanť ⁊ ecce nūcij alij
λαὶ ἀνεγινώσκοντο. καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι ἕτεροι
venerūt de galilea cōciſſis
παρεγένοντο ἐκ τῆς γαλιλαίας διερρηχότες
veſtib⁹ nunciātes iuxta verba
τὰ ἱμάτια ἀπαγγέλλοντες κατὰ τὰ ῥήματα
hec dicētes: cōueniſſe cōtra
ταῦτα λέγοντες, ἐπισυνῆχθαι ἐπ᾽ αὐ-
eos de ptolemaide ⁊ tyro ⁊ ſidone
τοὺς ἐκ πτολεμαΐδος καὶ τύρου καὶ σιδῶνος
⁊ oēm galileā alienigenaꝝ vt con
καὶ πᾶσαν γαλιλαίαν ἀλλοφύλων τ̃ ἐξα-
ſumāt nos. vt aūt audiuit iudas ⁊
ναλῶσαι ἡμᾶς. ὡς δὲ ἤκουσεν ἰούδας καὶ ὁ
pplꝰ ſmones hos: cōgregata eſt ec-
λαὸς τοὺς λόγους τούτους, ἐπισυνήχθη ἐκ-
cleſia magna ad cogitandū qd faciāt
κλησία μεγάλη βουλεύσασθαι τί ποιήσω-
fratrib⁹ ſuis exñtib⁹ in tribu
σι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς οὖσιν ἐν θλί-
latiōe ⁊ q oppugnabanť ab illis. ⁊ dixit
ψει καὶ πολεμουμένοις ὑπ᾽ αὐτῶν. καὶ εἶπεν
iudas ſimoni fratri ſuo. elige
ἰούδας σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἐπίλεξον
tibi viros ⁊ vade ⁊ libera
σεαυτῷ ἄνδρας καὶ πορεύου καὶ ῥῦσαι τ̃ς
fratres tuos q in galilea: ego aūt
ἀδελφούς σου τοὺς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. ἐγὼ δὲ
⁊ ionathan frater me⁹ ibimus
καὶ ἰωνάθαν ὁ ἀδελφός μου πορευσόμεθα
in galaaditim: ⁊ reliquit ioſe-
εἰς τὴν γαλααδῖτιν, καὶ κατέλιπεν ἰώση-
phū filiū zacharie ⁊ azariā duces
φον τὸν τ̃ ζαχαρίου καὶ ἀζαρίαν ἡγουμένους
ppli cū reliquis exerci-
τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων τῆς δυνά-
tus in iudea in cuſtodiā: ⁊ prece-
μεως ἐν τῇ ἰουδαίᾳ εἰς τήρησιν, καὶ ἐνετεί-
pit eis dicēs. preſtote pplo huic:
λατο αὐτοῖς λέγων. πρόστητε τ̃ λαοῦ τούτ̃,
⁊ nō cōmittatis bellū cōtra gētes q̄ad
καὶ μὴ συνάψητε πόλεμον πρὸς τὰ ἔθνη ἕως
reuertamur nos. ⁊ diſtributi ſunt ſimo-
τ̃ ἐπιστρέψαι ἡμᾶς. καὶ ἐμερίσθησαν σίμω-
ni viri tres mille vt iret ad
νι ἄνδρες τρισχίλιοι τ̃ πορευθῆναι εἰς τὴν
galileā: iude aūt viri octo mille
γαλιλαίαν, ἰούδα δὲ ἄνδρες ὀκτακισχίλιοι
in galaaditim. ⁊ ꝓfect⁹ eſt ſimō in
εἰς τὴν γαλααδῖτιν. καὶ ἐπορεύθη σίμων εἰς
galileā: ⁊ cōmiſit ꝓlia mul-
τὴν γαλιλαίαν, καὶ συνῆψε πολέμους πολ-
ta cōtra gētes: ⁊ cōtrite ſunt gētes
λοὺς πρὸς τὰ ἔθνη. καὶ συνετρίβη τὰ ἔθνη
a facie ei⁹. ⁊ ꝓſecut⁹ eſt eos vſq; ad
ἀπὸ προσώπου αὐτ̃. καὶ ἐδίωξεν αὐτοὺς ἕως
portas ptolemaidis. ⁊ ceciderūt de
τῶν πυλῶν πτολεμαΐδος. καὶ ἔπεσον ἐκ
gētib⁹ ad tria milia viroꝝ. ⁊ acceperūt
τῶν ἐθνῶν εἰς τρισχιλίους ἄνδρ. καὶ ἔλαβον
ſpolia eoꝝ. ⁊ aſſumpſerūt eos de
τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ παρέλαβον αὐτοὺς ἐκ

& peremerunt illic fere mille viros. Et adhuc epiſtole legebantur. Et ecce alii nuncii venerunt de galilea conciſſis tunicis nunciantes: ſecundum verba hec: dicentes conueniſſe aduerſum ſe: a ptolomaide & tyro & ſidone: & repleta eſt omnis galilea alienigenis vt nos conſumant. Vt audiuit autem iudas & populus ſermones iſtos: cōuenit eccleſia magna cogitare quid facerēt fratrib⁹ ſuis qui in tribulatione erant: & expugnabantur ab eis. Dixitq; iudas ſimōi fratri ſuo. Elige tibi viros: & vade et libera fratres tuos in galilea. Ego autem & frater meus ionathas ibimus in galaaditim. Et reliquit ioſephum filium zacharie: & azariam duces populi cū reſiduo exercitu in iudea ad cuſtodiam: & precepit illis dicēs. Preſtote populo huic: & nolite bellum cōmittere aduerſum gentes donec reuertamur. Et data ſūt ſimoni virorū tria milia vt iret ī galileā: iude antem octo milia in galaaditim: et abiit ſimon in galileam: & commiſit ꝓlia multa cum gentibus: et cōtrite ſunt gentes a facie eius: & perſecutus eſt eos vſq; ad portam ptolemaidis. Et ceciderunt de gentibus fere tria milia virorū: & accepit ſpolia eorum. Et aſſumpſit eos qui erant in galilea: & in arbatis cū vxoribus & natis: et omnibus que erāt illis: & adduxit in iudeam cum leticia magna. Et iudas machabeus & ionathas frater eius tranſierunt iordanem: & abierunt viam trium dierum in deſertū. Et occurrerunt eis nabuthei & ſuſceperunt eos pacifice: et narrauerūt eis omnia que acciderant fratribus eorū in galaaditide: & quia multi ex eis comprehenſi ſunt in baraſa & aboſor: & in alimis: & in caſphor: et mageth: & carnaim. He omnes ciuitates mūite et magne. Sed et in ceteris ciuitatibus galaaditidis tenentur comprehenſi: et in craſtinum conſtituerunt admouere exercitum ciuitatibus his: et comprehendere & tollere eos in vna die. Et conuertit iudas & exercitus eius viam in deſertū bozor repente: & occupauit ciuitatem & occidit omnem maſculum in ore gladii: et accepit omnia ſpolia eorum: & ſuccendit eam igni: et ſurrexerunt inde nocte et ibant vſq; ad munitionem. Et factum eſt diluculo cum eleuaſſent oculos ſuos: et ecce populus multus cuius non erat numerus: portātes ſcalas et machinas vt comprehenderent munitionem et expugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum: et clamor belli aſcendit ad celū ſicut tuba: et clamor magnus de ciuitate: et dixit exercitui ſuo. Pugnate hodie pro fratribus veſtris. Et venit tribus ordinib⁹ poſt eos: & exclamauerunt tubis et clamauerūt in oratione: et cognouerunt

galilea ⁊ in arbatis cū mu
τῆς γαλιλαίας καὶ ἐν ἀρβάττοις σὺν ταῖς γυ-
lierib⁹ ⁊ filijs: ⁊ oīa q̄ erāt e-
ναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐ-
is. ⁊ duxerūt in iudeā cū leti-
τοῖς. καὶ ἤγαγον εἰς τὴν ἰουδαίαν μετ᾽ εὐφρο-
tia magna. ⁊ iudas maccabe⁹ ⁊
σύνης μεγάλης. καὶ ἰούδας ὁ μακκαβαῖος καὶ
ionathā frater ei⁹: trāſierunt iorda-
ἰωνάθαν ὁ ἀδελφὸς αὐτ̃, διέβησαν τὸν ἰορδά-
nē: ⁊ abierunt viā triū dierū in
νην, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἐν
ſolitudine. ⁊ occurrerunt nabateis:
τῇ ἐρήμῳ. καὶ συνήντησαν τοῖς ναβαταίοις,
⁊ obuiā fuere illis pacifice: ⁊ enar-
καὶ ἀπήντησαν αὐτοῖς εἰρηνικῶς, καὶ διηγή-
rauerūt illis oīa q̄ cōtigerāt
σαντο αὐτοῖς ἅπαντα τὰ συμβάντα τοῖς
fratrib⁹ eoꝝ in galaaditide: ⁊ q̄ꝛ
ἀδελφοῖς αὐτῶν ἐν τῇ γαλααδίτιδι, καὶ ὅτι
multi de eis cōprehēſi ſunt in C
πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνειλημμένοι εἰσὶν εἰς
boſorra. ⁊ boſor in alimis chaſcor ma
βόσορρα. καὶ βοσὸρ ἐν ἀλέμοις χασκὼρ μα-
ced ⁊ carnaim. oēs vrbes he
κὲδ καὶ καρναΐν. πᾶσαι αἱ πόλεις αὗται
fortes ⁊ magne. ⁊ in reliqs vr-
ὀχυραὶ καὶ μεγάλαι. καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς πό-
bib⁹ galaaditidis ſunt cōprehēſi.
λεσι τῆς γαλααδίτιδος εἰσὶ συνειλημμένοι
in craſtinū coſtituūt caſtra ponere cōtra
εἰς αὔριον τάσσονται παρεμβαλεῖν ἐπὶ
munitiones ⁊ cōprehēdere ⁊ tol-
τὰ ὀχυρώματα καὶ καταλαβέσθαι καὶ ἐξᾶ-
lere oēs hos in die vna. ⁊ con-
ραι πάντας τούτους ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. καὶ ἀπέ-
uertit iudas ⁊ caſtra eius viā
στρεψεν ἰούδας καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτ̃ ὁδὸν
in deſertū in boſorra repēte. ⁊ ce-
εἰς τὴν ἔρημον εἰς βόσορρα ἄφνω. καὶ κατε-
pit vrbē: ⁊ occidit oē maſ-
λάβετο τὴν πόλιν, καὶ ἀπέκτεινε πᾶν ἀρ-
culinū in ore gladij. ⁊ cepit om-
σενικὸν ἐν στόματι ῥομφαίας. καὶ ἔλαβε πάν-
nia ſpolia eoꝝ: ⁊ cōbuſſit eā ig-
τα τὰ σκῦλα αὐτῶν, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυ-
ne: ⁊ diſceſſit illinc nocte: ⁊ ibat
ρί, καὶ ἀπῆρεν ἐκεῖθεν νυκτός, καὶ ἐπορεύετο
ūſq; ad munitionē: ⁊ factū eſt diluculū. ⁊
ἕως ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐγένετο ἑωθινή. καὶ
eleuauerūt oculos ſuos: ⁊ ecce ppl's
ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ λαὸς
mult⁹ cui⁹ nō erat nūer⁹: portātes ſcalas
πολὺς οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός, αἴροντες κλίμακας
⁊ machinas ad capiēdū munitionē. D
καὶ μηχανὰς καταλαβέσθαι τὸ ὀχύρωμα.
⁊ oppugnabāt eos. ⁊ vidit iudas q̄ꝛ
καὶ ἐπολέμουν αὐτούς. καὶ εἶδεν ἰούδας ὅτι
inceptū ē ꝓliū. ⁊ clamor vrbis
ἦρκται ὁ πόλεμος. καὶ ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως
aſcēdit vſq; ad celū tubis ⁊ voce
ἀνέβη ἕως τ̃ οὐρανοῦ, σάλπιγξι καὶ φωνῇ
magna. ⁊ dixit viris exerci-
μεγάλῃ. καὶ εἶπε τοῖς ἀνδράσι τῆς δυνάμε-
tus. pugnate hodie pro fratri-
ως. πολεμήσατε σήμερον ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
bus vřis. ⁊ exijt in tribus ordinib⁹
φῶν ὑμῶν. καὶ ἐξῆλθεν ἐν τρισὶν ἀρχαῖς
poſt eos. ⁊ clanxerūt tu-
ἐξόπισθεν αὐτῶν. καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλ-
bis. ⁊ clamauerūt ī oratione. ⁊ cognouit
πιγξι. καὶ ἐβόησαν ἐν προσευχῇ. καὶ ἐπέγνω

exercit⁹ timothei ꝙ maccabe⁹
ἡ παρεμβολὴ τιμοθέου ὅτι μακκαβαῖος
eſt: ⁊ fugerũt a facie illi⁹. ⁊ percuſ
ἐςί, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἐπά
ſit illos plaga magna. ⁊ ceciderũt ex
ταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην. καὶ ἔπεσον ἐξ
eis in illo die ad octo milia
αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς ὀκτακισχιλίους
viroꝝ. ⁊ declinauit ad maſpha: ⁊ op=
ἄνδρας. καὶ ἀπέκλινεν εἰς μασφά, καὶ ἐπο
pugnauit eã: ⁊ cepit eã:
λέμησεν αὐτήν, καὶ προκατελάβετο αὐτήν,
⁊ occidit oẽ mаſculũ ei⁹. ⁊ acce
καὶ ἀπέκτεινε πᾶν ἀρσενικὸν αὐτῆς. καὶ ἔλα
pit ſpolia ei⁹: ⁊ cõbuſſit eã ig=
βε τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυ
ne. illinc abijt. ⁊ accepit
ρί. ἐκεῖθεν ἀπῆρε. καὶ προκατελάβετο τὴν
chaſphõ maced boſor ⁊ reliqs vr
χασφών, μακέδ βοσὸρ καὶ τὰς λοιπὰς πό
E bes galaaditidis. poſt aũt verba
λεις τῆς γαλααδίτιδος. μετὰ δὲ τὰ ῥήματα
hec cõgregauit timothe⁹ ca=
ταῦτα συνήγαγε τιμόθεος παρεμβο
ſtra alia: ⁊ caſtrametat⁹ eſt cõtra fa
λὴν ἄλλην, καὶ παρενέβαλε κατὰ πρόσω
ciẽ raphõ vltra torrẽtẽ. ⁊ mi=
πον ῥαφὼν ἐκ πέραν τοῦ χειμάρρου. καὶ ἀπέ
ſit iudas ad cõſiderandũ ca=
στειλεν ἰούδας κατασκοπεῦσαι τὴν παρεμ
ſtra. ⁊ renũciauerũt ei dicẽtes. cõgre
βολήν. καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες. ἐπι
gate ſunt ad eos oẽs gẽtes
συνηγμένα εἰσὶ πρὸς αὐτοὺς πάντα τὰ ἔθνη
q̃ in circuitu nr̃o: exercit⁹ mult⁹ valde.
τὰ κύκλῳ ἡμῶν, δύναμις πολλὴ σφόδρα.
⁊ arabes cõduxit in auxiliũ illis.
καὶ ἄραβας μεμίσθωνται εἰς βοήθειαν αὐτοῖς
⁊ caſtrametant̃ trans torrentẽ
καὶ παρεμβάλλουσι πέραν τοῦ χειμάρρου
parati venire ad te in bellũ. ⁊ a=
ἕτοιμοι ἐλθεῖν ἐπὶ σὲ εἰς πόλεμον. καὶ ἐπο
bijt iudas in occurſum illoꝝ. ⁊ di
ρεύθη ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτῶν. καὶ εἶ
xit timothe⁹ principib⁹ exercitus
πε τιμόθεος τοῖς ἄρχουσι τῆς δυνάμεως
F eius. cũ appĩquerit iudas ⁊ caſtra
αὐτοῦ. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἰούδαν καὶ τὴν παρεμβο
eius ad torrentẽ aque: ſi
Nu. 20 c. λὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χείμαρρον τοῦ ὕδατος, ἐὰν
trãſierit ad nos prior: nõ poterim⁹
διαβῇ πρὸς ἡμᾶς πρότερος, οὐ δυνησόμεθα
ſuſtinere eũ. qm̃ potens poterit
ὑποστῆναι αὐτόν. ὅτι δυνάμενος δυνήσεται
aduerſũ nos. ſi aũt timuerit ⁊ poſuerit ca
πρὸς ἡμᾶς. ἐὰν δὲ δειλωθῇ καὶ παρεμβά
ſtra vltra fluuiũ: trãſibimus
λῃ πέραν τοῦ ποταμοῦ, διαπεράσομεν
ad eũ ⁊ poterim⁹ cõtra illũ. vt
πρὸς αὐτὸν καὶ δυνησόμεθα πρὸς αὐτόν. ὡς
aũt appĩquit iudas ad torrentẽ
δὲ ἤγγισεν ἰούδας ἐπὶ τὸν χείμαρρον τοῦ
aque: ſtatuit ſcribas
ὕδατος, ἔστησε τοὺς γραμματεῖς τοῦ
ppl̃i in torrẽte: ⁊ pcepit
λαοῦ ἐπὶ τοῦ χειμάρρου, καὶ ἐνετείλατο
eis dicẽs. nõ dimittatis oẽm hoiem
αὐτοῖς λέγων. μὴ ἀφῆτε πάντα ἄνθρωπον
caſtrametari: ſed veniãt oẽs
παρεμβαλεῖν, ἀλλ᾽ ἐρχέσθωσαν πάντες
ad bellũ. ⁊ trãſiuit cõtra eos
εἰς τὸν πόλεμον. καὶ διεπέρασεν ἐπ᾽ αὐτοὺς

caſtra timothei quia machabeus eſt:
& refugerũt a facie eius: & percuſſerũt
eos plaga magna: & ceciderunt ex eis
ĩ die illa fere octo milia virorũ. Et diuer
tit iudas in maſpha: et expugnauit &
cepit eam: et occidit omnem maſculuꝫ
eius: & ſumpſit ſpolia eius et ſuccendit
eam igni. Inde perrexit & cepit caſbõ:
& mageth & boſor: et reliquas ciuitates
galaaditidis. Poſt hec autem verba cõ=
gregauit timotheus exercitum alium:
& caſtra poſuit cõtra raphan trans tor=
rentem. Et miſit iudas ſpeculari exer=
citum: et nunciauerunt ei dicẽtes: quia
conuenerunt ad eum omnes gentes q̃
in circuitu noſtro ſunt: et exercit⁹ mul
tus nimis. Et arabas cõduxerunt in au
xilium ſibi et caſtra poſuerunt trãs tor
rentem: parati ad te venire in prelium:
& abiit iudas obuiam illis. Et ait timo=
theus principibus exercitus ſui. Cum
appropinquauerit iudas et exercit⁹ ei⁹
ad torrentem aque: ſi tranſierit ad nos
prior: non poterimus ſuſtinere euꝫ: qa
potens poterit aduerſum nos. Si vero
timuerit trãſire & poſuerit caſtra extra
flumen: traſfretemus ad eos: & poteri=
mus aduerſus illum. Vt autem appropi
quauit iudas ad torrenteꝫ aque: ſtatuit
ſcribas populi ſecus torrentem: et mã=
dauit eis dicens. Neminem hominum
reliqueritis: ſed veniant omnes in pre=
lium: & tranſfretauit ad illos prior: &
omnis populus poſt eũ: & contrite ſũt
omnes gentes a faciẽ eorum: et proie=
cerunt arma ſua: & fugerunt ad phanũ
quod erat in carnaim. Et occupauit ip=
ſam ciuitatem: & phanum ſuccẽdit igni
cum omnibus que erant in ipſo. Et op
preſſa eſt carnaim: & non potuit ſuſtine
re contra faciem iude. Et congregauit
iudas vniuerſos iſraelitas qui erant in
galaaditide a minimo vſq; ad maximũ:
& vxores eorum: & natos et exercituꝫ
magnum valde: vt venirent in terram
iude. Et venerunt vſq; ad ephrõ: & hec
ciuitas magna in ingreſſu poſita muni=
ta valde. Et non erat declinare ab ea de
xtera vel ſiniſtra: ſed per medium iter
erat: & incluſerunt ſe qui erant in ciui=
tate: & obſtruxerunt portas lapidibus:
& miſit ad eos iudas verbis pacificis di=
cens. Tranſeamus per terram veſtram
vt eamus in terram noſtram: & nemo
vobis nocebit: tantum pedibus tranſi=
bimus: & nolebant eis aperire. Et pre=
cepit iudas predicari in caſtris: vt appli
carent vnuſquiſq; in quo erat loco: &
applicuerunt ſe viri virtutis: & oppu=
gnauit ciuitatem illam tota die & tota
nocte: E tradita eſt ciuitas in manu ei⁹.
Et peremerunt omnem maſculum in
ore gladii: & eradicauit eam: & accepit
ſpolia eius & tranſiuit per totam ciuita
tem ſuper interfectos. Et tranſgreſſi
ſunt iordanem in campo magno cõtra
faciẽ bethſan. & erat

prior: ⁊ oĩs ppl̃s ei⁹ poſt eũ.
πρότερος, καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ ὄπισθεν αὐτοῦ.
⁊ cõtrite ſũt ãte faciẽ ei⁹ oẽs
καὶ συνετρίβησαν πρὸ προσώπου αὐτοῦ πάν
gẽtes: ⁊ piecerũt arma ſua ⁊
τα τὰ ἔθνη, καὶ ἔρριψαν τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ
fugerũt in lucũ in carnaim. ⁊ ce
ἔφυγον εἰς τὸ τέμενος ἐν καρναΐν. καὶ προ
perũt vrbẽ ⁊ lucũ ſuc
κατελάβοντο τὴν πόλιν καὶ τὸ τέμενος ἐνε
cẽderũt in igne cũ oib⁹ q̃ in il=
πύρισαν ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐ=
lo. ⁊ oppreſſa eſt carnaim: ⁊ nõ potue
τῷ. καὶ ἐτροπώθη ἡ καρναΐν, καὶ οὐκ ἐδύ=
runt vltra ſuſtinere cõtra faciẽ iu=
ναντο ἔτι ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον ἰού
de. ⁊ cõgregauit iudas oẽm iſrael q
δα. καὶ ἀνήγαγεν ἰούδας πάντα ἰσραὴλ τοὺς
in galaaditide a paruo vſq; ad ma
ἐν τῇ γαλααδίτιδι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγά=
gnũ ⁊ mulieres eoꝝ. ⁊ filios
λου καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν. καὶ τὰ τέκνα
eoꝝ ⁊ ſarcinas caſtra ma
αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσκευὴν παρεμβολὴν με
gna valde: vt venirẽt ĩ terrã iuda. ⁊
γάλην σφόδρα, ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
venerũt vſq; ad ephrõ. ⁊ hec vrbs ma=
ἦλθον ἕως ἐφρών. καὶ αὕτη ἡ πόλις με=
gna in introitu munita valde.
γάλη ἐπὶ τῆς εἰσόδου ὀχυρὰ σφόδρα.
nõ erat declinare ab ea ad dextrã vel ſini
οὐκ ἦν ἐκκλῖναι ἀπ᾽ αὐτῆς δεξιὰν ἢ ἀριστε
ſtrã. ſed p mediũ ei⁹ ire.
ράν. ἀλλ᾽ ἢ διὰ μέσου αὐτῆς πορεύεσθαι.
⁊ incluſerũt eos q de ciuita
καὶ ἀπέκλεισαν αὐτοὺς οἱ ἐκ τῆς πόλε
te. ⁊ obſtruxerũt portas lapidib⁹ ⁊
ως. καὶ ἐνέφραξαν τὰς πύλας λίθοις. καὶ
miſit ad eos iudas ſermonib⁹ pa
ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἰούδας λόγοις εἰρη
cificis dicẽs. tranſibo p terrã tuã
νικοῖς λέγων. διελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου
vt abeam⁹ in terrã nr̃am. ⁊
τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν ἡμῶν. καὶ
nullus malefaciet vobis: ſed pedibus
οὐδεὶς κακοποιήσει ὑμᾶς, πλὴν τοῖς ποσὶ
tranſibim⁹. ⁊ nõ voluerũt apire
παρελευσόμεθα. καὶ οὐκ ἠβούλοντο ἀνοῖξαι
ei: ⁊ iuſſit iudas p̃dicare in
αὐτῷ, καὶ ἐπέταξεν ἰούδας κηρύξαι ἐν τῇ
caſtris vt caſtra poneret vnuſq;ſq; in
παρεμβολῇ τοῦ παρεμβαλεῖν ἕκαστον ἐν ᾧ
q̃ eſt loco. ⁊ caſtrametati ſũt vi
ἐστὶ τόπῳ. καὶ παρενέβαλον οἱ ἄνδρες τῆς
exercit⁹: ⁊ oppugnauerũt vrbẽ totã
δυνάμεως, καὶ ἐπολέμησαν τὴν πόλιν ὅλην
die illa ⁊ tota nocte. ⁊
τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα. καὶ
tradita eſt vrbs in manib⁹ ei⁹. ⁊
παρεδόθη ἡ πόλις ἐν χερσὶν αὐτοῦ. καὶ
occidit oẽm maſculũ in ore gla=
ἀπώλεσε πᾶν ἀρσενικὸν ἐν στόματι ῥομ
dii: ⁊ eradicauit eã. ⁊ acce=
φαίας, καὶ ἐξερρίζωσεν αὐτήν. καὶ ἔλα=
pit ſpolia ei⁹. ⁊ trãſiuit p
βε τὰ σκῦλα αὐτῆς. καὶ διῆλθε διὰ τῆς
ciuitatẽ ſup occiſos. ⁊
πόλεως ἐπάνω τῶν ἀπεκταμένων. καὶ
tranſierũt iordanẽ in campũ
διέβησαν τὸν ἰορδάνην εἰς τὸ πεδίον
magnũ cõtra faciẽ bethſan. ⁊ erat
τὸ μέγα κατὰ πρόσωπον βαιθσάν. καὶ ἦν

iudas cõgregãs extremos ⁊
ἰούδας ἐπισυνάγων τοὺς ἐσχατίζοντας καὶ
adhortãs pplm per totã
παρακαλῶν τὸν λαὸν κατὰ πᾶσαν τὴν
viã: donec venit in terrã iuda. ⁊ aſcẽde
ὁδόν, ἕως οὗ ἦλθεν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ ἀνέβη
rũt in mõtẽ ſiõ in letitia ⁊ gau
σαν εἰς τὸ ὄρος σιὼν ἐν εὐφροσύνῃ καὶ χα
dio. ⁊ adduxerũt holocauſta: q̃a nõ
ρᾷ. καὶ προσήγαγον ὁλοκαυτώματα, ὅτι οὐκ
cecidit de eis vllꝰ donec reuerſi
ἔπεσεν ἐξ αὐτῶν οὐθεὶς ἕως τοῦ ἐπιστρέ
ſunt in pace. ⁊ in diebꝰ q̃bꝰ erat
ψαι ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἦν
iudas ⁊ ionathas in galaad: ⁊ ſi=
ἰούδας καὶ ἰωνάθαν ἐν τῇ γαλαάδ, καὶ σί
mõ frater eiꝰ in galilea cõtra
μων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ κατὰ
faciẽ ptolemaidis: audiuit. ioſeph
πρόσωπον πτολεμαΐδος, ἤκουσεν ἰωσὴφ ὁ
filiꝰ zacharie ⁊ azarias pⁿcipes excr
τοῦ ζαχαρίου καὶ ἀζαρίας ἄρχοντες τῆς δυ
citꝰ facinora ⁊ preliũ
νάμεως τῶν ἀνδραγαθιῶν καὶ τοῦ πολέμου
q̃lia fecerãt: ⁊ dixerũt. faciamꝰ ⁊
οἷα ἐποίησαν, καὶ εἶπαν. ποιήσωμεν καὶ
ipſi nobis nomẽ. ⁊ eamꝰ ad pu
αὐτοὶ ἑαυτοῖς ὄνομα. καὶ πορευθῶμεν πο=
gnãdũ cõtra gẽtes q̃ i circuitu nr̃o.
λεμῆσαι πρὸς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν.
⁊ preceperũt his q̃ de exercitu
καὶ παρήγγειλαν τοῖς ἀπὸ τῆς δυνάμεως
q̃ cũ illis. ⁊ abierũt in iam
τῆς μετ' αὐτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν ἐπὶ ἰάμ
niã. ⁊ exiuit gorgias de ciuitate
νιαν. καὶ ἐξῆλθε γοργίας ἐκ τῆς πόλεως
⁊ viri eiꝰ in occurſum eis
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς συνάντησιν αὐτοῖς
in bellũ. ⁊ fugatꝰ eſt ioſephꝰ ⁊
εἰς πόλεμον. καὶ ἐτροπώθη ἰώσηφος καὶ
azarias ⁊ pſecutionẽ ſunt paſſi vſq̃ ad terminos
ἀζαρίας καὶ ἐδιώχθησαν ἕως τῶν ὁρίων τῆς
iudee. ⁊ ceciderũt in die illo
ἰουδαίας. καὶ ἔπεσον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
de pplo iſrael ad duo mille viros
ἐκ τοῦ λαοῦ τοῦ ἰσραὴλ εἰς δισχιλίους ἄνδρας
⁊ facta eſt fuga magna in pplo iſra=
καὶ ἐγενήθη τροπὴ μεγάλη ἐν τῷ λαῷ ἰσρα
el: qm̃ nõ audierũt iudã ⁊ fra=
ήλ, ὅτι οὐκ ἤκουσαν ἰούδα καὶ τῶν ἀδελ=
tres ſuos putãtes fortiter ſe facere. ipſi aũt
φῶν αὐτοῦ οἰόμενοι ἀνδραγαθῆσαι. αὐτοὶ δὲ
nõ erãt de ſemine virorꝫ
οὐκ ἦσαν ἐκ τοῦ σπέρματος τῶν ἀνδρῶν
illorꝫ qbꝰ data eſt ſalus iſrael p manũ
ἐκείνων οἷς ἐδόθη σωτηρία ἰσραὴλ διὰ χειρὸς
eorꝫ. ⁊ vir iudas ⁊ fratres eiꝰ
αὐτῶν. καὶ ὁ ἀνὴρ ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
glĩficati ſunt valde corã oĩ iſrl̃
ἐδοξάσθησαν σφόδρα ἐναντίον παντὸς ἰσλ
⁊ gẽtibꝰ oibꝰ vbi audiebatꝰ nomẽ
καὶ τῶν ἐθνῶν πάντων. οὗ ἠκούετο τὸ ὄνομα
eorꝫ. ⁊ cõuenerũt ad eos fauſta
αὐτῶν. καὶ ἐπισυνήγοντο πρὸς αὐτοὺς εὐφη
dicẽtes. ⁊ exijt iudas ⁊ fra=
μοῦντες. καὶ ἐξῆλθεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελ=
tres eiꝰ: ⁊ oppugnabãt filios eſau
φοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμουν τοὺς υἱοὺς ἡσαῦ
in terra q̃ ad meridiẽ. ⁊ pcuſſit
ἐν τῇ γῇ τῇ πρὸς νότον. καὶ ἐπάταξε τὴν
chebrõ ⁊ filias eiꝰ. ⁊ de
χεβρὼν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς. καὶ κα

iudas congregans extremos & exhor=
tabatur populum per totam viam do=
nec venirent in terram iuda: & aſcende=
runt in monten ſion cum leticia & gau
dio: et obtulerunt holocauſta: q̃ nemo
ex eis cecidiſſet donec reuerteretur in
pace. Et in diebus quibus erat Iudas &
Ionathas in terra galaad: & ſimon fra=
ter eius in galilea contra faciem ptole=
maidis audiuit ioſephus zacharie filiꝰ:
& azarias priceps virtutis res bene ge
ſtas: & prelia que facta ſunt & dixit. Fa
ciamus & ipſi nobis nomen & eamꝰ pu
gnare aduerſus gentes que in circuitu
noſtro ſunt: & precepit his qui erant in
exercitu ſuo: & abierunt iamnia3: & exi
uit gorgias de ciuitate: & viri eius obui
am illis in pugnam. Et fugati ſunt ioſe=
phus et azarias vſq̃ in fines iudee: & ce
ciderunt illa die de populo iſrael ad duo
milia viri. Et facta eſt plaga magna in
populo: quia nõ audierunt iuda3 & fra
tres eius: exiſtimantes fortiter ſe factu
ros. Ipſi autem non erant de ſemine vi
rorum illorum: per quos ſalus facta eſt
in iſrael. Et viri iuda magnificati ſunt
valde in conſpectu omnis iſrael & gen
tium omnium: vbi audiebatur nomen
eorũ: & conuenerunt ad eos fauſta ac=
clamantes: & exiuit iudas & fratres eiꝰ
& expugnabant filios eſau in terra que
ad auſtrum eſt: & percuſſit chebron &
fillas eius: & mures eius & turres eiꝰ ſuc
cendit igni in circuitu: et mouit caſtra
vt iret in terram alienigenarum: & per
ambulabat ſamariam. In die illa ceci=
derunt ſacerdotes in bello dum volunt
fortiter facere: dum ſine conſilio exeũt
in prelium. Et declinauit iudas in azo=
tum in terram alienigenarum: et diruit
aras eorum: & ſpolia deorum ſuorum
ſuccendit igni: et cepit ſpolia ciuitatu3:
et reuerſus eſt in terram iuda.

Capitulum ſextum.

ET rex antiochus perambulauit ſu
periores regiones. Et audiuit eſſe
ciuitatem elimaidem in perſide nobiliſ
ſimam & copioſam in argento & auro:
templumq̃ in ea locuples valde: & illic
velamina aurea & lorice & ſcuta: que re
liquit alexander philippi rex macedo q
regnauit primus in grecia. Et venit &
querebat capere ciuitatem et depreda=
ri eam et non potuit: quoniam inno=
tuit ſermo his qui erant in ciuitate. Et
inſurrexerunt in prelium & fugit inde:
& abiit cu3 triſticia magna: & reuerſus
eſt babyloniam. Et venit qui nunciaret
ei in perſide: quia fugata ſũt caſtra que
erãt in terra iuda et quia abiit lyſias cũ
virtute forti in primis: et fugatus eſt a
facie iudeorum: & inualuerunt armis &
viribus et ſpoliis multis que ceperunt
de caſtris que exciderunt: & quia diru=
erunt abominationem quam edifica=
uerant ſuper altare quod erat in hieru
ſalem:

ſtruxit munitionẽ eiꝰ. ⁊ tur=
θεῖλε τὸ ὀχύρωμα αὐτῆς. καὶ τοὺς πύρ=
res eiꝰ cõbuſſit i circuitu. ⁊ pfectꝰ ẽ
γους αὐτῆς ἐνέπρησε κυκλόθεν. καὶ ἀπῆρε
vt iret in terrã alienigenarꝫ. ⁊
τοῦ πορευθῆναι εἰς γῆν ἀλλοφύλων. καὶ
pambulabat ſamariã. in die il=
διεπορεύετο τὴν σαμάρειαν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ=
la ceciderũt ſacerdotes vrbiũ volẽte
κείνῃ ἔπεσον ἱερεῖς πόλεων βουλομένου
illo fortiter facere dũ ipſe egre=
αὐτοῦ ἀνδραγαθῆσαι ἐν τῷ αὐτὸν ἐξελ=
diẽ in bellũ ſine cõſilio. ⁊ declina
θεῖν εἰς πόλεμον ἀβουλεύτως. καὶ ἐξέκλι G
uit iudas in azotũ terrã alienigenarꝫ.
νεν ἰούδας εἰς ἄζωτον γῆν ἀλλοφύλων.
⁊ deſtruxit aras eorꝫ: ⁊
καὶ καθεῖλε τοὺς βωμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ
ſculptilia deorꝫ illorꝫ ſuccẽdit
γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατέκαυσε
igne. ⁊ ſpoliauit ſpolia vrbi=
πυρί. καὶ ἐσκύλευσε τὰ σκῦλα τῶν πόλε
um. ⁊ reuerſus eſt in terrã iuda.
ων. καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν ἰούδα. C. 6.
ET rex antiochꝰ pambula
Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος διεπορεύ
bat ſupiores regiones. ⁊ audiuit q̃
ετο τὰς ἐπάνω χώρας. καὶ ἤκουσεν ὅτι
eſt in elymis in pſide ciuitas glo=
ἔστιν ἐν ἐλύμαις ἐν τῇ περσίδι πόλις ἔνδο
ſa diuitijs argẽto ⁊ auro: ⁊
ξος πλούτῳ ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ τὸ
tẽplũ qd̃ in ea opulẽtũ valde: ⁊ illic
ἱερὸν τὸ ἐν αὐτῇ πλούσιον σφόδρα, καὶ ἐκεῖ
velamina aurea ⁊ lorice ⁊ ar
καλύμματα χρυσᾶ καὶ θώρακες καὶ ὅ=
ma q̃ reliquit illic alexãder filiꝰ phi
πλα ἃ κατέλιπεν ἐκεῖ ἀλέξανδρος ὁ φι
lippi rex macedo. q̃ regna
λίππου βασιλεὺς ὁ μακεδών. ὃς ἐβασί
uit primꝰ in grecis. ⁊ venit ⁊
λευσε πρῶτος ἐν τοῖς ἕλλησι. καὶ ἦλθε καὶ
q̃rebat capere ciuitatẽ ⁊ depre
ἐζήτει καταλαβέσθαι τὴν πόλιν καὶ προνο
dari eã: ⁊ nõ potuit. qm̃ cogni
μεῦσαι αὐτήν, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη. ὅτι ἐγνώ
tꝰ eſt ſmo his q̃ de ciuitate. ⁊ inſurre A
σθη ὁ λόγος τοῖς ἐκ τῆς πόλεως. καὶ ἀνέστη
xerũt cõtra eũ in bellũ: ⁊ fugit ⁊ pfectꝰ
σαν αὐτῷ εἰς πόλεμον, καὶ ἔφυγε καὶ ἀπῆ
eſt illic cũ triſtitia magna vt reuerte
ρεν ἐκεῖθεν μετὰ λύπης μεγάλης ἀποστρέ=
ret in babylonẽ. ⁊ venit nũcians 3.1.a.
ψαι εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἦλθεν ἀπαγγέλων
q̃dã ei in pſidẽ: q̃ fugata
τὶς αὐτῷ εἰς τὴν περσίδα, ὅτι τετρόπων
erãt caſtra q̃ iuerãt in
ται αἱ παρεμβολαὶ αἱ πορευθεῖσαι εἰς
terrã iuda. ⁊ iuit lyſias cũ exercitu
γῆν ἰούδα. καὶ ἐπορεύθη λυσίας δυνάμει
forti in pmis: ⁊ fugatꝰ eſt a
ἰσχυρᾷ ἐν πρώτοις, καὶ ἀνετράπη ἀπὸ
facie eorꝫ. ⁊ inualuerũt armis
προσώπου αὐτῶν. καὶ ἐπίσχυσαν ὅπλοις
⁊ exercitu ⁊ ſpolijs multis q̃ cepe=
καὶ δυνάμει καὶ σκύλοις πολλοῖς οἷς ἔλα=
rũt a caſtris q̃ exciderũt.
βον ἀπὸ τῶν παρεμβολῶν ὧν ἐξέκοψαν.
⁊ diruerũt abominationẽ q̃ edificauit
καὶ καθεῖλον τὸ βδέλυγμα ὃ ᾠκοδόμησεν
in altari quod in hieruſalẽ.
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν ἱερουσαλήμ.

Digitized by Google

et ſanctuarium ſicut prius circumde
καὶ τὸ ἁγίασμα καθὼς τὸ πρότερον ἐκύκλω
derunt muris altis: et bethſu=
σαν τείχεσιν ὑψηλοῖς, καὶ τὴν Βαιθσοῦ=
ram ciuitatem ſuã. et factũ eſt vt audiuit
ραν πόλιν αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ
rex ſermones iſtos: expauit
βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, ἐθαμβήθη
B et cõmotus eſt valde. et cecidit in
καὶ ἐσαλεύθη σφόδρα. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
lectũ: et incidit in infirmitatẽ pre
κοίτην, καὶ ἐνέπεσεν εἰς ἀρρωστίαν ἀπὸ τῆς
triſtitia: qm nõ eſt factũ ei ſicut cogita
λύπης, ὅτι οὐκ ἐγένετο αὐτῷ καθὼς ἐνεθυ=
uerat. et fuit illic dies plures. qm re=
μεῖτο. καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας πλείους, ὅτι ἀνε
nouata eſt in eo triſticia magna. et arbi
καινίσθη ἐπ᾽ αὐτὸν λύπη μεγάλη. καὶ ἐλο=
tratus eſt quod moritur. et vocauit om=
γίσατο ὅτι ἀποθνήσκει. καὶ ἐκάλεσε πάν
nes amicos ſuos: et dixit ad e=
τας τοὺς φίλους αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐ
os. recedit ſomnus ab ocu
τούς. ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλ=
lis meis: et corrui corde pre
μῶν μου, καὶ ἐμπέπτωκα τῇ καρδίᾳ ἀπὸ
ſollicitudine. et dixi corde vſquead quã
τῆς μερίμνης. καὶ εἶπα τῇ καρδίᾳ ἕως τί
tribulationẽ veni et fluctũ magnũ
νος θλίψεως ἦλθον καὶ κλύδωνος μεγάλου
in quo nũc ſum. qm probus et dilectus
ἐν ᾧ νῦν εἰμί. ὅτι χρηστὸς καὶ ἀγαπώμενος
fui in dñio meo. nũc aũt recordor
ἤμην ἐν τῇ ἐξουσίᾳ μου. νῦν δὲ μιμνήσκο
malorũ que feci in hieruſa=
C μαι τῶν κακῶν ὧν ἐποίησα ἐν Ἱερουσα=
lẽ. et accepi oĩa vaſa au=
λήμ. καὶ ἔλαβον πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυ
rea et argẽtea que in ea. et mi=
σᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ τὰ ἐν αὐτῇ. καὶ ἐξα=
ſi auferre habitãtes iuda
πέστειλα ἐξᾶραι τοὺς κατοικοῦντας Ἰούδα
ſine cauſa. cognoui quod cauſa horũ inuenerũt
διακενῆς. ἔγνων ὅτι χάριν τούτων εὗρόν
me mala hec. et ecce pereo tri=
με τὰ κακὰ ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀπόλλυμαι λύ
ſtitia magna in terra aliena. et vocauit
πῃ μεγάλῃ ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ. καὶ ἐκάλεσε
philippũ vnũ amicorũ ſuorũ: et conſti
Φίλιππον ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ κα=
tuit eũ ſup oẽ regnũ
τέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας
ſuũ. et dedit ei diadema:
αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ διάδημα, καὶ
veſtẽ ſuã et annulũ vt addu
τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ ἀγα
ceret antiochũ filiũ ſuũ: et nutri=
γεῖν Ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐκθρέ=
ret eũ vt regnaret. et mortuus eſt
ψαι αὐτὸν τοῦ βασιλεύειν. καὶ ἀπέθανεν
illic antiochus rex anno nono
ἐκεῖ Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἔτους ἐνάτου
et q̃dragesimo et cẽteſimo. et cognouit
D καὶ τεσσαρακοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. καὶ ἐπέγνω
lyſias quod mortuus eſt rex: et conſti=
Λυσίας ὅτι τέθνηκεν ὁ βασιλεύς, καὶ κατέ
tuit vt regnaret antiochus filius eius
στησε βασιλεύειν Ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
pro eo: quẽ nutriuit iuniorẽ. et vocauit
ἀντ᾽ αὐτοῦ, ὃν ἐξέθρεψε νεώτερον. καὶ ἐκάλεσε
nomẽ eius eupator. et qui de ar=
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Εὐπάτωρ. καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄ=

& ſanctificationem ſicut prius circundederunt muris excelſis: ſed & bethſuraꝫ ciuitatem ſuam. Et factum eſt vt audiuit rex ſermões iſtos: expauit & cõmotus eſt valde: & decidit in lectum et incidit in languorem pre triſticia: quia non eſt factum ſicut cogitabat. Et erat illic ꝑ dies multos: quia renouata eſt in eo triſticia magna: & arbitratus eſt ſe mori. Et vocauit omnes amicos ſuos et dixit illis. Receſſit ſomnus ab oculis meis: & cõcidi & corrui corde pre ſollicitudine. Et dixi in corde meo. In quantã tribulacionem deueni: & in quos fluctus triſticie in qua nunc ſum qui iocund⁹ erã: & dilectus in poteſtate mea. Nunc vero reminiſcor malorum que feci in hieruſalem: vnde et abſtuli omnia ſpolia aurea & argentea que erãt in ea: & miſi auferre habitantes iudeam ſine cauſa. Cognoui ergo quia propterea inuenerũt me mala iſta: et ecce pereo triſticia magna in terra aliena. Et vocauit philippũ vnum de amicis ſuis: & prepoſuit eum ſuper vniuerſum regnum ſuum. Et dedit ei diadema: & ſtolam ſuam et annulum: vt adduceret antiochum filiũ ſuũ & nutriret eum et regnaret. Et mortu⁹ eſt illic antiochus rex anno centeſimo quadrageſimo nono. Et cognouit lyſias quoniam mortuus eſt rex: & conſtituit regnare antiochum filium eius quem nutriuit adoleſcenteꝫ: & vocauit nomen eius eupatorem. Et hi qui erãt in arce concluſerãt iſrael in circuitu ſanctorum: & querebant eis mala ſemper ad firmamentuꝫ gentium: & cogitauit iudas diſperdere eos: & conuocauit vniuerſum populum vt obſiderent eos. Et conuenerunt ſimul: & obſederunt eos anno cẽteſimoquinquageſimo: & fecerunt baliſtas & machinas. Et exierunt quidam ex eis qui obſidebantur: et adiunxerũt ſe illis aliqui impii ex iſrl̃ et abierunt ad regem et dixerũt. Quouſq; non facis iudicium & vindicas fratres noſtros. Nos decreuimus ſeruire patri tuo: & ambulare in preceptis ei⁹ & obſequi edictis eius & filii populi noſtri propter hec alienabant ſe a nobis. Et quicunq; inueniebantur ex nobis interficiebantur et hereditates noſtre diripiebantur. Et non ad nos tantum extenderunt manum ſed in omnes fines noſtros. Et ecce applicuerũt hodie ad arcem in hieruſalem occupare eam: & munitionem in bethſurã munierũt. Et niſi preueneris eos velocius: maiora q̃ hec facient: & non poteris obtinere eos. Et iratus eſt rex vt hec audiuit: et conuocauit omnes amicos ſuos & principes exercitus ſui et eos qui ſuper equites erant. Sed et de regnis aliis & de inſulis maritimis venerunt ad eum exercitus conducticius: & erat numerus exercitus eius centum milia peditũ: & viginti milia equitum: & elephanti trigintaduo docti ad prelium. Et venerunt

ce erãt cõcludẽtes iſrael in cir
κρας ἦσαν συγκλείοντες τὸν Ἰσραὴλ κύ=
cuitu ſanctorũ et querẽtes mala ſe
κλῳ τῶν ἁγίων καὶ ζητοῦντες τὰ κακὰ δι᾽
per et firmamẽtũ gẽtiũ. et cogita=
λου καὶ στήριγμα τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐλογίσα=
uit iudas diſperdere eos. et cõgrega
το Ἰούδας ἐξᾶραι αὐτούς. καὶ ἐξεκκλησία=
uit vniuerſũ pplm vt obſideret in
σε πάντα τὸν λαὸν τοῦ περικαθίσαι ἐπ᾽
eos. et cõgregati ſunt ſimul. et obſede=
αὐτούς. καὶ συνήχθησαν ἅμα. καὶ περιεκά
runt in eos anno q̃nquageſimo et cen
θισαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἔτους πεντηκοστοῦ καὶ ἑκα
teſimo. et fecit cõtra eos baliſtas
τοστοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς βελοστάσεις
et machinas. et exierũt de eis de
καὶ μηχανάς. καὶ ἐξῆλθον ἐξ αὐτῶν ἐκ τοῦ
loco obſeſſio: et adheſerũt eis q̃dã
συγκλεισμοῦ, καὶ ἐκολλήθησαν αὐτοῖς τινὲς
ex impijs de iſrl̃. et abierũt ad
τῶν ἀσεβῶν ἐξ Ἰσραήλ. καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς
regẽ et dixerũt. vſq̃ quo nõ fa=
τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν. ἕως πότε οὐ ποιή=
cies iudiciũ: et vlciſceris fratres nr̃os.
σῃ κρίσιν, καὶ ἐκδικήσεις τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν.
nos decreuim⁹ ſuire patri tuo
ἡμεῖς εὐδοκοῦμεν δουλεύειν τῷ πατρί σου
et ambulare in his q̃ ab eo dicebãt et
καὶ πορεύεσθαι τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένοις καὶ
obedire ꝓceptis ei⁹: qm
κατακολουθεῖν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, ὅτι
q̃ ſunt ppli hui⁹ cauſa hui⁹ aliena
οἱ τοῦ λαοῦ τούτου χάριν τούτου ἠλλοτριοῦν
bant ſe a nobis. verũ q̃ inueniebant ex no
το ἀφ᾽ ἡμῶν. πλὴν ὅσοι εὑρίσκοντο ἐξ ἡ
bis occidebant: et poſſeſſiones nr̃e
μῶν ἐθανατοῦντο, καὶ αἱ κληρονομίαι ἡμῶν
diripiebant. et nõ cõtra nos ſolũ extẽderũt
διηρπάζοντο. καὶ οὐκ ἐφ᾽ ἡμᾶς μόνον ἐξέτειναν
manũ: ſed et cõtra oẽs terminos no
χεῖρα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ὅρια αὐ
ſtros. et ecce caſtrametati ſunt hodie
τῶν. καὶ ἰδοὺ παρεμβεβλήκασι σήμερον
cõtra arcẽ hieruſalẽ vt ca=
ἐπὶ τὴν ἄκραν Ἱερουσαλὴμ τοῦ καταλα
piãt illã et ſanctificiũ: et beth
βέσθαι αὐτὴν καὶ τὸ ἁγίασμα, καὶ τὴν Βαι
ſurã munierũt. et ſi nõ preuene
θσοῦραν ὠχύρωσαν. καὶ ἐὰν μὴ προκαταλά
ris eos velociter: maiora his fa=
βῃς αὐτοὺς διὰ τάχους, μείζονα τούτων ποι
ciẽt. et nõ poteris obtinere eos.
ήσουσι, καὶ οὐ δυνήσῃ κατασχεῖν αὐτῶν.
et irat⁹ eſt rex: q̃n audiuit. et cõ
καὶ ὠργίσθη ὁ βασιλεύς, ὅτε ἤκουσε. καὶ συ
gregauit oẽs amicos ſuos ꝑncipes
νήγαγε πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ ἄρχοντας
exercit⁹ ſui et eos q̃ ſup eq̃tes. et
δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἡνιῶν. καὶ
a regib⁹ aliis et ab inſulis ma
ἀπὸ βασιλειῶν ἑτέρων καὶ ἀπὸ νήσων θαλασ
ris venerũt ad eũ exercit⁹ cõdu=
σῶν ἦλθον πρὸς αὐτὸν δυνάμεις μισθω=
cticij. et erat nũerus exercituũ ei⁹
ταί. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνάμεων αὐτοῦ
centũ milia peditũ: et viginti mi
ἑκατὸν χιλιάδες πεζῶν, καὶ εἴκοσι χι
lia equitũ. et elephãtes duo et
λιάδες ἵππων, καὶ ἐλέφαντες δύο καὶ
triginta docti ad bellũ. et venerũt
τριάκοντα εἰδότες πόλεμον. καὶ ἦλθοσαν

Digitized by Google

per idumeā: ⁊ applicuerunt
διὰ τῆς ἰδουμαίας, καὶ παρενεβάλοσαν
ad bethſurā. ⁊ pugnauerunt ad di=
ἐπὶ βαιθσοῦραν. καὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ ἡμέ
es multos: ⁊ fecerunt machinas: ⁊
ρας πολλάς, καὶ ἐποίησαν μηχανάς, καὶ
exierunt ⁊ cōbuſſerunt eas in igne: ⁊
ἐξῆλθον καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὰς ἐν πυρί, καὶ
pugnauerunt fortiter. ⁊ receſſit iu=
ἐπολέμησαν ἀνδρωδῶς. καὶ ἀπῆρεν ἰού
das ab arce: ⁊ mouit caſtra in
δας ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ παρενέβαλεν εἰς
bethzacharia cōtra caſtra
βαιθζαχαρία ἀπέναντι τῆς παρεμβολῆς
regis. ⁊ ſurrexit rex
τοῦ βασιλέως. καὶ ὤρθρισεν ὁ βασιλεὺς τὸ
mane: ⁊ cōcitauit exercitū in impe
πρωΐ, καὶ ἀπῆρε τὴν παρεμβολὴν ἐν ὁρμή
tu eius cōtra viā bethzacharia.
ματι αὐτῆς κατὰ τὴν ὁδὸν βαιθζαχαρία.
⁊ diuiſi ſunt exercit⁹ in pre
καὶ διεσκευάσθησαν αἱ δυνάμεις τὸν πό
liū: ⁊ cecinerūt tubis. ⁊
λεμον, καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. καὶ
elephātis oſtēderūt ſanguinē vue ⁊
τοῖς ἐλέφασιν ἔδειξαν αἷμα σταφυλῆς καὶ
mororū vt acuerent eos in preliū.
μόρων τοῦ παραστῆσαι αὐτοὺς εἰς πόλεμον.
⁊ diuiſerūt beſtias in phalanges. ⁊
καὶ διεῖλον τὰ θηρία εἰς τὰς φάλαγγας. καὶ
ſtatuerūt cuilibet elephāti mille vi
παρέστησαν ἑκάστῳ ἐλέφαντι χιλίους ἄν
ros loricatos in loricis cōcatenatis: ⁊
δρας τεθωρακισμένους ἐν ἁλυσιδωτοῖς, καὶ
galee eree in capi
περικεφαλαῖαι χαλκαῖ ἐπὶ τῶν κε
tibus eoꝝ: ⁊ quīgēti equites or=
φαλῶν αὐτῶν, καὶ πεντακοσία ἵππος δια
dinati: cuilibet beſtie electi. hi
τεταγμένη, ἑκάστῳ θηρίῳ ἐκλελεγμένη. οὗτοι
ante tps vbi erat beſtia erāt: ⁊ quocūqꝫ
πρὸ καιροῦ οὗ ἐὰν ἦ τὸ θηρίον ἦσαν, καὶ οὗ ἐὰν
ibat: ibāt ſimul: nō diſcedebāt
ἐπορεύετο, ἐπορεύοντο ἅμα, οὐκ ἀφίσταντο
ab eo. ⁊ turres lignee ſup ipſos
ἀπ' αὐτοῦ. καὶ πύργοι ξύλινοι ἐπ' αὐτοὺς
munite ptegētes in qualibet beſtia acci
ὀχυροὶ σκεπαζόμενοι ἐφ' ἑκάστου θηρίου ἐζω
cte ſup ea machinis: ⁊ ſup q̄libet
σμένοι ἐπ' αὐτοῦ μηχαναῖς, καὶ ἐφ' ἑκάστου
viri duo ⁊ triginta pugnan=
ἄνδρες δύο καὶ τριάκοντα οἱ πολεμοῦν
tes in eis: ⁊ ind⁹ ei⁹. ⁊
τες ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ ἰνδὸς αὐτοῦ. καὶ τὴν
reſiduā hinc ⁊ inde cōſtituerūt in
ἐπίλοιπον ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἔστησαν ἐπὶ τὰ
duas ptes caſtroꝝ cōcutiētes
δύο μέρη τῆς παρεμβολῆς κατασείοντες
⁊ obturati in vallib⁹. vt
καὶ καταφρασσόμενοι ἐν ταῖς φάραγξιν. ὡς
at fulſit ſol in aureos cly=
δὲ ἔστιλβεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσᾶς ἀσπί
peos reſplēduerūt mōtes ab eis: ⁊ reſple
δας ἔστιλβεν τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν, καὶ κα
duerūt vt lāpades ignis. ⁊ extēſa
τηύγαζεν ὡς λαμπάδες πυρός. καὶ ἐξετά
fuit ps quedā caſtroꝝ regis
θη μέρος τι τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέ
ad altos mōtes: ⁊ aliq̄ ad
ως ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ὄρη, καί τινες ἐπὶ τὰ
humilia. ⁊ ibāt caute ⁊ ordina
ταπεινά. καὶ ἤρχοντο ἀσφαλῶς καὶ τεταγ

per idumeam et applicuerūt ad bethſuram et pugnauerunt dies multos: & fecerunt machinas: & exierunt & ſuccēderunt eas igni: & pugnauerunt viriliter. Et receſſit iudas ab arce et mouit caſtra ad bethzacharan contra caſtra regis: & ſurrexit rex ante lucē: & cōcitauit exercitus in impetum contra viam bethzacharam. Et comparauerunt ſe exercitus in prelium: & tubis cecinerunt. Et elephantis oſtenderunt ſanguinē vue et mori ad acuendos eos in prelium. Et diuiſerunt beſtias per legiones: et aſtiterunt ſingulis elephantis mille viri in loricis concatenatis: & galee eree in capitibus eorum: & quingenti equites ordinati vnicuiqꝫ beſtie electi erant. Hi ante tempus vbicunqꝫ erat beſtia ibi erāt: & quocunqꝫ ibat: ibant & non diſcedebant ab ea. Sed & turres lignee ſup eos firme protegentes: ſuper ſingulas beſtias & ſuper eas machine. Et ſuper ſingulas viri virtutis triginta duo qui pugnabant deſuper: & intus magiſter beſtie. Et reſiduum equitatū hinc: & inde ſtatuit in duas partes: tubis exercitū cōmouere et perurgere conſtipatos in legionibus eius. Et vt refulſit ſol in clipeos aureos & ereos: reſplenduerunt montes ab eis: & reſplenduerunt ſicut lāpades ignis. Et diſtincta eſt pars exercitus regis per montes excelſos: & alia per loca humilia: & ibant caute et ordinate. Et cōmouebantur omnes inhabitantes terram a voce multitudinis eorum: & inceſſu turbe & colliſione armorum: erat enim exercitus magnus valde et fortis. Et appropiauit iudas & exercitus eius in prelium: & ceciderūt de exercitu regis ſexcenti viri. Et vidit eleazar filius ſaura vnam de beſtiis loricatam loricis regis: & erat eminens ſuper ceteras beſtias. Et viſum eſt ei φ in ea eſſet rex & dedit ſe: vt liberaret populum ſuum & acquireret ſibi nomen eternum. Et cucurrit ad eam audacter in medio legionis interficiens a dextris et ſiniſtris. Et cadebant ab eo huc atqꝫ illuc: & iuit ſub pedes elephantis & ſuppoſuit ſe ei: & occidit eum & cecidit in terram ſuper ipſum: & mortuus eſt illic. Et videntes virtutem regis & impetuꝫ exercitus eius: diuerterunt ſe ab eis. Caſtra autem regis aſcenderunt contra eos in hieruſalem: & applicuerunt caſtra regis ad iudeam & monteꝫ ſion. Et fecit pacem cum his qui erant in bethſura: & exierunt de ciuitate: quia non erant eis ibi alimenta concluſis: quia ſabbata erant terre. Et comprehendit rex bethſuram: & conſtituit ibi cuſtodiam ſeruare eam: & conuertit caſtra ad locum ſanctificationis dies multos. Et ſtatuit illic baliſtas & machinas: & ignis iacula & tormenta ad lapides iactādos & ſpicula & ſcorpios ad mittendas ſagittas & fundibula. Fecerunt autem & ipſi machinas

te. ⁊ cōmouebant̄ oēs audiē=
μένως. καὶ ἐσαλεύοντο πάντες οἱ ἀκούον
tes voce multitudinis eoꝝ ⁊ inceſſum
τες φωνῆς πλήθους αὐτῶν καὶ ὁδοιπορίας
multitudinis ⁊ colliſionē armoꝝ.
τοῦ πλήθους καὶ συγκρουσμοῦ τῶν ὅπλων.
erat enī exercit⁹ magn⁹ valde ⁊
ἦν γὰρ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα καὶ
fortis ⁊ appropinquauit iudas ⁊ caſtra
ἰσχυρά. καὶ ἤγγισεν ἰούδας καὶ ἡ παρεμβο
illi⁹ in pliū. ⁊ ceciderūt ab
λὴ αὐτοῦ εἰς παράταξιν. καὶ ἔπεσον ἀπὸ
exercitu regis ſexcēti
τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἑξακόσιοι
viri. ⁊ vidit eleazar⁹ fili⁹ auarā vnā
ἄνδρες. καὶ εἶδεν ἐλεάζαρος αὐαρὰν ἓν τῶν
de beſtijs loricatā loricis regalib⁹:
θηρίων τεθωρακισμένον θώραξι βασιλικοῖς,
⁊ erat ſupeminēs oēs beſtias. ⁊ viſū
καὶ ἦν ὑπεράγον πάντα τὰ θηρία. καὶ ὤφ
eſt φ in illa eſt rex: ⁊ de
θη ὅτι ἐν αὐτῷ ἐστιν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔδω
dit ſe vt liberaret pplm ſuū ⁊
κεν ἑαυτὸν τοῦ σῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ E
acqreret ſibi nomē eternū. ⁊ ir=
περιποιῆσαι ἑαυτῷ ὄνομα αἰώνιον. καὶ ἐπέ
ruit in eā audacter in mediū pha=
δραμεν αὐτῷ θράσει εἰς μέσον τῆς φά
lāgis: ⁊ interficiebat a dextris ⁊ ſiniſtris ⁊
λαγγος, καὶ ἐθανάτου δεξιὰ καὶ εὐώνυμα καὶ
ſciſſi ſunt ab eo hinc ⁊ hinc: ⁊ ſubijt
ἐσχίζοντο ἀπ' αὐτοῦ ἔνθα καὶ ἔνθα, καὶ εἰσέδυ
ſub elephātē: ⁊ ſuppoſuit ſe ei: ⁊
ὑπὸ τὸν ἐλέφαντα, καὶ ὑπέθηκεν αὐτῷ, καὶ
occidit eū: ⁊ cecidit in terrā
ἀνεῖλεν αὐτόν. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
ſup ipm: ⁊ mortu⁹ eſt illic. ⁊ viderūt
ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. καὶ εἶδον
fortitudinē regni ⁊ impetū
τὴν ἰσχὺν τῆς βασιλείας καὶ τὸ ὅρμημα τῶν
exercituū: ⁊ declinauerūt ab eis. q̄ aūt
δυνάμεων, καὶ ἐξέκλιναν ἀπ' αὐτῶν. οἱ δὲ
de caſtris regis aſcē
ἐκ τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἀνέ
derūt in occurſum eoꝝ in hieruſa=
βαινον εἰς συνάντησιν αὐτῶν εἰς ἱερουσα
lē. ⁊ caſtrametat⁹ eſt rex cōtra
λήμ. καὶ παρενέβαλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν
iudeā ⁊ in mōtē ſiō: ⁊ fe= F
ἰουδαίαν καὶ εἰς τὸ ὄρος σιών, καὶ ἐποίη
cit pacē cū his q̄ de bethſura. ⁊
σεν εἰρήνην μετὰ τῶν ἐκ βαιθσούρων. καὶ
exierūt de ciuitate: qm nō erāt eis
ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, ὅτι οὐκ ἦν αὐτοῖς
illic alimēta qa cōcluſi erāt in ea:
ἐκεῖ διατροφὴ τοῦ συγκεκλεῖσθαι ἐν αὐτῇ,
qꝫ ſabbatū erat in terra. ⁊ cepit
ὅτι σάββατον ἦν τῇ γῇ. καὶ κατελάβετο
rex bethſurā: ⁊ cōſti=
ὁ βασιλεὺς τὴν βαιθσοῦραν, καὶ ἐπέτα
tuit ibi cuſtodiā adſeruādū eā. ⁊ poſuit
ξεν ἐκεῖ φρουρὰν τηρεῖν αὐτήν. καὶ παρε
caſtra cōtra ſanctuariū dieb⁹ multis.
νέβαλεν ἐπὶ τὸ ἁγίασμα ἡμέρας πολλάς.
⁊ ſtatuit illic baliſtas ⁊ machi
καὶ ἔστησεν ἐκεῖ βελοστάσεις καὶ μηχα
nas ⁊ iacula ignis ⁊ tormēta ad iaciēdos lapides: ⁊
νὰς καὶ πυρόβολα καὶ λιθόβολα, καὶ σκορ
ſcorpiōes ad iaciēda iacula ⁊ fun
πίδια εἰς τὸ βάλλεσθαι βέλη καὶ σφεν
das. ⁊ fecerunt ⁊ ipi machinas
δόνας. καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ μηχανὰς

Digitized by Google

cõtra machinas illoꝝ: ⁊ pugnauerũt
πρὸς τὰς μηχανὰς αὐτῶν, καὶ ἐπολέμησαν
dies multos. cibi ãt nõ erãt in
ἡμέρας πολλάς. βρώματα δὲ οὐκ ἦν ἐν τοῖς
vaſis: q̃a ſeptim⁹ ann⁹ erat. ⁊ q̃
ἀγγείοις, διὰ τὸ ἕβδομον ἔτος εἶναι. καὶ οἱ
liberati fuerãt in iudea de
ἀνασωζόμενοι εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀπὸ τῶν
gẽtib⁹ comederãt reliq̃s repo
ἐθνῶν κατέφαγον τὸ ὑπόλειμμα τῆς περι
G ſitionis· ⁊ relicti fuerunt in ſanctis
θέσεως. καὶ ὑπελείφθησαν ἐν τοῖς ἁγίοις
viri pauci: q̃m obtinuerat eos fa
ἄνδρες ὀλίγοι, ὅτι κατεκράτησεν αὐτῶν ὁ λι
mes. ⁊ diſperſi ſunt vnuſq̃ſq; in lo
μός. καὶ ἐσκορπίσθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τό
cũ ſuũ. ⁊ audiuit lyſias ꝙ philipp⁹
πον αὐτοῦ. καὶ ἤκουσε λυσίας ὅτι φίλιππος
quẽ cõſtituit rex antioch⁹ adhuc vi
ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος ἔτι ζῶν
uẽte illo nutrire antiochũ filiũ ſuũ
τος αὐτοῦ ἐκθρέψαι ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
vt regnaret ille: reuerſus eſt a
εἰς τὸ βασιλεῦσαι αὐτόν, ἀπέστρεψεν ἀπὸ
pſide ⁊ media: ⁊ exercit⁹
τῆς περσίδος καὶ μηδίας, καὶ αἱ δυνάμεις
q̃ iuerãt regis cũ illo: ⁊
αἱ πορευθεῖσαι τοῦ βασιλέως μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ
ꝙ querit aſſumere cũ nego
ὅτι ζητεῖ παραλαβεῖν μετὰ τῶν πραγμά
ciis. ⁊ feſtinauerunt ⁊ ſtimulabãtur ex
των. καὶ κατέσπευδον καὶ ἐπενύσσοντο ἐκ τῆς
arce: vt irẽt ⁊ dicerẽt ad re
ἄκρας, τοῦ ἀπελθεῖν καὶ εἰπεῖν πρὸς τὸν βα
gẽ ⁊ duces exercit⁹ ⁊
σιλέα καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ
viros. deficim⁹ in dies: ⁊
τοὺς ἄνδρας. ἐκλείπομεν καθ᾽ ἡμέραν, καὶ ἡ
cib⁹ nobis pauc⁹: ⁊ loc⁹ ſup quẽ caſtra
τροφὴ ἡμῖν ὀλίγη, καὶ ὁ τόπος οὗ παρεμ
ponim⁹ eſt munit⁹: ⁊ incũbunt nobis
A βάλλομεν ἐστὶν ὀχυρός, καὶ ἐπίκειται ἡμῖν
negocia regni. nunc igit̃ dem⁹ dextras
τὰ τῆς βασιλείας. νῦν οὖν δῶμεν δεξιὰς
hoib⁹ his: ⁊ faciam⁹ cũ
τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, καὶ ποιήσωμεν με
illis pacẽ ⁊ cũ oĩ gẽte
τ᾽ αὐτῶν εἰρήνην καὶ μετὰ παντὸς ἔθνους
eoꝝ: ⁊ cõſtituam⁹ illis vt ambulẽt
αὐτῶν, καὶ στήσωμεν αὐτοῖς τοῦ πορεύεσθαι
in legitimis ſuis: vt pri⁹. ꝓpter
τοῖς νομίμοις αὐτῶν, ὡς τὸ πρότερον. χάριν
eñ legitima ſua que expulſim⁹:
γὰρ τῶν νομίμων αὐτῶν ὧν διεσκεδάσαμεν,
irati ſunt ⁊ fecerunt hec oĩa. ⁊
ὠργίσθησαν καὶ ἐποίησαν ταῦτα πάντα. καὶ
placuit ſmo in cõſpectu regis ⁊
ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ
principũ: ⁊ miſit ad eos
B τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς εἰ
pacẽ facere. ⁊ ſuſceperunt. ⁊ iurauit eis
ρηνεῦσαι. καὶ ἐπεδέξαντο. καὶ ὤμοσεν αὐ
rex ⁊ principes. poſt hec
τοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες. ἐπὶ τούτοις
exierunt de munitione. ⁊ rex
ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ὀχυρώματος. καὶ ὁ βασιλεὺς
intrauit in mõtẽ ſiõ: ⁊ vidit munitio
εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος σιών, καὶ εἶδε τὸ ὀχύρω
nẽ loci: ⁊ rupit iuramẽtum q̃d
μα τοῦ τόπου, καὶ ἠθέτησε τὸν ὁρκισμὸν ὃν
iurauit: ⁊ ꝓcepit ⁊ deſtruxit mu
ὤμοσε, καὶ ἐνετείλατο καὶ καθεῖλε τὸ τεῖ

aduerſus machinas eorum:& pugnaue
runt dies multos. Eſce autem non erãt
in ciuitate: eo ꝙ ſeptimus annus eſſet.
et qui remanſerant in iudea de gentib⁹
conſumpſerant reliquias eorum q̃ re
poſite fuerant. Et remanſerunt in ſan
ctis viris pauci: quoniam obtinuerat
eos fames:& diſperſi ſunt vnuſquiſq; in
locum ſuum. Et audiuit lyſias ꝙ phi
lippus quem cõſtituerat rex antiochus
cũ adhuc viueret vt nutriret antiochuʒ
filium ſuum & regnaret: reuerſus eſt a
perſide & media et exercitus qui abie
rat cum ipſo:& quia querebat ſuſcipe
re regni negocia. Et feſtinauit ire & di
cere ad regem et ducem exercitus. De
ficimus cotidie & eſca nobis modica
eſt:& locus quem obſidemus eſt muni
tus: & incumbit nobis ordinare de re
gno. Nũc itaq; demus dextras homini
bus iſtis:& faciamus cum illis paceʒ &
cum omni gente eorũ:& conſtituam⁹
illis vt ambulent in legitimis ſuis ſicut
prius. Propter legitima enim ipſorum
que deſpeximus irati ſunt: & fecerunt
omnia hec. Et placuit ſermo in conſpe
ctu regis & principũ: & miſit ad eos pa
cem facere & ceperunt illam: & iurauit
illis rex & principes:& exierunt de mu
nitione. Et intrauit rex montem ſiõ &
vidit munitionem loci:& rupit citi⁹ iu
ramentum quod iurauit:& mãdauit de
ſtruere murum in gyro. Et diſceſſit fe
ſtinanter & reuerſus eſt antiochiam: &
inuenit philippum dominantem ciui
tati:& pugnauit aduerſus eum & occu
pauit ciuitatem.

Capitulum ſeptimum.

Anno cẽteſimo quinquageſimo &
primo exiit demetrius ſeleuci fili⁹
ab vrbe roma:& aſcendit cuʒ paucis vi
ris in ciuitatem maritimaʒ: & regnauit
illic. Et factuʒ eſt vt ingreſſus eſt domũ
regni patrum ſuorum comprehendit
exercitus antiochum & lyſiam: vt addu
cerent eos ad eum:& res ei innotuit &
ait. Nolite mihi oſtendere faciem eorũ.
Et occidit eos exercitus. Et ſedit deme
trius ſuper ſedem regni ſui:& venerunt
ad eum viri iniqui & impii ex iſrael:& al
cimus dux eorum qui volebat fieri ſa
cerdos. Et accuſauerunt populũ apud
regem dicentes. Perdidit iudas et fra
tres eius amicos tuos & nos diſperdidit
de terra noſtra. Nunc ergo mitte virum
cui credis: vt eat & videat exterminiũ
omne quod fecit nobis in regionibus
regis:& puniat omnes amicos ei⁹ & ad
iutores eorum. Et elegit rex ex amicis
ſuis bacchidem qui dominabatur trans
flumen magnum in regno & fidelem
regi: & miſit eum vt videret extermi
niuʒ quod fecit iudas. Sed & alcimuʒ
impium conſtituit in ſacerdotiuʒ:& mã
dauit ei facere vltionem in filios iſrael.
Et ſurrexerunt & venerunt cum exer
citu magno in terram iuda: & miſerũt
nuncios:& locuti ſunt ad iudam & eos

rũ in circuitu. ⁊ abiit cũ feſtinatiõe: ⁊
χος κυκλόθεν. καὶ ἀπῆρε κατὰ σπουδήν, καὶ
reuerſus eſt in antiochiã. ⁊ inuenit philip
ἀπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν. καὶ εὗρε φίλιπ
pũ dominãtẽ vrbi: ⁊ pugnauit
πον κυριεύοντα τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμησε
cõtra illũ. ⁊ occupauit ciuitatẽ vi.
πρὸς αὐτόν. καὶ κατελάβετο τὴν πόλιν βίᾳ.
Anno vno ⁊ q̃nquageſimo cẽteſimo
Ἔτους ἑνὸς καὶ πεντηκοστοῦ ἑκατοστοῦ C.7.
exiuit demetri⁹ fili⁹ ſeleuci ex roma: ⁊
ἐξῆλθε δημήτριος ὁ τοῦ σελεύκου ἐκ ῥώμης, καὶ
aſcẽdit cũ viris paucis in ciuitatẽ ma
ἀνέβη σὺν ἀνδράσιν ὀλίγοις εἰς πόλιν πα
ritimam: ⁊ regnauit illic. ⁊
ραθαλασσίαν, καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ. καὶ
factũ eſt poſtq̃ intrauit in domũ re
ἐγένετο ὡς εἰσεπορεύετο εἰς οἶκον βασι
gni patruʒ ſuoꝝ: cõprehẽderunt exercit⁹
λείας πατέρων αὐτοῦ, συνέλαβον αἱ δυνάμεις
antiochũ ⁊ lyſiã vt adducerẽt eos
τὸν ἀντίοχον καὶ τὸν λυσίαν ἄγειν αὐτοὺς
ei. ⁊ cognita ẽ ei res. ⁊ di
αὐτῷ. καὶ ἐγνώσθη αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. καὶ εἶ
xit: ne mihi oſtẽdatis facies eoꝝ.
πεν, μή μοι δείξητε τὰ πρόσωπα αὐτῶν.
⁊ occiderunt eos exercit⁹. ⁊ ſe
καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς αἱ δυνάμεις. καὶ ἐκά
dit demetri⁹ in ſede regni ſui.
θισε δημήτριος ἐπὶ θρόνου βασιλείας αὐτοῦ.
⁊ venerũt ad eum oẽs viri iniqui
καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν πάντες ἄνδρες ἄνομοι
⁊ impii de iſrael: ⁊ alcim⁹ dux erat
καὶ ἀσεβεῖς ἐξ ἰσραήλ, καὶ ἄλκιμος ἡγεῖτο
eoꝝ volẽs eſſe ſacerdos. ⁊ accuſaue
αὐτῶν βουλόμενος ἱερατεύειν. καὶ κατηγόρη
runt ppl̃m apud regẽ dicẽtes:
σαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες,
ꝑdidit iudas ⁊ fratres ei⁹ om
ἀπώλεσεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πάν
nes amicos tuos: ⁊ nos diſperdiderũt
τας τοὺς φίλους σου, καὶ ἡμᾶς ἐσκόρπισαν
de terra nr̃a. nunc igit̃ mitte vi
ἀπὸ τῆς γῆς ἡμῶν. νῦν οὖν ἀπόστειλον ἄν
rũ cui credis: ⁊ vadẽs videat
δρα ᾧ πιστεύεις, καὶ πορευθεὶς ἰδέτω
deſtructionẽ oẽm quã fecit no
τὴν ἐξολόθρευσιν πᾶσαν ἣν ἐποίησεν ἡ
bis ⁊ regioni regis: ⁊ puniat
μῖν καὶ χώρᾳ τοῦ βασιλέως, καὶ κολασά
eos ⁊ oẽs adiuto
τω αὐτοὺς καὶ πάντας τοὺς ἐπιβοηθοῦν
res eoꝝ. ⁊ elegit rex
τας αὐτοῖς. καὶ ἐπέλεξεν ὁ βασιλεὺς τὸν
bacchidẽ amicũ regis do
βακχίδην τὸν φίλον τοῦ βασιλέως κυ
minãtẽ trãs flumẽ ⁊
ριεύοντα ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ
magnũ in regno ⁊ fidelẽ re
μέγαν ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ πιστὸν τῷ βα
gi: ⁊ miſit eũ ⁊ alcimum
σιλεῖ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν καὶ ἄλκιμον τὸν
impiuʒ: ⁊ ſtatuit illi ſacerdotiuʒ: ⁊
ἀσεβῆ, καὶ ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἱερωσύνην, καὶ
precepit ei vt faceret vltionẽ in
ἐνετείλατο αὐτῷ ποιῆσαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν
filiis iſrael. ⁊ abierunt: ⁊ venerũt cũ
τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἦλθον με
potẽtia multa in terrã iuda. ⁊
τὰ δυνάμεως πολλῆς εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
miſit nuncios ad iudã ⁊
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἰούδαν καὶ τοὺς

Digitized by Google

fratres ei⁹ verbis pacificis cũ do
ἀδελφοὺς αὐτοῦ λόγοις εἰρηνικοῖς μετὰ δό
lo. ꝛ nõ intẽderũt ſmonib⁹ eoꝝ: viderũt
λου. καὶ οὐ προσέχον τοῖς λόγοις αὐτῶν, εἶδον
enĩ ꝙ venerũt cũ exercitu multo: ꝛ
γὰρ ὅτι ἦλθον μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ
cõgregati ſunt ad alcimũ ꝛ bacchi=
ἐπισυνήχθησαν πρὸς ἄλκιμον καὶ βακχί
dẽ ſynagoga ſcribaꝝ ad q̃rẽdũ iu=
δην συναγωγὴ γραμματέων ἐκζητῆσαι δί
ſta. ꝛ primi aſſidei erãt in filijs
και α. καὶ πρῶται οἱ ἀσιδαῖοι ἦσαν ἐν υἱοῖς
iſrael: ꝛ querebãt ab illis pacẽ.
ἰσραὴλ, καὶ ἐπεζήτουν παρ᾽ αὐτῶν εἰρήνην.
dixerũt .n. hõ ſacerdos de ſemine aa
εἶπαν γὰρ ἄνθρωπος ἱερεὺς ἐκ τοῦ σπέρματος ἀα
rõ venit cũ exercitib⁹: ꝛ nõ iniuria
ρὼν ἦλθεν ἐν ταῖς δυνάμεσι, καὶ οὐκ ἀδική
afficiet nos. ꝛ locut⁹ eſt cũ eis verba
σει ἡμᾶς. καὶ ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν λόγους
pacifica. ꝛ iurauit eis dicẽs. nõ
εἰρηνικούς. καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς λέγων. οὐκ
queremus vobis mala ꝛ amicis no
ἐκζητήσωμεν ὑμῖν κακὰ καὶ τοῖς φίλοις ἡ
ſtris. ꝛ crediderũt ei ꝛ acceperũt
μῶν. καὶ ἐνεπίστευσαν αὐτῷ καὶ συνέλαβον
ex eis ſexagita viros: ꝛ occidit
ἐξ αὐτῶν ἑξήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀπέκτεινεν
eos in die vna ſm ſmões q̃s
αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ κατὰ τοὺς λόγους οὓς
ſcripſit. carnes ſanctoꝝ tuoꝝ ꝛ ſãguines eo
ἔγραψε. σάρκας ὁσίων σου καὶ αἵματα αὐ
rũ effuderũt in circuitu hierl͞z. ꝛ nõ erat eis
τῶν ἐξέχεαν κύκλῳ ἱλὴμ. καὶ οὐκ ἦν αὐ
ſepeliẽs ꝛ incubuit eis
τοῖς ὁ θάπτων καὶ ἐπέπεσεν αὐτῶν ὁ
timor ꝛ tremor in oẽꝫ pplm:
φόβος καὶ ὁ τρόμος ἐπὶ πάντα τὸν λαόν,
qm̃ dixerũt: nõ eſt in eis veritas ꝛ
ὅτι εἶπαν, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια καὶ
iudiciũ. trãſgreſſi ſunt enĩ cõſtitutũ ꝛ
κρίσις. παρέβησαν γὰρ τὴν στάσιν καὶ τὸν
iuſiurãdũ q̃d iurauerũt. ꝛ receſſit bacchides
ὅρκον ὃν ὤμοσαν. καὶ ἀπῆρε βακχίδης
a hierlm: ꝛ caſtrametat⁹ eſt in be=
ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ παρενέβαλεν ἐν βη
zeth: ꝛ miſit ꝛ cõprehẽdit multos
ζαίθ, καὶ ἀπέστειλε καὶ συνέλαβε πολλοὺς
de his q̃ cũ eo q̃ ad ſe fugerãt viris
ἀπὸ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ αὐτομολησάντων ἀνδρῶν
ꝛ q̃ſdã ex pplo. ꝛ mactauit eos in
καὶ τινὰς τοῦ λαοῦ. καὶ ἔθυσεν αὐτοὺς εἰς
puteũ magnũ: ꝛ cõmiſit regio
τὸ φρέαρ τὸ μέγα, καὶ κατέστησε τὴν χώ
nẽ alcimo: ꝛ reliq̃t cũ eo exer
ραν τῷ ἀλκίμῳ, καὶ ἀφῆκε μετ᾽ αὐτοῦ δύ
citũ vt auxiliaret ei. ꝛ abijt bac=
ναμιν τοῦ βοηθεῖν αὐτῷ. καὶ ἀπῆλθε βακ
chides ad regẽ: ꝛ ſatagebat
χίδης πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἠγωνίσατο
alcim⁹ circa p̃ncipatũ ſacerdotij. ꝛ con
ἄλκιμος περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης. καὶ συν
gregati ſũt ad eũ oẽs turbã=
ήχθησαν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ ταράσσον
tes ppl͞z illoꝝ: ꝛ obtinuerũt
τες τὸν λαὸν αὐτῶν, καὶ κατεκράτησαν
terrã iuda: ꝛ fecerũt plagã magnã
γῆν ἰούδα, καὶ ἐποίησαν πληγὴν μεγάλην
in hierl͞z. ꝛ vidit iudas oẽ ma
ἐν ἱλὴμ. καὶ εἶδεν ἰούδας πᾶσαν τὴν κα
liã q̃s fecit alcim⁹ ꝛ q̃ cũ eo
κίαν ἣν ἐποίησεν ἄλκιμος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ

ad fratres eius verbis pacificis in dolo: non intenderunt ſermonibus eorum. Viderunt enim quia venerunt cũ exercitu magno: et conuenerunt ad alcimũ et bacchidẽ congregatio ſcribarum requirere que iuſta ſunt. Et primi aſſidei qui erant in filiis iſrael et exquirebant ab eis pacem. Dixerunt enim. Homo ſacerdos de ſemine aaron venit: non decipiet nos. Et locutus eſt cum eis verba pacifica: et iurauit illis dicens. Non inferemus vobis malum neq; amicis vr̃is. Et crediderunt ei: & comprehendit ex eis ſexaginta viros: & occidit eos in vna die ſecundum verbum quod ſcriptum eſt. Carnes ſanctorum tuorũ & ſanguinem ipſoru; effuderunt in circuitu hieruſalem: & non erat qui ſepeliret: et incubuit timor & tremor in omnem populu; quia dixerunt. Non eſt veritas & iudicium in eis. Tranſgreſſi ſunt enim conſtitutum: & iuſiurandum quod iurauerunt. Et mouit bacchides caſtra ab hieruſalem: & applicuit in bethzecha: & miſit & comprehendit multos ex eis qui a ſe refugerant: et quoſdam de populo mactauit & in puteum magnum proiecit. Et cõmiſit regionem alcimo: & reliquit cum eo auxilium in adiutorium ipſi. Et abiit bacchides ad regem: et ſatis agebat alcimus pro principatu ſacerdotii ſui. Et conuenerunt ad eũ omnes qui perturbabant populu; ſuũ et obtinuerunt terram iuda: & fecerũt plagam magna; in iſrael. Et vidit iudas omnia mala que fecit alcimus: & qui cum eo erant filiis iſrael multo pluſq̃ gentes: & exiit in oẽs fines iudee in circuitu: & fecit vindictam in viros deſertores: & ceſſauerũt vltra exire in regionem. Vidit autem alcimus ꝙ preualuit iudas & qui cum eo erant: & cognouit quia nõ poteſt ſuſtinere eos: & egreſſus eſt ad regem & acuſauit eos multis criminibus. Et miſit rex nicanorẽ vnũ ex principibus ſuis nobilioribus q erat inimicitias exercens contra iſrael: & mandauit ei euertere populum. Et venit nicanor in hieruſalem cum exercitu magno: & miſit ad iudã & ad fratres eius verbis pacificis cum dolo dicens. Non ſit pugna inter me et vos. Venia; cum viris paucis vt videam facies veſtras cum pace. Et venit ad iudam et ſalutauerunt ſe inuicẽ pacifice: & hoſtes parati erant rapere iudam. Et innotuit ſermo iude quoniam cum dolo venerat ad eum & cõterritus eſt ab eo: & amplius noluit videre faciem eius. Et cognouit nicanor quoniam denudatum eſt conſilium eius: & exiuit obuiam iude in pugnam iuxta capharſalama. Et ceciderunt de nicanoris exercitu fere quinq; milia viri: & fugerunt in ciuitatẽ dauid. Et poſt hec verba aſcendit nicanor in montem ſion: & exierunt de ſacerdotibus populi ſalutare eum in pace et demonſtrare ei holocauſtomata que offerebantur pro rege. Et irridẽs ſpreuit

in filijs iſrael pluſq̃ gẽtes. ꝛ exiuit
ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ὑπὲρ τὰ ἔθνη. καὶ ἐξῆλθεν
in oẽs terminos iudee in
εἰς πάντα τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας κυ
circuitu: ꝛ fecit vĩdictã in vi
κλόθεν, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἀν
ris deſertorib⁹. ꝛ ceſſauer= C
δράσι τοῖς αὐτομολήσασι. καὶ ἀνεστάλη
rũt ab exiẽdo in regionẽ: vt ãt
σαν τοῦ πορεύεσθαι εἰς τὴν χώραν, ὡς δὲ
vidit alcim⁹ ꝙ p̃ualuit iudas ꝛ q̃
εἶδεν ἄλκιμος ὅτι ἐνίσχυσεν ἰούδας καὶ οἱ
cũ eo: ꝛ cognouit ꝙ nõ poteſt ſuſtine=
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔγνω ὅτι οὐ δύναται ὑποστῆ
re eos: ꝛ reuerſus eſt ad regẽ
ναι αὐτούς, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα ps. 78
ꝛ accuſauit eos maloꝝ. ꝛ mi=
καὶ κατηγόρησεν αὐτῶν πονηρά. καὶ ἀπέ
ſit rex nicanorẽ vnũ princi
στειλεν ὁ βασιλεὺς νικάνορα ἕνα τῶν ἀρχόν
pũ ei⁹ nobiliorũ: ꝛ odio hñtẽ ꝛ
των αὐτοῦ τῶν ἐνδόξων, καὶ μισοῦντα καὶ
inimicũ iſrael. ꝛ p̃cepit
ἐχθραίνοντα τῷ ἰσραήλ. καὶ ἐνετείλατο
ei delere pplm. ꝛ venit nicanor in
αὐτῷ ἐξᾶραι τὸν λαόν. καὶ ἦλθε νικάνωρ εἰς
hieruſalẽ cũ exercitu multo: ꝛ miſit
ἱερουσαλὴμ δυνάμει πολλῇ, καὶ ἀπέστει
ad iudã ꝛ fratres ei⁹ cũ
λε πρὸς ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ μετὰ
dolo verbis pacificis dicẽs. nõ ſit bel D
δόλου λόγοις εἰρηνικοῖς λέγων. μὴ ἔστω μά
lũ inter me ꝛ vos. veniã cũ vi=
χη ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν. ἥξω ἐν ἀν
ris paucis: vt vr̃as videã fa
δράσιν ὀλίγοις, ἵνα ὑμῶν ἴδω τὰ πρό
cies cũ pace: ꝛ venit ad iudã:
σωπα μετ᾽ εἰρήνης. καὶ ἦλθε πρὸς ἰούδαν,
ꝛ ſalutauerũt ſe adinuicẽ pacifice: ꝛ
καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους εἰρηνικῶς. καὶ οἱ
hoſtes erãt pati rapere iu=
πολέμιοι ἦσαν ἕτοιμοι ἐξαρπάσαι τὸν ἰού
dã. ꝛ innotuit ſmo iude: ꝙ
δαν. καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος τῷ ἰούδᾳ, ὅτι
cũ dolo venit ad eũ. ꝛ timuit 2. mat.
μετὰ δόλου ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ἐπτοήθη 14. b.
ab eo: ꝛ nõ voluit vltra videre
ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠβουλήθη ἔτι ἰδεῖν τὸ
faciẽ ei⁹. ꝛ cognouit nicanor: ꝙ
πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἔγνω νικάνωρ, ὅτι
reuelatũ eſt cõſiliũ ſuũ: ꝛ exiuit
ἀπεκαλύφθη ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν
in occurſum iude iuxta capharſala E
εἰς συνάντησιν τῷ ἰούδᾳ κατὰ καφαρσα
ma. ꝛ ceciderunt de parte nicanoris fere
λαμά. καὶ ἔπεσον τῶν παρὰ νικάνορος ὡσεὶ
quingẽti viri ꝛ fugerũt in vr=
πεντακόσιοι ἄνδρες, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν πό
bẽ dauid. ꝛ poſt verba hec
λιν δαυίδ. καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους
aſcẽdit nicanor in mõtẽ ſiõ. ꝛ exierunt
ἀνέβη νικάνωρ εἰς τὸ ὄρος σιών. καὶ ἐξῆλθον
de ſacerdotib⁹ ex ſanctis ꝛ a
ἀπὸ τῶν ἱερέων ἐκ τῶν ἁγίων καὶ ἀπὸ τῶν
ſeniorib⁹ populi vt ſalutarẽt eũ
πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ ἀσπάσασθαι αὐτὸν
pacifice: ꝛ demonſtrarẽt ei p̃holocau=
εἰρηνικῶς, καὶ δεῖξαι αὐτῷ τὴν ὁλοκαύτω
ſti q̃s offerebãt pro rege
σιν τὴν προσφερομένην ὑπὲρ τοῦ βασιλέως
ꝛ ſubſanauit eos: ꝛ deriſit
καὶ ἐμυκτήρισεν αὐτούς, καὶ κατεγέλασεν

Digitized by Google

eos: ⁊ polluit eos ⁊ locutus eſt
αὐτῶν, καὶ ἐμίανεν αὐτοὺς καὶ ἐλάλησεν
ſuperbe: ⁊ iurauit cũ furore di-
ὑπερηφάνως, καὶ ὤμοσε μετὰ θυμοῦ λέ-
cẽs. ſi nõ traditꝰ fuerit iudas ⁊ ca-
γων. ἐὰν μὴ παραδοθῇ ἰούδας καὶ ἡ παρεμ
ſtra eiꝰ in manꝰ meas nũc: ⁊ erit
F βολὴ αὐτοῦ εἰς χεῖράς μου τὸ νῦν, καὶ ἔσται
ſi rediero in pace: cõburã domũ
ἐὰν ἐπιστρέψω ἐν εἰρήνῃ, ἐμπυριῶ τὸν οἶκον
hãc. ⁊ exiuit cũ furore magno. ⁊
τοῦτον. καὶ ἐξῆλθε μετὰ θυμοῦ μεγάλου. καὶ
intrauerũt ſacerdotes: ⁊ ſteterũt ante fa-
εἰσῆλθον οἱ ἱερεῖς, καὶ ἔστησαν κατὰ πρό-
ciẽ altaris ⁊ tẽpli: ⁊ plora
σωπον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ ναοῦ, καὶ ἔκλαυ
uerũt ⁊ dixerũt. tu elegiſti domũ hãc
σαν καὶ εἶπον. σὺ ἐξελέξω τὸν οἶκον τοῦ-
vt inuocaret nomẽ tuũ in ea:
4. Re. τον ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομά σου ἐπ᾽ αὐτοῦ,
19. g. vt eſſet domꝰ orõnis ⁊ obſecratiõis pplo
εἶναι οἶκον προσευχῆς καὶ δεήσεως τῷ λαῷ
tuo. fac vindictã in hoĩe hoc
σου. ποίησον ἐκδίκησιν ἐν τῷ ἀνῷ τούτῳ
⁊ in caſtris eiꝰ: ⁊ cadãt
καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ αὐτοῦ, καὶ πεσέτω
in gladio. recordare blaſphemiaꝝ
σαν ἐν ῥομφαίᾳ. μνήσθητι τῶν δυσφημιῶν
G eoꝝ: ⁊ nõ des eis mãſionẽ. ⁊ exi-
αὐτῶν, καὶ μὴ δῷς αὐτοῖς μονήν. καὶ ἐξῆλ
uit nicanor de hieruſalẽ. ⁊ caſtrametatꝰ
θε νικάνωρ ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ παρενέβα-
eſt in bethorõ. ⁊ occurrit ei exer
λεν ἐν βαιθωρῶν. καὶ συνήντησεν αὐτῷ δύ-
citꝰ ſyrie. ⁊ iudas caſtra poſuit
ναμις συρίας. καὶ ἰούδας παρενέβαλεν
in adaſa cũ tribꝰ milibꝰ viroꝝ. ⁊ ora
ἐν ἀδασᾷ ἐν τρισχιλίοις ἀνδράσι. καὶ προ-
uit iudas ⁊ dixit: q̃ a re-
σηύξατο ἰούδας καὶ εἶπεν, οἱ παρὰ τοῦ βα-
ge qñ blaſphemauerũt: exiuit ange-
σιλέως ὅτε ἐδυσφήμησαν, ἐξῆλθεν ἄγγε-
lus tuꝰ: ⁊ percuſſit in eis cẽtũ octo
λός σου, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑκατὸν ὀγ-
1. Mat. gintaquinqꝫ milia. ſic cõtere
15. g. δοήκοντα πέντε χιλιάδας. οὕτω σύντριψον
exercitũ hũc corã nobis
τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐνώπιον ἡμῶν
hodie. ⁊ cognoſcãt reliqui: ꝙ
σήμερον. καὶ γνώτωσαν οἱ ἐπίλοιποι, ὅτι
male locuti ſunt cõtra ſancta tua. ⁊
κακῶς ἐλάλησαν ἐπὶ τὰ ἅγιά σου. καὶ
A iudica eũ ſm̃ nequitiã eiꝰ. ⁊
κρῖνον αὐτὸν κατὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ. καὶ
cõuenerũt exercitꝰ in preliũ
συνῆψαν αἱ παρεμβολαὶ εἰς πόλεμον τῇ
tertiadecima mẽſis adar. ⁊ cõtri-
τρισκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἀδάρ. καὶ συνε-
ta ſunt caſtra nicanoris: ⁊ cecidit
τρίβη ἡ παρεμβολὴ νικάνορος, καὶ ἔπεσεν
ipſe primꝰ in prelio. vt aũt vidit
αὐτὸς πρῶτος ἐν τῷ πολέμῳ. ὡς δὲ εἶδεν
exercitꝰ eiꝰ ꝙ mortuꝰ eſt nicanor:
ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε νικάνωρ,
proiiciẽtes arma ſua fugerũt. ⁊ pſe
ῥίψαντες τὰ ὅπλα αὐτῶν ἔφυγον. καὶ κα-
cuti ſunt eos via diei vniꝰ de
τεδίωκον αὐτοὺς ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς ἀπὸ
adaſa vſqꝫquo veniatur ad gazera. ⁊ ceci-
ἀδασᾶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς γαζηρά. καὶ ἐσάλ-
nerũt poſt eos tubis
πισαν ὀπίσω αὐτῶν ταῖς σάλπιγξι τῶν

eos et polluit: & locutus eſt ſuperbe &
iurauit cũ ira dicens. Niſi traditus fue
rit iudas & exercitus eiꝰ in manꝰ meas:
continuo cum regreſſus fuero in pace
ſuccendam domum iſtã. Et exiit cum
ira magna. Et intrauerunt ſacerdotes
& ſteterunt ante faciem altaris templi:
& flentes dixerunt. Tu domine elegiſti
domum iſtã ad inuocandum nomen
tuum in ea: vt eſſet domus orationis &
obſecrationis populo tuo. Fac vindi-
ctam in homine iſto: & exercitu eius &
cadãt in gladio. Memẽto blaſphemias
eorum: et ne dederis eis vt permaneãt.
Et exiit nicanor ab hieruſalẽ: & caſtra
applicuit ad bethoron: & occurrit illi
exercitꝰ ſyrie. Et iudas applicuit in adar
ſa cum tribus milibꝰ viris. Et orauit iu
das et dixit. Qui miſſi erant a rege ſen
nacherib: domine qa blaſphemauerũt
te: exiit angelus & percuſſit ex eis cen-
tumoctogintaquinqꝫ milia: ſic contere
exercitum iſtũ in conſpectu noſtro ho
die: & ſciant ceteri quia male locutꝰ eſt
ſuper ſancta tua: & iudica illum ſecun-
dum malicia illius. Et cõmiſerũt exer
citus prelium tertiadecima die menſis
adar: & contrita ſunt caſtra nicanoris:
et cecidit ipſe primus in prelio. Vt autẽ
vidit exercitus eius quia cecidiſſet ni-
canor: proiecerũt arma ſua et fugerũt:
& perſecuti ſunt eos via vnius diei ad
adazer vſqꝫ quo veniatur in gazara: &
tubis cecinerunt poſt eos cum ſignifi-
cationibus. Et exierunt de omnibus
caſtellis iudee in circuitu: & ventilabãt
eos cornibus & conuertebantur iteru
ad eos. Et ceciderunt omnes gladio: &
non eſt relictus ex eis nec vnus. Et acce
perunt ſpolia eorum in predam. Et ca
put Nicanoris amputauerunt: et dex-
teram eius quam extenderat ſuperbe:
& attulerunt et ſuſpenderunt cõtra hie
ruſalem. Et letatus eſt populus valde &
egerunt diem illã in leticia magna. Et
conſtituit agi omnibus annis diem iſtã
tertiadecima die menſis adar. Et ſiluit
terra iuda dies paucos.

Capitulum octauum.

ET audiuit iudas nomen romano-
rum quia ſunt potentes viribus &
acquieſcunt ad omnia que poſtulantur
ab eis: et quicunqꝫ acceſſerũt ad eos ſta
tuerunt cum eis amicitias: & quia ſunt
potentes viribus: et audierũt prelia eo
rum et virtutes bonas quas fecerũt in
galatia: quia obtinuerunt eos et duxe-
runt ſub tributum: & quãta fecerunt in
regione hiſpanie: et qꝫ in poteſtatem re
degerunt metalla argenti et auri q̃ illic
ſunt: et poſſederunt omnem locum cõ
ſilio ſuo & patientia: locaqꝫ que longe
erant valde ab eis: & reges qui ſuperue
nerant eis ab extremis terre contriue-
runt: & percuſſerũt eos plaga magna.
Ceteri autem dant eis tributum omni-
bus annis: & philippum perſen ceteo-
rum regem & ceteros qui aduerſus eos
arma tulerant contriuerunt in bello:

ſignoꝝ. ⁊ exierũt de oĩbꝰ vi-
σημασιῶν. καὶ ἐξῆλθον ἐκ πασῶν τῶν κω-
cis iudee in circuitu: ⁊ pſequebant
μῶν τῆς ἰουδαίας κυκλόθεν, καὶ ὑπερεκέρων
eos: ⁊ cõuertebant hi ad eos:
αὐτούς, καὶ ἀνέστρεφον οὗτοι πρὸς τούτους,
⁊ ceciderũt oẽs gladio ⁊ nõ reli
καὶ ἔπεσον πάντες ῥομφαίᾳ καὶ οὐ κα-
ctꝰ eſt ex illis ullus. ⁊ acceperũt
τελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς. καὶ ἔλαβον τὰ
ſpolia ⁊ predã: ⁊ caput
σκῦλα καὶ τὴν προνομήν, καὶ τὴν κεφαλὴν
nicanoris ãputauerũt ⁊ dextrã eiꝰ quã
νικάνορος ἀφεῖλον καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἣν
extẽdit ſuperbe. ⁊ tulerũt: ⁊
ἐξέτεινεν ὑπερηφάνως. καὶ ἤνεγκαν, καὶ
ſuſpenderũt cõtra hierlm̃. ⁊ leta
ἐξέτειναν παρὰ τὴν ἱερουσαλήμ. καὶ εὐ-
tꝰ eſt ppl̃s valde: ⁊ egerũt di-
φράνθη ὁ λαὸς σφόδρα, καὶ ἤγαγον τὴν ἡμέ-
em illũ diẽ letitie magne.
ραν ἐκείνην ἡμέραν εὐφροσύνης μεγάλης.
⁊ ſtatuerũt vt agerẽt ſingulis ãnis di-
καὶ ἔστησαν τοῦ ἄγειν κατ᾽ ἐνιαυτὸν τὴν ἡμέ-
em hãc tertiadecima adar.
ραν ταύτην τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ.
⁊ ſiluit terra iuda dies pau
καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἰούδα ἡμέρας ὀλί-
cos.
γας.

Ca. 8.

ET audiuit iudas nomẽ ro-
Καὶ ἤκουσεν ἰούδας τὸ ὄνομα τῶν ῥω-
manoꝝ ꝙ ſunt potẽtes fortitudie: ⁊ ipi ac-
μαίων ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ ἰσχύϊ, καὶ αὐτοὶ εὐ-
quieſcũt in oĩbꝰ ppoſitis ſi-
δοκοῦσιν ἐν πᾶσι τοῖς προστιθεμένοις αὐ-
bi: ⁊ quicunqꝫ acceſſerit ad eos ſta-
τοῖς, καὶ ὅσοι ἂν προσέλθωσιν αὐτοῖς ἱστῶ-
tuũt cũ eis amicitiã: ⁊ ꝙ ſunt potẽtes
σιν αὐτοῖς φιλίαν, καὶ ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ
viribꝰ. ⁊ narrauerũt ei plia
ἰσχύϊ. καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τοὺς πολέμους
illoꝝ ⁊ virtutes bonas q̃s faciũt
αὐτῶν καὶ τὰς ἀνδραγαθίας ἃς ποιοῦσιν
in galatia: ⁊ ꝙ obtinuerũt
ἐν τοῖς γαλάταις, καὶ ὅτι κατεκράτησαν
eos: ⁊ duxerũt eos ſub tributũ: ⁊
αὐτῶν, καὶ ἤγαγον αὐτοὺς ὑπὸ φόρον, καὶ
q̃ fecerũt in pūincia hiſpanie: vt
ὅσα ἐποίησαν ἐν χώρᾳ ἱσπανίας, τοῦ κατα-
obtinerẽt metalla argẽti ⁊
κρατῆσαι τῶν μετάλλων τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ
auri q̃ ſũt illic. ⁊ obtinuerũt locũ
χρυσίου τοῦ ἐκεῖ. καὶ κατεκράτησαν τοῦ τόπου
oẽm cõſilio ſuo ⁊ patiẽtia.
παντὸς τῇ βουλῇ αὐτῶν καὶ τῇ μακροθυμίᾳ.
⁊ locꝰ erat lõge diſtãs ab illis
καὶ ὁ τόπος ἦν μακρὰν ἀπέχων ἀπ᾽ αὐτῶν
valde ⁊ a regibꝰ q̃ venerãt
σφόδρα καὶ τῶν βασιλέων τῶν ἐπελθόντων
cõtra eos ab extremo terre q̃ ad cõtriue
ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἄκρου τῆς γῆς ἕως συνέτρι-
rũt eos. ⁊ pcuſſerũt in eis plagã
ψαν αὐτούς. καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς πληγὴν
magnã. ⁊ reliqui dãt eis
μεγάλην. καὶ οἱ ἐπίλοιποι δίδόασιν αὐτοῖς
tributũ q̃libet anno: ⁊ philippũ ⁊
φόρον κατ᾽ ἐνιαυτόν, καὶ τὸν φίλιππον καὶ
perſea cetcoꝝ regẽ ⁊ eos q̃ in
τὸν περσέα κιτιέων βασιλέα καὶ τοὺς ἐπηρ-
ſurrexerũt cõtra eos cõtriuerũt eos bello:
μένους ἐπ᾽ αὐτοὺς συνέτριψαν αὐτοὺς πολέμῳ,

Digitized by Google

⁊ obtinuerũt eos: ⁊ antiochũ
καὶ κατεκράτησαν αὐτῶν, καὶ ἀντίοχον τὸν
magnũ regẽ aſie q̃ iuit
μέγαν βασιλέα τῆς ἀσίας τὸν πορευθέν-
cõtra eos in pugnã habẽs centũ
τα ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἔχοντα ἑκατὸν
viginti elephãtes ⁊ eq̃tatũ ⁊ currus
εἴκοσι ἐλέφαντας καὶ ἵππον καὶ ἅρματα
⁊ exercitũ multũ valde. ⁊ cõtritus
καὶ δύναμιν πολλὴν σφόδρα. καὶ συνετρί-
eſt ab eis: ⁊ acceperũt eũ viuũ. ⁊
βη ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἔλαβον αὐτὸν ζῶντα. καὶ
ſtatuerũt eis dare eũ ⁊
ἔστησαν αὐτοῖς διδόναι αὐτόν τε καὶ τοὺς
q̃ regnarẽt poſt eũ tributũ magnũ: da-
βασιλεύοντας μετ᾽ αὐτὸν φόρον μέγαν, δι-
re obſides ⁊ diſtinctionẽ ⁊ regionẽ
δόναι ὅμηρα καὶ διαστολὴν καὶ χώραν τὴν
indicã ⁊ mediã ⁊ lydiã: ⁊ de
ἰνδικὴν καὶ μηδίαν καὶ λυδίαν, καὶ ἀπὸ
optimis regionib⁹ eoꝝ. ⁊ accipien-
τῶν καλλίστων χωρῶν αὐτῶν. καὶ λαβόν-
tes illas ab eo dederũt eas eume-
τες αὐτὰς παρ᾽ αὐτοῦ ἔδωκαν αὐτὰς εὐμέ-
ni regi. ⁊ q̧ q̃ ex hella-
νει τῷ βασιλεῖ. καὶ ὅτι οἱ ἐκ τῆς ἑλλά-
de. decreuerũt ire ⁊ tollere eos
δος ἐβουλεύσαντο ἐλθεῖν καὶ ἐξᾶραι αὐτούς.
⁊ innotuit ſmo eis: ⁊ miſerũt
καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος αὐτοῖς, καὶ ἀπέστειλαν
cõtra illos ducẽ vnũ: ⁊ pugnauerũt
ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατηγὸν ἕνα, καὶ ἐπολέμησαν
cõtra eos. ⁊ ceciderũt de eis vulne-
πρὸς αὐτούς. καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν τραυ-
rati multi. ⁊ captiuauerũt mul-
ματίαι πολλοί. καὶ ᾐχμαλώτευσαν πολ-
tos mulieres eoꝝ ⁊ filios
λοὺς τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα
eoꝝ: ⁊ diripuerũt eos ⁊ obti-
αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐτοὺς καὶ κατε-
nuerũt terrã eoꝝ: ⁊ deſtruxerũt
κράτησαν τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ καθεῖλον τὰ
arces eoꝝ: ⁊ diripuerũt e-
ὀχυρώματα αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐ-
os: ⁊ ſeruos fecerũt eos vſq; in
τούς, καὶ κατεδουλώσαντο αὐτοὺς ἕως τῆς
diẽ hãc. ⁊ reliqua re-
ἡμέρας ταύτης. καὶ τὰς ἐπιλοίπους βα-
gna: ⁊ inſulas q̃ vnq̃ reſtite-
σιλείας, καὶ τὰς νήσους ὅσοι ποτὲ ἀντέστη-
rãt eis: deſtruxerũt ⁊ ĩ ſuitutẽ redegerũt
σαν αὐτοῖς, κατέφθειραν καὶ ἐδούλωσαν
eos. cũ ãt amicis ſuis ⁊ q̃
αὐτούς. μετὰ δὲ τῶν φίλων αὐτῶν καὶ τῶν
acq̃ſcebãt eis cõſeruauerũt e-
ἐπαναπαυομένων αὐτοῖς συνετήρησαν αὐ-
is amicitiã: ⁊ obtinuerũt re-
τοῖς φιλίαν, καὶ κατεκράτησαν τῶν βασι-
gna q̃ prope ⁊ q̃ lõge. ⁊ q̃cũq;
λειῶν τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μακράν. καὶ ὅσοι
audierunt nomẽ eoꝝ timebãt ab
ἤκουσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐφοβοῦντο ἀπ᾽ αὐ-
eis. q̃s ãt velint adiuuare ⁊ vt re-
τῶν. ὅσους δ᾽ ἂν βούλωνται βοηθεῖν καὶ βα-
gnẽt regnãt. q̃s ãt velit
σιλεύειν βασιλεύουσιν. οὓς δ᾽ ἂν βούλων-
deturbãt. ⁊ exaltati ſunt valde. ⁊
ται, μεθιστῶσι. καὶ ὑψώθησαν σφόδρα. καὶ
in oĩb⁹ his nõ impoſuit ſibi vll⁹ eoꝝ
ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἐπέθετο οὐδεὶς αὐτῶν
diadema: ⁊ nõ veſtierũt purpurã:
διάδημα, καὶ οὐ περιεβάλοντο πορφύραν,

et obtinuerunt eos: et antiochũ magnum regem aſie qui eis pugnam intulerat habens centũ viginti elephantes et equitatum: et currus et exercitum magnum valde contritũ ab eis: & quia ceperunt eũ viuum & ſtatuerunt ei vt daret ipſe & qui regnarent poſt ipſum tributum magnum & daret obſides et conſtitutum: et regionem indorũ & medos et lydos de optimis regionibus eorum: & acceptas eas ab eis dederunt eumeni regi et quia q erant apud helladam voluerũt ire & tollere eos: & innotuit ſermo his et miſerunt ad eos ducem vnum: et pugnauerunt contra illos: & ceciderunt ex eis multi et captiuas duxerũt vxores eorum & filios & diripuerũt eos & terram eorum poſſederunt: & deſtruxeruut muros eorum: & in ſeruitutem illos redegerunt vſq; in hũc diem: & reſidua regna et inſulas que aliquando reſtiterant illis exterminauerunt & in poteſtatem redegerunt Cum amicis autem ſuis & qui in ipis requiem habebant conſeruauerunt amicitiam: & obtinuerunt regna que erant proxima & que erant longe: qa quicunq; audiebant nomen eorum timebant eos. Quibus vero vellent auxilio eſſe vt regnarent: regnabãt. Quos autem vellent: regno deturbabant: & exaltati ſunt valde. Et in oĩbus iſtis nemo portabat diadema: nec induebatur purpura vt magnificaretur in ea. Et quia curiam fecerũt ſibi: & cotidie conſulebant trecentos viginti conſiliũ agentes ſẽper de multitudine vt que digna ſunt gerãt. Et cõmittunt vni homini magiſtratum ſuum per ſingulos annos dominari vniuerſe terre ſue: & omnes obediunt vni: & non eſt inuidia neq; zel⁹ inter eos: & elegit iudas eupolemum filium iohãnis filii iacob: & iaſonẽ filiũ eleazari: & miſit eos romam conſtituere cum illis amicitiam & ſocietatẽ & vt auferrent ab eis iugum grecorum: quia viderunt q in ſeruitutem premerent regnum iſrael. Et abierũt romam viam multam valde: & introierunt curiam & dixerunt. Iudas machabeus & fratres eius: & populus iudeorum miſerunt nos ad vos ſtatuere vobiſcum ſocietatem & pacem: & conſcribere nos ſocios & amicos veſtros: & placuit ſermo in conſpectu eorum: & hoc reſcriptuʒ eſt quod reſcripſerunt in tabulis ereis: & miſerũt in hieruſaleʒ vt eſſet apud eos ibi memoriale pacis et ſocietatis. Bene ſit romanis & genti iudeorum in mari & in terra ineternum gladiuſq; & hoſtis procul ſit ab eis. Quod ſi inſteterit bellum romanis prius aut omnibus ſociis eorum in omni dominatione eorum: auxilium feret gens iudeorum prout tempus dictauerit corde pleno: & preliantibus nõ dabũt neq;

vt magnificarent̃ in ea. et curiã
ὥστε ἀνδρυνθῆναι ἐν αὐτῇ. καὶ βουλευτή-
fecerũt ſibi: ⁊ cotidie cõſu-
ριον ἐποίησαν ἑαυτοῖς, καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἐβου-
lebãt trecẽti ⁊ viginti cõſultan-
λεύοντο τριακόσιοι καὶ εἴκοσι βουλευόν-
tes ſemper de multitudine: vt
τες διαπαντὸς περὶ τοῦ πλήθους, τοῦ
gubernẽt eos. ⁊ credũt vni ho-
εὐκοσμεῖν αὐτούς. καὶ πιστεύουσιν ἑνὶ ἀν- B
mini: vt iperet eis ꝑ ſingulos ãnos: ⁊ do-
θρώπῳ, ἄρχειν αὐτῶν κατ᾽ ἐνιαυτόν, καὶ κυ-
minet̃ toti⁹ terre eoꝝ. ⁊ oẽs
ριεύειν πάσης τῆς γῆς αὐτῶν. καὶ πάντες
audiũt vnũ. ⁊ nõ eſt inuidia neq;
ἀκούουσι τοῦ ἑνός. καὶ οὐκ ἔστι φθόνος οὐδὲ
zel⁹ in illis. ⁊ elegit iudas
ζῆλος ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐπέλεξεν ἰούδας τὸν
eupolemũ filiũ ioannis filij accos ⁊ ia-
εὐπόλεμον υἱὸν ἰωάννου τοῦ ἀκκὼς καὶ ἰά-
ſonẽ filiũ eleazari: ⁊ miſit eos
σωνα υἱὸν ἐλεαζάρου, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
ad romã ad cõſtituẽdũ cũ illis amicitiã ⁊ ſocie-
εἰς ῥώμην στῆσαι αὐτοῖς φιλίαν καὶ συμ-
tatẽ: ⁊ vt auferrẽt iugũ ab eis.
μαχίαν, καὶ τοῦ ἆραι τὸν ζυγὸν ἀπ᾽ αὐτῶν.
q̃m viderũt regnũ grecoꝝ in
ὅτι εἶδον τὴν βασιλείαν τῶν ἑλλήνων κα-
ſuitutẽ redigẽtes iſrael ſuitio. ⁊
ταδουλουμένους τὸν ἰσραὴλ δουλείαν. καὶ
abierũt ad romã. ⁊ via multa
ἐπορεύθησαν εἰς ῥώμην. καὶ ἡ ὁδὸς πολλὴ
valde. ⁊ intrauerũt in ſenatũ: C
σφόδρα. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον,
⁊ reſpõderunt ⁊ dixerũt. iudas mac-
καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον. ἰούδας ὁ μακ-
cabe⁹ ⁊ fratres ei⁹ ⁊ multitudo
καβαῖος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος
iudeoꝝ miſerunt nos ad vos.
τῶν ἰουδαίων ἀπέστειλαν ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς.
ad ſtatuẽdũ vobiſcũ ſocietatẽ ⁊ pacẽ
στῆσαι μεθ᾽ ὑμῶν συμμαχίαν καὶ εἰρήνην
⁊ ad cõſcribẽdũ nos ſocios ⁊ ami-
καὶ γραφῆναι ἡμᾶς συμμάχους καὶ φί-
cos vr̃os. ⁊ placuit ſmo corã e-
λους ὑμῶν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον αὐ-
is: ⁊ hoc reſcriptũ epiſtole
τῶν, καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς
quã reſcripſit in tabulis ereis. ⁊
ἧς ἀντέγραψεν ἐπὶ δέλτοις χαλκαῖς. καὶ
miſit in hieruſalẽ vt eſſet apud
ἀπέστειλεν εἰς ἱερουσαλὴμ εἶναι παρ᾽ αὐ-
eos illic memoriale pacis ⁊ ſocieta-
τοῖς ἐκεῖ μνημόσυνον εἰρήνης καὶ συμμα-
tis. bene ſit romanis ⁊ gẽti
χίας. καλῶς γένοιτο ῥωμαίοις καὶ τῷ ἔθνει
iudeoꝝ in mari ⁊ in terra
ἰουδαίων ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς
in ſeculũ. ⁊ gladi⁹ ⁊ hoſtis pro-
εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ῥομφαία καὶ ἐχθρὸς μα-
cul ſit ab eis. ſi ãt inſtiterit bellũ
κρυνθείη ἀπ᾽ αὐτῶν. ἐὰν δὲ ἐνστῇ πόλεμος
in roma priori vel oĩb⁹ ſocijs
ἐν ῥώμῃ προτέρᾳ ἢ πᾶσι τοῖς συμμάχοις
eoꝝ in oĩ ditione eoꝝ: auxiliũ feret
αὐτῶν ἐν πάσῃ κυρίᾳ αὐτῶν, συμμαχήσει D
gẽs iudeoꝝ: vt tp̃s dicta-
τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων, ὡς ἂν ὁ καιρὸς ὑπο-
uerit eis corde pleno. ⁊
γράφῃ αὐτοῖς καρδίᾳ πλήρει. καὶ τοῖς
preliãtib⁹ nõ dabũt: neq;
πολεμοῦσιν οὐ δώσουσι, οὐδὲ

ſubminiſtrabũt triticũ arma argẽtum naues
ἐπαρκέσουσι σῖτον ὅπλα ἀργύριον πλοῖα
vt viſum ẽ romanis. ⁊ cuſtodiẽt man
ὡς ἔδοξε ῥωμαίοις. καὶ φυλάξονται τὰ φυ-
data eoꝝ nihil accipiẽtes. ſm̄
λάγματα αὐτῶν οὐδὲν λαβόντες. κατὰ τὰ
eadẽ aũt ſi gẽti iudeoꝝ contigerit pri-
αὐτὰ δὲ ἐὰν ἔθνει ἰουδαίων συμβῇ προτέ
us bellũ: auxiliũ ferẽt romani
ροις πόλεμος, συμμαχήσουσι οἱ ῥωμαῖοι
ex aïo vt eis oppoꝛtunitas di
ἐκ ψυχῆς ὡς ἂν αὐτοῖς ὁ καιρὸς ὑπο-
ctauerit. ⁊ adiuuantibꝰ nõ dabit
γραφῇ. καὶ τοῖς συμμαχοῦσιν οὐ δοθήσεται
triticũ arma argẽtum naues vt placuit rome:
σῖτος ὅπλα ἀργύριον πλοῖα ὡς ἔδοξε ῥώμῃ,
⁊ cuſtodiẽt mãdata hec ⁊
καὶ φυλάξονται τὰ φυλάγματα ταῦτα καὶ
nõ cũ dolo. ſm̄ ſmones hos
οὐ μετὰ δόλου. κατὰ τοὺς λόγους τούτους
ſtatuerũt romani cũ pplo iudeoꝝ. ſi
ἔστησαν ῥωμαῖοι τῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων. ἐὰν
A aũt poſt verba hec cõſiliũ habuerit
δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους βουλεύσωνται
hi ⁊ hi addere vel detrahere: fa-
οὗτοι καὶ οὗτοι προσθῆναι ἢ ἀφελεῖν, ποιή
ciẽt ad libitũ eoꝝ. ⁊ q̃d addide
σονται ἐξ αἱρέσεως αὐτῶν. καὶ ὃ ἐὰν προσθῶ
rint vel dẽpſerint erit ratũ. ⁊ de ma
σιν ἢ ἀφελῶσιν ἔσται κύρια. καὶ περὶ τῶν κα
lis q̃ rex demetriꝰ facit
κῶν ὧν ὁ βασιλεὺς δημήτριος συντελεῖται
cõtra eos: ſcripſimꝰ ei dicẽtes. ob
εἰς αὐτούς, ἐγράψαμεν αὐτῷ λέγοντες. διὰ
q̃d aggrauaſti iugũ tuũ ſup amicos
τί ἐβάρυνας τὸν ζυγόν σου ἐπὶ τοὺς φίλους
nr̃os ſocios iudeos. ſi igit
ἡμῶν τοὺς συμμάχους ἰουδαίους. ἐὰν οὖν
vltra adierint cõtra te: faciemꝰ eis
ἔτι ἐντύχωσι κατὰ σοῦ, ποιήσωμεν αὐτοῖς
iudiciũ. ⁊ oppugnabimꝰ te per ma
τὴν κρίσιν. καὶ πολεμήσομεν σε διὰ τῆς θα
re ⁊ per terrã.
λάσσης καὶ διὰ τῆς ξηρᾶς. Ca. 9.

ET audiuit demetriꝰ ꝙ fecit
Καὶ ἤκουσε δημήτριος ὅτι ἐποίησε
nicanor ⁊ exercitꝰ eiꝰ bellũ:
νικάνωρ καὶ δυνάμεις αὐτοῦ πόλεμον,
⁊ addidit bacchidẽ ⁊ al-
B καὶ προσέθετο τὸν βακχίδην καὶ τὸν ἄλ-
cimũ iteꝝ mittere in terrã iu
κιμον ἐκ δευτέρου ἀποστεῖλαι εἰς γῆν ἰού
da. ⁊ dextrũ cornu cũ eis. ⁊
δα. καὶ τὸ δεξιὸν κέρας μετ' αὐτῶν. καὶ
abierunt viã q̃ in. galgala: ⁊
ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν εἰς γάλγαλα, καὶ
caſtrametati ſunt in meſaloth q̃ in arbe-
παρενέβαλον ἐπὶ μεσαλὼθ τὴν ἐν ἀρβή-
lis. ⁊ acceperunt eã: ⁊ pere
λοις. καὶ προκατελάβοντο αὐτήν, καὶ ἀπώ
merunt aĩas hoĩm multas. ⁊
λεσαν ψυχὰς ἀνθρώπων πολλάς. καὶ
mẽſe primo anni ſecundi ⁊
τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ δευτέρου καὶ
q̃nquageſimi ⁊ cẽteſimi caſtrametati ſunt ad
πεντηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ παρενέβαλον ἐπὶ
hieruſalẽ. ⁊ ſurrexerũt ⁊ abierunt
ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπῆραν καὶ ἐπορεύθησαν
in bereã cũ viginti milibꝰ viroꝝ ⁊
εἰς βερέαν ἐν εἴκοσι χιλιάσιν ἀνδρῶν καὶ
duobꝰ milibꝰ equitũ. ⁊ iudas poſuerat
I.4.b. δισχιλίᾳ ἵππῳ. καὶ ἰούδας ἦν παρεμβε-

ſubminiſtrabunt triticum arma pecu-
niam naues ſicut placuit romanis: & cu
ſtodient mandata eorum nihil ab eis ac
cipientes. Similiter autem & ſi genti iu-
deorum prius acciderit bellum: adiuua
bunt romani ex animo prout eis tẽpus
permiſerit: & adiuuãtibus non dabitur
triticum arma pecunia naues: ſicut pla-
cuit romanis & cuſtodient mandata eo
rum abſq; dolo. Secundum hec verba
conſtituerunt romani populo iudeorũ
ꝙ ſi poſt hec verba hi aut illi addere aut
demere ad hec aliquid voluerint: faciẽt
ex propoſito ſuo & quecũq; addiderit
vel dẽpſerint rata erunt. Sed et de malis
que demetriꝰ rex fecit in eos ſcripſimꝰ
ei dicentes. Quare grauaſti iugum tuũ
ſuper amicos noſtros & ſocios iudeos.
Si ergo iterum adierint nos aduerſum
te: faciemus illis iudicium & pugnabi-
mus tecum mari terraq;. Ca. 9.

INterea vt audiuit demetrius q̃ ce-
cidit nicanor & exercitꝰ eius in pre-
lio appoſuit bacchidem & alcimũ rur
ſum mittere in iudeam & dextrum cor-
nu cum illis. Et abierunt viam que du-
cit in galgala: et caſtra poſuerunt in ma
ſaloth q̃ eſt in arbellis & occupauerunt
eam: & peremerunt animas hominum
multas. In mẽſe primo anni centeſimi
& quinquageſimi & ſecũdi applicuerũt
exercitum ad hieruſalem: & ſurrexerũt
et abierunt in berea viginti milia viro-
rum: & duo milia equitum. Et iudas po
ſuerat caſtra in laiſa: et tria milia viri ele
cti cum eo. Et viderunt multitudinem
exercitus: quia multi ſunt & timuerunt
valde: & multi ſubtraxerũt ſe de caſtris:
& non remanſerunt ex eis niſi octigen
ti viri. Et vidit iudas ꝙ defluxit exerci-
tus ſuus et bellum perurgebat eum: &
cõfractus eſt corde quia nõ habebat tẽ
pus cõgregãdi eos: & diſſolutus eſt. Et
dixit his qui reſidui erant. Surgamus &
eamus ad aduerſarios noſtros: ſi poteri
mꝰ pugnare aduerſus eos: et auertebãt
eum dicentes. Non poterimus: ſed libe
remus animas noſtras modo: & reuer-
tamur ad fratres noſtros: & tunc pugna
bimus aduerſus eos. Nos autem pauci
ſumus. Et ait iudas. Abſit iſtam rem fa-
cere: vt fugiamus ab eis. Et ſi appropia
uit tempus noſtrum: moriamur in vir-
tute propter fratres noſtros: & non in-
feramus crimẽ glorie noſtre: et mouit
exercitus de caſtris: & ſteterunt illis ob
uiam. Et diuiſi ſunt equites in duas par-
tes: et fundibularii & ſagittarii preibant
exercitum et primi certaminis omnes
potentes. Bacchides autẽ erat in dex
tro cornu: & proximauit legio ex dua
bus partibus & clamabant tubis. Excla
mauerunt autem & hi qui erant ex par
te iude etiam ipſi: & cõmota eſt terra a
voce exercituũ: & cõmiſſum eſt preli
um a mane vſq; ad veſperam. Et vidit
iudas ꝙ firmior eſt pars exercitus bac-
chidis in dextris: & conuenerunt cum
ipſo omnes conſtantes corde: & con-
trita eſt dextera pars ab eis

caſtra in eleaſa. ⁊ tres mille viri
βληκὼς ἐν ἐλεάσα. καὶ τρισχίλιοι ἄνδρες
electi cũ eo. ⁊ viderunt multitudinẽ
ἐκλεκτοὶ μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶδον τὸ πλῆθος τῶν
exercituũ q̃m multi ſunt: ⁊ timuerunt
δυνάμεων ὅτι πολλοί εἰσι, καὶ ἐφοβήθησαν
valde. ⁊ ſubtraxerunt ſe multi de
σφόδρα. καὶ ἐξερρύησαν πολλοὶ ἀπὸ τῆς
caſtris. nõ relicti ſunt ex eis
παρεμβολῆς. οὐ κατελείφθησαν ἐξ αὐτῶν
niſi octingẽti viri. ⁊ vidit iudas
ἀλλ' ἢ ὀκτακόσιοι ἄνδρες. καὶ εἶδεν ἰούδας
q̃ꝫ defluerẽt caſtra ſua: ⁊ bel
ὅτι ἀπερρύη ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ὁ πό-
lũ affligebat eũ: ⁊ cõfractꝰ eſt cor
λεμος ἔθλιβεν αὐτόν, καὶ συνετρίβη τῇ καρ
de q̃m nõ habuit tp̃s vt cõgregaret. eos.
δίᾳ ὅτι οὐκ εἶχε καιρὸν συναγαγεῖν αὐτούς.
⁊ diſſolutꝰ ẽ. ⁊ dixit relictis.
καὶ ἐξελύθη. καὶ εἶπε τοῖς καταλειφθεῖσιν.
ſurgamꝰ ⁊ aſcẽdamꝰ ad cõtra
ἀναστῶμεν καὶ ἀναβῶμεν ἐπὶ τοὺς ὑπεναντί
rios nr̃os. ſi forte poterimꝰ debellare e-
ους ἡμῶν. ἐὰν ἄρα δυνώμεθα πολεμῆσαι αὐ-
os. ⁊ auerterũt eũ dicẽtes. nõ
τούς. καὶ ἀπέστρεψαν αὐτὸν λέγοντες. οὐ μὴ
poterimꝰ ſed liberemꝰ nr̃as aĩ
δυνώμεθα ἀλλ' ἢ σώζωμεν τὰς ἑαυτῶν ψυ
mas nũc reuertere. ⁊ fratres nr̃i
χὰς τὸ νῦν ἐπίστρεψον. καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν
defluxerunt. ⁊ pugnabimꝰ cõtra eos.
ἀπερρύησαν. καὶ πολεμήσωμεν πρὸς αὐτούς.
nos aũt pauci. ⁊ dixit iudas. nõ mihi ſit
ἡμεῖς δὲ ὀλίγοι. καὶ εἶπεν ἰούδας. μή μοι γέ-
res hec: facere vt fugiamꝰ ab e-
νοιτο πρᾶγμα τοῦτο, ποιῆσαι φυγεῖν ἀπ' αὐ
is. ⁊ appropiquauit tp̃s nr̃m ⁊ moria
τῶν. καὶ ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡμῶν καὶ ἀποθάνω
mur fortiter ꝓpter fratres nr̃os. ⁊
μεν ἀνδρείᾳ χάριν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. καὶ
nõ relinquamꝰ crimẽ glĩe nr̃e. ⁊
μὴ καταλίπωμεν αἰτίαν τῇ δόξῃ ἡμῶν. καὶ
mouit exercitꝰ de caſtris.
ἀπῆρεν ἡ δύναμις ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς.
⁊ ſteterũt in occurſum eis. ⁊ diuiſi
καὶ ἔστησαν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς. καὶ ἐμερί
ſus ẽ equitatꝰ ĩ duas ptes. ⁊ fundibularij ⁊
σθη ἡ ἵππος δύο μέρη. καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ
ſagittarij p̃ibãt exercitũ. ⁊
οἱ τοξόται προεπορεύοντο τῆς δυνάμεως. καὶ οἱ
p̃mi certatores oẽs potẽtes. bacchides aũt
πρωταγωνισταὶ πάντες οἱ δυνατοί. βακχίδης δὲ
erat ĩ dextro cornu. ⁊ appropiquauit phalãx
ἦν ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι. καὶ ἤγγισεν ἡ φάλαγξ
a duabꝰ ptibꝰ ⁊ cecinerũt tubis:
ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἐφώνουν ταῖς σάλπιγ
⁊ cecinerũt q̃ a pte iude ⁊ ipſi
ξι, καὶ ἐσάλπισαν οἱ παρὰ ἰούδα καὶ αὐτοὶ
tubis: ⁊ cõmota eſt terra a
ταῖς σάλπιγξι, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ ἀπὸ τῆς
voce exercituũ. ⁊ fuit preli-
φωνῆς τῶν παρεμβολῶν. καὶ ἐγένετο ὁ πόλε
um cõmiſſum a mane vſq; ad veſperã.
μος συνημμένος ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας.
⁊ vidit iudas ꝙ bacchides ⁊ firma
καὶ εἶδεν ἰούδας ὅτι βακχίδης καὶ τὸ στερέ
mẽtũ exercitꝰ in dextris. ⁊
ωμα τῆς παρεμβολῆς ἐν τοῖς δεξιοῖς. καὶ
cõuenerunt cũ eo oẽs animoſi cor-
συνῆλθον αὐτῷ πάντες οἱ εὔψυχοι τῇ καρ
de: ⁊ cõfractũ eſt dextrũ cornu ab ipſis
δίᾳ καὶ συνετρίβη τὸ δεξιὸν κέρας ἀπ' αὐτῶν

ꝛ pſecuti ſūt poſt eos vſqꝫ ad azoti mōtē.
καὶ ἐδίωκον ὀπίσω αὐτῶν ἕως ἀζώτου ὄρους.
ꝛ q̄ in ſiniſtro cornu viderūt q̄ cōtri-
καὶ οἱ εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας εἶδον ὅτι συνε-
tū eſt dextrū cornu: ꝛ reuerſi ſūt ſm
τρίβη τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπέστρεψαν κατὰ
pedes iude ꝛ eoꝝ cū eo a
πόδας ἰούδου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτ͂ ἐκ τῶν
tergo: ꝛ ingrauatū ē preliū: ꝛ ceci-
ὄπισθεν, καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος, καὶ ἔπε-
derūt vulnerati multi ex his ꝛ ex
σον τραυματίαι πολλοὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ
his. ꝛ iudas cecidit: ꝛ reliqui fuge
τούτων. καὶ ἰούδας ἔπεσε, καὶ οἱ λοιποὶ ἔφυ-
rūt. ꝛ tulerūt ionathā ꝛ ſimō iudā
γον. καὶ ἦραν ἰωνάθαν καὶ σίμων ἰούδαν τὸν
fratrē ſuū: ꝛ ſepelierūt eū in ſe-
ἀδελφὸν αὐτῶν, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τά-
pultura patrū eiꝰ in modin. ꝛ luxe-
φῳ τῶν πατέρων αὐτ͂ ἐν μωδεΐν. καὶ ἔκλαυ-
rūt eū ꝛ plāxerūt eū oīs iſrael
σαν αὐτὸν καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ
plāctu magno. ꝛ plorauerūt dies mul-
κοπετὸν μέγαν. καὶ ἐπένθουν ἡμέρας πολ-
tos ꝛ dixerūt. q̄mō cecidit potēs ſaluās
λὰς καὶ εἶπαν. πῶς ἔπεσε δυνατὸς σώζων
iſrael. ꝛ reliqua ſmonū iu-
τὸν ἰσραήλ. καὶ τὰ περισσὰ τῶν λόγων ἰού-
de ꝛ belloꝝ ꝛ facinoꝝ
δα καὶ τῶν πολέμων καὶ τῶν ἀνδραγαθι-
q̄ fecit ꝛ magnitudinis eoꝝ
ῶν ὧν ἐποίησε καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτῶν
nō ſunt ſcripta. multa eīm erāt valde. ꝛ
οὐ κατεγράφη. πολλὰ γὰρ ἦν σφόδρα. καὶ
factū eſt poſt mortē iude: emerſerūt
ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰούδα, ἐξέκυψαν
iniqui in oībꝰ terminis iſrael. ꝛ
οἱ ἄνομοι ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις ἰσραήλ. καὶ
exorti ſunt oēs operātes iniq̄ta
ἀνέτειλαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀδικί-
tē. in dieb9 illis facta ē fames
αν. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγενήθη λιμὸς
magna valde. ꝛ rebellauit regio cū
μέγας σφόδρα. καὶ ηὐτομόλησεν ἡ χώρα με-
ipſis. ꝛ elegit bacchides im-
τ᾽ αὐτῶν. καὶ ἐξέλεξε βακχίδης τοὺς ἀσε-
pios viros: ꝛ cōſtituit eos dn̄os
βεῖς ἄνδρας, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς κυρίους
regionis. ꝛ exq̄rebāt ꝛ ſcrutabant
τῆς χώρας. καὶ ἐξεζήτουν καὶ ἐξηρεύνων τοὺς
amicos iude. ꝛ duxerūt eos ad bacchi
φίλους ἰούδα. καὶ ἦγον αὐτοὺς πρὸς βακχί-
dē: ꝛ vīdicabat in illos: ꝛ illudebat eos.
δην, καὶ ἐξεδίκα αὐτούς, καὶ ἐνέπαιζεν αὐτοῖς.
ꝛ facta ē tribulatio magna in iſrael: q̄
καὶ ἐγένετο θλίψις μεγάλη ἐν τῷ ἰσραήλ, ἥτις
nō eſt facta a q̄ua die nō eſt viſus ꝓpheta
οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας οὐκ ὤφθη προφήτης
eis: ꝛ cōgregati ſunt oēs amici
αὐτοῖς. καὶ ἠθροίσθησαν πάντες οἱ φίλοι
iude ꝛ dixerūt ionathe. ex quo fra
ἰούδα καὶ εἶπον τῷ ἰωνάθαν. ἀφ᾽ οὗ ὁ ἀδελ-
ter tuꝰ iudas mortuꝰ eſt: ꝛ vir ſimi-
φός σου ἰούδας τετελεύτηκε, καὶ ἀνὴρ ὅμοι-
lis ei nō eſt ad excūdū cōtra inimicos
ος αὐτῷ οὐκ ἔστιν ἐξελθεῖν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς
ꝛ bacchidē. ꝛ in inimicos
καὶ βακχίδην. καὶ ἐν τοῖς ἐχθραίνουσι τοῦ
gētis nr̄e. nūc igit̄ te elegimꝰ ho-
ἔθνους ἡμῶν. νῦν οὖν σε ᾑρετισάμεθα σήμε-
die vt ſis pro eo nobis in principē
ρον τοῦ εἶναι ἀντ᾽ αὐτοῦ ἡμῖν εἰς ἄρχοντα

& perſecutus eſt eos vſqꝫ ad montē azo
ti. Et qui in ſiniſtro cornu erant vide-
runt q̄ contritum eſt dextrum cornu:
& ſecuti ſunt poſt iudam & eos qui cuꝫ
ipſo erant a tergo. Et ingrauatū eſt pre
lium & ceciderunt vulnerati multi ex
his et ex illis. Et iudas cecidit: & ceteri
fugerunt. Et ionathas & ſimon tulerūt
iudam fratrem ſuum: & ſepelierunt eū
in ſepulchro patrum ſuorum in ciuita-
te modin. Et fleuerunt eum omnis po-
pulus iſrael planctu magno: & lugebāt
dies multos et dixerunt. Quomodo ce
cidit potens qui ſaluum faciebat popu
lum iſrael. Et cetera verba bellorum iu
de & virtutum quas fecit: & magnitudi
nis eius non ſunt deſcripta. Multa eīm
erant valde. Et factum eſt poſt obitum
iude emerſerunt iniqui in omnibus fi-
nibus iſrael: & exorti ſunt omnes qui
operabātur iniquitatem. In diebꝰ illis
facta eſt fames magna valde: & tradidit
ſe bacchidi omnis regio eorum cū ipſis:
Et elegit bacchides viros impios & con
ſtituit eos dominos regionis: & exquire
bant & perſcrutabantur amicos iude: &
adducebant eos ad bacchidem: & vin-
dicabat in illos & illudebat. Et facta eſt
tribulatio magna in iſrael: qualis non
fuit ex die qua non eſt viſus propheta
in iſrael: et congregati ſunt omnes ami
ci iude: & dixerunt ionathe. Ex quo fra
ter tuus iudas defunctus eſt: vir ſimilis
ei non eſt qui exeat contra inimicos no
ſtros bacchidem & eos qui inimici ſunt
gentis noſtre. Nunc itaqꝫ te hodie elegi
mus eſſe pro eo nobis in principem &
ducem ad bellandum bellum noſtrum.
Et ſuſcepit ionathas tempore illo prin
cipatuꝫ: & ſurrexit loco iude fratris ſui:
& cognouit bacchides: & querebat euꝫ
occidere: & cognouit ionathas & ſimō
frater eius et omnes qui cum eo erant:
& fugerunt in deſertum thecue: & cōſe
derūt ad aquam lacus aſphar: & cogno
uit bacchides: & die ſabbatorum venit
ipſe et omnis exercitus eius trās iorda-
nem: & ionathas miſit fratrem ſuuꝫ du
cem populi: & rogauit nabutheos ami-
cos ſuos vt cōmodarent illis apparatū
ſuum qui erat copioſus: & exierunt filii
iambri ex madaba: & comprehēderūt
iohannē et omnia que habebat: & abie
runt habentes ea. Poſt hec verba renū
ciatum eſt ionathe et ſimoni fratri eius:
quia filii iambri faciūt nuptias magnas
& ducunt ſponſaꝫ ex madaba filiā vniꝰ
de magnis principibus chanaan cū am
bitione magna: & recordati ſunt ſan-
guinis iohānis fratris ſui: & aſcenderūt
& abſconderunt ſe ſub tegumento mō
tis: & eleuauerunt oculos ſuos & vide-
runt et ecce tumultus et apparatus mul-
tus: et ſponſus proceſſit et amici eius &
fratres eius obuiam illis cum tympanis
& muſicis & armis multis: et ſurrexerūt
ad eos ex inſidiis: & occiderunt eos:
& ceciderunt vulnerati multi: & reſi-
dui fugerunt in montes: & acceperūt
omnia ſpolia eorum: & conuerſe ſunt
nuptie in luctum; & vox muſicorum

ꝛ ducē vt pugnes pugnā
καὶ ἡγούμενον τοῦ πολεμῆσαι τὸν πόλεμον
nr̄am. ꝛ ſuſcepit ionathā in tp̄e
ἡμῶν. καὶ ἐπεδέξατο ἰωνάθαν ἐν τῷ καιρῷ
illo ducatū: ꝛ ſurrexit pro iuda
ἐκείνῳ τὴν ἥγησιν, καὶ ἀνέστη ἀντὶ ἰούδα τοῦ
fratre ſuo. ꝛ cognouit bacchides ꝛ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔγνω βακχίδης καὶ
q̄rebat eū occidere: ꝛ cognouit ionathas
ἐζήτει αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ ἔγνω ἰωνάθαν
ꝛ ſimō frater eiꝰ ꝛ omnes q̄
καὶ σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτ͂ καὶ πάντες οἱ
cū eo: ꝛ fugerūt in deſertū thecoe.
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον θεκωέ. C
ꝛ caſtrametati ſunt ad aquā lacꝰ aſ-
καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ λάκκου ἀσ-
phar. ꝛ cognouit bacchides die ſab-
φάρ. καὶ ἔγνω βακχίδης τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
batoꝝ: ꝛ venit ipē ꝛ totꝰ exer-
βάτων, καὶ ἦλθεν αὐτὸς καὶ πᾶν τὸ στρά-
citꝰ eiꝰ vltra iordanē. ꝛ mi-
τευμα αὐτ͂ πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἀπέ-
ſit fratrē ſuū ducē tur-
στειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἡγούμενον τ͂ ὄχ-
be. ꝛ rogauit nabateos ami
λου. καὶ παρεκάλεσε τοὺς ναβαταίους φί-
cos eiꝰ vt comēdarēt illis appara
λους αὐτ͂ παραθέσθαι αὐτοῖς τὴν ἀποσκευ-
tū eoꝝ multū. ꝛ exierūt filij ambri
ὴν αὐτῶν τὴν πολλήν. καὶ ἐξῆλθον υἱοὶ ἀμβρὶ
de medaba: ꝛ cōprehēderūt ioannē ꝛ
ἐκ μηδαβά, καὶ συνέλαβον ἰωάννην καὶ
oīa q̄ habuit ꝛ abierūt hn̄tes.
πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἀπῆλθον ἔχοντες.
poſt āt ſmones hos renūciāt
μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους ἀπήγγει-
rūt ionathe ꝛ ſimoni fratri e-
λαν ἰωνάθαν καὶ σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐ-
tius: q̄ filij ambri faciūt nuptias
τοῦ, ὅτι οἱ υἱοὶ ἀμβρὶ ποιοῦσι γάμον
magnas: ꝛ ducūt ſpōſam ex na
μέγαν, καὶ ἄγουσι τὴν νύμφην ἀπὸ να-
badath filiā vniꝰ magnoꝝ pri̅
βαδὰθ θυγατέρα ἑνὸς τῶν μεγάλων με-
cipū chanaā cū ambitione ma
γιστάνων χαναὰν μετὰ παραπομπῆς με-
gna. ꝛ recordati ſunt ioannis fratris
γάλης. καὶ ἐμνήσθησαν ἰωάννου τ͂ ἀδελφοῦ D
ſui: ꝛ aſcēderūt ꝛ abſcōditi ſunt ſub
αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἐκρύβησαν ὑπὸ τὴν
tegumēto mōtis. ꝛ leuauerūt oculos
σκέπην τοῦ ὄρους. καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς
ſuos ꝛ viderūt. ꝛ ecce tumultꝰ ꝛ appa
αὐτῶν καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ θροῦς καὶ ἀπο-
ratꝰ multꝰ ꝛ ſpōſus exiuit ꝛ
σκευὴ πολλὴ καὶ ὁ νυμφίος ἐξῆλθε καὶ οἱ
amici eiꝰ ꝛ fratres eiꝰ. in occurſum
φίλοι αὐτ͂ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτ͂ εἰς συνάντη-
eoꝝ cū tympanis ꝛ muſicis
σιν αὐτῶν μετὰ τυμπάνων καὶ μουσικῶν
ꝛ armis multis. ꝛ ſurrexerūt in e-
καὶ ὅπλων πολλῶν. καὶ ἐξανέστησαν ἐπ᾽ αὐ-
os de inſidijs: ꝛ occiderunt e-
τοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου, καὶ ἀπέκτειναν αὐ-
os. ꝛ ceciderūt vulnerati multi: ꝛ
τούς. καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοί, καὶ οἱ
reliqui fugerūt in mōtē: ꝛ acceperūt
ἐπίλοιποι ἔφυγον εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἔλαβον
oīa ſpolia eoꝝ. ꝛ cōuerſe ſunt
πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν. καὶ μετεστράφη ὁ
nuptie in luctū: ꝛ vox muſicoꝝ
γάμος εἰς πένθος, καὶ φωνὴ μουσικῶν

Digitized by Google

ipſoꝝ in luctũ ⁊ vindicauerũt vindi
ἀυτῶν ἐις θρῆνον καὶ ἐξεδίκησαν τὴν ἐκδί
ctã ſanguinis fratris ſui: ⁊ reuerſi
κησιν αἵματος ἀδελφοῦ ἀυτῶν, καὶ ἀπέστρε
ſũt in orã iordanis. ⁊ audiuit
E ψαν ἐις τὸ ὄρος τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἤκουσε
bacchides. ⁊ venit die ſabba
βακχίδης. καὶ ἦλθε τῇ ἡμέρα τῶν σαββά
toꝝ vſq ad ripas iordanis cũ exer
των ἕως τῶν κρηπίδων τοῦ ἰορδάνου ἐν δυ
citu multo: ⁊ dixit ionathas
3.4.b. νάμει πολλῇ. καὶ εἶπεν ἰωνάθαν τοῖς παρ
ſuis: ſurgam⁹ nũc ⁊ pugnem⁹ pro
ἀυτοῦ, ἀναστῶμεν νῦν καὶ πολεμήσωμεν ὑπὲρ
aīab⁹ nrīs. nõ eñi eſt hodie vt
τῶν ψυχῶν ἡμῶν. οὐ γάρ ἐστι σήμερον ὡς
heri ⁊ nudiſtertĭ⁹. ecce eñi bel=
ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. ἰδοὺ γὰρ ὁ πόλε=
lũ ex aduerſo nr̄m ⁊ poſt nos.
μος ἐξεναντίας ἡμῶν καὶ ἐξόπισθεν ἡμῶν.
at aqua iordanis hinc ⁊ hinc ⁊ pa
τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ἕ=
lus ⁊ ſylua: nõ eſt locus ad declinãdũ:
λος καὶ δρυμός, οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ἐκκλῖναι,
nũc igiť clamate in celũ vt
νῦν οὖν κεκράξατε ἐις τὸν οὐρανὸν ὅπως
liberemini de manu inimicoꝝ. ⁊ cõmiſſũ eſt
διασωθῆτε χειρὸς ἐχθρῶν. καὶ συνῆψεν ὁ
preliũ. ⁊ extẽdit ionathas manũ
πόλεμος. καὶ ἐξέτεινεν ἰωνάθαν τὴν χεῖρα
ſuã vt pcuteret bacchidẽ. ⁊ declinauit
ἀυτοῦ πατάξαι τὸν βακχίδην. καὶ ἐξέκλινεν
ab eo in retro. ⁊ inſiluit io=
ἀπ᾽ ἀυτοῦ ἐις τὰ ὀπίσω. καὶ ἐνεπήδησεν ἰω
F nathas ⁊ q̃ cũ eo in iordanẽ ⁊
νάθαν καὶ οἱ μετ᾽ ἀυτοῦ ἐις τὸν ἰορδάνην καὶ
trãſnatauerũt ad vlteriorẽ ptẽ. ⁊ nõ trã=
διεκολύμβησαν ἐις τὸ πέραν. καὶ οὐ διε=
ſierũt ad eos iordanẽ. ⁊ cecide=
βησαν ἐπ᾽ ἀυτοὺς τὸν ἰορδάνην. καὶ διέπε=
rũt a bacchidis pte die illa ad
σον παρὰ βακχίδου τῇ ἡμέρα ἐκείνη ἐις
mille viros. ⁊ reuerſus ẽ in hierĩm.
χιλίους ἄνδρας. καὶ ἐπέστρεψεν ἐις ἱλῆμ.
⁊ edificauit vrbes munitas in iu=
καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις ὀχυρὰς ἐν τῇ ἰου=
dea ⁊ munitionẽ q̃ in hiericho ⁊
δαία καὶ τὸ ὀχύρωμα τὸ ἐν ἱεριχῶ καὶ τὴν
bethel. ⁊ thãnaſã pharathoni ⁊
βαιθὴλ. καὶ τὴν θαμνασὰ φαραθωνὶ καὶ τὴν
tepho in muris excelſis ⁊ portis ⁊
τεφὼ ἐν τείχεσιν ὑψηλοῖς καὶ πύλαις καὶ
vectib⁹. ⁊ poſuerũt cuſtodiã in eis vt
μοχλοῖς. καὶ ἔθεντο φρουρὰν ἐν ἀυτοῖς τοῦ
inimicitias exercerẽt i iſrľ. ⁊ muniuit v=
ἐχθραίνειν τῷ ἰσραὴλ. καὶ ὠχύρωσε τὴν πό
bẽ q̃ in bethſura ⁊ gazarã ⁊ ar=
λιν τὴν ἐν βαιθσούρα καὶ γαζαρὰ καὶ τὴν ἄ
cẽ. ⁊ poſuit in eis exercit⁹ ⁊
κραν. καὶ ἔθετο ἐν ἀυταῖς δυνάμεις καὶ
apparat⁹ eſcaꝝ: ⁊ accepit
παραθέσεις βρωμάτων, καὶ ἔλαβε τοὺς
filios ducũ regiõis obſides.
υἱοὺς τῶν ἡγουμένων τῆς χώρας ὅμηρα.
G ⁊ poſuit eos in arce in hieruſa=
καὶ ἔθετο ἀυτοὺς ἐν τῇ ἄκρα ἐν ἱερουσα=
lẽ in cuſtodia. ⁊ in ãno tertio ⁊ quin
λὴμ ἐν φυλακῇ. καὶ ἐν ἔτει τρίτω καὶ πεν
quageſimo ⁊ cẽteſimo mẽſe ſecũdo:
τηκοστῶ καὶ ἑκατοστῶ μηνὶ τῷ δευτέρω,
precepit alcim⁹ deſtruere muꝝ
ἐπέταξεν ἄλκιμος καθαιρεῖν τὸ τεῖχος

ipſorum in lamentum: & vindicauerũt
vindictam ſanguinis fratris ſui: & reuer
ſi ſunt ad ripam iordanis: & audiuit bac
chides & venit die ſabbatorum vſq ad
oram iordanis in virtute magna: & di=
xit ad ſuos ionathas. Surgamus et pu=
gnemus contra inimicos noſtros. Nõ
eſt enim hodie ſicut heri et nudiuſter=
tius: ecce enim bellu3 ex aduerſo: aqua
vero iordanis hinc & inde & ripe et pa=
ludes & ſalt⁹: & nõ eſt locus diuertẽdi.
Nunc ergo clamate in celum: vt libere
mini de manu inimicorum veſtrorum:
& cõmiſſum eſt bellum: & extendit io=
nathas manum ſuam percutere bacchi
dem: & diuertit ab eo retro: & diſſiliit io
nathas: & qui cum eo erant in iordanẽ:
& tranſnatauerunt ad eos iordanẽ3: &
ceciderunt de pte bacchidis die illa mil
le viri: & reuerſi ſunt in hieruſalem: &
edificauerũt ciuitates munitas in iudea
munitionem que erat in hiericho: et in
ammaum: et in bethoron: & bethel: &
thannatha: & phara: & thopo muris ex
celſis: & portis et ſeris: & poſuit cuſto=
diam in eis: vt inimicitias exercerẽt in
iſrael: & muniuit ciuitatem bethſuram
& gazaram & arcem: & poſuit in eis au
xilia & apparatum eſcarum: & accepit
filios principum regionis obſides: & po
ſuit eos in arce in hieruſalem in cuſto=
diam. Et anno centeſimo quinquageſi
motertio menſe ſecundo precepit alci
mus deſtrui muros domus ſancte inte
riores: & deſtrui opera prophetarum.
Et cepit deſtruere. In tempore illo per
cuſſus eſt alcimus: & impedita ſunt opa
illius: & occluſum eſt os eius: & diſſolu
tus eſt paralyſi: nec vltra potuit loq ver
bum & mandare de domo ſua. Et mor
tuus eſt alcimus in tempore illo cũ tor
mento magno. Et vidit bacchides quo
niam mortuus eſt alcimus: & reuerſus
eſt ad rege3: & ſiluit terra annis duob⁹.
Et cogitauerunt omnes iniqui dicen=
tes. Ecce ionathas & qui cu3 eo ſunt in
ſilentio habitant confidenter. Nunc er
go adducamus bacchidem: & compre
hendet eos omnes vna nocte. Et abie=
runt: & conſilium ei dederunt. Et ſurre
xit vt veniret cũ exercitu multo. Et mi
ſit occulte epiſtolas ſociis ſuis qui erãt
in iudea: vt comprehẽderent ionatha3:
& eos qui cum eo erant: ſed non potue
runt: quia innotuit eis conſilium eorũ.
Et apprehendit de viris regionis q prin
cipes erãt militie quinquaginta viros
& occidit eos. Et receſſit ionathas & ſi=
mon: & qui cum eo erãt in bethbeſſem
que eſt in deſerto: & extruxit diruta ei⁹
& firmauerunt eam. Et cognouit bac=
chides & congregauit vniuerſam mul=
titudinem ſuam: & his qui de iudea erãt
denunciauit. Et venit & caſtra poſuit de
ſuper bethbeſſẽ et oppugnauit eã dies
multos & fecit machinas. Et reliquit io
natas ſimonem fratre3 ſuũ in ciuitate:

aule ſanctoꝝ iterioris: ⁊
τῆς ἀυλῆς τῶν ἁγίων τῆς ἐσωτέρας, καὶ
deſtruxit opa prophetaꝝ. ⁊ ince
καθεῖλε τὰ ἔργα τῶν προφητῶν. καὶ ἐνήρ
pit deſtruere. in tpe illo
ξατο τοῦ καθαιρεῖν. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνω
pcuſſus eſt alcim⁹ ⁊ impedita ſunt ope
ἐπλήγη ἄλκιμος καὶ ἐνεποδίσθη τὰ ἔρ=
ra illi⁹. ⁊ occluſum eſt os ei⁹.
γα ἀυτοῦ. καὶ ἀπεφράγη τὸ στόμα ἀυτοῦ.
⁊ diſſolut⁹ eſt: ⁊ nõ potuit vltra lo=
καὶ παρελύθη, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἔτι λα
qui ſmonẽ ⁊ mãdare de
λῆσαι λόγον καὶ ἐντείλασθαι περὶ τοῦ
domo ſua. ⁊ mortu⁹ eſt alcim⁹ in tẽpo
οἴκου ἀυτοῦ. καὶ ἀπέθανεν ἄλκιμος ἐν τῷ και
re illo cũ tormẽto magno. ⁊
ρῷ ἐκείνω μετὰ βασάνου μεγάλης. καὶ
vidit bacchides q mortu⁹ eſt alcim⁹:
εἶδε βακχίδης ὅτι ἀπέθανεν ἄλκιμος,
⁊ reuerſus eſt ad regẽ. ⁊ ſi=
καὶ ἀπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἡσύ
luit terra iuda ãnos duos. ⁊ cogitaue=
χασεν ἡ γῆ ἰούδα ἔτη δύο. καὶ ἐβουλεύ=
rũt oẽs iniqui dicẽtes: ecce
σαντο πάντες οἱ ἄνομοι λέγοντες, ἰδοὺ
ionathas ⁊ q apd illũ in ſilẽtio ha
ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ᾽ ἀυτοῦ ἐν ἡσυχία κα
bitãt cõfidẽtes: nũc igiť ducam⁹
τοικοῦσι πεποιθότες, νῦν οὖν ἄξωμεν τὸν
bacchidẽ: ⁊ cõprehẽdet eos om=
βακχίδην, καὶ συλλήψεται ἀυτοὺς πάν
nes in nocte vna. ⁊ euntes cõſul=
τας ἐν νυκτὶ μιᾷ. καὶ πορευθέντες συνε=
uerũt ei. ⁊ abiit vt veniret
βουλεύσαντο ἀυτῷ. καὶ ἀπῆρε τοῦ ἐλθεῖν
cũ exercitu multo. ⁊ miſit
μετὰ δυνάμεως πολλῆς. καὶ ἀπέστειλεν
epiſtolas occulte oĩb⁹ ſociis
ἐπιστολὰς λάθρα πᾶσι τοῖς συμμάχοις
ei⁹ q in iudea: vt cõpre
ἀυτοῦ τοῖς ἐν τῇ ἰουδαία, ὅπως συλλά
hẽdãt ionathã ⁊ eos q cũ eo.
βωσι τὸν ἰωνάθαν καὶ τοὺς μετ᾽ ἀυτοῦ.
⁊ nõ potuerũt: qa inotuit illis
καὶ οὐκ ἐδύναντο, ὅτι ἐγνώσθη ἀυτοῖς ἡ
cõſiliũ eoꝝ. ⁊ apprehẽderũt de
βουλὴ ἀυτῶν. καὶ συνελάβοντο ἀπὸ τῶν
viris regiõis pncipũ
ἀνδρῶν τῆς χώρας τῶν ἀρχηγῶν τῆς
malicie q̃nquaginta viros: ⁊ occide
κακίας πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀπέ=
rũt eos. ⁊ receſſit ionathas
κτειναν ἀυτούς. καὶ ἐξεχώρησεν ἰωνάθαν
⁊ ſimõ ⁊ q cũ eo in bethbe
καὶ σίμων καὶ οἱ μετ᾽ ἀυτοῦ ἐις βαιθβα
ſem q̃ in deſto. ⁊ edificauit q de
σὶ τὴν ἐν τῇ ἐρήμω. καὶ ᾠκοδόμησε τὰ κα
ſtructa erãt ei⁹. ⁊ firmauit eã ⁊
θῃρημένα ἀυτῆς. καὶ ἐστερέωσεν ἀυτὴν καὶ
cognouit bacchides ⁊ cõgregauit oẽm
ἔγνω βακχίδης καὶ συνήγαγε πᾶν τὸ
multitudinẽ ſuã. ⁊ his q erãt de iudea denũ
πλῆθος ἀυτοῦ. καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἰουδαίας παρ=
ciauit. ⁊ veniẽs poſuit caſtra ſup beth=
ήγγειλε. καὶ ἐλθὼν παρενέβαλεν ἐπὶ βαιθ
baſem ⁊ oppugnauit eã dies mul=
βασὶ καὶ ἐπολέμησεν ἀυτὴν ἡμέρας πολ=
tos. ⁊ fecit machinas. ⁊ reliqt io
λάς. καὶ ἐποίησε μηχανάς. καὶ ἀπέλιπεν ἰω
nathas ſimonẽ fratrẽ ſuũ in ciuitate.
νάθαν σίμωνα τὸν ἀδελφὸν ἀυτοῦ ἐν τῇ πόλει.

Digitized by Google

⁊ exiuit in regionē. ⁊ venit nūerans.
καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν χώραν. καὶ ἦλθεν ἀριθμῶν.
⁊ pcuſſit odomira ⁊ fratres
καὶ ἐπάταξεν ὀδομηρὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
eius ⁊ filios phaſirō in taber
αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς φασιρὼν ἐν τῷ σκη-
naculo ipſoꝝ. ⁊ incepit pcutere: ⁊
νώματι αὐτῶν. καὶ ἐξήρξατο τύπτειν, καὶ
aſcēdit cū exercitib⁹. ⁊ ſimon
ἀνέβαινεν ἐν ταῖς δυνάμεσι. καὶ σίμων
⁊ q̄ cū eo exierūt de vrbe:
καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως,
⁊ cōbuſſerunt machinas. ⁊ pugna
καὶ ἐνεπύρισαν τὰς μηχανάς. καὶ ἐπολέ-
uerūt cōtra bacchidē ⁊ cōtritus
μησαν πρὸς τὸν βακχίδην καὶ συνετρί-
eſt ab eis. ⁊ afflixerūt eū valde:
βη ὑπ' αὐτῶν. καὶ ἔθλιβον αὐτὸν σφόδρα,
qm̄ fuit cōſiliū ei⁹ ⁊ exit⁹ e-
ὅτι ἦν ἡ βουλὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἔφοδος αὐ-
ius van⁹. ⁊ irati ſunt furore vi-
τοῦ κενή. καὶ ὠργίσθησαν θυμῷ τοῖς ἀν-
ris iniq̄s q̄ cōſuluerūt
δράσι τοῖς ἀνόμοις τοῖς συμβουλεύσασιν
ei venire in regionē. ⁊ occide
αὐτῷ ἐλθεῖν εἰς τὴν χώραν. καὶ ἀπέ-
rūt ex eis multos. ⁊ cogita
κτειναν ἐξ αὐτῶν πολλούς. καὶ ἐβουλεύ-
uit vt veniret in terrā eoꝝ. ⁊
σατο τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ
cognouit ionathas: ⁊ miſit ad e-
ἐπέγνω ἰωνάθαν, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐ-
um legatos vt cōponerēt cū illo,
τὸν πρέσβεις τοῦ συνθέσθαι πρὸς αὐτὸν
pacē ⁊ redderet illis capti
εἰρήνην καὶ ἀποδοῦναι αὐτοῖς τὴν αἰχ-
uos. ⁊ accepit libēter ⁊ fecit
μαλωσίαν. καὶ ἀπεδέξατο καὶ ἐποίησε
iuxta verba ei⁹. ⁊ iurauit ei
κατὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ. καὶ ὤμοσεν αὐ-
nō q̄ſiturꝝ ei malū oīb⁹
τῷ μὴ ἐκζητῆσαι αὐτῷ κακὸν πάσας τὰς
dieb⁹ vite ſue. ⁊ reddidit
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. καὶ ἀπέδωκεν
ei captiuitatē quā p̄datus
αὐτῷ τὴν αἰχμαλωσίαν ἣν ᾐχμαλώτευ-
erat prius de terra iuda. ⁊ reuer
σε τὸ πρότερον ἐκ γῆς ἰούδα. καὶ ἀποστρέ-
ſus abijt in terrā ſuā. ⁊ nō
ψας ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. καὶ οὐ
addidit vltra venire ad terminos eoꝝ.
προσέθετο ἔτι ἐλθεῖν εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν.
⁊ ceſſauit gladi⁹ ex iſrael. ⁊
καὶ κατέπαυσε ῥομφαία ἐξ ἰσραήλ. καὶ
habitauit ionathas in machmas. ⁊ cepit
ᾤκησεν ἰωνάθαν ἐν μαχμάς. καὶ ἤρξα-
ionathas iudicare ppl'm. ⁊ extermi
το ἰωνάθαν κρίνειν τὸν λαόν. καὶ ἠφάνι-
nauit ipſos de iſrael.
σε τοὺς ἀσεβεῖς ἐξ ἰσραήλ. C. 10.

Et in anno ſexageſſimo ⁊ cēteſſimo:
Καὶ ἐν ἔτει ἑξηκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ,
aſcēdit alexāder filius antiochi no-
ἀνέβη ἀλέξανδρος ὁ τοῦ ἀντιόχου ὁ ἐπι-
bilis ⁊ occupauit ptolemaidā.
φανής. καὶ κατελάβετο πτολεμαΐδα.
⁊ ſuſceperūt eū: ⁊ regnauit
καὶ ἐπεδέξαντο αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν
illic. ⁊ audiuit demetri⁹ rex
ἐκεῖ. καὶ ἤκουσε δημήτριος ὁ βασιλεὺς
⁊ cōgregauit exercit⁹ multos valde.
καὶ συνήγαγε δυνάμεις πολλὰς σφόδρα.

& exiuit in regionem: & venit cum numero & percuſſit odarē & fratres eius: & filios phaſeron in tabernaculis ipſorum: & cepit cedere & creſcere in virtutibus. Simon vero: & qui cum ipſo erant exierunt de ciuitate & ſuccenderunt machinas: & pugnauerunt contra bacchidem: & contritus eſt ab eis. Et afflixerunt eum valde: quoniam conſilium eius & cōgreſſus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei conſilium dederant vt veniret in regionem ipſorū: multos ex eis occidit. Ipſe autem cogitauit cum reliquis abire in regionem ſuam. Et cognouit ionathas & miſit ad eum legatos componere pacem cum ipſo: & reddere ei captiuitatem. Et libenter accepit: & fecit ſecundum verba eius: iurauit ſe nihil facturum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitatem quaꝫ prius erat predatus de terra iuda. Et conuerſus abiit in terraꝫ ſuā: & non appoſuit amplius venire in fines eius. Et ceſſauit gladius ex iſrl'. Et habitauit ionathas in machinas: & cepit ionathas ibi iudicare populum: & exterminauit impios ex iſrl'.

Capitulum decimum.

Et anno centeſimo ſexageſimo aſcendit alexander antiochi filius qui cognominatus eſt nobilis: & occupauit ptolemaidā: & receperūt eum & regnauit illic. Et audiuit demetrius rex & congregauit exercitū copioſum valde: & exiuit obuiam illi in prelium. Et miſit demetrius epiſtolam ad ionatham verbis pacificis vt magnificaret euꝫ. Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum eo priuſq̄ faciat cum alexandro aduerſuꝫ nos. Recordabitur enim omniū malorum que fecimus in eum: & in fratreꝫ eius & in gentem eius. Et dedit ei poteſtatem cōgregandi exercitū: & fabricare arma: & eſſe ipſum ſociū eius: & obſides qui erant in arce iuſſit tradi ei. Et venit ionathas in hieruſalem: & legit epiſtolas in auditu omnis populi: & eorum qui in arce erant. Et timuerūt timore magno: quoniam audierūt q̄ dedit ei rex poteſtatem congregandi exercitum. Et traditi ſūt ionathe obſides: & reddidit eos parentibus ſuis. Et habitauit ionathas in hieruſalem: & cepit edificare & innouare ciuitatem. Et dixit facientibus opera vt extruerent muros & monteꝫ ſion in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: & ita fecerunt. Et fugerunt alienigene qui erant in munitionibus quas bacchides edificauerat: & reliq̄t vnuſquiſque locum & abiit in terram ſuam: tantum in bethſura remanſerūt aliqui ex his qui reliquerant legem & precepta dei. Erat enim hoc eis ad refugium. Et audiuit alexander rex promiſſa que promiſſit demetrius ionathe & narrauerit ei p̄lia & virtutes

---

⁊ exijt in occurſum ei in bel
καὶ ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ εἰς πό-
lū. ⁊ miſit demetri⁹ ad io
λεμον. καὶ ἀπέστειλε δημήτριος πρὸς ἰω-
nathā epiſtolas verbis pacificis: vt
νάθαν ἐπιστολὰς λόγοις εἰρηνικοῖς, ὥστε
magnificaret eū. dixit eñ: p̄ueniā
μεγαλύναι αὐτόν. εἶπε γάρ, προφθάσω-
m⁹ pacē ponere cū eis: anteq̄
μεν τοῦ εἰρήνην θεῖναι μετ' αὐτῶν, πρὶν ἢ
ponat ipſe cū alexādro cōtra nos.
θεῖναι αὐτὸν μετ' ἀλεξάνδρου καθ' ἡμῶν.
recordabit̄ eñ olim maloꝝ q̄
μνησθήσεται γὰρ πάντων τῶν κακῶν ὧν
fecim⁹ cōtra ip̄m ⁊ in
συνετελέσαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς
fratres ei⁹ ⁊ cōtra gētē ei⁹.
ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ.
⁊ dedit ei poteſtatē cōgregādi exer
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐξουσίαν συναγαγεῖν δυ-
cit⁹ ⁊ p̄parandi arma: ⁊ vt
νάμεις καὶ κατασκευάζειν ὅπλα, καὶ εἶ-
eſſet ipſe ſoci⁹ ei⁹. ⁊ obſi
ναι αὐτὸν σύμμαχον αὐτοῦ. καὶ τὰ ὅμη-
des q̄ i arce dixit vt redderent̄ ei.
ρα τὰ ἐν τῇ ἄκρᾳ εἶπε παραδοῦναι αὐ-
⁊ venit ionathas in hierl'm. ⁊
τῷ. καὶ ἦλθεν ἰωνάθαν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ
legit epiſtolas in aures oīs
ἀνέγνω τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὰ ὦτα παντὸς A
ppl'i ⁊ eoꝝ q̄ de arce. ⁊ timu-
τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄκρας. καὶ ἐφοβήθη-
erūt timore magno qm̄ audierūt q̄ de-
σαν φόβον μέγαν ὅτι ἤκουσαν ὅτι ἔδω-
dit ei rex poteſtatē cōgregādi
κεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἐξουσίαν συναγαγεῖν
exercit⁹. ⁊ tradiderūt q̄ de arce
δυνάμεις. καὶ παρέδωκαν οἱ ἐκ τῆς ἄκρας
ionathe obſides. ⁊ reddidit e-
ἰωνάθαν τὰ ὅμηρα. καὶ ἀπέδωκεν αὐ-
os parentib⁹ eoꝝ. ⁊ habitauit io-
τοὺς τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν. καὶ ᾤκησεν ἰω-
nathas in hieruſalē. ⁊ cepit edificare
νάθαν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἤρξατο οἰκοδομεῖν
⁊ innouare ciuitatē. ⁊ dixit ad
καὶ καινίζειν τὴν πόλιν. καὶ εἶπε πρὸς τοὺς
facientes opa vt edificarēt muros ⁊
ποιοῦντας τὰ ἔργα οἰκοδομεῖν τὰ τείχη καὶ
mōtē ſion in circuitu ex lapidib⁹ q̄dratis
τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν ἐκ λίθων τετραγώνων
in munitionē. ⁊ fecerūt ſic: ⁊ fu
εἰς ὀχύρωσιν. καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἔ-
gerūt alienigene q̄ erāt in munitioni
φυγον οἱ ἀλλογενεῖς οἱ ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμα-
b⁹ q̄s edificauit bacchides. ⁊ reli-
σιν οἷς ᾠκοδόμησε βακχίδης. καὶ κατέλι-
quit q̄libet locū ſuū: ⁊ abijt
πεν ἕκαστος τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν
in terrā ſuā. ceterū in bethſuris
εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. πλὴν ἐν βαιθσούροις
relicti ſunt q̄dā ex his q̄ dereliq̄rāt
ὑπελείφθησάν τινες τῶν καταλιπόντων
legē. ⁊ p̄cepta: erat eñ eis
τὸν νόμον. καὶ τὰ προστάγματα, ἦν γὰρ αὐτοῖς
refugiū. ⁊ audiuit alexāder
φυγαδευτήριον. καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ
rex promiſſa q̄ miſit
βασιλεὺς τὰς ἐπαγγελίας ὅσας ἀπέστει-
demetri⁹ ionathe. ⁊ narrauerūt
λε δημήτριος τῷ ἰωνάθαν. καὶ διηγήσαντο
ei p̄lia ⁊ facinora
αὐτῷ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἀνδραγαθίας

Digitized by Google

q̃ fecit ipſe ⁊ fratres ei⁹: ⁊
ἃς ἐποίησεν αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ τοὺς
labores q̃s habuerũt. ⁊ dixit: nũqd inueniem⁹
κόπους οὓς ἔσχοσαν. καὶ εἶπε, μὴ εὑρήσομεν
B virũ talẽ vnũ: ⁊ nũc faciem⁹ eũ
ἄνδρα τοιοῦτον ἕνα; καὶ νῦν ποιήσομεν αὐ-
amicũ ⁊ ſociũ nr̃m. ⁊ ſcripſit
τὸν φίλον καὶ σύμμαχον ἡμῶν. καὶ ἔγραψεν
epiſtolas ⁊ miſit ei iuxta
ἐπιστολὰς καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ κατὰ τοὺς
verba hec dicẽs. rex alexan
λόγους τούτους λέγων. βασιλεὺς ἀλέξαν
der fratri ionathe gaudere. audi
δρος τῷ ἀδελφῷ ἰωνάθαν χαίρειν. ἀκη
uim⁹ de te ꝙ vir potẽs fortitudĩe
κόαμεν περὶ σοῦ ὅτι ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχύϊ
⁊ aptus es vt ſis nobis amic⁹.
καὶ ἐπιτήδειος εἶ τοῦ εἶναι ἡμῖν φίλος.
⁊ nũc conſtituim⁹ te hodie ſũmũ ſa
καὶ νῦν καθεστάκαμεν σε σήμερον ἀρχιε
cerdotẽ gẽtis tue: ⁊ amicũ regis
ρέα τοῦ ἔθνους σου, καὶ φίλον βασιλέως
vocari. ⁊ miſit ei pur-
ὡς καλεῖσθαι. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ πορ
purã ⁊ coronã aureã. ⁊ vt ſapias
φύραν καὶ στέφανον χρυσοῦν. καὶ φρονεῖν
q̃ nr̃a ſũt ⁊ vt ſerues amicitiã erga nos.
τὰ ἡμῶν καὶ συντηρεῖν φιλίαν πρὸς ἡμᾶς.
⁊ induit ſe ionathas ſanctã veſtẽ
καὶ ἐνεδύσατο ἰωνάθαν τὴν ἁγίαν στολὴν
ſeptimo mẽſe anno ſexageſimo ⁊ cẽteſimo
τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ ἔτους ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ
in feſto ſcenophegie: ⁊ cõgregauit exer
ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας, καὶ συνήγαγε δυ-
cit⁹. ⁊ preparauit arma mul-
νάμεις. καὶ κατεσκεύασεν ὅπλα πολ-
ta. ⁊ audiuit demetri⁹ ſermones
λά. καὶ ἤκουσε δημήτριος τοὺς λόγους
hos: ⁊ triſtat⁹ eſt ⁊ dixit. qd hoc
τούτους, καὶ ἐλυπήθη καὶ εἶπε. τί τοῦ
C fecim⁹ ꝙ ꝑuenit nos
το ἐποιήσαμεν ὅτι προέφθακεν ἡμᾶς ὁ
alexãder vt amicitiã cõſtitueret cũ
ἀλέξανδρος τοῦ φιλίαν καταθέσθαι τοῖς
iudeis in munimẽ. ſcribã eis ⁊
ἰουδαίοις εἰς στήριγμα. γράψω αὐτοῖς κἀ-
ego verba exhortationis ⁊ altitudĩs ⁊
γὼ λόγους παρακλήσεως καὶ ὕψους καὶ
donoꝝ. vt ſint mecũ in auxi
δομάτων. ὅπως ὦσι σὺν ἐμοὶ εἰς βοή-
liũ. ⁊ miſit epiſtolã eis iuxta
θειαν. καὶ ἀπέστειλεν αὐτοῖς κατὰ τοὺς
verba hec. rex demetri⁹
λόγους τούτους. βασιλεὺς δημήτριος τῷ
gẽti iudeoꝝ gaudere. qm̃ cõſeruaſtis
ἔθνει ἰουδαίων χαίρειν. ἐπεὶ συνετηρήσα
ad nos pacta: ⁊ ꝑmanſi
τε τὰς πρὸς ἡμᾶς συνθήκας, καὶ ἐνεμεί-
ſtis in amicitia nr̃a ⁊ nõ acceſſi-
νατε τῇ φιλίᾳ ἡμῶν καὶ οὐ προσεχωρή-
ſtis ad inimicos nr̃os audiuim⁹ ⁊
σατε τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν ἠκούσαμεν καὶ
gauiſi ſum⁹. ⁊ nũc ꝑſeuerate adhuc
ἐχάρημεν. καὶ νῦν ἐμμείνατε ἔτι τοῦ
cõſeruare erga nos fidẽ. ⁊ retri-
συντηρῆσαι πρὸς ἡμᾶς πίστιν. καὶ ἀντα-
buem⁹ vobis bona: ꝓ his q̃ facitis
ποδώσομεν ὑμῖν ἀγαθά, ἀνθ᾽ ὧν ποιεῖτε
nobiſcũ. ⁊ remittem⁹ vobis remiſſiões
μεθ᾽ ἡμῶν. καὶ ἀφήσομεν ὑμῖν ἀφέματα
multas: ⁊ dabim⁹ vobis dona. ⁊
πολλά, καὶ δώσομεν ὑμῖν δόματα. καὶ

quas ipſe fecit & fratres ei⁹: & labores quos laborauerunt. Et ait. Numquid inueniemus aliquem virum talez? Et nũc faciemus eum amicum & ſocium nr̃m. Et ſcripſit epiſtolam et miſit ei ſecundũ hec verba dicens. Rex alexander fratri ionathe ſalutem. Audiuimus de te ꝙ vir potens ſis viribus: & aptus es vt ſis amicus noſter. Et nunc conſtituimus te hodie ſũmum ſacerdotem gẽtis tue: vt amicus voceris regis. Et miſit ei purpuram & coronam auream: vt que noſtra ſunt ſentias nobiſcuz: & conſerues amicicias ad nos. Et induit ſe ionathas ſtolam ſanctam ſeptimo mẽſe anno cẽteſimo ſexageſimo in die ſolẽni ſcenophegie. Et congregauit exercitum & fecit arma copioſa. Et audiuit demetri⁹ verba iſta: & contriſtatus eſt nimis: et ait. Quid hoc fecimus ꝙ preoccupauit nos alexander apprehendere amicitiam iudeorum ad munimen ſui. Scribam & ego illis verba deprecatoria & dignitates & dona: vt ſint mecum in adiutoriũ. Et ſcripſit eis in hec verba. Rex demetrius genti iudeoruz ſalutẽ. Quoniam ſeruaſtis ad nos pactum: & manſiſtis in amicitia noſtra: & non acceſſiſtis ad inimicos noſtros: audiuimus et gauiſi ſumus. Et nunc perſeuerate adhuc conſeruare ad nos fidẽ & retribuemus vobis bona pro his que feciſtis nobiſcum: & remittemus vobis preſtationes multas: & dabimus vobis donationes. Et nunc abſoluo vos & omnes iudeos a tributis & precia ſalis indulgeo: & coronas remitto: & tertias ſeminis & dimidiam partem fruct⁹ ligni quod eſt portionis mee relinquo vobis ex hodierno die & deinceps: ne accipiatur a terra iuda et a tribus ciuitatib⁹ q̃ addite ſũt illi ex ſamaria & a galilea ex hodierna die: & in totum tempus. Et hieruſalem ſit ſancta & libera cuz finibus ſuis: & decime & tributa ipſius ſint. Remitto etiam poteſtatem arcis que eſt in hieruſalem: & do eam ſũmo ſacerdoti: vt conſtituat in ea viros quoſcunq; ipſe elegerit qui cuſtodiant eam. Et omnez animam iudeoruz que captiua eſt a terra iuda in omni regno meo relinquo liberam gratis vt omnes a tributis ſoluãtur etiam pecorum ſuorum. Et omnes dies ſolẽnes & ſabbata & neomenie: & dies decreti: & tres dies ante diem ſolẽnem: & tres dies poſt diem ſolennem: ſint omnes immunitatis et remiſſionis omnibus iudeis qui ſunt in regno meo. Et nemo habebit poteſtatem agere aliquid & mouere negocia aduerſus aliquem illorum in omni cauſa. Et vt aſcribantur ex iudeis in exercitu regis ad triginta millia virorum. Et dabuntur illis copie vt oportet omnibus exercitibus regis et ex eis ordinabuntur qui ſint in munitionibus regis

nũc abſoluo vos: ⁊ remitto vobis om-
νῦν ἀπολύω ὑμᾶς, καὶ ἀφίημι ὑμῖν πάν-
nes iudeos a tributis ⁊
τας τοὺς ἰουδαίους ἀπὸ τῶν φόρων καὶ τῆς
precio ſalis: ⁊ de coronis:
τιμῆς τοῦ ἁλός, καὶ ἀπὸ τῶν στεφάνων,
⁊ pro tertia pte ſeminis: ⁊ pro
καὶ ἀντὶ τοῦ τρίτου τῆς σπορᾶς, καὶ ἀντὶ
dimidia pte fruct⁹ lignei qđ
τοῦ ἡμίσους τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τοῦ
incũbit mihi accipere: dimitto a die
ἐπιβάλλοντός μοι λαβεῖν, ἀφίημι ἀπὸ τῆς
hodierna ⁊ deinceps accipere de
σήμερον καὶ ἐπέκεινα τοῦ λαβεῖν ἀπὸ
terra iuda: ⁊ de trib⁹ ciuitatib⁹
τῆς γῆς ἰούδα, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν νομῶν
additis illi ex ſama-
τῶν προστιθεμένων αὐτῇ ἀπὸ τῆς σαμα
ria ⁊ galilea: ⁊ ex ho
ρείτιδος καὶ γαλιλαίας, καὶ ἀπὸ τῆς σή
dierna die ⁊ in ſempiternũ tp̃s.
μερον ἡμέρας καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.
⁊ hierlm̃ ſit ſancta ⁊ libera ⁊
καὶ ἱερουσαλὴμ ἤτω ἁγία καὶ ἀφειμένη καὶ
fines ei⁹. ⁊ decime ⁊ tributa.
τὰ ὅρια αὐτῆς. καὶ δεκάται καὶ τὰ τέλη.
remitto ⁊ poteſtatẽ arcis q̃ eſt
ἀφίημι καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἄκρας τῆς
in hierlm̃: ⁊ do ꝑncipi ſacerdotũ
ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ δίδωμι τῷ ἀρχιερεῖ,
vt cõſtituat in ea viros qs
ὅπως ἂν καταστήσῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρας οὓς
cũq; elegerit ipſe ad cuſtodiẽdũ ip-
ἂν ἐκλέξηται αὐτὸς τοῦ φυλάσσειν αὐ-
ſam. ⁊ oẽm aiam iudeoꝝ
τήν. καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἰουδαίων τὴν
captiuatã a terra iuda in
αἰχμαλωτισθεῖσαν ἀπὸ γῆς ἰούδα εἰς
omni regno meo remitto libe-
πᾶσαν βασιλείαν μου ἀφίημι ἐλευθέ-
rã gratis. ⁊ oẽs remittãt
ραν δωρεάν. καὶ πάντες ἀφιέτωσαν
tributa ⁊ iumẽtoꝝ ſuoꝝ. ⁊ om-
τοὺς φόρους καὶ κτηνῶν αὐτῶν. καὶ πᾶ
nia feſta ⁊ ſabbata ⁊ neo-
σαι ἑορταὶ καὶ τὰ σάββατα καὶ νου-
menie: ⁊ dies decreti: ⁊
μηνίαι, καὶ ἡμέραι ἀποδεδειγμέναι, καὶ
tres dies ãte feſtũ ⁊ tres di-
τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἑορτῆς καὶ τρεῖς ἡμέ
es poſt feſtũ: ſint oẽs di-
ραι μεθ᾽ ἑορτήν, ἔστωσαν πᾶσαι αἱ ἡμέ-
es imunitatis ⁊ remiſſiõis oĩb⁹ iu
ραι ἀτελείας καὶ ἀφέσεως πᾶσι τοῖς ἰου
deis q̃ ſunt in regno meo. ⁊
δαίοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. καὶ
nõ hẽbit poteſtatẽ vll⁹ agere ⁊ fa-
οὐχ ἕξει ἐξουσίαν οὐδεὶς πράσσειν καὶ πα
tigare aliquẽ eoꝝ de oĩ re
ρενοχλεῖν τινα αὐτῶν περὶ παντὸς πράγ
⁊ aſcribantᷓ ex iudeis
ματος. καὶ προγραφήτωσαν τῶν ἰουδαίων
in exercit⁹ regis ad trigin
εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως εἰς τριάκον
ta millia viroꝝ. ⁊ dabũtᷓ eis
τα χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ δοθήσεται αὐτοῖς
mũera vt oportet oĩb⁹ exerciti-
ξένια ὡς καθήκει πάσαις ταῖς δυνάμε
b⁹ regis. ⁊ ordinabuntᷓ ex
σι τοῦ βασιλέως. καὶ κατασταθήσεται ἐξ
eis in munitionib⁹ regis
αὐτῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τοῦ βασιλέως

magnis. τ ex his cōſtitue=
τοῖς μεγάλοις. καὶ ἐκ τούτων κατασταθήσε
tur ſup negocia regni exiſtia
ται ἐπὶ χρειῶν τῆς βασιλείας τῶν οὐσῶν
ad fidē. τ q̄ ſup ea τ pncipes
εἰς πίστιν. καὶ οἱ ἐπ' αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες
ſint de ipis: τ ambulēt
ἔστωσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ πορευέσθωσαν τοῖς
in legib⁹ ſuis: ſicut τ precepit rex
νόμοις αὐτῶν, καθὰ καὶ προσέταξεν ὁ βα
in t̄ra iuda. τ tres ciuitates
σιλεὺς ἐν γῇ ἰούδα. καὶ τοὺς τρεῖς νόμους
additas iudee ex re=
τοὺς προστεθέντας τῇ ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς χώ=
giōe ſamarie: addat iudee ad
ρας σαμαρείας, προστεθήτω τῇ ἰουδαίᾳ πρὸς
cōputationē vt ſint ſub vno: vt nō obe=
τὸ λογισθῆναι τοῦ γενέσθαι ἐφ' ἕνα, τοῦ μὴ ὑπα
diāt aliū poteſtati: niſi ſūmi ſa=
κοῦσαι ἄλλης ἐξουσίας, ἀλλ' ἢ τοῦ ἀρχιερέ=
cerdotis. ptolemaida τ terminos
ως. πτολεμαΐδα καὶ τὴν προσκυροῦσαν
ei⁹ dedi dono ſanctis q̄ in
αὐτῇ δέδωκα δόμα τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν
hierl'm in neceſſariū ſumptū
ἱλῆμ εἰς τὴν προσκαθήκουσαν δαπάνην
ſanctis. et ego do ſingulis ānis q̄n
τοῖς ἁγίοις. κἀγὼ δίδωμι κατ' ἐνιαυτὸν δε
decim milia ſicloꝝ argēti de
καπέντε χιλιάδας σίκλων ἀργυρίου ἀπὸ
rōnib⁹ regis a lo
τῶν λόγων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τῶν τό=
cis attinētib⁹. τ oē qd̄ reliquū ē
πων τῶν ἀνηκόντων. καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον
qd̄ nō reddiderāt de negocijs: vt
ὃ οὐκ ἀπεδίδοσαν ἀπὸ τῶν χρειῶν, ὡς
in primis annis: ex nūc dabūt
ἐν τοῖς πρώτοις ἔτεσιν, ἀπὸ τοῦ νῦν δώσου
in opa dom⁹. τ ſup hec
σιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου. καὶ ἐπὶ τούτοις
q̄nq; mille ſiclos argēti q̄s acci
πεντακισχιλίους σίκλους ἀργυρίου οὓς ἀνε
piebāt de negocijs vt in pri=
λάμβανον ἀπὸ τῶν χρειῶν ὡς ἐν τοῖς πρώ
mis annis ſancti de rōne ſingulis
τοις ἔτεσι τοῦ ἁγίου ἀπὸ τοῦ λόγου κατ' ἐνι
annis. τ hec remittunt̄ q̄ ptinēt ea
αυτὸν καὶ ταῦτα ἀφίεται διὰ τὸ ἀνήκειν αὐτὰ
ad ſacerdotes q̄ miniſtrāt. τ q̄cūq;
τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσι. καὶ ὅσοι ἐὰν
fugerint in tēplū qd̄ in hieroſolimis τ
φύγωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν ἱεροσολύμοις καὶ
in oīb⁹ finib⁹ ei⁹: debētes rega=
ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ, ὀφείλοντες βασι=
lia τ oē negociū: dimittant̄.
λικὰ καὶ πᾶν πρᾶγμα, ἀπολελύσθωσαν.
τ vniuerſa q̄ ſūt eis in regno
καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ
meo. τ vt edificent̄ τ renouen=
μου. καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι καὶ τοῦ ἐπικαινισθῆ
tur opa ſanctoꝝ. τ ſumpt⁹ dabi=
ναι τὰ ἔργα τῶν ἁγίων. καὶ ἡ δαπάνη δοθή=
tur de rōne regis: τ vt extruā
σεται ἐκ τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ οἰκοδο
tur muri hierl'm τ muniāt in
μηθῆναι τὰ τείχη ἱλῆμ καὶ ὀχυρῶσαι κυ
circuitu. τ ſumpt⁹ dabit̄ de rōne
κλόθεν. καὶ ἡ δαπάνη δοθήσεται ἐκ τοῦ λόγου
regis: τ vt cōſtruant̄ muri
τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι τὰ τείχη
q̄ in iudea. vt āt audiuit ionathas τ
τὰ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν καὶ

magni. Et ex his cōſtituentur ſup ne=
gocia regni que aguntur ex fide: & pri
cipes ſint ex eis: & ābulent in legib⁹ ſu
is: ſicut precepit rex in terra iuda. Et
tres ciuitates q̄ addite ſunt iudee ex re
gione ſamarie: cū iudea reputentur vt
ſint ſub vno: & non obediāt aliene po=
teſtati: niſi ſūmo ſacerdoti: ptolemaida
& cōfines eius quas dedi donū ſanctis
q ſunt in hieruſalē ad neceſſarios ſum
ptus ſanctorum: & ego dabo ſingulis
annis quindecim milia ſiclorum argen
ti de rationibus regis que me contin=
gunt: & omne quod reliquum fuerit
quod non reddiderant qui ſuper ne
gocia erant annis prioribus ex hoc da
bunt in opa domus. Et ſup hec quinq;
milia ſiclorū argenti q̄ accipiebāt de ſā=
ctorū rōne p ſingulos annos: & hec
ad ſacerdotes pertineāt qui miniſterio
fungūtur. Et q cunq; cōfugerit in tēplū
quod eſt hieroſolymis & in oīb⁹ finib⁹
eius: obnoxii regi in oī negocio dimit
tantur: & vniuerſa q̄ ſunt ī regno meo
libera habeant. Et ad edificanda vel re=
ſtaurāda opera ſanctorū ſumpt⁹ dabū
tur de rōne regis: & ad extruendos mu
ros in hierl'm: & cōmuniēdos in circui
tu: ſumpt⁹ dabūtur de rōne regis: & ad
cōſtruēdos muros in iudea. Vt audiuit
aūt ionathas & popul⁹ ſermones iſtos
non crediderunt eis nec receperūt eos
quia recordati ſūt malicie magne quā
fecerat in iſrael & tribulauerat eos val
de. Et cōplacuit eis in alexandrū: quia
ipſe fuerat eis princeps ſermonum pa
cis: & ipſi auxilium ferebant omnibus
diebus. Et congregauit rex alexander
exercitum magnum: & admouit caſtra
contra demetrium. Et commiſerunt
prelium duo reges & fugit exercit⁹ de
metrii: & inſecutus eſt eum alexander:
& incubuit ſuper eos. Et inualuit pre=
lium nimis donec occidit ſol. et cecidit
demetrius in die illa. Et miſit alexāder
ad ptolemeuz regem egypti legatos ſe
cundū hec verba dicens. Quoniam re
greſſus ſum in regnum meum & ſedi ī
ſede patrum meorum & obtinui prin
cipatum: & contriui demetrium: & poſ
ſedi regionem noſtram & commiſi pu
gnam cum eo & contritus eſt ipſe & ca
ſtra eius a nobis: & ſedemus in ſede re=
gni eius: et nunc ſtatuamus adinuicez
amicitiā: & da mihi filiam tuam vxo=
rem & ego ero gener tuus: & dabo ti=
bi dona: & ipſi dignitatem. Et reſpon=
dit rex ptolemeus dicens. Felix dies in
qua reuerſus es ad terram patrum tu=
orum & ſediſti in ſede regni eorum.
Et nunc faciam tibi quod ſcripſiſti:
ſed occurre mihi ptolemaidam: vt vi=
deamus inuicem nos et ſponde=
am tibi ſicut

ppl's ſmones iſtos: nō credide=
ὁ λαὸς τοὺς λόγους τούτους, οὐκ ἐπίστευ=
rūt illis neq; receperūt: q̄ recor=
σαν αὐτοῖς οὐδὲ ἐπεδέξαντο, ὅτι ἐπε=
dati ſunt malicie magne quā
μνήσθησαν τῆς κακίας τῆς μεγάλης ἧς
fecit in iſrael: τ tribulauit eos
ἐποίησεν ἐν ἰσραήλ, καὶ ἔθλιψεν αὐτοὺς D
valde. τ cōplacuit in alexādro:
σφόδρα. καὶ εὐδόκησεν ἐν ἀλεξάνδρῳ,
q̄m ipe fuit eis princeps ſmonū
ὅτι αὐτὸς ἐγένετο αὐτοῖς ἀρχηγὸς λόγων
pacificoꝝ: τ auxiliū ferebāt ipi oīb⁹
εἰρηνικῶν, καὶ συνεμάχουν αὐτῷ πάσας
dieb⁹. τ cōgregauit alexan=
τὰς ἡμέρας. καὶ συνήγαγεν ἀλέξαν=
der rex exercit⁹ magnos: τ
δρος ὁ βασιλεὺς δυνάμεις μεγάλας, καὶ
caſtrametat⁹ eſt contra demetriū. τ
παρενέβαλεν ἐξεναντίας δημητρίου. καὶ
cōmiſerūt preliū duo reges τ
συνῆψαν πόλεμον οἱ δύο βασιλεῖς. καὶ
fugit exercit⁹ alexādri. τ
ἔφυγεν ἡ παρεμβολὴ ἀλεξάνδρου. καὶ
pſecut⁹ eſt eū demetri⁹: τ pualuit
ἐδίωξεν αὐτὸν ὁ δημήτριος, καὶ ἴσχυσεν G
cōtra eos. τ fortificauit preliū val=
ἐπ' αὐτούς. καὶ ἐστερέωσε τὸν πόλεμον σφό
de donec occidit ſol. τ cecidit de=
δρα ἕως ἔδυ ὁ ἥλιος. καὶ ἔπεσεν ὁ δη=
metri⁹ in die illo. τ miſit
μήτριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἀπέστειλεν
alexāder ad ptolemeū regē
ἀλέξανδρος πρὸς πτολεμαῖον βασιλέα
egypti legatos ſm verba
αἰγύπτου πρέσβεις κατὰ τοὺς λόγους
hec dicēs. q̄m regreſſus ſū in t̄rā
τούτους λέγων. ἐπεὶ ἀνέστρεψα εἰς γῆν
regni mei: τ ſedi in thronis
βασιλείας μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ θρόνων
patrū meoꝝ τ obtinui pricipatū: τ
πατέρων μου καὶ ἐκράτησα τῆς ἀρχῆς, καὶ
cōtriui demetriū: τ obtinui
συνέτριψα τὸν δημήτριον, καὶ ἐπεκράτησα
regionē nr̄am: τ cōmiſi cōtra eū
τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ συνῆψα πρὸς αὐτὸν E
pugnā: τ cōtrit⁹ eſt ipe τ ca=
μάχην, καὶ συνετρίβη αὐτὸς καὶ ἡ παρεμ=
ſtra ei⁹ a nobis: τ ſedim⁹ in
βολὴ αὐτοῦ ὑφ' ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν ἐπὶ
ſede regni ei⁹: τ nūc ſtatuam⁹
θρόνου βασιλείας αὐτοῦ, καὶ νῦν στήσωμεν
inter nos amicitiā. τ nūc da mihi
πρὸς ἑαυτοὺς φιλίαν. καὶ νῦν δός μοι τὴν Infra. ii.a.
filiā tuā in vxorē. τ gener
θυγατέρα σου εἰς γυναῖκα. καὶ ἐπιγαμ=
ero tibi τ dabo tibi dona τ
βρεύσω σοι καὶ δώσω σοι δόματα καὶ
ipi digna te. τ reſpōdit ptoleme⁹
αὐτῇ ἄξιά σου. καὶ ἀπεκρίθη πτολεμαῖος ὁ
rex dicēs. bona dies in q̄ reuer
βασιλεὺς λέγων. ἀγαθὴ ἡμέρα ἐν ᾗ ἀνέ=
ſus es ad terrā patrū tuoꝝ τ ſedi=
στρεψας εἰς γῆν πατέρων σου καὶ ἐκάθι=
ſti in ſedib⁹ regni eoꝝ. τ nūc
σας ἐπὶ θρόνων βασιλείας αὐτῶν. καὶ νῦν
faciā tibi q̄ ſcripſiſti. ſed occurre
ποιήσω σοι ἃ ἔγραψας. ἀλλ' ἀπάντησον
in ptolemaidē: vt videm⁹ nos in
εἰς πτολεμαΐδα, ὅπως ἴδωμεν ἀλλή=
uicē: τ ero ſocer tibi ſicut
λους, καὶ ἐπιγαμβρεύσω σοι καθὼς

dixiſti. ꝛ exiuit ptoleme⁹ de egyp
εἴρηκας. καὶ ἐξῆλθε πτολεμαῖος ἐξ αἰγύ-
to ipſe ꝛ cleopatra filia e-
πτου αὐτὸς καὶ κλεοπάτρα ἡ θυγάτηρ αὐ
ius. ꝛ venerūt in ptolemaidē āno ſe
τοῦ. καὶ ἦλθον εἰς πτολεμαΐδα ἔτους δευ
cundo ꝛ ſexageſimo ꝛ cēteſimo. ꝛ occur
τέρου καὶ ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. καὶ ἀπήν
rit ei alexander rex: ꝛ
τησεν αὐτῷ ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς, καὶ
dedit ei cleopatram filiā
ἐξέδοτο αὐτῷ κλεοπάτραν τὴν θυγατέρα
ſuā: ꝛ fecit nuptias eius in
αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸν γάμον αὐτῆς ἐν
ptolemaide: ſicut reges in gl'ia
πτολεμαΐδι, καθὼς οἱ βασιλεῖς ἐν δόξῃ
magna. ꝛ ſcripſit rex alexā
μεγάλῃ. καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς ἀλέξαν
der ionathe: vt veniret ī occurſum ei.
δρος ἰωνάθῃ, ἐλθεῖν εἰς συνάντησιν αὐτῷ.
ꝛ abiit cū gl'ia in ptolemai
καὶ ἐπορεύθη μετὰ δόξης εἰς πτολεμαΐ-
dē: ꝛ occurrit duob⁹ regib⁹.
δα, καὶ ἀπήντησε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι.
G ꝛ dedit eis argentū ꝛ aurū
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ χρυσίον
ꝛ amicis eoꝝ ꝛ dona multa:
καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν καὶ δόματα πολλά,
ꝛ īuenit grām corā eis. ꝛ cō-
καὶ εὗρε χάριν ἐναντίον αὐτῶν. καὶ ἐπι
uenerūt aduerſus eū viri peſtilētes de
συνήχθησαν ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ ἐξ
iſrael viri iniqui ad īterpellādū
ἰσραὴλ ἄνδρες παράνομοι ἐντυχεῖν
aduerſ⁹ eū: ꝛ nō intēdit eis rex.
κατ' αὐτοῦ, καὶ οὐ προσέσχεν αὐτοῖς ὁ βα-
ꝛ iuſſit rex: ꝛ
σιλεύς. καὶ προσέταξεν ὁ βασιλεύς, καὶ
expoliauerūt ionathā veſtib⁹ ſuis: ꝛ
ἐξέδυσαν ἰωνάθαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ
induerūt eū purpura. ꝛ fecerūt
ἐνέδυσαν αὐτὸν πορφύραν. καὶ ἐποίησαν
ita. ꝛ fecit ſedere eū rex
οὕτως. καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς
ſecum: ꝛ dixit principib⁹ ſu
μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπε τοῖς ἄρχουσιν αὐ
is. exite cū eo in mediū
τοῦ. ἐξέλθετε μετ' αὐτοῦ εἰς μέσον τῆς
ciuitatis: ꝛ p̄dicate vt null⁹ īter-
πόλεως, καὶ κηρύξατε τοῦ μηδένα ἐντυγ
pellet aduerſus eū de vllo nego-
χάνειν κατ' αὐτοῦ περὶ μηδενὸς πράγ-
cio. ꝛ nullus ei moleſt⁹ ſit
ματος. καὶ μηδεὶς αὐτῷ παρενοχλείτω
de ul rōne ꝛ factū eſt vt viderūt
περὶ παντὸς λόγου. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον
q̄ interpellabāt gloriā ei⁹ ſvt
οἱ ἐντυγχάνοντες τὴν δόξαν αὐτοῦ καθὼς
p̄dicauerāt ꝛ oppertū eū pur
ἐκήρυξαν καὶ περιβεβλημένον αὐτὸν πορ
pura: ꝛ fugerūt oēs. ꝛ gl'ificauit
φύραν, καὶ ἔφυγον πάντες. καὶ ἐδόξασεν
eū rex: ꝛ ſcripſit eū
αὐτὸν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγραψεν αὐτὸν
īter primos amicos: ꝛ poſuit eū du-
τῶν πρώτων φίλων, καὶ ἔθετο αὐτὸν στρα
cē ꝛ participē p̄ncipat⁹. ꝛ reuerſus eſt io-
τηγὸν καὶ μεριδάρχην. καὶ ἐπέστρεψεν ἰω
nathas in hierl'm cū pace ꝛ
νάθαν εἰς ἱερουσαλὴμ μετ' εἰρήνης καὶ
letitia. ꝛ in āno quīto ꝛ ſexageſimo
εὐφροσύνης. καὶ ἐν ἔτει πεμπτῷ καὶ ἑξηκοστῷ

dixiſti. Et exiuit ptolemeus de egy
pto ipſe & cleopatra filia eius: & ve-
nit ptolemaidā anno centeſimo ſexa-
geſimo ſecundo. Et occurrit ei alexan
der rex. Et dedit ei cleopatrā filiam ſu-
am: & fecit nuptias eius ptolemaide: ſi
cut reges in magna gloria. Et ſcripſit
alexander rex ionathe: vt veniret ob-
uiam ſibi. Et abiit cu3 gloria ptolemai
dam: & occurrit ibi duobus regibus: &
dedit illis argentum multum & aurum
& dona: & inuenit gratiam in conſpe-
ctu eorū. Et cōuenerūt aduerſus eū vi
ri peſtilentes ex iſrael viri iniqui īter
pellantes aduerſus eū: & non intēdit
ad eos rex. Et iuſſit ſpoliari ionatham
veſtibus ſuis & indui eum purpura. Et
ita fecerunt. Et collocauit eū rex ſede
re ſecū. Dixitq3 principibus ſuis. Exite
cū eo in mediū ciuitatis: & predicate vt
nemo aduerſus eu3 interpellet de vllo
negocio nec quiſq3 ei moleſt⁹ ſit de vl
la rōne. Et factū eſt vt viderunt qui īter
pellabant gloria3 eius q̄ predicabātur
& opertū eum purpura: fugerunt om-
nes. Et magnificauit eu3 rex & ſcripſit
eum inter primos amicos & poſuit eū
ducem & participē principatus. Et re-
uerſus eſt ionathas in hierl'3 cū pace &
letitia. In āno cēteſimo ſexageſimo qn
to venit demetri⁹ fili⁹ demetrii a creta ī
terram patrum ſuorum. Et audiuit ale
xander rex & contriſtatus eſt valde: &
reuerſus eſt antiochiā. Et cōſtituit de-
metrius rex apollonium ducē qui pre
erat cele ſyrie & congregauit exercitū
magnum & acceſſit ad iamniam & mi-
ſit ad ionatham ſummum ſacerdotem
dicens. Tu ſolus reſiſtis nobis. Ego au
tem factus ſum in deriſum & in oppro
briū: propterea quia tu poteſtatem ad
uerſu3 nos exerces in montibus. Nūc
ergo ſi confidis in virtutibus tuis deſ-
cende ad nos in campum & compare-
mus illic inuicem: quia mecum eſt vir
tus bellorum. Interroga & diſce quis
ſum ego & ceteri qui auxilio ſunt mi-
hi: qui & dicunt quia non pōt ſtare pes
veſter ante faciem noſtram quia bis in
fugam conuerſi ſunt patres tui in ter-
rā ſuā. Et nūc quō poteris ſuſtinere e-
quitatum & exercitum tantum in cam
po vbi non eſt lapis neq3 ſaxum neq3 lo
cus fugiendi. Vt audiuit autem iona-
thas ſermones apollonii: motus eſt a-
nimo. Et elegit decem milia virorum:
& exiit ab hieruſalem: & occurrit ei ſi
mon frater eius in adiutorium. Et ap-
plicuerunt caſtra in ioppen. Et exclu-
ſerunt eum a ciuitate quia cuſtodia apol
lonii ioppe erat: & oppugnauit eam. Et
exterriti qui erant in ciuitate aperuerūt
ei: & obtinuit ionathas ioppē. Et audi
uit apollonius: & admouit tria mi-
lia equitum

ꝛ centeſimo venit demetri⁹ fili⁹ deme
καὶ ἑκατοστῷ ἦλθε δημήτριος ὁ υἱὸς δημη
trij de creta in terrā pa
τρίου ἐκ κρήτης εἰς τὴν γῆν τῶν πατέ
trum ſuoꝝ. ꝛ audiuit alexāder rex:
ρων αὐτοῦ. καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ βα
ꝛ triſtatus ē valde. ꝛ reuerſus
σιλεύς, καὶ ἐλυπήθη σφόδρα. καὶ ἀπέστρε
eſt in antiochiā. ꝛ cōſtituit de-
ψεν εἰς ἀντιόχειαν. καὶ κατέστησε δη-
metrius apolloniū q̄ erat ſup celē
μήτριος ἀπολλώνιον τὸν ὄντα ἐπὶ κοίλης
ſyrie. ꝛ cōgregauit exercitū magnū:
συρίας. καὶ συνήγαγε δύναμιν μεγάλην,
ꝛ poſuit caſtra in iānia. ꝛ mi-
καὶ παρενέβαλεν ἐν ἰαμνείᾳ. καὶ ἀπέστει
ſit ad ionathā ſūmū ſacerdotē dicēs
λε πρὸς ἰωνάθαν τὸν ἀρχιερέα λέγων.
tu ſoliſſim⁹ extolleris cōtra nos: ego aūt
σὺ μονώτατος ἐπαίρῃ ἐφ' ἡμᾶς, ἐγὼ δὲ
fact⁹ ſu3 in deriſum ꝛ in oppro
ἐγενήθην εἰς καταγέλωτα καὶ εἰς ὀνειδισ
briū ꝑpt̄ te. ꝛ eo q̄ ptātē exerces aduerſ⁹ nos
μὸν διὰ σέ. καὶ διὰ τί ἐξουσιάζῃ ἐφ' ἡμᾶς
in mōtib⁹ nūc igr̄ ſi cōfidis in
ἐν τοῖς ὄρεσι. νῦν οὖν εἰ πέποιθας ἐπὶ
exercitib⁹ tuis: deſcēde ad nos
ταῖς δυνάμεσί σου, κατάβηθι πρὸς ἡμᾶς
in cāpū: ꝛ cōparemur adīuicē
εἰς τὸ πεδίον, καὶ συγκριθῶμεν ἑαυτοῖς
illic. q2 mecū eſt exercitus vr-
ἐκεῖ. ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐστι δύναμις τῶν πό
biū. īterroga ꝛ diſce q̄s ſum ꝛ
λεων. ἐρώτησον καὶ μάθε τίς εἰμι καὶ
ceteri auxiliātes nobis. ꝛ di-
οἱ λοιποὶ οἱ βοηθοῦντες ἡμῖν. καὶ λέγου-
cunt: nō eſt vobis ſtatio pedis cōtra
σιν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν στάσις ποδὸς κατὰ
faciē nr̄am. q2 bis cōuerſi ſūt in fugā
πρόσωπον ἡμῶν. ὅτι δὶς ἐτροπώθησαν οἱ
patres tui in terra ſua. ꝛ nūc nō
πατέρες σου ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. καὶ νῦν οὐ
poteris ſuſtinere eq̄tatū ꝛ exercitū
δυνήσῃ ὑποστῆναι τὴν ἵππον καὶ δύναμιν
talē in cāpo: vbi nō eſt lapis
τοιαύτην ἐν τῷ πεδίῳ, ὅπου οὐκ ἔστι λίθος
neq3 ſaxū neq3 locus fugiendi.
οὐδὲ κόχλαξ οὐδὲ τόπος τοῦ φυγεῖν.
vt aūt audiuit ionathas ſermones apol-
ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν τῶν λόγων ἀπολ
lonii: mot⁹ eſt aīo. ꝛ elegit
λωνίου, ἐκινήθη τῇ διανοίᾳ. καὶ ἐπέλεξε
decē milia viroꝝ: et exiuit de
δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἐξῆλθεν ἐξ
hierl'm. et occurrit ei ſi
ἱερουσαλήμ. καὶ συνήντησεν αὐτῷ σί-
mon frater ei⁹ in adiutoriū. e-
μων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπὶ βοήθειαν αὐ-
ius et caſtra poſuit in ioppen. et
τοῦ, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ ἰόππην. καὶ
excluſerūt eū a ciuitate: q2
ἀπέκλεισαν αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως, ὅτι
cuſtodia apollonii in ioppe. et op
φρουρὰ ἀπολλωνίου ἐν ἰόππῃ. καὶ ἐπο
pugnauerūt eā: et exterriti aperue
λέμησαν αὐτήν. καὶ φοβηθέντες ἤνοι-
runt q̄ de ciuitate. et obtinuit iona
ξαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως. καὶ ἐκυρίευσεν ἰωνά-
thas ioppen. et audiuit apolloni⁹.
θαν ἰόππης. καὶ ἤκουσεν ἀπολλώνιος.
et admouit tria milia eq̄tū
καὶ παρενέβαλε τρισχιλίαν ἵππον co

ꝛ exercitū multū. ꝛ abiit in azo
καὶ δύναμιν πολλήν. καὶ ἐπορεύθη εἰς ἄζω
tū tāq̄ iter faciens. ꝛ ſimul ꝓceſſit in cam
τον ὡς διοδεύων. καὶ ἅμα προῆλθεν εἰς τὸ πε
pū: eoꝙ hērēt ipe multitudinē eqtat⁹ ꝛ
δίον, διὰ τὸ ἔχειν αὐτὸν πλῆθος ἵππου καὶ
cōfideret in ipo. ꝛ inſequut⁹ ē poſt
πεποιθέναι ἐπ᾽ αὐτήν. καὶ κατεδίωξεν ὀπί
eū in azotū. ꝛ cōmiſerūt exerci
σω αὐτοῦ εἰς ἄζωτον. καὶ συνῆψαν αἱ πα
tus poſt eū in preliū. ꝛ reli
ρεμβολαὶ ὀπίσω αὐτ. εἰς πόλεμον. καὶ ἀπέ
quit apolloni⁹ mille eqtes occulte
λιπεν ἀπολλώνιος χιλίαν ἵππον κρυπτῶς
poſt eos. ꝛ cognouit ionathas ꝙ
κατόπισθεν αὐτῶν. καὶ ἔγνω ἰωνάθαν ὅτι
ſunt inſidie poſt ſe. ꝛ circuie
ἐστιν ἔνεδραν κατόπισθεν αὐτοῦ. καὶ ἐκύκλω
runt eius caſtra. ꝛ eiece
σαν αὐτοῦ τὴν παρεμβολήν. καὶ ἐξε
runt iacula in populū a ma
τίναξαν τὰς χίζας εἰς τὸν λαὸν ἐκ πρω
ne vſq̄ ad veſperā. at popl's ſtetit ſicut
ΐθεν ἕως δείλης. ὁ δὲ λαὸς εἱστήκει καθὼς
ꝑcepit ionathas: ꝛ laborauerūt equi
ἐπέταξεν ἰωνάθαν, καὶ ἐκοπίασαν οἱ ἵπ
coꝝ. ꝛ traxit ſimō ex
ποι αὐτῶν. καὶ εἵλκυσε σίμων τὴν δύ
ercitū ſuū: ꝛ cōmiſit cōtra legio
ναμιν αὐτοῦ, καὶ συνῆψε πρὸς τὴν φάλαγ
nem. nā eqtes fatigati erāt: ꝛ cōtriti
γα. ἡ γὰρ ἵππος ἐξελύθη, καὶ συνετρίβη
ſunt ab eo: ꝛ fugerūt. ꝛ eqtes
σαν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον. καὶ ἡ ἵππος
diſperſi ſūt ꝑ campū: ꝛ fugerunt in
ἐσκορπίσθη ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἔφυγον εἰς
azotū: ꝛ itrauerūt in bethdagon ido
ἄζωτον, καὶ εἰσῆλθον εἰς βηθδαγὼν τὸ εἰ
lum ſuū vt liberarent. ꝛ ſuccen
δωλεῖον αὐτῶν τοῦ σωθῆναι. καὶ ἐνεπύρι
dit ionathas azotū ꝛ ciuitates q̄
σεν ἰωνάθαν τὴν ἄζωτον καὶ τὰς πόλεις τὰς
i circuitu ei⁹: ꝛ accepit ſpolia eoꝝ.
κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν.
ꝛ tēpluū dagon ꝛ eos q̄ cōfugerunt
καὶ τὸ ἱερὸν δαγὼν καὶ τοὺς συμφυγόντας
in illud ſuccēdit igni. ꝛ fuerunt q̄
εἰς αὐτὸ ἐνεπύρισε πυρί. καὶ ἐγένοντο οἱ
ceciderunt gladio cū ſuccen
πεπτωκότες μαχαίρᾳ σὺν τοῖς ἐμπυρι
ſis ad viros octo mille. ꝛ receſ
σθεῖσιν εἰς ἄνδρας ὀκτακισχιλίους. καὶ ἀπῆ
ſit inde ionathas: ꝛ caſtrametat⁹ eſt in
ρεν ἐκεῖθεν ἰωνάθαν, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ
aſcalonē. ꝛ exierūt q̄ de ciuitate
ἀσκάλωνα. καὶ ἐξῆλθον οἱ ἐκ τῆς πόλεως
in occurſum ei in glīa ma
εἰς συνάντησιν αὐτῷ ἐν δόξῃ μεγά
gna. ꝛ reuerſus ē ionathas in hieru
λῃ. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν εἰς ἱερου
ſalem cū ſuis habētes ſpo
σαλὴμ σὺν τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ ἔχοντες σκῦ
lia multa. ꝛ factū eſt vt audiuit alexan
λα πολλά. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀλέξαν
der rex ſermones iſtos: ꝛ
δρος ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, καὶ
addidit glificare ionathā: ꝛ mi
προσέθετο δοξάσαι τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἀπέ
ſit ei fibulā aureā: vt cōſuetudo ē
στειλεν αὐτῷ πόρπην χρυσῆν, ὡς ἔθος ἐστὶ
dari cognatis regū. ꝛ
δίδοσθαι τοῖς συγγενέσι τῶν βασιλέων. καὶ

&exercitum multū.¹ Et abiit azotum
tanq̄ iter faciens:& ſtatim exiit in cam
pum eo ꝙ haberet multitudinem equi
tum & confideret in eis.Et inſecutus ē
eum ionathas in azotum & commiſe
runt prelium.Et reliquit apollonius in
caſtris mille equites poſt eos occulte:
& cognouit ionathas quoniam inſidie
ſunt poſt ſe: & circuierunt caſtra e
ius:& eiecerunt iacula in populū a ma
ne vſq̄ ad veſperam.Populus autē ſta
bat ſicut preceperat ionathas & labo
rauerunt equi eorum.Et eiecit ſimon
exercitum ſuum & commiſit contra le
gionem.Equites enim fatigati erant.
Et contriti ſunt ab eo & fugerunt. Et
qui diſperſi ſunt per campum fugerūt
in azotum:& intrauerunt in bethagon
idolum ſuum vt ibi ſe liberarēt.Et ſuc
cendit ionathas azotum & ciuitates q̄
erant in circuitu eius:& accepit ſpolia
eorum:& templum dagon & oēs qui
fugerunt in illud ſuccendit igni.Et fue
runt qui ceciderunt gladio cum his q
ſuccenſi ſunt fere octo milia virorum.
Et mouit inde ionathas caſtra:& appli
cuit ea aſcalonē & exierunt de ciuitate
obuiam illi in magna gloria.Et reuer
ſus eſt ionathas in hieruſalem cum ſu
is habentibus ſpolia multa. Et factū
eſt vt audiuit alexander rex ſermones
iſtos:addidit adhuc glorificare iona
thā.Et miſit ei fibulam auream:ſicut cō
ſuetudo eſt dari cognatis regum.Et de
dit ei accharon & omnes fines eius in
poſſeſſionem. Capi.xi.

ET rex egypti congregauit exerci
tum ſicut arenā que eſt circa orā
maris & naues multas:& querebat ob
tinere regnum alexandri dolo & adde
re illud regno ſuo. Et exiit in ſyriam
verbis pacificis:& aperiebantur ei ciui
tates & occurrebant ei quia mandaue
rat alexander rex exire ei obuiam eo
ꝙ ſocer ſuus eſſet.Cum autem introi
ret ciuitatem ptolemeus ponebat cu
ſtodias militum in ſingulis ciuitatibus
Et cum appropiauit azoto oſtenderūt
ei templum dagon ſuccenſum igni: &
azotū & cetera ei⁹ demolita & corpora
piecta:& eorum qui ceſi erant in bello
tumulos quos fecerant ſecus viam.Et
narrauerunt regi quia hec fecit iona
thas:vt inuidiam facerent ei. Et tacuit
rex.Et occurrit ionathas regi in ioppē
cum gloria:& inuicem ſe ſalutauerunt
& dormierunt illic. Et abiit ionathas
cum rege vſq̄ ad fluuium qui vocaba
tur eleutherus.& reuerſus eſt in hieru
ſalem.Rex autem ptolemeus obtinuit
dominium ciuitatum vſq̄ ſeleuciā ma
ritimam et cogitabat in alexandrum
conſilia mala. Et miſit legatos ad de
metrium dicens. Veni componamus
inter nos pactum & dabo tibi filiā me
am quam habet alexander: ooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooo oooo ooo

ooooooooooooooooooooooooooooo oooo ooo

dedit ei accaron ꝛ oēs
ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἀκκαρὼν καὶ πάντα τὰ
fines ei⁹ in poſſeſſionē.
ὅρια αὐτῆς εἰς κληροδοσίαν. Ca.11.

ET rex egypti cōgregauit
Καὶ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου ἤθροισεν
exercit⁹ multos ſicut arena q̄ circa
δυνάμεις πολλὰς ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ
orā maris: ꝛ naues mul
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, καὶ πλοῖα πολ
tas. ꝛ q̄ſiuit obtinere re
λά. καὶ ἐζήτησε κατακρατῆσαι τῆς βασι
gnū alexandri dolo: ꝛ addere il
λείας ἀλεξάνδρου δόλῳ, καὶ προσθῆναι αὐ
lud regno ſuo. ꝛ exiit in ſyri Infra. 12.a.
τὴν τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν εἰς συρί
am verbis pacificis. ꝛ aperiebāt ei q̄ de
αν λόγοις εἰρηνικοῖς. καὶ ἤνοιγον αὐτῷ οἱ ἀπὸ
ciuitatib⁹: ꝛ occurrebāt ei: qm̄ mādatū
τῶν πόλεων, καὶ συνήντων αὐτῷ, ὅτι ἐντολὴ
erat alexandri regis obuiare ei
ἦν ἀλεξάνδρου τ βασιλέως συναντᾶν αὐτῷ
eo ꝙ ſocer ſu⁹ eſſet. vt aūt itroiuit
διὰ τὸ πενθερὸν αὐτ εἶναι. ὡς δὲ εἰσεπορεύε
in ciuitates ptolemaidis: ponebat
το εἰς τὰς πόλεις πτολεμαΐδος, ἀπέτασσε
exercitus i cuſtodiā i ſingulis ciuitatib⁹ vt
τὰς δυνάμεις φρουρὰν ἐν ἑκάστῃ πόλει. ὡς
aūt appꝛopīquit in azotū: oñderūt ei tē
δὲ ἤγγισεν εἰς ἄζωτον, ἔδειξαν αὐτῷ τὸ ἱε
plū dagon ſuccenſum: ꝛ azotū ꝛ
ρὸν δαγὼν ἐμπεπυρισμένον, καὶ ἄζωτον καὶ
ſuburbia ei⁹ deſtructa: ꝛ cor
τὰ περιπόλια αὐτῆς καθῃρημένα, καὶ τὰ σώ
pora piecta: ꝛ cōbuſtos
ματα ἐρριμμένα, καὶ τοὺς ἐμπεπυρισμένους
q̄s cōbuſſit in bello. fecerāt
οὓς ἐνεπύρισεν ἐν τῷ πολέμῳ. ἐποίησαν
eñ tumulos coꝝ in via ei⁹. ꝛ nar A
γὰρ θυμωνίας αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. καὶ διη
rauerūt regi q̄ fecit iona
γήσαντο τῷ βασιλεῖ ἃ ἐποίησεν ἰωνά
thas ad vituperādū eū. ꝛ tacuit
θαν εἰς τὸ ψογῆσαι αὐτόν. καὶ ἐσίγησεν ὁ
rex. ꝛ occurrit ionathas re
βασιλεύς. καὶ συνήντησεν ἰωνάθαν τῷ βα
gi in ioppe cū glīa: ꝛ ſalutā 3.10.c.
σιλεῖ εἰς ἰόππην μετὰ δόξης, καὶ ἠσπά 3.1.g
uerūt ſe iuicē ꝛ dormierūt illic. ꝛ
σαντο ἀλλήλους καὶ ἐκοιμήθησαν ἐκεῖ. καὶ
abiit ionathas cū rege
ἐπορεύθη ἰωνάθαν μετὰ τοῦ βασιλέως
vſq̄ ad fluuiū vocatū eleutheros:
ἕως τ ποταμοῦ τοῦ καλουμένου ἐλευθέρου,
ꝛ reuerſus eſt in hierl'm. at rex
καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ βασι
ptoleme⁹ obtinuit dñiū ciuitatū
λεὺς πτολεμαῖος ἐκυρίευσε τῶν πόλεων τῆς
maritime vſq̄ ad ſeleuciā mariti
παραλίας ἕως σελευκεί τῆς παραθαλασ
mā. ꝛ cogitabat de alexādro con
σίας. καὶ διελογίζετο περὶ ἀλεξάνδρου λο
ſilia mala. ꝛ miſit lega
γισμοὺς πονηρούς. καὶ ἀπέστειλε πρέσ
tos ad demetriū regē di
βεις πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα λέ
cēs. veni cōponam⁹ iter nos pa
γων. δεῦρο συνθώμεθα πρὸς ἑαυτοὺς δι
ctum: ꝛ dabo tibi filiā
αθήκην, καὶ δώσω σοι τὴν θυγατέρα
meā quā hꝫ alexander:
μου ἣν ἔχει ἀλέξανδρος, oooooooooo

τ regnabis in regno pris
καὶ βασιλεύσεις τῆς βασιλείας τοῦ πρς
tui. penitet em̄ ꝙ dedi ei
σου. μεταμεμέλημαι γὰρ δοὺς αὐτῷ τὴν
B filiā meā. q̄ſiuit em̄ occidere me:
θυγατέρα μου. ἐζήτησε γὰρ ἀποκτεῖναί με,
τ vituperauit eū: qz deſiderabat
καὶ ἐψόγησεν αὐτόν, χάριν τοῦ ἐπιθυμῆσαι
ipſe regnū illi⁹. τ auferens
αὐτὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ ἀφελόμενος
ab eo filiā: dedit ipſā deme-
αὐτ τὴν θυγατέρα, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ δημη-
trio: τ alienat⁹ eſt ab alexandro. τ apparuit
τρίῳ, καὶ ἠλλοιώθη τ ἀλεξάνδρου. καὶ ἐφάνη
inimicitia illoꝝ. τ itrauit ptolemeꝰ in
ἡ ἔχθρα αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθε πτολεμαῖος εἰς
antiochiā: τ ipoſuit duo diademata
ἀντιόχειαν, καὶ περιέθετο δύο διαδήματα
circa caput ei⁹: diadema aſie τ e-
περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτ, τὸ τῆς ἀσίας καὶ αἰ-
gypti. alexander aūt rex erat in ci
γύπτου. ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν κι
licia in tpibus illis: qz rebella
λικίᾳ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους, ὅτι ἀπε
bāt q̄ de locis illis. τ audi
στάτουν οἱ ἀπὸ τῶν τόπων ἐκείνων. καὶ ἤκου
uit alexander: τ venit cōtra eū in bel=
σεν ἀλέξανδρος, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν πολέ-
lum. τ eduxit ptolemeus: τ occur
C μῳ. καὶ ἐξήγαγε πτολεμαῖος, καὶ ἀπήντη-
rit ei in manu forti: τ fugauit
σεν αὐτῷ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ, καὶ ἐτροπώσατο
eū. τ fugit alexander in arabi=
αὐτόν. καὶ ἔφυγεν ἀλέξανδρος εἰς τὴν ἀραβί
am: vt ptegeret ipſe ibi. at rex
αν, τ σκεπασθῆναι αὐτὸν ἐκεῖ. ὁ δὲ βασι=
ptolemeus exaltat⁹ eſt. τ abſtulit zabdi-
λεὺς πτολεμαῖος ὑψώθη. καὶ ἀφεῖλε ζαβδι-
el arabs caput alexandri: τ
ὴλ ὁ ἄραψ τὴν κεφαλὴν ἀλεξάνδρου, καὶ
miſit ptolemeo. τ rex
ἀπέστειλε τῷ πτολεμαίῳ. καὶ ὁ βασιλεὺς
ptolemeꝰ mortuꝰ eſt die tertio. τ
πτολεμαῖος ἀπέθανε τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ. καὶ οἱ
exiſtes in munitionibꝰ ſuis occiſi ſunt
ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν αὐτ ἀπώλοντο
ab his q̄ in munitionibꝰ. τ regna
ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι. καὶ ἐβασίλευ
uit demetrius āno ſeptimo τ ſexageſimo
σε δημήτριος ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑξηκοστοῦ
τ cēteſimo. in diebꝰ illis cōgre=
καὶ ἑκατοστοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνή-
gauit ionathas eos q̄ de iudea: vt expu
γαγεν ἰωνάθαν τοὺς ἐκ τῆς ἰουδαίας, τ ἐκπο
gnaret arcē q̄ in hierlm̄. τ
λεμῆσαι τὴν ἄκραν τὴν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
fecit cōtra eā machinas multas. τ
ἐποίησεν ἐπ' αὐτὴν μηχανὰς πολλάς. καὶ
abierunt qdā odio hn̄tes gentē illoꝝ
ἐπορεύθησάν τινες μισοῦντες τὸ ἔθνος αὐ-
rum viri iniqui ad regem:
D τῶν ἄνδρες παράνομοι πρὸς τὸν βασιλέα,
τ nūciauerunt ei ꝙ ionathas obſi
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ ὅτι ἰωνάθαν περικά
det arcē. τ audiēs iratus eſt. vt aūt
θηται τὴν ἄκραν. καὶ ἀκούσας ὠργίσθη. ὡς δὲ
audiuit: ſtatī cū iter feciſſet venit in ptole
ἤκουσεν, εὐθέως ἀναζεύξας ἦλθεν εἰς πτολε
maidā. τ ſcripſit ionathe: vt nō obſide=
μαΐδα. καὶ ἔγραψεν ἰωνάθαν, τ μὴ περικα-
re. τ vt occurreret ipſe ei vt
θῆσθαι καὶ τ ἀπαντῆσαι αὐτὸν αὐτῷ συμ

&regnabis in regno patris tui. Penitet em̄ me ꝙ dederim illis filiā meā. Que ſiuit em̄ me occidere. Et vituperauit eum ꝓpterea ꝙ cōcupierat regnū ei⁹. Et abſtulit filiā ſuā & dedit eam demetrio & alienauit ſe ab alexandro: & manifeſtate ſūt inimicicie eius. Et itrauit ptolemeus antiochiā & impoſuit duo diademata capiti ſuo egypti & aſie. Alexander aūt rex erat in cilicia illis tēporibus: quia rebellabāt q erant in locis illis. Et audiuit alexāder: & venit ad eū in bellū. Et ꝑduxit ptolomeus rex exercitū: & occurrit ei in manu valida: & fugauit eū. Et fugit alexander in arabiā: vt ibi ꝓtegeretur. Rex aūt ptolemeus exaltatus eſt & abſtulit zabdihel arabs caput alexandri: & miſit ptolemeo. Et rex ptolemeus mortu⁹ eſt in die tertia: & q erant in munitionib⁹ perierūt ab his q erant intra caſtra. Et regnauit demetrius anno cēteſimo ſeptuageſimo ſeptimo. In diebus illis cōgregauit Ionathās eos q erant ī iudea vt expugnarent arcē q̄ eſt in hierl'm: & fecerūt cōtra eā machinas multas. Et abierunt quidā q oderant gentē ſuā viri iniqui ad regē demetriū: & renunciauerunt ei ꝙ ionathas obſideret arcem Et vt audiuit irat⁹ eſt: & ſtatī venit ptolemaidā: & ſcripſit Ionathe ne obſideret arcem: ſed occurreret ſibi ad colloquiū feſtinato. Vt audiuit aūt ionathas iuſſit obſidere. Et elegit de ſenioribus iſrael & de ſacerdotibus: & dedit ſe periculo. Et accepit aurum & argentū & veſtem & alia exenia multa: & abiit ad regem & ptolemaidā: & inuenit grām in conſpectu eius. Et interpellabāt ad uerſus eum quidā iniqui ex gente ſua. Et fecit ei rex: ſicut fecerant ei qui āte eum fuerant. Et exaltauit eū in cōſpectu oīm amicorū ſuorum: & ſtatuit ei principatū ſacerdotii: & quecūq; alia habuit prius precioſa: & fecit eum principem amicorum. Et poſtulauit ionathas a rege vt imunē faceret iudeam & tres toparchias. i. ſamariā & confines eius & promiſit ei talenta trecenta. Et conſenſit rex & ſcripſit ionathe epiſtolas de his omnibus hunc modum continentes. Rex demetrius fratri ionathe ſalutem & genti iudeorū. Exemplum epiſtole quā ſcripſimus laſtheni parēti noſtro de vobis miſim⁹ ad vos vt ſcietis. Rex demetrius laſtheni parenti ſalutem. Genti iudeorum amicis noſtris & conſeruantibus que iuſta ſunt apud nos decreuimus benefacere propter benignitatē ipſorū quā erga nos hn̄t. Statuim⁹ ergo illis omnes fines iudee & tres ciuitates lydam & ramathe que addite ſunt iudee ex ſamaria & omnes confines earum ſequeſtrari omnibus ſacrificantibus in hieroſolymis. ꝑ his que ab eis prius accipiebat rex

cōueniret in ptolemaide cito. vt
μίσγειν εἰς πτολεμαΐδα τὴν ταχίστην. ὡς
aūt audiuit ionathas: iuſſit obſide-
δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν, ἐκέλευσε περικαθεῖ-
re. τ elegit ex p̄ſbyteris iſrael
σθαι. καὶ ἐπέλεξε τῶν πρεσβυτέρων ἰσλ
τ ſacerdotibꝰ. τ dedit ſe peri=
καὶ τῶν ἱερέων. καὶ ἔδωκεν ἑαυτὸν τῷ κιν-
culo. τ accipiēs argentū τ aurū τ
δύνῳ. καὶ λαβὼν ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ
veſtē τ alia munuſcula plura: iuit
ἱματισμὸν καὶ ἕτερα ξένια πλείονα, ἐπορεύ
ad regē in ptolemaidē. τ iue-
θη πρὸς τὸν βασιλέα εἰς πτολεμαΐδα. καὶ εὗ
nit gratiā corā eo. τ iterpellabāt cōtra
ρε χάριν ἐνώπιον αὐτ. καὶ ἐνετύγχανον κατ'
eū qdā iniqui eoꝝ q̄ ex gēte. τ fe-
αὐτοῦ τινὲς ἄνομοι τῶν ἐκ τ ἔθνους. καὶ ἐποίη
cit illi rex ſicut fecerāt ei
σεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς καθὼς ἐποίησαν αὐτῷ
q̄ ante eū: τ exaltauit eū corā o-
οἱ πρὸ αὐτ, καὶ ὕψωσεν αὐτὸν ἐναντίον πάν
ibus amicis eius: τ ſtatuit ei princi
των τῶν φίλων αὐτ, καὶ ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἀρ
patū ſacerdotij τ q̄cū q̄alia habuit precioſa pri
χιερωσύνην καὶ ὅσα ἄλλα εἶχε τίμια τὸ πρό-
us: τ fecit eū ex primis ami
τερον, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν τῶν πρώτων φί-
cis eſſe principē τ rogauit ionathas re
λων ἡγεῖσθαι. καὶ ἠξίωσεν ἰωνάθαν τὸν βασι
gē vt faceret iudea immunē tributoꝝ
λέα ποιῆσαι τὴν ἰουδαίαν ἀφορολόγητον
τ tres toparchias τ ſamari
καὶ τὰς τρεῖς τοπαρχίας καὶ τὴν σαμαρεῖ-
tin: τ pmiſit ei talēta trecē
τιν, καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ τάλαντα τρια-
ta. τ cōſenſit rex: τ ſcrip
κόσια. καὶ εὐδόκησεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγρα-
ſit ionathe epl̄as de oībus his
ψε τῷ ἰωνάθαν ἐπιστολὰς περὶ πάντων τού-
habentes modū hūc. rex de-
των ἐχούσας τὸν τρόπον τοῦτον. βασιλεὺς δη
metriꝰ ionathe fratri gaudere τ gē-
μήτριος ἰωνάθαν τῷ ἀδελφῷ χαίρειν καὶ ἔθ-
ti iudeoꝝ. exemplū epiſtole
νει ἰουδαίων. τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς
quā ſcripſimꝰ laſtheni cognato nro
ἧς ἐγράψαμεν λασθένει τῷ συγγενεῖ ἡμῶν
de vobis: ſcripſimꝰ τ ad vos vt
περὶ ὑμῶν, γεγράφαμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς ὅπως
videatis. rex demetrius laſtheni
ἴδητε. βασιλεὺς δημήτριος λασθένει τῷ
parēti gaudere. gēti iudeoꝝ ami
πατρὶ χαίρειν. τῷ ἔθνει τῶν ἰουδαίων φί-
cis nr̄is τ cōſeruantibꝰ erga nos iu
λοις ἡμῶν καὶ συντηροῦσι τὰ πρὸς ἡμᾶς δί-
ſta decreuimus bn̄facere: ꝑpter
καια ἐκρίναμεν ἀγαθοποιῆσαι, χάριν τῆς ἐξ
illoꝝ beniuolētiā erga nos. ſtatuimꝰ ipſis
αὐτῶν εὐνοίας πρὸς ἡμᾶς. ἐστάκαμεν αὐτοῖς
fines iudee tres nomos
τά τε ὅρια τῆς ἰουδαίας τοὺς τρεῖς νόμους
apherema τ lyddan τ rathami addite
ἀφαίρεμα καὶ λύδδαν καὶ ῥαθαμὶν προσετέ-
ſunt iudee a ſamaritide. τ
θησαν τῇ ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς σαμαρείτιδος καὶ
oīa attinētia ad ipos omnes ſa
πάντα τὰ συγκυροῦντα αὐτοῖς πᾶσι τοῖς θυ
crificantes in hierlm̄. ꝑ regali-
σιάζουσιν εἰς ἱεροσόλυμα. ἀντὶ τῶν βασι-
bus q̄ accipiebat rex ab ipſis
λικῶν ὧν ἐλάμβανεν ὁ βασιλεὺς παρ' αὐτῶν

Digitized by Google

prius p ſingulos ānos de fructi
τὸ πρότερον κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν γεννημά-
bus terre ⁊ de fructibus arborū. ⁊
των τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν ἀκροδρύων. καὶ τὰ
alia ptinētia ad nos ex nūc deci
ἄλλα τὰ ἀνήκοντα ἡμῖν ἀπὸ τοῦ νῦν τῶν δεκα
marū ⁊ tributoꝝ ptinētiū ad nos: ⁊
τῶν καὶ τῶν τελῶν τῶν ἀνηκόντων ἡμῖν, καὶ
ſalis ſtagna: ⁊ ptinētes ad nos
τὰς τοῦ ἁλὸς λίμνας, καὶ τοὺς ἀνήκοντας ἡμῖν
coronas: oīa cōcedem⁹ eis. ⁊
στεφάνους, πάντα ἐπαρκέσομεν αὐτοῖς. καὶ
nō erit irritū ꝙcquā hoꝝ a nūc vſqꝫ i
οὐκ ἀθετηθήσεται οὐδὲν τούτων ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπὶ
oē tp̄s. nūc ergo curate
τὸν ἅπαντα χρόνον. νῦν οὖν ἐπιμελέσθε τοῦ
facere hoꝝ exēplū. ⁊ detur io
ποιῆσαι τούτων ἀντίγραφον. καὶ δοθήτω ἰωνά
nathe ⁊ ponatᷣ in mōte ſctō in loco
θαν καὶ τεθήτω ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ ἐν τόπῳ
vtili celebri. ⁊ vidit demetrius
ἐπιτηδείῳ ἐπισήμῳ. καὶ εἶδε δημήτριος ὁ
rex ꝙ ſiluit terra corā co
βασιλεὺς ὅτι ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ
⁊ nihil ei reſtitit: ⁊ dimiſit om
καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀνθειστήκει, καὶ ἀπέλυσε πά
nes exercitus ſuos vnūquēqꝫ in ꝓpriū
σας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἕκαστον εἰς τὸν ἴδιον
locū ꝑter pegrinos exercit⁹ quos colle
τόπον πλὴν τῶν ξένων δυνάμεων ὧν ἐξενο
git ab inſulis gētiū. ⁊ ini
λόγησεν ἀπὸ τῶν νήσων τῶν ἐθνῶν. καὶ ἤχ-
mici fuerūt ei oēs exercitus q̄ a
θραναν αὐτῷ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αἱ ἀπὸ
pꝛib⁹. tryphō aūt erat eoꝝ q ab alexan
τῶν πατέρων. τρύφων δὲ ἦν τῶν παρ' ἀλεξάν
dro prius. ⁊ vidit ꝙ oēs
δρου τὸ πρότερον. καὶ εἶδεν ὅτι πᾶσαι αἱ
exercitus murmurāt cōtra demetriū. ⁊
δυνάμεις καταγογγύζουσι τοῦ δημητρίου. καὶ
iuit ad ſimalcue arabē q̄ nu
ἐπορεύθη πρὸς σιμαλκουὲ τὸν ἄραβα ὃς ἐ-
triebat antiochū filiū ale-
τρεφε τὸν ἀντίοχον τὸ παιδάριον τὸ τοῦ ἀλε
xandri: ⁊ aſſidebat ei vt tra
ξάνδρου, καὶ προσήδρευεν αὐτῷ ὅπως πα
deret eū ipi: vt regnaret ꝓ
ραδοῖ αὐτὸν αὐτῷ, ὅπως βασιλεύσῃ ἀντὶ
pře eius. ⁊ nūciauit ei quāta
τοῦ πρὸς αὐτοῦ. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὅσα
fecit demetrius ⁊ inimicitiā qua
συνετέλεσε δημήτριος καὶ τὴν ἔχθραν ἣν
ꝓſequunē eū exercitus ei⁹. ⁊
ἐχθραίνουσιν αὐτῷ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. καὶ
mā ſit illic dieb⁹ multis. ⁊ mi
ἔμεινεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς. καὶ ἀπέστει
ſit ionathas epiſtolas ad demetriū
λεν ἰωνάθαν ἐπιστολὰς πρὸς δημήτριον τὸν
regē vt eiiceret eos q̄ de arce ex
βασιλέα ἵνα ἐκβάλῃ τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας ἐξ
hierl̄m ⁊ q̄ in munitionib⁹:
ἱερουσαλὴμ καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν,
erāt eñi oppugnātes iſrael. ⁊ mi
ἦσαν γὰρ πολεμοῦντες τὸν ἰσραήλ. καὶ ἀπέ
ſit demetrius ad ionathā dicēs. nō
στειλε δημήτριος πρὸς ἰωνάθαν λέγων. οὐ
tm̄ hec faciā tibi ⁊ gēti tue:
μόνον ταῦτα ποιήσω σοὶ καὶ τῷ ἔθνει σου,
ſed glia illuſtrabo te ⁊ gētē tuā: ſi
ἀλλὰ δόξῃ δοξάσω σε καὶ τὸ ἔθνος σου, ἐὰν
oppoꝛtunitatē habuero. nūc ergo recte facies
εὐκαιρίας τύχω. νῦν οὖν ὀρθῶς ποιήσεις

per ſingulos annos: & pro fructi-
bus terre & pomorum. Et alia que
ad nos pertinebāt decimarū & tributo
rū ex hoc tp̄e remittim⁹ eis: & areas
ſalinarū & corōnas q̄ nobis defereban
tur oīa ipſis cōcedimus. & nihil horū ir
ritū erit ex hoc & in omne tp̄s. Nūc er
go curate facere horū exemplū: & de
tur ionathe & ponatur in mōte ſctō &
in loco celebri. Et vidēs demetrius rex
ꝙ ſiluit terra in cōſpectu ſuo & nihil ei
reſiſtit: dimiſit totū exercitū ſuū vnū-
quēqꝫ in locū ſuū excepto peregrino
exercitu quē traxit ab inſulis gentiū.
& inimici erant ei oēs exercitus patrū
eius. Tryphon aūt erat quidā partiū a
lexandri prius: & vidit qm̄ ois exerci-
t⁹ murmurauit cōtra demetriū & iuit
ad emalchuel arabē qui nutriebat an-
tiochū filiū alexādri: & aſſidebat ei vt
traderet eū ipi vt regnaret in loco pa-
tris ſui. Et enūciauit ei quāta fecit de-
metrius & inimicitias exercituū ei⁹ ad
uerſus illū. Et manſit ibi dieb⁹ multis
Et miſit ionathas ad demetriū regē vt
eiiceret eos q in arce erant in hierl̄m:
& q in preſidiis erant quia ipugnabāt
iſrael. Et miſit demetrius ad ionathā
dicēs. Non hoc tm̄ faciā tibi & gēti tue:
ſed gloria illuſtrabo te & gentē tuā cū
fuerit opportunū. Nunc ergo recte fe
ceris ſi miſeris in auxiliuꝫ mihi viros:
quia diſceſſit ois exercit⁹ meus. Et mi
ſit ei ionathas tria milia virorū fortiū
antiochiā. Et venerunt ad regem & de
lectatus eſt rex in aduentu eorū. Et cō
uenerunt qui erant de ciuitate: centū
viginti milia virorū & volebant inter
ficere regem. Et fugit rex in aulā: & oc
cupauerūt qui erant de ciuitate itine-
ra ciuitatis & ceperunt pugnare. Et vo
cauit rex iudeos in auxiliū: & cōuene
runt oēs ſimul ad eum. Et diſperſi ſunt
omnes per ciuitatē: & occiderūt in illa
die centum milia hominū. Et ſuccen-
derunt ciuitatem & ceperūt ſpolia mł
ta in illa die. & liberauerunt regē. Et
viderunt qui erant de ciuitate ꝙ obti-
nuiſſent iudei ciuitatē ſicut volebant:
& infirmati ſunt mente ſua & clamaue
runt ad regem cum precibus dicētes.
Da nobis dexteras: & ceſſent iudei op
pugnare nos & ciuitatem. Et proie-
cerunt arma ſua & fecerunt pacem.
Et glorificati ſunt iudei in conſpectu
regis & in conſpectu omnium qui e-
rant in regno eius: & nominati ſunt in
regno. Et regreſſi ſunt in hieruſalem.
habentes ſpolia multa. Et ſedit deme-
trius rex in ſede regni ſui: & ſiluit ter-
ra in conſpectu eius. Et mentitus eſt
omnia quecunqꝫ dixit. & abalienauit
ſe a ionatha & non retribuit ei ſecū-
dum beneficia que ſibi tribuerat:

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

mittēs ad me viros q̄ auxilient:
ἀποστείλας μοι ἄνδρας οἳ συμμαχήσουσιν,
qm̄ diſceſſerūt oēs exercitus mei.
ὅτι ἀπέστησαν πᾶσαι αἱ δυνάμεις μου.
⁊ miſit ionathas viros tres mil-
καὶ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν ἄνδρας τρισχιλί
le potētes fortitudine ei in ātiochiā.
ους δυνατοὺς ἰσχύϊ αὐτῷ εἰς ἀντιόχειαν.
⁊ venerūt ad regē: ⁊ letatus
καὶ ἤλθοσαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εὐφράν
eſt rex in aduētu illoꝝ. ⁊
θη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ ἐφόδῳ αὐτῶν. καὶ
cōuenerūt q̄ de ciuitate in me
ἐπισυνήχθησαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως εἰς μέ
diū vrbis ad viroꝝ centū viginti mi
σον τῆς πόλεως εἰς ἀνδρῶν δώδεκα μυ-
lia: ⁊ volebāt interficere re-
ριάδας, καὶ ἠβούλοντο ἀνελεῖν τὸν βασι
gem. ⁊ fugit rex in aulam.
λέα. καὶ ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν αὐλήν.
⁊ occupauerūt q̄ de ciuitate
καὶ κατελάβοντο οἱ ἐκ τῆς πόλεως τὰς
itinera vrbis: ⁊ ceperūt pugna-
διόδους τῆς πόλεως, καὶ ἤρξαντο πολε-
re. ⁊ vocauit rex iu- G
μεῖν. καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς ἰου
deos in auxiliū: ⁊ cōuenerunt E
δαίους ἐπὶ βοήθειαν, καὶ ἐπισυνήχθησαν
ad eū oēs ſimul. ⁊ diſperſi
πρὸς αὐτὸν πάντες ἅμα. καὶ διεσπάρη
ſunt in ciuitate. ⁊ occiderūt in vr
σαν ἐν τῇ πόλει. καὶ ἀπέκτειναν ἐν τῇ πό
be in die illa ad centum milia:
λει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς μυριάδας δέκα,
⁊ ſuccenderūt ciuitatē: ⁊ ceperūt
καὶ ἐνεπύρισαν τὴν πόλιν, καὶ ἔλαβοσαν
ſpolia multa in illa die ⁊ libe
σκῦλα πολλὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἔσω
rauerūt regē. ⁊ viderūt q de
σαν τὸν βασιλέα. καὶ εἶδον οἱ ἀπὸ τῆς
ciuitate ꝙ obtinuerūt iudei
πόλεως ὅτι κατεκράτησαν οἱ ἰουδαῖοι
ciuitatē ſicut volebāt: ⁊ īfirmati ſūt
τῆς πόλεως ὡς ἠβούλοντο, καὶ ἠσθένησαν
mentib⁹ ſuis: ⁊ clamauerūt ad
ταῖς διανοίαις αὐτῶν, καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
regē cū precib⁹ dicētes.
τὸν βασιλέα μετὰ δεήσεως λέγοντες.
da nobis dextras ⁊ ceſſent iu
δὸς ἡμῖν δεξιὰς καὶ παυσάσθωσαν οἱ ἰου
dei oppugnare nos ⁊ ciuitatē.
δαῖοι πολεμοῦντες ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν.
⁊ pꝛiecerūt arma: ⁊ fecerūt pa-
καὶ ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ ἐποίησαν εἰρή F
cē. ⁊ glorificati ſūt iudei corā
νην. καὶ ἐδοξάσθησαν οἱ ἰουδαῖοι ἐναντίον
rege ⁊ corā oībus q̄
τοῦ βασιλέως καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν
in regno eius: ⁊ regreſſi ſunt in
ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς
hierl̄m hn̄tes ſpolia multa. ⁊
ἱερουσαλὴμ ἔχοντες σκῦλα πολλά. καὶ
ſedit demetrius rex in ſe
ἐκάθισε δημήτριος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ θρό
de regni ſui: ⁊ ſiluit
νου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡσύχασεν
terra i cōſpectu ei⁹. ⁊ mētitus eſt oīa
ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἐψεύσατο πάντα
q̄cūqꝫ dixit. ⁊ abalienat⁹ eſt ab ionatha ⁊
ὅσα εἶπεν. καὶ ἠλλοτριώθη τῷ ἰωνάθαν καὶ
nō retribuit ſcd̄m bn̄ficia q̄
οὐκ ἀνταπεδώκεν κατὰ τὰς εὐνοίας ἃς

retribuit ſibi: ⁊ vexabat eũ val
ἀντιπέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἔθλιβεν αὐτὸν σφό
de. poſt aũt hec reuerſus eſt tryphõ ⁊
δρα. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέστρεψε τρύφων καὶ
antiochus cũ eo puer iunior:
ἀντίοχος μετ' αὐτοῦ παιδάριον νεώτερον,
⁊ regnauit ⁊ impoſuit ſibi diadema. ⁊
καὶ ἐβασίλευσε καὶ ἐπέθετο διάδημα. καὶ
cõgregati ſũt ad eũ oẽs exer
ἐπισυνήχθησαν πρὸς αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυ
citus quos diſperſerat demetri⁹: ⁊
νάμεις ἃς ἀπεσκοράκισε δημήτριος, καὶ
pugnauerũt cõtra eũ: ⁊ fugit ⁊ fuga
ἐπολέμησαν πρὸς αὐτόν, καὶ ἔφυγε καὶ ἐτρο
tus eſt. ⁊ accepit tryphon beſtias ⁊ ob
πώθη. καὶ ἔλαβε τρύφων τὰ θηρία καὶ κα
tinuit antiochiã. ⁊ ſcripſit an
τεκράτησεν ἀντιοχείας. καὶ ἔγραψεν ἀν
tiochus iunior ionathe dicẽs. cõſtituo tibi
τίοχος ὁ νεώτερος ἰωνάθῃ λέγων. ἵστημί σοι
ſacerdotii principatũ: ⁊ cõſtituo te ſup
τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ καθίστημί σε ἐπὶ
quattuor ciuitates: ⁊ vt ſis tu ex a
τῶν τεσσάρων νομῶν, καὶ εἶναί σε τῶν φί
G micis regis. ⁊ miſit ei
λων τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ
vaſa aurea ⁊ miniſteriũ: ⁊ dedit ei
χρυσώματα καὶ διακονίαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
poteſtatẽ bibẽdi in aureis vaſis: ⁊ vt eſſet
ἐξουσίαν πίνειν ἐν χρυσώμασι, καὶ εἶναι
ĩ purpura ⁊ vt haberet fibulã aureã: ⁊
ἐν πορφύρᾳ καὶ ἔχειν πόρπην χρυσῆν, καὶ
ſimonẽ fratrẽ eius cõſtituit du
σίμωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατέστησε στρα
cem ab aſcenſu tyri vſq ad
τηγὸν ἀπὸ τῆς κλίμακος τύρου ἕως τῶν
fines egypti. ⁊ exiit ionathas ⁊ pã
ὁρίων αἰγύπτου. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν καὶ διε
bulabat trans flumen ⁊ in
πορεύετο πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν ταῖς
vrbib⁹. ⁊ cõgregati ſunt ad eũ oẽs
πόλεσι. καὶ ἠθροίσθησαν πρὸς αὐτὸν πᾶσαι
exercitus ſyrie in auxiliũ. ⁊
αἱ δυνάμεις συρίας εἰς συμμαχίαν. καὶ
venit in aſcalonẽ: ⁊ occurrerũt ei
ἦλθεν εἰς ἀσκάλωνα, καὶ ἀπήντησαν αὐτῷ
q̃ de ciuitate honorifice. ⁊ abiit
οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐνδόξως. καὶ ἀπῆλθεν
inde in gazã ⁊ cõcluſerũt ſe q̃ de
ἐκεῖθεν εἰς γάζαν καὶ ἀπέκλεισαν οἱ ἀπὸ
gaza: ⁊ obſedit circũ eã ⁊
γάζης, καὶ περιεκάθισεν περὶ αὐτὴν καὶ
ſuccendit ſuburbana ei⁹ igne. ⁊
ἐνεπύρισε τὰ περιπόλια αὐτῆς πυρί. καὶ
predatus eſt eas. ⁊ rogauerũt q̃ de
ἐσκύλευσεν αὐτάς. καὶ ἠξίωσαν οἱ ἀπὸ
gaza ionathã: ⁊ dedit eis dextras.
γάζης ἰωνάθαν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς δεξιάς.
⁊ accepit filios principũ eo
καὶ ἔλαβε τοὺς υἱοὺς τῶν ἀρχόντων αὐ
rũ in obſides: ⁊ miſit eos
τῶν εἰς ὅμηρα, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς
A in hierlm. ⁊ pãbulauit regionẽ vſq ad dama
εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ διῆλθε τὴν χώραν ἕως δαμα
ſcũ. ⁊ audiuit ionathas q̃ aderãt
σκοῦ. καὶ ἤκουσεν ἰωνάθαν ὅτι παρῆσαν οἱ
principes demetrii in cades q̃ eſt in ga
ἄρχοντες δημητρίου εἰς κάδης τὴν ἐν τῇ γα
lilea cũ exercitu multo: volẽtes
λιλαίᾳ μετὰ δυνάμεως πολλῆς, βουλόμενοι
remouere eũ a regione. ⁊ occurrit
μεταστῆσαι αὐτὸν τῆς χώρας. καὶ συνήντησεν

& vexabat eum ualde. Poſt hec aũt re uerſus eſt tryphon & antiochus cũ eo puer adoleſcens & regnauit & impoſuit ſibi diadema. Et cõgregati ſunt ad eum oẽs exercitus quos diſperſerat demetrius. & pugnauerũt cõtra eũ & fugit & terga vertit. Et accepit tryphon beſtias & obtinuit antiochiã. Et ſcripſit antiochus adoleſcẽs ionathe dicẽs. Cõſtituo tibi ſacerdotiũ & cõſtituo te ſuper quattuor ciuitates vt ſis de amicis regis. Et miſit illi vaſa aurea in miniſteriũ: & dedit ei poteſtatẽ bibendi in auro & eſſe in purpura & habere fibulam aureã. Et ſimonẽ fratrẽ eius cõſtituit ducẽ a terminis tyri vſq ad fines egypti. Et exiit ionathas & perãbulabat trans flumẽ ciuitates & cõgregat⁹ eſt ad eũ oĩs exercitus ſyrie in auxiliũ Et venit aſcalonẽ: & occurrerũt ei honorifice de ciuitate. Et abiit inde gazã & cõcluſerũt ſe qui erant gaze: & obſedit eã: & ſuccendit q̃ erant ĩ circuitu ciuitatis & predat⁹ eſt eã. Et rogauerunt gazenſes ionathã & dedit illis dexterã & accepit filios eorũ obſides: & miſit illos in hierlm: & perãbulauit in regionẽ vſq ad damaſcum. Et audiuit ionathas q̃ preuaricati ſunt principes demetrii in cades q̃ eſt in galilea cũ exercitu multo volentes eũ remouere a negocio regni & occurrit illis. Fratrẽ autem ſuũ ſimonẽ reliquit intra puinciam. Et applicuit ſimon ad bethſurã & expugnabat eã diebus multis & cõcluſit eos. Et poſtulauerunt ab eo dexteras accipere: & dedit illis. Et eiecit eos inde & cepit ciuitatem & poſuit in ea preſidium. Et ionathas & caſtra eius applicuerunt ad aquã geneȝar: & ante lucem vigilauerunt in campo aȝor. Et ecce caſtra alienigenarũ occurrebant in campo: & tendebant ei inſidias in montibus: ipſe autem occurit ex aduerſo. Inſidie vero exurrexerunt de locis ſuis & cõmiſerunt prelium. Et fugerunt qui erant ex parte ionathe omnes & nemo relict⁹ eſt eis niſi mathathias filius abſolomi: & iudas filius calphi priceps militie exercitus. Et ſcidit ionathas veſtimẽta ſua & poſuit terrã in capite ſuo & orauit. Et reuerſus eſt ionathas ad eos in prelium & conuertit eos in fugam & pugnauerunt. Et viderunt qui fugiebãt partis illius: & reuerſi ſunt ad eum & ĩſequebantur cum eo omnes vſq cades ad caſtra ſua et peruenerunt vſq illuc. Et ceciderunt de alienigenis ĩ die illa tria milia virorum: et reuerſus eſt ionathas in hieruſalem.

Capitulum.xii.

ET vidit ionathas quia tempus eũ iuuat & elegit viros & miſit eos romam ſtatuere et renouare cum eis amicitiam. Et ad ſpartiatas et ad alia loca miſit epiſtolas

eis: at fratrẽ ei⁹ ſimonẽ reli
αὐτοῖς, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ σίμωνα κατέ
quit in regione. ⁊ poſuit caſtra ſimon
λιπε τῇ χώρᾳ. καὶ παρενέβαλε σίμων
in bethſura: ⁊ expugnabat eã die
ἐπὶ βαιθσουρὰ, καὶ ἐπολέμει αὐτὴν ἡμέ
bus multis: ⁊ cõcluſit eã. ⁊
ρας πολλάς, καὶ συνέκλεισεν αὐτήν. καὶ
poſtulauerũt eũ dextras accipere: ⁊ de
ἠξίωσαν αὐτὸν τοῦ δεξιὰς λαβεῖν, καὶ ἔδω
dit eis ⁊ eiecit eos inde. ⁊
κεν αὐτοῖς καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν. καὶ
cepit ciuitatẽ ⁊ poſuit in ea
κατελάβετο τὴν πόλιν καὶ ἔθετο ἐπ' αὐτὴν
preſidiũ. ⁊ ionathas ⁊ caſtra ei⁹
φρουράν. καὶ ἰωνάθαν καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ
applicuerũt ad aquã geneſar ⁊
παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ γεννησάρ. καὶ
ſurrexerũt mane in cãpo naſor. ⁊
ὤρθρισαν τὸ πρωῒ εἰς τὸ πεδίον νασώρ. καὶ
ecce caſtra alienigenarũ occurrebãt ei
ἰδοὺ παρεμβολὴ ἀλλοφύλων ἀπήντα αὐ
in cãpo. ⁊ eiecerũt inſidias
τῷ ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ ἐξέβαλον ἔνεδρον
cõtra eũ in mõtib⁹. ipſi aũt occurre
ἐπ' αὐτὸν ἐν τοῖς ὄρεσιν. αὐτοὶ δὲ ἀπήντη
rũt ex aduerſo. at inſidie exurrexe
σαν ἐξεναντίας. τὰ δὲ ἔνεδρα ἐξανέστησαν
de locis ſuis ⁊ cõmiſerũt preli
ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν καὶ συνῆψαν πόλε
um. ⁊ fugerũt q̃ a ionatha oẽs
μον. καὶ ἔφυγον οἱ παρὰ ἰωνάθου πάντες.
nemo relictus eſt ab eis preterq̃ ma
οὐδὲ εἷς κατελείφθη ἀπ' αὐτῶν πλὴν ματ
tathias fili⁹ abſalomi ⁊ iudas fili⁹
ταθίας ὁ τοῦ ἀψαλώμου καὶ ἰούδας ὁ τοῦ
chalphi principes militie exer
χαλφὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς τῶν δυνά
citus. ⁊ ſcidit ionathas veſtimẽta ſua
μεων. καὶ διέρρηξεν ἰωνάθαν τὰ ἱμάτια αὐ
⁊ impoſuit terrã ſup caput
τοῦ, καὶ ἐπέθηκε γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
ſuũ ⁊ orauit. ⁊ reuerſus ẽ
αὐτοῦ καὶ προσηύξατο. καὶ ὑπέστρεψε
ad eos in prelio: ⁊ fugauit
πρὸς αὐτοὺς πολέμῳ, καὶ ἐτροπώσατο
illos ⁊ fugerũt. ⁊ viderũt fugien
αὐτοὺς καὶ ἔφυγον. καὶ εἶδον οἱ φυγόν
tes ab eo ⁊ reuerſi ſũt ad eũ
τες παρ' αὐτοῦ καὶ ἀπέστρεψαν πρὸς αὐ
tum ⁊ perſecuti ſũt eũ eo vſq ad cades
τὸν καὶ ἐδίωκον μετ' αὐτοῦ ἕως κάδης
vſq ad caſtra eorũ: ⁊ caſtra
ἕως τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, καὶ πα
poſuerũt ibi. ⁊ ceciderũt de alie
ρενέβαλον ἐκεῖ. καὶ ἔπεσον ἐκ τῶν ἀλ
nigenis in die illa ad vi
λοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς ἄν
ros tres mille. ⁊ reuerſus eſt iona
δρας τρισχιλίους. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνά
thas in hierlm.
θαν εἰς ἱερουσαλήμ. Ca. 12.
ET vidit ionathas q̃ tps eũ iu
Καὶ εἶδεν ἰωνάθαν ὅτι ὁ καιρὸς αὐτῷ συ
uat: ⁊ elegit viros: ⁊ miſit
νεργεῖ, καὶ ἐπέλεξεν ἄνδρας, καὶ ἀπέστειλεν
ad romã ad ſtatuẽdũ ⁊ renouandũ erga
εἰς ῥώμην στῆσαι καὶ ἀνανεώσασθαι τὴν πρὸς
eos amicitiã: ⁊ ad ſpartiatas ⁊
αὐτοὺς φιλίαν, καὶ πρὸς σπαρτιάτας καὶ
loca alia miſit epiſtolas
τόπους ἑτέρους ἀπέστειλεν ἐπιστολάς

Digitized by Google

ſm hec. ⁊ abierūt in romā: τὰ
κατὰ ταῦτα, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ῥώμην, καὶ
ingreſſi ſūt in ſenatū ⁊ dixerūt. io
εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ εἶπαν. ἰω
nathas ſacerdotū pͥceps ⁊ gēs iudeoꝝ
νάθαν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων
miſit nos vt renouaremꝰ amicitiam
ἀπέστειλεν ἡμᾶς ἀνανεώσασθαι τὴν φιλίαν
eis ⁊ ſocietatē ſcdm pri-
αὐτοῖς καὶ τὴν συμμαχίαν κατὰ τὸ προτε-
us: ⁊ dederūt ep̄las eis ad eos
ρον, καὶ ἔδωκαν ἐπιστολὰς αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς
ꝑ loca: vt deducerent eos
κατὰ τόπον, ὅπως προπέμπωσιν αὐτοὺς
in terrā iuda cū pace. ⁊ hoc exēm
εἰς γῆν ἰούδα μετ' εἰρήνης. καὶ τοῦτο τὸ ἀντί
plū ep̄larū quas ſcripſit ionathas
γραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἔγραψεν ἰωνάθαν
ſpartiatis. ionathas ſūmꝰ ſacerdos ⁊
τοῖς σπαρτιάταις. ἰωνάθαν ἀρχιερεὺς καὶ ἡ
ſenatus gētis. ⁊ ſacerdotes ⁊ reliquꝰ
γερουσία τοῦ ἔθνους. καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ λοιπὸς
populꝰ iudeoꝝ ſpartiatis fra
δῆμος τῶν ἰουδαίων σπαρτιάταις τοῖς ἀδελ
tribus gaudere. iāpꝛidem miſſe fuerūt
φοῖς χαίρειν. ἔτι πρότερον ἀπεστάλησαν
epiſtole ad oniā ſūmū ſacerdotē a da
ἐπιστολαὶ πρὸς ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα παρὰ δα
rio regnāte apd̄ vos qm̄ eſtis fra-
ρείου τοῦ βασιλεύοντος ἐν ὑμῖν ὅτι ἐστὲ ἀδελ
tres nr̄i vt exemplū ſubiicit. ⁊
φοὶ ἡμῶν ὡς τὸ ἀντίγραφον ὑπόκειται. καὶ
ſuſcepit onias virū miſ-
ἐπεδέξατο ὀνίας τὸν ἄνδρα τὸν ἀπεσταλμέ
ſum glīoſe: ⁊ accepit ep̄las in qbꝰ
νον ἐνδόξως, καὶ ἔλαβε τὰς ἐπιστολὰς ἐν αἷς
ſignificabat de ſocietate ⁊ amicitia.
διεσαφεῖτο περὶ συμμαχίας καὶ φιλίας.
⁊ nos igit̄ nō indigētes hoꝝ exiſtēs: ad
καὶ ἡμεῖς οὖν ἀπροσδεεῖς τούτων ὄντες, πα
monitionē habētes libros ſctōs q̄ i
ράκλησιν ἔχοντες τὰ βιβλία τὰ ἅγια τὰ ἐν
manibꝰ nr̄is: tentauimꝰ mittere
ταῖς χερσὶν ἡμῶν, ἐπειράθημεν ἀποστεῖλαι
erga vos fraternitatē ⁊ amicitiā reno
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀδελφότητα καὶ φιλίαν ἀνα
uare ne alieni efficiamur a vobis.
νεώσασθαι πρὸς τὸ μὴ ἐξαλλοτριωθῆναι ὑμῶν
multa eñ tp̄a trāſierūt ex quo miſi
πολλοὶ γὰρ καιροὶ διῆλθον ἀφ' οὗ ἀπεστείλα-
ſtis ad nos. nos igit̄ in oī tp̄e aſſi
τε πρὸς ἡμᾶς. ἡμεῖς οὖν ἐν παντὶ καιρῷ ἀδι
due ī nr̄is feſtis ⁊ in reli-
αλείπτως ἔν τε ταῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς λοι-
quis opportunis diebus recordamur
παῖς καθηκούσαις ἡμέραις μιμνησκόμεθα
veſtri: in his q̄ offerimꝰ ſacrificiis ⁊ in
ὑμῶν, ἐφ' ὧν προσφέρομεν θυσιῶν καὶ ἐν ταῖς
orationibꝰ vt decēs eſt ⁊ cōueniēs recor-
προσευχαῖς ὡς δέον ἐστὶ καὶ πρέπον μνημο
dari fratrū. letamur aūt de
νεύειν ἀδελφῶν. εὐφραινόμεθα δὲ ἐπὶ τῇ
glīa vr̄a. nos vero circūdederūt multe
δόξᾳ ὑμῶν. ἡμᾶς δὲ ἐκύκλωσαν πολλαὶ
tribulatiōes ⁊ bella multa. ⁊ oppugna-
θλίψεις καὶ πόλεμοι πολλοί. καὶ ἐπολέμη
uerūt nos reges q̄ ī circuitu nr̄o: nō
σαν ἡμᾶς οἱ βασιλεῖς οἱ κύκλῳ ἡμῶν. οὐκ
voluimꝰ ergo moleſti eſſe vobis ⁊
ἠβουλόμεθα οὖν παρενοχλεῖν ὑμῖν καὶ
reliquis ſociis ⁊ amicis nr̄is
ταῖς λοιποῖς συμμάχοις καὶ φίλοις ἡμῶν

ſecūdū eandē formā. Et abierūt romā et intrauerūt curiā: et dixerunt. Ionathas ſummꝰ ſacerdos et gens iudeorū miſerūt nos: vt renouaremꝰ amiciciā & ſocietatē ſcd̄m priſtinū. Et dederūt illis epiſtolas ad ipſos ꝑ loca vt deducerent eos in terrā iuda cū pace. Et hoc eſt exemplū epiſtolarū quas ſcripſit Ionathas ſpartiatis. Ionathas ſummus ſacerdos: & ſeniores gētis & ſacerdotes & reliquus populꝰ iudeorū ſpartiatis fratribꝰ ſalutē. Iāpridē miſſe erant epiſtole ad oniā ſūmū ſacerdotē a dario q regnabat apud vos: qm̄ eſtis fr̄es nr̄i: ſicut ſcriptū cōtinet qd̄ ſubiectū ē. Et ſuſcepit onias virū q miſſus fuerat cū honore: & accepit epiſtolas in qbꝰ ſignificabatur de ſocietate & de amicicia. Nos eñ cū nullo horū indigeremꝰ hñtes ſctōs libros q ſunt in manibꝰ noſtris: maluimꝰ mittere ad vos renouare fraternitatē & amiciciā: ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tp̄a trāſierūt ex quo miſiſtis ad nos. Nos ergo in oī tp̄e ſine intermiſſione in diebus ſolennibus & ceteris q̄bus oportet: memores ſumꝰ veſtri in ſacrificiis q̄ offerimus & in obſeruationibꝰ ſicut fas eſt & decet meminiſſe fratrum.

Letamur itaqꝫ de gloria vr̄a. Nos aūt circūdederūt multe tribulatiōes & multa preli[illegible] ipugnauerunt nos reges q ſunt in circuitu nr̄o. Noluimꝰ ergo vobis moleſti eſſe neqꝫ ceteris ſociis & amicis nr̄is in his preliis. Habuimꝰ eñ de celo auxiliū & liberati ſumꝰ nos. & humiliati ſunt inimici noſtri. Elegimꝰ itaqꝫ neumeniū antiochi filiū & antipatrem iaſonis filiū: & miſimus ad romanos renouare cū eis amiciciā & ſocietatem priſtinā. Mandauimus itaqꝫ eis vt veniant etiā ad vos & ſalutent vos: & reddant vobis epiſtolas noſtras de inouatione fraternitatis noſtre. Et nunc bene facietis reſpōdētes nobis ad hec: & hoc reſcriptū epiſtolarum quod miſit onias. Rex ſpartiatarū onias ionathe ſacerdoti magno ſalutē. Inuentū eſt in ſcriptura de ſpartiatis et iudeis: qm̄ ſunt fratres et quia ſunt de genere abraam. Et nunc ex quo hec cognouimus benefacitis ſcribētes nobis de pace veſtra. Sed et nos reſcripſimꝰ vobis. Pecora nr̄a et poſſeſſiones nr̄e veſtre ſunt: et veſtre noſtre. Mandauimꝰ itaqꝫ hec nunciari vobis. Et audiuit Ionathas qm̄ regreſſi ſunt principes demetrii cum exercitu multo: ſupra q̄ prius pugnare aduerſus eum: et exiit ab hieruſalem et occurrit eis in amathite regione. Non enim dederat eis ſpacium vt igrederentur regionem eius. Et miſit ſpeculatores in caſtra eorum: et reuerſi renunciauerunt q conſtituunt ſuperuenire illic nocte. Cum occidiſſet autem ſol precepit ionathas ſuis vigilare & eſſe in armis ooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

in bellis his. habemꝰ eñ ex
ἐν τοῖς πολέμοις τούτοις. ἔχομεν γὰρ τὴν ἐξ
celo auxiliū adiuuās nos: ⁊ libera
οὐρανοῦ βοήθειαν βοηθοῦσαν ἡμῖν, καὶ ἐρρύ-
ti ſumus de īimicis nr̄is. ⁊ humilia-
σθημεν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καὶ ἐταπει
ti ſunt inimici nr̄i. elegimus igit̄ nu-
νώθησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν. ἐπελεξάμεθα οὖν νου
meniū antiochi ⁊ antipatrū iaſonis.
μήνιον ἀντιόχου καὶ ἀντίπατρον ἰάσωνος.
⁊ miſimꝰ ad romanos ad reno
καὶ ἀπεστάλκαμεν πρὸς ῥωμαίους ἀνανεώ
uandā erga eos amiciciā ⁊ ſocie B
σασθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν καὶ συμ
tatem priorē. mandauimus itaqꝫ
μαχίαν τὴν προτέραν. ἐνετειλάμεθα οὖν
eis etiā ad vos venire ⁊ ſaluta
αὐτοῖς καὶ πρὸς ὑμᾶς πορευθῆναι καὶ ἀσπά
re vos: ⁊ reddere vobis no
σασθαι ὑμᾶς, καὶ ἀποδοῦναι ὑμῖν τὰς πα
ſtras epiſtolas de inouatione ⁊
ρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς περὶ τῆς ἀνανεώσεως καὶ
fraternitate nr̄a. ⁊ nūc bene facie-
τῆς ἀδελφότητος ἡμῶν. καὶ νῦν καλῶς ποιή
tis rn̄dentes nobis ad hec.
σετε ἀντιφωνήσαντες ἡμῖν πρὸς ταῦτα.
⁊ hoc exemplū epiſtolaꝝ q̄s
καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν
miſerūt. oniares rex ſpartiatarū
ἀπέστειλαν. ὀνιάρης βασιλεὺς σπαρτιατῶν
onie ſacerdoti magno gaudere. inuētū ē ī ſcriptura
ὀνίᾳ ἱερεῖ μεγάλῳ χαίρειν. εὑρέθη ἐν γραφῇ
de ſpartiatis ⁊ iudeis: q
περί τε τῶν σπαρτιατῶν καὶ ἰουδαίων, ὅτι
ſunt fratres ⁊ q ſunt de genere abra-
εἰσὶν ἀδελφοὶ καὶ ὅτι εἰσὶν ἐκ γένους ἀβρα
am. ⁊ nūc ex quo cognouimꝰ hec: bene
άμ. καὶ νῦν ἀφ' οὗ ἔγνωμεν ταῦτα, καλῶς
facietis ſcribētes nobis de pace C
ποιήσετε γράφοντες ἡμῖν περὶ τῆς εἰρήνης
vr̄a. ⁊ nos aūt reſcribimus vobis
ὑμῶν. καὶ ἡμεῖς δὲ ἀντιγράφομεν ὑμῖν τὰ
iumēta vr̄a ⁊ ſubſtātia vr̄a nobis eſt: ⁊
κτήνη ὑμῶν καὶ ἡ ὕπαρξις ὑμῶν ἡμῖν ἐστι, καὶ
nr̄a vobis ſūt. p̄cipimꝰ igit̄ vt
τὰ ἡμῶν ὑμῖν ἐστιν. ἐντελλόμεθα οὖν ὅπως
nunciēt vobis iuxta hec. ⁊ audi
ἀπαγγείλωσιν ὑμῖν κατὰ ταῦτα. καὶ ἤκου
uit ionathas q reuerſi ſunt principes
σεν ἰωνάθαν ὅτι ἐπέστρεψαν οἱ ἄρχοντες
demetrii cū exercitu multo ſupra
δημητρίου μετὰ δυνάμεως πολλῆς ὑπὲρ
tranſactū ad pugnandū cōtra eū. ⁊
τὸ πρότερον τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτόν. καὶ
abiit ex hierlm ⁊ occurrit eis in
ἀπῆρεν ἐξ ἱλημ καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς εἰς
amathite regione. nō eñ dedit eis
τὴν ἀμαθῖτιν χώραν. οὐ γὰρ ἔδωκεν αὐτοῖς
ſpaciū ad intrandū in regionē eius.
ἀνοχὴν ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ.
⁊ miſit ſpeculatores in ca
καὶ ἀπέστειλε κατασκόπους εἰς τὴν παρ
ſtra eius. ⁊ redierūt ⁊ nūciaue
εμβολὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἀπήγγει
rūt ei: q ſic ordinant irrue D
λαν αὐτῷ, ὅτι οὕτω τάσσονται ἐπιπε-
re in eos nocte. vt aūt occidit
σεῖν ἐπ' αὐτοὺς τὴν νύκτα. ὡς δὲ ἔδυ
ſol iuſſit ionathas ſuis
ὁ ἥλιος ἐπέταξεν ἰωνάθαν τοῖς παρ' αὐτοῦ
vigilare ⁊ eſſe in armis:
γρηγορεῖν καὶ εἶναι ἐπὶ τοῖς ὅπλοις,

Digitized by Google

vt parati eſſēt ad pugnā p totā noctē.
ἑτοιμάζεσθαι εἰς πόλεμον δι᾽ ὅλης τῆς νυκτός.
ꝛ poſuit cuſtodes ī circuitu caſtro
καὶ ἐξέβαλε προφύλακας κύκλῳ τῆς παρεμ
rum. ꝛ audierūt aduerſarij ꝙ para
βολῆς. καὶ ἤκουσαν οἱ ὑπεναντίοι ὅτι ἡτοί
tus eēt ionathas ꝛ q̄ cū eo ad bel
μασαι ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς πόλε
lum: ꝛ timuerūt ꝛ formidauerūt ī corde
μον, καὶ ἐφοβήθησαν καὶ ἔπτηξαν τῇ καρδίᾳ
ſuo. ꝛ accēderūt pyras in ca
αὐτῶν. καὶ ἀνέκαυσαν πυρὰς ἐν τῇ παρεμ
ſtris ſuis. ionathas aūt ꝛ q̄ cū eo nō
βολῇ αὐτῶν. ἰωνάθαν δὲ καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ οὐκ
cognouerūt vſq; ad mane. videbāt enī luiaria
E ἔγνωσαν ἕως πρωΐ. ἔβλεπον γὰρ τὰ φῶτα
ardētia. ꝛ ꝓſecut⁹ eſt ionathas poſt
καιόμενα. καὶ κατεδίωξεν ἰωνάθαν ὀπίσω
eos: ꝛ nō cōprehēdit eos. trāſierūt
αὐτῶν, καὶ οὐ κατέλαβεν αὐτούς. διέβησαν
enī eleutherū fluuiū. ꝛ declinauit io
γὰρ τὸν ἐλεύθερον ποταμόν. καὶ ἐξέκλινεν ἰω
nathas ad arabes vocatos
νάθαν ἐπὶ τοὺς ἄραβας τοὺς καλουμένους
ʒabadeos ꝛ ꝑcuſſit eos: ꝛ acce
ζαβαδαίους καὶ ἐπάταξεν αὐτούς, καὶ ἔλα
pit ſpolia eoꝝ ꝛ mouēs caſtra venit
βε τὰ σκῦλα αὐτῶν καὶ ἀναζεύξας ἦλθεν
in damaſcū ꝛ ꝑambulauit oēm regio
εἰς δαμασκὸν καὶ διώδευσεν πάσῃ τῇ χώ
nē. ꝛ ſimō exijt ꝛ venit vſq; ad
ρᾳ. καὶ σίμων ἐξῆλθε καὶ διώδευσεν ἕως
aſcalonē ꝛ ꝓximas munitiones.
ἀσκάλωνος καὶ τὰ πλησίον ὀχυρώματα.
ꝛ declinauit in ioppen ꝛ occupa
καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἰόππην καὶ προκατελά
uit eā. audiuit enī ꝙ volunt muni
βετο αὐτήν. ἤκουσε γὰρ ὅτι βούλονται τὸ ὀχύ
tionē tradere his q̄ ſūt a pte demetrij.
F ρωμα παραδοῦναι τοῖς παρὰ δημητρίου.
ꝛ poſuit illic cuſtodiā vt cuſtodirēt
καὶ ἔθετο ἐκεῖ φρουρὰν ὅπως φυλάσσωσιν
eā. ꝛ reuerſus eſt ionathas ꝛ cōgrega
αὐτήν. καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν καὶ ἐξεκκλη
uit ſeniores ppłi. ꝛ co
σίασε τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ. καὶ ἐβου
gitauit cū eis edificare mu
λεύσατο μετ᾽ αὐτῶν τοῦ οἰκοδομῆσαι ὀχυ
nitiones in iudea: ꝛ exaltare
ρώματα ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ προσυψῶσαι τὰ
muros hierſlm: ꝛ exaltare altitudinē magnā
τείχη ἱερουσαλήμ, καὶ ὑψῶσαι ὕψος μέγα
inter arcē ꝛ ciuitatē ad
ἀναμέσον τῆς ἄκρας καὶ τῆς πόλεως εἰς τὸ
ſeperandū eā a ciuitate vt eēt ipſa
διαχωρίζειν αὐτὴν τῆς πόλεως ἵνα ᾖ αὐτὴ κα
ſingulariter. vt neq; emāt neq; ven
ταμόνας. ὅπως μήτε ἀγοράζωσι μήτε πω
dant. ꝛ cōuenerūt vt edificarēt
λῶσι. καὶ συνήχθησαν τοῦ οἰκοδομεῖν τὴν
ciuitatē ꝛ appꝛopīquit muro torrē
πόλιν, καὶ ἤγγισε τοῦ τείχους τοῦ χειμάῤ
G tis q̄ a ſubſolano ꝛ edificauerūt eū
ῥου τοῦ ἐξ ἀπηλιώτου καὶ ἐπεσκεύασαν τὸ
q̄ vocat̄ chaphenatha. ꝛ ſimō edifica
καλούμενον χαφεναθά. καὶ σίμων ᾠκοδό
uit adida in ſephela: ꝛ muniuit
μησε τὴν ἀδιδὰ ἐν τῇ σεφηλᾷ, καὶ ὠχύρωσε
portas ꝛ ſeras. ꝛ q̄ſiuit tryphon re
θύρας καὶ μοχλούς. καὶ ἐζήτησε τρύφων βα
gnare aſie ꝛ apponere ſibi dia
σιλεῦσαι τῆς ἀσίας καὶ περιθέσθαι τὸ διά

paratos ad pugnam tota nocte. Et poſuit cuſtodes per circuitū caſtrorū. Et audierunt aduerſarii ꝙ paratus eſt ionathas cū ſuis in bello & timuerunt & formidauerunt in corde ſuo: & accenderūt focos in caſtris ſuis. Ionathas aūt & q cum eo erant non cognouerunt vſq; mane. Videbant aūt luminaria ardentia: & ſecutus es eos ionathas: & non cōprehendit eos. Tranſierūt enī flumē eleutherū. Et diuertit ionathas ad arabes qui vocabantur ʒabadei: & percuſſit eos & accepit ſpolia eorum. Et iūxit & venit damaſcum: & perambulabat oēm regionem illam. Simon aūt exiit & venit vſq; aſcalonem & ad proxima preſidia: & declinauit in ioppen: & occupauit eā. Audiuit enim ꝙ vellent ꝑſidium tradere partib⁹ demetrii: & poſuit ibi cuſtodes vt cuſtodirent eaʒ. Et reuerſus eſt ionathas & conuocauit ſeniores populi: & cogitauit cum eis edificare preſidia in iudea: & edificare muros in hieruſalem et exaltare altitudine magna inter medium arcis & ciuitatis: vt ſepararet eaʒ a ciuitate vt eſſet ipſa ſingulariter & neq; emant neq; vendant. Et conuenerunt vt edificarent ciuitatem: & cecidit murus qui erat ſup torrētem ab ortu ſolis: & reparauit eū qui vocatur caphetheta. Et ſimon edificauit adiada in ſephela: et muniuit eā et impoſuit portas et ſeras. Et cogitauit tryphon regnare aſie: et aſſumere diadema et extendere manum in antiochum regem: timens ne forte nō permitteret eū ionathas: ſed pugnaret aduerſus eum querebat cōprehēdere eū et occidere. Et exurgens abiit in bethſan: et exiit ionathas obuiam cum quadraginta millibus virorum electorum in prelium: et venit bethſan. Et vidit tryphon quia venit ionathas cum exercitu multo: vt extenderet in eum manus: et timuit. Er excepit eum cum honore et commendauit eum omnibus amicis ſuis et dedit ei munera. Et precepit exercitibus ſuis vt obedirent ei ſicut ſibi. Et dixit ionathe. Vt quid vexaſti vniuerſum populum cum belluʒ nobis non ſit. Et nunc remitte eos in domos ſuas. Elige autē tibi viros paucos qui tecum ſint: et veni mecum ptolemaida: et tradam eam tibi: et reliqua preſidia et exercitum: et vniuerſos prepoſitos negocii: et conuerſus abibo. Propterea enim veni. Et credidit ei: et fecit ſicut dixit: et dimiſit exercitum et abierunt in terram iuda. Retinuit autem ſecum tria milia virorum ex quibus remiſit in galileam duo milia: mille autem venerunt cum eo. Vt autem intrauit ptolemaidam ionathas: clauſerunt portas ciuitatis ptolemenſes: et comprehenderunt eum et omnes qui cum eo intrauerunt: gladio interfecerunt. Et miſit tryphon exercitum et equites in galileam et in campum magnum.

dema ꝛ extēdere manū in antiochū
δημα καὶ ἐκτεῖναι χεῖρα ἐπὶ ἀντίοχον τὸν
regē: ꝛ timuit. ne forte nō ſineret
βασιλέα, καὶ εὐλαβήθη μήποτε οὐκ ἐάσῃ
eū ionathas ꝛ ne forte pugnaret aduerſ⁹
αὐτὸν ἰωνάθαν καὶ μήποτε πολεμήσῃ πρὸς
eū. ꝛ q̄rebat viā ad cōprehēdendū e
αὐτόν. καὶ ἐζήτει πόρον τοῦ συλλαβεῖν αὐ
um vt ꝑderet ꝛ exurgēs venit in
τὸν τοῦ ἀπολέσαι. καὶ ἀπάρας ἦλθεν εἰς
bethſan. ꝛ exiuit ionathas in occur
βαιθσάν. καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν εἰς ἀπάντη
ſum ei⁹ cū quadraginta millib⁹ vi
σιν αὐτοῦ ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἀν
roꝝ electis in preliū ꝛ
δρῶν ἐπιλελεγμέναις εἰς παράταξιν καὶ
venit in bethſan. ꝛ vidit tryphon ꝙ
ἦλθεν εἰς βαιθσάν. καὶ εἶδε τρύφων ὅτι
adeſt cū exercitu multo: ꝛ extē
πάρεστι μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ ἐκτεῖ
dere manū cōtra eū timuit. ꝛ ſuſce
ναι χεῖρας ἐπ᾽ αὐτὸν εὐλαβήθη. καὶ ἐπεδέ
pit eū glōſe ꝛ cōmendauit eū o
ξατο αὐτὸν ἐνδόξως καὶ συνέστησεν αὐτὸν πᾶ
bus amicis ei⁹. ꝛ dedit ei mune
σι τοῖς φίλοις αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόμα
ra. ꝛ ꝑcepit amicis ſuis obedi
τα. καὶ ἐπέταξε τοῖς φίλοις αὐτοῦ ὑπακού
re ei ſicut ipſi. ꝛ dixit ionathe
ειν αὐτῷ ὡς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν τῷ ἰωνάθαν
vt q̄d vexaſti vniuerſum ppłm hunc cū bel
ἵνα τί ἔκοψας πάντα τὸν λαὸν τοῦτον πο
lum nō ſit nobis. ꝛ nūc remitte
λέμου μὴ ἐνεστηκότος ἡμῖν. καὶ νῦν ἀπό
te eos in domos ſuas. eli
στειλον αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. ἐπί
ge aūt tibi viros paucos q̄
λεξαι δὲ σεαυτῷ ἄνδρας ὀλίγους οἵτινες
erunt tecuʒ. ꝛ veni mecuʒ i
ἔσονται μετὰ σοῦ. καὶ δεῦρο μετ᾽ ἐμοῦ εἰς
ptolemaidē. et tradā tibi eā
πτολεμαΐδα. καὶ παραδώσω σοι αὐτὴν
et reliquas munitiōes et exer
καὶ τὰ λοιπὰ ὀχυρώματα καὶ τὰς δυνά
citus reliquos et vniuerſos ꝑpoſi
μεις τὰς λοιπὰς καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ
tos negocioꝝ. et cōuerſus abi
τῶν χρειῶν. καὶ ἐπιστρέψας ἀπελεύσο
bo: hui⁹ enī grā adſuʒ et cre
μαι, τούτου γὰρ χάριν πάρειμι. καὶ ἐμ
dēs ei fecit ſicut dixit: et
πιστεύσας αὐτῷ ἐποίησε καθὼς εἶπε, καὶ
miſit exercit⁹: et abierunt in
ἐξαπέστειλε τὰς δυνάμεις, καὶ ἀπῆλθον εἰς
terrā iuda. reliq̄t autē ſecum viros
γῆν ἰούδα. κατέλιπε δὲ μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἄνδρας
tres mille. q̄ruʒ duo mille dimiſit in gali
τρισχιλίους. ὧν δισχιλίους ἀφῆκεν ἐν τῇ γαλι
lea. mille aūt venerunt cū eo. vt autē itra
λαίᾳ. χίλιοι δὲ συνῆλθον αὐτῷ. ὡς δὲ εἰσ
uit ionathas in ptolemaidē: clauſe
ῆλθεν ἰωνάθαν εἰς πτολεμαΐδα, ἀπέκλει
runt ptolemēſes portas: et cōphēde
σαν οἱ πτολεμαεῖς τὰς πύλας, καὶ συνέλα
runt euʒ: et oēs ingreſſos cum
βον αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς εἰσελθόντας με
eo īterfecerūt in gladio. et mi
τ᾽ αὐτοῦ ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ἀπέ
ſit tryphon exercit⁹ et eq̄tatum in
στειλε τρύφων δυνάμεις καὶ ἵππον εἰς
terrā galileā et cāpum magnum.
γῆν γαλιλαίαν καὶ τὸ πεδίον τὸ μέγα.

Digitized by Google

vt ꝑderent oēs q̄ a ꝑte iona
τοῦ ἀπολέσαι πάντας τοὺς παρὰ ἰωνά-
the. ⁊ cognouerūt ꝙ cōpͤhēſus eſt ⁊ pe-
θου. καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι συνελήφθη καὶ ἀπό-
riit ⁊ q̄ cū eo: ⁊ hortati ſūt ſeip
λωλεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ παρεκάλεσαν ἑαυ-
ſos ⁊ iuerūt cōuerſi parati
τοὺς καὶ ἐπορεύοντο συνεστραμμένοι ἕτοιμοι
in preliū. ⁊ viderūt q̄ ïſequebant̄ ꝙ
εἰς πόλεμον. καὶ εἶδον οἱ διώκοντες ὅτι
de aīa eis eſt: ⁊ reuerſi ſunt
περὶ ψυχῆς αὐτοῖς ἐστί, καὶ ἐπέστρεψαν
⁊ venerūt oēs in terrā iuda. ⁊ luxe-
καὶ ἦλθον πάντες εἰς γῆν ἰούδα. καὶ ἐπέν-
runt ionathā ⁊ eos q̄ cū eo ⁊
θησαν τὸν ἰωνάθαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ
timuerūt valde: ⁊ luxerūt oīs
ἐφοβήθησαν σφόδρα, καὶ ἐπένθησαν πᾶς
iſrael luctū magnū. ⁊ q̄ſierunt oēs
ἰσραὴλ πένθος μέγα. καὶ ἐζήτησαν πάντα
gētes q̄ in circuitu eoꝝ cōterere eos.
τὰ ἔθνη τὰ κύκλω αὐτῶν ἐκτρίψαι αὐτούς.
dixerūt eñ: nō habēt ꝑncipē ⁊ adiu-
εἶπαν γάρ, οὐκ ἔχουσιν ἄρχοντα καὶ βοη-
uantē. nūc igit̄ oppugnabim⁹ eos. ⁊
θοῦντα. νῦν οὖν πολεμήσωμεν αὐτούς. καὶ
delebim⁹ de hoībus memoriā eoꝝ.
ἐξαροῦμεν ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

C.13 ET audiuit ſimō ꝙ cōgregauit try
Καὶ ἤκουσε σίμων ὅτι συνήγαγε τρύ-
phon exercitū multū vt veniret ī terrā iuda
φων δύναμιν πολλὴν τοῦ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα
⁊ attereret eā: ⁊ vidit ppl'm ꝙ
καὶ ἐκτρίψαι αὐτήν, καὶ εἶδεν τὸν λαὸν ὅτι
eſt tremens ⁊ formidās: ⁊ aſcēdit in
ἐστὶν ἔντρομος καὶ ἔκφοβος, καὶ ἀνέβη εἰς
hierl'm: ⁊ cōgregauit ppl'm ⁊ adhortat⁹
ἱερουσαλήμ, καὶ ἤθροισε τὸν λαὸν καὶ παρεκάλε-
eſt eos ⁊ dixit eis. ipſi ſcitis
σεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς. αὐτοὶ οἴδατε
quāta ego ⁊ fratres mei ⁊ dom⁹
ὅσα ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ
pr̄is mei fecim⁹ ꝓ legib⁹
πατρός μου ἐποιήσαμεν περὶ τῶν νόμων
⁊ ſctis: ⁊ ꝑlia ⁊
καὶ τῶν ἁγίων, καὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς
āguſtias q̄s vidim⁹. hui⁹ grā peri
στενοχωρίας ἃς εἴδομεν. τούτου χάριν ἀπώ-
erūt fratres mei oēs ꝓpter iſrael.
λοντο οἱ ἀδελφοί μου πάντες χάριν τοῦ ἰσραήλ.
⁊ relict⁹ ſum ego ſol⁹. ⁊ nūc nō mihi
καὶ κατελείφθην ἐγὼ μόνος. καὶ νῦν μή μοι
fiat parcere mee aīe in oī
γένοιτο φείσασθαί μου τῆς ψυχῆς ἐν παντὶ
tp̄e tribulatiōis. nō eñ ſuꝫ melior
καιρῷ θλίψεως. οὐ γάρ εἰμι κρείσσων τῶν
fratrib⁹ meis. verū vīdicabo ꝓ gen-
ἀδελφῶν μου. πλὴν ἐκδικήσω περὶ τοῦ ἔθ-
te mea ⁊ ꝓ ſctis ⁊ ꝓ
νους μου καὶ περὶ τῶν ἁγίων καὶ περὶ τῶν
vxoribus ⁊ filiis vr̄is: q2 cōgrega
γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ὑμῶν, ὅτι συνήχ-
te ſunt oēs gētes cōterere nos inimi-
θησαν πάντα τὰ ἔθνη ἐκτρίψαι ἡμᾶς ἔχ-
citie grā. ⁊ accenſus eſt ſp̄us
θρας χάριν. καὶ ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα τοῦ
ppl'i ſimul vt audiuit ſermōes hos.
λαοῦ ἅμα τοῦ ἀκοῦσαι τῶν λόγων τούτων.
⁊ rn̄derūt voce magna dicētes.
καὶ ἀπεκρίθησαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες.
tu es nr̄ dux ꝓ iuda ⁊ io
σὺ εἶ ἡμῶν ἡγούμενος ἀντὶ ἰούδου καὶ ἰω-

vt perderēt omnes ſocios ionathe. At illi cum cognouiſſent quia comprehēſus eſt ionathas et periit & omnes qui cum eo erant: hortati ſunt ſemetipſos & exierunt parati in prelium. Et videntes hi qui inſecuti fuerant quia pro anima res eſt illis: reuerſi ſunt. illi autē venerunt omnes cum pace in terram iuda. Et planxerunt ionathā & eos qui cum ipſo erant valde. Et luxit iſrael luctu magno. Et queſierunt omnes gentes que erant in circuitu eorum conterere eos. Dixerunt ei. Non habent principem & adiuuantē: nūc ergo expugnemus illos. & tollamus de hoībus memoriam eorum: Cap. xiii.

ET audiuit ſimon ꝙ congregauit tryphon exercitū copioſum vt veniret in terram iuda: & attereret eā: videns quia in tremore populus eſt & in timore: aſcendit hieruſalem & congregauit populum & adhortās dixit. Vos ſcitis quanta ego & fratres mei & domus patris mei fecimus pro legibus & ꝓ ſanctis prelia: & anguſtias quales vidimus. Horum gratia perierūt fratres mei omnes propter iſrael: & relict⁹ ſuꝫ ego ſolus. Et nunc non mihi contingat parcere anime mee in omni tēpore tribulationis. Non enī melior ſū fratribus meis. Vindicabo itaqꝫ gentē meam & ſancta: natos quoqꝫ noſtros: & vxores quia congregate ſunt vniuerſe gentes conterere nos inimicitie gratia. Et accenſus eſt ſpiritus populi ſimul vt audiuit ſermones iſtos & reſponderūt voce magna dicētes. Tu es dux noſter loco iude & ionathe fratris tui. Pugna prelium noſtrum & omnia quecūqꝫ dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes viros bellatores accelerauit cō ſūmare vniuerſos muros hieruſalē: & muniuit eaꝫ in gyro. Et miſit ionathā filium abſolomi: & cum eo exercitum nouum in ioppen & eiectis his q erant in arce remanſit illic ipſe. Et mouit tryphon a ptolemaida cum exercitu multo vt veniret in terraꝫ iuda: & ionathas cum eo in cuſtodia. Simon autē applicuit in addus cōtra faciem campi. Et vt cognouit tryphon quia ſurrexit ſimō loco fratris ſui ionathe & quia cōmiſſurus eſſet cum eo prelium: miſit ad euꝫ legatos dicens. Pro argento quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis propter negocia que habuit detinuimus eum. Et nunc mitte argenti talenta centum & duos filios eius obſides vt non dimiſſus fugiat a nobis & remittemus eum. Et cognouit ſimon quia cum dolo loqueretur ſecum. Iuſſit tamen dari argentum & pueros: ne inimicitiam magnam ſumeret ad populum iſrael dicentem quia non miſit ei argentuꝫ & pueros: propterea periit. Et miſit pueros & centum talenta. Et mentitus eſt & nō dimiſit ionathā. Et poſt hec venit tryphon intra regionem: vt contereret eam: & gyrauerūt per viam que ducit ador. Et ſimon & caſtra eius ambulabant in oēm locū

natha fratrib⁹ tuis. pugna
νάθου τῶν ἀδελφῶν σου. πολέμησον
prelium nr̄m. ⁊ oīa q̄cūq3 di
τὸν πόλεμον ἡμῶν. καὶ πάντα ὅσα ἂν εἴ-
xeris nobis faciem⁹. ⁊ cōgregauit oēs
πῃς ἡμῖν ποιήσομεν. καὶ συνήγαγε πάντας
viros bellatores: ⁊ accelerauit
τοὺς ἄνδρας τοὺς πολεμιστάς, καὶ ἐτάχυνε
cōſumare muros hierl'm ⁊ muniuit
τοῦ τελέσαι τὰ τείχη ἱερουσαλὴμ καὶ ὠχύρωσεν
eā circūcirca. ⁊ miſit ionathas
αὐτὴν κυκλόθεν. καὶ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν τὸν
filiū abſalomi ⁊ cū eo exercitū ſufficiē
τοῦ ἀψαλώμου καὶ μετ' αὐτοῦ δύναμιν ἱκα-
tem in ioppē. ⁊ eiecit eos q̄ erāt in A
νὴν εἰς ἰόππην. καὶ ἐξέβαλε τοὺς ὄντας ἐν
ea: ⁊ māſit illic in ea. ⁊ ꝓfect⁹ eſt
αὐτῇ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐν αὐτῇ. καὶ ἀπῆρε
tryphon de ptolemaide cū exerci
τρύφων ἀπὸ πτολεμαΐδος μετὰ δυνάμε-
tu multo vt intraret in terrā iuda. ⁊
ως πολλῆς εἰσελθεῖν εἰς γῆν ἰούδα. καὶ
ionathas cū eo in cuſtodia. ſimon aūt ca-
ἰωνάθαν μετ' αὐτοῦ ἐν φυλακῇ. σίμων δὲ πα-
ſtrametat⁹ eſt ī adidis cōtra faciē
ρενέβαλεν ἐν ἀδίδοις κατὰ πρόσωπον τοῦ
cāpi. ⁊ cognouit tryphon ꝙ ſurrexit ſi-
πεδίου. καὶ ἐπέγνω τρύφων ὅτι ἀνέστη σί-
mon ꝓ ionatha fratre ſuo: ⁊
μων ἀντὶ ἰωνάθου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ
ꝙ cōmittere cū eo futur⁹ eēt ꝑliū: ⁊
ὅτι συνάπτειν αὐτῷ μέλλει πόλεμον, καὶ
miſit ad eū legatos dicēs.
ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις λέγων.
ꝓ argēto qđ debebat ionathas
περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ ὤφειλεν ἰωνάθαν ὁ
frater tu⁹ in rōne regis ꝑp q̄ habuit B
ἀδελφός σου εἰς τὸ βασιλικὸν δι' ἃς εἶχε
negocia detinuim⁹ eū. ⁊ nūc mit-
χρείας συνέχομεν αὐτόν. καὶ νῦν ἀπόστει-
te argēti talēta centū ⁊ duos
λον ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν καὶ δύο τῶν
ex filiis ei⁹ obſides: vt nō dimiſſus rece-
υἱῶν αὐτοῦ ὅμηρα, ὅπως μὴ ἀφεθεὶς ἀποστα-
dat a nobis: ⁊ dimittem⁹ eū. ⁊
τήσῃ ἀφ' ἡμῶν, καὶ ἀφήσομεν αὐτόν. καὶ
cognouit ſimō ꝙ dolo loquunt̄ ad e-
ἔγνω σίμων ὅτι δόλῳ λαλοῦσι πρὸς αὐ-
um: ⁊ mittit argētū: duos
τόν, καὶ πέμπει τὸ ἀργύριον, καὶ τὰ δύο
pueros. ⁊ ne inimicitiā ſūeret ma
παιδάρια. καὶ μήποτε ἔχθραν ἄρῃ με-
gnā ad ppl'm dicētes: ꝙ non
γάλην πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες ὅτι οὐκ
miſi ei argentū ⁊ pue-
ἀπέστειλα αὐτῷ τὸ ἀργύριον καὶ τὰ παι-
ros ⁊ periit. ⁊ miſit pue-
δάρια καὶ ἀπώλετο. καὶ ἀπέστειλε τὰ παι-
ros ⁊ centū talēta. ⁊ mē- C
δάρια καὶ τὰ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ διε-
titus eſt ⁊ nō dimiſit ionathan. ⁊
ψεύσατο καὶ οὐκ ἀφῆκε τὸν ἰωνάθαν. καὶ
poſt hec venit tryphon vt aſcen
μετὰ ταῦτα ἦλθε τρύφων τοῦ ἐμβα-
deret in regionē ⁊ cōtereret
τεῦσαι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐκτρίψαι
eā. ⁊ circūdedit viā q̄ in a-
αὐτήν. καὶ ἐκύκλωσεν ὁδὸν τὴν εἰς ἄδω-
dora. ⁊ ſimon ⁊ caſtra ei⁹
ρα. καὶ σίμων καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ
cōtra veniebāt ei in oēm locū
ἀντιπαρῆγεν αὐτῷ εἰς πάντα τόπον

Digitized by Google

quocũq; ibat. atq in arce
οὗ ἂν ἐπορεύετο. οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄκρας
mittebãt ad tryphonẽ legatos
ἀπέστελλον πρὸς τρύφωνα πρεσβευτὰς
D ⁊ q vrgerẽt eũ vt veniret ad ſe
καὶ κατασπεύδοντας αὐτὸν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐ
p deſertũ ⁊ mitteret eis
τοὺς διὰ τῆς ἐρήμου καὶ ἀποστεῖλαι αὐτοῖς
alimonias. ⁊ pauit tryphõ oẽm
τροφάς. καὶ ἡτοίμασε τρύφων πᾶσαν τὴν
eqtatũ ſuũ vt veniret. ⁊ in nocte illa fuit
ἵππον αὐτοῦ ἐλθεῖν. καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν
nix multa valde: ⁊ nõ venit ppt
χιὼν πολλὴ σφόδρα, καὶ οὐκ ἦλθε διὰ τὴν
niuẽ. ⁊ abijt ⁊ venit in galaa
χιόνα. καὶ ἀπῆρε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γαλαα
ditim. vt ãt appropinquauit baſcama: occidit
δῖτιν. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ βασκαμά, ἀπέκτει
ionathã ⁊ ſepult⁹ ẽ illic. ⁊ rediijt
νε τὸν ἰωνάθαν καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. καὶ ἐπέστρε
tryphõ ⁊ abijt in terrã ſuã.
ψε τρύφων καὶ ἀπῆρεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
⁊ miſit ſimõ: ⁊ accepit oſſa
καὶ ἀπέστειλε σίμων, καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ
ionathe fratris ſui. ⁊ ſepelierũt eũ
ἰωνάθαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν
in modin ciuitate patrũ ei⁹. ⁊ plã
ἐν μωδεὶν πόλει τῶν πατρῶν αὐτοῦ. καὶ ἐκό
E xerũt eũ oĩs iſrael plãctu magno:
ψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ κοπετὸν μέγαν,
⁊ luxerũt eũ dies multos. ⁊
καὶ ἐπένθησαν αὐτὸν ἡμέρας πολλάς. καὶ
edificauit ſimõ ſup ſepulchrũ patris
ᾠκοδόμησε σίμων ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ πατρὸς
ſui ⁊ fratrũ ſuoꝝ: ⁊ exaltauit
αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὕψωσεν
illud viſu lapide polito a poſte=
αὐτὸν τῇ ὁράσει λίθῳ ξεστῷ ἐκ τῶν ὄπι=
riorib⁹ ⁊ anteriorib⁹: ⁊ ſtatuit ſup ea
σθεν καὶ ἔμπροσθεν, καὶ ἔστησεν ἐπ' αὐτὰ
ſeptẽ pyramides: vnã cõtra
ἑπτὰ πυραμίδας, μίαν κατέναντι τῆς
vnã patri ⁊ matri ⁊ quat
μιᾶς τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ τοῖς τέσ
tuor fratrib⁹. his fecit ma=
σαρσιν ἀδελφοῖς. καὶ ταύταις ἐποίησε μη
chinamẽta circũponẽs colũnas magnas ⁊
χανήματα περιθεὶς στύλους μεγάλους καὶ
fecit ſup colũnas arma
ἐποίησεν ἐπὶ τοῖς στύλοις πανοπλίας
F in nomẽ eternũ ⁊ apud arma
εἰς ὄνομα αἰώνιον καὶ παρὰ ταῖς πανοπλί
nauigia ſculpta vt videren
αις πλοῖα ἐπιγεγλυμμένα εἰς τὸ θεᾶσθαι
tur ab oib⁹ nauigãtib⁹ p ma
σθαι ὑπὸ πάντων τῶν πλεόντων τὴν θάλα
re. hoc ſepulchrũ qđ fecit in modin
σσαν. οὗτος ὁ τάφος ὃν ἐποίησεν ἐν μωδεὶν
vſq ad diẽ hũc. at tryphõ ibat
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ὁ δὲ τρύφων ἐπορεύε
fraude cũ antiocho rege ado
το δόλῳ μετὰ ἀντιόχου τοῦ βασιλέως τοῦ νεω
leſcẽte: ⁊ occidit eũ: ⁊ regna
τέρου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν, καὶ ἐβασίλευ
uit p eo: ⁊ circũpoſuit ſibi diadema
σεν ἀντ' αὐτοῦ, καὶ περιέθετο τὸ διάδημα τῆς
aſie: ⁊ fecit plagã magnã in
ἀσίας, καὶ ἐποίησε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ
terra. ⁊ edificauit ſimõ munitio=
τῆς γῆς. καὶ ᾠκοδόμησε σίμων τὰ ὀχυρώμα
nes iudee ⁊ muniuit turrib⁹
τα τῆς ἰουδαίας καὶ περιετείχισε πύργοις

quocũq; ibant. Qui autẽ in arce erãt: miſerunt ad tryphonẽ legatos vt feſti naret venire per deſertum & mitteret illis alimonias. Et parauit tryphon om nem equitatum: vt veniret illa nocte. Erat enim nix multa valde & non venit in galaaditim. Et cum appropinquaſ ſet baſchaman occidit ionathan & fi lios eius illic. Et conuertit tryphon & abiit in terram ſuam. Et miſit ſimon & accepit oſſa ionathe fratris ſui & ſepe liuit ea in modin ciuitate patruꝫ eius. Et planxerunt eum omnis iſrael plan ctu magno: & luxerunt eum dies mul tos. Et edificauit ſimõ ſuper ſepulchrũ patris ſui & fratrum ſuorum edificium altum viſu: lapide polito retro & ante: & ſtatuit ſeptem pyramidas vnam con tra vnam: patri & matri: & quattuor fra tribus. Et his circumpoſuit columnas magnas & ſuper colũnas arma: ad me moriam eternam: & iuxta arma naues ſculptas: que viderentur ab hominib⁹ nauigantibus mare. Hoc eſt ſepulchrũ quod fecit in modin vſq; in hunc diem. Tryphon autem cum iter faceret cum antiocho rege adoleſcẽte dolo occidit eum & regnauit loco eius. Et impo ſuit ſibi diadema aſie: & fecit plagã ma gnam in terra. Et edificauit ſimon pre ſidia iudee muniens ea turribus excel ſis & muris magnis: & portis & ſeris: & poſuit alimenta in munitionibus. Et elegit ſimon viros: & miſit ad demetriũ regem vt faceret remiſſionem regioni: quia actus omnes tryphonis per dire ptionem fuerant geſti. Et demetrius rex ad verba iſta reſpondit ei: & ſcripſit epiſtolam talem. Rex demetrius: ſimo ni ſummo ſacerdoti & amico regum & ſenioribus et genti iudeorum ſalutem: Coronam auream: & bahen quam mi ſiſtis ſuſcepimus: et parati ſumus face re vobiſcum pacem magnam: & ſcribe re prepoſitis regis remittere vobis q̄ indulſimus. Quecũq; enim conſtitui mus vobis conſtant. Munitiones quas edificaſtis vobis ſint. Remittimus quo q; ignorãtias & peccata vſq; in hodier num diem: & coronam quam debeba tis. Et ſi quid aliud erat tributarium in hieruſalem: iam non ſit tributariuꝫ. Et ſi qui ex vobis apti ſunt conſcribi inter noſtros: conſcribantur: et ſit inter nos pax. Anno cẽteſimo ſeptuageſimo abla tum eſt iugum gentium ab iſrael. Et ce pit populus iſrael ſcribere in tabulis & geſtis publicis: anno primo ſub ſimo ne ſũmo ſacerdote magno duce & pri cipe iudeorum. In diebus illis applicuit ſimon ad gazan: & circundedit eaꝫ ca ſtris: & fecit machinas & applicuit ad ci uitateꝫ: & percuſſit turrem vnam et cõ prehendit eam: & qui eruperant erãt intra machinã & ciuitatem: & factus eſt motus magnus in ciuitate: et aſcende runt qui erant in

excelſis ⁊ muris magnis ⁊ turrib⁹
ὑψηλοῖς καὶ τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις
⁊ portis ⁊ ſeris. ⁊ poſuit alimẽta
καὶ πύλαις καὶ μοχλοῖς. καὶ ἔθετο βρώματα
in munitionib⁹. ⁊ elegit ſimõ viros
ἐν τοῖς ὀχυρώμασι. καὶ ἐπέλεξε σίμων ἄνδρας
⁊ miſit ad demetriũ regẽ
καὶ ἀπέστειλε πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα
vt faceret remiſſionẽ regioni. qm̄ oẽs
τοῦ ποιῆσαι ἄφεσιν τῇ χώρᾳ. ὅτι πᾶσαι αἱ
act⁹ tryphonis erãt rapine. ⁊ mi
πράξεις τρύφωνος ἦσαν ἁρπαγαί. καὶ ἀπέ
ſit ei demetri⁹ rex iuxta
στειλεν αὐτῷ δημήτριος ὁ βασιλεὺς κατὰ
ſmones hos. ⁊ reſpõdit ei: ⁊
τοὺς λόγους τούτους. καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ, καὶ
ſcripſit ei epiſtolã talẽ. rex
ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν τοιαύτην. βασιλεὺς
demetri⁹ ſimoni pncipi ſacerdotũ ⁊ amico re=
δημήτριος σίμωνι ἀρχιερεῖ καὶ φίλῳ βασι
gũ ⁊ ſeniorib⁹ ⁊ gẽti iudeoꝝ
λέων καὶ πρεσβυτέροις καὶ ἔθνει ἰουδαίων
gaudere. coronã aureã ⁊
χαίρειν. τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν καὶ τὴν
bainem q̄ miſiſtis accepim⁹. ⁊
βαΐνην ἃ ἀπεστείλατε κεκομίσμεθα. καὶ
pati ſum⁹ facere vobiſcũ pacẽ magnã
ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ποιεῖν ὑμῖν εἰρήνην μεγάλην
⁊ ſcribere iis q ſup negocia vt remit
καὶ γράφειν τοῖς ἐπὶ τῶν χρειῶν τοῦ ἀφιέ=
tãt vobis remiſſiones. ⁊ q̄ ſtatuim⁹ erga
ναι ὑμῖν ἀφέματα. καὶ ὅσα ἐστήκαμεν πρὸς
vos cõſtant. ⁊ munitiones q̄s edifi
ὑμᾶς ἕστηκεν. καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ᾠκοδο
cauiſtis ſint vobis. remittim⁹ ãt igno
μήκατε ὑπαρχέτω ὑμῖν. ἀφίεμεν δὲ ἀγνο
rãtias ⁊ peccata vſq; in hodier
ήματα καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἕως τῆς σήμε=
nũ diẽ. ⁊ coronã quã debebatis
ρον ἡμέρας. καὶ τὸν στέφανον ὃν ὠφείλετε
⁊ ſiqđ aliud tributariũ erat i hierlꝫ: nõ ãpli⁹
καὶ εἴ τι ἄλλο ἐτελωνεῖτο ἐν ἱλημ, μηκέτι
ſit tributariũ. ⁊ ſi q apti ex vobis
τελωνείσθω. καὶ εἴ τινες ἐπιτήδειοι ὑμῶν
cõſcribi inter eos q circa nos cõſcriban
γραφῆναι εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς ἐγγραφέσθω=
tur: ⁊ ſit inter nos pax.
σαν, καὶ γινέσθω ἀναμέσον ἡμῶν εἰρήνη.
anno ſeptuageſimo ⁊ cẽteſimo ablatũ ẽ iugũ
ἔτους ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἤρθη ὁ ζυγὸς
gẽtiũ ab iſrael. ⁊ cepit ppl's
τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἤρξατο ὁ λαὸς
iſrael ſcribere in cõſcriptionib⁹ ⁊
ἰσραὴλ γράφειν ἐν ταῖς συγγραφαῖς καὶ
cõmutationib⁹ anno primo ſub ſimo=
συναλλάγμασιν ἔτους πρώτου ἐπὶ σίμω
ne pricipe ſacerdotũ magno ⁊ duce ⁊ prici
νος ἀρχιερέως μεγάλου καὶ στρατηγοῦ καὶ ἡγου
pe iudeoꝝ. in dieb⁹ illis ca=
μένου ἰουδαίων. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πα
ſtrametat⁹ ẽ ad gazã ⁊ circundedit eã
ρενέβαλεν ἐπὶ γάζαν καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὴν
caſtris. ⁊ fecit machinam ⁊
παρεμβολαῖς. καὶ ἐποίησεν ἑλέπολιν καὶ
applicuit ad ciuitatẽ: ⁊ pcuſſit turrẽ
προσήγαγε τῇ πόλει, καὶ ἐπάταξε πύργον
vnã ⁊ cõprehẽdit. ⁊ eruperunt q in
ἕνα καὶ κατελάβετο. καὶ ἐξήλλοντο οἱ ἐν τῇ
machina in vrbẽ. ⁊ fact⁹ eſt mot⁹
ἑλεπόλει εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἐγένετο κίνημα
magn⁹ i ciuitate. ⁊ aſcẽderũt q in
μέγα ἐν τῇ πόλει. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἐν τῇ

ciuitate cū vxoribꝰ ⁊ filijs
πόλει σὺν ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις
ſupra murū ſciſſis tunicis
ἐπὶ τὸ τεῖχος διερρηχότες τὰ ἱμάτια
ſuis. ⁊ clamauerūt voce magna poſtulā
αὐτῶν. καὶ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ ἀξιοῦν-
tes ſimonē dextras eis dare. ⁊
τες σίμωνα δεξιὰς αὐτοῖς δοῦναι. καὶ
dixerūt. nō nobis vtaris ſm malitias
εἶπαν. μὴ ἡμῖν χρήσῃ κατὰ τὰς πονηρί-
nr̄as: ſed ſm miam tuā. ⁊
ας ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔλεός σου. καὶ
flexꝰ eſt eis ſimō. ⁊ nō debella-
συνελύθη αὐτοῖς σίμων. καὶ οὐκ ἐπολέμη-
uit eos. ⁊ eiecit eos de
σεν αὐτούς. καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκ τῆς
ciuitate ⁊ emūdauit edes in qbꝰ
πόλεως καὶ ἐκαθάρισε τὰς οἰκίας ἐν αἷς
fuerāt ſimulachra. ⁊ ſic intrauit in eā
ἦν τὰ εἴδωλα· καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς αὐ-
laudās ⁊ bn̄dicēs. ⁊ eiecit ex ea
τὴν ὑμνῶν καὶ εὐλογῶν. καὶ ἐξέβαλεν ἐξ αὐ-
oēm imunditiā: ⁊ collocauit
τῆς πᾶσαν ἀκαθαρσίαν, καὶ κατῴκισεν
illic viros ꝗ legē faciūt.
ἐκεῖ ἄνδρας οἵτινες τὸν νόμον ποιοῦσι.
⁊ muniuit eā ⁊ edifica
καὶ προσωχύρωσεν αὐτὴν καὶ ᾠκοδόμη-
uit ſibi in ipſa habitationē: ꝗ āt erāt in
σεν ἑαυτῷ ἐν αὐτῇ οἴκησιν. οἱ δὲ ἐκ τῆς
arce in hierl̄m ꝓhibebant̄ egre-
ἄκρας ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκωλύοντο ἐκπορεύε-
di ⁊ ingredi in regionē.
σθαι καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν χώραν.
⁊ emere ⁊ vēdere. ⁊ eſurierūt
καὶ ἀγοράζειν καὶ πωλεῖν. καὶ ἐπείνασαν
valde: ⁊ perierūt ex illis multi
σφόδρα, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ἱκανοὶ τῷ
fame. ⁊ clamauerūt ad ſimonē dextras
λιμῷ. καὶ ἐβόησαν πρὸς σίμωνα δεξιὰς
accipere. ⁊ dedit eis ⁊ eiecit
λαβεῖν. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἐξέβαλεν
eos illinc ⁊ mūdauit arcē
αὐτοὺς ἐκεῖθεν καὶ ἐκαθάρισε τὴν ἄκραν
a cōtaminatiōibꝰ: ⁊ intrauit in eā
ἀπὸ τῶν μιασμάτων, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν
tertia ⁊ viceſima ſecūdi mēſis anno
τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ δευτέρου μηνὸς ἔτους
vno ⁊ ſeptuageſimo ⁊ cēteſimo cū
ἑνὸς καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ μετὰ
laude ⁊ ramis ⁊ in cinyris ⁊ in
αἰνέσεως καὶ βαΐων καὶ ἐν κινύραις καὶ ἐν
cymbalis ⁊ in nablis ⁊ in hymnis ⁊
κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν ὕμνοις καὶ
in cāticis: qꝛ cōtritꝰ eſt inimicꝰ magnꝰ ex
ἐν ᾠδαῖς, ὅτι συνετρίβη ἐχθρὸς μέγας ἐξ
iſrael. ⁊ cōſtituit ſingulis ānis vt agerēt
ἰσραήλ. καὶ ἔστησε κατ' ἐνιαυτὸν τοῦ ἄγειν
diē hāc cū letitia. ⁊ mu
τὴν ἡμέραν ταύτην μετ' εὐφροσύνης. καὶ προ-
niuit mōtē tēpli qđ prope
σωχύρωσε τὸ ὄρος τοῦ ἱεροῦ τὸ παρὰ τὴν
arcē: ⁊ habitabat illic ipſe ⁊ ꝗ cū eo
ἄκραν, καὶ ᾤκει ἐκεῖ αὐτὸς καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ.
⁊ vidit ſimō ioannē filiū ſuū ꝙ
καὶ εἶδεν σίμων ἰωάννην τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὅτι
vir eſt: ⁊ poſuit eū ducē
ἀνήρ ἐστι, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἡγούμενον τῶν
virtutū vniuerſaꝝ: ⁊ habitabat i gazaris.
δυνάμεων πασῶν, καὶ ᾤκει ἐν γαζάροις.

C.14 ET in anno ſecūdo ⁊ ſeptuageſi
Καὶ ἐν ἔτει δευτέρῳ καὶ ἑβδομη-

ciuitate cum vxoribꝰ et filiis ſupra murum ſciſſis tunicis ſuis: & clamauerunt voce magna poſtulantes a ſimone dextras ſibi dari: et dixerunt. Nō nobis reddas ſecundum malicias noſtras: ſed ſecundum miſericordias tuas & ſeruiemꝰ tibi. Et flexꝰ ſimon nō debellauit eos: eiecit tamen eos de ciuitate & emundauit edes in quibus fuerāt ſimulachra: & tunc intrauit in eam cum hymnis benedicens dominum: & eiecta ab ea omni immundicia collocauit in ea viros ꝗ legem facerent: & muniuit eam: & fecit ſibi habitationem. Qui autem erant in arce hieruſalem prohibebantur egredi et ingredi regionem: & emere ac vēdere & eſurierunt valde: et multi ex eis fame perierunt: et clamauerunt ad ſimonen: vt dextras acciperent et dedit illis: & eiecit eos inde & mundauit arcē a contaminationibus: & intrauerunt in eam tertia & viceſima die ſecundi mēſis anno centeſimo ſeptuageſimo primo cum laude: & ramis palmarū: & citharis: & cinaris: & cymbalis: & nablis & hymnis: et canticis: quia contritus eſt inimicus magnus ex iſrael: & conſtituit vt omnibus annis agerentur dies hi cū leticia: et muniuit montem templi: qui erat ſecus arcem et habitauit ibi ipſe et qui cum eo erant. Et vidit ſimon iohannem filium ſuum ꝙ fortis prelii vir eſſet & poſuit eum ducem virtutum vniuerſarum: & habitauit in gazaris.

Capitulum decimum quartum

ET anno centeſimo ſeptuageſimo ſecundo congregauit rex demetrius exercitum ſuum: & abiit in mediam ad contrahenda ſibi auxilia: vt expugnaret tryphonem. Et audiuit arſaces rex perſidis & medie quia intrauit demetrius confines ſuos: & miſit vnum de pricipibus ſuis vt comprehenderet eū viuum: & adduceret eum ad ſe. Et abiit & percuſſit caſtra demetrii: & comprehēdit eum: & duxit eum ad arſacem: et poſuit eum in cuſtodiam. Et ſiluit omnis terra iuda omnibus diebus ſimonis & queſiuit bona genti ſue: et placuit illis poteſtas eius: & gloria eius omnibꝰ diebus. Et cū omni gloria ſua accepit ioppen in portum: et fecit introitum in inſulis maris. Et dilatauit fines gentis ſue et obtinuit regionem. Et congregauit captiuitatem multam & dominatus eſt gazare: et bethſure: et arci: et abſtulit immundicias ex ea: & non erat qui reſiſteret ei. Et vnuſquiſqꝫ colebat terram ſuam cum pace: et terra iuda dabat fructus ſuos: et ligna camporum fructum ſuum. Seniores in plateis ſedebant omnes: et de bonis terre tractabant: et iuuenes induebant ſe gloriā et ſtolas belli. Et ciuitatibꝰ tribuebat alimonias: et conſtituebat eas vt eſſent vaſa munitionis quoadusqꝫ nominatum eſt nomen glorie eius vſqꝫ ad extremum terre. Fecit pacē ſuper terram: et letatus eſt iſrl̄ leticia magna: et ſedit vnuſquiſqꝫ ſub

mo ⁊ cēteſimo cōgregauit demetriꝰ
κοστῷ καὶ ἑκατοστῷ συνήγαγε δημήτριος ὁ
rex exercitꝰ ſuos: ⁊ a-
βασιλεὺς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ ἐπο-
biſt in mediā ad cōtrahendū auxi
ρεύθη εἰς μηδίαν τοῦ ἐπισπάσασθαι βοή-
liū ſibi: vt expugnaret tryphonē.
θειαν αὐτῷ, ὅπως πολεμήσῃ τὸν τρύφωνα. G
⁊ audiuit arſaces rex
καὶ ἤκουσεν ἀρσάκης ὁ βασιλεὺς τῆς
perſie ⁊ medie ꝙ venit deme-
περσίδος καὶ μηδίας ὅτι ἦλθε δημήτρι- C
triꝰ in fines ſuos: ⁊ miſit vnū
ος εἰς τὰ ὅρια αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἕνα τῶν
principū ſuoꝝ vt cōprehēderet eū viuū.
ἀρχόντων αὐτοῦ συλλαβεῖν αὐτὸν ζῶντα.
⁊ abiſt ⁊ ꝑcuſſit caſtra
καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπάταξε τὴν παρεμβο-
demetrij: ⁊ cōprehēdit eū ⁊ du-
λὴν δημητρίου, καὶ συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ἤγα-
xit eū ad arſacē: ⁊ poſuit eū in
γεν αὐτὸν πρὸς ἀρσάκην, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν
cuſtodia. ⁊ ſiluit terra oībꝰ
φυλακῇ. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ πάσας τὰς
diebꝰ ſimonis. ⁊ queſiuit bona
ἡμέρας σίμωνος. καὶ ἐζήτησεν ἀγαθὰ τῷ
gēti ſue: ⁊ placuit illis poteſtas
ἔθνει αὐτοῦ, καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς ἡ ἐξουσία
eiꝰ ⁊ gloria eiꝰ oībꝰ die-
αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέ-
bꝰ. ⁊ cū oī glīa ſua acce
ρας. καὶ μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ ἔλα-
pit ioppē in portū. ⁊ fecit in
βε τὴν ἰόππην εἰς λιμένα. καὶ ἐποίησεν εἴ-
troitū in iſulis maris. ⁊ dilata
σοδον ταῖς νήσοις τῆς θαλάσσης. καὶ ἐπλά-
uit fines gēti ſue ⁊ obtinuit
τυνε τὰ ὅρια τῷ ἔθνει αὐτοῦ καὶ ἐκράτησε
regionē. ⁊ cōgregauit captiuitatē
τῆς χώρας. καὶ συνήγαγεν αἰχμαλωσίαν A
multā ⁊ dn̄atus eſt gazare ⁊ beth-
πολλὴν καὶ ἐκυρίευσε γαζάρων καὶ βαιθ-
ſure ⁊ arcis. ⁊ abſtulit imū
σούρων καὶ τῆς ἄκρας. καὶ ἐξῆρε τὰς ἀκα-
ditias ex ea: ⁊ nō erat reſi-
θαρσίας ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντικείμε-
ſtēs ei. ⁊ erāt colētes terrā ſu
νος αὐτῷ. καὶ ἦσαν γεωργοῦντες τὴν γῆν αὐ-
am cū pace. ⁊ terra āt dabat
τῶν μετ' εἰρήνης. καὶ ἡ γῆ δὲ ἐδίδου τὰ
fructꝰ ſuos ⁊ ligna cāpoꝝ
γεννήματα αὐτῆς καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων
fructū ſuū. ſeniores in
τὸν καρπὸν αὐτῶν. πρεσβύτεροι ἐν ταῖς
plateis ſedebāt. oēs de bonis
πλατείαις ἐκάθηντο. πάντες περὶ ἀγαθῶν
cōſultabāt i cōmū: ⁊ iuuenes induerūt
ἐκοινολογοῦντο, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐνεδύσαντο
glīas ⁊ ſtolas belli. ciuitatibꝰ
δόξας καὶ στολὰς πολέμου. ταῖς πόλεσιν B
tribuebat alimonias. ⁊ cōſtituit eas
ἐχορήγησε βρώματα. καὶ ἔταξεν αὐτὰς
in vaſis munitionis vſqꝫquo nomi-
ἐν σκεύεσιν ὀχυρώσεως ἕως ὅτου ὠνομά-
natū ē nomē glīe eiꝰ vſqꝫ ad extremū
σθη τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ ἕως ἄκρου
terre. fecit pacē ſup
τῆς γῆς, ἐποίησε τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς
terrā: ⁊ letatꝰ eſt iſrl̄ letitia
γῆς, καὶ εὐφράνθη ἰσραὴλ εὐφροσύνην
magna. ⁊ ſedit vnuſqſqꝫ ſub
μεγάλην. καὶ ἐκάθισεν ἕκαστος ὑπὸ τὴν

Digitized by Google

vite ſua: ⁊ ficu ſua. ⁊ nõ
ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὴν συκῆν αὐτοῦ. καὶ οὐκ
erat exterrẽs eos. ⁊ defecit impu
ἦν ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. καὶ ἐξέλιπε πολε-
gnãs eos ſup terrã. ⁊ reges
μῶν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ οἱ βασιλεῖς
cõtriti ſunt in dieb⁹ illis. ⁊
συνετρίβησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. καὶ
C cõfirmauit oẽs hũiles ppl̃i
ἐστήριξε πάντας τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ
ſui. legẽ exquiſiuit: ⁊ abſtulit oẽm
αὐτοῦ. τὸν νόμον ἐξεζήτησε, καὶ ἐξῆρε πάντα
iniquũ ⁊ malũ. ſancta glificauit: ⁊
ἄνομον καὶ πονηρόν. τὰ ἅγια ἐδόξασε, καὶ
multiplicauit vaſa ſctõꝝ. ⁊ audierũt
ἐπλήθυνε τὰ σκεύη τῶν ἁγίων. καὶ ἤκουσαν
in roma ꝙ defunct⁹ eſt ionathas ⁊ vſq͂ i ſpar=
ἐν ῥώμῃ ὅτι ἀπέθανεν ἰωνάθαν καὶ ἕως σπάρ
tiã: ⁊ triſtati ſunt valde. vt ãt audierũt
της, καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. ὡς δὲ ἤκουσαν
ꝙ ſimon frater ei⁹ fact⁹ eſt pro il=
ὅτι σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ γέγονεν ἀντ' αὐ
lo ſũm⁹ ſacerdos: ⁊ obtinet regionẽ
τοῦ ἀρχιερεύς, καὶ ἐπικρατεῖ τῆς χώρας
⁊ ciuitates q̃ in ea: ſcripſerũt ad
καὶ τῶν πόλεων τῶν ἐν αὐτῇ, ἔγραψαν πρὸς
eũ tabulis ereis vt renouarẽt
αὐτὸν δέλτοις χαλκαῖς τοῦ ἀνανεώσασθαι
erga eũ amicitiã ⁊ ſocietatẽ
πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν
quã cõſtituerũt cũ iuda ⁊ ionatha
ἣν ἔστησαν πρὸς ἰούδαν καὶ ἰωνάθαν τοὺς
fratrib⁹ ei⁹. ⁊ lecte ſunt corã
ἀδελφοὺς αὐτοῦ. καὶ ἀνεγνώσθησαν ἐνώπι
eccleſia in hierl̃m. ⁊ hoc
ον τῆς ἐκκλησίας ἐν ἱλῆμ'. καὶ τοῦτο τὸ
D exẽplũ epiſtolaꝝ q̃s miſe=
ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἀπέστει=
rũt ſpartiate. ſpartiataꝝ p̃ncipes
λαν οἱ σπαρτιᾶται. σπαρτιατῶν ἄρχοντες
⁊ ciuitas: ſimoni ſacerdoti magno ⁊
καὶ ἡ πόλις, σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ καὶ τοῖς
ſenioribus ⁊ ſacerdotib⁹ ⁊ reli
πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοι
quo ppl̃o iudeoꝝ fratrib⁹ gaudere.
πῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων ἀδελφοῖς χαίρειν.
legati miſſi ad po=
οἱ πρεσβευταὶ οἱ ἀποσταλέντες πρὸς τὸν δῆ
pulũ nr̃m nũciauerũt nobis de glo
μον ἡμῶν ἀπήγγειλαν ἡμῖν περὶ τῆς δό=
ria vr̃a ⁊ honore. ⁊ gauiſi ſum⁹ in
ξης ὑμῶν καὶ τιμῆς. καὶ εὐφράνθημεν ἐπὶ τῇ
introitu eoꝝ: ⁊ reſcripſim⁹ q̃ ab ip=
ἐφόδῳ αὐτῶν, καὶ ἀνεγράψαμεν τὰ ὑπ' αὐ
ſis dicta ſunt in cõcilijs ppl̃i
τῶν εἰρημένα ἐν ταῖς βουλαῖς τοῦ δήμου
ſic. numeni⁹ antiochi ⁊ antipater
οὕτως. νουμήνιος ἀντιόχου καὶ ἀντίπατρος
iaſonis legati iudeoꝝ venerũt
ἰάσωνος πρεσβευταὶ ἰουδαίων ἤλθοσαν
ad nos ad renouãdũ erga nos
πρὸς ἡμᾶς ἀνανεούμενοι τὴν πρὸς ἡμᾶς
amicitiã. ⁊ placuit ppl̃o excipere
φιλίαν. καὶ ἤρεσε τῷ δήμῳ ἐπιδέξασθαι
E viros glıoſe ⁊ vt ponerẽ
τοὺς ἄνδρας ἐνδόξως καὶ τοῦ θέσθαι τὸ
exẽplũ ſmonũ illoꝝ in parte
ἀντίγραφον τῶν λόγων αὐτῶν ἐν τοῖς ἀπο
tibus ppl̃o libris: vt memo
δεδειγμένοις τῷ δήμῳ βιβλίοις, τοῦ μνημό
riã hẽret ppl̃s ſpartiataꝝ.
συνον ἔχειν τὸν δῆμον τῶν σπαρτιατῶν. τὸ
ãt exẽplũ hoꝝ ſcripſerũt ſimoni
δὲ ἀντίγραφον τούτων ἔγραψαν σίμωνι τῷ

vite ſua: & ſub ficulnea ſua: & non erat qui eos terreret. Defecit impugnans eos ſuper terram: reges contriti ſunt in diebus illis. Et confirmauit omnes humiles populi ſui: & legem exquiſiuit: & abſtulit omnem iniquum & malum. Sancta glorificauit: & multiplicauit vaſa ſanctorum. Et auditum eſt rome. quia defunctus eſſet ionathas & vſq͂ in ſpartiatas: & contriſtati ſunt valde. Vt audierunt autem ꝙ ſimon frater eius factus eſſet ſũmus ſacerdos loco eius: & ipſe obtineret omnem regionem & ciuitates in ea: ſcripſerunt ad eum tabulis ereis: vt renouarent amicitias & ſocietatem quam fecerat cum iuda & cũ ionatha fratribus eius: & lecte ſunt in cõſpectu eccleſie in hieruſalem. Et hoc exemplum epiſtolarum quas ſpartiate miſerunt. Spartianorum principes & ciuitates: ſimoni ſacerdoti magno & ſenioribus & ſacerdotibus: & reliquo populo iudeorum fratribus ſalutem. Legati qui miſſi ſunt ad populum noſtrũ nunciauerunt nobis de veſtra gloria & honore & leticia: & gauiſi ſumus in introitu eorum. Et ſcripſimus que ab eis erant dicta in concilijs populi ſic. Numenius antiochi: & antipater iaſonis filius legati iudeorum venerunt ad nos renouantes nobiſcum amicitiam priſtinam. Et placuit populo excipere viros glorioſe: & ponere exemplum ſermonum eorum in ſegregatis populi libris: vt ſit ad memoriam populo ſpartiatarum. Exemplum autem horum ſcripſimus ſimoni magno ſacerdoti. Poſt hec autem miſit ſimon numeniũ romã habentem clypeũ aureum magnum pondo minarum mille ad ſtatuẽdam cum eis ſocietatem. Cum autem audiſſet populus romanus ſermones iſtos dixerunt. Quam gratiarum actionem reddemus ſimoni & filiis eius. Reſtituit enim ipſe fratres ſuos & expugnauit inimicos iſrael ab eis: & ſtatuerunt ei libertatem: & deſcripſerunt in tabulis ereis: & poſuerunt in titulis in monte ſion. Et hoc eſt exemplum ſcripture. Octauadecima die menſis elul ãno cẽteſimoſeptuageſimoſecundo anno tertio ſub ſimone ſacerdote magno in aſaramel in conuentu magno ſacerdotum & populi & principũ & gẽtis & ſeniorũ regiõis: nota facta ſunt hec. Quĩ frequẽter facta ſunt p̃lia in regiõe nr̃a. Simon aũt mattathie filius ex filiis iarib & fratres eius dederũt ſe p̃iculo: & reſtiterũt aduerſariis gẽtis ſue vt ſtarẽt ſãcta ipſorũ & lex: & glĩa magna glĩficauerũt gẽtẽ ſuã. Et cõgregauit ionathas gẽtẽ ſuã: & fact⁹ eſt illis ſacerdos magn⁹ & appoſit⁹ eſt ad ppl̃m ſuũ: et voluerũt inimici eorũ calcare ſancta: & atterere regionẽ ipſorũ & extẽdere man⁹ in ſancta ſanctorũ. Tũc reſtitit ſimõ & pugnauit p̃ gẽte ſua & erogauit pecũias multas: & armauit viros virtutis gẽtis ſue: & dedit illis ſtipẽdia & muniuit ciuitates iudee & bethſurã q̃ erat in finib⁹ iudee vbi erant arma hoſtiũ antea: & poſuit

p̃ncipi ſacerdotũ. poſt hec miſit ſimon
ἀρχιερεῖ. μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε σίμων τὸν
numeniũ in romã habẽtẽ clypeũ au=
νουμήνιον εἰς ῥώμην ἔχοντα ἀσπίδα χρυ
reũ magnũ põdo minaꝝ milliũ ad ſta
σῆν μεγάλην ὁλκῆς μνῶν χιλίων εἰς τὸ στή=
tuẽdã cũ eis ſocietatẽ. vt ãt audi
σαι πρὸς αὐτοὺς τὴν συμμαχίαν. ὡς δὲ ἤκου
uit ppl̃s ſmones iſtos dixerũt. quã
σεν ὁ δῆμος τῶν λόγων τούτων εἶπαν. τίνα
grãm reddem⁹ ſimoni ⁊ filijs
χάριν ἀποδώσομεν σίμωνι καὶ τοῖς υἱοῖς
ei⁹. firmauit eñ ipſe ⁊ fratres ei⁹
αὐτοῦ. ἐστήρισε γὰρ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
⁊ dom⁹ patris ei⁹. ⁊ expugnauerũt
καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐπολέμησαν
inimicos iſrl̃ ab eis: ⁊ ſtatuerũt
τοὺς ἐχθροὺς ἰσραὴλ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔστησαν
ei libertatẽ. ⁊ deſcripſerũt in tabulis
αὐτῷ ἐλευθερίαν. καὶ κατέγραψαν ἐν δέλτοις
ereis: ⁊ poſuerũt i colũnis in mõte ſi=
χαλκαῖς, καὶ ἔθεντο ἐν στήλαις ἐν ὄρει σι=
on. ⁊ hoc exẽplũ ſcri
ών. καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῆς γρα=
pture. decima octaua elul: ⁊ anno ſecũdo
φῆς. ὀκτωκαιδεκάτῃ ἐλούλ, ἔτους δευτέρου
⁊ ſeptuageſimo ⁊ cẽteſimo: ⁊ hic
καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ, καὶ τοῦτο
terti⁹ ann⁹: ſub ſimone p̃ncipe ſacerdotũ i
τρίτον ἔτος, ἐπὶ σίμωνος ἀρχιερέως ἐν
ſaramel: in cõuentu magno ſacer=
σαραμέλ, ἐπὶ συναγωγῆς μεγάλης ἱερέ=
dotũ ⁊ ppl̃i ⁊ principũ gẽtis ⁊
ων καὶ λαοῦ καὶ ἀρχόντων ἔθνους καὶ τῶν
ſenioꝝ regiõis innotuit nobis:
πρεσβυτέρων τῆς χώρας ἐγνώρισεν ἡμῖν,
quĩ frequẽter facta ſunt p̃lia in
ἐπεὶ πολλάκις ἐγενήθησαν πόλεμοι ἐν τῇ
regiõe. ſimon ãt mattathie fili⁹ filij
χώρᾳ. σίμων δὲ ὁ ματταθίου ὁ υἱὸς τῶν υἱ
orũ iarib ⁊ fratres ei⁹ dederũt ſe ip
ῶν ἰαρὶβ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἔδωκαν ἑαυ=
ſos p̃iculo: ⁊ reſtiterũt aduerſa
τοὺς τῷ κινδύνῳ, καὶ ἀντέστησαν τοῖς ὑπεναν
rijs gẽtis ſue: vt ſtarent ſancta ip
τίοις τοῦ ἔθνους αὐτῶν, ὅπως σταθῇ τὰ ἅγια αὐ
ſoꝝ ⁊ lex. ⁊ glĩa magna glorificauerũt
τῶν καὶ ὁ νόμος. καὶ δόξῃ μεγάλῃ ἐδόξασαν τὸ
gẽtẽ ſuã. ⁊ cõgregauit ionathas gẽtẽ ſu=
ἔθνος αὐτῶν. καὶ ἤθροισε ἰωνάθαν τὸ ἔθνος αὐ=
am. ⁊ fact⁹ eſt eis p̃nceps ſacerdotũ: ⁊ appo
τῶν. καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς ἀρχιερεύς, καὶ προσε
ſit⁹ ẽ ad ppl̃m ſuũ. ⁊ voluerũt inimi
τέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐβουλήθησαν οἱ ἐχ
ci eoꝝ aſcẽdere in regionẽ eo
θροὶ αὐτῶν ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐ
rũ vt cõtererẽt regionẽ illoꝝ ⁊ extẽde
τῶν τοῦ ἐκτρῖψαι τὴν χώραν αὐτῶν καὶ ἐκτεῖ
rẽt man⁹ in ſancta eoꝝ. tũc ſurrexit ſi
ναι χεῖρας ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν. τότε ἀνέστη σί
mon ⁊ pugnauit pro gẽte ſua. ⁊
μων καὶ ἐπολέμησε περὶ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. καὶ
expẽdit pecunias multas ex ſuis. ⁊
ἐδαπάνησε χρήματα πολλὰ τῶν ἑαυτοῦ. καὶ
armauit viros exercit⁹ gẽ
ὡπλοδότησε τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως τοῦ ἔθ
tis ſue: ⁊ dedit eis ſtipẽdia. ⁊ mu
νους αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὀψώνια. καὶ ὠ=
niuit ciuitates iudee ⁊ beth=
χύρωσε τὰς πόλεις τῆς ἰουδαίας καὶ τὴν βαιθ
ſuran q̃ in finib⁹ iudee: vbi erãt
σοῦραν τὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς ἰουδαίας, οὗ ἦν
arma hoſtiũ pri⁹. ⁊ poſuit
τὰ ὅπλα τῶν πολεμίων τὸ πρότερον. καὶ ἔθετο

illic preſidiũ viros iudeos. τ ioppen
ἐκεῖ φρουρὰν ἄνδρας ἰουδαίους, καὶ ἰόππην
muniuit q̃ in maris τ ga
ὠχύρωσε τὴν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν γά
zara q̃ in finib⁹ azoti in q̃ habitabãt
ζαρα τὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων ἀζώτου ἐν ᾗ ᾤκουσαν
hoſtes pri⁹ illic. τ collocauit
οἱ πολέμιοι τὸ πρότερον ἐκεῖ. καὶ κατῴκισεν
illic iudeos. τ q̃cũq; apta erãt ad
ἐκεῖ ἰουδαίους. καὶ ὅσα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς
hoꝝ correptionẽ poſuit in eis. τ
τὴν τούτων ἐπανόρθωσιν ἔθετο ἐν αὐτοῖς. καὶ
vidit pplˢ fidẽ ſimonis τ
εἶδεν ὁ λαὸς τὴν πίστιν τοῦ σίμωνος καὶ τὴν
gl̃iam quã cogitauit facere gẽti
δόξαν ἣν ἐβουλεύσατο ποιῆσαι τῷ ἔθνει
ſue: τ poſuerũt eũ ducẽ ſuũ
αὐτοῦ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἡγούμενον αὐτῶν
τ pncipẽ ſacerdotũ: qꝛ ipſe fecit
καὶ ἀρχιερέα, διὰ τὸ αὐτὸν πεποιηκέναι
oĩa hec. τ iuſticiã τ
πάντα ταῦτα. καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν
fidẽ quã cõſeruauit gẽti ſue. τ
πίστιν ἣν συνετήρησε τῷ ἔθνει αὐτοῦ. καὶ
q̃ſiuit oĩ modo exaltare pplꝫ
ἐζήτησε παντὶ τρόπῳ ὑψῶσαι τὸν λαὸν
ſuũ. τ in dieb⁹ ei⁹ pſperatũ ẽ
αὐτοῦ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εὐωδώθη
in manib⁹ ei⁹: vt tollerent gẽtes
ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, τοῦ ἐξαρθῆναι τὰ ἔθνη
de regione ipſoꝝ τ q̃ ſunt in ciuitate
ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει
dauid q̃ in hieruſlm. q̃ fecerũt ſibi
δαυὶδ τοὺς ἐν ἱλήμ. οἳ ἐποίησαν ἑαυτοῖς
arcẽ de q̃ egrediebant τ cõtaminabãt in
ἄκραν ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο καὶ ἐμίαινον κύ-
circuitu ſanctoꝝ τ faciebãt plagã ma-
κλῳ τῶν ἁγίων καὶ ἐποίουν πληγὴν μεγά
gnã in caſtitate. τ collocauit in ea
λην ἐν τῇ ἁγνείᾳ, καὶ κατῴκισεν ἐν αὐτῇ
viros iudeos: τ muniuit eã
ἄνδρας ἰουδαίους, καὶ ὠχύρωσεν αὐτὴν
ad tutamẽtũ regionis τ ciuita
πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χώρας καὶ τῆς πόλε
tis. τ exaltauit muros hieruſlm. τ
ως. καὶ ὕψωσε τὰ τείχη ἱερουσαλήμ. καὶ ὁ
rex demetri⁹ ſtatuit ei ſũ-
βασιλεὺς δημήτριος ἔστησεν αὐτῷ τὴν ἀρ
mũ ſacerdotiũ ſm oĩa. τ fecit e-
χιερωσύνην κατὰ πάντα. καὶ ἐποίησεν αὐ
um ex amicis ſuis: τ gl̃ificauit eũ gl̃ia
τὸν τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν δόξῃ
magna. auditũ ẽ eñ φ appellant
μεγάλῃ. ἠκούσθη γὰρ ὅτι προσαγορεύονται οἱ
iudei a romanis amici τ ſo-
ἰουδαῖοι ὑπὸ ῥωμαίων φίλοι καὶ σύμμα-
cij. τ φ occurrerũt legatis
χοι. καὶ ὅτι ἀπήντησαν τοῖς πρεσβευταῖς
ſimonis gl̃ioſe. τ qꝛ ɔſenſerunt iu
σίμωνος ἐνδόξως. καὶ ὅτι εὐδόκησαν οἱ ἰου
dei τ ſacerdotes eſſe eoꝝ ſimo
δαῖοι καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ εἶναι αὐτῶν σίμω
nẽ ducẽ τ ſũmũ ſacerdotẽ in ſeculũ
να ἡγούμενον καὶ ἀρχιερέα εἰς τὸν αἰῶνα
donec reſurgat ꝓpheta fidelis τ vt
ἕως τοῦ ἀναστῆναι προφήτην πιστὸν καὶ τοῦ
ſit ſup eos dux. τ vt curaſſit
εἶναι ἐπ᾽ αὐτὸν στρατηγόν. καὶ ὅπως μέλῃ
ei de ſanctis cõſtituere p eũ
αὐτῷ περὶ τῶν ἁγίων καθιστάναι δι᾽ αὐτοῦ
ſup opa eoꝝ τ ſup regionẽ
ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς χώρας

illic preſidiũ viros iudeos. Et ioppẽ muniuit q̃ erat ad mare: & gazarã q̃ eſt in finibus azoti: in qua hoſtes antea habitabant: & collocauit illic iudeos & quecunq; apta erant ad correptionem eorum poſuit in eis: & vidit populus aptũ ſimonis & gloriam quam cogitabat facere genti ſue: & poſuerunt eum ducez ſuum & principem ſacerdotum: eo φ ipſe fecerit hec omnia: & iuſticiam & fidem quam conſeruauit genti ſue: & exquiſiuit omni modo exaltare populuz ſuum: & in diebus eius proſperatum eſt in manibus eius vt tollerentur gentes de regione ipſorum: & qui in ciuitate dauid erant in hieruſalem in arce de q̃ procedebant & contaminabant omnia que in circuitu ſanctorum ſunt: & inferebant plagam magnã caſtitati: & collocauit in ea viros iudeos ad tutamentũ regionis & ciuitatis: & exaltauit muros in hieruſalem. Et rex demetrius ſtatuit illi ſũmum ſacerdotium: ſecunduz hec fecit eum amicum ſuum: et glorificauit eum gloria magna. Audiuit eniz φ appellati ſunt iudei a romanis amici & ſocii & fratres: & quia ſuſceperunt legatos ſimonis glorioſe: & quia iudei & ſacerdotes eorum conſenſerunt euz eſſe ducem ſuum: & ſũmum ſacerdotẽ in eternum donec ſurgat propheta fidelis & vt ſit ſuper eos dux: & vt cura eſſet illi pro ſanctis: & vt conſtitueret prepoſitos ſuper opera eorum & ſuper regionem: & ſuper arma & ſuper preſidia: & cura ſit illi de ſanctis: & vt audiatur ab omnibus: & ſcribantur in nomine eius omnes conſcriptiones in regione: & vt operiatur purpura & auro: & ne liceat vlli ex pplo et ex ſacerdotib⁹ irritum facere aliquid horuz: & contradicere his que ab eo dicuntur: aut conuocare conuentum in regione ſine ipõ & veſtiri purpura et vti fibula aurea: q autem fecerit extra hec: aut irritum fecerit aliquid horum: reus erit. Et cõplacuit omni populo ſtatuere ſimonez et facere ſecundum verba iſta: & ſuſcepit ſimon: & placuit ei vt ſummo ſacerdotio fungeretur: & eſſet dux et princeps gentis iudeorum & ſacerdotum: & preeſſet omnibus: & ſcripturam iſtam dixerũt ponere in tabulis ereis: & ponere eas in peribolo ſanctoruz in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in erario: vt habeat ſimõ et filii eius.

Capitulum decimum quintum.

ET miſit rex antiochus filius demetrii epiſtolas ab inſulis maris ſimoni ſacerdoti: & principi gẽtis iudeorũ & vniuerſe genti: & erant continentes hunc modum. Rex antiochus ſimoni ſacerdoti magno et genti iudeoruz ſalutem. Quoniam quidam peſtilentes obtinuerunt regnum patrum noſtrorum: volo autem vendicare regnuz et reſtituere illud ſicut erat antea: & electam feci multitudinem exercitus: & feci naues bellicas.

τ ſup arma. τ ſup munitio
καὶ ἐπὶ τῶν ὅπλων καὶ ἐπὶ τῶν ὀχυρω-
nes: τ vt cura ſit ei de
μάτων, καὶ ὅπως μέλῃ αὐτῷ περὶ τῶν
ſanctis. τ vt audiat ab oĩb⁹
ἁγίων. καὶ ὅπως ἀκούηται ὑπὸ πάντων
τ vt ſcribant in noĩe eius
καὶ ὅπως γράφωνται ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
oẽs cõſcriptiones in regiõe. τ vt
πᾶσαι συγγραφαὶ ἐν τῇ χώρᾳ. καὶ ὅπως
operiat purpura τ aurũ ferat. F
περιβάλληται πορφύραν καὶ χρυσοφορῇ.
τ nõ licebit vlli ex pplo τ ſacer
καὶ οὐκ ἐξέσται οὐδενὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱε-
dotib⁹ irritũ facere aliq̃d hoꝝ τ cõtradicere
ρέων ἀθετῆσαί τι τούτων καὶ ἀντειπεῖν
ab eo dicẽdis τ cõuoca-
τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ ῥηθησομένοις καὶ ἐπισυστρέ-
re cõuentũ in regiõe ſine ipõ. τ
ψαι συστροφὴν ἐν τῇ χώρᾳ ἄνευ αὐτοῦ. καὶ
veſtiri purpura τ infibulari
περιβάλλεσθαι πορφύραν καὶ ἐμπορποῦ-
ri fibula aurea. q̃ aũt ꝑter hec
σθαι πόρπην χρυσῆν. ὃς δ᾽ ἂν παρὰ ταῦ-
fecerit aut irritũ fecerit q̃cq̃ hoꝝ re⁹
τα ποιήσῃ ἢ ἀθετήσῃ τι τούτων ἔνοχος
erit. τ placuit oĩ pplo ſtatuere ſi-
ἔσται. καὶ εὐδόκησε πᾶς ὁ λαὸς θέσθαι σί-
monẽ facere ſm verba iſta.
μωνι ποιῆσαι κατὰ τοὺς λόγους τούτους.
τ ſuſcepit ſimon τ placuit eſſe ſũ
καὶ ἐπεδέξατο σίμων καὶ εὐδόκησεν ἀρχι-
mũ ſacerdotẽ τ eſſe ducẽ τ pncipẽ gẽ G
ερατεύειν καὶ εἶναι στρατηγὸς καὶ ἐθνάρχης
tis iudeoꝝ. τ ſacerdotũ τ pẽeſſe
τῶν ἰουδαίων. καὶ ἱερέων καὶ τοῦ προστατῆ-
oĩb⁹. τ ſcripturã iſtã dixerũt
σαι πάντων. καὶ τὴν γραφὴν ταύτην εἶπαν
poni in tabulis ereis: τ ſtatuere il-
θέσθαι ἐν δέλτοις χαλκαῖς, καὶ στῆσαι αὐ-
las in ꝑibolo ſctõꝝ in loco celes
τὰς ἐν περιβόλῳ τῶν ἁγίων ἐν τόπῳ ἐπι-
bri. aũt exẽpla eaꝝ poni in
σήμῳ τὰ δὲ ἀντίγραφα αὐτῶν θέσθαι ἐν τῷ
erario: vt hẽat ſimon τ filij ei⁹.
γαζοφυλακίῳ, ὅπως ἔχῃ σίμων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.
ET miſit antioch⁹ fili⁹ de- C.15.
Καὶ ἀπέστειλεν ἀντίοχος υἱὸς δη-
metrij regis epiſtolas ab
μητρίου τοῦ βασιλέως ἐπιστολὰς ἀπὸ
iſulis maris ſimoni ſacerdoti τ
τῶν νήσων τῆς θαλάσσης σίμωνι ἱερεῖ καὶ
pncipi gẽtis iudeoꝝ. τ vniuerſe gẽti.
ἐθνάρχῃ τῶν ἰουδαίων καὶ παντὶ τῷ ἔθνει.
τ erãt cõtinẽtes modũ hũc.
καὶ ἦσαν περιέχουσαι τὸν τρόπον τοῦτον.
rex antioch⁹ ſimoni ſacerdoti magno
βασιλεὺς ἀντίοχος σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ
τ pncipi gẽtis τ gẽti iudeoꝝ gaudere. quo-
καὶ ἐθνάρχῃ καὶ ἔθνει ἰουδαίων χαίρειν. ἐπει-
niã viri peſtilẽtes obtinuerũt re- A
δὴ ἄνδρες λοιμοὶ κατεκράτησαν τῆς βα-
gnũ patrũ nroꝝ: volo aũt
σιλείας τῶν πατέρων ἡμῶν, βούλομαι δὲ
vẽdicare regnũ: vt
ἀντιποιήσασθαι τῆς βασιλείας, ὅπως E
reſtituã illud vt erat prius.
ἀποκαταστήσω αὐτὴν ὡς ἦν πρότερον.
collegi aũt multitudinẽ exercitũ: τ
ἐξενολόγησα δὲ πλῆθος δυνάμεων, καὶ
paraui naues bellicas.
κατεσκεύασα πλοῖα πολεμικά.

Digitized by Google

volo āt procedere p regionē:
βούλομαι δὲ ἐκβῆσαι κατὰ τὴν χώραν,
vt vlciſcar eos q̄ corruperūt
ὅπως μετέλθω τοὺς κατεφθαρκότας τὴν χώ
regionē nr̄am ꝛ q̄ deſolauerūt ciuitates
ραν ἡμῶν καὶ τοὺς ἠρημωκότας πόλεις πολ
B multas in regno. nūc ergo ſtatuo tibi om
λὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ. νῦν οὖν ἵστημί σοι πάν
nes ablationes q̄s remiſerūt tibi q̄ āte me
τα τὰ ἀφαιρέματα ἃ ἀφῆκάν σοι οἱ πρὸ ἐμοῦ
reges. ꝛ q̄cūq; alia dona remiſerūt
βασιλεῖς. καὶ ὅσα ἄλλα ἀφέματα ἀφῆκάν
tibi ꝛ pmiſerūt tibi facere pcuſſurā p
σοι καὶ ἐπέτρεψάν σοι ποιῆσαι κόμμα ἴδι
priū numiſma regioni tue. hierlm āt ꝛ ſctā
ον νόμισμα τῇ χώρᾳ σου. ἱλῆμ δὲ καὶ τὰ ἅγια
eſſe libera. ꝛ oīa arma q̄ fa-
εἶναι ἐλεύθερα. καὶ πάντα τὰ ὅπλα ὅσα κα
bricaſti ꝛ munitiones q̄s cōſtruxi
τεσκεύακας καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ᾠκοδόμη
ſti q̄s obtines: maneāt tibi. ꝛ oē debi
σας ὧν κρατεῖς, μενέτω σοι. καὶ πᾶν ὀφεί
tū regiū ꝛ q̄ futura ſūt regia:
λημα βασιλικὸν καὶ τὰ ἐσόμενα βασιλικά,
ex nūc ꝛ in oē tp̄s rc
C ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀ-
mittant tibi. cū āt cōſtiterim⁹ re-
φείσθω σοι. ὡς δ᾽ ἂν κατασχήσωμεν τὴν βα
gnū nr̄um: gl'ificabim⁹ te ꝛ gētē
σιλείαν ἡμῶν, δοξάσομέν σε καὶ τὸ ἔθνος
tuā ꝛ tēpluū gl'ia magna. vt mani
σου καὶ τὸ ἱερὸν δόξῃ μεγάλῃ. ὥς τε φα-
feſta fiat gl'ia vr̄a ī vniuerſa
νερὰν γενέσθαι τὴν δόξαν ὑμῶν ἐν πάσῃ
terra. āno q̄rto ꝛ ſeptuageſimo
τῇ γῇ. ἔτους τετάρτου καὶ ἑβδομηκοστοῦ
ꝛ cēteſimo exiit antioch⁹ in trā
καὶ ἑκατοστοῦ ἐξῆλθεν ἀντίοχος εἰς τὴν γῆν
patrū ſuoꝝ: ꝛ cōuenerūt ad eū
τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτὸν
oēs exercit⁹: ita vt pauci eēnt
πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ὥστε ὀλίγους εἶναι
cū tryphone. ꝛ pſecut⁹ ē eū antiochus
σὺν τρύφωνι. καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ἀντίοχος
rex. ꝛ venit in dorā fugiēs
ὁ βασιλεύς. καὶ ἦλθεν εἰς δῶρα φεύγων
D p mare. ſciebat. n. ꝙ cōgregata
ἐπὶ τῆς θαλάσσης. εἶδε γὰρ ὅτι ἐπισυνῆ-
erāt in eū mala. ꝛ reliquerūt e-
κται ἐπ᾽ αὐτὸν τὰ κακά. καὶ ἀφῆκαν αὐ
um exercit⁹ ꝛ applicuit exercitū antio
τὸν αἱ δυνάμεις καὶ παρενέβαλεν ἀντίο
ch⁹ ſup dorā. ꝛ cū eo duodeci decē mi
χος ἐπὶ δῶρα. καὶ σὺν αὐτῷ δώδεκα μυριά
lia viroꝝ belligeratoꝝ ꝛ octo milia eq-
δες ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ὀκτακισχίλία ἵπ
tū. ꝛ circuiuit ciuitatē ꝛ naues
πος. καὶ ἐκύκλωσε τὴν πόλιν καὶ τὰ πλοῖα
a mari cōgregauit: ꝛ vexabat
ἀπὸ θαλάσσης συνῆψε, καὶ ἔθλιβε τὴν
ciuitatē a terra ꝛ mari.
πόλιν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης.
ꝛ nō ſinebat vllū egredi ꝛ
καὶ οὐκ εἴασεν οὐδένα ἐκπορεύεσθαι καὶ
ingredi. ꝛ venit numeni⁹ ꝛ
εἰσπορεύεσθαι. καὶ ἦλθε νουμήνιος καὶ
E q̄ cū eo ex roma habētes epiſto
οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐκ ῥώμης ἔχοντες ἐπιστο-
las regib⁹ ꝛ regionib⁹: in
λὰς τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ἐν
q̄b⁹ ſcripta erāt hec. luci⁹ cōſul
αἷς ἐγέγραπτο τάδε. λεύκιος ὕπατος

Volo autem procedere per regionem:
vt vlciſcar in eos qui corruperunt re-
gionem noſtram: & qui deſolauerunt
ciuitates multas in regno meo. Nunc
ergo ſtatuo tibi omnes oblatiões quas
remiſerunt tibi ante me omnes reges:
& quecunq; alia dona remiſerunt tibi:
& permitto tibi facere percuſſuraꝫ pro
prii numiſmatis in regione tua. Hieru-
ſalem autem ſanctam eſſe et liberam: &
omnia arma que fabricata ſunt et pre-
ſidia que conſtruxiſti que tenes mane-
ant tibi: & omne debitum regis: & que
futura ſunt regi ex hoc & in totum tē-
pus remittuntur tibi. Cum autem obti
nuerimus regnum noſtrum: glorifica-
bimus te & gentem tuam et templum
gloria magna: ita vt manifeſtetur glo-
ria veſtra in vniuerſa terra. Anno cen
teſimo ſeptuageſimo quarto exiit ātio
chus in terram patrum ſuorum: & con
uenerunt ad eum omnes exercitus: ita
vt pauci relicti eſſent cum tryphone.
Et inſecutus eſt eum antiochus rex: &
venit doram fugiens per maritimam.
Sciebat enim ꝙ congregata ſunt mala
in eum: et reliquit eum exercitus. Et ap
plicuit antiochus ſuper doraꝫ cum cen
tum viginti milibus virorum belligera
torum: & octo milibus equitum. Et cir
cuiuit ciuitatem: & naues a mari acceſ-
ſerunt: & vexabant ciuitatem a terra &
mari et neminem ſinebant ingredi vel
egredi. Venit autem numenius et qui
cum eo fuerant ab vrbe roma haben-
tes epiſtolas regibus & regionibus ſcri-
ptas: in quibus continebantur hec. Lu
cius conſul romanorum: ptolemeo re-
gi ſalutem. Legati iudeorum venerūt
ad nos amici noſtri: renouantes priſti-
nam amicitiam et ſocietatem: miſſi a ſi
mone principe ſacerdotum et populo
iudeorum. Attulerunt autem et cly-
peum aureum minarum mille. Placuit
itaq; nobis ſcribere regibus & regioni
bus vt nō inferāt illis mala: neq; impu-
gnent eos: & ciuitates eorum & regio-
nes eorum: et vt non ferant auxilium
pugnantibus aduerſus eos. Viſum au
tem eſt nobis accipere ab eis clypeum.
ſi qui ergo peſtilētes fugerint de regio
ne ipſorum ad vos: tradite eos ſimoni
principi ſacerdotum: vt vindicet in eos
ſecundum legem ſuam. Hec eadem
ſcripta ſunt demetrio regi: & attalo: &
arabe. et arſaci: & in omnes regiones &
ſampſame: & ſpartanis: delo: & mido:
& ſitione: & carie: & ſamum: & pam-
philiaꝫ: & lyciam: & alicarnaſum: &
rhodum: & faſelida: & choo: & ſiden:
& arado: & gortynam: & gnidum: &
cyprum: & cyrenen. Exemplum au-
tem eorum ſcripſerunt ſimoni principi
ſacerdotum et populo iudeorum. An
tiochus autem rex applicuit caſtra in
doraꝫ ſecundo: admouens ei ſēper ma
nus: & machinas faciens & concluſit
tryphonem ne procederet. Et miſit ad

eum ſimon ccccccccccccccccccccccccc

romanoꝝ ptolemeo regi gaudere:
ῥωμαίων πτολεμαίῳ βασιλεῖ χαίρειν, οἱ
legati iudeoꝝ venerūt ad
πρεσβευταὶ τῶν ἰουδαίων ἦλθον πρὸς ἡ-
nos amici nr̄i ꝛ ſocij renouā
μᾶς φίλοι ἡμῶν καὶ σύμμαχοι ἀνανεού-
tes q̄ ab initio amicitiā ꝛ ſocieta-
μενοι τὴν ἐξ ἀρχῆς φιλίαν καὶ συμμα-
tē: miſſi a ſimone
χίαν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ σίμωνος τοῦ
pncipe ſacerdotū ꝛ pplo iudeoꝝ.
ἀρχιερέως καὶ τοῦ δήμου τῶν ἰουδαίων.
attulerūt āt clypeū aureū minaꝝ
ἤνεγκαν δὲ ἀσπίδα χρυσῆν ἀπὸ μνῶν
quinq; miliū. placuit igit̄ nobis ſcribere
πεντακισχιλίων. ἤρεσεν οὖν ἡμῖν γράψαι
regib⁹ ꝛ regionib⁹: vt
τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ὅπως
nō querāt eis mala. ꝛ ne im-
μὴ ἐκζητήσωσιν αὐτοῖς κακά. καὶ μὴ πο-
pugnēt eos ꝛ ciuitates eo-
λεμήσωσιν αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις αὐ-
rū ꝛ regionē eoꝝ: ꝛ vt nō
τῶν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ ἵνα μὴ
auxilient̄ ipugnātib⁹ eos.
συμμαχήσωσι τοῖς πολεμοῦσιν αὐτούς.
viſū ē āt nobis accipe clypeū ab
ἔδοξε δὲ ἡμῖν δέξασθαι τὴν ἀσπίδα πα-
eis. ſi q̄ ergo peſtilētes fuge-
ρ᾽ αὐτῶν. εἴ τινες οὖν λοιμοὶ διαπεφεύ-
rūt de regione illoꝝ ad vos:
γασιν ἐκ τῆς χώρας ἑαυτῶν πρὸς ὑμᾶς,
tradite eos ſimoni pncipi ſacerdotū:
παράδοτε αὐτοὺς σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ,
vt vindicet in eos ſm̄ legē
ὅπως ἐκδικήσῃ αὐτοὺς κατὰ τὸν νόμον
ſuā. ꝛ hec ſcripſit demetri⁹
αὐτῶν. καὶ ταῦτα ἔγραψε δημήτριος τῷ
regi ꝛ attalo ꝛ arathe ꝛ ar-
βασιλεῖ καὶ ἀττάλῳ καὶ ἀράθῃ καὶ ἀρ-
ſace ꝛ in oēs regiōes ꝛ
σάκῃ καὶ εἰς πάσας τὰς χώρας καὶ
ſampſame ꝛ ſpartiatis: ꝛ in de-
σαμψάμῃ καὶ σπαρτιάταις, καὶ εἰς δῆ-
lū ꝛ in myndum ꝛ in ſicionem ꝛ
λον καὶ εἰς μύνδον καὶ εἰς σικυῶνα καὶ
in cariden ꝛ in ſamū ꝛ
εἰς τὴν καρίδα καὶ εἰς σάμον καὶ τὴν
pāphiliam. ꝛ in lyciam ꝛ in
παμφιλίαν. καὶ εἰς τὴν λυκίαν καὶ εἰς
alicarnaſſum ꝛ in co ꝛ in ſiden
ἁλικαρνασσὸν καὶ εἰς κῶ καὶ εἰς σίδην
ꝛ in aradon et in phaſelidem ꝛ
καὶ εἰς ἄραδον καὶ εἰς φασηλίδα καὶ
in gortynam ꝛ gnidū ꝛ cyprum ꝛ
εἰς γόρτυναν καὶ κνίδον καὶ κύπρον καὶ
cyrenem. at exēplū eoꝝ ſcri
κυρήνην. τὸ δὲ ἀντίγραφον αὐτῶν ἔ-
pſerūt ſimoni pncipi ſacerdotū. ātioch⁹
γραψαν σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ. ἀντίοχος
āt rex caſtra applicuit in do-
δὲ ὁ βασιλεὺς παρενέβαλεν ἐπὶ δῶ-
rā ſecūdo: admouēs ſem-
ρα ἐν τῇ δευτέρᾳ, προσάγων διαπαν-
per ei man⁹ ꝛ machinas fa-
τὸς αὐτῇ τὰς χεῖρας καὶ μηχανὰς ποι-
ciēs. ꝛ cōcluſit tryphonē
ούμενος. καὶ συνέκλεισε τὸν τρύφωνα
ppt̄ ingredi ꝛ egredi
τοῦ εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι.
ꝛ miſit ei ſimon
καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ σίμων ccccccc

duo milia viroꝝ electoꝝ vt auxiliarent
διχιλίους ἄνδρας ἐκλεκτοὺς συμμαχῆσαι
ei ⁊ argẽtũ ⁊ auꝝ ⁊ vaſa
αὐτῷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ σκεύη
copioſa. ⁊ nõ voluit ea accipe
ἱκανά. καὶ οὐκ ἠβούλετο αὐτὰ δέξασθαι
ſed rupit oĩa ꝗ pepigit cũ eo
ἀλλ᾽ ἠθέτησε πάντα ὅσα συνέθετο αὐτῷ τὸ
priꝰ: ⁊ alienatꝰ eſt ab eo. ⁊ mi=
πρότερον, καὶ ἠλλοτριοῦτο αὐτῷ. καὶ ἀπέ=
ſit ad eũ athenobiũ vnũ de amicis
στειλε πρὸς αὐτὸν ἀθηνόβιον ἕνα τῶν φίλων
ſuis collocuturꝝ cũ ipſo dicẽs. vos
αὐτοῦ κοινολογισόμενον αὐτῷ λέγων. ὑμεῖς
obtinetis ioppen ⁊ gazarã
κατακρατεῖτε τῆς ἰόππης καὶ γαζάρων
⁊ arcẽ ꝗ in hierlm ciuitates
καὶ τῆς ἄκρας τῆς ἐν ἱερουσαλὴμ πόλεις
regni mei. fines eaꝝ deſola
τῆς βασιλείας μου. τὰ ὅρια αὐτῶν ἠρημώ
ſtis ⁊ feciſtis plagã magnã ſup
σατε καὶ ἐποιήσατε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ
terrã. ⁊ dñati eſtis locoꝝ multoꝝ
τῆς γῆς. καὶ ἐκυριεύσατε τόπων πολλῶν
in regno meo.nũc ergo tradite
ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. νῦν οὖν παράδοτε τὰς
ciuitates ꝗs occupaſtis ⁊ tributa
πόλεις ἃς κατελάβεσθε καὶ τοὺς φόρους
locoꝝ inqbꝰ dñati eſtis finiũ
τῶν τόπων ὧν κατεκυριεύσατε τῶν ὁρίων
ꝗ ſunt extra iudeã. ſi ãt nõ: date
τῶν ἐκτὸς τῆς ἰουδαίας. εἰ δὲ μή, δότε
pro eis quingẽta talenta argẽti
ἀντ᾽ αὐτῶν πεντακόσια τάλαντα ἀργυρίου
⁊ exterminij qd exterminaſtis: ⁊
καὶ τῆς καταφθορᾶς ἧς κατεφθάρκατε, καὶ
tributoꝝ locoꝝ alia talẽta
τῶν φόρων τῶν τόπων ἄλλα τάλαντα
quingẽta. ſi ãt nõ: aduenietes expu=
πεντακόσια. εἰ δὲ μή, παραγενόμενοι ἐκπο
gnabimꝰ vos. ⁊ venit athenobiꝰ ami
λεμήσομεν ὑμᾶς. καὶ ἦλθεν ἀθηνόβιος φί=
cus regis in hieruſalẽ: ⁊ vi
λος τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ εἶ
dit gl'iam ſimonis ⁊ abacũ cũ
δεν τὴν δόξαν σίμωνος καὶ κυλικεῖον μετὰ
vaſis aureis ⁊ argẽteis ⁊ appa
χρυσωμάτων καὶ ἀργυρωμάτων καὶ παρά
ratũ copioſũ: ⁊ obſtupuit. ⁊ nũciauit
στασιν ἱκανήν, καὶ ἐξίστατο. καὶ ἀπήγγειλεν
ei verba regis. ⁊ reſpõ=
αὐτῷ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπο=
dẽs ſimõ dixit ei. neqꝫ terrã alie=
κριθεὶς σίμων εἶπεν αὐτῷ. οὔτε γῆν ἀλλο
nã ſũpſimꝰ neqꝫ aliena detinui=
τρίαν εἰλήφαμεν οὔτε ἀλλοτρίων κεκρατή
mꝰ. ſed hereditatẽ patrũ
καμεν, ἀλλὰ τῆς κληρονομίας τῶν πατέρων
nroꝝ. ab ãt inimicis nrĩs iniuſte in qdã
ἡμῶν. ὑπὸ δὲ ἐχθρῶν ἡμῶν ἀκρίτως ἔν τινι
tp̃e poſſeſſa eſt. nos ṽo oppoꝛtunitatẽ ha
καιρῷ κατεκρατήθη. ἡμεῖς δὲ καιρὸν ἔχον
bẽtes vẽdicamꝰ hereditatẽ patrũ
τες ἀντεχόμεθα τῆς κληρονομίας τῶν πρῶν
nroꝝ. de ãt ioppe ⁊ gazara ꝗ expo
ἡμῶν. περὶ δὲ ἰόππης καὶ γαζάρων ὧν αἰ=
ſtulas: he faciebãt in pplo plagã ma
τεῖς, αὗται ἐποίουν ἐν τῷ λαῷ πληγὴν με
gnã ⁊ in regiõe nrã. hoꝝ dabi=
γάλην καὶ τῇ χώρᾳ ἡμῶν. τούτων δώσο
mꝰ talẽta cẽtũ. ⁊ nõ reſpõdit
μεν τάλαντα ἑκατόν. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη

duo milia virorum electorum in auxi=
lium:& argentum & aurum et vaſa co=
pioſa:& noluit ea accipere ſed rupit om
nia que pactus eſt cum eo antea: & alie
nauit ſe ab eo:& miſit ad eum athenobi
um vnum de amicis ſuis:vt tractaret cũ
ipſo dicens. Vos tenetis ioppen & ga=
zaram:& arcem que eſt in hieruſalẽ ci
uitates regni mei:fines earuꝫ deſolaſtis
et feciſtis plagã magnã in terra:et domi
nati eſtis per loca multa in regno meo.
Nunc ergo tradite ciuitates quas occu
paſtis:et tributa locorum in quibus do
minati eſtis extra fines iudee. Sin auteꝫ
date pro illis quingenta talenta argen=
ti:et exterminii quod exterminaſtis: &
tributorum ciuitatum:alia talenta qn=
genta. Sin autem veniemus et expugna
bimus vos. Et venit athenobius amicꝰ
regis in hieruſalem & vidit gloriam ſi=
monis:& claritatem in auro & argen=
to:& apparatũ copioſum & obſtupuit:
& retulit ei verba regis. Et reſpondit
ei ſimon:et dixit ei. Neqꝫ alienam ter
ram ſumpſimus: neqꝫ alienam detine=
mus:ſed hereditatem patrum noſtro=
rum:que iniuſte ab inimicis noſtris ali
quo tempore poſſeſſa eſt. Nos vero tẽ=
pus habentes vendicamus hereditateꝫ
patrum noſtrorum. Nã de ioppe & ga=
zara: que expoſtulas:ipſi faciebant in
populo plagam magnã & in regione
noſtra:horum damus talenta centum.
Et non reſpondit ei athenobiꝰ verbũ.
Reuerſus autem cum ira ad regem re=
nunciauit ei verba iſta:& gloriam ſimo
nis & vniuerſa que vidit:& iratus eſt rex
ira magna. Tryphon autem fugit naui
in orthoſaida. Et conſtituit rex cende=
beum ducem maritimum et exercituꝫ
peditum & equitum dedit illi. Et man=
dauit illi mouere caſtra contra faciem iu
dee:& mandauit ei edificare cedronẽ:
& obſtruere portas ciuitatis: & debella
re populum. Rex auteꝫ perſequebatur
tryphonem. Et peruenit cendebeus iã=
niam:& cepit irritare plebem: & cõcul=
care iudeam & captiuare populum & in
terficere:& edificare cedronem. Et col
locauit: illic eqtes & exercitũ:vt egreſ=
ſi perambularent viam iudee ſicut con
ſtituit ei rex.

Capitulũ decimũ ſextum.

ET aſcendit ioãnes de gazaris & nũ
ciauit ſimoni patri ſuo que fecit cẽ
debeus in populo ipſorum. Et vocauit
ſimon duos filios ſuos ſeniores iudam
et ioannẽ:& ait illis. Ego et fratres mei
& domus patris mei expugnauimꝰ ho=
ſtes iſrael ab adoleſcentia vſqꝫ in hunc
diem:& proſperatum eſt in manibꝰ no
ſtris liberare iſrael aliquotiens. Nunc
autem ſenui:ſed eſtote loco meo & fra
tris mei: & egreſſi pugnate pro gente
noſtra. Auxilium vero de celo vobiſcuꝫ
ſit. Et elegit de regione viginti milia

ei verbũ. reuerſus ẽ ãt cũ ira ad
αὐτῷ λόγον. ἀπέστρεψε δὲ μετὰ θυμοῦ πρὸς
regẽ: ⁊ renũciauit ei
τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ τοὺς
verba iſta ⁊ gl'iã ſimonis ⁊
λόγους τούτους καὶ τὴν δόξαν σίμωνος καὶ
vniuerſa ꝗ vidit: ⁊ iratꝰ eſt rex
πάντα ὅσα εἶδεν, καὶ ὠργίσθη ὁ βασι=
ira magna. tryphõ ãt aſcẽdẽs
λεὺς ὀργὴν μεγάλην. τρύφων δὲ ἐμβὰς
in nauẽ fugit in orthoſiada. ⁊ cõ
εἰς πλοῖον ἔφυγεν εἰς ὀρθοσιάδα. καὶ κα
ſtituit rex cẽdebeũ in
τέστησεν ὁ βασιλεὺς τὸν κενδεβαῖον ἐπὶ F
ducẽ maritime: ⁊ exercitꝰ pe=
στρατηγὸν τῆς παραλίας, καὶ δυνάμεις πε
deſtres ⁊ equeſtres dedit ei. ⁊ mã
ζικὰς καὶ ἱππικὰς ἔδωκεν αὐτῷ. καὶ ἐνε
dauit ei caſtrametari cõtra fa=
τείλατο αὐτῷ παρεμβαλεῖν κατὰ πρόσω
ciẽ iudee. ⁊ mãdauit ei edi=
πον τῆς ἰουδαίας. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ οἰκο
ficare cedron ⁊ munire
δομῆσαι τὴν κεδρὼν καὶ ὀχυρῶσαι τὰς
portas: ⁊ vt debellet pplm. ⁊
πύλας, καὶ ὅπως πολεμῇ τὸν λαόν. ὁ δὲ
rex pſequebaẽ tryphonẽ. ⁊ pue=
βασιλεὺς ἐδίωκε τὸν τρύφωνα. καὶ παρε
nit cẽdebeꝰ in iamniam. ⁊ cepit
γενήθη κενδεβαῖος εἰς ἰάμνειαν. καὶ ἤρξατο
irritare plebẽ ⁊ intrare in
τοῦ ἐρεθίζειν τὸν λαὸν καὶ ἐμβατεύειν εἰς
iudeã ⁊ captiuare po
τὴν ἰουδαίαν καὶ αἰχμαλωτίζειν τὸν λα
pulũ ⁊ interficere. ⁊ edificauit ce=
ὸν καὶ φονεύειν. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν κε= G
dron: ⁊ collocauit illic eqtes ⁊ exercitꝰ
δρών, καὶ ἔταξεν ἐκεῖ ἱππεῖς καὶ δυνάμεις
vt egreſſi pambularẽt vias
ὅπως ἐκπορευόμενοι ἐξοδεύωσι τὰς ὁδοὺς τῆς
iudee ſicut cõſtituit ei rex.
ἰουδαίας καθὰ συνέταξεν αὐτῷ βασιλεύς. C.16.

ET aſcẽdit ioãnes de gazaris: ⁊
Καὶ ἀνέβη ἰωάννης ἐκ γαζάρων, καὶ
nũciauit ſimoni patri ſuo ꝗ facie=
ἀπήγγειλε σίμωνι τῷ πρὶ αὐτοῦ ἃ συνετέ
bat cẽdebeꝰ. ⁊ vocauit ſimon
λει κενδεβαῖος. καὶ ἐκάλεσε σίμων τοὺς
duos filios ſuos ſeniores iudam
δύο υἱοὺς αὐτοῦ τοὺς πρεσβυτέρους ἰούδαν
⁊ ioãnem ⁊ ait eis. ego ⁊ fra
καὶ ἰωάννην καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελ
tres mei ⁊ domꝰ patris mei expugnaui
φοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πρς μου ἐπολεμή=
mꝰ hoſtes iſrl' ab adoleſ
σαμεν τοὺς πολεμίους ἰσραὴλ ἀπὸ νεότη
cẽtia vſqꝫ i hodiernũ diẽ. ⁊ pſpatũ ẽ in A
τος ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ εὐωδώθη ἐν
manibꝰ nrĩs liberare iſrl' plu
ταῖς χερσὶν ἡμῶν ῥύσασθαι τὸν ἰηλ πλεο
ries. nũc ãt ſenui. ⁊ vos ãt in
νάκις. νῦν δὲ γεγήρακα. καὶ ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ
mia ſufficiẽtes eſtis i ãnis. eſtote pro
ἐλέει ἱκανοί ἐστε ἐν τοῖς ἔτεσι. γίνεσθε ἀντ᾽ ἐ
me ⁊ fratre meo: ⁊ egreſſi pu=
μοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου, καὶ ἐξελθόντες ὑπὲρ
gnate pro gẽte nrã. at de
μαχεῖτε ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν. ἡ δὲ ἐκ
celo auxiliũ ſit vobiſcũ. ⁊
τοῦ οὐρανοῦ βοήθεια ἤτω μεθ᾽ ὑμῶν. καὶ
elegit de regione viginti milia
ἐπέλεξεν ἐκ τῆς χώρας εἴκοσι χιλιάδας

viroꝝ belligeratoꝝ ⁊ equites: ⁊ profecti ſ
ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ἱππεῖς, καὶ ἐπορεύθη
ſunt ad cendebeũ: ⁊ dormierũt in
σαν ἐπὶ τὸν κενδεβαῖον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐν
modin. ⁊ ſurgentes mane abierũt
B μωδίν. καὶ ἀναστάντες τὸ πρωῒ ἐπορεύθησαν
in cãpũ. ⁊ ecce exercitꝰ multꝰ in
εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἰδοὺ δύναμις πολλὴ εἰς
obuiã eis pedeſtris ⁊ eqtes. ⁊
συνάντησιν αὐτοῖς πεζικὴ καὶ ἱππεῖς. καὶ
torrẽs erat inter ipſos. ⁊ admouit
χειμάρρους ἦν ἀναμέσον αὐτῶν. καὶ παρενέ
caſtra cõtra faciẽ eoꝝ ipſe ⁊ po
βαλεν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν αὐτὸς καὶ ὁ λα
pulꝰ eiꝰ. ⁊ vidit ppl'm trepidãtẽ ad trãſ
ὸς αὐτοῦ. καὶ εἶδεν τὸν λαὸν δειλούμενον διαπε
fretãdũ torrentẽ: ⁊ trãſfretauit pri=
ρᾶσαι τὸν χειμάρρουν, καὶ διεπέρασε πρῶ
mꝰ. ⁊ viderũt eũ viri ⁊ trãſie=
τος. καὶ εἶδον αὐτὸν οἱ ἄνδρες καὶ διεπέρα
rũt poſt eũ. ⁊ diuiſit ppl'm ⁊
σαν κατόπισθεν αὐτοῦ. καὶ διεῖλε τὸν λαὸν καὶ
eqtes in medio peditũ. at eq=
τοὺς ἱππεῖς ἐν μέσῳ τῶν πεζῶν. ἡ δ' ἵπ
tatus aduerſarioꝝ multꝰ valde. ⁊
C πος τῶν ὑπεναντίων πολλὴ σφόδρα. καὶ
cecinit tubis. ⁊ cõuerſꝰ ẽ i fugã
ἐσάλπισε ταῖς σάλπιγξι. καὶ ἐτροπώθη
cendebeꝰ ⁊ caſtra eiꝰ. ⁊ cecide
κενδεβαῖος καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ. καὶ ἔπε
rũt ex eis vulnerati multi. at re
σον ἐξ αὐτῶν τραυματίαι πολλοί. οἱ δὲ κα
ſidui fugerũt in munitionẽ. tũc
ταλειφθέντες ἔφυγον εἰς τὸ ὀχύρωμα. τότε
vulneratꝰ eſt iudas frater ioannis: ioã
ἐτραυματίσθη ἰούδας ὁ ἀδελφὸς ἰωάννου, ἰω
nes aũt inſecutꝰ eſt eos donec venit in ce
άννης δὲ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἕως ἦλθεν εἰς κε
dron quã edificauit. ⁊ fugerũt vſq; ad
δρὼν ἣν ᾠκοδόμησε. καὶ ἔφυγον ἕως εἰς τοὺς
turres q̃ in agro azoti. ⁊ ſuccẽ
πύργους τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ ἀζώτου. καὶ ἐνεπύ
dit eã in igne: ⁊ ceciderũt ex eis
ρισεν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν
ad viros duomille. ⁊ reuerſus eſt in trã
εἰς ἄνδρας δισχιλίους. καὶ ἀπέστρεψεν εἰς γῆν
D iuda cũ pace. ⁊ ptolemeꝰ filiꝰ abu
ἰούδα μετ' εἰρήνης. καὶ πτολεμαῖος ὁ τοῦ ἀβου
bi erat cõſtitutꝰ dux in cãpo
βου ἦν καθεσταμένος στρατηγὸς εἰς τὸ πεδίον
hiericho. ⁊ habebat argentũ ⁊ aur mul
ἱεριχῶ. καὶ εἶχεν ἀργύριον καὶ χρυσίον πο
tũ: erat.n. gener ſũmi ſacerdotis. ⁊ exaltatũ ẽ
λύ, ἦν γὰρ γαμβρὸς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ ὑψώθη
cor eiꝰ: ⁊ voluit obtinere
ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἠβουλήθη κατακρατῆσαι
regionẽ. ⁊ volebat dolo aduerſus ſimonẽ
τῆς χώρας. καὶ ἐβούλετο δόλῳ κατὰ σίμωνος
⁊ filios eiꝰ tollere eos. ſimon aũt am
καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἆραι αὐτούς. σίμων δὲ ἦν
bulãs ciuitates q̃ in regiõe ⁊ ſollici
ἐφοδεύων τὰς πόλεις τὰς ἐν τῇ χώρᾳ καὶ φρον
tudinẽ gerẽs de cura eaꝝ. ⁊ deſcẽdit
τίζων τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν. καὶ κατέβη
in hiericho ipſe ⁊ mattathias ⁊ iudas
εἰς ἱεριχὼ αὐτὸς καὶ ματταθίας καὶ ἰούδας
filii eiꝰ anno ſeptimo ⁊ ſeptuageſimo
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑβδομηκοστοῦ
⁊ cẽteſimo in mẽſe vndecimo: hic mẽſis ſa=
καὶ ἑκατοστοῦ ἐν μηνὶ ἑνδεκάτῳ, οὗτος ὁ μὴν σα
bat. ⁊ ſuſcepit eos filiꝰ abubi in
βάτ. καὶ ὑπεδέξατο αὐτοὺς ὁ τοῦ ἀβουβου εἰς

virorum belligeratorum & equites: & profecti ſunt ad cendebeum & dormierunt in modin. Et ſurrexerunt mane & abierunt in campum. Et ecce exercitus copioſus in obuiam illis: peditum & equitum: & fluuius torrens erant inter medium ipſorum. Et admouit caſtra contra faciẽ eorum ipſe & populus eius: & vidit populum trepidantẽ ad trãſfretandum torrentem & transfretauit primus. Et viderunt eum viri: & trãſierunt poſt eum. Et diuiſit populum & equites in medio peditũ. Erat autem equitatus aduerſariorũ copioſus nimis. Et exclamauerunt ſacris tubis: & in fugam cõuerſus eſt cẽdebeus & caſtra eius: & ceciderunt ex eis multi vulnerati: reſidui autem in munitionem fugerunt. Tunc vulneratus eſt iudas frater ioannis. Ioannes autẽ inſecutus eſt eos donec venit cedronẽ quam edificauit: & fugerũt vſque ad turres q̃ erãt in agris azoti: & ſuccẽdit eas igni. Et ceciderũt ex illis duo milia virorum: & reuerſus eſt in iudeam in pace. Et ptolemeus filius abobi cõſtitutus erat dux in cãpo hiericho & habebat argentũ & aurum multũ. Erat eñ gener ſũmi ſacerdotis. Et exaltatum eſt cor eius: & volebat obtinere regionem & cogitabat dolum aduerſum ſimonem et filios eius vt tolleret eos. Simon aũt perambulãs ciuitates que erãt in regione iudee: & ſollicitudinẽ gerẽs earũ deſcendit in hiericho ipſe & matathias filius eius & iudas: anno cẽteſimo ſeptuageſimoſeptimo: menſe vndecimo. Hic eſt menſis ſabath. Et ſuſcepit eos filius abobi in munitiunculam que vocatur doch: cũ dolo quã edificauit: & fecit eis conuiuiũ magnũ: & abſcõdit illic viros. Et cũ inebriatus eſſet ſimon & filii eius: ſurrexit ptolemeus cũ ſuis & ſumpſerũt arma ſua: et intrauerũt in conuiuiũ et occiderũt eũ et duos filios eius: & quoſdã pueros eius. Et fecit deceptionẽ magnã in iſrael: et reddidit mala pro bonis. Et ſcripſit hec ptolemeus: et miſit regi vt mitteret ei exercitũ in auxiliũ: et traderet ei regionẽ et ciuitates eorũ et tributa. Et miſit alios in gazam tollere ioannem: et tribunis miſit epiſtolas vt venirent ad ſe: et daret eis argentum et aurum et dona. Et alios miſit occupare hieruſalem et montem templi. Et precurrens quidam nunciauit ioanni in gazara quia periit pater eius et fratres eius: et quia miſit te quoꝙ interfeci. Vt audiuit autem vehementer expauit: et comprehendit viros qui venerant perdere eum: et occidit eos. Cognouit eñ quia querebant perdere eum. Et cetera ſermonum ioannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter geſſit: et edificii murorum quos extruxit et rerum geſtarum eius: ecce hec ſcripta ſunt in libro dierum ſacerdotii eius: ex quo factus eſt princeps ſacerdotum poſt patrem ſuum.

Explicit liber primus Machabeorum.

munitiunculã vocatã doc cũ do
τὸ ὀχυρωμάτιον τὸ καλούμενον δὼκ μετὰ δό
lo q̃ edificauit. ⁊ fecit eis cõuiuiũ
λου ὃ ᾠκοδόμησε. καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς πότον
magnũ: ⁊ abſcõdit illic viros. ⁊ cũ
μέγαν, καὶ ἐνέκρυψεν ἐκεῖ ἄνδρας. καὶ ὅτε
inebriatꝰ eſt ſimon ⁊ filii eiꝰ ſurrexit pto=
ἐμεθύσθη σίμων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἐξανέστη πτο
lemeꝰ ⁊ ſui ⁊ ſumpſerũt
λεμαῖος καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔλαβοσαν τὰ
arma ſua ⁊ irruerũt in ſimonẽ
ὅπλα αὐτῶν καὶ ἐπεισήλθοσαν τῷ σίμωνι
in cõuiuio: ⁊ occiderũt eũ
εἰς τὸ συμπόσιον, καὶ ἀπέκτειναν αὐτὸν
⁊ duos filios eiꝰ et q̃ſdã ex pue
καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ καί τινας τῶν παι
ris eiꝰ. ⁊ fecit deceptionẽ magnã:
δαρίων αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἀθεσίαν μεγάλην
⁊ reddidit mala pro bonis. ⁊ ſcri=
καὶ ἀπέδωκε κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν. καὶ ἔγρα
pſit hec ptolemeꝰ: ⁊ miſit
ψε ταῦτα πτολεμαῖος, καὶ ἀπέστειλε τῷ
regi vt mitteret ei exercitꝰ
βασιλεῖ ὅπως ἀποστείλῃ αὐτῷ δυνάμεις
in auxiliũ ⁊ traderet regionẽ ei
εἰς βοήθειαν καὶ παραδῷ τὴν χώραν αὐτῷ
⁊ ciuitates. ⁊ miſit alios in
καὶ τὰς πόλεις. καὶ ἀπέστειλεν ἑτέρους εἰς
gazarã tollere ioannem. ⁊ tribu
γάζαρα ἆραι τὸν ἰωάννην. καὶ τοῖς χιλιάρ
nis miſit epiſtolas vt venirẽt
χοις ἀπέστειλεν ἐπιστολὰς παραγενέσθαι
ad ſe: vt daret eis argẽtũ ⁊
πρὸς αὐτόν, ὅπως δῷ αὐτοῖς ἀργύριον καὶ
aur ⁊ dona. ⁊ alios miſit
χρυσίον καὶ δόματα. καὶ ἑτέρους ἀπέστειλε
occupare hierlʒ ⁊ mõtẽ
καταλαβέσθαι τὴν ἱλημ καὶ τὸ ὄρος τοῦ
tẽpli. ⁊ pcurres q̃dã nũciauit
ἱεροῦ. καὶ προδραμών τις ἀπήγγειλε
ioanni in gazara q᷑ periit pater
ἰωάννῃ εἰς γάζαρα ὅτι ἀπώλετο ὁ πατὴρ
eiꝰ ⁊ fratres eiꝰ: ⁊ q᷑ miſit
αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἀπέσταλ
⁊ te interficere. ⁊ audiẽs expauit
κε καὶ σὲ ἀποκτεῖναι. καὶ ἀκούσας ἐξέστη
vehemẽter: ⁊ cõprehẽdit viros q̃
σφόδρα, καὶ συνέλαβε τοὺς ἄνδρας τοὺς
venerãt pdere eũ ⁊ occidit
ἐλθόντας ἀπολέσαι αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινεν
eos. cognouit eñ q̃ q̃rebãt eũ pde
αὐτούς. ἐπέγνω γὰρ ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν ἀπο
re. ⁊ cetera ſmonũ ioãnis
λέσαι. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωάννου
⁊ belloꝝ eiꝰ ⁊ facino=
καὶ τῶν πολέμων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνδραγαθι
rũ eiꝰ q̃ fortiter geſſit: ⁊ edifi=
ῶν αὐτοῦ ὧν ἠνδραγάθησε, καὶ τῆς οἰκοδο
cii muroꝝ q̃s extruxit: ⁊
μῆς τῶν τειχέων ὧν ᾠκοδόμησε, καὶ τῶν
geſtoꝝ eiꝰ. ecce hec ſcripta ſunt
πράξεων αὐτοῦ. ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται
in libris dieꝝ pncipatꝰ ſacerdotii eiꝰ:
ἐπὶ βιβλίῳ ἡμερῶν ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ,
ex q̃ factꝰ eſt pnceps ſacerdotũ poſt pa=
ἀφ' οὗ ἐγενήθη ἀρχιερεὺς μετὰ τὸν πατέ
trẽ ſuũ.
ρα αὐτοῦ.

Finis maccabeoꝝ primi.
Τέλος τῆς τῶν μακκαβαίων πρώτης.

MACCABEORVM ſecundus.
ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ δεύτερον.

Fratrib⁹ q̄ ſunt p
Τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς κατ᾽
egyptū iudeis gau
αἴγυπτον ἰουδαίοις χαί
dere: fratres q̄ ſūt i hie=
ρειν, οἱ ἀδελφοὶ οἱ ἐν ἱερο
roſolymis iudei ⁊ q̄
σολύμοις ἰουδαῖοι καὶ οἱ
in regiōe iudee pacē bonā.
ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἰουδαίας εἰρήνην ἀγαθήν.
⁊ bona faciat vobis de⁹. ⁊ memierit
καὶ ἀγαθὰ ποιήσαι ὑμῖν ὁ θεός. καὶ μνησθείη
teſtamēti ſui: qd̄ ad abraā ⁊
τῆς διαθήκης αὐτοῦ, τῆς πρὸς ἀβραὰμ καὶ
iſaac ⁊ iacob ſuoꝝ ſuoꝝ fide
ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν πι
liū. ⁊ det vobis coꝛ oīb⁹ ad
στῶν. καὶ δῴη ὑμῖν καρδίαν πᾶσι εἰς τὸ
colendū eū ⁊ faciēdū ei⁹ volū
σέβεσθαι αὐτὸν καὶ ποιεῖν αὐτοῦ τὰ θελή
tates corde magno ⁊ aīa volē=
ματα καρδίᾳ μεγάλῃ καὶ ψυχῇ βουλομέ
te. ⁊ adaperiat coꝛ vr̄m in
νῃ. καὶ διανοίξαι τὴν καρδίαν ὑμῶν ἐν τῷ
lege ſua ⁊ in p̄ceptis: ⁊
νόμῳ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασι, καὶ
pacē faciat ⁊ exaudiat vr̄as
εἰρήνην ποιήσαι καὶ ἐπακούσαι ὑμῶν τῶν
ōrones. ⁊ recōcilietᷣ vobis: ⁊ nō vos
δεήσεων. καὶ καταλλαγείη ὑμῖν, καὶ μὴ ὑμᾶς
deſerat in tp̄e malo. ⁊ nūc hic
ἐγκαταλίποι ἐν καιρῷ πονηρῷ. καὶ νῦν ὧδε
ſum⁹ orātes pro vobis. regnāte
ἐσμὲν προσευχόμενοι περὶ ὑμῶν. βασιλεύον
demetrio anno cēteſimo ſexageſimo nono:
τος δημητρίου ἔτους ἑκατοστοῦ ἑξηκοστοῦ ἐνάτου,
nos iudei ſcripſim⁹ vobis in
ἡμεῖς οἱ ἰουδαῖοι γεγραφήκαμεν ὑμῖν ἐν τῇ
tribulatiōe ⁊ in ip̄etu q̄ ſupuenit nobis in
θλίψει καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῇ ἐπελθούσῃ ἡμῖν ἐν
annis iſtis: ex q̄ receſſit iaſon ⁊
τοῖς ἔτεσι τούτοις, ἀφ᾽ οὗ ἀπέστη ἰάσων καὶ
q̄ cū eo a ſancta terra ⁊ re=
οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἁγίας γῆς καὶ τῆς βασι
gno. ⁊ ſuccēderūt portā ⁊ effude
λείας. καὶ ἐνεπύρισαν τὸν πυλῶνα καὶ ἐξέχε
rūt ſāguinē innocētē. ⁊ orauim⁹ dn̄s: ⁊ exau=
αν αἷμα ἀθῷον. καὶ ἐδεήθημεν τοῦ κυρίου, καὶ εἰσηκ
diti ſum⁹. ⁊ obtulim⁹ ſacrificia ⁊ ſi=
ούσθημεν. καὶ προσηνέγκαμεν θυσίας καὶ σε
milaginē: ⁊ accēdim⁹ lucernas ⁊ ꝓpo
μίδαλιν, καὶ ἐξήψαμεν τοὺς λύχνους καὶ προε
ſuim⁹ panes. ⁊ nūc vt agatis
θήκαμεν τοὺς ἄρτους. καὶ νῦν ἵνα ἄγητε τὰς
dies ſcenophegie chaſleu mēſis.
ἡμέρας τῆς σκηνοπηγίας τοῦ χασελεῦ μηνός.
anno cēteſimo octogeſimo ⁊ octauo: q̄ ſūt i
ἔτους ἑκατοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ καὶ ὀγδόου, οἱ ἐν
hierl'm ⁊ q̄ in iudea ⁊ ſe=
ἱεροσολύμοις καὶ οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἡ γε=
nat⁹ ⁊ iudas ariſtobulo magi=
ρουσία καὶ ἰούδας ἀριστοβούλῳ διδασκά=
ſtro ptolemei regis: q̄ eſt āt de
λῳ πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ὄντι δὲ ἀπὸ τοῦ
chriſtoꝝ ſacerdotū gn̄e ⁊ q̄ ſūt in egy=
τῶν χριστῶν ἱερέων γένους καὶ τοῖς ἐν αἰγύ=
pto iudeis: gaudere ⁊ ſaluere. de ma
πτῳ ἰουδαίοις, χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν. ἐκ με
gnis piculis a deo liberati: ma
γάλων κινδύνων ὑπὸ τοῦ θεοῦ σεσωσμένοι, με

Incipit liber ſecūdus machabeorū.

FRATRIBVS QVI Sunt per egyptum iudeis ſalutē dicūt fratres qui ſunt in hieroſolymis iudei: & qui in regione iudea: & pacem bonam. Benefaciat vobis deus & meminerit teſtamenti ſui quod locutus eſt ad abraam & iſaac & iacob ſeruorum ſuorum fidelium: & det vobis cor omnib⁹ vt colatis eum: & faciatis eius voluntatem corde magno & animo volenti. Adaperiat cor veſtrum in lege ſua & in preceptis ſuis: & faciat pacem. Exaudiat orationes veſtras: & reconcilietur vobis: nec vos deſerat in tempore malo. Et nunc hic ſumus orantes pro vobis. Regnante demetrio anno centeſimo ſexageſimonono: nos iudei ſcripſim⁹ vobis in tribulatione & impetu qui ſuperuenit nobis in iſtis annis ex quo receſſit iaſon a ſancta terra & a regno. Portā ſuccenderunt & effuderunt ſanguinē innocentem. Et orauimus ad dominū & exauditi ſumus: et obtulimus ſacrificium & ſimilaginem: & accendimus lucernas & propoſuimus panes. Et nunc frequētate dies ſcenophegie mēſis caſleu. Anno centeſimo octogeſimo octauo: populus qui eſt hieroſolymis & in iudea ſenatuſq̄: & iudas ariſtobolo magiſtro ptolemei regis qui eſt de genere chriſtorum ſacerdotū: & his qui in egypto ſunt iudeis: ſalutem & ſanitatē. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ipſi: vt pote qui adverſus talem regem dimicauimus. Ipſe enim ebullire fecit de perſide eos q pugnauerunt cōtra nos & ſanctā ciuitatē. Nam cum in perſide eſſet dux ipſe & cū ipſo immenſus exercitus: cecidit in tēplo nanee: conſilio deceptus ſacerdotū nanee. Etenim cum ea habitaturus venit ad locū antiochus & amici eius: & vt acciperet pecunias multas dotis nomine. Cumq̄ propoſuiſſent eas ſacerdotes nanee: & ipſe cum paucis ingreſſus eſſet intra ambitum phani: clauſerunt templum. Cum autem intraſſet antioch⁹ apertoq̄ occulto aditu templi mittentes lapides percuſſerunt ducem & eos qui cum eo erant: & diuiſerunt mēbratī: & capitibus amputatis foras proiecerunt. Per omnia benedictus deus q tradidit impios. Facturi igitur quinta & viceſima die menſis caſleu purificationem templi: neceſſarium duxim⁹ ſignificare vobis: vt et vos quoq̄ agatis diē ſcenophegie & diem ignis qui datus eſt quando neemias edificato templo & altari obtulit ſacrificia. Nā cum in perſidem ducerentur patres noſtri ſacerdotes qui tunc cultores dei erant: acceptū ignem de altari occulte abſconderūt in valle vbi erat puteus altus & ſiccus: & in eo contutati ſunt eum ita vt omnibus ignotus eſſet locus. Cum autem preteriſſent anni multi: & placuit deo vt mitteretur neemias a rege perſidis: nepotes ſacerdotum illorum qui abſconderant miſit ad requirendum ignem: & ſicut narrauerunt nobis non inuenerūt

gnifice grās agim⁹ ei: vt pote ↄtra re A
γάλως εὐχαριστοῦμεν αὐτῷ, ὡς ἂν πρὸς βα
gē dimicātes. ip̄e eñ ebullire fecit
σιλέα παρατασσόμενοι. αὐτὸς γὰρ ἐξέβρασε
eos q̄ pugnauerūt in ſancta ciuitate.
τοὺς παραταξαμένους ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει.
in pſida exiſtēs eñ dux ⁊
εἰς τὴν περσίδα γενόμενος γὰρ ὁ ἡγεμὼν καὶ
circa ip̄m irreſiſtibilis apparēs eſſe exer
ἡ περὶ αὐτὸν ἀνυπόστατος δοκοῦσα εἶναι δύ
cit⁹: pcuſſi ſunt in nanee tēplo
ναμις, κατεκόπησαν ἐν τῷ τῆς ναναίας ἱερῷ
deceptione vtētib⁹ iis q̄ circa
παραλογισμῷ χρησαμένων τῶν περὶ τὴν
naneā ſacerdotib⁹. tāquā. n. ſimul hītatur⁹ cū ea ad
ναναίαν ἱερέων. ὡς γὰρ συνοικήσων αὐτῇ πα
venit in locū ip̄eq̄ antioch⁹ ⁊ q̄
ρεγένετο εἰς τὸν τόπον ὅ, τε ἀντίοχος καὶ οἱ B
cū eo amici: vt acciperēt pecu
σὺν αὐτῷ φίλοι, χάριν τοῦ λαβεῖν τὰ χρήματα
nias in dotis rōne. ⁊ cū ꝓpoſuiſſēt eas
εἰς φερνῆς λόγον. καὶ προθέντων αὐτὰ τῶν
ſacerdotes nanei: et ille igreſſus eſſet cū
ἱερέων τοῦ ναναίου, κἀκείνου προσελθόντος με
paucis intra ambitū fani clau
τ᾽ ὀλίγων εἰς τὸν περίβολον τοῦ τεμένους, συγ
dētes tēplū poſtq̄ ītrauit antioch⁹:
κλείσαντες τὸ ἱερὸν ὡς εἰσῆλθεν ἀντίοχος,
aperiētes laquearis occultā poꝛ
ἀνοίξαντες τὴν τοῦ φατνώματος κρυπτὴν θύ
tā: mittētes lapides lapidauerūt
ραν, βάλλοντες πέτρους συνεκεραύνωσαν
ducē: ⁊ mēbra faciētes ⁊
τὸν ἡγεμόνα, καὶ μέλη ποιήσαντες καὶ τὰς
capita auferētes his q̄ extra erāt ꝓiecerūt. C
κεφαλὰς ἀφελόντες τοῖς ἔξω παρέρριψαν.
per oīa bn̄dict⁹ noſter deus q̄ tradi
κατὰ πάντα εὐλογητὸς ἡμῶν ὁ θεὸς ὃς ἔδω
dit impios. futuri agere in
κε τοὺς ἀσεβήσαντας. μέλλοντες ἄγειν ἐν
chaſleu q̄nta ⁊ vigeſima purifica
τῷ χασελεῦ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τὸν καθαρι
tionē tēpli neceſſariū duxim⁹ ſignificare
σμὸν τοῦ ἱεροῦ δέον ἡγησάμεθα διασαφῆσαι
vobis vt ⁊ ip̄i agatis tāq̄ ſcenophegie
ὑμῖν ἵνα καὶ αὐτοὶ ἄγητε ὡς σκηνοπηγίας
⁊ ignis. qn̄ neemias poſtq̄ edificauit
καὶ τοῦ πυρός. ὅτε νεεμίας οἰκοδομήσας τό, τε
tēplū ⁊ altare: obtulit ſacrificiū. D
ἱερὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον, ἀνήνεγκε θυσίαν.
⁊ eñ qn̄ in pſidē ducti ſūt nr̄i
καὶ γὰρ ὅτε εἰς τὴν περσικὴν ἤγοντο ἡμῶν οἱ
patres: q̄ tūc erāt pii ſacerdotes acci=
πατέρες, οἱ τότε εὐσεβεῖς ἱερεῖς λαβόν=
piētes ab igne altaris occulte:
τες ἀπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου λαθραίως,
abſcōderūt in cōcauitate putei ordinē
κατέκρυψαν ἐν κοιλώματι φρέατος τάξιν
habētis ſiccū. in q̄ tutati ſunt ita vt
ἔχοντος ἄνυδρον. ἐν ᾧ κατησφαλίσαντο ὥσ
oīb⁹ ignot⁹ eſſet loc⁹. p̄te=
τε πᾶσιν ἄγνωστον εἶναι τὸν τόπον. διελ
ritis āt annis multis qn̄ viſum ē deo:
θόντων δὲ ἐτῶν ἱκανῶν ὅτε ἔδοξε τῷ θεῷ,
miſſus neemias a rege
ἀποσταλεὶς νεεμίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως
pſidis nepotes ſacerdotū
τῆς περσίδος τοὺς ἐκγόνους τῶν ἱερέων E
q̄ abſcōderunt miſit ad
τῶν ἀποκρυψάντων ἔπεμψεν ἐπὶ τὸ
ignē. vt narrauerūt nobis nō inueniſſe
πῦρ. ὡς διεσάφησαν ἡμῖν μὴ εὑρηκέναι

Digitized by Google

ignẽ: ſed aquã craſſam. iuſſit eos
πῦρ, ἀλλὰ ὕδωρ παχύ· ἐκέλευσεν αὐτοὺς
haurientes ferre. vt aũt oblata ſũt
ἀποβάψαντας φέρειν. ὡς δὲ ἀνηνέχθη τὰ
ſacrificia: iuſſit ſacerdotes neemi
τῶν θυσιῶν, ἐκέλευσε τοὺς ἱερεῖς νεεμί-
as aſpergere aqua ipſaq; ligna et
ας ἐπιῤῥᾶναι τῷ ὕδατι τά τε ξύλα καὶ
q̃ erãt ſuppoſita. vt aũt factũ eſt et
τὰ ἐπικείμενα. ὡς δὲ ἐγένετο καὶ χρό-
p9 trãſijt qñ ſol refulſit pri-
νος διῆλθεν ὅτε ἥλιος ἀνέλαμψε πρότε-
F us nubilus exiſs accẽſa ẽ pyra magna.
ρον ἐπινεφὴς ὤν ἀνήφθη πυρὰ μεγάλη.
adeo vt mirarent̃ oẽs. orõnẽ aũt
ὥστε θαυμάσαι πάντας. προσευχὴν δὲ
fecerũt ſacerdotes cõſumato
ἐποιήσαντο οἱ ἱερεῖς δαπανωμένης τῆς
ſacrificio et ſacerdotes et oẽs inchoan
θυσίας οἵ τε ἱερεῖς καὶ πάντες κατάρχο-
te ionatha: ac reliqs reſpõdẽtib9
ντος ἰωνάθου, τῶν δὲ λοιπῶν ἐπιφωνούν-
vt neemia. erat aũt oratio mo-
των ὡς νεεμίου. ἦν δὲ ἡ προσευχὴ τὸν τρό-
dũ habẽs hũc. dñe dñe de9
πον ἔχουσα τοῦτον. κύριε κύριε ὁ θεός ὁ
oĩm creator terribilis et fortis et
πάντων κτίστης ὁ φοβερὸς καὶ ἰσχυρὸς καὶ
iuſt9 et miſericors ſol9 rex et
δίκαιος καὶ ἐλεήμων ὁ μόνος βασιλεὺς καὶ
bon9 ſol9 pſtãs: ſol9 iuſt9
χρηστὸς ὁ μόνος χορηγός, ὁ μόνος δίκαιος
G et ops et etern9: liberãs
καὶ παντοκράτωρ καὶ αἰώνιος, ὁ διασώζων
iſrl' ab oĩ malo: q̃ feciſti
τὸν ἰσραὴλ ἐκ παντὸς κακοῦ, ὁ ποιήσας
patres electos: et ſanctificaſti e-
τοὺς πατέρας ἐκλεκτούς, καὶ ἁγιάσας αὐ-
os: accipe ſacrificiũ pro oĩ
τούς, πρόσδεξαι τὴν θυσίαν ὑπὲρ παντὸς
pplo tuo iſrl: et cuſtodi par
τοῦ λαοῦ σου ἰσραήλ, καὶ διαφύλαξον τὴν με-
tẽ tuã et ſanctifica: cõgrega
ρίδα σου καὶ καθαγίασον, ἐπισυνάγαγε τὴν
diſpſionẽ nr̃am. libera eos q̃ ſer
διασπορὰν ἡμῶν. ἐλευθέρωσον τοὺς δουλεύ-
uiũt in gẽtib9 cõteptos
οντας ἐν τοῖς ἔθνεσι τοὺς ἐξουθενημένους καὶ
abominatiõe habitos reſpice. et ſciãt gẽtes
βδελυκτούς ἔπιδε. καὶ γνώτωσαν τὰ ἔθνη
ꝙ tu es de9 nr̃. affige op-
ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν. βασάνισον τοὺς κα-
A primẽtes et cõtumeliã afficiẽtes i ſup
ταδυναστεύοντας καὶ ἐξυβρίζοντας ἐν ὑπε-
bia. planta pplm tuũ in
ρηφανίᾳ. καταφύτευσον τὸν λαόν σου εἰς
loco ſancto tuo ſicut dixit moy
τὸν τόπον τὸν ἅγιόν σου καθὼς εἶπε μωυ-
ſes. at ſacerdotes pſallebãt hymnos.
σῆς. οἱ δὲ ἱερεῖς ἐπέψαλλον τοὺς ὕμνους.
Deut. 34. a. poſtq̃ aũt cõſumptũ ẽ ſacrificiũ: et
καθὼς δὲ ἀνηλώθη τὰ τῆς θυσίας, καὶ
B reſidua aq̃: neemias iuſ-
τὸ περιλειπόμενον ὕδωρ, ὁ νεεμίας ἐκέ-
ſit lapides maiores pfundi. vt aũt
λευσε λίθους μείζονας καταχεῖν. ὡς δὲ
hoc factũ ẽ flãma accẽſa eſt. at ab
τοῦτο ἐγενήθη φλὸξ ἀνήφθη. τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ
altari relucẽte lumie cõſum
θυσιαστηρίου ἀντιλάμψαντος φωτὸς ἐδαπ-
pta eſt. vt aũt manifeſta facta eſt res
ανήθη. ὡς δὲ φανερὸν ἐγενήθη τὸ πρᾶγ-

ignem ſed aquam craſſã. Et iuſſit eos haurire & afferre ſibi: et ſacrificia q̃ impoſita erãt iuſſit ſacerdos neemias aſpgi ipſa aqua & ligna et que erant ſuppoſita. Vtq; hoc factum eſt et tempus affuit quo ſol refulſit qui prius erat in nubilo: accenſus eſt ignis magnus ita vt omnes mirarentur. Orationem autem faciebant omnes ſacerdotes dum conſumaretur ſacrificium ionatha inchoante ceteris autem reſpondentib9. Et neemie erat oratio hunc habẽs modum. Domine deus omnium creator terribilis & fortis iuſtus & miſericors q ſolus es bonus rex: ſolus preſtans ſolus iuſtus & omnipotens & eternus: qui liberas iſrael de omni malo: qui feciſti patres electos & ſanctificaſti eos: accipe ſacrificium pro vniuerſo populo tuo iſrael: & cuſtodi partem tuam & ſanctifica. Congrega diſperſionem noſtram: libera eos qui ſeruiunt gentibus & contemptos & abominatos reſpice vt ſciant gẽtes quia tu es deus noſter. Affilge opprimentes nos: & contumeliã facientes in ſuperbia. Conſtitue populum tuum in loco ſancto tuo: ſicut dixit moyſes. Sacerdotes autem pſallebant hymnos vſq;quo conſumptum eſſet ſacrificiũ. Cum autem conſumptum eſſet ſacrificium: ex reſidua aqua neemias iuſſit lapides maiores perfundi. Quod vt factum eſt: ex eis flãma accenſa eſt: ſed ex lumine quod refulſit ab altari conſumpta eſt. Vt vero manifeſtata eſt res nunciatum eſt regi perſarum: ꝙ in loco in quo ignem abſconderant hi qui tranſlati fuerant ſacerdotes aqua apparuit: de qua neemias & qui cum eo erãt purificauerunt ſacrificia. Conſiderans autem rex & rem diligenter examinans: fecit ei templum vt probaret quod factum erat. Et cum probaſſet ſacerdotib9 donauit multa bona: & alia atq; alia munera: & accipiens manu ſua tribuebat eis. Appellauit autem neemias hũc locum nephthar: qđ interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures nephi. Ca.2.

Inuenitur autem in deſcriptionib9 hieremie pphete ꝙ iuſſit eos ignẽ accipere qui tranſmigrabãtur vt ſignificatum eſt: & vt mandauit tranſmigratis. Et dedit illis legem ne obliuiſcerentur precepta domini: & vt non exerrarent mentib9 videntes ſimulachra aurea & argentea & ornamenta eorum. Et alia huiuſmodi dicẽs hortabatur ne legẽ amouerent a corde ſuo. Erat autem in ipſa ſcriptura quomodo tabernaculum & arcam iuſſit propheta diuino reſponſo ad ſe facto comitari ſecum vſq;quo exiit in montem: in quo moyſes aſcendit & vidit dei hereditatem. Et veniens ibi hieremias inuenit locũ ſpelunce: & tabernaculum & arcam & altare incenſi intulit illuc & oſtium obſtruxit. Et acceſſerunt quidam ſimul qui ſequebãtur vt notarent ſibi locũ: & nõ potuerũt inuenire. Vt aũt cognouit hieremias culpans illos dixit ꝙ ignotus

et renũciatũ ẽ regi per-
μα. καὶ διηγγέλη τῷ βασιλεῖ τῶν περ-
ſaz ꝙ in loco vbi ignẽ abſcõ
σῶν ὅτι εἰς τὸν τόπον οὗ τὸ πῦρ ἀπέ-
derũt q̃ trãſlati fuerãt ſacerdotes: aq̃
κρυψαν οἱ μεταχθέντες ἱερεῖς, τὸ ὕδωρ
apparuit ex qua et neemias pu
ἐφάνη ἀφ' οὗ καὶ οἱ περὶ τὸν νεεμίαν ἥγ-
rificauit ſacrificiũ. circũſpiciẽs aũt
νισαν τὰ τῆς θυσίας. περιφράξας δὲ ὁ
rex tẽplũ fecit vt pbaret
βασιλεὺς ἱερὸν ἐποίησε δοκιμάσας τὸ
rem. et q̃b9 gratificabat̃ rex
πρᾶγμα. καὶ οἷς ἐχαρίζετο ὁ βασιλεὺς
multa diuerſa accipiebat et da-
πολλὰ διάφορα ἐλάμβανε καὶ μετεδί-
bat. appellauit aũt neemias
δου. προσηγόρευσαν δὲ οἱ περὶ τὸν νεεμίαν
hoc nephthar: qđ interpretat̃ purificatio. vo
τοῦτο νέφθαρ, ὃ διερμηνεύεται καθαρισμός. κα-
cat̃ aũt apud multos nephthar.
λεῖται δὲ παρὰ τοῖς πολλοῖς νέφθαρ. 2.
Inuenit̃ aũt in deſcriptionib9
Εὑρίσκεται δὲ ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς
hieremias ppheta ꝙ iuſſit de
ἱερεμίας ὁ προφήτης ὅτι ἐκέλευσε τοῦ
igne accipe eos q̃ trãſmigrabãt vt ſi-
πυρὸς λαβεῖν τοὺς μεταγινομένους ὡς σε-
gnificatũ ẽ. et vt mãdauit trãſmi
σημάνται. καὶ ὡς ἐνετείλατο τοῖς μεταγ-
gratis ppheta dãs eis
ομένοις ὁ προφήτης δοὺς αὐτοῖς τὸν
legẽ: vt nõ obliuiſcant̃ pcepto-
νόμον, ἵνα μὴ ἐπιλάθωνται τῶν προσαγμά-
rũ dñi: et vt nõ aberra-
των τοῦ κυρίου, καὶ ἵνα μὴ ἀποπλανη-
rẽt mẽtib9 videntes ſimula
θῶσι ταῖς διανοίαις βλέποντες ἀγάλ-
chra aurea et argẽtea et q̃ circa
ματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ τὸν περὶ
ea ornamẽtũ. et alia huiuſmodi dicẽs:
αὐτὰ κόσμον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα λέγων,
hortabat̃ ne amouerẽt legẽ a
παρεκάλει μὴ ἀποστῆναι τὸν νόμον ἀπὸ
corde ſuo. erat aũt in ſcriptura
τῆς καρδίας αὐτῶν. ἦν δὲ ἐν τῇ γραφῇ
quõ tabnaculũ et arcã iuſ-
ὡς τὴν σκηνὴν καὶ τὴν κιβωτὸν ἐκέλευ-
ſit ppheta diuino reſpõſo facto
σεν ὁ προφήτης χρηματισμοῦ γενηθέντος
ſe comitari: vſq; exiuit in
συνακολουθεῖν, ὡς δὲ ἐξῆλθεν εἰς
mõtẽ vbi moyſes aſcẽdens vidit
τὸ ὄρος οὗ ὁ μωυσῆς ἀναβὰς ἐθεάσατο
dei hereditatẽ. et veniẽs hie
τὴν τοῦ θεοῦ κληρονομίαν. καὶ ἐλθὼν ὁ ἱε-
remias inuenit domũ ſpelũce et tabna
ρεμίας εὗρεν οἶκον ἀντρώδη καὶ τὴν σκη-
culũ et arcã et altare
νὴν καὶ τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον
incẽſi intulit illuc. et
τοῦ θυμιάματος εἰσήνεγκεν ἐκεῖ. καὶ
oſtiũ obſtruxit. et accedentes q̃
τὴν θύραν ἐνέφραξε. καὶ προσελθόντες τι-
dã q̃ ſimul ſequebant̃ vt nota-
νὲς τῶν συνακολουθούντων ὥστε ἐπιση-
rent viã: et nõ potuerũt
μειώσασθαι τὴν ὁδόν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
inuenire. vt aũt hieremias cognouit: cul-
εὑρεῖν. ὡς δὲ ὁ ἱερεμίας ἔγνω, μεμψά-
pãs eos dixit: ꝙ et ignotus
μενος αὐτοῖς εἶπεν, ὅτι καὶ ἄγνωστος ὁ

Digitized by Google

locus erit donec cõgreget de9 cõgre
τόπος ἔσαι ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ θεὸς ἐπι=
gationẽ ppl'i ꝛ mia fiat. ꝛ
συναγωγὴν τοῦ λαοῦ καὶ ἔλεος γένηται. καὶ
tũc dñs oſtẽdet hec. ꝛ appare
τότε ὁ κύριος ἀναδείξει ταῦτα. καὶ ὀφθήσε
bit gl'ia dñi ꝛ nubes: ſicut ꝛ in moy
ται ἡ δόξα τοῦ κυρίου καὶ ἡ νεφέλη, ὡς καὶ ἐπὶ μω
ſe manifeſtabaẽ: ſicut ꝛ ſalomon petiit
υσῆ ἐδηλοῦτο, ὡς καὶ ὁ σολομὼν ἠξίωσεν
vt loc9 ſctificareẽ maxime. mani=
ἵνα ὁ τόπος καθαγιασθῇ μεγάλως. διεσα
feſtabat ãt ꝛ vt ſapiam habẽs obtulit ſa=
φεῖτο δὲ καὶ ὡς σοφίαν ἔχων ἀνήνεγκε θυ
crificiũ dedicationis ꝛ cõſumationis
σίαν ἐγκαινισμοῦ καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ
tẽpli. ſicut ꝛ moyſes orauit ad
ἱεροῦ. καθὼς καὶ μωυσῆς προσηύξατο πρὸς
dñm: ꝛ deſcẽdit ignis de celo ꝛ
κύριον, καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
holocauſtũ cõſumpſit: ſic ꝛ ſalo
τὰ τῆς θυσίας ἐδαπάνησεν, οὕτω καὶ σολο
mon orauit. ꝛ deſcẽdens ignis cõſũ=
μὼν προσηύξατο. καὶ καταβὰν τὸ πῦρ ἀνή=
pſit holocauſta. ꝛ dixit moyſes
λωσε τὰ ὁλοκαυτώματα. καὶ εἶπε μωυσῆς
eo ꝙ nõ eſt comeſtũ qđ erat ꝓ peccato
διὰ τὸ μὴ βεβρῶσθαι τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας
cõſũptũ ẽ. ſimil'r ꝛ ſalomon octo
ἀνηλώθη. ὡσαύτως καὶ ὁ σολωμὼν τὰς ὀκτὼ
dies celebrauit. narrabanẽ ãt ꝛ in dſcri
ἡμέρας ἤγαγεν. ἐξηγοῦντο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνα
ptionib9 ꝛ in cõmentariis q̃
γραφαῖς καὶ ἐν τοῖς ὑπομνηματισμοῖς τοῖς
ſm neemiã eadẽ. ꝛ vt cõ=
κατὰ τὸν νεεμίαν τὰ αὐτά. καὶ ὡς κατα=
ſtruẽs bibliothecã cõgregauit ea q̃
βαλλόμενος βιβλιοθήκην ἐπισυνήγαγε τὰ
de regib9: ꝛ ꝓphetaꝝ ꝛ ea q̃
περὶ τῶν βασιλέων, καὶ προφητῶν καὶ τὰ
dauid ꝛ epiſtolas regũ de
τοῦ δαυὶδ καὶ ἐπισολὰς βασιλέων περὶ
donariis. ſimil'r ãt ꝛ iudas q̃
ἀναθεμάτων. ὡσαύτως δὲ καὶ ἰούδας τὰ
acciderũt ꝑ factũ bellũ
διαπεπτωκότα διὰ τὸν γεγονότα πόλεμον
nobis cõgregauit oĩa: ꝛ ſunt apud
ἡμῖν ἐπισυνήγαγε πάντα, καὶ ἔσι παρ᾽ ἡ
nos. ſĩ itaq; neceſſitatẽ habueritis: eos q̃ ꝑ
μῖν. ὧν οὖν ἐὰν χρείαν ἔχητε, τοὺς ἀπο
ferant vobis mittite. futuri
κομιοῦντας ὑμῖν ἀποσέλλετε. μέλλοντες
igiẽ agere purificationẽ ſcripſim9 vobis.
οὖν ἄγειν τὸν καθαρισμὸν ἐγράψαμεν ὑμῖν.
bene igiẽ facietis agẽtes di=
καλῶς οὖν ποιήσετε ἄγοντες τὰς ἡμέ=
es. at de9 q liberauit oẽm ppl'm
ρας. ὁ δὲ θεὸς ὁ σώσας τὸν πάντα λαὸν
ſuũ: ꝛ reddidit hereditatẽ oĩb9
αὐτοῦ, καὶ ἀποδοὺς τὴν κληρονομίαν πᾶσι
ꝛ regnũ: ꝛ ſacerdotiũ: ꝛ
καὶ τὸ βασίλειον, καὶ τὸ ἱεράτευμα, καὶ τὸν
ſctificationẽ: ſicut ꝓmiſit in
ἁγιασμόν, καθὼς ἐπηγγείλατο διὰ τοῦ
lege: ſperam9 enĩ in deo ꝙ
νόμου, ἐλπίζομεν γὰρ ἐπὶ τῷ θεῷ ὅτι
cito nr̃i miſerebiẽ: ꝛ cõgregabit de
ταχέως ἡμᾶς ἐλεήσει, καὶ ἐπισυνάξει ἐκ
ſub celo in ſanctũ locũ.
τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὸν ἅγιον τόπον.
liberauit enĩ nos de magnis malis: ꝛ
ἐξείλετο γὰρ ἡμᾶς ἐκ μεγάλων κακῶν, καὶ

erit locus donec congreget deus con=
gregationem populi: & propitius fiat.
Et tunc dominus oſtendet hec: & appa
rebit maieſtas domini: & nubes erit ſi=
cut & moyſi manifeſtabatur: & ſicut cũ
ſalomon petiit vt locus ſanctificaretur
magno deo manifeſtabat hec. Magni=
fice etenim ſapientiam tractabat: & vt
ſapientiam habens: obtulit ſacrificium
dedicationis & conſumationis templi.
Sicut & moyſes orabat ad dominum:
& deſcendit ignis de celo: & cõſumpſit
holocauſtum ſicut & ſalomon orauit: &
deſcendit ignis de celo: & conſumpſit
holocauſtum: & dixit moyſes eo ꝙ nõ
ſit comeſtum quod erat pro peccato cõ
ſumptum eſt. Similiter & ſalomon octo
diebus celebrauit dedicationem. Infe=
rebantur autẽ in deſcriptionibus & cõ
mentariis neemie hec eadem: & quali=
ter conſtruens bibliothecam congre=
gauit de regionibus libros: & propheta
rum & dauid & epiſtolas regum de do
nariis. Similiter autem & iudas ea que
didicerat per bellum quod nobis acci=
derat congregauit omnia & ſunt apud
nos. Si ergo deſideratis hec: mittite q
perferant vobis. Acturi itaq; purifica=
tionem ſcripſimus vobis. Bene ergo fa
cietis: ſi egeritis hos dies. Deus autẽ qui
liberauit populum ſuum & reddidit he
reditatem omnibus: & regnum & ſacer
dotiũ & ſanctificationem ſicut promi
ſit in lege: ſperamus ꝙ cito noſtri miſe
rebitur: & congregabit de ſub celo in
locum ſanctum. Eripuit enim nos de
magnis periculis & locũ purgauit. De
iuda vero machabeo & fratrib9 eius: &
de templi magni purificatione & de are
dedicatione: ſed & de preliis que perti
nẽt ad antiochum nobilem: & filiũ eius
eupatorem: & de illuminationibus que
de celo facte ſunt ad eos qui pro iudeis
fortiter fecerũt ita vt vniuerſam regio
nem cũ pauci eſſent vindicarent: & bar
baram multitudinẽ fugarent: & famo
ſiſſimum in toto orbe templum recu=
perarent & ciuitatem liberarent: vt le=
ges que abolite erant reſtituerentur do
mino cum omni tranquillitate pro=
pitio facto illis. Item ꝙ ab iaſone cyre=
neo quinq; libris comprehenſa tenta=
uim9 nos vno volumine breuiare. Cõ
ſiderantes enim multitudinem libro=
rum & difficultatem volentibus aggre
di narrationes hiſtoriarũ propter mul=
titudinem rerum curauimus volentib9
quidẽ legere vt eſſet animi oblectatio
ſtudioſis vero vt facili9 poſſint memo=
rie cõmendare: omnibus autem legen=
tibus vtilitas conferatur. Et nobis qui
dem ipſis qui hoc opus breuiandi cau=
ſa ſuſcepimus: non facilem laborem
immo vero negocium plenũ vigiliarũ
& ſudoris aſſumpſimus. Sicut hi qui
preparant conuiuium: & querunt alio
rum voluntati parere: propter multo=
rum gratiam: libenter laborem ſuſtine
mus: veritatem quidem de ſingulis au=
toribus concedentes: ipſi autem ſecun
dũ datã formã breuitati ſtudẽtes. Sicut

locũ purgauit. ea ãt q̃ ad iudã
τὸν τόπον ἐκαθάρισε. τὰ δὲ κατὰ τὸν ἰούδαν
maccabeũ ꝛ hui9 fratres:
τὸν μακκαβαῖον καὶ τοὺς τούτου ἀδελφούς,
ꝛ tẽpli magni purificatio
καὶ τὸν τοῦ ἱεροῦ τοῦ μεγάλου καθαρισ= 3.Reg.
nẽ: ꝛ are dedicationẽ: itẽ 8.a.
μόν, καὶ τὸν τοῦ βωμοῦ ἐγκαινισμόν, ἔτι C
ꝙ cõtra antiochũ nobilẽ ꝛ
τε τοὺς πρὸς ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὸν
hui9 filiũ eupatorẽ ꝑlia: ꝛ de
τούτου υἱὸν εὐπάτορα πολέμους, καὶ τὰς ἐξ
celo factas illũinationes his q̃ ꝓ
οὐρανοῦ γενομένας ἐπιφανείας τοῖς ὑπὲρ τοῦ
iudaiſmo ſtrenue fecerũt ita
ἰουδαισμοῦ φιλοτίμως ἀνδραγαθήσασιν ὥς
vt totã regionẽ pauci exiſtẽtes popula
τε τὴν ὅλην χώραν ὀλίγους ὄντας λεηλα=
renẽ: ꝛ barbarã multitudinẽ ꝑſeq̃renẽ: ꝛ
τεῖν, καὶ τὰ βάρβαρα πλήθη διώκειν, καὶ
celebre ꝑ totũ vniuerſum tẽplũ
τὸ περιβόητον καθ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην ἱερὸν
reſtaurarẽt: ꝛ ciuitatẽ libera=
ἀνοικοδομεῖσθαι, καὶ τὴν πόλιν ἐλευθερῶ=
rẽt: ꝛ q̃ future erãt diſſolui le=
σαι, καὶ τοὺς μέλλοντας καταλύεσθαι νό=
ges erigerẽt: dño cũ oĩ
μους ἐπανορθῶσαι, τοῦ κυρίου μετὰ πάσης
trãquillitate ꝓpitio facto eis: a ia
ἐπιεικείας ἵλεω γενομένου αὐτοῖς, ὑπὸ ἰά
ſone cyreneo declarata in q̃n
σωνος τοῦ κυρηναίου δεδηλωμένα διὰ πέν= D
ꝙ libris: tẽtabim9 in vno volumi
τε βιβλίων, πειρασόμεθα δι᾽ ἑνὸς συντάγ
ne abbreuiare. cõſiderantes enĩ effu=
ματος ἐπιτεμεῖν. συνορῶντες γὰρ τὸ χύ=
ſionẽ nũeroꝝ ꝛ exiſtẽtẽ difficultatẽ
μα τῶν ἀριθμῶν καὶ τὴν οὖσαν δυσχέρειαν
volentib9 circũuoluere hiſto
τοῖς θέλουσιν εἰσκυκλεῖσθαι τοῖς τῆς ἱσο
ric narrationes ꝓpẽ multitudinẽ materie: E
ρίας διηγήμασι διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὕλης,
curauim9 his q̃dẽ q volunt lege
ἐφροντίσαμεν τοῖς μὲν βουλομένοις ἀνα
re oblectationẽ: ipſis ãt ſtudio
γινώσκειν ψυχαγωγίαν, τοῖς δὲ φιλοφρο
ſis ad in memoria accipiendũ faci
νοῦσιν εἰς τὸ διὰ μνήμης ἀναλαβεῖν εὐκο
litatẽ: oĩb9 ãt legẽtib9 vtili
λίαν, πᾶσι δὲ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὠφέ
tatẽ: ꝛ nobis q̃dẽ q labo=
λειαν, καὶ ἡμῖν μὲν τοῖς τὴν κακοπά=
rẽ aſſumpſim9 abreuiationis nõ fa
θειαν ἐπιδεδεγμένοις τῆς ἐπιτομῆς οὐ ῥᾴ
cile: ſudoris ãt ꝛ vigilie nego
διον, ἱδρῶτος δὲ καὶ ἀγρυπνίας τὸ πρᾶγ F
ciũ. ſicut illi q parat cõui
μα. καθάπερ τῷ παρασκευάζοντι συμ=
uiũ ꝛ q̃rit aliorũ vtilita
πόσιον καὶ ζητοῦντι τὴν πάντων λυσι=
tẽ nõ facile: tamẽ ꝓpẽ
τέλειαν οὐκ εὐχερές, ὅμως διὰ τὴν τῶν
multoꝝ gr̃am: libẽter labo=
πολλῶν εὐχαριστίαν, ἡδέως τὴν κακοπά=
rẽ ſuſtinebim9. ipſaꝫ q̃dẽ diligentiã de
θειαν ὑποισόμεθα. τὸ μὲν διακριβοῦν περὶ
ſingulis hiſtoriographo cõceden=
ἑκάσων τῷ συγγραφεῖ παραχωρήσαν=
tes: ipm ãt ꝑſcrutari figu=
τες, τὸ δὲ ἐπιπορεύεσθαι τοῖς ὑπογραμ
ras epitomes omittẽtes. ſicut
μοῖς τῆς ἐπιτομῆς ἀπονοῦντες. καθάπερ

Digitized by Google

cũ noue dom⁹ architecto ꝙ vniũſa
παρ τοῖς καινῆς οἰκίας ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης
ſtructura curandũ: at inurere ⁊ ꝗ
καταβολῆς φροντιστέον, τῷ δὲ ἐγκαίειν καὶ
pingere aggrediẽti apta
ζωγραφεῖν ἐπιχειροῦντι τὰ ἐπιτήδεια
ad ornatũ exq̃rẽda ſunt: ſic eſtimo ⁊
πρὸς διακόσμησιν ἐξεταστέον, οὕτω δοκῶ καὶ
in nobis. ipm q̃dẽ pambulare ⁊ viã
ἐπὶ ἡμῖν. τὸ μὲν ἐμβατεύειν καὶ περίπα
facere ſmonẽ ⁊ curioſum eſſe
τον ποιεῖσθαι λόγων καὶ πολυπραγμονεῖν
in his q̃ ſũt ſm ptes: hiſtorie autori
ἐν τοῖς κατὰ μέρος, τῷ τῆς ἱστορίας ἀρχηγέτῃ
cõgruere: at breuitatẽ dictionis ſecta=
καθήκειν, τὸ δὲ σύντομον τῆς λέξεως μεταδιώ
A ri: ⁊ curioſitatẽ negotij
κειν, καὶ τὸ ἐξεργαστικὸν τῆς πραγματείας
omittere: abbreuiationẽ faciẽ
παραιτεῖσθαι, τῷ τὴν μετάφρασιν ποιου
ti cõcedendũ. hinc ergo incipia=
μένῳ συγχωρητέον. ἐντεῦθεν οὖν ἀρξώμε=
m⁹ narrationẽ predictis tan=
θα τῆς διηγήσεως τοῖς προειρημένοις τοσοῦ
tũ adiſigentes. ſtultũ enĩ ante
τον ἐπιζεύξαντες. εὔηθες γὰρ τὸ μὲν πρὸ τῆς
hiſtoriã effluere: ipaȝ ãt hiſtoriã abbre
ἱστορίας πλεονάζειν, τὴν δὲ ἱστορίαν ἐπι=
uiare.
τεμεῖν. Ca. 3.

Q̃ūm ſancta ciuitas habitaret cũ
Τῆς ἁγίας πόλεως κατοικουμένης με
oĩ pace: ⁊ leges q̃ opti
τὰ πάσης εἰρήνης, καὶ τῶν νόμων ὅτι κάλ
me cuſtodirent: ppt onie põti
λιστα συντηρουμένων, διὰ τὴν ὀνίου τοῦ ἀρχι
B ficis pietatẽ ⁊ malo₴ odiũ: acci
ερέως εὐσέβειάν τε καὶ μισοπονηρίαν, συ
debat ⁊ ipos reges honorare
νέβαινε καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς τιμᾶν
locũ: ⁊ tẽplũ munerib⁹
τὸν τόπον, καὶ τὸ ἱερὸν ἀποστολαῖς ταῖς
optimis illuſtrare: ita vt ⁊ ſeleuc⁹
κρατίσταις δοξάζειν, ὥστε καὶ σέλευκον τὸν
aſie rex ſuppeditaret ex pro
τῆς ἀσίας βασιλέα χορηγεῖν ἐκ τῶν ἰδί
prijs redditib⁹ oẽs ad miniſte=
ων προσόδων πάντα τὰ πρὸς τὰς λειτουρ
ria ſacrificio₴ ptinẽtes ſump
γίας τῶν θυσιῶν ἐπιβάλλοντα δαπανή
tus. ſimon ãt q̃dã de bẽiamin tri=
ματα. σίμων δέ τις ἐκ τῆς βενιαμὶν φυ=
bu ̃pposit⁹ tẽpli cõſtitut⁹: cõtẽ
λῆς προστάτης τοῦ ἱεροῦ καθεσταμένος, διη
C dit cũ ̃pncipe ſacerdotũ de ea q̃ in vr=
νέχθη τῷ ἀρχιερεῖ περὶ τῆς κατὰ τὴν πό
be edilitate. ⁊ vincere oniam nõ
λιν ἀγορανομίας. καὶ νικῆσαι τὸν ὀνίαν μὴ
potẽs: venit ad apolloniũ filiũ thraſei:
δυνάμενος, ἦλθε πρὸς ἀπολλώνιον θρασαίου,
q̃ in illo tpe celes ſyrie ⁊
τὸν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κοίλης συρίας
⁊ phenicie dux. ⁊ nũciauit de
καὶ φοινίκης στρατηγόν. καὶ προσήγγειλε περὶ
pecunijs ineffabilib⁹: plenũ eẽ in hie
τῶν χρημάτων ἀμυθήτων, γέμειν τὸ ἐν ἱε=
roſolymis erariũ: adeo q̃ multitudo
ροσολύμοις γαζοφυλάκιον, ὥστε τὸ πλῆθος
diuerſo₴ innũerabilis eẽ. ⁊ nõ ptĩ
τῶν διαφόρων ἀναρίθμητον εἶναι, καὶ μὴ προ
nerẽt ea ad ſacrificio₴ rõnẽ:
σήκειν αὐτὰ πρὸς τὸν τῶν θυσιῶν λόγον,

enim noue domus architecto de vniuerſa ſtructura curandum eſt: ei vero qui pingere curat que apta ſunt ad ornatum: exquirenda ſunt: ita eſtimandum eſt & in nobis. Etenim intellectum colligere & ordinare ſermonem: & curioſius partes ſingulas quaſq; diſquirere hiſtorie congruit autori: breuitateȝ vero dictionis ſectari: & executiones rerum vitare breuianti concedendum eſt. Hinc ergo narrationem incipiemus de prefatione tãtuȝ dixiſſe ſufficiat. Stultũ etenim eſt ante hiſtoriã effluere: in ipſa autẽ hiſtoria ſuccingi.

Capitulum tertium

IGitur cũ ſancta ciuitas habitaretur in omni pace: leges aũt adhuc optime cuſtodirentur propter onie pontificis diſpoſitionem & pietatem: & animos odio habẽtes mala: fiebat vt & ipſi reges & principes locum ſũmo honore dignum ducerent: & templum maximis muneribus illuſtrarent: ita vt ſeleucus aſie rex de redditibus ſuis preſtaret omnes ſumptus ad miniſterium ſacrificiorum pertinentes. Simon autem de tribu beniamin prepoſitus templi conſtitutus: contendebat obſiſtẽte ſibi principe ſacerdotum iniquum aliquid in ciuitate moliri. Sed cum vincere omnia non poſſet venit ad appollonium tharſee filium qui illo tempore erat dux celeſyrie & phenicis: & nunciauit ei pecuniis innumerabilibus plenum eſſe erarium hieroſolymis: & cõmunes copias immenſas eſſe que non pertinent ad rationem ſacrificiorum: eſſe autem poſſibile ſub poteſtate regis cadere vniuerſa. Cunq; retuliſſet ad regem apolloni⁹ de pecuniis que delate erant: ille accitũ heliodorum qui erat ſuper negocia ei⁹ miſit cum mãdatis vt predictam pecuniam tranſportaret. Statimq; heliodorus iter eſt agreſſus: ſpecie quidem quaſi per celeſſyriam & phenicẽ ciuitates eſſet peragratur⁹ reuera auteȝ regis propoſitum prefecturus. Sed cuȝ veniſſet hieroſolymaȝ & benigne a ſũmo ſacerdote in ciuitate eſſet exceptus narrauit de dato indicio pecuniarum & cuius rei gratia adeſſet aperuit. Interrogabat autem ſi vere hec ita eſſent. Tunc ſũm⁹ ſacerdos oſtendit depoſita eſſe hec & victualia viduarũ & pupillorum: quedã vero eſſe hircani tobie viri valde eminentis: in his que detulerat impius ſimon. vniuerſa autẽ argenti talenta eſſe quadrigenta: & auri ducẽta: decipi vero eos qui crediſſent loco & templo qđ per vniuerſum mundum honoratur p ſui ſveneratiõe & ſanctitate oĩno impoſſibile eſſe. At ille pro his que habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea eſſe deferenda. Conſtituta autem die intrabat de his heliodorus ordinaturus. Non modica vero per vniuerſaȝ ciuitatẽ erat trepidatio. Sacerdotes autem ante altare cum ſtolis ſacerdotalibus iactauerunt ſe: & inuocabãt de celo eũ qui de depoſitis legẽ poſuit: vt his qui depoſuerant ea ſalua cuſtodiret.

eſſe ãt poſſibile ſub regis po
εἶναι δὲ δυνατὸν ὑπὸ τὴν τοῦ βασιλέως ἐξ
teſtatẽ cadere hec. collocut⁹ ãt apol=
ουσίαν πεσεῖν ταῦτα. συμμίξας δὲ ὁ ἀπολ
loni⁹ cũ rege: de nũciatis
λώνιος τῷ βασιλεῖ, περὶ τῶν μηνυθέντων
ei pecunijs manifeſtauit. ille ãt eli=
αὐτῷ χρημάτων ἐνεφάνισεν. ὁ δὲ προχειρι
gẽs heliodo₴ q̃ ſup nego=
σάμενος ἡλιόδωρον τὸν ἐπὶ τῶν χρημά=
cia: miſit dãs mãdata: pre=
των, ἀπέστειλε δοὺς ἐντολάς, τὴν τῶν προ
dicta₴ pecunia₴ aſportationẽ face=
ειρημένων χρημάτων ἐκκομιδὴν ποιήσα=
re. ſtatim ãt heliodor⁹ fecit
σθαι. εὐθέως δὲ ὁ ἡλιόδωρος ἐποιεῖτο τὴν
iter: ipa q̃dẽ ſpecie q̃ſi q̃ p ce=
πορείαν, τῇ μὲν ἐμφάσει ὡς τὰς κατὰ κοί
lẽ ſyrie ⁊ phenicẽ ciuitates pagratur⁹:
λην συρίας καὶ φοινίκην πόλεις ἐφοδεύειν,
re ãt regis ppoſitũ
τῷ πράγματι δὲ τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν
pfectur⁹. cũ veniſſet ãt in hieruſalẽ:
ἐπιτελεῖν. παραγενηθεὶς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα,
⁊ benigne a ſũmo ſacerdote vrbis
καὶ φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλε
ſuſcept⁹ eẽt: ppoſuit de facto
ως ἀποδεχθείς, ἀνέθετο περὶ τοῦ γεγονότος
inditio: ⁊ cui⁹ gr̃a adeſſet oſtẽ
ἐμφανισμοῦ, καὶ τίνος ἕνεκεν πάρεστι διεσά
dit. interrogabat ãt ſi reuera hec
φησεν. ἐπυνθάνετο δὲ εἰ ταῖς ἀληθείαις ταῦ
ſic ſe haberẽt. at ſũmo ſacer
τα οὕτως ἔχοντα τυγχάνει. τοῦ δὲ ἀρχιερέ
dote oſtẽdente depoſita eſſe vidua₴
ως ὑποδείξαντος παραθήκας εἶναι χηρῶν
⁊ orphano₴: q̃dã ãt ⁊ hircani filij to=
καὶ ὀρφανῶν, τινὰ δὲ καὶ ὑρκανοῦ τοῦ τωβί
bie valde viri in excellẽcia poſiti:
ου σφόδρα ἀνδρὸς ἐν ὑπεροχῇ κειμένου,
nõ vt calũniat⁹ fuerat impi⁹ ſimon.
οὐχ ὡς διαβάλλων ἦν ὁ δυσσεβὴς σίμων. τὰ
at vniuerſa argẽti q̃dringẽta talẽta:
δὲ πάντα ἀργυρίου τετρακόσια τάλαντα,
auri ãt ducẽta. iniuria affici v̈o eos q̃ cre
χρυσίου δὲ διακόσια. ἀδικηθῆναι δὲ τοὺς πε
didiſſent loci ſctitati ⁊
πιστευκότας τῇ τοῦ τόπου ἁγιωσύνῃ καὶ τοῦ
honorati p vniuerſũ mũdũ.
τετιμημένου κατὰ τὸν σύμπαντα κόσμον.
tẽpli venerationi ⁊ ĩtegritati: oĩno
ἱεροῦ σεμνότητι καὶ ἀσυλίᾳ, παντελῶς
difficile eſſe. at heliodor⁹ ppt q̃ habuit re
ἀμήχανον εἶναι. ὁ δὲ ἡλιόδωρος δι' ἃς εἶχε βα
gia mãdata: oĩno dicebat in re
σιλικὰς ἐντολάς, πάντως ἔλεγεν εἰς τὸ βα
giũ referẽda hec eſſe. cõſtituẽs
σιλικὸν ἀναλημπτέα ταῦτα εἶναι. ταξάμενος
ãt diẽ intrabat de his cõſi=
δὲ ἡμέραν εἰσῄει τὴν περὶ τούτων ἐπίσκε=
liũ ordinatur⁹. fuit ãt nõ modica in oĩ
ψιν οἰκονομήσων. ἦν δὲ οὐ μικρὰ καθ' ὅλην
ciuitate trepidatio. at ſacerdotes ãte alta
τὴν πόλιν ἀγωνία. οἱ δὲ ἱερεῖς πρὸ τοῦ θυσι
re in ſacerdotalib⁹ ſtolis iactã=
αστηρίου ἐν ταῖς ἱερατικαῖς στολαῖς ῥίψαν
tes ſeipos: inuocabãt in celũ eũ q̃
τες ἑαυτούς, ἐπεκαλοῦντο εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν
de depoſito legẽ tulit: his q̃
περὶ παραθήκης νομοθετήσαντα, τοῖς πα
depoſuerũt hec ſalua cuſtodire.
ρακαταθεμένοις ταῦτα σῶα διαφυλάξαι.

Digitized by Google

erat āt videñ ſūmi ſacerdotis vultū vul
ἦν δὲ ὁρῶντα τὴν τοῦ ἀρχιερέως ἰδέαν τι
nerari mēte.. nā aſpectꝰ ꝛ
τρώσκεσθαι τὴν διάνοιαν. ἡ γὰρ ὄψις καὶ τὸ
coloris immutatio: declarabat eā ꝙ
τῆς χρόας παρηλλαγμένον, ἐνέφαινε τὴν
in anima turbationē. circūfuſa erat eñi circa
κατὰ ψυχὴν ἀγωνίαν. περιεκέχυτο γὰρ περὶ
virum formido ꝗdā ꝛ horror corporis.
τὸν ἄνδρα δέος τι καὶ φρικασμὸς σώματος.
ꝑque manifeſtꝰ efficiebať aſpicietibꝰ
δι' ὧν πρόδηλον ἐγίνετο τοῖς θεωροῦσι τὸ
in corde exiſtēs dolor. alij āt de
κατὰ καρδίαν ἐνεστὼς ἄλγος. οἱ δὲ ἐκ τῶν
domibꝰ gregati exiliebāt ad popula
οἰκιῶν ἀγεληδὸν ἐξεπήδων ἐπὶ πάνδη
rē supplicationē: ꝓa futurꝰ erat in contē
μον ἱκετείαν, διὰ τὸ μέλλειν εἰς καταφρό
ptū venire locꝰ. ſuccincte
νησιν ἔρχεσθαι τὸν τόπον. ὑπεζωσμέναι
āt ſub mãmis mulieres cilitijs
δὲ ὑπὸ τοὺς μασοὺς αἱ γυναῖκες σάκκους
ꝑ vias cōfluebāt. at inclu
κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπλήθυνον. αἱ δὲ κατά
ſe virgines: alie ꝗdē cōcurrebāt
κλειστοι τῶν παρθένων, αἱ μὲν συνέτρεχον
ad ianuas: alie āo ad muros: ꝗ
ἐπὶ τοὺς πυλῶνας, αἱ δὲ ἐπὶ τὰ τείχη, τι
dā āt ꝑ feneſtras aſpiciebāt. vniuerſe
νὲς δὲ διὰ τῶν θυρίδων διεκύπτον. πᾶσαι
āt ꝓtēdentes manꝰ in celū:
δὲ προτείνουσαι τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν,
faciebāt deprecatiōes. miſerari āt erat
ἐποιοῦντο τὴν λιτανείαν. ἐλεεῖν δ' ἦν τὴν τοῦ
multitudinis cōmixte ruinā: ꝛ ma
πλήθους παμμιγῆ πρόπτωσιν, τήν τε τοῦ με
gni agonizātis ꝑncipis ſacerdotū expectationē.
γάλου ἀγωνιῶντος ἀρχιερέως προσδοκίαν.
hi ꝗdē itaqꝫ inuocabāt oīpotentē dñm
οἱ μὲν οὖν ἐπεκαλοῦντο τὸν παγκρατῆ κύριον
credita his ꝗ crediderāt ſalua
τὰ πεπιστευμένα τοῖς πεπιστευκόσι σῶα
ſeruare cū oī ſecuritate.
διαφυλάσσειν μετὰ πάσης ἀσφαλείας. ὁ
at heliodorꝰ qđ decreuerat ꝑficiebat. ibi
δὲ ἡλιόδωρος τὸ διεγνωσμένον ἐπετέλει. αὐ
āt eo cū ſatellitibꝰ ad
τόθι δὲ αὐτοῦ σὺν τοῖς δορυφόροις κατὰ τὸ
erariū iā preſente: ipſum
γαζοφυλάκιον ἤδη παρόντος, ὁ τῶν πνευ
ꝛ oīs poteſtatis princeps oſtenſiõ
καὶ πάσης ἐξουσίας δυνάστης ἐπιφάνειαν
magnā fecit. adeo vt oēs ꝗ auſi
μεγάλην ἐποίησεν. ὥστε πάντας τοὺς κατα
fuerāt cōuenire admirātes
τολμήσαντας συνελθεῖν καταπλαγέντας
dei virtutē: in diſſolutionē ꝛ timorē
τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν, εἰς ἔκλυσιν καὶ δειλίαν
cōuerterent. apparuit.n. ꝗdā equꝰ eis terri
τραπῆναι. ὤφθη γάρ τις ἵππος αὐτοῖς φο
bilē habēs ſeſſorē: ꝛ optimo opi
βερὸν ἔχων τὸν ἐπιβάτην, καὶ καλλίστῃ σα
mēto adornatꝰ. irruēs āt cū īpetu cō
γῇ διακεκοσμημένος. φερόμενος δὲ ῥύδην ἐνέ
cuſſit in heliodoꝝ priores vngulas.
σεισε τῷ ἡλιοδώρῳ τὰς ἐμπροσθίους ὁπλάς.
īpe āt ſeſſor videbať aurea ar
ὁ δὲ ἐπικαθήμενος ἐφαίνετο χρυσῆν πανο
ma habere. alij āt duo apparuerūt
πλίαν ἔχων. ἕτεροι δὲ δύο προεφάνησαν
ei iuuenes robore ꝗdē decori: opti
αὐτῷ νεανίαι τῇ ῥώμῃ μὲν ἐκπρεπεῖς, καλ

Iam vero qui videret ſūmi ſacerdotis vultum: mēte vulnerabatur. Facies eñi & color īmutatus: declarabat internuȝ animi dolorem. Circunfuſa enim erat meſticia quedam viro: & horror corporis: per quem manifeſtus aſpicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Alii etiam congregati de domibus conflue bant publica ſupplicatione obſecrantes: pro eo ꝙ in cōtēptū locus eſſet vēturus. Accincteqꝫ mulieres ciliciis pectus ꝑ plateas cōfluebāt ſed & virgines que concluſe erant: procurrebant ad oniam: alie autem ad muros: quedam vero per feneſtras aſpiciebant: vniuerſe autem protendentes manus in celuȝ deprecabantur. Erat enim miſera cōmixte multitudinis & magni ſacerdotis in agone conſtituti expectatio. Et hi quidem inuocabant omnipotenteȝ deum: vt credita ſibi his qui crediderāt cum omni integritate conſeruarentur. Heliodorus autem quod decreuerat ꝑficiebat eodem loco ipſe cuȝ ſatellitibꝰ circa erarium preſens. Sed ſpiritus omnipotentis dei magnā fecit ſue oſtēſionis euidentiam: ita vt omnes qui auſi fuerant parere ei: ruentes dei virtute in diſſolutioneȝ & formidinem conuerterentur. Apparuit enim illis quidā equꝰ terribilem habens ſeſſorē optimis operimentis adornatꝰ: iſqꝫ cum impetu heliodoro priores calces eliſit. Qui autē ei ſedebat videbatur arma habere aurea. Alii etiam apparuerunt duo iuuenes virtute decori: optimi gloria ſpecioſiqꝫ amictu qui circumſteterunt eum & ex vtraqꝫ parte flagellabant: ſine intermiſſione multis plagis verberantes.
Subito autē heliodorus concidit in terram: cunqꝫ multa caligine circunfuſū rapuerunt atqꝫ in ſella geſtatoria poſitum eiecerunt. Et is qui cum multis curſoribus & ſatellitibus predictum ingreſſus eſt erarium: portabatur nullo ſibi auxilium ferente manifeſta dei cognita virtute. Et ille quidam per diuinā virtutem iacebat mutus atqꝫ omni ſpe & ſalute priuatus. Hi autem dominum benedicebant quia magnificabat locū ſuum: & templum quod pauloante timore ac tumultu erat plenum: apparēte omnipotente domino: gaudio & leticia impletum eſt. Tunc vero ex amicis heliodori quidam rogabant confeſtim oniaȝ vt inuocaret altiſſimum vt vitaȝ donaret ei: qui in ſupremo ſpiritu erat conſtitutus. Conſiderans autem ſūmꝰ ſacerdos: ne forte rex ſuſpicaretur maliciam aliquam ex iudeis circa heliodoruȝ conſumatam: obtulit pro ſalute viri hoſtiam ſalutarem. Cunqꝫ ſūmus ſacerdos exoraret: iideȝ iuuenes eiſdem veſtibus amicti aſtantes heliodoro dixerunt. Onie ſacerdoti gracias age: nam propter eum tibi dominus vitam donauit. Tu autem a deo flagellatus: nuncia omnibus magnalia dei & poteſtatem. Et his dictis non comparuerūt. Heliodorꝰ autē hoſtia deo oblata: & votis magnis promiſſis ei q viuere

mi āt glia: ſpecioſi āt ami
λιστοι δὲ τὴν δόξαν, διαπρεπεῖς δὲ τὴν περι
ctu. ꝗ ꝛ aſtātes ex vtraqꝫ par
βολήν. οἳ καὶ παραστάντες ἐξ ἑκατέρου μέ
te: flagellabāt eū inceſſanter. multas
ρους, ἐμαστίγουν αὐτὸν ἀδιαλείπτως, πολλὰς
incutientes ei plagas. ſubito āt D
ἐπιρριπτοῦντες αὐτῷ πληγάς. ἄφνω δὲ
cadentē in terra ꝛ multa caligine
πεσόντα πρὸς τὴν γῆν καὶ πολλῷ σκότει
circūfuſum: corripiētes ꝛ in ge
περιχυθέντα, συναρπάσαντες καὶ εἰς φο
ſtatoria ſella īponētes eiūd nup cū multa lar
ρεῖον ἐνθέντες, τὸν ἄρτι μετὰ πολλῆς πα
ſione ꝛ oībꝰ ſatellitibꝰ in pre
ραδρομῆς καὶ πάσης δορυφορίας εἰς τὸ προ
dictū ingreſſus erat erariū: ferebāt
ειρημένον εἰσελθόντα γαζοφυλάκιον, ἔφερον
anullo aditutū īpm armis ſtantē: ma
ἀβοήθητον αὐτὸν τοῖς ὅπλοις καθεστῶτα, φα
nifeſte dei potentiā cognoſcentē.
νερῶς τὴν τοῦ θεοῦ δυναστείαν ἐπεγνωκότα.
ꝛ ille ꝗdē ꝑ diuinā virtutē mutꝰ
καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν θείαν ἐνέργειαν ἄφωνος
ꝛ oī priuatꝰ ſpe ꝛ ſalute E
καὶ πάσης ἐστερημένος ἐλπίδος καὶ σωτηρίας
iacebat. hi āt dñs bñdicebāt ꝗ magni
ἔρριπτο. οἱ δὲ τὸν κύριον εὐλόγουν τὸν παραδο
ficauerat ſuū locū. ꝛ paulo an
ξάζοντα τὸν ἑαυτοῦ τόπον. καὶ τὸ μικρῷ πρό
te timore ꝛ tumultu plenū tēplū:
τερον δέους καὶ ταραχῆς γέμον ἱερόν, τοῦ
oīpotente apparēte dño: gaudio
παντοκράτορος ἐπιφανέντος κυρίου, χαρᾶς
ꝛ letitia īpletū eſt. ſtatim āt ꝗ
καὶ εὐφροσύνης ἐπεπλήρωτο. ταχὺ δέ τι
dā ex heliodori amicis rogabāt oni
νες τῶν τοῦ ἡλιοδώρου συνήθων ἠξίουν τὸν ὀνί
am vt inuocaret altiſſimū: ꝛ vitā
αν ἐπικαλέσασθαι τὸν ὕψιστον, καὶ τὸ ζῆν
donaret ei ꝗ omnino in vltimo ſpū
χαρίσασθαι τῷ παντελῶς ἐν ἐσχάτῃ πνοῇ
cōſtitutꝰ erat. in ſuſpitione āt factꝰ ꝑnceps F
κειμένῳ. ὕποπτος δὲ γενόμενος ὁ ἀρχιε
ſacerdotū ne forte opinionē rex hēret: ma
ρεὺς μήποτε διάληψιν ὁ βασιλεὺς σχῇ, κα
leficiū aliqđ circa heliodoꝝ a
κουργίαν τινὰ περὶ τὸν ἡλιόδωρον ὑπὸ τῶν
iudeis cōſumatū eſſe: obtulit ho
ἰουδαίων συντετελέσθαι, προσήγαγε θυσί
ſtiā pro viri ſalute. faciēte
αν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀνδρὸς σωτηρίας. ποιουμένου
āt ſūmo ſacerdote ꝓpitiationē: iidē iuue
δὲ τοῦ ἀρχιερέως τὸν ἱλασμόν, οἱ αὐτοὶ νεα
nes iterū apparuerūt heliodoro in
νίαι πάλιν ἐφάνησαν τῷ ἡλιοδώρῳ ἐν ταῖς
eiſdē veſtibꝰ amicti: ꝛ ſtātes
αὐταῖς ἐσθήσεσιν ἐστολισμένοι, καὶ στάντες
dixerūt: multas onie ꝑncipi ſacerdotū gra
εἶπαν, πολλὰς τῷ ὀνίᾳ τῷ ἀρχιερεῖ χάρι
tias habe. ꝓpt.n. eū tibi donauit vitā
τας ἔχε. διὰ γὰρ αὐτόν σοι κεχάρισται τὸ ζῆν
dñs. tu āt de celo flagellatꝰ nū G
ὁ κύριος. σὺ δὲ ἐξ οὐρανοῦ μεμαστιγωμένος διάγ
cia oībꝰ magnā dei poteſtatē.
γελε πᾶσι τὸ μεγαλεῖον τοῦ θεοῦ κράτος.
hec āt cū dixiſſet diſparētes facti ſunt. at
ταῦτα δὲ εἰπόντες ἀφανεῖς ἐγένοντο. ὁ δὲ
heliodorꝰ ſacrificiū offerēs dño
ἡλιόδωρος θυσίαν ἀνενέγκας τῷ κυρίῳ
ꝛ vota maxima vouēs ei ꝗ vitā
καὶ εὐχὰς μεγίστας εὐξάμενος τῷ τὸ ζῆν

Digitized by Google

cõceſſit: ⁊ onie grãs agẽs
περιποιήσαντι, καὶ τὸν ὀνίαν ἀποδεξάμενος
reduxit cũ exercitu ad regẽ. teſtaba
ἀνεστρατοπέδευσε πρὸς τὸν βασιλέα. ἐξεμαρ
tur ãt oib⁹ q̃ erat ſub viſu cõſpica
τύρει δὲ πᾶσιν ἅπερ ἦν ὑπ' ὄψιν τεθεα-
tus opa maximi dei. at rege
μένος ἔργα τοῦ μεγίστου θεοῦ. τοῦ δὲ βασιλέως
interrogãte heliodoꝝ qs
ἐπερωτήσαντος τὸν ἡλιόδωρον ποῖός τις
eſſet apt⁹ . adhuc ſemel vt mitterẽt in
εἴη ἐπιτήδειος ἔτι ἅπαξ διαπεμφθῆναι εἰς
hieroſolyma: dixit. ſi quẽ habes hoſtẽ
ἱεροσόλυμα, ἔφησεν. εἴ τινα ἔχεις πολέμιον
vel rex inſidiatorẽ: mitte eũ illuc.
ἢ πραγμάτων ἐπίβουλον, πέμψον αὐτὸν ἐκεῖ.
⁊ flagellatũ eũ recipies. ſi tamẽ
καὶ μεμαστιγωμένον αὐτὸν προσδέξῃ. ἐάνπερ
⁊ euaſerit: eo q̃ in loco vere
καὶ περισωθῇ, διὰ τὸ περὶ τὸν τόπον ἀληθῶς
ſit quedã dei potẽtia. ipe em̃ q̃ habita

A

εἶναί τινα θεοῦ δύναμιν. αὐτὸς γὰρ ὁ τὴν κατοι
tionẽ celeſtẽ habet: viſitatoꝛ eſt ⁊ adiu
κίαν ἐπουράνιον ἔχων, ἐπόπτης ἐστὶ καὶ βοη
toꝛ illi⁹ loci. ⁊ venien-
θὸς ἐκείνου τοῦ τόπου. καὶ τοὺς παραγινομέ-
tes ad maleficiũ pcutiẽs pdit: ⁊ res
νους ἐπὶ κακώσει τύπτων ἀπολύει. καὶ τὰ
q̃dẽ de heliodoro ⁊ era-
μὲν κατὰ ἡλιόδωρον καὶ τὴν τοῦ γαζοφυλα-
rij cuſtodia ſic trãſacte ſunt.
κίου τήρησιν οὕτως ἐχώρησεν. C.4.
H ẽ pdictus ſimon pecunia
Ο δὲ προειρημένος σίμων ὁ τῶν χρημά
rũ ⁊ patrie delatoꝛ fact⁹:
των καὶ τῆς πατρίδος ἐνδείκτης γεγονώς,
male loquebaẽ de onia. tãq̃ ipe eſſet
ἐκακολόγει τὸν ὀνίαν. ὡς αὐτός τε εἴη τὸν
q̃ heliodoꝝ inſtigauit: ⁊ maloꝝ arti
ἡλιόδωρον ἐπισεσεικώς, καὶ τῶν κακῶν δη
fex extitiſſet. ⁊ bñfactorẽ

B

μιουργὸς καθεστηκώς. καὶ τὸν εὐεργέτην τῆς
ciuitatis ⁊ defenſorẽ ſue gẽtis ⁊ emu
πόλεως καὶ τὸν κηδεμόνα τῶν ὁμοεθνῶν καὶ ζη
latorẽ legũ: inſidiatorẽ re-
λωτὴν τῶν νόμων, ἐπίβουλον τῶν πραγμά-
rũ audebat dicere. ſed cũ inimicitia ad tã-
των ἐτόλμα λέγειν. τῆς δὲ ἔχθρας ἐπὶ τοσοῦ
tũ procederet: vt ⁊ p quoſdã ex his q̃
τον προβαινούσης, ὥστε καὶ διά τινος τῶν
a ſimone pbati erãt homicidia
ὑπὸ τοῦ σίμωνος δεδοκιμασμένων φόνους
fierẽt. vidẽs onias difficultatẽ
συντελεῖσθαι. συνορῶν δὲ ὀνίας τὸ χαλεπὸν
cõtentionis ⁊ apolloniũ inſanire
τῆς φιλονεικείας καὶ ἀπολλώνιον μαίνεσθαι
vt pote celes ſyrie ⁊ phenicie ducẽ
ὡς τὸν κοίλης συρίας καὶ φοινίκης στρατηγὸν
augentẽ malitiã ſimonis: ad
συναύξοντα τὴν κακίαν τοῦ σίμωνος, ὡς τὸν
regẽ ſe cõtulit: nõ fact⁹ ci-
βασιλέα διεκομίσθη, οὐ γινόμενος τῶν πο
uiũ accuſatoꝛ. ſed vtilitatẽ publice ⁊
λιτῶν κατήγορος. τὸ δὲ σύμφορον κοινῇ καὶ
priuati vniuerſe multitudini cõſiderãs.
κατ' ἰδίαν παντὶ τῷ πλήθει σκοπῶν.
videbat em̃ ſine regali pũidẽtia ipoſſibile

C

ἑώρα γὰρ ἄνευ βασιλικῆς προνοίας ἀδύνα
eſſe cõſequi pacẽ vltra res:
τον εἶναι τυχεῖν εἰρήνης ἔτι τὰ πράγμα
⁊ ſimonẽ ceſſationẽ nõ acceptuꝝ
τα, καὶ τὸν σίμωνα παῦλαν οὐ ληψόμενον

Illi conceſſit et oniẽ gratias agens: re-
cepto exercitu repedabat ad regẽ. Te-
ſtabatur autẽ omnibus ea que ſub ocu
lis ſuis viderat opera magna dei. Cum
autem rex interrogaſſet heliodorũ qs
eſſet aptus adhuc ſemel hieroſolymam
mitti: ait. Si quem habes hoſtem aut
regni tui inſidiatorem: mitte illuc &
flagellatum eum recipies: ſi tamen eua
ſerit eo q̃ in loco ſit vere dei quedam
virtus. Nam ipſe qui habet in celis ha-
bitationem viſitator & adiutor eſt loci
illius: & venientes ad malefaciendum
percutit ac perdit. Igitur de heliodoro
& erarii cuſtodia ita res ſe habet.

Capitulum quartum.

Simon autem predictus pecuniarũ
et patrie delator: male loquebatur
de onia tanq̃ ipſe heliodorum inſtigaſ
ſet ad hec: & ipſe fuiſſet inventor malo
rum: prouiſorenq̃ ciuitatis ac defenſo
rem gentis ſue: & emulatorez legis dei
audebat inſidiatorem regni dicere. Sed
cum inimicitie intantum procederẽt:
vt etiam per quoſdam ſimonis ne-
ceſſarios homicidia fierent: conſiderãs
onias periculum cõtentionis: & appol-
lonium inſanire vt pote ducem celeſſy
rie & phenicis ad augendam malitiam
ſimonis: ad regem ſe contulit: non vt ci
uium accuſator: ſed communem vtilita-
tem apud ſemetipſum vniuerſe multi-
tudinis conſiderans. Videbat enim ſi-
ne regali prouidentia impoſſibile eſſe
pacem rebus dari: nec ſimonem poſſe
ceſſare a ſtulticia ſua. Sed poſt ſeleuci vi
te exceſſum cũ ſuſcepiſſet regnum an
tiochus qui nobilis appellabatur: am-
biebat iaſon frater onie ſũmum ſacer-
dotiuz: adito rege promittens ei argen
ti talenta trecenta ſexaginta: & ex redi-
tibus aliis talẽta octoginta. Super hoc
promittebat: & alia centum quinqua-
ginta: ſi poteſtati ei⁹ concederetur gym
naſium & ephebiam ſibi cõſtituere: &
eos qui in hieroſolymis erãt antioche
nos ſcribere. Quod cum rex annuiſſet
& obtinuiſſet principatuz: ſtatim ad gẽ
tilem ritum contribules ſuos transfer-
re cepit & amotis his que humanitatis
cauſa iudeis a regibus fuerant conſtitu
ta: per ioannem patrez eupolemi: qui
apud romanos de amicitia & ſocietate
functus eſt legatione legitima ciuium
iura deſtituẽs praua inſtituta ſanciebat.
Et enim auſus eſt ſub ipſa arce gymna
ſiũ conſtituere: & optimos quoſq; ephe
borum in lupanaribus ponere. Erat
autem hoc non initium ſed incremen
tum quoddam & profectus gentilis &
alienigene conuerſationis: propter im
pii & non ſacerdotis iaſonis nefarium
& inauditum ſcelus ita vt ſacerdotes iã
nõ circa altaris officia dediti eſſent: ſed
contẽpto templo & ſacrificiis neglectis
feſtinarent participes fieri: paleſtre &
prebitionis eius iniuſte: & in exercitiis
diſci: & patrios qdẽ honores nihil hñn
tes grecas glĩas optimas arbitrabãtur.

ſtultitie. cũ cõmutaſſet ãt vitã ſe-
τῆς ἀνοίας. μεταλλάξαντος δὲ τὸν βίον σε
leuc⁹: ⁊ ſuſcepiſſet regnũ
λεύκου, καὶ παραλαβόντος τὴν βασιλείαν
antioch⁹ q̃ cognominat⁹ eſt nobilis:
ἀντιόχου τοῦ προσαγορευθέντος ἐπιφανοῦς,
ambiuit iaſon frater onie ſũmũ
ὑπενόθευσεν ἰάσων ὁ ἀδελφὸς ὀνίου τὴν ἀρ
ſacerdotiũ: promittẽs regi
χιερωσύνην, ἐπαγγειλάμενος τῷ βασιλεῖ
ppt cõſecutionẽ argẽti talẽta ſexagita
δι' ἐντεύξεως ἀργυρίου τάλαντα ἑξήκοντα
ſupra trecẽta: ⁊ redit⁹ cuiuſdã
πρὸς τοῖς τριακοσίοις, καὶ προσόδου τινὸς
aliũ talẽta octoginta. ad ãt hec
ἄλλης τάλαντα ὀγδοήκοντα. πρὸς δὲ τού-
pmittebat ⁊ alia cõſtituturꝝ
τοις ὑπισχνεῖτο καὶ ἕτερα διαγράψειν
q̃nquaginta ad cẽtũ: ſi cõce-
πεντήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν, ἐὰν ἐπι-
daẽ p poteſtatẽ ei⁹ gymnaſiũ
χωρηθῇ διὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ γυμνάσιον
⁊ ephebiã ſibi cõſtituere ⁊ in
καὶ ἐφηβίαν αὐτῷ συστήσασθαι καὶ τοὺς ἐν
hieroſolymis ãtiochẽes ſcribere: cũ an-
ἱεροσολύμοις ἀντιοχεῖς ἀναγράψαι. ἐπινευ
nuiſſet ãt rex ⁊ pncipatũ ob-
σαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀρχῆς κρα
tinuiſſet: ſtatĩ ad grecũ ritũ
τήσας, εὐθέως ἐπὶ τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆ
cõtribules trãſtulit: ⁊ q̃ poſita erãt
ρα τοὺς ὁμοφύλους μετῆγε, καὶ τὰ κείμενα
iudeis mãſueta regia p ioan
τοῖς ἰουδαίοις φιλάνθρωπα βασιλικὰ διὰ ἰωάν
nẽ patrẽ eupolemi: q̃ fecit
νου τοῦ πατρὸς εὐπολέμου, τοῦ ποιησαμέ
legationẽ pro amicitia ⁊ ſocieta-
νου τὴν πρεσβείαν ὑπὲρ φιλίας καὶ συμμα
te apud romanos: amouit. ⁊
χίας πρὸς τοὺς ῥωμαίους, παρώσατο. καὶ
q̃dẽ legitimas ſoluẽs politias:
τὰς μὲν νομίμους καταλύων πολιτείας,
praua inſtituta ĩnouabat. ſpõte em̃
παρανόμους θεσμοὺς ἐκαίνιζεν. ἀσμένως γὰρ
ſub ipam arcẽ gymnaſiũ edifica-
ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν γυμνάσιον καθίδρυ
uit: ⁊ optimos ephebozũ ſubiĩ
σε, καὶ τοὺς κρατίστους τῶν ἐφήβων ὑπο-
tuẽs: ſub velum duxit. erat ãt ſic occa
τάσσων, ὑπὸ πέτασον ἦγεν. ἦν δ' οὕτως ἀκ-
ſio q̃dã gẽtilitatis: ⁊ pfect⁹ alienigene
μή τις ἑλληνισμοῦ, καὶ πρόσβασις ἀλλοφυ
cõuerſationis ppt impiũ ⁊ nõ ſũmi ſa
λισμοῦ διὰ τὴν τοῦ ἀσεβοῦς καὶ οὐκ ἀρχιε
cerdotis iaſonis eminẽs ſcel⁹:
ρέως ἰάσωνος ὑπερβάλλουσαν ἀναγνείαν,
ita vt nõ vltra circa altaris mini
ὥστε μηκέτι περὶ τὰς τοῦ θυσιαστηρίου λει-
ſteria pmpti eſſent ſacerdotes. ſed
τουργείας προθύμους εἶναι τοὺς ἱερεῖς. ἀλλὰ
ipz q̃dẽ tẽplũ cõtẽnentes ⁊ ſacriũ
τοῦ μὲν νεὼ καταφρονοῦντες καὶ τῶν θυσι-
cia negligẽtes: feſtinabãt pticipes eẽ q̃ in
ῶν ἀμελοῦντες, ἔσπευδον μετέχειν τῆς ἐν
paleſtra iniuſte exhibitiõis. poſt
παλαίστρᾳ παρανόμου χορηγίας. μετὰ τὴν
diſci puocationẽ. ⁊ q̃dẽ patrios
τοῦ δίσκου πρόκλησιν. καὶ τὰς μὲν πατρῴους
honores in nihilo ponẽtes: ſed gre-
τιμὰς ἐν οὐδενὶ τιθέμενοι, τὰς δὲ ἑλλη
cas glĩas optimas arbitrãtes
νικὰς δόξας καλλίστας ἡγούμενοι ccc

Digitized by Google

q̃re ⁊ gr̃a habuit eos graue inſor
ὧν καὶ χάριν ἔχειν αὐτοὺς χαλεπὴ περί=
tuniũ. ⁊ q̃p̄ emulabant̃ mores ⁊ ol
ϛασις. καὶ ὧν ἐζήλουν τὰς ἀγωγὰς καὶ κα
no volebãt ſimiles eſſe: hos ho=
θάπαν ἤθελον ἐξομοιοῦσθαι, τούτους πολε=
ſtes ⁊ punitores habuerũt. ipie agere.n.cõtra
μίους καὶ τιμωρητὰς ἔχον. ἀσεβεῖν γὰρ εἰς
diuinas leges nõ facile ſed ⁊ hoc
τοὺς θείους νόμους οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ καὶ ταῦ
ſequẽs tp̃s declarabit. cũ celebraret̃
τα ὁ ἀκόλουθος καιρὸς δηλώσει. ἀγομένου
ãt q̃nquẽnalis agon in tyro ⁊
δὲ πενταετηρικοῦ ἀγῶνος ἐν τύρῳ καὶ τοῦ
rex adeſſet: miſit iaſon
βασιλέως παρόντος, ἀπέϛειλεν ἰάσων ὁ
ſceleſt⁹ ſacroꝝ pairatores vt ab hieroſolymis an
μιαρὸς θεωρούς ὡς ἀπὸ ἱεροσολύμων ἀν
tiochẽſes portãtes argẽti drach=
τιοχέας παρακομίζοντας ἀργυρίου δραχ
mas trecẽtas in herculis ſacri
μὰς τριακοσίας εἰς τὴν τοῦ ἡρακλέους θυσί
ficiũ: q̃s ⁊ poſtulauerũt ĩq̃ aſportauerãt ne
αν, ἃς καὶ ἠξίωσαν οἱ παρακομίσαντες μὴ
expẽderent̃ in ſacrificio. ꝑpter ãt portã
χρῆσθαι πρὸς θυσίαν. ἕνεκα δὲ τῶν παρα
tes in triremiũ fabrica
κομιζόντων εἰς τὰς τῶν τριήρεων κατα=
tiones. miſſo ãt in egyptũ apol=
σκευάς. ἀποϛαλέντος δὲ εἰς αἴγυπτον ἀπολ
lonio filio meneſthei ꝑpt̃ primates
λωνίου τοῦ μενεσθέως διὰ τὰ πρωτοκλήσια
philometoris regis: ſuſpicãs
τοῦ φιλομήτορος βασιλέως, μεταλαβὼν
antioch⁹ alienũ eũ ſuaꝝ facũ
ἀντίοχος ἀλλότριον αὐτὸν τῶν αὐτοῦ γεγο
eſſe reꝝ: ꝓprie ſecurita=
νέναι πραγμάτων, τῆς καθ᾽ αὐτὸν ἀσφαλεί
tis curã habuit. vnde in ioppen ve=
ας ἐφρόντιζεν. ὅθεν εἰς ἰόππην παραγενό=
niẽs ꝓfect⁹ eſt in hieroſolyma. magni
μενος κατήντησεν εἰς ἱεροσόλυμα. μεγαλο=
fice ãt a iaſone ⁊ ciui=
λομερῶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἰάσωνος καὶ τῆς πό=
tate accept⁹: cũ facib⁹ ⁊ excla
λεως ἀποδεχθείς, μετὰ δαδουχίας καὶ βο
matiõib⁹ ſuſcept⁹ ẽ. poſtea ſic in phenicẽ
ῶν εἰσεδέχθη. εἶθ᾽ οὕτως εἰς τὴν φοινίκην
cũ exercitu abijt. poſt ãt triẽniũ tẽ=
κατεστρατοπέδευσεν. μετὰ δὲ τριετῆ χρό
pus miſit iaſon menelaũ pre
νον ἀπέϛειλε ἰάσων μενέλαον τὸν τοῦ προ
dicti ſimonis fratrẽ: portã=
σημαινομένου σίμωνος ἀδελφόν, παρακο=
tẽ pecunias regi: ⁊ de
μίζοντα τὰ χρήματα τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ
negocijs neceſſarijs cõmonitiones
πραγμάτων ἀναγκαίων ὑπομνηματισμοὺς
facturꝫ. ille ãt cõmẽdat⁹ regi ⁊
τελέσοντα. ὁ δὲ συϛαθεὶς τῷ βασιλεῖ καὶ
magnificãs eũ a facie poteſta
δοξάσας αὐτὸν τῷ προσώπῳ τῆς ἐξουσί
tis: in ſemetipꝫ retorſit ſũmũ ſacerdo
ας, εἰς ἑαυτὸν κατήντησε τὴν ἀρχιερωσύ
tiũ ſuperãs iaſonẽ talẽtis ar
νην ὑπερβαλὼν τὸν ἰάσωνα τάλαντα ἀρ
gẽti trecẽtis. cũ cepiſſet ãt regia
γυρίου τριακόσια. λαβὼν δὲ τὰς βασιλικὰς
mãdata venit: eqdẽ ſũmo ſacerdotio
ἐντολὰς παρεγένετο, τῆς μὲν ἀρχιερωσύνης
nihil dignũ ferẽs: furores ãt crudelis tyrã=
οὐδὲν ἄξιον φέρων, θυμοὺς δὲ ὠμοῦ τυράν

Quarum gracia periculoſa eos contẽ
tio habebat: & eorum inſtituta emula=
bantur: ac per omnia his conſimiles eẽ
cupiebant: quos hoſtes & peremptores
habuerant. In leges enim diuinas ipię
agere impune non cedit: ſed hoc tp̃s ſe=
quẽs declarabit. Cũ aũt quinquenalis
agõ tyro celebraretur & rex p̄ſens eſſet
miſit iaſõ facinoroſus ab hieroſolymis
viros peccatores portantes argenti di=
drachmas trecentas in ſacrificium her
culis: quas poſtulauerunt hi qui aſpor=
tauerant: ne in ſacrificiis erogarẽtur qa
non oporteret: ſed in alios ſumpt⁹ eas
deputari. Sed hec oblata ſunt quidem
ab eo qui miſerat in ſacrificium hercu
lis: propter preſentes autẽ date ſunt in
fabricã nauiũ triremiũ. Miſſo ãt in egy=
ptũ apollonio neſthei filio propter pri=
mates ptolemei philometoris regis: cũ
cognouiſſet antioch⁹ alienũ ſe a nego
ciis regni effectum propriis vtilitatib⁹
conſulẽs: profectus inde venit ioppen
& inde hieroſolymam. Et magnifice ab
iaſone & ciuitate ſuſceptus cum facula
rũ luminibus & laudibus ingreſſus eſt:
& inde in phenicem exercitum conuer
tit. Et poſt trienniũ tp̃s miſit iaſon me=
nelaum ſupradicti ſimonis fratreꝫ por
tantem pecunias regi: & de negociis
neceſſaris reſpõſa perlaturum. At ille
cõmẽdatus regi cũ magnificaſſet faciẽ
poteſtatis eius: in ſemetip̄m retorſit ſũ
mũ ſacerdotiũ: ſupponens iaſoni talen
ta argenti trecenta. Acceptiſq; a rege
mandatis venit nihil quidem habẽs di=
gnũ ſacerdotio: animos vero crudelis
tyrãni: & fere belue iraꝫ gerẽs. Et iaſon
quidẽ qui proprium fratrẽ captiuaue=
rat: ipſe deceptus profugus in amani=
tem expulſus eſt regionẽ. Menelaus ãt
principatũ quidem obtinuit: de pecu=
niis vero regi ꝓmiſſis nihil agebat: cuꝫ
exactionem faceret ſoſtratus qui arci
erat prepoſitus. Nam ad hunc exactio
vectigalium pertinebat: quã ab cauſam
vtriq; ad regem ſunt euocati. Et mene
laus amotus eſt a ſacerdotio ſucceden=
te lyſimacho fratre ſuo: ſoſtratus auteꝫ
prelatus eſt cypriis. Et cum hec ageren
tur contigit tharſenſes & mallotas ſe=
ditionem mouere: eo q̃ antiochi regis
concubine dono eſſent dati. Feſtinan
ter itaq; rex vẽit ſedare illos relicto ſuf
fecto vno ex comitib⁹ ſuis andronico.
Ratus autem menelaus accepiſſe ſe tẽ=
pus opportunum: aurea quedam va=
ſa e templo furat⁹ donauit andronico:
& alia vendiderat tyro & per vicinas ci
uitates. Quod cum certiſſime co=
gnouiſſet onias arguebat eum ipſe in
loco tuto ſe continens antiochie ſecus
daphnem. Vnde menelaus accedens
ad andronicuꝫ: rogabat vt oniaꝫ inter
ficeret. Qui cum veniſſet ad oniaꝫ: &
datis dextris cum iureiurando: q̃uis
eſſet ei ſuſpectus ſuaſiſſet de aſilo pro=
cedere: ſtatim eum peremit non veri=
tus iuſticiam. Ob quam cauſam non
ſolum iudei: ſed etiam alie quoq; natio
nes indignabantur & moleſte ferebant

ni ⁊ fere barbare iper⁹ habẽs. ⁊
νου καὶ θηρὸς βαρβάρου ὁρμὰς ἔχων. καὶ ὁ
q̃dẽ iaſon q̃ ꝓpriũ fratrẽ circũ
μὲν ἰάσων ὁ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ὑπονοθεύ=
uenerat: circũuent⁹ ab alio ꝓfugus in
σας, ὑπονοθευθεὶς ὑφ᾽ ἑτέρου φυγὰς εἰς τὴν
ammanitẽ regionẽ expulſus eſt. at menela
ἀμμανῖτιν χώραν συνήλαϛο. ὁ δὲ μενέλα
us ip̄m q̃dẽ p̄ncipatũ obtinuit: ſed de ꝓmiſ
ος τῆς μὲν ἀρχῆς ἐκράτει, τῶν δὲ ἐπηγ
ſis regi pecunijs nihil
γελμένων τῷ βασιλεῖ χρημάτων οὐδὲν
bñ diſpõebat. faciẽte ãt exactionẽ
εὐτάκτει. ποιουμένου δὲ τὴν ἀπαίτησιν
ſoſtrato arcis ꝓpoſito:
σωϛράτου τοῦ τῆς ἀκροπόλεως ἐπάρχου,
ad hũc eñ erat vectigaliũ exactio:
πρὸς τοῦτον γὰρ ἦν ἡ τῶν διαφόρων πρᾶξις,
ob q̃ cauſam ipſi duo a rege vo=
διῆν αἰτίαν οἱ δύο ὑπὸ τοῦ βασιλέως προ
cati ſunt: ⁊ q̃dẽ menela⁹ reli=
σεκλήθησαν, καὶ ὁ μὲν μενέλαος ἀπέλι=
quit ſũmi ſacerdotij ſucceſſorẽ lyſimachũ
πε τῆς ἀρχιερωσύνης διάδοχον λυσίμαχον
ſuũ fratrẽ: ſoſtrat⁹ ãt cratetẽ
τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, σώϛρατος δὲ κράτητα
eũ q̃ ſup cyprios. cũ talia ãt cõſtitue=
τὸν ἐπὶ τῶν κυπρίων. τοιούτων δὲ συνεϛη= D
rent̃: cõtigit tarſenſes ⁊ mallotas diſ
κότων, συνέβη ταρσεῖς καὶ μαλλώτας ϛα
cordes eẽ: ꝓpterea q̃ antiochidi cõcubine re=
σιάζειν, διὰ τὸ ἀντιοχίδι τῇ παλλακῇ τοῦ βα
gis in dono darent̃. feſtinãter itaq; rex
σιλέως ἐν δωρεᾷ δίδοσθαι. θᾶττον οὖν ὁ βα
venit ſedare res: relin
σιλεὺς ἧκε καταϛεῖλαι τὰ πράγματα, κατα
quẽs ſuffectũ ãdronicũ ex ijs q̃ in di
λιπὼν τὸν διαδεχόμενον ἀνδρόνικον τῶν ἐν ἀξι
gnitate poſiti erãt. rat⁹ ãt menela⁹
ώματι κειμένων. νομίσας δὲ ὁ μενέλαος
accepiſſe opportunitatẽ bonã: aurea vaſa q̃dã
εἰληφέναι καιρὸν εὐφυῆ, χρυσώματά τινα
tẽpli furat⁹ donauit
τῶν τοῦ ἱεροῦ νοσφισάμενος ἐχαρίσατο τῷ E
andronico: ⁊ alia vẽdiderat
ἀνδρονίκῳ, καὶ ἕτερα ἐτύγχανε πεπρακὼς
inq̃ tyro ⁊ ijs q̃ i circuitu ciuitatib⁹. ⁊ cũ ma
εἴς τε τύρον καὶ τὰς κύκλῳ πόλεις. καὶ σα
nifeſte cognouiſſet onias: arguebat rece=
φῶς ἐπεγνωκὼς ὁ ὀνίας, ἀπήλεγχεν ἀπο
dens in tutũ locũ: in daphne
κεχωρηκὼς εἰς ἄσυλον τόπον, ἐπὶ δάφνης
q̃ ad antiochiã poſita ẽ. vnde mene
τῆς πρὸς ἀντιόχειαν κειμένης. ὅθεν ὁ μενέ
la⁹ accipiẽs ſeorſũ andronicũ hortaba=
λαος λαβὼν ἰδίᾳ τὸν ἀνδρόνικον παρεκά
tur interficere oniam. ille ãt ve=
λει χειρώσασθαι τὸν ὀνίαν. ὁ δὲ παρα
niẽs ad oniam: ⁊ ꝑſuaſus cũ
γενόμενος ἐπὶ τὸν ὀνίαν καὶ πεισθεὶς ἐπὶ
dolo ⁊ accept⁹ cũ iuramẽtis: dãs dextrã
δόλῳ καὶ δεξιασθεὶς μεθ᾽ ὅρκων, δοὺς δεξιὰν
q̃nq̃ in ſuſpitione poſit⁹: ꝑſuaſit de
καίπερ ἐν ὑποψίᾳ κείμενος, ἔπεισεν ἐκ τοῦ
aſylo ꝓcedere. quẽ ⁊ ſtatim cõ
ἀσύλου προελθεῖν. ὃν καὶ παραχρῆμα κα
cluſit nõ verit⁹ iuſticiã: ob q̃
τέκλεισεν οὐκ αἰδεσθεὶς τὸ δίκαιον. δι᾽ ἣν
cauſam nõ ſolũ iudei: multi ãt ⁊
αἰτίαν οὐ μόνον ἰουδαῖοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν
aliaꝝ gẽtiũ indignabant̃ ⁊ moleſte ferebãt
ἄλλων ἐθνῶν ἐδείναζον καὶ ἐδυσφόρουν

Digitized by Google

ob viri iniuſtã necẽ. at re
F ἐπὶ τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀδίκῳ φόνῳ. τοῦ δὲ βασι
ge regreſſo ex cilicie
λέως ἐπανελθόντος ἀπὸ τῶν κατὰ κιλικίαν
locis: occurrerũt ciuitatis iudei
τόπων, ἐνετύγχανον οἱ κατὰ πόλιν ἰουδαῖοι
ſimulcũ abominãtib⁹ τ grecis:
συμμισοπονηρούντων καὶ τῶν ἑλλήνων,
ppterea q̄ ſine cauſa onias interfectus fue
ὑπὲρ τοῦ παρὰ λόγον τὸν ὀνίαν ἀπεκτονῆ-
rat. ex animo igit antioch⁹ triſtat⁹
σθαι. ψυχικῶς οὖν ὁ ἀντίοχος ἐπιλυπηθεὶς
τ verſus in miam: τ lachrymãs ob
καὶ τραπεὶς εἰς ἔλεον, καὶ δακρύσας διὰ
mortui ſobrietatẽ τ mul-
τὴν τοῦ μετηλλαχότος σωφροσύνην καὶ πολ
tã modeſtiã: τ incẽſus furore: ſta-
λὴν εὐταξίαν, καὶ πυρωθεὶς τοῖς θυμοῖς, πα-
tim andronici purpurã aufe-
ραχρῆμα τὴν τοῦ ἀνδρονίκου πορφύραν περι
rens τ veſtes ſcindẽs: cir-
ελόμενος καὶ τοὺς χιτῶνας περιρρήξας, πε
cũducens per totã ciuitatẽ in ipo
ριαγαγὼν καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἐπ' αὐτὸν τὸν
loco vbi in oniã ipietatẽ cõmiſerat: illic
τόπον οὗπερ τὸν ὀνίαν ἠσέβησεν, ἐκεῖ
homicidã vita priuauit. dño cõ-
G τὸν μιαιφόνον ἀπεκόσμησε. τοῦ κυρίου τὴν ἀξί
dignã ei penã retribuẽte. factis ãt
αν αὐτῷ κόλασιν ἀποδόντος. γενομένων δὲ
multis ſacrilegijs p ciuitatẽ
πολλῶν ἱεροσυλημάτων κατὰ τὴν πόλιν
a lyſimacho: cũ menelai
ὑπὸ τοῦ λυσιμάχου, μετὰ τῆς τοῦ μενελάου
conſilio. τ diuulgata extra fama: cõ-
γνώμης. καὶ διαδοθείσης ἔξω τῆς φήμης, ἐπι
gregata ẽ multitudo aduerſus lyſimachũ.
συνήχθη τὸ πλῆθος ἐπὶ τὸν λυσίμαχον.
vaſis aureis iã multis exportatis.
χρυσωμάτων ἤδη πολλῶν διενηνεγμένων.
excitatis ãt turbis τ ira
ἐπεγειρομένων δὲ τῶν ὄχλων καὶ ταῖς ὀρ
repletis: armãs lyſi-
γαῖς διεμπιπλαμένων, καθοπλίσας ὁ λυσί
mach⁹ ad tres mille incepit vti manib⁹
μαχος πρὸς τρισχιλίους κατήρξατο χειρῶν
iniquis duce quodã aurano pro
ἀδίκων προηγησαμένου τινὸς αὐράνου προ
uecto etate: nihil ãt min⁹ τ
βεβηκότος τὴν ἡλικίαν, οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ τῇ
mẽte. Intelligẽtes ãt τ conatũ
ἀνοίᾳ. συνιδόντες δὲ καὶ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ
lyſimachi: arripiẽtes alij qdẽ ſa-
λυσιμάχου, συναρπάσαντες οἱ μὲν πέ-
xa: alij vo fuſtes validos: qdã ãt ex adia
A τρους, οἱ δὲ ξύλων πάχη, τινὲς δὲ ἐκ τῆς πα
cente cinere apprehẽdẽtes mixtim: pro
ρακειμένης σποδοῦ δρασσόμενοι φυρδὴν, ἐνε
iecerũt in lyſimachũ. obquã
τίνασσον εἰς τοὺς περὶ τὸν λυσίμαχον. δι' ἣν
cauſam multos qdẽ eox vulneratos
αἰτίαν πολλοὺς μὲν αὐτῶν τραυματίας
fecerũt: alios vo τ pſtrauerũt: oẽs
ἐποίησαν, τινὰς δὲ καὶ κατέβαλον, πάντας
vo in fugã cõpulerũt. ipm ãt ſacrile
δὲ εἰς φυγὴν συνήλασαν. αὐτὸν δὲ τὸν ἱερόσυ
gũ ppe erariũ interfecerũt.
λον παρὰ τὸ γαζοφυλάκιον ἐχειρώσαντο.
de ãt his inſtabat iudiciũ aduerſus me
περὶ δὲ τούτων ἐνέστη κρίσις πρὸς τὸν με
nelaũ. cũ veniſſet ãt rex
νέλαον. κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως

de nece tanti viri iniuſta. Sed regreſſũ regem de cilitie locis adierunt iudei apd antiochiam ſimul et greci: conquerentes de iniqua nece onie. Contriſtat⁹ ita eſt animo antiochus propter oniam: & flexus ad miſericordiam lachrymas fudit: recordatus defuncti ſobrietatem & modeſtiam. Accenſiſq̄ animis andronicum purpura exutum per totam ciuitatem iubet circũduci: & in eodem loco in quo in onia3 impietatem cõmiſerat ſacrilegum vita priuari: domino illi condignam retribuente penam. Multis autem ſacrilegiis in tẽplo a lyſimacho cõmiſſis menelai cõſilio & diuulgata fama: cõgregata eſt multitudo aduerſum lyſimachum multo iam auro exportato. Turbis autem inſurgentibus & animis ira repletis: lyſimachus armatis fere tribus milibus iniquis manib⁹ vti cepit: duce quodam tyrãno etate pariter & dementia prouecto. Sed vt intellexerũt conatum lyſimachi: alii lapides: alii fuſtes validos arripuere: quida3 vero cinerem in lyſimachum iecere. Et multi quidem vulnerati: quidam autem & proſtrati: omnes vero in fugam cõuerſi ſunt. Ipſum etiam ſacrilegum ſecus erarium interfecerunt. De his ergo cepit iudicium aduerſus menelaum agitari. Et cum veniſſet rex tyrum: ad ipm negocium detulerunt miſſi tres viri a ſenioribus. Et cum ſuperaretur menelaus: promiſit ptolemeo multas pecunias dare ad ſuadendum regi. Itaq̄ ptolemeus in quodam atrio poſitum quaſi refrigerandi gracia regem adiit & deduxit a ſententia: & menelaum quidẽ vniuerſe malicie reum criminib⁹ abſoluit: miſeros autem qui etiam ſi apud ſcythas cauſam dixiſſent: innocentes iudicarentur: hos morte dãnauit. Cito ergo iniuſtam penam dederunt: qui pro ciuitate & populo & ſacris vaſis cauſam proſecuti ſunt. Quamobre3 tyrii quoq̄ indignati erga ſepulturam eorum liberaliſſimi extiterunt. Menelaus autẽ propter eorum qui in potẽtia erant auariciã permanebat in poteſtate: creſcens in malicia ad inſidias ciuium.

Capitulum quintum.

Eodem tempore antiochus ſecundam profectionem parauit in egyptum. Contigit autem per vniuerſam hieroſolymorum ciuitatem videri dieb⁹ quadraginta per aera equites diſcurrentes auratas ſtolas habentes & haſtas: quaſi cohortes armatas: & curſus equorum per ordines digeſtos & congreſſiones fieri cominus & ſcutorum motus & galeatorum multitudinẽ gladiis diſtrictus & telorum iactus & aureorum armorum ſplendorem: omniſq̄ generis loricarum. Quapropter omnes rogabant in bonum monſtra conuerti. Sed cum cccccccccccccccccccccc

cccccccccccccccccccccccccccccccccccccccccc

ad tyrũ: ad ipm iudiciũ retu-
εἰς τύρον, ἐπ' αὐτοῦ τὴν δικαιολογίαν ἐποι
lerũt miſſi tres viri
ήσαντο οἱ πεμφθέντες τρεῖς ἄνδρες
a ſenatu. iã vo ſuperatus
ὑπὸ τῆς γερουσίας. ἤδη δὲ λελειμμένος
menela⁹ pmiſit pecunias mul
ὁ μενέλαος ἐπηγγείλατο χρήματα ἱκα-
tas ptolemeo dorymenis ad
νὰ τῷ πτολεμαίῳ τῷ δορυμένους πρὸς
ſuadendũ regi. vnde accipi-
τὸ πεῖσαι τὸν βασιλέα. ὅθεν ἀπολα-
ens ptoleme⁹ in quodã atrio tãq̄
βὼν ὁ πτολεμαῖος εἴς τι περίστυλον ὡς
refrigerantẽ ſe regẽ a ſñia mutauit. τ
ἀναψύξοντα τὸν βασιλέα, μετέθηκε. καὶ
ipm qdẽ vniuerſe malicie reũ mene-
τὸν μὲν τῆς ὅλης κακίας αἴτιον μενέ-
laũ abſoluit criminibus:
λαον ἀπέλυσε τῶν κατηγορημάτων, τοῖς
at miſeros: qui τ ſi apud ſcy-
δὲ ταλαιπώροις, οἵτινες εἰ καὶ ἐπὶ σκύ-
thas cauſã dixiſſẽt: abſoluti eſſent innocen-
θας ἔλεγον, ἀπελύθησαν ἂν ἀκατάγνω
tes: hos morte dãnauit. cito
στοι, τούτοις θάνατον ἐπέκρινε. ταχέως
ergo iniuſtã penã paſſi ſunt: pro
οὖν τὴν ἄδικον ζημίαν ὑπέσχον, ὑπὲρ
ciuitate τ populis τ ſacris va-
πόλεως καὶ δήμων καὶ τῶν ἱερῶν σκευ
ſis cauſas pſecuti. ob hãc cauſam τ
ῶν προαγορεύσαντες. δι' ἣν αἰτίαν καὶ
tyrij rem abominati q̄ ad
τύριοι μισοπονηρήσαντες τὰ πρὸς τὴν
ſepulturã eox magnifice ſuppedi-
κηδείαν αὐτῶν μεγαλοπρεπῶς ἐχορήγη-
tauerũt. at menela⁹ ppt potẽ
σαν. ὁ δὲ μενέλαος διὰ τὰς τῶν κρα-
tium auaritiã: mãſit in
τούντων πλεονεξίας, ἔμενεν ἐπὶ τῇ
pricipatu creſcẽs malitia: magn⁹
ἀρχῇ ἐπιφυόμενος τῇ κακίᾳ, μέγας τῶν
ciuiũ inſidiator cõſtitut⁹.
πολιτῶν ἐπίβουλος καθεστώς. Ca. 5.

Circa ãt tps hoc ſecũ-
Περὶ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον τὴν δευτέ-
dã pfectionẽ antioch⁹ in egyptũ pfect⁹
ραν ἔφοδον ὁ ἀντίοχος εἰς αἴγυπτον ἐστείλα
eſt. cõtigit ãt p vniuerſã ciuitatẽ fere in die
το. συνέβη δὲ καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ' ἡ
bus quadraginta: videri in ae-
μέρας τεσσαράκοντα, φαίνεσθαι διὰ τῶν ἀέ
re currẽtes eqtes auratas ſtolas
ρων τρέχοντας ἱππεῖς διαχρύσους στολὰς
habẽtes: τ haſtis admodũ cohortis ar-
ἔχοντας, καὶ λόγχας σπειρηδὸν ἐξωπλισμέ
matos: τ gladiox eductiones: τ curſus
νους, καὶ μαχαιρῶν σπασμούς, καὶ ἴλας
equox p ordinẽ digeſtos: τ cõgreſſiones
ἵππων διατεταγμένας, καὶ προσβολὰς
factas: τ incurſiones vtrorũq̄: τ
γινομένας, καὶ καταδρομὰς ἑκατέρων, καὶ
ſcutox motus: τ ſpiculox multitudinẽ.
ἀσπίδων κινήσεις, καὶ καμάκων πλήθη,
τ telox iact⁹: τ aureox ornamẽtox
καὶ βελῶν βολάς, καὶ χρυσῶν κόσμων
ſplẽdores: τ ois generis loricas.
ἐκλάμψεις, καὶ παντοίους θωρακισμούς.
ppterea oẽs rogabãt in bonũ oſten-
διὸ πάντες ἠξίουν ἐπ' ἀγαθῷ τὴν ἐπι
tum fieri. cũ fact⁹ eẽt ãt
φάνειαν γενέσθαι. γενομένης δὲ cccccc

E

Digitized by Google

rumor falſus: tāq̄ cōmutaſſet antio
λαλιᾶς ψευδοῦς, ὡς μετηλλαχότος ἀντι
chus vitā: aſſumēs iaſon nō
όχου τὸν βίον, παραλαβὼν ὁ ἰάσων οὐκ
pauciores mille: repēte in
ἐλάττους τῶν χιλίων, αἰφνιδίως ἐπὶ τὴν
ciuitatē fecit impetū. ipſis āt ad
πόλιν συνετελέσατο ἐπίθεσιν. τῶν δὲ ἐπὶ
muroꝝ cōpulſis ⁊ ad vltimū iā
τῷ τείχει συνελασθέντων καὶ τέλος ἤδη
apprehēſa ciuitate: menelaꝰ
καταλαμβανομένης τῆς πόλεως, ὁ μενέλαος
in arcē fugit. at iaſon
εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἐφυγάδευσεν. ὁ δὲ ἰάσων
faciebat cedes ciuiū ꝓprioꝝ
ἐποιεῖτο σφαγὰς τῶν πολιτῶν τῶν ἰδίων
īmiſericorditꝭ: nō cogitās aduerſus cognatos
ἀφειδῶς, οὐ συννοῶν τὴν εἰς τοὺς συγγενεῖς
ꝓſperitatē infortuniū eſſe maximū. ar
εὐημερίαν δυσημερίαν εἶναι τὴν μεγίστην. δο
bitrās āt hoſtiū ⁊ nō ciuiū trophea
κῶν δὲ πολεμίων καὶ οὐχ ὁμοεθνῶν τρόπαια
diruere. verū ꝑncipatū nō obti=
καταβάλλεσθαι. τῆς μὲν ἀρχῆς οὐκ ἐκρά=
nuit. at finē inſidiaꝝ pudorē
τησε. τὸ δὲ τέλος τῆς ἐπιβουλῆς αἰσχύνην
accipiēs: ꝓfugꝰ iteꝝ in ammanitē
λαβών, φυγὰς πάλιν εἰς τὴν ἀμμανῖτιν
abijt. deniq̄ igiꝭ malā reuerſiōez cōſe
παρῆλθε. πέρας οὖν κακῆς ἀναστροφῆς ἔτυ
cutꝰ ē incluſus apḋ aretā ara
χεν ἐγκλεισθεὶς πρὸς ἀρέταν τὸν τῶν ἀρά
bum tyrānū: i ciuitatē ex ciuitate fugiēs
βων τύραννον, πόλιν ἐκ πόλεως φεύγων
ꝑſecutionē paſſus ab oībꝰ: odio habitus vt
διωκόμενος ὑπὸ πάντων, στυγούμενος ὡς
legū trāſgreſſor: ⁊ execrabilis
τῶν νόμων ἀποστάτης, καὶ βδελυσσόμενος
vt patrie ⁊ ciuiū hoſtis: in
ὡς πατρίδος καὶ πολιτῶν δήμιος, εἰς
egyptū extruſus eſt. ⁊ vt puluis pa
αἴγυπτον ἐξεβράσθη. καὶ ὡσεὶ χνοῦς τῆς πα
trie peregrinꝰ: peregre perijt
τρίδος ἀποξενώσας, ἐπὶ ξένης ἀπώλετο
ad lacedemonios oclatꝰ: q̄ſi ob
πρὸς λακεδαιμονίους ἀναχθείς, ὡς διὰ τὴν
cognationē aſſecuturꝰ ꝓtectionē. ⁊ q̄ multitudinē
συγγένειαν τευξόμενος σκέπης. καὶ ὁ πλῆθος
inſepultoꝝ abiecerat: illamētatꝰ factꝰ eſt: ⁊ ſe
ἀτάφων ἐκρίψας, ἀπένθητος ἐγενήθη, καὶ κη
pultura nulla neq̄ patrio ſepul
δείας οὐδ᾽ ἡστινοσοῦν οὔτε πατρῴου τά=
chro ꝑticipauit. cū innotuiſſent āt re=
φου μετέσχεν. προσπεσόντων δὲ τῷ βασι
gi: pro his q̄ facta erāt putauit rebella=
λεῖ, περὶ τῶν γεγονότων διέλαβεν ἀποστα=
turā iudeā. vnde ꝓfectꝰ ex egypto
τεῖν τὴν ἰουδαίαν. ὅθεν ἀναζεύξας ἐξ αἰγύπτου
efferatꝰ aīo: cepit q̄dē ciui=
τεθηριωμένος τῇ ψυχῇ, ἔλαβε τὴν μὲν πό=
tatē armis: ⁊ iuſſit militi
λιν δορυάλωτον, καὶ ἐκέλευσε τοῖς στρατιώ
bus iterficere crudeliter occurrentes:
ταις κόπτειν ἀφειδῶς τοὺς ἐμπίπτοντας,
⁊ in domos aſcendētes truci=
καὶ τοὺς εἰς τὰς οἰκίας ἀναβαίνοντας κατασ
dare. fiebāt āt iuuenū ⁊ ſenioꝝ
φάζειν. ἐγίνοντο δὲ νέων καὶ πρεσβυτέρων
cedes: viroꝝ q̄ꝫ ⁊ mulieꝝ ⁊
ἀναιρέσεις, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ
natoꝝ exterminiū: virginūq̄ꝫ ⁊ paruloꝝ
τέκνων ἀφανισμός, παρθένων τε καὶ νηπίων

falſus rumor exiſſet: tanq̄ꝫ vita exceſſi
ſet antiochus: aſſumptis iaſon non mi=
nus mille viris aggreſſus eſt ciuitatē re=
pente. & ciuibus ad murum conuolan=
tibus ad vltimum apprehenſa ciuitate
menelaus fugit in arcez. Iaſon vero nō
parcebat in cede ciuibus ſuis: nec co=
gitabat proſperitatem aduerſuz cogna
tos malum eſſe maximuz: arbitrās ho
ſtium & non ciuium ſe trophea captu=
rum. Et principatum quidem non ob=
tinuit: finem vero inſidiarum ſuarū cō
fuſionē accepit & profugus iterū abiit
in ammaniten. Ad vltimum in exitium
ſui concluſus ab areta arabum tyranno
fugiens de ciuitate in ciuitatem: omni=
bus odioſus vt refuga legum: & execra
bilis vt patrie & ciuiū hoſtis: in egyptū
extruſus eſt: & qui multos de patria
ſua expulerat peregre periit lacedemo
nas profectꝰ quaſi pro cognatione ibi
refugium habiturus: et qui inſepultos
multos abiecerat: ipſe & illamentatus
& inſepultus abiicitur: ſepultura neq̄ꝫ
peregrina vſus neq̄ꝫ patrio ſepulchro ꝑ
ticipans. His itaq̄ꝫ geſtis ſuſpicatus eſt
rex ſocietatez deſerturos iudeos: & ob
hoc profectus ex egypto efferatis ani=
mis ciuitatem quidem armis cepit. iuſ
ſit autem militibus interficere: nec par
cere occurſantibus: & per domos aſcē=
dentes trucidare. Fiebant ergo cedes iu
uenum ac ſeniorum: mulierum & na=
torum exterminia: virginūq̄ꝫ & paruu=
lorum neces. Erant autem toto triduo
octoginta milia interfecti quadraginta
millia vincti: non minus autem venun=
dati. Sed nec iſta ſufficiūt. Auſus eſt etiā
intrare templum vniuerſa terra ſanctiꝰ
menelao ductore qui legum & patrie
fuit proditor. Et ſceleſtis manibus ſu=
mēs ſancta vaſa que ab aliis regibꝰ & ci
uitatibꝰ erāt poſita ad ornatū loci & glo
riā: cōtrectabat īdigne & cōtaminabat.
Ita alienatꝰ mente antiochus nō conſi
derabat q̄ propter peccata habitantiū
ciuitatem modicum deus fuerat iratus:
propter quod & accidit circa locum deſ
pectio. Alioquin niſi contigiſſet eos mł
tis peccatis eſſe inuolutos: ſicut helio=
dorꝰ qui miſſus eſt a ſeleuco rege ad ex
poliandum erarium: etiam hic ſtatim
adueniens flagellatus & repulſus vtiq̄ꝫ
fuiſſet ab audacia. Verum non propter
locum gentem: ſed propter gentem lo
cum deus elegit. Ideoq̄ꝫ & ipſe locꝰ par
ticeps factus eſt populi malorū: poſtea
autem fiet ſocius bonorum: & qui dere
lictus in ira dei omnipotentis eſt: iterū
in magni domini reconciliatione cum
ſūma gloria exaltabitur. Igitur antio=
chus mille & octingentis ablatis de tē=
plo talentis velociter antiochiaz regreſ
ſus eſt exiſtimans ſe pre ſuperbia terrā
ad nauigandum: pelagus vero ad iter
agendum deducturum propter men=
tis elationem.

trucidatiōes. octo āt decē milia in oībꝰ
σφαγαί. ὀκτὼ δὲ μυριάδες ἐν ταῖς πάσαις
diebꝰ tribꝰ interfecta ſunt. quattuor
ἡμέραις τρισὶ κατεφθάρησαν. τέσσαρες
q̄dē in manuū captiuitate. nō minꝰ āūo
μὲν ἐν χειρῶν νομαῖς. οὐχ ἧττον δὲ τῶν
iugulatis vēditi ſunt. nō contentꝰ āt
ἐσφαγμένων ἐπράθησαν. οὐκ ἀρκεσθεὶς δὲ
his auſus eſt in vniuerſe
τούτοις κατετόλμησεν εἰς τὸ πάσης τῆς
terre ſanctiſſimū tēplū intrare: du=
γῆς ἁγιώτατον ἱερὸν εἰσελθεῖν, ὁδη=
ctorē habēs menelaū: ⁊ le=
γὸν ἔχων τὸν μενέλαον, τὸν καὶ τῶν νό
gū ⁊ patrie ꝓditorē fa=
μων καὶ τῆς πατρίδος προδότην γεγο= B
ctū: ⁊ ſceleſtis manibꝰ ſctā
νότα, καὶ ταῖς μιαραῖς χερσὶ τὰ ἱερὰ
vaſa ſumēs: ⁊ q̄ ab alijs re=
σκεύη λαμβάνων, καὶ τὰ ὑπ᾽ ἄλλων βα
gibꝰ poſita erāt ad augmētū ⁊ glo
σιλέων ἀνασταθέντα πρὸς αὔξησιν καὶ δό
riā loci ⁊ honorē: pro=
ξαν τοῦ τόπου καὶ τιμήν, ταῖς βε=
fanis manibꝰ cōtrectās. ⁊ eleuatus
βήλοις χερσὶ συσσύρων. καὶ ἐμετεωρί
eſt mēte antiochꝰ: nō vi=
ζετο τὴν διάνοιαν ὁ ἀντίοχος, οὐ συνο=
dēs q̄ ꝓpꝭ peccata ciui
ρῶν ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν τὴν πό
tatē habitantiū iratꝰ fuit breui do=
λιν οἰκούντων ἀπώργισται βραχέως ὁ δε=
minꝰ. quāobrē fuit circa locū diſpe
σπότης. διὸ γέγονε περὶ τὸν τόπον πα
ctio. ſi āt nō cōtigiſſet inuolutos
ρόρασις. εἰ δὲ μὴ συνέβαινε προσενεχ
eſſe multis peccatis: ſicut
θῆναι πολλοῖς ἁμαρτήμασι, καθάπερ C
heliodorꝰ miſſus a ſeleuco
ὁ ἡλιόδωρος ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ σελεύκου
rege ad viſitationē era=
τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ γαζο
rij: hic aduenīēs ſtatim
φυλακίου, οὗτος προαχθεὶς παραχρῆμα
flagellatꝰ repulſus fuiſſet ab audacia. verū nō
μαστιγωθεὶς ἀνετράπη τοῦ θράσους. ἀλλ᾽ οὐ
ꝓpter locū gētē: ſed ꝓpꝭ gētē
διὰ τὸν τόπον τὸ ἔθνος, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔθνος τὸν
locū dñs elegit. ideoq̄ꝫ ⁊ ipſe lo=
τόπον ὁ κύριος ἐξελέξατο. διόπερ καὶ αὐτὸς ὁ τό=
cꝰ particeps factꝰ gētis maloꝝ
πος συμμετασχὼν τῶν τοῦ ἔθνους δυσπετημά
q̄ euenerāt: poſtea bñficioꝝ ſocꝰ fuit.
των γινομένων, ὕστερον εὐεργετημάτων ἐκοινώνη
⁊ q̄ relictus fuit in oīpoten
σε. καὶ ὁ καταλειφθεὶς ἐν τῇ τοῦ παντοκράτο
tis ira: iteꝝ in magni do=
ρος ὀργῇ, πάλιν ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δε
mini recōciliatione cū omni glīa
σπότου καταλλαγῇ μετὰ πάσης δόξης
exaltatꝰ eſt. igiꝭ antiochꝰ octingēta
ἐπανωρθώθη. ὁ γοῦν ἀντίοχος ὀκτακόσια D
ſupra mille auferēs ex
πρὸς τοῖς χιλίοις ἀπενεγκάμενος ἐκ τοῦ
tēplo talēta: velociter in antiochiā
ἱεροῦ τάλαντα, θᾶττον εἰς ἀντιόχειαν
petijt: exiſtimās pre ſupbia
ἐχωρίσθη, οἰόμενος ἀπὸ τῆς ὑπερηφανίας
ipam q̄dē terrā nauigabilē ⁊ mare am
τὴν μὲν γῆν πλωτὴν καὶ τὸ πέλαγος πο
bulabile factuꝝ ꝓpꝭ elationē
ρευτὸν θέσθαι διὰ τὸν μετεωρισμὸν τῆς

Digitized by Google

cordis. reliquit aũt ⁊ ꝑpoſitos ad
καρδίας. κατέλιπε δὲ καὶ ἐπιστάτας τοῦ
affligẽdã gẽtẽ. in q̃dẽ hieroſolymis philip=
κακοῦν τὸ γένος. ἐν μὲν ἱεροσολύμοις φίλιπ=
pum: ipſo q̃dẽ gñe phrygẽ: at more bar=
πον, τὸ μὲν γένος φρύγα, τὸν δὲ τρόπον βαρ
bariorẽ hñtem ꝙ is q̃ illũ cõſtituit. in aũt
βαρώτερον ἔχοντα τοῦ καταστήσαντος. ἐν δὲ
garizi andronicũ. ad aũt hec menela
γαριζὶν ἀνδρόνικον. πρὸς δὲ τούτοις μενέλα=
um: q̃ peſſime alioꝝ ſupbiebat
ον, ὃς χείριστα τῶν ἄλλων ὑπερήρετο τοῖς
in ciues: inimicã aũt cõtra ciues
πολίταις, ἀπεχθῆ δὲ πρὸς τοὺς πολίτας
iudeos habẽs intẽtionẽ. miſit aũt
ἰουδαίους ἔχων διάθεσιν. ἔπεμψε δὲ τὸν
odioſũ pncipẽ apolloniũ cũ exercitu.
μυσάρχην ἀπολλώνιον μετὰ στρατεύματος.
viginti mille aũt ſupra duo mille: preci=
δισμυρίους δὲ πρὸς τοῖς δισχιλίοις, προστά=
piẽs q̃ erãt i etate oẽs interficere:
ξας τοὺς ἐν ἡλικίᾳ πάντας κατασφάξαι, τὰς
at mulieres ⁊ iuuenes vẽdere. hic aũt
δὲ γυναῖκας καὶ νεωτέρους πωλεῖν. οὗτος δὲ
A veniens in hieroſolymã: ⁊ pa
παραγενόμενος εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν εἰρη
cificũ ſe ſimulãs: quieuit vſq; ad ſanctũ di=
νικὸν ὑποκριθείς, ἐπέσχεν ἕως τῆς ἁγίας ἡμέ
em ſabbati. ⁊ accipiẽs ocio=
ρας τοῦ σαββάτου. καὶ λαβὼν ἀργοῦντας
ſos iudeos: his q̃ erãt ſub ſe vt arma
τοὺς ἰουδαίους, τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν ἐξοπλι
renẽ precepit: ⁊ egreſſos om=
σίαν παρήγγειλε, καὶ τοὺς ἐξελθόντας πάν
nes ad ſpectandũ trãſfodit. ⁊
τας ἐπὶ τὴν θεωρίαν συνεξεκέντησε. καὶ
in ciuitatẽ cũ armis diſcur=
εἰς τὴν πόλιν σὺν τοῖς ὅπλοις εἰσδρα=
rẽs: ingentẽ pcuſſit multitudinẽ. iudas aũt
μών, ἱκανὸν κατέτρωσε πλῆθος. ἰούδας δὲ
maccabeꝰ decimꝰ factꝰ ⁊
B ὁ μακκαβαῖος δέκατός που γενηθεὶς καὶ
recedẽs in mõtibꝰ feraꝝ more
ἀναχωρήσας ἐν τοῖς ὄρεσι θηρίων τρόπον
viuebat cũ his q̃ erãt ſecũ: ⁊ fe=
διέζη σὺν τοῖς μεθ' αὐτοῦ, καὶ τὴν χορ=
ni cibo veſcẽtes: pſeuerabãt vt
τώδη τροφὴν σιτούμενοι, διετέλουν πρὸς
nõ participarẽt ex iquinatione.
τὸ μὴ μετασχεῖν τοῦ μολυσμοῦ. Ca. 6.

C Poſt nõ multũ aũt tpꝰ mi=
Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον ἐξαπέστει
ſit rex ſenẽ athenienſẽ: cõpelle=
λεν ὁ βασιλεὺς γέροντα ἀθηναῖον, ἀναγκά=
re iudeos vt trãſgrederenẽ a
ζειν τοὺς ἰουδαίους μεταβαίνειν ἀπὸ τῶν
paternis legibꝰ: ⁊ dei legibꝰ nõ
πατρῴων νόμων, καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ νόμοις μὴ
gubernarenẽ: cõtaminare aũt ⁊ qđ erat i hieroſo
πολιτεύεσθαι, μολῦναι δὲ καὶ τὸν ἐν ἱεροσο
lymis tẽplũ: ⁊ cognominare iouis olym=
λύμοις νεών, καὶ προσονομάσαι διὸς ὀλυμ=
pij: ⁊ qđ in garizin: prout erãt
πίου, καὶ τὸν ἐν γαριζίν, καθὼς ἐτύγχανον οἱ
locũ habitãtes: iouis hoſpitalis. difficile aũt
τὸν τόπον οἰκοῦντες, διὸς ξενίου. χαλεπὴ δὲ
⁊ graue erat turbis pcepiũ
καὶ δυσχερὴς ἦν τοῖς ὄχλοις ἡ ἐπίστασις τῆς
neq̃tie. nã tẽplũ luxuria ⁊ comeſ
κακίας. τὸ μὲν γὰρ ἱερὸν ἀσωτίας καὶ κώ=
ſationibꝰ a gẽtibꝰ iplẽtũ erat ſcortã
μων ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπεπληροῦτο ῥαθυ=

Reliquit autem prepoſitos ad affligendam gentem: hieroſolymis quidem philippum genere phrygem moribus crudeliorem eo ipſo a quo conſtitutus eſt: in garizim autem andronicum & menelaum qui grauius ꝙ ceteri iminebãt ciuibus. Cumq; appoſitus eſſet contra iudeos: miſit odioſum principem apollonium cum exercitu viginti & duobus milibus: precipiens ei omnes perfecte etatis interficere: mulieres ac iuuenes vendere. Qui cum veniſſet hieroſolymam: pacem ſimulans quieuit vſq; ad diem ſanctuz ſabbati: & tunc feriatis iudeis arma capere ſuis precepit. Omneſq; ſimul qui ad ſpectaculũ proceſſerãt trucidauit: & ciuitatem cum armatis diſcurrens ingentem multitudinem peremit. Iudas autem machabeus qui decimus fuerat: ſeceſſerat in deſertuz locũ: ibiq; inter feras vitam in montibus cũ ſuis agebat: & feni cibo veſcẽtes demorabantur: ne participes eſſent coinquinationis.

Capitulum Sextum.

SEd non poſt multum temporis miſit rex ſenez quendam antiochenũ qui compelleret iudeos vt ſe traſferrẽt a patriis & dei legibus: cõtaminare etiã quod in hieroſolymis erat templum & cognominare iouis olympii: & in garizim: prout erant hi qui locuz inhabitabant iouis hoſpitalis. Peſſima autem & vniuerſis grauis erat malorũ incurſio. Nam tẽpluz luxuria & cõmeſſationibꝰ erat plenũ: & ſcortantiũ cum meretricibus: ſacratiſq; edibus mulieres ſe vltro ingerebãt: intro ferentes ea que non licebant. Altare etiã plenum erat illicitis que legibus prohibebantur. Neq; autẽ ſabbata cuſtodiebantur: neq; dies ſolẽnes patrii ſeruabantur: nec ſimpliciter ſe quiſq; iudeũ confitebatur. Ducebantur autem cum amara neceſſitate in die natalis regis ad ſacrificia. & cum liberi ſacra celebrarentur cogebãtur: hedera coronati libero circuire. Decretum aũt exiit in proximas ciuitates gentilium ſuggerentibꝰ ptolemeis: vt parimodo & ipſi aduerſus iudeos agerent vt ſacrificarent: eos autem qui nollent tranſire ad inſtituta gentiliũ interficerent. Erat ergo videre miſeriam. Due enim mulieres delate ſunt natos ſuos circũcidiſſe: quas ad vbera infantibus ſuſpenſis cuz publice per ciuitatem circunduxiſſent: per muros precipitauerunt. Alii vero ad proximas coeuntes ſpeluncas & latenter ſabbati diez celebrantes: cum indicati eſſent philippo: flãmis ſuccenſi ſunt: eo ꝙ verebantur propter religionem & obſeruantiam: manu ſibimet auxilium ferre. Obſecro autem eos qui hũc librum lecturi ſunt ne abhorreſcãt propter aduerſos caſus: ſed reputẽt ea que acciderunt non ad interituz ſed ad correptionem eſſe generis noſtri. Et enim multo tempore non ſinere peccatoribus ex ſentẽtia agere: ſed ſtatim vltiones adhibere: magni beneficii eſt indicium. Non enim ſicut in

tibꝰ cũ meretricibꝰ: ⁊ in ſacris
μούντων μεθ' ἑταίρων, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς
porticibꝰ cũ mulieribꝰ ſeſe miſcẽtibꝰ: pterea
περιβόλοις γυναιξὶ πλησιαζόντων, ἔτι
etiã q̃ nõ decebat intro ferẽtibꝰ.
δὲ τὰ μὴ καθήκοντα ἔνδον φερόντων. τὸ
at altare phibitis a
δὲ θυσιαστήριον τοῖς ἀποδιεσταλμένοις ἀπὸ
legibꝰ illicitis plenũ erat. erat
τῶν νόμων ἀθεμίτοις ἐπεπλήρωτο. ἦν
aũt neq; ſabbatũ cuſtodire: neq; patrias
δ' οὔτε σαββατίζειν, οὔτε πατρῴους
ſolẽnitates ſuare: neq; ſimplr iu=
ἑορτὰς διαφυλάττειν, οὔτε ἁπλῶς ἰου
deũ cõfiteri eſſe. ducebanẽ aũt cũ
δαῖον ὁμολογεῖν εἶναι. ἤγοντο δὲ μετὰ
amara neceſſitate ad q̃ ſingulis mẽſibꝰ
πικρᾶς ἀνάγκης εἰς τὴν κατὰ μῆνα τοῦ
regis natalẽ diẽ ad ſacrifi=
βασιλέως γενέθλιον ἡμέραν ἐπὶ σπλαγχνι
ciũ. cũ eſſet aũt bacchanalioꝝ feſtũ: coge=
σμόν. γινομένης δὲ διονυσίων ἑορτῆς, ἠναγ
banẽ hederas habẽtes põpã agere li
κάζοντο κισσοὺς ἔχοντες πομπεύειν τῷ δι
bero. decretũ aũt exijt in vici=
ονύσῳ. ψήφισμα δὲ ἐξέπεσεν εἰς τὰς ἀστυ
nas ciuitates grecas ptolemeo ſug=
γείτονας πόλεις ἑλληνίδας πτολεμαίου ὑπο
gerẽte eãdẽ cõſuetudinẽ aduerſus iu=
θεμένου τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἰου=
deos: agere ⁊ ſacrificare: eos aũt q̃ nõ
δαίων, ἄγειν καὶ σπλαγχνίζειν, τοὺς δὲ μὴ
vellẽt trãſire ad gre=
προαιρουμένους μεταβαίνειν ἐπὶ τὰ ἑλλη
cos ritꝰ: iugulare. erat ergo videre pre
νικά, κατασφάζειν. παρῆν οὖν ὁρᾶν τὴν ἐνε
ſentẽ miſeriã. due eñi mulieres
στῶσαν ταλαιπωρίαν. δύο γὰρ γυναῖκες
delate ſunt q̃ circũciderãt filios. ha=
ἀνήχθησαν περιτετμηκυῖαι τὰ τέκνα. τού
rũ aũt ex vberibꝰ ſuſpẽdentes na=
των δὲ ἐκ τῶν μαστῶν κρεμάσαντες τὰ βρέ
tos: ⁊ publice circũducẽtes eas
φη, καὶ δημοσίᾳ περιαγαγόντες αὐτὰς τὴν
p ciuitatẽ. a muro pcipitauerũt. alij
πόλιν, κατὰ τοῦ τείχους ἐκρήμνισαν. ἕτε
vo pxime cõcurrẽtes ad ſpe
ροι δὲ πλησίον συνδραμόντες εἰς τὰ σπή
lũcas: vt latẽter celebrarẽt ſabbatũ: in
λαια, λεληθότως ἄγειν τὴν ἑβδομάδα, μη
dicati philippo ſuccẽſi ſunt:
νυθέντες τῷ φιλίππῳ συνεφλογίσθησαν,
eo ꝙ vererẽtur auxiliari ſibimet
διὰ τὸ εὐλαβῶς ἔχειν βοηθῆσαι ἑαυτοῖς
ſm gliam colendiſſime diei.
κατὰ τὴν δόξαν τῆς σεμνοτάτης ἡμέρας.
hortor itaq; legẽtes
παρακαλῶ οὖν τοὺς ἐντυγχάνοντας τῇ
hũc librũ: ne abhorreſcãt ppt
δὲ τῇ βίβλῳ, μὴ συστέλλεσθαι διὰ τὰς
calamitates: reputẽt aũt ſupplicia nõ
συμφοράς, λογίζεσθαι δὲ τὰς τιμωρίας μὴ
ad interitũ: ſed ad correptionẽ ge
πρὸς ὄλεθρον, ἀλλὰ πρὸς παιδείαν τοῦ γέ
neris nr̃i eſſe. ⁊ eñi nõ multũ tẽ=
νους ἡμῶν εἶναι. καὶ γὰρ τὸ μὴ πολὺν χρό
pus ſinere pctõres: ſed ſtatim
νον ἐᾶσθαι τοὺς δυσσεβοῦντας, ἀλλ' εὐθέως
vindicare ſupplicijs: magni benefi=
περιπίπτειν ἐπιτιμίοις, μεγάλης εὐεργεσί
cij indiciũ eſt. nõ eñi ſicut ⁊ in
ας σημεῖόν ἐστιν. οὐ γὰρ καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν

alijs gẽtib⁹: expectat patiẽs do=
ἄλλων ἐθνῶν, ἀναμένει μακροθυμῶν ὁ δε=
min⁹ vſq₃quo adueniat eos
σπότης μέχρι τοῦ καταντήσαντας αὐτοὺς
ad plenitudinẽ peccatorũ punire: ſic
πρὸς ἐκπλήρωσιν ἁμαρτιῶν κολάσαι, οὕτω
τ in nobis iudicauit eſſe. vt nõ ad finẽ
καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν ἔκρινεν εἶναι. ἵνα μὴ πρὸς τέλος
peruenientib⁹ nr̃is peccatis: poſtea
ἀφικομένων ἡμῶν τῶν ἁμαρτιῶν, ὕστερον
nos vlciſcat. ꝙ obrẽ nunꝗ̃ qdẽ miſi
ἡμᾶς ἐκδικᾷ. διόπερ οὐδέποτε μὲν τὸν ἔλε
cordiã a nobis amouet. corripiẽs ãt cũ cala
ον ἀφ᾽ ἡμῶν ἀφίστησι. παιδεύων δὲ μετὰ συμ
mitate: nõ derelinquit ſuũ pplꝫ.
φορᾶς, οὐκ ἐγκαταλείπει τὸν ἑαυτοῦ λαόν.
verũ ad cõmonitionẽ hec nobis dicta ſint.
πλὴν ἕως ὑπομνήσεως ταῦθ᾽ ἡμῖν εἰρήσθω.
per pauca ãt veniẽdũ eſt ad narrationẽ. elea
δι᾽ ὀλίγων δὲ ἐλευστέον ἐπὶ τὴν διήγησιν. ἐλε
zar⁹ qdã ex primoꝛib⁹ ſcribis
άζαρός τις τῶν πρωτευόντων γραμματέων
vir iã puect⁹ etate τ
ἀνὴρ ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν
aſpectu faciei pulcherrim⁹: hiãs
πρόσοψιν τοῦ προσώπου κάλλιστος, ἀναχανὼν
cõpellebat mãducare porcinã carnẽ. ille ãt cũ
ἠναγκάζετο φαγεῖν ὕειον κρέας. ὁ δὲ τὸν μετ᾽
gloria morte magis ꝙ̃ cũ o=
εὐκλείας θάνατον μᾶλλον ἢ τὸν μετὰ μυ
dio vitã cõplectẽs: ſpõte ad
σους βίον ἀναδεξάμενος, αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ
ſupplicĩũ p̃ibat. expuẽs ãt ſm̃ quẽ
τύμπανον προσῄει. προσπτύσας δὲ καθὸν
oportebat modũ accedere ſuſtinẽ=
ἔδει τρόπον προσέρχεσθαι τοὺς ὑπομένον
tes puniri: q̃ nõ licebat guſtare ppt
τας ἀμύνεσθαι, ὧν οὐ θέμις γεύσασθαι διὰ
vite amorẽ. q̃ ãt ad
τὴν πρὸς τὸ ζῆν φιλοστοργίαν. οἱ δὲ πρὸς τῷ
ſceleſtũ ſacrificiũ pati erãt: ob
παρανόμῳ σπλαγχνισμῷ τεταγμένοι, διὰ
eã q̃ a priſcis tẽpoꝛib⁹ cũ hoĩe
τὴν ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων πρὸς τὸν ἄνδρα
noticiã: tollẽtes cũ ſcoꝛſũ hoꝛ
γνῶσιν, ἀπολαβόντες αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν πα
tabant: afferentẽ carnes qb⁹ licitũ erat ei
ρεκάλουν, ἐνέγκαντα κρέα οἷς καθῆκον αὐτῷ
vti ab eo paratas: ſimu
χρᾶσθαι δι᾽ αὐτοῦ παρασκευασθέντα, ὑπο
lare ãt tãꝙ̃ comedentẽ q̃ a re=
κριθῆναι δὲ ὡς ἐσθίοντα τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέ
ge iuſſe erãt: de ijs q̃ ex ſacrificio car
ως προστεταγμένα, τῶν ἀπὸ τῆς θυσίας κρε
nib⁹. vt hoc faciẽs liberaret a morte.
ῶν. ἵνα τοῦτο πράξας ἀπολυθῇ τοῦ θανάτου.
τ ob veterẽ erga eos amicitiã
καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν
aſſeqret benignitatẽ. ille ãt cogitationẽ vrbanã re
τύχῃ φιλανθρωπίας. ὁ δὲ λογισμὸν ἀστεῖον ἀνα
cipiẽs τ dignã etate τ
λαβὼν καὶ ἄξιον τῆς ἡλικίας καὶ τῆς τοῦ
ſenectutis eminẽtia: τ acqſita τ illu
γήρως ὑπεροχῆς, καὶ τῆς ἐπικτήτου καὶ ἐπι
ſtri canitie: τ a pueritia opti=
φανοῦς πολιᾶς, καὶ τῆς ἐκ παιδὸς καλλί
ma educatione: maxime ãt ſancta τ
στης ἀνατροφῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ἁγίας καὶ
a deo cõdita legis latione: cõſequẽter reſpõ=
θεοκτίστου νομοθεσίας, ἀκολούθως ἀπεφή
dit: cito dicẽs vt ſe p̃mitteret ad
νατο, ταχέως λέγων προπέμπειν εἰς τὸν

alijs nationibus dominus patienter ex
pectat vt eas cũ iudicii dies aduenerit
in plenitudine peccatorum puniat: ita
& in nobis ſtatuit: vt peccatis noſtris in
finem deuolutis: ita demum in nos vin
dicet: propter quod nunꝗ̃ quidẽ a no=
bis miſericordiam ſuam amouet: corri
piens vero in aduerſis populum ſuum
non derelinquit. Sed hec nobis ad cõ=
monitionẽ legentiũ dicta ſint paucis.
Iam autẽ veniendũ eſt ad narrationẽ.
Igitur eleazarus vnus de primoribus
ſcribarũ vir etate prouectus & vultu de
corus aperto ore hians compellebatur
carnẽ porcinam manducare: at ille glo
rioſiſſimã mortem magis ꝙ̃ odibilem
vitam cõplectens voluntarie preibat ad
ſuppliciũ. Intuens autẽ quemadmodũ
oporteret accedere patienter ſuſtinens
deſtinauit nõ admittere illicita propter
vite amorẽ. Hi autẽ qui aſtabant iniq̃
miſeratione cõmoti propter antiquaꝫ
viri amicitiã: tollentes eum ſecreto ro
gabant afferri carnes quibus veſci ei li=
cebat: vt ſimularetur manducaſſe ſicut
rex imperauerat de ſacrificii carnibus:
vt hoc facto a morte liberaretur: & pro
pter veterem viri amicitiã hanc in eo fa
ciebant humanitatẽ. At ille cogitare ce
pit etatis ac ſenectutis ſue eminentiam
dignã & ingenite nobilitatis caniciem:
atꝗ̃ a puero optime conuerſationis ac
tus: & ſecundũ ſancte & a deo cõdite le
gis conſtituta: reſpõdit cito dicens pre=
mitti ſe velle in infernũ. Non enĩ etati
noſtre dignũ eſt inquit fingere: vt mul
ti adoleſcẽtes arbitrantes eleazarũ no=
naginta annorũ tranſiſſe ad vitã alieni=
genarũ: & ipſi propter meã ſimulationẽ
& propter modicũ corruptibilis vite tẽ
pus decipiantur: & per hoc maculã at=
ꝗ̃ execrationẽ mee ſenectuti cõquirã.
Nam & ſi in preſenti tẽpore ſupplitiis
hoĩm eripiar: ſed manũ oĩpotentis nec
viuus nec defunctus effugiã. Quaobrẽ
fortiter vita excedendo ſenectute qdẽ
dignus apparebo: adoleſcentib⁹ auteꝫ
exemplũ forte reliquã: ſi prõpto aĩo ac
fortiter pro grauiſſimis ac ſanctiſſimis
legib⁹ honeſta morte perfungar. His di
ctis cõfeſtim ad ſuppliciũ trahebatur.
Hi autẽ qui eũ ducebant & pauloante
fuerãt mitiores: in irã cõuerſi ſunt pro=
pter ſermones ab eo dictos: quos illi p
arrogantiã prolatos arbitrabãtur. Sed
cũ plagis perimeretur: ingemuit & di=
xit. Dñe qui habes ſanctã ſcientiã mani
feſte tu ſcis: quia cũ a morte poſſem li=
berari: duros corporis ſuſtineo dolo=
res: ſecundũ aĩam vero ppter timorem
tuũ libenter hec patior. Et iſte qdẽ hoc
modo vita deceſſit: nõ ſolũ iuuenibus:
ſed & vniuerſe genti memoriam mor=
tis ſue ad exemplum virtutis et fortitu
dinis derelinquens.

Capitulum ſeptimum.

Contigit autem ſepteꝫ fratres vna
cum matre apprehenſos compel
li a rege edere contra fas carnes porci=
nas: flagris & taureis cruciatos. Vnus
autem ex illis qui erat primus ſic ait. co

infernũ. nõ enĩ nr̃a etate dignũ eſt D
ᾅδην. οὐ γὰρ τῆς ἡμετέρας ἡλικίας ἄξιόν ἐστιν
fingere: vt multi adoleſcẽtũ arbi=
ὑποκριθῆναι, ἵνα πολλοὶ τῶν νέων ὑπο
trãtes eleazarũ nonagenariũ trãſiſ=
λαβόντες ἐλεάζαρον τὸν ἐννενηκονταετῆ μετα
ſe in alienigenarũ legẽ: τ ipſi ppt
βεβηκέναι εἰς ἀλλοφυλισμόν, καὶ αὐτοὶ διὰ
meã ſimulationẽ τ ob modicũ τ
τὴν ἐμὴν ὑπόκρισιν καὶ διὰ τὸ μικρὸν καὶ
momẽtaneũ viuere: dcipiant ppt me: τ execratõeꝫ
ἀκαριαῖον ζῆν, πλανηθῶσι δι᾽ ἐμέ, καὶ μύσος
τ maculã ſenectutis cõquirã.
καὶ κηλῖδα τοῦ γήρως κατακτήσωμαι.
ſi enĩ τ ad preſens eripi=
εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐξελοῦ=
ar hoĩm ſupplicio: ſed
μαι τὴν ἐξ ἀνθρώπων τιμωρίαν, ἀλλὰ
oĩpotentis man⁹: neꝗ̃ viu⁹
τὰς τοῦ παντοκράτορος χεῖρας, οὔτε ζῶν F
neꝗ̃ defunct⁹ effugiã. ꝙ obrẽ viri
οὔτε ἀποθανὼν ἐκφεύξομαι. διόπερ ἀν=
liter qdẽ nũc cõmutãs vitã:
δρείως μὲν νῦν διαλλάξας τὸν βίον, τοῦ
certe ſenectute dign⁹ apparebo: at adoleſcẽtib⁹
μὲν γήρως ἄξιος φανήσομαι, τοῖς δὲ νέοις
exẽplũ gñoſuꝫ reliquero: ad
ὑπόδειγμα γενναῖον καταλελοιπώς, εἰς
prõpte τ generoſe pro gra=
τὸ προθύμως καὶ γενναίως ὑπὲρ τῶν σεμ
uib⁹ τ ſanctis legib⁹ moriẽdũ.
νῶν καὶ ἁγίων νόμων ἀπευθανατίζειν.
tãta ãt dicẽs ad ſuppliciũ cõfe=
τοσαῦτα δὲ εἰπὼν ἐπὶ τὸ τύμπανον εὐθέ
ſtim venit. at ductoꝛib⁹ erga eũ
ως ἦλθε. τῶν δὲ ἀγόντων πρὸς αὐτὸν τὴν μι
paulo ante beniuolẽtiã in inimicitiã
κρῷ πρότερον εὐμένειαν εἰς δυσμένειαν ἀπα
cõuertẽtib⁹: ob predicta verba: vt
γόντων, διὰ τὴν τῶν προειρημένων λόγων, ὡς
ipſi exiſtimabãt arrogãtiã eſſe. futur⁹
αὐτοὶ ὑπελάμβανον ἀπόνοιαν εἶναι. μέλλων
ãt plagis mori: gemẽs di=
δὲ ταῖς πληγαῖς τελευτᾶν, ἀναστενάξας εἶ
xit. dño ſanctã ſciam habẽti ma
πε. τῷ κυρίῳ τῷ τὴν ἁγίαν γνῶσιν ἔχοντι φα
nifeſtũ eſt: ꝙ cũ poſſim liberari a moꝛ
νερόν ἐστιν, ὅτι δυνάμενος ἀπολυθῆναι τοῦ θα=
te: duros ſuſtineo in corpoꝛe dolo=
νάτου, σκληρὰς ὑποφέρω κατὰ σῶμα ἀλγη
res flagellat⁹: ſm̃ aĩam xp̃o dulcit
δόνας μαστιγούμενος, κατὰ ψυχὴν δὲ ἡδέως
ppt ei⁹ timorẽ hec patioꝛ. τ hic G
διὰ τὸν αὐτοῦ φόβον ταῦτα πάσχω. καὶ οὗτος
igit hoc modo migrauit: nõ ſolũ
οὖν τοῦτον τὸν τρόπον μετήλλαξεν, οὐ μόνον
iuuenib⁹: ſed τ plurimis gẽtis
τοῖς νέοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείστοις τοῦ ἔθνους.
ſuã mortẽ exẽplũ gñoſitatis
τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος
τ memoriã xtutis relinquẽs.
καὶ μνημόσυνον ἀρετῆς καταλιπών. Ca. 7.

Contigit ãt τ ſeptẽ fratres cũ
Συνέβη δὲ καὶ ἑπτὰ ἀδελφοὺς μετὰ
matre cõpꝛehẽſos cogi a
τῆς μητρὸς συλληφθέντας ἀναγκάζεσθαι ὑπὸ
rege: ex illicitis poꝛcinis carnib⁹
τοῦ βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἀθεμίτων ὑείων κρεῶν A
tãgere: flagris τ taureis cruciatos.
ἐφάπτεσθαι, μάστιξι καὶ νευραῖς αἰκιζομένους.
vn⁹ ãt ipſoꝝ fact⁹ p̃m⁹ cõcionatoꝛ: ſic ait.
εἷς δὲ αὐτῶν γενόμενος προήγορος, οὕτως ἔφη.

qd futur⁹ es interrogare ꝛ diſcere a nobis?
τί μέλλεις ἐρωτᾶν καὶ μανθάνειν ἡμῶν;
parati enĩ mori ſum⁹: potiꝰ ꝙ̃ trãſgre
ἕτοιμοι γὰρ ἀποθνήσκειν ἐσμέν, ἢ παραβαί
di patrias leges. irat⁹ ãt fa
νειν τοὺς πατρικοὺς νόμους. ἔκθυμος δὲ γε
ct⁹ rex: iuſſit ſartagines ꝛ
νόμενος ὁ βασιλεὺς, προσέταξε τήγανα καὶ
ollas eneas ſuccendere. illis ãt cõfeſtim ſuc
λέβητας ἐκπυροῦν. τῶν δὲ παραχρῆμα ἐκ
cenſis: illi q̃ fuerat eoꝝ p̄m⁹ locutor
πυρωθέντων, τὸν γενόμενον αὐτῶν προήγορον,
iuſſit linguã amputare: ꝛ excorian=
B προσέταξε γλωσσοτομεῖν, καὶ περισκυθί=
tes extremas ptes abſcindere: reliq̃s fratrib⁹
σαντας ἀκρωτηριάζειν, τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν
ꝛ matre ĩſpicientib⁹. inutilẽ ãt eũ
καὶ τῆς μρς συνορώντων. ἄχρηστον δὲ αὐτὸν
Deut. 32.f. in oib⁹ factũ: iuſſit pyre ad
τοῖς ὅλοις γενόμενον, ἐκέλευσε τῇ πυρᾷ προ
mouere: ſpirãtẽ ꝛ ſartagine torreret va
σάγειν, ἔμπνουν καὶ τηγανίζειν. τῆς δὲ ἀτ
pore ad multũ ſeulãte ex ſartagine: ad
μίδος ἐφ᾽ ἱκανὸν διαδιδούσης ἐκ τοῦ τηγάνου, ἀλ
inuicẽ ſe hortabant̃ cũ matre generoſe
λήλους παρεκάλουν σὺν τῇ μητρὶ γενναίως
mori: dicẽtes ſic. dñs deus
τελευτᾶν, λέγοντες οὕτως. ὁ κύριος ὁ θεὸς
aſpicit ꝛ veritatib⁹ in nobis cõſola=
ἐφορᾷ καὶ ταῖς ἀληθείαις ἐφ᾽ ἡμῖν παρακα
tur. queadmodũ p in facie ꝑte
λεῖται. καθάπερ διὰ τῆς κατὰ πρόσωπον ἀν
ſtãte cãtici declarauit moyſes
τιμαρτυρούσης ᾠδῆς διεσάφησε μωυσῆς
C dicẽs: ꝛ in ſeruis ſuis cõſolabi=
λέγων, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακλη
tur. mortuo ãt p̄mo ad mo
θήσεται. μεταλλάξαντος δὲ τοῦ πρώτου τὸν τρό
dũ hũc: ſecũdũ deducebãt ad illu=
πον τοῦτον, τὸν δεύτερον ἦγον ἐπὶ τὸν ἐμπαιγ
driũ. ꝛ capitis pellẽ cũ ca=
μόν. καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς δέρμα σὺν ταῖς θριξὶ
pillis abſtrahẽtes iterrogabãt: ſi mãducabis ãte ꝙ̃
περισύραντες ἐπηρώτων, εἰ φάγεσαι πρὸ τοῦ
puniatur corp⁹ p mẽbra. ille ãt reſ=
τιμωρηθῆναι τὸ σῶμα κατὰ μέλος. ὁ δὲ ἀπο
põdens patria voce: dixit nõ.
κριθεὶς τῇ πατρίῳ φωνῇ, προσεῖπεν οὐχί.
quã ob rẽ ꝛ hic ſequẽs accepit tormẽtũ
διόπερ καὶ οὗτος τὴν ἑξῆς ἔλαβε βάσανον,
vt prim⁹. in vltimo ãt ſpũ exiſtẽs di=
ὡς ὁ πρῶτος. ἐν ἐσχάτῃ δὲ πνοῇ γενόμενος εἶ
xit. tu q̃dẽ ſceleſte: ex pſenti nos
πε. σὺ μὲν ἀλάστωρ, ἐκ τοῦ παρόντος ἡμᾶς
D vita abijcis. at mũdi rex
ζῆν ἀπολύεις. ὁ δὲ τοῦ κόσμου βασιλεὺς
defunctos nos pro ſuis legib⁹:
ἀποθανόντας ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ νόμων,
in eternã reſurrectionẽ vite nos ſuſcita=
εἰς αἰώνιον ἀναβίωσιν ζωῆς ἡμᾶς ἀναστή
bit. poſt ãt hũc terti⁹ illudebat̃:
σει. μετὰ δὲ τοῦτον ὁ τρίτος ἐνεπαίζετο, καὶ
linguã poſtulat⁹ cito protulit:
τὴν γλῶσσαν αἰτηθεὶς ταχέως προέβαλε,
ꝛ man⁹ audacter extẽdit: ꝛ
καὶ τὰς χεῖρας εὐθαρσῶς προέτεινε, καὶ
generoſe dixit. a celo hec poſſe
γενναίως εἶπεν. ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα κέκτη
di: ꝛ ꝑpt eiꝰ leges deſpicio
μαι, καὶ διὰ τοὺς αὐτοῦ νόμους ὑπερορῶ
E hec. ꝛ ab eo hec iterũ ſpero
ταῦτα. καὶ παρ᾽ αὐτοῦ ταῦτα πάλιν ἐλπίζω

Quid queris & qd vis diſcere a nobis? Parati ſumus mori magis ꝙ̃ patrias dei leges preuaricari. Iratus itaq; rex iuſſit ſartagines & ollas eneas ſuccendi: quibus ſtatim ſuccenſis: iuſſit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam & cute capitis abſtracta ſũmas quoq; man⁹ & pedes ei precidi: ceteris eius fratrib⁹ & matre inſpicientibus. Et cum iaʒ per omnia inutilis factus eſſet iuſſit ignem admoueri: & adhuc ſpirantem torreri in ſartagine: in qua cum diu cruciaretur: ceteri vna cum matre inuicẽ ſe hortabantur mori fortiter dicentes. Dominus deus aſpiciet veritatem & conſolabitur in nobis: quẽadmodum in proteſtatione cantici declarauit moyſes. Et in ſeruis ſuis conſolabitur. Mortuo ita ꝙ̃ illo primo hoc modo: ſequentem deducebant ad illudendum: & cute capitis eius cũ capillis abſtracta: interrogabãt ſi manducaret prius ꝙ̃ toto corpore ꝑ membra ſingula puniretur. At ille reſpondens patria voce dixit. Non faciaʒ. Propter quod & iſte ſequenti loco primi tormenta ſuſcepit: & in vltimo ſpiritu conſtitutus ſic ait. Tu quidem ſceleſtiſſime in preſenti vita nos perdis: ſed rex mundi defunctos nos pro ſuis legibus eterne vite reſurrectiõe ſuſcitabit. Poſt hunc tertius illuditur: & linguam poſtulatus cito protulit & manus cõſtãter extendit: & cum fiducia ait. E celo iſta poſſideo: ſed propter dei leges nũc hec ipſa deſpicio: quoniam ab ipſo me ea recepturum ſpero. Ita vt rex & qui cum ipſo erant mirarentur adoleſcentis animũ: ꝙ tanq̃ nihil duceret cruciatus. Et hoc ita defuncto: quartum vexabant ſimiliter torquentes. Et cum iam eſſet ad mortem ſic ait. Potius eſt ab hominibus morti datos ſpem expectare a deo: iterum ab ipſo reſuſcitandos. Tibi enim reſurrectio ad vitam non erit. Et cuʒ admouiſſent quintum vexabãt eum. At ille reſpiciens in eum dixit. Poteſtatem inter homines habens: cuʒ ſis corruptibilis facis quodvis. Noli autẽ putare genus noſtrum a deo eſſe derelictum. Tu autem patienter ſuſtine & videbis magnam poteſtatem ipſius qualiter te & ſemen tuũ torquebit. Poſt hũc ducebãt ſextum: et is mori incipiẽs ſic ait. Noli fruſtra errare. Nos enim propter nos metipſos hoc patimur peccãtes in deũ noſtruʒ & digna ãmiratione facta ſunt in nobis. Tu autem ne exiſtimes tibi ipune futurũ quod cõtra deũ pugnare tentaueris. Supra moduʒ aũt mater mirabilis & bonorum memoria digna q̃ pereuntes ſeptẽ filios ſub vni⁹ diei tẽpore cõſpiciẽs: bono aĩo ferebat propter ſpẽ quã in deo habebat: ſingulos illorũ hortabatur voce patria fortiter repleta ſapiã: & feminee cogitatiõi maſculinũ animũ inſerẽs dixit ad eos. Neſcio qualiter in vtero meo apparuiſtis. Neq; enim ego ſpũm & aĩam donaui vobis & vitã: & ſingulorũ mẽbra nõ ego ipſa cõpegi. Sed enim mundi creator qui formauit hominis natiuitatem

recepturũ. ita vt ipſe rex ꝛ
κομίσασθαι. ὥστε αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ
q̃ cũ eo mirarent̃ adoleſ
τοὺς σὺν αὐτῷ ἐκπλήσσεσθαι τὴν τοῦ νεανί
cẽtis aĩam: ꝙ in nihilo dolores
σκου ψυχήν, ὡς ἐν οὐδενὶ τὰς ἀλγηδόνας
ponebat. ꝛ hoc ãt defuncto:
ἐτίθετο. καὶ τούτου δὲ μεταλλάξαντος, τὸν
quartũ eodẽ mõ vexabãt torquẽ
τέταρτον ὡσαύτως ἐβασάνιζον αἰκιζόμε
tes. ꝛ cũ eſſet ad mortẽ ſic
νοι. καὶ γενόμενος πρὸς τὸ τελευτᾶν οὕτως
ait. eligibile ẽ cõmutantẽ q̃ ab hoĩ=
ἔφη. αἱρετὸν μεταλλάσσοντας ἀπ᾽ ἀνθρώ
b⁹: q̃ ſũt a deo expectare ſpes:
πων, τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ προσδοκᾶν ἐλπίδας
iterũ reſuſcitãdos eẽ ab eo. tibi
πάλιν ἀναστήσεσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ. σοὶ
nanq; reſurrectio ad vitã nõ erit. cõſe
μὲν γὰρ ἀνάστασις εἰς ζωὴν οὐκ ἔσται. ἐχο
quẽter ãt quintũ admouẽtes ve
μένως δὲ τὸν πέμπτον προσάγοντες ᾐκί
xabãt. ille ãt ad eũ aſpiciẽs dixit: poteſta
ζοντο. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἰδὼν εἶπεν, ἐξουσί
tẽ in hoib⁹ habẽs corruptibilis cũ ſis: qđ vis
αν ἐν ἀνθρώποις ἔχων φθαρτὸς ὤν, ὃ θέλεις
facis. nõ putes ãt gen⁹ nrm a
ποιεῖς. μὴ δόκει δὲ τὸ γένος ἡμῶν ὑπὸ τοῦ
deo derelictũ eſſe. tu ãt ſuſtine: ꝛ
θεοῦ καταλελεῖφθαι. σὺ δὲ καρτέρει, καὶ
vide magnã ei⁹ poteſtatẽ: q̃mõ te
θεώρει τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ κράτος, ὡς σὲ
ꝛ ſemẽ tuũ torquebit. poſt hũc
καὶ τὸ σπέρμα σου βασανιεῖ. μετὰ δὲ τοῦ
ducebãt ſextũ. ꝛ futur⁹ mori
τὸν ἦγον τὸν ἕκτον. καὶ μέλλων ἀποθνήσκειν
dixit. nõ erres fruſtra. nos enĩ ꝑpt̃ nos
ἔφη. μὴ πλανῶ μάτην. ἡμεῖς γὰρ δι᾽ ἑαυ
ipſos hec patimur: peccãtes in
τοὺς ταῦτα πάσχομεν, ἁμαρτόντες εἰς
nrm deũ. digna enĩ admiratione facta
τὸν ἑαυτῶν θεόν. ἄξια γὰρ θαυμασμοῦ γέ
ſũt. tu ãt ne exiſtimes ĩpunitũ fore:
γονε. σὺ δὲ μὴ νομίσῃς ἀθῶος ἔσεσθαι,
cõtra deũ pugnare conat⁹. ſupra modũ
θεομαχεῖν ἐπιχειρήσας. ὑπεραγόντως
ãt mater mirabilis ꝛ memoria bona digna:
δὲ ἡ μήτηρ θαυμαστὴ καὶ μνήμης ἀγαθῆς ἀξία,
q̃ pereũtes filios ſeptẽ cõſpi=
ἥτις ἀπολλυμένους υἱοὺς ἑπτὰ συνορῶ
ciẽs vni⁹ ſub tẽpore diei: bono aĩo
σα μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας, εὐψύχως
ferebat ꝑpt̃ in dño ſpes. q̃libet
ἔφερε διὰ τὰς ἐπὶ κυρίῳ ἐλπίδας. ἕκαστον
ãt eoꝝ hortabat̃ patria voce ge
δὲ αὐτῶν παρεκάλει τῇ πατρίῳ φωνῇ γε
neroſa repleta prudẽtia: ꝛ fe
ναία πεπληρωμένη φρονήματι, καὶ τὸν θῆ
mineã cogitationẽ maſculino aĩo excitãs: di
λυν λογισμὸν ἄρσενι θυμῷ διεγείρασα, λέ
cẽs ad eos. nõ ſcio q̃mõ in
γουσα πρὸς αὐτούς. οὐκ οἶδ᾽ ὅπως εἰς τὴν
meo apparuiſtis vtero: neq; ego ſpũm
ἐμὴν ἐφάνητε κοιλίαν, οὐδὲ ἐγὼ τὸ πνεῦμα
ꝛ vitã vobis donaui: ꝛ
καὶ τὴν ζωὴν ὑμῖν ἐχαρισάμην, καὶ τὴν
cuiuſq; cõglutinationẽ nõ ego cõpegi.
ἑκάστου στοιχείωσιν οὐκ ἐγὼ διερρύθμισα.
igiẽ mũdi cõditor q̃ formã
τοιγαροῦν ὁ τοῦ κόσμου κτίστης ὁ πλά
uit hoĩs natiuitatẽ
σας ἀνθρώπου γένεσιν

Digitized by Google

τ olim inuenit gnationē: τ ſpūm
καὶ πάντων ἐξευρὼν γένεσιν, καὶ τὸ πνεῦμα
τ vitā vobis iterꝫ dat cū
καὶ τὴν ζωὴν ὑμῖν πάλιν ἀποδίδωσι μετ'
mīa: vt nūc deſpicitis vos ꝑpt eius
ἐλέους, ὡς νῦν ὑπερορᾶτε ἑαυτοὺς διὰ τοὺς αὐτοῦ
leges. at antioch⁹ arbitrās contē
νόμους. ὁ δὲ ἀντίοχος οἰόμενος καταφρονεῖ
ni τ cōtumelioſam deſpiciēs vocē:
σθαι καὶ τὴν ὀνειδίζουσαν ὑφορώμενος φωνήν,
adhuc iuniore ſupſtite: nō ſolū ꝑ verba
ἔτι τοῦ νεωτέρου περιόντος, οὐ μόνον διὰ λόγων
faciebat adhortationē: ſed τ ꝑ iu
ἐποιεῖτο τὴν παράκλησιν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅρ
ramēta affirmabat: ſimul ditaturꝫ τ bea=
κων ἐπίστου, ἅμα πλουτιεῖν καὶ μακαρι=
tū effecturꝫ trāſlatū a pa
στὸν ποιήσειν μεταθέμενον ἀπὸ τῶν πα=
triis: τ amicū habiturꝫ τ neceſſaria ꝓbitu=
τρίων, καὶ φίλον ἕξειν καὶ χρείας ἐμπι=
rū. at adoleſcēte nequaq̄ attendē=
στεύσειν. τοῦ δὲ νεανίου μηδαμῶς προσέ=
te: aduocās rex
χοντος, προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὴν
matrē hortabat vt eſſet adoleſcētis
μητέρα παρῄνει γενέσθαι τοῦ μειρακίου
cōſiliatrix in ſalutē. multis āt illo ad=
σύμβουλον ἐπὶ σωτηρίᾳ. πολλὰ δὲ αὐτοῦ πα=
hortāte: ꝓmiſit ſuaſurā filio.
ραινέσαντος, ἐπεδέξατο πείσειν τὸν υἱόν.
inclinata āt ad eū: deridēs
προσκύψασα δὲ αὐτῷ, χλευάσασα τὸν
crudelē tyrānū ſic dixit patria
ὠμοτύραννον οὕτως ἔφησε τῇ πατρῴᾳ
voce. fili miſerere mei q̄ in vtero porta
φωνῇ. υἱὲ ἐλέησόν με τὴν ἐν γαστρὶ περιενέγ
ui te mēſes nouē τ lac dedi tibi
κασάν σε μῆνας ἐννέα καὶ θηλάσασάν σε
ānos tres: τ alui te τ du=
ἔτη τρία, καὶ ἐκθρέψασάν σε καὶ ἀγαγοῦ
xi in etatē iſtam: τ moleſtias
σαν εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην, καὶ τροφοφο
educatiōis ſuſtinui. peto te nate: reſpicientē
ρήσασαν. ἀξιῶ σε τέκνον, ἀναβλέψαντα
ad celū τ terrā τ q̄ ſūt in e=
εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐ=
is oīa videntē: cognoſcere φ nō ex
τοῖς πάντα ἰδόντα, γνῶναι ὅτι οὐκ ἐξ
exn̄tib⁹ fecit ipa deus: τ
ὄντων ἐποίησεν αὐτὰ ὁ θεός, καὶ τὸ τῶν
hoīm gen⁹ ita fit. ne timeas
ἀνθρώπων γένος οὕτω γίνεται. μὴ φοβηθῇς
carnificē iſtū: ſed fratrib⁹
τὸν δήμιον τοῦτον, ἀλλὰ τῶν ἀδελφῶν
dign⁹ fact⁹: ſuſcipe mortē: vt
ἄξιος γενόμενος, ἐπίδεξαι τὸν θάνατον, ἵνα
in mia cū fratrib⁹ tuis reci
ἐν τῷ ἐλέει σὺν τοῖς ἀδελφοῖς σου κομί=
piā te. adhuc āt hac ceſſante ado
σωμαί σε. ἔτι δὲ ταύτης καταληγούσης ὁ νε
leſcēs ait: quē expectatis? nō obedio
ανίας εἶπε, τίνα μένετε; οὐκ ὑπακούω τοῦ
precepto regis: at prece=
προστάγματος τοῦ βασιλέως, τοῦ δὲ προστάγμα
pto obedio legis date pa
τος ἀκούω τοῦ νόμου τοῦ δοθέντος τοῖς πα
trib⁹ nr̄is ꝑ moyſem. tu xͦo om=
τράσιν ἡμῶν διὰ μωυσέως. σὺ δὲ πά=
nis malitie inuētor fact⁹ in he
σης κακίας εὑρετὴς γενόμενος εἰς τοὺς ἑβ=
breos: nō effugies man⁹ dei.
ραίους, οὐ μὴ διαφύγῃς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ.

quicq; omnium inuenit originem & ſpiritum vobis iterum cum miſericordia reddet & vitam: ſicut nunc voſmet ipſos deſpicitis propter leges eius. Antiochus autem contem̄ni ſe arbitratus ſimul & exprobrantis voce deſpecta: cū adhuc adoleſcentior ſupereſſet: non ſolum verbis hortabatur: ſed & cum iuramento affirmabat diuitem ſe & beatuꝫ facturum & tranſlatum a patriis legib⁹ amicum habiturum: & res neceſſarias ei prebiturum. Sed ad hec cum adoleſcens nequaq; inclinaretur: vocauit rex matrem & ſuadebat ei vt adoleſcenti fieret in ſalutem. Cum autem multis eam verbis eſſet hortatus promiſit ſuaſuraꝫ ſe filio ſuo. Itaq; inclinata ad illum irridens crudelem tyrannum: ait patria voce. Fili mi miſerere mei que te in vtero nouem menſib⁹ portaui & lac trienio dedi & alui: & in etatem iſtam perduxi. Peto nate vt aſpicias ad celum & terrā & ad omnia que in eis ſunt: & intelligas quia ex nihilo fecit illa deus & hominū genus: ita fiet vt non timeas carnificeꝫ iſtum: ſed dignus fratribus tuis effectus particeps ſuſcipe mortem: vt in illa miſeratione cum fratribus tuis te recipiā. Cum hec illa adhuc diceret: ait adoleſcens. Quem ſuſtinetis? Nō obedio precepto regis: ſed precepto legis que data eſt nobis per moyſem. Tu vero qui inuentor omnis malicie factus es in hebreos: non effugies manum dei. Nos enim pro peccatis noſtris hec patimur. Et ſi nobis propter increpationē & correptionem dominus deus noſter modicum iratus eſt: ſed iterum reconciliabitur ſeruis ſuis. Tu autē o ſceleſte & omnium hominum flagitioſiſſime noli fruſtra extolli vanis ſpebus in ſeruos eius inflāmatus. Nondum enim omnipotētis dei & omnia inſpicientis iudiciū effugiſti. Nam fratres mei modico nunc dolore ſuſtentato ſub teſtamento eterne vite effecti ſunt: tu vero iudicio dei iuſtas ſuperbie tue penas exolues. Ego autem ſicut & fratres mei animā & corpus meum trado pro patriis legibus inuocans deum maturius genti noſtre ꝓpitium fieri: teq; cum tormentis & verberibus confiteri q̄ ipſe eſt deus ſolus. In me vero & in fratribus meis deſinet omnipotentis ira que ſuper omne genus noſtrum iuſte ſuperducta eſt. Tunc rex accenſus ira: in hunc ſuper omnes crudelius deſeuit: indigne ferens ſe deriſum. Et hic itaq; mundus obiit ꝑ omnia in domino confidens. Nouiſſime autē poſt filios & mater conſumpta eſt. Igitur de ſacrificiis & de nimiis crudelitatibus ſatis dictum eſt.

Capitulum octauum.

IVdas vero machabeus: & qui cum illo erant introibant latenter in caſtella: et conuocantes cognatos & amicos: & eos qui permanſerant in iudaiſmo aſſumentes: eduxerunt ad ſe

nos enī ꝑpt nr̄a pctā pati=
ἡμεῖς γὰρ διὰ τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας πά=
mur. ſi āt cauſa increpatiōis τ correptio
σχομεν. εἰ δὲ χάριν ἐπιπλήξεως καὶ παιδεί
nis viuēs dn̄s cōtra nos parū irat⁹ eſt:
ας ὁ ζῶν κύριος ὑμῶν βραχέως ἐπώργισται,
τ iterꝫ recōciliabit ſuis ſer
καὶ πάλιν καταλλαγήσεται τοῖς ἑαυτοῦ δού
uis. tu āt o ſceleſte τ oīm hoīm
λοις. σὺ δὲ ὦ ἀνόσιε καὶ πάντων ἀνθρώπων
flagitioſiſſime nō fruſtra extollaris: fre=
μιαρώτατε μὴ μάτην μετεωρίζου, φρυαττ=
mēs incertis expectatiōib⁹ ꝯtra cele
τόμενος ἀδήλοις ἐλπίσιν ἐπὶ τοὺς οὐρανί
ſtes ſuos eleuās manū. nōdū enī
ους παῖδας ἐπαιρόμενος χεῖρα. οὔπω γὰρ
oīpotētis inſpectoris dei iudi
τὴν τοῦ παντοκράτορος ἐπόπτου θεοῦ κρί=
ciū effugiſti. nāꝫ nūc noſtri
σιν ἐκπέφευγας. οἱ μὲν γὰρ νῦν ἡμέτεροι F
fratres q̄ breuē ſuſtinuerūt laborē
ἀδελφοὶ βραχὺν ὑπενέγκαντες πόνον,
eterne vite ſub teſtamēto dei ceciderūt
ἀενάου ζωῆς ὑπὸ διαθήκην θεοῦ πεπτώκα
tu xͦo dei iudicio iuſtas pe
σι. σὺ δὲ τῇ τοῦ θεοῦ κρίσει δίκαια τὰ πρό
nas ſuperbie feres. ego āt ſi=
στιμα τῆς ὑπερηφανίας ἀποίσῃ. ἐγὼ δὲ κα
cut fratres τ corp⁹ τ aiam
θάπερ οἱ ἀδελφοὶ καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν
trado pro patriis legib⁹: inuo
προδίδωμι περὶ τῶν πατρίων νόμων, ἐπι
cans deū ꝓpitiū cito genti
καλούμενος τὸν θεὸν ἵλεων ταχὺ τῷ ἔθνει
fieri. τ te cū queſtionib⁹ τ xͦbe=
γενέσθαι. καὶ σὲ μετὰ ἐτασμῶν καὶ μαστί=
rib⁹ cōfiteri: φ ſol⁹ ipſe
γων ἐξομολογήσασθαι, διότι μόνος αὐτὸς
de⁹ eſt. in me xͦo τ fratrib⁹ meis
θεός ἐστιν. ἐν ἐμοὶ δὲ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου
ceſſare oīpotentis irā
στῆσαι τὴν τοῦ παντοκράτορος ὀργὴν τὴν
ſup oē nr̄m gen⁹ iuſte ſup
ἐπὶ τὸ σύμπαν ἡμῶν γένος δικαίως ἐπηγ G
ductā. irat⁹ āt fact⁹ rex: in
μένην. ἔκθυμος δὲ γενόμενος ὁ βασιλεύς, τού
hūc ſup alios peſſime inuect⁹
τῳ παρὰ τοὺς ἄλλους χειρίστως ἀπήντη=
eſt: amare ferēs ob ſubſānationē.
σε, πικρῶς φέρων ἐπὶ τῷ μυκτηρισμῷ.
τ hic igit̄ mūde obiit omni
καὶ οὗτος οὖν καθαρῶς μετήλλαξε παντε
no in dn̄o cōfidēs. nouiſſima
λῶς ἐπὶ τῷ κυρίῳ πεποιθώς. ἐσχάτη
āt filiorꝫ mater mortua eſt. q̄
δὲ τῶν υἱῶν ἡ μήτηρ ἐτελεύτησε. τὰ
igit̄ circa ſacrificia τ
μὲν οὖν περὶ τοὺς σπλαγχνισμοὺς καὶ τὰς
eminentes crudelitates hucvſq; de=
ὑπερβαλλούσας αἰκίας ἐπὶ τοσοῦτον δε=
clarata ſunt.
δηλώσθω.

Ca. 8.

IVdas āt maccabe⁹ τ q̄ cū
Ἰούδας δὲ ὁ μακκαβαῖος καὶ οἱ σὺν
eo: intrātes latēter in
αὐτῷ, παρεισπορευόμενοι λεληθότως εἰς
caſtellā hortabant̄ cogna= A
τὰς κώμας προσεκαλοῦντο τοὺς συγγε=
tos: τ q̄ ꝑmanſerāt in iu=
νεῖς, καὶ τοὺς μεμενηκότας ἐν τῷ ἰου=
daiſmo aſſumētes: cōgregauerūt
δαϊσμῷ προσλαβόμενοι, συνήγαγον

ſex mille. τ inuocabāt dñm
ἑξακισχιλίους. καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον
vt aſpiceret ab oib⁹ afflictū
ἐπιδεῖν τὸν ὑπὸ πάντων καταπονούμενον
pplm: miſereret āt τ tēpli ab
λαόν, οἰκτῆραι δὲ καὶ τὸν ναὸν τὸν ὑπὸ τῶν
impijs hoīb⁹ cōtaminati: miſereret
ἀσεβῶν ἀνθρώπων βεβηλωθέντα, ἐλεῆσαι
āt τ exterminate ciuitatis τ q̄ fu
δὲ καὶ τὴν καταφθειρομένην πόλιν καὶ μέλ
tura erat ſolo equata fieri: τ clamā
λουσαν ἰσόπεδον γίνεσθαι, καὶ τῶν κατα
tiū ad ſe ſanguinē audiret:
βοώντων πρὸς αὐτὸν αἱμάτων εἰσακοῦσαι,
B memoraret āt τ innocentiū in
μνησθῆναι δὲ καὶ τῆς τῶν ἀναμαρτήτων νη
fantiū iniquā pditionē: τ de
πίων παρανόμου ἀπωλείας, καὶ περὶ τῶν
factis cōtra nomē ei⁹ blaſphemijs:
γενομένων εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ βλασφημιῶν,
τ ſceleſtos abominaret. fact⁹ āt macca
καὶ μισοπονηρῆσαι. γενόμενος δὲ ὁ μακκαβαῖ
be⁹ in cōgregatiōe intolerabilis iā gēti
ος ἐν συστήματι, ἀνυπόστατος ἤδη τοῖς ἔθνε
b⁹ efficiebat ira dñi in miaꝫ
σιν ἐγίνετο τῆς ὀργῆς τοῦ κυρίου εἰς ἔλεον
verſa. ciuitates āt τ caſtella inſpe=
τραπείσης. πόλεις δὲ καὶ κώμας ἀπροσ=
rate veniēs ſuccēdebat. τ op=
δοκήτως ἐρχόμενος ἐνεπίμπρα. καὶ τοὺς ἐπι
portuna loca occupās: nō pau
καίρους τόπους ἀπολαμβάνων, οὐκ ὀλί=
C cos hoſtiū in fugā vertēs: maxime
γους τῶν πολεμίων τροπούμενος, μάλιστα
noctes ad huiuſcemodi inſidias
τὰς νύκτας πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιβουλὰς
adiutrices accipiebat. τ fama q̄dā
συνεργοὺς ἐλάμβανε. καὶ λαλιά τις τῆς
fortitudinis ei⁹ diffundebat vbiqꝫ. vi=
εὐανδρίας αὐτοῦ διεχεῖτο πανταχῆ. συνο
dēs āt philipp⁹ paulatim ad pfe
ρῶν δὲ ὁ φίλιππος κατὰ μικρὸν εἰς προκο
ctū veniētē vir: frequenti⁹ āt
πὴν ἐρχόμενον τὸν ἄνδρα, πυκνότερον δὲ
in pſperitatib⁹ pcedentē: ad pto
ἐν ταῖς εὐημερίαις προβαίνοντα, πρὸς πτο
lemeū celes ſyrie τ phenicie du=
λεμαῖον τὸν κοίλης συρίας καὶ φοινίκης στρα
cē ſcripſit vt auxiliū ferret re=
τηγὸν ἔγραψεν ἐπιβοηθεῖν τοῖς τοῦ βα=
gis negocijs. ille āt cito ſtati=
D σιλέως πράγμασιν. ὁ δὲ ταχέως προχει
mēs nicanorē patrocli ex
ρισάμενος νικάνορα τὸν τοῦ πατρόκλου τῶν
pmorib⁹ amicis miſit ſubdēs oīge=
πρώτων φίλων ἀπέστειλεν ὑποτάξας παμ
nor gentes nō pauciores viginti milib⁹:
φύλων ἔθνη οὐκ ἐλάττους τῶν δισμυρίων,
vt omne iudeoꝝ deleret gen⁹.
τὸ σύμπαν τῶν ἰουδαίων ἐξᾶραι γένος.
adiūxit āt ei τ gorgiā vir du
συνέστησε δὲ αὐτῷ καὶ γοργίαν ἄνδρα στρα
cē τ in bellicis vſib⁹ expertiſſi
τηγὸν καὶ ἐν πολεμικαῖς χρείαις πεῖραν
mū. cōſtituit āt nicanor tributū
ἔχοντα. διέστησατο δὲ ὁ νικάνωρ τὸν φόρον
regi romanis erāt talēto
4. Re. τῷ βασιλεῖ τοῖς ῥωμαίοις ὄντα ταλάν=
19. g. rū duoꝝ miliū ex iudeoꝝ capti
Iſ. c. των δισχιλίων ἐκ τῆς τῶν ἰουδαίων αἰχ
Infra. uitate vt ſuppleret. ſtatim āt in
μαλωσίας ἐκπληρώσειν. εὐθέως δὲ εἰς

ſex milia viros. Et inuocabant dominū vt reſpiceret in populum qui ab omnibus calcabatur: & miſereretur tēplo qd̄ cōtaminabatur ab impiis. Miſereretur etiam exterminio ciuitatis que eſſet illi co complananda: & vocem ſanguinis ad ſe clamantis audiret: memoraretur quoqꝫ iniquiſſimas mortes paruulorū innocentium: & blaſphemias nomini ſuo illatas: & indignaretur ſuper his. At machabeus congregata multitudine intolerabilis gentibus efficiebatur. Ira enim domini in miſericordiam cōuerſa eſt. Et ſuperueniens caſtellis & ciuitatibus improuiſus ſuccendebat eas: & opportuna loca occupans non paucas hoſtium ſtrages dabat. Maxime autem noctib⁹ ad huiuſcemodi excurſus ferebatur: & fama virtutis ei⁹ vbiqꝫ diffundebatur. Videns autem philippus paulatim virum ad profectum venire: ac frequentius res ei cedere proſpere: ad ptolemeum ducem celeſſyrie & phenicis ſcripſit: vt auxiliū ferret regis negociis. At ille velociter miſit Nicanorem patrocli de primoribus amicum datis ei de permixtis gentibus armatis non minus viginti milib⁹: vt vniuerſum iudeorum genus deleret adiuncto ei & gorgia viro militari: & in bellicis rebus experientiſſimo. Conſtituit autem nicanor regi vt tributum quod romanis erat dandum duo milia talentorum de captiuitate iudeorum ſuppleret. Statimqꝫ ad maritimas ciuitates miſit conuocans ad coemptionem iudaicorum mancipiorum: promittens ſe nonaginta mancipia talento diſtracturū: non reſpiciens ad vindictam que eum ab omnipotente eſſet conſecutura. Iudas autem vbi comperit: indicauit his qui ſecum erant iudeis nicanoris aduētum. Ex quibus quidam formidantes & non credentes dei iuſticie in fugā vertebantur: alii vero ſi qui de his ſupererant veniebant ſimulqꝫ dominū deprecabantur vt eriperet eos de impio nicanore qui eos priuſqꝫ in cominus veniret vendiderat. Et ſi non propter eos propter teſtamentuꝫ tamen quod erat ad patres eorum: & propter innocationem ſancti et magnifici nominis ei⁹ ſuper ipſos. Conuocatis autem machabeus ſeptem milibus qui cuꝫ ipſo erāt: rogabat ne hoſtibus reconciliarentur: neqꝫ metuerent inique venientium ad uerſum ſe hoſtium multitudinem: ſed fortiter contenderent ante oculos habentes cōtumeliam que loco ſancto ab his iniuſte eſſet illata: itēqꝫ ludibrio habite ciuitatis iniuriam: adhuc etiam veterum inſtituta conuulſa. Nam illi quidem armis confidunt ait ſimul & audacia: nos autem in omnipotēte domino qui poteſt & venientes aduerſum nos: & vniuerſum mundū vno nutu delere confidimus. Ammonuit autem eos & de auxiliis dei que facta ſunt erga parentes: & qꝫ ſub ſenacherib centū octoginta quinqꝫ

maritimas ciuitates miſit
τὰς παραθαλασσίους πόλεις ἀπέστειλε
puocans ad emptionē iudeoꝝ cor
προκαλούμενος ἐπ᾽ ἀγορασμὸν ἰουδαίων σω
poꝝ: pmittens nonaginta corpora
μάτων, ὑπισχνούμενος ἐνενήκοντα σώματα
talēto traditurꝫ. nō expe=
ταλάντου παραχωρήσειν. οὐ προσδεχόμε
ctās q̄ ab oīpotente futura
νος τὴν παρὰ τοῦ παντοκράτορος μέλλου
erat ſequi cōtra ſe vltionē.
σαν παρακολουθήσειν ἐπ᾽ αὐτῷ δίκην. τῷ
at iude cōpertū fuit de nicano
δὲ ἰούδᾳ προσέπεσε περὶ τῆς τοῦ νικάνο
ris aduētu. τ cū declaraſſet his q̄ cū eo
ρος ἐφόδου. καὶ μεταδόντος τοῖς σὺν αὐ
aduentū exercit⁹: q̄ for
τῷ τὴν παρουσίαν τοῦ στρατοπέδου, οἱ δι
midabāt τ nō credebāt dei
λανδροῦντες καὶ ἀπιστοῦντες τὴν τοῦ θεοῦ
iuſticie: infugā cōuertebāt ſeipſos: τ alio co rece
δίκην, διεδίδρασκον ἑαυτούς, καὶ ἐξετόπι=
debāt. alij vero relicta oīa vēde
ζον. οἱ δὲ τὰ περιλελειμμένα πάντα ἐπώ
bāt ſimul āt dñm deprecabāt vt eriperet
λουν. ὁμοῦ δὲ τὸν κύριον ἠξίουν ῥύσασθαι
eos q̄ ab impio nicanore anteq̄ cō=
τοὺς ὑπὸ τοῦ δυσσεβοῦς νικάνορος πρὶν συν
grederent vēditi erāt: τ ſi nō ppt ipſos
τυχεῖν πεπραμένους, καὶ εἰ μὴ δι᾽ αὐτούς
ſaltē ppt q̄ erāt ad patres eoꝝ pa=
ἀλλὰ διὰ τὰς πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν διαθή
cta: τ ppter ſup ipſos inuocationē
κας, καὶ ἕνεκα τῆς ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐπικλήσεως
venerādi τ magnifici nominis e=
τοῦ σεμνοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ὀνόματος αὐ
ius. cōgregās āt maccabe⁹ eos q̄ circa
τοῦ. συναγαγὼν δὲ ὁ μακκαβαῖος τοὺς περὶ
ipſm erāt nūero ſex mille hor
αὐτὸν ὄντας τὸν ἀριθμὸν ἑξακισχιλίους παρ
tabat ne abſterrerent hoſti=
εκάλει μὴ καταπλαγῆναι τοῖς πολεμί
b⁹: neqꝫ metuerēt iniuſte ve=
οις, μὴ δὲ εὐλαβεῖσθαι τὴν τῶν ἀδίκως πα
nientiū aduerſum ſe gentiū multitudi
ραγινομένων ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐθνῶν πολυπλήθει
nē. pugnarēt āt generoſe āte ocu=
αν, ἀγωνίσασθαι δὲ γενναίως πρὸ ὀφθαλ=
los recipiētes iniuſte in ſctūm
μῶν λαβόντας τὴν ἀνόμως εἰς τὸν ἅγιον
locū factā ab illis cōtumeliā
τόπον συντετελεσμένην ὑπ᾽ αὐτῶν ὕβριν
τ illuſe ciuitatis iniu
καὶ τὸν τῆς ἐμπεπαιγμένης πόλεως αἰκισ
riā. adhuc āt pteriti inſtituti diſſo
μόν. ἔτι δὲ τὴν τῆς προγονικῆς πολιτείας κα
lutionē. illi namqꝫ armis cōfidūt
τάλυσιν. οἱ μὲν γὰρ ὅπλοις πεποίθασιν
ſimul τ audacia ait. nos āt in
ἅμα καὶ τόλμαις ἔφησεν. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ
oīpotente deo q̄ poteſt τ veniē
παντοκράτορι θεῷ δυναμένῳ καὶ τοὺς ἐρχο
tes aduerſū nos τ vniuerſū mūdū in vno
μένους ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ τὸν ὅλον κόσμον ἐν ἑνὶ
nutu delere cōfidim⁹. enar
νεύματι καταβαλεῖν πεποίθαμεν. προσανα
rās āt eis τ erga pge=
λεξάμενος δὲ αὐτοῖς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν προ
nitores facta auxilia: τ q̄d fuit ſub
γόνων γενομένας ἀντιλήψεις, καὶ τὴν ἐπὶ
ſennacherim centū octoginta quinqꝫ
σενναχηρὶμ τὸν ἑκατὸν ὀγδοηκονταπέντε

Digitized by Google

milia quo mō perierūt. & quod in ba
χιλιάδων ὡς ἀπώλοντο. καὶ τὴν ἐν τῇ βα
bylonia aduerſus galatas prelium
βυλωνίᾳ τὴν πρὸς τοὺς γαλάτας παράτα
fuit. vt oēs ad rē
ξιν γινομένην. ὡς οἱ πάντες ἐπὶ τὴν χρεί
veneriſt octo milia cū macedonib⁹ quat
αν ἦλθον ὀκτακισχίλιοι σὺν μακεδόσι τε
tuor mille. macedonib⁹ heſitāti=
τρακισχιλίοις. τῶν μακεδόνων ἀπορουμέ
bus: octo mille duodeci decē milia
νων, οἱ ὀκτακισχίλιοι τὰς δώδεκα μυριάδας
peremeriſt ob factū ipis a ce
ἀπώλεσαν διὰ τὴν γινομένην αὐτοῖς ἀπ᾽ οὐ
lo auxiliū. & vtilitatē multā acce
ρανοῦ βοήθειαν. καὶ ὠφέλειαν πολλὴν ἔλα
periſt. ꝓpt q̄ audaces eos cōſtitu=
βον. ἐφ᾽ οἷς εὐθαρσεῖς αὐτοὺς παραστή
ens & paratos pro legib⁹ &
σας καὶ ἑτοίμους ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῆς
patria mori q̄dripartitū exer
πατρίδος ἀποθνήσκειν τετραμερές τι τὸ στρά
citū fecit: cōſtituēs & fratres
τευμα ἐποίησε, τάξας καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
ſuos duces vtriuſq; ordinis:
αὐτοῦ προσηγουμένους ἑκατέρας τάξεως,
ſimonē & ioſephū & ionathan: ſubiij=
σίμωνα καὶ ἰώσηφον καὶ ἰωνάθαν, ὑποτά
ciēs vnicuiq; mille ſupra quingē
ξας ἑκάστῳ χιλίους πρὸς τοῖς πεντακοσί
tos.adhuc āt & eleazarū cū legiſſet
οις. ἔτι δὲ καὶ ἐλεάζαρον παραναγνοὺς τὴν
ſacrū librū: & dediſſet ſignū dei ad
ἱερὰν βίβλον, καὶ δοὺς σύνθημα θεοῦ βο
iutorij: primi ordinis ipſe dux
ηθείας, τῆς πρώτης σπείρας αὐτὸς προηγού=
cōmiſit cū nicanore.facto āt il=
μενος συνέβαλε τῷ νικάνορι. γενομένου δὲ αὐ
lis oīpotente adiutore: interfece
τοῖς τοῦ παντοκράτορος συμμάχου, κατέσ=
rūt ex hoſtib⁹ ſupra nouē mille:
φαξαν τῶν πολεμίων ὑπὲρ τοὺς ἐννακισχιλί
vulneratos āt & mēbris muti
ους, τραυματίας δὲ καὶ τοῖς μέλεσιν ἀναπή
los maiorē partē nicanoris exerci
ρους τὸ πλεῖον μέρος τῆς τοῦ νικάνορος στρατι
tus fecerūt. oēs āt fugere coegerūt.
ᾶς ἐποίησαν. πάντας δὲ φυγεῖν ἠνάγκασαν.
at pecunias illoꝝ q̄ venerāt ad
τὰ δὲ χρήματα τῶν παραγεγονότων ἐπὶ τὸν
emptionē ipoꝝ acceperūt. ꝓſequētes āt
ἀγορασμὸν αὐτῶν ἔλαβον. συνδιώξαντες δὲ
eos diu: ceſſauerūt ab hora con
αὐτοὺς ἐφ᾽ ἱκανόν, ἀνέλυσαν ὑπὸ τῆς ὥρας συγ
cluſi. erat.n. dies āte ſabbatū:ob quā cau
κλειόμενοι. ἦν γὰρ ἡ πρὸ τοῦ σαββάτου, δι᾽ ἣν αἰ=
ſam nō diu perſtiterūt inſequentes
τίαν οὐκ ἐμακροτόνησαν κατατρέχοντες
illos. arma colligētes vero eoꝝ &
αὐτούς. ὁπλολογίσαντες δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ
ſpolia exuētes inimicoꝝ in
σκῦλα ἐκδύσαντες τῶν πολεμίων περὶ τὸ
ſabbato erāt. vehemēter bñdicētes
σάββατον ἐγίνοντο. περισσῶς εὐλογοῦντες
& cōfitentes dño q̄ ſeruauit
καὶ ἐξομολογούμενοι τῷ κυρίῳ τῷ διασώσαντι
in diē hāc initiū mīe ſtil=
εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην ἀρχὴν ἐλέου στάξαν
lāns eis. poſt aūt ſabbatū debi
τος αὐτοῖς. μετὰ δὲ τὸ σάββατον τοῖς ᾐκισ
libus & viduis & orphanis diui=
μένοις καὶ ταῖς χήραις καὶ ὀρφανοῖς μερί=

milia perierunt:& de prelio quod eis aduerſus galatas fuit i babylonia vt omnes vbi ad rem ventum eſt macedonibus ſociis heſitātibus ipſi ſex milia ſoli peremerunt centum viginti milia ꝓpter auxilium illis datum de celo: & beneficia pro his plurima conſecuti ſunt. His verbis cōſtantes effecti ſunt:& pro legibus et patria mori parati. Conſtituit itaq; fratres ſuos duces vtriuſq; ordini ſimonem & ioſephum& ionathan ſubiectis vnicuiq; millenis & quingentenis:ad hoc etiam ab eſdra lecto illis ſancto libro & dato ſigno adiutorii dei: in prima acie ipſe dux cōmiſit cum nicanore.Et facto ſibi adiutore omnipotente interfecerunt ſuper nouem milia hominum: maiorem autem partem exercitus nicanoris vulneribus debilem factum fugere compulerunt. Pecuniis vero eorum qui ad emptionem ipſorum venerant ſublatis ipſos vſq̄quaq; perſecuti ſūt:ſed reuerſi ſūt hora concluſi. Nam erat ante ſabbatum:quam ob cauſam non perſeuerauerunt inſequentes. Arma autem ipſorum & ſpolia congregantes: ſabbatum agebant benedicentes dominum: qui liberauit eos in iſto die:miſericordie initium ſtillans in eos.Poſt ſabbatum vero debilibus & orphanis & viduis diuiſerūt ſpolia:& reſidua ipſi cum ſuis habuere.His itaq; geſtis & cōmuniter ab omnib⁹ facta obſecratione: miſericordem dominum poſtulabant vt in finem ſeruis ſuis reconciliaretur. Et ex his qui cum timotheo & bacchide erant cōtra ſe cōtendentes ſuper viginti milia interfecerūt: & munitiōes excelſas obtinuerūt: & plures predas diuiſerunt equam portionem debilibus pupillis & viduis: ſed & ſeniorib⁹ facientes.Et cum arma eorū diligenter collegiſſent: omnia compoſuerunt in locis opportunis.Reſidua vero ſpolia hieroſolymam detulerunt: & philarchen qui cū timotheo erat interfecerunt virum ſceleſtū qui in multis iudeos afflixerat. Et cum epinicia agerent in hieroſolymis eos qui ſacras ianuas incenderunt:id eſt calliſthenem cum in quoddam domicilium refugiſſent incenderūt:digna eis mercede pro impietatibus ſuis reddita.Facinoroſiſſimus autem nicanor qui mille negociantes ad iudeorum venditionem adduxerat:humiliatus auxilio domini ab his quos nullos exiſtimauerat depoſita veſte glorie per mediterranea fugiēs ſolus venit antiochiam:ſūmam infelicitatem de interitu ſui exercitus conſecutus. Et qui promiſerat romanis ſe tributum reſtituere de captiuitate hieroſolymorum:predicabat nunc protectorem deum habere iudeos et ob ipſum inuulnerabiles eſſe: eo ꝙ ſequerentur leges ab ipſo cōſtitutas.

Capitulum nonum.

dētes de ſpolijs: reſidua ipſi
σαντες ἀπὸ τῶν σκύλων, τὰ λοιπὰ αὐτοὶ
& pueri partiti ſunt. hec āt cū geſſiſ
καὶ τὰ παιδία ἐμερίσαντο. ταῦτα δὲ διαπρα
ſent & cōmunē obſecrationē faciētes:
ξάμενοι καὶ κοινὴν ἱκετίαν ποιησάμενοι, τὸν
miſericordē dñz poſtulabāt i finē recōcilia
ἐλεήμονα κύριον ἠξίουν εἰς τέλος καταλλαγῆ=
ri ſuis ſuis & eos q̄ circa timotheū
ναι τοῖς αὐτοῦ δούλοις καὶ τοὺς περὶ τιμόθεον
& bacchidē cōfirmati ſupra
καὶ βακχίδην συνερείσαντες ὑπὲρ τοὺς
viginti milia ipoꝝ iterfecerūt:& munitionū
δισμυρίους αὐτῶν ἀνεῖλον, καὶ ὀχυρωμάτων
excelſaꝝ valde cōpotes facti ſūt. & ſpo
ὑψηλῶν εὖ μάλα ἐγκρατεῖς ἐγένοντο. καὶ λά
lia plura diuiſerūt: equales portiōe ſe
φυρα πλείονα ἐμερίσαντο, ἰσομοίρους αὐτοὺς
& debilib⁹ & orphanis & viduis
καὶ τοῖς ᾐκισμένοις καὶ ὀρφανοῖς καὶ χήραις
adhuc āt & ſeniorib⁹ faciētes. arma
ἔτι δὲ καὶ πρεσβυτέροις ποιήσαντες. ὅπλο
colligētes āt illoꝝ: diligenter oīa
λογήσαντες δὲ αὐτούς, ἐπιμελῶς πάντα
cōpoſuerūt in opportunis locis.
συνέθηκαν εἰς τοὺς ἐπικαίρους τόπους. τὰ D
at reſidua ſpolia tulerūt in hieroſo
δὲ λοιπὰ τῶν σκύλων ἤνεγκαν εἰς ἱεροσό
lyma. at philarchē q̄ circa timothe
λυμα. τὸν δὲ φιλάρχην τὸν περὶ τὸν τιμόθε
um iterfecerūt ſceleſtiſſimū viꝝ & q̄ i multis
ον ἀνεῖλον ἀνοσιώτατον ἄνδρα καὶ πολλὰ
iudeos afflixerat. epinicia
τοὺς ἰουδαίους ἐπιλελυπηκότα. ἐπινίκια
vero agētes in patria: q̄ ſuccēderat
δὲ ἄγοντες ἐν τῇ πατρίδι, τὸν ἐμπρήσαντα
ſacras ianuas calliſthenē icēderūt
τοὺς ἱεροὺς πυλῶνας καλλισθένην ὑφῆψαν
in vnā domūculā ꝯfugientē: & dignā
εἰς ἓν οἰκίδιον πεφευγότα, καὶ τὸν ἄξιον τῆς
impietate tulit mercedē. at impien
δυσσεβείας ἐκομίσατο μισθόν. ὁ δὲ τρισαλι
tiſſim⁹ nicanor q̄ mille mercatores ad
τήριος νικάνωρ ὁ τοὺς χιλίους ἐμπόρους ἐπὶ
vēditionē iudeoꝝ duxerat: humilia E
τὴν πρᾶσιν τῶν ἰουδαίων ἀγαγών, ταπεινω
tus ab his q̄ apō ſe reputati fuerāt īmi
θεὶς ὑπὸ τῶν κατ᾽ αὐτὸν νομιζομένων ἐλαχί=
mi eſſe: dñi auxilio gl̄ioſam depo
στων εἶναι, τῇ τοῦ κυρίου βοηθείᾳ τὴν δοξικὴν ἀπο
nēs veſtē ꝑ mediterraneā fugitiui
θέμενος ἐσθῆτα διὰ τῆς μεσογείου δραπέτου
modo ſolitariū ſe faciēs: venit antio
τρόπον ἔρημον ἑαυτὸν ποιήσας, ἧκεν ἀντιό=
chiā ſup oīa ꝓſperat⁹ in exer
χειαν ὑπὲρ ἅπαν εὐημερηκὼς ἐπὶ τῇ τοῦ στρα
cit⁹ interitu. & q̄ romanis ꝓmiſe
τοῦ διαφθορᾷ. καὶ ὁ τοῖς ῥωμαίοις ἀναδεξάμε
rat tributū de coꝝ q̄ in hieroſolymis capti
νος φόρον ἀπὸ τῆς τῶν ἐν ἱεροσολύμοις αἰχ=
uitate reſtituturꝝ: nūciauit
μαλωσίας κατορθώσεσθαι, κατήγγελεν
protectorē habere deū iu=
ὑπέρμαχον ἔχειν τὸν θεὸν τοὺς ἰου=
deos: & ꝓpt modū hūc inuul
δαίους, καὶ διὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἀτρώ
nerabiles eē iudeos: qr ſecu=
τους εἶναι τοὺς ἰουδαίους, διὰ τὸ ἀκο=
ti ſunt ab eo cōſtitu=
λουθεῖν τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ προστεταγμέ=
tas leges.
νοις νόμοις.

Ca. 9.

A Circa āt tp̄s illud erat
Περὶ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐτύγχανεν
antioch⁹ reuerſus inhoneſte ex iis q̄ circa
ἀντίοχος ἀναλελυκὼς ἀκόσμως ἐκ τῶν περὶ
perſidā locis. intrauerat enī in eā q̄
τὴν περσίδα τόπων. εἰσεληλύθει γὰρ εἰς τὴν
dicitur pſepolis: ⁊ tētauit
λεγομένην περσέπολιν, καὶ ἐπεχείρησεν
ſacra ſpoliare ⁊ ciuitatē obtinere. q̄obrē
ἱεροσυλεῖν καὶ τὴν πόλιν συνέχειν. διὸ δὴ
multitudine cōcurrēte ad armoꝝ
τῶν πληθῶν ὁρμησάντων ἐπὶ τὴν τῶν ὅπλων
auxiliū: fugati ſunt. ⁊ cōtigit verſū in fu
βοήθειαν, ἐτράπησαν. καὶ συνέβη τροπω-
gam antiochū ab indigenis: tur
θέντα τὸν ἀντίοχον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἀσχή-
pem reditū facere: exiſtēti āt illi
2. para. μονα τὴν ἀναζυγὴν ποιήσασθαι. ὄντι δὲ αὐτῷ
16.c. in ecbatanis cōperta ſūt q̄ erga nicano
κατ' ἐκβάτανα προσέπεσε τὰ κατὰ νικάνο-
rē ⁊ timotheū geſta ſunt. ele-
ρα καὶ τοὺς περὶ τιμόθεον γεγονότα. ἐπαρ-
tus āt ira arbitrabat̄ ⁊ eoꝝ q̄ fugaue-
θεὶς δὲ τῷ θυμῷ ᾤετο καὶ τὴν τῶν πεφυγα-
B rant ſe malignitatē in iudeos
δευκότων αὐτὸν κακίαν εἰς τοὺς ἰουδαίους
retorſuꝝ. ideo ꝗ̄ iuſſit aurigā
ἐναπερείσασθαι. διὸ συνέταξε τὸν ἁρματηλά-
inceſſanter agitantē expedire
την ἀδιαλείπτως ἐλαύνοντα κατανύειν τὴν
iter. ex celo iā iudicio vrgēte
πορείαν. τῆς ἐξ οὐρανοῦ ἤδη κρίσεως συνούσης
eū. ſic enī ſuperbe dixit. cemite-
αὐτῷ. οὕτω γὰρ ὑπερηφάνως εἶπε. πολυάν-
riū iudeoꝝ hieroſolymā faciā ve-
δριον ἰουδαίων ἱεροσόλυμα ποιήσω παρα-
niens illuc. at ōps dn̄s deꝰ
γενόμενος ἐκεῖ. ὁ δὲ παντοκράτωρ κύριος ὁ θεὸς
iſrl': percuſſit eū inſanabili ⁊ iuiſi
τοῦ ἰσραήλ, ἐπάταξεν αὐτὸν ἀνιάτῳ καὶ ἀορά-
bili plaga. ſtati āt vt ip̄e finiuit
τῳ πληγῇ ἄρτι δὲ αὐτοῦ καταλήξαντος τὸν
ſmonē: apprehēdit eū imedicabilis viſce-
λόγον, ἔλαβεν αὐτὸν ἀνήκεστος τῶν σπλάγχ-
rū dolor ⁊ amara iternoꝝ tormē
νων ἀλγηδὼν καὶ πικραὶ τῶν ἔνδον βάσα-
ta: valde iuſte eū q̄ multis ⁊ no-
νοι, πάνυ δικαίως τὸν πολλαῖς καὶ ξενιζού-
uis calamitatib⁹ alioꝝ viſcera torſe
σαις συμφοραῖς ἑτέρων σπλάγχνα βασα-
rat. ille āt neq̄q̄ a iactātia ceſſa-
νίσαντα. ὁ δ' οὐδαμῶς τῆς ἀγερωχίας ἔλη-
bat. adhuc āt ⁊ ſup̄bia replet⁹
γεν. ἔτι δὲ καὶ τῆς ὑπερηφανίας ἐπεπλήρω-
C erat: ignē ſpirās furore in iu-
το, πῦρ πνέων τοῖς θυμοῖς ἐπὶ τοὺς ἰου-
deos: ⁊ p̄cipiēs feſtinare iter.
δαίους, καὶ κελεύων ἐποξύνειν τὴν πορείαν.
cōtigit āt ⁊ cadere eū de cur-
συνέβη δὲ καὶ πεσεῖν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἅρματος
ru q̄ ferebat̄ ip̄etu: ⁊ graui caſu
φερομένου ῥοίζῳ, καὶ δυσχερεῖ πτώματι
cadenti oīa mēbra corporis
περιπεσόντι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος
vexari. ille āt q̄ nup ſibi videbat̄
ἀποστρεβλοῦσθαι. ὁ δ' ἄρτι δοκῶν τοῖς τῆς
maris fluctib⁹ iperare ꝑpterea q̄ ſupra
θαλάσσης κύμασιν ἐπιτάσσειν διὰ τὴν ὑπὲρ
hoīe3 arrogātiā: ⁊ ſtatera mōtiū
ἄνθρωπον ἀλαζονείαν, καὶ πλάστιγγι τὰ τῶν ὀρέων
arbitrat⁹ altitudines appēdere: ī terra extēſus in
οἰόμενος ὕψη στήσειν, κατὰ γῆν γενόμενος ἐν

Eodem tempore antiochus inho-
neſte reuertebatur de perſide. In-
trauerat enim in eam que dicitur perſe
polis & tentauit expoliare templū: & ci
uitatem opprimere: ſed multitudine ad
arma concurrēte: in fugam verſi ſunt:
& ita contigit vt antiochus poſt fugam
turpiter rediret. Et cum veniſſet circa
egbathanam recognouit que erga nica
norem & timotheum geſta ſunt. Elat⁹
autem in ira: arbitrabatur ſe iniuriam
illorum qui ſe fugauerant poſſe in iu-
deos retorq̄re: ideoq̄ꝫ iuſſit agitari cur-
rum ſuum ſine intermiſſione agēs iter:
celeſti eum iudicio perurgente: eo ꝙ ita
ſuperbe locutus eſt ſe venturum hiero
ſolymā: & congeriem ſepulchri iudeo-
rum eam facturum. Sed qui vniuerſa
conſpicit dn̄s deus iſrael percuſſit eum
inſanabili & inuiſibili plaga. Vt enim fi-
niuit huncipſum ſermonem apprehen
dit eum dolor dirus viſcerum & ama-
ra internorum tormenta. Et quidem
ſatis iuſte: quippe q multis & nouis cru-
ciatibus aliorum torſerat viſcera: licet
ille nullo modo a ſua malicia ceſſaret.
Super hoc aūt ſuperbia repletus igne3
ſpirans animo in iudeos: & precipiens
accelerari negocium: contigit illum im
petu euntem de curru cadere: & graui
corporis colliſione membra vexari.
Iſq̄ꝫ qui ſibi videbatur etiam fluctibus
maris imperare: ſupra humanum mo-
dum ſuperbia repletus: & montium alti
tudines in ſtatera appendere: nunc hu-
miliatus ad terram in geſtatorio porta
batur: manifeſtam dei virtute3 in ſemet
ipſo conteſtans: ita vt de corpore impii
vermes ſcaturirent: ac viuentes in dolo
ribus carnes eius effluerent: odore etiā
illius & fetore exercitus grauaretur. Et
qui paulo ante ſidera celi contingere ſe
arbitrabatur: eum nemo poterat pro-
pter intolerantiā fetoris portare. Hinc
igitur cepit ex graui ſuperbia deductus:
ad agnitionem ſui venire diuina āmo-
nitus plaga: per momenta ſingula do-
loribus ſuis augmenta capientibus. Et
cum nec ipſe iam fetorem ſuum ferre
poſſet: ita ait. Iuſtum eſt ſubditum eſſe
deo: & mortalem nō paria deo ſentire.
Orabat autem hic ſceleſtus dominum
a quo non eſſet miſericordiam conſe-
cuturus: & ciuitatem ad quam feſtinās
veniebat: vt ea3 ad ſolum deduceret ac
ſepulchrum congeſtorum faceret: nūc
optat liberam reddere & iudeos quos
nec ſepultura quidem ſe dignos habitu
rum: ſed auibus ac feris diripiendos tra
diturum: & cum paruulis exterminatu
rum dixerat: equales nunc athenienſi-
bus facturum pollicetur: templum etiā
ſanctum quod prius expoliauerat: opti
mis donis ornaturū & ſancta vaſa mul
tiplicaturum: & pertinētes ad ſacrificia
ſumptus de reditibus ſuis preſtaturu3:
ſuper hec & iudeum ſe futurum: & oēm
locum terre perambulaturum: & pre
dicaturum dei poteſtatem. Sed non ceſ
ſantibus doloribus ſuperuenerat enim
in eum iuſtum dei iudicium: deſperans

geſtatorio portabat̄: manifeſtā dei oī-
φορείῳ παρεκομίζετο, φανερὰν τοῦ θεοῦ πᾶ-
nib⁹ potentiā demonſtrās. ita vt ⁊
σιν τὴν δύναμιν ἐνδεικνύμενος. ὥστε καὶ
de corpore impii vermes
ἐκ τοῦ σώματος τοῦ δυσσεβοῦς σκώληκας
ſcaturirēt. ⁊ viuētis in dolorib⁹ ⁊ tormē-
ἀναζεῖν. καὶ ζῶντος ἐν ὀδύναις καὶ ἀλγη-
tis: carnes ei⁹ caderēt. pre
δόσι, τὰς σάρκας αὐτοῦ διαπίπτειν. ὑπὸ
āt odore ei⁹: oīs exerci-
δὲ τῆς ὀσμῆς αὐτοῦ, πᾶν τὸ στρατόπε-
tus grauaret̄ ob putredinē ⁊ eū q̄ pa
δον βαρύνεσθαι τὴν σαπρίαν. καὶ τὸν μι-
ulo ante celeſtia ſidera cōtige-
κρῷ πρότερον τῶν οὐρανίων ἄστρων ἅπτεσ-
re videbat̄ portare nemo pote-
θαι δοκοῦντα παρακομίζειν οὐδεὶς ἐδύνα-
rat ob fetoris itolerabilē grauitatē. hic
το διὰ τὸ τῆς ὀσμῆς ἀφόρητον βάρος. ἐνταῦθα
igit̄ cepit a multa ſuperbia deſinere
οὖν ἤρξατο τὸ πολὺ τῆς ὑπερηφανίας λήγειν
vulnerat⁹: ⁊ in agnitionē venire
τεθραυσμένος, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἔρχεσθαι
diuino flagello: ꝑ momētū augmētat⁹ in
θείᾳ μάστιγι, κατὰ στιγμὴν ἐπιτεινόμενος ταῖς
dolorib⁹. ⁊ neq̄ꝫ odorē ſuū po
ἀλγηδόσι. καὶ μηδὲ τῆς ὀσμῆς αὐτοῦ δυ-
tens ferre hec ait. iuſtū eſt
νάμενος ἀνέχεσθαι ταῦτ' ἔφη. δίκαιον
ſubdi deo: ⁊ nō mortalē exiſtē
ὑποτάσσεσθαι τῷ θεῷ, καὶ μὴ θνητὸν ὄντα
paria deo ſapere. orabat āt ſceleſt⁹ ad
ἰσόθεα φρονεῖν. ηὔχετο δὲ ὁ μιαρὸς πρὸς
eū q̄ nō iā ei⁹ miſertur⁹ erat dn̄m ſic
τὸν οὐκέτι αὐτὸν ἐλεήσοντα δεσπότην οὕτω
dicēs. ip̄am q̄dē ſanctā ciuitatē ad quā feſtinās
λέγων. τὴν μὲν ἁγίαν πόλιν ἣν σπεύδων
veniebat ſolo equatā vt faceret ⁊ cemi
παρεγίνετο ἰσόπεδον ποιῆσαι καὶ πο-
teriū edificaret: liberā factu
λυάνδριον οἰκοδομῆσαι, ἐλευθέραν ἀναδεῖ-
rū: at iudeos: quos decreuerat neq̄ꝫ
ξαι, τοὺς δὲ ἰουδαίους, οὓς διεγνώκει μηδὲ
ſepultura dignatuꝝ: auib⁹ deuorādos āt cū
ταφῆς ἀξιώσειν, οἰωνοβρώτους δὲ σὺν τοῖς
paruulis piciēdū feris: oēs eos
νηπίοις ἐκρίψειν θηρίοις, πάντας αὐτοὺς
equales athenienſib⁹ factuꝝ. qd̄ āt p̄us
ἴσους ἀθηναίοις ποιήσειν. ὃν δὲ πρότερον
ſpoliauerat ſanctū tēplū: optimis do-
ἐσκύλευσεν ἅγιον νεών, καλλίστοις ἀναθή-
nis ornatuꝝ. ⁊ ſancta vaſa mľ
μασιν κοσμήσειν. καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη πο-
topluria oīa reſtituturꝝ: at
λυπλάσια πάντα ἀποδώσειν, τὰς δὲ
pertinētes ad ſacrificia ſum-
ἐπιβαλλούσας πρὸς τὰς θυσίας συντά-
ptus ex ꝓpriis reditib⁹ p̄ſtatuꝝ.
ξεις ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων χορηγήσειν.
ſup āt hec ⁊ iudeū futuꝝ: ⁊
πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἰουδαῖον ἔσεσθαι, καὶ
oēm locū habitabilē ꝑambulaturꝝ nū
πάντα τόπον οἰκητὸν ἐπελεύσεσθαι κα-
ciantē dei poteſtatē. nequa
ταγγέλλοντα τὸ τοῦ θεοῦ κράτος. οὐδα-
quā āt ceſſantib⁹ dolorib⁹: ſuperuene
μῶς δὲ ληγόντων τῶν πόνων, ἐπεληλύ-
rat eni in eū iuſtū dei iudi
θει γὰρ ἐπ' αὐτὸν δικαία ἡ τοῦ θεοῦ κρί-
ciū: de ſe deſperans:
σις. τὰ καθ' αὐτὸν ἀπελπίσας, ooooo

ſcripſit ad iudeos ſubſcri-
ἔγραψε πρὸς τοὺς ἰουδαίους τὴν ὑπογεγραμ
ptā epiſtolā deprecatiōis ordinē habentē:
μένην ἐπιστολὴν ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσαν,
cōtinentē aūt ſic. bonis iude-
περιέχουσαν δὲ οὕτως· τοῖς χρηστοῖς ἰουδαί
is ciuib⁹ multū gaudere ꝛ vale-
οις τοῖς πολίταις πολλὰ χαίρειν καὶ ὑγιαί
re ꝛ eſſe felices rex ꝛ dux
νειν καὶ εὖ πράττειν βασιλεὺς καὶ στρατηγὸς
antioch⁹. ſi valetis ꝛ filij ꝛ
ἀντίοχος. εἰ ἔρρωσθε καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ
ꝓpria: ex ſententia eſt vobis. in celo
ἴδια, κατὰ γνώμην ἐστὶν ὑμῖν. εἰς οὐρανὸν τὴν
ſpem habēs vr̄m honoris ꝛ beniuo
ἐλπίδα ἔχων ὑμῶν τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὔνοι-
lētie recordat⁹ ſū benigne. reuerſus de
αν ἂν ἐμνημόνευον φιλοστόργως. ἐπανάγων ἐκ
perſie locis: ꝛ inci-
τῶν περὶ τὴν περσίδα τόπων, καὶ περιπε
dēs in infirmitatē grauitatē habētē: neceſſariū
σὼν ἀσθενείᾳ δυσχέρειαν ἐχούσῃ, ἀναγκαῖον
duxi curā habere cōmunis oīm ſecu
ἡγησάμην φροντίσαι τῆς κοινῆς πάντων ἀσ
ritatis: nō deſperās de me
φαλείας, οὐκ ἀπογινώσκων τὰ κατ' ἐμαυ-
ipſo: ſed habēs multā ſpē effugiē-
τόν, ἀλλ' ἔχων πολλὴν ἐλπίδα ἐκφεύξα-
di infirmitatē. cōſiderās aūt ꝙ ꝛ pater
σθαι τὴν ἀσθένειαν. θεωρῶν δὲ ὅτι καὶ ὁ πατὴρ
quib⁹ tēporib⁹ ad ſupiora loca duxit
καθ' οὓς καιροὺς εἰς τοὺς ἄνω τόπους ἐστρατο
exercitū: oſtēdit eū q ſucceſſur⁹ erat: vt
πέδευσεν, ἀνέδειξε τὸν διαδεξόμενον, ὅπως
ſi qd pter opinionē accideret vel ꝛ nūciare
ἐάν τι παράδοξον ἀποβαίνει, ἢ καὶ προσαγγέ
tur qd difficile: ſciētes īdigene
λῃ τι δυσχερές, εἰδότες οἱ κατὰ τὴν χώραν
cui relicte erāt res: nō turba-
ᾧ καταλέλειπται τὰ πράγματα, μὴ ἐπιτα
rent. ad aūt hec cōſiderās ad
ράσσωνται. πρὸς δὲ τούτοις κατανοῶν τοὺς πα
iacētes potētes ꝛ vicinos re-
ρακειμένους δυνάστας καὶ γειτνιῶντας βασι
gno tēporib⁹ attendētes ꝛ expectā-
λεία τοῖς καιροῖς ἐπέχοντας καὶ προσδο
tes qd euentur⁹ eſt: deſignaui
κοῦντας τὸ ἀποβησόμενον, ἀναδέδειχα τὸν
filiū antiochū regē. quē ſepe recur
υἱὸν ἀντίοχον βασιλέα· ὃν πολλάκις ἀνατρέ
rēs in ſupiora regna: apō plurī-
χων εἰς τὰς ἐπάνω σατραπείας, τοῖς πλεί
mes vr̄m deponebā ꝛ cōmēdabā.
στοις ὑμῶν παρακατετιθέμην καὶ συνίστων.
ſcripſi aūt ad eū ſubſcripta.
γέγραφα δὲ πρὸς αὐτὸν τὰ ὑπογεγραμμένα.
hortor igit vos ꝛ peto: memores
παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς καὶ ἀξιῶ, μεμνημένους
beneficioꝝ cōmunit ꝛ priuatim: vt vnuſqſqꝫ
τῶν εὐεργεσιῶν κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν, ἕκαστον
conſeruet exñtem amicitiā erga me ꝛ
συντηρεῖν τὴν οὖσαν εὔνοιαν εἰς ἐμὲ καὶ τὸν
filiū. cert⁹ ſum eū eū benigne ꝛ hu
υἱόν. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸν ἐπιεικῶς καὶ φι
mane ſequentē meū ꝓpoſitū
λανθρώπως παρακολουθοῦντα τῇ ἐμῇ προαιρέσει
obſecuturū vobis. ille igit homi
συμπεριενεχθήσεσθαι ὑμῖν. ὁ μὲν οὖν ἀνδρο
cida ꝛ blaſphem⁹ peſſime paſſus:
φόνος καὶ βλάσφημος τὰ χείριστα παθών,
vt alios tractauit: in pegrina tra ī mōtib⁹
ὡς ἑτέρους διέθηκεν, ἐπὶ ξένης ἐν τοῖς ὄρεσιν

ſcripſit ad iudeos in hunc modum deprecationis epiſtolam hec continētem. Optimis ciuibus iudeis: plurimam ſalutem & bene valere: & eſſe felices: rex & princeps antiochus. Si bene valetis & filii veſtri: & ex ſentētia vobis cūcta ſūt: maximas agimus gratias. Et ego in infirmitate conſtitutus: veſtri autem memor benigne reuerſus de pſidis locis: & in infirmitate graui apprehenſus: neceſſarium duxi pro comuni vtilitate curam habere: nō deſperans memetipm: ſed ſpem multam habens effugiendi infirmitatem. Reſpiciens autem ꝙ & pater meus quibus temporibus in locis ſuperioribus ducebat exercitum oſtendit qui poſt ſe ſuſciperet principatum: vt ſi quid contrarium accideret: aut difficile nunciaretur: ſcientes hi qui in regionibus erant cui eſſet rerū ſūma derelicta non turbarentur. ad hec conſiderans de proximo potentes quoſqꝫ & vicinos temporibus inſidiantes & euētum expectantes: deſignaui filiū meū antiochum regem: quem ſepe recurrēs in ſuperiora regna multis veſtrum cōmendabam: & ſcripſi ad eum que ſubiecta ſunt. Oro itaqꝫ vos & peto memores beneficiorū publice & priuatim vt vnuſquiſqꝫ conſeruet fidem ad me & ad filium meum. Confido enim eum modeſte & humane acturum & ſequenteꝫ propoſitum meum: & cōmuneꝫ vobis fore. Igitur homicida & blaſphem⁹ peſſime percuſſus: & vt ipſe alios tractauerat: peregre in montibus miſerabili obitu vita functus eſt. Transferebat autem corpus philippus collactaneus eius qui metuens filium antiochi: ad ptolemeū philometorem in egyptum abiit.

Capitulum decimum.

MAchabeus autem & qui cū eo erāt domino ſe protegente templuꝫ quidem et ciuitatem recepit: aras auteꝫ q̄s alienigene per plateas extruxerant: itē ꝙ delubra demolit⁹ eſt. Et purgato tēplo aliud altare fecerunt: & de ignitis lapidibus igne concepto ſacrificia obtulerunt poſt biennium: & incenſum & lucernas & panes propoſitiōis poſuerūt. Quibus geſtis rogabant dominū proſtrati in terram: ne amplius talibus malis inciderent. Sed & ſi quando peccaſſent vt ab ipſo mitius corriperentur: & non barbaris ac blaſphemis hominib⁹ traderentur. Qua die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat: contigit eadem die purificationem fieri viceſima & quinta menſis qui fuit caſleu. Et cum leticia diebus octo egerunt in modum tabernaculorū: recordantes ꝙ ante modicum temporis diem ſolennem tabernaculorum in montibus & in ſpeluncis more beſtiarum egerant: propter qd̄ thyrſos & ramos virides & palmas preferebant ei: qui proſperauit mundare locum ſuum. Et decreuerunt cōmuni precepto et decreto vniuerſe genti iudeorum omnibus annis agere dies iſtos. Et antiochi quidem ∞∞∞

miſero obitu cōmutauit vitā. porta-
οἰκτίστῳ μόρῳ κατέστρεψε τὸν βίον. παρεκό
bat aūt corp⁹ philipp⁹ collactane⁹
μιζετο δὲ τὸ σῶμα φίλιππος ὁ σύντροφος
eius. q ꝛ metuēs filiū antiochi:
αὐτοῦ· ὃς καὶ διευλαβηθεὶς τὸν υἱὸν ἀντιόχου,
ad ptolemeū philometorē in egy-
πρὸς πτολεμαῖον τὸν φιλομήτορα εἰς αἴγυ-
ptū abijt.
πτον διεκομίσθη.

Ca. 10.

Machabe⁹ aūt ꝛ q cū eo dño
Μακκαβαῖος δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦ κυρίου
ducēte eos: ip̄m qdē tēplū recuperauerūt
προάγοντος αὐτούς, τὸ μὲν ἱερὸν ἐκομίσαντο D
ꝛ vrbē: at in foro a-
καὶ τὴν πόλιν, τοὺς δὲ κατὰ τὴν ἀγορὰν βω-
ras ab alienigenis ſtru-
μοὺς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων δεδημιουργημέ-
ctas: adhuc aūt ꝛ delubra demoliti ſūt. ꝛ
νους, ἔτι δὲ καὶ τὰ τεμένη καθείλοσαν. καὶ
tēplū purgātes: aliud altare
τὸν νεὼν καθαρίσαντες, ἕτερον θυσιαστήριον
fecerūt. ꝛ incēdentes lapides: ꝛ ignē
ἐποίησαν. καὶ πυρώσαντες λίθους, καὶ πῦρ
ex his accipiētes obtulerūt ſacrificiū poſt
ἐκ τούτων λαβόντες ἀνήνεγκαν θυσίαν με-
biēnij tp̄s: ꝛ incēſuꝫ ꝛ lucernas:
τὰ διετῆ χρόνον, καὶ θυμίαμα καὶ λύχνους,
ꝛ panū ꝓpoſitionē fecerūt. hec
καὶ τῶν ἄρτων τὴν πρόθεσιν ἐποιήσαντο. ταῦ
aūt cū feciſſent: rogauerūt dñm ꝓcidē
τα δὲ ποιήσαντες, ἠξίωσαν τὸν κύριον πεσόν-
tes ſup vētrē: ne ampli⁹ inciderēt in
τες ἐπὶ κοιλίαν, μηκέτι περιπεσεῖν τοιού
hec mala: ſed ſi qñ ꝛ peccauerint:
τοις κακοῖς, ἀλλ' ἐάν ποτε καὶ ἁμάρτωσιν,
ab eo cū benignitate corriperent: ꝛ
ὑπ' αὐτοῦ μετ' ἐπιεικείας παιδεύεσθαι, καὶ
nō blaſphemis ꝛ barbaris gētib⁹ tra-
μὴ βλασφήμοις καὶ βαρβάροις ἔθνεσι πα-
derent. in q aūt die tēplū ab alieni-
ραδίδοσθαι. ἐν ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ὁ νεὼς ὑπὸ ἀλλο
genis pollutū eſt: cōtigit in eadē
φύλων ἐβεβηλώθη, συνέβη κατὰ τὴν αὐτὴν A
die purificationē fieri tēpli:
ἡμέραν τὸν καθαρισμὸν γενέσθαι τοῦ ναοῦ, τῇ
quinta ꝛ viceſima mēſis: q eſt chaſleu.
πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ὅς ἐστι χασελεῦ.
ꝛ cū letitia egerūt dies octo tabna
καὶ μετ' εὐφροσύνης ἦγον ἡμέρας ὀκτὼ σκηνω
culoꝝ modo: memores ꝙ ante mo
μάτων τρόπον, μνημονεύοντες ὡς πρὸ μι-
dicū tēporis in tabnaculoꝝ feſto: in
κροῦ χρόνου τὴν τῶν σκηνῶν ἑορτήν, ἐν τοῖς
mōtib⁹ ꝛ in ſpeluncis ferarū more
ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις θηρίων τρόπον
fuerāt ſolitarij. ꝓpter qd thyrſos ꝛ ra-
ἦσαν μεμονωμένοι. διὸ θύρσους καὶ κλά-
mos pulchros itē et palmas habētes:
δους ὡραίους ἔτι δὲ φοίνικας ἔχοντες,
hymnos referebāt ei q ꝓſperauit mūdare
ὕμνους ἀνέφερον τῷ εὐοδώσαντι καθα
ri ſuū loci. decreue-
ρισθῆναι τὸν ἑαυτοῦ τόπον. ἐδογμάτι- B
rūt aūt cū cōmuni precepto ꝛ
σαν δὲ μετὰ κοινοῦ προστάγματος καὶ
decreto vniuerſe iudeoꝝ
ψηφίσματος παντὶ τῷ τῶν ἰουδαίων
genti ſingulis ānis agere hos di-
ἔθνει κατ' ἐνιαυτὸν ἄγειν τάσδε τὰς ἡμέ
es. ꝛ qdē antiochi
ρας. καὶ τὰ μὲν τῆς ἀντιόχου τοῦ ∞∞

Digitized by Google

appellatus eſt nobilis obit⁹
προσαγορευθέντος ἐπιφανοῦς τελευτῆς
ita ſe habuit. nūc aūt ea q̄ de eupatore
οὕτως εἶχε. νυνὶ δὲ τὰ κατὰ τὸν εὐπάτορα
antiocho filio aūt impij geſta ſūt decla
ἀντίοχον υἱὸν δὲ τοῦ ἀσεβοῦς γενόμενα δηλώ
rabim⁹: ea abbreuiātes cōtinua
σομεν αὐτά, συντέμνοντες τὰ συνέχοντα
G bellorū mala. hic enī cū ſuſcepiſ-
τῶν πολέμων κακά. οὗτος γὰρ παραλα-
ſet regnū: deſignauit ſup nego
βὼν τὴν βασιλείαν, ἀνέδειξεν ἐπὶ τῶν πραγ
cia lyſiā quēdā. celes aūt ſyrie et
μάτων λυσίαν τινά. κοίλης δὲ συρίας καὶ
phenicie ducē primariū. ptolemeus
φοινίκης στρατηγὸν πρώταρχον. πτολεμαῖος
enī vocat⁹ macer iuſticiā cōſer-
γὰρ ὁ καλούμενος μάκρων τὸ δίκαιον συντη
uare eligēs erga iudeos ppt
ρεῖν προηγούμενος εἰς τοὺς ἰουδαίους διὰ τὴν
factā in eos iniuriā: tētabat res erga
γεγονυῖαν εἰς αὐτοὺς ἀδικίαν, ἐπειρᾶτο τὰ πρὸς
illos pacifice agere. vnde accuſa-
αὐτοὺς εἰρηνικῶς διεξάγειν. ὅθεν κατηγορού-
tus ab amicis apd eupatorē
μενος ὑπὸ τῶν φίλων πρὸς τὸν εὐπάτορα,
D et proditor frequēter audiēs: eo q
καὶ προδότης παρέκαστα ἀκούων, διὰ τὸ τὴν
cypru ſibi credita a philometore
κύπρον ἐμπιστευθέντα ὑπὸ τοῦ φιλομήτορος
deſeruiſſet: et ad antiochū nobilē
ἐκλιπεῖν, καὶ πρὸς ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ
trāſiſſet: neq; nobilē poteſtatē gnōſe
ἀναχωρῆσαι, μήτ' εὐγενῆ τὴν ἐξουσίαν ἐξευ
adminiſtrās. venenās ſeipm relīqt
γενίσας, φαρμακεύσας ἑαυτὸν ἐξέλιπε
vitā. gorgias aūt cū eſſet dux
τὸν βίον. γοργίας δὲ γενόμενος στρατηγὸς τῶν
locorū: aduenas accipiebat: et aſſidue cōtra
τόπων, ἐξενοτρόφει, καὶ παρέκαστα πρὸς
iudeos bellū gerebat. ſimul aūt cū
τοὺς ἰουδαίους ἐπολεμοτρόφει. ὁμοῦ δὲ τού
hoc et idumei cōpotes opportunarū
τῳ καὶ οἱ ἰδουμαῖοι ἐγκρατεῖς ἐπικαίρων
munitionū exiſtētes: exercebāt iude-
ὀχυρωμάτων ὄντες, ἐγύμναζον τοὺς ἰουδαί
os: et fugatos a hieroſoly
ους, καὶ τοὺς φυγαδευθέντας ἀπὸ ἱεροσολύ
E mis ſuſcipiētes debellare tētā-
μων προσλαβόμενοι πολεμοτροφεῖν ἐπε-
bat. q aūt circa maccabeū faciēn-
χείρουν. οἱ δὲ περὶ τὸν μακκαβαῖον ποιησά
tes orationē: et orātes deū
μενοι λιτανείαν, καὶ ἀξιώσαντες τὸν θεὸν
adiutorē eis eſſe: cōtra idu-
σύμμαχον αὐτοῖς γενέσθαι, ἐπὶ τὰ τῶν ἰδου
meorū munitiones impetū fecerūt. qb⁹ et inſi-
μαίων ὀχυρώματα ὥρμησαν. οἷς καὶ προσ
ſtētes fortiter: cōpotes facti ſūt
βαλόντες εὐρώστως, ἐγκρατεῖς ἐγένοντο
locorū: oēs q; q in muro
τῶν τόπων, πάντας τε τοὺς ἐπὶ τῷ τείχει
pugnabāt vincūt. interemerūt aūt
μαχομένους ἠμύναντο. κατέσφαζον δὲ τοὺς
occurrētes: interfecerūt aūt nō min⁹ vigi
ἐμπίπτοντας, ἀνεῖλον δὲ οὐχ ἧττον τῶν δισ
ti milib⁹. cū fugiſſent aūt nō min⁹
μυρίων. συμφυγόντων δὲ οὐκ ἔλαττον τῶν ἐν
nouē milib⁹ in duas turres fortes val-
νακισχιλίων εἰς δύο πύργους ἰσχυροὺς εὐμά
de: et oia q ad obſidionē habē-
λα, καὶ πάντα τὰ πρὸς πολιορκίαν ἔχον-

qui appellatus eſt nobilis vite exceſſus
ita ſe habuit. Nunc autē de eupatore an
tiochi impii filio q̄ geſta ſunt narrabi-
mus: breuiātes mala q̄ in bellis geſta ſūt.
Hic enim ſuſcepto regno conſtituit ſu-
per negocia regni lyſiam quendā phe
nicis & ſyrie militie principem. Nam
ptolemeus qui dicebatur macer: iuſti te-
nax erga iudeos eſſe conſtituit: & pre-
cipue propter iniquitatē que facta erat
in eos & pacifice agere cum eis. Sed ob
hoc accuſatus ab amicis apud eupato-
rem cum frequenter proditor audiret
eo q̄ cyprum creditam ſibi a philome-
tore deſeruiſſet & ad antiochum nobi-
lem tranſlatus: etiam ab eo receſſiſſet:
veneno vitam finiuit. Gorgias autem
cum eſſet dux locorum: aſſumptis adue-
nis frequenter iudeos debellabat. Iu-
dei vero qui tenebant opportunas mu
nitiones fugatos ab hieroſolymis ſuſci
piebant: & bellare tentabant. Hi vero
qui erant cum machabeo per oratiōes
dominum rogātes vt eſſet ſibi adiutor:
impetū fecerunt in munitiones idume
orum multaq; vi inſiſtentes loca obti-
nuerunt: occurrentes interimerunt: &
omnes ſimul non minus viginti quin-
q; milibus trucidauerunt. Quidam au
tem cū confugiſſent in duas turres val
de munitas: omnem apparatum ad re-
pugnandum habentes: machabeus ad
eorum expugnationem relicto ſimone
& ioſepho: atemq; zacheo eiſq; qui cū
ipſis erant ſatis multis: ipſe ad eas que
amplius perurgebant pugnas conuer
ſus eſt. Hi vero qui cū ſimone erant cu
piditate ducti a quibuſdā qui in turrib⁹
erant ſuaſi ſunt pecunia & ſeptuaginta
milibus didrachmis acceptis dimiſerūt
quoſdam effugere. Cum autē macha
beo nunciatum eſſet quod factum eſt
principibus populi congregatis: accu-
ſauit q̄ pecunia fratres vendidiſſent ad
uerſarios eorum dimiſſis. Hos igitur p
ditores factos interfecit: & confeſtim
duas turres occupauit. Armis autē ac
manibus omnia proſpere agēdo in dua
bus munitionibus pluſq; viginti milia
peremit. Et timotheus q prius a iudeis
fuerat ſuperatus cōuocato exercitu pe
regrine multitudinis & congregato eq
tatu aſiano aduenit quaſi armis iudeā
capturus. Machabeus autem & qui cū
ipſo erant appropinquante illo depre-
cabantur dominum: caput terra aſper
gētes: lumboſq; ciliciis precincti: ad al
taris crepidinem prouoluti: vt ſibi pro-
pitius: inimicis autem eorum eſſet ini-
micus: & aduerſaris aduerſaretur: ſicut
lex dicit. Et ita poſt orationem ſumptis
armis longius de ciuitate procedentes
& proximi hoſtibus effecti reſederūt.
Primo autem ſolis ortu vtriq; commi-
ſerunt: iſti quidem victorie & proſperi
tatis ſponſorem cum virtute dominū
habentes: ooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

tes: maccabe⁹ ad vrgentes locos
τας, ὁ μακκαβαῖος εἰς ἐπείγοντας τόπους
relinquēs ſimonē et ioſephū: adhuc aūt et
ἀπολιπὼν σίμωνα καὶ ἰώσηπον, ἔτι δὲ καὶ
zaccheū et q cū eo multos ad
ζακχαῖον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἱκανοὺς πρὸς
hor obſidionē: ipe ſeceſſit. q
τὴν τούτων πολιορκίαν, αὐτὸς ἐχωρίσθη. οἱ
aūt circa ſimonē pecunie auidi a
δὲ περὶ τὸν σίμωνα φιλαργυρήσαντες ὑπό
qbuſdā q in turrib⁹ pſuaſi ſunt argē-
τινων τῶν ἐν τοῖς πύργοις ἐπείσθησαν ἀργυ
to. ſepties aūt decē milia drachmar accipiē-
ρίῳ. ἑπτάκις δὲ μυριάδας δραχμὰς λαβόν
tes: pmiſerūt quoſdā diffluere. cū nūcia-
τες, εἴασάν τινας διαρρυῆναι. προσαγγελ-
tū eſſet aūt maccabeo de eo q factū ē.
θέντος δὲ τῷ μακκαβαίῳ περὶ τοῦ γεγονότος,
congregās pncipes ppli: accuſa
συναγαγὼν τοὺς ἡγουμένους τοῦ λαοῦ, κατη-
uit q pecunia vēdidiſſent fra-
γόρησεν ὡς ἀργυρίου πεπράκασι τοὺς ἀδελ
tres: aduerſarios cōtra eos dimit-
φούς, τοὺς πολεμίους κατ' αὐτῶν ἀπολύ-
tentes. hos q̄dē igit pditores factos
σαντες. τούτους μὲν οὖν προδότας γενομένους
interfecit: et cōfeſtim duas tur-
ἀπέκτεινε, καὶ παραχρῆμα τοὺς δύο πύρ
res occupauit. at armis omni-
γους κατελάβετο. τοῖς δὲ ὅπλοις τὰ πάν
no in manib⁹ pſperat⁹: peremit in
τα ἐν ταῖς χερσὶν εὐοδούμενος, ἀπώλεσεν ἐν
duab⁹ munitionib⁹ pluſq; viginti
τοῖς δυσὶν ὀχυρώμασι πλείους τῶν δισμυ
mille. timothe⁹ aūt q prius ſupat⁹ fuit a
ρίων. τιμόθεος δὲ ὁ πρότερον ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν
iudeis: cōgregās pegrinos exercit⁹ mul-
ἰουδαίων, συναγαγὼν ξένας δυνάμεις παμ
tos: et q aſie erāt eq-
πληθεῖς, καὶ τοὺς τῆς ἀσίας γενομένους ἵπ
tes cōgregās nō paucos: affuit q̄ſi
πους συναθροίσας οὐκ ὀλίγους, παρῆν ὡς
armis captur⁹ iudeā. q aūt
δορυάλωτον ληψόμενος τὴν ἰουδαίαν. οἱ δὲ
circa maccabeū appropinquāte eo
περὶ τὸν μακκαβαῖον συνεγγίζοντος αὐτοῦ
ad ſupplicatōez dei: terra capita aſp-
πρὸς ἱκετείαν τοῦ θεοῦ, γῇ τὰς κεφαλὰς κατα
gentes et lūbos ciliciis cingē
πάσαντες καὶ τὰς ὀσφύας σάκκοις ζώσαν
tes: ad eā q eſt e regione altaris crepi
τες, ἐπὶ τὴν ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κρη
dinē procidētes: rogabāt ppitiū eis
πῖδα προσπεσόντες, ἠξίουν ἵλεων αὐτοῖς
factū: inimicū eſſe inimicis ſuis:
γενόμενον, ἐχθρεῦσαι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν,
et aduerſari aduerſantib⁹: ſicut
καὶ ἀντικεῖσθαι τοῖς ἀντικειμένοις, καθὼς
lex declarat. cū fuiſſent aūt poſt ora
ὁ νόμος διασαφεῖ. γενόμενοι δὲ ἀπὸ τῆς δεή
tionē: aſſumētes arma: pceſſerūt ab
σεως, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, προῆλθον ἀπὸ
vrbe nimiū. appropinquātes aūt
τῆς πόλεως ἐπιπλεῖον. συνεγγίσαντες δὲ
inimicis: in ſe ipis fuerūt. nup aūt
τοῖς πολεμίοις, ἐφ' ἑαυτῶν ἦσαν. ἄρτι δὲ
ſolis ortu diffuſo: cōmiſerūt viri
τῆς ἀνατολῆς διαχεομένης, προσέβαλον ἑκά
q;. iſti q̄dē ſpōſorē habētes pſperitatis et vi
τεροι. οἱ μὲν ἔγγυον ἔχοντες εὐημερίας καὶ νί
ctorie cū virtute: in dñz refugiū:
κης μετ' ἀρετῆς, τὴν ἐπὶ τὸν κύριον καταφυγήν,

Digitized by Google

illi ãt duce certaminũ cõſtituẽtes
οἱ δὲ καθηγεμόνα τῶν ἀγώνων πεποίθμενοι τὸν
animũ. cũ eſſet ãt vehemẽs pugna: appa
θυμόν. γινομένης δὲ καρτερᾶς μάχης, ἐφά-
ruerũt aduerſarijs de celo in eqs
νησαν τοῖς ὑπεναντίοις ἐξ οὐρανοῦ ἐφίπ-
aureos frenos habẽtib⁹ viri qnqꝫ deco-
πων χρυσοχαλίνων ἄνδρες πέντε διαπρε-
ri: ⁊ duces iudeoꝝ duo:
πεῖς, καὶ ἀφηγούμενοι τῶν ἰουδαίων οἱ δύο,
⁊ maccabeũ accipiẽtes mediũ: ⁊
καὶ τὸν μακκαβαῖον λαβόντες μέσον, καὶ
cooperiẽtes ijs q̃ ſupra eos armis:
σκεπάζοντες ταῖς ἐπ' αὐτῶν πανοπλίαις,
inuulneratũ ſuabãt. cõtra ãt aduerſa
ἄτρωτον διεφύλαττον. εἰς δὲ τοὺς ὑπεναν-
rios tela ⁊ fulmina iacie-
τίους τοξεύματα καὶ κεραυνοὺς ἐξερρίπ-
bãt. quãobrẽ ꝯfuſi cecitate intercidebant
τουν. διὸ συγχυθέντες ἀορασίᾳ διεκόπτοντο
turbatiõe repleti. interfecti
ταραχῆς πεπληρωμένοι. κατεσφάγη-
ſunt ãt viginti mille ſupra qngen-
σαν δὲ δισμύριοι πρὸς τοῖς πεντακο-
tos: eqtes ãt ſexcẽti. ipſe ãt
σίοις, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι. αὐτὸς δὲ ὁ
timothe⁹ cõfugit in gazarã dictũ
τιμόθεος συνέφυγεν εἰς γάζαρα λεγόμενον
preſidiũ valde munitũ: p̃ſidente
ὀχύρωμα εὖ μάλα φρούριον, στρατηγοῦντος
illic cherea. q̃ ãt circa maccabeũ libẽ
ἐκεῖ χαιρέου. οἱ δὲ περὶ τὸν μακκαβαῖον ἄσ-
tes obſederũt p̃ſidiũ dies
μενοι περιεκάθησαν τὸ φρούριον ἡμέρας
quattuor ⁊ vigĩti. q̃ ãt intus firmitate
τέσσαρας καὶ εἴκοσι. οἱ δὲ ἔνδον τῇ ἐρυμνότη-
loci cõfiſi: valde blaſphe
τι τοῦ τόπου πεποιθότες, ὑπεράγαν ἐβλασ-
mabãt: ⁊ ſmones nefandos iactabãt. illu-
φήμουν, καὶ λόγους ἀθεμίτους προΐεντο. ὑπο-
ceſcẽte ãt qnta ⁊ vigeſima
φαινούσης δὲ τῆς πέμπτης καὶ εἰκοστῆς
die: iuuenes ex his q̃ circa maccabeũ
ἡμέρας, νεανίαι τῶν περὶ τὸν μακκαβαῖον
accẽſi animis ꝓpẽ blaſphemi-
πυρωθέντες τοῖς θυμοῖς διὰ τὰς βλασφημί-
as: accedẽtes muro: viriliter
ας, προσβαλόντες τῷ τείχει, ἀρρενωδῶς
⁊ efferato aio eũ q̃ occurrebat ferie-
καὶ θηριώδει θυμῷ τὸν ἐμπίπτοντα ἔκοπ-
bãt. alij ãt ſimiliter aſcẽdentes in
τον. ἕτεροι δὲ ὁμοίως προσαναβάντες ἐν τῷ
circũflexiõe aduerſus eos q̃ int⁹ incẽdebãt
περισπασμῷ πρὸς τοὺς ἔνδον ἐπίμπρων
turres. ⁊ pyras incẽdentes vi-
τοὺς πύργους. καὶ πυρὰς ἀνάπτοντες ζῶν-
uos blaſphemos cõbuſſerũt. alij ãt
τας τοὺς βλασφήμους κατέκαιον. οἱ δὲ τὰς
portas fregerũt. intromittẽtes ãt reli
πύλας διέκοπτον. εἰσδεξάμενοι δὲ τὴν λοι-
quũ exercitũ occupauerũt ciuitatẽ.
πὴν τάξιν προκατελάβοντο τὴν πόλιν.
⁊ timotheũ occultatũ in q̃dã
καὶ τὸν τιμόθεον ἀποκεκρυμμένον ἔν τινι
lacu iugulauerũt: ⁊ hui⁹ fra-
λάκκῳ κατέσφαξαν, καὶ τὸν τούτου ἀδελ-
trẽ chereã ⁊ apollophanẽ. hec
φὸν χαιρέαν καὶ τὸν ἀπολλοφάνη. ταῦτα
ãt cũ geſſiſſent: cũ hymnis ⁊ cõfeſſioni
δὲ διαπραξάμενοι, μεθ' ὕμνων καὶ ἐξομολο-
bus benedicebãt dño q̃ magnifice
γήσεων εὐλόγουν τῷ κυρίῳ τῷ μεγάλως

illi autem ducem belli animũ habebãt. Sed cum vehemens pugna eſſet appa-
ruerunt aduerſarijs de celo viri quinqꝫ in equis frenis aureis decori ducatum
iudeis preſtãtes. ex quibus duo machabeum medium habentes armis ſuis cir
cumſeptum incolumẽ conſeruabant: in aduerſarios autem tela & fulmina ia-
ciebant: exquo & cecitate confuſi & repleti perturbatione cadebãt: interfecti
ſunt autem viginti milia quingenti & equites ſexcenti. Timotheus vero con
fugit in gazaran preſidium munitũ cui preerat chereas. Machabe⁹ autem & q
cum eo erant letantes obſederunt preſidiũ diebus quattuor. At hi q int⁹ erãt
loci firmitate confiſi ſupra modum maledicebant: & ſermones nephandos ia-
ctabant. Sed cum dies quinta illuceſceret: viginti iuuenes ex his qui cum ma
chabeo erant accẽſi animis ꝓpter blaſphemiam viriliter acceſſerunt ad murũ
& feroci animo incedentes: aſcendebant ſed & alij ſimiliter aſcendentes tur
res: portaſqꝫ ſuccendere aggreſſi ſunt: atqꝫ ipſos maledicos viuos cõcremare.
Per continuum autem biduum: preſidio vaſtato timotheum occultantem ſe
in quodam repertum loco peremerũt: & fratrem illius cherea & apollophanẽ
occiderunt. Quibus geſtis in hymnis & confeſſionibus benedicebant domi-
num qui magna fecit in iſrael: & victo
riam dedit illis.

Capitulum vndecimum.

Sed paruo poſt tempore lyſias procurator regis & propinquus ac negociorum prepoſitus grauiter ferẽs de his que acciderant: congregatis octogi
ta milibus & equitatu vniuerſo veniebat aduerſum iudeos exiſtimans ſe ciui
tatẽ quidem captam gentibus habita
culum facturum: templuꝫ vero in pecu
nie queſtum ſicut cetera delubra gẽtiũ
habiturum: & per ſingulos annos venale ſacerdotiuꝫ: nuſqꝫ recogitans dei po
teſtatem: ſed mente effrenatus in multitudine peditum & in milibus equitum
& in octoginta elephantis confidebat.
Ingreſſus autem iudeam & appropiãs bethſure q̃ erat in anguſto loco ab hieroſolyma interuallo quinqꝫ ſtadiorum
illud preſidium expugnabat. Vt auteꝫ machabeus & qui cũ eo erant: cognouerunt expugnari preſidia cum fletu
& lachrymis rogabant dominũ: & omnis turba ſimul: vt bonum angelũ mit
teret ad ſalutem iſrael. Et ipſe primus machabeus ſumptis armis ceteros exhortatus eſt ſimul ſecum periculum ſubire & ferre auxilium fratrib⁹ ſuis. Cũ
qꝫ pariter prompto animo procederẽt hieroſolymis: apparuit precedens eos
eques in veſte candida: armis aureis haſtam vibrans. Tunc omnes ſimul benedixerunt miſericordem dominum: &
conualuerunt animis: non ſolũ homines ſed & beſtias ferociſſimas & muros
ferreos parati penetrare. Ibant igitur

benefaciebat iſrael. ⁊ victoriã ip- F
εὐεργετοῦντι τὸν ἰσραήλ. καὶ τὸ νῖκος αὐ-
ſis dederat.
τοῖς διδόντι. Ca. II.

Poſt paruũ ãt oino tp̃s ly-
Μετ' ὀλίγον δὲ παντελῶς χρόνον λυ-
ſias pcurator regis ⁊ cognat⁹
σίας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως καὶ συγγενὴς
⁊ ſup negocia: valde grauiter fe-
καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, λίαν βαρέως φέ-
rẽs ob ea q̃ facta ſunt cõgregans circa
ρων ἐπὶ τοῖς γεγονόσι συναθροίσας περὶ
octo decẽ milia ⁊ eqtatũ oẽm
τὰς ὀκτὼ μυριάδας καὶ τὴν ἵππον πᾶσαν
venit aduerſũ iudeos: exiſtimãs
παρεγένετο ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους, λογιζόμενος
q̃dẽ ciuitatẽ grecis habitaculũ facturũ: G
τὴν μὲν πόλιν ἕλλησιν οἰκητήριον ποιήσειν,
at tẽplũ in pecunie queſtũ ſicut cetera
τὸ δὲ ἱερὸν ἀργυρολόγητον καθὼς τὰ λοιπὰ
gẽtiũ delubra. venale ãt ſingulis ãnis
τῶν ἐθνῶν τεμένη. πρατὴν δὲ κατ' ἔτος τὴν
ſummũ ſacerdotiũ facturũ. nequaqꝫ cõſide
ἀρχιερωσύνην ποιήσειν. οὐδαμῶς ἐπιλο-
rans dei poteſtatẽ. extramẽtẽ
γιζόμενος τὸ τοῦ θεοῦ κράτος. πεφρενω-
fact⁹ ãt decẽ miliarijs peditũ ⁊
μένος δὲ ταῖς μυριάσι τῶν πεζῶν καὶ
milib⁹ equitũ ⁊ ele-
ταῖς χιλιάσι τῶν ἱππέων καὶ τοῖς ἐλε-
phãtis octoginta. ingreſſus in iu-
φᾶσι τοῖς ὀγδοήκοντα. εἰσελθὼν εἰς τὴν ἰου-
deã ⁊ appropinqns bethſure: q̃ erat
δαίαν καὶ συνεγγίσας τῷ βαιθσούρῳ, ὄντι
q̃dẽ forte caſtellũ: diſtabat ãt a hieroſo-
μὲν ἐρυμνῷ χωρίῳ, ἀπέχοντι δὲ ἱεροσο-
lymis q̃ſi ſtadia qnqꝫ hoc affli- A
λύμων ὡσεὶ σταδίους πέντε τοῦτο ἔθλι-
xit. vt ãt cognouerũt q̃ circa mac
βεν. ὡς δὲ μετέλαβον οἱ περὶ τὸν μακ-
cabeũ obſidere ſua preſi-
καβαῖον πολιορκοῦντα αὐτῶν τὰ ὀχυρώ-
dia: cũ ſuſpirijs ⁊ lachrymis ſupplicabãt
ματα, μετ' ὀδυρμῶν καὶ δακρύων ἱκέτευον
cũ turbis dñm: bonũ ange
σὺν τοῖς ὄχλοις τὸν κύριον, ἀγαθὸν ἄγγε-
lũ mittere ad liberatiõeꝫ iſrl.
λον ἀποστεῖλαι πρὸς σωτηρίαν τῷ ἰσραήλ.
ipſe ãt p̃mus maccabe⁹ aſſumẽs
αὐτὸς δὲ πρῶτος ὁ μακκαβαῖος ἀναλαβὼν
arma cohortat⁹ eſt alios: vt ſimul
τὰ ὅπλα προετρέψατο τοὺς ἄλλους, ἅμα
cũ ipſo piclitantes auxiliarent fra
αὐτῷ διακινδυνεύοντας ἐπιβοηθεῖν τοῖς ἀ-
trib⁹ ſuis. parit ãt ⁊ ꝓmpte irrue
δελφοῖς αὐτῶν. ὁμοῦ δὲ καὶ προθύμως ἐξώρ-
rũt. ibidẽ ãt circa hieroſolyma B
μησαν. αὐτόθι δὲ πρὸς τοῖς ἱεροσολύμοις
exñtib⁹ apparuit p̃cedens eos eques
ὄντων ἐφάνη προηγούμενος αὐτῶν ἔφιπ-
in alba veſte armaturã aureã
πος ἐν λευκῇ ἐσθῆτι πανοπλίαν χρυσῆν
vibrãs. ſimul ãt oẽs benedixerũt
κραδαίνων. ὁμοῦ δὲ πάντες εὐλόγησαν
miſericordẽ deũ. ⁊ cõualuerũt
τὸν ἐλεήμονα θεόν. καὶ ἐπερρώσθησαν ταῖς
animis: nõ ſolũ hoies beſtias qnetiã
ψυχαῖς, οὐ μόνον ἀνθρώπους θῆρας δὲ
ferociſſimas ⁊ ferreos muros fe-
τοὺς ἀγριωτάτους καὶ σιδηρᾶ τείχη τι-
rire exñtes parati: ibãt
τρώσκειν ὄντες ἕτοιμοι, προσῆγον oooo

in diſpoſitione a celo adiutorē habē-
ἐν διασκευῇ τὸν ἀπ᾽ οὐρανοῦ σύμμαχον ἔχον-
tes miſerēte illoꝝ dn̄o. more leo
τες ἐλεήσαντος αὐτοὺς τοῦ κυρίου. λεοντη-
nū āt irruētes in hoſtes:
δὸν δὲ ἐντινάξαντες εἰς τοὺς πολεμίους,
proſtrauerūt ex eis mille ſupra de
κατέστρωσαν αὐτῶν χιλίους πρὸς τοῖς μυ-
cē milia: equites āt ſexcētos ſupra mil-
ρίοις, ἱππεῖς δὲ ἑξακοσίους πρὸς τοῖς χιλί-
le. at vniuerſos coegerūt fugere.
οις. τοὺς δὲ πάντας ἠνάγκασαν φυγεῖν. οἱ
plures āt eoꝝ vulnerati: nudi
πλείονες δὲ αὐτῶν τραυματίαι, γυμνοὶ
euaſerūt. ⁊ ipſe āt lyſias turpiter
διεσώθησαν. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λυσίας αἰσχρῶς
fugiēs liberat⁹ ē. nō inſenſat⁹ āt exiſtēs
D φεύγων διεσώθη. οὐκ ἄνους δὲ ὑπάρχων
intra ſe reputās factā circa
πρὸς ἑαυτὸν ἀντιβάλλων τὸ γεγονὸς περὶ
ſe diminutionē: ⁊ intelligēs inuictos
αὐτὸν ἐλάττωμα, καὶ συννοήσας ἀνικήτους
eſſe hebreos: oīpotēte
εἶναι τοὺς Ἑβραίους, τοῦ παντοδυνάμου
deo auxiliāte eis: mit-
θεοῦ συμμαχοῦντος αὐτοῖς, προσαποστεί-
tens pſuaſit cōſentire in oīb⁹
λας ἔπεισε συλλύεσθαι ἐπὶ πᾶσι τοῖς
iuſtis: ⁊ obeā rē ⁊ regē pſua
δικαίοις, καὶ διότι καὶ τὸν βασιλέα πεί-
ſurū amicū eis cogere eſſe.
σειν φίλον αὐτοῖς ἀναγκάζειν γενέσθαι.
annuit āt maccabe⁹ in oīb⁹
ἐπένευσε δὲ ὁ Μακκαβαῖος ἐπὶ πᾶσιν
qb⁹ lyſias hortabāt vtilitatis
E οἷς ὁ Λυσίας παρεκάλει τοῦ συμφέροντος
curā habēs. q̄cūq; enī maccabe⁹ tradi-
φροντίζων. ὅσα γὰρ ὁ Μακκαβαῖος ἐπέ-
dit lyſie p ſcripta de iu-
δωκε τῷ Λυσίᾳ διὰ γραπτῶν περὶ τῶν Ἰου-
deis: cōceſſit rex. fuerūt enī
δαίων, συνεχώρησεν ὁ βασιλεύς. ἦσαν γὰρ
ſcripte iudeis epiſtole:
αἱ γεγραμμέναι τοῖς Ἰουδαίοις ἐπιστολαί,
a q̄dē lyſia cōtinentes modū
παρὰ μὲν Λυσίου περιέχουσαι τὸν τρόπον
hūc. lyſias multitudini iudeoꝝ gau-
τόνδε. Λυσίας τῷ πλήθει τῶν Ἰουδαίων χαί-
dere. ioannes ⁊ abeſalon miſſi
ρειν. Ἰωάννης καὶ Ἀβεσαλὼμ οἱ πεμφθέντες
a vobis tradētes ſubſcriptū
παρ᾽ ὑμῶν ἐπιδόντες τὸν ὑπογεγραμμένον
reſpōſum: rogabāt p iis q̄ p illud ſignifi
F χρηματισμὸν, ἠξίουν περὶ τῶν δι᾽ αὐτοῦ σημαι-
cabātur. quecūq; igit̄ oportebat regi perfer-
νομένων. ὅσα μὲν οὖν ἔδει τῷ βασιλεῖ προσε-
ri ſignificaui. q̄ āt fuerūt poſſibilia cōceſ
νεχθῆναι διεσάφησα. ἃ δὲ ἦν ἐνδεχόμενα συ-
ſit. ſi igit̄ ſeruaueritis ad
νεχώρησεν. ἐὰν οὖν μὲν συντηρήσητε τὴν εἰς
negocia beniuolētiā: ⁊ in reliquū tēta-
τὰ πράγματα εὔνοιαν, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν πει-
bo cauſa bonoꝝ eſſe. pro
ράσομαι παραίτιος ἀγαθῶν γενέσθαι. ὑπὲρ
āt his q̄ ſm ptem iuſſi his q
G δὲ τῶν κατὰ μέρος ἐντέταλμαι τούτοις τε
⁊ q̄ ſunt a me: colloqui vos. vale
καὶ τοῖς παρ᾽ ἐμοῦ, διαλεχθῆναι ὑμῖν. ἔρρω-
te. anno cēteſimo quadrageſimo octauo:
σθε. ἔτους ἑκατοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου,
iouis corinthij viceſima quarta. at re-
Διὸς Κορινθίου εἰκάδι τετάρτῃ. ἡ δὲ τοῦ βα-

prompti de celo habentes adiutorem & miſerantem ſuper eos dominū. Leonum autem more impetu irruentes in hoſtes proſtrauerūt ex eis vndecim milia peditum & equitum mille ſexcētos: vniuerſos autem in fugam verterunt: plures autem ex eis vulnerati nudi euaſerunt. Sed & ipſe lyſias turpiter fugiēs euaſit: & quia non inſenſatus erat: ſecū ipſe reputans factam erga ſe diminutionem: & intelligens inuictos eſſe hebreos: omnipotentis dei auxilio nitentes: miſit ad eos promiſitq; ſe conſenſurū omnibus que iuſta ſunt & regem compulſurum amicum fieri. Annuit autē machabeus precibus lyſie in omnibus vtilitati conſulens. Et quecunq; machabeus ſcripſit lyſie de iudeis: ea rex conceſſit. Nam erāt ſcripte iudeis epiſtole: a lyſia ſiquidem hunc modum continentes. Lyſias populo iudeorum ſalutem. Ioannes & abeſſalon qui miſſi fuerant a vobis tradentes ſcripta poſtulabant: vt ea que per illos ſignificabātur implerem. Quecunq; igitur regi potuerunt perferri: expoſui: & que res permitebat: conſenſi. Si igitur in negociis fidem conſeruaueritis: & deinceps bonorum vobis cauſam eſſe tentabo: de ceteris autem per ſingula verba mandaui & iſtis & his qui a me miſſi ſunt colloqui vobiſcum. Bene valete. Anno cēteſimo q̄drageſimo octauo menſis dioſcori die viceſima & quarta. Regis autē epiſtola iſta continebat. Rex antiochus lyſie fratri ſalutem. Patre noſtro inter deos tranſlato nos volentes eos q ſunt in regno noſtro ſine tumultu agere: & rebus ſuis adhibere diligentiam: audiuimus iudeos non cōſenſiſſe patri meo vt tranſferrentur ad ritum grecorum: ſed tenere velle ſuū inſtitutum: ac propterea poſtulare a nobis concedi ſibi legitima ſua. Volentes igitur hāc quoq; gentem quietam eſſe: ſtatuentes iudicauimus templum reſtitui illis vt agerent ſecundum ſuorum maiorum conſuetudinem. Bene igitur feceris: ſi miſeris ad eos & dexteram dederis vt cognita noſtra voluntate bono animo ſint: & vtilitatib; propriis deſeruiant. Ad iudeos vero regis epiſtola talis erat. Rex antiochus ſenatui iudeorum & ceteris iudeis ſalutem. Si valetis ſic eſt vt volumus ſed & ipſi bene valemus. Adiit nos menelaus dicens velle vos deſcendere ad veſtros qui ſunt apud nos. His igitur qui cōmeant vſq; ad diem triceſimum menſis xandici: damus dextras ſecuritatis: vt iudaicis vtantur cibis & legibus ſuis ſicut & prius: & nemo eorum vllo modo moleſtiam patiatur de his que per ignorantiam geſta ſunt. Miſimus autem & menelaum qui vos alloquatur. Valete. Anno centeſimo quadrageſimo octauo xandici menſis quintadecima die. Miſerunt autem etiā romani epiſtolā ita ſe habentem.

gis epiſtola cōtinebat ſic.
σιλέως ἐπιστολὴ περιεῖχεν οὕτως. βα-
rex antioch⁹ fratri lyſie gau-
σιλεὺς Ἀντίοχος τῷ ἀδελφῷ Λυσίᾳ χαί-
dere. patre nr̄o in deos tranſla
ρειν. τοῦ πατρὸς ἡμῶν εἰς θεοὺς μεταστάν-
to: volētes eos q̄ ex regno
τος, βουλόμενοι τοὺς ἐκ τῆς βασιλείας
ſine tumultu ſunt eſſe ad
ἀταράχους ὄντας γενέσθαι πρὸς τὴν τῶν
pprioꝝ curā: audiuimus iude-
ἰδίων ἐπιμέλειαν, ἀκηκοότες τοὺς Ἰουδαί-
os nō cōſentiētes patris in
ους μὴ συνευδοκοῦντας τῇ τοῦ πρὸς ἐπὶ τὰ
greca trāſlationi: ſed ſuā mo
ἑλληνικὰ μεταθέσει, ἀλλὰ τὴν ἑαυτῶν ἀγω-
rem tenere poſtulātes cōcedi
γὴν αἱρετίζοντας ἀξιοῦντας συγχωρηθῆναι
ſibi legitima. volētes igit̄ ⁊ hāc
αὐτοῖς τὰ νόμιμα. αἱρούμενοι οὖν καὶ τοῦτο
gentē extra turbationē eſſe: iudicam⁹
τὸ ἔθνος ἐκτὸς ταραχῆς εἶναι, κρίνομεν
et tēplū ipſis reſtitui: ⁊
τό, τε ἱερὸν αὐτοῖς ἀποκατασταθῆναι, καὶ
vt viuāt ſm eos q̄ ſub maiorib⁹
πολιτεύεσθαι κατὰ τὰ ἐπὶ τῶν προγόνων
ſuis mores. bn̄ igit̄ facies mit-
αὐτῶν ἔθη. εὖ οὖν ποιήσεις διαπεμψά-
tens ad eos ⁊ dās dextras. vt
μενος πρὸς αὐτοὺς καὶ δοὺς δεξιάς. ὅπως
cognoſcētes nr̄am volūtatē: bono
εἰδότες τὴν ἡμετέραν προαίρεσιν, εὔθυ-
aio ſint: ⁊ libēter verſent̄ ad
μοί τε ὦσι, καὶ ἡδέως διαγίνωνται πρὸς
pprioꝝ pcuratione. ad iu
τῇ τῶν ἰδίων ἀντιλήψει. πρὸς δὲ τὸ
gentē regis epiſtola talis
ἔθνος ἡ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴ τοιαύτη
erat. rex antioch⁹ ſenatui
ἦν. βασιλεὺς Ἀντίοχος τῇ γερουσίᾳ
iudeoꝝ ⁊ aliis iudeis
τῶν Ἰουδαίων καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίοις
gaudere. ſi valetis: erit vt volum⁹.
χαίρειν. εἰ ἔρρωσθε, εἴη ἂν ὡς βουλόμεθα.
⁊ ipſi āt valem⁹. ſignificauit nobis
καὶ αὐτοὶ δὲ ὑγιαίνομεν. ἐνεφάνισεν ἡμῖν
menela⁹ velle deſcēdentes vos
ὁ Μενέλαος βούλεσθαι κατελθόντας ὑμᾶς
venire ad pprios. deſcen
γίνεσθαι πρὸς τοῖς ἰδίοις. τοῖς κατα-
dentib⁹ itaq; vſq; ad trigeſimā diē xāthi
πορευομένοις οὖν μέχρι τριακάδος Ξανθι-
ci erit dextra cū ſecuritate: vt vtā
κοῦ ὑπάρξει δεξιὰ μετὰ τῆς ἀδείας, χρῆ-
tur iudei ſuis ſum-
σθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῖς ἑαυτῶν δα-
ptib⁹ ⁊ legib⁹ ſicut ⁊ prius.
πανήμασι καὶ νόμοις καθὰ καὶ τὸ πρότερον.
⁊ nemo eoꝝ ſm vllū modū mo
καὶ οὐδεὶς αὐτῶν κατ᾽ οὐδένα τρόπον πα-
leſtiam patiet̄ de his q̄ ignorata fuerit. mi
ρενοχληθήσεται περὶ τῶν ἠγνοημένων. πέ-
ſi āt ⁊ menelaū hortatu-
πομφα δὲ καὶ τὸν Μενέλαον παρακαλέ-
rum vos. valete. anno cēteſimo
σοντα ὑμᾶς. ἔρρωσθε. ἔτους ἑκατοστοῦ
quadrageſimo octauo: xanthici q̄nta
τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου, Ξανθικοῦ πεντε-
⁊ decima. miſerūt āt ⁊ romani
καιδεκάτῃ. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖ-
ad eos epiſtolā habentē ſic.
οι πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως.

quint⁹ mēmius: titus. mālius: lega=
κόϊντος μέμμιος, τίτος μάνλιος, πρεσβύ=
ti romanoꝝ: pplo iudeoꝝ gau
ται ῥωμαίων, τῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων χαί
dere. de his q̄ lyſias cognat⁹ re=
ρειν. ὑπὲρ ὧν λυσίας ὁ συγγενὴς τοῦ βα
gis cōceſſit vobis: ⁊ nos cō
σιλέως συνεχώρησεν ὑμῖν, καὶ ἡμεῖς συ
ſentim⁹. q̄ aūt iudicauit referendū eſſe
νευδοκοῦμεν. ἃ δὲ ἔκρινε προσανενεχθῆναι
regi: mittite aliquē cōfeſtim
τῷ βασιλεῖ, πέμψατέ τινα παραχρῆμα
conſiderantes de his vt exponam⁹ ſicut
ἐπισκεψάμενοι περὶ τούτων ἵν' ἐκθῶμεν ὡς
cōgruit vobis. nos enī accedim⁹ ad
καθήκει ὑμῖν. ἡμεῖς γὰρ προσάγομεν πρὸς
antiochiā: ideoq; feſtinate: ⁊ mittite
ἀντιόχειαν, διὸ σπεύσατε, καὶ πέμψατε
aliq̄s vt ⁊ nos cognoſcam⁹ cui⁹
τινας ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐπιγνῶμεν ὁποίας
eſtis ſentētie. valete. anno cēteſimo
ἐστὲ γνώμης. ὑγιαίνετε. ἔτους ἑκατοστοῦ
quadrageſimo octauo xanthici q̄nta ⁊
τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου ξανθικοῦ πεντεκαι
decima.
δεκάτῃ. Ca. 12.

Factis aūt pactionib⁹ his: ipſe
Γενομένων δὲ τῶν συνθηκῶν τούτων, ὁ
q̄dē lyſias pgebat ad regē.
μὲν λυσίας ἀπῄει πρὸς τὸν βασιλέα.
at iudei circa agriculturā vacaba
οἱ δὲ ἰουδαῖοι περὶ τὴν γεωργίαν ἐγίνον
tur. coꝝ aūt q̄ in locis ducū timo
το. τῶν δὲ κατὰ τόπων στρατηγῶν τιμό
the⁹ ⁊ apolloni⁹ fili⁹ gēnei: item
θεος καὶ ἀπολλώνιος ὁ τοῦ γενναίου, ἔτι
aūt hieronym⁹ ⁊ demophon: vltra aūt hos
δὲ ὁ ἱερώνυμος καὶ δημοφῶν, πρὸς δὲ τού
nicanor cypriaches: nō ſinebāt e=
τοις νικάνωρ ὁ κυπριάρχης, οὐκ εἴων αὐ
os quieſcere ⁊ ſilentiū age
τοὺς εὐσταθεῖν καὶ τὰ τῆς ἡσυχίας ἄ=
re. ioppite aūt tale pperrauē
γειν. ἰοππῖται δὲ τηλικοῦτον συνετελέ
rūt flagitiū: rogātes
σαντο δυσσέβημα, παρακαλέσαντες
eos q̄ cū ipſis habitabāt iudeos vt
τοὺς σὺν αὐτοῖς οἰκοῦντας ἰουδαίους ἐμ
aſcēderēt in paratas ab ipſis ſca=
βῆναι εἰς τὰ παρασταθέντα ὑπ' αὐτῶν σκά
phas cū vxorib⁹ ⁊ filijs quaſi nulla
φη σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ὡς μηδὲ μιᾶς
ſtāte cū eis inimicitia. ſm
ἐνεστώσης πρὸς αὐτοὺς δυσμενείας. κατὰ
aūt cōmune ciuitatis decretū ⁊
δὲ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ψήφισμα, καὶ
his acquieſcētib⁹ tāq̄ pacē agere vo
τούτων ἐπιδεξαμένων ὡς ἂν εἰρηνεύειν θε
lentib⁹ ⁊ nihil ſuſpectū habētib⁹: in al
λόντων καὶ μηδὲν ὕποπτον ἐχόντων, ἐπα
tū ductos eos ſubmerſerūt cū cēnt nō
ναχθέντας αὐτοὺς ἐβύθισαν, ὄντας οὐκ
min⁹ ducētis. cognoſcēs aūt
ἐλάττους τῶν διακοσίων. μεταλαβὼν δὲ
iudas factā in ſuā gentē
ἰούδας τὴν γεγονυῖαν εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς
crudelitatē: precipiēs his q̄ circa ſe
ὠμότητα, παραγγείλας τοῖς περὶ αὐ
hominib⁹ ⁊ inuocās iu
τὸν ἀνδράσι καὶ ἐπικαλεσάμενος τὸν δί
ſtū iudicē deū: veniēs aduerſus
καιον κριτὴν θεόν, παραγενόμενος ἐπὶ τοὺς

Quint⁹ memni⁹ & titus manilius legati romanorum populo iudeorum ſalutem. De his que lyſias cognat⁹ regis cōceſſit vobis: & nos conceſſimus: de quibus autem ad regem iudicauit referendum: confeſtim aliquem mittite diligentius inter vos conferentes: vt decernamus ſicut congruit vobis. Nos enim antiochiam accedimus. Ideoq; feſtinate reſcribere vt nos quoq; ſciam⁹ cuius eſtis voluntatis. Bene valete. Anno centeſimo quadrageſimo octauo quintadecima die menſis xandici.

Capitulum duodecimum.

His factis pactionibus lyſias pergebat ad regem: iudei autem agriculture operam dabant. Sed hi qui reſederant timotheus & appollonius gennei filius: ſed et hieronym⁹ & demophō ſuperbus & nicanor cypriarches non ſinebant eos in ſilentio agere & quiete. Ioppite vero tale quoddam flagitiū perpetrarunt: rogauerunt iudeos cum quibus habitabant: aſcendere ſcaphas quas parauerant cum vxoribus & filiis quaſi nullis inimicitiis inter eos ſubiacentibus. Secundum cōmune itaq; decretum ciuitatis: & ipſis acquieſcentib⁹ paciſq; cauſa nihil ſuſpectum habentibus: cum in altum proceſſiſſent ſubmerſerunt non minus ducentos. Quā crudelitatem iudas in ſue gentis homines factam vt cognouit: precepit viris qui erant cum ipſo: & inuocato iuſto iudice deo: venit aduerſus interfectores fratruꝫ & portum quidem nocte ſuccēdit ſcaphas exuſſit: eos autem qui ab igne refugerant: gladio peremit. Et cum hec ita egiſſet: diſceſſit quaſi iterum reuerſurus et vniuerſos ioppitas eradicaturus: ſed cum cognouiſſet & eos qui erant iamnie velle pari modo facere habitantibus ſecuꝫ iudeis: iamnitis quoq; nocte ſuperuenit: & portum cum nauibus ſuccendit: ita vt lumem ignis appareret hieroſolymis ab ſtadiis ducentis quadraginta. Inde cuꝫ iam abiſſent nouem ſtadiis & iter facerēt ad timotheū: cōmiſerunt cum eo arabes quinq; milia viri & equites quingenti. Cūq; pugna valida fieret & auxilio dei proſpere ceſſiſſet: reſidui arabes victi petebant a iuda dextras ſibi dari: promittentes ſe paſcua daturos: & in ceteris profuturos. Iudas autem arbitrat⁹ vere in multis eos vtiles promiſit pacem: dextriſq; acceptis diſceſſere ad tabernacula ſua. Aggreſſus eſt autem & ciuitatem quādam firmam pontibus muriſq; circunſeptam que a turbis habitabatur gentium promiſcuaruꝫ: cui nomē caſphin. Hi vero qui intus erāt confidentes in ſtabilitate murorum & apparatu alimoniaruꝫ remiſſius agebant: maledictis laceſſentes iudam & blaſphemantes & loquentes

homicidas fratrū: ip̄e q̄dē por
μιαιφόνους τῶν ἀδελφῶν, τὸν μὲν λιμέ
tū noctu ſuccēdit. ⁊ ſcaphas cōbuſ
να νύκτωρ ἐνέπρησε. καὶ τὰ σκάφη κα
ſit: eos aūt q̄ illuc cōfugerunt
τέφλεξε, τοὺς δὲ ἐκεῖ συμφυγόντας
trāſfodit. ip̄a aūt villa cōclu=
ἐξεκέντησε. τοῦ δὲ χωρίου συγκλεισθέν
ſa: receſſit q̄ſi iteꝝ ventur⁹ ⁊
τος, ἀνέλυσε ὡς πάλιν ἥξων καὶ τὸ
vniuerſam ioppitaꝝ eradicatur⁹ gen
σύμπαν τῶν ἰοππιτῶν ἐκριζῶσαι πολίτευ
tem. cū cognouiſſet aūt ⁊ eos q̄ in iamnia
μα. μεταλαβὼν δὲ καὶ τοὺς ἐν ἰαμνείᾳ
eodē facere volētes mo
τὸν αὐτὸν ἐπιτελεῖν βουλομένους τρό=
do habitātib⁹ apō ſe iudeis ⁊ A
πον τοῖς παροικοῦσιν ἰουδαίοις καὶ τοῖς
iamnitis nocte ſup̄ueniēs: ſuccēdit
ἰαμνείταις νυκτὸς ἐπιβαλὼν, ὑφῆψε τὸν
portū cū nauib⁹. ita vt appareret
λιμένα σὺν τῷ στόλῳ. ὥστε φαίνεσθαι
ſplēdores ignis in hieroſo
τὰς αὐγὰς τοῦ φέγγους εἰς τὰ ἱεροσό
lymis ſtadia cū cēt ducēta q̄dragi
λυμα σταδίων ὄντων διακοσίων τεσσα=
ta. inde aūt abeūtes ſta=
ράκοντα. ἐκεῖθεν δὲ ἀποσπάσαντες σταδί
dijs nouē: facientib⁹ iter cōtra
ους ἐννέα, ποιουμένων τὴν πορείαν ἐπὶ
timotheū: ſuperuenerūt arabes in eū
τὸν τιμόθεον, προσέβαλον ἄραβες αὐτῷ
nō pauciores q̄nque milib⁹: eq=
οὐκ ἐλάττους τῶν πεντακισχιλίων, ἱπ=
tes aūt quingēti. facta aūt vali
πεῖς δὲ πεντακόσιοι. γενομένης δὲ καρ
da pugna ⁊ his q̄ circa iudā
τερᾶς μάχης καὶ τῶν περὶ τὸν ἰούδαν
ob id q̄d a deo auxiliū proſ=
διὰ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ βοήθειαν εὐημε
peratis: victi paſtorales ara
ρησάντων, ἐλαττονωθέντες οἱ νομάδες ἄρα B
bes petebāt dare iudā dextrā eis:
βες ἠξίουν δοῦναι τὸν ἰούδαν δεξιὰν αὐτοῖς,
promittētes ⁊ paſcua daturos ⁊
ὑπισχνούμενοι, καὶ βοσκήματα δώσειν καὶ
in ceteris pfuturos eis. iu=
ἐν τοῖς λοιποῖς ὠφελήσειν αὐτούς. ἰού
das aūt arbitrat⁹ q̄ vere in multis
δας δὲ ὑπολαβὼν ὡς ἀληθῶς ἐν πολλοῖς
eos vtiles: cōceſſit pacē
αὐτοὺς χρησίμους, ἐπεχώρησεν εἰρήνην
actuꝝ erga eos. ⁊ accipiētes dex
ἄξειν πρὸς αὐτούς. καὶ λαβόντες δεξι
tras: in tabnacula diſceſſerūt. aggreſ
ὰς, εἰς τὰς σκηνὰς ἐχωρίσθησαν. ἐπέ
ſus ē aūt ⁊ in quādā ciuitatē pōte
βαλε δὲ καὶ ἐπί τινα πόλιν γεφυροῦν
munitā ⁊ muris circūſeptā ⁊
ὀχυρὰν καὶ τείχεσι περιπεφραγμένην καὶ
mixtis gētib⁹ habitatā: no
παμμιγέσιν ἔθνεσι κατοικουμένην, ὄνο
mē aūt caſpin. q̄ intro int⁹ cōfiſi
μα δὲ κάσπιν. οἱ δ' ἔνδον πεποιθότες τῇ
in muroꝝ ſtabilitate: ⁊ ali C
τῶν τειχέων ἐρυμνότητι, τῇ τε τῶν βρω
moniaꝝ apparatu: remiſſius vtebant:
μάτων παραθέσει, ἀναγωγότερον ἐχρῶντο,
iudā cōuitijs laceſſētes ⁊
τοῖς περὶ τὸν ἰούδαν λοιδοροῦντες καὶ
adhuc blaſphemātes ⁊ loquētes
προσέτι βλασφημοῦντες καὶ λαλοῦντες

Digitized by Google

Joſue. 6. c. ꝙ nõ fas. ꝗ ãt circa iudan inuo-
ἃ μὴ θέμις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰούδαν ἐπικα
cantes magnũ mũdi prnci-
λεσάμενοι τὸν μέγαν τοῦ κόσμου δυνά-
pem: ꝗ ſine arietib⁹ ꝛ machinis inſtrumẽ
στην, τὸν ἄτερ κριῶν καὶ μηχανῶν ὀργανι
talib⁹ precipitauit hiericho in
κῶν καταχρημνίσαντα τὴν ἱεριχὼ κατὰ
ieſu tẽporib⁹: irruerũt ferociter
τοὺς ἰησοῦ χρόνους, ἐνέσεισαν θηριωδῶς
in mur⁹. capientes ꝙ ciuitatẽ
τῷ τείχει. καταλαβόμενοί τε τὴν πόλιν
dei volũtate: ineffabiles fecerũt
τῇ τοῦ θεοῦ θελήσει, ἀμυθήτους ἐποιήσαντο
cedes. ita vt adiacẽs ſta
σφαγάς. ὥς τε τὴν παρακειμένην λίμ
gnũ in latitudine habẽs ſtadia duo: flu
νην τὸ πλάτος ἔχουσαν σταδίους δύο, κα
ens ſanguine impletũ videre
τάρρυτον αἵματι πεπληρωμένην φαίνε-
tur. inde ãt diſcedẽtes ꝑ ſtadia
σθαι. ἐκεῖθεν δὲ ἀποσπάσαντες σταδίους
ſeptingẽta quinquaginta trãſierũt in
ἑπτακοσίους πεντήκοντα διήνυσαν εἰς τὸν
characa ad eos ꝗ dicũt tubiaeni
χάρακα πρὸς τοὺς λεγομένους τουβιανοὺς
D iudei. ꝛ timotheũ qdẽ in lo-
ἰουδαίους. καὶ τιμόθεον μὲν ἐπὶ τῶν τό-
cis nõ cõprehẽderũt infecto negocio tũc a
πων οὐ κατέλαβον ἄπρακτον τότε ἀπὸ
locis regreſſum: relinquentẽ
τῶν τόπων ἐκλελυκότα, καταλελοιπότα
ãt preſidiũ in qdã loco ꝛ valde fir
δὲ φρουρὰν ἔν τινι τόπῳ καὶ μάλα ὀχυ
mũ. doſithe⁹ ãt ꝛ ſoſipater ex his ꝗ circa
ράν. δοσίθεος δὲ καὶ σωσίπατρος τῶν περὶ
maccabeũ ducib⁹: exeũtes:
τὸν μακκαβαῖον ἡγεμόνων. ἐξοδεύσαντες,
peremerũt a timotheo reli-
ἀπώλεσαν τοὺς ὑπὸ τιμοθέου καταλειφ
ctos in preſidio plures decẽ
θέντας ἐν τῷ ὀχυρώματι πλείους τῶν μυ
mille viris. at maccabe⁹ ordinãs
ρίων ἀνδρῶν. ὁ δὲ μακκαβαῖος διατάξας
E ſuũ exercitũ ꝑ cohortes cõſtituit
τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν σπειρηδὸν κατέστησεν
eos in turmas. ꝛ in timotheũ
αὐτοὺς ἐπὶ τῶν σπειρῶν. καὶ ἐπὶ τὸν τιμόθεον
impetũ fecit habẽtẽ circa ſe decẽ milliaria duo
ὥρμησεν ἔχοντα περὶ αὐτὸν μυριάδας δώ
decim peditũ: eqtes ãt duo mille ſupra
δεκα πεζῶν, ἱππεῖς δὲ δισχιλίους πρὸς
quingẽtos. at aduentũ cognoſ-
τοῖς πεντακοσίοις. τὴν δὲ ἔφοδον μεταλα-
cẽs inde: premiſit timothe⁹
βὼν ἰούδου, προεξαπέστειλεν ὁ τιμόθεος
vxores ꝛ filios ꝛ reliquũ
τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν ἄλλην
apparatũ ad id qđ dicit carnion. erat enĩ
ἀποσκευὴν εἰς τὸ λεγόμενον καρνίον. ἦν γὰρ
difficile obſeſſu ꝛ acceſſu difficile caſtellũ
δυσπολιόρκητον καὶ δυσπρόσιτον τὸ χωρίον
ob olim locoꝝ anguſtiã.
διὰ τὴν πάντων τῶν τόπων στενότητα.
cũ apparuiſſet ãt iude cohors pri-
ἐπιφανείσης δὲ τῆς ἰούδου σπείρας πρώ
ma: ꝛ facto timore in ho-
της, καὶ γενομένου δέους ἐπὶ τοὺς πολεμί
ſtes: trepidatione q3 ex illi⁹ ꝗ vniuerſa vi
ους. φόβου τε ἐκ τῆς τοῦ πάντα ἐφο-
det apparentia facta ſup ipſos: in
ρῶντος ἐπιφανείας γενομένου ἐπ᾽ αὐτούς, εἰς

que fas non eſt. Machabeus autem in-
uocato magno mundi principe qui ſi-
ne arietibus & machinis: temporibus
ieſu precipitauit hiericho: irruit feroci-
ter muris & capta ciuitate per domini
voluntatem innumerabiles cedes fecit:
ita vt adiacens ſtagnum ſtadiorum duo
rum latitudinis ſanguine interfectorũ
fluere videretur. Inde diſceſſerũt ſtadia
ſeptingenta quinquaginta & venerũt
in characa ad eos: qui dicuntur tubia-
nei iudeos: & timotheum quidem in il-
lis locis non comprehenderunt: nul-
loq; negocio perfecto regreſſus eſt: re-
licto in quodam loco firmiſſimo preſi-
dio. Doſitheus autem & ſoſipater qui
erant duces cum machabeo pereme-
runt a timotheo relictos in preſidio de
cem milia viros. At machabeus ordi
natis circum ſe ſex millibus & conſtitu-
tis per cohortes: aduerſus timotheum
proceſſit habentem ſecum centum vi-
ginti milia peditum equitũq; duo milia
quingentos. Cognito autem iude ad-
uentu timotheus premiſit mulieres &
filios & reliquum apparatum in preſi-
dium quod carnion dicitur. Erat enĩ
inexpugnabile & acceſſu difficile pro-
pter locorum anguſtias. Cũq; cohors
iude prima apparuiſſet: timor hoſtibus
incuſſus eſt ex preſentia dei qui vniuer
ſa conſpicit: & in fugam verſi ſunt alius
ab alio ita vt magis a ſuis deicerentur:
& gladiorum ſuorum ictibus debilita-
rentur. Iudas autem vehementer in-
ſtabat puniens prophanos & proſtra-
uit ex eis triginta milia virorum. Ipſe
vero timotheus incidit in partes doſi-
thei & ſoſipatris & multis precibus po
ſtulabat vt viu⁹ dimitteretur: eo ꝙ mul
torum ex iudeis parentes haberet ac
fratres quos morte ei⁹ decipi eueniret.
Et cum fidẽ dediſſet reſtituturũ ſe eos
ſecundum conſtitutũ: illeſum eum di
miſerunt propter fratrum ſalutem. Iu
das autem regreſſus eſt a carnion in-
terfectis vigintiquinq; milibus. Poſt
horum fugam & necem: mouit exerci
tum ad effron ciuitatem munitã in qua
multitudo diuerſarum gentium habita
bat: & robuſti iuuenes pro muris conſi
ſtentes fortiter repugnabant. In hac
autem machine multe: & telorum erat
apparatus. Sed cum omnipotentem
inuocaſſent: qui poteſtate ſua vires ho
ſtium confringit: ceperunt ciuitatẽ: &
ex eis qui intus erant vigintiquinq; mi
lia proſtrauerunt. Inde ad ciuitatem
ſcytharum abierunt: que ab hieroſoly-
mis ſexcentis ſtadiis aberat. Conte-
ſtantibus autem his qui apud ſcythopo
litas erãt iudeis ꝙ benigne ab eis habe
rentur: & temporib⁹ infelicitatis ꝙ mo
deſte ſecũ egerint: gratias agentes eis:
& exhortati etiam de cetero erga

fugã verſi ſunt. alius alio lat⁹.
φυγὴν ὥρμησαν. ἄλλος ἀλλαχῆ φερόμενος.
ita vt ſepe a ꝓpriis lederen-
ὥς τε πολλάκις ὑπὸ τῶν ἰδίων βλάπτε-
tur. ꝛ gladioꝝ mucronib⁹ trãſfige
σθαι. καὶ ταῖς τῶν ξιφῶν ἀκμαῖς ἀναπείρε
rent. faciebat ãt ꝑſecutionẽ intẽſiorẽ
σθαι. ἐποιεῖτο δὲ τὸν διωγμὸν εὐτονώτερον
iudas ſtimulãs ꝓphanos. occi-
ἰούδας συγκεντῶν τοὺς ἀλιτηρίους. διέφ-
dit q3 ad decẽ miliaria tria viroꝝ. ip-
θειρέ τε εἰς μυριάδας τρεῖς ἀνδρῶν. αὐ
ſe ãt timothe⁹ incidẽs in eos ꝗ circa
τὸς δὲ ὁ τιμόθεος ἐμπεσὼν τοῖς περὶ
doſitheũ ꝛ ſoſipatrẽ: poſtulabat cũ
τὸν δοσίθεον καὶ σωσίπατρον, ἠξίου μετὰ
multis adulationib⁹ vt dimitterẽt viuũ ſe.
πολλῆς γοητείας ἐξαφεῖναι ζῶντα αὐτόν.
eo ꝙ pluriũ qdẽ parẽtes alioꝝ ãt fra-
διὰ τὸ πλειόνων μὲν γονεῖς ὧν δὲ ἀδελ
tres haberet. ꝛ hos decipi cõtin-
φοὺς ἔχειν. καὶ τούτους ἀλογηθῆναι συμ-
get. cũ firmaſſet ãt ipe ꝑ plu-
βήσεται. πιστώσαντος δὲ αὐτοῦ διὰ πλειό
ra definitionẽ reſtituturũ hos
νων τὸν ὁρισμὸν ἀποκαταστήσειν τούτους
illeſos: dimiſerũt eũ ꝓpter
ἀπημάντους, ἀπέλυσαν αὐτὸν ἕνεκα
fratrũ ſalutẽ. egrediẽs ãt in
τῆς τῶν ἀδελφῶν σωτηρίας. ἐξελθὼν δὲ ἐπὶ
carnion ꝛ atergatiũ: iugula-
τὸ καρνίον καὶ τὸ ἀτεργατεῖον, κατέσφα
uit decẽ milliaria corpoꝝ duo: ꝛ quinq; mi-
ξε μυριάδας σωμάτων δύο καὶ πεντακισχι
lia. poſt ãt hoꝝ fugã ꝛ ꝑdi
λίους. μετὰ δὲ τὴν τούτων τροπὴν καὶ ἀπώ
tionẽ exercitũ mouit ꝛ cõtra ephrõ ciuitatẽ
λειαν ἐπεστράτευσε καὶ ἐπὶ ἐφρὼν πόλιν
munitã. in ꝗ omnigene in ipa multitudi ces ha
ὀχυράν. ἐν ᾗ πάμφυλα ἐν αὐτῇ πλήθη κα
bitabãt. iuuenes ãt robuſti ante mu-
τῴκει. νεανίαι δὲ ῥωμαλέοι πρὸ τῶν τειχέ
ros cõſiſtẽtes fortiter repugnabãt. hic
ων καθεστῶτες εὐρώστως ἀπεμάχοντο. ἔνθα
inſtrumẽtoꝝ ꝛ teloꝝ multi appara
δὲ ὀργάνων καὶ βελῶν πολλαὶ παραθέ-
tus erãt. inuocãtes ãt pn
σεις ὑπῆρχον. ἐπικαλεσάμενοι δὲ τὸν δυ
cipẽ cũ fortitudine cõfringẽtẽ
νάστην τὸν μετὰ κράτους συντρίβοντα τὰς
hoſtiũ vires: ceperũt ciuitatẽ
τῶν πολεμίων ἀλκάς, ἔλαβον τὴν πόλιν
ſubditã. ꝓſtrauerũt ãt ex his ꝗ int⁹ in
ὑποχείριον. κατέστρωσαν δὲ τῶν ἔνδον εἰς
decẽ miliaria duo quinq; milia. abeun-
μυριάδας δύο καὶ πεντακισχιλίους. ἀναζεύ-
tes ãt inde: ꝓfecti ſunt in ſcythaꝝ ciui-
ξαντες δὲ ἐκεῖθεν, ὥρμησαν ἐπὶ σκυθῶν πό
tatẽ diſtantẽ a hieroſolymis ſta-
λιν ἀπέχουσαν ἀπὸ ἱεροσολύμων σταδί-
diis ſexcẽtis. teſtantib⁹ ãt ꝗ
ους ἑξακοσίους. ἀπομαρτυρησάντων δὲ τῶν
illic erãt iudeis: quã ſcythopo-
ἐκεῖ καθεστώτων ἰουδαίων, ἣν οἱ σκυθοπο
lite habuerũt erga eos beniuolẽtiã: ꝛ in
λῖται ἔσχον πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν, καὶ ἐν
aduerſitatis tẽporib⁹ benignũ occur
τοῖς τῆς ἀτυχίας καιροῖς ἥμερον ἀπάν-
ſum: gratias agẽtes ꝛ hortan-
τησιν, εὐχαριστήσαντες καὶ προσπαρα-
tes etiã in reliqua erga
καλέσαντες καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πρὸς τὸ

genus benignos eſſe: venerūt in
γένος εὐμενεῖς εἶναι, παρεγενήθησαν εἰς
hieroſolymā hebdomadaꝝ feſto
ἱεροσόλυμα τῆς τῶν ἑβδομάδων ἑορτῆς
exīte ꝓpinquo. poſt aūt dictā
οὔσης ὑπογύου. μετὰ δὲ τὴν λεγομένην
pētecoſten: irruerunt cōtra gorgiā
πεντηκοστὴν, ὥρμησαν ἐπὶ γοργίαν τὸν
idumee ducē. exierūt aūt cū
τῆς ἰδουμαίας στρατηγόν. ἐξῆλθον δὲ με
peditib⁹ trib⁹ milib⁹: equitib⁹ aūt quadri
τὰ πεζῶν τριχιλίων, ἱππέων δὲ τετρα
gentis. cōtra hūc aūt pugnātes
κοσίων. πρὸς τοῦτον δὲ παραταξαμένους
cōtigit cadere paucos de iude
συνέβη πεσεῖν ὀλίγους ἐκ τῶν ἰουδαί
is. doſithe⁹ aūt q̄dā de his q̄ bacenoris
ων. δωσίθεος δέ τις τῶν τοῦ βακήνορος
eques vir ꝛ fortis apprehēdit
ἔφιππος ἀνὴρ καὶ καρτερὸς εἴχετο τοῦ
gorgiā: ꝛ tenēs chlamyde:
γοργίου, καὶ λαβόμενος τῆς χλαμύδος,
duxit eū fortiter. ꝛ cū vellet ſce
ἦγεν αὐτὸν εὐρώστως. καὶ βουλομένου τὸν κα
leſtū capere viuū: equitū quo
τάρατον λαβεῖν ζωγρίαν, τῶν ἱππέων τι
dā thracēſiū innecto in eū ꝛ
νὸς θρακῶν ἐπενεχθέντος αὐτῷ καὶ τὸν
humeꝝ amputātē: fugit gorgias in mare
ὦμον καθελόντος, διέφυγε γοργίας εἰς μαρι
ſa. his aūt q̄ circa heſdrin diutius
σά. τῶν δὲ περὶ τὸν ἔσδριν ἐπὶ πλεῖ
pugnantib⁹: ꝛ fatigatis exīntib⁹: inuo
ον μαχομένων, καὶ κατακόπων ὄντων, ἐπι
cans iudas dn̄m adiuto=
καλεσάμενος ὁ ἰούδας τὸν κύριον σύμμα
rem apparere ꝛ ducē belli=
χον φανῆναι καὶ προοδηγὸν τοῦ πολέμου,
incipiēs patria voce cū hym
καταρξάμενος τῇ πατρίῳ φωνῇ τὴν μεθ᾽ ὕμ
nis clamorē: aggreſſus inſperate eos q̄
νων κραυγὴν, ἐνσείσας ἀπροσδοκήτως τοῖς
circa gorgiā: fugā eoꝝ fecit.
περὶ τὸν γοργίαν, τροπὴν αὐτῶν ἐποιήσα=
iudas aūt colligēs exercitū: venit
το. ἰούδας δὲ ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα, ἧκεν
in odollā ciuitatē. at ſeptima die ſup
εἰς ὀδολλὰμ πόλιν. τῆς δὲ ἑβδομάδος ἐπι
ueniēte: ſm̄ cōſuetudinē purificati
βαλλούσης, κατὰ τὸν ἐθισμὸν ἁγνισθέντες
ibidē ſabbatū egerūt. at ſequēti
αὐτόθι τὸ σάββατον διήγαγον. τῇ δὲ ἐχομένῃ
venerūt q̄ circa iudā quo tp̄e
ἦλθον οἱ περὶ τὸν ἰούδαν καθ᾽ ὃν χρόνον τὸ
neceſſitas fuit: corpora ꝓſtra
τῆς χρείας ἐγεγόνει, τὰ σώματα τῶν προ
toꝝ tollere: ꝛ cū
πεπτωκότων ἀνακομίσασθαι, καὶ μετὰ τῶν
cognatis reponere in pater
συγγενῶν ἀποκαταστῆσαι εἰς τοὺς πατρῴ
nis ſepulchris. inuenerūt aūt vnuſ⁹cuiuſq; mortuoꝝ
ους τάφους. εὗρον δὲ ἑκάστου τῶν τεθνηκότων
ſub tunicis ſacra eoꝝ q̄ de iā=
ὑπὸ τοὺς χιτῶνας ἱερώματα τῶν ἀπὸ ἰαμ
nia idoloꝝ: a qb⁹ lex ꝓhibet
νείας εἰδώλων, ἀφ᾽ ὧν ὁ νόμος ἀπείργει τοὺς
iudeos. at oīb⁹ manifeſtū fuit ob
ἰουδαίους. τοῖς δὲ πᾶσι σαφὲς ἐγένετο διὰ
hanc cauſam hos corruiſſe.
τήνδε τὴν αἰτίαν τούσδε πεπτωκέναι.
oēs itaq; benedicētes opa iu=
πάντες οὖν εὐλογήσαντες τὰ τοῦ δικαιο

genus ſuum benignos eſſe: venerunt hieroſolymam die ſolenni ſeptimanarum inſtante. Et poſt pentecoſten abierunt contra gorgiam prepoſitum idumee. Exiuit autem cum peditibus tribus milibus et equitibus quadringentis. Quibus congreſſis cōtigit paucos ruere iudeorum. Doſitheus vero quidā de bacenoris eques vir fortis gorgiaȝ tenebat: & cum vellet illuȝ capere viuū: eques quidaȝ de thracibus irruit in eū: humerūq; eius amputauit: atq; ita gorgias effugit in mareſa. At illis qui cum eſdrin erant diutius pugnantibus & fatigatis: inuocauit iudas dominum adiutorem & ducem belli fieri: incipiens voce patria & cum hymnis clamorem extollens fugam gorgie militibus incuſſit. Iudas autem collecto exercitu venit in ciuitatem odollam. Et cum ſeptima dies ſuperueniret: ſecundum conſuetudinem purificati in eodem loco ſabbatum egerunt. Et ſequenti die venit cū ſuis iudas vt corpora proſtratorum tolleret: & cum parentibus poneret in ſepulchris paternis. Inuenerunt autem ſub tunicis interfectorum de donariis idolorum que apud iamniam fuerunt: a quibus lex prohibet iudeos. Omnibus ergo manifeſtum factuȝ eſt ob hāc cauſam eos corruiſſe. Omnes itaq; benedixerunt iuſtum iudicium domini q̄ occulta fecerat manifeſta. Atq; ita ad preces conuerſi rogauerunt vt id quod factum erat delictum obliuioni traderetur. At vero fortiſſimus iudas hortabatur populum conſeruare ſe ſine peccato ſub oculis videntes que facta ſunt pro peccatis eorum qui proſtrati ſunt. Et facta collatione: duodeciȝ milia drachmas argenti miſit hieroſolymaȝ offerri pro peccatis mortuorum ſacrificium: bene & religioſe de reſurrectione cogitans. Niſi enim eos qui ceciderāt reſurrecturos ſperaret: ſuperfluum videretur & vanum orare pro mortuis. Et quia conſiderabat q̄ hi qui cum pietate dormitioneȝ acceperant: optimaȝ haberent repoſitam gratiam. Sancta ergo & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis ſoluantur.

Capitulum decimum. tertium.

Anno centeſimo quadrageſimo nono cognouit iudas antiochum eupatorem venire cum multitudine aduerſus iudeam: & cum eo lyſiaȝ procuratoreȝ & prepoſitum negociorum ſecum habentem peditum centum decē milia: & equituȝ quinq; milia: & elephātes vigintiduos: currus cum falcib⁹ trecentos. Commiſcuit auteȝ ſe illis & menelaus: & cum multa fallacia deprecabatur antiochum non pro patrie ſalute: ſed ſperans ſe conſtitui in principatuȝ. Sed rex regum ſuſcitauit animos antiochi in peccatorem: & ſuggerente lyſia

ſti dn̄i q̄ occulta manifeſta fa=
κρίτου κῡ τοῦ τὰ κεκρυμμένα φανερὰ ποι
cit: ad ſupplicatōeȝ cōuerſi ſunt: rogā=
οῦντος, εἰς ἱκετείαν ἐτράπησαν, ἀξιώσαν
tes factū delictū oīno dele= F
τες τὸ γεγονὸς ἁμάρτημα τελείως ἐξαλειφ
ri. at gn̄oſus iudas hortat⁹ eſt
θῆναι. ὁ δὲ γενναῖος ἰούδας παρεκάλεσε τὸ
mltitudinē cōſeruare ſe ſine peccato
πλῆθος συντηρεῖν αὑτοὺς ἀναμαρτήτους
eſſe: ſub oculis vidētes q̄ facta erāt ob
εἶναι, ὑπ᾽ ὄψιν ἑωρακότας τὰ γεγονότα διὰ
proſtratoꝝ peccatū. fa=
τὴν τῶν προπεπτωκότων ἁμαρτίαν. ποιη=
ciēs q̄ ꝓparationes ſm̄ viroꝝ colle
σάμενός τε κατασκευάσματα κατ᾽ ἀνδραλο
ctionē ad argēti drachmas duomille: mi=
γίαν εἰς ἀργυρίου δραχμὰς δισχιλίας, ἀπέ
ſit in hieroſolymā ad offerēdū pro
στειλεν εἰς ἱεροσόλυμα προσαγαγεῖν περὶ
peccato ſacrificiū: valde bene ꝛ vrbane
ἁμαρτίας θυσίαν, πάνυ καλῶς καὶ ἀστείως
faciēs: de reſurrectione cogitās.
πράττων, ὑπὲρ ἀναστάσεως διαλογιζόμενος.
niſi eīn eos q̄ ceciderant reſurrecturos ſpe Deut. 7. d.
εἰ μὴ γὰρ τοὺς προπεπτωκότας ἀναστῆναι προ G
raſſet: ſupfluū ꝛ vanū pro mortuis
σεδόκα, περισσὸν καὶ ληρῶδες ὑπὲρ νεκρῶν
orare. deide cōſiderās his q̄ cū pieta
εὔχεσθαι. εἶτ᾽ ἐμβλέπων τοῖς μετ᾽ εὐσεβεί
te obdormierāt optimā repoſitā gra=
ας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαρι
tiā: ſctā ꝛ pia cōſideratio. vnde ꝓ
στήριον, ὁσία καὶ εὐσεβὴς ἡ ἐπίνοια. ὅθεν περὶ
mortuis ꝓpitiationē fecit:
τῶν τεθνηκότων τὸν ἐξιλασμὸν ἐποιήσατο,
vt a peccato ſoluerētur.
τῆς ἁμαρτίας ἀπολυθῆναι. Ca. 13.

Anno nono ꝛ q̄drageſimo ꝛ cē
Τῷ δὲ ἐννάτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκα
teſimo anno cōpertū eſt iu=
τοστῷ ἔτει προσέπεσε τοῖς περὶ τὸν ἰού
de: antiochū eupatorē veni=
δαν, ἀντίοχον τὸν εὐπάτορα παραγίνε
re cū multitudinib⁹ aduerſus iudeā:
σθαι σὺν πλήθεσιν ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν,
ꝛ cū eo lyſiā ꝓcuratorē
καὶ σὺν αὐτῷ λυσίαν τὸν ἐπίτροπον
et ſup negocia: vnūquēq; habē
καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἕκαστον ἔχον=
tem exercitū grecū peditū decēmiliaria
τα δύναμιν ἑλληνικὴν πεζῶν μυριάδας
vndecī: ꝛ eq̄tes q̄nq; mille
ἕνδεκα, καὶ ἱππεῖς πεντακισχιλίους
trecētos: ꝛ elephātes viginti duos:
τριακοσίους, καὶ ἐλέφαντας εἰκοσιδύο, A
currus aūt falcatos trecētos.
ἅρματα δὲ δρεπανηφόρα τριακόσια.
comiſcuit ſe aūt illis ꝛ menela⁹: ꝛ
συνέμιξε δὲ αὐτοῖς καὶ μενέλαος, καὶ
hortabat̄ cū multa ironia
παρεκάλει μετὰ πολλῆς εἰρωνείας τὸν
antiochū: nō pro ſalute pa=
ἀντίοχον, οὐκ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πατρί
trie: exiſtimās aūt in ꝓncipatu cōſtitu=
δος, οἰόμενος δὲ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατα=
tum iri. at rex re=
σταθήσεσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν βασι B
gū ſuſcitauit animū antiochi
λέων ἐξήγειρε τὸν θυμὸν τοῦ ἀντιόχου
in peccatorē: ꝛ lyſia
ἐπὶ τὸν ἀλιτήριον, καὶ λυσίου

oſtendēte hunc cauſam maloꝝ eſſe
ὑποδείξαντος τοῦτον αἴτιον τῶν κακῶν εἶ
oim: iuſſit vt cōſuetudo ē in
ναι πάντων, προσέταξεν ὡς ἔθος ἐστὶν ἐν
loco necare ducētes in
τῷ τόπῳ προσαπολέσαι ἀγαγόντας εἰς
bereā. eſt āt in loco turris qnq̄=
βέροιαν. ἔστι δὲ ἐν τῷ τόπῳ πύργος πεντή
ginta cubitoꝝ plena cinere. hec āt in
κοντα πηχῶν πλήρης σποδοῦ. οὗτος δὲ ὄρ
C strumētū hēbat rotundū vndiq; preceps
γανον εἶχε περιφερὲς πάντοθεν ἀπόκρημ
in cinerē. hic ſacrilegij
νον εἰς τὴν σποδόν. ἐνταῦθα τὸν ἱεροσυλίας
reū: vel ⁊ quorūdā alioꝝ maloꝝ ſūmitatē
ἔνοχον, ἢ καί τινων ἄλλων κακῶν ὑπεροχὴν
factū: oēs ꝓpellūt in moꝛ
πεποιημένον, ἅπαντες προσωθοῦσιν εἰς ὄλε
tem. tali fato ꝑuaricatorē cōtigit
θρον. τοιούτῳ μόρῳ τὸν παράνομον συνέβη θα
mori: neq; terrā aſſecutum menelaū: val
νεῖν, μηδὲ τῆς γῆς τυχόντα μενέλαον, πά
de iuſte. qm̄ em̄ ꝑpetrauit multa
D νυ δικαίως. ἐπεὶ γὰρ συνετελέσατο πολλὰ
circa arā delicta: cuiꝰ ignis
περὶ τὸν βωμὸν ἁμαρτήματα, οὗ τὸ πῦρ
ſanctꝰ erat ⁊ cinis: in cinere mortē
ἁγνὸν ἦν καὶ ἡ σποδός, ἐν σποδῷ τὸν θάνατον
tulit. at ſupbia rex
ἐκομίσατο. τοῖς δὲ φρονήμασιν ὁ βασιλεὺς
efferatꝰ eſſe incipiebat: peſſima coꝝ q̄
βεβαρβαρωμένος ἤρχετο, τὰ χείριστα τῶν
ſub patre ſuo facta fuerāt oſtēſurꝰ
ἐπὶ τοῦ πρὸς αὐτοῦ γεγονότων ἐνδειξόμενος
iudeis. cognoſcēs āt iudas hec:
τοῖς ἰουδαίοις. μεταλαβὼν δὲ ἰούδας ταῦ
precepit multitudini ꝑ diē ⁊ no
E τα, παρήγγειλε τῷ πλήθει δι' ἡμέρας καὶ νυ
ctē inuocare dn̄m: ſi qn̄ ⁊ alias
κτὸς ἐπικαλεῖσθαι τὸν κν̄, εἴποτε καὶ ἄλλο
⁊ nūc: adiuuare eos q̄ lege ⁊ pa=
τε καὶ νῦν, ἐπιβοηθεῖν τοῖς τοῦ νόμου καὶ πατρί
tria ⁊ tēplo ſancto priuādi erāt. ⁊
δος καὶ ἱεροῦ ἁγίου στερεῖσθαι μέλλουσι. καὶ
q̄ ſup paululū reſpirauerat ppl̄m nō
τὸν ἄρτι βραχέως ἀνεψυχότα λαὸν μὴ
ſinere blaſphemis gētibꝰ ſubdi=
ἐᾶσαι τοῖς δυσφήμοις ἔθνεσιν ὑποχειρί=
tos fieri. oībꝰ āt idē faciēti=
ους γενέσθαι. πάντων δὲ τὸ αὐτὸ ποιησάν
bus ſimul ⁊ petentibꝰ miſericoꝛ
F των ὁμοῦ καὶ καταξιωσάντων τὸν ἐλεήμο
dē dn̄m cū fletu ⁊ ieiunijs ⁊ pro
να κύριον μετὰ κλαυθμοῦ καὶ νηστειῶν καὶ προ
ſtratione ꝑ dies tres aſſidue:
πτώσεως ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ἀδιαλείπτως,
hortatꝰ eos iudas iuſſit
παρακαλέσας αὐτοὺς ὁ ἰούδας ἐκέλευσε
venire. per ſe āt cū ſenio
παραγίνεσθαι. καθ' ἑαυτὸν δὲ σὺν τοῖς πρεσ
ribꝰ exn̄s: cogitauit ꝓuſq̄ irru
βυτέροις γενόμενος, ἐβουλεύσατο πρὶν εἰσ
eret regis exercitꝰ in
βαλεῖν τοῦ βασιλέως τὸ στράτευμα εἰς τὴν
iudeā ⁊ fieret ciuitatis cōpo
G ἰουδαίαν καὶ γενέσθαι τῆς πόλεως ἐγκρα=
tes: egreſſos iudicare negocia
τεῖς, ἐξελθόντας κρῖναι τὰ πράγματα τῇ
dn̄i auxilio. dans āt ꝑmiſſionē
τοῦ κυρίου βοηθείᾳ. δοὺς δὲ τὴν ἐπιτροπὴν
creatori mūdi: hoꝛtatꝰ eos q̄
τῷ κτίστῃ τοῦ κόσμου, παρακαλέσας τοὺς

hūc eſſe cauſaꝫ oīm malorū: iuſſit vt eis
eſt conſuetudo apprehenſum in eodeꝫ
loco necari. Erat autem in eodem loco
turris quinquaginta cubitorum: agge=
ſtum vndiq; habens cineris. Hec proſ=
pectum habebat in preceps. Inde in ci
nerem deiici iuſſit ſacrilegum omnibꝰ
eum propellentibus ad interitum. Et
tali lege preuaricatorem legis contigit
mori nec terre dari menelaum. Et qui
dem ſatis iuſte. Nam quia multa erga
arā dei delicta cōmiſit: cuiꝰ ignis & cinis
erat ſanctus: ipſe in cineris morte dan=
natus eſt. Sed rex mente effrenatus ve=
niebat nequiorem ſe patre ſuo iudeis
oſtenſurus. Quibus iudas cognitis pre
cepit populo vt die ac nocte dominuꝫ
inuocarent: q ſicut ſēper & nūc adiuua
ret eos: quippe q lege et patria ſancto=
rum templo priuari vererentur: ac po=
pulum qui nuper paululum reſpiraſſet
ne ſineret blaſphemis rurſus nationi=
bus ſubdi. Omnibus itaq; ſimul id fa=
cientibus & petentibus a domino miſe
ricordiam cum fletu & ieiuniis per tri=
duum continuum proſtratis: hortatus
eſt eos iudas vt ſe ꝑpararent. Ipſe vero
cum ſenioribꝰ cogitauit priuſq; rex ad
moueret exercitum ad iudeam & obti=
neret ciuitatem exire: & domini iuditio
cōmittere exitum rei: dans itaq; poteſta
tem omnium deo mūdi creatori: & hor
tatus ſuos vt fortiter dimicarēt & vſq;
ad mortem pro legibus: templo: ciuita
te: patria: & ciuibꝰ ſtarent: circa modin
exercitum cōſtituit. Et dato ſigno ſuis
dei victorie: iuuenibus fortiſſimis ele=
ctis nocte aggreſſus aulaꝫ regiam in ca
ſtris interfecit viros quattuordecim mi
lia & maximum elephantorum cū his
qui ſuperpoſiti fuerant. Sūmoq; metu
ac perturbatione hoſtium caſtra reple
ntes: rebuſq; proſpere geſtis: abie=
runt. Hoc autem factum eſt die illuceſ=
cēte adiuuāte eū dn̄i ꝓtectiōe. Sed rex
accepto guſtu audacie iudeorum: arte
difficultatem locorum tentabat: & be=
thſure que erat iudeorum preſidiū mu
nitum caſtra admouebat: ſed fugaba=
tur: impingebatur: minorabatur. His
autem qui intus erant iudas neceſſaria
mittebat. Enunciauit autem myſteria
hoſtibus rhodocus quidam de iudaico
exercitu qui requiſitus comprehenſus
eſt & concluſus. Iterum rex ſermonem
habuit ad eos qui erant in bethſuris: de
xtram dedit: accepit: abiit: cōmiſit cum
iuda: ſuperatus eſt. Vt autem cognouit
rebellaſſe philippum antiochie qui re=
lictus erat ſuper negocia: mente cōſter
natus iudeos deprecans ſubdituſq; eis
iurat de omnibus quibus iuſtum viſuꝫ
eſt: & reconciliatus obtulit ſacrificium:
honorauit templum: & munera poſuit:
machabeum amplexatus eſt: & fecit eū
a ptolemaide vſq; ad gerrenos ducem
& principem. Vt autem venit ptolemai
dā: grauiter ferebant ptolemenſes ami
citie conuentionem: ooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

cū eo: generoſe dimicare vſq; ad moꝛ
σὺν αὐτῷ, γενναίως ἀγωνίσασθαι μέχρι θα
tem pro legibꝰ tēplo ciuitate patria
νάτου περὶ νόμων ἱεροῦ πόλεως πατρίδος
republica. circa āt modin fecit
πολιτείας. περὶ δὲ μωδεῒν ἐποιήσατο τὴν
exercitū. reddens āt his q̄ circa ſe
στρατοπεδείαν. ἀναδοὺς δὲ τοῖς περὶ αὐτὸν
ſignū dei victorie: cū iuuenibꝰ optimis
σύνθεμα θεοῦ νίκης, μετὰ νεανίσκων ἀρίστων
electis admouēs noctu ad re
κεκριμένων ἐπιβαλὼν νύκτωρ ἐπὶ τὴν βα=
giā aulā caſtra: interfecit
σιλικὴν αὐλὴν τὴν παρεμβολήν, ἀνεῖλεν
ad viros duo mille. ⁊ maximū
εἰς ἄνδρας δισχιλίους. καὶ τὸν πρωτεύοντα
elephātoꝝ cū ea q̄ in domo turba
τῶν ἐλεφάντων σὺν τῷ κατ' οἰκείαν ὄχλῳ
cōpoſuit. ⁊ in fine caſtra
συνέθηκε. καὶ τὸ τέλος τὴν παρεμβολὴν
metu ⁊ turbatione cōpleuerūt ⁊ regreſ
δέους καὶ ταραχῆς ἔπλησαν, καὶ ἐξέλυ=
ſi ſunt ꝓſperati. illuceſcēte āt iā
σαν εὐημεροῦντες. ὑποφαινούσης δὲ ἤδη
die hoc factū fuerat: ob adiuuā
τῆς ἡμέρας τοῦτ' ἐγεγόνει, διὰ τὴν ἐπαρή
tem cū dn̄i ꝓtectionē. at rex
γουσαν αὐτῷ τοῦ κυρίου σκέπην. ὁ δὲ βα=
cū accepiſſet guſtū iudeoꝝ
σιλεὺς εἰληφὼς γεῦμα τῆς τῶν ἰουδαίων
audacie: tentabat ꝑ cōpendia
εὐτολμίας, κατεπείρασε διὰ μεθόδων τοὺς
loca. ⁊ ad bethſura ꝓſidiū muni
τόπους. καὶ ἐπὶ βαιθσοῦρα φρούριον ὀχυ=
tū iudeoꝝ acceſſit. fugabat. offen
ρὸν τῶν ἰουδαίων προσῆγε. ἐτροποῦτο. προ
debat. minorabat. his āt q̄ intꝰ iudas
σέκρουεν. ἠλαττονοῦτο. τοῖς δ' ἔνδον ἰούδας
neceſſaria miſit. nūciauit āt
τὰ δέοντα προσέπεμψε. προσήγγειλε δὲ
myſteria hoſtibꝰ rhodocꝰ ex
τὰ μυστήρια τοῖς πολεμίοις ῥόδοκος ἐκ τῆς
iudaico exercitu. requiſitꝰ eſt āt ⁊ cōpre
ἰουδαϊκῆς τάξεως. ἀνεζητήθη δὲ καὶ κατε
hēſus ē ⁊ cōcluſus eſt. ſecūdo locutꝰ eſt
λήφθη καὶ κατεκλείσθη. ἐδευτερολόγησεν ὁ
rex his q̄ in bethſuris. dextrā de=
βασιλεὺς τοῖς ἐν βαιθσούροις. δεξιὰν ἔδω
dit. accepit. abijt. cōmiſit cū
κεν. ἔλαβεν. ἀπῄει. προσέβαλε τοῖς περὶ
iuda. minoꝛ fuit. cognouit re
τὸν ἰούδαν. ἥττων ἐγένετο. μετέλαβεν ἀπο
bellaſſe philippū in antiochia q̄
νενοῆσθαι τὸν φίλιππον ἐν ἀντιοχείᾳ τὸν
relictꝰ erat ſup negocia. cō=
ἀπολελειμμένον ἐπὶ τῶν πραγμάτων. συ
fuſus eſt. iudeos rogauit: ſub
νεχύθη. τοὺς ἰουδαίους παρεκάλεσεν, ὑπε=
ditꝰ ē: ⁊ iurauit in oībꝰ iuſtis.
τάγη, καὶ ὤμοσεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις.
recōciliatꝰ ē ⁊ ſacrificiū obtulit. honorauit
συνελύθη καὶ θυσίαν προσήγαγε. ἐτίμησε τὸν
tēplū ⁊ locū humane tractauit ⁊
νεώ, καὶ τὸν τόπον ἐφιλανθρώπησε. καὶ τὸν
maccabeū amplexatꝰ ē. reliq̄t du
μακκαβαῖον ἀπεδέξατο. κατέλιπε στρατη
cē a ptolemaide vſq; ad gerrenos ꝑn=
γὸν ἀπὸ πτολεμαΐδος ἕως τῶν γερρηνῶν ἡγε
cipē. venit in ptolemaidē. graui
μονίδην. ἦλθεν εἰς πτολεμαΐδα. ἐδυσφό
ter ferebāt ꝓ pactis ptolemēſes.
ρουν ὑπὲρ τῶν συνθηκῶν οἱ πτολεμαεῖς.

indignabant. n. p̄ eo q̄ voluerāt irrita facere
ἐδείναζον γὰρ ὑπὲρ ὧν ἠθέλησαν ἀθετεῖν
federa. acceſſit ad tri⸗
τὰς διαςάλσεις. προσῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆ
bunal lyſias. defendit poſſibiliter.
μα λυσίας. ἀπελογίσατο ἐνδεχομένως.
perſuaſit. ſedauit. benignos fe⸗
συνέπεισε. κατεπράυνεν. εὐμενεῖς ἐποίη⸗
cit. regreſſus ē in antiochiā. ſic
σεν. ἀνέζευξεν εἰς ἀντιόχειαν. οὕτω τὰ
regis pfectio ꝛ reuer
τοῦ βασιλέως τῆς ἐφόδου καὶ τῆς ἀνα⸗
ſio cōtigerūt.
ζυγῆς ἐχώρησε. Ca. 14.

POſt āt triēniū tp̄s inno⸗
Μετὰ δὲ τριετῆ χρόνον προσέπε
tuit iude: demetriū filiū
σε τοῖς περὶ τὸν ἰούδαν, δημήτριον τὸν
ſeleuci p eū q̄ in tripoli por
τοῦ σελεύκου διὰ τοῦ κατὰ τρίπολιν λι
tū nauigantē cū multitudie foꝛ
μένος εἰσπλεύσαντα μετὰ πλήθους ἰσχυ
ti ꝛ claſſe: obtinuiſſe regionē
ροῦ καὶ στόλου, κεκρατηκέναι τῆς χώρας
poſtq̄ occidit antiochū ꝛ hui⁹
ἐπανελόμενον ἀντίοχον καὶ τὸν τούτου
procuratorē lyſiā. alcim⁹ āt q̄dā
ἐπίτροπον λυσίαν. ἄλκιμος δέ τις
qui fuerat ſūm⁹ ſacerdos: volūtarie āt coin
προγεγονὼς ἀρχιερεύς, ἑκουσίως δὲ με⸗
quinat⁹ in ſegregatiōis tēporib⁹:
μολυμμένος ἐν τοῖς τῆς ἀμιξίας χρόνοις,
cognoſcēs q̄ ſm quēlibet modū nō
συννοήσας ὅτι καθ᾽ ὄντινα οὖν τρόπον οὐκ
eſt ei ſalus: neq; ad ſctm̄
ἔστιν αὐτῷ σωτηρία, οὐδὲ πρὸς τὸ ἅγιον
altare vltra acceſſus: venit ad
θυσιαστήριον ἔτι πρόσοδος, ἧκε πρὸς τὸν
regē demetriū q̄ſi p̄mo ꝛ q̄n⸗
βασιλέα δημήτριον ὡς πρώτου καὶ πεν
quageſimo ꝛ cēteſimo anno: offerēs
τηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους, προσάγων
ei coronā aureā ꝛ palmā: vltra
αὐτῷ στέφανον χρυσοῦν καὶ φοίνικα, πρὸς
āt hec ex legitimis ramis
δὲ τούτοις τῶν νομιζομένων θαλῶν τοῦ
tēpli. ꝛ die illo ſilentiū
ἱεροῦ. καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡσυχίαν
habuit. opportūitatē āt ſumēs pprie demē
ἔσχε. καιρὸν δὲ λαβὼν τῆς ἰδίας ἀνοί⸗
tie auxiliatricē: vocatus ad cōſiliū
ας συνεργόν, προσκληθεὶς εἰς συνέδριον
a demetrio ꝛ interrogat⁹ in
ὑπὸ τοῦ δημητρίου καὶ ἐπερωτηθεὶς ἐν
qua diſpoſitiōe ꝛ cōſilio pſtarēt
τίνι διαθέσει καὶ βουλῇ καθεστήκασιν οἱ
iudei: ad hec dixit. q̄ dicunt
ἰουδαῖοι, πρὸς ταῦτα ἔφη. οἱ λεγόμενοι
ex iudeis aſidei: q̄b⁹ preeſt iu⸗
τῶν ἰουδαίων ἀσιδαῖοι, ὧν ἀφηγεῖται ἰού
das maccabe⁹: bella nutriūt ꝛ
δας ὁ μακκαβαῖος, πολεμοτροφοῦσι καὶ
ſeditiōes mouēt: nō ſinētes regnū
στασιάζουσιν, οὐκ ἐῶντες τὴν βασιλείαν
q̄etē aſſequi. vnde defraudat⁹
εὐσταθείας τυχεῖν. ὅθεν ἀφελόμενος τὴν
maioꝝ gl̄ia: dico āt ſūmo ſa⸗
προγονικὴν δόξαν, λέγω δὲ τὴν ἀρχιερω
cerdotio: huc nūc veni: p̄mū q̄dē
σύνην, δεῦρο νῦν ἐλήλυθα, πρῶτον μὲν
pro his q̄ ptinēt ad regē legitime
ὑπὲρ τῶν ἀνηκόντων τῷ βασιλεῖ γνησίως

indignantes ne forte fedus irrūperent. Tunc aſcendit lyſias tribunal & expoſuit ratione & populum ſedauit. regreſſuſq; eſt antiochiā: & hoc modo regis profectio & reditus proceſſit.

Capitulum decimū quartū.

SEd poſt triennii tempus cognouit iudas & qui cum eo erāt: demetriū ſeleuci cum multitudine valida & nauibus perportum tripolis aſcendiſſe ad loca opportuna & tenuiſſe regiōes aduerſus antiochum & eius ducem lyſiā. Alcimus autem quidā qui ſummus ſacerdos fuerat: ſed voluntarie coinquinat⁹ eſt temporibus cōmixtionis cōſiderās nullo modo ſibi eſſe ſalutem neq; acceſſum ad altare: venit ad regem demetriū centeſimo quinquageſimo anno offerens ei coronam auream & palmam ſuper hec & thalos qui tēpli eſſe videbātur. Et ipſa quidem die ſiluit. Tempus autem opportunum demētie ſue nact⁹ conuocatus a demetrio ad conſiliū & interrogatus quibus rebus & conſiliis iudei niterentur: reſpondit. Ipſi qui dicuntur aſidei iudeorum quibus preeſt iudas machabeus: bella nutriunt & ſeditiones mouent: nec patiuntur regnū eſſe quietum. Nam & ego defraudatus parentum gloria: dico autem ſummo ſacerdotio huc veni: primo quidem vtilitatibus regis fidem ſeruans: ſecundo autem etiam ciuibus conſulens. Nam illorum prauitate vniuerſum genus noſtrū non minime vexatur. Sed oro his ſingulis o rex cognitis & regioni & generi ſecundum humanitatē tuam promulgatam omnibus proſpice. Nam q̄diu ſupereſt iudas impoſſibile eſt pacem eſſe negociis. Talibus autem ab hoc dictis & ceteri amici hoſtiliter ſe habētes aduerſus iudam: inflāmauerunt demetrium. Qui ſtatim nicanorem prepoſitum elephantorum ducem miſit in iudeam: datis mandatis vt ipſum quidem iudam caperet viuum: eos vero qui cū illo erant diſpergeret. et conſtitueret alcimum maximi templi ſummum ſacerdotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudam: gregatim ſe nicanori miſcebant: miſerias & clades iudeorum pſperitates rerum ſuarum exiſtimantes. Audito itaq; iudei nicanoris aduentu et conuentu nationum: conſperſi terra rogabant eum qui populum ſuum conſtituit: in eternum cuſtodiret: quiq; ſuam portionem ſignis euidentib⁹ protegit. Imperante autem duce ſtatim inde mouerunt: conueneruntq; ad caſtellum deſſau. Simon vero frater iude cō miſerat cum nicanore: ſed cōterrit⁹ eſt repentino aduentu aduerſariorum: nicanor tamen audiens virtutem comitū iude & animi magnitudinem: quā pro patrie certaminibus habebant: ſanguine iudicium

ſapiēs: ſecūdo āt ꝛ p pꝓpriis ciuib⁹
φρονῶν, δεύτερον δὲ καὶ τῶν ἰδίων πολιτῶν
negocians. nā predicto⸗
χολαζόμενος. τῇ μὲν γὰρ τῶν προειρημέ⸗
rū ſtultitia vniuerſum nr̄m gen⁹ nō
νων ἀλογιστίᾳ τὸ σύμπαν ἡμῶν γένος οὐ
parū vexat. ſingula āt hoꝝ cogno
μικρῶς ἀκληρεῖ. ἕκαστα δὲ τούτων ἐπε⸗
ſcēs tu rex: ꝛ regioni
γνωκὼς σὺ βασιλεῦ, καὶ τῆς χώρας
ꝛ obſeſſo generi nr̄o proſ
καὶ τοῦ περιϊσταμένου γένους ἡμῶν προ⸗
pice: ſm q̄ habes erga oēs ob⸗ A
νοήθητι, καθ᾽ ἣν ἔχεις πρὸς ἅπαντας εὐα
uiā clementiā. q̄ādiu .n.
πάντητον φιλανθρωπίαν. ἄχρι γὰρ
iudas ſupeſt: ipoſſibile ē pacē cōſe
ἰούδας περίεστιν, ἀδύνατον εἰρήνης τυ⸗
qui negocia. talib⁹ āt di⸗
χεῖν τὰ πράγματα. τοιούτων δὲ ῥηθέν⸗
ctis ab hoc: cito ceteri ami
των ὑπὸ τούτου, θᾶττον οἱ λοιποὶ φί⸗
ci hoſtiliter ſe habētes aduerſus iu⸗
λοι δυσμενῶς ἔχοντες τὰ πρὸς τὸν ἰού
dā inflamauerūt demetriū. ad⸗
δαν προσεπύρωσαν τὸν δημήτριον. προ
uocās āt ſtatim nicanorē q̄
σκαλεσάμενος δὲ εὐθέως νικάνορα τὸν γε
erat elephātoꝝ p̄fect⁹: ꝛ ducē deſi⸗
νόμενον ἐλεφαντάρχην, καὶ στρατηγὸν ἀνα
gnās iudee: miſit dans epiſto B
δείξας τῆς ἰουδαίας, ἐξαπέστειλε δοὺς ἐπιστο
las: ip̄m q̄dē iudā occidere
λάς, αὐτὸν μὲν τὸν ἰούδαν ἐπανελέσθαι,
qui āt cū ip̄o diſpergere: cōſtitue⸗
τοὺς δὲ σὺν αὐτῷ σκορπίσαι, καταστῆ⸗
re āt alcimū ſūmū ſacerdotē maximi
σαι δὲ ἄλκιμον ἀρχιερέα τοῦ μεγίστου
tēpli. q̄ aūt ex iudea fuge⸗
ἱεροῦ. τὰ δὲ ἐκ τῆς ἰουδαίας πεφυγα⸗
rant iudā gētes cōmiſcebāt ſe gre
δευκότα τὸν ἰούδαν ἔθνη συνέμισγον ἀγε
gatim nicanori: iudeoꝝ aduer
ληδὸν τῷ νικάνορι, τὰς τῶν ἰουδαίων ἀτυ
ſitates ꝛ clades pprias pſperitates exi
χίας καὶ συμφορὰς ἰδίας εὐημερίας δο
ſtimātes fore. audiētes ꝯuo
κοῦντες ἔσεσθαι. ἀκούσαντες δὲ τὴν τοῦ
nicanoris aduētū ꝛ cōuentū
νικάνορος ἔφοδον καὶ τὴν ἐπίθεσιν τῶν
nationū: cōſperſi terra rogabāt
ἐθνῶν, καταπασάμενοι γῆν ἐλιτάνευον
eū q̄ vſq; in ſeculū cōſtituerat ſuū C
τὸν ἄχρις αἰῶνος συστήσαντα τὸν ἑαυτοῦ
pplm: ſep āt cū oſtēto ptegen⸗
λαόν, ἀεὶ δὲ μετ᾽ ἐπιφανείας ἀντιλαμβα
tem ſuā portionē. impe⸗
νόμενον τῆς ἑαυτοῦ μερίδος. προστά⸗
rāte āt duce: illinc ſtatim
ξαντος δὲ τοῦ ἡγουμένου, ἐκεῖθεν εὐθέως
mouēs cōmiſcet ſe ipſis ad caſtellū
ἀναζεύξας συμμίσγει αὐτοῖς ἐπὶ κώμην
deſſau. ſimō āt frater iude cōmi
δεσσαού. σίμων δὲ ὁ ἀδελφὸς ἰούδα συμ
ſerat preliū cū nicanore: paululū āt
βεβληκὼς ἦν τῷ νικάνορι, βραχέως δὲ
ob repētinā hoſtiū apparitiōē
τὴν αἰφνίδιον τῶν ἀντιπάλων ἀφασίαν
errauit. veritū audiēs nicanoꝛ quā
ἐπταικώς. ὅμως δὲ ἀκούων ὁ νικάνωρ ἣν
hēbant q̄ circa iudā fortitudinē:
εἶχον οἱ περὶ τὸν ἰούδαν ἀνδραγαθίαν,

τ in pro patria certaminib⁹
καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς πατρίδος ἀγῶσιν
ꝓſperitatẽ: metuebat iudiciũ ꝑ
ἐυτυχίαν, ὑπευλαβεῖτο τὴν κρίσιν δι=
ſanguinẽ facere. quãobrẽ miſit
D αἱμάτων ποιήσασθαι. διόπερ ἔπεμψε
poſidoniũ τ theodotũ τ matthiã vt
ποσιδώνιον καὶ θεόδοτον καὶ ματθίαν, δοῦ
darẽt τ acciperẽt dextras. lõgiore ãt fa=
ναι καὶ λαβεῖν δεξιάς. πλείονος δὲ γενο
cta de his cõſultatione: τ
μένης περὶ τούτων ἐπισκέψεως, καὶ τοῦ
duce cũ multitudine cõmunicãte:
ἡγεμόνος τοῖς πλήθεσιν ἀνακοινωσαμένου,
τ cũ videret cõcors ſentẽtia: annu
καὶ φανείσης ὁμοψήφου γνώμης, ἐπε=
erũt pactis. cõſtituerũt ãt di=
νευσαν ταῖς συνθήκαις. ἐτάξαντο δὲ ἡμέ
em in q̃ ſecreto venirẽt in vnũ.
ραν ἐν ᾗ κατ᾽ ἰδίαν ἥξουσιν εἰς τὸ αὐτό.
τ acceſſit ab vnoquoq; ſella. poſuerũt
καὶ προσῆλθε παρ᾽ ἑκάστου δίφρα ξ. ἔθεσαν
ſellas. diſpoſuit iudas armatos para=
δίφρους. διέταξεν ἰούδας ἐνόπλους ἑτοί
tos in opportunis locis: ne forte
μους ἐν τοῖς ἐπικαίροις τόποις, μήποτε
ab hoſtib⁹ repẽte maleficiũ
ἐκ τῶν πολεμίων αἰφνιδίως κακουργία
fieret. cõgruũ fecerũt collo
E γένηται. τὴν ἁρμόζουσαν ἐποιήσαντο κοινω=
quiũ. morabatur nicanor in hieroſoly
λογίαν. διέτριβεν ὁ νικάνωρ ἐν ἱεροσολύ=
mis: τ fecit nihil abſurdũ. at
μοις, καὶ ἔπραττεν οὐθὲν ἄτοπον. τοὺς δὲ
cõgregatas gregarias turbas dimi=
συναχθέντας ἀγελαίους ὄχλους ἀπέλυ=
ſit: τ hẽbat iudam ſemꝑ
σε, καὶ εἶχε τὸν ἰούδαν διαπαντὸς
in cõſpectu. ex animo viro incli
ἐν προσώπῳ. ψυχικῶς τῷ ἀνδρὶ προσε
nat⁹ fuit. hortat⁹ eſt ãt cũ ducere vxorẽ τ
κέκλιτο. παρεκάλεσε δὲ αὐτὸν γῆμαι καὶ
filios gignere. vxorẽ duxit. q̃euit.
παιδοποιήσασθαι. ἐγάμησεν. εὐστάθησεν.
cõmunẽ duxit vitã. at alcim⁹ cognoſcẽs
ἐκοινώνησε βίου. ὁ δὲ ἄλκιμος συνιδὼν
eã q̃ inter illos inuicẽ beniuolẽtiã τ fa=
τὴν πρὸς ἀλλήλους εὔνοιαν καὶ τὰς γενο
ctas cõuentiões: venit acciplẽs ad de
μένας συνθήκας, ἧκε λαβὼν πρὸς τὸν δη
metriũ: τ dicebat nicanorẽ aliena
μήτριον, καὶ ἔλεγε τὸν νικάνορα ἀλλότρια
ſapere de negocijs. nã inſi
φρονεῖν περὶ τῶν πραγμάτων. τὸν γὰρ ἐπί
diatorẽ regni ei⁹ iudã ſucceſ
βουλον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἰούδαν διά
ſorẽ deſignauit. at rex irat⁹
δοχον ἀνέδειξεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔκθυμος
fact⁹ τ ſceleſti calũ
γενόμενος καὶ ταῖς τοῦ παμπονήρου δια
nijs irritatus: ſcripſit nicanori di=
βολαῖς ἐρεθισθείς, ἔγραψε νικάνορι φάσ
cẽs: pro q̃dẽ pactis grauiter
κων, ὑπὲρ μὲν τῶν συνθηκῶν βαρέως
ferre. iubẽs ãt maccabeũ vin=
φέρειν. κελεύων δὲ τὸν μακκαβαῖον δέσ
ctũ mittere in antiochiã. cito.
μιον ἐξαποστέλλειν εἰς ἀντιόχειαν ταχέως.
notificatis ãt his nicanori cõfu
προσπεσόντων δὲ τούτων τῷ νικάνορι συνε
ſus erat τ grauiter ferebat: ſi pa
κέχυτο καὶ δυσφόρως ἔφερεν, εἰ τὰ διε

facere metuebat. Quãobrem premiſit
poſidonum & theodotium & matthiã:
& vt darent dextras atq; acciperent. Et
cum diu de his conſiliũ ageretur & ipſe
dux ad multitudinem retuliſſet: omniũ
vna fuit ſentẽtia amicitiis annuere. Ita
q; diem conſtituerũt qua ſecreto inter
ſe agerent & ſingulis ſelle prolate ſunt
& poſite. Precepit autem iudas arma=
tos eſſe locis opportũis ne forte ab ho
ſtibus repente mali aliquid oriretur. Et
congruum colloquium fecerũt. Mora
batur autem nicanor hieroſolymis: ni
hilq; inique agebat: gregeſq; turbaruȝ
que congregate fuerant dimiſit. Habe=
bat autem iudam ſemper charũ ex ani
mo: & erat viro inclinatus. Rogauitq;
eum ducere vxoreȝ: filioſq; procreare.
Nuptias fecit: q̃ete egit: cõmũiterq; vi
uebant. Alcimus autem videns chari=
tatem illorum ad inuicem & conuentio
nes venit ad demetrium & dicebat nica
noreȝ rebus alienis aſſentire. Iudamq;
regni inſidiatorem ſucceſſorem ſibi de
ſtinaſſe: itaq; rex exaſperatus & peſſi=
mis huius criminationibus irritat⁹ ſcri
pſit nicanori dicens: grauiter quidem
ſe ferre de amicitie conuentione: iube=
re tamen machabeum citius vinctum
mittere antiochiam. Quibus cognitis
nicanor conſternabatur & grauiter fe
rebat: ſi ea que conuenerant irrita face
ret: nihil leſus a viro: ſed quia regi reſi=
ſtere nõ poterat: opportunitatẽ obſer
uabat qua preceptuȝ perficeret. At ma
chabeus videns ſecum auſterius agere
nicanorem: et conſuetum occurſum fe
rocius exhibentem: intelligens non ex
bono eſſe auſteritatem iſtaȝ: paucis ſuo
rum congregatis occultauit ſe a nicano
re. Quod cum ille cognouit fortiter ſe
a viro preuentum venit ad maximum
& ſanctiſſimum templum: & ſacerdoti=
bus ſolitas hoſtias offerentibus: iuſſit
ſibi tradi virum: quibus cum iuramen
to dicentibus neſcire ſe vbi eſſet: q que
rebatur: extendens manum ad templũ
iurauit dicens. Niſi iudam mihi vinctũ
tradideritis: iſtud dei phanum in plani
ciem deducam & altare effodiam: & tẽ=
plum hoc libero patri conſecrabo. Et
his dictis abiit. Sacerdotes autem pro=
tendentes manus in celum inuocabãt
eum qui ſemꝑ propugnator eſſet gen
tis ipſorum hec dicentes. Tu domine
vniuerſorum qui nullius indiges: volui
ſti templum habitationis tue fieri in no
bis. Et nunc ſancte ſanctorum omniuȝ
domine conſerua ineternum impollu=
tam domum iſtam que nuper munda=
ta eſt. Razias autem quidam de ſenio
ribus ab hieroſolymis delatus eſt nica=
nori: vir amator ciuitatis & bene audi=
ens: qui pro affectu pater iudeorum ap
pellabatur. Hic multis temporibus cõ=
tinentie propoſituȝ tenuit in iudaiſmo
corpuſq; & animam

cta irrita faceret. cũ nihil vir male
σταλμένα ἀθετήσει. μηδὲν τἀνδρὸς ἠδικη
feciſſet. qm̃ ãt regi reſiſtere
κότος. ἐπεὶ δὲ τῷ βασιλεῖ ἀντιπράττειν
nõ erat: opportũitatẽ obſeruabat ſtratagẽate hoc
οὐκ ἦν, εὔκαιρον ἐτήρει στρατηγήματι τοῦ
perficere. at maccabe⁹ auſte
τ᾽ ἐπιτελέσαι. ὁ δὲ μακκαβαῖος αὐστηρό
rius agentẽ cognoſcẽs nicanorẽ erga
τερον διεξάγοντα συνιδὼν τὸν νικάνορα πρὸς
ſe: τ cõſuetũ occurſum durio
αὐτόν, καὶ τὴν εἰθισμένην ἀπάντησιν ἀγροι
rem habentẽ: itelligẽs nõ ex
κοτέραν ἐσχηκότα, νοήσας οὐκ ἀπὸ τοῦ
optimo auſteritatẽ eſſe: cõgregãs
βελτίστου τὴν αὐστηρίαν εἶναι, συστρέψας
nõ paucos eoꝝ q̃ circa ſe: abſcõditus
οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτόν, συνεκρύπτε
eſt a nicanore. cognoſcẽs ãt alt⁹ q
το τὸν νικάνορα. συγγνοὺς δὲ ὁ ἕτερος ὅτι
generoſe a viro aſtutia ꝑuent⁹ eẽt: ve=
γενναίως ὑπὸ τ᾽ ἀνδρὸς ἐστρατήγηται, πα
niẽs ad maximũ τ ſanctũ tẽpliũ:
ραγενόμενος ἐπὶ τὸ μέγιστον καὶ ἅγιον ἱερόν,
ſacerdotib⁹ decẽtes victimas offerẽ
τῶν ἱερέων τὰς καθηκούσας θυσίας προσα
tib⁹: iuſſit tradere viꝝ.
γόντων, ἐκέλευσε παραδιδόναι τὸν ἄνδρα.
his ãt cũ iuramẽtis dicentib⁹ nõ ſcire
τῶν δὲ μεθ᾽ ὅρκων φασκόντων μὴ γινώσκειν
vbi eſt q̃ querit: extẽdẽs
ποῦ ποτ᾽ ἐστὶν ὁ ζητούμενος, προτείνας τὴν
dextrã in tẽpliũ: iurauit hec. ſi nõ
δεξιὰν εἰς τὸν νεώ, ὤμοσε ταῦτα. ἐὰν μὴ
vinctũ mihi iudã tradideritis: hoc
δέσμιόν μοι τὸν ἰούδαν παραδῶτε, τόνδε
dei phanũ in planitiẽ faciã: τ
τὸν τοῦ θεοῦ σηκὸν εἰς πεδίον ποιήσω, καὶ
altare effodiã: τ tẽpliũ hic
θυσιαστήριον κατασκάψω, καὶ ἱερὸν ἐνταῦ
libero illuſtre erigã. tot
θα τῷ διονύσῳ ἐπιφανὲς ἀναστήσω. τοσαῦ
ãt dicẽs abijt. at ſacerdotes ꝓ
τα δὲ εἰπὼν ἀπῆλθεν. οἱ δὲ ἱερεῖς προ
tendẽtes man⁹ in celũ: inuo
τείναντες τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπε
cabãt eũ q̃ ſemꝑ ꝓpugnator fuit
καλοῦντο τὸν διαπαντὸς ὑπέρμαχον τοῦ
gẽtis nr̃e: hec dicẽtes. tu dñe
ἔθνους ἡμῶν, ταῦτα λέγοντες. σὺ κε τῶν
vniuerſoꝝ nõ idigẽs exiſtẽs: ꝓbaſti tẽpliũ
ὅλων ἀπροσδεὴς ὑπάρχων, εὐδόκησας ναὸν
tue habitatiõis in nobis fieri: τ nũc
τῆς σῆς σκηνώσεως ἐν ἡμῖν γενέσθαι. καὶ νῦν
ſancte oĩs ſanctitatis dñe: ſerua in
ἅγιε παντὸς ἁγιασμοῦ κε, διατήρησον εἰς
ſecula impollutã hãc nuꝑ mun
αἰῶνας ἀμίαντον τόνδε τὸν προσφάτως κεκα
datã domũ. razis ãt q̃dã de hiero
θαρισμένον οἶκον. ῥαζὶς δέ τις τῶν ἀπὸ ἱερο
ſolymitanis p̃ſbyteris: delat⁹ eſt nicano
σολύμων πρεσβυτέρων, ἐμηνύθη τῷ νικάνο=
ri: vir amator ciuitatis τ valde bene
ρι, ἀνὴρ φιλοπολίτης καὶ σφόδρα καλῶς
audiẽs: τ ſcḋm beniuolẽtiã pater iu=
ἀκούων, καὶ κατὰ τὴν εὔνοιαν πατὴρ τῶν ἰου=
deoꝝ appellatus. fuit eñ in ſupe
δαίων προσαγορευόμενος. ἦν γὰρ ἐν τοῖς ἔμ=
riorib⁹ tẽporib⁹ cõtinẽtie iudiciũ fe=
προσθεν χρόνοις τῆς ἀμιξίας κρίσιν εἰσενη=
rẽs in iudaiſmo: τ corp⁹ τ aĩam
νεγμένος ἰουδαϊσμοῦ, καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν

Digitized by Google

pro iudaiſmo tradide=
ὑπὲρ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ παραβεβλημέ=
rat cū oī pſeuerātia. volens
νος μετὰ πάσης ἐκτενείας. βουλόμενος
āt nicanor manifeſtā facere quā hēbat erga
δὲ νικάνωρ πρόδηλον ποιῆσαι ἣν εἶχε πρὸς
iudeos maliuolētiā: miſit mi=
τοὺς ἰουδαίους δυσμένειαν, ἀπέστειλε στρα
lites ſupra quingētos vt cōpre
τιώτας ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους συλλα
hēderēt eū. putabat enī illū cōprehēdēs:
βεῖν αὐτόν. ἔδοξε γὰρ ἐκεῖνον συλλαβὼν,
his facturꝫ cladē. at
τούτοις ἐργάσεσθαι συμφοράν. τῶν δὲ
multitudinib⁹ futuris turrē occupa=
πληθῶν μελλόντων τὸν πύργον καταλα=
re: ꝛ aulicā ianuā aggrediē
βέσθαι, καὶ τὴν αὐλαίαν θύραν βιαζομέ
tib⁹: ꝛ iubentib⁹ ignē admouere ꝛ
νων, καὶ κελευόντων πῦρ προσάγειν καὶ
portas incēdere: cōprehēſus ſa
τὰς θύρας ὑφάπτειν, περικατάληπτος γε
ctus ſuppoſuit ſibi gladiū: gene
νόμενος ὑπέθηκεν ἑαυτῷ τὸ ξίφος, εὐγε=
roſe volēs mori: poti⁹ꝙ pecca=
νῶς θέλων ἀποθανεῖν, ἤπερ τοῖς ἀλιτη
torib⁹ ſubdit⁹ fieri: ꝛ ꝓpria
ρίοις ὑποχείριος γενέσθαι, καὶ τῆς ἰδίας
nobilitate indigne cōtumeliā pati. at pla=
εὐγενείας ἀναξίως ὑβρισθῆναι. τὴν δὲ πλη
gā nō recte dirigēs ob ago=
γὴν μὴ κατευθικτήσας διὰ τὴν τοῦ ἀγῶ
nis feſtinationē: ꝛ turbis intra
νος σπουδήν, καὶ τῶν ὄχλων εἴσω τῶν
oſtia irrūpentib⁹: recurrēs
θυρωμάτων εἰσβαλλόντων, ἀναδραμὼν
ſtrēnue ad murꝫ: ꝑcipitauit
γενναίως ἐπὶ τὸ τεῖχος, κατεκρήμνισεν
ſe viriliter in turbas. his
ἑαυτὸν ἀνδρωδῶς εἰς τοὺς ὄχλους. τῶν
āt velociter retrocedētib⁹ facta diui
δὲ ταχέως ἀναποδισάντων γενομένου δια
ſione: venit ꝑ mediū in la=
στήματος, ἦλθε κατὰ μέσον εἰς τὸν κενεῶ
tus. adhuc āt viuus exiſtēs ꝛ inflā
να. ἔτι δὲ ἔμπνους ὑπάρχων καὶ πε=
matus animo: ſurgēs decur
πυρωμένος τοῖς θυμοῖς, ἐξαναστὰς φερο
rēte fōtis more ſanguine: ꝛ graui
μένων κρουνηδὸν τῶν αἱμάτων, καὶ δυ=
bus plagis exīītib⁹: curſu
σχερῶν τῶν τραυμάτων ὄντων, δρόμῳ τοὺς
turbas ꝑtrāſiēs: ꝛ ſtās in quadā pe=
ὄχλους διελθών, καὶ στὰς ἐπί τινος πέ=
tra ꝑrupt⁹: penit⁹ exāguis iā
τρας ἀπερρωγώς, παντελῶς ἔξαιμος ἤδη
fact⁹: ꝓferens inteſtina ꝛ accipiēs
γενόμενος, προβαλὼν τὰ ἔντερα καὶ λαβὼν
vtriſqꝫ manib⁹: ꝓiecit ſup
ἑκατέραις ταῖς χερσίν, ἐνέσεισε τοῖς ὄχ
turbas. ꝛ inuocans dn̄atorē
λοις. καὶ ἐπικαλεσάμενος τὸν δεσπόζοντα
vite ꝛ ſpūs: hec ei
τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος, ταῦτα αὐτῷ
iterꝫ reddere: hoc modo mor
πάλιν ἀποδοῦναι, τὸν δὲ τὸν τρόπον με
tuus eſt.
τήλλαξεν.

Ca. 15.

T nicanor cū cōperiſſet

HO δὲ νικάνωρ μεταλαβὼν τοὺς πε
iudā exīſtē in ſamarie
ρὶ τὸν ἰούδαν ὄντας ἐν τοῖς κατὰ σαμάρειαν

tradere contentus pro perſeuerantia. Volens autē nicanor manifeſtare odiū quod habebat in iudeos: miſit milites quingentos vt eum comprehenderēt. Putabat enim ſi illū decepiſſet: ſeſe cladem iudeis maximam illaturum. Turbis autem irruere in domum eius & ianuaꝫ diſrumpere: atqꝫ ignem admouere cupientibus: cum iam comprehenderetur gladio ſe petiit: eligens nobiliter mori potius ꝙ ſubditus fieri peccatoribus: & contra natales ſuos indignis iniuriis agi. Sed cum per feſtinationem non certo ictu plagam dediſſet: & turbe inter oſtia irrumperent: recurrens audacter ad murum: precipitauit ſemet ipſum viriliter in turbas: quibus velociter locuꝫ dantibus caſui eius: venit per mediam ceruicem. Et cum ad huc ſpiraret accenſus animo ſurrexit: & cum ſanguis eius magno fluxu deflueret: & grauiſſimis vulnerib⁹ eſſet ſaucius: curſu turbam pertranſiit et ſtans ſupra q̄ndam petram preruptam & iam exāguis effect⁹: cōplexus inteſtina ſua vtriſqꝫ manibus proiecit ſuper turbas inuocans dominatorem vite ac ſpiritus: vt hec illi iterum redderet atqꝫ ita vita defunctus eſt.

Capitulum decimum quintum.

Nicanor autem vt comperit iudam eſſe in locis ſamarie: cogitauit cuꝫ omni impetu die ſabbati committere bellum. Iudeis vero qui illum per neceſſitatem ſequebantur dicentibus: ne ita ferociter et barbare feceris: ſed honorē tribue diei ſanctificatiōis & honora eū qui vniuerſa conſpicit. At ille infelix interrogauit ſi eſt potēs in celo qui imperauit agi diem ſabbatorum: & reſpondentibus illis: eſt domin⁹ viuus ipſe in celo potens qui iuſſit agi ſeptimaꝫ diē. At ille ait. Et ego potens ſum ſuper terram qui impero ſumi arma & negocia regis impleri. Tamen non obtinuit vt conſilium perficeret. Et nicanor quidē cum ſumma ſuperbia erectus cogitauerat cōmune tropheum ſtatuere de iuda. Machabeus autem ſēper confidebat cum omni ſpe auxiliuꝫ ſibi a domino affuturū: & hortabatur ſuos ne formidarent ad aduentum nationum ſed in mente haberent adiutoria ſibi facta de celo: & nunc ſperarent ab omnipotēte ſibi affuturam victoriam. Et allocutus eos de lege & prophetis: ammonēs etiā certamina que fecerant prius: ꝓmptiores conſtituit eos. Et ita animis eorum erectis ſimul oſtendebat gentium fallaciam: & iuramentorum preuaricationem. Singulos autem illorum armauit non clypei & haſte munitione ſꝫ ſermonibus optimis

locis: cogitauit quie=
αι τόποις, ἐβουλεύσατο τῇ τῆς καταπαύ
tis die cū oī munitiōe in
σεως ἡμέρᾳ μετὰ πάσης ἀσφαλείας αὐ
ipſos irruere. at ob neceſſitatē ſequē
τοῖς ἐπιβαλεῖν. τῶν δὲ κατ᾽ ἀνάγκην συνε G
tib⁹ cū iudeis dicentib⁹: nequa
πομένων αὐτῷ ἰουδαίων λεγόντων, μηδα=
ꝙ ſic ferociter ꝛ barbare per
μῶς οὕτως ἀγρίως καὶ βαρβάρως ἀπολέ
eas: gl'iam āt tribue honorate
σῃς, δόξαν δὲ ἀπομέρισον τῇ προτετιμημένῃ
ab oīa cōſpiciēte cū ſanctitate di=
ὑπὸ τοῦ πάντα ἐφορῶντος μετὰ ἁγιότητος ἡμέ
ei. at ſceleſtiſſim⁹ interrogauit: ſi eſt in
ρᾳ. ὁ δὲ τρισαλιτήριος ἐπηρώτησεν, εἰ ἔστιν ἐν
celo ꝑnceps q̄ imperauit agere
οὐρανῷ δυνάστης ὁ προστεταχὼς ἄγειν τὴν
ſabbatorꝫ diē. illis āt reſpōden
τῶν σαββάτων ἡμέραν. τῶν δὲ ἀποφαινο
tib⁹: eſt dn̄s viuēs ipſe in celo
μένων, ἔστιν ὁ κύριος ζῶν αὐτὸς ἐν οὐρανῷ
potēs q̄ iuſſit agere ſeptimā
δυνάστης ὁ κελεύσας ἀσκεῖν τὴν ἑβδομά
diē. at ali⁹ ꝛ ego inq̄t princeps ſup
δα. ὁ δὲ ἕτερος κἀγώ φησι δυνάστης ἐπὶ
terrā. q̄ impero ſumere arma ꝛ
τῆς γῆς. ὁ προστάσσων αἴρειν ὅπλα καὶ τὰς
regia negocia cōficere: tamē nō ob
βασιλικὰς χρείας ἐπιτελεῖν, ὅμως οὐ κα
tinuit ꝑficere miſerū ſuū cōſi
τέσχεν ἐπιτελέσαι τὸ σχέτλιον αὐτοῦ βού
liū. ꝛ q̄dem nicanor cū oī iactā
λημα. καὶ ὁ μὲν νικάνωρ μετὰ πάσης ἀλα
tia ſuperbiēs decreuerat cōmūe
ζονείας ὑψαυχενῶν διεγνώκει κοινὸν τῶν A
de iuda ſtatuere trophēū.
περὶ τὸν ἰούδαν συστήσασθαι τρόπαιον.
at maccabe⁹ erat ſempꝫ cōfi
ὁ δὲ μακκαβαῖος ἦν ἀδιαλείπτως πεποι
dēs: cū oī ſpe auxiliū
θώς, μετὰ πάσης ἐλπίδος ἀντιλήψεως
cōſecuturꝫ a dn̄o. ꝛ hortaba
τεύξεσθαι παρὰ τοῦ κυρίου. καὶ παρεκά
tur eos q̄ cū eo nō formidare gē
λει τοὺς σὺν αὐτῷ μὴ δειλιᾶν τὴν τῶν ἐθ
tiū aduētū: hn̄tes āt in mēte ꝓus fa=
νῶν ἔφοδον, ἔχοντας δὲ κατὰ νοῦν τὰ προ
cta ipſis de celo adiutoria:
γεγονότα αὐτοῖς ἀπ᾽ οὐρανοῦ βοηθήματα, B
ꝛ nūc ſperare ab oī
καὶ τὰ νῦν προσδοκᾶν τὴν παρὰ τοῦ παν
potēte futurā eis victoriā. ꝛ cōſul
τοκράτορος ἐσομένην αὐτοῖς νίκην. καὶ παρα
tans cū eis ex lege ꝛ
μυθούμενος αὐτοὺς ἐκ τοῦ νόμου καὶ τῶν
prophetis: cōmonēs āt eos ꝛ
προφητῶν, προσυπομνήσας δὲ αὐτοὺς καὶ
certamina q̄ cōfecerāt: ꝓm
τοὺς ἀγῶνας οὓς ἦσαν ἐκτετελεκότες, προ
ptiores eos cōſtituit. ꝛ ani
θυμοτέρους αὐτοὺς κατέστησε. καὶ τοῖς θυ=
mis excitās eos: admonebat ſimul
μοῖς διεγείρας αὐτούς, παρήγγειλεν ἅμα
oſtendēs gentiū fallaciā ꝛ
παρεπιδεικνὺς τὴν τῶν ἐθνῶν ἀθεσίαν καὶ
iuramētorꝫ trāſgreſſionē. quēlibet āt eorꝫ
τὴν τῶν ὅρκων παράβασιν. ἕκαστον δὲ αὐτῶν
armās nō clypeorꝫ ꝛ haſtarꝫ
καθοπλίσας οὐ τὴν ἀσπίδων καὶ λογχῶν
munitione: ſed in bonis ſmōib⁹
ἀσφάλειαν, ὡς τὴν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς λόγοις

Digitized by Google

adhortatione. ⁊ cū expoſuiſſet ſomniū
C παράκλησιν. καὶ προσεξηγησάμενος ὄνειρον
dignū fide: maxime vniuerſos letificauit. erat
ἀξιόπιστον, ὑπέρτι πάντας εὔφρανεν. ἦν
āt hui⁹ viſio talis. oniā q
δὲ ἡ τούτου θεωρία τοιάδε. ὀνίαν τὸν γενό-
erat ſūm⁹ ſacerdos vir̄ honeſtū ⁊ bonū:
μενον ἀρχιερέα ἄνδρα καλὸν καὶ ἀγαθόν,
verendū quidē aſpectu: modeſtū āt
αἰδήμονα μὲν τὴν ἀπάντησιν, πρᾳὸν δὲ
morib⁹: ⁊ eloquiū emittētem decen
τὸν τρόπον, καὶ λαλιὰν προϊέμενον πρεπόν-
ter. ⁊ q a puero exercuerat oīa
τως. καὶ ἐκ παιδὸς ἐκμεμελετηκότα πάντα
ꝟtutis ꝓpria: hūc man⁹
τὰ τῆς ἀρετῆς οἰκεῖα, τοῦτον τὰς χεῖρας
protēdentē orare pro oī
προτείναντα κατεύχεσθαι τῷ παντὶ τῶν
iudeor̄ cetu. deinde ſic apparuiſ-
ἰουδαίων συστήματι. εἶθ' οὕτως ἐπιφανῆ-
ſe vir̄ canitie ⁊ glīa preſtātē:
D ναι ἄνδρα πολιᾷ καὶ δόξῃ διαφέροντα,
mirabilē āt quandā ⁊ magnificētiſſi
θαυμαστὴν δέ τινα καὶ μεγαλοπρεπεστά-
mā eſſe circa illū eminētiā. reſpō
την εἶναι τὴν περὶ αὐτὸν ὑπεροχήν. ἀποκρι-
dentē ꝟo oniā dixiſſe. fratrū
θέντα δὲ τὸν ὀνίαν εἰπεῖν. ὁ φιλάδελ-
amator hic eſt q multū orat
φος οὗτός ἐστιν ὁ πολλὰ προσευχόμενος
pro pplō ⁊ ſancta ciuitate hie
ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἁγίας πόλεως ἱε-
remias dei propheta. extendentē
ρεμίας ὁ τοῦ θεοῦ προφήτης. προτείναντα
āt hieremiā dextrā tradere
δὲ τὸν ἱερεμίαν τὴν δεξιὰν παραδοῦναι τῷ
iude gladiū aureū: cū daret āt locu
ἰούδᾳ ῥομφαίαν χρυσῆν, διδόντα δὲ προσ-
tū eſſe hec. accipe ſanctū gladiū
φωνῆσαι τάδε. λάβε τὴν ἁγίαν ῥομφαί-
mun⁹ a deo: ꝑ quē frāgas
αν δῶρον παρὰ τοῦ θεοῦ, δι' ἧς θραύσεις
aduerſarios. exhortati āt
E τοὺς ὑπεναντίους. παρακληθέντες δὲ τοῖς
S.s.d. iude ſmonib⁹ valde bonis ⁊ poten-
4.Re. ἰούδου λόγοις πάνυ καλοῖς καὶ δυναμέ-
19.g. tib⁹ ad virtutē incitare ⁊ aīas iuue
Eccl. 48.d. νοις ἐπ' ἀρετὴν παρορμῆσαι καὶ ψυχὰς νέ-
nū viriles facere: ſtatuerūt nō caſtrame
ων ἐπανδρῶσαι, διέγνωσαν μὴ στρατεύε-
tari: generoſe āt inuehi: ⁊ cū
σθαι, γενναίως δὲ ἐμφέρεσθαι, καὶ μετὰ
omni virilitate cōgrediētes: iudicare
πάσης εὐανδρίας ἐμπλακέντες, κρῖναι τὰ
negocia: eo q ⁊ ciuitas ⁊ ſctā
πράγματα, διὰ τὸ καὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ ἅγια
⁊ tēplū piclitarent. erat eñ pro vxo
καὶ τὸ ἱερὸν κινδυνεύειν. ἦν γὰρ ὁ περὶ γυ-
rib⁹ ⁊ filijs item et fratrib⁹ ⁊ ꝓpi
ναικῶν καὶ τέκνων ἔτι δὲ ἀδελφῶν καὶ συγ-
quis in minori parte poſitū eis picu
γενῶν ἐν ἥττονι μέρει κείμενος αὐτοῖς κίνδυ-
F lum. maxim⁹ ꝟo ⁊ prim⁹ pro ſan-
νος. μέγιστος δὲ καὶ πρῶτος ὁ περὶ τοῦ καθη-
ctificato tēplo timor. erat āt ⁊ in
γιασμένου ναοῦ φόβος. ἦν δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ
ciuitate detētis nō mediocris ſolli
πόλει κατειλημμένοις οὐ πάρεργος ἀγω-
citudo: turbātē in ſubdiali cōgreſ
νία, ταρασσομένης τῆς ἐν ὑπαίθρῳ προσ-
ſu. ⁊ oīb⁹ iā ſperantib⁹
βολῆς. καὶ πάντων ἤδη προσδοκώντων τὴν

& exhortationibus expoſito digno fi-
de ſomnio: per quod vniuerſos letifica
uit. Erat autē huiuſmodi viſus. Onias
qui fuerat ſūmus ſacerdos virum bo-
num et benignū verecundum viſu: mo
deſtum moribus: & eloquio decorum:
& qui a puero in virtutibus exercitatus
ſit manus protendentē: orare pro om
ni populo iudeorum: poſt hoc apparuiſ
ſe et alium virum etate & gloria mirabi
lem: et magni decoris habitudinem cir
ca illum. Reſpondentem vero oniam
dixiſſe. Hic eſt fratrum amator & po-
puli iſrael: hic eſt qui multum orat pro
populo et vniuerſa ſancta ciuitate hie-
remias propheta dei. Extendiſſe au-
tem hieremiam dextram & dediſſe iu-
de gladium aureum dicentem. Accipe
ſanctum gladium munus a deo: in quo
deiicies aduerſarios populi mei iſrael.
Exhortati itaq; inde ſermonib⁹ bonis
valde de quibus extolli poſſet impetus
& animi iuuenum confortari: ſtatuerūt
dimicare & confligere fortiter vt virt⁹
de negocijs iudicaret: eo q; ciuitas ſctā
& templum periclitarentur. Erat enim
pro vxoribus & filiis: itemq; pro fratri
bus & cognatis minor ſollicitudo: ma-
ximus vero & primus pro ſanctitate ti
mor erat templi: ſed & eos qui in ciuita
te erant non minima ſollicitudo habe
bat pro his qui congreſſuri erant: & iā
cum omnes ſperarent iudicium futurū
hoſteſq; adeſſent atq; exercitus eſſet
ordinat⁹: beſtie equiteſq; opportuno
loco compoſiti conſiderans machabe
us aduentum multitudinis & apparatū
varium armorum ac ferocitatē beſtia
rum extendens manus in celum: pro-
digia facientem dominum inuocauit:
qui non ſecundum armorum poten-
tiam: ſed prout ipſi placet dat dignis vi
ctoriam. Dixit autem inuocans hoc
modo. Tu domine qui miſiſti angelū
tuum ſub ezechia rege iuda: & interfeci
ſti de caſtris ſennacherib centum octo-
gintaquinq; milia: & nunc dominator
celorum mitte angelum tuum bonum
ante nos in timore & tremore magni-
tudinis brachii tui vt metuant qui cū
blaſphemia veniunt aduerſus ſanctū
populum tuum. Et hic quidem ita per
orauit. Nicanor autem & qui cum ipſo
erant cum tubis & cāticis admouebāt.
Iudas vero & qui cum eo erant inuoca
to deo per orationes cōgreſſi ſunt: ma
nu quidem pugnantes: ſed dominū
cordibus orantes proſtrauerunt nō mi
nus trigintaquinq; milia: preſentia dei
magnifice delectati. Cumq; ceſſaſſent &
cum gaudio redirent: cognouerunt ni
canorem ruiſſe cum armis ſuis. Facto
itaq; clamore & perturbatione ſuſcita-
ta: patria voce omnipotentem domi-
num benedicebant.

futur̄ iudiciū. ⁊ iā ſe miſcentib⁹
ἐσομένην κρίσιν. καὶ ἤδη συμμιξάντων
hoſtib⁹. ⁊ exercitu ordina
τῶν πολεμίων καὶ τῆς στρατιᾶς ἐνταγεί-
to: ⁊ beſtijs in parte opportu
σης, καὶ τῶν θηρίων ἐπὶ μέρος εὔκαι-
na cōſtitutis: atq; equitatu
ρον ἀποκατασταθέντων, τῆς τε ἵππου
ꝑ cornua diſpoſito: cognoſcēs mac
κατὰ κέρας τεταγμένης, συνιδὼν ὁ μακ-
cabe⁹ multitudinū pſentiā ⁊
καβαῖος τὴν τῶν πληθῶν παρουσίαν καὶ
armor̄ variū apparatū:
τῶν ὅπλων τὴν ποικίλην παρασκευήν,
ipſamq; beſtiar̄ ferocitatē: extēdens
τήν τε τῶν θηρίων ἀγριότητα, ἀνατείνας
man⁹ in celū: inuocauit
τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπεκαλέσα-
prodigia faciētē dn̄m: ſciēs q
το τὸν τερατοποιὸν κύριον, γινώσκων ὅτι
nō eſt ꝑ arma: ſicut āt in ipō iudica
οὐκ ἔστι δι' ὅπλων, καθὼς δὲ ἐὰν αὐτῷ κρι-
tū fuerit dignis tribuit victoriā.
θῇ τοῖς ἀξίοις περιποιεῖται τὴν νίκην.
dixit āt inuocās hoc mo-
ἔλεγε δὲ ἐπικαλούμενος τόνδε τὸν τρό-
do. tu dn̄e miſiſti ange-
πον. σὺ δέσποτα ἀπέστειλας τὸν ἄγγε-
lū tuū ſub ezechia rege
λόν σου ἐπὶ ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς
iudee: ⁊ interfecit de caſtris
ἰουδαίας, καὶ ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς
ſenacherib ad cētum octoginta quinq;
σενναχηρεὶμ εἰς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε
milia. ⁊ nūc princeps celor̄:
χιλιάδας. καὶ νῦν δυνάστα τῶν οὐρανῶν,
mitte angelū bonū ante
ἀπόστειλον ἄγγελον ἀγαθὸν ἔμπροσθεν
nos ad timorē ⁊ tremorē. magnitudīe bra
ἡμῶν εἰς δέος καὶ τρόμον. μεγέθει βρα-
chij tui pterreantur q cū bla-
χίονός σου καταπλαγείησαν οἱ μετὰ βλα-
ſphemia veniunt aduerſus ſanctū tuū
σφημίας παραγινόμενοι ἐπὶ τὸν ἅγιόν σου
pplm. ⁊ hic quidē in his finiuit. q ꝟo
λαόν. καὶ οὗτος μὲν ἐν τούτοις ἔληξεν. οἱ δὲ
circa nicanorē cū tubis ⁊
περὶ τὸν νικάνορα μετὰ σαλπίγγων καὶ
canticis ꝓcedebāt. q āt circa iu-
παιάνων προσῆγον. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰού-
dam cū inuocatione ⁊ votis cōgreſ
δαν μετ' ἐπικλήσεως καὶ εὐχῶν συνέ-
ſi ſunt cū hoſtib⁹: ⁊ quidē ma-
μιξαν τοῖς πολεμίοις, καὶ ταῖς μὲν χερ-
nib⁹ pugnātes: ſed cordib⁹ ad
σὶν ἀγωνιζόμενοι, ταῖς δὲ καρδίαις πρὸς
deū orātes: proſtrauerūt nō min⁹
τὸν θεὸν εὐχόμενοι, κατέστρωσαν οὐδὲν ἧττον
decē miliarijs trib⁹ ⁊ quinq; millib⁹:
μυριάδων τριῶν καὶ πεντακισχιλίων, τῇ
dei maxime letati preſen
τοῦ θεοῦ μεγάλως εὐφρανθέντες ἐπιφα-
tia. ceſſantes āt a neceſſitate: ⁊
νείᾳ. γενόμενοι δ' ἀπὸ τῆς χρείας, καὶ
cum gaudio recedētes: cognouerūt
μετὰ χαρᾶς ἀναλύοντες, ἐπέγνωσαν
ruiſſe nicanorē cū arma
προπεπτωκότα νικάνορα σὺν τῇ πανο-
tura. facto āt clamore ⁊ pturba
πλίᾳ. γενομένης δὲ κραυγῆς καὶ ταρα-
tione: benedicebāt principē patria voce.
χῆς, εὐλόγουν τὸν δυνάστην τῇ πατρίῳ φωνῇ

ꝛ preccpit ꝑ omnia corpoꝛe ꝛ ani
καὶ προσέταξεν ὁ καθάπαν σώματι καὶ ψυ
mo prim⁹ pugnatoꝛ pro ciuib⁹
χῇ πρωταγωνιστὴς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ὁ τὴν
etatis beniuolētiā erga cōtribules
τῆς ἡλικίας εὔνοιαν εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς
conſeruās: nicanoꝛis caput
διαφυλάξας, τὴν τοῦ νικάνορος κεφαλὴν
abſcindētes ꝛ manū cū hūero:
ἀποτεμόντας καὶ τὴν χεῖρα σὺν τῷ ὤμῳ
ferre in hieroſolyma. adueniēs
φέρειν εἰς ἱεροσόλυμα. παραγενόμενος
āt illuc: ꝛ cōuocās cōtribules:
δὲ ἐκεῖ, καὶ συγκαλέσας τοὺς ὁμοεθνεῖς
ꝛ ſacerdotes: ante altare ſtās
καὶ τοὺς ἱερεῖς, πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου στή=
accerſiit eos q̄ de arce.
σας, μετεπέμψατο τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας.
ꝛ oſtendēs ſceleſti nicano=
καὶ ἐπιδειξάμενος τὴν τοῦ μιαροῦ νικάνο=
ris caput ꝛ manū blaſphe=
ρος κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα τοῦ δυσφή=
mi: quā extendēs cōtra ſanctā omni
μου, ἣν ἐκτείνας ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ παν
potētis domū gliat⁹ fuerat: ꝛ
τοκράτορος οἶκον ἐμεγαλαύχησε, καὶ τὴν
linguā impij nicanoꝛis abſcin
γλῶσσαν τοῦ δυσσεβοῦς νικάνορος ἐκτε=
dēs: dixit particulatim ſe datuꝝ aui=
μών, ἔφη κατὰ μέρος δώσειν τοῖς ὀρνέ
bus: at premia demētie cōtra
οις, τὰ δ᾽ ἐπίχειρα τῆς ἀνοίας κατέναν
tēplū ſuſpēdere. at oēs
τι τοῦ ναοῦ κρεμάσαι. οἱ δὲ πάντες
in celū bñdixerūt illuſtri
εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησαν τὸν ἐπιφανῆ
dñō: dicētes. benedict⁹ q̄ ſerua=
κύριον, λέγοντες. εὐλογητὸς ὁ διατηρή=
uit ſuū locū icōtaminatū. ſuſpē
σας τὸν ἑαυτοῦ τόπον ἀμίαντον. ἐξέδη
dit āt nicanoꝛis imaginē ex
σε δὲ τὴν τοῦ νικάνορος προτομὴν ἐκ
arce: manifeſtū oīb⁹ ꝛ eui=
τῆς ἄκρας, ἐπίδηλον πᾶσι καὶ φανε=
dēs dñi auxilij ſignū.
ρὸν τῆς τοῦ κυρίου βοηθείας σημεῖον.
decreuerūt āt oēs cū cōmuni
ἐδογμάτισαν δὲ πάντες μετὰ κοινοῦ

Precepit autē iudas qui per omnia cor
pore & animo mori pro ciuibus para=
tus erat: caput nicanoris & manum cū
humero abſciſſam hieroſolymam per
ferri. Quo cum perueniſſet conuoca
tis cōtribulib⁹ & ſacerdotib⁹ ad altare:
accerſiit & eos qui in arce erāt. Et oſtē
ſo capite nicanoris & manu nepharia
quam extenderat contra domum ſan=
ctam omnipotentis dei magnifice glo=
riatus eſt. Linguam etiam impii nica
noris preciſam iuſſit particulatim aui=
bus dari: manum autem dementis con
tra templum ſuſpendi. Omnes igitur
celi benedixerunt dominum dicentes:
benedictus qui locum ſuum incontami
natum ſeruauit. Suſpendit autem ni=
canoris caput in ſumma arce vt euidēs
eſſet & manifeſtum ſignum auxilii dei.
Itaqꝫ omnes cōmuni conſilio decreue
runt nullo modo diem iſtum abſqꝫ cele
britate preterire: habere autem celebri
tatem tertiadecima die menſis adar q̄
dicitur voce ſyriaca pridie mardochei
die. Igitur his erga nicanorem geſtis:
& ex illis temporibus ab hebreis ciuita
te poſſeſſa: ego quoqꝫ in his faciam fi=
nem ſermonis. Et ſiquidem bene &
vt hiſtorie competit: hoc & ipſe velim:
ſi autem minus digne: concedenduꝫ eſt
mihi. Sicut enim vinum ſemp bibere
aut ſemp aquam contrarium eſt: alter
nis autem vti delectabile: ita legentib⁹
ſi ſemp exactus ſit ſermo: non erit gra=
tus hic ergo erit conſumatus.

Explicit ſecundus liber Machabeorum.

decreto nequaquā ſinere incele=
ψηφίσματος μηδαμῶς ἐᾶσαι ἀπαρασή=
brē hunc diē: habere āt
μαντον τήνδε τὴν ἡμέραν, ἔχειν δὲ
inſignē tertiādecimā duo=
ἐπίσημον τὴν τρισκαιδεκάτην τοῦ δω=
decimi mēſis: adar dicit ſyria=
δεκάτου μηνός, ἀδὰρ λέγεται τῇ συριακῇ
ca voce: ante vnā diē mardo=
κῇ φωνῇ, πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς μαρδο=
chei diei. hjs igit̄ q̄ erga nicano
χαϊκῆς ἡμέρας. τῶν οὖν κατὰ νικάνο=
rem cōtingentib⁹ ſic: ꝛ ab illis
ρα χωρησάντων οὕτω, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνων
tēpoꝛib⁹ poſſeſſa ciuitate G
τῶν καιρῶν κρατηθείσης τῆς πόλεως
ab hebreis: ꝛ ipſe hic 1.Mac
ὑπὸ τῶν ἑβραίων, καὶ αὐτὸς αὐτόθι τὸν .7.8
ſmonē finiā. ꝛ ſi q̄dē bene
λόγον καταπαύσω. καὶ εἰ μὲν καλῶς
ꝛ vt cōpetit hiſtoꝛie: hoc ꝛ
καὶ εὐθίκτως τῇ συντάξει, τοῦτο καὶ
ipſo volui. ſi āt exiliter ꝛ mo=
αὐτὸς ἤθελον. εἰ δὲ εὐτελῶς καὶ με=
dice: hoc attingibile fuit mihi. ſicut
τρίως, τοῦτο ἐφικτὸν ἦν μοι. καθάπερ
enī vinū ſolū bibere: ſimiliter
γὰρ οἶνον καταμόνας πίνειν, ὡσαύτως
āt ꝛ aquā rurſus cōtrariū: quo āt
δὲ καὶ ὕδωρ πάλιν πολέμιον, ὃν δὲ
modo vinū aque mixtū dulcē
τρόπον οἶνος ὕδατι συγκραθεὶς ἡδὺ ἀν
ꝛ delectabilē gr̄am ꝑficit:
καὶ ἐπιτερπῆ τὴν χάριν ἀποτελεῖ,
ita ꝛ preparatio ſmo
οὕτω καὶ τὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ λό=
nis delectat audit⁹ legen=
γου τέρπει τὰς ἀκοὰς τῶν ἐντυγχα=
tiū hiſtoriā. hic āt erit
νόντων τῇ συντάξει. ἐνταῦθα δὲ ἔσται
finis.
ἡ τελευτή.

finis maccabeoꝝ ſecundi.
Τέλος τῆς τῶν μακκαβαίων δευτέρας.

INCIPIT TERTIVS LIBER MACCABEORVM: QVI IN LATINO NON HABETVR.

At philopator a referentibus
δὲ φιλοπάτωρ παρὰ τῶν ἀποκομισθέντων
diſcens factā ab ipſo poſſeſſor
μαθὼν τὴν γενομένην τῶν ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένων
locoꝝ abſtractionē ab antiocho: denun=
τόπων ἀφαίρεσιν ὑπὸ ἀντιόχου, παραγγεί
ciās oibꝰ exercitibꝰ pedeſtribꝰ q3
λας ταῖς πάσαις δυνάμεσι πεζικαῖς τε
⁊ eqſtribꝰ ſuis: ⁊ ſororē arſinoē ſecū accipi=
καὶ ἱππικαῖς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀρσινόην συμπα=
ens: exiuit vſq3 ad ea q̄ ſm raphiā loca: vbi
ραλαβών, ἐξώρμησε μέχρι τῶν κατὰ ῥαφίαν τόπων, ὅπου
caſtrametati fuerāt q̄ circa antiochū. theodotꝰ āt qdā cōple=
παρεμβεβλήκεισαν οἱ περὶ ἀντίοχον. θεόδοτος δέ τις ἐκπλη
re inſidias cogitās: aſſumēs ex ſuppoſi
ρῶσαι τὴν ἐπιβουλὴν διανοηθείς, παραλαβὼν τῶν προυπο
tis ſibi armis ptolemaicis optima: cōtulit ſe
τεταγμένων αὐτῷ ὅπλων πτολεμαϊκῶν τὰ κράτιστα, διεκομίσθη
noctu in ptolemei tabnaculū: tāq̄ ſolꝰ iterfecturꝰ eū:
νύκτωρ ἐπὶ τὴν τοῦ πτολεμαίου σκηνήν, ὡς μόνος κτεῖναι αὐτόν,
⁊ in hoc diſſoluturꝰ bellū. hunc āt ducēs doſithe=
καὶ ἐν τούτῳ διαλῦσαι τὸν πόλεμον. τοῦτον δὲ διαγαγὼν δωσίθε
us filꝰ drimyli dictꝰ: genere indeꝰ: poſtea āt cōmu=
ος ὁ δριμύλου λεγόμενος, τὸ γένος ἰουδαῖος, ὕστερον δὲ μεταβα=
tās legitima ⁊ a patrijs ſanctionibꝰ alienꝰ factꝰ:
λὼν τὰ νόμιμα καὶ τῶν πατρίων δογμάτων ἀπηλλοτριωμένος,
ignobilē quēdā reclinauit in tabnaculo: quē cōtigit ferre
ἄσημόν τινα κατέκλινεν ἐν τῇ σκηνῇ, ὃν συνέβη κομίσασθαι τὴν
illiꝰ ſuppliciū. facto āt forti prelio ⁊ rebus
ἐκείνου κόλασιν. γενομένης δὲ καρτερᾶς μάχης καὶ τῶν πραγμά=
magis bñ ſuccedentibꝰ antiocho: valde arſinoe obambu
των μᾶλλον ἐρρωμένων τῷ ἀντιόχῳ, ἱκανῶς ἡ ἀρσινόη ἐπιπορευ
lans exercitꝰ hortabat: cū miſeria ⁊ lachrymis
σαμένη τὰς δυνάμεις παρεκάλει, μετὰ οἴκτου καὶ δακρύων τοὺς
capillos ſoluta: vt auxiliarent ſibiipſis ⁊ filijs ⁊ vxo
πλοκάμους λελυμένη, βοηθεῖν ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς τέκνοις καὶ γυ
ribꝰ audacter: promittēs ſe daturā vincētibꝰ cuilibet duas
ναιξὶ θαρραλέως, ἐπαγγελλομένη δώσειν νικήσασιν ἑκάστῳ δύο
minas auri. ⁊ ſic cōtigit aduerſarios in manuū pu
μνᾶς χρυσίου. καὶ οὕτω συνέβη τοὺς ἀντιπάλους ἐν χειρονομί
gna perimi: multos āt ⁊ captiuos cōprehen=
αις διαφθαρῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ δορυαλώτους συλληφθῆ=
ſos eſſe. cōpos factꝰ āt inſidiaꝝ indicauit ꝓpin=
ναι. κατακρατήσας δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἔκρινε τὰς πλησί=
quas ciuitates adueniēs hortari. faciēs āt hoc: ⁊
ον πόλεις ἐπελθὼν παρακαλέσαι. ποιήσας δὲ τοῦτο, καὶ
delubris dona tribuēs: bono eē aio ſubdi=
τοῖς τεμένεσι δωρεὰς ἀπονείμας, εὐθαρσεῖς τοὺς ὑποτεταγμέ
tos fecit. at iudeis mittentibꝰ ad eū ex
νους κατέστησε. τῶν δὲ ἰουδαίων διαπεμψαμένων πρὸς αὐτὸν ἀπὸ
ſenatu ⁊ ſenioribꝰ ſalutaturos eū ⁊
τῆς γερουσίας καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοὺς ἀσπασομένους αὐτὸν καὶ
mūera portaturos ⁊ pro his q̄ cōtigerant cōgratulaturos: cōtigit
ξένια κομιοῦντας καὶ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι χαρησομένους, συνέβη
magis ei in aio ſedere vt citiſſime ad eos veni=
μᾶλλον αὐτῷ προθυμηθῆναι ὡς τάχιστα πρὸς αὐτοὺς παραγενέ
ret. pueniens āt ad hieroſolyma: ⁊ ſacrificās maximo deo:
σθαι. διακομισθεὶς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ θύσας τῷ μεγίστῳ θεῷ,
⁊ grās reddēs: ⁊ eoꝝ q̄ deinde aliqd loco faciēs: ⁊
καὶ χάριτας ἀποδιδούς, καὶ τῶν ἑξῆς τι τῷ τόπῳ ποιήσας, καὶ
iā veniēs in locū: ⁊ diligētia ⁊ deco
δὴ παραγινόμενος εἰς τὸν τόπον, καὶ τῇ σπουδαιότητι καὶ εὐπρε
re ſtupefactꝰ: miratꝰ āt ⁊ tēpli optimā iſtructionē: co
πείᾳ καταπλαγείς, θαυμάσας δὲ καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ εὐταξίαν, ἐνε
gitauit decernere in tēplū intrare. his āt dicentibꝰ
θυμήθη βουλεύσασθαι εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν. τῶν δὲ εἰπόντων

nō licere fieri hoc qa neq3 his q̄ ex gēte licet
μὴ καθήκειν γίνεσθαι τοῦτο, διὰ τὸ μηδὲ τοῖς ἐκ τοῦ ἔθνους ἐξεῖναι
intrare neq3 oibꝰ ſacerdotibꝰ: ſed ſoli ꝑpoſito
εἰσιέναι μηδὲ πᾶσι τοῖς ἱερεῦσιν, ἀλλ' ἢ μόνῳ τῷ προηγουμένῳ
omniū ſūmo ſacerdoti: ⁊ hoc in anno ſemel. ille āt nequaq̄ ꝑſua
πάντων ἀρχιερεῖ, καὶ τούτῳ κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ, ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπεί
debat. ipſaq3 lege ſpreta: nullatenꝰ ceſſabat prefer
θετο. τοῦ τε νόμου παραναγνωσθέντος, οὐδαμῶς ἀπέλειπε προφέ
re ſeipm: oportere intrare dicēs. ⁊ ſi illi fraudati ſūt hoc
ρόμενος ἑαυτόν, δεῖν εἰσελθεῖν λέγων. καὶ εἰ ἐκεῖνοι ἐστέρηνται ταύ
honore: me nō oportet. ⁊ interrogabat: ob quā cauſam intrā=
της τῆς τιμῆς, ἐμὲ οὐ δεῖ. καὶ ἐπυνθάνετο, διὰ τίνα αἰτίαν εἰσερ=
tem ipm in oē ſanū nullꝰ ꝓhibuit pſentiū.
χόμενον αὐτὸν εἰς πᾶν τέμενος οὐθεὶς ἐκώλυσε τῶν παρόντων.
⁊ qdā imprudēter dixit male ipm hoc mōſtroſum eē. fa=
καί τις ἀπρονοήτως ἔφη κακῶς αὐτὸ τοῦτο τερατεύεσθαι. γινομέ
cto āt indt hoc ꝓpt aliquā cām: nōne oino ingreſſu=
νου δέ φησι τούτου. διά τινα αἰτίαν, οὐχὶ πάντως εἰσελεύ
rum eē ⁊ volentibꝰ eis ⁊ nō: at ſacerdotibꝰ i oibꝰ
σεσθαι καὶ θελόντων αὐτῶν καὶ μή; τῶν δὲ ἱερέων ἐν πάσαις
veſtibꝰ ꝓcidentibꝰ: ⁊ orantibꝰ maximū deū au
ταῖς ἐσθήσεσι προσπεσόντων, καὶ δεομένων τοῦ μεγίστου θεοῦ βοη
xiliari inſtāti neceſſitati: ⁊ ipetū male irruētis
θεῖν τῇ ἐφεστώσῃ ἀνάγκῃ, καὶ τὴν ὁρμὴν τοῦ κακῶς ἐπιβαλλομένου
cōprimere: clamore etiā cū lachrymis tēplū implentibꝰ: q̄
μεταθεῖναι, κραυγῆς τε μετὰ δακρύων τὸ ἱερὸν ἐμπλησάντων, οἱ
in ciuitate relicti erāt: turbati exilierūt: occul
κατὰ τὴν πόλιν ἀπολιπόμενοι, ταραχθέντες ἐξεπήδησαν, ἄδη
tū qd exiſtimātes factū. ⁊ incluſe virgines in cubi
λόν τι θέμενοι τὸ γινόμενον. αἵ τε κατάκλειστοι παρθένοι ἐν θαλά
culis cū matribꝰ: egreſſe ſunt ⁊ reddiderūt puluerē co
μοις σὺν ταῖς τεκούσαις, ἐξώρμησαν καὶ ἀπέδωκαν κόνιν ταῖς κό
mas ſpargētes: gemituq3 ⁊ ſuſpirijs plateas implebāt.
μαις πασσόμεναι, γόου τε καὶ στεναγμῶν τὰς πλατείας ἐνεπίμπλ.
alie āt ⁊ nuper ſepoſite ad oēs nūc ordi
αἱ δὲ καὶ προσαρτίως ἐσταλμέναι τοὺς πρὸς ἀπάντας νῦν διατε=
natos ⁊ decentē pudorē relinquētes: curſū
ταγμένους καὶ τὴν ἁρμόζουσαν αἰδῶ παραλείπουσαι, δρόμον
inordinatū in ciuitate cōfecerūt. at infantes ex filijs ipeq3
ἄτακτον ἐν τῇ πόλει συνίσταντο. τὰ δὲ νεογνὰ τῶν τέκνων αἵ τε
preter hos matres ⁊ nutrices deſerētes aliter atq3 aliter:
πρὸς τούτοις μητέρες καὶ τιθηνοὶ παραλιποῦσαι ἄλλως καὶ ἄλλως,
alie qdē p domos: alie āt p vias irreuocabilr in emi
αἱ μὲν κατ' οἴκους, αἱ δὲ κατὰ τὰς ἀγυιάς ἀνεπιστρέπτως εἰς τὸ πα
nētiſſimo tēplo cōgregabant. varia āt erat in hoc cōgregā
νυπέρτατον ἱερὸν ἠθροίζοντο. ποικίλη δὲ ἦν τῶν εἰς τοῦτο συλλε=
toꝝ oratio pro his q̄ iniuſte ab illo tētabant.
γέντων ἡ δέησις ἐπὶ τοῖς ἀνοσίως ὑπ' ἐκείνου κατεγχειρουμένοις.
cūq3 his ex ciuibꝰ audētes nō ferebāt: deniq3
σύν τε τούτοις οἱ τῶν πολιτῶν θρασυνθέντες οὐκ ἠνείχοντο, τέλεον
eo inſtāte ⁊ ꝓpoſitum cōplere cogitāte.
αὐτοῦ ἐπικειμένου καὶ τὸ τῆς προθέσεως ἐκπληροῦν διανοουμένου.
clamātes āt: impetū ad arma facere ⁊ virili=
φωνήσαντες δέ, τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὰ ὅπλα ποιήσασθαι καὶ θαρραλέ
ter pro patria lege mori: multā fecerunt in lo
ως ὑπὲρ τοῦ πατρῴου νόμου τελευτᾶν, ἱκανὴν ἐποίησαν ἐν τῷ τό
co exaſperationē. vix q3 a ſenibꝰ ⁊ preſbyte
πῳ τραχύτητα. μόλις τε ὑπό τε τῶν γηραιῶν καὶ τῶν πρεσβυ=
ris cohibiti: ad eundē orationis aſſuerunt ſtā
τέρων ἀποτραπέντες, ἐπὶ τὴν αὐτὴν τῆς δεήσεως παρῆσαν στά
tū. ⁊ qdē turba vt priꝰ in his verſabat orās.
σιν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὡς ἔμπροσθεν ἐν τούτοις ἀνεστρέφετο δεόμενον.
at q̄ circa regē ſeniores: multipliciter tētabant
οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα πρεσβύτεροι, πολλαχῶς ἐπειρῶντο τὸν
ſuperbū eiꝰ animū cohercere a propoſito cōſilio. indura
ἀγέρωχον αὐτοῦ νοῦν ἐξιστάνειν τῆς ἐντεθυμημένης βουλῆς. θρασυν
tus āt ⁊ oia pretermittēs: adhuc ⁊ impetū faciebat ſi=
θεὶς δὲ καὶ πάντα παραπέμψας, ἤδη καὶ πρόσβασιν ἐποιεῖτο τέ
nē impoſituꝝ ſe exiſtimās predicto. hec igiẗ ⁊ q̄ circa eū erāt
λος ἐπιθήσειν δοκῶν τῷ προειρημένῳ. ταῦτ' οὖν καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὄν
ſtebāt vidētes: cōuerſi ſunt vt cū nr̄is inuocarēt
τες θεωροῦντες, ἐτράπησαν εἰς τὸ σὺν τοῖς ἡμετέραις ἐπικαλεῖσθαι

eſt q̄ oīm poteſtatē habet: preſentib⁹ auxiliari nō deſpi
τὸν πᾶν κράτος ἔχοντα, τοῖς παροῦσιν ἐπαμῦναι μὴ παρι=
ciente iniquū ⁊ ſuperbū facin⁹. ex āt denſiſſima
δόντα τὴν ἄνομον καὶ ὑπερήφανον πρᾶξιν. ἐκ δὲ τῆς πυκνοτάτης
q̄ ⁊ laborioſa turbaꝝ cōgregata exclamatiōe: incōparabiliſque quedā
τε καὶ ἐμπόνου τῶν ὄχλων συναγομένης κραυγῆς, ἀνείκαστός τις
fuit vox. videri eñi erat nō ſolū hoīes: ſed ⁊ mu
ἦν βοή. δοκεῖν γὰρ ἦν μὴ μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὰ τεί
ros ⁊ oē ſolū reſonare: ceu tā oīb⁹ tūc
χη καὶ τὸ πᾶν ἔδαφος ἠχεῖν, ἅτε δὴ τῶν πάντων τότε
mortē cōmutātib⁹ pro loci cōtaminatione.
θάνατον ἀλλασσομένων ἀντὶ τῆς τοῦ τόπου βεβηλώσεως.
⁊ dicebāt vnanimiter. dñe dñe rex celoꝝ ⁊
καὶ εἶπον ὁμοθυμαδόν. κύριε κύριε βασιλεῦ τῶν οὐρανῶν καὶ
domine oīs creature: ſancte in ſanctis: monarcha: omni=
δέσποτα πάσης κτίσεως, ἅγιε ἐν ἁγίοις, μόναρχε, παν=
potēs: intēde nobis oppreſſis ab impio ⁊
τοκράτορ, πρόσχες ἡμῖν καταπονουμένοις ὑπὸ ἀνοσίου καὶ
profano audacia ⁊ fortitudine ſupbiente. tu eñi q̄ creaſti
βεβήλου θράσει καὶ σθένει πεφρυαγμένου. σὺ γὰρ ὁ κτίσας τὰ
oīa ⁊ oīm dominās princeps iuſt⁹ es. ⁊ eos q̄ cū
πάντα καὶ τῶν ὅλων ἐπικρατῶν δυνάστης δίκαιος εἶ. καὶ τοὺς ὕβ
cōtumelia ⁊ ſupbia aliqd agūt iudicas. tu illos q̄ prius impie
ρει καὶ ἀγερωχίᾳ τι πράσσοντας κρίνεις. σὺ τοὺς ἔμπροσθεν ἀδικί
tatē fecerūt: inter q̄s ⁊ gigātes fuerūt robore ⁊ audacia cōfidē
αν ποιήσαντας, ἐν οἷς καὶ γίγαντες ἦσαν ῥώμῃ καὶ θράσει πεποι
tes: interemiſti: ſupinducēs eis immēſam aquā. tu ſup=
θότες, διέφθειρας, ἐπαγαγὼν αὐτοῖς ἀμέτρητον ὕδωρ. σὺ τοὺς ὑπε
biā operātes ſodomitas manifeſtos in iniqui
ρηφανίαν ἐργαζομένους σοδομίτας διαδήλους ταῖς κακί=
tatib⁹ factos: igne ⁊ ſulphure cōbuſſiſti: exēplum
αις γενομένους, πυρὶ καὶ θείῳ κατέφλεξας, παράδειγμα τοῖς
venturis cōſtituēs. tu audacē pharaonē q̄ ſeruitute op
ἐπιγινομένοις καταστήσας. σὺ τὸν θρασὺν φαραὼ καταδουλω=
preſſerat pplm̄ tuū ſanctū iſrael: varijs ⁊ multis
σάμενον τὸν λαόν σου τὸν ἅγιον ἰσραήλ, ποικίλαις καὶ πολλαῖς
tentās ſupplicijs: notā feciſti potētiā. in qb⁹ notifica
δοκιμάσας τιμωρίαις, ἐγνώρισας τὴν δυναστείαν. ἐφ' αἷς ἐγνώρι=
ſti magnā tuā fortitudinē. ⁊ pſequentē eū cū currib⁹ ⁊
σας τὸ μέγα σου κράτος. καὶ ἐπιδιώξαντα αὐτὸν σὺν ἅρμασι καὶ
turbaꝝ mltitudie: inūdaſti pfundo maris. eos āt q̄ crediderūt
ὄχλων πλήθει, ἐπέκλυσας βάθει θαλάσσης. τοὺς δὲ ἐμπιστεύσαν
in te omni creature imperāti: ſaluos redux=
τας ἐπὶ σοὶ τῷ τῆς ἁπάσης κτίσεως δυναστεύοντι, σώους διεκόμι
ſti. q̄ ⁊ cognoſcētes opa tue man⁹: laudauerūt te omni
σας. οἳ καὶ συνειδότες ἔργα σῆς χειρός, ᾔνεσάν σε τὸν παντο
potentē. tu rex q̄ creaſti infinitā ⁊ immēſam terrā:
κράτορα. σὺ βασιλεῦ κτίσας τὴν ἀπέραντον καὶ ἀμέτρητον γῆν,
elegiſti ciuitatē hāc: ⁊ ſanctificaſti locū hūc in no
ἐξελέξω τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἡγίασας τὸν τόπον τοῦτον εἰς ὄνο
mē tibi oīm minime idigēti. ⁊ glificaſti apparitione
μά σοι τῷ τῶν ἁπάντων ἀπροσδεεῖ. καὶ παρεδόξασας ἐπιφανείᾳ
magnifica: cōmēdatione faciēs ei⁹ ad glīā ma=
μεγαλοπρεπεῖ, σύστασιν ποιησάμενος αὐτοῦ πρὸς δόξαν τοῦ με=
gni ⁊ venerabilis nominis tui: ⁊ amās domū iſrael:
γάλου καὶ ἐντίμου ὀνόματός σου. καὶ ἀγαπῶν τὸν οἶκον ἰσραήλ,
pollicit⁹ es q̄ ſi eſſet nr̄m aduerſitas: ⁊ cōprehēderet
ἐπηγγείλω δὴ ὅτι ἐὰν γένηται ἡμῶν ἀποστροφή, καὶ καταλάβῃ
nos afflictio: ⁊ veniētes in locū hūc orarem⁹: exau
ἡμᾶς στενοχωρία, καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν τόπον τοῦτον δεηθῶμεν, εἰ
dires orationē nr̄am. ⁊ nūc fidelis es ⁊ verax. q̄m āt
σακούσῃ τῆς δεήσεως ἡμῶν. καὶ δὴ πιστὸς εἶ καὶ ἀληθινός. ἐπεὶ δὲ
ſepe oppreſſis patrib⁹ nr̄is auxiliat⁹ es ipſis in
πλεονάκις θλιβέντων τῶν πατέρων ἡμῶν ἐβοήθησας αὐτοῖς ἐν τῇ
humilitate: ⁊ liberaſti eos ex magnis malis: ecce āt nūc
ταπεινώσει, καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐκ μεγάλων κακῶν, ἰδοὺ δὲ νῦν
ſancte rex: ob multa ⁊ magna nr̄a peccata
ἅγιε βασιλεῦ, διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἡμῶν ἁμαρτίας
oppugnamur: ⁊ ſubiecti ſum⁹ inimicis nr̄is ⁊ contēni=
καταπονούμεθα, καὶ ὑπετάγημεν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν καὶ παρεί=
mur in imbecillitatib⁹. in āt nr̄a ruina audax ⁊
μεθα ἐν ἀδυναμίαις. ἐν δὲ τῇ ἡμετέρᾳ καταπτώσει ὁ θρασὺς καὶ

profan⁹ hic ſtudet iniuria afficere in terra deſigna=
βέβηλος οὗτος ἐπιτηδεύει καθυβρίσαι τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀναδεδειγ
tum nomini glīe tue ſanctū locū. nā habitaculū
μένον τῷ ὀνόματι τῆς δόξης σου ἅγιον τόπον. τὸ μὲν γὰρ οἰκητήριόν
tuū celū celi incōprehēſibile hominib⁹ eſt. ſed q̄m pba
σου οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ ἀνέφικτος ἀνθρώποις ἐστίν. ἀλλ' ἐπεὶ εὐδό
ſti glīam tuā in pplo tuo iſrael: ſanctificaſti locū
κησας τὴν δόξαν σου ἐν τῷ λαῷ σου ἰσραήλ, ἡγίασας τὸν τόπον
hūc. nō vlciſcaris nos in hoꝝ immūditia: neq̄ punias
τοῦτον. μὴ ἐκδικήσῃς ἡμᾶς ἐν τῇ τούτων ἀκαθαρσίᾳ, μηδὲ εὐθύνῃς
nos in pollutione. vt nō glorient̄ iniqui in furore
ἡμᾶς ἐν βεβηλώσει. ἵνα μὴ καυχήσωνται οἱ παράνομοι ἐν θυμῷ
ſuo: neq̄ exultēt in ſuperbia lingue
αὐτῶν, μηδὲ ἀγαλλιάσωνται ἐν ὑπερηφανίᾳ γλώσσης
ſue dicētes. nos calcauim⁹ domū ſanctifi
αὐτῶν λέγοντες. ἡμεῖς κατεπατήσαμεν τὸν οἶκον τοῦ ἁγι=
cationis: ſicut calcant̄ dom⁹ abominationū.
ασμοῦ, ὡς καταπατοῦνται οἱ οἶκοι τῶν προσοχθισμάτων.
dele peccata nr̄a: ⁊ diſperge erro
ἀπάλειψον τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ διασκέδασον τὰς ἀμπλα=
res nr̄os: ⁊ oſtēde miam tuā in tēpore hoc.
κίας ἡμῶν, καὶ ἐπίφανον τὸ ἔλεός σου κατὰ τὴν ὥραν ταύτην.
cito preocupēt miſerationes tue: ⁊ da laudes in
ταχὺ προκαταλαβέτωσαν οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ δὸς αἰνέσεις ἐν
ore procidentiū ⁊ confractoꝝ animab⁹:
στόματι τῶν καταπεπτωκότων καὶ συντετριμμένων τὰς ψυχάς,
faciēs nobis pacē. hic oīm viſitator deus ⁊ ante
ποιήσας ἡμῖν εἰρήνην. ἐνταῦθα ὁ πάντων ἐπόπτης θεὸς καὶ πρὸ
oēs ſanct⁹ in ſanctis exaudiēs iuſtā orationē:
πάντων ἅγιος ἐν ἁγίοις εἰσακούσας τῆς ἐνθέσμου λιτανείας, τὸν
cōtumelia ⁊ audacia valde elatū flagellauit eū: hinc ⁊
ὕβρει καὶ θράσει μεγάλως ἐπηρμένον ἐμάστιξεν αὐτόν, ἔνθεν καὶ
inde vibrās eū vt arūdinē a vēto: adeoq̄ in ſo=
ἔνθεν κραδάνας αὐτὸν ὡς κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου, ὥστε κατ' ἐδά=
lo inutilē adhuc ⁊ mēbris ſolutū: neq̄ lo=
φους ἄπρακτον ἔτι καὶ τοῖς μέλεσι παραλελυμένον, μηδὲ φωνῆ
qui poſſe iuſto implicatū iudicio. vnde et amici
σαι δύνασθαι δικαίᾳ περιπεπλεγμένον κρίσει. ὅθεν οἵ τε φίλοι
⁊ corporis cuſtodes celerē intuētes cōprehendentē eū
καὶ οἱ σωματοφύλακες ὀξεῖαν ἰδόντες τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν
caſtigatōēꝫ: timētes ne ⁊ vitā deſereret: cito eū eduxe=
εὐθύναν, φοβούμενοι μὴ καὶ τὸ ζῆν ἐκλείπῃ, ταχέως αὐτὸν ἐξείλκυ
rūt maximo perculſi timore. in tpe āt poſtea
σαν ὑπερβάλλοντι καταπεπληγμένοι φόβῳ. ἐν χρόνῳ δὲ ὕστερον
colligēs ſe ipm̄: nequāq̄ in penitentiā venit improperat⁹.
ἀναλεξάμενος ἑαυτόν, οὐδαμῶς εἰς μεταμέλον ἦλθεν ἐπιτιμηθείς.
cū minis āt acerbis receſſit. ꝑueniens vō in egy=
μετ' ἀπειλῆς δὲ πικρᾶς ἀνέλυσεν. διακομισθεὶς δὲ εἰς τὴν αἴγυ=
ptū: ⁊ maliciā augēs: per q̄ predemōſtratos
πτον, καὶ τὰ τῆς κακίας ἐπαύξων, διά τε τῶν προαποδεδειγμένων
coadiutores ⁊ ſocios ab oī iuſto remotos: nō ſo
συμπότων καὶ ἑταίρων τοῦ παντὸς δικαίου κεχωρισμένων, οὐ μό
lū in infinitis libidīb⁹ pſeuerauit: ſed ⁊ ad tā
νον ταῖς ἀναριθμήτοις ἀσελγείαις διηρκέσθη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ το
tum audacie pceſſit: vt blaſphemias in locis cōmē
σοῦτον θράσους προῆλθεν, ὥστε δυσφημίας ἐν τοῖς τόποις συνί
daret: ⁊ multi amicoꝝ intēdentes in regis
στασθαι, καὶ πολλοὺς τῶν φίλων ἀτενίζοντας εἰς τὴν τοῦ βασιλέως
ppoſitū: etiā ipi ſeq̄rent̄ illi⁹ volūtatē. ppoſuit publice
πρόθεσιν, καὶ αὐτοὺς ἕπεσθαι τῇ ἐκείνου θελήσει. προέθετο δημοσίᾳ
cōtra gentē tradere vituṗiū. in ea q̄ ſm au=
κατὰ τοῦ ἔθνους διαδοῦναι ψόγον. ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν αὐ=
lam turre collinā erigēs: inſculpſit ſcripturā: nullū eoꝝ q̄
λὴν πύργου στήλην ἀναστήσας, ἐκόλαψε γραφήν, μηδένα τῶν
nō ſacrificarēt in ſctā eoꝝ ingredi: oēs āt iu=
μὴ θυόντων εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν εἰσιέναι, πάντας δὲ τοὺς ἰου
deos in ppli ſcriptionē ⁊ ſeruilē diſpoſitionē duci:
δαίους εἰς λαογραφίαν καὶ οἰκετικὴν διάθεσιν ἀχθῆναι, τοὺς
at cōtradicentes vi tractos vita priuare: ipſoſq̄ deſ=
δὲ ἀντιλέγοντας βίᾳ φερομένους τοῦ ζῆν μεταστῆσαι, τούς τε ἀπο
criptos ſignari ⁊ p igne in corpore inſigni
γραφομένους χαράττεσθαι καὶ διὰ πυρὸς εἰς τὸ σῶμα παρασήμῳ

Digitized by Google

dionyſii hedere folio: quos ⁊ ſegregare in precõtrac=
διονύσου κισσοφύλλῳ, οὓς καὶ καταχωρίσαι εἰς τὴν προσυνεσταλμέ
tã libertatẽ. vt ãt nõ oībꝰ infenſus appareret: ſub=
νην αὐθεντίαν. ἵνα δὲ μὴ τοῖς πᾶσιν ἀπεχθόμενος φαίνηται, ὑπέ
ſcripſit. ſi ãt q̃ppiã ex illis voluerint inter eos q̃ ſa=
γραψεν. ἐὰν δέ τινες ἐξ αὐτῶν προαιρῶνται ἐν τοῖς κατὰ τὰς τε
cris initiati ſunt verſari: hos eq̃les ciues alexã=
λεταῖς μεμυημένοις ἀναστρέφεσθαι, τούτους ἰσοπολίτας ἀλεξαν-
drinis eſſe. aliq̃ q̃dẽ igiĩ in ciuitatẽ ciuitatis pieta=
δρεῦσιν εἶναι. ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ πόλεως τὰς τῆς πόλεως εὐσε-
tes ſcalas abominati: faciliter ſe ipſos dederũt: tãq̃ ma
βείας ἐπιβάθρας στυγοῦντες, εὐχερῶς ἑαυτοὺς ἐδίδοσαν, ὡς με
gne cuiuſdã pticipaturi glĩe ob futurã cũ re=
γάλης τινὸς κοινωνήσοντες εὐκλείας ἀπὸ τῆς ἐσομένης τῷ βα-
ge cõmunicationẽ. at plurimi gnoſa aĩa pualuerũt: ⁊
σιλεῖ συναναστροφῆς. οἱ δὲ πλεῖστοι γενναίᾳ ψυχῇ ἐνίσχυσαν, καὶ
nõ receſſerũt a pietate. et pecunias pro vita cõmutã
οὐ διέστησαν τῆς εὐσεβείας. τά τε χρήματα περὶ τοῦ ζῆν ἀντικα-
tes intrepide: tentabãt ſe ipſos liberare ab aſcri
ταλλασσόμενοι ἀδεῶς, ἐπειρῶντο ἑαυτοὺς ῥύσασθαι ἐκ τῶν ἀπο
ptionibꝰ: ſperãtes q͡ pſeuerauerũt auxiliũ ſe cõſecuturos. ⁊
γραφῶν, εὐέλπιδές τε καθειστήκεισαν ἀντιλήψεως τεύξεσθαι. καὶ
eos q̃ receſſerãt ab ipſis abominabanĩ: ⁊ tãq̃ hoſtes
τοὺς ἀποχωροῦντας ἐξ αὐτῶν ἐβδελύσσοντο, καὶ ὡς πολεμίους τοῦ
gẽtis iudicabãt: ⁊ cõmuni cõuerſatione ⁊ vtilitate puabãt.
ἔθνους ἔκρινον, καὶ τῆς κοινῆς συναναστροφῆς καὶ εὐχρηστίας ἐστέρουν.
q̃ ⁊ cũ cõperiſſet impiꝰ: adeo iratꝰ eſt: vt
ἃ καὶ μεταλαμβάνων ὁ δυσσεβής, ἐπὶ τοσοῦτον ἐχόλησεν, ὥστε
nõ ſolũ in alexãdriã indignarer: ſed ⁊ iis q̃ in regio
οὐ μόνον κατ' ἀλεξάνδρειαν διοργίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τῇ χώ
ne grauiꝰ aduerſaret: ⁊ iuberet accelerãtes cõgre
ρᾳ βαρυτέρως ἐναντιωθῆναι, καὶ προστάξαι σπεύσαντας συναγα
gare oẽs in idẽ: ⁊ peſſima nece vita puare.
γεῖν πάντας ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ χειρίστῳ μόρῳ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι.
his ãt diſpoſitis fama inimica diuulgabat cõtra
τούτων δὲ οἰκονομουμένων φήμη δυσμενὴς ἐξηχεῖτο κατὰ τοῦ
gentẽ hoībꝰ cõcordibꝰ ad malefaciendũ: occaſione data
γένους ἀνθρώποις συμφρονοῦσιν εἰς κακοποίησιν, ἀφορμῆς διδομένης
ad cõſtitutões: tãq̃ a legibꝰ eos phibẽtibꝰ. at iu
εἰς διάθεσιν, ὡς ἂν ἀπὸ τῶν νομίμων αὐτοὺς κωλυόντων. οἱ δὲ ἰου
dei q̃dẽ erga reges beniuolẽtiã ⁊ fidẽ imutabilẽ
δαῖοι, τὴν μὲν πρὸς τοὺς βασιλεῖς εὔνοιαν καὶ πίστιν ἀδιάστροφον
fuerãt ſeruãtes. colẽtes ãt deũ ⁊ in huiꝰ lege
ἦσαν διαφυλάσσοντες. σεβόμενοι δὲ τὸν θεὸν καὶ τῷ τούτου νόμῳ
rẽpublicã gerẽtes: ſeparatõez faciebãt in aliq̃s ⁊ ſubuerſiones.
πολιτευόμενοι, χωρισμὸν ἐποίουν ἐπί τινων καὶ καταστροφάς.
ob q̃ cauſam aliq̃bꝰ odioſi videbanĩ. at iuſticie opatio
δι' ἣν αἰτίαν ἐνίοις ἀπεχθεῖς ἐφαίνοντο. τῇ δὲ τῶν δικαίων εὐπρα
ne ornãtes cõuerſationẽ: oībꝰ hoībꝰ pbati extite=
ξίᾳ κοσμοῦντες τὴν συναναστροφήν, ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδόκιμοι καθειστή
runt. ipſam q̃dẽ igiĩ de gẽte in oībus vulgatã modeſtiã
κεισαν. τὴν μὲν οὖν περὶ τοῦ γένους ἐν πᾶσι θρυλλουμένην εὐπραξίαν οἱ
alienigene nequaq̃ cõnumerauerũt. at de adorationibꝰ
ἀλλόφυλοι οὐδαμῶς διηριθμήσαντο. τὴν δὲ περὶ τῶν προσκυνήσεων
⁊ moribꝰ diſſenſionẽ diuulgabãt: dicẽtes neq̃ regi neq̃
καὶ τροφῶν διάστασιν ἐθρύλλουν, φάσκοντες μήτε τῷ βασιλεῖ μήτε
exercitibꝰ amicos homines eſſe: odioſos
ταῖς δυνάμεσιν ὁμοσπόνδους τοὺς ἀνθρώπους γίνεσθαι, δυσμενεῖς
ãt eſſe ⁊ maxime negocijs aduerſantes. ⁊ nõ quo
δὲ εἶναι καὶ μέγα τι τοῖς πράγμασιν ἐναντιουμένους. καὶ οὐ τῷ τυ-
uis diffamauerũt vituplio. q̃ ãt in ciuitate greci nihil le=
χόντι περιῆψαν ψόγῳ. οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν ἕλληνες οὐδὲν ἠδική-
ſi: turbationẽ inſperatã circa hoĩes vidẽtes: ⁊
μενοι, ταραχὴν ἀπροσδόκητον περὶ τοὺς ἀνθρώπους θεωροῦντες, καὶ
cõcurſus ſubitos factos: auxiliari q̃dẽ nõ poterãt. tyran
συνδρομὰς ἀπροσκόπους γινομένας, βοηθεῖν μὲν οὐκ ἔσθενον. τυραν-
nica cũ erat oppreſſio. cõſolabanĩ ãt ⁊ grauiter ferebãt: caſu=
νικὴ γὰρ ἦν ἡ διάθεσις. παρεκάλουν δὲ καὶ δυσφόρως εἶχον, μεταπε
ra q͡ hec exiſtimabãt. nõ eñ ſic contẽnet na=
σεῖσθαί τε ταῦτα ὑπελάμβανον. μὴ γὰρ οὕτω παροραθήσεσθαι τη
le cõſtitutũ q̃ nõ ignorauerit. iã ãt ⁊ q̃dã vicini q͡ ⁊
λικοῦτο σύστημα μηδὲν ἠγνοηκός. ἤδη δὲ καί τινες γείτονές τε καὶ

amici ⁊ q̃ cõuerſabanĩ: ſecrete q̃ſdã attrahẽtes: fi=
φίλοι καὶ συμπραγματευόμενοι, μυστικῶς τινας ἐπισπώμενοι, πί
dẽ dabãt ptegere: ⁊ oẽ diligẽs admittere ad auxi
στεις ἐδίδουν συνασπιεῖν, καὶ πᾶν ἐκτενὲς προσοίσεσθαι πρὸς ἀντί
liũ. ille q̃dẽ igiĩ in pſenti pſperitate exultãs:
ληψιν. ἐκεῖνος μὲν οὖν τῇ κατὰ τὸ παρὸν εὐημερίᾳ γεγαυρωμένος,
⁊ nõ vidẽs maximi dei fortitudinẽ: exiſtimãs ãt cõti=
καὶ οὐ καθορῶν τὸ τοῦ μεγίστου θεοῦ κράτος, ὑπολαμβάνων δὲ διηνε-
nue in eodẽ pſeuerare cõſilio: ſcripſit cõtra eos epiſtolã hãc.
κῶς ἐν τῇ αὐτῇ διαμένειν βουλῇ, ἔγραψε κατ' αὐτῶν ἐπιστολὴν τήν
rex ptolemeꝰ philopator in egypto ⁊ in
δε. βασιλεὺς πτολεμαῖος φιλοπάτωρ τοῖς κατ' αἴγυπτον καὶ κατὰ
loco ducibꝰ ⁊ militibꝰ gaudere ⁊ valere. valeo
τόπον στρατηγοῖς καὶ στρατιώταις χαίρειν καὶ ἐρρῶσθαι. ἔρρωμαι
ãt ⁊ ego ipſe ⁊ res nr̃e. in aſiam fa=
δὲ καὶ ἐγὼ αὐτὸς καὶ τὰ πράγματα ἡμῶν. τῆς εἰς τὴν ἀσίαν γενο-
cta nobis expeditione: quã ſcitis ⁊ ipſi: deoꝝ inuiſibili
μένης ἡμῖν ἐπιστρατείας, ἧς ἴστε καὶ αὐτοί, τῇ τῶν θεῶν ἀπροπτάτῳ
auxilio ſcḋm rõnẽ ad finẽ ducta: putauimꝰ nõ vi
συμμαχίᾳ κατὰ λόγον ἐπὶ τέλος ἀχθείσης, ἡγησάμεθα μὴ βίᾳ
lãcee: benignitate ãt ⁊ multa hũmanitate idulgẽter tractare ha
δόρατος, ἐπιεικείᾳ δὲ καὶ πολλῇ φιλανθρωπίᾳ τιθηνήσασθαι τὰ κα
bitantes celẽ ſyriã ⁊ pheniciã gẽtes: bñfacere q͡ libẽter.
τοικοῦντα κοίλην συρίαν καὶ φοινίκην ἔθνη, εὖ ποιῆσαί τε ἀσμένως.
⁊ his q̃ in ciuitatibꝰ tẽplis tribuẽtes reditꝰ multos:
καὶ τοῖς κατὰ πόλεσιν ἱεροῖς ἀπονείμαντες προσόδους πλείστας,
venimꝰ ⁊ in hieroſolyma: aſcẽdentes honorare tẽpliũ
προσήχθημεν καὶ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, ἀναβάντες τιμῆσαι τὸ ἱερὸν
ſceleſtoꝝ ⁊ nñq̃ ceſſantiũ ab amẽtia. illi ãt xbo q̃dẽ
τῶν ἀλιτηρίων καὶ μηδέποτε ληγόντων τῆς ἀνοίας. οἱ δὲ λόγῳ μὲν
nr̃am libẽter ſuſcipiẽtes pſentiã: at re falſo:
τὴν ἡμετέραν ἀποδεξάμενοι παρουσίαν, τῷ δὲ πράγματι νόθως,
volentibꝰ nobis intrare in tẽpliũ eoꝝ: ⁊ decẽti=
προθυμηθέντων ἡμῶν εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν, καὶ τοῖς ἐκπρεπέ
bus ⁊ pulcherrimis donis honorare: ſupbijs adducti anti
σι καὶ καλλίστοις ἀναθήμασι τιμῆσαι, τύφοις φερόμενοι παλαιο
quis phibuerũt nos ab ingreſſu: cũ inferiores eẽnt nr̃o robore:
τέροις εἶρξαν ἡμᾶς τῆς εἰσόδου, λειπόμενοι τῆς ἡμετέρας ἀλκῆς,
ob q̃d habemꝰ erga oẽs hoĩes amicitiã. at ſuã in
δι' ἣν ἔχομεν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους φιλίαν. τὴν δὲ αὐτῶν εἰς ἡ-
nos inimicitiã manifeſtã ſtatuẽtes: tãq̃ ſoli gẽtiũ cõtra re
μᾶς δυσμένειαν ἔκδηλον καθιστάντες, ὡς μονώτατοι τῶν ἐθνῶν βα-
ges ⁊ ſuos bñfactores ceruicẽ tollẽtes: nihil legitimũ
σιλεῦσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ὑψαυχενοῦντες, οὐδὲν γνήσιον
volũt ferre. nos ãt hoꝝ ſtultitia adducti:
βούλονται φέρειν. ἡμεῖς δὲ τῇ τούτων ἀνοίᾳ συμπεριενεχθέντες,
⁊ cũ victoria aduenientes: ⁊ in egyptũ oībꝰ gẽ
καὶ μετὰ νίκης διακομισθέντες, καὶ εἰς τὴν αἴγυπτον τοῖς πᾶσιν ἔθ-
tibꝰ humanitẽ occurrẽtes: vt decebat fecimꝰ. in ãt
νεσιν φιλανθρώπως ἀπαντήσαντες, καθὼς ἔπρεπεν ἐποιήσαμεν. ἐν δὲ
his erga hoĩes eiuſdẽ nationis cũ eis obliuionẽ maloꝝ oībꝰ notiũ
τούτοις πρὸς τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν ἀμνησικακίαν ἅπασιν γνωρί-
cãtes: obq̃ ſocietatẽ. ⁊ creditas cũ ſimplici=
ζοντες, διά τε τὴν συμμαχίαν. καὶ τὰ πεπιστευμένα μετὰ ἁπλότη
tate ipſis a pricipio infinitas res audẽtes mutare:
τος αὐτοῖς ἀρχῆθεν μυρία πράγματα τολμήσαντες ἐξαλλοιῶσαι,
⁊ participes ſemp ſacerdotiũ cõſtituere voluimꝰ: ⁊ iure ciuita
καὶ μετόχους τῶν ἀεὶ ἱερέων καταστῆσαι ἐβουλήθημεν, καὶ πολιτεί-
tis eos alexãdrinoꝝ dignari. illi ãt cõtrariũ ſperãtes:
ας αὐτοὺς ἀλεξανδρέων καταξιῶσαι. οἱ δὲ τοὐναντίον ἐκδεχόμενοι,
⁊ ingenita malignitate honeſtũ repellẽtes ſemp ãt in
καὶ τῇ συμφύτῳ κακοηθείᾳ τὸ καλὸν ἀπωσάμενοι, διηνεκῶς δὲ εἰς τὸ
malũ pni: nõ ſolũ reſpuerũt inhonoratã poli=
φαῦλον ἐκνεύοντες, οὐ μόνον ἀπεστρέψαντο τὴν ἀτίμητον πολιτεί-
tiã: ſed ⁊ abominanĩ verbo q͡ ⁊ tacite in ipſis paucos
αν, ἀλλὰ καὶ βδελύσσονται λόγῳ τε καὶ σιγῇ τοὺς ἐν αὐτοῖς ὀλίγους
erga nos legitime diſpoſitos: ſemp ſuſpicãtes ob infa
πρὸς ἡμᾶς γνησίως διακειμένους, παρ' ἕκαστα ὑφορώμενοι διὰ τῆς δυσ-
matã vitã cito nos diſſipaturos officia
κλεεστάτης ἐμβιώσεως διὰ τάχους ἡμᾶς καταστρέψαι τὰ κατορθώ
recta. ob q̃d ⁊ cõiecturis optime pſuaſi: hos in omnibꝰ
ματα. διὸ καὶ τεκμηρίοις καλῶς πεπεισμένοι, τούτους κατὰ πάντα

diſſentire a nobis modis: ⁊ puidētes ne forte ſubito po=
δυσνοεῖν ἡμῖν τρόπον, καὶ προνοούμενοι μήποτε αἰφνιδίου με=
ſtea tumultu inſtāte nobis impios hos ad ter
τέπειτα ταραχῆς ἐνστάσης ἡμῖν τοὺς δυσσεβεῖς τούτους κατὰ νώ
gus pditores ⁊ barbaros habeam⁹ hoſtes: iuſſi=
του προδότας καὶ βαρβάρους ἔχωμεν πολεμίους, προστετάχα=
mus ſimul vt notificata erit epiſtola hec: eadē hora habitā
μεν ἅμα τῷ προσπεσεῖν τὴν ἐπιστολὴν τήνδε, αὐθωρὶ τοὺς ἐννεμω=
tes cū vxorib⁹ ⁊ filijs cū cōtumelia ⁊ ſupplicijs mit=
μένους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις μετὰ ὕβρεως καὶ σκυλμῶν ἀπο=
tere ad nos in vinculis ferreis vndiq̧ cōclu
στεῖλαι πρὸς ἡμᾶς ἐν δεσμοῖς σιδηροῖς πάντοθεν κατακεκλεισ=
ſos: ad īmedicabilē ⁊ ignominioſā decentē inimicis cedē.
μένους, εἰς ἀνήκεστον καὶ δυσκλεᾶ πρέποντα δυσμενέσι φόνον.
his enī ſimul punitis: putam⁹ in futurū tem
τούτων γὰρ ὁμοῦ κολασθέντων, διειλήφαμεν εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρό
pus pfecte nobis res in bono ſtatu ⁊ optima diſpoſitiōe
νον τελείως ἡμῖν τὰ πράγματα ἐν εὐσταθείᾳ καὶ βελτίστῃ διαθέσει
conſtitutū iri. qcūq̧ āt ptererit aliquē iudeoꝝ a ſe=
κατασταθήσεσθαι. ὃς δ' ἂν σκεπάσῃ τινὰ τῶν ἰουδαίων ἀπὸ γηραι
ne vſq̧ad pueꝝ vſq̧ad lactētes: turpiſſimis tormētis pu=
οῦ μέχρι νηπίου μέχρι τῶν ὑπομαστίων, αἰσχίσταις βασάνοις ἀπο
niēt cū tota domo. nūciare āt q̄ voluerit: obid
τυμπανισθήσεται πανοικίᾳ. μηνύειν δὲ τὸν βουλόμενον, ἐφ' ᾧ τὴν
ſubſtātiā incidētis in penā accipiet: etiā de re=
οὐσίαν τοῦ ἐμπίπτοντος ὑπὸ τὴν εὔθυναν λήψεται, καὶ ἐκ τοῦ βασι
gali pecunia drachmas duomille: ⁊ libertate coronabi=
λικοῦ ἀργυρίου δραχμὰς δισχιλίας, καὶ τῆς ἐλευθερίας στεφανωθή
tur. ois āt loc⁹ vbicūq̧ deprehēſus fuerit oino occultat⁹ iu
σεται. πᾶς δὲ τόπος οὗ ἐὰν φωραθῇ τὸ σύνολον σκεπαζόμενος ἰου
de⁹: īacceſſibilis ⁊ igne cōbuſt⁹ fiat: ⁊ toti mortali nature
δαῖος, ἄβατος καὶ πυριφλεγὴς γινέσθω, καὶ πάσῃ θνητῇ φύσει
penit⁹ inutilis apparebit in ſēpiternū tp̄s. ⁊ qdē epi=
κατὰ πᾶν ἄχρηστος φανήσεται εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐπι
ſtole typus ſic ſcript⁹ erat. oino āt vbi innotuit hic
στολῆς τύπος οὕτως ἐγέγραπτο. πάντη δὲ ὅπου προσέπιπτε τοῦ=
iuſſus: populare cōſtitutū eſt gētib⁹ cōuiuiū cū
το τὸ πρόσταγμα, δημοτελὴς συνίστατο τοῖς ἔθνεσιν εὐωχία μετὰ
iubilationib⁹ ⁊ gaudio. tanq̄ inueterata eis diu
ἀλαλαγμῶν καὶ χαρᾶς. ὡσὰν τῆς προκατεσκηρωμένης αὐτοῖς πά
in mēte: cū audacia nūc demōſtrata inimicitia.
λαι κατὰ διάνοιαν, μετὰ παρρησίας νῦν ἐκφαινομένης ἀπεχθείας.
at iudeis inceſſabilis luct⁹ fuit ⁊ lugubris cū lachry
τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἄληκτον πένθος ἦν καὶ πανόδυρτος μετὰ δακρύ=
mis clamor cū gemitib⁹: inflāmato vndiq̧ ipoꝝ corde ge
ων βοὴ στεναγμοῖς, πεπυρωμένης πάντοθεν αὐτῶν τῆς καρδίας ὀλο
mētiū inſperatā ſubito eis illatā pni
φυρομένων τὴν ἀπροσδόκητον ἐξαίφνης αὐτοῖς ἐπικριθεῖσαν ὀλεθρί
tiē. que lex: vel vrbs: vel qs oio habitabilis loc⁹: vel q̄ vie
αν. τίς νομός, ἢ πόλις, ἢ τίς τὸ σύνολον οἰκητὸς τόπος, ἢ τίνες ἀγυι
plāctu ⁊ luctib⁹ ſup eos nō implebant: ſic enī cū
αὶ κοπετοῦ καὶ γόων ἐπ' αὐτοῖς οὐκ ἐνεπιπλῶντο; οὕτω γὰρ μετὰ
acerba ⁊ imite aīa ab his q̄ p ciuitatē ducib⁹ vna
πικρᾶς καὶ ἀνοίκτου ψυχῆς ὑπὸ τῶν κατὰ πόλιν στρατηγῶν ὁμο=
nimiter expellebant: vt ad externa ſupplicia etiā
θυμαδὸν ἐξαπεστέλλοντο, ὥστε ἐπὶ ταῖς ἐξάλλοις τιμωρίαις καὶ
aliq̄t inimicoꝝ: accipiētes ante oculos cōmunē miſi
τινας τῶν ἐχθρῶν, λαμβάνοντας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν κοινὸν ἔλε
cordiā: ⁊ cōſiderātes incertū vite ſtatū: plorarēt eo=
ον, καὶ λογιζομένους τὴν ἄδηλον τοῦ βίου καταστροφήν, δακρύειν αὐ=
rū infelicē expulſionē. pſibat enī ſenū mltitudo canitie
τῶν τὴν τρισάθλιον ἐξαποστολήν. ἤγετο γὰρ γεραιῶν πλῆθος πολιᾷ
coopertoꝝ ex ſenectute tarditate pedū incuruoꝝ ouer
πεπυκασμένων τὴν ἐκ τοῦ γήρως νωθρότητα ποδῶν ἐπικύφων ἀνα
ſionis ipetu violēte oī pudore abſq̧ ad velocē abuten=
τροπῆς ὁρμῆ βιαίας ἀπάσης αἰδοῦς ἄνευ πρὸς ὀξεῖαν καταχρω=
tiū itinerationē. q̄ āt nup ad vite cōmunionē cōiugalē intraue=
μένων πορείαν. αἱ δὲ ἄρτι πρὸς βίου κοινωνίαν γαμικὸν ὑπεληλυ=
rāt thalamū puelle: pro letitia ſuſcipiētes luct⁹: ⁊ pul
θυῖαι παστὸν νεάνιδες, ἀντὶ τέρψεως μεταλαβοῦσαι γόους, καὶ κό
uere vnguētatā mixtā habētes ceſariē: aperte āt ducte:
νει τὴν μυροβραχῆ πεφυρμέναι κόμην, ἀκαλύπτως δὲ ἀγόμεναι,

plāctū p hymeneis vnanimiter incipiebāt: tanq̄ lacerate vexa
θρῆνον ἀνθ' ὑμεναίων ὁμοθυμαδὸν ἐξῆρχον, ὡς ἐσπαραγμέναι σκυλ=
tionib⁹ alienigenis. vincte āt populares vſq̧ad in nauē īmiſ
μοῖς ἀλλοεθνέσι. δεσμίαι δὲ δημοσίαι μέχρι τῆς εἰς τὸ πλοῖον ἐμ
ſionē trahebant cū violētia. ipſiq̧ harꝝ cōiuges laqueis loco coro=
βολῆς εἵλκοντο μετὰ βίας. οἵ τε τούτων συζυγεῖς βρόχοις ἀντὶ στεφα
naꝝ ſm ceruices implicati cū florida iuuenili eta=
νῶν τοὺς αὐχένας περιπεπλεγμένοι μετὰ ἀκμαίας νεανικῆς ἡλικί
te: pro cōuiuio ⁊ adoleſcentiū ocio reliquos
ας, ἀντὶ εὐωχίας καὶ νεωτερικῆς ῥαθυμίας τὰς ἐπιλοίπους τῶν
nuptiaꝝ dies in luctib⁹ trāſegerūt: ad pedes iā mortē viden
γάμων ἡμέρας ἐν θρήνοις διῆγον, παρὰ πόδας ἤδη τὸν ᾅδην ὁρῶν=
tes poſitā. abducebant āt feraꝝ more tracti vinculoꝝ fer=
τες κείμενον. κατήχθησαν δὲ θηρίων τρόπον ἀγόμενοι σιδηροδέσ=
reoꝝ neceſſitatib⁹. hi qdē trāſtris nauiū affixi
μοις ἀνάγκαις. οἱ μὲν τοῖς ζυγοῖς τῶν πλοίων προσηλωμένοι τοὺς
collis: illi āt ſm pedes inſolubilib⁹ cōſtricti pedicis:
τραχήλους, οἱ δὲ τοὺς πόδας ἀρρήκτοις κατησφαλισμένοι πέδαις,
itē ⁊ deſuper dēſa tabula impoſita. vt vndi
ἔτι καὶ τῷ καθύπερθεν πυκνῷ σανιδώματι διακειμένῳ. ὅπως πάν
q̧ obtenebrati oculis: vitā inſidiatoꝝ in omni
τοθεν ἐσκοτισμένοι τοὺς ὀφθαλμούς, ἀγωγὴν ἐπιβούλων ἐν παντὶ
nauigatione acciperēt. his āt ad dictū nauigiū
τῷ κατάπλῳ λαμβάνωσι. τούτων δὲ ἐπὶ τὴν λεγομένην σχεδίαν
actis ⁊ nauigatione traiecta: ſicut fuit ſanci=
ἀχθέντων καὶ τοῦ παράπλου περανθέντος, καθὼς ἦν δεδογματισ=
tum a rege: iuſſit eos in ante ciuitatē hippo
μένον τῷ βασιλεῖ, προσέταξεν αὐτοὺς ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως ἱππο
dromo caſtra figere ingēti exiſtēte mēſura: ⁊ ad
δρόμῳ παρεμβαλεῖν ἀπλέτῳ καθεστῶτι περιμέτρῳ, καὶ πρὸς
manifeſtū opprobriū valde opportuno exiſtēte oīb⁹ p
παραδειγματισμὸν ἄγαν εὐκαιροτάτῳ καθεστῶτι πᾶσι τοῖς κα
gētib⁹ in ciuitatē: ⁊ ab his ad regionē
ταπορευομένοις εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς ἐκ τούτων εἰς τὴν χώραν
proficiſcentib⁹ ad pegrinationē. vt neq̧ exercitū ei⁹ cō=
στελλομένοις πρὸς ἐκδημίαν. πρὸς τὸ μηδὲ ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ κοι
mūicatiōe: neq̧ oino dignarēt muris. poſtq̄ āt hoc fac
νωνεῖν, μηδὲ τὸ σύνολον καταξιῶσαι περιβόλων. ὡς δὲ τοῦτο ἐγε
tū eſt: audiēs ciuitatis cōtribules clam egrediētes
νήθη, ἀκούσας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ὁμοεθνεῖς κρυβῆ ἐκπορευομένους
frequētius lugere ignominioſā fratrū miſeriā:
πυκνότερον ἀποδύρεσθαι τὴν ἀκλεᾶ τῶν ἀδελφῶν ταλαιπωρίαν,
iratus iuſſit ⁊ his ſimul eodē modo diligēter
διοργισθεὶς προσέταξε καὶ τούτοις ὁμοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελῶς
ſicut illis facere: nō diminutis ſm vllū modū illo
ὡς ἐκείνοις ποιῆσαι, μὴ λειπομένοις κατὰ μηδένα τρόπον τῆς ἐκεί
rū ſupplicio: deſcribi āt oē gen⁹ ex nomine. nō enī
νων τιμωρίας, ἀπογραφῆναι δὲ πᾶν τὸ φῦλον ἐξονόματος. οὐ γὰρ
ante paulo demonſtratā operꝝ laborioſam ſer
τὴν ἔμπροσθεν βραχὺ προδεδηλωμένην τῶν ἔργων κατάπονον λα
uitutē: tortos āt denūciatis tormētis ad finē dele
τρείαν, στρεβλωθέντας δὲ παρηγγελμέναις αἰκίαις τὸ τέλος ἀφανί
re vni⁹ ſub tēpus diei. facta eſt qdē igit̄ hoꝝ
σαι μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας. ἐγίνετο μὲν οὖν ἡ τούτων
deſcriptio cū acerba feſtinatiōe ⁊ ambitioſa aſſeſſio
ἀπογραφὴ μετὰ πικρᾶς σπουδῆς καὶ φιλοτίμου προσεδρεί
ne ab ortu ſolis vſq̧ad occaſū: inexpeditū accipiēs
ας ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, ἀνήνυτον λαμβάνουσα τὸ
finē ad dies quadraginta. maxime āt ⁊ cōtinue rex
τέλος ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. μεγάλως δὲ καὶ διηνεκῶς ὁ βασι
gaudio replet⁹: cōuiuia in oīb⁹ ido=
λεὺς χαρᾷ πεπληρωμένος, συμπόσια ἐπὶ πάντων τῶν εἰδώ=
lis cōſtituēs errāte vltra veritatē mēte ⁊ pro
λων συνιστάμενος πεπλανημένῃ πόρρω τῆς ἀληθείας φρενὶ καὶ βε
fano ore: ipſa qdē muta ⁊ nō potētia eis loqui vel au
βήλῳ στόματι, τὰ μὲν κωφὰ καὶ μὴ δυνάμενα αὐτοῖς λαλεῖν ἢ ἀρή
xiliari laudās: in āt maximū deū nō decētia loquēs. poſt
γειν, ἐπαινῶν, εἰς δὲ τὸν μέγιστον θεὸν τὰ μὴ καθήκοντα λαλῶν. μετὰ
āt predictū tēporis interuallū nūciauerūt ſcri=
δὲ τὸ προειρημένον τοῦ χρόνου διάστημα προσηνέγκαντο οἱ γραμματ=
be regi: nō vltra poſſe iudeoꝝ deſcriptionē
τεῖς τῷ βασιλεῖ, μηκέτι ἰσχύειν τὴν τῶν ἰουδαίων ἀπογραφὴν

Digitized by Google

fieri ꝓpter immēſam eoꝝ multitudinē: quū eſſent in
πιεῖσθαι διὰ τὴν ἀμέτρητον αὐτῶν πλῆθυν, καίπερ ὄντων κατὰ
regione plures adhuc: hi qdē in domib⁹ adhuc exi-
τὴν χώραν τῶν πλειόνων ἔτι, τῶν μὲν κατὰ τὰς οἰκίας ἔτι συνεστηκό-
ſtes: hi āt in loco: tāq̄ impoſſibile exiſtēte oīb⁹ in egy-
των, τῶν δὲ κατὰ τόπον, ὡς ἀδυνάτου καθεστῶτος πᾶσι τοῖς ἐπ' αἰ-
pto ducib⁹. minante āt ipſis durī⁹ tāq̄ donis
γύπτον στρατηγοῖς. ἀπειλήσαντος δὲ αὐτοῖς σκληρότερον ὡς δεδωρο-
corruptis ad machinatōē fuge: cōtigit manifeſte ipm circa
κοπημένοις εἰς μηχανὴν τῆς ἐκφυγῆς, συνέβη σαφῶς αὐτὸν περὶ
hoc paruiſſe dicētib⁹ cū demōſtratiōe: ⁊ chartā iā
τούτου πεισθῆναι λεγόντων μετὰ ἀποδείξεως, καὶ τὴν χαρτηρίαν ἤδη
⁊ ſcriptorios calamos in qb⁹ vtebant̄ defeciſſe. hoc āt
καὶ τοὺς γραφικοὺς καλάμους ἐν οἷς ἐχρῶντο ἐκλελοιπέναι. τοῦτο δὲ
erat opatio auxiliātis iudeis e celo ꝓuidētie inui
ἦν ἐνέργεια τῆς τοῦ βοηθοῦντος τοῖς ἰουδαίοις ἐξ οὐρανοῦ προνοίας ἀνι-
cte. tūc vocans hermonē ꝓpoſitū elephātoꝝ
κήτου. τότε προσκαλεσάμενος ἕρμωνα τὸν πρὸς τῇ τῶν ἐλεφάντων
cure: graui plen⁹ ira ⁊ idignatōē oīno inuertibi
ἐπιμελείᾳ, βαρείᾳ μεμεστωμένος ὀργῇ καὶ χόλῳ κατὰ πᾶν ἀμετάθε-
lis: iuſſit in ſequēti die abūdantib⁹ pugnis thu
τος, ἐκέλευσεν ὑπὸ τὴν ἐπερχομένην ἡμέραν δαψιλέσι δράκεσι λι-
ris ⁊ vino multo puro oēs elephātos pota-
βανωτοῦ καὶ οἴνῳ πλείονι ἀκράτῳ ἅπαντας τοὺς ἐλέφαντας ποτί-
re: q̄ erāt numero quīgenti. ⁊ efferatos poculi
σαι, ὄντας τὸν ἀριθμὸν πεντακοσίους. καὶ ἀγριωθέντας τῇ τοῦ πόματος
nimia ſubminiſtratiōē: adducere ad occurſum mortis iudeo-
ἀφθόνῳ χορηγίᾳ, εἰσαγαγεῖν πρὸς συνάντησιν τοῦ μόρου τῶν ἰουδαί-
rū. ille q̄dē hec iubēs: verſus eſt ad cōuiuiū cōgregās
ων. ὁ μὲν τάδε προστάσσων, ἐτρέπετο πρὸς τὴν εὐωχίαν συναγαγὼν
maxime ex amicis ⁊ exercitu odioſe habētes cōtra
τοὺς μάλιστα τῶν φίλων καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεχθῶς ἔχοντας πρὸς
iudeos. at elephātoꝝ ꝓpoſit⁹ preceptū apte hermō
τοὺς ἰουδαίους. ὁ δὲ ἐλεφαντάρχης τὸ προσταγὲν ἀραρότως ἕρμων
adimplebat. atq̄ ad hec miniſtri ad veſperā exeūtes
συνετέλει. οἵ τε πρὸς τούτοις λειτουργοὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐξιόντες
miſeroꝝ ligabāt man⁹: ⁊ reliq̄ machina
τὰς τῶν ταλαιπώρων ἐδέσμευον χεῖρας, τήν τε λοιπὴν ἐμηχανῶν-
bant̄ circa eos ſecuritatē: nocturnū exiſtimātes ſimul accepturā gē-
το περὶ αὐτοὺς ἀσφάλειαν, ἔννυχον δόξαντες ὁμοῦ λήψεσθαι τὸ φῦ-
tem terminū mortis. q̄ āt oī ꝓtectione deſtituti videbant̄ eſſe
λον πέρας τῆς ὀλεθρίας. οἱ δὲ πάσης σκέπης ἔρημοι δοκοῦντες εἶ-
gētib⁹ iudei: ꝓpt vndiq̄ opprimentē eos
ναι τοῖς ἔθνεσιν ἰουδαῖοι, διὰ τὴν πάντοθεν περιέχουσαν αὐτοὺς
cū vinculis neceſſitatē: oīpotentē dn̄m ⁊ oīs potē-
μετὰ δεσμῶν ἀνάγκην, τὸν παντοκράτορα κύριον καὶ πάσης δυνά-
tie dominantē: miſericordē deū eoꝝ ⁊ patrē: inceſſabili
μεως δυναστεύοντα, ἐλεήμονα θεὸν αὐτῶν καὶ πατέρα, δυσκαταπαύστῳ
voce oēs cū lachrymis inuocauerūt: orātes quod cōtra ſe
βοῇ πάντες μετὰ δακρύων ἐπεκαλέσαντο, δεόμενοι τὴν κατ' αὐτῶν
cōuertere cōſiliū impiū: ⁊ liberare eos. cū magni-
μεταστρέψαι βουλὴν ἀνοσίαν, καὶ ῥύσασθαι αὐτοὺς μετὰ μεγαλο-
fica apparitione ab ea q̄ erat ad pedes in ꝓmptu morte. hoꝝ q̄dē
μεροῦς ἐπιφανείας ἐκ τοῦ παρὰ πόδας ἐν ἑτοίμῳ μόρου. τούτων μὲν
aſſidue ſupplicatio aſcēdit in celū. at hermō immites
ἐκτενῶς ἡ λιτανεία ἀνέβαινεν εἰς οὐρανόν. ὁ δὲ ἕρμων τοὺς ἀνηλεεῖς
elephātos potās repletos vini abūdāti
ἐλέφαντας ποτίσας πεπληρωμένους τῆς τοῦ οἴνου πολλῆς
ſubminiſtratōē ⁊ thure ſaturatos: mane ad
χορηγίας καὶ τοῦ λιβάνου μεμεστωμένους, ὄρθριος ἐπὶ τὴν
aulā aſſuit: de his nūciare regi.
αὐλὴν παρῆν, τὰ περὶ τούτων προσαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ.
at a ſeculi tp̄e creationē bonā in nocte ⁊ die
τὸ δὲ ἀπ' αἰῶνος χρόνου κτίσμα καλὸν ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ
cōceſſam ab eo q̄ gratificat̄ oīb⁹ qb⁹ ipſe vult
ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ χαριζομένου πᾶσιν οἷς ἂν αὐτὸς θελήσῃ
ſomni ptem miſit ad regē. ⁊ dulciſſimo ⁊ ꝓfūdo cōprē-
ὕπνου μέρος ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἡδίστῳ καὶ βαθεῖ κατε-
henſus ē opatione dn̄i: iniquo q̄dē ꝓpoſito valde frau
σχέθη τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ δεσπότου, τῆς ἀθέσμου μὲν προθέσεως πολὺ διεσ-
dat⁹: at ab irreuocabili cogitatōē maxime decept⁹. at
φαλμένος, τοῦ δὲ ἀμεταθέτου λογισμοῦ μεγάλως διεψευσμένος. οἱ δὲ

iudei preſignatā horā fugientes: ſanctū laudabāt
ἰουδαῖοι τὴν προσημανθεῖσαν ὥραν διαφυγόντες, τὸν ἅγιον ᾔνουν
deū ſuū. ⁊ iteꝝ orabāt facilē: demōſtrare magnipotē-
θεὸν αὐτῶν. καὶ πάλιν ἠξίουν τὸν εὐκατάλλακτον, δεῖξαι μεγαλο-
tis ei⁹ man⁹ poteſtatē gentib⁹ ſupbis. media exiſte āt
σθενοῦς αὐτοῦ χειρὸς κράτος ἔθνεσιν ὑπερηφάνοις. μεσούσης δὲ
iā decima hora ferme: q̄ ad excitandū cōſtitut⁹ erat: ſubi-
ἤδη δεκάτης ὥρας σχεδόν, ὁ πρὸς ταῖς κλήσεσι τεταγμένος, ἀθρό-
to vocatos vidēs: pupugit accedens regē. ⁊ vix
ως τοὺς κλητοὺς ἰδών, ἔνυξε προσελθὼν τὸν βασιλέα. καὶ μόλις
excitās: nūciauit cōuiuij tp̄s iā ꝓterire:
διεγείρας, ὑπέδειξε τὸν τῆς συμποσίας καιρὸν ἤδη παρατρέχοντ-
de his ſmonē faciens. quē rex repu-
τα, τὸν περὶ τούτων λόγον ποιούμενος. ὃν ὁ βασιλεὺς λογισά-
tās ⁊ verſus in cōuiuiū: iuſſit eos q̄ venerāt
μενος καὶ τραπεὶς εἰς τὸν πότον, ἐκέλευσε τοὺς παραγεγονότ'
in conuiuiū corā accūbere ſe. quo ⁊ facto: hor-
εἰς τὴν συμποσίαν ἄντικρυς ἀνακλιθῆναι αὐτοῦ. οὗ καὶ γενομένου, πα-
tabat̄ in cōuiuiū dedētes ſe ipſos: pſentē cōuiuij ſumme
ρῄνει εἰς εὐωχίαν δόντας ἑαυτούς, τὸ παρὸν τῆς συμποσίας ἐπὶ πολὺ
celebrātes in letitia cōſumere ptem. lōge āt pro
γεραιρομένους εἰς εὐφροσύνην καταθέσθαι μέρος. ἐπὶ πλεῖον δὲ προ-
cedente cōuiuio: hermonē accerſens rex:
βαινούσης τῆς ὁμιλίας, τὸν ἕρμωνα μεταπεμψάμενος ὁ βασιλεύς,
cū acerba cōminatōē interrogauit: quā ob cauſam pmiſſi ſunt
μετὰ πικρᾶς ἀπειλῆς ἐπυνθάνετο, τίνος ἕνεκεν αἰτίας εἰάθησαν
iudei pſentem diē ſupuiuere. ipſo āt nūciāte
οἱ ἰουδαῖοι τὴν περιοῦσαν ἡμέραν περιβεβιωκότες. τοῦ δὲ ὑποδείξαν-
nocte iuſſionē ad finē pduxiſſe: ⁊ amicis ei⁹
τος νυκτὸς τὸ προσταγὲν ἐπὶ τέλος ἠγηοχέναι, καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ
teſtimoniū phibentib⁹: crudelitatē peiorē phalaridis habēs dixit:
προσμαρτυρησάντων, τὴν ὠμότητα χείρονα φαλάριδος ἐσχηκὼς ἔφη,
hodierno ſomno grām habere eos. ſine dilatione āt ad
τῷ τῆς σήμερον ὕπνῳ χάριν ἔχειν αὐτούς. ἀνυπερθέτως δὲ εἰς τὴν
ventuꝝ diē ſimiliter prepara elephātos
ἐπιτέλλουσαν ἡμέραν κατὰ τὸ ὅμοιον ἑτοίμασον τοὺς ἐλέφαντας
ad ſceleſtoꝝ iudeoꝝ pnitiem. cū dixiſſet āt rex:
ἐπὶ τὸν τῶν ἀθεμίτων ἰουδαίων ἀφανισμόν. εἰπόντος δὲ τοῦ βασι-
vltro oēs cū gaudio pſentes ſimul collau
λέως, ἀσμένως πάντες μετὰ χαρᾶς οἱ παρόντες ὁμοῦ συναι-
dātes: in ꝓpriā domū vnuſq̄ſq̄ reuerſi ſūt. ⁊ nō tā
νέσαντες, εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἕκαστος ἀνέλυσε. καὶ οὐχ οὕτως
in ſomno cōſumpſerūt tp̄s noctis: q̄ in
εἰς ὕπνον κατεχρήσαντο τὸν χρόνον τῆς νυκτός, ὡς εἰς τὸ
oīmodas excogitādo miſeris exiſtimatis illuſiones.
παντοίους μηχανᾶσθαι τοῖς ταλαιπώροις δοκοῦσιν ἐμπαιγμούς.
ducū āt gall⁹ cātauerat matutin⁹: ⁊ beſtias cū armaſſet her
ἄρτι δὲ ἀλεκτρυὼν ἐκέκραγεν ὄρθριος, καὶ τὰ θηρία καθωπλικὼς ὁ ἕρ-
mō in magno porticu expectabat: q̄ āt p ciuitatē multitudo
μων ἐν τῷ μεγάλῳ περιστύλῳ διεκίνει, τὰ δὲ κατὰ τὴν πόλιν πλήθη,
cōgregata erat ad miſerandū ſpectaculū expectās aurorā
συνήθροιστο πρὸς τὴν οἰκτροτάτην θεωρίαν προσδοκῶντα τὴν πρωΐαν
cū auiditate. at iudei in indiuiſibili animo ſuſpēſi tp̄e:
μετὰ σπουδῆς. οἱ δὲ ἰουδαῖοι κατὰ τὸν ἀμερῆ ψυχουλκούμενοι χρόνον
multilachryma ſupplicatiōē i cāticis luctuoſis tendētes man⁹ in
πολυδάκρυον ἱκετείαν ἐν μέλεσι γοεροῖς τείνοντες τὰς χεῖρας εἰς τὸν
celū orabāt maximū deū: iteꝝ eis auxiliari breui. nōdū
οὐρανὸν ἐδέοντο τοῦ μεγίστου θεοῦ, πάλιν αὐτοῖς βοηθῆσαι συντόμως. οὔπω
āt ſolis radij ſpargebant̄: ⁊ rege amicos excipien-
δὲ ἡλίου βολαὶ κατεσπείροντο, καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς φίλους ἐκδεχομέ-
te: hermō adſtās: vocabat ad exitū oſtendens volū-
νου, ὁ ἕρμων παραστάς, ἐκάλει πρὸς τὴν ἔξοδον ὑποδεικνύων τὸ πρό-
tatē regis in ꝓmptu eſſe. ille āt cū pcepiſſet
θυμον τοῦ βασιλέως ἐν ἑτοίμῳ κεῖσθαι. τοῦ δὲ ἀποδεξαμένου
⁊ obſtupuiſſet in iniquo exitu: oīno ignorā-
καὶ καταπλαγέντος ἐπὶ τῇ παρανόμῳ ἐξόδῳ, κατὰ πᾶν ἀγνω-
tia detent⁹ querebat: q̄ cauſa ob q̄ hoc il-
σίᾳ κεκρατημένος ἐπυνθάνετο, τί τὸ πρᾶγμα ἐφ' οὗ τοῦτο αὐ-
li cū feſtinatiōē cōfectū eſt. hoc āt erat opatio cūcto
τῷ μετὰ σπουδῆς τετελέσθαι. τοῦτο δὲ ἦν ἡ ἐνέργεια τοῦ πάν-
rū dominātis dei: eoꝝ q̄ pri⁹ illi excogitata fuerāt obliuionē
τα δεσπόζοντος θεοῦ, τῶν πρὶν αὐτῷ μεμηχανευμένων λήθην

Digitized by Google

in mẽte ponẽtis. nũciauit hermõ ⁊ oẽs ami
κατὰ διάνοιαν ἐντεθεικότος. ὑπεδείγνυεν ὁ ἕρμων καὶ πάντες οἱ φί-
ci: feras ⁊ exercit⁹ patos eſſe rex ſm tuũ
λοι, τὰ θηρία καὶ τὰς δυνάμεις ἡτοιμάσθαι βασιλεῦ κατὰ τὴν σὴν
inſtãs ꝓpoſitũ. ille ãt in dictis replet⁹ graui ira: eo ꝙ
ἔκτενῆ πρόθεσιν. ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι πληρωθεὶς βαρεῖ χόλῳ, διὰ τὸ
circa hec ꝓuidẽtia dei diſpſus fuiſſet oĩs ei⁹ cogitat⁹: intu=
περὶ τούτων πρόνοια θεοῦ διεσκεδάσθαι πᾶν αὐτοῦ τὸ νόημα, ἐνατενί-
ens cũ minis dixit. q̃tẽ parẽtes affuerũt aut filioꝝ filij:
σας μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν. ὅσοι γονεῖς παρῆσαν ἢ παίδων γόνοι,
hunc beſtijs ferocib⁹ pauerũt abũdantẽ cibũ pro irreprehẽ=
τήνδε θηρσὶν ἀγρίοις ἐσκεύασαν δαψιλῆ θοίναν ἀντὶ τῶν ἀνεγκλή-
ſibilib⁹ mihi ⁊ maiorib⁹ meis pre ſe ferẽtib⁹ cõtinuã firmã fi=
των ἐμοὶ καὶ προγόνοις ἐμοῖς ἀποδεδειγμένων ὁλοσχερῆ βεβαίαν πί-
dẽ eminẽter iudeis. ꝙꝙ ſiq̃dẽ nõ ob ſimĩ educatiõis amoꝛẽ
στιν ἐξόχως ἰουδαίων. καί περ εἰ μὴ διὰ τὴν τῆς συντροφίας στοργὴν
⁊ neceſſitatis: vita pro his puare deberes. ſic hermõ inſpera
καὶ τῆς χρείας, τὸ ζῆν ἀντὶ τούτων ἐστερήθης. οὕτως ὁ ἕρμων ἀπροσδό-
tam piculoſam ſuſtinuit cõminationẽ. ⁊ aſpectu ⁊ vul
κητον ἐπικίνδυνον ὑπήνεγκεν ἀπειλήν. καὶ τῇ ὁράσει καὶ τῷ προσώ-
tu turbat⁹ eſt. vnuſq̃ſq; ãt amicoꝝ cũ triſtitia erubeſcebãt: cõ
πῳ συνεστάλη. ὁ καθεὶς δὲ τῶν φίλων σκυθρωπῶς ὑπεκρέων, τοὺς συ
gregatos dimiſerũt quẽlibet ad ꝓpriũ negociũ. ipi q; iu
νηθροισμένους ἀπέλυσαν ἕκαστον ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀσχολίαν. οἵ τε ἰου-
dei ea q̃ a rege audiẽtes: illuſtrẽ deũ dñm
δαῖοι τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες, τὸν ἐπιφανῆ θεὸν κύριον
regẽ regũ laudabãt: ⁊ hanc opẽ ab eo cõſe
βασιλέα τῶν βασιλέων ᾔνουν, καὶ τῆς δὲ τῆς βοηθείας αὐτοῦ τετευ
cuti. ſm ãt has leges rex cõſtituẽs rurſus
χότες. κατὰ δὲ τούτους τοὺς νόμους ὁ βασιλεὺς συστησάμενος πάλιν
conuiuiũ: ad letitiã verti hortabat. at hermo
τὸ συμπόσιον, εἰς εὐφροσύνην τραπῆναι παρεκάλει. τὸν δὲ ἕρμω-
nẽ aduocãs cũ minis dixit. quotiẽs tibi opoꝛtet de
να προσκαλεσάμενος μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν. ποσάκις σοι δεῖ περὶ
his ipis imperare infeliciſſime: elephãtos adhuc ⁊ nũc
τούτων αὐτῶν προστάττειν ἀθλιώτατε; τοὺς ἐλέφαντας ἔτι καὶ νῦν
arma in craſtinũ ad iudeoꝝ ꝑnitiẽ. at
καθόπλισον εἰς τὴν αὔριον ἐπὶ τὸν τῶν ἰουδαίων ἀφανισμόν. οἱ δὲ
ſimĩ diſcũbentes cognati icõſtantẽ mentẽ ei⁹ admirãtes: ꝓtu
συνανακείμενοι συγγενεῖς τὴν ἄστατον διάνοιαν αὐτοῦ θαυμάζοντες, προ
lerũt hec. rex: vſq; quo tãꝙ inſenſatos nos ten=
εφέροντο τάδε. βασιλεῦ, μέχρι τίνος ὡς ἀλόγους ἡμᾶς διαπειρά-
tas: iubẽs iã tertio eos delere: ⁊ iteꝝ in
ζεις, προστάσσων ἤδη τρίτον αὐτοὺς ἀφανίσαι, καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν
rebus ex mutatione reuocãs a te ſancita? quoꝝ gr̃a
πραγμάτων ἐκ μεταβολῆς ἀναλύων τὰ σοὶ δεδογμένα; ὧν χάριν ἡ
ciuitas ob expectatiões tumultuat. ⁊ adaucta cõuerſionib⁹: iã
πόλις διὰ τὴν προσδοκίαν ὀχλεῖ. καὶ πληθύνουσα συστροφαῖς, ἤδη
⁊ periclitat ſepe diripi. vnde in oĩb⁹ phala=
καὶ κινδυνεύει πολλάκις διαρπασθῆναι. ὅθεν ὁ κατὰ πάντα φάλα-
ris rex implet⁹ inſcitia: ⁊ factas ad cõſi=
ρις βασιλεὺς ἐμπληθυνθεὶς ἀλογιστίας, καὶ τὰς γινομένας πρὸς ἐπι-
deratione iudeoꝝ in ipo mutationes aie nihili eſti
σκοπὴν τῶν ἰουδαίων ἐν αὐτῷ μεταβολὰς τῆς ψυχῆς παρ' οὐδὲν ἡ-
mãs: nõ iniciatũ firmiter iuſiurãdũ determinãs: hos q̃dẽ ſine
γούμενος, ἀτελέστατον βεβαίως ὅρκον ὁρισάμενος, τούτους μὲν ἀνυπερ
dilatione miſſuꝝ in iſernũ in genib⁹ ⁊ pedib⁹ ferarũ punitos: de
θέτως πέμψειν εἰς ᾅδην ἐν γόνασι καὶ ποσὶ θηρίων ᾐκισμένους, ἐπι
cenẽ exercitũ ãt cõtra iudeã ſolo equatã igne ⁊ haſta po=
στρατεύσαντα δὲ ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν ἰσόπεδον πυρὶ καὶ δόρατι θήσε
ſituꝝ velociter: ⁊ inaceſſibilẽ illoꝝ nobis tẽplũ igne ꝓſtratũ velo
σθαι διὰ τάχους, καὶ τὸν ἄβατον αὐτῶν ἡμῖν ναὸν πυρὶ πρηνέα τά-
citate ꝑficientiũ illic ſacrificia in oẽ tp̃s cõſtitu
χει τῶν συντελούντων ἐκεῖ θυσίας εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον καταστή
tuꝝ. tũc leti diſcedẽtes amici ⁊ cognati cũ
σειν. τότε περιχαρεῖς ἀναλύσαντες οἱ φίλοι καὶ συγγενεῖς μετὰ
fide: diſpoſuerũt exercit⁹ in opportuniſſimis locis
πίστεως, διέταττον τὰς δυνάμεις ἐπὶ τοὺς εὐκαιροτάτους τόπους
ciuitatis ad obſeruatiões. at elephãtoꝝ ꝑpoſit⁹ feras ferme vt ſic
τῆς πόλεως πρὸς τήρησιν. ὁ δὲ ἐλεφαντάρχης τὰ θηρία σχεδὸν ὡς εἰ
dicã in opus inſanũ adducẽs: odoꝛatiſſimis poculis vino
πεῖν εἰς κατάστημα μανιῶδες ἀγηοχώς, εὐωδεστάτοις πόμασιν οἴνῳ
thure cõmixto hoꝛribiliter ꝑatas ꝑparationib⁹ circa auroꝛã:
λελιβανωμένῳ φοβερῶς κεκοσμημένα κατασκευαῖς περὶ τὴν ἕω,
ciuitate iã mltitudinib⁹ innumerabilib⁹ in hippodromo ple
τῆς πόλεως ἤδη πλήθεσιν ἀναριθμήτοις κατὰ τοῦ ἱπποδρόμου κα-
na: intrãs ad aulã ad cõſtitutũ: incitauit
ταμεμεστωμένης, εἰσελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν ἐπὶ τὸ προκείμενον, ὤτρυνε
regẽ. ille ãt ira graui implẽs impiã mentẽ: omni
τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ὀργῇ βαρείᾳ γεμίσας δυσσεβῆ φρένα, παντὶ τῷ
mole cũ feris exiuit: volẽs immiti coꝛde ⁊
βάρει σὺν τοῖς θηρίοις ἐξώρμησε, βουλόμενος ἀτρώτῳ καρδίᾳ καὶ
pupillis oculoꝝ aſpicere laboꝛioſã ⁊ miſerã pre
κόραις ὀφθαλμῶν θεάσασθαι τὴν ἐπίπονον καὶ ταλαίπωρον τῶν προ
dictoꝝ ſubuerſionẽ. iã xo elephãtoꝝ egrediẽtiũ circa poꝛ
σεσημασμένων καταστροφήν. ὡς δὲ τῶν ἐλεφάντων ἐξιόντων περὶ πύ
tã ⁊ ſubſequẽtis armati exercit⁹: et mltitudinis iti=
λην καὶ τῆς συνεπομένης ἐνόπλου δυνάμεως, τῆς τε τοῦ πλήθους πο
neris puluerẽ vidẽtes: ⁊ hoꝛriſonũ tumultũ audiẽtes in
ρείας κονιορτὸν ἰδόντες, καὶ βαρυηχῆ θόρυβον ἀκούσαντες, οἱ ἰου-
dei: vltimũ vite momẽtũ ipis illud exiſtimãtes eſſe finẽ
δαῖοι, ὑστάτην βίου ῥοπὴν αὐτοῖς ἐκείνην δόξαντες εἶναι τὸ τέλος τῆς
miſerrime expectatiõis: ad miſeratiões ⁊ luct⁹ verſi: oſculaban
ἀθλιωτάτης προσδοκίας, εἰς οἶκτον καὶ γόους τραπέντες, κατεφί-
tur ſe ad inuicẽ cõplicati cognatis in col=
λουν ἀλλήλους περιπλεκόμενοι τοῖς συγγενέσιν ἐπὶ τοὺς τραχή
la ꝓcumbẽtes: parẽtes filijs ⁊ matres puellis. alie ãt
λους ἐπιπίπτοντες, γονεῖς παισὶ καὶ μητέρες νεάνισιν. ἕτεραι δὲ
nuꝑgenitos ad vbera habẽtes iſantes vltimũ ſugẽtes lac. at
νεογνὰ πρὸς μαστοὺς ἔχουσαι βρέφη τελευταῖον ἕλκοντα γάλα. οὐ
q̃ ⁊ pri⁹ eis facta auxilia de ce
μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ἔμπροσθεν αὐτῶν γεγενημένας ἀντιλήψεις ἐξ οὐ
lo cognoſcẽtes: pronos vnanimiter ꝓijciẽtes ſe ipos ⁊ in
ρανοῦ συνιδόντες, πρηνεῖς ὁμοθυμαδὸν ῥίψαντες ἑαυτοὺς καὶ τὰ νή
fantes amouẽtes ab vberib⁹: clamauerũt voce magna valde:
πια χωρίσαντες τῶν μαστῶν, ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλῃ σφόδρα,
vniuerſi principi ſupplicãtes: miſereri cũ apparitiõe
τὸν τῆς ἁπάσης δυνάστην ἱκετεύοντες, οἰκτεῖραι μετὰ ἐπιφανείας
eoꝝ iã ad poꝛtas moꝛtis cõſtitutoꝝ. eleazar⁹ ãt q̃dã vir
αὐτοὺς ἤδη πρὸς πύλαις ᾅδου καθεστῶτας. ἐλεάζαρος δέ τις ἀνὴρ
inſignis eoꝝ q ex regione ſacerdotũ: i ſenectute etatẽ
ἐπίσημος τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἱερέων, ἐν πρεσβείῳ τὴν ἡλικίαν
iã ſoꝛtit⁹: ⁊ oĩ q̃ ſm vitã virtute oꝛnat⁹: eos q
ἤδη λελογχώς, καὶ πάσῃ τῇ κατὰ τὸν βίον ἀρετῇ κεκοσμημένος, τοὺς
circa ſe cõpꝛimẽs ſenioꝛes ab inuocãdo ſanctũ deũ:
περὶ αὐτὸν καταστείλας πρεσβυτέρους ἐπικαλεῖσθαι τὸν ἅγιον θν,
oꝛauit hec. rex magnipotẽs: altiſſime: oĩps de⁹:
προσηύξατο τάδε. βασιλεῦ μεγαλοκράτορ, ὕψιστε, παντοκράτορ θέ,
oẽm gubernãs in miſericoꝛdijs creaturã: inſpice in abꝛaam
τὴν πᾶσαν διακυβερνῶν ἐν οἰκτιρμοῖς κτίσιν, ἔπιδε ἐπὶ ἀβραὰμ
ſemẽ: in ſanctificati filios iacob: partis ſanctificate tue po
σπέρμα, ἐπὶ ἡγιασμένου τέκνα ἰακώβ, μερίδος ἡγιασμένης σου λα
pulũ i ꝑegrina tra ꝑegrinũ iniuſte ꝑeuntẽ pater. tu pharaonẽ abũdantẽ
ὸν ἐν ξένῃ γῇ ξένον ἀδίκως ἀπολλύμενον πάτερ. σὺ φαραὼ πληθύνοντα
currib⁹ olim egypti hui⁹ ꝑncipẽ ſublatũ immiti auda
ἅρμασι τὸ πρὶν αἰγύπτου ταύτης δυνάστην ἐπαρθέντα ἀνόμῳ θρά
cia ⁊ lingua magniloqua: cũ ſupbo exercitu mari vin=
σει καὶ γλώσσῃ μεγαλορρήμονι, σὺν τῇ ὑπερηφάνῳ στρατιᾷ ποντοβρό
ctos perdidiſti: lucẽ oſtẽdens mĩe iſrael generi. tu im
χους ἀπώλεσας, φέγγος ἐπιφάνας ἐλέους ἰσραὴλ γένει. σὺ τὸν ἀνα
mẽſis exercitib⁹ ſuperbientẽ ſenacherib grauẽ aſſyrioꝝ re=
ριθμήτοις δυνάμεσι γαυρωθέντα σενναχηρεὶμ βαρὺν ἀσσυρίων βασι
gẽ: lancea oẽm ſubditã iã accipiẽtẽ terrã: ⁊ ela=
λέα, δόρατι τὴν πᾶσαν ὑποχείριον ἤδη λαβόντα γῆν, καὶ μετεωρι
tum cõtra ſctãm tuã ciuitatẽ: grauia loquentẽ ſupbia ⁊ au=
σθέντα ἐπὶ τὴν ἁγίαν σου πόλιν, βαρέα λαλοῦντα κόμπῳ καὶ θρά
dacia: tu dñe fregiſti. manifeſtã demõſtrãs gẽtib⁹ multis tuã
σει, σὺ δέσποτα ἔθραυσας. ἔκδηλον δεικνὺς ἔθνεσι πολλοῖς τὸ σὸν
potentiã. tu in babylonia tres ſocios igni ani
κράτος. σὺ τοὺς κατὰ τὴν βαβυλωνίαν τρεῖς ἑταίρους πυρὶ τὴν ψυ
mã volũtarie tradẽtes vt nõ ſeruirẽt vanis: igni
χὴν αὐθαιρέτως δεδωκότας εἰς τὸ μὴ λατρεῦσαι τοῖς κενοῖς, διάπυ
tũ roꝛefaciẽs caminũ: liberaſti vſq; ad capillũ illeſos: flãmã
ρον δροσίσας κάμινον, ἐρρύσω μέχρι τριχὸς ἀπημάντους, φλόγα

oibus immitēs aduerſarijs. tu calūnijs inuidie leo-
πᾶσιν ἐπιπέμψας τοῖς ὑπεναντίοις. σὺ τὸν διαβολαῖς φθόνου λεόν
nib⁹ in terra ꝓiectū feris cibū danielē ad lucē reduxiſti icolumē.
σι κατὰ γῆς ῥιφέντα θηρσὶ βορὰν δανιὴλ εἰς φῶς ἀνήγαγες ἀσινῆ.
et in mari educati in vētre ceti ionā liqueſcentē iceſſanē: ille-
τόν τε βυθοτρεφοῦς ἐν γαστρὶ κήτους ἰωνᾶν τηκόμενον ἀφειδῶς, ἀπη-
ſum oib⁹ familiarib⁹ demōſtraſti pr̃. ⁊ nūc maloꝝ deteſtatoꝝ. miſericors:
μαντον πᾶσιν οἰκείοις ἀνέδειξας πάτερ. καὶ νῦν μισύβρι. πολυέλεε.
oīm ꝓtector. cito appare his q̄ ex iſrael genere:
τῶν ὅλων σκεπαστά. τὸ τάχος ἐπιφάνηθι τοῖς ἀπὸ ἰσραὴλ γένους,
ab āt abominatis ſceleſtis gētib⁹ afflictis. ſi āt impietatib⁹
ὑπὸ δὲ ἐβδελυγμένων ἀνόμων ἐθνῶν ὑβριζομένοις. εἰ δὲ ἀσεβείαις
ſm̄ pegrinationē vita nr̃a cōſtricta ē liberās nos de ini
κατὰ τὴν ἀποικίαν ὁ βίος ἡμῶν ἐνέσχηται, ῥυσάμενος ἡμᾶς ἀπὸ ἐχ-
micoꝝ manu: vt volueris dn̄e perde nos morte. nō va
θρῶν χειρός, ὡς προαιρῇ δέσποτα ἀπόλεσον ἡμᾶς μόρῳ. μὴ τοῖς μα-
nis vana ſapientes benedicāt in dilectoꝝ
ταίοις οἱ ματαιόφρονες εὐλογησάτωσαν ἐπὶ τῇ τῶν ἠγαπημένων
a te ꝑditione dicētes: neqꝫ de⁹ illoꝝ liberauit eos. tu āt
σου ἀπωλείᾳ λέγοντες, οὐδὲ ὁ θεὸς αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. σὺ δὲ
oēm fortitudinē ⁊ potētiā habēs oēm ſempiterne: nūc ꝓſpice. miſe
ὁ πᾶσαν ἀλκὴν καὶ δυναστείαν ἔχων ἅπασαν αἰώνιε, νῦν ἔπιδε. ἐλέη-
rere nr̃i q̄ ꝑ iniuriā iniquoꝝ iniuſtā e vita ſūmouemur ad
σον ἡμᾶς τοὺς καθ᾽ ὕβριν ἀνόμων ἀλόγιστον ἐκ τοῦ ζῆν μεθισταμένους ἐν
inſidiatoꝝ morē. admirent āt gētes tuā virtutē inuictā hodie
ἐπιβούλων τρόπῳ. πτηξάτω δὲ ἔθνη σὴν δύναμιν ἀνίκητον σήμερον
venerāde: potētiā habēs in ſaluatōe iacob generis. orat te oīs
ἔντιμε, δύναμιν ἔχων ἐπὶ σωτηρίᾳ ἰακὼβ γένους. ἱκετεύει σε τὸ πᾶν
multitudo infantiū ⁊ hoꝝ parētes cū lachrymis. demōſtret
πλῆθος τῶν νηπίων καὶ οἱ τούτων γονεῖς μετὰ δακρύων. δειχθήτω
oibus gētib⁹ ꝙ nobiſcū es dn̄e: ⁊ nō auertiſti fa-
πᾶσιν ἔθνεσιν ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν εἶ κύριε, καὶ οὐκ ἀπέστρεψας τὸ πρόσω-
ciē tuā a nobis. ſed ſicut dixiſti: ꝙ neqꝫ in terra inimicoꝝ
πόν σου ἀφ᾽ ἡμῶν. ἀλλὰ καθὼς εἶπας, ὅτι οὐδ᾽ ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν
ſuoꝝ exiſtes cōtēpſiſti eos: ſic adimple dn̄e. at eleazaro
αὐτῶν ὄντων ὑπερεῖδες αὐτούς, οὕτως ἐπιτέλεσον κύριε. τοῦ δὲ ἐλεαζάρου
deſinēte iā ab oratione: rex cū feris ⁊ om-
λήγοντος ἄρτι τῆς προσευχῆς, ὁ βασιλεὺς σὺν τοῖς θηρίοις καὶ παν-
ni exercit⁹ horrore ſm̄ hippodromū aderat.
τὶ τῷ τῆς δυνάμεως φρυάγματι κατὰ τὸν ἱππόδρομον παρῆν.
⁊ aſpiciētes iudei: valde in celū exclamauerūt: adeo vt ⁊
καὶ θεωρήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, μέγα εἰς οὐρανὸν ἀνέκραξαν, ὥστε καὶ
adiacētes cōualles ſimł ſonātes continuū luctū
τοὺς παρακειμένους αὐλῶνας συνηχήσαντας ἀκατάσχετον οἰμωγὴν
facerēt cū vniuerſo exercitu. tūc glīoſus. oṗs
ποιῆσαι παντὶ τῷ στρατοπέδῳ. τότε ὁ μεγαλόδοξος. παντοκράτωρ
⁊ verax de⁹: oſtendēs ſanctā ſuā faciē: apuit ce-
καὶ ἀληθινὸς θεός, ἐπιφάνας τὸ ἅγιον αὐτοῦ πρόσωπον, ἠνέῳξε τὰς οὐρα-
li portas. a qb⁹ incliti duo terribiles aſpectu angeli deſcēde-
νοῦ πύλας. ἐξ ὧν δεδοξασμένοι δύο φοβεροειδεῖς ἄγγελοι κατέβη-
rūt manifeſti oib⁹ pterq̄ iudeis. ⁊ reſtiterūt. ⁊ exer
σαν φανεροὶ πᾶσι πλὴν τοῖς ἰουδαίοις. καὶ ἀντέστησαν. καὶ τὴν δύνα-
citū hoſtiū repleuerūt turbatione ⁊ timore: ⁊ imobilib⁹
μιν τῶν ὑπεναντίων ἐπλήρωσαν ταραχῆς καὶ δειλίας, καὶ ἀκινήτοις
ligauerūt pedicis. ⁊ horrēs etiā regis corp⁹ factū eſt:
ἔδησαν πέδαις. καὶ ὑπόφρικον καὶ τὸ τοῦ βασιλέως σῶμα ἐγενήθη,
⁊ obliuio audaciā ei⁹ grauē cepit. ⁊ cōuerterūt be-
καὶ λήθη τὸ θράσος αὐτοῦ τὸ βαρύθυμον ἔλαβε. καὶ ἀπέστρεψαν τὰ θη-
ſtias aduerſus cōſequētes armatos exercit⁹. ⁊ cōculcabāt il-
ρία ἐπὶ τὰς συνεπομένας ἐνόπλους δυνάμεις. καὶ κατεπάτουν αὐ-
los ⁊ interficiebāt. ⁊ cōuerſa eſt regis ira in miam ⁊
τοὺς καὶ ὠλόθρευον. καὶ μετεστράφη τοῦ βασιλέως ἡ ὀργὴ εἰς οἶκτον καὶ
lachrymas pro iis q̄ pri⁹ a ſe excogitata fuerāt. audiēs eīn
δάκρυα ὑπὲρ τῶν ἔμπροσθεν αὐτῷ μεμηχανημένων. ἀκούσας γὰρ
clamorē: ⁊ vidēs ꝓnos oēs in ꝑditionē: la-
τῆς κραυγῆς, καὶ συνιδὼν πρηνεῖς ἅπαντας εἰς τὴν ἀπώλειαν, δα-
chrymās cū ira amicis minabat̄ dicēs. rege abutimi-
κρύσας μετὰ ὀργῆς τοῖς φίλοις διηπειλεῖτο λέγων. παραβασιλεύ-
ni: ⁊ tyrānos trāſgreſſi eſtis crudelitate. ⁊ me ipſm vrm
ετε, καὶ τυράννους ὑπερβεβήκατε ὠμότητι. καὶ ἐμὲ αὐτὸν τὸν ὑμῶν
bn̄factorē conamini a ꝓncipatu iā ⁊ aīa ſubmouere
εὐεργέτην ἐπιχειρεῖτε τῆς ἀρχῆς ἤδη καὶ τοῦ πνεύματος μεθιστᾶν

clam machinātes q̄ nō expediūt regno. q̄s eos q̄ obti-
λάθρα μηχανώμενοι τὰ μὴ συμφέροντα τῇ βασιλείᾳ. τίς τοὺς κρα-
nuerūt nr̄e in fide regionis munitiones: domo reuo-
τήσαντας ἡμῶν ἐν πίστει τὰ τῆς χώρας ὀχυρώματα, τῆς οἰκίας ἀπο-
uens vnūquēqꝫ iniuſte cōgregauit huc: q̄s eos q̄ a ꝓncipio beniuolētia erga
στήσας ἕκαστον ἀλόγως ἤθροισεν ἐνθάδε, τίς τοὺς ἐξ ἀρχῆς εὐνοίᾳ πρὸς
nos in oib⁹ ſupant oēs gētes: ⁊ q̄ laborio-
ἡμᾶς κατὰ πάντα διαφέροντας πάντων ἐθνῶν, καὶ τοὺς χει-
ſiſſima ſepe hoīm ſuſceperūt ꝑicula: ſic
ρίστους πλεονάκις ἀνθρώπων ἐπιδεδεγμένους κινδύνους, οὕτως
iniqs implicuit ſupplicijs: ſoluite. diſſoluite iniuſta vin-
ἀθέσμοις περιέβαλεν αἰκίαις; λύσατε. ἐκλύσατε ἄδικα δε-
cula. ad ꝓpria cū pace dimittite: ante facta
σμά. εἰς τὰ ἴδια μετ᾽ εἰρήνης ἐξαποστείλατε, τὰ προπεπραγμένα
euitantes. dimittite filios oīpotētis cele-
παραιτησάμενοι. ἀπολύσατε τοὺς υἱοὺς τοῦ παντοκράτορος ἐπουρα-
ſtis dei viuētis. q̄ a nr̄is vſqꝫ nūc maiorib⁹ incolumē
νίου θεοῦ ζῶντος. ὃς ἀφ᾽ ἡμετέρων μέχρι τοῦ νῦν προγόνων ἀπαραπόδι-
cū glīa ſtatū exhibet nr̄is negocijs. ille
στον μετὰ δόξης εὐστάθειαν παρέχει τοῖς ἡμετέροις πράγμασιν. ὁ
q̄dē igit̄ hec dixit. ipſi āt in indiuiſibili tp̄e ſoluti: ſanctū ſaluatorē
μὲν οὖν ταῦτα ἔλεξεν. οἱ δὲ ἐν ἀμερεῖ χρόνῳ λυθέντες, τὸν ἅγιον σωτῆρα
deū ſuū bn̄dicebāt: nuꝑ mortē euadētes. poſtea rex
θεὸν αὐτῶν εὐλόγουν, ἄρτι τὸν θάνατον ἐκπεφευγότες. εἶτα ὁ βασι-
in ciuitatē reuerſus: ꝑfectū reditum acer-
λεὺς εἰς τὴν πόλιν ἀπαλλαγείς, τὸν ἐπὶ τῶν προσόδων προσκαλε-
ſens: iuſſit vina qꝫ ⁊ reliqua ad cōuiuiū neceſſaria
σάμενος, ἐκέλευσεν οἴνους τε καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς εὐωχίαν ἐπιτήδεια
iudeis ꝓbere ad dies ſeptē: iudicās eos in quo loco
τοῖς ἰουδαίοις χορηγεῖν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά, κρίνας αὐτοὺς ἐν ᾧ τόπῳ
putauerāt mortē ſuſcipere: in hoc in letitia omni ſo-
ἔδοξαν τὸν ὄλεθρον ἀναλαμβάνειν, ἐν τούτῳ ἐν εὐφροσύνῃ πάσῃ σω-
teria celebrare. tūc q̄ pri⁹ cōtumelijs affectuſi erāt ⁊ ꝓpe mortē: poti⁹ āt
τήρια ἄγειν. τότε οἱ πρὶν ἐπονείδιστοι καὶ πλησίον ᾅδου, μᾶλλον δ᾽
in ipſa ambulauerāt: pro acerba ⁊ lugubri morte: cōuiuiū
ἐπ᾽ αὐτῷ βεβηκότες, ἀντὶ πικροῦ καὶ δυσαιάκτου μόρου, κώθωνα
ſalutare cōſtituētes: ad mortē ipſis ⁊ ſepulturā deputa-
σωτήριον συστησάμενοι, τὸν εἰς πτῶσιν αὐτοῖς καὶ τάφον ἡτοιμασμέ-
tū locū tentorijs diuiſerūt pleni gaudio. finien-
νον τόπον κλισίαις κατεμερίσαντο πλήρεις χαρμονῆς. καταλήξαν-
tes āt luct⁹ gemitoſū cantū: reſumpſerūt cantū patriū: ſaluatorē
τες δὲ θρήνου πανόδυρτον μέλος, ἀνέλαβον ᾠδὴν πάτριον, τὸν σωτῆρα
⁊ miraculoꝝ factorē laudātes deū. luctū qꝫ oēm ⁊ gemitū repel-
καὶ τερατοποιὸν αἰνοῦντες θεόν. οἰμωγήν τε πᾶσαν καὶ κωκυτὸν ἀπω-
lentes: choreas cōſtituerūt letitie pacifice ſignū. eodēmō
σάμενοι, χοροὺς συνίσταντο εὐφροσύνης εἰρηνικῆς σημεῖον. ὡσαύτως
āt et rex ꝓ his ſympoſiū magnū cōgregās: inceſ-
δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ τούτων συμπόσιον βαρὺ συναγαγών, ἀδια-
ſanter in celū cōfitebat̄ magnifice pro inopina
λείπτως εἰς οὐρανὸν ἀνθομολογεῖτο μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τῇ παραδό-
ta facta ei ſaluatione. q̄ qꝫ pri⁹ in ꝑditionē ⁊ auiū eſcā
ξῳ γενηθείσῃ αὐτῷ σωτηρίᾳ. οἵ τε πρὶν εἰς ὄλεθρον καὶ οἰωνοβρότους
eos futuros exiſtimabāt: ⁊ cū gaudio deſcripſerāt: gemue-
αὐτοὺς ἔσεσθαι τιθέμενοι, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀπογραψάμενοι, κατεστέ-
rūt pudorē in ſeipſis induti: ⁊ inflāmata audacia
ναξαν αἰσχύνην ἐφ᾽ ἑαυτοῖς περιβαλλόμενοι, καὶ τὴν πυρίπνουν τόλμαν
inglorie extincti. et iudei ſicut ꝓdixim⁹ cōſtituentes
ἀκλεῶς ἐσβεσμένοι. οἵ τε ἰουδαῖοι καθὼς προειρήκαμεν συστησάμενοι
predictū choꝝ: cū cōuiuio in gratiaꝝ actionib⁹ letis ⁊
τὸν προειρημένον χορόν, μετ᾽ εὐωχίας ἐν ἐξομολογήσεσιν ἱλαραῖς καὶ
pſalmis trāſigebāt. ⁊ cōmunē ſtatuentes de his legē: in om-
ψαλμοῖς διῆγον. καὶ κοινὸν ὁρισάμενοι περὶ τούτων θεσμόν, ἐπὶ πᾶ-
ni habitatione ſua in gn̄atiōes ꝓdictos dies agere
σαν τὴν παροικίαν αὐτῶν εἰς γενεὰς τὰς προειρημένας ἡμέρας ἄγειν
decreuerūt hilares: nō pot⁹ cauſa ⁊ gule: ſaluatiōis xo ꝑ
ἔστησαν εὐφροσύνους, οὐ πότου χάριν καὶ λυχνείας, σωτηρίας δὲ τῆς διὰ
deū facte ipſis. adierūt āt regē: dimiſſionē ſu-
θεὸν γενομένης αὐτοῖς. ἐνέτυχον δὲ τῷ βασιλεῖ, τὴν ἀπόλυσιν αὐ-
am ad ꝓpria petentes. deſcribūt āt eos a q̄nta
τῶν εἰς τὰ ἴδια αἰτούμενοι. ἀπογράφονται δὲ αὐτοὺς ἀπὸ πέμπτης
⁊ viceſima pachō: vſqꝫ ad quartā epiph ad dies qua-
καὶ εἰκάδος τοῦ παχών, ἕως τῆς τετάρτης τοῦ ἐπιφὶ ἐπὶ ἡμέρας τεσ-

Digitized by Google

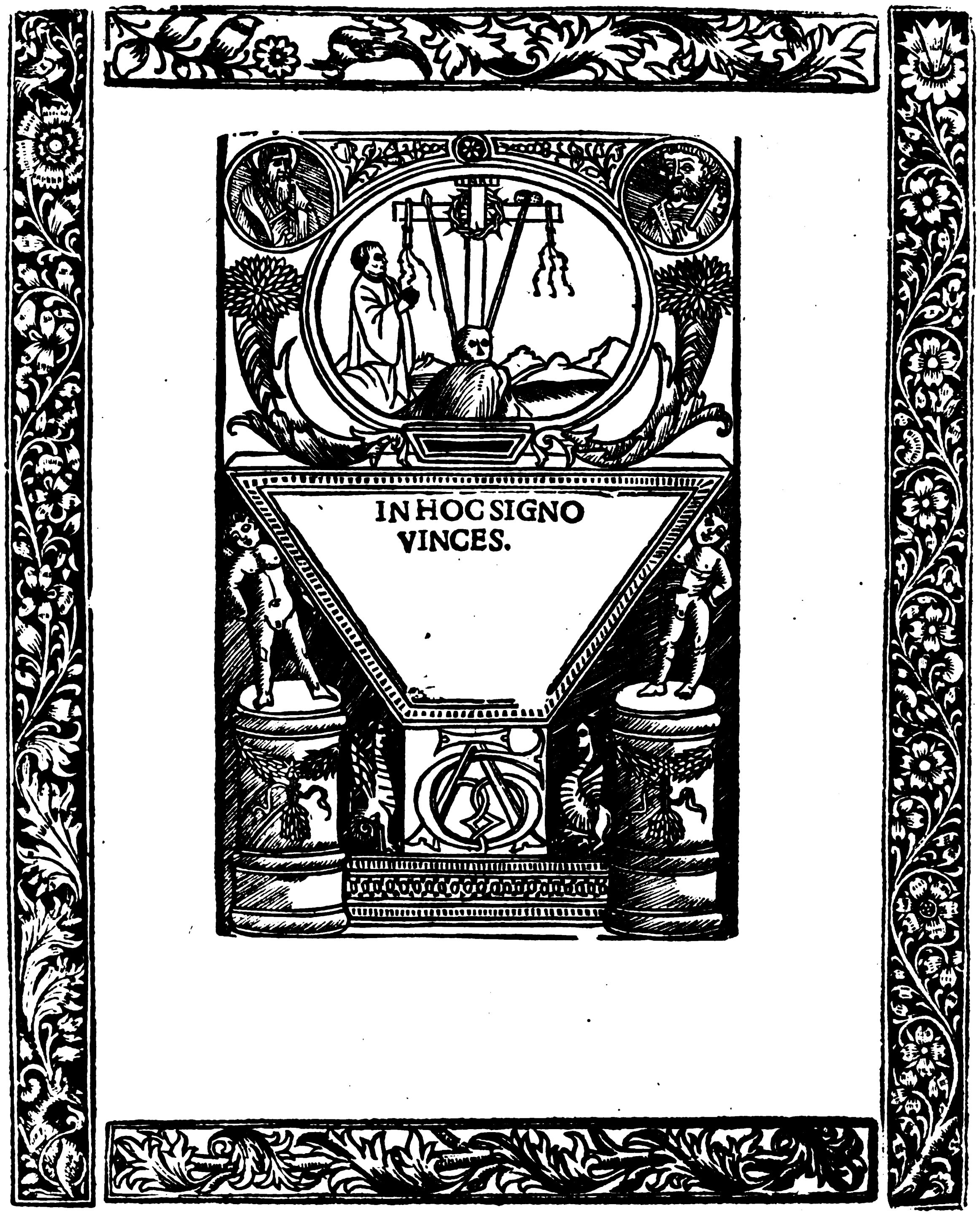
draginta. cõſtituũt ãt eoꝝ ꝑditionẽ e qnta
σαράκοντα. συνίσαντο δὲ αὐτῶν τὴν ἀπώλειαν ἀπὸ πέμπτης τοῦ
epiph vſq₃ ad ſeptimã: dieb⁹ trib⁹. in qb⁹ ꝛ glioſe oſten=
ἐπιφ ἕως ἑβδόμης, ἡμέραις τρισίν. ἐν αἷς καὶ μεγαλοδόξως ἐπιφά=
dens miam ſuã oĩm ꝑnceps: incolumes eos liberauit
νας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ὁ τῶν ὅλων δυνάστης, ἀπταίστους αὐτοὺς ἐρρύσατο
vnanimiter. comeſſabant ãt oẽs ab rege neceſſarijs donati: vſq₃
ὁμοθυμαδόν. εὐωχοῦντο δὲ πάνθ᾽ ὑπὸ τοῦ βασιλέως χορηγούμενοι, μέ=
ad quartã decimã. in q ꝛ colloquiũ fecerũt de
χρι τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης. ἐν ᾗ καὶ τὴν ἐντυχίαν ἐποιήσαντο πε=
liberatione ſua. collaudãs q₃ eos rex: ſcri=
ρὶ τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν. συναινέσας τε αὐτοὺς ὁ βασιλεύς, ἔγρα
pſit eis ſubſcriptã epiſtolã ad in ciuitate
ψεν αὐτοῖς τὴν ὑπογεγραμμένην ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς κατὰ πόλιν
duces magnanimiter inſtantiã habentẽ. rex ptole=
στρατηγοὺς μεγαλοψύχως τὴν ἐκτενείαν ἔχουσαν. βασιλεὺς Πτολε
meus philopator q ſunt in egypto ducib⁹ ꝛ oĩb⁹ pre
μαῖος φιλοπάτωρ τοῖς κατ᾽ Αἴγυπτον στρατηγοῖς καὶ πᾶσι τοῖς τε
poſitis ſup negocia gaudere ꝛ valere. valem⁹ ãt ꝛ
ταγμένοις ἐπὶ πραγμάτων χαίρειν καὶ ἐρρῶσθαι. ἐρρώμεθα δὲ καὶ
nos ꝛ filij nr̃i: ꝓſperãte nobis magno deo
αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, κατευθύναντος ἡμῖν τοῦ μεγάλου θεοῦ τὰ
negocia ſicut volum⁹. ex amicis qdã maloꝝ morũ frequẽ
πράγματα καθὼς προαιρούμεθα. τῶν φίλων τινὲς κακοηθείᾳ πυκνό=
tius nobis adſtãtes: ꝑſuaſerũt nobis ad eos q ſub
τερον ἡμῖν παρακείμενοι, συνέπεισαν ἡμᾶς εἰς τὸ τοὺς ὑπὸ τὴν
regno iudeos cõiunctos in cõgregatiõeꝫ puniẽdũ no=
βασιλείαν Ἰουδαίους συναθροίσαντας σύστημα κολάσασθαι ξενιζού
uis rebellatoꝝ ſupplicijs. ꝓtẽdentes nũquã bonũ ſtatũ habituras nr̃as
σαις ἀποστατῶν τιμωρίαις. προφερόμενοι μήποτε εὐσταθήσειν ἡμῶν
res: ob q̃ habẽt hi cõtra oẽs gẽtes inimicitiã:
τὰ πράγματα, δι᾽ ἣν ἔχουσιν οὗτοι πρὸς πάντα τὰ ἔθνη δυσμένειαν,
donec ꝑficiaẽ hoc. q ꝛ vinctos adducẽtes eos
μέχρις ἂν συντελεσθῇ τοῦτο. οἳ καὶ δεσμίους καταγαγόντες αὐτοὺς
cum afflictionib⁹ tanq̃ mãcipia: potius ãt tanq̃ ꝓditores: ſine vl=
μετὰ σκυλμῶν ὡς ἀνδράποδα, μᾶλλον δὲ ὡς ἐπιβούλους, ἄνευ πά
lo diſcrimine ꝛ inquiſitione: conati ſunt occidere: lege ſcy=
σης ἀνακρίσεως καὶ ἐξετάσεως, ἐπεχείρησαν ἀνελεῖν, νόμου σκυ=
thaꝝ ferociorẽ induti crudelitatẽ. nos xõ pro his
θῶν ἀγριωτέραν ἐμπεπορπημένοι ὠμότητα. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τούτοις
acerbi⁹ cõminantes: iuxta q̃ habem⁹ erga oẽs hoĩes
σκληρότερον διαπειλησάμενοι, καθ᾽ ἣν ἔχομεν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους
benignitatẽ: vix vitã eis cõdonantes: ꝛ celeſtẽ deũ co=
ἐπιείκειαν, μόγις τὸ ζῆν αὐτοῖς χαρισάμενοι, καὶ τὸν ἐπουράνιον θεὸν ἐγ
gnoſcẽtes fortiter ꝓtegẽtẽ iudeos: vt patrẽ pro
νωκότες ἀσφαλῶς ὑπερησπικότα τῶν Ἰουδαίων, ὡς πατέρα ὑπὲρ
filijs ſemp pugnare: et amicitie ob quã habẽt erga
υἱῶν διαπαντὸς συμμαχοῦντα, τήν τε τοῦ φίλου δι᾽ ἣν ἔχουσι πρὸς
nos firmam ꝛ maiores nr̃os beniuolẽtiã recolẽtes: iu=
ἡμᾶς βεβαίαν καὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν εὔνοιαν ἀναλογισάμενοι, δι=
ſte dimiſimus oĩs iuxta quẽcunq₃ cauſe modũ. ꝛ inſti=
καίως ἀπολελύκαμεν πάσης καθ᾽ ὁντινοῦν αἰτίας τρόπον. καὶ προσ
mus cuilibet oĩa in ꝓpria cõuertere: in oĩ lo
τετάχαμεν ἑκάστῳ πάντα εἰς τὰ ἴδια ἐπιστρέφειν, ἐν παντὶ τό=
co nullo eis oĩno ledẽte: neq₃ iniuriari de
πῳ μηθενὸς αὐτοὺς τὸ σύνολον καταβλάπτοντος, μήτε ὀνειδίζειν πε
factis ꝑter rõnem. ſcitote eñ q cõtra hos ſi
ρὶ τῶν γεγενημένων παρὰ λόγον. γινώσκετε γὰρ ὅτι κατὰ τούτων ἐάν
qd machinemur malũ: vel offendam⁹ eos oĩno: nõ
τι κακοτεχνιάζωμεν πονηρόν, ἢ ἐπιλυπήσωμεν αὐτοὺς σύνολον, οὐκ
hoĩeꝫ ſed oĩs principẽ potẽtie deũ altiſſimũ aduerſan=
ἄνθρωπον ἀλλὰ τὸν πάσης δεσπόζοντα δυνάμεως θεὸν ὕψιστον ἀντικείμε
teꝫ nobis ad vltionẽ rex in oĩb⁹ ineuitabiliter ſemp
νον ἡμῖν ἐπ᾽ ἐκδικήσει τῶν πραγμάτων κατὰ πᾶν ἀφεύκτως διαπαν
habebim⁹. valete. accipiẽtes ãt epiſtolã hãc: nõ feſtinaue
τὸς ἕξομεν. ἔρρωσθε. λαβόντες δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, οὐκ ἐσπούδα
rũt ſtatim fieri circa receſſum: ſed regẽ. orauẽ=
σαν εὐθέως γενέσθαι περὶ τὴν ἄφοδον, ἀλλὰ τὸν βασιλέα προσηξίω
rũt: eos q de genere iudeoꝝ ſanctũ deũ vltro trãſgreſ
σαν, τοὺς ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων τὸν ἅγιον θεὸν αὐθαιρέτως παρα

ſi fuerãt ꝛ dei legẽ: cõſeq ꝑ eos debitã pu
βεβηκότας καὶ τοῦ θεοῦ τὸν νόμον, τυχεῖν δι᾽ αὐτῶν τῆς ὀφειλομένης κο
nitionẽ: aſſerẽtes vẽtris cauſa diuina trãſgreſſos
λάσεως, προφερόμενοι τοὺς γαστρὸς ἕνεκεν τὰ θεῖα παραβεβηκότας
precepta: nũquã beniuolos fore neq₃ regis pre=
προστάγματα, μηδέποτε εὐνοήσειν μηδὲ τοῖς τοῦ βασιλέως προσ=
ceptis. ille ãt veꝝ eos dicere ꝑcipiẽs ꝛ collau=
τάγμασιν. ὁ δὲ τἀληθὲς αὐτοὺς λέγειν παραδεξάμενος καὶ συναι=
dãs: dedit eis facultatẽ oĩm: vt q tranſierãt
νέσας, ἔδωκεν αὐτοῖς ἄδειαν πάντων, ὅπως τοὺς παραβεβηκότας
dei legẽ occiderẽt in oĩ q ſub ditio=
τοῦ θεοῦ τὸν νόμον ἐξολοθρεύσωσι κατὰ πάντα τὸν ὑπὸ τὴν βασιλεί=
ne ſua loco cũ audacia citra oẽm regalẽ poteſtatẽ vel
αν αὐτοῦ τόπον μετὰ παρρησίας ἄνευ πάσης βασιλικῆς ἐξουσίας ἢ
viſitationẽ. tũc beneꝑcãtes ei: vt decẽs erat: hoꝝ
ἐπισκέψεως. τότε καταφημήσαντες αὐτόν, ὡς πρέπον ἦν, οἱ τούτων
ſacerdotes ꝛ oĩs multitudo inclamãtes alleluia: cũ gau
ἱερεῖς καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἐπιφωνήσαντες τὸ ἀλληλούϊα, μετὰ χα=
dio receſſerũt. ſic ãt obuiantẽ ex pollutis cõcinẽ
ρᾶς ἀνέλυσαν. οὕτω δὲ τὸν ἐμπεσόντα τῶν μεμιασμένων ὁμοεθνῆ
in via puniebãt: ꝛ cũ exprobationib⁹ interficiebãt.
κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκολάζοντο, καὶ μετὰ παραδειγματισμῶν ἀνῄρουν.
illa ãt die occiderũt ſupra trecẽtos viros: ꝛ ege
ἐκείνῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἀνεῖλον ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους ἄνδρας, καὶ ἤγα
rũt letitiã cũ gaudio ꝓfanos perimẽtes. ipſi
γον εὐφροσύνην μετὰ χαρᾶς τοὺς βεβήλους χειρωσάμενοι. αὐτοὶ
ãt q vſq₃ ad mortẽ deũ habuerãt: integrã ſaluatiõis fruitionẽ
δὲ οἱ μέχρι θανάτου τὸν θεὸν ἐσχηκότες, παντελῆ σωτηρίας ἀπόλαυσιν
accipiẽtes: receſſerũt ex ciuitate oĩmodis odoratiſſimis florib⁹
εἰληφότες, ἀνέζευξαν ἐκ τῆς πόλεως παντοίοις εὐωδεστάτοις ἄνθεσι
coronati cũ letitia ꝛ clamore: i laudib⁹ ꝛ dulcib⁹
κατεστεμμένοι μετ᾽ εὐφροσύνης καὶ βοῆς, ἐν αἴνοις καὶ παμμελέσιν
hymnis grãs agẽtes deo patrũ ſuoꝝ ſancto ſaluatori iſra=
ὕμνοις εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν ἁγίῳ σωτῆρι τοῦ Ἰσρα
el. cũ veniſſent ãt in ptolemaidẽ vocatã ob
ήλ. παραγενηθέντες δὲ εἰς Πτολεμαΐδα τὴν ὀνομαζομένην διὰ τὴν τοῦ
loci ꝓprietatẽ roſiferã: in q expectauit eos claſſis ſm cõmu
τόπου ἰδιότητα ῥοδοφόρον, ἐν ᾗ προσέμεινεν αὐτοὺς στόλος κατὰ κοι=
ne eoꝝ cõſiliũ dies ſeptẽ: illic fecerũt cõuiuiũ ſalutare:
νὴν αὐτῶν βουλὴν ἡμέρας ἑπτά, ἐκεῖ ἐποίησαν πότον σωτήριον, τοῦ
rege ſuppeditãte eis abũde q̃ ad receſſũ om=
βασιλέως χορηγήσαντος αὐτοῖς εὐψύχως τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν πάν
nia vnicuiq₃ vſq₃ ad propriã domũ. delati ãt cũ
τα ἑκάστῳ ἕως εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν. καταχθέντες δὲ μετ᾽
pace in decẽtib⁹ grãꝝ actionib⁹: eodẽ mõ et illic
εἰρήνης ἐν ταῖς πρεπούσαις ἐξομολογήσεσιν, ὡσαύτως κἀκεῖ
ſtatuerũt ꝛ has agere dies ad ꝑegrina=
ἔστησαν καὶ ταύτας ἄγειν τὰς ἡμέρας ἐπὶ τὸν τῆς παροι=
tionis eoꝝ tpe letas. q̃s ꝛ cõſecrãtes in colũ
κίας αὐτῶν χρόνον εὐφροσύνους. ἃς καὶ ἀνιερώσαντες ἐν στή=
na: in cõuiuij loco voti cõfirmantes:
λῃ, κατὰ τὸν τῆς συμποσίας τόπον προσευχῆς καθιδρύσαντες,
receſſerũt illeſi. liberi. iocũdi. ꝑ q₃ terrã ꝛ mare
ἀνέλυσαν ἀσινεῖς. ἐλεύθεροι. ὑπερχαρεῖς. διά τε γῆς καὶ θαλάσσης
ꝛ fluminũ ſaluati regis iuſſu qlibet in
καὶ ποταμοῦ ἀνασωζόμενοι τῇ τοῦ βασιλέως ἐπιταγῇ ἕκαστος εἰς τὴν
propriã. ꝛ maiorẽ q̃ prius in inimicos poteſtatẽ habẽtes
ἰδίαν. καὶ πλείστην ἢ ἔμπροσθεν ἐν τοῖς ἐχθροῖς ἐξουσίαν ἐσχηκότες
cũ glia ꝛ timore: oĩno a nullo excuſſi a
μετὰ δόξης καὶ φόβου, τὸ σύνολον ὑπὸ μηδενὸς διασεισθέντες τῶν
ſubſtãtijs. ꝛ oĩa ſua oẽs attulerũt ex deſcri
ὑπαρχόντων. καὶ πάντα τὰ ἑαυτῶν πάντες ἐκομίσαντο ἐξ ἀπο
ptione. ita vt habẽtes aliqd: cũ timore maximo reſtituerẽt
γραφῆς. ὥστε τοὺς ἔχοντάς τι, μετὰ φόβου μεγίστου ἀποδοῦναι
eis: magnalia maximo deo faciẽte ꝑfecte
αὐτοῖς, τὰ μεγαλεῖα τοῦ μεγίστου θεοῦ ποιήσαντος τελείως
pro liberatione eoꝝ. benedict⁹ liberator iſrael in ſẽpiterna
ἐπὶ σωτηρίᾳ αὐτῶν. εὐλογητὸς ὁ ῥύστης Ἰσραὴλ εἰς τοὺς ἀεὶ
tẽpora. amen. Finis
χρόνους. ἀμήν. τέλος.

Explicit quarta et vltima pars totius veteris teſtamēti hebraico grecoq; et latino idiomate nunc primū impreſſa in hac preclariſſima Complutenſi vniuerſitate. De mandato ac ſumptibus Reuerendiſſimi in chriſto patris & domini: domini. F. Franciſci Ximenez de Ciſneros tituli Sancte Balbine ſacro ſancte Romane eccleſie preſbyteri Cardinalis Hiſpanie Archiepiſcopi Toletani & hiſpaniarum primatis: ac regnorum caſtelle Archicancellarii. Induſtria & ſolertia honorabilis viri Arnaldi Guillelmi de Brocario artis impreſſorie Magiſtri. Anno Domini Milleſſimo qngēteſimo decimo ſeptimo. mēſis Iulii die decimo.

Que in hoc volumine continentur hec ſunt.

Eſaias. Hieremias. Threni. Baruch. Ezechiel. Daniel. Oſee. Iohel. Amos. Abdias. Ionas. Micheas. Naum. Abachuc. Sophonias. Aggeus. Zacharias. Malachias. Machabeorum primus. Machabeorum ſecundus. Machabeorum tertius.

fol. 273. ſcrib. i.

Digitized by Google

Eſaias.

Capi. 1. d. πλωθύνετε pro πληθύνητε. ca. 1. g. στιππύου ꝑ στυππείου. ca. 2. b. θησαυρῶν pro θησαυρῶν. ca. 3. b. ψυχῇ ꝑ ψυχῇ. ca. 9. c. ἔσι pro ἔτι. ca. 14. e. διύτι pro διότι. ca. 21. a. ἀνηγγέλει pro ἀνηγγέλη. & τὸ pro τοῦ. ca. 22. c. ἐγραψας ꝑ ἔγραψας. ca. 27. d. ἀπολόμθνοι bis pro ἀπολλόμενοι. ca. 30. e. ἐξαρεῖς pro ἐξαρεῖς. & ἀπὸ καθημένης pro ἀποκαθημένης. ca. 30. e. λεπλὰ pro λεπτὰ. ca. 34. a. νεκροὶ pro νεκροί. ca. 35. a. ἐξανθήση pro ἐξανθήσει. ca. 56. d. σαμιᾶ ꝑ σομνᾶ. ca. 37. d. ἐνέβηι pro ἐνέβην. ca. 38. b. ἔπι ꝑ ἔτι. ca. 40. d. ἐλογισθήσονται ꝑ λογισθήσονται. ca. 40. e. ἀνηγγέλει pro ἀνηγγέλη. ca. 42. b. ἐκ οἴκου pro ἐξ οἴκου. a. 44. b. συνάχθησαι pro συνήχθησαν. ca. 45. b. ἐγγυσάτωσαν ꝑ ἐγγισάτωσαν. ca. 46. c. ἄρουσι ꝑ αἴρουσι. ca. 47. d. ἀσρολόγοι ꝑ ἀσρόλογοι. ca. 49. a. τὰ ſupfluit. ca. 49. e. ἀλ' ἐγὼ ꝑ ἀλλ' ἐγὼ. ca. 94. g. σκρίσιν ꝑ κρίσιν. ca. 52. f. σεύτλιον ꝑ σεῦτλον. ca. 52. d. ἀνηγγέλει ꝑ ἀνηγγέλη. ca. 54. a. ἀρισερὰ ꝑ ἀρισερὰ. ca. 54. c. θυμωθήσεσθε ꝑ θυμωθήσεσθαι. & μετασήσεσθε ꝑ μετασήσεσθαι. ca. 59. b. μεσεῦμβρία ꝑ μεσημβρία. ca. 60. c. παρώξυναν pro παρώξυναν. ca. 61. d. ἔγονα ꝑ ἔκγονα. ca. 63. a. ιοτος ꝑ οὗτος. ca. 63. c. τοι ꝑ τῷ. ca. 65. a. πιλαίοις ꝑ πηλαίοις.

Hieremias.

Capi. 1. a. ἱερουλαλὴμ pro ἱερουσαλήμ. ca. 3. b. ἀπηναιχήντησας ꝑ ἀπηναισχύντησας. ca. 3. b. ὑψυλὸν ꝑ ὑψηλὸν. ca. 3. e. ἐκείνω ꝑ ἐκείνῳ. ca. 4. d. ταλαιπορούμθν ꝑ ταλαιπωροῦμεν. ca. 4. f. ὤρημος pro ἔρημος. ca. 5. c. παντοκράτορ ꝑ παντοκράτωρ. ca. 5. c. ἡμᾶς ꝑ ὑμᾶς. ca. 5. f. ὑμῶν ꝑ ἡμῶν. ca. 6. e. κινάμωμον ꝑ κιννάμωμον. & ἀιτοῦ ꝑ αὐτοῦ. ca. 7. b. πεποίθετε ꝑ πεποίθατε bis. ca. 7. g. πετηνοῖς pro πετεινοῖς. ca. 8. a. ὀσᾶ τὰ ꝑ τὰ ὀσᾶ. & ὀπήσονται pro ὀφθήσονται. ca. 9. b. πεποίθετε pro πεποίθατε. ca. 9. c. πετηνῶν pro πετεινῶν. ca. 9. e. τὰ δ pro τάδε. & δάκρια pro δάκρυα. ca. 12. c. ὠνειδισμοῦ pro ὀνειδισμοῦ. ca. 13. b. γνωσώμεθα pro γνωσόμεθα. ca. 14. c. ὢν pro ὁ ὤν. & μαντίας pro μαντείας. ca. 15. a. πρωσώπου pro προσώπου. & πετηνὰ pro πετεινὰ. & ἐξεκίου pro ἐζεκίου. ca. 16. a. λέγων pro λέγον. & ὑῶν pro υἱῶν. & πετηνοῖς pro πετεινοῖς. ca. 16. b. νυμφίουου pro νυμφίου. ca. 17. a. ἄνθρωποι pro ἄνθρωποι. & σηρίσει pro σηρίσει. ca. 17. b. βάλει pro βάλλει. ca. 18. c. διαπορευόμθνοι pro διαπορευόμενοι. ca. 20. d. εἰσι pro ἐσι. ca. 21. a. ὑμῶν pro ἡμῶν. ca. 22. d. πλώσει pro πλούσει. ca. 23. a. πλ ηθήσονται pro πληθήσονται. ca. 27. a. λέγων pro λέγον. & βωβυλῶνος pro βαβυλῶνος. & σεσεκίαν pro σεδεκίαν. ca. 28. a. τῶς pro τῶν. ca. 30. d. ἀιτοῦ pro αὐτοῦ. ca. 31. a. πέρροθεν pro πόρρωθεν. ca. 31. b. πινάσουσι pro πεινάσουσι. ca. 30. d. καθεσθεῖται pro καθιδεῖται. ca. 36. b. νερίου ꝑ νηρίου. ca. 36. e. λέγους ꝑ λόγους. ca. 36. g. νερίου ꝑ νηρίου. & ἐπαγετῶ ꝑ παγετῶ. ca. 39. d. προρεύου ꝑ πορεύου. ca. 42. c. οἰκήσωμθν ꝑ οἰκήσωμεν. ca. 44. c. ἐπισκεψάμην ꝑ ἐπεσκεψάμην. ca. 44. d. ποιήσωμεν ꝑ ποιήσομεν. ca. 44. g. ἐγκλείπωσιν ꝑ ἐκλείπωσιν. ca. 49. b. παραπορευόμεννος ꝑ παραπορευόμενος. ca. 49. e. δύνονται ꝑ δύνωνται. ca. 49. g. πλωήσω ꝑ πλησω. ca. 50. c. πονήσατε ꝑ ποιήσατε. ca. 51. c. οὐκ ꝑ οὐ. & αἰχυνθήσεται ꝑ αἰσχυνθήσεται.

Threni hieremie.

Capi. 3. a. συνέσριψεν ꝑ συνέτριψεν. ca. 4. f. μου ꝑ σου. ca. 5. b. χερσὶν pro χερσίν.

Baruch.

Ca. 1. a. ἀργύριον ꝑ ἀργύριον. & ἁματίας ꝑ ἁμαρτίας. & δουλεύσωμεν ꝑ δουλεύσομεν. & φωτίση ꝑ φωτίσει. ca. 1. b. εὑρίσωμεν pro εὑρίσομεν. ca. 6. g. σικυλάτω pro σκυλάτω.

Ezechiel.

Capi. 1. f. πορεύσθαι ꝑ πορεύεσθαι. ca. 3. b. σου ꝑ μου. ca. 3. f. ἀποίησει pro ἐποίησεν. ca. 4. a. πλίνθοι ꝑ πλίνθον. & παριβαλεῖς ꝑ περιβαλεῖς. ca. 4. b τέθηκα pro τέθεικα. ca. 8. c. θισιασηρίου pro θυσιασηρίου. & οὗτο ἐποιοῦσιν ὧδε pro οὗτοι ποιοῦσιν ὧδε. ca. 12. e. ἀπώλολεν pro ἀπόλωλεν. & εἶπε pro εἶπε. ca. 13. d. ἃ pro ἃς. & συσραφὴν pro συσροφήν. ca. 17. b. πολοῖς pro πολλοῖς. ca. 18. e. ἢ pro ἤ. ca. 20. a. πρεσβυτέρους pro πρεσβυτέρους. ca. 20. d. παρώργησαν pro παρώργισαν. ca. 22. f. ὑψυλὸν pro ὑψηλὸν. ca. 23. c. χρόμασιν ꝑ χρώμασιν. ca. 25. a. ἐβιβυλῶνι pro ἐβιβυλῶνι. ca. 27. a. οἰκοδομηθήσηται pro οἰκοδομηθήσεται. ca. 32. e. πεπλωκόκες pro πεπτωκότες. ca. 33. c. τηκώμεθα ꝑ τηκόμεθα. ca. 33. e. πὸς pro πρὸς. ca. 36. b. εὐφροσύσης pro εὐφροσύνης. ca. 36. c. αὐξυνθήσονται pro αὐξηθήσονται. ca. 37. g. προσωχθιεῖτε pro προσοχθιεῖτε. ca. 37. f. προσκόμμαασιν pro προσκόμμασιν. ca. 39. c. κατωρύξουσι pro κατορύξουσι ter. ca. 40. d. εἰκοσιπεύτε ꝑ εἰκοσιπέντε. quinquies. ca. 40. e. κλιμα-

Eſaias.

Cap. 1. b. in margine inquibuſdam libris. נכה pro נחה

Cap. 6. d. in margine. בין pro כין

Cap. 10. d. in margine. נשר pro נשד

Et in eodem. e. כחול pro בחול

Cap. 11. b. ישחיתו pro ישהיתו

Cap. 13. c. בעברת pro בעברת

Hieremias.

Cap. 3. g. ישראל pro ישראל

Cap. 5. f. ולא יעברנהו vbi deficit colum.

Cap. 9. f. רעותה pro רעותה

Cap. 14. c. מתנבאים pro מתנבאים

Cap. 16. c. ועבדתם pro ועבדתם

Cap. 18. d. ויהיו pro ויהיו

Cap. 20. b. לשחוק pro לשחוק

Cap. 26. c. inquibuſdam libris. העם pro העם

Ca. 29. d. נבוכדראצר pro נבוכדראצר

Cap. 30. b. מאין pro מאין

Cap. 31. b. in margine. נגד pro נגר

Cap. 32. c. והנך pro והנך

Cap. 34. c. לנפשם pro לנפשם

Cap. 36. d. in margine. קרא pro קרא

Cap. 50. f. in margine. שבה pro שכה

Ezechiel.

Cap. 6. d. יהוה pro יהוה

Cap. 7. d. יתאבל pro יתאבל

Et in eodē. f. in margine. נשה pro נשה

Cap. 10. c. in margine. נב pro נב

Cap. 14. d. עמי pro עמי

Cap. 17. a. דבר pro דבר

Cap. 26. c. בני pro בני

Cap. 27. b. ולוד pro ולוד

Cap. 30. f. לתפש pro לתפש

Cap. 32. f. קברתה pro קברתה

Cap. 34. d. מושבי pro מושבי

Cap. 37. c. תקותנו pro תקותנו

Digitized by Google

Et in eodē.g.in margine. שָׁלֵם pro שָׁמַל

Cap.48.a. יַד pro יָד

Danielis.

Cap.2.f. אַנְתָּה pro אַנְתָּה

Et in eodem.g. תְּקוּם pro תקום

Cap.3.g. וּשְׂעַר pro וּשְׁעַר

Cap.4.e מְצַבְּעִין pro מְצַבְּעִין

Et in eodem.g. כְּתוֹרִין pro כְּתוֹרִיו

Cap.5.c.in margine. שְׁנָא pro שְׁנָא

Cap.7.a. וְלִשְׁטַר pro וְלִשְׁטַר

Et in eodem.d. שָׁלְטָנֵה pro שָׁלְטָנֵה

Cap.11.e. בַּחֲלַקּוֹת pro בַּחֲלַקּוֹת

Osee.

Cap.9.b. בָּאוּ pro בָּאוּ

Ioel.

Cap.2.f.in margine. גָּדַל pro נָדַל

Amos.

Cap.7.b. וְנָשַׁמּוּ pro וְנִשְׁמוּ

Cap.8.a. כְּלוּב pro כְּלוּב

Ionas.

Cap.4.d.in margine. בָּנָה pro בָּנַת

Abachuc.

Cap.2.c.in margine. רוּם pro דוּם

Et in eodem.d. הַם pro הַם

Zacharias.

Cap.7.b.in margine. שָׁבַע pro שֶׁבַע

Cap.8.c.in margine. הָיָה pro הָיָה

Cap.10.b.in margine. נָגַשׂ pro נֹגֵשׂ

τῆρσιν pro κλιμακτῆρσιν.ca.40.f.κλιματῆρες pro κλιμακτῆρες.ca.40.g. νότου pro νώτου.bis.& ἐξαίδρα ꝑ ἐξέδρα.ter.& idē error iterū bis.ca.41 b.ἐξαιδρῶν ꝑ ἐξεδρῶν bis.ca.42.a.b.c.d. ἐξαῖδραι ꝑ ἐξέδραι.tordecies. ca.42.c.εἰσελευσεται ꝑ εἰσελεύσεται.ca.43.d. ἱλαστήον pro ἱλαστήριον.ca. 44.c. βιβυλοῦν ꝑ βεβηλοῦν.ca.44.c. πάτα ꝑ πάντα.ca.44.e.ἐξαί-δραις ꝑ ἐξέδραις.ca.45.d.πέντε καὶ δέκα ꝑ πεντεκαίδεκα.ca.45.f. τῶν ꝑ τὸν.ca.46.f.ἐξαῖδραν pro ἐξέδραν.ca.46.g.ἐξαῖδραι ꝑ ἐξέδραι.& ἐξαι-δρῶν pro ἐξεδρῶν.ca.47.a.κλήτους pro κλίτους.ca.47.c.ἕκατος ꝑ ἕκα-στος.ca.48.b.ἀπλατύνθησαν ꝑ ἐπλατύνθησαν.ca.48.d.πεντακόσιοι ꝑ πεν-τακόσιοι.

Daniel.

Ca.3.c.βαλέως ꝑ βασιλέως.ca.3.e.δούλοις σου ꝑ δούλοις σου.ca.7.d.ἐθεώ-ρων ꝑ ἐθεώρουν.ca.7.e.βασιλεῖαι ꝑ βασιλεῖς.ca.8.c.ἀρχιστρατηγοῦ ꝑ ἀρχι-στρατήγου.ca.8.d.ἐνοδώη ꝑ εὐοδώη.& ἐκεῖνοι pro ἐκεῖνον.ca.9.d.ἡμάρτω-μεν ꝑ ἡμάρτομεν.ca.9.g.συνσέλεια ꝑ συντέλεια.ca.11.a.βασιλὲς pro βασι-λεῖς.ca.13.c.εἰσεπίδησαι ꝑ εἰσεπήδησαν.ca.13.g. ἐκπεπιδηκέναι ꝑ ἐκπε-πηδηκέναι.

Osee.

Ca.2.a.τέκτνα ꝑ τέκνα.bis.ca.2.b.ἡ pro ἢ.ca.4.a.ἀκροῦ ꝑ ἀγροῦ.ca.6.a. ἀναστησώμεθα ꝑ ἀναστησόμεθα.& ζησώμεθα ꝑ ζησόμεθα.& γνωσώμεθα ꝑ γνωσό-μεθα.& διώξωμεν ꝑ διώξομεν.ca.6.b.εὑρήσωμεν pro εὑρήσομεν.ca.7.b.ἔφρα-ναν pro εὔφραναν.ca.8.b.ποίησεν pro ἐποίησεν.ca.8.d.ἀπελάβετο ꝑ ἐπε-λάθετο.& ἀντοῦ pro αὐτοῦ.ca.9.a.ἀσυρίοις pro ἀσυρίους.ca.9.c.ἐν ἀνθρώ-πων ꝑ ἐν ἀνθρώποις.ca.13.c.ὁμοιώθην ꝑ ὡμοιώθην.ca.14.b.ἀναβησώμεθα ꝑ ἀνα-βησόμεθα.ca.14.d.ποικάζουσα ꝑ πυκάζουσα.

Ioel.

Ca.1.c.ὀλιγώθη pro ὠλιγώθη.& ἡμῶν pro ὑμῶν.ca.2.a.πολλὺς bis ꝑ πολύς.

Ammos.

Ca.7.a.ἐπογονὴ pro ἐπιγονή.

Abdias.

Ca.1.c.μεγαλορημονήσης pro μεγαλλορρημονήσῃς.ca.1.f.τῆ pro γῆ.

Ionas.

Ca.1.a.θαλάσσαν pro θάλασσαν.ca.4.b.συσκιάξειν pro συσκιάζειν.

Micheas.

Ca.5.c.ἐξέδηραν pro ἐξήγειραν bis.ca.6.a.ἐξ pro ἐκ.ca.7.a.ἀπώλολει pro ἀπόλωλει.ca.7.b.ποιήσει pro ποιήσει.ca.7.d.ἐξ pro ἐκ.

Naum.

Ca.1.d.ὀκεῖς pro ὠκεῖς.

Abacuc.

Ca.2.a.οὐχὶ pro οὐχί.

Sophonias.

Ca.1.e.ἐξολοθρεύθησαν ꝑ ἐξωλοθρεύθησαν.

Aggeus.

Ca.1.a.τὸν pro τῶν.& ἐγγαίου pro ἀγγαίου.ca.2.b.γγαίαν pro ἀγγαίαν.ca. 2.c.ἰούσα pro ἰούδα.

Zacharias.

Ca.1.a.δυνάμεσμεων pro δυνάμεων.ca.1.d.ἐρετινῦ bis pro ἀρετινεῖ.ca.9.c. ἐξολεθρεύσει pro ἐξολοθρεύσει.

Malachias.

Ca.3.b.ἰωκὼβ pro ἰακώβ.ca.3.d.τὸν pro τὸ.

Errores tranſlationis latine interlinearis.

Eſaias.

Ca.1.a.Ieruſalem ꝑ Hieruſalem.ca.1.d.oratione ꝑ orationem.ca.1.g.vo caueris ꝑ vocaberis.& ſtuppe ꝑ ſtupe.ca.2.a.contūndent ꝑ contundēt. ca.3.d.ānulos ꝑ anulos.ca.4.a. opprobium ꝑ opprobriū.ca.5.a.eo ꝑ ea.ca.5.b.aſcendet ꝑ aſcendent.ca.7.b.intelligitis ꝑ intelligetis.ca.7.d a multum facere lac ꝑ eo ꝙ multum faciet lac.ca.8.d. requiret ꝑ requi-rent.& videre ꝑ videret.ca.9.a.habitat ꝑ habitatis.ca.9.c.eſt ꝑ adhuc. ca.9.d.adſiniſtrā ꝑ aſiniſtris. ca.9.a.poſitū ꝑ poſitū eſt. ca.9.b. ꝑcipat⁹ ꝑ pricipat⁹.ca.10.a.quā ꝑ quē.ca.10.d.fugiet ꝑ fugiat.& deeſt.et.bis.ca.10 g.vocem tuam ꝑ voce tua.ca.11.a.terra ꝑ terram.ca.11.b. foramen pro foramine.ca.11.d.ita vt tranſire eum ꝑ ita vt tranſiret ipſe.ca.13.a.appla udite ꝑ aduocate.ca.12.c.irricatus ꝑ irritatus.ca.14.e.deſcendentium ꝑ deſcentibus.ca.15.a.nobis ipſis ꝑ vobis ipſis.ca.17.c.filiorum ꝑ filiorū. ca.17.d.tempeſtatis impellentis ꝑ tempeſtate impellente.ca.19.a.quod ꝑ quam.ca.19.b.ſeminatū ꝑ quod ſeminatur.& a ventis pro vanū.& de puratum ꝑ fiſſile.& ceruiciam ad decipiendum ꝑ ceruiciam ſolū.& ani-mas ꝑ animabus.ca.21.c.diei ꝑ diem.ca.21.d.multitudinem ꝑ multitu-dinem.ca.22.a.ciuitaa ꝑ ciuitas.ca.22.d.bibant ꝑ biberent.ca.22.f.ſto lam tuam ꝑ ſtola tua.& diſſoluetur ꝑ diſſoluetur.ca.23.a.gentium ꝑ gē tium.ca.23.d.comedere bibere impleri ꝑ vt comederent biberent im-

Digitized by Google

plerentur.ca.24.b.igredia̅tur ꝓ ingrediantur.ca.25.a.ci uitatees pro ciuitates.ca.27.a.forte ꝓ fortem. & ſecundum eum ꝓ cõtra eam.ca.27.c.habitans ꝓ quod habitatur.& ſu pereſt non.ca.27.d. perierunt ꝓ pereunt.bis.ca.29.b.ſup ꝓ aduerſus.& iplebũtur ꝓ implebuntur.ca.30.e.mẽſtruata ꝓ mẽſtruate.ca.30.f.ſue ꝓ tue.ca.32.c.accingimini ꝓ accin gite.& dom ꝓ domus.ca.33.d. non dirumpentur ꝓ diſrum pentur. ca.33.c.pro fuudam vocem ꝓ pro fundam vocem habentem.ca.35.b.venit ꝓ veniet.& torrens ꝓ vallis.ca.35 c.ſupeſt non.ca.36.a.deficit iã.bis.ca.37.d multitudinẽ pro multitudini.ca.38.a.ezechiam ꝓ ezechias.ca.38.b.gradus ꝓ gradibꝰ.ca.38.d.abſtuſtulit ꝓ abſtulit.ca.39.d.qui ꝓ que. bis. & deeſt iam.ca.40.d.deeſt aut. & quadrupedia ꝓ qua-drupeda.ca.40.e.non ꝓ nonne.ca.41.b.ea ꝓ eam.bis.& eã am ꝓ ea.bis.& moucbitur ꝓ mouebuntur.ca.41.d.iirael ꝓ iſrael.ca.41.f.principiot ꝓ principio.ca.42.a.de vinculos ꝓ de vinculis. ca.43.c.!educi ꝓ eduxit./ca.44.a.ſabaoih ꝓ ſaboth.ca.44.c.icuruatur ꝓ incuruatur.& ne ꝓ vt.& cõbu ſerunt ꝓ combuſit. & ei ꝓ eum.ca.44.d.facens ꝓ faciens. ca.45.b.cius ꝓ eius.ca.45.c.deeſt.et.ca. 45.d. diuiſit pro terminauit.ca.47.a. terrram pro terram. ca.49.a. antten dite pro attendite.& deeſt.et.ca.49.c.abominatur pro abo minationi habetur. & adiuuaui pro adiuui.ca.49.d. dicen tem pro dicens.ca.49.e.hintatntibus pro habitantibus.ca 50.b.tenebra pro tenebris.& renuam pro renuo. ca.52.e. ſabaotb pro ſabaoth. ca.53.a. gloriam tuã pro gloria tua. ca.57.b. habiturus pro habebit.ca.58.a. dereliquens pro derelinquens.ca.58.d.irriguus pro ebrius.ca.59.a.dolorẽ pro cedem.ca.59.b.ventilatum pro vrinum. & facta eſt eis tenebra pro facte ſunt eis tenebre.ca.59.c.peperimus pro concepimꝰ.& iuſticiam quaſi loricam pro iuſticia quaſi lo rica.ca.60.a. gephath pro gephar. ca.61.c. ſc ctur pro ſcle-tur.ca.61.d. veſtimentum ſalutis & tunicam pro veſtimen to ſalutis & tunica . & mitran pro mitram. ca.53. virtutes pro virtutum. & reprobrantes pro reprobantes. ca.53.d. no pro nos.ca.64.b.ſedentis pro menſtruate.ca.65.a.incẽ ſant pro adolent incẽſum.& demonis pro demoniis.ca. 65 b.illud pro illũ.ca.66.b.que pro quas.ca.66.d.etus pro eiꝰ.

Hieremias.

Cap̃.1.b . iuuenis pro iunior. bis. & deeſt ad . ca.1. c. facere pro vt facerẽ.& conuocabo pro conuoco.& quicunqꝫ pro quecũqꝫ. & precipero pro precepero.& eeos pro eos.ca.1. d.liberare pro vt liberem.& dicit pro dixit. ca.2.f. n pro in. ca.3.a.poſtrata pro proſtrata.& deſenta pro deſerta.ca.3.b ccce pro ecce.ca.3.c.hec omnia pro his omnibus.ca.3.d.ab pro a.ca.3.c.reuerſus pro reuerſa.ca.4.c.dominus pro do-mine.ca.4.g.ſtibio pro honore.ca.5.b.iurant pro iurabãt ca.5.d. adducã ꝓ adduco. ca. 5.f.traſgredietur pro tranſgre dietur. & veſtrum pro noſtrum.ca.5.g. traſgreſſi pro tranſ greſſi.ca.6.a.aquolone pro aquilone.ca.6.e. eece pro ecce. & cinnamomũ pro cinamomum.ca.7.b.nulla vtilitas pro nulla vtilitas vobis.& incenſatis pro adoletis incenſum. ca. 7.f.os pro eos. & ſua pro ſuas.ca.8.a.monmortẽ pro mor tem.ca.8.c.a pro et.ca.8.e.conſpetu pro conſpectu. ca.9.a deeſt in. ca.9.b. defecerunt pro receſſerunt. ca.9.e. ea pro eo.& aquam pro aqua.ca.10.a. tolluntur pro tollentur.& ti bi pro te. & inſcendent pro incendent. ca.10.b. hyancithũ & purpuram pro hyacintho & purpura. ca.11.b. colligatio pro coniuratio. ca.13.c.veſtre pro veſtro. & eleuanimi pro eleuamini.& contenebreſcant pro contenebreſcat.& ocu-lin pro oculi.ca.14.c.ſeductiones pro electiones.ca.15.a.cũ eis pro ad eos.ca.18.c.aut pro vt.& ſybillum pro ſibilum.ca 18.d.audiemus pro audiamus.& acceperunt pro aggreſſi-ſunt. ca.19.a.omnis audientis pro omni audiente. ca.19.d vt dem ciuitatem iſtã pro vt detur ciuitas iſta.ca.20.d. for-tium pro fortiorum. ca.21.a. vobis pro nobis. ca.21.d. oĩo pro omnia.ca.22.f.qui pro que.ca.23.b.& pro ea. ca.23.e. ip̃ſi pro ipſi. ca.23.g. homiui pro homini. ca.25.e. didam pro dedãt & ihemam pro themam.ca.27.a. st pro et.& ve nerunt pro veniunt. & moad pro moab. ca.27.d.pricipes pro principes.& hierſalem pro hieruſalẽ. ca.28.c.eos pro eas.ca.29.g.preuaricat pro preuaricationem.ca.30.b.gen tibus bl pro gentibus.ca.31.a.ſaluũ pro.ſaluũ fecit.& ad pro ab.ca.31.f.deſtruerẽ ꝓ vt deſtruerẽ.ca.32.e.argenti ꝓ argento.ca.33.duo cognationes elegit pro due cognatio nes quas elegit.ca.34.c.rcctũ pro rectũ. & proximũ ſuũ pro proximi ſui. ca.36. d. nerii pro nerie. & omne pro omnes.ca.36.e.ſedebet pro ſedebat. & quod pro quibus ca.37.c. hieremias pro hieremiã. ca. 38.b. abdemalech pro abdemelech.ca.39.b.ſupeſt que. ca.42.c. quã ꝓ quẽ ca.43.d.egyti pro egypti. ca.44.b. terrã pro terra. ca. 44.d.a te pro te.ca.44.g.agypti pro egypti. ca.48.g conſcenderit pro qui conſcenderit.ca.49.a.ficut ꝓ ſũt. ca.49.b.pcriit ꝓ periit.ca.49.d.le pro leo.ca.51.c. cor-ruptũ pro corrupte.ca.51.e. necqꝫ nõ pro nõ.& aĩam pro aĩam.ca.52.a. edificaucrũt pro edificauerunt.

Threni hieremie.

Ca.1.f.ſeparatã pro menſtruatã. ca.3.b.ſagittã pro ſagit tã.ca.4.a.maguificata pro magnificata eſt.ca.4.b.ira ꝓ irã.& confoſi pro confoſſi.ca.4.c.eis pro eos.

Baruch.

Ca.1.a.contra pro et.& filius pro filii.ca.2.b. ſacta pro fa cta.& qui ꝓ que.ca.3.a.auguſtiis pro anguſtiis. & eternũ nũ pro eternũ.ca.3.d.infero pro inferos. & conſiderer ꝓ conſideret.& cos pro eas . & illos pro illas. ca.5.a. qui ꝓ que. & eterne pro eterni.ca.6.a.timete ꝓ cauete. & inter fecit pro iuterficiet.& cdrpus pro corpꝰ. ca.6.f. in domꝰ pro in domo.& ſpendide pro ſplẽdide.

Ezechiel.

Ca.1.c.eorũ pro earũ.ca.2.c.timeãt ant pro timeãt.ca.3. f.loquetur pro dicetur.ca.4.b. ſue pro tue. ca.4.c. iſael pro iſrael.ca.7.f. nea pro meã.ca.9.b.miſcreamini pro miſeremini.ca.10.b.eorũ pro earũ. ca.12.c. profodiet ꝓ perfodiet.ca.15.a.faciat pro faciãt. & ſuſpendant pro vt ſuſpendãt.ca.16.f.abũdantiiis pro abundantiis . & igno miã pro ignominiã.ca.17.b. appareret pro apparerent. ca.17.c.eeuellat pro euellat.ca.17.d.mittã ꝓ mittat.ca.18 a.pignũ pro pignus.ca.19.a.facta eſt pro nata eſt. ca.19. c.factus pro factũ.ca.20.e.poſuerũ pro poſuerũt.& ſuaui tutis pro ſuauitatis.ca.20.f.ſanccto pro ſancto.ca.21.c.aſſi niſtris pro aſſiniſtris. ca.21.d. vt ſtateat virgã pro vt ſcate re faciat virgã.ca.21.f.hũmile pro humile.ca.22.a.que ꝓ quos.ca.23.c.earũ ꝓ eorũ.ca.23.e. deeſt et. ca.2[illegible].f. eorũ ꝓ earũ.& venirent ꝓ venirẽt.ca.24.c.ſcelus ꝓ feruor.& incenſa eſt ꝓ decocta ſũt.ca.26.a.deeſt in prepoſitio. ca. 27.d.princices ꝓ principes. ca.29.b. egytũ ꝓ egyptũ. ca.29.c.ſpe ꝓ ſpẽ.ca.31.e.deſcendcrũt ꝓ deſcenderũt. & ſteſterũt ꝓ ſteterũt.& hoim ꝓ hoĩm.ca.32.d.ex aquarũ ꝓ ex aquis.ca.32.e. gladio dio ꝓ gladio . ca.33.a. dederit ꝓ dederint.ca.33.b.populi ꝓ populus.ca.35.b. colles valles tuos ꝓ colles & valles tuas.ca.36.g. iniquetatibus ꝓ ini-quitatibus.& ſaciã ꝓ faciã.ca.37.b.ſpritibus ꝓ ſpiritibus ca.39.d.ſeceruẽt ꝓ ſecernẽt.ca.40.a.& equalẽ ꝓ et thei equalẽ.ca.40.b.equale ꝓ equalẽ.ca.40.c.ni ꝓ in.& colũ ne ꝓ columna.ca.40.e.duo ꝓ due.ca.40.g. auſtrũ ꝓ la-tus.bis.ca.41.c.circultũ ꝓ circuitũ.& duo ꝓ due. & faciẽ ꝓ facies.ca.43.d.duo ꝓ duorũ.ca.45.c. imprimẽt ꝓ op primẽt.& vltta ꝓ vltra.ca.45.f.acipietis ꝓ accipietis. ca. 45.f.qne ꝓ et.ca.46.c.viã que porte ꝓ viã porte.ca.46 f.coqnẽt ꝓ coquũt.ter.ca.47.a.quã ꝓ quẽ.ca.47.b.qui ꝓ que.& bulientiũ ꝓ bullientiũ. ca.47.c. argumentũ ꝓ additamentũ.ca.47.d.hec pars ꝓ hãc partẽ bis. ca.48. b.mentiẽtur ꝓ metiẽtur.ca.48.d.iſte ꝓ iſti.& que ꝓ qui

Digitized by Google

Daniel.

Ca.2.b.qr niſi ꝓ niſi.ca.2.c.conconſtituit ꝓ conſtituit.ca.2.e.manifeſtaret ꝓ manifeſtarem.& cõminuti ꝓ comminuta.& erea ꝓ area.ca.2.f.conmixt ꝓ commixti.ca.2.g.conſttruit pro conſtituit.& babybylonis ꝓ babylonis.ca.3.b.ardentis ꝓ ardenti.ca.3.d.angnorum pro agnorum.& impleat ꝓ impleatur.ca.3.e.ſtuppa pro ſtupa.& maleolis pro malleolis.ca.3.f.benedicitete ꝓ benedicite.& deeſt omnis.ca.3.g.ſſmilis pro ſimilis.ca.4.b.fructu ꝓ fructus.& ea pro eo.ca.4.c.conturbat ꝓ conturbet.ca.5.f.cun pro cum.ca.5.f.igneos pro ligneos.ca.6.c.aſtiterunt ꝓ obſeruauerunt ca.7.d.deeſt.et.ca.7.e.alterius aſcendentis & excutientis pro de altero aſcendenti & excutienti.& regna pro reges.ca.10.d.alitus ꝓ halitus.ca.11.d.ſtatuant pro vt ſtatuant.ca 11.e.deeſt et.ca.11.g.terram ꝓ terra.ca.13.a.videbam ꝓ videbant.ca.13.g.vocanit pro vocauit.& inocentem ꝓ innocentē.& interficis ꝓ interficies.ca.14.a.intrſecus ꝓ intriſecus & comedit ꝓ comedet.ca.14.b.ipſam ꝓ ipſum.& inſpicēs pro inſpiciens.& vel pro bel.ca.14.g.duo pro due.

Oſee.

Ca.2.a.qui ꝓ que.ca.4.a.ſaguine ꝓ ſanguinem.ca.5.a.nāꝙ ꝓ nanqꝫ.ca.5.d.epraim ꝓ ephraim.ca.6.a.renertamur ꝓ reuertamur.ca.6.b.quic pro quid.ca.7.b.comixtione pro commixtione.ca.7.c.quoſi ꝓ quaſi.& flamme pro flāma ca.8.a.ſemet ipſis ꝓ ſibi-met ipſis.ca.8.d.ligitima ꝓ legitima.ca.9.b.eius pro eorum.ca.9.c.nntrierint ꝓ nutrierint.

Ioel.

Ca.1.a.proiis pro ſuper hec.& brucho pro bruchus.ca.1.d.ſupereſt que.ca.iii.b.adducite pro accedite.

Amos.

Ca.5.a.adiiciat ꝓ adiiciet.ca.5.d.conmutationes pro commutationes.ca.5.g.ſalutaris ꝓ ſalutare.ca.6.c.hinnitas pro hinnitus.& ſemepipſum ꝓ ſemet ipſum.ca.8.c.meridiei ꝓ meridie.

Abdias.

Ca.1.b.perſcrutatus eſt ꝓ inueſtigatus eſt.ca.1.f.abſorbentur pro abſorbebuntur.

Ionas.

Ca.4.c.factus pro factum.ca.4.a.conſtritatus eſt pro conſtritatus es.

Micheas.

Ca.1.c.ſirenarum pro ſirenum.& aſqꝫ ꝓ abſqꝫ.ca.3.d.hitatis ꝓ edificatis.ca.5.b.erunt ꝓ erit.ca.6.d.ſybilū ꝓ ſibilum ca.7.b.deo ſalutari pro dn̄o ſaluatore.ca.7.c.ſemet ipſas pro ſemet ipſos.

Naum.

Ca.3.a.maleficorū pro maleficiorū.

Abachuc.

Ca.2.a.ſuſtine pro expecta.ca.2.c.cogitaſti ꝓ cogitaſti.ca.2.d.formuerunt pro formauerūt.& apidi pro lapidi.& ſculptili pro ſculptile.ca.3.a.erit pro ſtetit.& apropinquauerit pro appropinquauerint.

Sophonias.

Ca.2.c.acernuus pro acernus.

Ageus.

Ca.1.c.exſuflaui pro exufflaui.ca.1.d.precepit pro miſit.ca.2.c.arguentes pro arguebant.& facta pro facte.ca.2.d.ordes pro ordei.

Zacharias.

Ca.1.d.difundētur ꝓ diffundētur.ca.4.d.duo ꝓ due.ca.7.a prohetas pro prophetas.& ii pro in.ca.8.c.vnuſquiqꝫ pro vunſquiſqꝫ.ca.9.b.ſup veniat pro ſupueniet.ca.10.a.pluuiam ſi nyemalē pro pluuiā hyemalem.ca.12.b.ſemet ipſum pro ſemet ip̄am.ca.13.b.con pro cū.

Malachias.

Ca.1.a.dominus pro dicit.ca.1.b.meor pro meus.ca.1.c.offeretur pro offertur.

Errores tranſlationis Beati hieronymi.

Eſaias.

Capi.7.c.fruiectis pro fructetis.ca.14.g.extēte pro extēta.ca.16.c.videmiā pro vindemiā.ca.17.a.emarſceſcet ꝓ emarceſcet.ca17.c.ſicut pro ſicut.ca.18.a.papiri pro papyri.ca.37.e.erradicationē pro eradicationē.ca.37.g.aungelus pro angelus.ca.38.a.tuis pro tui.ca.39.a.eis pro eis.ca.39.d.aaudi pro audi.ca.84.d.madata pro mandata.ca.54.hynni pro hinni.ca.26.d.elegite pro eligite.

Hieremias.

In prologo.nōnulli pro nōnulla.ca.6.e.loginqua pro longinqua.ca.9.f.morticinū pro morticiniū.ca.11.b.terrra pro terra.ca.15.a.famen pro famem.ca.16.a.qui pro que.ca.17.d.habitores pro habitatores.ca.19.a.ſuper ꝓ ſup.ca.25.a.aquas pro quas.ca.26.b.loquetē pro loquētem.ca.26.c.heremiā pro hieremiā.ca.28.c.tathenā pro catenā.ca.19.e.fecerint pro fecerint.ca.33.d.ſemem pro ſemen.ca.40.a.cathenis pro catenis bis.ca.41.a.veſtiſtibus pro veſtibus.ca.42.c.ingrediatur pro ingrediantur ca.48.g.pupule pro popule.ca.49.e.mnia pro menia.ca.49.g.cam pro eam.ca.51.a.no pro nō.ca.52.e.baſſibus pro baſibus.

Threni hieremie.

Capi.1.g.refocilarēt pro refocillarēt.ca.2.c.turrriū pro turriū.ca.4.b.ſaphyro pro ſapphiro.

Ezechiel.

Ca.2.a.igreſſus pro ingreſſus.ca.3.c.tranmigrationē ꝓ tranſmigrationē.ca.6.b.ſcientis pro ſcietis.ca.6.d.viuerſis pro vniuerſis.ca.18.a.aceruā ꝓ acerbā.ca.19.a.cathenis pro catenis bis.ca.23.c.tyaras pro tiaras.ca.23.f.nūcius pro nuncios.ca.29.a.dices pro dicēs.& ſquamis pro ſquāmis.ca.30.e.rubur pro robur.ca.31.d.codenſis pro cōdenſis.ca.31.g.multitndo pro multitudo.ca.33.d.fili pro filii.ca.34.e.hyrcorū pro hircorū.ca.38.b.ethiopies ꝓ ethiopes.ca.40.b.orietalē pro orīetalē.ca.40.c.ſecnudum pro ſecundū.ca.41.b.ſuperioria pro ſuperiora.ca.44.b.ſufficiat pro ſufficiant.ca.45.a.longitutudinem pro longitudinē.

Daniel.

Capi.1.a.nabuhcodonoſor pro nabuchodonoſor.ca.1.b.anaie ꝓ ananie.ca.3.e.ſepexaltate ꝓ ſupexaltate ca.3.f.tenebres pro tenebre.ca.4.a.chadei pro chaldei.ca.5.g.numerabit ꝓ numerauit.ca.6.f.annulo pro anulo bis.ca.10.d.alitus pro halitus.ca.11.d.viliſimus pro viliſſimꝰ.ca.13.f.dimiſſit ꝓ dimiſit.

Oſee.

Ca.4.c.aſcenderis pro aſcendetis.ca.13.c.dirſumpā pro diſrumpam.

Ioel.

Ca.3.a.ſydon pro ſidon.

Ammos.

In prologo.zaharias pro zacharias.ca.1.d.pregnates ꝓ pregnātes.ca.9.b.vt pro et.ca.9.d.apropinquabit pro appropinquabit.

Abdias.

Ca.1.e.miſit pro miſit.

Ionas.

Ca.4.b.propregeret pro protegeret

Micheas.

In prologo ſpiritufacto pro ſpiritusancto.ca.3.d.reſquieſcebāt pro requieſcebāt.

Naū.

Ca.1.b.deſolate pro deſolati.

Abacuc.

In prologo.nabnchodoſor pro nabuchodonoſor.ca.2.b.conſurget pro conſurgēt.ca.2.d.inquitas ꝓ iniquitas.

Aggeus.

Ca.2.c.manū ꝓ manuū.

Zacharias.

Ca.9.a.ſydon pro ſidon.

Finis quarte partis.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google